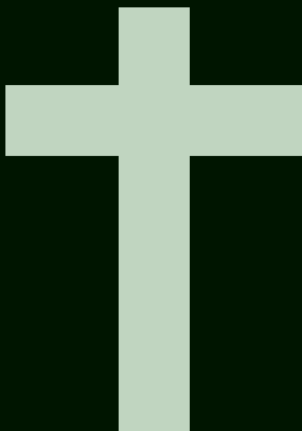

Luda yã takada kǝn
Bokobaru yǎo

The New Testament and portions of the Old Testament in the
Bokobaru language of Nigeria

Luda yá takada kǝn Bokobaru yǎo

The New Testament and portions of the Old Testament in the Bokobaru language of Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bokobaru

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 12 Dec 2025
c31548a1-5316-53c2-be42-674e0e4c5ae5

Contents

NAANA	1
BONA	59
NARONA	89
DOKAGBESISINA	104
YOSUA	107
YAGOGORINO	122
RUTU	136
1 SAMUELI	140
2 SAMUELI	176
1 KINANO	208
2 KINANO	243
EZERA	277
NEEMAYA	285
ESITA	295
AYUBA	304
SAAMUNO	321
YAASINO	458
LAASUDEE	501
DANIELI	514
YUNUSA	531
ZAKARI	534
MALAKI	541
MATIU	544
MAAKU	588
LUKU	615
YOHANA	662
ZIRINO	695
ROMUDEENO	737
1 KORINTIDEENO	756
2 KORINTIDEENO	773
GALATIANO	784
EFESUDEENO	790
FILIPIDEENO	796
KOLOSEDEENO	801
1 TESALONIKADEENO	805
2 TESALONIKADEENO	809
1 TIMOTI	811
2 TIMOTI	816
TITU	820
FILIMO	823
EBERUNO	825
YEMISI	839
1 PITA	844

2 PITA	850
1 YOHANA	853
2 YOHANA	858
3 YOHANA	859
YUDA	860
ZIA YĀ	862

NAANA Musa takada káaku

Adamu 1:1-5:32

Nuu 6:1-11:32

Ibraī 12:1-20:18

Isaaku 21:1-26:35

Yakubu 27:1-36:43

Yusufu 37:1-50:26

Anduna naana

¹ À káaku Luda musu kɔn tɔɔtɛo kɛ.

² Guu da pámɛ à kɛkɛnaro, gusiaa bé à da ísiaala, ben Luda Ninii e yàa paa í pila.

³ Ben Luda bè: Guu pu! Ben guu pù.

⁴ À è gupuraa pì maa, ben à gupuraa kɛkɛsa kɔn gusiaao.

⁵ À tɔ kpà gupuraanɛ fàantɛ, gusiaa sɔ gwāavī. Guu sì guu dɔ, à gurɔ káakun gwe.

⁶ Ben Luda bè: Bātuma gɔ kú ínɔ dagura lɛ à í pìnɔ kɛkɛsa.

⁷ Ben à bātuma kɛ lɛ, à í kɛ kú bātuma gīzī kɛkɛsa kɔn í kɛ kú à musuo.

⁸ Ben à tɔ kpà bātuma pìnɛ ludambɛ. Guu sì guu dɔ, à gurɔ plaadeen gwe.

⁹ Ben Luda bè: Í kɛ kú gīzī kakɛsa gu dɔnkɔn, gukori bɔ. Ben à kɛ lɛ.

¹⁰ À tɔ kpà gukori pìnɛ tɔɔtɛ, ben à tɔ kpà í kɛ kàkɛsaanɛ ísiaa. Ben à è à kɛ maa.

¹¹ Ben Luda bè: Lánɔ bɔɛ tɔɔtɛ kɔn sɛ wéedeeno kɔn lí nédeeno, baade kɔn a boriio. Ben à kɛ lɛ,

¹² Lánɔ bɔɛ tɔɔtɛ kɔn sɛ wéedeeno kɔn lí nédeeno, baade kɔn a boriio. Ben Luda è à kɛ maa.

¹³ Guu sì guu dɔ, à gurɔ aagɔdeen gwe.

¹⁴ Ben Luda bè: Pɔ gupurinɔ gɔ kú musu aɔgɔ fàantɛ kɛkɛsa kɔn gwāavīo, aɔgɔ wɛ sèedano kɔn gurɔɔnɔ kɔn wɛnɔ ɔɔaɔnɛ.

¹⁵ Aɔgɔ dɛ pɔ gupurinɔ ũ musu lɛ wàgɔ anduna puu. Ben à kɛ lɛ.

¹⁶ À pɔ gupuri ísinɔ kɛ mèn plaa, à kɛ gbāaa ègɔ kɛ blee fàantɛ, à kɛ buse ègɔ kɛ blee gwāavī. À sɔsɔnɛnɔ kɛ dɔ.

¹⁷ À nɛ pɛpɛ musu lɛ aɔgɔ anduna puu

¹⁸ aɔgɔ kɛ blee fàantɛ kɔn gwāavīo, aɔgɔ gupura kɛkɛsa kɔn gusiaao. Ben à è à kɛ maa.

¹⁹ Guu sì guu dɔ, à gurɔ siigɔdeen gwe.

²⁰ Ben Luda bè: Pɔ wɛndideeno í pa yélele, bāano dagula musu aɔgɔ vīaa bātuma.

²¹ Ben à pɔ wɛndidee kɛ aɛ lili o í guuno kɛ kɔn kpɔ gbɛntɛnɔ pínɡi, baade kɔn a boriio. À bāano kɛ pínɡi dɔ, baade kɔn a boriio. Ben à è à kɛ maa.

²² À aubarika dàngu à bè, aɔgɔ né ii aɔgɔ kɔ, kpɔnɔ ísiaa pa, bāano kɔ tɔɔtɛ.

²³ Guu sì guu dɔ, à gurɔ sɔɔrodeen gwe.

²⁴ Ben Luda bè: Pɔ wɛndideeno bɔɛ tɔɔtɛa, pókádeeno kɔn pɔtaa'onkuseano kɔn nɔbɔsɛtɛnɔ, baade kɔn a boriio. Ben à kɛ lɛ.

²⁵ Luda nɔbɔsɛtɛnɔ kɛ baade kɔn a boriio. À pókádeeno kɛ baade kɔn a boriio. À pɔtaa'onkuseano kɛ baade kɔn a boriio. Ben à è à kɛ maa.

²⁶ Ben Luda bè: Wà gbēntee kɛ wa taka ũ, aḡḡ dɛ wa bà, aḡḡ kí blee kpòṇṇa kɔn bāano kɔn pókádeeno kɔn nòbòsɛtɛno kɔn pótáa'onkuseano píngi.

²⁷ Ben Luda gbēntee kɛ a zīnda taka ũ. À zīnda takan à n kɛ à ũ. À n kɛ ḡḡgbɛ kɔn nḡgbɛ.

²⁸ À aubarika dàngu à bènnɛ: Àḡḡ né ii àḡḡ kɔo à anduna pa àḡḡ gbāaa bleea. Àḡḡ kí blee kpòṇṇa kɔn bāano kɔn pò wèndidee kɛ aḡḡ táa o tɔtɛano píngi.

²⁹ Ben Luda bè: Ma pò wéedee kɛ kú tɔtɛano kpāawa a póblee ũ píngi kɔn lí nédéeno píngi.

³⁰ Ma sɛno kɔn lánḡ kpà pò wèndideeno píngi n póblee ũ, nòbòṇṇo kɔn bāano kɔn pótáa'onkuseano píngi. Ben à kɛ lɛ.

³¹ Luda pò kɛ à kɛno è píngi, à kɛ maa wásawasa. Guu sì guu dò, à gurɔ swɛɛdodeen gwe.

2

¹ Lɛn Luda musu kɔn tɔtɛo kɛ lɛ kɔn n pónḡ píngi.

² Ai à gurɔ swɛɛplaadee zī ḡḡ ká, à zīi kɛ èe kɛɛ pì yāa. À gurɔ swɛɛplaadee pìn à kámma bò kɔn zīi kɛ à kɛno píngi.

³ Ben à aubarika dà gurɔ swɛɛplaadee pìn à diɛ a pò ũ, kɛ zī beeen à kámma bò kɔn zīi kɛ à kɛno píngi yānzì.

Edeni swadako

⁴ Musu kɔn tɔtɛo naana yān yè. Gurɔ kɛ Dii Luda tɔtɛ kɔn musuo kɛ,

⁵ bura pókɛe e bɔɛ tɔtɛa kòro, baa sɛ, zaake Dii Ludaa e tó lou màro, bensɔ gbɛkɛe kuu à tɔtɛ zīi kɛro.

⁶ Sukaa bé è kpá andunala, ben è mɔdo pisi tɔtɛa píngi.

⁷ Dii Luda ḡḡgbɛ í kása kɔn bùsutio, ben à ía wèndidee vù à yīn, ben ḡḡgbɛ pì ḡḡ gbɛ bɛɛ ũ.

⁸ Dii Luda swadako diɛ ɔfántɛbɔɛ kpa kɛ wè be Edeni, ben à ḡḡgbɛ kɛ à kɛ pì dà gwe.

⁹ Dii Luda tò lí bori píngi bɔɛ tɔtɛa. Lí pìnḡ maa, bensɔ n bé blena nna. Lí wèndidee kú dàko pì gura. Lí kɛ è dɔna maa kɔn à zaaao ínnɛ kú gwe dɔ.

¹⁰ Swaa kú Edeni èḡḡ mɔdo pisi dàko pì. Bɔna gwe à ɔnɛ kɛ siigɔ.

¹¹ À káaku tón Pisɔ, àmbɛ à liga Avila bùsuzi píngi. Vura kú bùsu pì guu,

¹² vura pì maa. Gbɛ bèɛdeeno kú gwe dɔ.

¹³ Swaa pì ɔnɛ plaade tón Giɔ, à liga Kusu bùsuzi píngi.

¹⁴ À ɔnɛ aagɔde tón Tigiri, à dɔro tà Asiria bùsu ɔfántɛbɔɛ kpa. Swaa pì ɔnɛ siigɔde tón Yuflati.

¹⁵ Dii Luda ḡḡgbɛ pì diɛ Edeni dàko pì guu lɛ àḡḡ à zīi kɛ àḡḡ gwaa.

¹⁶ Ben à yā diɛnɛ à bè: Né fɔ n dàko pì lí píngi bɛɛ ble,

¹⁷ mɔde nton lí kɛ è dɔna maa kɔn à zaaao ínnɛ bɛɛ blero. Tó n blè, n game.

¹⁸ Dii Luda bè: ḡḡgbɛ kuuna adoo maaro. Mé dɔnlɛri kɛnɛ à gbèndoo ũ.

¹⁹ Ben Dii Luda bùsu kò à nòbòṇṇo kɛo píngi kɔn bāano píngi, ben à mònyo ḡḡgbɛ pì kiiia lɛ à e dian eé tó kpánnɛ nà. Tó kɛ ḡḡgbɛ pì kpà pò wèndidee pìnɔnɛ píngi ḡḡ n tó ũ.

²⁰ ḡḡgbɛ pì tó kpà pókádeeno ɔnɛ píngi kɔn bāano kɔn nòbòsɛtɛno píngi, mɔde èe dɔnlɛri è n tɛ à gbèndoo ũro.

²¹ Ben Dii Luda i lɛi dà ḡḡgbɛ pìla. Kɛ èe ii oo, ben à à gbàntɛwa mèn doo bò, ben à à mèbaasi tàta à gbèn.

²² Ben à gōgbē gbàntēwa kè à bō pì liē nōgbē ũ, ben à gāao à kiia.

²³ Ben gōgbē pì bē:

Kèki wá bō ma wá guume,

à mè sō bō ma mè guume.

Weé à sísi nōgbē,

kè Luda à bō gōgbē guu yānzi.

²⁴ Beee yānzin gōgbē è a de kōn a dao tó, ašè nakša kōn a našo wà gō mè doo ũ.

²⁵ Gōgbē kōn a našo kú būu n̄ plaa n̄ pīngi, wí sō è n̄ kūro.

3

Gbēntee kēkšana kōn Luda

¹ Mlè bé à mōnafiki vī de pó kè Dii Luda kēnola pīngi, ben à nōgbē là à bē: Luda bē àton dàko pì lí ke bēē blenloo?

² Ben nōgbē wè mlè pila à bē: Wé fō wà dàko pì libēē ble,

³ mōde lí kè kú dàko pì gura súusu, Luda bē wàton à bēē blero wàton ɔ kea sero, le wàton garo yānzi.

⁴ Ben mlè bène: É ga sero!

⁵ Zaa ke Luda dō kè tó á blè, a wéé é kē é gō lán a bà, égō à maaa dō kōn à zaa.

⁶ Kè nōgbē è lí pì bēē maa, bensō à blena égō nna eé tó gbē wéé kē, ben à à bēē wò à blè. À kpà à zaa sō, ben à blè.

⁷ Aš plaa n̄ pīngi wéé kè, ben aš dō sa kè aš kú būu. Ben aš gooda lá nàbi wà nàzi.

⁸ Kè gōgbē kōn a našo Dii Luda kī mà èe táa oo dàko pì guu uusie, ben aš ũtene dàko pì lán.

⁹ Ben Dii Luda lé zù gōgbēzi à bē: N̄ kú máme?

¹⁰ À wèàla à bē: Kè ma n̄ kī mà, ben vīa ma kú kè má kú būu yānzi, ben ma ute.

¹¹ Ben Dii Luda à là à bē: Dé bé à ònne n̄ kú būu? Lí kè ma ginne n̄ à bēē ble, n̄ blèn yó?

¹² À wèàla à bē: Nōgbē kè n̄ kpàma àgō kúmao bé à lí pì bēē kpàma má blè.

¹³ Ben Dii Luda nōgbē là à bē: Bóyānzi n̄ kè lezi? À wèàla à bē: Mlè bé à ma kēke, ben má blè.

¹⁴ Ben Dii Luda bē mlène:

Kè n̄ kè le, négō de láari pó ũ

pókadeeno kōn nòbōšēteno té pīngi,

n̄ gbēēn négō gáē,

būsutin négō blee ai n̄ wèndi lén.

¹⁵ Mé íbete da mpi kōn nōgbēo dagura,

n̄ bori kōn à boriio dagura.

À borii é n̄ mī wí,

né à gbátoge kēna.

¹⁶ Ben à bē nōgbēne:

Mé n̄ nòsina wāwāa kaaranne,

négō né ii wāwāao.

N̄ zā nii égō kúmmame,

eégō gbāa vī n̄ musu.

17 Ben à bè gōgbēne:

Lán n n naō yā mà nà,
lí kè ma ginne ñ à bēe blee í blè,
tɔtɔe gō láari pó ũ n yānzí,
osi kōn osiion négō póblee en
ai n wèndi lén.

18 Éé lèno kōn lá ũkadeeno bōenne,
gbasa ñ bura póno ble.

19 Ísimmagaakpana guun né póblee en
ai ñ liara ñ gē būsū guu,
zaake gwen ma n bōn.

Būsutin n ũ,
né liara ñ gō būsuti pì ũme.

20 Adamu tó kpà a naōne Awau, zaake gbē píngi dazime.

21 Dii Luda báa uta kè Adamune kōn à naō, ben à dàñne.

22 Ben à bè: Gbēntee à maa kōn à zaaao dō sa, à gō lán wa bà. Wé gíne à lí
wèndide bēe wo à ble, le àtongō kuu gurō píngiro yānzí.

23 Ben Dii Luda pèa à à bō Eɗeni dàko pì guu. Ben Adamu gàa à tɔtɔe kè Luda
à bòn zī kē.

24 Kè Dii Luda pèa, ben à kerubuno kàe Eɗeni dàko ɔfántēbōe kpa, le aōgō lí
wèndide zé dākpa kōn fēɗdaa kè èe té kēe èe lieliēo.

4

Kaini kōn Abilao

1 Adamu a naō Awau dō nōgbē ũ, ben à nò si à Kaini ì. Ben à bè: Ma gōgbē ì
kōn Dii gbāaao.

2 Ben à à dāaro Abila ì dō. Abila kè sādāri ũ, Kaini sō kè búbari ũ.

3 Zíkea Kaini mò kōn à bura póno gbāa ũ Diine.

4 Abila sō mò kōn à sāne káaku mèkpanao. Abila yā kà Diine, ben à à gbāa sì.

5 Kaini sō yā e ká Diinero, ben èe à gba síro. Ben Kaini pō fē maamaa à uu
yàkōte.

6 Ben Dii bè Kainine: Bóyānzí n pō fēzi? À kè dia n uu yàkōtee?

7 Tó n yā maa kè, mé n síroo? Tó néé yā maa kē sīro, durun naenne n kpēle.
N nii e à dēe, séde ñ zī blea.

8 Ben Kaini bè a dāaro Abilane: Wà gá sèn. Kè aō kà gwe, ben à fēe a dāarozi
à à dē.

9 Dii Kaini là à bè: Mán n dāaro Abila kún? À wèala à bè: Má dōro. Ma dāaro
dākparin ma ũ?

10 Ben Dii bè: Bō í kè? N dāaro aru e lé zuumazi zaa tɔtɔe.

11 Tia sa négō láari pó ũme, négō zā kōn tɔtɔe kè n dāaro aru mì n ɔzīo.

12 Tó n bú bà, tɔtɔe è àre kēnnero. Négo sōki kpákpa ñgō likōaa zōo anduna
guu.

13 Ben Kaini bè Diine: Íadamma beee gbāa demala, mé fīro.

14 Néé pēma tɔtɔe kēa gbāame sa. Mé kēkōanyo sa. Mégo sōki kpákpa màgō
likōaa zōo anduna guu, gbē kè kpākūmao é ma dē.

15 Ben Dii bène: Lenlo! Tó gbē n dē, weé gēe bonne gēn swēplaame. Ben Dii
wēzā ke kè Kainia, le gbē kè kpākūo tón à dero yānzí.

16 Ben Kaini dà zén à kè Diia. À gàa à vēe Nōdu būsūn Eɗeni ɔfántēbōe kpa.

¹⁷ Kaini dāe kōn a naŋo, ben à nò sɪ à ɛnɔku ì. À gbera Kaini wéte kàe, ben à a né pì tó kpà wéte pìne.

¹⁸ ɛnɔku Irada ì, Irada Meuyaeli ì, Meuyaeli Metusaeli ì, Metusaeli Lameki ì.

¹⁹ Lameki nɔɔ sè mèn plaa, à doo tón Ada, à doo sɔ Zila.

²⁰ Ada Yabala ì. Àmbe pódāri kè aṣṣṣ kú bisakutaa guuno dezi káaku ũ.

²¹ À dāaro tón Yubala. Àmbe mɔɔlerinɔ kōn kureperinɔ dezi káaku ũ.

²² Zila sɔ bé à Tubala Kaini ì. Sian à ũ. È pó píngi pì kōn m̀sio kōn m̀gotēo. À dāre tón Naama.

²³ Ben Lameki bè a naŋonɔe:

Ada kōn Zilao, à ma yā ma,
ma naŋo, à swā kpá ma yāzi.
Gbēke ma kēnna, ben ma à dē,
gɔkparɛ pì ma lɛmɛ, ben ma à kàatɛ.

²⁴ Tó weé Kaini gēɛ bone gēn swɛɛplaa,
mamoma Lameki ma pó sɔ,
gēn baaagɔ akuri awɛswɛɛplaame.

²⁵ Adamu dāe kōn a naŋo dɔ, ben à négɔgbē ì. À tó kpàne Seti à bè, Luda a gba né pānde Abila kè Kaini dē gēɛ ũmɛ.

²⁶ Seti sɔ négɔgbē ì, ben à tó kpàne ɛnɔsu. Zaa zì beeean wà nà Dii sísinaa.

5

Adamu boriino

¹ Adamu boriino yān yè. Gurɔ kè Luda gbēnteenɔ kè, à n kè lán a bàme.

² À n kè gɔgbē kōn nɔgbēo, ben à aubarika dàngu. À tó kpàrine gbēntee.

³ Adamu wè baswɛɛdo akuridee guun à né ì a taka ũ à b̀k̀b̀bao, ben à tó kpàne Seti.

⁴ Seti ina gbera à kè wè wàa siigɔ à né pāndenɔ ì dɔ gɔgbēnɔ kōn nɔgbēnɔ.

⁵ Kè à kà wè wàa siigɔ kpé baswɛɛdo akuri, ben à gà.

⁶ Seti wè basɔɔro asɔɔrodee guun à ɛnɔsu ì.

⁷ À gbera à kè wè wàa siigɔ awɛswɛɛplaa à né pāndenɔ ì dɔ gɔgbēnɔ kōn nɔgbēnɔ.

⁸ Kè à kà wè wàa siigɔ kpé basɔɔro akuri awɛɛplaa, ben à gà.

⁹ ɛnɔsu wè basiigɔ akuridee guun à Kenana ì.

¹⁰ À gbera à kè wè wàa siigɔ kōn gēroo à né pāndenɔ ì dɔ gɔgbēnɔ kōn nɔgbēnɔ.

¹¹ Kè à kà wè wàa siigɔ kpé basɔɔro asɔɔro, ben à gà.

¹² Kenana wè baaagɔ akuridee guun à Malaleli ì.

¹³ À gbera à kè wè wàa siigɔ kpé baplaa à né pāndenɔ ì dɔ gɔgbēnɔ kōn nɔgbēnɔ.

¹⁴ Kè à kà wè wàa siigɔ kpé basɔɔro akuri, ben à gà.

¹⁵ Malaleli wè baaagɔ asɔɔrodee guun à Yarɛdi ì.

¹⁶ À gbera à kè wè wàa siigɔ kōn baaakurio à né pāndenɔ ì dɔ gɔgbēnɔ kōn nɔgbēnɔ.

¹⁷ Kè à kà wè wàa siigɔ kpé basɔɔro sɔɔrosai, ben à gà.

¹⁸ Yarɛdi wè basɔɔraagɔ awɛɛplaadee guun à ɛnɔku ì.

¹⁹ À gbera à kè wè wàa siigɔ à né pāndenɔ ì dɔ gɔgbēnɔ kōn nɔgbēnɔ.

20 Kè à kà wè wàa siigō kpé basōraagō awēēplaa, ben à gà.

21 Enoku wè baaagō asōrodee guun à Metusela ì.

22 À gbera à táa ò kōn Ludao ai wè wàa do kpé basōro à né pāndenō ì do gōgbēnō kōn nōgbēnō.

23 À kà wè wàa do kpé basōraagō asōro.

24 À táa ò kōn Ludao, ben wà kōrazi, kè Luda à sè bōna anduna guu yānzi.

25 Metusela wè bakēndo awēeswēēplaa dee guun à Lameki ì.

26 À gbera à kè wè wàa aagō kpé bakēndo awēēplaa à né pāndenō ì do gōgbēnō kōn nōgbēnō.

27 Kè à kà wè wàa siigō kpé basōraagō akuri dosai, ben à gà.

28 Lameki kè wè bakēndo awēēplaa, ben à négōgbē ì.

29 À tó kpàne Nuū à bè: Gbē beee bé eé wa làakari kpáewe zī gbāaa kè wée ke yānzi. Wée zī gbāaa pì keē Dii láarikena tōtēne yānzime.

30 Nuū ina gbera Lameki kè wè wàa aagō sōrosai à né pāndenō ì do gōgbēnō kōn nōgbēnō.

31 Kè à kà wè wàa aagō kpé basōraagō akuri awēeswēēplaa, ben à gà.

32 Kè Nuū kà wè wàa plaa kpé basōro, à Semu kōn Hamuo kōn Yafetio ì.

6

Gbēnteenō yakana

1 Kè gbēnteenō nà parikūnaa aōe daagula aōe nēnōgbēnō ii,

2 ben Luda nēnō è gbēntee nēnōgbē pīnō maa, ben aōe n sē n poyezia.

3 Ben Dii bè: Ma Ninii égō kú gbēnteenō guu guro pīngiro, zaake mēbaadeeme. À gurōnō égō wè baswēedo.

4 Gbē gbāanō kú anduna guu guro beee kōn guro beee gberaao do, gurō kè Luda né pīnō gbēntee nēnōgbēnō dō nōgbēnō ũ, ben aō nēnō līyo. Aō né pīnōn gōsagbāaa kè aō tó bō zaa káakunō ũ.

5 Dii è kè gbēnteenō yā zaa kena bíta anduna guu. Guro pīngi yā zaa laasuun aōégō lēe ado,

6 ben à nōse yàka gbēntee kè à kè tōtea yā musu. À laasuū pānde lè,

7 ben à bè: Mé gbēntee kè má kè tōtea waa, gbēnteenō kōn nōbōnō kōn pōtaa'onkuseano kōn bāanō, zaake ma nōse yàka n kena yā musu.

8 Mōde Nuū Dii pōnnaa è.

Nuū ya

9 Nuū boriinō yān yè. Nuū né gbē maaame. Kè à kuu, à mēn doo bé à taari vīro, à táa ò kōn Ludao.

10 Nuū négōgbēnō ì gōn aagō, Semu kōn Hamuo kōn Yafetio.

11 Ludaa è anduna gbēnō yàka n pīngi, taarikena anduna pà.

12 Kè Luda anduna gwà, à è à yàka, zaake gbē sānda pīngi kè n zéa.

13 Ben Luda bè Nuūne: Mé gbē sānda pīngi kaate, zaake aō yānzin taarikena dà andunalazi. Mé n kaate ledo kōn andunaome.

14 N goro'ite keke kōn lí lēetēgeō n kpēnenō kè à guu n kōntaa kea à guu kōn à kpēo.

15 Né goro pì ke lán kè bà. À gbāaa gāsāsuu wàa do kpé basōro, à yàasa gāsāsuu baplaa akuri, à lezī sō gāsāsuu baaakuri.

¹⁶ Ñ góro pì musu pápa, ghasa ñ guforoo tótó à dagura gwe gàsásuu doodo zaa à musu kpa. Ñ gbà da góro pì kpado ñ góro pì kè didikšana leo aagō.

¹⁷ Mapi sō mé tó í da andunala le mà pò wëndidee kè aṣè wesa bono kaate ñ píngi. Pó kè aṣo kú anduna guuno é gaga píngi.

¹⁸ Mòde ma bà égō kúnyo. Né gē góro pì guu kōn n nэгōgbēno kōn n naṣo kōn n nēno naṣonno.

¹⁹ Né pò wëndidee píngi sé ñ gēnyo mēn plaplaa le aṣégō kú wëndio.

²⁰ Bā boriino kōn nòbō boriino kōn pótāa'onkusea boriino píngi aṣé mó n kiia mēn plaplaa le wāgō kuu.

²¹ Ñ póblee kè wè ble píngi sée ñ kakōa a kūsāe ũ, apino kōn pò pino.

²² Ben Nuū kè le à yā kè Ludaa ònè kè píngi.

7

Í dana andunala

¹ Ben Dii bè Nuunē: Ñ gē góro guu kōn n bēdeenō, zaake mbe ma n e yānnadee ũ tōzrigbēno té.

² Ñ nòbō kè de sa'opo ũuno sé ñ gēnyo da kōn à kyào mēn swēēplaplaa, ñ nòbō kè wè sa ooroono sé mēn plaplaa da kōn à kyào.

³ Ñ bāano sé ñ gēnyo dō da kōn à kyào mēn swēēplaplaa le ñ boriino gō kú anduna gu píngia.

⁴ Zaake guro swēēplaaa gbera mé tó lou ma tōtea ai guro baplaa fāantē kōn gwāāvīo, le mà pò wëndidee kè má kēno waa tōtea píngi.

⁵ Nuū yā kè Dii ònè kè píngi.

⁶ Gurō kè í dà andunala, Nuū kuu wè wàa aagōmē.

⁷ À gē góro'ite guu kōn a nēno kōn a naṣo kōn a nēno naṣonno le aṣo í pì yān.

⁸ Ben nòbō kè de sa'opo ũuno kōn nòbō kè wè saa ooroono kōn bāano kōn pótāa'onkuseano

⁹ mò Nuū kiia góro guu mēn plaplaa da kōn à kyào lán Ludaa ònè nà.

¹⁰ Guro swēēplaaa gbera í daa pì dà andunala.

¹¹ Nuū wè wàa aagōdee guu à mō plaade guro gēro awēēplaadee zī, ben í kè kú tōte gīzīno pūtā píngi, ben ludambē fōono fī.

¹² Lou mà ai guro baplaa fāantē kōn gwāāvīo.

¹³ Zī beeean Nuū gē góro guu kōn a nēno Semu kōn Hamuo kōn Yafetio kōn api naṣo kōn a nēno naṣonno gōon aagō,

¹⁴ kōn nòbōsētēno píngi ñ boriia kōn pókādeenō píngi ñ boriia kōn pótāa'onkuseano píngi ñ boriia kōn pò vīanano píngi ñ boriia, bāano kōn pò dēbēdeenō píngi.

¹⁵ Pó kè aṣè wesaa bono mò Nuū kiia góro guu bori kōn boriio mēn plaplaa.

¹⁶ Pò wëndideeno bori píngi gē da kōn à kyào lán Ludaa diēne nà. Ben Dii gbà tātāñle.

¹⁷ Lou mà ai guro baplaa. Kè í e kaara, ben à góro pì sè tōtela.

¹⁸ Í fēe à kàara maamaa à dà tōtela, ben góro pì fù íla.

¹⁹ Í kàara à dà tōtela láe à dà kpīi lezī kè kú anduna guunola mímio.

²⁰ Í fēe à dà kpīi pīnola ai gàsásuu gēro.

²¹ Pò wëndidee kè aṣè táa o tōteano gaga píngi, bāano kōn pókādeenō kōn nòbōsētēno kōn pótāa'onkuseano kōn gbēntēno ñ píngi.

²² Pó kè aṣè wesaa boo kè aṣo kú sīsīaano gaga píngi.

²³ Luda pɔ wɛ̀ndidee kɛ aɔ kú sɪsɪaɔ kàatɛ píngi. À gbɛnteenɔ kɔn nɔ̀bɔnɔ kɔn pɔtaa'onkuseaɔ kɔn baaɔ kàatɛ anduna guu. Nuɔ bé à bɔ̀ ado kɔn pɔ kɛ aɔ kúo góro guuɔ.

²⁴ Ben í gɔ̀ da andunala ai guɔ baswɛɛplaa akuri.

8

Í gona andunala

¹ Nuɔ kɔn nɔ̀bɔsɛtɛnɔ kɔn pɔkádee kɛ aɔ kúo góro guuɔ píngi yá dɔ̀ Ludan. Kɛ à ía gbàɛ tɔ̀tɛa, ben í nà babanaa.

² Í kɛ kú tɔ̀tɛ gɪ́zɪnɔ kɔn ludambɛ fòonɔ tàta, ben lou kɛ.

³ Í pì e babaa busebuse èe lagoo ai guɔ baswɛɛplaa akuri.

⁴ À mɔ swɛɛplaade guɔ gɛ̀ro awɛɛplaadee zɪ́ góro pì dì kpìii kɛ wè be Ararataa.

⁵ Í pì e lagoo ai mɔ kuridee guu. Mɔ kuridee pì guɔ káaku zɪ́ kpìiinɔ mìsɛntɛnɔ bɔ̀bɔ.

⁶ Guɔ baplaa gbera Nuɔ góro windo kɛ à bɔ̀ yáa wɛ̀,

⁷ ben à bá kánkana gbàɛ. Èe víaa èe gaa èe suu ai í bàba tɔ̀tɛa.

⁸ À pɔ̀tɛɛ gbàɛ dɔ̀ lɛ à e à dɔ̀ tó í làgo tɔ̀tɛa.

⁹ Kɛ pɔ̀tɛɛ e zɔ̀kii ero, ben a liara à sù Nuɔ kiiia góro guu, zaake í da andunala píngimɛ. Nuɔ ɔ̀ bɔ̀ à kù à gɛ̀o góro guu.

¹⁰ À kámma bɔ̀ ai guɔ swɛɛplaa, ben à èara à pɔ̀tɛɛ gbàɛ dɔ̀.

¹¹ Pɔ̀tɛɛ pì liara à sù à kiiia uusie à kù lá kàso à kpá a lɛ́zɪ. Ben Nuɔ dɔ̀ kɛ í làgo tɔ̀tɛa.

¹² À kámma bɔ̀ guɔ swɛɛplaa dɔ̀, ben à èara à pɔ̀tɛɛ pì gbàɛ, èe liara à sù à kiiia dɔ̀ro.

¹³ Nuɔ wè wàa aagɔ awɛɛdodee guu à mɔ káaku guɔ káaku zɪ́, í bàba tɔ̀tɛa, ben à góro pì musu gò. Kɛ à guu gwà, à è í yáa tɔ̀tɛa.

¹⁴ À mɔ plaade guɔ baaasɔ̀ro awɛɛplaadee zɪ́ í bàba tɔ̀tɛa.

¹⁵ Ben Luda yá ò Nuunɛ à bè:

¹⁶ Ñ bɔ̀ góro guu kɔn n naɔo kɔn n négɔgbɛnɔ kɔn n naɔonɔ.

¹⁷ Ñ pɔ̀ wɛ̀ndidee kɛ aɔ kúnyonɔ bɔɛ píngi, baaɔ kɔn nɔ̀bɔnɔ kɔn pɔtaa'onkuseaɔ píngi, lɛ aɔ fáakɔa tɔ̀tɛa aɔgɔ né ii aɔgɔ kaara anduna guu.

¹⁸ Ben Nuɔ bɔ̀ kɔn a néno kɔn a naɔo kɔn a né pino naɔonɔ.

¹⁹ Nɔ̀bɔnɔ píngi kɔn pɔtaa'onkuseaɔ píngi kɔn baaɔ píngi kɔn pɔ kɛ aɔɛ táa o tɔ̀tɛanɔ píngi bɛ̀e góro guu bori kɔn boriio.

²⁰ Ben Nuɔ Dii gbágbákii bɔ̀. À nɔ̀bɔ kɔn baa kɛ wè saa oonɔ kù, ben à sa'opo kɛ wè ká tén à té kù ɔa.

²¹ Kɛ Dii à gúu mà, à kɛnɛ nna, ben à laasuu lɛ̀ à bè: Mé eara mà láari zɪ́ tɔ̀tɛa gbɛntee yánzi dɔ̀ro, zaake gbɛntee laasuu ègɔ zaa zaa à ɔ̀wazikɛgurɔmɛ. Mé eara mà pɔ̀ wɛ̀ndideenɔ kaatɛ lán má kɛ nà dɔ̀ro.

²² Ai anduna gá àgɔ kuuo pɔ̀tɔna kɔn pɔ̀kɛkenao, ía kɔn guwáaao, buusie kɔn kwɛɛo, fáantɛ kɔn gwáavíio, aɔ kɛ é yáaro.

9

Luda bà kuuna kɔn Nuuo

¹ Ben Luda aubarika dà Nuun kɔn à néno à bènnɛ: Àgɔ né ii àgɔ kaara à anduna pa.

² Nòbòkò kòn báano kòn pótáa'onkuseano kòn kpòno éǵō a vīa vī píngi. Ma ń náare a ɔzĩ.

³ Pó kè aǵē táa oono píngi éǵō de a póblee ũ. Ma ń kpáawa píngi lán ma bleē kè è bɔe ɔɔteano kpáawa nà yǎ.

⁴ Mòde àton nòbò kè wèe à kòto kpáro sóro, zaake à arun à wèndi ũ.

⁵ Mé a aru kè de a wèndi ũu gēe boare. Tó nòbò gbē dè ke tó gbē a gbēdaaa dè, mé à aru gēe bone. Mé gēe bo gbē kè à a gbēdaaa dèa.

⁶ Tó gbē a gbēdaaa dè, wéé à de, zaake ma gbēntee kè ma taka ũme.

⁷ Àǵō né ii àǵō kaara, à da andunala àǵō kǵo.

⁸ Luda bè Nuune kòn à nénɔ dɔ:

⁹ Ma bà éǵō kúao kòn a boriino

¹⁰ kòn pó wèndidee kè aǵō kúao kè aǵō bò góro guuno píngi, báano kòn pókádeenɔ kòn nòbòsētano kòn pó kè aǵō kú ɔɔteano píngi.

¹¹ Ma bà éǵō kúao. Mé í da andunala mà pó wèndideenɔ kaate píngi dɔro. Í é da andunala à à kaate dɔro.

¹² Ben Luda ɛara à bè: Ma bà éǵō kúao kòn pó wèndidee kè aǵō kúano ai guro píngime. À sèedan yè.

¹³ Mé ludambefēdaa bɔ loua ma bà kuuna kòn andunao sèeda ũ.

¹⁴ Tó má tò lou sisi ludambefēdaa bɔa,

¹⁵ lán ma bà kúao nà kòn pó wèndide bori píngio, à yā é dɔmagume. Mé tó í da andunala à pó wèndidee kaate píngi dɔro.

¹⁶ Tó ma ludambefēdaa è loua, ma bà kuuna kòn pó wèndide bori píngio ai guro píngi yā é dɔmagume.

¹⁷ Ben Luda bè Nuune: Ma bà kuuna kòn pó wèndidee kè aǵō kú anduna guu píngio sèedan gwe.

Nuu nénɔ

¹⁸ Nuú né kè aǵō bɔe góro guuno tón yè: Semu, Hamu, Yafeti. Hamun Kanaa de ũ.

¹⁹ Nuú nénɔn gwe gǵon aagǵ. Aǵ boriino bé wà dàgula anduna guu píngi.

²⁰ Nuú né búbarime, ben à geepi líkpe bà.

²¹ Kè à geepiwēe mì à kà, ben à daena búu a kpén.

²² Kè Kanaa de Hamu a de búukee è, à bɔ à gàa à ò Semune kòn Yafetio.

²³ Ben Semu kòn Yafetio utadaa sè aǵ kà ń gǵan ń plaa aǵ táa ò kòn kpēeo. Ń ae dɔna gu pǎndea le aǵton ń de búukee ero yǎnzi, aǵ gàa wà kù ń de búukeela.

²⁴ Kè wēe kè Nuua à fēe, à mà lán a né zǎa kèare nà,

²⁵ ben à bè:

Kanaa éǵō láari pó ũme,

àmbe éǵō a gbēno zò zǎa ũ.

²⁶ Ben à bè:

Aubarikadeen Dii, Semu Luda ũ,

Kanaano éǵō de Semuno zòno ũ.

²⁷ Luda kaarana ke Yafetine,

Yafetino ń baka e Semuno aubarika guu,

Kanaano éǵō de Yafetino zòno ũ.

²⁸ Í dana andunalaa gbera Nuú kè wè wàa do kpé baswēplaa akuri.

²⁹ À kè wè wàa siigǵ kpé baswēplaa akuri, ben à gǎ.

10

Nuu boriinɔ

¹ Nuu nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ ɛ́mu kɔ́n Hamuo kɔ́n Yafetio kɔ́n ń nɛ́gɔ́gbɛ́ kɛ́ aɔ́ ń í dana andunalaa gɛ́raanɔ yān yè.

² Yafeti nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ tɔ́n yè: Goma, Magɔ́gu, Midia, Girisi, Tubala, Mɛ́seki kɔ́n Tirasao.

³ Goma nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ tɔ́n yè: Asakenaza, Rifa, Tɔ́gama.

⁴ Girisi nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ tɔ́n yè: Elisa, Tasisi, Sipiru, Rodanimu.

⁵ Borii pínɔ bɛ́ wà dàgula ísia gɛ́ezi, aɔ́ kɔ́ kpàatete bɔ́su kɔ́n bɔ́suo bori kɔ́n boriio danɛ́dane, baade kɔ́n a boriyāo.

⁶ Hamu nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ tɔ́n yè: Etiopia, Igipiti, Libia kɔ́n Kanaao.

⁷ Etiopia nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ tɔ́n yè: Seba, Avila, Sabata, Raama kɔ́n Sabatekao. Raama nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ Seba kɔ́n Dedāo ũ.

⁸ Nimlɔdu né Etiopia boriime dɔ. Àmbe anduna gbāabitade tóde káaku ũ.

⁹ Tofe sàme Dii aɛzĩ. À yā bɛ́ à tò wè be: Lán Nimlɔdu de tofe sà ũ Dii aɛzĩ nà.

¹⁰ Babilonia bɔ́su kɛ́ à kí blèa káaku wétèdaan Babeli kɔ́n Èrekio kɔ́n Akadao kɔ́n Kalanɔ ũ.

¹¹ Bɔ́na gwe à gàa Asiria bɔ́sun, ben à Nineva kàe kɔ́n Reobo'io kɔ́n Kalao

¹² kɔ́n Resɛ́ kɛ́ kú Nineva dagura kɔ́n Kalao. Ninevan wétèda isi ũ.

¹³ Igipiti boriinɔn yè: Ludunɔ, Anamunɔ, Leabanɔ, Nafatunɔ,

¹⁴ Patarusinɔ, Kasalunɔ kɔ́n Keretinɔ kɛ́ Filisitininɔ bɔ́ ń guunɔ.

¹⁵ Kanaa daudu Sidɔ boriinɔn yè: Itinɔ,

¹⁶ Yebusinɔ, Amɔ́rinɔ, Gigasinɔ,

¹⁷ Ivinɔ, Akinɔ, Sininɔ,

¹⁸ Avadanɔ, Zemarínɔ kɔ́n Amatanɔ. Kanaa pínɔ dàgula zāame.

¹⁹ Aɔ́ bɔ́su lézekiin yè. Bɔ́na zaa Sidɔ gana Gera kɛ́ kú Gaza sàe ai Sodɔmu kɔ́n Gómɔ́rao kɔ́n Adamao kɔ́n Zeboimu kɛ́ kú Lasa sàe.

²⁰ Hamu nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ gwe bori kɔ́n boriio bɔ́su kɔ́n bɔ́suo danɛ́dane, baade kɔ́n a boriyāo.

²¹ Yafeti dāaro ɛ́mu borii kɛ́ dɔ. Àmbe Eberunɔ dezi káaku ũ.

²² ɛ́mu nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ tɔ́n yè: Elamu, Asiria, Apasada, Ludu kɔ́n Aramuo.

²³ Aramu nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ tɔ́n yè: Uzu, Hulu, Geta kɔ́n Mɛ́sekio.

²⁴ Apasada bɛ́ à Sela ì, ben Sela Eberu ì.

²⁵ Eberu nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ ì gɔ́ɔn plaa. À doo tɔ́n Pelegi, zaake à gurɔ́ɔn wà kèk̄sa anduna guu. À dāaro tɔ́n Yɔ́kɔ́tā.

²⁶ Yɔ́kɔ́tā nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ tɔ́n yè: Alamɔ́dada, Selefɪ, Azamave, Yera,

²⁷ Adoramɔ, Uzala, Dikala,

²⁸ Obala, Abimaɛli, Seba,

²⁹ Ofi, Avila kɔ́n Yobabuo. Yɔ́kɔ́tā nɛ́gɔ́gbɛ́nɔn gwe píngi.

³⁰ Bɔ́na Mɛ́sa gana Sefa kɔ́n kpíii kɛ́ kú ɔ́fántɛ́bɔ́e kpaanɔ, àmbe ń bɔ́su ũ.

³¹ ɛ́mu nɛ́gɔ́gbɛ́nɔn gwe píngi bori kɔ́n boriio bɔ́su kɔ́n bɔ́suo danɛ́dane, baade kɔ́n a boriyāo.

³² Nuu nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ boriinɔn gwe danɛ́dane bɔ́su kɔ́n bɔ́suo. Aɔ́ kiian anduna bori píngi bòn aɔ́ dàgula í dana andunalaa gɛ́ra.

11

Babeli kpédidikšana

¹ Anduna píngi guu boriyā mèn doome, yā dɔ́nkɔ́n wè o.

² Lán gbēnɔ e sōki kpákpaɔ ɔfántɛbɔe kpa nà, kè aɔ kà Babilonia bùsu gusararaan, ben aɔ vɛɛ gwe.

³ Aɔ bèkɔne: Wà gá wà kúnku bɔ wà kpáta maamaa. Kúnkun ní gbè ù, kɔntaan ní siminti ù.

⁴ Ben aɔ bè: Wà wétɛdaa káe wà kpédidikɔana bo à misɔntɛ zɔ ludambɛɛa. Wà wa zinda tɔ bɔ le wàtongɔ fàakɔana doodo anduna guuro yānzi.

⁵ Ben Dii pita à wétɛdaa pì gwà kɔn kpé lezì kè gbēnteenɔ bɔo.

⁶ Ben à bè: Aɔ pínɡi ní borií dɔnkɔmɛ, yā dɔnkɔn aɔe o, ben yā kè aɔe bɔɔon yɛɔ? Yā kè aɔ à laasuu lè tia sa aɔe kɛmɛ, pókɛ é kpáríne à kɛna guu dɔro.

⁷ Wà pita wà gá gwe wà ní yā yákɔtɛnne le aɔton kɔ yā ma dɔro.

⁸ Ben Dii ní fàakɔa gwe doodo anduna guu pínɡi, ben aɔ ní wétɛda kɛna tò.

⁹ Beee yānzín wà tɔ kpà wétɛ pìnɛ Babeli, zaake gwen Dii tò anduna bori pínɡi yā bòn. Zaa gwemɛ à ní fàakɔa anduna guu pínɡi.

Semu kɔn Terao boriino

¹⁰ Semu boriino yān yè. Semu wè basɔɔrodee guun à Apasada i ídana andunalaa gbera wè plaa.

¹¹ À gbera à kè wè wàa plaa kpé basɔɔro a né pāndenɔ i dɔ gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ.

¹² Apasada wè baaakuri asɔɔrodee guun à Sela i.

¹³ À gbera à kè wè wàa plaa kɔn aagɔɔo a né pāndenɔ i dɔ gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ.

¹⁴ Sela wè baaakuridee guun à Eberu i.

¹⁵ À gbera à kè wè wàa plaa kɔn aagɔɔo a né pāndenɔ i dɔ gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ.

¹⁶ Eberu wè baaakuri awɛɛsiigɔdee guun à Pelɛgi i.

¹⁷ À gbera à kè wè wàa plaa kɔn baaakurio a né pāndenɔ i dɔ gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ.

¹⁸ Pelɛgi wè baaakuridee guun à Reu i.

¹⁹ À gbera à kè wè wàa do akuri dosai a né pāndenɔ i dɔ gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ.

²⁰ Reu wè baaakuri awɛɛplaaɛɛ guun à Serugu i.

²¹ À gbera à kè wè wàa do awɛɛswɛɛplaa a né pāndenɔ i dɔ gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ.

²² Serugu wè baaakuridee guun à Nao i.

²³ À gbera à kè wè wàa do a né pāndenɔ i dɔ gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ.

²⁴ Nao wè baaakuri dosaidee guun à Tera i.

²⁵ À gbera à kè wè baswɛɛdo dosai a né pāndenɔ i dɔ gɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ.

²⁶ Tera kè wè baaagɔ akuri, ben à Abramun kɔn Nao kɔn Aranao i.

²⁷ Tera boriino yān yè. Tera Abramun kɔn Nao kɔn Aranao i, ben Arana Lutu i.

²⁸ Arana gá a de Tera wáa zaa Urume Kaladia bùsun, guu kè wà à ìn.

²⁹ Abramun kɔn Nao nɔɔ sè. Abramun naɔ tɔn Sarai, Nao naɔ sɔ tɔn Milika, Arana né. Arana pì bè à Isika i dɔ.

³⁰ Sarai sɔ pàame, èe né iro.

³¹ Ben Tera a né Abramun kɔn a dio Lutuo kɔn Abramun naɔ Saraio sè bɔna Uru, Kaladia bùsun, aɔe gaa Kanaa bùsun. Kè aɔ kà Arana, aɔ vɛɛ gwe.

³² Tera wè wàa do asɔɔrodee guun à gá zaa Arana.

12

Dii ona Abramunε à bɔ a bɔsun

¹ Dii bè Abramunε: N bɔ n bɔsun n danεnɔ té n de be, n tá bɔsu kè mé ɔɔannεn.

² Mé tó n borii kε pari,
mé aubarika dangu mà n tɔ bɔ,
n kiian weégae aubarika en.

³ Mé aubarika da gbε kè aǎé sa maaa onnεenɔ,
mé gbε kè aǎé sa zaaa onnεenɔ ká.
Anduna bori píngi é aubarika e n gǎzĩ.

⁴ Ben Abramunε dà zén lán Dii ònε nà. Lutu gǎao. À wε basiigɔ sɔɔrosaidee guun à bɔ Arana

⁵ kɔn a naɔ Saraio kɔn a vɛi né Lutuo kɔn n auziki kè aɔ vɛino kɔn gbε kè aɔ sè gweenɔ. Lεn aɔ bɔ Arana lε aɔ dà Kanaa zén. Kè aɔ kà gwe,

⁶ ben aɔ bɔε bɔsu pìn ai aɔ kà Mɔre gbĩ lí kiia Sekemu. Kanaanɔ kú bɔsu pìn guro beee.

⁷ Ben Dii bɔ à mɔ Abramuzi à bè: Mé bɔsu kèkii kpá n boriinɔame. Ben à Dii gbǎgbákii bɔ gwe.

⁸ Kè à fεε gwe, à mì pè kpìii kè kú Beteli ɔfántɛbɔε kpaanɔa, ben à bùra kàε gwe, Beteli kú ɔfántɛgɛkpɛn kpa, Ai kú ɔfántɛbɔε kpa. À Dii gbǎgbákii bɔ gwe dɔ, ben à à sisi.

⁹ Ben à dà zén dɔ à mì pè Negevia.

¹⁰ Kè dekaa kà bɔsu pìn, ben Abramunε gǎa guro plaa kε Igipiti, zaake dekaa pì gè ɔla.

¹¹ Kè à kà kii kɔn Igipiti, à bè a naɔnε: Má dɔ nɔ maan n ũ.

¹² Tó Igipitinɔ n e, aǎé be ma naɔn n ũ, aǎé ma de aǎé n tó.

¹³ N beñε ma dǎremε n ũ lε wà ma sí ɔplaplaa n yǎnzi. Lán né ma mì sí nàn gwe.

¹⁴ Kè aɔ kà Igipiti, Igipitinɔ è nɔgbε pì maaa gε.

¹⁵ Kè Igipiti kɔ Fili'auna ibanɔ à è, aɔ à maaa gǔgɔnε, ben wà à sè wà gèò Fili'aunε a be.

¹⁶ Ben à Abramunε gwà maamaa à yǎnzi, à sǎanɔ kpàa kɔn zùnɔ kɔn zaakinɔ kɔn gɔgbε zikerinɔ kɔn nɔgbε zikerinɔ kɔn lakuminɔ.

¹⁷ Ben Dii gyá pásinɔ kà Fili'aunan kɔn a bedeε Abramunε pì yǎnzi.

¹⁸ Ben Fili'auna Abramunε sìsì à bènε: Bó yá n kème gwee? Bóyǎnzi néε ome kè n naɔnloo?

¹⁹ À kè dia n bè n dǎremε, ben ma à sè nɔ ũu? N naɔn yè! N n pɔ sé n táo.

²⁰ Fili'auna yǎ ò a gbēnε Abramunε yǎ musu, ben aɔ gǎa wà zεnε kɔn a naɔ kɔn a auzikinɔ píngi.

13

Abramunε kεkɔana kɔn Lutuo

¹ Ben Abramunε bɔ Igipiti à sù Negevi kɔn a naɔ kɔn a auzikinɔ píngi kɔn Lutuo.

² Abramunε né auzikideemε, à pɔkǎdeεnɔ vɛi pari kɔn kondogio kɔn vurao.

³ Bona Negevi à sɔki kpákpa ai à gǎa à kǎo Beteli, guu kè à bùra kǎen káaku Beteli dagura kɔn Aio,

⁴ guu kè à sa'okii bòn yǎ. Ben à Dii sìsì gwe.

⁵ Lutuo ègɔ té kɔn Abramunε ledɔ. À sǎanɔ kɔn zùnɔ kɔn bisakutaanɔ vɛi se.

⁶ A5 pókādeenɔɔ pari, guu pì sɛ e mómma ń pínɡiro. Beee yānzin a5é f5 wàg5 kú gu d5nk5a led0 d0ro.

⁷ Ben leokpak5a gɛ Abram0 p0dārin0 k0n Lutu p0dārin0 dagura. Zĩ beee5 s5 Kanaa0 k0n Perizin0 kú b5su pìn.

⁸ Ben Abram0 bè Lutunɛ: À maa leokpak5a g5 kú wa daguraro, ke ma p0dārin0 k0n n p0dārin0 dagura, zaake danen0n wa ũ.

⁹ N b5su gwa da n aɛ pínɡi. Wà kék5a. Tó n gaa ɔɛzi, mé gá ɔplazi. Tó n gaa ɔplazimɛ s5, mé gá ɔɛzi.

¹⁰ Kɛ Lutu guu gwà, à è Yoda guzurɛ pínɡi m0d0 vĩ maamaa. Ai Dii g5 gá S0d0mu k0n G0m0ra0 kaate, guzurɛ pì dɛ lán Dii swadako bà, lán Igipiti b5su bà, ai à gaa pé Zoaa.

¹¹ Ben Lutu Yoda guzurɛ sɛ pínɡi. A5 kék5a, ben Lutu dà zén à tà ɔfántɛb0ɛ kpa.

¹² Abram0 g5 Kanaa b5sun, Lutu s50 kú Yoda guzurɛ wétɛn0 dagura. À bùra kàɛ S0d0mu sàɛ.

¹³ S0d0mudeen0 s50 zaa, durunkɛri sà0n n ũ Dii aɛzĩ.

¹⁴ Lutu tana gbera Dii bè Abramunɛ: Guu kè n zén n wée sé n gu'igbāro k0n s00metɛ0 k0n ɔfántɛb0ɛ0 k0n ɔfántɛgɛkɛn-o gwa.

¹⁵ Tɔɔtɛ kè n è pínɡi, má kpàmma, eég5 dɛ mpi k0n n boriin0 p0 ũ ai gur0 pínɡi.

¹⁶ Mé tó n boriin0 kɛ pari lán b5su'áatɛ bà. Tó gbɛke é f5 à b5su'áatɛ naro, èndɛ éé f5 à n boriin0 naro.

¹⁷ N fɛɛ n liga b5su pizi n à gbàa k0n à yàasao gwa, zaake má kpàmmamɛ.

¹⁸ Abram0 fɛɛ à gaa à vɛɛ Mamare gbíi lí kè kú Ebl0nuno sàɛ, ben à Dii gbàgbākii bò gwe.

14

Lutu mìnina

¹ Zĩkea Babil0nia b5su kí Amarafeli k0n Elasa b5su kí Ari0kio k0n Elamu b5su kí Kɛd0laomao k0n Goyimu b5su kí Tidalao

² e zĩ kaa k0n S0d0mu kí Berao k0n G0m0ra kí Bisao k0n Adama kí Sinabuo k0n Zeboimu kí Semebao k0n Bela kè wè be tia Zoa kínao.

³ Kí g50n s00roo pìn0 k5 kàk5a ń pínɡi Sidimu guzurɛn. Àmbe sèbe wisidee ũ tia.

⁴ Wè kuri awɛɛplaaa dagura a5èg5 tángba kpaa Kɛd0laomaa. À wè kuri awɛɛ'aag5dee guun a5 gĩ b0nɛzi.

⁵ À wè gɛro dosaidee guun Kɛd0laoma k0n kína kè a50 kú0n0 mò wà zĩ blè Refaimun0a zaa Asɛtero Kanaimu, a5 zĩ blè Zuzin0a zaa Hamu, a5 zĩ blè Emin0a zaa Save Kiriataimu,

⁶ a5 zĩ blè Orin0a ń kpíii kè wè be Seia ai à gaa pé Eli Parana gbáaa.

⁷ Ben a5 liara wà sù Emisipa. Àmbe wè be tia Kadesi. A5 zĩ blè Amalɛki b5sua pínɡi k0n Am0ri borii kè a50 kú Azaz0taman0a d0.

⁸ Ben S0d0mu kína k0n G0m0ra kínao k0n Adama kínao k0n Zeboimu kínao k0n Bela kè wè be tia Zoa kínao fɛɛ wà gaa wà zĩ kányo Sidimu guzurɛn.

⁹ A50ɛ zĩ kaa k0n Elamu b5su kínao k0n Goyimu b5su kínao k0n Babil0nia b5su kínao k0n Elasa b5su kínao. Kí g50n siig50 pìn00 e zĩ kaa k0n kí g50n s00roon0.

¹⁰ Sidimu guzurɛ k0ntaa wè vĩ pari. Kè S0d0mu kína k0n G0m0ra kínao e bàa lɛɛ, ben a5 si à guu, ben ń gbɛ kpaa0n0 bàà lè wà gaa gu5isídeen.

¹¹ Zìblerino Sòdumu kòn Gómorao auzikino kòn n póbleenò sèe píngi aṣ tào.

¹² Gurɔɔ m̀da Abramun v̀li né Lutuo kù Sòdumu, ben aṣ à kù wà tào kòn à auzikino.

¹³ Ben gbē kè b̀ò n ɔzĩ g̀aa à ò Eberu bori Abramunɛ za Mamare gbíi línɔ saɛ. Mamare kòn à d̀aaron Ɛsekolu kòn Anɛo né Amɔri boriinome, aṣo de kɔ gbē ũ kòn Abramun.

¹⁴ Kè Abramun mà wà a danɛ kù wà tào, ben à a bɛ zìkarino sèe g̃ɔɔn wàa do kpé baswɛedo plaasai à pèe kína pìnɔzi, ben à n lé Dani.

¹⁵ Ben à a gbēno kpàatete, ben aṣ s̀i n tɛ gwáavĩ. Aṣ zĩ blémma aṣ pèrma ai Oba, Damasiku gu'igbároo kpa.

¹⁶ À liara à sù kòn auziki pìnɔ píngi kòn a v̀li né Lutuo kòn à auzikino. À sù kòn nɔgbēno kòn gbē pàndenɔ do.

¹⁷ Kè Abramun zĩ blè Kɛdɔlaomaa kòn kína kè aṣo kúnɔ ɛe suu, ben Sòdumu kí b̀ò à dààle Save Guzuren kè wè be tia Kí Guzuren.

¹⁸ Ben Salɛmu kí Melekizɛdeki mò kòn buredio kòn geepiwɛɛo. Àpi né Luda Musude gbàgbàrimɛ.

¹⁹ Ben à sa maaa ò Abramunɛ à bè:
Luda Musude musu kòn tɔtɛo Kèri
aubarika da Abramun.

²⁰ Aubarikadeen Luda Musude

kè à n ibɛɛno nànnɛ n ɔzĩ ũ.

Ben Abramun auziki kè ɛe suuno píngi kuridee kpàa.

²¹ Sòdumu kína bè Abramunɛ: N ma gbēno kpáma ng̃o auziki kúna n pó ũ.

²² Ben Abramun bènɛ: Má s̀i kòn Dii Luda Musude musu kòn tɔtɛo Kèri,

²³ mé n póke séro, baa kyateyiba, le nton be n ma ke auzikidee ũro yānzi.

²⁴ Mé póke séro, sé póblee kè ma gbēno blè baasiro. Mòde Anɛ kòn Ɛsekoluo kòn Mamare kè aṣ g̀aamaono, n tó aṣ n baka sé.

15

Luda bà kuuna kòn Abramun

¹ Beee g̀bɛra Dii yā ò Abramunɛ wéegupu'ena guu à bè:

Abramun! Nton vĩa kero.

Mámbe n sengbango ũ,
n asaia ég̃o bíta maamaa.

² Ben Abramun bè: Dii Luda, bòn né ma gbaa? Má né vĩro. Damasiku gbē Elieza bé ég̃o de ma bɛ túbibleri ũ.

³ Kè nɛɛ ma gba néro, ma bɛ zíkɛri pì bé ég̃o de ma túbibleri ũ.

⁴ Ben Dii bènɛ: Àmbe eég̃o de n túbibleri ũro. Né kè eé b̀o n plèn bé eég̃o de n túbibleri ũ.

⁵ Ben à b̀o b̀aazi à bè: N musu gwa n sɔsɔnɛno nro, tó né f̃. Leme n boriino ég̃o de le.

⁶ À Dii náanɛ kè, ben Dii tò yā b̀o nna a náanɛ kè à kè yānzi.

⁷ À bènɛ do: Diin ma ũ, mámbe ma n b̀o Uru, Kaladia b̀usun, le mà b̀usu kèkii kpámma yānzi.

⁸ Ben Abramun bè: Dii Luda, dian még̃o d̃s kè eég̃o de ma pó ũu?

⁹ À wèàla à bè: N zùnunu wè aag̃o sé kòn blè wè aag̃o kòn sākaro wè aag̃o kòn p̃t̃ɛt̃ɛngoo kòn lukulukuo.

¹⁰ Ben à pó pìnɔ sè à mò píngi à pàrapara à gògok̃a, ben à kàɛ à n aɛ d̀òdòk̃a, mòde ɛe b̀aano parapararo.

- 11 Kè yeberekunò mò wà zòzò nòbò pìncà, ben Abramù pèrñma.
 12 Kè ɔfántɛ e gɛɛ kpén, i bíta Abramù kù, ben gusia bíta víadee dààla.
 13 Ben Dii bènc: Ngò dɔ kè n boriinò égɔ nìbò blee bùsù kè de ñ pò ũroo guu, aɔégɔ zò blee gwe, weégɔ wée táarñma ai wè wàa plaa.
 14 Mòde mé Ìa kè borii kè aɔɔe zò bleeñnɛnɔ, n boriinò é bɔe kɔn auziki bítao.
 15 Mmɔn sɔ, négɔ aafiame ai ñ gá zi kùo gbasà ñ ká n dezinɔla wà n víi.
 16 N nasionò bé weé liara wà su kè, zaake Amɔrinò durun e papa kòro.
 17 Kè ɔfántɛ gè kpén, guu sì, ben Abramù è kii kè èe tésukpe bɔɔ kɔn sètɛo e gɛɛ nòbò kè à pàrapara pìncò dagura.
 18 ZÌ beeean Dii bè a bà égɔ kú kɔn Abramuo à bè: Mé bùsù kèkii kpá n boriinɔa za Igipiti gulezeki swaa ai swadaa kè wè be Yuflati,
 19 bùsù kè Keninɔ kún kɔn Kenizinò kɔn Kadamɔnunò
 20 kɔn Itinò kɔn Perizinò kɔn Refaimunò
 21 kɔn Amɔrinò kɔn Kanaano kɔn Gigasinò kɔn Yebusinò.

16

Agyara kɔn a né Sumailao

- 1 Abramù naɔ Sarai e né iro. À nɔgbè zíkèri ví Igipiti gbè ũ kè wè benɛ Agyara.
 2 Ben Sarai bè Abramunɛ: Lán Dii ma kè pàaa ũ nà, ñ dae kɔn ma zíkèrio. Má sì kè mé nénɔ e à gázì. Ben Abramù Sarai yá mà.
 3 Abramù wè kuri kena Kanaa bùsun gberan Sarai a zò Agyara kpàa nɔ ũ.
 4 Abramù dàeo, ben à nò sì. Kè à è á nòsina, à dɔkè a diio.
 5 Ben Sarai bè Abramunɛ: Taari kè wà kèmmɛ gò n yá ùmɛ. Ma a zò kpàmma. Kè à è á nòsina, ben égɔ dɔkɛmao. Mpi kɔn mapio, Dii bé eé yá gògòwe.
 6 Ben Abramù wèlà à bè: N zò kuu n pò ùmɛ. Ñ kɛnɛ lán ñ yezi nà. Kè Sarai Ìa dàa, ben à bàa lèñɛ.
 7 Dii Malaika à è ìbòkiizi gbáan, bia pì kú Suru zé saemɛ.
 8 Ben à à là à bè: Sarai zíkèri Agyara, n bɔ máme? Néé gaa máme? Ben à wèlà à bè: Mée bàa lɛɛ ma dii Sarainemɛ.
 9 Ben Dii Malaika bènc: Ñ ɛara ñ tá n dii pì kiià ngò mì siɛnɛ.
 10 Mé n borii kaara aɔgɔ pari, weé fɔ wà ñ lé dɔro.
 11 Ñ nòsina, né né i gògbè ũ, né tɔ kpáne Sumaila, zaake Dii n yá mà n wéetamma guu.
 12 Éégɔ de lán zaakisète bà, eé ìbete kpá kɔn gbè pìngio, gbè pìngi é ìbete kpáo se. Éégɔ kú kɔ yán kɔn a gbèncro.
 13 Ben Agyara bè: Ma wée sì Luda kè è ma elɛ. Ben à tɔ kpà Dii kè yá ònɛnɛ Ludakɛema'ee.
 14 À yá bé à tò wà tɔ kpà lògò pìne Ludabèkɛema'ee lògò. À kú Kadesi kɔn Bèrɛdio dagurame.
 15 Agyara négògbè ì kɔn Abramuo, ben Abramù tɔ kpáne Sumaila.
 16 Gurɔɔ kè Agyara Sumaila ì, Abramù wè basiigò awɛɛswɛedomɛ.

17

Bàngukena ya

¹ Kè Abramù kà wè basɔɔro dosai, Dii bò à mòzi à bè: Luda Gbāabitaden ma ũ. N̄ táa omao ñgɔ kuu taari sai.

² Ma bà kuunanyo égɔ gaa, mé n bori kaaranne maamaa.

³ Abramù dæ a puua Luda æ, ben Luda bène:

⁴ Lán ma bà kúnyo nà, né gɔ bori pariino dezi ũ.

⁵ Weégæ benne Abramù dɔro, sé Ibraĩ, zaake mé n ke bori pariino dezi ũ.

⁶ Mé tó n bori ke pari, boriino kɔn kɔn é bɔ n kiia.

⁷ Ma bà égɔ kúnyo kɔn n boriino ai gurɔ píngi. Mégɔ de n Luda ũ kɔn n boriino n gbera.

⁸ Mé Kanaa bùsu kè n kú à guu nibɔ ũ kpámma píngi kɔn n boriino n gbera, le aɔgɔ ví gurɔ píngi, mégɔ de n Luda ũ.

⁹ Luda èara à bè Ibraĩne: Mpi kɔn n boriino, àgɔ ma bà kuunaao yā kūna ai a boriia.

¹⁰ Ma bà kuunaao yā kè égɔ kūnan yè, mpi kɔn n boriino. Séde a gɔgbè píngi bangu ke.

¹¹ À bangu ke ma bà kuunaao sèda ũ.

¹² Séde n bori négɔgbèno bangu ke n gurɔ sɔraagɔdee zĩ ai n boriia, né kè wà n í n beeno kɔn zò kè wà n lú bori pāndeano n píngi.

¹³ Wà à i n ben yoo kesɔ wà lú zò ũn yoo, sé à bangu ke. Beee égɔ de ma bà kuunaao gurɔ píngi sèda ũ a mèa.

¹⁴ Weé gɔɔdee bɔ a gbèno té, zaake gbè kè èe bangu kero yā kè má diare kūnaro.

¹⁵ Ben Luda èara à bè Ibraĩne: N̄ton be n naɔne Sarai dɔro, ñgae bene Sara sa.

¹⁶ Mé aubarika dan mà tó à né i gɔgbè ũ, eé gɔ boriino dazi ũ, bùsu kɔn é bɔ à kiia.

¹⁷ Ben Ibraĩ dæ a puua Luda æ à yāa dɔ à bè a n̄se guu: Gbè kè kà wè basɔɔro é né ís? Lán Sara kà wè basiigɔ akuri nà, eé né ís?

¹⁸ Ben à èara à bè Ludan: N̄ sùu ke n Sumaila gwa.

¹⁹ Luda bè: Yápura n naɔ Sara é né i gɔgbè ũ, né tɔ kpáne Isaaku. Ma bà égɔ kúo kɔn à boriino ai gurɔ píngi.

²⁰ Sumaila yā musu, ma n yā mà. Mé aubarika dan, eé né i à kaara maamaa. Eé négɔgbèno i gɔɔn kuri awɛɛplaa, aɔé gɔ kɔn ũ, à bori é ke pari.

²¹ Baa kɔn beeeo ma bà kuunanyo é gɔ Isaakuame. Zii mɔndaa'i Sara é à i.

²² Kè Luda yā ò Ibraĩne à yāa, ben à à tò à tà musu.

²³ Ben Ibraĩ a né Sumaila sè kɔn a be gɔgbè kè wà n í a beeno kɔn zò kè wà n lú n píngi, ben à bangu kè n̄ne zĩ beeeo gɔ lán Ludaa òne nà.

²⁴ Ibraĩ kà wè basɔɔro dosai, gbasà à bangu kè,

²⁵ à né Sumaila sɔ wè kuri awɛɛ'aagɔ.

²⁶ Gurɔ dɔnkɔ pì zĩ Ibraĩ bangu kè kɔn a né Sumailao

²⁷ kɔn a be gɔgbè kè wà n í a beeno kɔn zò kè wà n lú bori pāndeano n píngi. Aɔ bangu kè gurɔ dɔnkɔ zĩme.

18

Nibɔno mɔna Ibraĩ kiia

¹ Dii bò à mò Ibraĩzi Mamare gbíi líno sae. Ibraĩ v̄ena a bisakuta kp̄ele fáant̄e.

² Kè à wée sè musu, à gɔɔn aagɔɔ è zena. Kè à í é le, ben à fɛɛ kpɛɛlea kɔn bàò à gàa à dàńlè à dàcínɛ a puua

³ à bè: Dii, tó ma n pɔnnaa è, ñton gɛ mamɔma n zòblerilaro.

⁴ Mé mɔare ío à gbá pípi à kámma bo lí gbáru kè.

⁵ Lán a bɔɛ ma bɛɛ kpa nà, mé mɔare pɔbleeo fète le à gbáaa e, gbasa à da zén. Ben aɔ bè: Tò, ñ kè lán ñ ò nà.

⁶ Ben à gàa Sara kiia kutaan à bè: Ñ flawa kɔ zaka lé aagɔ ñ buredi kè kpakpaa.

⁷ Ben à bàa lè à gè a zùno té à zùne bòro maaa kù à kpà a zíkèria, ben zíkèri pì gàa à kèkè kpakpaa.

⁸ Ben Ibraĩ zwifàani kɔn zwi'ipuo kɔn zù kè wà kèkè pìo sè à gàa à dièíne. Gurɔ kè aɔɛ pɔ blee, àpi ze í sae lí gbáru gwe.

⁹ Ben aɔ à là wà bè: N naɔ Sara kù mámɛ? À bè: À kù kutaan gwe.

¹⁰ Ben Dii bè: Mé ɛara mà mɔ n kiia zii mɔndaa'i, n naɔ Sara é né i gɔgbɛ ũ. Sara kù à kpɛɛ kuta kpɛɛle èe maa.

¹¹ Ibraĩ kɔn Sarao zi kù, Sara è nɔgbɛno pɔ kè doro. Ben Sara yáa dɔ à bè a swè guu:

¹² Ma zi kù, ben ma dii zi kù dɔ. Mé pɔnna yá pì dɔ dɔ?

¹³ Ben Dii Ibraĩ là à bè: À kè dia Sara yáa dɔ? À bè amɔ kè a zi kù é fɔ à né i dɔ?

¹⁴ Yáke ègɔ zĩ'ũmero. Zii mɔndaa'i tó à gurɔ kà, mé mɔ n kiia, gbasa Sara né i gɔgbɛ ũ.

¹⁵ Ben Sara lé sè à bè ée yáa doro, zaake vía à kù. Ben Dii bè: É'e, n yáa dɔ.

Ibraĩ aduakɛna Sɔɔmunɛ

¹⁶ Kè gbɛ pìno fɛɛ, Ibraĩ gàa à zeíne, ben aɔ Sɔɔmu kpaa gwà.

¹⁷ Ben Dii bè: Mé yá kè má yezi mà kɛɛ ute Ibraĩnero.

¹⁸ À boriino ègɔ bíta aɔégɔ gbáa ví. Anduna bori píngi é aubarika e à gázĩme.

¹⁹ Zaake mà à sè le à o a nénɔne kɔn a boriino a gbera aɔgɔ ma yá kúna aɔ yá maa zédee kè, le mà yá kè mà à lé gbɛne kɛne.

²⁰ Ben Dii ɛara à bè: Yá kè wèe oo Sɔɔmu kɔn Gɔmɔrao musu pari, í durun gè ɔla.

²¹ Mé gá gwe sa mà gwa, tó yá kè aɔɛ kɛɛ zaa lán má mà nà. Tó aɔ de le sɔro, mé dɔ.

²² Kè í gɔɔn plaaa pìno dà zén aɔɛ gaa Sɔɔmu, ben Dii gɔ kɔn Ibraĩ gwe.

²³ Ben Ibraĩ sɔzi à bè: Né gbɛ maaano wara ledɔ kɔn gbɛ zaaano yɔ?

²⁴ Tó gbɛ maaano kú wéte pì guu aɔ kà gɔɔn baplaa akuri, né í waran yɔ? Né sùu kè wéte pìo gbɛ maa gɔɔn baplaa akuri pìno yánziroo?

²⁵ Ñ sùu kè! Ñton kè lero. Ñton gbɛ maaano dede ledɔ kɔn gbɛ zaaano, zaake aɔ dɔnkɔro. Ñ sùu kè! Ñton kè lero. Mmɔn kè í de anduna píngi yákpækèri ũ, né yá kè a zéaro?

²⁶ Ben Dii bè: Tó ma gbɛ maaano è Sɔɔmu gɔɔn baplaa akuri, mé sùu kè wéte pìo n yánzi.

²⁷ Ben Ibraĩ ɛara à bè dɔ: Mamɔma kè má de bùsuti kɔn túbuo ũ, ñ gaafaa kɛme mà yá onne, Dii.

²⁸ Tó gɔɔn sɔɔroo kɛsá gɔɔn baplaa akuri pì guu, gɔɔn sɔɔroo pìno yánzi né wéte pì kaatɛ? Ben Dii bè: Tó ma gbɛ maaano è gɔɔn baplaa asɔro, mé wéte pì kaatèro.

²⁹ Ben Ibraĩ kpé èe yá oonɛ à bè: Tó gbɛ maaano kà baplaa sɔ né? Ben Dii bè: Mé yáke kero gɔɔn baplaaa pino yānzi.

³⁰ Ben à bè: Dii, n yā nna! Nton pɔ fɛro, má yezi mà yā o do. Tó gbɛ maaano kà baaakuri sɔ né? À wèàla à bè: Tó ma gbɛ maaano è aɔ kà gɔɔn baaakuri, mé yáke kero.

³¹ Ben à bè: N gaafaa kemɛ do Dii, mà yā onne. Tó gbɛ maaano kà gɔɔn baroo sɔ né? À wèàla à bè: Mé wéte pì kaatero gɔɔn baroo pino yānzi.

³² Ben à bè: Dii, nton pɔ fɛro, yā kèkii baasi mé yā o doro. Tó gbɛ maaano kà gɔɔn kuri sɔ né? À wèàla à bè: Mé wéte pì kaatero gɔɔn kuri pino yānzi.

³³ Kè Dii yā ò Ibraĩne à yāa, à gɛ zéla, ben Ibraĩ ɛara à tà bɛ.

19

Sɔɔmu kɔn Gɔmɔrao kaatena

¹ Kè malaika gɔɔn plaaa pino kà Sɔɔmu uusie, Lutu vɛena Sɔɔmu bii kpɛɛɛ. Kè à n é, à fɛɛ à gāa à dānɛ à kùɛnne à dàɛ a puua

² à bè: Ma diino, a yā nna! À mɔ à gá pita mamoma a zòbleri bɛ. À zú o à i kè, zia kongɔ idɛ'idɛ é da zén. Aɔ bè: Auo, wé i gāaleme.

³ Lutu nàkɔɛmɛma maamaa, ben aɔ gɛ à kpén. À n yàari kè maamaa à masa kènnɛ, ben aɔ sò.

⁴ Ai aɔgɔ gá daɛ, Sɔɔmudeeno liga Lutu kpézi. Wéte pì gɔgbɛno kàkɔa gwe māmam, gɔkparenɔ kɔn gbɛnsino n pingi.

⁵ Aɔ lé zù Lutuzi wà bè: Gɔgbɛ kè aɔ pita n bɛ uusieano kú máa? N bɔɛnyowe, wà pāpāa kɛnyo.

⁶ Lutu bɔ à zè kpɛɛɛ n kiia, à gbà tàta kpɛɛo

⁷ à bè: O'o ma gbɛno, àton yā zaaa kero.

⁸ Má nɛngbɛno vɛ gɔɔn plaa kè aɔ gɔgbɛ dɔro, mé n bɔɛare. Lán á yezi nà à kɛnyo, mɔde àton yáke kè gɔgbɛ kèkiinoero, zaake aɔ pita ma bɛmɛ.

⁹ Aɔ bènɛ: N guwe gwe! Ben aɔ bè do: Gbɛ kè né gbɛ zɛtɔmɛ, ben à yezi à kɛ wa yākpækɛri ũ. Wé yā zaaa kenne dɛ n pɔla. Ben aɔ kùsia gbāaa, aɔɔɛ mɔɔ kpé gbà gboro.

¹⁰ Ben gɔɔn plaaa pino bɔ wà Lutu kù aɔ gɛo kpén, ben aɔ zé tàta.

¹¹ Aɔ tò vɛa gbɛ kè aɔ kú kpɛɛɛno kù n pingi né fɛte gbɛnsi, ben aɔɔɛ kpé gbà wɛtɛɛ ai aɔ kpasa.

¹² Gɔɔn plaaa pino bè Lutunɛ: Dé n vɛ kè dɔɔ? Négɔgbɛno, nɛngbɛno, n né anzurenɔ kɔn gbɛ kè aɔ dɛ n gbɛ ũuno wéte guu n pingi. N bɔɛnyo,

¹³ zaake wa mɔ wà gura kè kaatemɛ. Yā zaaa kè wèe oo wéte pì deeno musu gɛ Dii swān, ben à wa zĩ wà wéte pì kaate.

¹⁴ Lutu bɔ à gāa à ò a nɛno anzurenɔnɛ à bè: À fɛɛ wà bɔɛ, zaake Dii é wéte kè pì kaate tiame. Ben aɔɔɛ daa èè fāadi boomɛ.

¹⁵ Kè guu dɔ malaika pino nàkɔɛ Lutua wà bè: N fɛɛ n n naɔ kɔn n nɛngbɛ gɔɔn plaaa kɛnɔ sɛɛ n bɔɛnyo kè, lɛ nton ga wéte pì kaatena guuro yānzi.

¹⁶ Kè Lutu e seka kɛɛ, Dii à wɛnda bɔ, ben gɔɔn plaaa pino à kù a ɔɔa kɔn à naɔ kɔn à nɛngbɛ gɔɔn plaaano, aɔ bɔɛnyo wéte kpɛɛ.

¹⁷ Kè aɔ bɔɛnyo lɛ, ben malaika pino doke bè Lutunɛ: N bàa lé n n zĩnda mì sí. Nton kpɛɛ gwaro. Nton zɛ guzure pì guuro. N bàa lé n mì pé kpɛɛino lɛ nton garo yānzi.

¹⁸ Ben à bèñne: Auo ma dii! N yā nna!

¹⁹ Mamoma n zòbleri ma n ponnaa è, n gbēke kème maamaa, n ma mì sì. Mòde mé fĩ mà bàa lé mà kpíi pínò kii lero. Ai màgō gá ká gwe, kaatena pì é ma le mà ga.

²⁰ Ñ lakutu ke gwa káaa. Lán à kii nà, mé fĩ mà bàa lé mà gá gwe. Lakutu néngome sō. Ñ tó mà bàa sí mà tá gwe, mégō aafia. Asa à néngoroo?

²¹ Ben à bène: Ma n gba zé, mé lakutu kè nēe oo pì kaatero.

²² Ñ bàa lé ñ tá gwe kpakpaa, zaake mé yáke ke gĩaro ai ñ gá káo gwe. Beee yānzín wà tó kpà lakutu pínē Zoa.

²³ Kè Lutu Zoa lè, òfántē e fēēē,

²⁴ ben Dii tò té kón òfántēgbō bō musu à kà Sòdumu kón Gómoraola.

²⁵ À wéte pínò kàate kón gbēnò kón guzure pio kón línò kón sēnò píngi.

²⁶ Kè Lutu naō a kpēē gwà, ben à lì à gō zena wisi gbē ũ.

²⁷ Kè guu dō, Ibraĩ fēē kongō idē'idē, à gāa guu kè à kún yā kón Diio pín.

²⁸ Kè à Sòdumu kón Gómoraol kpaa gwà kón guzure pio píngi, à è tésukpe e fēē tōte lán mòdate tésukpe bà.

²⁹ Leme kè Luda guzure kè Lutu kún wétenò kàate le, Ibraĩ yā dòn, ben à Lutu bō wéte kè à kàate pínò guu.

Lutu boriino

³⁰ Kè Lutu bō Zoa, à gāa à vēē kpíiino té kón a nénōgbē gōn plaaano, kè à kuuna Zoa vĩa vĩa yānzí. Ben à gō kú gbēwēn kón a nénōgbē pínò.

³¹ Ben Yō bē Báane: Wa de zì kù, ben gōgbē kee kú busun à daewao lán wè ke nàro.

³² Ñ mō wà wēē kákane wé daeo, le wàgō wa borii e à gāzĩ.

³³ Gwāavĩ beee aō wēē kákane, ben Yō gāa à daeo. Lutu e dō gurō kè à dàao ke gurō kè à fēero.

³⁴ Kè guu dō Yō bē Báane: Ma dae kón ma deo gĩa. Wà wēē kákane uusia dō, né gá ñ daeo, le wàgō wa borii ee à gāzĩ.

³⁵ Gwāavĩ beee dō aō wēē kákane, ben Bāa gāa à daeo. Lutu e dō gurō kè à dàao ke gurō kè à fēero.

³⁶ Leme Lutu nénōgbē gōn plaaa pínò kè le wà nò sio.

³⁷ Yō né ì gōgbē ũ, ben à tó kpàne Māabu. Àmbe Māabu borii kè aō kuu ai gbāano dezi káaku ũ.

³⁸ Bāa né ì gōgbē ũ se, ben à tó kpàne Benami. Àmbe Amōni borii kè aō kuu ai gbāano dezi káaku ũ.

20

Ibraĩ kón Abimelēkio

¹ Ben Ibraĩ fēē gwe à gāa Nēgevi busun Kadesi kón Suruo dagura. Kè à gāa à vēē Gera,

² à bè a naō Sara né a dāremē, ben Gera kí Abimelēki gbē zĩ à à sè à sùo.

³ Ben Luda bō à mò Abimelēkizi nanaa guu gwāavĩ à bène: Né ga nō kè ñ sè pì yānzí, zaake nōzāreemē.

⁴ À mō à lè Abimelēki e daeo kòro, ben à bè: Dii, né borii kè aō yáke keroono deden yó?

⁵ Àmbe à bèmē a dārenloo? Nōgbē pì sō bè a dāgōmē. Ma yā kè a zéamē, má taari vīro.

⁶ Ben Luda bène nanaa pì guu: Eè, má dō kè n yā kè a zéame. Beee yānzi ma kpanne ñton durun kemero, mée we n ɔ kè nɔgbē piaro.

⁷ Tia sa, à gōgbē pì nɔɔ kpáa, zaake annabime. Eé adua kenne le ñ gō aafia. Tó née à nɔɔ pì kpáa s̄sro, ñgō dō kè n game, mpi k̄n n gbēnɔ a píngi.

⁸ Ben Abimeleki f̄e kongo ide'ide, à a gbēnɔ sisi à yā pì t̄kēñne ñ píngi, ben v̄ia ñ kũ maamaa.

⁹ Ben Abimeleki Ibraĩ sisi à bène: Bóyānzi ñ kèwe lezi? Bó taarin má kenne gbasa ñ tò ma gō durundee ù k̄n ma b̄suo? N yā kè de wà keroo keme.

¹⁰ Bó laasuu ñ lè gbasa n yā pì kè?

¹¹ Ibraĩ wèla à bè: Mée daa yā gbēkee Luda v̄ia v̄i b̄suo k̄kii guuro, weé ma de ma naō yānzime.

¹² Beee gbera nɔgbē pì né ma dāreme yāpura. Wa de d̄n̄k̄m̄e, baade k̄n a dao, ben à ḡō ma nɔɔ ù.

¹³ Kè Luda ma b̄o ma de be yā, mée lik̄saa z̄o, ben ma bè ma nɔɔ p̄ine guu kè wé gán píngi, à gbēkee keme àgae be a dāḡn̄ ma ù.

¹⁴ Ben Abimeleki mò k̄n s̄aano k̄n z̄un̄o k̄n gōgbē z̄ikerino k̄n nɔgbē z̄ikerino à kpà Ibraĩa, ben à à naō s̄okpane.

¹⁵ Ben Abimeleki bè: Ma b̄sun yè, ñ v̄e guu kè ñ yezin.

¹⁶ Ben à bè Sarane: Ma kondogì ɔ b̄oɔ doo kpà n dāḡsa agbaakpab̄o ù, le gbē kè āɔ k̄unyon̄o d̄ō ñ píngi kè n̄e taari kero.

¹⁷ Ben Ibraĩ w̄e kè Ludaa, ben Luda Abimeleki gbà aafia k̄n à nāo k̄n à n̄o ȳigisain̄o, le āɔ né ì,

¹⁸ zaake Dii tò Abimeleki be nɔgbēn̄o p̄aa k̄ù yā Ibraĩ naō yā musu.

21

Isaaku ina

¹ Dii aubarika dà Saragu lán à ò nà, à k̄ne lán à lé gb̄ne nà.

² Ben à nò s̄i à né ì k̄n Ibraĩo gōgbē ù à zik̄ guu gur̄o kè Luda dienēa.

³ Ibraĩ tó kpà né p̄ine Isaaku.

⁴ À b̄angu k̄ne à gur̄o s̄oraaḡdee z̄i lán Ludaa dienē nà.

⁵ À kà w̄e bas̄oro a né pì igur̄o.

⁶ Ben Sara bè: Luda yáadoziyā k̄me, gbē kè mà píngi é yáa d̄mao.

⁷ À bè d̄o: Weé we wà be Ibraĩne yā mé gō nédandee ús? Àe ma n̄égb̄e ìo a zik̄ guu.

⁸ Kè né pì bíta k̄ù à k̄e ȳsa, ben Ibraĩ à k̄ena ȳsa p̄on̄naa k̄e.

⁹ Sara è né kè Igipiti nɔgbē Agyara ì k̄n Ibraĩo èḡ Isaaku yáa d̄ome,

¹⁰ ben à bè Ibraĩne: Ñ pé z̄ò p̄ia k̄n a néo, zaake z̄ò né pì é t̄ubi ble k̄n ma né Isaakuoro.

¹¹ Yā pì Ibraĩ p̄o yāka maamaa, zaake à néme,

¹² ben Luda bène: Ñton tó n n̄s̄e yaka n né k̄n n nɔgbē z̄ikeri p̄io yā musuro. Yā kè Sara e oonne píngi ñ ma, zaake Isaaku boriin̄on weégae beñne n boriin̄o ù.

¹³ Mé tó z̄ò né pì borii ke se, zaake n néme.

¹⁴ Ben Ibraĩ f̄e kongo ide'ide, à p̄oble s̄e k̄n ì t̄uuo à kpà Agyaraa. À diene, ben à à né kp̄aa d̄o. À à gb̄are, ben à ḡaa èe lik̄saa z̄o Beseba gb̄aan.

¹⁵ Kè ì yāam̄ma, à ḡokpare pì tò lí gb̄aru,

¹⁶ Ben à gaa à vɛɛ aɛ kàzuleeki zà lén, zaake à bè á yezi à a né gana ero. Kè à gaa à vɛɛ kãa le, ben à nà ɔɔɔnaa.

¹⁷ Luda gɔkpare pì ɔɔ ɔɔ mà, ben Luda Malaika lé zù Agyarazi zaa musu à bè: Bó bé à n lee Agyara? Nton vía kero, zaake Luda né pì ɔɔ ɔɔ mà guu kè à kún.

¹⁸ N fɛɛ n n né pì sé n à kú a ɔɔa, zaake mé tó à gɔ bori isi ũ.

¹⁹ Luda nɔgbɛ pì wɛɛ kɛnɛ, ben à lɔgɔ è. À gaa à í tò a tùu pa, ben à mò à kpà a né pia à mì.

²⁰ Ludaa kú kɔn né pìo ai à isi kú. Ègɔ kú gbáan, ben à gɔ tofekari ũ.

²¹ Gurɔɔ kè à kú Parani gbáa pì guun à da Igipiti bùsu nɔɔ sɛnɛ.

Ibraĩ kɔn Abimelekiò ledolekɛna

²² Gurɔ beee Abimeleki kɔn a zìkpɛɛnɔ gbɛnsi Fikɔluo gaa Ibraĩ kiia aɔ bènɛ: Ludaa kúnyo yá kè nɛɛ kɛɛ guu píngi.

²³ N la dame kè gɔɔ n sí kɔn Ludao kè né bɔ ma kpɛero ke ma nɛnɔ ke ma boriinɔ. Lán ma gbɛkɛɛ kɛnnɛ nà, n kɛmɛ le kɔn bùsu kè n kú à guu gbɛ zítɔ ũuo.

²⁴ Ben Ibraĩ bènɛ: Ma la dànnɛ.

²⁵ Ben Ibraĩ lɔgɔ kè Abimeleki gbɛnɔ sia yá sɛɛ à sɛnnɛ.

²⁶ Abimeleki bè: Má gbɛ kè aɔ yá beee kɛnɔ dɔro, nɛɛ omɛ yáro, gbáan má mà.

²⁷ Ben Ibraĩ sáanɔ kɔn zúnɔ kú à kpà Abimelekia, ben aɔ ledole kè kɔo.

²⁸ Ben Ibraĩ sánunu mɛn swɛɛplaaanɔ bɔ à kàɛ ndona.

²⁹ Abimeleki à là à bè: Sã mɛn swɛɛplaaa kè n n káɛ ndona pínɔ yá de diamɛ?

³⁰ Ben à wèlà à bè: N sã mɛn swɛɛplaaa pínɔ sí sèeda ũ kè mámbe ma lɔgɔ pì yɔ.

³¹ Beee yánzi wà tɔ kpà guu pínɛ Bɛsɛba, zaake gwen aɔ la dànkɔnɛ.

³² Lɛn aɔ ledole kè Bɛsɛba le, ben Abimeleki kɔn a zìkpɛɛnɔ gbɛnsi Fikɔluo liara wà tà Filisitininɔ bùsun.

³³ Ibraĩ sãma lí tɔ Bɛsɛba, ben à Dii Luda Gurɔpingide sisi gwe.

³⁴ Ben à gurɔplaa kè Filisitininɔ bùsu pì guu.

22

Isaaku kpána sa'opɔ ũ

¹ Beee gbera Luda Ibraĩ yɔ à gwà à bènɛ: Ibraĩ! Ben à wèlà à bè: Maɛ kè!

² Ben Luda bènɛ: N n né mɛn doo kè n yezi Isaaku sé n gáo Mɔria bùsun, n sa'opɔ kè wè ká tén à té kú oo kpíi kè mé onnɛɛa.

³ Kè à fɛɛ kɔngɔ idɛ'idɛ, à gàari yì a zaakine, ben à a zìkerinɔ sè gɔɔn plaa kɔn a né Isaaku pìo. À sa'oyaka pàra, ben à dà zén, èe gaa guu kè Ludaa ònɛn.

⁴ À gurɔ aagɔdee zì kè à wɛɛ sɛ, à guu pì è kãa.

⁵ Ben à bè a zìkeri pínɔnɛ: À gɔ kɔn zaakio kè. Mapi kɔn gɔkpare kèo wé gá aɛ wà donzi kɛ Ludanɛ, wé liara wà su wà a le kè.

⁶ Ibraĩ sa'oyaka sè à dì a né pínɛ, ben à té kúna kɔn fɛɛo, aɔɔe gaa lèdo.

⁷ Ben Isaaku yá ò a denɛ à bè: Baa! À wèlà à bè: Bómɛɛ né? Ben à bènɛ: Wá té kúna kɔn yàkao, sãnɛ bɔrɔ kè wé ká tén à té kú kú mámɛ?

⁸ Ben Ibraĩ bè: Ma né, Luda bé eé sa'osá kpá. Ben aɔ tɛkɔzi wèe gaa.

⁹ Kè aɔ ká guu kè Ludaa ònɛn, à sa'okii bò gwe à yàka kpàkpaàla, ben à a né pì yì à dà yàka pila sa'okii musu.

10 Kè à fɛɛ sè à ɔ̀ b̀ò lè à a né pì kòto kpá,

11 ben Dii Malaika lé zùzi zaa musu à bè: Ibraĩ! Ibraĩ! À wèàla à bè: Maɛ kè!

12 Ben à bè: Nton ɔ̀ na né piaro ñton yáke kɛnɛro. Má dɔ̀ sa kè ñ ma vĩa vĩa, néé gíme kɔ̀n n né mèn dooro.

13 Ibraĩ wée sè, ben à sàkaro è líwaka kà à kobazi. Ben à gàa à à kù à sa'opo kè wè ká tén à té kù ɔ̀o a né gɛɛ ũ.

14 Ben à tó kpà guu pínɛ Diiékpa, ben wègɔ̀ oo ai kɔ̀n a gbàao wè be: Dii é kpá a kpíi musu.

15 Dii Malaika ɛara à lé zù Ibraĩzi zaa musu dɔ̀

16 à bè: Mamoma Dii má sì kɔ̀n ma kuunao ma bè, lán n yá pì kè nà, néé gí kɔ̀n n né mèn dooro,

17 mé aubarika dangu mà n borii kaaranne lán sɔ̀sɔ̀nɛnɔ̀ bà, aɔ̀égɔ̀ pari lán ísiale b̀usu'áatɛ̀ bà. N boriinɔ̀ égɔ̀ gbàa vĩ n ibɛɛnɔ̀a.

18 Mé aubarika da anduna bori píngin n borii gázi, kè n ma yá mà yánzi.

19 Kè Ibraĩ lɛara à sù a zíkɛrinɔ̀ kiia, aɔ̀ fɛɛ wà tà Beseba, ben à gurɔplaa kè gwe.

20 Beeɛ gbera wà ò Ibraĩne wà bè: N ṽi Nao naɔ̀ Milika négɔ̀gbɛnɔ̀ ì.

21 À daudu tón Uzu. À dāaronɔ̀ tón yè: Buzu, Aramu de Kemueli,

22 Kesedi, Azo, Pilidasa, Yidilafa kɔ̀n Betueli.

23 Betueli pì bé à Rebeka ì. Négɔ̀gbɛ gɔ̀ɔ̀n sɔ̀raagɔ̀ kè Milika ì kɔ̀n Ibraĩ ṽi Naon gwe.

24 À nɔ̀ yigisai Ruma néɛnɔ̀ tón yè: Teba, Gaamu, Tasa kɔ̀n Maakao.

23

Sara gana

1 Sara kè wè baswɛɛdo awɛɛswɛɛplaa,

2 gbasà à gà zaa Kiriataba kè wè be tia Eblonu, Kanaa b̀usun. Ben Ibraĩ à s̀sobi kè à ɔ̀ d̀ò à gana yá musu.

3 Kè à gù a naɔ̀ gè kiia, à gàa à bè Iti boriinɔ̀ne:

4 Nibɔ̀ kɔ̀n gbɛ̀ zítɔ̀on ma ũ a té. À tɔ̀tɛ yáma gèṽiikii ũ mà gè ṽiin.

5 Ben Iti boriinɔ̀ bène:

6 Maree, ñ wa yá ma. Luda gbɛ̀ aubarikadeen n ũ wa té. Ñ n gè ṽi gbèwɛɛ kè kènnɛ maaa guu. Wa gbɛ̀ke é n tɛ gbèwɛɛ kè né n gè ṽi à guuro.

7 Ben Ibraĩ fɛɛ à kùɛ b̀usu pì deenɔ̀ne

8 à bène: À ma yá ma, tó a we mà a gè ṽi kè. À wée kɛmɛ Zoa né Eflonua

9 à Makpela gbèwɛɛ kè kù à bú lézi yá ma à ɔ̀a, eé gɔ̀ ma gèṽiikii ũ a b̀usun.

10 Eflonu ṽɛna ñ té a wéte b̃iilen gwe, ben à ò Ibraĩne Itinɔ̀ wáa ñ píngi à bè:

11 Auo mare, ñ ma yá ma. Ma n gba buraa pì kɔ̀n gbèwɛɛ kè kù gwɛeo. Ma n gba ma gbɛnɔ̀ wáa. Ma n gbame, lè ñ n gè ṽiin.

12 Ibraĩ kùɛ b̀usu pì deenɔ̀ne,

13 ben à bè Eflonue ñ píngi wáa: Ñ swá kpá ñ ma yá ma. Mé buraa pì f̃ia bonne. Ñ ma ɔ̀ sí, mé ma gè ṽiin.

14 Ben Eflonu bène:

15 Maree, ñ ma yá ma. Tɔ̀tɛ kè à ɔ̀ kà kondogi wáa plaame, b́on beɛ ũ wa dagura? Ñ n gè ṽiin.

16 Ibraĩ à yá mà, ben à kondogi kè à ò ỳnɛ gbɛnɔ̀ wáa laatarinɔ̀ zakaa.

¹⁷ Leme Eflonu bú kè kú Makpela, Mamare sae, gò Ibraĩ pò ù le kòn gbèwée kè kú gweeo kòn lí kè kú gweeno zaa bú pì lézi píngi.

¹⁸ À gò Ibraĩ pò ù Iti kè a5 mò wéte bĩleano píngi wáa.

¹⁹ Beee gbera Ibraĩ a na5 vli Makpela bura gbèwée pì guu Mamare kè wè be tia Eflonu sae, Kanaa bùsun.

²⁰ Len bú kòn gbèwée kè de Itino pò ù yáao gò Ibraĩne gèvĩkii ù le.

24

Nɔwɛtɛna Isaakunɛ

¹ Ibraĩ zi kú à gurɔɔnɔ kà zà, ben Dii aubarika dàn yā píngi guu.

² Ben à ò a zòblerino gbènsi kè de a pò píngi yāgɔgɔri ùune à bè: N ɔ sɔto ma gbáda gbáru,

³ mé tó nì sí kòn Dii musu kòn tɔɔteɔ Luda tso kè né Kanaa kè má kú n ténɔ nɔɔ sé ma nénerɔ.

⁴ N gá ma be bùsun ma danenɔ guu, n nɔɔ sé ma néne gwe.

⁵ Ben à zòbleri pì à là à bè: Tó nɔgbè pì e we à tèmazi à sùmao bùsu kèkiin sɔro né? Mé gá kòn n néo bùsu kè n bɔnn yó?

⁶ Ibraĩ bène: N làakari ke! Nton gá kòn ma néo gwero.

⁷ Dii Luda Musude ma bɔ ma de be ma danenɔ bùsun, ben à yā òme à la dà à bè é bùsu kèkii kpá ma boriinɔame. Àmbe eé a Malaika zĩ à dɔnne ae. Gwen né nɔɔ sɛn ma néne.

⁸ Tó nɔgbè pì e we à tènziro, n bɔ ladana kè n la dàme kè guu. Nton gá gwe kòn ma néoro fá!

⁹ Ben à zòbleri pì a ɔ sòto a dii gbáda gbáru, à la dànɛ yā pì musu.

¹⁰ Zòbleri pì a dii lakuminɔ sè mèn kuri kòn a dii auziki bori píngio, ben à fɛe à gaa Nao be wéte zaa Siria Mesopotamia bùsun.

¹¹ Kè à kà gwe, à tò lakuminɔ kámma bò lɔgɔ sae wéte kpɛɛ. Kè uusia kè, gurɔɔ kè nɔgbèno è bɔe í tó,

¹² ben à adua kè à bè: Dii, ma dii Ibraĩ Luda, n gbèkɛe ke ma diine n tò ma tá ke nna usiaa.

¹³ N gwa, má zena lɔgɔ sae. Tó wéte nɔkpareno bɔe í tó,

¹⁴ nɔkpare kè má òne à a loo pita à í tóme mà mi, tò à bème mà mi, ben à kpà ma lakuminɔa dɔ, èndɛ mé dɔ kè n gbèkɛe kè ma diine, nɔgbè kè n diɛ n zòbleri Isaaku pò ùun gwe.

¹⁵ Èe yā pì o à yàaro, ben Betueli né Rebeka bò kòn looo dina a gàn. Betueli né Ibraĩ vli Nao né kè à i kòn a na5 Milikaome.

¹⁶ Né pì maa bensɔ à lezime, gɔgbè kee e daeo zikiro. À mò lɔgɔzi, à í tò à a loo pà, ben à liara èe taa.

¹⁷ Ben zòbleri pì bàa lè à gaa à zé zòne à bè: N ma gba í mà mi, baa féte.

¹⁸ Nɔgbè pì bè: N mi Baa! Ben à a loo pita gɔɔ à í kpàa à mì.

¹⁹ Kè à í kpàa à mì à yāa, à bè: Mé tó n lakuminɔne dɔ, a5 mi ai a5 ká.

²⁰ Ben à a lo'i kà pónɔ ímibon gɔɔ, à liara à bàa lè à gaa à í tó lɔgɔn, ben à í tò lakuminɔne píngi.

²¹ Gɔgbè pì zena èe à gwaa tíii, le à e à dɔ tó Dii é tó a tá ke nna, ke eé ke nnaro.

²² Kè lakuminɔ í mì a5 yāa, ben gɔgbè pì vura tanga maaa dà nɔɔ pìne a yāa, à vura zaa dànɛ mèn plaa. Tanga pì tiisi kà giramu sɔɔro, zaa pìno sɔ giramu basɔɔɔro.

²³ Ben à à là à bè: N òme, dé nɛn n ùu? Wé ikii e n de beɔ?

24 Ben à wèàla à bè: Betueli nén ma ũ, Milika kǝn Nao dio.

25 Sè kǝn tàgaaɔ dín wa bɛ, ben ikii kuu dɔ.

26 Ben gǝgbɛ pì kùɛ à dǝnzi kè Diine à bè:

27 Dii ma dii Ibraĩ Luda aubarika ví kè èe gí gbɛkɛ kǝn náaneo yá kɛnɛro yānzi. Mapi sǝ, Dii dǝmɛ aɛ ma dii danenɔ bɛ.

28 Ben nǝkparɛ pì bàà lè à gàà à yā pì tǝkè a bɛdeenɔnɛ.

29 Rebeka pì dàgǝ ví kè wè bene Labā. À bǝ wéte kpɛɛ kǝn bàò à gàà à gǝgbɛ pì lè lǝgǝ léa,

30 zaake à è a dàre tǝnga kǝn zāao dana, ben à yā kè gǝgbɛ pì ònɛ mà. Kè à gàà à lè kǝn lakuminɔ lǝgǝ léa,

31 à bè: Ñ mǝ mmɔn kè Dii aubarika dàngu! À kè dia í zena wéte kpɛɛ? Ma kpé kèkɛnnɛ kǝn lakuminɔ bàdǝkiio.

32 Gǝgbɛ pì gè ua, ben Labā lakuminɔ asoo pǝro à sèla kori kǝn tàgaaɔ kpàríma à í kpà gǝgbɛ pìà à gbá pípio kǝn à gbɛnɔ í píngi.

33 Wà pǝblee diɛnɛ, ben à bè: Mé pǝ ble gíaro ai mà yā kè ma mǝo o. Ben Labā bè: Ñ o.

34 Ben à bè: Ibraĩ zǝbberin ma ũ.

35 Dii aubarika kè ma diine maamaa, ben à gǝ auzikidee ũ. À à gbà sāanɔ kǝn zùnɔ kǝn kondogio kǝn vurao kǝn gǝgbɛ zíkɛrinɔ kǝn nǝgbɛ zíkɛrinɔ kǝn lakuminɔ kǝn zaakinɔ.

36 Ma dii pì naǝ Sara né í gǝgbɛ ũ a zikǝ guu, ben ma dii pǝ kè à víi kpà né pìà píngi.

37 Ma dii tò ma la dà, zaake à bè mǝton Kanaa kè à kú í ténɔ nǝɔ sé a nénéro.

38 À bè mà gá a de bɛ a borii guu mà nǝɔ sé a néné gwe.

39 Ben ma a dii là ma bè, tǝ nǝgbɛ pì e we à témazi sǝro né?

40 À wemala à bè, Dii kè a tǝa òò bé eé a Malaika zǝ à gá zemɛ, lɛ ma tá kɛ nna, mé nǝɔ sé a néné a de bɛ danenɔ té.

41 À bè tǝ ma gaa a borii kiia, tǝ wèe wero, mé bǝ ladana kè má la dàaree guu.

42 Kè ma ka lǝgǝ kiia gbàa ma bè: Dii, ma dii Ibraĩ Luda, tǝ n we, ñ tǝ ma tá kɛ nna.

43 Má kú lǝgǝ léa. Nǝkparɛ kè mò í tǝ, ben ma bènɛ à ma gbà í fète mà mi,

44 tǝ à bè mà mi, ben à tǝ ma lakuminɔnɛ dɔ, mé dǝ kè nǝkparɛ kè í diɛ à kɛ ma dii né pǝ ùun gwe.

45 Ai màgǝ yā pì o ma nǝsɛ guu mà yāa, ben Rebeka bǝ kǝn looo dina a gǝn à mò lǝgǝ léa à í tǝ. Ben ma bènɛ à ma gbà í mà mi.

46 À a loo pìta gǝɔ, à bè mà mi, é kpà ma lakuminɔa dɔ. Kè má mi, ben à kpà ma lakuminɔa.

47 Ben ma à là, dé nén à ũu? À bè Betueli nén a ũ, Milika kǝn Nao dio. Ben ma tǝnga dàne a yā, ma zāa dàne a ɔɔnɔa.

48 Ben ma kuɛ ma dǝnzi kè Dii ma dii Ibraĩ Ludanɛ ma sáabu kpàa, zaake à dǝmɛ aɛ zé maaa guu, lɛ mà a dii víi dio sé à néné.

49 Tia sa tǝ é we à gbɛkɛ kǝn náaneo yá kɛ ma diine, à omɛ. Tǝ ée we sǝro, à omɛ, mé gá gu pǝndea.

50 Labā kǝn Betuelio wèàla wà bè: Yā pì bǝ Dii kiiame, wá yáke ona víro, à maaa kɛ à zaaɛ.

51 Rebekan yè, ñ à sé ñ tǝo, à gǝ n dii né naǝ ũ lán Dii ò nà.

52 Kè Ibraĩ zǝbberin pì í yā mà, à dàɛ tǝtɛ Diine.

⁵³ Ben à zāblebò kè wà kè kōn kondogio kōn vuraa kōn pókāsāano bɛ̀ à kpà Rebekaa. À à vīi kōn à dao gbà pò ɔɔdeenɔ dɔ.

⁵⁴ Ben àpì kōn gbɛ̀ kè aɔɔ kúono pò blè aɔ í mì, ben aɔ ì gwe.

Kè aɔ fɛɛ kongo à bè: À ma gbarɛ mà tá ma diizi.

⁵⁵ Nɔɔ vīi kōn à dao bè: Ñ tó né pì gōwao baa gurɔ kuri, é gbasà à tá.

⁵⁶ Ben gōgbɛ̀ pì bèñne: Lán Dii ma tá kè nna ná lán kè bà, àton ma dādà dɔro. À ma gbarɛ mà tá ma dii kiia.

⁵⁷ Ben aɔ bè: Wà né pì sīsì wà à la.

⁵⁸ Ben wà Rebeka sīsì wà à là wà bè: Né tá kōn gbɛ̀ pìoɔ? Ben Rebeka bè: Mé táo.

⁵⁹ Ben aɔ Rebeka gbàre kōn gwàri kè à à gwà zaa à néngo zīo, aɔɔe taa kōn Ibraī zòblierio kōn à gbɛ̀nɔ.

⁶⁰ Aɔ sa maaa ò Rebekane wà bè:

Né, ñ gō gbɛ̀ pariino dazi ù, n boriino gō gbāa vī í zangurino.

⁶¹ Ben Rebeka fɛɛ kōn a nɔgbɛ̀ zīkerino, aɔ dì lakumino kpɛɛ aɔ tɛ gōgbɛ̀ pizi, ben à tányo.

⁶² À mò à lè Isaaku sù kōn lɔgɔ kè wè be Ludabɛ̀ekɛema'eeo à vɛ̀e Nɛgevi bùsun.

⁶³ À bò à gà à laasuu lé sɛn uusie, ben kè à wɛɛ sɛ, à è lakumino e mɔɔ.

⁶⁴ Rebeka wɛɛ sɛ à Isaaku è se, ben à pìta a lakumi kpɛɛ kpakpaa

⁶⁵ à zòblieri pì là à bè: Dén gōgbɛ̀ kè èe táa oo sɛn èe mɔɔ dawale kaaa uu? Ben zòblieri pì wèàla à bè: Ma diime. Ben Rebeka a pòdangān sè à kù a uua.

⁶⁶ Kè aɔ kà Isaaku kiia, zòblieri yā kè à kè tōkène píngi.

⁶⁷ Isaaku gɛ̀ kōn Rebekao a da Sara bisakutaan, ben à à sè à gò à nɔɔ ù. À ye nɔɔ pizi, ben à làakari kpaena a da gaa gbera.

25

Ibraī gaa

¹ Ibraī nɔ pānde sè dɔ à tón Ketura.

² Né kè à ìono tón yè: Zimara, Yókɔsā, Medā, Midīa, Isibaki, Sua.

³ Yókɔsā bé à Seba kōn Dedāo ì. Dedā boriinon Asuno kōn Letusino kōn Leumino ù.

⁴ Midīa négōgbɛ̀nɔ tón yè: Efa, Efa, Anɔku, Abida, Elɛda. Aɔ píngi Ketura boriinome.

⁵ Ibraī a auziki kpà Isaakua píngi,

⁶ ben à gba dà a nɔ yīgisaí nénɔne à í gbác ɔfántɛbɔe kpa le à kpé à ga, le aɔtongɔ kù kōn Isaakuoro yānzi.

⁷ Ibraī kè wè bakendo ɔɔrosai,

⁸ ben à gà. À zi kù kótokoto, gbasà à kà a gbɛ̀nɔla gèwāa.

⁹ À néno Isaaku kōn Sumailao à vīi Makpela gbèwɛɛ guu, Mamare ɔfántɛbɔe kpa, buraa kè de Iti bori Zoa né Eflonu pò ù yā

¹⁰ kè Ibraī pì lù Itinɔ. Gwen wà à vīin kōn a naɔ Sarao.

¹¹ Ibraī gana gbera Luda aubarika dà à né Isaakun. À vɛ̀ena Ludabɛ̀ekɛema'ee lɔgɔ saɛ.

Sumaila boriinɔ

¹² Ibraĩ né Sumaila boriinɔ yān yè. Sara zĩkeri Agyara, Igipiti nɔgbē bé à né pì lo.

¹³ Sumaila nɛgɔgbēnɔ tɔn yè lán wà n í nà. À daudu tɔn Nebayo. À dāaronɔ tɔn yè: Keda, Adabeli, Mibisamu,

¹⁴ Misima, Duma, Masa,

¹⁵ Adada, Tema, Yetu, Nafisi kɔn Kedemao.

¹⁶ Sumaila nɛgɔgbēnɔ tɔn gwe. Aɔ baade a tɔ kpà a lakutu ke a buraɛ. Aɔmbe à bori kuri awɛɛplaaanɔ kɔnanɔ ũ.

¹⁷ Sumaila kè wè baswɛɛdo akuri awɛɛswɛɛplaa, ben à gà à kà a gbɛnɔla gèwāa.

¹⁸ À boriinɔ vɛɛ zaa Avila ai à gāa pé Surua, Igipiti ɔfāntɛbɔɛ kpa gana Asiria bɔsu kpa. Aɔè kɔ té kpákpa kɔn Ibraĩ bori kpaaanɔ.

Isau kɔn Yakubuo ina

¹⁹ Ibraĩ né Isaaku boriinɔ yān yè. Ibraĩ Isaaku ì.

²⁰ Kè Isaaku kà wè baplaa, ben à Labā dāre Rebeka sè. Àmbe Siria bɔsu gbē Betueli kè bɔ Mesopotamia bɔsun né ũ.

²¹ Isaaku wɛɛ kè Diia a naɔnɛ, zaake pāaamɛ, ben Dii à adua sì, à naɔ pì nò sì.

²² Sikanɔ e ɔsi kaa à gbɛɛn, ben à bè: Bóyānzi yā beee taka ma lezi? Ben à gāa à Dii là.

²³ Dii bènɛ:

Bori mèn plaaa kú n né'isɔn,
gɔɔn plaaa kè aɔɔ kú n gbɛɛn pɔnɔ é kɛkɔa.

Bori mèn doo gbāaa égɔ de a doola,
à kè bɔ káaku égɔ zò né ũ zāanɛ.

²⁴ Kè à né'igurɔɔ kà, ben à sikanɔ ì gɔgbēnɔ ũ.

²⁵ Kè gbē káaku e bɔɔ, à bɔ tɛɛ zónzon. À mèkà vī lán uta kádee bà, ben wà tɔ kpàɛ Isau.

²⁶ Beee gbɛra kè né plaadee e bɔɔ, à dɔ Isau gbátogea, ben wà tɔ kpàɛ Yakubu. Isaaku wè baaagɔdee guun à né pɔnɔ ì.

²⁷ Né pɔnɔ bíta kù. Isau kè tofekarì gbāaa kè è kɛ sètɛaroo ũ. Yakubu sɔ begwarimɛ.

²⁸ Isaaku ye Isauzi kè à nòbɔ lóu vī yānzi. Rebeka sɔ ye Yakubuzi.

²⁹ Zĩkea Yakubu e dò kukuu, ben Isau sù kɔn sètɛo nɔaa e à deɛ.

³⁰ Ben à bè Yakubune: N yā nna! Ñ tó mà dò tɛa beee ble, zaake nɔaa e ma deɛmɛ. Beee yānzi wà tɔ kpà Isaunɛ Edomu.

³¹ Yakubu bè: Ñ n daudukezɛ kpáma gĩa.

³² Ben Isau bè: Má kú gaa lézĩ, bɔn ma daudukezɛ é kemɛɛ?

³³ Ben Yakubu bènɛ: Ñ lù sémɛ gĩa. Ben à lù sènɛ à a daudukezɛ kpàa.

³⁴ Ben Yakubu buredi kpàa kɔn bládo pìlo. À blè à í mì, ben à fɛɛ à bɔ. Lɛmɛ Isau kè lɛ, à a daudukezɛ diɛ pā.

26

Isaaku kɔn Abimeleki

¹ Dekaa kà bɔsu pɔn à káakupɔ kè kà Ibraĩ gurɔɔ baasi, ben Isaaku fɛɛ à gāa Filisitininɔ kí Abimeleki kiija Gera.

² Ben Dii bɔ à mòzi à bè: Nton tá Igipitiro, ñ vɛɛ guu kè mé onnɛn.

³ Ngõ kú bûsu kèkiin gĩa, mégõ kúnyo mà aubarika kenne. Mé bûsu kèkii kpámma píngi kôn n boriino, mé lù kè má sè n dené papanne.

⁴ Mé n borii kaara lán sɔsɔnenɔ bà, mé bûsu kèkii kpámma píngi. Borii kè aɔ kú tɔtenɔ é aubarika e n borii gāzī n píngi

⁵ kè Ibraī ma yā mà yānzi. À ma ɔɔkii gwà, ben à yā kè má dieno kūna kôn ma yādannenano kôn ma dokayāno.

⁶ Ben Isaaku gō Gera.

⁷ Kè wéte pì deeno e à laa à naɔ yā musu, à bè a dāremε. Èe vĩa kεε, zaake èe daa tó à bè a naɔme, weé a de nɔɔ pì yānzi, zaake nɔɔ pì né nɔ maaame.

⁸ Kè a gurɔplaa kè gwe, Filisitinino kí Abimeleki wée kpàε windo guu, ben à è Isaaku e bōnda gaa kôn a naɔo.

⁹ Ben à Isaaku sisi à bè: Ase n naɔmεε! À kè dia n bè n dāremε? À wèàla à bè: Mée kpákpaε weé ma de à yānzime.

¹⁰ Abimeleki bè: Bó yā n kèwe kεε? Fète bé à gō kè wa gbēke é daε kôn n nɔɔ pìo, lè n wa da taarin.

¹¹ Ben Abimeleki gbēno swā sūkānne píngi à bè: Gbē kè ɔ kè gōgbē pia kôn à naɔo, weé à de.

¹² Isaaku pó tō bûsu pìn, ben à pó è wè beeeε lεo basɔɔro, kè Dii aubarika dàn yānzi.

¹³ À kàara, à auziki e kaara ai à kè auzikide bíta ũ.

¹⁴ À sāano kôn zūno vī pari kôn zōno, ben Filisitinino zàn.

¹⁵ Ben aɔ lōgo kè à de Ibraī gbēno yō a gurɔano tàta bûsuo píngi.

¹⁶ Ben Abimeleki bè Isaakunε: Ñ fεε wa kiia, zaake n gbāaa de wala maamaa.

¹⁷ Ben Isaaku bō gwe à bùra kàε Gera guzuren, ben à gurɔplaa kè gwe.

¹⁸ Lōgo kè wà yō à de Ibraī gurɔa ben Filisitinino tàta à de gaa gbεraanon à ɛara à bōbo à tó dōnkō kè a de kpānne yāano kpānne dɔ.

¹⁹ Isaaku zōblerino lōgo pānde yō guzuren pìn, ben aɔ bō í maaaa.

²⁰ Ben Gera pódárinɔ swée kè kôn Isaaku pódárinɔ wà bè: Wa ímε. Ben à tó kpà lōgo pīne Swée, kè aɔ swée kèo yānzi.

²¹ Aɔ lōgo pānde yō, ben wà swée kè lōgo pì yā musu dɔ, ben à tó kpāne íbete.

²² À bō gwe, ben à lōgo pānde yō dɔ, aɔε swée kε à yā musu dɔro. Ben à tó kpāne Mēporokii, zaake à bè: Dii tò wa mē pòro, wé dagula sa.

²³ Beee gbεra à gāa Beseba.

²⁴ Dii bō à mōzi gwāavī beeeε à bè: Mámbe n de Ibraī Luda ũ, nton vĩa kero, zaake má kúnyo. Mé aubarika kenne mà n borii kaara ma zōbleri Ibraī yānzi.

²⁵ Gwen à sa'okii bòn à Dii sisi. Ben à bùra kàε gwe à gbēno e lōgo yō.

²⁶ Ben Abimeleki bō Gera à mò Isaaku kiia kôn a kpàasi Auzao kôn a zìkpεeno gbēnsi Fikoluo.

²⁷ Isaaku n lā à bè: Kè a zamagu a pema a be, à kè dia a mɔ ma kiia?

²⁸ Aɔ wèàla wà bè: Wá è Dii kúnyo, ben wa bè à maa wà ledole kε wà lù sékōne à yā musu

²⁹ Kè né yā zaa ke kεwero, zaake wée wée tāmmaro. Yā maaan wá kenne wa n gbare aafia, ben Dii aubarika kenne.

³⁰ Ben Isaaku n yàari kè, aɔ pó blè aɔ í mì.

³¹ Kè aɔ fεε kongɔ, aɔ lù sékōne, ben Isaaku zērine, aɔ bō à kiia aafia.

³² Zì beeeε Isaaku gbēno mò wà lōgo kè aɔ yō yā òne wà bè: Wa í è.

³³ Ben à tó kpāne Seba. Beee yānzin wè wéte pì sisi Beseba ai kôn a gbāao.

³⁴ Kè Isau kà wè baplaa, à Iti ɲɔɔ sè mèn plaa, Beri né Yudi kɔn Elɔni né Basemao.

³⁵ Isaaku kɔn Rebekao nɔ̀sɛ ègɔ yakana hí yānzime.

27

Isaaku sa'olekɛna Yakubune

¹ Isaaku zi kù à wɛɛ gbāa dɔro, èe guu ee maaro. Ben à a daudu sisi à bè: Né! Ben à wèàla à bè: Maɛ kè.

² Isaaku bè: Ma zi kù má a gagurɔɔ dɔro.

³ Ñ n sá sɛ kɔn n gbàrao ñ gá ñ nɔ̀bɔsɛtɛ weteme.

⁴ Ñ ma pɔyezi dò kuku ñ mɔ́ome mà ble, mé sa'ole kenne le mà kpé mà ga.

⁵ Rebeka yá kè Isaaku ò Isaune pì mà. Kè Isau fɛɛ à gàa tofe ká,

⁶ ben à gàa à ò Yakubune à bè: Má mà n de yá ò n vɛine à bè

⁷ à gá à nɔ̀bɔ deare à a pɔyezi dò kukuware à ble, é sa'ole kene kɔn Dii tɔo le á kpé à ga.

⁸ Ben Rebeka èara à bène: Ñ ma yá ma ñ yá kè má dànnɛɛ kɛ.

⁹ Ñ gá blè kpàsa guu ñ blène maaa kù mèn plaa ñ suo. Mé n de pɔyezi dò kukune,

¹⁰ né gáone à ble, eé sa'ole kenne le à kpé à ga.

¹¹ Ben Yakubu bè a dane: Ma vɛi mèkã vɛi, ben ma mè pɔrɔpɔrɔ.

¹² Tó ma de ɔ kɛma, tó à ma dɔ, eé be mée a kɛɛ pãpãme, eé lé keme sa'ole gɛɛ ù.

¹³ Ben à da bène: Luda tó lékenannɛɛ pì gɔme. Ñ ma yá ma dé! Ñ gá ñ de ñ suome.

¹⁴ Ben Yakubu gàa à blè pìno dɛ à sùo a dane, ben à a de pɔyezi dò kùkune.

¹⁵ Ben à a daudu pókásã maaa kè kú a kpé guuno sè à dà a né sabideene.

¹⁶ À blène báa pìno fɛi à ɔɔɔa kɔn à waa pɔrɔpɔrɔ.

¹⁷ Ben à dò kɔn buredi kè à kèo kpàa.

¹⁸ Yakubu gàa a de kɛia à bè: Baa! Ben à de bè: Maɛ kè! Ma né kpareeme?

¹⁹ Yakubu wèàla à bè: Mámbe Isau n daudu. Lán hí òme nà, má kè le. Ñ fɛɛ ñ vɛɛ ñ ma ɔzɛi ble le ñ sa'ole keme.

²⁰ Ben Isaaku bè a néne: O'ò! Ñ è kòs? À wèàla à bè: Dii n Luda bé à ma tá kè nna.

²¹ Ben Isaaku bène: Ñ sɔmazi mà ɔ kemma le mà dɔ tó ma né Isaune yãpura.

²² Yakubu sɔ a dezi, ben à ɔ kɛa à bè: Kòto kèkii né Yakubu kòtome, ɔ kèkii sɔ Isau ɔome.

²³ Ben èe à dɔro, kè à ɔɔɔo kã vɛi lán Isau pò bà yānzì. À yezi à sa'ole kene,

²⁴ ben à à là gĩa: Ma né Isaun n ù yãpura? À wèàla à bè: Mámbee!

²⁵ Ben à bè: Ñ pò kpàma mà n ɔzɛi ble, mé sa'ole kenne. Kè à diene, ben à blè. À mòne kɔn wɛɛo, à mì dɔ.

²⁶ Ben à de pì bène: Ñ sɔmazi ñ lé péma.

²⁷ Ben à sɔzi à lé pèa. Kè Isaaku à pókásãaɔ gũu mà, ben à sa'ole kene à bè: Ma né gũu de

lán buraa kè Dii aubarika dàn bà.

²⁸ Luda n gba mɔdɔ bɔna musu,

à n gba tɔɔtɛ maaa.

Blewɛɛ kɔn geepiwɛɛo égɔ dinzi.

²⁹ Gbɛnɔ é zɔ blenne,

boriino é kúe n ae,

négō de n gbēno dii ũ,
 n da nēno é kúenne.
 Luda é lé kē gbē kē aō lé kēnnēennōnē,
 eé aubarika da gbē kē aō sa maaā ònnēennōn.

³⁰ Kē Isaaku sa'ole kē Yakubune à yāa, ben Yakubu gù à kiia. Kē à vīi sù kōn tofekao gōō,

³¹ ben à pōblee kē a dene dō à gāaone, ben à bène: Baa! Ñ fēē n ma ɔzīi ble n sa'ole keme.

³² Ben à de à là à bè: Mbe dé ũu? À wèàla à bè: Mámbe n daudu Isau.

³³ Yā pi Isaaku swē zō ēē lugalugaa à bè: Dé bé à nōbō dē à mōome yā ai ngō gá su má sò? Ma sa'ole kēne kō, àmbe eé aubarika e.

³⁴ Kē Isau a de yā pi mà, à pūtā à ɔ gbāaa dō à kē wēnda, ben à bè: Baa! Ñ sa'ole keme dō.

³⁵ Ben à bè: N dāaro mō kōn ɔndōo à n sa'ole sì kō.

³⁶ Ben Isau bè: À tón Yakuburoo? À ma kēkē à kē gēn plaan gwe sa. À ma daudukeze sīma yā, ben à ma sa'ole sīma tia dō. Mé sa'ole e doroó?

³⁷ Isaaku wèàla à bè: Ma à diē n dii ũ, ma à danēno kē à zōblerino ũ n píngi, ma blēwēē kōn geepiwēēo kpāa. Bón mé e mà kenne dō?

³⁸ Isau bè a dene: Baa, sa'ole been n vī adoó? Ñ sa'ole pānde keme dō Baa. Ben Isau wii gbāaa lē.

³⁹ Ben à de wèàla à bè:

Tōtē kē négō kún égō maaro,
 mōdō é bōnne zaa musuro.

⁴⁰ Négō fēēda kūna,
 né zō ble n dāarone.
 Leme dō n làakari é gō kpaenaro,
 né à gbóngo gonla.

⁴¹ Isau íbete sē kōn Yakubuo sa'ole kē à de kēne yānzi, ben à bè a nōse guu: Ma de gaa zāro, gbasa mé ma dāaro dē.

⁴² Wā yā kē Isau ò kōmōtō kē Rebekane, ben à Yakubu sisi à bè: Isau yezi à gēē homma à n dē.

⁴³ Ñ ma yā ma sa. Ñ fēē n baale n gá ma dāgō Labā be zaa Arana

⁴⁴ ngō kúo gwe gīa ai n vīi pi pōfē kpāē.

⁴⁵ Tó à nōse kpāē, tó yā kē n kēne sán, mé gbē zī wà n gbē sé. Má yezi mà kora a gōon plaaanozi píngi guro doro.

⁴⁶ Ben Rebeka bè Isaakune: Iti nōgbēno nii bōmagu. Tó Yakubu Iti nōw sē būsū kēkiin lán Isau nōgbē beeno bà, ma kuuna égō nname doro.

28

Yakubu tana Laba kiia

¹ Ben Isaaku Yakubu sisi à sa'ole kēne à yā dànē à bè: Ñton nōw sé Kanaa nōgbēno téro.

² Ñ fēē n gá Mesopotamia būsūn n da de Betueli be, n nōw sé gwe n desē Labā nēno té.

³ Luda Gbāapingide aubarika dangu à tó n né i maamaa, aōgō kaara le n gō boriino dezi ũ.

⁴ Luda aubarika kē à dà Ibraīn dangu kōn n boriino, le būsū kē nēē nibō bleen gōnne, būsū kē à kpā Ibraīa.

⁵ Ben Isaaku Yakubu gbàrè à gá Labā kiia Mesopotamia būsun. Labā né Siria būsū gbē Betueli néme, Yakubu kōn Isauo desēme.

⁶ Isau mà Isaaku sa'ole kè Yakubunè à à gbàrè Mesopotamia lè à nɔɔ sé gwe. Kè à sa'ole pì kènè, à bè àton nɔɔ sé Kanaa nɔgbēnɔ téro.

⁷ À tàasi kè kè Yakubu a de kōn a dao yā mà à dà Mesopotamia zén.

⁸ Ben à dɔ sa ke a de pɔɔ nna kōn Kanaa būsū nɔgbēnɔro.

⁹ Ben à gāa Ibraī né Sumaila kiia à à né Maala sè à nà a nɔ káakunɔa. Maala né Nebayo dàreme.

Yakubu nana'ona Beteli

¹⁰ Yakubu bɔ Beseba à dà Arana zén.

¹¹ Kè à kà gukea, à yezi à i gwe kè ɔfántē gē kpén yānzi. Ben à gbè sè guu pìn a midibɔ ũ à dàe gwe.

¹² Ben à nanaa ò à gára è pɛena tɔtɛ ai à gāa à zɔ ludambɛɛa, Luda malaikanɔ e didiia aɔɔe pitaa.

¹³ À Dii è zenaala à bè: Mámbe Dii n dezi Ibraī kōn n de Isaakuo Luda ũ. Mé būsū kè n dāa kèki kpámma, mpi kōn n boriinɔ.

¹⁴ N boriinɔ éǵɔ pari lán būsuti bà, aǵé dagula ɔfántēbɔe kpa kōn ɔfántēgēkpen-o kōn gu'igbārooo kōn sɔɔmeteo. Anduna bori píngi é aubarika e mpi kōn n boriio gāzi.

¹⁵ Méǵɔ kúnyo, méǵɔ n dākpaa guu kè nées gaan píngi, mé eara mà sunyo būsū kèkiin, zaake mé n tónlo mé yā kè má ònnèe ke.

¹⁶ Kè Yakubu vù kōn iio à bè: Dii kú gura kè, ben méé dɔro!

¹⁷ Vīa à kù à bè: Guu kè ma ká fɛe. Luda bɛeme, ludambɛ zéme.

¹⁸ Yakubu fɛe kongo à gbè kè à kè midibɔ ũu pì sè à pèe dɔngupɔ ũ, ben à nɔsi kù.

¹⁹ Ben à tó kpà guu pìne Beteli, mode wéte kè wà kàe gwe tó káakun Luzu.

²⁰ Yakubu lù sè Diine à bè: Tó n kúmao, tó né ma dākpa ma wéte kèkii gana guu, tó né ma gba pɔblee kōn pókásáano

²¹ ai ma gaa ma su ma de bɛ aafia, néǵɔ de ma Luda ũ,

²² gbè kè má pèe dɔngupɔ ũu pì é ǵɔ n gbāgbākii ũ, pó kè n ma gba píngi, mé à kuridee kpámma.

29

Yakubu kana Laba be

¹ Yakubu èara à dà zén à gāa ɔfántēbɔekpadeenɔ būsun.

² Kè à kà gwe, à lɔɔ è sɛn sá kpàsa leo aagɔ kaena à sae, zaake lɔɔ pì ín wè kpámma. Gbè bita tatana lɔɔ pile.

³ Tó kpàsa pìno kàkɔa gwe píngi, ben wè gbè pì go lɔɔ pile wà í kpámma, ben wè eara wà gbè pì tataàle a gbèn.

⁴ Ben Yakubu sādārinɔ là à bè: Gbēnɔ, a bɔ mame? Aɔ wèàla wà bè: Wa bɔ Araname.

⁵ Ben à n lá à bè: Á Nao dio Labā dɔɔ? Aɔ wèàla wà bè: Wá à dɔ.

⁶ Ben à n lá à bè: Á aafiaɔ? Aɔ bè: Á aafia. N à né Raseli gwa, èe mɔɔ kōn sáano káaa.

⁷ Ben Yakubu bè: ɔfántē kpé gbāa, sáano tágurɔ e ká kòro. À í kpámma à gá n dá.

⁸ Ben aɔ bè: Wé fɔro. Tó èe ke sá kpàsanɔ kàkɔa píngi baasiro, wè gbè go lɔɔ pile wà í kpámmaro.

⁹ Kè èe yā oónne le, Raseli mò kōn a de sáano, zaake sādārin à ũ.

¹⁰ Kè Yakubu a desē Labā nénɔgbē Raseli è kōn à de sāano, à sò lɔgɔzi à gbè gò lɔgɔ pile, ben à í kpà a desē sāano.

¹¹ Ben à lé pè Raselia à ponna ɔɔ dɔ.

¹² Ben à ònè kè à de danè Rebeka nén a ũ. Ben Raseli bàale à gaa à ò a denè.

¹³ Kè Labā a dāre né Yakubu baaru mà, à bàale à gaa daale. Kè à kà, ben à kusia à lé pèa à tao a be. Ben Yakubu yā kè kēno ònè pīngi.

¹⁴ Ben Labā bène: Ma arume n ũ yāpura.

Yakubu Lea kōn Raselio sēna

Yakubu kè Labā be mo do,

¹⁵ ben Labā bène: Kè n de ma danè ũ yānzin né zīi keme pās? Dia mé fīa bonne nà n òme.

¹⁶ Labā sō nénɔgbēno vī gɔon plaa. Yō tón Lea, Bāa sō Raseli.

¹⁷ Lea wée busana, Raseli sɔɔ nokpare maaame, ben à kakana maa.

¹⁸ Yakubu ye Raselizi, ben à bè Labāne: Mé zīi kenne wè swēplaa n né bāade Raseli yānzī.

¹⁹ Labā bè: À sàò mà à kpámma de mà à kpá gbē pāndeala. Ngō kú ma be kè.

²⁰ Ben Yakubu zīi kēne wè swēplaa Raseli yānzī, ase à kēne lán gurɔ plaa bàme kè à yezi yānzī.

²¹ Ben à bè Labāne: Kè ma zīi gurɔ pāpa, n ma nɔɔ kpāma mà sé.

²² Ben Labā gwedeeno kākōa n pīngi à nɔsepoble kēñne.

²³ Kè uusié kè, ben à a né Lea sè à kpāa, ben Yakubu dāeo.

²⁴ Labā a nɔgbē zīkeri Zilipa kpà Leaa zīkeri ũ.

²⁵ Kè guu dɔ Yakubu è Leame, ben à bè Labāne: Bóyānzī n kēme lee? Raseli yānzīn ma zīi kēneziroo? Bó bé à tò n ma kēke?

²⁶ Labā bè: Wa kiia wè Bāa kpá gɔɔa Yō āro.

²⁷ N azuma doo ke kōn gbē beeo gīa, mé à gbēndoo kpámma zīi kè né ɛara n keme wè swēplaa pānde pɔ ũ.

²⁸ Yakubu wēzi à azuma doo pì kè kōn Leao, ben Labā a né Raseli kpāa nɔɔ ũ.

²⁹ Labā a nɔgbē zīkeri Bila kpà Raselia zīkeri ũ.

³⁰ Yakubu dāe kōn Raselio sɔ, ben à yezi de Leala. Ben à ɛara à zīi kè Labāne ai wè swēplaa dɔ.

Yakubu nēno

³¹ Dii è Yakubu ye Leazi, ben à à kè nédandee ũ, Raseli sɔ pāaame.

³² Lea nò si à né i gɔgbē ũ, ben à tɔ kpāne Rubenī, zaake à bè: Dii ma nawēakena gwà. Ma zā égɔ yemazi sa.

³³ Kè à nò si dɔ, à né i gɔgbē ũ, ben à bè: Dii mà ma zā yemazi, ben à ɛara à né kēkii kpāma dɔ. Ben à tɔ kpāne Simeɔ.

³⁴ Kè à ɛara à nò si dɔ, à né i gɔgbē ũ à bè: Kēkii sa ma zā é ma diēkii ero, zaake ma négɔgbē io mēn aagɔ. Ben à tɔ kpāne Levi.

³⁵ À ɛara à nò si dɔ à né i gɔgbē ũ à bè: Kēkii sa ma Dii sáabu kpà, ben à tɔ kpāne Yuda. Ben à né'ii zè.

30

¹ Kè Raseli è ée né ii kōn Yakubuoro, à gɔaano kpà kōn a vīio. Ben à bè Yakubune: N nò dɔmagu. Tó mée e sɔro, mé game.

² Yakubu pɔ fēzi à bè: Mámbe Luda ũ kè n tē nés?

³ Ben Raseli bè: Ma zikeri Bilan yè. Ñ gá io à néno ime, mé borii e se à gāzī.

⁴ Ben à a zikeri Bila kpàa nɔɔ ũ. Yakubu dàeɔ,

⁵ ben à nò sɪ à né ì gōgbē ũ.

⁶ Ben Raseli bè: Ludaà tò yā bōmao nna à ma yā mà, à ma gba négōgbē. Ben à tó kpàne Dani.

⁷ Raseli zikeri pì èara à nò sɪ à né ì gōgbē ũ dɔ,

⁸ ben Raseli bè: Ma ɔsɪ ìsɪ kà kōn ma vīio ma ɔsɪi nè. Ben à tó kpàne Nafatali.

⁹ Kè Lea è a né'ii zè, ben à a zikeri Zilipa kpà Yakubua nɔɔ ũ dɔ.

¹⁰ Ben Lea zikeri pì né ì gōgbē ũ kōn Yakubuo.

¹¹ Ben Lea bè: Mìnnaame. Ben à tó kpàne Gada.

¹² Ben Lea zikeri pì né ì gōgbē ũ dɔ kōn Yakubuo.

¹³ Ben Lea bè: Ma pɔɔ kè nna, zaake nɔgbēno é be ponnadeen ma ũ. Ben à tó kpàne Asa.

¹⁴ Rubeni bɔ ésekégurɔ à yenzi ēzē è sèn, ben à bòbo à sùo a da Leane. Ben Raseli bène: Ñ n né yenzi ēzē pì dāme.

¹⁵ Lea bène: Kè n ma gɔɔ sɪma, beee e mómmaro, ben í yezi ñ ma né yenzi ēzē sí dɔɔ? Raseli bè: Tó í kpàma, mbe né io gbàa.

¹⁶ Kè Yakubu e suu kōn buraaɔ uusie, Lea bò à gàa à dààle à bè: Mámbe mé inyo gbàa, zaake ma n sēkà ma né yenzi ēzē yānzime. Ben à io gwāavī beee.

¹⁷ Luda Lea wéekē sɪ, ben à nò sɪ à Sāani ì kōn Yakubuo.

¹⁸ Ben Lea bè: Luda láada kpàma, kè ma a zikeri kpà ma zāa yānzi. Ben à tó kpàne Isaka.

¹⁹ Lea èara à nò sɪ dɔ à Tori ì,

²⁰ ben à bè: Luda gba maaa dāme. Kèkii sa ma zā é ma kpe da, zaake ma négōgbēno ìo mèn swēedo. Ben à tó kpàne Zebuluni.

²¹ Zāazāa à néngbē ì, ben à tó kpàne Dina.

²² Ben Raseli yā dɔ Ludan à à wéekē sɪ, ben à kè nédandee ũ.

²³ À nò sɪ à négōgbē ì, ben à bè: Luda wí bōme.

²⁴ Ben à tó kpàne Yusufu à bè: Dii èara à négōgbē pānde kaaramē dɔ.

Yakubu póno dāna Labāne

²⁵ Kè Raseli Yusufu ì, Yakubu bè Labāne: Ñ ma gbarē mà tá ma be būsun.

²⁶ Ma zīi kènne ma nɔɔnɔ kōn ma néno yānzi. Ñ í kpàma mà tá, zaake í dɔ lán ma zīi kènne nà.

²⁷ Ben Labā bène: Tó ma n ponnāa è, ñ gōmao kè. Ma màso kè má è Dii aubarika kème n yānzi.

²⁸ Ñ n asaiapɔ ome, mé kpámma.

²⁹ Yakubu bène: Ñ dɔ lán ma zīi kènne nà. Ñ dɔ lán n pókadeeno kè ma ɔzī nà,

³⁰ zaake à féte kè ñ vī zaale mée móroo kàara maamaa. Dii aubarika dàngu guu kè ma gaan n be píngi. Bōren mé ma zīnda be zīi ke sɔɔ?

³¹ Labā à là à bè: Bón mé fīa boonne? Yakubu wèàla à bè: Ñton pòke kpamaro, mɔde ñ yā kè keme, mégɔ n póno dāanne.

³² Ñ tó má gē n póno té gbāa mà sá bakebakeno kōn à togetogeno plep̄le ma asaiapɔ ũ kōn sāne bōro siaano kōn blè bakebakeno kōn à togetogeno.

³³ Tó n ma asaiapɔ gwà gana gurɔ aezī, né dɔ tó má yāpuraa vī. Blè kè kuu bakebakero ben à togetogero, ke sāne bōro kè siaro, èndē ma kpāi òme.

³⁴ Labā bè: Tò! Àgɔ de lán ñ ò nà.

³⁵ Zĩ beee Labā à blèkoffi bakebakeno sè kōn à wēzādeen kōn blèda togetogeno kōn à bakebakeno, aō pō kè aō puraa vīno pīngi kōn sāne bōro siaano pīngi, à nī ná a nēgōgbēnōne nī zīi.

³⁶ Ben à kpāngu dà nī dagura kōn Yakubuo lán guro aagō tá bà, ben Yakubu e Labā pō kpaaano dāa.

³⁷ Yakubu lí bori aagō gā búsun zōzō à nī wēzā kpākpa à nī wēzā kè púu.

³⁸ Ben à lí kè à nī wēzā kpākpa pīno pēpēe pōno gbāngo ímikiia, pō kè aōe mōo í mino wēen, zaake gwen aōè kpākpa on.

³⁹ Tó aō kpākpa ò lí pīno sae, ben aōègō né wēzādeen ii kōn à togetogeno kōn à bakebakeno.

⁴⁰ Yakubu è pōne pīno pleple adona è à wēzādeen kōn à siaano ká Labā pōno guu. Lemē à a zīnda kpāsa bō le, èe ká Labā pōno guuro.

⁴¹ Tó pōbori maaano fēe kōn kpākpa'ona, Yakubu è lí pīno pēpēe pōno aezi ímikiia, le aō kpākpa o nī sae.

⁴² Tó pō ginano me sō, è lí pēpēeñero. Len pō ginano gō Labā pō ũ le, ben pōbori maaano gō Yakubu pō ũ.

⁴³ Ben Yakubu auziki ègō kaara maamaa à pōno pari kù kōn nōgbē zīkerino kōn gōgbē zīkerino kōn lakumino kōn zaakinno.

31

Yakubu bàalena Labāne

¹ Yakubu yā kè Labā nēno e oo mà kè aō bè: Yakubu wa de pōno sia pīngi. Wa de auziki guun à kaarana èn.

² Yakubu dō Labā wēea, kè a yā kù à nōse guu lán yāa bà doro.

³ Ben Dii bène: Ñ eara nī tá n dezi búsun n daneno be, mégō kúnyo.

⁴ Ben Yakubu Raseli kōn Leao sisi aō mó a pōno kiia sēn.

⁵ À bène: Má dō a de wēea kè ma yā kù à nōsen lán yāa bà doro. Baa kōn beee ma de Ludaa kúmao.

⁶ À dō a zīdane kè ma zīi kè a denē ma gbāa lémmē.

⁷ A de ɔndō kēmē à ma láada liē gēn kuri, ben Ludaa e tó à yāke kēmēro.

⁸ Tó à bè sā bakebakeno ma baka ũ, sāano ègō né bakebakeno ii. Tó à bè à wēzādeen bé wà ma baka ũ, sāano ègō né wēzādeen ii.

⁹ Luda a de sāano sia à kpāma.

¹⁰ Guro kè blēno e kpākpa oo, ma nanaa ò, ben nanaa guu má è blèkoffi kè aōe kpākpa oono né blē wēzādeen me kōn à bakebakeno kōn à togetogeno.

¹¹ Ben Luda Malaika bème nanaa pī guu: Yakubu! Ben ma weāla ma bè: Mae kè!

¹² À bè: Ñ wēe sé nī gwa. Blèkoffi kè aōe kpākpa oono pīngi blē wēzādeen me kōn à bakebakeno kōn à togetogeno, zaake ma yā kè Labā kēnnē è pīngi.

¹³ Mámbe Luda kè bō à mōnzi Beteli ũ, guu kè n gbē pēen n nōsi kua n lū sēma. Tia sa nī fēe nī bō búsu kēn nī tá n be búsun.

¹⁴ Ben Raseli kōn Leao bène: Wá túbí ví wa de be dō?

¹⁵ Ee wa diēe gbē zītōno ũnloo? A wa yamma, ben à à ɔɔ blē pīngi.

¹⁶ Auziki kè Ludaa si wa dea gō wa pō ũ pīngime kōn wa nēno. Ñ yā kè Ludaa ònnē ke pīngi sa.

¹⁷ Ben Yakubu fēe à a nēno kōn a nōno di lakumino kpēe.

¹⁸ À a pōkādeen kōn auziki kè à è Mesopotamiano sēe pīngi, ben à dà zén èe taa a de kiia Kanaa búsun.

19 Kè Labā gāa a sāano kā kēē, ben Raseli à tāano sè kpāi à kpēē.

20 Yakubu sō ɔndɔ kè Siria bori Labāne èè lé zaaro.

21 A fēē à bàale kōn a póno píngi à bikù Yuflatia, ben à mì pè Giliada gusĩĩdeea.

Labā pēena Yakubuzi

22 À guro aagɔdee zĩ wà bè Labāne Yakubu bàale.

23 À a gbēno kākōa, ben à pēezi. À táa ò guro swēēplaa, ben à à lè Giliada gusĩĩdeen.

24 Ben Luda bò à m̀zi gwāavi nanaa guu à bène: Ñ làakari ke yā kè né o Yakubunezi à maaa ke à zaaa.

25 Labā Yakubu bùra lè pēena Giliada gusĩĩdeen, ben à bùra kàe gwe kōn a gbēno se.

26 Ben Labā gāa à bè Yakubune: Bóyānzi n ɔndɔ kème n ma néno sèē n tańyo lán zĩzono bà?

27 Bóyānzi n ɔndɔ kème n wure kpāi néē lé zamaro, le ma gaa zenne kōn ponnakenao kōn lèsinao kōn gágao kōn m̀roo.

28 Néē tó ma lé zà ma néno kōn ma dionaro. N yōnkoyā kè.

29 Ma gbāaa kà mà yā zaaa keare, ben n de Luda yā òme gwāavi à bè mà làakari ke yā kè mé onnēzi à maaa ke à zaaa.

30 Néē taa sa, kè néē n de be bege keē yānzi. À kè dia n ma tāano sè kpāii?

31 Yakubu wèla à bè: Ma vĩa kè mēē daa né n néno símame.

32 Gbē kè n n tāano è à kiia, wà à dē. N ma póno gwagwa wa gbēno wáa. Tó n pò è, ñ sé. Yakubu sō dō kè Raseli Labā pò sè kpāiro.

33 Labā gē Yakubu bisa kutaan à gē Lea kutaan à gē nōgbē zĩkeri gōon plaaa pino kutaan èe pōke ero. Kè à bō Lea kutaan, à gē Raseli kutaan.

34 Raseli taa pino sè à ùte lakumi gàari guume, ben à vèēa. Labā à kuta guu gwàgwa píngi, èe pōke ero.

35 Raseli bè a dene: Baa, ñton pò fēmaziro, zaake mēē e mà fēero kè má ɔ kũna yānzi. Leme Labā a tāano wète le èe ero.

36 Ben Yakubu pò fē à léfɔto kà Labāzi à bè: Bó dàn má kè? Bò durunn má kè ben n pēemazi wāawāa lán kè bà?

37 Kè n ma póno gwàgwa píngi, n n be póno è gwe? Ñ bōo gupuraa ma gbēno kōn n gbēno wáa, aō yā nnaa kpá gbē kè a yā nnaaa.

38 Ma ke n be wè baro. N sāano kōn n blēno e nò bōero, mēē n sāa ke sóro.

39 Mēē sunne kōn pò kè nòbo pásino kù keoro, meē à fĩa bonne ma zĩndame. Neē pò kè wà à kpāi ò gwāavi ke faantē fĩa lama.

40 Ɔfāntē è ma le faantē, ĩa è ma de gwāavi, meē itē ke.

41 Len ma ke n be le ai wè baro. Wè gēro dosai ma zĩ kēne n néno gbē gōon plaaano yānzi. Ma wè swēedoo kè n kpāsa yā musu. N ma láada liē gēn kuri.

42 Tó èe ke ma dezi Ibraĩ Luda kè ma de Isaaku à vĩa vĩa zēmao baasiro, le n ma gbare ɔkori. Luda zĩ kè má kè kōn nawēao è, ben à kpākēnzi gĩa gwāavi.

43 Ben Labā wè Yakubula: Nōgbē kèkiino sō ma néno. Né kèkiino sō ma dionome. Pókādee kèkiino sō ma pókādeenome. Pó kè ñ è kè píngi ma pome. Bón mé ke ma néno gbēno kōn né kè aō ñno gbàa?

44 Ñ tó wà ledole ke agɔ de sèda ũ wa dagura.

45 Ben Yakubu gbè sè à pēē yā pì dōngupō ũ.

46 À bè a gbēno aō gbēno sēē, ben aō sēē aō didikōa, ben aō pò blè à sae.

⁴⁷ Ben Labā tó kpà gbèdidikōana pìne Yega Saaduta. Yakubu tó kpàne Galēdi.

⁴⁸ Labā bè: Gbèdidikōana kèkiin sèeda ũ wa dagura gbàa. Bee yānzi wà tó kpàne Galēdi.

⁴⁹ Wè be dō Mizipa, zaake Labā bè: Dii wa dākpa wa kēkōana gbera le wàton zakōnlo yānzi.

⁵⁰ Tó n ɪa dà ma nénōgbēnōa ke tó n nō pāndeno sè dō, baa tó wá kú kō kiiaro, ngō dō sànsàn kè Ludan wa yā pì sèedadee ũ.

⁵¹ Ben Labā bène dō: Ñ gbèdidikōana kèkii gwa kōn gbè kè má pèe wa dagurao.

⁵² Éégō de sèeda ũ kè mé vīàla mà mó mà à zaaa kēnnero, mpi sō né vīàla ñ mó ñ à zaaa kēmero.

⁵³ Ibrai kōn Naoo kōn n deo Ludan wa yākpakeri ũ.

Ben Yakubu si kōn Luda kè a de Isaaku à vīa vī tóo.

⁵⁴ A saa ò gusišideen gwe, ben à a gbēnō sisi aš pō ble. Kè aš pō blè, ben aš ì gwe.

⁵⁵ Labā fēe kōngō idē'idē, à lé zà a dionōa kōn a nēnō à sa maaa òñne, ben à liara à tà a bē.

32

Yakubu gbēnō zīna Isaua

¹ Yakubu dà zén, ben Luda malaikanō dààle.

² Kè à ñ é, à bè: Luda bùran kè. Ben à tó kpà guu pìne Manaimu.

³ À zīrinō zī a ae a vīi Isaua Sei bùsu kè wè be dō Èdōmu bùsun.

⁴ À bè a zīrinōne: À gá à o ma dii Isaune à zōbleri Yakubu gurō plaa kè Labā be èe suu sa.

⁵ À onē má zùnō vī kōn zaakinō kōn sāano kōn blēnō kōn gōgbē zīkerinō kōn nōgbē zīkerinō. Mámbe ma a zī à onē le ma à pōnnaa e.

⁶ Kè zīrinō èara wà sù Yakubu kiia, aš bè: Wa gaa n vīi kiia, èe mó à danle kōn gōn wàa plaaano.

⁷ Vīa Yakubu kù èe bídi kēe maamaa, ben à gbē kè aš kúono kpàate leo plaa kōn sāano kōn blēnō kōn zùnō kōn lakuminō à bè:

⁸ Tó Isau mò à si à leo dooa, à leo doo kè gō é bō.

⁹ Ben à adua kè à bè: Dii, ma dezi Ibrai kōn ma de Isaakuo Luda, ñ òme mà su ma bùsun ma danenō kiia, né aubarika damagu.

¹⁰ N gbēkēe kōn náane yāo kēme maamaa ma bēe e káro. Gurō kè ma bikū Yodaa, gō bé à na ma zīfí ado. Tia sa ma su kōn auziki leo plaaa kēnō.

¹¹ Ma wēe kēm̄ma ñ ma sí ma vīia, zaake mēe vīa kēne kè eé sí wa té à nōgbēnō kōn nēnō dede yānzi.

¹² Mpi sō, n bè né aubarika damagu né ma borii kaara lán ísialea bùsu'āatē bà wēe fī wà ñ naroro ñ pari yānzi.

¹³ Gwen Yakubu ñ. Pó kè à plēplē à a vīi gbaanōn yè:

¹⁴ Blèda mēn wàa do, à koffi mēn baro, sàda mēn wàa do, à karo mēn baro,

¹⁵ lakumida mēn baaakuri kōn ñ né bōrōnō, zùda mēn baplaa, à sware mēn kuri, zaakida mēn baro, à kyà mēn kuri.

¹⁶ À ñ ná a zōblerinōne ñ zīfí bori kōn boriio, ben à bèñne: Àgō té ma ae à kpàngu da a dagura gā kōn gāo.

¹⁷ À bè gbē káakune: Tó ma vīi dànle à n la à bè: Déme n dii ũu? Née gaa máme? Dé bé à pō kè née dāa kēnō vīi?

¹⁸ Ìn onẹ à zòbleri Yakubu pómẹ, pọ kẹ à a dii gbà à kpàsānẹnẹn gwe, àpi e suu kpẹẹ.

¹⁹ À yá dōnkō pì ò gbẹ plaadeenẹ kōn gbẹ aagōdeeo kōn pódārínò ń píngi à bẹ: Tó a da Isaule, à onẹ lẹ.

²⁰ À onẹ à zòbleri Yakubu e suu kpẹẹ. Zaake à laasuu lẹ à bẹ: Mé à làakari kpáẹ kōn pọ kẹ má kpà aẹ kẹnò, wé wée sikòlẹ. Eé gí gbàake kpámazi saó?

²¹ Gbaa pìnò dònẹ aẹ, ben à gò búràn gwáaví mọ̀a à ì gwe.

Yakubu ɔsikana kōn Ludaο

²² À fẹẹ gwáaví à a nọ mèn plaaanò sẹẹ kōn a nọgbẹ zíkẹrì gṛṛṇ plaaanò kōn a nẹgṛṛṇ gṛṛṇ kuri awẹedoanò, ben à bikũnyo Yaboku íbikũkiia.

²³ Kẹ à bikũnyo, ben à pọ kẹ à vīnò sẹẹ à bikũò píngi.

²⁴ Yakubu gò ado, ben gṛṛṇ ke mọ̀ èe ɔsi kaao ai guu kà dọna.

²⁵ Kẹ gṛṛṇ pì è é fṛ à à néro, à à lẹ a gisipekṛẹkiia, ben à gisi bòkũn ɔsikana pì guu.

²⁶ Gṛṛṇ pì bẹ: Ìn ma gbarẹ, zaake guu e dọ. Ben Yakubu bènẹ: Tó èe kẹ ò aubarika damagu baasiro, mé n gbarẹro.

²⁷ Gṛṛṇ pì à là à bẹ: N tón diaa? À wèàla à bẹ: Ma tón Yakubu.

²⁸ Ben à bẹ: Wée bennẹ Yakubu doro, séde Isaraili, zaake n ɔsi kà kōn Ludaο kōn gbēnteenò, ben n ɔsii nè.

²⁹ Yakubu bènẹ: Ìn n tó omẹ se. A wèàla à bẹ: Bóyānzi nées ma tó gbekaazi? Ben à aubarika dàn gwe.

³⁰ Yakubu tó kpà guu pìnẹ Penieli, zaake à bẹ: Wa wée sikòlẹ kōn Ludaο, ben mée garo.

³¹ À bọ Penieli ɔfāntēbọena, èe tṛṛṛ a gisi yānzi.

³² Bee yānzi ai gbàa Isarailinò è nòbò tógisi sóro, kẹ Luda Yakubu lẹ à tógisia yānzi.

33

Yakubu wéesina Isaule

¹ Kẹ Yakubu wée sẹ, à è Isau e mọ kōn gṛṛṇ wàa plaaanò. À a nénò kpàatete Leane kōn Raselio kōn nọgbẹ zíkẹrì mèn plaaanò.

² Ben à nọgbẹ zíkẹrì pìnò gbàre aṣ dọ aẹ kōn ń nénò. Beee gbera Lea kōn a nénò, ben Raseli kōn Yusufuo té n kpẹẹ.

³ À dōrñnẹ aẹ à kùe tṛṛṛ gèn swēplaa ai à gàa à kàò a vīi pì kiia.

⁴ Ben Isau bàale à mọ à dààlẹ à mlẹa, à ɔṛ dà à gàn à lẹ pèa, ben aṣ ɔṛ dọ.

⁵ Isau wée sẹ à nọgbẹnò è kōn nénò, ben à bẹ: Déno bé wà kúnyo kẹ? Yakubu wèàla à bẹ: Né kẹ Luda ma gbaanọmẹ.

⁶ Ben nọgbẹ zíkẹrì pìnò sòńzi kōn ń nénò aṣ kùe.

⁷ Ben Lea kōn a nénò sòńzi dọ aṣ kùe. Beee gbera Yusufu kōn Raselio sòńzi aṣ kùe.

⁸ Isau bẹ: Pọ kẹ ma danlẹ kènṛṛ dẹ diamẹ? Yakubu wèàla à bẹ: Lẹ ma n ponnaa e yānzime.

⁹ Isau bẹ: Ma gbẹ, ma pónò mọma, ñgṛ n pónò kũna.

¹⁰ Ben Yakubu bẹ: Auo! N yá nna! Tó ma n ponnnaa è, ò ma gba sí, zaake wa wéesikòlẹna kẹmẹ lán wéesikòlẹna kōn Ludaο bàme, ben n gbàake kpámazi.

¹¹ Ìn gbaa kẹ ma mōnnnẹ sí, zaake Luda aubarika dàmagu, pọkee e kēsamaro. Lẹmẹ à nàkṛẹa lẹ, ben à sì.

12 Ben Isau bè: Wà da zén wà tá. Mé gányo.

13 Ben à wèàla à bè: Ma dii, ní dō kè nénō gbāa vīro, ben má sáa kōn zùne bōrōnō vī. Tó wa tá gbāaa ò guro do, pókādeenō é gaga pīngime.

14 N̄ dōmē aē ma dii, mōma n zòbleri mégō té pónō kpē kōn nénō busebuse ai mà mós mà n le Sei.

15 Isau bè: Mé ma gbēkenō tónyo. Yakubu bè: À kè dea né kē le dō? N̄ tó mà n pōnnaa e dii.

16 Zī beeean Isau dà Sei zén.

17 Ben Yakubu gāa Suko. À bēe bō gwe, ben à lá kutaano dō pónōne. Bee yānzi wà tó kpà guu pīnē Suko.

18 Kè Yakubu sù kōn Mēsōptamiao, à kà wéte kè wè be Sekemu, Kanaa būsun aafia, ben à bùra kàe wéte pī sae.

19 À a bùrakækii lù Sekemu de Amō nénōa kondogi basōoro.

20 Gwen à sa'okii bòn, à tó kpāne Luda Isarailinō Luda.

34

Sekemu kusina Dinaa

1 Lea nénōgbē Dina kè à ì kōn Yakubuo bō à wéé kpáe būsū pì nōgbēnōzi.

2 Kè būsū pì kī Amō né Sekemu, Ivi borii à è, à à sè gbāaa, ben à dàeo.

3 À pōw dō nōkpare pia à yezi, ben à yā nnannaa òne.

4 Ben Sekemu bè a dene: N̄ nénōkpare beee wētēmē mà sé.

5 Kè Yakubu mà wà a nénōgbē kpē bō, à nénōw kú sèn kōn à pókādeenō, ben à yīte ai aō sù.

6 Ben Sekemu de Amō gāa à Yakubu le à yā pì onē.

7 Kè Yakubu nénō bō sèn wà sù, ben aō yā pì mà gōw. Aō nòse yàka aō pō fē maamaa, kè Sekemu wíyā kè Isarailinōne yānzi, à dàe kōn Yakubu nénōgbēo à yā kè de wà keroo kè.

8 Ben Amō bèñne: Ma né Sekemu pōw dō a nénōgbēa. A yā nna. À à kpáa nōw ũ.

9 Wà lēdole kē wāgō wa nénōgbēnō kpāsāakōa.

10 Àgō kúwao, wa būsū kuu a pō ũmē. À vēen àgō laa taan àgō tōte vī.

11 Ben Sekemu ò Dina de kōn à dāgōnōne à bè: À tó mà a pōnnaa e. Pó kè a be mà kpáawa mé kpá.

12 À anzureblebō lé dame bíta kōn gbaano paripari. Pó kè á ò mé kpá. À nénōkpare pì kpáma nōw ũ.

13 Ben Yakubu nénō wè Sekemu kōn à de Amōola kōn mōnafikio kè Sekemu ní dàre kpē bō yānzi.

14 Aō bèñne: Wé fī wà beee kero, wé fī wà wa dàre kpá gēfōdeearo, zaake wíyāme wa kiia.

15 Wé we a yāziro, séto à gō lán wapino bà a gōgbēnō bāngu kē ní pīngi.

16 Tó a bāngu kè, wé wa nénō kpāsāawa wé a nénō sé nōw ũ. Wégō kúao, wé gō bori dōnkōn ũ.

17 Mōde tó ée we wa yāziro, tó ée bāngu kero, wé wa dàre sé wà táome.

18 Yā pì kè Amō kōn a né Sekemuone nna.

19 Gōkpare pì yā pì gōgō kpakpaa kè Yakubu nénōgbē yā kàne yānzi. À bèe vī deñla a de bedeeno té.

20 Amō kōn a né Sekemuo gāa ní wéte bīile, ben aō yā ò kōn wétedeenō wà bè:

²¹ Gbē pínò yáke víwaoro. Wà tó aǵǵó kú wa bùsun aǵǵó laa taa, zaake bùsu pì yàasa eé mówa. Wé n' nénogbēno sé wé wa nénò kpámma.

²² Gbē pínò sǵ é we wǵǵó kúwao lè wà gǵ bori dǵnkǵ ūro, séto èe kè wa gǵgbē píngi bǵngu kè lán n' bà baasiro.

²³ Aǵ pǵkádeeno kǵn n' auzikínò kǵn n' zúnò píngi é gǵ wa pǵ ūroo? Wà weíne lè aǵǵó kúwao.

²⁴ Wéte pì deeno Amò kǵn a né Sekemuó yǵ mà, ben aǵ gǵgbēno bǵngu kè n' píngi.

²⁵ À guro aagǵdee zǵ, kè aǵó kú kǵn wǵwǵao aǵó kú kǵn yáke laasuuoro, Yakubu né gǵn plaaano Simeon kǵn Levio, Dina vǵínò, aǵ baade a fǵedaa sè aǵ sǵ wéte aǵ gǵgbēno dèdè n' píngi.

²⁶ Aǵ Amò kǵn a né Sekemuó dèdè, ben aǵ Dina sè aǵ bòò Sekemu kpén aǵ tàò.

²⁷ Wéte deeno dèdena gbera Yakubu nénò mò wà wéte pónò nǵkǵa kè wà wǵ dà n' dǵrea yǵnzǵ.

²⁸ Aǵ n' sǵano kǵn n' blénò sèe kǵn n' zúnò kǵn n' zaakínò, pǵ kè aǵó kú wéte guuno kǵn pǵ kè aǵó kú n' buraano píngi.

²⁹ Aǵ n' auzikínò sèe píngi kǵn n' nénò kǵn n' nǵgbēno kǵn pǵ kè kú n' bǵeno píngi.

³⁰ Ben Yakubu bè Simeon kǵn Levio: A sume yǵ zaaao. Kanaano kǵn Perizínò kǵn bùsu kékii bori pǵndenò éǵǵ ye ma kǵziro. Lán wǵ pariíro nà, tó aǵ ligawazi, tó aǵ siwagu, aǵé ma dè kǵn ma boriínò píngime.

³¹ Ben aǵ wèàla wà bè: Kè à wa dǵre dǵe kaarua ū, beee maan gweǵ?

35

Luda aubarikadana Yakubun Beteli

¹ Luda bè Yakubune: N' fǵe n' tá Beteli n' vǵe gwe. N' ma gbǵgbákii bo gwe, zaake ma bǵ ma mǵnzǵ gwe guro kè nǵe bàa lèe n' vǵíne.

² Ben Yakubu bè a bedeenone kǵn gbē kè aǵó kúono n' píngi: À bori zǵtónò tǵa kè à vǵíno kwéé à zú o à a pǵkásaano lendee kpǵ.

³ Wé fǵe wà tá Beteli. Mé Luda gbǵgbákii bo gwe, zaake à dǵmale ma nawǵakeguro, èǵǵ kúmao guu kè ma gaan píngi.

⁴ Ben aǵ bori zǵtónò tǵa kè aǵó vǵíno kpǵa kǵn swǵi kè aǵó danano, ben à pǵ pínò vǵi gbíí lí gbáru Sekemu sae.

⁵ Kè Yakubu kǵn a nénò dà zǵn, Ludaa tò vǵi wéte kè kú n' saeno deeno kú maamaa, ben aǵ gbǵkee e pǵéǵziro.

⁶ Ben Yakubu kǵn gbē kè aǵó kúono n' píngi kà Luzu kè wè be tia Beteli, Kanaa bùsun.

⁷ À sa'okii bò gwe, ben à tǵ kpǵ guu pínè Beteli Luda, zaake gwen Luda bò à mǵzin guro kè èe bàa sii a vǵíne.

⁸ Debora kè dè Rebeka gwǵrǵ ū yǵa gǵ gwe, ben wà à vǵi gbíí lí gbáru Beteli sae. Ben wà tǵ kpǵnè Ɔǵǵlǵzǵ.

⁹ Luda bò à mò Yakubuzi dǵ à suna kǵn Mesǵpǵtamiao gbera, à aubarika dàn
¹⁰ à bè: N' tǵn Yakubu, mǵde weé benne Yakubu dǵro, sé Isaraili. Leme à tǵ kpǵnè Isaraili lè.

¹¹ Luda bène dǵ: Luda Gbǵapingiden ma ū. Àǵǵ né ii àǵǵ kaara. Borii é bǵ n' kiia kǵn bori pariínò dǵ, n' bori keno éǵǵ dè kínano ū.

¹² Mé bùsu kè má kpǵ Ibraí kǵn Isaakuoa kpámma kǵn n' boriínò n' gaa gbera.

¹³ Ben Luda fǵe à bò guu kè à yǵ ònen.

14 Yakubu gbè pèe guu kè Luda yā ònɛn dɔngupɔ ũ. À í t̃sà à n̄sɔ kùà.

15 Ben Yakubu t̃s k̃pà guu kè Luda yā ònɛn p̃ɛ Beteli.

Raseli k̃ɔn Isaakuo gaa

16 Ben ã f̃ɛ Beteli wà dà z̃ɛn. Kè ã k̃à k̃i k̃ɔn ɛflatao, Raseli né'igurɔ k̃à, ben né'ii k̃à z̃i'ũ.

17 Né'iwāwāa à k̃ù gbāa, ben néseeri bène: N̄ton ṽià k̃ero, n̄ négōgb̃ɛ ì d̃ɔ.

18 Raseli gbāa ṽi d̃ɔro èe gaa, ben à t̃s k̃pà a né p̃ɛ Ben̄ɔni, ben à de t̃s k̃p̃àne Beyāmi.

19 Kè Raseli g̃à, wà à ṽi ɛflata kè wè be tia Betelɛmu z̃ɛn.

20 Yakubu gbè dɔngupɔ p̃ɛ à miraa. Raseli mira gbè p̃i k̃ù gwe ai k̃ɔn a gbāao.

21 Isaraili èara à dà z̃ɛn, ben à bùra k̃àe s̃ad̃arino gugwagba ãe.

22 Gurɔ kè à k̃ù bùsu p̃in Rubeni g̃àa à d̃àe k̃ɔn Bilao, Yakubu n̄ ỹigisai, ben Yakubu yā p̃i mà.

Yakubu négōgb̃ɛn̄ ì m̃ɛn kuri aw̃ɛplaa.

23 Lea négōgb̃ɛn̄ ỹɛ: Yakubu daudu Rubeni, Sim̃ɔ, Levi, Yuda, Isaka k̃ɔn Zebulunio.

24 Raseli n̄n̄ɔn Yusufu k̃ɔn Beyāmio ũ.

25 Raseli z̃ik̃eri Bila n̄n̄ɔn Dani k̃ɔn Nafatalio ũ.

26 Lea z̃ik̃eri Zilipa n̄n̄ɔn Gada k̃ɔn Asao ũ. Négōgb̃ɛ kè wà í í k̃ɔn Yakubuo M̃ɛs̃ɔp̃otamian̄n̄ gwe.

27 Ben Yakubu k̃à a de Isaaku kiia Mamare. À k̃ù Kiriat̃aba kè wè be tia Ebl̄n̄u s̃ãe, guu kè Ibraĩ k̃ɔn Isaakuo ṽɛn.

28 Isaaku k̃à w̃ɛ bak̃ɛndo

29 à zi k̃ù k̃ótokoto, ben à g̃à à k̃à a gb̃ɛn̄ɔla, ben à n̄n̄ɔ Isau k̃ɔn Yakubuo à ṽi.

36

Isau boriin̄

1 Isau kè wè bene d̃ɔ ɛd̃omu boriin̄ yān ỹɛ.

2 Isau Kanaa n̄gb̃ɛn̄ s̃ɛ, Iti bori Eln̄i né Ada k̃ɔn Ivi bori Ana né ɔlibama, Zib̃ɛ̃ dioo.

3 À Sumaila né Bas̃ɛma, Nebayo d̃àre s̃ɛ d̃ɔ.

4 Ada Elifaza ìo, ben Bas̃ɛma Rueli ì.

5 ɔlibama Yeusu k̃ɔn Yalamuo k̃ɔn Korao ì. Isau négōgb̃ɛ kè wà í í Kanaa bùsun̄n̄ gwe.

6 Isau a n̄ɔn̄ s̃ɛ k̃ɔn a négōgb̃ɛn̄ k̃ɔn a n̄n̄ɔgb̃ɛn̄ k̃ɔn a b̃ɛdẽn̄ í p̃ingi k̃ɔn a p̃ók̃adẽn̄ k̃ɔn a auziki kè à è Kanaa bùsun̄n̄ p̃ingi, ben à g̃à Sei bùsun̄ à z̃à k̃ù k̃ɔn a d̃àaro Yakubuo,

7 zaake ã auziki b̃ià bé à tò ãé f̃ɔ w̃àg̃ k̃ù k̃ɔro. Bùsu kè ãɔ k̃ún e m̃ó̃m̃maro, kè ã p̃ɔn̄ɔ pari yānz̃i.

8 Isau ṽɛ Sei gus̃is̃idẽn̄ kè wè be tia ɛd̃omu.

9 Isau kè de ɛd̃mun̄ dezi k̃áaku ũ boriin̄ ỹɛ.

10 Isau négōgb̃ɛn̄ t̃ɔn ỹɛ: Ada né Elifaza k̃ɔn Bas̃ɛma né Ruelio.

11 Elifaza négōgb̃ɛn̄ Temana, Omaa, Zefo, Gatamu k̃ɔn Kenazio ũ.

12 Elifaza n̄ ỹigisain Timina ũ. Àmbe à Amaleki ìo. Isau n̄ Ada dion̄n̄ gwe.

13 Rueli négōgb̃ɛn̄ ỹɛ: Naata, Zera, Sama k̃ɔn Mizao. Isau n̄ Bas̃ɛma dion̄n̄ gwe.

14 Isau n̄ Ana né ɔlibama, Zib̃ɛ̃ dioo négōgb̃ɛn̄ ỹɛ: Yeusu, Yalamu k̃ɔn Korao.

¹⁵ Isau bori kɛnanɔn yɛ: Isau daudu Elifaza bori kɛnanɔn Temana, Omaa, Zefo, Kenazi,

¹⁶ Kora, Gatamu kɔn Amalekio ũ. Elifaza bori kɛnanɔ, Ada dionɔn gwe. Aɔɔ kú Edɔmunɔ bɔsun.

¹⁷ Isau né Rueli bori kɛnanɔn yɛ: Naata, Zera, Sama kɔn Mizao. Rueli bori kɛnanɔ, Basema dionɔn gwe. Aɔɔ kú Edɔmunɔ bɔsun.

¹⁸ Isau nɔ ɔlibama bori kɛnanɔn yɛ: Yeusu, Yalamu kɔn Korao. Ana né ɔlibama dionɔn gwe.

¹⁹ Isau kè wè benɛ dɔ Edɔmu négɔgbɛnɔn gwe, à bori kɛnanɔn gwe.

Sei boriinɔ

²⁰ Sei, Ori boriin kè kú Edɔmunɔ bɔsun zaa káaku négɔgbɛnɔn yɛ: Lotana, Sobala, Zibɛɔ, Ana,

²¹ Disɔ, Eza kɔn Disáo.

²² Lotana négɔgbɛnɔn yɛ: Ori kɔn Omamuo. Lotana dären Timina ũ.

²³ Sobala négɔgbɛnɔn yɛ: Alavá, Manaa, Ebalá, Sefo kɔn Onamuo.

²⁴ Zibɛɔ négɔgbɛnɔn yɛ: Aya kɔn Anao. Ana pì bé à bò bia wáaa zaa gbáan gurɔ kè è a de zaakinɔ dāa.

²⁵ Ana négɔgbɛn Disɔ ũ, à nénɔgbɛ sɔ ɔlibama.

²⁶ Disɔ négɔgbɛnɔn yɛ: Emɛdā, Eɛɛbā, Itirana kɔn Keranao.

²⁷ Eza négɔgbɛnɔn yɛ: Bilana, Zavá kɔn Akanao.

²⁸ Disá négɔgbɛnɔn yɛ: Uzu kɔn Aranao.

²⁹ Ori bori kɛnanɔn yɛ: Lotana, Sobala, Zibɛɔ, Ana,

³⁰ Disɔ, Eza kɔn Disáo. Ori bori kɛnanɔ kɔn ní boriin kè aɔɔ kú Sei bɔsunnɔn gwe.

³¹ Kína kè aɔ kí blè Edɔmunɔ bɔsun Isarailinɔ kɛnanɔ áanɔn yɛ.

³² Bɛɔ né Bela, Dinaba gbɛ bé à kí blè Edɔmu káaku.

³³ Kè à gà, ben Zera né Yobabu, Bɔzɔra gbɛ kí blè à gɛɛ ũ.

³⁴ Kè à gà, ben Temana bɔsu gbɛ Usamu kí blè à gɛɛ ũ.

³⁵ Kè à gà, ben Bedada né Adada, Avi gbɛ kí blè à gɛɛ ũ. Àmbe à zì blè Midianɔ Mɔabunɔ bɔsun.

³⁶ Kè à gà, ben Masareka gbɛ Samala kí blè à gɛɛ ũ.

³⁷ Kè à gà, ben Reobo kè kú Yuflatì saɛ gbɛ Saulu kí blè à gɛɛ ũ.

³⁸ Kè à gà, ben Akabo né Baali Ana kí blè à gɛɛ ũ.

³⁹ Kè à gà, ben Pau gbɛ Adada kí blè à gɛɛ ũ. À nɔɔ tɔn Metabeli, Matarɛdi néme, Mɛzaba dio.

⁴⁰ Isau bori kɛnanɔ tɔn yɛ kɔn ní bɔsunɔ: Timina, Alava, Yɛɛɛ,

⁴¹ ɔlibama, Ela, Pinɔ,

⁴² Kenazi, Temana, Mibiza,

⁴³ Magadieli kɔn Iramuo. Edɔmunɔ kɛnanɔn gwe wéte kɔn wéteo bɔsu kè aɔ vɛɛn. Isau kè de Edɔmunɔ dezi ũu boriinɔn gwe.

37

Yusufu nana'ona

¹ Yakubu kú Kanaa bɔsun guu kè a de vɛɛn.

² Yakubu boriinɔ yán yɛ. Yusufu né gɔkpareme. À wè gɛro awɛɛplaadee guu kè è sáanɔ dāa kɔn a vlinɔ, à de nɔɔnɔ Bila kɔn Zilipao nɛnɔ, ben à dà zaaa kè aɔɔ kè kɔmɔtɔ kè a dene.

³ Isaraili ye Yusufuzi de a né kpaanɔla kè à à ì a zikū guu yānzi, ben à utagyaba zñɛ.

4 Kè à v̄lĩno è n̄ dee ye Yusufuzi deñla, ben ā zàn āè we wà yā nnaa ooro.

5 Yusufu nanaa ò, ben à t̄sk̄è a v̄lĩnōne, ben ā èara wà zàn de zi p̄la.

6 À bè̄ne: À nanaa kè má ò ma.

7 Má è wée ése yiyii bura, ben ma ése bakaa f̄e è zè. A p̄nō ligazi, ben ā n̄ēne.

8 Ben à v̄lĩno bè̄ne: Né kí blewan yó? Né gb̄aaa blewan yó? Ben ā èara wà zàn de yā p̄la nanaa kè à ò p̄i yānz̄i.

9 Yusufu èara à nanaa ò d̄o, ben à t̄sk̄è a v̄lĩnōne à bè̄: Ma èara ma nanaa ò d̄o. Má è ɔ̄f̄ant̄e k̄n m̄ovurao k̄n s̄os̄one m̄en kuri aw̄ēdoon̄o e naēme.

10 A nanaa p̄i t̄sk̄è a den̄e d̄o, ben à de p̄ataa à bè̄: Nana kp̄aree takan n̄ ò l̄e? Mapi k̄n n dao k̄n n v̄lĩno, wé m̄o wà kúe n aen yó?

11 À v̄lĩno n̄sēḡaano kp̄ao. À de s̄o nanaa p̄i yā k̄na a n̄se guu.

12 À v̄lĩno ḡaa n̄ de s̄aano d̄a Sek̄emu.

13 Ben Isaraili bè̄ Yusufune: N v̄lĩno e s̄aa d̄aa Sek̄emu. Mé n z̄i n̄ kiia. À w̄ēla à bè̄: Ma ȳaa.

14 Ben à bè̄ne: N̄ ḡa n̄ n v̄lĩno gwa k̄n s̄aano, tó āo aafia. N̄ èara n̄ sum̄e k̄n ā baaruo. Ben à à gb̄are, à b̄ò Ebl̄no guzuren̄ à ḡaa Sek̄emu.

15 Èe lik̄s̄aa z̄o s̄en, ben ḡogb̄e ke dà̄ale à à là: Bón n̄ēe wet̄e?

16 À w̄ēla à bè̄: M̄ēe ma v̄lĩno wet̄ēme. Tó n̄ n̄ s̄ad̄ak̄ii d̄o, n̄ om̄e.

17 Ḡogb̄e p̄i bè̄: Kè ā b̄ò gura kè, má mà ā bè̄ w̄ēe gaa Dot̄ame. Ben Yusufu p̄ēn̄zi à n̄ lé Dot̄a.

18 Kè ā à è k̄aaa, ai àḡo ḡa k̄a n̄ kiia, ā lé kp̄ak̄s̄s̄zi wà bè̄ wà à de.

19 Ā bè̄k̄one: À gwa, nana'ori e m̄o k̄aaa.

20 À tó wà à de wà à zu l̄òḡo k̄en̄o doke guu, wé be n̄b̄o p̄as̄i bé à à d̄e à s̄ò. End̄e wé e l̄an à nanaano é m̄i de n̄a.

21 Kè Rub̄eni yā p̄i mà, à yezi à à m̄i sí, ben à bè̄: W̄aton à d̄ero,

22 àton aru b̄oaro. À à zu l̄òḡo k̄ekiin gb̄aan kè. Àton à d̄ero. Rub̄eni òn̄e l̄e, kè à yezi à à m̄i sí à à kp̄a a dea yānz̄ime.

23 Kè Yusufu k̄a a v̄lĩno kiia, ā à uta b̄ò, à utagyaba maaa p̄i.

24 Ben ā à s̄e wà à zù l̄òḡo p̄in. L̄òḡo p̄i da korime à í v̄ĩo.

25 Ben ā v̄ēe w̄ēe p̄o blee. Kè ā w̄ēe s̄e, ā Sumaila bori laatarino è, ā b̄ò Giliada b̄usun āōe gaa Igipiti. Ā lakumin̄o d̄ò p̄nō k̄n lí'ɔ̄ ēz̄ēo k̄n lí'ɔ̄ ḡū nnannāo sena.

26 Ben Yuda bè̄ a gb̄en̄one: Tó wa wa d̄aaro d̄e, ben wa à ḡè ùte, b̄ò àren wé ee?

27 À tó wà à yā Sumaila borii p̄inōa. W̄aton à d̄ero, wa d̄aaronloo? Wa aru d̄n̄k̄me. Ben à gb̄en̄o à yā mà.

28 Kè Midiā laatar̄i p̄inōo e m̄o ḡe z̄éla, ben ā Yusufu ḡa wà b̄ò l̄òḡon, ā à yā Sumaila borii p̄inōa kondogi baro, ben wà t̄ao Igipiti.

29 Kè Rub̄eni m̄ò l̄òḡo p̄i kiia, èe Yusufu e gwe d̄oro, ben à a p̄ók̄as̄aano ḡa à k̄èk̄e.

30 ben à ḡaa a d̄aaron̄o kiia à bè̄: Né p̄i kú gwe d̄oro. Mé ḡa má k̄n beeeo?

31 Ā bl̄ek̄ofi k̄u wà d̄e, ben ā Yusufu uta p̄i s̄e wà màe à aru guu.

32 Ben ā à utagyaba p̄i s̄e wà ḡaao n̄ den̄e ā bè̄: P̄o kè wà èn yè. N né utan yó, ke à p̄on̄lo?

33 À d̄ò, ben à bè̄: Ma né utame, n̄b̄o p̄as̄i bé à à s̄ò. W̄aiyoo, wà ma né Yusufu k̄as̄ak̄as̄ak̄ēme.

34 Ben à a utadaa ḡa à k̄è à p̄ók̄as̄aa s̄e à dà, ben à a né p̄i s̄ósobi kè gik̄ena.

³⁵ À nэгsgbēn kōn à nэнsgbēn mò à làakari kpáene ní píngi, m̀de à g̀i a làakari kpáezi à bè: Mэгs ma né p̀i g̀e ɔ́ d̀o m̀e ai mà g̀á táo à kiia g̀ewāan. Ben èe s̀osobi ɔ́ d̀o a né p̀i yā musu.

³⁶ Midia p̀in s̀o Yusufu yà P̀otifaa Igipiti. Fili'auna l̀ba keme, àmbe à dogarino gbēnsi ũ.

38

Yuda kōn Tamao

¹ Zĩ beee Yuda b̀o a gbēn kiia à g̀aa à v̀eē Adulamu gbē k̀e ẁe benē Ira b̀e.

² Gwen à dàk̀re kōn Kanaa b̀usu gbē k̀e ẁe benē Sua nэнsgbēo, ben à à s̀e ǹo ũ.

³ À ǹo s̀i à né i g̀sgbē ũ, ben à t̀o kp̀ane Ee.

⁴ À èara à ǹo s̀i d̀o à nэгsgbē i, ben à t̀o kp̀ane Ona.

⁵ À èara à nэгsgbē i d̀o, ben à t̀o kp̀ane Sela. Gur̀o k̀e à né p̀i i, à k̀ú Kezibime.

⁶ Ben Yuda nsgbē k̀e ẁe benē Tama s̀e a daudu Eene.

⁷ Ee k̀e Diine zaa, ben à à d̀e.

⁸ Ben Yuda bè Onane: Ǹ n v̀li gyaaǹo s̀e ǹ borii k̀e n v̀line, lán ẁe k̀e nà.

⁹ K̀e Ona d̀s k̀e né k̀e é i kōn a v̀li gyaaǹo ég̀s d̀e a borii ũro, t̀o à dào ben à yezi a zĩnda e, è à g̀sgbē p̀o kẁe m̀e, l̀e àton borii k̀e a v̀linero yānzi.

¹⁰ Yā k̀e èe k̀e p̀i k̀e Diine zaa, ben à à d̀e d̀o.

¹¹ Ben Yuda bè a né gyaaǹo Tamane: Ǹ g̀á ng̀s gyaaǹo blee n de b̀e ai ma né Sela isi k̀ú. Zaake èe daa Sela é ga lán a v̀liǹo bàme. Ben Tama g̀aa à v̀eē a de b̀e.

¹² K̀e à gur̀o g̀i k̀e, ben Yuda na s̀ ga. K̀e à ǹse kp̀ae, à dà zén èe gaa a s̀akákēeriǹo kiia Timina kōn a gbēnna Irao.

¹³ Ben wà à baaru kp̀a Tamane wà bè: Ǹ zā de e gaa Timina a s̀aano k̀a k̀e.

¹⁴ Ben à a gyaaǹoblep̀o b̀o à p̀odangān s̀e à k̀u a uua, ben à g̀aa à v̀eē Enaimu b̀iile Timina zén. Zaake à è Sela b̀ita k̀ú, ẁe à kp̀aa ǹo ũro.

¹⁵ K̀e Yuda à è, ben à à diē kaarua ũ k̀e à p̀o k̀u a uua yānzi.

¹⁶ Ben à s̀zi zé sae à bè: Ǹ t̀o mà daenyo. Èe à d̀s a né gyaaǹo ũro. Ben nsgbē p̀i bè: T̀o n daemao, b̀on né kp̀amaa?

¹⁷ À ẁeàla à bè: Mé ma kp̀asa blēne m̀en doo kp̀asānne. Ben à bè: Ǹ t̀oba diēne ai ng̀s gaa kp̀asā.

¹⁸ Ben à à là à bè: B̀o t̀oban mé diēnnē? A bè: Ǹ n s̀eēdakeb̀o kōn a b̀ao kōn g̀o k̀e ní k̀ūnao kp̀ama. Ben à kp̀aa à dào à ǹo d̀on.

¹⁹ Ben nsgbē p̀i f̀eē à tà b̀e à a p̀odangān b̀o à a gyaaǹoblep̀o s̀e à dà.

²⁰ Yuda a gbēnna Adulamu gbē zĩ kōn blēneo à t̀oba boo nsgbē p̀i kiia. K̀e à k̀a, èe à ero.

²¹ Ben à gwedeeno làla à bè: Kaarua k̀e k̀ú Enaimu zé sae k̀e yā k̀ú máa? A s̀ ẁeàla wà bè: Kaarua kee k̀ú k̀ero fá!

²² Ben à èara à tà, à bè Yudane: M̀eē à ero. Gwedeeno bè wà kaarua ke d̀s gwe yā sero.

²³ Ben Yuda bè: Àg̀s p̀o p̀in k̀ūna. Ẁe t̀o gbēn wa yāa d̀ro. Ma n zĩ kōn blē p̀io, néē à ero.

²⁴ M̀o aag̀o gb̀era wà m̀o wà o Yudane wà bè: Ǹ né na s̀ Tama kaarua k̀a, ben à ǹo s̀i a p̀ap̀akena p̀i guu. Yuda bè: À b̀o wà té s̀a.

²⁵ K̀e ẁeē b̀o b̀aazi, à l̀ekp̀asā k̀e a zā denē à bè: Gbē k̀e p̀o k̀ekiino v̀i bé à ǹo d̀magu. Ǹ s̀eēdakeb̀o kōn a b̀ao kōn g̀o k̀ekiio gwa, t̀o ní à de d̀s.

²⁶ Yuda pɔ pɛnɔ dɔ, ben à bè: Nɔgbɛ pɛ yā nna demala, zaake mɛɛ à kpá ma né Selaaro. Yuda e daɔ dɔro.

²⁷ Kɛ à kà né'ina, à mò à lè sikanɔ bé wà kú à gbɛɛ guu.

²⁸ Gurɔɔ kɛ èe né ii, aɔ gbɛndoo ɔ bɔ, ben néseeri wɔɔ tɛaa dɔa à bè: Né kɛkii bé à bɔ káaku.

²⁹ Kɛ né pɛ à ɔɔ sɔkpa, ben né plaadee bɔ, ben nɔgbɛ pɛ bè: N bɔ bùime fá! Ben wà tɔ kpàne Perɛzi.

³⁰ Beee gbera kɛ à gbɛndoo kɛ wà wɔɔ tɛaa dɔ à ɔɔa bɔ, ben wà tɔ kpàne Zera.

39

Yusufu kɔn Pɔtifa naɔo

¹ Kɛ Sumaila boriinɔ kà kɔn Yusufuo Igipiti, ben Igipiti gbɛ Pɔtifa à lùrɛma. Fili'auna iba kemɛ, àmbɛ à dogarinɔ gbɛnsi ũ.

² Dii kú kɔn Yusufuo à à dàkɔrɛ kɔn mɛnnaao. À kú a dii Igipiti gbɛ pɛ be.

³ Kɛ à dii pɛ è Dii kúo ègɔ à dakɔrɛ kɔn saao yā kɛ èe kɛɛnɔ guu píngi,

⁴ ben Yusufu à pɔnnaa è. Pɔtifa à diɛ a begwari ũ à pɔ kɛ à vɛinɔ nàne a ɔɔɪ píngi.

⁵ Zaa gurɔɔ kɛ à à diɛ a begwari ũ, Dii aubarika dà à beɛn Yusufu yānzi. Dii aubarika dà pɔ kɛ de à pɔ ũunɔn píngi, be pɔnɔ kɔn bura pɔnɔ mámmam.

⁶ Ben Pɔtifa a pɔ píngi nà Yusufune a ɔɔɪ. À bà kú yākeoro, tó èe kɛ pɔblee baasiro. Yusufu sɔ né gɔ ɔwazime, ben à zena maa.

⁷ Zikea Yusufu nii gɛ à dii naɔgu, ben à bène: Ñ daɛmao.

⁸ Ben à gɛ à bè: Ñ gwa, ma dii bà kú yākeo ua kɛ guu dɔro, à pɔ kɛ à vɛinɔ nàne ma ɔɔɪ píngi.

⁹ À gbāaa demala ua kɛ guuro, èe gíme kɔn pɔkeoro, sé mpi, kɛ n de à nɔɔ ũ yānzi. Mé fɔ mà yā zaa beee taka kɛ mà durun kɛ Ludanero.

¹⁰ Baa kɛ nɔgbɛ pɛ ègɔ oone baabɔrɛ, èe we à dàɛoro, à yezi àgɔ kúo sero.

¹¹ Zikea kɛ Yusufu gɛ kpén a zɪi kɛ, à mò à lè ua zikeri kee kú kpɛ guuro.

¹² Ben nɔgbɛ pɛ à kú a utaa à bè: Ñ daɛmao. Ben Yusufu a uta tòne gwe à bàa lè à bɔ bàazi.

¹³ Kɛ nɔgbɛ pɛ è à a uta tòare à bàa lè à bɔ bàazi,

¹⁴ ben à ua zikerinɔ sisi à bène: À gwa, wà mòwe kɔn Eberuo, ben èe dɔkɛwao. À gɛmazi à daɛmao, ben ma wii lè.

¹⁵ Kɛ à mà ma wiii dàawa, ben à a uta tò kaɛna ma saɛ à bàa lè à bɔ bàazi.

¹⁶ Ben nɔgbɛ pɛ uta pɛ kàɛ a saɛ ai Yusufu dii sù,

¹⁷ ben à bène: Eberu zò kɛ n suowe dɔkɛmao à gɛmazi.

¹⁸ Kɛ ma wiii dàa, ben à à uta tò kaɛna ma saɛ à bàa lè à bɔ bàazi.

¹⁹ Kɛ nɔgbɛ pɛ yā pɛ ò a zāne à bè, lán n zò kɛme nàn gwe, ben Yusufu dii pɔ fɛ maamaa.

²⁰ Ben à bè wà Yusufu kú wà à da kpésiaan, guu kɛ kína pisinanɔ káɛn, ben à gurɔplaa kɛ gwe.

²¹ Baa kɔn beeeo Dii kúo à gbɛkɛ kɛne à tò à yā kà pisinanɔ dákparin.

²² Ben dákpari pɛ pisinanɔ nà Yusufune a ɔɔɪ n píngi, wè yāke kɛ à sairo.

²³ Pisinanɔ dákpari pɛ bà ègɔ kú Yusufu yāoro, kɛ Dii kúo yānzi, ben ègɔ à daakɔrɛ kɔn saao yā kɛ èe kɛ guu píngi.

40

Yusufu pisananɔ nana bɔkɔtena

- 1 Beee gɛra Igipiti kɪ Fili'auna wɛkpaateri kɔn a buredikero taari kɛnɛ.
 2 A pɔ fɛ a iba gɔɔn plaaa pɪnɔzi, à wɛkpaateri kɪ kɔn à buredikero kɪo.
 3 Ben à n ká kpɛsiaan a dogarino gbɛnsi bɛ, kpɛ kɛ wà Yusufu dàn.
 4 Dogarino gbɛnsi pɪ Yusufu diɛ àgɔ n gwaa, ben aɔ gurɔplaa kɛ kpɛ pɪn gwe.
 5 Gwaaɔvɪ dɔnkɔa Igipiti kɪna wɛkpaateri kɔn buredikero pɪo nanaa ò n gɔɔn plaaa n pɪngi, baade kɔn a pɔo kɔn a bɔkɔtenao.
 6 Kɛ Yusufu mɔ n gwa kɔngɔ, à è aɔ uu sisi.
 7 Ben à n lá à bɛ: Bɔ yá bɛ à tò a uu sisina gbàa?
 8 Aɔ wɛàla wà bɛ: Nanaan wá ò, gbɛkee kú kɛ kɛ à à bɔkɔtena owero. Ben à bènnɛ: Luda bɛ à nana bɔkɔtena vɪroo? À a nanaa pɪnɔ omɛ mà ma.
 9 Ben wɛkpaateri kɪ a pɔ ònɛ à bɛ: Ma nanaa guu ma geepi lí è ma saɛ.
 10 Geepi lí pɪ gá aagɔmɛ. À lá bɔ à vú kɛ à né ì à mà.
 11 Má Fili'auna togo kúna, ben ma geepi bɛɛ pɪnɔ sɛ má fɛ à togoo pɪ guu má kpàa.
 12 Yusufu bènnɛ: Nanaa pɪ bɔkɔtenan yɛ. Lígá aagɔɔ pɪnɔ né gurɔ aagɔɔmɛ.
 13 Gurɔ aagɔɔ gɛra Fili'auna é n mɪ sí. Eé ɛara à n da n zɪi guu, né ɛara ngɔ geepiwɛɛ bɔɔnɛ lán nɛgɔ kɛɛ nà yá.
 14 Tó yá bɔnyo nna, n tò ma yá gɔ dɔngu. N gbɛkɛɛ kɛmɛ n ma yá o Fili'aunanɛ lɛ à ma bɔ kpɛsiaa kɛ guu.
 15 Zaakɛ wà ma kú kpáɪ zaa Eberu bùsun, ben baa Igipiti kɛ mɛɛ yáke kɛ à kà wà ma da wɛɛ kɛ guuro.
 16 Kɛ buredikero kɪ è Yusufu nanaa pɪ bɔkɔtena bɔ kɔn wɛkpaaterio nna, ben à bènnɛ: Ma nanaa guu sɔ má è má buredi sɛna gbíi aagɔ dikɔana.
 17 Gbíi kɛ kú musu, buredi bori parii kɛ má kɛ Fili'aunanɛ ká à guu, ben baaɔɔ e blee ma musu.
 18 Yusufu bènnɛ: À bɔkɔtenan yɛ. Gbíi aagɔɔ pɪnɔ gurɔ aagɔɔmɛ.
 19 Gurɔ aagɔɔ gɛra Fili'auna é n mɪ zɔ à n logo lía, baaɔɔ é n ble.
 20 À gurɔ aagɔɔdee sɔ Fili'auna igurɔ lãa kɔkɔmɛ, ben à pɔblee kɛ à ibanɔnɛ. À wɛkpaateri kɪ kɔn buredikero kɪo bɛ kpɛn a ibanɔ wáa.
 21 Ben à ɛara à wɛkpaateri kɪ dà a zɪin à ɛara àgɔ ì bɔɔare.
 22 Ben à buredikero kɪ lògo lía lán Yusufu n nanaaɔ bɔkɔtena ònnɛ nà.
 23 Yusufu yá è dɔ wɛkpaaterikin dɔro, à yá sãn.

41

Yusufu Fili'auna nana bɔkɔtena

- 1 Wɛ plaa papana gɛra Fili'auna nanaa ò, à è á zɛna Nili léa.
 2 À è zùda maa mɛkpananɔ bɔɛ swaa pɪ wɛɛn mɛn swɛɛplaa aɔɔɛ sɛ blee tàfɛ guu.
 3 Ben à zùda yáyána wɔzɔgɔwɔzɔgɔnɔ è mɛn swɛɛplaa dɔ. Aɔ bɔ swawɛɛn wà tɛ à káakupɔnɔ kpɛɛ aɔ zɛ n saɛ swa léa.
 4 Ben zù yáyána wɔzɔgɔwɔzɔgɔ pɪnɔ zù maa mɛkpana pɪnɔ mòmɔ, ben Fili'auna vù.
 5 À ɛara à ii ò, ben à nanaa ò dɔ. À è ése sáko maa wɛɛdee pɪa ése lí dɔnkɔa sáko swɛɛplaa.

⁶ Ben à ése sáko wée wodowodoo kè lou'i kèsármmanò è, à pia ní gbera dɔ sáko swɛɛplaa.

⁷ Ben ése sáko wée wodowodoo pínɔ ése sáko maa wéede pínɔ mòmɔ. Kè Fili'auna vù, à è nanaan á ò.

⁸ Kè guu dɔ, à kú bídi guu, ben à Igipiti mäsokerinɔ kôn wéezérinɔ sisi ní píngi. À a nanaanɔ tškèñne, mɔde aɔ gbèkee e fɔ à à bɔkɔtena òmero.

⁹ Ben wèkpaateri kí fèe à yá ò Fili'aunanɛ à bè: Taari kè má kè yāa dòmagu gbàa.

¹⁰ Kí, n pɔ fè n zòblerinɔzi yā, ben n ma da kpésiaan n dogarinɔ gbènsi be lɛdo kôn buredikèrikio.

¹¹ Gwāavī dōnkōa wa nanaa ò, wa baade kōn a pɔo kōn à bɔkɔtenao.

¹² Eberu gɔkparɛ kee kúwao gwe, n dogarinɔ gbènsi zòmɛ. Kè wa wa nanaanɔ tškèñne, ben à wa baade pɔ bɔkɔtena ònɛ.

¹³ Yā pínɔ kè lán à òwe nà. N eara n ma da ma zīin, ben n buredikeri kí pì lògo lía.

¹⁴ Ben Fili'auna gbè zì wà Yusufu sisi, ben wà gāa wà à bò wèen kpakpaa. À mì bò à a pókāsāanɔ lie, ben à gāa Fili'auna kiia.

¹⁵ Ben Fili'auna bènɛ: Ma nanaa ò, gbèkee e fɔ à à bɔkɔtena òmero. Má mà wà bè tó wà ònnɛ, nè fɔ ní à bɔkɔtena oñnɛ.

¹⁶ Yusufu bènɛ: Èe kɛ māmbeero! Luda bé eé à bɔkɔtena onnɛ, kí.

¹⁷ Ben Fili'auna bènɛ: Ma nanaa guu má è má zena Nili léa.

¹⁸ Má è zùda maa mèkpana mèn swɛɛplaaanɔ bɔe swawɛen aɔɔe sè bleɛ táfɛ guu.

¹⁹ Ben ma zùda pāndenɔ è dɔ mèn swɛɛplaa aɔɔ yāyāna wòzɔgɔwɔzɔgɔ, mée zù yāyāna beee takanɔ e Igipiti kè zikiri.

²⁰ Ben zùda yāyāna wòzɔgɔwɔzɔgɔ pínɔ zù mèkpana káakupɔ mèn swɛɛplaaa pínɔ mòmɔ.

²¹ Baa kè aɔ ní mómɔ, aɔ gò yāyāna lán yāa bànnɛ, gbèke é dɔ kè aɔ ní mómɔ sero. Ben ma vu.

²² Nanaa guu dɔ má è, ése sáko maa wéede pia ése lí dōnkōa sáko swɛɛplaa.

²³ Ben má è ése sáko teee wée wodowodoo kè lou'i kèsármmanɔ pia ní gbera dɔ sáko swɛɛplaa.

²⁴ Ben ése sáko wée wodowodoo pínɔ ése sáko wéede pínɔ mòmɔ. Kè má ò mäsokerinɔnɛ, aɔ gbèkee e fɔ à à bɔkɔtena òmero.

²⁵ Ben Yusufu bènɛ: Kí, nanaa kè ní ò pínɔ bɔkɔtena dōnkōmɛ. Luda yā kè à yezi à kee òdɔannɛmɛ, kí.

²⁶ Zù maa mèn swɛɛplaaa pínɔ né wè swɛɛplaamɛ. Ése sáko wéede sáko swɛɛplaaa pínɔ sɔ wè swɛɛplaamɛ. Nanaa pínɔ bɔkɔtena dōnkōmɛ.

²⁷ Zù yāyāna wòzɔgɔwɔzɔgɔ mèn swɛɛplaaa kè aɔ bɔe wà tè à káakupɔnɔ kpɛɛ pínɔ né wè swɛɛplaamɛ. Lɛmɛ ése sáko wée wodowodoo kè lou'i kèsármma sáko swɛɛplaaa pínɔ dɛ lɛ dɔ. Beeenɔmɛ wè swɛɛplaaa kè dekaa é ká ũ.

²⁸ Lán má ònnɛ nà tia, kí, ma bè Ludaa e yā kè à yezi à kee òdɔannɛmɛ.

²⁹ Blɛwɛɛ égɔ di Igipiti gu píngia maamaa ai wè swɛɛplaa.

³⁰ Beee gbera dekaa é ká ai wè swɛɛplaa, kána gbāaa pì yā é sá Igipitinɔn. Dekaa pì è bùsu pì dɛ.

³¹ Dekaa kè eé mɔ pì égɔ pásī maamaa, kána gbāaa pì yā é dɔ gbèken dɔro.

³² Kí, kè gènn plaan n nanaa pì ò, kè Luda bé à diɛ yānzimɛ. Eé kɛ tiamɛ, à seka víro.

33 Tia sa kí, ò wéézēri ɔ̀ndɔ́dee wete ò die àgɔ́ de gbāadee ũ Iyipiti.

34 Kí, ò gbēno die gbēnsino ũ Iyipiti aɔ́gɔ́ blēwēe sɔ́rodee kaakɔ́a wē swēplaa kē blēwēe égɔ́ din pì guu.

35 Aɔ́é blē kakɔ́a wē maaa kē èe mɔ́ɔno guu wà blēwēe ká dɔ́no guu wēte kɔ́n wéte kɔ́n n tɔ́o, aɔ́égɔ́ dákpa.

36 Tó dekaa kē é kē wē swēplaa pì kà Iyipiti, blē pì égɔ́ de pɔ́ zikana ũ le dekaa pì tón Iyipitino dederò yānzi.

Yusufu kíblena Iyipiti

37 Yā pì kē Fili'aunane kɔ́n a ìbano ñ píngi,

38 ben à bènnē: Gbē kékii Luda Nini vī. Wé gbēke e lán à bà dɔ́ɔ?

39 Ben à bè Yusufune: Lán Ludaa tò ñ yā beeno dɔ́ píngi nà, wéézēri ɔ̀ndɔ́de kee kuu lán n bàro.

40 Mbe négɔ́ de ma ua gbēnsi ũ, ma gbēno égɔ́ mì sienne ñ píngi. Kpata bé é tó màgɔ́ denla ado.

41 Ben à èara à bènnē: Négɔ́ gbāa vī Iyipiti bùsu gu píngia.

42 Ben à tanga sèedakebò bò a ɔ́ne a dà Yusufune a ɔ́ne, à babagaa uta dāne à vura kāmbe dāne a waaa.

43 À a sɔ́oro plaadee kpàa táa'obò ũ, ben gbē kē aɔ́ dɔ́ne aeno égɔ́ pataa: À kúé! À kúé! Lemé Fili'auna tò Yusufu gbāa vī Iyipiti bùsun le.

44 À bènnē dɔ́: Mámbe Fili'auna, gbēke é fɔ́ à yāke kē Iyipiti kē n lé saero.

45 À tó kpāne Zafena Panēa, ben à Eliopoli wéte sa'ori Potifera nénogbē Asena kpāa nɔ́ ũ.

46 Gurɔ́ kē Yusufu zī sē Iyipiti kí Fili'auna bē, à wē baaakurime. Ben à bò Fili'auna kiia à gāa à lili ò Iyipiti gu píngia.

47 Kāna gbāaa kuu ai wē swēplaa, blēwēe din maamaa.

48 Ben Yusufu blēwēe kē din Iyipiti wē swēplaa pìno kàkakɔ́a wéte kɔ́n wéte pɔ́ zikana ũ, wéte píngi kɔ́n a buraa kē ligazino pɔ́o.

49 A blēwēe kàkɔ́a bítabita lán ísiale bùsu'aatē bà, ben wà zē à zaka lé yɔ́naa, kē weé fɔ́ wà à lé dɔ́ro yānzi.

50 Ai dekaa gɔ́ gá ká Yusufu naɔ́ Asena, Potifera né, négɔ́gbēno ì mèn plaa.

51 Yusufu tó kpà a daudune Manase à bè: Ludaa tò ma de bēdeeno kɔ́n nawēa kē má kèò yā sàmagu píngi.

52 Ben à tó kpà à plaadeene Eflaimu à bè: Ludaa tò ma gɔ́ nédee ũ bùsu kē wà wē tāmān.

53 Kē kāna gbāaa kē kú Iyipiti wē swēplaa pì yāa,

54 ben wē swēplaa kē dekaa é ká nāa lán Yusufu ò nā. Dekaa kà bùsu kɔ́n bùsu píngi, mɔ́de blēwēe di Iyipiti gu píngiame.

55 Kē nɔ́aa gē Iyipitino píngi, aɔ́ wii lē Fili'aunane à pɔ́blee kpámma. Ben à bènnē ñ píngi: À gá Yusufu kiia à kē lán eé oare nā.

56 Dekaa dà bùsu pila píngi, ben Yusufu dɔ́no wèwē à blēwēe yàa Iyipitino, kē dekaa pì gbāa kù ñ bùsun yānzi.

57 Ben gbēno bò anduna gu píngia wà mò Iyipiti blēwēe lú Yusufua, zaake dekaa gbāa kù anduna guu píngime.

¹ Kè Yakubu mà blẹwẹẹ kú Igipiti, à bè a nénónẹ: Égṣ káe kè pās?

² Má mà blẹwẹẹ kú Igipiti. À gá lúwe gwe, ẹ wàton garo, wàgṣ kuu aafia yānzi.

³ Ben Yusufu vli gṣon kurinṣo gaa Igipiti blẹwẹẹ lú.

⁴ Yakubu e Yusufu dāaro Beyāmi zīnyoro, zaake à bè: Wègṣ dōro tó yā zaaa é à le.

⁵ Ben Isaraili né pìnṣo gaa blẹwẹẹ lú kṣn gbē pāndenṣo, zaake dekaa pì kà Kanaa bṣun dṣ.

⁶ Yusufu bé à bṣu pì gbēnsi ũ. Àmbe è blẹwẹẹ yá baade pínɡia. Ben à vlinṣo mò wà kùenṣe aṣ n̄ aṣ pèe tṣṣea.

⁷ Kè à a vlinṣo è, à n̄ dṣ, ben à a zinda kènnṣe nibṣo ũ. Ben à yā ònnṣe pāsīpāsī à n̄ lá à bè: A bṣo maa? Aṣ wèàla wà bè: Wa bṣo Kanaa bṣun wa mṣ blẹwẹẹ lúme.

⁸ Yusufu a vlinṣo dṣ, mṣde aṣṣe à dōro.

⁹ Nanaa kè à ò yā n̄ yā musu dṣn, ben à bènnṣe: Gu'asiigwarinṣon a ũ, a mṣ wa bṣu kēsákii gwame.

¹⁰ Aṣ wèàla wà bè: Auo dii! N zṣblerinṣon wa ũ, wa mṣ blẹwẹẹ lúme.

¹¹ Dedṣnkṣdeenṣon wa ũ wa pínɡi. Náanṣdeenṣon wa ũ. Wapinṣo n zṣblerinṣo, gu'asiigwarinṣon wa ũro.

¹² Ben à bènnṣe: Egeeme! A mṣ wa bṣu asii dṣme.

¹³ Aṣ bè: Wapinṣo n zṣblerinṣo, dedṣnkṣdeenṣon wa ũ, wa gṣon kuri awẹplaame. Kanaa bṣu gbēnṣon wa ũ. Wa dāaro gṣ bṣ kṣn wa deo, wa gbēndoo kuuro.

¹⁴ Ben Yusufu bènnṣe: Lán má òare nà, gu'asiigwarinṣon a ũ.

¹⁵ Yā kè é tó mà a yāpura a dṣon yè. Kṣn Fili'auna kuunao é bṣe kèro, séto a dāaro pì mò kè baasiro.

¹⁶ À a gbēndoo zī à a dāaro sé, a gbē kpaaanṣo é gṣ kpésiaan kè, mé dṣ tó a yā yāpuraame. Tó lenlo, kṣn Fili'auna kuunao gu'asiigwarinṣon a ũ.

¹⁷ Ben à n̄ ká kpén ai gurṣo aagṣ.

¹⁸ À gurṣo aagṣdee zī à bènnṣe: Má Luda vīa vī. À yā kè mé oaree kṣ, é bṣo aafia.

¹⁹ Tó náanṣdeenṣon a ũ, à a gbēndoo tó da kpén kè, a gbē kpaaanṣo é tá kṣn blẹwẹẹ a bēde nṣaderinṣonṣe,

²⁰ é eara à mṣme kṣn a dāaro pìo, mé dṣ kè a yā yāpuraame, weé a dēdṣ dōro. Ben aṣ wèzi ẹ.

²¹ Aṣ bèkṣnṣe: Yāpuraame taarideenṣon wa ũ yā kè wá kè wa dāaronṣe yā yānzi. Wá è gurṣo kè èe agbaa kpaaawe, à kè wēnda, ben wée à yā maro. Bee yānzin yā kè wa lezi.

²² Ben Rubeni bènnṣe: Kè má òare àton yáke kṣ né pínero, ée ma yā maro. À aru gēen Ludaa e boowa kè.

²³ Aṣṣo dṣ Yusufu e maaro, zaake kè èe yā oonnṣe, wèe liēnnṣeme.

²⁴ Ben à gù n̄ kiia à gaa à ṣṣ dṣ. Kè à sù, à yā ònnṣe, ben à Simeṣo bṣ n̄ guu à à yì n̄ wáa.

²⁵ Yusufu bè, wà blẹwẹẹ kánnṣe n̄ sàkinṣo pa wà n̄ baade ṣṣ danṣe à pón wà zé kṣsāe kènnṣe. Kè wà kènnṣe ẹ,

²⁶ aṣ n̄ blẹwẹẹnṣo di n̄ zaakinṣonṣe, ben aṣ dà zén.

²⁷ Kè aṣ kà guu kè aṣṣe iin, kè aṣ gbēndoo a sàki pòro ẹ à pó kpá a zaakia, ben à a ṣṣ è a sàki lén.

²⁸ Ben à bè a gbēnṣonṣe: À ma sàki guu gwa, wà ma ṣṣ sṣkpame! Ben swè kènnṣe, aṣ bèkṣnṣe kṣn luganao: Bṣo yān Ludaa kèwe ẹe?

²⁹ Kè aṣ kà n̄ de Yakubu kiia Kanaa bṣun, aṣ yā kè n̄ lé tṣkènnṣe pínɡi wà bè:

³⁰ Bùsu gběnsi pì yā òwe pāsīpāsī à wa diẹ gu'asiigwarinò ùmẹ.

³¹ Wa bène náanedeennon wa ù, gu'asiigwarinon wa ùro.

³² Dedōnkōdeenon wa ù, wa gōon kuri awẹẹplaame, wa gbēndoo kuuro, wa dāaro gō Kanaa busun kōn wa deo.

³³ Ben būsù gběnsi pì bèwe yā kẹ eé tó à wa dō náanedeennon ùun yè. À bè wà wa gbēndoo tóao, wà blẹwẹẹ sé wà táo wa bẹde nɔaderinonẹ,

³⁴ wà liara wà móare kōn wa dāaroo, é dō sa kẹ gu'asiigwarinon wa ùro, náanedeennon wa ù, é wa gbēndoo kpáwa, wé laa tá būsù pìn.

³⁵ Kẹ aṣọe blẹwẹẹ bọẹ n sàkinò guu, aṣ baade a ɔɔɔon è a pó guu. Kẹ aṣ n ɔɔon è lẹ, vīa n kù n pínig kōn n deo.

³⁶ Ben aṣ de bènnẹ: Á yezi mà gō né sain yó? Yusufu kuuro, Simẹo kuuro, ben á yezi à Beyāmi síma dɔ́? Yā pínig e bɔɔmẹ zaamẹ.

³⁷ Ben Rubeni bè a denẹ: Tó mée suonnero, n ma négōgbē plaaano dẹdẹ. N à kpáma, mé suonne.

³⁸ Ben Yakubu bè: Ma né é gáaoro, zaake à vīi dadōnkōdee gà, àmbe à gō ado. Ma zi kù. Tó yake à lè tá kẹ ée oo guu, eé tó mà tá miran kōn pɔsiaomẹ.

43

Yusufu vīinɔ ɛara à gana Igipiti kōn Beyāmio

¹ Dekaa pāsī kù Kanaa busun.

² Kẹ aṣ blẹwẹẹ kẹ aṣ bòo Igipiti blè wà yāa, aṣ de bènnẹ: À ɛara à gá blẹwẹẹ lú fète dɔ.

³ Ben Yuda bène: Gōgbē pì òwe sànsāmmẹ à bè, tó wa dāaro kúwaoro, wé wée sikōlẹro.

⁴ Tó né we wa dāaro gáwao, wé gá wà blẹwẹẹ lúnne.

⁵ Tó nẹe we sōro, wé gáro, zaake gbē pì òwe, tó wa dāaro kúwaoro, wé wée sikōlẹro.

⁶ Ben Isaraili bè: Bóyānzín a ãa dāmazi, kẹ á ò gbē pìnẹ á dāaro vīi?

⁷ Aṣ wèàla wà bè: Àmbe à yā gbèkawa kōn wa bẹdeenon yāo à bè: A de kuu ai tiaṣ? Á dāaro vīṣ? Yā beeenon musun wa wèàla. Wá dō yā eé be wà mó kōn wa dāaroon yó?

⁸ Ben Yuda bè a denẹ: N tó né pì gámao. Wé fẹe wà gá gōomẹ, lẹ wapinon kōn mpio kōn wa nénon tón gagaro yānzì, wégō kuu aafia.

⁹ À gō ma yā ùmẹ. Ma a zīnda wèndi diẹ à pó gē ̀. Tó mée suonne aafiaro, ma gō n taaridee ùmẹ.

¹⁰ Tó wée seka kẹ yāro, lẹ wa gaa gèn plaadeeo wa su.

¹¹ Ben aṣ de bènnẹ: Tó lẹmẹ, à yā kèkii kẹ. À wa būsù pó maaanon sée à ká a sàkinò guu à gá à gōgbē pì gba. À lí'ò ẸẸ sé fète kōn zó'io fète kōn dò póno kōn lí'ò gū nnannaaon kōn gòroo kōn sīo.

¹² À gá kōn ɔɔo leo plaa à ɔ kẹ wà dàare a sàkinò guu ɔkpánnẹ. Ke wà sàsán yá, á dōro.

¹³ Á a dāaro sé à ɛara à gá gōgbē pì kiia.

¹⁴ Luda Gbáapingide tó gbē pì a wènda gwa à a gbēndo kōn Beyāmio gbare aṣ suao. Mapi sō, tó Luda ma nénon simame, à siman gwe.

¹⁵ Aṣ pó kẹ aṣé gá wà à gbaa pìn sèe kōn ɔɔo leo plaa kōn Beyāmio aṣ fẹe wà gàa Igipiti, ben aṣ gàa Yusufu kiia.

¹⁶ Kè Yusufu Beyāmi è ní tẹ̀, à bè a begwarine: Ñ gá kǝn gbē beeenɔ ma bɛ. Ñ nɔbɔ de ñ kɛkɛ, zaake gbē pɛnɔ é pɔ blemao fāantɛame.

¹⁷ Begwari pì yā kè Yusufu dāne kè à gāaño à bɛ.

¹⁸ Kè wèe gāaño Yusufu bɛ lɛ, vīa ní kǔ aɔ bè: Ɔ kè wà dà wa sàkinɔ guu yā bé à tò wèe mɔwao kè. Aɔ yezi wà lɛwa wà gbāaa mɔwe wà wa kǔkǔ zɔnɔ ũ, wà wa zaakinɔ sɛeme.

¹⁹ Kè aɔ kà Yusufu bɛ kpɛɛɛ, aɔ sɔ à begwari pizi aɔ bè:

²⁰ Maree, n yā nna! Wa mɔ wà blɛwɛɛ lú kè yā káaku.

²¹ Kè wa ka guu kè wé iin, wa wa sàkinɔ pɔro, ben wa baade a ɔ è a sàki lén papana. Ben wa su ɔ pɔ wà ɔɪ.

²² Wa mɔ ɔ pāndeo lɛ wà blɛ pānde lúo. Wá dɔ gbē kè ɔ pì dà wa sàkinɔ guuro.

²³ Begwari pì bè: Àton bídi kero, àton vīa kero. A Luda, a de Luda bé à ɔ pì dàare a sàkinɔ guu. A ɔ ma kii lè. Ben à Simeɔ bɔñne.

²⁴ Begwari pì gèñyo Yusufu ua guu, à í kpàríma aɔ zú oo, ben à sè kpà ní zaakinɔa.

²⁵ Ben aɔ pɔ kè aɛé Yusufu gbaa pì yā kèkɛ ai àgɔ gá su fāantɛ, zaake aɔ mǎ weé pɔ blɛ à beme.

²⁶ Kè Yusufu sù bɛ, aɔ à gbà pɔ kè aɔ mɔo pɛnɔ aɔ dàe tɔtɛ à aɛ.

²⁷ À ní aafia gbèka, ben à bè: A de zikǔna kè a à yā ò pì gbāaɔ? À kú wèndioɔ? ²⁸ Aɔ wèlà wà bè: Wa de n zɔbleri gbāa à kuu ai tia. Ben aɔ kùene wà aɛ pɛɛ tɔtɛa.

²⁹ Yusufu wéé sè à a dāaro dadɔnkɔde Beyāmi gwà à bè: A dāaro kè a à yā òmɛ pìn yèɔ? Ben à bè Beyāmine: Luda aubarika dangɔ.

³⁰ Kè à a dāaro gwà, à pɔo kè nna bíta à yezi à ɔo dɔ, ben à gè kpétu kpakpaa, à ɔo dɔ gwe.

³¹ Kè à uu pìpi, ben à bɔ à a zīnda kǔ à bè wà mɔ pɔbleeo.

³² Wà pɔblee diene ado, aɔ pɔ sɔ adona, Igipiti kè aɔ kúonɔ pɔ adona dɔ, zaake Igipitino è pɔ ble kǝn Eberunɔro aɛè kakɔaño.

³³ Wà ní vɛɛvɛɛ à aɛ ní sáakeɛa, zaa daudua ai ní gbē zāaa, ben aɔ lé àe wà kɔ gwàgwa.

³⁴ Ben wà pɔblee kè kú Yusufu aɛ kpàateteñne. Beyāmi pɔ bíta de gbē kpaaano pɔla leo ɔɔro. Ben aɔ pɔ blè aɔ í mǐ kǝn Yusufuo ai wà kǎ.

44

Kondogi togo dana sàkin

¹ Yusufu bè a begwarine: Ñ blɛwɛɛ káka gbē pɛnɔne ní sàkinɔ pa lán aɛé fɔ wà sé nǎ. Ñ baade ɔ dane a sàki lén

² ñ ma kondogi togo sé ñ dà ní dāaro sàkin kǝn à blɛwɛɛ ɔo. Ben à kè lán Yusufu òne nǎ.

³ Kè guu dɔ gɔo, wà ní gbāe kǝn ní zaakinɔ.

⁴ Ai aɔgɔ gá ká zǎ, ben Yusufu bè a begwarine: Ñ fɛɛ ñ pɛɛñzi. Tó n ní lé, ñ ní la ñ be bɔyānzín aɔ fía bòmɛ à zaaao à maaa gɛɛ ũzi?

⁵ Bɔyānzín aɔ ma togoo kè meè í mio mǎ mǎso kɛo sè kpáii? Ñ oñne kè aɔ yā zaa kè.

⁶ Kè à ní lé, à yā pì òñne,

⁷ ben aɔ wèlà wà bè: Maree, à kè dia ñ ò lɛɛ? Kúku! Wamɔwa n zɔblerinɔ, weé yā beee taka kero.

8 Ɔ kɛ wá è yá wa sàkɛ lé guu, wée ɛara wa suonɛe bɔna zaa Kanaaroo? Wé fɔ wà kondogi ke vura sé kpáɪ n dii beʒ?

9 Maree, wa gbɛ kɛ n è à kiia, adee gà, wa píngi wé gɔ n zòɔ ũ.

10 À bè: Tò, à kɛ lán à ò nà. Gbɛ kɛ wà è à kiia é gɔ ma zò ũmɛ, a gbɛ kpaaano é gɔ taari sai.

11 Ben aɔ baade a sàki pita à pòro gɔɔ.

12 Ben begwari pì n sàkɛ gwàgwa. À nà n vɛi pɔa ai à gàa à kàò n dāaro pɔa, ben à togoo pì è Beyāmi pɔ guu.

13 Aɔ n utanɔ gà wà kɛkɛ, ben aɔ baade a asoo yì a zaakɛ aɔ ɛara wà gè wéte guu.

14 Kɛ Yuda kɔn a gbɛnɔ kà Yusufu bɛ, aɔ à lè gwe, ben aɔ kùè à aɛ tɔtɛa.

15 À bèɛne: Bóyānzin á kɛ lɛzi? Á dɔ kɛ ma taka è māsò keroo?

16 Yuda wèàla à bè: Dii, wé benne diamɛ? À yake ona vīro. Wé kɛ dia wà wa zīnda bɔ yān? Luda bé à bɔ wa taaria. Dii, wa gɔ n zòɔ ũ kɛ, wapinɔ kɔn gbɛ kɛ wà togoo pì è à kiiao.

17 Ben Yusufu bè: Kai! Mé fɔ mà beee kero. Gbɛ kɛ wà togoo pì èa bé eé gɔ ma zò ũ, a gbɛ kpaaano é ɛara à tá a de kiia aafia.

Yuda wéekena Yusufua Beyāmine

18 Ben Yuda sɔzi à bè: N yā nna dii! N tó mamɔma n zòbleri mà yā onɛ. Nton pɔ fɛmaziro dii, zaake n sáa kɔn Fili'aunaomɛ.

19 Dii, n wa la yā tó wá de vī ke dāaro.

20 Ben wa bè wa de zi kù, bensɔ wa dāaro kuu dɔ, wa de à i a zikū guumɛ. Né pì vɛi dadɔnkɔdee gà, àmbe à gɔ adɔ, ben wa de pì yezi maamaa.

21 N ò wamɔwa n zòblerinɔne wà à sé wà mɔonɛ lɛ n wée siàlɛ.

22 Dii, wa benne né pì é fɔ à a de tóro. Tó à à tò, de pì é game.

23 Ben n bèwe, tó wée mó kɔn wa dāaro pìoro, wé wée sikɔlɛro.

24 Kɛ wa ta wa de kiia, wa n yā ònɛ.

25 Ben wa de pì bè wà ɛara wà gá blɛwɛɛ lú fète dɔ.

26 Wa bè, tó èe kɛ wa dāaro kúwao baasiro, wé fɔ wà gáro, zaake tó à kúwaoro, wa wée é sikɔlɛro.

27 Ben wa de bèwe, wá dɔ kɛ a naɔ né i mèn plaa.

28 Kɛ à doo bɔ à bɛ, èe à e dɔro ai gbáa. À bè nɔbɔ pásí bé à à sò.

29 À bè tó wa né beee siawa, ben yā zaaa à lè, lán a zi kù nà, wé tó à tá miran kɔn pɔsiaaomɛ.

30 Tia sa, tó ma ta ma de kiia, ben à né pì kúwaoro, eé game, zaake à pɔɔ nàamɛ.

31 Tó wa dee e né pì e wa téro, eé tá miran a zikū guu kɔn pɔsiaaomɛ.

32 Ma a zīnda kpà ma dea né pì gɛɛ ũmɛ, ma bè tó mée suonero, mé gɔ à taaridee ũ ai ma wèndi lén.

33 Dii, n yā nna! N tó mà gɔ n zò ũ né pì gɛɛ ũ, lɛ à tá kɔn a vlinɔ.

34 Tó èe kɛ kɔn né pìoro, mé fɔ mà tá ma de kiiao. Nton tó mà yā zaaa kè eé ma de lee ero.

1 Yusufo e fɔ̃ à a zĩnda kũ à ìba kè aɔ̃ kú gweenɔ̃ aezĩ dɔ̃ro, ben à pùtã à bè: Amɔ̃a kè á kú kènɔ̃, à bɔ̃e a píngi! Kè gbẽkee kú gwe dɔ̃ro, ben à a zĩnda tɔ̃kè a ṽlĩnɔ̃e sa.

2 Èe ɔ̃o dɔ̃o gbāngbān ai Igitipiti ɔ̃o mà, ben Fili'auna bɛdeenɔ̃ à baaru mà.

3 Ben à bè a gbẽ pĩnɔ̃e: Yusufun ma ũ. Ma de kuu ai tiaɔ? Ben swè kènɔ̃, aɔ̃e fɔ̃ wà wèàlaro.

4 Ben Yusufu bènɛ: À sɔ̃mazi. Kè aɔ̃ sòzi, ben à bè: Mámbe a dāaro Yusufu kè á yà wà sùo Igitipiti kè ũ.

5 Tia sa àton tó a nòsɛ yakaro. Àton pɔ̃ fɛ ma yana yā musuro, zaake gbẽnɔ̃ mĩsina yānzin Luda ma zĩ a aɛ kèzi.

6 Dekaa kana bũsun kè wè plaadeen yè. Weé bú baro weé pɔ̃ kèro ai wè sɔ̃ro.

7 Ludaa tò ma dɔ̃are aɛ lɛ wa borii bɔ̃ aafia anduna guu, mà a mĩ sí maamaa.

8 Èe kɛ àmbe a ma zĩ kèro, Ludamɛ. À ma diɛ Fili'auna lédammari ũ, à begwari ũ, Igitipiti gu píngi gbẽnsi ũ.

9 À kè kpakpaa, à gá wa de kiia à onɛ à né Yusufu bè Luda a diɛ Igitipiti bũsu gbáadee ũ. À su ma kiia kè gɔ̃o.

10 Àgɔ̃ kúmao kĩi à wè Gosɛ bũsun kɔ̃n a nénɔ̃ kɔ̃n a dionɔ̃ kɔ̃n a sáanɔ̃ kɔ̃n a blénɔ̃ kɔ̃n a zùnɔ̃ kɔ̃n pɔ̃ kè à ṽlĩnɔ̃ píngi.

11 Mé à gwa kè, zaake dekaa égɔ̃ kuu ai wè sɔ̃ro dɔ̃mɛ. Tó lenlo, àpi kɔ̃n a bɛdeenɔ̃ kɔ̃n pɔ̃ kè à ṽlĩnɔ̃ é kaate píngi.

12 Apinɔ̃ kɔ̃n Beyāmio, á é wéɛo kè mamɔ̃ma Yusufu mámbe mée yā ooare.

13 À bèe kè má ṽi Igitipiti kè yā o ma denɛ kɔ̃n pɔ̃ kè á èo píngi. À gá à suo kè kpakpaa.

14 À ṽi à lògo a dāaro Beyāmi waaa à ɔ̃o dɔ̃, ben Beyāmi mlèa à ɔ̃o dɔ̃ se.

15 Ben à lé pèpɛ a ṽlĩnɔ̃a ní píngi kɔ̃n ɔ̃o dɔ̃o. Beee gbɛra a ṽlĩnɔ̃ yā òo.

16 Kè Yusufu ṽlĩnɔ̃ mɔ̃na baaru kà Fili'auna bɛ, à kènɛ nna kɔ̃n a ìbanɔ̃.

17 Ben à bè Yusufunɛ: Ñ o n ṽlĩnɔ̃e aɔ̃ ní asoo yi ní zaakinɔ̃e aɔ̃ fɛɛ wà gá Kanaa,

18 aɔ̃ ní de sé kɔ̃n n bɛdeenɔ̃ aɔ̃ suñyo ma kiia kè. Mé Igitipiti bũsu gu maaa kpámma aɔ̃gɔ̃ nnaa maa.

19 Ñ onɛ dɔ̃ aɔ̃ Igitipiti zùgoronɔ̃ sé ní né féténɔ̃ kɔ̃n ní nɔ̃gbɛnɔ̃ yānzĩ, aɔ̃ ní de sé wà suo.

20 Aɔ̃ton laasuu lé pɔ̃ kè aɛé tó gweenɔ̃aro, zaake Igitipiti gu maaa é gɔ̃ ní pɔ̃ ũmɛ.

21 Ben Isaraili né pĩnɔ̃o kè lɛ. Yusufu zùgoronɔ̃ kpámma lán Fili'auna ò nà. À zé kúsáɛ kènɛ dɔ̃.

22 À ní gbá uta ìsinɔ̃ ní píngi, ben à Beyāmi gbà kondogi ɔ̃o mèn wàa do kpé basɔ̃ro kɔ̃n uta ìsinɔ̃ mèn sɔ̃ro.

23 À Igitipiti pɔ̃ maaanɔ̃ kpásá a denɛ zaaki aso kuri kɔ̃n blɛwɛɛo kɔ̃n pɔ̃bleeo zaaki aso kuri a de zé kúsáɛ ũ.

24 Kè à ní gbáɛ à bè: Àton swèe kɛ zénlo! Ben aɔ̃ tà.

25 Aɔ̃ bɔ̃ Igitipiti, ben aɔ̃ kà Kanaa bũsun ní de Yakubu kiia.

26 Aɔ̃ bènɛ: Yusufu kú wèndio ai tia, àmbe Igitipiti bũsu gbẽnsi ũ. Ben Yakubu kè sàii, èe síro.

27 Ben aɔ̃ yā kè Yusufu ònɛ ònɛ píngi. Kè Isaraili zùgoro kè Yusufu gbàre à a sɛnɔ̃ è, ben à laasuu kè do sa,

28 ben à bè: Kèkii mò! Ma né Yusufu kú wèndio ai tia. Mé gá mà wéɛ siàlɛ lɛ má kpé mà ga.

46

Yakubu tana Igipiti kɔn a nɛnɔ

¹ Isaraili dà zɛn kɔn pɔ kɛ à vɛ̃nɔ pɛ̃ngi. Kɛ̀ à kà Beseba, à saa ò a de Isaaku Luda.

² Ben Luda bò à mòzi wéegupu'ena guu gwāāvī à bè: Yakubu! Yakubu! À wèàla à bè: Mae kè!

³ Ben à bè: Mámbe Luda ũ, n de Luda. Nton bídi kɛ Igipiti gana yā musuro, zaake gwen mé n borii kaaran maamaa.

⁴ Mé gányo Igipiti mà ɛara mà su kɔn n boriino. Yusufu gbádaan né gan.

⁵ Ben Yakubu fɛe Beseba. À nɛnɔ à dà zùgoro kè Fili'auna gbàre wà à séono guu kɔn n nɛnɔ kɔn n naɔɔnɔ.

⁶ Aɔ́ n pókadeenɔ kɔn auziki kè aɔ́ è Kanaa bùsu guuno sɛɛ wà tào Igipiti.

⁷ Yakubu tà gwe kɔn a nɛgɔgbɛnɔ kɔn a nɛnɔgbɛnɔ kɔn a dionɔ n pɛ̃ngi.

⁸ Isaraili kè aɔ́ tà Igipitinɔ tɔnɔn yɛ, Yakubu kɔn a boriino.

Yakubu daudu Rubeni.

⁹ Rubeni nɛgɔgbɛnɔn Anɔku, Palu, Ezerɔnu kɔn Kaamio ũ.

¹⁰ Simeɔ nɛgɔgbɛnɔn Yemueli, Yami, Oada, Yakī, Zoa kɔn Saulu kè à à i kɔn Kanaa nɔgbɛno ũ.

¹¹ Levi nɛgɔgbɛnɔn Gesɔnu, Koa kɔn Merario ũ.

¹² Yuda nɛgɔgbɛnɔn ɛɛ, Ona, Sela, Pɛɛzi kɔn Zerao ũ, mɔde ɛɛ kɔn Onao gà Kanaame. Pɛɛzi nɛgɔgbɛnɔn Ezerɔnu kɔn Amuluo ũ.

¹³ Isaka nɛgɔgbɛnɔn Tola, Pua, Yasubu kɔn Simirɔnuo ũ.

¹⁴ Zebuluni nɛgɔgbɛnɔn Seredi, Elbni kɔn Yalelio ũ.

¹⁵ Nɛgɔgbɛ kè Lea n i kɔn Yakubuo Mesopotamianɔn gwe. Àmbe à a nɛnɔgbɛ Dina i dɔ. Aɔ́ borii pɛ̃nɔ n pɛ̃ngi gɔɔn baaakuri awɛɛ'aagɔme.

¹⁶ Gada nɛgɔgbɛnɔn Zefɔ, Agi, Suni, Ezebɔ, Eri, Arodi kɔn Arelɔ ũ.

¹⁷ Asa nɛgɔgbɛnɔn Imina, Isiva, Isivi kɔn Beriao ũ kɔn n dāre Serao. Beria nɛgɔgbɛnɔn Eheru kɔn Malakielio ũ.

¹⁸ Labā bé à Zilipa kpà Leaa. Borii kè Zilipa kè kɔn Yakubuo gwe. Aɔ́ gɔɔn gɛro awɛedome.

¹⁹ Yakubu naɔ Raseli nɛgɔgbɛnɔn Yusufu kɔn Beyāmio ũ.

²⁰ Yusufu Manase kɔn ɛflaimuo i Igipiti kɔn a naɔ Asena, Eliɔpɔli sa'ori Potifera néo.

²¹ Beyāmi nɛgɔgbɛnɔn Bela, Beke, Asabeli, Gera, Naama, Ehi, Rosu, Mupimu, Upimu kɔn Adao ũ.

²² Borii kè Raseli kè kɔn Yakubuo gwe. Aɔ́ gɔɔn gɛro dosaimɛ.

²³ Dani nɛgɔgbɛ Usimu.

²⁴ Nafatali nɛgɔgbɛnɔn Yazielɔ, Guni, Yeze kɔn Silemuo ũ.

²⁵ Labā bé à Bila kpà Raselia. Borii kè Bila kè kɔn Yakubuo gwe. Aɔ́ gɔɔn swɛɛplaame.

²⁶ Yakubu borii kè aɔ́ tànyo Igipitinɔn gwe. Aɔ́ gɔɔn baaagɔ awɛɛswɛedome à né naɔɔnɔ baasi.

²⁷ Kè Yusufu né i Igipiti gɔɔn plaa, ben Yakubu borii kè aɔ́ tà gweenɔ kè gɔɔn baaagɔ akuri.

²⁸ Yakubu Yuda zɛ̀ à dɔne aɛ Yusufu kiia, le à Gosɛ bùsu zé ɔɔbane. Kè aɔ́ kà gwe,

²⁹ ben Yusufu gɛ̀ à sɔgoron à gà da a dele gwe. Kè à à lè, à mlɛ̀a à ɔɔ dɔ gikena.

³⁰ Ben Isaraili bè Yusufunc: Lán ma wéɛ sinle nà má è n kú wɛ̀ndio, gaa é fɔ́ à ma sé sa.

³¹ Yusufu bè a v̄ĩnɔnɛ kɔ̃n a de bɛdeenɔ: Mé gá mà o Fili'aunane ma v̄ĩnɔ kɔ̃n ma de bɛdee kè aɔ̃ kú Kanaa b̄usunɔ sù ma kiia.

³² Mé onɛ kè sādārinɔn a ũ, á pókādeenɔ v̄ĩ, ben a mɔ̃ kɔ̃n a s̄aano kɔ̃n a bl̄enɔ kɔ̃n a z̄unɔ kɔ̃n pɔ̃ kè á v̄ĩnɔ p̄ingi.

³³ Tó Fili'auna a sisi, ben à a la bɔ̃ z̄ĩn eè kɛ,

³⁴ à onɛ à be á pókādedeenɔ ũ zaa a gɔ̃kparekɛguro ai kɔ̃n a gb̄aao lán a dezinɔ bà. Tó á onɛ lɛ, é e à v̄ɛɛ Gosɛ b̄usun, zaake Igipitinɔ è kak̄sa kɔ̃n sādārinɔro.

47

Isarailinɔ v̄ɛɛna Igipiti

¹ Yusufu ḡaa à ȳa ò Fili'aunane à bè: Ma v̄ĩnɔ bò Kanaa b̄usun kɔ̃n n̄ s̄aano kɔ̃n n̄ bl̄enɔ kɔ̃n n̄ z̄unɔ kɔ̃n pɔ̃ kè aɔ̃ v̄ĩnɔ p̄ingi, aɔ̃ mò Gosɛ b̄usun.

² Ben à a v̄ĩnɔ sè ḡɔ̃n s̄ɔ̃ro à n̄ ɔ̃ɔa Fili'aunane.

³ Fili'auna n̄ lá à bè: Bɔ̃ z̄ĩn eè kɛɛ? Aɔ̃ wèàla wà bè: Wamɔ̃wa n zòblerinɔ, sādārinɔn wa ũ lán wa dezinɔ bà.

⁴ Ben aɔ̃ bènɛ: Wa mɔ̃ v̄ɛɛ b̄usun kè guro plaamɛ, zaake dekaa kú Kanaa b̄usun maamaa, sè kuu kè wa s̄aano blero. Wamɔ̃wa n zòblerinɔ, n̄ wa gba zé wà v̄ɛɛ Gosɛ b̄usun.

⁵ Ben Fili'auna bè Yusufunɛ: Lán n de kɔ̃n n v̄ĩnɔ sù n kiia nà,

⁶ n̄ n̄ káɛ Igipiti gu maaan. Aɔ̃ v̄ɛɛ Gosɛ b̄usun. Tó làakarideenɔ kú n̄ tɛ, n̄ ma pɔ̃nɔ naĩnɛ n̄ ɔ̃z̄ĩ.

⁷ Ben Yusufu a de Yakubu sè à ḡaa à ɔ̃ɔa Fili'aunane. Ben Yakubu sa maaan onɛ.

⁸ Fili'auna à là à bè: N ka w̄ɛn gbaa?

⁹ À wèàla à bè: Ma kuuna anduna guu wè basw̄ɛɛdo akurideen yè. Ma wè e ká ma dezinɔ pɔ̃ ũro, ben à ȳa'ɔ̃amma v̄ĩ.

¹⁰ À sa maaan ò Fili'aunane ɔ̃, ben à bò à kiia.

¹¹ Yusufu a de kɔ̃n a v̄ĩnɔ k̄aɛ Igipiti b̄usu gu maaan, à n̄ gb̄a b̄usu kè Ramɛsɛ de à w̄ɛtɛdaa ũ lán Fili'auna ò nà.

¹² Yusufu bl̄ɛw̄ɛɛ kp̄a a dea kɔ̃n a v̄ĩnɔ kɔ̃n a de bɛdeenɔ n̄ p̄ingi ua kɔ̃n uao n̄ pari lén.

Dekaa gb̄aakuna

¹³ Dekaa kè gb̄aa, bl̄ɛw̄ɛɛ kú gukearo. Igipitinɔ kɔ̃n Kanaano gb̄aaa ȳaa.

¹⁴ Wèɛ bl̄ɛw̄ɛɛ luu, ben Yusufu ɔ̃ kè kú Igipiti kɔ̃n Kanaao sì p̄ingi à t̄aò Fili'auna bɛ.

¹⁵ Kè Igipitinɔ kɔ̃n Kanaano ɔ̃ ȳaa, Igipitinɔ mò Yusufu kiia n̄ p̄ingi aɔ̃ bè: ɔ̃ kuu ɔ̃ro. N̄ wa gba bl̄ɛw̄ɛɛ. N̄ton tó wà ga n wáaro.

¹⁶ Yusufu bè: Lán ɔ̃ kuuro nà, à mó kɔ̃n a pókādeenɔ, mé bl̄ɛw̄ɛɛ kp̄áawa à musu.

¹⁷ Ben aɔ̃ mò Yusufunɛ kɔ̃n pókādeenɔ, ben à bl̄ɛw̄ɛɛ kp̄ám̄ma s̄ɔ̃n kɔ̃n s̄aano kɔ̃n bl̄enɔ kɔ̃n z̄unɔ kɔ̃n zaakinɔ musu. Wè beee à bl̄ɛw̄ɛɛ kp̄ám̄ma n̄ pókādeenɔ musumɛ.

¹⁸ Kè wè beee ḡɛtɛ, ben aɔ̃ mò à kiia à wè làa wà bènɛ: Dii, wé f̄ɔ̃ wà ȳake utenn̄ero. ɔ̃ ȳaa, ben wa pókādeenɔ ḡɔ̃ n pɔ̃ ũ. Pók̄ee e ḡɔ̃ wà kp̄ámm̄aro, wap̄inɔ kɔ̃n wa buraano baasiro.

19 Ñton tó wà ga n wáa kǝn wa buraanɔro. Ñ wa lú kǝn wa buraanɔ n fīa bo kǝn blɛwɛɛo wà gɔ Fili'auna zǝnɔ ũ, wapinɔ kǝn wa buraanɔ. Ñ wa gba blɛwɛɛ lɛ wàton garo wàgɔ kuu, lɛ dɔ wa buraanɔ tón gɔ taagaa ũro.

20 Ben Yusufu Igipiti buraanɔ lù Fili'aunanɛ pingi, zaakɛ Igipitinɔ baade a buraa yà, kɛ nɔaa n kú gbàa yǎnzi, ben bùsu gɔ Fili'auna pɔ ũ.

21 Yusufu Igipitinɔ sì zǝnɔ ũ n pingi zaa n bùsu lén kɛ gana à lɛ kǎa.

22 Mɔde èe sa'orinɔ buraanɔ lúro, zaakɛ Fili'auna diɛ àgɔ blɛwɛɛ kpámma gurɔ sànda pingi. Lán aɔ kú kǝn blɛwɛɛ kɛ Fili'auna è kpámmao nà, aɔe n buraanɔ yáro.

23 Ben Yusufu bè gbɛnɔnɛ: Ma a lu kǝn a buraanɔ sa, a gɔ Fili'auna pɔ ũ. Blɛwɛɛn yɛ. À gá à tɔ.

24 Pókégurɔ àgae à lɛo sɔɔrode kpá Fili'aunaa, à kpaa é gɔare blɛwɛɛ ũ kǝn pɔbleeo. Àgae beee ble kǝn a nɛnɔ kǝn a bedeenɔ a pingi.

25 Ben aɔ bè: N wa mì sì. Ñ tó wà n pɔnnaa e dii, wà gɔ Fili'auna zǝnɔ ũ.

26 Ben Yusufu yà diɛ Igipiti à bè, burapɔ lɛo sɔɔrodee égɔ dɛ Fili'auna pɔ ũ. Yà pì kuu ai kǝn a gbàao. Sa'orinɔ bùsu bé èe gɔ Fili'auna pɔ ũro ado.

Yakubu wékeɛna zaa

27 Isarailinɔ kú Gosɛ bùsun zaa Igipiti. Aɔ n zĩnda tɔtɛ vĩ gwe, ben aɔ né i wà kàara maamaa.

28 Yakubu kɛ wɛ gɛro awɛɛplaa Igipiti, à wɛ pingipingi baswɛɛplaa awɛɛswɛɛplaame.

29 Kɛ à kà gana, à a né Yusufu sìsi, ben à bènɛ: N yà nna! Tó ma n pɔnnaa è, n n ɔɔ da ma gbàda gbáru n gbɛkɛ kǝn náaneo yà kɛmɛ. Ñton n ma vĩ Igipitiro.

30 Tó ma ka ma dezinla, n ma sé n bɔmao Igipiti kɛ n ma vĩ ma dezi pìn mirawɛɛn. Ben Yusufu bènɛ: Mé yà kɛ n ò kɛnnɛ.

31 Ben Yakubu bè: Ñ la dame. Kɛ à la dànɛ, ben Yakubu gbàa è a gòà à dɔnzi kɛ.

48

Yakubu Eflaimu kǝn Manaseo diena a zĩnda nɛnɔ ũ

1 Gurɔ plaaa gbɛra wà ò Yusufunɛ à dee e gyáa kɛɛ, ben à a né gɔɔn plaaanɔ Manase kǝn Eflaimuo sɛɛ à gaaŋyo.

2 Kɛ wà ò Yakubunɛ à né Yusufu mò à gwa, à aĩa kɛ à fɛɛ à vɛɛ a gádo musu.

3 À bè Yusufunɛ: Luda Gbàapingide bò à mòmazi zaa Luzu, Kanaa bùsun à aubarika dàmagu

4 à bèmɛ é tó mɛ i maamaa, é ma kaara mà gɔ boriinɔ dezi ũ, é bùsu pì kpá ma boriinɔa ma gbɛra n pɔ ũ ai gurɔ pingi.

5 Tia sa né gɔɔn plaaa kɛ n n í Igipiti ai màgɔ mɔ n kiianɔ ma pónɔmɛ. Eflaimu kǝn Manaseo gɔ ma nɛnɔ ũ lán Rubɛni kǝn Simɛɔ dɛ nà.

6 Né kɛ né n í n gbɛraanɔ bé weégɔ dɛ n pɔ ũ, aɛ n túbɛ é n vlinɔ kiia.

7 Zaakɛ kɛ mɛɛ suu kǝn Mesɔpɔtamiao, n da Raseli gà zén Eflata kɛ wɛ be tia Bɛtɛlɛmu lézi zaa Kanaa bùsun, ben ma à vlinɔ zén gwe.

8 Ben Isaraili Yusufu nɛnɔ gwà à bè: Dɛnɔn gwee?

9 À bè a dɛnɛ: Né kɛ Luda ma gba kɛnɔn gwe. Ben Isaraili bè: Ñ mɔŋyo ma kiia mà sa'olɛ kɛŋnɛ.

10 Zikú Isaraili wɛɛ bùsa èe guu ee maaro, ben Yusufu sɔzi kǝn né pìnɔ. Isaraili lé pèpɛŋma à n kpá a kùla,

¹¹ ben à bè Yusufune: Mée kpákpaá yǎ mà wée sinle doro, ben Ludaà tò ma n e kǒn n nénɔ dɔ.

¹² Yusufu ní gú a de gbála, ben à kùene à a ae pèe.

¹³ Ben Yusufu a nénɔ kù ní plaa ní píngi. À Eflaimu kù kǒn ɔplaaɔ Yakubu ɔzezi, ben à Manase kù a ɔzezi Yakubu ɔplaaɔ, ben à sǒzi kǒn né pínɔ.

¹⁴ Ben Yakubu a ɔɔ pàkǒla à a ɔplaa ná Eflaimu kè de dǎaro ũu mìa à a ɔzeɛ ná Manase kè de daudu ũu mìa.

¹⁵ Ben à sa'ole kè Yusufune à bè:

Luda kè ma dezinɔ Ibraĩ

kǒn Isaakuo táa òò,

Luda kè dǎme ae

ma kuuna guu ai kǒn a gbǎao,

¹⁶ à Malaika kè ma bɔ à zaaan píngi,

à aubarika da né kèkiinɔn,

à tó wǎgɔ ní sísii ma tǎa,

kǒn ma dezinɔ Ibraĩ kǒn Isaakuo tǎo,

à tó aǎgɔ kǒ maamaa anduna guu.

¹⁷ Kè Yusufu è a de a ɔplaa ná Eflaimu mìa, èe kene nnaro. À a de ɔɔ kù le à gu Eflaimu mìa à na Manase pǎa

¹⁸ à bè: Lenlo Baa, gbɛ kèkii bé à daudu ũ. N n ɔplaa na à mìa.

¹⁹ Ben à de gi à bè: Má dǎ ma né, má dǎ. Àpi sǎ eé gǎ borii ũ, eégǎ bíta, mǎde à dǎaro bíta égǎ deàla, à borii égǎ pari.

²⁰ Zĩ beeeà à sa'ole kèhne à bè:

Isarailinɔ é sa maaa okǒne kǒn a tǎo

aǎe be Luda tó n gǎ

lán Eflaimu kǒn Manaseo bà.

Leme à Eflaimu dǎ Manasene ae le.

²¹ Ben Isaraili bè Yusufune: Ma ka gana, mǎde Luda égǎ kúao, eé eara à táao a dezinɔ bǔsun.

²² Sekemu bǔsu maaa kè má sì Amɔrinɔa kǒn ma fɛɛdaao kǒn ma sǎo, ma n gba, mmɔn kè ní de n vǐinɔla.

49

Yakubu sa'olekena a nénɔne

¹ Yakubu a nénɔ sísii, ben à bè:

À kǎ kakǎa

mà yǎ kè eé a le ziakpɛe zĩ oare.

² À kǎ kakǎa ma nénɔ à swǎ kpá,

à a de Isaraili yǎ ma.

³ Rubeni ma daudu ma gbǎaa,

ma kana gǎ lézi né káaku,

n bèe deńla kǒn n gbǎaa.

⁴ Nĩ pásĩ lán ísǎ bà,

mǎde négǎ deńlaro,

zaake n didi n da n de gádo,

n dae kǒn ma nǔnɔ dokeo.

⁵ Simeɔ kǒn Levio bé wǎ kǎ gbɛnɔ ũ,

aǎo pásĩ kǒn fɛɛdaao.

⁶ Ma lé kú aṣ kakṣana guuro,
ma baka kú aṣ yágṣṣṣna guuro,
zaake aṣ gbēno dèdè pɔfē guu,
aṣ zù gbátikyanò zòzò lán aṣo yezi nà.

⁷ Luda láari zīrma n pɔfē bíta yānzi,
à lé keñne n pāsike yānzi.
Mé n kēkṣa Yakubu boriino té,
mé n boriino fāakṣa Isarailino guu.

⁸ Yuda, n gbēno é n tó kpá.
Né n ibeeno kū n waaa,
n de neno é kúenne.

⁹ Yuda de lán músu bà,
ma né pi è su kōn tofekao.

È gáè è dae a tòn.
dé bé é fɔ à à fēē?

¹⁰ Kpata é gu Yudalaro,
à boriino bé weégò gò kūna
ai Silo gá mó,
bori píngi é mī siene.

¹¹ Eé a zaaki dɔ geepi lía,
eé a zaakinε yi geepi lí maaaa.
Geepiwēé égò dízime
eé a pókāsāano pípío
eé a uta pípi kōn geepi'io.

¹² Geepiwēé é à wéé tēa kū,
zwii é a swaa pura kū.

¹³ Zebuluni égò kú ísīaa sae,
à bùsu égò de góro'itenò bàdókii ũ,
à bùsu lé é ze Sídō.

¹⁴ Isaka de lán zaaki gbāaa
kè daena aso mēn plaaa dagura bà.

¹⁵ Tó à boriino è n kámmabokii maa,
bensò aṣ bùsu pì vēena nna,
aṣé nae asosenane wà zòzò kē.

¹⁶ Dani é a gbēno bɔ yān
Isaraili boriino doke ũ.

¹⁷ Dani égò de lán mlè kè kú zé sae bà,
lán pitigoo kè kú zéwewe guu bà.

È sɔ lé a gbáa,
lε gbē kè di à musu lée a kpεegānda.

¹⁸ Dii, mēē wēē dɔ n mīsinazi.

¹⁹ Gada sɔ, zìkpεeno é síngu,
mode aṣé lée n gbē zāadeenoa.

²⁰ Asa blεwεé égò nòsi vī,

póblee kè à blena nna kínanɔnɛn éé kpá.

²¹ Nafatali de lán gbɛɛ lí
kè è gá maaanɔ kɛɛ bà.

²² Yusufu de lán lí né'iri
kè kú bia saɛ bà,
à gǎnɔ è poro à da gùla.

²³ Kàzurinɔ é íbete kpáo,
aɔ́é péa kɔ́n kào.

²⁴ Eégɔ́ a sá kùna degena sai
Yakubu Luda Gbaabitade gǎzĩ,
à ɔ gbáaa éɔ́ wǎa
Isarailinɔ Gbèsi kè è dɔnɛ aɛ yǎnzi.

²⁵ N de Luda é dɔnɛ,
Gbáapingide é aubarika dangu
kɔ́n lou'i kè è bɔ musuo,
kɔ́n aubarika kè kaɛna tɔɔte gĩzĩɔ,
lɛ n nɔɔnɔ kɔ́n n pónɔ gɔ́ de nédandeenɔ ũ.

²⁶ Sa'ole kè n de kènnɛɛ
de ma dezinɔ póla,
à bíta de kpíi ziinɔla.
Luda tó aubarika kènnɔ gɔ́ Yusufu mìa,
gbɛ kè wà diɛ adona a gbènnɔ té musu.

²⁷ Bɛyāmi de lán lɛwan pásĩ bà,
eè lɛɛ gbènnɔa kɔngɔ
eè n pónɔ kpaate uusie.

²⁸ Isaraili bori mèn kuri aweɛplaaanɔn gwe n pínɡi. Sa'ole kè aɔ dee kènnɛn
gwe baade kɔ́n a pɔ́o.

Yakubu ga kɔ́n à vīinao

²⁹ Ben à bènnɛ: Tó ma anduna tò, à ma vīi ma dezinɔ gbèwɛɛ kè kú Iti bori
Eflɔnu buraa guu.

³⁰ Gbèwɛɛ pí kú Makpɛlamɛ, Mamare ɔfántɛbɔɛ kpa Kanaa bùsun, buraa kè
Ibraĩ lù Iti bori Eflɔnua mirawɛɛ ũ.

³¹ Gwen wà Ibraĩ kɔ́n a naɔ Sarao vīin. Gwen wà Isaaku kɔ́n a naɔ Rebekao
vīin. Gwen ma Lea vīin.

³² Wà buraa pí kɔ́n a gbèwɛɛo lù Itinɔamɛ.

³³ Kè Yakubu lé diɛ a nénɔnɛ à yǎa, à èara à dàɛ, ben à gá.

50

¹ Yusufu kùsi a dea à ɔɔ dò à musu à lé pèpɛa.

² Ben à ò a zíkɛri ɛ̀zɛ́deenɔnɛ aɔ́ ɛ̀zɛ́ kè è tó gè vǎroo máma a de gèa. Ben aɔ́
màma Isaraili gèa

³ ai gurɔ́ baplaa lɛ àton yai kùro yǎnzi, zaake len Igipitinɔ è ke lɛ, ben aɔ́ à gè
ɔɔ dò gurɔ́ baaagɔ́ akuri.

⁴ Kè aɔ́ à gè ɔɔ dò wà yǎa, Yusufu bè Fili'auna bèdeenɔnɛ: A yǎ nna! Tó ma a
ponnaa è, à omɛ Fili'aunanɛ à be:

⁵ Kè ma dee e gaa, à tò ma la dàne à bè mà a vī mirawee kè à yǎ a zīnda pǎ ũ Kanaa būsun. Ñ ma gba zé mà gá mà a de vī sa, mé liara mà su.

⁶ Ben Fili'auna bène: Ñ gá ñ n de vī, zaake à tò n la dàare.

⁷ Kè Yusufu e gaa a de vī, Fili'auna ìbano kǎn a be gbēnsino kǎn Igitipi būsū gbāadeenǎ gāao ñ pīngi.

⁸ Yusufu bēdeenǎ kǎn a vīno kǎn a de bēdeenǎ gāao ñ pīngi dǎ. Aǎ né fétenǎ kǎn ñ sāano kǎn ñ blēno kǎn ñ zūno bé wà gǎ Gosē būsun ñtē.

⁹ Sǎgoronǎ kǎn sǎdeenǎ gāao dǎ. Gbē kè aǎ gāa zēne pīnoǎ pari maamaa.

¹⁰ Kè aǎ kà Atada blēweegbēkiia Yoda baa, gwen aǎ wii gbāaa lēn ai, aǎ gè ǎ dǎ maamaa, ben Yusufu a de sósobi kè ai gurǎ swēplaa.

¹¹ Kè Kanaa būsudeenǎ è lán wēe gè kēe nà Atada blēweegbēkiia, ben aǎ bè: Igitipino gèkena bítan yē. Bēe yānzi wà tǎ kpà Yoda baa guu pīne Abeli Igitipi.

¹² Lēn Yakubu nēnoǎ kè lē lán à òñne nà.

¹³ Aǎ à gè sè wà gāao Kanaa būsun, ben aǎ à vīl Makpela bura gbēwee kè Ibraī lù Iti bori Èfłnua mirawee ũu guu Mamare ǎfāntēbǎe kpa.

¹⁴ Kè Yusufu a de vī à yāa, à liara à tà Igitipi kǎn a vīno kǎn gbē kè aǎ gāa zēne à de gè vīno ñ pīngi.

Yusufu náanekpana a vīnoǎ

¹⁵ Kè Yusufu vīnoǎ è ñ de gǎ, ben aǎ bè: Tó Yusufu ìbetē kpàwao, ben à yezi à à zaaa kè wà kēne pīngi fīa bowe sǎ né?

¹⁶ Ben aǎ lékpásá kēne wà bè: Lē n dee kpé à ga à bè

¹⁷ wà onne ñ wa taari kǎn wa durun-o kēwe, zaake à zaaan wá kēnnē. N yā nna! Ñ wa taarinǎ kēwe. N de Luda zǎblerinǎn wa ũ. Kè wà yǎ pì ò Yusufune, ben à ǎ dǎ.

¹⁸ Ben à vīnoǎ mò a kīia aǎ kùe à aezī aǎ bè: N zǎnoǎn wa ũ.

¹⁹ Ben Yusufu bēñne: Aton vīa kero. Luda ma ũ?

²⁰ Á yezi à à zaaa kēne yā, ben Ludaa liē à maaa ũ, lē à e à gbēno mī sí pari lán èe kēe nà tia.

²¹ Aton vīa kero. Mé a gwa kǎn a nēnoǎ. Ben à náane kpàñma à ñ làakari kpàe.

Yusufu gana

²² Yusufu kú Igitipi kǎn a de bēdeenǎ ai à kà wē basǎro akuri.

²³ À wēe sì Èflaimu swǎkpeenǎle, ben à wēe sì Manase né Maki nēnoǎle dǎ.

²⁴ Ben Yusufu bè a gbēnoñne: Ma ka gana. Luda bé eé mó dǎale à bǎao būsū kēn à gāao būsū kè à à lé gbē Ibraīne kǎn Isaakuo kǎn Yakubuo guu.

²⁵ Ben Yusufu tò Isarailino la dàare à bè: Gurǎ kè Luda é mó dǎale, à ma wáno sēe à bǎo guu kēn.

²⁶ Yusufu wē basǎro akurideen à gǎ. Ben wà ēzē kè è tó gè vāroo màma à gèa wà dà àkpai guu Igitipi.

BONA Musa takada plaadee

Musa kuuna Iyipiti 1:1-11:10

Luda bɔna kɔn Isarailiɔ Iyipiti 12:1-15:21

Isarailiɔ likɔazɔna gbáan 15:22-18:27

Luda bà kuuna kɔn Isarailiɔ 19:1-20:26, 23:1-24:18

Bisakuta yá 31:1-18

Isarailiɔ Luda bà kuunaño yá gborona 32:1-34:35

Bisakutadɔna 40:1-38

Wéetana Isarailiɔa Iyipiti

¹ Isaraili né kè aɔ tà Iyipiti kɔn n̄ de Yakubuo, baade kɔn a be gbẽno tɔn yè:

² Rubeni, Simɛɔ, Levi, Yuda,

³ Isaka, Zɛbuluni, Bɛyami,

⁴ Dani, Nafatali, Gada kɔn Asao.

⁵ Yakubu borii pɛno n̄ pɛngi gɔɔn baaagɔ akurime. Yusufu sɔ gĩake à kú Iyipiti kɔ.

⁶ Ben Yusufu gà kɔn a v̄iɔ kɔn gbẽ kè aɔo kuu a gurɔano n̄ pɛngi.

⁷ Isarailiɔ né i wà kɔ, aɔ kàara wà pari kú maamaa, aɔ dà bùsu pila pɛngi.

⁸ Kína dufu kè Yusufu dɔroo kpata blè Iyipiti,

⁹ ben à bè a gbẽno: À Isarailiɔ gwa, aɔ pari kú wà dàwala.

¹⁰ Wà gà wà ɔndɔ daɛnzi le aɔton kaararo yānzi. Tó zĩ fɛɛ, aɛé na wa ibɛnoa aɔ zĩ káwao aɛé bɔe wa bùsun.

¹¹ Ben wà gbẽno diɛnne n̄ diiɔ ũ aɔ wée tām̄ma kɔn zĩ gbāaa kenao. Len aɔ Pitomu kɔn Ramɛso kàɛ Fili'aunane a pɔblekaekiɔ ũ le.

¹² Mɔde dian wée ĩa daarm̄ma nà, len aɔgɔ kaara le aɔe daagula, ben swè kè Iyipitiɔn n̄ yā musu.

¹³ Ben wà n̄ dá zòzĩ pásĩn

¹⁴ wà n̄ nɔse yàka wà gũ zĩ gbāaa daɛne kɔn kúnkubɔnɔnɔ kɔn bura zĩ pɛngio. Wà zĩ pɛno daɛne pɛngi pásĩpási.

¹⁵ Ben Iyipiti kína Eberu néseerino sisi, à doo tɔn Sifira, à doo sɔ tɔn Pua.

¹⁶ À bène: Tó é né i Eberu nɔgbẽno sa, tó gɔgbẽne, à à de. Tó nɔgbẽne sɔ, à à tó.

¹⁷ Nɔgbẽ pɛno Luda v̄ia v̄i, aɔe yā kè à ɔnne kero, aɔe négɔgbẽno too.

¹⁸ Ben kína pì n̄ sisi à n̄ lá à bè: À kè dia á kè le a négɔgbẽno tò?

¹⁹ Aɔ wèala wà bè: Eberu nɔgbẽno de lán Iyipiti nɔgbẽno bàro, aɔo wāa, ai wàgɔ gá ká, aɔé né i.

²⁰ Len Isarailiɔ e kaara le aɔe pari kúu. Ben Luda yā maaa kè néseeri pɛno

²¹ à n̄ gbá nénɔ, kè aɔo à v̄ia v̄i yānzi.

²² Ben Fili'auna yā diɛ a gbẽno n̄ pɛngi à bè: À Eberu négɔgbẽ kè wà n̄ íno ká Nili ín n̄ pɛngi, mɔde à nénɔgbẽno tó.

2

Musa ina

¹ Levi bori gɔgbẽ Levi bori nɔgbẽ sè.

2 Nɔɔ pì nò sɪ à né ì gɔgbɛ ũ. Kɛ à è né pì maa, ben à à ùtɛ mɔ aagɔ.

3 Kɛ èe fɔ à à ùtɛ dɔro, à kebu gbíi sɛ à kɔntaa lɛa lɛ í tɔn gɛ à guuro. Ben à né pì dàn à gaa à diɛ Nili í lɛa waa guu.

4 Né pì dāree ze kaaa èe gwaa yā kɛ èé à le.

5 Ben Fili'auna nénɔgbɛ gaa zú o swaa pizi, à gbɛnɔɔ e lili oo swaa pì lɛa. À gbíi è diena waan, ben à a zɔnɔkpare zɪ à gaa à à sɛ.

6 Kɛ à wɛ, à né è dan, èe ɔɔ dɔɔ. À kɛnɛ wɛnda à bè: Eberu négɔgbɛmɛ.

7 Ben né pì dāre mò à bè Fili'auna né pìnɛ: Ní yezi mà gá mà Eberu nɔgbɛ sísinnɛ àgɔ yɔ kpaanne né pian yɔ?

8 À wɛla à bè: Ee, n gá! Ben nénɔgbɛ pì gaa à né pì da sisi.

9 Fili'auna nénɔgbɛ pì bènɛ: Ní né pì sɛ n táo ñgɔ à gwaamɛ, mégɔ fɪa boonnɛ. Ben à né pì sɛ à tào, èe à gwaa.

10 Kɛ né pì bíta kù, à à sɛ à gāao Fili'auna nénɔgbɛ pìnɛ, ben à à sɪ a né ũ. À tɔ kpānɛ Musa, zaake à bè, a à bɔ í guumɛ.

Musa baa lé à tana Midia busun

11 Zíkea kɛ Musa kɛ bíta, à gaa a bori Eberunɔ gwa, ben à zɪ gbāaa kɛ aɔɔe kɛɛ è. À è Igipiti gbɛ e a bori daa gbɛɛ.

12 Kɛ à guu gwāgwa, èe gbɛke ero, ben à Igipiti gbɛ pì dɛ à à ùtɛ bùsu'āatɛn.

13 Kɛ guu dɔ, à bɔ à Eberunɔ è gɔɔn plaa, aɔɔe swèe kɛɛ. Ben à gbɛ kɛ à yā nnaroo là à bè: Bóyānzi nɛɛ n gbɛndoo gbɛɛzi?

14 À wɛla à bè: Dé bé à n diɛ kí yāgɔgɔri ũwee? Ní yezi n ma dɛ lán n Igipiti gbɛ dɛ nán yɔ? Ben vɪa Musa kù à bè: Wà yā kɛ má kɛ dɔ fá!

15 Kɛ Fili'auna yā pì mà, èe wɛtɛɛ à Musa dɛ, ben à baa lɛnɛ à tà Midia busun, ben à vɛɛ lɔgɔ sae gwe.

16 Midia sa'ori nénɔgbɛnɔ vɪ gɔɔn swɛɛplaa, ben aɔ mò wà í tɔ, aɔɔ kà pókādeenɔ gbāngo ímikiin n de pókādeenɔnɛ.

17 Kɛ sādāri kenɔ mò aɔɔe pɛɛrɪma, ben Musa fɛɛ à yā sɪnyo, ben à í kpānɛ n pókādeenɔ.

18 Kɛ aɔ tà n de Rueli kiia, à n lá à bè: À kɛ dia a su idɛ lɛ gbāa?

19 Aɔ wɛla wà bè: Igipiti gɔgbɛ ke bé à wa sɪ sādārinɔ. Àmbe se à í tɔ à kpāwe wa pókādeenɔ.

20 Ben à n lá à bè: Adeɛ pì kú māmɛ? Bóyānzi à gɔgbɛ pì tò gwezi? À à sɪsɪ à mɔ à pɔ blewao.

21 Musa mò, ben à wɛ à vɛɛ kɔn gɔgbɛ pìo, ben gɔgbɛ pì a nénɔgbɛ Zipora kpāa nɔɔ ũ.

22 Ben Zipora né ì gɔgbɛ ũ, ben Musa tɔ kpānɛ Gesɔmu, à bè: Gbɛ zɪtɔn ma ũ gbɛ pāndenɔ busun kɛ.

23 Kɛ à gɪ kɛ, ben Igipiti kɪna gā. Isarailinɔ e mboo zɔzɪ kɛ aɔɔe kɛɛ yānzi, aɔɔe wii lɛɛ, ben aɔ wii pì Luda lɛ.

24 À n mbona mà, à bà kɛ kú kɔn Ibrañ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo e sānlo.

25 Luda Isarailinɔ gwà, ben aɔ kɛnɛ wɛnda.

3

Luda Musa sisina

1 Musa e a anzure Midia busu sa'ori pókādeenɔ dāa à vɪ gbāala ai à kà kpīii kɛ wɛ sɪsɪ Orebu kiia.

² Ben Dii Malaika bò à mòzi tévura guu gyanton. Musa gyanto pì gwà à è té kúa, mɔde èè té kũro.

³ Ben à bè: Mé gá mà dabuyá pì gwa mà dɔ pò kè tò gyanto pì e té kũuro.

⁴ Kè Dii è à mò gwa, ben à lé zùzi zaa gyanto pì guu à bè: Musa! Musa! Ben à wèlà à bè: Mæc kè!

⁵ Luda bène: Nton sɔziro. Ñ n kyatee bɔbɔ, zaake guu kè ñ zen kú adoname.

⁶ Ben à bè: Mámbe n dezinɔ Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda ũ. Ben Musa pò kú a wéa, kè à Luda gwana vĩa vĩ yānzì.

⁷ Ben Dii bè: Ma yā'amma kè ma gbēnɔ kúo Igitipiti è, ma wiii kè aɔ wéetāmmarinɔ tò aɔcɛ lɛɛ mà. Má wahaa kè aɔ kúo dɔ.

⁸ Ma pita mà ñ sɪ Igitipitinɔ mà ñ bɔcɛ bũsu pìn mà gáño bũsu maa yāasan, guu kè zwi kɔn zó'io dìn, bũsu kè Kanaanɔ kún kɔn Itinɔ kɔn Amɔrinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔ.

⁹ Isarailinɔ wiilena kà ma kiia tia sa, ma ãaa kè Igitipitinɔ e daarmáa è.

¹⁰ Ñ gá tia sa, ma n zĩ Fili'aunaame lɛ ñ ma gbē Isarailinɔ bɔcɛ Igitipiti.

¹¹ Ben Musa bè Ludanɛ: Dén ma ũ kè mé gá Fili'auna kiia mà Isarailinɔ bɔcɛ Igitipiti?

¹² Luda bène: Mégɔ kúnyo. Zĩna kè ma n zĩ sèedan yè. Tó n ñ bɔcɛ Igitipiti, é dɔnzi kemɛ kpĩi kè kiia.

¹³ Ben Musa bè Ludanɛ: Tó ma gaa má ò Isarailinɔne ma bè, aɔ dezinɔ Luda bé à ma zĩmma, tó aɔ ma la n tɔzi sɔ né? Mé beñne diamɛ?

¹⁴ Luda wèlà à bè: Mámbe gbē kè má de à ũu ũ. Ñ oñne kè mámbe ma n zĩmma.

¹⁵ Luda bène dɔ: Ñ o Isarailinɔne kè mamɔma Dii aɔ dezinɔ Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda bé à n zĩmma. Ma tɔn gwe gurɔ píngi. Agɔ ma sisii lɛ ai a boriia.

¹⁶ Ñ gá ñ Isaraili gbēnsinɔ kakɔa ñ oñne kè mamɔma Dii aɔ dezinɔ Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda bé à bò à mɔnzi. Ñ oñne kè méé ñ ee ma yā kè wèe keñne Igitipiti è.

¹⁷ Mé ñ bɔcɛ Igitipiti guu kè wèe wéé tāmáma pìn, mé gáño bũsu kè Kanaanɔ kún kɔn Itinɔ kɔn Amɔrinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔ, guu kè zwi kɔn zó'io dìn.

¹⁸ Aɔé n yā ma. Mpi kɔn Isaraili gbēnsinɔ à gá à Igitipiti kína lɛ à onɛ kè mamɔma Dii Eberunɔ Luda ma bɔ ma mɔazi, ma bè à a gba zé à gá gurɔ aagɔɔ kè gbáan lɛ à saa o mamɔma Dii a Ludaa.

¹⁹ Má dɔ kè Igitipiti kína é we à gáro, séto ma gā naa.

²⁰ Mé ɔ tɔ Igitipitinɔ, mé dabuyānɔ ke mà kpáoñzi, eé gbasa à a gbarɛ.

²¹ Mé tó Igitipitinɔ a wéé gwa, lɛ tó ée taa, é tá ɔkoriro.

²² A nɔgbē píngi kondogɪ ke vura nɔmaablebɔnɔ kɔn pókāsāano gbeka a Igitipiti nɔgbē daa kɔn ñ nɔgbē kè aɔ kú a beeno, à da a négɔgbēnɔne kɔn a nénɔgbēnɔ. Len é Igitipitinɔ pónɔ sɪmma lɛ maamaa.

4

Musa gbana dabuyakɛna zé

¹ Musa wèlà à bè: Tó aɔcɛ ma náane kero, ben aɔcɛ ma yā maro, tó aɔ bè mbe n bɔ n mɔmaziro sɔ né?

² Ben Dii à là à bè: Bón ñ kúna gwee? À wèlà à bè: Gòmɛ.

³ Dii bène: Ñ gò pì pæc tɔcɛ. Kè à pæc, ben à lì mlè ũ, ben Musa bɔru kpɛɛ.

⁴ Dii bène: Ñ ɔ bɔ ñ kú à vlāa. Kè à kú, ben à èara à lì gò ũ à ɔzĩ.

⁵ Dii bène: Len né ke le, le aɔ́ sí kè mamoma Dii aɔ́ dezino Ibraĩ kɔ́n Isaakuo kɔ́n Yakubuo Luda bé à bɔ́ à mɔ́nzi.

⁶ Dii èara à bène dɔ́: N n ɔɔ sɔtɔ n utan. Ben à sòtɔn. Kè à bɔ́, à è a ɔɔ lì kusu ũ, à kè púu lán buu bà.

⁷ Dii bène: N èara n n ɔɔ sɔtɔ n utan. À èara à sòtɔn. Kè à bɔ́, à è à kè a gbèn.

⁸ Dii bène: Tó aɔ́e n náane ke wà sèeda káakupo siro, aɔ́é à zaa pɔ́ sí.

⁹ Tó aɔ́e sèeda plaa pínɔ́ sí wà n yá mà sɔ́ro, n Nili í tó n kwéé tɔ́tɔ, eé li aru ũ.

¹⁰ Ben Musa bène: N yá nna Dii! Zaa zi yá'ona aagamaoro. Baa zaa gurɔ́ kè n yá òmɛ, ma lé tiisimɛ.

¹¹ Ben Dii bène: Dé bé à lé dɔ́ gběnteene? Dé bé è à néne nae ke è à swádo kúu? Dé bé è tó à guu e ke è à vɛ́a kúu? Mamoma Dii, mámbeeroo?

¹² N gá! Mé n ïan ká yá'ona, mé yá kè né oo dannɛ.

¹³ Ben à bè: N yá nna Dii! N yá nna! N gbě pānde zĩ.

¹⁴ Ben Dii pɔ́ fɛ́ Musazi à bè: N vɛ́i Aruna Levi borii kuuroo? Má dɔ́ kè yá'ona zĩ'ũoro. Èe mɔ́o danle. Tó à wéé sínle, à pɔ́o é ke nna.

¹⁵ N yá oo n yá kè eé oo dane. Mapi, mégɔ́ à ïan ká kɔ́n yá'ona, mégɔ́ yá kè é kee daaare.

¹⁶ Eé yá o gběnɔ́ne n gěe ũ, eégɔ́ de n légbekpari ũ, négɔ́ denɛ lán Luda bà.

¹⁷ N gò kè sé ngò kúna n sèedanɔ́ keo.

Musa ɛarana Iyipiti

¹⁸ Musa tà a anzure Yetoro kiia à bène: N ma gba zé mà tá ma gběno kiia Iyipiti, mà e tó aɔ́ kpé kú wěndio ai tia. Yetoro bène: N pita aafia.

¹⁹ Àe sɔ́ Dii gĩake à bè Musane Midiā busun: N fɛ́e n tá Iyipiti, zaake gbě kè aɔ́e n wɛtɛe wà n de yāano gāga n pínɡi.

²⁰ Ben Musa a naɔ́ sè kɔ́n a négɔ́gběno à n dí zaakia, à liara èe taa Iyipiti à Luda gò pì kúna.

²¹ Ben Dii bène: Tó n ka Iyipiti, n dabuyá kè ma à gbáaa kpàmmaano ke Fili'auna ae pínɡi. Mɔ́de mé à kúgbāa kú, eé gí gběno gbarezi.

²² N onɛ mamoma Dii ma bè, Isaraili boriin ma daudu ũ,

²³ ben ma bène à ma daudu gbarɛ à gá dɔ́nzi kɛmɛ. Lán à gí à gbarezi nà, mé à daudu de sa.

²⁴ Zé guu Musa e ii gukea, ben Dii à lè gwe à yezi à à de.

²⁵ Ben Zipora gbè fɛ́e sè à a né bāngu kèo à a gefɔ́o nà Musa gbáa à bè: Yápurame, n demɛ gɔ́ arudee ũ.

²⁶ Bāngukena beee yānzín à bène gɔ́ arudeezi. Ben Dii Musa tò.

²⁷ Dii bè Arunane: N gá da Musale gbáan. Ben à gāa à à lè Luda kpíii kiia, à lè pè à gasua.

²⁸ Musa yá kè Dii a zĩ à oo tɔ́kè Arunane kɔ́n sèeda kè à bène à kɛenɔ́.

²⁹ Ben Musa kɔ́n Arunao tà Iyipiti aɔ́ Isaraili gběnsino kákɔ́a.

³⁰ Aruna yá kè Dii ò Musane tɔ́kɛ́nne n pínɡi, ben Musa dabuyá pínɔ́ kè Isarailino wáa.

³¹ Aɔ́ yá pì sí. Kè aɔ́ mà Dii bé à mò n gwa à n yá'ɔ́amma è, ben aɔ́ kùe wà dɔ́nzi kɛnɛ.

¹ Beee gbera Musa kɔn Arunao gaa wà Fili'auna lè aɔ bène: Yá kè Dii Isarailino Luda a òn yè. À bè n à gbèno gbarɛ aɔ gá zĩbaa keare gbáan.

² Fili'auna wèníla à bè: Dén Dii ũ kè mà à yá ma mà Isarailino gbarɛ? Má Dii dɔro. Mé Isarailino gbarɛro.

³ Ben aɔ bène: Eberuno Luda bé à bɔ à mɔwazi. N wa gba zé wà gá wà guro aagɔ ke gbáan wà saa o Dii wa Luda pía, lè aton gyáa káwaguro kesɔ zì.

⁴ Ben Igipiti kína pì bè Musa kɔn Arunaone: À kè dia á tò gbèno làakari e goo n zĩia? À sɔkpa a zĩia.

⁵ Ben à èara à bè: Kè gbèno pari kù sa, ben á yezi aɔ kámma bo kɔn n zĩio?

⁶ Zĩ beee Fili'auna yá diɛ Isaraili wéetámmarinone kɔn n òn'aedeenɔ à bè:

⁷ Àton sèburu kpámma aɔ kúnku bɔo lán eè ke nà yá dɔro. Aɔ gá wà n pɔ kè n zĩnda.

⁸ Mɔde aɔ kúnku bɔo lán aɔ è bɔ nà yá lén. Àton lagońero, zaake meadeenome. Beee yánzi aɔ wiii ègɔ dɔ, aɔe bee wà yezi wà gá saa o n Ludaazi.

⁹ À zĩ kaarańne lè aɔton ãmpakii e aɔ làakari kpá eggyánɔa dɔro.

¹⁰ Ben aɔ wéetámmari pino kɔn n òn'aedeenɔ mò aɔ bèńne: Fili'auna bè wàton sèburu kpáawa dɔro.

¹¹ À gá à wete a zĩnda guu kè é en. Baa kɔn beeeo wé zĩ lagoarero, baa fété.

¹² Ben aɔ fàakɔa wà gaa Igipiti gu píngi sè kè sèburu ũ.

¹³ Aɔ wéetámmari pino ègɔ nakóreńma lán guu e dɔo nà, lè aɔ n zĩ nè lán aɔe nè nà guro kè wèe sèburu kpaarńma.

¹⁴ Wà gbèna kè Isaraili òn'aedee kè aɔ wéetámmarinoo diennone wà bèńne: À kè dia ée kúnku bɔo gbàa ke gĩa à kà lán wà a lè diɛare nà yároo?

¹⁵ Ben Isaraili òn'aedeenɔ gaa wà wii lè Fili'aunaa wà bè: À kè dia nées kee wamɔwa n zɔblerinone lèe?

¹⁶ Wèe sèburu kpaawa dɔro, ben wèe bee wà kúnku bɔ. Wèe wa gbèe, mɔde n gbèno bé wà taari vĩ.

¹⁷ Ben à bè: Meadeenɔ a ũ. Len á de lè! Beee yánzi eègɔ bee é gá saa o Diiazi.

¹⁸ À gá zĩ ke. Weé sèburu kpáawa dɔro, baa kɔn beeeo é kúnku bɔo lán wà dàare nà lémme.

¹⁹ Kè wà ò Isaraili òn'aedeenone aɔton guro doo kúnkubɔna lagoro, aɔo dɔ kè wà yá è sa.

²⁰ Kè aɔ bɔ Fili'auna kiia, aɔ dàkɔre kɔn Musao kɔn Arunao, aɔe n dāa,

²¹ ben aɔ bèńne: Dii a yá gwa à yákpae keao, zaake á tò Fili'auna kɔn a gbènoo ye wa káziro. A wa dɛna gbáaa kpáńman gwe.

²² Ben Musa liara à gaa à bè Diine: Dii, bóyánzi n ãa dà gbè pino? Beee yánzin n ma zĩzi?

²³ Zaa guro kè ma gaa ma yá ò Fili'aunane kɔn n tɔo, ben èe ãa da n gbènoa, ben nées n bɔ sɔro nè!

6

Dii légbèna Musane Isarailino mĩsina yá musu

¹ Ben Dii bène: Né yá kè mé ke Fili'aunane e tia. Eé n gbarɛ ma gbáa bíta yánzi. Eé pɛńma a bũsun ma gbáa bíta yánzi.

² Ben Luda èara à yá ò Musane à bè: Mámbe Dii ũ,

³ ma bɔ ma mɔ Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuozi Luda Gbáapingide ũ, mɔde aɔe ma dɔ ma tɔ Diaro.

⁴ Ma bà kúnýo, ma bè mé Kanaa bũsu kè aɔo kú à guu gbè zĩto ũ kpáńma.

⁵ Ma Isarailinɔ mbona mà aɔ zɔ̀blena Igipitinɔne yānzi, ben ma bà kè kúnýo pì yā e sāmaguro.

⁶ Beee yānzi ñ o Isarailinɔne kè mámbe Dii ù. Mé a bɔ zĩ gbāaa kè Igipitinɔ dāaree guu, mé a bɔ zɔ̀bleen. Mé yákpae keñyo mà a bɔ kɔn ma gāsā gbāaa.

⁷ Mé a sé ma gbēnɔ ù, mégɔ de a Luda ù, égɔ dɔ kè mámbe Dii a Luda kè à a bɔ Igipiti zĩ gbāaa guu ù.

⁸ Mé gáao būsú kè ma à lé gbè Ibraĩne kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo guu. Mé a gba àgɔ vĩ. Mámbe Dii ù.

⁹ Musa yā pì ò Isarailinɔne, mɔde aɔɔe à yā maro kè zòzĩ pāsĩ ñ mè yò yānzi.

¹⁰ Ben Dii ò Musane à bè:

¹¹ Ñ gá ñ o Igipiti kí Fili'aunane à Isarailinɔ gbare aɔ bɔe a būsun.

¹² Ben Musa wè Diila à bè: Lán Isarailinɔ è ma yā maro nà, mamoma kè ma lé tìisi, dian Fili'auna é ma yā ma nà?

Musa kɔn Arunao bori bɔzia

¹³ Dii yā ò Musane kɔn Arunao Isarailinɔ yā musu kɔn Igipiti kínao, à òñne aɔ bɔe kɔn Isarailinɔ Igipiti.

¹⁴ Aɔ bori uabede káakunɔ tɔn yè. Isaraili daudu Rubeni négɔgbēnɔn yè: Anɔku, Palu, Ezerɔnu, Kaami. Rubeni boriinɔn gwe danɛdane.

¹⁵ Simɛɔ négɔgbēnɔn yè: Yemueli, Yami, Oada, Yakĩ, Zoa kɔn Kanaa nɔgbē né Soluo. Simɛɔ boriinɔn gwe danɛdane.

¹⁶ Levi négɔgbēnɔn tɔn yè aɔ boriinɔa: Gesɔnu, Koa, Merari. Levi kè wè baswɛɛdo akuri awɛɛswɛɛplaame.

¹⁷ Gesɔnu négɔgbēnɔn yè aɔ boriinɔa danɛdane: Libini kɔn Simɛio.

¹⁸ Koa négɔgbēnɔn tɔn yè: Amlamu, Iza, Eblɔnu, Uzieli. Koa kè wè baswɛɛdo akuri awɛɛ'aagɔme.

¹⁹ Merari négɔgbēnɔn Mali kɔn Musio ù. Levi boriinɔn gwe danɛdane.

²⁰ Amlamu a dasɛ Yɔkebedi sè nɔɔ ù, ben à Aruna kɔn Musao ò. Amlamu kè wè baswɛɛdo akuri awɛɛswɛɛplaame.

²¹ Iza négɔgbēnɔn Kora kɔn Nefegio kɔn Zikirio ù.

²² Uzieli négɔgbēnɔn Misaili kɔn Elɛzafao kɔn Sitirio ù.

²³ Aruna Aminadabu né Eliseba, Nasɔ dāre sè nɔɔ ù, ben à Nadabu kɔn Abiuo kɔn Elɛzao kɔn Itamao ò.

²⁴ Kora négɔgbēnɔn Asi kɔn Elɛkanao kɔn Abiasafao ù. Kora boriinɔn gwe danɛdane.

²⁵ Aruna né Elɛaza Putieli né nɔgbēnɔ doke sè nɔɔ ù, ben à Fineasi ò. Levi bori uabede káakunɔn gwe danɛdane.

²⁶ Aruna kɔn Musa kè Dii òñne aɔ Isarailinɔ bɔe Igipiti gáli kɔn gálion gwe.

²⁷ Aɔpɔnɔ bé wā yā ò Igipiti kí Fili'aunane le aɔ Isarailinɔ bɔe Igipiti.

²⁸ Kè Dii yā ò Musane Igipiti,

²⁹ à bè ambe Dii ù, yā kè ée oonɛn à o Fili'aunane píngi.

³⁰ Ben Musa bène a lé tìisi, dian Fili'auna é a yā ma nà?

7

Kisia mèn kuri zĩna Igipitia

¹ Ben Dii bè Musane: Ñ gwa! Ma n ke lán ma bà Fili'aunane, bensɔ n vɛi Aruna de n légbekpari ù.

² Ñ yā kè má òñne píngi o n vɛi Arunane, eé o Fili'aunane à Isarailinɔ gbare aɔ bɔe a būsun.

³ Baa kɔn beeeo mé à kùgbãa kũ. Mé sèedanɔ kɔn dabuyãɔ kɛ Igitipiti pari,
⁴ mɔde Fili'auna é a yã maro. Mé ɔ tɔ Igitipitia mà yãkpae keŋyo pásîpâsî, mé
 bɔ kɔn ma zîkpe Isarailinɔ.

⁵ Tó ma bɔ ma gbãaaɔ Igitipitia, mé Isarailinɔ bɔen, Igitipitinɔ é dɔ sa kè mámbe
 Dii ũ.

⁶ Ben Musa kɔn Arunao kè lán Dii ònne nà.

⁷ Gurɔɔ kè aɔ yã ò Fili'aunanɛ, Musa kuu wè basiigɔ, Aruna sɔ wè basiigɔ
 awɛɛ'aagɔ.

⁸ Ben Dii bè Musanɛ kɔn Arunao:

⁹ Tó Fili'auna dabuyã gbèkamma, ñ o Arunanɛ à a gò sé à pãe à aɛ, eé li mlè
 ũ.

¹⁰ Kè Musa kɔn Arunao gàa Fili'auna kiia, aɔɔ kè lán Dii ònne nà. Aruna a gò
 sè à pãe Fili'auna kɔn a ibanɔ aɛ, ben à li mlè ũ.

¹¹ Ben Fili'auna Igitipiti wéezêrinɔ kɔn êzêdeenɔ sîsi, ben aɔ dabuyã dɔnkɔ pìnɔ
 kè se ñ êzêdekɛɛ guu.

¹² Kè aɔ baade a gò pãe, ben aɔ gò pìnɔ li mlènɔ ũ, ben Aruna gò ñ pónɔ mòmɔ.

¹³ Fili'auna swã gbãa, èe ñ yã maro lán Dii ò nà.

Ínɔ lina aru ũ

¹⁴ Dii bè Musanɛ: Fili'auna kù gbãa à gí gbẽnɔ gbarɛzi.

¹⁵ Ñ gá ñ à le zia kɔngɔ gurɔɔ kè èe gaa swaazi. Ñgɔ à dãa Nili saɛ gwe. Ñgɔ n
 gò kè li mlè ũu pì kũna.

¹⁶ Ñ benɛ mamɔma Dii Eberunɔ Luda ma n zîa, ñ ònɛ à ma gbẽnɔ gbarɛ aɔ
 gá dɔnzi kemɛ gbáan, mɔde ai tia à gîmazi.

¹⁷ Mamɔma Dii ma bè, yã kè eé tó agɔ dɔ kè mámbe Dii ũun yè. Tó n Nili í lè
 kɔn gò kè ñ kũnao, eé li aru ũ.

¹⁸ Kpɔ kè aɔɔ kú í pì guunɔ é gaga, Nili í é gũu sɔ, Igitipitinɔ é fua wà mi.

¹⁹ Ben Dii èara à bè Musanɛ: Ñ o Arunanɛ à a gò sé à dɔ Igitipiti ínɔla, aɔ
 swaanɔ kɔn ñ swa'onenɔ kɔn ñ íbɔkiinɔ kɔn ñ íkakiinɔ pínɡi é gɔ aru ũ. Aru égɔ
 dagula Igitipiti, baa kpɛenɔ kɔn orozã guunɔ.

²⁰ Ben Musa kɔn Arunao kè lán Dii ònne nà. Aruna a gò pì sè, à Nili í lèo
 Fili'auna kɔn a ibanɔ wáa, ben í pì gò aru ũ pínɡi.

²¹ Kpɔ kè aɔɔ kú à guunɔ gàga, ben Nili í pì gũu sɔ, Igitipitinɔ fua wà mi. Aru
 dagula Igitipiti.

²² Igitipiti êzêdeenɔ kè le se ñ êzêdekɛɛ guu, ben Fili'auna kùgbãa kù, èe ñ yã
 maro lán Dii ò nà.

²³ Fili'auna liara à tà a bɛ, èe yã pì da sero.

²⁴ Igitipitinɔ íbɔkii yòyò Nili baa le wà í mi, zaake aɔɔe fɔ wà swada í mîro.

²⁵ A kuu le ai gurɔ swɛɛplaame Dii Nili lena gbera.

8

Blònɔ dagulana

¹ Ben Dii bè Musanɛ: Ñ gá ñ o Fili'aunanɛ, mamɔma Dii ma bè à ma gbẽnɔ
 gbarɛ aɔ gá dɔnzi kemɛ.

² Tó à gí ñ gbarɛzi sɔ, mé tó blònɔ da à bùsu gu pínɡila.

³ Blònɔ é Nili pa ai aɔ bikú baa, aɔé gɛ à ua guu ai à kpén, aɔé didi à gádoa.
 Aɔé gɛ à ibanɔ uanɔ guu kɔn à gbẽnɔ uanɔ. Aɔé ká à kîinɔ kɔn à gónɔ guu.

⁴ Blònɔ é didia kɔn à gbẽnɔ kɔn à ibanɔ ñ pínɡi.

⁵ Dii èara à bè Musane: Ì o Arunane à a gò sé à dɔ swaanɔla kɔn swa'oneno kɔn ɛ̀bɔkiino, blɔnɔ é da Igititi bɔsula.

⁶ Kè Aruna a gò dɔ Igititi ɛ̀nɔla, ben blɔnɔ bɛ̀ wà dà bɔsu pɛ̀la.

⁷ Ben ɛ̀zɛ́dee pinɔ kè le se ɛ̀ ɛ̀zɛ́dekeɛ guu, aɔ tò blɔnɔ dà Igitipila.

⁸ Ben Fili'auna Musa kɔn Arunao sìsì à bè: À agbaa kpá Diine à blɔnɔ kɛ̀ma kɔn ma gbɛ̀nɔ, mé a gbɛ̀nɔ gbare aɔ gá saa oa.

⁹ Ben Musa bè Fili'aunane: Ì gurɔ dieme mà agbaa kpánne Diine kɔn n ibano kɔn n gbɛ̀nɔ, le à blɔnɔ kɛ̀mma kɔn n uano aɔégɔ kú swaazi ado.

¹⁰ Fili'auna bè: Zia. Ben Musa bè: Eé ke lán ɛ̀ ò nà le ɛ̀gɔ dɔ kè gbɛ́kee de lán Dii wa Luda bàro.

¹¹ Blɔnɔ é kɛ̀mma kɔn n uano kɔn n ibano kɔn n gbɛ̀nɔ aɔégɔ kú swaazi ado.

¹² Kè Musa kɔn Arunao gù Fili'auna kiia, Musa wéɛ kè Diia blɔ kè aɔ dà Fili'aunalaanɔ yá musu.

¹³ Dii Musa wékeɛ sì, ben blɔnɔ gága kpénɔ guu kɔn uano kɔn buraano.

¹⁴ Wà ɛ̀ kákakɔa, ben bɔsu gũu sɔ́ píngi.

¹⁵ Kè Fili'auna è à kè sàɔ, à swá kpé gbáa, ben à gí Musa kɔn Arunao yá mazi lán Dii ò nà.

Gai dagulana

¹⁶ Dii bè Musane: Ì o Arunane à a gò sé, à tɔɔte léo, bɔsuti é li gáí ũ Igititi gu píngia.

¹⁷ Ben aɔ kè le. Aruna a gò sè à tɔɔte lèo, ben bɔsuti lì gáino ũ, aɔ dà gbɛ̀nteenɔla kɔn nɔbɔnɔ. Igititi bɔsuti lì gáino ũ píngi.

¹⁸ ɛ̀zɛ́deenɔ yɔ́ wà gwà se ɛ̀ ɛ̀zɛ́dekeɛ guu, ben aɔ fúa. Gáino dà gbɛ̀nteenɔla kɔn nɔbɔnɔ.

¹⁹ Ben ɛ̀zɛ́deenɔ bè Fili'aunane: Luda ɔgbeme. Mɔde Fili'auna swá kpé gbáa, à gí n yá mazi lán Dii ò nà.

Ifiɔnɔ dagulana

²⁰ Dii bè Musane: Ì fɛɛ kɔngɔ ide'ide ò gá ò Fili'auna le gurɔ kè èe gaa swaazi, ò one mamɔma Dii ma bè, à ma gbɛ̀nɔ gbare aɔ gá dɔnzi keme.

²¹ Tó à gí n gbarezi, mé ifiɔnɔ daàla kɔn à ibano kɔn à gbɛ̀nɔ kɔn à kpénɔ. Igititi kpénɔ é pa kɔn ifiɔnɔ, baa tɔɔte aɔé daàla.

²² Gurɔ beea mé Gosɛ̀ bɔsu guu kè ma gbɛ̀nɔ kún tó ado. Gwen ifiɔnɔ é dan gularo, le ɛ̀gɔ dɔ kè mámbe Dii ũ à bɔsun.

²³ Mé ma gbɛ̀nɔ dɔkɔzi kɔn à gbɛ̀nɔ. Zian sèeda pí é ke.

²⁴ Ben Dii kè le. Ifiɔnɔ kà Fili'auna ua guu kɔn à ibano uano. Igititi yàka píngi ifiɔnɔ yáanzi.

²⁵ Ben Fili'auna Musa kɔn Arunao sìsì à bè: À gá saa o a Ludaa bɔsu kɛ̀n.

²⁶ Ben Musa bène: Eé sí ke wà ke lero, zaake pɔ́ kè wé saa oo Dii wa Ludaa pí de Igititinɔne tɛ̀ ũme. Tó wa saa ò kɔn pɔ́ kè deñne tɛ̀ ũuo ɛ̀ wáa, aɔé wa pápa gbèò wà wa dederoo?

²⁷ Wé táa o gbáan gurɔ aagɔme, wé gbasa wà saa o Dii wa Ludaa lán à òwe nà.

²⁸ Ben Fili'auna bè: Mé a gbare à gá saa o Dii a Ludaa gbáan, mɔde àton gá zàro. À agbaa kpaneme sa.

²⁹ Musa bène: Tó ma ta, mé agbaa kpáne, eé ifiɔnɔ kɛ̀mma zia kɔn n ibano kɔn n gbɛ̀nɔ. Mɔde òton mɔnafiki ke dɔro. Ì tó gbɛ̀nɔ gá saa o Diia.

³⁰ Kè Musa bɔ́ Fili'auna kiia, à agbaa kpáne Diine.

³¹ Dii à wéekεε sì, ben ifiĩno kè Fili'aunaa kɔn a ibano kɔn a gbẽno. Èe gɔ gukearo, baa mèn do.

³² Mɔde Fili'auna swā kpé gbāa ai tia, à gĩ n̄ gbarezi.

9

Pókadeenɔ gagana

¹ Dii bè Musane: Ñ gá ñ Fili'auna le ñ one Dii Eberuno Luda bè à ma gbẽno gbare aɔ gá dɔnzi kemε.

² Tó à gĩ n̄ gbarezi, tó à kpé n̄ kūna ai tia,

³ mé ɔ tɔ à pókadeenɔ bura. Mé gagyā pāsĩ ká à sɔnɔn kɔn à zaakinɔ kɔn à lakuminɔ kɔn à zùnɔ kɔn à sāano kɔn à blẽno.

⁴ Mé Isaraili pókadeenɔ dɔkɔzi kɔn Igitipino pónɔ. Isarailino pókadeenɔ ke é garo.

⁵ Mamɔma Dii ma à gurɔɔ diε. Zian mé beee kε bɔsu kèn.

⁶ Kε guu dɔ, ben Dii kε le. Igitipino pókadeenɔ gāga píngi, mɔde Isarailino pókadeenɔ kee e garo.

⁷ Fili'auna yā kè kè pì gbèka, à mà Isarailino pókadeenɔ kee e garo, mɔde à swā kpé gbāa, à gĩ gbẽ pino gbarezi.

Bògĩ kana Igitipinɔ

⁸ Dii bè Musane kɔn Arunao: À mɔdakpe túbu kɔ ɔkū doodo, Musa fā Fili'auna aε.

⁹ Eé da Igitipi bɔsula píngi lán lutε bà, eé ká gběnteenɔn kɔn nòbɔnɔ bògĩ ũ gu píngia.

¹⁰ Ben aɔ mɔdakpe túbu sɛε aɔ gāao Fili'auna kiia. Kε Musa túbu pì fā musu, ben à ká gběnteenɔn kɔn nòbɔnɔ bògĩ ũ.

¹¹ Ezēdeenɔ e fɔ wà gāa Musa kiaro bògĩ pino yānzi, zaake à dàńla kɔn Igitipino n̄ píngi.

¹² Ben Dii Fili'auna kù kè gbāa lán à ò Musane nà, ben à gĩ n̄ yā mazi.

Lougbe mana

¹³ Dii bè Musane: Ñ fεε kongo ide'ide ñ gá ñ Fili'auna le, ñ one mamɔma Dii Eberuno Luda ma bè à ma gbẽno gbare aɔ gá dɔnzi kemε.

¹⁴ Tia sa mé yā pāsĩ píngi daàla kɔn a ibano kɔn à gbẽno, le àgɔ dɔ kè anduna guu píngi gběkee dε lán ma bàro.

¹⁵ Zaake tó ma ɔ tɔm̄ma ma gagyāa kàngu yā, le àpì kɔn a gbẽno yāa anduna guu.

¹⁶ Ma à kà kpatan le mà a gbāaa ɔɔane, wà ma tɔ kpá anduna guu píngi.

¹⁷ Lán èe a zĩnda sεε lezi dε ma gbẽnɔla nà ai tia, èe n̄ gbarero,

¹⁸ zia mɔndaa'i mé tó loughε pásĩ ma maamaa, loughε kè a taka e ma Igitipi zikiro zaa lán wà à kàc nà ai mɔna gbāa.

¹⁹ Ñ one à gbẽno zĩ aɔ à pókadeenɔ kɔn pó kè à vī buraano sεε wà káka kpén píngi. Gběnteenɔ kɔn pó kè aɔ kú bàazino, tó wèe gēnyo kpénlo, loughε é marĩma aɛε gagame.

²⁰ Fili'auna lba kenɔ vĩa kè Dii yāne, aɔ n̄ zĩkerino kɔn n̄ pókadeenɔ kàka kpén.

²¹ Mɔde gbẽ kè aɔc Dii yā daroonɔ n̄ zĩkerino kɔn n̄ pókadeenɔ tò bàazi.

²² Ben Dii bè Musane: Ñ ɔ sé musu, loughε é ma gběnteenɔ kɔn pókadeenɔ kɔn bura pónɔa Igitipi bɔsu gu píngia.

²³ Kè Musa a gò dò musu, Dii tò lou e pütāa èe maa kōn gbèò èe pii, ben laa e pèèè tōtēa. Dii tò loughè mà Igipitinola.

²⁴ Loughè e maa, lou e pii. Loughè pì pásī. Zaa lán Igipiti bùsu kuu nà, lou beee taka e ma zikiro.

²⁵ Loughè pì pò kè kú bàazi Igipiti bùsu guuno ásarú kè píngi, gbēnteenō kōn pókadeenō kōn bura pónō píngi. À sètē línō è'è píngi.

²⁶ Gosē bùsu guu kè Isarailinō kúnn loughè pì e kánlo ado.

²⁷ Fili'auna Musa kōn Arunao sisi à bèñne: Tia sa ma durun kè. Dii yā bé à nna, mapi kōn ma gbēnō taarideenōn wa ũ.

²⁸ À agbaa kpáne. Lapatana kōn loughè kèkiio mò le. Mé a gbarè sa, mé giare dōro.

²⁹ Musa bèñne: Tó ma bō wétē kpèè, mé ma òòòò dō Dii kúkiia, lapatana é zè, loughè é yāa, le ngō dō kè tōtē né Dii pómè.

³⁰ Mòde má dō kè mpi kōn n ibanō, ée vīa kèè Dii Ludanero ai tia.

³¹ Nagā kōn gbadoo yāka, zaake nagāa gīake à pīa, gbado mōree bō.

³² Èsè kōn weaao e yakaro kè aṣè ma zāa yānzi.

³³ Musa bō Fili'auna kiia à gāa wétē kpèè à a òòòò dō Dii kúkiia, ben lapatana kōn loughèò zè, lou e ma dōro.

³⁴ Kè Fili'auna è lou kōn loughèò kōn lapatanao zè, ben à kpé èe durun kèè, à swā kpé gbāa, àpi kōn a ibanō.

³⁵ À kù kpé gbāa à gī Isarailinō gbarèzi lán Ludaa dà Musane à òñe nà.

10

Sutēnō dagulana

¹ Dii bè Musane: Ñ gá Fili'auna kiia, zaake ma à kùgbāa kù kōn à ibanō, le mà a dabuyā kèkiino kè ñ té,

² Le ñ è ñ o n nēññe kōn n dionō lán ma wée tà Igipitinōa nà kōn dabuyā kè má kè ñ tēñ, àgō dō kè māmbe Dii ũ.

³ Ben Musa kōn Arunao gāa wà bè Fili'aunane: Dii Eberuno Luda bè nēgō kuu misienaaare sai ai bōrēmè? Ñ a gbēnō gbarè aṣ gá dōnzi keare.

⁴ Tó n gī ñ gbarèzi, zia eé sutēnō ká n būsun.

⁵ Aṣé da tōtēla, wée guu ero. Aṣé lée pò kè gōññe loughè gbēraanōa kōn línō píngi.

⁶ Aṣé pa n kpénō guu kōn n ibanō pónō kōn Igipitinō pónō píngi. N denō kōn n dezinō e à taka e zikiro zaa gurō kè aṣ vèè bùsu kèn ai mōna gbāa. Ben Musa liara à bō Fili'auna kiia.

⁷ Fili'auna ibanō bèñne: Gbē pìno égō mōnzi kpaawazi le ai bōrēmè? Ñ gbē pìno gbarè aṣ gá dōnzi kè Dii ñ Ludane. Ñ dō kè Igipiti kàateroo?

⁸ Ben wà èara wà sù kōn Musao kōn Arunao Fili'auna kiia, à bèñne: À gá dōnzi kè Dii a Ludane. A déñò bé wé gāa?

⁹ Musa wèala à bè: Né fète gbēnsi. Wé gá wa píngime kōn wa nēgōgbēnō kōn wa nēngbēnō kōn wa sáanō kōn wa blēnō kōn wa zùnō, zaake Dii zībaan wée gaa kè.

¹⁰ Ben à bèñne: Tó ma a gbarè kōn a nōgbēnō kōn a nēnō a píngi, ásarume, Dii a bō! À làakari kè! Èe wetèè à fēmaomè.

¹¹ Auo! A gōgbēnō bé wé gá dōnzi kè Diine, zaake len á gbèka le. Ben wà pèñma Fili'auna aezī.

¹² Dii bè Musane: Ñ n ɔɔ dɔ Iyipiti bɔsula, sutɛno é ká wà sɛ kɔn lá kè bɛ loughɛ gbɛraano ble pɔngi.

¹³ Kè Musa a gò dɔ Iyipitila, Dii bò kɔn ãao ɔfántɛbɔɛ kpa, èe paa bɔsu pia faantɛ kɔn gwāavɔ zena sai. Kɛ guu dɔ, ɔfántɛbɔɛ ãa pì sù kɔn sutɛno.

¹⁴ Ben sutɛ pɔno mò wà dà Iyipiti bɔsula pɔngi. Aɔɔ pari de à yā pónola, à taka é kɛ ziki doro.

¹⁵ Aɔ dà tɔtɛla gu pɔngi, ben tɔtɛ sia kù. Aɔ sɛ kɔn lánɔ kɔn líbɛɛ kè bò loughɛ gbɛraano blè pɔngi. Sɛ kɔn láo kù Iyipiti bɔsun doro.

¹⁶ Gwe gɔɔ Fili'auna Musa kɔn Arunao sɔsɔ à bè: Ma durun kè Dii a Ludane kɔn apɔno.

¹⁷ Á sùu gɛn doo kèkii keme kɔn ma durun-o à agbaa kpáme Dii a Ludane à gagana kèkii kema.

¹⁸ Kè à bò Fili'auna kiia, à agbaa kpà Diine.

¹⁹ Ben Dii bò kɔn ãa gbāao ɔfántɛgɛkpen kpa, à mò à sutɛno sɛɛ à kà Isia Tɛaan. Baa sutɛ mɛn doo e gɔ Iyipiti doro.

²⁰ Mòde Dii Fili'auna kù kè gbāa, ben à gɔ Isarailino gbarezi.

Gusia dana Iyipitila

²¹ Dii bè Musane: Ñ ɔ sé musu, gusiaa kè weé fɔ wà ɔ kɛa é dà Iyipitila.

²² Kè Musa a ɔɔ dɔ musu, ben gusia níginigi dà Iyipiti gu pɔngia ai guɔ aagɔ.

²³ Wè kɔ ero, gbɛkee e gu a gbɛnlo ai guɔ aagɔ pia. Mòde gupuraa kù guu kè Isarailino kún pɔngi.

²⁴ Ben Fili'auna Musa sɔsɔ à bè: Á gá dɔnzi kɛ Diine kɔn a nɔgbɛno kɔn a nɛno a pɔngi, mòde à a sāano kɔn a blɛno kɔn a zuno tó.

²⁵ Musa bè: Ñ tó wàgɔ wa sa'opɔno kɔn sa'opɔ kè wè ká tén à té kuno kuna, le wà e wà Dii wa Luda gbāgbāo.

²⁶ Séto wà gá kɔn wa pókadeeno, baa mɛn doo é gɔro, zaake aɔ tén wé sa'opɔno bɔn wà Dii wa Luda gbāgbāo. Le wà kpé wà ká gwe, wà dɔ pɔ kè wé sé wà saa ooa gɛaro.

²⁷ Dii Fili'auna kùgbāa kù, èe we à n gbareo.

²⁸ Fili'auna bè Musane: Ñ gu ma ae! Ñton tó wa wée kɛ siigɔ doro. Zì kè wa wée sikɔle, n game.

²⁹ Ben Musa bè: Lán n ò nà, né wée simale doro.

11

Iyipiti dauduno gagana ya

¹ Áe sɔ Dii gɛake à bè Musane: Mé ãa dà Fili'aunaa kɔn Iyipiti bɔsuo gɛn do dɔ, éé ghasa à a gbare. Tó èe a gbareɛ, éé péawame!

² Ñ ɔ gbɛno aɔ baade gɔgbɛ kɔn nɔgbɛo kondogi pɔno kɔn vura pɔno gbeka a Iyipiti gbɛdaaaa.

³ Mé tó Isarailino kɛ Iyipitinɔ nna. Musa sɔ ègɔ bèɛ vɔ Iyipiti guu Fili'auna ibano kɔn a gbɛno.

⁴ Ben Musa bè Fili'aunane: Dii bè gwāavɔ lezādo é ba Iyipiti bɔsula,

⁵ Iyipiti dauduno é gaga n pɔngi sena zaa Fili'auna kè vēena kpatan nɛa ai à gaa pé nɔgbɛ zikɛri kè aɔ wísi lónɔ nɛa kɔn pókade nékya káakuno n pɔngi.

⁶ Weé sósobi ɔ gbāaa dɔ Iyipiti gu pɔngia, à taka e kɛ yāro, éé kɛ ziki doro.

⁷ Mòde Isarailino té baa gbɛ é gbon kɛ gbɛntee kɛ pókadeearo, le ñgɔ dɔ kè Dii Iyipitinɔ dɔkɔzi kɔn Isarailino.

⁸ N ìba kèkiino é mó ma kiia ní píngi aṣé kúeme, aṣé be mà gá kōn ma gbēnoo ní píngi. Beee gbera sa mé gá. Ben Musa b̀ Fìlì'auna kiia kōn pofè bítao.

⁹ Dii bè Musane yā: Fìlì'auna é n yā maro, le ma dabuyākenano e à pari kù Igipiti.

¹⁰ Musa kōn Arunao dabuyā pìno kè Fìlì'auna aṣe píngi, ben Dii à kùgbāa kù. À g̀ Isarailino gbarēzi aṣ b̀ a b̀sun.

12

Banla zĩbaa

¹ Dii yā ò Musane kōn Arunao Igipiti à bè:

² M̀ẁ kèkii éḡḡ deare m̀ẁ káaku ù wè kōn wè.

³ À o Isarailino é ní píngi, m̀ẁ kèki guro kuridee zĩ aṣé s̄aa b̀b̀ mèn doodo uale kōn ualeo píngi.

⁴ Tó ua gbēnoo parii e ká aṣ s̄aa mèn doo só s̄ro, aṣ kpaate kōn ua kè aṣo kú k̄ saeo à gbēnoo lén, le a kpaaa tón ḡro yānzì.

⁵ À s̄akaro ke blèkofii né b̀ro kè see víroo b̀.

⁶ Isarailino píngi, baade a p̄ gwa ai m̀ẁ kèki guro ḡero dosaidee zĩ. Uusien weé de,

⁷ weé à aru ma kpé kè weé à ǹb̀ẁ s̄on kpeele ḡun̄a oplazi kōn ɔzezio kōn musuo.

⁸ Gw̄aav̄i d̄onk̄o pia weé ǹb̀ẁ p̄i kpá téa, weé só kōn buredi s̄ése'ez̄es̄aio kōn lá kȳkȳa.

⁹ Àton só búsu ke f̄ufuk̄enaro. À kpá téa kōn a m̄io kōn a gb̄ano kōn a p̄oguun̄o.

¹⁰ Àton tó guu d̀ẁ à kpaaaaro. Tó à kpaaa ḡè, à kpáta à té kù.

¹¹ Tó ée soo, à asaa d̄awa à kyatee kpá, a ḡo ḡo nana a ɔz̄i. À só kpakpaa, zaake Dii Banla sa'op̄ome.

¹² Gw̄aav̄i pia mé ba Igipitila mà daudun̄o d̄ede búsu p̄i gu píngia kōn p̄ok̄ade nékya káakun̄o ní píngi, mé w̄i da Igipiti t̄aan̄a. M̄ambe Dii ù.

¹³ Aru p̄i éḡḡ de s̄ēeda ù kpé kè á kú à guun̄a. Tó mé ɔ t̄o Igipitin̄a, tó ma aru p̄i è, mé ḡēala, gagana p̄i é a lero.

¹⁴ À guro p̄i dīe ma zĩbaa guro ù d̄ongu yānzì, àḡḡ zĩbaa p̄i kee k̄eatok̄on̄ep̄o ù ai a boriia.

Buredi S̄ése'ez̄esai zĩbaa

¹⁵ Guro sw̄ēplaaa guu à buredi s̄ése'ez̄esai só. À guro káakudee zĩ à buredis̄ése'ez̄e kè kú a kpé guun̄o kw̄é, zaake gb̄e kè p̄oses̄ena s̄o guro sw̄ēplaaa p̄i guu, weé a b̀ Isarailino té wà à d̄eme.

¹⁶ À guro káakudee zĩ kōn à guro sw̄ēplaadee a k̄o kak̄o a d̄onzi kem̄e. Àton zĩ ke ke guro m̀n̄oaro, sé p̄oblekena baade píngine baasiro, à lén gwe.

¹⁷ À Buredi S̄ése'ez̄esai zĩbaa ke, zaake zĩ beean ma a b̄e Igipiti lán z̄ikpēnoo bà. A boriino ḡḡ zĩbaa p̄i kee k̄eatok̄on̄ep̄o ù.

¹⁸ M̀ẁ káaku guro ḡero dosaidee zĩ uusie, àḡḡ buredi s̄ése'ez̄esai soo ai à guro baro aw̄edodee zĩ uusie.

¹⁹ Guro sw̄ēplaaa guu buredis̄ése'ez̄e tón ḡḡ kú a bero, zaake gb̄e kè p̄oses̄ena s̄o, gb̄e z̄it̄on yoo, b̄ēdeen yoo, weé à b̀ Isarailino té wà à d̄eme.

²⁰ Àton p̄oses̄ena só guro piaro. Guu kè á kún píngi, àgae buredi s̄ése'ez̄esai só.

Banla zĩbaa káaku

²¹ Musa Isaraili gběnsino sisi ń pínɡi à bẹ́nne: À gá à a ua sá kù à de Banla zĩbaakepo ũ.

²² À sēsōvlāa sé à zō aru kè kú taa guua à máma a kpéele gũa, oplazi kōn ọ́zezio kōn à musuo. A gbēke tōn bọ̀ bàaziro ai guu dọ.

²³ Tó Dii e baa būsula èe Igipitino dèdèe, tó à aru è kpéele gũnɔa, eé gēalame. Eé tó gbēdèderi gēazi à a dèdèro.

²⁴ Apino kōn a boriino àgō yā pì kùna keatokōnepo ũ ai a boriia.

²⁵ Tó a gē būsua kè Dii é a gbaan lán à à lé gbēare nà, àgō dōnziyā pì kùna.

²⁶ Tó a nēno dōnziyā pì m̀ì gbēkaawa,

²⁷ à oñne kè Banla saa kè wè o Diame, zaake kè à Igipitino dèdèe, à gē wa Isarailino kpéla, èe wa dèdèro. Ben gbēno kùe aō dōnzi kè Diine.

²⁸ Kè aō tà, aō kè lán Dii ò Musa kōn Arunaone nà.

Igipiti dauduno gagana

²⁹ Gwāavĩ lezāndo Dii Igipiti dauduno dèdèe ń pínɡi, naana zaa Fili'auna kè vēena kpatan néa ai à gāa pé pisinano nēnoa kōn pókāde nēkya káakuno ń pínɡi.

³⁰ Fili'auna fēe gwāavĩ kōn a ibano kōn Igipitino ń pínɡi, ben sósobi ó dà Igipitila, zaake ua kee kuu gē sairo.

³¹ Gwāavĩn Fili'auna Musa kōn Arunao sisi à bẹ́nne: À fēe kōn Isarailino à bọe ma gbēno té. À gá dōnzi ke Diine lán á ò nà.

³² À a blèno kōn a sāano kōn a zùno sée lán á ò nà. À gá à sa maaa ome se.

³³ Igipitino nàkōre gbē pìnɔa aō bọeñne ń būsun kpakpaa, zaake aō bè: Wé gaga wa pìngime.

³⁴ Isarailino ń flawadēnanao kà taano guu a sēsē'ēzē sai, aō ń utano fĩfia aō dāda ń gān.

³⁵ Aō kè lán Musa òñne nà, aō kondogi póno kōn vura póno kōn pókāsāano gbēka Igipitino.

³⁶ Dii tò aō kè kōo nna, ben aō kpàmm̃a. Leme aō Igipitino póno sìmm̃a le.

Isarailino dana zén

³⁷ Isarailino dà zén kèse, aō bọe kōn Rameseo aō tà Suko. Gōgbēno gōon boro wàa aagōme, nēno kōn nōgbēno baasi.

³⁸ Bori zĩtōn tányo pari dọ. Blèno kōn sāano kōn zùno parii kè bíta.

³⁹ Aō buredi sēsē'ēzēsai kè kōn flawadēna kè aō boro Igipitio. Aō kè sēsē'ēzē sai, zaake wà pèmm̃a Igipiti kāndome. Aōe e wà póblee kè wà sè kūsāe ũro.

⁴⁰ Isarailino kuuna Igipiti kè wè wàa plaa kōn baaakurio.

⁴¹ Wè wàa plaa kōn baaakurio pì papana gbera, zĩbaa pì zĩn Dii zĩkpēe pìno bọe Igipiti ń pínɡi.

⁴² Gwāavĩ pì né Dii póm̃e. Isarailino égō a itē kee ai ń boriia, zaake gwāavĩ pìn Dii Isarailino bōna Igipiti itē kè.

Banla zĩbaa

⁴³ Dii bè Musane kōn Arunao: Banla yā kè má dien yè. Bori zĩtō ke toga à à nòbọ̀ sóro,

⁴⁴ m̃ode zò kè á lù, tó à bāngu kè, eé só.

⁴⁵ Nibọ ke asaiazĩkeri toga à sóro.

⁴⁶ À só kpén, àton bọ kōn à nòbọ̀ pìo bàaziro. Àton sãa pì wá ke éro.

⁴⁷ Isarailino pínɡi gae zĩbaa pì ke.

⁴⁸ Tó gbě zĩtò kú a té, tó à yezi à Banla zĩbaa ke Diine, à a be gōgbēnō bāngu ke n pĩngi à gō bēdee ũ, eé gbasa à ke. Gefōdee toga à sóro.

⁴⁹ Bēde kōn gbě zĩtò kè kúao, doka dōnkō pìme.

⁵⁰ Ben Isarailinō kè lán Dii ò Musa kōn Arunaone nà n pĩngi.

⁵¹ Zĩ beean Dii Isarailinō bōe Igpiti gālì kōn gālìo.

13

Buredi Sése'ezēsai zĩbaa kōn daudunō kpana Ludaao

¹ Dii yā ò Musane à bē:

² Àgae Isaraili daudunō kōn pōkade nékya káakunō kpáma, zaake ma pónome n pĩngi.

³ Musa bē gbēnōne: A bōna Igpiti zòblenan gurō kèkì yā gō dōagu, zaake Dii bē à a bōe Igpiti kōn a ò gbāaa. Àton pōsesena só gurō piaro.

⁴ Ée bōe Igpiti gbāame mō káaku kè wè sísì Abibu guu.

⁵ Dii lé gbě a dezinōne à bē é būsū kè zwi kōn zó'io dín, kè Kanaanō kōn Itinō kōn Amōrinō kōn Ivinō kōn Yebusinō kún kpáawa. Tó à tò a ka, à zĩbaa pì ke mō kèkìin.

⁶ Àgae buredi sése'ezēsai só ai gurō swēeplaa. À gurō swēepladee pì zĩ égō deare Dii zĩbaa gurō ũ.

⁷ Àgae buredi sése'ezēsai só ai gurō swēeplaa pì papa. Pōsesena ke buredi ézē ke tóngō kú ua ke guu a būsuno.

⁸ Zĩ pà àgae ò a négōgbēnōne ée kēe lē yā kè Dii kēare kè à a bōe Igpiti yānzime.

⁹ Zĩbaa pì égō deare sēda ũ lán pō dana òa bà, ke lán dōngu pō yina m'āea bà, lē Dii doka gō kú a lén, zaake àmbe à a bōe Igpiti kōn a ò gbāaa.

¹⁰ Àgae dokayā pì ke a gurōa wè kōn wèo.

¹¹ Tó Dii tò a ka Kanaa būsun, ben à kpáawa lán à à lē gbēare nà kōn a dezinō,

¹² àgae a daudunō kpáa n pĩngi. A pōkade nékya káakunō ègō de à pō ũ n pĩngi.

¹³ Àgae a zaaki nékya káaku tōba bo kōn sāneo. Tó ée boro, à à waa fī. Àgae a daudunō tōba bo n pĩngi.

¹⁴ Tó a négōgbēnō a la à mizi zia wà bē, bó yān gwee, à beíne kè Dii a bōe zòbleen Igpiti yā kōn a ò gbāaa yānzime.

¹⁵ Kè Fili'auna kùgbāaa kè à gí wa gbarezi, ben Dii Igpiti daudunō dède n pĩngi kōn pōkade nékya káakunō n pĩngi. Bēee yānzín wēe saa òa kōn pōkade nékya káakunōzi pĩngi, wēe wa daudunō tōba bo.

¹⁶ Kèkii égō de sēda ũ lán pō dana wa òa bà ke pō yina wa m'āea bà, zaake Dii bē à wa bōe Igpiti kōn a ò gbāaa.

Isarailinō bōna Igpiti

¹⁷ Kè Fili'auna Isarailinō gbàre, Luda e bōnyo Filisitininō būsū zé kparo, baa kōn à kíkēo, zaake à bē: Tó wà fēnzi kōn zlo, aṣé n nòse lē wà liara Igpiti.

¹⁸ Luda pà zé pine, ben à gbáa zé sēnyo Isia Tēaa kpa. Isarailinō bōe Igpiti aṣ n gōkebōnō kūna.

¹⁹ Musa Yusufu wánō sè èe taao, zaake Yusufu tò Isarailinō lē gbēare yā à bē, tò Luda mō n bō, aṣé a wánō sée wà bōo gwe.

²⁰ Kè aṣ bō Suko, aṣ gāa wà bura kàe gbáa lēa zaa Etamu.

²¹ Dii ègō dōāñne ae téluguu guu fāantē lē àgō zé òdōañne. Gwāāvī sō ègō dōāñne ae tēne guu, lē àgō guu puuñne aṣgō taa òo fāantē kōn gwāāvīo.

²² Téluguu pì è gu n ae fāantēro, tēne pì è gu n ae gwāāvīro.

14

Igipitinɔ pɛɛna Isarailinɔzi

¹ Dii bè Musane:

² N o Isarailinɔne aɔ ɛara wà gá bùra káɛ Pi'airo saɛ Migidolu kɔn ísiaa dagura, aɛdɔkɔana kɔn Baali Zɛfɔo. À bùra káɛ ísiaa saɛ gwe.

³ Fili'auna éǵɔ daa a sàsá, gbáa a kùme.

⁴ Mé a kùgbáa kù, eé pɛɛazi, mé tɔ bɔ Fili'auna kɔn a zìkpɛɛnɔ yá sàabu, Igipitinɔ éǵɔ dɔ kè mámbe Dii ũ. Ben Isarailinɔ kè lɛ.

⁵ Kè wà ò Igipiti kí Fili'aunane gbɛ pɛnɔ bàa lɛ, ben àpi kɔn a ibanɔ nɔsɛ liɛ Isarailinɔ yá musu wà bè: Bɔn wá kè, ben wá tò aɔ bɔ zòblenaween?

⁶ Ben Fili'auna góro dɔ a sɔne à a zìkpɛɛnɔ kàkɔa.

⁷ À sɔgoro maaanɔ sè mèn wàa aagɔ kɔn Igipiti sɔgoronɔ pínɡi kɔn zìkari gbɛnsinɔ ká n guu.

⁸ Dii Igipiti kí Fili'auna kùgbáa kù, ben à pɛɛ Isaraili kè aɔɔe bɔɔɛ kɔn kùgbáaonɔzi.

⁹ Ben Igipitinɔ pɛɛnzi kɔn Fili'auna sɔnɔ kɔn à sɔgoronɔ kɔn à sɔdeenɔ kɔn à zìkpɛɛnɔ n pínɡi, ben aɔɔe mɔɔ n le n bùran ísiaa saɛ Kii kɔn Pi'airoo aɛdɔkɔana kɔn Baali Zɛfɔo.

¹⁰ Kè Fili'auna ká kii, Isarailinɔ wée sè, ben aɔ Igipitinɔ è té n kpɛɛ. Vía n kù maamaa, ben aɔ wii pè Diizi.

¹¹ Aɔ bè Musane: Miranɔ kú Igipitinloo? Bóyanzi n mɔwao gbáan kè wà gagazi? À kè dia n bɔwao Igipiti?

¹² Asa wá ònne Igipiti wà bè n wa tò tɛɛɛ wà zò ble Igipitinɔne! Zòblenaíne maawe de gagana gbáa kènla.

¹³ Musa bèíne: Aton tò vía a kùro. À ze tɛɛɛ é e lán Dii é a mì sí nà gbáa, zaake Igipiti kè ée n ee gbáa kènɔ, é n e ziki dɔro.

¹⁴ Dii bé eé zì káare. Àǵɔ yítana kítikiti dé!

Isarailinɔ bikúna Isia Tɛaala

¹⁵ Dii Musa là à bè: Bɔ wiiin néɛ pɛɛmazii? N o gbɛnɔne aɔ fɛɛ wà bɔ kɔn táo.

¹⁶ N n gò dɔ ísiaala à zòkɔɛ, lɛ Isarailinɔ e wà ǵɛtɛ à dagura gukoria.

¹⁷ Mapi, mé Igipitinɔ kùgbáa kù, aɛé ǵɛn n gɛra, mé tɔ bɔ Fili'auna kɔn a zìkpɛɛnɔ kɔn a sɔgoronɔ kɔn a sɔdeenɔ yá sàabu.

¹⁸ Tó ma tɔ bɔ Fili'auna kɔn a sɔgoronɔ kɔn a sɔdeenɔ yá sàabu, Igipitinɔ éǵɔ dɔ sa kè mámbe Dii ũ.

¹⁹ Luda Malaika kè dɔ Isarailinɔne aɛ liara à gàa n kpɛɛ kpa, ben téluguu kè kù n aɛ liara à gàa n kpɛɛ dɔ

²⁰ aɔpɛnɔ kɔn Igipitinɔ dagura. Téluguu pì guu pù Isarailinɔne à gusiaa kpà Igipitinɔne, ben aɔ gbɛkee e e à sɔ a daazi gwáaví beeearo.

²¹ Kè Musa a ɔɔ dɔ ísiaala, ben Dii bɔ kɔn ía gbáa aɔ fàntɛbɔɔ kpa. À kàka ai guu gàa dɔ à ísiaa lɛ à kpàatekɔɛ, ben gukori bɔ. Ké í zòkɔɛ,

²² ben Isarailinɔ táa ò gukoria aɔ bikù. Í bii bɔ aɔ ɔplaaɔ kɔn ɔɛɛɔ.

²³ Ben Igipitinɔ pɛɛnzi. Fili'auna sɔnɔ kɔn a sɔgoronɔ kɔn a sɔdeenɔ pínɡi té n kpɛɛ ísiaa guu.

²⁴ Gudɔnao Dii Igipiti zìkpɛɛnɔ gwà zaa ténene guu, ben à tò aɔ líkɔa.

²⁵ À tò aɔ sɔgoronɔ vlɛɛ, à tò aɔ táa'ona kè zì'ũ, ben aɔ bè: Wà bàa lɛ Isarailinɔne, zaake Dii e zì kaawaonɛme.

²⁶ Dii bè Musane: Ñ n ɔɔ dɔ ísiaala, í é da Igititinɔla kɔn n sɔgoronɔ kɔn n sɔdeenɔ.

²⁷ Ben Musa a ɔɔ dɔ ísiaala, ben í e suu a gbèn gudɔnao. Lán í e suu nà, ben Igititinɔ baa sì aɔɔ yezi wà bɔɛ. Gwen Dii tò ísiaa dànlán.

²⁸ Í sù a dà sɔgoronɔla kɔn sɔdeenɔ kɔn Fili'auna zɪkpɛɛ kè aɔ gè ísiaa guu Isarailinɔ gberaanɔ n pínɡi. Aɔ kee e bɔro, baa mèn do.

²⁹ Isarailinɔ sɔ táa ò í dagura gukoriaɛ. Í bɪi bò aɔ ɔplaaɔzi kɔn ɔzeɔzi.

³⁰ Zĩ beeean Dii Isarailinɔ sì Igititinɔa, ben Isarailinɔ Igititi pínɔ gènɔ è ísiaa baa.

³¹ Kè Isarailinɔ Dii gbãa bíta kè à mò Igititinɔne è, aɔ vĩa kènɛ, ben aɔ à náane kè kɔn à zòbleri Musao.

15

Isarailinɔ lè

¹ Ben Musa kɔn Isarailinɔ n pínɡi lè kè sì Diine wà bè:

Mé lè sí Diine, zaake à tɔ bɔna,
à sɔdeenɔ kɔn n sɔnɔ kà ísiaan.

² Dii bé ma gbãaa ũ, mé lé maa,
àpi bé à ma m̀i sì.

Àmbe ma Luda ũ, mé à tɔ kpá.

Àmbe ma de Luda ũ, mé à tɔ sé lezĩ.

³ Dii né zɪkarime, à tɔn Dii.

⁴ À Fili'auna sɔgoronɔ kɔn à zɪkpɛɛnɔ kà ísiaan,
à zɪkari gbɛnsinɔ vlɛɛ Isia Tɛaan.

⁵ Í lòdee pì dàńla,
aɔ kpàɛ gĩzĩ lán gbè bà.

⁶ Dii, n ɔplaan gbãaa kún kɔn bítakeɛo,
Dii, n n ibɛɛnɔ dúgu zò kɔn n ɔplaaɔ.

⁷ N n zangurinɔ nè n gakui bíta guu,
n pɔ fɛ n n náɛ lán sɛ̀ bà.

⁸ N pɔ̀ bò n yĩzĩ, ben í zòkɔrɛ,
à gò zɛna lán bɪi bà,
ísiaa ì ai a guragura.

⁹ Wa ibɛɛ pínɔ bè,
aɔé péɛwazi aɔ wa leme,
aɔé wa pónɔ sɛɛ lán aɔɔ yezi nà,
aɔé n fɛɛdaanɔ woto aɔ wa dedeo.

¹⁰ N n lé'ia vù, ben ísiaa dàńla,
aɔ kpàɛ lán beoma bà í bíta pín.

¹¹ Dii, táanɔ té à kparee bé à dɛ lán n bà?

Dén weé lékɔzinyo?
Yábɔnsaɛkeri, n bítakeɛ adona,
n gakui naasi vĩ.

¹² N n ɔplaa pòro, ben tɔɔtɛ n mɔmɔ.

¹³ Wamɔwa kè n wa bo zòbleennɔ
né dɔwe aɛ n gbɛkɛɛ guu,
né gáwao n b̀usun kɔn n gbãaao.

¹⁴ Tó boriinɔ mà, aɔé lugaluga,

Filisitini būsudeeno kù éǵǵ vīi.

¹⁵ Edomunɔ kɪnanɔ é bídi kɛ,
swè é kɛ Mɔabu dɔn'aɛdeenɔn,
Kanaa būsudeeno mè é yó n̄ píngi.

¹⁶ Vīa bíta é n̄ kũ, swè é kɛngu,
aǵé ǵǵ kítikiti lán gbè bà
n gbāa bíta yānzi Dii,
ai wamɔwa kè n wa sɛ n pó ũunɔ ǵɛtɛ.

¹⁷ Dii, né ǵawao kpíii kè n̄ sè n pó ũu kiia,
né wa kásáa péé guu kè n̄ diɛ n vɛekii ũun,
n kúkii kè n̄ kèkɛ n zĩdane pl.

¹⁸ Dii éǵǵ kí blee gurɔ píngime.

¹⁹ Kè Fili'auna sɔnɔ kɔn à sɔgoronɔ kɔn à sɔdeenɔ ǵɛ ísɪaa guu, ben Dii sù kɔn
ío à dàńla, mɔde Isarailinɔ táa ò gukoria ísɪaa pì guu.

²⁰ Ben annabi Miriamu, Aruna dāre, a sɛǵɛsɛǵɛ sɛ, ben nɔgbɛnɔ bò wà tézi n̄
píngi, aǵɔe sɛǵɛsɛǵɛ paa aǵɔe ɔ wāa.

²¹ Miriamu lè sínne à bè:
À lè sí Diine, zaake à tó bɔna,
à sɔdeenɔ kɔn n̄ sɔnɔ kà ísɪaan.

Í kyàkya

²² Musa dà zén kɔn Isarailinɔ, aǵ kè Isia Tɛāaa aǵ ǵɛ Suru gbāan. Aǵ táa ò gurɔ
aagɔ gbāa pìn aǵɔe í ero.

²³ Kè aǵ kà guu kè wè sísi Mara, aǵɔe fɔ wà à í m̄ro kè à kè kyàkyā yānzi. Beee
yānzi wà tó kpà guu p̄ne Mara.

²⁴ Ben gbɛnɔ zɔka kà Musazi wà bè: Bón wé mii?

²⁵ Musa wii pè Diizi, ben Dii lí òdɔane. Kè Musa lí pì zù ín, ben í pì kè nna.
Gwen Dii yā diɛnne kɔn dokao à n̄ lé à n̄ gwá

²⁶ à bè: Tó a làakari dò mamɔma Dii a Luda yāa ée yā kè má yezi kɛɛ, tó a yā
kè má diɛnɔ mà, ben á ma dokanɔ kũna píngi, mé ǵyāa kè má kà Igipitinɔn ke
káaguro, zaake námbe Dii kè è a gba aafia ũ.

²⁷ Beee gbera aǵ kà Elimu, guu kè íboki mèn kuri awɛɛplaaanɔ kún kɔn
damina lí mèn baaagɔ akurinɔ. Ben aǵ bùra kàe í pì sae gwe.

16

Mana kɔn bùrunɔ

¹ Isarailinɔ fɛɛ Elimu n̄ píngi, ben aǵ kà Sini gbāa kè kú Elimu kɔn Sinaio
dagura aǵ bɔna Igipiti mɔ plaadee guu gurɔ ǵɛrodee zĩ.

² Ben aǵ zɔka kà Musa kɔn Arunaozi gbāan gwe n̄ píngi

³ aǵ bènne: Bóyānzi Dii e wa dɛdɛ Igipitirozi? Gwe weè vɛɛ wà pó ble kɔn
nɔbɔo ai wà kǎ, ben a mɔwao gbāan kè à wa dɛdɛ kɔn nɔaao.

⁴ Dii bè Musane: Bɔna musu mé póblee fākɛare. Gbɛnɔ é bɔɛ wà gurɔ doo pó
sɛɛ lán gu e dɔɔ ná n̄ blena lén, lɛ mà n̄ yó mà gwa tó aǵ ma doka kũna.

⁵ Gurɔ swɛɛdodee zĩ gurɔ plaa pón aǵé sɛɛ aǵ à póblee kɛ.

⁶ Ben Musa kɔn Arunao bènne n̄ píngi: Uusɛa é dɔ kè Dii bé à a bɔɛ Igipiti,

⁷ zia kɔngɔ é Dii gakui e. À zɔka kè á kàazii mà. Bón wa ũ kè é gbasa a zɔka
kàwazii?

⁸ Musa àra à bè: Dii é a gba nòbò à só uusiea, zia kongo eé pòblee kpáawa a blena lén, kè à zòka kè á kàazii mà yānzi. Pòken wa ũro. Èe ke wámbe a zòka kàwazi, Diime.

⁹ Ben Musa bè Arunane: Ñ o Isarailinone ní pínɡi aǝ sǝ Diizi, zaake à ní zòkakana mà.

¹⁰ Kè Aruna e yā ooñne, aǝ ae dǝ gbáa kpa, ben aǝ è Dii gakui bǝ à mǝnzi téluguu guu.

¹¹ Ben Dii yā ò Musane à bè:

¹² Ma Isarailinò zòkakana mà. Ñ oñne uusiea aǝé nòbò só, zia kongo aǝé pǝ ble wà kǝ, aǝé dǝ kè mǝmbe Dii ní Luda ũ.

¹³ Uusie búrunò mǝ wà dà ní búrala. Kè guu dǝ kpíi kpà à ligázi.

¹⁴ Kè kpíi kè, ben pǝ gǝ kaena tǝtǝa púu ketekete lán pǝ kokǝ bà.

¹⁵ Kè Isarailinò è, aǝ bèkǝne: Bón gwee? Zaake aǝe dǝ tǝ bónlo. Musa bèñne: Pǝ kè Dii kpáawa à bleen gwe.

¹⁶ Yā kè Dii diareen yè: A baade sée a blena lén. À sée a baade mǝ zaka lé doodo a uadeenǝ pari lén.

¹⁷ Isarailinò kè le. Aǝ sée, gbèkenò pǝ bíta, gbèkenò pǝ néngo.

¹⁸ Kè wà zaka dàn, gbè kè sée bíta pǝ e diziro, gbè kè sée fète pǝ e kēsáaro.

¹⁹ Musa bèñne: Gbèke tón à kpaa tǝ ai guu dǝaro.

²⁰ Gbèkenò e Musa yā maro, aǝ à kpaaa tǝ ai guu dǝ, ben à kǝkǝ kà à vǝ, ben Musa pǝ fè gbè pìnzi.

²¹ Lán guu e dǝo nà baade è sée a blena lén. Tǝ ǝfántè gbǝ, à kè gǝ tǝtǝa è yǝme.

²² Gurǝ swǝedodee zǝ aǝ pǝblee sée leo plaa, baade mǝ zaka lé plaplaa. Ben aǝ gbènsinǝ gǝa wà ò Musane ní pínɡi.

²³ À bèñne: Len Dii diè le. Zia né kǝmmabogurǝo zǝme, Dii gurǝome. À pǝ kè á yezi à kpá téa kpá téa. À pǝ kè á yezi à disa disa, à à kpaaa kè gǝ diè ai guu dǝ.

²⁴ Aǝo diè ai guu dǝ lán Musa ò nǝ. Beekii e vǝro èe kǝkǝ kǝro.

²⁵ Ben Musa bèñne: À ble gbǝa, zaake kǝmmabogurǝo zǝme, é e gukea gbǝaro.

²⁶ Àgae sée ai gurǝ swǝedo. À gurǝ swǝeplaadee né kǝmmabogurǝo zǝme, eégǝ kuu zǝ plaro.

²⁷ Gurǝ swǝeplaadee zǝ gbèkenò bǝ wà gǝa sée, ben aǝe ero.

²⁸ Ben Dii bè Musane: Ègǝ kǝ kǝn doka kè má diè masaiǝ ai bǝreme?

²⁹ Àgǝ dǝ kè mamǝma Dii mǝmbe ma kǝmmabogurǝo dièare. Beee yānzi gurǝ swǝedodee zǝ meè gurǝ plaaa pǝblee kpáawa. Baade gǝ kǝ a gbèn, gbèke tón gu a gbèn gurǝ swǝeplaadee pǝ zǝro.

³⁰ Ben aǝ kǝmma bǝ gurǝ swǝeplaadee zǝ.

³¹ Isarailinò tǝ kpà pǝblee pìnè mana. À de lán pǝwǝe pura keteketenǝ bàme. À í nna lán kǝra zǝdee bà.

³² Musa bè: Yā kè Dii dièn yè: Wà mana zaka lé doo diè wa boriinǝne, le aǝ pǝblee kè à kpàwa wǝ blè gbǝan wa bǝna Iɡipiti gbèraa e se.

³³ Ben Musa bè Arunane: Ñ loo sé ñ mana zaka lé doo kǝn ñ diè Dii ae, le àgǝ dièna wa boriinǝne.

³⁴ Ben Aruna diè gbè walaanǝ sae le àgǝ dièna lán Dii ò Musane nà.

³⁵ Isarailinò mana blè wè baplaa ai aǝ gǝa wà kǝo búsu kè gbèñǝo kún. Aǝ mana pǝ blè ai aǝ gǝa wà kǝo Kanaa búsu léa.

³⁶ Zaka lé doo né lita plaaame.

17

*Íbna gbèn
(Nar 20:2-13)*

¹ Isarailinɔ fɛɛ Sini gbáan n pínɡi, aɔɔe bura káekae lán Dii ónnɛ nà, ben aɔ gaa wà bura kàe Refidimu. Aɔɔe í e wà mɪ gwero,

² ben aɔ zɔka kà Musazi wà bè: Ñ wa gba í wà mi. À bènnɛ: Bóyānzi ée leokpakɔa keemaɔzi? A kè dia ée Dii lɛɛ ée gwaa?

³ Kè ímii e n dɛɛ, ben aɔ zɔka kà Musazi wà bè: Bóyānzi n bɔwao Igipitizi? N yezi ímii wa dɛ kɔn wa nɛnɔ kɔn wa pókádeenɔon yó?

⁴ Ben Musa wii pè Diizi à bè: Dian mé ke kɔn gbɛ pínɔ nà? À gɔ fète kè aɔɛ ma pápa gbèò wà ma dɛ.

⁵ Dii bènnɛ: Ñ Isaraili gbɛnsinɔ sɛɛ à dɔ gbɛ pínɔnɛ aɛ. Ñ n gò kè n Nili lɛò sɛ dɔ.

⁶ Mé zɛ n aɛ Orɛbu gbɛsi saɛ gwe. Ñ gbɛsi pì lɛ, í é bɔ lɛ aɔ mi. Ben Musa kè lɛ Isaraili gbɛnsinɔ wáa.

⁷ Ben wà tɔ kpà guu pínɛ Masa, zaake gwen aɔ Dii yɔn wà gwà wà bè: Dii kúwaon gweɔ? Wà tɔ kpànnɛ Meriba dɔ, kè Isarailinɔ zɔka kà gwe yānzi.

Zìkana kɔn Amalekinɔ

⁸ Amalekinɔ mò zì ká kɔn Isarailinɔ Refidimu.

⁹ Ben Musa bè Yɔsuane: Ñ gbɛnɔ plɛplɛ wa tɛ à gá zì ká kɔn Amalekinɔ. Zia méɔ zɛna sɛsɛ kèkii mɛsɔntɛa kɔn Luda gòò kúna.

¹⁰ Yɔsua kè lán Musa ònnɛ nà, à gaa zì ká kɔn Amalekinɔ. Ben Musa kɔn Arunao kɔn Uruo didi sɛsɛ pì mɛsɔntɛa.

¹¹ Tó Musa a ɔnnɔ sɛ, Isarailinɔ èɔɔ zì blee Amalekinɔame, mɔde tó à a ɔnnɔ diɛ sɔ, Amalekinɔ èɔɔ zì blee Isarailinɔa.

¹² Kè Musa ɔnnɔ wà, wà gbɛ sɛ wà diɛ à gbáru à vɛɛa, ben Aruna kɔn Uruo à ɔnnɔ kúkúna, gbɛ doo ɔplazi, gbɛ doo ɔzezi, ben à ɔnnɔ gɔ zɛna ai ɔfántɛ gaa à gɛò kpén.

¹³ Ben Yɔsua zì blè Amalekinɔa à n dɛdɛ kɔn fɛɛdaao.

¹⁴ Dii bè Musane: Ñ kèkii kɛ takada guu lɛ àgɔ dɛ dɔngu pɔ ũ n o Yɔsuane, zaake mé Amalekinɔ borii bɔ anduna guu n pínɡi.

¹⁵ Musa gbágbákii bò, ben à tɔ kpànnɛ Diin ma tuuta ũ

¹⁶ à bè: Ma ɔ sɛ Dii kpata kpa. Dii èɔɔ zì ká kɔn Amalekinɔ guro pínɡi.

18

Yɛtoro gana Musa gwa

¹ Musa anzure Yɛtoro, Midia sa'ori, yā kè Ludaa kè Musane kɔn a gbɛ Isarailinɔ mǎ, lán Dii n bɛɛ Igipiti nà.

² Àɛ kè sɔ Musa gɛake à a naɔ Zipora zì bɛ

³ kɔn a nɛgɔgbɛ mɛn plaaanɔ. À doo tɔn Gesɔmu, zaake Musa bè gbɛ zìtɔn a ũ dano bɔsun.

⁴ À doo tɔn Elieza, zaake Musa bè a dɛ Luda a faaba kè à a bɔ Fili'auna fɛɛdaa lɛzì.

⁵ Ben Yɛtoro fɛɛ èɛ mɔɔ Musa kiia kɔn à nɛnɔ kɔn à naɔo guu kè à bura kànnɛ Luda kpìii saɛ gbáan.

⁶ À lɛkpāsá kè Musane à bè: Mɛɛ mɔɔ n kiia kɔn n naɔo kɔn n né mɛn plaaanɔ.

⁷ Musa bò à gàa à dà a anzure è à kùe à lé pè à gasua. A5 k5 aafia gbèka, ben a5 gè kpén.

⁸ Musa yá kè Dii kè Fili'aunane k5n Igipitin5 Isarailin5 yánzi t5kène píngi k5n nawéa kè a5 è zé guun5 píngi k5n lán Dii n5 b5 nào.

⁹ Yetoro p5 kè nna yá maaa kè Dii kè Isarailin5ne píngi k5n lán à n5 b5 Igipitin5 zĩ nào.

¹⁰ Ben à bè: Wà Dii sáabu kpá lán à a b5 Fili'auna k5n Igipitin5 zĩ nà.

¹¹ Má d5 sa kè Dii bíta de táanla n5 píngi. Kè Igipitin5 kya kàagu, à yá m5nne.

¹² Ben Yetoro sa'opo kè wè ká tén à té kú ò Luda k5n sa'opo pànden5 d5. Ben Aruna k5n Isaraili gbènsin5 n5 píngi mò wà p5 blèò Luda aè.

Yag5g5rin5 diena

¹³ Kè guu d5 Musa vèe èe yá g5g5nne, a5 káezi zaa k5ng5 ai uusie.

¹⁴ Kè Musa anzure yá kè èe kèène è píngi, ben à à là à bè: B5n née kèe k5n gbè kèno lèe? B5yánzi née yákpae kèène ndo, baade píngi káenzi zaa k5ng5 ai uusie?

¹⁵ Musa wèàla à bè: Gbèno è mó ma kiia a5 Luda p5yeziyá mame.

¹⁶ Tó a5 yáketè vĩ, a5è mó ma kiia mà yá pĩ g5g5nne mà Luda doka kè à dieno oñne.

¹⁷ Musa anzure bène: Yá kè née kèe maaro.

¹⁸ Né kpasa, gbè kè a5 kúnyon5 é kpasa d5, zaake zĩ pĩ denla, né f5 n5 ke ndoro.

¹⁹ N5 ma yá ma sa, mé lé damma, Luda ég5 kúnyo. Né g5 deñne yá g5g5ri ù, né g5 gaa k5n n5 yáno Luda kiia,

²⁰ né g5 doka kè Luda dieno daañne, né g5 zé kè de a5 sé d5dañne k5n yá kè a5è kèno.

²¹ N5 gbè làakaride náanèdee kè a5 Luda vĩa vĩ ben a5è d5nkpægbaa síroon5 plèpè n5 té, n5 n5 dié g5on wàa s5s5roon5 d5n'aadeen5 ù k5n g5on bas5s5roo k5n g5on baplaa akurio k5n g5on kurikurio,

²² le a5g5 yá g5g5 gbè pĩn5ne gur5 píngi. A5é mó n5 kiia k5n yá zĩ'ũun5 píngi, m5de a5é yá néngon5 g5g5 n5 zĩnda. Beeé bé eé n5 asoo lagonne.

²³ Tó Dii wènnè, tó n5 kè le, né fuaro, gbè pĩn5 é tá be làakario kpaena.

²⁴ Musa a anzure yá mà à kè lán à òare nà píngi.

²⁵ À gbè làakarideen5 plèpè Isaraili boriin5 té píngi à n5 dié g5on wàa s5s5roon5 d5n'aadeen5 ù k5n g5on bas5s5roo k5n g5on baplaa akurio k5n g5on kurikurio.

²⁶ Ben a5ég5 yá g5g5nne gur5 píngi. Yá zĩ'ũun a5è m5o Musa kiia, ben a5è yá néngon5 g5g5 n5 zĩnda.

²⁷ Musa gaa à zè a anzurenè, ben à tà a b5sun.

19

Sinai kpĩĩ sae

¹ Isarailin5 b5na Igipiti m5 aag5dee guu

² a5 fèe Refidimu. Kè a5 kà Sinai gbáan, ben a5 bùra kàe gwe Sinai kpĩĩ sae.

³ Musa didi à gàa Luda kiia kpĩĩ pĩ musu, ben Dii lé zùzi à bè: N5 yá kèkĩi o Yakubu bori Isarailin5ne:

⁴ Á è lán mà kè Igipitin5ne nà, lán ma a se ma suao ma kiia, lán kúu è a né sé a dèbea nà.

⁵ Tó a ma yá mà á ma bà kuunaao yá kúna tia sa, ég5 de ma gbè yenzideen5 ù bori píngi té. Baa kè anduna de ma p5 ù píngi,

⁶ Égõ dème kínanõ kǝn sa'orinõ ũ, ma gbẽ kè aõ kú adonano ũ. Yã kè né o Isarailinonon gwe.

⁷ Musa pita à gbẽnsinõ sisi, ben à yã kè Dii ònè tǝkẽñne píngi.

⁸ Gbẽno wèla ñ píngi wà bè: Yã kè Dii òwe píngi wé ke. Ben Musa gàa à yã kè wà ò tǝkẽ Diine.

⁹ Dii bène: Mé mǝ n kiia tésukpe gègete guu, le gurõ kè mée yã oonne, aǝé ma aǝgõ n náane ví gurõ píngi. Ben Musa yã kè gbẽno ò tǝkẽ Diine.

¹⁰ Ben Dii bène: Ñ gá ñ kiia ñ onne aǝ gbãsi bõ ñ zĩndan gbãa kǝn ziaao, aǝ ñ pǝkásãano pípi.

¹¹ Aǝgõ kú soru guu ziando, zaake à gurõ aagõdee zĩ mé pita mà ze Sinai kpíii musu baade píngi wáa.

¹² Ñ tǝtè lé sèeda dañne kpíii pì gèezi ai à ligazi píngi. Ñ onne aǝ làakari ke. Aǝton didi kpíii piaro. Aǝ gbẽke tón ɔ kea sero. Gbẽ kè ɔ kèa, wà adee de.

¹³ Wàton ɔ ke adeearo. Wà à pápa gbèò ke wà à pápa kào wà de. Pǝkãdeen yoo, gbẽnteen yoo, à gàmè. Tó aǝ mà wà kuru pè wà à bà gà, aǝ sǝ kpíii pizi.

¹⁴ Musa pita kpíii pia à mò à gbẽno lè à òñne aǝ gbãsi bõ ñ zĩndan aǝ ñ pǝkásãano pípi.

¹⁵ À èara à bèñne: Àgõ kú soru guu gurõ aagõdee zĩ yãnzì. Àton dae kǝn nɔgbèoro.

¹⁶ Kè guu dǝ à gurõ aagõdee pia, ben laa e pataa èe pii, ben lou sisi kpíii musu. Kè aǝ kuru'õ gbãaa mà, ben vĩa gbẽ kè aõ kú bùrannõ kú ñ píngi aǝe lugalugaa.

¹⁷ Musa bǝñyo bùran à gǝaño Luda kiia, ben aǝ zè gĩzi kpíii pì sae.

¹⁸ Tésukpe dà Sinai kpíiila kè Dii pita gwe kǝn téo yãnzì. Tésukpe pì fèe lán mòda tésukpe bà, ben kpíii pì e nigánigãa maamaa.

¹⁹ Kuru'õ gbãaa e kaara. Kè Musa yã ò, ben Luda wèla lapatana guu.

²⁰ Dii pita à zè Sinai kpíii mìsǝntèa à Musa sisi, ben à didi à gàa gwe.

²¹ Dii bène: Ñ pita ñ kpākẽ gbẽnozi, aǝton ví gulela aǝ mó wà ma gwaro, le aǝ paridee tón gagaro yãnzì.

²² Baa sa'ori kè aǝe sǝmaziino, aǝ gbãsi bõ ñ zĩndan le màton fènzìro yãnzì.

²³ Musa bè Diine: Aǝe didiro, zaake n kpākẽwazi n bè wà tǝtè lé sèeda da kpíii pì gèezi à gǝ n pǝ ùme.

²⁴ Ben Dii bène: Ñ pita ñ Aruna sé ñ suo, mǝde sa'orinõ kǝn gbẽ kpaaano tón ví guu baa aǝ mó ma kiario le màton fènzìro yãnzì.

²⁵ Ben Musa pita gbẽ pino kiia à yã pì òñne.

20

Dokayã mèn kurinõ

¹ Luda yã kèkii ò píngi à bè:

² Mámbe Dii a Luda ũ. Ma a bǝe zǝbleen Igipiti.

³ Àtongõ dii ke ví ma gberaro.

⁴ Àton pǝke taka ke à kúe à donzi kenero, pǝ kè kú musu ke tǝtèa ke í guun yoo, zaake mamoma Dii a Luda má nǝsegãaano ví. Mèè gbẽ kè yemaziroonõ yã zaa wí ñ boriino musu ai à gá pé ñ swǝkpèenɔa kǝn ñ nasionõ.

⁶ Gbẽ kè aõ yemazi aõ ma dokayãno kũnãno sǝ, mèègõ gbẽkèe víñyome ai ñ boriia.

⁷ Àton mamoma Dii a Luda tǝ sí pǝpǝro, zaake gbẽ kè ma tǝ sì pǝpǝa mé tó à bõ páro.

⁸ Àgae don kámmabogurɔɔ zĩ né ma pómɛ.

⁹ Àgae a bura zĩ kɔn a zĩ pínɡio ke gurɔ swɛɛdo,

¹⁰ à swɛɛplaadee ɡɔ deare kámmabogurɔɔ ũ, zaake mamɔma Dii a Luda ma pómɛ. Àton zĩ ke ke gurɔɔ pì zĩro, apinɔ ke a nɛɡɔgbɛ ke a nénɔgbɛ ke a zĩkeri ɡɔgbɛ ke nɔgbɛ ke a pókádee ke nibɔ kè kú a bɛ.

¹¹ Zaake gurɔ swɛɛdon ma musu kɔn tɔtɔeo kè kɔn ísiaao kɔn pɔ kè kú n guuno pínɡi, ben ma kámma bò à gurɔ swɛɛplaadee zĩ. Beee yānzi ma aubarika dà kámmabogurɔɔ pínzi, má diɛ ma pɔ ũ.

¹² Àgae bèɛ lí a de kɔn a daone, lɛ à ɡi ke bùsu kè mamɔma Dii a Luda mée kpaaawaan.

¹³ Àton gbɛ dero.

¹⁴ Àton zina kero.

¹⁵ Àton kpái oro.

¹⁶ Àton yā di a gbɛdaaaaro.

¹⁷ Àton a gbɛdaaa ua ni dero. Àton à nɔɔ ni dero ke à zĩkeri ɡɔgbɛ ke nɔgbɛ ke à zù ke à zaaki ke pɔ kè à vīnɔ pínɡi.

¹⁸ Baade pínɡi lapatana mà kɔn kuru'ɔo, aɔ loupina è kɔn tésukpɛo dɔ kpīii musu, ben vīa n kú aɔɛ lugalugaa aɔ ze káaa.

¹⁹ Aɔ bè Musane: N yā owe n zīnda, wé ma. Nton tó Luda yā owero, lɛ wàton gagaro yānzi.

²⁰ Musa bènnɛ: Àton tó vīa a kũro, zaake kè à a yɔ à gwa yānzin à mòzi, lɛ àɡɔ à vīa vī bensɔ àton durun kero yānzi.

²¹ Aɔ ze káaa, ben Musa sɔ tésukpɛ gègete pizi, guu kè Ludaa kún pìn.

Dii gbagbaki ya

²² Ben Dii bè Musane: N yā kèkii o Isarailinɔnɛ: Á mà a zīndanda lán ma yā òare zaa musu nà.

²³ Àton taa ke ke à namaro. Àton kondogi ke vura pi taaɔ ũro.

²⁴ À ma gbāgbākii bo kɔn ɛɛo à saa oa kɔn sãanɔ kɔn zùnɔ, sa'opɔ kè wè ká tén à té kú kɔn kennakɔo sa'opɔo. Guu kè má diɛare àɡɔ ma sísín, mé mɔ a kiia mà aubarika daagu.

²⁵ Tó ée ma gbāgbākii pì boo kɔn gbèò, àton bo kɔn gbè anaoro, zaake tó a ɡá pɛɛa, á tò à gbāsì lɛn gwe.

²⁶ Àton ma gbāgbākii bo à à didikii kero, lɛ a bũukɛɛ tón ɔɔaaro yānzi.

23

Yakena a zéa

¹ Àton wàpe baaru kpáro. Àton ze kɔn gbɛ zaaao eɡɛ sèedadee ũro.

² Àton té pariizi yāzaakena guuro. Àton ze kɔn pariio yákpɛ guu à bɔ yāzɛdee kpɛero.

³ Tó takaaside yā nnaro, àton zɛoro.

⁴ Tó n ibɛɛ zù ke à zaaki sàsá bensɔ n kpakũo, n kú n ɡáone bɛ.

⁵ Tó n n zanguri zaaki è èe fuu asooa, n à ĩan ká, nton à tónlo.

⁶ Tó takaaside yā nna, àton bɔ à kpɛero.

⁷ À zà kú kɔn mɔnafikio. Àton taarisaidee ke gbɛ maaa dero, zaake mé tó taaridee bɔ páro.

⁸ Àton ɔɔnkpɛɛghaa síro, zaake ɔɔnkpɛɛghaa è tó wée deenɔ vĩa kũme, bensɔ è gbɛ maaano yá liɛ kpɛgãnda.

⁹ Àton wée tã bàmɔaro. Á bàmokɛɛ dɔ, zaake bàmɔnɔn a ũ yá zaa Igipiti.

¹⁰ Àgae pɔ tɔ a buraaɔa à keke ai wè swɛɛdo,

¹¹ à wè swɛɛplaadeen à tó tɔtɛ kámma bo à ìam pá, le a takaasideenɔ e wà à zà kè bɛ gweenɔ kɔ wɛ, nòbɔsɛtenɔ e wà à kpaa só. Á ke le dɔ kɔn a geepe búa kɔn a kùkpɛo.

¹² Àgaegɔ zĩ keɛ ai gurɔ swɛɛdo, à swɛɛplaadeen àgae kámma bo, le a zùnɔ kɔn a zaakɔn e wà kámma bo, bensɔ a zònɔ kɔn bàmɔnɔ é e wà ìam pá.

¹³ Àgɔ yá kè má òareenɔ kũna píngi. Àton tãano tɔ síro. Wàton ń tɔ ma a lén sero.

*Zĩbaa mèn aagɔnɔ
(Bn 34:18-26)*

¹⁴ Wè kɔn wèò àgae mó zĩbaa kemɛ gèn aagɔ.

¹⁵ Àgae Buredi Sése'èzɛsai zĩbaa ke lán má diɛare nà, àgae buredi sése'èzɛsai só ai gurɔ swɛɛplaa mɔɔ kè wè be Abibu guu a gurɔɔa, zaake mɔɔ pì guun a bɔɛ Igipiti. Gbɛke tón mó ma kiia okoriro.

¹⁶ Àgae Pókɛkena zĩbaa ke gurɔɔ kè a na pókɛkenaa, à a bura pɔ káakunɔ kpáma. Àgae Pódufublena zĩbaa ke wè yàanaa, gurɔɔ kè a a bura pónɔ kákɔa píngi.

¹⁷ Wè kɔn wèò gèn aagɔ a gɔgbɛ píngi mó kakɔana ke mamɔma Dii a Luda aezĩ.

¹⁸ Àton pòsesena kpáma ledɔ kɔn sa'opɔ aruoro. Àton zĩbaa sa'opɔ nòsi diɛ guu dɔaro.

¹⁹ Àgae gá mamɔma Dii a Luda ua kɔn a bura pɔ káakunɔ. Àton blènɛ nòbɔ kuku kɔn à da yɔ'ioro.

Luda Malaika é dɔ a gbɛnɔnɛ aɛ

²⁰ Mé Malaika gbare à dɔare aɛ à a dákpa zén à káao guu kè má kèken.

²¹ Á làakari dɔ à yáa à à yá ma. Àton bɔ à kpɛero, zaake eé sùu keao a taari yá musuro kè ma tɔ kúa yánzi.

²² Tó a à yá mà bensɔ a yá kè má òaree kè píngi, mégɔ de a ibɛnɔ ibɛɛ ùme, a wɛderinɔ wɛderi ũ.

²³ Ma Malaika pì é dɔare aɛ à gá zeare bùsu kè Amɔrinɔ kún kɔn Itinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Kanaanɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔ, mé ń kaate.

²⁴ Àton kúe ń tãanɔnɛ à zò bleñnero, àton ń kena kero. Á ń gboro à ń gbɛnɔ wiwi.

²⁵ Á dɔ Dii a Ludazi, eé aubarika daare a pòbleen kɔn a íminao, eé gyãano kɛawa.

²⁶ Nògbɛnɔ é nò bɔɛ a bùsunlo bensɔ pãaa égɔ kuuro. Mé a wèndi bà dɔare kɔn mòkyakooo.

²⁷ Mé vĩa dada gbɛ kè aɔɔ kú a aenɔzi mé tó bídi gɛ borii kè a ka ń kiianɔn, mé tó a ibɛnɔ kpɛ kpáare.

²⁸ Mé zɔmantɛnɔ gbare a aɛ aɔ ká Ivinɔn kɔn Kanaanɔ kɔn Itinɔ aɔ pérmáare.

²⁹ Èe ke mé pérmáare wè doo guu gɔnlo, le bùsu pì tón gɔ lákpe ũ nòbɔsɛtenɔ daalaro yánzi.

³⁰ Mégɔ pérmáare busebuseme ai à gá pari kú à ká à bùsu pì sí.

³¹ Mé a bùsu lé keare zaa Isia Tɛa léa ai Filisitininɔ Isia léa, zaa gbáa lén ai Yuflati léa. Mé bùsu pì deenɔ naare a ɔzĩ à pérmá.

³² A bà tóngō kú n' yān ke n' tāano yānlo.

³³ Àton tó aṣgō kú a būsuno, le aṣton tó à durun kemero, zaake tó a n' tāano gbàgbà, a takute kpàkpa a zīndaneme.

24

Luda bà kuuna kōn Isarailino sèda

¹ Dii bè Musane: Mmōn kōn Arunao kōn Nadabuo kōn Abiuo kōn Isaraili gbēnsi gōon baaagō akurino, à didi kpīiia à mó ma kiia, à dōnzi kemē zaa kaaa.

² Mbe né sōmazi ndo, gbē kpaaano tōn mó kīro bensō parii tōn didiño kpīii kè musuro.

³ Musa gāa à yā kè Dii ò tōkēñne pīngi kōn dokayāno pīngi. Aṣ wè lēdole n' pīngi wà bè: Yā kè Dii ò pīngi wé kē.

⁴ Ben Musa yā kè Dii ò pīno kè takada guu pīngi.

À fēe kōngō ide'ide à gbāgbākii bō kpīigēzi, ben à gbè pēpēe mēn kuri awēplaa Isaraili bori kuri awēplaaano pō ũ.

⁵ À Isaraili gōkpāreño zī kōn zūswarene bōrōno, ben aṣ sa'opo kè wè ká tén à té kú òo Diia kōn sáabukpana sa'opōno.

⁶ Ben Musa zù pīno aru si à kpàate lēo plaa. À à lēo doo diē kōn taao à à lēo doo àe gbāgbākīia.

⁷ Ben à Dii bà kuunaño takada sè à à kyó kēñne. Ben aṣ bè: Yā kè Dii ò pīngi, wé kē wé mī siēne.

⁸ Ben à aru pī sè à fāmma à bè: Dii bà kuunao arun gwe lán á mà nà pīngi.

⁹ Musa kōn Arunao kōn Nadabuo kōn Abiuo kōn Isaraili gbēnsi gōon baaagō akurino didi kpīiia.

¹⁰ Aṣ Isarailino Luda è. Safia gbè gusararaa kaena à gbá gīzī, à í de búgu wásawasa lán ludambe búgu bà.

¹¹ Luda e pōke kē Isaraili gbāadee pīnoñero. Aṣ wēe siàle, ben aṣ pō blè aṣ í mī.

Musa kuuna Sinai kpīii musu

¹² Dii bè Musane: N' didi kpīiia n' mó ma kiia ngō kú gwe. Mé gbè walaa kè ma a dokayāno kēano kpāmma, le n' e n' dañne.

¹³ Ben à fēe kōn a kpāasi Yōsuao, aṣe gaa didi Luda kpīiia.

¹⁴ Ben Musa bè gbēnsinōne: Àgō wa dāa kè, wé eara wà su a kiia. Aruna kōn Uruo egō kúao. Tó gbēke yāke vī, à gáo n' kiia.

¹⁵ Ben Musa didi kpīii pia. Tésukpe dà à mīsōntēa,

¹⁶ ben Dii gakui pīta Sinai kpīii pia. Tésukpe pī daàla le ai gurō swēedo, à gurō swēeplaadeen Dii lé zù Musazi zaa tésukpe pī guu.

¹⁷ Isarailino Dii gakui è lán té kè è n' blee bà kpīii pī mīsōntēa.

¹⁸ Ben Musa gē tēluguu pī guu à èara à didi kpīii pia. À kú gwe ai gurō baplaa faantē kōn gwāavīo.

31

Luda bisakutaa

¹ Dii yā ò Musane à bè:

² N' ma! Ma Uri né Bezaeli, Uru dio, Yuda borii sè.

³ Má tò ma Ninii kúa, ben à òndō kōn gonio kōn dōnao è zī pīngi guu.

⁴ À zā ble pōnoa dō kōn vurao kōn kondogio kōn mōgotēo.

⁵ À gbè bèede ana dō kōn à dana pò guuo kōn lí'anao kōn ɔzĩ sãnda pĩngio.

⁶ Beee gbera ma Aisamaki né ɔliabu, Dani borii dié à dɔnleri ũ. Ma ɔzĩkerino gbà ɔndɔ ű pĩngi, le aɔ e wà pò kè má dienneɛno ke pĩngi:

⁷ Dakɔreki kuta kōn doka àkpatis kōn à nékpaeo kōn kpé pì pò keteno pĩngi,

⁸ teebu kōn a pò keteno, vura atɛɛ dabu kōn a pò keteno pĩngi, tuaetitik-patakii,

⁹ sa'opo kè wè ká tén à té kũ oki kōn a pò keteno pĩngi, dàga kōn a dibɔ,

¹⁰ pókásaa kè wà tãno, sa'ori Aruna pókásaa kè eé sɔmaziino kōn à néno sa'opókásãno pĩngi,

¹¹ pò kyakenosi kōn bisakuta tuaetiti gũ nnaao. Aɔ pò pino ke, lán má dienne nà pĩngi.

Kámmaboguro yā

¹² Dii yā ò Musane à bè:

¹³ Ñ ò Isarailino aɔ kámmaboguro kè má dié yā da, zaake à de sèeda ũ mapi kōn apino dagura ai a boriia, le à e à dō mamoma Dii ma a se ma gbēno ũ.

¹⁴ Àgae kámmaboguro pì yā da, zaake gurɔ pì kuuare adoname. Gbē kè gurɔ pì tē kē, adee gāme. Gbē kè zĩ kè gurɔ pla, wà adee bɔ a gbēno té wà de.

¹⁵ Àgae zĩ ke gurɔ swɛɛdo, à gurɔ swɛɛplaadeen é kámma bo, zaake mamoma Dii ma pómɛ. Gbē kè zĩ kè kámmaboguroa gāme.

¹⁶ Isarailino gaegɔ kámmaboguro pì yā kũna aɔ dié gurɔ isi ũ ai ní boriia ma bà kuunaŵyo yā ũ.

¹⁷ Eégɔ de sèeda ũ mapi kōn Isarailino dagura gurɔ pĩngi, zaake mamoma Dii ma musu kōn andunao kè gurɔ swɛɛdome, ben má yāa ma kámma bò à gurɔ swɛɛplaadee zĩ.

¹⁸ Kè Dii yā ò Musane Sinai kpili musu à yāa, ben à dokayā kè gbè walaano mèn plaa kōn a zĩnda ɔno à kpaa.

32

Vura zùswarene bɔro

¹ Kè gbēno è kè Musa e pita kpili musu kpaaro, aɔ kàkɔa Arunazi aɔ bène: Ñ fɛɛ n taa keno kewe le aɔ dɔwe aɛ, zaake Musa kè wa bɔɛ Igipiti pì, wà dō yā kè à à lèro.

² Ben Aruna bèné: À a nɔgbēno vura swāino bɔɛ kōn a négɔgbēno póno kōn a nénɔgbēno póno à móomɛ.

³ Ben ní pĩngi a vura swāino bɔbɔ aɔ kpà Arunaa.

⁴ À sì à kàsa lán zùswarene bɔro bà, ben à lòlo. Ben wà bè: Isarailino, a tãan yè! Àmbe à a bɔɛ Igipiti.

⁵ Kè Aruna è le, à sa'okii bò zù pì aɛ, ben à kpàakpa kè à bè: Dii zĩbaa kuu zia.

⁶ Kè guu dō, gbēno fɛɛ wà sa'opo kè wè ká tén à té kũ òa kōn kennakɔ sa'opo. Gbēno vɛɛ wè pò blee wè í mui, ben aɔ fɛɛ wè pāpāa kɛɛ.

⁷ Ben Dii bè Musane: Ñ pita n gá! N gbē kè n bɔŵyo Igipitino yàa.

⁸ Aɔ kè zé kè má dɔdañnea kpakpaa, aɔ vura kàsa taa ũ lán zùswarene bɔro bà, aɔ kùene aɔ saa òa wà bè, Isarailino taa kè à ní bɔɛ Igipitin gwe.

⁹ Ben Dii liara à bè Musane: Má è gbē pino swā gbāame.

¹⁰ Ñ gumala le mà a pētē fɛɛzi mà ní kaate, mɔde mé n boriino ke bíta.

11 Ben Musa agbaa kpà Dii a Ludane à bè: Dii, b́yānzin n pētē é fēe n gbēnɔazi kè n ń b́e Igipiti kɔn n gbāa bítao kɔn n gāsā gbāaaɔ?

12 Igipitinɔ é be aɔ kaatena yānzin n ń b́ezi, le n e n ń dede kpíiinɔ musu n ń yāa anduna guu. N n pɔfē kpáe n yā kè n yezi n pita n gbēnɔa pì bɔ n nòsen.

13 N dɔ n zɔbberinɔ Ibrai kɔn Isaakuo kɔn Isarailio yān, zaake ń sīnne kɔn n kuunao n bè, né ń borii kaara lán sɔsɔnenɔ bà, né b́usu kè n à yā ònne kpá n boriinɔa wàgɔ vī gurɔ píngi.

14 Ben Dii yā kè à bè é pita a gbēnɔa pì bɔ a nòsen.

15 Musa èara à pita kpíiia, à doka gbè walaa mèn plaaa pìnɔ kúna a ɔzī. Yā kēna gbè pìnɔa kpa plaplāa píngi.

16 Luda bé à gbè walaa pìnɔ à, àmbe à yā kēnma.

17 Yɔsua gbēnɔ wíii mà, ben à bè Musane: N zī wíi ma dɔ bùran.

18 Musa bè: Zìblena wíii bé à dɔ gwero, wēnda ɔɔɔnan gwe sɔro, gbēnɔ lèsinan mée maa.

19 Kè à kà kīi kɔn bùrao, à è wèe ɔ wāa zùswaree pì ae, ben à pɔ fē. À gbè walaa kè à kúna pìnɔ pāe kpíigēezi gwe, aɔ wíwi.

20 Ben à zùsware kè wà pì pì sè à dà tén. À à tí bɔ, ben à kà ín à kpà Isarailinɔa, aɔ mì.

21 Ben Musa Aruna là à bè: Bón gbē pìnɔ kēnnē, gbasa ń tò aɔ durun bíta kè taka kè?

22 Ben à wèàla à bè: Nton pɔ fēro, mare. N gbē pìnɔ dɔ, kè aɔ zaa.

23 Aɔmbe aɔ bèmē mà tāa ke ke à dónne ae. Aɔ bè Musa kè wa b́e Igipiti pì, wà dɔ yā kè à à lèro.

24 Ben ma bēnne gbē kè aɔ vura vīinɔ b́e wà móo. Kè aɔ mòo, ben má kà tén, ben à bɔ zùswarene b́orɔ pì ù.

25 Musa è Aruna tò gbēnɔ e ń pɔyezi kēe, ben aɔ gɔ fabona pɔ ù ń ibeenɔne.

26 Ben à zè bùra gēkiia à bè: Gbē kè aɔ kú Dii kpaanɔ mó ma kuu. Ben Levi boriinɔ kàkɔa à kuu.

27 À bēnne: Dii Isarailinɔ Luda bè, a baade a fēdaa logo à dɔdɔ bùrazi gule kɔn guleo, a baade a gbēnɔ kɔn a gbēnnanɔ kɔn a gbēdaaanɔ dede.

28 Levi boriinɔ kè lán Musa dànnē nà. Gbē kè wà ń dēde zī pìanɔ kà gɔɔn b́orɔ aagɔ taka.

29 Ben Musa bè Levi borii pìnɔne: Lán a bɔ a nénɔ kɔn a gbēnɔ kpēe nà, a a zīnda kpà Diia gbāa, Dii aubarika dàagu gbāan gwe.

Musa agbaakpana Diine Isarailinɔne

30 Kè guu dɔ Musa bè gbēnɔne: A durun bíta kè, baa kɔn beeeo mé èara mà didi kpíiia mà gá Dii kiia dɔ, wègɔ dɔro ke mé e mà agbaa kpánēare a durun yā musu.

31 Ben à èara à gàa Dii kiia à bè: N yā nna! Gbē pìnɔ durun bíta kè, aɔ tāa ke kè ń zīndanē kɔn vuraɔ.

32 N sùu ke! N ń durun kēnnē. Tó lenlo, n ma tɔ gogo takada kè ń kè guu.

33 Dii bène: Gbē kè durun kēmē tón mé gogo ma takada guu.

34 N gá kɔn gbēnɔ guu kè má ònnēen sa. Ma Malaika é dōnnē ae. Baa kɔn beeeo tó ma wētāmmana gurɔ kà, mé wēe tāmma ń durun yānzi.

35 Ben Dii gagyāa kà gbēnɔn zùswaree kè aɔ tò Aruna pì pì yānzi.

33

¹ Dii bè Musane: Ñ fée ñ gu kè, mpi kòn gbē kè n bōnyo Igipitino, ñ gányo būsū kè má la dà Ibraïne kòn Isaakuo kòn Yakubuo ma bè mé kpá ñ boriinon.

² Mé Malaika gbare à òbare ae mé péare Kanaanōa kòn Amōrino kòn Itino kòn Perizino kòn Ivinō kòn Yebusinō.

³ A gá būsū kè zwi kòn zó'io din pì guu. Mòde mé gáaoro, le màton a kaate zénlo yānzi, zaake swāgbāadeenōn a ũ.

⁴ Kè gbēno yā pāsì pì mà, aō ɔ dō, ben gbēkee e a zāblebōno da doro.

⁵ Zaake Dii gīake à yā ò Musane à o Isarailinōne à be: Swāgbāadeenōn ñ ũ, baa tó ma taa ōnyo kēse do, mé ñ kaate. Aō baade ñ zāblebōno bōbo, mégō dō dian mé kēnyo nà.

⁶ Ben Isarailino ñ zāblebōno bōbo, aōe da doro zaa Orebū kpīi kiia.

⁷ Musa è bisakuta sé à gá à dō būra kpee bōruna kòn būra pìo fēte. À tó kpà kutaa pīne dakōreki kutaa. Gbē kè ye Dii yāzi adee è bō à gá dakōreki kutaa pì kiia būra kpee gwe.

⁸ Tó Musa bō èe gaa kpé pì kiia, baade è bō à ze a kpelea agō à gwaa ai à gá à gēn.

⁹ Tó Musa gē kpé pìn, téluguu è pita agō dō kpelea, ben Dii è yā oo.

¹⁰ Tó gbēno è téluguu pì dō kpele pia, baade è dōnzi kē a kpele.

¹¹ Dii è yā o kòn Musao tētētē, lán gbē è yā o kòn a gbēnnao nà. Musa è eara à su bōran, mōde Nuni né Yōsua à kpāsi è bō kpé pīnlo.

Dii bō à mōna Musazi

¹² Musa bè Diine: N bème mà gá kòn gbē pīno, mōde née gbē kè née daamee omēro. Àe kè sō n bè, ñ ma dō n gbēnna ũ bensō ma n pōnnaa è.

¹³ Zaake ma n pōnnaa è, ñ tó mà n laasuuno dō sa, le mà e màgō n dō màgō nnanyo yāpura. Ngō dō kè borii kēkii né n gbēnōme.

¹⁴ Ben Dii wēla à bè: Ma wée égō téazi mà a gba kāmabona.

¹⁵ Musa bè: Tó né wée téwaziro, ñton wa fēe kēro.

¹⁶ Tó née gāworo, dian wee e wà dō kè mapi kòn n gbē pīno wá nnanyo? Wee wa dōkōzi kòn bori pāndenō anduna guu diame?

¹⁷ Dii bène: Yā kè ñ gbēkamaa pì mé kē, zaake n ma pōnnaa è, má n dō ma gbēnna ũ.

¹⁸ Musa bè: Ñ n gakui dōame.

¹⁹ Ben Dii wēla à bè: Mé tó ma maake pīngi bō n ae, mé mà tó Dii sísi n ae, zaake gbē kè mà yezi mà sūu keon mé keo, bensō gbē kè má yezi mà wēnda dōnen mé dōne.

²⁰ Ben à bè: Né fō ñ ma uu gwaro, zaake gbēntee é fō à wée simale agō kuuro.

²¹ Dii bè: Ñ guu gwa da ma sae kè. Ñ ze gbē musu gwe.

²² Tó ma gakui pì e gē, mé n sōto gbēkotoon mà a ɔ kúnla ai mà gēte.

²³ Tó ma a ɔ gōnla, né ma kpee kpaa e sa, mōde wee fō wà ma uu ero.

34

Gbè walaa dufun

¹ Dii bè Musane: Ñ gbè walaa kē mēn plaa lán káakupōno bà, mé yā kè kú à káakupō kè ñ wīnōa kēnma.

² Ngō kú soru guu kōngō. Ñ didi Sinai kpīiia ñ ze ma ae à mīsōntēa.

³ Gbēke tón mōnyoro. Wāton gbēke e gukea kpīi pia sero. Baa sāa kē zù tón mó pō ble à gīzīro.

⁴ Musa gbè walaa à mèn plaa lán káakupɔɔɔ bà. À fɛɛ kɔngɔ ide'ide, ben à didi Sinai kpíiia à gbè walaa mèn plaaa pínɔ kúna a zĩ lán Dii ònɛ nà.

⁵ Dii pita tésukpɛ guu à zè à saɛ, ben à a zĩnda tó sisi.

⁶ Kè Dii e gɛɛ à aɛ, à a tó sisi à bè: Dii, Dii Luda wɛndadɔnnɛri sùudeen ma ũ. Ma pɔɔ è fɛ kpaaro, má gbɛkɛ kɔn náanɛo vĩ bíta.

⁷ Mɛɛgɔ gbɛkɛɛ vĩ kɔn gbɛnɔ ai n̄ bori lémme, mé n̄ yá zaaanɔ kɛ́nɛ kɔn n̄ taarinɔ kɔn n̄ durunnɔ. Mɔde mɛɛ tó taaridee tó páro. Mɛɛ denɔ yá zaaa wí n̄ nénɔ musu kɔn n̄ dionɔ kɔn n̄ swákpɛɛnɔ kɔn n̄ nasionɔ.

⁸ Musa dàɛ a puua à dɔnzi kènɛ gɔɔ

⁹ à bè: Dii, zaake ma n pɔnnaa è, n̄ gáwao. Baa kè gbɛ pínɔ swá gbáa, n̄ sùu kɛwao kɔn wa yá zaaanɔ kɔn wa durunnɔ, n̄ wa sé n pónɔ ũ.

Luda bà kuuna kɔn Isarailinɔ

(Bɔn 23:14-19)

¹⁰ Dii bè: Ma bà égɔ kúaome. Mé yáɔnsaɛ kɛ a píngi wáa kè gbɛkɛɛ e a taka kɛ bori kɛ guu andunan zikíro. Borii kè aɔɔ ligaaiziinɔ é ma yákená e, zaake mé yá naasidee kɛao.

¹¹ Àgɔ yá kè má òare gbáa kúna, mé péare Amɔrinɔa kɔn Kanaanɔ kɔn Itinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Yebusinɔ.

¹² À làakari kɛ! Àton lédole kɛ kɔn bùsu kè ée gaa gɛn deenɔoro, lɛ àton takutɛɛ kpákpa a zĩdanero yánzi.

¹³ À n̄ sa'okiinɔ gboro à n̄ tãa gbɛnɔ wíwí à Asera línɔ zɔzɔ.

¹⁴ Àton kúɛ tãanero, zaake mamɔma Dii ma tón Nòsegɔaano, mɛɛ nòsegɔaano kpá.

¹⁵ À làakari kɛ! Àton lédole kɛ kɔn bùsu pì deenɔoro, zaake tó aɔɔɛ pápáa kɛɛ n̄ tãanɔ yá musu, aɔɔɛ saa oofɛma, aɔɛ a sísí à n̄ sa'onɔɔɔ sɔ́nyome.

¹⁶ Àton nɔɔ sé a nénɔnɛ n̄ téro, zaake tó aɔ nénɔgbɛnɔ e pápáa kɛɛ n̄ tãanɔ yá musu, aɔɛ tó a nénɔ pápáa kɛ́nyo se.

¹⁷ Àton mò pi tãa ũro.

¹⁸ Àgae Burɛdi Sése'ɛzɛsai zĩbaa kɛ. Àgae burɛdi sése'ɛzɛsai só gurɔ swɛɛplaa mɔɔ kè wè sísí Abibu guu lán má diɛare nà, zaake mɔɔ pì guun a bɔɛ Igipiti.

¹⁹ A daudunɔ né ma pónɔmɛ n̄ píngi kɔn a pókáde nékya káakunɔ n̄ píngi, zù kɛ pókɛtɛnɔ.

²⁰ Àgae zaaki nékya káaku bo kɔn sãao. Tó ée boro, à à waa fĩ à dɛ. Àgae a daudunɔ bo. Gbɛkɛ tón mó ma kiia okoríro.

²¹ Àgae zĩ kɛ gurɔ swɛɛdo à kámma bo à gurɔ swɛɛplaadee zĩ, baa búwigurɔ kɛ pókɛgurɔ.

²² Àgae Pókɛna zĩbaa kɛ gurɔ kè a na bura pò káaku kɛkenaa. Àgae Pódufublɛna zĩbaa kɛ wè yáanaa.

²³ Wè kɔn wèo gɔgbɛ píngi gae mó mamɔma Dii Isarailinɔ Luda aɛzĩ gɛn aagɔ.

²⁴ Mé péare boriinɔa mé a bùsu lɛ kaaraare. Gbɛkɛ é a bùsu nii dɛ gurɔ kè ée mɔɔ mamɔma Dii a Luda aɛzĩ wè kɔn wèo gɛn aagɔro.

²⁵ Àton pòsesena kpáma lɛdo kɔn sa'opɔ aruoro. Àton Banla sa'onɔɔɔ diɛ guu dɔaro.

²⁶ Àgae gá mamɔma Dii a Luda ua kɔn a bura pò káakunɔ. Àton blènɛ nòbo kuku kɔn à da yɔ'íoro.

²⁷ Ben Dii bè Musanɛ: N̄ yá pínɔ kè takadan, zaake ma bà kuunanyo kɔn Isarailinɔ yánɔmɛ.

²⁸ Musa kú kǝn Diio gwe ai gurɔ baplaa fáantɛ kǝn gwáavĩo pǝblena sai ímina sai. Ben Dii a bà kuunańyo yá mèn kurino kɛ gbɛ walaa pĩnɔa.

Musa uu tɛkɛna

²⁹ Kɛ Musa pita Sinai kpíiia, à gbɛ walaa mèn plaa kɛ doka kɛa pĩnɔ kũna a zĩ. À dɔ kɛ a uu e tɛ kɛɛ aɔ yá'ona kǝn Diio yǎnzĩro.

³⁰ Kɛ Aruna kǝn Isarailino à ɛ n pĩngi, à uu e tɛ kɛɛ, vĩa n kũ wà sɔzi.

³¹ Ben Musa n sisi. Aruna kǝn gbɛnsino ɛara wà mɔ à kiia, ben à yá òńyo.

³² Beee gbɛra Isarailino sɔzi n pĩngi, ben à yá kɛ Dii diɛne Sinai kpíiii musu òńne pĩngi.

³³ Kɛ à yá òńne à yáa, à sáta kù a uua.

³⁴ Tó à gɛ à yá o Diio, ɛ sáta go lɛ à kpɛ à bɔ. Tó à bɔ, ɛ yá kɛ Dii diɛne o Isarailinoɛ,

³⁵ ben aɛ ɛ kɛ à uu e tɛ kɛɛ. Musa ɛ ɛara à sáta kù a uua lɛ à kpɛ à gɛ à yá o Diio.

40

Bisakuta kyakɛna

¹ Dii bè Musane:

² N kutaa dɔ kɛ dɛ dakɔreki kutaa ũ mɔ káakun gurɔ káaku zĩ

³ n àkpati kɛ doka gbɛ walaanɔ kù à guu diɛn n lábure mɔ kpázi.

⁴ N gɛ kǝn teebu mɔ n à taano káa zɛazɛa. N gɛ kǝn dabu mɔ n à fitiano kɛɛ.

⁵ N vura tuaetitipatakii mɔ diɛ doka àkpati aɛ n kuta kpɛɛɛ lábure logo n tataàlɛ.

⁶ N sa'opɔ kɛ wɛ ká tén à tɛ kũ okii diɛ dakɔreki kpɛɛɛa,

⁷ n dàga mɔ diɛ dakɔreki kutaa dagura kǝn sa'okiio n í kán.

⁸ N kara mɔ kpá n ligazi, n lábure kpá kara pì léa.

⁹ N pɔ kyakenɔsi mɔ sɛ n kù kpɛ pia kǝn pɔ kɛ kù à guuno pĩngi n diɛ ma pɔ ũ kǝn à zĩkebɔnɔ, aɛ gɔ ma pɔ ũ.

¹⁰ N nɔsi pì kù sa'okii pia kǝn a zĩkebɔnɔ pĩngi. N sa'okii pì diɛ ma pɔ ũ, eégɔ dɛ ma pɔ ũ deńla.

¹¹ N nɔsi pì kù dàga pia kǝn a dibɔ, aɛ gɔ ma pɔ ũ.

¹² N mɔ kǝn Arunao kǝn a nɛnɔ dakɔreki kpɛɛɛa n n zú o gwe.

¹³ N sa'ori pɔkásáa mɔnɔ da Arunane, n nɔsi kúa n à diɛ ma pɔ ũ, eé gɔ ma gbàgbàri ũ.

¹⁴ N mɔ kǝn à nɛnɔ dɔ n utagyaba mɔnɔ dadańne,

¹⁵ n nɔsi kúkumma lán n kù n dea nà, aɛ ma gbàgbà. Nɔsikurmmana pì bé eé tó aɔgɔ dɛ ma gbàgbàrinɔ ũ ai n boriia.

¹⁶ Musa kɛ lán Dii òne nà pĩngi.

¹⁷ Aɔ bɔna Igipiti wɛ plaade mɔ káaku gurɔ káaku zĩn wà kutaa pì dɔ.

¹⁸ Kɛ Musa e kutaa pì dɔ, à à zɛbɔ mɔnɔ pɛpɛɛ gĩa, ben à à lípɛɛ mɔnɔ pɛpɛn à à líkpanno kpàkpan, ben à lípɛɛnɔ pɛpɛɛ.

¹⁹ À bisa dààla, ben à báa kpààla lán Dii òne nà.

²⁰ À sèeda gbɛ walaanɔ sɛ à kà àkpati pì guu, à àkpati pì sɛlinɔ dà à zàanɔ guu, ben à à né kùɛa.

²¹ À gɛo kpén, ben à lábure kpà sèeda àkpati pìzi lán Dii òne nà.

²² À teebu diɛ dakɔreki kutaan lábure pì kpɛɛɛ kpa gu'igbároo kpa.

²³ À burɛdi kàɛa Diine zéazɛa lán à ònɛ nà.

²⁴ À dabu diɛ dakɔɔɛki kutaan aɛɔkɔana teebua soomɛtɛ kpa,

²⁵ à fitianɔ nàna Dii aɛ lán à ònɛ nà.

²⁶ Ben à vura tuaetitikpatakii pì diɛ dakɔɔɛki kutaan lábure saɛ,

²⁷ ben à tuaetiti gū nnaa kpàtaa lán Dii ònɛ nà.

²⁸ Ben à lábure kpà kutaa pì léa.

²⁹ À sa'opɔ kè wè ká tén à té kú okii diɛ dakɔɔɛki kpɛɛléa, ben à sa'opɔ kè wè ká tén à té kú òa kɔn flawao lán Dii ònɛ nà.

³⁰ À dàga mò diɛ dakɔɔɛki kutaa dagura kɔn sa'okiio, ben à í kàn.

³¹ Gwen Musa kɔn Arunao kɔn a nɛgɔgbɛnɔ è nɔ ɔɔnɔ kɔn nɔ gbánɔ pípín.

³² Tó aɔɔe gɛɛ dakɔɔɛki kutaan, ke tó aɔɔe sɔɔ sa'okiizi, aɔɔ è nɔ ɔɔnɔ kɔn nɔ gbánɔ pípín lán Dii ò Musanɛ nà.

³³ Ben à kara kpà à liga kutaa pìzi kɔn sa'okiio, ben à lábure kpà kara pì léa. Len Musa zĩ pì kè à yàa lɛ.

Dii gakui pitana bisakutaan

(Nar 9:15-23)

³⁴ Ben téluguu pì dà dakɔɔɛki kutaa pìla, Dii gakui kutaa pì pà.

³⁵ Musa e fɔ à gɛɛ dakɔɔɛki kutaa pínlo, kè téluguu dààla bensɔ kè Dii gakui kutaa pì pà yánzi.

³⁶ Isarailinɔ táa'ona guu, tó téluguu pì gò kutaa pìla, ben aɔɔ fɛɛ kɔn táo.

³⁷ Tó téluguu pì e goaro, aɔɔ fɛɛ kɔn táoro, sé zĩ kè à gòla.

³⁸ Fãantɛ Dii téluguu è da kutaa pìla, gwãavĩ sɔ té ègɔ kú téluguu pì guu. Len Isarailinɔ è e lɛ nɔ pínɡi nɔ táa'ona guu pínɡi.

NARONA Musa takada siigɔ̃dee

Isarailinɔ̃ kuuna gbáan 9:1-14:45, 20:1-21:35
Balamu 22:1-24:25

9

Banla zĩbaakena

¹ Dii yā ò Musanɛ Sinai gbáan Isarailinɔ̃ bɔna Igipiti wɛ plaade mɔ káaku guu à bè:

² Isarailinɔ̃ gae Banla zĩbaa kɛ à gurɔɔa.

³ À zĩbaa pì kɛ mɔɔ kèkii gurɔ̃ gɛrodosaideen uusie. À kɛ lán má dàare nà píngi kɔn à dokayā kè má dàareno.

⁴ Musa ò Isarailinɔ̃nɛ aɔ̃ Banla zĩbaa kɛ,

⁵ ben aɔ̃ zĩbaa pì kɛ Sinai gbáan mɔ káaku gurɔ̃ gɛrodosaideen uusie. Aɔ̃ kè lán Dii ò Musanɛ nà píngi.

⁶ Gbɛkenɔ̃ kú gwe aɔ̃ gbāsī kè aɔ̃ kè gèa yānzi, ben aɔ̃ e wà Banla zĩbaa kè zĩ beeearo. Ben aɔ̃ gāa wà Musa kɔn Arunao lè zĩ beee a gɔ̃

⁷ aɔ̃ bè Musanɛ: Gè yā musu wa gbāsī lè. Bóyānzi wà gīwe wà mɔ kɔn gbaano Diine kɔn wa gbɛno à gurɔ̃azi?

⁸ Musa wɛnla à bè: À zɛ ai mà ma lán Dii é o a yā musu nà.

⁹ Ben Dii bè Musanɛ:

¹⁰ N o Isarailinɔ̃nɛ, tó aɔ̃ gbɛkenɔ̃ kɛ aɔ̃ boriino kpé gbāsī gè yā musu, kɛ aɔ̃ gāa wɛtɛ zāazā ken, aɔ̃ é fɔ̃ wà Banla zĩbaa kɛmɛ zāa.

¹¹ Mɔ plaade gurɔ̃ gɛrodosaideen uusien aɔ̃ zĩbaa pì kɛ. Aɔ̃ é sá nòbɔ só kɔn bureɔ̃ dī sɛsɛ'ɛzɛsaio kɔn lá kyākya.

¹² Aɔ̃ton à kɛ tó guu dɔaro bensɔ̃ aɔ̃ton sāa pì wà kɛ éro. Aɔ̃ é Banla zĩbaa pì kɛ lán má diare nà píngi.

¹³ Gbɛ kè èe gbāsī léro bensɔ̃ èe gā wɛtɛ kearo, tó à gī Banla zĩbaa pì kɛzi, wà adee bɔ a gbɛno té, zaake èe mómɛ kɔn gbaao à gurɔ̃aro. À taari é wí à musu.

¹⁴ Bɔamɔ kè kú a té bensɔ̃ à yezi à Banla zĩbaa kɛmɛ, séde à kɛ lán ma à doka diare nà. Bɔamɔ kɔn bedeeo ní píngi yā dɔnkɔmɛ.

Téluguu dana bisakutaalaa (Bɔn 40:34-38)

¹⁵ Zĩ kè wà bisakutaa mɔ dɔ, téluguu pì dà sèeda kutaa pìla. Zaa uusie ai guu gāa à dɔo téluguu pì kú kutaa pì musu lán té bà.

¹⁶ Len ègɔ̃ kuu lɛ gurɔ̃ píngi, ègɔ̃ kú kutaa pìla fāantɛ, gwāavī sɔ̃ lán té bà.

¹⁷ Tó à gò kutaa pia, ben Isarailinɔ̃ è fɛɛ kɔn táo. Guu kè téluguu pì zɛn, gwen aɔ̃ è bura káen.

¹⁸ Tó Dii òdɔaɛnɛ lɛ, aɔ̃ è bura fɛɛ. Tó à òdɔaɛnɛ dɔ, aɔ̃ è ɛara wà bura káe. Tó téluguu pì da kutaa pìla sɔ̃, aɔ̃ bura ègɔ̃ kaenamɛ.

¹⁹ Tó téluguu pì e gurɔ̃ plaaa kɛ kutaa pìla, aɔ̃ ègɔ̃ Dii yā maa, aɔ̃ è bura fɛɛro.

²⁰ Zikenɔ̃a téluguu pì è gurɔ̃ plaaa kɛ kutaaloro. Tó Dii òdɔaɛnɛ, aɔ̃ è bura káe, tó Dii ɛara à òdɔaɛnɛ dɔ, ben aɔ̃ è bura fɛɛ.

²¹ Zikenɔ̃a sɔ̃ téluguu pì è zɛ gu dɔnkɔ̃ féte zaa uusie ai kongo. Tó à gò kongo, ben aɔ̃ è bura fɛɛ. Fāantɛ kɛ gwāavīn yoo, tó téluguu pì gò, aɔ̃ è bura fɛɛmɛ.

22 Tó tɛluguu pì gò zena kutaa pìla guro do ke mo do ke wè don yoo, aṣègò kaena b̃uramme, aṣè f̃eero. Tó à gò, ben aṣè bùra f̃e. 23 Aṣè bùra káe ke wà bùra f̃e Dii lé saero. Aṣègò Dii yá maa lán à dà Musane à ònne nà.

10

Kondogi kakaki mèn plaaan

- 1 Dii yá ò Musane à bè:
 2 N̄ kākāki pi mèn plaa k̄n kondogi kè wà gbègb̄e maamaaao gb̄no kakābo ũ l̄e aṣgae bùra f̃e.
 3 Tó wà kakāki p̄no pè, gb̄no é m̄ wà kakāanzi n̄ p̄ngi dak̄reki kp̄eḷea.
 4 Tó kākāki mèn doon wà pè, Isaraili bori d̄n'aedee kè aṣo d̄e kí ũno bé wé m̄ wà kakāanzi.
 5 Tó wà kakāki p̄no pè sik̄kenao, gb̄e kè aṣ bùra kú of̄ant̄b̄e kpaano bé wé bùra f̃e káaku.
 6 Tó wà à ḡen plaadee pè sik̄kenao, gb̄e kè aṣ bùra kú soomete kpaano bé wé bùra f̃e. Kākākip̄ena sik̄kenao p̄n gb̄no dana z̄n s̄eda ũ.
 7 Tó wà yezi wà gb̄no kakā, wāgae pé sik̄kena sai.
 8 Aruna né sa'orino bé wé kākāki p̄no pé. Eégò deare doka ũ guro p̄ngi, apino k̄n a boriino.
 9 Guro kè a ka a b̄sun, tó ée gaa z̄i ká k̄n a ib̄e kè aṣè gá wà f̄eaaono, àgae kākāki p̄no pé sik̄kenao, l̄e a yá e à d̄o mam̄ma Dii a Ludan, mé a b̄o a ib̄e p̄no z̄i.
 10 Guro kè ée p̄nnaa k̄e s̄, z̄ibaano yoo, mo dufu guro káaku z̄in yoo, àgae kākāki p̄no pé a sa'opo kè wè ká tén à té k̄n̄a k̄n a s̄aabukpana sa'op̄no, a yá é d̄magu. Mámbe Dii a Luda ũ.

Isarailino f̄ena Sinai

- 11 Wè plaade mo plaade guro barodee z̄i, tɛluguu gò s̄eda kutaala,
 12 ben Isarailino bùra f̃e Sinai gb̄an, aṣo s̄ki kpákpaai ai tɛluguu gaa à z̄e Parani gb̄an.
 13 Aṣ bùra f̄ena káakun gwe. Aṣo kè lán Dii dà Musane à ònne nà.
 14 Yuda z̄ikp̄eno bé wà bùra f̃e ḡali k̄n ḡalio káaku k̄n n̄ tuutao. Aminadabu né Nas̄n n̄ d̄n'aedee ũ.
 15 Zua né Netanelin Isaka z̄ikp̄eno d̄n'aedee ũ.
 16 Eloni né Eliabun Zebuluni z̄ikp̄eno d̄n'aedee ũ.
 17 Ges̄nu boriino k̄n Merari boriino kutaa p̄i gb̄o, ben aṣo s̄è wà dào z̄n.
 18 Ben Rubeni z̄ikp̄eno bùra f̃e ḡali k̄n ḡalio k̄n n̄ tuutao. Sedeu né Elizun n̄ d̄n'aedee ũ.
 19 Zurisadai né Selumielin Simeo z̄ikp̄eno d̄n'aedee ũ.
 20 Deweli né Eliasafan Gada z̄ikp̄eno d̄n'aedee ũ.
 21 Ben Koa boriino Luda p̄no s̄è wà dào z̄n. Wà kutaa p̄i d̄o ai aṣgò ká.
 22 Ben Eflaimu z̄ikp̄eno bùra f̃e ḡali k̄n ḡalio k̄n n̄ tuutao. Amiudu né Elisaman n̄ d̄n'aedee ũ.
 23 Pedazu né Gamalielin Manase z̄ikp̄eno d̄n'aedee ũ.
 24 Gideoni né Abidān Beyāmi z̄ikp̄eno d̄n'aedee ũ.
 25 Ben Dani z̄ikp̄eno bùra f̃e ḡali k̄n ḡalio k̄n n̄ tuutao. Aṣmbe aṣègò té kp̄e. Amisadai né Ayezan aṣ d̄n'aedee ũ.
 26 Ok̄rana né Pagielin Asa z̄ikp̄eno d̄n'aedee ũ.

²⁷ Enana né Airan Nafatali zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee ũ.

²⁸ Lán Isarailinɔ è bùra fɛɛfɛɛ wàgɔ tɛtɛkɔzi nànn gwe gáli kɔn gálio.

²⁹ Obabun Musa anzure Rueli né ũ, Midia boriime. Musa bène: Wée daa zén gana bùsu kè Dii bè è wa gbaan. Ñ mɔ ñ gáwao, wé yá maaa kenne, zaake Dii nnamana gwe lé gbèwe.

³⁰ Ben à bène: Mé gáro, mé ɛara ma bùsun ma bèdeenɔ kiiame.

³¹ Musa bè: N yá nna. Ñton wa tónlo, zaake ñ bùrakaeki maaa dɔ bensɔ mbe né ke wa wéɛdee ũ.

³² Tó n gaawao, wé yá maaa kè Dii é kɛwee kenne se.

³³ Isarailinɔ bùra fɛɛ Dii kpíii saɛ aɔ táa ò gurɔ aagɔ. Wà dɔ aɛ kɔn Dii bà kuunaño àkpatio lé à bùrakaekii ɔɔaɲne.

³⁴ Tó aɔ fɛɛ wà dà zén, Dii téluguu pì ègɔ kúnla fáantɛ.

³⁵ Tó wà dà zén kɔn àkpatio, Musa è be:

Ñ fɛɛ Dii, lé n ibɛɛnɔ fáakɔa,

lé n zangurinɔ bàa lénne.

³⁶ Tó wà diɛ, Musa è be:

Dii, ñ ɛara ñ su Isaraili bɔrɔ ũgbangbanɔa.

11

Dii téfɛna

¹ Isarailinɔ zɔka kà Diizi ñ nawɛakɛna yānzi. Kè Dii mà, à pɔ fɛɛ, ben à té fɛɛ ñ té, aɔ bùra kpadoo té kú.

² Ben gbɛnɔ wii pè Musazi. Kè à wéɛ kè Diia, ben té pì zè.

³ Ben wà tɔ kpà guu pìne Tabera, kè Dii té fɛɛ ñ té gwe yānzi.

Dii bùrunɔ gbarɛna

⁴ Bori pāndenɔ kú Isarailinɔ té, aɔɔe poble pānde nii deɛ, ben Isarailinɔ e ɔɔ dɔɔ se wà bè: Mán wé nɔbɔ en wà sóo?

⁵ Wée kpò kè wá sò Igipiti wa pɔyezia beɛɛ kɛɛ kɔn plènn kɔn gbɛzɛɛnɔ kɔn efɔnɔ kɔn aubasanɔ kɔn aubasa gizonɔ.

⁶ Tia sa wa lé gà, zaake weè pòke ero, tó èe kɛ mana kè baasiro.

⁷ Mana pì wéɛ kete, à de lán lí'ɔɔ bàme.

⁸ Isarailinɔ è sée wà ló gbèn ke aɔè zɔ gón. Aɔè disa wà kàra kɛo. À nna lán kàra tɛngo bà.

⁹ Tó kpíi kpà bùran gwāavī, ben mana pì è kwé se.

¹⁰ Musa mà wée ɔɔ dɔɔ uale kɔn ualeo. Dii pɔ fɛɛ maamaa, ben à kè Musane ñi

¹¹ à bène: Býānzín née wée tāamazi? Ma yá kparee bé à kenne zaa, ben n gbɛ pìnn gwana asoo òimeɛ?

¹² Mámbe ma gbɛ pìnnò nò sís? Mámbe ma ñ ís? Býānzín n bème mà ñ kú kpɛɛ lán nédandee bà mà gáño bùsu kè ñ la dà aɔ dezinɔnenzi?

¹³ Mákpan mé nɔbɔ en mà kpá gbɛ pìnnɔ ñ pìngii? Zaake aɔɔe wii pɛemazi wée bee mà ñ gba nɔbɔ wà só.

¹⁴ Mé fɔ mà gbɛ pìnnɔ kú kpɛɛ ñ pìngi madoro, zaake aɔ asoo demala.

¹⁵ Tó len né keme le, ñ tó ma n pɔnnaa e ñ ma de gɔɔ. Ñton tó mà nawɛa pì ke dɔro.

¹⁶ Ben Dii bène: Ñ Isaraili gbɛnsi kè ñ ñ dɔ dɔn'aɛdee ũnɔ kakɔa gɔɔn baaagɔ akuri ñ mɔño dakɔreki kuta kiiia aɔgɔ kúnyo gwe.

¹⁷ Mé pita mà yā onne gwe mà a Ninii kè kúmmaa kpadoo go mà diñne, aḡe gbēn gwana aso sényo le ñtongō ñ sēna ndo doro yāñzi.

¹⁸ Ñ o gbēnne aḡ gbāsī bō ñ zīndan zia yāñzi, aḡe ñbō e wà só. Zaake aḡ wii pēmazi wà bè, mán wé ñbō en kè wà sóo? Aḡ bè wà sáa Igipiti. Beee yāñzin mé ñ gba ñbō aḡ sózi.

¹⁹ Aḡe só èe ke guro donlo, guro plaanlo, guro sōronlo, guro kurinlo, guro baronlo.

²⁰ Aḡe só mō do gbāngbān ai à bō ñ yīn à nii bō ñ pōo guu. Zaake mamoma Dii má kú ñ té, ben aḡ pā kpāmazi. Aḡ zōka dōma wà bè, bōyāñzi wà bō Igipitizi?

²¹ Ben Musa bè: Gōgbēnō kúmao tá guu gōon bōro wāa aagō, ben n bè né ñbō kpámma wà só ai mō do gbāngbān-ó?

²² Baa tó wà sāano kōn zūno dēde paripari, eé mómmaó? Tó wà ísia kpōno sēe píngi, eé mómmaó?

²³ Dii wēla à bè: Ma gbāaa é kánloo? Né e tia, tó yā kè má ònne é ke ke eé kero.

²⁴ Musa bō à Dii yā pīno òñne. À Isaraili gbēnsino kākāa gōon baaagō akuri à ñ zé wà līga kutaa pīzi.

²⁵ Ben Dii pita tēluguu guu à yā òo. À a Ninii kè kúa kpadoo gō à di gbēnsi gōon baaagō akuri pīnoñe. Kè à a Ninii pī diñne le, aḡ annabikēe kè, beee gbera aḡe ɛara wà kè doro.

²⁶ Gbē kè Musa ñ sé gōon plaaano gō bōran, gbē doo tón Eledada, gbē doo sō Medada. Aḡe gá kutaa kīiaro, mōde Ninii pī sūmma se, ben aḡ annabikēe kè bōran.

²⁷ Gōkparē ke bàa lè à gāa à bè Musane: Eledada kōn Medadao e annabikēyā oo bōran.

²⁸ Nuni né Yōsuan Musa kpāasi ū zaa à òwazikēguro, ben à bè: Baa Musa, ñ gīñe.

²⁹ Ben Musa bène: Né ñsēgōaano kēñyo ma yā musun yó? Tó Dii a Ninii di a gbēnne aḡ gō annabino ū ñ píngi, à maaroo?

³⁰ Ben Musa ɛara bōran kōn Isarailino gbēnsi pīnoo.

³¹ Dii tò ía bō ísiaa kpa à mò kōn bōruno, aḡ dà bōrala. Aḡ līga bōrazi baama píngi à kà táguro doo ū, bensō aḡ wīana lezī kà gāsásuu plaa.

³² Faantē beee kōn gwāavīo kōn à gu làa dōnao aḡ fēe wà gāa wà bōruno kùkù. Gbē kè èe kùkù bítaro kùkù sūu baro. Ben aḡ fāe à gāga.

³³ Kè aḡ à ñbō dà ñ lén gōo, aḡe e wà só bítaro, ben Dii pō fēñzi à gagyāa kàngu.

³⁴ Ben wà tó kpā guu pīne Lóudeeno Mira, zaake gwen wà gbē kè ñbō lóu ñ kūno vīin.

³⁵ Ben Isarailino fēe gwe aḡ gāa Azero aḡ guroplaa kè gwe.

12

Miriamu kōn Arunao Musa taari'ena

¹ Miriamu kōn Arunao Musa taari è Etiopia nō kè à sè yā musu, zaake à Etiopia nō sè.

² Aḡ bè: Musa adon Dii diè à yā ò à gāzī? Èe o wa gāzī seroo? Dii yā pī mà.

³ Musa né gbē buseme, à sáa kú anduna guuro.

⁴ Gwe gōo Dii bè Musa kōn Arunao kōn Miriamuone: À bōe à gá dakōreki kuta kīia a gōon aagōa. Ben aḡ gāa ñ gōon aagōa ñ píngi.

⁵ Dii pìta tɛluguu guu à zè kutaa pì kpɛɛɛa. À Aruna kɔn Miriamuo sìsi, ben aɔ sɔzi n̄ plaa n̄ pìngi.

⁶ À bènnɛ: À ma yā ma. Tó ma annabi kee kú a té, mɛɛ bɔ mà mɔzi wɛɛgupu guu mɛɛ yā onɛ nanaa guumɛ.

⁷ Mɔde à dɛ lɛ kɔn ma zɔbleri Musaoro. Zíkɛri náanɛdeemɛ ma ua gbɛnɔ té n̄ pìngi.

⁸ Weɛ yā bɔ kɔ lén. Mɛɛ yā onɛ mà à ke utɛnɛro. È wɛɛ si ma takalɛ. À kɛ dia ée ma zɔbleri Musa taari'ena vĩa keroo?

⁹ Ben Dii pɔ fɛnzi, à a taa o.

¹⁰ Kɛ tɛluguu pì gò kutaa pìla, kusu dà Miriamula gɔɔ, à pura kù lán buu bà. Kɛ Aruna liɛ à à gwà, à è kusu dààla,

¹¹ ben à bè Musanɛ: N yā nna Baa! Nton tó wà mìsaiyā taarikɛna gbɛ ero.

¹² N̄nton tó àgɔ dɛ lán né kɛ wà ì gɛ à mè kpadoo yakana bàro.

¹³ Musa wii pɛ Diizi à bè: Luda, n yā nna! N̄ à kɛkɔa.

¹⁴ Ben Dii bènnɛ: Tó à de bé à lóu sù à uua, eé kɛnɛ wíyā ũ ai gurɔ swɛɛplaaaroo? Wà bɔɔ bùra kpɛɛ gurɔ swɛɛplaa gĩa, gbasa wà à sí.

¹⁵ Miriamu kú bùra kpɛɛ ai gurɔ swɛɛplaa. Isarailinɔ e da zénlo sé kɛ wà ɛara wà à sì.

¹⁶ Beee gbɛra aɔ fɛɛ Azero aɔ gaa wà bùra kàɛ Parani gbáan.

13

Gu'asiigwari gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ zĩna

¹ Dii bè Musanɛ:

² N̄ gbɛnɔ zĩ aɔ gá Kanaa bùsu kɛ mɛɛ kpaa Isarailinɔa gwa. N̄ n̄ dezinɔ bori gbɛ kɛ aɔɔ dɛ dɔn'aɛdee ũunɔ sé m̄n doodo n̄ n̄ zĩ.

³ Ben à n̄ gbáɛ lɛ bɔna Parani gbáan lán Dii ò nà. Gbɛ pìnɔ né Isaraili dɔn'aɛdeenɔmɛ n̄ pìngi.

⁴ Aɔ tónɔn yè:

Rubenì boriinɔ guu Zaku né Samua,

⁵ Simɛn boriinɔ guu Ori né Safata,

⁶ Yuda boriinɔ guu Yefunɛ né Kalɛbu,

⁷ Isaka boriinɔ guu Yusufu né Igali,

⁸ Eflaimu boriinɔ guu Nuni né Osea,

⁹ Beyāmi boriinɔ guu Rafu né Paliti,

¹⁰ Zɛbuluni boriinɔ guu Sodi né Gadieli,

¹¹ Yusufu né Manase boriinɔ guu Susi né Gadi,

¹² Dani boriinɔ guu Gemali né Amieli,

¹³ Asa boriinɔ guu Mikaeli né Setu,

¹⁴ Nafatali boriinɔ guu Vofosi né Nabi,

¹⁵ Gada boriinɔ guu Maki né Gueli.

¹⁶ Gbɛ kɛ Musa n̄ zĩ bùsu gwaanɔn gwe. Musa tó kpà Nuni né Oseanɛ Yɔsua.

¹⁷ Kɛ Musa e n̄ zĩ Kanaa bùsu gwa, à bènnɛ: À bɔɛ kɔn Nɛgevì gbáaò à di bùsu gusĩsĩdeea.

¹⁸ À gwa lán bùsu pì dɛ nà, tó à gbɛnɔ gbáa kesɔ aɔɔ buse, tó aɔɔ pari kesɔ aɔɔ pari,

¹⁹ tó aɔ bùsu maa kesɔ à zaa, tó aɔ wétɛnɔ bĩ vĩ kesɔ à vĩro,

²⁰ tó à tɔtɛ gbáa kesɔ à bùsa, tó à línɔ vĩ kesɔ à vĩro. À aĩa kɛ à bùsu pì líbɛnɔ sɛɛ à suo. Zaa kɛ geepi bɛ káakunɔ magurɔn yè.

²¹ Ben aɔ gaa wà bùsu pì asii gwàgwa zaa Zini gbáan ai Reobo, Lebo Amata kpa.

²² Kè aɔ bɛ kɔn Nɛgɛvi gbáao, aɔ kà ɛblɔnu, guu kè Anaki boriino Aima kɔn Sesaio kɔn Talamaio kún. ɛblɔnu kaɛna Zoá kè kú Igipiti á wè swɛɛplaamɛ.

²³ Kè aɔ kà ɛsɛkɔlu guzurɛn, aɔ geepi yɔ doo zɔ gwe aɔw lògo líá, ben gɔɔn plaaanɔ sena. Aɔ biisioo kɔn kákápurao sɛ dɔ.

²⁴ Wà tɔ kpà guu pìnɛ ɛsɛkɔlu guzurɛ, geepi yɔ kè Isarailinɔw zɔ gwe yānzi.

²⁵ Kè aɔ bùsu pì yakɛ gurɔ baplaa, ben aɔ ɛara wà sù.

Gu'asiigwarinɔ baarukpana

²⁶ Kè aɔ sù Kadesi, Parani gbáan, aɔ gaa Musa kɔn Arunao kɔn Isarailinɔ kiia píngi. Aɔ sù kɔn baaruɔ Isarailinɔnɛ n píngi, ben aɔ bùsu pì líbɛɛnɔ ɔdɔaɛnɛ.

²⁷ Aɔ yā pì gbà Musanɛ wà bè: Wa gaa bùsu kè n wa zīin. Zwi kɔn zɔ'io di gwe. À líbɛɛnɔn yɛ.

²⁸ Mɔde bùsu pì deenɔ gbāa. Aɔ wétɛnɔ bīi vī bensɔ aɔ wétɛ pìnɔ bíta maamaa. Wa Anaki boriino è gwe se.

²⁹ Amalekinɔw kú Nɛgɛvi gbáan. Itinɔ kɔn Yebusinɔ kɔn Amɔrinɔw kú bùsu gusísídeen, bensɔ Kanaanɔw kú ísíaá saɛ kɔn Yoda saɛo.

³⁰ Kalebu gbɛnɔ lé yīte Musa aɛ, ben à bè: Wà gá wà bùsu pì sí, zaake wé fɔ wà zī blɛmɛma.

³¹ Ben gbɛ kè aɔ gaaonɔ bè: Wé fɔ wà lɛɛ gbɛ pìnɔaro, zaake aɔ gbāaa dɛwala.

³² Ben aɔ bùsu kè aɔw yakɛ pì fabò Isarailinɔnɛ wà bè: Bùsu kè wá yakɛ pì né bùsu kè è a gbɛnɔ mómɔmɛ. Gbɛ kè wa n í è gweenɔ n píngi né gbɛ gbāanɔmɛ.

³³ Wa gbɛ gbāagbāanɔ è gwe Anaki boriino ũ. Wa a zīnda è lán babanenɔn bà, len wá dɛ lɛ n wɛɛn se.

14

Isarailinɔ bɔna Dii kpɛɛ

¹ Isarailinɔw e wii gbāaa pɛɛ n píngi, aɔw ɔw dɔw gwāavī beeeɛ.

² Aɔ zɔka dɔ Musaa kɔn Arunao n píngi wà bènnɛ: Tó wa gaga Igipiti kesɔ gbáan kè, lɛ à kè maa.

³ Bɔyānzin Dii e taawao bùsu pínzi? Weé wa dɛdɛ kɔn fɛɛdaaomɛ, weé wa nɔgbɛnɔ kɔn wa nɛnɔ kúkú. Wa sɔkpana Igipiti sàroo?

⁴ Ben aɔ bèkɔnɛ: Wà dɔn'aɛdee diɛ wà ɛara wà tá Igipiti.

⁵ Musa kɔn Arunao dàɛ n puua gbɛ píngi aɛ.

⁶ Ben gu'asiigwarinɔ gɔɔn plaa Nuni né Yɔsua kɔn Yefunɛ né Kalebuo n utano gaga wà kɛkɛ

⁷ aɔ bè gbɛnɔnɛ: Bùsu kè wa bɔɛn wá yakɛ pì maa maamaa.

⁸ Tó wa yā kà Diinɛ, eé gáwao bùsu pìn, bùsu kè zwi kɔn zɔ'io din pì, à wa gba.

⁹ Àton bɔ Dii kpɛɛro. Àton vīa kɛ bùsu pì deenɔnɛro, zaake wa blɛɛnɔmɛ, aɔw utekii vī dɔro. Dii kúwao, àton vīa kɛro.

¹⁰ Baade píngi e bee wà n pápa kɔn gbɛo, ben Dii gakui bɔ à mɔ Isarailinɔzi dakɔrɛki kuta kiia.

¹¹ Dii bè Musanɛ: Gbɛ pìnɔ éǵɔ kya kaamagu gurɔ píngin yɔ? Baa kɔn dabuyá parii kè má kè n tén, aɛǵɔ gi ma náanɛ kɛzi gurɔ píngin yɔ?

¹² Mé gagyā kpánzi mà n kaatɛ, mé n boriino kɛ pari, aɔ gbāaa éǵɔ dɛ gbɛ pìnɔla.

13 Ben Musa bè Diine: Mbe n gbẽ pĩno bɔe Igipiti kɔn n gbãaa. Tó Igipitinɔw mà,

14 a5é gí o bùsu kè deenɔnɛziro. Zaake a5o d5 kè n kúwao, nɛè bɔ n mɔwazi tɛtɛntɛ. A5o d5 kè n tɛluguu èg5 kú wa musu, nɛè dɔwe aɛ à guu fãantɛ, gwãavĩ s5 tɛ guu.

15 Tó n gbẽ pĩno dè kãndo g5o, borii kè a5 yã pì mào é be:

16 Dii fũa à gá kɔn gbẽ pĩno bùsu kè à la dànnɛn, beee yãnzìn à n dɛdɛ gbãanzi.

17 Dii, n n gbãa bíta dɔɔaɲne sa, lán n ò nà n bè

18 n pɔɔ è fɛ kpaaro, n gbẽkɛe vĩ bíta, nɛè gbɛnɔ yã zaaano kɔn n taarinɔ kɛĩne, mɔde nɛè tó taaridee bɔ pãro. Nɛè denɔ yã zaaano wĩ n boriinɔ musu ai à gá à pɛ n swãkpɛnɔa kɔn n nasionɔ.

19 Lán n sùu kè kɔn gbẽ pĩno nà zaa Igipiti ai a5 gaa wà kào kè, n n durun kɛĩne n gbẽkɛ bíta guu.

Zɔkakarino wɛɛtãmmãna

20 Ben Dii bè: Lán n wɛɛ kɛma nà, mé sùu kɛĩnyo.

21 Mɔde lán mɛèg5 kuu nà bens5 ma gakui dà andunala pĩngi,

22 gbẽ kè a5 ma gakui è kɔn dabuyã kè má kè Igipiti kɔn gbãa guuo kè a5 ma lɛ wà ma gwa gɛn kuri a5 gĩ ma yã mazinɔ,

23 n gbẽkɛ é wɛɛ si bùsu kè ma la dà n dezinɔnɛ pĩlɛro. Gbẽ kè a5 kya kãmaguuno ke é wɛɛ siãlɛro.

24 Lán ma zɔbleri Kalebu n5ɛe bɔ ado nà, à tɛmazi kɔn nɔ5ɛo do, mé tó à gɛ bùsu kè à gaa pì guu, à boriinɔ é e túbì ũ.

25 Zaake Amalekinɔ kɔn Kanaanɔw kú guzuren gwe, à ɛara à da gbãa zén zia Isia Tɛaa kpa.

26 Dii bè Musane kɔn Arunao:

27 Gbẽ zaaa kɛnɔ é zɔka kãmazi guro pĩngin y5? Ma zɔka kè a5ɔɛ kaamazii mà.

28 N beĩne mamɔma Dii ma bè má kuu. Lán a5 wɛɛ kɛma nà, lɛn mé kɛĩne lɛ.

29 A5 gɛnɔ é g5 kaena gbãan kè, a5 gbẽ kè a5 kà wɛ baro ke deàlaano pĩngi. A5 gbẽ kè wà n náro bens5 a5 zɔka kãmaziinɔ

30 é gɛ bùsu kè ma à lɛ gbɛnɛnlo, séde Yefune né Kalebu kɔn Nuni né Yɔsuao baasiro.

31 A5 né kè a5 bè wɛé n kũkũnɔn mé gɛĩnyo, lɛ a5 bùsu kè n denɔ gizi pì nnaa ma.

32 A5pino s5, a5 gɛnɔ é g5 kaena gbãan kɛme.

33 A5 nɛnɔ é pɔnɔ dādā gbãan kè ai wɛ baplaa, a5 n denɔ náane sai gbè e. A5 denɔ gɛnɔ é g5 gbãan kè n pĩngi.

34 Lán wà bùsu pì yakè guro baplaa nà, lɛn a5ég5 n yã zaaa gbè e lɛ ai wɛ baplaa, wɛ doodo guro doodo, a5ég5 d5 lán íbetekpanamao de nà.

35 Mamɔma Dii mãmbe ma yã pì ò, lɛme s5 mé ke gbẽ zaaa kè a5 kàkɔamazii pĩnɔnɛ lɛ. A5é gaga gbãan kè n pĩngi.

36 Gbẽ kè Musa n zĩ a5 bùsu yakè kè a5 sù a5 kya kà bùsu pìn a5o tò wà zɔka dɔano,

37 Dii gagyãa kà gbẽ pĩnɔn, ben a5 gaga.

38 Gbẽ kè a5 gaa wà bùsu yakè pĩno tɛ, Nuni né Yɔsua kɔn Yefune né Kalebuo bé wà gò wɛndio.

39 Musa yã pĩno t5kɛ Isarailinɔnɛ pĩngi, ben a5 ɔo dɔ maamaa.

⁴⁰ A5 fɛɛ kɔŋɡɔ idɛ'idɛ, a5 mɪ pɛ kpiinɔa a5 bɛ: À gwa, wée gaa guu kɛ Dii ɔn. Wa wa durun dɔ sa.

⁴¹ Musa bɛ: Bɔyɔnzi ée paa Dii yɔnzi? Beee é sí kɛro.

⁴² Àton gáro, zaake Dii kúaoro. A ibɛɛnɔ é zɪ bleawa.

⁴³ Amalekinɔ kɔn Kanaanɔ kú a aɛ gwe. A5 é a dɛdɛ kɔn fɛɛdaao. Dii éɡɔ kúaoro, kɛ a gi tɛzizi yɔnzi.

⁴⁴ Ben a5 wada yá kɛ a5 mɪ pɛ kpiinɔa, baa kɛ Dii bà kuunaíyo àkpati ɡɔ̀ bɔ̀ran kɔn Musao.

⁴⁵ Ben Amalekinɔ kɔn Kanaa kɛ a5 kú gusísídee pínno lɛɛmɪma a5 zɪ blɛmɪma wá pɛmɪma ai ɔma.

20

Íbɔna gbɛn (Bɔn 17:1-7)

¹ Isarailinɔ kà Zini gbáan n pínɡi mɔ káaku guu, ben a5 vɛɛ Kadesi. Gwen Miriamu ɡan, wá à vɛi.

² Í kuu wá miro, ben a5 kákɔa Musa kɔn Arunaozi.

³ A5 zɔka kà Musazi wá bɛ: Tó wa gaga yá kɔn gbɛ kɛ a5 gága Dii aɛnɔ, lɛ beee sáɔ.

⁴ Bɔyɔnzi a mɔwao gbáa kɛkiin lɛ wá gaga kɛ kɔn wa pókádeeenɔzi?

⁵ Bɔyɔnzi a bɔɛwao Igipiti a mɔwao gu zaa kɛ guuzi? Pɔwɛ ke káká lí ke geepi bɛɛ ke biisioo kú kɛro, bensɔ́ í kú kɛ wá miro.

⁶ Musa kɔn Arunao parii tò a5 gáa dakɔreki kpɛɛɛa a5 dàɛ n puua, ben Dii gakui bɔ̀ à mɔ́nzi.

⁷ Dii yá ɔ Musanɛ à bɛ:

⁸ N̄ gò sɛ, mpi kɔn n vɛi Arunao à gbɛ pínɔ kákɔa à yá ɔ gbɛsi kɛkáanɛ n wáa, í é bɔn. Lɛn né í bɔ́nɛ gbɛ pín a5 mɪ lɛ kɔn n pókádeeenɔ.

⁹ Musa gò sɛ Dii aɛzɪ lán à ɔnɛ nà.

¹⁰ Musa kɔn Arunao n̄ kákɔa gbɛsi pɪ aɛ, ben à bɛ́nɛ: À ma a swágbáadeenɔ! Á yezi wá í bɔare gbɛ kɛkii guun yɔ?

¹¹ Ben Musa ɔ sɛ musu à gbɛ pɪ lɛ kɔn a gòo ɡɛn plaa. Í bɔ maamaa, ben a5 mɪ kɔn n̄ pókádeeenɔ.

¹² Ben Dii bɛ Musanɛ kɔn Arunao: Zaake ée ma náanɛ ke a ma tó bɔ Isarailinɔnɛro, é ɡɛ́nyo búsu kɛ mɛɛ kpaammanlo.

¹³ Meriba íbɔkiin gwe, guu kɛ Isarailinɔ zɔka kàn Diizi, ben à a ludakɛɛ ɔɔbañɛ.

Edɔmunɔ gina Isarailinɔnɛ a5 bɔɛ kɔn n̄ búsuo

¹⁴ Musa gbɛnɔ zɪ a5 bɔ Kadesi wá gáa Edɔmunɔ kína kiia a5 bɛ: Wamɔwa n danɛ Isarailinɔ bɛ, n̄ nawɛa kɛ à wa leenɔ dɔ pínɡi.

¹⁵ Wa dezínɔ gáa Igipiti, ben wa gi kɛ gwe. Igipitinɔ ía dàwa kɔn wa dezínɔ.

¹⁶ Wa wii pɛ Diizi, ben à yá siwao. Á a Malaika zɪ à bɔwao Igipiti. Tia sa wá kú Kadesi, n búsu lɛzekiia.

¹⁷ N̄ wa gba zé wá bɔɛ kɔn n̄ búsuo. Wé ɡɛ buraanɔ ke geepi búnnɔnlo, wé a lɔɡɔ́'i miro. Wégɔ té kína zédaa guumɛ. Wé liɛ ɔplazi ke ɔzeziro ai wá ɡá ɡɛ́to n búsula.

¹⁸ Ben Edɔmunɔ bɛ́nɛ: É e à bɔɛ kɔn wa búsuoro. Tó a gi, wé bɔ wá daalɛ kɔn fɛɛdaao.

¹⁹ Isarailinɔ bèñne: Wé bɔe kɔn zédaaome. Tó wapinɔ ke wa pókadeeno a í mî, wé à fia bo. Wá yezi wà bɔemme pã.

²⁰ Edomunɔ bè: É e à gẽro. Ben aɔ zikarinɔ bɔe paripari aɔ mò dañle kɔn gbãaa.

²¹ Zaake Edomunɔ gî Isarailinɔne aɔ gẽ kɔn nî bûsuo, ben Isarailinɔ pãñne.

Aruna gana

²² Isarailinɔ bɔ Kadesi nî pîngi aɔ kà Oru kpîi kiia

²³ Edomunɔ bûsu lézekiia. Gwen Dii yã òn Musane kɔn Arunao à bè:

²⁴ Aruna é ká a dezinɔla tia, eé gẽ bûsu kè mée Isarailinɔ gbaa guuro, kè a gɔɔn plaaa a gî ma yã mazi zaa Meriba yãnzî.

²⁵ N Aruna kɔn a né Eleazao sé nî didiño Oru kpîiia

²⁶ N Aruna pókásãano bɔea à dà à né Eleazane gwe. Gwen Aruna é gan à ká a dezinɔla.

²⁷ Musa kè lán Dii òne nà. À didi Oru kpîiia gbẽno wáa pîngi

²⁸ à Aruna pókásãano bɔea à dà à né Eleazane, ben Aruna gà kpîii pî musu gwe. Kè Musa kɔn Eleazao pita kpîii pia

²⁹ bensɔ Isarailinɔ mà kè Aruna gà, ben aɔ à gè sósobi kè guro baaakuri.

21

Zìblena Kanaanɔa Nɛgɛvi bûsun

¹ Aradi kè kú Nɛgɛvi bûsun kina né Kanaa gbẽme. Kè à mà Isarailinɔ té Atarimu zén aɔɔe mɔɔ, ben à bɔ à dañle kɔn zìo à nî gbẽkenɔ kùkù.

² Ben Isarailinɔ lù sè Diine wà bè: Tó n gbẽ pìnɔ nàwe wa ɔzî, wé nî wétɛno kaate mámmam.

³ Dii Isarailinɔ yã mà, ben à Kanaa pìnɔ kpámma. Aɔ nî káate kɔn nî wétɛno pîngi, ben wà tó kpà guu pîne ɔma.

Mògotɛ mlɛ

⁴ Kè aɔ fɛe Oru kpîii pî kiia, aɔ Isia Tɛa zé sè le wà pã Edomunɔ bûsunɛ. Ben aɔ fù menaa zén

⁵ aɔ Luda kɔn Musao taari è wà bè: Bóyãnzin a bɔwao Igipiti le wà gaga gbáan kèzi? Póblee kuuro, í kuuro, wa za póble gina kèn.

⁶ Ben Dii mlɛ pásĩno zĩrĩma aɔ nî léle, ben aɔ gàga paripari.

⁷ Gbẽno mò Musa kiia wà bè: Wa durun kè, zaake wa Dii kɔn mpio taari è. N agbaa kpánewe le à wa kékɔa kɔn mlɛ kènɔ. Ben à agbaa kpàneñne.

⁸ Dii bène: N mlɛ pî nî logo lía nî pɛɛ. Tó mlɛ gbɛ lè, tó à wée sè à gwà, eé aafia e.

⁹ Ben à mògotɛ pî mlɛ ù à lògo lía à pɛɛ. Tó mlɛ gbɛ lè bensɔ à wée sè à mògotɛ mlɛ pî gwà, è aafia e.

Isarailinɔ pãna Edomu kɔn Mɔabunɔ bûsunɔne

¹⁰ Isarailinɔ dà zén, ben aɔ bùra kàe Obo.

¹¹ Bona Obo aɔ gàa wà bùra kàe le'abarimu gbáan Mɔabunɔ bûsu ɔfántɛbɔe kpa.

¹² Bona gwe aɔ gàa wà bùra kàe Zeredi guzuren.

¹³ Bona gwe aɔ bùra kàe Ano baa káa kpa, gbáa kè kú Amorinɔ bûsu lézekiia. Ano pìn Mɔabu kɔn Amorinɔ bûsunɔ lézekii ù.

¹⁴ Beee yãnzin wà bè Dii zikatakada guu: Waebu kè kú Sufa bûsun kɔn Ano swa'onenɔ

15 kōn n̄ guzurɛ kɛ̀ t̄a ai Aranɔ Mɔabunɔ̀ b̄usu lɛ̀zɛkiio.

16 Bɔna gwe dɔ aɔ̀ ḡaa Lògɔ, guu kɛ̀ Dii bèn Musanɛ: Ñ gbɛ̀nɔ kakɔ̄a mà í kpám̄ma.

17 Gwen Isarailinɔ̀ lɛ̀ kɛ̀kii sìn:

Í bɔ̀ lɔ̀gɔn, gbasa wà lɛ̀ sínɛ,

18 lɔ̀gɔ kɛ̀ wa dɔn'aadeenɔ̀ ȳ kōn línɔ,

lɔ̀gɔ kɛ̀ wɛɛnɛnɔ̀ pà kōn n̄ gònɔ.

Bɔna gbáan aɔ̀ ḡaa Matana.

19 Matana gbera Nalieli, Nalieli gbera Bamɔ.

20 Bamɔ gbera guzurɛ kɛ̀ kú Mɔabunɔ̀ b̄usun, guu kɛ̀ Pisiga mìs̄ɔnt̄ɛ aɛ dɔ gbáaa.

Zìblena Siɔ̀ kōn Oguoa

21 Isarailinɔ̀ gbɛ̀nɔ z̄l Amɔrinɔ̀ kí Siɔ̄a aɔ̀ bè:

22 Ñ wa gba zé wà bɔɛ kōn n̄ b̄usuo. Wé gē buraanɔ̀ ke geepe b̄unɔ̀nlo, wé a lɔ̀gɔ'i miro. Wéḡɔ̀ t̄é kína zédaa guume ai wà gá ḡɛ̄nɔ n̄ b̄usula.

23 Siɔ̀ ɛ̀ n̄ gba zé aɔ̀ ḡɛ̄nɔ a b̄usunlo. À a z̄lkarinɔ̀ kàk̄ɔ̄a n̄ p̄ngi, aɔ̀ b̄òɛ wèe gaañzi gbáan. Kɛ̀ aɔ̀ kà Yaza, aɔ̀ z̄l kà kōn Isarailinɔ̀,

24 ben Isarailinɔ̀ n̄ déde kōn f̄ɛ̄daao aɔ̀ n̄ b̄usu sìr̄m̄ma zaa Anɔ ai Yabokuzi Amɔninɔ̀ b̄usun, zaake Amɔninɔ̀ b̄usu lɛ̀zɛkii pì p̄ási, ɛ̀ sí ḡɛ̄nlo.

25 Isarailinɔ̀ Amɔri wé̄tenɔ̀ sì p̄ngi kōn Eseb̄ɔ kōn a lakutunɔ̀ p̄ngi, ben aɔ̀ v̄ɛ̄n.

26 Eseb̄ɔn Amɔrinɔ̀ kí Siɔ̀ wé̄tedaa ũ. Siɔ̀ z̄l kà yā kōn Mɔabunɔ̀ kína káakuo, ben à à b̄usu sì̄a ai Anɔ swaazi.

27 Beee yānzin k̄ɛ̄ɛ̄nɔ ɛ̀ be:

À mó Eseb̄ɔ,

wà Siɔ̀ wé̄tedaa pì keke wà káɛ!

28 T̄é b̄ò Eseb̄ɔ yā,

z̄lkarinɔ̀ b̄ò Siɔ̀ wé̄te pì guu,

aɔ̀ Mɔabunɔ̀ b̄usu wé̄teda Ara kàate

Anɔ mì sìs̄i gb̄ɛ̀ p̄inɔ.

29 W̄aiyoo Mɔabunɔ̀!

Kem̄osi gbàgb̄arinɔ̀, a kaateme!

Kem̄osi tò a ḡɔgb̄ɛ̀nɔ f̄aak̄ɔ̄a,

à a n̄gb̄ɛ̀nɔ kpà Amɔrinɔ̀ kí Siɔ̄a z̄l̄z̄nɔ ũ.

30 Ben wa n̄ fú,

wa n̄ déde zaa Eseb̄ɔ ai Dib̄ɔ.

Wa n̄ kàate ai Nɔf̄a kōn M̄edeobao.

31 Len Isarailinɔ̀ v̄ɛ̄n Amɔrinɔ̀ b̄usun lɛ.

32 Musa gb̄ɛ̀nɔ z̄l Yaza asii gwa, ben Isarailinɔ̀ gwee sì kōn à lakutunɔ̀ p̄ngi, aɔ̀ p̄ɛ Amɔri kɛ̀ aɔ̀ kú gweenɔa.

33 Ben Isarailinɔ̀ liɛ aɔ̀ Bas̄a zé sè. Ben Bas̄a kí Ogu ḡaañzi kōn a z̄l̄kp̄ɛ̄nɔ n̄ p̄ngi aɔ̀ z̄l k̄año Eder̄ei.

34 Dii bè Musanɛ: Ñton v̄ia ken̄ero, zaake ma à n̄anne n̄ ɔ̄z̄i kōn à gb̄ɛ̀nɔ kōn à b̄usuo p̄ngi. Ñ kene lán n̄ kɛ̀ Amɔrinɔ̀ kí Siɔ̀ kɛ̀ kí bl̄ɛ̀ Eseb̄ɔne nà.

35 Ben aɔ̀ Ogu dè kōn à né̄nɔ kōn à z̄l̄kp̄ɛ̄nɔ n̄ p̄ngi, baa gb̄ɛ̀ m̄an doo e b̄oro, ben aɔ̀ à b̄usu pì sì.

22

Mɔabunɔ kí Balaki Balamu sisina

¹ Isarailinɔ dà zén, ben aɔ bùra kàe Mɔabunɔ bùsu sèn Yoda baa káa kè aɛ dɔ Yerikoa kpa.

² Zipo né Balaki Mɔabunɔ kína è lán Isarailinɔ kè Amɔrinɔne nà,

³ ben swè kè Mɔabunɔn, vía n kú Isarailinɔ parikée yānzi.

⁴ Ben Mɔabunɔ bè Midia gběnsinɔne: Parii kèkii é pɔ kè ligawaziinɔ ble píngi lán zù è sè ble nà.

⁵ Ben Balaki gběno zì Bɛo né Balamua ai Peto, Yuflati sae à be bùsun. À bèrɛne aɔ à sísí à mɔ aɔ bene: Gbēkeno bò Igipiti aɔ dàgula aɔ káe ma sae.

⁶ N yā nna! Ñ mɔ ñ n kámɛ, zaake aɔ gbāaa demala. Wègɔ dɔro ke mé e mà zì blérɔma mà pérɔma bùsu kèn gwɛɛ. Má dɔ kè gbē kè n sa maaa òne égɔ de aubarikadee ùmɛ. Gbē kè sɔ n sa zaaa òne, eégɔ de kana pɔ ùmɛ.

⁷ Mɔabu kɔn Midia gběnsinɔ dà zén, aɔ màsokena gbāa kè aɛ da Balamunɛ kúna. Kè aɔ kà à kiia, aɔ yā kè Balaki n zìo òne.

⁸ À bèrɛne: À i kè, mé yā kè Dii é omɛɛ oare. Ben Mɔabu kine pìnɔ i Balamu be.

⁹ Ben Luda bò à mɔ Balamuzi à à là à bè: Dénɔn gbē kè aɔ kúnyo kèkiinɔ ùu?

¹⁰ À wèlà à bè: Zipo né Balaki, Mɔabunɔ kína bé à n zīma. Aɔ bè

¹¹ gbē kenɔ bò Igipiti aɔ dàgula. Ben à bè mà mɔ mà n káare lɛ à e à zì blérɔma à pérɔma.

¹² Ben Luda bène: Ñton téñziro. Ñton sa zaaa oñnero, zaake ma aubarika dàngu kò.

¹³ Kè Balamu fɛɛ kɔngɔ, à bè Balaki kinenɔne: À tá a bùsun, zaake Dii gime mà téazi.

¹⁴ Ben Mɔabu kine pìnɔ fɛɛ wà tà Balaki kiia aɔ bè: Balamu gi mɔwaozi.

¹⁵ Balaki èara à kine pāndenɔ zì dɔ, aɔ pari kɔn n gakuio de gbē káakunɔla.

¹⁶ Kè aɔ kà Balamu kiia, aɔ bè: Zipo né Balaki bè ñton tó pɔke kpánne kɔn mɔna a kiiaoro,

¹⁷ zaake eé gbāa kenne maamaa. Pɔ kè n òne píngi é ke. N yā nna! Ñ mɔ ñ gbē pìnɔ kámɛ.

¹⁸ Ben Balamu bè Balaki zìri pìnɔne: Baa tó Balaki kondogi kɔn vura kè kú a beɛo kpàma píngi, mé fɔ mà bɔ Dii ma Luda yā kpɛero, baa fète.

¹⁹ À i kè gwāavīa lán gbē káakunɔ kè nà ai mà ma dɔ yā kè Dii é kaaramɛ.

²⁰ Luda bò à mɔzi gwāavī à bène: Zaake gbē kènɔ mɔ n sísí, ñ fɛɛ ñ gányo, mɔde yā kè mé oon ñ ke.

Balamu zaaki ya'ona

²¹ Balamu fɛɛ kɔngɔ à gàari yì a zaakine, ben à gàa kɔn Mɔabu kine pìnɔo.

²² Luda pɔ fɛɛ à gana yānzi, ben Dii Malaika gàa à zɛ à zé zɔne. Balamu di a zaaki kpɛɛ, à zìkeri gɔɔn plaaanɔn téo.

²³ Kè zaaki pì è Dii Malaika zena zé guu à fɛɛdaa wòto à kúna, ben à liɛ sèn. Balamu à lè, ben à èara à dà zén.

²⁴ Dii Malaika gàa à zé zé wéwen geepi líkpɛ kè gbè kara ligazinɔ dagura.

²⁵ Kè zaaki pì Dii Malaika è, à nà guà à Balamu gbá là. Ben Balamu èara à à lè dɔ.

²⁶ Dii Malaika èara à gàa aɛ dɔ à zé gu kpaatogoo kè liɛkii víroon.

²⁷ Kè zaaki pì Dii Malaika pì è, à kùɛ kɔn Balamuo. Ben Balamu pɔ fɛɛ à à lè gòo.

²⁸ Ben Dii zaaki pì gbà lé à yā ò Balamunè à bè: Bón má kènne n ma le ai gènn aagɔɔ?

²⁹ Balamu wèàla à bè: Kè n yōnkoyā kème yānzime. Tó má fēē kūna, le ma n de gɔɔ.

³⁰ Ben zaaki pì bène: N zaaki kè neègɔ diia guro sānda píngia mōna gbàan ma ūroo? Má kènne le zikiɔ? À bè: Auo.

³¹ Ben Dii Balamu wée kēne, à à Malaika è zena zén à fēēdaa wòto à kūna. Ben à kùe à mì pēe.

³² Dii Malaika à là à bè: Bóyānzin n n zaaki lè ai gènn aagɔzi? Ma mɔ zé zōnneme, zaake n wāme.

³³ Kè zaaki pì ma e, ben à lieme ai gènn aagɔ. Tó èe lieme yāro, le ma n de ma à tò.

³⁴ Balamu bè Dii Malaika pìne: Ma durun kè, zaake má dɔ kè n zé zɔ̀mɛro. Zaake ma gana kènne zaa, mé ɛara mà tá.

³⁵ Ben Dii Malaika bè Balamunè: Ñ gá kōn gbē pìno, yā kè mé dannēen ñ o. Ben Balamu gāa kōn Balaki kīne pìno.

³⁶ Kè Balaki mà Balamu e mɔɔ, ben à gāa à dààle wéte kè kú Anɔ baa, Mɔabunɔ būsú lézekiia.

³⁷ Ben à bè Balamunè: Kè ma gbēno zì wà n sísí yā, à kè dia néé móroo? Mé fɔ mà gbaa kennēnloo?

³⁸ Balamu wèàla à bè: Ma mɔ sa, mɔde má yā sānda píngi ona zé vīro. Yā kè Luda é damēen mé o.

³⁹ Ben Balaki gāa kōn Balamuo Kiria'uzo.

⁴⁰ À saa ò kōn zùnɔ kōn sāano à à nòbɔ kpà Balamua kōn kīne kè aɔ kúo ledono.

⁴¹ Kè guu dɔ, à Balamu sè à gāao Bamɔ Baali. Gwen Balamu Isarailino bura kpadoo èn.

23

Balamu yā káaku kè à è ona

¹ Balamu bè Balakine: Ñ gbāgbákii bome kè mēn swēēplaa, ñ mómē kōn zùswareeno mēn swēēplaa kōn sákarono mēn swēēplaa.

² Balaki kè lán Balamu òne nà, ben aɔ saa ò kōn zùswareeo kōn sákaroo gbāgbákii pìnoa píngi.

³ Ben Balamu bène: Ñ ze n sa'opɔzi. Mé gá mà gwa tó Dii é mó yā ome, mé yā kè eé ome onne. Ben à gāa à zè gu lezī gbāagbaa.

⁴ Luda mò à à lè, ben Balamu bène: Ma gbāgbákii bò mēn swēēplaa, ben ma saa ómma píngi kōn zùswareeo kōn sákaroo.

⁵ Dii yā dàne à lén, ben à bè: Ñ ɛara ñ gá ñ Balaki le ñ one lán má dannē nà.

⁶ Ben à ɛara à gāa à à lè zena a sa'opɔzi kōn Mɔabu kīne ñ píngi,

⁷ ben à yā kè à è ò à bè:

Mɔabunɔ kí Balaki ma sisi Siria būsun,
ben ma bɔ ɔfántēbɛ kpa kpíiino kiia ma mɔ.

À bè mà bɔare Isarailino kpēe,
mà mó mà sa zaaa oare Yakubu borii pìnoone.

⁸ Mé kē dia mà gbē kè Luda e ñ károono káa?

Mé kē dia mà bɔ gbē kè Dii e bɔ ñ kpēeroono kpēē?

⁹ Zaa kpíi misōntēan mēe ñ ee,

zaa gulezĩan mée wée siinle.

Gbe pinoo kú ndona,

a5 n zĩnda ñe ndona k5n bori pādeno.

¹⁰ Yakubu boriinoo pari lán búsu'aatē bà,

weé f5 wà Isarailino naro wà n lé d5ro.

Luda tó ma gaa g5 ñe lán a gbēno p5 bà,

ma yāana g5 ñe lán n p5 bà.

¹¹ Ben Balaki bène: N kēmē dian gwee? Ma mōnyo le n ma ibeenō kāmē, ben sa maaan n òñne?

¹² A wèla à bè: Yā kē Dii dāmē ma lēnn mé oroo?

Balamu ya plaadee kē à è ona

¹³ Balaki bène: N m5 wà gá gu pāndea, guu kē né n en. N n kāmē gwe, zaake a5 kpadoon né e, né n e n pingiro.

¹⁴ Ben à gāao gudākpārino guun Pisiga kpīi mīsōntēa. À gbāgbākīi bō gwe mēn swēēplaa, ben à saa òrīma píngi k5n zūswareeo k5n sākaro.

¹⁵ Ben Balamu bène: N ze n sa'opōzi kē, mé gá mà à le gwe.

¹⁶ Ben Dii mò à yā dànē à lēn, ben à bène: N ēara n gá n Balaki le n one lán má dānnē nà.

¹⁷ Ben à ēara à gāa à à lē zēna a sa'opōzi k5n Mōabu kīnēno. Balaki à là à bè: Dii bè diāmē?

¹⁸ Ben à yā kē à è ò à bè:

Zipo né Balaki,

n swā kpá n ma yā ma!

¹⁹ Luda né gbēntēenlo gbasa à ēgē to,

è n5sē liē lán busānsi bāro.

Eé gí yā kē à ò kēzi?

Eé gí lé kē à gbēñē papazi?

²⁰ À bèmē mà sa maaa oñnēmē.

À aubarika dāngu, mé f5 mà giro.

²¹ Mée yā zaa ke e Yakubu boriinōaro,

mée yā'amma ke e Isarailinōaro.

Dii n Ludaa kúnyo,

a5è à kīkē t5 b5 n tē.

²² Luda n b5e Igipiti,

a5 gbāaa vī lán zūsēte bà.

²³ Weé f5 wà p5 da Yakubu boriinōaro,

weé f5 wà àisi zaaa kpá Isarailinōziro.

Zaa gbāa weégae o n yā musu,

kē yā kē Ludaa kēn gwe.

²⁴ Borii pī è fē lán mūsudaa bà,

è a zĩnda sé lán musukya bà.

È daero ai à gá p5 k5 à só,

ai à gá p5 kē à dēno aru mio.

²⁵ Balaki bène: Nton n káro. Nton sa maaa oñnē sero.

²⁶ Balamu bène: Mée onnē kē yā kē Dii dāmēn mé oroo?

Balamu ya aag5dee kē à è ona

²⁷ Balaki bè Balamunē: N m5 sa, mé gányo gu pāndea. Wēg5 d5ro tó eé ke Ludanē n gbē pinō kāmē gwe sa.

²⁸ Ben Balaki gàao Peo kpííi musu kè àe dɔ gbáaa.

²⁹ Balamu bène: Ñ gbāgbākii bomè kè mèn swɛɛplaa, ñ mómè kòn zùswareno mèn swɛɛplaa kòn sàkarono mèn swɛɛplaa.

³⁰ Balaki kè lán à òne nà à saa òríma kòn zùswaree pínɔ kòn sàkaro pínɔ.

24

¹ Kè Balamu è sa maa ona Isarailinɔnè kà Diin, èe gá màso ke lán yāa bà dɔro, ben à àe dɔ gbáaa.

² Kè à wée zù, ben à Isarailinɔ è kaena ñ boriia. Luda Nini pítāa,

³ ben à yā kè à è ò à bè:

Bɛɔ né Balamu yān yè,
mamɔma kè ma wée kēna yān yè.

⁴ Mamɔma kè mɛè Luda yā ma yān yè.

Ma Gbāapingide wɛɛgupu è,
má daena ma puua, ma wée wēna.

⁵ Yakubu boriinɔ búrakaena maa fá!
Isaraili bisakutaanɔ maa!

⁶ Aɔ kaena lán guzurɛ dàkonɔ bà,
lán swa dɔro kara búno bà.
Aɔ de lán zà lí kè Dii bāno bà,
lán sida lí kè aɔ kú í saeno bà.

⁷ Í é ñ orozāno pa yélele,
aɔ pótōnanɔ é í e maamaa.

Aɔ kína gbāaa égɔ de Agagala,
aɔ kpata é tɔ bɔ.

⁸ Luda ñ bɛe Igipiti,
aɔ gbāaa ví lán zùsɛte bà.

Aɔè zì ble borii kè aɔ ibete kpànyonɔa,
aɔè ñ wāno wíwi aɔè ñ pápa kào.

⁹ Aɔè sɔpɛɛ wà dae lán músu bà,
dé bé eé fɔ à ñ fɛɛɛ?

Luda aubarika da gbɛ kè aɔé sa maaa oñnenɔn,
à gbɛ kè aɔé sa zaaa oñnenɔn ká.

¹⁰ Balaki pɔ fɛ Balamuzi à ɔnetee dɔa à bè: Ma ibɛno kana yānzin ma n sisizi,
ben n sa maaa oñne gèn aagɔɔ?

¹¹ Ñ tá n bɛ tia gɔɔ. Ma bè mé gbāa kenneme yā, mɔde Dii gínne ñ láada e.

¹² Balamu bène: Mée o gbɛ kè n ñ zĩmaanɔneroo!

¹³ Ma bè baa tó n ma gba n bɛe kè pana kòn kondogio kòn vurao, mé bɔ Dii yā
kpɛɛ ma yā ke kòn ma zĩnda pɔyezioro, à maaa ke à zaaa. Yā kè Dii bè mà oon
mé o.

¹⁴ Mée taa ma gbɛno kiia sa. Ñ mó mà onne lán gbɛ pínɔ é ke n gbɛno n zia.

Balamu yā siigɔdee kè à è ona

¹⁵ Ben Balamu yā kè à è ò à bè:

Bɛɔ né Balamu yān yè,
mamɔma kè ma wée kēna yān yè.

¹⁶ Mamɔma kè mɛè Luda yā ma yān yè.
Má Luda Musude nɔseguuyá dɔ.

Ma Gbāapingide wɛɛgupu è,
má daena ma puua, ma wée wēna.

¹⁷ Mée Isarailinɔ ee, èe kɛ tianlo,
 mée n̄ gwaa, à gurɔɔ e ká gɪaro.
 Sɔsɔnɛ é bɔ Yakubu boriinɔ té,
 kpatableri é bɔ Isarailinɔ té,
 eé Mɔabunɔ m̄ wíwí,
 eé zɔkakari p̄inɔ m̄iwatoro f̄ɔf̄ɔ.

¹⁸ Edɔmunɔ b̄usu é ḡɔ à p̄ɔ ũ,
 à ibɛɛ Sei b̄usu é ḡɔ à p̄ɔ ũ,
 Isarailinɔ gb̄aaa é ḡɔ kaaramɛ.

¹⁹ Yakubu bori ke é kɪ blɛn̄ma,
 eé gb̄ɛ kpaaa k̄ɛ āɔ ḡɔnɔ kaatɛ.

²⁰ Balamu Amaleki boriinɔ è, ben à yā k̄ɛ à è ò à bè:
 Amaleki boriinɔ né boriinɔ m̄ideemɛ,
 m̄ɔde āɔé kaatɛ zāa.

²¹ K̄ɛ Balamu Keninɔ è, ben à yā k̄ɛ à è ò à bè:
 A kúkii gb̄aa gín̄gin,
 a sà kú gb̄ɛ musu.

²² Baa k̄ɔn beeeo weé a kaatɛmɛ,
 Asirianɔ é a k̄úkú z̄ɪzɔnɔ ũ.

²³ Balamu yā k̄ɛ à è ò dɔ à bè:
 O'o, tó Luda k̄ɛ lɛ, dé bé eé bɔɔ?

²⁴ Góro'itenɔ é bɔ Sipiru b̄usun,
 āɔé z̄ɪ ble Asirianɔ k̄ɔn Eberunɔa,
 m̄ɔde āɔpinɔ é kaatɛmɛ se.

²⁵ Balamu f̄ɛɛ à tà a bɛ, ben Balaki dà zén se.

DOKAGBESISINA Musa takada sɔɔrodee

30

Dii Isarailiɔ sɔkpana ń gwena ziin

¹ Tó aubarika kɔn kana yá kè má diɛaree kèkiino a le píngi, àgɔ dɔn borii kè Dii a Luda é péawa à a fàakɔa ń ténɔ guu.

² Tó apino kɔn a nénɔ ɛara wà ɛe dɔ Dii a Ludaa, tó a à yá kè mée diɛare gbàa mà píngi kɔn nòsɔ do kɔn pɔyezinao,

³ Dii a Luda é a wènda gwa, eé ɛara à a kakɔa zaa borii kè à a fàakɔa ń ténɔ guu à suao a gwena ziin.

⁴ Baa tó à pèawa à a fàakɔa bùsu kè aɔ kú ai anduna léano guu, eé a boriino kakɔa gwe à suño.

⁵ Eé ɛaraño bùsu kè ɛe aɔ dezinɔ pɔ ũu guu. Tó aɔ bùsu pì kù, eé aubarika daŋgu, eé tó aɔ pari kù ɛe ń dezinɔla.

⁶ Dii a Luda é a swè pípiare kɔn a boriino, a ninii égɔ yezi kɔn nòsɔ do le àgɔ kú wèndio.

⁷ Dii a Luda é láari kèkiino zĩ a ibɛɛ kè aɔ zàagu aɔɔe wée tãaawaano,

⁸ é ɛara à Dii yá ma àgɔ zĩi kɛɛ kɔn à yádiena kè mée ooare gbàano.

⁹ Dii a Luda é aubarika daagu a zĩ píngin, eé tó a nénɔ kɔ kɔn a pókadeeno kɔn a bura pónɔ. À pɔɔ é ɛara à kɛawa nna, eé à maaa kɛare lán à pɔɔ kè nna a dezinɔa nà.

¹⁰ Tó a Dii a Luda yá mà a à ɔɔkii gwà bensɔ á à yádiena kè aɔ kú doka takada kèkii guuno kúna, tó a ɛe dɔ Dii a Ludaa kɔn nòsɔ do kɔn pɔyezinao, eé beeenɔ kɛare píngi.

Wèndi ke gaa

¹¹ Yá kè mée diɛare gbàa pì zĩ'ũu ɛe a gbàa lélaro. À sɔɔ zàaoro.

¹² À kú ludamɛro, gbasa à be, dé bé eé gá ludamɛ à pitao le à ma à zĩi kɛa.

¹³ À kú ísɔa baa kãa kparo, gbasa à be, dé bé eé bikũ ísɔa baa à suo le à ma àgɔ kúna.

¹⁴ Yá pì kúao kĩkĩi, à kú a lén kɔn a nòsɔ le à e à zĩi kɛa.

¹⁵ À ma! Mée wèndi kɔn yá maaao diɛ a are gbàa kɔn gaao kɔn yá zaaao.

¹⁶ Mée diɛare gbàa, àgɔ ye Dii a Ludazi àgɔ té à kèsegbezi, à à ɔɔkii gwa àgɔ à yádienano kɔn à dokayano kúna, le àgɔ kuu à pari kù, Dii a Luda é aubarika daagu bùsu kè ée gaa sí guu.

¹⁷ Mode tó a kpɛɛ line bensɔ ée à yá maro, tó a kɛa bensɔ a tãano gbàgbà a dɔnzi kèńne,

¹⁸ mée ooare gbàa, a kaaten gwe! É gĩ kɛ bùsu kè ée bikũu Yodaa ée gaa sí guuro.

¹⁹ Ludamɛ kɔn tɔɔteon ma sèedadeeno ũ gbàa a yá musu. Ma wèndi kɔn gaao diɛ a are, aubarika yáno kɔn kana yáno. À wèndi sé le apino kɔn a nénɔ e àgɔ kuu.

²⁰ Àgɔ ye Dii a Ludazi àgɔ à yá maa à naa, zaake àmbe a wèndi ũ. Eé tó à gĩ kɛ bùsu kè à la dà a dezi Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuonone, à bè é kpárima guu.

31

Yɔsua diena Musa gɛɛ ũ

¹ Kè Musa yā kèkiinò ò Isarailinɔne à yāa,

² à bè: Tia la ma ka wè baswɛɛdo, mé fɔ mà dɔare aɛ dɔro. Dii bèmɛ mé bikɔ Yodaaro.

³ Dii a Luda bé eé dɔare aɛ à bikɔ. Eé borii kè aɔ kú gweeno kaateare le à n bɔsu sí. Yɔsua bé eégɔ dɔare aɛ sa lán Dii ò nà.

⁴ Dii é kè borii pinɔne lán à kè Amorino kɔnanɔne nà Siɔ kɔn Oguo kɔn n bɔsuo kè à n káate.

⁵ Dii é n naare a ɔɔɪ, é keíne lán má dieare nà píngi.

⁶ À a làakari kpáɛ àgɔ wɔrɔngɔ vɪ! Àton tó vɪa a kúro, àton tó swè kɛagu n yānzɪro, zaake Dii a Luda bé èe gaao. Eé a tónlo eé pā kpáazɪro.

⁷ Ben Musa Yɔsua sisi Isarailinɔ píngi wáa à bène: N ze gbáa ngɔ wɔrɔngɔ vɪ, zaake mbe né gá kɔn gbè kènɔ bɔsu kè Dii la dà n dezi káakunɔne à bè é kpámma guu. Mbe né bɔsu pì kpaateteíne.

⁸ Dii bé eé dɔnne aɛ. Àmbe eégɔ kúnyo, eé n tónlo eé pā kpánzi zikiro. Nton tó vɪa n kúro nton bídi kero.

⁹ Musa doka pì kè takada guu à kpà sa'ori Levi borii kè aɔgɔ Dii bà kuunaño àkpati senanɔa kɔn Isaraili gbɛnsinɔ n píngi.

¹⁰ Musa yā dieíne à bè: Wè swɛɛplaplaaa gbera, wè kè wè fɪadeeno kè Kutadɔna zɪbaaguro,

¹¹ tó Isarailinɔ mò wà n zɪnda òdɔa Dii n Ludane n píngi guu kè eé sé guu, àgae doka takada kèki kyó keíne wà ma.

¹² Àgae n kakɔa, gɔgbɛnɔ kɔn ngbɛnɔ kɔn né fétenɔ kɔn bɔamɔ kè aɔ kú a wétɛnnɔ, le wà ma wà dada, wà e wàgɔ Dii a Luda vɪa vɪ, wàgɔ dokayá pinɔ kúna píngi wàgɔ zɪ kɛa.

¹³ Aɔ né kè aɔ yā pì dɔroonɔ é ma, aɔgɔ vɪakɛna Dii a Ludane dadaa gurɔ kè á kú bɔsu kè èe bikɔu Yodaa à gá sí pì guu.

Dii gɪake à Isarailinɔ bɔna a kpɛ yá ò

¹⁴ Dii bè Musane: N gagurɔ kà kɪi. N Yɔsua sisi à gá ze dakɔrekɪia, mé zɪ nanɛ a ɔɔɪ. Ben Musa kɔn Yɔsuao gáa wà zè dakɔrekɪia.

¹⁵ Dii bɔ à mɔnzi gwe tɛluguu kè zena kutaa pì kpɛɛɛ guu.

¹⁶ Ben Dii bè Musane: Tó n ka n dezinɔla, gbè pinɔ é fɛɛ wà pāpāa kɛ wà dɔ bɔsu kè aɔɛ gɛɛn tãanɔzi. Aɔé pā kpámazi aɔ ma bà kuunaño yā gboro.

¹⁷ Zɪ pɪa mé pɔ fɛnzi mà pā kpánzi, mé kpɛɛ lííne wà n kaate. Kisianɔ é wí n musu bíta aɔé nawɛano kɛ. Zɪ pɪa aɔé be: Kisia pinɔ wí wa musu kè wa Ludaa kúwaoro yānzɪn yee?

¹⁸ Zɪ pɪan mé kpɛɛ lííne yā zaa kè aɔ kè yānzɪ, aɔ aɛ dɔ tãanɔa.

¹⁹ N lè kèkɪi kè takadan sa n dada Isarailinɔne aɔ sí, le àgɔ demɛ aɔ bɔna ma kpɛɛ sèeda ũ.

²⁰ Tó ma gaarɔyo bɔsu kè má la dà n dezi káakunɔne guu, bɔsu kè zwi kɔn zɔ'io dɪn pì, tó aɔ kà wà mè kpà, aɔé aɛ dɔ tãanɔame wà n gbāgbā. Aɔé pā kpámazi wà ma bà kuunaño yā gboro.

²¹ Tó kisia pinɔ n lè bíta aɔɛ nawɛa kɛ, lè pì bé eé n yā zaa káíne n ɔɔɪ, zaake à yā é sá n boriinɔnlo. Má yā kè kú n nɔsen gbáa dɔ ai màgɔ gáño bɔsu kè má la dàíne guu.

²² Musa lè pì kè takadan zɪ pɪa, ben à dà Isarailinɔne.

²³ Dii yā diē Nuni né Yɔsuane à bè: Ñ lāakari kpáe ñgɔ wórɔngɔ vī! Mbe né gá kɔn Isarailinɔ bɔsu kè má la dàñne guu, bensɔ mapi mégɔ kúnyo.

²⁴ Kè Musa dokayā pínɔ kè takadan à yāa pínɡi,

²⁵ à yā diē Levi borií kè aɔégɔ Dii bà kuunañyo àkpati senanɔne à bè:

²⁶ À doka takada kèkii sí à diē Dii a Luda bà kuunaaɔ àkpati sae, àgɔ kú gwe a bɔna Dii kpɛe sèeda ũ.

²⁷ Zaake má a swāgbāaa dɔ, lán eè gí yāzi nà. Zaa gurɔ kè má kúao eègɔ bɔɔ Dii yā kpɛeme ai kɔn à tiaao. Weé ma gaa gbera pɔ o dɔɔ?

²⁸ À a bori gbɛnsinɔ kɔn a dɔn'aadeenɔ kakɔame, le mà yā kènɔ dañne n swāla, ludambe kɔn tɔtɔe eègɔ de ma sèedadeenɔ ũ a yā musu.

²⁹ Zaake má dɔ kè é a zinda yaka ma gaa gbera, é kè zé kè má dɔdaareea. Beee gbera kisia é a le, zaake é yā kè zaa Diine ke, eé pɔ fɛazi taa kè á kènɔ yānzí.

³⁰ Ben Musa lè pì yā dà Isaraili kè aɔ kakɔananɔne n swāla māmam.

34

Musa gana

¹ Musa bɔ Mɔabunɔ bɔsu sɛte à didi Nɛbo kpíiia ai Pisiga kpíi mɔsɔntɛ kè ae dɔ Yerikoa, ben Dii bɔsu pì dɔɔane pínɡi zaa Giliada bɔsun ai Daninɔ bɔsun

² kɔn Nafatalinɔ bɔsuo pínɡi kɔn Eflaimunɔ bɔsuo kɔn Manasenɔ bɔsuo kɔn Yudanɔ bɔsuo pínɡi ai ísía kè kú ɔfántɛgɛkpen kpa

³ kɔn Negevio kɔn Yeriko daminalide guzurɛo ai Zoa.

⁴ Ben Dii bène: Bɔsu kè ma la dà Ibrañne kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo ma bè mé kpá n boriinɔa pín gwe. Má tò n wée siàle, mode né bikú Yodaa n gɛnlo.

⁵ Ben Dii zɔbleri Musa gà Mɔabunɔ bɔsun gwe lán Dii ò nà.

⁶ Ben Dii à vɛi guzurɛn gwe Betepeo kpa. Gbɛkee à mira kii dɔro ai kɔn a gbāao.

⁷ Musa gà a wée baswɛɛdodee guume. À wée nna bensɔ à gbāaa e lagoro.

⁸ Isarailinɔ à gè kè gurɔ baaakuri Mɔabunɔ bɔsu sɛte, ben à gɛsosobikɛna kɔn ɔɔ dɔɔo yāa.

⁹ Nuni né Yɔsua pana ɔndɔɔo kè Musa ɔ nàa yānzí. Isarailinɔ à yā mà, aɔɔ kè lán Dii dà Musane nà.

¹⁰ Annabi kee e bɔ Isarailinɔ guu lán Musa bà dɔro. È yā o kɔn Diio tɛtɛntɛ

¹¹ bensɔ à sèedanɔ kɔn dabuyā kè Dii à zlonɔ kè Igipiti, Fili'auna kɔn a ibanɔ kɔn a gbɛnɔ ae n pínɡi.

¹² Gbɛkee e yā naaside bíta ke kɔn iko gbāaa lán Musa bà Isarailinɔ wée siàle dɔro.

YOSUA

Zìblena Kanaa bùsua 1:1-11:23

Yosua lézammama kòn à ganao 23:1-24:33

Dii yadiena Yosua

¹ Dii zòbleri Musa gaa gbera Dii yā ò Musa kpàasi Yosua, Nuni néné à bè:

² Ma zòbleri Musa gà. N fεε ò bikū Yodaa kè sa, mpi kòn Isarailino ò píngi, à gē bùsu kè má kpàawaan.

³ Guu kè a gbá pēen píngi, má kpàawa lán má ò Musane nàme.

⁴ Sēna zaa gbáan ai gana Lebanò bùsun, sēna zaa swa bíta kè wè be Yuflati ai gana ísīaa kè kú ɔfántēgēkpēn kpa, Itino bùsu pì é gō a bùsu ũ píngime.

⁵ Ai ò gá gao gbēke é é à n gāsā fīro. Lán má kú kòn Musao nà, lēn mégō kúnyo lē. Mé n tónlo, mé pā kpánzi zikiro.

⁶ N zε gbāa ngō wórōngō vī, zaake mbe né bùsu kè ma à lé gbē a dezi káakunone ma bè mé kpámma sí ò kpá gbē kēnoa.

⁷ N zε gbāa ngō wórōngō vī dé! N làakari dō doka kè ma zòbleri Musa dānnēea ngō kūna píngi. Nton kēa ò na ɔplazi ke ɔzeziro, n tá égae ke nna.

⁸ N tó Musa doka takada pì yā gō da n lén, ngō laasuu lēa fáantē kòn gwāavīo. N làakari dō yā kè kú à guunɔa píngi ò zīi kēa, n tá égō nna n yā égae bō maa.

⁹ Mámbe ma yā diēnnēroo? N zε gbāa ngō wórōngō vī. Nton tó vīa n kūro. Nton bídi kero, zaake mamoma Dii n Luda, mégō kúnyo guu kè nēe gaan píngi.

¹⁰ Ben Yosua bè Isaraili dōn'aēdeenone:

¹¹ A gēte būran à o gbēnoe aō kūsāe soru ke, zaake gurō aagō gbera aōé bikū Yodaa kè, aōé gá bùsu kè Dii ò Luda kàpāmma wāgō vī sí.

¹² Yosua bè Rubeninoe kòn Gadano kòn Manaseno kpadooo:

¹³ À dō yā kè Dii zòbleri Musa diēaree kēkiin, à bè Dii a Luda é tó à kámmabokii é à bùsu kēkii kpàawa.

¹⁴ Beee yānzi a nōgbēno kòn a né fēteno kòn a pōkādeenō gō bùsu kè Musa kpàawaan Yoda baa kè kpa, a zīkpēeno dō ò gbēnoe aē wà bikū ò píngi, aōgō ò gōkēbōno kūna aō dōñle

¹⁵ ai Dii gō tó a gbēno kámmabokii é lán à kēare nà, aōpino sō égō bùsu kè Dii a Luda é kpāāmma vī. Beee gbera é su bùsu kè gō a pō ũu kè guu, é vēe bùsu kè Dii zòbleri Musa kpàawa Yoda baa kè ɔfántēbōe kpaa pìn.

¹⁶ Ben aō wēàla wà bè: Yā kè ò diēwe píngi wé ke. Guu kè n wa zīin píngi wé gāme.

¹⁷ Lán wa zīi kè Musa yāa nà píngi, lēn wé zīi ke n yāa lē se. Dii n Luda gō kúnyo, lán à kú kòn Musao nà.

¹⁸ Gbē kè bō n yā kpēε à gī yā kè ò diēne kēzi, adee gāme. N zε gbāa ngō wórōngō vī dé!

2

¹ Zaa Sitimu Nuni né Yosua gu'asiigwarinɔ zì gɔɔn plaa asii guu à bè: À gá à wée kpáe bùsu pìzi, aténsa Yeriko. Ben aɔ gaa gwe, aɔ gaa wà pìta kaarua kè wè sísì Rahabu bɛɛn.

² Ben wà bè Yeriko kínanɛ: Isaraili kenɔ gè kè uusiaɛ lɛ wà wa bùsu asii gwa.

³ Ben kína pì gbɛnɔ zì Rahabua aɔ bè: Ñ bɔ kɔn gɔgbɛ kè aɔ mò n kiianɔ, zaake wa bùsu pínɡi asii gwana yánzin aɔ mòzi.

⁴ Aɛ sɔ ngbɛ pì gíakɛ à gɔɔn plaaa pínɔ ùtɛ kò, ben à bè: Gbɛ pínɔ mò ma kiia kè yápura. Má dɔ guu kè aɔ bònlo.

⁵ Kè guu sì bìizetaturɔ, aɔ bɔɛ. Má dɔ tó mákpan aɔ tánlo. À n gbɛ sé kpakpaa, é n lɛ.

⁶ Aɛ sɔ à gíakɛ à n sé à gaaño kpé musu à n ùtɛ gbɔ lí kè kaena gween kò.

⁷ Zìrinɔ pɛɛzi zén ai Yoda bikúkiia, ben wà bìizɛ tàta n kpɛɛ gɔɔ.

⁸ Ai gu'asiigwari pínɔ gɔ daɛ, Rahabu didi n kiia kpé musu

⁹ à bèñnɛ: Má dɔ kè Dii bùsu kè kpàawa. A vía wa kú, ben bùsu kè deenɔ ká gá n pínɡi a yánzi.

¹⁰ Wa mà lán Dii Isia Tɛaa zòkɔreare nà gurɔ kè a bɔɛ Igipiti kɔn yá kè á kè Sís kɔn Oguone, a Amɔrinɔ kína gɔɔn plaaa pínɔ kè dúgudugu Yoda baa káa kpa.

¹¹ Kè wá mà, swè kèwagu, wa ninii dà batan a yánzi, zaake Dii a Ludan musu kɔn tɔtɔ Luda ù.

¹² Zaake ma gbɛkɛ kɛare, apínɔ sɔ à síme sa kɔn Dii tóo kè é gbɛkɛ kɛ ma de bɛdeenɔ. À sèeda kɛmɛ lɛ màgɔ dɔ sànsàn

¹³ kè é ma de kɔn ma dao kɔn ma vlinɔ kɔn ma dāaronɔ kɔn wa gbɛnɔ mì sí n pínɡi à wa bɔ gaa lézi.

¹⁴ Ben gɔgbɛ pínɔ wèàla wà bè: Mbe wa wèndi ù, wámbe n wèndi ù se. Tó nɛɛ wa yá o gbɛkɛ màro, tó Dii bùsu kè kpàwa, wé gbɛkɛ kɛnɛ yápura.

¹⁵ Ben à n bɔɛ windo guu à n píta bìi kpɛɛ kɔn bào, zaake à bɛɛ kè à kún kú wéte bìi musumɛ.

¹⁶ À bèñnɛ: À mì pé kpiinɔa lɛ a gbɛserinɔ tón dakɔreaoro yánzi. Àgɔ utena gwe gurɔ aagɔ ai a gbɛserinɔ su, é gbasà à da zén.

¹⁷⁻¹⁸ Ben gɔgbɛ pínɔ bènɛ: Tó wa ɛara wa gɛ à bùsun, n wɔ tɛaa kèkii dɔ windo kè nɛɛ wa bɔɛn kɛa, n n de kɔn n dao kɔn n vlinɔ kɔn n dāaronɔ kɔn n de bɛdeenɔ kakɔanzi n pínɡi n kpé kèkiin. Tó nɛɛ kɛ lero, wa bà égɔ kú ladana kè n tò wá la dànnɛn dɔro.

¹⁹ Tó aɔ gbɛkɛ bɔ n kpén à gaa gáale, à a zinda dɛn gwe, wa yán dɔro. Tó aɔ gbɛkɛ kúnɔ kpén, ben wà à dɛ, wámbe à gana yá é wí wa musu.

²⁰ Tó n wa kɔmɔtɔ kè gbɛnɔnɛ sɔ, wa bà égɔ kú ladana kè n tò wá la dànnɛn pín dɔro.

²¹ Ben Rahabu bè: Àgɔ dɛ lán á ò nà. Ben à n gbáɛ aɔ tà. Ben à wɔ tɛaa pì dɔ a windoa.

²² Kè aɔ píta bìia lɛ, aɔ mì pè kpiinɔa, ben aɔ ì gwe gurɔ aagɔ ai n gbɛserinɔ gaa sùo. Aɔ gbɛseri pínɔ n wéte zé saɛ pínɡi aɔɔ n ero.

²³ Ben gɔɔn plaaa pínɔ dà zén aɔ píta kpii pínɔa aɔ bikú swaaa. Kè aɔ kà Nuni né Yosua kiia, aɔ yá kè à n lɛ gbànnɛ pínɡi

²⁴ wà bè: Dii bùsu pì nàwe wa ɔzi pínɡi. Bùsu pì deenɔ ká gá n pínɡi wa yánzi.

3

¹ Yosua fɛɛ kɔŋɔ idɛ'idɛ kɔn Isarailinɔ n pɪŋgi. Bɔna Sitimu aɔ gaa Yodazi, ben aɔ bura kae gwe ai aɔgɔ ga biku.

² Gurɔ aagɔɔ gbera Isaraili don'aɛdeenɔ dɔdɔ buraɔi

³ aɔ ya die gbɛnɔnɛ wa bɛ: Tɔ á è Levi bori sa'orinɔ Dii a Luda bà kuunawao àkpati sena, à da zɛn àgɔ tɛ n kpɛɛ,

⁴ le à e à dɔ zɛ kɛ é sɛ, zaake ée zɛ pɪ sɛ zikiro. Àgɔ tɛ zãazã lán kiloo do taka bɔɔ! Aton sɔ àkpati pɪziro.

⁵ Ben Yosua bɛ gbɛnɔnɛ: À gbãsi bɔ a zɪndan, zaake Dii é yãbɔnsae ke a tɛ zia.

⁶ Ben à èara à bɛ sa'orinɔnɛ: À Dii bà kuunawao àkpati sɛ à dɔ gbɛnɔnɛ aɛ à bikuɔ. Ben aɔ àkpati pɪ sɛ wa dɔo gbɛnɔnɛ aɛ.

⁷ Dii bɛ Yosuanɛ: Mé na n sena lezɪa Isarailinɔnɛ gbãa, aɔégɔ dɔ kɛ má kúnyo lán má kú kɔn Musao nà.

⁸ N ɔ sa'ori kɛ aɔɔ ma bà kuunaaɔ àkpati senanɔnɛ, tɔ aɔ kà Yodazi, aɔ gɛ wa ze à ín.

⁹ Ben Yosua bɛ Isarailinɔnɛ: À mɔ kɛ à Dii a Luda yã ma.

¹⁰ Ben à èara à bɛ: Len égɔ dɔ kɛ Luda Wɛndidee kúao le, bensɔ eé péare Kanaanɔa kɔn Itinɔ kɔn Ivinɔ kɔn Perizinɔ kɔn Gigasinɔ kɔn Amɔrinɔ kɔn Yebusinɔɔ.

¹¹ A gwa! Anduna pɪŋgi Dii bà kuunawao àkpati é dɔare aɛ ai Yoda ín.

¹² À gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ sɛ a tɛ, bori kɔn boriio gbɛ mɛn doodo.

¹³ Tɔ sa'ori kɛ aɔɔ anduna pɪŋgi Dii àkpati senanɔ gbá pɛɛ Yoda ín, í pɪ é zɔkɔrɛ, í kɛ èe bɔɔ swaa musu é bɪi kɛ à gɔ zɛna a gbɛn.

¹⁴ Kɛ gbɛnɔ bura fɛɛ wa dà zɛn, aɔɛe gaa biku Yodaa, sa'ori kɛ aɔɔ Dii bà kuunaɔyɔ àkpati senanɔɔ tɛ n aɛ le.

¹⁵ Pɔkɛkɛgurɔ pɪŋgi swaa pɪ é pa ai à dà sɪsɪla, mɔde gurɔɔ kɛ àkpatiseri pɪnɔ kà swaa pɪzi, kɛ aɔ gbá pɛɛ ín,

¹⁶ ben í kɛ èe bɔɔ swaa pɪ musu zɔkɔrɛ à bɪi kɛ à gɔ zɛna a gbɛn zaa zãazã wɛtɛ kɛ wɛ be Adamu saɛ Zarɛtá bɪsun. Í kɛ èe taa sɛbɛ wisideen zɔkɔrɛ mɔmɔ, ben gbɛnɔ biku aɛdɔkɔana kɔn Yerikoo.

¹⁷ Sa'ori kɛ aɔɔ Dii bà kuunaɔyɔ àkpati senanɔ gɔ zɛna Yoda wɛn tɔɔtɛ koria gɪŋgin, ben Isaraili bori pɪŋgi tɛ gukori pɪn ai aɔ gaa wa biku n pɪŋgi wa yãa.

4

Gbɛ mɛn kuri awɛɛplaaanɔ didikɔana sɛɛda ũ

¹ Kɛ Isaraili bori pɪŋgi biku Yodaa wa yãa, ben Dii bɛ Yosuanɛ:

² A bori mɛn kuri awɛɛplaaanɔ tɛ à gbɛn sɛn doodo

³ n ɔnɛ aɔ gbɛ sɛɛ swawɛɛn mɛn kuri awɛɛplaa guu kɛ sa'orinɔɔ zɛn sɪusu, aɔ bikuɔ wa kae guu kɛ é ín gwãavã.

⁴ Ben Yosua gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ die Isaraili boriinɔ tɛ doodo, ben à n sɪsɪ

⁵ à bɛnɛ: À gá Yoda wɛn Dii a Luda àkpati aɛ, a baade gbɛ sɛ à di a gann a Isaraili boriinɔ pari lén.

⁶ Gbɛ kɛkiinɔ é gɔare sɛɛda ũ. Tɔ a nɛnɔ a la zia, bɔn gbɛ kɛnɔɔ dɛare à ũu,

⁷ à bɛnɛ, kɛ wɛɛ bikuɔ kɔn Dii bà kuunawao àkpatio, ben à í zɔkɔrɛ, ben gbɛ pɪnɔ gɔ Isarailinɔnɛ à dɔngu pɔ ũ ai gurɔ pɪŋgi.

⁸ Len Isarailinɔɔ kɛ le lán Yosua ɔnɛ nà. Aɔ gbɛ sɛɛ Yoda wɛn mɛn kuri awɛɛplaa Isaraili boriinɔ pari lén lán Dii ɔ Yosuanɛ nà. Aɔ bikuɔ aɔɔ kae guu kɛ aɔ ín.

⁹ Gbè mèn kuri awɛɛplaaa kè wà sɛɛ swawɛɛn sa'ori kè aɔ àkpati sena pìno zekiaan Yŏsua didikɔa, aɔ kú gwe ai kɔn a gbàao.

¹⁰ Sa'ori kè aɔ àkpati pì senano gɔ zena swawɛɛn ai yā kè Dii diɛ Yŏsuanɛ à ò gbɛnɔnɛ gàa à kɛò píngi lán Musa diɛnɛ nà. Gbɛnɔ kè kpa aɔ bikù.

¹¹ Kè aɔ bikù n píngi wà yāa, gbas a sa'orino bikù kɔn Dii àkpatio gbɛnɔ wáa.

¹² Rubɛni bori gɔgbɛnɔ kɔn Gada bori gɔgbɛnɔ kɔn Manasɛnɔ kpado gɔgbɛnɔ bé wà dɔ Isaraili bori kpaanɔnɛ aɛ wà bikù lán Musa ònɛ yā nà. Aɔ n gɔkɛbɔnɔ kúna.

¹³ Aɔ zìkpɛɛnɔ kà gɔɔn bɔɔɔ baplaa taka. Aɔ bikù Dii aɛ aɔ gàa Yɛriko gbáan kɔn zì soruo.

¹⁴ Zì beean Dii Yŏsua sɛ lezì Isarailinɔnɛ n píngi, ben aɔ à yā mà ai à gàa à gào lán aɔ Musa yā mà nà.

¹⁵ Ben Dii bè Yŏsuanɛ:

¹⁶ N o sa'ori kè aɔ doka àkpati senanɔnɛ aɔ bɔ swawɛɛn.

¹⁷ Ben Yŏsua ònɛ aɔ bɔ swawɛɛn,

¹⁸ ben aɔ bòn. Kè aɔ gbá pɛɛ sɛsɛ, ben swa'i ɛara à sù a gbɛn gɔɔ. À pà à dàgula ai à dà sɛsɛ lán káakupɔ bà.

¹⁹ Mɔ káaku gurɔ kuridee zìn Isarailinɔ bɔ Yoda swawɛɛn aɔ gàa wà bùra kàɛ Giligala, Yɛriko ɔfántɛbɔɛ kpa.

²⁰ Yŏsua gbè mèn kuri awɛɛplaaa kè wà sɛɛ Yoda wɛɛn pìno didikɔa Giligala gwe.

²¹ À bè gbɛnɔnɛ: Tó a nɛnɔ gà wà n denɔ là zia wà bè, gbè kɛnɔ yási dɛ diame?

²² À beíne, a bikúna Yodaa gukoria sèedame,

²³ zaake Dii a Luda à í bàbaare a zén, ben a bikù lán a bikù Isia Tɛaa kè à à í bàbaaree nà.

²⁴ Dii kè lɛ, lɛ anduna bori píngi gɔ dɔ kè à gbáa vī, apino sɔ àgɔ Dii a Luda vīa vī gurɔ píngi.

5

¹ Kè Amɔrinɔ kína kè aɔ kú Yoda ɔfántɛgɛkpen kpaanɔ kɔn Kanaanɔ kína kè aɔ kú ísɛaa saɛnɔɔ mà lán Dii Yoda í zìkɔɛ Isarailinɔnɛ aɔ bikù nà, ben swè kɛngu aɔ kà gà n píngi Isarailinɔ yānzi.

Bàngukɛna Isarailinɔnɛ Giligala

² Gurɔ beea Dii bè Yŏsuanɛ: N gbè fɛɛnɔ kɛ n ɛara n bāngu kɛ Isarailinɔnɛ.

³ Ben Yŏsua bè wà gbè fɛɛnɔ kɛ, ben wà bāngu kɛ Isarailinɔnɛ guu kè wè be tia Gɛfɔ Sɛsɛ.

⁴ Yā kè tò à bāngu kɛnɛn yɛ. Isarailinɔ bɔɛna Igipiti gbera, aɔ tá guu, gɔ gbāaa kè aɔ bāngu kɛnɔ gàga gbáan n píngi.

⁵ Gbɛ kè aɔ bɛ Igipitinɔ bāngukɛna n píngi. Gbɛ kè wà n í gbáan zé guu bɔna Igipiti gberaanɔ, aɔmbe aɔɛ bāngu kɛɔ.

⁶ Isarailinɔ tɛ gbáan wɛ baplaa ai gbɛ kè aɔ dɛ gɔ gbāaanɔ ũ gurɔ kè aɔ bɛ Igipitinɔ gàa wà gágao n píngi, zaake aɔɛ Dii yā maro. Dii beíne aɛ wɛɛ si bùsu kè a à lɛ gbè n dezɛnɔnɛ à bè é kpámmalero, bùsu kè zwí kɔn zó'io din pì.

⁷ Aɔ né kè Dii tò aɔ fɛɛ n gberaanɔn Yŏsua bāngu kɛnɛ, zaake gɛfɔdeenɔmɛ, wè bāngu kɛnɛ zénlo.

⁸ Kè Isarailinɔ bangu kè n pínɡi wà yàa, aɔ ɡɔ guu kè aɔ bùra kàen gwe ai n bɔ gàa à yàao.

⁹ Ben Dii bè Yosuaɛ: Ma wí kè Iɡipitinɔ dāawaa bɔare gbàan gwe. Ben wà tɔ kpà guu pìnɛ Giligala ai kɔn a gbàao.

¹⁰ Isarailinɔ bùra kaena Giligala ben aɔ Banla zĩbaa kè Yeriko gbàan gwe mɔɔ pì gurɔ ɡɛro dosaidee zĩ uusie.

¹¹ Kè wà zĩbaa pì kè guu dɔ aɔ bùsu pì bura pónɔ blè, bureɔdi sésɛ'ɛzɛsainɔ kɔn pɔwɛɛ kpatanao.

¹² Aɔ bùsu pì bura pónɔ blena gbɛra, kè guu dɔ, manakwɛena zè, èè kwééɛnɛ dɔro, ben aɔ Kanaa bùsu blɛɛ blè wè beee sa.

Dii zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee

¹³ Kè Yosua kà kɔn Yerikoo, à wéɛ sè à guu gwà, ben à ɡɔgbɛ ke è zena a aɛ kɔn fɛɛdaao na à ɔzĩ. Ben Yosua sɔzi à là à bè: N kú wa kpɛɛn yó, ke wa ibɛɛnɔ kpɛɛ?

¹⁴ À wèàla à bè: Lenlo. Dii zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdeen ma ũ, ma kanan yè. Ben Yosua kùɛnɛ à mì pɛɛ, ben à là à bè: Bón ma Dii é o mamɔma a zɔblerinɛ?

¹⁵ Dii zìkpɛɛnɔ dɔn'aɛdee pì wèàla à bè: N n kyatee bɔbɔ, zaake guu kè n zén kú adona. Ben Yosua kè lɛ.

6

Yeriko bɔi lɛna

¹ Wà Yeriko bɔize gbàno tàta ɡínɡin Isarailinɔ yánzi. Gbɛkee e bɔro, gbɛkee e ɡɛro.

² Ben Dii bè Yosuaɛ: N ɡwa, ma Yeriko nànnɛ n ɔzĩ kɔn à kinao kɔn à zìkpɛɛnɔ.

³ Mpi kɔn n zìkpɛɛnɔ à ɡá liga wéte pìzi ɡɛn do a pínɡi à su. Aɡɔ ligaazi lɛ ɡɛn doodo ai gurɔ swɛɛdo.

⁴ Sa'ori ɡɔɔn swɛɛplaaanɔ dɔ àkpatine aɛ aɔɡɔ kuu kúna. À gurɔ swɛɛplaaadee zĩ à liga wéte pìzi ɡɛn swɛɛplaa gurɔɔ kè sa'ori pìnɔɔ e n kuu pɛɛ.

⁵ Tó aɔ kuu pè aɔɔɛ à bà gaa, ben a à ɔ mà, gbɛ pínɡi wii lé gbángbàn, wéte bɔi é lɛɛ, a baade é sin súusu.

⁶ Ben Nuni né Yosua sa'orinɔ sìsì à bènnɛ: À Dii bà kuunawao àkpati sé, a ɡɔɔn swɛɛplaaanɔ é dɔnɛ aɛ, a baade éɡɔ kuu kúna.

⁷ Ben à bè gbɛnɔnɛ: À fɛɛ à ɡá liga wétezi ɡɛn do. Zìkpɛɛnɔ bé wà dɔ Dii àkpatine aɛ.

⁸ Kè Yosua yá ò gbɛnɔnɛ, ben sa'ori ɡɔɔn swɛɛplaaa kè aɔ kuu kúna pìnɔ fɛɛ wà dɔ Dii bà kuunańyo àkpatine aɛ, aɔɔɛ n kuu pɛɛ.

⁹ Zìkpɛɛnɔ tɛ sa'ori pìnɔ aɛ, parii tɛ àkpati kpɛɛ, bensɔ kuunɔ ɔ dɔ.

¹⁰ Yosua ɡĩake à ò gbɛnɔnɛ à bè: Àton wii léro. Àton tó wà a kɔi maro. Àton tó yake bɔ à lénlo ai gurɔɔ kè mé oare à wii lé, gbasa à lé.

¹¹ Aɔ ɡàa wà liga wéte pìzi kɔn àkpatio ɡɛn do lɛ, ben aɔ àara wà tà n bùran aɔ i gwe.

¹² Yosua fɛɛ kɔngɔ ide'ide, ben sa'orinɔ Dii àkpati sè.

¹³ Sa'ori ɡɔɔn swɛɛplaaa kè aɔ kuu kúna pìnɔ dɔ Dii àkpatine aɛ, aɔɔɛ pɛɛ. Zìkpɛɛnɔ dɔnnɛ aɛ, parii tɛ àkpati pì kpɛɛ, bensɔ kuunɔ ɔ dɔ.

¹⁴ Aɔ liɔa wéte pizi gènn do à guro plaadee zĩ, ben aɔ èara wà tà n bũran. Aɔ kè le ai guro swɛɛdo.

¹⁵ À guro swɛɛplaadee zĩ aɔ fɛɛ idɛ'idɛ gudɔnao, ben aɔ èara wà gaa wà liɔa wéte pizi lán aɔ kè nà. Mɔde zĩ beee aɔ ligazi gènn swɛɛplaame.

¹⁶ À gènn swɛɛplaadee pia guro kè sa'orinɔɔ e gaa n kuu pé gbāngbān, ben Yosua bè gbènnɔnɛ: À wii lé, zaake Dii wéte pì kpàawame.

¹⁷ Dii wéte pì kɔn pɔ kè kúnno diɛ a pɔ ũ. Wà n kaate n píngi. Kaarua Rahabu kɔn gbɛ kè aɔ kúo à bɛɛnɔ bé wé bɔ ntɛɛ, zaake àmbe à gu'asiigwari kè wà n zĩnɔ ùte.

¹⁸ À làakari kɛ! Àton pɔ kè Dii tɛ ke séro, le àton kaatero yānzi. Tó á sè, é yá gáe à bũranɛ à gɔ kaatena pɔ ũ.

¹⁹ Kondogi kɔn vurao kɔn mɔgotɛ pɔno kɔn mɔsi pɔno píngi né Dii pómɛ. Séde wà ká Dii auziki utekiin.

²⁰ Kè wà kuu pè bensɔ Isarailino wii lè gbāngbān le, wéte bĩno lèɛ. Ben aɔ baade sin súusu, ben aɔ wéte pì sì.

²¹ Aɔ pɔ kè kúnno diɛ Dii pɔ ũ, ben aɔ gbènn kàate n píngi kɔn fɛɛdaao, gɔgbènn kɔn nɔgbènn, né fétenɔ gbènsino kɔn zũnɔ kɔn sãanɔ kɔn zaakinɔ.

²² Yosua bè gɔɔn plaaa kè aɔ gaa wà bũsu pì asii gwànnɔnɛ: À gɛ kaarua pì bɛɛn à bɔo kɔn a gbènn, lán a à lé gbènn nà.

²³ Ben gɔkpare pino gaa wà bɔ kɔn Rahabuo kɔn a deo kɔn a dao kɔn a vlinɔ kɔn a dāaronɔ kɔn a gbènn n píngi. Aɔ sũo kɔn à danenɔ n píngi, ben aɔ n káe Isarailino bũra sae.

²⁴ Ben aɔ tɛ sɔ wéte pia kɔn pɔ kè kúnno píngi, tó èe kɛ kondogi kɔn vurao kɔn mɔgotɛ pɔno kɔn mɔsi pɔ kè aɔ sɛɛ wà kàe Dii bisakuta auziki utekiin baasiro.

²⁵ Yosua tò kaarua Rahabu bɔ aafia kɔn à de bɛdeenn kɔn à gbènn n píngi, kè à gu'asiigwari kè Yosua n zĩ Yeriko asii gwaano ùte yānzi, ben aɔ gɔ Isarailino tɛ ai kɔn a gbàao.

²⁶ Guro beee a Yosua lé kè à bè: Dii láari kɛ gbɛ kè eé fɛɛ à Yeriko wéte kè kɛkɛ à káɛa.

Tó à à bĩi ɛɛ kpàɛ, à daudu é ga.

Tó à à gbàno pɛɛ sɔ, à né zàadee é ga.

²⁷ Dii kú kɔn Yosua, ben à tɔ dà bũsu pìla píngi.

7

Aka durun ya

¹ Isarailino tɛ pɔ kè. Kaami né Aká, Zimiri dio, Zera swákpeɛ, Yuda borii bé à tɛ pɔ kenɔ sè, ben Dii pɔ fɛ Isarailinozi.

² Yosua gbènn zĩ à bè, aɔ bɔ Yeriko wà gá Ai kè kú Betavɛ sae Beteli ofantɛbɔɛ kpa le wà bũsu pì asii gwa. Ben aɔ gaa wà Ai asii gwà.

³ Kè aɔ sũ Yosua kiia, aɔ bènnɛ: Aideennɔ pariro, èe ká wà gá gwe wa píngiro. Tó gɔɔn wàa kuri kɛ wàa geroo gaa, aɔé wéte pì sí. Nton Iá da gbènnɔ n píngiro.

⁴ Kè gɔɔn wàa geroonn gaa gwe, ben Aideennɔ n fú

⁵ aɔ pèrɔma bɔna zaa n wéte bĩilea ai gbèwikiia, aɔ n déde slsɪgɛɛzi gɔɔn baaakuri awɛɛswɛɛdo. Ben swɛ kè Isarailino aɔ ninii dà batan.

⁶ Yosua a uta gá à kè à dàe a puua Dii àkpati aɛ ai uusiɛ. Àpì kɔn Isaraili gbènsino bũsu kùku n mìa.

⁷ Ben Yosua bè: Á'a, Dii Luda! À kè dia n wa bikú Yodaa n wa na Amórínóné n ɔzĩ aɔ wa kaatée? Tó wá wěena Yoda baa káa kpa yá né!

⁸ N yá nna Dii! Zaake Isarailínɔ bòru kpée n ibeenóné, mé be dia saa?

⁹ Kanaanɔ kɔn búsu kè deenɔ é yá pì mà n í píngi, aɔ ligawazi aɔ wa kaate andunan. N tó bítakee sɔ nɛ? Nɛ keo diame?

¹⁰ Ben Dii bè Yosuané: N fée n zé! À kè dia n daena n puua?

¹¹ Isarailínɔ durun kè, aɔ ma bà kuunańyo yá gbòro. Aɔ tɛ pɔ keno sè, aɔ kpai ò, aɔ mɔnafiki kè, aɔ pɔ pì dà n pónɔ guu.

¹² Beee yánzi aɔɔe fɔ wà n ibeenɔ gá fíro. Aɔ bòru kpéeńne, kè aɔ gò kaatena pɔ ũ yánzi. Mégɔ kúao doro, séto a tɛ pɔ kè kú a ténɔ kàate.

¹³ N fée n gá gbási bɔ n gbénɔn. N beńne aɔ gbási bɔ n zĩndan ai guu gò gá dɔ, zaake mamoma Dii Isarailínɔ Luda ma bè, tɛ pɔ kú a tème. É fɔ à zé a ibeenɔ aéro séto à pɔ pì bɔ a tɛ.

¹⁴ Tó guu dɔ, à sɔmazi bori kɔn boriio. Bori kè má sè é sɔmazi danɛdanɛ, danɛ kè má sɛnɔ é sɔmazi uale kɔn ualeo, uale kè má sè sɔ, à gɔgbénɔ é sɔmazi doodo.

¹⁵ Gbè kè wà gá wà tɛ pɔ pì èa, wee adee kpata kɔn pɔ kè à vĩno píngi, zaake à ma bà kuunaao yá gbòrome, à wí dà Isarailínɔ.

¹⁶ Yosua fée kɔngɔ idé'idé, à tò Isarailínɔ sɔ Diizi bori kɔn boriio, ben gbè Yuda bori sè.

¹⁷ Ben à tò Yudanɔ sɔzi danɛdanɛ, ben gbè Zera danɛnɔ sè. À tò Zera danɛnɔ sɔzi uale kɔn ualeo, ben gbè Zimiri ua sè.

¹⁸ Ben à tò à ua gɔgbénɔ sɔzi doodo, ben gbè Kaami né Aká, Zimiri dio, Zera swákpɛɛ, Yuda bori sè.

¹⁹ Ben Yosua bè Akáne: Né, n yápuraa o n bèe lí Dii Isarailínɔ Ludané. N yá kè n kè omɛ. Nton à ke utemero.

²⁰ Ben Aká wèàla à bè: Yápuramɛ, ma durun kè Dii Isarailínɔ Ludané. Yá kè má kèn yè.

²¹ Ma Babilɔnia gumusu maaa è n pónɔ té kɔn kondogio kiloo plaa kɔn vura kiloo kusuo, ben à nii gèmagu má sè. À utena wéen ma kpén, kondogi kú gĩzĩ.

²² Ben Yosua gbénɔ zĩ gwe. Aɔ kè kpaa aɔ gaa wà gè à kpén, ben aɔ è utena gwe, kondogi kú gĩzĩ.

²³ Ben aɔɔ sèe wà mɔo Yosuané kɔn Isarailínɔ n píngi, aɔ kàe Dii aɛ.

²⁴ Ben Yosua kɔn Isarailínɔ Zera swákpɛɛ Aká sè kɔn kondogi pìo kɔn gumusu pìo kɔn vura pìo kɔn à nɛgɔgbénɔ kɔn à nénɔgbénɔ kɔn à zúnɔ kɔn à zaakinɔ kɔn à sáanɔ kɔn à bisakutaa kɔn à pónɔ píngi, aɔ gaańyo Akoo guzurɛn.

²⁵ Ben Yosua bè: N yá gàewe fá! Dii é yá mónne gbàa sɔ. Ben Isarailínɔ à pàpa gbèò n píngi, aɔ à dè kɔn à gbénɔ n píngi, ben aɔ n kpáta.

²⁶ Aɔ gbè kàkaàla, gbèdidikšana bíta pì kú gwe ai kɔn à gbàao. Ben Dii pɔfɛ kpàɛ. Beee yánzin wè be guu pìne Akoo guzurɛ.

8

Ai kaatena

¹ Dii bè Yosuané: Nton tó vĩa n kũro. Nton bídi kero. N zĩkpɛɛnɔ sée n gáńyo n píngi, à lée Aia, zaake ma Ai kína nànnɛ n ɔzĩ kɔn à gbénɔ kɔn à wéteo kɔn à búsuo.

² Ñ kɛ Ai kɔ̃n a kínaone lán n̄ kɛ Yeriko kɔ̃n a kínaone nà, mɔde é f̃s à n̄ póno kɔ̃n n̄ pókádeenɔ sée a pɔ ũ sa. Ñ naen̄ne n̄ wéte kpee.

³ Ben Yɔsua kɔ̃n a z̄ikpeɛnɔ gàa wà lée Aia n̄ píngi. À g̃ɔsagb̄aaanɔ sè g̃ɔɔn b̄oro baaakuri, ben à n̄ gb̄áe gw̄aav̄i

⁴ à bèñne: À sw̄a kpá! À naen̄ne n̄ wéte kpee. Àton kɛ z̄a wéte p̄oro. Àg̃ɔ kú soru guu a píngi.

⁵ Mapi kɔ̃n gb̄e kɛ aɔ̄o kúmaonɔ wé s̄o wéte p̄izi. Tó aɔ̄o b̄o dawale, wég̃ɔ bàa leñne lán káaku bà.

⁶ Aɔ̄e p̄ewa ai aɔ̄e k̄e n̄ wéte z̄a, zaake aɔ̄eg̃ɔ daa wée bàa leñne lán káaku bàme. Tó wée bàa leñne le,

⁷ à f̄ee a utekiia à wéte p̄i sí. Dii a Ludaa nàare a ɔ̄z̄ime.

⁸ Tó a wéte p̄i sí, à té s̄oa lán Dii ò nà. À làakari kɛ, à kɛ lán má d̄iare nà.

⁹ Ben Yɔsua n̄ gb̄áe, aɔ̄o ḡaa guu kɛ aɔ̄e e wà n̄ z̄amba ken. Aɔ̄o nàe Beteli kɔ̃n Aio dagura Ai ɔ̄f̄ant̄eḡekpen kpa. Gw̄aav̄i beee a Yɔsua ò b̄uran gwe kɔ̃n a gb̄enɔo.

¹⁰ À f̄ee k̄ongɔ ide'ide à gb̄enɔ kàk̄ōa, ben àp̄i kɔ̃n Isaraili gb̄ensino d̄òñne ae ai aɔ̄o ḡaa káo Ai.

¹¹ Z̄ikpeɛ kɛ aɔ̄o kúonɔ s̄o wéte p̄izi n̄ píngi. Kɛ aɔ̄o kào k̄i, aɔ̄o b̄ura k̄ae à ae gu'igb̄aroo kpa. Guzure kú n̄ dagura kɔ̃n Aio.

¹² Yɔsua gb̄enɔ sè b̄oro ɔ̄ɔɔro. À ḡiake à n̄ úte Beteli kɔ̃n Aio dagura kò Ai ɔ̄f̄ant̄eḡekpen kpa.

¹³ Isarailino b̄ura k̄ae wéte gu'igb̄aroo kpa, bens̄o gb̄e kɛ aɔ̄o naena p̄inɔo kú wéte ɔ̄f̄ant̄eḡekpen kpa. Gw̄aav̄i beee a Yɔsua ò guzuremm̄e.

¹⁴ Kɛ Ai kína Isarailino è le, àp̄i kɔ̃n a wétedeenɔ f̄ee wà kɛ kpaa wà ḡaarizi kɔ̃n z̄lo guu kɛ ae d̄o Araba gb̄aaa. À d̄o kɛ gb̄enɔo naena a wéte kpeero.

¹⁵ Yɔsua kɔ̃n Isarailino e k̄ee lán wà be Aideenɔo e n̄ fuu bà, aɔ̄o bàa leñne aɔ̄o p̄e gb̄aaa.

¹⁶ Aideenɔ k̄o sisi n̄ píngi aɔ̄o b̄oe wà p̄e Yɔsuanɔ, ben aɔ̄o p̄er̄mma ai aɔ̄o ḡaa wà k̄e n̄ wéte z̄aaz̄a.

¹⁷ G̃ɔgb̄e kee e g̃ɔ wéte guuro, aɔ̄o b̄oe wà p̄e Isarailino n̄ píngi, ben aɔ̄o n̄ wéte b̄iile tò w̄ena, aɔ̄o p̄e Isarailino.

¹⁸ Dii bè Yɔsuane: Ñ sári kɛ n̄ k̄una d̄o Aia, zaake má n̄anne n̄ ɔ̄z̄ime. Ben Yɔsua a sári p̄i d̄o Aia.

¹⁹ Kɛ à ɔ̄o p̄oro le, ben gb̄e kɛ aɔ̄o naenano f̄ee wà si w̄eten g̃ɔɔ aɔ̄o si, ben aɔ̄o kɛ kpaa wà té s̄s̄a.

²⁰ Kɛ Aideenɔ lie wà n̄ kpeɛ gw̄a, ben aɔ̄o è t̄esukpe f̄ee à dà n̄ w̄etela, ben aɔ̄o e gák̄i e d̄oro, zaake Isaraili kɛ aɔ̄o bàa lè wà m̄i p̄e gb̄aaano lie wà ae d̄o n̄ pemmari p̄inɔa.

²¹ Kɛ Yɔsua kɔ̃n Isarailino è n̄ gb̄e kɛ aɔ̄o naenano wéte si bens̄o t̄esukpe f̄ee à dà w̄etela, ben aɔ̄o èara wà l̄ee Aidee p̄inɔa.

²² Isaraili kpaaano b̄oe wéte p̄in aɔ̄o ḡaa Aideenɔzi kɔ̃n z̄lo, ben aɔ̄o liḡanzi. Aɔ̄o l̄er̄mma, ben aɔ̄o gb̄ekee e e à b̄oro, aɔ̄o gb̄ekee e e à bàa l̄ero.

²³ M̄ode aɔ̄o Ai kína k̄u b̄ee aɔ̄o ḡaa Yɔsuane.

²⁴ Isarailino Aideenɔ d̄ede m̄íom̄io buraanɔ kɔ̃n s̄etenɔ guu kɛ aɔ̄o n̄ lén. Kɛ aɔ̄o Aideenɔ d̄ede kɔ̃n f̄eɛdaao le, ben aɔ̄o èara wà ḡe wéte p̄in, aɔ̄o gb̄e kɛ aɔ̄o ḡweeno d̄ede d̄o.

²⁵ Gb̄e kɛ aɔ̄o ḡaga z̄i p̄iano g̃ɔgb̄enɔ kɔ̃n n̄ogb̄enɔ n̄ píngi g̃ɔɔn b̄oro kuri aw̄eplaame. Aideenɔ s̄o lén gwe.

²⁶ YŌsua ɔɔ kɛ̀ à sári kúnao pì kpé dɔ ai wà gàa wà Aideeno dúgu zɔɔ.

²⁷ Isarailino wéte pì pókadeeno kɔn à póno nàkɔa wà tào lán Dii ò Yosuane nà.

²⁸ Len YŌsua té sɔ́ Aia le, à tò à gɔ́ bɛzɪ ũ, ben à gɔ́ da kori ai kɔn a gbàao.

²⁹ Ben à Ai kína lògo lía ai uusiɛ. Kɛ̀ ɔfántɛ e gɛɛ kpén, à bè wà à gɛ̀ bakɛ lía wà zu wéte bìlɛa gwe. Ben wà gbɛ̀ kàkɔaa paripari, gbɛ̀didikɔana pì kú gwe ai kɔn a gbàao.

Dii bà kuuna kɔn Isarailino kɛ̀kɛna Ebala kpíii musu

³⁰ YŌsua Dii Isarailino Luda gbàgbákii bò Ebala kpíii musu

³¹ lán Dii zòbleri Musa diɛ Isarailino nà. À bò lán Musa kɛ̀ a doka takada guu nà, à bè wà bo kɔn gbɛ̀ kɛ̀ wée gá pɛɛa wà àroono. Ben wà sa'opɔ kɛ̀ wè ká tén à té kú ò Diia gwe kɔn sáabukpana sa'opono.

³² Ben YŌsua doka kɛ̀ Musa kɛ̀ pì kɛ̀ gbɛ̀ pínɔa gwe Isarailino wáa.

³³ Isarailino píngi, bɛdeeno kɔn bàmɔno kɔn n gbɛnsino kɔn n dɔn'aɛdeeno kɔn n yákpaekeerinɔ zena àkpati sae ɔplazi kɔn ɔzezio. Aɔ aɛ dɔ Levi bori sa'ori kɛ̀ aɔɛgɔ́ Dii bà kuunaíyo àkpati senano. Gbɛ̀ kpadoono aɛ dɔna Gerizimu kpíiia, gbɛ̀ kpadoono sɔ́ Ebala kpíiia, lán Dii zòbleri Musa gíake à diɛ wà sa maaa o Isarailino nà.

³⁴ Beeɛ gɛra YŌsua dokayá pínɔ kyó kɛ́nne píngi, aubarika kɛ̀ Dii è daŋguno kɔn kɛ̀ è bɔ́ŋguno lán à kú Musa doka takada guu nà.

³⁵ Yá kɛ̀ Musa dieno té píngi, à kee e gɔ́ kɛ̀ YŌsua gí à kyó kɛ̀ pariineziro. Baa nɔgbɛno kɔn né féteno kɔn bàmɔ kɛ̀ aɔɔ kú n ténɔ kú gwe n píngi.

9

Gibiɔdeeno ɔndɔkɛna Isarailinozi

¹ Borii kɛ̀ aɔɔ kú Yoda ɔfántɛgɛkpen kpaano, sɪsɪdeeno kɔn gusararadeeno kɔn isialeadeeno ai à gàa pé Lebano búsu, Itino kɔn Amorino kɔn Kanaanɔ kɔn Perizino kɔn Ivino kɔn Yebusino, kɛ̀ aɔ́ kɪnɔ́ Ai yá pì baaru mà,

² ben aɔ́ kɔ́ kàkɔa n píngi le wà gá wà zɪ ká kɔn YŌsuao kɔn à gbɛ̀ Isarailino.

³ Kɛ̀ Gibiɔdeeno yá kɛ̀ YŌsua kɛ̀ Yerikone kɔn Aio baaru mà,

⁴ aɔ́ ɔndɔɔ dàɛ́nzi. Aɔ́ kúsɛ kàka sàki zikúnano guu aɔ́ didi zaakinone kɔn geepiwɛ̀ tũu zi parana nabinabinano.

⁵ Aɔ́ kyate nambata nananano kpákpana, aɔ́ ɔɔsia utano dadana. Aɔ́ buredi kúsɛ gagana bensɔ́ à pù kpà.

⁶ Aɔ́ fɛɛ wà gàa wà YŌsua lɛ̀ kɔn a gbɛ̀no Giligala bùran, ben aɔ́ bè́nne: Bùsu kɛ̀ wa bɔn zà. Wá yezi à ledole kɛwao.

⁷ Ben Isarailino bè Ivi pínɔne: Tó a bɛɛ kú kɛ̀ kɪime, wé ledole kɛaoro yooo!

⁸ Ben aɔ́ bè Yosuane: N zòblerinon wa ũ. Ben YŌsua n lá à bè: Dénɔn a ũu? A bɔ́ máme?

⁹ Aɔ́ wɛ̀ala wà bè: Wamɔwa n zòblerino, wa bɔ́ búsu zàazámme Dii n Luda tɔ́ kɛ̀ dàgula yáanzi. Wa à baaru mà kɔn yá kɛ̀ à kɛ̀ Igipitino píngi

¹⁰ kɔn yá kɛ̀ à kɛ̀ Amorino kína gɔ́ɔn plaa kɛ̀ aɔ́ kú Yoda baa káa kpaanone, Eɛbɔ́ kɪ Sɪs kɔn Basá kɪ Ogu kɛ̀ kú Asataroo.

¹¹ Wa gbɛnsino kɔn wa búsuadeeno bè wà kúsɛ sɛ̀ wà mɔ́ wà a le, wà beare a zòblerinon wa ũ. Beeɛ yáanzi à ledole kɛwao.

¹² Wa kúsɛn yɛ̀. Wa bɔɔ bɛ buredi wáaa ùme gurɔɔ kɛ̀ wa da zén wée mɔɔ a kɪia. À gwa dian à kori kú nà à pù kpà.

¹³ Wa geepiwē tūuon yē. Wa geepiwēē kàn tūu dufu ūmē. À gwa dian aō pàrapara nà. À wa utano kōn wa kyateeno gwa. Aō yàkayaka tá gbàa kè wá ò yānzi.

¹⁴ Ben Isarailino ñ kūsāe blēnyo Dii lē sae.

¹⁵ Yosua lēdole kēnyo à bè é ñ dēdero, ben Isaraili don'aēdeenɔ la dà à yā musu.

¹⁶ Aō lēdolekenahyo gbera à guro aagōdee zī, ben aō mà kè aō bee zānyoro, aō kú kō saemē.

¹⁷ Ben Isarailino dà zén, à guro aagōdee zī aō kà ñ wéteno kiia, Gibiō kōn Kefirao kōn Beroo kōn Kiriayarimuo.

¹⁸ Aōe lēérmaro, zaake aō don'aēdeenɔ sīñe kōn Dii ñ Luda tóomē. Gbē píngi e wísō ñ don'aēdeenɔzi,

¹⁹ ben don'aēdee pino bēñne: Wámbe wá sīñe kōn Dii wa Luda tóo. Èe kō sío kè wá ò namma doro.

²⁰ Yā kè wé kēñnen yē. Wé ñ tó gwe ladana kè wá kēñne yānzi, le Dii pofē tón pita wa musuro.

²¹ Ben aō èara wà bè: Wà ñ tó, aōégō de wa yàkawerino ū kōn wa ítōtorino. Ben Isarailino zē kōn ñ don'aēdeenɔ yā plo.

²² Ben Yosua Gibiōdeenɔ sīsì à bēñne: Bóyānzin a egeé tòwe lezi? Ase wá kaena kō gbálame, ben a bè a kúkii zāwaoó?

²³ A gō kana pō ū ma Luda kiia sa. Égō de à kpé yàkawerino ū kōn à ítōtorino guro píngi.

²⁴ Ben aō bène: Wà bè wamowa n zòblerinoe súusu lán Dii n Ludaa ò a zòbleri Musane nà. À bè é bùsu pì kpáawa píngi à gbē kè aō kúnno kaateare ñ píngi. Vía wa kú maamaa wa wèndi yā musu, beee yānzi wa kè lezi.

²⁵ Wá kú n zīme sa. Yā kè kēñne maa bensō à zé vīn kewe.

²⁶ Len Yosua kè le à ñ bō Isarailino zī, aōe ñ dēdero.

²⁷ Zī beeean à ñ díe Isarailino yàkawerino kōn ñ ítōtorino ū, aōégō yàka wēe, aōégō í tōtō Dii gbāgbākiiine guu kè Dii é dien. Ben aō kuu le ai kōn a gbāao.

10

Ofantē zena a gbèn

¹ Yerusalemu kí Adonizedeki mà kè Yosua Ai sì à kēne dúgudugu, à kè Aine kōn a kínao lán à kè Yeriko kōn a kínaone nà. À mà dō kè Gibiōdeenɔ kō yā mà kōn Isarailino bensō aō kú kō sae.

² Ben vīa Yerusalemudeenɔ kú maamaa, zaake Gibiō né mēewime lán kína wéte ke bà. À bíta de Aila bensō à gōgbēno né zīkari gbāaanomē.

³ Ben Yerusalemu kí Adonizedeki lékpāsā kè Eblonu kí Oamune kōn Yamu kí Piramuo kōn Lakisi kí Yafiao kōn Egeloni kí Debio à bè:

⁴ À mō à dōmale wà gá lēe Gibiōdeenɔa, zaake aō kō yā mà kōn Yosua kōn Isarailino.

⁵ Ben Amorino kína gōon sōoro pino, Yerusalemu kína kōn Eblonu kínao kōn Yamu kínao kōn Lakisi kínao kōn Egeloni kínao kōn ñ zīkpēno kō kākōa. Aō gāa wà bùra kàe Gibiō sae, ben aō gāañzi kōn zīo.

⁶ Ben Gibiōdeenɔ gbēno zī Yosuaa Giligala bùran aō bè: Nton pā kpá wamowa n zòblerinoziro. Ñ ke kpaa ñ mō ñ wa mì sí. Ñ mō ñ dōwale, zaake Amorino kína kè aō kú gusīsīdeenno kākōawazi ñ píngi.

⁷ Ben Yosua kōn a gōsagbāaano kōn a zīkpēno bōe Giligala, aōe mō ñ píngi.

⁸ Ben Dii bè Yosuanɛ: Nton vĩa keńnero. Ma n nánne n ɔɔĩ, aɔ gbẽke é fɔ à n gǎ fĩro.

⁹ Bɔna Giligala Yosua táa ò gwǎavĩ ai guu gǎa à òdò à sùmma kǎndo zena sai.

¹⁰ Ben Dii tò aɔ kè giri aɔ lèkɔa Isarailinɔ aɛ, ben Isarailinɔ lèem̃ma aɔ n dède maamaa Gibiɔ gwe, ben aɔ pèmm̃ma Betoroni zén dɔ. Aɔ n dède ai à gǎa pé Azeka kɔn Makedaoa.

¹¹ Kè aɔɔe bàa lɛɛ Isarailinɔne zé kè bò Betoroni kè à gǎa Azeka guu, Dii loughɛ gbèntɛ sɔ n tɛ. Gbɛ kè loughɛ pì n dèdɛnɔɔ pari dɛ gbɛ kè Isarailinɔ n dède kɔn fɛɛdaaonola.

¹² Gurɔɔ kè Dii Amɔri pìnɔ nà Isarailinɔne n ɔɔĩ, ben Yosua yǎ ò Diio Isarailinɔ wǎa à bè:

N tó ɔfántɛ zɛ a gbèn Gibiɔla!

N tó mɔɔ zɛ tɛɛɛ Ayalɔni guzurela!

¹³ Ben ɔfántɛ zè a gbèn lɛ, ben mɔɔ zè dɔ ai Isarailinɔ gǎa wà gɛɛ bò n ibɛɛnɔa. Yǎ pì kú Yasa takadan. ɔfántɛ gɔ zena midangura, èe gu a gbènlo ai gurɔ do gbǎngbǎn.

¹⁴ Wèe gurɔ beee taka e zikiro, bensɔ wèe e à gberaro. Dii gbèntee yǎ mà, zaake èe zì kaa Isarailinɔnemɛ.

¹⁵ Ben Yosua tà Giligala bùran kɔn a gbèno n píngi.

Yosua Amɔri kɔnanɔ dɛɛɛna

¹⁶ Kè kɔ gɔɔn ɔɔɔroo pìnɔ bàa lè, wà gǎa wà ùtɛ gbèwɛɛn zaa Makeda,

¹⁷ ben wà bè Yosuanɛ: Wà bò kɔ gɔɔn ɔɔɔroo m̀nɔa gbèwɛɛn zaa Makeda.

¹⁸ Ben Yosua bè: À gbè gbèntɛnɔ yĩpa à tata gbèwɛɛ pìlɛ, à gbèno dɛ gwe wǎgɔ dǎkpaa.

¹⁹ Àton zɛro. À pɛɛ a ibɛɛnɔzi à lèem̃ma kpɛɛ kpa. Àton tò aɔ n wétɛnɔ lero, zaake Dii a Luda n náare a ɔɔĩmɛ.

²⁰ Yosua kɔn a gbèno n dède ai aɔ yezi wà yǎa, aɔ gbɛ kè aɔ b̀nɔ kà n wétɛ b̀ĩɛɛnɔ guu.

²¹ Ben Isarailinɔ sù Yosuaa bùran Makeda aafia n píngi. Gbɛkee e fɔ à yǎke ò Isarailinɔ yǎ musu dɔro.

²² Ben Yosua bè: À gbè go gbèwɛɛ pìlɛ à bɔɛmɛ kɔn kɔ gɔɔn ɔɔɔroo pìnɔ.

²³ Ben aɔɔ kè lɛ aɔ b̀ɛnɛ kɔn kɔ gɔɔn ɔɔɔroo pìnɔ, Yerusalemu kɔna kɔn Eblɔnu kɔnao kɔn Yamu kɔnao kɔn Lakisi kɔnao kɔn Egelɔni kɔnao.

²⁴ Kè wà n b́ɛ lɛ, ben à Isaraili zìkpɛɛnɔ sɔsɔ n píngi à bè n dɔn'aɛdee kè aɔ gǎaonɔne: À sɔ kɔi à gbá zɛzɛ kɔna kènɔ waaa. Ben aɔ mò wà gbá zɛzɛ n waaa.

²⁵ Yosua bènnɛ: Àton tò vĩa a kũro, àton bídi kero. À zɛ gbǎa àgɔ wɔrɔngɔ vĩ, zaake len Dii é kɛ lɛ kɔn a ibɛɛ kè é zì káńyonɔ n píngi.

²⁶ Beee gbera Yosua n dède à n lógo líá, baade kɔn a lío, ben aɔ gɔ logologona gwe ai uusie.

²⁷ Kè ɔfántɛ e gɛɛ kpén, à bè wà n gènɔ bakɛ lí pìnɔa wà n zù gbèwɛɛ kè aɔ ùtɛn pìn. Ben wà kè lɛ, wà gbè gbèntɛnɔ tǎta wèe pìlɛ, à kú gwe ai kɔn a gbǎao.

²⁸ Zì beeean Yosua Makeda sɔ. À à kɔna kɔn à gbèno dède n píngi kɔn fɛɛdaao à n káate. Baa gbɛ mèn doo e bɔro. Ben à kè Makeda kɔnanɛ lán à kè Yeriko kɔnanɛ nà.

Yosua zìblɛna Amɔrinɔ bùsua

²⁹ Yosua kɔn Isarailinɔ b̀ɛ Makeda n píngi, ben aɔ gǎa Libina aɔ lèɛa.

³⁰ Dii wéte pì kōn a kínao nàñne n̄ ɔzĩ, ben aɔ n̄ déde kōn fēdaao n̄ píngi, aɔ gbēkee e boro. Ben aɔ kè à kínane lán aɔ kè Yeriko kínane nà.

³¹ Ben Yŏsua kōn a gbēno b̄e Libina aɔ gàa Lakisi. Aɔ ligazi aɔ lēa.

³² Dii Lakisi nàñne n̄ ɔzĩ, à guro plaadee zĩn aɔ s̄i. Aɔ gbē kè aɔ kúnno dède kōn fēdaao n̄ píngi lán aɔ kè Libinane nà.

³³ Kè Geza kí Oramu mò à d̄o Lakisideeno, ben Yŏsua zĩ bl̄e kōn à z̄l̄kpeeno, aɔ gbēkee e boro.

³⁴ Aɔ b̄o Lakisi, ben aɔ gàa wà liga Egelonizi aɔ lēa.

³⁵ Aɔ wéte pì s̄i zĩ beee ḡɔ, ben aɔ gbē kè aɔ kúnno dède kōn fēdaao aɔ n̄ káate lán aɔ kè Lakisine nà.

³⁶ Kè aɔ b̄e Egeloni, ben aɔ gàa Eblonu aɔ lēa.

³⁷ Aɔ wéte pì s̄i aɔ à gbēno kōn à kínao dède kōn fēdaao kōn à lakutudeeno. Aɔ gbē kè aɔ kúnno káate, aɔ gbēkee e boro, lán aɔ kè Egelonine nà.

³⁸ Ben aɔ gàa Debi aɔ lēa.

³⁹ Aɔ wéte pì s̄i kōn à kínao kōn à lakutuno píngi. Ben aɔ n̄ déde kōn fēdaao aɔ gbē kè aɔ kúnno káate lán aɔ kè Eblonune nà, aɔ gbēkee e boro. Aɔ kè Debine kōn à kínao lán aɔ kè Libinane kōn à kínao nà.

⁴⁰ Yŏsua b̄usu pì deeno kōn à kínano dède n̄ píngi, gusĩs̄ideeno kōn Negevideeno kōn gusaradeeno kōn s̄is̄iḡeēdeeno n̄ píngi. Èe gbēke tó b̄eero, à gbē kè aɔ kú gweeno káate lán Dii Isarailino Ludaa òne nà.

⁴¹ À n̄ déde s̄ena zaa Kadesi Banea ai à gàa pé Gazaa, zaa Gos̄e b̄usun píngi ai à gàa pé Gibiṣa.

⁴² Yŏsua zĩ bl̄e kína p̄in̄a kōn n̄ b̄usun̄o ḡen̄ do ḡɔ, kè Dii Isarailino Ludaa e z̄i kaañne yānzi.

⁴³ Ben à èara kōn a gbēno b̄uran zaa Giligala.

11

Yŏsua z̄i ble à midena Kanaa b̄usua

¹ Kè Azo kí Yabĩ à baaru mà, à gbēno z̄i Mad̄o kí Yobabua kōn Simir̄onu kínao kōn Akasafa kínao

² kōn kína kè aɔ kú gu'igb̄aroo kpaano n̄ píngi, kína kè aɔ kú gukpiideeno kōn s̄et̄ep̄ɔtu kè kú Galili s̄ɔomete kpaao kōn gusararaao kōn D̄oru gusĩs̄idee kè kú ɔf̄ant̄eḡkpen kpaao.

³ Ben à èara à gbēno z̄i d̄o Kanaa kè aɔ kú ɔf̄ant̄eb̄ɔe kpaano kōn ɔf̄ant̄eḡkpen kpaano n̄ píngi, Amorino kōn Itino kōn Perizino kōn Yebusi kè aɔ kú gukpiideeno kōn Ivi kè aɔ kú Mizipa b̄usun Em̄oni gb̄e saeno.

⁴ Aɔ b̄e kōn n̄ z̄l̄kpeeno n̄ píngi paripari lán ísiale b̄usu'aat̄e bà. Aɔ s̄ono kōn n̄ s̄gorono pari.

⁵ Ben kína p̄ino k̄o kàk̄sa aɔ mò wà b̄ura kàe led̄o Meromu ñno sae, le wà z̄i ká kōn Isarailino.

⁶ Ben Dii b̄e Yŏsuane: Nton v̄ia keñnero. Zia m̄ondaa'i mé n̄ na Isarailinone n̄ ɔzĩ aɔ n̄ d̄ede. N̄ n̄ s̄ono gb̄at̄ikyan̄o z̄ɔz̄ n̄ n̄ s̄gorono kpata.

⁷ Ben Yŏsua kōn a z̄l̄kpeeno ḡaanz̄i z̄lo k̄ando n̄ píngi aɔ d̄ańla Meromu ñno sae gwe.

⁸ Dii n̄ náñne n̄ ɔzĩ, ben aɔ n̄ déde aɔ p̄e n̄ gb̄eken̄a ai Sid̄o m̄eewin kōn Misirefo Maimuo kōn Mizipa guzure kè kú ɔf̄ant̄eb̄ɔe kpaao. Aɔ n̄ déde, aɔ gbēkee e boro.

⁹ Yŏsua keñne lán Dii òne nà, à n̄ s̄ono gb̄at̄ikyan̄o z̄ɔz̄ à n̄ s̄gorono kpata.

¹⁰ Zi pía Yosua liara à gàa à Azo sì, ben à à kína dè kǝn fɛɛdaao. Azo pìn kína pìno wéte mǝdee ũ guro beee.

¹¹ Isarailino gbɛ kè aɔ kúnno dèdɛ kǝn fɛɛdaao aɔ n káate, aɔ gbɛkee e gɔro, ben aɔ té s̃a.

¹² Yosua wéte pìno sì píngi kǝn n kínano, à n dèdɛ kǝn fɛɛdaao à n káate lán Dii zǝbleri Musa ò nà.

¹³ Mòde Isarailino e té s̃a wéte kè wà èara wà kàe n bezĩ gbènnaro, séde Azo kè Yosua té s̃a pì baasiro.

¹⁴ Isarailino wéte pìno póno nàkɔa n pɔ ũ kǝn n pókadeeno aɔ tào. Aɔ n gbèno dèdɛ kǝn fɛɛdaao n píngi ai aɔ n káate, aɔɔe gbɛke tó bɛero.

¹⁵ Yá kè Dii ò a zǝbleri Musane, Musa yá pì ò Yosuanɛ, ben Yosua kè lɛ píngi, èe yá kè Dii ò Musane ke tóro.

¹⁶ Len Yosua bùsu pì sì lɛ píngi, à gukpiide kǝn Negevio píngi kǝn Gosɛ bùsuo píngi kǝn gusararaao kǝn s̃etepɔɔtuo píngi. À Isaraili gukpiide kǝn gusararaao sì

¹⁷ sɛna za Alaki gbè kè kú Sei bùsun ai à gàa pé Baali Gada kè kú Lebano bùsu guzuren Emɔni gbè sae. À n kínano kùkũ n píngi à n dèdɛ.

¹⁸ À zikana gí kè kǝn kína pìno n píngi.

¹⁹ Ivi kè aɔ kú Gibiɔno baasiro wéte kee e kɔ yá mà kǝn Isarailino, aɔ n blé z̃lo píngi.

²⁰ Dii bé à tò aɔ swá gbàgbá, ben aɔ z̃l kà kǝn Isarailino, lɛ Isarailino e wà n kaate n wëndagwana sai, à yáaño mámmam lán à ò Musane nà.

²¹ Gurɔ pìan Yosua gàa à Anakino dèdɛ gukpiideen kǝn Eblɔnuo kǝn Debio kǝn Anabuo. À n káate à n wétɛno kè dúgudugu Yuda gukpiideen kǝn Isaraili gukpiideeo píngi.

²² Anaki bori kee e gɔ Isarailino bùsun dɔro, séde Gaza kǝn Gatao kǝn Asadɔdio.

²³ Yosua bùsu pì sì píngi lán Dii ò Musane nàme, ben à kpà Isarailino à kpàateteñe danedanɛ túbì ũ. Ben bùsu pì g̃s̃ kaena aafia z̃l sai.

23

Yosua lɛzana Isarailino

¹ À gurɔplaa kè kè Dii tò Isarailino kámma bò n ibɛɛ kè aɔ ligañzino yá musu, bens̃ Yosua zi kù kótokoto.

² Ben à Isarailino sìsi, aɔ gbɛnsino kǝn n mǝdeen kǝn n yákpækɛrino kǝn n don'aedeen n píngi, à bèñne: Ma zi kù kótokoto.

³ A wɛɛ è yá kè Dii a Ludaa kè bori beeenɛ a yānzì. Dii a Luda bé à z̃l kàare.

⁴ Ma borii kè aɔ g̃s̃ Yoda dagura kǝn ɔfántɛgɛkpen kpa ísia bítaono bùsu kpàate a boriñne túbì ũ kǝn borii kè ma n káatenɔ pɔo.

⁵ Dii a Luda é ɔ s̃ñziare eé pémmare, é n bùsunɔ símma lɛ àg̃s̃ vī lán à à lɛ gbɛare nà.

⁶ À zɛ gbāa maamaa. À làakari ke àg̃s̃ z̃l ke yá kè kú Musa doka takada guua. Àton pāne ɔplazi ke ɔzeziro.

⁷ A bà tóng̃ kú kǝn borii kè aɔ g̃s̃ a té pìnooro. Àton n tãano tó sísiro, àton la dañyoro. Àton dɔñzi à kúeñnero.

⁸ Àg̃s̃ naa Dii a Ludazi ado lán ée kee nà ai kǝn a gbāao.

⁹ Dii ɔ s̄ʒare bori bíta gb̄aadeenɔzi, gb̄ekee e f̄s̄ à a ḡà f̄iro ai k̄ɔn a gb̄aao.

¹⁰ A gb̄e m̄en doo è ḡɔn w̄aa s̄ɔɔroonɔ fu, k̄e Dii a Luda a z̄l kaaare lán à à lé gb̄eare nà yānzi.

¹¹ À làakari ke maamaa àḡɔ ye Dii a Ludazi.

¹² Tó a kpeɛ l̄ine, ben a na borii k̄e ās̄ ḡò a té p̄inɔa, tó a n̄ nɔgb̄enɔ s̄e bens̄ɔ a kak̄ańyo,

¹³ àḡɔ d̄s̄ s̄ans̄an k̄e Dii a Luda é péare borii p̄inɔa d̄ɔro. Ās̄ ḡɔare takuteɛ ke m̄ò ũ ke fl̄anɔ ũ a kpeɛgura kes̄ò k̄ɔk̄onɔ ũ a w̄een ai a gaa kaateo b̄usu maaa k̄e Dii a Luda kpaawa k̄ek̄ii guu.

¹⁴ À gwa! Ma ka gana anduna p̄ingi gák̄iia sa. Á d̄s̄ a n̄sen k̄ɔn a laasuuo p̄ingi k̄e sa maaa k̄e Dii a Luda òareenɔ guu, baa m̄en doo e ke p̄áro. À p̄apa p̄ingi, ās̄ kee e l̄eɛ p̄áro.

¹⁵⁻¹⁶ Lán sa maaa k̄e Dii a Luda òaree p̄apa a musu nà p̄ingi, tó a Dii a Luda b̄a kuunaao yā k̄e à dīaree gb̄òro, a gaa a d̄o t̄aanɔzi a kuéńne, Dii é tó sa zaaa k̄e à ò p̄inɔ p̄ingi a le ai à ḡà à a kaateo b̄usu maaa k̄e à kpaawaa k̄ek̄iin. Dii é ɔf̄e p̄itaawa, é kaate ḡɔ b̄usu maaa k̄e à kpaawaa k̄ek̄ii p̄in.

24

Yosua gb̄enɔ gbana làakari zaa Sekemu

¹ YŌsua Isaraili boriiɔn k̄ak̄ɔa Sekemu. À Isaraili gb̄ens̄inɔ k̄ɔn n̄ m̄ideenɔ k̄ɔn n̄ yakpaekerinɔ k̄ɔn n̄ d̄on'aadeenɔ sisi, ben ās̄ m̄ò w̄à z̄e Luda āe.

² Ben YŌsua bèńne: Yā k̄e Dii Isarailinɔ Luda òn ȳe: A dezinɔ kú Yuflati baa k̄aa kpame yā, ās̄ d̄o t̄aanɔzi. Ibraĩ k̄ɔn Naonɔ de Tera kú n̄ té.

³ Ben ma a dezi k̄áaku Ibraĩ s̄e zaa Yuflati baa k̄aa kpa, ma ḡēteo Kanaa b̄usun p̄ingi, ben má tò à borii k̄ò. Ma à gb̄à Isaaku,

⁴ ben ma Isaaku gb̄à Yakubu k̄ɔn Isauo. Ma Isau gb̄à Sei gus̄is̄idee. Yakubu k̄ɔn a n̄enɔ s̄s̄ ās̄ tà Igipiti.

⁵ Ma Musa k̄ɔn Arunao z̄l, ben ma w̄eɛ t̄a Igipitinɔa k̄ɔn yā k̄e má k̄e n̄ t̄enɔ, ben ma a b̄en.

⁶ K̄e ma a dezinɔ b̄e Igipiti, k̄e a ka ísiaazi, ben Igipitinɔ p̄ēeazi k̄ɔn s̄ɔgoronɔ k̄ɔn s̄s̄deenɔ ai Isia T̄ēaazi.

⁷ K̄e a wii p̄emazi, ben ma gusiaa dà a dagura k̄ɔn Igipiti p̄inɔ, ben má tò ísiaa d̄an̄la m̄im̄im̄. A w̄eɛ yā k̄e má k̄e Igipitinɔn̄ è. Beee gb̄era a gur̄ɔplaa k̄e gb̄aan.

⁸ Ma m̄ao Am̄ori k̄e āɔ kú Yoda ɔf̄ant̄eb̄e kpaanɔ b̄usun. K̄e ās̄ f̄ēeazi z̄lo, ben ma n̄ náare a ɔz̄i. Ma n̄ k̄áate, ben ās̄ b̄usu ḡò a p̄ó ũ.

⁹ K̄e Zipo né Balaki, M̄abunɔ k̄ina f̄ēeazi z̄lo, à Beɔ né Balamu sisi à a k̄a.

¹⁰ Ben ma gi Balamu yā mazi má tò à sa maaa òare, ma a b̄o Balaki ɔz̄i.

¹¹ Beee gb̄era a bik̄u Yodaa a ka Ȳeriko. Ben Ȳerikodeenɔ z̄l k̄aao. Am̄orinɔ k̄ɔn Perizinɔ k̄ɔn Kanaanɔ k̄ɔn Itinɔ k̄ɔn Gigasinɔ k̄ɔn Ivinɔ k̄ɔn Yebusinɔ z̄l k̄aao d̄o, ben ma n̄ náare a ɔz̄i.

¹² Ma z̄ɔmant̄enɔ gb̄are a āe, ās̄ p̄ēare Am̄orinɔ k̄ina ḡɔn plaaanɔa. Èe ke a f̄ēdaa ke a k̄a bé à p̄er̄um̄aro.

¹³ Ma t̄ɔte k̄e ámb̄e a à z̄i k̄er̄oo kpaawa k̄ɔn w̄ēte k̄e ámb̄e á k̄aer̄oonɔ, ben á kú w̄ēte p̄inɔ guu. Èe geepi lí k̄ɔn kú lí k̄e ámb̄e á b̄ar̄oonɔ b̄ēe b̄lee.

¹⁴ Ben YŌsua bè: Àḡɔ Dii v̄ia v̄i àḡɔ d̄ɔzi yāpura k̄ɔn n̄s̄eo do. À t̄aa k̄e a dezinɔ d̄on̄zi Yuflati baa k̄aa kpa k̄ɔn Igipitinɔ b̄o a té à d̄o Diizi.

¹⁵ Tó zòblena Diine kèare zaa, èndè à zε kòn tãa kè á yezi à dɔzio gbàa, tãa kè a dezinɔ dònzi Yuflati baa kãa kpaanɔn yoo, kesɔ Amɔri kè á kú n̄ b̄usunno pɔ. Mòde mamoma k̄n ma b̄eedeɔ, Diin wégɔ dɔɔzi.

¹⁶ Ben gb̄enɔ wèàla wà bè: Gyam! Wé f̄ wà pã kpá Diizi wà dɔ tãanɔziro.

¹⁷ Dii wa Luda bé à wa bɔ zòbleen Igipiti b̄usun k̄n wa denɔ. Àmbe à dabuyã bíta p̄inɔ kè wa wáa, à wa dákpa wa tãa'ona guu p̄ingi à wa bɔ borii kè wa ḡete n̄ guunɔ z̄i n̄ p̄ingi.

¹⁸ Dii bé à p̄ewe Amɔrinɔa k̄n borii kè aɔ kú b̄usu kèkiinnɔ. Beee yānzi wégɔ dɔɔ Diizi se, zaake àmbe wa Luda ũ.

¹⁹ Ben Yosua bè gb̄enɔne: É f̄ à dɔ Diiziro. Zaake à kú adona, Luda n̄sɛḡaandeeme. Eé a taarinɔ k̄n a durunno k̄arero.

²⁰ Baa kè à yã maaa kèare yã, tó a pã kpàzi a dɔ bori z̄itɔnɔ tãanɔzi, eé eara à kisia z̄iawa à a kaate.

²¹ Ben gb̄enɔ bè Yosuanε: Lenlo! Diin wégɔ dɔɔzi.

²² Ben Yosua bènne: Àmbe a z̄inda s̄eedadeen ũ, kè a zεo àḡɔ dɔɔ Diizi. Ben aɔ bè: Ee! À s̄eedadeen wa ũ.

²³ Ben Yosua bè: Tó lemε, à bori z̄itɔnɔ tãa kè aɔ kúaonɔ bɔ a té à a swè kpá Dii Isarailinɔ Luda.

²⁴ Ben gb̄enɔ bènne: Dii wa Ludan wégɔ dɔɔzi wàḡɔ à yã maa.

²⁵ Z̄i beean Yosua èara à Dii bà kuunaño yã kèke gb̄enɔne. Zaa Sekemu gwe à dokayānɔ k̄n yādienanɔ zé kp̄aen̄ne,

²⁶ ben à yã p̄inɔ kè Luda doka takadan. Ben à gb̄è gb̄ent̄ s̄è à p̄èe gb̄ii lí gb̄aru Dii gb̄agb̄ákia gwe.

²⁷ Ben à bè gb̄enɔne: À gwa! Gb̄è kèkii bé eéḡɔ d̄ewe s̄eedadee ũ. Gb̄è p̄i yã kè Dii òwee mà p̄ingi. Eéḡɔ d̄eare s̄eedadee ũ l̄ è aton monafiki k̄e a Ludanero.

²⁸ Yosua gb̄enɔ gb̄are, ben baade tà a b̄usu kè wà kpàa túb̄i ũu guu.

²⁹ Yã beeenɔ gb̄era Dii zòbleri Yosua, Nuni né ḡa. À kè wè basɔro akuri.

³⁰ Wà à v̄ii guu kè d̄e à túb̄i ũu guu Timina Sera, Èflaimunɔ gukpiideen Gaasi kp̄iii gu'igb̄aroo kpa.

³¹ Isarailinɔ dɔ Diizi Yosua gurɔ p̄ingi k̄n gb̄ensi kè aɔ kuu à gb̄eraanɔ gurɔ dɔ. Gb̄ensi p̄inɔ wéε s̄i yã kè Dii kè Isarailin̄nele p̄ingi.

³² Yusufu wánɔ kè Isarailinɔ b̄ò Igipiti s̄ɔ, aɔ v̄ii Sekemu t̄ote guu, kè Yakubu l̄ù Sekemu de Am̄o n̄n̄ɔa kondogi basɔro. T̄ote p̄i kú Yusufunɔ túb̄i guume.

³³ Kè Aruna né Èl̄eaza ḡa, ben wà à v̄ii zaa Gib̄ea, wéte kè wà kpà à né Fineasia túb̄i ũ Èflaimunɔ gukpiideen.

YĀGƆGƆRINƆ

IsarailinƆ pākpana Diizi 1:1-3:6

YāgƆgƆri káakunƆ 3:7-3:31

Debora 4:1-24

Gidion 6:1-8:35

Samusĩ 13:1-16:31

IsarailinƆ zĩkana kɔn Kanaa borii kɛ aƆ gɔnƆ

¹ Yɔsua gaa gbɛra IsarailinƆ Dii gbɛka wà bè: Dénɔ bé weé gá zĩ káwe kɔn Kanaanɔ káakuu?

² Ben Dii bè: Yudanɔ bé weé gá. À ma! Ma bùsu pì nànnɛ í ɔzĩmɛ.

³ Ben Yudanɔ bè í danɛ Simɛɔnɔnɛ: À mɔ à gá zɛwe guu kɛ Ludaa kpàwa túbí uu guu, wà zĩ ká kɔn Kanaanɔ wé gbasá wà gá zɛare guu kɛ à kpàawaan. Ben Simɛɔnɔ gaaŋyo.

⁴ Kɛ Yudanɔ gaa lɛ, Dii Kanaanɔ kɔn Perizinɔ nànnɛ í ɔzĩ, ben aƆ í dédɛ zaa Bɛzɛkɪ bɔɔ kúrɪ.

⁵ Gwen aƆ Adonibɛzɛkɪ lèn aƆ zĩ kàò, ben aƆ Kanaanɔ kɔn Perizi pìnɔ dèdɛ.

⁶ Kɛ kína pì e bàa lɛɛ, ben aƆ pɛa. AƆ à kù, ben aƆ à ɔnɛmidaanɔ kɔn à gbánɛmidaanɔ zɔzɔ.

⁷ Ben Adonibɛzɛkɪ bè: Ma kí gɔɔn baaagɔ akurinɔ ɔnɛmidaanɔ kɔn í gbánɛmidaanɔ zɔzɔ, ben aƆ póblee kɛ lɛɛ ma teebu gízĩ kɔw wɛ. Lán má kɛ gbɛ pìnɔnɛ nà, à fían Ludaa bòmɛ. Ben aƆ gaaò Yerusalem, gwen à gàn.

⁸ Kɛ Yudanɔ lɛɛ Yerusalemua, aƆw sì, ben aƆ à gbɛnɔ dèdɛ kɔn fɛɛdaaò aƆ té sɔa.

⁹ Beɛe gbɛra Yudanɔ gaa wà zĩ ká kɔn Kanaa kɛ aƆw kú gusĩsĩdeenɔ kɔn Nɛgɛvɪ kɔn gusararaaò.

¹⁰ AƆ gaa wà lɛɛ Kanaa kɛ wà kú Eblɔnuna. Eblɔnu tɔn Kiriataba yá. Gwen aƆ zĩ blèn Sesai kɔn Aimaò kɔn Talamaioa.

¹¹ Bɔna gwe aƆ gaa lɛɛ Debideenɔ. Debɪ tɔn Kiriasɛfa yá.

¹² Ben Kalebu bè: Gbɛ kɛ lɛɛ Kiriasɛfa pía à sìn, mé ma nénɔgbɛ Akasa kpáa nɔw ũ.

¹³ Kalebu dääro Kenazi né Ɔtɔniɛli bé à sì, ben Kalebu a nénɔgbɛ pì kpàa.

¹⁴ Kɛ à à sɛ, ben à nàkɔrɛa à gá tɔtɛ wɛɛ kɛ a dea. Kɛ nɔgbɛ pì pìta a zaakia, ben Kalebu à là à bè: Bɔn í yezí?

¹⁵ Ben à wèàla à bè: Ñ gbaa kɛmɛ. Zaake guu kɛ n ma gbaa kú Nɛgɛvɪ gbáan, n ma gba à íbɔkidee dɔ. Ben Kalebu à gbà guu kɛ à íbɔkii kún sɪsɪ musu kɔn kɛ à íbɔkii kú guzurɛ guuo.

¹⁶ Musa anzure borii kɛ wè be Keninɔ bɔ wɛtɛ daminalideen kɔn Yudanɔ, aƆ gaa wà vɛɛŋyo í bùsun Aradi saɛ Nɛgɛvɪ gbáan.

¹⁷ Ben Yudanɔ kɔn í danɛ Simɛɔnɔ gaa wà lɛɛ Kanaa kɛ aƆw kú Zɛfanɔa. AƆ wɛtɛ pì kàatɛ mámmam, ben aƆ tɔ kpànɛ Ɔɔma.

¹⁸ Yudanɔ Gaza kɔn Asakɛlɔnio kɔn Èkɛrɔnuo kɔn í guuno sì.

¹⁹ Dii kúrɪyo, ben aƆ í gukpɪidee sì, mɔdɛ aƆwɛ fɪ wà pɛ gusararadeenɔaro, kɛ gbɛ pìnɔ sɔgoro mɔpɔnɔ vɪ yánzi.

²⁰ Wà Eblɔnu kpà Kalebua, lán Musa à lɛ gbɛ nà, ben à pɛ Anaki bori gɔɔn aagɔnɔa gwe.

²¹ Beyāmino sɔ̃ e pé Yebusi kè aɔ̃ kú Yerusalemunɔ̃aro, ben Yebusinɔ̃o kúnyo Yerusalemu ai kɔ̃n a gb̃aao.

²² Yusufunɔ̃ sɔ̃ lɛɛ Betelia bensɔ̃ Dii kúnyo.

²³ Beteli tɔ̃n Luzu yā. Kè aɔ̃ gb̃ɛnɔ̃ zɔ̃ Beteli asii gwa,

²⁴ gu'asiigwari pinɔ̃ gɔ̃gb̃ɛ ke è èe bɔ̃ɔ wéte pin, ben aɔ̃ bène: Ñ owe dian wé ke nà wà gē wéte guu wé gb̃ɛkɛ kenne.

²⁵ Kè à zé òdɔañɛ, ben aɔ̃ wéte pì deenɔ̃ dèdɛ kɔ̃n fɛɛdaao, ben aɔ̃ gɔ̃gb̃ɛ pì tò kɔ̃n à danenɔ̃ ñ píñgi.

²⁶ Gɔ̃gb̃ɛ pì gāa Itinɔ̃ b̃usun à wéte kàe gwe, ben à tɔ̃ kpàne Luzu. Tɔ̃ beee bé à g̃ɔ̃ne ai kɔ̃n a gb̃aao.

²⁷ Manasenɔ̃ e pé Kanaa kè aɔ̃ kú Betesā kɔ̃n Tanakio kɔ̃n Dɔ̃ruo kɔ̃n Ibleamuo kɔ̃n Megidoo kɔ̃n ñ lakutunɔ̃aro, zaake aɔ̃ g̃i wà kpé ṽɛɛ b̃usu p̃im̃me.

²⁸ Kè Isarailinɔ̃ gb̃aāa è, ben aɔ̃ Kanaanɔ̃ dà zòz̃l̃in, aɔ̃ɔe p̃ém̃ma ñ p̃íñgiro.

²⁹ Lem̃e se Eflaimunɔ̃ e pé Kanaa kè aɔ̃ kú Gezannɔ̃aro, ben aɔ̃ kú gwe lɛdo.

³⁰ Lem̃e dɔ̃ Zebuluninɔ̃ e pé Kanaa kè aɔ̃ kú Kitironu kɔ̃n Naloluonɔ̃aro, ben aɔ̃ ñ dá zòz̃l̃in.

³¹ Lem̃e dɔ̃ Asanɔ̃ e pé gb̃ɛ kè aɔ̃ kú Ako kɔ̃n Sid̃o kɔ̃n Alabuo kɔ̃n Akazibuo kɔ̃n Elebao kɔ̃n Afekio kɔ̃n Reobuoaro,

³² ben aɔ̃ ṽɛɛ lɛdo kɔ̃n Kanaa b̃usudee pinɔ̃o.

³³ Lem̃e dɔ̃ Nafatalinɔ̃ e pé Besemesideenɔ̃ kɔ̃n Betanadeenɔ̃aro, ben aɔ̃ ṽɛɛ lɛdo kɔ̃n Kanaa b̃usudee pinɔ̃ aɔ̃ ñ dá zòz̃l̃in.

³⁴ Am̃orinɔ̃ Daninɔ̃ ỹl̃pa aɔ̃ ñ kpá gukpiideen, aɔ̃ɔe weñne aɔ̃ m̃ó ṽɛɛ gusaraanlo.

³⁵ Am̃ori pinɔ̃ g̃i wà kpé ṽɛɛ Eresi kpiia kɔ̃n Ayalɔ̃ñio kɔ̃n Salabimuo. Kè Yusufunɔ̃ gb̃aāa kàara, ben aɔ̃ ñ dá zòz̃l̃in.

³⁶ Am̃orinɔ̃ b̃usu lézekii nàa zaa Swí Gb̃ekotozen ai à gāa pé Selaai ai à gāao ae kpa.

2

Dii Malaika b̃o à m̃na Isarailinɔ̃zi zaa Bokimu

¹ Dii Malaika b̃o Giligala à gāa Bokimu à bè: Ma a b̃ɔe Igipiti, ma g̃ɛao b̃usu kè ma la dà a deziñɔ̃ne kèkii guu. Ma bè mé ma bà kuunaao yā gboro zikiro.

² Má òare a yā tɔ̃n kak̃sa kɔ̃n b̃usu kè deenɔ̃oro. Má òare à ñ sa'okiinɔ̃ gboro, ben ée ma yā maro. À kè dia à kè lɛɛ?

³ Tò! M̃ée ooare, mé p̃ém̃maare d̃oro. Ãég̃ɔ̃ deare lè ũ a gb̃ant̃ɛa bensɔ̃ aɔ̃ t̃aanɔ̃ é̃g̃ɔ̃ deare takut̃ɛ ũ.

⁴ Kè Dii Malaika yā pì ò Isarailiñɔ̃ne, aɔ̃ ɔ̃ d̃ò gb̃angb̃an.

⁵ Ben aɔ̃ tɔ̃ kpà guu piñɛ Bokimu, ben aɔ̃ saa ò Diia gwe.

Isarailinɔ̃ kp̃ɛlina Ludane

⁶ Yɔ̃sua gb̃ɛnɔ̃ gb̃ar̃ɛna gb̃ɛra baade gāa à guu kè wà kpàa túbi ũu kù.

⁷ Aɔ̃ d̃ò Diizi Yɔ̃sua gur̃ɔ̃a p̃íñgi kɔ̃n gb̃ɛnsi kè aɔ̃ kuu à gb̃ɛraanɔ̃ gur̃ɔ̃o d̃o. Gb̃ɛnsi pinɔ̃ w̃ɛɛ si yā b̃íta kè Dii kè Isarailiñɔ̃nele p̃íñgi.

⁸ Kè Dii zòbleri Nuni né Yɔ̃sua kè w̃ɛ bas̃ɔ̃oro akuri, ben à gā.

⁹ Wà à ṽl̃i guu kè d̃ɛ à túbi ũu guu zaa Timina Eresi, Eflaimunɔ̃ gukpiideen, Gaasi kpĩi gu'igb̃aroo kpa.

¹⁰ Kè Yɔ̃sua gur̃ɔ̃o gb̃ɛnɔ̃ gāga ñ p̃íñgi, né kè aɔ̃ f̃ɛɛ ñ gb̃ɛraanɔ̃ Dii d̃oro, bensɔ̃ aɔ̃ yā kè à kè ñ deziñɔ̃ne d̃oro.

¹¹ Ben aŝ yā kē zaa Diine kē aŝ dō tāanŋzi.

¹² Aŝ pā kpà Dii n̄ dezinŋ Luda kē à n̄ b̄e Igipitizi, aŝ tē borii kē aŝo ligañzinŋ tāanŋzi aŝ dōnzi kēñne, ben aŝ Dii pō fē.

¹³ Aŝ pā kpàzi aŝ dō Baalizi kōn Asatoreo.

¹⁴ Ben Dii pō fēñzi à n̄ ná n̄ wéetāmmarinŋne n̄ oŝi aŝ n̄ wáa. À n̄ kpá n̄ ibeē kē aŝo ligañzinŋa, ben aŝe f̄ wà ḡi n̄ zīndao n̄ ibeē p̄nŋ oŝiŋo.

¹⁵ Gurŋŋ kē aŝ gāa z̄l ká píngi, Dii è b̄o n̄ kp̄eme le yā tón b̄oñyo nnaro yānzi, lán à dāñne n̄ swāla nà, ben aŝ ḡō wéetāmma bíta guu.

¹⁶ Ben Dii yāgōgōrinŋ b̄b̄o n̄ té le aŝ n̄ sí n̄ wéetāmmarinŋa.

¹⁷ M̄de aŝè n̄ yāgōgōri p̄nŋ yā maro, aŝ pāpāa kē wà dōnzi kē tāanŋne. Aŝ kē zé kē n̄ dezinŋ s̄ea kpakpaa, aŝeḡō yā kē Dii diēñnenŋ k̄una lán n̄ dezi p̄nŋ b̄aro.

¹⁸ Tó Dii yāgōgōri b̄o n̄ té, eḡō kú kōn yāgōgōri p̄lo, ben eḡō n̄ sí n̄ ibeēnŋ oŝi ai yāgōgōri p̄i wēndi lén, zaake tó aŝ m̄bo gb̄e kē aŝe ɔ tōm̄ma aŝe ãa dāñmanŋ yānzi, Dii è n̄ wēnda gwame.

¹⁹ Tó yāgōgōri gā s̄o, aŝè ɛara wà yaka d̄e n̄ denɔlame. Aŝè d̄o tāanŋzi aŝè n̄ gbāgbā aŝè dōnzi kēñne. Aŝè n̄ yāzaakena p̄nŋ kōn n̄ swāgbāao tóro.

²⁰ Ben Dii pō fēñzi à b̄e: Zaake borii kē ma bà kuuna kōn n̄ dezinŋ yā gb̄oro aŝe ma yā maro,

²¹ mé péñne borii kē Ȳosua gā à n̄ tó n̄ b̄usunŋo kea d̄oro.

²² Mé n̄ swi k̄e Isarailinŋa le mà n̄ ȳo mà gwa, tó aŝé ma zé sé aŝeḡō ma yā k̄una lán n̄ dezinŋ k̄u nà, ke tó aŝé k̄e lero.

²³ Beee yānzin Dii borii p̄nŋ tò gwezi. Èe n̄ na Ȳosuan̄e a oŝi à p̄em̄ma ḡōro.

3

¹ Dii borii p̄nŋ tò gwe le à Isaraili kē wēe Kanaa b̄usu z̄l ká n̄ wáaroonŋ ȳo à gwao,

² le d̄o à z̄lkana dada gb̄e kē aŝo z̄lkana d̄o yāroo p̄inŋne. Borii p̄inŋn̄ ȳe:

³ Filisitininŋ k̄ina ḡōn s̄oaronŋ kōn Kanaanŋ píngi kōn Sid̄deenŋ kōn Ivi kē aŝo kú Lebanŋ gukpiideennŋ zaa Baali ɛm̄oni gb̄ea ai à gāa pé Lebo Amataa.

⁴ À n̄ tó le à Isarailinŋ ȳo à gwao, tó aŝeḡō yā kē à diē n̄ dezinŋne Musa gāz̄inŋ k̄una.

⁵ Beee yānzin Isarailinŋ v̄eē Kanaanŋ té kōn Itinŋ kōn Am̄orinŋ kōn Perizinŋ kōn Ivinŋ kōn Yebusinŋozi.

⁶ Aŝ n̄ n̄n̄gb̄ēnŋ s̄e n̄o ū bens̄o aŝ n̄ n̄n̄gb̄ēnŋ kp̄āsā borii p̄nŋ n̄éḡgb̄ēnŋa, ben aŝ dō n̄ tāanŋzi.

Ɔt̄nieli

⁷ Isarailinŋ yā kē Dii ḡizi kē. Dii n̄ Luda yā s̄aṅgu, ben aŝ dō Baalizi kōn Asatoreo.

⁸ Ben Dii pō fēñzi à n̄ yā Mesopotamia b̄usu kí Kus̄arisataimua, ben aŝ z̄o bl̄ene ai w̄e s̄oraaḡō.

⁹ Kē aŝ w̄ii p̄e Diizi, ben à m̄isiri b̄òñne, àmbe Kalebu d̄āaro Kenazi né Ɔt̄nieli ū. Àmbe à n̄ b̄o.

¹⁰ Dii Nini s̄ua, ben à yā ḡeḡō Isarailinŋne à d̄òñne aē z̄l guu. Dii Mesopotamia b̄usu kí Kus̄arisataimu n̄ane a oŝi, ben à gb̄aaa m̄ñe.

¹¹ Ben aŝ b̄usu ḡō kaena aafia w̄e baplaa ai Kenazi né Ɔt̄nieli gāa gao.

Edu

¹² Isarailinŋ ɛara wà yā kē Dii ḡizi kē d̄o, ben Dii tò M̄abu kí ɛgel̄oni gb̄aaa m̄ñne à zaa kē aŝo kē p̄i yānzi.

¹³ Egeloni Amōninō kōn Amalekinō nāawa, ben aō mō wà lēē Isarailinō aō wēte daminalidee si.

¹⁴ Isarailinō zō blē Mōabu kí Egelōnine ai wē baro plaasai.

¹⁵ Ben aō wii pē Diizi, ben à mīsiri bōñne, àmbe Gera né Eudu, Bēyāmi borii ũ. Ōēdeeme. Isarailinō à zī tángba kpá Mōabu kí Egelōnia.

¹⁶ Eudu fēē lékplaaadee pì à gbāa kà gāsāsuu do. À nà a gbáda ɔplaaa a uta gbáru,

¹⁷ ben à gāa à tángba kpá Egelōnia. Egeloni sō né gbē mēdeeme maamaa.

¹⁸ Kē Eudu kōn gbē kē aō tángba sē wà gāaonō tángba kpàa wà yāa, ben Eudu a gbē pìno gbàre zén.

¹⁹ Ben à èara tāa kē kú Giligala sae à sù kína pì kiia dō à bè: Má asiyyā ke vī mà onne. Ben kína pì bè: À tó mà yā ma, ben à iba kē aō kúono bōē.

²⁰ Egeloni vēena ado kpé musu ĩampakiin, ben Eudu sōzi à bè: Má yā kē bō Luda kiia vī mà onne. Kē kína pì fēē a kitan,

²¹ ben Eudu a fēē gā à wòto kōn ɔzēo a gbáda ɔplaaa, ben à à zōo a gbēēn.

²² Ben fēē pì gē à gbēēn kōn a páo píngi ai à bō à kpēē kpa. Eudu e fēē pì wotoro ai à gbēē nōsi dààla.

²³ Eudu bō kpēēlea à kpé ĩampakii pì zé tàta à mōne kà.

²⁴ À bōna gbera Egeloni zīrinō mō aō ĩampakii pì zé è kána, ben aō bè: Eégō bīkpeē kēē kpé ĩampakiian yee?

²⁵ Aōē à dāa ai aō bídi kē. Kē aō ē èē zé wēñnero, ben aō mōne sē wà wē aō gē wà í dii è daena tōte gē ũ.

²⁶ Gurō kē aō kpé wēē kí dāa le, Eudu bàa lē à dō tāa pìnozi à tà Seira.

²⁷ Kē à kà gwe, à tò wà kuu pē Eflaimu gukpiideen, ben Isarailinō pìtao kpìiinō, Eudu dōñne ae.

²⁸ À bèñne: À tēmazi, zaake Dii a ibēē Mōabunō nāare a ɔzī. Aō tēzi, ben aō Yoda bikúkii kē è gá Mōabunō būsun si, aōē we gbēke bikū dōro.

²⁹ Zī beēea aō Mōabu gō gbāaanō dēde lán bōro kuri bà, aō gbēkee e bōro.

³⁰ Zī beēean Isarailinō gbāaa mō Mōabunōne, ben aō būsū gō kaena aafia ai wē basiigō.

Samaga

³¹ Eudu gbera Anata né Samaga Filisitininō dēde gōon wàa aagō kōn zùdāgōo. À Isarailinō mī si se.

4

Debora kōn Barakio

¹ Kē Eudu gā, Isarailinō èara wà yā kē Dii gizi kē dō.

² Ben Dii í yá Kanaa kí Yabī kē vēena Azoa. À zīkpēenō gbēnsi tón Sisera. À bēen Arose Goyimu.

³ À sōgoro mōponō vī mēn wàa siigō kpé basōro. À gbāaa mō Isarailinōne pásipāsī ai wē baro, ben Isarailinō wii pē Diizi.

⁴ Gurō beēea nōgbē annabi kē wē benē Debora, Lapido naō de Isarailinō yāgōgōri ũ.

⁵ È yā gōgōñne a damina lí gbáru Rama kōn Betelio dagura Eflaimunō gukpiideen. Isarailinō ègō gaa à kiia gwe.

⁶ Ben à Abinɔamu né Baraki kè kú Kedesi, Nafatalinɔ̀ b̀usun sìsi à bène: Dii Isarailinɔ̀ Luda bè ñ fɛɛ ñ gá Nafatalinɔ̀ kɔ̀n Zebuluninɔ̀ sé gɔ̀ɔn bɔ̀ɔ kùri ñ gáño Tabo kpíiia.

⁷ Dii é Yabí z̀ìkpɛɛnɔ̀ gbɛ̀nsi Sisera gáɛ à m̀so Kisɔ̀ swaazi kɔ̀n à sɔ̀goronɔ̀ kɔ̀n à z̀ìkpɛɛnɔ̀ paripari, gwen eé à nanne n ɔ̀zĩn.

⁸ Ben Baraki bène: Tó né gámao dé, mé gá. Tó né gámao s̀ro, mé gáro.

⁹ Ben Debora bè: Mé gáño, m̀de zaake ñ ò le, èe ke n tó bé eé bɔ̀ro. Nɔ̀gbɛ̀n Dii é Sisera nanɛ a ɔ̀zĩ sa. Ben Debora fɛɛ à gáao Kedesi.

¹⁰ Ben Baraki Zebuluninɔ̀ kɔ̀n Nafatalinɔ̀ kàkɔ̀a Kedesi, ben à dà zén kèse kɔ̀n gɔ̀ɔn bɔ̀ɔ kùri pìnɔ̀. Debora kú ñ té.

¹¹ Keni bori Eberu b̀ò Keninɔ̀ b̀usun yá, à m̀ò à bùra kàɛ gbíi lí kè kú Zananimu gbáru Kedesi saɛ. Keninɔ̀ né Musa anzure Obabu boriinɔ̀ dokemɛ.

¹² Wà ò Siserane kè Abinɔamu né Baraki gáa Tabo kpíiia,

¹³ ben à a sɔ̀goro m̀pɔ̀ɔn kàkɔ̀a m̀en wáa siigɔ̀ kɔ̀n basɔ̀roo kɔ̀n z̀ìkari kè aɔ̀w kúonɔ̀. Á ñ sé Arose Goyimu, aɔ̀ gáa Kisɔ̀ swaazi.

¹⁴ Ben Debora bè Barakine: Ñ gá, zaake gbáan Dii é Sisera nanne n ɔ̀zĩ. Á de Dii gíake à d̀nnɛ aɛ kò fá. Ben Baraki pita Tabo kpíiia kɔ̀n z̀ìkari gɔ̀ɔn bɔ̀ɔ kùri pìnɔ̀.

¹⁵ Dii tò Sisera kɔ̀n à sɔ̀goronɔ̀ kɔ̀n à z̀ìkarinɔ̀ lèkɔ̀a Baraki fɛɛdaane, ben Sisera b̀ò a sɔ̀goron à bàa lè.

¹⁶ Baraki pɛɛ Sisera z̀ìkarinɔ̀ kɔ̀n ñ sɔ̀goronɔ̀zi ai Arose Goyimu. Gwen à ñ déden kɔ̀n fɛɛdaao ñ píngi, baa gbɛ̀ m̀en do èe gɔ̀ro.

¹⁷ Ben Sisera bàa lè kèse à gáa Keni bori Eberu naɔ̀ Yaeli kuta kiia, zaake Azo kí Yabí kɔ̀n Eberu bedeenɔ̀ kɔ̀ yá mà yá.

¹⁸ Yaeli b̀ò à dààle à bè: Ñ m̀ó ñ gɛ̀ kpén, Maree. Ñ gɛ̀! Ñton tó vía n kúro. Kè à gɛ̀, ben nɔ̀gbɛ̀ pí bisa dààla,

¹⁹ ben Sisera bène: Ímii e ma deɛ. Ñ ma gba í mà mi. Ben à zwi tùu sè à t̀ne à mì, ben à èara à bisa kùàla.

²⁰ Sisera bène: Ñ ze kpɛɛle. Tó gbɛ̀ke m̀ò à n la à be, gbɛ̀kee kú kèò, ñ bene, auo.

²¹ Kpasa'ii à sè, ben Eberu naɔ̀ Yaeli kuta káro sè kɔ̀n ereeo à s̀so Siserazi tɛɛɛ, ben à káro pí pè à swágeɛa à pà ai à gɛ̀ à gáa à tɔ̀ɔte kù, ben à gá.

²² Baraki s̀o e pɛɛɛ Siserazi, ben Yaeli b̀ò à gáa à dààle à bè: Ñ m̀ó mà gbɛ̀ kè nɛɛ wɛɛɛ ɔ̀ɔbanne. Kè à gɛ̀ kpén, ben à Sisera è daɛna, à gá kɔ̀n károo pɛna à swágeɛa.

²³ Zĩ beeean Luda Kanaa kí Yabí bùsa Isarailinɔ̀ne.

²⁴ Ben Isarailinɔ̀ pásíkɛɛ e kaara ai aɔ̀ gáa wà Kanaa kí Yabí dèo.

Ben aɔ̀ bùsu gɔ̀ à làakaria ai wè baplaa.

6

Midiánɔ̀ ṭṭna Isarailinɔ̀a

¹ Isarailinɔ̀ èara wà yá kè Dii gizi kè dɔ̀, ben Dii ñ ná Midiánɔ̀ne ñ ɔ̀zĩ ai wè swɛɛplaa.

² Kè Midiánɔ̀ e ɔ̀ ṭṭṃma, ben Isarailinɔ̀ utɛkiinɔ̀ kèke gukpideenɔ̀n kɔ̀n gbèwɛɛnɔ̀ kɔ̀n sètɛpɔ̀tunɔ̀.

³ Tó aɔ̀ pɔ̀ ṭṭ, Midiánɔ̀ kɔ̀n Amalekinɔ̀ kɔ̀n ɔ̀fántɛbɔ̀e kpa bori pãndenɔ̀ è m̀ó wà lèérúmame.

⁴ Aɔ̀ è mó wà bùrà káé n̄ bùsun, ben aɔ̀ è n̄ bura póno yakańne ai à gá péo Gazaa. Aɔ̀ è pòke tó Isarailin̄ ɔ̀ero ke sáa ke zù ke zaaki.

⁵ Aɔ̀ è mó kɔ́n n̄ pókádeen̄ kɔ́n n̄ bisakutaan̄ paripari lán sutēn̄ bà. Gbēke èg̃ ńpín̄ kɔ́n n̄ lakumin̄ lé d̄s̄ro. Aɔ̀ è mó wà bùsu yakame.

⁶ Midian̄ Isarailin̄ kpà takaasikēzi, ben aɔ̀ wii pè Diizi.

⁷ Kè aɔ̀ wii pè Diizi Midian̄ yā musu lán beee bà,

⁸ ben Dii annabi b̄ńne à bè: Mam̄ma Dii Isarailin̄ Luda ma bè ma a b̄ z̄b̄leen ma a b̄e Igititi.

⁹ Ma a b̄ Igititin̄ ɔ̀z̄i kɔ́n gbē kè aɔ̀ ɔ̀ t̄s̄awaan̄ n̄ pín̄gi ma p̄́m̄maare, ben ma n̄ bùsu kpàawa.

¹⁰ Kè ma bèare mámbe Dii a Luda ũ, àton Am̄ori kè á kú n̄ bùsunno t̄aan̄o gbāgbāro, ben a gi ma yā mazi.

Dii Malaika b̄ à m̄na Gidion̄zi

¹¹ Dii Malaika m̄b̄ à v̄ē gbíí lí gbáru zaa Ɔ̄fla, Abieza bori Yoasi be w̄ete. À né Gidion̄ e bl̄ew̄e gbē geepi'ifeki w̄en̄ le Midian̄ tón̄ à ero yānz̄i.

¹² Kè Dii Malaika b̄b̄ à m̄zi, à bène: Ḡs̄ gbāaa, Dii kún̄yo.

¹³ Ben Gidion̄ bène: Maree, tó Dii kúwao, b̄yānz̄in̄ yā k̄en̄o wa lezi pín̄gii? Dabuyā kè wa den̄o à yā t̄sk̄ēween̄ kú m̄ame? Aɔ̀ bè Dii wa b̄e Igititi, m̄de tiala à p̄a kp̄awazi, ben à wa na Midian̄ne n̄ ɔ̀z̄i.

¹⁴ Ben Dii ae d̄s̄a à bè: N̄ gá kɔ́n gbāaa kè n̄ v̄iio n̄ Isarailin̄ b̄o Midian̄ ɔ̀z̄i. À de mámbe m̄eé n̄ z̄ií fá.

¹⁵ Ben Gidion̄ à là à bè: Maree, mé f̄s̄ mà Isarailin̄ b̄o diame? Ma ua bé à k̄s̄s̄ana Manasen̄ té bens̄ mámbe má n̄éngo d̄eńla ma de b̄edeenn̄ té.

¹⁶ Dii w̄èl̄a à bè: M̄éḡ kún̄yo, né Midian̄ lé n̄ ne lán gbē m̄en̄ doo bà.

¹⁷ Ben Gidion̄ bène: Tó ma n̄ p̄on̄naa è, n̄ s̄eeda ɔ̀ɔ̄ame le m̄aḡ d̄s̄ kè m̄be n̄eé yā oomao.

¹⁸ N̄ton gu k̄ero ai mà su. Mé m̄on̄ne kɔ́n gbāao mà dienne. Ben à w̄èl̄a à bè: M̄éḡ kú kè ai n̄ eara n̄ su.

¹⁹ Gidion̄ ḡaa à bl̄ene d̄e à k̄èke, à buredi s̄ése'ēz̄esai kè kɔ́n w̄isiti kilo kurio. À n̄b̄o k̄a gbíin̄ à dò k̄a oroon̄ à ḡaao gbíí lí p̄i gbáru gwe, ben à diene.

²⁰ Luda Malaika bène: N̄ n̄b̄o kɔ́n buredio s̄é n̄ k̄áe gbē k̄èk̄ia n̄ dò eea. Ben à k̄è le.

²¹ Ben Dii Malaika gò kè à k̄ūna z̄s̄ n̄b̄o kɔ́n buredi pioa, ben té b̄o gbē p̄i guu à k̄ū n̄b̄o kɔ́n buredi pioa, ben Dii Malaika p̄i gusii l̄e.

²² Kè Gidion̄ d̄s̄ Dii Malaikame, à bè: Kúku Dii Luda, ase n̄ Malaikan̄ ma w̄eé sīal̄e t̄t̄t̄nt̄s̄?

²³ Ben Dii bène: N̄ḡ kú aafia! N̄ton tó v̄ia n̄ k̄ūro. Né garo.

²⁴ Gidion̄ Dii gbāgbákii b̄o gwe, ben à t̄s̄ kp̄a guu pin̄e Dii Aafiade. À kú Ɔ̄fla Abieza gwe ai kɔ́n a gbāao.

Taa gbāgbákii gborona

²⁵ Zi beee gw̄aav̄i Dii bène: N̄ n̄ de z̄uswaree kè k̄a w̄e sw̄eplaa kú n̄ Baali gbāgbákii kè n̄ dee v̄ií gboro n̄ Asera lí kè ze à sae z̄s̄ n̄ ne.

²⁶ N̄ mam̄ma Dii n̄ Luda gbāgbákii bo a z̄éa gu gbāaa k̄èk̄ii musu. N̄ Asera lí kè n̄ z̄s̄ s̄éé yàka ũ n̄ sa'opo kè w̄e k̄a t̄en̄ à té k̄ū oma kɔ́n zù p̄io.

²⁷ Ben Gidion̄ a z̄ikerin̄o s̄e ḡɔ́n kuri à kè lán Dii òne n̄a. Kè èe v̄ia k̄eé a de b̄edeenn̄e kɔ́n w̄et̄edeenn̄ yānz̄i, èe we à kè f̄aant̄ero, gw̄aav̄in̄ à k̄e.

²⁸ Kè wétèdeenɔ fɛɛ kɔngɔ, aɔɔ è wà Baali gbāgbākii gbòro wà Asera lí kè zɛ à saɛ zɔ wà nè wà saa ò kɔn zùo sa'oki dufu kè wà bòà.

²⁹ Ben aɔ kɔ lala: Dé bé à kèkii kè? Kè wà dònzi wà gbèkagbeka, ben aɔ mà wà bè: Yoasi né Gidion bé à kè lɛ.

³⁰ Ben wétèdeenɔ gàa wà bè Yoasine: N bɔ kɔn n néo wà à dɛ, zaake à Baali gbāgbākii gbòro bensɔ à Asera lí kè zɛ à saɛ zɔ à nè.

³¹ Ben Yoasi bè gbɛ kè aɔɔ ligaaizinɔnɛ: Ámbe é yá sí kɔn Baalioɔ? Ámbe é à bɔɔ? Weé gbɛ kè yá sio dɛ ai guu gɔ gá dɔ. Tó táan à ũ, à gí a zĩndao à gbāgbākii kè wà gbòro yānzi.

³² Zĩ beean wà tɔ kpà Gidionnɛ Yerubaali wà bè: Wà à tó kɔn Baalio, zaake à gbāgbākiin à gbòro.

Gidion sèedagbekana Diia

³³ Midiānɔ kɔn Amalekinɔ kɔn ɔfántɛbɔɛ kpa gbɛ pāndenɔ kɔ kākɔa n píngi aɔ bikú Yodaa, ben aɔ bùra kàe Yezèrili guzuren.

³⁴ Dii Nini sù Gidion-a, ben à Abiezano sìsi kɔn kuuo lɛ aɔ mó wà téazi.

³⁵ À gbɛnɔ zĩ Manasenɔ bùsu gu píngia wà n sìsi se aɔ mó wà téazi. Ben à gbɛnɔ zĩ Asano bùsun kɔn Zebuluninɔ bùsuo kɔn Nafatalinɔ bùsuo. Ben aɔ mò wà nānma.

³⁶ Gidion bè Ludane: Tó né Isarailinɔ bɔ ma gāzĩ lán n à lɛ gbɛmɛ nà,

³⁷ n gwa, mée sākā kàeɛ blɛwɛɛgbɛkiia. Tó kpíi kpà sākā pia ado, bensɔ tɔtɛ gò kori, mé dɔ sa kè né Isarailinɔ bɔ ma gāzĩ lán n ò nà.

³⁸ Ben à kè lɛ. Kè guu dɔ, ben à fɛɛ idɛ'idɛ, à sākā pì fɛ, à í taa pà.

³⁹ Ben Gidion bè Ludane: Nton pɔ fɛmaoro. Má yezi mà yá gbekamma gɛn do dɔ. N tó mà gwa sākāa gɛn do dɔ. Kèkii sa, n tó kpíi kpà tɔtɛa ado, sākā gò kori.

⁴⁰ Gwāavĩ beea Ludaa kè lɛ. Kpíi kpà tɔtɛa gu píngia, sākā bé à gò kori ado.

7

Gidion kɔn a gbɛnɔ zĩblena Midiānɔ

¹ Gidion kɔn gbɛ kè aɔɔ kúonɔ fɛɛ kɔngɔ idɛ'idɛ aɔ gàa wà bùra kàe Arodi fɔbɔkiia. Midiānɔ bùra kú guzuren gu'igbároo kpa Mɔre sìsìgɛzi.

² Ben Dii bè Gidionnɛ: Gbɛ kè aɔɔ kúnyonɔ kè pari, mé Midiānɔ nānne n ɔzĩro. Tó má n nānne n ɔzĩ, aɔɛ ía dá wà be n zĩnda gbāaa bé à n bɔ.

³ N kpàakpa kɛ gĩa n beĩnɛ, gbɛ kè swɛ kɛn, ben èe lugalugaa, adee ɛara. Ben gɔɔn bɔɔɔ baro awɛɛplaaà ɛara, gɔɔn bɔɔɔ kuri bé à gò.

⁴ Ben Dii bè Gidionnɛ: Aɔɔ kpé pari ai tia. N gányo í kiia, mé n plɛplennɛ gwe. Gbɛ kè má ònne aɔɛ gányonɔ bé weé gá, gbɛ kè má ònne aɔɛ gányoroonɔ sɔ bé weé gɔ.

⁵ Kè à gāányo í kiia, Dii bènɛ: N gbɛ kè n è aɔ lɛ pè ía lán gbɛɛ bànɔ plɛkɔtɛ kɔn gbɛ kè aɔ kùè n kosoaa wà í dà ɔɔ wèè miinɔ.

⁶ Gbɛ kè aɔ lɛ pè íanɔ gɔɔn wàa do kpé basɔɔromɛ. Gbɛ kpaaanɔ sɔ kùè n kosoaa aɔ í mĩ.

⁷ Ben Dii bè Gidionnɛ: Mé Midiānɔ naare a ɔzĩ kɔn gɔɔn wàa do kpé basɔɔroo kè aɔ lɛ pè íanɔ sa mà a bɔ. N gbɛ kpaaanɔ gbarɛ, aɔ baade tá a bɛ.

⁸ Ben Gidion gɔɔn wàa do kpé basɔɔroo pìnɔ sɛ, aɔ gbɛ kè aɔɔ taa bɛenɔ kūsɛnɔ kɔn n kuunɔ sìmma, ben à n gbáɛ.

Gidion kú sɛsɛ musu, Midiān bura kú guzuren à gĩzĩ.

⁹ Gwāāvĩ beea Dii yā ònè à bè: N̄ fɛɛ n̄ gánzi n̄ bura, zaake ma n̄ nānne n̄ zĩ.

¹⁰ Tó vĩa e n̄ kuu n̄ gánzime, n̄ pita n̄ gá lɛdo kɔn n̄ zĩkeri Purao

¹¹ n̄ swā kpá yā kè aɔo oozi. Yā pì é n̄ gba swē lè n̄ gánzi n̄ bura. Ben à pita kɔn a zĩkeri Purao aɔ sò n̄ bura lézi.

¹² Midiān kɔn Amalekin kɔn ɔfántɛbɔe kpa gbɛ pādeno kaena guzuren n̄ píngi, aɔ kpá lán sutɛnɔ bà. Wèe fɔ wà n̄ lakumin n̄ rororo, aɔo pari lán ísiale b̄usu'āatɛ bà.

¹³ Kè Gidion kà gwe, à gbɛke lè, èe a nanaa tɔkɛɛ a gbɛendoone à bè: N̄ nanaa kè má ò ma. Má è buredi kɔo kporogoo e gbegere paa, ben à lèe wa bura à sì bisakutaaa, ben kutaa pì lèe kpɛgānda à gò kaena.

¹⁴ Ben à gbɛndoo pì bène: Yoasi né Gidion, Isaraili bori fɛɛdaan n̄ è gwe, èe ke pò pādenlo. Luda Midiān kɔn wa bura nānè à ɔzĩ píngi.

¹⁵ Kè Gidion nanaa pì yā mà kɔn à bɔkɔtenao, à dɔnzi kè Diine. Ben à ɛara Isarailino bura à bè: À fɛɛ! Dii Midiān nāwe wa ɔzĩ.

¹⁶ À gɔon wāa do kpé basɔroo pino kpàate gālì aagɔ, ben à kuu kɔn lo korio kpà n̄ baadea. Ben wà sɛ tɛ sòtɔsòtɔ loo pino guu.

¹⁷ À bènnè: Mée gaa ai n̄ bura léa. Àgɔ ma gwaa. Lán á è má kè nà, à ke lè se.

¹⁸ À liga n̄ bura pìngi. Tó mapi kɔn gbɛ kè aɔ kúmaonɔ wa kuu pè, à a pò pè se à wii lè à be: Dii pómè kɔn Gidion-o.

¹⁹ Gidion kɔn gɔon basɔroo kè aɔ kúonɔ kà bura léa lezāndo gudakparino kɔ lendeke na gbera gɔo. Ben aɔ n̄ kuu pè n̄ píngi, aɔ loo kè aɔ kúnano wíwi.

²⁰ Ben gālì aagɔ pino baade a kuu pè aɔ n̄ loonɔ wíwi. Aɔ sɛ ténɔ kúna ɔzɛɛo, aɔ kuu kè aɔo pɛɛnɔ kúna ɔpłaan. Ben aɔ wii lè wà bè: Dii kɔn Gidion-o fɛɛdaame.

²¹ Baade zɛ a gbèn ligana bura, ben bura deenɔ fɛɛ wà lè kɔa kɔn wiiio aɔ bàa lè.

²² Kè wà kuu mèn wāa do kpé basɔroonɔ pè lè, Dii tò bura pì deenɔ kɔ dɛdɛ kɔ tɛɛ kɔn fɛɛdaao. Zĩkari pino bàa lè wà tà Betesita kɔn Zererao ai Abeli Mɛɔla léa Taba kpa.

²³ Wà Nafatalino kɔn Asano sìsi kɔn Manaseno n̄ píngi, ben aɔ pèe Midiānɔzi.

²⁴ Ben Gidion gbɛnɔ zì aɔ gāa Eflaimunɔ gukpideen píngi, aɔ bènnè: À pita à gá Midiānɔzi. À zé zɔ́nnè Yoda bikúkiinɔa ai Betɛbara. Ben wà Eflaimunɔ sìsi n̄ píngi aɔ gāa wà zé zɔ́nnè Yoda bikúkiinɔa ai Betɛbara.

²⁵ Ben Eflaimunɔ Midiā kínano kú gɔon plaa, Orɛbu kɔn Zebu. Aɔ Orɛbu dè gbè saɛ, kè wè be tia Orɛbu gbè. Aɔ Zebu dè do, guu pìn wè be tia Zebu geepi'ifɛkii. Ben aɔ ɛara wà pè Midiānɔa. Ben wà kína pino mì zɔ́zɔ wà gāao Gidionne Yoda baa kaa kpa.

8

¹ Eflaimunɔ Gidion là wà bè: Bóyānzin n̄ kèwe lezi? Kè n̄e gaa zì ká kɔn Midiān, ben n̄e wa sìsiroo? Ben aɔ wisɔzi lè pásipāsĩ,

² ben à bènnè: Bón má kè kè kà a pò uu? A Eflaimunɔ geepi kɔwɛna maa dɛ wamɔwa Abiezano geepikekenala.

³ Luda Midiā kínano Orɛbu kɔn Zebu nāare a ɔzĩ. Bón ma fɔ má kè kè kà a pò uu? Kè à ònnè lè, ben aɔ pɔfɛ gbasa à kpàe sa.

Zeba kɔn Zalamunao dɛdena

4 Gidion kōn a gbē gōon wàa do kpé basooroonoo kpé wèe pēē Midianzi, baa kè aṣ gbāaa būsà. Kè aṣ kà Yodazi, ben aṣ bikù.

5 Ben à bè Sukodeenōne: À ma gbēno gba pòblee. Aṣ gbāaa būsà bensō má kpé mée pēē Midia kīnanō Zeba kōn Zalamunaozi.

6 Ben Suko gbēnsino bè: Zeba kōn Zalamunao gē n ɔzī kōn yó? À kè dia wé n zīkarino gba pòbleee?

7 Gidion wèlā à bè: Zaake á ò lē, tó Dii Zeba kōn Zalamunao nàme ma ɔzī, mé a kē gyáigyai kōn gbāa lèo.

8 Zaa gwe à gāa Penieli, ben à wée kēmuma lē do. Penielideenō wèlā lán Sukodeenō wèlā nàme do,

9 ben à bèine se: Tó ma gaa ma su aafia, mé gudákpaki lezī kè gboro.

10 Zeba kōn Zalamunao kú Kako kōn n zīkarino gōon boro gēro. Ɔfántēbōe kpa zīkpēe kè aṣ gōnōn gwe. Aṣ fēedadeenō gāga gōon boro baswēedo.

11 Gidion laatarino zé sè Noba kōn Yōgbēao Ɔfántēbōe kpa, ben à sī zīkari pino té gurō kè aṣ sà n zīnda yān.

12 Midia kīna pino Zeba kōn Zalamunao bàa lè, ben à pēēnzi à n kùkù, ben à tò n zīkarino lēkōa n pīngi.

13 Kè Yoasi né Gidion bō zīlan èe suu, à bōe Eresi Gbèkotozen,

14 ben à Suko gōkparē ke kù à à lāla yāzi, ben gōkparē pi Suko gbēnsino tó kēne takadan gōon baaagō akuri awēeswēplaa.

15 Ben Gidion gāa à Sukodeenō lè à bè: Zeba kōn Zalamunao yè. A ma lalandi kè yā a bè, Zeba kōn Zalamunao e gē ma ɔzī kōro. É fō à ma gbē kè n gbāaa būsano gba pòbleero.

16 Ben à wéte pi gbēnsi pino kùkù à n kē gyáigyai kōn gbāa lèo, aṣ dō n mèa.

17 Ben à gāa à Penieli gudákpaki lezī gboro à wéte gōgbēno dèdè.

18 Ben à Zeba kōn Zalamunao là à bè: Gbē kè a n dèdè Tabonoo dè diame? Aṣ wèlā wà bè: Aṣo dè lán n bàme, aṣ kakana dè lán kīnenō bà.

19 Ben Gidion bèine: Ma vīi dadōnkōdeenōn gwe. Tó a n tó yā, kōn Diio mé a dèdèro.

20 Ben à bè a daudu Yētanē: N fēē n n dèdè. Né pì e a fēēdaa wotoro, vīa à kù, zaake né fētēme.

21 Ben Zeba kōn Zalamunao bè: N fēē n wa dèdè n zīnda. Baade kōn a gbāaaome. Ben Gidion fēē à n dèdè à mò kāmbeē kè da n lakumino waale bōe.

22 Isarailino bè Gidionne: N gō wa mīdee ū kōn n boriino. Zaake mbe n wa bō Midianō ɔzī.

23 Ben Gidion bèine: Mé gō a mīdee ūro, baa ma né. Diin a kī ū.

24 Ben à ɛara à bèine: Mée wée kēawā: A baade swāi kè à sīmma kpāma mēn doodo. Midianō ègō vura swāi dana, zaake Sumaila boriino me.

25 Aṣ bène: Wé kpāmma kōn nōseo do. Aṣ bisa kpāe, ben baade swāi kè à sīmmano dān mēn doodo.

26 Vura swāi kè à gbēkarīma pino tiisi kà kilo baro, mòkāmbeēno kōn swāino kōn gumusu tēaa kè Midia kīnanō danano kōn mòkāmbeē kè da n lakumino waalenō baasi.

27 Ben à pì māsokēbo ū à pēe a bē wēten zaa Ɔfla. Ben Isarailino pāpāa kè wà dōzi n pīngi, ben à gō takutēe ū Gidionne kōn à bēdeenō.

28 Len Isarailino Midianō gbāaa būsà lē. Midianō e e wà mī bō doro. Ben Isarailino būsū gō kaena aafia Gidion gurō ai wēe baplaa.

Gidiŋ gana

²⁹ Yoasi né Gidiŋ gaa à vɛɛ a bɛ.

³⁰ À nɛgɔgbɛ kɛ à n ɪnɔ gɔŋ baaagɔ akurime, zaake à nɔnɔnɔ pari.

³¹ À nɔpɔsɛɛ vɪ dɔ zaa Sekemu kɛ à nɛgɔgbɛ ɪo, ben wà tɔ kpàne Abimeleki.

³² Yoasi né Gidiŋ gà a zikúmme, ben wà à mira kpàkɔzi kɔn a de pɔo zaa Ofia Abieza.

³³ Kɛ Gidiŋ gà gɔɔ, ben Isarailino ɛara wà pàpàa kɛ wà dɔ Baalizi. Ben aɔ taa kɛ wɛ be Baalibaakuwao pɛɛ n dii ũ,

³⁴ ben Dii n Luda kɛ à n bɔ n ɪbɛ kɛ aɔo liganzi kpa pɪngianɔ ɔzi yà sàngu.

³⁵ Aɔɛ gbɛkɛ kɛ Gidiŋ kɛ wɛ benɛ dɔ Yerubaali bedeenɛ yà maaa kɛ à kɛnne pɪngi musuro.

13*Samusĩ ina*

¹ Isarailino ɛara wà yà kɛ Dii gɪzi kɛ dɔ, ben Dii n ná Filisitininɔne n ɔzi ai wɛ baplaa.

² Gɔgbɛ kee kú Zɔra, Dani boriime, à tɔn Manɔa. À naɔ né pàaame, ɛɛ né iro.

³ Dii Malaika bɔ à mò nɔgbɛ pɪzi à bè: N ma! Pàaan n ũ, néɛ né iro, mɔde né nɔ sɪ n né i gɔgbɛ ũ.

⁴ N làakari ke! Nton geepiwɛɛ ke í gbàa ke miro. Nton tɛ ke blero.

⁵ Né nɔ sɪ n né i gɔgbɛ ũ. Gɛɛ tɔn na né pɪ miaro, zaake éégɔ de Luda pɔ ũme zaa a iguro. Àmbe eé na Isarailino bɔnaa Filisitininɔ ɔzi.

⁶ Ben nɔgbɛ pɪ gaa à ò a zàne à bè: Luda gbɛke mò ma kiia. Tó n à è, à de lán Luda Malaika bà à naasi vɪ maamaa. Mɛɛ à la tó mán à bònlo, bensɔ èe a tɔ omɛro.

⁷ À bèmɛ mé nɔ sɪ mà né i gɔgbɛ ũ. À bèmɛ màton wɛɛ ke í gbàa ke miro, bensɔ màton tɛ ke blero, zaake né pɪ éégɔ de Luda pɔ ũme zaa a iguro ai à wɛndi lén.

⁸ Ben Manɔa wɛɛ kɛ Diia à bè: N yà nna Dii! N tó gbɛ kɛ n ɪ zɪ ɛara à mó dɔ à yà kɛ wɛ kɛ kɔn né pɪo à ina gberaa dawɛ.

⁹ Luda Manɔa yà mà, ben Luda Malaika pɪ ɛara à mò nɔgbɛ pɪzi guro kɛ à kú bura. À zà Manɔa kúo gwerɔ,

¹⁰ ben à kɛ kpaa à bàa lɛ à gaa à òne à bè: Gɔgbɛ kɛ bɔ à mò mazi zɪ màa kɛ dbeɛ!

¹¹ Manɔa fɛɛ à tɛ a naɔzi. Kɛ à kà gɔgbɛ pɪ kiia, à à là à bè: Mbe n yà ò ma naɔɔ? À wèlà à bè: Mámbeɛ!

¹² Ben Manɔa à là à bè: Tó n yà pɪ gaa à kɛ lɛ, né pɪ kuuna éégɔ de diame? Bɔ zɪin éégɔ kɛɛ?

¹³ Dii Malaika wèlà à bè: N naɔ gɔ yà kɛ má òne kúna pɪngi.

¹⁴ Àton geepi lí pɔke blero. Àton wɛɛ ke í gbàa ke miro. Àton tɛ ke blero. Àgɔ yà kɛ má diɛnɛ kúna pɪngi.

¹⁵ Ben Manɔa bènɛ: N yà nna, n ze gɪa ai wà blène bɔrɔ kekennɛ.

¹⁶ Dii Malaika wèlà à bè: Baa tó ma gɔ kɛ, mé n pɔke blero. Tó n sa'opo kɛ wɛ kà tɛn à tɛ kú soru kɛ, n o Diia. Manɔa e dɔ kɛ Dii Malaikanlo,

¹⁷ ben à à là à bè: N tɔn diaa? Tó yà kɛ n ò pɪ kɛ, wɛ sáabu kennɛ.

¹⁸ Dii Malaika wèlà à bè: Bóyānzin néɛ ma tɔ gbekaazi? Tɔ bɔnsaɛmɛ.

¹⁹ Ben Manɔa blène bɔrɔ kú à flawa sɛ à Dii gbàgbáo gbɛ ke musu. Kɛ Manɔa kɔn a naɔo wɛɛ kà wɛɛ gwaa, ben Dii yābɔnsaɛ kɛ

²⁰ à tò té bə sa'okii pìn à fɛɛ musu, ben Dii Malaika fɛɛ tɛnɛnɛ pì guu à tà musu. Kè Manɔa kɔn a naɔo è le, ben aɔ dàɛ n̄ puua.

²¹ Dii Malaika e gà à mò Manɔa kɔn a naɔozi dɔro, ben Manɔa dɔ sa kè Dii Malaikamɛ.

²² Manɔa bè a naɔnɛ: Wa gan gweee! Zaake wa wɛɛ sɪ Ludale.

²³ Ben à naɔ bènɛ: Tó Dii yezi à wa demɛ, le èe saa kè wá òa kɔn flawao síro, le èe yá kèno owero bensɔ èe yá pì ɔɔawero.

²⁴ Nɔgbɛ pì né ì gɔgbɛ ũ, ben à tó kpàne Samusĩ. Né pì bíta kù, bensɔ Dii aubarika dān.

²⁵ Dii Nini nà zĩkenaa à guu gurɔ kè à kú Danino bùran, Zɔra dagura kɔn Esetaoluo.

14

Samusĩ nɔsena Filisitinino té

¹ Samusĩ gaa Timina, ben à Filisitini nénɔkparɛ ke è gwe.

² Kè à sù, ben à bè a de kɔn a daonɛ: Ma Filisitini nénɔkparɛ ke è zaa Timina. À gá à à wɛtɛmɛ mà sé nɔɔ ũ.

³ Ben à de kɔn à dao bènɛ: Nɔɔ kú n danɛno ke n boriino ténloo? Ben né gá n̄ nɔɔ sé Filisitini gefɔɔdeenɔ tɛɔ? Ben Samusĩ bè a dene: N̄ gá n̄ à wɛtɛmɛ dé, zaake nɔkparɛ pìn má yezi.

⁴ À de kɔn à dao e dɔ kè yá pì bò Dii kiianlo, zaake Dii e zé wɛtɛɛ à yá mɔ Filisitininɔnemɛ. Gurɔ beeeaa Filisitinino bé wèe kí blee Isarailino.

⁵ Ben Samusĩ e gaa Timina kɔn a de kɔn a dao. Kè aɔ kà Timina geepi bura, m̄sunɛ bɔrɔ bò Samusizi èe pùtāa.

⁶ Dii Nini sù, ben à m̄su pì kù à kèkɔrɛ lán wà be blènɛ bɔrɔ à kèkɔrɛ bà. À pòke kùna à ɔzĩ s̄s̄ro. Èe yá kè à kè pì o a de ke a danɛro.

⁷ Ben à gaa à yá ò kɔn nɔkparɛ pìo, nɔkparɛ pì s̄s̄ kènɛ maa.

⁸ Kè à gurɔplaa kè, à fɛɛ èe gaa nɔɔ pì sé sa, ben à liɛ à gaa m̄su gè pì gwa. Ben à è z̄nɔ sà d̄ò à gèa ai aɔ í kè.

⁹ Ben à ɔ dān à à sà gá à wòto èe blee, ben èe taao. Kè à kà a de kɔn a dao kiia, à línɛ aɔ blè, m̄de èe oĩnɛ kè a bò m̄su gè guunlo.

Samusĩ gara gbooto dana Filisitininɔnɛ

¹⁰ À de gaa nɔkparɛ pì kiia, ben Samusĩ pɔnna pòblee kèr̄nɛ lán nɔsɛri è ke nà.

¹¹ Kè à mò, wà gɔkparɛno s̄s̄i gɔɔn baaakuri wàgɔ kúo.

¹² Ben Samusĩ bènɛ: Má gara gbooto ke v̄i mà daare. Ai pòblena gurɔ swɛɛplaa kè gá papao, tó a f̄s̄ à gara pì bòmɛ, mé bisa kpáawa pii baaakuri kɔn utao waa baaakuri.

¹³ Tó ée f̄s̄ à bòmɛ s̄s̄ro, ámbɛ é bisa pii baaakuri kɔn uta waa baaakurio kpáma. Ben aɔ bènɛ: N̄ n̄ gara pì dawɛ wà ma.

¹⁴ À bènɛ:

Pòblee bò p̄sori guu,
p̄o nnaa bò p̄o gbáaa guu.

Ben aɔɛ f̄s̄ wà gara pì bòro ai gurɔ aagɔ.

¹⁵ À gurɔ siiḡdee z̄in aɔ bè Samusĩ naɔnɛ: N̄ ɔndɔɔ ke n z̄azi à gara pì bowe. Tó lenlo, wé n kpata kɔn n de bèdeenɔ. Ase a wa sisi le à wa p̄nɔ síwamɛ?

¹⁶ Ben Samusī naŋ e ɔɔ dɔɔnɛ à bè: N zamagu! N̄ yemaziro! N gara ke dà ma gbɛnɔnɛ, bens̄ n̄ɛ bomero. Ben à bènɛ: M̄ɛ bo ma de ke ma danero. Bó bé à tò mé onnɛ?

¹⁷ Èe ɔɔ dɔɔnɛ ai guro swɛɛplaaa pì g̃aa à p̃apao. À guro swɛɛplaadee pì zī ben Samusī gara pì b̃onɛ k̃è à n̄ak̃r̃ea yānzi, ben n̄ɔɔ pì g̃aa à ò a gbɛnɔnɛ.

¹⁸ À guro swɛɛplaadee zī ai ɔf̃ant̃e g̃ō g̃ā g̃ē kp̃én w̃éte pì g̃ōkp̃aren̄o bènɛ:

Bó nnaa bé à d̃e z̃ōlaa?

B̄g̃baaa bé à d̃e m̄usulaa?

Ben Samusī bèn̄nɛ: Tó èe k̃e a bú w̄i k̃on ma z̄ununuoro, l̃e ée f̄ō a ma gara pì b̄oro.

¹⁹ Dii Nini s̄ua, ben à g̃aa Asakel̄oni à g̃ōgb̄en̄o d̃èd̃e g̃ōn baaakuri à n̄ p̄ók̃as̄aano p̄it̄im̄ma, ben à g̃aa à kp̃à gb̄ē k̃è ās̄ à gara pì b̄on̄en̄ɔa. Ben à p̄o f̄ē à tà a de b̄e.

²⁰ Ben w̄a Samusī n̄ɔɔ pì k̄ù w̄a kp̃à à gb̄enna k̃è z̄è à sae n̄ɔɔ pì s̄eguro z̄ia.

15

Samusī t̄es̄na Filisitinin̄o buraaa

¹ K̃è à k̃è guro plaa, burap̄on̄okek̃eguro k̃à, ben Samusī bl̄en̄e b̄or̄o k̄ù à g̃aa a n̄ɔɔ pì gwao. À bè: Má yezi mà g̃ā ma nāzi kp̃é guu. Ben à n̄ɔɔ pì de e à gba z̄éro

² à bè: M̄ɛ daa n̄ yezinlo, ben ma à kp̃à n̄ gb̄ennaa. À d̄āaro maa d̄ēala. N̄ à s̄é à g̃ē ū.

³ Samusī bèn̄nɛ: Tó ma yā zaaa k̃è a Filisitinin̄on̄e sa, m̄ég̃ō taari v̄i d̄oro.

⁴ Samusī g̃aa à gb̄engboon̄o k̄ùk̄ù w̄aa do kp̃é bas̄oro, ben à s̄ē ȳiyi s̄ōɔɔɔɔɔ. À gb̄engboo p̄in̄o vl̄aa ȳiyi k̃ōa plapl̄aa, ben à s̄ē p̄i ȳiyi n̄ vl̄aa p̄in̄ɔa.

⁵ À t̄é n̄à s̄ē p̄in̄ɔa, ben à gb̄engboo p̄in̄o gb̄ar̄e Filisitinin̄o bura. Ās̄ bl̄ew̄e t̄é k̄ù p̄ingi k̃on n̄ bl̄ew̄e gb̄an̄o k̃on n̄ geepi búno k̃on n̄ k̄ùkp̄en̄o p̄ingi.

⁶ Ben Filisitinin̄o bè: Dé bé à yā k̃è taka k̃èw̄e? Ben w̄a bè: Samus̄ime, Timina gb̄ē anzure. À anzure p̄i à n̄ɔɔ siame, ben à kp̃à à gb̄ennaa. Ben Filisitinin̄o g̃aa w̄a t̄é s̄ō n̄ɔɔ p̄ia k̃on a deo.

⁷ Samusī bèn̄nɛ: Zaake á k̃è l̃e, m̄é k̃amma boro ai ma gaa g̃ē boowa.

⁸ À si n̄ t̄é à n̄ k̃é dúgudugu, ās̄ d̄ēdena p̄i g̃ē ɔla, ben à g̃aa à v̄ē Etamu gb̄ew̄een.

Filisitinin̄o d̄ēdena k̃on zaaki g̃ēwao

⁹ Filisitinin̄o g̃aa w̄a b̄ura k̃ae Yudan̄o b̄usun, āg̃ō kp̃á guula ai G̃ēwa sae.

¹⁰ Ben Yudan̄o n̄ lá w̄a bè: B̄yānz̄in a m̄owazi k̃on z̄lozi? Ben ās̄ bè: Wa m̄o w̄a Samusī k̄um̄e, l̃e w̄a k̃ene l̄an̄ à k̃èw̄e n̄a.

¹¹ Ben Yudan̄o g̃ōn b̄or̄o aag̃ōn̄o g̃aa Etamu gb̄ew̄e kiia ās̄ bè Samus̄ine: N̄ d̄ō k̃è Filisitinin̄o bé w̄èe k̄i bleewaroo? B̄ó yān n̄ k̃èw̄e g̃w̄e? À w̄ēn̄la à bè: P̄ó k̃è ās̄ k̃ēm̄een má k̃ēn̄n̄e.

¹² Ben ās̄ bè: Wa m̄o w̄a n̄ yi w̄a n̄ kp̃ám̄ame. Ben Samusī bè: À la dame k̃è é ma d̄e a z̄ind̄aro.

¹³ Ben ās̄ bèn̄nɛ: Auo! W̄é n̄ d̄ero. W̄é n̄ yi k̃on b̄aom̄e w̄a n̄ nān̄e n̄ ɔz̄i. Ben ās̄ à yi k̃on bà dufuo m̄en̄ plaa ās̄ b̄ōo gb̄ew̄e p̄i guu.

¹⁴ K̃è w̄a k̃ao G̃ēwa, ben Filisitinin̄o m̄o w̄a dāale, ās̄e wuu kaaa. Dii Nini s̄u Samus̄ia, ben bà k̃è w̄a à ȳio a ɔn̄ɔa g̃ō l̄an̄ z̄ind̄oo t̄ék̄ūna bà, ben bà p̄in̄o z̄ōz̄ōk̄ōr̄e à ɔa.

¹⁵ À zaaki g̃ē dufu g̃ēwa è, ben à n̄à à s̄è à g̃ōn w̄aa s̄ōroon̄o d̄ēd̄eo.

¹⁶ Samusī bè:

Zaaki gɛɛwan ma gɔɔn wàa sɔɔroonɔ dɛdɛo,
zaaki gɛɛwan ma n̄ tɔtɔkɔla.

¹⁷ Kè à yā pì ò à yāa, ben à gɛɛwa pì zɪnna. Ben wà tó kpà guu pìne Gɛɛwa sɪsɪ.

¹⁸ Ímii à kù gbāa, ben à wii pè Diizi à bè: N̄ tò mamɔma n zòbleri ma zɪ blè maamaa, ben né tò mà ga kɔn ímiiò mà lɛɛ Filisitinì gɛfɔɔdeenɔ ɔzɪ?

¹⁹ Luda Gɛɛwa gu zòoto pàra, ben í bòn. Samusɪ mì, ben à wɛndi sù à gbāaa è. Beee yānzin wè guu pì sɪsɪ Enakore. À kú Gɛɛwa ai kɔn à gbāao.

²⁰ Samusɪ yā gògò Isarailinɔne ai wè baro Filisitininɔ kɪblemanaguro.

16

Samusɪ Gaza gɛkii gbà gborona

¹ Samusɪ gāa Gaza à kaarua ke è gwe, ben à gè à daɛo.

² Wà bè Gazadeenɔne: Samusɪ kú kè. Ben aɔ lɪga guu pizi, wè à kpákpa wéte gɛkii gwāavɪ. Aɔ yɪtɛ gwāavɪ pia wà bè: Tó guu dɔ, wé à dɛmɛ.

³ Samusɪ dàe gwe ai lezādo, ben à fɛɛ à gāa à wéte gɛkii gbà kù kɔn à lípɛɛ mèn plaaanɔ à wùɛ kɔn à gbāngao lɛdo. À dà a gān à gāa à zɪnna sɪsɪ kè aɛ dɔ Èblɔnua musu.

Samusɪ kɔn Delilao

⁴ Beee gbera Samusɪ yè nɔgbɛ kezi zaa Sɔɔɛki guzuren, à tɔn Delila.

⁵ Ben Filisitininɔ kɪnanɔ gāa wà nɔgbɛ pì lè aɔ bène: N̄ ɔndɔɔ daɛzi lɛ n̄ e n̄ à gbāa bíta pì asii dɔ kɔn dian wé ke nà wà gbāaa mɔnɛo. Tó wa à yì bào wa à gbāaa būsà, wa baade é n gba kondogì ɔ mèn wāa sɔɔro kpé basɔɔro.

⁶ Ben Delila bè Samusɪne: N̄ n̄ gbāa bíta asii omɛ kɔn dian weé ke nà wà n yi bào wà n gbāaa busao.

⁷ À wèàla à bè: Tó wà ma yi kɔn kyā yī mèn swɛɛplaaao, beee bé eé ma busa màgɔ dɛ lán baade bà.

⁸ Filisitininɔ kɪnanɔ mò Delilane kɔn kyā yī kè èe kori kùrooo mèn swɛɛplaaa, ben à à yìo.

⁹ À kùrinɔ utena kpétu, ben Delila bè Samusɪne: Samusɪ! Filisitininɔɔɛ zenla fá! Ben à kyā pìnɔ kèkè lán bà muna bà, wè à gbāaa asii dɔro.

¹⁰ Ben Delila bène: Néɛ ma lalandi kɛɛ, néɛ egɛɛ toomɛmɛ. N̄ omɛ sa dian weé n yi nà.

¹¹ Ben à bène: Tó wà ma yi kɔn bà gègete dufu kè wè zɪ keo zikirooo, eé ma busa màgɔ dɛ lán baade bà.

¹² Ben Delila bà pì sè à à yìo. À kùrinɔ utena kpétu, ben à bè: Samusɪ! Filisitininɔɔɛ zenlaee! Ben Samusɪ bà kè dɔ a ɔɔa pì kèkè lán sɔbuba bà.

¹³ Delila bène: Néɛ ma lalandi kɛɛ ai tia. Néɛ egɛɛ toomɛ. N̄ omɛ sa dian weé n yi nà? Ben à bène: Tó n ma mikā gbāa mèn swɛɛplaaanɔ kù n̄ dà àsan n̄ tã, ben n káro pèa, mé busa màgɔ dɛ lán baade bà. Delila tò ii à sè, ben à à mikā gbāa mèn swɛɛplaaa pìnɔ kù à tã lán bisatāna bà

¹⁴ à káro pèa. Ben à bè: Samusɪ! Filisitininɔɔɛ zenlaee! Ben à vù à àsa pì gā à wùɛ kɔn à mikāo.

¹⁵ Delila èara à bène dɔ: Nèègɔ bee n̄ yemazi, bensɔ nèè ma náane kero né? N̄ ma lalandi kè à kà gènn aagɔ. Néɛ n gbāa bíta asii omero.

¹⁶ Len ègɔ nakɔɛɛa lɛ kɔn yā beee takao yāana sai. Èe a zɪnda busaane ai à gāa à fù menaa à yezi à ga.

¹⁷ Ben à yā kè kú à swèn ònè pínɡi sa à bè: Gēe e na ma mìa zikiro, zaake wà ma ke Luda pɔ́ ùmɛ. Tó wà ma mì bò, ma gbáaa é bɔ́magu, mé busa màgɔ́ dɛ lán baade bà.

¹⁸ Kè Delila è à yā kè kú à swèn òare pínɡi, ben à lékpāsā kè Filisitininɔ́ kínanɔ́nɛ à bè: À ɛara à mɔ́ gèn do dɔ, zaake à à pínɡi òmɛ sa. Ben aɔ́ ɛara wà mò à kiia, aɔ́ kondogi pì kúna.

¹⁹ Delila tò ii Samusĩ sɛ a gbála, ben à gɔ́gbɛ ke sisi. À à mìkā gbàa mèn swɛɛplaaa pìnɔ́ bò, ben à nà busanaa à gbáaa pì bòn.

²⁰ Delila bè: Samusĩ! Filisitininɔ́nɛ zenlaee! Ben à vù èe daa é ke lán yāa bà à a zĩnda bɔ́mɛ. À dɔ́ kè Dii a tonlo.

²¹ Ben Filisitininɔ́ à kú, wà à wɛ́ɛnɔ́ bɔ́bɔ́, ben aɔ́ gàao Gaza. Aɔ́ mògotɛ gata kpàne, ben wà à dà èe wísi lɔ́ kpésiaan.

²² À mìkā pì ɛara à nà kpaɛnaa dɔ́ à bona gbɛra.

Samusĩ gana

²³ Filisitininɔ́ kínanɔ́ kɔ́ kàkɔ́a lɛ wà ñ tǎa Dagɔ́ni gbágbá, ben aɔ́nɛ pɔ́nnaa kɛɛ wèe bè: Wa tǎa wa ibɛɛ Samusĩ nàwe wa ɔ́zĩ.

²⁴ Kè Filisitininɔ́ à è, aɔ́ ñ tǎa sáabu kpà wà bè:

Wa ibɛɛ wa bùsu dɛ,
à wa gbɛnɔ́ dɛdɛ dúgudugu,
ben wa tǎa à nàwe wa ɔ́zĩ.

²⁵ Lán aɔ́ pɔ́ɔ́ kè nna nà aɔ́ bè: À Samusĩ sisi à kɔ́kɔ́ owe. Ben wà à bɔ́ kpésiaan à yáadoziyá kèrínɛ.

Kè wà à zè kpé wesagbanɔ́ dagura,

²⁶ à bè gɔ́kparɛ kè à à ɔ́ kúnanɛ: Ñ gámao wesagba kè aɔ́ kpé senanɔ́ saɛ lɛ mà ɔ́ nanaa mà gbáaa ea.

²⁷ Tǎakpɛ pì pà, gɔ́gbɛnɔ́ kɔ́n nɔ́gbɛnɔ́ kú gwe kɔ́n Filisitininɔ́ kínanɔ́ ñ pínɡi. Gbɛ kè aɔ́ kú kpé pì musu kà gɔ́ɔ́n bɔ́ɔ́ aagɔ́, kè aɔ́ mò Samusĩ kɔ́kɔ́ gwa.

²⁸ Samusĩ wɛ́e kè Diia à bè: Dii Luda, ñ tó ma yā dɔ́ngu. Luda, ñ ma gba gbáaa gèn do dɔ́ lɛ mà gɛ́e boɔ Filisitininɔ́a ma wɛ́e mèn plaa yā musu.

²⁹ À ɔ́ nàna wesagba mèn plaaa kè aɔ́ kpé pì kúna gura súusunɔ́a, à ɔ́plaa kú à doɔ́a à ɔ́zɛɛ kú à doɔ́a dɔ́.

³⁰ À bè: Ñ tó mà ga kɔ́n Filisitininɔ́o! À nàɛ, ben à ɔ́ yìpazi kɔ́n gbáaaɔ́, ben kpé pì gbòro à sì Filisitininɔ́ kínanɔ́a kɔ́n gbɛ kè aɔ́ kú à guunɔ́ ñ pínɡi. Gbɛ kè Samusĩ ñ dɛdɛ a gagurɔ́nɔ́nɔ́ pari dɛ gbɛ kè à ñ dɛdɛ gurɔ́ kè à kú wèndiola.

³¹ À dǎaronɔ́ kɔ́n à de bɛdeeno mò ñ pínɡi aɔ́ à gè sè wà tǎo, ben aɔ́ à mira kpàkɔ́zi kɔ́n à de Manɔ́a pɔ́o, Zɔ́ra kɔ́n ɛsetaoluɔ́ dagura. À yā gɔ́gɔ́ Isarailinɔ́nɛ ai wè baro.

RUTU

Naomi kɔn Rutuɔ

¹ Gurɔɔ kɛ yǎgɔgɔrinɔɔ e kɪ bleɛ Isarailinɔ bɔsun, dekaa kà, ben gɔgbɛ ke bɔ Betɛlemu, Yudanɔ bɔsun, à gaa gurɔplaa kɛ Mɔabunɔ bɔsun kɔn a naɔ kɔn a nɛgɔgbɛ gɔɔn plaaanɔ.

² Gɔgbɛ pɪ tɔn Elimeleki. À naɔ tɔn Naomi. À nɛnɔ tɔn Malonu kɔn Kiliɔo. Ɛflata bɔsu gbɛnɔmɛ. Aɔ gaa Mɔabunɔ bɔsun, ben aɔ kú gwe.

³ Gwen Naomi zǎ Elimeleki gàn, ben à gɔ gwe kɔn a nɛ gɔɔn plaa pɪnɔ.

⁴ Aɔ Mɔabu nɔgbɛnɔ sɛ nɔɔnɔ ũ, à doo tɔn Opa, à doo sɔ Rutu. Aɔ kú gwe lán wɛ kúri taka bà, à gberan

⁵ Malonu kɔn Kiliɔo gà nɛ plaa nɛ pɪngi, ben Naomi gɔ gɔ sai nɛ sai.

⁶ Kɛ à kú Mɔabunɔ bɔsun gwe, à mà kɛ Dii a gbɛnɔ wɛnda gwà à nɛ gbá pɔblee, ben à soru kɛ à ta kɔn a nɛ naɔ pɪnɔ.

⁷ Ben à fɛɛ guu kɛ à kún à dà zɛn kɔn a nɛ naɔ pɪnɔ, aɔɛ taa Yudanɔ bɔsun.

⁸ Ben à bè a nɛ naɔ pɪnɔnɛ: À liara à tá a danɔ kiia. Dii gbɛkɛɛ keare lán á kɛ a gɔ kɛ aɔ gànɔnɛ nà kɔn mapio.

⁹ Dii tó a baade ɛara à zǎ kɛ à vɛɛkii e. Kɛ à lé zàmma, ben aɔ ɔɔ dò gbāngbān.

¹⁰ Aɔ bènɛ: Wé tányo n gbɛnɔ kiame.

¹¹ Ben à bè a nɛ gyaanɔ pɪnɔnɛ: À liara! Bóyānzi é támaozi? Mé ɛara mà nɛgɔgbɛnɔ i le à e à zǎ kɛmma dɔn yó?

¹² À liara à tá! Ma zi kú, mé e mà zǎ kɛ dɔro. Baa tó ma bè mé wɛɛ dɔ zǎkɛnazi, ben má é uusiea ma nɛgɔgbɛnɔ io,

¹³ É fɔ à nɛ dǎ ai aɔ bíta kú? É fɔ àgɔ kuu pɔɛ nɛ yānzi? Auo, ma nɛnɔ! Dii kpɛɛ limɛmɛ. Yǎ kɛ à a lee pɪ e kɛmɛ nnaro fá!

¹⁴ Aɔ ɛara wà nà ɔɔ dɔɔa, ben Opa lé zǎ a zǎ da pɪa, mɔde Rutu gɪ à nàa.

¹⁵ Ben Naomi bènɛ: Ñ gwa, n gbɛndoo e taa a gbɛnɔ kɔn a tǎanɔzi. Ñ liara ñ tǎo.

¹⁶ Ben Rutu bènɛ: Ñton nakɔrɛma mà n tɔn mà táro. Guu kɛ n kɛɛ e pɛɛɛn, wégɔ lɛdomɛ. Guu kɛ n pitan, gwen mé pitan. N gbɛnɔ é gɔ ma gbɛnɔ ũ, n Luda é gɔ ma Luda ũ.

¹⁷ Guu kɛ n gan, gwen mé gan wà ma vɛi gwe. Gaa baasiro pɔke é wa kɛkɔaro. Tó ma kɛmma, Dii yǎ kɛmɛ pāsɪpāsɪ.

¹⁸ Kɛ Naomi é à zɛò à táaome, ɛe yǎke onɛ dɔro.

¹⁹ Ben aɔ plaa nɛ pɪngi gaa ɛe ai aɔ kà Betɛlemu. Kɛ aɔ kà gwe, wɛɛ lɔgo nɛ yǎ musu. Gbɛnɔ bè: Naomɪn gwe sɔɔ?

²⁰ Ben à bènɛ: Àtongae ma sɪsi Naomi dɔro, séde Mara, zaake Gbāapingide pɔsiayǎ kɛmɛ.

²¹ Ma gaa wɛɛa kɔn pɔo, ben Dii sùmao ɔkɔri. Bó yǎ bé à tò é ma sɪsi Naomii? Dii bɔ ma kpɛɛ, Gbāapingide yǎ ɔamma kpàmazi.

²² Lán Naomi sù kɔn Mɔabunɔ bɔsuo nà n gwe kɔn a nɛ naɔ Rutu, Mɔabu boriio. Aɔ kà Betɛlemu gurɔɔ kɛ wà nà nagākɛnaame.

2

Rutu dakɔrɛna kɔn Bɔazao

¹ Naomi zǎ Elimeleki bɛ gɔgbɛ kee kuu, gbɛnsi auzikideemɛ, à tɔn Bɔaza.

² Mɔabu nɔgbɛ Rutu bɛ Naomine: N̄n tó mà gá bura nagã kɔɔ wɛ màgɔ té gbɛ kɛ ma wɛnda gwà kpɛɛ. Ben à bè a né gyaanɔɔ pɛne: N̄n gá!

³ Ben à fɛɛ à gaa nagã kɔɔ wɛ bura, ègɔ té pɔkɛrinɔ kpɛɛ. À mò à lè buraa kɛ à gaa pì né Elimeleki danɛ Bɔaza buraame.

⁴ Ben Bɔaza bɔ Betɛlɛmu. Kɛ à kà gwe, à ì kpà pɔkɛrinɔa à bè: Dii gɔ kúao! Ben aɔ bène: Dii aubarika dangu!

⁵ Bɔaza bè a zíkɛri kɛ dɛ à pɔkɛrinɔ gwàri ùune: Dé bé à nɔkparɛ kèkàa v̄i?

⁶ Ben à wɛàla à bè: Nɔkparɛ pì né Mɔabu nɔgbɛ kɛ Naomi bɔo Mɔabunɔ b̄usun à s̄uome.

⁷ À bè mà tó à nagãa kɔɔ wɛ pɔkɛrinɔ kpɛɛ, ben èe z̄i kɛɛ zaa kɔngɔ. Tian à mò kámma bo fɛtɛ kutaa guu.

⁸ Ben Bɔaza gaa à bè Rutune: N̄n ma yā ma. N̄ton gá nagã kɔɔ wɛ bú pānde guuro. N̄ton gɛwalaro. N̄n gɔ kɛ kɔn ma nɔgbɛ zíkɛrinɔ.

⁹ N̄n wɛɛ dɔ z̄i kɛ aɔɔe kɛɛzi ñgɔ té ñ kpɛɛ. Má ò ma gɔkparɛnɔne aɔton ña dammaro. Tó ñmii e n dɛɛ, ñ gá ñ í kɛ aɔɔ kà orozānɔn m̄i.

¹⁰ À kùene à m̄i pɛɛ à bè: À kɛ dia mamɔma kɛ bori pānde nɔgbɛn ma ù, n làakari d̄oma, ben n yā maaa kɛmɛɛ?

¹¹ Ben Bɔaza wɛàla à bè: Wà yā kɛ ñ kɛ n zā danɛ n zā gaa gberaa òmɛ p̄ingi, lán n n dɛ kɔn n dao tò nà kɔn n b̄usuo, ben n m̄o n vɛɛ gbɛ kɛ ñ ñ d̄s̄ yāroonɔ té.

¹² Dii f̄ia bonne yā kɛ ñ kɛ musu. Lán n m̄o n s̄oto Dii Isarailinɔ Luda ɔru guu nà, à f̄ia bonne maamaa.

¹³ Rutu bè: Baa, n yā maaa kɛmɛ fá! N̄n ma làakari kpàemɛ, n yā nnaa ò mamɔma n zíkɛrine, baa kɛ n zíkɛrinɔ doken ma ùro.

¹⁴ Pɔbleguro Bɔaza bène: N̄n m̄o ñ pɔ ble kɛ ñgɔ buredi z̄ɔɔ d̄oà. Ben à vɛɛ pɔkɛrinɔ saɛ. Bɔaza pɔwɛɛ kpatana kpàa, ben à pɔ blɛ à kà ai à kpaa ḡɔ.

¹⁵ Kɛ à fɛɛ èe gaa pɔ kɔɔ wɛ, ben Bɔaza ò gɔkparɛnɔne à bè: Baa tó èe pɔ kɔɔ wɛ nagãa kɛ kaena té, àton wí daaro.

¹⁶ À à sà keno bɔbɔne nagãa guu à tó à kɔɔ wɛ. Àton pataaro.

¹⁷ Ben à pɔ kɔɔ wɛ ai uusie. Kɛ à z̄ɔ à à wɛɛ b̄o, à kà koto lé do taka bà.

¹⁸ Kɛ à s̄ɛ à tào be, ben à pɔ kɛ à kɔɔ wɛ pì b̄dɔa a zā danɛ. À pɔ kɛ à f̄ua à bleɛ pì kpàa d̄o.

¹⁹ Ben à zā da à là à bè: Mákpan n pɔ kɔɔ wɛn gb̄aa? N̄n z̄i kɛ máme? Luda aubarika da gbɛ kɛ làakari d̄ommaan. Ben à gbɛ kɛ à z̄i kɛ à bura yā òne à bè: Gbɛ kɛ ma z̄i kɛ à bura gb̄aa t̄on Bɔaza.

²⁰ Ben Naomi bè: Ma Dii sáabu kè! À kpé èe gb̄kɛɛ kɛɛ wamɔwa kɛ wá b̄ɛnɔne kɔn wa gbɛ kɛ aɔ gànɔ. Ben à èara à bè: Gbɛ pì né wa danɛ f̄ɛf̄ɛ b̄orinɔ dokemɛ.

²¹ Ben Mɔabu nɔgbɛ Rutu bè: À bèmɛ mà na a zíkɛrinɔa ai aɔ gá pɔ kɛ wà yāao.

²² Ben Naomi bè a né gyaanɔɔ pɛne: À maa ñ gá kɔn à nɔgbɛ zíkɛrinɔ lɛ wàton ña damma bura pāndearo yānz̄i.

²³ Ben à nà Bɔaza nɔgbɛ zíkɛrinɔa. Ègɔ pɔ kɔɔ wɛɛ ñ kpɛɛ ai wà gaa wà nagã kɔn gbadoo kɛ wà yāa. À kú a zā da bèmɛ.

3

¹ Naomi bè a né gyaanɔ pìne: À maa mà bèe wɛtɛnne, guu kè né e ñgɔ kún aafia.

² Bɔaza kè ñ kú kɔn à zĩkerinɔ né wa danɛnloo? Àmbe èe pówɛɛ gbẽe uusiea.

³ Ñ zú o ñ nɔsi kemma. Ñ n pɔ maaa da ñ gá blɛwɛɛgbẽkiia. Nton tó à n yá d̄sɔ ai à pɔ blè à í mì à yáa.

⁴ Tó à dàe, ñ guu kè à dàen gwa, ñ gá ñ à bisa lé sé ñ dae à gbá sae. Eé yá kè né kɛe onne.

⁵ Ben à bène: Yá kè ñ ò píngi, mé kemɛ.

⁶ Ben à gaa blɛwɛɛgbẽkiia à yá kè a zā daa òne pì kè píngi.

⁷ Bɔaza pɔ blè à í mì, à pɔɔ kè nna. À gaa à dàe pówɛɛ tò sae kaa kpa, ben Rutu bɔt̄zi tɛɛɛ, à bisa gò à gbála à dàe gwe.

⁸ Lezādo kè Bɔaza kè ḡiri, à vù kɔn iio à liɛ, ben à è nɔgbẽ bé à daena a gbá sae.

⁹ Kè à bè, déme, ben Rutu wèàla à bè: N zĩkeri Rutumɛ. Ñ n bisa lé kúmala, zaakɛ ma danɛ f̄f̄f̄ kè eé ma boon n ũ.

¹⁰ À bène: Dii aubarika dangu! Gbẽkɛ kè ñ kè zāa kèkii de à káakupola. Née gá n ḡɔkparɛ wètero, takaasidee kes̄ auzikidee.

¹¹ Nton tó v̄ia n kũro. Pɔ kè n wée kè píngi, mé kennɛ, zaakɛ wétedeennɔ d̄s ñ píngi kè nɔ maaan n ũ.

¹² Yāpuraame! N danɛn ma ũ, mɔde danɛ f̄f̄f̄ pāndee kuu à f̄f̄kɛɛ demala.

¹³ Ñ i kè gwāav̄ia, zia kɔngɔ tó à yezi à n bome, à maa, à n bo. Mɔde tó èe weziro, má s̄i kɔn Diio mé n bo. Ñ i kè ai guu d̄o.

¹⁴ À daena à gbá sae gwe ai guk̄k̄k̄anao, ben à f̄f̄e ai guwɛɛ ḡɔ gá k̄e, zaakɛ Bɔaza bène àton tò gbẽkee d̄s kè à m̄ò blɛwɛɛgbẽkiiaro.

¹⁵ À bène d̄o: Ñ n pódanḡan poro ñgɔ kũna. Kè à kũna, ben Bɔaza nagāa k̄anne zaka lé swɛɛdo à d̄ine, ben à t̄ào be.

¹⁶ Kè à kà be, à zā da à là à bè: Yá kè dia gwee? Ben à yá kè ḡɔgbẽ pì kènɛ òne píngi

¹⁷ à bè: À ma gba nagā zaka lé swɛɛdoo k̄ek̄iime. À bè à maa mà tá ma zā daa ɔkoriro.

¹⁸ Ben Naomi bè: Ñ v̄eɛ t̄eɛɛ ai ñ yá pì m̄idena d̄s, zaakɛ ḡɔgbẽ pì é k̄amma bo gbāa yá pì m̄idena sairo.

4

Rutu zak̄ena Bɔazao

¹ Bɔaza gaa à v̄eɛ w̄éte b̄iileɛ, ben à è danɛ f̄f̄f̄ b̄òri kè à à yá ò pì e m̄ɔɔ. Ben à bè: Ma gbẽ, ñ m̄ó ñ v̄eɛ.

² Ben à w̄éte gb̄ensinɔ s̄isi ḡɔɔn kuri à bè aɔ v̄eɛ.

³ Ben à bè danɛ f̄f̄f̄ p̄ine: Naomi kè s̄u kɔn M̄ɔabunɔ b̄usuo e wa v̄iɛ Elimeleki bura kpadoo yaa.

⁴ Ben má è à maa mà à yá onne, le ñ lú wa gb̄ensi kè aɔ v̄eɛna k̄enɔ wáa. Tó ñ yezi ñ bome, ñ bo. Tó ñ yezi ñ bo s̄ɔro, ñ omɛ mà ma, zaakɛ m̄be ñ à bona zé v̄i. Tó n baka ḡe, sé mapi. Ben ḡɔgbẽ pì bè: Mé bo.

⁵ Ben Bɔaza bè: Tó n t̄ɔte pì lù Naomi kɔn M̄ɔabu nɔgbẽ Rutuoa, né gbẽ kè gá gyaanɔ e d̄o, le à t̄ó e à ḡɔ à túbia.

⁶ Ben danɛ f̄f̄f̄ b̄òri pì bè: Tó len à de le, mé boro, le m̄aton ma z̄inda túbì yakaro yānzi. Ñ n pɔ bo, zaakɛ mé f̄ɔ mà boro.

⁷ Isarailinɔ bɔsun yā tó gbē e tɔɔtɛ boɔ ke èè à lendee kpaa, tó èè yā m̀ dɛɛ, è a kyate gbá doo bɔ à dɔ gbɛnɛmɛ yā p̀ m̀dɛna sèeda ũ Isarailinɔnɛ.

⁸ Kè danɛ fɛ̃fɛ b̀r̀i p̀i bè Bɔazanɛ à lú, ben à a kyatee b̀i à kpà Bɔazaa.

⁹ Ben Bɔaza bè gbɛnsi p̀inɔnɛ k̀ɔn gbē kpaaanɔ ǹ p̀ingi: Ámbe sèedadeenɔ ũ gbàa, kè ma Elimɛlɛki k̀ɔn Malonuo k̀ɔn Kilišɔ p̀ɔnɔ lù Naomia p̀ingi.

¹⁰ Ben ma Malonu gyaanɔ Rutu, Mɔabu nɔgbē è nɔɔ ũ dɔ, lɛ gbē kè g̀a p̀i t́ e àg̃ kú à túbia, lɛ à t́ tón ga à gbēnɔ té ke à wéte kè guuro. Ámbe yā p̀i sèedadeenɔ ũ gbàa.

¹¹ Ben gbɛnsi p̀inɔ k̀ɔn gbē kè aɔ kú g̃anu guunɔ bè ǹ p̀ingi: Wámbe sèedadeenɔ ũ. Dii t́ nɔgbē kè èe g̃ɛ n ua p̀i g̃ lán Raseli k̀ɔn Leao bà. Aɔ plaa ǹ p̀ingi bé wà Isarailinɔ borii kè. Eé t́ ǹ gbàa kú Eflata bɔsun ǹ t́ bɔ Betɛlɛmu.

¹² Dii t́ borii kè eé kpámma k̀ɔn nɔgbē p̀ionɔ g̃ lán Pɛɛzi kè Tama i Yudanɛ boriinɔ bà.

Dauda bori bɔzia

¹³ Ben Bɔaza Rutu sè nɔɔ ũ. À dàɛo, ben Dii t́ à ǹ s̀i, ben à né i g̃ɔgbē ũ.

¹⁴ Ben nɔgbēnɔ bè Naominɛ: Wa Dii sáabu kè, èe n t́ borii sai gbàaro. Luda t́ né p̀i t́ bɔ Isarailinɔ té.

¹⁵ Eé n làakari kpáenne, eé n gwa n zikú guu, zaake n né gyaanɔ kè yenzi bé à à inne, à s̃ à maanne dɛ nég̃ɔgbē g̃ɔn swɛɛplaaanɔla.

¹⁶ Ben Naomi né p̀i sè à kpà a kùla à g̃ à gwàri ũ.

¹⁷ Ben nɔgbē kè aɔ kú gweenɔ bè: Wà nég̃ɔgbē i Naominɛ. Ben aɔ t́ kpàne ɔbɛdi. Ámbe Yɛsɛ de, Dauda dezi ũ.

¹⁸ Pɛɛzi boriinɔ zékpaɛn yè:

Pɛɛzi bé à Ezerɔnu i,

¹⁹ Ezerɔnu Ramu i, Ramu Aminadabu i,

²⁰ Aminadabu Nas̃ i, Nas̃ Salamo i,

²¹ Salamo Bɔaza i, Bɔaza ɔbɛdi i,

²² ɔbɛdi Yɛsɛ i, ben Yɛsɛ Dauda i.

SAMUELI TAKADA KAAKU

Samueli 1:1-7:17

Solu 8:1-15:35

Solu kɔn Daudao 16:1-31:13

Elekana kɔn a gbɛnɔ

¹ Gɔgbɛ kee kú Rama, Eflaimu bùsu gusĩĩdeen. Zufu boriime, à tɔn Elekana, Yeroamu néme. Eflaimu borii kè wè bene Zufu pì bé à Tohu ì, ben Tohu Eliu ì, ben Eliu Yeroamu pì ì.

² Elekana nɔɔnɔ vɪ mèn plaa, à káaku tɔn Ana, à plaade tɔn Penina. Penina bé à nɛnɔ vɪ, Ana sɔɔ e né ìro.

³ Wè kɔn wèo gɔgbɛ pì è bɔ a wéte guu à gá dɔnzi kɛ Dii Zìkpɛdene zaa Silo à saa oa. Eli nɛgɔgbɛ mèn plaaanɔ ɔfini kɔn Fineasio kú gwe Dii gbàgbàrinɔ ù.

⁴ Gurɔ kè Elekana saa ò, è à nòbɔ kpá a naɔ Peninaa kɔn à nɛgɔgbɛnɔ kɔn à nɛnɔgbɛnɔ n pínɡi,

⁵ ben è à leo plaaa kpá Anaa kè à yezi yānzi, baa kè Dii à kè pāaa ù.

⁶ À gɔaanɔ pì sɔ, éɡɔ à faboo kè à kuu pāaa ù yānzi, le à à nòse fɛɛnɛ.

⁷ Len éɡɔ kɛɛnɛ le wè kɔn wèo. Tó Ana gaa Dii kpé guu, à gɔaanɔ pì è à fabo, ben è ɔɔ dɔ ai à fua à pɔ ble.

⁸ Ben à zā è à lá: Ana, bɔ bé à n le néɛ ɔɔ dɔɔ, ben n gi pɔ blezii? À kè dia n nòse yàka? Má dɛnnɛ nɛgɔgbɛ mèn kurilaroo?

⁹ Zikea kè aɔɔ kú Silo, aɔ pɔ blè wà yāa, sa'ori Eli vēena kítaa Dii kpé kpɛɛle, ben Ana fɛɛ

¹⁰ kɔn nòseyakana bítao, à wéɛ kè Diia kɔn ɔɔ dɔɔɔ maamaa.

¹¹ Ben à lù sɛ Diine à bè: Dii Zìkpɛde, n tó mamoma n zòbleri yā dɔngu! N ma wɛnda gwa! Tó ma yā e sǎnguro, bensɔ n ma gba nɛgɔgbɛ, mé à kpámma n pɔ ù ai à wɛndi lén, gɛɛ é na à mìa zikiro.

¹² Kè à wéɛkɛna Diia pì e yāaaro, ben Eli e à lé tàasi kɛɛ.

¹³ Ana e adua pì kɛɛ a swè guu, à lé bé èe kɛɛ zúgizugi, èe yā o à bɔ a lén gbɛkee màro. Eli e daa wéɛ e à dɛɛmɛ,

¹⁴ ben à bènɛ: Wéɛ éɡɔ n dɛɛ ai bɔrɛmɛ? N m̀ kɛ wéɛa.

¹⁵ Ben Ana wèàla à bè: Èe kɛ lenlo Baa! Nɔgbɛ pɔsiadeen ma ù, mée wéɛ ke í gbāa ke miro. Mée ma yā'ɔammanɔ oo Diinɛmɛ.

¹⁶ Nton mamoma n zòbleri die nɔgbɛ pāpādee ùro. Ma nòse kè yàka kɔn ma kuuna bídi guuo bé à tò mée wéɛ kɛɛ gura kè ai tia.

¹⁷ Ben Eli bènɛ: N tá kɔn aafiao. Isarailinɔ Luda n gba pɔ kè n wéɛ kèa.

¹⁸ Ben Ana bè: N tó mapi n zòbleri yā kánnɛ. Ben à tà à pɔ blè à uu wère.

Samueli ina

¹⁹ Kè guu dɔ, aɔ fɛɛ ide'ide aɔ gaa wà dɔnzi kè Diine. Ben aɔ èara wà tà n be wéte zaa Rama. Kè Elekana dāɛ kɔn a naɔ Anao, à yā dɔ Diin.

²⁰ Gurɔ beean à nò sɪ à né ì gɔgbɛ ù, ben à tɔ kpānɛ Samueli, zaake à bè: Ma à wéɛ kè Diiamɛ.

²¹ Ben Elekana fɛɛ kɔn a bɛdeenɔ n pínɡi, aɔ èara wà gaa saa kè wè o wè kɔn wèo o Diia, aɔ lù kè aɔɔ sɛnɛ fɪa bo.

²² Mɔde Ana e gáro. À bè a zãne: Tó né pì kè, ben mé gá à ɔɔɔa Diine, eégɔ kú gwe guro píngi.

²³ Ben à zã bène: Lán à kènnɛ maa nà n̄ kɛ. N̄ tó ai à kè. Dii tó yã pì kɛ. Ben nɔgbɛ pì a né gwà ai à gàa à kè.

²⁴ Kè à kè, ben à à sɛ à gàao Dii kpén zaa Silo kɔn zùsware wè aagɔɔo kɔn wísitio konko do kɔn geepiwɛɛo tùu do. Né pì kè gɔkparɛ ù.

²⁵ Kè aɔ zùswaree pì kòto kpà, ben aɔ gàa kɔn né pìo Eli kiia.

²⁶ Ben Ana bène: Baa, n̄ gaafaa keme! Kɔn n̄ kuunao mámbe nɔgbɛ kè zɛ mée wée kɛ Diia n̄ wáa gura kè ù.

²⁷ Né kèkiin ma wée kè Diia, ben à ma gba pɔ kè má gbèkaa pì.

²⁸ Beee yānzín ma mɔ à kpá Diiazí, lɛ àgɔ kuu à pɔ ù ai a wèndi lén. Ben aɔ dɔnzi kè Diine gwe.

2

Ana aduakɛna

(Luk 1:46-55)

¹ Ben Ana adua kè à bè:

Ma nòsɛ e yáa ɔɔɔ Diia,
ma mì da'iana Dii yānzi.
Mée woo kaa ma ibɛɛnɔa,
ma pɔɔ kè nna, kè à ma mì s̄i.

² Gbɛkee kú adona lán Dii bàro,
gbɛkee kuu lán à bàro,
gbɛsi kee kuu lán wa Luda bàro.

³ Àton yā bɔɛ kɔn yɔnkɔɔoro,
àton tó wadayā bɔ a lénlo,
zaakɛ Dii Ludan yádɔri ù,
àmbe è wa yākenanɔ yɔ à gwa.

⁴ Gɔsagbāaanɔ sá è'ɛ,
mɔde gbɛ funanɔ gbāa asaa dò n̄ pii.

⁵ Gbɛ kána e a zīnda aya kɛ póblee yānzi,
mɔde nɔaa e gbɛ kè èè à dɛ yāa dɛ ɔɔro.

Pāaa né ì mèn swɛɛplaa,
mɔde népari'iri gɔ wènda.

⁶ Dii bé è tó gbɛ ga,
bensɔ è tó gbɛ gɔ kuu.
Àmbe è tó gbɛ gɛ bùsu guu,
bensɔ è gè vu.

⁷ Dii bé è mɔ kɔn takaasio kɔn kuuna nnaao,
è ɔ tɔ gbɛkenɔa, è gbɛkenɔ sé lezĩ.

⁸ È wèndadeenɔ bɔ bùsutitin,
è takaasideenɔ bɔ tubura.
È n̄ vɛɛ gu dɔnkɔn kɔn kínenɔ,
è tó aɔ kpata ble kɔn gakuio.
Zaakɛ tɔɔtɛ kásáɛɛkiinɔ né Dii pómɛ,
bɛn à anduna káɛa.

⁹ È a gbɛnɔ gbáɛɛki dákpañɛ,
è zaakerinɔ dúgu zɔ gusiaan.
Gbɛke é fɔ à ɔsií nɛ kɔn a zīnda gbāaaoro.

10 Dii é a ibeenɔ ú lɔ,
 eé pata a ibeenɔa zaa musu,
 eé yákpae keíño ai anduna lézekiia.
 Eé gbāaa kpá kína kè à kàa,
 eé gbē kè à sè pì mì da ía.

11 Ben Elekana tà a be wéte zaa Rama, ben négōgbē pì gō, èe zīi kē Diine kōn sa'ori Elio.

Eli négōgbēnɔ

12 Eli négōgbēnɔ né né pásĩnɔmē, ašē Dii daro.

13 Yā kè sa'ori pìnɔ è keínɛn yē. Tó gbē saa ò, gurɔɔ kè èe nòbɔ pì fufu kē,
 sa'ori ìba ke è mó kōn saka gbāḁā aagōdeeo kūna.

14 Ben è pē taa guu ke oroo ke mò'oroo, ben sa'ori è pò kè saka pì bò sè a pò
 ũ pīngi. Len ašē ke Isaraili kè aš mò Silonɔnē lē nī pīngi.

15 Baa ai wāgō gá nòbɔ kpá téa à nòsi yāa, sa'ori ìba ke è mó à be gbē kè saa ò
 pīnē: Ñ nòbɔ kpá sa'oria à kpá téa, zaake eé we à nòbɔ fufukena símmaro, sé à
 búsu.

16 Tó gbē pì bènē é nòbɔ kpá téa gīa a nòsi yāa, gbasaa pò kè à yezi à sé sa, ben
 ìba pì è be: Auo! Ñ kpáma gō! Tó n gī, mé bɔ kōn gbāaa.

17 Gōkpare pìnɔ durun kè bíta Diine maamaa, zaake ašɔe kya kaa à
 sa'onɔbɔmmē.

18 Négōgbē Samuēli sō ègō zīi kē Diine kōn dansiki utao dana.

19 À da è uta gyaba néngɔ zōnē. Tó èe mɔɔ saa o kōn a zāo wē kōn wēo, ben è
 mōnē.

20 Eli è sa maa a Elekananē kōn a nɔɔ pìo à be: Dii n gba né dɔ kōn n nɔɔ pìo,
 né kè à à wēe kè ben à kpá Diia pì gēe ũ. Ben ašē tá nī bē.

21 Ben Dii aubarika dà Anan, à ɛara à né i mēn sɔɔro, gōgbēnɔ gōɔn aagō,
 nɔgbēnɔ plaa. Négōgbē Samuēli sō e bíta kūu Dii zī.

22 Eli zi kù kótokoto, à yā kè a nénɔ e kē Isarailinɔnē mà pīngi kōn lán ašē
 dae kōn nɔgbē kè ašēgō zī kē dakōreki kuta kpēelenɔ nà.

23 Ben à nī lá à bè: Bó bé à tò ée yā kē lē? Má mà baade pīngi e a yāzaakena
 oo.

24 Àton ke lero ma nénɔ! Baaru kè má mà kè èe daagula Dii gbēnɔ té pì maaro.

25 Tó gbē durun kè a gbēdaaanē, Luda é à yā gōgō, mōde tó gbē durun kè
 Diine, dé bé eé agbaa kpánē? Ben aš gī nī de yā mazi, zaake Dii zè kōn nī dēdēna
 yāomē.

26 Négōgbē Samuēli sō e bíta kūu èe kaara. Ègō nna kōn Diio kōn baade
 pīngi.

Àisi zaa dɔna Eli bēdeenɔ

27 Ben Luda gbēke mò à bè Eline: Dii bè, gurɔɔ kè n dezi Aruna bēdeenɔ e zò
 blee Firi'aunanē zaa Igipiti, a bɔ a mɔnzi tētētē,

28 Isaraili boriinɔ té pīngi n dezi Arunan á sè a gbāgbāri ũ. Ben à a gbāgbā, à
 tuaetiti kàare tén kōn sa'o'utao dana. Dii bè, a sa'opɔ kè Isarailinɔ è kpáta kpá
 à boriinɔa pīngi.

29 Dii bè, bó bé à tò eè a sa'onɔbɔ zō kōn gbáo kōn gbaa kè á diē aš mōoare
 a kpé guuo? À bè, bóyānzi nē è n nénɔ diē dēalazi, ben ée mè kpaa kōn a gbē
 Isarailinɔ sa'onɔbɔ maaao?

³⁰ Beee yānzi Dii Isarailino Luda bè, á diè yā n boriino kōn n dezi boriino bé wàgae a gbāgbā ai guro pínɡi, mɔde tia ée we beeezi dɔro. À bè, gbē kè à a kpe dàn é bèe línɛ, gbē kè kya kàaguun é kɛ pɔ ũro.

³¹ Ñ ma! À bè, guroke é mó, é n be gbāaa símma kōn n de be pɔo. Mare zi ke éɡɔ kú n ua dɔro.

³² Né nawēa e a be. Baa tó a aubarika pisi Isarailino á pínɡi, mare zi ke éɡɔ kú n uaro ai guro pínɡi.

³³ N uadeenɔ é gaga zégbán n pínɡi. N gbē kè ée à bɔ a gbāgbāzīnloo é tó n wée wo kōn ɔɔ dɔɔ, n pɔɔ é sia kú.

³⁴ N né gɔɔn plaa Ōfini kōn Finɛasio é gaga guro dɔnkɔ zī aɔ plaa n pínɡi. Beee éɡɔ denne sèeda ũ kè yā kè á ò é kɛ pínɡi.

³⁵ Dii bè, é gbē sɛ sa'ori náanɛdee ũ, eé a pɔyeziyá kɛ lán á yezi nà. É à boriino gba gbāaa gingin, ééɡɔ zīi kɛ kína kè é kánɛ ai guro pínɡi.

³⁶ N bori kè aɔ gɔnɔ é mó wà kúe kɛnɛ ɔɔ ke burɛdi yānzi aɔ be: Ñ sa'ori zī ke dawɛ wà kɛ, lɛ wà pɔ féte e wàɡɔ blee.

3

Dii lézuna Samueli

¹ Néɡɔgbē Samueli e zīi kɛ Diine Eli ɔɔ. Guro beee Dii yā è su gbēa kpakpaaro, ben wéegupu'ena kuu pariɔ.

² Zīkea Eli daɛna a daekiia. À wée bùsa, èe guu ee maamaa dɔro.

³ Samueli daɛna Dii kpén, guu kè Luda àkpati kún. Luda fitia e ga kòro.

⁴ Ben Dii lé zù Samueli. À wèàla à bè: Mac kè!

⁵ Ben à bàà lè à gàa Eli kiia à bè: N lé zùmazin yɔ? Mac kè. Ben à bènɛ: Mée lé zunziɔ. Ñ gá daɛ. Ben à èara à gàa à dàɛ.

⁶ Dii èara à lé zùzi dɔ, ben à èara à gàa Eli kiia à bè: N lé zùmazin yɔ? Mac kè. Ben à bè: Ma né, mée lé zunziɔ. Ñ gá daɛ.

⁷ Samueli sɔɔ Dii dɔ gīaro, Dii yā e sua kòro.

⁸ Dii èara à lé zùzi à gèn aagɔdeeo, ben à fɛɛ à gàa Eli kiia dɔ à bè: N lé zùmazin yɔ? Mac kè. Ben Eli dɔ sa kè Dii bé èe lé zuu gɔkparɛ pizi.

⁹ Ben à bènɛ: Ñ gá daɛ. Tó à lé zùnzi sa, n be: Ñ yā o Dii, n zòbleri swā dɔ. Ben Samueli gàa à dàɛ a daekiia.

¹⁰ Dii mò à zè gwe, à lé zùzi lán yā pɔ bà à bè: Samueli! Samueli! Ben Samueli bè: Ñ yā o Dii, mamɔma n zòbleri ma swā dɔ.

¹¹ Ben Dii bènɛ: Ñ ma! Mé yā kɛ Isarailino té, gbē kè à à baaru mà é kɛkɛ à swā wémɛ.

¹² Guro beee mé àisi kè má kpà Eli bedeenɔzi kɛ pínɡi zaa à daɛnaa ai à midɛnaa.

¹³ Ma bènɛ mé tó yā gae wí à bedeenɔ musu ai guro pínɡi à zaaa kè à yā dɔ yānzi. À nɛnɔ n zīnda kpe bɔ, ben èe gínɛro.

¹⁴ Beee yānzi ma la dà Eli bedeenɔ yā musu ma bè: Sa'ona ke gbadana é Eli bedeenɔ taari kɛmɛma zikíro.

¹⁵ Samueli dàɛ ai guu dɔ, ben à Dii kpé gbànɔ wèwɛ. À wéegupu kè à è ona Eline vía ví.

¹⁶ Ben Eli à sisi à bè: Samueli ma né! À wèàla à bè: Mac kè!

¹⁷ Ben à à là à bè: À bènnɛ diame? Nton yā pì utɛmɛro. Tó n yā kè à ònnɛ kɛ utɛmɛ, Luda yā kɛnnɛ pásipási.

¹⁸ Ben Samuēli yā pì tōkēne pīngi, èe à ke utenero. Ben Eli bè: Diin à ũ. Lán à kēne maa nà à ke.

¹⁹ Samuēli e bíta kúu, bensō Dii kúo. Èe tó yā kè à ò lèe pāro.

²⁰ Ben Isaraili kè aō kú zaa Dani ai Besēbanō dō n' pīngi sa kè Samuēli né Dii annabime yāpura.

²¹ Dii ègō bōō àgō mōō Samuelizi zaa Silo, guu kè à a zīnda òdōanēn káaku. È yā onē, ben Isarailinō e à yā maa n' pīngi.

4

Filisitininō Dii àkpati sina

¹ Isarailinō bōe aō gāa Filisitininōzi zīlo. Aō bùra kàe Ebeneza, Filisitininō sōō kú Afeki.

² Filisitininō zī'ōō pōro aō gāao Isarailinōzi. Kè zī gbāa kù, ben Filisitininō Isarailinō blè aō n' dede zīlan gwe lán gōon bōō siigō taka bà.

³ Kè Isarailinō sù n' bùran, aō gbēnsinō bè: Bóyānzī Dii tò Filisitininō wa ble zīlo gbāazi? Wà gá wà Dii bà kuunawao àkpati sé zaa Silo wà suo àgō kúwao, le àgae wa bō wa ibēenō ozi.

⁴ Ben aō gbēnō zī Silo aō gāa wà Dii bà kuunaño àkpati sè wà sùo. Àmbe Dii Zīkpēde kiblekita ũ kerubunō dagura. Eli né gōon plaaano Ōfini kōn Fineasio kú kōn àkpati pìo gwe.

⁵ Kè wà kào Isarailinō bùran, aō vī kōn pōnna wīio n' pīngi ai tōtē nīgā.

⁶ Kè Filisitininō wīii pì mà, aō bè: Bó wīi gbāaa bé à dō Eberunō bùran lēe? Kè aō dō Dii àkpati bé à pìta n' bùran,

⁷ vīa n' kū aō bè: Tāa ke pìta n' būrammē. Yā giwao sa! Yā beee taka e ke zikiro.

⁸ Yā giwao! Dé bé eé wa bō tāa gbāadee pīnō ozi? Tāa pīnō bé wà yā gāe Iipitīnōne gbāan.

⁹ Wamōwa Filisitininō wà swè diē wà gōgbēkēē ke. Tó wée ke lero, wé zò ble Eberunōne lán aōōe bleewe nāmē. Wà gōgbēkēē ke wà zī kányo.

¹⁰ Ben Filisitininō fēē Isarailinōzi kōn zīlo aō n' fu, ben aō baade bàà lè wà tà bē, zaake aō dedena kè bíta. Filisitininō n' gbē kè aōō té kēsēnō dēde gōon bōō baaakuri.

¹¹ Aō Luda àkpati sīmma, ben wà Eli né gōon plaaano Ōfini kōn Fineasio dēde.

¹² Beyāmi bori gbēke bō zīlan à bàà lè à gāa Silo zī pia. À a pōkāsāano gā à kēkē à būsū kù à mīa.

¹³ Kè à kà, à Eli lè vēēna kītaa zé saē, èe guu dākpaa, zaake à làakari kpaenaro Luda àkpati yānzī. Kè gbē pì gē wētēn, à baaru kpà wētēdeenōne, ben aōōe sō dōō n' pīngi.

¹⁴ Kè Eli wīii pì mà à bè: Zōka beee bō māmē? Ben gbē pì kè kpakpaa à gá onē.

¹⁵ Eli zīi kà wè basōoro plaasai, à wēē gō dāadāa, èe guu e dōro.

¹⁶ Ben gbē pì bène: Tian ma bō zīlan, ma bō zaa gwe kōn bàò gbāame. Ben Eli à là à bè: Bó bé à kè gwee, ma gbē?

¹⁷ Baarukpari pì wēàla à bè: Isarailinō bàà lè Filisitininōne, ben Filisitininō n' dede paripari. N né gōon plaaano Ōfini kōn Fineasio gāga dō. Wà Luda àkpati sīmma dō.

¹⁸ Kè à Luda àkpati yā ò, Eli bō à kītan à lēe a kpeegānda wētē bīile saē, ben à waa è à gā, zaake à zi kù, bensō gbē kāname. À dō Isarailinōne aē ai wè baplaa.

¹⁹ Eli né Fíneasi naò nòsina, à kà né'ina. Kè à Luda àkpàti sina baaru mà kòn a zā de ganao kòn a zā ganao, ben à kùè à né ì, zaake nòwāwāa fēea.

²⁰ Kè èe gbāsī lē, gbē kè aō à kùkūnanò bène: Nton tó vīa n kùro, zaake n né ì gōgbē ū. Mòde èe wēñlaro, èe n yā daro.

²¹ Ben à tó kpà né pìne Ikabodu à bè: Isarailinò gakui kò è. Zaake wà Luda àkpàti sirmma, bensō à zā de kòn à zāo gāga dō.

²² À bè: Isarailinò gakui kò è, zaake wà Luda àkpàti sirmma.

5

Luda àkpàti kuuna Filisitininò kiia

¹ Kè Filisitininò Luda àkpàti sì, aō bōo Èbeneza aō tào Asadodi.

² Ben aō gēo n taa Dagoni kpén aō diè à sae.

³ Kè guu dō, Asadodideenò fēe ide'ide, ben aō è Dagoni lēe tōte a puua Dii àkpàti ae. Ben aō Dagoni sè wà pēe a gbèn.

⁴ Kè guu dō dō, aō fēe ide'ide, ben aō è Dagoni lēe tōte a puua dō Dii àkpàti ae. À mì kòn à wòkòrē kaena kpēele tintia. À gbān gò diena ado.

⁵ Beee yānzi Dagoni gbāgbārinò kòn gbē kè aōje gēe à kpén Asadodinò è kēsē pēe à kpé kpēele tintiarozi ai kòn a gbāao.

⁶ Dii ɔ tō Asadodideenò à n ásarú kè à gbènè kàngu, Asadodi kòn a lakutunò píngi.

⁷ Kè Asadodideenò è lē, aō bè: Isarailinò taa àkpàti é e àgō kúwao kè dōro, zaake èe ɔ tōwa kòn wa taa Dagoninò pásīpāsī.

⁸ Ben aō gbēnò zī aō n kínanò kàkōa n píngi, ben aō n lá wà bè: Dian wé ke nà kòn Isarailinò taa àkpatioee? Ben aō bè: Wà gáo Gata. Ben aō gāao.

⁹ Kè aō kào gwe, Dii ɔ tō wéte gwe deenò dō, ben wéte pì lògo. Dii gagyāa kàngu, gbènè dànlà n píngi né fēte gbēnsi.

¹⁰ Ben aō gāa kòn Luda àkpàti pio Èkeronu. Kè aōje gēe, wéte pì deenò wii lē wà bè: Wà gēwazi kòn Isarailinò taa àkpatio lē aō wa dēde wa boriiame.

¹¹ Ben aō gbēnò zī aō n kínanò kàkōa n píngi aō bèné: À Isarailinò taa àkpàti sé à táo a gbèn, lē àton wa dēde wa boriiaro. Zaake gagaa tò wéte pì lògo, Luda ɔ tōrma gwe maamaa.

¹² Gbènè kà gbē kè aōje garoonon, ben wéte pì deenò wiii kà ludambe.

6

Ɛarana kòn àkpatio Isaraili bùsun

¹ Dii àkpàti kú Filisitininò bùsun ai mō swēeplaa,

² ben aō ša'orinò kòn māsokerinò kàkōa aō n lá wà bè: Dian wé ke nà kòn Dii àkpatioee? A owe lán wé ke nà wà táo à gbèn.

³ Ben aō wēñla wà bè: Tó ée taa kòn Isarailinò taa àkpatio, àton táo koriro. À à gba pō a taari yānzi, é kēkōa, é yā kè à tò èe ɔ goawaroo dō.

⁴ Ben aō n lá wà bè: Bón wé à gba wà táo wa taari yānzii? Aō wēñla wà bè: À vura pì lán gbènè bà mēn soro kòn ēenò dō mēn soro a kínanò parì lén, zaake gyā dōnkō pì a lē kòn a kínanò a píngi.

⁵ À a gbēnenò taka pì kòn ēe kè aōje wa bùsu yakaano, à Isarailinò taa kpe dao. Ke ée ɔ gowa kòn wa tãanò kòn wa bùsuo gwēe?

⁶ Bóyānzín á yezi à swāgbāaa ke lán Igipitín kōn Firi'aunao kè nàee? Kè à wée tāmra ai aṣ Isarailín gbàre aṣ tà, à yā e dāguroo?

⁷ Tia sa à gá à zùgoro dufu ke, à mó kōn zù nédande mèn plaa kè wée gbóngo dañne zikiroon. À goro pì dāmra, à nì né kè aṣo téñzín kēmra à tányo nì kara guu.

⁸ À Dii àkpati sé à da goro pì guu, à vura pò kè ée kpāsāa a taari yānzín ká batan à dié àkpati pì sae, à zùnò da zén aṣ gáo

⁹ àgō gwaa. Tó àkpati pì à bùsu zé sé ée gaa Besemesi kpa, èndē àmbe à kisia bíta pì zíwa. Tó èe zé sé gwe kpa sōro, wégō dō kè àmbe à ɔ tōwaro, yā bé à sù le.

¹⁰ Ben aṣo kè le, aṣ goro dō zù nédande mèn plaaan aṣo nì nēno kà kara guu,

¹¹ ben aṣ Dii àkpati dà goro pì guu kōn bata kè vura ēeno kōn gbène takan ɔ kú à guuo.

¹² Ben zù pínò zé sé sùusu aṣ ae dō Besemesi zéa, aṣoe gaa aṣoe ɔ dɔɔ, aṣoe lie ɔplazi ke ɔzeziro. Filisitinín kínan ɔ té nì kpée ai Besemesi bùsu lézekiin.

¹³ Besemesideen ɔ pówée kékée guzuren. Kè aṣ wée sé musu, aṣ àkpati pì è, ben aṣ pɔɔ kè nna kōn à enao.

¹⁴⁻¹⁵ Kè goro pì kà Besemesi gbē Yūsua búgbēa, ben à zè gbè gbèntē ke sae gwe. Ben Levin Dii àkpati pì bō kōn bata kè vura pón ɔ kú à guuo, aṣo kàe gbè gbèntē pía. Ben Besemesideen goro pì lí zṣzṣkṣre yàka ũ, aṣ sa'opò kè wè ká tén à té kú ò Diia kōn zù pín. Zī beee aṣ sa'opò kè wè ká tén à té kúnò ò Diia kōn sa'opò pānden.

¹⁶ Filisitinín kína gṣon sṣoaron yā pì è, ben aṣ èara wà tà Èkeronu zī beee zī.

¹⁷ Vura gbène kè Filisitinín kpāsā Diine nì taari yānzín yè: Asadodi pò mèn do, Gaza pò mèn do, Asakeloni pò mèn do, Gata pò mèn do, Èkeronu pò mèn do.

¹⁸ Vura ēen ɔ kuu dō Filisitini mēewi pínò pari lén, aṣ kína gṣon sṣoaron pò ũ. Aṣ mēewi bīidee pínò baade kōn à lakutun. Gbè gbèntē kè wà Dii àkpati diēa Besemesi gbē Yūsua búgbēa pín sēda ũ ai kōn à gbāao.

¹⁹ Ben Dii Besemeside ken dēde, kè aṣ à àkpati guu gwà yānzí. À nì dēde gṣon baaagṣ akurime, ben wà sósobi ɔ dō, kè Dii kaate bíta kpānzí yānzí.

²⁰ Ben Besemesideen bè: Dé bé éé fṣ à ze Dii Luda kè kú adona pì aee? Wé àkpati pì kpāsā déno kiia saa?

²¹ Ben aṣ gbēno zī Kiriayarimudeen aṣ bè: Filisitinín sù kōn Dii àkpatio. À mó à sé à táo a kiia.

7

Samueli dɔna Isarailínne ae

¹ Ben Kiriayarimudeen mó wà Dii àkpati pì sè aṣ tào Abinadabu be sṣṣ musu. Ben aṣ à né Èleaza dié à dākpári ũ.

² Àkpati pì kú Kiriayarimu à gí kè, à kè gwe wè baro.

Isarailín ɔ wii pē Diizi nì píngi, aṣoe à kii weteē.

³ Ben Samueli bè Isarailínne nì píngi: Tó a ae dō Diia kōn nṣeo do, à bori zítan tãan kōn Asatoren bɔe à té, à a zīnda kpá Diia àgṣ dɔɔzi ado, éé a bō Filisitinín ɔ zī.

⁴ Ben Isarailín Baalín kōn Asatoren bɔe nì té, aṣoe dɔɔ Diizi ado.

⁵ Ben Samueli bè: a Isarailín à kṣ kakṣa Mizipa a píngi, mé agbaa kpáare Diine.

⁶ Kè aṣ kṣ kàkṣa gwe, ben aṣ í tò aṣ kwè Dii aε. Zĩ beean aṣ lé yì aṣ bè: Wa durun kè Diine. Ben Samueli yā gṣṣ Isarailinṁ Mizipa gwe.

⁷ Kè Filisitininṁ mà Isarailinṁ kṣ kàkṣa Mizipa, ben aṣ kīnanṁ gāa léérma. Kè Isarailinṁ mà, vīa n kṁ,

⁸ ben aṣ bè Samueline: N̄tongṣ yītenaro! N̄ wii pé Dii wa Ludazi le à wa sī Filisitininṁ.

⁹ Ben Samueli sāne yṣmiri sè à sa'opo kè wè ká tén à té kṁ ò Diia, ben à wii pèzi Isarailinṁ. Ben Dii sio.

¹⁰ Kè Samueli e saa pì oo, Filisitininṁ e mṁ Isarailinṁ kṁ zlo. Zĩ beean Dii tò la gbāaa pàta Filisitininṁ. Aṣ bídi kè wà lèkṣa, ben Isarailinṁ n̄ ásarú kè.

¹¹ Kè Isarailinṁ bṣ Mizipa aṣ pè Filisitininṁ, aṣ n̄ dèdè aṣ n̄ kpá ai Beteka.

¹² Ben Samueli gbè pè Mizipa kṁ Senio dagura à tò kpàne Ebeneza, zaake à bè: Dii bé à wa īan kà ai wa kao kè.

¹³ Len aṣ Filisitininṁ fū le, ben aṣe fṣ wà èara wà m̄n̄zi zlo n̄ b̄sun d̄ro. Dii ṁ gbāaa m̄ Filisitininṁ ai Samueli kuuna gurṁ zakan.

¹⁴ Wéte kè Filisitininṁ si Isarailinṁ yāanṁ èara à gṣ n̄ pṣ ũ zaa Ek̄on̄u ai à gāa pé Gataa. Isarailinṁ wéte p̄nṁ kṁ n̄ b̄sunṁ si Filisitininṁ p̄ngi. Isarailinṁ kṁ Am̄rinṁ sṣ kṁ kṣo yāket̄e sai.

¹⁵ Samueli né Isarailinṁ d̄n'aedeeme ai a kuuna gurṁ zakan.

¹⁶ Wè kṁ wèo ègṣ gaa Beteli kṁ Giligalao kṁ Mizipao, è yā gṣṣ Isarailinṁ wéte p̄nṁ guu.

¹⁷ Ben è èara à tá Rama, zaake à b̄en gwe. È yā gṣṣ Isarailinṁ gwe d̄. Gwen à Dii gbāgbākii b̄n.

8

Isarailinṁ kīna gbekana

¹ Kè Samueli zi kṁ, à a n̄nṁ diē Isarailinṁ d̄n'aadeenṁ ũ.

² À n̄gṣgb̄e káaku t̄n Yoeli, à plaadee Abia. Aṣmbe aṣe yā gṣṣn̄e Beseba.

³ M̄de à né p̄nṁ e té à tuubaziro. Ṷyā n̄ swè blè, aṣe d̄n̄kp̄eegbaa sí, aṣe yā gṣṣ à zéaro.

⁴ Ben Isaraili gb̄ensinṁ kṁ kàkṣa, aṣ gāa wà Samueli lè Rama

⁵ aṣ bè: N̄ gwa, n zi kṁ, ben n̄ n̄nṁ té n̄ tuubaziro. N̄ kīna diēwe sa le àgṣ d̄e wa d̄n'aadee ũ, lán bori p̄ngi a pṣ vī n̄a.

⁶ Kè aṣ bè à kī kánn̄e àgṣ d̄e n̄ d̄n'aadee ũ, yā pì e k̄e Samuelinero, ben à wéε kè Diia.

⁷ Ben Dii bè Samueline: N̄ gb̄e p̄nṁ yā ma, zaake m̄be aṣ ḡinziro. Mámbe aṣ ḡimazi le m̄ton̄ kī blēn̄ero yānz̄i.

⁸ Lán aṣe k̄e n̄a zaa gurṁ kè ma n̄ b̄e Igipiti ai gbāa, aṣ pā kp̄amazi aṣ d̄o t̄ān̄zi, len aṣe k̄eenne le d̄o.

⁹ N̄ n̄ yā ma sa, n̄ lé d̄am̄ma n̄ tò aṣṣ d̄s lán gb̄e kè eé kī blēn̄e yān̄o ègṣ d̄e n̄a.

¹⁰ Ben Samueli Dii yā pì t̄sk̄e gb̄e kè aṣe kīna gbekaaan̄e p̄ngi

¹¹ à bè: Lán gb̄e kè eé kī bleare yān̄o ègṣ d̄e n̄an̄ yè. Eé a n̄gṣgb̄enṁ sí à n̄ diē a s̄gorodeenṁ kṁ a s̄deenṁ ũm̄e. Aṣégṣ t̄aa oo à s̄goro aε kṁ b̄ao.

¹² Eé n̄ diē ḡṁn̄ wāa s̄s̄oro ke ḡṁn̄ baplaa akurikurinṁ gb̄ensinṁ ũ. Aṣégṣ à bú wiine, aṣégṣ à p̄nṁ k̄e k̄e, aṣégṣ à z̄ikab̄n̄ piine kṁ a s̄goro p̄nṁ.

¹³ Eé a n̄n̄gb̄enṁ sí à n̄ diē n̄s̄iḡnn̄akerinṁ kṁ p̄b̄lek̄erinṁ kṁ b̄ur̄dik̄erinṁ ũ.

¹⁴ Eé a buraanṁ kṁ a geepi búnṁ kṁ a k̄kp̄e maaanṁ síawa à kpá a ìban̄a.

¹⁵ Eé a bléwée kǝn a geepi beɛnɔ leo kuridee síawa à kpá a begwarinɔ kǝn a íbanɔa.

¹⁶ Eé a zògǝgbɛnɔ kǝn nɔgbɛnɔ sí kǝn a zù maaanɔ kǝn a zaakinɔ àgɔ a zǝnda zǝi keɛo.

¹⁷ Eé a pókadeenɔ leo kuridee síawa, apinɔ é gɔ à zǝnɔ ũ.

¹⁸ Gurɔ beeeɔ sa é wii pé Diizi gbɛ kè á sè a kína ũu pì yǝnzi, mɔde eé weala gurɔ beeeɔ dɔro.

¹⁹ Ben aɔ gí Samuéli yǝ mazi aɔ bè: Auo! Wǝ yezi wǝgɔ kína vǝme,

²⁰ wégɔ de lǝn bori kpaaanɔ bà se. Wa kína bé eégae yǝ gǝgǝwe, àmbe eégae dɔwe ae zǝ guu.

²¹ Kè Samuéli n yǝ mà píngi, à gǝa à gbǝ Diine.

²² Ben Dii bène: Ñ n yǝ ma, n kína kǝnnɛ. Ben Samuéli bè Isaraili pǝnnɛ: A baade tá a wéte.

9

Samuéli kǝ'ena kǝn Soluo

¹ Beyǝmi bori kee kuu, à tǝn Kisi. Auzikideeme. Beyǝmi borii bé à Afia ì, Afia Bekora ì, Bekora Zero ì, Zero Abieli ì, ben Abieli Kisi pì ì.

² À négǝgbɛ vǝ, à tǝn Solu. Gǝkparɛ maaame. À maa sǝa kú Isarailinɔ tɛro, aɔ gbɛke gbǝa e vǝ à gǝnlaro.

³ Kè Kisi pì zaakinɔ sǝsǝ, ben à bè a né pǝne: Ñ fɛɛ n zǝkerinɔ mèn doo sé à gǝ zaaki pǝnɔ wéte.

⁴ Ben aɔ Eflaimu bùsu gusǝsǝdee pǝra kǝn Salisa bùsuo, aɔɔe n ero. Ben aɔ Salimu bùsu pǝra, mɔde aɔɔ kú gwero. Ben aɔ Beyǝmi bùsu pǝra, aɔɔe zaaki pǝnɔ ero.

⁵ Kè aɔ kǝ Zufu bùsun, Solu bè zǝkeri kè aɔɔ té lɛdoo pǝne: Ñ mɔ wǝ ɛara. Tó wée táro, ma maree é bídi ke wa yǝzi, eé zaakinɔ yǝ da dɔro.

⁶ Ben à wèala: Ñ ma! Luda gbɛkee kú wéte kè guu. À bèɛ vǝ, yǝ kè à ò bé è ke. Wǝ gǝ gwe. Ke eé zé kè wé sé wǝ wa zaaki pǝnɔ eo owe gwɛɛ.

⁷ Ben Solu wèala à bè: Tó wée gaa, bǝn wé gǝone? Pǝble kee e gǝ wa bǝkɔn dɔro. Wǝ pǝke vǝ wǝ Luda gbɛ pì gbáro. Ke bǝn wǝ vǝi?

⁸ Ben zǝkeri pì ɛara à bè Solune: Ñ gwa! Má ɔ vǝ fète kè. Mé à gba, eé wa da zé kè de wǝ sǝa.

⁹ Isarailinɔ bùsun yǝ, tó gbɛ e gaa yǝ gbeka Ludaa è be: Ñ mɔ wǝ gǝ wégupu'eri kiia. Zaake gbɛ kè wé sǝsǝ gbǝa annabi ũ, àmbe wé sǝsǝ yǝ wégupu'eri ũ.

¹⁰ Ben Solu bè a zǝkerine: N yǝ maaa ò. Wǝ gǝ. Ben aɔɔe gaa wéte kè Luda gbɛ pì kún-a.

¹¹ Kè aɔɔe wéte pì sǝsǝ kǝu, aɔ dǝkǝre kǝn nɔkparɛnɔ, aɔɔe gaa í tǝ. Ben aɔ n lá wǝ bè: Wégupu'eri kú beɔ?

¹² Aɔ wénla wǝ bè: Èè, à kú ae gwe. À ke kpakpaa. Gbǝan à sù, zaake wǝ yezi wǝ saa o gbǝgbǝkiame.

¹³ Tó a gǝ wétɛn, é à e ai àgǝ gǝ pǝ ble gbǝgbǝkii pǝa. Zaake wéé pǝ ble gǝaro, à gǝ ai à mɔ, àpì bé eé aubarika da sa'opǝbleen gǝa, gbasa gbɛ kè wǝ n sǝsinɔ pǝ ble. Àgǝ wǝa, zaake à egurɔ zakan yè.

¹⁴ Kè aɔ gǝ wéte pì guu, ben aɔ dǝkǝre kǝn Samuélio gǝɔ, à bò èe gaa gbǝgbǝkii pǝa.

15 Ai Solu gɔ́ gá mɔ́, Dii gĩake à yā kè dà Samueline a swāla à bè:

16 Zia mɔ́ndaa'i mé Beyāmi bùsu gbě zĩmma. Ñ nɔ́si kúa ñ à diɛ ma gbě Isarailinɔ́ dɔ́n'aɛdee ũ. Eé ma gbě pĩnɔ́ bɔ́ Filisitininɔ́ ɔ́zĩ. Ma a gbě pĩnɔ́ wiĩi mà, ben ma ñ wĩnda gwā.

17 Kè Samueli Solu è, Dii bène: Gbě kè ma à yā ònnɛɛ pĩn gwe. Àmbe eé kí ble ma gběnnɛ.

18 Ben Solu sɔ́ Samuelizi wéte bĩileà à à là à bè: Wéegupu'eri beɛ kú máme? Ñ dɔ́ame.

19 Ben Samueli wèla à bè: Mámbe adee pì ũ. Ñ dɔ́me aɛ wà gá gbāgbākĩia, né pɔ́ blemao gbāa. Zia kɔ́ngɔ́ mé n nɔ́seguyā onne pĩngi, gbasa mà n gbare.

20 Ñton n zaaki kè sàsā zaa gurɔ́ aagɔ́ɔ́nɔ́ damu kero, zaake wà ñ é. Dén Isarailinɔ́ yezi ñ pĩngii, tó èe ke mpi kɔ́n n de beɛdeɛnɔ́ baasiro?

21 Ben Solu bè: Beyāmi boriin ma ũroo? Ma boriin bé à néngo de Isaraili boriinɔ́la ñ pĩngi, ben ma danɛnɔ́ bé wà kēsānañzi Beyāmi boriinɔ́ té. Bóyānzi néɛ yā beee taka oomezi?

22 Ben Samueli Solu kɔ́n a zĩkerio sè à gèñyo pɔ́blekpen, à wéeki maaa kpámma gbě kè wà ñ sísino té. Gbě pĩnɔ́ kà gɔ́ɔ́n baaakuri taka bà.

23 Ben Samueli bè pɔ́blekerine: Ñ nɔ́bɔ́ kè má kpámma ma bè ñ à diɛkii keɛ pì sè ñ mɔ́o.

24 Ben pɔ́blekeri pì mò kɔ́n nɔ́bɔ́ gbá pìo à diɛ Solu aɛ. Ben Samueli bè: Pɔ́ kè wà diɛnnɛɛn yè. Ñ só, zaake wà diɛnnɛ ai mɔ́ndaa'i kɔ́n gbě kè ma ñ sísino. Ben Solu pɔ́ blè kɔ́n Samuelio zĩ beee.

25 Kè aɔ́ pìta gbāgbākii pìla, aɔ́ gè wéte guu, ben Samueli gāa à yā ò kɔ́n Soluo a kpé musu.

26 Ben aɔ́ i gwe. Kè guu yezi à dɔ́, ben Samueli lé zù Soluzi kpé musu gwe à bè: Ñ fɛɛ, mà gá zenne. Kè Solu fɛɛ, àpì kɔ́n Samuelio aɔ́ bɔ́ bàazi ñ plaaa.

27 Kè aɔ́ kà wéte kpɛɛ, ben Samueli bè Solune: Ñ o n zĩkerine àgɔ́ gaa, mpi ñ ze gĩa le mà yā kè Dii ò onne.

10

Samueli nɔ́sikuna Solu mìa

1 Ben Samueli nɔ́si tùu sè à nɔ́si kù Solune a mìa, ben à lé pèa à bè: Dii bé à n diɛ dɔ́n'aɛdee ũ a gbě Isarailinɔ́ne. Né kí ble Dii gběnnɛ ñ ñ bɔ́ ñ ibɛɛ kè aɔ́ liganzino ɔ́zĩ. Sèeda kè eé tó ñ dɔ́ kè Dii bé à n diɛ a gběnnɔ́ dɔ́n'aɛdee ũun yè.

2 Tó wa kékɔ́a kè tia, né da gɔ́ɔ́n plaaanɔ́le Zeleza, Raseli mira saɛ, Beyāmi bùsu lézɛkĩia. Aɔ́ɛ benne: Wà zaaki kè n gaa weteɛnɔ́ è. Aɔ́ yā n de kúna gbāa dɔ́ro, n yā kàhānn èe keɛ sa, èe bee dian é ke a né yā musu nà?

3 Bɔ́na gwe, tó n gaa aɛ, tó n ka gbíi lí beee kĩa zaa Tabo, gɔ́ɔ́n aagɔ́ é danle gwe dɔ́, aɔ́ɛ gaa Luda gbāgbā zaa Beteli. Aɔ́ gbě doo blènenɔ́ kúna mèn aagɔ́, aɔ́ gbě doo bureɛdi kúna mèn aagɔ́, ben aɔ́ gbě doo geepiwé kúna tùu do.

4 Aɔ́ɛ n aafia gbeka, aɔ́ɛ bureɛdi mèn plaaa kpámma, né sí.

5 Beee gbera tó n ka Luda sɔ́sɔ́ kè kú Gibɛa, guu kè Filisitininɔ́ gudákpakii kún, tó n ka kii kɔ́n wéte pìo, né kpákɔ́a kɔ́n annabinɔ́ aɔ́ tétékɔ́zi, aɔ́ɛ pítāa gbāgbākĩia. Wèe dɔ́ɔ́nnɛ aɛ kɔ́n kuntiginɔ́ kɔ́n gāgānɔ́ kɔ́n kurenɔ́ kɔ́n mɔ́rɔ́nɔ́, aɔ́ɛ annabikɛyā oo.

6 Dii Nini é summa, né annabikɛyā onyo, né li gbě dufu ũ.

7 Tó sèeda beeenɔ́ kè le, ñ yā kè n à kena zé è ke, zaake Ludaa kúnyo.

⁸ Ñ ðome ae gana Giligala, mé n le gwe, mé sa'opo kè wè ká tén à té kú o kón kennakɔ sa'opo. Ñ ma dá gwe ai gurɔ swɛɛplaa, mé mó mà n le gwe, mé yá kè né kɛɛ onne.

⁹ Kè Solu kpɛɛ li Samueline, èe taa, Luda à nòse liene, ben sèeda pìno kè zĩ beee zĩ píngi.

¹⁰ Kè aɔ kà Gibɛa, annabinɔ dààle aɔ tétɛkɔzi, ben Luda Nini súa, èe annabikeyá oorɔyo.

¹¹ Kè gbɛ kè aɔ à dɔɔno à è, èe annabikeyá oo kón annabinɔ, aɔ kó làla wà bè: Bó bé à Kisi né lèee? Solu kú annabinɔ tème see?

¹² Ben Gibɛa gbɛke yá wèníla à bè: Gbɛ kpaaano denon déno ũ sɔɔ? Ben à gò pena pò ũ wè be: Solu kú annabinɔ tème see?

¹³ Kè Solu annabikeyá ò à yáa, ben à gàa gbágbákii pía.

¹⁴ Kè Solu tà be kón a zĩkerio, à desɛ n lá à bè: A gaa máame? Solu wèàla à bè: Wa gaa zaakinɔ weteme. Kè wée n ero, ben wa gaa Samueli kiia.

¹⁵ Ben Solu desɛ bène: Yá kè Samueli òaree tɔkɛme.

¹⁶ Ben Solu bè: A bèwe wà zaaki pìno è. Mòde èe kpata yá kè Samueli òne tɔkɛero.

Samueli bɔna kón Solu kíblena yáo gupuraa

¹⁷ Ben Samueli Isarailinɔ kàkɔa Dii ae Mizipa.

¹⁸ À bèinne: Dii a Luda bè, a a bɔɛ Igititi, a a si Igititinɔ kón borii kè aɔ ɔ tɔawaano ɔzi n píngi.

¹⁹ Luda a bɔ a yá sammanɔ kón a nawɛakenano guu píngi, ben a gizi gbàa, a bène à kí káare kpatan. Tò, à mó à ze Dii ae sa bori kón boriio, uale kón ualeo.

²⁰ Kè Samueli mò kón Isaraili boriino n píngi, ben Beyāmi boriino kàbankpe blè.

²¹ Ben à mò kón Beyāmi boriino uale kón ualeo. Ben Matari ua kàbankpe blè. Uadee pìno té Kisi né Solu bé à blè. Kè wà à wète, wè à ero.

²² Ben wà èara wà Dii là dɔ wà bè: Gɔgbɛ pì mò kè kòɔ? Ben Dii bè: À utena asoonɔ dagura.

²³ Ben wà bàà lè wà gàa wà à bò wà sùo n té. Kè à zè n té, aɔ píngi gbàa zè à gà lén.

²⁴ Ben Samueli bèinne n píngi: A gbɛ kè Dii sè ès? Gbɛkee kuu lán à bà a téro. Ben baade píngi wii lè wà bè: Luda wa kína dɔ kón aafiao!

²⁵ Ben Samueli kíblena zé bɔkɔteíne, ben à kè takadan à diɛ Dii kpén. Ben à n gbáɛ, baade tà a be.

²⁶ Solu sɔ tà a be zaa Gibɛa. Gɔ wórɔngɔdee kè Luda zĩ kè n swè guuno tɛzi.

²⁷ Ben gbɛ pà kenɔ bè: Gbɛ beee bé eé wa mì síɔ? Ben aɔ kya kàn, aɔɔe mónɛ kón pòkeoro, mòde Solu a yíteɛ o.

11

Solu zìblena Amɔninɔ

¹ Amɔni bori Naasa mò kón a zìkpɛɛno, aɔ bùra kàe Yabesi Giliada saɛ, ben Yabesideeno bè Naasane: Ñ ledole kewao, wé mì sienne.

² Ben Naasa bèinne: Tó ma a baade wée ɔplakpapɔ bɔbɔ, ben wí Isarailinɔ kú n píngi, mé gbasa mà ledole keao.

³ Ben Yabesi gbɛnsino bène: Ñ wa gba gurɔ swɛɛplaaa le wà gbɛno zĩ Isarailinɔ bùsu guu píngi. Tó gbɛkee kuu à wa mì síro, wé wa zĩnda kpámma.

⁴ Kè zĩri pìno kà Solu be zaa Gibɛa, aɔ yá pì òñne, ben wà sósobi ɔɔ dɔ.

⁵ Guro beea Solu e suu kōn buraa, à té a zūnzi, ben à bè: Bó yā bé à mò, ben wèe ɔɔ dɔɔ? Ben wà Yabesidee pìno yā tōkēn.

⁶ Kè Solu yā pì mà, Luda Nini sù, ben à pɔ fē maamaa.

⁷ À zù sè mèn plaa à dè à zōzōkōrē, ben à gbēno zìo Isarailino būsū guu pìngi aā bè: Lēn wēé kē gbē kē e té Soluzi kōn Samuelioroo zūnōnē lē. Ben vīa nī kū Dii yā musu, aā bò wà tēnzi lēdo nī pìngi.

⁸ Solu nī náro zaa Bezeki. Isarailino kà gōn boro wàa do kpé basoro. Yudanoo kú nī té gōn boro baaakuri.

⁹ Ben wà bè zìri kē aā mò pìnōnē: À gá à o a gbēnōnē, zia ai ɔfántē gō gá gbā, wé nī mī sí. Kè zìrino tà, aā yā pì baaru kpà Yabesideenōnē, ben aā pɔɔ kē nna.

¹⁰ Aā bè Amōninōnē: Wé wa zīnda kpáawa zia, é a pɔyeziyā kēwa.

¹¹ Solu a gbēno kpàatete gāli aagō. Gudōnaon aā sì Amōninōn nī bùran aā nī dēdē ai ɔfántē gāa à fēo. Ben gbē kē aā gōnō fāakōa doodo.

¹² Ben wà bè Samueline: Dēno bé wà bè Solu é kí bleweroo? À bōéyō wà nī dēdē.

¹³ Ben Solu bè: Wéé gbēke dē gbàaro, zaakē Dii Isarailino mī sì gbāamē.

¹⁴ Ben Samueli bè gbēnōnē: À mó wà gá Giligala wà ɛara wà Solu kpá kpatan gwe dɔ.

¹⁵ Ben aā gāa Giligala nī pìngi, aā ɛara wà Solu kpá kpatan Dii aē gwe dɔ, aā kennakōo saa ò Diia, ben Solu kōn Isarailino pōnnaa kē gwe nī pìngi maamaa.

12

Samueli ɔgbarena kpatazi

¹ Samueli bè Isarailino nī pìngi: Ma yā kē á òmēe mà pìngi, ma kí kàare kpatan.

² Àpì bé eé dɔare aē sa. Mapi sō ma zi kù, ma mikā pura kù ben ma nēnoo kúao. Ma dɔare aē zaa ma gōkparekēguro ai kōn a gbāao.

³ Mae kē! À kē ma sēedadeeno ũ Dii kōn kí kē à kpào aē. Ma zù ke zaaki sì a gbēkea? Ma a gbēke blēs? Ma wéé tá a gbēkea? Ma dōnkpēegbaa sì a gbēkea ai à ma wéé tàtā? Tó má kē lē, mé à fīa bone.

⁴ Ben aā wēala wà bè: Néé wa blero, néé wéé tāwaro, néé pōke sí wa gbēkearo.

⁵ Samueli bènē dɔ: Dii kōn kí kē à kàon a sēedadeeno ũ gbāa, kē eé taari emaro. Aā bè: Dii bé wa sēedadee ũ.

⁶ Ben Samueli bènē: Dii bé à Musa kōn Arunao diē, ben aā bò kōn a dezinoo Igipiti.

⁷ À zē tēē Dii aē, mé yā maa kē à kēare kōn a dezinoo tōkēare.

⁸ Yakubuno gana Igipiti gbēra a dezinoo wii pè Diizi, ben à Musa kōn Arunao diē, aā nī bōē Igipiti, ben aā nī káē būsū kēkiin.

⁹ Kè Dii nī Luda yā sǎngu yānzi, ben à nī kpá Azo zìkpēeno gbēnsi Siseraa kōn Filisitininoo kōn Mābuno kí, aā zì kaaŋyō.

¹⁰ Ben aā wii pè Diizi wà bè: Wa durun kē wa pā kpànzi wa dɔ Baalinoozi kōn Asatorēno. Nī wa bɔ wa ibēno ozi sa, wégō dɔonzi.

¹¹ Ben Dii Gidiōn diē kōn Barakio kōn Yefetao kōn Samusio aā a bɔ a ibē pìno ozi baama pìngi, ben a gō kaena aafia.

¹² Kè á è Amōni kí Naasa e mɔo lēawa, baa kē Dii a Ludan a kina ũ, a bème: Lēnlo! Kín á yezi!

¹³ Tia la kina kē à gbēka á sēn yē, àē kē Dii à diēare.

¹⁴ Tó á Dii vía ví ben ée dɔɔzi, tó ée à yā maa ben ée bɔ à yā kpɛɛro, tó apino kɔn gbɛ kɛ èe kí bleearoo té Dii a Ludazi, éǵ aafia.

¹⁵ Tó ée Dii yā ma sɔro, ben a bɔ à yā kpɛɛ, ée ɔ tɔawame lán à kè a dezinɔne nà.

¹⁶ À ze à yā bíta kè Dii é kearee e.

¹⁷ Ésekɛgurɔɔn wá kún kèroo? Mé Dii sísí, eé tó lou ví à ma, éǵ dɔ kè a kína gbekana kè Diine zaa maamaa.

¹⁸ Ben Samuéli Dii sísí, ben Dii tò lou ví à mà zǐ beee. Ben baade píngi vía kè Diine kɔn Samuéli maamaa.

¹⁹ Ben aǵ bène: N wée kewe Dii n Ludaa le wapino n zɔblerino tón gagaro. Wa yā zaaa kà wa durunnɔla, kè wa kína gbèka.

²⁰ Samuéli bène: Àton tó vía a kúro. A yā zaaa pì kè píngime, mode àton kè Diaro. Àǵ dɔɔzi kɔn nɔseɔ do.

²¹ Àton kèa à té pɔ ginanɔziro. Aǵ àre víro, aǵ fɔ wà gbɛ bɔro, zaake pɔ pàanme.

²² Dii é a gbɛnɔ zinnaro a zinda tó bíta yānzi, zaake à kène à a ke a gbɛnɔ ũ.

²³ Mapi sɔ, Dii tón tó mà durun keare mà aduakenaare tóro. Mé zé maaa kè de à sé ɔɔaare.

²⁴ À vía ke Diine, àǵ dɔɔzi kɔn náaneɔ kɔn nɔseɔ do. À laasuu lé yā bíta kè à kèareenɔa.

²⁵ Tó a gí a te à zaaazi, apino kɔn a kínaɔ, weé a kaate a píngi.

13

Samuéli kpákèna Soluzi

¹ Kè Solu kí blè Isarailinɔne wè plaa,

² à n zǐkarino sè gɔɔn bɔro aagɔ. Gɔɔn bɔro plaa kúo Mikimasa kɔn Beteli gusíidee. Gɔɔn bɔro doo kú kɔn à né Yonatao Gibea, Beyami búsun. Ben à gbɛ kpaaanɔ gbàre, baade tà a bɛ.

³ Yonata lé Filisitini gudákpakii kè kú Gebaa, ben Filisitininɔ à baaru mà. Ben Solu zǐ kuu pè Isarailinɔ búsu gu píngi à bè Eberunɔ ma!

⁴ Ben Isarailinɔ mà n píngi wà bè, Solu lé Filisitini gudákpakii, ben Filisitininɔ Isarailinɔ kyákyáma bò. Ben wà Isarailinɔ sísí, aǵ mò wà nà Solua Giligala.

⁵ Ben Filisitininɔ kɔ kàkɔa aǵ zǐ ká kɔn Isarailinɔ. Aǵ sɔgoronɔ kà bɔro baaakuri, aǵ sɔgorodeenɔ kà bɔro swɛɛdo, ben aǵ kɛsɛdeenɔ pari lán ísiale búsu áatɛ bà. Ben aǵ fɛe wà gàa wà búra kàe Mikimasa, Betavé ɔfántɛbɔe kpa.

⁶ Kè Isarailinɔ è wà kú nawéa guu wée naakɔrɛmɔ, ben aǵ úte gbɛwɛenɔ guu kɔn dàkonɔ kɔn gbɛ sɔtonɔ kɔn kokotɛwɛenɔ kɔn lɔgonɔ.

⁷ Aǵ gbɛkenɔ toke lè wà bikú Yodaa ai Gada búsun kɔn Giliada búsu. Solu kpé kú Giligala, vía e gbɛ kè aǵ kúonɔ kúu maamaa.

⁸ À Samuéli dà gurɔ swɛɛplaa lán à diene nà. Kè èe móro, ben à gbɛnɔ e faakɔa.

⁹ Ben Solu bè: À móme kɔn sa'opɔ kè wè ká tén à té kúo kɔn saábukpa sa'opɔnɔ. Ben à sa'opɔ kè wè ká tén à té kú pì ò.

¹⁰ Kè à yāa, Samuéli e kaa, ben Solu pì gàa à dààle à gbàake kpàzi.

¹¹ Ben Samuéli bène: Bó yān n kè gwee? Solu wèala à bè: Kè má è ma gbɛnɔ e faakɔa, bensɔ née mó gurɔ kè n diaro yānzime. Filisitininɔ e kɔ kaakɔa Mikimasa,

¹² Ben ma bè, aʒton léema Giligala kè ai mà Dii gbeka. Ben ma saa pì ò tiasi.

¹³ Ben Samuéli bène: N faasaiyá kè! N yá kè Dii n Ludaa diennee kūnaro. Tó n kūna yáme, le Dii é tó n boriino gɔ kpata blee Isarailinoe guɔ píngi.

¹⁴ Tia la né gi ke kpatanlo. Lán n yá kè Dii diennee kūnaro nà, à gĩake à gbè kè à pɔɔ kène wète, à à diè a gbèno don'aedee ũ.

¹⁵ Ben Samuéli fɛe Giligala à gàa Gibea, Beyāmi būsun. Ben Solu a zĩkari kè aɔ kúono nàro, aɔ kà gɔɔn wàa aagɔ taka bà.

¹⁶ Solu kɔn a né Yonatāo kɔn a zĩkari kè aɔ kúnyono kú Gibea, Filisitininɔ sɔ bura kàe Mikimasa.

¹⁷ Zĩkari gáli aagɔɔno bèe Filisitininɔ bura aɔ gàa lée Isarailino. Gáli doo gàa ɔfla kpa Suali būsun,

¹⁸ gáli doo gàa Betoroni kpa, ben à aagɔdee gàa Isarailino būsū lén, sɔsɔ kè aedona kperano guzura kɔn gbáao.

¹⁹ Sia kú Isarailino būsuno, zaake Filisitininɔ bè, Eberuno tón fɛeda ke sári piro.

²⁰ Filisitininɔ kiian Isarailino è gá swaarono kɔn zùswaarono kɔn kpásano kɔn kontono lé kɛken píngi.

²¹ Swaaro kɔn zùswaaro lékɛkɛna kà kondogi ɔɔ plaplaa, sakanɔ kɔn kpásano sɔ kondogi ɔɔ doodo.

²² À yá bé à tò zĩ pì káguro Solu kɔn Yonatāo zĩkarino fɛeda ke sári kūnaro, sé Solu kɔn Yonatāo baasiro.

²³ Filisitini gudākparino gàa Mikimasa gbèkotoon.

14

Yonatā zĩblena Filisitininɔ

¹ Zĩkea Solu né Yonatā bè gɔkparɛ kè à a zĩkapono kūnane: N mɔ wà gá Filisitini gudākii kpa kaa. Èe o a denɛ sɔro.

² Solu kú biisio lí gbáru zaa Migirɔnu, Gibea sae kɔn zĩkpɛeno gɔɔn wàa aagɔ.

³ Sa'ori Ahia kú n té, à a dansiki dana. Ikabodu víi Aitubu néme. Aitubu pì né Fineasi néme, Eli kè de Luda gbāgbāri ũ zaa Silo diome. Aɔ gbèkee dɔ Yonatā gaa gukearo.

⁴ Gbèkotoo kè Yonatā yezi à gɛn à Filisitini gudākparino le, gbè sɔntɛno pɛɛɛnan ɔplazi kɔn ɔɛɛzio. A doo tón Bozezi, a doo sɔ Sene.

⁵ A doo kú gu'igbāroon Mikimasa kpa, a doo sɔ sɔɔmɛte Geba kpa.

⁶ Ben Yonatā bè gɔkparɛ pìne: N mɔ wà gá gɛɛɔde gudākpari pìno kiia. Ke Dii é wa ïan ká gwɛɛ? Zaake pɔke é fɔ à kpá Diine à gí wà mɔ sɔziro, baa tó wà pari kesɔ wà pari.

⁷ Ben à zĩkapɔnsɛri pì bène: Lán à n pɔɔ gbà nà píngi dé, n ke. Lán n sè nà, má kúnyo kɔn nɔsɔ dome.

⁸ Ben Yonatā bè: Tò, wà gánzi wà wa zĩnda ɔɔaɛne.

⁹ Tó aɔ bèwe wà ze wà n dāme, wé ze wa gbèn, wé gánzi dɔro.

¹⁰ Tó aɔ bè wà mɔme sɔ, wé gánzi, zaake beee bé eégɔ de sèeda ũ kè Dii n náwe wa ɔzi.

¹¹ Ben aɔ n zĩnda ɔɔda Filisitini gudākpari pìno. Ben Filisitini pìno bè: À gwa! Eberuno e bɔɔ wèe kè aɔ ùtenno guu.

¹² Ben gudākpari pìno lé zù Yonatāzi kɔn a zĩkapɔnsɛrio wà bè: À mɔ wà yáke oare kè. Ben Yonatā bè a zĩkapɔnsɛrine: Ngɔ té ma kpɛɛ, zaake Dii n ná Isarailinoe n ɔzime.

¹³ Ben Yonatā e ɓɔtɛɛ kuɛna, ben à žɪkapɔɔɔseri tɛ à kpɛɛ. Kɛ Yonatā n nɛ, ben à žɪkapɔɔɔseri pì n dɛdɛ.

¹⁴ Lɛɛmmaana káaku pì guu Yonatā kɔn a žɪkapɔɔɔserio n dɛdɛ gɔɔn baro taka bà. Guu pì kpángu kà lán bàlena basɔɔro taka bà.

¹⁵ Ben swɛ kɛ Filisitininɔn n bùran kɔn žɪlan-o píngi. Vía n žɪkpɛɛno kù, gudákpárinɔ kɔn gbɛ kɛ aɓɛ gá lɛɛ Isarailinɔano n píngi. Ben tɔɔtɛ nìgānigā. Luda bɛ à tò swɛ kɛngu lɛ.

¹⁶ Kɛ Solu gudákpári kɛ aɔ kúo Gibeanɔ è Filisitini žɪkpɛɛno bàa lè wɛɛ fāakɔa baama píngi,

¹⁷ ben Solu bè gbɛ kɛ aɔ kúaaɔnɛ: À wa gbɛno dɔdɔ à gwa, wɛ dɔ gbɛ kɛ aɔ bò wa tɛ. Kɛ aɔ gwà, aɔ è Yonatā kɔn a žɪkapɔɔɔserio bɛ wà kú n tɛro.

¹⁸ Ben Solu bè Ahiane: N mɔ kɔn n dansiki utao wà gbeka Diia. Zaake žɪ beeeà à sa'o'uta pì dana Isarailinɔ tɛ gwemɛ.

¹⁹ Gurɔ kɛ Solu e yā oo sa'ori pìne, zɔka kɛ dɔ Filisitinino bùran kɛkɛ èe kaara, ben Solu bènɛ à tó gwe.

²⁰ Solu a žɪkpɛɛno kākɔa n píngi, aɔ gɛ žɪn, ben aɔ è swɛ kɛ Filisitininɔn maamaa, aɔɛ kɔ ásarɔ kɛɛ fɛɛdaao.

²¹ Eberu kɛ aɔ vɛɛ Filisitinino tɛ yā kɛ aɔ mɔnɔyɔ n bùra guuno èara wà nà n gbɛ kɛ aɔ kú kɔn Soluo kɔn Yonatāoa.

²² Kɛ Isaraili kɛ aɔ utena ɛflaimu bùsu gušísídeen gweenɔ mà Filisitininɔ e bàa lɛɛ, aɔ nà n gbɛnɔa dɔ aɔ pɛnzi žɪn.

²³ Len Dii Isarailinɔ bò lɛ žɪ beeeà, ben aɔ žɪ blè ai Betavɛ.

Yonatā zɔblena

²⁴ Isarailinɔ nawɛa kɛ žɪ beeeà, zaake Solu lù sɛ kɔn Luda tɔo a žɪkpɛɛnɔnɛ à bè: Ai uusie gá kɛo, gbɛ kɛ pɔ blè ai màgɔ gá gɛɛ bo ma ibɛnɔa, adee gò láaripo ũmɛ. Ben aɔ gbɛkɛe e pɔ blero.

²⁵ Žɪkpɛɛno sɪ lákpen n píngi, ben aɔ zɔ'i è di guu pìn.

²⁶ Kɛ aɔ sɪ lákpen lɛ, aɔ è zɔ'i e bàa lɛɛ, mɔde aɔ gbɛkɛe e ɔ zɔa à dà a lénlo, kɛ aɔɛ vía kɛɛ ladana kɛ Solu kɛ yānzi.

²⁷ Yonatā sɔo e yā kɛ a dee diɛ a žɪkpɛɛnɔnɛ maro, ben à a gò kɛ à kúna zɔ zɔsa pìà. À ɔ kɛa à dà a lén, ben à wɛɛ kɛ.

²⁸ Ben žɪkari ke bènɛ: N de lù sɛ a žɪkpɛɛnɔnɛ kɔn Luda tɔo à bè, gbɛ kɛ pɔ blè gbàa, adee gò láaripo ũmɛ. Beee yānzin n baade píngi mɛ bùsazi.

²⁹ Ben Yonatā bè: Ma dee e ía darímamɛ. N gwa lán ma wɛɛ kɛ nà, kɛ ma zɔ pì mɔso fɛtɛ yānzi.

³⁰ Tó gbɛno pɔ kɛ aɔ sɪ n ibɛnɔa blè gbàa yā dé, lɛ aɔ Filisitinino dɛdɛ de beela.

³¹ Žɪ beeean Isarailinɔ Filisitinino dɛdɛ sɛna za Mikimasa ai Ayabni. Aɔ kpàsa búgubugu,

³² ben aɔ sɪ n pókadeenɔ tɛ, aɔ sáano kɔn žùnɔ kɔn žùnenɔ kùkù aɔ dɛdɛ gwe gɔɔ, aɔɛ soo kɔn a aruo.

³³ Ben wà à baaru kpà Solunɛ wà bè: N gwa! Wɛɛ durun kɛ Diine, wɛɛ nòbo soo kɔn à aruo. Ben Solu bè: A bɔ Dii yā kpɛɛ. À gbɛ gbɛntɛ gɛgere pá à suome kɛ kpakpaa.

³⁴ Ben à bè: À fāakōa ní té, à beíne aō baade mó ma kiia kōn a zùo ke a sāa, aō kòto kpá gura kè wà só. Àton durun ke Diine à nòbò só kōn à aruoro. Ben baade mò kōn a zùo gwāavī beee, à à kòto kpàkpa gwe.

³⁵ Solu Dii gbāgbākii bò gwe. Sa'okii kè à bò káakun gwe.

³⁶ Ben Solu bè: Wà péé Filisitininōzi gwāavīa wāgō ní dede ai guu gá dōo. Wàton ní gbēke tóro. Ben wà bène: Ñ ke lán à kènne maa nà. Ben sa'ori bè: À tò wà gbeka Ludaa kè gīa.

³⁷ Ben Solu gbēka Ludaa: Wà péé Filisitininōzi, né ní nawe wa ɔzɔ? Ben èe weàla zī beee zīro.

³⁸ Ben Solu bè: a zìkpe gbēnsino a píngi, à sōmazi kè, le wà e wà dō durun kè wà kè gbāa.

³⁹ Kōn Dii Isarailino Misiri tóo, baa tó ma né Yonatā bé à durun kè, séde à ga. Ben gbēkee e yā siàlaro.

⁴⁰ Ben à bèíne: À ze kpado kāa, mapi kōn ma néo wégō kú kpado kè. Ben wà bène: Ñ ke lán à kènne maa nà.

⁴¹ Solu bè Dii Isarailino Ludane: Ñ tò wà yápura dō. Ben yā Yonatā kōn Soluo blè, ben parii mì bò bàn.

⁴² Solu bè: À gbè la mapi kōn ma néo musu. Kè yā Yonatā blè,

⁴³ ben Solu bène: Ñ yā kè ní kè ome. Ben Yonatā bène: Ma gò lé sōnten má zō zōa, fète má mòso. Mae kè! Mà ga.

⁴⁴ Ben Solu bè: Yonatā, tò néé garo, Luda yā keme pásipási.

⁴⁵ Ben wà bè Solune: Yonatā gaó! Àmò kè tò wa zì blè? Auo! Kōn Ludao wée we kè baa à mikā mèn doo léé ɔɔtero, zaake Luda donlen à beee kèo gbāa. Len wà Yonatā mì si le, èe garo.

⁴⁶ Ben Solu kámma bò kōn pēna Filisitininōzio, ben Filisitinino tà ní būsun.

⁴⁷ Kè Solu vée Isarailino kpatan à yāa, à zì kà kōn a ibeen gu píngia: Mōabuno kōn Amōninō kōn Edōmunō kōn Zoba kīnanō kōn Filisitininō. Kpaa kè à lien píngi, è zì blérímame.

⁴⁸ À wórngōke tó bò à zì blè Amalekinōa, à Isarailino sì ní wéetāmmarinōa.

⁴⁹ Yonatā kōn Isiboseo kōn Malakisuaon Solu négōgbēno ũ. À nénōgbēno vī gōon plaa. À káaku tón Mēraha, à plaade tón Mikala.

⁵⁰ À naō tón Ainōama, Aimaza néme. À zìkpeeno gbēnsi tón Abana. Solu pí daarome, à desē Nerē néme.

⁵¹ Solu de Kisi kōn Abana de Nerēon Abieli néno ũ.

⁵² Solu guro ègō pásì kōn Filisitininōo guro píngi. Tó Solu gōsagbāa ke wórngōdee è, è à sí à na a zìkpeenōame.

15

Dii gina Soluzi kí ũ

¹ Samuēli bè Solune: Mámbe Dii ma zī, ben ma nōsi kùmma n kpatablēna à gbē Isarailinōne sēeda ũ. Tò! Ñ swā kpá Dii yāzi sa.

² Dii Zìkpede bè, é gēe bo Amalekinōa yā kè aō kè Isarailinōne, kè aō zé zōñne ní bōna Igipiti gbera yānzì.

³ Ñ gá lééríma sa, ní ní kaate ní píngi. Ñton ní gbēke tóro. Ñ ní dede ní píngi, gōgbēno kōn nōgbēno kōn néno kōn nékpántēno kōn zūno kōn sāano kōn lakumino kōn zaakinōo.

⁴ Ben Solu a gbēnɔ sisi à n' kakɔa Telaimu. À zìkpɛ kèsedeeno gɔɔn bɔɔ wàa dome. Yudanɔ kuu dɔ gɔɔn bɔɔ kuri.

⁵ Ben Solu gàa Amalekinɔ wéte, à nàe èe n' kpákpaawaween.

⁶ Solu lèkpāsà kè Keninɔne à bè: À bɔe Amalekinɔ té le màton a dedeiyoro yānzi, zaake ámbé a yā maaa kè Isarailinɔne n' bɔena Igipiti gbera. Kè Keninɔ bɔe Amalekinɔ té,

⁷ ben Solu gàa à lèe Amaleki pìnɔa sena zaa Avila ai à gàa péo Suru kè kú Igipiti ɔfántɛbɔe kpaa.

⁸ À Amaleki kí Agaga kù bɛe, ben à à gbēnɔ dèdè kɔn fɛɛdaao n' pínɡi.

⁹ Solu kɔn a zìkpɛnɔ e Agaga dero, bensɔ aɔ sá maaano sɛe kɔn zùnɔ kɔn zùnɛ mɛkpananɔ kɔn sàne bɔɔnɔ kɔn pɔ maaano pínɡi, aɔwe we wà n' dèdero. Pɔ ginanɔ kɔn pɔ yāyānanɔn aɔ dèdè pínɡi.

¹⁰ Ben Dii yā sù Samuelia à bè:

¹¹ Ma Solu kana kpatan tò ma nɔse yàka, zaake à kpɛe limɛ. Lán má dàne nà, è kɛ lero. Yā pì dì Samuelia, ben à wii pè Diizi ai guu gàa à dɔo.

¹² Kè Samuéli fɛe kɔngɔ ide'ide, à gàa da Solulɛ, ben wà bène: Solu gàa Kameli. À sèeda pèe gwe a zīnda dɔngupɔ ũ, ben à gète à tà Giligala.

¹³ Kè Samuéli Solu lè, ben Solu bène: Dii aubarika dangu! Má kè lán Dii òme nà.

¹⁴ Ben Samuéli à là à bè: Sā wiii kè ma swā e maa de diame? Zù wiii kè mée maa bɔ máme?

¹⁵ Ben Solu wèàla à bè: Amalekinɔ pónɔme, zaake wà n' sàano kɔn n' zù maaano sɛe wà sùo wà saa oo Dii n Ludaame. Wa n' kpaaano dèdè.

¹⁶ Ben Samuéli bène: Ñ yīte le, mé yā kè Dii òme gwāavīa onne. Ben Solu bè: Ñ o.

¹⁷ Ben Samuéli bè: Kè n n zīnda fète bò yā, nɛe gɔ Isaraili boriino dɔn'aedee ũroo? Dii n ka kpatan Isarailinɔ kína ũ,

¹⁸ ben à n zī bɔkɔte keare kè à bè: Ñ gá n Amalekinɔ dèdè, zaake durunkerinɔme. Ñ gá n zī kányo ai n' n kaate.

¹⁹ À kè dia n gi Dii yā mazi, n leɛ n' pónɔa, n yā kè Dii yeziroo kè?

²⁰ Ben Solu bène: Ma Dii yā mà, ma bɔkɔte kè à ma zī mà kɛe kè. Ma Amalekinɔ dèdè n' pínɡi, ben ma su kɔn n' kí Agagao.

²¹ Ben zìkarinɔ sá maaano kɔn zù maaano bɔ pɔ kè wà sɛe pìnɔ té, le wà saa oo Dii n Luda zaa Giligala kè.

²² Ben Samuéli bè:

Dii yā kùna maane de

sa'opɔ kè wè ká tén à té kùla.

Misienane de sa'onala.

À yāmana de

sa'ona kɔn sákaro mɛkpanaola.

²³ Gina à yā mazi durun sɛnkpe kɔn māsokenaome.

Dɔkenao zaa sɛnkpe kɔn tāagbāgbānaome.

Lán n gi Dii yā mazi nà,

àpì gì n kíkɛzi se.

²⁴ Ben Solu bène: Ma durun kè. Ma pā Dii yā kè n' òmeɛne, zaake ma vīa kè gbēnɔne, ben ma n' yā mà.

²⁵ Ñ sùu kemao kɔn ma durun pìo sa. Ñ ɛara n' gámao le mà e mà dɔnzi kɛ Diine.

²⁶ Ben Samuéli bène: Mé gányoro. N gi Dii yāzi, ben à gĩnne ñgõ de Isarailino kina ũ.

²⁷ Kè Samuéli kpɛɛ li, èe taa, ben Solu à kù a uta léa, ben à kè à ɔʒĩ.

²⁸ Ben Samuéli bène: Dii n bɔ Isarailino kpatan zaa gbāa, ben à n gbɛdaaa kè à maa denlaa kàn.

²⁹ Isarailino Luda Gakuide è egɛɛ toro, è a laasuu liero, zaake gbɛnteenlo, gbasaa à a laasuu liɛ.

³⁰ Ben Solu bène: Ma durun kè. Baa kɔn beeeo n yā nna, ñ ma kpe da Isaraili gbɛnsino kɔn gbɛ pingio aɛ. Ñ gá zeme le mà e mà donzi ke Dii n Ludane.

³¹ Ben Samuéli èara à gāa à zɛne, ben Solu donzi kè Diine.

³² Ben Samuéli bè: À mó kɔn Amaleki kí Agagao. Kè kina pì e mɔɔ, èe kpákpa kè yakee kuuro, zaake èe daa a bɔ gaa lézime.

³³ Ben Samuéli bè: Lán n fɛɛdaa tò ngbɛ paridee kòra a nézi nà, len n da é kora a nézi le se. Ben à Agaga zɔzɔkɔre Dii aɛ Giligala gwe.

³⁴ Ben à tà Rama. Solu sɔ tà a bɛ Gibea.

³⁵ Baa kè Solu kè Samueline wɛnda, Samuéli e gá à wɛɛ kpáezi doro ai à gāa gao, zaake Dii pɔɔ yāka kè à Solu kà Isarailino kina ũ yānzi.

16

Samuéli nɔsikuna Dauda mìa

¹ Dii bè Samueline: Négɔ ɔɔ dɔɔ Solu yā musu ai bɔɛme? Ma gine à kí ble Isarailino. Ñ nɔsi ká koban à pa ñ da zɛn. Ma n zĩ Betelemu gbɛ Yese kiia, zaake à nɛno doken má sè à gɔ kí ũ.

² Ben Samuéli bè: Dian mé ke ñ nà mà gá gwee? Tó Solu mà, eé ma dɛ. Ben Dii bène: Ñ zùnunu sé ñ gáo ñ be n mɔ ma gbāgbāme.

³ Ñ Yese sisi saa pì onaa, mé yā kè né keɛ onne, né nɔsi kúme gbɛ kè mé dɔanne mìa.

⁴ Samuéli yā kè Dii òne kè. Kè èe kaa Betelemu, lakutu pì gbɛnsino gāa wà dàale. Vĩa n kù, ben aɔ à là wà bè: Aafian n mɔ kɔs?

⁵ À bè: Aafiamɛ. Ma mɔ Dii gbāgbāme. À gbāsĩ bɔ a zĩndan à gámao saa o. Ben à gbāsĩ bɔ Yese kɔn à négɔgbɛno à n sisi sa'onaa.

⁶ Kè aɔ kà, Samuéli Eliabu è, ben à laasuu lè à bè: Gbɛ kè Dii sè bé à zena à aɛ gwe.

⁷ Ben Dii bène: Nton à zena ke à gbāake gwaro, ma gizime. Mɛɛ gbɛ gwa lán gbɛntee è gwa nàro. Gbɛntee è gbɛ gwa a mɛame, mapi sɔ, swɛn mɛɛ gwa.

⁸ Ben Yese Abinadabu sisi, à mò Samuéli aɛ, ben à bè: Dii e gbɛ kèkii séro.

⁹ Ben Yese Sama sisi, à mò Samuéli aɛ dɔ, ben à bè: Dii e gbɛ kèkii séro.

¹⁰ Ben Yese à négɔgbɛ gɔɔn swɛɛplaaano sisi, aɔ mò Samuéli aɛ, ben à bè: Dii e n gbɛke séro.

¹¹ Ben à Yese là à bè: N gɔkpareno lén yè n pingio? À wèala à bè: Aɔ gbɛ zāadee bé à kú kéro, èe sãa daame. Ben Samuéli bène: Ñ gbɛ zĩ wà à sisi. Wé pòke kero séto à sù.

¹² Ben à gbɛ zla, à mò. Né pì né gbɛ tɛaame, à zena maa bensɔ à uu kèkɔana. Ben Dii bè: Ñ fɛɛ ñ nɔsi kú à mìa, zaake à pin gwe.

¹³ Ben Samuéli koba pì sè à nɔsi kú à mìa à vɛino wáa. Zaa zĩ beeean Dii Nini sù Daudaa. Beee gbɛra Samuéli èara à tà Rama.

Dauda zĩkena Solune

¹⁴ Dii Nini gò Solua, ben Dii tò zĩn pāsĩ sù.

¹⁵ À ibanɔ̀ bène: Luda a tò zĩn pāsĩ e wée tãamma.

¹⁶ Kí, ò tó wamɔ̀wa n ibanɔ̀ gbě kè mɔ̀ɔlena dɔ̀ wete. Tó Luda a tò zĩn pāsĩ pì sùmma, eégae mɔ̀ɔ lénne, ògae e n ke sà.

¹⁷ Ben à bè a ibanɔ̀ne. À gbě kè mɔ̀ɔlena dɔ̀ maamaa wete à mómé.

¹⁸ Ben à ibanɔ̀ doke bène: Ma Betele mu gbě Yese né ke è, à mɔ̀ɔlena dɔ̀. Zìkpe wɔ̀rɔ̀ngɔ̀deeme, bensɔ̀ à yá'ona dɔ̀. Gɔ̀ maame, bensɔ̀ Dii kúo.

¹⁹ Ben Solu gběno zì Yesea, aɔ̀ gaa wà bène: Solu bè n n né Dauda kè è sãno dà gbareare.

²⁰ Ben Yese buredi di zaakine kɔ̀n geepiwéso tũu do kɔ̀n blèkoffine bɔ̀rɔ̀, à a né Dauda gbàro Solua.

²¹ Kè à kà Solu kiia, à gò à zìkeri ũ. Solu yezi maamaa, ben à à diè a zìkapɔ̀nserino doke ũ.

²² Ben Solu gbě zì Yesea à bè: Ò tó Dauda gɔ̀ ma zìkeri ũ, zaake à yá è keme nna.

²³ Tó Luda a tò zĩn pì sù Solua, ben Dauda è a mɔ̀ɔ sé àgɔ̀ leene. Tó zĩn pì gò, ben è ke sà, à su a làakaria.

17

Dauda kɔ̀n Gɔ̀laya

¹ Filisitiniño n zìkpeɛno kàkɔ̀a, aɔ̀e zì soru kee Soko zaa Yudaño bùsun, ben aɔ̀ bùra kàe Efesi Damimu, Soko kɔ̀n Azekao dagura.

² Solu kɔ̀n Isarailiño sɔ̀ kɔ̀ kàkɔ̀a aɔ̀ bùra kàe Ela gusararaan, aɔ̀e soru kee aɔ̀ gá Filisitiniñozi zìo.

³ Filisitiniño kú sɔ̀sɔ̀ kaa kpa, Isarailiño sɔ̀ kú sɔ̀sɔ̀ kè kpa, guzure kú n dagura.

⁴ Ben Gata gɔ̀sagbãaa kè wè sɔ̀sɔ̀ Gɔ̀laya bɔ̀ Filisitiniño bùran. À gbãa kà gàsãsuu swédo.

⁵ À mɔ̀gotè fura kuna, à mɔ̀gotè uta kè de lán kpòtèe bà dana kè à tiisi kà kiloo baaagɔ̀.

⁶ À mɔ̀gotè sòkoto yina dɔ̀, bensɔ̀ à mɔ̀gotè sári lèetegée logona a kpee kpa.

⁷ À sári sɔ̀nte kùna, à pà de lán bisatári aɔ̀a lí bà. À wée tiisi kà kiloo swéplaa. À sengbangoseri tɛna à aɛ.

⁸ Gɔ̀laya zè à lé zù Isaraili zìkpeɛnozi à bè: Bóyãnzin a bɔ̀e kɔ̀n zìozi? Á dɔ̀ kè Filisitini ma ũroo? Amɔ̀a sɔ̀, Solu zòno a ũ. À gběke bɔ̀ a té à pita à mó ma kiia.

⁹ Tó eé fɔ̀ à zì kámao à ma de, ma gběno é gɔ̀ a zòno ũ. Tó mámbe ma à dè sɔ̀, é gɔ̀ wa zòno ũ, égɔ̀ zò bleewe.

¹⁰ Ben Filisitini pì èara à bè: Mée kùse biii Isaraili zìkpeɛnoa gbãa. À gbě wete me le wà zì ká ledò.

¹¹ Kè Solu kɔ̀n Isarailiño à yá pì mà n píngi, aɔ̀ bídi kè, swè kèngu.

¹² Dauda né Efata gbě Yese néme. Yese né Betele mu kè kú Yudaño bùsun gběme. À négɔ̀gběno ò gɔ̀no sɔ̀raagɔ̀. Solu gura gbě zikuname.

¹³ À né gbãa gɔ̀no aagɔ̀no kú zìlan kɔ̀n Soluo. À négɔ̀gbě káaku tón Eliabu, à plaade tón Abinadabu, à aagɔ̀de tón Sama.

¹⁴ Daudan Yese né zãadee ũ. À vli pino té Soluzi,

15 mɔde Dauda ɛ gá Solu kiia à ɛara à su Betelɛmu à a de sãano dǎ.

16 Filisitini pì ɛ bɔ à a zĩnda ɔɔaĩnɛ kɔngɔ kɔn uusieo ai guro baplaa.

17 Zikea Yesɛ bè a né Daudane: Ñ ɛse kpatana kpɛɛ doo kɛ kɔn buredi mɛn kuri kɛnɔ sɛ ñ gáo n vɛĩnɔnɛ kpakpaa n bũran.

18 Ñ gási mɛn kuri kɛnɔ sɛ ñ kpá n gáli gbɛnsia. Ñ gá n n gwa, tó aɔ aafia, n su sɛɛdao kɛ aɔ kuu aafia.

19 Aɔ kú kɔn Soluo kɔn Isarailino píngi Ela guzurɛn, aɔɛ zĩ kaa kɔn Filisitinino.

20 Dauda fɛɛ kɔngɔ ide'ide, à a sãano tò kɔn sǎdǎri pǎndeo. À a asoo sɛ, ben à dà zɛn lán Yesɛ ɔnɛ nà. Kɛ à kà zĩkpɛɛnɔ bũran, à mò à lɛ aɔɛ gaa zĩlan, aɔɛ wii gbǎaa lɛɛ.

21 Isarailino kɔn Filisitinino e soru kɛɛ aɔ aɛ dǎkɔa.

22 Ben Dauda a asoo nà pɔdǎkparinɛ a ɔzĩ, ben à bàa lɛ à gǎa zĩlan. À a vɛĩnɔ lɛ gwe, ben à i kpámma.

23 Kɛ ɛɛ yǎ ooĩyo, Filisitinino gɔsagbǎa Gɔlaya, Gata gbɛ bɔ Filisitini zĩkpɛɛnɔ tɛ, à ɛara à fɛɛ kɔn a yǎ pìo. Dauda yǎ pì mà.

24 Kɛ Isarailino à ɛ, swɛ kɛĩngu, aɔ lɛkɔa n píngi.

25 Aɔɛ ookɔnɛ wɛɛ bee: Ɛɛ gɔgbɛ pì e à bɔroo? Tó à bɔ, ɛ kùsɛ biiwame. Gbɛ kɛ à à dɛ, kɛna ɛ adee gba auziki bíta, ɛɛ a nɛnɔgbɛ kpǎa dɔ nɔɔ ũ, bensɔ à bɛdeɛnɔ ɛ bɛ'ɔɔ kpá dɔro.

26 Ben Dauda gbɛ kɛ aɔ zena a saɛnɔ là à bè: Bón weɛ kɛ gbɛ kɛ à Filisitini pì dɛ à Isarailino bɔ wí guunɛ? Dén Filisitini gɛfɔɔdee pì ũ, gbasaa ǎgɔ Luda Wɛndide zĩkpɛɛnɔ lɛ gwa yǎzii?

27 Ben wà bènɛ lán gbɛnɔ e oo nà: Lɛn weɛ kɛ gbɛ kɛ à à dɛnɛ lɛ.

28 Kɛ à vɛĩ gbɛnside Eliabu mà Dauda e yǎ oo kɔn gbɛnɔ, à pɔ fɛzi à bè: À kɛ dia n mɔ kɛ? Dén n sǎ fɛtɛ kɛgweenɔ tɔnɛ gbáan? Má n wada kɔn n nɔsɛ zaaao dɔ. N mɔ zĩ gwame.

29 Dauda bè: Bón má kɛ? Yǎn má gbɛkaroo?

30 Ben à kpɛɛ lɛnɛ à gǎa à yǎ dɔnkɔ pì là gbɛ pǎndea. Lán gbɛ káaku ɔnɛ nà, lɛn wà ɔnɛ lɛ dɔ.

31 Wà yǎ kɛ Dauda ɔ pì tɔkɛ Solunɛ, ben à gbɛ zĩ wà à sìsi.

32 Kɛ Dauda mò, à bè Solunɛ: Gbɛke tón tó swɛ kɛagu Filisitini pì yǎ musuro. Mamɔma n zɔbleri, mé gá zĩ káo.

33 Ben Solu bènɛ: Né fɛ ñ gá zĩ ká kɔn Filisitini pìoro. Né fɛtɛn n ũ. Gɔgbɛ pì sɔ né zĩkarimɛ zaa a gɔkparekɛguro.

34 Ben Dauda bènɛ: Mamɔma n zɔbleri, mǎmbe mɛɛgɔ ma de sãano dǎa. Tó músu ke kpɛra mò à sǎa kú kpàsan,

35 mɛɛ à gbɛsɛ mà lɛ mà sǎa pì bɔ à lɛzĩ. Tó à ɛaramazi, ben mɛɛ à kú a létankaa mà lɛ mà dɛ.

36 Mapi n zɔbleri, ma músu dɛ, ma kpɛra dɛ. Filisitini gɛfɔɔdee pì ɛ gɔ lán n bǎ, zaake ɛɛ Luda Wɛndide zĩkpɛɛnɔ lɛ gwaa yǎzi.

37 Dauda ɛara à bè: Lán Dii ma bɔ músu kɔn kpɛrao lɛzĩ nà, lɛn ɛɛ ma bɔ Filisitini pì ɔzĩ lɛ. Ben Solu bènɛ: Ñ gá! Dii gɔ kúnyo.

38 Solu à zĩka'uta dànɛ à a mɔgotɛ fùra kùnɛ, ben à a mò uta dànɛ.

39 Dauda Solu fɛɛdaa lògo zĩka'uta pìaa. Kɛ à yɔ táa, ben à fùa, zaake ɛɛ kɔ dɔoro. Ben à bè Solunɛ: Mé fɛ mà gá kɔn pɔ pìoro, zaake mɛɛ kɔ dɔoro. Ben à pɔ pìno bɛ píngi à kàɛ.

⁴⁰ À a gò sè, ben à gàa à gbè pórɔpɔɔ sɛɛ swawɛɛn mèn sɔɔɔ rɔ à kà a sādábɔkɔn. Ben ɛɛ sɔɔ Filisitini pizi, à a gbɛmba kũna.

⁴¹ Ben Filisitini pì e sɔɔ Daudazi, à sɛngbangoseri tɛ à aɛ.

⁴² Kè à Dauda gwà, à è né fɛtɛ tɛa maaamɛ, ben à dɔkèò

⁴³ à bènɛ: Gbɛɛn ma ũ, ben n gbasa nɛɛ mɔɔmazi kɔn gòòs? Ben à à kà kɔn a tãa tɔo.

⁴⁴ Ben à ɛara à bè: Ñ sɔmazi n gwa, bãanɔ é n ble, nòbɔ pásĩnɔ é n só.

⁴⁵ Dauda bènɛ: Fɛɛda kɔn sári lɛɛtɛgɛɛo kɔn sári sɔntɛon nɛɛ mɔɔo mazi. Mapi sɔ, Dii Zìkpɛde Isarailinɔ Luda kè n à lé gwà yãzi tɔn mɛɛ mɔɔonzi.

⁴⁶ Dii é n namɛ ma ɔzĩ gbãa. Mé n dɛ mà n mì zɔ, mé Filisitini zìkpɛɛnɔ gɛnɔ kpá bãanɔa kɔn nòbɔ pásĩnɔ gbãa aɔ só, anduna é dɔ kè Ludaa kú kɔn Isarailinɔ.

⁴⁷ Gbɛ kè aɔ kàkɔa gura kɛnɔ é dɔ kè Dii è zĩ ble kɔn fɛɛdaao ke kɔn sárioro. Dii bé à zĩ vĩ, eé a nawe wa ɔzĩ.

⁴⁸ Gurɔɔ kè Filisitini pì e sɔɔ Daudazi, à mó dakɔrɛo, ben Dauda bàa lè èè gaazi guu kè weé zĩ kán.

⁴⁹ Ben à ɔ gɛ a bòkɔn à gbè bò à dà a gbɛmban. Kè à Filisitini pì gbão, ben à à pà a aɛa. Gbè pì gɛ à aɛwan, ben à lɛɛ a puua.

⁵⁰ Gbɛmban Dauda zĩ blèo Filisitini pì. À à pàò a nè, baa fɛɛdaa à kũnaro.

⁵¹ Ben à bàa lè à gàa à zɛàla, à à fɛɛdaa wòto à kpén à à dè à à mì zɔo. Kè Filisitininɔ è n gɔsagbãaa pì gà, ben aɔ lèkɔa.

⁵² Ben Isarailinɔ kɔn Yudanɔ pɛɛnzi kɔn wiio, aɔ pèrĩma ai Gata bĩlea kɔn Èkɛrɔnu bĩleio. Gbɛ kè aɔ n dɛdɛnɔ gɛnɔ gɔ kaena sena zaa Saraimu zén ai Gata kɔn Èkɛrɔnuo.

⁵³ Kè aɔ sù kɔn pena Filisitininɔao, ben aɔ n bũra pónɔ nàkɔa wà gɛtɛo.

⁵⁴ Dauda Filisitini pì mì sè à gàao Yerusalemu, à à gòkɛbɔnɔ kàɛ a kpén.

⁵⁵ Gurɔɔ kè Dauda e sɔɔ Filisitini pizi, Solu e à gwaa, ben à a zìkpɛɛnɔ gbɛnsi Abana là à bè: Dé nɛn nɛgɔgbɛ pì ũu? À wèàla à bè: Kí, kɔn n kuunao, má dɔro.

⁵⁶ Ben kina bè: Ñ gbeka n ma tó dé nɛn gɔkparɛ pì ũ.

⁵⁷ Kè Dauda sù kɔn Filisitini pì dɛnao, Abana à sè à gàao Solu kiia, à Filisitini pì mì kũna.

⁵⁸ Ben Solu à là à bè: Gɔkparɛ, dé nɛn n ũu? À wèàla à bè: N zòbleri Yɛsɛ, Bɛtɛlɛmu gbɛ nɛn ma ũ.

18

Solu íbɛɛkpána kɔn Daudao

¹ Kè Dauda yã ò kɔn Soluo à yãa, ben Yonatã gbɛnna kpàò à yezi lán a zĩnda wèndi bà.

² Zaa zĩ beeean Solu à diɛ a bɛ, èe we à tá a de bɛ dɔro.

³ Yonatã yã yìo kè à yezi lán a zĩnda wèndi bà yãnzì.

⁴ Ben à a utadaa kè à dana bò à à gbà kɔn a zìkã'utao kɔn a fɛɛdaao kɔn a sáo kɔn a asaa.

⁵ Guu kè Solu Dauda gbàrɛn zĩ ká píngi, è saa kũmɛ, ben à à diɛ zìkpɛɛnɔ gbɛnsi ũ. À yã è kɛ baade píngine nname kɔn Solu ìbanɔ n píngi.

⁶ Kè zìkpɛɛnɔ e suu Dauda Filisitini pì dɛna gbera, nɔgbɛnɔ bò Isaraili wɛtɛnɔ guu píngi, aɔ gàa da n kí Solulɛ, aɔɛ lè sii aɔɛ ɔ wãa, aɔɛ gágã lɛɛ aɔɛ ɔnnaa kɛɛ aɔɛ sɛgɛsɛgɛ paa.

⁷ Aḵḵe lè sii wèe dḵḵḵe, aḵḵe ḵ wāa wèe bee:

Solu gbēnḵ dèdè gḵḵḵn wāa sḵsḵḵro,
Dauda sḵ gḵḵḵn bḵḵḵ leo ūgbangba.

⁸ Yā pì kè Solunè zaa maamaa, ben à pḵ fè à bè: Wà gḵḵḵn bḵḵḵ leo ūgbangba kpà
Daudaa, mapi sḵ wāa sḵsḵḵro. Kpata bé à gḵ à sí sa.

⁹ Zaa zī beeean à wéè dḵḵe.

¹⁰ Kè guu dḵ, ben Ludaa tò Solu zīn pásī pì dia, èe yābuu tāa a kpén, ben
Dauda a mḵḵḵ sè, èe lèe lán è lè nà. Solu a sári kūna,

¹¹ ben à à gbǎo, èe daa é Dauda páo lè à nakḵa kḵn guḵḵḵ. Ben Dauda a zīnda
gbēḵḵ ai gēn plaa.

¹² Solu e vīa kèe Daudanè kè Dii kúo bensḵ à kpèe liare yānzi.

¹³ Ben à pè Daudaa a kiia, à à diè zīkpè gḵḵḵn wāa sḵḵḵroonḵ gbēnsi ū. Àmbe ègḵ
dḵḵḵḵ aè zīlan.

¹⁴ Guu kè à gāan píngi è saa kūmè, kè Dii kúo yānzi.

¹⁵ Kè Solu è ègḵ saa kūu, ben à vīa kèḵḵ de káakula.

¹⁶ Isarailinḵ kḵn Yudanḵ sḵḵ ye Daudazi n píngi, kè ègḵ dḵḵḵḵḵ aè zīlan yānzi.

¹⁷ Ben Solu bèḵḵ: Mé ma nénḵgbè káaku Meraba kpámma nḵḵ ū. N wḵḵḵḵḵ
kè n Dii zī kámè. Zaake Solu laasuu lè à bè: Mé ḵ naaro, Filisitininḵ bé wé à dè.

¹⁸ Ben Dauda bèḵḵ: Dén ma ūu? Dén ma bedeeno kḵn ma de boriinḵ ū kè mé
gbasa mà gḵ n anzure ūu?

¹⁹ Kè Meraba kà wà à kpá Daudaa, ben Solu à kpà Mèḵla gbè Adarielia.

²⁰ Solu nénḵgbè Mikala ye Daudazi. Kè wà yā pì ò Solunè, à kèḵḵ nna

²¹ à bè: Mé à kpáame, eé gḵḵḵ takutèe ū, Filisitininḵ é à dè. Ben à bè Daudanè:
Né ma né pānde e n sè sa.

²² Ben à bè a ibanḵḵ: À yā o Daudanè asii guu, à onè à yā kāmè, bensḵ ma
ibanḵḵ yezi n píngi. À ma nénḵgbè sè.

²³ À ibanḵḵ yā pì dà Daudanè a swāla, ben à bèḵḵḵ: Gḵḵa kína né zā ūu né yā
aagan yḵ? Takaasideen ma ū, dé bé à ma dḵḵ?

²⁴ Kè Solu ibanḵḵ sù, aḵ Dauda yā pì tḵkèḵḵ.

²⁵ Ben Solu bè: À onè má ye anzure pḵkeziro, sè à gēe bome ma ibèe
Filisitininḵ, à sumè kḵn n gefḵḵḵn mèn basḵḵro. Èe kpákpaa Filisitininḵ é à
deme.

²⁶ Kè iba pìnḵ yā pì tḵkè Daudanè, gḵḵa kína né zā ūu kèḵḵ nna sa. Ai nḵḵ pì
ségurḵḵ gḵ gá ká,

²⁷ Dauda kḵn a zīkpèḵḵḵ fèe wà gāa wà Filisitininḵ dèdè gḵḵḵn wāa do, ben à
sù kḵn n gefḵḵḵḵ à kpà kínaa píngi, lè à e à gḵ à né zā ū yānzi. Ben Solu a né
Mikala kpāa nḵḵ ū.

²⁸ Kè Solu è lè, à dḵ kè Dii kú kḵn Daudao bensḵ a né Mikala yezi,

²⁹ ben à vīakenanè kàara, à gḵ à ibèe ū ai à gāa gào.

³⁰ Gurḵḵ kè Filisitininḵ kínanḵḵ e bḵḵḵ wà gá zī ká, Dauda è saa kū dè Solu iba
kpāaanola, ben à tḵ bḵ maamaa.

19

Solu wetena à Dauda dè

¹ Solu ò a né Yonatānè kḵn a ibanḵḵ n píngi aḵ Dauda dè. Mḵde Yonatā yezi à ḵ
gḵḵ,

² Ben à à gbà làakari à bè: Ma dee e wete à n de. Ngõ n zĩnda kūna dĩ zia kongo. N utekii wete ngõ kú gwe.

³ Mé bɔ wété kpée kɔn ma deo, wé ze guu kè n uten. Mé n yá one. Lán à òme nà, mé onne.

⁴ Ben Yonata gaa à Dauda maa bò a dene à bè: Baa, òton yá zaaa kè n zòbleri Daudanero, zaake èe zaa ke kennero. À yakenanɔ are vĩnne maamaa.

⁵ Kè à Filisitini pì dè, à gí a wëndizime, ben Dii tò wa zĩ bíta blè wa píngi. Ní è, ben n pɔɔ kè nna. Bóyanzi ní yezi n yá zaaa kè taarisaidee pĩnezi n à de pãa?

⁶ Solu à yá mà, ben à lù sè à bè: Kɔn Dii weé à dero.

⁷ À gbera Yonata Dauda sisi, à yá pì tɔkène píngi, ben à gaa kɔn Daudao Solu kiia, ben èe zĩ keene lán a zii bà.

⁸ Zĩ òara à fɛɛ, ben Dauda gaa zĩ ká kɔn Filisitininɔ. À sĩngu à zĩ blèrĩma búgubugu, ben aɔ bàa lène.

⁹ Dii tò Solu zĩn pãsi pì òara à dĩa gurɔ kè à vɛɛna a kpén. À a sári kūna, ben Dauda e a mɔɔ lène.

¹⁰ Solu wété à Dauda páo lè à à nakɔa kɔn guo. Kè à gbèene, ben sári pì gaa à gu pà. Gwãavĩ beean Dauda bàa lè à tà.

¹¹ Ben Solu gbẽnɔ zĩ Dauda bɛ, lè aɔ à dādā aɔ à de kongo, ben à naɔ Mikala à gbà làakari à bè: Tó nɛɛ bàa sí gwãavĩaro, weé n de zia.

¹² Ben Dauda bò windo guu, Mikala à gbàre kɔn bào tɔɔte, ben à bàa lè à gè zéla.

¹³ Ben Mikala tãa sè à dàe gádoa, à blè báa sè à kù tãa pì mĩla, ben à bisa kùla.

¹⁴ Kè Solu gbẽnɔ zĩ Dauda kũ, Mikala bè à gbãaro.

¹⁵ Ben Solu òara à gbẽnɔ zĩ Dauda gwa à bène: À à sé kɔn a gádoo lɛdo, à suome lè mà à de.

¹⁶ Kè aɔ gè kpén, tãa pìn aɔ è gádoa, blè báa kú à mĩla.

¹⁷ Ben Solu Mikala là à bè: Bóyanzi n bɔ ma kpée n ma ibɛɛ gbàre à pìtimaguzi? Mikala wèala à bè: À bème mà tó à gè zéla. Tó ma gi sɔ, é ma de.

¹⁸ Kè Dauda bàa lè à gè zéla, à gaa Samueli gwa zaa Rama. À yá kè Solu kène tɔkène píngi, ben aɔ gaa wà vɛɛ Nayo lɛdo.

¹⁹ Kè wà ò Solunɛ Dauda kú Nayo zaa Rama,

²⁰ ben Solu gbẽnɔ zĩ à kũ. Kè aɔ ká gwe, aɔ lè annabi gáli e dɛdɛɛ, Samueli kú ní té ní dɔn'aɛdee u. Ben Luda Nini sù zĩri pĩnɔa, aɔe dɛdɛɛ se.

²¹ Kè wà ò Solunɛ, ben à gbẽ pãndenɔ zĩ, ben aɔ dɛdɛɛ lè dɔ. Solu òara à gbẽnɔ zĩ à gèen aagɔdeeo, ben aɔ dɛdɛɛ se dɔ.

²² Ben Solu pì fɛɛ èe gaa Rama a zĩnda sa. Kè à kà lɔgo bíta kè kú Seku saɛ, à gbẽnɔ gbèka à bè: Samueli kɔn Daudao kú máme? Ben wà bène: Aɔ kú Nayo zaa Rama.

²³ Kè èe gaa gwe, ben Luda Nini sù baa àpia se, èe dɛdɛɛ èe gaa ai à gaa à kàò Nayo zaa Rama.

²⁴ À a pókásãanɔ pitiawa, à dɛdɛ Samueli aɛzĩ. Zĩ beee faantɛ kɔn gwãavĩo píngi ègɔ daena búume. À yá bé à tò wè be: Solu kú annabinɔ téme se dɔɔ?

1 Dauda bɔ̀ Nayo zaa Rama, à bàà lè à gàa à Yonatā lè, ben à là à bɛ̀: Bón má kè? Dà kpàreen má kè? Yā zaa kpàreen má kè n deɛ kè èe wɛtɛɛ à ma deɛ?

2 À wèàla à bɛ̀: Gyam! Né garo. Ñ gwa, ma de è yāke kɛ à gí dame ma swàlaziɾo, yā bíta ke à nǵon yoo. Ma de éǵ yā beee taka kɛ à gí omɛziɾ? Mée síro!

3 Ben Dauda bè dɔ̀: N dee dɔ̀ sǎnsǎn kè ma n pɔ̀nnaa è. Beee yǎnzin èe tó n yā pì màro, lɛ n pɔ̀ tón yakaro yǎnzi. Kɔ̀n Dii kuunao kɔ̀n n kuunao má kú gaa lɛzĩmɛ.

4 Ben Yonatā bèɛ: Pó kè ñ yezi píngi mé kenne.

5 Ben Dauda bèɛ: Ñ gwa, mɔ̀ dufu zĩbaame zia. À kú mà vɛɛ mà pɔ̀ ble kɔ̀n kínaomɛ. Ñ tó mà gá mà ute sɛtɛ ai ziando uusie.

6 Tó n de ma gbeka, ñ benɛ ma zé gbèkamma mà gá ma bɛ wɛtɛ Betelemu kpakpaa, kè ma bɛdeenɔ̀ píngi e saa kè wè o wè kɔ̀n wèo oo gwe yǎnzi.

7 Tó à bè à maa, méǵ aafia, mɔ̀de tó à pɔ̀ fɛ maamaa, ñǵ dɔ̀ kè yā zaaan à zèo à kɛmɛ gwe.

8 Ñ gbèkɛɛ kɛ mamɔ̀ma n zɔ̀blerinɛ, zaake n yā yĩmao kɔ̀n Dii dɔ̀naomɛ. Tó má taari vĩ, ñ ma de n zĩnda. Nton ma kpá n dearo.

9 Ben Yonatā bè: Gyam! Tó má dɔ̀ kè ma de zèo à zaaa kenne, lɛ mé onneroo?

10 Ben Dauda à là à bɛ̀: Tó n de gá à yā pǎsĩ ònne, dé bé eé omɛɛ?

11 Ben Yonatā bèɛ: Ñ mɔ̀ wà gá sɛtɛ. Ben aɔ̀ bɔ̀e wà gaa sɛtɛ ñ plaa.

12 Ben Yonatā bè: Má sì kɔ̀n Dii Isarailinɔ̀ Ludao, ai ziando mɔ̀ndaa'i mé ma de yɔ̀ mà gwa. Tó n yā kàne, mé lékpásá kenne.

13 Tó ma dee yezi à zaaa kennemɛ sɔ̀, ben mée lékpásá kenne ma n gbare n ta aafiaro, Dii yā kɛmɛ pǎsĩpǎsĩ. Dii ǵ kúnyo lán à kú kɔ̀n ma deo yā nà.

14 Lán má kpé kú wèndio nà ñ gbèkɛɛ kɛmɛ lán Dii è kɛĩne nà, kè wàton ma dero yǎnzi.

15 N gbèkɛɛ tón yāa kɔ̀n ma bɛdeenɔ̀ zikiro, baa tó Dii tò n ibeenɔ̀ yāa anduna guu.

16 Len Yonatā yā yì kɔ̀n Daudao lɛ, ben à bɛ̀: Dii ǵɛɛ bonne n ibeenɔ̀a.

17 Ben Yonatā tò Dauda èara à lù sɛare dɔ̀ a yenzi yǎnzi, zaake à yezi lán a zĩnda wèndi bàme.

18 Ben Yonatā bèɛ: Mɔ̀ dufu zĩbaa kuu zia. Tó wèe gbèke e n vɛɛkiinlo, wèe n gbeka.

19 Ziando ñ gá ñ ute guu kè n uten yāa pì naanagurɔ̀, néǵ kú gbè kè de tɔ̀tɛ lé sèeda ũu sae gwe.

20 Mé kà zu gbè pì sae wén aagɔ̀ lándɔ̀ mée pɔ̀ gbāa bà,

21 mé néǵgbè ke zĩ à gá kà pìnɔ̀ wɛtɛ. Tó ma bène, kàɔ̀ kú à kpɛɛ, à sée à mɔ̀o, ñ mɔ̀, má sì kɔ̀n Diio néǵ aafiamɛ, kari kuuro.

22 Tó ma bène kàɔ̀ kú à aɛ sɔ̀, ñ gá, zaake Dii bé à n gbare.

23 Yā kè wá yì kɔ̀o sɔ̀, Dii bé eéǵ de yā pì sèedadee ũ gurɔ̀ píngi.

24 Ben Dauda gaa à ute sɛn. Kè mɔ̀ dufu bɔ̀, kína vɛɛ lɛ à pɔ̀ ble.

25 À vɛɛ a vɛɛkiia ǵù sae. Yonatā vɛɛ à aɛ, Abana kú à sae. Dauda vɛɛkii sɔ̀, gbèke kú gwero.

26 Solu e yāke o zĩ beeearo, zaake èe daa yāke bé à là lè, à kú gbǎsĩomɛ, beee bé à kpàne.

27 Kè guu dɔ̀ mɔ̀ gurɔ̀ plaadee zĩ, Dauda vɛɛkii ǵ da kori, ben Solu a né là à bɛ̀: Bóyǎnzi Yesɛ né e mɔ̀ pɔ̀ ble ǵia kɔ̀n gbàaoroo?

28 Ben à bène: À zé gbèkama, à bè é gá Betelemu.

29 À bè mà tò à gá, zaake a bedeenɔ e saa oo wété pì guume, ben a v̄i bèare à mó. À bè tò à kème, mà a gbare à gá a v̄lɔnɔ gwa. Beee yānzin èe mó pò blenyorozi.

30 Ben Solu pò f̄e Yonatāzi à bè: Né faasai swāgbāade! Má d̄s k̄e n ze Yese né kp̄eme. N wí dà n zīndaa k̄n n dao.

31 Tó Yese né pì ḡs kú kú wèndio, né e n kpata blero. N gb̄enɔ zī ās à kú wà suome tia. Séto à ga.

32 Ben Yonatā à là à bè: Bóyānzin eé gazi? Bón à k̄e?

33 Ben Solu Yonatā gb̄a k̄n sario le à e à à de, ben Yonatā d̄s sa k̄e a de z̄e k̄n Dauda denaome.

34 Yonatā f̄e à gò p̄obleela k̄n p̄of̄e, èe gá à p̄o bl̄e m̄o gur̄o plaadee pì zī d̄ro, zaake à n̄se yāka Dauda yā musu, k̄e à de à dīe gb̄e futaa ū yānzī.

35 K̄e guu d̄s, Yonatā b̄ò à gāa Dauda le guu p̄in. Né ḡs gb̄e kee tézi.

36 Ben à bè né p̄ine. N̄ bàa lé n gá k̄aa. Tó ma kà zù, né wete. K̄e né pì bàa l̄e èe gaa, ben Yonatā kà zù à m̄la.

37 K̄e né pì kà guu k̄e Yonatā kà p̄en, ben à lé zù né p̄izi à bè: Kà p̄inɔ kú n āe k̄aa.

38 Ben Yonatā àra à lé z̄uzi d̄s à bè: N̄ gá kpakpaa, n̄ton zero. Ben né pì kà p̄inɔ s̄e à s̄uò a dīine.

39 Né pì e yā pì d̄ro, séde Yonatā k̄n Daudao.

40 Ben Yonatā a ḡs keb̄onɔ kpà né p̄ia à bè: N̄ sí n̄ táo be.

41 K̄e né pì tà, Dauda f̄e gb̄e kp̄e à mò à k̄ūe Yonatāne ḡen aaḡs à dàe a puua. Ben ās lé p̄ek̄a ās d̄s ò n̄ plaa n̄ p̄ingi, Dauda p̄o bé à b̄ita.

42 Ben Yonatā bène: N̄ tá aafia, zaake wa l̄u s̄e k̄n Dii t̄so wa bè, Diin wa s̄eedadee ū ma boriinɔ k̄n n boriinɔ dagura āi gur̄o p̄ingi. Dauda b̄ò gwe, ben Yonatā àra à tà a be.

21

Dauda kuuma N̄bu

1 K̄e Dauda e gaa sa'oriki Aimeleki kiia zaa N̄bu, Aimeleki pì b̄ò à gāa à dāale. V̄ia à k̄u, ben à là à bè: Bó bé à tò n̄ té ndo, gb̄ekee k̄unyoroe?

2 Dauda w̄eàla à bè: Kí bé à zī d̄ame, à bè m̄aton tò gb̄eke yā k̄e á dīeme à ma zī mà kee d̄ro. Ben wa guu z̄s k̄ne k̄n ma ibanɔ ās d̄ome āe.

3 P̄oble kp̄aren n̄ v̄i k̄e tiaa? N̄ ma gba buredi m̄en s̄oro kes̄ p̄o k̄e n̄ v̄i p̄ingi dé.

4 Ben sa'oriki pì bè: Buredi p̄a kuuro, séde k̄e wà k̄ae Ludane baasiro. Tó n gb̄enɔ e kak̄a k̄n n̄gb̄eoro, mé kp̄amma.

5 Ben Dauda bène: À de le k̄ò, wá wa zīnda k̄una n̄gb̄enɔ yā musu, lán wēe ke nà wà gbas̄a wà da z̄en wà gá z̄l ká. Ma gb̄enɔ m̄enɔ gb̄as̄īro. Baa gur̄o k̄e w̄e p̄oyezi t̄aa oo, ās̄eḡ gb̄as̄īro, at̄ensa tá k̄e w̄e oo gb̄aaro.

6 Ben sa'oriki pì Luda buredi s̄e à kp̄aa, zaake buredi kee kú gwero, sé k̄e wà k̄ae Ludane. W̄e buredi pì sé Dii āeme, ben w̄e à lende kp̄a k̄n buredi dufuo.

7 Solu ibanɔ dokee kú gwe gur̄o p̄ia, à t̄on Doegi. Ed̄omu boriime, àmbe Solu s̄ad̄ariki ū.

8 Ben Dauda Aimeleki là à bè: N̄ s̄ari ke f̄eadaa v̄i k̄es̄? M̄e e ma a f̄eada ke ḡs keb̄o ke s̄ero, zaake kí zī k̄urukuru d̄ameme.

⁹ Sa'oriki pì wèàla à bè: Golaya, Filisitini kè ñ dè Ela guzuren fɛɛdaa kú kè. À kú dansiki kpɛɛ, bisa fifia. Tó ñ yezi, ñ sé, zaake à pāndee kú kè dɔro, séde beee pì. Ben Dauda bè: Ñ kpáma, à sáa kuuro.

Dauda ñadeyāno kekɛna

¹⁰ Dauda baa lè Solunɛ zĩ beee, à tà Gata kí Akisi kiia.

¹¹ Ben Akisi ibano bène: Isarailino bɔsu kí Daudan yèroo? Àpin wè ɔ wā wā lè sí à yā musuroo? Wè be:

Solu gbɛno dɛdɛ gɔɔn wàa sɔsɔro,
Dauda sɔ gɔɔn bɔro leo ũgbangba.

¹² Yā pì Dauda kù gbāa, èe vīa kɛɛ Akisine maamaa.

¹³ Ben à a zĩnda lɛ, èe ñadeyāno kekɛɛ ñ ɛɛZĩ. À ɔgbɛ gāɛgāɛ bīi zé gbàno, à tò lóu e plaa a létánkaa.

¹⁴ Ben Akisi bè a ibanoɛ: À gwa! Gbɛ pì né ñadeemɛ. Bóyānzin a à sè a mɔo ma kiiāzi?

¹⁵ Ñadeeno kèsāmamɛɛ, ben a gbɛ pì sè a mɔo ma kiia lɛ à ñadeyāno kekɛmɛɔ? Eé e à gɛ ma uaro.

22

Solu Nɔbu sa'orino dɛdɛna

¹ Dauda bò gwe à baa lè, à gāa à gè Adulamu gbɛwɛɛn. Kè à vīino kōn à de bedeenɔ à baaru mà, aɔ gāa wā à lè gwe.

² Yā ɔammadeeno kōn fiadeeno kōn gbɛ kè yā è kɛñneroono kàkɔazi ñ píngi, ben à gɔ ñ gbɛnsi ũ. Aɔ kà gɔɔn wàa plaa taka bà.

³ Bona zaa gwe Dauda gāa Mizipa, Mɔabuno bɔsun, à bè Mɔabu kínane: Ñ ma de kōn ma dao gba zé aɔgɔ kúnyo ai mà dɔ lán Luda é keme nà.

⁴ Ben à ñ tó kōn Mɔabu kínao gwe. Aɔ kúo gurɔ kè Dauda kú sɛtɛ pòrɔtu.

⁵ Beee gbera annabi Gada mò à yā ò Daudane à bè: Ñtongɔ kú sɛtɛ pòrɔtu dɔro. Ñ ɛara ñ tá Yudano bɔsun. Ben à fɛɛ à gāa ɛreti líkpen.

⁶ Zíkɛa Solu vɛɛna sáma lí gbáru Gibeá sísíā. À a sári kúna, à ibano ligazi ñ píngi. Ben à mà wā Dauda kōn gbɛ kè aɔ kúono kúkii dɔ.

⁷ Ben à bè a ìba pìnoɛ: a Beyāmi boriino, à ma yā ma a píngi. Yɛɛ né é buraano kōn geepi búno kpáawaɔ? Eé a die zíkari gɔɔn wàa sɔsɔro ke gɔɔn basɔsɔroono gbɛnsino ũɔ?

⁸ A píngi a lé kpàkɔsɔmazime. Kè ma né yā yì kōn Yɛɛ néo, a gbɛkee e omero. A gbɛkee e ma wēnda gwaro. Èe dame ma swāla kè ma né ma ìba pì nɔsɛ fɛɛ àgɔ ma wɛtɛ à ma dɛ, lán èe kɛɛ nà tiaro.

⁹ ɛdumu bori Dogi kú kōn Solu ibano gwe, ben à bè: Ma Yɛɛ né è, à mò Aitubu né Aimeleki kiia zaa Nɔbu.

¹⁰ À yā gbèkane Diia, ben à kúsāɛ kpāa kōn Filisitini bori Golaya fɛɛdaao.

¹¹ Ben kína gbɛno zĩ aɔ sa'oriki Aimeleki sísi kōn a de bedee kè aɔ dɛ sa'orino ũ zaa Nɔbuno ñ píngi. Ben aɔ mò kína kiia ñ píngi.

¹² Ben Solu bène: Ñ swā kpá ñ ma, Aitubu né. À wèàla à bè: Ma swā dɔ, Baa.

¹³ Ben Solu à là à bè: Bóyānzin mmɔn kōn Yɛɛ néo a lé kpàkɔsɔmazizi? Bóyānzin n pòblee kpāa kōn fɛɛdaaozi? N yā gbèkane Ludaa, lɛ à fɛemazi àgɔ ma wɛtɛ à ma dɛ, lán èe kɛɛ nà tia.

¹⁴ Aimeleki wèàla à bè: Ñ ibano tɛ píngi, dé bé à náane vī à kà Dauda ũu? N né zāme, n zĩnda dogarino kínane, bensɔ à tó bò n bɛ.

¹⁵ Mée gbekane Luda zikiroo? Kai! Baa, ñton yã di mamoma n zòbleriario ke ma de bedeeno, zaake má yãke dõ yã pi musuro pátipati.

¹⁶ Ben kí bène: Né game, mpi kòn n de bedeeno ñ píngi.

¹⁷ Ben à ò dogari kè aõ kú gweenone à bè: À fée à Dii gbàgbàrinò dede, zaake ñ ɔ kú Dauda yamme. Aõ à bàalena yã dõ, ben aõe oméro. Mòde à ìba pìnoo e wezi wà ɔ sè wà Dii gbàgbàri pìno dèdero.

¹⁸ Ben kí bè Dogine: Ñ fée ñ sa'ori pìno dede. Ben à fée à ñ dede gɔ. À sa'o'utadari pìno dède gɔn basiigɔ asɔɔrome.

¹⁹ Ben Solu èara à sa'ori pìno wéte Nɔbudeeno dède dɔ, gɔgbèno kòn nɔgbèno kòn né gbàaano kòn nékpantèno kòn zùno kòn zaakinò kòn sàano. Wà ñ dede kòn fèdaao ñ píngi.

²⁰ Ben Aimeleki né ke pitingu, à tón Abiata. À bàà lè à gàa à nà Dadaa.

²¹ À bè Daudane, Solu Dii gbàgbàrinò dède ñ píngi.

²² Ben Dauda bène: Kè ma Edomu bori Dogi è gwe zĩ beee, má dõ sãnsã ñ eè o Solune. Ma yãnzin wà n de bedeeno dèdezi ñ píngi.

²³ Ngɔ kúmao. Ñton tó vĩa n kũro. Gbè kè èe n wetee à n dèe e ma wetee à ma demse se. Yãke é n le ma kiiaro.

23

Dauda Keiladeeno mĩsina

¹ Wà ò Daudane wà bè: Ñ gwa, Filisitininò e zì kaa kòn Keiladeeno, aõe ñ póweno naakɔa.

² Ben Dauda gbèka Diia à bè: Mà gá mà lée Filisitini pìnoan yó? Ben Dii bène: Ñ gá ñ lèrĩma ñ Keiladeeno mì sí.

³ Ben Dauda gbèno bène: Lán vĩa e wa kũu Yudanò bùsu kèn nà, wé fɔ wà gá wà zì ká kòn Filisitininò Keilaó?

⁴ Dauda èara à gbèka Diia dɔ, ben Dii bène: Ñ fée ñ gá Keila, zaake mé Filisitininò nannè n ɔzĩ.

⁵ Ben Dauda gàa Keila kòn a gbèno, à zì ká kòn Filisitininò, ben à ñ pókadeeno sìrĩma. À Filisitininò dède paripari, ben à Keiladeeno mì sì.

⁶ Kè Aimeleki né Abiata bàà lè èe gaa Dauda kiia yã, à a sa'o'uta kũna, ben à gaa Keila.

Solu pèena Daudazi

⁷ Kè Solu mà Dauda gàa Keila, à bè: Luda gízime, ben à à nàme ma ɔzĩ, zaake à a zĩnda tàta wéte bĩidee guume.

⁸ Solu a zìkpèno kàkɔa ñ píngi, le aõ gá Dauda kagura ke kòn a gbèno zaa Keila.

⁹ Kè Dauda mà Solu e à zaaa kpaakɔsɔazi, ben à bè sa'ori Abiatane à mó kòn sa'o'utao.

¹⁰ Ben Dauda bè: Dii Isarailinò Luda, mapi n zòbleri má mà Solu e zé wetee à mó Keila à wéte kè kaate ma yãnzì.

¹¹ Keiladeeno é ma kpáan yó? Solu é mó kè lán má mà nà n yó? Dii Isarailinò Luda, ñ o mamoma n zòblerine. Ben Dii bène: Eé mó.

¹² Ben Dauda à là dɔ: Keiladeeno é ma kpáa kòn ma gbèno yó? Ben Dii bè: Aóé a kpáame.

¹³ Ben Dauda kòn a gbèno fée, aõ ká gɔn wàa aagɔ taka bà. Kè aõ bò Keila, ben aõe sɔki kpákpa. Kè Solu mà Dauda bò Keila, èe gá à gàa gwe dɔro.

14 Dauda kú zeki gbāaan gbáan Zifi b́usu s̀s̀s̀ideen. Lán guu e dɔɔ ná Solu èg̃ɔ à wete à de, m̀de Ludaa e Dauda nanè à ɔ̀z̃iɔ.

15 Gurɔɔ kè Dauda kú Zifi b́usu líkpen, à mà Solu k̃n à gb̃enɔɔ e mɔɔ a de.

16 Ben Solu né Yonatá f̃e à g̃àa à Dauda lè zaa líkpe pìn, à à gbà sw̃è k̃n Luda t̃so.

17 À bène: Ñton tó ṽiá n k̃uro, zaake ma de é e à ɔ nammaro. M̀be né kí ble Isarailiñne, mapi s̃s̃ még̃ɔ de n plaadee ũ. Ma de pì beee d̃s̃ se.

18 Ben ã yá yì k̃so ñ plaa Dii ã. Dauda g̃s̃ líkpen gwe, ben Yonatá tà b̃e.

19 Beee g̃bera Zifideeñ g̃àa wà Solu lè Gibeá ã bè: Dauda utena wa b́usun s̃̀te p̃òrɔtu. À kú líkpen Akila s̃̀s̃s̃gezi Yesim̃ s̃̃ɔm̃ete kpa.

20 Kí, gurɔɔ kè ñ yezi p̃íngi, ñ m̃s̃ gwe, wé à kpámma.

21 Ben Solu bè: Dii aubarika daagu kè a ma w̃enda gwà ỹanzi.

22 À tá à ɛara à soru k̃e. À guu kè è gán gbekagbeka k̃n gb̃è k̃e ã èñ, zaake má mà wà bè, à ɔnd̃ɔ né ɔnd̃ɔnlo.

23 À gbekagbeka l̃e à e à à utekiiñ d̃s̃ p̃íngi, à ɛara à m̃s̃ à ma le, l̃e mà à s̃ans̃an ma, mé g̃áo. Tó à kú a b́usun gweme, mé p̃eezi Yuda boriiñ t̃e p̃íngi.

24 Ben ã dà z̃én, ã d̃s̃ Soluñe ãe gana Zifi. Àe s̃s̃ Dauda k̃n a gb̃eñ g̃ĩake wà kú Maoñi gbáan s̃̀te Yesim̃ s̃̃ɔm̃ete kpa.

25 Kè Solu k̃n a gb̃eñɔɔ e mɔɔ p̃eezi, à à baaru mà, ben à p̃ita kp̃iii p̃ia à g̃àa à kú Maoñi gbáan. Kè Solu mà, ben à p̃eezi Maoñi gbáan gwe.

26 Soluñe e táa oo kp̃iii kpẽe k̃aa kpa, Daudañe e táa oo à kpẽe kè kpa, ãɔɔe w̃aa ãɔɔe bàa l̃e Soluñe. Gurɔɔ kè Solu k̃n a gb̃eñɔɔ e ligaa Daudañzi ãs̃ ñ kú,

27 ben gb̃eke m̃s̃ à baaru kpà Soluñe à bè: Ñ k̃e kpakpaa, Filisitiniñ m̃s̃ wà l̃e wa b́usua.

28 Ben Solu p̃eena Daudazi tò, à g̃àa Filisitiniñ le. Beee ỹanzi w̃e guu pì s̃isi K̃kpaatekp̃iii.

29 Beee g̃bera Dauda b̃s̃ gwe à g̃àa à ṽèe s̃̀te p̃òrɔtu, guu kè w̃e s̃isi Engedi.

24

Dauda gina Solu denazi gb̃ew̃een

1 Kè Solu sù k̃n p̃eena Filisitiniñzio, wà bène Dauda kú Engedi gbáan.

2 Ben à Isaraili z̃lkpẽeñ s̃̀e g̃ɔn b̃ɔɔ aag̃ɔ à dànyo z̃én, l̃e ãs̃ Daudañ wete guu kè w̃e s̃isi Z̃ɔñ Gb̃eá.

3 Kè à kà s̃aañ kara kè kú z̃e sãe kiia, à gb̃ew̃ee è gwe, ben à g̃èn à g̃àa d̃ɔzezi k̃e. Dauda k̃n a gb̃eñ s̃̃ɔ kú gb̃ew̃ee pìn zaa à l̃ez̃ekiia.

4 Ben Dauda gb̃eñ bène: Ñ gwa, à gurɔɔn gb̃aa kè Dii bè é ñ ib̃e nanne ñ ɔ̀z̃i ñ yá k̃ene lán ñ yezi nà. Ben Dauda f̃e t̃ee, à Solu utagumusu l̃e z̃s̃ à sãe.

5 À g̃bera Dauda g̃è laasuun Solu uta l̃e kè à z̃s̃ pì ỹanzi,

6 à bè a gb̃eñne: Kai! Dii tón tó mà yá beee taka k̃e ma dii kè à à kp̃añero. Mé ɔ naaro, zaake Dii bé à à kpà kpatan.

7 Dauda kp̃ak̃e a gb̃eñzi k̃n yá p̃iò, èe tó ãs̃ Solu d̃èro. Kè Solu b̃s̃ gb̃ew̃een, èe g̃èe z̃éla,

8 ben Dauda b̃s̃ gb̃ew̃ee pìn, à l̃e z̃ùzi à bè: Ma dii kí! Kè Solu l̃e à a kpẽe gwà, ben Dauda k̃ũe à dàe puua.

9 Ben à bè Soluñe: Tó wà bè ma yá zaaa kp̃akpa ñ musu, b̃s̃ yá bé à tò nẽe s̃ií?

10 Ñ gwa! Ñ w̃e è gb̃aa lán Dii ñ name ma ɔ̀z̃i nà gb̃ew̃een. Wà bène mà ñ de, ben ma ñ w̃enda gwà, ma bè mé ɔ na ma diiario, zaake Dii bé à à kpà kpatan.

¹¹ Ñ gwa kè Baa! Ñ gwa, má n uta lé kúna kè! Ma n uta lé zò, mɔde méɛ n dɛro. Ñ dɔ sa kè má n kúna kɔn nòsɛ zaaaoro. Méɛ taari kennɛro, ben néɛ ma wɛtɛɛ ñ ma dɛ.

¹² Dii yá gɔgɔwe à gɛɛ bommame, mɔde mapi mé ɔ nammaro.

¹³ Lán wá yáasi zù zaa zi ná wà bè, yá zaaa è bɔ zaakerino kiame, mé ɔ nammaro.

¹⁴ N Isarailino kína, dé yánzin n bɔzi? Dén néɛ péɛzi? Gbɛɛ gèn yó? Ke kòko néngo?

¹⁵ Dii ma yá gwa à yá gɔgɔwe. À yá nnaa kpáma à zɛmao à ma bɔ n ɔzĩ.

¹⁶ Kè Dauda yá beee ò Solunɛ à yáa, Solu bè: Ma né Dauda, n kòton gweɔ? Ben Solu ví wiio

¹⁷ à bè Daudanɛ: N yá nnaa demala, zaake yá zaaan má kènne, ben n fía bòmɛ kɔn à maaao.

¹⁸ N yá maaa kè ñ kèmmɛ ò tia. Kè Dii ma nanne n ɔzĩ, néɛ ma dɛro.

¹⁹ Tó gbɛ bɔ à ibɛɛa, è tó à tá aafiaɔ? Dii yá maaa kè ñ kèmmɛ gbáa fía bonne.

²⁰ Má dɔ sa kè né gɔ kí u, négɔ kí blee Isarailinone.

²¹ Ñ síme kɔn Dii tɔo kè né ma borii kaatero, né ma tɔ de ma de bɛdeenɔ tɛro.

²² Ben Dauda la dà Solunɛ. Kè Solu tà bɛ, ben Dauda kɔn a gbɛnɔ ɛara wà tà sɛtɛ pɔrtu.

25

Dauda kɔn Nabalao kɔn Abigailio

¹ Samuéli gà, ben Isarailino kàkɔa ñ píngi, aɔɔe ɔɔ dɔɔ à gaa musu, ben wà à víi a bɛ zaa Rama. Beeɛ gbera Dauda gàa Parani sɛtɛ.

² Maɔni gbɛkee kuu, à bɔkɔtɛ ví Kameli gwe. Auzikide sàme, à sàano ví bɔro aagɔ kɔn blɛnɔ wàa ɔɔoro. Ben à mò Kameli lɛ à a sàano kà kɛɛ.

³ À tɔn Nabala, à naɔ tɔn Abigaili. Nɔgbɛ pì làakari ví bensɔ à kakana maa, mɔde à gɔɔ pì gbɛke wí víro, à yàkenanɔɔ dɔro víro. Kalebu boriime.

⁴ Gurɔɔ kè Dauda kú sɛtɛ, à mà Nabala mò a sàano kà kɛɛ.

⁵ Ben à a ibano zĩ gɔɔn kuri à bènnɛ: À fɛɛ à gá Nabala kiia zaa Kameli, à i kpáame

⁶ à one à be: Luda n dɔ aafiao kɔn n uao kɔn n gbɛnɔ ñ píngi.

⁷ Má mà n mɔ kɔn sàkákɛerinɔ. Kè n sàdàrinɔɔ kúwao, wée ãa damɔmaro, ñ kuuna Kameli guu, pɔkee e kɛsàrmaro.

⁸ Ñ n zíkɛri pìno la, aɛɛ onne. Ñ tó ma ibano n pɔnnaa e, zaake zĩbaa zĩme. N zòbleri pìno kɔn mamɔma n néo ñ wa gba pɔ kè ñ è.

⁹ Kè Dauda iba pìno kà, aɔ yá pì tɔkè Nabalanɛ kɔn Dauda tɔo, ben aɔ sòkpazi.

¹⁰ Ben Nabala bènnɛ: Dén Dauda úu? Dén Yɛsɛ né pì úu? Zò kè aɔ kè n diinɔa gbàanɔɔ pari.

¹¹ Á yezi mà a bureɔdi kɔn ma ío kɔn nòbɔ kè má dè ma sàkákɛerinɔneɔ sɛɛ mà kpá gbɛ kè má ñ bókii dɔroonɔan yó?

¹² Ben Dauda gbɛnɔ ɛara wà dà zén aɔ tà. Kè aɔ kà, aɔ yá pìno gbàne píngi.

¹³ Ben Dauda bè a gbɛ pìnoɔne: A baade a fɛɛdaa logo. Ben ñ baade a fɛɛdaa lògo kɔn Daudao se. Gbɛ kè aɔ gàa kɔn Daudaonɔ kà wàa plaa taka, ben gɔɔn wàa doo gɔ kɔn asoonɔ.

¹⁴ À mò à lè zíkɛri pìno doke gàa à ò Nabala naɔ Abigailinɛ à bè: Dauda gbɛnɔ zĩ aɔ bɔ sɛtɛ aɔ mò wà i kpá wa diia, ben à pàtařma.

15 Gbē pínɔ sɔ yā maaa kèwe maamaa, aɔɔe ɪa dawaro. Kè wá kúnɔyɔ sɛtɛ, póke è sāsawaro.

16 Gurɔɔ kè wée sáa dāa n̄ sae fáantē kɔn gwāavɪo píngi, aɔègɔ ligawazi lán b̄iɪ bà.

17 N̄ laasuu lé yā kè né kɛɛa, zaake aɔ zèò wà yā zaaa ke wa diine kɔn à uadeenɔ n̄ píngi. Api maaro, è gbē lédamma síro.

18 Ben Abigaili bureɔi nàkɔa kpakpaa mèn wàa do kɔn geepiwɛɛo tùu plaa kɔn sáa kè wà kèkɛnɔ mèn sɔɔro kɔn pówɛɛ kpatanao kpɛɛ sɔɔro kɔn geepi kàranɔ mèn basɔro kɔn kākā be kori kàranɔ mèn wàa do, aɔ yɪ zaakinɔne.

19 Ben à bè a zĩkerinɔne: Agɔ dɔɔ aɛ, mégɔ té a kpɛɛ. Èe yáke o a zā Nabalanero.

20 Ben à di a zaakia, èe pitaa s̄s̄sia. Kè à bò s̄s̄i kpɛɛ, aɔ dàkɔre Daudao, èe pitaa s̄s̄sia se kɔn à gbɛnɔ, aɔɔe mɔɔ.

21 Dauda e oo a gbɛnɔne: Ma gbē pì pónɔ dàkpane sɛtɛ pāme. Wée à póke séro, ben à yā maaa kè má kène fɪa bòmɛ kɔn à zaaao.

22 Tó ma à gɔgbē ke tò b̄ɛ ai guu gɔ gá dɔ, Luda yā kemɛ pás̄ipās̄i.

23 Kè Abigaili à è, ben à pita a zaakia kpakpaa, à kùɛ Daudane à aɛ pɛɛ.

24 Ben à kùɛ à gbá sae à bè: Baa, taari pì gɔ ma mèn do musu. N̄ mamɔma n zòbleri gba zé mà yā onne. N̄ swā kpá mamɔma n zòbleri yāzi.

25 Baa, Nabala maaro. N̄ton à yā daro. À yānɔɔ de lán a tɔ bàme. À tón Misaide, bens̄ m̄saiyān ègɔ kɛɛ. Mamɔma n zòbleri s̄s̄, mée gbē kè n̄ n̄ zĩnɔ ero.

26 Baa, lán Dii kuu bens̄ n̄ kuu nà, Dii ginnɛ n̄ gbē de n̄ gɛ bo n zĩnda. Dii tó n ibɛnɔ kɔn gbē kè aɔɔe n kpákpa a zaaaonɔ gɔ lán Nabala bà.

27 Tia sa Baa, n̄ gbaa kè mamɔma n zòbleri ma mɔonɛɛ kè sí n̄ kpá n̄ ibanɔa.

28 N̄ sùu ke kɔn mamɔma n zòblerio kɔn ma taario dɔ. Dii é tó n boriinɔ gɔ kí blee ai gurɔ píngi, zaake n̄ɛ z̄l ká Diinɛme, weé à zaa ke emma zikiro.

29 Baa tó gbēke fɛɛ èe pɛɛenzi à n de, Dii n Luda é n wèndi dàkpa, eé n ibɛnɔ wèndi da gbɛmban à zu.

30 Baa, tó Dii yā maaa kènnɛ lán à lé gbènnɛ nà píngi, tó à n diɛ Isarailinɔ gbɛnsi ũ,

31 n̄ton gɛ laasuun à n da yān gbɛdena pā ke gɛɛbona n zĩndane yā musuro. Baa, tó Dii yā maaa kènnɛ, n̄ tó mamɔma n zòbleri ma yā gɔ dɔngu.

32 Ben Dauda bè Abigailine: Wà Dii Isarailinɔ Luda sáabu kpá, zaake à n zĩ n̄ damale gbàa.

33 Ma n sáabu kpá se kɔn lédamma kè n ma gbao, zaake n̄be n kpame gbàa, ben m̄ɛ gbē de ma gɛɛ bò ma zĩdanero.

34 Tó beenlo, kɔn Dii Isarailinɔ Luda kè gime mà yā zaaa kenneɛo, tó n̄ɛ wā n mɔ n damale yāro, le guu é dɔ Nabala négɔgbē kearo.

35 Ben Dauda pò kè Abigaili m̄onɛ sì à bè: N̄ ká be aafia. Ma n yā mà, ma n yodaado kè.

36 Kè Abigaili ká Nabala kiia, à è èe pò blee lán kina bà. À pɔɔ kè nna, à wɛɛ gbē à ká. Ben à naɔ pì e lé bɔ à yáke ònɛro, sé kè guu dɔ.

37 Kè guu dɔ, Nabala wɛɛ kè, ben à naɔ yā kè à kè pì ònɛ. Ben swè kèn, à gɔ lán gbē bà.

38 Kè à kè lán gurɔ kuri bà, ben Dii gò t̄a, à gá.

39 Kè Dauda Nabala gana baaru mà, à bè: Wà Dii kè zèmao sáabu kpá, à wí kè Nabala dàmaa bòmɛ. À gímɛ mà yá zaaa kɛ, ben à tò Nabala zaakɛna wí à zĩnda musu. Beee gbɛra Dauda gbɛnɔ zĩ Abigailia aɔ onɛ á yezi à à sé nɔɔ ũ.

40 Kè Dauda ìba pínɔ kà Abigaili kiia zaa Kameli, aɔ bènɛ: Dauda bé à wa zĩmma, à yezi à n sé nɔɔ ũ.

41 Ben à fɛɛ à kùɛ à a mì pɛɛ à bè: À zòblerin ma ũ, má yàana mà a dii ìbanɔ gbá pípiñnɛ.

42 Ben à fɛɛ à dì zaakia gɔɔ. À nɔgbɛ zĩkerinɔ gàao gɔɔn sɔɔro. Aɔ dà zén kɔn Dauda zĩrinɔ, ben à gò à nɔɔ ũ.

43 Dauda Yɛzerili gbɛ Aĩnɔama kũna nɔɔ ũ dɔ. Aɔ plaa nĩ pĩngi kè à nɔɔnɔ ũ.

44 Solu a né Mikala kè dɛ Dauda nɔɔ ũ yaa kpà Laisi né Palatieli, Galimu gbɛa.

26

Dauda gina Solu dɛnazi gɛn plaadee

1 Zifideenɔ gàa wà Solu lè Gibɛa aɔ bènɛ: Dauda utena Akila sĩsĩgɛɛzi kè aɛdɔna Yɛsimɔa.

2 Ben Solu gàa Zifi sɛtɛ kɔn Isaraili zĩkpɛɛnɔ gɔɔn bɔɔɔ aagɔ, aɔɔɛ Dauda wetɛɛ wà à dɛ sɛ pìn.

3 Solu bùra kàɛ zé saɛ Akila sĩsĩgɛɛ kè aɛdɔna Yɛsimɔa, ben Dauda kú sɛn. Kè à mà Solu e pɛɛɛazi,

4 ben à gu'asiigwarinɔ zĩ, gbasa à dɔ sa kè Solu kà.

5 Ben Dauda fɛɛ à gàa guu kè Solu bùra kàɛn. À Solu kɔn a zĩkpɛɛnɔ gbɛnsi Nɛɛ né Abanao daɛkii è. Solu daɛna bùra guu, à gbɛnɔ kàɛ wà ligazi.

6 Ben Dauda Iti bori Aĩmɛlɛki kɔn Zeruya né Abisaio là à bè: Dé bé eé gámao bùra pìn Solu kiia? Ben Abisai bènɛ: Mámbe mé gányo.

7 Kè Dauda kɔn Abisaio lɔtɛ gbɛ pínɔzi gwáavĩ, ben aɔ Solu è daɛna, èe ii oo bùra guu, à sári pɛɛna à mìzi. Abana kɔn a gbɛnɔ daɛna wà ligazi nĩ pĩngi.

8 Ben Abisai bè Daudanɛ: Luda n ìbɛɛ nànnɛ n ɔzĩ gbàa. Nĩ tó mà à zɔ kɔn sário mà à nakɔa kɔn tɔtɛo. Mé à zɔ gɛn domɛ, èe kɛ gɛn plaanlo.

9 Ben Dauda bènɛ: Nton à dɛro. Dé bé eé fɔ à ɔ na kína kè Dii kàa à bɔ pàa?

10 Ben Dauda èara à bè: Dii kuu! Dii bé eé gò tɔa à ga, tó à gurɔɔ pàpa kesɔ à gà zĩlan.

11 Kai! Dii tón tó mà ɔ na kína kè à kàaro. Wà gá wà sári kè kú à mìzi sé kɔn à í zɛɛo wà táo.

12 Dauda sári kɔn í zɛɛ kè kú Solu mìzio sɛ, ben aɔ tào. Aɔ gbɛkee e nĩ ero, aɔ nĩ yá dɔro, aɔɔɛ ii oo nĩ pĩngi. Aɔ gbɛkee e vuro, zaakɛ Dii bé à tò í ìsi dànlà.

13 Kè Dauda bikù guzurɛ baa kàa kpa, ben à zè sĩsĩ musu zàazã, gu yàasa dana nĩ dagura.

14 Ben à lé zù Abanazi kɔn a gbɛnɔ à bè: Abanaooo! Nĩ yĩtɛnan yɔ? Abana wèlà à bè: Dé bé èe lé zuu kínazi?

15 Dauda bènɛ: Gɔsagbàaan n ũroo? Gbɛke kà lán n bà Isarailinɔ bùsunn yɔ? Gbɛke mò n dii kína dɛ. Bó yá bé à tò nɛɛ à dàkparoo?

16 Nɛɛ yá kɛ a zéaro. Má sì kɔn Diio a kɔ sio wà a dɛdɛmɛ, zaakɛ ée a dii kína kè Dii kpà kpatan dàkparoo. Nĩ gwa! Kí sári kɔn à í zɛɛ kè kú à mìzio kú máme?

17 Solu Dauda kòto dɔ, ben à bè: Dauda ma né, n kòton gweɔ? À wèlà à bè: Ma dii kí, ma kòtome.

18 Dauda ɛara à bè: Bó yā bé à tò ma dii e pɛɛ mamɔma a zɔ̀bleriazi? Bón má kè? Bó taarin má kè?

19 Ma dii kí, ñ swā kpá mamɔma n zɔ̀bleri yāzi sa. Tó Dii bé à n swi kèma, à ma sa'ona gūu ma. Tó gbēnteenɔmɛ sɔ́, Dii láari kɛ́mma, zaake aɔ́ pèma wà ma bɔ́ Dii gbēnɔ́ té, aɔ́ bè mà gá mà dɔ́ táanɔ́zime.

20 Nton tó wà ma de zā kɔ́n Diioro. Isarailinɔ́ kína bɔ́, èe kòkò néngò wete à de, lán wègɔ́ pɛɛ dɔ́a sɛ́sɛ́nɔ́ musu nà.

21 Ben Solu bè: Ma durun kè. Ma né Dauda, ñ ɛara ñ su. Mé ïa damma dɔ́ro, zaake n ma wèndi bèe kè gbàa. Yāpurame, ma yɔ́nkɔ́yā kè, ma zā yāa maamaa.

22 Ben Dauda bènɛ: N sárin yè. N tó n ibanɔ́ doke bikú à mɔ́ à sí.

23 Dii è fīa bo baadenɛ à maakena kɔ́n a náanɛo musu. Dii n name ma ɔ́zī gbàa, mɔ́de mée we mà ɔ́ nāmmaro kè Dii bé à n ka kpatan yāzni.

24 Lán ma n wèndi bèe kè gbàa nà, Dii ma wèndi bèe dɔ́ le, à ma sí yā zaa pīngia.

25 Ben Solu bènɛ: Luda aubarika dangi ma né Dauda. Né yā ïsi ke, n mi égɔ́ da'iana. Kè Dauda gè zéla, ben Solu tà be.

27

Dauda kuuna Filisitininɔ́ bɔ́sun

1 Dauda laasuu lè à bè: Solu é ma de zīkea. Tó mée bàa lé ma ta Filisitininɔ́ bɔ́sunlo, eé bɔ́mao nnaro. Tó ma bàa lè, Solu é mi kè ma wetenaa, mé bɔ́ à ɔ́zī.

2 Ben Dauda fɛɛ à gàa Gata kí Akisi, Maoku né kiia. Gɔ́n wàa aagɔ́nɔ́ gàao.

3 Ben Dauda kɔ́n a gbēnɔ́ vɛɛ Gata kɔ́n Akisio, baade kɔ́n a bēdeenɔ́. Dauda kú gwe kɔ́n a nɔ́nɔ́ mɛ́n plaa, Yezɛrili gbɛ́ Ainɔ́ama kɔ́n Kameli gbɛ́ Abigaili kè de Nabala nɔ́ ɔ́ yāao.

4 Kè wà ɔ́ Solunɛ Dauda bàa lè à tà Gata, èe péezi dɔ́ro.

5 Dauda bè Akisinɛ: Tó ma n pɔ́nnaa è, ñ ma gba zé mà vɛɛ gukea n lakutunɔ́ doke guu. Mamɔma n zɔ̀bleri má yezi màgɔ́ kúnɔ́ n mɛɛwinlo.

6 Zī beeean Akisi Zikilaga kpàa, ben à gɔ́ Yudanɔ́ kɔ́nanɔ́ pɔ́ ɔ́ ai kɔ́n a gbàao.

7 Dauda kuuna Filisitininɔ́ bɔ́sun kà wè do kɔ́n mɔ́ siigɔ́o.

8 Ben Dauda kɔ́n a gbēnɔ́ gāa wà lèe Gesurunɔ́a kɔ́n Gizinɔ́ kɔ́n Amalekinɔ́. Gbɛ́ pìnɔ́ kú bɔ́su pìn zaa zime bɔ́na zaa Suru ai à gàa pé Igipitia.

9 Tó Dauda zī blè bɔ́su pì lakutunɔ́a, è gɔ́gbɛ́ ke nɔ́gbɛ́ ke tó bɛ́ero, sàanɔ́ kɔ́n zùnɔ́ kɔ́n zaakinɔ́ kɔ́n lakuminɔ́ kɔ́n pókásāanɔ́n è nakɔ́a. Tó à tà, è gá Akisi kiia.

10 Tó Akisi à là guu kè à lèen gbēnɔ́a gbàa, Dauda è benɛ a gaa Nɛgevi bɔ́sun, Yudanɔ́ ke Yerameli boriinɔ́ ke Keninɔ́ kiiaɛ.

11 Dauda è gɔ́gbɛ́ ke nɔ́gbɛ́ ke tó bɛ́e wà suo Gataro, zaake èe bee: Gbɛ́ke é kɔ́mɔ́to kɛ́nɛ à be dia má kè nán yè. Len égɔ́ kɛɛ le gurɔ́ kè à kú Filisitininɔ́ bɔ́sun.

12 Akisi Dauda náanɛ kè à bè a zīndane: Isarailinɔ́ gí à kázime. Eégɔ́ de ma zɔ̀bleri ùmɛ gurɔ́ pīngi.

28

Solu kɔ́n nɔ́gbɛ́ weegunnade gèsisirio

1 Gurɔ́ beeenɔ́a Filisitininɔ́ n zīkpɛɛnɔ́ kàkɔ́a, aɔ́ yezi wà gá wà zī ká kɔ́n Isarailinɔ́. Ben Akisi bè Daudanɛ: Asa n dɔ́ kè mmɔ́n kɔ́n n gbēnɔ́ é gámao zī ká sɔ́ɔ́?

² Ben Dauda bène: Tò, né e sa lán mamoma n zòbleri mé ke ná. Ben Akisi bène: Tó lème, mé n ke ma dakpari ũ ai guro píngi.

³ Samuéli sɔ́ gíake à gà kò, Isarailino kàkɔ́a n píngi, aɔ́ ɔ́ dɔ́ à ga yá musu, ben aɔ́ à vɛ́ a bɛ́ wétén zaa Rama. Solu pè weegúnnadeenɔ́a kɔ́n gèsisirino Isarailino búsun.

⁴ Kè Filisitini kɔ́ kàkɔ́a, aɔ́ mò wà bùra kàe Sunemu. Ben Solu Isarailino kàkɔ́a n píngi, aɔ́ bùra kàe Giliboa.

⁵ Kè Solu Filisitini zɛ́kpɛɛnɔ́ è, vɛ́a à kù, swè kèn maamaa.

⁶ À gbèka Diia, ben Dii e weàla nanaa guu ke kɔ́n Urimuo ke annabinɔ́ gázĩro.

⁷ Ben Solu bè a ibanɔ́ne: À nɔ́gbɛ́ wegúnnade gèsisiri ke wɛtɛmɛ, lɛ mà gá mà yá gbekaa. Ben aɔ́ bène: Nɔ́gbɛ́ wegúnnade gèsisiri kee kú Endɔ́.

⁸ Ben Solu a zĩnda liɛ à pókāsā pāndenɔ́ dà, ben à gàa à nɔ́gbɛ́ pì lè gwāāvĩ, à gɔ́on plaaanɔ́ tɛzi. À bène: N̄ tó n zĩn mɔ́ n gè kè mé à tɔ́ onne sísime.

⁹ Ben nɔ́gbɛ́ pì bène: N̄ dɔ́ sànsān yá kè Solu kè, kè à a búsu zé zò wegúnnadeenɔ́ne kɔ́n gèsisirino. Bó yá bé à tò néɛ takuteɛ kpákpaame lɛ wà ma dezi?

¹⁰ Ben Solu sìne kɔ́n Dii tɔ́o à bè: Má sì kɔ́n Diio weé ĩa damma yá kè musuro.

¹¹ Ben nɔ́gbɛ́ pì bè: Gè kpáreen mà sísinnɛɛ? À bè: Samuéli gème.

¹² Kè nɔ́gbɛ́ pì Samuéli è, à vɛ́ wiiio à bè Solune: Ase mbe Solu ũu? Bóyānzin n ɔ́ndɔ́ kèmezi?

¹³ Ben kí bène: N̄ton tó vɛ́a n kũro. Bón n̄ è? À bène: Gèwāadeen má è, èe bɔ́o tɔ́ten.

¹⁴ Ben Solu à là à bè: À kè diame? À bène: Mare zi ke bé èe mɔ́o, à utadaa dana. Ben Solu dɔ́ kè Samuelime, ben à kùe à dàa a puua.

¹⁵ Ben Samuéli à là à bè: Bóyānzin n ĩa dāmazi, kè n ma sisiee? À wèala à bè: Ma nawēa bíta èmɛ. Filisitini bé wà mò zĩ kámao, ben Luda kpɛɛ lɛmɛ. È wemala annabi gázĩ ke nanaa guu dɔ́ro. Beee yānzin ma n sisizi. N̄ omɛ lán mé ke ná.

¹⁶ Samuéli bène: Dii kpɛɛ linne à gò n ibɛɛ ũ, ben n mɔ́ néɛ yá gbekaama sɔ́ né?

¹⁷ Dii kènne lán à dàme má ònne ná. À n bɔ́ kpatan à n gbèdaa Dauda kàn.

¹⁸ Dii beee kènne gbàa, kè néɛ à yá maro yānzime. Néɛ pɔ́fɛ pāsĩ bɔ́bɔ́ne Amalekinaro.

¹⁹ Dii é Isarailino kɔ́n mpio kpá Filisitiniame. Mmɔ́n kɔ́n n négɔ́gbɛ́nɔ́ égɔ́ kúmao kè zia. Dii é Isaraili zɛ́kpɛɛnɔ́ kpá Filisitiniɔ́a.

²⁰ Samuéli yá pì tò vɛ́a Solu kù maamaa, ben à lèe a puua sòrɔ́o gɔ́o. À gbàaa yàa, zaake èe póke ble guro beee ke gwāāvĩ beeearo.

²¹ Kè nɔ́gbɛ́ pì mò Solu kiia, à è swè kèn maamaa, ben à bène: Mamoma n zòbleri ma n yá mà, ma a zĩnda kpá karizi, ma yá kè n̄ òmɛe kè.

²² N̄ n zòbleri yá ma sa. N̄ tó mà póblee dienne n̄ ble, lɛ n̄ gbàa e n̄ da zén.

²³ Ben Solu gí à bè: Mé pɔ́ blero. Kè à ibanɔ́ nàkɔ́rea lɛdo kɔ́n nɔ́gbɛ́ pìo, ben à n̄ yá mà. Ben à fɛɛ tɔ́tɔ́tɛ à vɛ́e gádoa.

²⁴ Nɔ́gbɛ́ pì zù né bɔ́rɔ́ mèkpana vĩ bàdɔ́na a bɛ. À gàa à dè gɔ́o, ben à flawa sè à dè, à buredi sésɛ'èzɛsai kèo.

²⁵ À diɛ Solune kɔ́n à ibanɔ́. Aɔ́o blè, ben aɔ́ fɛɛ wà tà gwāāvĩ beee gɔ́o.

29

Filisitininɔ kɛnanɔ Dauda gbarɛna Zikilaga

¹ Filisitininɔ ń ẓíkpeɛnɔ kàkɔ́a Afeki, bensɔ́ Isarailinɔ bura kú Yezzerili íbòkíia.

² Filisitininɔ kɛnanɔ e gɛtɛe kɔ́n ń ẓíkpe gálinɔ, aɔ́ kenɔ gɔ́on basɔ́ɔɔro, aɔ́ kenɔ waa sɔ́ɔɔro. Dauda kɔ́n a gbɛnɔ́ tɛ́ ń kpɛe kɔ́n Akisio.

³ Ben Filisitininɔ kína pinɔ Akisi là wà bè: Eberu kènɔ sɔ́ né? À wèńla à bè: Daudan yè. Isarailinɔ kí Solu íba kemɛ yá. À gurɔ́plaa kèmao. À kúmao de wè doola. Naana zaa gurɔ́ kè à mò ma kíia ai gbàa, mée taari ke earo.

⁴ Ben kína pinɔ pètɛ kèò wà bè: Ẹ́ gɔ́gbɛ́ pì gbare à tá guu kè ń kpàan. Eé e à gáwao ẓìlanlo, le àton bɔ́ wa kpɛe gwero yánzi. Dian eé e à ke nna kɔ́n a diio ná, tó èe ke à tà kɔ́n wa gbɛkenɔ́ mío baasiroo?

⁵ Dauda kè wà lè sì wà ɔ́ wà à yá musun gweroo? Kè wà bè:

Solu gbɛnɔ́ dèdè gɔ́on waa sɔ́ɔɔro,
Dauda sɔ́ gɔ́on bɔ́ɔ́ leo úgbangba.

⁶ Ben Akisi Dauda sìsì à bènɛ: Má sì kɔ́n Diio ń kuu gbɛ maaa ũ ma kíia, n ganamao ẓìlan kème nna, zaake naana zaa gurɔ́ kè n mɔ́ ma kíia ai gbàa, mée taari ke emmaro. Mòde ń yá e ke wa kɛnanɔ́nɛro.

⁷ Ẹ́ ɛara n tá kɔ́n aafiao le ñton yáke ke à keíne zaaro.

⁸ Ben Dauda Akisi là à bè: Bón má kè? Naana zaa gurɔ́ kè ma mɔ́ n kíia ai gbàa, bón ń èmaa? Bóyánzin mé e mà gá mà ẓì ká kɔ́n ma dii kí íbɛɛnɔ́roo?

⁹ Ben Akisi bènɛ: Má dɔ́ kè ń maame lán Luda malaika bà, mɔ́de wa kɛnanɔ́ bè ñton gáwao ẓìlanlo.

¹⁰ Tó guu dɔ́, ń fɛe kɔ́ngɔ́ idɛ́'idɛ́ kɔ́n n dii Solu zòbleri kè aɔ́ m̀nyonɔ́, à tá.

¹¹ Ben Dauda fɛe kɔ́ngɔ́ idɛ́'idɛ́ kɔ́n a gbɛnɔ́, aɔ́ɔe taa Filisitininɔ́ b̀sun. Filisitininɔ́ sɔ́ gaa Yezzerili.

30

Dauda Amalekinɔ kaatena

¹ Dauda kɔ́n a gbɛnɔ́ kà Zikilaga à gurɔ́ aagɔ́dee ẓí. À mò à lè Amalekinɔ́ mò wà lèe Negevi b̀sua kɔ́n Zikilagao ń kpɛe. Aɔ́ lèe Zikilagaa aɔ́ tɛ́ s̀a.

² Aɔ́ nɔ́gbɛ́ kè aɔ́ kú gweenɔ́ kùkù, nénɔ́gbɛ́nɔ́ kɔ́n nɔ́gbɛ́ isino ń píngi. Aɔ́ɔe ń gbɛke dero, aɔ́ ń sɛ́ wà tànyo.

³ Kè Dauda kɔ́n a gbɛnɔ́ kà ń be wéte, aɔ́ è wà tɛ́ s̀a wà ń nɔ́gbɛ́nɔ́ kɔ́n ń nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ́ kɔ́n ń nénɔ́gbɛ́nɔ́ kùkù wà tànyo.

⁴ Ben Dauda kɔ́n gbɛ́ kè aɔ́ kúonɔ́ wii lè aɔ́ ɔ́ dɔ́ ai aɔ́ gbàaa yàa, ai aɔ́ɔe fɔ́ wà ɔ́ dɔ́ dɔ́ro.

⁵ Wà Dauda nɔ́onɔ́ kùkù wà tànyo ń plaa Ainaama kɔ́n Abigailio.

⁶ Dauda wéetamma è maamaa, zaake wèe bee wà à pápa gbèò wà demɛ. Aɔ́ baade píngi nòsɛ yàka aɔ́ nɛ́gɔ́gbɛ́nɔ́ kɔ́n ń nénɔ́gbɛ́nɔ́ yá musu. Mòde Dauda gbàa è Dií a Luda,

⁷ ben à bè sa'ori Abiatane: Ẹ́ mɔ́ kɔ́n n dansiki utao. Kè à gàaone,

⁸ ben Dauda yá gbèka Diia, à à là à bè: Mà péɛ gbàamɔ́nnɛri p̀nɔ́zi mé ń leɔ́? À bènɛ: Ẹ́ péɛńzi, né ń le ñ n gbɛnɔ́ m̀ sí.

⁹ Ben Dauda dà zén kɔ́n gɔ́on waa aagɔ́onɔ́. Kè aɔ́ kà Beso swaazi, gbɛkenɔ́ gɔ́ gwe.

¹⁰ Gɔɔn wàa doonɔ gbàaa yàa, aɔɔe fɛ wà bikù swaa pìaro, ben Dauda bikù, à té n gbèzi kɔn gɔɔn wàa plaaano.

¹¹ Aɔ Igipiti gbèke è sɛte, ben aɔ gàao Dauda kiia. Wà pòblee kpàa à blè, wà i kpàa à mì.

¹² Ben aɔ kàkà bɛ kori kpàa kɔn geepi kàrao mèn plaa à sò. Ben à mè sù, zaake à kè fàantɛ kɔn gwàavĩo gurɔ aagɔ pòblesai ímisai.

¹³ Ben Dauda à là à bè: Dé gbɛn n ɔu? N bɔ mame? Ben Igipiti gbɛ pì bè: Amaleki zòn ma ɔ. À gurɔ aagɔdeen yè, ma dii pà kpàmazi kè mɛɛ gyàa kɛɛ yānzi.

¹⁴ Wa lɛɛ Negevĩ bɔsumɛ, guu kè Kiritinɔ kún kɔn Yudanɔ kɔn Kalebu boriinɔ, ben wà té sɔ Zikilagaa.

¹⁵ Ben Dauda à là à bè: Né fɛ n gámao gbɛ pìnɔ kiia? À wèlà à bè: Tó n sìme kɔn Luda tɔo kè né ma dero, tó né ma kpá ma diiaro, mé gányo n kiia.

¹⁶ Ben à gàao. Kè aɔ kà, aɔ n lé, aɔ fàakɔana gu pìngia, aɔɔe pò bleee, aɔɔe í mii, aɔɔe pɔnnaa kɛɛ pò bíta kè aɔɔe sɛɛ Filisitininɔ bɔsunɔ kɔn Yudanɔ bɔsuo yānzi.

¹⁷ Ben Dauda sì n té à n dede naana zaa uusie ai gu làa gaa à dɔo uusie. Aɔ gbèkee e bókii ero, séde gɔkpare gɔɔn wàa plaa kè aɔ di lakumia aɔ bàa lèno baasiro.

¹⁸ Dauda gbɛ kè Amalekinɔ n kùkùɔn mì sì n pìngi kɔn a nɔɔnɔ n plaa.

¹⁹ Aɔ gbèkee e sàsaro, né fète gbɛnsi, nɛgɔgbɛnɔ kɔn nɛnɔgbɛnɔ n pìngi. Baa pò kè aɔɔe sɛɛnɔ, Dauda èara à pò pìnɔ sì pìngi.

²⁰ À sàano kɔn zùnɔ nàkɔa, ben à gbɛnɔ pòkadee pìnɔ kpan'ae kè aɔ bè: Dauda pónɔn yè.

²¹ Ben Dauda kà gɔɔn wàa doo kè aɔ gbàaa yàa aɔɔe fɛ wà gàaoro aɔ gò Beso swaazinɔ kiia. Aɔ bɔɛ wà dààlɛ kɔn gbɛ kè aɔ kúonɔ. Kè Dauda sɔnzi, à i kpàrma,

²² ben gbɛ pásĩ gaabudee kè aɔɔe té Daudazinɔ bè: Lán aɔɔe gáwaoro nà, wé pò kè wá sìnɔ ke kpàrmaro, tó èe kè aɔ baade naɔ kɔn a nɛnɔ baasiro. Aɔ n sé wà tányo.

²³ Ben Dauda bè: Auo! Ma gbɛnɔ, àton ke lɛ kɔn pò kè Dii kpàwaanɔro, zaake à wa dàkpa à gbàamɔnnɛri kè aɔ lɛɛwaanɔ nàwe wa ɔzĩ.

²⁴ Dé bé é yā kè á ò kèkii sí sɔ? Gbɛ kè aɔ gò aɔɔe pónɔ dàkpaano asaia égɔ dɔnkɔ kɔn gbɛ kè aɔ gàa zìlannɔmɛ. Wé kpaatɛtɛkɔnɛ sàasaame.

²⁵ Kè Dauda yā pì diɛ, ben à gò doka ɔ Isarailinɔnɛ zaa zĩ beee ai kɔn a gbàao.

²⁶ Kè Dauda kà Zikilaga, à pò kè à sì kenɔ kpàsá Yudanɔ bɔsu gbɛnsi kè aɔɔe de a gbɛnna ɔunɔnɛ à bè: Gbaa kè á è pò kè wá sì Dii ibɛnɔa guunɔn gwe.

²⁷ À kpàsánnɛ Beteli kɔn Ramo Negevĩo kɔn Yatio

²⁸ kɔn Aroao kɔn Sifimɔ kɔn Esetɛmɔao

²⁹ kɔn Rakalao kɔn Yerameli bori wétɛnɔ kɔn Keni wétɛnɔ

³⁰ kɔn ɔɔmao kɔn Borasáo kɔn Atakao

³¹ kɔn Eblɔnuo kɔn guu kè Dauda lili ɔn kɔn a gbɛnɔ pìngi.

31

Solu gana kɔn a nɛgɔgbɛnɔ

¹ Filisitininɔ zĩ kà kɔn Isarailinɔ, ben Isarailinɔ bàa lènnɛ ai aɔ paridee gaga Giliboa sɔsigezi.

² Filisitininɔ pɛɛ Solu kɔn a nɛgɔgbɛnɔzi, ben aɔ à né pɛnɔ Yonatá kɔn Abinadabuo kɔn Malakisuaò dɛɛ.

³ Zì kɛ wɛɛ kaa Solu saɛ pásì kù, ben kàzurinɔ à pà, à kɛnna maamaa.

⁴ Ben à bè a zìkapɔnɔserine: N n fɛɛdaa woto n ma zɔ n ma dɛo. Tó lenlo, gɛfɔɔdee kɛnɔ é ma zɔ aɔ kɔkɔ omao. Ben vĩa à zìkapɔnɔseri kù, èe weziro, ben Solu a fɛɛdaa sɛ, à a zĩnda ò'oàla.

⁵ Kɛ à zìkapɔnɔseri è à gà, ben à a zĩnda ò'o a fɛɛdaala se à gà.

⁶ Len Solu kɔn a nɛgɔgbɛ gɔɔn aagɔ kɔn a zìkapɔnɔserio kɔn a gbɛnɔ gàga lɛdo lɛ zì dɔnkɔ pì zì n pínɡi.

⁷ Kɛ Isaraili kɛ aɔ kú guzurɛn gweenɔ kɔn n gbɛ kɛ aɔ kú Yoda baa kãa kpaanɔ è n zìkpɛnɔ baa lɛ, bensɔ Solu kɔn a nɛnɔ gàga, aɔ baa lɛ aɔ n wɛtɛnɔ tò gwe, ben Filisitininɔ mò wà vɛɛn.

⁸ Kɛ guu dɔ, ben Filisitininɔ mò aɔɛ pɔnɔ bɔbɔɔ gbɛ kɛ aɔ gáganɔa, ben aɔ Solu kɔn a né mɛn aagɔ pɛnɔ gɛ è kaɛna Giliboa sɛsɛgɛzi.

⁹ Ben aɔ Solu mì zò aɔ à gɔkɛbɔnɔ bɔɛa, ben aɔ gbɛnɔ zì aɔ à baaru kpàkpa Filisitininɔ bùsu gu pínɡia kɔn n tãakpɛnɔ.

¹⁰ Wà à gɔkɛbɔnɔ kãɛ tãa kɛ wɛ sísì Asatorɛ kpén, ben wà à gɛ lògo Betesá bĩa.

¹¹ Kɛ Yabesi Giliadadeenɔ yá kɛ Filisitininɔ kɛ Solunɛ pì mà,

¹² ben aɔ gɔsagbãaanɔ fɛɛ n pínɡi aɔ tá gwãavĩ ò zì beee, aɔ Solu kɔn a nɛnɔ gɛnɔ bàkɛ Betesá bĩa, ben aɔ tào Yabesi aɔ té sòmɛma gwe.

¹³ Aɔ n wánɔ sɛɛ aɔ vɛi sãma lí gbáru Yabesi gwe, ben aɔ lɛ yì gurɔ swɛɛplaa.

SAMUELI TAKADA PLAADDEE

Dauda kíblena Yudanone 1:1-4:12

Dauda kíblena Isaraili bori pínginone 5:1-12:31

Abusalomu bɔna Dauda kpɛɛ 13:1-20:26

Dauda kíblena zãa 21:1-24:25

Dauda Solu ga baaru mana

¹ Solu gana gɛra Dauda sù kɔn zìblena Amalekinɔao, ben à gò Zikilaga guro plaa.

² À guro aagɔdee zì gɔgbɛ ke bò Solu bùran à mò. À pókásáanɔ kékɛna, bùsu ká à mìn. Kè à kà Dauda kiia, à kùɛɛ à dàe a puua.

³ Dauda à là à bè: N bɔ mámɛ? À wèàlà à bè: Ma bɔ Isarailinɔ bùramme.

⁴ Ben Dauda à là dɔ: À kè diamɛ? N omɛ. Ben à wèàlà à bè: Isarailinɔ bò zìlan wà bàà lè. Aɔ paridee lè wà gàga. Solu kɔn a né Yonatáo gà dɔ.

⁵ Ben Dauda gɔkparɛ kè èe baaru pì kpaanɛ là à bè: N kɛ dian n dɔ kè Solu kɔn a né Yonatáo gà?

⁶ À wèàlà à bè: Àe sɔ má kú Giliboa kpiigɛɛzi gwemɛ, ben ma Solu è, èe gbãa ee a saria. Sɔgorodeenɔ kɔn sɔdeenɔ e kaao kii.

⁷ Kè à liɛ ma kpa, à ma e, ben à ma sisi. Ma bè: Mámɛ kè!

⁸ Ben à ma la, mámbe dé ũu? Ben ma wèàla ma bè Amaleki boriin ma ũ.

⁹ Ben à bèmɛ mà sɔazi mà a de, zaake à kú gaa lézime, baa kè a wée kpé kɛna fète.

¹⁰ Ben ma sɔzi ma à dè, zaake má dɔ eé fɔ à ble à lɛna gɛra dɔro. Ben ma à kífura kè à kuna sè kɔn zãa kè à danao, ben ma suonɛ kè ma dii.

¹¹ Ben Dauda a pókásáanɔ gà à kè, ben gbɛ kè aɔ kúonɔ n pónɔ kékɛ se.

¹² Aɔ Solu kɔn a né Yonatáo gana ɔɔ dɔ kɔn Dii gbɛ Isarailinɔ, zaake zì n blé. Wée'i bòrɔmma, ben aɔ lé yì ai uusie.

¹³ Dauda gɔkparɛ kè à baaru pì kpànɛ là à bè: N bɛɛ kú mámɛ? Ben à bèɛ: Bòamɔ nén ma ũ, Amaleki boriin.

¹⁴ Ben Dauda à là à bè: À kè dia kína kè Dii kà dɛna vĩa e n kúroo?

¹⁵ Ben Dauda a gɔkparɛnɔ doke sisi à bè: N à lé n dɛ se. Ben à à là à dè.

¹⁶ Zaake Dauda gĩake à bèɛ: N n zĩnda dèmɛ. N zĩnda lé bé à n da yān, n bè n kína kè Dii kà dè.

Sósobile kè Dauda si Solu kɔn Yonatáo ga yā musu

¹⁷ Dauda sósobi lè kè si Solu kɔn a né Yonatáo ga yā musu.

¹⁸ À bè wà lè pì dada Yudanone. À kú Yasa takadan.

¹⁹ Isarailinɔ gakuideenɔ gaga sɔsɔgɛɛzi, gɔsagbãaanɔ ii òmɛ!

²⁰ Àton à baaru kpá Gata zédaanlo, lè Filisitini nɔgbɛnɔ tón à pɔnnaa kero yānzi.

Àton à kpàakpa kɛ Asakelɔniro, lè gɛfɔɔde nénɔgbɛnɔ tón áyuwi kero.

²¹ Kpíi tón kpá Giliboa gbɛ musua dɔro, lou tón ma buraa kè aɔ kú gweenɔa dɔro, gwen wà ɔ sɔ gɔsagbãaanɔ sɛngbangonɔzi, nósi dɔkɔna Solu sɛngbangoa lé zè!

22 Kè wèe gōsagbāaa aru fāa guua,
wèe í gbèèè paraa,
Yonatā kàzuri pāsī è kpèè gwaro,
Solu fēèdade pāsī è su koriro.

23 Solu kōn Yonatāo,
gbē maa yenzideenome!
Aōe kēkōa wēndi ke gaanlo.

Aō wāaa de kúunola,
aō gbāaa de músunola.

24 Isaraili nōgbēnō,
à wēè'i kán Solu ga yā musu.

À bisa tēaa yīare kōn nōmaablebōnō,
à a pókāsāanō kēkēare kōn zāblebō kè wà pì kōn vuraonō.

25 Gōsagbāaanō ii ò zīlan fá!
Yonatā daena gè ù sīsīgēzi.

26 Ma gbē Yonatā,
ma gō nawēa guu n yānzi,
í maame wāsawasa.
Yenzi kè í vímao sáa víro,
à de nō yenzila.

27 Gōsagbāaanō ii ò fá!
Aō gōkēbōnō kàate.

2

Dauda kana Yudanō kpatan

1 Beee gbera Dauda Dii là à bè: Mà gá Yuda wétēnō doke guu? Dii bène à gá, ben Dauda èara à à là à bè: Mákpan mà gán? Dii wèàla à bè: Èblōnu kpa.

2 Ben Dauda gāa gwe kōn a nō mēn plaaanō, Yēzerili gbē Ainaama kōn Nabala gyaanō Abigaili, Kameli gbēo.

3 Dauda gāa kōn gbē kè aō kúonō dō, baade kōn a bēdeenō, ben aō vèè Èblōnu kōn à lakutunō.

4 Ben Yudanō gbēnsinō mò wà nōsi kù Dauda mīa gwe, aō à kà Yudanō kína ũ.

Kè Dauda mà Yabesi Giliadadeenō bé wà Solu vīi,

5 à gbēnō zīmīma, aō gāa wà bēínē: Dauda bè Dii aubarika daagu, kè a gbēkēè kè Solu a diinē a à vīi.

6 Dii gbēkē yā kōn náanē yāo kēare. Mapi sō mé à maaa kēare kè a yā pì kè yānzi.

7 Tia sa àgō gbāa à kùgbāaa kē. A dii Solu gà ben Yudanō ma ka í kína ũ.

8 Nēre né Abana, Solu zìkpēenō gbēnsi gīake à gāa se kōn Solu né Isiboseo Manaimu.

9 Ben à à kà kí ũ Giliada būsun kōn Asa boriinō būsuo kōn Yēzerilio kōn Èflaimu boriinō būsuo kōn Bēyāmi boriinō būsuo kōn Isarailinō būsuo kpaaanō píngi.

10 Solu né Isibose wē baplaadee guun à gō Isarailinō kína ũ. À kí blè wē plaa. Yudanō sō, Daudan aō zēo.

11 Dauda kí blè Yudanōnē zaa Èblōnu ai wē swēēplaa kōn mō swēēdoōo.

Isarailinō zìkana kōn Yudanō

12 Nēre né Abana kōn Solu né Isibose zìkpēenō bō Manaimu wà gāa Gibiō.

¹³ Zeruya né Yoabu kɔ̃n Dauda zìkpɛɛnɔ fɛɛ wà gàa dañlɛ Gibiɔ̃ íkaekii saɛ. Aɔ̃ gáli doo kú í baa kè kpa, aɔ̃ gáli doo kú í baa kãa kpa.

¹⁴ Ben Abana bè Yoabune: Ñ tó gɔ̃kpare kenɔ fɛɛ kɔ̃zi wà gwa. Ben Yoabu bè: Aɔ̃ gá.

¹⁵ Ben Beyãmi zìkarinɔ fɛɛ gɔ̃ɔn kuri awɛɛplaa Isibose pɔ̃ ù, ben Dauda zìkarinɔ fɛɛ gɔ̃ɔn kuri awɛɛplaa se.

¹⁶ Baade ɔ̃ kà a ɔ̃sikari daa mìkpɛɛzi, ben aɔ̃ kɔ̃ zɔ̃zɔ̃ kɔ̃ gbàntɛa kɔ̃n fɛɛo aɔ̃ lɛɛ ledolɛ. Ben wà tɔ̃ kpà Gibiɔ̃ guu pìnɛ Fɛɛlennabura.

¹⁷ Zì kè wà kà zì beeeaa pásì maamaa, ben Dauda zìkpɛɛnɔ zì blè Abana kɔ̃n Isarailinɔa.

¹⁸ Zeruya négɔ̃gbɛ gɔ̃ɔn aagɔ̃ɔnɔ kú gwe, Yoabu kɔ̃n Abisaio kɔ̃n Asahelio. Asaheli sɔ̃ bà nna lán zɔ̃ bà.

¹⁹ Ben à pɛɛ Abanazi, èɛ liɛ ɔ̃plazi ke ɔ̃zeziro.

²⁰ Kè Abana a kpɛɛ gwà à à è, ben à bè: Asaheli, mbe gweɔ̃? À wèàla à bè: Mámbeel!

²¹ Ben Abana bènɛ: Ñ liɛ n ɔ̃plaazi ke ɔ̃zeɛzi, ñ gɔ̃kparenɔ doke kú ñ à pɔ̃nɔ sía. Mɔ̃de Asaheli e zɛnɛro.

²² Abana èara à bènɛ do: Ñton sɔ̃maziro. Ñ yezi mà n den yɔ̃? Tó ma n de, mé we wa wéɛ ke siigɔ̃ kɔ̃n n vîi Yoabuo dɔ̃ɔ?

²³ Mɔ̃de Asaheli gí, èɛ zɛnɛro, ben Abana à zɔ̃ a gbɛɛɛn kɔ̃n a sári páo ai à bɔ̃ kpɛɛ kpa. Gwen à lɛɛn à gà gɔ̃ɔ. Kè baade píngi kà guu kè à lɛɛ à gà pìn, aɔ̃ zè wèɛ gwaa.

²⁴ Ben Yoabu kɔ̃n Abisaio pè Abanazi ai ɔ̃fántɛ gàa à gèɔ kpén. Aɔ̃ kà Ama sìsì kè kú Gia ɔ̃fántɛbɔ̃ɛ kpa Gibiɔ̃ gbáa zén.

²⁵ Beyãmi boriinɔ kàkɔ̃a Abanazi gáli do, ben aɔ̃ gàa wèɛ gii kɔ̃n ñ zĩndao sìsì musu.

²⁶ Ben Abana lé zù Yoabuzi à bè: Wé zɛ kɔ̃dedɛnaneroo? Ñ dɔ̃ kè yà pì è mì de kɔ̃n pɔ̃siaaoroo? Né o n gbɛ̃nɔnɛ aɔ̃ zɛwe aɔ̃ eara wà tároo?

²⁷ Ben Yoabu wèàla à bè: Ludaa kuu! Tó nɛɛ lé sí yáro, ma gbɛ̃nɔ è zɛarero ai gu gá dɔ̃o.

²⁸ Kè Yoabu kuru pè, ben à gbɛ̃nɔ kámma bò, aɔ̃ɛ gá Isarailinɔa zìlɔ dɔ̃ro.

²⁹ Gwãavĩ beeeaa Abana kɔ̃n a gbɛ̃nɔ táa ò sɛn aɔ̃ bikù Yodaa, ben aɔ̃ dɔ̃ swadɔ̃zi ai aɔ̃ gàa wà kà Manaimu.

³⁰ Kè Yoabu sù kɔ̃n pɛna Abanaao, ben à a zìkpɛɛnɔ kàkɔ̃a ñ píngi. Dauda gbɛ̃nɔ té gɔ̃ɔn baro dosai bé wà kuuro, Asaheli baasi.

³¹ Aɔ̃ Beyãmi kè aɔ̃ kú kɔ̃n Abanaonɔ dɛdɛ gɔ̃ɔn wàa do kɔ̃n basɔ̃raagɔ̃ɔ.

³² Aɔ̃ Asaheli gè sè aɔ̃ vîi à de miran Betelemu. Ben Yoabu kɔ̃n a gbɛ̃nɔ táa ò gwãavĩ aɔ̃ kà Eblɔ̃nu gudɔ̃nɔa.

3

¹ Zì kè Solu bɛdeɛnɔ kà kɔ̃n Dauda bɛdeɛnɔ gí kè. Dauda gbáaa e kaara, Solu bɛdeɛnɔ sɔ̃ gbáaa e lagoo.

Dauda négɔ̃gbɛnɔ

² Négɔ̃gbɛ kè Dauda ì Eblɔ̃nɔnɔ tón yè. À káaku tón Aminɔ. À da tón Ainaama, Yɛzerilì gbɛ̃mɛ.

³ À plaade tón Kiliabu. À da tón Abigaili, Nabala gyaanɔ Kameli gbɛ̃mɛ. À aagɔ̃de tón Abusalomu. À da tón Maaka, Gesuu kína Talamai néme.

4 À siigɔde tɔn Adonia. À da tɔn Agi. À sɔɔrode tɔn Sefatia. À da tɔn Abitali.

5 À swɛɛdode tɔn Itiriamu. À da tɔn Egela. Dauda nɔɔnɔ né pɛnɔ i Eblɔnumɛ.

Abana nana Daudaa

6 Gurɔɔ kɛ Solu bɛdeenɔɔ e zɪ kaa kɔn Dauda bɛdeenɔ, Abana e gbɔa kɔu Solu bɛdeenɔ guu.

7 Solu nɔ yigisai vɪ yɔ, à tɔn Rizipa, Aya nɛmɛ. Isibosɛ bè Abanane: N kɛ dia n daɛ kɔn ma de nɔɔɔ?

8 Abana pɔ fɛ maamaa Isibosɛ yɔ pɪ yɔnzi à bè: Gbɛɛ gɛn ma ũ Yudanɔ kpaɔ? Mɛɛ gbɛkɛɛ kɛɛ n de Solu bɛdeenɔnɛ kɔn à dɔaronɔ kɔn à gbɛnnanɔ ai kɔn a gbɔao. Mɛɛ n na Daudane a ɔzɪro, ben nɛɛ ma taari ee nɔgbɛ pɪ yɔ musu saa?

9 Tó mɛɛ lé kɛ Dii gbɛ Daudane kɛnɛro, Luda yɔ kɛmɛ pásipási.

10 Mɛ kpata sí Solu bɛdeenɔa mà tó Dauda gɔ Isarailinɔ kɔn Yudanɔ kɪna ũ sɛna zaa Dani ai à gá pɛo Bɛɛɛbaa.

11 Isibosɛ e sí à wɛ Abanala dɔro, kɛ èɛ vɪa kɛɛɛ yɔnzi.

12 Abana gbɛnɔ zɪ Daudaa kɔn a tɔo à bènɛ: Dé bé à bùsu vɪi? Wà ledole kɛ, mé dɔnle lɛ Isarailinɔ bà e àgɔ kúnyo n pɪngi.

13 Ben Dauda bè: À maa, mé ledole kenyo, mɔde yɔ mèn doon mɛɛ gbekaamma. Tó nɛɛ mɔɔ ma gwa, tó nɛɛ mómɛ kɔn Solu nɛnɔgbɛ Mikalaoro, nton tó wa wɛɛ sikɔlɛro.

14 Dauda lɛkpásá kɛ Solu né Isibosɛnɛ à bè: N ma naɔ Mikala sukpamɛ. Ma anzure blɛ kɔn Filisitininɔ gɛfɔɔ mèn basɔɔro.

15 Ben Isibosɛ gbɛnɔ zɪ, aɔ nɔgbɛ pɪ sí a zɔ Palatieli, Laisi nɛa.

16 Ben à zɔ pɪ e gaao à tézi ai Bahurimu, èɛ ɔɔ dɔɔ. Ben Abana ònɛ à ɛara à tá, ben à èara.

17 Abana yɔ ò kɔn Isaraili gbɛnsinɔ à bè: Zaa zi ée wetɛɛ Dauda gɔ de a kɪna ũ.

18 À à ká sa, zaake Dii lé gbɛnɛ à bè, é a gbɛ Isarailinɔ bɔ Filisitininɔ kɔn nɪ ibɛɛnɔ ɔzɪ n pɪngi a zɔblɛri Dauda pɪ gázimɛ.

19 Abana yɔ pɪ dà Beyámi boriinɔnɛ nɪ swála dɔ. Ben à gàa Eblɔnu, lɛ à yɔ kɛ à kɛ Beyámi boriinɔ kɔn Isarailinɔnɛ pɪ o Daudane.

20 Kɛ à kà Dauda kiia zaa Eblɔnu kɔn gɔɔn baroo kɛ aɔ kúonɔ, ben Dauda pɔnna pɔblee kɛnɛnɛ.

21 Ben Abana bè Daudane: Ma dii kí, n tó mà fɛɛ mà gá mà Isarailinɔ kakɔanne n pɪngi, lɛ aɔ ledole kenyo, nɛgɔ de bùsu kɛ n pɔɔ yezi pɪngi kɪna ũ. Ben Dauda Abana gbàɛ, à tá aafia.

Abana dena

22 Zɪ beɛɛa Yoabu kɔn Dauda gbɛnɔ sù kɔn lɛɛmmanao. Aɔ pɔnɔ sì gbɛnɔa maamaa aɔ sùo. Abana kú kɔn Daudao gwe dɔro, zaake à à gbàɛ, à tá aafia.

23 Kɛ Yoabu kɔn zɪkari kɛ aɔ kúonɔ kà, wà ònɛ Nɛɛɛ né Abana mò kɪna gwa, ben à à gbàɛ à tá aafia.

24 Ben Yoabu gàa à kɪna lè à bè: Bɔ yɔn nɪ kɛ gwee? Kɛ Abana mò n kiia, bɔyɔnzi n tò à tàzi?

25 N Nɛɛ né Abana dɔroo? À mò ɔndɔɔ kenzi, lɛ à e àgɔ n gágurɔɔ kɔn n sugurɔɔ dɔ kɔn n yákenanɔ pɪngi.

26 Kɛ Yoabu bɔ Dauda kiia, ben à gbɛnɔ zɪ, aɔ pɛɛ Abanazi. Aɔ à lè Sira lɔgɔ kiia, ben aɔɔɛ suuo, mɔde Dauda à yɔ dɔro.

27 Kɛ wà kà kɔn Abanao Eblɔnu wɛɛɛ bɪlɛa, ben Yoabu à sìsɪ lándɔ à yezi à asiiyá onɛ bà, ben à à zɔ a gbɛɛn, à à dè. À dɔaro Asaheli dena gɛɛn à bòa gwe.

²⁸ Beee gbera kè Dauda mà, à bè: Mapi kòn ma kíkεεo, mégõ taari ví Diine Nεε né Abana dena yā musuro.

²⁹ Yā pì é wí Yoabu musurnε kòn à de bεdeenɔ ní píngi. Yoabu bεdeenɔ égõ kuu kεntudee ke kusu ke ερε ke gbε kè zĩ à blè ke nɔadεri sairo.

³⁰ Yoabu kòn Abisaio Abana dè, kè àmbe à ní dāaro Asaheli dè zĩlan zaa Gibiɔ yāni.

³¹ Ben Dauda bè Yoabune kòn gbε kè aɔ kúonɔ ní píngi: Á a pókásáanɔ gága à kéké, à uta kāsáanɔ dada, àgõ té aε kòn Abana gεo kòn ɔɔ dɔɔo. Kí Dauda sɔɔ té ní kpεε.

³² Ben wà à v̄i Eblonu gwe. Kína sósobi ɔɔ dò gbāngbān Abana miraa, ben baade píngi ɔɔ dò se.

³³ Ben kína sósobile kèkii sì Abana yā musu à bè: Abana gana lán m̄isaidee bà maan gweɔ?

³⁴ Wèe n gā yinnε n kpεε kparo,

wèe gata kpánneɔ,

n ga lán gbε kè gè zaakerinɔ ɔzĩ bà.

Ben baade píngi àara wà ɔɔ dò dɔ.

³⁵ Baade píngi mò wà ò Daudanε à pó ble ai guu gõ gá si, m̄ode à ladà à bè: Tó ma buredi ke pób̄le ke dà ma lén ɔfántε gēna kpén sai, Luda yā kemε pásipāsī.

³⁶ Baade píngi wéε tē yā pizi, ben à kēf̄nε maa. Yā kè kí e kεε píngi è ke gbēnɔne maame.

³⁷ Zĩ beee Dauda gbēnɔ kòn Isarailinɔ píngi dò sa kè kí lé kú Nεε né Abana dena yānlo.

³⁸ Ben à bè a gbε p̄inɔne: Á d̄s kè Isaraili d̄n'aεde bíta gā gbàaroo?

³⁹ Mamɔma s̄s, baa kè Luda ma ka kí ũ, ma busa gbàa. Zeruya né p̄inɔ yākεna pásī dε ma p̄óla. Dii bé eé fia bo zaakerine a zaa lén.

4

Isibose dena

¹ Kè Solu né Isibose mà Abana gā Eblonu, à ká gā, ben Isarailinɔ gè bídi guu ní píngi.

² Solu né pì zìkpε gbēnsinɔ ví ḡon plaa, à doo tón Baana, à doo s̄s Rekabu. Beero gbε Rimɔ, Beyāmi bori nénɔmε. Wà Beero diε Beyāmi bùsu p̄ó ũ yāme,

³ zaake Beerodeenɔ bàà lè wà tà Gitaimu aɔɔ kú gwe ai kòn a gbàao.

⁴ Solu né Yonatā s̄s né ví ερε ũ. Gurɔ kè né pì kà wè s̄ɔɔro, ben Solu kòn Yonatāo gana Yezerili baaru s̄s. Kè à gwàri à sè èε bàà lεεo, à wāna guun né pì p̄itia à lεε. Bee bé à tò à ερε kũ. Á tón Mεfibose.

⁵ Beero gbε Rimɔ né p̄inɔ Rekabu kòn Baanao fεε, ɔfántε gbāaazin aɔ kà Isibose bε, gurɔ kè èε i fāantε oo.

⁶ Ben Rekabu kòn a dāaro Baanao gè kpén aɔɔ kè lánd̄s wèe gaa p̄ówεε kɔɔ bà.

⁷ Kè aɔ gè kpén, Isibose daena a gádoa, ben aɔ gèzi kpéne guu aɔ à z̄s wà dè. Ben aɔ à m̄i z̄s aɔɔ sè wà tào. Aɔ p̄ε Yoda s̄n, ben aɔ t̄aa ò ai guu gāa à dòo.

⁸ Aɔ mò Dauda kiia Eblonu kòn Isibose m̄io aɔ bène: N̄ gwa, n ibεε Solu kè à wète à n dε né Isibose m̄in yè. Wa dii kí, Dii ḡεε b̄on̄ne Solu kòn a boriinɔa gbàa.

⁹ Dauda wēn̄la à bè: Dii kuu! À ma b̄o ma nawēakεna guu píngi.

¹⁰ Kè gbēke mò ma kiia Zikilaga yā à bè Solu gā, èε daa baaru nnaan éε kpaa, ben ma à kũ má dè. À baaru àren gwe.

¹¹ Debeelana lán amɔa gbɛ zaaano a taarisaidée dè a gádoa a kpén nà, mé à dɛna gɛɛ boawa mà a wèndi bɔ se.

¹² Ben Dauda yá ò a gbɛnɔnɛ, ben aɔ́ n̄ dɛdɛ. Aɔ́ n̄ ɔla kɔn n̄ gbálanɔ zòzò, ben aɔ́ n̄ gɛnɔ lògo Eblonu ítókii saɛ. Ben wà Isibose mì sè wà vɛi Abana miran zaa Eblonu.

5

Dauda kana Isarailinɔ kpatan

¹ Isarailinɔ mò n̄ boriia n̄ píngi Dauda kiia zaa Eblonu aɔ́ bè: Wa aru dɔnkɔmɛ.

² Zaa zi gurɔ kè Solu dɛ wa kí ũ, m̄be nɛɛ dɔwe aɛ zìlan, gana kɔn sunao. Ben Dii bènnɛ, m̄be nɛgɔ dɛ a gbɛ Isarailinɔ dɔn'aɛdee ũ, aɔ́ kína ũ.

³ Kè Isaraili gbɛnsinɔ mò kí Dauda kiia zaa Eblonu n̄ píngi, gwen à lɛdole kɛnnyo Dii aɛ, ben aɔ́ n̄sí kù à m̄ia aɔ́ à kà Isarailinɔ kpatan.

⁴ Dauda kè wè baaakuri gurɔ kè à nà kíblena, à vɛɛ kpatan wè baplaa.

⁵ À kí blè Yudanɔnɛ zaa Eblonu wè swɛɛplaa kɔn mɔ swɛɛdoo, ben à kí blè Yudanɔnɛ kɔn Isarailinɔ píngi zaa Yerusalemu wè baaakuri awɛɛ'aagɔ.

⁶ Kí kɔn a gbɛnɔ gàa Yerusalemu lɛ à zì ká kɔn Yebusi kè aɔ́ kú gweɛnɔ. Ben aɔ́ bè Daudanɛ: Né gɛ kèro, baa vɛlanɔ kɔn ɛɛnɔ aɛé pémma. Aɔ́ɛ daa Dauda é è a gɛ gwero.

⁷ Kɔn beeeo Dauda wéte bíidee kè wè sísi dɔ Zayɔn pì sì, ben à gɔ à wétedaa ũ.

⁸ Zì beeeo Dauda bè: Tó gbɛ yezi à Yebusinɔ dɛdɛ, séde à gɛ íze kè wà yò gbèn guu, éé ɛɛnɔ kɔn vɛa pìnɔ le. Dauda ibɛɛnɔmɛ. Bee yānzi wè be, vɛlanɔ kɔn ɛɛnɔ é gɛ kíbéro.

⁹ Ben Dauda bɛɛ kù wéte bíidee pì guu, à a zìnda tó kpànɛ, Dauda Wéte. À kpénɔ bòbo à ligazi ai gura kè wà wèɛ tatan, wè be Milo.

¹⁰ Dauda gbáaa e kaara, zaake Dii Luda Zìkpɛdee kúo.

¹¹ Taya kí Hiramú gbɛnɔ zì Daudaa kɔn sida línɔ kɔn lí'arinɔ kɔn gbè'arinɔ, ben aɔ́ bɛɛ bònɛ.

¹² Ben Dauda dɔ́ sa kè Dii a ka Isarailinɔ kí ũmɛ, bensɔ́ à a kpata kàaraare kè Isarailinɔ dɛ Dii gbɛnɔ ũ yānzi.

¹³ Dauda bɔna Eblonu gbera à èara à nɔ pāndɛnɔ sè à kàara Yerusalemu dɔ kɔn nɔ yìgisainɔ, ben à nɛgɔgbɛnɔ kɔn nɛnɔgbɛnɔ ínɔyo.

¹⁴ Nɛgɔgbɛ kè à n̄ í Yerusalemu pìnɔ tón yè: Samua, Sobabu, Natā, Sulemanu,

¹⁵ Ibaa, Elisua, Nefegi, Yafia,

¹⁶ Elisama, Eliada kɔn Elifeletio.

¹⁷ Kè Filisitininɔ mà wà Dauda kà Isarailinɔ kí ũ, ben aɔ́ gàa wèɛ wetɛɛ wà à dɛ n̄ píngi. Kè à n̄ baaru mà, ben à gàa sète pòrɔtu.

¹⁸ Filisitininɔ zì'ɔ pòro Refaimu guzuren,

¹⁹ ben Dauda Dii là à bè: Mà gá mà lɛɛ Filisitininɔ, né n̄ namɛ ma ɔzì? Ben Dii wèlà à bè: Ñ gá, mé n̄ nanne n ɔzì.

²⁰ Ben Dauda gàa Baali Perazimu, à zì blènm̄a gwe. Ben à bè: Dii dòmɛ aɛ, à bɔ à mò ma ibɛɛnɔzi bùi lán í è guu fɔ nà. Ben à tó kpà guu pìne Baali Perazimu.

²¹ Filisitininɔ n̄ tãanɔ tò gwe, ben Dauda kɔn a gbɛnɔ sèɛ wà tào.

²² Filisitininɔ èara wà mò dɔ, aɔ́ zì'ɔ pòro Refaimu guzuren.

²³ Ben Dauda àara à Dii là dɔ. Ben Dii wèàla à bè: Ìnton gánzi súusuro. Ìn liganzi kpɛɛ kpa ò lééríma kpè líkpɛ saɛ.

²⁴ Tó a kɛsɛ kǐi mà lí pínɔ musu, à kɛ kpakpaa, zaakɛ mámbe ma bɔ ma dɔare aɛ gwe, lɛ mà zǐ bleare Filisitini zǐkpɛɛnɔa yǎnzi.

²⁵ Dauda kè lán Dii ònɛ nà, ben à zǐ blè Filisitininɔa sena za a Gibiɔ ai à gàa pé Gɛzaa.

6

Suna kǒn Dii àkpátio Yerusalem

¹ Dauda àara à Isaraili kè à ò sɛnɔ kàkɔa gɔɔn bɔrɔ baaakuri.

² Ben à fɛɛ à dànyo zén, aɔ gàa Baala kè kú Yuda bùsun, lɛ aɔ Luda àkpátí sé wà suo. Dii Zǐkpɛde ègɔ vɛɛna kpatan àkpátí pì malaika dèbɛdeenɔ dagura, bee yǎnzín wè be à tɔ kúazi.

³ Aɔ àkpátí pì dà zùgoro dufu guu Abinadabu bɛ sìsǐ musu, ben aɔ dào zén. Abinadabu nénɔ Uza kǒn Ahioo bé aɔɔe dɔɔ zùgoro pìzi,

⁴ Luda àkpátí kún. Ahio bé à té aɛ,

⁵ ben Dauda kǒn Isarailinɔ e ɔ wǎa ò pínɡi Dii aɛ ò gbǎa zaka lén kǒn lèsinao. Wèe mɔrɔ lɛɛ kǒn kúuo kǒn sɛgɛsɛgɛo kǒn fagao kǒn sɛgɛo.

⁶ Kè aɔ kà Nakɔ ésegbɛkíia, zúnɔ gɛn sì, ben Uza ɔ bɔ à nà Luda àkpátia.

⁷ Ben Dii pɔ fɛzi, à à lè a dè àkpátí saɛ gwe dà kè à kè yǎnzi.

⁸ Dauda nòsɛ yàka, kè Dii pɔ fɛ Uzazi yǎnzi, ben wè guu pì sìsǐ Pɔfɛ'uzazi ai kǒn a gbǎao.

⁹ Zǐ beee a vía Dauda kù Dii yǎ musu à bè: Dian mé kɛ nà mà Dii àkpátí sé mà táo?

¹⁰ Ben èe wɛ à táo a wéte guu dɔrɔ, à lɛ à tàò Gata gbɛ Ɔbedi Èdɔmu bɛ.

¹¹ Dii àkpátí kú à bɛ ai mɔ aagɔ, ben Dii aubarika dàn kǒn à bɛdeenɔ ò pínɡi.

¹² Wà bè kí Daudanɛ: Dii aubarika dà Ɔbedi Èdɔmu bɛdeenɔ kǒn pɔ kè à víno pínɡi a àkpátí yǎnzi. Ben Dauda gàa gwe, à Luda àkpátí sè èe suuo a wéte guu kǒn pɔnnaao.

¹³ Kè gbɛ kè aɔ Dii àkpátí senanɔ gbá sè gɛn swɛɛdo, ben Dauda saa ò kǒn zùswareeo kǒn zúnɛ bɔrɔ mèkpanao.

¹⁴ Dauda sa'o'uta dana, èe ɔ wǎa Dii aɛ a gbǎa zaka lén.

¹⁵ Àpì kǒn Isarailinɔ pínɡi e suu kǒn Dii àkpátio, aɔɔe pɔnna wii lɛɛ, aɔɔe kuru pɛɛ.

¹⁶ Kè Dii àkpátí e gɛɛ Dauda wéte guu, ben Solu né Mikala e tɔɔte gwaa windo guu. Kè à è kí Dauda e vívǐ èe ɔ wǎa Dii aɛ, à kya kàn a swè guu.

¹⁷ Kè wà sù kǒn Dii àkpátio, wà diɛ a gbɛn bisakutaa kè Dauda dònɛ guu. Ben à sa'opɔ kè wè ká tén à té kú ò Dii aɛ kǒn kennakɔ sa'opɔɔ.

¹⁸ Kè à saa ò à yǎa, à sa maaa ò gbɛnɔnɛ kǒn Dii Zǐkpɛde tɔo.

¹⁹ Ben à buredi kpàatɛte Isaraili kè aɔ kakɔana gweenɔnɛ kɔɔ doodo gɔgbɛnɔ kǒn nɔgbɛnɔ ò pínɡi kǒn damina kàrao mèn doodo kǒn geepi kàrao mèn doodo.

²⁰ Kè Dauda e suu bɛ lɛ à sa maaa o a bɛdeenɔnɛ, ben Solu né Mikala bɔ à gàa à dààlɛ à bè: Mmɔn Isarailinɔ kína, gbɛ bèɛde yǎn ò kè gwe gbǎa? N n zǐnda mè òdɔa n òba nɔgbɛ zǐkerinɔnɛ, lán wísaidɛ è a zǐnda mè ɔdɔa hɛ nà.

²¹ Ben Dauda bè Mikalanɛ: Diin ma ɔ wǎnɛ. Dii bé à ma sɛ n de kǒn a bɛdeenɔ gɛɛ ũ, à ma kɛ a gbɛ Isarailinɔ dɔn'aɛdɛ ũ.

²² Mé gbē futa yā kē de beeela, mé ma zīnda kēsā n ena guu, mōde nōgbē zīkeri kē n tērma pīno bé ašē ma bēe kē.

²³ Solu né Mikala sōo e né iro ai à gāa à gā o.

7

Luda légbēna Daudane

¹ Kē kī vēe a bē, Dii à bō ibēe kē aōo ligazino ɔzī à à gbà Ìampakii,

² ben kī bē annabi Natāne: Á'a! Kpé kē wà dō kōn sida líon mégō vēeen, Luda àkpati gō diena bisakutaan-š?

³ Natā wēala à bē: Lán à kēnne nà n kē, zaake Dii kúnyo.

⁴ Gwāavī beee Dii yā sù Natāa à bē:

⁵ N gā n o ma zòbleri Daudane kē ma bē, àmbē eé kpé kē mégō kún dōmēro.

⁶ Zaa gurɔ kē ma Isarailino bōe Igipiti ai gbāa mēe bēe kùro. Mēgō sōki kpákpaame, bisakuta bé ma kúkii ũ.

⁷ Guu kē ma sōki kpákpan kōn ma gbē Isarailino n píngi mēe dōn'aedeeno diē aō dōñne ae. Má ò n gbēkene, à kē dia ēe kpé dōmē kōn sida líoro zikiš?

⁸ N gā n o ma zòbleri Daudane, mamoma Dii Zīkpēde ma bē, ma à sē sādákiaa lē àgō de ma gbē Isarailino dōn'aedee ũ.

⁹ Má kúo guu kē à gāan píngi, ben ma à ibēeno dēdene. Mé à tó bō maamaa sa, eégō kú anduna tōdeeno té.

¹⁰ Mé būsú kpá ma gbē Isarailino, mé n káen, ašē vēen n pō ũ. Aō làakari gō kpaena. Gbē zaaano é e wà wēe tāmma lán aō wēe tāmma káaku

¹¹ gurɔ kē ma dōn'aedeeno diēñne nà dōro. Mé à bō a ibēe pīno ɔzī n píngi.

Mamoma Dii mēe oone, māmbe mé ua péene à boriino gbāa'ekii ũ.

¹² Tó à gurɔ pápa à gā, mé à borii kē bō à mēn ke sé lezī, mé à kpá kpatan.

¹³ Api bé eé kpé dō kē ma tó égō kúa, mé à kpatablēna gbá péē, eégō kī blee ai gurɔ píngi.

¹⁴ Mēgō denē De ũ, eégō de ma né ũ. Tó à taari kē, mé wēe taa kōn gōome, lán gbēntee ē gbē gbē nà.

¹⁵ Mōde ma gbēke é kēkōa lán má kēkōa kōn Solu kē má à bō Dauda aezī nàro.

¹⁶ À boriino égō kpata blee gurɔ píngi. À kpata pì égō yāana vīro.

¹⁷ Ben Natā yā pì gbà Daudane lán Dii òne nà píngi.

Dauda wēekena Diia

¹⁸ Ben kī Dauda gē à vēe Dii ae à bē: Dii Luda, bón ma ũu? Dénon ma bēdeeno ũ kē n ma ka gwena kē takaa?

¹⁹ Dii Luda, bee né yā nēngome n kiia, ben n mamoma n zòbleri borii kē ašégō kú ziaano yā ò dōš? Len neē keñne leš, Dii Luda?

²⁰ Dii Luda, mé bennē diamē dōš? Mamoma n zòbleri n ma dš.

²¹ N yā bíta pì kē lán n pōo yezi nà yā kē n ò yānzi, ben n tò mamoma n zòbleri má dš.

²² Dii Luda, n bíta fá! Weé gbēke lēkōzinyoro. N baasiro dii ke kuuro, lán wá ma kōn wa swāo nà.

²³ Dén weé lēkōzi kōn n gbē Isarailino? Anduna boriino té bori mēn doo pìn n bō n gaa n bō, lē ašgō de n gbēno ũ. N n zīnda tó bō, n yā bíta bōnsaeno kē n gbē pīnoñne, n pē bori kenōa kōn n taaño n gbē kē n n bō Igipitino aezī.

²⁴ N Isarailino diē ašgō de n gbēno ũ ai gurɔ píngi. Dii, n gō n Luda ũ.

²⁵ Dii Luda, lé kè ní gbè mamoma n zòblerine kòn ma boriino yā musu, ngō zīi kea guro pīngi. N kè lán ní ò nà

²⁶ le ò tó bō maamaa ai guro pīngi. Gbēno é be Dii Zikpe de bé Isarailino Luda ũ. Mamoma n zòbleri Dauda, né ma boriino kāsāa péé,

²⁷ zaake Dii Zikpe de Isarailino Luda, ní òme n bè, né ma ua péeme ma boriino gbāa'ekii ũ. Bee yānzi mamoma n zòbleri ma kùgbāaa kè ma wékeke kè kèmmazi.

²⁸ Dii Luda, mbe Luda ũ, n yā náane vī, ben n yā maaa kèno lé gbè mamoma n zòblerine.

²⁹ N aubarika da mamoma n zòbleri boriino n sa, n wée égō ténzi guro pīngi. Dii Luda, n yā ò n aubarika dà mamoma n zòbleri boriino n, aṣégō aubarika vī ai guro pīngi.

8

Dauda zìblena bori pàndenā

¹ Beee gbera Dauda zì blè Filisitininā à ní búsa à ní mēewi Gata siríma.

² À zì blè Māabunā, ben à tò aṣ dàe kō sae tōtōe. À bà yǎrma. Tó à gbē kè aṣo kú bà plaa dagura dèdè, è gbē kè aṣo kú bà do dagura tó bēe. Ben Māabunā gǔ Dauda zòblerino ũ, ben aṣégō tǎngba kpaane.

³ Dauda zì blè Reobo né Adadeza, Zoba kínaa, guro kè kí pì èara èe gaa ɔ tō Yuflati swasadeena.

⁴ Ben à à sǎgoronō kùkū mèn wāa sǎoro kòn sǎgorodeeno gǔon boro swēplaa kòn gbē kè aṣo tē kēseno gǔon boro baro. Ben à ní sǎno gbátikyanō zǔzǔ pīngi, mèn basoro bé aṣ bō.

⁵ Siria kè aṣo kú Damasakunō mò ɔ da Adadezaa, ben Dauda ní gbēno dèdè gǔon boro baro awēplaa.

⁶ À gudākparino diēdiē Siria būsun, ben aṣ gǔ à zòblerino ũ, aṣégō tǎngba kpaane. Dii tò Dauda zì blè guu kè à gāan pīngi.

⁷ Dauda Adadeza ibano vura sēngbangonō sēe à tào Yerusalemu.

⁸ À mǎgotē sēe bítabita Adadeza wéte kè wè sīsī Teba kòn Berotaio guu.

⁹ Kè Amata kí Tou mà Dauda zì blè Adadeza zìkpēeno ní pīngi,

¹⁰ ben à a né Adoramu zì í kpáa. À à sáabu kpà zì kè à blè Adadezaa yānzi, zaake Tou zì kào yā. Adoramu mò kòn vura póno kòn kondogi póno kòn mǎgotē póno,

¹¹ ben kí Dauda kàe Dii pó ũ lán à kè kòn borii kè à gbāaa blēmmano kondogi póno kòn vura póno nà pīngi,

¹² Edomunō kòn Māabunō kòn Amōnino kòn Filisitininō kòn Amalekinō. Len à kè le kòn pó kè à sī Zoba kí Adadeza, Reobo néao.

¹³ Len Dauda tó bō le. Kè à zì blè Siriano à sù, à Edomunō dèdè Guzure Wisideen gǔon boro baro plaaai.

¹⁴ Ben à gudākparino diēdiē Edomu būsun dō, ben Edomu pino gǔ à zòblerino ũ. Guu kè Dauda gāan pīngi Dii è tò à zì bleme.

¹⁵ Daudan Isaraili bori pīngi kína ũ, à yā maaa kè a gbēnoe a zéa.

¹⁶ Zeruya né Yoabun zìkpēeno gbēnsi ũ. Ailudi né Yosafatan baarukpari ũ.

¹⁷ Aitubu né Zadōki kòn Abiata né Aimelekion sa'orikino ũ. Serayan takadakēri ũ.

¹⁸ Yoyada né Benayan dogarinɔ gbɛnsi ũ. Dauda zĩnda nɛgɔgbɛnɔn a kpàasino ũ.

9

Dauda gbɛkɛɛ kena Mefibosene

¹ Dauda gbɛnɔ là: Solu bori kee e gɔroo? Má yezi mà gbɛkɛɛ kenɛ Yonatá yānzi.

² Solu bɛ zĩkeri ke kuu, à tɔn Ziba, ben wà à sisi kí Daudane. À à là à bè: Mbe Ziba ũs? À wèàla à bè: Ee, n zòblerin ma ũ.

³ Ben kí pì à là à bè: Solu bori ke kuu ai tiaʼs? Má yezi mà Luda gbɛkɛɛ kenɛmɛ. Ben Ziba wèàla à bè: Yonatá né ke kuu ai tia. Erɛmɛ.

⁴ Ben kí à là à bè: À kú máme? Ziba wèàla à bè: À kú Amieli né Maki bɛ zaalodeba.

⁵ Kí Dauda gbɛnɔ zì, ben wà m̀o.

⁶ Kè Yonatá né Mefibose, Solu dio kà Dauda kiia, à kùenɛ à dàɛ a puua. Ben Dauda bè: Mefibose! À wèàla à bè: N zòblerin ma ũ.

⁷ Ben Dauda bɛnɛ: Nton tó vía n kũro, zaake mé gbɛkɛɛ kennɛ n de Yonatá yānzime. Mé n dezi Solu buraano sukpanne píngi, nɛgaegɔ mɔɔ pɔ blemao guro píngi.

⁸ Mefibose kùenɛ à bè: Bɔn mamɔma n zòbleri ũ kè né ma wɛnda gwaa? Má dɛ lán gbɛɛ gè bàroo?

⁹ Ben kí Dauda Solu zĩkeri Ziba sisi à bènɛ: Pɔ kè dɛ Solu pɔ ũ kɔn à bɛdeenɔ pɔo píngi, má kpà n dii dioame.

¹⁰ Mpi kɔn n nɛnɔ kɔn n zĩkerinɔ, àgae à tɔɔtɛ zĩ kɛnɛ, à à pɔnɔ kekɛ, lɛ à è àgɔ kùsàɛ ví. N dii dio Mefibose égaegɔ pɔ blemao guro píngi. Ziba sɔ nɛgɔgbɛnɔ ví gɔɔn gɛro kɔn zĩkerinɔ gɔɔn baro.

¹¹ Ben Ziba bè kine: Yā kè ma dii kí ò mamɔma a zòblerinɛ, mé kɛ píngime. Ben Mefibose ègɔ pɔ blee kɔn kíó, à gɔ lán kina nɛnɔ doke bà.

¹² Mefibose nɛgɔgbɛ ví, à tɔn Mika, bensɔ Ziba bɛdeenɔ gɔ Mefibose zĩkerinɔ ũ n píngi.

¹³ À kú Yerusalemu, zaake ègɔ pɔ blee kɔn kíó guro píngime. Bensɔ ɛrɛn à ũ.

10

Dauda zìblena Amɔninɔa

¹ Beeɛ gɛra Amɔni kina gà, ben à né Anuni vɛɛ à gɛɛ ũ.

² Dauda bè: Mé gbɛkɛɛ kɛ Naasa né Anunine lán à de gbɛkɛɛ kɛmɛ yā nà. Ben Dauda a iba kenɔ zla, lɛ aɔ gá Amɔninɔ b̀sun wà à làakari kpáɛnɛ à de ga yā musu. Kè Dauda iba pino kà gwe,

³ Amɔni kineɔ bè n dii Anunine: Nɛɛ daa Dauda gbɛnɔ zĩmma n de gè kpedana yānzi lɛ à n làakari kpáɛnnen yó? À n zĩ lɛ aɔ mɔ wa wɛtɛ asii gwame, lɛ aɔ ɛara wà mɔ wà wɛtɛ ble zlo.

⁴ Ben Anuni Dauda iba pino kùkù à n létanka kà bò kpadokpado, à n pókásáano zòzò n pòroɔ dagura, ben à n gbáɛ.

⁵ Kè wà ò Daudane, ben à gbɛnɔ zì aɔ gá danlɛ, zaake wí n kù maamaa. Aɔ bèrine: Kí bè, à vɛɛ Yeriko ai a létanka kà kú, é gbasa à su.

⁶ Kè Amɔninɔ è Dauda ye n kázi doro, ben aɔ fīa bò gbɛnɔnɛ lɛ aɔ zì káinne: Siria kè aɔ kú Betereobu kɔn Zobao kè aɔ tɛ kɛsenɔ gɔɔn boro baro kɔn kí Maaka zĩkpɛɛnɔ gɔɔn boro do kɔn Tobudeenɔ gɔɔn boro kuri awɛɛplaa.

⁷ Kè Dauda mà lè, ben à Yoabu gbàrɛ́má kɔ́n zìkarinɔ́ ń píngi.

⁸ Amɔ́ninɔ́ bò wà zì'ɔ̀ pòrò ń wéte bīlɛ́a, ben Zoba kɔ́n Betereobuo Siriano kɔ́n Tobudeenɔ́ kɔ́n Maaka gbɛ́nɔ́ kú sɛ́n ńtɛ́ɛ.

⁹ Kè Yoabu è wà zì'ɔ̀ pòrò a aɛ kɔ́n a kpɛ́ɛo, ben à Isaraili zìkari maaano plèplè à ń kpáatete aɔ́ gá lée Sirianaɔ́.

¹⁰ Ben à zìkari kpaaano nà a dàaro Abisaine a ɔ̀zì, ben à ń gbáɛ aɔ́ gá lée Amɔ́ninɔ́a.

¹¹ À bè: Tó Siriano gbáaa e ma fuu, ń mɔ́ ń ɔ́ dama. Tó Amɔ́ninɔ́ gbáaa e n fuume sɔ́, mé mɔ́ mà ɔ́ damma.

¹² Ngɔ́ gbáa, wà gɔ́gbɛ́kɛɛ kɛ wa gbɛ́nɔ́ kɔ́n wa Dii wétenɔ́ yá musu. Dii é yá kè kɛ́nɛ maa kɛ.

¹³ Ben Yoabu kɔ́n zìkari kè aɔ́ kúonɔ́ gàa Sirianaɔ́ kɔ́n zìo, ben Siria pìno bàa lèñɛ.

¹⁴ Kè Amɔ́ninɔ́ è Siriano bàa lè, ben aɔ́ bàa lè Abisaine se aɔ́ sì wéte guu, ben Yoabu ń tó gwe à tà Yerusalemu.

¹⁵ Kè Siriano è Isarailinɔ́ zì blè́má, ben aɔ́ ɛ́ara wà kɔ́ kàkɔ́a.

¹⁶ Ben Adadeza gbɛ́nɔ́ zì, aɔ́ sù kɔ́n Siria kè aɔ́ kú Yuflati baa káa kpaano, ben aɔ́ gàa Elamu. Sobakin Adadeza zìkpɛ́ɛ pìno gbɛ́nsi ũ.

¹⁷ Kè Dauda mà lè, ben à Isarailinɔ́ kàkɔ́a ń píngi, à bikúnyo Yodaa à gàa Elamu. Ben Siriano zì'ɔ̀ pòrozi, ben aɔ́ sɔ́kɔ́n.

¹⁸ Kè aɔ́ɛ bàa lée Isarailinɔ́nɛ, ben Dauda ń dɛ́dɛ sɔ́gorodeenɔ́ gɔ́ɔ́n wàa aagɔ́ kpé basɔ́ro kɔ́n gbɛ́ kè aɔ́ té kɛ́sɛnɔ́ gɔ́ɔ́n bɔ́ro baplaa. Gwen wà ń zìkpɛ́ɛnɔ́ gbɛ́nsi Sobaki dɛ́n.

¹⁹ Kè kɔ́ kè aɔ́ dɛ́ Adadeza zòblierinɔ́ ũu è Isarailinɔ́ zì blè́má lè, ben aɔ́ ledole kè kɔ́n Isarailinɔ́ aɔ́ gɔ́ ń zòblierinɔ́ ũ. Vía Siriano kù, aɔ́ɛ gá wà ɔ́ da Amɔ́ninɔ́a dɔ́ro.

11

Dauda yena Basebazi

¹ Kè í kè tɔ́ɔ́ɛa, gurɔ́ kè kɔ́nɔ́ è gá zì ká, ben Dauda Yoabu zì kɔ́n a ibano kɔ́n Isarailinɔ́ ń píngi. Aɔ́ Amɔ́ninɔ́ ásarɔ́ kè, ben aɔ́ liga Rabazì. Dauda sɔ́o kú Yerusalemu.

² Kè uusie kè, ben Dauda fɛ́ɛ a gádo, èe ligaa a kpé musu. Zaa kpé musu gwe ben à nɔ́gbɛ́ kè è, èe zú oo. Nɔ́gbɛ́ pì né nɔ́ maaame maamaa,

³ ben à gbɛ́ zì wà nɔ́gbɛ́ pì yá gbeka. Ben wà bènɛ: Eliamu né Baseban gwe, Iti bori Uria naɔ́mɛ.

⁴ Ben Dauda gbɛ́nɔ́ zì wà à sísi. Kè à mò, ben Dauda dàɛo, ben nɔ́gbɛ́ pì tà bɛ. Àɛ sɔ́ à zúbaɛ gbási bò dufume.

⁵ Kè à nò sì, ben à lékpāsā kè Daudanɛ à bè a nò sì.

⁶ Ben Dauda gbɛ́ zì Yoabua à bè: N̄ Iti bori Uria gbarɛ́mɛ. Ben Yoabu à gbàrɛ́nɛ.

⁷ Kè Uria pì mò, ben Dauda Yoabu aafia gbèka kɔ́n zìkpɛ́ɛnɔ́ kɔ́n zì kè aɔ́ɛ kaao.

⁸ Ben Dauda bènɛ: N̄ tá bɛ n̄ zú o. Kè Uria bò kíbe, ben kína gbɛ́ zìla kɔ́n pòbleeo.

⁹ Mòde Uria e tá a bero, kíbe gānu guun à ìn kɔ́n kíbe zīkerinɔ́.

¹⁰ Kè wà ò Daudanɛ wà bè, Uria e tá a bero, ben à Uria là à bè: À dɛ́ n bɔ́ tázi n sumɛ gwɛɛ? À kè dia néé tá bɛroo?

¹¹ Uria wèàla à bè: Àkpati kòn Isarailinɔ kòn Yudanɔ kú bisakutaanɔ guu. Ma dii Yoabu kòn a gbɛnɔ kú zìlan. Mé fɔ mà tá bɛ mà pɔ ble mà í mi, mà dae kòn ma naɔoro. Kòn n kuunao mé yá pì taka kero.

¹² Ben Dauda bène: N̄ gɔ kè gbãa dɔ, zian mé n gbarɛ. Ben Uria gɔ Yerusalemu zĩ beeea kòn a gudɔ láao dɔ.

¹³ Dauda à sisi à pɔ blè à í miò, ben Dauda í kàkanɛ. Mɔde kè à bò uusie, à gàa à í kòn a dii kína zikérinɔome, èe tá a bero.

¹⁴ Kè guu dɔ Dauda takada kè Yoabunɛ, ben à Uria gbàɛo.

¹⁵ Takada pì guu à bè: À Uria dɔnne aɛ guu kè zĩ pásĩn, é bɔ à kpɛɛ lɛ wà e wà à dɛ.

¹⁶ Gurɔɔ kè Yoabu e ligaa wéte pizi, ben à Uria dà guu kè à dɔ gɔsa gbãaano kún.

¹⁷ Kè wétedeenɔ bɔɛ wèe zĩ kaa kòn Yoabuo, aɔ Dauda zĩkari kenɔ dèdɛ. Iti bori Uria kú n̄ té.

¹⁸ Ben Yoabu gbɛ zĩ Daudaa lɛ à zĩ yá gbãne píngi.

¹⁹ À bè zĩri pìne: Tó n zĩ yá gbã kine píngi n yáa,

²⁰ tó à nɔsɛ fɛɛ à n la à bè: Bó bé à tò a sɔ wétezi kíkĩi kòn zìo? Á dɔ kè b̄imusudeenɔ è kà gbarɛnzi tɔteroo?

²¹ Dé bé à Gidion né Abimeleki dè? Nɔgbɛ bé à ɔ sɔ wísilogbɛzi zaa b̄i musu, ben à à dè Tebeziroo? À kè dia a sɔ b̄izi kíkĩi lɛ? Tó à ònne lɛ, n̄ bene a zɔbleri Uria, Iti bori gà dɔ.

²² Ben zĩri pì dà zén. Kè à kà Dauda kiia, à yá kè Yoabu dànɛ ònɛ píngi.

²³ À bè: Gbɛnɔ bɔɛ wéte guu wèe gbãa mɔɔwe b̄i kpɛɛmɛ, ben wa pɛr̄ma ai n̄ wéte b̄iilea.

²⁴ Aɔ kàzurinɔ kú zaa b̄i musumɛ, ben aɔ kà fã n gbɛnɔ té tɔte aɔ n gbɛkenɔ dèdɛ. N zɔbleri Uria, Iti bori gà se.

²⁵ Ben Dauda bè zĩri pìne: N o Yoabunɛ àton tó yá pì à nɔsɛ yakaro. Wègɔ dɔ gbɛ kè zĩ é n̄ blero. À zĩ kà wéte pìo kòn gbãaao à kaatɛ. N à gba swè lɛ.

²⁶ Kè Uria naɔ mà a zã gà, à ɔ dɔ.

²⁷ Kè wà gè kè wà yàa, Dauda gbɛnɔ zĩ aɔ sùo a bɛ, ben à gɔ à nɔɔ ũ. À né ò gɔgbɛ ũ, ben yá kè Dauda kè pì kè Diinɛ zaa.

12

Annabi Nata kpakèna Daudazi

¹ Dii Natà zĩ Daudaa. Kè à kà, à bène: Gɔgbɛ gɔɔn plaa kenɔ bé wà kú wéte ke guu, gbɛ doo né auzikideemɛ, gbɛ doo sɔ takaasideemɛ.

² Auzikidee pì sãanɔ kòn zùnɔ v̄i paripari,

³ takaasidee pì sɔ pòke v̄iro, sã núnu néngɔ mèn doken à lù. Ben à dàto ai à bíta kú à bɛ kòn à néno. Aɔɛgɔ pɔ d̄n̄kɔ blee aɔɛgɔ í mii ta d̄n̄kɔn, è dàɛ à pɔte, ben èe à gwaa lán a zĩnda nénoɔkpɛɛ bà.

⁴ Kè nibɔ pita auzikidee pia, ben èe we à sãa ke zù kú a kpàsa guu à nibɔ pì yàari kɛoro. Takaasidee sã núnu néngɔ pìn à sia à a nibɔ pì yàari kèo.

⁵ Ben Dauda pɔ fɛ auzikidee pì yá musu maamaa, à bè Natànɛ: Kòn Dii kuunao, à kɔ sio wà gbɛ kè yá pì kè demɛ.

⁶ Kè à kè lɛ, èe à wènda gwaro, èndɛ à sãa pì f̄ia bo leo siigɔ.

⁷ Ben Natà bè Daudanɛ: M̄be adee pì ũ. Dii Isarailinɔ Luda bé à yá kè ò à bè: Ma n ka Isarailinɔ kí ũ, ma n bɔ Solu ɔzĩ,

⁸ ben ma n dii pì bɛɛ kpàmma, ma à nɔɔnɔ nànnɛ n ɔzĩ. Ma Isarailinɔ kɔn Yudanɔ kpàmma n gbɛnɔ ũ. Tó beeenɔ kɛmma néngo yā, lɛ mà à pāndenɔ kaaranne dɔ.

⁹ Bɔyānzi n kya kà ma yānzi? N yā kè má yeziroo kè, n Iti bori Uria dè kɔn fɛɛdaao, n à nɔɔ sia n sè. N tɔ Amɔninɔ à dè zĩ guu.

¹⁰ Zaa gbāa yā pāsĩ é kè n bɛɛa ziki dɔro, zaake n kya kàmagu, n Iti bori Uria nɔɔ sia n sè.

¹¹ Ben Dii èara à yā kè ò dɔ à bè: N ma! Mé tó n zĩnda bedeenɔ mɔnzi kenne. Mé n nɔɔnɔ sɛmma mà n kpá n gbɛdaa kea n wáa, eé daɛnyo gupuraa.

¹² N yā pì kè asii guumɛ. Mapi sɔ mé yā pì kenne gupuraa Isarailinɔ wáa n píngi.

¹³ Ben Dauda bè Natānɛ: Ma durun kè Diinɛ. Ben Natā bènɛ: Dii n durun kɛmma, né garo.

¹⁴ Mɔde lán n dɔke Diio maamaa nà kɔn yā pì kenao, bee yānzi négɔgbɛ kè nɔgbɛ pì inyo é game.

¹⁵ Kè Natā tà bɛ, ben Dii tò né kè Uria naɔɔ i kɔn Daudao pì gyā kù.

¹⁶ Ben Dauda e kúe kɛɛ Ludanɛ né pì yā musu kɔn léyinao, gwāavĩ è dae tɔtemɛ.

¹⁷ À bɛ gbɛnsinɔ ègɔ zɛàla lɛ aɔ à fɛɛ tɔɔtɛ, mɔde è weziro, è pɔ blɛnyoro.

¹⁸ À gurɔ swɛɛpladee zĩn né pì gà. Vĩa Dauda ibanɔ kù, aɔɔe fɔ wà ònɛ kè né pì gáro. Aɔ bè: Gurɔ kè né pì kuu, wa yā ònɛ, èe wa yā maro. Dian wé onɛ nà sa kè né pì gà? Éé yā zaaa kɛ.

¹⁹ Dauda è a ibanɔɔ e yā kpāi ookɔnɛ, ben a dɔ kè né pì gàmɛ. À n lá à bè: Né pì gàn yɔ? Ben aɔ wèàla wà bè: Ee! À gàmɛ.

²⁰ Dauda fɛɛ tɔɔtɛ à zú ò, à nɔsĩ kɛawa à a pɔkāsāano liɛ, ben à gàa à kùɛ Diinɛ a kpén. Kè à èara à tà bɛ, à pɔblee gbèka, ben wà kpāa à blè.

²¹ À ibanɔ à là wà bè: À kè dia néé yā kɛɛ lɛɛ? Gurɔ kè né pì kuu, n lé yì n ɔɔ dɔ. Kè à gà sa, n fɛɛ n pɔ blè.

²² À wèhla à bè: Gurɔ kè né pì kuu, ma lé yì ma ɔɔ dɔ, zaake ma bè, ke Dii é ma wènda gwa à tò né pì gɔ kuu gwɛɛ, dé bé à dɔɔ?

²³ Lán à gà nà sa, bɔyānzin mégɔ léyinazi dɔɔ? Mé fɔ mà à vun yɔ? Mé gá à kiame, mɔde eé èara à su ma kiiaro.

²⁴ Dauda a naɔ Baseba làakari kpānɛ, ben à gàa à dàɛo. À né i gɔgbɛ ũ, ben à tɔ kpānɛ Sulemanu. Dii yezi,

²⁵ ben à annabi Natā zĩà à tɔ kpā né pìnɛ Yedidia Dii yenzi pì yānzi.

Raba sina Amɔninɔ

²⁶ Ai tia Yoabu kpé e zĩ kaa kɔn Amɔninɔ zaa Raba, ben à kíbɛɛ sɔ.

²⁷ Ben à gbɛnɔ zĩ Dadaa à bè: Ma zĩ kà kɔn Rabadeenɔ, ben ma n itɔkii sɛrma.

²⁸ N zĩkpɛ kpaaano kakɔa sa, n mɔ n liga wéte pizi n sɔ. Tó lenlo, mé sɔ, wéé ma tɔ kpānɛ.

²⁹ Ben Dauda zĩkpɛnɔ kàkɔa n píngi, à gàa à lèɛ Rabaa à sɔ.

³⁰ Wà n kina vura fura gò wà kù Daudanɛ. À tiisi kà kiloo baaakuri, bensɔ gbè bèɛdee kúa. À wéte pì pɔnɔ nàkɔa maamaa,

³¹ ben à gbɛ kè aɔ kú gweenɔ kùkù à bɛnyo, à n dá sagasigi zĩin kɔn diga zĩio kɔn kpása zĩio, bensɔ à tò aɔ kúnku bɔ. Len à kè Amɔni wétenɔnɛ lɛ píngi, ben à èara à tà Yerusalemu kɔn a zĩkpɛnɔ n píngi.

13

Amino yena a dare Tamazi

¹ Beee gbera Dauda né Abusalomu dare maaa ví, à tón Tama, ben Dauda né Amino yezi.

² Yá pì e ía daa Amino pia ai à kà gyákèna a dare Tama pì yānzi, zaake à gōgbē dōro, eé fī à yāke kenero.

³ Amino gbēnna ke ví, à tón Yonadabu, Dauda vīi Simēa néme. Yonadabu ɔndō gbāa,

⁴ ben à Amino là à bè: À kè dia n kīnē'ina n mē ègō busana lán guu e dōo nà lē? Né omeroo? Ben Amino wēala à bè: Má ye ma dāaro Abusalomu dare Tamazime.

⁵ Ben Yonadabu bène: Ñ gá ñ dae n gádoa lán gyāreen n ūu bà. Tó n de mò n gwa, ñ onē ní yezi n dare Tama mó à pōblee kpámma. À mó à kēke n wáa lē n wēe gō ee, gbasà à nannē n ɔzī.

⁶ Ben Amino dàe lán gyāree bà. Kè kī mò à gwa, ben à bène: Ñ tó ma dare Tama mó à kàra keme ma wáa, à kpáma kōn a ɔo.

⁷ Ben Dauda gbē zī Tamaa a be à bè: Ñ gá n vīi Amino kpén ñ pōblee kene.

⁸ Kè Tama gē à kpén, à à lè daena, ben à wísiti yà à kàra kāsao à wáa.

⁹ Ben à taa sē à kàra pì kànne. Amino gī sózi à bè: Ñ pé gbēnna aō bōe ní pīngi. Kè gbē kē aō kúono bōe ní pīngi,

¹⁰ ben à bè Tamane: Ñ mó kōn pōblee pìo kpéne guu kē ñ kpáma. Ben Tama kàra kē à kē sē à gēo a vīi Amino pì kīia kpéne guu.

¹¹ Kè à sōzi, èe mōo kpáa à só, ben à a dare pì kù à bè: Ñ tó mà daenyo.

¹² Ben à bè a vīi pīne: Auo! Ñton gbāa móméro. Zaake wa Isarailino wēe yā beee taka kero. Ñton yā dōrosai beee taka kemero.

¹³ Mé gē máme kōn wíyā beeeo? Mmōn sō, Isarailino é n diē gbē pāa ū. Ñ sùu ke! Ñ yā o kīnē, eé gī ma kpámmaziro.

¹⁴ Èe we à à yā mào. À gbāa mōne, ben à kùsia à dàeo.

¹⁵ Ben Amino zàn pásīpāsī. Zangu kē à sē kōn Tama pìo de yenzi kē à vīo yāala. Ben à bène: Ñ fēe ñ bō.

¹⁶ Ben nōgbē pì bè a vīi pīne: Auo! N penama taari bíta de pō kē ní kēmēela. Baa kōn beeeo èe we à à yā mào.

¹⁷ Ben Amino a zīkeri gōkpare sìsi à bè: Ñ pé nōgbē kēa à bōme ma kpén, ñ gbà tata ñ à mōne ká.

¹⁸ Ben à zīkeri pì à sē à bōo bàazi, à gbà tata à à mōne kà. Nōgbē pì uta gbāa dana, zaake uta beee takan kī nēnōkpare leziino ègō dana.

¹⁹ Ben Tama túbu gbē a mia, à a uta gbāa kē à dana pì gā à kē à ɔ di a musu, èe ɔo dōo èe taa.

²⁰ À dāgō dadōnkōde Abusalomu bène: N dāgō Amino dàenyon yó? Ñton o gbēke maro, zaake n dāgōme. Ñtongō yā pì kūna n swē guuro. Ben Tama vēe a dāgō Abusalomu be nōse o yakana.

²¹ Kè kī Dauda yā pì mà, à pō fēe maamaa.

²² Abusalomu e yāke o Aminonero, yā zaaa ke à maaa. À zàn, kē à kùsi a dare Tamaa yānzi.

Amino dena

²³ Wè plaa gbɛra Abusalomu kú Baali Azo, Eflaimu bùsu lén kòn a sàkákɛerinɔ, ben à kína néno sisi pɔnna pɔbleea ní píngi.

²⁴ Ben à gàa à kí lè à bè: Kí, wée mamɔma n zòbleri sàano ká kɛɛ. Mpi kòn n ìbano é tɛmaziroo?

²⁵ Ben kí wè a né pila à bè: Auo! Wé fɔ wà gá wa píngi. Wé kenne asoo ũ. À nàkɔrea, mɔde èe gáro, ben à sa maaa òne.

²⁶ Ben Abusalomu bè: Tó né gáro, n tò ma vli Aminɔ gáwao. Kí à là à bè: Bóyānzi ní yezi à gányozi?

²⁷ Abusalomu nàkɔrea, ben kí tò Aminɔ gáao kòn a né kpaaano ní píngi.

²⁸ Abusalomu yá diɛ a gbɛnoɔnɛ à bè: À swá kpá! Tó í Aminɔ kù, tò má òare à à zɔ, à à de. Àton tò vĩa a kũro. Mámbe ma a dan! À ze gbáa à gɔgbɛkɛ kɛ.

²⁹ Abusalomu gbɛno kè lán à diɛnɛ ná aɔ à dè, ben kína né kpaaano fɛɛ wà di ní báagásɔno kpɛɛ aɔ baa lè.

³⁰ Gurɔ kè aɔ té zén, Dauda à baaru mà wà bè: Abusalomu kí néno dèdè ní píngi, aɔ gbɛkɛe e gɔro.

³¹ Dauda fɛɛ à a pókásáano gá à kè, ben à dàe tɔɔtɛ. À ìba kè aɔ zezezinɔ ní pókásáano gá wà kèkè se.

³² Ben Dauda vli Simɛa né Yonadabu bè: Baa, ñtongɔ daa wà n né gɔkpareno dèdè píngi, Aminɔ ado bé à gá. Wà yá pì dɔ Abusalomu wéa zaa gurɔ kè Aminɔ kùsi a dàre Tamaame.

³³ Ma dii kí, ñtongɔ yá pì kúna n nòse guuro. N négɔgbɛno e gaga píngi, séde Aminɔ ado.

³⁴ Abusalomu sɔ baa lè.

Kè gɔkpare gudákpari wéɛ zù, à è wà té Oronaimu zén sɛsɛgɛzi paripari. À gáa à bè kine: Ma gbɛno é té sɛsɛgɛzi Oronaimu kpa.

³⁵ Ben Yonadabu bè kine: Ní éɔ? N néno bé aɔɛ suu gwe lán má ònne ná.

³⁶ Kè à yá pì ò à yàa, ben kína né pino kà gɔɔ, aɔɛ sósobi ɔɔ dɔɔ. Kí kòn a ìbano ɔɔ dɔ ní píngi maamaa dɔ.

³⁷ Abusalomu baa lè à tà Amiudu né Talamai, Gesuu kína kiia. Kí Dauda sɔ ègɔ a né ga ɔɔ dɔ gurɔ píngi.

³⁸ Kè Abusalomu baa lè à tà Gesuu, à kú gwe ai wè aagɔ.

³⁹ Kè kí Dauda nòse kpàe Aminɔ ga yá musu, ben èe Abusalomu bège kɛɛ sa.

14

Abusalomu suna Yerusalemu

¹ Zeruya né Yoabu dɔ kè kí pɔɔ kpé kú Abusalomua,

² ben à gbɛno zì Tekoa, aɔ nɔgbɛ ɔndɔde ke sè wà sùo. Ben à bène: N ke lándɔ néɛ sósobi kɛɛ bà. N gyaano pókásáano da. Nton nòsi kemmaro. N ke lán nɔgbɛ kè à gbɛ gá, èe à ɔɔ dɔ à gí kè bà.

³ N gá kí kiia le, n yá kè onɛ. Ben Yoabu yá kàka nɔgbɛ pine.

⁴ Kè Tekoa nɔgbɛ pì gáa à kí lè, à kùɛɛ à mì pɛɛɛ à bè: Kí, n ma mì sí!

⁵ Ben kí pì à là à bè: Bón ní yezi? À wèala à bè: Gyaanɔn ma ũ, ma zā gá.

⁶ Mamɔma n zòbleri, má négɔgbɛno ví gɔɔn plaa. Kè aɔɛ swèe kɛɛ ní kɔ tɛɛ bura, gbɛkɛe kuu à ní yokɔaro. Ben gbɛ doo a gbɛndoo lè à dè.

⁷ Ben ma bèdeeno fɛɛ ní píngi, aɔ bè mamɔma n zòblerine mà ma né kè à a gbɛndoo dè pì kpámma wà de, kè à a gbɛndoo dè yānzi. Aɔ yezi wà yàka témio

kè gòmɛ túbibleri úu pì té demɛ, lɛ ma zā tóngō tó ke borii vī anduna guu doro yānzi.

⁸ Ben kí bè nɔgbɛ pìne: Ñ tá be, mé yā diɛ n yā pì musu.

⁹ Ben Tekoa nɔgbɛ pì bè: Ma dii kí, taari pì wí ma musu kɔn ma de bedeenɔ, mpi ñgō kuu taari sai kɔn n kíkɛɛo.

¹⁰ Ben kí bè: Tó gbɛke lé pà yā pìà, ñ mso ma kiia kè, eé n lé weteo doro.

¹¹ Ben nɔgbɛ pì bè: Kí, ñ lé gbɛ kɔn Dii n Luda tso, lɛ gɛɛbori tón ma né doo kè gō laata kpáro yānzi. Ben kí pì bè: Kɔn Diio n né pì mikā ke é léɛ tɔɔtero.

¹² Ben nɔgbɛ pì bè: Ma dii kí, mamoma n zɔbleri ñ ma gba zé mà ɛara mà yā onnɛ. À wèàla à bè: Ñ o!

¹³ Ben à bène: À kè dia néɛ Luda gbɛnɔ kpákpa kɔn à zaaa? Yā kè ñ òmɛɛ bé à n da yān, zaake néɛ gbɛ kè n pɛa gbɛɛ n suoro.

¹⁴ Wa píngi wé ga, wégō de lán í kè kwèɛ tɔɔte gbɛkee e e à sɛɛ doroò bà. Luda é gbɛ kè wà pèa wèndi boro, è zé wete adee ɛara à suawame.

¹⁵ Ma mɔ yā pì o ma dii kíne, zaake gbɛnɔ tò vīa ma kú. Ben mamoma n zɔbleri ma bè mé yā pì gbānne. Wégō doro ke né ma wéekɛna sí

¹⁶ ñ ma bɔ gbɛ kè yezi à mapi kɔn ma néo tɔɔte kè Ludaa tòwe sí wa zī.

¹⁷ Ma dii kí, mamoma n zɔbleri ma bè n yā é tó ma làakari kpáɛ, zaake ñ de lán Luda malaika bàme, neè swā kpá yā maa kɔn a zaaaozi píngime. Dii n Luda gō kúnyo.

¹⁸ Ben kí bène: Ñton gí yā kè mée n laa oziro. Ben nɔgbɛ pì bè: Ñ o ma dii kí!

¹⁹ Ben kí à là à bè: Yoabu lé kú yā pì guu? Nɔgbɛ pì wèàla à bè: Ma dii kí, kɔn n kuunao yā kè ñ ò pì gagana vīro. Ee, n zɔbleri Yoabu bé à yā pì kákame píngi.

²⁰ N zɔbleri Yoabu kè lɛ, lɛ à e à yā kè logona tiaa kè kɛkɛ yānzime. Ma dii, ñ ɔndō lán Luda malaika bàme, ñ yā kè kè anduna guu dō píngi.

²¹ Ben kí gāa à bè Yoabune: Tò, mé yā pì ke sa. Ñ gā ñ gōkpare Abusalomu gbɛɛ ñ suo.

²² Ben Yoabu kùɛ kine à mì pèɛne, à à sáabu kpà à bè: Ma dii kí, mamoma n zɔbleri, má dō gbàa sa kè ma yā kànnɛ, zaake n ma yā mà.

²³ Ben Yoabu fɛɛ à gāa à Abusalomu gbɛɛ zaa Gesuru à sùo Yerusalemu.

²⁴ Ben kí bè: Ñ onɛ à gā vɛɛ a zīnda be, wa wée é ke siigōro. Ben Abusalomu gāa à vɛɛ a be, aɔɔe wée sikōle kɔn kíoro.

²⁵ Gō maa kee kú Isarailino té lán Abusalomu bàro. Wégō à maake yā oo maamaa. Sena zaa à kèɛa ai à gāa pé à mīdangura see kee kúaro.

²⁶ Ègō à mì boo wè kɔn wèome. È kea tiisi. Tó à bò, è yō kilooa, à tiisi ègō de kiloo plaala.

²⁷ À négōgbɛnɔ ñ gōn aagō kɔn nénɔgbɛo mèn do. Nénɔgbɛ pì tón Tama. Nɔ maaame.

²⁸ Abusalomu kú Yerusalemu ai wè plaa wéɛsina kile sai.

²⁹ Ben à Yoabu sisi à gāare kí kiia, mɔde Yoabu e we à mò à kiiaro. Ben à ɛara à à sisi dɔ, èe we à mòro.

³⁰ Ben à bè a zikerinɔne: À Yoabu buraa kè kú ma pó saɛ gwa, à nagāa mà. À gā à té sōa. Ben Abusalomu zikerino gāa wà té sō Yoabu buraa pìà.

³¹ Ben Yoabu fɛɛ à gāa Abusalomu be, à à là à bè: Bóyānzi n zikerino té sō ma buraaazi?

³² Ben Abusalomu wèàla à bè: Ì gwa, ma gbē zìmma ma bè ò mọ mà n zĩ kĩa, lè ò ò la bọ bé à tò à ma gbèse zaa Gesuru à sùmaozi? Ma kuuna gwee sàome de gura kèla! Má yezi mà kò e kòn kío tia. Tó má taari ke vĩ, èndè à ma de.

³³ Ben Yoabu gàa à yā pì ò kine. Ben kí Abusalomu sisi. Kè à mò, à kùene à dàe a puua. Ben kí lè pèa.

15

Abusalomu bɔna Dauda kpɛɛ

¹ Beee gbera Abusalomu sōgoro è a zĩndane kòn sōno kòn gōgbēno gōon baplaa akuri kè aōgō baa lèe à aeno.

² È fɛe kongɔ idè idè agō zena bĩile sae. Tó gbē yā vĩ kòn a gbēdaao èe gaao kí kiia à kɛkɛne, Abusalomu è adee sísí à bene: Wéte kpareen n bɔn? Tó à wèàla à bè: Mamoma n zòbleri ma bɔ Isaraili borii kè guume,

³ ben Abusalomu è bene: N yā nname, bensō à zé vĩ, mode kí gbēkee kuu à swā kpá n yāziro.

⁴ Abusalomu è eara à be: Tó wà ma ke yākpækɛri ũ wa bùsun, gbē kè yā vĩ ke gbē kè èe gbē gbekaa yākpækɛkiia n píngi eégae mọ ma kiia, mégae à yā kɛkɛne a zéa.

⁵ Tó gbē mò à kùe à ae, è ɔ bɔ à adee kũ à lè péame.

⁶ Len ègō kɛɛ lè Isaraili kè aōe mọ yākpae kè kí kiianone n píngi, ben aō swè tà à kpa.

⁷ Wè siigō gbera à bè kine: Ì ma gba zé mà gá lù kè má sè Diine saa o zaa Eblonu.

⁸ Mamoma n zòbleri ma lù pì sène gurɔ kè má kú Gesuru, Siria bùsun ma bè: Tó Dii tò ma su Yerusalemu, mé saa oa Eblonume.

⁹ Kí bène: Ì gá ò su aafia! Ben à fɛe à gaa Eblonu.

¹⁰ À gbēno zì Isaraili boriino kiia píngi à bè: Tó a kuruɔ mà do, à be Abusalomu bé à kí blè Eblonu.

¹¹ Gurɔ kè èe fɛee Yerusalemu à gbēno sisi gōon wàa do aō gá zɛare, ben aō gaa kòn nòse do, aō yā pì asii dōro.

¹² Gurɔ kè èe saa oo, à Gilo gbē Aitofeli, Dauda lédammari sisi zaa à be wéten, ben lèkpakōsōna Daudazi e kaara. Gbē kè aō kú kòn Abusalomuono pari kù wèe kaara.

Dauda bàalena

¹³ Baarukpari mò à bè Daudane: Isarailino swè tà Abusalomu kpa.

¹⁴ Ben Dauda bè a iba kè aō kúao Yerusalemuno: À fɛe wà baa lé. Tó wée ke lero, wé piti Abusalomunlo. Wà ke kpakpaa. Tó wée ke kpakpaaro, eé wa lè kè, eé wa ásarú ke, eé wéte deeno de de kòn fɛedaao me.

¹⁵ Kí ibano bène: Wa dii kí, yā kè n zɛo píngi, wamowa n zòblerino wá yaname.

¹⁶ Ben kí dà zén. À bɛdeeno bɔ wà tɛzi n píngi, mode à a nɔ yìgisai mèn kurino tò gwe aōgō bɛe gwa.

¹⁷ Kí dà zén lè kòn a gbēno. Kè aō kà wéte kpɛɛ, à liè à zè.

¹⁸ Ben à ibano píngi kòn a dogarino kòn Gatadeeno gōon wàa aagō kè aō tɛzi zaa Gatanɔ gète n píngi.

¹⁹ Ben kí bè Gata gbē Itaine: Bóyānzi née gaawaozi? Ì eara ò tá ògō kú kòn kí dufuo, zaake gbē zìton n ũ, n bɔ n bùsumme.

²⁰ N suna e gurɔplaa kero, ben n̄ yezi ngɔ likɔaa zɔɔwaoɔ? Má dɔ guu kè mée gaanlo. N̄ n gbɛnɔ kakɔa n̄ tán̄yo. Dii gbɛkɛ kɔn náane yáo kenne.

²¹ Ben Itai wɛ̀àla à bè: Ma dii kí, kɔn Dii kuunao kɔn n kuunao, guu kè n̄ kún píngi, mamɔma n zɔ̀bleri mégɔ kú gweme, gaan yoo kesɔ wɛ̀ndi yoo.

²² Ben Dauda bène: N̄ domɛ aɛ wà gá! Ben Gata gbɛ Itai ɛ̀ara à dà zén kɔn a gbɛnɔ kɔn a danɛ kè aɔ kúonɔ n̄ píngi.

²³ Kè aɔɛ gɛɛ zéla n̄ píngi, ben b̄sudeenɔ wiili s̄n. Kè kí bikù Kidironua, ben aɔ píngi aɔ gbáa zé s̄.

²⁴ Zadɔki kú gwe dɔ kɔn Levinɔ n̄ píngi. Aɔ Luda bà kuunaño àkpati s̄ena. Aɔ àkpati pí diɛ Abiata saɛ ai gbɛnɔ b̄ɛ wɛ̀tɛn wà yáa n̄ píngi.

²⁵ Ben kí bè Zadɔkine: N̄ Luda àkpati s̄ɛ n̄ ḡɛo wɛ̀tɛ guu. Tó ma Dii ma pɔnnaa è, eé tó mà su mà wɛ́ɛ siàlɛ kɔn à kúkiio.

²⁶ Tó à bè ma yá e káguro s̄, ma yáa. À kɛmɛ lán à kène maa nà.

²⁷ Ben kí ɛ̀ara à bè sa'ori Zadɔkine: Wɛ́ɛgupu'erin n̄ ũroo? N̄ ɛ̀ara n̄ tá wɛ̀tɛ guu aafia kɔn n̄ né Aimazao kɔn Abiata né Yonatão. À tá kɔn a né ḡɔn plaa p̄nɔ.

²⁸ Mégɔ zena swabikúkiiia s̄ɛtɛ ai mà baaru ma a kiia.

²⁹ Ben Zadɔki kɔn Abiatao Luda àkpati s̄ɛ wà tào Yerusalem̄u, ben aɔ ḡɔ gwe.

³⁰ Dauda e Kùkpɛ s̄l̄s̄i kúu èɛ ɔɔ dɔɔ. À pɔ kú a m̄ia, à kyatee kpanaro. Gbɛ kè aɔ kúonɔ pɔ kú n̄ m̄ia n̄ píngi, aɔɛ ɔɔ dɔɔ wɛ́ɛ gaao.

³¹ Kè wà bè Daudanɛ Aitofeli kú gbɛ kè z̄ɛ kɔn Abusalomuonɔ t̄ɛ, ben Dauda adua kè à bè: Dii, n̄ tó à lédamma ḡɔ de faasaiyá ũ.

³² Kè Dauda kà s̄l̄s̄i mis̄ɔnt̄ɛa, guu kè dɔnzikɛkii kún, Aki gbɛ Usai mò à dààlɛ, à uta k̄ɛna bens̄ɔ b̄s̄u kú à m̄ia.

³³ Dauda bène: Tó n gaamao, négɔ demɛ asoo ũmɛ.

³⁴ Tó n ɛ̀ara n̄ ta wɛ̀tɛn, ben n̄ bè Abusalomunɛ à zɔ̀blerin n̄ ũ s̄, né Aitofeli lédamma gboromɛmɛ. N̄ bene à de zɔ̀blerin n̄ ũ yá, m̄ɔde tia n̄ ḡɔ à zɔ̀bleri ũmɛ sa.

³⁵ Sa'orinɔ Zadɔki kɔn Abiatao ḡɔ kún̄yo gwe. N̄ yá kè n̄ mà kíbɛɛ t̄ɔk̄ɛn̄ɛ píngi.

³⁶ Aɔ né ḡɔn plaaanɔ kún̄yo gwe, Zadɔki né Aimaza kɔn Abiata né Yonatão. Tó n yáke mà, n̄ né p̄nɔ z̄i aɔ m̄ɔ wà omɛ.

³⁷ Ben Dauda gbɛnna Usai p̄i tà, à kà Yerusalem̄u gurɔ kè Abusalomu e ḡɛɛ.

16

Dauda kɔn Zibao kɔn Simɛio

¹ Kè Dauda v̄l̄ s̄l̄s̄i m̄idangurala f̄ɛtɛ, à è Mefibosɛ begwari Ziba gàari yì zaakinɔnɛ m̄ɛn plaa, èɛ m̄ɔɔ daalɛ. Aɔɔ bur̄ɛdi s̄ena m̄ɛn wàa dɔ kɔn geepi kàrao m̄ɛn bas̄ɔɔro kɔn kàkà kàrao m̄ɛn bas̄ɔɔro kɔn geepiw̄ɛɛo t̄u do.

² Ben Dauda Ziba là à bè: Bó bé à tò n m̄ɔ kɔn beeeo? Ziba wɛ̀àla à bè: Kí, zaakinɔ né n̄ b̄ɛdeenɔ p̄mɛ aɔ dia. Bur̄ɛdi kɔn kàranɔ né n̄ gbɛnɔ p̄b̄leemɛ. Geepiw̄ɛɛ s̄, gbɛ kè aɔ kpàsa gbáa guunɔ íminame.

³ Kí à là à bè: N dii kè kè sai dio kú m̄ámɛ? Ziba wɛ̀àla à bè: À ḡɔ Yerusalem̄u, zaake èɛ daa Isarailinɔ a ká a dezi kpatan gbàamɛ.

⁴ Ben kí bène: Pɔ kè Mefibosɛ v̄l̄ píngi ḡɔ n̄ pɔ ũ. Ben Ziba bè: Máɛ kúɛ kè! Ma dii kí, n̄ tó m̄aḡɔ n̄ pɔnnaa e lɛ.

⁵ Ké kí Dauda sò Bahurimuzi, à è gōgbē ke bò. À tón Siméi, Gera néme. Àmbe bori dōnkò kōn Solu bēdeen. À bò wété guu, èe Dauda kaa.

⁶ Èe kí Dauda kōn à gbēnō gbāgbāa kōn gbèò, baa kè à zìkarinō kōn à dogarinō kú à ɔplaazi kōn à ɔzēzio n pínɡi.

⁷ Èe à sōsō èe bee: Ñ gá! Ñ gá! Gbēderi! Pó pá!

⁸ Dii fía bònne Solu kè n kí blè à gbèn bēdeen dādēna yā yānzi. Dii n bō kpatan à n né Abusalomu kàn. Ásarú kèmma sa, zaake gbēderin n ũ.

⁹ Ben Zeruya né Abisai bè kine: Ma dii kí, à maa gbēe gè kè gō n sōsōro. Ñ tó mà gá mà à mì zō.

¹⁰ Ben kí bè: Zeruya nēnō, bó bé à wa kakōaa? Tó Dii bé à ònè à ma sōsō, ben èe ma sōsō, dé bé eé fō à à la à be, bóyānzi èe kēe lezi?

¹¹ Ben Dauda ò Abisaine kōn a lbanō n pínɡi à bè: À gwa, ma zīnda né'ina bé èe wētē à ma de, èndē weé Bēyāmi bori kèki né o dō? À à tó gwe. Tó Dii bé à bènè à ma sōsō, à maame.

¹² Wègō dōro ke Dii é ma nawēakena gwa à fía bome kōn à maaao sōsō kè wèe kēeme gbāa kè yānzi gwēe.

¹³ Ké Dauda té zén kōn a gbēnō, Siméi té sīsī pānde gēzi, èe à sōsō èe à gbāgbāa kōn gbèò èe būsú fāa.

¹⁴ Ké kí kōn a gbē kè aō kúonō kà swaazi, aō kpāsa, ben aō kámma bō gwe.

Abusalomu kana Yerusalemu

¹⁵ Abusalomu kà Yerusalemu kōn Isarailinō n pínɡi. Aitofeli kúo.

¹⁶ Ben Dauda gbēna Usai, Aki gbē gāa à Abusalomu lè à bènè: Luda n dō kōn aafiao Zaaki! Luda n dō kōn aafiao Zaaki!

¹⁷ Abusalomu à là à bè: Gbēkē kè n vī kōn n gbēnnaon gwe? À kè dia nēe gá kōn n gbēnnaoroo?

¹⁸ Usai wèlā à bè: Lenlo! Gbē kè Dii sè kōn gbē kèkiinō pōn ma ũ. Ma ze kōn kína kè Isarailinō kà piò.

¹⁹ Bēe gbera dō, dé bé à maa mà zò blenē, n baasiroo? Lán ma zò blè n dene nà, len mé blenne le.

²⁰ Abusalomu bè Aitofeline: À lé dawa. Bón wé kēe?

²¹ Ben Aitofeli wèlā à bè: Ñ gá n dāe kōn n de nō yìgisai kè à n tó kè aōe bēe gwaanō, le Isarailinō e wà dō n pínɡi kè n tō n dee ye n káziro, gbē kè aō kúnynō gbāaa é kaara.

²² Ben wà bisakutaa dō Abusalomunē kpé musu, ben à gāa à dàe kōn a de nō pínɡi gwe Isarailinō pínɡi wāa.

²³ Gurō beēnōa lé kè Aitofeli è dāmma de lán gbē kè yā gbēka Ludaa yā bàme. Len Aitofeli lédamma de le Daudanē kōn Abusalomuo n pínɡi.

17

Usai ɛndēkena Abusalomunē

¹ Aitofeli bè Abusalomunē: Tó māmbee, mé zìkarinō sé gōn bōrō kuri awēplaa mà pééño Daudazi gwāavīa.

² Mé léēa gurō kè à kpāsa à ɔ būsà, mé à fu. À gbēnō é bàa lé n pínɡi, mé à de ado,

³ mé sunne kōn gbē pínɡi n pínɡi. Gbē kè nēe wētē n à deē gaan gbē pínɡi suna ũ n pínɡi. Tó à gā, gbē kpaaanō é gō aafia n pínɡi.

⁴ Yā pì kè Abusalomunē nna kōn Isaraili gbēnsinō n pínɡi.

⁵ Ben Abusalomu bè: Wà Aki gbě Usai sísi dō wà ma lán eé o nà se.

⁶ Kè Usai kà, Abusalomu bène: Lán Aitofeli ò nànn yè. Wà ke lán à ò nànn yó? Ke wàton ke lero. N'è diame?

⁷ Usai wèàla à bè: Lé kè Aitofeli dàawa gbàa kèkii maaro.

⁸ N' n de dō kōn a gbēno. Zìkari maaanōn ũ ũ, aō pāsī lán mūsu nédandee kè wà à nēno sia bàme. N de né zìkari gbàaame, eé we à i gu dōnkōn kōn a gbēnooro.

⁹ Guu kè à kún tia, eégō utena gbèwēe guu ke gukea. Tó à gà à lèe wa gbēnoa káaku sō, gbē kè à à baaru mà é be, wà zì blè Abusalomu zìkpeenōame.

¹⁰ Baa gōsagbāaa kè wōrōngō vī lán mūsu bāno swè é kéngume, zaake Isarailino dō n' pīngi kè n de né zìkari pāsīme, bensō gōsagbāaanō kúo.

¹¹ Beee yānzi lédamma yā kè má vīn yè. N' Isarailino kakōanzi n' pīngi za Dani ai gana Beseba, aōgō pari lán ísiale būsuaatē bà, n' dōnne ae zìlan.

¹² Wé à le guu kè à kún pīngi, wé léa lán kpíi é kwé tōotea nà. Àpí kōn gbē kè aō kúono n' pīngi, aō gbēke é boro.

¹³ Tó à gà à gè wéte ke guume sō, Isaraili baade pīngi é bà sé à gáo gwe, aōé wéte pì kaebōno gāe wà táo guzuren. Baa à gbè kaso ke, weé e gwe dōro.

¹⁴ Ben Abusalomu kōn Isarailino bè n' pīngi: Usai lédamma maa de Aitofeli pōla. Dii bé à zèò à Aitofeli lédamma maa pì gboro, lè à e à Abusalomu ásarú ke yānzi.

¹⁵ Ben Usai ò sa'ori Zadōkine kōn sa'ori Abiatao à bè: Aitofeli lé dà Abusalomua kōn Isaraili gbēnsino à bè à ke lán kè bà, ben ma lé dàmma ma bè aō ke lán kè bà.

¹⁶ À gbēno zī kpakpaa aō gá wà o Daudane àton i swabikūkiiaro, à bikū kpakpaa, le wàton àpí kōn gbē kè aō kúono dúgu zōro yānzi.

¹⁷ Yonatā kōn Aimazao kú Enlogeli, zaake aōé fō wà bō gupuraa Yerusalemu. Ben nōkpare zìkari ke gāa à òrīne aō gá baaru pì kpá kí Daudane.

¹⁸ Bensō gōkpare ke n' é, ben à gāa à ò Abusalomune. Gōon plaa pīno dà zén gōo aō gāa gbēke be Bahurimu. Lògō kú uan gwe, ben aō gēn.

¹⁹ Ben bedee pì naō lògō pì né kpààle à pówēe fāa, gbēkee à yā dōro.

²⁰ Kè Abusalomu gbēno mō nōgbē pì be aō bè: Aimaza kōn Yonatāo kú máme? À wēnla à bè: Aō bikū swa'ōnea. Aō n' wéte, aōwe n' ero, ben aō èara wà tà Yerusalemu.

²¹ Kè aō tà, ben gōon plaa pīno bōe lògō pì guu, aō gāa wà bè kí Daudane: N' bikū swaaa kpakpaa, zaake Aitofeli n' kpakpa kōn à zaaame.

²² Dauda dà zén kōn gbē kè aō kúono n' pīngi, aō bikū Yodaa. Kè guu dō, aō gbēkee e gōro, aō bikū n' pīngi.

²³ Kè Aitofeli è wèe zīi ke a lédammaaro, à fēe à gàari yì a zaakine à tà a be wéte. À a be pōno nākāa, ben à a zīnda lògō à gà, ben wà à vīi a de mirawēen.

²⁴ Dauda gāa Manaimu, ben Abusalomu bikū Yodaa kōn Isarailino n' pīngi.

²⁵ Abusalomu Amasa diē zìkpeeno gbēnsi ũ Yoabu gēe ũ. Amasa né Sumaila bori Yeta néme. À dan Naasa né Abigaili ũ, Yoabu da Zeruya dāarome.

²⁶ Isarailino kōn Abusalomuo bura kàe Giliada busun.

²⁷ Kè Dauda kà Manaimu, Naasa né Sobi, Raba wéte kè kú Amōnino busun gbē mō kōn Lodēba gbē Amieli né Makio kōn Rogelimu kè kú Giliada busun gbē Bazilaio.

²⁸ Aʒ m̀ k̀n daebɔnɔ k̀n taanɔ k̀n oroonɔ k̀n ʔseo k̀n nagāao k̀n wísitio k̀n p̀wɛɛ kpatanao k̀n bláo k̀n dò p̀nɔ

²⁹ k̀n źoo k̀n zwifaanio k̀n sá ǹbɔɔ k̀n gàsio, aʒ kpà Daudaa k̀n gb̃ k̀è aʒ kúonɔ aʒ ble, zaake aʒ bè: Nɔa k̀n ím̃io gb̃ p̀inɔ d̀è gbáan, aʒ kpàsam̃e.

18

Abusalomu gaa

¹ Dauda gb̃ k̀è aʒ kúonɔ kákɔa, ben à gb̃nsinɔ diɛdiɛ g̀ɔn bɔrɔ doodoonɔnɛ k̀n g̀ɔn basɔɔroonɔ.

² Ben à a z̀kari p̀inɔ kpàatɛtɛ gáli aag̃. À gáli doo nà Zeruya né Yoabune a ɔz̃i, à doo s̃ Yoabu dāaro Abisai ɔz̃i, à doo s̃ Gata gb̃ Itai ɔz̃i. Ben kí bè a z̀karinɔnɛ: Mámbe mé d̃are aɛ.

³ Ben gb̃nɔ bè: Nton gáro. Tó wa gà wa bàa lè, aʒ wa yā daro. Baa tó wa gb̃ kpadoonɔ gàga, aʒ wa yā daro. Mm̃on aʒe n gwaa dɛ g̀ɔn bɔrɔ kurinola. N d̃nawale wɛtɛ guu bé à maa.

⁴ Ben kí bèñe: Lán à k̀are maa ñan mé k̃e. Kí gaa à z̀ b̃ile saɛ, ben z̀karinɔ b̀e gáli k̀n gálío g̀ɔn basɔɔroonɔ k̀n g̀ɔn bɔrɔ doodoonɔ.

⁵ Ben kí yā diɛ Yoabune k̀n Abisaio k̀n Itaio à bè: À k̃e g̃kparɛ Abusalomune busebuse ma yānzi. Z̀karinɔ yā k̀è kí diɛ gb̃nsinɔnɛ Abusalomu yā musu mà ñ píngi.

⁶ Z̀kpɛenɔ b̀e wà gaa lákpen, lɛ wà z̀ ká k̀n Isarailinɔ, ben aʒ s̃ik̃n ɛflaimu d̃akon.

⁷ Dauda z̀kpɛenɔ z̀ blè Isarailinɔa. Gb̃ k̀è aʒ gàga z̃i beeeanɔ pari, g̀ɔn bɔrɔ barom̃e.

⁸ Z̀ pí dà b̃usu p̃ila píngi, ben z̃i beee a s̃tɛ gb̃nɔ blè pari dɛ f̃ɛdaala.

⁹ K̃e Abusalomu kpákɔa k̀n Dauda gb̃nɔ, à dina b̃ag̃as̃ k̃pɛɛ. Ben b̃ag̃as̃ p̃i gaa gb̃í lí isi g̃añ gbáru, ben à waa kpà l̃g̃añ g̃ingin, ben à s̃ p̃i g̃ɛ z̃ɛla, à g̃ logona l̃g̃añ gwe.

¹⁰ K̃e gb̃k̃e à è, à gaa à bè Yoabune: Ma Abusalomu è kp̃ana l̃g̃añ.

¹¹ Ben Yoabu bè gb̃ k̀è baaru p̃i kp̃añe: B̃ɔɔ? N à ès̃? B̃yānz̃iñ ñé à l̃é ñ ñéz̃iroo? Lɛ yā ma ñ gba kondog̃i ɔ m̃eñ kuri k̀n z̀ka'asaa.

¹² Ben gb̃ p̃i w̃e Yoabula à bè: Baa tó wà kondog̃i ɔ waa s̃ɔroo ỹ wà kà ma ɔɔn, mé f̃ m̃à ɔ pá k̃ina né piaro, zaake kí yā dienne k̀n Abisaio k̀n Itaio wa swá mà, à bè wà k̃e g̃kparɛ Abusalomune busebuse.

¹³ Tó ma à d̃e, lɛ ma ásar̃u k̀è ma z̃indanem̃e. À kee utena k̃inañero, mm̃on s̃ ñé zemaoro.

¹⁴ Yoabu bè: Mé z̃e mà ñ d̃a d̃oro. Ben à s̃ári s̃ontɛ s̃è m̃eñ aag̃, à gaa à Abusalomu z̃ɔ a sw̃eñ gurɔ k̀è à kp̃ana l̃g̃añ b̃ɛɛ.

¹⁵ Ben Yoabu z̀kap̃ñs̃eri g̀ɔn kurinɔ l̃g̃azi aʒ à d̃e.

¹⁶ Ben Yoabu kuru p̃e à a z̀karinɔ m̃ile blè, ben aʒ kámma b̃ò k̀n p̃ɛna Isarailinɔz̃io.

¹⁷ Aʒ Abusalomu g̃e s̃e aʒ z̃ù w̃e b̃ita guu lákpen gwe, ben aʒ gb̃ kákɔaa, à g̃ gb̃èdidik̃ana b̃ita ũ. Isarailinɔ s̃ b̃aa lè, baade tà a b̃e.

¹⁸ Gurɔ k̃e Abusalomu kuu, à gb̃ p̃ɛ a z̃indane K̃ina guzureñ, zaake à bè á ñég̃gb̃e ṽiro, ben á yezi a t̃o garo. À a z̃inda t̃o kpà gb̃ k̀è à p̃ɛ p̃ine, ben w̃e gwe s̃isi Abusalomu D̃ngup̃o ai k̀n a gb̃aa.

Dauda Abusalomu ga baarumana

¹⁹ Zadoki né Aimaza bè: Ìn tó mà bàà lé mà gá baaru kpá kíne, lán Dii yá nnaa kpàa nà à à bọ a ibeño ọ́zĩ.

²⁰ Ben Yoabu bène: Né e n baaru kpá gbàaro, sé guro pànde zĩ. Gbàa pọ̀ kẹ̀kiin né kpáro, kẹ̀ kína né gá yánzi.

²¹ Ben Yoabu bè Etiopia boriine: Ìn gá n yá kẹ̀ n é o kíne. Ben Etiopia boriin pí kùe Yoabune à fẹ̀e kón bàò.

²² Zadoki né Aimaza ẹ̀ara à bè Yoabune: Baa à fẹ̀ à kẹ̀ dia, n tó mà bàà lé màgọ̀ té Etiopia boriin pí kpẹ̀. Ben Yoabu bène: Né, bóyánzin n yezi n gázi? Baaru pí egọ̀ àre ke vínnero.

²³ Ben Aimaza bè: Baa à fẹ̀ à kẹ̀ dia, má yezi mà gáme. Ben Yoabu bène: Ìn gá! Ben à bàà lẹ̀ à gàa à bọe swaa sae zéo, à Etiopia boriin pí kẹ̀.

²⁴ Dauda vẹena wéte biile gbà mèn plaaano dagura. Gudakpari didi bíia ai gánu pí musu. Kẹ̀ à wée zù, à gbẹ̀ke è à té kón bàò.

²⁵ À lé zù kızı à òne. Ben kí bè: Lán à té ado nà, èe mọ̀ kón baaru nnaaome. Kẹ̀ èe mọ̀, à kà kii.

²⁶ Ben gudakpari pí gbẹ̀ pànde è do, èe bàà lée. À lé zù zédakparizi à bè: Gbẹ̀ pàndee té à kpẹ̀e káa kón bàò, èe mọ̀ do. Ben kí bè: Èe mọ̀ kón baaru nnaaome se do.

²⁷ Ben gudakpari pí bè: Má è gbẹ̀ káaku bàalena de lán Zadoki né Aimaza bàalena bà. Ben kí bè: Gbẹ̀ maaame, baaru nnaan èe mọ̀.

²⁸ Aimaza lé zù kızı à bè: Aafia kuu! Ben à kùe kíne à mì pẹ̀e tootea à bè: Wà Dii n Luda sáabu kpá, à gbẹ̀ kẹ̀ a5 kùse blimmaano nànnè n ọ́zĩ, ma dii kí.

²⁹ Ben kí à là à bè: Gokpare Abusalomu kú aafiao5? Aimaza wèlèl à bè: Kẹ̀ Yoabu e n zòbleri zĩ kón mamoma n zòblerio, má mà zọka fẹ̀e maamaa, mọde má d5 tó bó bé à sùro.

³⁰ Kí bè: N ze kpado kẹ̀ gĩa. Ben à zẹ̀ gwe.

³¹ Kẹ̀ Etiopia boriin sù, à bè: Ma dii kí, ma mọ̀nne kón baaru nnaaome. Dii yá nnaa kpàmma gbàa, à n bọ gbẹ̀ kẹ̀ a5 bọ n kpẹ̀eno ọ́zĩ.

³² Ben kí à là à bè: Gokpare Abusalomu kú aafiao5? Etiopia boriin pí wèlèl à bè: Ma dii kí, Luda tó n ibeño kón gbẹ̀ kẹ̀ a5 fẹ̀e wée ìa daammaano g5 lán g5kpere pí bà.

³³ Swè kẹ̀ kín, à didi à gẹ̀ kpé kẹ̀ kú gánu pí musu, ben à 5ọ̀ dọ̀ gwe. Gurọ̀ kẹ̀ èe didii gwe à bè: O'o ma né Abusalomu! Ma né Abusalomu! Ma gana n gẹ̀e ọ̀u sáo yá! Abusalomu ma né! Ma né!

19

Yoabu kpákèna Daudazi

¹ Wà bè Yoabune: Kí e 5ọ̀ dọ̀, èe sósobi kẹ̀ Abusalomu yá musu.

² Zĩ beee zikarinọ̀ zìblena pọ̀nnaa lì sósobikèna ẹ̀, zaake a5ọ̀ mà wà bè, kí n5se yàka a né yá musu.

³ Zĩ beee zikarinọ̀ gẹ̀ wéten sòwawọ̀ lán gbẹ̀ kẹ̀ a5 bàà lẹ̀ zìlan, wí n kùno bà.

⁴ Kí pọ̀ kù à wéla, èe sósobi 5ọ̀ dọ̀ èe bee: O'o ma né Abusalomu! Abusalomu ma né! Ma né!

⁵ Ben Yoabu gàa à kí lẹ̀ kpén à bè: N wí dà n gbẹ̀noa gbàa. A5 n bọ gbàa kón n nẹ̀g5gbẹ̀no kón n nén5gbẹ̀no kón n na5no kón n nọ̀ yìgisaino.

⁶ N zangurinon n yeñzi, ben n za n yenzideenon. N 5dọ̀awe gbàa, kẹ̀ wamowa n zikpe gbẹ̀nsino kón wa gbẹ̀no wée kánne pọ̀ke ọ̀ro. Má d5 sa, tó Abusalomu kuu gbàa, ben wapino wa gaga wa píngi, beee bé eé kenne nna.

⁷ Ñ fɛɛ ñ bɔ sa. Ñ gá ñ yá nnaa o n gbɛnɔnɛ. Má sɪnnɛ kɔn Diio, tó nɛɛ gáro, aɔ gbɛkɛ é inyo kɛ gwáavíaro. Beee é kɛnnɛ zaa dɛ yá zaaa kɛ à n le zaa n ɔwazikɛguro ai mɔna gbáala.

⁸ Ben kí fɛɛ à gáa à vɛɛ bíileá. Kɛ wà ò gbɛnɔnɛ kí vɛɛna gánuleá, ben aɔ mò wà zè à aɛ ñ píngi.

Dauda gbesena

Isarailinɔ bàà lè, baade tà a bɛ.

⁹ Isaraili boriinɔ té píngi gbɛnɔ e leokpakɔa kɛɛ wà bè: Kí wa si wa ibɛɛnɔa à wa bɔ Filisitininɔ zɔí, ben à bàà lè à bɔ wa bùsun Abusalomu yánzi.

¹⁰ Wa Abusalomu kpà kpatan, ben à gá zìlan. Bón ée dāa kɔn kína gbesenao dɔɔ?

¹¹ Kí Dauda gbɛnɔ zì sa'ori Zadokia kɔn sa'ori Abiatao à bè: Yá kɛ Isarailinɔ e oo píngi gɛ ma swán zaa ma kúkíia kɛ. À yá kékíi gbeka Yuda gbɛnsinɔa à be: Bóyánzi a gɔ kpɛɛ kɔn ma gbesenaozi?

¹² Ma gbɛnɔ, pɔ dɔnkɔnɔn wa ù, wa aru dɔnkɔmɛ. À kɛ dia a gí kɛ kɔn ma gbesenao?

¹³ Ñ o Amasanɛ pɔ dɔnkɔnɔn wa ù, wa aru dɔnkɔmɛ. Tó mée tó à gɔ ma zìkpɛɛnɔ gbɛnsi ù Yoabu gbɛn zaa gbàaro, Luda yá kɛmɛ pásípási.

¹⁴ À yá Yudanɔ swɛ blè, aɔ lé kɛ do, ben aɔ lékpásá kɛnɛ wà bè: Ñ su kɔn n gbɛnɔ ñ píngi.

¹⁵ Kí e suu, à kà Yodazi, ben Yudanɔ gáa daàle zaa Giligala, le wà bikúo swaa pia.

¹⁶ Gera né Simeí, Beyámi borii kɛ kú Bahurimu wà à gá da kí Daudale kɔn Yudanɔ.

¹⁷ Beyámi boriinɔ kúo gɔɔn wàa sɔɔro. Solu begwari Ziba gáa dɔ kɔn a nɛgɔgbɛ gɔɔn gɛroonɔ kɔn a zíkɛri gɔɔn baroonɔ. Aɔ wà wà kà Yoda léa kí á,

¹⁸ le wà e wà bikú kɔn kibɛdeeno, aɔ yá kɛ eé kɛ kíne nnaa kɛ yánzi. Ben Gera né Simeí dàɛ kí aɛ ai àgɔ gá bikú Yodaa.

¹⁹ À bènɛ: Ma dii, ñton ma taari yá daro. Yá zaaa kɛ mamɔma n zɔ̀bleri má kɛnnɛ guro kɛ n bɔ Yerusalemu tɔn dɔnguro. Ma dii kí, ñtongɔ yá pì kúna n swɛ guuro.

²⁰ Mamɔma n zɔ̀bleri, má dɔ kɛ ma durun kɛ. Yusufu boriinɔ té píngi, mámbe ma dɔ́ɛnɛ aɛ ma mɔ danlɛ gbàa ma dii kí.

²¹ Ben Zeruya né Abisai bè: Simeí láari bɔ kí kɛ Dii kàn. Èe ká wà à dɛroo?

²² Ben Dauda bè: Zeruya nɛnɔ, bɔn wa ví kɔo? Á yezi à zé zɔ́mɛ gbàan yó? Wé gbɛkɛ dɛ Isarailinɔ bùsun gbàaro, zaake má dɔ gbàa kɛ mámbe Isarailinɔ kína ù.

²³ Ben kí bè Simeine: Né garo. Ben kí la dànɛ.

²⁴ Solu dio Mefibosɛ gáa da kílɛ. Zaa guro kɛ kí bɔ wéte ai guro kɛ à sù aafia, Mefibosɛ e a gbá pípiro, èe a yíká zɔ́zɔ́ro, èe a pɔnɔ pípiro.

²⁵ Kɛ à bɔ Yerusalemu à mò à dà kílɛ, ben kí à là à bè: Mefibosɛ, à kɛ dia nɛɛ gámaoro?

²⁶ À wèlà à bè: Ma dii kí, ma zíkɛri bé à ɔ́ndɔ kɛmazi. Má ònɛ à gàari yime ma zaakine mà dia mà gányo, zaake ɛren ma ù.

²⁷ Ma dii kí, ben à gáa à mamɔma n zɔ̀bleri yàka n kíia. Ma dii kí ñ dɛ lán Luda malaika bàme. Ñ kɛ lán à kɛnnɛ maa ná.

²⁸ Ma dii kí, à de yā n ma de bēdeenɔ dēde ní pínɡi, ben n mamɔma n zɔbleri baka kàkɔa kɔn n gbē kē ašē pɔ ble lēdoonɔ. Má zé vī mà kúe ke kenne dɔro.

²⁹ Ben kí bène: Yā kpareen né o dɔɔ? Má diē kē mpi kɔn Zibao, à tɔɔte kpaatekɔneme.

³⁰ Ben Mefibose bè kine: Ma dii kí, zaake n su be aafia, ò tó à sé pínɡi.

³¹ Giliada būsɔ gbē Bazilai bɔ Rogelimu à gāa ze kine ai Yoda baa kaa kpa.

³² Bazilai zi kú maamaa, à kà wē basigɔ. À kí yāari kē gurɔɔ kē à kú Manaimu, zaake auzikide bítame.

³³ Ben kí bène: Ñ bikúmao, mé n gwa ma be zaa Yerusalemu.

³⁴ Bazilai wēala à bè: Wē ugba bé à gǝme anduna guu kē mà tányo Yerusalemu?

³⁵ Ma ka wē basigɔ kò. Má pɔ maa kɔn à zaaao dɔkɔzi dɔɔ? Mamɔma n zɔbleri mé fɔ mà pɔblena ke pɔmina nnaa ma dɔɔ? Mé gɔgbē ke nɔgbē lèsirino kòto ma dɔɔ? Ma dii kí, ò tó mà asoo lagonne.

³⁶ Mamɔma n zɔbleri wé Yoda bikú lēdo, mà zenne kíkíi gwe. À kē dia ní yezi ò fía bome lē?

³⁷ Mamɔma n zɔbleri, ò tó mà ɛara mà tá ma be wēte, le gaa tón ma sé màgɔ zà kɔn ma de kɔn ma da miraoro. Ñ ma né n zɔbleri Kimamu gwa kē. Ma dii kí, ò tó à bikúnyo. Ñ kene lán à kenne maa nà.

³⁸ Ben kí bè: Kimamu é bikúmao. Mé yā kē à kenne maaa kene, yā kē ní gbékama sɔ pínɡi mé kenne.

³⁹ Baade pínɡi bikú Yodaa, ben kí bikú. Kí lé pē Bazilaia à sa maaa òne, ben Bazilai ɛara à tà a be.

⁴⁰ Kē kí bikú à gāa Giligala, Kimamu bikúo.

Yuda zikarino ní pínɡi kɔn Isaraili zikari kpadoonɔ kí bikú.

⁴¹ Ben Isaraili bori pínɡi mò wà kí lē aš bène: À kē dia wa gbē Yudanɔ bikúao kpai, mmɔn kɔn n bēdeenɔ kɔn n gbēnɔ pínɡii?

⁴² Ben Yudanɔ wēila wà bè: Kē kí de wa dané ù yānzime. Bóyānzi yā beee kēare zaazi? Wée kí kúsāe blero, wée à pòke sí wa pɔ ũro.

⁴³ Ben Isarailino bè Yudanone: Zaake wa bori leo kurime, wa baka kú kɔn kí Daudao de a pɔla. Bóyānzi a wa diē futazi lē? Wámbe wa kí gbesea yā ò káakuroo? Mòde Yudanɔ wena pásí de Isarailino pɔla.

20

Seba bɔna Dauda kpe

¹ Gaabude ke bé à kú gwe, à tón Seba, Bikiri né, Beyāmi boriime. Ben à kuru pē à bè:

Wa baka kakɔana kɔn Daudaoro,
wa bà kú kɔn Yese néoro,
a Isarailino, a baade tá a be.

² Ben Isarailino kē Daudaa ní pínɡi aɔ gāa wà nà Bikiri né Sebaa, mòde Yudanɔ zè kɔn ní kíó bɔna zaa Yodazi ai Yerusalemu.

³ Kē Dauda sù a be Yerusalemu, à a nɔ yigisai gɔɔn kuri kē à tò aɔɔe bee gwaanɔ sè à ñ ká kpén wàgɔ ñ dákpa. Dauda ní gwá, mòde èe daényo dɔro. Wà ñ káka kpén gyaanɔ ùme ai aɔ gāa wà gágao.

⁴ Ben kí bè Amasane: Ñ Yuda zikpene sísí aɔ kakɔamazi gurɔ aagɔɔ dagura. Mmɔn sɔ, négɔ kú kème.

⁵ Amasa gāa à Yudanɔ sísí, mòde à gí kē de gurɔɔ kē kí dienela.

⁶ Ben Dauda bè Abisaine: Bikiri né Seba é ïa dawa tia de ïaa kè Abusalomu dàwaala. N ma gbēno sée à péezi, le àton sí wéte bīdeen à piti wa ɔzīro yānzi.

⁷ Ben Yoabu gbēno kōn kí dākparino kōn zīkarino n pīngi wà bōe Yerusalemu wà pēe Bikiri né Seba.

⁸ Gurɔ kè aɔ kú gbè gbēntē kè kú Gibiɔ sae, ben Amasa mò dañle. Yoabu zīka'uta dana, à fēe dōna à pii. Kè à sō Amasazi, à fēe pì wòto a kpēen

⁹ à bène: Ma gbē, n aafiaɔ? Ben à Amasa kù a létānkaa kōn a ɔ plaaao lán à yezi à lé péa bà.

¹⁰ Amasa e fēe kú Yoabu ɔn tàasi káro, ben Yoabu à zōo a gbēen, à nɔaenɔ bōe à kàe tɔɔte. Yoabu e gà à zōo gēn plaa doro, zaake à gà kò. Ben Yoabu kōn a dàaro Abisaio pēe Bikiri né Seba.

¹¹ Yoabu ibanɔ doke gò zena Amasala à bè: Gbē kè zè kōn Yoabuo kōn Daudao, à dɔ Yoabuzi.

¹² Aru daa Amasa gēla zédaan, ben zīkari kè aɔe mɔɔno zè aɔe gwaa n pīngi. Kè Yoabu iba pì è gbē kè aɔe mɔɔ gweenɔ n pīngi wà zè wēe gwaa, ben à Amasa gē gāe à guo zén à diē sēn, ben à uta kùàla.

¹³ Kè à gāe à guo zén le, baade pīngi bò à tè Yoabuzi, ben aɔ Bikiri né Seba gbēse.

¹⁴ Seba lili ò Isaraili boriino bùsun pīngi ai Abeli Betemaka, ben Bēri boriino mò wà kàkɔa wà tèzi gwe.

¹⁵ Yoabuno mò wà ligazi zaa Abeli Betemaka. Wà bùsu kàekae wéte bī sae, ben aɔe wete wà bī pì gboro.

¹⁶ Ben nɔgbē ɔndɔde ke lé zù zaa wéte guu à bè: À swā kpá! À swā kpá! N o Yoabune à mó kè, mà yā one.

¹⁷ Kè Yoabu sō nɔgbē pizi, ben à à là à bè: Mbe Yoabu úɔ? À wèàla à bè: Mámbee! Ben à bène: N swā kpá mamɔma n zòbleri yāzi. À bè: Ma swā kpá.

¹⁸ Ben nɔgbē pì bè: Wè be yā, n yā gbeka Abelideenɔ, yā e à mì de.

¹⁹ Wà kuu yáketē sai Isaraili gbē náanɔdeenɔ ũ, ben nēe wete n Isaraili wéte tɔdee kè kaateɔ? Bóyānzi n yezi n Dii wéte dezi?

²⁰ Yoabu wèàla à bè: Agya! Lenlo! Má yezi mà a dedero. Má yezi mà a wéte kaatero.

²¹ Lenlo! Gbē kè wè sisi Bikiri né Seba, Eflaimu boriino bùsu sìsīde gbē bé à fēe kí Daudazi. À gbē mēn doo pì kpáma, mé go a wétela. Ben nɔgbē pì bène: N ma! Wéé à mì zunne zaa bī musu.

²² Nɔgbē pì gāa à gbēno lé kōn a ɔndɔkeyāo, ben wà Bikiri né Seba mì zò wà zù Yoabune. Yoabu kuru pè, ben wà fàakɔa, wà wéte pì tò gwe. Baade tà a bē, ben Yoabu pì tà kí kiia Yerusalemu.

Dauda ibanɔ

²³ Yoabun Isaraili zīkpēenɔ pīngi gbēnsi ũ. Yoyada né Benayan dogarino gbēnsi ũ.

²⁴ Adoniramu bé zòno gbēnsi ũ. Ailudi né Yosafatan baarukpari ũ.

²⁵ Sevan takadakēri ũ. Zadoki kōn Abiataon sa'orikino ũ.

²⁶ Yairi gbē Iran Dauda kpàasi ũ.

¹ Dekaa kuu Dauda gurɔɔa, à gɛ kɛ ai wɛ aagɔ. Dauda Dii wɛɛ wɛtɛ, ben Dii bè: Solu yǎnzime. Gbɛɔyá wɛ à bɛɛ musu, kɛ à Gibiɔdeenɔ dɛɔ yǎnzi.

² Ben kí Gibiɔdeenɔ sɛsi, à yá ɔ́nne. Gibiɔdeenɔ de Isarailinɔ ɔro, Amɔri borii kɛ gɛnɔme. Isarailinɔ la dànnɛ yá wà bè weé n̄ dɛɔro, ben Solu wɛtɛ à n̄ laata kpá a aǎkena Isarailinɔne kɔn Yudanɔ yǎnzi.

³ Ben Dauda Gibiɔdeenɔ là à bè: Bón á yezi mà kearee? Mé agbaa kpáare diamɛ, lɛ à e à Dii gbɛnɔ sáabu kpáa?

⁴ Aɔ wɛàla wà bè: Wá zé ví wà kondogi ke vura gbeka Solua ke a bɛdeeanɔro, bensɔ wá zé ví wà Isaraili gbɛke ɔro. Ben Dauda n̄ lá à bè: Ée bee diamɛ? Bón mé kearee?

⁵ Aɔ wɛàla wà bè: Gbɛ kɛ à wa dɛɔ à lɛ kpàkɔsɔwazi à wa yáa lɛ à e à wa borii bɔ Isarailinɔ guu yǎnzi,

⁶ tó wà à bori gɔgbɛ mɛn swɛɛplaaanɔ kpáwa, wé n̄ logo lía Dii aɛ Gibɛa, kí Solu kɛ Dii kà pì bɛ wɛtɛn. Ben kí bè: Mé n̄ kpáawa.

⁷ Kí e Yonatá né Mefibosɛ, Solu dio kpám̄maro, lɛ kɛ aɔ kɛ Diia lɛdo kɔn Yonatáo yǎnzi.

⁸ À nɛgɔgbɛ gɔɔn plaaa kɛ Aya nɛnɔgbɛ Rizipa i kɔn Soluo sɛ. Aɔ tón yɛ: Aamɔni kɔn Mefibosɛo. À nɛgɔgbɛ gɔɔn sɔɔroo kɛ Solu nɛnɔgbɛ Mɛraba i kɔn Mɛsɔla gbɛ Bazilai né Adielionɔ sɛ dɔ.

⁹ À n̄ ná Gibiɔdeenɔne n̄ zɛ, ben aɔ n̄ logo lía sɛsɛ musu Dii aɛ. Gɔɔn swɛɛplaaanɔ pìnɔ gà lɛdome, wà n̄ dɛɔ pɔ dúfu kekeguro.

¹⁰ Aya né Rizipa pɔsia utanɔ sɛ à kpàɛ a zɛndane gbɛa gwe. Zaa pɔ dúfu kekeguro ai lou gàa à gɛ pìnɔ gbɛ, ègɔ gii báanɔne aɔ zɛm̄ma fáantɛ, ègɔ gii sɛtɛ n̄bɔnɔne aɔ sɔ́nzi gwá.

¹¹ Wà yá kɛ Solu nɔ yìgisai pì kɛ ɔ Daudanɛ,

¹² ben à gàa à Solu kɔn à né Yonatáo wánɔ sɛɛ Yabesi Giliadadeenɔ kiia. À mò à lɛ wà n̄ gɛnɔ sɛɛ kpáɛ Betesá gǎale, guu kɛ Filisitininɔ n̄ logo bɛia Solu dena Giliboa gɛra.

¹³ Dauda tò wà n̄ gɛwa pìnɔ sɛɛ wà tào, wà kàkɔa kɔn gbɛ kɛ wà n̄ logo pìnɔ gɛwanɔ,

¹⁴ ben wà vɛi Solu de Kisi miran Zela, Beyámi boriinɔ bùsun. Wà yá kɛ kína diɛ kɛ píngi, ben Luda adua kɛ wà kɛ Isarailinɔ bùsu yá musu sɛnyo.

Gbɛ gbàagbàanɔ dɛɔdena

¹⁵ Filisitininɔ àara wà zɛ kà kɔn Isarailinɔ dɔ. Dauda kɔn a gbɛnɔ gàa wà zɛ kànyo. Kɛ Dauda gbàaa yàa,

¹⁶ ben gbɛ gbàanɔ bori Isibi Benɔbu bè é Dauda demɛ. À mògotɛ sári tɛsi de kiloo aagɔla, à fɛɛda dufu logona.

¹⁷ Ben Zeruya né Abisai dɔàlɛ à Filisitini pì dɛ. Ben Dauda gbɛnɔ la dàne wà bè: Né gáwao zɛllan ɔro, lɛ wa Isarailinɔ fitia tón garo yǎnzi.

¹⁸ Bɛɛe gɛra aɔɔɛ zɛ kaa kɔn Filisitininɔ Gobu, ben Usa gbɛ Sibekai gbɛ gbàa borii kɛ wɛ sɛsi Safa dɛ.

¹⁹ Zɛ àara à fɛɛ kɔn Filisitininɔ Gobu dɔ, ben Betelemu gbɛ Yairi né Elana Gata gbɛ Gɔlaya dáaro Lami dɛ. Lami sári pá de lán bisatári àsa lí bàme.

²⁰ Kɛ aɔɔɛ zɛ kaañyo Gata dɔ, gbɛ bíta kee kú gwe, à ɔnenɔ kɔn à gbánɛnɔ mɛn swɛɛdodome, à kɛ píngi baaasɔro dosai. Gbɛ gbàanɔ boriime dɔ.

²¹ À kùsɛ bii Isarailinɔa, ben Dauda vɛi Simea né Yonatá à dɛ.

²² G5ɔn siig5ɔ pìnɔ né Gata gbɛ gbàanɔ boriinɔmɛ. Dauda kɔn a gbɛnɔ bé wà n̄ dɛdɛ.

22

Dauda Dii sáabukpana a zìblena yā musu

(Saa 18)

¹ Kè Dii kí Dauda bò Solu kɔn à ibɛɛ kpaaanɔ ɔzĩ, à lè dà kɔn Dii tɔo

² à bè:

Diin ma gbèsi kɔn ma zeki gbáaao ũ,
ma m̀sirime.

³ Ma Ludan ma gbèsi ũ, mɛɛ nazi.

Àmbe ma sengbango ũ
ma m̀siri gbáa kɔn ma gulezĩɔ,
ma uteki kɔn ma bokiio,
è ma sí gbɛ pásĩnɔa.

⁴ Dii kà wà à sáabu kpá.

Mɛɛ à sísi, è ma bɔ ma ibɛɛnɔ ɔzĩ.

⁵ Góro'ite vlɛɛmao,
ísɔ kè è n̄ kaate e ma blee.

⁶ Mira bànɔ ligamazi,
gaa takuteɛ kpàkpame ma aɛ.

⁷ Kè má kú nawɛa guu le, ma Dii sìsi,
ma wii pè ma Ludazi,
ben à ma kòto mà zaa a bɛ,
ma wiii kà à kiia, à gɛ à swān.

⁸ Tɔɔte lùgaluga à nìgānigā,
kp̄iĩnɔ dègedege ai n̄ kāsāan.
Aɔ lùgaluga kè à pɔ fɛ yānzi.

⁹ Tésukpe bò à yĩzĩ,
té kè è n̄ kpata bò à lén,
à yɔnɔɔ e té kɛɛ à aɛ.

¹⁰ À musu wè à pita,
lou sisi à gbá gĩzĩ.

¹¹ Èe vīaa dina kerubu kpɛɛ,
èe yāa paa ĩala.

¹² Á gusiaa dà a zĩndala,
ludambe sia kù à kúkiila.

¹³ Zaa à gakui tékɛna guu
lou e pii pásĩpāsĩ.

¹⁴ Dii pàta zaa musu,
Luda Musude kòto dɔ lapatana ũ.

¹⁵ À kà fà ma ibɛɛnɔa à n̄ fāakɔa,
à tò lou piĩma à pèĩma.

¹⁶ Kè Dii pàtarĩma,
kè à pɔ bò a yĩzĩ,
ísia tɔɔte bò gupuraa,
anduna kāsāa gɔ kaɛna pɔtɛ.

17 À ɔ̀ b̀ zaa musu à ma kũ,
à ma b̀ swadaa guu.

18 À ma si ma ibe gbāaa ɔ̀ĩ
kɔ̀n ma zanguri kè aɔ̀ gbāaa demalaano.

19 Aɔ̀ lèema ma mɔ̀nzikeguro,
mɔ̀de Dii zèmao.

20 A ma b̀ à ma gba m̀porokii,
à ma m̀ si, kè à yemazi yānzi.

21 Dii yā kème ma ǹse maa lén,
à fīa b̀me ma gbāsisaiké lén.

22 Zaake má Luda yādienano kūna,
mèe à zaaa ké ma a Luda tònlo.

23 A dokayāno ègɔ̀ dɔ̀me aɛ pīngi,
mèe kpèe li yā kè à dienonero.

24 Má kuuna taari vī Diinero,
má a zīnda kūna durun sai.

25 Dii fīa b̀me ma ǹse maa lén,
zaake à è má kuu gbāsī sai.

26 Náanɛdeen n ũ náanɛdeenɔ̀ne,
taarisaiden n ũ taarisaidenɔ̀ne.

27 N wāsawasa gbè wāsawasanoɔ̀ne,
mɔ̀de nèè ibete kpá kɔ̀n gbè dɔ̀rsaidenɔ̀.

28 Nèè zīndabusarino m̀ sí,
nèè gbè kè aɔ̀ è n zīnda sé lezīno sɔ̀e.

29 Dii, m̀be ma fitia ũ,
Dii, nèè ma gusiaa liɛ gupuraa ũ.

30 Kɔ̀n n gbāaa mé fɔ̀ mà kù kpá karaa,
ma Luda gāzī mé fɔ̀ mà vī gūla.

31 Luda kèkii sɔ̀ yākɛna b̀ezina,
Dii yā see vīro, à wāsawasa,
à de sengbango ũ gbè kè aɔ̀ nàzinɔ̀ne.

32 Dii baasiro, dén Luda ũu?
Wa Luda baasiro, dén gbèsi ũu?

33 Luda bé è ma gba gbāaa,
àmbe è zé porome súusu.

34 È tó ma gbá kái gɔ̀ nna lán zɔ̀ pɔ̀ bà,
è tó màgɔ̀ táa oo gulezīno musu.

35 È zīkana dadame,
ai ma gāsá é fɔ̀ à m̀goté sá gá.

36 Nèè n zīblesengbango kpáma,
nèè naɛ n ma tɔ̀ b̀.

37 Nèè ma zé yāasa kūme,
le ma gbá tón sataro.

38 Ma pèe ma ibeɛnozi ma n̄ dúgu zɔ̀,
mèe ɛara mà suro, sé kè ma gaa ma n̄ dede.

39 Ma n̄ wiwi dúgudugu, aɔ̀e fɔ̀ wà fèe dɔ̀ro,
aɔ̀ lèe wà gɔ̀ kaɛna ma gbá gīzī.

⁴⁰ N ma gba gbáaa ma zì kàò,
 ñ tò ma ibeεno mì nàeme.
⁴¹ N tò ma zangurinò kpeε lì,
 ben ma a ibeε pìno kàate.
⁴² A5 wii lè, gbēkee e ñ mì síro,
 a5 lé zù Diizi, èe weñlaro.
⁴³ Ma ñ ké tíketike lán bùsutiti bà,
 ma táa òímma lán zé guu botonga bà.

⁴⁴ N ma bò ma gbē kè a5 fεemaziino ɔzĩ,
 n ma ke boriino mìdee ũ.
 Borii kè má ñ dōroono è zò bleme,
⁴⁵ bori zìtòno è na ñ sàsaa ma ae.
 Tó a5 ma yā mà, a5è mì sieme.
⁴⁶ A5 kã è ga,
 a5è bò ñ zeki gbáaano kōn luganao.

⁴⁷ Dii kuu! Aubarikadeen ma gbèsi ũ!
 Wà Luda ma gbèsi ma mìsiri tó bò!
⁴⁸ Luda bé è gēe home,
 è tó boriino mì sieme,
⁴⁹ è tó mà piti ma ibeεnon.
 N ma gba gbáaa de ma zangurinola,
 n ma bò gbē pásino ɔzĩ.
⁵⁰ Beee yānzi mé n sáabu kpá boriino té,
 mé n tó kpá, Dii.
⁵¹ Dii è zì bíta ble kína kè à à sène,
 è gbēkee ke kína kè à à kàne,
 mamoma Dauda kōn ma boriino
 ai guro píngi.

23

Yā zāa kè Dauda ò

¹ Yā zāa kè Dauda òn yè.
 Yeεe né Dauda yān yè,
 gbē kè Luda à gbà gbáaa yā'oname.
 Yakubu Luda à kà kí ũ,
 àmbe Isarailino lèdari maaa ũ.
² Dii Nini yā dāme,
 à yā da ma lén.
³ Isarailino Luda yā ò,
 Isarailino Gbèsi bème:
 Tó gbē kí blè gbēnoe a zéa,
 tó à kí blè vīakena Ludane guu,
⁴ ègō de lán ofántē boena gupuraa bàme,
 lán gudona gukēkōana bà,
 lán lou kè è tó sè bōe bà.
⁵ Ma bedeeno nna kōn Ludaoroo?
 À bà égō kúmao ai guro píngi.
 À à yā gōgō píngi, à seka vīro.

Eé ma mîsina yâ keke à pàparoo?
Eé pò kè má à nii vî kpáma píngiroo?

⁶ Gbê pàanɔɔ de lán lè bàme,
wè zɔ wà zĩnname, è sí kú kyáuro.

⁷ Gbê kè yezi à ɔ páa,
séto àgɔ gɔkeɔ ke gò kúna,
è té sɔa guu kè à kún.

Dauda gɔsagbáaano

⁸ Dauda gɔsagbáaano tón yè. Takemo gbê Yasɔbeamun zĩkari tóde gɔɔn aagɔɔn gběnsi ũ. Àmbe à sári sè gɔɔn wàa siigɔɔnɔzi à n zɔzɔo n píngi guro dɔnkɔ zĩ.

⁹ Gbê beee gbera Dodai né Eleaza, Ahoa gbê kú zĩkari gɔɔn aagɔɔ pìnɔ té dɔ. À kú kɔn Daudao guro kè Isarailino kàkɔa aɔ zĩ kà kɔn Filisitinino zaa Pasadamimu. Isarailino bɔru kpɛɛ,

¹⁰ Àmbe à fɛɛ à Filisitinino dèdɛ ai à ɔ yáa à gbàgbà à gò fɛɛda pá kúna. Dii tò à zĩ blè maamaa zĩ beee. Zĩkari kpaaano ɛara wà sù aɔ à lè, mɔde pónɔ pitina gènoa yānzime.

¹¹ Gbê beee gbera Age né Sama gusĩsĩde gbê. Kè Filisitinino gáli kàkɔa guu kè blá bú kún, Isarailino bàa lènnɛ,

¹² Àmbe à zè à gĩ bú pì dagura. À bú pì sirmma à Filisitinino dèdɛ. Dii tò à zĩ blè maamaa.

¹³ Pókɛguro wórɔngɔde gɔɔn baaakurino té, gɔɔn aagɔɔnò bò wà gàa Dauda kiia zaa Adulamu gbɛwɛɛn. Filisitinino gáli bùra kaena Refaimu guzuren.

¹⁴ Guro beee Dauda kú sɛtɛ pòrɔtu, Filisitini gudákparino sɔɔ kú Betelemu.

¹⁵ Dauda e a be í ni dɛɛ à bè: Dé bé eé gá à Betelemu bĩile lɔg'i tómɛɛ?

¹⁶ Wórɔngɔde gɔɔn aagɔɔ pìnɔ bé wà gàa wà gè Filisitinino bùran, aɔ Betelemu bĩile lɔg'i tò wà sùo Daudanɛ. Ben ɛe we à mìro, à kwè Dii ɛe sa'o'i ũ.

¹⁷ À bè: O'o Dii, mé fɔ mà í kè miro. Gbê kè aɔ gĩ n wèndizino arumɛ. Ɛe we à mìro. Wórɔngɔde gɔɔn aagɔɔ pìnɔ yākenan gwe.

¹⁸ Zeruya né Abisai, Yoabu dāaro bé wórɔngɔde gɔɔn baaakurino gběnsi ũ. Àmbe à sári sè gɔɔn wàa do kpé basɔroonɔzi à n dɛdɛ, ben à tɔ bò gɔɔn baaakuri pìnɔ té.

¹⁹ À tɔ bò de wórɔngɔde gɔɔn aagɔɔ pìnɔla, ben à gò n gběnsi ũ, mɔde à kú wórɔngɔde tóde gɔɔn aagɔɔ pìnɔ téro.

²⁰ Yoyada né Benaya, Kabazeli gbɛn zĩkari wórɔngɔdee ũ. À yākenanɔɔ pari. À Mɔabu zĩkari tódeenɔ dèdɛ gɔɔn plaa. À gè wèe guu guro kè loughɛ kwèɛ, à músu dè.

²¹ À Igipiti gɔsagbáa kè sári kúna dè. À sòzi kɔn gòo à à sári sia à à dèo.

²² Yoyada né Benaya bé à yā pìnɔ kè, ben à tɔ bò wórɔngɔde gɔɔn baaakuri pìnɔ té.

²³ À tɔ bò de wórɔngɔde gɔɔn baaakuri pìnɔla, mɔde à kú wórɔngɔ tóde gɔɔn aagɔɔ pìnɔ téro. Ben Dauda à diɛ a dákparino gběnsi ũ.

²⁴ Gɔɔn baaakuri pìnɔ tón yè:
Yoabu dāaro Asaheli,
doodo né Elana Betelemu gbê,

²⁵ Arodi gbɛnɔ Sama kɔn Elíkao,

²⁶ Paliti gbê Ɛlɛzi,
Tekoa gbê Ikési né Ira,

²⁷ Anato gbē Abieza,
 Usa gbē Mēbunai,
²⁸ Ahoa gbē Salamo,
 Netofa gbē Marai,
²⁹ Netofa gbē Baana né Elebu,
 Gibeā kè kú Beyāmi būsun gbē Ribai né Itai,
³⁰ Piratō gbē Benaya,
 Gaasi guzurē gbē Idai,
³¹ Araba gbē Abialabō,
 Bahurimu gbē Azamavē,
³² Salaboni gbē Eliabu,
 Yasē nēno,
³³ gusīsīde gbē Sama né Yonatā,
 gusīsīde gbē Saraa né Ahiamu,
³⁴ Maaka gbē Asabai né Elifeleti,
 Gilo gbē Aitofeli né Eliamu,
³⁵ Kameli gbē Ezero,
 Larubu bori Parai,
³⁶ Zoba gbē Natā né Igali,
 Gada bori Bani,
³⁷ Amōni bori Zeleki,
 Bero gbē Narai, Zeruya né Yoabu zikapanoseri,
³⁸ Yeta gbēno Ira kōn Garebuo
³⁹ kōn Iti bori Uriao.
 Aō pīngi aō gōon baaakuri awēeswēplaame.

24

Dauda zikpeno narona

¹ Dii èara à pō fē Isarailinozi, ben à Dauda dà à ọ kà yāzi à bè: N gá n Isarailino kōn Yudanō naro.

² Ben kí bè Yoabunē kōn zikpe gbēnsi kè aō kúono à bè: À Isaraili boriino būsū para sēna zaā Dani ai à gá pé Besebaa, à zikarinō naro lē mà e mà n pari lē dō.

³ Ben Yoabu bè kīnē: Ma dii kí, Dii n Luda n gbēno kōnnē leo basoro n wēc siālē, mōde ma dii kí, à kè dia n yezi n kē lē?

⁴ Baa kōn beeeo kí yā Yoabu kōn zikpe gbēnsinō blē, ben aō bōē kí kiia aō gāa Isarailino naro.

⁵ Kè aō bikū Yodaa, ben aō bura kàe Aroa saē. Wété pì kú guzurēmmē. Ben aō lili ò Gada būsun ai Yaza.

⁶ Aō lili ò Giliada būsun aō gāa Kadesi, Itino būsun ai Daniyani, ben aō gāa Sidō kpa.

⁷ Aō gāa Taya wété bīideen kōn Ivi wētēno kōn Kanaa wētēno pīngi, ben aō gāa Yudanō būsū soomete kpa ai Beseba.

⁸ Aō lili ò būsū pìn pīngi. Mō kēndo kōn guro barooo gbera aō èara wà sù Yerusalemu.

⁹ Ben Yoabu gbē kè à n naronō lē ò kīnē. Isaraili gōgbē kè aō fēedaa dōonō gōon boro wàa siigō. Yudanō sō gōon boro wàa plaa kpé basoro.

¹⁰ Gbē pino narona gbera Dauda kú toádýáa guu, ben à bè Diine: Ma durun kè yā pì kena guu maamaa. Dii, mamoma n zòbleri, n ma taari kēme sa, zaake ma yōnkoyā kè.

¹¹ Ai Dauda gɔ́ gá fɛɛ kɔ́ngɔ́, Dii yá dìdì annabi Gada, Dauda wéegupu'eria à bè:

¹² Ìn gá n̄ o Daudanɛ kè ma bè, mé yá mèn aagɔ́ kpáɛ à aɛzĩ. À yá pìnɔ́ doke gwa à sɛ́, mé kɛnɛ.

¹³ Ben Gada gàa à Dauda lè à bènɛ: Dekaa kana n b̀sun wè swɛɛplaaa ke n ibɛnɔ́ pɛɛnanzi n̄ bàa lɛ́nɛ mɔ́ aagɔ́ ke gagyáa gēna n b̀sun gurɔ́ aagɔ́, à kpareen n̄ sè? Ìn laasuu lɛ́a n̄ gwa, mé gá mà o Luda kè ma zĩnɛ.

¹⁴ Ben Dauda bè Gadane: Má kú nawēa bíta guu. Má sì wà lɛ́ɛ wà da Dii ɔ́zĩ, zaake à wēnda vĩ maamaa. Àton tó mà lɛ́ɛ mà da gbēntee ɔ́zĩro.

¹⁵ Ben Dii tò gagyáa gè Isarailinɔ́n zaa kɔ́ngɔ́ beeeaa ai gurɔ́ kè à zèo. Sena zaa Dani ai à gàa pé Besebaa Isarailinɔ́n gàga gɔ́ɔ́n bɔ́ɔ́ baaagɔ́ akuri.

¹⁶ Kè malaika ɔ́ b̀ à Yerusalemudeenɔ́ kaate, Dii a n̄sɛ lɛ́ yá pì musu, ben à bè malaika kè èè n̄ kaate pìne: Ìn zɛ lɛ! Ìn n̄ ɔ́ ɔ́kpa sa. Yebusi bori Arauna blɛwɛgbēkiin Dii malaika pì kún.

¹⁷ Gurɔ́ kè Dauda malaika pì è èè n̄ dɛdɛɛ, à bè Diine: Mámbe ma durun kè ma taari kè. Gbɛ́ pìnɔ́ né ma kpàsa s̄aanɔ́mɛ, aɔ́ɔɛ yáke kɛro. Ìn tó n pɔ́fɛ pita mapi k̄n̄ ma de bɛdeenɔ́a.

¹⁸ Zi beeeaa Gada gàa à Dauda lè à bènɛ: Ìn gá Dii gbāgbākii bo Yebusi bori Arauna pówɛgbēkiia.

¹⁹ Ben Dauda gàa lán Dii à yá ò Gadane nà.

²⁰ Kè Arauna wéɛ zù, à è kí k̄n̄ a gbēnɔ́ɔ́ e mɔ́ɔ́ a kiia, ben à gàa à kùɛnɛ à dàɛ a puua

²¹ à bè: Ma dii kí, à kè dia n̄ɛɛ mɔ́ɔ́ mamɔ́ma n z̀bleri kiia lɛɛ? Dauda wèàla à bè: Ma mɔ́ mà n pówɛgbēki lúm̄ma mà Dii gbāgbākii bomme, lɛ gagyáa pì e à go gbēnɔ́a yānzì.

²² Ben Arauna bè Daudanɛ: Ma dii kí, n̄ pó kè kènne maaa sɛ́ n̄ saa oo. Ìn z̀nɔ́ gwa sa'opɔ́ ũ. Ìn pówɛgbēgonɔ́ k̄n̄ gbóngonɔ́ sɛ́ɛ yàka ũ.

²³ Kí, ma n̄ gbaa píngi. Arauna èara à bènɛ dɔ́: Dii n̄ Luda sínɛ.

²⁴ Ben kí bènɛ: Auo! Mé lúm̄mame, mé à fía bonnɛ. Mé saa o Dii ma Luda pā fīabosairo. Ben à pówɛgbēkii pì k̄n̄ z̀nɔ́ lùà kondogi baplaa akuri.

²⁵ Ben à Dii gbāgbākii b̀ gwe à sa'opɔ́ kè wè ká tén à té kú òa k̄n̄ k̄nnak̄so sa'opɔ́nɔ́. Dii sínɛ à b̀su yá musu, ben gagyáa pì zè.

KINANŌ TAKADA KAAKU

Sulemanu kíblena 1:1-2:46

Kí Sulemanu yā 3:1-11:43

Yudanŋ kŋn Isarailinŋ kŋkpaaatena 12:1-16:34

Ilia yā 17:1-22:54

Adonia a zīnda kana kí ũu

¹ Gurŋŋ kè kí Dauda zi kù kótokoto, baa tó wà bisanŋ kùàla, ĩa ègŋ kpɛɛ à dɛɛmɛ.

² Ben à ĩbanŋ bènɛ: Wa dii kí, ñ tó wà nŋkpare wetenne, àgŋ zĩ kɛenne àgŋ n gwaa, àgŋ daɛɛ n saɛ lɛ ĩa tón n dɛ dŋro.

³ Ben wà gaa wà kpáɛ kè nŋkpare maaazi Isarailinŋ bŋsun píngi, ben wà bŋ Sunɛmu nŋgbɛ Abisagaa, wà à sɛ wà sŋo kɛnɛ.

⁴ Nŋkpare pí né nŋ maaamɛ. Ègŋ kína gwaa àgŋ zĩ kɛɛnɛ, mɔdɛ kí à dŋ nŋgbɛ ũro.

⁵ Dauda naŋ Agi né Adonia a zīnda diɛ kè a ka, ben à bè ámbɛ é kí blɛ. Ben à sŋgoronŋ sɛ kŋn sŋdeenŋ kŋn gŋgbɛ gŋŋn baplaa akuri kè aŋgŋ baa lɛɛ wàgŋ tɛarɛ aɛnŋ.

⁶ À dɛɛ e kpákɛzi ziki à bɛ, à kè dia néɛ kɛɛ lɛɛro. Àpɪ sŋ né gŋ maaamɛ. Abusalomu bé à yŋ mì à kpaa.

⁷ Ben à lɛdɔlɛ kè kŋn Zeruya né Yoabuo kŋn sa'ori Abiatao, ben aŋ zɛo.

⁸ Mɔdɛ sa'ori Zadŋki kŋn Yoyada né Benayao kŋn annabi Natāo kŋn Simɛio kŋn Dauda gbɛnnanŋ kŋn à dogarinŋ e zɛoro.

⁹ Adonia saa ò kŋn sãanŋ kŋn zŋnŋ kŋn zŋnɛ mɛkpananŋ Mlɛgbɛ kè kú ɛnlogeli saɛa. À a dāaro kɛnɛnŋ sɪsɪ n píngi kŋn Yuda kè aŋ dɛ kína ĩba ũunŋ n píngi.

¹⁰ Èɛ annabi Natā sɪsɪro kɛ Benaya kɛ Dauda dogarinŋ kɛ a zīnda dāaro Sulemanu.

¹¹ Ben Natā gaa à Sulemanu da Baseba là à bè: Néɛ ma kè Agi né Adonia kí blɛ wa dii kí Dauda dŋna sairoo?

¹² Tŋ, ñ tó mà lé damma sa lán né kɛ nà, ñ n zīnda mì sí kŋn n né Sulemanu pŋo.

¹³ Ñ fɛɛ ñ gá kí Dauda lɛ ñ bɛnɛ, kè à la dānnɛ yā à bè n né Sulemanu bé eé kí blɛ a gɛɛ ũ à vɛɛ a kpatan sŋ né? À kè dia Adonia gŋ kí ũu?

¹⁴ Gurŋŋ kè n kpɛ néɛ yā oonɛ, mé gɛ mà yā'i kaara sɛ.

¹⁵ Ben Baseba gaa à kína lɛ à kpɛn, guu kè Sunɛmu nŋgbɛ Abisaga e à gwaan. Kí sŋ zi kù.

¹⁶ Baseba kùɛ à mì pɛɛnɛ, ben kí à là à bè: Bŋn n yɛzi?

¹⁷ À wɛàla à bè: Ma dii, mbe n sɪ mamŋma n zŋbɛlɛrɛnɛ kŋn Dii n Luda tŋo, n bè ma né Sulemanu bé eé kí blɛ n gɛɛ ũ à vɛɛ n kpatan.

¹⁸ Tia sŋ ma dii kí, Adonia bé à kè kí ũ, bɛnsŋ n à yā dŋro.

¹⁹ À saa ò kŋn zŋnŋ kŋn zŋnɛ mɛkpananŋ kŋn sãanŋ paripari, à n nɛnŋ sɪsɪ n píngi kŋn sa'ori Abiatao kŋn zŋkpɛ dŋn'aɛdɛ Yoabuo, mɔdɛ èɛ n zŋbɛlɛrɛ Sulemanu sɪsɪro.

²⁰ Ma dii kí, mbe Isarailinŋ píngi sŋkpanzi, wà ma tó dé bé eé kɛ kí ũ n gbɛn.

²¹ Ma dii kí, tó n gaa n dezɛnŋ kúkiia, mapi kŋn ma né Sulemanu, wɛgŋ wa gwaa taarideenŋ ũmɛ.

²² Kè à kpɛ èɛ yā oo kŋn kinao, ben annabi Natā mŋ.

²³ Wà ò kíne kè annabi Natā kú kè. Ben Natā gè à kùe kínane à dàe a puua

²⁴ à bè: Ma dii kí, m̀be n bè Adonia ke kí ũ à v̄e kpatan n ḡe ũ?

²⁵ Zaake à ḡa à saa ò gb̄a k̄n z̄n̄ k̄n z̄ne m̄kpanano k̄n s̄ano paripari. À n n̄n̄ s̄isi n̄ p̄ngi k̄n n z̄kpe d̄on'aedeeo k̄n sa'ori Abiatao. Āoe p̄ bleo, w̄e i m̄i tia, āoe bee: Luda kí Adonia d̄s k̄n aafiao!

²⁶ M̄de èe mam̄ma n z̄bleri s̄isiro ke sa'ori Zad̄ki ke Yoyada né Benaya ke n z̄bleri Sulemanu.

²⁷ Ma dii kí, ase le n kè le, ben n gi gb̄e kè eé v̄e kpatan n ḡe ũ o wam̄wa n z̄blerin̄ez̄i?

Sulemanu kana kí ũ

²⁸ Ben kí Dauda bè: À Baseba s̄isime. Kè Baseba mò à ḡe, à mò à zè kí ae.

²⁹ Ben kina la dàne à bè: K̄n Dii kuunao! Àm̄o kè à ma b̄o naw̄e p̄ngi guu.

³⁰ Ladana kè má k̄enne k̄n Dii Isarailino Luda t̄so, ma bè n né Sulemanu bé eé kí ble ma gb̄en à v̄e kpatan ma ḡe ũ, mé papa gb̄a k̄nk̄amme.

³¹ Ben Baseba kùe à m̄i p̄e t̄ote k̄nane à bè: Ma dii kí Dauda, Luda n d̄s k̄n aafiao guro p̄ngi!

³² Ben kí Dauda bè: À sa'ori Zad̄ki s̄isime k̄n annabi Natāo k̄n Yoyada né Benayao. Kè ās mò kina kiia,

³³ à bène: À ma ibano kak̄a é ma né Sulemanu sé à à di ma b̄aḡas̄a, é gáo Gīs.

³⁴ Gwen sa'ori Zad̄ki k̄n annabi Natāo é n̄si k̄ua ās à ká Isarailino kí ũ, é kuru p̄ à wii l̄e à be: Luda kí Sulemanu d̄s k̄n aafiao!

³⁵ Beee ḡbera é suo, eé v̄e kpatan àḡo kí blee ma gb̄en. Àm̄be má di Isarailino k̄n Yudan̄o d̄on'aedee ũ.

³⁶ Ben Yoyada né Benaya bè k̄nane: À ke le! Dii n Luda n l̄egbe sí ma dii kí!

³⁷ Lán Dii k̄unyo nà ma dii kí, àḡo kú k̄n Sulemanuo le, à à k̄ike sé lez̄i de n p̄la se.

³⁸ Ben sa'ori Zad̄ki k̄n annabi Natāo k̄n Yoyada né Benayao k̄n dogarino ḡaa wà Sulemanu di kí Dauda b̄aḡas̄a, ās ḡaa z̄ene Gīs.

³⁹ Ben sa'ori Zad̄ki n̄si t̄u s̄e Dii kp̄n, à n̄si p̄i kù Sulemanua. Ben wà kuu p̄e, baade p̄ngi wii l̄e wà bè: Luda kí Sulemanu d̄s k̄n aafiao!

⁴⁰ Ben baade p̄ngi b̄o wà t̄ezi, āoe suu āoe gaasia p̄e, āoe p̄nnaa kee maamaa ai t̄ote n̄ḡa k̄i kè āoe kee p̄i ȳanzi.

⁴¹ Kè Adonia k̄n gb̄e kè à n̄ sisino p̄o bl̄e wà ȳaa, āoe m̄o f̄e, ben ās k̄i p̄i mà. Kè Yoabu kuru'ò p̄i mà, ben à bè: B̄o z̄oka bé à d̄o w̄e guu le?

⁴² Èe ȳa p̄i o à ȳaaro, ben sa'ori Abiata né Yonatā ḡaa k̄ao ḡo. Ben Adonia bè: N̄ ḡe. Gb̄e bèdeen n ũ, m̄e s̄i baaru nnaa n suo.

⁴³ Ben Yonatā bè Adoniane: Lenlo! Wa dii kí Dauda Sulemanu kp̄a kpatan.

⁴⁴ À sa'ori Zad̄ki k̄n annabi Natāo k̄n Yoyada né Benayao k̄n a dogarino gb̄are ās gáo, ben ās ḡaa wà à di kina b̄aḡas̄a.

⁴⁵ Ben sa'ori Zad̄ki k̄n annabi Natāo n̄si k̄ua ās à kà kí ũ zaa Gīs. Kè ās b̄o gwe, ās s̄u k̄n p̄nnakenao, ben w̄e l̄ogo. K̄i kè á m̄an gwe.

⁴⁶ Baa diame Sulemanu v̄e kpatan k̄o.

⁴⁷ Ben wa dii kí Dauda ibano mò wà i kp̄aa se, ās bè Luda Sulemanu t̄o b̄o de à p̄la! Luda à k̄ike gba gb̄aa de à p̄la! Ben Dauda m̄i n̄e à d̄onzi kè Diine a daeb̄a

⁴⁸ à bè: Wà Dii Isarailino Luda s̄aabu kp̄a, kè à tò ma w̄e s̄i ma ḡe kana kí ũle gb̄a.

⁴⁹ Kè gbē kè Adonia ní sisinɔɔ mà lɛ, ben aɔ làakari fɛɛ, baade a zé kù.

⁵⁰ Kè Adonia e vĩa kɛɛ Sulemanunɛ yānzi, ben à fɛɛ à gaa à nà Dii gbāgbākiizi, à a koba kù.

⁵¹ Ben wà bè Sulemanunɛ: Adonia e vĩa kɛɛnne, à gaa à nà Dii gbāgbākiizi à à koba kūna, èe bee n la da amɔa n zɔ̀blerine gbāa, kè né a dero.

⁵² Ben Sulemanu bè: Tó à a zĩnda kūna dɔ gbē maaa ũ, baa à mikā wén do eé lɛɛ tɔ̀tɔ̀tero. Tó wà gà wà à zaa ke èa sɔ, à gāme.

⁵³ Ben kí Sulemanu gbɛnɔ zĩ, aɔ Adonia gò Dii gbāgbākiia. Kè Adonia pì mò à kùene, ben Sulemanu bène: N tá n be.

2

Dauda lédiena Sulemanunɛ

¹ Kè Dauda gagurɔ̀ kà kii, à lɛ diɛ a né Sulemanunɛ à bè:

² Mée gaa anduna gbē píngi gákiia. N ze gbāa, né n zĩnda ɔ̀ɔba kè négɔ̀gbɛn n ũ!

³ N̄gaegɔ̀ Dii n Luda yānɔ kūna, négɔ̀ té à zézi, négɔ̀ à ɔ̀ɔkii gwaa, négɔ̀ à yādienanɔ kūna kɔn à dokayānɔ kɔn à yā'onnenanɔ, lán à kú Musa doka takadan nà, yā kè néɛ kɛɛ píngi égɔ̀ bɔɔ maa, n tá píngi égɔ̀ nna.

⁴ Len Dii é yā kè à òmɛɛ papa lɛ à bè, tó ma nɛnɔ n zĩnda kūna dɔ bensɔ aɔ̀ tɛ ma zézi kɔn nòseɔ do kɔn pɔ̀yezinao píngi, ma boriino égɔ̀ vɛɛna Isarailino kpatan gurɔ̀ píngi.

⁵ N̄ yā kè Zeruya né Yoabu kɛmɛɛ dɔ, lán à Isaraili zĩkpɛ dɔn'aɛde gɔ̀ɔn plaaanɔ dèdɛ nà, Nɛɛ né Abana kɔn Yeta né Amasao. À gbē pino dèdɛ, èe ke sɔ zĩ gurɔ̀nlo. Aɔ aru gò à musu, à kù à asaaa kɔn à kyateenɔ.

⁶ N̄ yā kenɛ n ɔ̀ndɔna lén. Nton tó à mikā pura kù gbasà à daɛ miran yĩ guuro.

⁷ N gbɛkɛɛ ke Giliada gbē Bazilai négɔ̀gbɛnɔne. N̄ n̄ diɛ gbē kè égɔ̀ pɔ̀ blee ledoonɔ tɛ, zaake aɔ̀mbe aɔ̀ zèmao gurɔ̀ kè mée baa sii n vĩi Abusalomunɛ.

⁸ Beyāmi bori Gera né Simɛi, Bahurimu gbē kúnyo dɔ. À ma ka pásĩpāsĩ gurɔ̀ kè mée gaa Manaimu. Kè à mò à ma le Yodazi, má sine kɔn Diio kè mé à dero.

⁹ Baa kɔn beeeo nton à tó pā wéetāmma sairo. N̄ ɔ̀ndɔ, n̄ dɔ dian né kenɛ nà à ga zégbān à gɛ miran.

¹⁰ Ben Dauda gà. Yerusalemu fáandi kè wà à vĩin wè be Dauda wéte.

¹¹ À kè Isarailino kí ũ ai wè baplaa, Eblɔnu wè swéɛplaa, Yerusalemu wè baaakuri awé'aagɔ̀.

¹² Sulemanu vɛɛ a de gbɛn bensɔ à kpata kāsāa pɛɛna.

Adonia gana

¹³ Agi né Adonia gaa à Sulemanu da Baseba lè, ben Baseba à là à bè: Aafian n nɔɔ? À wèlà à bè: Aafiamɛ!

¹⁴ Adonia ɛara à bè: Má yā vĩ mà onne. Baseba bè: N̄ o!

¹⁵ Ben Adonia bè: N̄ dɔ kè kpata né ma pómɛ yā. Isarailino wée kúma n̄ píngi mà ke n̄ kí ũ, ben yā liɛ, ma dāaro bé à kpata blè, zaake Dii bé à à kà.

¹⁶ Tia sa yā mèn doon mée wée kɛemma, nton gĩ kɛmeziro. Baseba bè: N̄ o!

¹⁷ Ben à bè: N̄ wée kɛmɛ kí Sulemanua à Sunɛmu nɔ̀gbɛ Abisaga kpāma nɔ̀ ũ, zaake eé gionnɛro.

¹⁸ Baseba bène: Tò, mé onenne.

19 Kɛ Basɛba gaa à kɛ Sulemanu lɛ Adonia yā pɛ musu, ben kɛna pɛ fɛɛ à gaa à daale à kùɛɛ, ben à ɛara à mɔ à vɛɛ a kɛblekitan. Ben wà mɔ Basɛbanɛ kɔn kɛblekita pãdeo, ben à vɛɛ kɛ ɔplaaazi.

20 Basɛba bè: Pɔken má yezi mà wɛɛ kɛmma, nton ma tɛro. Ben kɛ bè: N wɛɛ kɛ Naa, mé n tɛro.

21 Ben Basɛba bè: N tó wà Sunɛmu nɔgbɛ Abisaga kpá n vɛi Adoniaa à à sɛ nɔɔ ũ.

22 Ben kɛ Sulemanu a da là à bè: Bóyãnzin nɛɛ Sunɛmu nɔgbɛ Abisaga wɛɛ kɛɛ Adonianɛzi? N kpata wɛɛ kɛɛ gɔɔmɛɛ! Zaake ma vɛimɛ. Nɛɛ kpata wɛɛ kɛɛ kɔn sa'ori Abiatão kɔn Zeruya né Yoabuomɛ.

23 Ben kɛ Sulemanu si kɔn Diio à bè: Tó Adonia e kora a wɛndizi yā kɛ à wɛɛ kɛ kɛ yãnzɔro, Luda yā kɛmɛ pãsipãsi.

24 Zaake Dii ma ka kpatan, à ma diɛ ma de Dauda gɛɛ ũ, à ma borii gbà gbãaa lán à à lɛ gbɛ nà, má si kɔn Diio Adonia é ga gbãame.

25 Ben kɛ Sulemanu Yoyada né Benaya dà, à gaa à Adonia là à dɛ.

Sulemanu pɛna Abiatão kɔn Yoabu ganao

26 Kɛna bè sa'ori Abiatane: N ɛara n tá n guun Anato. À kɔ sio n game, mɔde mé n dɛ tiaro, zaake rɛbe n Dii Luda àkpati sɛ n dɔo ma de Daudanɛ aɛ, bensɔ n zɛo à nawɛa píngi guu.

27 Lɛn Sulemanu pɛ Abiatãa lɛ, à à bɔ Dii gbãgbãna zɛin, lɛ yā kɛ Dii ò Eli bɛdeenɔ musu zaa Silo e à papa yãnzɔ.

28 Kɛ Yoabu yā pɛ baaru mà, ben à bàa si à gaa Dii bisakuta kiia, à nà Dii gbãgbãkiizi à à koba kù. Yoabu zɛ kɔn Adoniaomɛ yā, mɔde èɛ zɛ kɔn Abusalomuɔro.

29 Wà ò kɛ Sulemanunɛ kɛ Yoabu bàa là à gaa Dii bisakuta kiia, à kú sa'okii pɛ saɛ, ben Sulemanu bè Yoyada né Benayanɛ à gá à yāao gwe.

30 Kɛ Benaya kà Dii bisakuta kiia, à bèɛ: Kɛna bè n bɔ gwe! Ben Yoabu bè: Auo! Gura kɛn mé gan. Ben Benaya gbɛnɔ zɛ kɛna à bè: Lán Yoabu wɛmala nà n yɛ.

31 Ben kɛna bèɛ: N kɛɛ lán à ò nà. N à dɛ, né à vɛi, lɛ à gbɛɛɛna pã yā tón wí mapi kɔn ma de bɛdeenɔ musuro.

32 Dii é tó à gbɛɛɛna yā wí à musu, zaake à lɛɛ taarisaide gɔɔn plaaa kɛ aɔ maaa dealaanɔ. À Nɛɛ né Abana, Isaraili zɛkpɛ dɔn'aɛde kɔn Yɛta né Amasa, Yuda zɛkpɛ dɔn'aɛdeɛ dɛɛ ma de lɛ saɛ.

33 Aɔ dɛna yā é gɔ wii Yoabu kɔn a boriinɔ musu gurɔ píngi, mɔde Dii é gɔ Dauda kɔn a boriinɔ kɔn a uao kɔn a kpatao gbaa aafia gurɔ sãnda píngia.

34 Ben Yoyada né Benaya gaa à Yoabu là à dɛ, ben wà à vɛi a bɛ zaa gbãan.

35 Ben kɛna Yoyada né Benaya diɛ zɛkpɛ dɔn'aɛdee ũ Yoabu gbɛn, sa'ori Zadoki sɔ, Abiatã gbɛn.

Simeɪ gana

36 Kɛna gbɛnɔ zɛ aɔ Simeɪ sisi, ben à bèɛ: N bɛɛ bo Yerusalemu kɛ n gɔ kún. Nton bɔ bɛa kɛ n gá gukearo.

37 N gɔ dɔ sãnsã zɛ kɛ n bikú Kidironua, n gan gwe. Mɔde rɛbe n n zɛnda dɛ.

38 Ben Simeɪ bè kɛ: Yā maaan n ò ma dii kɛ. Mamɔma n zɔɔbleri mé kɛ lán n ò nà. Ben à kú Yerusalemu lɛ ai à gɛ kɛ.

39 Wɛ aagɔ gbera Simeɪ zɔ gɔɔn plaaanɔ bàa si wà tà Maaka né Akisi, Gata kɛna kiia, ben wà bè Simeine: N zɔnɔ kú Gata.

⁴⁰ Ben Simɛi fɛɛ à gàari yì a zaakine, à gàa Akisi kiia Gata a zò pìnɔ wete. Kɛ à n é, ben à n sɛɛ Gata à sùnyo.

⁴¹ Ben wà ò Sulemanunɛ, Simɛi bò Yerusalemu à gàa Gata à èara à sù.

⁴² Ben kína gbɛnɔ zì aɔ Simɛi sisiaɛ, ben à bènɛ: Má tò nì sɛ kɔn Diio, ben ma lɛ dàmma ma bè, zì kɛ n bɔ kɛ n gaa gukea, ngɔ dɔ kɛ n game. Ben nì bèmɛ, yá maaamɛ, nì mà.

⁴³ Bóyánzin n bɔ ladana kɛ n kɛ kɔn Dii tɔo kpɛɛzi kɔn yá kɛ má dànnɛɛo?

⁴⁴ Ben kína èara à bènɛ dɔ: Yá zaaa kɛ n kɛ ma de Daudanɛ dɔngu píngi. Dii bé éé tó à zaaa pì wí n musu sa,

⁴⁵ mɔde éé aubarika damagu à tó Dauda kpata kásáa gɔ pɛna ai guro sánda píngia.

⁴⁶ Kína Yoyada né Benaya dà, ben à gàa à Simɛi lè à dè. Lɛn Sulemanu kpata kásáa pɛɛ lɛ.

3

Sulemanu ɔndɔ wɛkɛna

¹ Sulemanu lɛdolɛ kɛ kɔn Igipiti kí Fili'aunao, à à nɛnɔgbɛ sɛ nɔɔ ũ à sùo Dauda wɛtɛn àton a bɛ kɔn Dii uao kɔn Yerusalemu bɛio bo à m̀ dɛ.

² Guro beɛea wɛɛ kpé bo Diinɛ kɔro, ben wɛgɔ saa oo kpíii musu taagbágbákíinɔa.

³ Sulemanu ye Diizi, à a de Dauda yádienanɔ kúna, mɔde è saa o gbágbákii pínɔa, ben ègɔ tuaetiti kpata gwe.

⁴ Ben à gàa saa o zaa Gibiɔ, zaake gbágbákii pì bé à dɛ à kpaaanɔla. À sa'opo kɛ wè ká tén à té kú ò gwe mèn wàa sɔɔro.

⁵ Gwen Dii bò à m̀zi nanaa guu gwáavì à bè: N pɔ kɛ n yezi wɛɛ kema.

⁶ Ben Sulemanu bè: N gbɛkɛɛ kɛ n zɔ̀bleri ma de Daudanɛ maamaa, kɛ à dɛnnɛ gbɛ maa náanɛde nɔsɛpuradee ũ yánzi. N gbɛkɛ bíta kɛnɛ, ǹ tò mamɔma à nɛ e kí blee à gɛɛ ũ gbàa kɛa.

⁷ Tia sa Dii ma Luda, n mamɔma n zɔ̀bleri kà kí ũ ma de Dauda gbèn. Né fétɛn ma ũ, má yáke gbá dɔro.

⁸ Mamɔma n zɔ̀bleri, má kú n gbɛ kɛ n sɛnɔ té. Aɔɔ pari, wɛɛ fɔ wà n naro wà n lɛ dɔro.

⁹ N mamɔma n zɔ̀bleri gba ɔndɔɔ, lɛ màgae yá gɔgɔ n gbɛnɔnɛ a zéa, màgɔ à maaa dɔkɔzi kɔn à zaaao. Tó lenlo, dian mé kɛ nà mà yá gɔgɔ n gbɛ pari daa pínɔnɛ?

¹⁰ Yá kɛ Sulemanu wɛɛ kɛ pì kɛ Diinɛ,

¹¹ ben à bènɛ: Zaake yá kɛ n wɛɛ kɛn gwe, nɛɛ wɛndi gbàa wɛɛ kɛro ke auziki ke n ibɛɛnɔ gaa, séde yágɔgɔna a zéa dɔnan n wɛɛ kɛ,

¹² mé kɛ lán n wɛɛ kɛ nà, mé n gba ɔndɔ kɔn wɛɛzɛɛo. Gbɛ kee kuu n á ke n gbera kɛ eégɔ ɔndɔ lán n bàro.

¹³ Mé pɔ kɛ nɛɛ wɛɛ kɛro kpámma dɔ. Mé n gba auziki kɔn gakuio píngi ai n wɛndi lén. Kína ke é ká n ũro.

¹⁴ Tó n tɛmazi, bensɔ n ma yá'onnɛnanɔ kɔn ma yádienanɔ kúna lán n de Dauda kúna nà, mé n wɛndi dɔnnɛ kɔn m̀kyakoo.

¹⁵ Ben Sulemanu vù, à è kɛ nanaan á ò. Ben à tà Yerusalemu, à gàa à zè Dii bà kuuna kɔn Isarailinɔ àkpati aɛ, à sa'opo kɛ wè ká tén à té kúno kɔn kennakɔ sa'oponɔ ò gwe, ben à pɔnna pɔblee kɛ à ibanɔnɛ.

Sulemanu yágɔgɔna kaaruanɛ

¹⁶ Zíkɛa kaarua gɔɔn plaa kenɔ mɔ Sulemanu kiia, aɔ zɛ à aɛ.

¹⁷ Aɔ gbɛ doo bè: Ñ gaafaa kɛmɛ kí. Mapi kɔn nɔgbɛ kɛo wá kú kpɛ ðɔnkɔmmɛ. Ben ma né ì wámbe wa plaa kpɛ pì guu.

¹⁸ À gurɔ aagɔdee zì nɔgbɛ pì né ì se. Wámbe wa plaa kpɛ pì guu, gbɛkee kúwao gwero.

¹⁹ Kɛ nɔgbɛ pì dàɛ a nɛgɔgbɛ pìà gwāāvī, ben à gà.

²⁰ Ben à fɛɛ gwāāvī lezādo, à ma nɛgɔgbɛ sɛ ma saɛ gurɔ kɛ mamɔma n zɔ̀bleri e ii oo, à dàɛ a saɛ, ben à a nɛ gɛ kii sɛ à dàɛma ma saɛ.

²¹ Kɛ ma vu kɔngɔ mà yɔ kpá ma nɛá, ben má è gɛ. Kɛ má gwà tíii, ben má è ma nénlo.

²² Ben nɔgbɛ pì gbɛndoo bè: Egeɛme! Ma né bé à bɛɛ, n pɔ bé à gà. Ben nɔgbɛ káaku bè: Egeɛme! N né bé à gà, ma pɔ bé à bɛɛ. Ben aɔɔe leɔkpakɔa kɛ kína aɛzì.

²³ Ben kína bè: Gbɛ kèkii e bee a né bé à bɛɛ, n pɔ bé à gà, bensɔ gbɛ kèkàa e bee, egeɛme, n né bé à gà, a pɔ bé à bɛɛ.

²⁴ Ben kína bè: À mómɛ kɔn fɛɛdaao. Ben wà m̀onɛ.

²⁵ Ben kína bè: À né kɛ bɛɛ zɔ̀kɔrɛ plaa, à à kpadoo kpá gbɛ dooa, é à kpadoo kpá dooa.

²⁶ Nɔgbɛ kɛ a né bɛɛ sɔ, né pì kɛnɛ wɛnda, ben à bè kínanɛ: Kí, ñ né kɛ bɛɛ pì kpáa, ñton à ðero. Ben à gbɛndoo bè: Wà à zɔ̀kɔrɛ plaa, wa píngi wà korazi.

²⁷ Ben kína yá mì dè à bè: À né kɛ bɛɛ pì kpá nɔgbɛ káakua. Àton à ðero. À dan gwe.

²⁸ Kɛ Isarailinɔ yákpae kɛ kína kɛ pì mà, aɔ vía kɛnɛ, zaake aɔ è Luda à gbà ñndɔ à yá gɔgɔ a zɛá.

4

Sulemanu ibanɔ

¹ Kí Sulemanun Isaraili bori píngi kína ũ.

² À b̀usu ðɔn'aadeenɔ tɔn yɛ: Zadɔki né Azarian sa'oriki ũ.

³ Sisa nɛnɔ Elɔɔrefi kɔn Ahiaon à takadakɛrinɔ ũ. Ailudi né Yosafatan yázibaarukɛri ũ.

⁴ Yoyada né Benayan à z̀kpɛ ðɔn'aadee ũ. Zadɔki kɔn Abiataon sa'orinɔ ũ.

⁵ Natá né Azarian à gu ðɔn'aadeenɔ gbɛnsi ũ. Sa'ori Zabudu, Natá nɛn à kpàasi ũ.

⁶ Aisan à bɛgwari ũ. Abada né Adoniramun zɔ̀zì gbɛnsi ũ.

⁷ Kí Sulemanu Isarailinɔ b̀usu gbɛnsinɔ diɛdiɛ guunɔa gɔɔn kuri awɛɛplaa. Wɛ kɔn wɛo aɔ baade è mɔ kína kɔn a uadeenɔnɛ kɔn pɔbleeo aɔ baade kɔn a mɔɔo.

⁸ Aɔ tɔn yɛ: Benuru bé à Eflaimu boriinɔ gu s̀sɔidee vī.

⁹ Benideka bé à Makaza kɔn Salabimuo kɔn Besɛmesio kɔn Elɔni Bɛtanao vī.

¹⁰ Benɛsedi bé à Arubo kɔn Sokoo vī kɔn Efa guuo píngi dɔ.

¹¹ Benabinadabu bé à Dɔru gušísídee vī. Sulemanu nɛnɔgbɛ Tafame à nɔɔ ũ.

¹² Ailudi né Baana bé à Tanaki vī kɔn Megidoo kɔn Bɛtɛsá guu kɛ kii kɔn Zarɛtáto Yɛzerili gĩzì kpa píngi zaa Bɛtɛsá ai Abeli Mɛɔla ai Yɔkɛmɛamu káa kpa.

¹³ Benigeba bé à Ramɔ Giliada vī kɔn Manase né Yairi lakutu kɛ kú Giliada guunɔ kɔn Agobu guu kɛ kú Basáo kɔn à mɛɛwi bíide mɛn baaagɔɔn. Wà ñ zɛ gbānganɔ kɛ kɔn m̀gɔtɛome.

¹⁴ Ido né Ainadabu bé à Manaimu guu vī.

¹⁵ Aimaza bé à Nafatali guu vī. Àmbe à Sulemanu nɛnɔgbɛ Basɛma sɛ nɔɔ ũ.

¹⁶ Usai né Baana bé à Asa guu vī kōn Alotio.

¹⁷ Parua né Yosafata bé à Isaka guu vī.

¹⁸ Ela né Simei bé à Beyāmi guu vī.

¹⁹ Uri né Geba bé à Giliada guu vī. Amōrino kí Siš kōn Basā kí Oguo bé wà kú gwe yā. Geban guu pì dōn'aēdee ū ado.

²⁰ Yudanō kōn Isarailinō pari lán ísiale būsū'āatē bà. Ašēgō pō blee wāgō í mii wà pōnnaa kē.

Sulemanu nnamana kōn à 5nd5ō

²¹ Zaa Yuflati ai Filisitinino būsūn kōn Igipiti būsū léo, Sulemanu bé à kí blē būsū pīnōa pīngi. Būsū pīnō gbēno ègō tángba kpaaa ai à wēndi lén.

²² Sulemanu ua gurō do blēen yē: Flawa sàki baplaa akuri, wísiti sàki basōoro.

²³ Zù mèkpana kē wà gwà bē mēn kuri, kpàsa zù mēn baro, sà mēn basōoro kōn gāano kōn zōno kōn dùano kōn ko maaano dō.

²⁴ Zaake à kí blē būsū kē kú Yuflati ɔfāntēgēkpen kpaanoa pīngi sēna zaa Tifisa ai Gaza, bensō yāketē kú gukearo.

²⁵ Sulemanu gurōa Yudanō kōn Isaraili kē ašō kú zaa Dani ai Bešebano kaena ní būsūn ní làakaria, baade kōn a geepi līno kōn a kākāpura līno.

²⁶ Sulemanu sš kē ašē gōro gāeno kēse bōro siigō. À sš kē wē dīmmano sš, bōro kuri awēēplaa.

²⁷ Gu gbēnsi pīno sš, aš baade ègō mōono kōn blēeo a mōon kí Sulemanu kōn gbē kē ašē mō pō bleono pō ū. Pōke è kēsāfūmaro.

²⁸ Ašēgō mōo sš pīnoone kōn éseo kōn sēo do guu kē ašō kún, lán wà diē ní baadene nà.

²⁹ Luda Sulemanu gbà 5nd5 kōn wēēzēeo maamaa. Weē fš wà à dšna lé dšro, lán weē fš wà ísiale būsū'āatē lé dšro nà.

³⁰ Sulemanu 5nd5ō de ɔfāntēbōekpadeeno kōn Igipitino pōla ní pīngi.

³¹ À 5nd5ō de gbē pīngila. À de Ezera bori Etani pōla kōn Maōli néno Emani kōn Kalakolio kōn Daadao. À tó bō būsū kē ligazino guu pīngi.

³² À yāasi zù bōro aagō bensō lē kē à dànō kà bōro do kōn mēn sōoro.

³³ À līno kōn lāno yā bōkōtena kē, naana zaa sida lí kē kú Lebano būsūn ai à gāa pé sēsšvlāa kē è bōe bīianoa. À nōbōno yā dànnē dō kōn bāano kōn pōtaa'onkuseano kōn kpōno.

³⁴ Kína kē ašō kú anduna guuno à 5nd5 baaru mà ní pīngi. Būsū kōn būsuo pīngi ní gbēno zī wà gā à 5nd5yā ma.

5

Dii ua kaena soru

¹ Kē Taya kí Hiramū mà kē wà Sulemanu kà kí ū a de gēē ū, à a ìba keno zīa, zaake Dauda gbēnnamē yā.

² Ben Sulemanu lēkpāsā kē Hiramunē à bè:

³ Ní dš kē ma de Dauda e e à kpé bō Dii a Ludanero, kē borii kē ašō ligazino e zī kaaoyānzi, ai Dii gāa à ní kēne tinti ū.

⁴ Tia sa Dii ma Ludaa tò ma ĩampakii è. Ibēē kee kú gukearo, mōnzi kee kuuro.

⁵ Beēē yānzin má yezi mà kpé bo Dii ma Ludanēzi, lán Dii ò ma de Daudanē nà, à bè à né kē è kpá kpatan à gēē ūu bé eé kpé boare.

⁶ Ñ gběno da a5 Lebano sida lino z5z5me. Ma zikerino é zĩ pi ke k5n n zikerino ledó, mé n zikeri pino fĩa bonne lán n ò nà píngi. N d5 kè wá gběke vĩ à lĩz5na d5 lán a Sid5deen b5ro.

⁷ Kè Hiramú Sulemanu yā pi mà, à p55 kè nna maamaa à bè: Wà Dii tó kpá gbāa, zaake à Dauda gbà né 5nd5dee, èe d55 a gbē pariin5ne ae.

⁸ Ben Hiramú gběno zĩ Sulemanua à bè: Ma lēkpāsā kè n kēmēē mà. Mé ke lán n yezi nà sida lino k5n pini lino yā musu.

⁹ Ma zikerino é lí pino sé zaa Lebanó kpĩino musu, a5é pitao ísialea, mé yiyi mà gběno zĩonne ísiaala. Guu kè n òmēn, gwen mé tó wà káennne, gbasa n táo. Mpi s5, yā kè má yezi n kēmēēn yē: N p5blee kpá ma uadeen5a.

¹⁰ Len Hiramú èg5 sida lino k5n pini lino kpaa Sulemanua le lán à yezi nà.

¹¹ Sulemanu s5 èg5 p5wēē kpaaa wē k5n wēo t5n wàa plaa k5n n5sio lita b5ro wàa plaa.

¹² Dii Sulemanu gbà 5nd55 lán à à lé gbēne nà. Hiramú k5n Sulemanuo nna k55, ben a5 ledole vĩ.

¹³ Kĩ Sulemanu gběno sēsē Isaraili boriino té píngi à n dá zĩ pi guu g55n b5ro baaakuri.

¹⁴ Eg5 n zĩ Lebanó b5sun m5 k5n m5o g55n b5ro kuri. Gbē pino è ke Lebanó m5 do, ben a5ē su wà ke be m5 plaplāa. Adoniramun z5zĩ pi gbēnsi ũ.

¹⁵ Sulemanu gbē'arino vĩ gukpiideen g55n b5ro basiig5, à sēsērin5 s5 g55n b5ro baaag5 akuri.

¹⁶ Gbē pino baasi, Sulemanu gběno diēdiē g55n b5ro aag5 k5n wàa aag5o, a5g5 wēē tēē zĩ pizi.

¹⁷ Kĩna yā diē, ben wà gbē gbēntē maaano y5y5 wà à, wà sēē wà sùo kpé pi ēdaeb5no ũ.

¹⁸ Len Sulemanu zikerino k5n Hiramú zikerino k5n Gebalideeno lí z5z5 le a5 kēke, a5 gbē kēke kpé pi bobo ũ.

6

Dii ua kaena

¹ Isarailino b5na Igipiti wē wàa plaa kpé basiig5o gbēra, Sulemanu kĩblena wē siig5deen, à m5 plaadee kè wē be Zivĩ guu, ben à nà Dii ua kaena.

² Kpé kè à b5 Diine pi gbāa kà gāsāsuu baaag5, à yàasa baro, à lezĩ baaakuri.

³ Kpé pi gbāadaaa vĩ a ae, à gbāa sēnkpēo gāsāsuu baro, à yàasa s5 gāsāsuu kuri.

⁴ À à windono b5b5, à lēn55 de yàasa, à guu kpaa de kpaatogo.

⁵ À kpēnēno b5b5 à liga kpé pizi k5n a Ludakukiiio kpa plaplāa k5n a kpēeo.

⁶ À didik5ana aag5g5, kpēne kè kú t5t5ten5 yàasa kà gāsāsuu s5555555, kè kú guran5 swēedodo, kè kú musun5 swēēplaplāa. Dii kpé gbē kè kú musun5 yàasa kēsā t5tē p5zi, le wà e wà kpēne pi zāno didia kpé pi gbēf5na sai.

⁷ Kè wēē kpé pi boo, wà b5 k5n gbē kè wà à zaa a y5kiiame. Wēē eree ke gā ke zĩkeb5 ke kĩi ma kpé pi bokiiaro.

⁸ Kpēne kè kú t5t5ten5 píngi gēkii kú à s5555555 kpame. Didikii gāa kpēne kè kú guran5 k5n kpēne kè di à musun5 kiiia.

⁹ Kè à kpé pi b5 à yāa, à d5 k5n zā lino k5n sida lí lēētegeeno.

¹⁰ À kpēne pino b5 kpé pi gbāa lēmme. À píngi lezĩ gāsāsuu s5555555, bens5 wà n pēpe kpé pia k5n sida lío.

¹¹ Ben Dii yā ò Sulemanune à bè:

12 Kpé kè née boo kèki yā musu, tó née ma ɔɔkii gwaa, tó n ma yādanne nano kè, tó n yā kè má diénne kúna née zīi keea, mé lé kè má gbè n de Daudane papanne.

13 Mégō kú ma gbè Isarailino té, mé n tónlo.

14 Kè Sulemanu kpé pì bò à yāa,

15 à sida lí lèetegenò nàna à gùà à guu sélele zaa tɔɔte ai à sàtazi, ben à pini lí lèetegenò kpàe à tɔɔte píngi.

16 À kpéne kè kpé pì guu Ludakukii ũ, à gbàa kà gàsásuu baro, ben à sida lí lèetegenò nàna à gùà sélele zaa tɔɔte ai à sàtazi.

17 Kpé pì gānu gbàa kà gàsásuu baplaa.

18 Sida lí kè wà nàna kpé pì guu, wà ɔzīi kèa lán tùu kōn lávu pianao bà. À píngi né sida líme, wè gbè ke e gupuraaro.

19 À kpé pì kpéne kèke Dii bà kuuna kōn Isarailino àkpati diekii ũ.

20 Kpéne pì gbàa kà gàsásuu baro, à yàasa dɔ baro, à lezī sō baro. À vura atēe nàna kpéne pì gùà píngi. À tuaetitikpatakii kè wà kè kōn sida lío nàna kōn vura dɔ.

21 À vura atēe nàna gānu gùà dɔ, ben à mōkyakoo kè wà pì kōn vuraonɔ lògologo kpéne gù kè à vura nànaa pìà kpéle kpa.

22 À vura nàna kpé pì guuguu sélele kōn tuaetitikpatakii kè kú kpéne pì saeo.

23 À kù lí à kerubunɔ ũ mèn plaa, à diē kpéne guu. Kerubu pìno lezī kà gàsásuu kuri.

24 Aō dèbenɔ gbàa kà gàsásuu sɔsɔro. Zaa dèbe do léa kè ai à do léa kāa à gbàa gàsásuu kuri.

25 Kerubu mèn plaa pìno bókɔba, aō sēnkpeme.

26 Aō plaa n píngi lezī kà gàsásuu kurikuri.

27 Ben à n káe kpé pì kpéne guu. Aō dèbenɔ poroporona, à doo dèbe gàa à pè gùà kāa, à doo pɔ pè gùà kè, ben aō dèbe kè gōnɔ pè kōa kpéne pì guragura.

28 À vura nàna kerubu pìnoa dɔ.

29 À ɔzīi kè kpé pì gūnɔa gānu kōn kpéneo píngi, à kerubunɔ wēzā kè kōn damina líno kōn lávu piananɔ.

30 À vura kpàe kpé pì tɔɔte dɔ, gānu kōn kpéneo píngi.

31 À kpéne pì gbàno kōn à lípenɔ kè kōn kù lío. À musu kè sōnte.

32 À ɔzīi kè kù lí gbà mèn plaa pìnoa, à kerubunɔ wēzā kè kōn damina líno kōn lávu piananɔ, ben à vura nànaa.

33 À gānu gbà lí kè kusua siigō kōn kù lío dɔ.

34 À à gbàno kè kōn pini lío ɔla plaa. Gbà pìno ɔla píngi è nakōa guragura.

35 Ben à ɔzīi kè gbà pìnoa, à kerubunɔ wēzā kè kōn damina lío kōn lávu pianao, ben à vura nànaa.

36 À bīi bò à ligà à uazi. Bīi pì gbè kè wà àno vī didikōana leo aagōgō, ben sida lí kè wà zōnɔ kpákpa à musu.

37 Wà Dii kpé pì ēe kpàe Sulemanu kíblena wè siigōden, à mɔɔ kè wè be Zivi guume,

38 ben wà à laata kpà à wè kuri awēedodeen, à mɔ sɔraagōdee kè wè be Bulu guu lán à kpé zīi diē nà. À bona kōn à kekenao kà wè swēeplaa.

7

Sulemanu be bona

¹ Sulemanu a be bona zĩ kè píngi wè kuri awɛɛ'aagɔmɛ.

² À kpé kè wè be Lɛbanɔ líkpɛ bò, à gbàa kà gàsásuu basɔɔro, à yàasa kà gàsásuu baplaa akuri, à lezĩ sɔ baaakuri. À sida línɔ pèpɛɛ dɔrɔ siigɔ, ben à sida lí kè wà ànɔ kpàkpańla

³ mèn baplaa asɔɔro, dɔrɔ kɔn dɔrɔ gërogëro leo aagɔ, ben à sida línɔ kpàkpa lí kè wà kpà pínɔla.

⁴ À à windonɔ bɔbɔ dɔrɔ aagɔgɔ didikɔana aɛo dɔdɔkɔa.

⁵ Kpé pì lénɔ lezĩ kɔn à yàasao píngi sɛnkpekpɛmɛ. À lénɔ mèn aagɔgɔ kaa kpa kɔn kè kpaa aɛo dɔdɔkɔa.

⁶ À wesagbanɔ pèpɛɛ kpé pì kpɛɛɛ. Kpɛɛɛ pì gbàa kà gàsásuu baplaa akuri, à yàasa sɔ baaakuri. À gānu bò wesagba pínɔ aɛ, ben à wesagbanɔ pèpɛɛ à gbàadaaa dɔ gānu pì léa.

⁷ À a kiblekita diɛ gānu pín. Gwen è yā gɔgɔn, ben wè be Yàkpaɛɛkpɛ. À sida lí lèetɛgɛɛnɔ nàna à gūa zaa tɔtɛ ai à sàtaa.

⁸ À kpé kè è in kú aɛ. À bɔkɔba kɔn gānu pìo. Lɛn kpé kè à dɔ Fili'auna nénɔgbɛ kè à sɛ nɔɔ ũune dɛ lɛ dɔ.

⁹ Kpé pínɔ bona, gbɛ maaanɔn wà ɛɛ dàeo ai à gāa pé à sàtaa. Wà gbɛ pínɔ yɔyɔ gbasaa wà zɔzɔkɔrɛ kɔn sagasigio kpa plaplaa píngi. Lɛmɛ ua guu kpaa dɛ lɛ kɔn bàazi kpaa.

¹⁰ Wà kpé pínɔ ɛɛ dàɛ kɔn gbɛ gbɛntɛ maaanɔ, à kenɔ gbàa kà gàsásuu kuri, à kenɔ sɔ sɔraagɔ,

¹¹ gbasaa wà bɔ kɔn gbɛ maaa kè wà yɔyɔ wà ànɔ kɔn sida lío.

¹² À bĩ bò à lĩga ua bíta pìzi, à gbɛ kè wà ànɔ vĩ didikɔana dɔrɔ aagɔ, ben sida lí kè wà ànɔ kpàkpa à musu, lán Dii kpé kɔn à gbàadaaa ua bĩ dɛ nà.

Dii ua pínɔ

¹³ Kí Sulemanu gbɛnɔ zĩ Huramu sísi zaa Taya, ben wà sùo.

¹⁴ Huramu pì da né Nafatali boriime, bensɔ gyaanɔmɛ. À de né Taya gbɛmɛ, bensɔ mɔgotɛ ɔzĩkɛrime. Huramu pì wɛɛzɛɛ vĩ kɔn dɔnao mɔgotɛ zĩ píngi guu. Kè à mò kí Sulemanu kiia, ben à zĩ kè à dàne kè píngi.

¹⁵ À wesagba pì mèn plaa kɔn mɔgotɛo. À píngi lezĩ kà gàsásuu baro plaasai, à lé yàasa sɔ kuri awɛɛplaa.

¹⁶ À à mífura pì kɔn mɔgotɛo mèn plaa à di wesagba pínɔ musu. Mífura pínɔ lezĩ kà gàsásuu sɔsɔɔro.

¹⁷ À mòkyakoonɔ pì, ben à fĩfĩ à mì pínɔa lán kàmbɛɛ bà, aɔɔ logologona mèn swɛɛplaa.

¹⁸ À pónɔ pì lán biisio bɛɛnɔ bà à dɔdɔ wesagba mì pínɔa à ligazi dɔrɔ plaa, mòkyakoo pínɔ gĩzĩ kɔn à musuo. À mì pínɔ sɛnkpe píngi.

¹⁹ À Dii kpé gbàadaaa wesagba mì pínɔ pì kɔn dɔnao lán ítebaagunna vú bà. Ítebaagunna vú pínɔ lezĩ kà gàsásuu siisiigɔ.

²⁰ Biisio bɛɛ pínɔ dɔdɔ wesagba mì pínɔ kùdɔkii musu mèn wàa doodo ligana mòkyakoo pínɔzi dɔrɔdɔrɔ.

²¹ Ben à wesagba pínɔ pèpɛɛ kè aɔɔ Dii kpé gbàadaa kúna. À tɔ kpà ɔplaa kpa pónɛ Eé Káɛ, ɔzɛɛ kpa pɔ sɔ Gbàaa Kú.

22 Wesagba pɪnɔ mɪnɔ bɔ lán ítebaagunna vú bà. Len à wesagba pɪnɔ pì le píngi.

23 À mò kàsa íkakii ũ bòotoko. À lé kè kpa ai à lé káa kpaa kà gàsásuu kuri, à lezì kà gàsásuu sɔro, à lé yàasa sɔ baaakuri.

24 À ɔzìi kè íkakii pia lán tùuno bà, à lɪga à lézi gĩzì dɔro plaa, gàsásuu do píngi tùu mèn kuri. À íkakii pì kàsa ledɔ kɔn tùu wēzādee pɪnɔ.

25 Íkakii pì di zùsware mèn kuri awɛɛplaaanɔ musu. Zù mèn aagɔɔnɔ mì do gu'igbároo kpa, mèn aagɔɔnɔ ɔfántɛgɛkpen kpa, mèn aagɔɔnɔ sɔɔmetɛ kpa, mèn aagɔɔnɔ sɔ ɔfántɛbɔɛ kpa. Íkakii pì di nɪ musu, bensɔ aɔ pɔrɔnɔɔ dɔdɔ gura.

26 Íkakii pì gègete kà ɔla yàasa ũ. À swā de lán oro swā bà, lán ítebaagunna swā bà. Gānɔ lé wàa do ín è sí.

27 À tadibɔnɔ pì kɔn mɔgotɛo mèn kuri. Aɔ píngi gbāa kà gàsásuu siigɔ, à yàasa dɔ siigɔ, à lezì sɔ aagɔ.

28 Kè wà tadibɔ pɪnɔ pì, wà mò lèetɛgɛɛnɔ kpà à gbánɔ dagura.

29 Ben wà músu wēzānɔ kè mò lèetɛgɛɛ pɪnɔa píngi kɔn zùsware wēzānɔ kɔn kerubu wēzānɔ. Wà lávutāna wēzā kè músu pɪnɔ kɔn zùswaree pɪnɔ musu kɔn à gĩzìo.

30 Tadibɔ pɪnɔ mɔgotɛ górogba kɔn gòo ví mèn siisiigɔ. Aɔ gbá ví mèn siisiigɔ dɔ. Gbá pɪnɔ musun wè taa dɪn. Wà gbá pɪnɔ kàsa, wà lávutāna wēzā kè à kpa siigɔa.

31 Tadibɔ pɪnɔ lé wēna bòotoko, à lé kpaa bɔna gàsásuu do, bensɔ à zòoto kà ɔtā do. Wà wēzā kè à lé kè bɔ musua dɔ. Tadibɔ pɪnɔ mò lèetɛgɛ goodadeenɔ ví, aɔ de bòotokoro.

32 Górogba pɪnɔ kú mò lèetɛgɛɛ pɪnɔ gĩzì. À gònɔ pépena tadibɔ pɪnɔ gbánɔa. Górogba pɪnɔ lezì kà gàsásuu do kɔn a kusuo.

33 Wà górogba pɪnɔ pì lán sɔgoro pɔ bàme. Wà à gònɔ kɔn à górogbanɔ kɔn à mɔteeenɔ kɔn à oroonɔ kàsa kɔn mɔgotɛo píngi.

34 Tadibɔ pɪnɔ kúkii ví mèn siisiigɔ a goodanɔa.

35 Tadibɔ pɪnɔ musu de bòotoko, à lezì kà ɔtā do. À gbánɔ kɔn à mò lèetɛgɛɛnɔ na tadibɔ pɪnɔ musu.

36 À kerubu wēzā kè à gbánɔ kɔn à mò lèetɛgɛɛnɔa kɔn músu wēzānɔ kɔn damina línɔ wēzānɔ, guu kè à è píngi. À lávutāna wēzā kè à lìgazi dɔ.

37 Len à tadibɔ pɪnɔ pì le. À kàsa pɔ dɔnkɔ guume, aɔ bítake kɔn nɪ bɔnao sɛnkpeɛ.

38 Ben à dàga pì kɔn mɔgotɛo mèn kuri. À píngi è í sí à kà gānɔ lé siisiigɔ. Dàga pɪnɔ yàasa kà gàsásuu siisiigɔ. Kè à dàga pɪnɔ didi tadibɔ mèn kuri pɪnɔa,

39 ben à kàe Dii kpé ae, mèn sɔɔroo ɔplazi, mèn sɔɔroo ɔzezi. À íkakii pì diɛ ɔzezi Dii kpé gooda kè kú ɔfántɛbɔɛ sɔɔmetɛ kpaa sae.

40 Ben Huramu oro túbukabɔnɔ kɔn a sɛɛbɔnɔ kɔn ta arusibɔnɔ pì dɔ. Len à Dii ua zìi kè kɪ Sulemanu dàne kè le, à à laata kpà píngi.

41 Zìi kè à kè pɪnɔn yè: Wesagba mèn plaa, à mì kè bɔ lán loo bà kè kú wesagba pɪnɔ musu mèn plaa, mɔkyakoo kè à zā blèò à mì pɪnɔa mèn plaa,

42 biisio bɛɛ kè à dɔdɔ mɔkyakoo pɪnɔa musu mèn wàa plaa. À kè ai dɔro plaa zāblebɔ ũ wesagba mì pɪnɔa.

43 Tadibɔ pɪnɔ mèn kuri kɔn à dàganɔ mèn kuri.

44 Íkakii mèn do kɔn zùswaree kè kú à gĩzìnɔ mèn kuri awɛɛplaa.

⁴⁵ Túbukabɔ pínɔ kɔn a séebɔnɔ kɔn ta arusibɔnɔ. Pó kɛ Huramu pì kí Sulemanunɛ Dii ua pɔ úunɔ pínɡi, à nì pì kɔn m̀gotɛ lɔlɔnaomɛ.

⁴⁶ Kína tò wà pɔ pínɔ kàsa kɔn Yoda guɔ zaa Suko kɔn Zaretao dagura.

⁴⁷ Sulemanu e tò wà pɔ kɛ wà pì kɔn m̀gotɛo pínɔ yɔ kilooa à à tiisi dɔro, kɛ à kɛ pari yānzi.

⁴⁸ Sulemanu pɔ kɛ kú Dii kpé guunɔ pì dɔ, tuaetitikpatakii kɛ wà kɛ kɔn vurao kɔn vura teebu kɛ wɛ Dii bureɔi káeao

⁴⁹ kɔn dabu kɛ wà káe gānu guu kpéne ae ɔplazi kɔn ɔzezio mèn sɔsɔro. Wà pì kɔn vurao atɛ kɔn à fitianɔ kɔn à kpàkonɔ pínɡi, wà lávu wɛzā kèrma.

⁵⁰ À vura ímibɔnɔ pì dɔ kɔn fitiadebɔnɔ kɔn taanɔ kɔn gɔmbɔnɔ kɔn tésibɔnɔ kɔn kpéne kɛ wɛ be Ludakuki gbà asigbenɔ kɔn gānu pónɔ.

⁵¹ Kɛ kí Sulemanu Dii ua zīi pì kɛ à yāa pínɡi, ben à mò kɔn vurao kɔn kondogio kɔn pɔ kɛ a de Dauda diɛ Dii pɔ úunɔ, ben à kà Dii ua auzikikaekiin.

8

Tana kɔn Dii àkpatio a kpén

¹ Ben kí Sulemanu Isaraili gbɛnsinɔ sisi Yerusalemu, aɔ borii dɔn'aɛdeenɔ kɔn nì uabɛdeenɔ nì pínɡi, le aɔ mó wà Dii bà kuunaño àkpati sé Dauda wéte kɛ wɛ be Zayn wà suo.

² Ben Isarailinɔ kàkɔa à ae nì pínɡi mɔ swɛɛplaade Etanimu zībaagurɔ zī.

³ Kɛ Isaraili gbɛnsinɔ pèkɔre nì pínɡi, ben sa'orino Dii àkpati pì sè

⁴ kɔn dakɔreki kutaa kɔn Dii pɔ kɛ kú à guunɔ. Sa'orino kɔn Levi boriino bé wà pɔ pínɔ sè wà suo,

⁵ ben kí Sulemanu kɔn Isaraili kɛ aɔ kàkɔa à aenɔ saa ò kɔn sāanɔ kɔn zùnɔ àkpati pì ae. Pɔ kɛ aɔ saa òo pínɔ parii kɛ bíta, èe sí naroro.

⁶ Ben sa'orino gɛ kɔn Dii bà kuunaño àkpatio à kpén ai kpéne kɛ wɛ be Ludakukiin. Aɔ diɛ à diekii gwe kerubunɔ gīzī.

⁷ Kerubu pínɔ dɛbenɔ poroporona àkpati pì kɔn à sélínɔla.

⁸ À sélí pínɔ gbàa ai wɛ nì lé e Dii kpé gānu guu, mɔde wɛ e ua kparo. Lí pínɔ kú gwe ai kɔn a gbàa.

⁹ Pókee kú àkpati pì guuro, tó èe ke gbɛ walaa mèn plaa kɛ Musa dàn zaa Orɛbu, guu kɛ Dii bè a bà éɡɔ kú kɔn Isarailinɔ aɔ bɔna Igititi gberaa baasiro.

¹⁰ Kɛ sa'orino bɛ Dii kpén, tésukpe kpé pì pà,

¹¹ aɔɛ fɔ wà gɛ wà nì zīi ke gwero tésukpe pì yānzi, zaake Dii gakui a kpé pà.

¹² Ben Sulemanu bè: Dii bè éɡɔ kú tésukpe siaa guume.

¹³ Ben à bè Diine: Ma kpé naasidee kèkii bònne, ñgɔ kú à guu gurɔ pínɡi.

¹⁴ Ben à liɛ à ae dɔ parii à sa maaa órɛne.

¹⁵ Ben à bè: Wà Dii Isarailinɔ Luda sáabu kpá! À lé gbɛ ma de Daudane, ben à pàpa. Zaake à bè,

¹⁶ zaa gurɔ kɛ a a gbɛ Isarailinɔ bɛ Igititi, èe Isaraili wéte ke diɛ wà kpé bon arero. Daudan a sè a gbɛ Isarailinɔ dɔn'aɛdee ũ.

¹⁷ Kɛ ma de Dauda yezi à kpé bo Dii Isarailinɔ Ludane,

¹⁸ ben Dii bène kpébonaare le a tɔ gɔ kúa laasuu kɛ à kɛ pì maa,

¹⁹ mɔde èe ke àpì bé eé boarero, à zīnda né ke bé eé boare.

²⁰ Ben Dii kɛ lán à à lé gbɛnɛ nà. Ma gɔ ma de Dauda gɛe ũ, ma vɛe Isaraili kpatan lán Dii Isarailinɔ Luda à lé gbɛ nà, ben ma kpé kɛ bònne le à tɔ gɔ kúa yānzi.

²¹ Gwen ma Dii àkpati diékii kèkèn. Dii bà kuuna kòn wa dezinò aṣ òṣona Iqipiti gbera yā kú à guu.

Sulemanu aduakena a gbèṣṣe

²² Sulemanu aṣ dṣ Dii gbāgbākii Isaraili kè aṣ kakṣana gweeno wāa ní píngi, ben à a ɔɔno sè musu

²³ à bè: Dii Isarailino Luda, gbēke è sí lèkṣizinyo musu ke tṣṣero. N gbēke guu n bà kú kòn n zṣbleri kè aṣ tṣ zén kòn nṣe dooṣo.

²⁴ N yā kè n à lé gbè n zṣbleri ma de Daudane pàpa. Nì ò kòn léome yā, gbāa san n pàpa.

²⁵ Tia sa Dii Isarailino Luda, n lé gbè n zṣbleri ma de Daudane n bè, tó à borino n zinda kúna dṣ bensṣ aṣ tṣ zén lán à tézi nà, aṣégṣ kú Isaraili kpatan guro píngi.

²⁶ Isarailino Luda, n tó yā kè n ò n zṣbleri ma de Daudane ke yāpuraā ũ sa.

²⁷ Mṣe Luda, négṣ kú tṣṣe kè yāpuraan yṣ? Musu kòn a lezikeṣo é fṣ à n síro, benle kpé kè má bṣṣe kèkii saṣ?

²⁸ Dii ma Luda, n làakari dṣ mapi n zṣbleria, n ma aduakena kòn ma agbaakpananneṣo sí. N swā kpá wiili kè mapi n zṣbleri mée pṣenziizi kòn adua kè mée kemmaao gbāa.

²⁹ N tó n wée gṣ pena kpé kèkii gwāavī kòn fāantṣo, guu kè n bè n tó égṣ kúa kèkii pì. N adua kè mapi n zṣbleri mée ke aṣdṣna guu kèkii ma.

³⁰ Tó mapi n zṣbleri ke n gbē Isarailino aṣ dṣ guu kèkii, tó wa wée kemma, ṅgae wa wēkena sí zaa n kúkiia musu n sùu kṣwao.

³¹ Tó gbē taari kè a gbēdaaane, ben wā bène à la da, tó à mò à la dà n gbāgbākii kè aṣ,

³² ṅgae zéño zaa n kúkiia musu n ɔṣaṣne. ṅgae yā gṣgṣ n zṣblerinṣe n yā da taarideela, le à yākena wí à musu n yā nnaa kpá taarisaideea, le wā e wā dṣ kè à yāke víro.

³³ Tó n gbē Isarailino ibeṣṣo zì blēmṣa durun kè aṣ kenne yānzì, aṣ tànyo, tó aṣ èara wā aṣ dṣma wā n sisi, tó aṣ wée kemma wa agbaa kpāne kpé kèkii,

³⁴ zaa n kúkiia musu ṅgae zéño n sùu kṣnyo kòn n durunṣo, n èaraṣnyo bùsu kè n kpà n dezinṣa kèkii pì guu.

³⁵ Tó ludambṣe gṣ da wāwaa, lou gṣ mazi kè aṣ durun kenne yānzì, tó aṣ aṣ dṣ guu kèkii aṣ wée kemma aṣ n sisi, bensṣ aṣ kpṣe lṣ n durunṣe kè n wée tāmṣa yānzì,

³⁶ zaa n kúkiia musu ṅgae zéño n sùu kṣnyo kòn n durunṣo. ṅgae n da zé maaan, né tó lou ma n bùsu kè n kpà n gbēṣṣa aṣ pṣ ũu kè guu.

³⁷ Tó dekaa ke gagyāa kà bùsu kèn, ke pṣwṣpṣi ke pṣpukpana ke sutṣo ke kwaano ke tó ibeṣṣo ligā n wṣe kezi ke tó mṣnzì ke gyāa gṣ n tṣ,

³⁸ tó aṣ gbēke yā kè à a lee dṣ, tó à a ɔṣ dṣ kpé kèkii kpa, tó à wée kemma à agbaa kpāne,

³⁹ zaa n kúkiia musu ṅgae zṣo n sùu kṣo, né dṣale. ṅgae fīa bone a yākenaa, zaake n à nṣe dṣ. Mṣe n baade píngi nṣe dṣ.

⁴⁰ Len aṣégṣ vīa kenne le ai n wṣndi lén bùsu kè n kpà n dezinṣa kè guu.

⁴¹⁻⁴² Zaake wée n tó bíta kòn n gāṣa gbāao kòn n ɔṣ kè poronao baaru ma, tó gbē zṣtṣ kè de n gbē Isaraili borii ũroo bṣ bùsu zāazān à mò n tó yānzì, tó à aṣ dṣ kpé kèa à wée kemma,

⁴³ zaa n kúkiia musu ñgae ɛɛŋ n̄ yā kè à wée kèmmaa kene, le anduna bori píngi e à n tó d̄s, wà vīa kenne lán n gbē Isarailin̄ e kenne nà, aḡéḡ d̄s kè n tó kú kpé kè má bō kèa.

⁴⁴ Tó n gbēn̄ b̄e wà gàa z̄l ká k̄n n̄ ibeɛn̄, baa guu kè n n̄ z̄n píngi, tó aḡ ae d̄s wéte kè n̄ sè kèa k̄n kpé kè má b̄on̄ne k̄e, tó aḡ wée kèmma,

⁴⁵ zaa n kúkiia musu ñgae zeñyo agbaa kè aḡ kp̄anne yānzi, n̄ yā nnaa kp̄ámma.

⁴⁶ Zaake gbēke e gí durun keziro, tó aḡ durun kenne, tó n p̄o fēñzi n̄ n̄ ná n̄ ibeɛn̄ n̄ ɔz̄l, tó aḡ t̄ányo n̄ b̄usun z̄l̄n̄ ɔ̄ b̄usu z̄aaz̄a ke à k̄in yoo,

⁴⁷ tó aḡ n̄s̄e l̄ie b̄usu kè aḡe z̄b̄ bleen p̄i guu, tó aḡ ɛara wà agbaa kp̄anne gwe wà b̄e: Wa durun kè, wa taari kè, wa yā zaa kè,

⁴⁸ tó aḡ ae d̄mma k̄n n̄s̄e do k̄n p̄ȳezinao píngi zaa b̄usu kè aḡe z̄b̄ bleen n̄ ibeɛn̄ n̄ p̄i guu, tó aḡ ae d̄s b̄usu kè n̄ kp̄a n̄ dezin̄ a k̄n wéte kè n̄ s̄e k̄n kpé kè má b̄on̄ne k̄e, tó aḡ wée kèmma,

⁴⁹ zaa n kúkiia musu ñgae zeñyo agbaa kè aḡ kp̄anne yānzi, n̄ yā nnaa kp̄ámma.

⁵⁰ Ñgae s̄u ke k̄n n̄ gbē kè aḡ durun kenneɛn̄ k̄n taari kè aḡ k̄e, n̄ tó gbē kè aḡe z̄b̄ bleen̄ n̄ wēnda gwa,

⁵¹ zaake n̄ p̄v̄inan̄ me, n̄ gbē kè n̄ n̄ b̄e Igipitin̄ wéet̄amma pás̄i guon̄ me.

⁵² Ñ tó n̄ wée ḡs kú mapi n̄ z̄b̄leria, n̄ swā kp̄a agbaa kè má kp̄annezi k̄n agbaa kè n̄ gbē Isarailin̄ kp̄anneo. Ñ swā kp̄áñzi gur̄o kè aḡ wii p̄enzi píngi.

⁵³ Dii Luda, zaake anduna bori píngi guu aḡpin̄ n̄ n̄ s̄e n̄ gbēn̄ ɔ̄, lán n̄ ɔ̄ n̄ z̄b̄leri Musa ḡz̄l̄ nà gur̄o kè n̄ wa dezin̄ b̄e Igipiti.

⁵⁴ Gur̄o kè Sulemanu e wée kee Diia, à kuena a kosooame k̄n à ɔ̄n̄o porona musu. Kè à adua kè à yāa, ben à f̄e à z̄e Dii gb̄agb̄ak̄iia gwe,

⁵⁵ ben à sa maa ɔ̄ Isaraili kè aḡ kú gween̄ n̄ píngi, à ɔ̄ gb̄angb̄an̄ à b̄e:

⁵⁶ Wà Dii s̄áabu kp̄a, zaake à wam̄wa a gbē Isarailin̄ gb̄a ñamp̄ak̄i lán à ɔ̄ nà. Yā maa kè à à l̄e gbē a z̄b̄leri Musa ḡz̄l̄ n̄ p̄apa píngi, à kee e l̄e p̄aro.

⁵⁷ Dii wa Luda ḡs kúwao, lán à kú k̄n wa dezin̄ nà. Àton wa tónlo, àton p̄a kp̄awaziro.

⁵⁸ À tó wà sw̄e ḡs kúawa w̄aḡ t̄e à z̄en, w̄aḡ à ȳadien̄ k̄na k̄n yā kè à dà wa dezin̄ n̄, w̄aḡ à ɔ̄ɔk̄ii gwaa.

⁵⁹ Adua kè má kè Dii wa Ludaa ḡs d̄n faant̄e k̄n gw̄aav̄io. Àḡ yā nnaa kp̄a mam̄ma a z̄b̄leria k̄n a gbē Isarailin̄ lán guu e d̄o nà,

⁶⁰ anduna bori píngi é à d̄s kè Dii né Ludame, à p̄andee kuuro.

⁶¹ À kú à a sw̄e kp̄a Dii wa Ludaa mámmam, àḡ à ɔ̄ɔk̄ii gwaa, àḡ à ȳadien̄ k̄na lán á k̄na gb̄aa nà.

Dii ua kyakena

⁶² Ben k̄na k̄n Isarailin̄ n̄ píngi saa ɔ̄ Diia.

⁶³ Sulemanu kennak̄so saa ɔ̄ Diia k̄n z̄un̄ b̄o baro aw̄eplaa k̄n s̄aano b̄o basw̄eɛdo. Len k̄na k̄n Isarailin̄ n̄ píngi Dii ua kya kè le.

⁶⁴ Zi p̄ia k̄na gb̄as̄i ḡo ua kè kú Dii kpé aea, ben à sa'op̄o kè w̄e ká t̄en à t̄e kú ɔ̄ gwe k̄n p̄w̄e gb̄aa k̄n kennak̄so sa n̄s̄io, zaake sa'ok̄ii kè à kè k̄n m̄oḡt̄e kè kú Dii kpé ae b̄itaro, èe f̄s̄ à s̄i píngiro.

⁶⁵ Zi beee Sulemanu k̄n Isarailin̄ n̄ píngi z̄ibaa kè Dii n̄ Ludane ai gur̄o sw̄eplaa, ben aḡ Kutad̄na z̄ibaa kè gur̄o sw̄eplaa d̄. À píngi kè gur̄o ḡero

dosai. Wà pari maamaa, wà bò zaa Lebo Amata ai à gàa pé Igipiti gulezeki swaaa.

⁶⁶ A guro sɔraagɔdee zĩ à ń gbáe, ben aɔ lé zàa aɔ tà ń be kɔn pɔnnaao. Aɔ pɔɔ kè nna yá maaa kè Dii kè a zɔbleri Dauda kɔn a gbɛ Isarailinɔne pínɡi yānzĩ.

9

Dii bɔ à mɔna Sulemanuzi

¹ Kè Sulemanu Dii ua kàe à yàa kɔn a uao kɔn zĩ kè à pɔɔ kúano pínɡi,

² ben Dii èara à bɔ à mòzi à gènn plaadeeo lán à bɔ à mòzi Gibiɔ nà

³ à bène: Ma adua kè ń kè kɔn agbaa kè ń kpàmeɛeo mà. Ma kpé kè ń bò pì diè ma pɔ ũ, ma tɔ éɡɔ kúa yàana sai. Ma wée éɡɔ kúa, ma pɔɔ éɡɔ kúa.

⁴ Mpi sɔ, tó ń té ma zén súusu kɔn nɔsɛ puraa lán n de Dauda bà, tó ń yá kè má dienneɛnɔ kúna kɔn ma yá'onnenanɔ, tó née ma ɔɔkii gwaa,

⁵ mé n kpata kàsáa péɛ Isarailinɔ té, eéɡɔ yàana víro, lán ma à lé gbè n de Daudanɛ nà, ma bè à boriino éɡɔ kú Isaraili kpatan guro pínɡi.

⁶ Tó mpi ke n nénɔ kpéɛ lime sɔ, tó á ma dokayáno kɔn yá kè má diareeno kúnaro, tó a gaa a ɔɔ táanɔzi ai ée ń gbágbáa,

⁷ mé Isarailinɔ bɔe búsu kè má kpàmmán, mé gí kpé kè má diè ma pɔ ũu pìzi, aɔé gɔ fabona pɔ ũ, pena pɔ ũ bori pínɡine.

⁸ Baa kɔn kpé pì naasikeɛo, à yá é bɔ gbɛ kè aɔe gɛtɛe à saenɔ sae. Aɔé sio gá wà be: À kè dia Dii kè búsu kè kɔn kpé kèone lɛe?

⁹ Wee beñne: Kè aɔ pà kpà Dii ń Luda kè à ń dezino bɔe Igipitizi yānzime. Aɔ zè kɔn táano, aɔe ń gbágbáa aɔe kuɛɛñne. Beee yānzín Dii mónzi beee kpànzĩ pínɡizi.

Sulemanu yákena kpaano

¹⁰ Sulemanu ua mèn plaa pínɔ kàe wè barome, Dii ua kɔn à zĩnda uao. Beee gberan

¹¹ à Galili búsu wéte kpà Taya kí Hiramua mèn baro, zaake Hiramua sida lí kɔn pini lío kɔn vurao kpàa lán à yezi nà.

¹² Kè Hiramua bɔ Taya à gàa à wéte kè Sulemanu kpàawaano gwà, èe kenɛro,

¹³ ben à bè: Ma gbɛ, wéte kpáree takanɔn ń kpàma gwee? Ben wà tɔ kpà guu pínɛ Kabulu ai kɔn a gbàao.

¹⁴ Hiramua gĩake à vura kpàsá Sulemanunɛ yá tɔn siigɔ.

¹⁵ Gbɛ kè Sulemanu ń dá zòzĩnnɔ yān yè. Gbɛ pínɔ bé wà Dii ua kɔn Sulemanu uao zĩ kè. Aɔ Milo wèe tàta kɔn búsu, aɔ Yerusalemu bíi bɔ, aɔ èara wà Azo kɔn Megidoo kɔn Gezao kèke wà kàe.

¹⁶ Igipiti kí Fili'auna lèe Geza pía yá, ben à sì à té sɔa à Kanaa kè aɔ kú à guuno dède, ben à kpà a nénɔgbèa zàkena gbaa ũ guroɔ kè à à kpàsá Sulemanua.

¹⁷ Ben Sulemanu èara à Geza pì kèke à kàe kɔn Betoroni gĩzĩ pɔo

¹⁸ kɔn Baalao kɔn Tadamɔ kè kú à búsu gbáan-o

¹⁹ kɔn wéte kè à kúsáe kàennɔ kɔn wéte kè à sɔgoronɔ kɔn à sɔnnɔ kúnno kɔn kpé kè à yezi à ɔɔ Yerusalemunɔ kɔn Lebano kɔn búsu kè èe kí bleeanɔ pínɡi.

²⁰ Borii kè aɔ de Isaraili ũroonɔ: Amɔrinɔ, Itinɔ, Perizinɔ, Ivinɔ kɔn Yebusi kè aɔ gɔnɔ ń pínɡi,

²¹ gbɛ kè Isarailinɔ e fĩ wà ń dɛderoonɔ, aɔ borii kè aɔ gɔ ń búsu pinnɔn Sulemanu ń dá zòzĩn, ben aɔéɡɔ zĩ pì kɛ le ai kɔn a gbàao.

²² È Isarailinɔ da zòzĩinlo. Aɔmbe à ní díe a zìkpɛɛnɔ ũ, a ibanɔ, a kína daanɔ, a gbɛnɔ dɔn'aadeenɔ, a sɔgorodeenɔ, a sɔdeenɔ.

²³ Aɔmbe zii kè wée kɛɛ pì gbɛnsinɔ ũ dɔ, aɔ gɔɔn wàa plaa kpé baswɛɛplaa akuri.

²⁴ Kè Fili'auna nénɔgbɛ bò Dauda wété à tà a kpé kè Sulemanu bònɛn, à gberan Sulemanu Milo wée tàta.

²⁵ Wè kɔn wèo Sulemanu ègɔ saa oo gɛn aagɔgɔ. È sa'opo kè wè ká tén à té kú kɔn kennakɔ sa'opo o sa'okii kè à bò Diinea, è tuaetiti kpata Dii aɛ gwe dɔ. Lɛn à Dii ua zĩinɔ kè lɛ mámmam.

²⁶ Kí Sulemanu góro'itenɔ kè Eziɔ Geba Elata saɛ Eɔmumunɔ bɔsun Isia Tɛa léa.

²⁷ Hiram u a górodeɛ kè aɔ ísɪaa dɔɔnɔ zĩ, ben aɔ dà ísɪaala ledɔ kɔn Sulemanu gbɛnɔ.

²⁸ Aɔ gaa Ofi, aɔ vura sèe gwe tɔn gèro aɔ sùo kí Sulemanunɛ.

10

Seba bɔsu kína kè de nɔgbɛ ũ mɔna Sulemanu kiiia

¹ Kè Seba bɔsu kína kè de nɔgbɛ ũu mà lán Sulemanu tɔ bò nà Dii yá musu, ben à mò à yɔ à gwa kɔn yágbekana zĩ'ũuo.

² À ká Yerusalemu kɔn a ibanɔ paripari kɔn pɔ gũ nnannaanɔ kɔn vura sà bítao kɔn gbɛ bèɛdee kè lakumino senanɔ, ben à gaa Sulemanu kiiia à yá kè kú a nɔsɛ guu fàadi bòo píngi.

³ Ben Sulemanu yá kè à láláanɔ bòkɔtɛnɛ píngi. À ke bòkɔtɛna e à furo.

⁴ Kè nɔgbɛ pì Sulemanu ɔndɔyānɔ mà píngi, bensɔ à à bɛɛ kè à bò è

⁵ kɔn pɔblee kè è bleenɔ kɔn à ibanɔ gwenao kɔn à bɛ zíkɛrinɔ kuunao kɔn n pɔkásāanɔ kɔn à wɛkpaaterinɔ kɔn sa'opo kè wè ká tén à té kú kè à ò Dii uanɔ, yá pì à kú gbāa, ben à lɛ àɛ.

⁶ Ben à bè kínanɛ: N yákenanɔ kɔn n ɔndɔ baaru kè má mà zaa ma bɔsun-o né yápuramɛ.

⁷ Mɛɛ yá pínɔ síro ai ma gaa ma kao kè, ben ma wée siàlɛ sa. Wée omɛ píngi sero fá! N ɔndɔ kɔn n auzikinɔ de lán ma à baaru mà nàla zà.

⁸ Minnadeenɔn n gbɛnɔ ũ kɔn n iba kè aɔègɔ kúnɔyo gurɔ píngi, aɔgɔ n ɔndɔyā maanɔ!

⁹ Wà Dii n Luda sáabu kpá, zaake n yá kànɛ, ben à n ka Isarailinɔ kín. Yenzi kè Dii ví kɔn Isarailinɔ gurɔ píngi bé à tò à n ka kí ũzi, lɛ ngɔ yá gɔgɔɔnɛ a zéa.

¹⁰ Ben nɔgbɛ pì kína gbà vura tɔn siigɔ kɔn pɔ gũ nnannaanɔ paripari maamaa kɔn gbɛ bèɛdeenɔ. Pɔ gũ nnannaa kè à kí Sulemanu gbà pínɔ bíta, gbɛkee e móne à kà lɛ ziki dɔro.

¹¹ Hiram u góro'ite kè aɔ sù kɔn Ofio kɔn vuraonɔ sù kɔn lí bèɛdeenɔ maamaa kɔn gbɛ bèɛdeenɔ dɔ.

¹² Ben kína Dii ua pónɔ kèo kɔn a zĩnda bɛ pónɔ, à mɔɔnɔ kɔn kúunɔ kèo lèsirinɔnɛ dɔ. Wée mó kɔn lí pì boriiɔ à kà lɛ ziki dɔro, wée wée si à takalɛ dɔro ai kɔn a gbāao.

¹³ Pɔ kè Seba bɔsu kína pì yezi píngi à gbèka kí Sulemanua, ben à à gbà, gbaa kè à kɛnɛ yɔnkɔyɔnkɔnɔ baasi. Ben à èara à tà a bɔsun kɔn a ibanɔ.

Sulemanu gakuikɛɛ

¹⁴ Vura kè è gɛ Sulemanuzi wè kɔn wèo è ká tɔn baro awɛɛ'aagɔ,

¹⁵ tángba kè táa'orinɔ kɔn latarinɔ kɔn Larubu kínanɔ kɔn a bɔsu gbɛnsinɔ è móne baasi.

¹⁶ À sɛngbango bítanŋ kɛ kɔn vura kɛ wà gbɛgbɛo mɛn wàa do, aɔ baade tiisi kà kiloo aagɔɔ kɔn a kusuo.

¹⁷ À sɛngbango nɛngonŋ kɛo do, aɔ baade tiisi yezi à ká kiloo plaplaa. À sɛngbango pínŋ kàe kpé kɛ wè be Lebanŋ Líkpen.

¹⁸ Kína kíflekita bíta kɛ kɔn wesa swaao, ben à vura atɛ kùea.

¹⁹ Kíta pì didikii vī, à gbáɛɛkii mɛn swɛɛdo. À kpɛɛnaki musu de mɔɔɔ gooda sai. À gàsadiikiinŋ vī, músu taka kɛ wà kɛnŋ zɛzɛna gàsadiikii pínŋ sae.

²⁰ Músu pínŋ zɛzɛna gbáɛɛkii pínŋa kpa plaplaa, à píngi kà kuri awɛɛplaa. Wèe kíta pì taka kɛ bùsu ken zikiro.

²¹ Kí Sulemanu togoonŋ né vuramɛ píngi. Kpé kɛ wè be Lebanŋ Líkpe pónŋ píngi né vuramɛ atɛ. Kondogi pókee kú gwero, zaake wè kondogi diɛ póke ũ Sulemanu gurɔɔaro.

²² Kína góro'itɛnŋ ègɔ dana ísiaala kɔn Hiramunŋ góronŋ. Wè aagɔ píngi aɔègɔ suu kɔn vurao kɔn kondogio kɔn wesa swaao kɔn gbakúnŋ kɔn zànŋ.

²³ Kí Sulemanu auziki kɔn à ɔndɔɔ bíta de anduna kínanŋ pɔla n píngi.

²⁴ Baade píngi e zé wetɛɛ à wɛɛ si Sulemanulɛ à à ɔndɔyá kɛ Ludaa dànɛ à swɛn ma.

²⁵ Wè píngi baade ègɔ mɔɔnɛ kɔn a gbaao: Kondogi pónŋ, vura pónŋ, utanŋ, gɔkɛbɔnŋ, pɔ gū nnannaanŋ, sɔnŋ kɔn báagásɔnŋ.

²⁶ Sulemanu sɔgoronŋ kɔn sɔnŋ kàkɔa. À sɔgoro pínŋ kà wàa swɛɛplaa, à sɔnŋ sɔ bɔɔ kuri awɛɛplaa. Wè à sɔ pínŋ gwa à sɔgoro wɛtɛnŋ guu kɔn à be Yerusalemuo.

²⁷ Kína kò kondogi gɔ di Yerusalemu lán gbè bà, bensɔ sida lí kɛ wè kpé doo pari lán bètɛ lí bà sɛn.

²⁸ Wè bɔ kɔn Sulemanu sɔ pínŋ zaa Iyipiti kɔn Silisia bùsuome. Kína latarinŋ bé wè gá lúlu gwe.

²⁹ Aɔè sɔgoronŋ lúlu Iyipiti kondogi ɔ mɛn wàa aagɔmɛ, sɔnŋ sɔ mɛn baswɛɛplaa akuri, ben è ɛara à sɔ pínŋ yá Iti kínanŋa kɔn Sirianŋa kínanŋ.

11

Sulemanu nɔnɔ

¹ Kí Sulemanu yè bori pànde nɔgbɛnɔzi pari. Fili'auna nɛnɔgbɛ baasi, ben à Mɔabunŋ kɔn Amɔninŋ kɔn Edomunŋ kɔn Sidɔdeenŋ kɔn Itinŋ sɛsɛ nɔnɔ ũ.

² Dii bè Isarailinŋ aɔton borii pínŋ sɛro, zaake aɔè n sàsámɛ, lɛ aɔ tɛ n táanɔzi. Baa kɔn beeeo aɔ yenzi Sulemanu swè blè.

³ À kínɛnŋ sɛsɛ nɔnɔ ũ gɔɔn wàa aagɔ kpé basɔɔro, bensɔ à nɔ yìgisainŋ vī do wàa do kpé basɔɔro. Ben à nɔ pínŋ à sàsá.

⁴ Kè zikū e gɛɛn, à nɔnɔ tò à tɛ táanɔzi, èe a swè kpá Dii a Ludaa mámmam lán a de Dauda bàro.

⁵ À tɛ Sidɔdeenŋ taa Asatorezi kɔn Amɔninŋ taa Mɔleki kɛ Luda zàn-o.

⁶ À yá kɛ Dii yeziroo kè, èe tɛzi kɔn nòsɛo do lán a de Dauda bàro.

⁷ Ben à gàa à taagbàgbákii bɔ sɔsɔ kɛ kú Yerusalemu ɔfántɛbɛ kpaa musu Mɔabunŋ taa gina Kemɔsine kɔn Amɔninŋ taa gina Mɔlekio.

⁸ Len à kɛ lɛ a bori pànde nɔnɔnɛ n píngi, ben aɔ tuaetiti kpàta n táanɔnɛ aɔ saa órma.

⁹ Ben Dii Isarailinŋ Luda pɔ fɛ Sulemanuzi, kè à kpɛɛ linɛ à swè kúa doo yānzi, zaake Dii bɔ à mòzi yā gɛn plaa.

¹⁰ Baa kɛ Dii bènɛ, àton tɛ táanɔziro, èe yá kɛ Dii diɛ pì maro.

11 Ben Dii bène: Zaake n kè le, née ze kōn ma bà kuunanyo yā kè má dienneero, mé kpata bō n zī mā n zōbleri ke ká n gēē ũ.

12 Mōde n de Dauda yānzi mé ke le n gurōaro, n nēn mé kene.

13 Baa kōn beeeo mé kpata bō à zī māmmanlo. Bori leo doon mé tó n né pīne ma zōbleri Dauda kōn Yerusalemu kè má sè ma pō ũuo yānzi.

Sulemanu ibeēnō

14 Ben Dii tò Edōmu gbē Adada kè de wēene ũ ibete kpà kōn Sulemanuo.

15 Gurō kè Dauda e zī kaa kōn Edōmuno yā, à zīkpēno dōn'aēdee Yoabu gāa à Isarailinō gēnō vīi, ben à Edōmuno būsū gōgbēnō dēde gwe n pīngi.

16 Àpī kōn a gbēnō kú gwe ai mō swēdo ai aō gāa wā Edōmuno būsū gōgbē pīnō dēdeō n pīngi.

17 Kè Adada bāa sī, èe taa Igipiti kōn a de iba kenō. Gurō beeeā sō Adada né gōkpāemē.

18 Aō bō Midīā aō gāa Parani, ben aō Paranide kenō sè wā gāānyo Igipiti kī Fili'auna kiia. Fili'auna kpé kpāa kōn pōbleeo kōn tōtēo.

19 Adada yā kà Fili'aunane maamaa, ben à a naō Tapēnesi dāaro kpāa nō ũ.

20 Ben Tapēnesi dāaro pī né i gōgbē ũ, wē benē Genuba, ben Tapēnesi né pī gwā Fili'auna ua kōn Fili'auna nēnōo ledō.

21 Gurō kè Adada kú Igipiti, à mà kè Dauda gā bensō à zīkpēno dōn'aēdee Yoabu gā dō. Ben à bè Fili'aunane: N ma gba zé mà tá ma būsun.

22 Ben Fili'auna à là à bè: Bó bé èe kēsāamma ma kiia, kè tò n yezi n tá n būsun? À wēla à bè: Pókee e kēsāamma, n ma gba zé dé!

23 Ben Ludaa tò dō Eliada né Rezō kè bāa sī a dii Zoba kī Adadezane yāa fēē Sulemanuzi.

24 Kè Dauda Adadeza gbēnō dēde, ben Rezō gbēnō kākōaazi aō kè gbāamōnnērino gāli ũ, ben à gō n dōn'aēdee ũ. Aō gāa wā vēē Damasiku, ben à gwee sī.

25 Rezōn Isarailinō ibēē ũ ai Sulemanu wēndi lén, yāketē kè Adada fēēo baasi. À kpata blē Siria būsun, à gī Isarailinō kāzi.

Yeroboamu bōna Sulemanu kpēē

26 Nēbati né Yeroboamu né Sulemanu iba kemē. Eflaimu boriime, kè bō Zerēda, ben à bō Sulemanu kpēē. À da né gyaanōome, à tōn Zerua.

27 Lán à kè nà à bō kīna kpēen yē. Sulemanu wēē kè wē be Milo tātā būsuo, ben à a de Dauda wēte bīi bō à pēkōre.

28 Yeroboamu né nēgōgbē lākārīdeemē. Kè Sulemanu è kè òwazi pī aīa vī, ben à à diē zī gbāaa kè Yusufu boriinō e kēē pī gbēnsi ũ.

29 Gurō beeean Yeroboamu bō Yerusalemu, ben à dākōre kōn annabi Ahia, Silo gbēo zén, à uta dufu dana. Aō kú sēn gwe n plaa.

30 Ben Ahia a uta dufu pī gā à kè à pārapara leo kuri awēēplaa.

31 Ben à bè Yeroboamunē à à parana pī sēē mēn kuri, zaake Dii Isarailinō Luda bè: Mé Sulemanu bō kpatammē mā Isaraili bori leo kuri kpāmā.

32 Mé bori leo doo tōné ma zōbleri Dauda kōn Yerusalemu kè má sè Isaraili bori pīngi wētēno tēo yānzi.

33 Mé kēne le, kè à ma zīnna à gāa èe Sidōdeenō tāa Asatore kōn Mōabuno tāa Kemōsio kōn Amōninō tāa Mōlekio gbāgbāa yānzi. Èe tēmaziro, èe yā kè maamē kero, èe ma dōkii gwaro, à ma dokayānō kūna lán a de Dauda bāro.

³⁴ Baa kōn beeeo mé kpata bō à ɔɔĩ māmmanlo, zaake ma gĩake ma à kè kí ú ai a wèndi lémmē ma zòbleri Dauda kè má sè yānzi, kè à ma yādiēnānō kūna bensō à ma ɔɔkii gwà.

³⁵ À nēn mé kpata sí à ɔɔĩ, mà Isaraili bori leo kurinō kpámma.

³⁶ Isaraili bori leo doon mé tó à né pīnē, le ma zòbleri Dauda borii gō kí bleeme Yerusalemu gurō pīngi, wéte kè má sè ma tó gō kúa pì.

³⁷ Mpi sō, ma n se Isarailinō kína ũ, le ngō kí blee pō kè n pō yezia pīngi.

³⁸ Tó nēē yā kè má dienneē keē pīngi, tó n tēmazi, nēē yā kè maameē keē, tó nēē ma ɔɔkii gwaa bensō n ma yādiēnānō kūna lán ma zòbleri Dauda bà, mégō kúnyo, mégō n boriinō kaa Isaraili kpatan gurō pīngi, lán ma Dauda boriinō kàn nà.

³⁹ Mé Dauda boriinō ɛara kpēē yā kè aō kè pì yānzi, mōde èe ke ai gurō pīnginlo.

⁴⁰ Sulemanu zé wéte à Yeroboamu de, ben à fēē à bàà sì à tà Igipiti kí Sisaki kiia, à gō gwe ai Sulemanu gāà à gāo.

⁴¹ Sulemanu yā kpaaanō kōn ɔndōyā kè à kēnō pīngi kú Sulemanu yānō takadan.

⁴² Sulemanu kè Isaraili bori pīngi kína ũ Yerusalemu wèe baplaame.

⁴³ Kè à gà, wà à vīi à de Dauda wéte, ben à né Reoboamu vèē à gbēn.

12

Isarailinō bōna Reoboamu kpēē

¹ Reoboamu gāa Sekemu, zaake gwen Isaraili bori pīngi gāan le wà à ká kí ũ.

² Kè Nebati né Yeroboamu à baaru mà, ben à bō Igipiti à sù, zaake gwen à kún zaa gurō kè à bàà sì Sulemanunē.

³ Ben Isaraili kè aō kō kākōa pīnō à sìsi, ben aō gāa wà yā ò ledo kōn Reoboamuo wà bè:

⁴ N de zī gbāaa dāwe pāsīpāsī. Mmōn sō, n zī gbāaa pì kōn aso tiisi kè à diweeo lago, wé mī sienne.

⁵ Ben à wēnla à bè: À tá gĩa ai gurō aagō, gbasa à ɛara à mó. Ben aō tà.

⁶ Kí Reoboamu yā pì gbā gbēnsi kè aō de a de Sulemanu iba ũunōnē à bè: Yā kpāreen á è à maa mà sí gbē pīnōlaa?

⁷ Ben aō wēàla wà bè: Tó n mī siēnē gbāa, ben n yā maa siēnla, aōégō de n zòblerinō ũ gurō pīngi.

⁸ Ben Reoboamu gi gbēnsi pīnō lédammazi, à gāa à yā pì gbā à iba gōkpāre kè aō né blē ledoonōnē.

⁹ À n lá à bè: Gbē kè aō bèmē mà zī gbāaa kè ma dee dārinē lagoñnē pīnō, yā kpāreen á è à maa wà siēnlaa?

¹⁰ Ben gōkpāre pīnō wēàla wà bè: Gbē kè aō bēnnē n de aso tiisi diēnē n lagoñnē pīnō, n oñnē n ɔnezāa gbēre de n de piila.

¹¹ N de aso tiisi diēnē, mmōn sō, né asoo pì kaarañnē. N de wēē tārūma kōn flāome, mōde flā lēdeen né wēē tārūma.

¹² À gurō aagōdee zī Yeroboamu kōn Isarailinō ɛara wà mò wà Reoboamu lè n pīngi, lán à òñnē nà à bè, aō ɛara wà mó gurō aagō gbera.

¹³ Ben kína gi gbēnsinō lédammazi à yā wēnla pāsīpāsī.

14 À tɛ ɡɔkparɛnɔ lédammazi à bè: Aso tɛisin ma dee diare, mamɔma sɔ mé asoo pì kaaraareme. Flàn ma de wée tàoawa, mapi sɔ, flà lèdeen mé wée tàoawa.

15 Ben kína gí Isarailinɔ yā mazi, zaake yā pì bò Dii kiame, le yā kè à ò Nebati né Yeroboamune annabi Ahia, Silo gbē gāzī e à ke yānzī.

16 Kè Isarailinɔ è kína gí n yā mazi, aɔ bène:

Wa bà kú kɔn Daudaoro,
wa lé kú Yesɛ né yānlo.

Isarailinɔ, a baade tá a be!
Dauda bori, n n zīnda be kú!
Ben Isarailinɔ tá n be.

17 Isaraili kè aɔ kú Yuda boriinɔ wéte guunɔn Reoboamu ɡɔ n kína ũ ado.

18 Kí Reoboamu a zɔzɔ gbēnsi Adoniramun zī Isarailinɔa, ben aɔ à pàpa gbèò wà à dè. Ben kí Reoboamu fɛɛ kɔn wáaao à sɔ a sɔgoron à bà sɔ à tà Yerusalemu.

19 Lɛn Isarailinɔ gí Dauda boriinɔzi le ai kɔn a gbáao.

20 Kè Isarailinɔ mà n píngi kè Yeroboamu sù, ben aɔ à sisi kakāana guu, ben aɔ à kà Isaraili boriinɔ kína ũ. Isaraili bori kee e ze kɔn Dauda boriinɔ dɔro, tó èe ke Yuda boriinɔ baasiro.

21 Kè Reoboamu kà Yerusalemu, à Yudanɔ kàkɔa n píngi kɔn Beyāmi boriinɔ. Zikari pinɔ ɡɔɔn bɔro bakɛndomɛ. Ben aɔe gaa zī ká kɔn Isarailinɔ, le wà e wà Sulemanu né Reoboamu kpata sínɛ wà kpáa dɔ.

22 Ben Luda yā sù Luda gbē kè wè be Semayaa à bè:

23 N o Yudanɔ kí Sulemanu né Reoboamune kɔn Yudanɔ n píngi kɔn Beyāmi boriinɔ kɔn gbē kpaaanɔ,

24 mamɔma Dii ma bè, àton gá zī ká kɔn a Isaraili daanɔoro. A baade tá a be, zaake yā kè kè pì bò ma kiame. Ben aɔ yā kè Dii òrine mà aɔ tà.

25 Yeroboamu Sɛkemu kè kú Eflaimu gu kpiideen bīi bò, ben à vɛɛn. Zaa gwen à gaa à Penieli kèkè à kàɛ.

26 Ben à laasuu lè à bè: Weé ɛara wà Dauda borii sokpa kpatammɛ fá!

27 Tó Isarailinɔ e gaa saa o Dii ua Yerusalemu, aɛɛ ɛara wà ze kɔn n dii Yudanɔ kí Reoboamuomɛ, aɛɛ ma de wà zeo.

28 Kè kína yā pì gwà, ben à vura zùswarene bɔronɔ pì mèn plaa, ben à bè gbēnɔne: Isarailinɔ, a gana Yerusalemu mò le. A dii kè aɔ a bɔɛ Igipitinɔn yè!

29 Ben à à doo diɛ Beteli, à doo sɔ ai Dani.

30 Ben yā pì ɡɔ́nɛ durun ũ, aɛɛ gá dɔnzi ke à doone Beteli, à doo sɔ ai Dani.

31 Yeroboamu kpé bò zù pinɔne taaɡbāgbākiinɔa, ben à gbē diɛ sa'orinɔ ũ, ba kɔn gbē kè aɔ de Levi borii ũroonɔ.

32 Ben à mɔ sɔraaɡɔde gurɔ ɡɛrodee diɛ zībaa ũ lán Yudanɔ pɔ bà se, ben à saa ò taaɡbāgbākii kè kú Beteli pia. À saa ò zùswaree kè à pì pinɔa, ben à sa'orinɔ diɛ gwe.

33 Ben à saa ò sa'okii kè à kè Beteli pia mɔ sɔraaɡɔde gurɔ ɡɛrodee zī. Gurɔ pin à diɛ a zīnda poyezia zībaa ũ Isarailinɔne.

13

Luda gbē lékena Beteli sa'okiine

1 Luda gbēke bò Yudanɔ bùsun à mò Beteli lán Dii dànɛ nà gurɔ kè Yeroboamu zena sa'okii pì saɛ le à saa o.

² Ben à sa'okii pì kà à bè: Sa'oki, sa'oki, Dii bè weé né í Dauda be, weé tó kpáne Yosia. Àpì bé eé saa omma kón tãagbãgbákii sa'ori kè aṣṣe zĩ kee kèno, eé gbẽntee wáno kpátamma.

³ Gwe gṛṛ Luda gbẽ pì yá pì kena sèeda ònne à bè: Sèeda kè Dii òn yè. Sa'okii pì é parakṛe à túbu é kwée.

⁴ Kè kí Yeroboamu lé kè Luda gbẽ pì kè Beteli sa'okii pìne mà, ben à òḍḍa zaa sa'okii gwe à bè: À à kú! Ben ṛṛ kè à ḍḍa pì gbàgbá, eé fṛ à kòko ḍoro.

⁵ Ben sa'okii pì parakṛe à túbu kwée lán Dii dà Luda gbẽ pìne à ò nà.

⁶ Ben kína bè Luda gbẽ pìne: Ñ agbaa kpáme Dii n Ludaṇe. Ñ wée keame le ma ṛṛ e à su a gbèn. Ben Luda gbẽ pì agbaa kpà Diine, ben à ṛṛ sù a gbèn lán a zii bà.

⁷ Ben kína bè Luda gbẽ pìne: Ñ mṵ wà gá ma be wà pṵ ble, mé gba danne.

⁸ Ben à bè kína pìne: Baa tó n n auziki kpadoo kpàma, mé gányoro. Mé pṵ ble ke mà í mi guu kèro,

⁹ zaake Dii bème m̀ton pṵ ble kèro, m̀ton í mi kèro, m̀ton sṵ tá kón zé kè ma mooro.

¹⁰ Ben à zé pãnde sè, èe zé kè à m̀to Beteli sé ḍoro.

¹¹ Annabi zi kee kú Beteli gwe. Kè à néno sù, aṣ yá kè Luda gbẽ pì kè gwe zĩ beea tṣkè n̄ den kón yá kè à ò kinaṇeṇo píngi.

¹² Ben aṣ de n̄ lá à bè: Zé kpáreen à sè? Ben à néno zé kè Luda gbẽ kè b̀ Yudano b̀sun pì sè gṛṛṣne.

¹³ Ben à bène: À g̀ari yime zaakine. Ben aṣ yìne aṣ à di à kpeṣ.

¹⁴ Kè à pèe Luda gbẽ pìzi, ben à à lè v̄ṣena gbíí lí gbáru. Ben à à là à bè: Luda gbẽ kè b̀ Yudano b̀sumn n̄ úṣ? À wèàla à bè: Mámbee!

¹⁵ Ben annabi zii pì bène: Ñ mṵ wà gá ma be, ñ pṵ ble.

¹⁶ À wèàla à bè: Mé fṛ mà eara mà tányoro. Mé fṛ mà pṵ ble ke mà í minyo guu kèro,

¹⁷ zaake Dii bème m̀ton pṵ ble ke mà í mi kèro, m̀ton sṵ tá kón zé kè ma mooro.

¹⁸ Ben annabi zii pì bène: Annabin ma ũ lán n̄ bà. Malaika ke bé à Dii yá òme à bè mà p̄enzi mà sunyo ma be, le ñ pṵ ble ñ í mi. M̄de egeen annabi pì e too.

¹⁹ Ben Luda gbẽ pì èarao, à pṵ blè à be à í mi.

²⁰ Gurṛṛ kè aṣ v̄ṣena pṵbleezi, Dii yá sù annabi zii kè sùo pìà,

²¹ ben à wii lè Luda gbẽ kè b̀ Yudano b̀sun pìà à bè: Dii n̄ Luda bè, lán n̄ gi a yá mazi nà, n̄e yá kè à ònne maro,

²² n̄ eara n̄ mṵ n̄ pṵ blè n̄ í mi guu kè à ònne n̄ton pṵ blenlo n̄ton í minlo pì, weé n̄ v̄i kón n̄ dezinoro.

²³ À pṵblena kón à íminao gbera, annabi kè sùo pì g̀ari yime zaakia.

²⁴ Kè à dà zén, ben à kpàkú kón músuo, músu pì à dè. À gè gṛṛ diena zén, ben zaaki kón músuo gṛṛ zena à gè pìzi.

²⁵ Kè gbẽ kè aṣṣe ḡet̄eṇṇṵ à gè è daena zén gwe kón músu kè zezio, ben aṣ gàa wà à baaru kpà w̄ete kè annabi zii pì kún guu.

²⁶ Kè annabi kè sùo pì à baaru mà, à bè: Luda gbẽ kè gi Dii yá mazin gwe. Ben Dii à kpà músua, à à é'ekṛe à dè lán Dii òne nà.

²⁷ Ben à bè a nénoṇe: À g̀ari yime zaakine. Ben aṣ yìne.

²⁸ À dà zén, ben à gàa à à gè lè daena, zaaki kón músuo zezí. Músu pì e gè pì sóro bens̄ èe zaaki pì é'ekṛero.

²⁹ Ben annabi pì Luda gbē pì gè sè à dì zaaki musu à sùo a bε wétεn, lε à gè ɔɔ dɔ à à vīi.

³⁰ Ben à à vīi a zīnda mirawεεn, à ɔɔ dɔ à bè: Wāiyoo ma gbē!

³¹ Kε à à vīi à yāa, à bè a nénɔnε: Tó ma ga, à ma vīi mirawεε kε ma Luda gbē pì vīin à wa gè kpákɔzi.

³² Zaake yā kε Dii dānε à ò Beteli sa'okii musu kɔn tāakpε kε kú Samaria bùsu wéte tāagbāgbākiiānɔ é kε yāpura.

³³ Baa kɔn beeo Yeroboamu e kpεε li a yāzaakεnanεro, à èara à Isaraili bori píngi diε tāagbāgbāki sa'orinɔ ù dɔ. Gbē kε aɔɔ yezi wà gɔ tāagbāgbāki sa'orinɔ ùun à n kε à ù.

³⁴ Durun kε tò wà Yeroboamu boriinɔ dúgu zɔ aɔ yāa anduna guun gwe.

14

Annabi Ahia ya kè éé Yeroboamu lee ona

¹ Gurɔ beea gyāa Yeroboamu négɔgbē Abia kù.

² Ben Yeroboamu bè a naɔnε: Ñ fεε ñ n zīnda liε, lε wàton n dɔ ma nɔɔ ūro, ñ gá Silo. Annabi Ahia kú gwe. Àmbe à bèmε mégɔ dε Isarailinɔ kína ù.

³ Ñ bureɔi sé mèn kuri kɔn kàranɔ kɔn zɔ tùuo, ñ gáonε. Eé yā kε éé né pì lee onnε.

⁴ Ben Yeroboamu naɔ kε lε, à fεε à gàa Silo à gē Ahia bε. Ahia wéε e guu e dɔro, zaake à zi kù à wéε gɔ dāadāa.

⁵ Dii gīake à ò Ahianε kε Yeroboamu naɔ né e gyāa kεε, ben èe mɔɔ lε à yā gbekamma. Ñ onε la, ñ onε la, zaake tó à mò, eé a zīnda liεnnε gbē pānde ūmε.

⁶ Kε Ahia à kεsε kīi mà, èe gēε kpén, à bè: Ñ gē Yeroboamu naɔ! Bóyānzin n n zīnda liε lezi? Yā pāsīn Luda bè mà onnε.

⁷ Ñ gá ñ o Yeroboamunε, Dii Isarailinɔ Luda bè, ámbε a n sε n gbēnɔ té, a n kε a gbē Isarailinɔ dɔn'ædee ù.

⁸ A kpata bɔ Dauda boriinɔ ɔzī, ben a n kpan, mɔde n dε lán à zɔbleri Dauda bàro, kε à a yādienanɔ kūna, à tézi kɔn nòsεo do à yā kε á yezi kε.

⁹ N yā zaaa kε dε gbē kε aɔ dɔnnε aenɔla, n gaa n tāanɔ kε n zīndanε, mò kε n kàsa pīnɔ, ben n kpεε liare, n a pɔɔ fē.

¹⁰ Beee yānzin é múnzi kpá n boriinɔzizi, é n gɔgbēnɔ kaate Isarailinɔ guu zɔnɔ kɔn wēenεnɔ n píngi, é té sɔ n beea, lán wé té sɔ zùgbɔa nà ai à té kù à yāa píngi.

¹¹ Gbēnɔ é n borii kε aɔé gaga wétεnnɔ só, báanɔ é n gbē kε aɔé gaga sēnnɔ ble. Dii bé à ò lε.

¹² Mmɔn sɔ nɔgbē, ñ fεε ñ tá bε. Tó n kεsε pēε wéte guu gɔɔ, né pì é ga.

¹³ Isarailinɔ é à gè ɔɔ dɔ wà à vīi. Yeroboamu boriinɔ té n píngi, àmbε weé vīi ado, zaake àmbε ado kε Dii Isarailinɔ Luda yā maaa èa Yeroboamu ua.

¹⁴ Dii é kína pānde diε a gbē Isarailinɔnε. Àmbε eé Yeroboamu boriinɔ dεdε. Gbāa kèa! Bɔɔɔ? Lεmε, tiaaεmε!

¹⁵ Dii é gò tɔ Isarailinɔa, aɔé gɔ lán kàba kε èe nigāa í guu bà. Eé Isarailinɔ bɔε bùsu maaa kε à kpá n dezina kèn à n fāakɔa Yuflati baa kaa kpa, kε aɔ Asatore lí pēεpēε aɔ Dii pɔɔ fēonε yānzī.

¹⁶ Eé Isarailinɔ kpámma durun kε Yeroboamu kε à Isarailinɔ dà à kεnan yānzī.

¹⁷ Ben Yeroboamu naɔ fɛɛ èe taa. Kè à kà Tiza, kè à kèɛ zè kpɛɛɛa gɔɔ, ben nɛgɔgbɛ pì gà.

¹⁸ Wà à vɛi, ben Isarailinɔ ɔɔ dɔ́ ń pínɡi lán Dii ò a zòbleri annabi Ahia gāzĩ nà.

¹⁹ Yeroboamu yā kpaaanɔ kú Isarailinɔ kɔnanɔ gĩayākenanɔ takadan, zĩ kè à kànɔ kɔn à kíkɛyānɔ pínɡi.

²⁰ Yeroboamu kí blè wɛ̃ baro awɛɛplaamɛ. Kè à gà, ben à né Nadabu vɛ̃ɛ à gbèn.

Yudanɔ kí Reoboamu

²¹ Sulemanu né Reoboamun Yudanɔ kína ũ. À kí blè a wɛ̃ baplaa awɛɛdodeemɛ, ben à kí blè Yerusalemu wɛ̃ gɛro awɛɛplaa, wɛ̃tɛ kè Dii sè Isaraili bori pínɡi wétɛnɔ té lɛ à tɔ gɔ kúa. À da tón Naama, Amɔni boriime.

²² Yudanɔ yā kè Dii yeziroo kè, aɔ à pɔɔ fɛ̃ dɛ ń dezinɔla ń pínɡi ń durun kè aɔ kè yānzi.

²³ Aɔ taaɡbāgbākiinɔ bò ń zĩndanɛ sɪsɪ lezĩ sānda pínɡi musu kɔn lí bíta sānda pínɡi gbáruo, aɔ gbènɔ kɔn línɔ pɛɛpɛn.

²⁴ Baa se taaɡbāgbāki kaaruanɔ kú Isarailinɔ bɔsun gɔgbɛnɔ kɔn nɔgbɛnɔ. Lɛmɛ Isarailinɔ borii kè Dii pèrmánnɛnɔ dà zaaanɔ sɛɛ lɛ pínɡi.

²⁵ Kí Reoboamu kíblena wɛ̃ sɔɔrodee guun Igipiti kí Sisaki mò à lɛɛ Yerusalemua.

²⁶ À Dii ua auzikinɔ kɔn kíbɛ pónɔ nàkɔa à vura sɛngbango kè Sulemanu pínɔ sɛɛ pínɡi.

²⁷ Ben kí Reoboamu sɛngbango pínɔ gɛɛ pì kɔn mɔgotɔ̃ à nà a bɛ dogari dɔn'aadeenɔnɛ ń ɔzĩ a bɛ kpɛɛɛ.

²⁸ Tó kína e gaa Dii ua, dogari pínɔ ègɔ sɛngbango pínɔ kúna. Tó aɔ ɛara wà sù, aɛ̃ ɛara wà káɛ ń kpén.

²⁹ Reoboamu yā kpaaanɔ kɔn yā kè à kènɔ pínɡi kú Yudanɔ kɔnanɔ gĩayākenanɔ takadan.

³⁰ Reoboamu kɔn Yeroboamuo ègɔ zĩ kaa kɔo guro pínɡi.

³¹ Kè Reoboamu gà, wà à mira kpàkɔzi kɔn a dezinɔ pɔo Dauda wɛ̃tɛ. À da tón Naama, Amɔni boriime. Ben à né Abia vɛ̃ɛ à gbèn.

15

Yudanɔ kí Abia

¹ Nebati né Yeroboamu kíblena wɛ̃ baro plaasaidee guun Abia gɔ̃ Yudanɔ kína ũ

² à kí blè Yerusalemu wɛ̃ aagɔmɛ. À da tón Maaka, Abusalomu boriime.

³ À durun kè a dee kènɔ kè pínɡi, èe a zĩnda kpá Dii a Ludaa lán a dezi Dauda bàro.

⁴ Mɔde Dauda yānzin Dii à Ludaa tò à bori kí blè Yerusalemu, à à borii pì diɛ à gɛɛ ũ à tò Yerusalemu gbāaa è.

⁵ Zaake Dauda yā kè Dii yezi kè, èe gí yā kè Dii diɛnɛ maziɔ ai a wɛ̃ndi lén, tò èe kɛ yā kè à kè Iti bori Urianɛ baasiɔ.

⁶ Abia kɔn Yeroboamuo ègɔ zĩ kaa kɔo ai Abia wɛ̃ndi lén.

⁷ Abia yā kpaaanɔ kɔn yā kè à kènɔ pínɡi kú Yudanɔ kɔnanɔ gĩayākenanɔ takadan.

⁸ Kè à gà, wà à vɛi Dauda wɛ̃tɛ, ben à né Asa vɛ̃ɛ à gbèn.

YudanƆ kɪ Asa

⁹ IsarailinƆ kɪ Yeroboamu kɪblena wɛ̃ barodee guun Asa gɔ̃ YudanƆ kɪna ũ,
¹⁰ ben à kɪ blɛ̃ Yerusalemu wɛ̃ baplaa awɛ̃edo. À dazi tɔ̃n Maaka, Abusalomu boriime.

¹¹ Kɪ Asa yā kɛ̃ Dii yezi kɛ̃ lán a dezi Dauda bà.

¹² À pɛ̃ tãagbãgbãkɪ kaaruanɔ̃ a bũsun, ben à tãa kɛ̃ a dezinƆ kɛ̃nƆ kwɛ̃ píngi.

¹³ Baa se à à dazi Maaka bɔ̃ kpatan, kɛ̃ à Asatore lí gina pɛ̃e yānzi. Kɪ Asa lí pɪ zɔ̃ à tɛ̃ sɔ̃a Kidironu guzuren.

¹⁴ À a zɪ̃nda kpà Diia ai a wɛ̃ndi lén, mɔ̃de èe tãagbãgbãkɪ kɛ̃ wà bònƆ gbororo.

¹⁵ À vura kɔ̃n kondogio kɔ̃n pɔ̃ pãnde kɛ̃ api kɔ̃n a deo diɛ̃ Dii pɔ̃ ũunƆ sɛ̃e à kãẽ Dii ua.

¹⁶ Asa kɔ̃n IsarailinƆ kɪ Baasao ègɔ̃ zɪ̃ kaa kɔ̃o ai n̄ kɪblena gurɔ̃lɛ̃n.

¹⁷ Baasa bé à gàa à lɛ̃e YudanƆ bũsua, ben èe bɪ̃i boo à liga Ramazi, le gbɛ̃ke tón bɔ̃ ke à gɛ̃ YudanƆ kɪ Asa bũsunlo yānzi.

¹⁸ Ben Asa kondogi kɔ̃n vura kɛ̃ gɔ̃ Dii ua lãasinƆ sɛ̃e kɔ̃n pɔ̃ kɛ̃ kú a be lãasinƆ, à nà a ibanƆnẽ n̄ zɪ̃, ben à n̄ zɪ̃ Damasiku, Siria bũsu kɪ Benadada, TabirinƆ né, Èziɔ̃ dío kɪia à bè:

¹⁹ Wà lɛ̃dole kɛ̃ lán ma de kɔ̃n n deo kɛ̃ nà yā. À kondogi kɔ̃n vuraon yè. N̄ lɛ̃dole kɛ̃ n̄ vɪ̃ kɔ̃n IsarailinƆ kɪ Baasao gboro, le à gumala kɔ̃n a zɪ̃kpɛ̃enƆ.

²⁰ Ben Benadada lɛ̃dole kɛ̃ kɔ̃n Asao à a zɪ̃kpɛ̃enƆ gbàre aɔ̃ gàa wà lɛ̃e Isaraili wétɛ̃nɔ̃. Aɔ̃ Iyona sɪ̃ kɔ̃n Danio kɔ̃n Abeli Betemakao kɔ̃n Genesareti guuo kɔ̃n Nafatali boriinƆ guuo dɔ̃ píngi.

²¹ Kɛ̃ Baasa à baaru mà, ben à bɪ̃ibona Ramazi tò à tà Tiza.

²² Ben kɪ Asa kpàakpa kɛ̃ YudanƆnẽ n̄ píngi, èe gbɛ̃ke tɛ̃ boro à bè, aɔ̃ Rama gbɛ̃nƆ kɔ̃n lí kɛ̃ Baasa e bɪ̃i boonƆ sɛ̃e. Ben à bɪ̃i bɔ̃o à liga Geba kɛ̃ kú Beyāmi boriinƆ guuzi kɔ̃n Mizipao.

²³ Kɪ Asa yā kpaaanƆ kú YudanƆ kɪnanƆ gɪ̃ayākenanƆ takadan, à négɔ̃gbɛ̃keyānƆ kɔ̃n yā kɛ̃ à kɛ̃nƆ píngi kɔ̃n wɛ̃tẽ bɪ̃i kɛ̃ à bònƆ. Kɛ̃ à zi kú, gyāa à kú a gbálanɔ̃.

²⁴ Kɛ̃ à gà, wà à mira kpàkɔ̃zi kɔ̃n a dezinƆ pɔ̃o a dezi Dauda wɛ̃tẽ, ben à né Yosafata vɛ̃e à gbɛ̃n.

IsarailinƆ kɪ Nadabu

²⁵ YudanƆ kɪ Asa kɪblena wɛ̃ plaadee guun Yeroboamu né Nadabu kɛ̃ IsarailinƆ kɪna ũ à kɪ blɛ̃ wɛ̃ plaame.

²⁶ À yā kɛ̃ Dii yeziroo kɛ̃ kɛ̃ à zè kɔ̃n yā kɛ̃ a dee kɛ̃ à IsarailinƆ dà durun guuo.

²⁷ Ahia né Baasa, Isaka bori lé kpàkɔ̃sɔ̃zi gurɔ̃ kɛ̃ àpi kɔ̃n IsarailinƆ e ligaa Filisitini wɛ̃tẽ Gibetɔ̃zi, ben à à dè gwe.

²⁸ À à dè YudanƆ kɪ Asa kɪblena wɛ̃ aagɔ̃dee guumẽ, ben à vɛ̃e à gbɛ̃n.

²⁹ Kɛ̃ à nà kɪblenaa, ben à Yeroboamu boriinƆ dɛ̃dẽ n̄ píngi, èe n̄ gbɛ̃ke tóro, à n̄ káate lán Dii ò a zòbleri Ahia, Silo gbɛ̃ gāzɪ nà.

³⁰ Yā pɪ kɛ̃ le durun kɛ̃ Yeroboamu kɛ̃ yānzi, kɛ̃ à IsarailinƆ dà à kenan à Dii IsarailinƆ Luda pɔ̃ fɛ̃onẽ.

³¹ Nadabu yā kpaaanƆ kɔ̃n yā kɛ̃ à kɛ̃nƆ píngi kú IsarailinƆ kɪnanƆ gɪ̃ayākenanƆ takadan.

³² Kɪ Asa kɔ̃n IsarailinƆ kɪ Baasao zɪ̃ kà kɔ̃o ai n̄ kɪblena gurɔ̃lemmẽ.

IsarailinƆ kɪ Baasa

³³ Yudano kí Asa kíblena wè aagɔdee guun Ahia né Baasa kè Isarailino kína ũ. À kí blè Tiza wè baro awɛɛsiigɔ.

³⁴ À yā kè Dii yeziroo kè, kè à zè kɔn Yeroboamu yākenao kɔn durun kè à Isarailino dà à kenan-o.

16

¹ Dii yā sù Anani né Yehua, ben à yā ò Baasanɛ à bè:

² Ma n bɔ būsutin, ma n kɛ ma gbɛ Isarailino dɔn'aedee ũ, ben n zɛ kɔn Yeroboamu yākenano n ma gbɛ Isarailino dà durun guu, ben aɔ durun pino ma pɔɔ fɛ.

³ Mmɔn kɔn n boriino, mé a dúgu zɔmɛ sa. Mé kɛ n uanɛ lán má kè Nebati né Yeroboamu uanɛ nà.

⁴ Gbɛɛno é n gbɛ kè aɔé gaga wéte guuno só, bāano é n gbɛ kè aɔé gaga sɛnno ble.

⁵ Baasa yā kpaaano, yā kè à kèno kɔn à nɛgɔgbɛkɛyāno kú Isarailino kínano gīayākenano takadan.

⁶ Kè Baasa gà, wà à vli Tiza, ben à né Ela vɛɛ à gbèn.

⁷ Dii yā pì ò Baasanɛ kɔn a boriino annabi Yehu, Anani né gāzī, yā zaaa kè à kè à Dii pɔɔ fɛɔnɛ lán Yeroboamu boriino kè nā yānzi kɔn Yeroboamu borii kè à n kaatenɔ yāo dɔ.

Isarailino kí Ela

⁸ Yudano kí Asa kíblena wè baaasɔɔro awɛɛdodee guun Baasa né Ela kè Isarailino kína ũ à vɛɛ Tiza wè plaa.

⁹ À ibano do Zimirin à sɔgorono kpadoo gbɛnsi ũ, ben à lé kpàkɔsɔzińyo. Gurɔ kè í Ela kù a begwari Aza kpén zaa Tiza,

¹⁰ ben Zimiri gè à à dè Asa kíblena wè baaasɔɔro awɛɛplaadee guu, ben à vɛɛ à gbèn.

¹¹ Kè à kí blè gɔɔ, ben à Baasa boriino dèdɛ n pínɡi, èe gɔgbɛ ke tó à daneno ke à gbɛnnano téro.

¹² À Baasa borii pino kàate n pínɡime, lán Dii ò annabi Yehu gāzī nà.

¹³ Baasa kɔn a né Elao Dii Isarailino Luda pɔɔ fɛɛnɛ durun kè aɔɔ kè taa pāpāano yā musu, ben dɔ aɔ Isarailino dà à kenan yānzi.

¹⁴ Ela yā kpaaano kɔn yā kè à kèno pínɡi kú Isarailino kínano gīayākenano takadan.

Isarailino kí Zimiri

¹⁵ Yudano kí Asa kíblena wè baaasɔɔro awɛɛplaadee guun Zimiri kí blè Tiza gurɔ swɛɛplaa. Gurɔ beee Isaraili zikpɛno bura kú Filisitini wéte Gibetɔ saɛ.

¹⁶ Kè zikpɛ pino mà Zimiri lé kpàkɔsɔ kɔn gbɛno kínazi à à dè, ben aɔ n dɔn'aede ɔmiri kú Isarailino kína ũ n bura gwe gɔɔ.

¹⁷ Ben ɔmiri kɔn Isaraili zikpɛno fɛɛ Gibetɔ aɔ gaa wà lɔga Tizazi.

¹⁸ Kè Zimiri è aɔ a wéte siawa, ben à didi à gè a bɛ kpédidikɔana musun à té sɔa, ben à té kù, à gà

¹⁹ durun kè à kè yānzi. À yā kè Dii yeziroo kè kè à zè kɔn Yeroboamu yākenao. À durun kè, ben dɔ à Isarailino dà à kenan.

²⁰ Zimiri yā kpaaano kɔn lé kè à kpàkɔsɔńyo Elazio kú Isarailino kínano gīayākenano takadan.

IsarailinƆ kɛ Ɔmiri

²¹ IsarailinƆ kpàate leo plaa. AƆ kpadoonƆ yezi wà Ginati né Tibini ká kɛ Ɔ, n kpadoonƆ sɔ Ɔmiri.

²² Kè gbɛ kè aƆ zè kɔn ƆmirionƆ gbàaa dè gbɛ kè aƆ zè kɔn Ginati né TibinionƆla, ben wà Tibini dè, Ɔmiri kɛ blè.

²³ YudanƆ kɛ Asa kɛlɛna wè baaakuri awɛɛdodee guun Ɔmiri kè IsarailinƆ kɛna Ɔ, à kɛ blè wè kuri awɛɛplaa. À kè Tiza wè swɛɛdo,

²⁴ ben à Samaria sɛsɛ lù Sema kɔn kondogio kiloo baaagɔ akuri, ben à wéte kàa à tɔ kpàne Samaria kè Sema bé à sɛsɛ pɛ vɛ yà yānzi.

²⁵ Ɔmiri yā kè Dii yeziroo kè à durun kè dɛ gbɛ kè aƆ dɔne aɛnɔ pɔla n pɛngi.

²⁶ À zè kɔn Nebati né Yeroboamu yākenao pɛngi. À Dii IsarailinƆ Luda pɔɔ fɛne kɔn durun kè à kè taa pāpāanƆ yā musuo à IsarailinƆ dà à kenan dɔ.

²⁷ Ɔmiri yā kpaaanƆ kɔn yā kè à kɛnɔ kɔn à nɛgɔgbɛkeyānƆ kú IsarailinƆ kɛnanƆ gɛyākenanƆ takadan.

²⁸ Kè à gà, wà à vɛli Samaria, ben à né Ahabu vɛɛ à gbèn.

IsarailinƆ kɛ Ahabu

²⁹ YudanƆ kɛ Asa kɛlɛna wè baplaa plaasaidee guun Ɔmiri né Ahabu kè IsarailinƆ kɛna Ɔ à kɛ blè Samaria wè baro awɛɛplaame.

³⁰ À yā kè Dii yeziroo kè dɛ gbɛ kè aƆ dɔne aɛnɔ pɔla n pɛngi.

³¹ À zena kɔn Nebati né Yeroboamu durunkenao e kɛne yāke ũro, ben à Sidɛdeeno kɛ Etabaali nɛnɔgbɛ Yezebeli sè nɔɔ Ɔ, ben à nà Baali taagbāgbānaa, ègɔ kuɛne.

³² À kpé bɔ Baaline Samaria, ben à à gbāgbākii pɛe kpé pɛ guu.

³³ À Asera lí pɛen dɔ à èara à Dii IsarailinƆ Luda pɔɔ fɛne dɛ IsarailinƆ kɛna kè aƆ dɔne aɛnɔ pɔla n pɛngi.

³⁴ Ahabu gurɔan Beteli gbɛ Iyeli Yeriko kèke à kàe. Kè à à bɛi èe dàe, ben à nɛgɔgbɛ káaku Abiramu gà. Kè à à zé gbànɔ pɛe, ben à né zāade Segubu gà lán Dii ɔ Nuni né Yɔsua gāzɛ nà.

17*Gbáa kankananƆ annabi Ilia gwana*

¹ Tisibɛ gbɛ Ilia bɔ a bɛ Giliada bɛsun à gaa à Ahabu lè à bè: Kɔn Dii IsarailinƆ Luda kè mée dɔɔzi kuunao, zaa wè kèa kpɛi é kpáro, lou é maro, séde gurɔ kè má ɔ baasiro.

² Ben Dii yā sù Iliaa à bè:

³ N fɛe n gá ɔfántɛbɔe kpa, n ute Keriti swawɛen Yoda baa kaa kpa.

⁴ Nɛgɔ swaa pɛ i mii. Má diɛ gbáa kankananƆ nɛ aɔgɔ n gwaa gwe.

⁵ Ben à gaa à kè lán Dii ɔne nà, à vɛe Ke riti swawɛen Yoda baa kaa kpa.

⁶ Gbáa kankananƆ ègɔ mɔne kɔn buredio kɔn nɔbɔo kɔngɔ kɔn uusieo, ben ègɔ swaa pɛ i mii.

Zarefa gyaanƆ Ilia gwana

⁷ Gurɔ plaa gɛra gwaa pɛ i bàba kè lou e ma bɛsu pɛnlo yānzi.

⁸ Ben Dii yā sù à bè:

⁹ N fɛe n gá Zarefa Sidɛ bɛsun, nɛgɔ kú gwe. Ma gyaanƆ ke diɛ aɔgɔ n gwaa gwe.

¹⁰ Ben à fɛe èe gaa Zarefa. Kè à kà wéte pɛ sae, à gyaanƆ ke lè, èe yāka wɛe gwe. Ben Ilia lé zù gyaanƆ pizi à bè: N gá mómɛ kɔn io, baa fète, mà mi.

¹¹ Kè èe gaa tó, Ilia èara à lé zùzi à bè: Ìn mómè kōn burēdi kusuo dɔ.

¹² Ben nɔgbē pì bènc: Kōn Dii n Luda kuunao, baa burēdi má vīro, séde wísiti ɔkū doo kè gǝ gbaka guu kōn nōsio fēte tūu guu baasiro. À yàkan mée wee kè, le mà tá be mà pǝblee keo, wà ble kōn ma néo wǝgǝ ga dāa.

¹³ Ben Ilia bènc: Ìnton tó vīa n kūro. Ìn gá ke lán n ò nà, mōde n burēdi keo fēte ñ mómè gīa, né gbasa n n pǝ ke kōn n néo.

¹⁴ Zaake Dii Isarailino Luda bè, wísiti gbaka pì égǝ da koriro, bensǝ nōsi é yāa tūu pīnlo ai gurɔ kè eé tó lou ma būsū pīn.

¹⁵ Gyaanɔ pì gāa à kè lán Ilia òne nà, ben pǝblee mǝmǝma ai gurɔ ũgbangba, àpì kōn a bēdeenɔ kōn Iliao.

¹⁶ Wísiti e yāa gbaka pīnlo, bensǝ nōsi e yāa tūu pīnlo, lán Dii ò Ilia gāzī nà.

¹⁷ Beee gbera nɔgbē bēdee pì né e gyāa kee. Kè gyāa gbāaa kpà maamaa, ben à wēndi bǝ.

¹⁸ Ben nɔgbē pì bè Iliane: Luda gbē, bǝ bé à wa ka kè n mǝmazii? N mǝ ma durun dɔ Ludan le à ma né de yānzin yó?

¹⁹ Ben Ilia bènc: Ìn n né pì kpāma. Ben à né pì sǝ nɔgbē pì ɔzī à didio kpé musu guu kè à pītan. À à dāe a gādoa gwe,

²⁰ ben à wii pè Diizi à bè: Dii ma Luda, mbe n tó gyaanɔ kè ma pita à be né gà n pǝsīaa kpàzís?

²¹ Ben à dāe à a zīnda pōro nǝgǝgbē pīla gēn aagǝ à wii pè Diizi à bè: Dii ma Luda, n tó à wēndi èara à su à mè guu.

²² Dii Ilia wiipena mà, ben wēndi èara à sù né pīa à fēe.

²³ Kè Ilia nǝgǝgbē pì sè à pītāo, à gǝo kpén, ben à à kpà à daa à bè: Ìn gwa, n né pì wēndi sù!

²⁴ Ben nɔgbē pì bè Iliane: Má dǝ sa kè Luda gbēn n ũ. Dii yā kè bǝ n lén né yāpuraame.

18

Ilia kōn Obadiao

¹ À gurɔ plaa kè, ben Dii yā sù Iliaa lousaiwē aagǝdee guu à bè: Ìn gá n n zīnda ɔdɔa Ahabune, mé tó lou ma à būsūn.

² Ben Ilia fēe èe gaa a zīnda ɔdɔa Ahabune.

Kè dekaa gbāaa kpà Samaria,

³ ben Ahabu a begwari Obadia sīsī. Obadia pì sǝ Dii vīa vī maamaa.

⁴ Kè Yezebeli e Dii annabinɔ dede yā, ben Obadia n gbē kenɔ sēe gǝon basɔro à n ũte gbēweenɔ guu gǝon baplaa akurikuri, ben à n gwá kōn pǝblee kōn ío.

⁵ Ben Ahabu bè Obadiane: Wà dǝdɔ guuzi wà gá íbakiino kōn swaweenon pīngi. Wǝgǝ dǝro ke wé sè e wà kpá wa sǝnɔa kōn wa bāagāsǝnɔ.

⁶ Ben aǝ guu kpàate, aǝ baade a zé sè.

⁷ Kè Obadia tēna, ben aǝ kpàkǝa kōn Iliao. À à dǝ, ben à dāe a puua à bè: Ma dii Ilia, mbe gweś?

⁸ Ilia wēàla à bè: Mámbee! Ìn gá o n diine má kú kè.

⁹ Ben Obadia bè: Bǝ taarin má kè, kè nēe mamǝma n zǝbleri naa Ahabune a ɔzī à ma dēe?

¹⁰ Má sǝ kōn Dii n Ludao bori ke būsū kee kuu kè ma dii gǝ gbēnɔ zīmma wà n wetenziro. Tó wà bè n kú gwero, è tó aǝ ladame.

¹¹ Ben nēe oome dɔ mà gá mà o ma dii Ahabune kè n kú kèś?

¹² Tó ma da zén, méǵǵ dō guu kè Dii Nini é n sé à tányoro. Tó ma gaa má ò Ahabuné, tó à mò èe n ero, eé ma demé. Mamoma n zǒbleri sǒ má Dii vīa vī zaa ma òwazikegurómé.

¹³ Ma dii Ilia, kè Yezebeli e Dii annabinò dedee, née yā kè má kè maroo? Mámbe ma n gbēkeno sēe ǵǵon basoo, ma n úte gbēweeno guu ǵǵon baplaa akurikuri, ma n gwá kǒn pǒbleeo kǒn ío.

¹⁴ Ben n bème dō mà gá mà o ma dii Ahabuné n kú kēs? Eé ma deee.

¹⁵ Ben Ilia bè: Má sì kǒn Dii Zikpede kè mée dǒǒzio, mé ma zīnda dǒǒane gbāa sa.

Ilia kǒn Baali tāagbagbārinò Kameli kpīii musu

¹⁶ Ben Obadia gaa à dà Ahabuné à yā pì òne, ben Ahabu gaa da Iliale.

¹⁷ Kè Ahabu Ilia è, à bène: Isarailinò bǔsu dèri, mbe gweǵ?

¹⁸ Ben Ilia bè: Èe kè mámbe ma Isarailinò bǔsu dèro, mbe kǒn n de bedeenò ámbé à dè, zaake a pà kpà Dii yádienanǒzi a dō Baalizi.

¹⁹ N Isarailinò sísi n pínǵi, wà dakōre Kameli kpīii musu lèdo kǒn Baali tāagbagbāri ǵǵon wàa plaa kpé baplaa akuri kǒn Asera tǎade ǵǵon wàa plaaa kè aǵé pǒ ble kǒn Yezebelionò.

²⁰ Ahabu Isarailinò sísi n pínǵi, ben à tǎadee pínò kàkōa Kameli kpīii musu.

²¹ Ben Ilia sǒ gbēnǒzi à n lá à bè: A laasuu éǵ kpaatena ai bōremé? Tó Dii né Ludame, à tézi. Tó Baalime sǒ, à tézi. Aǵe yāke siǎlaro,

²² ben Ilia bène: Dii annabinò té mámbe ma ǵǵo mado. Baali tāagbagbārinò sǒ, ǵǵon wàa plaa kpé baplaa akurime.

²³ À zùswareenò kpáwa mèn plaa, tǎadee pínò à mèn doo sé aǵ zǒzǒkōre wà ká yàkala, aǵton té naaro. Mamoma sǒ, mé à doo kèke mà ká yàkala, mé té naa sero.

²⁴ Aǵmǒnnò é Baali sísi, mamoma sǒ mé Dii sísi. Aǵ gbē kè mà, ben à sù téo, ámbé Luda ũ. Ben baade pínǵi bè: Yā maaame!

²⁵ Ben Ilia bè tǎadee pínǒne: À zùsware mèn doo sé à kèke káaku, zaake ámbé à pari. À a tǎa sísi, móde àton té naaro.

²⁶ Ben aǵ zùswaree kè wà kpámma sì aǵ kèkè, ben aǵe Baali sísi zaa kǒngǒ ai ǵfánté gaa káo midangura. Aǵe ō wāa, aǵe ligaa sa'okii kè wà bǒzi, aǵe bee: Baali, né yā mawaroo? Baa kǒn beeeo aǵe yāke maro, èe yā marúmaro.

²⁷ Kè ǵfánté kà midangura, ben Ilia e n lalandi kēē à bè: À wii lé gbāa à kaara, à de diime gwē! Ke à laasuu tà gu pǎndeame. Ke à gaa bīikpēē keme. Ke à gaa wétame. Ke èe ii oome, ben ée à vuroo?

²⁸ Ben aǵe wii lē kǒn koto gbāaao, aǵe n zīnda lili kǒn fēdaao kǒn sário lán aǵ kǒ dō nà, ai aru e plaa n mèa.

²⁹ Kè ǵfánté gò mìa, ben aǵe yā yaa ai sa uusie ogurǒ gaa à kào. Baa kǒn beeeo èe yāke siǎlaro, èe yā marúmaro, èe swá kpánzìro.

³⁰ Ben Ilia bè pariine: À sǒmazi kè! Kè aǵ sǒzi n pínǵi, ben à Dii gbāgbākii kè gbòro kèke èe boo.

³¹ À gbē sēse mèn kuri awēēplaa Yakubu boriinò pari lén. Yakubun Dii yā òne yā à bè wàgae bene sa Isaraili.

³² Kè à Dii gbāgbākii pì bò, ben à wēē yǒ à ligazi. Wēē pì kà à í sí lita ǵēro.

³³ À yàka kà sa'okii pìla, à zù pì zǒzǒkōre à kà yàka pìà à bè: À í tǒ lo siǵǵ, é ká sa'opǒ pìà kǒn yàka pìo.

34 Kè aṣṣò tò, ben à bè: À ɛara à tó dɔ. Kè aṣṣò tò, ben à bè: À ɛara à tó à kɛ gɛn aagṣ. Ben aṣṣò tò ai gɛn aagṣ.

35 Í pì bàà lè à liga sa'okii pizi ai wèè pì pà.

36 Sa uusie ogurɔ ben annabi Ilia sɔzi à bè: Dii, Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Isarailio Luda, n'ò wà dɔ gbàa kè mbe Isarailinɔ Luda ũ bensɔ n zɔblerin ma ũ, mée yà kè kɛ kè mbe n ma dan yānzi.

37 N' yà mama Dii! N' yà mama, lɛ gbɛ kɛnɔ e wà dɔ kè Dii, mbe n Luda ũ bensɔ nɛ n nòsɛ liɛnɛ lɛ aṣ ɛara wà summa.

38 Ben Dii té sù sa'obɔ pì kɔn yàkao kɔn gbɛnɔ kɔn bɔsuo, aṣ té kù, ben í kè kù wèè pìn bàba.

39 Kè gbɛnɔ è, ben aṣ dàè n puua wà bè: Diime Luda ũ! Diime Luda ũ!

40 Ben Ilia dàrnɛ à bè: À Baali taaɓɓaɓbāri pìnɔ kùkù, aṣ gbɛkɛ tón pitiaguro. Kè wà n kùkù, ben Ilia gaañyo Kisɔ guzuren à n dɛdɛ gwe.

41 Ilia bè Ahabunɛ: N' gá pɔ ble n í mi, zaake ma lou kī mà dɔ.

42 Ben Ahabu gaa pɔ ble à í mi. Ben Ilia didi à gaa Kameli mĩsɔntɛa à vɛɛ à mĩ kà tú.

43 À bè a zĩkerinɛ: N' gá guu gwa ísɪaa kpa. Ben à gaa à gwà. Kè à sù à bè: Pɔkee kù gwero. Ben Ilia bènɛ à ɛara à gá gwa dɔ, ben à gaa lɛ ai gɛn swɛɛplaa.

44 À gɛn swɛɛplaadeeo zĩkeri pì bè: Ma lou sèeda è sɛtɛɛge lán ɔla bà, èe fɛɛ ísɪaala. Ben Ilia bènɛ: N' gá n o Ahabunɛ à sɔgoro dɔ sɔnɔa à gɛn à pita kpɪii ai lou gɔ gá à dádá.

45 Lou e sɪii busebuse, zàga'ia fɛɛ, ben lou mà maamaa. Ahabu kù sɔgoron, èe taa Yɛzɛrili.

46 Dii gbāaa mò Iliaa, ben à a utadaa kàkakɔa à kù, à bàà lè à Ahabu kè ai à gaa káo Yɛzɛrili.

19

Dii yā'ona Iliao Orebu

1 Ben Ahabu yà kè Ilia kè tɔkè Yɛzɛbelinɛ pínɔ, lán à taaɛɛ pìnɔ dèdɛ nà kɔn fɛɛdaa n pínɔ.

2 Ben Yɛzɛbeli lékpāsá kè Ilianɛ à bè: Ai zia mɔndaa'i, tó mée kenne lán n kè taaɛɛnɔnɛ nàro, taaɔ yà kemɛ pāsĩpāsĩ!

3 Ben vĩa Ilia kù, ben à fɛɛ à bàà sɪ à a zĩnda mĩbɔkii wɛtɛ. Kè à kà Bɛsɛba, Yudanɔ bɔsun, gwen à a zĩkeri tòn,

4 ben à taa ò gbāan gurɔ do. À gaa à vɛɛ sɛ lí gbáru, ben à adua kè à e à ga à bè: Dii, yà kèkii mòmá lɛ. N' ma wèndi sɛ gɔɔ, zaake má dɛ ma dezɪnɔlaro.

5 Ben à dàè èe ii oo sɛ lí pì gbáru.

Èe gĩ kero ben malaika mò à ɔ kèa à bè: N' fɛɛ n pɔ ble.

6 Kè Ilia guu gwà, ben à kàra aasana è kɔn í tũuo kaena a mizi. Ben à pɔ blè à í mĩ à ɛara à dàɛ.

7 Dii Malaika ɛara à mò à gɛn plaadeeo, à ɔ kèa à bè: N' fɛɛ n pɔ ble, zaake tá gbāan nɛɛ mɔɔ o.

8 Ben à fɛɛ à pɔ blè à í mĩ. Pɔblee pì tò à gbāaa è, ben à taa ò gurɔ baplaa faantɛ kɔn gwāavĩo ai à gaa à kà Luda kpɪii kè wè be Orebu.

9 Ben à gɛ gbɛwɛɛn à i gwe, ben Dii yā sùà à bè: Ilia, bón nɛɛ kɛ kè?

¹⁰ À wèàla à bè: Dii Luda Ƶìkpɛde, ma làakari fɛɛ maamaa, zaake Isarailino pã kpà n bà kuunaŋyo yāzi, ben aɔ n gbāgbākiino gbòro aɔ n annabino dɛde kɔn fɛɛdaao. Mámbe ma gɔ mado, ben aɔɔe ma wɛɛ se.

¹¹ Ben Dii bè: Ñ bɔ ñ gá zɛ ma aɛ kpɪii musu, mé gɛtɛ n aɛ.

Zàgaŋa gbāaa fɛɛ, èe kpɪii pɪno paraa èe gbɛno wiwii Dii aɛ, mode Dii kú ïa pì guuro. Ìa pì gbera tɔɔtɛ nigānigā, mode Dii kú tɔɔtɛ nigānigāna pì guuro.

¹² Tɔɔtɛ nigāna pì gbera ben té bò, mode Dii kú té pì guuro. Té pì gbera ben kòto buse bò tɛɛɛ.

¹³ Kè Ilia kòto pì mà, à a utadaa kù a wéla. Ben à bò à gàa à zè gbèwɛɛ pì léa, à mà wà bèare: Ilia, bón nées kɛ kè?

¹⁴ À wèàla à bè: Dii Luda Ƶìkpɛde, ma làakari fɛɛ maamaa, zaake Isarailino pã kpà n bà kuunaŋyo yāzi, ben aɔ n gbāgbākiino gbòro aɔ n annabino dɛde kɔn fɛɛdaao. Mámbe ma gɔ mado, ben aɔɔe ma wɛɛ se.

¹⁵ Ben Dii bène: Ñ ɛara ñ tá Damasiku gbáan. Tó n ka gwe, ñ Azaili ká Siriano kína ũ,

¹⁶ né Nimisi dio Yehu ká Isarailino kína ũ, né Abeli Mɛɔla gbɛ Safata né Elisa kɛ n gɛɛ ũ annabi ũ.

¹⁷ Gbɛ kè bò Azaili fɛɛdaa lɛzĩ, Yehu bé eé à dɛ. Tó à bò Yehu fɛɛdaa lɛzĩ sɔ, Elisa bé eé à dɛ.

¹⁸ Baa kɔn beeeo má Isarailino kúna gɔɔn bɔɔ swɛɛplaa, kè aɔ gbɛkee e kúe Baaline à lé pèaro.

Elisa sisina

¹⁹ Ben Ilia fɛɛ à bò gwe à gàa à Safata né Elisa lè, èe bú wii kɔn zùno swaaro kuri awɛɛplaa. Ámbe à té zù swaaro kpɛɛdeezi. Ben Ilia sɔzi à a gyaba gò à dààla.

²⁰ Ben Elisa a zùno tò gwe à bàa lè à bò à té Ilia kpɛɛ, ben à bène: Ñ tó mà gá lé za ma de kɔn ma daoa gĩa, mé gbasà mà mó mà ténzi sa. Ben Ilia bène: Ñ gá ñ ɛara ñ su. Asa ñ dɔ yá kè má kènne.

²¹ Ben Elisa ɛara à gàa à a zùno kòto kpà à té lè kɔn a zù swaaro gbóngoo, ben à zù pɪno nòbɔ fufu kè à kpà gbɛnoa aɔ sò. Ben à bò à tɛ Iliazì, à gɔ à plaadee ũ.

20

Benadada kɔn a Ƶìkpɛno ligana Samariazi

¹ Siria kí Benadada a Ƶìkpɛno kàkɔa ní píngi. Kí gɔɔn baaakuri awɛɛplaaano kúo kɔn ní sɔno kɔn ní sɔgorono. Ben aɔ gàa wà liga Samariazi aɔ lèea.

² Ben à gbɛno Ƶì Ahabua wéte guu à bè: Ma Benadada ma bè,

³ n kondogi kɔn n vuraò gɔ ma pò ũ. N nɔ maaano kɔn n né maaano gɔ ma pò ũ dɔ.

⁴ Ben Isarailino kína bè: Ma dii kí, mapi kɔn pò kè má vīno gɔ n pò ũ píngi lán ñ ò nà.

⁵ Ben Benadada ɛara à gbɛno Ƶìla dɔ à bè: Ma Benadada ma gbɛno Ƶì ma n kondogi kɔn n vuraò kɔn n nɔɔno kɔn n néno làmma.

⁶ Zia mɔndaa'í mé ma gbɛno Ƶìmma aɔ n beɛ kpoke kɔn n gbɛno beeno, aɔé a pò bèedeeno sée wà suome píngi.

⁷ Ben Isarailino kína a bùsu gbɛnsino sìsi ní píngi à bène: Á è lán èe ma lé weteo nà? Kè à gbɛno Ƶìma, à ma nɔɔno kɔn ma néno kɔn ma kondogio kɔn ma vuraò làma, mée gionero.

⁸ Ben gbɛnsi pɪno kɔn gbɛ kpaaano bène: Ñton à yá maro, ñton wenero.

⁹ Ben à bè Benadada zìrinɔnɛ: À gá à o ma dii kíne, pɔ́ kè à là mamɔma a zòbberia káakun mé ke. Pɔ́ kè à làma zãa kèkiin mé kero. Ben zìri pìno èara wà gaa Benadadaa kɔn lèkpāsā pìo.

¹⁰ Ben à èara à gbēno zì Ahabua dɔ à bè: Tó Samaria būsuti gɔ́ à kà kè ma gbēno e à kɔkɔ ɔkú doodo, tãano yā kemɛ pāsīpāsī!

¹¹ Ben Isarailino kina bè: À gá à onɛ, gbē kè èe zìka'uta daa tón Ìa dā lán gbē kè uta pì bò à kàe bàro.

¹² Kè Benadada yā pì mà gurɔɔ kè èe í mii kɔn a kina daano n bisakutaano guu, ben à bè a gbēno a sɔru ke. Ben a sɔ gaa sɔru ke.

Ahabu zìblena Benadadaa

¹³ Annabi ke mò à Isarailino kí Ahabu lè à bène: Dii bè, n zìkpe parii kègweeno é? É n nannɛ n ɔzì gbãa, négɔ dɔ kè ámbɛ Dii ũ.

¹⁴ Ben Ahabu à là à bè: Dé bé eé beee kɛɛ? À wèàla à bè: Dii bè, n būsɔ gu gbēnsino òwazi zìkarino bé wé ke. Ben Ahabu à là dɔ: Dé bé eé na zìla káakuu? À wèàla à bè: Mbeel!

¹⁵ Ben Ahabu gu gbēnsino òwazi zìkari pìno kàkɔa gɔɔn wàa dɔ kpé baaakuri awɛɛplaa. Ben à a zìkpeeno kàkɔa n píngi, a sɔ kè gɔɔn bɔɔ swɛɛplaa.

¹⁶ A sɔ fɛɛ wétɛn ɔfántɔ di midangura, gurɔɔ kè í e Benadada kɔn a kina daa pìno dɛɛ n bisakutaano guu.

¹⁷ Ben gu gbēnsino òwazi zìkari pìno bɔɛ káaku. Ben Benadada zìrinɔ gaa wà onɛ, gbēno e bɔɔ Samaria.

¹⁸ Ben Benadada bè: Tó aafian aɔɔɛ mɔɔn yoo ke kɔn zìlo, à n kùkù bɛɛ.

¹⁹ Kè gu gbēnsino òwazi pìno bò wéte guu, zìkpeeno tɛ n kpeɛ,

²⁰ ben a sɔ baade a ibɛɛ dè. Kè Siriano lèkɔa, ben Isarailino pèmmá, ben Siria kí Benadada kɔn a sɔde kenɔ bàa sì wà n kè sɔ musu.

²¹ Ben Isarailino kina bò à gaa à sɔdeeno kɔn sɔgorodeeno dèdɛ à Siriano ásarɔ kè maamaa.

²² Annabi pì èara à mò à Isarailino kina lè à bè: N n zìkpeeno kaara ngɔ́ kú kɔn soruo, zaake tó Sètántɛ kà, Siriano kina é èara à mó lɛɛmma dɔ.

²³ Ben Siriano kina ibano bène: Isaraili tãano né sɔsɔ tãanoɛ. Beee yānzin a sɔ gbãaa dɛwalazi. Tó wée zì kaaño gusararaan, wa gbãaa égɔ dɛnla.

²⁴ N n kina daano lendee kpá, né dɔn'aede pāndeno diɛdiɛ n gbèn.

²⁵ Séde n zìkpeeno kɔn n sɔno kɔn n sɔgorono gɔ́ pari lán káakupo kè n korazino bà, wé zì káño gusararaan, wa gbãaa égɔ dɛnla. Kina n yā mà, ben à kè le.

²⁶ Kè Sètántɛ kà, Benadada Siriano kàkɔa, ben à gaa zì ká kɔn Isarailino zaa Afeki.

²⁷ Wà Isarailino kàkɔa wà kúsāɛ kèñne, ben a sɔ gaañzi. Siriano dàgula baama píngi, ben Isarailino bùra kàe lán blè kpasa néngo seteege leo plaaano bà, wà aɛ dɔkɔa.

²⁸ Ben Luda gbē pì mò à bè Isarailino kina: Dii bè, zaake Siriano e daa sɔsɔno diin a ũ, guzurɛ diin a ũro, é à zìkari parii kèkiino nannɛ n ɔzì, négɔ dɔ kè ámbɛ Dii ũ.

²⁹ A sɔ bũranɔ aɛ dɔdɔkɔa le ai gurɔ swɛɛplaa, à gurɔ swɛɛplaadee pìn a sɔ nà zìla. Ben Isarailino Siria kèsedeeno dèdɛ gɔɔn bɔɔ basɔɔro zì pia.

³⁰ Kè gbē kpaaano lèkɔa wà sì Afeki wétɛn, ben à bɔi lè à sirima. Gbē pìno kà gɔɔn bɔɔ baaasɔɔro awɛɛswɛɛplaa. Benadada sɔ bàa sì à sì wéte pìn se, à gaa à ùte kpétu.

³¹ Ben à ibanɔ bène: Wá mà Isarailinɔ kɪnanɔ gbɛkɛ vī. Wà pɔsia utanɔ dɔ wa pii, wà bà dɔ wa waale, wà bɔ wà gá wà à le. Wègɔ dɔro ke eé n tó wèndio.

³² Ben aɔ pɔsia utanɔ dò n pii, aɔ bà dò n waale, aɔ gaa wà Isarailinɔ kina lè wà bè: N zòbleri Benadada bè n a tó wèndio. Ben Isarailinɔ kina bè: Ase à kpé kuuɔ? Ma gbɛme.

³³ Yā pì kè gbɛ pinɔne àisi maaa ũ, ben aɔ yā pì dà wà kù wà bè: Ee, Benadada né n gbɛme. Ben kina bè: À gá à à sé à suo. Kè Benadada sù, ben Ahabu bène à gɛao a sɔgoron.

³⁴ Ben Benadada bène: Wéte kè ma de si n deano mé eara mà sɔkpanne, négɔ laa yaa Damasiku lán ma dee kè nà Samaria. Ben Ahabu bè: Wà ledole ke beee musu, mé n gbare. Ben à ledole kèo à à gbare.

Annabi yadana kí Ahabula

³⁵ Dii bè annabi gáli gbɛkene à o a gbɛdaaane à a lé. Kè annabi pì òne, ben à gí.

³⁶ Ben à bène: Zaake néé Dii yā maro, tó wa kɛkɔa gɔɔ, músu é n demɛ. Kè aɔ kɛkɔa, ben músu à è à dè.

³⁷ Annabi pì gbɛke è dɔ, ben à bène à a lé. Ben à à lè à kenna.

³⁸ Ben annabi pì bisa kù a wéla à a zinda liɛ, ben à gaa èe kina dāa zé léa.

³⁹ Kè kina e gɛteɛ, ben annabi pì lé zùzi à bè: Mamoma n zòbleri, kè ma gaa zilan, ben gbɛke mò ma kiia kɔn gɔgbɛ keo, à bè màgɔ à dákpa. Tó má tò à pítimagu, ma wèndi musu, kesɔ mà fía bo kɔn kondogio kiloo baplaa sɔɔrosai.

⁴⁰ Kè ma làakari tà gu pāndea, ben gɔgbɛ pì gè zéla. Ben Isarailinɔ kina bène: Lán weé wéé tāmma nān n ò gwe.

⁴¹ À bisa pì gò a wéla kpakpa, ben Isarailinɔ kina à dɔ annabi ũ.

⁴² Ben annabi pì bène: Dii bè, zaake n gɔgbɛ kè á diɛ à gaa gbare, né ga à gɛɛ ũ, n gbɛno é gaga à gbɛno gɛɛ ũ.

⁴³ Ben Isarailinɔ kina dà zén à tà a be zaa Samaria. À nòse yàka à uu sisi.

21

Nabti geepi líkpe

¹ Beee gbɛra Yezerili gbɛkee kuu, à tɔn Nabti. À geepi líkpe vī gwe Samaria kí Ahabu beɛ saɛ.

² Ben Ahabu bène: Ñ n geepi líkpe kpáma mà ke dò kara ũ, zaake à kú ma beɛ saɛ. Mé geepi líkpe kè à maa de beela kpámma à gɛɛ ũ. Tó n yezi, mé fía bonne kɔn kondogio lán à kù nà.

³ Ben Nabti bè Ahabunc: Kai, eé sí kero! Mé fɔ mà túbi kè ma dezino tòmeɛ kpámáro.

⁴ Ben Ahabu nòse yàka, à tà be kɔn pɔsiaao kè Yezerili gbɛ Nabti bène é túbi kè à dezino tòare kpáaro yānzi. Ben à dàe a gádoa à aɛ dò gùà à gí pò blezi.

⁵ À naɔ Yezebeli mò à à là à bè: Bó bé à n le n uu sisi, néé pò bleroo?

⁶ Ben à wèla à bè: Ma bè Yezerili gbɛ Nabtine à a geepi líkpe kpáma, mé fía bone kɔn kondogio. Tó geepi líkpe pānden à yezi sɔ, mé kpáa à gɛɛ ũ. Ben à bè é kpámáro.

⁷ Ben à naɔ Yezebeli bène: N Isarailinɔ kí ina yākenan yéɔ? Ñ fɛɛ n pò ble kɔn ponnaao, mé Yezerili gbɛ Nabti geepi líkpe sínne.

⁸ Ben à takadano kèkè kɔn Ahabu tɔo à à tambari lèa, à kpàsàkpàsà gbènsino kɔn kine kè aɔ kú Naboti wéte guunɔne.

⁹ Takada pino guu à bè: À léyiguroɔ die à à kpàakpa ke. À vɛekii maa kpà Nabotia gbèno tɛ

¹⁰ à gbɛ ginano wete gɔɔn plaa à n káe à aɛ, lɛ aɔ yá dia wà be à Luda kɔn kinao tɔ zaa si. À à kú à bɔo wéte kpɛɛ, é à pápa gbèo à dɛ.

¹¹ Ben Naboti wéte gbènsino kɔn kinenɔɔ kè lán Yezabeli ò takada kè à kpàsánɛnɔ guu nà.

¹² Aɔ léyiguroɔ die, ben aɔ vɛekii maa kpà Nabotia gbèno tɛ.

¹³ Ben gbɛ gina gɔɔn plaa pino mò wà vɛɛ à aɛ, aɔ yá dia gbèno wáa wà bè à Luda kɔn kinao tɔ zaa si. Ben wà à kú wà bɔo wéte kpɛɛ wà à pápa gbèo wà dɛ.

¹⁴ Ben wà lékpàsà kè Yezabeline wà bè, wà Naboti pápa gbèo wà dɛ.

¹⁵ Kè Yezabeli mà wà Naboti pápa gbèo wà dɛ, ben à gaa à bè Ahabune: N fɛɛ n gá Naboti geepi líkpe kè à gionnɛɛ pì sí n pò ù, zaake à kuu dɔro à gà.

¹⁶ Kè Ahabu mà Naboti gà, ben à fɛɛ èe gaa lɛ à à geepi líkpe sí a pò ù.

¹⁷ Ben Dii yá sù Tisibɛ gbɛ Iliaa à bè:

¹⁸ N fɛɛ n gá Samaria kí Ahabu lɛ. À gaa Naboti geepi líkpe sí, à kú gwe.

¹⁹ N onɛ kè mamɔma Dii ma bè, à gbɛ dɛ à mò à túbi sín gweroo? Né onɛ dɔ kè guu kè gbèno Naboti aru sàsán, gwen aɔé àpì pò sàsán se.

²⁰ Kè Ahabu Ilia è à bè: Ma ibɛɛ, ai tia nɛɛ ma tóroo? Ben Ilia bènɛ: Ee, mɛɛ n tóro, zaake n n zinda dà yá kè zaa Diine kenan.

²¹ Ben Dii bè é mɔnzi kpánzi é n boriino kaate, n gɔgbɛ ke é gɔ Isarailino bùsunlo, baa wɛɛnɛ kesɔ zɔ.

²² É kɛ n uanɛ lán à kè Nebati né Yeroboamu uanɛ nà, lán à kè Ahia né Baasa uanɛ nà, zaake n Isarailino dà durunkɛnan n à pɔɔ fɛɛnɛ.

²³ Yezabeli sɔ, Dii bè gbèno é à só Yezzerili bii saɛ.

²⁴ Gbèno é n gbɛ kè aɔé gaga wéte guunɔ só, báano é n gbɛ kè aɔé gaga sɛnnɔ ble.

²⁵ Gbɛkee kuu ziki kè à a zinda dà yá kè Dii yeziroo kenan lán Ahabu bàro, bensɔ à naɔ Yezabeli è tɛ kán.

²⁶ A yá kè wà tɛno kè maamaa, à tɛ tãanozi lán Amɔrinɔɔ kè nà, kè Dii pɛmɔma Isarailinoɔne.

²⁷ Kè Ahabu mà lɛ, ben à a uta gà à kè à pɔsia utano dà ai à io, ben à lé yì à gɔ tɛ kɔn pɔsiaao.

²⁸ Ben Dii yá sù Iliaa:

²⁹ N è dian Ahabu a zinda nàɛmɛ nàɔ? Zaake à a zinda nàɛmɛ, mé yá zaa pì kè à bènɛ à gurɔɔaro. À nɛgɔgbɛn mé yá zaa pì kè à bènɛ.

22

Mikaya annabikéyá zaa ona Ahabune

¹ À kà wɛ aagɔ kè Siriano kɔn Isarailino e zì ká kɔoro.

² À wɛ aagɔdɛɛ pì guun Yudan kí Yosafata gaa à Isarailino kina lè.

³ Isarailino kina bè a gbènoɔne: Á dɔ kè Ramɔ Giliada né wa pɔmɛ yároo? Mɔde wée à sina Siriano kinaa yá kɛro.

⁴ Ben à Yosafata là à bè: Né gámao zì ká kɔn Ramɔ Giliadadeenɔroo? Ben Yosafata wèàla à bè: Pò dɔnkɔn wa ù, ma gbèno né n gbènoɔmɛ. Ma sɔno né n sɔnoɔmɛ.

⁵ Ben à ɛara à bènɛ: N̄ Dii gbeka n̄ ma gĩa.

⁶ Ben Isarailinɔ kína annabinɔ kàkɔa lán gɔɔn wàa plaaa bà, ben à n̄ lá à bè: Mà gá zĩ ká kɔn Ramɔ Giliadadeenɔn yó, ke m̀ton gáro? Ben aɔ wèàla wà bè: N̄ gá! Dii é n̄ nannɛ n̄ ɔzĩ.

⁷ Ben Yosafata bè: Dii annabi kee kú kè wà à laroo?

⁸ Ben Isarailinɔ kína wèàla à bè: Gɔgbɛ kee kuu dɔ, à tɔn Mikaya, Imlā néme. Eé fɔ à yā gbekawe Diia, m̀de má ye à yāziro, zaake è yā maaa e à omɛ zikiro, séde à zaaa. Ben Yosafata bè: Kí, n̄ton o lero!

⁹ Ben Isarailinɔ kína a ibanɔ doke sisi à bènɛ: N̄ gá n̄ Imlā né Mikaya sisi à m̀ kpakpaa.

¹⁰ Isarailinɔ kí kɔn Yudanɔ kí Yosafatao baade a kible'uta dana, aɔ vɛɛna n̄ kiblekita a p̀wɛɛgbɛkĩ kè kú Samaria biile a, ben annabi pinɔ e annabikɛyá oo n̄ aɛ n̄ píngi.

¹¹ Kenana né Zedekia m̀si pí lán koba bà à bè: Dii bè koba kènɔn né Siriano zɔzɔo n̄ n̄ dɛdɛ n̄ píngi.

¹² Ben annabi pinɔ e yā dɔnkɔ oo n̄ píngi wèe bee: N̄ gá lɛɛ Ramɔ Giliadaa, né fuaro. Dii é n̄ nannɛ n̄ ɔzĩ.

¹³ Gbɛ kè gàa Mikaya sisi bènɛ: N̄ annabi daanɔ lé kè don yee! Yā nnaa aɔɔe oo kɔnanɛ. N̄ yā dɔnkɔ pí o se n̄ yā nnaa onɛ.

¹⁴ Ben Mikaya bè: Má sì kɔn Dii kuunao, yā kè Dii òmɛɛn mé o kɔnanɛ.

¹⁵ Kè à kà, ben kína à là à bè: Mikaya, wà gá zĩ ká kɔn Ramɔ Giliadadeenɔn yó, ke ẁton gáro? Ben à wèàla à bè: N̄ gá lɛɛmma! Né fuaro. Dii é n̄ nannɛ n̄ ɔzĩ.

¹⁶ Ben kína bènɛ: Gèn ugban mé n̄ da n̄ sí kɔn Dii tɔo kè yāpuraan né omɛɛ?

¹⁷ Ben Mikaya bè: Ma Isarailinɔ è fàakɔana s̄s̄inɔ gɛɛzi lán s̄a kè aɔɔ d̄ari víroonɔ bà. Ben Dii bèmɛ, gbɛ pinɔ d̄n'aedee víro. Aɔ baade tá a be aafia.

¹⁸ Ben Isarailinɔ kína bè Yosafatanɛ: Néɛ ma gweroo? Mɛɛ onnɛ kè è yā nnaa e à omɛ zikiro, séde à zaaa?

¹⁹ Ben Mikaya ɛara à bè: N̄ Dii yā ma! Ma Dii è vɛɛna a kpatan, ludambe z̄ikpɛɛnɔ zɛzɛ à saɛ n̄ píngi ɔplazi kɔn ɔzɛzio.

²⁰ Ben Dii bè: Dé bé eé ɔndɔɔ daɛmɛ Ahabuzi à gá lɛɛ Ramɔ Giliadaa lɛ à ga gwee? Ben gbɛke bè la, gbɛ p̄ande bè la dɔ.

²¹ Ben nini ke b̀ò à m̀ò à zè Dii aɛ à bè: Mámbe mé gá ɔndɔɔ daɛzi. Ben Dii à là à bè: Né ke diame?

²² Ben à wèàla à bè: Mé gá mà ke nini egɛdee ũ mà yā sóso mà ká à annabinɔnɛ n̄ lén. Ben Dii bè: Né ɔndɔɔ daɛzi, né fuaro. N̄ gá ke lɛ.

²³ Lɛn Dii tò nini egɛdee pí yā sóso à kà n̄ annabi kènɔnɛ n̄ lén lɛ n̄ píngi. M̀nzin Dii kp̄anzi.

²⁴ Ben Kenana né Zedekia gàa à Mikaya s̄an kè à bè: B̀ɔrɛn Dii Nini gòmala à gàa à yā ònnɛ?

²⁵ Ben Mikaya wèàla à bè: Né d̄ɔ zĩ kè n̄ bàa lè n̄ gaa ute kpétu.

²⁶ Ben Isarailinɔ kína bè: À Mikaya kú à táo wéte kí Amɔ kɔn ma né Yoasio kiia,

²⁷ é on̄nɛ ma bè wà à da kp̄esiaa, wàgɔ burɛdi kp̄aa kɔn ío fɛfɛfete ai mà gá suo aafia.

²⁸ Ben Mikaya bè: Tó n̄ gaa n̄ su aafia, ɛ̄ndɛ Dii e yā o ma gáz̄iro. Ben Mikaya ɛara à bè: Asa a baade píngi ma yā pí mà.

Ahabu gana zaa Ramɔ Giliada

29 Isarailino kí kɔn Yudano kí Yosafatao gaa Ramo Giliada.

30 Ben Isarailino kina bè Yosafatane: Mé ma zinda lie mà si zɔn. Mmɔn sɔ, ngɔ kú kè kɔn n kible'utao dana. Ben Isarailino kina a zinda lie à si zɔn.

31 Siriano kina gĩake sɔ à ò a sɔgoro dɔn'aede gɔn baaakuri aweɛplaaanɔnɛ à bè: Àton aɛ pé gbɛkea zɔnlo, baa déme, séde Isarailino kina ado.

32 Kè sɔgoro dɔn'aedee pɔno Yosafata è, aɔɔe daa Isarailino kiname. Kè aɔ sɔ dàa, ben Yosafata wii lè.

33 Kè aɔ è Isarailino kɔnanlo, ben aɔ à tò gwe.

34 Kè gbɛke kà gbàre, ben à gaa à Isarailino kina pà à gè à mò'uta pékɔrekii dagura. Ben à bè a sɔgorodeene: N sɔ lé lie wà bɔ zɔn, wà ma kɛnname gwe.

35 Zì pì gbàa kpà zì beeeea, ben wà kina pì kùkùna a sɔgoro guu, wà aɛ dɔ Siriano. Guu kè wà à kɛnnan pì e aru bɔ èe kwɛɛɛ sɔgoro guu. Zì pì a uusien à gà.

36 Kè ɔfántɛ e gɛɛ, zɔkpɛɛno wiii kàkùn wà bè, baade tá a bùsun ai a bɛ wéte.

37 Len kina pì gà lɛ, ben wà à gè sè wà sùo Samaria wà vii.

38 Wà à sɔgoro pìpì Samaria ikaekiia, guu kè kaaruanɔ è zú on, ben gbɛɛno mò wà à aru sàsà lán Dii gĩake à ò nà.

39 Ahabu yá kpaaanɔ kú Isarailino kɔnanɔ gĩayàkenanɔ takadan, yá kè à kèno pɔngi kɔn kpé kè à bɔ kɔn wesa swaao kɔn wéte kè à kèkè à kàenɔ.

40 Kè Ahabu gà, ben à né Aazia vèè à gbèn.

Yudano kí Yosafata

41 Isarailino kí Ahabu kɔblena wè siigɔdee guun Asa né Yosafata kè Yudano kina ũ.

42 À wè baaakuri aɔɔrodee guun à kè kí ũ, ben à kí blè Yerusalemu wè baaasɔro. À da tón Azuba, Sili néme.

43 À zè kɔn a de Asa yàkenanɔ zé pɔngi guu, èe pànerɔ, à yá kè Dii yezi kè. Baa kɔn beeeo èe taagbàgbàkii kè wà bɔnɔ gbororo. Wà kpé wè saa ooa wèe tuaetiti kpataa gwe.

44 Yosafata kɔn Isarailino kinao kú kɔo aafia.

45 À yá kpaaanɔ kú Yudano kɔnanɔ gĩayàkenanɔ takadan, à négɔgbɛkɛyāno kɔn zì kè à kàno pɔngi.

46 Taagbàgbàki kaarua kpaaa kè aɔ gɔ à bùsun zaa a de Asa gurɔanɔ, à pèmma gɔgbɛno kɔn nɔgbɛno n pɔngi.

47 Edomunɔ bùsu kina vɔ gurɔ beeeero, séde gbɛnsi kè Yudano kí diɛ.

48 À goro'ite latabɔnɔ kè lɛ aɔ gá vura sé Ofi, mɔde aɔɔe e wà bɔ táo ísiaalaro, zaake goro pɔno wiwi zaa Eziɔ Gɛba.

49 Gurɔ beeean Ahabu né Aazia bè Yosafatane à tó a gbɛno da ísiaala kɔn à gbɛno lɛdo, mɔde Yosafata e wero.

50 Kè Yosafata gà, wà à mira kpàkɔzi kɔn a dezin pɔo a dezi Dauda wéte, ben à né Yoramu vèè à gbèn.

Isarailino kí Aazia

51 Yudano kí Yosafata kɔblena wè gɛro aweɛplaadee guun Ahabu né Aazia kè Isarailino kina ũ Samaria, à kí blè wè plaa.

52 À yá kè Dii yeziroo kè kè à zè kɔn a de kɔn a dao yāo kɔn dɔ Nebati né Yeroboamu kè Isarailino dà durunkenan yāo.

53 À dɔ Baalizi à à gbàgbà, ben à Dii Isarailino Luda pɔo fɛne lán à dee kè nà.

KINANŌ TAKADA PLAADDEE

Ilia yā 1:1-2:18

Elisa yā 2:19-8:15

Yudanŋ kīnanŋ kōn Isarailinŋ kīnanŋ 8:16-16:20

Isarailinŋ gōna zīzōnŋ ū 17:1-17:41

Yudanŋ kīnanŋ 18:1-24:20

Yudanŋ gōna zīzōnŋ ū 25:1-25:30

Ilia kōn kī Aaziao

¹ Ahabu gaa gbera Moabunŋ nī zīnda si Isarailinŋa.

² Gurŋŋ kē Aazia bō à lēē zaa a kpé musu windo guu Samaria, à kēnna maamaa. Ben à gbēnŋ zī à bē: À gá à Èkērŋnu taa Baalizebubu gbekame, tó mé kēkōa.

³ Ben Dii Malaika bē Tisibē gbē Iliane: N fēē n gá da Samaria kīna zīrinŋle nī nī la, asa Luda kú Isarailinŋ būsuno, àmbē à tò aōē gaa yā gbeka Èkērŋnu taa Baalizebubua?

⁴ Beeē yānzin ma bē, Aazia é fēē a gyāpē kē à daēaaro, eē game. Ben Ilia gāa à ò lē.

⁵ Kē zīri pīnŋ èara wà tà kīna kiia, ben à nī lá à bē: À kē dia a ēara a su kpakpa lēē?

⁶ Ben aō wēàla wà bē: Gōgbē ke bé à mò à dàwale à bèwe wà ēara wà su wà onne, Dii bē á kú Isarailinŋ būsuno, ben n gbēnŋ zī wà yā gbeka Èkērŋnu taa Baalizebubua? Beeē yānzin né fēē n gyāpē kē n daēaaro, né game.

⁷ Ben kī nī lá à bē: Gōgbē kē mò à dàale à yā òaree pì de diame?

⁸ Aō wēàla wà bē: Pókā utan gōgbē pì dana, bensŋ à báa asaa dō a pii. Ben kī bē: Tisibē gbē Iliame gwe.

⁹ Kī a zīkpē gōnŋ baplaa akuri kōn nī dōn'aēdeeo zī wà Ilia kú, ben aō gāa wà à lē vēēna sīsī musu. Dōn'aēdeē pì bēne: Luda gbē, kīna bē n pita nī mō!

¹⁰ Ilia wēàla à bē: Tó Luda gbēn ma ū, té bō ludambe à a dēde kōn n zīkpē gōnŋ baplaa akurinŋ. Ben té bō ludambe à nī dēde nī píngi.

¹¹ Ben kī èara à zīkpē gōnŋ baplaa akuri pāndenŋ zī dō kōn nī dōn'aēdeeo. Dōn'aēdeē pì bē: Luda gbē, kī bē n pita nī mō kpakpaa!

¹² Ilia bēne: Tó Luda gbēn ma ū, té bō ludambe à a dēde kōn n zīkpē gōnŋ baplaa akurinŋ. Ben Luda té bō zaa musu à nī dēde nī píngi.

¹³ Ben kī èara à zīkpē gōnŋ baplaa akuri pāndenŋ zī kōn nī dōn'aēdeeo à gēn aagōdeē zī. Dōn'aēdeē pì gāa à kùē Iliane à agbaa kpāne à bē: Luda gbē, mapì kōn n zōbleri gōnŋ baplaa akuri kēnŋ, nī wa wēndi bēē gwa.

¹⁴ Té bō ludambe à dōn'aēde gōnŋ plaa káakupōnŋ dēde kōn nī zīkpēnŋ nī píngi. Tia sa nī ma wēndi bēē gwa.

¹⁵ Ben Dii Malaika bē Iliane: N pita nī tézi, nton vīa kēnēro. Ben à pita, aō gāa kī pì kiia lēdo.

¹⁶ Ben Ilia bē kīne: Dii bē, asa á kú Isarailinŋ būsuno, àmbē à tò n gbēnŋ zī wà yā gbeka Èkērŋnu taa Baalizebubua? Beeē yānzin né fēē gyāpē kē n daēaaro, né game.

¹⁷ Ben kī Aazia gā lán Dii ò Ilia gāzī nà.

Yudano kí Yehoram, Yosafata né kíblena wè plaadee guun Yoram wè Aazia gbèn, kè Aazia nэгsгbè vïro yânzi.

¹⁸ Aazia yà kpaaanɔ kú Isarailinɔ kɔnanɔ gɔ̃ayākɛnanɔ takadan kɔn yà kè à kènɔ.

2

Ilia tana Dii kiia

¹ Gurɔ kè Dii yezi à Ilia sé kɔn zàgà'iao à táo a kiia, Ilia kɔn Elisao bò Giligala aɔ tɛ zén.

² Ben Ilia bè Elisane: Ñ ze kè! Dii ma zĩ Beteli. Ben Elisa bè: Kɔn Dii kuunao kɔn n kuunao mé kɛmmaro. Kè aɔe ga Beteli,

³ ben annabinɔ gáli gbè kè aɔ kú Yelikinɔ bò wà mò wà Elisa là wà bè: Asa ní dɔ kè Dii yezi à n dii símma gbàa? À wèníla à bè: Má dɔ. À beee tó!

⁴ Ben Ilia bè Elisane: Ñ ze kè! Dii ma zĩ Yeriko. Ben à wèàla à bè: Kɔn Dii kuunao kɔn n kuunao mé kɛmmaro. Ben aɔ gaa Yeriko ledò.

⁵ Annabinɔ gáli gbè kè aɔ kú Yelikonɔ bò wà mò wà Elisa là wà bè: Asa ní dɔ kè Dii yezi à n dii símma gbàa? À wèníla à bè: Má dɔ! À beee tó!

⁶ Ben Ilia bène: Ñ ze kè! Dii ma zĩ Yodazi. Ben à wèàla à bè: Kɔn Dii kuunao kɔn n kuunao mé kɛmmaro.

Ben aɔ tékɔzi,

⁷ annabi gɔɔn baplaa akurinɔ téñzi. Kè gɔɔn plaa pɔn zè Yoda baa, ben annabi pɔn zè kaa wèe ní gwaa.

⁸ Ben Ilia a utagyaba bò à fíkɔa à í lèò, ben í pì zòkɔre zaa baa kè kpa ai baa kaa kpa. Gukori bò, ben aɔ gɔɔn plaa pɔn bikù.

⁹ Kè aɔ bikù, ben Ilia Elisa là à bè: Bón ní yezi mà kenne ai Luda gɔ gá ma símmaa? Elisa wèàla à bè: Ñ tó n annabikegbàaa kè ní vï gɔme túbì ù leo plaa.

¹⁰ Ben Ilia bène: Yà kè ní gbèkamaa pì zĩ'ù. Gurɔ kè Ludaa e ma siimma, tó n ma e, eé gɔnnè. Tó née ma e sɔro, né ero.

¹¹ Kè aɔ tɛna, wèe yà oo ledò, ben sɔgoro téde kɔn sɔ tédeenɔ ní kékɔa, ben Ilia tà musu kɔn zàgà'iao.

¹² Kè Elisa è le, à wii lè à bè: Baa! Baa! Mbe Isaraili sɔgoronɔ kɔn à sɔdeenɔ ù. Zaa gwe èe à e dɔro, ben à a pókásáanɔ gá à kèkɔre.

¹³ À Ilia utagyaba kè bò à lèeà sè, ben à èara à gaa à zè Yoda baa.

¹⁴ À í lè kɔn Ilia utagyaba kè à kúna pìo à bè: Dii Ilia Ludaa kú máme? Kè à í lèò, ben í pì zòkɔre zaa baa kè kpa ai baa kaa kpa, ben à bikù.

¹⁵ Annabinɔ gáli gbè kè aɔ bò Yelikonɔ e à gwaa, ben aɔ bè: Ilia annabikegbàaa gò Elisane. Ben aɔ mò wà dààlè wà kùene

¹⁶ wà bè: Wamɔwa n zɔblerinɔ, wá gɔsagbàa gɔɔn baplaa akurinɔ vï. Ñ tó aɔ gá n dii wete. Wègɔ dɔro tó Dii Nini à sè à zù kpíi ke musu ke guzure ken gwèe. Ben Elisa bè: Àton ní Zĩro.

¹⁷ Aɔ nàkɔrea, ben à ní wí dè à bè: À ní zĩ. Ben aɔ gɔɔn baplaa akuri pɔn gbàre, aɔ kpáe kè Iliazi gurɔ aagɔ, aɔe bɔaro.

¹⁸ Kè aɔ èara wà sù, aɔ Elisa lè Yeriko, ben à bèinne: À de má òare àton gá à à weteroo?

Elisa dabuya káakunɔ

¹⁹ Wéte pì deenɔ bè Elisane: Ñ gwa dii! Wa wéte kaena maa lán ní è nà. À í bé à nnaro, à tɔtɔ è pò ke maaro.

²⁰ Ben à bè: À wisi ká ta dufun à móome. Ben wà m̀òne.

²¹ A gaa íbòkíia, ben à wisi pì kàn à bè: Dii bè a gbāsī b̀ò í pìn. Í pì é mó k̄n gagaa ke t̀òt̀e p̀òkemaasaio d̄ro.

²² Ben í pì k̀e nna ai k̄n a gb̄aao lán Elisa ò nà.

²³ K̀e Elisa b̀ò gwe, èe gaa Beteli. Gur̄o k̀e à té z̄én, ben ḡokpare kenò b̀òe wéte guu āo à k̀e p̄ōp̄ō wà bène: Migbaasude, ñḡo gaa! Migbaasude, ñḡo gaa!

²⁴ À lie à ñ gwá, ben à ñ ká k̄n Dii t̀o. Ben ǹòbò p̄as̄no b̀òe líkpen m̀en plaa, āo né ḡon baplaa aw̄eplaa p̄ino k̀èk̀k̄ore.

²⁵ K̀e Elisa b̀ò gwe, à gaa Kameli kp̄iil musu, ben à èara à tà Samaria.

3

M̄abun̄o ñ z̄inda sina Isarailin̄o

¹ Yudan̄o kí Yosafata k̄iblena w̄e baro plaasaidee guun Ahabu né Yoram̄u k̀e Isarailin̄o k̄ina ũ Samaria, à kí bl̄e w̄e kuri aw̄eplaa.

² À yā k̀e Dii yeziroo k̀e, m̀ode èe ká a de k̄n a dao p̀o ũro. À Baali gb̄e k̀e à dee p̄e w̄ure,

³ m̀ode à z̄e k̄n durun k̀e Nebati né Yeroboamu Isarailin̄o dà à kenan-o, èe p̄anero.

⁴ M̄abu kí Mesa s̄a kp̄asano v̄i, èḡo s̄ane b̀òr̄on̄o t̄angba kpaa Isarailin̄o k̄inaa b̀òr̄o bas̄ōro k̄n s̄akaro b̀òr̄o bas̄ōroon̄o k̄ao.

⁵ K̀e Ahabu ḡa, ben M̄abu k̄ina a z̄inda s̄i Isarailin̄o k̄inaa.

⁶ Gwe ḡo kí Yoram̄u b̀ò Samaria à Isarailin̄o k̄ak̄o ñ p̄ingi.

⁷ À gb̄en̄o z̄i Yudan̄o kí Yosafataa à bè: M̄abu k̄ina a z̄inda s̄ima. Né ḡamao z̄i ká k̄n M̄abun̄ōro? À w̄èla à bè: Mé ḡa, zaake p̀o d̄n̄k̄n wa ũ. Ma z̄ikp̄een̄o né n̄ z̄ikp̄een̄ome, ma s̄on̄o né n̄ s̄on̄ome.

⁸ K̀e Yosafata m̀ò, ben à Yoram̄u là à bè: Mákp̄an wé s̄éen wà léer̄n̄maa? Yoram̄u w̄èla à bè: Wé s̄ée Ed̄omu gb̄aa kp̄ame.

⁹ Ben Isarailin̄o k̄ina dà z̄én k̄n Yudan̄o k̄inao k̄n Ed̄omun̄o k̄inao. K̀e āo l̄iga guuzi gur̄o sw̄eplaa, ben í ȳaa z̄ikp̄een̄o k̄n ñ p̀ok̄adeen̄o.

¹⁰ Ben Isarailin̄o k̄ina bè: Yā ḡi! Dii wa k̄ina ḡon aaḡon̄o k̄ak̄o à wa na M̄abun̄on̄e ñ z̄i?

¹¹ Ben Yosafata bè: Dii annabi kee kú k̀e à gbekawe Diiaroo? Ben Isarailin̄o k̄ina iban̄o doke bè: Safata né Elisa kuu. Àmbe é ñ kú Iliane a ōo yā.

¹² Ben Yosafata bè: Dii kúo. Ben Isarailin̄o k̄ina k̄n Yosafatao k̄n Ed̄omun̄o k̄inao ḡaa Elisa k̄ia.

¹³ Ben Elisa bè Isarailin̄o k̄inane: Wa bà kú k̄o máme? Ñ ḡa n̄ de k̄n n̄ dao t̄agb̄agb̄arin̄o k̄ia. Ben Isarailin̄o k̄ina w̄èla à bè: Auo! Wa k̄ina ḡon aaḡon̄o, Dii bé à wa k̄ak̄o à wa na M̄abun̄on̄e ñ z̄i.

¹⁴ Ben Elisa bène: K̄n Dii Z̄ikp̄ede k̀e m̄ee z̄i k̄ene kuunao, t̀o èe k̄e Yudan̄o kí Yosafata ȳanzinlo, mé w̄ee sé mà n̄ gwa sero.

¹⁵ À móme k̄n m̀or̄lerio. K̀e m̀or̄leri p̄i nà à lenaa, ben Dii gb̄aaa sù Elisaa

¹⁶ à bè: Dii bè à w̄ee ȳȳ swaw̄ee k̀èk̄iin.

¹⁷ Dii bè é z̄agā'ia k̄n louo ero, m̀ode í é guzur̄e k̀èk̄ii pa, é mi k̄n a p̀ok̄adeen̄o.

¹⁸ Dii k̄ian yā p̄i z̄i'uro. Éé M̄abun̄o naare a z̄ime d̄o.

¹⁹ É léé āo wéte maa b̄iideen̄o p̄ingi. É lí k̀e w̄e à b̄ee bleen̄o z̄z̄o p̄ingi. É íbòk̄in̄o tata p̄ingi. É búgb̄e maaano yaka k̄n gb̄èo p̄ingi.

²⁰ Kɛ guu dɔ sɔ kɔngɔ oguro, ben í bɔ ɛdomunɔ bɔsu kpa à dà tɔtɛla píngi.

²¹ Kɛ Mɔabunɔɔ mà kína pínɔ mɔ zɪ kányo, aɔ gbɛ kɛ aɔ kà wà zɪ kánɔ sɪsɪ nɪ píngi né fɛtɛ gbɛnsi, ben aɔ nɪ kákɔa nɪ bɔsu lézɛkiia.

²² Kɛ aɔ fɛɛ kɔngɔ, ɔfántɛ dɔ í pia nɪ aɛ, à kɛnɛ tɛɛ lán aru bà.

²³ Ben aɔ bè: Arun gwe fá! Kína pínɔ aɛ dɔ kɔa aɔ kɔ dɛdɛ! Mɔabunɔ, wà gá wà nɪ pónɔ sɛɛ!

²⁴ Kɛ aɔ kà Isarailinɔ bùran, ben Isarailinɔ fɛɛ wà lɛɛmɛma, ben Mɔabu pínɔ lɛkɔa. Ben Isarailinɔ sɪ nɪ bɔsun aɔ nɪ dɛdɛ.

²⁵ Aɔ nɪ wɛtɛnɔ wíwi. Baade gbɛ sɛɛ wà zùzu búgbɛ maaanɔn, aɔɔ dà búgbɛ pínɔla píngi. Aɔ íbɔkiinɔ tàta píngi. Aɔ lí kɛ wè à bɛɛ bleenɔ zɔzɔ píngi. Aɔ mɛɛwi Kirarɛɛ bé à gɔ lɛzi ado, ben gbɛzurinɔ ligazi, aɔɔ wɛtɛ pì bɪi papaa kɔn gbɛ bítanɔ.

²⁶ Kɛ Mɔabu kína è wà yezi wà zɪ bleawa, ben à fɛɛdadeenɔ sɛ gɔɔn wàa aagɔ kpɛ basɔɔro, lɛ aɔ gbɛnɔ kɛguu gana ɛdomunɔ kína kiia, mɔdɛ aɔ fúa.

²⁷ Ben à a nɛgɔgbɛ káaku kɛ éé kí ble à gbɛraa sɛ à saa ɔo bɪia. Ben vía Isarailinɔ kù, aɔ gu Mɔabunɔla wà tà nɪ bɔsun.

4

Gyaanɔ nɔsi tɔu ya

¹ Annabinɔ gáli gbɛke naɔ wii pɛ Elisazi à bè: Ma zà kɛ dɛ n gbɛ ɔu gá. Nɪ dɔ kɛ n gbɛ pì Dii vía ví. À fɪadee mɔɔ à ma nɛgɔgbɛ gɔɔn plaaanɔ sɛɛ a zɔnɔ ɔ.

² Ben Elisa bènɛ: Bón nɪ yezi mà kɛnnɛ? N ɔmɛ, bón nɪ ví n kpén? Ben à bè: Mamɔma n zɔbleri, nɔsi kɛ kú tɔu guu baasiro má póke víro.

³ Ben Elisa bè: Nɪ gá bàazi nɪ ta korinɔ gbekagbeka n gbɛdaaanɔa nɪ píngi, àgɔ pari,

⁴ né gɛ kpén nɪ zɛ tatanlɛ kɔn n nɛnɔ, nɛgɔ nɔsi kákaa taa pínɔ guu, taa kɛ pà né die kpado.

⁵ Ben nɔgbɛ pì fɛɛ à bɔ à kiia à gáa kɛ lɛ. À gɛ kpén kɔn a nɛnɔ à zɛ tàta, aɔɔ taa dɔɔnɛ, ben èe nɔsi kákaan.

⁶ Kɛ taa pínɔ pà píngi, à bè a nɛnɔ dokenɛ à ta pándɛ dɔare, ben à bènɛ ta kee kuu dɔro, ben nɔsi pì yona zɛ.

⁷ À gáa à ɔ Luda gbɛ pínɛ, ben Luda gbɛ pì bè: Nɪ gá nɪ nɔsi pì yá nɪ fɪa boo, mpi kɔn n nɛnɔ égɔ pɔ ble kɔn à kpaa kɛ gɔo.

Elisa Sunemu nɔgbɛ né fɛna gaan

⁸ Zikɛa Elisa gáa Sunemu. Nɔgbɛ tɔdɛ kee kú gwe, à nàkɔraa à bè, à pɔ ble a bɛ, ben à pɔ blɛ. Zaa guro beea tó èe gɛtɛɛ, è bɔɛ à pɔ ble gwe.

⁹ Ben nɔgbɛ tɔdɛɛ pì bè a zānɛ: Má dɔ kɛ gbɛ kɛ ègɔ gɛtɛɛ kɛ gɛn baaagɔ pì né Luda gbɛmɛ súusu.

¹⁰ Wà kpɛnɛ bo wa kpɛ musu wà gádo diɛnɛ gwe kɔn teebuɔ kɔn kitao kɔn fitiao. Tó à mɔ wa gwa, eégae pita gwe.

¹¹ Zikɛa kɛ Elisa mɔ gwe, à gɛ a kpɛ pín à dàɛ.

¹² Ben à bè a zikɛri Geazine. Nɪ Sunemu nɔgbɛ pì sɪsi. Kɛ à à sɪsi, ben à mɔ à zɛ Elisa aɛ.

¹³ Ben Elisa bè Geazine: Nɪ ɔnɛ à nibɔkɛɛ kèwe maamaa. Bón à yezi wà kɛare sɔɔ? À yezi wà yáke ɔare kɪnanɛ ke zɪkpɛ dɔn'aɛdeenɔ? Ben nɔgbɛ pì bè: Pókee e kɛsáma ma gbɛnɔ tɛro.

14 Ben Elisa Geazi là à bè: Bón à de wà kene? Ben Geazi wèàla à bè: Too, à négōgbē ke vīro, bensō à zā zi kù.

15 Ben Elisa bè: Ñ à sīsī. Kè à à sīsī, ben à mò à zè kpεεε.

16 Ben Elisa bène: Zii mɔndaa'i négō négōgbē kūna n ɔzī. Ben nɔgbē pì bè: Auo ma dii Luda gbē, ñton mamoma n zòbleri kekero.

17 Ben nɔgbē pì nò sī. Kè wè làa kà, à né ì gōgbē ũ lán Elisa òne nà.

18 Kè né pì ìsī kù, ben zīkea à gàa à a de lè bura kōn pōkērino.

19 Ben à bè a de pīne: Ma mì! Ma mì! Ben à de pì bè a zīkerine: Ñ né pì sé ñ táo a dane.

20 Kè à à sè à tào a dane, ben à da pì à sè à kpà a gbála. Kè ɔfántē kà mīdangura, ben à gā.

21 Ben à à sè à dìo Luda gbē pì kpén à à dàe à gádoa, ben à bò à zé tātāale.

22 Ben à a zā sīsī à bène: Ñ zīkerino doke gbareme kōn zaakio. Má yezi mà gá Luda gbē kiia mà su kpakpaa.

23 Ben à à lá à bè: À kè dia née gaa à kiia gbáa? Mɔ dufu ke kámmabogurɔ zīn gbàaro né! Ben nɔgbē pì bè: Beee yáke vīro.

24 À gàari yi zaakine à dia, ben à bè a zīkerine: Ñ à kpake wà gá. Ñton zero, séto mà ònne.

25 Aɔ dà zén wà gàa Luda gbē pì kiia zaa Kameli kpīii musu. Kè Luda gbē pì à è té káaa, à bè a zīkeri Geazine: Ñ Sunemu nɔgbē gwa, à té káa!

26 Ñ bàà lé ñ gá dàale, né à la, tó à aafia kōn a zāo kōn a néo. Ben nɔgbē pì wèàla à bè: Aafiamé!

27 Kè à kà Luda gbē kiia kpīii pì musu, ben à à kù a gbáa. Kè Geazi mò à ɔ sōzi, ben Luda gbē pì bè: Ñ à tó. À nòse yakaname, mɔde Dii beee ùteme, èe oméro.

28 Ben nɔgbē pì bè: Ma dii, ma négōgbē wée kèmmann yó? Mée be ñton ma kekerooro?

29 Ben Elisa bè Geazine: Ñ n asaa ɔmma ñ ma gò sé ñ gá. Tó n da gbēkele, ñton ñ kpáaro. Tó gbēke ñ kpàmma sō, ñton wero. Ñ gá ñ ma gò pì na né pì aea.

30 Ben né pì da bè: Kōn Dii kuunao kōn n kuunao mé tá n sairo. Ben Elisa bò à tézi.

31 Geazi dò ae à gàa à gò pì na né pì aea, mɔde èe kīi ke kero, èe nigáro. Ben Geazi èara à gàa à dà Elisale à bène: Né pì e fεero.

32 Kè Elisa kà beε pīn, à né pì è daena a gádoa gē ũ.

33 Ben à gē né pīzi ado, à zé tātā à wée kè Diia.

34 Ben à dàe né pīa. À lé pē à léa à wée pē à wéen à ɔ dàda à ɔɔɔn. Lán à dàe né pīa nà, ben à mè kè lógolgo.

35 Elisa fεe à zè à taa ò kpε pīn à gàa à sù, ben à èara à dàe né pīa do. Ben né pì yī sà gēn swεεplaa à wée wē.

36 Ben Elisa Geazi sīsī à bène: Ñ Sunemu nɔgbē pì sīsī. Kè à à sīsī à mò, ben Elisa bène: N nén yē.

37 Ben à kùe à mì pēe à gbá sae à a né pì sè à bòo.

SeWEE kana do'oroon

38 Elisa tà Giligala. Gurɔ beee dekaa kú bùsu pīn. Annabinɔ káe à ae, ben à bè a zīkerine: Ñ dàga di téa, né dò kuku annabi kènnone.

39 Kè aɔ gbēke gàa dò póno wete bura, ben à bò sète boboa. À à beε bòbo à kà a uta lébaan à pà. Kè à sùo, ben wà pàrapara wà kà dòn, gbēkee dō lán à de nàro.

⁴⁰ Kè wà dò pì tò gbě pìnnɛ aɔ pɔ bleo, kè aɔɔ dà, aɔ wii lè wà bè: Luda gbě, gaa bé à kú do'oroo pìn. Ben aɔɔe fɔ wà blèro.

⁴¹ Ben Elisa bè: À flawa sé à móo. Ben à kò à kà do'oroo pìn à bè: N̄ kpaateńne aɔ ble. Ben sewee pì yãa do'oroon.

Pɔblekpana gɔn basɔɔroo

⁴² Gběke bò Baali Salisa à mò Luda gbě pìnnɛ kɔn buredi kè wà kè kɔn pɔwee káakuo mèn baro kɔn gbado dufuo. Ben Elisa bè: N̄ kpá gběnnɔa aɔ só.

⁴³ Ben à zĩkɛri à là à bè: Gbě pìnnɛ kà gɔn basɔɔro, dian mé beee kpaateńne nà? À wèala à bè: N̄ kpáńma aɔ só, zaake Dii bè aɔé só, à kpaa é gɔ.

⁴⁴ Ben à kpáńma, aɔɔ sò, à kpaa gɔ lán Dii ò nà.

5

Naama kékɔana kɔn a kusuo

¹ Naaman Siriano kína zĩkpeennɔ dɔn'aedee ũ. À bèe ví a dii ɔzĩ bensɔ à tɔ bò, zaake à gázĩn Dii tò Siriano zĩ blèzi. Négɔgběme zĩ guu, mɔde à kusu kù.

² Gurɔɔ kè Siria zĩkari gbáamɔnnɛrinɔ gaa Isarailinɔ bɔsun yã, aɔ nénɔkpare ke kù, ben à gɔ Naama naɔ zĩkɛri ũ.

³ Ben nénɔkpare pì bè à diinne: Tó wa bɛdee é fɔ à gá annabi kè kú Samaria kiia yã, lɛ à à kékɔa kɔn a kusuo.

⁴ Ben Naama gaa kína kiia à bè: Yã kè nɔkpare kè bò Isarailinɔ bɔsun òn yè.

⁵ Ben Siriano kína bè: N̄ gá, mé takada kè Isarailinɔ kɔnanɛ. Ben Naama kondogi sèe kiloo waa do kpé basweeplaa kɔn vurao kiloo baaagɔ akuri kɔn utao waa kuri.

⁶ À gaa kɔn takada kè kína kè Isarailinɔ kɔnanɛo dɔ. Takada pì guu kína bè: Ma takada kè kpàsanne kɔn ma ìba Naamao, lɛ ò à kékɔame kɔn à kusuo.

⁷ Kè Isarailinɔ kína takada pì kyó kè, à a utadaa gá à kè à bè: Luda ma ũ kè mé gbě wèndi bɔ mà sɔkpane dɔɔ? Bóyánzin à gbě kè gbàrema mà à kékɔa kɔn a kusuozi? À gwa lán èe ma lé wetee nà fá!

⁸ Luda gbě Elisa mà kè Isarailinɔ kína a utadaa gá à kè, ben à lékpásá kènnɛ à bè: Bóyánzin n n utadaa gá ò kèzi? N̄ tó adee pì mó ma kiia, eé dɔ kè annabi kú Isarailinɔ bɔsun.

⁹ Ben Naama gè a sɔgoron à gaa à zè Elisa be gaaale.

¹⁰ Ben Elisa gbě zĩl à bè: N̄ gá ò zú o Yoda swaan gènn sweeplaa, n mè é ɛara à su a gbèn, né kékɔa wásawasa.

¹¹ Ben Naama pètɛ kè, èe taa à bè: Mée daa eé bɔ ua à mó à zɛ ma aɛ à Dii a Luda sísí à ɔ ligá ma bòzi, lɛ ma kusu pì yáame.

¹² Damasuku swaan Abana kɔn Faapao í maa de Isaraili swaan ilaroo? Mé fɔ mà zú o gwe mà gɔ wásawasaroo? Ben à ɛara kɔn pɔfɛo, èe taa.

¹³ Ben à ibano tɛzi wà bè: Baa, tó yã zĩ'ũun annabi pì dānnɛ yã, né keroo? Kè à bènnɛ ò gá zú o, né gɔ wásawasa, beee é n fuɔ?

¹⁴ Ben à gaa à a zĩnda kpàe Yoda ín gènn sweeplaa lán Luda gbě pì ònnɛ nà. Ben à mè ɛara à sù a gbèn wásawasa lán né fète pɔ bà.

¹⁵ Ben Naama kɔn a ibano ɛara wà gaa Luda gbě kiia ò píngi. À zè à aɛ à bè: Má dɔ sa kè Luda kú gukea anduna guuro, séde Isarailinɔ bɔsun. N̄ gbaa kè mamoma n zòbleri ma mɔnnɛ kè sí.

¹⁶ Ben Elisa bè: Kɔ̃n Dii kè mèè zĩ kɛn kuunao mé síro. Naama nàkɔ̃rɛa à sí, baa kɔ̃n beeeo à gĩ sízi.

¹⁷ Ben Naama bè: Tó nées síro, ñ mamɔma n zɔ̃bleri gba zé mà bùsu sé bāagāsɔ̃ aso plaa, zaake mé saa o tāaa dɔro, séde Dii.

¹⁸ Dii sùu kɛmao kɔ̃n yā kèkiio. Tó ma kína gāa Rimɔ gbāgbā à kpén, tó ma gaa zɛn, tó ma kuɛ Rimɔ kpé pín, Dii sùu kɛmao kɔ̃n yā pìo.

¹⁹ Ben Elisa bèn: Ñ ká bɛ aafia!

Kè à dà zén, à táa ò fète,

²⁰ ben Luda gbɛ Elisa zĩkɛri Geazi laasuu lè à bè: Ma dii tò Siria gbɛ Naama e taa pā, èe pɔ̃ kè à mɔnɛ síro. Kɔ̃n Dii kuunao mé péezi mà pɔ̃ke sía.

²¹ Ben Geazi pɛɛ Naamazi. Kè Naama è à té n kɛɛ kɔ̃n bào, ben à bɔ a sɔgoron, èe à dāa. Kè à kà, ben Naama à là à bè: Aafian yɔ?

²² À wèàla à bè: Aafiamɛ. Ma dii bé à ma zĩmma, à bè annabinɔ gāli gɔ̃kparɛ gɔ̃n plaa kɛnɔ bé wà bɔ Ëflaimu gusísídeen aɔ mɔ à kiia tia. Ñ n gba kondogi kiloo baplaa kɔ̃n utao waa plaa.

²³ Ben Naama bè: Ëndɛ ñ kondogi kiloo basiigɔ̃ sɔ̃ gɔ̃. À kàne sàkin mèn plaa kɔ̃n utao waa plaa. À kpà a iba gɔ̃n plaaanɔ, ben aɔ sè wà dɔ Geazine aɛ.

²⁴ Kè aɔ kà Elisa bɛ sìsɔ̃ musu, ben Geazi pɔ̃ pìnɔ sɔ̃mɛmà à kàe kpén, ben à gbɛ pìnɔ gbàre aɔ tà.

²⁵ Kè à gāa a dii Elisa kiia, ben Elisa à là à bè: Geazi, mán n gaan? À wèàla à bè: Mamɔma n zɔ̃bleri, mée gá gukearo.

²⁶ Ben Elisa bèn: Kè gɔ̃gbɛ pì bɔ a sɔgoron, èe n dāa, n dɔ kè ma ninii kúnɔyo gweroo? Kondogi ke utano sɔ̃mmama gurɔ̃n yèro né, ke kùkpenɔ ke geepi búno ke sàano ke zùnɔ ke gɔ̃gbɛ kɔ̃n nɔgbɛ zĩkɛrinɔ.

²⁷ Naama kusu è gɔ̃nnɛ kɔ̃n n boriinɔ ai gurɔ̃ pínɔ. Kè à bɔ Elisa kiia, ben kusu pì dààla púu lán buu bà.

6

Kpásawɛ funa íla

¹ Annabi gāli gbɛnɔ bè Elisane: Ñ gwa, guu kè wèe kakɔ̃ana kɛn kèwe néngo.

² Wà gá Yodazi, wa baade é lí zɔ̃ wà kpé dɔo gwe, guu kè wégɔ̃ kun. Ben Elisa bè: À gá.

³ Ben aɔ gbɛke bè: Né sùu kɛ ñ gáwaoroo? Ben à bè: Mé gá.

⁴ Ben à gāanyo. Kè aɔ kà Yodazi, aɔɔe lí zɔ̃zɔ̃.

⁵ Kè aɔ gbɛkee e lí zɔ̃, ben à kpása wɛɛ bɔ a pán à zù ín bùdum, ben à wii lè Elisazi à bè: O'o dii, ma kpása pì sɛ̃mmame fá!

⁶ Ben Luda gbɛ bè: Mákan à zùn súusu? Kè à bɔɔanɛ, ben Elisa lí zɔ̃ à zù ín gwe, à tò kpása pì wɛɛ fù íla.

⁷ Elisa bè: Ñ sé ñ bɔo! Ben gbɛ pì ɔ bɔ à kù.

Siria zĩkpɛnɔ vɛakuna

⁸ Siria kí fɛɛ Isarailinɔzi kɔ̃n zìo. À lé kpàkɔ̃sɔ̃ kɔ̃n a ìbanɔ, ben à bènnɛ gukean wéé bùra káen.

⁹ Ben Luda gbɛ lékpásá kè Isarailinɔ kínane à bè, àgɔ guu pì dākpaa àton gɛ̀àlaro, zaake Sirianɔ e mɔ̃ gwemɛ.

¹⁰ Ben Isarailinɔ kína gbɛnɔ zĩ guu kè Luda gbɛ à yā ònɛ pì guu. Len Elisa ègɔ̃ lé daaa gɛ̃n baaagɔ̃ le, ben è tò wàgɔ̃ guu pìnɔ dākpaa.

11 Ben Siriano kína làakari fɛɛ yā pì yānzi. À a ìbano kàkōa, ben à ní lá à bè: Wa dé bé à de Isarailino kína gbɛ ũu? À omɛ.

12 À ìba pìno doke wèàla à bè: Ma dii kí, èe ke wa gbɛke né à gbɛnlo. Isarailino bùsu annabi Elisa bé è yā kè neɛ o zaa n kpé guu gbā Isarailino kínane.

13 Ben kína bè: À gá à à wete guu kè à kún, mé gbɛno zĩ wà à kù. Ben wà bène: À kú Dotamɛ.

14 Ben kína zìkpɛeno gbàre gwe paripari kɔn sɔdeenɔ kɔn sɔgorono. Aɔ gàa gwe gwāavĩ aɔ liga wete pizi.

15 Kè Luda gbɛ zìkeri fɛɛ kɔngo ide'ide, à bò, ben à zìkpɛe pìno è ligana wétezi kɔn sɔdeenɔ kɔn sɔgorono. Ben à bè Elisane: O'o dii, wé ke diame?

16 À wèàla à bè: Nton tó vĩa n kũro. Gbɛ kè aɔ kúwaonɔɔ pari de gbɛ kè aɔ kúnyonɔla.

17 Ben Elisa wée kè à bè: Dii, ñ à wée kɛne. Ben Dii zìkeri pì wée kɛne. Kè à guu gwà dɔ, ben à sɔdeenɔ kɔn sɔgoro tédeenɔ è ligana Elisazi, aɔ dà sìsĩ pìla.

18 Kè Siriano e mɔɔ Elisa kù, ben à wée kè Diia à bè: Ñ tó gbɛ pìno vĩa kù. Ben Dii tò aɔ vĩa kù lán Elisa wée kèa nà.

19 Ben Elisa bè Siria zìkpɛe pìnone: Zé kèkiinlo! Wéte kèkiinlo! À témazi mà gáao gbɛ kè ée wete kiia. Ben à gàaño Samaria.

20 Kè aɔ gɛ wete pì guu, ben Elisa bè: Dii, ñ ní wée wɛñne sa. Kè Dii ní wée wɛñne, aɔ guu gwà aɔ è kè Samarian wà kún.

21 Kè Isarailino kína í é, à Elisa là à bè: Mà ní deden yó? Baa, mà ní deden yó?

22 Ben Elisa wèàla à bè: Nton ñ dederò. Neɛ gbɛ kè n ñ kùkù zìlanno deden yó? Ñ pòblee kpámma aɔ ble. Ñ í kpámma aɔ mi, gbasà wà tá ñ diia.

23 Ben kína ponna pòblee kèñne, aɔ blè wà í mi, ben wà ñ gbác, aɔ tà ñ diia. Beee gbera Siria gbáamnonnerino e eara wà mò léɛ Isarailino bùsua doro.

Siriano Samaria kagurakena

24 Gurɔ plaaa gbera Siria kí Benadada a zìkpɛeno kàkōa ní pínɡi, ben aɔ mò wà Samaria kagura kè.

25 Ben nɔaa gbāa kù wete pìn, wà à kagura kè à gí kè ai wèe zaaki mì yaa kondogi kiloo do, lukuluku gbò zaka néngo lé doo sɔ kondogi ɔ mèn sɔoro.

26 Kè Isarailino kína té bĩ musu, ben nɔgbɛ ke wii pèzi à bè: Ma dii kí, ñ ma mì sí.

27 Ben kína bène: Tó Dii e n mì síro, mé e mà n mì sí diame? Má blɛwɛɛ ke geepiwɛɛ vĩn yó?

28 Ben à èara à à là à bè: Bó bé à n lee? Ben nɔgbɛ pì wèàla à bè: Nɔgbɛ ke bé à bème mà mó kɔn ma négɔgbɛo wà só gbāa, zian sɔ wé a pò só.

29 Ben wa ma né kùku wà sò. Kè guu dɔ, ben ma bène à mó kɔn a pɔo sɔ wà sò, ben à a pò kii ɛte.

30 Kè kína mà yā kè nɔgbɛ pì ò, ben à a utadaa gà à kè. Kè wà wée sè wà à gwà lán à té bĩ musu nà, wà à è kɔn pɔsia utano dana a utadaa gĩzĩ.

31 Ben kína bè: Tó mée Safata né Elisa mì zɔ gbàaro, Luda yā kemɛ pásĩpásĩ.

32 Elisa vɛɛna a kpén kɔn gbɛnsino. Ben kína gbɛ zĩ à dɔare aɛ à gá Elisa kù ai àgɔ ká. Ai zĩri pì gɔ gá ká gwe, ben Elisa bè gbɛnsi pìnone: Gbɛderi pì gbɛ zĩ, èe mɔɔ à ma mì zɔ. À làakari ke! Tó zĩri pì kà, à zé tatanɛ, àton tó à gɛro. Ée à dii kèse kii ma dɔ à kpɛeroo?

³³ Kè à kpé èe yā oon̄ne, ben z̄iri pì kà à kiia. Ben kina pì kà à bè: M̄onzi kè b̄ò Dii kiiaɛ, b̄ò mé wée d̄ozi d̄o?

7

¹ Ben Elisa bè: À Dii yā ma! À bè zia m̄ondaa'i weé flawa yā Samaria b̄iileá zaka lé do kondogi ɔ m̄èn do, p̄wée s̄s, zaka lé plaa kondogi ɔ m̄èn do.

² Ben kina kp̄aasi yā sì Luda gb̄e pila à bè: Baa tó Dii ludambe f̄oon̄ f̄f̄s, yā pì è sí ké? Ben Elisa bène: Né wée siàle, m̄ode né e ñ blero.

Kusun̄ baaru nna kp̄ana

³ Kusu ḡɔn̄ siiḡɔn̄ kú b̄iileá. Ben ās bèk̄one: B̄oȳanzin wéḡs v̄eena kè ai wà gá gaga?

⁴ Tó wa bè wé ḡe wéte guu, n̄aa kú gwe, wé gagame. Tó wa ḡs kè s̄s, ga d̄n̄k̄s pime. Wà f̄e wà gá na Siriano b̄uraa. Tó ās wa to b̄e, wéḡs kuu. Tó ās wa d̄ed̄eme s̄s, wa gagan gwe.

⁵ Ben ās f̄e uusia, āɔe gaa Siriano b̄uran. Kè ās kà b̄ura lézi, āɔ è gb̄eke kú gwero.

⁶ Dii tò Siria b̄uradeen̄ s̄goron̄ k̄n̄ s̄n̄ k̄n̄ z̄ikpe pariin̄ k̄i mà, ben ās bèk̄one, Isarailin̄ kina f̄ia b̄ò Iti k̄inan̄e k̄n̄ Igipiti k̄inan̄ ās m̄ó wà léewa.

⁷ Ben ās b̄aa sì uusia pia ḡɔ ās ñ bisakutaan̄ tò gwe k̄n̄ ñ s̄n̄ k̄n̄ ñ zaakin̄. Ās ñ b̄ura tò gwe lán à d̄e nà, ās lèk̄sa ās ñ z̄inda m̄ib̄okii w̄ete.

⁸ Kè kusu pin̄ kà b̄ura pin̄ gwe, ās ḡe bisakutaa pin̄ doke guu, ās p̄s bl̄e wà í m̄i, ben ās kondogi k̄n̄ vurao k̄n̄ p̄k̄as̄aan̄ s̄e ās ḡaa wà ùte. Kè ās èara wà s̄u, ās ḡe bisakuta p̄anden d̄o, ās p̄on̄ n̄ak̄sa ās ḡaa wà ùte.

⁹ Ben ās bèk̄one: Yā kè wée kee kè maaro. Gb̄aa bé à d̄e wà baaru nnaa kp̄a, ben wà ȳit̄e ās? Tó wa ȳit̄e l̄e ai guu ḡaa à d̄ò, à ḡò è wa lé. Wà f̄e ḡɔ wà gá o k̄ib̄edeen̄e.

¹⁰ Kè ās kà gwe, ās lé z̄ù w̄ete z̄ed̄akparin̄zi wà bè: Wa gaa Siriano b̄uran, wée gb̄eke e gwero, wée gb̄eke k̄i maro. Ās s̄n̄ k̄n̄ ñ zaakin̄ bé wà b̄ad̄d̄ona gwe, bens̄ ās bisakutaan̄ kú ñ gb̄èn gborona sai.

¹¹ Kè z̄ed̄akpari pin̄ lé z̄ù wà òn̄ne w̄eten, ben wà à baaru kp̄a k̄ibe ua guu.

¹² Ben kina f̄e gw̄aav̄i, à bè a iban̄ne: Mé yā kè Siriano k̄ewee oare. Kè ās d̄s kè n̄aa wa kú gb̄aa, beee ȳanzin ās b̄ò ñ b̄uranzi ās ḡaa wà ùte s̄èn. Āɔe daa wé b̄e w̄eten gb̄asa wà wa k̄uk̄u b̄e wà wa w̄ete sìme.

¹³ Ben à iban̄ doke bène: Zaake wam̄owa kè wa ḡɔn̄ wá kú gaa léz̄ime, ñ tò wà s̄s m̄èn s̄ɔroo kè ās ḡɔn̄ sé wà gb̄en̄ z̄io, l̄e wà yā kè kè gwa.

¹⁴ Ben ās s̄goron̄ s̄e m̄èn plaa k̄n̄ s̄n̄, ben kina ñ gb̄ac à bè: À gá à Siria z̄ikpeen̄ gb̄e à gwa!

¹⁵ Ben ās ñ gb̄e ai Yodazi. Āɔ è kè Siriano b̄aa sìme, ās ñ p̄k̄as̄aan̄ k̄n̄ ñ ḡs̄keɔn̄ f̄aak̄sa zé guu gwe. Ben z̄iri pin̄ èara wà s̄u ās yā pì gb̄a k̄inan̄e.

¹⁶ Ben wà b̄ò wà ḡaa Siriano b̄uran wà p̄on̄ s̄e, ben w̄e flawa yaa zaka lé do kondogi ɔ m̄èn do, p̄wée zaka lé plaa kondogi ɔ m̄èn do lán Dii ò nà.

¹⁷ Kina a kp̄aasi d̄ie b̄iile d̄akpari ù, ben gb̄en̄ k̄e z̄ez̄ea b̄iileá gwe à gá, lán Luda gb̄e ḡiake à ò nà gur̄ kè kina mò à b̄e.

¹⁸ À kè lán Luda gb̄e pì ò k̄inan̄e nà à bè: Weé flawa yā zia m̄ondaa'i Samaria b̄iileá zaka lé do kondogi ɔ m̄èn do, p̄wée s̄s zaka lé plaa kondogi ɔ m̄èn do.

¹⁹ Kina kp̄aasi yā sì Luda gb̄ela à bè: Baa tó Dii ludambe f̄oon̄ f̄s, yā pì è ké? Ben Luda gb̄e bène: Né wée siàle, m̄ode né e ñ blero.

²⁰ Len à kè l̄e s̄s, wà k̄e z̄ez̄ea b̄iileá à gá.

8

Kína Sunemu nɔgbē bura sɔkpanena

¹ Elisa bè nɔgbē kè à à né fɛɛ pɛne à fɛɛ à tá bùsu pànden kɔn a bèdeenɔ à guro plaaa ke gwe, zaake Dii diɛ nɔaa é gɛ Isarailinɔ bùsun ai wɛ swɛɛplaaɛ.

² Ben nɔgbē pì kè lán Luda gbē ònɛ nà. Àpì kɔn a bèdeenɔ gàa wà vɛɛ Filisitininɔ bùsun ai wɛ swɛɛplaa.

³ Wɛ swɛɛplaaa pì gberan à bɔ Filisitininɔ bùsun à sù, ben à gàa wɛɛ ke kínaa a bɛ kɔn a bùraao yā musu.

⁴ Guro beee kína e fàadi boo kɔn Luda gbē zíkɛri Geazio à bè: N yā bíta kè Elisa kɛnɔ tɔkɛmɛ.

⁵ Guro kè èe à gɛfɛena yā oo kɛnanɛ, ben nɔgbē kè à à nɛgɔgbē fɛɛnɛ pì mò wɛɛ ke kína pìà, lɛ à a bɛ kɔn a bùraao sɔkpaare. Ben Geazi bè: Ma dii kí, nɔgbē kè Elisa à né fɛɛnɛ pìn yè kɔn a néo.

⁶ Kè kína à lāla yā pizi, ben nɔgbē pì yā pì tɔkɛnɛ. Ben kína bè a ibanɔ dokenɛ: N nɔgbē pì pɔnɔ sɔkpanɛ kɔn blɛɛ kè kè à bùraan zaa guro kè à fɛɛ kè ai kɔn a gbàaoo.

Azaili kí Benadada dena

⁷ Elisa gàa Damasiku guro kè Siria kí Benadada e gyāa kɛɛ. Kè wà ònɛ Luda gbē mò kè,

⁸ ben kína bè Azailinɛ: N gbaa sé n gá dao Luda gbɛlɛ n kpáa n onɛ à Dii gbekamɛ, tó mé fɛɛ kɔn gyāa kèkiio.

⁹ Ben Azaili Damasiku pɔ maaanɔ sɛɛ lakumi aso baplaa, ben à gàa dao Elisale. Kè à kà à kiia à bè: N zɔ̀bleri Siria kí Benadada bé à ma zɛmma mà n gbeka, tó é fɛɛ a gyāpaɛ.

¹⁰ Ben Elisa wèàla à bè: N gá n onɛ eé fɛɛ kɔn beeeo, mɔde Dii ɔ̀ɔamɛ kè eé gameɛ.

¹¹ Ben Luda gbē wɛɛ pè Azailia ai wí à kù, ben Luda gbē nà ɔ̀ɔɔnaa.

¹² Ben Azaili à là à bè: Ma dii, bɔ́yānzin nɛɛ ɔ̀ɔ ɔ̀ɔɔzi? À wèàla à bè: Kè má yā zaaa kè né ke Isarailinɔnɛ dɔ́ yānzimɛ. Né té sɔ́ n zɛkí gbāaanɔa, né n gɔ̀kparɛnɔ dedɛ kɔn fɛɛdaao, né n nɛnɔ yāmiyāmi, né n nòsindadeenɔ gbɛɛɛ fɔ́fɔ́.

¹³ Ben Azaili bè: Mamɔma n zɔ̀bleri, dɛn ma ù mà gbasa mà yā bíta beee taka kɛɛ? Ben Elisa bènɛ: Dii ɔ̀ɔamɛ kè né gɔ́ Sirianɔ kína ù.

¹⁴ Kè à bɔ Elisa kiia, à èara à tà a dii kiia. Kè kína à là yā kè Elisa ònɛzi, ben à bè: À bèmɛ né fɛɛ aafia.

¹⁵ Kè guu dɔ́, Azaili bisa gègete sè à yàku, ben à kù kína uula ai à gà, ben Azaili vɛɛ à gbɛn.

Yudano kí Yehoramu

¹⁶ Isarailinɔ kí Ahabu né Yoramu kíblena wɛ sɔ̀ɔrodee guu, Yudano kí Yosafata né Yehoramu nà kíblena.

¹⁷ À wɛ baaakuri awɛɛplaadeen à kí blè, à vɛɛ kpatan Yerusalemu wɛ soraagɔ́.

¹⁸ À zɛ kɔn Isarailinɔ kɛnanɔ yākenao lán Ahabu bèdeenɔ bà, zaake à Ahabu nɛnɔgbē sè nɔɔ ù, ben à yā kè Dii yeziroo kè.

¹⁹ Baa kɔn beeeo Dii e we à Yudano dúgu zɔ̀ro a zɔ̀bleri Dauda yānzi, zaake à lé gbɛnɛ à bè, à borii égɔ́ kí bleɛ ai guro pínɡi.

²⁰ Yehoramu kíbleguroɔan Edomunɔ n zɛnda sɔ́ Yudana aɔ́ n zɛnda kína kà.

²¹ Beee yānzi Yehoramu gāa Zai kōn a sōgoronŋ pīngi, ben Edomunŋ līgazi kōn a sōgorodeenŋ. À fēē à nī kēguu gwāavī à tà, ben à zīkpēenŋ bàà sì wà tà bē.

²² Edomunŋ nī zīnda sì Yudanŋa ai kōn a gbāao. Gurŋ beeean Libinadeenŋ nī zīnda sì Yudanŋa se.

²³ Yehoramu yā kpaanŋ kōn yā kē à kēnŋ pīngi kú Yudanŋ kīnanŋ gīayākenanŋ takadan.

²⁴ Yehoramu gā, wà à mira kpàkōzi kōn a dezinŋ pŋo Dauda wēte, ben à né Aazia vēē à gbèn.

Yudanŋ kī Aazia yā

²⁵ Isarailinŋ kī Ahabu né Yoramū kīblena wē kuri awēēplaadee guun Yudanŋ kī Yehoramu né Aazia nā kīblenaa.

²⁶ À wē baro awēēplaadee guun à kī blē, à vēē kpatan Yerusalemū wē dome. À da tŋn Atalia, Isarailinŋ kī Ōmiri diome.

²⁷ Aazia zē kōn Ahabu bēdeenŋ yākenao, à yā kē Dii yeziroo kē lán Ahabu bēdeenŋ bà, zaake à anzurenme.

²⁸ À gāa à nā Ahabu né Yoramua, ben aōe zī kaa lēdo kōn Siria kī Azailio zaa Ramŋ Giliada. Kē Sirianŋ Yoramū kēnna,

²⁹ ben à èara à tà Yezerili ai à bŋ pī gŋ yāa. Ben Aazia gāa wēē kpāezi gwe.

9

Yehu kana Isarailinŋ kīna ū

¹ Annabi Elisa annabi gālī gbēke sìsi, ben à bène: N̄ asaa dōmma n̄ kū, n̄ nōsi tūu kē sì n̄ gāo Ramŋ Giliada.

² Tó n̄ ka gwe, n̄ kpāe ke Yosafata né Yehu, Nimisi diozi n̄ bŋo a gbēnŋ té, né gēo kpén ai kpétu.

³ N̄ tūu pī nōsi kú à mia, né onē kē Dii bè a à kà Isarailinŋ kīna ū. Beee gbera n̄ zé wē, né bàà sì n̄ su. N̄ton gī ke gwero.

⁴ Ben annabi gŋkpare pī gāa Ramŋ Giliada.

⁵ Kē à kà gwe, à zīkari dŋn'aēdeenŋ è kaena, ben à bè: Dŋn'aēde, má yā vī mà onne. Ben Yehu à là à bè: Wa dén nī téa? À wēàla à bè: M̄bee dŋn'aēde.

⁶ Kē Yehu fēē à gē kpén, ben gŋkpare pī nōsi kù à mia à bè: Dii Isarailinŋ Luda bè a n̄ ka a gbē Isarailinŋ kīna ū.

⁷ N̄ Ahabu bēdeenŋ dēde, Dii é a zŋbleri annabinŋ gēē boŋma kōn a zŋbleri kē Yezebeli nī dēnŋ nī pīngi.

⁸ N̄ Ahabu bēdee pīnŋ dēde zŋnŋ kōn wēenenŋ nī pīngi. Aŋ gŋgbē ke tŋn gŋ Isarailinŋ bŋsunlo,

⁹ Ahabu ua é gŋ lán Nebati né Yeroboamu ua bà, lán Ahia né Baasa ua bà.

¹⁰ Gbēenŋ é Yezebeli gē só Yezerili bīkpēeme, gbēke é à vīro. Ben annabi pī zé wē à bàà sì.

¹¹ Kē Yehu bŋ à gāa a dŋn'aēde daanŋ kiia, ben aŋ à là wà bè: À kē diamē ãadee pī mò n̄ kiiaee? À wēnla à bè: Á à dŋ kē yāzŋzŋrimē.

¹² Ben aŋ bè: Egēeme! N̄ owe. Ben à bè: Yā kē à òmēen yē. À bè Dii bè a ma ka Isarailinŋ kīna ū.

¹³ Ben aŋ baade kē kpakpaa à a utadaa sē à kàe à gbā gīzī didikiia, ben aŋ kuu pē wà bè: Yehu kē kī ū.

¹⁴ Ben Yehu lé kpàkōsŋyo Yoramuzi. Gurŋ beee sŋ kī Yoramū pī kōn Isarailinŋ nī pīngi e gīi kōn Ramŋ Giliadao, aŋe zī kaa kōn Siria kī Azailio.

15 Kè SirianƆ à kènnà, ben à èara à tà Yezèrili ai à kèkša. Ben Yehu bè a gbě pìnne: Tó a zemaome, àton tó gběke bɔ wétèn à gá yá kè baaru kpá Yezèriliro.

16 Ben Yehu gè a sǝgoron, èe gaa Yezèrili. Yoramú dae gwe kènnana, YudanƆ kí Aazia kú gwe dɔ, à gaa wée kpàezi.

17 Kè gudàkpàri kè kú Yezèrili gudàkpaki lezĩ musu Yehu è kǝn a gběno, aǝe mɔɔ, ben à wii lè à bè: Ma gběno è, aǝe mɔɔ. Ben Yoramú bè: Ñ sǝdee gbarɛ à gá dañlɛ à nɪ lá tó aafian aǝe mɔɔɔ.

18 Ben sǝdee bɔ à gaa à Yehu lè à bè: Kína bè, aafian nées mɔɔɔɔ? Yehu wèàla à bè: N bà ugba kǝn aafiaome? Ñ mó ngɔ témazi. Ben gudàkpàri bè: Zĩri pi nɪ lé, mɔde èe ɛara à sũro.

19 Ben kína sǝde plaadee gbàre dɔ. Kè à nɪ lé, à bè: Kína bè, aafian nées mɔɔɔɔ? Ben Yehu wèàla à bè: N bà ugba kǝn aafiaome? Ñ mó ngɔ témazi.

20 Ben gudàkpàri pi bè: À nɪ lé, mɔde èe sɛ ɛara à sũro. Gbè pi górofinà de lán Nimisi díó Yehu bà, è góro baka lán ñadee bà.

21 Ben kí Yoramú bè: Ñ góro dɔme sǝnɔa! Kè wà dɔa, ben à bɔ wétèn kǝn YudanƆ kí Aaziao, baade kǝn a sǝgoroo, aǝe gaa da Yehulɛ. Ben aǝ dàkǝre Yezèrili gbè Naboti kè wà à dè yáa bura.

22 Kè Yoramú wée si Yehulɛ, ben à à là à bè: Yehu, aafian nées mɔɔɔɔ? À wèàla à bè: Aafia kú máme? Zaake n da Yezèbeli táagbágbána kǝn à pódammanao dàgula.

23 Kè Yoramú liɛ èe bàa sii, ben à lé zù Aaziazì à bè: Bɔnkpɛɛyāme Aazia!

24 Ben Yehu a sá gá à Yoramú pàò a kafatawa dagura. Kà pi gaa à à swè zɔ, ben à kè yòkɔɔ a sǝgoron.

25 Ben Yehu bè a zĩkpɛ gběnsi Bidikanɛ: Ñ à gè sé n zu Yezèrili gbè Naboti bura gwe. Ma dɔn kè wá kú sǝgoro guu lɛdo yá wa plaa, wá té à de Ahabu kpɛɛ, gurɔɔ mɔa Dii gĩake à lé kè à yá musu à bè

26 á è lán wà Naboti dè nà kǝn a nénɔ. Bura kèn é Naboti pó gǝe bonɛ Ahabua. Beee yānzin n à gè sé n zĩnna bura gwe lán Dii ò nà.

27 Kè YudanƆ kí Aazia è lɛ, ben à dà Betagá zén kǝn bàò. Ben Yehu pèezi èe bee: À à de se. Ben wà à pà a sǝgoro guu gurɔɔ kè èe Guru sǝsĩ kũu Ibleamu saɛ. Ben à nɪ kè à tà Megido, gwe à gaa à gàn.

28 À ìbanɔ à gè sè wà dà sǝgoro guu wà tàò Yerusalemu, ben aǝ à mira kpàkɔzi kǝn a dezinɔ póo Dauda wétɛ.

29 Ahabu bè Yoramú kíblena wè kúri awɛedodee guun Aazia kè YudanƆ kí ũ.

Yezèbeli gana

30 Kè Yehu mò Yezèrili, Yezèbeli à baaru mà, ben à kiroo kà à a mikā kèkɛ. Zaa bĩi kpé musu windo guun èe wée kpàɛɛ.

31 Kè Yehu gè bĩilea, ben Yezèbeli bè: N kɛ sɛnkpɛ kǝn Zimirio, n n dii dè. Aafian n mɔo kèɔ?

32 Kè Yehu wée sè musu, à windo gwà, ben à bè: Dé bé à zèmao? Dé bé à kú ma kpaa? Kè kíbɛ zĩkɛri gɔɔn plaa ke aagɔɔnɔ mò wà wée kpàɛ windo guu,

33 ben Yehu bènnɛ: À ɔ yĩpazi à à pàɛ. Kè aǝ ɔ yĩpazi aǝ à pàɛ, ben Yehu kiti pàa kǝn sǝgoroo ai à aru fāfā gùà kǝn a sǝnɔ.

34 Kè Yehu gè kíbɛ, à pò blè à í mì, ben à bè: Baa kè wà láari bɔ nɔgbè pìn, wà à vĩi, zaake kí borĩime.

35 Kè wà gaa wà à gè sé wà vĩi, ben wèe póke ero, tó èe kɛ à mìwatoro kǝn à gbálanɔ kǝn à ɔlanɔ baasiro.

³⁶ Ben wà èara wà gàa wà ò Yehune, ben à bè: Yà kè Dii ò a zòbleri Tisibe gbē Ilia gāzīn gwe, à bè: Gbēenɔ é Yezebeli nòbɔ só Yezirili bīi kpɛɛ.

³⁷ Yezebeli gè é gɔ káe tɔɔte lán pókáde gbɔ bà Yezirili bīi kpɛɛ. Gbēke é é à be Yezebelin yèro.

10

Ahabu boriinɔ dedena

¹ Ahabu boriinɔ kú Samaria gɔgbēnɔ ũ gɔɔn baaagɔ akuri. Ben Yehu takada kè à kpàsà Samaria gbáadeenɔnɛ kɔn gbēnsinɔ kɔn gbē kè aɔɔe Ahabu né gwaanɔ à bè:

² Tó takada kèkii gè a ɔɔɔ, zaake a dii Ahabu boriinɔ kúao bensɔ á sɔgoronɔ vī kɔn sɔnɔ kɔn wéte bīideeo kɔn gɔkeɔnɔ,

³ à a dii né kè kèare maa de gbē kpaaanɔlaa ká à de kpatan à zī ká a dii pī bēdeenɔnɛ.

⁴ Ben vīa n kú maamaa aɔ bè: Zaake kí gɔɔn plaaanɔ e fɔ wà gínɛro, wámbe wé fɔ wà gínɛɔ?

⁵ Ben kibe dákpari kɔn wéte don'aadeeo kɔn gbēnsinɔ kɔn négwari pínɔ gbēnɔ zī Yehua wà bè: N zòblerinɔn wa ũ. Yà kè n òwe píngi wé ke. Wé gbēke ká kí ũro. N ke lán à kènnɛ maa ná.

⁶ Ben Yehu takada pánde kéñɛ à bè: Tó a zɛmao, ée ma yā maa, à a dii Ahabu négɔgbē pínɔ mī zɔzɔ à mɔome Yezirili zia mɔndaa'i.

Kíne pínɔ sɔ ká gɔɔn baaagɔ akuri, aɔ kú kɔn wéte gbēnsi kè aɔɔe n tó to kéenɔ.

⁷ Kè takada pī kà, ben aɔ kíne gɔɔn baaagɔ akuri pínɔ kúkú aɔ n dede n píngi, ben aɔ n mìnɔ zɔzɔ wà kàka gbīin aɔ kpàsāne zaa Yezirili.

⁸ Kè zīri pī kà, ben à bè Yehune: Wà mò kɔn kíne pínɔ mìnɔ. Ben Yehu bè wà káe bīileá leo plaa ai guu dɔ.

⁹ Kè guu dɔ, ben Yehu bɔ à gàa à zè gbēnɔ aɛ à bè: Amɔanɔ á yáke vīro, mámbe ma bɔ ma dii kpɛɛ ma à dè, mɔde dé bé à gbē kènnɔ dèdè.

¹⁰ Àgɔ dɔ sa kè yā kè Dii gīake à ò Ahabu bēdeenɔ yā musu, à ke é léɛ páro. Dii kè lán à ò a zòbleri Ilia gāzī ná.

¹¹ Ben Yehu Ahabu bēdee kè aɔ gɔ Yezirilinɔ dèdè n píngi kɔn à ìba gbēnsinɔ kɔn à gbēnnanɔ kɔn à sa'orinɔ. Èe à gbēke tó wèndioro.

¹² Ben à fɛɛ à dà Samaria zén. Kè à kà sàdārinɔ bùrakækiiia,

¹³ ben à dàkɔre kɔn Yudanɔ kí Aazia danenɔ à n lá à bè: Dénɔn a ũu? Aɔ wèàla wà bè: Aazia danenɔn wa ũ, wa mɔ i kpá kí Yoramú bēdeenɔamɛ kɔn à da Yezebeli bēdeenɔ.

¹⁴ Ben Yehu bè a gbēnɔnɛ: À n kúkú bēɛ! Ben aɔ n kúkú aɔ n dede bùra pín lɔgɔ saɛ. Aɔ gɔɔn baplaa awɛɛplaamɛ, aɔ gbēkeɛ e bɔro.

¹⁵ Kè à bò gwe, à dàkɔre kɔn Rekabu né Yonadabuo, èe mɔɔ daàlɛ. Ben Yehu à là à bè: N swè kúma lán ma swè kúmma nà? Yonadabu wèàlɔ à bè: Ee! Ben Yehu bè: Zaake lɛmɛ, n n ɔɔ dɔmɛ. Kè à ɔɔ Yehuzi, ben Yehu à kú à gèò a sɔgoro guu.

¹⁶ Yehu bè: Wà gá lèdo, né aīa kè má vī kɔn Dii yāo e. Ben à tò à gàaa lèdo a sɔgoro guu.

¹⁷ Kè Yehu kà Samaria, à Ahabu borii kè aɔ gɔ gweenɔ dèdè mámmam. À n dúgu zò lán Dii ò Ilia gāzī ná.

Baali taagbagbarinɔ dedena

¹⁸ Yehu gbēno kākōa n pīngi, ben à bèñne: Ahabu donzi kè Baaline fétengome, mamoma Yehu, mé donzi kene maamaa.

¹⁹ N Baali taadeeno sisime n pīngi kōn à gbāgbārinō kōn à gēsādeenō n pīngi. Aō gbēke tōn gí mōziro, má yezi mà sa bíta o Baaliamē. Gbē kè gí mōzi, à gāmē. Yehu e ɔndōo kēñne le à e à Baali gbāgbāri pīno kaateme.

²⁰ Ben à bè: À zībaa diē Baali pō ũ. Ben wà à kpāakpa kē.

²¹ À lēkpāsā kè Isarailinō būsun pīngi, ben Baali gbāgbārinō mò n pīngi, aō gbēkee e gōro. Kē aō gē Baali kpén, aō kpé pì pà zīnzīm, gbāpēekii kuuro.

²² Ben Yehu bè kpé pì utakaeki dākpārine: N bōe kōn utano Baali gbāgbārinōne n pīngi. Ben à bēñne kōn uta pīno.

²³ Yehu kōn Rekabu né Yonadabuo gē Baali kpén, ben Yehu bè Baali gbāgbāri pīno: À wēe té gbēnozi à n gwagwa maamaa, le Dii gbāgbārinō tóngō kúao kēro, sé a Baali gbāgbārinō atēe.

²⁴ Ben Yehu kōn Yonadabuo gē le wà saa o. À mò à lè Yehu gīake à gbēno kàekae bàazi gōon basiigō. À kpākēñzi à bè tó aō gbēkee tò gbē kè èe n naañne n ɔzīno doke pitingu, à wēndi musume.

²⁵ Kē Yehu sa'opo kē wè ká tén à té kú o à yàa, ben à bè dogarinō kōn zīkpe gbēnsi pīno: À gē à n dēde! Àton tó aō gbēke pitiaguro. Kē aō n dēde kōn fēdaao aō n gēno kwēe bàazi, ben aō gē Baali kúkiia.

²⁶ Aō Baali tāakpe gbèpēe sè wà bōo aō té sōa,

²⁷ ben aō wīwi aō à kpé gbòro, ben wà guu pì kè bīkpēekēkii ũ ai kōn a gbàao.

²⁸ Len Yehu Baali tāagbāgbāna mì dē le Isarailinō būsun.

²⁹ Baa kōn beeeo èe kpēe li durun kè Nebati né Yeroboamu Isarailinō dà à kenannero, à té vura zùswarene bōro kè aō kú Beteli kōn Danionzi.

³⁰ Dii bène: Zaake n yā kè maa, n yā kè má yezi kè, n kè Ahabu bēdeenōne lán ma zeo nà, n borií égō vēena Isaraili kpatan ai n nasionōa.

³¹ Mōde Yehu e ze kōn Dii Isarailinō Luda dokaoro, èe làakari dōa kōn nòseo doro. Èe kpēe li durun kè Yeroboamu Isarailinō dà à kenannero.

³² Guro beeean Dii tò Isarailinō būsuo nà lagonaa. Azaili gbāaa blè Isarailinō būsuo

³³ kè kú Yoda ɔfāntēbōe kpāaa pīngi sēna zaā Aroa kè kú Anō swadōzi ai Giliada kōn Basā būsuo. Gada boriinō kōn Rubeni boriinō kōn Manase boriinō kú gwe.

³⁴ Yehu yā kpāaa kè à kēno kú Isarailinō kīnāno gīayākenano takadan kōn à nēgōgbēkeyāno pīngi.

³⁵ Yehu gā, wà à vli Samaria, ben à né Yoaza vēe à gbèn.

³⁶ Yehu vēe Samaria à kī blè Isarailinōne wē baaakuri plaasai.

11

Yoasi kōn a dazi Ataliao

¹ Kē Aazia da Atalia a né gā, ben à fēe èe kī boriinō dēdēe n pīngi.

² Ben kī Yehoram nēngbē Yoseba, Aazia dāre, Aazia né Yoasi sè n sae kīne kè wēe n dēdēno té. À à ɔtē Ataliane kpé kè gádonō kaenan kōn nōgbē kè èe yō kpāaa lēdo, ben wēe e wà à dēro.

³ Né pì gō utena Dii ua kōn a gwàri pìo ai wē swēdo. Guro beeeā Atalian Yudanō būsuo kīna ũ.

⁴ À wɛ swɛɛplaadee guun sa'oriki Yoyada kibe dogari gbɛnsino kɔn zɔkpɛ gbɛnsino sisi, ben wà mɔnyo à kiia Dii ua. Ben à yà yinyo à tò aɔ la dà Dii ua gwe, ben à kɔ nɛgɔgbɛ pɔ ɔdaɲne.

⁵ Ben à yà diɛɲne à bè: Yà kɛ é kɛen yɛ. Tó a mɔ guu dákpa kámmabogurɔ zĩ, a gáli káaku égɔ kibe dákpa,

⁶ a gáli plaadee sɔ Suru gānu, a gáli aagɔdee égɔ gānu kɛ kú dogari kpaaano kpɛ dákpa.

⁷ A gáli plaa kɛ aɔɛ kámma boo kámmabogurɔ zĩno égɔ kína pɔ dákpa Dii ua.

⁸ À ligazi, a baade kɔn a gɔkebo kúna. Gbɛ kɛ gá à sɔzi, à à dɛ. Àgɔ té kína pɔzi guu kɛ èe gaan píngi.

⁹ Zɔkpɛ gbɛnsino kɛ lán sa'oriki Yoyada ɔɲne nà. Aɔ baade a gbɛno sɛ à gānyo Yoyada kiia, gbɛ kɛ aɔɛ kámma boono kɔn gbɛ kɛ aɔɛ mɔ n lende kpáno n píngi.

¹⁰ Ben Yoyada kɔ Dauda sárinɔ kɔn à sengbango kɛ kú Dii uano kpà zɔkpɛ gbɛnsi pɔna.

¹¹ Ben dogari pɔno mɔ wà kàɛ Dii kpé kɔn sa'okiio kpɛɛɛa sɛna za Dii ua oplazi ai à ɔɛzi, baade kɔn a gɔkebo kúna, lɛ wàgɔ kína pɔ dákpaao.

¹² Ben Yoyada bɔ kɔn kɔ nɛgɔgbɛ pɔ à kífura kúne à doka takada kpàa. Kɛ wà nɔsi kú à mia wà à kà kɔ ɔ, ben wà ɔpa lɛ wà wii lɛ wà bè: Luda kína dɔ kɔn aafiao!

¹³ Kɛ Atalia dogarinɔ kɔn gbɛ kpaaano kɔi pɔ mà, ben à fɛɛ à gā n kiia Dii ua.

¹⁴ Kɛ à wɛɛ sɛ, à kína pɔ è zena wesagba saɛ lán wɛ kɛ nà. Zɔkpɛ gbɛnsino kɔn kákákipɛrinɔ zena à saɛ, bensɔ baade píngi e pɔnnaa kɛ aɔɛ kákáki pɛɛ. Ben Atalia a pókásáano gá à kɛ à vɔ wiiio à bè: Wà bɔ ma kpɛ! Wà bɔ ma kpɛ!

¹⁵ Ben sa'oriki Yoyada bè zɔkpɛ gbɛnsi pɔno: À nɔgbɛ pɔ sɛ à bo bāazi, é gbɛ kɛ aɔ bɔ wà tɛzinɔ dedɛ kɔn fɛɛdaao. Zaake à bè waton à dɛ Dii uaro.

¹⁶ Gurɔ kɛ nɔgbɛ pɔ kà kibe gānule kɛ sɔno è gɛn kiia, ben wà ɔ pɛɛa gwe wà à dɛ.

¹⁷ Yoyada tò kína kɔn a gbɛno Dii bà kuunaɲyo yà kɛkɛ, lɛ aɔ e wàgɔ dɛ Dii gbɛno ɔ yānzi. À tò kína kɔn a gbɛno lɛdole kɛ kɔ dɔ.

¹⁸ Ben aɔ gā wà Baali kpé gbòro, aɔ à gbāgbākiino kɔn à tāano wiiwi dúgudugu, ben aɔ Baali gbāgbāri Matá dɛ gbāgbākii pɔno saɛ.

Yoyada Dii ua nà gudákparinɔne n zĩ,

¹⁹ ben à zɔkpɛ gbɛnsino sɛ kɔn dogarinɔ kɔn gbɛ kpaaano n píngi, aɔ bɔ Dii ua kɔn kína pɔ, aɔ kibe gānule kɛ dogarinɔ è gɛn zɛ sɛ. Kɛ aɔ kà kibe, ben kína pɔ vɛɛ kpatan,

²⁰ ben búsu pɔ baade píngi pɔ kɛ nna, bensɔ wɛɛ gɔ kaɛna yāketɛ sai, kɛ wà Atalia dɛ kɔn fɛɛdaao kibe yānzi.

²¹ Yoasi kɔ blɛ a wɛ swɛɛplaadee guume.

12

Dii ua kɛkɛna

¹ À kɛ kɔ ɔ Yehu kíblena wɛ swɛɛplaadee guu, ben à kɔ blɛ Yerusalemu wɛ baplaa. À da né Besɛba gbɛmɛ, à tɔn Zibia.

² Gurɔ kɛ sa'oriki Yoyada lɛ dà Yoasia, ben à yà kɛ maa Diine kɛ.

³ Mɔde èe tāagbāgbākii kɛ wà bɔno gbororo, wà kpé wɛɛ saa oo gwe, wɛɛ tuaetiti kpataa.

⁴ Yoasi bè sa'orinɔnɛ: À ɔɔ kɛ wà m̀do Dii ua kakɔa, ɔɔ kɛ wà lìlì baadenɛ kɔn lɛgbɛna ɔɔ kɔn pɔyezi gbaanɔ pínɡi.

⁵ Sa'orinɔ gae ɔɔ pì sí ɔɔsirinɔa wà Dii ua guu kɛ yàkanɔ kekɛo.

⁶ Ben Yoasi kí blè ai wɛ̀ baro awɛɛ'aagɔ, m̀do sa'orinɔ e Dii ua guu kɛ yàkanɔ kekɛro,

⁷ ben kí Yoasi sa'oriki Yoyada sìsi kɔn sa'orinɔ n̄ pínɡi à n̄ lá à bè: À kɛ dia ée Dii ua guu kɛ yàkanɔ kekɛroo? Àton ɔɔ sí ɔɔsirinɔa d̄oro. À tó wàgae Dii ua guu kɛ yàkanɔ kekɛo.

⁸ Ben sa'orinɔ wɛ̀ kɛ aɔɛ ɔɔ ke sí gbɛnɔa d̄oro, aɔɛ s̄s̄ Dii ua guu kɛ yàkanɔ kekɛro.

⁹ Ben sa'oriki Yoyada àkpati sè à à nékpaɛ f̄f̄, ben à diɛ sa'okii saɛ tó wɛ̀ gɛɛ Dii kpɛ ua ɔplaaɛi. Ben sa'ori kɛ aɔɛ kpɛ zé dákpaanɔ è ɔɔ kɛ wà m̀do Dii ua kán pínɡi.

¹⁰ Tó aɔɛ è àkpati pì ɔɔ kɛ bíta, ben kína takadakɛri kɔn sa'orikio è naro wà káka sàkinɔ guu.

¹¹ Aɔɛ ɔɔ pì dennabaru kɛ wà na gbɛ kɛ wà Dii ua z̄lì dànnɛnɔnɛ n̄ ɔz̄lì, ben aɔɛ f̄ia boo lí'arinɔnɛ kɔn kpɛborinɔ

¹² kɔn gùborinɔ kɔn gbɛ'arinɔ. Ben aɔ lí kɔn gbɛ ananɔ lùluo d̄o, lɛ wà Dii ua guu kɛ yàkanɔ kekɛo yánzi kɔn kpɛ kekɛna z̄lì pàndenɔ pínɡi.

¹³ Wɛ̀ Dii ua kondogi taanɔ pì kɔn ɔɔ kɛ wà m̀do Dii ua p̄loro, ke fitia tédɛbɔnɔ ke arusibɔnɔ ke kákákinɔ ke vura p̄nɔ ke kondogi p̄s̄ kpaaanɔ.

¹⁴ Dii ua kɛkɛrinɔn wɛ̀ f̄ia booñɛ.

¹⁵ Gbɛ kɛ wà ɔɔ pì kpàmma aɔ f̄ia boo z̄ikɛrinɔnɛnɔ, wɛ̀ n̄ gbeka ɔɔ pì yáziro, zaake gbɛ p̄inɔ né gbɛ náanɛdeenɔmɛ.

¹⁶ ɔɔ kɛ wà kpà taari f̄iabobo ke durun agbaakpabo ũunɔ, wɛ̀ gɛo Dii uaro, sa'orinɔ p̄mɛ.

¹⁷ Gurɔ beeean Siria kí Azaili gà à lɛɛ Gataa à sì, ben à èara èe m̄ɔɔ lɛɛ Yerusalɛmua d̄o.

¹⁸ Ben Yudanɔ kí Yoasi p̄s̄ kɛ à dezi Yudanɔ ḱinanɔ Yosafata kɔn Yoramuo kɔn Aaziao kpà Diianɔ s̄ɛɛ kɔn kɛ à kpà Diianɔ d̄o kɔn vura kɛ kú Dii ua laasi guuo kɔn a bɛ laasi guuo pínɡi, à kpàsá Azailinɛ, ben Azaili gù Yerusalɛmula.

¹⁹ Yoasi yá kpaaanɔ kɔn yá kɛ à k̄ɛnɔ pínɡi kú Yudanɔ ḱinanɔ ḡiayàkɛnanɔ takadan.

²⁰ À ìbanɔ lɛ kpàk̄s̄s̄zi, ben aɔ à dè zaa Betemilo Sila zén.

²¹ Gbɛ kɛ aɔ à dè p̄inɔ tón yɛ: Simeata né Yozabada kɔn Soma né Yehozabadao. Kɛ Yoasi gà, wà à mira kpàk̄zi kɔn a dezinɔ p̄s̄o Dauda wɛ̀tɛ, ben à né Amazia vɛ̀ à gbɛn.

13

Isarailinɔ kí Yoaza

¹ Yudanɔ kí Aazia né Yoasi ḱiblena wɛ̀ baro awɛɛ'aagɔdee guun Yehu né Yoaza kɛ Isarailinɔ kí ũ, ben à kí blè Samaria wɛ̀ ḡero awɛɛplaa.

² À yá kɛ Dii yeziroo kɛ kɛ à zè kɔn durun kɛ Nebati né Yeroboamu Isarailinɔ dà à kenan-o, èe p̄anɛro.

³ Ben Dii p̄s̄ f̄ɛ Isarailinɔzi à n̄ ná Siria kí Azailinɛ a ɔz̄lì kɔn a né Benadadao ai Yoaza ḱiblena lén.

⁴ Yoaza agbaa kpà Diinɛ, ben Dii wɛ̀nɛ, zaake à è dian Sirianɔ kína pì e wɛ̀ɛ t̄aa Isarailinɔa nà.

⁵ Dii tò aɔ misiri è, ben aɔ b̄o Sirianɔ ɔz̄lì, ben baade kú a ua lán à zii bà.

⁶ Mɔde aɔɔe kpɛɛ li durun kɛ Nebati né Yeroboamu ní dá à kenannero, aɔ zɛo. Asera lí sɔ kpɛ pɛena Samaria.

⁷ Yoaza zɔkpɛɛnɔ kà yāana, séde sɔde gɔɔn baplaa akurinɔ kɔn sɔgoro mɛn kurinɔ kɔn zɔkpɛ kɛsede gɔɔn bɔɔ kurinɔ bé wà gɔ, zaake Sirianɔ kina ní ké dɔgudugu, aɔ gɔ lán bɔsuti bà.

⁸ Yoaza yā kpaaano, yā kɛ à kɛnɔ kɔn à nɛgɔgbɛkɛyānɔ kú Isarailinɔ kinanɔ gɔyākenano takadan.

⁹ Kɛ Yoaza gà, ben wà à vɛi Samaria, ben à né Yehoasi vɛɛ à gbɛn.

Isarailinɔ kí Yehoasi

¹⁰ Yudanɔ kí Yoasi kɔblena wɛ baaakuri awɛɛswɛɛplaadee guun Yoaza né Yehoasi kɛ Isarailinɔ kí ũ, ben à kí blɛ wɛ gɛro awɛɛdo.

¹¹ À yā kɛ Dii yeziroo kɛ, ɛe kpɛɛ li durun kɛ Nebati né Yeroboamu Isarailinɔ dà à kenannero, à kpɛ ɛe kɛɛ.

¹² Yehoasi yā kpaa kɛ à kɛnɔ kɔn à nɛgɔgbɛkɛyānɔ kɔn zɔ kɛ à kà kɔn Yudanɔ kí Amaziao kú Isarailinɔ kinanɔ gɔyākenano takadan.

¹³ Kɛ à gà, wà à mira kpàkɔzi kɔn Isarailinɔ kinanɔ pɔo Samaria, ben Yeroboamu vɛɛ à gbɛn.

Elisa gana

¹⁴ Elisa e gyāa kɛɛ, ɛé fɔ à ble dɔro, ben Isarailinɔ kí Yehoasi gàa à à lè, ɛe ɔɔ dɔɔ à bène: Baa! Baa! Mbe Isarailinɔ sɔgoronɔ ũ kɔn ní sɔdeenɔ.

¹⁵ Ben Elisa bène: N sá sé kɔn kànɔ. Kɛ à sɛ,

¹⁶ ben Elisa bène: N kà kpà sála. Kɛ à kpà sála, ben Elisa a ɔɔnɔ dɔdi kina pì ɔɔnɔa

¹⁷ à bè: N ɔfántɛbɔɔe kpa windo wɛ. Kɛ à wɛ, ben Elisa bè: N kà pì zu. Kɛ à zù, ben Elisa bè: Dii zɔblena kàn gwe. Zɔblena Sirianɔa kàme. Né Sirianɔ kaate mámmam zaa Afeki.

¹⁸ Ben Elisa bè: N kà pìnɔ sɛɛ. Kɛ à sɛɛ, ben Elisa bène: N tɔɔte léo. À lèo gɛn aagɔ, ben à ɔ zɛ.

¹⁹ Ben Luda gbɛ pì pɔ fɛzi à bè: Wà be n tɔɔte lèo gɛn sɔɔro ke swɛɛdome yā, lè n zɔ blɛ Sirianɔa mámmam. Tia sa né zɔ blɛnɔma gɛn aagɔme.

²⁰ Elisa gà, ben wà à vɛi. Tó Sɛtántɛ kà, ben Mɔabu gbāamɔnnerinɔ è mó lɛɛ Isarailinɔ bɔsua.

²¹ Zɔ kɛa gbɛnɔɔ e gɛ vɛii. Kɛ aɔ gbāamɔnnerinɔ gālì è, ben aɔ gɛ pì sɛ wà zù Elisa miran. Kɛ gɛ pì lɛɛ à nà Elisa wánɔa, ben à wɛndi è à fɛɛ à zɛ.

²² Siria kí Azaili gbāaa mɔ Isarailinɔne ai Yoaza kɔblena lén.

²³ Ben Dii sùu kɛnyo à wɛnda dɔnnɛ, à ní wɛɛ gwà a bà kuuna kɔn Ibraɔ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo yānzi. Ẹe we à ní dúgu zɔro, ɛe ní zɔnnaro ai kɔn a gbāao.

²⁴ Kɛ Siria kí Azaili gà, ben à né Benadada vɛɛ à gbɛn.

²⁵ Kɛ Yoaza né Yehoasi zɔ kà kɔn Azaili né Benadada pìo, à ɛara à wɛte kɛ Azaili sì a de Yoazaano sia. Yehoasi zɔ blɛa gɛn aagɔme, ben à Isaraili wɛte pìnɔ sia.

14

Yudanɔ kí Amazia

¹ Isarailinɔ kí Yoaza né Yehoasi kɔblena wɛ plaadee guun Yoasi né Amazia kɛ Yudanɔ kina ũ.

² À wɛ̀ baaasɔɔrodee guun à kí blɛ̀, à vɛ̀ɛ kpatan Yerusalemu wɛ̀ baaakuri dosai. À da né Yerusalemu gbɛ̀mɛ̀, à tɔ́n Yoadini.

³ À yá kɛ̀ Dii yezi kɛ̀, mɔ̀de èe ká a dezi Dauda pɔ́ ũro. À a de Yoasi zékpaɛ̀ sɛ̀ súusu.

⁴ Èe taaɓɓaɓɓákii kɛ̀ wà bònɔ gbororo, wà kpé wèe saa oorɔ́mma wèe tuaetiti kpataa gwe.

⁵ Kɛ̀ à kpata kásáa pɛ̀ɛ à yáa, ben à a iba kɛ̀ aɔ́ a de dɛ̀nɔ dɛ̀de se.

⁶ Lán à kú Musa doka takadan ná, èe gbɛ̀deri pínɔ nénɔ dɛ̀dɛ̀ro. Takada pì guu Dii bè wàton dɛ̀nɔ dɛ̀de ní nénɔ durun yānzíro, bensɔ́ wàton nénɔ dɛ̀de ní dɛ̀nɔ durun yānzíro. Baade é ga a zīnda durun yānzime.

⁷ Amazia bé à zī blɛ̀ Ɛdɔmunɔa gɔ́nɔ bɔ́rɔ kuri zaa Guzurɛ Wisideen. Zī pì guun à Sela sì, ben à tɔ́ kpàne Yòkɔteli, tɔ́ pì kpé kúa ai kɔ́n a gbáao.

⁸ Beee gɛ̀ra Amazia gbɛ̀nɔ zī Isarailinɔ́ kí Yoaza né Yehoasi, Yehu dioa, à bène: Ñ mɔ́ wà dakɔ́re zīlan.

⁹ Isarailinɔ́ kí Yoasi wɛ̀ala à bè: Lɛ̀banɔ́ bùsu lèkara lèkpásá kɛ̀ Lɛ̀banɔ́ bùsu sida línɛ̀ à bè à a nénɔgbɛ̀ kpásá a néa, ben Lɛ̀banɔ́ bùsu nɔ́bɔ́ pásí mɔ́ à kiti pà lèkara pì.

¹⁰ Ñ zī blɛ̀ Ɛdɔmunɔa, ben n n zīnda sɛ̀ lezī. Ñ ze kɔ́n n tɔ́maakeɛ̀o ñ vɛ̀e tɛ̀ɛɛ. À kɛ̀ dia nɛ̀ɛ̀ ɔ́ kaa yā pásízi? Beee é sunne kɔ́n mónzio kɔ́n Yudanɔ́ se.

¹¹ Mɔ̀de Amazia yā pì kpà swákoto, ben Yehoasi mɔ́ lɛ̀ɛa. Aɔ́ dàkɔ́re zaa Beɛɛmesi Yudanɔ́ bùsun.

¹² Isarailinɔ́ zī blɛ̀ Yudanɔ́a, ben Yudanɔ́ bàa sì wà tà ní bɛ̀.

¹³ Beɛɛmesi gwen Yehoasi Amazia kùn à gáao Yerusalemu. À a bīi gbòro lán mita wàa doo bà zaa Ɛflaimu gānu lè ai gana Gooda gānulea.

¹⁴ À vura kɔ́n kondogio kɔ́n pɔ́ kɛ̀ kú Dii uanɔ́ kɔ́n pɔ́ kɛ̀ kú kíbe laasinno sɛ̀ píngi, ben à gbɛ̀kenɔ́ kùkù à tànyo Samaria zīzɔ́n ũ.

¹⁵ Yehoasi yā kpaa kɛ̀ à kènɔ kɔ́n a négɔgbɛ̀kɛ̀yānɔ́ kú Isarailinɔ́ kínanɔ́ gīayākenanɔ́ takadan. Lán à zī kà kɔ́n Yudanɔ́ kí Amaziao ná kú gwe dɔ́.

¹⁶ Kɛ̀ Yehoasi kà a dezinɔ́la, wà à mira kpàkɔ́zi kɔ́n Isarailinɔ́ kínanɔ́ pɔ́o Samaria, ben à né Yeroboamu vɛ̀ɛ à gbèn.

¹⁷ Yudanɔ́ kí Amazia kɛ̀ wɛ̀ gɛ̀ro Yehoasi gana gɛ̀ra.

¹⁸ Amazia yā kpaaanɔ́ kú Yudanɔ́ kínanɔ́ gīayākenanɔ́ takadan.

¹⁹ Wà lé kpàkɔ́sɔ́zi Yerusalemu, ben à bàa sì à tà Lakisi. Ben wà gbɛ̀nɔ gbàre wà pèezi wà à dè gwe.

²⁰ Ben wà à gɛ̀ sɛ̀ kɔ́n sɔ́o wà sùo Yerusalemu, wà à mira kpàkɔ́zi kɔ́n a dezinɔ́ pɔ́o Dauda wɛ̀tɛ̀.

²¹ Ben Yudanɔ́ Uzia kɛ̀ kà wɛ̀ gɛ̀ro awɛ̀edoo kà kí ũ à de Amazia gbèn.

²² Àmbe à Elata sì à kèkɛ̀ à kàɛ Yudanɔ́ne a de gana gɛ̀ra.

Isarailinɔ́ kí Yeroboamu plaadee

²³ Yudanɔ́ kí Yoasi né Amazia kíblena wɛ̀ gɛ̀rodee guun Isarailinɔ́ kí Yoasi né Yeroboamu kɛ̀ kí ũ Samaria, à vɛ̀ɛ kpatan wɛ̀ baplaa awɛ̀edo.

²⁴ À yā kɛ̀ Dii yezíroo kɛ̀, èe kpɛ̀ɛ li durun kɛ̀ Nebati né Yeroboamu Isarailinɔ́ dà à kenannero.

²⁵ Àmbe à èara à Isarailinɔ́ bùsu sínne zaa Lebo Amata ai gana Ísia Wisideezi, lán Dii Isarailinɔ́ Ludaa ò a zòbleri Amitai né Yunusa, Gatefa gbɛ̀ gāzī ná.

²⁶ Zaake Dii è Isarailinɔ e nawɛa kee maamaa, zɔnɔ kɔn wɛɛnɛnɔ nɔ pɔngi, bensɔ aɔ gbɛke vi à dɔnɛro.

²⁷ Dii e be è Isaraili tɔ dede anduna guuro, ben à nɔ mɔ si Yehoasi né Yeroboamu gāzi.

²⁸ Yeroboamu yā kpaaa kè à kɛnɔ kɔn zɔ kè à kànɔ kú Isarailinɔ kɔnanɔ gɔyākenanɔ takadan. Lán à ɛara à Damasiku kɔn Amatao si Isarailinɔnɛ nà kú gwe dɔ.

²⁹ Kè à kà a dezinɔla, wà à mira kpàkɔzi kɔn a dezi Isarailinɔ kɔnanɔ pɔo, ben à né Zakari vɛɛ à gbɛn.

15

Yudanɔ kɔ Uzia

¹ Isarailinɔ kɔ Yeroboamu kɔblena wɛ baaasɔro awɛɛplaaɔ guu Amazia né Uzia kè Yudanɔ kɔna ũ.

² À wɛ gɛro awɛɛdodee guun à kɔ blè, ben à vɛɛ kpatan Yerusalemu wɛ baplaa akuri awɛɛplaa. À da né Yerusalemu gbɛmɛ, à tɔn Yekolia.

³ À yā kè Dii yezi kè lán à de Amazia kè nà.

⁴ Mɔde ɛe taagbāgbākii kè wà bɔnɔ gbororo, wà kpé bɔnɛ ado. À né Yotamu bé à kɔbe ua kɔna, àmbɛ Yudanɔ dɔn'aeɔɔ ũ.

⁵ Dii tɔ à kusu kɔ, à kúo ai à gāa à gāo. Wà kpé bɔnɛ ado. À né Yotamu bé à kɔbe ua kɔna, àmbɛ Yudanɔ dɔn'aeɔɔ ũ.

⁶ Uzia yā kpaaanɔ kú Yudanɔ kɔnanɔ gɔyākenanɔ takadan kɔn yā kè à kɛnɔ pɔngi.

⁷ Kè à kà a dezinɔla, wà à vɛli kɔn a dezinɔ Dauda wɛɛ, ben à né Yotamu vɛɛ à gbɛn.

Isarailinɔ kɔ Zakari

⁸ Yudanɔ kɔ Uzia kɔblena wɛ baplaa plaasaidee guun Yeroboamu né Zakari kè Isarailinɔ kɔna ũ Samaria, à kɔ blè mɔ swɛɔɔ.

⁹ À yā kè Dii yeziroo kè lán à dezinɔ kè nà. ɛe kpɛɛ li durun kè Nebati né Yeroboamu Isarailinɔ dà à kɛnannɛro.

¹⁰ Ben Yabesi né Salumu lé kpàkɔsɔzi kɔn gbɛnɔ à à dɛ za a Ibleamu, ben à vɛɛ à gbɛn.

¹¹ Zakari yā kpaaanɔ kú Isarailinɔ kɔnanɔ gɔyākenanɔ takadan.

¹² Len yā kè Dii ɔ Yehune kè lɛ, à bè à boriinɔ bé wégɔ Isarailinɔ kɔ blee ai à gá pé à nasionɔa.

Isarailinɔ kɔ Salumu

¹³ Yabesi né Salumu kè kɔ ũ Yudanɔ kɔ Uzia kɔblena wɛ baplaa dosaidee guu, à kɔ blè Samaria mɔ dɔ.

¹⁴ Ben Gadi né Menahemu bɔ Tiza à gāa Samaria, ben à Yabesi né Salumu lè à dɛ gwe, ben à vɛɛ à gbɛn.

¹⁵ Salumu yā kpaaanɔ kɔn lé kè à kpàkɔsɔ kɔn gbɛnɔ Zakarizio kú Isarailinɔ kɔnanɔ gɔyākenanɔ takadan.

¹⁶ Gurɔ beeean Menahemu bɔ Tiza à gāa à lèe Tifisaa kɔn gbɛ kè aɔ kú à guunɔ kɔn guu kè ligazinɔ pɔngi, zaake aɔ gɔ zé wɛnɛzi. À nɔsindadeenɔ gbɛɛɛ pàrapara nɔ pɔngi dɔ.

Isarailinɔ kɔ Menahemu

¹⁷Yudano kí Uzia kíblena wè baplaa dosaidee guun Gadi né Menahemu kè Isarailino kí ũ, ben à kí blè Samaria wè kuri.

¹⁸À yā kè Dii yeziroo kè ai a wèndi lén. Èe kpεε li durun kè Nebati né Yeroboamu Isarailino dà à kenannero.

¹⁹ Kê Asiria kí Tigila Pilesa lée Isarailino bùsua, ben Menahemu à gbà kondogi tòn baaakuri awèsiigɔ, lɛ Tigila Pilesa e à ɔ daawa, à kpata kásáa e à pée yānzi.

²⁰ Menahemu tò Isarailino kondogi pì fīa bō, ben ɔdeeno kondogi ɔ kpà ní miamia mèn baplaa akurikuri Asiriano kína pò ũ. Ben Asiriano kína pì ɛara à tà, èe zɛ ní bùsun doro.

²¹ Menahemu yā kpaaanɔ kú Isarailinɔ kɛnanɔ gɛyākenanɔ takadan kɔn yā kè à kènɔ píngi.

²² Kè à kà a dezinola, ben à nẹ̀ Pekaya vẹẹ à gbèn.

Isarailinᓃ kí Pekaya

²³Yudano kí Uzia kíblena wè baplaa akuridee guun Menahemu né Pekaya kè Isarailino kí ũ, à kí blè Samaria wè plaa.

²⁴À yā kè Dii yeziroo kè, èe kpɛɛ li durun kè Nɛbati né Yeroboamu Isarailino dà à kɛnannɛro.

²⁵ A zikari gbēnsi Remalia né Peka lé kpàkòszi kǝn gbēno. Ben à Giliada būsudeeno sè gǝn baplaa akuri à siŋyo kina pizi à zeki gbāan Samaria, à à dè kǝn Agobuo kǝn Arieo, ben à vɛɛ à gbèn.

²⁶ Pekaya yā kpaaanɔ kú Isarailinɔ kɛnanɔ gɛayākenanɔ takadan kɔn yā kè à kènɔ píngi.

Isarailinᵒ kί Pεka

²⁷ Yudanɔ kɛ Uzia kɛblena wɛ̃ baplaa akuri awεεplaadee guun Remalia nɛ Pɛka kɛ Isarailinɔ kɛ ũ, à kɛ blɛ Samaria wɛ̃ baro.

28 À yā kè Dii yeziroo kè, èe kpɛɛ li durun kè Nɛbati né Yeroboamu Isarailino dà à kɛnannɛro.

²⁹ Peka gurɔɔn Asiria kí Tigila Pilesa mò à Iyona sì kɔn Abeli Betemakao kɔn Yandao kɔn Kedasio kɔn Azoo. À Nafatali boriɔn guu sì dɔ, Giliada kɔn Galilio píngí, ben à guu pí deenɔ kùkù à tànyo Asiria.

³⁰ Ela né Osea lé kpàkõsõ kǝn gbẽnɔ Pɛkazi, ben à à dè à vɛɛ à gbèn Uzia né Yotamu kíblena wè barodee guu.

³¹ Peka yā kpaaanɔ kú Isarailinɔ kɛnanɔ gĩayākenanɔ takadan kɔn yā kè à kènɔ píngi.

Yudanó kǐ Yotamu

³² Isarailinɔ́ kí Remalia né Peka kíblena wě plaadee guun Uzia né Yotamu kě Yudanɔ́ kí ũ.

³³ À wè baaasɔrodee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu wè gëro awεεdo. À da tón Yεrusa, Zadoki néme.

³⁴À yã kè Dii yezi kè lán à de Uzia kè nà.

³⁵ Mòde èe tãagbãgbãkii kè wà bònò gbororo, wà kpé wèe saa oórúma wèe tuaetiti kpataa gwe. Àmbe à Dii ua gánu kè kú musu kpaa kèkè.

³⁶ Yotamu yā kpaaanɔ kú Yudanɔ kɛnanɔ gĩayākenanɔ takadan kɔn yā kè à kènɔ pínɡi.

³⁷ Guro beeean Dii tò Siria kí Rezĩ kōn Remalia né Pekao nà lēna Yudanōaa.

³⁸ Kɛ Yotamu kà a dezinɔla, wà à mira kpàkɔziɲyo Dauda wéte, ben à né Aaza vɛɛ à gbɛn.

16

Yudano kí Aaza

¹ Rɛmalia né Peka kíblena wɛ gɛro awɛɛplaadee guun Yotamu né Aaza kɛ Yudano kí ũ.

² À wɛ barodee guun à kí blè, ben à vɛɛ kpatan Yerusalemu wɛ gɛro awɛɛdo. Èe yà kɛ Dii a Luda yezì kɛ lán a dezi Dauda bàro.

³ À zɛ kɔn Isarailino kɔnno yàkenao ai sé à sa'opo kɛ wɛ ká tén à té kù o kɔn a nɛgɔgbɛo. À yà zaa kɛ lán borii kɛ Dii pɛrɛma Isarailino nɛno è kɛ nà yà.

⁴ À saa ò à tuaetiti kpàta táagbàgbákii kɛ wà bɔnɔa kɔn sìsì musuno kɔn lí bíta píngi gbáruo.

⁵ Beee gɛra Siria kí Rezì kɔn Isarailino kí Rɛmalia né Pekao mò zì ká Yerusalemu. Gwen aɔ ligan Aazazi, mɔde aɔɛ fɔ wà zì blɛaro.

⁶ Gurɔ beeean Rezì pɛ Yudano à n bɔɛ Elata à èara à gwee sìrɛma, ben Edomuno mò wà vɛɛ gwe ai kɔn a gbàao.

⁷ Ben Aaza gbɛno zì Asiria kí Tigila Pilesaa à bè: N zɔblerin ma ũ, n nɛn ma ũ. N mɔ n ma bɔ Sirino kɔna kɔn Isarailino kɔna kɛ aɔ fɛemaziino ɔzì.

⁸ Aaza kondogi kɔn vura kɛ kú Dii ua kɔn a bɛ laasi guuo sɛɛ à Asiriano kɔna gbà à kpàsàne.

⁹ Ben Asiriano kɔna à yà mà, à gàa à lɛɛ Damasikua à sì. À Rezì dè, ben à tà kɔn Damasikudeeno ai Kiri.

¹⁰ Kí Aaza gàa à dà Asiria kí Tigila Pilesale zaa Damasiku. À sa'okii è gwe, ben à à taka gà takada guu à kpàsà sa'ori Uriane kɔn à kɛna takao píngi.

¹¹ Sa'ori Uria sa'okii pì kɛ lán kí Aaza kpàsàne nà déede, à à mì dè kí pì ton su kɔn Damasikuo.

¹² Kɛ à sù, à sa'okii pì è, ben à sɔzi.

¹³ À sa'opo kɛ wɛ ká tén à té kù òa à wísiti kàn à í tɔa à kennakɔ sa'o'aru kua.

¹⁴ Dii gbàgbákii kɛ wà pì kɔn mɔgotɛo kú sa'oki dufu pì kɔn Dii kpɛo dagura, ben Aaza sɛ à diɛ sa'oki dufu pì ɔplazi.

¹⁵ Ben à yà diɛ sa'ori Uriane à bè: Nɛgae sa'o kongo pɔ kɛ wɛ ká tén à té kù o sa'oki bíta pia kɔn uusie pɔwɛetitio kɔn kɔna sa'opo kɛ wɛ ká tén à té kùo kɔn à pɔwɛetiti gbao kɔn gbɛno sa'opo kɛ wɛ ká tén à té kùo kɔn n pɔwɛetiti gbao kɔn n sa'o'io. Nɛgae sa'opo kɛ wɛ ká tén à té kù aru kua kɔn kennakɔ sa'o'aru. Sa'okii kɛ wà pì kɔn mɔgotɛo sɔ, éégɔ de ma màsokekii ũ.

¹⁶ Ben sa'ori Uria kɛ lán kí Aaza òne nà.

¹⁷ Kí Aaza mò lɛɛtegeeno gogo tadibɔnɔa à n taano gò à diɛ. À íkakii gò mɔgotɛ zùswaree kɛ aɔ kú à gĩzɔna à diɛ gbɛ kíia.

¹⁸ À kɔna tinti kɛ wà bɔ Dii ua kɔn à gánu kɛ kú gweeo gbòro mìsiena Asiriano kɔnane yánzi.

¹⁹ Aaza yà kpaaano kú Yudano kɔnno gĩayàkenano takadan kɔn yà kɛ à kɛno píngi.

²⁰ Aaza kà a dezinɔla, ben wà à mira kpàkɔziɲyo Dauda wéte, ben à né Ezekaya vɛɛ à gbɛn.

17

Osea, Isarailinɔ kí zaadee

¹ Yudanɔ kí Aaza kíblena wè kúri awɛɛplaadee guun Ela né Osea kè Isarailinɔ kí ú Samaria, à kí blè wè kèndo.

² À yā kè Dii yeziroo kè, mɔde èe kɛ lán Isarailinɔ kína kè aɔ dònɛ aɛnɔɔ kè nàro.

³ Asiria kí Samanɛsa mò à lèɛa, ben Osea kè à zòbleri ú, èe tángba kpaaa.

⁴ Osea gbɛnɔ zì Igipiti kí Soa, ben èe tángba kè è kpá Samanɛsaa wè kɔn wèo kpáa dɔro. Kè Samanɛsa è Osea bò a kpɛɛ, ben à à kú à à dà kpésiaan.

⁵ Ben Samanɛsa lèɛ Isarailinɔ bùsua píngi. À gbɛnɔ mò wà Samaria kagura kè ai wè aagɔ.

⁶ Osea kíblena wè kèndodee guun Samanɛsa Samaria sì à tà kɔn Isarailinɔ a bùsun, à n káɛɛ Ala kɔn Gozá kè kú Abo baao kɔn Midia bùsu wétɛnɔ guuo.

Isarailinɔ gɔna zìzɔnɔ u n durun yanzi

⁷ Yā pì kè lɛ, kè Isarailinɔ durun kè Dii n Ludanɛ kè à n bó Igipiti kí Fero ɔzì yānzi. Aɔ dɔnzi kè tãanɔnɛ

⁸ aɔ borii kè Dii pèrmánnɛnɔ zékpaɛ sè aɔ zè kɔn yā kè Isarailinɔ kɔnanɔɔ dànnɛnɔɔ.

⁹ Aɔ yā dɔrɔsai diɛ Dii n Luda yā gbɛn aɔ tãagbãgbãkiinɔ bò n zĩndanɛ n wétɛnɔ guu píngi zaa gudãkpakiaa gana ai wétɛ biideea.

¹⁰ Aɔ gbɛnɔ kɔn lɔnɔ pèpɛɛ sɔsɔ lezĩnɔa píngi kɔn lí bíta píngi gbáruo.

¹¹ Aɔ tuaetiti kpàta tãagbãgbãkii kè aɔ bò pɔnɔa píngi lán borii kè Dii pèrmánnɛnɔ kè nà. Yā zaaa kè aɔ kè pɔnɔ bé à Dii pɔɔ fɛnɛ.

¹² Aɔ dɔ tãanɔzi, baa kè Dii bènnɛ aɔton kero.

¹³ Dii Isarailinɔ kɔn Yudanɔ swā gā a annabinɔ kɔn wéɛgupu'erinɔ gāzì n píngi à bè, aɔ kpɛɛ lí n yā zaaanɔnɛ, aɔgɔ Dii yádienanɔ kɔn à yádannɛnao kúna, lán à kú doka takada kè à diɛ n dezinɔnɛ guu nà, ben à ɛara à ò a zòbleri annabinɔ gāzì.

¹⁴ Baa kɔn beeeo Isarailinɔ gí mazi, aɔ swā gbāa lán n dezi kè aɔɔɛ Dii n Luda náanɛ keroonɔ pɔ bàmɛ.

¹⁵ Aɔ gí à ɔɔɔkii gwazi, aɔ à bà kuuna kɔn n dezinɔ yā gbòro, aɔɔɛ lé kè à nàanɛ yā daro. Aɔ tɛ pɔ pãpãanɔzi, ben aɔpɔnɔ kè pã. Aɔ borii kè aɔ liganzɔnɔ zékpaɛ sè, borii kè Dii bè aɔton n dà séroo pɔnɔ.

¹⁶ Aɔ pã kpà Dii n Luda yádienanɔzi, aɔ mò kàsa mèn plaa lán zùswareenɔ bà n tãanɔ ú, aɔ Asera lí pèɛ, aɔ ɔɔɔnɛnɔ gbãgbã, aɔ dɔ Baalizi.

¹⁷ Aɔ sa'opo kè wè ká tén à té kú ò kɔn n nɛnɔ, gɔgbɛnɔ kɔn nɔgbɛnɔ, aɔ mào kè aɔ ɛzɛ kè, aɔ n zĩnda kpà yā kè Dii yezirooa, aɔ à pɔɔ fɛnɛ.

¹⁸ Ben Dii pɔ fɛnzi maamaa à pèrmã. Yudanɔ bé wà gɔ n̄tɛɛ.

¹⁹ Baa se Yudanɔ e Dii n Luda yádienanɔ maro, aɔ Isarailinɔ zékpaɛ sè.

²⁰ Ben Dii gí Isaraili borii pɔnɔzi n píngi. À wéɛ tãmãa à n ná gbɛ kè aɔɔɛ gbãaa mɔɔnnɛnɔnɛ n ɔzì ai à gãa péomãa.

²¹ Kè Dii Isarailinɔ kè Dauda boriinɔa, ben aɔ Nɛbati né Yeroboamu diɛ n kína ú. Yeroboamu bé à Isarailinɔ swā gbãgbã Diinɛ, à tò aɔ durun bíta kè.

²² Isarailinɔ kpé wéɛ durun kè Yeroboamu kènɔ kɛɛ, aɔɔɛ kpɛɛ linero,

²³ ben Dii pèrmã lán à ò a zòbleri annabinɔ gāzì nà. Asirianɔ Isarailinɔ sèɛ n bùsun aɔ tãnyo zìzɔnɔ ú, ben aɔ kú gwe ai kɔn a gbãao.

Samariadeenɔ yā

²⁴ Asirianɔ kína tò gbɛnɔ bɛ Babilɔnu kɔn Kutao kɔn Avao kɔn Amatao kɔn Sefavaimuo, ben à n káekae Samaria wétɛnɔ guu Isarailinɔ gbɛn. Len aɔ Samaria bɔsu kɛ n pɔ ũ le, aɔ vɛɛvɛɛ à wétɛnɔ guu.

²⁵ Kɛ aɔ kà gwe káaku, aɔɔe donzi kɛ Diinero, ben à músunɔ gbàɛmɔma, aɔɔe n gbɛkenɔ dɛdɛɛ.

²⁶ Ben wà gàa wà ò Asirianɔ kínane wà bè: Gbɛ kɛ n n sɛ n n káekae Samaria wétɛnɔ guunɔ, aɔ bɔsu pì taaɛkɛna dɔro, ben à músunɔ gbàɛmɔma, aɔɔe n dɛdɛɛ.

²⁷ Ben Asirianɔ kína bè: Wà Samaria sa'ori kɛ wa suɔyonɔ doke gbare, à tá gwe à bɔsu pì taaɛkɛna dadaɔne.

²⁸ Ben Samaria sa'orinɔ doke ɛara à tà gwe à vɛɛ Beteli. À dàda gbɛnɔne dian aɔɛ kɛ nà wà donzi kɛ Diine.

²⁹ Gurɔ beeeaa gbɛ kɛ aɔ mò wà vɛɛ wɛtɛ pinɔ guunɔ, bori píngi kɔn a tãao, ben aɔ n tãa pinɔ taka kɛ aɔ pɛɛpɛɛ tãagbãgbákii kɛ Isarailinɔ bɔnɔ kpɛnɔn.

³⁰ Babilɔnudeenɔ Sukobenɔti tãa kɛ, Kutadeenɔ Negali tãa kɛ, Amatadeenɔ Asima tãa kɛ,

³¹ Avadeenɔ Nibazi kɔn Tatakio tãa kɛ, Sefavaimudeenɔ sa'opɔ kɛ wɛ ká tén à tɛ kú ò kɔn n nɛnɔ n tãa Adaramɛlekia kɔn Anamɛlekio.

³² Ben aɔ ɛara wà donzi kɛ Diine dɔ. Gbɛnɔ diena tãagbãgbákii pinɔ sa'orinɔ ũ tɛ vɔnnɛro, ben aɔɛgɔ saa oonɛ tãagbãgbákii pinɔ kpɛnɔ guu.

³³ Aɔ donzi kɛ Diine, ben aɔɔe n tãanɔ gbãgbãa lán bɔsu kɛ aɔ bɔn fɛɛakaarayã dɛ nà.

³⁴ Len aɔ n fɛɛakaarayã kúna le ai kɔn a gbãao. Aɔɔe vɔa kɛ Diinero, zaake aɔɛ à ɔɔkii gwaro, aɔɛgɔ à yádannɛna kúnaro ke à doka ke yã kɛ à diɛ Yakubu kɛ à ɛara à tɔ kpànɛ Isaraili boriinɔnɛnɔ.

³⁵ Kɛ Dii bè à bà égɔ kú kɔn Isaraili pinɔ yã, à bè aɔton dɔ tãanɔziro aɔton kúɛnnɛro, aɔton n gbãgbãro aɔton saa omɔmaro,

³⁶ séde amɔa kɛ à n bɛ Igipiti kɔn a gbãa bítao kɔn a gàsã gbãaa. Ambe aɔgɔ donzi kɛɛare, aɔgɔ kuɛɛare, aɔgɔ saa ooawa.

³⁷ À bè aɔgɔ a ɔɔkii gwaa, aɔgɔ a yádannɛnanɔ kúna kɔn a dokayãnɔ kɔn yádiena kɛ à kɛnnɛ takada guunɔ ai gurɔ píngi. Aɔton donzi kɛ tãanɔnɛro.

³⁸ Aɔton tó a bà kuunaɔyo yã sánɔguro. Aɔton tãanɔ sísiro.

³⁹ Aɔgae donzi kɛ amɔa Dii n Ludane ado. Ámbe é n bɔ n ibɛenɔ ɔzɔ n píngi.

⁴⁰ Baa kɔn beeeo aɔ gi mazi, ben aɔ zɛ kɔn n fɛɛakaarayã.

⁴¹ Borii pinɔ donzi kɛ Diine, mɔde aɔ kpé wɛɛ n tãanɔ gbãgbãame dɔ, ben aɔ nɛnɔ kɔn n dionɔ e kɛ lán n dezino kɛ nà ai kɔn a gbãao.

18

Yudanɔ kí Ezekaya yā

¹ Isarailinɔ kí Ela né Osea kíblena wɛ aagɔdee guun Aaza né Ezekaya kɛ Yudanɔ kí ũ.

² À wɛ baaasɔrodee guun à kí blɛ, à vɛɛ kpatan Yerusalemu wɛ baaakuri dosai. À da tɔn Abia, Zakari nɛmɛ.

³ À yã kɛ Dii yezi kɛ lán à dezi Dauda kɛ nà píngi.

⁴ À tãagbãgbákii kɛ wà bɔnɔ gbòro à tãa gbɛnɔ wìwì à Asera lípɛenɔ zɔzɔ. À mɔgotɛ mlɛ kɛ Musa pì gbɛgbɛ à ɛ'ekɔre, zaake ai gurɔ beeeaa Isarailinɔ kpé wɛɛ tuaetiti kpataaa. Mlɛ pin wà tɔ kpànɛ Neusutã.

⁵ Ezekaya Dii Isarailinŋ Luda náane kè. Yudanŋ kína kee e sí lékōzioro, gbē kè aṣ kí blè à āano kesō gbē kè aṣ kí blè à kpēno.

⁶ À nà Diizi, èe kpē linero. À yā kè Dii dà Musanenŋ kūna.

⁷ Dii kúo, ben yā kè à kēno saa kù píngi. À bō Asirianŋ kína yā kpē, èe zò blene dōro.

⁸ À zì blè Filisitininŋa ai Gaza kōn guu kè ligazinŋ sēna zaa gudākpakiia ai wéte bīideea.

⁹ Kí Ezekaya kíblena wē aagōdee guu, Isarailinŋ kí Ela né Osea kíblena wē swēplaadee guun Asiria kí Samanēsa mò wà Samaria kagura kè. Aṣo kaena gwe

¹⁰ ai wē aagō, aṣ wéte pì si Ezekaya kíblena wē swēdodee guu. Isarailinŋ kí Osea kíblena wē kēndodeen gwe.

¹¹ Asirianŋ kína Isarailinŋ sēe à tānyo a būsun à n káekae Ala kōn Gozā kè kú Abo baa kōn Midia būsū wētenŋ guuo.

¹² Yā pì kè lē kè aṣoe Dii n Luda yā maro yānzime. Aṣo à bà kuunañyo yāno kūnaro, aṣoe yā kè Dii zòbleri Musa diē ma wà zīi kēaro.

Asirianŋ kína vīadadana Yerusalemudeenŋzi

¹³ Kí Ezekaya kíblena wē gēro dosaidee guun Asiria kí Senakeribi mò à lēe Yuda wéte bīideenŋa à sī píngi.

¹⁴ Ben Yudanŋ kí Ezekaya gbēno zì Asirianŋ kínaa zaa Lakisi à bè: Ma taari kè. N gumala, méḡ fia bonne lán né líme nà. Ben Asirianŋ kína kondogì lī Ezekayanē tōn kuri kōn vurao tōn do.

¹⁵ Ben Ezekaya kondogì kè à è Dii ua kōn a bē laasi guuo kpàa píngi.

¹⁶ Gurŋ beeeà à vura gò Dii kpé gbàno kōn pò kè à kùe gbà pìno lípēnoao à kpà Asirianŋ kínaa.

¹⁷ Ben Asirianŋ kína a kpàasi kōn a ìbanŋ gbēnsio kōn a zìkpē gbēnsio zì, aṣ bō Lakisi aṣ mò Yerusalemu kí Ezekaya kiia kōn zìkpēno paripari. Kè aṣ kà Yerusalemu, aṣ mò wà zē musu kpa íkaekii sae òsiwēla zén.

¹⁸ Aṣ kína sìsi, ben kíbēgwari Ilíkia né Eliakimu kōn à takadakēri Sebēnao kōn à yāzibaarukēri Asafa né Yoao bō wà gāa n kiia.

¹⁹ Ben zìkpēno gbēnsi pì bēnne: À gá o Ezekayanē, Asirianŋ kína ìsi bé èe à laa à bè: Bón à kēse pēea lēe?

²⁰ À bè á zìkana gbá dō bensō á gbāa, mōde yā pā korime. Dén èe náane kēe, ben à bō ma yā kpēe?

²¹ À Igpiti kína kè èe à náane kēe pì gwa. À dē lán kapa gò ena bàme. Gbē kè gbāa èa, è à lí a wame.

²² Tó a bēme Dii a Ludan á náanekena, à dē à tāagbāgbākiinŋ kōn à sa'okiinŋ Ezekaya gbōro fá! Ben à bè Yerusalemudeenŋ kōn Yudanŋne n píngi aṣ mó wà dōnzi kē sa'okii kēa Yerusalemu.

²³ À ḡḡḡ à dōkōzi kōn ma dii Asirianŋ kínao, mé à gba sō bōro plaa, tó á gbēno vī kè aṣ diríma dé!

²⁴ Zaake èe Igpiti sōgoronŋ kōn sōdeenŋ náane kēe, dian eé fō à kpá baa ma dii zìkari gbēnsi kè kēsānzinŋ dokene?

²⁵ Èe daa ma dii mò lēe gura kēa à kaate Dii lé saen yó? Dii bé à bēne à lēe būsū kè pia à kaate.

26 Ben Eliakimu kɔn Sebenao kɔn Yoao bè zɔkpɛɛnɔ gbɛnsi pɛnɛ: Ñ yā o wamɔwa n zɔblierinɔnɛ kɔn Siria yāo, zaake weè beee ma. Ñton yā owe kɔn Eberu yāoro, le gbɛ kè aɔ kú bii musunɔ tɔn maro yānzɪ.

27 Ben gbɛnsi pɪ wɛnla à bè: Ma dii e ma zɪ mà yā pɪ òare kɔn a diio atɛero, kɔn gbɛ kè aɔ wɛna bii musunɔmɛ se, zaake aɛé n zɪnda bɔtɔ ble, aɛé n zɪnda osoro mi lán a bà.

28 Ben gbɛnsi pɪ fɛɛ à pùtá kɔn Eberu yāo à bè: À Asiriano kína isi yā ma!

29 Kína pɪ bè, àton tó Ezekaya a kekero, zaake eé fɔ à a bɔ a ɔziro.

30 Ezekaya bè Dii é a bɔ eé a wɛtɛ kè kpá Asiriano kínaaro. Àton Ezekaya yā ma à Dii náanɛ kɛ yā beee musuro.

31 Àton Ezekaya yā maro. Asiriano kína bè, à a yā ma à su a kpa, a baade é a zɪnda geepi be kɔn a zɪnda káká bɛo ble, eé a zɪnda orozá í mi

32 ai ágɔ mɔ a sɛé à táao búsu kè de lán a pɔ bà guu. Pɔwɛɛ kɔn geepiwɛ nnaao dimmɛ, buredi kɔn geepi búo kɔn kú líno kɔn zɔ'io dimmɛ. À zɛ kɔn wɛndio. Àton zɛ kɔn gaaoro. Ezekaya bè Dii é a bɔ, mɔde àton weziro, àton tó à a kekero.

33 Boriino taa ke fɔ à gɪ Asiriano kɪnanɛ kɔn n búsuo le àton sírmamaro?

34 Amata kɔn Apadao táano kú máme? Sefavaimu ke Ena ke Iva táano kú máme? Samaria táano fɔ wá gɪnɛ kɔn n wétɛo?

35 Búsu pɪnɔ kpारे táa bé à fɔ à gɪnɛ kɔn a búsuo? Wàton be Dii é fɔ à gɪnɛ kɔn Yerusalemuo?

36 Gbɛnɔ yɪtɛna kítikiti, aɔɔe yā siàlaro, zaake aɔ kína bènnɛ aɔton yā siàlaro.

37 Ben kibɛgwari Ilikia né Eliakimu kɔn à takadakɛri Sebenao kɔn Asafa né Yoa à yāzibaarukɛrio n pókásáano kèkè aɔ èara wá sù Ezekayaa aɔ zɔkpɛɛnɔ gbɛnsi yā pɪ gbànɛ.

19

Ezekaya wékeɛna Diia

1 Kè kɪ Ezekaya yā pɪ mà, à a uta gà à kè, ben à uta kásáa dàala à gàao Dii ua.

2 À a bɛgwari Eliakimu kɔn a takadakɛri Sebenao kɔn sa'orikino zɪ annabi Isaya, Amɔzu néa kɔn pɔsia utanɔ dadana.

3 Aɔ bènnɛ: Ezekaya bè yā gɪ gbàa, wá kpákɛwazi wá wí dàdawa. Wa gɔ lán nɔgbɛ kè à né ká bona à gbàaa ví à iroo bà.

4 Asiriano kína a zɔkpɛ gbɛnsi zɪ, à mɔ à Luda Wɛndide lalandi kè. Dii n Luda yā pɪ mà, eé kpákɛzi yā pɪ ona yānzin yɔ, wá dɔro. Ñ adua ke wamɔwa gbɛ kpàaa kè wa gɔnɔnɛ.

5 Kè kɪ Ezekaya zɪri pɪnɔ gàa wá Isaya lè le,

6 à bènnɛ: À gá o a diine, Dii bè àton tó vía à kú Asiriano kína ibano dɔkenaa yā kè à mà pɪ yānzɪro.

7 À ma! Tó Asiriano kína baaru ke mà, Dii é tó laasuu gɛn à tá a búsun, Dii é tó wá à de kɔn fɛɛdaao gwe.

8 Kè zɔkpɛ gbɛnsi mà Asiriano kína fɛɛ Lakisi, ben à èara à gàa à à lè, èe zɪ kaa kɔn Libinadeenɔ.

9 Kè Asiriano kína mà Etiopia kɪ Tiraka e mɔ zɪ káao, ben à èara à zɪrino gbàre Ezekayaa kɔn takadao à bè:

10 À o Yudano kɪ Ezekayanɛ, taa kè èe à náanɛ kɛɛ gbasa à bè é Yerusalemu name ma ɔziro, àton tó taa pɪ a kekero.

¹¹ Èe ma lán AsirianƆ kɛnanƆ kɛ bɛsunɔnɛ nà à ní dúgu zɔ̀ pínɡiroo? Àmbe eé bɔ̀ ado saa?

¹² Borii kɛ ma dezinƆ ní káate Gozā kɔ́n Aranao kɔ́n Rezeɛfio kɔ́n Eɛɛni kɛ kú TelasaonƆ, aɔ́ tãanƆ ní bɔ̀ɔ?

¹³ Amata kína kú máa? Apada kína kú máa? Sefavaimu ke Ena ke Iva kɛnanƆ kú máa?

¹⁴ Eɛkaya AsirianƆ takada si zĩri pínɔa. Kɛ à à kyó kɛ, ben à gàa Dii ua à pòro à aɛ

¹⁵ à wɛɛ kɛa à bè: Dii IsarailinƆ Luda, ní kú kerubunƆ dagura, mbe bɛsu kɛ kú anduna guu pínɡi Luda ũ. Mbe n musu kɛ kɔ́n tɔ̀tɛo.

¹⁶ Ñ swā kpá ñ yā ma, Dii. Ñ wɛɛ sé ñ guu gwa, Dii. Ñ dɔkɛna kɔ́n n Luda Wɛndideo lékpāsá kɛ Senakeribi kɛ ma fá!

¹⁷ Yapurame Dii, AsirianƆ kɛnanƆ borii pínɔ káate ní pínɡi, aɔ́ bɛsunƆ gɔ̀ bezi ũ.

¹⁸ Aɔ́ ní tãanƆ kà tén aɔ́ ní kpáta, zaake pɔ́ pínɔ kú pɔ́ke léziro, pɔ́ kɛ gbɛntee kɛ kɔ́n lío kɔ́n gbɛnɔmɛ.

¹⁹ Dii wa Luda, ñ wa bɔ̀ à ɔ̀zi, le bɛsu kɛ kú anduna guu pínɡi gɔ́ dɔ́ kɛ n Dii, mbe Luda ũ ndo.

Senakeribi gana

²⁰ Ben Amɔzu né Isaya lékpāsá kɛ Eɛkayane à bè: Dii IsarailinƆ Luda bè a adua kɛ ní kɛ Asiria kí Senakeribi yā musu mà,

²¹ ben à lé kɛnɛ à bè:

Zayɔ́n nɔkpɛɛ lézi e kya kaangu,

èe n lalandi kɛɛ n kpɛɛ.

Yerusalemu nɔgbɛ e ère kɛɛ,

èe a mì dadaa a gǎn.

²² Dén n dɔkeo ní sɔ́sɔ́?

Dén n pataa n n mì dàne íaa?

IsarailinƆ Luda kɛ kú adonan n beee kɛnɛ.

²³ Ñ dà n zĩrinɔnɛ, ben aɔ́ Dii sɔ́sɔ́,

n bè n didi kpíiinƆ musu

kɔ́n n sɔ́goronƆ paripari

ai LebanƆ bɛsu kpíi mìsɔ́ntɛa.

N sida lí gbàanƆ zɔ́zɔ́,

n pini lí bítanƆ nè,

n ka à léa musu ai à líkpe sisinan.

²⁴ N lɔ́gɔ́ yɔ́ bori pándenƆ bɛsun,

n à í mì,

n kɛse pɛpɛɛ Igipiti swaanƆ ai ní í bàba.

²⁵ Kɛ mámbe má diɛ le za a zi,

nɛɛ maroo?

Ma zɛo à gí kɛ, ben má tò à kɛ.

Má tò n ní wɛtɛ bĩideenƆ gbòro bítimm,

à gbènƆ gɔ́ kaɛna.

²⁶ WɛtɛpideenƆ gbāaa kɛsā,

aɔ́ gɔ́ sũmm, wí ní kú,

aɔ́ de lán sɛ bà, lán sɛla bɔ̀rɔ̀ bà,

lán sɛ kɛ bɔ̀e kpé musu à gàga gɔ́ɔ̀ bà.

²⁷ Má n kúkii dɔ́,

má n gana kōn n sunao dō,
má n fεεnamazii dō.

²⁸ Zaake n fεεmazi,
n wéekaka kè ní yā gè ma swān,
mé bà kánne n yīn,
mé aizi kánne n lén,
mé tó n ɛara n tá kōn zé kè n mɔɔo.

²⁹ Ezekaya, yā kèkii égō denne sèeda ũ:

É pó zā ble wēnzi,
zii dō é ble gwe.
Zii kaa sa é pó tō é pó kεke,
é geepi lí pépε é à bεε ble.

³⁰ Yuda kpaaa kè aō gōnɔ
é kāsāa péε tɔtε gbasa aō né kpá musu.

³¹ Zaake gbε kpaaanɔ é bɔ Yerusalemume,
gbε kè aō gō pìnɔ é ɔ tá zaa Zayɔn kpiiia.
Dii Žikpεde aīa bé eé beee kε.

³² Beee yānzin ma yā kè ɔ Asirianɔ kína musuzi:

Eé gē wéte kēnlo,
eé kà zunlo,
eé a sengbango dɔnɛro,
eé ligazi à gbà lezī daziro.

³³ Eé ɛara à tá kōn zé kè à mɔɔo,
eé gē wéte kēnlo.

Mamɔma Dii māmbe má ɔ.

³⁴ Mé gí kōn wéte kèome,
mé à mī sí ma zīnda yānzi
kōn ma zòbleri Dauda yāo dō.

³⁵ Gwāavī beeean Dii Malaika bō à gāa Asirianɔ bùran à gbēnɔ dèdε bɔɔ
bakēndo aɔɔɔɔ. Kè aō fεε kongo, ben aō gēnɔ è kaena gu sānda pīngia.

³⁶ Ben Asiria kī Senakeribi fεε a bùra pìn à ɛara à tà Nineva à gō gwe.

³⁷ Žīkea kè à kuena a tāa Nisiroku kpén, ben à nénɔ Adarameleki kōn Sarezao
à dè kōn fεεdaao. Aō bàa sì wà tà Ararata bùsun, ben à né Esaradō vèε à gbèn.

20

Ezekaya gyákεna

¹ Gurɔ beee Ezekaya gyāa kè à kà gana, ben annabi Isaya, Amɔzu né gāa à
à lè à bène: Dii bè n lè diε n gbēnɔne, zaake néε mɔɔ game, né fεε dɔɔɔ.

² Ben Ezekaya aε dō gūa à wéε kè Diia

³ à bè: Dii, n yā nna! Zaake ma dɔnzi kōn yāpuraao, bensō ma yā kè ní yezi
kè kōn nòsɔ do, n tó à dɔngu. Ben à wēnda ɔɔ dō.

⁴ Lε Isaya gō gá bɔ ua, ben Dii yā sūa à bè:

⁵ N gā n ɔ ma gbēnɔ dɔn'aεde Ezekayane, kè mamɔma Dii à dezi Dauda Luda,
ma bè ma à aduakεna mà, ma à wéε'i è. Mé à kēkōa, à gurɔ aagōdee zī eé gá
ma kpén.

⁶ Ma à gurɔ kàaranε wè gēro. Mé à sí Asirianɔ kīnaa kōn wéte kèo. Mé gí kōn
wéte kèo ma zīnda yānzi kōn ma zòbleri Dauda yāo.

⁷ Isaya bè wà kākā bεε lɔ. Kè wà lɔ, wà dɔkɔ à bōgīa, ben à kēkōa.

⁸ Ben Ezekaya Isaya là à bè: Zaaƙe Dii bè é ma kēkōa mé gá a kpén à guro aagōdee zī, bō bé eégō de à sēda ūu?

⁹ Ben Isaya wēàla à bè: Sēda kē Dii é kenne lé kē à gbēnne yā musun yē. Ōra kē ɔfāntē e suuo Aaza didikiina, n yezi à gá ai à gbápeki mēn kurian yó, kē à ɛara à su kpēe kpa mēn kuriame?

¹⁰ Ben Ezekaya wēàla à bè: Ōra pitana gbápeki mēn kuria zī'ūro. À tó à ɛara à sokpa kpēe kpa gbápeki mēn kuria.

¹¹ Kē annabi Isaya Dii wēe kē, ben ōra kē ɔfāntē e suuo ɛara à sòkpa gbápeki mēn kuri kē à pita yāana.

Babilonu bùsu zīrin mōna Yerusalemu

¹² Guro beea Baladā né Merodaki Baladā, Babilonu kina takada kpāsā Ezekayane kōn gbao, kē à à gyākēna baaru mà yānzi.

¹³ Ezekaya gbáakee kpà zīri pīnzi à gāānyo a laasin, à a kondogi pōno ɔɔaīne kōn vura pōno kōn pō gū nnannaano kōn nōsi maaao. À gāānyo a gōkeɔkaekiin dō à a auzikino ɔɔaīne māmamm. Pōkee kú à be ke à būsun kē à gī ɔɔaīnezīro.

¹⁴ Ben annabi Isaya gāa à à lē à à là à bè: Yā kpareen gbē pīnzo ònnē? Zaa mákpan aō bōn wà mò n kiiaa? Ben Ezekaya wēàla à bè: Aō bokii zā, Babilonun aō bōn.

¹⁵ Ben Isaya à là à bè: Bón aō è n beē? À wēàla à bè: Aō ma be pō píngi è. Ma auziki kee kuu kē ma gī ɔɔaīnezīro.

¹⁶ Ben Isaya bène: N yā kē Dii ò ma:

¹⁷ Gurō e mō, wēe n be pō píngi kōn auziki kē n dezinò tōnne n kūna ai gbāano sēe wà táo Babilonu. Dii bè à ke é gōro.

¹⁸ Wēe né kē né n i kenō sēe wà tányo, aōé gō Babilonu kibe zīkerino ū.

¹⁹ Ben Ezekaya bè Isayane: Dii yā kē n òmēe pī maa. Zaaƙe èe daa vēena aafia yāƙete sai égō kuu ai a wēndi lémmē.

²⁰ Ezekaya yā kpaaano kōn à négōgbēkeyāno kú Yudano kīnāno gīyākenano takadan. Lán à íkaekii kē nà kōn íbaaze kē à bō gbēn è mó kōn ío wēte guu kú gwe dō.

²¹ Kē à kà a dezinola, ben à né Manase vēe à gbēn.

21

Yudano kí Manase

¹ Manase wēe kuri awēeplaadee guun à kí blē, ben à vēe kpatan Yerusalemu wēe baaagō sōorosai. À da tón Efeziba.

² À yā kē Dii yeziroo kē kē à zē kōn borii kē Dii pēm̄ma Isarailinoneno yāzaakenano.

³ À tāagbāgbākii kē a de Ezekaya gbòrono kēke à bō kōn Baali sa'okiino. À Asera lí pēe lán Isarailino kí Ahabu kē nà yā. À kùe sōononone à n gbāgbā.

⁴ À sa'okiino bō Dii ua guu Yerusalemu, guu kē Dii bè a tó égō kúa pī.

⁵ À sa'okiino bō Dii ua mēn plaaano guu sōononone píngi.

⁶ À sa'opo kē wēe ká tén à té kú ò kōn a négōgbēo, à pō dàmma à māsōno kē, à yā gbēka gēsisirina kōn weegūnnadeeno, à yā kē Dii yeziroo kē maamaa, ben à à pōo fēne.

⁷ À Asera tãa kè à kè pì diè Dii ua guu kè Dii bè Daudanè kòn à né Sulemanuo a tó égō kúa gurō pínɡi, zaake Isaraili wéténō té pínɡi Yerusalemun à sè.

⁸ À bè, tó Isarailinō yā kè á diéñenō kúna pínɡi, tó aō zè kòn doka kè a zòbleri Musa kpám̃mao pínɡi, é éara à n̄ bœ bùsu kè á kpà n̄ dezinanlo, é tó aō likōaa zō dōro.

⁹ Baa kòn beeeo aō gí à yā mazi. Manase n̄ sāsā, ben aō yā zaaa kè de borii kè Dii n̄ kaate n̄ dezinanō pōla.

¹⁰ Ben Dii yā ò a zòbleri annabinō gāzī à bè:

¹¹ Zaake Yudanō kí Manase yā kè à de tè ũunō kè à yā zaaa kè de Am̃ri kè aō kú a āanla, à Yudanō dà durunkenan tãa kè à kènō yā musu,

¹² beee yānzin mamōma Dii Isarailinō Luda ma bè, mé m̃nzi kpá Yerusalemuzi kòn Yudanō būsuo pínɡi. Gbē kè aō à baaru m̃nō é ke g̃iri.

¹³ Zaka kè má yōo Samarianen mé yōo Yerusalemun se. Mé kenē lán má kè Ahabu beene nà. Mé Yerusalemu wawa lán wè taa wawa wà à lé kúe nà.

¹⁴ Mé pā kpá ma gbē kpaaa p̃nōzi mà n̄ na n̄ ibeenōne n̄ z̃zī. Aōé n̄ p̃nō nakōa wà n̄ s̃eé,

¹⁵ zaake aō yā kè má yeziroo kè, aōégō ma p̃wō f̃eeme zaa gurōwō kè aō dezinō bō Igipiti ai kòn a gbāao.

¹⁶ Manase taarisaidenō dède paripari ai aō gènō Yerusalemu pà zaa à léa kè ai à léa k̃aa, durun kè à kè à Yudanō dà yā kè Dii yeziroo kenan baasi.

¹⁷ Manase yā kpaaanō kòn durun kè à kènō pínɡi kú Yudanō k̃inanō g̃iayākenanō takadan.

¹⁸ Kè à kà a dezinola, wà à ṽià a be, Uza karan, ben à né Am̃o ṽèé à gbèn.

Yudanō kí Am̃o

¹⁹ Am̃o w̃è baro aw̃eplaadee guun à kí blè, ben à ṽèé kpatan Yerusalemu w̃è plaa. À da t̃n Mesuleme, Aruzu né, Yot̃ba gb̃eme.

²⁰ À yā kè Dii yeziroo kè lán à de Manase kè nà.

²¹ À a de zékpaē s̃e pínɡi. À dō tãa kè a de d̃ñzinōzi à k̃uēñe.

²² À Dii a dezinō Luda t̃n, èe à zé séro.

²³ Ben à ibanō lé kpàk̃s̃s̃zi wà à d̃e a be.

²⁴ Kè Yudanō gbē kè aō lé kpàk̃s̃s̃zi p̃nō dède n̄ pínɡi, ben aō à né Yosia kà kí ũ à gbèn.

²⁵ Am̃o yā kpaaanō kú Yudanō k̃inanō g̃iayākenanō takadan kòn yā kè à kènō pínɡi.

²⁶ Kè wà à ṽià Uza karan, ben à né Yosia ṽèé à gbèn.

22

Yudanō kí Yosia

¹ Yosia w̃è s̃raag̃odee guun à kí blè, ben à ṽèé kpatan Yerusalemu w̃è baaakuri aw̃eēdo. À da t̃n Yedida, Adaya né, B̃oz̃ka gb̃eme.

² À yā kè Dii yezi kè à a dezi Dauda zékpaē s̃e pínɡi, èe p̃anē oplazi ke z̃ez̃ero.

³ À k̃iblena w̃è baro plaasaidee guun à a takadak̃eri Safana, Azalia né, Mesulamu dio z̃i Dii ua à bè:

⁴ N̄ gá sa'oriki Ilikia kiia n̄ onē à w̃ wà m̃dō Dii ua kè zédákparinō si n̄ z̃zī narō

⁵ à na gbē kè wà n̄ díe Dii ua z̃ikerinō gb̃ensi ũunōne n̄ z̃zī, aō f̃iā boo gbē kè aōwē kpé pì guu kè yàkanō k̃ekeenōne,

⁶ Íí'arino kǝn kpéborino kǝn gbè'arino. Wà lí lúo dǝ kǝn gbè anano wà kpé pí kǝkǝo.

⁷ Wàton gbeka lán aǝ ɔɔ kǝ wà nànnɛ ní ɔɔɔ pí blè nàro, zaake gbǝ náanɛdeenɔmɛ.

⁸ Sa'oriki Ilikia bè takadakǝri Safanane a bǝ Musa doka takadaa Dii ua, ben à kpàa. Kǝ à à kyó kǝ,

⁹ ben à gàa kína kiia à à yǎ gbǎne à bè: N ìbano ɔɔ kǝ kú Dii ua bǝe wà nà ua zǝkerino gbǝnsino ɛ ní ɔɔɔ.

¹⁰ À ɛara à bène sa'ori Ilikia takada kpàawa, ben à à kyó kǝ kínane.

¹¹ Kǝ kína Musa doka takada pí yǎ mà, ben à a utadaa gǝ à kǝ.

¹² Ben à bè sa'ori Ilikiane kǝn Safana né Aikamuo kǝn Mikaya né Akaboo kǝn takadakǝri Safanao kǝn a ìba Asayao à bè:

¹³ À gǝ gbekame Diia Yudanone ní píngi takada kǝ wà bǝa kǝ yǎ musu. Dii pǝ fǝwazi à kǝ bíta, zaake wa dezinɛ wa yǎ kǝ kú takada kǝ guu ma wà zǝi kǝaro.

¹⁴ Ben sa'ori Ilikia kǝn Aikamuo kǝn Akaboo kǝn Safanao kǝn Asayao gàa wà yǎ pí ò nǝgbǝ annabi Uludane. Nǝgbǝ pí kú Yerusalemu fáandi plaadee guume, à zǝ tón Salumu, Tikiva né, Arasa diome. Arasan Dii ua utakaeki dǝkpari ũ.

¹⁵ Dii Isarailino Luda yǎ sù nǝgbǝ pia à bè: À gǝ à o gbǝ kǝ à a zǝmaane,

¹⁶ mamoma Dii ma bè mé mǝnzi kpá gu kǝkiizi kǝn gbǝ kǝ aǝ kúnno lán à kú takada kǝ Yudano kína à kyó kǝ pí guu nà.

¹⁷ Mé pǝfǝ pita gu kǝkiia, ma pǝfǝ pí é kpáero, zaake aǝ ma ton aǝ tuaetiti kpàta tǝano aǝ ma pǝ fǝmɛ tǝa kǝ aǝ kǝ pino yǎnzi.

¹⁸ À o Yudano kína kǝ à a zǝ à gbekamaane, yǎ kǝ à mà pí musu, mamoma Dii Isarailino Luda ma bè

¹⁹ yǎ kǝ má ò guu kǝkiia kǝn gbǝ kǝ aǝ kúnno, ma bè eé gǝ bezi ũ kana pǝ ũmɛ, zaake à swè kpá yǎ pia à a zǝnda bǝsa à a utadaa gǝ à kǝ à ɔɔ dǝ, beee yǎnzin ma à yǎ màzi. Mamoma Dii mǝmbe má ò.

²⁰ Beee yǎnzin mé tó à ga, weé à vǝi yǝiyǝi. Eé wée si mǝnzi kǝ mé kpá guu kǝzilero. Ben zǝri pino ɛara wà tà kína kiia kǝn yǎ pǝo.

23

Yosia zena kǝn Dii bà kuuna kǝn Isarailino yǎno

¹ Kína Yerusalemu gbǝnsino kǝn Yuda gbǝnsino sìsi, ben aǝ kǝkǝzi ní píngi.

² À gǝaño Dii ua kǝn sa'orino kǝn annabino kǝn Yerusalemudeeno kǝn Yudano ní píngi, né fété gbǝnsi, ben à tò wà Dii bà kuunaño takada kǝ wà è à ua pí kyó kǝ ní wǝa píngi.

³ Kína zena kpé wesagba sac, ben à ɛara à zè kǝn Dii bà kuunaño yǎno. À bè á té Diizi, éǝ à yǝdienano kǝn à yǝdannɛnana kúna, éǝ à ɔɔkii gwaa kǝn nǝseo do kǝn a pǝyezinao píngi, lán à kú takada pí guu nà. Ben baade píngi zè kǝn Dii bà kuunaño yǝo dǝ.

⁴ Kína bè sa'oriki Ilikiane kǝn à kpàasio kǝn Dii ua zédǝkparino aǝ pǝ kǝ wà kǝ Baaline kǝn Aserao kǝn ɔɔɔɔnɛno sǝe wà bǝo Dii ua guu. Ben à gǝa à té sǝa Yerusalemu bǝi kpǝe Kidironu guzure búgben, ben wà à túbu sǝe wà tǝo Beteli.

⁵ Ben kína pǝ tǝa sa'orino kǝ Yudan kínano ní díe aǝ saa o Yuda wéte tǝagbagbǝkiino kǝn pǝ kǝ lǝga Yerusalemuzino ní píngi kǝn sa'ori kǝ aǝ saa ò Baaliano kǝn ɔfǝntǝo kǝn mǝvurao kǝn ɔɔɔɔne tǝdeenɔ kǝn ɔɔɔɔne kpaaano píngi.

6 À Asera lípɛɛ sɛ̀ à bɔ̀ Dii ua à gàà à té s̄s̄a Yerusalemu b̄i kpɛɛ zaa Kidironu guzuren, ben à à tí bò à f̄àkɛ talakanɔ miranɔ.

7 À ḡɔgbɛ kaaruano kpé kè kú Dii ua guuno gbòro dɔ. Kpé pino guun nɔgbɛnɔ è Asera kuta bisano t̄an.

8 À tò sa'ori kè āɔ kú Yuda wétennɔ sù Yerusalemu, ben à taagbāgbākii kè wà bò kè sa'orino saa òano gbāsī lè sena zaa Gɛba ai Beseba. À taagbāgbākii kè kú wété d̄on'aede Yɔsua gānulea wété pì b̄iile ɔzezinɔ gbòro.

9 Baa kè taagbāgbākii sa'ori pino è saa ò Diia Yerusalemuro, āɛ buredi s̄ɛs̄ɛ'ɛz̄ɛsai só k̄n n̄ sa'ori daano.

10 À tò sa'okii kè kú Tofeti, Beninɔmu guzuren gbāsī lè, lɛ gb̄ɛke tón sa'opo kè wè ká tén à té kú o Molekia k̄n a n̄ḡɔgbɛ ke a n̄nɔgb̄ɛo d̄oro.

11 À s̄ɔ kè Yudanɔ kinanɔ kyakè ɔf̄ant̄ɛ p̄o ũuno Dii kpé kp̄ɛlea gò, ben à s̄ɔ pino ḡoronɔ kp̄ata. S̄ɔ pino kú gb̄aade Nat̄ameleki kpé sae.

12 À sa'okii kè Yudanɔ kinanɔ bò Aaza kpé musuanɔ gbòro k̄n kè Manase bò Dii ua m̄en plaaa guuno. À wiwi dúgudugu, ben à à búru s̄ɛ̀ à kw̄ɛ Kidironu guzuren.

13 Isarailinɔ k̄i Sulemanu taagbāgbākiiinɔ b̄o yā Sid̄odeeno t̄aa Asatorene k̄n M̄abunɔ t̄aa Kem̄sio k̄n Am̄ninɔ t̄aa Molekio Yerusalemu ɔf̄ant̄ɛb̄ɔɛ kpa zaa Kùkp̄e s̄l̄s̄iḡeezi s̄ɔɔmetɛ kpa, ben Yosia tò taagbāgbākii pino gbāsī lè.

14 À à gb̄ɛɛnɔ wiwi à à líp̄ɛnɔ z̄z̄z̄, ben à gb̄ɛntee ḡewanɔ f̄aak̄s̄a guu p̄inɔla.

15 Baa taagbāgbākii kè Nebati né Yeroboamu bò Beteli k̄n à sa'okiio à Isarailinɔ dào durunkenan pì, Yosia gbāgbākii pì k̄n a sa'okiio gbòro. À gbāgbākii pì gb̄enɔ wiwi à à tí bò à té s̄s̄ Asera líp̄ɛɛa dɔ.

16 Kè à w̄ɛ zù, à miranɔ è s̄l̄s̄ia gwe, ben à ḡewanɔ b̄en à kp̄ata sa'okii p̄ia à tò à gbāsī lè, lán Dii ḡiake à ò nà Luda gb̄ɛ ḡāz̄i.

17 Ben k̄ina b̄ɛ: Dé miran wà s̄ɛda k̄ɛa k̄aaa? Ben w̄ɛt̄epideeno b̄ɛ: Luda gb̄ɛ kè b̄o Yudanɔ b̄usumme. Àmbe à ḡiake à yā kè n̄ kè Beteli sa'okii k̄ekiine p̄i ò.

18 Ben k̄ina b̄ɛ: À à tó gwe. Gb̄ɛke tón à wá s̄ɛ à s̄s̄ki kp̄áoro. Ben wà à wánɔ tò gwe k̄n annabi kè b̄o Samaria p̄o.

19 Taagbāgbākii kpé kè Isarailinɔ kinanɔ bò Samaria b̄usu w̄ɛtenɔ guu āɔ Dii p̄o f̄ɛon̄en̄on Yosia wiwi p̄ingi lán à kè Beteli p̄one nà.

20 Ben à gbāgbākii pino sa'orino k̄oto kp̄akpa sa'okii kè āɛ saa oanɔa n̄ p̄ingi à gb̄ɛntee ḡewanɔ kp̄ataa, ben à ɛara à t̄a Yerusalemu.

21 K̄ina b̄ɛ baade p̄ingine: À Banla z̄ibaa k̄ɛ Dii a Ludane lán à kú Dii bà kuunawao takada k̄ɛ guu nà.

22 Zaa gurɔ kè yāḡḡorino d̄o Isarailin̄one āɛ k̄n gurɔ kè Isarailinɔ kinanɔ k̄n Yudanɔ kinanɔ e k̄i bleo p̄ingi, w̄ɛ Banla z̄ibaa p̄i k̄ɛ à kà lero.

23 K̄i Yosia k̄iblena w̄ɛ baro plaasaidee guun wà Banla z̄ibaa p̄i kè Yerusalemu.

24 Beee gb̄ɛra à yāa k̄n ḡesisirino k̄n weeḡunnadeeno k̄n kpé guu t̄aanɔ k̄n ua t̄aanɔ k̄n t̄ɛ p̄o k̄ɛ wà è Yerusalemu k̄n Yudanɔ b̄usuono p̄ingi, lɛ à z̄i k̄ɛ dokaya k̄ɛ kú takada k̄ɛ sa'oriki Ilikia b̄o Dii ua p̄inɔa.

25 K̄ina kè āɔ kú à āano k̄n k̄ina kè āɔ kú à gb̄eraano t̄ɛ, āɔ gb̄ɛkee e āɛ d̄o Diia k̄n n̄s̄eo d̄o k̄n p̄onnao p̄ingi lán à b̄aro. À Musa doka k̄una p̄ingi a gb̄aa lén.

26 Baa k̄n beeeo Dii p̄of̄ena Yudan̄zi k̄n p̄ɛt̄ɛ p̄ās̄io yā zaaa kè Manase kè yānz̄i e kp̄áero.

²⁷ Dii bè: Mé pé Yudanɔ mà ní gomala lán ma pe Isarailinɔ ma ní gómala nà. Mé gí Yerusalemu kè má sèzi kɔn kpé kè ma bè ma tó égɔ kúao.

²⁸ Yosia yá kpaaanɔ kú Yudanɔ kɔnanɔ gíayākenanɔ takadan kɔn yá kè à kènnɔ píngi.

²⁹ Kí Yosia gurɔɔa kè Igipiti kí Fero Neko e gaa Asirianɔ kína le Yuflati, ben Yosia gaa zì káo Megido. Kè aɔ kɔ lè, ben Neko à dè.

³⁰ À ìbanɔ à gè sè wà dà sɔgoro guu, aɔ sùo Yerusalemu wà vɛi. Ben Yudanɔ à né Yoaza kà kí ù à gbèn.

Yudanɔ kí Yoaza

³¹ Yoaza wè baro awɛɛ'aagɔdee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu mo aagɔ. À da tɔn Amutali, Yeremaya né, Libina gbɛme.

³² À yá kè Dii yeziroo kè lán à dezinɔ kè nà.

³³ Ben Fero Neko mò kàa Ribla, Amata busun, le àtongɔ de kí ù Yerusalemuro yānzi, ben à bè Yudanɔ fīa boare kondogi tɔn aagɔ kɔn a kusuo kɔn vuraɔ kiloo baaakuri aɔɔro.

³⁴ Ben à Yosia né Eliakimu diè kí ù a de gɛɛ ù, ben à à tó liene Yoyakimu. Ben à Yoaza sè à tào Igipiti, gwen à gàn.

³⁵ Yoyakimu kondogi kɔn vura kè Fero Neko gbèkaa sì a būsudeenɔ baade gbāa lén, ben à kpāa.

Yudanɔ kí Yoyakimu

³⁶ Yoyakimu wè baaasɔrodee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu wè kuri awɛɛdo. À da tɔn Zebida, Pedaya né, Ruma gbɛme.

³⁷ À yá kè Dii yeziroo kè lán a dezinɔ kè nà.

24

¹ Yoyakimu kiblegurɔɔan Babilɔnu kí Nebukanɛza mò à lèe Yudanɔ būsua, ben Yoyakimu gò à zɔbleri ù ai wè aagɔ. Beee gbera Yoyakimu nɔsɛ liɛ, ben à bò à kpɛɛ.

² Dii Babilɔnia gbāamɔnnɛrinɔ gbàrea kɔn Sirianɔ kɔn Moabunɔ kɔn Amɔninɔ. À ní gbáe wà Yudanɔ būsua kaate lán à ò a zɔbleri annabinɔ gāzī nà.

³ Yá pì Yudanɔ lè kè Dii bé à ò yānzi, le à pémma à ní goala durun kè Manase kènnɔ yānzi kɔn yá kè à kènnɔ píngi

⁴ kɔn taarisaidée kè à ní dɛdɛnɔ yāo. Manase tò Yerusalemu pà kɔn taarisaidée kè à ní dɛdɛnɔ aruo. Beee yānzi Dii e we à sùu kèoro.

⁵ Yoyakimu yá kpaaanɔ kú Yudanɔ kɔnanɔ gíayākenanɔ takadan kɔn yá kè à kènnɔ píngi.

⁶ Kè à kà a dezinɔla, ben à né Yoyakini vèe à gbèn.

⁷ Igipiti kína e ɛara à bò a būsun dɔro, zaake Babilɔnu kína būsua kè de Igipiti pɔ ù yāa sia píngi zaa Igipiti gulezeki swaazi ai gana Yuflatizi.

Yudanɔ kí Yoyakini

⁸ Yoyakini wè baro plaasaidee guun à kí blè, ben à vèe kpatan Yerusalemu mo aagɔ. À da tɔn Neusuta, Elenatā né, Yerusalemu gbɛme.

⁹ À yá kè Dii yeziroo kè lán a dee kè nà.

¹⁰ Gurɔ beeean Babilɔnu kí Nebukanɛza zìkpɛɛnɔ mò Yerusalemu aɔ à kagura kè.

11 Ben Nebukaneza mò gwe gurɔ̀ kɛ̀ à zìkpɛɛ̀ pìnɔ̀ ligazi.

12 Ben Yudano kí Yoyakini bò à gàa à a zĩnda kpàa, àpi kɔ̀n a dao kɔ̀n a ibano kɔ̀n a asakpaano kɔ̀n a kpàasino. Babilonu kina Yoyakini kù a kíblena wè sɔ̀raagɔ̀dee guu.

13 Ben à Dii ua auzikino nàkɔ̀a à bɔ̀o gwe kɔ̀n kíbɛ auzikino píngi. À vura pɔ̀ kɛ̀ Isarailino kí Sulemanu kɛ̀ Dii kpé pɔ̀ ùuno zɔ̀zɔ̀kɔ̀rɛ píngi lán Dii gĩake à ò nà.

14 À Yerusalemu gbɛ̀nsino kɔ̀n zìkpɛɛ̀no kùkù à tànyo zìzɔ̀no ù ń píngi. Aɔ̀ kà gɔ̀ɔ̀n bɔ̀ro kuri. À tà kɔ̀n lí'arino kɔ̀n siano dɔ̀. Gbɛ̀kee e gɔ̀ro, séde talakanɔ̀.

15 Len à Yoyakini kù Yerusalemu le kɔ̀n à dao kɔ̀n à nɔ̀ɔ̀no kɔ̀n à kpàasino kɔ̀n bɔ̀su gbɛ̀nsino à tànyo Babilonu zìzɔ̀no ù.

16 À tà Babilonu kɔ̀n gɔ̀ gbàaano gɔ̀ɔ̀n bɔ̀ro swɛɛplaa kɔ̀n zìkɛrino kɔ̀n siano gɔ̀ɔ̀n wàa sɔ̀oro. Aɔ̀ píngi zìkari gbàaano me.

17 À Yoyakini desɛ Matania diɛ kí ù à gbèn, ben à à tɔ̀ liɛɛ Zedekia.

Yudano kí Zedekia

18 Zedekia wè baro awɛɛdodee guun à kí blè, ben à vɛ̀ɛ kpatan Yerusalemu wè kuri awɛɛdo. À da tɔ̀n Amutali, Yeremaya né, Libina gbɛ̀me.

19 À yā kɛ̀ Dii yeziroo kɛ̀ lán Yoyakimu kɛ̀ nà.

20 Dii pɔ̀fɛ̀ bé à tò yā pi Yerusalemu kɔ̀n Yudano bɔ̀suo lè píngi ai à gàa périma à ń góala. Ben Zedekia bò Babilonu kina kpɛɛ̀.

25

Yerusalemu kaatena

1 Zedekia kíblena wè kɛ̀ndodee guu, à mɔ̀ kuri gurɔ̀ kurideen Babilonu kí Nebukaneza mò léɛ Yerusalemua, àpi kɔ̀n a zìkpɛɛ̀no ń píngi. Aɔ̀ bùra kàɛ à bii saɛ, ben aɔ̀ gbà lezĩno dɔ̀ wà ligazi.

2 Aɔ̀ wéte pi kagura kɛ̀ le ai kí Zedekia kíblena wè kuri awɛɛdodee guu.

3 À mɔ̀ siigɔ̀ gurɔ̀ kɛ̀ndodeen nɔ̀aa gbàaa kpà wéte pìn, gbɛ̀ke pɔ̀blee ví dɔ̀ro.

4 Kɛ̀ wà bii fɛ̀, baa kɛ̀ Babilonianɔ̀ ligana wéte pizi, ben Yuda zìkpɛɛ̀no bàa sì ń píngi, aɔ̀ bɔ̀ɛ kɔ̀n kíbɛ karao aɔ̀ bɔ̀ɛ wéte gɛ̀kiia gwáaví, ben aɔ̀ pɛ̀ɛ Yoda sɛ̀n.

5 Ben Babilonia zìkpɛɛ̀no pɛ̀ɛ kina pizi aɔ̀ à lè sɛ̀n Yeriko kpa. Kɛ̀ Zedekia zìkpɛɛ̀no lèkɔ̀a wà à tòn,

6 ben wà à kù wà tàò Babilonu kɛ̀nane zaa Ribla, ben wà yā dààla.

7 Wà à nénɔ̀ dɛ̀dɛ à wáa, ben wà à wéɛ bòbɔ̀ wà mògotɛ gata kpàne wà tàò Babilonu.

8 Babilonu kina kíblena wè baro dosaidee guu, à mɔ̀ sɔ̀oro gurɔ̀ swɛɛplaadee zĩ à ibà Nebuzaradà mò Yerusalemu. Àmbe Nebukaneza dogarino gbɛ̀nsi ù.

9 À té sɔ̀ Dii uaa kɔ̀n kíbɛɛo kɔ̀n Yerusalemu kpénɔ̀ píngi. Kpé kɛ̀ dɛ̀ kpé bíta ù píngi dé, à té sɔ̀ame.

10 Ben à tò Babilonia zìkpɛɛ̀no ń píngi Yerusalemu bii gbòro.

11 À gbɛ̀ kɛ̀ aɔ̀ gɔ̀ wéte pi guuno sɛ̀ɛ à tànyo Babilonu kɔ̀n gbɛ̀ kɛ̀ aɔ̀ gàa wà nà Babilonu kinaano kɔ̀n gbɛ̀ kpaaano.

12 Talakanɔ̀ à tòn le aɔ̀gɔ̀ geepi búno kɔ̀n búgbɛno sɛ̀ waa.

13 Babilonianɔ̀ Dii ua mògotɛ wesagbano kɔ̀n tadibɔ̀no kɔ̀n ikaki bítao wìwi aɔ̀ tàò Babilonu.

¹⁴ Aɔ́ túbukabɔ́nɔ kɔ́n a sɛ́ɛbɔ́nɔ kɔ́n fitiadebɔ́nɔ kɔ́n gɔ́mbɔ́nɔ kɔ́n m̀̀gotɛ́ pɔ́ pãnde kè wè Dii zĩ keono náksa wà tào dɔ.

¹⁵ Ben dogarinɔ gbēnsi pì takasonɔ kɔ́n arusibɔ́nɔ kɔ́n pɔ́ kè wà pì kɔ́n vuraɔ ke kɔ́n kondogionɔ sɛ́ɛ píngi.

¹⁶ Wesagba mèn plaa kɔ́n íkákii pìo kɔ́n tadibɔ́ kè Sulemanu pì Dii ua pɔ́ úunɔ, wèe fĩ wà à m̀̀gotɛ́ yò kilooaro, à tiisi kè bíta.

¹⁷ Wesagba pìno lezĩ kà gàsásuu baro plaplaasai, bensɔ́ à mífura kè kú musunɔ lezĩ kà gàsásuu sɔ́sɔ́ro. M̀̀kyakotána kɔ́n ɔ́zĩ kè wà kè lán biisio bɛɛ b̀̀nɔ́ ligana mífura pìnozi píngi. Wesagba mèn plaaa pìno sɛ́nkperɛ.

¹⁸ Dogari gbēnsi pì sa'oriki Seraya kú kɔ́n à plaade Zefanayao kɔ́n zédákpari gɔ́n aagɔ́nɔ.

¹⁹ À gbēnsi kè de zìkpɛ dɔ́n'aedee úu kú wéte guu kɔ́n kína ìba gɔ́n sɔ́sɔ́ro kè à b̀̀m̀ma wéte guunɔ dɔ́ kɔ́n zìkpɛ gbēnsi takadakēri kè è gbēnɔ́ tɔ́ da sozan-o kɔ́n à gbēnɔ́ gɔ́n baaagɔ́ kè wà b̀̀m̀ma wéte guunɔ.

²⁰ Nebuzaradá ñ sɛ́ɛ à tànyo Babilonu kínane zaa Ribla,

²¹ ben Babilonu kína ñ dede Ribla gwe Amata b̀̀sun. Len wà Yudanɔ sɛ́ɛ ñ b̀̀sun wà tànyo le.

Gedalia diena Yudanɔ b̀̀su gbēnsi ú

²² Babilonu kí Nebukanɛza Aikamu né Gedalia, Safana dio diɛ gbɛ́ kè aɔ́ gɔ́ Yudanɔ b̀̀sunno gbēnsi ú.

²³ Kè zìkpɛ dɔ́n'aedeenɔ kɔ́n ñ gbēnɔ́ mà Babilonu kína Gedalia diɛ gbēnsi ú, ben aɔ́ mò à kíia Mizipa. Netania né Sumaila kú ñ té kɔ́n Kareá né Yoananao kɔ́n Tanumɛ né Seraya, Netofa gbɛ́o kɔ́n Maaka gbɛ́ né Yazaniao kɔ́n ñ gbēnɔ́.

²⁴ Ben Gedalia la dàñne kɔ́n ñ gbɛ́ pìno à bè: Àton vía ke Babilonia gbàadeenɔ́ro. À vɛ́ɛ wa b̀̀sun kè à zò ble Babilonu kínane, égɔ́ aafia.

²⁵ M̀̀de à m̀̀ swɛɛplaadee guun Netania né Sumaila, Elisama dio kè de kine úu mò kɔ́n gɔ́n kurinɔ́ à Gedalia dè kɔ́n Yuda kè aɔ́ kúo Mizipanɔ́ kɔ́n Babilonia kè aɔ́ kúo gweenɔ́.

²⁶ Ben Yudanɔ fɛ́ɛ, né fɛ́te gbēnsi ñ píngi kɔ́n zìkpɛ dɔ́n'aedee pìno, aɔ́ bàà sì wà tà Igipiti, kè aɔ́ɛ vía keɛ Babilonianɔ́ne yãnzì.

Yoyakini gbarɛna

²⁷ Yudanɔ kí Yoyakini tana Babilonu wè baaakuri awɛɛswɛɛplaade, à m̀̀ kuri awɛɛplaa gurɔ́ baaasɔ́ro awɛɛplaadeen Babilonu kí Èvili Merodaki à b̀̀ kpésiaan a kíblena wè káaku guu.

²⁸ À yã maaa òne, ben à vɛ́ɛkii kpàa kè de à kína daa kè aɔ́ kúo Babilununo póla.

²⁹ Ben Yoyakini a kpésia uta b̀̀ à kàɛ, égɔ́ pɔ́ blee kɔ́n kínaɔ lɛdo ai a wèndi lén.

³⁰ Lán guu e dɔ́ nà kína égɔ́ pɔ́blee kè à yezi kpaaa ai à gàà à gào.

EZĚRA

Sirusu Isarailinᵒ gbaraena

¹ Pesianᵒ kí Sirusu kíblena wě káaku guu Dii té kán le yā kè à dà Yereṁmayane à ò e à kẹ yānzí. Ben Sirusu kpàakpa kè a b̀sun píngi, gbasà à kè takadan à bè:

² Yā kè mamoma Sirusu, Pesianᵒ kína má òn yè. Dii Luda Musudee tò anduna kpata píngi g̃ᵒ ma pó ũ, ben à ma diẹ mà kpé boare Yerusalemu, Yudanᵒ b̀sun.

³ Gbē kè de à gbē ũ a té, Luda g̃ᵒ kúó à tá Yerusalemu, Yudanᵒ b̀sun, à kpé bo Dii Isarailinᵒ Luda kè de Dii ũ Yerusalemune gwe.

⁴ Aᵒ gbē kè aᵒ g̃ᵒ p̃inᵒ gbēdaaano d̃óñle k̃n kondogio k̃n vuraᵒ k̃n auzikinᵒ k̃n pókádeenᵒ k̃n Luda kpé kè aᵒe gaa bo Yerusalemu gbaano.

⁵ Ben Yudanᵒ k̃n Beyáminᵒ uabēdeenᵒ k̃n sa'orinᵒ k̃n Levinᵒ k̃n gbē kè Luda té k̃nᵒgunᵒ f̃e aᵒe gaa Dii kpé bo Yerusalemu.

⁶ Aᵒ gbēdaaano ᵒ d̃ámma aᵒ ní gbá kondogi p̃onᵒ k̃n vura p̃onᵒ k̃n auzikinᵒ k̃n pókádeenᵒ k̃n p̃ó ɔdeenᵒ k̃n Dii kpé gbaano píngi.

⁷ Ben Pesianᵒ kí Sirusu b̀ k̃n Dii kpé p̃ó kè Nebukaneza s̃e yā za a Yerusalemu à k̃a a t̃a kpé guunᵒ.

⁸ À bè a ɔ'uteri Mitiredane à p̃ó p̃inᵒ nara à kpá Yudanᵒ kí Sesebazaa, ben à kè le.

⁹ P̃ó p̃inᵒ pari lén yè:

Vura taa baaakuri,
kondogi taa b̃ɔrᵒ do,
tap̃eent̃i baaakuri dosai,

¹⁰ vura togoo baaakuri,
kondogi togoo w̃a plaa k̃n kurio,
ta bori p̃and̃enᵒ b̃ɔrᵒ do.

¹¹ Vura k̃n kondogi taano f̃e píngi m̃en b̃ɔrᵒ ɔɔrᵒ kpé w̃a plaa. Kè z̃iz̃o p̃inᵒ b̃e Babilonu aᵒ sù Yerusalemu, ben Sesebaza mò k̃n p̃ó píngi.

2

Z̃iz̃o kè aᵒ s̃unᵒ

¹ Babilonu kí Nebukaneza Isarailinᵒ kùkù z̃iz̃onᵒ ũ yā à t̃aríyo Babilonu, ben aᵒ gbēkenᵒ b̃e z̃iz̃ok̃e p̃in aᵒ sù Yerusalemu, Yudanᵒ b̀sun sa, ben ní baade tà a w̃e.

² Aᵒ d̃on'aēdeenᵒn yè: Zerubabeli, Yesua, Ñeemaya, Seraya, Relaya, M̃odekai, Bilis̃a, Misipa, Bigivai, Reumu k̃n Baanao. Isaraili g̃ᵒgbē kè aᵒ s̃unᵒ pari lén yè.

³ Parᵒsu boriinᵒ g̃ᵒn b̃ɔrᵒ plaa k̃n m̃en bas̃ɔraag̃ᵒ akuri aw̃eplaaᵒ.

⁴ Sefatia boriinᵒ g̃ᵒn w̃a do k̃n m̃en bas̃ɔraag̃ᵒ akuri aw̃eplaaᵒ.

⁵ Ara boriinᵒ g̃ᵒn w̃a aag̃ᵒ k̃n m̃en bak̃endo ɔɔrosaiᵒ.

⁶ Pam̃abu borií kè aᵒ de Yesua k̃n Yoabuo boriinᵒ ũnᵒ g̃ᵒn w̃a g̃ero dosai k̃n kuri aw̃eplaaᵒ.

⁷ Elamu boriinᵒ g̃ᵒn w̃a sw̃eedo k̃n m̃en baplaa akuri aw̃esiig̃ᵒ.

⁸ Zatu boriinᵒ g̃ᵒn w̃a siig̃ᵒ k̃n m̃en basw̃eplaa aɔɔroᵒ.

⁹ Zakai boriinᵒ g̃ᵒn w̃a aag̃ᵒ k̃n m̃en bas̃ɔraag̃ᵒ.

¹⁰ Bani boriinᵒ g̃ᵒn w̃a aag̃ᵒ k̃n m̃en baplaa aw̃eplaaᵒ.

¹¹ Bebai boriinᵒ g̃ᵒn w̃a aag̃ᵒ k̃n m̃en baro aw̃e'aag̃ᵒ.

- 12 Azagada boriino gɔɔn wàa swɛɛdo kɔn mèn baro awɛɛplaa.
 13 Adonikamu boriino gɔɔn wàa aagɔ kɔn mèn baaagɔ awɛɛswɛɛdoo.
 14 Bigivai boriino gɔɔn bɔɔɔ plaa kɔn mèn baplaa akuri awɛɛswɛɛdoo.
 15 Adini boriino gɔɔn wàa plaa kɔn mèn baplaa akuri awɛɛsiigɔ.
 16 Ata boriino gɔɔn basɔɔro plaasai.
 17 Bezai boriino gɔɔn wàa do kɔn mèn baswɛɛdo awɛɛ'aagɔ.
 18 Yora boriino gɔɔn basɔɔro akuri awɛɛplaa.
 19 Asumu boriino gɔɔn wàa do kɔn mèn baro awɛɛ'aagɔ.
 20 Giba boriino gɔɔn basɔɔro sɔɔrosai.
 21 Betɛlɛmudeenɔ gɔɔn baswɛɛdo awɛɛ'aagɔ.
 22 Nɛtofadeenɔ gɔɔn baplaa akuri awɛɛswɛɛdo.
 23 Anatodeenɔ gɔɔn baswɛɛdo akuri plaasai.
 24 Azamavɛdeenɔ gɔɔn baplaa awɛɛplaa.
 25 Kiriayarimudeenɔ kɔn Kɛfiradeenɔ kɔn Berodeenɔ gɔɔn wàa aagɔ kɔn mèn baswɛɛplaa awɛɛ'aagɔ.
 26 Ramadeenɔ kɔn Gebadeenɔ gɔɔn wàa aagɔ kɔn mèn baro awɛɛdoo.
 27 Mikimasadeenɔ gɔɔn baswɛɛdo awɛɛplaa.
 28 Bɛtɛlideenɔ kɔn Aɛdeenɔ gɔɔn wàa do kɔn mèn baro awɛɛ'aagɔ.
 29 Nɛbodeenɔ gɔɔn baplaa akuri awɛɛplaa.
 30 Magbɛsideenɔ gɔɔn baswɛɛplaa akuri awɛɛswɛɛdo.
 31 Elamu pànde boriino gɔɔn wàa swɛɛdo kɔn mèn baplaa akuri awɛɛsiigɔ.
 32 Arimu boriino gɔɔn wàa do kɔn mèn baswɛɛdoo.
 33 Lodudeenɔ kɔn Adidideenɔ kɔn Onɔdeenɔ gɔɔn wàa aagɔ kɔn mèn baswɛɛdo asɔɔroo.
 34 Yɛrikodeenɔ gɔɔn wàa do kɔn mèn baswɛɛplaa asɔɔroo.
 35 Senadeenɔ gɔɔn wàa baro plaasai kɔn mèn baaakurio.
 36 Sa'ori bori kɛ aɔ sùnɔn yɛ:
 Yesua bori Yedaya boriino gɔɔn wàa siigɔ kɔn mèn basɔɔraagɔ akuri awɛɛ'aagɔ.
 37 Ima boriino gɔɔn bɔɔɔ do kɔn mèn baplaa akuri awɛɛplaa.
 38 Pasu boriino gɔɔn wàa swɛɛdo kɔn mèn baplaa awɛɛswɛɛplaa.
 39 Arimu boriino gɔɔn bɔɔɔ do kɔn mèn gɛro awɛɛplaa.
 40 Levi kɛ aɔ sùnɔn yɛ:
 Odavia bori Yesua kɔn Kadamiɛlio boriino gɔɔn baaagɔ akuri awɛɛsiigɔ.
 41 Asafa bori lɛsirino gɔɔn baswɛɛdo akuri plaasai.
 42 Zɛdàkpari kɛ aɔɔ de Salumu kɔn Atao kɔn Talamɔo kɔn Akubuo kɔn Atitao kɔn Sobaio bori iɔn gɔɔn baswɛɛplaa dosai.
 43 Gbɛ kènɔ boriino bé Luda ua zíkérino ũ:
 Zia, Asufa, Tabao,
 44 Kerosu, Sia, Padɔ,
 45 Lebana, Agabu, Akubu,
 46 Agabu, Salamai, Anana,
 47 Gideli, Gaa, Raya,
 48 Rezɪ, Nɛkoda, Gazamu,
 49 Uza, Pasea, Besai,
 50 Asana, Mɛnimu, Nɛfusimu,
 51 Bakabuku, Akufa, Aru,
 52 Bazalu, Mɛida, Asa,
 53 Bakosi, Sisera, Tema,
 54 Nɛzia kɔn Atifao.

⁵⁵ Sulemanu zòbleri kènɔ boriinɔ bé wà bò zìzòkɛn wà sù:

Sotai, Asofere, Peruda,

⁵⁶ Yaala, Dakɔ, Gideli,

⁵⁷ Sefatia, Atili, Pòkɛrɛ Azebaimu kòn Amio.

⁵⁸ Luda ua zìkɛrì pìnɔ kòn Sulemanu zòbleri borii pìnɔ kà gɔɔn wàa do kòn mèn bakèndo akuri awɛɛplaaɔ.

⁵⁹ Gbèkenɔ bò Telemela kòn Telasao kòn Kerubuo kòn Adɔo kòn Ima o, ben aɔɔe e wà n bori bɔzia ònnɛ kè Isarailinɔn n ùro.

⁶⁰ Delaya kòn Tobiao kòn Nekodao boriinɔmɛ, aɔ kà gɔɔn wàa aagɔ kòn mèn baplaa akuri awɛɛplaaɔ.

⁶¹ Sa'ori borii kè aɔɔ de Obaya kòn Akozuo kòn Bazilaio boriinɔ ùu sù dɔ. Bazilai pì Giliada bùsu gbɛ Bazilai né sè yā, ben à a anzure pì tɔ sè.

⁶² Gbɛ pìnɔ n tɔ wɛtɛ bori bɔzia takadan, mɔde aɔɔe bɔaro, ben wà gínɛ sa'orikɛɔ.

⁶³ Bùsu dɔn'aɛdee bènnɛ, tó èe kɛ sa'ori n yā gwà kòn Urimuo kòn Tumimuo baasiro, aɔton sa'opɔ blero.

⁶⁴ Gbɛ pìnɔ n pínɡi gɔɔn bɔɔ baplaa awɛɛplaa kpé wàa do kòn basɔraagɔome.

⁶⁵ Aɔ zòbleri gɔgbɛnɔ kòn nɔgbɛnɔ kuu dɔ gɔɔn bɔɔ swɛɛplaa kpé wàa do kòn baswɛɛdo akuri awɛɛswɛɛplaaɔ. Lèsirinɔ gɔgbɛ kòn nɔgbɛo kúnýo dɔ gɔɔn wàa do.

⁶⁶ Aɔɔ sɔ ví mèn wàa aagɔ kòn baswɛɛdo akuri awɛɛswɛɛdoo, bāagāsɔ mèn wàa do kòn baplaa asɔɔroo,

⁶⁷ lakumi wàa plaa kòn baplaa sɔɔrosaio, zaaki bɔɔ swɛɛdo kpé wàa aagɔ kòn baswɛɛdoo.

⁶⁸ Kè aɔ kà Dii kpé bokii Yerusalemu, aɔ uabɛdeenɔ gba dàda lɛ wà e wà Luda kpé kɛkɛ wà boo a gbèn.

⁶⁹ Aɔ gba dà kpé zì ɔɔdakii guu n gbāa lén, vura kiloo wàa plaa kpé basɔɔro, kondogi tɔn aagɔ kòn sa'ori gyabano basɔɔro.

⁷⁰ Sa'orinɔ kòn Levinɔ kòn lèsirinɔ kòn zédákparinɔ kòn Luda ua zìkɛrinɔ kòn gbɛ kpaa kenɔ vèèvè lakutu kè wà kèkènnɛnɔ guu, ben Isaraili kpaaanɔ vèè n wétɛnɔ guu.

3

Dii gbagbaki bona

¹ Kè wè mɔ swɛɛplaadee kà, Isarailinɔ vèena n wétɛnɔ guu, ben aɔ kɔ kàkɔa Yerusalemu gbɛ dɔnkɔ ù.

² Yozadaka né Yesua kòn a sa'ori daano kòn Sealatieli né Zerubabelio kòn a gbɛnɔ Isarailinɔ Luda gbagbakii bò, lɛ wà sa'opɔ kè wè ká tén à té kù oa lán Luda gbɛ Musa ò a doka guu nà.

³ Baa kè aɔɔe vīa kɛ gbɛ kè aɔɔ kú bùsu pì guunɔnɛ, aɔ gbagbakii pì bò a gbɛmɛ, ben aɔ sa'opɔ kè wè ká tén à té kù ò Diia kɔngɔ kòn uusieo.

⁴ Aɔ Kutadɔna zibaa kè lán à kú takada guu nà, aɔègɔ sa'opɔ kè wè ká tén à té kù oo lán guu e dɔɔ nà lán wà à lɛ diɛ nà.

⁵ Bee gbera aɔ sa'opɔ kè wègɔ ká tén à té kù gurɔ pínɡi ò kòn mɔ dufu pɔo kòn zibaa kè Dii diɛnɔ pɔo kòn gbāa kè wè mɔnɛnɔ.

⁶ Mɔ swɛɛplaade gurɔ káaku zín aɔ nà Dii gbagbānaa lɛ, baa kè wè è kpé bo kɔro.

⁷ Aɔ ɔ kpà gbè'arinɔ kòn lí'arinɔ, ben aɔ pɔble kòn íminao kòn nɔsio kpà Sidɔdeenɔ kòn Tayadeenɔ, lɛ aɔ sida lí zɔzɔ Lebano bùsun aɔ yiɔi wà gáo ai Yopa funa ísiaala, lán Pesiano kína Sirusu n gbá zé nà.

⁸ A5 kana Luda kpé bokiia Yerusalemu wè plaade mo plaadee guu, Sealatieli né Zerubabeli kōn Yozadaka né Yesuao nà zīia kōn n gbē kpaaano, sa'orino kōn Levinō kōn gbē kē a5 bō zīzōkeen wà sù Yerusalemuno n pīngi. A5 Levi kē a5 kà wè baro ke a5o deàlaano diē Dii kpé zīi pī gbēnsino ũ.

⁹ Yesua kōn a boriino nākā kōn Kadamielio kōn à né Odavia boriino, ben a5 gō zīi pī gbēnsino ũ kōn Enadadao kōn à boriino. Levinome n pīngi.

¹⁰ Kē Dii kpéborino e kpé pī ēē daēē, sa'orino zēzē gwe sa'ori pókāsāano dadana, a5 n kuuno kūkūna, bensō Levi né Asafa boriino kú gwe dō kōn sēgēno lē wà Dii táaki léo, lán Isarailino kí Dauda diē yā nà.

¹¹ A5 lè sī a5 Dii táaki lè a5 à sáabu kpà wà bè:

Dii maa,

à gbēkēē kēna wa Isarailino yāana vīro.

Ben baade pīngi wii gbāaa lè a5 Dii táaki lè, kē wà Dii kpé ēē dàē yānzi.

¹² Mōde sa'ori parideeno kōn Levinō kōn bēdee kē a5 zi kù a5 wēē sī kpé kākuleno, kē a5 kpé pī ēbona è, a5 sósobi 5o dō. Gbē parideeno sō, a5oē pōnna wii lē.

¹³ Gbēkēē e pōnna wiii dōkōzi kōn sósobi 5 kē wēē dōdō dōro, kē baade e wii gbāaa lēē yānzi, bensō wà wisō pī mà zā.

4

Íbetekpana kōn Dii kpéborino

¹ Kē Yudano kōn Beyāmino ibēeno mà zīzō kē a5 sūno e kpé boo Dii Isarailino Ludane,

² a5 mō wà Zerubabeli kōn uabēdeeno lè a5 bèinne: À tó wà kpé boao, zaake wēē a Luda kii wete lán a bāme se. Weēgō à gbāgbāame zaa gurō kē Asiriano kí Esaradō sūwao kē.

³ Ben Zerubabeli kōn Yesuao kōn Isaraili bēde kpaaano bèinne: Wa Luda kpé bona de a yā ũro. Wé wa pō bo Dii Isarailino Ludane watēē lán Pesiano kí Sirusu diēwe nà.

⁴ Ben būsū pī deeno e weteē a5 Yudano nōse yaka, a5oē wēē tāarūma lē a5ton kpé pī boro yānzi.

⁵ A5 fīa bō kīna lédammarino zaa Sirusu gurō ai à gāa pé Pesiano kí Dariusu kiblegurōa, ben a5 giāne kōn yā kē a5oē pēēao.

⁶ A5 takada kē Asuerune à kīblenao gō, a5 gbē kē a5o kú Yerusalemuno kōn Yudano būsuo pīngi káara kpà à kiia.

⁷ Bisilamu kōn Mitiredao kōn Tabelio kōn n gbē kpaaano takada kē Pesiano kí Atasesene dō à kiblegurōa. A5 kēne kōn Siria yāo, ben wà bōkōtene.

⁸ Būsū gbēnsi Reumu kōn a takadakēri Simisaio takada kē kí Atasesene Yerusalemu yā musu dō wà bè:

⁹ Būsū gbēnsi Reumu kōn a takadakēri Simisaio kōn n gbē kpaa yākpækērino kōn gbāadeeno kōn Tiripolideeno kōn Pesiano kōn Erēkideeno kōn Babilonudeeno kōn Susadee kē a5 bōē Elamu būsū guuno

¹⁰ kōn gbē kē kīna bīta bēde Asubanipali n bōē n būsūn à n vēēvēē Samaria wēten kōn Yuflati baa kē kpa gu pāndenō,

¹¹ wamōwa Yuflati baakekpadeeno n zōblerino bé wà takada kē kēenne, kí Atasese, wa bè:

¹² Kí, ngō dō kē Yuda kē a5 bō n kiia a5 sū kēno gāa wēē Yerusalemu wēte zaa pásī pī kaēē, a5 èara wēē à bīi boo dō, a5oē à bēzī fēēē.

¹³ Kí, ñgõ dõ dõ, tó a5 èara wà wéte pì kàe a5 à bīi bò wà yàa, a5é tángba kpámma dro ke yàra'wò ke bùsu'wò, n wò kè neé sí é lago.

¹⁴ Tia lán kè bà kí, lán n be wisin weè ble nà, èe k5 sío wà n kpæ ero. Beee yānzin wa takada kèkii kpāsānnezi le wà yā pì onne.

¹⁵ Ñ wete n dezin takadan guu ñ gwa, né e ñ d5 dia wéte pì deen swā gbāa, a5 ãa dà kīnanā k5n bùsu gbāadeen. Zaa zi wéte pì deen yākete kè bíta. Beee yānzin wà wéte pì gbòrozi.

¹⁶ Kí, wée oonne, tó wà èara wà wéte pì fæe wà èara wà à bīi bò wà yàa, négõ p5ke vī Yuflati baa kè kpa dro.

¹⁷ Beee gbera kīna takada kpāsāñne à bè: Bùsu gbēnsi Reumu k5n à takadakēri Simisaio k5n a gbē kpāaa kè a5 kú Samaria k5n Yuflati baa kāa kpaan, ma ì kpāawa.

¹⁸ Takada kè á kpāsāme, wà à kyó kè wà bōkōteme.

¹⁹ Ma bè wà wete takada zīin guu, ben wà è yāpurame, wéte pì deen ègõ bōo kīnanā kpæme. Zaa zi yāketedeennome.

²⁰ Kīna ìsin kpata blè Yerusalemu gwe, a5 gbāaa blè Yuflati baakāakpadeenā ñ píngi, wà tángba kpámma k5n yàra'wòo k5n bùsu'wòo.

²¹ À yā die gbē pīnne a5 kámma bo sa. A5ton èara wà wéte pì vuro ai mà ñ gba lé.

²² À làakari ke! Àton nigāzīi kpá yā pīziro, le à zaaa pì tón t á à wa ásarū kero yānzī.

²³ Kè wà kí Atasese lá pì kyó kè wà bōkōte Reumune k5n à takadakēri Simisaio k5n ñ gbē kpāaan, ben a5 fæe wà gāa wà Yudan le Yerusalemu g5o. A5 gīñne pásīpāsī wà bè a5 kámma bo.

²⁴ Len a5 kámma bō le k5n Luda kpé zīi kè a5e kee Yerusalemuo ai Pesiano kí Dariusu kiblena wè plaadee guu.

5

Tatenai takadakēna kí Dariusune

¹ Annabi Agai k5n annabi Zakari, Ido néo annabikæe kè Yuda kè a5 kú Yerusalemun k5n Yudan bùsu k5n Isarailin Luda tóo.

² Ben Sealatieli né Zerubabeli k5n Yozadaka né Yesuao fæe wà nà Luda kpé bonaa Yerusalemu. Luda annabi pīn kúyio a5e dōóñle.

³ Gwe g5o Yuflati baa kè kpa dōn'aede Tatenai k5n Seta Bozenaio k5n ñ gbēno mō wà ñ lé a5 ñ lá wà bè: Dé bé à a gba zé à kpé kè keke à boo?

⁴ A5 gbē kè a5e kpé pì boon t5 gbēka dō.

⁵ Mōde Ludaa e wée té Yuda gbēnsi pīnzi, ben a5e oñne a5 kámma boro. A5 bè weé lékpāsā ke Dariusune gīa, weé takada kè eé kè à yā musu e.

⁶ Yuflati baa kè kpa dōn'aede Tatenai k5n Seta Bozenaio k5n ñ gbē Pesiano takada kè, ben a5 kpāsā kí Dariusune.

⁷ Lékpāsā kè a5 kēnen yè, a5 bè:

Kí Dariusu, wa ì kpámma maamaa.

⁸ Kí, ñgõ d5 kè wa gaa Yudan bùsun ai Luda kè bíta kpén. Wèe kpé pì boo k5n gbē gbētēn wèe lí lētege kpæe kpé pì gūn. Wèe zīi pì kee k5n làakario èe taa oo.

⁹ Wa yā làla ñ gbēnsinwa wà bè: Dé bé à a gba zé à kpé kèkii keke à boo?

¹⁰ Wa ñ t5 gbēka le wà e wà onne, ben wa ñ dōn'aedee pīn t5 dà takadan.

¹¹ Dia aɔ yā siwala nān yē. Aɔ bè, musu kɔn tɔtɔeo Luda zɔ̀blerinɔn n̄ ũ. Kpé kè wà bò yā à wè kèn wà kèkè wèe boo dɔ. Isarailinɔ kɔ́ bíta bé à bò yā.

¹² Aɔ bè n̄ dezino Luda Musude pɔ fɛ, ben à n̄ ná Kaladia bori Nɛbukaneza, Babilonu kɔ́nane a zɔ́i, ben à kpé pì wìwì à gbɛ̀ pìnɔ sɛ̀e à tãnyo Babilonu.

¹³ Mɔde Babilonu kɔ́ Sirusu kɔ́blena wè káaku guu à yā diɛ à bè wà ɛara wà Luda kpé pì bo dɔ.

¹⁴ Baa vura kɔn kondogi pɔ kè Nɛbukaneza sɛ̀e Luda kpén zaa Yerusalemu à kàe a tãa kpén Babilonunɔ, kɔ́ Sirusu bɔ̀e à kpà Sesebaza kè à diɛ bɔ̀su dɔn'aɛdee ũua.

¹⁵ À bène à pɔ pìnɔ sé à gá à kàe Luda kpén zaa Yerusalemu, tó wà kpé pì kèkè wà bò.

¹⁶ Ben Sesebaza mɔ Luda kpé ɛɛ dàe. Wèe kpé pì boo zaa gurɔ beee a kɔn a gbàao, mɔde èe yāa kòro.

¹⁷ Kí, tó à kènnɛ maa, n̄ takada wɛtɛ kɔ́nanɔ takadakaɛkɔ́ia zaa Babilonu n̄ gwa tó kɔ́ Sirusu yā diɛ wà Luda kpé bo Yerusalemu. Lán n̄ è nà, n̄ lɛkpásá kɛwe.

6

Dariusu yadiena Luda kpé bona ya musu

¹ Kí Dariusu yā diɛ, ben wà takada wɛtɛ takada kè wà kàe Babilonu takadakaɛkɔ́ianɔ tɛ.

² Ben wà bɔ takada kokonaa ɛkɛbatana wɛtɛ b̄ideen Midiá b̄usun. Yā kèkii kú à guu lɛ wàton sánlo yānzì:

³ Kí Sirusu kɔ́blena wè káaku guu à yā diɛ Luda kpé kè kuu Yerusalemu musu, à bè wà kpé pì bo sa'okii ũ. Wà à ɛɛ dae, kpé pì lezì ká gàsásuu baaagɔ, à yàasa gàsásuu baaagɔ.

⁴ Wàgae gbè gbèntɛ mèn aagɔ didikɔ́a, lí lɛɛtege mèn do, gbè gbèntɛ aagɔ, lí lɛɛtege mèn do. Weé à f̄ia bo kɔn kɔ́be ɔɔo.

⁵ Vura kɔn kondogi pɔ kè Nɛbukaneza sɛ̀e Luda kpén Yerusalemu à sùo Babilonunɔ sɔ́, weé ɛara wà gá kàe à gbèn Luda kpén Yerusalemu.

⁶ Ben kɔ́ Dariusu lɛkpásá kè à bè: Tia sa Yuflati baa kãa dɔn'aɛde Tatenai kɔn Seta Bozenaio kɔn a gbɛ̀ kè aɔ kú Yuflati baa gweenɔ, à a z̄inda gá gwe.

⁷ À Luda kpé b̄orinɔ tó tɛɛɛ. À tó Yuda dɔn'aɛdeenɔ kɔn n̄ gb̄ensinɔ Luda kpé pì kèkè wà bo.

⁸ Mɛe yā kè àton kɛ Yuda gb̄ensinɔne Luda kpé pì bona musu diɛɛare. À pɔ kè aɔ yezinɔ sɛ̀e ma auzikikaɛkɔ́iin gwe kɔn Yuflati baa kãa kpa tángba kè wà kpào, à kpámma p̄ingi lɛ z̄i pì tón ze dɔro yānzì.

⁹ Pɔ kè aɔ yezi p̄ingi, z̄uswaree, s̄akaro, s̄ane b̄orɔ kè aɔe Luda Musude gb̄agb̄ao, p̄owɛɛ, w̄isi, geepiwɛɛ, n̄osi, agɔ kpaa Yerusalemu sa'orinɔ lán guu e dɔɔ à lán aɔ gbèka nà funa sai,

¹⁰ lɛ aɔ e wà saa kè kà Luda Musuden oa, aɔ wée keame kɔn ma n̄égɔgb̄enɔ.

¹¹ Tó gb̄eke yā kè má diɛ kèkii lɛ, weé adee kpé lí wo wà à p̄aa wà p̄ee wà à b̄ee kɛ tuburaa ũ.

¹² Tó kina ke bori kee e wɛtɛɛ à yā pì lɛ ke èe wɛtɛɛ à Luda kpé kè kú Yerusalemu pì wí, Luda kè tò a tó kúa à kaate. Mamɔma Dariusu m̄ambe ma yā pì diɛ. Wà z̄i kea maamaa.

Luda kpé kyakena

¹³ Ké kí Dariusu lékpāsá pì kè lè, Yuflati baa kè kpa dɔn'aede Tatenai kɔn Seta Bozenaio kɔn n̄ gbɛnɔ yā pì kè kɔn làakario.

¹⁴ Ben Yuda gbɛnsinɔ kpébona e gaa aɛ lán annabi Agai kɔn annabi Zakari Ido néo annabikɛ kè nà. A5 kpé pì dɔ wà yàa lán Isarailinɔ Ludaa ò nà, lán Pesianɔ kɔn Sirusu kɔn Dariusuo kɔn Ataseseo à yā diɛ nà.

¹⁵ A5 Luda kpé mì dè Ada guro aagɔdee zī kí Dariusu kɔblena wè swɛedodee guu.

¹⁶ Ben Isarailinɔ Luda kpé kyakè kɔn pɔnnaao, sa'orinɔ kɔn Levinɔ kɔn gbɛ kpaaa kè a5 sù kɔn zɔkɛɛonɔ n̄ pɔngi.

¹⁷ Luda kpé kyakena pì yānzi a5 saa ò kɔn zùswareenɔ mèn basɔro kɔn sàkaronɔ mèn wàa dɔ kɔn sàne bɔrɔnɔ mèn wàa plaa, ben a5 saa ò kɔn blèkoffinɔ mèn kuri awɛeplaa Isaraili bori pari lén a5 pɔngi durun agbaakpabɔ ũ.

¹⁸ A5 sa'orinɔ diɛdiɛ gáli kɔn gálio, ben a5 Levinɔ diɛdiɛ gáli kɔn gálio dɔ lè a5 zīi kè Ludane Yerusalemu lán à kú Musa takada guu nà.

¹⁹ Mɔ káaku guro kuri awɛesiigɔdee zī, zɔzɔ kè a5 sù pɔnɔ Banla zībaa kè.

²⁰ Sa'orinɔ kɔn Levinɔ gbāsī bɔ n̄ zīndan a5 gò gbāsī sai n̄ pɔngi, ben a5 Banla sà kòto kpàkpa zɔzɔ kè a5 sùnɔne kɔn n̄ sa'ori daanɔ pɔo kɔn n̄ zīnda pɔo.

²¹ Isaraili zɔzɔ kè a5 sù pɔnɔ bé wà sò kɔn gbɛ kè a5 n̄ zīnda kè bori pāndenɔ yābɛkɛnanɔ a5ɔe Dii Isarailinɔ Luda kii wɛtɛnɔ.

²² Ben a5 Bureɔi Sése'ezēsai zībaa kè kɔn pɔnnaao ai guro swɛeplaa. Dii tò a5 pɔo kè nna, zaake à tò Asiriano kina nòse liɛ n̄ yā musu, ben à dònɛ lè à kpé bona zīi guu, Isarailinɔ Luda pì.

7

Ezera su à Yerusalemu sorukɛna

¹⁻⁵ Yā beeenɔ gbera Pesianɔ kí Atasese kɔblegurɔɔa Ezera bɔ Babilɔnu à sù. Sa'oriki isi Aruna bé à Elɛaza ì, Elɛaza Fineasi ì, Fineasi Abisua ì, Abisua Buki ì, Buki Uzi ì, Uzi Zeraya ì, Zeraya Merayo ì, Merayo Azaria ì, Azaria Amaria ì, Amaria Aitubu ì, Aitubu Zadɔki ì, Zadɔki Salumu ì, Salumu Ilikia ì, Ilikia Azaria ì, Azaria Seraya ì, ben Seraya Ezera pì ì.

⁶ Ezera né yādanɛrimɛ, à Musa doka kè Dii Isarailinɔ Ludaa diɛ dɔ sànsān. Lán Dii à Luda ɔ kúa nà, kina pɔ kè à wɛɛ kèa kpàa pɔngi.

⁷ Kí Atasese kɔblena wè swɛeplaadee guu Isaraili kenɔ sù Yerusalemu dɔ. Sa'orinɔ kú n̄ té kɔn Levinɔ kɔn lèsirinɔ kɔn zédakparinɔ kɔn Luda ua zikɛrinɔ.

⁸ Ezera kà Yerusalemu kina kɔblena wè swɛeplaade mɔ sɔɔrodee guu.

⁹ À fɛɛ Babilɔnu mɔ káaku guro káaku zī, ben à kà Yerusalemu mɔ sɔɔro guro káaku zī. À Luda ɔ kúa,

¹⁰ zaake Ezera mè kpà Dii doka wàaripanaa kɔn à kenao, lè à e à à yādienanɔ kɔn à dokayānɔ dada Isarailinɔne.

Takada kè kí Atasese kpà Ezeraa

¹¹ Takada kè kí Atasese kpà sa'ori Ezeraa yān yè, kè è Dii yādienanɔ kɔn à dokayānɔ da Isarailinɔne.

¹² Atasese, kɔnanɔ kɔn kè bé à takada kèkii kè Luda Musude dokadannɛri sa'ori Ezeraɛ. Ma ì kpàmma.

¹³ Ma yā diɛ, ma bè Isaraili ke sa'ori ke Levi kè kú ma bùsun kè yezi à gányo Yerusalemu gá.

¹⁴ Mapi kōn ma ìba gōn swēplaaanɔ bé wa n gbare, le n gá Yerusalemu kōn Yudanɔ būsuo píngi yá gwagwa n Luda doka kè n kúna musu.

¹⁵ N̄ kondogi kōn vura kè mapi kōn ma ìbanɔ wa Isarailinɔ Luda kè à beɛ kú Yerusalemu gbà sée n̄ gáo

¹⁶ kōn kondogio kōn vura kè n̄ è Babilonu būsun-o píngi kōn pó kè gbēnɔ kōn sa'orinɔ kpá n̄ Luda kpé pó ũ Yerusalemuo.

¹⁷ N̄ zùswareenɔ kōn sákaronɔ kōn sáne bòronɔ lúlu kōn ɔ pìo n làakaria n̄ saa kè oo n Luda kpé gbāgbákíia zaá Yerusalemu kōn flawa gbao kōn pómína gbao.

¹⁸ Mpi kōn n gbēnɔ à ke kōn kondogio kōn vura kè gō lán à kèare maa nà, lán a Luda yezí nà.

¹⁹ N̄ pó kè wà nann̄e n ɔzĩ n Luda kpé dōnzikebɔ ũunɔ kpá Luda kè kú Yerusalemu pía.

²⁰ Tó n̄ ye Luda kpé pó kpaaanɔzi, tó à kekēna gō n yá ũme, n̄ sé ma làasin gwe.

²¹ Ma kí Atasese, ma yá dié Yuflati baa káa kpa ɔ'uterinɔne n̄ píngi. À wéekē kè Luda Musude dokadann̄eri sa'ori Ezera kèawa kpáa gō píngi.

²² Kondogi tón de tón aagōlaro. Pówee tón de tón baaakurilaro. Geepiwē kōn n̄sio tón de lita wáa basɔɔɔrolaro. Wisi s̄s, lán à yezí nà lén.

²³ Lán Luda Musudee dié píngi nà, à kpá gō à kpé pó ũ, le àton pētē ke kōn ma kíkēo ke kōn ma nénoro.

²⁴ Agō d̄s s̄s kè á zé vĩ à tángba ke yàra'ɔɔ ke be'ɔɔ sí Luda ua pì zīkerinɔaro ke sa'orinɔ ke Levinɔ ke lèsirinɔ ke zédákparinɔ ke zīkeri pāndenɔ.

²⁵ Mpi s̄s Ezera, n̄ yákpækērinɔ kōn yāgōgōrinɔ diēdiē ōnd̄ɔ kè n Luda kpamma lén, le aōgae yá keke a zéa gbē kè aō kú Yuflati baa káa kpaanɔne n̄ píngi. Aōgō de gbē kè aō n Luda doka dōnɔ ũ. Gbē kè aō dōroonɔ s̄s, n̄ dadan̄ne.

²⁶ Gbē kè n Luda doka kōn būsuo dokao kúna ɔplaplaaro, weé yá daàla, à dena ke à bōna būsun ke à auziki sinaa ke à dana kpésiaann̄ yoo.

²⁷ Ben Ezera bè: Wà Dii wa dezinɔ Luda sáabu kpá! À laasuu maaa dà kínane a swēn, ben kína pì gbāaa kpá à kpé kè kú Yerusalemua le.

²⁸ À tò ma yá kà kína kōn a ìbanɔn kōn à kí gbāade daanɔ n̄ píngi. Lán Dii ma Luda ɔ kúma nà, ma kù kè gbāa, ben ma Isaraili dōn'aēdeenɔ kākōa aō gámao.

NĚMAYA

NĚmaya Yerusalemu damukena

¹ Akalia né NĚmaya yān yè. Atasese kíblena wě barode moɔ kè wè be Kisilevi guu má kú kibe Susa wétedaan.

² Ben ma dáaro Anani bɔ Yudanɔ bɔsun à mò kɔn gběkenɔ. Ma yā gběkaríma Yuda gbě kpaaa kè aɔ bɔ zɔɔkɛnnɔ musu kɔn Yerusalemuo.

³ Aɔ wémala wà bè, gbě kè aɔ bɔ zɔɔkɛn wà tà Yudanɔ bùsu guunɔ e nawěa kɛ maamaa, wèe n lalandi kɛ, zaake Yerusalemu bĩ gborona bensɔ à bĩile gbàno tékúna.

⁴ Kè ma yā pì mà, ma wěe, ben wée'i bɔma. Ma ɔ dɔ gurɔ plaa, mée lé yii, mée wée kɛ Luda Musudea

⁵ ma bè: N yā nna Dii Luda Musude! N bíta bensɔ n naasi vĩ. Gběkɛ guu n bà ègɔ kú kɔn gbě kè aɔ yenzi aɔ n yādienanɔ kúnano.

⁶ N wée té mamɔma n zɔblerizi n swá kpá adua kè mée kɛ fáanté kɔn gwáavio n zɔbleri Isarailinɔezĩ. Mée durun kè wá kènnɛ yā oo. Baa mapi kɔn ma de bɛdeenɔ wa durun kè se.

⁷ Wa yā zaaa kènnɛ maamaa, wée n yādienanɔ daro, wée n ɔɔkii gwaro, wá n doka kè n diɛ n zɔbleri Musanɛ kúnaro.

⁸ N tó yā kè n diɛ n zɔbleri Musanɛ kèkii dɔngu. N bè tó wa bɔ n kpɛɛ, né wa fáakɔa boriinɔ té.

⁹ N bè dɔ tó wa ɛara wa aɛ dɔmma bensɔ wá n yādienanɔ kúna wée zĩ kɛɛa, baa kè n pèwa ai anduna léa, né wa kakɔa né suwao guu kè n sè ben n tó kúa pín.

¹⁰ Gbě pínɔ né n zɔblerinɔmɛ, n gbě kè n n bɔ kɔn n iko bítao kɔn n gàsá gbáaaonɔmɛ.

¹¹ N yā nna Dii, n swá kpá mamɔma n zɔbleri aduakɛnazi kɔn n zɔbleri kè n yā è kènnɛ nna bensɔ aɔ n vĩa vīnɔ aduakɛnao. N mamɔma n zɔbleri dakɔre kɔn minnao gbàa lɛ kína ma wěnda gwa.

Gurɔ beeeaa sɔ, kína pì wèkpaaterin ma ũ.

2

Kí Atasese NĚmaya zĩna Yerusalemu

¹ Kí Atasese kíblena wě barode moɔ kè wè be Nisá guu kína yezi à geepiwěe mi, ben má sè má kpàa. Èe ma e kɔn uusisinao zikiro,

² ben à ma la à bè: Bɔ yā bé à tò n uu sisina? Née gyāa kero. N nɔsɛ bé à yàka? Vĩa ma kú maamaa,

³ ben ma bène: Luda n dɔ kɔn aafiao, Zaaki! Ma uu sisina, zaake wéte kè ma dezinɔ mira kún gɔ bezĩ ũ. À bĩile gbàno té kú.

⁴ Ben à bène: N yezi mà ke diamɛ? Ma wée kè Luda Musudea gĩa,

⁵ ben ma weàla ma bè: Kí, tó à kènnɛ maa bensɔ mamɔma n zɔbleri yā kàngu, n ma zĩ Yudanɔ bùsu wéte kè ma dezinɔ mira kún pia, lɛ mà e mà kɛkɛ mà kác.

⁶ Kína pì naɔ vɛena à sae, ben à ma la à bè: Dian n tá é gí kè nà? Bɔren né suu? Kè kína wè ma ganazi, ben ma gurɔ diɛnɛ.

⁷ Ma bène: Tó à kènnɛ, n takada kɛ Yuflati baa káa kpa dɔn'aɛdeenɔnɛ n kpáma. N oñne aɔ tó mà gɛte n bɔsun ai mà gá káo Yudanɔ bɔsun.

⁸ Ñ takada kē n líkpē dākpari Asafanē dō. Ñ onē à ma gba lí mà zeki gbāaa kē kú Luda kpé saē lé kēo kōn bīlēnō kōn kpé kē mēgō kún pōo. Ben kína pō kē má gbēka kpāma, zaake ma Luda ɔ kúma.

⁹ Kína soza bàdeenō kōn sōdeenō dāme aō gāmao. Ben ma gaa ma Yufłati baa kāa kpa dōn'aadeenō lē ma kína lānō kpām̄ma.

¹⁰ Kē Oronu gbē Sambala kōn à ịba Tobia, Amōni boriio mà gbēke mō Isarailinō gwena kaara, à kēñnē ịi maamaa.

¹¹ Kē ma ka Yerusalemu, ma kām̄ma bō gĩa gurō aagō.

¹² Ben ma fēe gwāavī kōn gbēkenō, mēe yā kē ma Luda dà ma swēn mà ke Yerusalemu o gbēkenēro. Má di zaaki kpēe, gbē kpāaanō tē kēse.

¹³ Ma bō Guzufe bīlēn gwāavī ma m̄i pē Gbēngbo lōgā kōn Tubura bīlēo. Mēe Yerusalemu bīi kē wà gbōro gwagwa kōn à bīlē kē tē kùnō.

¹⁴ Ben ma gaa aē ai Ịbōki bīlēa kōn Kína ịkakiio. Gu kee kú gwe, ma zaaki e f̄s à gēnlo,

¹⁵ ben má tē swawēen gwāavī, mēe bīi gwagwaa. Ben ma ɛara ma su ma gē Guzufe bīlēn.

¹⁶ Gbāadeenō guu kē ma gaan ke yā kē má kē dōro, zaake mēe yāke o Yudanōnē gīaro, baa sa'orinō ke kīnēnō ke gbāadeenō ke gbē kpāaa kē aōē zīi pī kēnō.

¹⁷ Ben ma bēñnē: A nawēa kē wa lee ɛs? Yerusalemu gō bezī ũ, à bīlēnō tē kù. À tó wà ɛara wà bīi bō dō lē wātongō de fabona pō ũ dōro yānzī.

¹⁸ Ma bēñnē dō lān ma Luda ɔ kúma nà kōn yā kē kína òmēeo. Ben aō bē: Wà fēe wà na à bonaa. Ben aō nà zī maaa pīa ɔplaplaa.

¹⁹ Kē Oronu gbē Sambala kōn à ịba Tobia, Amōni boriio kōn Larubu bori Gēsēmuo à baaru mà, aō wa fabò aō kya kàwagu aō bē: Bón ée kēe gwēe? Ée bōo kína yā kpēen yō?

²⁰ Ben ma yā sīnla ma bē: Luda Musude é wa dakōre kōn mīnnaao. Wamōwa à zōblerinō, Yerusalemu bīibonan wé naa kē. Amōa sō à baka kúnlo. A yā kú kē dōro, a tó ɛgō dō gbēken wēte kē guu dōro.

4

Ịbetekpana kōn Yerusalemu bīiborinō

¹ Kē Sambala mà wa Yudanō wēe Yerusalemu bīi boo, à pō fē à làakari fēe maamaa, ben ɛe wa kēe pónɔpɔnō.

² À bē à gbēnō kōn Samaria zīkpēenō wáa: Bón Yuda gina pìnɔɔ e kēe? Aōē f̄s wà ɛara wà bīi pī bōs? Aōē saa o aō zīi pī né gurō dōs? Aōē f̄s wà wēte pī vu kōn gbē kē tē kù à kaena pìnɔɔ?

³ Amōni bori Tobia kú à saē, ben à bē: Bīi kē aōe boo pī, tó gbēngboo didia, à gbēnō é gboro fál!

⁴ Ben ma bē: Wa Luda, n wa yā ma, zaake aō dōkēwao. Ñ tó wa lalandi kē aōe kēe wí n̄ musu. Ñ tó wà n̄ kūkū wà tán̄yo zīz̄nō ũ.

⁵ Ñton lá kú n̄ taarinl̄aro. Ñton n̄ durunnō gogoro, zaake aō bīiborinō s̄s̄s̄.

⁶ Len wa bīi pī bō lē ai à pēk̄sa, ben à lezī kà guragura, zaake gbēnō e zīi pī kēe kōn n̄s̄eo dom̄e.

⁷ Kē Sambala kōn Tobiao kōn Larubunō kōn Amōninō kōn Asad̄dideenō mà Yerusalemu bīikekena e gaa aē, bens̄o guforonō e tataa, aō pō fē maamaa.

⁸ Ben aō lé kpāk̄s̄s̄ n̄ p̄ngi aō bē wēe mō wà lēe Yerusalemua wà yākete ligānzī.

⁹ Ben wa wée kè wa Luda, bensõ wa gudākparinɔɔ diɛdiɛ fãantẽ kɔn gwãavĩo aɔ yãnzĩ.

¹⁰ Ben Yudanɔ bè: Asosɛrinɔ gbãaa e yãaa. Gbè kè wà gbòro wà dàɛ pari, wé fɔ wà bĩ pi bo wà à mì dero.

¹¹ Wa ibeenɔ bè, ai wàgɔ gá n̄ yã dɔ, weé siwagu wà wa dɛdɛ, zĩ pi é gɔ kpana zén.

¹² Wa gbè kè aɔ kú n̄ saenɔ mò wà bèwɛ à kà gèn kuri aɔ bè: Aɔɛ boɔ gu píngia, aɔ yezi wà mó wà lɛɛwa.

¹³ Ben ma gbẽnɔ diɛdiɛ bĩ fòonɔzi kɔn à guu kè kè ɛɛtenɔ. Ma n̄ diɛdiɛ danɛdanɛ, baade kɔn a fɛɛdaao kɔn a sário kɔn a sáo.

¹⁴ Kè ma wée tɛ guunɔzi, ma fɛɛ ma bè kinenɔne kɔn gbãadeenɔ kɔn gbè kpaaanɔ: Àton vĩa keńero. Àgɔ dɔ kè Dii bíta à naasi vĩ. À zĩ ká a gbẽnɔne kɔn a négɔgbẽnɔ kɔn a nénɔgbẽnɔ kɔn a nɔɔnɔ kɔn a beenɔ.

¹⁵ Kè wa ibeenɔɔ mà Luda n̄ fú à tò wa n̄ lékpakɔsɔna asii mà, ben wa píngi wa ɛara wa na bĩbonaa, baade kɔn a zĩio.

¹⁶ Zaa gurɔ beeeaa ma gbẽnɔ kpàatɛ leo plaa. Gbèkenɔ e zĩi kɛɛ, gbèkenɔ sári kúna kɔn sengbangoo kɔn sáo kɔn mò'utao dana. Gbẽnsinɔ zena gbè kè aɔɛ bĩ boonɔ kpɛɛ.

¹⁷ Gbè kè aɔ asoo senanɔ aso kúna ɔdo, gɔkebo ɔdo.

¹⁸ Bĩiborinɔ fɛɛdaa dɔna n̄ piia n̄ píngi. Kuruperi égɔ kú ma saɛ.

¹⁹ Ben ma bè kinenɔne kɔn gbãadeenɔ kɔn gbè kpaaanɔ: Zĩi pari bensõ bĩ pi gbàa, ben wa kɔ kpàatɛ à lɛzi.

²⁰ Guu kè á mà wée kuu pɛɛn, à kɔ kakɔawazi gwe, wa Luda é zĩ káwe.

²¹ Ben wa ɛara wa na zĩia, gbèkenɔ sári kúna zaa búgubugua ai sɔsɔnenɔ gàa wa bɛɛo.

²² Zĩ beeean ma bè gbẽnɔne: A baade gae i Yerusalemu kè kɔn a ibanɔ, lɛ àgae e à gu dákpa gwãavĩ, àgae zĩi kɛ fãantẽ.

²³ Mapi kɔn ma dāaronɔ kɔn ma ibanɔ kɔn gudākpari kè aɔ kúmaonɔ, weé wa pókásáa boro, baade égɔ a gɔkebo kúna a ɔplaamme.

5

Neemaya zena kɔn takaasideenɔ

¹ Gurɔ beeean wa Yuda kenɔ kɔn n̄ naɔnɔ e wii lɛɛ n̄ gbẽnɔa maamaa.

² Aɔ gbèkenɔ bè: Wapinɔ kɔn wa nénɔ wá pari. Wá ye pówɛzi wà pó ble wà e wàgɔ aafia.

³ Aɔ gbèkenɔ bè dɔ: Nɔaa kuu, ben wa wa buraanɔ kɔn wa geepe búno kɔn wa kpénɔ tɔɔba kpà pówɛ yãnzĩ.

⁴ Aɔ gbèkenɔ bè: Wa ɔ sèkà lɛ wà wa buraanɔ kɔn wa geepe búno tángba bo kínane yãnzĩ.

⁵ Baa tó wa borii dɔnkɔmɛ, bensõ wa nénɔ dɔnkɔ kɔn n̄ nénɔ, wée wa nénɔ yaam̄ma zɔnɔ ũ tiasi. Wa nénɔgbè kenɔ e zò blee kò bensõ wa gbãaa e ká wà póke kèro, zaake wa buraanɔ kɔn wa geepe búno gò n̄ pó ũmɛ.

⁶ Kè ma n̄ wii pi mà kɔn gbẽnɔ káara kè aɔ kèò, ma pɔ fɛɛ maamaa.

⁷ Ma yá pi wàari pà ma swè guu, ben ma zɔka dɔ kinenɔ kɔn gbãadeenɔa ma bèɛne: A baade e ɔɔ i kaara a gbèdaaane. Ben ma bè wà parii kakɔa aɔ yá pi yãnzĩ.

⁸ Ma bèɛne: Wa wa gbè Yuda kè aɔ gò bori pāndenɔ pó ũunɔ bò wa gbāa lén, ben á tò a gbẽnɔ e n̄ zĩnda yaawa dɔɔ? Ben aɔ yĩtɛ kpèkpè, aɔɛ yáke e wà òro.

⁹ Ben ma ɛara ma bè: Yā kè ée kɛɛ pì maaro. Àgɔ wa Luda vīa vī lɛ wa ibɛɛ bori pāndɛnɔ tɔn wa sɔsɔro yānzi.

¹⁰ Mapi kɔn ma danɛnɔ kɔn ma ibanɔ, wa ɔ kɔn pɔwɛɛo sɛkǎñne dɔ. À ɔ ɔ'ikaarannena tó sa,

¹¹ à n̄ buraanɔ kɔn n̄ geepi búno kɔn n̄ kùkpɛnɔ kɔn n̄ kpénɔ sɔkpañne kɔn pɔ basɔɔrodee kè ée siiríma ɔ'í úuo, ɔ kɔn pɔwɛɛo kɔn geepiwɛɛo kɔn n̄sio píngi.

¹² Ben aɔ bè: Wé sɔkpañne, wé pòke wɛtɛrma dɔro. Wé kɛ lán n̄ ò nà. Ben ma sa'orinɔ sisi má tò gbɛ pínɔ la dà n̄ wáa lán aɔ à lé gbɛ nà.

¹³ Ma a utadaa kpòke ma bè: Luda gbɛ kè èe zīi kè lé kè à gbɛ pìaroo kpokɛ lɛ à à bɛ kɔn à auzikinɔ sía. Luda à kpokɛ lɛ à gɔ kori lɛ. Gbɛ pariinɔ bè: Aami! Ben aɔ Dii sáabu kpà. Ben gbɛnɔ kè lán aɔ à lé gbɛ nà.

¹⁴ Bee gɛra zaa gurɔ kè kí Atasɛɛ ma diɛ Yudanɔ bùsu dɔn'aɛdee ũ a kíblena wɛ barodeen ai à wɛ baaakuri awɛɛplaadeɛ guu, à kà wɛ kuri awɛɛplaa, mapi kɔn ma danɛnɔ wée dɔn'aɛdeke pɔ blero.

¹⁵ Dɔn'aɛde káaku kè à d̄mɛ aɛnɔ aso tiisi tò gbɛnɔ, aɔ pòble kɔn geepiwɛɛo si baadea kɔn kondogi ɔ mèn baplaplaao. Aɔ ibanɔ gbáaa blémma dɔ. Mapi sɔ, mée kɛ lero, zaake má Luda vīa vī.

¹⁶ Ma mè kpà bīi pì bonaa, mée tɔtɛ sé ma pɔ ũro. Ma ibanɔ kakɔana gwe zīi pì yānzi.

¹⁷ Yudanɔ ègɔ pɔ blee ma bɛ gɔɔn baswɛɛplaa akurikuri, gbáadeenɔ kɔn gbɛ kè aɔ b̄ bori kè aɔo liganawaziinɔ kiianɔ.

¹⁸ Lán guu è dɔ nà wègɔ zù kekɛmɛ mèn doodo kɔn sá mèkpananɔ mèn swɛɛdodo kɔn koonɔ, bensɔ wègɔ geepiwɛɛ baa bítabita gurɔ kuri kɔn gurɔ kurio. Baa kɔn beeeo mée dɔn'aɛdeke pòblee gbekarimmaro, zaake zīi kè gbɛ beeenɔ e kɛɛ bíta.

¹⁹ Ma Luda, yā maaa kè má kè gbɛ beeenɔnɛ píngi gɔ d̄ngu.

6

NĚemaya ibɛɛnɔ zéwetena wà ɔndɔo kezi

¹ Ma bīi b̄o má yāa à foo kú gukea dɔro, m̄ode mée à bīile gbànɔ péɛpɛɛ gīaro. Kè Sambala kɔn Tobiao kɔn Larubu bori Gesemuɔ kɔn ma ibɛɛ kpaaanɔ à baaru mà,

² Sambala kɔn Gesemu pìo lékpāsá kè mɛ wà bè mà mó mà dañlɛ Onɔ guzure lakutu ke guu. À zaaan aɔɔe wɛtɛɛmao.

³ Ma gbɛnɔ zīrma ma bè: Mée zī bíta kekɛmɛ, mé e mà móro. Mé e mà zīi pì tò mà mó a kiiao.

⁴ Aɔ lékpāsá pì kè mɛ gèn siigɔ, ben ma yā mèn doo pì sirila.

⁵ À gèn ɔɔrode Sambala a iba ke zīma. À takada kè wèe kǎɛ'ɔ naaro kūna.

⁶ Wà kè lá pì guu wà bè: Wa yáke wàpe mà bori pāndɛnɔ kiia, ben Gesemu bè yāpuramɛ. À bè mpi kɔn Yuda kpaaanɔ a zɛo à b̄o kína yā kpɛmɛ. Bee yānzin ée bīi pì bozi. Wà bè dɔ n̄ yezi n̄ gɔ Yudanɔ kína ũmɛ,

⁷ ben n̄ annabinɔ diɛ aɔ o Yerusalemu kè m̄be n̄ kína ũ. Kína é yā pì ma. Bee yānzin n̄ mó wà lé kpakɔsɔzi.

⁸ Ben ma lékpāsá kè nɛ ma bè: Yā kè n̄é ɔo kuuro. M̄be n̄ yā pì ò n̄ zīndaa.

⁹ Aɔ píngi aɔo yezi vīa ma kūmɛ, aɔɔe daa wa ɔ é gɔ d̄ɔwazimɛ, wé e wà zīi pì m̄i dero. Ma Luda, n̄ ma ɔ gbáaa.

¹⁰ Ma gaa Delaya né Semaya, Metabeli dio be, zaake à a zīnda yì a kpén. À bè: Wà kpakša Luda kpén wà à gbà tatawale, zaake gbēno e mo n demē. Ašé mó wà n de gwāavime.

¹¹ Ben ma bè: Ma taka è bàa sí? Ma taka é fš à gá ute Luda kpén ma zīnda mīsina yānzi? Mé gáro.

¹² Má dš ma zīndaa à yā pì e bō Luda kiiaro. À annabikēyā pì ò ma yā musu kē Tobia kōn Sambalao fia bōne yānzime.

¹³ À fia bōne le vīa e à ma kū mà durun ke mà gá gwe, ašé gbasa wà ma tó yaka wà ma sšs.

¹⁴ Ma Luda, Tobia kōn Sambalao yākena pì gš dōngu. Nōgbē annabi Nōadia yā gš dōngu dō kōn annabi kpāaa kē ašō yezi vīa ma kūno.

Yerusalemu bī midena

¹⁵ Gurō baplaa akuri awēplāaa gbera wà bīi pì mì dē Elulu mo gurō baaasōrodeea.

¹⁶ Kē wa ibēno à baaru mà bensō borii kē ašō liganaawaziino wēē siàle, aš kē gā aš dš sa kē wa zīi pì kē kōn wa Luda gbāaa.

¹⁷ Gurō beean Yudanō kīnēno e takada kpāsāa Tobiane pari, bensō Tobia pì e kpāsāane.

¹⁸ Yudanō yā yìo pari, zaake Ara né Sekanian à anzure ū bensō Berekia né Mesulamu bé Tobia né Yoanana anzure ū.

¹⁹ Ašē à sáabu kpá ma wáa dō, ben ašē eara wà ma yā tōkēne. Tobia pì lāno kpāsāme dō le vīa e à ma kū.

7

¹ Kē wa bīi bō bensō ma à lé gbāno pēpēe, wà zédākparino kōn lēsirino kōn Levinō diē.

² Ben ma a dāaro Anani diē Yerusalemu gbēnsi ū kōn zeki gbāaa gbēnsi Ananiao, zaake gbē nāane deeme. À Luda vīa vī de gbē pariinola.

³ Ma bēine: Wātongae Yerusalemu bīile gbāno wēro ai fāntē gá gbāa kū. Wāgae zé tata wà gbāngano dan ai zédākparino tá. Wà Yerusalemudeeno diē diē gudākparino ū dō, aš gbēkeno gš kú dākpakiia, aš gbēkeno n be sae.

8

Ezera Musa doka kyókēna

¹ Baade pīngi kākša kōn ledoleo gāale kē kú í bīile sae, ben wà bè danneri Ezerane à bō kōn Musa doka kē Dii diē Isarailinone takadao.

² Mo swēplāa gurō kākun sa'ori Ezera bō kōn Musa dokao parii ae. Gōgbēno kōn nōgbēno kōn gbē kē ašé fš wà yā maano n pīngi kú gwe.

³ À ae dō gāale kē kú í bīile pì sae, ben è takada pì kyó kee zaa kōngo ide'ide ai fāntē kà midangura gōgbēno kōn nōgbēno kōn gbē kē ašé fš wà maano wáa. Baade pīngi swā dō Musa doka takada pì kyókenazi.

⁴ Danneri Ezera zena tinti lezī kē wà kē kōn lío musu lá pì kyókēna yānzi. Matitia kōn Semao kōn Anayao kōn Uriao kōn Ilíkiao kōn Masiao kú à oplaazi. Pedaya kōn Misailio kōn Malakiao kōn Asumuo kōn Asabadanao kōn Zakario kōn Mesulamu kú à ozezi.

⁵ Kē Ezera takada wē, baade pīngi è, zaake à zekii lezī de'ila. Kē à wē, baade pīngi fēe wà zē.

⁶ Ezera Dii Luda Bítade sáabu kpà, ben baade píngi ɔ sè musu aɔ bè: Aami! Aami! Ben aɔ mì pèe ɖɔɖe wà dɔnzi kè Diine.

⁷ Gurɔ kè gbɛnɔ zena gwe, Levi kenɔ Musa doka dàdaɛne. Levi pìno tón yè: Yesua, Bani, Serebia, Yami, Akubu, Sabetai, Odia, Masia, Kelita, Azaria, Yozabada, Anana kɔn Pelayao.

⁸ Aɔ Luda doka takada pì kyó kè, ben aɔ b̀kɔɖe wà à wée wèñne, le aɔ e wà kyó pì dɔ.

⁹ Ben b̀su gbàade NĚemaya kɔn danneri sa'ori Ezerao kɔn Levi kè aɔe yà dadaa gbɛnɔnɛnɔ bèñne: Gurɔ kèkii né Dii a Luda pómɛ. Àton ke wèndaro àton ɔ ɖro. Zaake kè aɔe Musa doka yà maa, aɔe ɔ ɖɔ ɔ píngi.

¹⁰ NĚemaya bè: À gá à pɔ nɔsidee ble à í nnannaa mì. À li gbè kè aɔ pòke v̄roonɔne. Gurɔ kèkii né wa Dii pómɛ. Àton sósobi ɔ ɖro, zaake pɔnnaa kè Dii è kpáwa de a gbàa'ekii ũ.

¹¹ Levinɔ gaa wà gbɛnɔ nòse kpàéñne wà bè: À yĩte! Gurɔ kèkii né Luda pómɛ, àton sósobi ɔ ɖro.

¹² Ben aɔ f̄e wà gaa wà pɔ blè aɔ í mì, aɔ likɔne aɔ pɔnnaa kè maamaa, zaake aɔ yà kè wà òñne mà sa.

¹³ Mɔ pì gurɔ plaadeea uabedeena kɔn sa'orinɔ kɔn Levinɔ kàkɔa danneri Ezerazi, le wà e wà wée té Musa dokazi.

¹⁴ Ben aɔ yà kè Dii diɛ Musane è gwe à bè, Isarailinɔ gɔ kú lá kutaana guu mɔ swɛplaade zĩbaagurɔa,

¹⁵ aɔ yà kèkii kpàakpa kè ní lakutunɔ guu kɔn Yerusalemuo wà be: À bɔe à gá sɛn à kù lánɔ kaso à suo kɔn sãma lánɔ kɔn swà lánɔ kɔn damina lánɔ kɔn lí ɔrade lánɔ, le à lá kutaana ɖɔo lán à kú takadan nà.

¹⁶ Ben gbɛnɔ gaa wà kàsokaso wà sùo, baade kutaa ɖɔo a kpé musu ke ua ke Luda ua ke Í b̄ile ḡale ke Eflaimu b̄ile ḡale.

¹⁷ Gbè kè aɔ b̀ zɔkɛen pìno lá kutaana ɖɔɖɔ ní píngi, ben aɔ kú à guu. Zaa Nuni né Yɔsua gurɔ ai gurɔ beea Isarailinɔ e zĩbaa pì ke lero. Ben aɔ pɔnnaa kè maamaa.

¹⁸ Ezera ègɔ Luda doka takada kyó kɛe lán guu è ɖɔ nà naana zaa zĩbaagurɔ káakua ai à gaa à mì ò. Aɔ zĩbaa pì kè gurɔ swɛplaame. À gurɔ sɔraagɔdeea aɔ kakɔana kè lán wà diɛ nà.

9

Isarailinɔ ní durunɔ ona Ludane

¹ Mɔ dɔnkɔ pì gurɔ baro awɛesiigɔdeea Isarailinɔ kɔ kàkɔa kɔn léyinao kɔn pɔsia utanɔ dadana, b̀su ká ní mìn.

² Aɔ ní zĩnda kè bori pãndenɔa ben aɔ zena, aɔe ní durunɔ kɔn ní dezina yãzaakenana oo.

³ Aɔ gɔ zena guu kè aɔ kún, ben wà Dii ní Luda doka takada kyó kèñne awa aagɔ, ben aɔ ní durunɔ ò aɔ dɔnzi kè Dii ní Ludane awa aagɔ.

⁴ Levi kenɔ zena tinti kè wà kèñne musu, aɔ lé zù Dii ní Ludazi gbãgbã. Aɔ tɔnɔn yè: Yesua, Bani, Kadamieli, Sebania, Buni, Serebia, Bani kɔn Kenanio.

⁵ Levinɔ Yesua kɔn Kadamielio kɔn Banio kɔn Asabaniao kɔn Serebiao kɔn Odiao kɔn Sebaniao kɔn Petayao bè:

À f̄e à Dii a Luda táaki lé!

À kuu zaa káaku ai gurɔ píngi.

Wà n tɔ gakuidee b̀,

à de gbè tɔkpana kɔn táakiola píngi.

⁶ Mbe Dii ũ ndo.

N bātuma kē kōn n bēē kē kú musuo
kōn pō kē kú gweeno pīngi.

N anduna kē kōn pō kē kúnno.

N ísīaa kē kōn pō kē kú à guuno.

Nēē wēndi kpá ní pīngia,
n bē malaika pariino è dōnzi kenne.

⁷ Mbe Dii Luda kē à Abramū sē ũ,

n bōo Uru, Kaladia būsun,

n à tó liēē Ibraī.

⁸ N è à n náāē vī a swē guu,

ben n bē n bà égō kúo,

né Kanaa būsū kpáa kōn à boriino,

būsū kē Itino kōn Amōrinō kún

kōn Perizino kōn Yebusino kōn Gigasino.

Ben n lé kē ní gbēē pì pàpa,

kē ní maa yānzi.

⁹ N nawēa kē wa dezino kē Igipiti è,

n wīī kē aō lē Isia Tēaazi mā.

¹⁰ N sēedano kōn dabuyāno kē Fili'aunane,

ní mōnzi kpāzi kōn à ibano

kōn à būsudeeno ní pīngi,

zaake ní dō lán aō aīa pásī kē kōn wa dezino nà.

N tó bō lán à kuu ai kōn a gbāao nà.

¹¹ N ísīaa zōkōrēñe,

ben aō táa ò gukorin aō bikū.

N gbē kē aō pēēñzino zù í lōn,

n ní zú lán gbē bà í òsi pì guu.

¹² N dō n gbēnoē aē téluguu guu fāantē,

gwāāvī sē tē guu.

N zē kē dē aō sé pūñne.

¹³ N pita Sinai kpīīī musu,

n yā òñne zaa musu.

N doka zēde yāpuradee kpāmma

kōn yā maaa kē ní dieno.

¹⁴ N tō aō kāmabogurō dō n pō ũ.

N n yādienano kōn n òdōkiio

kōn n dokao dà n zōbleri Musane

ben à kpāmma.

¹⁵ Kē nōaa ní dē,

n pōblee gbāreñne zaa musu.

Kē ímīī ní dē,

n í bōñne gbèsin.

Būsū kē n à lé gbēñne n bē né kpāmman

nì bēñne aō gá wà sí ní pō ũ.

¹⁶ Baa kōn beeeo wa dezi pìno karambaani vī,

aō swā gbāa kù,

aōégō n yādienano kūnaro.

¹⁷ Aō gī n yā mazi,

dabuyā kè ní kènnèno yā sàngu.

Aṣ swā gbāa kù aṣ bò n yā kpēē
aṣ dòn'aedee diē à ɛara à tányo zòbleen.

Luda, nēē gbēno durun kēñne,

ń sùu vī kōn sósobio,

n pɔɔ è fē kpaaro,

ń gbēkēē vī bíta,

ben nēē pā kpánziro.

¹⁸ Baa kè aṣ m̀ kàsa lán zùswarene b̀ro bà,
aṣ bè ní dii kè à ń b́e Igipitin gwe,

bensṣ aṣ d̀kènyo maamaa,

¹⁹ nēē pā kpánzi gbáanlo

n sósobi bíta yānzì.

Téluguu pì d̀r̀nē ɛè à zé òd̀aínnē fāantē,

té pì zé kè dē aṣ sé p̀r̀nnē gwāavī,

èè ń tón zikiro.

²⁰ N n Ninii kpàmmà à yā dàr̀nnē.

Nēē ń tē manaro,

kè ímii e ń dēē, n ń gbá í.

²¹ N ń gwá gbáan wè baplaa,

pókee e kēsāmmaro.

Aṣ p̀kāsāanɔ e yakaro,

aṣ gbá e sésɛro.

²² N boriino kpàmmà kōn ń b̀sunɔ,

n ń b̀su p̀nɔ kpàateínnē míómíó.

Aṣ Ɛsebṣ kí Sís b̀su s̀i ń p̀ó ũ

kōn Basá kí Ogu p̀ó.

²³ ń tò aṣ boriino pari kù lán s̀s̀oneno bà,
n gēnyo b̀su kè n ò ń denɔne aṣ gá wà sí ń p̀ó ũu guu.

²⁴ Kè aṣ nēno gāa wà b̀su p̀i s̀i ń p̀ó ũ,

ben n Kanaa kè aṣ kù gweenɔ kà dēñne,

n ń nár̀nnē ń ɔzĩ kōn ń ḱnɔn ń ṕngi,

n b̀su p̀i boriino kpàmmà,

aṣ ń p̀yeziyá kēñma.

²⁵ Aṣ wéte b́ideeno s̀i kōn t̀ɔte maaao,

aṣ kpénɔ s̀i kōn p̀ó maaa kè aṣ kúnno

kōn l̀ɔɔ kè wà ỳnɔ

kōn geepi búno kōn k̀kpənɔ

kōn lí kè wè à b́ē bleenɔ à kè bíta.

Aṣ p̀ó blè wà ká aṣ mè kpà,

aṣ nnamana mà n aubarika bíta yānzì.

²⁶ Baa kōn beeeo aṣ swā gbāa kù,

ben aṣ b̀ò n yā kpēē,

aṣ kpēē lì n dokanē.

Aṣ annabi kè aṣ lé dàr̀mma

lē aṣ summaanɔ d̀d̀d̀,

aṣ d̀kènyo maamaa.

²⁷ N ń ná ń ibēenɔne ń ɔzĩ,

aṣ gbāaa m̀ñnnē,

ben a5 wii lēnzi n nawēakēna guu.

Zaa musu n n wēēkēē sī

n sósobi bíta yānzi,

n mīsirinɔ diēñē,

ben a5 n b5 n ibēē pīnɔ ɔzī.

28 Tó a5 à yīi è,

a5ē ēara wà yā kē à zaanneē kēme,

ben n n kpá n ibēēnɔa,

a5 gbāaa blēm̃ma.

A5 ēara wà wii lēnzi,

ben zaa musu n n wēēkēē sī,

n n b5 gēn ūgbangba n sósobi yānzi.

29 N lē dàmm̃a a5 aē dɔ n dokaa,

m̃ode a5 dɔkēnyo,

a5ēg5 n yādiēnanɔ kūnaro,

yā kē tó gbē kūna eēg5 kuu à gāzī.

A5 zā n yā pīnɔa a5 kpēē līnne,

a5 swā gbāa kù a5 gī n yā mazi.

30 N mēnañyo à wē pari,

n Ninii yā dà n annabinɔne,

ben a5 lē dàor̃mma a5ōe swā dɔziro,

ben n n ná bori pāndenɔne n ɔzī.

31 N sósobi bíta guu nēē n mī dēro,

Luda sūude sósobideen n ũ,

nēē pā kpāñziro.

32 Bēēē yānzi wa Luda,

n bíta, n gbāa bens5 n naasi vī,

lān n bà ēg5 kúwao n gbēkēē guu nà,

nawēa kē à wa le

kōn wa kīnanɔ kōn wa dɔn'aēdeenɔ

kōn wa sa'orinɔ kōn wa annabinɔ

kōn wa dezínɔ kōn n gbēnɔ n píngi

zaa Asirianɔ kīnanɔ gurɔ ai kōn a gbāao,

ñton tó à kēnnē fétero.

33 Yā kē à wa leenɔ píngi musu n maa,

baa kē wa yā zaaa kē, n náane vī.

34 Wa kīnanɔ kōn wa dɔn'aēdeenɔ

kōn wa sa'orinɔ kōn wa dezínɔ

a5ōe zīi kē n dokaaaro,

a5ōe lāakari dɔ n yādiēnanɔaro

kē lē kē n dàmm̃ano.

35 Baa gurɔ kē a5 n zīnda vī

bens5 a5 p5 maa parii kē n n gbānɔ vī

kōn būsū yāasa taakidee kē n kpāmm̃ao,

a5ōe dɔnziro,

a5ōe kpēē lī n yā zaaanɔnēro.

36 Ñ gwa! Z̃nɔn wa ũ gbāa.

Būsū kē n kpā wa dezínɔa

a5 à lībēēnɔ kōn à p5 maaanɔ ble,

z̃nɔn wa ũ à guu.

³⁷ Kína kè ní tò aǎ kí blewaanɔ,
wa búgbɛ yàasanɔ gǎ ní pɔ ũ
wa durunnɔ yǎnzi.
Aǎ kí blewa kǎn wa pǎkǎdeenɔ
lǎn aǎ yezi nà.
Wá kú wéetǎmma bíta guu.

³⁸ Yǎ beeenɔ yǎnzi píngi wée ledole kɛɛnyo kǎn yǎpuraao wée kɛɛ lá guu. Wa
dɔn'aɛdeenɔ kǎn Levinɔ kǎn wa sa'orinɔ e ní sèeda kɛɛa.

ESITA

Kí Asueru naṣ Vasati bɔna kpatan

¹ Kí Asueru guro à kí blè būsū mèn baswēedo awēeswēeplaaanɔa sena za India būsūn ai à gàa pé Etiopia būsua.

² Vēena à bē zaā Susa wētēdaan

³ à kiblena wē aagōdee guu à gbāadeenɔ kɔn a ibanɔ kàkōa ní píngi zībaa póbleea. Pesia kɔn Midião būsū zīkari bàdeenɔ kú gwe kɔn gbē bēdeenɔ kɔn būsū gbāadeenɔ.

⁴ À a kpata auziki bítanɔ kɔn a bítake gakuio òdɔańne ai mɔ swēedo.

⁵ Kē guro beeenɔ pàpa, à zībaa póblee kē gbē kē aɔ kú Susanɔne, kinenɔ kɔn talakanɔ ní píngi. Wà zībaa póblee ai guro swēeplaa à bē ua líkpen.

⁶ Wà bisa pura kɔn à búguo dɔdɔ kondogi tǎnganɔa kɔn bà puraanɔ kɔn bà gaarura'ideenɔ, ben wà lògo kpé wesagba kē wà bò kɔn gbèpunɔa. Vura kɔn kondogi daebɔnɔ kaena gusararaa kē wà kē kɔn gbèpuo kɔn gbètēo kɔn gbè siaao kɔn gbè búguoa.

⁷ Wà wēe dɔńne gwe kɔn vura ímibɔnɔ. Ímibo pínɔ bori doodo píngime. Kína wēe pì kpámma à gē ɔla.

⁸ Kína diē kē wàton gí wēmiringɔnero. À bè a bēgwarinɔne aɔ wē kpá baadea lán à yezi nà.

⁹ Kí Asueru naṣ Vasati zībaa póblee kē nɔgbēnɔne kibe dɔ.

¹⁰ À guro swēeplaa kē zī kína pɔɔ kē nna wēea, ben à bè a dogari gɔɔn swēeplaa kē wà ní fēe kēnɔne: Meuma, Bizita, Abona, Bigita, Abagata, Zeta kɔn Kakasao

¹¹ aɔ mǎare kɔn a naṣ Vasatio kɔn à kí naṣ fùrao kuna, le à à maakee ɔdɔa gbēnɔne kɔn gbāadeenɔ, zaake nɔgbē pì né nɔɔme.

¹² Kē kína dogari pínɔ yā pì ò à naɔne, à gí mǔzi, ben kína pētē kē à fēzi maamaa.

¹³ Kína yā pì ò wēezēri sɔsɔneyádōrinɔne, zaake ègō yā píngi gbekaa gbē kē aɔ būsū doka dɔɔnɔame.

¹⁴ Pesia kɔn Midião gbāadee kē aɔègō kú à sae gɔɔn swēeplaaanɔ tón yē: Kasena, Seta, Adamata, Tasisi, Mēresi, Masena kɔn Mēmukāo. Aɔmbe à kpāasinɔ ũ. À kpata gbāadeenɔn gwe.

¹⁵ À bèńne: Ma a dogarinɔ zī ma naṣ Vasatia kɔn yāo, ben à gí mazi. Wé keo diame? Doka bè diame?

¹⁶ Ben Mēmukā bè kinanɔ kɔn gbāadee pínɔ: Kí, mbe n naṣ Vasati taari kēnnɔ ndoro, à taari kē gbāadeenɔne kɔn n būsū gbē sánda píngio.

¹⁷ Yā kē n naṣ pì kē é dagula, nɔgbē píngi é ma aɔé kya ká ní zánɔn wà be: Kí Asueru bè wà a naṣ Vasati sísiare, ben à gí mǔzi.

¹⁸ Pesia kɔn Midião būsū gbāadeenɔ nɔɔ kē aɔ n naṣ yā pì mànɔ égae yā sí ní zánɔla tia. Lé'ena kša kɔn zɔkao é ke bíta.

¹⁹ Kí, tó à kēnnɔ, n yā diē Vasatine àton wēe sinle dɔro, n nɔgbē kē deàla kpá kpatan à gē ũ. Wēé yā pì kē Pesia kɔn Midião doka kē wē gbororo takada guu.

²⁰ Tó wà yā kē ní diē kpáakpa kē n būsū bíta guu píngi, nɔgbēnɔ é bèe lí ní zánɔne, n gbāadeenɔ kɔn nénɔkparenɔ ní píngi.

²¹ Yā pì ká kinanɔ kɔn gbāadeenɔ ní píngi, ben à kē lán Mēmukā òne nà.

22 Ben à lékpāsā kè būsū kè èe kí bleerímanoné píngi, būsū kōn būsuo kōn à lākēna boriio, bori kōn boriio baade kōn a boriyāo. À bè gōgbē bé eégō gbāaa blee a ua guu, à boriyān wāgae o ua pì guu.

2

Esita gōna kína naō ũ

1 Yā beeenō gbera kè kí Asueru pōo wèrea, yā kè Vasati kēne kōn yā kè à diē à yā musuo e sánlo.

2 Ben kína ibano bène: Kí, ñ tó wà nōkpare maaano wetenne.

3 Ñ gbēnsino diē n būsuno guu píngi aō nōkpare maaano kakōa aō mó wà ká n nōgbēnola Susa kè. N nōgbēno gwàri Egai kè wà à fēe kè è í gwa kōn n nōono, wéé í kēke kōn nomaablebōno wásawasa.

4 Nōgbē kè kēnnēé é gō n naō ũ Vasati gēe ũ. Yā pì kè kínane nna, ben à zèo le.

5 Yuda kee kú Susa Beyāmi boriime, à tón Mōdekai, Yairi nème. Simēi kōn Kisio kú à dezinō té.

6 À kú zīzo kè Babilōnu kí Nebukanēza í kükū Yerusalemu kōn Yudano kí Yekōniao à tānyono té.

7 Èe a desē né Adasa kè wè bene dō Esita gwaa, zaake à de kōn à dao kuuro. Nōkpare pì kakana maa bensō à maa. Kè à de kōn à dao gà, Mōdekai à sè a né ũ.

8 Kè wà yā kè kína diē pì mà, ben wà gāa kōn nōkpareno paripari Susa wà í ná Egaine a zī. Ben wà Esita sè wà gāao kibe kína nōgbēno gwàri pìne.

9 Nōkpare pì kēne maa, ben à gbēkē kēne à bè wà à kēke kōn nomaablebōno wásawasa gōo, wà pōble maaa kpāa. À kibe nōkpare kè à sè gōon swēēplaaano kpāa, ben à kpé maaa kpāa kína nōgbēno be.

10 Esita e a borii ke a be būsuo o gbēkenero, zaake Mōdekai bène àton tó gbēkee dōro.

11 Lán guu e dōo nà Mōdekai ègō kína nōgbēno be gāale zé sō, le à e àgō Esita kuuna dō kōn yā kè èe à leeo.

12 Ai nōkpareno zé e wāgō gá í kōn kí Asueruo, séto aō yā kè wà diēñne ke gīa ai mō kuri awēēplaa. Wègō nōsi kè wà kè kōn lí'gū nnannaaō kēēmīma ai mō swēedo, ben wègō í kēkē kōn tuaeno kōn nōgbē mēkēkēbōno ai mō swēedo.

13 Nōkpare kè kína bè ina kàa, kí naōno be pō kè à gbēka píngi wè kpāa à gáome.

14 È gá uusié à su kí naōno be kōngō gwàri kè wè bene Sasagaza kè wà à fēe kè fáandi. Àmbe è o liga kí nō yīgisai pìnozi. È e à eara à gá kína kiia dōro, séto à yā kà kína pìne à à sisi dō baasiro.

15 Kè ina kà Abiaili né Esita kè à desē Mōdekai à sè né ũu pìà, èe pōke gbekaro, séde pō kè kína nōgbēno gwàri Egai pì òne baasiro. Esita yā kà gbē kè aō wéé siàlenōne í píngi.

16 Kína kíblena wè swēēplaaadee guu wà gāao à be mō kuride Tēbe guu.

17 Kína ye Esitazi de a nō kpaaanola í píngi. À yā kàne, à kēne maa de nōkpare kpaaanola í píngi, ben à kí naō fūra kùne à à diē a nō Vasati gēe ũ.

18 Ben kína pì zībaa pōblee kè à gbāadeeno kōn a ibano kakōa Esita sena yā musu. À diē kè wà zībaa bíta ke, ben wà à kpàakpa kè būsū kōn būsuo, ben à gba dà gbēnōne à gē ola.

Mōdekai kōn Amanao

19 Nōkpareno kakōana gēn plaadee Mōdekai vēena kibe gānu guu.

²⁰ Esita e a be bñsu ke a boriyā o gbēkee mārò lán Mòdekai ònè nà. À tè Mòdekai yāzi lán ègō kee nà zaa gurɔɔ kè èe à gwaa.

²¹ Kè Mòdekai vèena kibe gānu guu le, kí Asueru dogari zédakpari gɔɔn plaaano pɔɔ fè kínazi, ben aɔ lé kpàkɔsɔzi wà à dɛ. Aɔ tɔn yè: Bigitana kɔn Teresio.

²² Kè Mòdekai yā pi kpái mà, à ò kína naɔ Esitanɛ, ben Esita ò kinanɛ kɔn Mòdekai tɔo.

²³ Wà yā pi gwāgwa wà è yāpuramɛ, ben wà gɔɔn plaaa pino lògo líá aɔ gà. Wà yā pi kè bñsu gīayākenano takadan kína wáa.

3

¹ Yā beeenɔ gbera kí Asueru Amɛdata né Amana, Agaga borii gwena kàara à à gbà gbāa, à vèekii kè dɛ a gbāade daano pínɡi póláa kpàa.

² Kína iba kè aɔ kú à be gānu guuno è dae n puua wà mì siɛ Amananɛ lán kína diɛ nà, mɔde Mòdekai è dae a puua à mì siɛnero.

³ Ben kína iba pino Mòdekai là wà bè: À kè dia né kína yā maroo?

⁴ Lán guu e dɔɔ nà aɔgɔ oonɛ le, mɔde è n yā daro, à bè Yudan a ũ. Ben aɔ ò Amananɛ le wà e wà dɔ tó eé Mòdekai yākenà pi fɔ.

⁵ Kè Amana è Mòdekai è dae a puua à mì siɛarerero, ben à pɔ fè.

⁶ Kè wà Mòdekai borii ònè, à mèn do dena kènɛ néngo, ben èe zé wetɛɛ à Mòdekai bori Yuda kè aɔ kú Asueru bñsu guuno kaate n pínɡi.

Amana lékpakɔsɔna Yudanɔzi

⁷ Kí Asueru kíblena wè kuri awɛɛplaadeen à mɔ káaku Nisá guu, Amana gbè kè wè be purimu là, le à mɔɔ kè eé yā pi kea dɔ kɔn à gurɔɔo. Ben yāgbekana pi bɔ mɔ kuri awɛɛplaa kè wè be Ada guu.

⁸ Ben Amana bè kí Asuerunɛ: Bori kee kuu à gbèno fàakɔa bori pāndenɔ té n bñsu pariino guu pínɡi. Aɔ fɛɛakaarayāno bɔ doodo kɔn bori kpaaano pɔo, aɔè n doka daro. Èe kɔ sío ò n tó tɛɛɛro.

⁹ Kí, tó à kènne nna, n yā diɛ le wà n kaate, mé kondogi tɔn wàa plaaa kpá n ɔɔ'uterinɔa aɔ ká n auzikikaakiin.

¹⁰ Kína a tanga sèedakeɔ bɔ à kpà Amɛdata né Amana, Agaga bori Yudanɔ zanguri pía

¹¹ à bè: N ke borii pine lán à kènne maa nà, ògɔ kondogi pi kúna n pɔ ũ.

¹² Mɔ káaku gurɔ kuri awɛɛ'aagɔdee zĩ Amana kína takadakɛrinɔ sisi. Aɔ yā kè Amana diɛ kína ibano kɔn kína kè aɔ kú bñsu kɔn bñsuono, bori kɔn boriiio gbāadeenɔnɛ dà takadan. Aɔ kè bori kɔn boriiione, baade kɔn a yāo, bñsu kɔn bñsuo kɔn à takadakɛna boriiio. Aɔ kè kɔn kí Asueru tɔo, ben aɔ à sèeda kè takada pía kɔn à tangoa.

¹³ Aɔ takada pino nà zĩrinɔnɛ n ɔzĩ aɔ n gbáɛ kí bñsu parideenɔ guu. Takada pi guu wà bè wà Yudanɔ dede wà n kaate wà n borii bɔ, né fète gbɛnsi, gɔgbèno kɔn nɔgbèno gurɔ doo guu, mɔ kuri awɛɛplaade Ada gurɔ kuri awɛɛ'aagɔdee zĩ, wà n pɔno nakɔa.

¹⁴ Wéé yā kè à diɛ pi takada kpāsá bñsu kɔn bñsuo pínɡi le àgɔ dɛ doka ũ, wéé à kpàakpa ke bori pínɡine le aɔgɔ kú soru guu gurɔɔ pi zĩ.

¹⁵ Zĩrinɔ wà wà gāa gɔɔ yā kè kína diɛ pi yānzi, ben wà à kpàakpa kè Susa wétedaan. Kína kɔn Amanao vèɛ aɔɔe í sée. Susadeenɔ sɔ bídi kè yā pía.

4

Mɔdekai wéékɛna Esitaa lé à lé da yan

1 Kè Mɔdekai yā kè wà kè pì mà, à a pókāsāano gà à kè, ben à pɔsia utano kùàla à túbu gbè a mìa, ben èe lili oo wéte guu èe wènda ɔ gbāaa dɔɔ.

2 À gāa ai kibe gāale, zaake gbèke è fɛ à gē kibe gānu guu kɔn pɔsia utano danaro.

3 Wà yā kè kína diɛ doka ũu pì kpàakpa kè bùsu kɔn bùsuo píngi, ben Yudano nà ɔɔɔnaa maamaa baama píngi kɔn léyinao. Aɔɔe wéé'í kwééé aɔɔe sósobi ɔɔ dɔɔ. Aɔ gbè paridee pɔsia utano kùàla aɔ túbu gbè ní mìnɔa.

4 Kè Esita iba nɔgbèno kɔn gɔgbèno mò wà òne, à nòse yàka maamaa. À pókāsāano kpāsā Mɔdekainɛ à da pɔsia utano gbèn, mɔde èe we à sìro.

5 Ataka kè wà à fɛe kèn dogari kè kína diɛ àgɔ kú Esita saɛ ũ. Esita à sìsi à à zì Mɔdekaia à gá à à lá: Bó yā bé à sù? Bóyānzin èe kɛe lezi?

6 Ataka bò kibe gāale à Mɔdekai lè.

7 Mɔdekai yā kè à à lee tɔkène píngi, ben à kondogi kè Amana bè é ká kína auzikikaekiin Yudano dedena yānzi lé òne papana.

8 À yā kè wà diɛ Yudano dedena yā musu kè wà à kpàakpa kè Susa takada kpàa dɔ lé à ɔɔɔa Esitanɛ à à bɔkɔte kene. À bè à o Esitanɛ à gá kína kiia à kúe kene à wéé kea a gbèno yā musu.

9 Ataka tà à yā kè Mɔdekai ò tɔkè Esitanɛ.

10 Ben Esita bène à gá à yā kè o Mɔdekainɛ:

11 Kína ibano kɔn a bùsu gbèno dɔ ní píngi kè tó gɔgbè ke nɔgbè sò kínazi à kpé guu, tò èe à sìsìro, doka kuu mèn dome. Wè adee demɛ, tò èe ke kína a vura gò dɔ adeea lé à è àgɔ kuu baasiro. Mapi sɔ, à kà guro baaakuri kè wèe ma sìsi mà gá kína kiaro.

12 Kè à gāa à Esita yā pì tɔkè Mɔdekainɛ,

13 ben Mɔdekai èara à lékpāsā kènɛ à bè: Ñtongɔ daa míbe né bɔ ndo Yudano tɛ n kuuna kibe yānzìro.

14 Tó ní yītɛna guro kè taka guu, dɔnle é bɔ gukea à Yudano mì sí à ní bɔ. Mpi kɔn n de bɛdeenɔ sɔ é gaga. Tó guro kè taka yānzin n gɔ kína naɔ ũzi, dé bé à dɔɔ?

15 Ben Esita lékpāsā kè Mɔdekainɛ à bè:

16 Ñ gá ñ Yuda kè aɔ kú Susano kakɔa ní píngi, à lé yì ma yā musu. Àton pɔ blero àton í miro guro aagɔ fáantɛ kɔn gwāavĩo. Mapi kɔn ma ibano wé lé yì le se. Beee gbera mé gá kína kiia, baa tó má gana zé vĩro. Tó mé game, mà ga.

17 Ben Mɔdekai tà à yā kè Esita òne kè píngi.

5

Esita wéékɛna kínaa

1 À guro aagɔdee zĩ Esita a kí naɔ bisano yì, ben à gāa à zè kibe ua guu kpé kè à kún kpɛlɛa. Kína vɛɛna kiblekitaa kpé guu gwe, à aɛ dɔna kpɛlɛa.

2 Kè à a naɔ Esita è zena kpɛlɛa, à pɔɔ kɛa nna, ben à a vura gò kè à kúna dɔa. Esita sɔzi, à ɔ zɔ à gò pì léa.

3 Kína à là à bè: Esita, bó ní yezi? Bón nɛe gbekaamaa? Baa ma kpata kpadoome mé kpámma.

4 À wèàla à bè: Kí, tó à kènne maa, ñ Amana sìsi pɔblee kè mée kɛennɛɛa gbàa.

⁵ Ben kína bè wà mó kǝn Amanao gǝǝ, lɛ aǝ gá wà yá kè Esita gbèka pì kɛ. Ben kína kǝn Amanao gǝa lɛ wà pǝblee kè Esita kèñnɛ pì ble.

⁶ Kè aǝwɛ wɛɛ mii, kína Esita là à bè: Bǝn nɛɛ wɛɛ kɛɛ maa? Mé kennɛ. Yá kpapreen nɛɛ gbekaamaa? Baa ma kpata kpadoomɛ mé kpámma.

⁷ Esita wèàla à bè: Yá kè mɛɛ wɛɛ kɛɛmmaan yɛ.

⁸ Kí, tó ma n pǝnnaa è, tó à kǝnnɛ, n yá kè mɛɛ wɛɛ kɛɛmmaa kemɛ, à mó à pǝblee kè mé keare ziaa ble, mé yá kè n ma lazi onne.

⁹ Kè Amana bò zǝ beeea, à pǝǝ kè nna èè yáa dǝǝ. Mɔde kè à Mɔdekai è kǝbe gǝnu guu èè fɛearero èè vǝa kearero, ben à pǝ fɛzi.

¹⁰ À a zǝnda kǝ à tà bɛ. Kè à a gbɛnnanǝ sisi kǝn a naǝ Zerɛsio,

¹¹ ben èè ìa dǝa a auziki bíta kǝn a nɛǝgbɛ pariinǝ yá musu. À bè kína a gwena kǝara à a gba gbǝaa dɛ à ìba kpaaanǝla kǝn gbǝadeenǝ n pǝngi.

¹² À bè dǝ: Mámbe mado kè kína naǝ Esita ma sisi à pǝblee kè mɛ kǝn kǝnao. À ɛara à ma sisi mà pǝ ble kǝn kǝnao zia dǝ.

¹³ Baa kǝn beeeo tó ma Yuda bori Mɔdekai è vɛɛna kǝbe gǝnu guu, yá beeenǝ pǝngi è kemɛ pǝke úro.

¹⁴ Ben à naǝ Zerɛsi kǝn à gbɛnnanǝ bènɛ: N tó gbɛnǝ lí pɛɛnnɛ à lezǝ kǝ gǝsǝsuu baplaa akuri, n wɛɛ kɛ kǝnaa zia kǝngǝ à n gba zé n Mɔdekai logoa, né gbasa n gá kǝn kǝnao pǝ ble kǝn pǝnnaao. Yá pì kǝ Amananɛ maamaa, ben à lí pì pɛɛ.

6

Bèekaarana Mɔdekaine

¹ Gwǝavǝ beeea kína e fǝ à ìi òro. Ben à bè wà mó kǝn a bǝusu gǝyǝakenanǝ takadao. Wà à kyó kènnɛ,

² ben wà Mɔdekai yá è gwe, lán kína dogari zédǝkpári gǝǝn plaaanǝ Bigitana kǝn Terɛsio lé kpǝkǝsǝzi nà, ben Mɔdekai bòo.

³ Kína a ìbanǝ là à bè: Wà Mɔdekai bèè kǝara wà à gbà gbǝaa yá pì yǝnzi diamɛ? Aǝ wèàla wà bè: Wèè yáke kɛnɛro.

⁴ Ben kína bè: Dé bé à kú ua guu gwee? Àɛ sǝ Amana gè kǝbe ua guu gǝǝ lɛ à Mɔdekai logona lí kè à pèè pia yá onɛ.

⁵ Ben kína ìbanǝ wèàla wà bè: Amana bé à kú uan gwe. Ben kína bè à gɛ.

⁶ Kè à gɛ, kína à là à bè: Bǝn weé kɛ gǝgbɛ kè má yezi mà à gwena kaaranɛ? Amana laasuu lè à bè: Dén kína yezi à bèè kaaranɛ dɛ mapilaa?

⁷ Ben à wèàla à bè: Tó n yezi n gbɛ bèè kaara,

⁸ weé kína gumusu kè n dà yá sɛ wà mó kǝn n sǝ kè wà kífura kǝua.

⁹ N gumusu pì kǝn sǝ pìo kpá n gbǝade bèèdeenǝ gbɛ mèn dooa, à gumusu pì dà gbɛ kè n yezi n à bèè kaaraanɛ à à di sǝa àgǝ té à aɛ wéte zédaanǝ guu àgǝ pǝtǝ àgǝ bee: Len kína è kɛ lɛ gbɛ kè à yezi à à bèè kaaranɛ.

¹⁰ Ben kína bènɛ: N gá n gumusu pì sɛ gǝǝ kǝn sǝo lán n ò nà, n yá pì kɛ Yuda bori Mɔdekai kè ègǝ vɛɛna ma bɛ gǝnu guunɛ. Nton yá kè n bè wà kɛnɛ pì kɛ tóro.

¹¹ Amana gǝa à gumusu pì sɛ kǝn sǝ pìo à sùo. Ben à gumusu pì dà Mɔdekaine à à di sǝa, à té à aɛ wéte zédaanǝ guu, èè pǝtǝa à bè: Len kína è kɛ lɛ gbɛ kè à yezi à à bèè kaaranɛ.

¹² Kè aǝ sù, Mɔdekai gǝa à vɛɛ kǝbe gǝnu guu, ben Amana ǝ kǝ a wéɛa à tà bɛ kǝn ǝǝdǝǝ.

¹³ À yā kè a lee tōkè a naō Zeresine kōn a gbēnnanō nī pīngi. Ben à lédammari pīnō kōn Zeresio bène: Zaake Mōdekai kè nēe kēsāazi pī nē Yuda boriime, nē à fī dōro, eégō gbāaa bleemmame.

¹⁴ Gurō kè aōe yā pī oone, kīna dogari kè wà nī fēe kēnō kà, ben aō à sè kpakpaa aō gāao pōblee kè Esita kēa.

7

Amana logona lía

¹ Ben kīna kōn Amanao gāa pō ble kōn Esitao.

² Gurō kè aōe wēe mii à gurō plaadee pī zī, ben kīna Esita là à bè: Esita, bōn nē wēe kemaa? Mé kēnnē. Yā kpāreen nēe gbekaamaa? Baa ma kpata kpadoo mé kpāmma.

³ À wēala à bè: Tó ma n pōnnaa è bensō yā pī kànnē, n tó mǎgō kú wēndio. Wéekēe kè má kēmmaan gwe. N tó ma gbēnō gō wēndi vī. Yā kè má gbēkan gwe.

⁴ Zaake mapi kōn ma gbēnō, wà diē kè wà wa dede wà wa kaate wà wa borii bōme. Tó wēe wa yaa zōnō ū yāme, lē má yītena. Nawēa beee taka e ká mà iā dammaro.

⁵ Ben kīna à là à bè: Démēe? Dé bé eé fō à zē kōn yā beee taka bori kenaoee?

⁶ À wēala à bè: Amana vāii kēn ibēe kè zāwaguū pī ū. Swē kè Amanan kīna kōn a naō pīo yā musu.

⁷ Kīna fēe a wēela pōfē guu à gāa líkpen a ua guu. Amana sō gō gwe kōn Esitao, ben Amana e kúe kēnnē a wēndi yā musu, zaake à è kè kīna zēo à zaaa kēareme.

⁸ Kè kīna bō líkpen à sū pōblekiia gō, Amana lēe kīta daebō kè Esita gēekēkēnaa ben à bè: À yezi à kusi ma naōa ma wāa kpé guu kēn yō? Kè yā pī bō kīna lēn gō, wà mō wà pō yī Amana uua.

⁹ Kīna dogarinō doke Abona bène: Lí pēena Amana pī bēe sae à kà gāsāsuu baplaa akuri. Àpī bé à lí pī pēe lē à Mōdekai kè yā maaa kēnnēe logoa. Ben kīna bè: À à logo lí pia.

¹⁰ Kè aō Amana lògo lí kè à pēe Mōdekaine pia, ben kīna pōfē kpāe.

8

Kína yā pande diena Yudanō yā musu

¹ Zī beeean kī Asueru Yudanō zanguri Amana bēe kpà a naō Esitaa. Esita bè kīnane Mōdekain a dane ū, ben Mōdekai sō kīnazi.

² Kīna a tānga kè à sī Amanaa bō à dà Mōdekaine, ben Esita Amana bēe nāne à zī.

³ Esita èara à gāa yā o kīnane dō. À dàe à gbā sae èe wēe'i kwēee, à kúe kēne lē à à zaaa kè Agaga bori Amana à lé kpākōsō Yudanōzi gboro.

⁴ Kīna vura gō dā, ben à fēe à zē à aē

⁵ à bè: Tó à kēnnē bensō ma n pōnnaa è, tó yā kè zē vī bensō ma yā kànnē, zaake Amadata nē Amana, Agaga borii zēo à Yuda kè aō kú n būsū guunō dede nī pīngi, n o n takadakērinōne aō takada kē wà Amana yā pī lēe kpēegānda.

⁶ Mé kē dia mǎgō mōnzi kè eé ma gbēnō lee gwaa? Mé kē dia mǎgō ma boriino dedena gwaa?

⁷ Ben kī Asueru bè a naō Esitane kōn Mōdekaio: À gwa, ma Amana bēe kpà Esitaa, ben ma Amana pī lògo lía kè à à zaaa kpākōsō Yudanōzi yānzi.

⁸ À takada kē Yudanɔ yā musu lán à kèare maa nà. À kē kōn ma tóo à ma tǎnga sèeda kēa, zaake takada kē wà kē kōn ma tóo wà ma tǎnga sèeda kēa gborona vīro.

⁹ Gwe gǔo aǎ kína takadakērino sisi. Mǔ aagǔde Sivǎ gurɔ baro awɛɛ'aagǔdee zīn aǎ yā kē Mǔdekai diē Yudanɔnē kōn kína ibanɔ kōn kínano kōn bǔsu gbǎadeenɔ kē píngi bǔsu mèn baswɛedo awɛeswɛɛplaaanɔnē sena zaa India bǔsun ai à gàa pé Etiopia bǔsua. Aǎ takada kē bǔsu kōn bǔsuo kōn n̄ lákēna boriio, bori kōn boriio kōn n̄ yǎo. Aǎ takada kē Yudanɔnē kōn n̄ lákēna takao kōn n̄ boriyǎo dǔ.

¹⁰ Mǔdekai takada kē kōn kǐ Asueru tóo à kína tǎnga sèeda kēa à takada pino nà zīrinɔnē n̄ ɔzǐ, ben aǎ di sǔ bàaleri kē aǎ bǔ kína sǔ gǎnu guunɔa aǎ gǎao.

¹¹ Yā kē kína diē pǐ Yuda kē aǔo kú wéte kōn wéteonɔ gbà zé aǎ kǔ kakǔa aǎ gǐ kōn n̄ zīndao. Tó bori ke bǔsu zǐkpɛɛ ke lèérǐma kōn n̄ néno kōn n̄ nɔgbēno, aǎ n̄ dede aǎ n̄ kaate aǎ yǎańyo aǎ n̄ pónɔ sée.

¹² À n̄ gbà zé aǎ beee kē kǐ Asueru bǔsunɔ guu píngi mǔ kuri awɛɛplaaade Ada gurɔ kuri awɛɛ'aagǔdee zǐ.

¹³ Wà yā kē à diē pǐ takada kpǎsǎ bǔsu kōn bǔsuo píngi doka ũ. Wà à kpǎakpa kē bori píngine le Yudanɔ gǔ kú soru guu aǎ yā yā n̄ ibeenɔa zǐ beee yǎnzǐ.

¹⁴ Kína yǎdiēna pǐ yǎnzín zǐrǐ pino kē kpakpaa dina kína sǔ bàalerinɔa aǎ gǎa. Bensǔ wà yā pǐ kpǎakpa kē Susa wétēdaan.

¹⁵ Mǔdekai bǔ kǐbē à kǐkē pǔ pura kōn pǔ búguo dana, à kífura bíta kē wà pǐ kōn vurao kuna. À táaru bisa gumusu tēaa dana dǔ, ben Susadeenɔ guda kē kōn pónnaao.

¹⁶ Guu pǔ Yudanɔnē zǐ beee, aǔo pónnaa kē kōn yáadɔɔo, zaake wà n̄ gbà gbǎaa.

¹⁷ Bǔsu kōn bǔsuo wéte kōn wéteo, guu kē kína yā diēna pǐ kàn píngi Yudanɔ pónnaa kē kōn yáadɔɔo aǎ zǐbaa kē kōn pǔblenao. Bori pǎndenɔ gǔ Yudanɔ ũ pari, kē vǐa n̄ kú Yudanɔ yā musu yǎnzǐ.

9

Yudanɔ zǐblena n̄ ibeenɔa

¹ Mǔ kuri awɛɛplaaade Ada gurɔ kuri awɛɛ'aagǔdee zīn yā kē kína diē kegurɔɔ ũ. Zǐ beeean Yudanɔ ibeenɔ wéte dǔzi yā kē aǎ gbǎa mó Yudanɔnē, mǔde yā pǐ lè kpɛɛgǎnda, ben Yudanɔ gbǎaa mǔ n̄ ibeenɔnē.

² Kǐ Asueru bǔsunɔ guu píngi Yudanɔ kǔ kǎkǔa fáandi kē aǔo kún le wà lée gbē kē aǎ à zaaa kpǎkǔsǔn̄zinɔa. Gbēkee e fǔ à n̄ furo, zaake bori pǎndenɔ vǐa kēhne n̄ píngi.

³ Bǔsu gbǎadeenɔ, kǐ ibanɔ kōn kíneno kōn à zǐkerino n̄ píngi zé Yudanɔ kpɛɛ, kē aǔo vǐa kē Mǔdekaine yǎnzǐ.

⁴ Mǔdekai bēe vǐ kǐbē, ben à tǔ dà bǔsu píngila, zaake à gbǎaa e kaara.

⁵ Yudanɔ n̄ ibeenɔ dèdè kōn fēedaa aǎ n̄ káate n̄ píngi aǎ n̄ poyezi kē n̄ zanguri pino.

⁶ Aǎ gǔgbēno dèdè Susa wétēdaan gǔon wàa plaa kpé basɔɔro.

⁷ Aǎ Pasandata kōn Dalafɔo kōn Asapatao

⁸ kōn Poratao kōn Adaliao kōn Aridatao

⁹ kōn Pamasatao kōn Arisaio kōn Aridaio kōn Vaizatao dèdè dǔ.

¹⁰ Gbē pino né Amɛdata né Amana, Yudanɔ zanguri négǔgbē gǔon kurinɔmɛ. Baa kōn beeeo aǔo ɔ kē n̄ pǔkearo.

11 Guro dōnkō pì zī wà gbē kè wà n dēde Susano pari lé gbà kīnane.

12 Ben à bè a naō Esitane: Yudano gōgbēno dēde Susa kè gōon wàa plaa kpé basoro kōn Amana nēgōgbē gōon kurino. Bón aō kè ma būsū kpaaano guu sēē! Yā kpareen nēē wēē kēema dō? Mē kenne. Bó yān nēē gbekaamaa? Mē kpamma.

13 Esita wèlā à bè: Kí, tó à kenne maa, n Yuda kè aō kú Susa kēno gba zé aō yā kè n diē aō kè gbāa kè zia dō, wà Amana nēgōgbē gōon kuri pino logo lía.

14 Kína bè, wà kè lē. Wà à kpàakpa kè Susa, ben wà Amana né pino gē lògologo.

15 Yuda kè aō kú Susano kō kākōa Ada guro gēro dosaidee zī, ben aō gōgbēno dēde dō gōon wàa dō kpé basoro. Baa kōn beeeo aōe e kè n pōkearo.

16 Yuda kpaa kè aō kú Kína būsuno guuno n pīngi kō kākōa lē wà gí kōn n zīndao aō bō n ibēno yān, ben aō n zanguri pino dēde gōon boro basiigō soro sai. Baa kōn beeeo aōe e kè n pōkearo.

17 Aō yā pì kè Ada guro kuri awē'aagōdee zīme, à guro gēro dosaidee zīn aō kámma bō. Aō guro pì diē zībaa ū lē wà zībaa pōblee kè wà pōnnāa kè guro pì.

18 Yuda kè aō kú Susano kō kākōa à guro kuri awē'aagōdee zī kōn à guro gērodosaidee zīo, ben aō kámma bō à guro gērodee zī. Aō guro pì diē zībaa ū lē wà zībaa pōblee kè wà pōnnāa kè guro pì.

19 Beee yānzīn Yuda búbari kè aō kú lakutu guuno è zībaa pì kè Ada guro gēro dosaidee zī aō zībaa pōblee kè wà pōnnāa kè, aōe pōblee dakōne.

Purimu zībaa diēna

20 Mōdekai yā pino kè takada guu, ben à kpāsā Yuda kè aō kú kí Asueru būsū guunone n pīngi, gbē kè aō kú kīno kōn gbē kè aō kú zāno n pīngi.

21 À diēne kè aōgae zībaa pì kè wē kōn wēo Ada guro gēro dosaidee zī kōn à guro gērodee zīo.

22 Guro pino Yudano bōna n ibēno ozi zībaa ū. Mō pì guu aō pōsiaa liē pōnnāa ū, aō sósobikena liē zībaakena ū. Aōgae zībaa pì kè guro pino zī, aōgae zībaa pōblee kè wāgae pōnnāa kè, aōgae pōblee dakōne, aōgae gba da takaasideenone.

23 Yudano zē kōn yā kè Mōdekai kēne, ben zībaa kè aō kè pì gōne fēakaarayā ū.

24 Amedata né Amana, Agaga bori Yudano pīngi zanguri à zaa kpākōsōnzi à n dēde, ben à gbē kè wē sīsī purimu gbēka lē à e à n fu à n dēde.

25 Mōde kè Kína yā pì asī mā, à yā diē takada guu, lē à zaa kè à lē kpākōsō Yudanozi pì wī à musu. Ben wà à lògo lía kōn a nēgōgbēno lēdo.

26 Beee yānzī wē guro pino sīsī Purimu, zaake gbē kè à là tōn gwe. Yā kè Mōdekai kè takada pì guu kōn yā kè à n lēno yānzīn

27 aō sī kè wà zībaa kè guro plaaa pino guu wē kōn wēo. Aō bè mīpino kōn n nēno kōn gbē kè aō nāmmano é gí zībaa pì kēziro, wāgae kè à guro lán wà kè lán nà.

28 Wē kōn wēo guro pino yā gae dōngu, aōgae à zībaa kè ualē kōn ualēo wēte kōn wēte būsū kōn būsuo, lē Purimu zībaa pì tōn mī de Yudano kīaro yānzī, à keguro tōn yā n boriinoro.

29 Kína naō Esita, Abiaili né takada plaadee kē kōn a ikoo pīngi Purimu yā musu, à gbāaa kpào takada kè Yuda bori Mōdekai kēa.

30 Mōdekai takada pì kpāsā Yuda kè aō kú kí Asueru būsū mēn baswēedo awēsweēplaa guunone. À kuuna aafia làakario kpaena yā oñe,

³¹ ben à Purimu zĩbaa pì diè a gurɔɔa, lán àpì kɔ̃n kína naɔ̃ Esitao dièñnɛ nà, lán aɔ̃pìnɔ sɔ̃ sì wà kɛ nà kɔ̃n ñ boriinɔ ñ kpɛɛ kɔ̃n léyinao kɔ̃n ɔɔ dɔɔɔ.

³² Yā kè Esita diè pì gbāaa kpà Purimu doka pìnɔa, ben wà kè takadan.

10

Kí Asueru kɔ̃n Mɔdekaio yā

¹ Kí Asueru tò gbɛ̃ kè aɔ̃ kú a bɔ̃su guunɔ pínɡi kɔ̃n ísia luannɔ tángba kpáawa.

² Yā bíta kè à kènɔ kɔ̃n à ikokeyānɔ kēna Midiānɔ kɔ̃n Pesianɔ kínanɔ gĩayākenanɔ takadan. Lán kína Mɔdekai gbà gbāaa à gɔ̃ gbēnsi ũ nà, à yā kú takada pì guu dɔ.

³ Yuda bori Mɔdekain kí Asueru kpàasi ũ. À tó bò Yudanɔ té bensɔ̃ à yā kà ñ gbɛ̃ parideen, zaakɛ à a gbēnɔ aafia wètɛ, ben à kuuna nna zé kèkɛ a borii pìnɔnɛ.

AYUBA

Setān Ayuba yōna 1:1-2:13

Ayuba kyakana a igurɔɔn 3:1-3:26

Ayuba gbɛnnanɔ yāsialana 4:1-5:22

Ayuba wena a gbɛnnanɔ 14, 19, 31

Dii wena Ayubala 38:1-41:34

Ayuba yā mīdena 42:1-42:17

Setān Ayuba yōna káaku

¹ Gōgbē kee kú Uzu būsun yā à tón Ayuba. Gbē maaame, ègō taari vīro. À Luda vīa vī bensō à gī yāzaakenazi.

² À négōgbēnɔ vī gōɔn swɛɛplaa, nénɔgbēnɔ gōɔn aagō.

³ À sáanɔ vī bɔɔɔ swɛɛplaa, lakuminɔ bɔɔɔ aagō, zùnɔ bɔɔɔ do, zaakinɔ wàa plaa kpé basɔɔro, bensō à zīkerinɔ pari maamaa. À auziki bíta de ɔfántɛbɔc kpa gbēnɔ pɔla píngi.

⁴ À négōgbēnɔ ègō pɔnna póblee keekōne be kōn beɛo, aɔē nī dāre pínɔ sísí aɔ mó wà pɔ ble wà í mīnyo lɛdo.

⁵ Gurɔɔ kè aɔ pɔnna pɔ blè wà yāa píngi, Ayuba è gbē zīm̃ma wà gbāsī bɔ́ngu. Tó à guu dɔ, è fɛɛ kɔngɔ ide'ide à sa'opɔ kè wè ká tén à té kú o aɔ baadenɛ à be: Wègō dɔro ma nénɔ durun kè aɔ dɔkè kōn Ludao nī swèn gwɛɛ. Len Ayuba ègō kè lɛ gurɔ píngi.

⁶ Zīkea malaikanɔ mò wà zè Dii aɛ, bensō Setān kú nī té.

⁷ Ben Dii bè Setānne: N bɔ mame? À wèàla à bè: Mée gaa mée suu mée likōaa zɔɔ anduna guume.

⁸ Ben Dii bènɛ: N ma zòbleri Ayuba ès? À sáa kú anduna guuro. Gbē maaame, à taari vīro. À ma vīa vī bensō à gī yāzaakenazi.

⁹ Ben Setān bè Diine: Ayuba n vīa vī pān yó?

¹⁰ Mbe n kara kpà n ligazi kōn à beɛo kōn pɔ kè à vīnɔ píngi. N aubarika dà à zīin, ben à pɔnɔ kɔ à dàgula.

¹¹ Nɔ bɔ nī pá à pɔnɔa píngi nī gwa, tó èe yā zaaa onnɛro.

¹² Ben Dii bènɛ: Tò! Ma à pɔ píngi nānne n ɔzī, mɔde nton ɔ pá à mèaro. Ben Setān gù Dii aɛ.

¹³ Zīkea Ayuba négōgbēnɔ kōn à nénɔgbēnɔ e pɔ blee aɔɔe geepiwɛɛ mii nī vīi be.

¹⁴ Ben gbēke mò Ayuba kiia à bè: Zùnɔ e bú wii bensō zaakinɔ e sè blee nī saɛ,

¹⁵ ben Sebanɔ lèém̃ma aɔ nī sée wà tànyo, aɔ nī dàrinɔ dèdè kōn fɛɛdaao. Mámbe ma bɔ mado ma mɔ à baaru kpánne.

¹⁶ Èe yā o à yāaro, ben gbē pānde mò à bè: Laa pèe n sà kpàsanɔa aɔ té kù, pɔdārinɔ gāga. Mámbe ma bɔ mado ma mɔ à baaru kpánne.

¹⁷ Èe yā o à yāaro, ben gbē pānde mò à bè: Kaladianɔ kɔ kpàate gāli aagō aɔ mò wà lèe n lakuminɔa wà nī sée wà tànyo, wà nī dàrinɔ dèdè kōn fɛɛdaao. Mámbe ma bɔ mado ma mɔ à baaru kpánne.

¹⁸ Èe yā o à yāaro, ben gbē pānde mò à bè: N négōgbēnɔ kōn n nénɔgbēnɔ e pɔ blee aɔɔe geepiwɛɛ mii nī vīi be,

¹⁹ ben zàgà'īa gbāaa kàka à bò gbáan à sù ń kpé gooda siigɔɔnɔa, ben à lèe à sì né pínɔa aɔ gàga. Mámbe ma bɔ mado ma mɔ à baaru kpánne.

²⁰ Ben Ayuba fɛɛ à a uta gà à kè à a mì bò. Ben à dàe a puua à dɔnzi kè Ludane

²¹ à bè:

Ma bɔ ma da gbɛɛɛn ɔkɔri

bensɔ mé ɛara mà tá ɔkɔri.

Dii kpàma ben à ɛara à sìma.

Wà Dii sáabu kpá.

²² Yá pínɔ guu píngi Ayuba e durun kɛ à Luda taari èro.

2

Setán Ayuba yɔna gèn plaadee

¹ Zíkea malaikanɔ ɛara wà mò wà zè Dii aɛ, Setán sɔɔ kú ń té. À zè Dii aɛ,

² ben Dii à là à bè: N bɔ mámɛ? À wèàla à bè: Mée gaa mée suu mée likɔaa zɔɔ anduna guume.

³ Ben Dii bène: N ma zòbleri Ayuba ɛs? À sáa kú anduna guuro. Gbɛ maaame, à taari víro. À ma vía ví bensɔ à gí yázaakenazi. Baa kè n ma swá vùme, ma mónzi kpàzi pã, à kpé kuu taari sai ai tia.

⁴ Ben Setán bène: Ñ keme mà kenne. Pó kè gbɛ ví píngi eé kpá a m̀sina yánzi.

⁵ Ñ n ɔɔ bɔ ñ pá à mèa ñ gwa. Eé yá zaaa onne.

⁶ Ben Dii bène: Tò! Ma à nànnɛ n ɔɔ, m̀de ñ à wèndi tó.

⁷ Setán gù Dii aɛ, ben à b̀gí zì Ayubaa sena zaa à kèsea ai à gàa pé à mìdangura.

⁸ Ben Ayuba takaso sè à gàa à vèe tubura, èe a zìnda waao.

⁹ À naɔ bène: Néɔ kpɛ kuu taari sai ai tian yó? Ñ yá zaaa o Ludane ñ ga.

¹⁰ Ben à bène: Néɛ yá oo lán nɔgbɛ ỳnkɔɔ bà. Wégɔ à maaa ee Luda ɔɔ wà gí à zaaa eziɔ? Yá pínɔ guu píngi Ayuba e durun kɛ a yá'ona guuro.

Ayuba gbɛnnanɔ m̀na à kiia

¹¹ Kè Ayuba gbɛnna gɔɔn aagɔɔnɔ kisia kè à à lèno baaru mà, aɔ baade b̀a a bɛ aɔ kɔ kàkɔa, ben aɔ gàa wà sósobi kɛo aɔ à làakari kpáene. Aɔ tónɔn yè: Temana gbɛ Elifaza, Sua gbɛ Bilidada k̀n Naamati gbɛ Zofao.

¹² Kè aɔ à wèndɛ kè zàazã, aɔɛ à d̀ro, ben aɔ ɔɔ d̀, baade a uta gà à kè, ben aɔ bùsu kò wà fã musu à kú ń m̀a.

¹³ Ben aɔ vèeɔ tɔɔɛ gurɔ swɛɛplaa fãantɛ k̀n gwãavĩo. Aɔ gbɛkee e yáke ooro, zaake aɔ è lán à nawɛa kè bíta nà.

3

Ayuba kyakana a igurɔɔn

¹ Beeɛ gbɛra Ayuba lé wè à yá zaaa ò a igurɔɔn musu

² à bè:

³ Luda ma igurɔɔn kɛ pã

atɛnsa gwãavĩ kè wà ma nò sì pì.

⁴ Gurɔɔn pì li gusiaa ũ,

zaa musu Luda tón à yá daro,

àton tó guu puaro.

⁵ Gusia kũ níginigi gurɔɔn pìà,

ludambe siaa kúɛa,

gusia bìtim daàla.

⁶ Gwáavĩ pì s̄s̄ sia kũ níginigi,
wàton da wè gurɔɔnɔ té d̄oro,
wàton naro m̄o gurɔɔnɔ guuro.

⁷ Gwáavĩ pì k̄e gwáavĩ fii ũ,
guda tónḡ d̄o gurɔɔ beeeero.

⁸ P̄dammari k̄e ās̄è tó ɔfánt̄ guu puroonɔ láari k̄e gurɔɔ pia,
gb̄e k̄e ās̄o d̄s̄ lán wè ɔ ká kùkukuzi p̄inɔ.

⁹ À gudɔnao s̄os̄on̄enɔ sia kũ,
weé à gudɔna d̄a p̄a, guw̄ēe é k̄ero.

¹⁰ Zaake gurɔɔ pì e ma da né'is̄o z̄é tatamal̄ero,
à tò ma w̄ēe sì naw̄ēale.

¹¹ À k̄e dia w̄ēe ma i ḡè ũroo?
B̄óyānzi m̄ēe b̄o gb̄ēēn ma s̄okpa ḡɔɔroo?

¹² À k̄e dia wà ma kpa gbálaa?
B̄óyānz̄in wà ȳs̄ kp̄ama má m̄izi?

¹³ Tó ma ga yā, l̄e ma ḡs̄ k̄ítikiti,
l̄e ma ii ò ma kámma b̄o

¹⁴ k̄s̄n k̄inano k̄s̄n anduna guu lédammari
k̄e ās̄ k̄ibe ziino k̄ēe wà b̄o n̄ z̄indan̄enɔ,

¹⁵ w̄ēēn̄ē k̄e ās̄ vura kàk̄s̄ānz̄ino
bens̄o ās̄ kondogi kà n̄ kp̄én à pà.

¹⁶ À maa yā wà ma v̄i lán n̄òb̄ēn̄ē bà,
lán né k̄e mò ḡè ũ èe anduna eroo bà.

¹⁷ Gwen zaaker̄ino è n̄ zaak̄ena tón
bens̄o gb̄e busanano è kámma bon.

¹⁸ Z̄iz̄onɔ è ãampakii e gwe,
ās̄è n̄ w̄ēetámmarinɔ k̄oto ma d̄oro.

¹⁹ Gb̄áadeenɔ k̄s̄n talakanɔ kú gwe n̄ p̄ingi,
bens̄o z̄ò èḡs̄ d̄e a dii p̄ó ũ gwe d̄oro.

²⁰ B̄óyānzi Luda è guu pu w̄endadeen̄en̄ezi?
À k̄e dia è w̄endi kpá gb̄e k̄e ās̄ p̄oo siaanɔa?

²¹ Ās̄ w̄ēe èḡs̄ d̄o gaazi ās̄è ero,
ās̄è kp̄āe k̄ezi d̄e auziki k̄e ut̄enala.

²² Tó ās̄ ḡà wà n̄ v̄i, ās̄è p̄on̄naa k̄e,
ās̄ n̄òs̄e è k̄e n̄na.

²³ Luda n̄ zia yā ùt̄ēr̄n̄ē,
à kara ligānz̄i kpa s̄ānda p̄íngia.

²⁴ Wesakak̄s̄a à bo bé à ḡs̄ ma p̄óblee ũ,
ma m̄bona è yāaro.

²⁵ Yā k̄e ma v̄iā k̄en̄e pì bé à ma le,
yā k̄e ma k̄a ḡizi pì bé à s̄uma.

²⁶ Má ãamp̄ana v̄īro, ma làakari kpāenaro.
Má kámmabona v̄īro, ma naw̄ēak̄ena è yāaro.

- ¹ Ben Temana gbē Elifaza yā siàla à bè:
² Asa tó gbē yā ònnε, né pɔ fēroo?
 Zaake mé fɔ màgɔ yītɛnaro.
³ N̄ dɔn lán n lé dà gbēnɔa pari nà,
 n gbē kè aɔ gbāaa yāanɔ gbà swè.
⁴ N yā gbē kè aɔɔe fuunɔ sè lezĩ,
 n gbē kè aɔɔ busananɔ gbà gbāaa.
⁵ Kè yā n le sa, ben née fuu,
 kè à sùmma, ben n bídi kè.
⁶ N viakena Ludanε e n làakari kpáeroo?
 N kuuna taari sai è tó ngɔ támaa víroo?
⁷ N̄ laasuu lé n̄ gwa!
 Kisia taarisaidee lè ziki ai à gàɔ?
 Mán wà gbē maaanɔ kàatɛn zikii?
⁸ Gbē kè yā zaa bú wì à yáketε t̄sa,
 má è beee bé è bɔɛnε.
⁹ Luda lé'ia bé è à kaatε,
 à pɔ bɔna a yīn bé è à dúgu z̄s.
¹⁰ À pūtana k̄on koto gbāaaɔ lán músu bà è yāa,
 Luda è à swaa woronε.
¹¹ È ga lán músu kè nòbɔ w̄etε à kòrazi bà,
 à n̄nɔ é gbasa wà fāak̄sa.
¹² Ma yā kpāi mà ìala,
 yā pì asii gè ma swān.
¹³ Gurɔ kè m̄εε nana bèε oo gwāavĩ,
 gurɔ kè gbēnɔ ii ò wà kà z̄a,
¹⁴ vĩa ma kũ m̄εε lugalugaa,
 ma m̄ε píngi e lugaa.
¹⁵ Ìa ke borii ma pa ma uua,
 ma m̄εk̄asεsε f̄εε à z̄è.
¹⁶ Kè à z̄è, m̄εε à taka d̄ɔro,
 pɔ pì kú ma aε,
 ben ma à koto kpāi mà à bè,
¹⁷ gbēntee é f̄s àgɔ dε yānnadee ũ Ludanεɔ?
 Gbē é f̄s àgɔ z̄ēna a K̄eri aεɔ?
¹⁸ Zaake Luda è a malaikanɔ náanε kero,
 bens̄ è a zòbleri p̄inɔ taari e,
¹⁹ wamɔwa kè wa m̄ε dε lán gũ kpé bà,
 wa kasana dε bùsu kori ũ
 bens̄ wè wa dúgu z̄s lán dāmboo bà,
 weé wa pɔ o d̄ɔɔ?
²⁰ Zaa k̄ongɔ ai uusie gbēnɔ è gaga,
 aɔè kaatε ai gurɔ píngi,
 wè n̄ tàasi kero.
²¹ Luda è n̄ kuta lí gboron̄nε,
 ben aɔè ga ɔ̄nd̄k̄usai.

5

¹ Ì lé zú sa ò ma, tó gbèke é wenla.
Malaika kpareen nê aê dɔa?

² Íbetekpana è yònkɔɔ de,
nòsɛgɔaano è misaidee kaate.

³ Má è yònkɔɔ kásáa pèe,
ben kásáa pì yò kándò.

⁴ À nénɔɔ zà kòn aafia'ekiio,
wè ò yá máemaéíne yákpaekekiia,
gbèke è zé ò kpèero.

⁵ Nɔaderino è à bura pónɔ ble,
baa pò kè à lè ligazino,
ímiderino è luga à auzikizi.

⁶ Kisia è fɛɛ búsunlo,
nawēa è bɔɛ tɔɔtero.

⁷ Lán tɛpútána gana musu seka víro nà,
lɛn gbè kè wà ò píngi è nawēa e lɛ.

⁸ Tó mámbee sɔ, Ludan mé gbeka,
mé ma yá kpáɛ à aɛzĩ.

⁹ È yá bíta kɛ kè weé fɔ wà à gbá dɔro,
weé fɔ wà à yábonsaekenano lé dɔro.

¹⁰ È tó lou ma tɔɔta,
è tó à í dagula sɛte.

¹¹ È gbè busanano sɛ lezĩ,
è sósobikerino gba pɔnnaa.

¹² È yá kè mɔnafikideenɔ e pɛɛa gboro,
lɛ ò ɔzĩ tóngɔ aubarika víro yānzĩ.

¹³ È ɔndɔrino kũ ò wéɛzɛɛ guu,
è tó yálɛkpɛɛ'orino yágɔgɔna kɛ pā.

¹⁴ Guu è sia kūrúma fáantɛ,
aɔè ɔ máemaɛ fáantɛ lán gwāavĩ bà.

¹⁵ È takaasideenɔ bɔ gaa lézĩ,
è pɔsaideenɔ bɔ gbāamɔnnerino ɔzĩ.

¹⁶ Beee yānzĩ gbāasaideenɔ tāmaa vĩ,
yāzedesaideenɔ è yĩte kyɔ.

¹⁷ Aubarikadeen gbè kè Luda è à tòto kɛɛ ũ.
Tó Gbāapingidee e n swā gagaa, òton yābuu tāro.

¹⁸ Zaake è gbè kenna ben è à bò gwa,
è gbè wíwi ben è à kékɔa.

¹⁹ Eé n bɔ yān gèn swɛɛdo,
baa tó à kà gèn swɛɛplaa, kisia é n lero.

²⁰ Eé n sí gaa dekaagurɔ,
eé n bɔ fɛɛdaa lézĩ zĩlan.

²¹ Dii è n bɔ gbɛyakarino ɔzĩ,
tó mónzi mɔ, vía é n kũro.

²² Né mónzi kòn nɔaao yáa dɔ,

né vĩa ke nòbɔ pāsĩnɔnɛro.

²³ Zaake nэгɔ̃ kuu aafia kɔn gbɛnɔ,
nэгɔ̃ nna kɔn nòbɔsɛtɛnɔ,

²⁴ nэгɔ̃ dɔ̃ kɛ n ua эгɔ̃ nna,
tó n gaa n kpàsan, pòke é kəsáro.

²⁵ Nэгɔ̃ dɔ̃ kɛ n nɛnɔ é ke pari,
n boriinɔ é dagula lán sɛ̀ bà.

²⁶ Né zi kũ kótokoto n gbasa n ga
lán ése kɛ mà wà kɛ à gurɔɔa bà.

²⁷ Kɛ wa yã pì asii gbèka, lɛn à dɛ lɛ.
N̄ yã pì sí nэгɔ̃ dɔ̃ kɛ n zĩnda yãmɛ.

14

Ayuba ya'ona Ludane

¹ Gbɛntee è bɔ nɔgbɛ kiiamɛ,
à wɛndi kusu, эгɔ̃ kuu yãkete sairo.

² È pia lán lávu bà è kori kũ,
è gɛtɛ lán ɔra bà è gĩ kɛro.

³ Gbɛ beee takan né wée dɔnɛ
n̄ yãkpae kɛoɔ?

⁴ Pó gbāsĩ é fɔ̃ à pó gbāsĩsai iɔ?
Eé sí kɛro.

⁵ N gbɛntee gurɔɔ diɛnɛ,
à mɔ lé kũ n ɔzĩ,
n à wɛ lé dànɛ, eé fɔ̃ à vĩàlaro.

⁶ N̄ wée goa n̄ à tó gwe
ai à gurɔ lé papa lán ayazĩkeri bà.

⁷ Lí эгɔ̃ tãmaa vĩmɛ,
zaake tó wà zɔ̃, è ɛara à pìto pá,
bensɔ̃ à pìto dufu pì è furo.

⁸ Baa tó à kasāa zi kũ tɔɔtɛ guu,
bensɔ̃ à kusu gà b̀sun,

⁹ tó à í gũu mà, eé pìto pá,
eé gà bɔ lán lí kɛ wà pè bà.

¹⁰ Tó gbɛ gà sɔ̃, эгɔ̃ daɛna s̀rɔrɔ,
è tá эгɔ̃ kuu dɔro.

¹¹ Lán sɛ̀bɛ'i è lago nà,
bensɔ̃ swa'i è baba à yāa,

¹² lɛn gbɛntee è daɛ lɛ è fɛɛ dɔro,
ai ludambɛɛ gá gɛtɛo, eé vuro,
eé vu kɔn ii pìoro.

¹³ Tó né ma utɛ gɛwāan
n̄ ɔ kúma ai n pɔɔ wèrema dé!
Tó né gurɔ lé diɛmɛ gwe
gbasa n̄ dɔ ma yān dé!

¹⁴ Tó gbɛ gà, eé ɛara àгɔ̃ kuuɔ?

Tó lɛmɛ, méǵõ wée dɔɔ ma vunazi
ma ɔsikana guu gurɔ píngi.

¹⁵ Né lé zumazi mé wenla,
né mamɔma kè má dɛ n ɔzĩi ũu bɛgɛɛ kɛ.

¹⁶ Gurɔɔ beeeɛ n wée éǵõ té ma yákenanɔzi,
mɔdɛ né ma durun yá da dɔro.

¹⁷ Né ma taarinɔ ká bɔkɔn n yi n diɛ,
né lá kú ma zaakɛna pinɔla.

¹⁸ Lán kpíii è gboro à fǎakɔa nà,
bensɔ sǎĩ musu gbɛ gbɛntɛ è sɔki kpá,

¹⁹ lán swa'i è gbɛ lɔlɔ nà,
bensɔ í è bùsu sɛɛ à táo,
lɛn nɛɛ gbɛntee támaa nɛnɛ lɛ.

²⁰ Nɛɛ gbáaa mɔnɛ à tá, è su dɔro,
nɛɛ tó à uu liɛ à anduna tó.

²¹ Tó à néno ǵõ gbɛ bɛɛdeenɔ ũ, eé dɔro,
tó aɔ kè gbɛ fétenɔ ũmɛ sɔ, eé ero.

²² Wáwáan éǵõ maa ado,
à zĩnda pɔsiaan éǵõ kɛɛ.

19

Ayuba wena a gbɛnnanɔla

¹ Ben Ayuba wè a gbɛnnanɔla à bè:

² Ai bɔrɛn éǵõ ɪa daama,
ǎǵõ ma nɔsɛ yakaamɛ kɔn yǎzɔzɔɔ?

³ A ma sɔsɔ à kè gɛn kuri sa,
ée ma faboo, wí è a kũro.

⁴ Tó ma sásamɛ yápura,
ma taari dɛ ma zĩnda yá ũmɛ.

⁵ Tó a gi ée a zĩnda sɛɛ lezĩ dɛmala,
bensɔ ée ma taari ee yá kè ma lee musu,

⁶ ǎǵõ dɔ kè Luda bé à yá kè kèmɛ kpɛɛgánda,
à takutɛɛ kpàkpamɛ à ma kũ.

⁷ Mɛɛ faaba wii lé, gbɛke è wemalaro,
mɛɛ mɪsina ɔɔ dɔ, yǎɛdɛɛ kuuro.

⁸ Luda zé zɔmɛ, gɛkii kuuro,
à gusiaa dà ma zéla.

⁹ À ma kpɛ bɔ,
à ma fũra gò.

¹⁰ È ma wíwi kpɛ píngia ai ma yáa,
è ma támaa nɛ lán wè lí nɛ nà.

¹¹ È a pɔfɛ bɔbɔma,
è ma diɛ a ibɛɛ ũ.

¹² À zĩkpɛɛnɔ è fɛɛmazi lɛdo,
aɔè ma kagura kɛ,
aɔè bùra káɛ wà liga ma kpézi.

¹³ À tò ma gbɛnɔ è kakɔamao dɔro,

gbē kè aṣṣo ma dṣṣoṇo lè zṣṣ wà tàtamale.

¹⁴ Ma danenṣo pā kpāmazi,
ma gbēnnanṣo sà ma yān.

¹⁵ Ma gṣṣ nibṣo ũ ma be zīkerinṣoṇe,
ma gṣṣṣṣ lán bori zītṣo bà.

¹⁶ Tó ma a begwari sisi, è wemala doro,
baa tó ma agbaa kpàṇe kṣṣn ma zīnda léo.

¹⁷ Ma lé'ia è ke ma naṣṣne léfṣṣna ũṃe,
ma vlinṣo kṣṣn ma dāaronṣo yemazi doro.

¹⁸ Baa né ketenṣo è kya kámagu,
tó ma tēna, aṣṣégṣṣ ma faboomē.

¹⁹ Ma kpàasinṣo ye ma yāziro,
ma gbē yenzideenṣo bṣṣ ma kpēē.

²⁰ Ma mè yitoo kù,
à gṣṣ fēte kè mé ga.

²¹ À ma wēnda gwa ma gbēnnanṣo,
à ma wēnda gwa, zaake Luda ṣ tṣṣmame.

²² À kè dia eè wēē dṣṣṣe lán Luda è wēē dṣṣṣe nà?
Ma nṣṣṣo sona e mṣṣawa leroo?

²³ Lē wà ma yānṣo kē
wà kà lán.

²⁴ Lē wà kē gbēa kṣṣn gāo,
wà beoma kpàṇe àgṣṣ kuu ai gurṣo píngi.

²⁵ Zaake má dṣṣ kē ma Zēnyodee kuu,
eé fēē à zē ma sēedadee ũ zāazāa.

²⁶ Tó ma mèbaa kèkii kàate,
mé wēē si Ludalē mè sai.

²⁷ Mé wēē siàlē ma zīnda,
eé kēme gbē zītṣo ũro.

Yā pì ma kūna gbāa ma swē guu.

²⁸ À kè dia a wēē dṣṣṣe,
a bè māmbe ma a zīnda lèo?

²⁹ À vīa kē Luda fēēdaane,
zaake eé pṣṣfē bṣṣṣo zaakerinṣo,
lē àgṣṣ dṣṣ kē yākpae e a dāa.

31

Ayuba zēna kṣṣn a taarisaikeēo

¹ Ma la dà kè ma wēē égṣṣ kú nokparēaro.

² Bṣṣ hé eé gṣṣ gbēntee baka ũ Luda kiia zaa musuu?
Bṣṣ túbin eé e Gbāapingide kiia zaa ludambēē?

³ Gbē zaaanṣṣn kisìa è n leroo?
Zaakerinṣṣn mṣṣnzi è gēnziroo?

⁴ À dē Ludaa e ma yākenanṣo eē
à ma kēsēsēna lé dṣṣroo?

⁵ Mēégṣṣ táa oo kṣṣn mṣṣnafikion yṣṣ?
Mēē wā mà gbē sāsān yṣṣ?

⁶ Luda ma yŕ a zéa à gwa,
eé dŕ kè má taari vīro.

⁷ Tó ma pá zéne,
bensŕ pŕ kè ma wéé ènɔ bé èe ma swè blee,
ke tó ma ɔ kú yā zaa ke guu,
⁸ èndē mà pŕ tŕ gbē pāndenɔ ble,
wà pŕ kè má bànɔ biébie.

⁹ Tó gbēke nɔɔ nii gè ma swèn,
tó ma naguzi ma gbēdaaa nɔɔ yānzi,

¹⁰ èndē gbē pānde gbá di ma naāa,
àgŕ kīi kēe danɔne.

¹¹ Zaa ke tó ma yā pì kè, dà zaaame,
durun kè à kà wà à yā gŕgŕme.

¹² Yā pì né té pŕkaaterime,
kè de à dɔ ma bura pŕnɔa à té kú kororo.

¹³ Tó ma gŕgbē ke nɔgbē zīkeri yā vīmao,
tó méé gŕgŕ a zéaro,

¹⁴ mé ke diame, tó Luda fēemazii?
Tó à mŕmazi, mé bene diame?

¹⁵ Luda kè à ma í kàsa né'isɔn bé à adee í kàsa seroo?
Luda mèn doo pì bé à wa baade kè à da gbēenloo?

¹⁶ Tó ma takaasidee tē pŕ kè èe à nii deé,
tó ma gí gyaanɔ wēnda bozi,

¹⁷ tó ma pŕ blè,

ma tone kè gwàri vīroo tē sŕ, tŕ!

¹⁸ Lenlo! Zaa ma gŕkparekeguro
tonenɔ den ma ũ.

Zaa lán ma bɔ ma da né'isɔn nà
gyaanɔnɔ dŕnlerin ma ũ.

¹⁹ Tó ma gbēke è kè ĩa e à deé,
ke tó ma takaasidee è kè à bisa vī à kúalaro,

²⁰ tó èe ma sáabu kpá
kè ma a sáká bisa kùàla à mè kè lŕgɔlbɔro,

²¹ tó ma gbāaa mò tonene,
kè má dŕ kè weé zēmao yākpakenan yānzi,

²² ma gā bŕkūn,
ma gāsā wó a pēkiia.

²³ Má Luda wēetāmmaana vīa vī,
à bítake yānzi mé fŕ mà yā beee taka kero.

²⁴ Tó vuran ma gbāaa èa,
tó ma bè vura atēen má náanekena,

²⁵ tó ma auziki bítan ma pɔɔ dɔa,
ɔɔdaa kè à gè ma ɔzī pì,

²⁶ tó ɔfāntē tēkenan má tézi,
ke mɔvura táa'ona kŕn à maakeeo,

²⁷ ben aŕ yā e ma swè blee busēbuse,

ai ma lé pè ma ɔɔa ma i kpàoríma,
²⁸ beee né durun kè à kà wà à yā gōgōme,
 mɔnafikikena Luda Musudenɛn gwe.

²⁹ Mée pɔnnaa ke ma zanguri mɔnzi'ena yā musuro,
 mée à yāa dɔ kè yā à lè yānzirɔ.

³⁰ Mée we ma durun kè ma à kàrɔ.

³¹ Dé bé à pitama kè èe pɔ ble à károo?

Ma bɛdeenɔn ma sɛɛdadeenɔ ũ.

³² Ma bɛ zé ègɔ wɛna nibɔnɔnɛ,

mɛè we gbɛ kè èe gɛtɛɛ i gáalerɔ.

³³ Ma a taarinɔ ɔtɛ gbɛnɔnɛs?

Ma lá kù ma durunɔan yɔ?

³⁴ Parii vīa ma kù ai ma fua mà yā ós?

Kè weé kya kámagu yānzin ma gi bɔ kpénzió?

³⁵ O'o! Dé bé eé ma yā kè mamaa?

Ma zɛo. Gbáapingide wemala sa.

Luda kè yā vīmao pì kè takadan.

³⁶ Mé takada pì sé mà da ma gán,

mé kú fura ũ,

³⁷ mé gá mà yā kè má kènɔ tɔkɛnɛ píngi,

mé gázi lán wɛɛnɛ bà.

³⁸ Tó ma buraa e giimazi,

bensɔ à dɔrɔnɔɔ e wii lɛɛma,

³⁹ tó ma bura pɔ blè bensɔ mée tɔɔtɛ pì fīa boro,

ke tó ma gbɛ kè aɔɔ vī yāanɔ dɛɛɛ,

⁴⁰ ɛndɛ lɛkara bɔɛ gbado gɛɛ ũ,

pampaa sɔ bɔɛ ése gbɛn.

Ayuba yā lén gwe.

38

Dii a kíɛɛ ɔɔana Ayubane

¹ Ben Dii yā sì Ayubala zàga'īa guu à bè:

² Dé bé èe faasaiyā kaa ma ɔndɔɔlaa?

³ N̄ fɛɛ n̄ zɛ lán négɔgbɛ bà,

mé n̄ la yāzi, né wemala.

⁴ Kè ma anduna kàɛ, n̄ kú máme?

Tó n̄ dɔna vī, n̄ omɛ.

⁵ Dé bé à à tɔɔtɛ lɛzɛkiinɔ lè?

Dé bé à bà yāa à gwà? À dɛ n̄ dɔɔ?

⁶ Bɔ bé à tɔɔtɛ kūna?

Dé bé à à ɛɛ dāɛ

⁷ gurɔɔ kè gudɔna sɔsɔnɛnɔɔ e guda kɛɛ,

Luda malaikano pɔnna wiii dɔ n̄ píngii?

⁸ Kè ísīaa guu fī à bɔ,

dé bé à zé tàtààlɛɛ?

⁹ Ma ludambe luguu dàne pókāsāa ũ,

ma gusiaa yìne bisa ũ.

¹⁰ Ma à lézekii dāne,
ma zénò tàtaàle ma gbānganò dàdan.

¹¹ Ma bène: Négae ká kè ñton vīàlaro,
n ísókana gbāaano é ze kè.

¹² Zaa lán wà n i nà n yā diè kóngoneó?
N bókii òdòba gudōnanè zikió?

¹³ Gudōna è anduna kũ a léa
le à gbàke lán bisa bà à zaakerino kwée.

¹⁴ È anduna liè kodekode lán kwā kpée bà,
kpīiino è bɔ gupuraa lán uta yiyikōana bà.

¹⁵ È gí zaakerinoe aó n gusia yā ke,
è n ɔ sena musu é'è.

¹⁶ N gaa ai zaa ísia íbókīinoáo?

N táa ò í lɔ pì gānulēa zikió?

¹⁷ Wà gaa kpéele gbàno òdōanneó?
N gèwāa gānuleno èó?

¹⁸ N anduna yàasa lé tàasi kèó?

Tó n yā beeenò dɔ pingi, n omè.

¹⁹ Gupuraa bɛ zén máa?

Í gusiakukii dɔó?

²⁰ Né fɔ n gányo n būsun-ó?

Í n bɛ zé dɔroo?

²¹ N dɔ sera, à de wà n i gurɔ beee!

À de n wè lé vīroo?

²² N gē làasi kè ma gu yīi kàen-ó?

N ma loughɛ dɔ èó?

²³ Mèè utè ai nawēakegurɔɔa,

mèè gbare zìkagurɔɔ zī.

²⁴ Gupuraa è bɔ máme à dagulaa?

Ɔfántèbɔe kpa ía è bɔ à da tɔtɛla diame?

²⁵ Dé bé è zé bɔ lou bítane?

Dé bé è guu para lapatanane?

²⁶ È mɔdɔ pisi tɔtɛ kè gbēkee kúnlooa,

baa gbáa kè gbēntee kúnloo.

²⁷ È bezia kɔn taagaa yīi kũ,

è tó sè bɔe gwe.

²⁸ Lou de vīó?

Dé bé à kpíi í?

²⁹ Dé né'isɔn loughɛ è bɔn?

Dé bé è sukaa i gbasa i kpáa?

³⁰ Dé bé è tó í li à ke gbè ũ

è tó ísia musu ke kpàkpaakpa?

³¹ Né fɔ n sɔsɔne mèn swēēplaaano yi n kakōáo?

Né fɔ̀ n̄ sɔ́sɔ́nɛ flɛ́ngonɔ́ fǎakɔ́aɔ́?

³² Né fɔ̀ n̄ mɔ́gaakiblee bɔ́ a gurɔ́aɔ́?

Né fɔ̀ n̄ guu ɔ́ɔ́a sɔ́sɔ́nɛ ko nédande kɔ́n a nénɔ́nɛɔ́?

³³ N̄ musu pɔ́nɔ́ doka dɔ́ɔ́?

Né fɔ̀ n̄ n̄ kpá kpatan tɔ́tɛlaɔ́?

³⁴ Né fɔ̀ n̄ lé zu louzi lɛ à sisi

à í bɔ́ à n yakuɔ́?

³⁵ Né fɔ̀ n̄ loupinanɔ́ gbare aɔ́ da zén yɔ́?

Aɔ́è mɔ́ wà benne wáe kèɔ́?

³⁶ Dé bé à ɔ́ndɔ́ dà ludambɛ luguunɔ́nɛ à lou maa?

Dé bé à dɔ́na kpà sukaaa à kpáa?

³⁷ Dé ɔ́ndɔ́ bé à kà à ludambɛ luguunɔ́ naroo?

Dé bé eé fɔ̀ à musu orozānɔ́ kpákazíaa?

³⁸ Tó à í bɔ́e, búsu kori è gɔ́ bɔ́tɔ́nga ũ,

làkpakɔ́ɔ́nɔ́ è nanakɔ́a.

³⁹⁻⁴⁰ Mbe neè tofe ká músudaane,

tó èe nòbɔ́ dādāa dàko guuɔ́?

Mbe neè pɔ́blee kpá à nénɔ́a aɔ́ kǎ

gurɔ́a kè aɔ́ kú n̄ tòn-ɔ́?

⁴¹ Tó gbāa kǎnkāna nénɔ́ e ligaligaa guuzi,

aɔ́e lé zuu Ludazi kè pɔ́blee kèsáríma yānzi,

dé bé è pɔ́blee kpárímaa?

39

¹ N̄ zɔ́ né'igurɔ́a dɔ́ɔ́?

N̄ gási è gurɔ́a kè èe né iiɔ́?

² Neè n̄ nò mɔ́a dɔ́ɔ́ɔ́?

Neè n̄ né'igurɔ́a dɔ́ɔ́?

³ Aɔ́è kúe wà né ime,

ben aɔ́ né'iwáwáa è kpáe.

⁴ Aɔ́ nénɔ́ è gbāa kú sèn aɔ́è pée,

aɔ́è gē zéla aɔ́è su n̄ danɔ́a dɔ́ro.

⁵ Dé bé à tò zaakisēte gɔ́ a zīndane?

Dé bé à à pòro à à gbàreɛ?

⁶ Ma sēte diene à bee ũme,

ma tɔ́tɛ wisidee kēne à kúkii ũ.

⁷ È pǎ kpá wéte kīzi,

è a kpàkeri zɔ́ka maro.

⁸ Ègɔ́ té sīsīnɔ́a àgɔ́ sè weteɛ,

ègɔ́ kpáe keɛ pɔ́ isinɔ́zi píngi.

⁹ Zūsēte é we à zīi kenneɔ́?

Eé we à i n zùnɔ́ karan yɔ́?

¹⁰ Né bà dɔ́a lɛ à bú wínnɛɔ́?

Né gbóngo dane lɛ à kpasee kēnnɛɔ́?

¹¹ Né náane dɔ́a à gbāa bíta yānzii?

Né n zīi tónɛɔ́?

¹² Né à náanɛ kɛ à n pówɛɛ sésɛ
à suonɛ pówɛɛgbɛkiiá?

¹³ Taataa è a dɛbɛkãɔ poro kɔn pɔnnaao,
mɔde eé sí lɛkɔzi kɔn tokũ dɛbɛkáoro.

¹⁴ È négbere da tɔɔtɛ,
è tó bùsu'aatɛ négbere pɔnɔ wā à pipi.

¹⁵ À sãn kè weé gà wà kèsɛ pɛɛa à wíwi,
kɛsɔ nɔbɔsɛtɛnɔ é táa oa.

¹⁶ Ègɔ pásĩ kɔn a nénɔ,
négɔ dɔ se à zĩnda nénɔnlo,
zĩ pá kɛna è kɛnɛ yake ũro.

¹⁷ Zaakɛ mɛɛ à gba ɔndɔɔro,
mɛɛ à baka da faadeenɔ tɛro.

¹⁸ Mɔde tó à fɛɛ à bɔ kɔn bɔo,
è gɛ sɔla à à òrì yáa dɔ.

¹⁹ Mbe nɛè tó sɔ gɔ gbáaa víʼs?
Mbe n sɛsɛkã pɛpɛnɛ à waaaʼs?

²⁰ Mbe nɛè tó àgɔ vĩvĩ lán kwaa bàʼs?
À pɔ bɔna à yĩn kĩ gbáaa è tó vĩa nĩ kũ.

²¹ È a gbá gágagɛ guzuren,
è pɔnnaa kɛ a gbáaa yãnzì,
ben è gá da zĩkpɛnɔlɛ.

²² È pɔ kè wè vĩa kɛnɛ yáa dɔ,
swè è kɛnlo, è bɔru kpɛɛ fɛɛdaanero.

²³ Kà ègɔ kĩ kɛɛ gbàran à musu,
sári lɛtɛgɛ kɔn sári gésedeeo è pí.

²⁴ Tó wà zĩkuu pè, ègɔ a zĩnda dakii dɔro,
ègɔ tɔtɛ lɛlɛ ègɔ vĩvĩ ègɔ kɛɛ kɛkɛɛ.

²⁵ Tó wà kuu pè,
è pɔ bɔ a yĩn à be, ɛhɛ!
Ègɔ zĩ ĩa sésɛɛ zaa zãazã
kɔn gbɛnsɔnɔ wii gbáaa kɔn kuukɛnao.

²⁶ N ɔndɔɔ bé à tò blea è yàa pá,
à a dɛbɛ poro à gá sɔɔmɛtɛ kpaʼs?

²⁷ Mbe nĩ dɛ kúune
àgae vĩa zãazãa à a sà da zaa musuʼs?

²⁸ Ègɔ kú gbè musu, gwen è in,
è zɔ gbè mĩsɔntɛa a aafia'ekii ũ.

²⁹ Zaa gwen ègɔ kpáɛ kɛɛ pɔbleezi,
è wɛɛ pá pɔnɔa káaa.

³⁰ Arun à nénɔ pɔblee ũ,
guu kè pɔ gè kún, gwen ègɔ kún.

¹ Ben Dii èara à bè Ayubane:

² Mamoma Gbáapingide,
né ma taari e ò ma gba làakarió?
Ludazaabori, ò yá wemala sa.

³ Ben Ayuba wèàla à bè:

⁴ Póken ma ùro fá! Dian mé wenla nà?
Séde mà ɔ kú ma léa.

⁵ Ma yá ò gènn do, mé èara mà o doro,
má ò gènn plaa se, mé yá sínla doro.

⁶ Ben Dii èara à yá ò Ayubane zàga'íta guu à bè:

⁷ Ì fèè ò zè lán négɔgbè bà,
mé n lala yāzi, né wemala.

⁸ Né lá kú ma yākena a zéalan yó?
Í yezi ò ma taari e le n yá bɔ nnan yó?

⁹ N gāsà gbāaa kà ma pó ús?
N koto é fí à guu nigá lán ma pó bàs?

¹⁰ Ì bítake kɔn kíkèeo da pókāsā maaano ũ,
ò gakui kɔn bèeo da utadaa ũ.

¹¹ Ì n pɔfè bɔbɔmma,
ò ìadārino gwa kɔn wée zaaao ò wí daríma.

¹² Ì ìadārino gwa kɔn wée zaaao ò ñ pāe,
ò ñ dúgu zɔ guu kè aɔɔ kún,

¹³ ò ñ ká tú ñ píngi,
ò ñ yiyi ò ñ ká gèwāan,

¹⁴ mé gbasa mà n sáabu kpá,
kè n zì blè kɔn n gāsà gbāaao yānzi.

Bɔreyá

¹⁵ Ì bɔre gwa,
kè mà à kè lán ma n ke nà.
È sè ble lán zù bàme.

¹⁶ À gbāaa kú à wógbaame,
à yèe kú à gbèe báasiamè.

¹⁷ À vlāa porona lán sida lí bà,
à gbáda tūi de lán bàtāna bà.

¹⁸ À wánɔɔ gbāa lán m̀gotè bà,
à gbánɔɔ de lán m̀gò bà.

¹⁹ À bíta bé à de pó bēe kè má kèno la píngi,
à Kèri ado bé eé à fí.

²⁰ Sísino musun è pó blen,
gwen nòbɔsètɛno è kòkò on ñ píngi.

²¹ È dae lè'ite gbáru,
ègɔ sɔtɔɔ vɔn dàdà guu.

²² Lè'ite ɔra è daàla,
swagbaranɔ è ligazi.

²³ Baa tó ísɛ è vīvīi, è bídi kero,

tó Yoda ísṓpɛɛna e à lé paa,
à làakari ègṓ kpaɛname.
²⁴ Weé fṓ wà à wéé wíwi wà à kúṓ?
Weé fṓ wà ɔ̀ndṓ daezi wà à yí fṓṓ?

41

Kùkuku

¹ Né fṓ n̄ kùkuku kũ k̄ɔn daburuo
n̄ gáɛ n̄ b̄oṓṓ?
Né fṓ n̄ bà d̄o à n̄éɛaṓ?
² Né fṓ n̄ bà ká à yīn-ṓ?
Né fṓ n̄ à létanka fṓ k̄ɔn kúraoṓ?
³ Eé agbaa kpákpanne n̄ a gbareṓ?
Eé benne n̄ sùu keṓ?
⁴ Eé wenne n̄ a sé n̄ zò ũ
ai a wèndi lén yṓ?
⁵ Né à dato lán wè báa dato nàṓ?
Né bà d̄o n̄ kpá n̄ n̄én̄gb̄ɛn̄aṓ?
⁶ S̄oɔk̄oɔn̄ é kùkuku pì t̄o k̄ɛr̄maṓ?
Aṓé à lili latarin̄oɔn̄eṓ?
⁷ Né fṓ n̄ à pápa k̄ɔn sakao n̄ à báa fṓṓ?
Né fṓ n̄ à mì ke gyágya k̄ɔn sárioṓ?
⁸ N̄ wete n̄ ō kea n̄ gwa!
ɔsii pì yā é s̄anguro,
né si n̄ à taka ke d̄oro.
⁹ Tó n̄é daa né à fṓ, n̄é n̄ zīnda k̄e k̄e m̄e,
tó n̄ wéé siàl̄e, n̄ m̄é è ganzime.
¹⁰ Zaake gb̄e k̄e k̄e b̄āa e ká à à go a gb̄enlo,
dé bé eé fṓ à z̄e ma āe s̄oṓ?
¹¹ Dé fīa bé à d̄o ma, k̄é m̄é bone?
Pó k̄é kú anduna guu píngi né ma p̄o m̄e.

¹² Mé gí kùkuku pì gb̄ano yā oziro
ke à ḡo sagb̄aake ke à maake.
¹³ Dé bé eé fṓ à à t̄e gogoo?
Dé bé eé we à aizi k̄ane?
¹⁴ Dé bé eé we à à lé w̄ek̄o?
À swaa k̄a à gb̄e naasi kũ.
¹⁵ À t̄e d̄e lán sengbangon̄o bà à kp̄eɛa,
à didik̄ana foo sai d̄o d̄o.
¹⁶ À t̄e p̄in̄o nana k̄ame,
baa īa è ḡekii ero.
¹⁷ Aṓ p̄ep̄ek̄oɔna gín̄gin,
aṓé sí gok̄aro.
¹⁸ Tó à yī s̄a, guu è pume,
à wéé d̄e lán ɔ̄f̄ant̄e b̄oɛna k̄onḡo bà.
¹⁹ T̄en̄e n̄ è b̄o à lén,
t̄ep̄ut̄ana è b̄on̄ d̄o.
²⁰ T̄esuk̄p̄e èḡo b̄o à yīn
l̄an̄ í k̄é wà d̄i téa è pipii puusu bà.

21 À lɛ́ŋa è tò sīsī tɛ́ sɛ́,
tɛ́nɛnɛ è bɔ̀ à lén.

22 À gbáaa kú à waaame,
gbɛ́ kɛ̀ bɔ̀a mɛ̀ è kɛ́ kpám.

23 À báasi ègɔ́ sɔ́sɔ́kɔ́ana gíngin,
à naa gbángbān, è nigáro.

24 À kù gbáa lán gbɛ́ bà,
lán wísilɔ́gbɛ́ daa bà.

25 Tó à fɛ́ɛ, swɛ̀ è kɛ́ gɔ́sagbáaanɔ́n,
aɔ̀è kɔ́ kɛ́guu wà kora gákiiɛi.

26 Fɛ́ɛdaa kɛ́ wà à lèò píngi è bɔ́aro
ke sári ke kà ke saka.

27 È m̀̀si gwa lán kàba bàme,
m̀̀gotɛ́ ègɔ́ dɛ́nɛ lán lí m̀̀na bàme.

28 È bàa lɛ́ kànerɔ́,
gbɛ́mba gbɛ́ ègɔ́ dɛ́nɛ lán ése ũkǎ bàme.

29 Ègɔ́ gò gwaa lán sɛ̀ kori bàme,
sári kǐ ègɔ́ dɛ́nɛ yáadɔ́ziyǎ ũme.

30 À gbɛ́ɛ tɛ́ɛ dɛ́ lán takaso bà,
à gbɛ́ ègɔ́ tɛ́ bɔ́ɔngan
lán zùswaaro guwibɔ́ bà.

31 È í ya a lòn lán í kɛ́ èe pipii oroon bà,
è ísɪaa dɛ́ lán nɔ́sidɛ́na bà.

32 Í kutuwina ègɔ́ tɛ́ à kpɛ́ɛ,
ísɪaa pí è ya à kpɛ́ɛ púu.

33 À sáa kú anduna guuro,
ma pɔ́kɛ́nanɔ́ tɛ́ àmbe à vǐa vǐro.

34 È nòbɔ́ kɛ́ aɔ̀è í zĩnda diɛ́ bítanɔ́ da pɔ́ke ũro,
àmbe nòbɔ́ kɛ́ aɔ́ diɛ́ wà kànɔ́ kína ũ.

42

Ayuba mìsiɛna Ludanɛ

1 Ben Ayuba bè Diine:

2 Má dɔ́ kɛ́ né fɔ́ n̄ yǎ píngi kɛ́,
gbɛ́ke é fɔ́ à kpá n̄ pɔ́yezɪnanɛro.

3 N bè, dé bé èe kpaa ɔ́ndɔ́ɔ́nɛ dɔ́saii?
Yápurame, ma yǎ kɛ́ má à gbá dɔ́roo ò,
yáɔ́nsaɛ kɛ́ dɛ́ ma dɔ́nalaa.

4 N bè mà swǎ kpá, né yǎ o,
né yǎ lalama, mɛ́ wenla.

5 Ma n yǎ mà kɔ́n swǎome yǎ,
tia sa ma wɛ́ɛ sínle.

6 Beee yǎnzi ma kya kà ma zĩndan,
ma a nòse liɛ ma vɛ́ɛ bùsutin tubura.

Dii ɛara à Ayuba kǎsǎ pɛ́ena

7 Dii yǎ beeenɔ́ ona gbɛ́ra à yǎ ò Temana gbɛ́ Elifazane à bè: Ma pɔ́ fɛ́nzi kɔ́n
n gbɛ́nna gɔ́ɔn plaaanɔ́, zaake ée ma yǎ o a zéa lán ma zòbleri Ayuba bàro.

⁸ À zùsware sé mèn swēplaa kōn sākaroō mèn swēplaa, à gáo ma zòbleri Ayuba kiia à sa'opò kè wè ká tén à té kũ oo, ma zòbleri Ayuba é adua kēare. Mé à aduakēna sí mé kēare a yōnkōkēnaaro. Ée ma yā o a zéa lán ma zòbleri Ayuba bàro.

⁹ Ben Temana gbē Elifaza kōn Sua gbē Bilidadao kōn Naamati gbē Zofao gàa wà kè lán Dii òñnè nà, ben Dii Ayuba aduakēnnēna sì.

¹⁰ Ayuba aduakēna a gbēnnanōnē gbera Dii tò à sù a gwena ziin. À èara à pò kè à vī yāa kàaranē leo plaa.

¹¹ À vīi kōn à dāaronò mò à kiia nī pīngi kōn à gbē dōnanò nī pīngi. Aō pò blèò a bē aō sósobi kèò, aō à làakari kpàenē yā kè Dii tò à à lè pīngi yānzì. Ben aō baade à gbà kondogi ɔ kōn vura tāngao mèn doodo.

¹² Dii aubarika dà Ayuban zāa dē káakupòla. À sáanò vī boro gēro dosai, lakumínò boro swēdo, zùnò boro plaa kōn zaakínò boro do.

¹³ À négōgbēnò ì gōn swēplaa kōn nénōgbēnò mèn aagō dō.

¹⁴ À nénōgbē káakudee tón Yemima, à plaade tón Kezia, à aagōde tón Kerenapuku.

¹⁵ Bùsu pì guu pīngi nōgbē kee kuu à maaa kà Ayuba nénōgbē pìnò ūro. Aō de nī túbi diēñnē kōn nī dāgōnò.

¹⁶ Ayuba nawēakēna gbera à kè wè baswēplaa dō, à wéé sì a dionò kōn a swākpēnò kōn a nasionòle.

¹⁷ À zì kù kótokoto àton gà.

SAAMUNO TAKADA KAAKU

1

Saamu 1-41

Aubarikadee

¹ Aubarikadeen gbē kè è gbē zaaano lédamma maroo ũ,
è kifiino zé séro,
è vɛɛ kɔn gbē faborinɔoro.

² Dii doka bé è kɛɛ,
ègɔ laasuu lɛɛa fãantɛ kɔn gwãavĩo.

³ À dɛ lán lí kè wà pè swaa sɛɛ bà,
à lá è kori kũro,
ègɔ né ii à gurɔɔa,
yã kè è kɛ píngi kaarana vĩ.

⁴ À dɛ lɛ kɔn gbē zaaanɔoro.
Aɔɔ dɛ lán ése ũkã kè ãa è sɛɛ bà.
⁵ Gbē zaaano é bɔ maa yãkpaɛkɛgurɔɔ zĩro,
kifiino é zɛ gbē maaano saero.

⁶ Dii gbē maaano zé dɔ,
gbē zaaano zé sɔ m̀ pɛ kaatenaa.

2

Kí kè Luda kà

¹ Bóyánzin boriino e zɔka kaazi?
À kè dia wèè lé pãa kpaakɔsɔɔ?

² Anduna kɔnanɔ e zĩ soru kɛɛ,
kpatablerinɔ e kaakɔa Diizi
kɔn Kí kè à kào.

³ Aɔɔe bee: Wà ǹ m̀kyakoonɔ kɛkɛ,
wà ǹ bà porowa.

⁴ Dii e ǹ faboo,
à vɛɛna musu, èe ǹ yáa dɔɔ.

⁵ Èe pataarũma kɔn pɔfɛo,
à pɛtɛ è tó vĩa ǹ kũ.

⁶ À bè a a Kí kà a kp̃ii Zayɔn musu.

⁷ Mé yã kè Dii diemɛɛ o kè à bè:
Ma Nén ǹ ũ, gbãan ma ǹ i.

⁸ Ǹ wɛɛ kɛma, mé bori píngi kpámma ǹ pɔ ũ,
mé ǹ gba anduna gooda siigɔɔ.

⁹ Né kí blerũma kɔn m̀ gòo,
né ǹ wíwi lán wè oroo wí nà.

¹⁰ Kɔnanɔ, à lédamma kèkii ma,

anduna kpatablerinɔ, à ɔ̀ndɔ̄ kũ sa.

¹¹ À dɔ̄ Diizi kɔ̄n vĩaɔ,
à pɔ̄nnaa kɛɔ kɔ̄n luganao.

¹² À lé pé à Néa
lé à pɔ̄ɔ tón fɛ̄azi à gaga zénlo,
zaakɛ à pɔ̄ɔ è fɛ̄ kãdomɛ.

Aubarikadeen gbɛ̄ kè nàzi ũ.

3

Lézuna Ludazi ibɛɛnɔ yã musu

(2Sa 15:13-17)

Lè kè Dauda dà gurɔ̄ kè à bàa lè a né Abusalomunɛ.

¹ Dii, ma wɛderinɔ̄ kpámɛ fá,
gbɛ̄ kè aɔ̄ ibɛtɛ kpàmaonɔ̄ pari.

² Wèe ma yã oo pari,
wèe bee Luda é ma mì síro.

³ Mpi sɔ̄ Dii, nɛɛ̄ ɔ̄ ligamazi sɛngbango ũ,
ma gakuin n ũ, nɛɛ̄ tó ma mì gɔ̄ da'ilana.

⁴ Mɛɛ̄ wii pé Diizi,
è wemala zaa a kúkiia kpíii musu.

⁵ Mɛɛ̄ daɛ mà ii o mà vu,
zaakɛ Diin ma kũna ũ.

⁶ Gɔ̄ɔn bɔ̄ɔ baaagɔ̄ akurikurinɔ̄ e ma wɛɛ kpa sãnda píngia,
mɔde mɛɛ̄ vĩa kɛ̄nɛro.

⁷ Ñ fɛɛ̄, Dii,
n̄ ma mì sí, ma Luda,
n̄ ma ibɛɛnɔ̄ swã̄n kɛkɛ̄,
n̄ gbɛ̄ zaaa pínɔ̄ swaa é'ɛ̄.

⁸ Dii bé è gbɛ̄ mì sí.

Ñ aubarika da n gbɛ̄nɔ̄n.

4

Uusiɛ aduakɛna

Dauda lè. Wè sí kɔ̄n mɔ̄ɔɔlɛnaomɛ.

¹ Tó ma n sisi, n̄ wemala Luda ma zenyode,
tó má kú nawɛa guu, n̄ ma gba mɛ̄porokii,
n̄ ma wɛ̄nda gwa n̄ ma aduakɛna sí.

² Gbɛ̄nɔ̄, é gí àgɔ̄ wí daa ma Luda Gakuidea ai bɔ̄rɛmɛ?
Égɔ̄ ye pɔ̄ pãanɔ̄zi àgɔ̄ té tãanɔ̄zin yɔ̄?

³ Àgɔ̄ dɔ̄ kè Dii a gbɛ̄nɔ̄ diɛ ñdona,
tó ma à sisi, eé ma yã ma.

⁴ Tó a pɔ̄ fɛ̄, àton durun kɛro,
à laasuu lé a daɛbɔ̄ musu à yĩtɛ.

⁵ À saa kè de à oo o,
à Dii náane ke.

⁶ Gbē paridee è be: Dé bé eé yā maaa keweē?
N̄ uu werewa, Dii, n̄ aubarika dawagu.

⁷ Baa tó pówēē kōn wēēo dīnzi,
pōnnaa kè n̄ dāme ma swēn de n̄ pōla.

⁸ Mēē daē mà ii o nnanna,
zaake Dii, m̄be neē tó mǎgō kú ma làakaria.

5

Kōngō aduakēna

Dauda lē. Wē sī kōn kurepenaome.

¹ N̄ swā kpá ma yāzi, Dii,
n̄ làakari dō ma m̄bonaa.

² Ma Kína, n̄ ma wiilēna ma,
ma Luda, mēē wēē kēmma.

³ Dii, neē ma yā'ona ma gudōnao,
mēē ma yāno dōdōnne kōngō,
ma wēē ēgō dōnzi.

⁴ N̄ Luda n̄ tēn à zaaa ũ,
neēgō gbē zaaao lēdoro.

⁵ Īadāri è e à ze n̄ aezīro,
n̄ za yāzaakerinōn n̄ pīngi.

⁶ Dii, neē egēdeenō mī de,
n̄ ye gbēderinō kōn gbēblerinō kāziro.

⁷ Mapi sō, mé gē n̄ ua n̄ gbēke bíta yānzi,
mé kúe mà aē dō n̄ kpéa mà mī siēnne.

⁸ Dii, n̄ ma da zéa n̄ náanekēna yānzi,
n̄ zé porome ma wēderinō yānzi.

⁹ Zaake aō yāke náane vīro,
aō n̄sē de lán kākā bēē bàme,
aō kōto de lán mira wēna bàme,
aōē lēnnaa kásafīne.

¹⁰ N̄ tó yā vēēm̄ma Luda,
n̄ tó yā zaaa kē aōē kpákpaano wí n̄ musu.
N̄ péēm̄ma n̄ aezī aō taari pariino yānzi,
zaake aō gī n̄ yā mazi.

¹¹ N̄ tó gbē kē aō utēna n̄ kiiano yāa dō,
aōgō lē sii kōn pōnnaao gurō pīngi.

N̄ kú gbē kē aō yenziinōla,
lē aō pōnnaa kē n̄ yā musu.

¹² Dii, neē aubarika da gbē maaanōn,
neē ligañzi yenzio lán sengbango bà.

6

Faaba wiipena Ludazi

Dauda lè. Wè sí kòn mɔrɔlenaomɛ.

¹ Dii, ñton kpákɛmazi kòn pɛt̃ɛoro,
ñton ma toto kòn pɔf̃ɛoro.

² Ñ ma wēnda gwa, Dii,
zaake ma á'á,
ñ ma kék̃s̃a, Dii,
zaake ma wánɔɔ e wii.

³ Ma pɔɔ yàka búgubugu, Dii,
bɔrɛn né dɔmalɛɛ?

⁴ Ñ ɛara ñ ma mì sí, Dii,
ñ ma faaba kɛ n gb̃ɛke yānzi.

⁵ Zaake gè é e à n tó kpáro,
weé n sáabu kpá mira guuro.

⁶ Ma m̃bona ma kpasa,
ma m̃bɔkɔ è ga kòn wé'io,
ma daɛbɔ è yī kú ai guu gá dɔo.

⁷ Ma wéɛ kakana kòn pɔsia ɔ́ɔɔnao,
èe gaa kè ma ibɛɛnɔɔ pari yānzi.

⁸ À gu ma kiia zaakerinɔ,
zaake Dii ma ɔ́ɔɔna mà.

⁹ Dii ma wiipena mà,
Dii ma aduakena sì.

¹⁰ Wí é ma ibɛɛnɔ kú ñ píngi aɔ g̃ɔ bídi guu,
aɔé fu kándo aɔ kpɛɛ li.

7

Ñya nmaa kpáma, Dii!

Lè kè Dauda sì Diine Beyāmi bori Kusu yā musu.

¹ Dii ma Luda, ma nanzi,
ñ ma mì sí ñ ma faaba kɛ
gb̃ɛ kè aɔ p̃ɛɛmaanɔ ɔ̃z̃i.

² Tó lenlo, aɔé ma kɛ gyáigyai
lán músu è kɛñne nàme,
aɔé ma kék̃k̃k̃ɔrɛ,
gb̃ɛke é ma mì síro.

³ Dii ma Luda, tó ma taari ke kè,
tó ma ɔɔ kú yā zaaan,

⁴ tó ma à zaaa kè ma gb̃ɛdaaane,
ke tó ma gb̃áaa m̃ɔ ma ibɛɛne p̃á,

⁵ ñ tó ma ibɛɛ p̃i p̃éɛma à ma kú,
à k̃ɛsɛ p̃éɛp̃ɛma t̃ɔt̃ɛ,
à ma víi búsu'aat̃ɛn.

⁶ Ñ fɛɛ ñ zɛ kòn pɔf̃ɛo, Dii,

h̄ f̄e ma ib̄eɛnɔzi n̄ n̄s̄e kp̄akp̄a yānzi.

N̄ v̄u, ma Luda,
h̄ yā ḡōḡō a z̄éa.

⁷ N̄ tó gb̄ēnɔ kak̄ɔanzi,
h̄ k̄í bl̄éñe zaa musu.

⁸ Dii, nēe yākp̄ae k̄e k̄ōn gb̄ēnɔ.

Dii, n̄ tó yā b̄ōmao nna ma yāzede lén,
Luda Musude, h̄ yā k̄eme ma n̄s̄epura lén.

⁹ Luda, m̄be n̄ maa,
nēe n̄s̄e k̄ōn laasuuo kpoke.

N̄ gb̄ē zaaanɔ p̄ās̄ik̄ena m̄i d̄e,
h̄ gb̄ē maaanɔ gba z̄ekii.

¹⁰ Luda Musuden ma s̄engbango ũ,
è gb̄ē k̄e ās̄ n̄s̄e maaanɔ m̄i sí.

¹¹ Luda è yākp̄ae k̄e a z̄éa,
è tó yā ḡō v̄ēñma guro p̄íngi.

¹² Tó gb̄ē e a n̄s̄e liero,
Luda è a f̄ēda lé k̄e
è a sá kú à k̄ā.

¹³ È a ḡōk̄ebo k̄e è gaa in̄nenɔ k̄e k̄e,
è a k̄ā t̄édeenɔ kp̄a sála.

¹⁴ N̄ gwa, yā zaaa è n̄ d̄o gb̄ēn,
ben è wahaa n̄ s̄í à né ī egēe ũ.

¹⁵ È w̄e ȳs̄ gb̄ēnɔne z̄āazā takutēe ũ,
ben è zu w̄e k̄e à ȳs̄ p̄i guu.

¹⁶ À àisi p̄ās̄ī è w̄í à musu,
à w̄éetāna gb̄ēnɔa è w̄í à m̄ia.

¹⁷ Mé Dii sáabu kp̄a a maakēe yānzi,
mé Dii Musude t̄ó b̄o k̄ōn l̄ēsinao.

8

Luda gakui yā'ona

Dauda l̄e.

¹ Dii wa Dii, n tó b̄ona anduna gu p̄íngia,
n gakui b̄ona gupuraaa musu.

² N̄ dà né f̄étenɔne k̄ōn nékp̄ant̄ēnɔ ās̄ n sáabu kp̄a
l̄e n̄ ib̄eɛnɔ k̄ōn n zanguri ḡēbommarino ȳīte.

³ K̄e ma n z̄ī gwà musu,
m̄ovura k̄ōn s̄os̄one k̄e n̄ p̄èp̄e gweenɔ,

⁴ ma bè b̄ón gb̄ēntee ũ k̄e à yā èḡō d̄onguu?
B̄ón à ũ k̄e nēe l̄āakari d̄oa?

⁵ N̄ à k̄e k̄ēs̄ana malaikan̄zi f̄éte,
n̄ à k̄ā k̄ín k̄ōn gakuio k̄ōn b̄ēeo.

⁶ N̄ t̄o à k̄í bl̄è p̄ó k̄e n̄ k̄ēnɔa,
n̄ t̄o p̄ó s̄ānda p̄íngi m̄i siene,

⁷ sãano kɔn zũno kɔn nɔ̀bɔsɛteno pĩngi,
⁸ bãano kɔn kpɔno kɔn pɔ kɛ kú ísiaannɔ.

⁹ Dii wa Dii, n tɔ bɔna anduna guu pĩngi.

9

Luda sáabukpana kɛ è ya keke gbɛnoɛ yanzi

Dauda lɛ.

¹ Dii, mé n sáabu kpá kɔn nɔ̀seo do,
 mé n yáɔnsaɛkenano kpàakpa keĩne.

² Mé pɔnnaa ke mà ãa dà n yá musu,
 Luda Musude, mé n tɔ kpá kɔn lèsinao.

³ Ma ibeɛno è kpɛɛ li,
 aɔ̀è lɛɛ wà gaga n aɛ.

⁴ Zaake n zɛmao n yá nnaa kpàma,
 vɛɛna n tintia n yá gɔ̀gɔ̀ a zéa.

⁵ N kpàkɛ boriinɔzi,
 n gbɛ zaaano kàate n ní tɔ dɛde míomio.

⁶ N mɔnzi kɛ è yáaroo kpà ma zangurinɔzi,
 n ní wétɛno gbɔro, aɔ̀ yá dɔ gbɛken dɔro.

⁷ Dii è kí ble guu pĩngi,
 à a kpata diɛ yákpakɛna yanzi.

⁸ Eé yákpae ke kɔn anduna gbɛno súusu,
 eé kí ble boriinɔ a zéa.

⁹ Diin utekii ũ gbɛ kɛ wèe gbàaa mɔ̀nɛnɛnoɛ,
 à deĩne aafia'ekii ũ nawɛakeguu.

¹⁰ Dii, gbɛ kɛ aɔ̀o n tɔ dɔ̀ɔno n náane ví,
 neɛ n kii wɛterino zinnaro.

¹¹ À lɛ sí Diine, èe kí blee zaa Zayɔn,
 à à yákenano kpàakpa ke bori pĩngine.

¹² Zaake è gɛɛ bo gbɛɛria, yá è sánlo,
 è takaasideeno wiilena yá da.

¹³ Dii, ñ gwa lán ma ibeɛno e ãa daama nà,
 ñ ma wɛnda gwa ñ ma bɔ gaa lézĩ,

¹⁴ Iɛ mà n tɔ kpá Zayɔn biileɛ,
 mà pɔnnaa ke kɛ n ma mì sì yanzi.

¹⁵ Boriino sì wɛɛ kɛ aɔ̀o yɔ̀n,
 aɔ̀ gbá zù bà kɛ aɔ̀o kpàkpa guu.

¹⁶ Wà Dii dɔ kɔn yákpakɛna a zéao,
 è tɔ gbɛ zaaa yákená wí à musu.

¹⁷ Gbɛ zaaano è tá gɛwáan,
 borii kɛ aɔ̀è Luda yá daroo pino.

¹⁸ Wɛndadeeno yá é sán zikiro,
 takaasidee sɔ̀ wɛɛdɔzina yáana víro.

¹⁹ Ì fẹẹ Dii, òton tó gběntee n gǎ fíro,
 ò bori pínjí kakṣa ò yákpae kẹ́nyo.

²⁰ Dii, ò tó vía boriinṵ kù,
 lẹ aṣ e wà dṣ kẹ gběnteenṵn ò ù.

10

Wéékẹna Ludaà à yákpae kẹ gběnteenṵn

¹ Dii, b́yǎnzi ò zẹna zǎazǎzi?

À kẹ dia nẹè n zĩnda ute nawéakeguro?

² Gbẹ zaaa è gbāasaidee wete à de wadakee guu,
 è monafiki kene à à kù.

³ Gbẹ zaaa è a pónidenano ìa dǎ,
 è sánkarade sáabu kpá è Dii tó zaaa sí.

⁴ Gbẹ zaaa wada bé à tò è Dii kii wetero,
 à Luda laasuu víro.

⁵ Yá kẹ è kẹ pínjí è b́one maame,
 è a zĩnda kaara, è n doka daro,
 è lẹzukii kẹ a ibeṣṣa.

⁶ È be é kpágularo,
 ègṣ kù pónnaan wahaa sai.

⁷ Ègẹ kón gbẹkano kón yá pásio à lẹ pà,
 kisia yá kón yá zaaao bé ègṣ daa à lén.

⁸ È nae taarisaideenṵ lakutu kpee
 lẹ à e à à de asii guu,
 è mizaadee kpákpa gusae.

⁹ È nae gběṣṣe asii guu lán músu bà,
 è nae lákpen lẹ à e à gbāasaide kù.

Tó à à kù, è à gáe kón a bào.

¹⁰ Gbẹ kẹ à lẹ à kù ègṣ daena sòròrò,
 gbāaa bé à à nè.

¹¹ Gbẹ zaaa è be Luda è yá tàasi kero,
 è ọ kù a wéame è guu ero.

¹² Dii, ò fẹẹ ò mó kón n gbāaao,
 Luda, ògṣ takaasideenṵ tàasi kẹe.

¹³ Luda, b́yǎnzín gbẹ zaaa è dọkenyo lẹzi?

È be a swè guu né ìa daawaro.

¹⁴ Baa kón beeeo nẹè gběṣṣe yá'ṣamma e sánsán,
 nẹè ò pṣia yá da lẹ ò è ò ọ daríma.
 Gbāasaidee è a zĩnda kpámma,
 tone kẹ gwàri víroo donlerin n ù.

¹⁵ Ì gbẹ zaaanṵ kón gbẹ pásinṵ gǎsǎ éńne,
 ò ò yá zaaa kẹ aṣe daa wà dṣroo wí ò musu.

¹⁶ Dii ègṣ kí blee guro pínjí,
 à yádarisaideenṵ é kaate à b́usun.

¹⁷ Dii è takaasideenṵ wéékẹna sí,
 è ò gba swè, è swá kpá ò wiipenazi.

¹⁸ È zε kōn tonε kε gwàri vīroonɔ
kōn gbε kε wée wée tāmmanɔ,
le gbēntee kε de būsuti ũ
tón tó swε kε gbēnɔn dɔro yānzi.

11

Làakarikpaena

Dauda lè.

¹ Ma na Diizi.

Bóyānzin ée beeme mà vīa
mà tá kpīii musuzi lán bāa bà?

² À zaakerinɔ gwa, aɔ kà kpà sála,
aɔ nàe gusae aɔ n̄ sá gà,
aɔ kà zù n̄semaadeenzi.

³ Tó fεεakaarayā e kaatεε,
gbε maaanɔ é kε diame?

⁴ Dii kú a kpé kε kú adona guu,
à vēna kpatan musu gwe.
È wée té gbēnteenɔzi à n̄ tāsí kε.

⁵ Dii è gbε maaanɔ yɔ à gwa,
mɔde à zà zaakerinɔn
kōn gbε kε yā pásí è kεrīne nnaanɔ.

⁶ Eé téry kōn ɔfántεgbɔo kú zaakerinɔa,
īa wāaa bé eégɔ de n̄ baka ũ.

⁷ Zaake Dii è yā kε a zéa,
yāmaakena è kene nna,
gbε maaanɔ é wée siàle.

12

Gbēntee zaakeε

Dauda lè. Wè sí kōn mɔɔlɛnaome.

¹ N̄ ma m̄ sí, Dii,
zaake gbε maa kee kuu dɔro,
nāanɛdee yāa gbēnteenɔ té.

² Baade è εgeε to a gbēdaaanε,
è lénnaa kásañne kōn n̄seɔ plaa.

³ Dii, n̄ lénnade lé kò é
kōn gbε kε è a zīnda sé lezīo.

⁴ Aɔè be n̄ lé bé eé tó wà zī ble,
wà n̄ lé vī, dé bé eé kí blerīmaaa?

⁵ Wéetāna gbε busenɔa
kōn wēndadeenɔ m̄bonao yānzi
Dii bè é fεε sa
à n̄ gba zébókii kε aɔɔe à ni deε.

⁶ Dii yā see vīro,
à de lán kondogi kε wà yò tévura guu

wà bàasa gènn swεεplaaa bà.

⁷ Mpi Dii, négō wa dākpaa gurō pīngi,
né wa sí gbē beee takana.

⁸ Tó gbēno yā bēē kù ɔplaplaa,
gbē zaaano ēgō lili oo kōn ñadānao gu pīngia.

13

Wiipena Ludazi

Dauda lè.

¹ Ai bōre, Dii?

Ma yā ēgō sāangu gurō sānda pīngin yó?

Négō mikpεε zuume ai bōreme?

² Mégō kōdεε kεε kōn ma laasuuno ai bōreme?

Ma pɔɔ ēgō sia lán guu e dɔɔ nà,

ma ibεε ēgō gbāaa bleema ai bōreme?

³ Dii ma Luda, ñ ma gwa né ma yā ma,

ñ ma uu wereme le māton garo yānzi,

⁴ le ma ibεε tón be a ma nero yānzi,

le ma zangurino tón pōnnaa kε ma funa yā musuro.

⁵ Méε n gbēke náane kεε,

ma pɔɔ kē nna kē n ma mì sì.

⁶ Mé lè sí Diine,

zaake à yā maaa kème.

14

Yōnkɔɔ ya'ona

Dauda lè.

¹ Yōnkɔɔ è be a swēn Ludaa kuuro.

Gbēno yāka, aō yākεna zaa,

yāmaakeri kee kú ñ téro.

² Zaa musu Dii è gbēnteenō tàasi ke

à gwa tó gbēke ɔndɔɔ kà à a kii wete.

³ Aō sāsā ñ pīngi aō gō dōrɔ sai mómio,

yāmaakeri kee kú ñ téro, baa mēn do.

⁴ Zaakerino dōna vīnloo?

Aōè ma gbēno mómio lán ú bà,

aōè Dii sísiro.

⁵ Gwen vīa ñ kūn maamaa,

zaake Ludaa kú kōn gbē maaano.

⁶ Wè kpá takaasideene a pɔyezikenaa,

mōde Diin à utekii ũ.

⁷ Luda, ñ bɔ Zayon ñ mó ñ Isarailino mì sí!

Tó Dii sòkpa kōn a gbēno ñ gwena ziin,

Yakubu boriino é pōnnaa kε,

Isarailino é yāa dɔ.

15

Ludayadari ya'ona

Dauda lè.

¹ Dii, dé bé à zé ví à gɛ n bɛ ua?

Dé bé eé fɔ àgɔ kú n kpíi musuu?

² Gbɛ kè ègɔ kuu taari sai,

è yá kɛ a zéa,

è yápuraa o zaa a nɔsɛn.

³ È yá di gbɛkearo,

è taari kɛ a gbɛdaaɛnɛro,

è a gbɛndoo sɔsɔro.

⁴ È kya ká ludayádarisainɔn,

è bɛɛ li ludayádarinɔnɛ,

è a lùsɛna papa, baa tó à kènɛ zĩ'ũ.

⁵ È ɔɔ sɛkáńɛ a dialɛna yáanziro,

è bɔ taarisaidee kpɛɛ ɔɔɔnkpɛɛgba yáanziro.

Gbɛ kè è kɛ lɛɛ é kpágula zikiro.

16

Nana Ludazi adua

Dauda lè.

¹ N ma dákpa Luda,

mbe ma nanzi.

² Ma bè Diinɛ: Mbe ma Dii ũ,

n baasiro má pɔ maa ke víro.

³ N gbɛ kè aɔɔ kú búsu kè guuno,

aɔmbe gakuidee kè wà kɛmɛɛnɔ ũ.

⁴ Gbɛ kè aɔè wá wà gá taa kiianɔ

è yá'ɔamma kpá n zĩndazime.

Mé sa'o'aru kwééńyoro,

weé n táanɔ tó ma ma lézĩro.

⁵ Dii, mbe má n ví ndo,

n ma ka ma bakaa,

ma wèndi kú n ɔĩme.

⁶ N tɔtɛ lézekiino kɛmɛ gu maaa guu,

gbaa kè n dàmɛɛ kɛmɛ.

⁷ Mé Dii sáabu kpá kè è lé dama yáanzi,

baa gwáavĩ è tó ma swè ma gba làakari.

⁸ Mɛɛgɔ Dii ee ma wéɛn,

lán à kú ma ɔplaazi nà, pɔke é ma degero.

⁹ Beee yáanzi ma pɔɔ ègɔ nnazi,

ma nɔsɛguu pù.

Má támaa ví kè ma mè égɔ kuu,

¹⁰ zaakɛ né ma tó mira guuro,

né we n gbɛ kè kú adona yai kũro.

¹¹ N ma da wèndi zéa,
ma pɔnnaa éǵɔ pana n kiia,
pɔ maaanɔ éǵɔ kú n ɔzĩ guro píngi.

17

Taarisaidee aduakena

Dauda aduakena

¹ Dii, ñ ma yāzede ma,
ñ swā kpá ma wiipenazi,
ñ ma wéekena sí,
zaake méé kée kɔn mɔnafikioro.

² N kiian mé yā nnaa en,
n wéé e yā kè zé vīi ee sãnsã.

³ N ma swè gwà, n wéé témazi gwāavī,
n ma tāasi kè, néé yáke emaro,
zaake ma zɛo kè ma lé é ma kari kero.

⁴ Mèè té gbèntee yákenanɔziro,
mèè gbè pásĩnɔ zékpae séro.

⁵ Ma lili ò n zén súusu,
méé pā n yānro.

⁶ Méé lé zuunzi, zaake né wemala.
Luda, ñ swā kpá ma aduakenazi.

⁷ Ñ n gbèke bɔnsae yā kemé,
ñ gbè kè aɔ nãnzĩnɔ bɔ ñ ibeenɔ ɔzĩ.

⁸ Ñ làakari dɔma lán n wéene bà,
ñ ma ɔɔɔ n ɔru.

⁹ Ñ ma sí gbè zaaa kè aɔè ïa damaanɔa,
ma ibee kè aɔo liganamazii pìnɔ.

¹⁰ Aɔè gbèke wéé gwaro,
aɔ lé è ïadāyā o.

¹¹ Aɔ pèema wà ligamazi,
aɔ wéé blima le wà e wà ma pāe tɔɔte.

¹² Aɔo yezi wà ma ke gyáigyai
lán músu nɔaderi è ke nà,
lán músu kè naena gusae bà.

¹³ Dii, ñ fée ñ dañle ñ ñ ne,
ñ ma sí gbè zaaanɔa kɔn n fèedaa.

¹⁴ Ñ ma bɔ ñ ɔzĩ kɔn n gbáaao.
Aɔ baka kú anduna kèkii guu,
aɔ auziki èǵɔ diñzi, aɔ nénɔ è kã,
aɔè pɔ kè diñzinɔ káe ñ nénɔne.

¹⁵ Mapi sɔ, mé wéé sinle ma nɔse maaa yānzi,
tó ma n e ma fèeguro, beee é móma.

18

Zìblena sáabu (2Sa 22:1-51)

Lè kè Dii zɔbleri Dauda sìnɛ guro kè à à bò Solu kɔn a ibee kpaaanɔ ɔzĩ.

¹ Má yenzi Dii, mbe ma gbāaa ũ.

² Diin ma gbèsi ũ kōn ma zeki gbāaa,
ma m̀sirime.

Ma Ludan ma gbèsi ũ, m̀e nazi.

Àmbe ma sengbango ũ,
ma m̀siri gbāa kōn ma gulezĩo.

³ Dii kà wà à sáabu kpá.

M̀e à sísi, è ma bɔ ma ibeɛno ɔzĩ.

⁴ Góro'ite vl̥ɛmao,
ísɔ̄ kè è n̄ kaate e ma blee.

⁵ Mira b̃ano ligamazi,
gaa takuteɛ kpàkpame ma ae.

⁶ Kè má kú nawēa guu, ma Dii sìsi,
ma wii pè ma Ludazi,

ben à ma kòto mà zaa a be,
ma wiii kà à kiia, à gè à swān.

⁷ Tɔɔte lùgaluga à nìgānigā,
kp̄iino d̄egedege ai n̄ kāsāan.

Aɔ̄ lùgaluga kè à pɔ f̄ɛ yānzi.

⁸ Tésukpe b̀ò à yĩzĩ,
té kè è n̄ kpata b̀ò à lén,
à ȳnɔɔ e té keɛ à ae.

⁹ À musu wè à p̄ta,
lou sìsi à gbá gĩzĩ.

¹⁰ Èe v̄iaa dina kerubu kpeɛ,
èe yàa paa ìala.

¹¹ À gusiaa dà a zĩndala,
ludambe sia kũ à kúkiila.

¹² Zaa à gakui tékena guu lou e sisii,
loughɛ e kwɛɛ, lou e p̄i pásip̄asĩ.

¹³ Dii p̄ata zaa musu,
Luda Musude kòto dɔ lapatana ũ.

¹⁴ À kà f̄a ma ibeɛno à n̄ f̄aakɔa,
à tò lou p̄ĩma à p̄ẽma.

¹⁵ Kè n̄ pataĩma, Dii,
kè n̄ pɔ̄ b̀ò n̄ yĩzĩ,
ísiaa tɔɔte b̀ò gupuraa,
anduna kāsāa ḡò kaena p̄t̄ɛ.

¹⁶ À ɔ̄ b̀ò zaa musu à ma kũ,
à ma bɔ swadaa guu.

¹⁷ À ma si ma ibeɛ gbāaa ɔzĩ
kōn ma zanguri kè aɔ̄ gbāaa demalaano.

¹⁸ Aɔ̄ l̄ɛma ma m̄onzik̄eguro,
m̄ɔde Dii z̄ɛmao.

¹⁹ À ma bɔ à ma gba m̄ɛporokii,

à ma mì sị kẹ̀ à yemazi yānzi.

²⁰ Dii yā kẹ̀mε ma nòsε maa lén,
à fīa bòmε ma gbāsisaikε lén.

²¹ Zaakε má Luda yādienanɔ kūna,
mées à zaaa kε ma a Luda tònlo.

²² A dokayānɔ ègɔ dɔɔmε aε píngi,
mées kpεε li yā kẹ̀ à dienɔnεro.

²³ Ma kuuna taari vī Diinεro,
má a zīnda kūna durun sai.

²⁴ Dii fīa bòmε ma nòsε maa lén,
zaakε à è má kuu gbāsī sai.

²⁵ Náanεdeen n ũ náanεdeenɔnε,
taarisaidéen n ũ taarisaidéenɔnε.

²⁶ N wásawasa gbē wásawasanɔnε,
mɔde neè íbetε kpá kɔn gbē dɔrɔsaidéenɔ.

²⁷ Neè zīndabusarinɔ mì sí,
neè gbē kẹ̀ aɔ̀è n zīnda sé lezīnɔ sɔε.

²⁸ Dii, neè ma fitia té tó nana,
ma Luda, neè ma gusiaa līε gupuraa ũ.

²⁹ Kɔn n gbāaao mé fɔ̀ mà kù kpá karaa,
ma Luda gāzī mé fɔ̀ mà vī gūla.

³⁰ Luda kèkii sɔ̀ yākεna bɔεzina,
Dii yā see vīro, à wásawasa,
à de sɛngbango ũ gbē kẹ̀ aɔ̀ nàzinɔnε.

³¹ Dii baasiro, dén Luda ũu?
Wa Luda baasiro, dén gbèsì ũu?

³² Luda bé è ma gba gbāaa,
àmbe è zé poromε súusu.

³³ È tó ma gbá kái gɔ̀ nna lán zɔ̀ pɔ̀ bà,
è tó màgɔ̀ táa oo gulezīnɔ musu.

³⁴ È zīkɔna dadamε
ai ma gásá fɔ̀ à mɔgotε sá gá.

³⁵ Neè n zīblesɛngbango kpáma,
n ma kūna kɔn n ɔplaaɔ,
neè naε n ma tɔ̀ bɔ.

³⁶ Neè ma zé yàasa kūmε
le ma gbá tón sataro.

³⁷ Ma pεε ma ibεεnɔzi ma n kùkù,
mées eara ma suro, sé kẹ̀ ma gaa ma n dεdε.

³⁸ Ma n wíwi, aɔ̀ε fɔ̀ wà fεε dɔro,
aɔ̀ lèε wà gɔ̀ kaena ma gbá gīzī.

³⁹ N ma gba gbāaa ma zī kào,
n tò ma ibεεnɔ mì nàemε.

⁴⁰ N tò ma zangurinɔ kpεε li,
ben ma a ibεε pìnɔ kàatε.

⁴¹ Aɔ̀ wii lè, gbēkee e n mì síro,

a5 lé zù Diizi, èe weñlaro.

⁴² Ma ñ ké tikeṭike lán būsuti kè ãa sèe bà,
ma táa òm̃ma lán zé guu bōtonga bà.

⁴³ N ma bō gbē kè a5 fēemaziino ɔzĩ,
n ma ke boriino mīdee ũ.

Borii kè má ñ dōroono è zō blemē,

⁴⁴ bori zītōno è na ñ sāsaa ma aē.

Tó a5 ma yā mà, a5è mī siemē.

⁴⁵ A5 kã è ga,
a5è bō ñ zeki gbāaanon kōn luganao.

⁴⁶ Dii kuu! Aubarikadeen ma gbèsi ũ!
Wà Luda ma mīsiri tó bō.

⁴⁷ Luda bé è gēe bome,

è tó boriino mī siemē,

⁴⁸ è tò mà piti ma ibeenon.

N ma gba gbāaa de ma zangurinola,

n ma bō gbē pāsīno ɔzĩ.

⁴⁹ Beee yānzi mé n sáabu kpá boriino té,
mé n tó kpá, Dii.

⁵⁰ Dii è zĩ bíta ble kína kè à à sène,

è gbēkēe kē kína kè à à kàne,

mamoma Dauda kōn ma boriino

ai guru píngi.

19

Ludambe gakui kōn Luda yā gakuio

Dauda lè.

¹ Musu è Luda gakui bō gupuraa,
bātumapono è à zĩ òdōaṇe.

² Len èegō yā oo le lán guu e dōo nà,
è dōna kpám̃ma gwāavĩ kōn gwāavĩo.

³ È yā oro, à yā'ona borii kuuro,
wè à kīi maro.

⁴ À kòto è da andunala píngi,
à yā'ona è gá ai tōte lézekiia.

Luda kpé bō ɔfántēne gwe,

⁵ è bō kpén à fēe lán nōseri bà,
è fēe táo kōn pōnnaao lán gōsagbāaa bà.

⁶ È fēe ludambelea kè,
è bikū à gá ai à léa kaa,
póke ègō utena à puusunero.

⁷ Dii doka papana,
è ñ kuuna kēe à kēñe dō.

Dii yā náane vī,
è lé da òndōsaideenōa.

⁸ Dii ɔdōkii bé à súusu, è ñ pōo kē nna.
Dii yādienanōo gbāsĩ vīro, è ñ uu wereñe.

⁹ Mìsiɛna Diine zé pì wéɛbɔna,
weégɔ tézi guro píngi,
Dii yákpaeɛna yápuraa ví,
ègɔ maa wásawasa.

¹⁰ À maaa de vurala, baa vura maaa,
à nnaa de zó'ila, baa zó búsu.

¹¹ Beeɛ musu nɛɛ lé da mamɔma n zòbleria,
gbɛ kè n yā kūna àrè ègɔ bíta.

¹² Dé bé eé fɔ à yā kè à zàanɔ dɔɔ?

N̄ sùu kemao kɔn ma taari kè utɛnamɛɛnɔ.

¹³ N̄ton tó mamɔma n zòbleri taari kennɛ gĩanziro,
n̄ton tó durunɔ kɔ blemaro,
mégɔ kuu wásawasa taari bíta sai.

¹⁴ N̄ tó yā kè èe bɔɔ ma lén kennɛ
kɔn laasuu kè kú ma swè guuo,
Dii, ma gbɛsi, ma mìsiri.

20

Zìblena wéekɛɛ

Dauda lè.

¹ Dii yā sínyo n nawɛakeguro,
Yakubu Luda n dákpa.

² À dɔnle zĩmma bɔna a kúkiia,
à n ìan ká bɔna zaa Zayɔn.

³ À n sa'ona sí píngi,
à dɔ n sa'opɔ kè wè ká tén à té kūnɔ yān.

⁴ À pɔ kè n pɔɔ yezi kennɛ,
à tó n pɔ kè nɛɛ pɛɛa le.

⁵ Wé guda kɛ zĩ kè n blè yā musu,
wé tuuta logo kɔn wa Luda tɔo.
Dii wéekɛɛ kè n kè sí píngi.

⁶ Má dɔ sa kè Dii è kína kè à à kà mì sí,
è yā sío zaa a bɛɛ kè kú adonan,
è tó à zĩ ble kɔn a gāsà gbāaao.

⁷ Gbɛkenɔ è sɔgoronɔ náanɛ kɛ,
gbɛkenɔ è sɔnɔ náanɛ kɛ,
wapinɔ sɔ, Dii wa Ludan weè náanɛ kɛ.

⁸ Aɔé gènn sí wà lɛɛ,
wapinɔ sɔ wégɔ zɛna gínɡin.

⁹ Dii, n̄ tó kína zĩ ble,
tó wa n sisi, n̄ wewala.

21

Zìblena sáabu

Dauda lè.

¹ Dii, kína e pɔnnaa kɛɛ kɔn n gbāaa, a pɔɔ nna maamaa kɛ n tɔ à zì blè.

² N pɔ kɛ à pɔɔ yezi kpàa, néé gí à wéekɛna síziro.

³ N daàlɛ kɔn aubarika bítao, n yura fura kùne.

⁴ À wèndi gbèkamma, ben n kpàa, n tɔ àgɔ kuu ai guro píngi.

⁵ À gakui bíta kɛ n tɔ à zì blè, n bèe kɔn bítakeɛo kpàa.

⁶ Nèègɔ aubarika daan guro píngi, n kuuna bé à tɔ à pɔɔ kɛ nna.

⁷ Zaakɛ kína náane dɔ Diia, Luda Musude gbèkɛ yánzi eé nigãro.

⁸ N ɔɔ é n ibɛɛnɔ kú n píngi, né n zangurinɔ kú kɔn n ɔplaa.

⁹ Né n kɛ mɔdate yàka ũ n móguro, Dii é n kaatɛ a pɔfɛguro, eé tɔ té n ble.

¹⁰ Né n nénɔ mɛ de anduna guu, né n boriinɔ kɛ gbɛnteenɔa.

¹¹ Baa tɔ aɔ lé kpàkɔsɔnzi, aɔ pɔyeziyã é zì kero.

¹² Né kà dɔdɔ n wéea, né tɔ aɔ kpɛɛ li.

¹³ N gbāakɛ guu, Dii, n n zĩnda sé lezĩ, wé lè sí wà n bítakeɛ sáabu kpá.

22

Wiipɛna Ludazi

Dauda lè.

¹ Ma Luda, ma Luda, à kɛ dia n ma ton-ee?

Ma wii pè, à kɛ dia néé mɔ ma mì síroo?

² Ma Luda, ma lé zùnzi fáantɛ, mɔde néé wemalaro, ma wii pɛnzi gwāavĩ dɔ, méé yĩtero.

³ N kú adona n vɛɛna kpatan, mmɔn kɛ Isarailinɔ è n sáabu kpá.

⁴ Mbe wa dezinɔ n náane kɛ, aɔ n náane kɛ, ben n n mì sì.

⁵ Aɔ lé zùnzi, ben aɔ bɔkii è, aɔ n náane kɛ, ben wí e n kũro.

⁶ Kòkò néngon ma ũ, gběnteen ma ũro,
wèe ma s̄s̄s̄, wèe kya kaamagu.

⁷ Gbē kē āōe ma gwaan̄ e ma faboo,
āōe lézúkii kéema,
āōe n̄ m̄i ké degūdegū wèe bee:

⁸ Lán èe Dii náane ké nà, èndē à à m̄i sí,
tó à yá kàneme, à à m̄i sí.

⁹ Mbe n ma b̄o ma da gbēēēn,
n ma gwa aafia ma ȳm̄igur̄o.

¹⁰ Má na n ɔ̄z̄i zaa né'is̄om̄me,
ma Ludan n ũ zaale má kú ma da gbēēēn.

¹¹ N̄tonḡ kúmao z̄áro,
zaake wahaa k̄i kúmao,
gbēkee kuu à d̄omalero.

¹² Wà ligamazi paripari lán z̄uswareen̄ bà,
wà ma kagura kē lán Basā b̄usu z̄usware gbāaan̄ bà.

¹³ Wèe lé aēemazi lán m̄usu ɔ̄d̄ori
kē āōe p̄o ké gyáigyain̄ bà.

¹⁴ Ma gbāaa ȳa lán í kwēena bà,
ma gupekiin̄ b̄òkūn p̄ingi,
ma mē ȳo lán z̄ósa bà.

¹⁵ Ma k̄oto ḡaga lán p̄ē korii bà,
ma néne nà ma lé musu,
wà ma dae lán gē bà b̄usutin.

¹⁶ Lēwann̄ ḡali liganamazi,
gbē zaaa p̄in̄ n̄anak̄rema,
āo ma ɔ̄on̄ k̄on̄ ma gb̄an̄ z̄ōz̄.

¹⁷ Mé f̄o mà a w̄an̄ naro p̄ingi,
wà w̄ē biibia, wèe ma gwaa.

¹⁸ Āo ma p̄ókāsāan̄ kp̄aatet̄ek̄one,
āo k̄abank̄e kē ma uta yā musu.

¹⁹ Dii, n̄tonḡ kúmao z̄áro,
m̄be ma gbāaa ũ,
n̄ m̄o n̄ d̄omale kpakpaa.

²⁰ N̄ ma b̄o āo f̄ēdaa léz̄i,
n̄ ma w̄ēndi sí lēwan p̄in̄a.

²¹ N̄ ma b̄o m̄usu p̄in̄o léz̄i,
n̄ ma sí z̄us̄ete p̄in̄o kobaa.

²² Mé n t̄o b̄o ma gb̄ēn̄ té,
mé n s̄áabu kp̄a kak̄ana guu.

²³ A Dii v̄iakerin̄, à à s̄áabu kp̄a,
a Yakubu boriin̄, à à t̄o b̄o,
a Isarailin̄, à m̄i siēne.

²⁴ Zaake èe kya ká takaasideenlo,
èe à w̄ēndake faboro,

èe m̀kpɛɛ zunɛro,
à swá kpà à wiipɛnazi.

²⁵ Mé n sáabu kpá pari kakɔ́ana guu,
mé lù kè má sɛ́nnɛ papa n ṽiakɛrinɔ aɛzĩ.

²⁶ Takaasideenɔ é pó ble wà ká,
Dii kii wɛ̀tɛrinɔ é à sáabu kpá,
aɔ́égɔ́ kú wɛ̀ndio guro píngi.

²⁷ Andunalezekideenɔ é́gɔ́ Dii dɔ́ aɔ́ aɛ dɔ́a,
borii kè aɔ́ kuunɔ é kúɛnɛ n píngi,

²⁸ zaake kíblena né Dii pómɛ,
è kí ble bori píngia.

²⁹ Anduna auzikideenɔ é dɔ́nzi kɛnɛ n píngi
kɔ́n gbɛ́ kè aɔ́ kú gaa lézĩnɔ,
gbɛ́ kè aɔ́ gaa gákiiannɔ é m̀i siɛnɛ n píngi.

³⁰ Zia gbɛ́nɔ é dɔ́zi,
aɔ́é Dii yá tɔ́kɛ gbɛ́ kè aɔ́é suunɔnɛ,

³¹ Aɔ́é m̀isina yá o gbɛ́ kè wèè n i kòroonɔnɛ
zaake à gĩake à kè.

23

Diin ma dàri u

Dauda lè.

¹ Diin ma dàri u,
póke é kɛ́sámaro.

² È ma daɛ sɛ́la bɔ̀rɔ́nɔn,
è gámao í kaɛna kítikiti saɛ.

³ È ma kuuna keke dɔ́,
è dɔ́mɛ aɛ zé maaanɔ guu a tɔ́ bɔ́na yānzi.

⁴ Baa tó ma táa ò guzurɛ sia pásĩn,
mé à zaaa ṽia kero, zaake n kúmao,
n sári kɔ́n n gòo è ma làakari kpáɛmɛ.

⁵ Nèè póblee káɛmɛ ma aɛ ma ibɛɛnɔ wáa,
nèè nɔ́si gūnnadee kú ma m̀ia,
nèè í ká ma togoon ai à pa yélele.

⁶ Yápura Dii gbɛ́ke kɔ́n à yenzio é́gɔ́ kúmao guro píngi,
m̀é́gɔ́ kú à ua ai ma wèndi lén.

24

Dii gɛ́na a kpé guu

Dauda lè.

¹ Tɔ́ɔtɛ kɔ́n pó kè kúnno píngi né Dii pómɛ,
anduna kɔ́n gbɛ́ kè aɔ́ kúnno n píngi.

² À tɔ́ɔtɛ kásáa pɛ̀ɛ ísiaan,
à anduna kàɛ kɔ́n swaanɔ.

³ Dé bé à zé ṽi à didi Dii kp̃iii musuu?
Dé bé eé f̃i à gɛ́ à ua?

⁴ Gbē kè taari vīro bensō à nòse puraa,
gbē kè a làakari è tá tãanɔ kparo
bensō è yā sí kɔn tãa tɔroo.

⁵ Dii é aubarika da adeen,
Luda à m̀siri é tó yā bɔo nna.

⁶ Len à de le kɔn à kii wèterinɔ,
Yakubu boriinɔ Luda wée wèterinɔ.

⁷ À b̀ilenɔ wēwē,
à gbà ziinɔ wēwē,
à tó Kína gakuidee gē.

⁸ Dén Kína gakuidee pì ũ sɔɔ?
Dii gbãabitademe,
àmbe Dii ž̀lkari gbãadee pì ũ.

⁹ À b̀ilenɔ wēwē,
à gbà ziinɔ wēwē,
à tó Kína gakuidee gē.

¹⁰ Dén Kína gakuidee pì ũ sɔɔ?
Dii Ž̀kpɛden Kína gakuidee pì ũ.

25

Luda wa dakpari

Dauda lè.

¹ Dii, m̀be ma a swè kpàmma,

² Ma Luda, má n náanekena,
̀nton tó wí ma kũro,
̀nton tó ma ibeenɔ ma nero.

³ Wí é gbē kè aɔ wée dɔnziinɔ kũ zikiro,
sé gbē kè aɔ b̀ò n kpɛɛ yákoɔbana sainɔ.

⁴ Dii, ̀n n zé ɔɔdame,
̀n n yā dadame.

⁵ ̀N ma da n yāpura zéa,
̀n à yā dadame,
zaake Luda ma m̀sirin n ũ,
ma wée ègɔ dɔnzime guro pingi.

⁶ N wēnda kɔn n yenzio gɔ dɔngu,
zaake beenɔ kúnyo zaa zi, Dii.

⁷ ̀Nton taari kè má kènɔ yā daro
ke durun kè má kè ma gɔkparekegurɔɔnɔ.
̀N tó ma yā gɔ dɔngu yenzi guu,
kè ní maa yānzi, Dii.

⁸ Dii maa, è yā ke a zéa,
beee yānzin è a yā dada durunkerinɔnezi.

⁹ È ž̀indabuserinɔ da a zéa,
è yā maaa dadan̄ne.

¹⁰ Dii ègɔ yenzi kɔn náaneo vī
kɔn gbē kè aɔ a bà kuunańyo yā kũnanɔ.

¹¹ Baa kè ma durun bíta Dii,

ñ kēme n tóbɔna yānzi.

¹² Dé bé à Dii vīa vīi?

Dii è adee da zé kè de à séa.

¹³ Adee égɔ kú nnamana guu,
à boriinɔ bé wégɔ ní būsú vī.

¹⁴ Dii égɔ nna kɔn a vīakerinɔ,
è tó aɔgɔ a bà kuunañyo yā dɔ.

¹⁵ Ma wée égɔ pé Diia,
zaake àmbe è ma gbá bɔ bàn.

¹⁶ Ñ ae dɔma, né ma wēnda gwa,
zaake má kú mado wétamma guu.

¹⁷ Ma yā'ammanɔ kàara ma nòse guu,
ñ ma bɔ ma nawēa pìn.

¹⁸ Ñ ma wétamma kɔn ma pɔsiaao gwa,
né ma durunɔ kēma píngi.

¹⁹ Ñ gwa lán ma ibeenɔ dàgula nà,
aɔ zāmagu pásipāsī.

²⁰ Ñ ma wēndi dākpa, né ma mì sí,
ñton tó wí ma kūro, zaake ma nanzi.

²¹ Ñ tó yāpura kɔn kuuna maaao gɔ ma dākpa,
zaake ma wée égɔ dɔnzi.

²² Luda, ñ Isarailinɔ bɔ ní nawēanɔn píngi.

26

Gbē maaa aduakena

Dauda lè.

¹ Ñ yā nnaa kpáma Dii,
zaake ma yā kè a zéa,
ma n náane kè seka sai.

² Ñ ma lé ñ ma gwa Dii,
né ma nòse kɔn ma laasuunɔ gwa,

³ zaake n yenzi égɔ dɔɔme ae,
mèè zīi kè n yāpuraaa.

⁴ Mèè vée kɔn egēdeenɔoro,
mèè gē mɔnafikideenɔ téro.

⁵ Ma za durunkerinɔ kakɔanan,
mèè vée kɔn gbē zaaanɔoro.

⁶ Ma ɔ pipi ma taarisaideke sèeda ũ,
méè ligaa n gbāgbakiizi, Dii,

⁷ ɛ mà e mà n sáabu kpá lèsina guu,
mé n yābɔnsaenɔ kpàakpa kè.

⁸ Dii, má ye n kpé kè nēégɔ kúnzi,
guu kè n gakui è pitan.

⁹ Ñton ma kakɔa kɔn durunkerinɔoro,
ñton ma baka kakɔa kɔn gbēderinɔ pɔoro.

¹⁰ Laasuu zaaa bé égɔ dɔɔñne ae,

aɔ ɔ ɛgɔ pana kɔn ɔɔnkpɛɛgbaano.

¹¹ Mapi sɔ, mɛɛ yā ke a zéa,
 ñ ma wɛnda gwa, ñ ma mi sí.

¹² Ma zɛkii è gu maaan,
 mé Dii sáabu kpá pari kakɔana guu.

27

Diin ma gupuraa ũ

Dauda lè.

¹ Diin ma gupuraa ũ kɔn ma m̀sirio,
 dén mé vĩa kɛɛ?
 Diin ma utɛkii ũ,
 dé vĩa bé eé ma kũu?

² Tó gbɛ zaaano lɛma lɛ wà ma kɛ gyáigyai
 ke tó ma ibɛɛno kɔn ma zangurino fɛɛmazi,
 aɔɛ gɛn sí wà lɛɛ.

³ Baa tó z̀karino ligamazi,
 ma kù é vĩro,
 baa tó gbɛno fɛɛmazi kɔn z̀lo,
 ma làakari égɔ kpaɛname.

⁴ Yā m̀n don mɛɛ gbekaa Diia,
 yā p̀n mɛɛ wɛtɛɛ maamaa.
 Má yezi màgɔ kú Dii ua ai ma wɛndi lɛn,
 lɛ màgɔ à wɛɛ wɛtɛ à kpɛn gwe,
 mé wɛɛ pé à maakeɛa.

⁵ Éé ma ute a kpɛn nawɛakeguro,
 eé ma gwa a bisakutaan,
 eé ma zɛ gbɛ musu aafia.

⁶ Ma mi é gbà à dɛ ma ibɛɛ kè aɔ ligamaziino póla,
 mé saa o Dii ua kɔn gudakenao,
 mé lɛ sí mà à sáabu kpá.

⁷ Tó ma n sisi Dii, ñ wemala,
 ñ ma wɛnda gwa, né ma yā ma.

⁸ Ma nòsɛ e lé daama mà n wɛɛ wɛtɛ,
 Dii, mɛɛ n wɛɛ wɛtɛɛ.

⁹ Nton mikpɛɛ zu mamoma n z̀bblerinero,
 ñton kpɛɛ lime kɔn pɔfɛoro.
 Ma dɔnlerin n ũ, ñton ma z̀nnaro,
 Luda ma m̀siri, ñton ma tónlo.

¹⁰ Tó ma de kɔn ma dao pá kpàmazi,
 Dii é ma sí.

¹¹ Dii, ñ n yāzɛdee dame,
 ñ dɔmɛ aɛ zé súusu guu ma wɛɛtāmmarino yānzi.

¹² Nton tó ma ibɛɛno pɔyeziyā kɛ ma musuro,
 zaake sèeda egɛdeenɔ e yā diima,
 gbɛ pāsɪno e pó bɔɔ n yĩzĩ.

¹³ Má yā kèkii náanekena,
kè Dii é à maaa kemε anduna kè guu.

¹⁴ Ñ wée dɔ Diizi,
n zε gbāa, né n lāakari kpáε,
n wée dɔ Diizi.

28

Wéekena kɔn sáabukpanao

Dauda lè.

¹ Dii, mbe ma gbèsi ũ, méε n sisii,
nton ma yā kpá swākotoro.
Tó n yītemala,
mé gɔ lán gbē kè aɔ sì gèwāa guuno bàme.

² Méε donle wii peemma,
n swā kpámazi,
méε ma ɔ sεε n kúkii kpa.

³ Nton ma gáε ledɔ kɔn gbē bēεnɔ ke zaakerinɔoro.
Aɔè yā nnaa o n gbēdaaanɔε,
mɔde zangu bé à kú n swēn.

⁴ Ñ keńne aɔ yákenaa kɔn n zaakenao,
n fīa bońne n dàa
le aɔ yā zaaa wí n musu.

⁵ Aɔè Dii yákena kɔn à zīkenao yā daro,
eé n gboro, eé n fεε dɔro.

⁶ Aubarikadeen Dii ũ,
zaake à swā kpá ma wēnda wiipenazi.

⁷ Diin ma gbāaa ũ kɔn ma sengbangoo,
má à náanε vī ma swēn.
È ma ían ká, ma ɔɔ è ke nna,
meè à sáabu kpá kɔn lèsinao.

⁸ Diin a gbēnɔ gbāaa ũ,
à de utekii ũ kí kè à kàne, è à mì sí.

⁹ Ñ n gbēnɔ mì sí n aubarika dańgu,
n n dákpa ñgɔ n kúna guro píngi.

29

Dii yā'ona zàga ía guu

Dauda lè.

¹ A malaikanɔ, à Dii tɔ kpá,
à gakui kɔn gbāaao dɔ Diine.

² A Dii tɔ kpá,
à kúε Diine à kúadona gupuraan.

³ Dii kòto dɔ ínɔla,
Luda Gakuide è tó lou pūtā,
Dii kòto kí dɔ ínɔ musu.

- ⁴ Dii kòto gbáaa dɔ,
 Dii kòto gakui vī.
⁵ Dii kòto è sida línɔ para,
 Dii è Lebano bùsu sida línɔ para.
⁶ È tó Lebano kpíiínɔ vīvī lán zùne bà,
 Emóni gbè sɔ lán zùswarene bòrɔ bà.
⁷ Dii kòto è bɔ kɔn loupinao,
⁸ Dii kòto è gbáa nigá,
 Dii è Kadesi gbáa nigá.
⁹ Dii kòto è línɔ nigá,
 è líkpénɔ pu,
 gbɛ kè aɔɔ kú à ua guunɔɔ e beene,
 Gakuideen à ũ.
¹⁰ Dii kú í kè dana andunalaa musu,
 Dii vɛena Kí ũ gurɔ píngi.
¹¹ Dii è a gbénɔ gba gbáaa,
 Dii è aubarika daŋgu aɔgɔ aafia.

30

Dii sáabukpana

Lè kè Dauda dà Luda ua kyakena yá musu.

- ¹ Mé n tó sé lezī Dii,
 zaake n ma kaara,
 néé tó ma ibeenɔ ma nero.
² Dii ma Luda, ma wii pènzɔ,
 ben n ma gba aafia.
³ Dii, n ma si miraa,
 néé tó ma si gèwāanlo.
⁴ Dii gbénɔ, à à tó kpá,
 à à tó kè kú adona sáabu kpá.
⁵ Zaake à pɔfɛna è gɔ kero,
 à aubarika bé ègɔ kuu ai gbɛ wèndi lén.
 ɔɔɔɔna ègɔ kuu gwāavī,
 ben guu è dɔ kɔn pɔnnaao.
⁶ Kè má kú nnamana guu ma bè:
 Mé kpágula zikiro.
⁷ Dii, kè n aubarika dàmagu,
 n ma ze gíngin lán kpíiínɔ bà.
 Mɔde kè n mīkpɛɛ zùme,
 ma gɔ bídi guu.
⁸ N Dii, mbe ma n sisi,
 ma kúe kè ma diine ma bè:
⁹ Bó àren ma gaa vīi ke ma sina gèwāan?
 Ma mira é n tó kpán yɔ?
 Eé n náane kpàakpa ken yɔ?
¹⁰ N ma yá ma Dii n ma wènda gwa,
 Dii, ñgɔ de ma donleri ũ.
¹¹ N ma ɔɔɔɔna liɛ ɔwāna ũ,

n ma pɔsia utanɔ pɪtima,
 n pɔnnaa dàmɛ pɔkàsāa ũ.
¹² Mégɔ yītenaro, mégɔ n tɔ kpaame,
 Dii ma Luda,
 mégɔ n sáabu kpaa gurɔ píngi.

31

Zindakpana Diia

Dauda lè.
¹ Dii, mbe ma nanzi,
 ñton tó wí ma kũ zikiro.
 Ñ ma mì sí n maakena yānzi,
² Ñ swā kpámazi, ñ ma faaba kɛ kpakpaa,
 ñ gɔ ma uteki gbè ũ,
 zeki gbāaa kè eé ma faaba kɛɛ ũ.
³ Ma gbèsi kɔn ma zeki gbāaaon n ũ,
 ñ dɔmɛ aɛ ñ ma da zéa n tɔ yānzi.
⁴ Ñton tó mà si bà kè wà kpàkpameenlo,
 zaake ma misirin n ũ.
⁵ Ma a ninii nànnɛ n ɔzĩ,
 ñ ma mì sí Dii Luda yāpurade.
⁶ Ma za gbè kè aɔè na tāanɔan,
 Diin má náanɛ kè.
⁷ Mé yáa dɔ mà pɔnnaa kɛ kɔn n yenzio,
 zaake n ma yā'ɔamma è,
 n ma nawēakɛna dɔmɛ.
⁸ Néɛ ma na ma ibɛɛnɔnɛ ní ɔzĩro,
 n ma gba mēporokii.

⁹ Ñ ma wēnda gwa Dii,
 zaake má kagurakɛname,
 pɔsiaa tò ma wéɛ gɔ súkusuku,
 ma pɔɔ sia kũ ma nɔsɛ yàka.
¹⁰ Pɔsiaa e ma wēndi lagoo,
 mɔbna e ma wē yāaa,
 laasuu tò má gbāaa vī dɔro,
 ma wánɔ būsá.
¹¹ Ma gbēdaaano è kya kámagu ma ibɛɛnɔ yānzi,
 ma yā è ma gbēnɔ vīa kũ maamaa,
 gbè kè weè dakɔrɛ gāalenɔ è pāmɛ.
¹² Ma yā e dɔ gbēken dɔro,
 ma gɔ lán gè bà,
 ma gɔñnɛ lán oo kándo bà.
¹³ Mɛɛ ma kè gbēnɔɔ e ma pee pari,
 vīapɔnɔɔ ligamazi.
 Aɔè kakɔa wà lé kpákɔsɔmazi,
 aɔè lɛdole kɛ ma wēndibɔna yānzi.

14 Mɔde mbe ma n náane kɛ Dii,
mɛɛ be ma Ludan n ũ.

15 Ma wɛndi ɛgɔ kú n ɔzĩ gurɔ pĩngime,
n ma sí ma ibɛɛ kɛ aɔɔe ma wɛtɛɛ
wà ma dɛɛnɔ ɔzĩ.

16 N uu were mamɔma n zɔbberia,
n ma mĩ sí n yenzi guu.

17 Dii, nton tó wí ma kũro,
zaake ma wii pɛnzi.

N tó wí zaakerinɔ kũ,
n tó aɔ lé gɔ nakɔana gɛwãan,

18 n tó ɛgetori pĩnɔ nɛnɛ naɛ.

Aɔɛ dɔkɛ kɔn gbɛ maaanɔ,
aɔɛ kya kánɡu kɔn ñadanao.

19 Auziki kɛ n kàkɔa n vĩakerinɔnɛ bíta,
nɛɛ aubarika da gbɛ kɛ aɔɔ nanziinɔn gbɛ pĩngi wáa.

20 Tó gbɛnɔ lé kpàkɔsɔñzi, nɛɛ n ute n kuu,
tó wɛɛ lɛokpakɔa kɛɛnyo, nɛɛ n dákpa n kukiia.

21 Aubarikadeen Dii ũ,
zaake à yenzi bíta ɔdɔame
wɛtɛ kɛ wà ligazi guu.

22 Swɛ kɛmagu gwe,
ben ma bè, wà n kii zé zɔmɛ.
Kɛ ma faaba lé zùnzi,
n ma wɛnda wiipɛna mà.

23 Àgɔ ye Diizi, amɔa a gbɛnɔ.
Dii è a náanɛkerinɔ dákpa,
è fía bo ñadarinɔnɛ pásĩpásĩ.

24 Amɔa kɛ a wɛɛ dɔ Diizinɔ,
àgɔ gbáa à a swɛ kpáɛ.

32

Durun'ona Ludane

Dauda lɛ.

1 Aubarikadeen gbɛ kɛ Luda pɔ kù à taarinɔla
à à durunnɔ kɛnɛ ũ.

Aubarikadeen gbɛ kɛ Dii è à durun yā daroo ũ,
bensɔ mɔnafiki kú à nɔsɛ guuro.

3 Kɛ ma yĩtɛ kɔn ma durun-o, ma yāyā,
ma wiili ɛgɔ dɔ zaa kɔngɔ ai uusie.

4 N ɔ tɔma fáantɛ kɔn gwāāvĩo,
ma gbāaa yāa lán guwāagurɔ ɔfāntɛ bé à ma lɛɛ bà.

5 Ben ma wenne ma durunzi,
mɛɛ ma yā zaaa utenne dɔro.
Ma bè, mé ma taarinɔ o Diine,
ben à ma durun kɛmɛ.

⁶ Beee yānzi n náanekerì wée kemma a gurɔɔazi,
tó yā zĩ'ũu e mɔɔ, eé à lero.

⁷ Ma utekiin n ũ,
neè ma bɔ wéeɛtamma guu,
neè ligamazi ñ ma mì sí.

⁸ Mé yā danne mà n da zé kè de ñ sɛa,
mé lé damma, ma wée gɔ ténzi.

⁹ Ñtongɔ kuu laasuu sai
làn sɔ ke bāagāsɔ bàro,
tó nées aizi káñne kɔn a bàoro,
aɔè da n dɔrɔaro.

¹⁰ Yā'ɔamma è da gbē zaaanɔla,
Dii yenzi è liga à náanekerinɔzi.

¹¹ Gbē maaanɔ, à pɔnnaa ke Dii yānzi,
nòsepuradeenɔ, à guda ke à yáa dɔ.

33

Luda sáabukpana

¹ À guda dɔ Diia gbē maaanɔ,
à kɔ sio nòsepuradeenɔ à sáabu kpá.

² À Dii tɔ kpá kɔn kuntigio,
à lè síne kɔn mɔrɔɔ.

³ À lè dufu síne,
à pɔ'nnanɔ lé kɔn dɔnao kɔn pɔnna wiio.

⁴ Zaake yā kè Dii ò né yāpurame,
à náane vī a yākɛna píngi guu.

⁵ À ye maakeɛzi kɔn yāzɛdeeo,
Dii yenzi anduna pà.

⁶ Dii yā'ona bé à musu kè,
à lé'ia bé à musupɔnɔ pèpɛ.

⁷ À í kàe gu dɔnkɔ, à gɔ ísɛaa ũ,
à ínɔ kàkɔa, à gɔ í lɔ ũ.

⁸ Anduna gbē píngi, à vīa ke Diine,
gbē bēenɔ píngi, à mì siene.

⁹ Zaake à yā ò, ben anduna gɔ kaena,
à yā diɛ, ben pɔ píngi gɔ kun.

¹⁰ Dii è lé kè boriinɔ kpàkɔsɔ ke pā,
è kpá būsudeenɔne kɔn pɔ kè aɔɔe pɛɛao.

¹¹ Yā kè Dii zèò ègɔ diena gíngin,
yā kè à à pɔɔ gbà ègɔ kuu gurɔ píngi.

¹² Aubarikadeen borii kè Dii de à Luda ũu ũ,
gbē kè à í sɛ a pɔ ũunɔ.

¹³ Zaa musu Dii è guu gwa gĩzĩ,
è gbēnteenɔ e í píngi.

- ¹⁴ Zaa à kúkiia è gbē kè aṣṣó kú
anduna guuno táasi ke ń píngi.
¹⁵ Àmbe à baade píngi swē kè,
è ń yákenanṵ dṣ píngi.
¹⁶ Kína ke è zǐ ble a zǐkpε parikεε yānzīro,
zǐkari ke è bṵ a gṣsagbāake yānzīro.
¹⁷ Sṵ náanekena à ń bṵṵ né εγεεμε,
baa kṵn à gbāakeεo eé fṣ à gbē m̀ síro.
¹⁸ Dii wéε kú a vīakerinṵa,
gbē kè aṣ wéε dṵ à yenzizínṵ.
¹⁹ Eé ń bṵ gaa lézī,
eé ń gwa dekaagurṵ.
²⁰ Wa wéε ègṣ dṵ Diizi,
àmbe wa dṵnlerī ũ kṵn wa sengbangoo.
²¹ Zaake Diin wa pṵṵ ègṣ nnaa,
wá à tṵ kè kú adona náane vī.
²² Dii, ń tó n yenzi gṣ kúwao
lán wa wéε dṵnzi ná.

34

Dii maakεna

- Lè kè Dauda dà gurṵṵ kè à a zǐnda diε ñadee ũ Abimeleki aε, ai Abimeleki pèa à
tà.
¹ Mégṣ Dii tṵ sée lezī gurṵ yāana sai,
mégṣ à tṵ kpaa lán guu e dṵṵ ná.
² Mégṣ ña dāa Dii yā musu,
takaasideenṵ é ma aṣ pṵnnaa ke.
³ À bítakeε dṵ Diinemaṵ,
à tṵ wá à tṵ bṵ lèdo.

⁴ Ma Dii kii wète, ben à wèkala,
à ma bṵ ma vīanṵ guu.
⁵ Gbē kè aṣ wéε dṵzinṵ uu égṣ werena,
wí é gē ń wéεn zikiro.
⁶ Takaasidee kè Dii sisi, ben à wèàla,
à à bṵ à nawēanṵ guu píngi.
⁷ Dii Malaika ègṣ kú à vīakerinṵ saε,
è ń m̀ sí.

⁸ À dā à gwa, é e kè Dii nna,
aubarikadeen gbē kè nàzi ũ.
⁹ Dii gbēnṵ, à vīa kεne,
pṵke è kēsá à vīakerinṵaro.
¹⁰ Nṵaa è músunṵ dε, pṵblee è kēsām̃ma,
mṵde pṵ maa ke è kēsá Dii kii wèterinṵaro.

¹¹ Gbēnṵ, à mṵ à ma yā ma,
mà vīakεna Diine dadaare.
¹² Amṵa kè á yezi a wèndi gṣ maa
bensṵ á yezi a kuuna gṣ nna,

¹³ à a lé kũ kɔn yázaa'onao,
àton tó egɛɛ bɔ a lénlo.

¹⁴ À kpɛɛ li à zaaane à à maaa kɛ,
à aafia zé wete àgɔ tézi.

¹⁵ Dii ègɔ gbɛ maaano tàasi kɛɛ,
è swā kpá n̄ wiipɛnazi.

¹⁶ Dii è mikpɛɛ zu zaakerinɔne,
le aɔ yā tón dɔ gbɛkenlo yānzi.

¹⁷ Tó gbɛ maaano lé zù Diizi, è ma,
è n̄ bɔ n̄ nawɛano guu píngi.

¹⁸ Dii k̄i kɔn gbɛ kè aɔ pɔɔ yàkano,
è dɔ gbɛ kè aɔ uu sisinanɔle.

¹⁹ Wahaa ègɔ gbɛ maaa lee gɛn baaagɔ,
mode Dii è à bɔ à guu píngi.

²⁰ È à wáno dākpa píngi,
à ke è éro, baa mèn do.

²¹ Kisia é gbɛ zaaano dede,
yā é vɛɛ gbɛ maaa ibɛɛnoa.

²² Dii è a zɔ̀blerino mì sí,
yā é vɛɛ gbɛ kè naziaro.

35

Gbɛ maa wiipɛna Diizi

Dauda lè.

¹ Dii, n̄ íbete kpá kɔn ma ibɛɛnoo,
n̄ z̄i ká kɔn gbɛ kè aɔɔe z̄i kaamaono.

² N̄ n sengbango kɔn n ḡɔkɛbɔno sɛɛ,
n̄ fɛɛ n̄ dɔmale.

³ N̄ n sári kɔn n fɛɛdaao sé dɔ,
n̄ fɛɛ gbɛ kè aɔɔe ma gbɛsɛɛnozi.

N̄ beme ma m̄sirin n ũ.

⁴ Gbɛ kè aɔɔe ma weteɛ wà ma deɛno,
n̄ tó aɔ kpɛɛ li, wí n̄ kũ.

Gbɛ kè aɔɔe à zaaa ḡɔḡɔmaziino,
n̄ tó aɔ fua, mà n̄ kpɛɛ e.

⁵ Aɔḡɔ de lán ése ũk̄a kè ía sèɛ bà,
Dii Malaika pér̄mma.

⁶ Aɔ zé ḡɔ gusiaa ũ kɔn gu zāeo,
Dii Malaika ɔ yīpañzi.

⁷ Zaake aɔ wɛɛ ȳɔmɛ pā,
m̄éɛ yāke k̄ér̄nɛro, ben aɔ bà kpàkpame.

⁸ N̄ tó m̄onzi n̄ le à k̄ér̄ne ásar̄u ũ,
n̄ tó bà kè aɔɔ kpàkpameɛ n̄ kũ,
aɔ léɛ wɛɛ kè aɔɔ ȳɔ pì guu.

⁹ Ma pɔɔ é gbasa à kɛ Diia nna,
mé pɔnnaa kɛ kè à ma mì sì yānzi.

¹⁰ Mé be kɔn nòsɛo do,
Dii, dé bé à dɛ lán n bà?
Nɛɛ takaasideenɔ sí gbāamɔnnɛrinɔa,
nɛɛ wɛndadeenɔ bɔ n wɛɛtāmmarinɔ ɔzĩ.

¹¹ Sèeda egɛdeenɔ è fɛɛmazi,
aɔè yā kè má à yā dɔroo lalama.

¹² Aɔè à maa fīa bome kɔn à zaaao,
ben ma gɔ gbɛ miradodee ũ.

¹³ Tó aɔɔe gyāa kɛɛ yā sɔ,
mɛè uta kāsāa dame,
mɛè ma zīnda busa kɔn lɛyinao,
mɛè adua kɛñne yāana sai,

¹⁴ lán wà be aɔɔ dɛ ma gbɛnna ke ma danɛ ũu bà.
Mɛɛgɔ lili oo m̀pɛɛna kɔn pɔsiaao,
lán wà bè ma dan mɛɛ wɛnda kɛɛne bà.

¹⁵ Mɔde kè ma gɛn sì,
aɔ ligamazi kɔn pɔnnaaao,
aɔ ma zāmba kè aɔ lɛɛma,
aɔ ma yaka yāana sai.

¹⁶ Aɔ ma fabò pásĩpāsĩ,
aɔ swaa p̀itimazi.

¹⁷ Dii, nɛgɔ ma gwaa lɛ ai bɔɛmɛ?
Músu pɔnɔɔ e ma kɛɛ gyáigyai,
n ma símma màgɔ kú wɛndio.

¹⁸ Mé n sáabu kpá pari kakɔana guu,
mé n tó kpá gbɛnɔ wáa.

¹⁹ Nton tó ma ibɛenɔ ma yáa dɔro,
nton tó gbɛ kè aɔ zàmagu pāano
ma gwa kɔn wɛɛ zaaao.

²⁰ Yā nnaa è bɔ n lénlo,
aɔè yā di nòsɛyĩideenɔa.

²¹ Aɔè lɛ aɛ wà be:
Èhɛ, èhɛ, wa wɛɛ è.

²² Dii, n wɛɛ è, ntongɔ yĩtenaro,
ma Dii, ntongɔ zāmaoro.

²³ Ma Luda, n fɛɛ n zɛmao,
ma Dii, n tó yā bɔmao nna.

²⁴ Nɛɛ yā kɛ a zéa,
Dii ma Luda, n yā nnaa kpáma,
nton tó aɔ ma yáa dɔro.

²⁵ Nton tó aɔ be n swɛn wà ma nero,
nton tó aɔ be wà ma mɔ bɛero.

²⁶ Lán aɔɔe pɔnnaa kɛɛ ma wɛɛtāmma musu nà,
n tó wí n kú mà n kpɛɛ e.

Lán aṣṣe bítakee ɔɔɔame nà,
 ñ wí daríma ñ ñ kpe bɔ.

²⁷ Gbē kè ma bɔna maaa è keíne nnaano
 ñ tó aṣ pɔnnaa ke aṣ guda ke.

Gbē kè ma bɔna aafia è keíneño
 ñ tó aṣgɔ bee Dii bé à bíta.

²⁸ Mapi sɔ, mé n maake yā o,
 mégɔ n sáabu kpaa gurɔ píngi.

36

Gbēntee zaaa

Dii zòbleri Dauda lè.

¹ Gbē zaaa durun yā da ma swèn,
 à wée ègɔ Luda wí víro.

² Zaake ègɔ a zīnda ee gbē maaa ũme,
 è a durun dɔ gbasá à zanlo.

³ Ege kɔn mɔnafikio kú à lén,
 à ɔndɔ kɔn maakenao tò.

⁴ È yā zaaa laasuu lé a daekiia,
 è gí yā pásíziro,
 è a zīnda da zé faasaideea.

⁵ Dii, n yenzi bíta kà ludambe,
 í náane ví maamaa, à zɔ sɔsɔneño.

⁶ N maakena bíta lán kpíiino bà,
 n yázedeke lé víro lán ísia lò bà.
 Dii, neè gbēnteenɔ kɔn nòbɔno bɔ píngi.

⁷ Luda, n yenzi bée ví fá,
 gbēnteenɔ è ute n ɔru.

⁸ Aṣè n ua pɔble nɔsidee ble wà ká,
 neè n swa'í pɔnnade kpáíma aṣ mi.

⁹ Zaake mbe wèndibókii ũ,
 wa kuuna n gupuraan bé à wa wée kè.

¹⁰ Ngɔ yenzi ɔɔa gbē kè aṣ n dɔnɔne ngɔ gaa,
 ngɔ kpeè ngɔ nɔsepuradeenɔ mì sii.

¹¹ Nton tó íadārinɔ ma dúgu zɔro,
 ñton tó zaakerinɔ ɔ yīpamaziro.

¹² Ñ gwa, mɔnafikidee pínɔ lèe,
 aṣ gɔ daena sòrɔrɔ, aṣé fɔ wà fée dɔro.

37

Gbē maaano kɔn gbē zaaano ziaa zī

Dauda lè.

¹ Nton tó gbē zaaano yā n kú gbāaro,
 ñton zaakerinɔ gwena ni dero,

² zaake aṣé kori kú wà gaga tia lán sè bàme,
 aṣ maake é yāa lán sèla ísi bà.

³ Ñ̃ Dii náane ke, ñ̃gō yā maaa kee,
ñ̃gō kú b̃usu kèn, ñ̃gō nnaa maa.

⁴ Ñ̃ tó n p̃o gō nna Diia,
eé p̃o kè n ñse yezi kpámma.

⁵ Ñ̃ ze k̃n Diio ñ̃ à náane ke,
eé yā k̃ño k̃enne.

⁶ Eé tó yā b̃onyo nna lán gud̃na bà,
eé tó ñ̃ b̃o maa lán f̃aant̃e gupuraa bà.

⁷ Ñ̃ lé ỹite Dii ae ñ̃ s̃okpazi,
ñ̃ton tó auzikide yā n k̃u gb̃aa
gur̃o kè à b̃o k̃n a w̃ézẽ zaaaoro.

⁸ Ñ̃ p̃of̃e tó ñ̃ m̃i k̃e p̃et̃e.

Ñ̃ton tó yā beeño n k̃u gb̃aaro,
è m̃o k̃n yāzaake naome.

⁹ Zaake gb̃e zaaaño é kaate,
gb̃e kè ãs w̃é̃e d̃o Diiziño bé w̃égō b̃usu ṽi.

¹⁰ À g̃ō f̃éte kè gb̃e zaaaño égō kuu d̃oro,
baa tó n ñ̃ w̃éte, né ñ̃ ero.

¹¹ Z̃indabusariño bé w̃égō b̃usu ṽi,
ãségō p̃onnaa kee k̃n aafia bítao.

¹² Gb̃e zaaa è à zaaa kpákpa gb̃e maaazi,
è f̃ezi.

¹³ M̃ode Dii ègō à yáa d̃o,
zaake à d̃o kè à gur̃o é papa.

¹⁴ Gb̃e zaaaño è f̃ẽdaa woto,
ãsè ñ̃ kà kpá sála,
le wà e wà takaasideeño k̃n w̃endadeeño ded̃eo,
ãsè gb̃e kè ñ̃ yākena maaaño kaate.

¹⁵ Ãs z̃inda f̃ẽdaa é ñ̃ z̃o ñ̃ sw̃èn,
weé ñ̃ s̃año é'ene.

¹⁶ P̃o f̃éte kè gb̃e maaa ṽi
de gb̃e zaa pariiño auzikila,

¹⁷ zaake gb̃e zaaaño gb̃aaa é m̃i de,
m̃ode Diin gb̃e maaaño k̃una ũ.

¹⁸ Dii taarisasideeño yā d̃o,
ãs baka ègō de ñ̃ p̃o ũ gur̃o píngi.

¹⁹ Wí é ñ̃ k̃u yā p̃ās̃i gur̃o z̃ĩro,
baa tó dekaa kà, ãségō k̃ana.

²⁰ Gb̃e zaaaño s̃o é kaate,
Dii ib̃eeño é yāa lán s̃ēla b̃or̃o nà,

aõé gēte lán tésukpe bà.

²¹ Gbē zaaa è pò sēkārma à à fīa boro,
gbē maaa sō è gba da maamaa.

²² Gbē kè Dii aubarika dàngunò bé wégō būsū vī,
gbē kè à lé kènnenò sō é kaate.

²³ Dii è gbē da zé kè de à sēa,
à pɔɔ ègō nna à kuunaa.

²⁴ Baa tó à gènn sī, eé léero,
kè Dii à kūna yānzi.

²⁵ Zaa ma gōkparekēguro
ai ma gaa ma zi kùò la,
mēe e Luda gbē maaa zīnna zikiro,
mēe e à nēnɔɔ e baa kēero.

²⁶ Egō gba daa guro pīngi
ègō pò sēkārnneme,
à nēnɔ ègō aubarika vī.

²⁷ N kpe li yā zaaane ngō à maaa kēe,
négō kú būsū kēn guro pīngi.

²⁸ Zaake Dii ye yāzēdeezi,
eé a náanekērino zīnnaro.

Aōégō kuu aafia guro pīngi,
gbē zaaanò sō é kaate.

²⁹ Gbē maaanò bé wégō būsū vī,
aōégō kún guro pīngi.

³⁰ Ɔndōyā è bɔ gbē maa lén,
à lé è yāzēdee o.

³¹ À Luda doka kú à swèn,
à gbà è sata pōkearo.

³² Gbē zaaa è gbē maaa kpákpa
le à e à à de,

³³ mode Dii é à tó à ɔzīro,
eé we yákpae à nero.

³⁴ N sōkpa Diizi ngō à yā kūna,
eé n kaara le ngō būsū vī,
né gbē zaaanò kaatēna e.

³⁵ Ma gbē zaa gbāade ke è yā,
à gbà à ɔ tà lán lí kè tɔɔte kēne nnaa bà.

³⁶ Kè tá ma kpa gwe, à kú gwe doro,
ma à wētē, mēe à ero.

³⁷ N taarisaide yā gwa,

ò gbě maa yā tāsasi kẹ,
 zaakẹ nṣeyiṣidee boriinṣo é gṣ borii ũ.
 38 Durunkerinṣo sṣ é kaatẹ lẹdole,
 gbě zaaanṣo borii é mi dẹ.

39 Dii bé eé gbě maaanṣo mi sí,
 eégṣ deṣiṣe utekii ũ nawēakeguro.

40 Dii é doṣiṣe à n bṣ,
 eé n sí gbě zaaanṣo à n mi sí
 kẹ aṣ nāzi yānzi.

38

Takaasidee aduakena

Dauda lẹ.

1 Dii, ònton ma toto kṣn pṣṣoro,
 ònton ma swā sṣkāmẹ kṣn pētṣoro.

2 N kànṣo ma papa
 n ṣ tṣma.

3 Ma mē gbāaa yāa n pētṣ yānzi,
 ma wā aafiaro ma durun yānzi.

4 Ma taarinṣo dāmala,
 aṣ tṣma lán aso tṣisi bà.

5 Ma bṣnṣo fṣ,
 aṣ yai kù ma yṣnkṣkṣe yānzi.

6 Má kuna, ma gṣ zṣṣṣ,
 mēgṣ tṣ uuo sisina guro píngi.

7 Ma kpṣṣwa e wii maamaa,
 ma mē gbāaa vīro.

8 Má gbāaa vīro, ma mē kẹ búgubugu,
 mēṣ wii lṣ ma pṣyakana yānzi.

9 Dii, n pṣ kẹ má yezi dṣ píngi,
 nēṣ ma mṣbna ma sṣnsṣn.

10 Ma kù e vīi gbṣ gbṣ, ma gbāaa yāa,
 ma uu e tṣ kṣṣ dṣro.

11 Ma gbṣnnanṣo kṣn ma gbṣnṣo è gbṣṣmṣ,
 ma danṣnṣo è bàa lṣmṣ ma bṣnṣo yānzi.

12 Gbṣ kẹ aṣo wete wā ma dṣnṣo è bà kpákṣame,
 ma wedṣrinṣo è yā zaaa kpakṣṣmazi,
 aṣṣṣṣ mṣnafikiyā wāari paa kṣo guro píngi.

13 Ma gṣ lán swádoo bà, mēṣ yā maro,
 lán gbṣ kẹ à nṣnṣ nàṣ bà, mēṣ lṣ è wṣkṣaro.

14 Má dṣ lán gbṣ kẹ è yā maroo bà,
 mēṣ wṣnṣaro.

15 Dii, mṣbe ma wṣṣ dṣnzi,
 nṣ ma yā ma, Dii ma Luda.

16 Ma bè, ònton tó aṣ yṣṣṣ kṣmaro,
 ònton tó aṣ iá dā ma satana yānziro.

17 Ma ka leena,
meègɔ́ kú yá'ɔamma guume.
18 Mé ma yá zaaano onne sa,
zaake ma durun yānzin ma pɔɔ yakanazi.
19 Ma ibee pásino lé víro,
gbē kè aɔ zāmagu pāpāano pari.
20 Aɔ è à maaa fia bome kōn à zaaao,
yā maaan má tézi, ben aɔ íbetε kpàmao.

21 Dii, ònton ma zīnnaro,
ma Luda, òntongɔ́ kúmao zāro.
22 Ñ mɔ́ ñ dɔmale kpakpaa,
ma Dii, ma mīsiri.

39

Takaaside wiipeɛna Ludazi

Dauda lè.

1 Ma bè, mégɔ́ ma zīnda kúna dɔ,
mé tó ma lé ma da durunkena guuro.
Tó gbē zaaa kúmao, mé ma lé kú.
2 Ma lé nakɔa, ma yī kítikiti,
méε yāke oro, baa yā maaa se,
ben ma yá'ɔamma sòkpa à kàara.
3 Ma swè puusu bò ma guu,
kè ma laasuu lè, ma swè té bò,
ben ma lé bò ma bè:
4 Dii, ñ tó màgɔ́ ma wèndiguro lé dɔ,
kōn ma guro pari zaka léo.
Ñ tó màgɔ́ dɔ lán ma wèndi é gē zéla nà kāndo.
5 N ma wèndi lé yò n ɔla zakan,
ma kuuna de wée kōn yīola n kiiaro.
Baade píngi è gē zéla lán ía bàme,
6 gbēntee tena ègɔ́ de lán ɔra bàme.
È baabāa bo à auziki kakɔa,
mɔde à dɔ tó dén eé gōnero.
7 Tó leme, bó tamaan mégɔ́ vīi?
Mbe ma wée donzi, Dii.
8 Ñ ma taarino kēme,
ònton tó yōnkɔɔno ma faboro.
9 Ma lé nakɔana, méε ma lé wēkɔaro,
zaake mbe n yā beee kè.

10 Ñton ma lé dɔro,
ma gbāsī lè n ɔkú yānzi.
11 Neè gbē toto neè wée taa à durun yānzi,
neè à auziki yaka lán blé bà.
Baade píngi è gē zéla lán ía bàme.

12 Ñ ma aduakena sí Dii,
 ñ swā kpá ma wiipenazi.
 Nton ma ɔɔɔna kpá swākotoro,
 zaake n nibon ma ũ,
 má de gbē zĩtɔ ũ lán ma dezinɔ bà.
 13 Ñ uu goma le ma pɔɔ e àgɔ nna dɔ,
 ai màgɔ gá anduna tó.

40

Dii sáabukpana

Dauda lè.
 1 Ma wée dɔ Diizi maamaa,
 ben à aɛ dɔma à ma wiipena mà.
 2 À ma bɔ kokoteween,
 à ma bɔ foo guu.
 À ma gbá pèe gbèsi musu,
 à ma zɛ gwe gíngin.
 3 À lè dufu dàmɛ ma lén,
 wa Luda sáabukpana pɔ ũ.
 Gbēnɔ é e pari, vĩa é ñ kũ,
 ašé Dii náane kɛ.
 4 Aubarikadeen gbē kè Dii náane vīi ũ,
 bensɔ è aɛ dɔ ìadārinɔ kɔn tāagbāgbārinɔaro.
 5 Dii ma Luda, n yābɔnsaekenanɔ pari,
 weé fɔ wà yā kè nɛe pɛɛawee dɔdɔro.
 Tó mée tɔkɛenne, à lé vīro,
 mé fɔ mà o píngiro.
 6 Ñ ye sa'opɔ ke gbaaziro,
 ben n ma gba swā mà yā mao.
 Nɛe sa'opɔ kè wè ká tén à té kũ
 ke durun agbaakpabɔ gbekaro.
 7 Ben ma bè: Maɛ kè,
 ma mɔ lán wà kè takadan ma yā musu nà.
 8 Má ye n pɔyezi kɛmɛ, ma Luda,
 n doka kú ma swè guu.
 9 Mé yāzede baaru kpá pari kakɔana guu,
 mé ma lé nakɔaro, lán ñ dɔ nà Dii.
 10 Mée n yāzede uteñnero,
 ma n náane kɔn n mĩsinao yā ò.
 Mée gí n yenzi kɔn n yāpuraao o
 pari kakɔana guuziro.
 11 Dii, ñton gí ma wēnda gwaziro,
 n yenzi kɔn n yāpuraao gɔ ma dākpaa.
 12 Zaake yā zaaa kè liganamazi lé vīro,
 ma taarinɔ dāmala, mée guu eero,

à pari de ma mìkàla, swè kèmagu.

¹³ Dii, ò sùu kè ò ma mì sí,
Dii, ò kè kpakpaa ò mós ò òmale.

¹⁴ Ò tó wí gbè kè aṣṣe ma wée wà ma deeno kù,
aṣ ò m̀ pée.

Ò tó gbè kè aṣṣ yezi mà m̀nzi eeno kpée li,
aṣ uu yākōte.

¹⁵ Gbè kè aṣè beme taale taaleeno,
ò tó wí ò kù aṣ kè g̀ri.

¹⁶ Gbè kè aṣṣe ò kii weteeno,
ò tó aṣ pṣṣ kemma nna aṣ yáa dṣ.

Gbè kè aṣṣ ye ò m̀sinazino
gṣ bee Dii bíta.

¹⁷ Takaaside wēndadeen ma ù,
ò laasuu lé ma yāzi, Dii.

Mbe ma dṣnlerì ù kṣn ma m̀sirio,
ma Luda, òton g̀i kero.

41

Gyāree aduakena

Dauda lè.

¹ Aubarikadeen gbè kè è gbāasaide yā daa ù,
Dii è à bṣ nawēakeguro.

² Dii è à dākpa à à gba wēndi gbàa,
eé aubarika dan a bṣsun,
eé à na à ibeeno ɔzī aṣ ò yezi kero.

³ Dii è à dākpa à gyāpēa,
eé tó à a gyāa pì ble.

⁴ Ma bè: Dii, ma durun kēne,
ò ma wēnda gwa ò ma gba aafia.

⁵ Ma ibeeno è ma kpákpa gaao wà be:
Bṣren eé ga le à tó kaate?

⁶ Tó aṣ m̀ ma gwa,
eggyān aṣè ome,
aṣè baaru zaaa wete ma yā musu,
ben aṣè fēe wà gá wāgṣ yā pì fāa bàazi.

⁷ Ma zangurino è ma kpákpa à zaaao,
aṣ pínɡi aṣè àisi zaaa kpámazi wà be:

⁸ Gagyāa bé à à lè,
eé fēe a daekiia dṣro.

⁹ Baa ma gbēnna kè ma à náane kè,
kè weè ɔ kakṣa ta dṣnkṣ guu bṣ ma kpée.

¹⁰ Mmṣn sṣ Dii, ò ma wēnda gwa,
ò ma gba aafia le mà fīa boínē.

¹¹ Tó ma ibeeno e ma yṣgṣ kemaro,

mégō dō sa kè ma yā kànnè.

¹² N ma kūna ma nòsè maaa yānzi,
n tò màgō kú n aezī gurō píngi.

¹³ Aubarikade Dii, Isarailino Luda
zaa káaku ai gurō píngi!
Aami! Aami!

TAKADA PLAADDEE

Saamu 42-72

42

Zìzō ɔɔdɔna

Kora boriino lè.

¹ Lán zō ègō swasae ni deɛ nà,
lɛn n nii kú ma swèn lɛ, Luda.

² Ma ninii e Luda ni deɛ, Luda Wèndide pì,
bɔrɛn mé e mà gá wée siàlɛɛ?

³ Wée'i bé à gō ma pòblee ũ
fáantɛ kɔn gwāavĩ.

Wègō beeme gurō píngi:
N Ludaa kú māmɛɛɛ?

⁴ Ma nòsè wènnɛ, ben yā kèkiino dòmagu,
lán mɛɛ gá parii guu nà ai Luda ua,
gbèno ègō tété ma kpɛɛ kɔn gudakenao,
zĩbaakerino ègō té ma kpɛɛ kɔn sáabukpanao.

⁵ Bóyānzin ma nòsè yàkazi?
À kè dia ma làakari fɛɛɛ?
Séde màgō wée dɔɔ Ludazi,
zaake mé ɛara màgō à sáabu kpaa,
ma Mísiri, ma Luda.

⁶ Ma nòsè yàka, ben n yā dòmagu
zaa Miza kpiigɛɛzi ai Yoda mìa,
zaa ɛmɔni gbèno musu.

⁷ Nèè tó isɔpɛɛna kɔi gō dɔ,
í lònɔɔ e lé zuukɔzi.
N tò í e daamala,
à sɔ e taamao.

⁸ Dii è yenzi ɔɔɔame fáantɛ,
à lè ègō da ma lén gwāavĩ,
mɛɛ wée kɛɛ Luda kè de ma wèndi ũua.

⁹ Mɛɛ be Luda ma gbèsine:
Bóyānzin ma yā sǎnguzi?
À kè dia n tò màgō té kɔn pɔsiaao
ma ibɛɛ wéetamma yānzii?

¹⁰ Ma ĩadammarino è ma sɔsɔ,
beee yānzi ma wáno ègō wii,

aõègõ beeme guro píngi:
N Luda kú mámeee?

¹¹ Bóyānzín ma nòse yàkazi?

À kè dia ma làakari fèee?
Séde màgõ wée dɔɔ Ludazi,
zaake mé eara màgõ à sáabu kpaa,
ma Mísiri, ma Luda.

43

¹ Ñ ma yā nnaa kpáma Luda,
ñ yā símao bori ludadõrisaideeno yā musu,
ñ ma bɔ gbē zaa monafikideeno ɔzĩ.

² Luda, mbe ma utekii ũ,
bóyānzín n gimazii?

À kè dia ní tò ma gõ té kōn ɔsiaao
ma ibee wétāmmāna yānzii?

³ Ñ n gupura kōn n yāpuraao zĩma,
à dɔme ae n kpīii musu,
à gāmao ai n kúkīia gwe.

⁴ Mé gbasā mà gá n gbāgbākīia Luda,
ma ɔɔ é kemma nna, Luda ma ɔnnāa,
mé n tó kpá kōn mɔɔɔ,
Luda ma Luda.

⁵ Bóyānzín ma nòse yàkazi?

À kè dia ma làakari fèee?
Mégõ wée dɔ Ludazi,
zaake mé eara màgõ à sáabu kpaame,
ma Mísiri, ma Luda.

44

Isarailino faaba wéekena

Kora boriino lè.

¹ Luda, yā kè ñ kè zaa gikena wa dezinɔ guro,
aõ ɔwe wa swā mà.

² N ɔ yīpa bori pāndenɔzi n ña dànmā,
n wa dezinɔ kàe ní gbèn,
n ní kaara aõ dàgula.

³ Aõ fēdaa bé à ní ká būsū kèaro,
aõ gāsā gbāaan aõ zĩ blèoro.
N zīnda gāsā gbāaa bé à tò,
n ae dōmā kè ní yeñzi yānzī.

⁴ Mbe ma Kína ũ ma Luda,
neè tó Yakubu boriino zĩ ble.

⁵ N gāzín weè ɔ yīpa wa ibeenɔzi,
kōn n tōn weè wa zangurinɔ dúgu zĩ.

⁶ Èe ke má sá náanekenanlo,
èe ke ma fēdaa bé è ma boro.

⁷ Zaake mbe neè wa sí wa ibeena, neè wí da wa zangurin.

⁸ Luda, weègō n sáabu kpaa gurō píngi, weègō n tó kpaa yāana sai.

⁹ Baa kōn beeeo n giwazi n tó wí wa kú, neè bō kōn wa zikpeeno doro.

¹⁰ N tó wa bōru kpē wa ibeene, n tó wa zangurin wa pōno nākā.

¹¹ N n gbá zé aō wa dēdē lán sāano bà, n wa fāakā boriino té.

¹² N n gbēno yā aaga, neè àre e à guuro.

¹³ N tó wa gbēdaano wa sōsō, gbē kē aō kú wa saeno wa lalandi kē.

¹⁴ N tó wa gō pena pō ũ boriino, gbēno é n mī kē degūdegū wa yāzi.

¹⁵ Mēgō kú kōn wiyāo gurō píngi, wí ègō kú ma wēen

¹⁶ ma faborino kōn ma sōsōrino yāzi kōn ma ibē kē aō yezi wā gēe bomaano yāo.

¹⁷ Bee wa le píngi, baa kē n yā e sāwaguro, wēe n bà kuunawao yā gbororo.

¹⁸ Wa laasuu e kēmmaro, wēe kē n zéaro.

¹⁹ N wa wiwi, n wa būsū kē gbēngboono tékii ũ, n gusia níginigi dāwala.

²⁰ Tó wa Dii tó sāwagu yā, ke tó wa wēe dō bori zītōno tāazi,

²¹ Luda é gí ezió?

Zaake àmbe à wa nōseguuyāno dō píngi.

²² N yāzi wá kú gaa lēzīzi zaa kōngo ai uusie, wē wa diē lán sāa kē wēe n koto kpāno bà.

²³ N vu Dii! À kē dia néé ii oo? N fē! Nton giwazi gurō píngiro.

²⁴ À kē dia n mikpē zūwee?

Wa wēndake kōn gbāaa kē wēe mōwēeo sāngun yó?

²⁵ Wa gō yina būsutin, wa gō daena tōte.

²⁶ N fē n dōwale, n mó n wa bo n yenzi yāzi.

45

Kína nɔsɛna lɛ

Yenzi lɛ kɛ Kora boriinɔɔ dɔ.

¹Yɔ nnaa e pipii ma swɛ guu,
lɔn mɛɛ lɛ kɛkii daa kɔnanɛ nɔ.
Ma lɛ nna lɔn takadakɛri lɔkɛbɔ bɔ.

²N maakeɛ de gbɛ pɔngila,
n lɛgbɛ ɛgɔ nna,
aubarika kɛ Ludaa dɔnguu yɔana vɔro.

³N zɔkari pɔsɔ, n n fɛɛdaa sɛ n logo
n kɛgakuɛ sɛɛda ũ.

⁴N di sɔa n gɔ zɔ ble n gakuikɛ guu
yɔpura kɔn nɔsɛdoo kɔn yɔzɛdeɛ yɔnzi,
n yɔ naasideenɔ kɛ kɔn n ɔplaa gbɔaaɔ.

⁵Kɔ, n kɔn lɛ sɔntɛ,
ɛ gɛ ɔ n ibɛɛnɔ swɛ zɔ,
boriino ɛ lɛɛ n gbɔ saɛ.

⁶Luda, nɛgɔ vɛɛna kpatan gurɔ pɔngi,
nɛgɔ n kɛgo kɔna yɔzɛdeɛ ũ.

⁷N ye yɔmaakenazi, n za yɔzaakenan.
Bee yɔnzi Luda, n Luda, n ka kpatan,
ɔ pɔnnaa pɔsimma de n gbɛnɔla.

⁸Lɔ'ɔ gɔ nnannaa pɔsi n pɔkɔsɔanɔ,
mɔɔ'ɔ ɛ n pɔɔ kɛ nna
n kpɛ kɛ wɔ kɛkɛ kɔn wesaswaɔ guu.

⁹Kɔ nɛnɔgbɛnɔ kɔ n nɔ yenzideenɔ tɛ,
n nɔ dufu kɔ n ɔplaazi,
ɔ Ofi bɔsu vura zɔblebɔnɔ dana.

¹⁰Nɛnɔkparɛ, n swɔ kpɔ n ma!
N de bɛ kɔn n gbɛnɔ yɔ tɔn dɔnnɛ aɛro.

¹¹N nɔmaakeɛ e kɔ mɛ lugaa,
n mɛ siɛnɛ, zaake n diin ɔ ũ.

¹²Tayadeenɔ ɛ mɔ wɔ gba danɛ,
auzikideenɔ ɛ n wɛɛ wɛɛ.

¹³Kɔ nɛnɔkparɛ vɛɛna kpɛnɛ guu kɔn gakuio,
wɔ zɔzi kɛ ɔ pɔkɔsɔanɔ kɔn vura bɔɔ.

¹⁴Wɛɛ suuo kɔn
kɔn ɔ pɔkɔsɔ wɛzɔadeenɔ dana.
Nɛnɔkparɛ zɛnnɛrinɔ tɛzi,
aɔɔɛ suuo ɔ kiia.

¹⁵Wɛɛ gɛɛnyo kɛɛ,
wɛɛ pɔnnaa kɛ kɔn gudakenaɔ.

¹⁶N nɛgɔgbɛnɔ ɛ gɔ n denɔ gɛɛ ũ,
nɛ n diɛdiɛ kɔnanɔ ũ anduna guu pɔngi.

¹⁷Mɛ tɔ n tɔ gɔ dɔ gbɛnɔn yɔana sai,
boriino ɛgɔ n sɔabu kpaa gurɔ pɔngi.

46

Ludaa kúwao

Kora boriino lè.

¹ Ludan wa utekii ũ kōn wa gbáaao,
ègō dōowale guro píngi wa nawēa guu.

²⁻³ Beee yānzi baa tó anduna yàka
bensō kpíiino lèe wà sì ísiaan,
baa tó í pì kàka à fùta dō
bensō kpíiino dège kōn kīio,
swè é kēwaguro.

⁴ Swa kee kuu kè à í è mó pōnnaao Luda wéte guu,
Luda Musude kúkii kè kú adona pì.

⁵ Ludaa kú wéte pì guu, eé gō bezi ũro,
Luda é dōale gudōnao.

⁶ Boriino e wii lèe, kpatanō e yāaa,
Luda pùtā, ben anduna yò.

⁷ Dii Zìkpēdee kúwao,
Yakubu Ludan wa utekii ũ.

⁸ À mó à Dii yākenanō gwa,
lán à yā yā andunaa nà.

⁹ Àmbe è zì mī dē ai anduna lén,
è sánō é'è è sárinō dúgu zō,
è té sō sengbangonā.

¹⁰ À zē tēē agō dō kè māmbe Luda ũ.
Boriino é ma tó sé lezi,
weé ma tó kpá anduna guu píngi.

¹¹ Dii Zìkpēdee kúwao,
Yakubu Ludan wa utekii ũ.

47

Ludan anduna píngi kína ũ

Kora boriino lè.

¹ Bori píngi, à ōpa lé,
à pōnna wii lé Ludanē kōn gudao.

² Zaake Dii Musude naasi vī,
àmbe anduna píngi Kína bíta ũ.

³ À tò wa zì blè boriinōa,
à tò wa tō tō gbēnōa.

⁴ À wa tōtē baka kpàwá,
à yenzide Yakubu boriino ñadābō ũ.

⁵ Luda fēē, wèe guda kēē,
Dii zēna, wèe kākāki pēē.

⁶ À lè sí Ludanē, à lè síne,
à lè sí wa Kínanē, à lè síne.

⁷ Zaake anduna píngi Kínan à ũ,
à lè sínε kōn dōnao.
⁸ Ludaa e kí blee boriinɔa,
à v̄εna a kpata kè kú adonaa.
⁹ Boriinɔ kpatablerinɔ e kō kaakōa
gb̄ε kè aɔɔ dε Ibraĩ Luda gb̄enɔ ũ,
zaake anduna kínanɔ né Luda pómε.
À dεńla n̄ píngi.

48

Zayɔn né Luda wétεmε

Kora boriinɔ lè.

¹ Dii bíta, à kà wà à sáabu kpá maamaa
wa Luda wétε guu à kpíii kè kú adona musu.

² Zayɔn gb̄ε kaena maa,
à dε anduna gb̄ε pínginε pɔnnaa ũ.
Kína bíta wétε kú gb̄ε pì gu'igbāroo kpamε.

³ Ludaa kú à gudākpakiinɔ guu,
à tò wà a dō aafia'ekii ũ.

⁴ Kè kínanɔ lɛdole kè
lε wà mó wà l̄εa lɛdo,

⁵ kè aɔ wétε pì è lε, ben à bò n̄ saε,
v̄ia n̄ kũ, ben aɔ bàa l̄ε.

⁶ Gwen aɔɔε lugaan
l̄an nɔgb̄ε nòwāwākeri bà.

⁷ N n̄ wiwi
l̄an ɔf̄ant̄εbɔε ĩa è latarinɔ góro'itenɔ wíwi nà.

⁸ Yā kè wá màn wa w̄εε è
Dii Z̄ikpede wa Luda wétε guu.
Luda wétε pì kàε àḡɔ kuu guro píngi.

⁹ Luda, wá kú n̄ kpé ua,
w̄éε laasuu l̄εε n̄ yenzikεεa.

¹⁰ Luda, l̄an n̄ tó dàgula ai anduna lén nà,
l̄en n̄ sáabukpana dàgula lε dɔ.
N̄εε yā ḡɔḡɔ n̄ gb̄enɔnε a z̄éa.

¹¹ Zayɔn kpiideenɔ e pɔnnaa kεε,
Yudanɔ b̄usu w̄étεdeenɔ pɔɔ kè nna,
yākpae kè n̄ k̄enɔ yānzi.

¹² À dɔdɔk̄ɔzi à liga Zayɔnzi,
à à b̄ii dākpaki lez̄i pariinɔ naro.

¹³ À à b̄iinɔ t̄aasi kε kōn à zeki gbāaanɔ
lε à e à t̄ɔk̄ε kp̄εdeenɔnε.

¹⁴ Zaake Luda k̄en wa Luda ũ guro píngi,
è d̄owe aε ai wà gá gáo gák̄iame.

49

Auziki náanekena né misaiyāme

Kora boriino lè.

¹ Bori píngi, à yā kèkii ma,
anduna píngi, à swā kpá,

² kínano kōn talakano,
auzikideeno kōn takaasideeno a píngi.

³ ɔndōyā kú ma lén,

dōna kú ma swèn.

⁴ Mé swā dō yāasi yāzi

mà à bɔkɔtɛ kɛ kōn mɔɔlenao.

⁵ Mé vīa kɛ yā pāsī gurɔɔnɛro,
baa tó ma zangurino ligamazi.

⁶ Aɔ́ n̄ auziki náane vī,
aɔ́è n̄ ɔɔdaa ía dá.

⁷ Gbēke é f̄ɔ́ à gí a gbēdaaane gaa kè eé à séziro,
eé e à póke kpá Ludaa à à wèndi booro.

⁸ Zaake gbē wèndi bona zī'ū,

auziki é f̄ɔ́ à bo zikiro.

⁹ Eé f̄ɔ́ à tó àgɔ́ kuu gurɔ́ píngiro,
eé f̄ɔ́ à gíne àton wée si gèwāalero.

¹⁰ Zaake wà dɔ́ kè baa ɔndōrinɔ́ è ga,
misaideeno kōn yōnkɔɔnɔ́ è kaate lɛ se,
aɔ́è n̄ auziki tó gbē pāndenɔ́ne.

¹¹ Baa kè wà n̄ tɔ́nɔ́ kpà būsunoɔ́ne yā,
aɔ́ mira égɔ́ de n̄ bɛɛ ūme gurɔ́ píngi,
eégɔ́ n̄ kúkii ū ai n̄ boriia.

¹² Gbēntee kōn a bèkɛɛo

égɔ́ kuu gurɔ́ píngiro,
eé kaate lán n̄ɔ́bɔnɔ́ bàme.

¹³ Misaideeno yāanan gwe,
lén à de lɛ dɔ́ kōn gbē kè aɔ́ tɛ n̄ tuubazino.

¹⁴ Aɔ́é si gèwāan lán sáano bà,
gaa bé eégɔ́ de n̄ dàri ū,
gbē maaano é kí blem̄ma ziaa zī.

Aɔ́ mènɔ́ é yai kū miran,
gèwāa bé eégɔ́ de n̄ bɛɛ ū.

¹⁵ Mɔde Luda é ma wèndi sí gèwāaa
à gbāake kpámazi.

¹⁶ Tó gbē e kɛɛ auzikidee ū
bensɔ́ à bɛ tɔ́ nnaa e kaara,
n̄ton tó à kenne yāke ūro,

¹⁷ zaake eé e à póke sé à táo a gagurɔ́ro,
à auzikino é péɛziro.

¹⁸ Baa tó à a zīnda dɔ́ aubarikadee ū a wèndi gurɔ́
bensɔ́ wà à sáabu kpà à nnamana yānzi,

¹⁹ eé ká a dezinɔlame,
eé wée si gupuraale ziki dɔro.

²⁰ Gbɛntee kɔn a bɛɛkeɛo,
tó à wée e kɛro,
eé gɛte lán nɔbɔno bàme.

50

Dɔnzikɛna yāpuraa

Asafa lè.

¹ Dii Luda Gbāapingidee e yā oo,
èè lé zuu anduna gbɛnɔzi
zaa ɔfántɛbɔɛ kpa ai à gɛkii kpa.

² Luda gakui e bii Zayɔn,
wéte kè à maakeɛ papana.

³ Wa Ludaa e mɔɔ, eégɔ yītenaro.
Té kè è ní blee kú à aɛ,
zàga'ia pāsī ligazi.

⁴ Èe musudeeno kɔn tɔɔtedeenɔ sisii
lɛ à e à yākpae kɛ kɔn a gbɛnɔ.

⁵ À bè: À ma yāmarinɔ kakɔame,
gbɛ kè ma bà kúnyo sa'ona gāzīnɔ.

⁶ Ludan yākpae keri ũ,
musudeeno è à yākɛna a zéa kpàakpa kɛ.

⁷ À ma, ma gbɛnɔ, má yā vī mà oare,
Isarailinɔ, mé a bɔbɔ a dàn,
mámbe Luda a Luda ũ.

⁸ Mée kpákɛɛazi a sa'ona yānzīro,
ke sa'opo kè eégɔ kaa tén à té kú baa bɔɛ.

⁹ Má zùswaree kè kú a kpàsan nii vīro,
ke blè kè kú a kara guu,

¹⁰ Zaake nɔbɔsɛtenɔ né ma pónɔme
kɔn pókade kpàsa kè aɔ kú sīsī pariinɔ musuo.

¹¹ Má kpīi musu baano dɔ píngi,
sɛte pɔ ketenɔ kuu ma pɔ ũme.

¹² Tó nɔaa e ma deɛ, mé oarero,
zaake má anduna vī kɔn à pɔ kè kunno píngi.

¹³ Mèè zùsware nɔbɔ sɔn yɔ?
Mèè blèkofii aru min yɔ?

¹⁴ À saa oma kɛnnakɔ pɔ ũ,
à lù kè á sè ma Luda Musudea fīa bo.

¹⁵ À ma sīsī nawɛakegurɔ,
mé a bɔ, é bèe líme.

¹⁶ Ben Luda bè zaakerinɔne:
À kè dia ée ma yādienano dɔdɔɔ,
bóyānzīn ma bà kuunaŋyo yā da a lénzi?

¹⁷ Á ye ma yādanɛziro,
a ma yānɔ kpà kpɛɛ.

¹⁸ Tó a kpāi è, èè à kɛ a gbɛ́nna ũmɛ,
bensɔ̀ èègɔ̀ kaakɔ́a kɔ́n zinakerinɔ̀.

¹⁹ A légbɛ zaa,
èè lénnaa kásańɛ.

²⁰ Èègɔ̀ a gbɛ́ndoo pee,
èè a da né ɛgɛ bo.

²¹ A yá beeno kè, ben má yĩtena.

Ée daa má dɛ lán a bàɛɛ,
mɔ̀de mé kpākɛazi mà a bɔ̀bɔ̀ a dàn.

²² Amɔ́a kè ma yá sàaguuno, à yá pì ma.

Tó len sɔ́ro, mé a kɛ gyáigyai,
gbɛ́ke é fɔ̀ a a símaro.

²³ Gbɛ́ kè kennakɔ́o saa òmaa bèè lìɛɛ,
èè ma gba zé mà ɔ̀dɔ́aare
lán mɛè gbɛ́nɔ̀ mì sí nà.

51

Yanza wéɛkena Luda

Lè kè Dauda dà gurɔ̀ kè annabi Natā gaa à kiia à zinakɛna kɔ́n Basebao gbera

¹ Luda, n ma wɛ́nda gwa n yenzi guu,
n ma taarinɔ̀ gogo n maa bíta yānzi.

² N ma yá zaaa kɛ́ma mà gɔ́ wásawasa,
n ma durun kɛ́mɛ míomíɔ̀.

³ Má a taarinɔ̀ dɔ́ sa,
ma durun ègɔ́ sáamaguro.

⁴ Mbe ma durun kènnɛ,
ma yá kè n yeziroo kè.
Tó n yá ò, n yá ègɔ́ zé vī,
tó n yākpae kèmao, n yá ègɔ́ nna.

⁵ Zaa ma da nɔ́sɛn má zaa,
má durun vī zaa ma igurɔ́mɛ.

⁶ Nɔ́sɛ maaa bé è kánnɛ,
n ɔ́ndɔ́o damɛ ma swè guu.

⁷ N ma zú o kɔ́n saboo lɛ mà zɛ́ wásawasa,
n ma nɔ́sɛ pípime lɛ mà gɔ́ pú fénfen.

⁸ N tó mà pɔ́nnaa kɛ kɔ́n yáadɔ́nao,
n tó ma wá kè n búsano were.

⁹ Nton ma durunɔ̀ yá daro,
n ma yá zaaano bɔ̀ n zĩnna píngi.

¹⁰ Luda, n nɔ́sɛpura a damɛ,
n ɛara n tó ma làakari gɔ́ kpaɛna.

¹¹ Nton ma zĩnnaro,
nɔ́n n Ninii símaro.

¹² N ɛara n tó ma pɔ́o kɛ nna
kè n ma mì sì yānzi.

N̄ ma ninii gbaa màgō n yā maa
¹³ mé gbasà mà n yā dada zaakerin̄ne,
 durunkerin̄ é ɛara wà aɛ d̄omma.

¹⁴ N̄ ma bō gbēd̄ena yān,
 Luda, Luda ma m̄isiri,
 mé l̄é sí n yāken̄a a z̄éa musu.

¹⁵ Dii, n̄ ma gba l̄é
 mà n sáabu kpá.

¹⁶ Sa'ona è kenn̄e nnaro,
 tó lenlo l̄é má ò.
 Sa'op̄o k̄è w̄é ká tén à té k̄ū è kán̄n̄ero.

¹⁷ Saa k̄è méɛ oommaan ma n̄s̄eȳi ũ,
 n̄ɛ k̄ya ká w̄éndade s̄uudeenlo.

¹⁸ Luda, n̄ aubarika da Zaȳon
 n p̄oyezi maa guu,
 n̄ Yerusalem̄u b̄i gba gbāaa,
¹⁹ sa'ona a z̄éa é gbasà à kán̄n̄e
 k̄on sa'op̄o k̄è w̄é ká tén à té k̄ūo,
 w̄é saa o k̄on z̄uswareen̄o n gbāgbāk̄iia.

52

Auzikide ĩadāna

L̄é k̄è Dauda dà gur̄o k̄è à ḡaa Aim̄el̄eki b̄e, ben Ed̄omu gb̄e Dōegi ḡaa à ò Solun̄e

¹ N̄ ḡosagbāaa, Luda gb̄ek̄e kuu gur̄o p̄ingi,
 à k̄è dia n̄é ĩa d̄aa k̄on yā zaaao?

² N̄ɛḡo l̄éf̄ot̄o kaa gb̄en̄zi gur̄o p̄ingi,
 n l̄é nna lán ḡé m̄ibob̄o bà,
 n̄ɛ gb̄en̄o gbá s̄éɛo.

³ N̄ ye à zaaazi d̄e à maaala,
 ɛgetona è kenn̄e nna d̄e yāpuraala.

⁴ N̄ ye gb̄ekaaten̄a yāzi,
 m̄onafikiyā b̄é à da n l̄én.

⁵ Luda é n gbāaa k̄ò é ai gur̄o p̄ingi,
 eé n k̄ū à b̄onyo n kp̄én,
 eé n b̄o gb̄e b̄̄en̄o té.

⁶ Tó gb̄e maaan̄o è, v̄iá é n̄ k̄ū,
 ās̄é n lalandi k̄e wà be:

⁷ Gb̄e k̄è èe Luda k̄e a ut̄ek̄ii ũroon ȳè!
 À náan̄e kpà a auziki b̄iataa,
 à ḡò gbāadee ũ gb̄ekaaten̄a guu.

⁸ Má d̄e lán k̄ū l̄ásiadee k̄è k̄ū Luda ua bà,
 méḡo z̄e k̄on Luda yenzio gur̄o p̄ingime.

⁹ Méḡo n sáabu kpaa gur̄o p̄ingi
 yā k̄è n̄ k̄è yānz̄i,
 mé n t̄ó s̄é lez̄i n yāmarin̄o aez̄i,
 k̄è n̄ maa yānz̄i.

53

Misaidee ya'ona

Dauda lè.

¹ Yōnkɔ è be a swèn Ludaa kuuro.

Gbēnɔ yàka, aɔ yàkɛna zaa,
yāmaakeri kee kú n̄ téro.

² Zaa musu Luda è gbēnteenɔ tāsasi ke
à gwa tó gbēke ɔndɔ kà à a kii wete.

³ Aɔ sàsà n̄ pínɡi aɔ gɔ̀ dɔ̀rɔ sai míomio,
yāmaakeri kee kú n̄ téro, baa mèn do.

⁴ Zaakerinɔ dōna víroo?
Aɔè ma gbēnɔ mómo lán ú bà,
aɔè Luda sísiro.

⁵ Gwen vía n̄ kún maamaa,
víapɔnɔ kú gwe sɔro.

Ludaa tò gbē kè aɔ lèɛawaanɔ gɔ̀ kaena gènɔ ũ,
a wí dàmma kè Luda gínzi yānzi.

⁶ Luda, n̄ bɔ Zayɔn n̄ mó n̄ Isarailinɔ mì sí!
Tó Luda sòkpa kɔn a gbēnɔ n̄ gwena ziin,
Yakubu boriinɔ é pɔnnaa ke,
Isarailinɔ é yáa dɔ.

54

Gbē kè wée wée táaa aduakɛna

Lè kè Dauda dà gurɔ kè Zifideenɔ gàa wà bè Solunɛ, Dauda utena n̄ bùsun.

¹ Luda, n̄ ma mì sí n̄ tó yānzi,
n̄ yā símao kɔn n̄ gbāaa.

² Luda, n̄ ma aduakɛna ma,
n̄ swā kpá ma yá'onazi.

³ Zaake bori pāndenɔ fɛemazi,
gbē pāsínɔ e ma wɛɛ wà ma dɛ,
aɔè Luda yā daro.

⁴ Ludan ma dɔnlɛri ũ,
Dii bé à ma kúna.

⁵ N̄ ma zangurinɔ zaaa sòkparíma,
n̄ n̄ dúgu zɔ n̄ náane yānzi.

⁶ Mé saa omma kɔn ma pɔyezio,
mé n̄ tó bɔ Dii, zaake n̄ maa.

⁷ À ma bɔ ma nawɛanɔ guu pínɡi,
à tò ma yògɔ kè ma ibɛɛnɔa.

55

Aduakɛna kuuna wéetamma guu

Dauda lè. Wè sí kɔn mɔrɔnɔmɛ.

¹ Luda, n̄ ma aduakɛna ma,

nton lá kú ma yálaro.

² Ñ swā kpá ma yāzi ñ wemala,
ma laasuu ma likōa ma gō bídi guu

³ ma ibeēno yā'ona yānzi
kōn gbē zaaano wēēbiimanao,
zaake aōe ia daama,
aō ma kūna kōn pōfēo.

⁴ Swē kēmagu,
ga vīa gēmagu.

⁵ Vīa ma kū, méē lugalugaa,
ma ninii dà batan.

⁶ Tó má dēbe vī lán pōtēe bà,
le mé vīa mà gá kámma bo,

⁷ mé bàa lé mà gá zāazā,
mé gá mà vēe gbáan.

⁸ Mé wā mà gá mà utekii wete,
le zàga'ia gbāaa tón ma lero yānzi.

⁹ Ñ n yā gboro, Dii, ñ n yā yākōtēne,
zaake má è zōka kōn swēeo kú wēte guu.

¹⁰ Aōē kpáe ke bīi musu fáantē kōn gwāavīo,
yā zaa kōn yā gbāaa di wēte guu.

¹¹ Gbēdeyā bé à wēte pì pà,
gbāamōnna kōn mōnafikio è kē à gāalero.

¹² Tó ma ibeē bé èe ma sōsō yā, mé mena,
tó ma zanguri bé à fēemazi, mé utene.

¹³ Mōde mbeee, mōn kē wá sáa,
ma gbēndoo, ma gbēnna!

¹⁴ Weē fāadi bo kōo yā nnanna,
weēgō tékōzi parii té Luda ua.

¹⁵ Gaa é zāmba ke ma ibeēnoe,
aōē si gēwāan ñ gbāaguro,
zaake zaaa vēekii è ñ guu.

¹⁶ Mapi sō, mēē Luda sísi,
Dii è ma mì sí.

¹⁷ Kōngō, fáantē kōn uusieo
mēēgō ma yā'ōammanō bōene kōn mōbnao,
bensō è ma yā ma.

¹⁸ Baa kē ma ibeēnoo pari,
è ma sí à ma bō swēen aafia.

¹⁹ Luda ēgō vēena kpatan guro píngi,
eē ma yā ma, eē wí daríma,
zaake aōē ñ dà liero, aō Luda vīa vīro.

²⁰ Ma gbē pì swēe kē kōn a gbēnoo,
à bō ledole kē aō kē kōo kpēe.

²¹ È yā nnaa o lán zó bà,
mɔde swèe laasuu kú à swèn.
È lénnaa kásañne páipai,
mɔde yáadɔmma bà da à bòkɔmmɛ.

²² Ñ n yá'ammanɔ tó Diine,
eégɔ n kúna,
è tó gbě maaa fu zikiro.
²³ Gbēderi náanesaideenɔ é ní guro dagura lero,
Luda, né tó aɔ si gèwāa tùtuwɛɛn.

Mapi sɔ, mégɔ n náane keɛ.

56

Zīndakpana Luda

Lè kè Dauda dà gurɔ kè Filisitininɔ à kù zaa Gata.

¹ Ñ ma wēnda gwa Luda, wèe pɛɛɛmazi,
wègɔ zì kaamao wàgɔ wée tãama gurɔ pínɡi.
² Ma kpàkparinɔ ègɔ pɛɛɛmazi gurɔ pínɡi,
aɔ wada yānzin aɔɔe zì kaamaozi.

³ Tó vīa e ma kūu, mé n náane ke.
⁴ Mé Luda tɔ kpá yā kè à ò yānzì,
má Luda náane vī, mé vīa kero.
Bón gbēntee é fɔ à kemɛɛ?

⁵ Aɔègɔ ma yā liɛɛ kpɛɛgānda gurɔ pínɡi,
aɔègɔ ma kpákpa à zaaao.
⁶ Aɔè kɔ kakɔamazi wà naɛmɛ,
aɔè ma kpákpa wàgɔ yezi wà ma de.

⁷ Luda, ñton tó aɔ gběke boro,
ñ boriinɔ ne kɔn pɔfɛo.
⁸ Ñ ma nawēa yā da,
ñ ma wée'ikwɛɛna ká n sèrɛ guu.
À kú n takada guuroo?

⁹ Tó ma Luda sisi,
ma ibɛenɔ é boro kpɛɛ,
mégɔ dɔ kè à yā sìmao.
¹⁰ Mé Luda tɔ kpá yā kè à ò yānzì,
ee, mé Dii tɔ kpá yā pì ona yānzì.
¹¹ Má Luda náane vī, mé vīa kero.
Bón gbēntee é fɔ à kemɛɛ?

¹² Luda, mé lù kè má sɛmmaanɔ fīa bo,
mé kennakɔo saa omma.
¹³ Zaake n ma si gaa lézì, nées tó ma gènn sìro,
lɛ màgɔ táa oonyo gupuraa kè è wèndi kpárima guu.

57

Wiipena Luda Musudezi

Lè kè Dauda dà gurɔ kè à bàà lè Solune à ùtè gbèwɛɛn.

¹ Ñ ma wēnda gwa Luda, ñ ma wēnda gwa,
zaake mbe ma nanzi.

Ñ ma sɔɔ n ɔru ai ma bɔ gaa lézĩ.

² Méɛ wii pɛɛ Luda Musudezi,
Luda kè è yā kè à ò papamɛɛ pì.

³ Eé tó dɔnle bɔ zaa musu à ma mì sí,
eé wí da gbɛ kè aɔɔe pɛɛmaziinɔa,
eé a gbɛke kɔn a náanɛyáo kemɛ.

⁴ Má kú músunɔ té,
ma gɔ daɛna nɔbɔ pásĩnɔ dagura.
Gbɛ pìnɔ néné nna lán fɛɛdaa bà,
aɔ swaa né sárimɛ kɔn kào.

⁵ Luda, ñ n zĩnda tó sé lezĩ ai musumusu,
ñ tó n gakui da andunala píngi.

⁶ Aɔ bà kpàkpamɛ ma zén, ben nawɛa tɔma,
aɔ wɛɛ yɔ ma aɛ, ben aɔ zù à guu.

⁷ Ma làakari kpaɛna Luda, ma làakari kpaɛna,
mé lè sí mà n táaki lé.

⁸ Ñ vu, ma swè!
Ma mɔɔ kɔn ma kuntigio kú máa?
Mé gudɔɔ pá mío.

⁹ Dii, mé n sáabu kpá boriinɔ té,
mé n táaki lé gbɛnɔnɛ.

¹⁰ Zaake n gbɛke bíta kà n kiia,
n náanɛ ludambɛ luguu lè.

¹¹ Luda, wà n tó sé lezĩ ai musumusu,
ñ tó n gakui da andunala píngi.

58

Gbɛ zaaanɔ tona kɔn Ludao

Dauda lè.

¹ Gbãadeenɔ, èè yā o a zéa sɔɔ?
Èè yákpae ke kɔn gbɛnɔɔ súusuɔ?

² Èè yā zaa wàari pá a swè guu,
èè gbãaa mɔ gbɛnɔnɛ a bɔsun.

³ Gbɛ zaaanɔ sàsá zaa í igurɔmɛ,
egɛdeenɔ yàka zaa í da gbɛɛmmɛ.

⁴ Aɔ légbɛ dɛ lán mlè sewɛɛ bà,
aɔɔ dɛ lán káre kè à a swá tàta bà,

⁵ Le àton a kɔkɔ'ori gaasia ó maro,
le mlè pì tón a dabokeri gonikeɛ ero.

⁶ Luda, ñ ñ swaa é'énne ñ lén,
Dii, ñ músu pínɔ swaa sɔntɛnɔ é'énne.

⁷ Ñ tó aɔ gē zéla lán í bàalena bà.
Tó aɔ sá gà, ñ ñ kànɔ é'énne.

⁸ Ñ tó aɔ kori kù zén lán kɔntɔ lóu bà,
aɔgɔ de lán nòbɔene kè èe ɔfántɛ eroo bà.

⁹ Ai yàka té gɔ oroo wā,
gbē zaaanɔ é gē ía.

¹⁰ Gbē maaanɔ é pɔnnaa kɛ,
zī kè Luda gēe bònne gbē zaaanɔa,
kè aɔ ñ gbá pìpì ñ aru guu.

¹¹ Gbēnɔ é be: Gbē maaanɔ láada vī fá!
Ludaa kuu, è yákpae kɛ anduna guu.

59

Ñ ma sí ma ibeenɔa

Lè kè Dauda dà gurɔɔ kè Solu gbēnɔ zī aɔ à dādà à be wà à de.

¹ Ma Luda, ñ ma sí ma ibeenɔa,
ñ ma bɔ gbē kè aɔ fɛemaziinɔ ɔzī.

² Ñ ma sí zaakerinɔa,
ñ ma bɔ gbēderinɔ ɔzī.

³ Ñ gwa, aɔɔe ma kpákpaa,
gbē pásínɔɔ e swèe kɛemao.
Dii, mée taari ke durun kénnero,

⁴ mée sāsáñne yákearo,
ben aɔ kú soruo wà nakɔrema.
Ñ ma wēnda gwa ñ fɛe ñ mɔ ñ dɔmale!

⁵ Ñ Dii Luda Zìkpede, Isarailinɔ Luda,
ñ fɛe ñ wée tá borii mònɔa ñ píngi.
Ñton bɔnkpeede zaaa mònɔ wēnda gwaro.

⁶ Aɔè ɛara wà su uusie dɔ,
aɔè likɔaa zɔ wétɛn,
aɔè hùu kɛma lán gbēenɔ bà.

⁷ Ñ gwa, aɔ lóu e tɔɔ,
fɛe kpá ñ lén,
aɔè be gbēkee e ñ maaro.

⁸ Mpi sɔ Dii, neè ñ yáa dɔ,
neè borii pínɔ lalandi kɛ ñ píngi.

⁹ Luda ma gbāa, ma wée dɔnzi,
mbe ma aafia'ekii ũ.

¹⁰ Luda é dɔme ae a gbēkɛe guu,
eé tó mà yɔgɔ kɛ ma zangurinɔa.

¹¹ Dii wa sengbango, ñton ñ dedero,
lɛ aɔ yā tón sá ma gbēnɔnlo yānzi.
Ñ tó aɔ likɔaa zɔ ñ ñ sɔe kɔn n gbāaa.

¹² Yā kè è bɔ́ n lén né durun yāme.

Ñ tó aʒ wadakeɛna n kũ,
zaake aʒè ege to, aʒè gbè ká.

¹³ Ñ n kaate kɔ́n pɔ́fɛo,
n n dúgu zɔ́, aʒtongɔ́ kuu dɔ́ro
de aʒgɔ́ dɔ́ ai zaa anduna léa
kè Ludaa e kí blee Yakubu boriinɔ́a.

¹⁴ Aʒè ɛara wà su uusie dɔ́,
aʒè likɔ́aa zɔ́ wéte guu,
aʒè hũu ke lán gbèenɔ́ bà.

¹⁵ Aʒè ligaliga wàgɔ́ pɔ́blee wetee,
tó aʒe káro, aʒè wii pé.

¹⁶ Mapi sɔ́, mé lè sí n gbāaa yā musu,
mà guda ke kɔ́ngɔ́ n gbèke yānzi,
zaake mbe ma aafia'ekii ũ,
mbe ma utekii ũ nawɛakeguro.

¹⁷ Luda ma gbāaa, mé n táaki lé,
zaake mbe ma aafia'ekii ũ,
Luda kè è gbèke keɛɛ.

60

Wé zì ble kɔ́n Luda gbāaa

Lè kè Dauda dà gurɔ́ kè à zì kà kɔ́n Siria kè aʒ kú Mesopotamia bɔ́sun kɔ́n Zoba
bɔ́su guunɔ́, ben Yoabu mò à ɛdɔ́munɔ́ dède Guzurɛ Wisideen gɔ́n bɔ́ro kuri
aweeplaa.

¹ Luda, n pɔ́ fɛwazi,
n ɔ́ gbàɛwazi n wa zĩnna.

Ñ sɔ́kpa n aɛ dɔ́wa sa.

² Ñ tò wa bɔ́su nìgá ai à pàra.
Ñ ɛara n tata a gbèn,
zaake à gɔ́ kpámme.

³ Ñ tò yā zĩ'ũu sù n gbèɛnɔ́a,
n wa kaka í gbāaa,
ben wée tàataataa boo.

⁴ Mɔ́de n tuuta dɔ́ n vīakerinɔ́e,
le aʒ e wà bɔ́ gbèɛnɔ́ ságana lézĩ.

⁵ Ñ wewala n wa mĩ sí kɔ́n n gàsá gbāaa
le wamɔ́wa n gbè yenzideenɔ́ e wà bɔ́.

⁶ Luda yā ò zaa a kúkiia à bè:
Mé Sɛkemu kpaatete kɔ́n zìblena wiiiio,
mé gba da kɔ́n Suko guzurɛo.

⁷ Giliada bɔ́su né ma pómɛ,
Manase boriinɔ́ bɔ́su né ma pómɛ,
ɛflaimu boriinɔ́ bɔ́su né ma mɔ́furamɛ,
Yudano bɔ́su né ma gòmɛ.

⁸ Mɔ́abunɔ́ bɔ́su né ma ɔ́pipibɔ́mɛ,

mɛɛ ma kyatee káe ɛdomunɔ̀ b̀sun,
mɛɛ z̀iblewiii dɔ̀ Filisitininɔ̀ b̀sua.

⁹ Dé bé eé gẽmao wéte b̃idee guuu?
Dé bé eé dɔme aɛ ai ɛdomunɔ̀ b̀sun?

¹⁰ Luda, à de m̃be n ɔ̀ gbàɛwazi,
nɛɛ bɔ̀ kɔ̀n wa z̀ikpɛɛnɔ̀ dɔroo?

¹¹ Ñɔ̀ dawa wa ibɛɛnɔ̀ yānzi,
zaake gb̃entee dɔnle né yā pāame.

¹² Wé z̀i ble kɔ̀n Luda gbāaaɔ̀,
àmbe eé kiti pá wa ibɛɛnɔ̀a.

61

Kína aduakena

Dauda lè.

¹ Luda, ñ swā kpá ma wiipɛnazi,
ñ ma aduakena ma.

² Kuuna zaa anduna léa ma wii p̃enzi,
kè ma suuna lè, ben ma ñ sisi.

Ñ gámao gb̃esi kè lez̃i demalaa kiia.

³ Zaaake m̃be ma aafia'ekii ũ,
ma uteki gbāaa ũ ma ibɛɛnɔ̀ aɛ.

⁴ Má yezi màgɔ̀ kú ñ ua guro p̃ingi,
màgɔ̀ sɔto ñ ɔru.

⁵ Luda, zaake ñ lù kè ma s̃ennɛɛ mà,
ñ ñ ṽakerino baka kpàma.

⁶ Ñ kína d̃ɔ aafiao,
ñ tó à ká a gurɔɔa.

⁷ Àgɔ̀ kpata blee ñ d̃ɔna guu guro p̃ingi,
ñ à dákpa ñ gb̃eke kɔ̀n ñ náanɛkenao yānzi,

⁸ mé gbasa màgɔ̀ ñ táaki leɛ lán guu e d̃ɔɔ nà,
mégɔ̀ lù kè má s̃ennɛɛ f̃ia boo guro p̃ingi.

62

Ludan utekii ũ

Dauda lè.

¹ Luda ado bé à tò ma làakari kpáena,
àmbe è ma m̃i sí.

² Àmbe ma gb̃esi ũ kɔ̀n ma m̃isirio,
mɛɛ gbāa ea, mé nigā zikiro.

³ G̃èn ũgban égɔ̀ f̃eɛɛ gb̃ezi?

É à ñ lán gù kè è à kpán
ke kara zi wòkwòkwò bàn yó?

⁴ À guna a t̃ila lén ée kpaak̃s̃s̃,
ɛgetona bé è k̃eare nna.
È sa maaa o gb̃ɛnɛ kɔ̀n léome,

ben eè ní ká a swè guu.

⁵ Luda ado bé à tò ma làakari kpáena,
zaake àpin ma wée dɔzi.

⁶ Àmbe ma gbèsi ũ ma mìsiri ũ,
mèè gbāa ea, mé nīgā zikiro,

⁷ Ma aafia kɔn ma bèeo è bɔ à kiiame,
àmbe ma gbèsi gbāaa ũ, ma utekii ũ.

⁸ Gbēno, àgɔ à náane kɛɛ gurɔ píngi,
à a swè wēne, àmbe wa utekii ũ.

⁹ Talakanɔ de lán lɛ'ia bàme,
gbāadeenɔ e ká póke lɛziro.
Tó wà ní yɔ kilooa,
aɔ píngi égɔ de fákuume.

¹⁰ Àton gbēble'ɔ náane kɛro,
àton ïa dā kɔn kpai pɔoro.
Tó a auziki e kɔɔ,
àton tó a swè gɔ kúaro.

¹¹ Yā mèn doon Ludaa ò,
yā mèn plaaa kɛnɔn má mà:
Luda, mbe ní gbāaa vī,

¹² Dii, mbe ní gbēkɛɛ vī,
ben nèè fīa bo baadenɛ a yākenaa.

63

Luda nidena

Lè kè Dauda dà gurɔ kè à kú Yuda gbáan.

¹ Luda, mbe ma Luda ũ,
mèè n wée weteɛ,
ma ninii yenzi, méégɔ lugaanzi
lán tɔɔte kori kè ye ízi bà.

² Ma n e n kúkiin,
ma wée si n gbāa kɔn n gakuiole.

³ Zaake n gbēkɛɛ maame de wèndila,
n saabukpana égɔ kú ma lén.

⁴ Mégɔ n tɔ kpaa ai ma wèndi lén,
mé ɔ sé musu mà n sísi.

⁵ Ma nɔse é ká lán wè pɔ maaa ble wà ká nà,
n táakilena égɔ kú ma lén kɔn gudakenao.

⁶ N yā è dɔmagu ma daekiia,
mèè laasuu lénzi gwāavī.

⁷ Ma sɔtɔna n ɔru, mèè lè sii,
zaake mbe ma donleri ũ.

⁸ Ma ninii namma,
ní ma kūna n ɔplan.

⁹ Gbē kè aɔɔe ma wɛɛnɔ é kaate,
aɔé gē tɔɔten.

¹⁰ Luda é tó wà ní dɛɛ kɔn fɛɛdaao,
aɔ́é gɔ́ gbɛngboonɔ pɔ́blee ũ.

¹¹ Kína sɔ́ é pɔ́nnaa kɛ kɔn Ludaɔ.

Gbɛ́ kɛ aɔ́é be wà sì kɔn Ludaonɔ é à sáabu kpá,
ɛgɛdeenɔ sɔ́ lɛ́ égɔ́ nakɔ́ana.

64

N ma sí gbɛ́ zaaanɔ ɔ́ɔ́

Dauda lɛ́.

¹ Luda, n ma mbna ma,
n ma bo ma ibɛɛ kɛ aɔ́é vĩa daamaziinɔ ɔ́ɔ́.

² N ma utɛ gbɛ́ zaaa kɛ aɔ́ lɛ́ kpàkɔ́sɔ́maziinɔnɛ,
zaakɛri zɔ́kadee pìnɔ.

³ Aɔ́é ní lɛ́ lɛ́ kɛ lán fɛɛdaa bà,
yá pásinɔ è bo ní lén lán kà sɛwɛɛdee bà.

⁴ Aɔ́é taarisaidɛe dádá lɛ́ wà à pá,
aɔ́é à pá kando, vĩa è ní kũro.

⁵ Aɔ́é kɔ́ yĩpa wà da zaakɛna guu,
aɔ́é bàkpakpanɛna gusae yá gɔ́gɔ́
aɔ́é be: Gbɛ́kɛ é wa ero.

⁶ Aɔ́é zaakɛna yá gɔ́gɔ́ wà be,
yá kɛ wa à lɛ́ kpàkɔ́sɔ́ boɛzina.
Gbɛ́ntee nɔ́ɛguuyánɔ asii bíta.

⁷ Mɔ́de Luda é ní pá kào,
eé ní kɛ́nna kando.

⁸ Eé tó yá kɛ aɔ́ ó wí ní musu,
gbɛ́ kɛ ní é pínɡi égɔ́ mì kɛ degũdegũ wà be taale.

⁹ Vĩa é baade pínɡi kũ,
aɔ́é Luda yáɛnana tɔ́kɛ́,
aɔ́éɡɔ́ yá kɛ à kɛ́nɔ laasuu lɛɛ.

¹⁰ Gbɛ́ maaanɔ, àgɔ́ pɔ́nnaa kɛɛ Dii guu à nazi,
nɔ́ɛpuradeenɔ, àgɔ́ à táaki lɛɛ á pínɡi.

65

Bori pínɡi wɛ́ɛ dɔ́ Ludazi

Dauda lɛ́.

¹ Luda, à kɔ́ sio wà n táaki lɛ́ Zayon,
wà lù kɛ wà sɛ́nnɛɛnɔ fĩa bo.

² Mmɔ́n kɛ nɛ́ɛ aduakɛna ma,
n kiian bori pínɡi é sun.

³ Wa yá zaaanɔ wa fu,
ben n wa taarinɔ kɛ́we.

⁴ Aubarikadeen gbɛ́ kɛ ní sɛ́ n gɛ́o n ua ũ.
N kpé pɔ́ maaanɔ mɔ́wa,
n kpé kɛ kú adona pì.

⁵ Nɛ́ɛ wewala kɔ́n yá maa naasideenɔ, Luda wa Mìsiri.

Andunalezekideeno kōn ísiabaadeeno wée dōnzi ń píngi.

⁶ N gbāaa dānla,
n kpiino kè kōn n ikoo.

⁷ Nèè ísia kōn a sōno kīi kpáe,
nèè boriino zōka yāańne.

⁸ N dabuyāno è swè kē
gbē kè aō kú zaa tōteleano,
wè guda dōmma zaa ɔfántēboe kpa
kōn a gēkpēn kpaa.

⁹ Nèè làakari dō andunaa, nèè à gba í,
nèè taaki ká tōtene, n swaano pa kōn ío,
nèè tó blewee ke, zaake len ń ñie le.

¹⁰ Nèè í dagula ai búgbaruno pa,
nèè guuno foo fō kōn louo,
nèè aubarika da pō kè bōeno.

¹¹ Nèè aubarika da burazīn wè kōn wèo,
ble nōsidee è kwé n tuuban.

¹² Pōdādākiino sē lá bōro kù sēte,
sīsīno pōnnaa dà uta ũ.

¹³ Pōkadeeno dāgula ń dādākiino,
blewee dāgula sīsigezi.
Wèe pōnna wii lē, wèe lè sii.

66

Luda sáabukpana

¹ Anduna gbē píngi,
à guda dō Diia.

² À lè sí à tó gakuikē musu,
à à táaki lé à tó bō.

³ À be Ludane: N yākenano naasi vī,
n gbāa bíta è tó n ibēno na ń sāsaa.

⁴ Anduna píngi è kúenne,
aōè n táaki lé wà n tó bō.

⁵ À mó à Luda yākenano gwa,
yā kè à kè gbēnteenone naasi vī.

⁶ À ísiao lì gukori ũ,
aō swaa bikù kēse.
Wà pōnnaa kē à yā musu.

⁷ Ègō kí blee kōn a gbāaao guro píngi,
à wée ègō kú boriino.
Swāgbāadeeno tón dōkeoro.

⁸ Boriino, à wa Luda sáabu kpá,
à táakilena gō kú a lén.

⁹ À wa wèndi dākpawe,
èè tó wa gbá sātaro.

¹⁰ Luda, zaake n wa yō n wa gwa,
n wa baasa lán kondogi bà.

¹¹ N wa ka kpésiaan,
n aso tìisi diwe wa kpee.

¹² N tò wà diwa lán sō bà,
wa wée té mà, í dàwala,
ben n mowao gunnamana guu.

¹³ Mé mó n ua mà sa'opo kè wè ká tén à té kũ o,
mé lù kè má sènnεεno fīa bonne,

¹⁴ yā kè bò ma lén ma nawēakeguro.

¹⁵ Mé saa omma kōn pó mēkpanano,
mé sākaronō kpatanne,
mé n gbāgbā kōn zūswareeno kōn blèkofīino.

¹⁶ Amɔa kè á Luda vīa vīino,
à mó à ma a píngi,
mé yā kè à kēmεε oare.

¹⁷ Ma wii pèzi,
à táakilena da ma lén.

¹⁸ Tó ma yā zaaa dà ma swèn,
lε Dii gí ma yā mazi.

¹⁹ Mɔde à ma yā mà,
ben à ma aduakena sì.

²⁰ Aubarikadeen Luda ũ,
èε gí ma aduakena maziro,
èε gíme a gbēkεεoro.

67

Aubarika gbekana Ludaa

Lè kè wè sí kōn mɔrɔno.

¹ Luda, n wa wēnda gwa,
n n uu werewa n aubarika dawagu,

² lε anduna gbēno gō n zé dō,
bori píngi dō lán neè gbē mì sí nà.

³ Wà n táaki lε Luda,
baade píngi n táaki lε.

⁴ Boriino ponnaa kε à guda kε,
zaake neè yākpae kε kōn gbēno a zéa,
neè dō anduna boriinoε aε.

⁵ Wà n táaki lε Luda,
baade píngi n táaki lε,

⁶ gbasaa tɔtε blεε kε,
Luda wa Luda é aubarika dawagu.

⁷ Luda é aubarika dawagu,
anduna lεzεkideeno é vīa kεne n pingi.

68

Luda bitakee

Dauda lè.

¹ Luda é fεε, à ibεεno é fāakōa,
à zangurino é bàa léne.

² Lán tésukpe é gē kōn ĩao nà,
n tò aō gēte le.

Lán zōsa è yó nà té sae,
zaakerino é kaate Luda ae le.

³ Gbē maaano sō pōnnaa ke,
aō yāa dō Luda ae,
aō vīvī kōn pōnna bitao.

⁴ À lè sí Ludane à lé maa,
à di ludambe luguua, à à tó bō,
à tón Dii, à pōnna wii pé à ae.

⁵ Kuuna a kpé kè kú adona guu,
Luda né toneno deme,
gyaanono zenyoodeeme.

⁶ Luda è beε ke gbē kè gbē vīroone,
è pisinano bōe à n da nmananan,
swāgbāadeeno sō égō kú gukori guume.

⁷ Luda, kè n dō n gbēnoe ae,
guro kè n taa ónyo gbáan,

⁸ tōte niganigā, ludambeε lou gbàre n ae,
mmōn kè n yā ò Sinai kpīii musu ae,
Luda, Isarailino Luda.

⁹ Luda, n tò mōdō kpà n būsua kōsōkōsō,
n n gbē kpasanano gbà gbāaa.

¹⁰ N gbēno vēε à guu, Luda,
ben n wēndadeeno gbà pō n maakεε yānzi.

¹¹ Dii yā ò,
ben nōgbēno gō à baarukparino ũ pari.

¹² Kínano kōn n zīkpeeno e bàa leε kpakpaa,
nōgbē kè aō gō beεno e n pōno kpaatete.

¹³ Baa kè a daε kpāsa gura,
kondogi í kú ma pōtēε dēbeno,
à kāno e té keε lán vura bà.

¹⁴ Kè Gbāapingide kínano fāakōa,
aō kwè Zalamo kpīiia lán loughε bà.

¹⁵ Basā kpīii gakui vī,
Basā kpīi mīsōntēno pari.

¹⁶ Amōa kpīi mīsōntēno,
bóyānzin éε kpīii kè Ludaa sè
a kiblekii ũu gwaa nōsegōaanōzi?
Gwen Dii égō kún guro píngi.

17 Luda sɔgoronɔ lé vīro,
à kà bɔrɔ lɛo ũgbangba.
Dii bɔo zaa Sinai,
à mò à pita a guu kè kú adonan.

18 N fɛɛ n ta musu dɔna zizɔnɔnɛ aɛ,
n gbaa si gbɛnɔa ai kɔn swāgbāadeenɔ,
bɛn n vɛɛ gwe, Dii Luda.

19 Aubarikadeen Dii Luda wa m̀siri ũ,
àmbe ègɔ wa asoonɔ sena lán guu e dɔɔ nà.

20 Wa Luda né Luda kè è nì m̀ síme,
Dii Luda bé è wa bɔ gaa lézĩ.

21 Luda é a ibɛɛnɔ m̀ wíwírhɛ,
gbɛntee mikpɛɛ kádee kè aɔ tɛ́ n durun-onɔ.

22 Dii bè: Mé n bɔɛ Basá b̀sun,
mé n bɔɛ ísia l̀n,

23 lɛ à a gbá ya a ibɛɛnɔ arun,
a gbɛɛnɔ é néne máɛn wà n baka ble.

24 Luda, wa n gbɛnɔ è aɔ tétékɔzi,
ma Luda ma Kína, aɔɔe mɔɔ n kúkíia.

25 Lɛ́sirinɔ tɛ́ aɛ, batanɔ tɛ́ n kpɛɛ,
nɔkpɛɛ sɛgɛsɛgɛparinɔ tɛ́ n gura.

26 À Luda tɔ bɔ pari kakɔana guu,
à Dii sáabu kpá amɔa Isaraili boriinɔ.

27 Né zaaɛ Beyámi boriinɔ bé aɔ tena aɛ gwe,
beee gbera Yuda ḱinɛnɔ kɔn n gbɛnɔ
kɔn Zɛbuluni bori ḱinɛnɔ
kɔn Nafatali bori ḱinɛnɔ.

28 Luda, n n gbāaa ɔɔawe,
Luda, n bɔ kɔn n gbāaa kè n ɔɔawe yāao.

29 Ḱinanɔ é m̀nnɛ kɔn n gbaanɔ
n kpɛ́ kè kú Yerusalemu yānzi.

30 N kpākɛ Igipiti itenɔɔzi,
n pata boriinɔ z̀swareenɔa kɔn n gbɛnɔ.

N kondogi gò t́rma,
n gbɛ́ kè z̀kana è kérhɛ nnaanɔ fāakɔa.

31 Igipitinɔ é z̀irinɔ gbarɛmma,
Etiopianɔ é ɔ dɔnzi, Luda.

32 Anduna kpatablerinɔ, à lɛ́ sí Ludanɛ,
à Dii táaki lé,

33 amɔ kè à di ludambɛɛ kè kuu zaa ziziia.
À ma, èe pūtāa gbāngbān.

34 À Luda gbāaa kpākpa ke,
wà à bítakɛɛ dɔ Isarailinɔa,
à gbāaa kú ludambɛ puraan.

35 Luda, n naasi vī n kúkíia,

Isarailino Luda è gbāaa kōn ikoo kpá a gbēna.

Aubarikadeen Luda ũ!

69

Wéetamma guu aduakena

Dauda lè.

¹ Luda, ñ ma mì sí,
zaake í ma kũ ma waale.

² Foo e ma mɔɔ ma ka zã,
kèsɛpekii kuuro,

ma kpaɛ í lòn,

ísɔ e ma blee.

³ Ma wii lè ma kpasa,

ma kòto nàe,

ma wée dɔ ma Ludazi

ai ma wée kè yɔɔ.

⁴ Gbē kè aɔ zàmagu pāanɔ

pari de ma mikānɔla.

Ma ibeenɔ lé vīro,

aɔ yezi wà ma de pòke wííne sai.

Pó kè méé à kpai oroon

aɔ bè mà i mà kpáíma.

⁵ Luda, ñ ma yōnkoyānɔ dɔ,

ma taarinɔ utenannero.

⁶ Dii Luda Zikpede,

gbē kè aɔ wée dɔnziinɔ

ñton tó wí ñ kũ ma yānziro.

Isarailino Luda,

gbē kè aɔè n kii wetenɔ

ñton tó aɔ tó yaka ma yānziro.

⁷ Zaake n yānzin méé menaa kōn sɔsɔzi,

ben wí gè ma wéen

⁸ Ma gɔ gbē zìtɔ ũ ma gbēnɔ té,

ma gɔ gbē miradodee ũ ma da bɛdeenɔ té.

⁹ N ua yā ma kũ gbāa maamaa,

gbēnɔ dɔkenanyo gòmɛ.

¹⁰ Tó ma lé yì pɔsiaa guu,

wègɔ ma sɔsɔ.

¹¹ Tó ma pɔsia utanɔ ñííma,

wègɔ ma faboomɛ.

¹² Gbē kè aɔ vēena gāalenɔ è ma pe,

ígbāamirinɔ è lè damao.

¹³ Mɔde tó à gɔ ma yānzi, Dii,

ínbe mégɔ wée kɛmma a gurɔa.

Ñ wemala Luda n gbēke bíta yānzi,

ñ ma mì sí yāpura.

¹⁴ Ñ ma bɔ foon,

ñton tó mà vlēnlo.

Ñ ma bɔ í lòn,

ñ ma sí ma zangurinɔa.

¹⁵ Ñton tó ísɔ ma blero,

ñton tó mà kpáe í lònlo,

ñton tó wēe tatamalero.

¹⁶ Ñ wemala Dii, zaake n gbēkēe maa,

ñ ae dɔma n sùu bíta guu.

¹⁷ Ñton mikpēe zu n zòblerinero,

ñ wemala kpakpaa,

zaake ma gɔ kagurakena.

¹⁸ Ñ sɔmazi ñ ma mì sí,

ñ ma faaba ke ma ibeenɔ yānzi.

¹⁹ Ñ ma sɔsɔna dɔ

kɔn ma wídammao kɔn ma kpɛbɔnao,

nēe gbē kē aɔɔ ma kũna yāonɔ ee.

²⁰ Sɔsɔna ma swē zɔ, ma gɔ gbāaa sai,

gbē kē eé ma wēnda gwaan má wēte, mée ero,

gbē kē eé ma nòse kpáemeen ma wēe dɔzi, à kuuro.

²¹ Aɔ ēzē zaaa kàme pòbleen,

kē ímii ma de, aɔ wē kpākpaā kpàma ma mi.

²² Aɔ zībaakena gɔ́ñne takutēe ũ

à n kũ à yā lúñne.

²³ Aɔ wēe sisi le aɔton guu ero,

aɔ wó gɔ kokona.

²⁴ Ñ n pētē pitańma,

ñ n pɔfē pāsī pisinma.

²⁵ Aɔ bēe gɔ bēzī ũme,

aɔ gbēke tóngɔ kuu le à vēe n kpén doro.

²⁶ Zaake aɔē wēe tá gbē kē n n lénɔa,

aɔē gbē kē n n kari kénɔ wāwā yā o.

²⁷ Ñ n yā píngi taari diñne,

aɔ baka tóngɔ kú n m̀sina guuro.

²⁸ Ñ n tɔ gogo wēndi takada guu,

le aɔ tɔ tóngɔ kú kɔn gbē maaanɔ t́oro.

²⁹ Luda, má kú wāwāa guu kɔn yā'ɔammao,

ñ ma sé lezī le mà bɔ aafia.

³⁰ Mé Luda tɔ bɔ lèsina guu,

mé à sáabu ke mà à tɔ sé lezī.

³¹ Beee é ká Diine de sa'ona kɔn zùola,

baa zùsware kobadee.

³² Takaasideenɔ é e aɔ pɔnnaa ke,

a Luda kiweterinɔ é gɔ wēndi vī.

³³ Zaake Dii è wēndadeenɔ yā ma,

è kya ká a gbē kē aɔɔ de zīzɔ ũunonlo.

³⁴ À à táaki lé musu kɔn tɔɔtɛo,
ísia kɔn pɔ kè kú à guuno píngi.

³⁵ Zaake Luda é Zayɔn m̀ì sí,
eé ɛara à Yuda wétɛnɔ káɛ,
à gbɛnɔ é vɛɛn n̄ pɔ ũ.

³⁶ À zɔ̀bleri nénɔ bé wégɔ vī,
gbɛ kè aɔɔ ye à tɔ nnaazɔnɔ égɔ kún.

70

Wiipena m̀isirizi (Saa 40:14-18)

Dauda lè.

¹ N̄ yá nna Luda, n̄ ma m̀ì sí,
Dii, n̄ kɛ kpakpaa n̄ mɔ n̄ dɔmale.

² N̄ tó wí gbɛ kè aɔɔe ma wɛɛ wà ma dɛɛnɔ kú,
aɔ n̄ m̀ì péɛ.

N̄ tó gbɛ kè aɔɔ yezi mà mɔnzi eɛnɔ kpɛɛ li,
aɔ uu yákɔtɛ.

³ Gbɛ kè aɔɔ beme taale taaleɛnɔ,
n̄ tó aɔ ɛara kɔn wíyáo.

⁴ Gbɛ kè aɔɔe n̄ kii wetɛɛnɔ pɔɔ kemma nna aɔ yáa dɔ.
Gbɛ kè aɔɔ ye n̄ m̀isinazɔnɔ gɔ bee Luda bíta.

⁵ Takaaside wɛndadeen ma ũ,
Luda, n̄ kɛ kpaa.

Mbe ma dɔnlerɔ ũ kɔn ma m̀isirio,
Dii, n̄ton g̀i kɛro.

71

Mare isi aduakɛna

¹ Dii, m̀be ma nanzi,
n̄ton tó wí ma kú zikiro.

² N̄ ma bɔ n̄ ma m̀ì sí n̄ maakɛna yānzi,
n̄ swá kpámazi n̄ ma faaba kɛ.

³ Ngɔ dɛ ma uteki gbɛ kè mégae gá utɛn ũ.
N̄ diɛ n̄ ma m̀ì sí,

zaake ma gbɛsi kɔn ma zɛki gbáaaon n̄ ũ.

⁴ Ma Luda, n̄ ma bɔ zaakerɔnɔ ɔzī,
n̄ ma si gbɛ zaa pásɔnɔa.

⁵ M̀be ma wɛɛ dɔnzi, Dii Luda,
m̀be má n̄ náanɛkɛna zaa ma gɔkparekɛguro.

⁶ Ma gbáa ɛmma zaa ma iguro,
m̀be n̄ ma bɔ ma da gbɛɛɛn.

N̄ táakin mɛɛgɔ lɛɛ.

⁷ Ma kuuna dɛ yáɔnsae ũ gbɛnɔnɛ pari,
zaake m̀be ma uteki gbáaa ũ.

⁸ N̄ táakilɛna ɛgɔ da ma lén,
mɛɛgɔ n̄ maakɛɛ boo kɔngɔ kɔn uusieo.

⁹ Ìnton ma tón ma zikúkée yānzíro,
 ònton ma zínna ma gbāa yāana yānzíro.

¹⁰ Zaake ma ibeenoo e ma pee,
 ma wēderinoo e lé kpaakōsōmazi ma wēndi bōna yānzí.

¹¹ Aṣ bē: Luda gízime né, wà péa wà kù,
 gbēke kuu kè à à mì síro.

¹² Luda, ònton kēmao zāro,
 ma Luda, ò kē kpaa ò mó ò dōmale.

¹³ Ì tó wí gbē kè aṣṣe yā diimaano kù
 lé aṣ kaate,
 ò tó sṣṣṣ da gbē kè aṣṣe wée tāmaanola
 lé aṣ tṣ yaka.

¹⁴ Mapi sṣ, ma wée égṣ ḡnzi,
 méḡṣ n táaki léé màḡṣ gaa.

¹⁵ N maakena égṣ da ma lén gurṣ pínḡi
 kṣn n mṣina kè má à lé dṣrooo.

¹⁶ Mé mó mà n gbāabitakeyāno o, Dii Luda,
 n mēn do maakeen mé à kpàakpa kē gbēnōnē.

¹⁷ N yā dāme zaa ma ḡṣkparekegurṣ,
 Luda, ai tia mée n yābōnsaenṣ oo.

¹⁸ Baa kè ma zi kù, ma mikā pura,
 ònton ma tónlo, Luda,
 lé mà e mà n gbāaa tṣkē tiadeenōnē,
 mà n gbāakeyā da gbē kè aṣṣe fēenōnē n pínḡi.

¹⁹ Luda, n maakena zṣ sṣṣṣenṣa,
 n yā bíta kè, dén wée lékṣzinyo?

²⁰ Ì tò nawēa pāsī ma le paripari,
 mōde né eara ò ma gba wēndi dṣ,
 né eara ò ma bṣ tṣṣṣe guu.

²¹ Né ma bēē kaaramē,
 né eara ò ma làakari kpáeme dṣ.

²² Ma Luda, mé n sáabu kpá
 kṣn mṣṣṣ n náanekeē yānzí.
 Isarailino Luda kè n kú adona,
 mé n táaki lé kṣn kungidio.

²³ Guda égṣ dṣ ma lén,
 mamṣma kè n ma mì sì mé n táaki lé.

²⁴ Méḡṣ n yāmaakena oo gurṣ pínḡi,
 zaake wí gbē kè aṣ ma wete zaaaono kù,
 aṣ ḡṣ kṣn bídio.

72

Aduakena kínane

Sulemanu lē.

¹ Luda, ò dada kínane à yākpae kē kṣn yāpuraao,
 ò tó kine yā maaa kē lán neē kē nà,

2 ƛ è dɔ n gbɛnɔnɛ aɛ a zɛa,
 à yá gɔgɔ talakanɔnɛ súusu,
 3 kpíiínɔ é gbasa wà mó gbɛnɔnɛ kɔn aafiao,
 sɛsɛnɔ é tó aɔgɔ kú nnamana guu.
 4 Kína é tó yá bɔ kɔn talakanɔ nna,
 eé takaaside nɛnɔ mì sí,
 eé gbāamɔnnerinɔ dúgu zɔ.

5 Eégɔ kuu lán ɔfántɛ ègɔ kuu nà,
 lán mɔvura ègɔ kuu nà wɛ kɔn wɛɔ.
 6 Eégɔ dɛ lán loumana buraa bà,
 lán mɔdɔ kɛ è kpá tɔɔɛa bà.
 7 Gbɛ maaanɔ é ɔ tá a gurɔa,
 nnamana ègɔ bíta ai mɔ tóngɔ kuu dɔro.

8 Eé kí ble zaa ísia baa kɛ kpa kɔn baa káa kpaaɔ,
 sɛna zaa Yuflatia ai gana anduna léa.
 9 Borii kɛ aɔ kú gbáa guunɔ é mó wà kúɛnɛ,
 à ibɛɛnɔ é daɛ n puua à aɛ.
 10 Taasisi kína kɔn ísia baa kɛnɔ é tángba kpáa,
 Seba kɔn Seba kɛnɔ é mó wà gba danɛ.
 11 Kɛnɔ é mó wà kúɛ à aɛ n píngi,
 bori píngi é zò blɛnɛ.

12 Zaakɛ eé wɛndadee kɛ aɔ wiíi dɔɔnɔ bɔmɛ,
 eé takaasidee kɛ aɔ dɔnlɛri víroonɔ mì sí.
 13 Eé gbāasaideenɔ wɛnda gwa,
 eé takaasideenɔ bɔ gaa lézɛ.
 14 Eé n bɔ gbāamɔnnerinɔ ɔzɛ kɔn gbɛ pásɛnɔ,
 zaakɛ à ye n arukwɛɛnaziro.

15 Luda kína dɔ kɔn aafiao!
 Wàgɔ à gbaa Seba bùsu vura,
 wàgɔ adua kɛɛnɛ yāana sai,
 wàgɔ sa maa oonɛ gurɔ píngi.
 16 N tó burapɔnɔ kɛ à bùsun maamaa,
 à lánɔ gɔ da sɛsɛnɔ musu sí plɛplɛ,
 aɔ né i wà pia lán Lɛbanɔ lákpɛ bà,
 aɔ gbā lán kàbapu bà sɛtɛ.
 17 N tó à tɔ gɔ kuu gurɔ píngi
 lán ɔfántɛ bà,
 bori píngi é aubarika e à gāzɛ,
 wɛ à tɔ nnaa sí.

18 Aubarikadeen Dii Luda, Isarailinɔ Luda!
 Àmbe è yābɔnsaɛnɔ kɛ ado.
 19 Wàgɔ à tɔ gakuidee bɔɔ gurɔ píngi!
 À tó à gakui da andunala píngi!
 Aami! Aami!

²⁰ Yεse né Dauda aduakεna lén gwe.

TAKADA AAGODEE

Saamu 73-89

73

Zaakerino nnamana

Asafa lè.

¹ Luda è yā maaa kε Isarailinone yāpurame,
atēnsa nōsepuradeeno.

² Mapi sō, ma kīi kù lεεnao,
ma gbá yezi à satame yā.

³ Kε ma zaakerino kuuna maaa è,
ma ñadāri pino gwena ni dè.

⁴ Yake è kpáñnero,
aafia mōrma bensō aō mēkpana.

⁵ Aōè nawēa kε lán danò bàro,
aōè gyāa kε lán danò bàro.

⁶ Aōè ñadāna da ñ waale lán kāmbeε bà,
aōè pásikεε da pókāsāa ũ.

⁷ Aō swè kε gbāa yāzaakεnao,
yā vāi ñ nōse pà.

⁸ Aōè gbē lalandi kε aōè yā zaaa līmma,
aōè gbāaa mōñne ñ gwena bítakeε yāñzi.

⁹ Aōè be: Luda pita wà ɔsi ká,
bensō aō yā bé è ble anduna guu.

¹⁰ Bee yāñzi wè tá ñ kpa,
wè yā kε aō ò píngi sí yāpuraā ũ.

¹¹ Aōè be: Luda é kε dεa à dōɔ?
Luda Musude dōna kà len yó?

¹² Ñ gwa, zaakerino è yake kàhān kεro,
aō gwena ègō kaara guro píngime.

¹³ Ase ma nōse pura pān yó?
Ma a ɔɔ bōe taarin wásawasa pāmeɔ?

¹⁴ Neègō ma gbēε guro píngi,
neègō ma swā sukāame lán guu e dōɔ nà.

¹⁵ Tó ma ze kōn yā beee taka onao,
bee égō dε bona n gbēno kpεε yā ũme.

¹⁶ Kε ma laasuu lè yā pizi mà e mà dō,
à kēme zī'ū.

¹⁷ Sé kε ma gē Luda kúkiin,
ben ma wēε gbasa à kē lán aōé yāa nà.

¹⁸ N ñ kpá guzāεa yāpura,
neè ɔ sōñzi aō lée wà kaate.

¹⁹ Aōè gō kaatena pō ũ kando,
vīapɔno è ñ le aō yāao.

²⁰ Lán nanaa è gē ña nà tó gbē vù,
tó n fεε Dii, ñ tó aō gē ña lε.

21 Kè ma nòse yàka,
bensɔ ma pɔɔ sia kù,
22 ma ke yɔnko, má yáke dɔro,
ma gɔnne lán nòbɔsɛte bà.

23 Baa kɔn beeeo mɛɛgɔ kúnyo,
ń ma kūna ma ɔplaaa.
24 Nɛɛ dɔmɛ aɛ kɔn n lédammanao,
né yáa ń ma sí ai n gakui guu.
25 N baasiro, dén ma wée dɔzi musuu?
N baasiro póke nii e ma de anduna guuro.
26 Baa tó ma mɛ kɔn ma swɛo e yáaa,
Ludan ma swɛ gbáa'ekii ũ,
ámbe ma baka ũ guro píngi.

27 Gbɛ kè aɔ kɛmmaano é mi de,
né gbɛ kè aɔ bɔ n kpɛɛno kaate.
28 Luda, ma sɔnzina bé à kɛmɛ nna,
Dii Luda, ma n ke ma utekii ũ,
mé n yákenano tɔkɛńne.

74

Wiipɛna Ludazi à kpé kè wà wì yanzi

Asafa lè.

1 Luda, bóyānzin n giwazi ai guro píngizi?

À kè dia n pɛtɛ e fɛɛɛ n kpása sáanozi?

2 Ẹ tó gbɛ kè n ń sí zaa ziino yá dɔngu,
borii kè ń bò aɔ gɔ n pɔ ũuno
kɔn Zayɔn kpíii kè ń kè n kúkii ũuo.

3 N ibɛɛno n kúkii gbɛ wà dàe mámmam,
ń dɔdɔzi ń gwa, à gbòro píngi

4 N zangurino zɔka dɔ guu kè weè danlen,
aɔ ń zinda tuutano pɛɛ gwe sèeda ũ.

5 Wá è, aɔ kpása dɔ musu,
aɔɔe keɛ lán wègɔ dàko kɛɛɛ nà.

6 Lí ana maaa kè wà nàna n kpé gùà,
aɔɔ gbɛ wà gbòro kɔn kpásao kɔn aadao.

7 Aɔ té sɔ n kúkíia à kwè,
aɔɔ tò kpé kè n tɔ kúa pì gbāsì lè.

8 Aɔ bè ń nòsen: Wà ɔ tɔ́ńma mámmam.
Aɔ té sɔ wa búsu aduakekpɛnoa.

9 N kpé sèedano kuu dɔro,
annabi ke kuu dɔro.
Wégɔ kuu lɛ ai bɔrɛmɛ?
Wa gbɛkee dɔro.

10 Luda, né tó n ibɛɛno gɔ n yáa dɔɔ ai bɔrɛmɛ?
N zangurino égɔ kya kaangu yáana sain yó?

¹¹ Bóyānzin n ɔ kpà n kùlazi?

Ñ ɔ bɔɛ n utan ñ ñ dɛɛ.

¹² Ludan ma kína ũ zaa káaku,
àmbe è gbɛ mì sí anduna guu.

¹³ Mbe n ísía zòkòrɛ kòn n gbáaa,
n kùkuku mìnɔ wìwi í guu.

¹⁴ N Igipitinɔ kàate gwe,
n ñ gènɔ kpà gbáa nòbɔnɔa pòblee ũ.

¹⁵ N swaanɔ bò n zé wè bianɔne,
n swaa kè à í babana víroo zòkòrɛ.

¹⁶ Fáantɛ kòn gwáavíó kú n pò ũ,
n mɔvura kòn ɔfántɛo kúkii kèñne.

¹⁷ Mbe n anduna gulezɛkínɔ kè píngi,
n kwɛɛ kòn buusíɛo gurɔɔ diɛ.

¹⁸ N yá kè n ibɛɛnɔ dò yáa dɔngu Dii,
yònkɔɔnɔ kya kà n tón.

¹⁹ Nton n pòtɛɛ kpá nòbɔ pásĩnɔaro,
n gbɛ wëndadeenɔ yá tón sǎnguro.

²⁰ N làakari dɔ n bà kuunawaoa,
zaake wa bùsu gusaenɔ pásí píngi.

²¹ Nton tó wa gwenawëndadeenɔ bɔru kpɛɛ kòn wíoro,
ñ tó takaasideenɔ kòn póniderinɔ n táaki lé.

²² Luda, ñ fɛɛ ñ gí kòn n zĩndao,
ñ n yá kè yònkɔɔnɔ e dɔɔ zɛna sai ma dé!

²³ Nton zɔka kè n ibɛɛnɔ e kaanzi kpá swákotoro,
n zangurinɔ kii digɔ dɔ yáana sai.

75

Ludan yakpaɛkɛri ũ

Asafa lè.

¹ Wa sáabu kènne Luda, wa sáabu kènne.

Tó wà n yábɔnsaenɔ tókè, nɛégɔ kú kii.

² Luda bè: Ma gurɔɔ diɛ
kè mé yákpae kɛ a zéa.

³ Tó anduna nìgá kòn gbɛ kè aɔ kúnno ñ píngi,
mámbe mɛɛ à wesagbanɔ kú gínin.

⁴ Mɛɛ o wadadeenɔne aɔton ía dǎro,
mɛɛ o zaakerinɔne aɔton kùse biiro.

⁵ Aton kùse bii ludambɛaro,
àton waa nɔnɔmaziro.

⁶ Zaake gbáaa è bɔ ɔfántɛbɔɛ kpa ke a gɛkpen kparo,
è bɔ gbáanlo,

⁷ Ludan yakpaɛkɛri ũ,
àmbe è gbɛ doo lago à gbɛ doo kaara.

⁸ Togoo kú Dii ɔzĩ, í gbáaa kán à pà,

èe sɛsɛɛ à pɔfɛ ũ.

È kú anduna zaakerinɔnɛ ń píngi,
ben aɛ è mi wà yáa láe kɔ́n à gbɔ̀o.

⁹ Mapi sɔ́, mégɔ́ yá pì oo guro píngi,
mé Yakubu Luda táaki lé.

¹⁰ Mé zaakerinɔ koba é'e,
gbɛ maaanɔ koba sɔ́, mé sé musu.

76

Ludan zìblena gbāaa u

Asafa lè. Wè sí kɔ́n mɔ́rɔ́nɔ.

¹ Wà Luda dɔ́ Yuda bɔ́summe,
à tó bíta Isarailinɔ té.

² À bisakutaa kú Salɛmu,
à kúkii kú Zayɔ́n.

³ Zaa gwen à kà wāaanɔ è'en
kɔ́n sengbangonɔ kɔ́n fɛɛdaanɔ kɔ́n zìkabɔ́nɔ.

⁴ Nèè guu pu nèègɔ́ té kɛɛ,
n bítakeɛ dɛ kpíiii kè aɔ kuu guro pínginɔla.

⁵ N kùgbāadeenɔ gbāaa sɔ́mma,
aɔ́ daena kɔ́n ga'iio,
gɔ́ gbāaa pìnɔ dokee e fɔ́ à a ɔɔ sèro.

⁶ Yakubu Luda, n kpákɛ́nzi,
ben sɔ́nɔ kɔ́n n sɔ́goronɔ gɔ́ kaena.

⁷ Mbe n naasi ví ndo,
tó n pɔ́ bò n yĩzĩ,

dé bé eé fɔ́ à zɛ n aɛɛ?

⁸ Zaa musu n yákpae kè,
vĩa anduna kù, à yĩte kítikiti,

⁹ zĩ kè Luda, n fɛɛ n yá gɔ́gɔ́ andunane
lɛ n gbāasaideenɔ mì sí.

¹⁰ N pɔ́fɛna gbɛ́nɔzi è n tó bɔ́,
n pɔ́fɛ kpāaa ègɔ́ dɔ́ n pii.

¹¹ À lù sé Dii a Ludanɛ à à fĩa bo.
Amɔ́a kè á ligawaziinɔ, à mɔ́
à Luda kè dɛ wàgɔ́ à vĩa víi gba pɔ́.

¹² È kpatablerinɔ ká busa,
è tó vĩa anduna kínanɔ kù.

77

Luda dɔ́nle bɛgɛkɛna nawēa guu

Asafa lè.

¹ Ma wii pè Ludazi ma à sìsi,
ma wii pè Ludazi lɛ à ma yá ma.

² Kè má kú nawēa guu ma Dii kii wètɛ,

ma ɔ sè musu gwāāvī kámmabona sai,
ma làakari wè à kpáero.

³ Kè ma laasuu tà Luda kiia, ben ma á'á,
kè ma à yā wàari pà, ben ma suuna kè.

⁴ N ma wée tè iii,
ma gō bídi guu ma kora yāzi mà o.

⁵ Ma dɔ yā ziinɔn
kɔn wè kè gètɛnɔ.

⁶ Ma laasuu lè ma swè guu gwāāvī,
ma a zīnda là mà wete mà dō.

⁷ Ma bè: Dii gīwazi māmman yó?

À pɔɔ é kewa nna dɔroo?

⁸ À gbèkèe yāa māmman yó?

À yā égō fɛɛna gurɔ pínɡin yó?

⁹ Wa wēndagwana yā sà Ludann yó?

À pɔ fēwazi, éé sósobi kɛwao dɔroo?

¹⁰ Ben ma bè: Yā kè ōmaan yè.

Luda Musude ɔɔ būsawe.

¹¹ Mé laasuu lé Dii yābɔnsaɛnɔa,
mé dɔ yā kè à kè yāanɔn.

¹² Mé n dabuyākenanɔ wàari pá pínɡi,
mé n yābitakenanɔ da ma swén.

¹³ Luda, n zé kú adona.
Dii kpare bíta bè à kà lán wa Luda bà?

¹⁴ Mbe Luda yābɔnsaɛkɛri ũ,
n n gbāaa mɔ boriinɔnɛ.

¹⁵ N n gbēnɔ mī sì kɔn n gāsā gbāaaɔ,
wamɔwa Yakubu kɔn Yusufu boriinɔ.

¹⁶ Kè ísia wée sínle Luda,
kè ísia wée sínle, ben à kótɔ kpà,
à dègedege ai a lɔn.

¹⁷ Ludambɛé í kwèé,
lapatana kīi gō dɔ musu,
n kànɔɔ e fāa loupina ũ.

¹⁸ N pūtāna kīi dɔ zāga'ia guu,
n loupina anduna pū pínɡi,
tɔtɛ kè gīri, à nīgānīgā.

¹⁹ N zé bō ísiaan,
n gēkīi kè í bítanɔ dagura,
wèe n kèsɛgbɛ ero.

²⁰ N dɔ n gbēnɔnɛ aɛ lán sā kpàsa bà
Musa kɔn Arunao gāzī.

78

Lè kè Isarailinɔ wa gbao làakari

Asafa lè.

¹ Ma gbēnɔ, à ma yādannɛna ma,

à swá kpá ma yāzi.

² Mé yā oare kōn yáasio,
mé yā kè utena zaa zii bókōte keare,

³ yā kè wá mà bensō wá dō,
yā kè wa deno tōkēwee.

⁴ Wé yā pì ute wa nénōnero,
wé Dii táakilena da wa dionōne,
à gbāaa kōn yābōnsae kè à kēno.

⁵ À yā diē Yakubu boriinōne,
à a doka dà Isarailinōne,
à diē wa dezinōne kè aō tó n nēno gō dō,

⁶ Iē à gō n borii kè aō kpénōne fēakaarayā ũ,
aō gbasā wā fēe wā dada n nēno se,

⁷ Iē aō e wā Luda náane kē,
à yākenano tón sānguro,
mōde aōégō à yādienano kūna.

⁸ Aōgō dē lán n dezinō bāro,
zaake aō swāgbāaa kè aō gī Luda yāzi,
aō swē kú Ludaaro, aō yāpuraā vīnero.

⁹ Eflaimu boriino né kàzurinōme,
ben aō bōru kpēe zī guu.

¹⁰ Aōe ze kōn Luda bà kuunañyo yāoro,
aō gī té à dokazizi.

¹¹ À yākenano sāngu
kōn yābōnsae kè à òdañneno.

¹² À dabuyāno kè aō dezinō wāa
Zoā wéte guu, Igipiti būsun.

¹³ À ísīaa zōkōre à bikūñyo,
à tò í gō zena lán bīi bà.

¹⁴ À dōñne aē tēluguu guu fāantē,
gwāavī sō kōn té gupuraaō.

¹⁵ À gbēsi pàra gbáan,
à í kpàmma bíta lán ísīa'i bà.

¹⁶ À tò í bōñne gbèn,
à tò í bàa lē lán swadaa bà.

¹⁷ Ben aō kpé wēe durun keene,
aō gī Luda Musude yā mazi gbáan.

¹⁸ Aō Luda yō wā gwà kōn nōseplaaao,
aō n poyezi pōblee gbēkaa.

¹⁹ Aō Luda zaa bō wā bē:
Luda é fō à wa gba pōblee gbáan kēn yó?

²⁰ Baa kè à gbē lē, í bō à dàgula,
eé fō à pōblee ke nōbō kpāwa dō?

²¹ Kē Dii yā pì mà, à pō fē,
ben té fēe à dà Yakubu boriinōla,
à pōfē pita Isarailinōa.

22 Zaake aɔɔe Luda yā síro,
aɔɔe à m̀sina gbāa náane kero.

23 Baa kɔn beeeo à yā diɛ bātumane,
à musu zé wè,

24 ben à mana kwèɛ́nne aɔɔ blè,
à póblee kè b̀ musu kpà́mma.

25 Aɔ malaikano póblee blè,
à kūsāe kè́nne, à gè ɔla.

26 À tò ìa gbāaa b̀ ɔfántɛ́bɔe kpa,
à pè sɔɔmetɛ kpa ìaa dɔ kɔn a gbāaaɔ,

27 ben à nòbɔ kwèɛ́nne pari lán lutɛ̀ bà,
bāano dàníla lán ísiale b̀susu'āatɛ̀ bà.

28 À tò aɔ p̀itapita n̄ b̀ran,
aɔ g̀ káe ligana n̄ kpénɔzi.

29 Luda p̀ kè aɔe à n̄ deeno kpà́mma,
ben aɔ blè wà kà gíngin.

30 Le à n̄ kpé à b̀ngu,
gurɔ kè póblee p̀ kpé da n̄ lén,

31 Luda p̀fɛ̀ fɛ́nzi,
à Isaraili g̀ gbāaano dèdɛ,
à n̄ g̀kpareno lè à nè.

32 Baa kɔn beeeo aɔ kpé wèe durun kee,
baa kɔn à yābɔnsaekɛnanɔ, aɔe à náane kero.

33 Ben à n̄ wèndi kè́nne pā lán lé'īa bà,
à tò m̀nzi n̄ lé.

34 Tó à n̄ gbɛkenɔ dèdɛ, ben aɔe à kii wete,
aɔe ɛara wà aɛ dɔa kɔn wāaaɔ.

35 Ben aɔ dòn sa kè Ludan n̄ gbèsi ũ,
Luda Musudemɛ n̄ m̀siri ũ.

36 Gurɔ m̀da sa aɔe lé maa,
aɔe egeɛ tone,

37 aɔ swè kúaro,
aɔ à bà kuunaŋyo yā gbòro.

38 Àpi sɔ n̄ wènda gwà,
à n̄ durun kè́nne, èe n̄ kaatero.

Ègɔ a zīnda p̀fɛ̀ kpaɛɛ baabɔɛ,
è a pētɛpitammana ɔzā gba.

39 À n̄ gbɛnteekeɛ d̄́m̄ma,
kè aɔe gète suna sai lán ìa bà.

40 Aɔ swāgbāaa kène gbāan gèn ũgbangba!

Aɔ à pɔɔ yāka sɛte gwe à kè bíta.

41 Aɔ Luda ỳ wà gwà, aɔ Luda ỳ wà gwà,
aɔ Isarailino Luda kè kú adona pɔɔ fɛ̀.

42 À iko gbāaa sàngu,
lán à n̄ sí n̄ ibeenoɔ nà,

43 lán à dabuyāno kè Igipiti nà,

bensɔ à yābɔnsaenɔ kɛ Zoā bɔsun.

⁴⁴ À n swa inɔ lì aru ũ,
ben aɔɔe fɛ wà à í mì doro.

⁴⁵ A ifiino kàngu, aɔ n soso,
kɔn kasonɔ dɔ, à mɔnzi kpànzì.

⁴⁶ À tò kwaanɔ n bura pɔwɛenɔ blè,
à sutɛnɔ kà n burapɔnɔn.

⁴⁷ À tò loubɛ n geepi líkpenɔ kɛ dúgudugu,
zàga'ia n káká líno è'ɛ.

⁴⁸ À n pókadeenɔ kàatɛ kɔn loubɛo,
laa pɛɛ n kpàsanɔa.

⁴⁹ À a pɔfɛ bíta bòbɔnzì,
à kènyo ìi kɔn pɔfɛo kɔn pɛtɛo,
à malaika kisiadeenɔ gbàɛm̃ma.

⁵⁰ À a pɔfɛ zé wɛ, èe gí gaane doro,
à gagyāa kàngu.

⁵¹ À Igipiti daudunɔ dèdɛ n píngi,
Hamu bori négɔgbɛ káakunɔ gàga.

⁵² Mɔde à bò kɔn a gbɛnɔ lán sáanɔ bà,
à dɔnɛ aɛ gbáan lán sá kpàsanɔ bà.

⁵³ À ténɔyò làakario kpáena vía sai,
aɔ ibɛenɔ sɔ, ísiaa dàníla.

⁵⁴ À kànyo a bɔsu lézì,
gusísídee kɛ à sɔ kɔn a gbáaao pì.

⁵⁵ À pèhɛ boriinɔa,
ben à n bɔsu kpàatɛtɛnɛ n pɔ ũ,
à ua kpàkpa Isaraili boriinɔa.

⁵⁶ Ben aɔ Luda yɔ wà gwà aɔ gí à yā mazi,
aɔ Luda Musude yádienanɔ kúnaro.

⁵⁷ Aɔ èara wà bò à kpɛɛ lán n denɔ bà,
aɔ náane víro lán sá kotina bà.

⁵⁸ Aɔ à pɔɔ fɛ kɔn n sa'okiinɔ,
aɔ à nòsegɔaanɔ fɛ kɔn n táanɔ.

⁵⁹ Kɛ Ludaa dɔ lɛ, ben à pɔ fɛ,
à gí Isarailinɔzi zaazaa.

⁶⁰ À a bisakutaa tò zaa Silo gwe,
à bɛɛ kɛ à dɔ gbɛnteenɔ té pì.

⁶¹ À tò aɔ wɛderinɔ mò wà a àkpati sè,
àmbe à gbáa kɔn à gakuibɔkiio ũ.

⁶² À tò wà a gbɛnɔ dèdɛ kɔn fɛɛdaao,
à pɔ fɛ borii kɛ n sézi.

⁶³ Aɔ gɔkparenɔ té kù zì guu,
aɔ nɔkparenɔ e e wà zàkɛlɛ sɔ doro.

⁶⁴ Wà n sa'orinɔ dèdɛ kɔn fɛɛdaao,
aɔ gyaanɔnɔ e fɛ wà ɔ doro.

65 Ben Dii fɛɛ sa lán i'ori bà,
 lán gɔsa kɛ vù kɔn wɛ'iiò bà.
 66 À nì wɛderinɔ gbɛ, aɔ bòru kpɛɛ,
 à tò aɔ gɔ kɔn wíyáo gurɔ píngi.
 67 À gí ɛflaimu boriinɔzi,
 ɛɛ Yusuɔu borii pí sɛ dɔro.
 68 Yuda boriin à sɛ sa
 kɔn Zayɔn kpii kɛ à yezio.
 69 À a kúkii bò musumusu gwe,
 eégɔ kuu gurɔ píngi lán anduna kaɛna bà.
 70 Ben à a zòbleri Dauda sɛ,
 à à bò sákpasan.
 71 À à bò sáɗán, à dɔ Isarailinɔnɛ aɛ,
 Luda gbɛ Yakubu boriinɔ kínamɛ.
 72 Dauda nì kpá a kpɛɛ kɔn nɔsɛo do,
 à dɔrínɛ aɛ kɔn a ɔ aubarikadeeo.

79

Wɛnda ɔɔɗɔna Yerusalemu wina ya musu

Asafa lɛ.

1 Luda, bori pāndenɔ sɛ n bɔsun,
 aɔ n kpɛ kɛ à kú adona yàka,
 aɔ Yerusalemu wíwí wà dàɛ.
 2 Aɔ n zòblerinɔ gɛ kpà báanɔa,
 aɔ n yāmarinɔ mɛ tò nòbɔ pásinɔnɛ pɔ́blee ũ.
 3 Wà nì aru kwɛɛ lán í bà Yerusalemu bĩikpɛɛ,
 gbɛke kuu à n vĩiro.
 4 Wa gɔ sɔsɔna pɔ ũ wa saɛdeenɔnɛ,
 fabona pɔ ũ gbɛ kɛ aɔ ligawazinɔnɛ.

5 Dii, négɔ pɔ fɛɛwazi ai bɔrɛmɛ?
 N pɛtɛ tɛ égɔ kúu gurɔ píngin yó?
 6 N pɔfɛ pita borii kɛ aɔ n dɔroonɔa,
 gbɛ kɛ aɛ n sísíroonɔ bɔsunɔa.
 7 Zaake aɔ Yakubu boriinɔ blɛ,
 aɔ n bɔsu dɛ.
 8 Nton wa denɔ durunɔ wí wa musuro.
 N wɛnda dɔwe kpakpaa,
 zaake wa busa wa gɔ búgubugu.

9 N dɔwale, Luda wa m̀isiri.
 N wa m̀i sí lɛ n tɔ bɔ,
 n wa durunɔ kɛwe n tɔ yānzi.
 10 Bóyānzín né tó bori pāndenɔ wa la wà be:
 Wa Ludaa kú mámɛɛ?
 N tó bori pāndenɔ gɔ dɔ wa wáa
 kɛ nɛ n zòblerinɔ dɛɛna gɛɛ boríma.
 11 N tó zɔɔnɔ ɔɔɗɔna gɛ n swān,
 n gbɛ kɛ aɔ kú ga lɛzĩ pínɔ bɔ

kõn n gã sã gbãaao.

¹² N lalandi kè bori pānde kè ligawazinɔ kènnεε
fīa borɔmma gènn swεεplaa, Dii.

¹³ Wamɔwa n gbɛnɔ, n kpàsa sãanɔ,
wé gbasá wàgɔ n sáabu kpaa gurɔ píngi,
wégɔ n tó tókɛ́ɛ́nne ai wa boriia.

80

Isarailinɔ suna n' gwena ziiɔ aduakɛna

Asafa lè.

1 Ñ swā kpá, Isarailino Dɔn'aede,
mmɔn kɛ nɛɛ Yusufu boriino dā lán sãa bà.
Ñ bɔ ñ mó, mmɔn kɛ ń vɛɛna kerubuno dagura,

² ñ dɔ ɛflaimu boriinɔnɛ æ
kɔ̃n Bɛyāmi boriinɔ̃ kɔ̃n Manase boriinɔ̃.
Ñ fɛɛ kɔ̃n n gbāaao, ñ mó ñ wa mì sí!

³ Luda, ò tó wà ɛara wà su wa gwena ziin,
 ò uu werewa, ò wa mì sí.

⁴Dii Luda Zìkpède,
né fẹ̀ n gí n gbě̀nɔ aduakɛna sízì ai bọ̀rɛm?

⁵ N wée'i dónne n pómína ũ,
n n wée'i yónne à pò pà, aṣo mì.

⁶ Ní tò wá gǔ fábona pọ́ ń wá sádeenonẹ, wá ibeṇṇọ e wá lalandi kẹẹ.

⁷ Luda Zìkpède, ò tó wà su wa gwena zìia,
ò uu werewa ò wà mì sí.

⁸ N geepi lí wùrε Iḡipiti,
n pε boriinɔa, ben n lí pì pè aã gbèn.

⁹ N guu kèkεε à kāsāa pèε,
ben à ɔ tà à guu sì.

10 À ora dà kpiiinola,
à gànɔ de sida lí bítanola.

11 À ɔ tà à kà ai ísia léa,
à ɔnɛnɔ kà ai Yuflatizi.

12 Bóyānzin n à kara gbòrozi
le gbě kè aṣṣe gēteεno gō ɔ maεε à nézi?

13 Kyàkpano è lé kázi wà bi,
nòbòsētɛno è mó wà à lá ble.

14 N yā nna! Luda Zikpɛde, n̄ ɛara n̄ aɛ dɔwa!
Zaa musu n̄ wée kpáɛ n̄ gwa!

N'làakari do geepi lí kèa,

15 borii kè n pè n zĩndaa,
né kè n sì n pò ũu pì.

¹⁶ Wà n geepi lí pì zǎ, wà té sǎa,
n wée tǎa pìtírma, ben aǎe kaatǎe.

¹⁷ Nǎ kúe gbě kè kú n ɔplaazia,
gběntee né kè n sè n pǎ ɔu pì,

¹⁸ wé kǎmma dǎro.

Nǎ wa kuuna kǎkǎ n kǎwe, wé n sísi.

¹⁹ Dii Luda Zǐkpede,

nǎ tó wà su wa gwena zǐia,

nǎ uu werewa nǎ wa mì sí.

81

Isarailino zǐbaa lè

Asafa lè.

¹ À guda dǎ Luda wa gbǎaaa,
à pǎnna wii pé Yakubu boriino Ludaa.

² À lè dǎ à bata lé
kǎn mǎwǎ nnaao kǎn kuntigio.

³ À kuu pé mǎ dufu bǎnao,
à pé tó mǎwǎ zǐi kè wa zǐbaagurǎ,

⁴ zaakǎ à dǎ doka ɔ Isarailino nǎmǎ.
yǎ kè Yakubu boriino Ludaa diǎn gwe.

⁵ À yǎ pì dà Yusufu boriino nǎ
gurǎwǎ kè à vǐ Igipiti bǔsula.

Aǎ kǎto kè wà dǎroo mà à bè:

⁶ Ma asoo gǎ a gǎn,
ma a wǎ bǎe ǎǎbona zǐin.

⁷ A wii pǎmazi nawǎakǎgurǎ, ben ma a bǎ,
ma weala zaa louvǎnan,
ma a lǎ ma a gwa zaa Mǎriba í kiia.

⁸ À swǎ kpá ma gběno, mé lé daawa,
amǎ Isarailino, tó é ma yǎ ma dé!

⁹ Àtongǎ bori zǐtǎno tǎa vǐ a téro,
àton kúe dii pǎndenǎro.

¹⁰ Mǎmbe Dii a Luda ɔ,
ma a bǎe Igipiti.

À a lé wǎ, mé tó àgǎ kǎna.

¹¹ Mǎde Isarailino gǐ ma yǎ mazi,
ma gbě pǎnǎwǎ e mì siǎmǎro.

¹² Ben ma nǎ tó kǎn nǎ swǎgbǎakǎǎo,
aǎwǎ té nǎ zǐnda pǎyezizi.

¹³ Tó wà be Isarailino é ma yǎ ma,
tó ma gběno té ma yǎzi,

¹⁴ lǎ mé nǎ ibǎeno sǎe gǎwǎgǎwǎ,
mé wǎ sǎ nǎ zangurino zǐ.

¹⁵ Ma zangurino é na nǎ sǎsaa ma ǎe,
aǎ wǎetǎmmana égǎ yǎana vǐro.

¹⁶ Mé gbasa mà a gwa kōn pówɛɛ maaao,
mé ɛara mà gbè zó'i kpáawa à móawa.

82

Yakpaɛkɛna kōn gbaadeenɔ

Asafa lè.

¹ Luda vɛɛna pari kakōana guu,
èe yākpae kɛɛ kōn Ludaɔ à bè:

² Ai bɔrɛn éǝ yākpae kɛɛ a kpɛgānda
à yā sí kōn zaakerinɔ?

³ À yā nnaa kpá gbāasaideenɔa kōn tonenɔ,
à zɛ kōn takaasideenɔ
kōn gbɛ kè wée wée taaŋmanɔ.

⁴ À gbāasaideenɔ kōn wɛndadeenɔ mì sí,
à n bɔ zaakerinɔ zɪ.

⁵ Aǝ yāke dōro, aǝ à ke gbá zé dōro,
aǝ kú gusiaa guumɛ,
ben anduna nigā ai a gɪzɪ.

⁶ Ma bè Ludaɔn a ũ,
Luda Musude nɛnɔn a ũ a píngi.

⁷ Baa kōn beeeo é ga gbɛntee gana ũmɛ,
é kpá guuzi lán gbāade kpaaanɔ bàme.

⁸ Luda, n fɛɛ n yākpae kɛ kōn andunao,
zaake bori píngi né n pómɛ.

83

Ibɛɛnɔ kpana Luda

Asafa lè.

¹ Luda, ntongɔ yɪtenaro,
n lé tóngɔ nakōanaro,
nton zɛ sitiigiro, Luda.

² N n ibɛɛnɔ gwa lán aǝ fɛɛ wà zè nà,
n zangurinɔ e n mì zuzu.

³ Aǝe ɔndɔ kɛ n gbɛnzɪ,
aǝe lé kpaakōsɔ n gbɛ yenzideenɔzi.

⁴ Aǝe bee: À mó wà n bori bɔ,
lɛ aǝ tɔ Isaraɪli tóngɔ dɔ gbɛken dɔro.

⁵ Aǝ lé kpàkōsɔ, aǝ yā kōsɛ,
aǝ lɛdolɛ kè kōo wà fɛenzɪ.

⁶ Ɛdɔmunɔ kōn Sumaɪla boriinɔ
kōn Mɔabunɔ kōn Agyara boriinɔ

⁷ kōn Gebalideenɔ kōn Amɔninɔ
kōn Amalekinɔ kōn Filisitininɔ kōn Tayadeenɔ.

⁸ Baa se Asirianɔ nàŋma dɔ,
lɛ aǝ ɔ da Lutu boriinɔa.

⁹ N kɛnne lán n kè Midiānɔnɛ nà,
lán n kè Sisera kōn Yabɔne nà Kisɔzi.

¹⁰ N n̄ ké dúgudugu Endo,
ben aṣ g̃ò kaena tɔɔtɛ lán busa bà.

¹¹ N̄ ke n̄ w̄ɛɛnɛnɔnɛ
lán wà k̄e Orebú k̄on Zeebuone nà.
N̄ ke n̄ k̄inɛnɔnɛ
lán wà k̄e Zeba k̄on Zalamunaone nà.

¹² Aṣpinɔ bé wà bè yā,
wà Luda sādákii s̄é n̄ p̄o ũ.

¹³ Ma Luda, n̄ tó aṣ g̃ò lán Ìampuu s̄é bà
lán ése ũk̄ā k̄e ĩa e s̄éɛɛ bà.

¹⁴ Lán dàko è t̄é k̄u nà,
kes̄o lán t̄é è kp̄iino ble nà,

¹⁵ n̄ p̄ééñzi k̄on n̄ zàgā'iao,
n̄ tó n̄ ĩa p̄āsī sw̄è k̄éngu.

¹⁶ N̄ tó wí g̃é n̄ w̄éɛn,
l̄e aṣo n̄ gbāaa d̄o Dii.

¹⁷ Wí ég̃o n̄ k̄uu gurɔ p̄ingi k̄on bídio,
aṣé b̄oru kp̄ɛɛ wà kaate.

¹⁸ N̄ tó aṣg̃o d̄o k̄e n̄ t̄on Dii,
m̄be Luda Musude ũ anduna guu p̄ingi.

84

Luda ua begek̄ena

Kora boriino l̄é.

¹ N̄ kúkii maa fá, Dii Z̄ikp̄ede!

² M̄éɛ Dii ua bege k̄ɛɛ ai guu e liima,
ma nini k̄on ma m̄èo e lugaa Luda W̄èndidezi.

³ Dii Z̄ikp̄ede ma Kína ma Luda,
baa s̄āt̄e s̄à d̄o n̄ gb̄agb̄ákii sae,
taakaso kp̄é b̄o gwe à a n̄éno k̄an.

⁴ Aubarikadeen̄on gb̄é k̄e aṣo kú n̄ ua guuno ũ,
aṣèg̃o n̄ táaki l̄ɛɛ gurɔ p̄ingi.

⁵ Aubarikadeen̄on gb̄é k̄e aṣ gbāaan n̄ ũuno ũ,
n̄ ua gana yā kú n̄ sw̄è guu.

⁶ Tó aṣo g̃ɛt̄ɛ Baka guzurela,
è g̃o lán guu k̄e ib̄okiino v̄iì bà,
p̄ót̄ogurɔ lou è tó aubarika dagula.

⁷ Aṣ gana guu aṣ gbāaa èg̃o kaaram̄e
ai aṣ gá káo n̄ kiia Zayon.

⁸ Dii Luda Z̄ikp̄ede, n̄ ma aduak̄ena sí,
n̄ sw̄ā kp̄á ma yāzi, Yakubu Luda.

⁹ Luda, n̄ kína k̄e d̄e wa sengbango ũu gwa,
n̄ w̄éɛ g̃o t̄é k̄i k̄e n̄ k̄àzi.

¹⁰ Kuuna n̄ ua gurɔ doo maame
d̄e kuuna gu p̄andea gurɔ w̄àa s̄oɔroola.
Ma Luda ua z̄édákparik̄ɛɛ si

dɛ kuuna ua lɛdo kɔn zaakerinɔla.

¹¹ Dii Luda a deŋne ɔfante kɔn sɛngbangoo ũ,
Dii ɛ gbɛkɛ kɛŋne kɔn bɛɛo,
ɛ gɪ pɔ maaa kpá taarisaidɛɛnɔaziro.

¹² Dii Zikpɛde,
aubarikadeen gbɛ kɛ ɛɛ n náane kɛɛ ũ.

85

Aafia wɛɛkɛna Luda

Kora boriino lɛ.

¹ N aubarika dà n bɔsun, Dii,
n ɛara n su kɔn Yakubu boriino n gwena ziin.

² N n gbɛnɔ taarinɔ gogo,
n n durunɔ kɛŋne píngi.

³ N n pɔ kpákpa tò píngi,
n n pɔfɛ pásĩ tò.

⁴ N ɔkpawao wa gwena ziin, Luda wa Misiri,
n pɛtɛ kɛ n kɛwao lago.

⁵ N pɔɔ ɛgɔ fɛnawazi gurɔ píngin yó?

Négɔ n pɔfɛgurɔ gagaa wɛ kɔn wɛon yó?

⁶ Né ɛara n n gbɛnɔ kuuna kɛkɛ n kɛŋne dɔ,
lɛ aɔ pɔɔ ɛ à kɛmma nnaroo?

⁷ Dii, n n gbɛkɛ ɔɔawɛ,
n wa mì sí kɔn n gbáaao.

⁸ Ma swá dɔ Dii Luda yá'onazi,
zaakɛ ɛ aafia lé gbɛ a yámarinɔne,
tó aɔɛ ɛara wà sòkpa n yɔnkɔyáɔnɔziro.

⁹ À víakerinɔ mɛsina gurɔ zàro,
lɛ à gakui ɛ àgɔ kú wa bɔsun yáɔzi.

¹⁰ Gbɛkɛ kɔn náaneɔ ɛ dakɔrɛ,
yáɛɛde kɔn aafiao ɛ ɔ kpákɔa.

¹¹ Náane ɛ ɔ poro musu,
yáɛɛɛde ɛ ɔ nɔnɔ tɔtɛa.

¹² Dii ɛ à maaa kɛwɛ,
wa tɔtɛ ɛ pɔblee kɛ.

¹³ Yáɛɛɛde ɛgɔ té à aɛ,
ɛ zɛ kɛkɛne.

86

Dɔnɛ wɛɛkɛna Luda

Dauda lɛ.

¹ Dii, n swá kpá ma yázi n wemala,
zaakɛ takaaɛde wɛndadeen ma ũ.

² N ma wɛndi dákpa,
zaakɛ má a zĩnda kpàmma.

N mamɔma n zɔbleri mì sí,
zaakɛ mɛɛ n náane kɛɛ.

Mbe ma Luda ũ.

³ N sũu kemao, Dii,
zaake meẽgõ n sisii kongo kõn uusieo.

⁴ N mamoma n zõbleri pɔɔ ke nna,
zaake ma laakari ta n kiia, Dii.

⁵ N maa bensõ n sũu vi, Dii,
n gbẽke bita n sisirinone.

⁶ Dii, n swã kpá ma wéekenazi,
n laakari do ma wenda wiia.

⁷ Mé n sisi ma naweakegurɔɔ zĩ,
zaake neẽ wemala.

⁸ Taa ke é sí lékõzinyoro, Dii,
gbẽkee è fõ à n kena kero.

⁹ Borii kè n kènɔ é mɔ wà kúenne,
aõ n tó bɔ n píngi.

¹⁰ Zaake n bita bensõ neẽ dabuyãno ke,
mbe Luda ũ ndo.

¹¹ N n zé ɔɔame, Dii, mégõ táa oo n yãpuraa guu,
n ma laasuu kemɛ do, le màgõ n vĩa vi.

¹² Mé n saabu kpá kõn nòsɛo do,
Dii ma Luda, mégõ n tó bɔɔ gurɔ píngi.

¹³ Zaake gbẽkɛɛ kè n kèmeɛ bita,
n ma wendi bò gèwãa lòn.

¹⁴ Luda, karambaanideenɔ e fɛɛemazi,
gbẽ pásinɔ e ma wɛɛ, aõ n yã daro.

¹⁵ N Dii, Luda sósobideen n ũ,
n sũu vi bensõ n pɔɔ è fẽ kpaaro,
n gbẽke kõn n náaneo bita.

¹⁶ N aɛ dɔma n ma wenda gwa,
n n zõbleri gba gbãaa,
n mapi n zònkpare né mì sí.

¹⁷ N yãmaakena gbè ɔɔame
le ma zangurinɔ e, wí n kũ,
zaake Dii, n dɔmale,
n ma laakari kpàeme.

87

Zayɔn né Luda wéteme

Kora boriino lè.

¹ Luda a wéte kàɛ
kpíii kè à kú adona musu,

² Dii ye Zayɔn biilenɔzi
de Yakubu boriino wéte kpaaanɔla píngi.

³ Luda wéte,
Luda gakui yã ò n musu à bè:

⁴ Mé Igipitinɔ kõn Babilɔnudeenɔ da
gbẽ kè aɔɔ ma dɔɔno té.

Filisitinino kú à guu do
 kōn Tayadeeno kōn Etioṗiano.
 Weé be, wà gbē beeno ì gweme.

⁵ Zayon yā musu weé be:
 Wà wāane kōn wāaneo ì gweme,
 Luda Musude bé è à kāsāa péé gíngin.
⁶ Tó Dii e gbēno tó daa takadan,
 eé be: Wà gbē kè ì gweme.
⁷ Lèsirino kōn ṣwārinò ń pínɡi aṣé be:
 Wa maake pínɡi è bọ Zayomme.

88

Kuuna gaa lézĩ aduakena

Ezera bori Emani lè.
¹ Dii Luda ma Misiri,
 méé wii pēenzi fáantē kōn gwāavĩo.
² N tó ma aduakena ká n kiia,
 n swá kpá ma wiipenazi.
³ Zaake yá'ṣamma ma nòse pà,
 ma wèndi kú gaa lézĩ.
⁴ Wà ma da gbē kè aṣe sii gèwāanno té,
 ma gō gbāasaidee ũ.
⁵ Wà pā kpāmazi wà ma da gèno té
 lán gbē kè aṣo daena miran sòròròno bà,
 lán gbē kè aṣ yā dōngu dōro
 aṣ bà kúnyo dōroono bà.
⁶ N ma zu wèè zàn
 ai tóté tú kokotēwēē gusiaan.
⁷ N pofē tōma,
 à ísō dāmala.
⁸ N tò ma gbēno ma zīnna,
 n tò aṣo ye ma káziro.
 Wà ma kagura kè, bókii kuuro,
⁹ nawēa ma wéé sìsi.
 Méé n sisii zaa kōngò ai uusie,
 ma ɔɔno donzi.
¹⁰ Gènon nè yābōnsae kéńné? ¹¹
 Gèwāadeeno bé wè fēē wà n sáabu kpás?
¹¹ Wè n gbēkēē tōkē mira guun yó?
 Wè n náanekēyá o gèwāann yó?
¹² Wà n dabuyāno dō gusiaa guun yó?
 N maakenano dōna kú yāsāngukii guun yó?
¹³ Dii, méé wii pēenzi,
 ma aduakena kōngò è ká n kiia.
¹⁴ Bóyānzín nēē giimazizi, Dii?
 À kè dia n mikpē zùmēē?

15 Má kú gaa lézĩ wëndawēnda zaa ma gōkparēkēguro,
n yā pāsĩno tōma, ma gō sàii.

16 N pōfēnamazii dāmala,
n vīapōno ma kaate.

17 Aō dāmala lán í bà zaa kōngō ai uusie,
aō ligamazi māmnam.

18 N tō ma gbēno kōn ma gbēnnano ma zĩna,
gusiaa bé à gō ma kpāasi ũ.

89

Luda légbēna Daudanē

Ezera bori Etani lē.

1 Dii, mégō lē sii n gbēke yā musu yāana sai,
mégō n náanēkeyā kpāakpa kēē wē kōn wēo.

2 Mé o kē n gbēkēē yāana vīro,
n náanēkēē kāsāa pēena n bē zaa musu.

3 N bē: Ma bà kú kōn gbē kē má sēo,
ma lé gbē ma zōbleri Daudanē.

4 Né tó à borii gō kí blee guro pīngi,
né à kpata gba gbāaa ai à boriiia.

5 Musudeeno è n dabuyāno sáabu kpá, Dii,
malaikano è n náanēkeyā o n kakōana guu.

6 Zaake gbēkee kú musu kē kà Dii ũro,
malaika ke é sí lékōzioro.

7 Luda vīa è malaikano kú n kakōanan,
à naasi vī de gbē kē aō ligazinola.

8 Dii Luda Žlkpēde, dé bé à sēnkpēnyo?
N gbāaa vī kōn náaneo yā pīngi guu.

9 Nē gbāaa mo ísiaane,
tó à sō fēē vīvīnao, nē à gbāaa fō.

10 N Igipitino dúgu zō, aō gō gēno ũ,
n n zangurino fāakōa kōn n gāsā gbāaa.

11 Musu né n pōme, tōte do né n pōme,
n anduna kē kōn pō kē kú à guuno pīngi.

12 N gu'igbāro kōn sōometeo kē,
Tabo kōn Emōni gbēno è guda kē kōn n tōo.

13 N gāsā né gbāaa pōme,
n gbāaa bensō n oplaadō musu.

14 Maake kōn yāzēdekēeon n kpata kāsāa ũ,
gbēke kōn náaneo bé à dōnne aē.

15 Aubarikadeenōn gbē kē aō gudadōmmaano ũ,
kē aōē taa o gupuraa kē kú n kuunzi, Dii.

16 Aōgō pōnnaa kē kōn n tōo guro pīngi,
aōē ūa dá kōn n maakeo.

17 Zaake aō gakui kōn n gbāaaon n ũ,

n zenawao è wa sé lezĩ.

¹⁸ Wa kína né Dii pómé,
wa sengbango pí né Isarailino Luda pómé.

¹⁹ N yá ò n yāmarinone yā wéegupu'ena guu
n bè: Ma donle kè gō gbāaane,
ma gōkpare sè musu a gbēno té.

²⁰ Ma a zòbleri Dauda è,
ma a nòsi kùà ma à diè.

²¹ Mé gō à kùna ma ɔzĩ,
ma gāsā gbāaa égō kúo.

²² Ibée ke é fō à tángba síaro,
gbē zaa ke é e à ɔ tšaro.

²³ Mé à wēderino ú ló à aè,
mé à zangurino nē.

²⁴ Mé gbēkēē kēēne kōn náaneō,
weé à sé lezĩ kōn ma tóo.

²⁵ Mé ísiaa nane a ɔzĩ,
eégō iko ví swaanɔa.

²⁶ Eé ma sísi à be,
má de a De ũ kōn a Ludao,
a gbēsi ũ kōn a misirio.

²⁷ Mé à kē ma daudu ũ,
eégō de anduna kínano mīdee ũ.

²⁸ Mé gō gbēkēē vío gurɔ píngi,
ma bà kè kúo gborona víro.

²⁹ Mé tó à borii gō kí blee gurɔ píngi,
à kpata égō kuu lán ludambēē égō kuu nà.

³⁰ Tó à boriino pā kpà ma dokazi,
bensō aōōe té ma yādiēnanɔziro,

³¹ tó aō bō ma yā kpēē,
bensō aō ma yādanñenanɔ kūnaro,

³² mé gō tšrma ní taarino yānzi,
mé ní kē búgubugu ní zaakēna musu.

³³ Mōde gbēkēē kē má vío é yāaro,
mé fō mā náanesaiyā kero.

³⁴ Mé ma bà kuunao yā gbororo,
mé yā kè bō ma lén liero.

³⁵ Má sì kōn ma kuunao gēn do,
mé egēē to Daudanero, kē ma bè,

³⁶ à borii égō kuu gurɔ píngi,
à kpata égō kuu ma wáa lán ɔfāntē bà.

³⁷ Lán mɔvura de sēda náanēdee ũ musu nà,
lén à kpata égō kuu gurɔ píngi le.

³⁸ Baa kōn beēeo n gi kína kè ní kàzi,
n ɔ gbàrezi n pɔ fēzi maamaa.

³⁹ N n bà kuuna kōn n zòblerio yā gbòro,
n kya kà à kífuran ní pāe tɔtē.

40 N à wéte bĩĩno gbòro,

n à zeki gbāaano gbè ní dàe.

41 Gbè kè aṣṣe gēe zélaano ní baka bòn ní píngi,
à gṣ fabona pṣ ũ a bori daano.

42 N à wederino gā dṣ musu,

nì tò à ibeeno pṣnnaa kè.

43 N à fēda gbāaa è,

nēe zeo zĩ guuro.

44 N à kíkēgo sia,

n à kíkpa lé kùe.

45 Nì tò à zi kù a gbāaan,

n wí dàa gumusu ũ.

46 Dii, négṣ utenawe ai bṣeme?

N pṣfē té égṣ kũu gurṣ píngin yṣ?

47 N laasuu lé ma wēndi kusukēa.

N gbēntee kè pān yṣ?

48 Dé bé eégṣ kuu à gí gazii?

Dé bé eé fṣ à a zĩnda sí mira gbāaaa?

49 Dii, gbēkēe kè ní vī yāa gāa máme?

N yenzi kè ní à lé gbè Daudane kṣn náaneo sṣ né?

50 N tò n zṣbleri fabona yā dṣngu,

boriino ma atafii kè wà ma nṣe yāka.

51 N ibeeno kĩna kè ní kà lalandi kè

ai guu kè à kēse pēen, Dii.

52 Aubarikadeen Dii ũ ai gurṣ píngi!

Aami! Aami!

TAKADA SIIGṢDEE

Saamu 90-106

90

Luda kṣn gbēnteeo

Luda gbē Musa aduakēna.

1 Dii, wa utekiin n ũ wè kṣn wèo.

2 Le ní kpé n kpiiino ke,

le ní kpé n tṣṣe kṣn andunao káe,

Ludan n ũ zaa káaku ai gurṣ píngi.

3 Nì diē kè gbēntee é sṣkpa tṣṣe,

nèè beĩne aṣ eara bùsutin.

4 Wè wāa sṣṣroo denne lán gurṣ doo bà,

à denne lán gĩa ke gwāavĩ zaka bà.

5 Nèè gbēntee sé kṣn ga'iiio,

aṣṣ de lán sè yĩi bà kṣngṣ.

6 È bṣe kṣngṣ à gbā,

è yitoo kũ à gaga uusie.

7 N pṣfē è wa kaate,

n patammanna è swè kēwagu.

⁸ Wa yā zaaanɔ kaena n aɛ,
wa asiiyānɔ bɔ gupuraa n kuu.

⁹ Wa gurɔɔ è gēte n pētē yānzi,
wa wēndi è yāa kōn m̄bnao.

¹⁰ Wa wē è ká baaagɔ akuri,
tó wá gbāa sɔ, basiigɔ.

Nawēa kōn pɔsiaaon wē pino è móowe,
aɔè gēte gɔɔgɔɔ, ben weè kpá guuzi.

¹¹ Dé bé à n pɔfē gbāa lé dɔɔ?

N pētē bita ká vīa kē à de wá kenne ũ.

¹² N dawē wàgɔ wa wēndi kusuke lé dɔ,
le wá ɔndɔɔ e wa swè guu.

¹³ Dii, bɔren né n pɔfē kpáee?

N n zɔblerinɔ wēnda gwa.

¹⁴ N tó n gbēkee mówa lán guu e dɔɔ nà,
le wàgɔ pɔnnaa kee kōn gudakenao ai wa guro lén.

¹⁵ N wa pɔɔ ke nna ɔɔ kē n tōwa guro lén,
nawēa kē wá kē wē lén.

¹⁶ N n yākenanɔ ɔɔɔa wamɔwa n zɔblerinɔne,
n tó wa nēnɔ n gbāaa gakui dɔ.

¹⁷ Dii wa Luda, n tó wá n pɔnnaa e,

n tó wa zīi kaarana e,

ee, n tó wa zīi kaarana e.

91

Ludan wa dakpari ũ

¹ Gbē kē utena Luda Musude ɔɔɔ
égɔ kú Gbāapingide ɔrazi.

² Eé be Diin a zeki gbāaa ũ,
a Ludan a utekii ũ, á à náane vī.

³ Àmbe é n sí karia,
eé n mī sí gagyāaa.

⁴ Eé n sɔɔ a pɔte, négɔ utena à ɔru,
à náanekee bé eé n dákpa lán sɛngbango bà.

⁵ Gwāavī kainɔ kōn fāantē ká vīanano
aɔ ke vīa é n kuro,

⁶ ke gagyāa kē ègɔ té gusiaan
ke gyāgēwete kē è n le fāantē gbāaa.

⁷ Baa tó gɔɔn wāa sɔɔroo e leee n saɛ,
ke gɔɔn bɔɔɔ kuri e gaa n ɔplaazi,
póke é n lero.

⁸ Né wēé sé n gwa,
né e lán wē wēé tá zaakerinɔa nà.

⁹ Tó n Luda Musude kè n utækii ũ,
 tó n Dii kè n kúkii ũ,
¹⁰ yã zaa ke é n lero,
 mónzi é gē n uaro.
¹¹ Zaake eé n yã o a malaikanone,
 le aō n dákpa guu kè néé gaan píngi.
¹² Aōé n sē n ɔzĩ
 le ñton gēn sí gbèaro yānzi.
¹³ Né kēsē zē mūsua kōn káreo,
 né kēsē pépēē gbèkaa kōn pitigooo.

¹⁴ Dii bè: Zaake à nāmazi, mé à bɔ,
 zaake à ma dɔ, mé ɔ kúa.
¹⁵ Eé ma sísí, mé weàla,
 tó yã nākōrea, mégɔ kúo,
 mé à mì sí mà à kpe da.
¹⁶ Mé à pɔɔ kē nna kōn wèndi gbàao,
 mé tó à e lán mēē gbē mì sí nà.

92

Luda sáabukpana

Kámmaboguro lè.

¹ À maa wà n sáabu kpá, Dii,
 wà lè sí wà n tó bɔ, Luda Musude,
² wà n gbēkēē tōkē kongo,
 wà n náanekēyā o gwāāvĩ,
³ wà n táaki lé kōn mɔrɔɔ
 kōn kuntigi ó nnaao.
⁴ N yākenano è ma pɔɔ kē nna, Dii,
 mēē guda dɔ n ɔzīkenana.
⁵ Dii, n yākenano bíta maamaa,
 n laasuunɔ zà à kè bíta.
⁶ Yōnkɔɔ yã pi dōro,
 mīsaidee é fɔ à dōro dōro.
⁷ Baa tó gbē zaaano fēē wà gbà lán sē bà
 bensɔ zaakerino kaarana è n píngi,
 aō ziaa né kaatena yāanasaimē.
⁸ Mmɔn sɔ Dii,
 nēgɔ kú musu guro píngi.
⁹ N̄ gwa, n ibēenɔ e yāaa,
 zaakerinɔ e fāakōa n píngi.
¹⁰ N ma gba gbāaa lán zūsēte bà,
 n nōsi maaa kù ma mīa.
¹¹ Ma wēē sì ma wēterino lēenale,
 ma swā ma ibēē zaaano wīii mà dɔ.
¹² Gbē maaano é gbā lán damina lino bà,
 aōé kē bíta lán Lēbano sida lino bà.
¹³ Aō pēna Dii bēē guu,

ašé gbā wa Luda ua.

¹⁴ Baa kōn n zikūkēeo ašégō né iime,
aš lá égō té kēe sí plēplē.

¹⁵ Ašé be, Dii maa,
àmbe wa gbèsi ũ, zaa kee kú à guuro.

93

Diin Kí u

¹ Dii bé èe kí blee,
à bítakēē dana uta ũ.

Dii bítakēē dana,
à gbāaa dō a pii,
à anduna kàe gíngin,
eé degero.

² N kpata pēena zaa zizi,
n kuu zaa káaku.

³ Í bíta dàgula Dii,
í bíta kīi dō,
í bíta e gāgā lēē.

⁴ Dii kú musu, à bíta,
à bíta de í bíta kīila,
à gbāaa de ísia sō vīvīnala.

⁵ Dii, n yādiēnanō gborona vīro,
à kō sō n kpé gō kú adona ai gurō píngi.

94

Ludan yākpækēri ũ

¹ Dii Luda gēēborūmari,
Luda gēēborūmari, n bō gupuraaa!

² Anduna yākpækēri, n fēē,
n fīa bō wadadeenōne n yākenaa.

³ Gbē zaaanō égō n zīnda sēē lezī ai bōrēmē?
Ai bōrēmē, Dii?

⁴ Zaakerinō è wada yā o,
ašè yā bōe ašè ía dā n píngi.

⁵ Dii, ašè n gbēnō dúgu zō,
ašè gbāaa mō gbē kē n n sēnōne.

⁶ Ašè gyaanōnō kōn bōamōnō dēdē,
ašè tonēnō kaate.

⁷ Ašè be Dii e n ero,
Yakubu boriinō Luda làakari kúrūmaro.

⁸ A yōnkōnō, à làakari kē!
A mīsaideenō, é ūndō kū bōren yee?

⁹ Luda bé à swā dō, eé gí yā mazió?
À wēē kē, eé gí guu ezió?

¹⁰ È boriinō tòto kē, eé gí n swā gágazió?

È yá dańne, à dōna vīnloo?

¹¹ Dii gbēntee laasuu dō,
kè yá pāame.

¹² Aubarikadeen gbē kè neè tòto ke
n n doka danē ũ, Dii.

¹³ Neè à gba kámmabona nawēakegurō,
ai wāgō wēe yō zaakerine.

¹⁴ Dii é pā kpá a gbēnōziro,
eé gbē kè à n sè a pō ũuno zīnnaro.

¹⁵ Weé ɛara wà yákpae ke a zéa,
nòɛpuradeenō é zeo.

¹⁶ Dé bé eé fεεme gbē zaaanōzi?
Dé bé eé zεmao zaakerinō yá musuu?

¹⁷ Tó ɛe ke Dii donle kēmenlo,
le má kú miran kítikiti kò.

¹⁸ Kè ma bè gu zāe e ma sεεε,
n ma kú n gbēkεε guu, Dii.

¹⁹ Kè laasuu ma swē pà,
n ma làakari kpāeme n ma pōo kè nna.

²⁰ N bà égō kú kōn yālekpeεgōgōrinō kpataoó?
Aō yādienanō è móńne kōn nawēao,

²¹ Aō è lé kpakōsō gbē maaazi,
aō è yá da taarisaiideela wà à de.

²² Diin ma zeki gbāaa ũ,
ma Ludan gbēsi kè meè uten ũ.

²³ Eé n zaakεna sokpańma,
eé n borii bō aō taarinō yānzī.
Dii wa Luda é n borii bō.

95

Luda táakilena

¹ À mó wà pōnna lè sí Diine,
wà guda dō Gbēsi kè è wa mì sía.

² Wà mó à ae wà à sáabu kpá,
wà lè sí wà à táaki lé.

³ Zaake Dii né Luda kè bítame.
Kí bítame, à de dii pingila.

⁴ Tōote zà gīzīgīzī kú à zōī,
kpīi mīsōntēnō né à pómε.

⁵ Ísia né à pómε, zaake à kè,
àmbe à tōote í kása kōn a zōo.

⁶ À mó wà kúe wà donzi ke
wà dae Dii wa Kèri ae.

⁷ Zaake àmbe wa Luda ũ,
à kpàsa gbēnōn wa ũ,
à sáa kè ɛe n dāanō ũ.

Tó a à kòto mà gbàa,
⁸ àton swágbáaa ke
 lán a dezinò kè nà zaa Meribaro
 ke Masa gurɔ kè aɔ kú gbáan.
⁹ Baa kè aɔ ma yákenanò è,
 aɔ ma lɛ wà ma gwa gwe.
¹⁰ Ben ma pɔ fɛ gbɛ pinɔzi ai wè baplaa,
 ma bè gbɛ sàsānanɔn n̄ ũ,
 aɔ ma zénɔ d̄ɔro.
¹¹ Ben ma la dà ma pɔfɛ guu ma bè,
 aɔé gɛ ma kámmabokiinlo.

96

Diin Kí bíta ũ

¹ À lè dufu sí Diine,
 anduna gbɛ píngi, à lè sí Diine.
² À lè sí Diine à à tɔ bɔ,
 àgɔ à m̄sina baaru kpaa lán guu e dɔɔ nà.
³ À à gakuikɛyā o boriinɔne,
 à à yābɔnsaenɔ tɔkɛ baade píngine.
⁴ Dii bíta, à kà wà à táaki lé,
 à kɔ sio wà vīa kenɛ de tāanola n̄ píngi.
⁵ Boriinɔ tāanɔ né pɔ ginanɔme,
 m̄de Dii bé à musu kè.
⁶ Bítake kɔn bèɛo kúa,
 gbāa kɔn gakuio kú à kúkiiame.
⁷ À gakui kɔn gbāaao d̄ɔ Diine,
 b̄usu píngi gbɛnɔ, à d̄ɔ Diine.
⁸ À Dii tɔ gakui d̄ɔne,
 à mɔ kɔn gbāao à ḡɛo à ua.
⁹ À dɔnzi ke Diine à kúadona maakeen,
 tɔɔtɛdeenɔ, àgɔ lugaa à aɛ a píngi.
¹⁰ À o boriinɔne, Dii e kí bleɛ.
 Anduna kaena ḡingin, à nigāna vīro,
 eé yākpae ke kɔn baade píngio a zéa.
¹¹ Musudeenɔ, à pɔnnaa ke,
 tɔɔtɛdeenɔ, à vī kɔn pɔnnaao,
 ísia kɔn pɔ kè kúnno, à k̄i dɔ.
¹² S̄ɛte kɔn pɔ kè kúnno, à pɔnna wii lé,
 lí kè kú dàko guunɔ, à guda ke a píngi.
¹³ Aɔé pɔnnaa ke Dii aɛ, zaake èe m̄ɔɔ,
 èe m̄ɔɔ yākpae ke kɔn andunao.
 Eé yākpae ke kɔn andunao a zéa,
 à yā ḡɔḡɔ gbɛnɔne kɔn yāpuraao.

97

Dii m̄na

¹ Dii bé èe kí blee!

Tɔɔɛdeeno pɔnnaa kɛ,

ísiabaadeeno gɔ kú pɔnnaa guu.

² Ludambe sia kɔn gusia níginigio ligazi,
maake kɔn yáɛdeeon à kpata kásáa ũ.

³ Té ègɔ kúu à aɛ,

è ibɛɛ kè aɔo ligazino kpata.

⁴ À loupina è tɔɔɛ pu,

tó anduna è, è luga.

⁵ Kpiiino è yó lán zósa bà Dii aɛ,

anduna píngi Dii aɛ.

⁶ Musudeeno è à maakeɛ kpàakpa kɛ,

bori sánda píngi è à gakuí e.

⁷ Wí è táagbāgbārinɔ kú n píngi,

gbɛ kè aɔè ía dá kɔn pɔ ginano.

Tāano é dɔnzi kene n píngi.

⁸ Zayɔndeenoɔ mà wà pɔnnaa kè,

Yuda wéɛdeeno kú pɔnnaa guu

n yākpaeɛneno yānzi, Dii.

⁹ Zaake n kú musu de anduna píngila,

Dii, n de tāanola n píngi.

¹⁰ Dii ye gbɛ kè aɔ zà yā zaaannozi,

ègɔ a yāmarino wèndi dākpa,

è n bɔ zaakerino ɔzĩ.

¹¹ Guu è dɔ gbɛ maaano,

nɔɛɛpuradeeno pɔnnaa vĩ.

¹² Gbɛ maaano, à pɔnnaa kɛ Dii guu,

à à tó kè kú adona bɔ.

98

Dii mɔna táakilena

¹ À lè dufu sí Diine,

zaake à yābɔnsaeno kè,

à zĩ blè kɔn a ɔplaa kè kú adona gbāaa.

² Dii tò wà a mìsina dɔ,

à a maakeɛna ɔɔa boriinɔne.

³ Gbɛke kɔn náane kè à vĩ kɔn Isarailino dɔn,

andunaleɛkideeno wa Luda mìsina è n píngi.

⁴ Anduna píngi, à pɔnna wii pé Diine,

à gudakeɛna kakɔn.

⁵ À mɔɔlɛna ɔ dɔ Diine,

à mɔɔ lɛne kɔn lèsinao

⁶ kɔn kākākipɛnao kɔn kuru'ɔo.

À pɔnna wii pé Dii wa Kínane.

⁷ Ísia kɔ̃n pɔ́ kɛ́ kúnno kɪ́i kɛ,
anduna kɔ̃n gbɛ́ kɛ́ aɔ́ kúnno ń pínɡi.

⁸ Swaanɔ́ ɔpa lé Dii aɛ,
kpíiɪnɔ́ guda kɛ́ lɛdɔlɛ,

⁹ zaaké ɛɛ mɔɔ́ yákpae kɛ́ tɔɔtemɛ.
Eé yákpae kɛ́ kɔ̃n andunao a zéa,
eé yá gɔ́gɔ́ gbɛ́nɔ́nɛ kɔ̃n yápuraaɔ.

99

Luda kɛ́ kú adona

¹ Dii e kɪ́ blee, boriinɔ́ luga,
à wɛ́ɛna kɛ́rubunɔ́ dagura,
anduna nígá.

² Dii bíta Zayɔ́n,
à dɛ bori pínɡila.

³ Aɔ́ à tɔ́ bíta naasidee bɔ́,
à kú adona.

⁴ Kína pì gbáaa ví, à ye yázeɛɛzi,
ámbe à yákpae kɛ́na a zéa dɛ,
à yá gɔ́gɔ́ Yakubu boriinɔ́nɛ a zéa.

⁵ À Dii wa Luda tɔ́ sɛ́ lezĩ,
à kúɛ à tinti aɛ,
à kú adona.

⁶ Musa kɔ̃n Arunao kú à gbágbárinɔ́ tɛ́,
Samuelin à sisirinɔ́ doke ũ,
aɔ́ à sisi, ben à wɛ́ńla.

⁷ Zaa tɛ́luguu guun à yá òńɛ,
aɔ́ à doka kɔ̃n à yádannɛnanɔ́ kúna.

⁸ Dii wa Luda, n wɛ́ńla,
mbe Luda kɛ́ ɛ́ n taari kɛ́ńɛ ũ,
baa kɔ̃n beeeo n ń yá zaaanɔ́ wɛ́ńɛ ń musu.

⁹ À Dii wa Luda tɔ́ sɛ́ lezĩ,
à dɔnzi kɛ́nɛ à kpíi kɛ́ kú adona musu,
zaaké Dii wa Luda kú adona.

100

Dii sáabukɛna

Sáabukɛna lɛ.

¹ Anduna pínɡi, à pɔ́nna wii pé Diizi.

² À dɔnzi kɛ́ Diine kɔ̃n pɔ́nnaao,
à mɔ́ à kiia kɔ̃n gudakɛnao.

³ À dɔ́ kɛ́ Diin Luda ũ,
ámbe à wa kɛ́, wá dɛ à pɔ́ ũ,
wá dɛ à gbɛ́nɔ́ ũ, à kpása sáanɔ́ ũ.

⁴ À gɛ́ à ualen kɔ̃n sáabukɛnao,
à gɛ́ à ua kɔ̃n à táakilɛnao,

à sáabu kɛnɛ à à tɔ sé lezĩ.

⁵ Zaake Dii maa, à gbɛkɛ yāana vīro,
ègɔ náanɛ vī gurɔ píngi.

101

Kína légbɛna Ludane

Dauda lè.

¹ Mé lè da n gbɛkɛ kɔn yāzɛdeeo musu,
mé lè sínɛ, Dii.

² Mé làakari kɛ màgɔ kuu taari sai,
bɔrɛn né mómazii?

Mégɔ kú ma ua kɔn nòsɛpuraaɔ,

³ Ma wée égɔ kú pɔ ginaaro,
mé za yāɔrɔsaikenan, eé namaro.

⁴ Ma nòsɛ égɔ mɔnafiki vīro,
ma bà égɔ kú kɔn yā zaaaoro.

⁵ Mé gbɛ kè è a gbɛdaaa yaka à kpɛɛ kaatɛ,
mé sùu fɔ kɔn wadadeenɔ kɔn ìadàrinɔoro.

⁶ Ma wée égɔ kú ma bùsu náanɛdeenɔa,
lɛ aɔgɔ kúmao,
gbɛ kè égɔ kú taari sai égɔ dɛ ma zíkɛri ù.

⁷ Mé we gbɛsàsàri gɔ kú ma bɛro,
mé tó mɔnafikidee zɛ ma aɛro.

⁸ Mégɔ ma bùsu gbɛ zaaanɔ kaatɛ lán guu e dɔɔ nà,
mégɔ zaakerinɔ borii bɔɔ Dii wée guu.

102

Gbaasaidee aduakɛna

Wëndade gbaasaidee kè èe a yá'ammanɔ bɔɛ Diine aduakɛna.

¹ Dii, ñ ma aduakɛna ma,
ñ tó ma wiii n kii le.

² Nton wée gá ñ zumɛ ma nawɛakegurɔro,
ñ swā kpámazi,

tó ma n sisi, ñ wemala kpakpaa,

³ Zaake ma gurɔɔ e gɛtɛ lán tésukpɛ bà,
ma mè e puusu bɔɔ lán tɛyɔ bà.

⁴ Ma nòsɛ yàka, ma gɔ lán sè kori bà,
ma sã póbleyān.

⁵ Ma mbona gbāngbān bé à tò
ma gɔ wákabaran ù.

⁶ Ma gɔ lán gbáa tiongoo bà,
lán bɛzĩ koroo bà.

⁷ Ii è gɛ ma wéenlo,
ma gɔ lán bāa kè zɔ kpé musu adoo bà.

⁸ Ma ìbɛnɔ égɔ ma sɔsɔ gurɔ píngi,
ma faborinɔ è gbɛ ká kɔn ma tɔo.

⁹ Túbun mɛɛ ble póblee ù,
ma wée'i è ká ma ìminan

¹⁰ n pɔfɛ kɔn n pètɔo yānzi,
zaake n ma sɛ n ma zĩnna.

¹¹ Ma gurɔɔ e gẽtɛɛ lán ɔra bà,
ben méɛ gagaa lán sè bà.

¹² Mpi sɔ̃ Dii,
nɛ̀gɔ̃ kú kpatan gurɔ pínɡi,
n tó é garo ai wa boriia.

¹³ Né fɛɛ n̄ Zayɔn wɛ̀nda gwa, zaake gurɔɔ kà,
gurɔɔ kè n̄ diɛ kà, kè né à pɔnnaa wɛtɛ.

¹⁴ À gbɛ̀nɔ̃ kè n zòblerinɔ̃nɛ maa,
à gborona bùsu è kɛ́nɛ wɛ̀nda.

¹⁵ Bori pínɡi é vía kɛ̀nnɛ, Dii,
anduna kɛ́nɔ̃ é n kíkɛɛ dɔ̃ n̄ pínɡi.

¹⁶ Zaake Dii é Zayɔn kɛkɛ à bo dɔ,
eé bɔ à mɔ́m̄ma kɔ̃n gakuio.

¹⁷ Eé takaasideenɔ̃ aduakɛna sí,
eé n̄ wéɛkɛna kpá swákotoro.

¹⁸ À tó yá kè gɔ̃ kɛ́na kpɛɛdeenɔ̃ yānzi
lɛ gbɛ̃ kè aɔ̃ kpénɔ̃ Dii táaki lé.

¹⁹ Dii tɔ̃tɛ gwà zaa a kúkɛia,
zaa musu à wéɛ kpàɛ gĩzĩ,

²⁰ lɛ à gbɛ̀nɔ̃ zòblɛna wii ma
à n̄ bɔ gaa lézĩ yānzi,

²¹ Weé Dii tó bɔ Zayɔn,
weé à táaki lé Yerusalemu.

²² zĩ kè gbɛ̀nɔ̃ é kɔ̃ kakɔ̃a gwe,
kɔ̃n kpatablerinɔ̃ wà dɔnzi kɛnɛ.

²³ À ma gbáaa bùsa zégbān,
à ma wɛ̀ndi kè kusu,

²⁴ ben ma bè: Ma Luda,
n̄ton ma wɛ̀ndi bɔ gugbānlo,
mmɔ̃n kè n̄ kuu ai wa boriia.

²⁵ N anduna kāsāa pɛɛ zaa káaku,
musu né n̄ ɔ̃zĩmɛ.

²⁶ Aɔ̃ pínɡi é gẽtɛ, mɔ̃de négɔ̃ kuu,
aɔ̃ é zĩ kú lán pókāsāa bà,
né n̄ liɛ lán uta bà n̄ n̄ zĩnna.

²⁷ Mpi sɔ̃ n̄ kuuna ègɔ̃ dɔ̃nkɔ̃,
n gurɔɔ yāana víro.

²⁸ N zòblerinɔ̃ n̄énɔ̃ ègɔ̃ kuu aafia,
aɔ̃ boriinɔ̃ é kāsāa pɛɛ n̄ kuu.

103

Luda gbɛ̃kɛɛ

Dauda lɛ.

¹ Ma swɛ̃, n̄ Dii sáabu kpá,
ma baabɔ pínɡi, n̄ à tó kè kú adona bɔ.

² Ma swɛ̃, n̄ Dii sáabu kpá,

nton sã à yãmaakena kenlo.

³ È ma taarinɔ kɛmɛ píngi,
è ma kɛkɔa kɔn ma gyãanɔ píngi.

⁴ È ma wɛndi bɔ gɛwãan,
è à nnaa dialemɛ a gbɛkɛ kɔn a wɛndao guu.

⁵ È tò pɔ maaa kè má yezinɔ mɔma,
lɛ ma gɔkparekɛɛ e àgɔ dufu lán kúu pɔ bà.

⁶ Dii è yã kɛ a zéa,
è tò yã bɔ kɔn gwenawɛndadeenɔ nna.

⁷ À tò Musa a pɔyeziyã dɔ,
à a yãbonsaenɔ bɔɔa Isarailinɔnɛ.

⁸ Dii sùu ví kɔn wɛndaaɔ,
à pɔɔ è fɛ kpaaro,
à gbɛkɛ bíta maamaa.

⁹ Eé n taari e gɛn baaagɔro,
eé pɔfɛ da a nɔsen guro píngiro.

¹⁰ È yã kɛwe lán wa durunnɔɔ de nàro,
è fía bowe lán wa zãzãanɔɔ de nàro.

¹¹ Lán ludambɛ lezĩ kà nà kɔn tɔɔtɛɔ,
lɛn à gbɛkɛɛ bíta lɛ kɔn à víakerinɔ.

¹² Lán ɔfántɛbɔɛ kpaa zã kɔn a gɛkpen kpaaɔ nà,
lɛn è wa taarinɔ kɛwa lɛ.

¹³ Lán de è wɛnda dɔ a nɛnɔnɛ nà,
lɛn Dii è a víakerinɔ wɛnda gwa lɛ,

¹⁴ Zaakɛ à dɔ pɔ kè à wa kɛɔ,
à dɔn kè bɔsun wa ũ.

¹⁵ Gbɛntee wɛndi kusu lán sɛ bà,
ègɔ gakui ví guro plaa lán lávu bà.

¹⁶ Tó Ìa pàa, è gɛtɛ,
guu kè à kún pí è dɔ à yãn dɔro.

¹⁷ Dii ègɔ gbɛkɛɛ ví kɔn a víakerinɔ
zaa káaku ai guro píngi,

è à maaa kɛ n nɛnɔnɛ kɔn n dionɔ,

¹⁸ gbɛ kè zɛ kɔn à bà kuunaño yáo
bensɔ aɔ yã kè à diɛnɔ kúnanɔ.

¹⁹ Dii a kpata diɛ musu,
à gbãaa ví gbɛ píngia.

²⁰ À Dii sáabu kpá, amɔa à malaikanɔ,
a gbãadee kè eè à yã ma à zĩi kɛanɔ.

²¹ À Dii sáabu kpá, a ludambɛ zĩkɛɛnɔ a píngi,
à zĩkɛri kè eè à pɔyeziyã kɛɛnɔ.

²² À Dii sáabu kpá, amɔa à pɔkɛnanɔ a píngi
guu kè è kí bleennɔ baama píngi.

Ma swɛ, n Dii sáabu kpá.

104

Dii Pópingikeri táakilena

¹ Ma swě, ñ Dii sáabu kpá.
Dii ma Luda, ñ bíta maamaa,
ñ gakui dana pókásáa ũ, èe té kée,

² n gupuraa kùnlá lán bisa bà,
n musu kpàe lán pè bà,

³ n bée bô ínola musu.
N ludambé luguu kè n sōgoro ũ,
nèè di ía ɔɔa.

⁴ Nèè ía kè n zírino ũ,
nèè tévura kè n zíkérino ũ.

⁵ N anduna kàe, n à kásáa pèe,
à nigāna vī zikiro.

⁶ N ísíaà dàne uta gumusu ũ,
í pì dà kpíiino.

⁷ N kpákè í pizi, ben à bàà lè,
n pataa, ben à nàguzi.

⁸ Kpíiino bô gupuraa, guzureno sōe,
ben í tà guu kè ñ dienen.

⁹ N lézekii dà í pine, eé fɔ à vīàlaro,
eé éara à da tɔtela ziki doro.

¹⁰ Nèè tó íbòkiino í pisi swa'onenon,
ben à í ègɔ bàà lée kpíiino dagura.

¹¹ Sēte pɔ píngi ègɔ à í mii,
à í è sagino í nii kēm̃ma.

¹² Bāano è sà dɔ swaano sae,
aɔ ègɔ kú à dàko guu, aɔ wiii ègɔ dɔ.

¹³ Zaa n bɛ musu nèè lou gbare kpíiino,
n zī gbè è anduna kã.

¹⁴ Nèè tó sè bɔe pókādeenone,
nèè tó burapono bɔe gbēnteenone,
nèè póblee bɔēnne tɔtɔe,

¹⁵ geepiwēe kè è í pɔɔ kè nnaa
kɔn nɔsi kè è í uu té kēeo
kɔn blée kè è í gba gbāaa.

¹⁶ Dii líno è mɔdɔ e maamaa,
sida lí kè à bà Lebanono.

¹⁷ Gwen bāano è sà dɔdɔn,
zùbaanino è bée dɔ pini lí musu.

¹⁸ Kpii lezĩno de kpasaano kúkii ũ,
gbèkotoono de gbè'ēeno utekii ũ.

¹⁹ N mɔvura kè guro tàasikebo ũ
kɔn ɔfántɛ kè à a gēna kpén gurɔ dɔɔo.

²⁰ Nèè tó guu si, ben gwāavī è kè,
lákpepono è fēe táo píngi.

²¹ Músuno è noadena ɔɔ dɔ,

aṣè pòblee wete Ludaá.

²² Tó ɔ́fántɛ̀ bɔ̀ɛ, aṣè ɔ̀ɔ̀ɛ

aṣ tá daɛ́ n̄ tòn.

²³ Gbɛ́ntee è bɔ̀ à gá zĩi kɛ,
ègɔ́ yá ma a zĩndaa ai uusie.

²⁴ Dii, n yáɛnanɔ̀ɔ̀ pari fá!

À píngi bɔ̀ n ɔ̀ndɔ̀ɔ̀ guume,
anduna pana kɔ́n pɔ́ kè n̄ kènɔ̀.

²⁵ Ísia kuu, à bíta bensɔ̀ à yàasa,
pɔ́ bɛ́ɛ kè kú à guuno lé víro,
à néngo kɔ́n à bítao píngi.

²⁶ Góro'iteɔ̀ ègɔ́ táa oon
kɔ́n kúkukuu kè n̄ kè à kɔ́kɔ́ o à guuo.

²⁷ Pɔ́ pìnɔ̀ è wée dɔ́nzi n̄ píngi
lɛ́ n̄ pòblee kpámma a gurɔ̀ɔ̀a.

²⁸ Nɛ̀ɛ kpámma, aṣè sɛ́ɛ,
nɛ̀ɛ ɔ̀ poroínɛ, ben pɔ́ maaano è móómma.

²⁹ Tó n mikpɛɛ zùrínɛ, aṣè bídi kɛmɛ,
tó n wèndi sìrma, aṣè ga wà ɛara wà tá bùsutin.

³⁰ Tó n n Ninii gbàɛ, pónɔ̀ è wèndi e,
nɛ̀ɛ tó ɔ̀ɔ̀ɛ ɛara à kɛ dufu.

³¹ Wà tó Dii gakui gɔ́ kuu gurɔ́ píngi,
wà tó Dii pɔ̀ɔ̀ kɛ nna a yáɛnanɔ̀ɔ̀a.

³² Àmbe è ɔ̀ɔ̀ɛ gwa, ben è dege,
è ɔ̀ kɛ kpiinɔ̀ɔ̀a, ben tɛ́sukpɛ è bɔ̀.

³³ Mé lè sí Diine ai ma wèndi lén,
mé ma Luda táaki lé ai ma gurɔ́ lén.

³⁴ N̄ tó ma laasuu kánnɛ, Dii,
lán mée pɔ́nnaa kenyo ná.

³⁵ Durunkerinɔ̀ mì de anduna guu,
zaakerinɔ̀ tóngɔ́ kuu dɔ̀ro.

Ma swè, n̄ Dii sáabu kpá.
Aleluya!

105

Luda a gbɛ́nɔ̀ m̄sina

¹ À Dii sáabu kɛ à à tɔ́ kpá,
à tó boriinɔ̀ à yáɛnanɔ̀ dɔ́.

² À lè sí à à táaki lé,
à à yáɔ́nsaɛkenano tɔ́kɛ píngi.

³ À ɪa dā kɔ́n Dii tɔ́ kè kú adonao,
a Dii kiweterinɔ̀ à pɔ́nnaa kɛ,

⁴ À Dii kii wete à gbāaa wée kea,
àgɔ́ à uu wetɛɛ yāana sai.

⁵ À tò yābɔnsaε kɛ̀ à kɛ̀nɔ dɔagu,
à dabuyākenanɔ kɔ̀n à yākpaeɛnanɔ,
⁶ a Dii zɔ̀bleri Ibrai boriinɔ,
a Yakubu boriin kɛ̀ à a sɛɛnɔ.

⁷ Àmbe Dii wa Luda ũ,
à yākpaeɛna kú anduna guu píngi.

⁸ À bà kuunawao yā è sán zikiro,
yā kɛ̀ à diε égɔ kuu ai wa boriia.

⁹ À bà kú kɔ̀n Ibraiɔ,
à ɛara à si kɔ̀n a kuunao Isaakune dɔ.

¹⁰ À yā pì pàpa Yakubune dokayā ũ,
ben à kú kɔ̀n Isarailinɔ ai guro píngi.

¹¹ À bè é Kanaa bùsu kpámma,
eégɔ de ní baka ũ kɛ̀ aɔgɔ ví.

¹² Gurɔ beee aɔ pariro, wè ní yā daro,
aɔ kú Kanaa bùsun bɔ́amɔnɔ ũmɛ.

¹³ Aɔégɔ likɔ́aa zɔ́ bori kɔ̀n boriinɔ té,
aɔégɔ lili oo bùsu kɔ̀n bùsuo.

¹⁴ Èe we wà gbáaa mɔ́ńneɔ,
à kpákɛ kɔ́nanɔzi aɔ yā musu à bè,

¹⁵ aɔton ɔ na gbɛ̀ kɛ̀ a ní sɛ́nɔaro,
aɔton wéε tā a annabinɔaro.

¹⁶ Ben à tò nɔaa gɛ̀ bùsu pìn,
à tò aɔ kúsáε yāa píngi.

¹⁷ Ben à Yusufu gbàre à dɔ́ńne ní aε,
wà à yā zɔ̀ ũ.

¹⁸ Wà mɔ́kyakoo kà à gbáa,
wà mò dà à waale

¹⁹ ai yā kɛ̀ à gĩake à ò gàà à pàpao,
ben yā kɛ̀ Dii dàne tò yā bɔ̀o nna.

²⁰ Kè kína gbɛ̀ zĩ, ben wà à gbàre,
bùsu gbɛ́nsi pì à bɔ̀ bàn.

²¹ À à diε a bùsu dɔ́n'aεdee ũ,
à tò à iko ví a auzikinɔa píngi.

²² Yusufu à kɔ́nenɔ tòto a pɔ́yezia,
à ɔ́ndɔ̀ dàda à ibanɔne.

²³ Ben Yakubu sù Igipiti,
Isarailinɔ kuu nibɔ̀nɔ ũ Hamu boriinɔ bùsun.

²⁴ Dii tò a gbɛ́nɔ kɔ̀ gwe maamaa,
à tò aɔ pari kú de ní ibɛɛnɔla.

²⁵ À ní ibɛɛ pìnɔ swā gbāgbáńne,
ben aɔ zà à gbɛ́nɔn, aɔ ɔ́ndɔ̀ kɛ̀ à zɔ̀blerinɔzi.

²⁶ À a zɔ̀bleri Musa zĩńma
kɔ̀n Aruna kɛ̀ à à sɛ̀o.

²⁷ Aɔ dabudabuyanɔ kɛ̀ Igipitinɔne,

aõ yãbɔnsaenɔ kɛ Hamu boriinɔ bɔsun.

²⁸ À gusiaa gbàrɛ́m̃ma, guu sì ñ bɔsun,
kɛ aõ gĩ à yã mazi yãnzĩ.

²⁹ À ñ ínɔ lì aru ũ,
ben ñ kpɔnɔ gāga.

³⁰ Kasoonɔ dà ñ bɔsula
kɔn ñ gbāadeenɔ daekiinɔ píngi.

³¹ À yã ò, ben ifiínɔ dàńla,
gāinɔ sì ñ té ai aõ bɔsu lén píngi.

³² À loughɛ kwɛ́ɛ́ññe lou gɛ́ɛ ũ,
lapatana dà ñ bɔsula píngi.

³³ À ñ geepi línɔ ɛ'ɛ kɔn ñ kākāpura línɔ,
à ñ bɔsu línɔ kɛ dúgudugu.

³⁴ À yã ò, ben kwaanɔ kàńgu,
sutɛ́nɔ kà aõ lɛ́ vĩro.

³⁵ Aõ ñ bɔsu sɛ́ kɔn láo blè wà nè,
aõ ñ burapɔnɔ blè píngi.

³⁶ À ñ bɔsu daudunɔ dɛ́dɛ ñ píngi,
ñ né daudu kɛ aõ ì ñ ɔwazikɛgurɔnɔ.

³⁷ À bɔ kɔn Isarailinɔ,
aõ kondogi kɔn vurao sɛna,
aõ bori gbɛ́kɛe e gɛ́n sí zénlo.

³⁸ Kɛ aõ bɔɛ, Igipitinɔ pɔɔ kɛ nna,
kɛ vĩa ñ kũ Isarailinɔ yã musu.

³⁹ À téluguu dà a gbɛ́nɔla,
à kɛ té ũ gwāavĩ à guu pùńne.

⁴⁰ Aõ wɛ́ɛ kɛa, ben à mɔ́ńñe kɔn búrúnɔ,
à musu pɔ́blee kpàńm̃ma, aõ mɔ́ńm̃ma.

⁴¹ À gbɛ́si pàra, ben í bòn,
í bàa lè gbáan gwe lán swa'í bà.

⁴² Zaake à dɔ́ lɛ́ kɛ à gbɛ́
a zɔ́bleri Ibraĩñe yãn.

⁴³ À bɔ kɔn a gbɛ́nɔ, aõɛ pɔ́nnaa kɛɛ,
gbɛ́ kɛ à ñ sɛ́nɔɔ e guda kɛɛ.

⁴⁴ À boriinɔ bɔsu kpàńm̃ma,
aõ zĩi kɛ danɔ kɛ àrɛ blè,

⁴⁵ lɛ aõ e wàgɔ à yádiɛnanɔ kũna,
aõ à dokayánɔ da.
Aleluya!

106

Isarailinɔ ñ durunnɔ ona Ludanɛ

¹ Aleluya!

À Dii sáabu kɛ, zaake à maa,
à gbɛ́kɛɛ yāana vĩro.

² Dé bé eé fɔ à Dii yābitakɛnanɔ oo?

Dé bé eé fɔ̀ à à táaki lé píngii?

³ Aubarikadeenɔ́n gbɛ̀ kɛ̀ aɔ̀è yá kɛ̀ a zéanɔ́ ũ,
kɛ̀ aɔ̀è yá maaa kɛ̀ gurɔ́ píngi.

⁴ Tó nɛ́ɛ̀ à nnaa kɛ̀ n gbɛ́nɔ́nɛ,
n̄ tó ma yá gɔ́ dɔ́ngu, Dii,
tó nɛ́ɛ̀ n̄ m̄ s̄i, n̄ ma wɛ́ɛ̀ gwa,

⁵ ɛ̀ ma baka e ɔ́gɔ́ kú n gbɛ́nɔ́ nnamanan,
mà pɔ́nnaa kɛ̀ kɔ́n borii kɛ̀ n̄ n̄ s̄énɔ́,
ɛ̀ mé n táaki lé n gbɛ́ p̄inɔ́ té.

⁶ Wa durun kɛ̀ lán wa dezinɔ́ bà,
wa taari kɛ̀ wa yá zaaa kɛ̀.

⁷ Kɛ̀ wa dezinɔ́ kú Igipiti,
aɔ̀ɛ̀ Dii dabuyákenanɔ́ yá daro,
gbɛ́kɛ́yá parii kɛ̀ à kɛ́n̄nɛnɔ́ s̄áńgu,
ben aɔ́ swágbáaa kɛ̀ Isia Tɛ́aa saɛ.

⁸ Baa kɔ́n beeeo à n̄ m̄ s̄i a tó yánzi,
ɛ̀ à à gbáa bíta ɔ́ɔ́a.

⁹ À kpákɛ̀ Isia Tɛ́aazi, ben gukori bò,
à gɛ́ńyo à wɛ́ɛ̀n, aɔ́ bikú lán wà be gbáan bà.

¹⁰ À n̄ b́ n̄ ibɛ́ɛnɔ́ ɔ́z̄i,
à n̄ s̄i n̄ zangurinɔ́ gbáaaaa.

¹¹ Í dà n̄ wɛ́ɛ́rinɔ́la,
baa aɔ́ gbɛ́ m̄n̄ do èè b̄oro.

¹² Ben aɔ́ à yá kɛ̀ à ò s̄i,
aɔ́ à táaki lè.

¹³ M̄ɔ́de à yákenanɔ́ s̄áńgu gɔ́ɔ́,
ben aɔ̀ɛ̀ zɛ̀ ɛ̀ à lé dar̄maro.

¹⁴ Aɔ́ p̄óble p̄ánde n̄i dɛ̀ gbáan,
ben aɔ́ Dii ȳò wà gwà s̄ɛ̀tɛ̀ gwe.

¹⁵ À p̄ó kɛ̀ aɔ́ wɛ́ɛ̀ kɛ̀a kpà́mma,
ben à m̄'ibabagyāa z̄ímma.

¹⁶ Aɔ́ n̄ɔ́sgɔ́aanɔ́ kpà kɔ́n Musao bùran
kɔ́n Aruna kɛ̀ kú adona Diineo.

¹⁷ Tɔ́ɔ́tɛ̀ p̄ara à Datani mò,
à s̄ik̄ɔ́ɛ̀ Abiramua kɔ́n a gbɛ́nɔ́.

¹⁸ Tɛ́ f̄ɛ́ɛ̀ aɔ́ ibanɔ́ té,
tɛ́nɛ́nɛ́ gbɛ́ zaaanɔ́ blè.

¹⁹ Aɔ́ mò p̄i zaa Orɛ́bu lán z̄ùswaree bà,
aɔ́ d̄onzi kɛ̀ n̄ t̄aa kɛ̀ aɔ́ p̄inɛ.

²⁰ Aɔ́ Luda Gakuide lendee kpà
kɔ́n z̄ù s̄ɛ́sori takao.

²¹ Aɔ́ s̄á Luda n̄ m̄s̄iri yān,
kɛ̀ à yá bítanɔ́ kɛ́ńnɛ zaa Igipiti,

²² kɛ̀ à dabuyānɔ́ kɛ̀ Hamu boriinɔ́ bùsun,
kɛ̀ à naasiyānɔ́ kɛ̀ Isia Tɛ́aazi.

23 Beee yānzin à bè é a gbēno kaate,
ben Musa kè à à sè kpàne,
à tò à pɔɔ kpàne, èe gāa à n kaatero.

24 Aɔ kya kà bùsu nidee mòn,
aɔ gí Dii yā náane kezí.

25 Aɔ yābuu tã n bisakutaano guu,
aɔwe dɔ Dii yāziro.

26 Ben à ɔ dɔ à la dàíne à bè,
é tó aɔ gaga gbáan,

27 é tó aɔ boriino gaga boriino té,
é n fāakōa bùsunɔ guu.

28 Aɔ dɔ Peo tãazi,
aɔ pɔ kè wà saa òo pɔgenɔa blè.

29 Aɔ yākenano Dii pɔɔ fɛ,
ben gagyāa slngu.

30 Finasi fɛe à yā pì mì zò,
ben gyāa pì zè.

31 Ben Dii tò yā bɔo nna,
à bà kúo ai à boriia.

32 Aɔ Dii pɔɔ fɛ Meriba í kiia,
ben yā bɔ Musao zaa aɔ yāzi.

33 Zaake aɔ à nɔse yāka,
ben à yā ò laasuulena sai.

34 Aɔwe bùsu pì deeno kaate
lán Dii diéíne nàro.

35 Aɔ yākɔte kɔn borii pino,
aɔ n fɛakaara zékpaɛ sè.

36 Aɔ dɔ n tãanozi,
ben yā pì gòíne takuteɛ ũ.

37 Aɔ n négɔgbēno kè sa'opo ũ,
aɔ saa ò tãano kɔn n nénɔgbēno.

38 Aɔ taarisaideeno kòto kpàkpa,
aɔ négɔgbēno kɔn n nénɔgbē pino.

Aɔ saa ónyo Kanaa bùsu tãano,
ben aɔ bùsu pì gbāsī kè.

39 Aɔ gbāsī lè n yākenano yāzi,
aɔ gò náanesaideeno ũ n yākenano.

40 Ben Dii pɔfɛ fɛéízi,
à ye gbē kè à n sɛno kázi dɔro.

41 À n ná boriino n ɔzi,
ben aɔ zangurino kí blè n musu.

42 Aɔ ibeeno gbāaa mɔíne,
aɔ ɔ tɔíma.

43 Egɔ n bɔɔ gɛn baaagɔ,
mɔde aɔ zè kɔn n swāgbāakenao,

ben aɔ sɛ́ ń durun yānzi.

⁴⁴ Baa kɔ́n beeeo tó à ń wiii mà,
è ń nawɛ́akɛna yā da.

⁴⁵ Aɔ yānzi è dɔ a bà kuunaño yān,
è a nɔ́sɛ lie a gbɛ́kɛ bíta yānzi.

⁴⁶ À tò gbɛ́ kɛ aɔ ń kùkù zìzò ùunɔ
ń wēnda gwà.

⁴⁷ Dii wa Luda, ñ wa mì sí!
Ñ wa bɔ́ɛ boriinɔ tɛ ñ wa kakɔ́a,
lɛ wà n tɔ́ kɛ kú adona bɔ
wà ãa dǎ kɔ́n n táakilenao.

⁴⁸ Aubarikade Dii, Isarailinɔ Luda
zaa káaku aì gurɔ́ píngi!
Gbɛ́ píngi be aami!
Aleluya!

TAKADA SƆƆRODEE

Saamu 107-150

107

Dii sáabukɛna

¹ À Dii sáabu kɛ, zaake à maa,
à gbɛ́kɛ yāana víro.

² Gbɛ́ kɛ Dii ń bóɔn o lɛ,
gbɛ́ kɛ à ń bó ń ibɛɛnɔ zǎinɔ.

³ Gbɛ́ kɛ à ń bó búsu kɔ́n búsuo à ń kakɔ́a
bɔ́na ɔ́fántɛbɔ́ɛ kpa kɔ́n a gɛ́kpen kpaaɔ
kɔ́n gu'igbároo kpaaɔ kɔ́n sɔ́ɔmetɛ kpaaonɔ.

⁴ Aɔ gbɛ́kenɔ likɔ́aa zǎ gbáan,
aɔ́ɛ wéte kɛ weé gá vēen zé dɔ́ro.

⁵ Nɔ́aa ń dé, ímii ń dé,
aɔ wēndi suuna kɛ.

⁶ Ben aɔ wii pɛ́ Diizi ń nawɛ́akɛnan,
ben à ń bó ń wéetámma guu.

⁷ À ń dá zé súusun
aì aɔ kà wéte kɛ aɔ́é vēen.

⁸ Wà Dii sáabu kɛ à gbɛ́kɛ yānzi
kɔ́n yābɔ́nsaɛ kɛ è kɛ gbɛ́nɔnɛo.

⁹ Zaake è ímiderinɔ kòto yīi kūrīne,
è pɔ́ maaa kpá nɔ́aderinɔa aɔ kǎ.

¹⁰ Aɔ gbɛ́kenɔ kú ga gusisin,
aɔ́ɛ nawɛ́a kɛ yina kɔ́n mɔ́kyakooo.

¹¹ Zaake aɔ gí Luda yā mazi,
aɔ kya kà Luda Musude lédamman.

¹² À tò wà ń busa kɔ́n zǎ gbáaaɔ,
aɔ gɛ́n sì wà lɛɛ, dɔ́nlerí kuuro.

13 Ben a5 wii pè Diizi n nawēakena guu,
ben à n b5 n wētāmma guu.

14 À n b5 ga gusisin,
à n mōkyakoono gā à kēkē.

15 Wā Dii sáabu kē à gbēkē yānzi
kōn yābōnsaē kē è kē gbēnōneo.

16 Zaakē è bīile gbā kē wā pì kōn mōgotēo gboro,
è mōsi gbāngano é'ε.

17 A5 gbēkeno likōa n swāgbāa yānzi,
a5 wētāmma è n taarinō yānzi.

18 Pōblee nii bō n pōon,
a5 kà gana.

19 Ben a5 wii pè Diizi n nawēakenan,
ben à n b5 n wētāmma guu.

20 À a yā zīrūma, ben a5 kēkōa,
à n b5 gaa lézī.

21 Wā Dii sáabu kē a gbēkē yānzi
kōn yābōnsaē kē è kē gbēnōneo.

22 Wā kennakōo saa oa,
wā à yākenano tōkē kōn gudakenao.

23 A5 gbēkeno dà ísiaala góro guu,
a5oe laa taa í bíta pila.

24 A5 Dii yākenano è,
kōn yābōnsaē kē è kē í dagulanōo.

25 À yā ò, ben zāga'īa gbāaa kàka,
isiaa s5 fēε musumusu.

26 A5oe fēεε musu, wēε suu gīzī,
a5o kú kari lézī, ben swē kēngu.

27 Gó nīgānigānyo,
a5 tātātataa bō lán wēderi bà,
íte'ōndō píngi yāarūma.

28 Ben a5 wii lē Diizi n nawēakenan,
ben à n b5 n wētāmma guu.

29 À īa gbāaa zē, à g5 īa fēεε ū,
à ís5 kpāε, ben í zē kítikiti.

30 Kē guu yī, a5 pōo kē nna,
ben à gāānyo íkpare kē a5o yezi.

31 Wā Dii sáabu kē à gbēkē yānzi
kōn yābōnsaē kē è kē gbēnōneo.

32 Wā à t5 b5 pari kakōana guu,
wā à táaki lé dōn'aεdeeno kakōanan.

33 À swa ídeeno liε gbāa ū,
à tò íbōkiino g5 gukori ū.

34 À tōote aubarikadee li gu wīsīdee ū
gbē kē a5o vēeno yāzaakēna yānzi.

³⁵ À gbáa lì sèbɛ ũ,
à tò gukori gò ìbòkiino ũ.
³⁶ À nɔaderino kàe gwe,
ben aɔ wéte kàe wà vɛen.
³⁷ Aɔ burapɔno tɔ, aɔ geepi líno bà,
ben à né ííne maamaa.
³⁸ A aubarika dàngu, aɔ pari kù maamaa,
èe tó aɔ pókádeenɔ làgoro.

³⁹ Ben à n lago dɔ, aɔ bùsa
gbáamɔnnena kɔn mɔnzio kɔn pɔsiaao yānzi.
⁴⁰ À wí dà wɛɛnenɔa,
à tò aɔ likɔaa zò gukori zésaidee guu.
⁴¹ Mɔde à wɛndadeenɔ bò takaasikɛen à n sɛ lezĩ,
à tò aɔ ua kò lán kpàsapɔno bà.
⁴² Tó gbɛ maaanɔ è, aɔè pɔnnaa kɛ,
gbɛ zaaanɔ sɔ è n lé nakɔa.
⁴³ Ɔndɔdee làakari dɔ yā pínɔa,
à Dii gbɛkɛe gwa lán à de nà.

108

Luda bé è tò wà zì ble

Dauda lè.

¹ Ma làakari kpaena, Luda,
mé lè sí mà n táaki lé kɔn nòsɛo do.
² Ma mɔɔ kɔn ma kuntigio kú máa?
Mé gudɔɔ pá mío.
³ Dii, mé n sáabu kpá boriino té,
mé n táaki lé gbɛnɔne.
⁴ Zaake n gbɛkɛe bíta kà n kiia,
n náane ludambɛ luguu lè.
⁵ Luda, wà n tó sɛ lezĩ ai musumusu,
n tò n gakui da andunala píngi.

⁶ N wewala n wa mì sí kɔn n gàsá gbáaao,
lɛ wamɔwa n gbɛ yenzideenɔ e wà bɔ.
⁷ Luda yā ò zaa a kúkiia à bè:
Mé Sɛkemu kpaatɛ kɔn zìblena wiio,
mé gba da kɔn Suko guzurɛo.
⁸ Giliada bùsu né ma pómɛ,
Manase boriino bùsu né ma pómɛ,
Eflaimu boriino bùsu né ma mɔfuramɛ,
Yudanɔ bùsu né ma gòmɛ.
⁹ Mɔabunɔ bùsu né ma ɔpipibɔmɛ,
mèè ma kyatee káe Eɔɔmunɔ bùsun,
mèè zìblewiii dɔ Filisitininɔ bùsua.

¹⁰ Dé bé eé gɛmao wéte bīidee guuu?
Dé bé eé dɔmɛ aɛ ai Eɔɔmunɔ bùsun?

¹¹ Luda, à de mbe n ɔ gbàɛwazi,
neè bɔ kɔn wa zìkpɛɛnɔ dɔroo?

¹² N ɔ dawa wa ibɛɛnɔ yānzi,
zaake gbɛntee dɔnle né yā pāame.

¹³ Wé zì ble kɔn Luda gbāaaɔ,
àmbe eé kiti pá wa ibɛɛnɔa.

109

Sa zaaa ona ibɛɛne

Dauda lè.

¹ Luda, mbe meè n táaki lé,
ntongɔ yītenaro.

² Zaake gbɛ zaa bɔnkpɛɛdeenɔ è ma yaka,
aɔè lé bɔ wà ɛgeyā dima.

³ Aɔè ligamazi kɔn zangu yāo,
aɔè swée kɛmao póke wíwinnɛna sai.

⁴ Aɔè yenzi sɔkpame kɔn yādimmanao,
baa kè meè adua kɛñne.

⁵ Aɔè à maaa fīa bome kɔn à zaaaɔ,
yenzi sɔ, kɔn zanguo.

⁶ N Setān swi kɛa,
n à kpakɔzi kɔn Ibilisio.

⁷ N tó yākpae à ble,
n tó à aduakɛna kɛne taari ũ.

⁸ A wēndi gɔ kusu,
gbɛ pānde gɔ à gɛɛ ũ.

⁹ A nénɔ gɔ de sai,
à naɔ gɔ gyaanɔ ũ.

¹⁰ A nénɔ gɔ likɔazɔrinɔ ũ wàgɔ baa kɛɛ,
wàgɔ n kpakɛɛ n be zīnɔ guu.

¹¹ A fīadee à pónɔ nakɔa píngi,
gbɛ zītɔnɔ à zī àre ble.

¹² Gbɛke tón gbɛkɛɛ kɛnɛro,
wàton à né kè à tònɔ wēnda boro.

¹³ A boriinɔ kaate,
aɔ tó tóngɔ kú borii kè aɔé fɛɛnɔ téro.

¹⁴ À dezinɔ zaakɛna yā gɔ dɔ Diin,
nton tó à da durun kɛa zikiro.

¹⁵ Aɔ durun gɔ dɔn Diin,
aɔ yā sá gbɛnɔn anduna guu.

¹⁶ Zaake èe dɔn à gbɛkɛɛ kɛ gbɛkenɛro,
è wée tā takaasideenɔa kɔn wēndadeenɔ
kɔn pɔsiadeenɔ ai gèwāan.

¹⁷ À ye sa zaa onnɛnazi,
n tó à wí à musu.

Sa maa onnɛna è kánɛro,
n tó aubarika kɛo zà.

¹⁸ À lékennɛna dà lán uta bà,

à à mè yàku lán í bà,
 à gě à wánɔn lán nósi bà.
¹⁹ Kana pì gō daàla lán uta bà,
 àgō dō à pii lán asaa bà.
²⁰ Dii fīa bo ma yādimmarinɔnɛ lɛ
 kɔn gbě kě aṣè yā zaaa o ma musunɔo.

²¹ Dii Gbāapingide,
 ñ ma wēnda gwa n tó yānzi,
 ñ ma bɔ n maake kɔn n gběkeo yānzi.
²² Zaake takaaside wēndadeen ma ũ,
 ma pɔɔ yàka búgubugu.
²³ Mée gēte lán uusie ora bà,
 má de lán kwaa kě ĩa e sɛɛ bà.
²⁴ Léyina tò ma gbá è sí sé doro,
 ma yāyā ma gō wɔɔzɔgɔ.
²⁵ Ma gō yáadɔzipɔ ũ ma yādimmarinɔnɛ,
 aṣè ma gwa wà mì gbāke.

²⁶ Ñ dɔmale, Dii ma Luda,
 ñ ma mì sí n gběke yānzi,
²⁷ lɛ aṣ dō kě n ɔɔ bé à kě,
 mbe Dii, n kenamɛ.
²⁸ Baa tó aṣ ma ka, né aubarika damagu,
 tó aṣ fɛmazi, wí é ñ kũ,
 mapi n zɔbleri mé pɔnnaa kɛ.
²⁹ Tó zaaa gō ma yādimmarinɔnɛ uta ũ,
 aṣ wí da ñ zīndaa lán gumusu bà.

³⁰ Mé Dii sáabu kpá kɔn kòto gbāaaɔ,
 mé à táaki lé pari kakɔana guu.
³¹ Zaake è zɛ kɔn wēndadeenɔ,
 è ñ sí gbě kě aṣè yā vēnmanɔa.

110

Mesaya kíkɛ

Dauda lè.

¹ Dii bè ma diine à vē a ɔplaazi
 ai àgō à ibɛɛnɔ kɛnɛ à tinti ũ.
² Dii é tó n iko dagula,
 né kí ble n ibɛɛnɔa zaa Zayɔn.
³ N gbēnɔ é ñ zīnda kpámma žikagurɔ
 kpíi kě kú adona musu,
 n gōkparɛnɔ é mó n kiia lán gudɔnao kpíikpana bà.

⁴ Dii la dà, eé lé sɔkparɔ à bè:
 Négō de sa'ori ũ ai gurɔ píngi
 Melekizede ki zékpaɛa.

⁵ Dii kú n ɔplaazi,

eé kínano dúgu zõ a pɔfɛguro.
⁶Eé yákpae ke kɔn boriino,
 aõ gèno égõ kpá,
 eé anduna píngi kínano dúgu zõ.
⁷Eé í mi swaazi zé léa,
 beee yánzin à mì égõ dana ílazi.

111

Dii tóbɔna

¹Aleluya!
 Mé Dii sáabu kpá kɔn nɔsɛo do
 gbɛ maaano kakɔana guu.
²Dii yákenanɔ bíta,
 gbɛ kè à yá kènnɛ nnaano è wete wà dõ.
³À yákenanɔ bèe ví kɔn gakuio,
 à yámaakena yáana víro.
⁴Dii tò wà dɔ a yábonsaekenanɔn,
 à sùu ví kɔn wèndaaɔ.
⁵È póblee kpá a víakerinɔa,
 ègõ dɔ a bà kuunaíyo yán.
⁶À a yákenanɔ gbáaa òdɔa a gbènoɔɛ,
 à bori pāndenɔ būsuno sɔ à kpámma.
⁷À yákenanɔ náane ví bensɔ à zé ví,
 à yádannɛnanɔ yápuraa ví píngi.
⁸Yá pínɔ kāsáa pɛena guro píngi,
 è yá ke a zéa kɔn náanɛo.
⁹À m̀siri zì à a gbèno bò,
 à bà kúnyo guro píngi.
 À tó kú adona, à naasi ví.
¹⁰Víakena Diinen ɔndõ mì ù,
 gbɛ kè aõ à vía víino asánsideenɔ ù.
 À táakilena égõ yáana víro.

112

Gbɛ kè Dii vía víi

¹Aleluya!
 Aubarikadeen gbɛ kè Dii vía víi ù,
 bensɔ Dii yádienanɔ è káne maamaa.
²À nénɔ égõ gbáadeenɔ ù ní b̀sun,
 ǹsɛpuradee boriino égõ dɛ aubarikadeenɔ ù.
³Ɔ kɔn auzikio di à bɛ,
 à yámaakena yáana víro.
⁴Baa gusiaan guu è pu gbɛ maaane,
 ǹsɛpuradee kè sùu kɔn wèndaaɔ víi.
⁵Gbɛ kè è ɔ poro, kè è pó sɛkáríne,
 bensɔ è yá ke a zéa, yá è bɔo nna.
⁶Póke é gbɛ maaa lá ble zikiro,

à yā éǵō dǎngu gurǒ píngi.
 7 Baaru zaaa è à vīa kūro,
 à làakari éǵō kpaena, éǵō Dii náane vī.
 8 À kù è vīro, vīa è à kūro
 ai à gá à yǒǵō kē a ibeena.
 9 È gba da takaasideenone maamaa,
 à yāmaakena yāana vīro,
 à gbāaa éǵō kaara kōn bēeo.
 10 Gbē zaaa è à e à pǒ fē,
 è swaa kakūn à naguzi,
 gbē zaaa poyezina è kē pā.

113

Dii táakilena

1 Aleluya!
 Dii zǒblerino, à à táaki lé,
 à Dii tǒ bǒ!
 2 Wà Dii sáabu kpá
 zaa tia ai gurǒ píngi.
 3 Wà Dii tǒ bǒ
 zaa ǒfántēbǒe kpa ai à gēkpen kpaa.
 4 Dii bíta de bori píngila,
 à gakui da musula.
 5 Dé bé à kà Dii wa Luda ūu?
 À vēena kpatan zaa musu,
 6 è wēe zu gīzī
 à musu kōn tǒtēo gwa.
 7 È gbāasaideeno bǒ bǔsu té à n fēe,
 è wēndadeeno bǒ tubura à n sé lezī.
 8 È n da kīneño té,
 bǒrii kē à sē kīneño.
 9 È pāaa kaara a bēen,
 è à kē nédande pǒnnadee ū.
 Aleluya!

114

Banla zībaa lē

1 Kē Isarailino bǒ Igipiti,
 kē Yakubu boriino bǒ gbē zītōño té,
 2 Yudanǒ bǔsu gǒ Dii kúkii ū,
 Isarailino bǔsu gǒ à kīblekii ū.
 3 Isia Tēaa wēe sìńle à bàa lē,
 Yoda í kpēe lì.
 4 Kpīiino vīvī lán sákarono bà,
 sīsīno kǒrǒ lē lán sāneño bà.

⁵ Ísia, bó bé à n le n bàà lè?

Yoda, à kè dia n kpɛɛ lì?

⁶ Kpiiino, bóyānzin a vīvī lán sākaronɔ̀ bāzi?

Sīsino, à kè dia a korò lè lán sānenɔ̀ bà?

⁷ Anduna, n̄ lugaluga Dii aɛ,

Yakubu Luda aɛzī.

⁸ A gbèsi kè íkaɛkii ũ,

à gbɛpukāa lì íbókii ũ.

115

Dii bé è aubarika daŋgu

¹ Èe kɛ wámbeero Dii,

èe kɛ wámbeero,

mbé n̄ de wà n tó bɔ̀

n gbɛkɛ kɔ́n n náaneɔ̀ yānzi.

² À kè dia boriinò è wa la

wà be wa Ludaa kú mamé?

³ Wa Ludaa kú musu,

pó kè à yezin è kɛ.

⁴ Aɔ́ n̄ táanò pì kɔ́n kondogio kɔ́n vurao,

gbɛntee ɔ̀zīime.

⁵ Aɔ́ lé vī, mɔ̀de aɔ̀è yā oro,

aɔ́ wéɛ vī, mɔ̀de aɔ̀è guu ero.

⁶ Aɔ́ swā vī, mɔ̀de aɔ̀è yā maro,

aɔ́ yī vī, mɔ̀de aɔ̀è pɔ́ gūu maro.

⁷ Aɔ́ ɔ̀ɔ̀ vī, mɔ̀de aɔ̀è pɔ́ kūro,

aɔ́ gbá vī, mɔ̀de aɔ̀è táa oro,

aɔ̀è kòto kɛkero.

⁸ Aɔ́ pìrinɔ̀ sɛnkpeńyome

kɔ́n gbɛ́ kè aɔ̀e n̄ náane kɛenɔ̀ n̄ píngi.

⁹ Isarailinò, à Dii náane kɛ!

Àmbe a dɔ̀nleri ũ kɔ́n a sɛngbangoo.

¹⁰ Aruna boriinò, à Dii náane kɛ!

Àmbe a dɔ̀nleri ũ kɔ́n a sɛngbangoo.

¹¹ Dii vīakerinò, à Dii náane kɛ!

Àmbe a dɔ̀nleri ũ kɔ́n a sɛngbangoo.

¹² Dii dɔ̀ wa yān,

eé aubarika dawagu.

Eé aubarika da Isaraili boriinòn,

eé aubarika da Aruna boriinòn,

¹³ eé aubarika da a vīakerinòn,

né fète gbɛnsi.

¹⁴ Dii a bori kɔ̀are,

apinò kɔ́n a n̄énò.

¹⁵ Dii aubarika daagu,

àmò kè musu kɔ́n tɔ̀tɛò kè.

¹⁶ Musu né Dii pómɛ,
mɔde à tɔtɛ nà gbɛnteenɔnɛ ní ɔzĩ.

¹⁷ Èe kɛ gɛnɔ bé wè Dii táaki léro,
kesɔ gbɛ kè aɔ lé yĩtenɔ.

¹⁸ Wámbe, wégɔ Dii sáabu kpaa
zaa tia ai guro píngi.
Aleluya!

116

Gbɛ kè bɔ gaa lézĩ Dii sáabukpana

¹ Má ye Diizi, zaake à ma yá mà,
à ma wiipɛnaazii mà.

² Mégɔ à sisii ai ma wèndi lén,
kè à swá kpámazi yānzi.

³ Ga bà fíkámazi yā,
mira wāwāa tɔma,
wéetamma kɔn pɔsiaao dāmala.

⁴ Ben ma Dii sisi ma bè:
Dii, n yā nna, n ma mì sí.

⁵ Dii sùu vī bensɔ à maa,
wa Ludaa wēnda vī.

⁶ Dii è gbāasaideenɔ dākpa,
kè ma busa, à ma mì sì.

⁷ Ma swè, n kɛkɛ n kpáɛ,
zaake Dii yā maaa kènnɛ.

⁸ Dii, n ma bɔ gaa lézĩ,
n wéɛ'í gògomɛ, néé tó ma gènn síro,
⁹ lɛ mágɔ té n aɛ gbɛ bɛenɔ kukiia kè.

¹⁰ Baa kè nawēa tɔma ma gɔ búgubugu,
má kpé à náane vī, ben ma yā ò.

¹¹ Ma bídi kè ma bè:
Gbɛ píngi né egɛdeenɔmɛ.

¹² Bón mé fīa boo Diine
à maaa kè à kèmmɛ musu píngii?

¹³ Mé Dii misina togo sé musu,
mé à sísisio.

¹⁴ Mé lù kè má sè Diinenɔ papa
à gbɛnɔ wáa ní píngi.

¹⁵ Dii yāmarinɔ gana bèe vīnɛ.

¹⁶ Dii, n yā nna, n zòblerin ma ũ,
nɔgbɛ kè à dònzi nén ma ũ,
n ma bɔ bàn.

¹⁷ Mé kènnakɔo saa omma,
mé n sísisio, Dii.

¹⁸ Mé lù kè má sè Diinenɔ papa

à gběno wáa ń píngi
¹⁹ à kpé ua Yerusalemu guu.
 Aleluya!

117

Dii táakilena

¹ Amɔa bori píngi à Dii tó kpá,
 amɔa bùsu píngi gběno à à táaki lé,
² Zaake gběke kè à wíwao kè bíta,
 Dii náane wí guro píngi.
 Aleluya!

118

Gana Dii ua kōn sáabukenao

¹ À Dii sáabu kè, zaake à maa,
 à gběke yāana wíro.
² Isarailino o:
 À gběke yāana wíro.
³ Aruna boriino o:
 À gběke yāana wíro.
⁴ À wíakerino o:
 À gběke yāana wíro.
⁵ Ma Dii sìsi ma nawēa guu,
 ben à wēmala à ma gba mēporokii.
⁶ Dii kúmao, wíá é ma kúro.
 Bón gbēntee é f̄s à kemee?
⁷ Dii kúmao ma d̄nleri ũ,
 mé ma íbēno tí d̄o.
⁸ À maa wà na Diizi d̄e
 gbēntee náanekenala.
⁹ À maa wà na Diizi d̄e
 gbāadeeno náanekenala.
¹⁰ Bori píngi ligamazi,
 ben ma ń kaate kōn Dii tóo.
¹¹ Ās ligamazi kpa píngi,
 ben ma ń kaate kōn Dii tóo.
¹² Ās f̄ma lán zóno bà,
 ben ās ḡaga lán k̄aé té bà,
 ma ń kaate kōn Dii tóo.
¹³ Ās ma yípa kpeé, má yezi mà léé,
 ben Dii d̄male.
¹⁴ Dii bé ma gbāaa ũ, à táakin m̄é lé,
 àmbe à ḡs ma m̄isiri ũ.
¹⁵ À ma, p̄onna wīii d̄o gbē maaano bùran,
 Dii ɔplaa zĩ bíta kè.

¹⁶ Dii ɔplaa kú musu,
Dii ɔplaa zĩ bíta kè.

¹⁷ Mé garo, mégɔ̃ kuu,
mégɔ̃ Dii yáɛnanɔ̃ tɔ́kɛɛ.

¹⁸ Dii ma toto maamaa,
mɔ̃de èe tó gaa ma sɛro.

¹⁹ À zé maaa gbànõ wēmɛ,
lɛ mà gē mà Dii sáabu kpá.

²⁰ Dii ua zén yè,
gbē maaanõ bé wè gēn.

²¹ Ma n sáabu kè Dii, zaake n wemala,
n gɔ̃ ma m̀siri ũ.

²² Gbè kè kpéborinõ pà kpàzi
bé à gò kpé gooda gbè m̀dee ũ.

²³ Dii bé à beee kè,
ben à kèwe yābɔ̃nsaɛ ũ.

²⁴ Gurɔ̃ kè Dii diɛn yè,
wà pɔ̃nnaa kɛn wà nòsɛ kɛ nna.

²⁵ N yā nna Dii! N̄ wa m̀i sí!
N̄ sùu kɛ Dii! N̄ wa dakɔ̃rɛ m̀innaaol!

²⁶ Aubarikadeen gbē kè èe mɔ̃ kɔ̃n Dii tóo ũ,
zaa Dii ua wée gbāake kpaanzi.

²⁷ Diin Luda ũ, à guu p̀uwe.
À zà lá kpákpa àgɔ̃ téo zĩbaakerinõzi
ai sa'oki kobanõ kiia.

²⁸ Ma Ludan n ũ, mé n sáabu kɛ,
ma Luda, mé n tó sɛ lezĩ.

²⁹ À Dii sáabu kɛ, zaake à maa,
à gbēkɛɛ yāana víro.

119

Luda yā sɛna lezĩ

¹ Aubarikadeenɔ̃n gbē kè aɔ̃ kuu taari sai
wà Dii doka kūnanã ũ.

² Aubarikadeenɔ̃n gbē kè aɔ̃ Dii yā kūna
wà à kii wɛtɛ kɔ̃n nòsɛo doonõ ũ.

³ Aɔ̃è yā kpɛɛgānda kɛro,
aɔ̃ègɔ̃ té à zé guu.

⁴ N n ɔ̃ɔ̃kii ɔ̃ɔ̃awe,
lɛ wàgɔ̃ tézi kɔ̃n làakario.

⁵ Má yezi màgɔ̃ kú ma d̀ɔ̃ɔ̃a
màgɔ̃ n yádannɛnanɔ̃ kūna.

⁶ Tó má n yádiɛnanɔ̃ kūna píngi,
bee é tó wí ma kūro.

⁷ Gurɔ kɛ mɛɛ n dokayɔ maaanɔ dadaa,
mɛ n sɔabu kpɔ kɔn nɔsepuraaɔ.

⁸ Mɛgɔ n yɔdannenanaɔ kɔna,
ɛton ma tɔn mɔmmannlo.

⁹ Dian gɔkparɛ e ɔgɔ kuu gbɔsɔ sai nɔ?
Sɛdɛ ɔ yɔkɛna kɔ sɛ kɔn n yɔɔ.

¹⁰ Mɛɛ n kii wɛtɛɛ nɔsɛɔ do,
ɛton tɔ mɔ zɔ n yɔdienanaɔaro.

¹¹ Ma n yɔ dɔ ma swɛ guu
lɛ mɔton durun kennɛro yɔnzi.

¹² Aubarikadeen mmɔn Dii ũ,
ɛn n yɔdienanaɔ damɛ.

¹³ Dokayɔ kɛ ɔɔ bɔ n lɛnnɔ pɔngi,
mɛ tɔkɛnɛ kɔn ma lɛɔ.

¹⁴ Mɛɛ pɔnnaa kɛ kɔn n yɔnɔ
lɔn wɛ kɛ kɔn ɔuziki bɔtao nɔ.

¹⁵ Mɛɛ laasuu lɛ n ɔɔkiia,
ma wɛɛ kɔ n zɛnɔa.

¹⁶ Ma pɔɔ kɛ nna n yɔdienanaɔa,
n yɔ ɛ sɔmaguro.

¹⁷ N yɔ maaa kɛ mɔma n zɔbblɛrɛ
lɛ mɔgɔ kuu wɛndio, mɛgɔ n yɔ kɔna.

¹⁸ N ma wɛɛ kɛmɛ
lɛ mɔ wɛɛ si yɔbɔnsaɛnɔlɛ n dokan.

¹⁹ Nibɔn ma ũ anduna guu,
ɛton n yɔdienanaɔ utɛmɛro.

²⁰ N dokayɔn nidenɔ baabɔɛ
ma swɛ blɛ.

²¹ Nɛɛ kpɔkɛ wadadeenɔ kɛ lɛ n kɔnɔzi,
gbɛ kɛ ɔɔ zɔ n yɔdienanaɔnɔ.

²² N ma bɔ sɔsɔnan kɔn dɔkɛnyoo,
zaakɛ mɔ n yɔnɔ kɔna.

²³ Baa kɛ kɛnɛnɔ vɛɛ wɔ lɛ kpɔkɔsɔmazi,
ma laasuu ɛgɔ kɔ n yɔdannenanaɔa.

²⁴ N yɔnɔ ɛ ma pɔɔ kɛ nna,
n yɔ pɔ ɛ lɛ dama.

²⁵ Ma gɔ daɛna tɔɔtɛ,
ɛn ma wɛndi dɔkpa lɔn n ɔ nɔ.

²⁶ Ma ɔ yɔkɛnanɔ dɔɔnnɛ, ben n wemala,
ɛn n yɔdannenanaɔ damɛ.

²⁷ N tɔ mɔ n ɔɔkiinɔ dɔ,
ma laasuu ɛgɔ kɔ n yɔbɔnsaɛnɔa.

²⁸ Ma pɔɔ sia ɔ kɛ bɔta,
ɛn ma gba gbɔa lɔn n ɔ nɔ.

²⁹ N ma kɛ mɔnafiki zɛa,
ɛn ma gba zɛ mɔ zɛ kɔn n dokao.

30 Ma yāpura zé sè,
ma swè ègɔ́ kú n dokaa.

31 Má n yāno kūna ɔplaplaa,
ñton tó wí ma kūro, Dii.

32 Mèè wā n yādienano zézi,
zaake n ma làakari kpáeme.

33 Dii, ñ n yādannenano zé ɔɔame
le màgɔ́ kūna ai ma wèndi lén.

34 Ñ ma gba ɔndɔ́ màgɔ́ n doka kūna,
màgɔ́ zĩ kea kɔn nɔsɔ do.

35 Ñ ma da n yādienano zén,
zaake bee bé è kámagu.

36 Ñ tó ma swè gɔ́ kú n yānoa,
àton tá bĩni zénlo.

37 Ñ ma wée go pɔ́ pāanoa,
ñ ma wèndi dákpa lán n ò nà.

38 Ñ yā kè n ò papa mɔma n zòblerine,
lé kè n gbè n víakerinɔne.

39 Ñ tó sɔsɔna kè mèè à vía kee gomala,
zaake n dokayāno maa.

40 Má ye n ɔɔkiizi fá,
ñ ma wèndi dákpa n maake guu.

41 Dii, ñ mɔ ñ gbèkee keme,
ñ ma mì sí lán n ò nà,

42 gbasa mà yā sí ma sɔsɔrila,
zaake mée n yā náane kee.

43 Ñton yāpura yā sí ma lénlo,
zaake n yāzedeenn má wée ɔɔzi.

44 Mégɔ́ n doka kūna
ai guro píngi,

45 Mégɔ́ té aafia,
zaake ma n ɔɔkii wète.

46 Mé n yāno o kínano aɛ,
wí é ma kū sɔro.

47 N yādienano è ke ma pɔɔne,
zaake má ye yā pínɔzi.

48 Ma gǎ sè n yādienna kè má yezinɔne,
mèè laasuu lé n yādannenanoa.

49 Ñ ɔ yā kè n ò n zòblerinen,
zaake n tó ma wée ɔɔzi.

50 Yā kè è ma làakari kpáɛ ma nawēakenan yè,
n légbèna bé è ma wèndi dákpa.

51 Wadadeenɔ e ma faboo yāana sai,
baa kɔn beeeo mèè zā n dokaaro.

52 Mèè ɔ n dokayā kè kú zaa ziinɔn,

ben aɓè ma nòsɛ yīi kūmɛ, Dii.

⁵³ Mɛɛ pɔ fɛ maamaa,
kè zaakerinɔ è pā kpā n dokazi yānzi.

⁵⁴ Mɛɛ lɛ sí n yādannenano musu
ma kuuna anduna kèkii guu.

⁵⁵ N yā ègɔ dɔmagu gwāavī, Dii,
mɛɛgɔ n dokayāno kūna.

⁵⁶ Ma yā beeenɔ kɔ dɔ,
zaake mɛɛgɔ n dɔɔkii gwaa.

⁵⁷ Dii, mbe ma baka ũ,
ma lé gbɛ kè mé n yā ma.

⁵⁸ Mɛɛ kúɛ kennɛ kɔn nòsɛo do,
n sùu kemao lán n ò nà.

⁵⁹ Ma a yākenano laasuu lɛ,
ben ma sokpa n dokayānoa.

⁶⁰ Mé wā, mé gbá gáero,
lɛ mà n yādienano da.

⁶¹ Baa kè gbɛ zaaano bà fīkāmazi,
n dokayāno é sāmaguro.

⁶² Mɛɛ fɛɛ mà sáabu kennɛ lezādo
n dokayā maaano musu.

⁶³ N vīakeri píngi gbēnnan ma ũ,
gbɛ kè aɓè n dɔɔkii gwaanɔ.

⁶⁴ Dii, n gbɛkɛɛ anduna pà,
n n yādienano dame.

⁶⁵ N à maaa kè mɔma n zɔblerine,
lán n ò nà, Dii.

⁶⁶ N wéɛɛɛ kɔn dōnao dame,
zaake ma n yādienano si.

⁶⁷ Lɛ n kpé n ɔ tōma, má sāsaname,
mɔde tia sa má n yā kūna.

⁶⁸ N maa bensɔ n yākenano maa,
n n yādienano dame.

⁶⁹ Baa kè wadadeeno yāsiaa nàma,
mɛɛgɔ n dɔɔkii gwaa kɔn nòsɛo do.

⁷⁰ Aɔ swā gbāgbā, èe yā maro,
mɔma sɔ ma pɔɔ nna n dokaa.

⁷¹ N ɔtōmana kɛmɛ maa,
lɛ mà e mà n yādannenano dada.

⁷² Doka kè bɔ n lén maame
de vura kɔn kondogi bɔɔ ũgbangbanɔla.

⁷³ N ɔɔ ma í kàsa à ma kɛ,
n ma gba ɔndɔɔ mà n yādienano dada.

⁷⁴ N vīakerinɔ é ma e wà pɔnnaa kɛ,
zaake n yān ma tāmāa dɔa.

⁷⁵ Dii, má dɔ kè n dokayāno maa,
kè n náane vī yānzin n ɔ tōmazi.

76 Ñ gbēkεε kεmε lε ma nòsε kpáε,
lán ñ ò mɔma n zòblierinε nà.

77 Ñ mɔ ñ wēnda dōmε lε mǎgɔ̄ kuu,
zaake n dokayānɔn ma pɔnnaa ũ.

78 Ñ tó wí wadadee kè aɔ taari kēmε pānɔ kú,
mapi sɔ mé laasuu lé n ɔɔkiiia.

79 Ñ víakerinɔ su ma kiia,
gbē kè aɔɔ n yānɔ dōɔnɔ.

80 Ñ tò ma nòsε gɔ̄ pura n yānɔ musu
lε wí tón ma kũro yānzi.

81 Ñ mĩsina yā e ma swē blee,
n yān ma wée dɔzi.

82 Ma wée dɔ̄ n légbēnazi ai ma kpasa,
bɔren né ma nòsε yīi kũmεε?

83 Má dε lán báa bòkɔ̄ kè tésukpε mà bà,
baa kɔn beeeo n yādienanɔ è sāmaguro.

84 Mɔma n zòbleri mégɔ̄ n dāa ai bɔrεmε?
Bɔren né ía da ma wētāmmarinɔa?

85 Wadadeenɔ è wēε yɔ̄mε mà zun,
aɔ yā è kɔ̄ sé kɔn n dokaoro.

86 Ñ yādienanɔ píngi náanε vī,
n dɔmale, zaake wēε wée tāmama pāmε.

87 À gò féte kè aɔé yāmao anduna guu,
mɔma sɔ mée pá kpá n ɔɔkiiiziro.

88 Ñ ma wēndi dákpa n gbēkε yānzi,
mé n yānɔ da.

89 Dii, n yā ègɔ̄ kuu gurɔ̄ píngi,
à kāsāa pεena zaa musu.

90 Ñ náanε vī wē kɔn wēo,
n anduna kàε, ben à kpé kuu.

91 Pɔ̄ píngi kpé kuu gbāa n doka musu,
zaake pɔ̄ píngi è dɔnzi.

92 Tó n dokan ma pɔnnaa ũ yāro,
lε ma kaate ma nawēakεna guu.

93 Ñ ɔɔkii é sāmagu zikiro,
zaake à gāzīn n ma wēndi dákpa.

94 Ñ pɔn ma ũ, n ma mĩ sí,
zaake ma n ɔɔkii wētε.

95 Gbē zaaanɔ̄ e ma kpákpaa wà ma dε,
mɔde ma làakari kú n yānɔa.

96 Má è kè pɔ̄ maa píngi zaka lé kuume,
mɔde n yādienanɔ bíta lé vīro.

97 Má ye n dokazi à kè bíta fá,
mēégɔ̄ laasuu lεεa zaa kɔngɔ̄ ai uusie.

98 Ñ yādienanɔ è tó ma ɔ̄ndɔ̄ gɔ̄ dε ma ibεenɔ pɔla,
zaake à kú ma swēn gurɔ̄ píngi.

99 Ma wéezēē de ma yādannerino pōla hí píngi,
zaake ma laasuu ègō kú n yānōame.

100 Ma ɔndɔɔ de mareenɔ pōla,
zaake mēegō n ɔɔkiino gwaa.

101 Mēē mī kē zē zaa píngia
lē mà e màgō n yā kūna yānzì.

102 Mēē kē n dokayānōaro,
zaake mbe hí dāmē.

103 N yānɔ nname à kē bíta,
à nna de zóla ma lén.

104 N ɔɔkii è ma gba làakari,
Bee yānzìn ma za sāsāna zē pínginzi.

105 N yān fitia ũ ma gbáne,
è guu pumē zén.

106 Ma la dà ma sō zēo,
kē mēgō té n dokayā maaanɔzi.

107 Ma wētāmmana kē bíta, Dii.
n ma wēndi dākpa lán hí ò nà.

108 N ma sáabukpana sí,
gbasa n n dokayānɔ dame, Dii.

109 Mēegō ma zīnda da kari guu,
baa kōn beeeo n dokayānɔ è sāmaguro.

110 Zaakerino takutēē kpàkpamē,
mōde mēē zā n ɔɔkiiaro.

111 N yānɔn ma túbì ũ aì gurɔ píngi,
aōmbe ma pōnnaa ũ.

112 Ma swē kú n yādannenano kenaa
aì ma wēndi lén.

113 Ma za nòseplaadeenɔn,
n dokan má yezi.

114 Mbe ma uteki kōn ma sengbangoo ũ,
n yān ma wēē dɔzi.

115 À gumala a zaakerino
lē màgō ma Luda yādienano kūna.

116 Ngō ma kūna lán hí ò nà, mēgō kuu,
nton tó támaa ma nero.

117 N ma sé musu lē mà bɔ aafia,
ma wēē egō pé n yādannenanoa.

118 Nēē gí gbē kē aō zā n yādannenanozi,
aō mōnafikikena né pāmē.

119 Nēē anduna zaakerino kwēē lán mōgbɔ bà,
beee yānzìn má ye n yānɔzizi.

120 Ma mē è fēē n vīa yānzì,
n dokayānɔ naasi vīmē.

121 Ma yā kē a zēa súusu,
nton ma tó ma wētāmmarinɔnero.

122 Ñ kpégaau sé mamoma n zòblerine le mà bɔ maa,
 ñton tó wadadeenɔ wée tamaro.

123 Ma wée dɔ n misinazi ai ma kpasa,
 má sɔkpa n légbēna maaazi.

124 Ñ yā keme n gbēkē guu,
 ñ n yādannenano da mamoma n zòblerine.

125 N zòblerin ma ũ, ñ ma gba làakari
 le mà n yāno dɔro dɔ.

126 Yākēna gurɔ kà, Dii,
 zaake wēe bɔɔ n doka kpē.

127 Má ye n yādienanɔzi de vurala,
 baa vura baasana.

128 Má è n ɔɔkii maa,
 beee yānzin sāsāna zé píngi è kēmerozì.

129 N yāno demē yābɔnsae ũ,
 beee yānzin má kūna ma swēnzì.

130 N yā bɔkōtēna è guu puíne,
 è nòsedodeenɔ gba làakari.

131 Ma lé aena, mée wesaa boo fēkuufekuu,
 zaake n dokayāno nii e ma de.

132 Ñ aɛ dɔma ñ sùu kēmao,
 lán nēè ke gbē kē aɔɔ ye n tózinone nà.

133 Ñ ma da zéa lán ní ò nà,
 ñton tó yā zaa ke kí blemaro.

134 Ñ ma bɔ gbē takiikerino ɔɔĩ
 le mà n ɔɔkii gwa.

135 Ñ uu were mamoma n zòbleria,
 ñ tó mà n yādannenano dɔ.

136 Wée'i e plaa ma wēen
 kè wà n doka kūnaro yānzì.

137 Dii, ní maa,
 n dokayāno zé vī.

138 Ñ n yāno diē a zéa,
 aɔ náane vī maamaa.

139 Ma ibeenɔ sà n yān,
 ben aɔ yā ma kū gbāa maamaa.

140 Wà n yā yò wà gwà à see ke vīro,
 mamoma n zòbleri, má yezi maamaa.

141 Póken ma ũro, wè kya kámagu,
 baa kōn beeeo n ɔɔkii è sámaguro.

142 N yāmaakēna yāana vīro,
 n doka yāpuraa vī.

143 Nawēa kōn yā'ɔammao ma le,
 mɔde n yādienanɔn ma pɔnnaa ũ.

144 N yāno maa gurɔ píngi,
 ñ ma gba làakari le màgɔ kuu.

145 Mēè n sísi kōn nòseo do Dii,

h̄ wemala, m̄ḡ n̄ yādiēnan̄ kūna.

146 M̄ēē wiip̄enzi h̄ ma m̄i s̄i,
m̄ḡ n̄ yān̄ kūna.

147 M̄ēē f̄ēē id̄ē'id̄ē mā wii p̄enzi,
n̄ yān̄ ma w̄ēē d̄zi.

148 Ii ē na ma w̄ēēn̄ gwāāv̄iro
l̄ē mā e mā laasuu l̄ē n̄ yāa yān̄zi.

149 N̄ ma yā ma n̄ gb̄ēk̄ē yān̄zi, Dii,
h̄ ma w̄ēndi dākpa lán n̄ yāz̄ēdek̄ēē d̄ē nà.

150 Gb̄ē k̄ē āēē l̄ē kpaak̄ōs̄ōmaziin̄ k̄īmao,
m̄ōd̄ē āōō zā k̄ōn̄ n̄ dokao.

151 N̄ k̄īmao Dii,
n̄ yādiēnan̄ p̄ingi yāpuraā v̄i.

152 Zaa ḡik̄ēna má d̄ō n̄ yān̄ōa
k̄ē n̄ d̄iē āḡō kuu gur̄ō p̄ingi.

153 N̄ ma naw̄ēak̄ēna gwa h̄ ma m̄i s̄i,
zaak̄ē n̄ doka e sāmāguro.

154 N̄ z̄ēmao h̄ ma bo,
h̄ ma w̄ēndi dākpa lán n̄ à l̄ē gb̄ē nà.

155 N̄ m̄isina zā k̄ōn̄ zaak̄ērin̄ō,
zaak̄ē āēē n̄ yādann̄ēnan̄ō w̄ētero.

156 N̄ w̄ēndaa b̄ita, Dii,
h̄ ma w̄ēndi dākpa lán n̄ yāz̄ēdek̄ēē d̄ē nà.

157 Ma ib̄ēē k̄ē āēē w̄ēē tāmaān̄ō pari,
m̄ōd̄ē m̄ēē zā n̄ yān̄ōaro.

158 Má ye n̄ náan̄ēsaideen̄ō k̄āziro,
k̄ē āōō n̄ yā k̄ūnarō yān̄zi.

159 N̄ gwa lán má ye n̄ ȳd̄ōk̄iizi nà.

Dii, h̄ ma w̄ēndi dākpa n̄ gb̄ēk̄ēē yān̄zi.

160 N̄ yā p̄ingip̄ingi n̄ē yāpuraam̄ē,
n̄ dokayān̄ōō maa āōō yāana v̄iro.

161 Gb̄āadeen̄ō ē w̄ēē tāma pā,
m̄ōd̄ē n̄ yā v̄ia ē ma k̄ū.

162 M̄ēē p̄ōnn̄aa k̄ē k̄ōn̄ n̄ l̄ēgb̄ēnao,
lán̄ ma auziki b̄ita s̄ēē z̄i guu bà.

163 Ma za m̄ōnafikin̄, má ye ā yāziro,
n̄ dokan̄ má yezi.

164 M̄ēēḡō n̄ táaki l̄ēē gur̄ō d̄ō ḡēn̄ sw̄ēēplaplaa
k̄ē n̄ dokayān̄ōō maa yān̄zi.

165 Gb̄ē k̄ē āōō ye n̄ dokazin̄ō aafia b̄ita,
yāk̄ē ē t̄ō āō furo.

166 Ma w̄ēē d̄zi h̄ ma m̄i s̄i, Dii,
m̄ēē t̄ē n̄ yādiēnan̄ōz̄i.

167 Má n̄ yān̄ō kūna,
zaak̄ē má yezi maamaa.

168 M̄ēē n̄ ȳd̄ōk̄ii gwa m̄ēē n̄ yān̄ō ma,

zaake ma yākena píngi kú n ɔzĩme.

¹⁶⁹ Ì tó ma wiipena n kii le, Dii,
 ò ma gba làakari lán ñ ò nà.

¹⁷⁰ Ì tó ma aduakena ká n kiia,
 ò ma mì sí lán n lé gbè nà.

¹⁷¹ N táakilena gɔ da ma lén,
 zaake neè n yādannenano dame.

¹⁷² Mé lè sí n légbèna musu,
 zaake n yādienanoo maa píngi.

¹⁷³ Ngɔ kú soruo ò ɔ domale,
 zaake ma ze kɔn n ɔɔkiio.

¹⁷⁴ Mée à ni deè ò ma mì sí, Dii,
 n dokan ma pɔnnaa ũ.

¹⁷⁵ Ì tó màgɔ kuu, mégɔ n táaki lee,
 ò tó n dokayāno gɔ ma kūna.

¹⁷⁶ Ma kē zéa lán sãa kè sàsà bà,
 ò mamoma n zòbleri wete,
 zaake n yādannenano e sãmaguro.

120

Kuuna yaketedeenɔ té

Gana Yerusalemu lè.

¹ Ma nawēakena guu ma Dii sisi,
 ben à wèmala.

² N ma sí yāsiadeenoo ɔzĩ
 kɔn mɔnafikideenoo léo.

³ Mɔnafikide, Luda é kenyo dia nà?
 Ke bón eé kennēe?

⁴ Eé wée tamma kɔn gɔsagbāaa kà lé nnaano
 kɔn sē lí sīsī wāaaoo.

⁵ Wāiyoo mamoma kè má kú Mesekino té,
 má vée Kedano bisakutaan.

⁶ Ma vée à gí kè maamaa
 kɔn gbè kè aɔ zà aafiannoo.

⁷ Vēena aafian má yezi,
 mɔde tó ma yā ò, swēen aɔè fēomazi.

121

Dii wa Dakpari

Gana Yerusalemu lè.

¹ Ma wée ɔ sīsīno kpa,
 guu kè ma donle è bɔn.

² Ma donle è bɔ Dii kiiaame,
 àmbe à musu kɔn tɔɔteo kè.

³ Eé tó n gbá sataro,
 n dākpari é igoba páro.

⁴ Isarailinɔ dākpari é igoba páro fá,
eé sɔ̃ ii oro.

⁵ Diin n dākpari ũ,
Dii denne ɔra ũ n ɔplaazi.

⁶ Ɔfântɛ é n lé fáantɛro,
kesɔ̃ mɔvura gwáávi.

⁷ Dii é n sí kisira sánda píngia,
eé n wɛ̀ndi dākpanne.

⁸ Dii é n dākpa n gana guu kɔ̃n n sunao
zaa tia ai gurɔ́ píngi.

122

Dauda aduakɛna Yerusalemune

Gana Yerusalemu lè.

¹ Kè wà bèmɛ wà gá Dii ua,
ma pɔɔ kè nna.

² Wá zɛna n biileá sa, Yerusalemu.

³ Wà Yerusalemu kàɛ nanakɔ̃ana gíngin.

⁴ Gwen Isaraili boriinɔ è gɛ̃n,
borii kè Dii sè píno.

Aɔ̃è gá Dii sáabu kpá
lán à diɛ́fɛ̀nɛ̀ nà.

⁵ Gwen yágɔ̃gɔ̃rinɔ kitanɔɔ káɛn
Dauda boriinɔ kpata kitanɔ̃ ũ.

⁶ À aafia wée kɛ Yerusalemune à be:
Luda tó gbɛ̀ kè aɔ̃ yenziinɔ aubarika e!

⁷ Aafia gɔ̃ kú n biinɔ dagura,
n gudákpakiinɔ gɔ̃ kaena nna.

⁸ Ma gbɛ̃nɔ kɔ̃n ma gbɛ̃nnanɔ yānzi mé be,
Luda n gba aafia.

⁹ Dii wa Luda kpé yānzi
mé à maa wée kenne.

123

Wéɛdɔna Ludazi

Gana Yerusalemu lè.

¹ Ma wée sè, mée n kii gwaa,
mmɔ̃n kè n kpatan kú musu.

² Lán zò wée ègɔ̃ dɔ́ pɔ́zi a bedee ɔ́zɪ̀ nà
bensɔ̃ zòngbɛ̀ wée ègɔ̃ dɔ́ a dazi,
lɛn wa wée ègɔ̃ dɔ́ Dii wa Ludazi lɛ
ai à gá wa wɛ̀nda gwao.

³ Ñ wa wée gwa, Dii, ñ wa wée gwa,
zaake gbɛ̃nɔ kyakanawaguu wa kpasa maamaa.

⁴ Wa ñadarinɔ lalandikɛna fɔ̃ maamaa
kɔ̃n wadadeenɔ kyakangunao.

124

Dii wa zenyodee

Gana Yerusalemu lè kè Dauda dà.

¹ Tó Dii kúwao yāro,

Isarailino o:

² Tó Dii kúwao yāro

guro kè wà fɛwazi,

³ lɛ wà wa mómɔ bɛɛ kè aɔ pɔ fɛwazi,

⁴ lɛ aɔ dàwala lán í bíta è dańla nà,

lɛ aɔ wa sɛɛ wà tàwao lán swa pana bà,

⁵ lɛ aɔ wa wara lán í fɛna bà.

⁶ Aubarikadeen Dii ũ,

kè èe tó wà wa kɛ gyáigyairo.

⁷ Wa bɔ takutɛɛn lán báa bà,

bà kè, wa pitinma.

⁸ Wa donlɛ è bɔ Dii kiiame,

àmbe à musu kɔn tɔtɛo kè.

125

Luda gbɛno kuuna aafia

Gana Yerusalemu lè.

¹ Dii náanɛkerinɔ dɛ lán Zayon kpíi bà,

à degena víroo, ègɔ kuu guro píngi.

² Lán kpíiinɔ ligana Yerusalemuzi nà,

lɛn Dii ligana a gbɛnɔzi lɛ

zaa tia ài guro píngi.

³ Gbɛ zaaano é e wàgɔ kí blee

gbɛ maaano bùsun wàgɔ gaaro,

lɛ gbɛ maaano tón ɔ da zaakenanlo yánzi.

⁴ Dii, n à maa kɛ gbɛ maaanone,

gbɛ kè aɔ nòsɛ puraano.

⁵ Gbɛ kè aɔ zé kotina sɛnɔ sɔ,

Dii é n wara kɔn zaakerinome.

Luda Isarailino gba aafia!

126

Isarailino suna n gwena ziia

Gana Yerusalemu lè.

¹ Kè Dii wa bɔ zɔbleen à sùwao Zayon,

à dɛwe lán nanaa bame.

² Wa ví kɔn yáo wa guda kè,

ben boriino bèkone,

Dii yá bíta kèwe.

³ Dii yá bíta kèwe,

ben wée pɔnnaa kɛɛ.

⁴ Dii, ñ suwao wa gwena ziin,
lán neè su kōn ío gbáan nà.
⁵ Gbē kē aṣ pṣ tṣ kōn wéé'ionṣ,
adeenṣ é kē kōn gudakenaome.
⁶ Gbē kē bṣ kōn ɔ́ɔ dɔɔo kōn pówéeo kūna,
adee é ɛara à su kōn gudakenao
kōn ése bakaaɔ sɛna.

127

Pṣ píngi né ludangbaame

Gana Yerusalemu lè kē Sulemanu dà.
¹ Tó èe kē Dii bé à kpé bōro,
ēndē à bōrinṣ e zī pāa kēeme.
Tó èe kē Dii bé à wéte dākparɔ,
ēndē à dākparinṣ e itē kēē pāme.
² Fēena ide'ide, daena lezāndo,
zībāabāakena pṣblee yānzi né yā pāame,
zaake Dii è a gbē yenzideenṣ gba kāmmapona.
³ Négṣgbēnṣ né Dii gbaame,
nénṣ né à láadame.
⁴ Lán kànṣ de nà zīkari ɔ́zī,
lén n gṣkparekeguro négṣgbēnṣ de le.
⁵ Aubarikadeen gbē kē à gbàra pananiyo ũ,
tó à ibeenṣ à lè gāale, wí é à kũro.

128

Ya maaa kē Dii vīakeri è ee

Gana Yerusalemu lè.
¹ Aubarikadeen gbē kē Dii vīa vī
bensṣ à té à zén ũ.
² Né n zī àre ble,
négṣ aubarika vī, négṣ kuu aafia.
³ N naṣ égṣ kú n ua
lán geepi lí né'iri bà,
n négṣgbēnṣ égṣ liga n teebuzi
lán kú lí ketenṣ bà.
⁴ Lén gbē kē Dii vīa vīi
égṣ aubarika vī le.

⁵ Zaa Zayṣn Dii aubarika dangu
aì n wēndi lén.
A tó ñ wéé si Yerusalemu nmananale,
⁶ à tó ñ n dionṣ e kōn wéeo.

Dii Isarailinṣ gba aafia!

129

Isarailinṣ sa zaa ona í ibeenṣne

Gana Yerusalemu lè.

¹ Zaa wa néngo zĩ wà wée tãwa gẽn ùgbangba.
Isarailino o:

² Zaa wa néngo zĩ wà wée tãwa gẽn ùgbangba,
mòde wée fĩ wà wa furo.

³ Wà wa kpεεgura bú wì,
wà à dòro kè gbàagbàa.

⁴ Dii maa,
à gbě zaaano bà zòwe.

⁵ Gbě kè aõ zà Zayōnnō
sokpa kpεε kōn wíyāo.

⁶ Aõgõ de lán sě kè bõε kpé musu bà,
ai àgõ gbà à gàga.

⁷ Eé sěkēri okū paro,
eé bakaa kε à sí yi wà da gānlo.

⁸ Gbě kè aõεe gētεεnō tón be,
Dii aubarika dańguro,
ke wà aubarika dańgu kōn Dii tóo.

130

Wéedna Diizi

Gana Yerusalemu lè.

¹ Zaa í lòn ma wii pè Diizi ma bè,

² Dii, ò ma yā ma,
ò swá kpá ma wiipenazi ò ma wée gwa.

³ Dii, tó nεè wa durunno kē ò dieme,
Dii, dé bé eé bōō?

⁴ Mbe ñ durunkēnnεna zé vī,
beee yānzin wè vīa kēnnεzi.

⁵ Ma wée ègõ dō Diizi, mée à dāa,
à yān má sōkpazi.

⁶ Lán gudākpārino wée ègõ dō gudōnazi nà,
ma wée ègõ dō Diizi deńla,
ee, à de gudākpārino wéedna gudōnazila.

⁷ A Isarailino, à wée dō Diizi,
zaake Dii gbēkεε vī,
à misina gbāaa vī papana.

⁸ Àmbe eé Isarailino bo
aõ durunno guu píngi.

131

Nana Diizi

Gana Yerusalemu lè kè Dauda dà.

¹ Dii, iadāna kú ma swě guuro,
mεè gbēno gwa mà ñ kε pōpōoro,
mεè ò ká yā kè demalaaziro,
kesō yā kè zī'umεε.

² Lenlo! Ma a laasuu kè do,
ma a làakari kpàe
lán né yōmiri kè kú à da ɔzi bà,
ma nòse de lán né yōmiri pò bà.

³ A Isarailino, a wée gɔ do Diizi
zaa tia ai gurɔ píngi.

132

Dauda boriino vɛɛna kpatan Zayɔn

Gana Yerusalemu lè.

¹ Dii, n tò Dauda yā gɔ dongu
kɔn nawɛa kè à kèno píngi.

² À la dà Diine,
à lù sè Yakubu Luda gbāadeene à bè,

³ é gɛ kpénlo,
é dae a gádoaro,

⁴ é we à igoba páro,

é tò ii na a wɛɛnlo,

⁵ ai à gá guu eo Diine

à kpé do Yakubu Luda gbāadeene.

⁶ Wa à baaru mà ɛflata būsun,
wa bɔa Yarimu bura.

⁷ Wà gá à kúkiia,
wà kúe à tinti aɛ.

⁸ Dii, n fɛɛ n su n pitakiia,
mpi kɔn n ikoke àkpatio.

⁹ N gbāgbārinɔ maake da uta ũ,
n yāmarinɔ guda gɔ do.

¹⁰ Nton mĩkpɛɛ zu kína kè n kànero
n zòbleri Dauda yānzi.

¹¹ Dii sɛ kɔn a kuunao Daudane,
à náane vĩ, eé lé liero, à bè:
Mé n boriino doke ká n kpatan.

¹² Tó n boriino ma bà kuunaño yā dà,
tó aɔ yā kè má dānɛno kūna,
aɔ boriino égɔ vɛɛ n kpatan gurɔ píngi.

¹³ Zaake Dii Zayɔn sè,
à yezi ágɔ de a vɛɛkii ũ, à bè:

¹⁴ Guu kèn mégɔ kún gurɔ píngi,
gura kèn mégɔ vɛɛnan, zaake à ma pɔɔ gbàme.

¹⁵ Mé aubarika dan maamaa,
mé pɔblee kpá à takaasideenɔ à mómma.

¹⁶ Mé mĩsina da à sa'orinɔne uta ũ,
ma yāmarinɔ guda égɔ do.

¹⁷ Gwen mé Dauda bori kína gbāadee bɔn,
gwen kína kè má kà té égɔ don.

¹⁸ Mé wí da à ibeena,
à kífura éḡṣ tē kee à mìa.

133

Kuuna k̄so ledole guu

Gana Yerusalemu lè kè Dauda dà.

¹ À gwa lán à maa bens̄ à nna nà,
tó Luda gbēn̄ kuu k̄so ledole guu.

² À de lán kyakēna n̄si
kè wà kù Aruna mìa bà,
kè plà à létānkakāa ai à kà à uta léa.

³ À de lán wà be
Em̄ni kp̄i bé èe kpaa bà Zaȳn kp̄iina.
Gwen Dii a aubarikadanguna diēn
wēndi kè eé yāaroo ũ.

134

Dii sáabukpana gwāavĩ

Gana Yerusalemu lè.

¹ À Dii z̄ikerin̄,
à Dii sáabu kpá a p̄ngi,
am̄a kè ée z̄i kee Dii ua gwāavĩn̄.

² À a ɔ́ sé musu Dii kúkii kpa,
à à sáabu kpá.

³ Zaa Zaȳn Dii aubarika daagu,
àmbe à musu k̄n t̄ɔ́teo kè.

135

Dii táakilena

¹ Aleluya!

À Dii t̄ɔ́ b̄!

À Dii sáabu kpá, am̄a à z̄ikerin̄!

² Am̄a kè eè z̄i ke wa Dii ben̄,
a gbē kè eèḡṣ zēna wa Luda uan̄.

³ À Dii t̄ɔ́ b̄, zaake à maa,
à à táaki lé, zaake beee bé à nna.

⁴ Dii Yakubu boriin̄ sè a p̄ó ũ,
à Isarailin̄ diē a gbē yenzideen̄ ũ.

⁵ Má d̄s kè Dii b̄ita,
wa Luda bé à de tāan̄la n̄ p̄ngi.

⁶ Dii è yā kè à yezi ke
musu k̄n t̄ɔ́teo,
ísiaan̄ guu k̄n a l̄n̄n̄.

⁷ È tó lou sisi ai anduna lézekiia,
è tó lou ma k̄n à pinao,
è b̄ k̄n zàga'iao a p̄kaekiin̄.

⁸ À Igipiti dauduno dèdè
kɔn pɔkade né káakuno píngi.

⁹ À sèedanɔ kɔn dabuyãɔ kè Igipiti,
à wée tã Fili'aunaa kɔn a ibanɔ n píngi.

¹⁰ À boriino kàate pari,
à kina gbáadeenɔ dèdè,

¹¹ Amorino kí Siɔ
kɔn Basã kí Oguo
kɔn Kanaa bɔsu kɔnanɔ n píngi.

¹² À n bɔsu si à kpà
a gbè Isarailinoa túbi ũ.

¹³ Dii, n tɔ ègɔ kuu gurɔ píngi,
Dii, n yã égɔ dɔ gbɛnɔn ai wa boriia.

¹⁴ Zaake Dii é tó a gbɛnɔ bɔ maa,
eé a zɔblerino wɛnda gwa.

¹⁵ Boriino n tãanɔ pì kɔn kondogio kɔn vurao,
gbɛntee zɔlinɔmɛ.

¹⁶ Aɔ lé vī, mɔde aɔè yã oro,
aɔ wée vī, mɔde aɔè guu ero,

¹⁷ aɔ swā vī, mɔde aɔè yã maro,
aɔè wesaa boro.

¹⁸ Aɔ pìrinɔ sɛnkpeɲyomɛ
kɔn gbè kè aɔ ténzinɔ n píngi.

¹⁹ Isarailino, à Dii sáabu kpá!
Aruna boriino, à Dii sáabu kpá!

²⁰ Levi boriino, à Dii sáabu kpá!
Dii víakerino, à Dii sáabu kpá!

²¹ Aubarikadeen Dii ũ zaa Zayɔn,
àmɔ kè kú Yerusalemu.
Aleluya!

136

Dii sáabukena

¹ À Dii sáabu kɛ, zaake à maa,
à gbɛkɛɛ yãana vīro.

² À Luda kè dɛ tãanɔla sáabu kɛ,
à gbɛkɛɛ yãana vīro.

³ À Dii kè dɛ diinɔla sáabu kɛ,
à gbɛkɛɛ yãana vīro.

⁴ Àmbe è dabuyã bítanɔ kɛ ado,
à gbɛkɛɛ yãana vīro.

⁵ À musu kè kɔn a ɔndɔɔ,
à gbɛkɛɛ yãana vīro.

⁶ À tɔɔtɛ kàe í musu,
à gbɛkɛɛ yãana vīro.

⁷ À pógupuri bítanɔ kè,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

⁸ À ɔfãntẽ kè à kí ble fãantẽ,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

⁹ À mɔvura kɔn sɔsɔnɛnɔ kè aɔ kí ble gwãavĩ,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

¹⁰ À Igipiti daudunɔ dèdɛ,

à gbẽkẽẽ yãana vïro,

¹¹ À Isarailinɔ bɛ̀ɛ ní tẽ,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

¹² À a gàsá pòro kɔn a iko gbãaaɔ,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

¹³ À Isia Tẽaa zòkɔrɛ plaa,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

¹⁴ À tò Isarailinɔ gètɛ à dagura,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

¹⁵ À Fili'auna kɔn a zìkpɛɛnɔ kà Isia Tẽaan,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

¹⁶ À dò a gbɛ̀nɔnɛ aɛ gbáan,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

¹⁷ À kí bitanɔ lè à nè,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

¹⁸ À kí gbãadeenɔ dèdɛ,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

¹⁹ Amɔrinɔ kí Siɔ,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

²⁰ Kɔn Basá kí Oguo,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

²¹ À ní bùsu sì à gba dào,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

²² À kpà a zòbleri Isarailinɔa túbi ũ,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

²³ À dò wa yán wa gwena zaaan,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

²⁴ À wa bɔ wa ibɛ̀ɛnɔ ɔzĩ,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

²⁵ È póblee kpá pó sánda píngia,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

²⁶ À Luda Musude sáabu kɛ,

à gbẽkẽẽ yãana vïro.

137

Zìzɔnɔ wiiɛna

¹ Kè wa vɛ̀ɛ Babilɔnu swaanɔ saɛ,

Zayɔn yá dɔ̀wagu, ben wa ɔ̀ɔ̀ dɔ̀.

² Wa wa mɔɔɔnɔ tò logona swagbara línɔa gwe.

³ Gwen gbẽ kè aɔ̀ɔ̀ wa kúnanɔ bè wà lè síńɛ,

wa wéetámmarinɔ̀ yezi wà kòkò ońɛ,

wà Zayon lèno doke sííne.

⁴ Dian wé Dii lèno sí nà
bori pāndenò būsū guuu?

⁵ Tó n yā sāmāgu Yerusalemu,
ma ɔplaa ga.

⁶ Tó Yerusalemu yā e dōmaguro,
tó mēē à diē ma pōnnakēna mī ūro,
ma nēne naē.

⁷ Dii, ñ dō yā kē Edōmunɔ kēn
zī kē wà yā mō Yerusalemune

aō bè: À gbē à daē,
à gbē à daē māmman.

⁸ Babilɔnudeenò né pō kaatenanɔmē!
Aubarikadeen gbē kē eē yā kē á kēwee fīa boaree ũ,
⁹ kē eē a nēno kūkū à ñ pá gbēa.

138

Dii sáabukpana à gbēke yānzi

Dauda lè.

¹ Mé n sáabu kpá kōn nòseɔ do,
mé n táaki lé gbāadeenò aē.

² Mé kúē mà aē dō
n kpé kē kú adona kpa,
mé n tó bō n gbēke kōn n náaneɔ yānzi,
zaake n n tó kōn n yāo sè lei de pō pīngila.

³ Kē ma n sisi, n wemala,
ñ ma kù ke gbāaa, ñ ma swē kpáē.

⁴ Tó anduna kīnanò yā kē ñ ò mà,
aō n sáabu kpá ñ pīngi, Dii.

⁵ Aō lè sí Dii yākenanò musu,
zaake Dii gakui bīta.

⁶ Baa kōn Dii kuunamusukēɔ,
è gbē kēsānanò wēnda gwa,
è wēē pá gbē kē aōe daa wà kànɔla.

⁷ Baa tó wētāmma ligamazi,
nēē ma wēndi dākpa,
nēē ma ibēenò pōfē kpáē,
nēē ma mī sí kōn n gāsā gbāaaɔ.

⁸ Dii é yā kē à ò papame.
Dii, n gbēkēē yāana vīro,
ñton mamɔma kē n ma kēē tóro.

139

Dii ya sanda pīngi dō

Dauda lè.

¹ Dii, n ma yā gwàgwa ñ dō,

² ń ma v̄ēna kōn ma fēēnao d̄s,
 zaa z̄āz̄ā ń ma laasuun̄o d̄s.
³ Nēē ma t̄āa'ona kōn ma daēnao t̄āasi kē,
 n k̄s d̄s kōn ma yān̄o p̄ngi.
⁴ Lē yā kp̄é à b̄o ma lén,
 Dii, ń d̄s s̄āns̄ān.

⁵ ń ligamazi kp̄ēē kōn aēo,
 n ɔɔ k̄umala.
⁶ D̄sna beee d̄ēmē dabuyā ūmē,
 à d̄ēmala, ma ɔ̄nd̄ɔ e k̄áaro.

⁷ Mán mé gán mà kē n Ninia?
 Mán mé b̄āa sí mà gán mà koranzii?
⁸ Tó ma fēē ma gaa musu, ń kú gwe!
 Tó ma daekii kē ḡēwāan, ńyē gwa!
⁹ Tó ma fēē ma gaa ɔ̄f̄ānt̄ēb̄oē kpa,
 tó ma gaa v̄ēē ísia baa ɔ̄f̄ānt̄ēḡēkp̄en kpa,
¹⁰ baa gwemē má na n ɔ̄z̄i,
 néḡɔ ma k̄ūna n ɔ̄plaa.

¹¹ Tó ma bè gusiaa damala,
 ke gupuraa kē ligamazii li gw̄āav̄i ū,
¹² guu èḡɔ siann̄ero,
 gw̄āav̄i èḡɔ d̄ēnn̄e lán f̄āant̄ē b̄āmē,
 gupura kōn gusiaa èḡɔ s̄ēnk̄penn̄ēmē.

¹³ M̄be n ma guu kē,
 n ma í k̄āsa ma da gb̄ēēēn.
¹⁴ Ma s̄āabu kē k̄ēnn̄e ma k̄ēna naasi v̄i
 bens̄ɔ à yāb̄ons̄aē v̄i.
 N yākenan̄o è b̄o ń saē,
 má d̄s s̄āns̄ān ma n̄s̄ēn.
¹⁵ Gur̄ɔ kē n ma í k̄āsa né'is̄o guu,
 ma wá kee ut̄ēnann̄ero.
 Kē ma m̄ē e lii asii guu gwe,
¹⁶ n w̄ēē s̄i ma négb̄erele.
 Lán n ma gur̄ɔ d̄iē nà p̄ngi,
 à lé kú n takadan
 zaalē à kee e naaro.

¹⁷ Luda, n laasuu b̄ēē v̄īmē maamaa,
 à lé v̄īro fá!
¹⁸ Tó má yezi mà n̄aro,
 aɔɔ pari d̄ē b̄usu'āat̄ēla.
 tó ma vu,
 m̄ēḡɔ k̄únyo ai tia.

¹⁹ Luda, tó né gb̄ē zaaan̄o d̄ēd̄ē dé?
 À gumala a gb̄ēd̄er̄in̄o!
²⁰ N ib̄ēēn̄o è n yā o kōn n̄òs̄e zaaao,

n tó bɛɛ vī n lénlo.

²¹ Dii, mɛɛ za gbɛ kɛ aɔ zanguunɔnloo?

Mɛɛ gí gbɛ kɛ aɔ fɛɛnzínɔ kázi.

²² Má yáke víńńero, se zangu,

mɛɛ n díe ma íbɛɛnɔ ùme.

²³ Luda, n ma gwagwa n ma nɔse dɔ,

n ma yɔ n ma gwa n ma laasuu dɔ.

²⁴ N gwa tó má laasuu zaa ke ví,

n ma da zé kɛ ègɔ kuu gurɔ píngia guu.

140

Aduakɛna gbɛ zaaanɔ musu

Dauda lè.

¹ Dii, n ma sí gbɛ zaaanɔ,

n ma dákpá gbɛ pásĩnɔ yánzi.

² Aɔè yá zaaa laasuu lé n swè guu,

swèen aɔègɔ wɛɛɛ gurɔ píngi.

³ Aɔè n lé kɛkɛ lán mlè bà,

aɔ légbɛ né pitigoo sɛwɛɛmɛ.

⁴ Dii, nton tó gbɛ zaaanɔ ɔ namaro,

n ma sí gbɛ pásĩnɔ,

aɔè lé kpakɔsɔ le wà ma pãɛ.

⁵ Wadadeenɔ wɛɛ yòmɛ,

aɔ takutɛɛ kpàkpame,

aɔ bà kpàmɛ zén.

⁶ Dii, ma bènnɛ: Ma Ludan n ũ,

n swā kpá ma wɛnda wíiizi, Dii.

⁷ Dii Luda, ma mĩsiri gbāaa,

mmɔn kɛ nɛɛ ɔ kúmala žlan,

⁸ nton tó gbɛ zaaanɔ n pɔyezi zé ero,

Dii, nton tó aɔ lékpakɔsɔna kɔ séro.

⁹ Gbɛ kɛ aɔ ligamaziinɔ,

yá zaaa kɛ aɔɛ ma kpákpaao wí n musu.

¹⁰ Táyɔ wāaa kúrĩma, wà n zu tén,

aɔ si wɛɛ kɛ aɔè bɔnloo guu.

¹¹ Nton tó gbɛyakarinɔ zɛkii e anduna guuro,

n tó kisira gɔ gbɛ pásĩnɔ wɛɛ zɛna sai.

¹² Má dɔ kɛ Dii è yá nnaa kpá wɛndadeenɔ,

è yá kɛkɛ takaasideenɔnɛ a zéa.

¹³ Yápura, gbɛ maaanɔ é n tó bɔ,

nɔsɛpuradeenɔ ègɔ kú n aɛzĩ.

141

Misina aduakena

Dauda lè.

¹ Dii, mée wii pɛɛnzi, ñ kɛ kpakpaa,
tó ma n sisi, ñ swā kpá ma yāzi.

² Ñ tó ma aduakena ká n kiia
lán tuaetiti tésukpɛ bà.

Ñ tó ma ɔ dɔna musu gɔ ðenne
sa uusie ona ũ.

³ Dii, ñ lésɔ damɛ ma léne,
ñ tó mà a lé fɔ.

⁴ Nton tó yā zaaa ma swè gáero,
lɛ màton kakɔa kɔn zaakerinɔ

ń yāzaakena guuro,
lɛ màton ń pɔ nnaanɔ bleñyoro.

⁵ Tó gbɛ maaa ma lɛ, à gbɛkɛɛ kɛmɛmɛ!

Tó à kpàkɛmazi, mé gíziro,
nósi kɔn a kpɛome.

Mɛɛgɔ adua kɛɛ baabɔre
lɛ gbɛ zaaanɔ yákɛna gboro.

⁶ Tó wà ń gbàadeenɔ kà sɪsɪgoɔ wɛɛn,
zaakerinɔ é sí kè ma yā bé à nna.

⁷ Lán wè yàka para à bùu fāakɔa nà,
lɛn aɔ wá égɔ fāakɔana ń mirawɛɛ léa lɛ.

⁸ Dii Luda, mbe ma wée ðonzi,
ma nanzi, ñton ma kpá gaaziro.

⁹ Ñ ma bɔ takutɛ kè wà kpàkpamɛɛnɔn,
bà kè zaakerinɔ kpàkpamɛɛ pɪnɔ.

¹⁰ Ñ tó gbɛ zaaanɔ si ń zīnda bà guu,
mapi sɔ mé gēte aafia.

142

Aduakena gbèwɛɛn

Dauda aduakena gurɔ kè à kú gbèwɛɛn.

¹ Mée ɔ gbāaa dɔ Diine,
mée wēnda wii pɛɛ Diizi.

² Mée ma yā'ɔamma bɔɛɛnɛ,
mée ma nawɛakɛna tɔkɛɛnɛ.

³ Tó ma nɔse yàka búgubugu,
mbe nɛgɔ ma tá kèse dɔ.

Wà takutɛ kpàkpamɛ ma zén.

⁴ Ñ wée sé ñ ma ɔplaa gwa,
gbɛke è ma yā daro.

Má nakii vī dɔro,
gbɛke è ma aafia gbekaro.

⁵ Dii, mée wii pɛɛnzi ma bè:
 Mbe ma utekii ũ,
 mbe ma baka ũ andunan.
⁶ N swā kpá ma wiipenazi,
 zaake ma gō múkumukume.
 N ma sí gbē kè aɔɔe pɛɛmaziina,
 zaake aɔ gbáaa demala.
⁷ N ma bɔ kagurakena kèkiin,
 le mà n tó bɔ,
 gbasá gbē maaano ligamazi
 kè n yá maaa kème yānzi.

143

Kuuna ibeenɔ ɔɔɔ aduakena

Dauda lè.
¹ Dii, n ma aduakena sí,
 n swā kpá ma wēnda wiiizi,
 n wemala n náane kɔn n maaao yānzi.
² Nton yákpae ke kɔn mamoma n zɔblerioro,
 zaake gbēkee taari sai n kiario.
³ Ma ibee pɛɛma à ma ne,
 à tò má kú gusiaan
 lán gbē kè gà zaa gikena bà.
⁴ Ben ma nòse yáka búgubugu,
 ma ká gà.
⁵ Yá ziziino dɔmagu,
 meè laasuu lé n zikenana,
 meè n yákenano wàari pá.
⁶ Ma a ɔɔ donzi,
 meè n ni deé lán gukori è í ni de nà.
⁷ N wemala kpakpaa Dii,
 ma yéè ví doro.
 Nton mikpɛɛ zumero,
 le màton gō lán gbē kè aɔ sì gèwāanno bàro.
⁸ N n gbēkee ɔɔame kongo,
 zaake mbe má n náane ví.
 N ma da zé kè de mà sɛa,
 zaake mbe ma swè tà n kiia.
⁹ N ma sí ma ibeenɔa, Dii,
 mbe ma nanzi.
¹⁰ Mbe ma Luda ũ,
 n n pɔyeziyá dame.
 N tó n Nini maaa dɔme aɛ gusararaan.
¹¹ N ma wèndi dákpa n tó yānzi, Dii,
 n ma bɔ yá'ɔamma guu n maaa yānzi.
¹² N ma ibeenɔ kaate n gbēkee yānzi,
 n ma zangurino dede n píngi,

zaake n zòblerin ma ù.

144

Aduakena misina ya musu

Dauda lè.

¹ Aubarikadeen Dii ma gbèsi ù,
è zìkana dadame,
è ma ɔ̀ tòto kɛ zìkana yānzi.

² Àmbe ma utekii ù, è gbɛkɛɛ kɛmɛ,
à dɛ ma zeki gbāaa ù, è ma mì sí.
À dɛ ma sɛngbango ù kè mɛè nazi,
è tó boriinɔ̀ mì siɛmɛ.

³ Dii, bón gběntee ù

kè à yā égɔ̀ dɔ̀nguu?

Bón à ù kè nɛè làakari dɔ̀a?

⁴ Gběntee dɛ lán kàsa kpíi bàme,
à wěndi è gɛtɛ lán ɔ̀ra bà.

⁵ Dii, ò musu naɛ ò pita,

ò ɔ̀ kɛ kpíiinɔ̀a lɛ aɔ̀ tɛsukpɛ bɔ̀.

⁶ Ò tó lou pí ò gbɛnɔ̀ fāakɔ̀a,

ò kà fā ò tɛ aɔ̀ lɛkɔ̀a.

⁷ Ò bɔ̀ zaa musu ò ma kù,

ò ma bɔ̀ í bíta guu,

ò ma sí bori zìtɔ̀nɔ̀a.

⁸ Egetona ò lɛ pà,

aɔ̀è ɔ̀ pāɛ kɔ̀n lùsɛna pāao.

⁹ Luda, mɛ lɛ dufu sínne,

mɛ ò táaki lɛ kɔ̀n mɔ̀ɔ̀ bà mèn kurideeo,

¹⁰ mmɔ̀n kè nɛè tó kínanɔ̀ zì ble,

nɛè n zòbleri Dauda bɔ̀ fɛɛda pásí lɛzĩ.

¹¹ Ò ma sí ò ma bɔ̀ bori zìtɔ̀nɔ̀ ɔ̀zĩ,

ɛgetona ò lɛ pà,

aɔ̀è ɔ̀ pāɛ kɔ̀n lùsɛna pāao.

¹² Wa négɔ̀gbɛnɔ̀ é fɛɛ ò gɔ̀kparɛkɛguro

lán lí kè nnaa mà bà,

wa nɛnɔ̀gbɛnɔ̀ gɔ̀ dɛ

lán kibe wesagba kè wà zāa blèa bà.

¹³ Wa dɔ̀nɔ̀ é pa kɔ̀n pɔ̀ bori sānda píngio.

Wa sāanɔ̀ é kɔ̀ lɛo wāa do,

aɔ̀é ká bɔ̀ɔ̀ ũgbangba wa kpàsan.

¹⁴ Wa zùnɔ̀ égɔ̀ dɛ nédandeenɔ̀ ù,

nòbɔ̀ɛna égɔ̀ kuuro,

lagona égɔ̀ kuuro,

wěnda'wɔ̀dɔ̀na égɔ̀ kú gāalero.

¹⁵ Aubarikadeenon gbē kè aṣ kuuna de leenon ũ,
aubarikadeenon gbē kè Dii de n Luda ũunon ũ.

145

Dii táakilena a maakena yanzi

Dii táaki kè Dauda lè.

¹ Mé n táaki lé, ma Luda ma Kína,
mégō n tó bɔɔ gurɔ píngi.

² Mégō n sáabu kpaa lán guu e dɔɔ nà,
mégō n táaki lee yāana sai.

³ Dii bíta, à kà wà à táaki lé,
à bítake lé vīro.

⁴ Kpàenon é n yákenanon sáabu kpá Wurenone,
aṣé n yábitakenanon kpàakpa ke.

⁵ Aṣé n maake bíta gakuide yā o,
mé n yábɔnsaekenanon laasuu lé.

⁶ Aṣé n yákena naaside gbāa yā o,
mé n bítakee tōkēñne.

⁷ Aṣé n maake bíta baaru kpá,
aṣé guda ke n yázedeekenanon yānzi.

⁸ Dii sūu vī kōn wēndaao,
è pɔ fē kpaaro, à gbēkee vī bíta.

⁹ Dii è à maa ke baade píngine,
è a pó kè à kēnɔ wēnda gwa n píngi.

¹⁰ Pó kè n kēnɔ é n sáabu kpá n píngi,
n yāmarinɔ é n tó sé lezī, Dii.

¹¹ Aṣé n kpata gakuì gari ke,
aṣé n iko gbāa yā o,

¹² Le gbē píngi n yábitakenanon dō
kōn n kpata maa gakuide yāo.

¹³ N kpata né kpata yāanasaimé,
négō de kí ũ ai wa boriia.

Dii náane vī yā kè à ò píngi musu,
à sūu vī kōn pó kè à kēnɔ n píngi.

¹⁴ Dii è gbē kè aṣe leenon kū,
è gbē kè nawēa tōrmanon fēe.

¹⁵ Pó píngi wée donzi,
nèè póblee kpámma à gurɔɔa.

¹⁶ Nèè ɔ poroñne pó móríma,
nèè pó píngi poyezi bókōtēne.

¹⁷ Dii yákenanon maa píngi,
à gbēkee vī a yā píngi kena guu.

¹⁸ Dii kīi kōn a sisirinɔ n píngi,
gbē kè aṣé à sísi kōn yāpuraanon.

¹⁹ È a vīakerinɔ poyezi bókōtēñne,
è n wiipena ma à n mi sí.

²⁰ Dii è gbē kè aṣo yeaziinɔ dākpa ń pínɡi,
mɔde eé zaakerinɔ kaate.

²¹ Dii táakilena éɡɔ da ma lén,
pó pínɡi ɡɔ à tɔ kè kú adona bɔɔ gurɔ pínɡi.

146

Dii làakaridɔna wɛndadeenɔ

¹ Aleluya!

Ma swê, n̄ Dii táaki lé.

² Méɡɔ Dii táaki lɛɛ ai ma wɛ̀ndi lén,
mégɔ lɛ̀ sii ma Ludanɛ ai ma kuuna lén.

³ Àton náanɛ dɔ gbãadeenɔaro,
m̄sina kú gbɛ́ntee kiiaro.

⁴ Tó aṣ wɛ̀ndi tà, aṣɛ ɛara wà ɡɛ̀ b̄usun,
zĩ beeean yā kè aṣɔɛ pɛɛa è yāa.

⁵ Aubarikadeen gbē kè Yakubu Luda de à dɔnlerɪ ũu ũ,
kè à wɛ́ɛ dɔ Dii a Ludazi,

⁶ musu kɔ́n tɔɔtɛo K̄eri,
ísia kɔ́n pó kè kú à guunɔ pínɡi.

Dii náanɛ v̄i gurɔ pínɡi,

⁷ è yā sí kɔ́n gbē kè wèe gbāaa mɔɔ́nɛnɔ,
è pɔ́blee kpá nɔaderinɔ.

Dii è bà poro gbē kè aṣo yinanɔa,

⁸ Dii è v̄ianɔ wɛ́ɛ wɛ́h̄nɛ,

Dii è gbē kè nawēa t̄ɔ́h̄manɔ fɛɛ,

Dii èɡɔ ye gbē maaanɔzi.

⁹ Dii è b̄amɔnɔ gwa,

è ɔ da gyaanɔnɔa kɔ́n tonɛnɔ,
mɔde è zé yākɔtɛ gbē zaaanɔnɛ.

¹⁰ Dii èɡɔ kí blee gurɔ pínɡi,
Zayɔndeenɔ, a Luda èɡɔ kuu ai a boriia.
Aleluya!

147

Pó pínɡi kú Luda ɔzĩ

¹ Aleluya!

L̄ɛsina wa Ludanɛ maa,
à nna bensɔ à kɔ sio wà à táaki lé.

² Dii e Yerusalemu fɛɛɛ dɔ,
èe Isaraili z̄izɔnɔ kaakɔa, èe ɛara à suh̄yo.

³ È gbē kè aṣ n̄bɛ yàkanɔ làakari kpáɛ́nɛ,
è n̄ b̄o pípih̄nɛ.

⁴ À sɔsɔnɛnɔ lé d̄ɔ,
è n̄ baade sísi a t̄ɔa.

⁵ Wa Dii bíta, à iko vī maamaa,
à ɔndɔ́ lé vīro.

⁶ Dii è zĩndabuserino gba gbāaa,
mɔde è ɔ tɔ zaakerino ai tɔtɛa.

⁷ À lè sí Diine kɔn à sáabukenao,
à wa Luda táaki lé kɔn mɔɔɔ.

⁸ È tó lou sisi,
è tɔtɛ gba lou,

è tó sè bɔe sɔsɔna.

⁹ È pɔblee kpá nɔbɔna
kɔn gbāa kankana nɛnɔ, tó aɔɔe wii pee.

¹⁰ Èe ke sɔ gbāakee bé è kánerɔ,
èe ke gɔsagbāakee bé è kɛnerɔ.

¹¹ Gbē kè aɔ à vīa vīino bé è káne,
gbē kè aɔ wée dɔ à gbēkɛezino.

¹² Yerusalemudeeno, à Dii tɔ bɔ,
Zayɔndeeno, à a Luda táaki lé.

¹³ Zaake è aubarika daagu,
è a wéte bīilenɔ gbāaa kaaraare.

¹⁴ È a gba aafia ai a būsule lén,
è pɔbori maaa kpáawa à mɔawa.

¹⁵ È yā o à kpāsā tɔtɛne,
à yā è ká gɔɔgɔɔ.

¹⁶ È tó loughɛ kwé púu lán buu bà,
è tó kpíi kpá lán túbu bà,

¹⁷ è loughɛ fā lán gbèkɔɔ bà.
Dé bé eé fɔ à zɛ à ĩa yīizi?

¹⁸ È yā o à kpāsā, loughɛ è yó,
è ĩa gbare, à í è bàa lé.

¹⁹ È tó Yakubu boriino gɔ a yā dɔ,
è doka kè a dieno da Isarailinɔne.

²⁰ Èe beee ke bori pānde kenerɔ,
aɔ à yādienano dɔro.
Aleluya!

148

Dii pɔ kè à kèno à táakilena

¹ Aleluya!

À Dii táaki lé, à bɛdeeno,
à à táaki lé zaa musu!

² À à táaki lé, à malaikano a píngi,
à à táaki lé, à ĩbano a píngi!

³ À à táaki lé, ɔfántɛ kɔn mɔvurao,
à à táaki lé, sɔsɔne ĩnnaano píngi!

⁴ À à táaki lé, bàtuma musumusu pɔno

kɔn í kè da ludambɛɛlaano.

⁵ Aɔ̃ Dii tɔ̃ bɔ̃,
zaake à yá ò, ben aɔ̃ kuu.

⁶ À n̄ pɛpɛ n̄ pɛkiia
lɛ aɔ̃gɔ̃ kú gwe gurɔ̃ pín̄gi,
à doka diɛn̄nɛ, aɔ̃é fɔ̃ wà vɛ̀l̄laro.

⁷ À Dii táaki lé, pɔ̃ kè kú tɔ̃tɛnõ,

kpò gbɛntɛnõ kɔn ísia lònɔ̃,

⁸ kɔn loupinao kɔn loughɛo kɔn lousisinao

kɔn zàga'ia kè è mù siɛ à yán̄eo,

⁹ kɔn kp̄iinõ kɔn s̄l̄s̄inõ pín̄gi

kɔn lí né'irinõ kɔn sida lín̄o pín̄gi,

¹⁰ kɔn nòbɔ̃s̄ɛtɛnõ kɔn pókádeenɔ̃ pín̄gi

kɔn pót̄aa'onkuseanõ kɔn báanõ,

¹¹ kɔn anduna kín̄anõ kɔn boriinõ pín̄gi

kɔn kín̄enõ kɔn bùsu gb̄aadeenõ n̄ pín̄gi,

¹² kɔn gɔ̃kparenõ kɔn nòkparenõ n̄ pín̄gi,

gb̄ɛnsi né fɛ́tɛ.

¹³ Aɔ̃ Dii tɔ̃ bɔ̃,

zaake à mèn doo tɔ̃ bé à bíta,
à gakui dɛ musu kɔn tɔ̃tɛo póla.

¹⁴ À kí kà a gb̄ɛnõnɛ,
kè à yámarinõ è à táaki lé,
Isaraili kè aɔ̃ k̄iionõ.
Aleluya!

149

Dii gb̄ɛnõ yakpaɛkɛna kɔn boriinõ

¹ Aleluya!

À lè dufu sí Diinɛ,

à à táaki lé à gb̄ɛnõ kakɔ̃ana guu.

² Isarailinõ pɔ̃ kɛ nna n̄ Kèria,
Zayondeenõ pɔ̃nnaa kɛ kɔn n̄ kínao.

³ Aɔ̃ ɔ̃ wà à tɔ̃ bɔ̃,
aɔ̃ à táaki lé kɔn mɔ̃rɔ̃o kɔn s̄ḡɛs̄ḡɛo.

⁴ Zaake Dii gb̄ɛnõ yá è kánɛ,
è m̄sina fùra kú z̄indabusarinɛ.

⁵ Dii yámarinõ pɔ̃nna wii pé n̄ z̄iblena yānzi,
aɔ̃ guda dɔ̃ n̄ daɛbɔ̃ musu.

⁶ Luda táakilena gɔ̃ da n̄ lén,
f̄ɛɛda kpaplaplaaa gɔ̃ naa n̄ ɔ̃z̄i,

⁷ lɛ aɔ̃ ḡɛ boɔ boriinõa,
aɔ̃ w̄ɛ t̄ao bùsu pín̄gi gb̄ɛnõa,

⁸ lɛ aɔ̃ n̄ kín̄anõ yīyi kɔn m̄òkyakoonɔ̃,
aɔ̃ m̄ògata ká n̄ w̄ɛnɛnõa,

⁹ lɛ aɔ̃ yá dañla lán à k̄ɛna takada guu nà.

Gakui kè Dii yāmarinó é een gwe.
Aleluya!

150

Dii táakileña

¹ Aleluya!

À Luda táaki lé à kúkiia,
à à táaki lé bàtuma bíta guu.

² À à táaki lé à gbāake yānzi,
à à táaki lé kè à bíta deñla yānzi.

³ À à táaki lé kōn kākākipenao,
à à táaki lé kōn mɔɔɔ kōn kungidio.

⁴ À à táaki lé kōn gāgāo kōn ōwānao,
à à táaki lé kōn googeo kōn kureo.

⁵ À à táaki lé kōn sēgēpanao,
à à táaki lé kōn sēgē ó gbāaao.

⁶ Pó bēe píngi, à Dii táaki lé!
Aleluya!

YAASINŊ

Ya kè à yanzin wè yáasi zuzi

- ¹ Yáasi kè Dauda né Sulemanu, Isarailinɔ kína zù,
² lɛ gbɛnɔ ɔndɔ kú aɔgɔ làakari vī,
 aɔ dɔna yá dada,
³ aɔ gɔ wéɛzɛri làakarideenɔ ũ
 maakɛna kɔn yáɛdeeo kɔn náanɛo yá guu.
⁴ Yáasi kɛnɔ è nɔsɛdodee gba làakari,
 è tó òwazi gɔ kú à dɔrɔa kɔn dɔnao.
⁵ Làakaridee é ma, à yádadana e à kaara,
 nɔsɛdee é lédamma e à guu,
⁶ eé yáasi kɔn yálekɔzinao mì dɔ
 kɔn ɔndɔrinɔ yá'onaɔ kɔn n̄ gara gbooto yānɔ.
⁷ Viakɛna Diinɛn dɔna kásāa ũ,
 yɔnkɔɔ bé è kya ká ɔndɔn kɔn lédammanao.

Làakarikɛna gbɛ zaaa mɔnafikizi

- ⁸ Ma né, n̄ n de yá'onnɛna ma,
 n̄ton pā kpá n da lédammaziro.
⁹ Eégɔ dɛ fūra maaa ũ n mìa,
 eégɔ dɛ kāmbeɛ ũ n waale.
¹⁰ Tó durunkerinɔ e ɔndɔɔ daenzi,
 n̄ton wero, ma né.
¹¹ Aɔè be: N̄ mɔ wà gá gbɛnɔ dādā wà n̄ dɛdɛ,
 wà taarisaideenɔ kpákpa wà n̄ kúkú.
¹² Wà n̄ mómɔ bɛɛ lán mira è n̄ mómɔ nà,
 wà n̄ mɔ zaa lán gèwāa è n̄ mɔ zaa nà,
¹³ wé pɔ ɔɔde bori sánda píngi e,
 wa kpénɔ é pa kɔn pɔ kè wá nàkɔanɔ.
¹⁴ N̄ mɔ wà wa baka kakɔa,
 wa píngi wa ɔɔɔɔ égɔ dɔnkɔ.
¹⁵ Ma né, n̄ton gáńyoro,
 n̄ton zé sɛńyoro.
¹⁶ Zaakɛ aɔégɔ wāa kɔn yāzaakenao,
 aɔɔ kpaa kɔn gbɛdenao.
¹⁷ Bākpakpana bāanɔ wāa né yā pāame.
¹⁸ Aɔɔe takuteɛ kpákpa n̄ zīndanɛme,
 aɔ toke bé à n̄ paa.
¹⁹ ɔɔzaa'erinɔ ziaan gwe n̄ píngi,
 aɔ lugana pɔzi bé è n̄ wèndi bɔ.

ɔndɔ e wa sisii

- ²⁰ ɔndɔ e wii lɛɛ gāale,
 à lɛ dɔ zédaan.
²¹ Eɛ lɛ zuu zé kè wè kakɔan léa,
 èè kpàakpa kɛɛ wéte bīilenɔ guu à be:
²² ɔndɔsaideenɔ, égɔ kuu kɔn ɔndɔsaikeɛo ai bɔɔɛme?

Faborinŋ, é zε kŋn ma fabonao ai bŋremε?
Yŋnkŋŋŋ, éǵŋ zaa dŋnan ai bŋremε?

²³ Tŋ a ma lédamma mà yā,

le ma a dŋna pisiawa,
mé tŋ àǵŋ ma laasuu vī.

²⁴ Lán ma a sisi a gi swā kpázi nà,
ma ɔ pòroare, a gbēkee e làakari kero,

²⁵ lán a ma lédamma kpà swākoto nà píngi,
ée we làakari kè ma a gbaaziro,

²⁶ tŋ mŋnzi a le, mé a yāa dŋme,
tŋ yā a le, mé a lalandi kεme,

²⁷ baa tŋ yā a le lán zàǵa'īa bà,
ke tŋ mŋnzi a le lán toto bà,
ke tŋ takaasi kŋn yā'ŋammao gèazi.

²⁸ Zī beee a lé zumazi, mé sŋ wero,
é ma kii wεte, é ma e sŋro.

²⁹ Zaake a za dŋnan,
ée zε kŋn viakεna Diineoro.

³⁰ Ée we ma lédammaziro,
a kya kà làakari kè ma a gbaan.

³¹ É a dà gbè e,
yā zaaa kè a zεo é wí a musu.

³² Kpεelina ŋndŋŋne é ŋndŋsaideenŋ dεde,
laasuusai é yŋnkŋŋŋ dúgu zŋ.

³³ Gbē kè ma yā kūna sŋ éǵŋ kuu aafia,
ééǵŋ kuu làakario kpaεna viakεna zaaane sai.

2

Tena ŋndŋzi àre

¹ Ma né, tŋ n ma yā sì,
tŋ ní ma yādienanŋ kūna n swèn,

² tŋ néε swā kpaa ŋndŋyāzi,
tŋ n swè kpà asānsia,

³ tŋ n lé zù wéεzēzi,
tŋ n wii lè yā dŋŋ dŋnazi,

⁴ tŋ n kpáε kèzi lán kondogi bà,
tŋ ní wète lán auziki kè utena bà,

⁵ néǵŋ viakεna Diine dŋ sa,
né bŋ Luda dŋnaa.

⁶ Zaake Dii bé è ní gba ŋndŋŋ,
dŋna kŋn asānsio è bŋ à kiiame.

⁷ A ziblena kūna gbē maaanŋne,
à de sengbango ú taarisaideenŋne.

⁸ È ɔ liga gbē maaanŋzi aŋ zé guu,
è a yāmarinŋ dākpa ní táa'ona guu.

⁹ Néǵŋ yāzεdee dŋ sa kŋn yā súusuo
kŋn yā maaao kŋn zé maaao píngi.

¹⁰ Zaake ŋndŋŋ é gē n swèn,

dōna é n pɔɔ kɛ nna.

¹¹ N lāakari é n dākpa,
asānsi é ɔ liganzi.

¹² Eé n bɔ gbɛ zaaano zén
eé n sí yābɛɛ'orino ɔzĩ.

¹³ Gbɛ pino pà zé súusune,
aɔ gusia zé sɛ.

¹⁴ Aɔɛ pɔnnaa kɛ zaakɛna guu,
aɔɛ yā zaa faasai nnaa ma.

¹⁵ Aɔ yākɛna súusuro,
aɔɛgɔ yā kɛɛ mɔnafiki guumɛ.

¹⁶ ɔndɔɔ pì é n bɔ zinakeri ɔzĩ,
eé n sí kaarua yānnanna'onnenaa.

¹⁷ Nɔgbɛ pì pā kpà a nénɔkparekɛguro gɔɔzi,
à Luda bà kuunao yā gbòro.

¹⁸ À bɛɛ è m̀ pɛ́nyo gaaamɛ,
à kpé zé è tányo gèwāan.

¹⁹ Gbɛ kè gèzi è ǹsɛ liero,
è wèndi zé le dɔro.

²⁰ ɔndɔɔ pì é n da gbɛ maaano zéa,
négɔ d̀ɔrɔdeenɔ zé kūna.

²¹ Zaake ǹsɛpuradeenɔ bé wé gɔ b̀usu vĩ,
taarisaidéenɔ bé wégɔ kú à guu.

²² Zaakerino sɔ, weé pɛ́m̀ma wà ñ bɔ b̀usumme,
weé náanɛsaidéenɔ kpake à guu.

3

Dii náanɛkɛna è ñ gba ɔndɔɔ

¹ Ma né, ñton tó ma yādannɛna sānguro,
̀ngɔ yā kè má diennɛenɔ kūna n swèn.

² Zaake eé n ká wèndi gbāaa,
eé aafia kaaranne.

³ Gbɛkɛ kɔn náanɛ tón kɛmmaro,
̀ngɔ dana kāmɛɛ ũ,

̀n kɛ n swèa lán wè pó kɛ walaaa nà,

⁴ n tó égɔ nna,
négɔ maa Luda kiia kɔn gbɛnteenɔ.

⁵ Ñ Dii náanɛ kɛ kɔn ǹsɛo do,
̀nton gbāaa kpá n zĩnda dōnaaro.

⁶ ̀Ngɔ à dɔ n yāpingikɛna guu,
eé zé poronne súusu.

⁷ ̀Nton n zĩnda gwa ɔndɔdee ũro,
̀ngɔ Dii vĩa vĩ ñ kɛ yā zaaaa.

⁸ Beeɛ égɔ dɛ n mè aafia ɛzɛ ũ,
eé n wāno gba gbāaa.

⁹ Ñ bɛɛ lí Diine kɔn n auzikio
 kɔn n bura pɔ káakunɔ pínɡi,
¹⁰ pɔwɛɛ é n dɔ pa ai àgɔ kwéɛ,
 n lo isinɔ é pa yélele kɔn geepiwɛ dufuo.
¹¹ Ma né, tó Dii e n totoo, ñton dɔke à yáoro,
 tò à kpàkɛnzi, ñton tò à kenne ñiro.
¹² Zaake gbɛ kè Dii yezin è toto,
 lán de è ke a né kè kène maaanɛ nà.

Ɔndɔ àre

¹³ Aubarikadeen gbɛ kè ɔndɔ lè à kù
 à dɔna è à pàpa ũ.
¹⁴ Zaake à àre ví de kondogila,
 è kaarana keñne de vurala.
¹⁵ À bɛɛ ví de gbɛbaila,
 pɔ kè í à nii vīnɔ kee e ká à ũro.
¹⁶ Wèndi gbàa kú à ɔplaan,
 auziki kɔn gakuio kú à ɔzɛɛn.
¹⁷ À yàkenanɔ nna,
 à zé pínɡi aafia ví.
¹⁸ À de lí wèndidee ũ gbɛ kè kūnanɔne,
 aubarikadeenɔn gbɛ kè aɔɔ sìnɔ ũ.
¹⁹ Dii gonikɛɛ guu à tɔɔte kàɛ,
 à ɔndɔ guu à musu kè.
²⁰ À ísia wèɛ bò a dɔna guu,
 à tò ludambɛ luguu mɔɔɔ ví.
²¹ Ma né, ñgɔ wéɛzɛɛ ví kɔn faao,
 ñton wéɛ víàlaro.
²² Eégɔ de n ninii wèndi ũ,
 eégɔ de kàmbɛɛ ũ n waale.
²³ Néɡɔ té n làakaria,
 pɔke é kpánnero.
²⁴ Tó n daɛ, vía é n kūro,
 né daɛ ñ ii o nna.
²⁵ Né vía ke karinero,
 ke mɔnzi kè è zaakerinɔ le kándoo.
²⁶ Zaake Dii éɡɔ de n mìnakii ũme,
 eé tò n gbá ví takutɛla.
²⁷ Tó n ɔɔ e n kpɛɛ lee,
 gbɛ kè de ñ à maaa kɛne, ñton gí kɛneziro.
²⁸ Tó í ñankana zé ví,
 ñton be n gbɛdaaanɛ à gá gĩa ai ziario.
²⁹ N gbɛdaaa kè kú n saɛ kè à n náanekɛna,
 ñton à zaaa kpákɔsɔziro.
³⁰ Tó gbɛ e yake kennɛro,
 ñton leokpakɔa keo pãro.
³¹ Ñton gbáamɔnnɛri gwena ni dɛro,
 ñton té à yàkɛna keziro.

³² Zaake Dii tɛn mɔnafikideenɔ ũ,
nɔɛpuradeenɔn ɛ kɛ a kpaasinɔ ũ.

³³ Dii ɛ lɛari zĩ gbɛ zaaanɔ uaa,
ɛ aubarika da gbɛ maaanɔ bɛɛn.

³⁴ Ẹ lalandideenɔ lalandi kɛ,
mɔde à gbɛkɛɛ vĩ kɔn zĩndabusarinɔ.

³⁵ Ɔndɔdee ɛ bɛɛ e,
yɔnkɔɔ sɔ ɛ wĩ da a zĩndaa.

4

Gbɛnsi lédamma

¹ Ma nɛnɔ, à gbɛnsi lédamma ma,
à lɛakari dɔa lɛ à asɛnsi e.

² Dɔna súusun mɛɛ daaare,
àton pà kpá ma yádanɛziro.

³ Kɛ má kuu né ũ ma de ɔzĩ,
má busana ma da né mɛn do léle ũ.

⁴ Ma de yá ðàmɛ à bè:

Ngɔ ma yá kũna n swɛ guu,
n ma yáɗiɛnanɔ da négɔ kuu.

⁵ N̄ ɔndɔ kũ ngɔ dɔna vĩ,
n̄ton sɛn n̄ pà ma yáɛɛro.

⁶ N̄ton pà kpá ɔndɔziro, ɛɛ n ðakpa,
ngɔ yezĩ, ɛɛ ɔ kúnla.

⁷ N̄ ɔndɔ kũ, àmbe yá píngi mì ũ,
n̄ dɔna wɛtɛ kɔn auziki kɛ n̄ v̄io píngi.

⁸ N̄ à kũ gbáɛgbáɛ, ɛɛ n kaara,
n̄ à kũ ɔplaplaa, ɛɛ bɛɛ línɛ.

⁹ Eégɔ ðɛ fura maaa ũ n m̄a,
eégɔ ðɛnɛ kífura gakuidee ũ.

¹⁰ Ma né, n̄ swá kpá ma yázi,
n̄ yá pì da, n̄ wɛndi égɔ gbàa.

¹¹ Ma ɔndɔ zé ðɔɔannɛ,
ma n̄ da à zé súusu guu.

¹² Tó nɛɛ táa oon, pókɛ é kpánnɛro,
tó nɛɛ bàa lɛɛn, né gɛn síro.

¹³ Ngɔ ma lédamma kũna, n̄ton ɔ gbareziro,
n̄ à kũ gbàa, zaake àmbe n̄ wɛndi ũ.

¹⁴ N̄ton zaakerinɔ zé séro,
n̄ton té gbɛ zaaanɔ zéziro.

¹⁵ N̄ páɛnɛ, n̄ton narúmaro,
n̄ kɛrúma n̄ n gáao.

¹⁶ Tó aɔɔe zaaa e wà kɛro, aɔɛ ii oro,
tó aɔɔe gbɛ e wà kari kero, ii ɛ gɛ n̄ wɛɛnlo.

¹⁷ Zaake zaakenan n̄ póklee ũ,
wɛɛtána gbɛnɔan n̄ ímina ũ.

¹⁸ Gbɛ maaanɔ zé ðɛ lán gudɔna bàɛɛ,

à gupuraa ègō bōō lán ōfāntē bōna bà.

¹⁹ Zaakerinō zé de lán gusia níginigi bàme,
aōè pō kè tò wè gèñ sí dōro.

²⁰ Ma né, ñ làakari dō yā pìnōa,
ñ swā kpá ma yā'onnenazi.

²¹ Nton kpá swákotoro,
ngō kúna n swè guu.

²² Zaake à de wèndi ù gbē kè lè à kùne,
à de mè píngi aafia ũ.

²³ Kè denlaa ñ làakari dō n swè yāa,
zaake wèndi kāsāa bō swè kiiame.

²⁴ N bō yāzaa'onan,
ñ mì kē yālekpe'e'ona.

²⁵ N wée dō n ae,
ñ guu gwa n kuu súusu.

²⁶ N zé sé súusu,
n yākenanō píngi é bō maa.

²⁷ Nton na òplazi ke òzeziro,
nton gbá pée à zaa zénlo.

5

Làakarikena kaaruazi

¹ Ma né, ñ làakari dō ma dōnaa,
ñ swā kpá ñ ma òndō yā ma,

² Le ngō kú n làakaria,
dōna yā ègō kú n lén.

³ Kaarua yā'ona ègō nna lán zó bàme,
è ñ gáe kōn lénnaao,

⁴ mōde zāazāa è kēñne kyākyā lán sēwee bà,
à lé nna lán fēeda kplaplalaa bà.

⁵ À zé è mì péñyo gaaa,
è si kōn gbē kè aōō tézinōo gèwāan.

⁶ È laasuu lé wèndi zéaro,
à dō a kē zé piaro.

⁷ Ma né, ñ swā kpá ma yāzi sa,
nton kpee li ma lédammanero.

⁸ N pā nōgbē beee takane zāazā,
nton sō à be gāalezéro,

⁹ Le n bēe tón gō gbē pāndenōnero,
le ñton n wèndi kpá gbē pásinōaro,

¹⁰ Le n auzikinō tón gō danōnero,
le n zī àre tón gō ua pānde deenōnero.

¹¹ Négō mboo n gurō yāanaa,
né yāyā n gbāaa é yāa.

¹² Né be: Ma gi lédammazi fá!
Ma dōkena totonao bé à tò.

¹³ Mée lédammarinŋ yā'onnenā maro,
mée swā kpá ma yādannerinŋziro.

¹⁴ Fête bé à gŋ kè mé kpε bŋ
anduna píngi wāa.

¹⁵ Ñ n zīnda orozā í mi,
ñ zε kŋn n zīnda lŋg'io.

¹⁶ N í kwεεna bàazi maaro.
N í fāna gāale zé vīro.

¹⁷ Ñ tó àgŋ dε n naŋ pŋ ū ado,
àtongŋ dε gbē pānde pŋ ūro.

¹⁸ Luda aubarika da n íbŋkii pìn,
ñ pŋnnaa kε kŋn n gŋkparekεguro nŋŋŋ.

¹⁹ N gā yenzidee! N gbikyao maaa!

Ñ tó à bŋndagana gŋ kεenne nna,
ñ a yenzi ni dε lán guu e dŋŋ nà.

²⁰ Ma né, bŋyānzín né kaarua ni dεzi?
Bŋyānzín né bŋnda gā kŋn gbē pānde nŋŋŋzi?

²¹ Gbēntee yākεna kee utεna Diinero,
ègŋ zé kè à sè dŋ píngi.

²² Zaakeri taari è bà kpákpane,
à durun è à kŋ.

²³ À lédammamasai é a kpá gaazi,
à yŋnkŋkε bíta é à sāsā.

6

Fīa kŋn mεao kŋn gbēntee pāao yā

¹ Ma né, tó n n gbēdaaa fīa dī n musu,
tó n kpégaau sè gbēne,

² tó n lé n ásarū kè,
tó n yā'ona n da yān,

³ ñ kε lán kè bà, ma né, ñ lé bŋ yā pìn,
zaake n na n gbēdaaa ŋzī.

Ñ gā ñgŋ zεzε n gbēdaaa pizi,
ñ agbaa kpāne.

⁴ Ñton tó ii gē n wénlo,

ñton tó n wéεbaa tiisi kŋro,

⁵ ñ n zīnda síá lán gāa è ñ kē nà,
lán bāa è bŋ bàkpakpari ŋzī nà.

⁶ Mεade, ñ gā zēnŋ gwa,
ñ a yākεna tāasi kε, né ŋndŋ kŋ.

⁷ À dŋn'aεdee vīro,
à gbēnsi ke dii vīro.

⁸ È kŋsāε zi di kwεεmε,
è a pŋblee kakŋa pŋkεguro.

⁹ Mεade, négŋ daεna ai bŋrεmε?
Bŋrεn né vu iin?

¹⁰ Neè kámma bo fête neè ii o fête,

nɛ̀ɛ̀ daɛ̀ fɛ̀tɛ̀ ɔ̀kp̄ana n kùsɛ̀a.

¹¹ Takaasi é gɛ̀nzɪ lán kp̄aɪ wɛ̀ɛ̀dewɛ̀ bà,
pókɛ̀sámmana é summa
lán gbɛ̀ kɛ̀ gɔ̀kɛ̀bɔ̀ kúna bà.

¹² Gbɛ̀ntee páa né gbɛ̀ zaaame,
ègɔ̀ lili oo kɔ̀n ɛ̀gɛ̀ɛ̀o da à lén.

¹³ È yā o kɔ̀n wɛ̀ɛ̀o kɔ̀n ɔ̀ɔ̀o,
è sèeda kɛ̀nɛ̀ kɔ̀n gbáo.

¹⁴ Mɔ̀nafiki bé à à nɔ̀sɛ̀ pana,
yā zaa wàarin ègɔ̀ paa gurɔ̀ píngi.

¹⁵ Beeɛ̀ yānzin mɔ̀nzɪ é mɔ́a lɛ̀zana sai,
kaatɛ̀na é gɛ̀zi kándo, eéɔ̀ fɛ̀ena víro.

¹⁶ Yā mɛ̀n swɛ̀ɛ̀doo kuu kɛ̀ Dii zàn,
à kà se swɛ̀ɛ̀plaa kɛ̀ dɛ̀nɛ̀ tɛ̀ ù.

¹⁷ Wada, ɛ̀gɛ̀tona, taarisaide dɛ̀na,

¹⁸ yā pāsɪ wàaripana, wána zaaazi,

¹⁹ sèeda ɛ̀gɛ̀tona kɔ̀n danɛ̀nɔ̀ ɔ̀kɔ̀anao.

Làakarikena zinakenazi

²⁰ Ma né, ñgɔ̀ n de yádienanɔ̀ kúna,
ñton pá kpá n da yádanɛ̀ziro.

²¹ Ñgɔ̀ kúna n swɛ̀ guu,
ñgɔ̀ dana kámbeɛ̀ ù.

²² Eé dɔ̀nnɛ̀ aɛ̀ n táa'ona guu,
eé n dákpa n daɛ̀na guu.

Tó n vu, eé lé damma.

²³ Zaake yádiena pìnɔ̀ né fitiame,
yádannɛ̀na pì né gupuraame,
lédamma kɔ̀n totonao né zé wɛ̀ndideeme.

²⁴ Eé n sí nɔ̀gbɛ̀ zaaa ɔ̀zɪ,
eé n bɔ̀ gbɛ̀ pānde nɔ̀ yānnanna'onan.

²⁵ Ñton à maakeɛ̀ ni dɛ̀ro,
ñton tó à wɛ̀ɛ̀kpāntɛ̀daɛ̀nzina n kúro.

²⁶ Kaarua è tó ñ gɔ̀ kori,
gbɛ̀ pānde nɔ̀ɔ̀ sɔ̀ è ñ wɛ̀ndi bèɛ̀dee kaatɛ̀.

²⁷ Tó gbɛ̀ tɛ̀ sè à dà a pɔ̀tɛ̀,
à pókásāa é gí tɛ̀ kúzɪs?

²⁸ Tó gbɛ̀ kɛ̀sɛ̀ pɛ̀ɛ̀ tɛ̀yɔ̀a,
eé gí à kpatazɪs?

²⁹ Lɛ̀n à dɛ̀ lɛ̀ kɔ̀n gbɛ̀ kɛ̀ gɛ̀ a gbɛ̀daaa nɔ̀ɔ̀zio,
zaake tó à ɔ̀ kɛ̀a, eé bɔ̀ pāro.

³⁰ Tó nɔ̀aa e gbɛ̀ dɛ̀ɛ̀, tó à kpāi ò,
wè à yā da pás?

³¹ Tó wà à kù, eé à fīa bo lɛ̀o swɛ̀ɛ̀plaa,
eé pók kɛ̀ à ví a uan kpá píngi.

³² Zinakeri laasuu víro,
gbɛ̀ kɛ̀ è beee kɛ̀ɛ̀ è a zīnda kaatɛ̀mɛ̀.

³³ Gbēna maa kōn kpēbōnaon à baka ũ,
à tó zaaa é kēaro.

³⁴ Zaake gōgbē nōsegōaanō bé eé su pōfēo,
tó èe gēe boómma, eé n wēnda gwaro.

³⁵ Eé agbaakpabō ke síro,
baa tó à gba bíta dāne, eé weziro.

7

Làakarikēna kaaruazi

¹ Ma né, ngō ma yānō kūna,
n ma yādienanō da n nōsen.

² Ngō ma yādienanō kūna négō kú wēndio,
n làakari dō ma yādannēnaa lán n wēene bà.

³ N da n ɔnēa tānga ũ,
n kē n swēa lán wē kē walaaa nà.

⁴ N o ɔndōnē n dāren à ũ,
n asānsi sísi n gbē ũ.

⁵ Eé n dākpa bōna kaarua ɔzĩ,
eé n bō gbē pānde nō yānnanna'onan.

⁶ Má zēna ma kpé windo guu,
mēe bàazi gwaa.

⁷ Ben ma òwazi kenō è, ɔndō kēsānma,
gōkparē kee kú n té, à laasuu vīro.

⁸ Èe likōaa zō gāale,
èe waalogū kēkēe nōgbē kezi,
èe gētēe à bē kpa gēn baaagō

⁹ zaa ɔfāntē lēnao ai gwāavĩ,
ai guu gāa à sì kùo maamaa.

¹⁰ Ben nōgbē pì bō à mò daàlè ɔndō'ɔndō,
èe ɔ maa a zīndaa lán kaarua bà.

¹¹ Kùgbāadeemē, à wísai vī,
à pòrō è pēe bēro.

¹² Zīkenōa ègō kú zédaan, zīkenōa gāale,
ègō kpāe kēe zēnkpakōa.

¹³ Ben à òwazi pì kù à lé pēa,
à wēekpāntē dàezi à bè:

¹⁴ Sáabukpa sa'ona kúma yā,
ben ma lù kē má sē pì fīa bō gbāa.

¹⁵ Wa kō'ena yānzín ma bōzi,
mēe n wētēe ma n e kē sō.

¹⁶ Ma kuntu kpāe ma gádoa
kōn Igipiti bùsu bisa wēe maaao.

¹⁷ Ma tuaetiti fā ma daekiia
kē wà kē kōn lí'ɔ gū nnannaa kōn lítēeo.

¹⁸ N mō wà yenzi kē ai guu gá dō,
wà wa pōyezi kē ai à mōwa.

¹⁹ Zaake ma zā kú bēro,

wéte kè à gàan zà.

²⁰ À ɔɔɔ yì à gàao,
ai àgɔ́ gá su mɔɔ é ɔsi kɛ.

²¹ À à swè blè kɔn yā pari bɔɛnao,
à gā nàa kɔn yānnanna'onao.

²² Ben ɔwazi pì bò à tɛzi gɔɔ,
lán zù kè wèe gaa kòto kpá bà,
lán gāa kè èe gbá pɛɛɛ bān dɔ́,

²³ lán bāa kè èe wāa à sì taan bà.
Èe dɔ́ kè a a zīnda kpà gaazinlo,
ai kà gāa à à swè kù.

²⁴ Tia sa, ma nɛnɔ, à ma yā ma,
à làakari dɔ yā kè èe bɔɔ ma lén-a.

²⁵ Àton tó a laasuu tá à kiiaro,
àton sāsā à gē à zénlo.

²⁶ Gbē kè à n nē à n kaatenɔɔ pari,
gbē kè à n dede pìnɔ lé vīro.

²⁷ À bɛɛ nē mira zédaame,
è gēnyo gèwāa kpénɛn.

8

ɔndɔ e wa sisii

¹ ɔndɔ́ bē èe lé zuuwaziroo?
Wéɛɛɛ bē èe wa sisiiroo?

² À kú sīsī musu zé gɛɛzi,
à zena zéɔnkpakɔa.

³ À kú wéte bīile saɛ,
à kòto dɔ bīile pì gbàno kiia.

⁴ Gbēno, ámbé mée a sisii,
gbēnteeno, mée lé zuuazi.

⁵ Nigāzīdeeno, à làakari wete àgɔ́ vī,
yɔnkoɔno, à tó àgɔ́ laasuu vī.

⁶ À swā kpá, zaake yā tiisin mé oare,
yā dɔɔdee bē eé bɔ ma lén.

⁷ Zaake ma lé è yāpuraa o,
ma za à zaaan.

⁸ Yā kè aɔɔ kú ma lénno maa,
aɔ kee monafiki ke sāsāna vīro.

⁹ À súusu asānsideenone pīngi,
à zé vī gbē kè aɔɔ dōna vīinone.

¹⁰ À ma lédamma sé de kondogila,
à dōna sé de vura maaala.

¹¹ Zaake ɔndɔ́ bē vī de gbēbainɔla,
póke nii kúmma kè kà à ũro.

¹² Mamoma ɔndɔ́, má làakari vī,
má yākena a zéa dōna vī.

13 Vīakena Diinen zana à zaaan ũ.

Ma za zīndasena lezīn kōn īadānao
kōn kuuna zaaao kōn yālekpe'onaŋ.

14 Lédamma kōn faakeŋo né ma pōme,
ma kiian gbāaa è bōn kōn asānsikeŋo.

15 Kīnanŋ è kpata ble ma gāzīme,
kpatablerinŋ è yāzedeŋe diē kōn ma gbāaaome.

16 Gbāadeenŋ è iko ke ma gāzīme
kōn anduna kpatadeenŋ nī pīngi.

17 Má ye gbē kè aŋŋ yemaziinŋzī,
gbē kè aŋŋ ma weteŋŋ bé wè ma e.

18 Auziki kōn gakuio kú ma ŋzī
kōn ŋda kaaranaŋ kōn kuuna nnaao.

19 Né kè meè īnne sāŋ de vura maaala,
kaarana kè meè keŋne de kondogi wāsawasala.

20 Má té yāzede zén,
meè táa o zé súusu guu.

21 Meè gbē kè aŋŋ yemaziinŋ gba pō,
meè nī auzikikaekiinŋ paŋne.

22 Dii ma ke zaa a zī naanagurŋ,
ai àgŋ gá yā kè à kè zaa káakunŋ ke.

23 À ma diē zaa káakume,
zaa à daegurŋ, le èe anduna ke kōro.

24 À ma i zaale ísiaa kuuro,
íboŋki kee kuu gurŋ beeearo.

25 À ma i kpiinŋ ā,
ai àgŋ gá sīsīnŋ kāsāa péē,

26 ai àgŋ gá anduna káē,
ke sēte ke būsū wén doo.

27 Kè èe pō kè kú musunŋ kee,
kè èe bātuma daa ísiaala,

28 kè èe lou naa musu,
kè èe tōte í zé fōŋ,

29 kè èe ísia zeki lé kee,
le à í tón vī à zeki lélaro,
kè èe anduna kaēē, má kú gwe.

30 Má kú à sae ŋzīkeri maaa ũ,
ma pōŋ ègŋ nna à aezī lán guu e dōŋ nà,
meègŋ pōnnaa keeŋo gurŋ sānda pīngi.

31 Ma pōŋ ègŋ nna Dii andunaa,
gbēnteenŋŋ de ma pōnnakebŋ ũ.

32 Tia sa, ma nēnŋ, à ma yā ma,
aubarikadeen gbē kè ma zé kūna ũ.

33 À ma lédamma ma à ŋndŋ kū,
āton pā kpāziro.

34 Aubarikadeen gbē kè èe swā kpaa ma yāzi ũ
kè ègŋ ma weteē ma kpeēē,
kè ègŋ ma dāa gurŋ sānda pīngia.

³⁵ Zaake gbē kè ma ee wèndi è,
eégō nna kōn Diio.

³⁶ Gbē kè kòramazii yā zaaa ì a zīndaneme,
gbē kè zàmaguunō ye gaazime.

9

Ōndō kōn yōnkōkēo

¹ Ōndō a kpé bō,
à a wesagbanō à mèn swēplaa à pèpèe,

² à nōbō dè à wēe bà,
à pōbleenō soru kè à kàe.

³ À a nōkparē zīkerinō zī,
èe lé zuu wéte sīsī mīsōntēa à bè:

⁴ A faasaideenō à ɛara à mō kè!
A laasuusaideenō mēe ooare,

⁵ à mō à ma pōblee ble,
à wēe kè má bà mī.

⁶ À a yōnkōkēe tō, égō kú wèndio,
à táa o wéekēna zén.

⁷ Gbē kè èe fabori daa zéa e sōsō weteeeme,
gbē kè èe kpākē zaakerizi e taari wetee a zīndaneme.

⁸ Nton kpākē favoriziro, zaake eé kenyo ïime,
n òndōdee da zéa, eégō yenzi.

⁹ N yā da òndōrine, à òndō é diàle,
n yā o gbē maaane, à dōna é kaara.

¹⁰ Vīakēna Diinen òndō kāsāa ū,
Luda kè kú adona dōnan wéekēna zé ū.

¹¹ Zaake né gī ke ma gāzī,
n wèndi gbāa é kaara.

¹² Tó n òndō, n zīndaneme,
tó faborin n ū, n mī musu.

¹³ Misaikēe de lán nōgbē lédee bàme,
à òndō vīro bensō à yāke dōro.

¹⁴ È vēe kītaa a kpēele,
à kpé kú wéte sīsīa,

¹⁵ èe lé zuu gbē kè aōe gēteenozi,
èe bee gbē kè aō té n zén súusunōne:

¹⁶ A faasaideenō à ɛara à mō kè!
A laasuusaideenō, mēe ooare,

¹⁷ Í kpāi mina ègō nna,
pōblena asii guu né zóme.

¹⁸ Gbē pīnō dō kè beee né gèwāa zénlo,
gbē kè misaikēe n sisinō sì gèwāa tūtūween.

10

¹ Né ʔndʔdee è tó a de pɔɔ kɛ nna,
né yɔnkɔɔ è a da nɔ̃sɛ yakane.

² ʔɔ zaaa è àrɛ kɛro,
yākɛna a zéa è n̄ sí gaa ɔʔi.

³ Dii è tó nɔaa gbɛ maaa dɛro,
è zaakerinɔ tɛ pɔ kè aʔɔ yezi.

⁴ ʔmɛadee è mɔ takaasio,
zíkɛna ɔplaplaa sɔ̃ è mɔ auzikio.

⁵ Né kè pɔwɛɛ kàkɔa kwɛɛ né làakarideemɛ,
né kè è ii o pɔkɛguro wí vīro.

⁶ Gbɛ maaa m̄ ègɔ aubarika vī,
mɔde yā pāsī bé à zaakeri lé pà.

⁷ Gbɛ maaa è ga kɔn a tóro,
zaakeri tɔ̃ è kaatɛmɛ.

⁸ ʔndʔdee è zīi kɛ yádienanɔa,
yābɔɛri è a zīnda nɛ.

⁹ Gbɛ kè è yā kɛ a zéa kú a làakaria,
zézaaseri yā é bɔ gupuraa.

¹⁰ Gbɛgwana kɔn wɛɛ pāsio è mɔ yāo,
gbɛ kè è yā utɛ a nɔ̃sɛ guuroo è íbɛtɛ m̄ de.

¹¹ Gbɛ maaa lé né íbɔki wèndideemɛ,
yā pāsī è zaakeri lé pa.

¹² Zangu è swèe da,
yenzi è lá ká taari pínɡila.

¹³ ʔndʔ yā ègɔ kú làakaridee lén,
flàn faasaidee pɔ̃ ũ a kpɛɛa.

¹⁴ ʔndʔrinɔ è dɔna zi ká,
làakarisaidee lé è à kaatɛ aagame.

¹⁵ ʔɔdee auziki ègɔ dɛnɛ lán wɛtɛ bīidee bà,
takaasidee takaasi sɔ̃ è à kaatɛ.

¹⁶ Gbɛ maaa asaia è mɔnɛ wèndio,
zaakeri àrɛ è wɛɛtām̄ma inɛ.

¹⁷ Gbɛ kè è lédamma maa è wèndi zé ɔdɔaínɛ,
gbɛ kè è pà kpá totonazi è n̄ sásá.

¹⁸ Gbɛ kè è zangu utɛ né egɛdeemɛ,
gudɛri né yɔnkɔɔmɛ.

¹⁹ Yā pari bɔɛna ègɔ durun sairo,
gbɛ kè è a lé kū né làakarideemɛ.

²⁰ Gbɛ maaa lé dɛ lán kondogi wásawasa bà,
zaakeri nɔ̃sɛ bèɛ vīro.

²¹ Gbɛ maaa yā'ona è paridee da zéa,
làakarisaidee è ga faasaikɛɛ guu.

²² Dii aubarika è n̄ kɛ auzikidee ũ,
zíkɛna nawɛao è póke kaararo.

²³ Zaakɛna dɛ yɔnkɔɔnɛ kɔkɔ yā ũ,
ʔndʔɔ̃ è kɛ làakarideenɛ nna.

²⁴ Yā kè zaakeri e vīa kɛnɛ bé eé à le,
Luda é pɔ kè gbɛ maaa yezi kpáa.

²⁵ Tó zàga'ía kàkà à gɛ̃, zaakerinɔ ègɔ kuu dɔro,
gbɛ maaa kásáa ègɔ pɛɛna guro sánda pínɡi.

²⁶ Lán levūu kpàkpā è kɛ swaanɛ nà,
lán tésukpɛ è kɛ wéɛnɛ nà,
lɛn mɛadee dɛ lɛ gbɛ kɛ aɔ à zɪnɔnɛ.

²⁷ Vɪakɛna Diinɛ è wɛ̀ndi gbàa kaara,
zaakerinɔ sɔ, ń wɛ̀ndi ɛ̀gɔ kusumɛ.

²⁸ Gbɛ maaanɔ wéɛ ɛ̀gɔ dɔ pɔnnaazi,
zaakerinɔ sɔ, tãmaa è ń nɛ.

²⁹ Dii zé dɛ utekii ũ gbɛ maaanɔnɛ,
zaakerinɔ sɔ, è ń kaatɛmɛ.

³⁰ Weé gbɛ maaa fɛɛ à gbɛn zikiro,
gbɛ zaaa sɔ é vɛ̀ekii e bɔsunlo.

³¹ ɔndɔ yā è bɔ gbɛ maaa lɛn,
lézaadee sɔ, weé à nɛnɛ zɔkɔrɛmɛ.

³² Gbɛ maa yā kɛ kɔ sío wà oñnɛ dɔ,
yàkpɛɛgānda'ona ɛ̀gɔ da gbɛ zaaa lɛn.

11

¹ Dii zà pɔyɔna kɔn mɔnafikion,
kilooyɔna súusun à yezi.

² Zĩdasɛna lezi è mó wíyāo,
zĩdabusanan ɔndɔyā ũ.

³ Gbɛ maaa nɔsepuraa è a da zéa,
náanɛsaidee nɔsɛ zaaa è à yaka.

⁴ Auziki àrɛ vɪ yàkpækɛgurɔ zĩro,
yākɛna a zéa sɔ è ń sí gaaa.

⁵ Taarisaidɛe maakɛna è zé poronɛ,
zaakeri zaakɛna è à nɛ.

⁶ Nɔsepuradee maakɛna è à bɔ,
náanɛsaide pɔnidɛna sɔ è à kɔ.

⁷ Tó gbɛ zaaa gā, à tãmaa è mɪ dɛ,
pɔ kɛ à náanɛkɛna a gbāagurɔ píngi è yāa.

⁸ Gbɛ maaa è bɔ wéɛtāmman,
bɛn gbɛ zaaa è gɛn à gɛɛ ũ.

⁹ Ludayādarisai lé è à gbɛdaaa yaka,
mɔdɛ dɔna è gbɛ maaa bɔn.

¹⁰ Tó gbɛ maaanɔ kú nnamanan,
wéɛɛ ɛ̀gɔ nna,

tó gbɛ zaaanɔ gāga, wè guda kɛ.

¹¹ Wéɛ è kaara nɔsepuradeenɔ gāzi,
gbɛ zaaanɔ lé è wéɛ dɛ.

¹² Faasaidee è a gbɛdaaa fabo,
làakaridee è a lé kɔ.

¹³ Kɔmɔɔdɛɛ è bɔ asiiyāo gupuraa,
gbɛ náanɛdɛɛ è ń asii ta.

¹⁴ Dɔn'aɛdesaikɛɛ è tó gbɛnɔ fu,
yákekɛri pariinɔ è tó wà zɪ ble.

¹⁵ Tó n gbɛ pāndɛ fɪa dɪ n musu,
n ka wéɛtāmɛmalamɛ,
gbɛ kɛ a ɔ bɔnɛn è gɔ a làakaria.

¹⁶ Gbāamōnn̄eri ègō auziki vī,
 mōde nōgbē nōsēmaadee ègō bēē vīñ̄ne.
¹⁷ Sūudee è maaa i a zīndan̄e,
 gbē pāsī è a zīnda kpá nawēazi.
¹⁸ Gbē zaaa asaia ègō aubarika vīro,
 yāmaatōri è àre e yāpura.
¹⁹ Kuuna maa yāpura è n̄ ká wēndia,
 tena à zaaazi è mō gaao.
²⁰ Dii tēn nōsēzaadeenō ũ,
 à pōō è kē nna taarisaideenōa.
²¹ Yāpura, gbē zaaanō é bō pāro,
 mōde gbē maaanō é bō aafia.
²² Lán vura tānga dē nà alēde yīn,
 len nō maa ōndōsaidē dē lē.
²³ Gbē maaanō pōyezi è n̄ ká nmanan,
 gbē zaaanō tāmaa è n̄ nē.
²⁴ Gbē kē è gbaa daa è kaarana e,
 gbē kē gī pō kē dē à kpá kpázi è gō takaasimme.
²⁵ Gbēntee aubarikadee é nnaa ma,
 gbē kē è n̄ pōyīi kū é pōyīi e se.
²⁶ Wē gbē kē è pōwēē utē ká,
 wē sa maaa o gbē kē è yāmmanē.
²⁷ Gbē kē è à maaa wete ègō nna kōn gbēnō,
 gbē kē è à zaaa wete, yā zaaa é à le.
²⁸ Gbē kē è a auziki náanē kē é lēē,
 gbē maaa è ɔ tá lán lí lāde bā.
²⁹ Gbē kē yā i a uanē é gō kori,
 yōnkōō é gō ōndōdee zō ũ.
³⁰ Gbē maa yākēnnēna né lí wēndideemē,
 gbē kē è gbēnō ee ōndō vī.
³¹ Zaakē Luda è fīa bō gbē maaanē andunan,
 weē ludayādarisai kōn durunkerio pō o dōó?

12

¹ Gbē kē lédamma è kēnē nnaa ye dōnazi,
 gbē kē totona è kēnē zaaa mī vīro.
² Gbē maaa è Dii pōnnaa e,
 mōde Dii è yā da mōnafikideela.
³ Zaakēna è gbēke kāsāa péero,
 gbē maaa kāsāa ègō degena vīro.
⁴ Nō maaa dē a zānē lán fūra bā,
 nō wīdammari dēnē lán mēkēmuna bā.
⁵ Gbē maaanō ègō pēē yāzēdeea,
 gbē zaaanō lédamma mōnafiki vī.
⁶ Gbē zaaanō yā né gbēdena yāmē,
 gbē maaanō lé sō è n̄ bō.
⁷ Wē gbē zaaanō liē n̄ kpēgānda aō mī dē,
 mōde gbē maaanō ua ègō kuu.
⁸ Wē gbē tō bō a ōndō lēmme,

wè kya ká faasaideen.

⁹ Gbē futa kē à zīri vīi sǎo de
gbē kē è a zīnda diē pōke ũ bensō à póblee vīroola.

¹⁰ Gbē maaa a pókádeenŋ gwana dō,
gbē zaaanŋ dà pāsī kōn nī pónŋ.

¹¹ Búbari aīadee ègō kāna,
laasuu kēsā gbē kē è pé gukoriaa.

¹² Gbē zaaa è ɔɔ zaaa nī de,
mɔde gbē maaa kāsāa ègō mɔdɔ vī.

¹³ Gbē zaaa lé zaaa è à kū,
mɔde gbē maaa è bɔ yāketen.

¹⁴ Lé maaa è nī ká pó maaaa,
zīi kē gbē kē àrè è gē a ɔzī.

¹⁵ Yōnkɔɔ yākēna è kēnē maa,
ōndōdee sō è lédamma ma.

¹⁶ Yōnkɔɔ è tó wà à pɔfē dō gɔɔ,
làakaridee sō è sōsō daro.

¹⁷ Yāpura'ori è yāzede o,
sēeda'egede yā ègō mɔnafiki vīmē.

¹⁸ Laasusuaiyā è nī swè zō lán fēēdaa bà,
ōndōdee légbē è mɔ aafiao.

¹⁹ Yāpuraa kē wà ò ègō gikēna,
egē sō è gē zēla lán wēē'ibakēna bà.

²⁰ Mɔnafiki kú zaalekpakōsōrinŋ swēn,
gbē'aafiaweterinŋ bé aɔɔ pōnnaa vī.

²¹ Zaa ke è gbē maaa lero,
gbē zaaanŋ sō, yā è dańla.

²² Dii tēn egēdee ũ,
à pɔɔ ègō nna yāpuradeea.

²³ Làakaridee ègō a dōna kūna a swēn,
yōnkɔɔ è yā faasai kpàakpa kē.

²⁴ Zīkēna ɔplaplaa è tó gbē kí ble,
mēa è gbē da zòbleen.

²⁵ Kuuna bídi guu è gbē sōe,
yānna'onnēna è nī pɔɔ kē nna.

²⁶ Gbē maaa è a gbēdaaa da zēa,
gbē zaaanŋ yākēna è nī sāsā.

²⁷ Meadee è a nòbɔ ká wawaro,
aīadee è làakari dɔ a pónŋa.

²⁸ Kuuna yāzede zén wēndi vī,
zé pì sena è nī kpá gaaziro.

13

¹ Né ōndōdee è a de lédamma ma,
fabori è gí kpākēnazi.

² Légbē nnaa è gbē ká pó maaaa,
náanesaidee è ble a pāsī guumē.

³ Gbē kē è a lé kū è a wēndi dākpa,
gbē kē à lé è kúroo è a zīnda yaka.

⁴ Mɛadee è pɔ̀ kɛ̀ à yezi ero,
aĩade sɔ̀ è nnaa ma.

⁵ Gbɛ̃ maaa zà mɔnafikiyān,
gbɛ̃ zaaa è wí darúma è ń kpɛ̃ bɔ̃.

⁶ Maakɛna è zémaasɛri mĩ sí,
zaakɛna è durunkɛri liɛ a kpɛɛgānda.

⁷ Gbɛ̃kenɔ̃ è ń zĩnda diɛ auzikidee ũ,
mɔde aɔ̀ɛgɔ̃ pɔ̀ke víro.

Gbɛ̃kenɔ̃ è ń zĩnda diɛ takaasidee ũ,
mɔde aɔ̀ɛgɔ̃ pɔ̀ ví bíta.

⁸ Auzikidee è a zĩnda bɔ̃ kɔ̃n a auzikikɛɛo,
takaasidee sɔ̀ è vídaanzina ero.

⁹ Gbɛ̃ maaanɔ̃ gupuraa ɛgɔ̃ puna,
gbɛ̃ zaaanɔ̃ fitia è garúma.

¹⁰ Zĩdasɛna lezĩ è swèe da,
lédammamana è tó wà ɔ̀ndɔ̃ kũ.

¹¹ ɔ̃ zaaa è gá aɛro,
ɔ̃ kɛ̀ wà è ísimma guu sɔ̀ è kɔ̃.

¹² Tāmaa gikɛna è ń nɔ̀sɛ yaka,
pɔ̀ kɛ̀ wà yezi ena è mɔ wèndi dufuo.

¹³ Gbɛ̃ kɛ̀ è yā daroo é yā e,
gbɛ̃ kɛ̀ è yā ma é àre e.

¹⁴ ɔ̀ndɔ̃dee yādannɛnan íbɔki wèndidee ũ,
è ń bɔ̃ ga bàn.

¹⁵ Wɛɛzɛ maaa è tó gbɛ̃ dakɔ̃rɛ gòmio,
mɔde náanɛsaideenɔ̃ zé ɛgɔ̃ pásĩ.

¹⁶ Lāakarideenɔ̃ è yā kɛ̃ kɔ̃n dɔ̃nao,
yɔ̃nkɔ̃ è a faasaikɛɛ ɔ̃daĩnɛ.

¹⁷ Zĩri zaaa è gɛ̃ yān,
ìba náanɛdee è su aafia.

¹⁸ Gĩna totonazi è mɔ takaasio kɔ̃n wíyāo,
lédammamana è bèɛ líńɛ.

¹⁹ Pɔ̃nidɛna ena è ń pɔ̃ kɛ̃ nna,
mɔde yɔ̃nkɔ̃ ye kɛ̃na yā zaaaaziro.

²⁰ Gbɛ̃ kɛ̀ té ɔ̀ndɔ̃rinɔ̃zi è ɔ̀ndɔ̃ kũ,
gbɛ̃ kɛ̀ kakɔ̃ana kɔ̃n yɔ̃nkɔ̃nɔ̃ è yā e.

²¹ Mɔ̃nzi ɛgɔ̃ té durunkɛrinɔ̃zi,
nnamanan gbɛ̃ maaanɔ̃ àre ũ.

²² Gbɛ̃ maaa è túbĩ tó a dionɔ̃nɛ,
durunkɛri sɔ̀ auziki é gɔ̃ gbɛ̃ maaanɛ.

²³ Takaaside bura è pɔ̀blee kɛ̃ maamaa,
mɔde yākɛna lɛkpɛɛ è tó à korazi.

²⁴ Gbɛ̃ kɛ̀ è a né gbɛ̃roo zàn,
gbɛ̃ kɛ̀ ye a nézi è à toto káaku.

²⁵ Gbɛ̃ maaa è pɔ̀ ble à ká,
gbɛ̃ zaaanɔ̃ nɔ̀sɛ ɛgɔ̃ da kori.

14

¹ Nɔ̃gbɛ̃ ɔ̀ndɔ̃dee è ua káɛ,
à faasaidee sɔ̀ è ua fāakɔ̃a.

² Gbē kè è yā kē a zéa Dii vīa vī,
gbē kè è zé sé súusuroo sō è kya kán.

³ Faasaide lén à gbēbō ũ,
ōndōdee yā'ona è à bō.

⁴ Tó zù kuuro, pòble gbà ègō da korime,
wè àrè bíta e kōn zùnō gbáaao.

⁵ Sèeda yāpuradee è egē toro,
sèeda egēde yā ègō mōnafiki vī.

⁶ Fabori è kpáe kē ōndōzi à korazi,
yādōna aaga làakarideenē.

⁷ Ñ kē yōnkōa zāazā,
zaake né dōna earo.

⁸ Ōndō è tó làakaridee laasuu lé a zéa,
yōnkō faasaikē è à sāsā.

⁹ Faasaideenō è kya ká taari kúekenan,
gbē maaanō ègō nna kōo.

¹⁰ Baade a zīnda yā'ōamma dō,
gbē pōnnāa ègō dē gbē pānde pō ũro.

¹¹ Gbē zaaanō ua é mī dē,
gbē maaanō bē é t́a.

¹² Zé ke kuu è kē gbēnōnē maa,
mōde à mīdekii né gaamē.

¹³ Baa yāadōna guu nōsē è yaka,
pōnnāa kuu kè è mī dē kōn pōsiaao.

¹⁴ Bōrukpeede yākēna è wí à musu,
gbē maa è a yākēna gbē e.

¹⁵ Laasuusaidee è yā píngi símé,
làakaridee è yā náanē kē laasuulēna sairo.

¹⁶ Ōndōdee ègō zaakēna vīa vī è pānē,
yōnkō è náanē kpá a zīndaa ègō wāna.

¹⁷ Pōfēri è yā futaa kē,
mōnafikidee è zangu i a zīndanē.

¹⁸ Ōndōsaideenō è gō faa sai,
làakarideenō è dōna kú fūra ũ.

¹⁹ Gbē zaaanō é mī siē gbē maaanōnē,
zaakerinō é kúe nōsēpuradeenō kpēelēa.

²⁰ Takaasidee, baa à gbēdaaa è zan,
mōde auzikide gbēnnanō ègō pari.

²¹ Kyakana n gbēdaaan né durummē.
Aubarikadeen gbē kè è wēnda dō takaasideenōnē ũ.

²² Zaalēkpakōsōrinō sāsānaroo?
Maawaariparinō sūu vī kōn náanēo.

²³ Mēkpana zīia ègō àrē vī,
yābōēna pāa è mō kēsānao.

²⁴ Ōndōdeenō auzikimē í fūra ũ,
yōnkōnō faasaikē è mō kōn faasaiyāo.

²⁵ Sèeda yāpuradee è gbē mī sí,
mōde sèeda egēdee yā mōnafiki vī.

²⁶ Vīakēna Diinē né gbāa'eki náanēdeemē,

à de mìsikii ũ à nénōne.

²⁷ Vīakena Diine né íbōki wëndideeme,
è tó wà bō ga bàn.

²⁸ Tó kína gbēnō pari, ègō gakui vī,
būsugbēsaikē né kpatableri mónzime.

²⁹ Gbē kè è pō fē kpaaro wée kēna,
pōfēri è a futake sē lezī.

³⁰ Làakarikpaena né mè aafiamē,
zangu è mèkekpēte kpánzi.

³¹ Wëndade wéetāmmari è à Kèri kpē bō,
takaaside wéegwari è à Kèri kpē da.

³² Tó kisia gē zaakerizi, è à nemē,
baa tó gbē maaa gā, à utekii vī.

³³ Ōndō è vēekii è làakaridee nōsen,
mōde wè e yōnkōaro.

³⁴ Yāzēdee è būsū sē lezī,
durun sō è wī da gbēnōa, baa déme.

³⁵ Zōbleri làakaride yā è ká kīnane,
mōde è a pōfē bōbō à wīdammaria.

15

¹ Yāwenlana dō è pōfē kpāe,
yā pāsī è nī pō fē.

² Ōndōdee yā'ona è nī gba dōna,
mōde yōnkō yā ègō faa sai.

³ Dii wée kú gu pīngia,
ègō gbē zaaano kōn gbē maaano tàasi kēe.

⁴ Yābuse'ona è nī gba wēndi dufu,
yālekpe è nī kā de.

⁵ Faasaidee è kya ká a de totonan,
lédammamari sō làakari vī.

⁶ Gbē maaa ua ègō auziki vī bíta,
gbē zaa pónō ègō yākete vī.

⁷ Ōndōdee lé è dōna fā,
yōnkōnō sō, aō nōse vīro.

⁸ Dii tēn gbē zaaano sa'ona ũ,
mōde gbē maaano wéekēna è káne.

⁹ Dii zā gbē zaaa yākenan,
à ye gbē kè aō té yāzēdeezinōzi.

¹⁰ Totona pāsīn gbē kè pà zéne pō ũ,
gbē kè ye lédammaziroo sō é game.

¹¹ Lán Dii gèwāa kōn kaatenao yā dō nà,
wéé gbēntee swē pō o dō?

¹² Fabori ègō yezi wà a gba làakariro,
è gá ōndōrinō kiiaro.

¹³ Nōse nnaa è tó uu gō werena,
nōse yakana è gbē kā de.

¹⁴ Laasuudee è dōna wete,
yōnkō è yāfaasai mómō.

¹⁵ Gurɔ́ píngi ègɔ́ pásĩ wëndadeenɛmɛ,
pɔ́nnadee ègɔ́ kú zĩbaa guu.

¹⁶ Pɔ́ vĩna fête viakɛna Diine guu
maa dɛ auziki bíta kũna wahaa guula.

¹⁷ Dò pá blena yenzi guu
maa dɛ nɔ́bɔ́ nɔ́side sona kɔ́n zanguola.

¹⁸ Pɔ́fɛri è swèe da,
nɔ́sɛyĩidee è zɔ́ka mì dɛ.

¹⁹ Meadee zé ègɔ́ dɛnɛ lɛ́kara ùmɛ,
gbɛ́ maa zé né zédaamɛ.

²⁰ Né ɔ́ndɔ́dee è tó a de pɔ́ɔ́ kɛ nna,
gbɛ́ntee yɔ́nkɔ́ è kya ká a dan.

²¹ Yafaasai è kɛ laasuusaideenɛ nna,
laasuudee è zé sé súusu.

²² Lɛ́kpakɔ́sɔ́nasai è yá gboro,
lédammari pariino è tó yá kɛ.

²³ Yáwenlana dɔ́ɔ́ è a òri pɔ́ɔ́ kɛ nna,
yá'ona à gurɔ́ɔ́a ègɔ́ nna fá!

²⁴ Wèndi zé è gá kɔ́n làakarideenɔ́ musu
lɛ aɔ́ton sí gèwáanlo yánzi.

²⁵ Dii è ìadári ua wí,
è gyaanɔ́ gulezeki dákpa.

²⁶ Dii zà laasuu zaaan,
yánna'ona è kɛnɛ gbásíro.

²⁷ ɔ́ɔ́zaawɛteri è ìa da a uaa,
gbɛ́ kè zà ɔ́dɔ́nkɛggaan ègɔ́ kuu aafia.

²⁸ Gbɛ́ maaa è laasuu lé yá kè eé wɛ́nlaa,
yá zaaa è bɔ́ɛ gbɛ́ zaaanɔ́ lén gɔ́ɔ́.

²⁹ Dii zà kɔ́n gbɛ́ zaaanɔ́,
è swá kpá gbɛ́ maaanɔ́ aduakɛnazi.

³⁰ Uu werena è ñ pɔ́ɔ́ kɛ nna,
baaru nnaa è ñ wá were.

³¹ Gbɛ́ kè è swá dɔ́ aafia lédammazi
égɔ́ bɛ́dee ù ɔ́ndɔ́rinɔ́ té.

³² Gbɛ́ kè gí totonazi zà a zĩndan,
lédammamari sɔ́ è gɔ́ làakaridee ù.

³³ Viakɛna Diine è ɔ́ndɔ́ɔ́ dañnɛ,
zĩndabusana è bèɛ líínɛ.

16

¹ Gbɛ́ntee è yá diɛ a swèñ,
mɔ́de à mìdena è bɔ́ Dii lémme.

² Baade è a yákɛna e maame,
mɔ́de Dii ñ nɔ́sɛguuyáñɔ́ yɔ́ à gwa.

³ Ñ yá kè néɛ kɛɛ na Dii ɔ́zĩ,
n pɔ́yeziyá é bɔ́ maa.

⁴ Dii pɔ́ píngi kè a pɔ́yezi yánzime,
zaakerinɔ́ pɔ́n wéetámmagurɔ́ ù.

⁵ Dii tɛn ìadárinɔ́ ù,
yápuramɛ aɔ́é bɔ́ páro.

⁶ Gbēkēē kōn náanēo è lá ká taarila,
vīakēna Diinē è tó wà pā à zaaanē.

⁷ Tó gbē yākenanō kē Diinē nna,
è tó se à ibēēnō kēo nna.

⁸ Pó fēte ena maakena guu
maa dē àrē zaa bīta enala.

⁹ Gbēntee è zé kē èē sēē laasuu lé,
mōde Dii è a kēēda zéa.

¹⁰ Lán kína è yā diē Luda gēē ū nà,
à maa à yā bō yāzēdee kpēero.

¹¹ Zaka maaa kōn kiloo sūusuo né Dii pómē,
pótiisigwabō píngi né à pókēnanōmē.

¹² Èē kō sío kína à zaaa kēro,
wē kpata kāsāa pēē yāzēdee musumē.

¹³ Yāzēde'ori è kē kīnanē nna,
ègō ye yāpura'orizi.

¹⁴ Kína pōfē dē lán ga zīri bàme,
mōde ɔndōdee è à té dē.

¹⁵ Kína uu werena ègō aafia vī,
à maakennēna dē lán pótōguro lou bàme.

¹⁶ ɔndōkūna maa dē vurala zā,
gōna làakaridee ūu bēē vī dē kondogi maaala.

¹⁷ Gbē maa zé kē è sé pā zé zaaanē,
gbē kē à a zīndakūna dōō è a wēndi dākpa.

¹⁸ Īadāna è mó lēēnao,
zīndasēna lezī è mó kaatenao.

¹⁹ Zīndabusana talakanō té maa
dē baka kuuna kōn Īadārinōla.

²⁰ Gbē kē è yā'onne maa è à maaa e,
Dii náanēkēri ègō pōnnaa vī.

²¹ Gbē kē à nōsē papanan wē sísi làakaridee,
gbē kē à lé nnaan wē à yādōna zé e.

²² Làakaran wēndi mì ū gbē kē aōō vīinōnē,
faasaideenō yāfaasai è wēē tām̄ma.

²³ ɔndōdee laasuu è à lé da zéa,
à lé è tó wà à yādōna zé e.

²⁴ Yānna'ona né zómē,
à nna nōsēn bensō è mè gba aafia.

²⁵ Zé kee kuu è kē gbēnōnē maa,
mōde à mīdekii né gaamē.

²⁶ Búb̄ari nōsē è à da zīin,
zaakē nōaa è té kām̄mē.

²⁷ Gbē pāa è à zaaa gōgō,
à légbē dē lán té kē èē kūu bàme.

²⁸ Gbē d̄b̄ōs̄aidee è swēē da,
kōm̄ōtōdee è gbēnnanō kēkōa.

²⁹ Gbē pāsī è mōnafiki kē a gbēdaaanē,
gbasa à à da zé zaaan.

³⁰ Gbē kē èē wēē'igō kēē laasuu ègō kpēegāndamē,
gbē kē èē lézuki kēē zē kōn à zaaaomē.

³¹ Mikā puraa né fùra gakuideeme,
 maakena è ní káa.
³² Nòse yīidee maa de zīkarila,
 gbē kē à a zīndakūna dōo maa de wétesirila.
³³ Wè yā gbeka kōn ɔ puraa,
 mōde à bōkōtēna è bō Dii kiiame.

17

¹ Buređi kusu kori sona yāketē sai
 maa de nòbōgbēna ua swēedeēnla.
² Zō làakaridee ègō gbāaa vī né wīdammari musu,
 ègō baka vī ua túbī guu.
³ Wè kondogi kōn vurao baasa,
 mōde Dii è ní swē tāasi kē.
⁴ Gbē zaaa swā ègō nna kōn yā dōrōsaio,
 egēdee làakari ègō kú gbēperia.
⁵ Gbē kē è takaasidee faboo è kyaka à Kèrimme,
 gbē kē è gbē yāa dō mōnzia è bō pāro.
⁶ Dionōme ní dezinō gakui ũ,
 denōme ní nēnō ãadābō ũ.
⁷ Yāzede'ona è kōsi kōn yōnkōoro,
 egē è kōsi kōn bēedeēoro.
⁸ ɔdōnkpeegbaa de yōbāndii ũ a dārīne,
 guu kē à lien píngi à tá ègō nname.
⁹ Gbē kē lá kà taarilaa e yenzi weteeme,
 yāziferi sō è gbēnna kēkōa.
¹⁰ ɔndōri è kpākēnzina ma,
 yōnkō sō e gbēna gēn baaagō daro.
¹¹ Yā zaaa è dō swāgbāadeēne aē,
 weé zīri wēndadōrisaidee gbarezi.
¹² Dakōrena kōn mūsu kē wā à nēnō sēēo
 sāo de dakōrena kōn yōnkō mīsaikēola.
¹³ Tó gbē à maaa fīa bō kōn à zaaao,
 à zaaa é kē à uaaro.
¹⁴ Leokpakōadana de lán ízewēna bàme,
 ñ gu gwe ai swēe gō gā fēe.
¹⁵ Yā nna kpana taarideea
 kōn yādana taarisaideelao,
 Dii zā yā beēenōn píngi.
¹⁶ Bó àren yōnkō vī ɔblēna kyódōna musuu?
 Zaake à nòse vīro.
¹⁷ Gbēnna yenzi ègō kuu gurō sānda píngime,
 vīi kōn dāaronō kuu dōkōnēna yānzime.
¹⁸ Yōnkō è gbē fīa di a musu,
 è kpégaau sé a gbēdaaane.
¹⁹ Gbē kē ye swēezi ye durunzime,
 gbē kē à a gānule bō yāasa è mōnzi wete a zīndane.
²⁰ Laasuukpeegāndadee è à maaa ero,
 léfōtōdee è lēe à da yān.

21 Yŋnkɔɔ da pɔɔ ègɔ siame,
faasaidee de pɔɔ ègɔ nnaro.

22 Nɔse nnaan ɛzɛ maaa ũ,
pɔsiaa è n̄ yāyā.

23 Zaakeri è ɔɔnkpɛɛgbaa sɔtɔ a utan,
lɛ à yāzede m̄ deo yānzime.

24 Lāakaride wɛɛ ègɔ kú ɔndɔɔa,
mɔde yŋnkɔɔ wɛɛpekii ègɔ zāme.

25 Né yŋnkɔɔ è tó a de pɔɔ gɔ sia,
è a da'ina nɔse yaka.

26 À maa wà wɛɛ tā taarisaideearo,
bɛɛdee gbɛna a nɔse maa yānzi zé vīro.

27 Gbɛ kɛ è a lé kũ dɔna vī,
nɔseyiidee ègɔ lāakari vī.

28 Baa yŋnkɔɔ, tó à yītena,
wè à diɛ ɔndɔdee ũme,
gbɛ kɛ è a lé kũ né lāakarideeme.

18

1 Zīnda pɔyezi è dɔ gbɛ kɛ è kɛm̄mane aɛ,
è gí lédamma pīngizi.

2 Yŋnkɔɔ è pɔnnaa kɛ lāakari yā musuro,
yā kɛ bɔ à lén è o.

3 Zaakena è m̄ kyakanguome,
kpɛɔyā è wī iīne.

4 Gbɛntee légbɛ né í lɔme,
swa'í bàalɛname, íbɔki wɛndideeme.

5 Kena zaakerine kɛɛkɛɛ
kɛ yākɛna taarisaideene lɛkpɛɛ maaro.

6 Yŋnkɔɔ lé è à da swèen,
à yā'ona è à kpá gbɛnazi.

7 Yŋnkɔɔ lé è à yaka,
à yā'ona è à kũ lán takutɛɛ bà.

8 Gbɛperi yā è kɛn̄ne lán zɔ bà,
è gɛ lén dɔɔ ai nɔse guu.

9 Gbɛ kɛ è pā kpá a zīzi né
m̄n̄nzide dāarome.

10 Dii tó né uteki lezime,
gbɛ maaa è bàa lé à gɛn̄ à aafia e.

11 ɔɔde auziki dene lán wɛtɛ kɛ wà lɛkaa ligazi bà,
lán bīi kɛ wéé fɔ wà didiaroo bà.

12 Zīndasena lezi è m̄ gbɛne kɔn lɛnao,
zīndabusana è m̄ bɛɛo.

13 Gbɛ kɛ è wɛn̄la swākpana sai,
m̄isaikɛ kɔn kpɛɔnao gɔne.

14 Kāgbāakɛɛ è gbɛ gba gbāaa gyāpɛa,
m̄de dé bé eé pɔsiaa fɔɔ?

15 Lāakaridee è yā dada a swèen,
ɔndɔdee swā ègɔ dɔ dɔnazi.

- 16 Gbaa kè gbě dà è zé kékene,
è zé wēne gana gbēnsinŋ kiia.
- 17 Gbē kè yā ò káakun wè à gwa yānnadee ũ,
ai à ibeē gō gá à ege bo.
- 18 Kàbankpekena è swèe mī de,
è gōsa gbāaano yokōa.
- 19 Danè kè wà taari kēne yā ègō gbāa lán bīi bà,
aō swèe de lán zétatana kōn lēo bà.
- 20 Yā'ona dōō è mó gbēne kōn kánao,
à légbè è tó pō mōa.
- 21 Gaa kōn wēndio kú lémmē,
gbē kè ye yā'onazi è a gbē e.
- 22 Gbē kè nōō è nī sē n pō maaa è,
aubarika beee bō Dii kiame.
- 23 Takaasidee è yā o wēndawēnda,
auzikidee è wēnla gbāngbān.
- 24 Gbēnna berēketē è à zaaa inēme,
gbēnna kenŋ kuu aōēgō na gbēa de ua gbēla.

19

- 1 Kuuna takaaside taarisaidee ũu maa
de kuuna yōnkŋ yāzaa'ori ũula.
- 2 Aīa vīna dōna sai maaro,
wāna bīta è nī kē zēame.
- 3 Gbēntee faasaikē è zé yakanē,
ben è Dii taari e.
- 4 Auziki è tó wà gbēnna e pari,
takaaside gbēnna è kēame.
- 5 Sēeda egēdee é bō pāro,
egēdee é gī wētāmma eziro.
- 6 Gbē paridee è kpatableri tō nnaa sí,
baade pīngi ègō yezi gbadari gō de a gbē ũme.
- 7 Takaasidee danenŋ è pā kpāzime,
wēé à gbēnnano kēana o dōro.
Tó èe wētē à yā oñyo,
aōēgō kú bero.
- 8 Gbē kè èe ōndō kūu ye a zīndazime,
gbē kè ye làakarizi è à maaa e.
- 9 Sēeda egēdee é bō pāro,
egētori è kaate.
- 10 Lán nnamana e kōsi kōn yōnkŋ nàro,
lən zō kīblena wēnenŋa e kōsioro le.
- 11 Làakaridee pōō è fē kpaaro,
lákana taarilan à īadābō ũ.
- 12 Kīna pōfēna de lán mūsu pūtāna bà,
à maakennena de lán mōdōpisina sēa bàme.
- 13 Né yōnkŋn a de yakana ũ,
nō swēdee de lán itōtōna zēna sai bàme.
- 14 Wē bēe kōn a auzikio e tūbi ũme,
mōde nō làakaride ena è bō Dii kiame.

¹⁵ Mɛakɛna ɛ̀ ń da ibita'onan,
nɔaa ɛ̀ gbɛ̃ gina dɛ.

¹⁶ Gbɛ̃ kɛ̀ ɛ̀ yá'onnɛna da ɛ̀ a wɛ̀ndi dákpa,
gbɛ̃ kɛ̀ ɛ̀ a zɛ̀nda yákɛna daroo ɛ̀ ga.

¹⁷ Gbɛ̃ kɛ̀ wɛ̀nda dɔ̀ takaasideenɛ pó sɛ̀kã Diinɛmɛ,
àmbe ɛ̀ ɛ̀ yákɛnanɔ fɛ̀a bone.

¹⁸ Ẹ̀ n nɛ̀ toto a gurɔɔa,
mɔde n̄ton tó ɛ̀ gɛ̃ ɔla ai ɛ̀ garo.

¹⁹ Pɔ́fɛ̀bitadee ɛ̀ fɛ̀a bomɛ,
tó n ɛ̀ bò, ɛ̀ bona ɛ̀gɔ̀ lé vɛ̀ro.

²⁰ Ẹ̀ lédamma ma n̄ totona sí,
lɛ̀ n̄ ɔ̀ndɔ̀ kú gurɔ̃ aɛ̀zɛ̀ yānzi.

²¹ Laasuu kú gbɛ̃ntee n̄sɛn pari,
mɔde yá kɛ̀ Dii zɛ̀o bé ɛ̀ kɛ.

²² Gbɛ̃kɛ̃n wɛ̀ wɛ̀tɛ gbɛ̃ntee,
takaasidee maa dɛ ɛ̀gɛdeela.

²³ Vɛ̀akɛna Diinɛ ɛ̀ mó wɛ̀ndio,
gbɛ̃ kɛ̀ vɛ̀i ɛ̀ ii o làakario kpaɛna,
ɛ̀ zaaa ɛ̀ ɛ̀ lero.

²⁴ Mɛadee ɛ̀ ɔ̀ gɛ̃ taan
ɛ̀ fua ɛ̀ pɔ́blee lí ɛ̀ da a lɛ̀n.

²⁵ Ẹ̀ fabori gbɛ̃, yɔ̀nkɔ̃ ɛ̀ gɔ̀ làakari vɛ̀,
n̄ kpákɛ̀ làakarideezi, eé yá dada.

²⁶ Né kɛ̀ ɛ̀ a de gbɛ̃ ɛ̀ pé a daa né
né gina kɛ̀ ɛ̀ wí darúmame.

²⁷ Ma né, tó n kámma bò k̄n lédammamano,
n pā yádɔ́nanɛn gwe.

²⁸ Sɛ̀eda zaadee ɛ̀ yāzɛdeɛ fabo,
zaakeri ɛ̀ ɛ̀ zaaa mómo zaa.

²⁹ Gò logona faborinɔla,
gbɛ̃nan yɔ̀nkɔ̃nɔ pó ũ n̄ kpɛɛa.

20

¹ Wɛ̃ɛ ɛ̀ lalandi zírma,
í gbāaa ɛ̀ ń da yābɔ̃n,
gbɛ̃ kɛ̀ tò ɛ̀ a dɛ ɔ̀ndɔ̀ vɛ̀ro.

² Kína pɔ́fɛna dɛ lán músu pūtāna bà,
gbɛ̃ kɛ̀ tò ɛ̀ pɔ́ fɛ̀ a zɛ̀nda kpà gaazimɛ.

³ Baasina lɛokpakɔ̃anɛ bɛ̃ɛ vɛ̀,
faasideenɔ ɛ̀ kasakɛ swɛ̃ɛ kɛro.

⁴ Mɛadee ɛ̀ bú wí a gurɔ̃aro,
tó ɛ̀ gàa bura pókɛgurɔ̃, ɛ̀ pókɛ ero.

⁵ Gbɛ̃ntee n̄sɛguuyā né í lɔ̃mɛ,
mɔde asánsidee bé ɛ̀ yā pìnɔ̃ tɔna dɔ̃.

⁶ Gbɛ̃ paridee ɛ̀ a maakɛna yā o,
mɔde bɔ̃na gbɛ̃ náanɛdeɛa zɛ̀'ũ.

⁷ Gbɛ̃ maaa ɛ̀gɔ̀ kuu taari sai,
aubarikadeenɔ né kɛ̀ ɛ̀ ń tónɔ̃ ũ.

⁸ Kína kɛ̀ vɛ̃ɛna a yákpaɛkɛkiia

è à zaa píngi dō a wée guu à plékōtē.

⁹ Dé bé é fō à o kē a nōsē yāke vīro,
á kuu durun sai wāsawasaa?

¹⁰ Kilooyōna zaaa kōn mōnafiki zakao,
Dii zà beeenōn píngi.

¹¹ Baa kōkō'ona guu wè dō néa,
tó à yākena maa ke à zé vī.

¹² Swā kē wè yā mao kōn wée kē wè guu eoo,
Dii bé à n kē n píngi.

¹³ Tó n ye i'onazi, né gō takaasidee ūme,
n itē, pōblee é mōmma.

¹⁴ Póluri è be: À maaro! À maaro!
Tó à kào aē, è a zīnda sáabu kpá.

¹⁵ Vura kun, ben òso din,
mōde dōna kuuna lémmē gbè bèēdee ū.

¹⁶ Tó gbē nibō fīa dī a musu,
n à uta sí ngō kūna tōba ū adee gēē ū.

¹⁷ Dibidibi pōblee ègō nna gbēnēme,
è yāa à gō n lén lán gbēwa bà.

¹⁸ N zē yāo lédamma musu,
n yā gwa maamaa, né gbasa n zī ká.

¹⁹ Kōmōtōdee ègō lili oo kōn danō asiiyāome,
n ton kakōa kōn yābōrioro.

²⁰ Gbē kē à a de ke a dà ká,
à fitia é ga gusia níginigimme.

²¹ Túbiblena ide wahaakesai
ègō aubarika vī zāaro.

²² Nton à zaaa gēēbona laasuu léro.
N sōkpa Diizi à n mī sí.

²³ Dii zà kilooyōna zaaan,
mōnafiki zaka è kēnēro.

²⁴ Dii bé è gbēntee kēse da zéa.
Dian gbē é yā kē eé kē zé dō?

²⁵ Gba légbēna Ludanē kpaakpaa kari vī,
né yāa n laasuu lé lù kē n sēnē pià.

²⁶ Kína ōndōdee è gbē zaaanō pleple
à n ká gbēn à n agaa pá.

²⁷ Dii fitia è gbēntee laasuu pu,
è nōseguuyā tàasi kē píngi.

²⁸ Gbēkē kōn náanēon kína dākparinō ū,
maakena è à kpata kāsá pēē.

²⁹ Gōkparēnō gbāaame n īadābō ū,
mare īsinō mīkā puraame n gakui ū.

³⁰ Wētāmmana è à zaaa kēmīma,
flā ōamma è yā bēē nōsen.

21

¹ Kína nōsē kú Dii ōzī lán íze bàme,
è à liē guu kē à yezin.

² Baade ègɔ̃ ee a yâkɛna maa,
mɔde Dii bé ègɔ̃ ń nɔ̃sɛ dɔ̃.

³ Maakɛna kɔ̃n yâkɛna a zéao
è kɛ Diinɛ dɛ sa'onala.

⁴ Zĩndasɛna lezĩ kɔ̃n Ìadāao
è zaakerinɔ̃ durun bɔ̃ gupuraaamɛ.

⁵ Aĩadee laasuu è à ká nnamanaa,
nɔ̃sɛwāadee è gɛ̃ takaasin.

⁶ Auziki kè gbɛ̃ è ɛgɛtona guu
é gɛ̃ Ìala à ń kpá gaazi.

⁷ Zaakerinɔ̃ pāsikɛna é tányo,
zaake aɔ̃è we wà yāzɛdee kɛro.

⁸ Taaride yâkɛna ègɔ̃ dɔ̃rɔ̃ vīro,
taarisaidɛ yâkɛna ègɔ̃ wásawasamɛ.

⁹ Ina kpé lāasin maa
dɛ kuuna kpɛ̃n lɛdo kɔ̃n nɔ̃ swèedeeola.

¹⁰ Zaakeri swè ègɔ̃ kú à zaaaamɛ,
è a gbɛ̃daaa wēnda gwaro.

¹¹ Tó wà wɛɛ tã faboria,
yɔ̃nkɔ̃ è ɔ̃ndɔ̃ kũmɛ,

tó wà kpàkɛ ɔ̃ndɔ̃deezi,
à dōna é kaaramɛ.

¹² Ludaa maa, è zaakeri bɛɛ tãasi kɛ,
è zaakerinɔ̃ ká kaatenan.

¹³ Gbɛ̃ kè èe swā kpá wēndade wiiziro,
àpi é wii pé se, gbɛ̃ke é weàlaro.

¹⁴ Gbadana asii guu è pɔfɛ̃ kpáɛ,
ɔ̃dɔ̃nkɛgɛgbaa sɔ̃tɔ̃na utan è pɔfɛ̃ mì dɛ.

¹⁵ Yāgɔ̃gɔ̃na a zéa è gbɛ̃ maaa pɔ̃ɔ̃ kɛ nna,
mɔde è vīa dada zaakerizi.

¹⁶ Gbɛ̃ kè pā lāakari zéne
é si gɛ̃wāadeenɔ̃ tɛmɛ.

¹⁷ Gbɛ̃ kè nɔ̃sɛ kpà pɔ̃nnakɛnaa é gɔ̃ takaasin,
gbɛ̃ kè ye wɛɛzi kɔ̃n nɔ̃sio é kɛ auzikidee ũro.

¹⁸ Zaakerinɔ̃n gbɛ̃ maaanɔ̃ tɔ̃ɔ̃bakpabɔ̃ ũ,
Luda è wɛɛ tã náanesaideenɔ̃ nɔ̃sɛpuradeenɔ̃ gɛ̃ɛ ũ.

¹⁹ Kuuna gbáan maa
dɛ vɛɛna kɔ̃n nɔ̃ swèede pɛtɛdeola.

²⁰ Pɔ̃ble maaa kɔ̃n nɔ̃sio ègɔ̃ kaɛna ɔ̃ndɔ̃dee bɛ,
mɔde yɔ̃nkɔ̃ è a pɔ̃ mómɔ̃ gɔ̃ɔ̃mɛ.

²¹ Gbɛ̃ kè è yāzɛdee kɔ̃n gbɛ̃kɛɛo wɛtɛ
è wēndi kɔ̃n yā nnaao kɔ̃n bɛɛo e.

²² ɔ̃ndɔ̃dee è lɛɛ gɔ̃sa gbāaanɔ̃ wɛtɛa,
è zɛkigbāaa kè aɔ̃ɔ̃ è náanɛ kɛɛ gboro.

²³ Gbɛ̃ kè à a lé fɔ̃ bensɔ̃ à a néné kũ,
àmbe è a zĩnda bɔ̃ yān.

²⁴ Gbɛ̃ kè wada kɔ̃n Ìadānao vī tɔ̃n fabori,
è yā kɛ kɔ̃n zaza bítaamɛ.

²⁵ Mɛadee pɔ̃yezi è à kpá gaazi,

kè à ɔ gbàɛ zĩizi yānzi.

²⁶ Ègɔ kú pónidenan guro sānda píngi,
gbē maaa sɔ è gba da nòsɛo do.

²⁷ Gbē zaaa sa'ona Diia né tēmɛ,
atēnsa tó èe oo kɔn mɔnafikio.

²⁸ Sèeda egɛdee é gē zéa,
gbē kè à tē à yāzi é kaate ai guro píngi.

²⁹ Gbē zaaa wée ègɔ pāsīmɛ,
nòsɛpurade wée ègɔ té a yākenazi.

³⁰ Ɔndɔ ke wéɛɛɛ ke lédamma,
aɔ ke é fɔ à Dii furo.

³¹ Wè sɔ soru kɛ zĩ yānzimɛ,
mɔde Dii bé à zĩblena yā dɔ.

22

¹ Tɔ nnaa dɛ auzikila,
nna kɔn gbēnɔ dɛ vura kɔn kondogiola.

² Auzikidee kɔn takaasideeo kāsāa dɔnkɔmɛ,
Dii bé à n kè n píngi.

³ Làakaridee è gĩakɛ à zaaa e à utɛnɛ,
ɔndɔsaidee ègɔ gaa ai à wéetāmma e.

⁴ Zĩndabusana kɔn viakɛna Diinɛo gbèn
auziki kɔn bèɛo kɔn wèndio ũ.

⁵ Lè kɔn takutɛɛo kú gbē dɔrɔsaide zén,
gbē kè ye aafiazi è kēm̃ma.

⁶ N né fète da zé kè dɛ à sɛa,
tó à isi kũ, eé kɛaro.

⁷ Auzikidee è gbāaa mɔ takaasideenɛ,
pósɛkārɛ è zɔ ble pódɛenɛ.

⁸ Gbē kè à zaaa tɔ, adee é yā e à kɛguro,
à pásikɛgo é à gbē.

⁹ Luda é aubarika da gbē kè gbēkɛɛ vĩin
kè è póblee kpaate takaasideenɔnɛ yānzi.

¹⁰ N pé faboria, swèe é m̃i dɛ,
yākete kɔn wío é yāa.

¹¹ Nòsɛpuradee kè à légbɛ nna
bé eégɔ dɛ kína gbēnna ũ.

¹² Dii wée ègɔ té dɔnazi,
è mikpɛɛ zu náanɛsaide yānɛ.

¹³ Mɛadee è be músu kú bàazi,
tó ma bɔ, eé ma dɛ gāalɛ.

¹⁴ Kaarua lé né wèɛ zòotomɛ,
gbē kè Dii pɔɔ fɛo è lɛɛ à sin.

¹⁵ Faasaiyā ègɔ kú nénɔ swèn,
totona kɔn flāo é tó aɔ kɛa.

¹⁶ Gbē kè è wée tã takaasideea lɛ à a auziki kaara
kɔn gbē kè è gba da ɔɔdeenɛo, aɔ píngi é kɛsā.

Ɔndɔdeenɔ lédamma

¹⁷ Ñ swā kpá ñ ɔ̃ndɔ̃rɪnɔ̃ yá'onnɛna ma,
 ñ n nɔ̃sɛ wɛ ma yádannɛnanɛ,

¹⁸ zaakɛ à nna ñgɔ̃ kũna n swɛ̃ guu,
 àgɔ̃ kú n lémme.

¹⁹ Baa mpi, méɛ yā daanne gbàa,
 lɛ ñgɔ̃ Dii náanɛ vī yānzime.

²⁰ Ma yá'onnɛna kɛ̃nnɛ mèn baaakuri,
 yā pìnɔ̃ lédamma kɔ̃n dɔ̃nao vī.

²¹ Méɛ yāpuraa kɛ̃ náanɛ vīi daanne,
 lɛ ñ e ñ yā wɛ̃lɛ a zéame.

²² Ñton gbāasaidee ble à gbāasaikɛ yānziro,
 ñton gbāaa mɔ̃ wɛ̃ndadeenɛ yākpakɛkɛiɪaro,

²³ zaakɛ Dii é yā sínɔ̃,
 eé wɛ̃ɛ tá gbɛ̃ kɛ̃ aɔ̃ɔɛ wɛ̃ɛ t̃aammanɔ̃a.

²⁴ Ñton gbɛ̃nna kpá kɔ̃n pɔ̃fɛrioro,
 ñtongɔ̃ tɛ̃ kɔ̃n pɛ̃tɛ̃deero,

²⁵ lɛ ñton à dà sɛ̃ɛ
 ñ n zĩnda kpá yāziro yānzi.

²⁶ Ñton gbɛ̃kɛ fīa di n musuro,
 ñton kpɛ̃gaau sɛ̃nɛro.

²⁷ Tó ń pókɛ vī ñ fīa booro,
 wɛ̃ɛ n daɛbɔ̃ sɛ̃ n gĩzĩ.

²⁸ Ñton tɔ̃ɔ̃tɛ̃ lɛ̃ sèeda zii wurɛro,
 n dezɪnɔ̃ bé aɔ̃ pɛ̃ɛ.

²⁹ N gbɛ̃ kɛ̃ à a zĩi dɔ̃ maamaaa éɔ̃?
 Adeɛ é zĩi kɛ̃ kɪnanɔ̃nɛ,
 èɛ kɛ̃ talakanɔ̃n eé kɛ̃nnɛro.

23

¹ Tó n mɔ̃ pɔ̃ ble kɔ̃n gbāadeeo,
 ñgɔ̃ dɔ̃ gbɛ̃ kɛ̃ kú n aɛ.

² Tó s̃ankaradeemɛ n ũ,
 ñ f̃ɛ̃ɛ da n kòtoa.

³ Ñton wākū kɛ̃ à pókɛ nɔ̃sideeziro,
 zaakɛ pókɛlee pì dɛ̃ lán dabuuzunnɛna bàmmɛ.

⁴ Ñton ĩa da n zĩndaa ɔ̃ɔ̃bitawɛ̃tena yānziro,
 ñ ɔ̃ndɔ̃ kū ñgɔ̃ n zĩndakūna dɔ̃.

⁵ Wɛ̃ wɛ̃ɛ lɛ̃ ɔ̃ɔ̃a, ben è gɛ̃ zéla,
 è dɛ̃bɛ̃ ɔ̃ɔ̃ɔ̃ à vīa lán kúu bà.

⁶ Ñton aīapāsīde pókɛ blero,
 ñton wākū kɛ̃ à pókɛ nɔ̃sideeziro,

⁷ zaakɛ ègɔ̃ a ɔ̃ naroo a nɔ̃semme.
 Eé benne ñ pókɛ ñ í mi,

mɔde ɛe kɛnɛ a nɔsɛnlo.

⁸ Nɛ ɔ fɛtɛ kɛ n ɔ blɛ pisimɛ,
sɔabu kɛ n kɛ ɛ kɛ pɔ.

⁹ Nton yɔ o yɔnkɔ swɔnlo,
zaakɛ ɛɛ kyaka n ɔndɔyɔmmɛ.

¹⁰ Nton tɔtɛ lɛ sɛɛda zii wurero,
nton tonɛnɔ bɔ lɛ n kɔ n pɔlaro,

¹¹ zaakɛ ɔ Dɔkpari gbɔa,
ɛɛ bɔ n kpɛɛ ɔ yɔ sɔnyo.

¹² N lɛdamma yɔ da n swɛn,
n lɔakari dɔ dɔnayɔa.

¹³ Nton gɔ n nɛ totoziro.
Tɔ n ɔ gbɛ flɔo, ɛɛ garo.

¹⁴ N ɔ gbɛ flɔo,
lɛ n ɔ bɔ gaa ɔzɪ.

¹⁵ Ma nɛ, tɔ n ɔndɔ vɪ n swɛn,
ma pɔɔ ɛ kɛ nna.

¹⁶ Tɔ yɔzɛdee ɛ bɔ n lɛn,
ma pɔɔ ɛ kɛ nna.

¹⁷ Nton durunkɛrinɔ gwɛna ni dɛro,
nɔgɔ Dii vɪa vɪ gurɔ sɔnda pɔngi,

¹⁸ zaakɛ nɛgɔ ziaa vɪmɛ,
tɔmaa ɛ n nɛro.

¹⁹ Ma nɛ, n ma yɔ ma lɛ n ɔndɔ kɔ,
n tɔ n swɛ gɔ tɛ zɛ maaazi.

²⁰ Nton kakɔa kɔn wɛmirinɔro,
ntongɔ kɔ lɔudeɛnɔ tɛro,

²¹ zaakɛ wɛdɛri kɔn lɔudeɛo ɛ gɔ takaasideɛnɔ ɔ,
ɔ mɛkpɛtɛ ɛ n da utakɔsɔdanamɛ.

²² N n de'ina yɔ ma,
tɔ n da zi kɔ, nton kyakanlo.

²³ Nɔgɔ yɔpuraa wɛtɛɛ, nton ɔ kpɔziro,
n ɔndɔ kɔ kɔn yɔdadanao kɔn wɛɛzɛɛo.

²⁴ Gbɛ maaa de pɔɔ ɛgɔ nna maamaa,
gbɛ kɛ nɛ ɔndɔdee ɔ pɔɔ ɛgɔ nnaaamɛ.

²⁵ N tɔ n de kɔn n dao pɔɔ kɛmma nna,
n tɔ n da'ina guda dɔmma.

²⁶ Ma nɛ, n n nɔsɛ wɛmɛ,
n wɛɛ gɔ tɛ ma yɔkɛnazi,

²⁷ zaakɛ kaarua nɛ wɛɛ zɔotomɛ,

nɔ pāpākɛri né lɔgɔ zāmɛ.

²⁸ È gbɛ kpákpa lán kpāi wɛɛdewɛ bà,
è tó gɔgbɛ paridee gɔ náanɛ sai.

²⁹ Dén wè wāiyoo kɛnɛ?

Dén wè o'oo kɛnɛ?

Dé bé à lɛokpakɔa vīi?

Dé bé à zɔka vīi?

Dé bé è kɛnna pāa?

Dé wɛɛ bé à tɛaa?

³⁰ Gbɛ kè aɔè gí kɛ wēmikiianɔ,
kè aɔè gá kpáɛ kɛ geepiwɛ yákɔtɛnanɔzime.

³¹ Nton wɛɛ bii geepiwɛɛa

lɛ à tɛakɛ wákū n kūro,
zaakɛ ègɔ pipii togoo guume
à gɛna lén ègɔ nna.

³² Eé yāa swaa tɛmma lán mlɛ̀ bà,
eé n gbā à n kū lán pitigoo bà.

³³ Né wɛɛ si pɔ̀ kè nɛɛ e yāroole,
né laasuu kpɛɛgānda lé n swɛ̀n.

³⁴ Négɔ̀ dɛ lán gbɛ kè daɛna góron ísiaalaa bà,
lán gbɛ kè kú goro'ite bisa m̀sɔ̀ntɛ̀a bà.

³⁵ Né be: Wà ma gbɛ, èe ɔmaro,
wà ma kɛ búgubugu, mɛɛ à wāwāa maro.
Bɔrɛn ma wɛɛ é were lɛ mà í wɛtɛ mà mi dɔɔ?

24

¹ Ntongɔ̀ lugaa gbɛ zaaanɔ gwenaziro,
nton kakɔanyona ni dɛ sero,

² zaakɛ yā gbāaa laasuu bé ègɔ kú n swɛ̀n,
yāketɛ ègɔ kú n lémme.

³ Ɔndɔɔn wè bɛ kpáɛo,
làakari è tó àgɔ pɛɛna.

⁴ Dɔnan wè pɔ̀ káo kpéno pa
kɔn auziki maa bèɛdeeo.

⁵ Ɔndɔdee gbāaa ègɔ kaaramɛ,
dɔ̀ri iko ègɔ gaa aɛmɛ.

⁶ Baaru è tó wà zɪ asānsi dɔ̀,
tó yākekɛrinɔ̀ pari, è tó wà zɪ ble.

⁷ Ɔndɔ̀ lezɪ dɛ faasaideela,
lakutu kɔkakɔaa guu à lé ègɔ nakɔaname.

⁸ Gbɛ kè ègɔ zaakennɛna laasuu vīin
wè à sísí mɔnafikide.

⁹ Yāfaasai wāaripana né durumme,
gbɛke ègɔ ye faboriziro.

¹⁰ Tó n mèkpɛtɛ kɛ nawɛakegurɔ,
n gbāaa bítaro.

¹¹ N gbɛ kɛ aɔ mì pɛ gaaanɔ mì sí,
nì gí gbɛ kɛ aɔ sòro wɛɛ sii kaatenannɔnɛ.

¹² Tó n bè: O'o, wá dɔ yáro fá,
Luda kɛ nɔseguuyá dɔ é eroo?

N wɛ̀ndi gwàri à yá dɔ,
eé fīa bo baadenɛ a yākɛnaamɛ.

¹³ Ma né, n zó ble, zaakɛ à maa,
zɔsa è kɛ lɛnɛ nna.

¹⁴ Lɛn ɔ̀ndɔ́ è kɛ gbɛnɛ nna a nɔsɛn lɛ.

Tó n ɔ̀ndɔ́ kù, négɔ ziaa vī,
tāmaa é n nɛro.

¹⁵ Dàde, nton gbɛ maaa ua kpákparɔ,
nton à bɛ pónɔ kpokɛro.

¹⁶ Baa tó gbɛ maaa lɛɛ gɛ̀n swɛɛplaa,
è ɛara à fɛɛmɛ,
zaakerinɔ sɔ́, mónzi è n fu.

¹⁷ Tó n ibɛɛ lɛɛ, nton pɔ́nnaa kɛro,
tó à fù, nton à yáa dɔro.

¹⁸ Tó Dii è lɛ, eé kɛnɛ nnaro,
à pɔfɛ é yáa n ibɛɛ piame.

¹⁹ Nton tó gbɛ zaaanɔ yá n kù gbāaro,
nton zaakerinɔ gwena nì dɛro,

²⁰ zaakɛ gbɛ zaaa égɔ ziaa vīro,
Luda é zaakerinɔ fitia té dɛ.

²¹ Ma né, n vīa kɛ Diine kɔ́n kínao,
nton gbɛ́nna kpá kɔ́n gbɛ kɛ aɔ bɔ́ n kɛɛnɔro,

²² zaakɛ yá é n le kándomɛ.

Dé bé à dɔ lán wéé n ásarɛ kɛ nà?

Ɔ̀ndɔ́deenɔ yān yè dɔ

²³ Ɔ̀ndɔ́deenɔ yān yè dɔ:

Gbɛwɛɛgwana yákpaɛ guu maaro.

²⁴ Gbɛ kɛ è yá nnaa kpá taarideea,
gbɛnɔ é sa zaaa onɛ, boriinɔ é à ká.

²⁵ Gbɛ kɛ è yá da taarideela égɔ à maaa ee,
Luda é aubarika dan maamaa.

²⁶ Yāwenlana súusu
dɛ lán lɛpɛna léa bāmɛ.

²⁷ N n bàazi zīi kɛ n n bura soru kɛ,
né gbasa n kpé bo sa.

²⁸ Nton n gbɛdaaa bɔbɔ a dàn páro,

̀nton t́o n ĺe gb̃ẽnɔ s̃as̃aro.

²⁹ ̀Nton be: Ḿe k̃eñe lán à k̃em̃e nàro,
kes̃ō ḿe f̃ia boñe a yákenaa.

³⁰ Ma p̃a m̃eade búne,
ma d̃o faasaidee geepiw̃e búzi,

³¹ ben má è l̃e b̃ɔ̃e à dàgula píngi,
à s̃e kù, gù k̃e à b̃ò k̃ɔn gb̃eò l̃ẽ.

³² Ma yá beee gwà ma laasuu l̃ẽa,
ben p̃ó k̃e má è yá dàdamẽ.

³³ T́o n b̃e: Ḿe ii o f̃éte, ḿe kámma bo f̃éte,
ḿe dae f̃éte ɔkpana ma k̃ua,

³⁴ takaasi è b̃o n à lán kp̃ai bà,
pók̃es̃amma é m̃ónzi
lán gb̃e k̃e g̃ók̃eb̃o k̃úna bà.

25

Sulemanu yáasi pandenɔ

¹ Sulemanu yáasi k̃e Yuda kí Ezekaya gb̃ẽnɔ̃ k̃e takada guunɔn ỹe.

² Luda gakui ṽi à yá ute,
kínanɔ gakui ṽi ãō yá tàasi k̃e.

³ Lán wé f̃i wà ludambe lez̃i k̃ɔn t̃ɔ̃t̃e l̃ò d̃ɔro nà,
l̃en wé f̃i wà kína laasuu d̃ɔro l̃e.

⁴ ̀N kondogi gb̃ási b̃ɔ̃e,
à p̃iri é p̃ó maaa pio,

⁵ ̀n zaakerinɔ b̃ɔ̃e kína ãe,
à kpata é gb̃aa k̃u yázẽdee musu.

⁶ ̀Nton n z̃inda s̃é lez̃i kína ãero,
̀nton ṽẽe gb̃ẽnsinɔ ṽẽekiiaro.

⁷ Zaake à s̃à̃o à benne ̀n m̃ó ãe k̃e
d̃e à n dĩe k̃es̃ana gb̃e b̃ẽedẽenɔ ãela.

⁸ Yá k̃e n w̃ẽe è,
̀ntong̃ō w̃aa k̃ɔn à g̃ōg̃ōnaoro,

zaake t́o wà n yá eg̃e b̃ò,
b̃ón né ỹaa ̀n k̃ẽe?

⁹ T́o ñẽe yá g̃ōg̃ō k̃ɔn n gb̃ẽdaaão,
̀nton b̃o k̃ɔn gb̃e p̃ande asiioro.

¹⁰ T́o à mà, ẽé wí dammamẽ,
n t́o zaaa é ỹaa d̃oro.

¹¹ Yámaa'ona a gur̃ɔ̃a nna
lán mango t̃ẽaa k̃e da kondogi taan bà.

¹² ̀Nd̃ō̃dee l̃édamma maa gb̃e k̃e ñò̃s̃e ṽĩne
lán vura z̃ableb̃o bà.

¹³ Lán í ỹĩi èg̃ō d̃e nà pók̃er̃iñɔ̃e,
l̃en z̃l̃ri náañẽdee d̃e l̃e gb̃e k̃e ãō à z̃l̃ñɔ̃e,
è ̀n ñò̃s̃e ỹĩi k̃ú̃ñe.

¹⁴ Gb̃e k̃e è gbadana l̃é gb̃e ben è daroo
d̃e lán lou k̃e sisi à ìa k̃àka èe maroo bà̃m̃e.

15 Menadee è tó kína a yāze e,
kpaena yāzi è tó à yā ble.

16 Tó n zó è, ò ble mókōana yāo,
le òton ble bíta ò lé sɔkparɔ yānzi.

17 Òton n gbēdaaa be zé sɔro,
le àton kpasanyo à zanguro yānzi.

18 Gbē kè yā dì a gbēdaaaa
de lán gò ke fēdaa ke kàle sònte bàme.

19 Làakarikpaena náanesaideea nawēakeguro
de lán swaa gyāree ke gbá ere bàme.

20 Pɔnna lèsina pɔsiadeene
de lán utasimmana ìampuu guro
ke yònkɔ kana bòa bàme.

21 Tó nɔaa e n ibee dee, ò pòblee kpáa,
tó ímiime sɔ, ò à gba í.

22 Tó ò kè le, née à ɔ kaane a lémmé,
Dii é fia bonne.

23 Lán gu'igbároo kpa ía è mó louo nà,
len gbēpena è mó uusisinao le.

24 Ina kpé làasin maa
de kuuna kpén ledò kɔn nɔ swēdeeeola.

25 Baaru nna bɔna bùsu zàazān
de lán íyīikpana gbē kè gbāaa yāaa bàme.

26 Gbē maaa kè è we zaakerine
de lán íbókii kè à í yana bàme,
lán lɔgɔ kè à í yàka bà.

27 Zóblena à ɔ gēe maaro,
gbē bèelina a zīndanɛ gakui vīro.

28 Gbē kè à a zīndakūna dōroo
de lán wēte kè à bīi gborona bàme.

26

1 Lán lousisina de nà kwēe,
lan loumana de nà pókēguroɔa,
len gakui e kōsi kɔn yònkɔoro le.

2 Lán kíkoi a kɔn taakasoo
ègɔ vīavīa à gá kè à su kè nà,
len gbēkana pāa è pòke worūmaro le.

3 Gezee né sɔ pómé,
flà né zaaki pómé,
yònkɔ pón gò ũ a kpēea.

4 Òton we yònkɔla a faasaikēaro,
le òton gɔ lán à bàro yānzi.

5 Ò yā we yònkɔla a faasaiké lén,
le àton a zīnda gwa ɔndōdee ũro yānzi.

6 Tó n lékpāsá kè yònkɔ gāzī,
n n zīnda yàkame, n yā wēte n zīndanɛ.

7 Yáasi kè kú yōnkɔɔ lén
 de lán ɛɛ gbá kè e gbákɛɛ bàme.
 8 Bèelina yōnkɔɔne de lán gbèdana gbèmban bà.
 9 Yáasi kè kú yōnkɔɔ lén
 de lán lè kè dana wēderi ɔzĩ bàme.
 10 Gbē kè yōnkɔɔ ke gbē gēzēlaa dà zīin
 de lán tofekarì kè è nòbɔ píngi gbáa bàme.
 11 Yōnkɔ ɛarana a yáfaasaikɛnaa
 de lán gbē kè ɛara a pisizi bàme.
 12 N gbē kè à a zīinda diɛ ɔndɔdee úu ɛs?
 Yōnkɔɔ sǎɔ deàla.
 13 Mɛadee è be: Músu kú zémme,
 nòbɔ pásĩ té gáaɛ.
 14 Lán gbà ègɔ nīgāa a sigbea nà,
 len mɛadee ègɔ lieliɛ a daekiia le.
 15 Mɛadee è ɔ gē taan
 à fua à póblee lí à da a lén.
 16 Mɛadee ègɔ daa a ɔndɔɔ
 de yāwenladɔri gɔɔn swɛɛplaaanla.

17 Gbē kè vī à pèɛ danɔ leokpakɔan
 de lán gbē kè gbē kú a swāa bà.
 18-19 Gbē kè à a gbēdaaa sāsā
 gbasa à bène: Mée fāadi boome
 de lán bāndee kè e kà tédee
 kɔn kà sɛwɛdeeo zuuñzi bàme.
 20 Tó yàka kuuro, té è gameɛ,
 tó kɔmɔɔdee kuuro, swèè è yāameɛ.
 21 Lán sīsī è ke tégɔne nà,
 lán yàka è ke ténɛ nà,
 len leokpakɔadee è swèè da le.
 22 Kɔmɔɔde yā è keñɛ lán zó bà,
 è gē lén dɔɔ ai nòse guu.

23 Nòsepāsīdee kè è yā nnannaa oñɛ
 de lán loo kè wà kondogi í lèa bàme.
 24 Zanguri è a zīinda keke kɔn léomeɛ,
 mɔde mɔnafiki bé à kú à swèn.
 25 Tó yā nnannaa bò à lén, ñton síro,
 zaake yā zaa mèn swɛɛplaa bé à kú à swèn.
 26 Baa tó à a zangu ùte mɔnafiki guu,
 à zaaa è bɔ gupuraaa pari wáa.

27 Gbē kè èe wèɛ yōñɛ é zu à guumeɛ,
 gbē kè èe gbè gbegere paa, gbè pì é si adeea.
 28 Egeɛdee è za gbē kè è ní yakan,
 mɔnafikidee è gbē kpá leenazi.

27

¹ Nton n zĩnda sáabu kpá zia yā musuro,
zaake n̄ d̄s yā k̄e eé su ziaro.

² N̄ tó wà n sáabu kpá,
nton n zĩnda sáabu kpáro.

N̄ tó à b̄o gb̄en̄o lén,
nton tó à b̄o n lénlo.

³ Gb̄e tiisi, b̄usu'aat̄e né asoom̄e,
m̄ode ȳonk̄o p̄of̄e tiisi d̄e beeenola p̄ingi.

⁴ P̄et̄e p̄as̄i, p̄of̄e èḡo dańla,
m̄ode dé bé eé n̄s̄eḡaano f̄o?

⁵ Kpák̄ena gb̄ezi gb̄e pariino wáa maa
d̄e yena gb̄ezi asii guula.

⁶ Gb̄enna yā'amma kpánzi náane v̄i,
ib̄e lép̄emmana m̄onafiki v̄i.

⁷ Gb̄e k̄e k̄ana è zaza k̄u z̄ame,
m̄ode n̄ad̄eri p̄o kyàkyā d̄oro.

⁸ Gb̄e k̄e k̄e a uaa èe lik̄o z̄o
d̄e lán b̄aa k̄e s̄as̄a a s̄aa bàme.

⁹ N̄osi ḡu nnannaa k̄on tuaetitio è n̄ p̄o k̄e nna,
lédak̄ana k̄on n̄s̄eo doo è gb̄ennano k̄e nna.

¹⁰ Nton p̄a kpá n gb̄ennaziro ke n de gb̄enna.
Tó yā n le, nton ḡa n v̄i ke n d̄aro bero.

N gb̄edaaa k̄e k̄únyo k̄i maa
d̄e n b̄e gb̄e k̄e k̄u z̄ala.

¹¹ Ma né, nḡo ɔnd̄o, ma p̄o é k̄emma nna,
mé we ma s̄s̄orinola.

¹² Làakaridee è yā p̄as̄i e káaku, ben è ut̄ene,
laasuusaidee è ḡi àḡo gaa, ben è yā e.

¹³ Tó gb̄e nib̄o f̄ia d̄i a musu,
n̄ à uta sí nḡo k̄una t̄o ba ũ adee p̄i ḡe ũ.

¹⁴ Tó n yā ò gb̄angb̄an
n sa maaa ò n gb̄edaaane k̄onḡo ide'ide,
weé da sa zaaa ũme.

¹⁵ N̄o sw̄eedee
d̄e lán í k̄e e t̄t̄o z̄ena sai lou z̄aa guro bàme,

¹⁶ à d̄ad̄ana d̄e lán ãa d̄ad̄ana bàme,
adee e n̄si'í k̄uu k̄on ɔome.

¹⁷ Lán m̄on̄o è k̄o lé k̄e nà,
l̄en gb̄entee è a gb̄edaaa k̄e k̄e le.

¹⁸ Tó gb̄e làakari d̄ò k̄ak̄a lía, eé à né ble,
tó gb̄e a dii yā mà, eé a k̄pe da.

¹⁹ Lán gb̄e è a ninii e ín nà,
l̄en gb̄enteen̄o èḡo k̄o laasuu d̄o le.

²⁰ Lán ḡen̄o è mó gaaaro nà k̄on ḡew̄aao,
l̄en gb̄e w̄ee yena p̄ózi è m̄aro le.

²¹ Lán w̄e kondogi k̄on vurao maaa d̄o
a baasana guu nà,

lɛn wɛ̀ bɛɛ lí gbɛ̃nɛ à tɔ́bɔ́na guu lɛ.

²² Baa tó n faasaidee dà gón
n à sabò lán pówɛɛ bà,
à faasaikɛ é kɛ̃aro.

²³ Ngɔ̃ n pókádeenɔ kuuna dɔ̃ maamaa,
n̄ làakari dɔ̃ n kpàsa pónɔa,

²⁴ zaakɛ auziki ègɔ̃ kuu gurɔ sánda píngiro,
baa kpata è gɔ̃ gbɛ̃ pɔ̃ ũ ai a boriaro.

²⁵ Sɛ̃ è yáa, à dufu è bɔɛ,
nɛ̃ è à tàgaa kpá pónɔa,

²⁶ nɛ̃ è pókásáa kɛ̃ kɔ̃n n sáano káo,
nɛ̃ è bú lú kɔ̃n n blè ɔɔɔ,

²⁷ n blèno zwii ègɔ̃ dinzi n póblee ũ,
nɛ̃ è n uadeeno kɔ̃n n nɔgbɛ̃ zíkɛrino gwao.

28

¹ Zaakeri è baale, baa tó wèe péaro,
gbɛ̃ maaa ègɔ̃ wórɔngɔ̃ vī lán músu bà.

² Tó bùsu taari kè bíta, à kínano ègɔ̃ parime,
mɔ̃de làakaride yádɔ̃ri é tó aafia gɔ̃ kuu.

³ Kína kè è wɛɛ tá takaasideeno
dɛ lán lou kè mà à blɛ̃no yàka bàme.

⁴ Dokayádarisaideeno è zaakerino sáabu kpá,
dokayádarino sɔ̃ aɔ̃ è swèe kɛ̃nyo.

⁵ Gbɛ̃ zaaano yáɛde gbá dɔ̃ro,
mɔ̃de gbɛ̃ kè aɔ̃ è Dii aɛ wɛtɛno dɔ̃ wásawasa.

⁶ Takaaside taarisaidee maa
dɛ auzikide yálekpekerila.

⁷ Né dokayádari asánsi vī,
pápádeenɔ gbɛ̃nna è wí da a deame.

⁸ Gbɛ̃ kè è a auziki kaara ɔ̃dialɛna bíta guu
e pɔ̃ kaakɔ̃a gbɛ̃ kè è takaasideeno wɛ̃nda gwaanɛme.

⁹ Gbɛ̃ kè è doka kpá swákoto,
Luda è za à aduakɛnan.

¹⁰ Gbɛ̃ kè è gbɛ̃ maaano da zé zaaaa
é lɛɛ à da a zinda takutɛmmɛ,
taarisaideeno sɔ̃ aɔ̃ è bɔ̃ maa.

¹¹ Ɔ̃ɔ̃dee è a zinda dɛ̃ ɔ̃ndɔ̃dee ũme,
mɔ̃de takaaside asánsidee è à ɔ̃ndɔ̃ dɔ̃ame.

¹² Tó gbɛ̃ maaano zī blè,
gbɛ̃ píngi ègɔ̃ ía dɔ̃ame,
tó zaakerino kpata blè,
baade ègɔ̃ mī kpaa guuzime.

¹³ Tó n n taarino ùte, né gá aɛro,
tó n̄ ò bensɔ̃ n̄ tó, Luda é n wɛ̃nda gwa.

¹⁴ Aubarikadeen gbɛ̃ kè ègɔ̃ Dii vīa vīi ũ,
swágbáadee sɔ̃ è lɛɛ à da yān.

¹⁵ Gbɛ̃ zaaa kè è kī ble takaasideeno
dɛ lán músu kè èe pūtāa bàme,

lán gbèka kè èe kusiiŋma bà.

¹⁶ Dɔn'aɛdee kè è wée tã a gbēnɔa faa vīro,
gbē kè zà ɔɔzaa'enan wēndi ègɔ gbàa.

¹⁷ Gbēderi kè a laasuu e ɪa daaa
égɔ baalɛ ai à gá gaome.

Gbēke tón kpánero.

¹⁸ Gbē kè è yá kɛ a zéa égɔ aafiamɛ,
yāɔɔsaikeri sɔ é lɛɛ kándo.

¹⁹ Gbē kè è làakari dɔ a bú zīia ègɔ kána,
gbē kè è pé gukoria sɔ ègɔ kú takaasi guumɛ.

²⁰ Luda é aubarika da náanɛdeen maamaa,
gbē kè e wāa à kɛ ɔɔdee ũ é bɔ páro.

²¹ Gbēwɛɛgwana maaro,

baa kɔn beeo gbē é taari kɛ burɛdi kusu yānzi.

²² Sānkaradee è wá kɔn auziki'enaɔ,
égɔ dɔ kè takaasi é a lero.

²³ Gbē kè è kpákɛ gbēzi égɔ nnao
dɛ gbē kè à à tó nnaa síla.

²⁴ Gbē kè kpái ò a de ke a daa,

ben èe bee, taarinlo,
adee sēnkɛ kɔn kpái wéɛdewɛomɛ.

²⁵ Gbē kè wéɛkaka vīi è swèe damɛ,
gbē kè Dii náanɛ vī bé eé kaarana e.

²⁶ Gbē kè e a zīinda náanɛ kɛɛ né yōnkɔomɛ,
gbē kè té ɔndɔɔzi bé eé bɔ maa.

²⁷ Pɔ é kēsá gbē kè è takaasideenɔ gba pɔaro,
wè gbē kè è n wée gwaroo kámɛ.

²⁸ Tó zaakerinɔ kpata blè,
baade ègɔ mī kpaa guuzimɛ.

Tó aɔ gāga, gbē maaanɔ è dagula.

29

¹ Gbē kè wà kpákɛzi maamaa, ben à gī mazi,
adee é kaatɛ kándo yɔɔ sai.

² Tó gbē maaanɔ dàgula, gbēnɔ pɔɔ ègɔ nname,
tó gbē zaaa kú kpatan, wégɔ m boomɛ.

³ Gbē kè ye ɔndɔɔzi è a de pɔɔ kɛ nna,
kaaruanɔ bɛ zéseri è a ɔɔ yaka.

⁴ Kína è tó a bùsu gbāa kaara yāzɛdee musu,
ɔɔnkpɛɛgbasiri sɔ è a bùsu demɛ.

⁵ Gbē kè èe lénnaa kɛɛ a gbēdaaane
e bà kpakpaa a zīindanemɛ.

⁶ Gbē zaaa taarikɛna è à kú takutɛɛ ũmɛ,
gbē maaa è guda kɛ kɔn pɔnnaaɔ.

⁷ Gbē maaa è làakari dɔ takaaside yāgɔgɔnaa,
zaakeri sɔ è à yá daro.

⁸ Gbē faborinɔ è wéte wā,
ɔndɔrinɔ è gbēnɔ làakari kpáɛnɛ.

⁹ Tó ɔndɔdee gāa yākpae kɛ kɔn yōnkɔɔɔ,

yɔnkɔɔ pì è pɔ fɛ è yáa dɔ, à lé è nakɔaro.

¹⁰ Gbɛdɛrinɔ è za taarisaideemme,
aɔɛgɔ gbɛ maaanɔ wɛtɛ wà n̄ dɛ.

¹¹ Yɔnkɔɔ pɔfɛ è bɔ à wɛɛame,
ɔndɔdee sɔ è a pɔfɛ naawame.

¹² Tó gbáadee e swá kpaa egeyázi,
à ibanɔ è gɔ zaakerinɔ ũ n̄ pingime.

¹³ Takaasidee kɔn gbáamɔnnɛrio yá mèn doo kè vī,
Dii bé à tò n̄ wɛɛ e guu ee n̄ píngi.

¹⁴ Kína kè è yákpae kɛ takaasideenɔnɛ kɔn yápuraaɔ,
à kpata kásapɛɛna égɔ gbáa gurɔ sánda píngi.

¹⁵ Totona kɔn fláo è tó gbɛ ɔndɔ kú,
né kè wà à tò a zĩndane è wí da a daame.

¹⁶ Tó zaakerinɔ dàgula, taarikena è kɔme,
mɔde gbɛ maaanɔ è n̄ kpɛɛ e.

¹⁷ N̄ n né toto, eé n làakari kpáenne,
eé tó n pɔɔ kɛ nna.

¹⁸ Guu kè Luda yá kunlo, wègɔ n̄ zĩndakúna dɔro.
Aubarikadeen gbɛ kè à à doka kúna ũ.

¹⁹ Wè zò toto kɔn léoro.
Baa tó à mà, eé zĩi kɛaro.

²⁰ N gbɛ kè è wá à yá oo ès?

Yɔnkɔɔ sàɔ dɛ adeela.

²¹ Zò kè wà à zaza kú zaa à néngo zĩ,
é yáa à gɔ guturu ũme.

²² Pɔfɛri è swèe da,
nɔɔɛfutadee è durun kɛ maamaa.

²³ Iadāna è n̄ busame,
zĩndabusana bé è n̄ kaara.

²⁴ Gbɛ kè è ble kɔn kpáio zà a zĩndamme,
è lada kɔn Ludao, mɔde è wɛ à yápuraa oro.

²⁵ Vĩakena gbɛnteenɛ né takutɛɛme,
gbɛ kè è Dii náane kɛɛ mì égɔ da'iana.

²⁶ Gbɛ paridee è gbáadee aɛ wɛtɛ,
mɔde yákpakɛna né Dii yāme.

²⁷ Gbɛ maaa ye egeɛdeeziro,
gbɛ zaaa è za zésuususerimme.

30

Agu yá'ona

¹ Yake né Agu yá'oname.

Ma kpasa Luda, ma kpasa maamaa,

² zaake ma yɔnkɔkɛɛ dɛ danɔ póla,
má gbɛnteeke asánsi vīro.

³ Mɛɛ ɔndɔɔ dadaro,
má Luda dɔna vīro.

⁴ Dé bé à gàa ludambe yá à sù?

Dé bé à ĩa kàkɔa à kù a ɔzĩi?

Dé bé à lou'i kòko a pókásāan?

Dé bé à tɔɔtɛ lé kè?
 À tón diaa? À Né tón diaa?
 Tó n dɔ.

⁵ Luda yānɔ pínɡi see vīro,
 ègɔ de sengbango ũ gbē kè nàzine.

⁶ Nton yāke kaara à yā guuro,
 le àton n ege kánne n ɔzīro yānzi.

⁷ Yā mèn plaaan mée gbekaamma Dii,
 nton gíomero ai màgɔ gá ga.

⁸ N ma kē yāpā'onaa kɔn egetonao,
 ngɔ ma gbaa pɔblee mɔkɔanayāo.

Nton ma ke takaaside kesɔ ɔɔde sà ũro,

⁹ le pɔ tóngɔ dimazi mà lé sɛnzi
 mà be dén Dii ũu yānzi,
 le takaasi tón ma kũ mà kpāi o
 mà n tɔ yakaro yānzi.

¹⁰ Nton yā di zàa a dii kiiaro,
 le àton n ká à n lero yānzi.

¹¹ Gbēkenɔ kuu aɔè n denɔ káme,
 aɔè sa maaa o n danero.

¹² Gbēkenɔ kuu aɔègɔ daa wà gbāsīro,
 mɔde aɔ zaake e kēm̃maro.

¹³ Gbēkenɔ kuu aɔè n zīnda sé lezī,
 aɔè gbēnɔ gwa wà kwée.

¹⁴ Gbēkenɔ kuu aɔ swaa de lán fēɛdaa bà,
 aɔ swaa sɔntenɔ de lán fēɛnɔ bà,
 aɔè anduna takaasideenɔ
 kɔn gbēntee wēndadeenɔ keo gyaigyai.

¹⁵ Misi nénɔgbēnɔ vī gɔɔn plaa,
 aɔè be: N wa gbaa, n wa gbaa.

Pɔ mèn aagɔ kuu kè aɔè káro,
 à kà siigɔ se, aɔè be pɔ m̃m̃maro:

¹⁶ Gèwāa kɔn pāa né'isɔ
 kɔn tɔɔtɛo zaake í è mɔaro
 kɔn tɛo zaake è be a káro.

¹⁷ Wée kè né è a de faboo
 bensɔ è kyakao a dan,
 swawee gbáa kánkánano é à wée pì bɔ,
 yeberekunɔ é à gè ble.

¹⁸ Yā mèn aagɔ kuu kè aɔ de ma dɔnala,
 à kà mèn siigɔ se má n m̃ dɔro:

¹⁹ Zé kè kúu ègɔ tɛo musu,
 zé kè mlè ègɔ táa oon gbè sàraa,
 zé kè góro'ite ègɔ tén ísīaa dagura

kɔn zé kè gɔgbɛ ègɔ yeo nɔkparɛzio.

²⁰ Nɔ zinakeri yākenan yè:

È pɔ ble à ɔ ma a léa
à be ée yā zaaa kero.

²¹ Yā mèn aagɔ bé è tó tɔtɛ lugaluga,
à kà siigɔ se, tɔtɛ é yā pìnɔ fɔro:

²² Zɔ kè à kpata blè,
yɔnkɔ kè pɔ blè à kà,

²³ nɔgbɛ kè wà zàn ben à zā kè
kɔn zò nɔkparɛ kè gɔ a dii zā nɔ ɔuo.

²⁴ Pɔ nɛngonɔ kú tɔtɛ mèn siigɔ,
mɔde aɔ ɔndɔ vī maamaa:

²⁵ Babannenɔ kuu pɔ gbāaano ũro,
mɔde aɔè blɛ zi di kwɛɛmɛ.

²⁶ Gbè'ɛɛnɔ kuu pɔ bítanɔ ũro,
mɔde aɔè bɛɛ bo gbèkotoommɛ.

²⁷ Kwaanɔ ègɔ kína vīro,
mɔde aɔè bɔɛ wà zɛzɛ gāli kɔn gāliomɛ.

²⁸ Né fɔ n zɔ kú kɔn ɔɔo,
mɔde è gá na kína kpé sàtazimɛ.

²⁹ Pɔ mèn aagɔ kuu kè aɔ tena maa,
à kà siigɔ se, aɔ táa'ona nna:

³⁰ Músu kè bíta nɔbɔnɔ té,
è bɔru kpɛɛ pɔkenɛro

³¹ kɔn kokya kè toke bɔo kɔn blèkoffi lètádeeo
kɔn kína kè kú a zɔkpɛɛnɔ aɛo.

³² Tó n yɔnkɔyā kè zɔndasɛna lezɪ guu
ke tó n yā zaaa laasuu lè,

n ɔ kú n léa,

³³ zaake lán wè zwii fagaa pá à nɔsi bɔ nà,
ke lán wè yī kú wà fī à aru bɔ nà,
len gbɛ pɔfɛna è swèè da le.

31

Kí Lemueli yā

¹ Kí Lemueli da lé dàa à bè:

² Diame, ma né? Bómɛɛ, ma né'ina?

À kè diame, né kè ma à lé gbè Ludanɛ?

³ Nton n wó de nɔgbɛnɔ kiiaro,
nton zé kè è kɔnanɔ yaka séro.

⁴ Lemueli, geepiwɛɛ de kɔnanɔ pómína ũro,
í gbāaa de kpatablerinɔ pómína ũro,

⁵ le aɔton mī, dokayānɔ sǎngu,

aŝ yā gŝgŝ takaasideenŋne faa sairo yānzi.

6 À í gbāa kpá gbē kè aŝŋe mŋŋ gaanŋa,
à geepiwē kpá pŋsiadeenŋa

7 aŝ mi, aŝ takaasi sāngu,
aŝ yā'ŝamma tŋngŝ dŋngu dŋro.

8 N̄ yā o gbē kè aŝé f̄ŋ wā yā oroonŋ gēē ū,
n̄ yā sí gbē kè aŝŋ dŋnleri vīroonŋne.

9 N̄tongŝ yītēnaro, n̄ yākpae kē a zēa.

N̄ takaasideenŋ kŋn wēndadeenŋ yā nnaa kpámma.

Nŋ lāakaridee

10 Dé bé eé nŋ lāakaridee eē?

À bēē vī dē gbē bainŋla zā.

11 À zā ègŝ à náane kēē kŋn nŋŋeo dome,
pŋ maa kē è kēsāaro.

12 À maaan ègŝ kēē a zāne,
èē kē à zaaanlo ai a wēndi lēn.

13 È sākā kŋn gbŋbào wete
à a zīi kē kŋn pŋnnaao.

14 È gá ble sé zā
lán goro'ite latari bà.

15 È fēē gukēkŋanao à pŋblee kē a uadeenŋne,
è zīi kpaatete a nŋkparēnŋne.

16 È tŋŋte maaa wete à lú,
è geepi līnŋ pēpen kŋn a zīnda bŋgŋ ŋŋŋ.

17 È gbāaa dŋ a pii asaa ū
à gāsāwa bŋbŋ a zīia.

18 Ègŝ dŝ kē é yāra e,
à fitia té ègŝ nana gwāavīme.

19 À ŋŋ ègŝ porona àgŝ buutābŋ kūna,
ègŝ kēke ŝ wā a ŋneŋ.

20 È ŋ poro wēndadeenŋne,
è ŋ liga takaasideenŋzi.

21 È īampuu gurŋŋ vīa kē a bēdeenŋ yā musuro,
zaake à uadeenŋ è uta didi kŋame.

22 È daebŋ bisanŋ tā a zīnda,
à pŋkāsāanŋ né tāaru bisa kŋn bisa gaarura'ideenŋme.

23 À zā è tŋ bŋ fāadibokīia,
ègŝ vēēna gu dŋnkŋ kŋn bŋsu gbēnsinŋ.

24 Nŋgbē pi è pŋdangān kē àgŝ yaa,
è gēre tā à kpá a latarinŋa.

25 Ègŝ gbāa kŋn gakuio dana pŋkāsāa ū,
à kuuna zia yā è swē kēnlo.

26 ŋndŝyā ègŝ daa à lēn,
è yā dañne kŋn yenzio.

27 À wēē ègŝ té a ua yākenazi,
è mēa pŋ blero.

²⁸ À nénɔ è fɛɛ wà sa maaa onɛ,
à zā è à sáabu kpá à be:

²⁹ Nɔgbɛ paridee aia vī fá,
mɔde mbe n deŋla n píngi.

³⁰ Kakana maaa ègɔ náanɛ vīro,
nɔmaakɛɛ è gɛ zélamɛ,
nɔgbɛ kè Dii vīa vīin wè sáabu kpá.

³¹ N zīi kè à kè àre kpáa,
n à tó kpá à yākɛna musu gāalɛ.

LAASUDEE

Ya píngi páme

- ¹ Laasuude Dauda né, Yerusalemu kína yán yè.
- ² Ma laasuude ma bè:
Yá pá búgubugu,
yá pá búgubugu,
à píngi páme.
- ³ Bó àren gběntee è e anduna guu
nawēa kè èe kēe a zī píngi guua?
- ⁴ Kpàèno è gēte, wurenò è su,
mòde anduna ègō kuu gurō píngime.
- ⁵ Ofāntē è bō, è gē,
è wā à ɛara à gá guu kè è bōn.
- ⁶ Īa è káka sɔɔmɛte kpa,
è liara à su gu'igbāroo kpa,
ègō ligaligaa àgō gaa àgō suu.
- ⁷ Swa píngi í ègō kaa ísiaa guume,
mòde ísiaa è paro,
í pínò è ɛara wà su swaa pínò miamɛ.
- ⁸ Pó píngi è n kpasá,
kpasa pì yá gē onala.
Gugwana è mō wéɛaro,
yāmana è swā paro.
- ⁹ Yá kè kuu yāa bé eé ɛara àgō kuu dō,
yá kè wà kè yāan weé ɛara wà kè dō.
À dufu kee kú anduna guuro.
- ¹⁰ Pókee kuu kē weé be:
N pó dufu ke gwaó?
- Auo! À gĩake à kuu wa ā zaa zi kò.
- ¹¹ Gbē káakunò yá ègō dō gbēken doro.
Baa gbē kè aṣégō kuu ziaano,
aṣ yá é dō gbēken ziakpēē zīro.
- ¹² Ma laasuude ma kí blè Isarailinɔa Yerusalemu.
- ¹³ Ma mè kpà yá kè wēe kēe anduna guu píngi tàasikenaa, má gwàgwa
ṣndṣ'ṣndṣ má è Luda zī pásī dā gbēteenɔne aṣ kē.
- ¹⁴ Ma yá kè wēe kēe anduna guu è píngi, à píngi né páme, pɛna gukoriaɛe.
- ¹⁵ Pó kotina porona vīro,
wè e wà pó kè kuuroo naroro.
- ¹⁶ Ben má ò ma nòse guu ma bè: N gwa! Ma ṣndṣó bíta dɛ gbē kè aṣ kpata blè
Yerusalemu ma āanɔla n píngi, ma ṣndṣ kōn ma dṣnao wéé bò maamaa.
- ¹⁷ Ben ma mè kpà ṣndṣ asii dṣnaa lɛ mà yōnkòkè kōn mīsaiyāo asii dṣ, ben
má è beee né pɛna gukoriaɛe dō.
- ¹⁸ Ṣndṣ bíta è mó kōn nòseyakana bítaome,
wè yā'ṣamma e n dṣna lémme.

2

Pɔnnakɛna né ya paame

¹ Má ò ma zĩndane: Ñ fɛɛ ñ pɔnnakɛna yɔ ñ gwa ñ nnamana dɔ, ben má è beee né pãame dɔ.

² Má è kè yáadɔna né yɔnkɔyãme. Pɔnnakɛna sɔ, bɔn wè ea?

³ Ma pɔnnaa wètɛ wɛmĩna guu ma ɔ liga mĩsaiyãzi, mɔde ma swè e dɔɔme aɛ ɔndɔ guu lɛ mà dɔ yã kè maa gbɛnteenɛ à kɛ anduna guu a wèndi zaka lén.

⁴ Ma zĩ bítanɔ ɔ kpà, ma kpéno bò ma zĩndane ma geepe lĩnɔ pèpe kpétekpéte.

⁵ Ma karano kpàkpa ma swa dàkonɔ kèkɛ ma lí kè wè à né ble bori sànda píngi bàban.

⁶ Ma íkakiĩnɔ kèkɛ aɔgɔ mɔdɔ pisi líkpɛ píngi.

⁷ Ma zɔnɔ lùlu gɔgbɛnɔ kɔn nɔgbɛnɔ, wà nĩ kenɔ ì ma be. Má zɔnɔ kɔn pókade ketenɔ vĩ paripari de gbɛ kè aɔ kú Yerusalemu ma àanɔla nĩ píngi.

⁸ Ma kondogi kɔn vurao kàkɔamazi kɔn kɔnanɔ auzikĩnɔ kɔn nĩ bùsu pɔnɔ. Ma lèsirinɔ sè gɔgbɛ kɔn nɔgbɛnɔ, ma nɔgbɛ kè gɔgbɛ è lugańzinɔ sè pari.

⁹ Ma tɔ bò, má bíta de gbɛ kè aɔ kú Yerusalemu ma àanɔla nĩ píngi, ben má kpé ɔndɔ vĩ à píngi guu.

¹⁰ Mée gĩ ma zĩndane kɔn pɔ kè ma wée blèoro.

Mée pɔ kè ma pɔɔ gbà ke tóro.

Ma pɔɔ kè nna ma zĩkɛna píngi, àmbe ma ísimmagaakpana píngi láada ũ.

¹¹ Kè ma wée tɛ yã kè má kènɔzi píngi kɔn ísimma kè má gà má kpàò à musu, má è à píngi né pãme, pɛna gukoriane, à àre vĩ anduna guuro.

¹² Ben ma laasuu tà ɔndɔ kɔn yɔnkɔkɛɔ kɔn mĩsaikɛɔ kpa. Yã kè wà kè zaa zii baasiro, à kpareen kina gɛɛbleri é kɛ dɔɔ?

¹³ Má è ɔndɔ àre vĩ de mĩsaikɛɛla lán gupuraa ègɔ àre vĩ de gusiaala nà.

¹⁴ Ƴndɔdee wée ègɔ kú a aɛ, yɔnkɔ ègɔ lili oo gusiaan. Ben má è góro dɔnkɔ bé eé nĩ bikú nĩ píngi.

¹⁵ Ben ma laasuu lè ma swèn ma bè, zaake góro dɔnkɔ bé eé wa bikú kɔn yɔnkɔɔnɔ, bó àren mé e ma ɔndɔɔa?

Ben ma bè, beee né yã pãame dɔ.

¹⁶ Ƴndɔdee yã é dɔ gbɛken de yɔnkɔɔlaro, aɔ píngi yã é sã gbɛnɔn zia. Ƴndɔdee è ga lán yɔnkɔɔ bàme.

Ísimmagaakpana né ya paame

¹⁷ Ben ma kya kà ma kuunan, zaake yã kè wèe kɛɛ anduna guu píngi è keme nɔseyakayã ũme. À píngi né pãme, pɛna gukoriane.

¹⁸ Ben ma kya kà zĩ kè má kè anduna guunɔn píngi kè mé tó ma gɛɛblerine yãnzì.

¹⁹ Dé bé à dō tó ɔ̃ndɔ̃dee ke yɔ̃nkɔ̃n à ũu? Baa kɔ̃n beeeo zĩi kè má kè anduna guu kɔ̃n ɔ̃ndɔ̃o é g̃ɔ̃nɛmɛ. Beee né yā pāame dɔ.

²⁰ Ben ma pɔɔ yāka ísimma kè má gà má kpà anduna guu píngi yā musu.

²¹ Zaaɛ gbē è zĩi ke kɔ̃n ɔ̃ndɔ̃o kɔ̃n dɔ̃nao kɔ̃n gonio, ben è tó gbē kè èè à ke keroone à g̃ɔ̃ à pɔ̃ ũ. Beee né yā pāame dɔ, nòsɛyakayāme maamaa.

²² Bɔ̃n gbē è e ísimma kè à gà à kpà anduna guu kɔ̃n ɔ̃si kè à kào píngi yā musuu?

²³ A kuuna anduna guu gurɔ̃ píngi à zĩi èg̃ɔ̃ mɔ̃ɔ̃nɛ kɔ̃n yā'ɔ̃ammao kɔ̃n pɔ̃yakanaome. Baa gwāavĩ à làakari èg̃ɔ̃ kpaenaro. Beee né yā pāame dɔ.

²⁴ Yā kè maa kɔ̃n gbēnteeo bé à dɛ à pɔ̃ ble à í mi à a zĩ sáabu kpá. Má è beee bɔ̃ Luda ɔ̃zĩme dɔ.

²⁵ Luda dɔ̃nle sai dé bé eé f̃ɔ̃ à pɔ̃ ble à pɔ̃nnaa kee?

²⁶ Luda è ɔ̃ndɔ̃ kɔ̃n dɔ̃nao kɔ̃n pɔ̃nnao kpá gbē kè à kè̃nɛa, mɔ̃de è auziki kakɔ̃ana zĩi da durunkerine le à sí à kpá gbē kè à kè̃nɛa. Beee né yā pāame dɔ, pena gukoriamɛ.

3

Ya píngi kɔ̃n a gurɔ̃ɔ̃ome

¹ Yā píngi kɔ̃n a gurɔ̃ɔ̃ome,
bɔ̃kɔ̃te píngi kɔ̃n a kegurɔ̃ɔ̃o.

² Né'igurɔ̃ kuu, gagurɔ̃ kuu,
pɔ̃tɔ̃gurɔ̃ kuu, à wurɛgurɔ̃ kuu.

³ Degurɔ̃ kuu, gbana aafia gurɔ̃ kuu,
gborogurɔ̃ kuu, à dɔgurɔ̃ kuu.

⁴ ɔ̃dɔgurɔ̃ kuu, yáadɔgurɔ̃ kuu,
sósobikegurɔ̃ kuu, kɔ̃kɔ̃'ogurɔ̃ kuu.

⁵ Gbɛf̃aakɔ̃ana gurɔ̃ kuu, gbèkakɔ̃ana gurɔ̃ kuu,
bɔ̃ndagagurɔ̃ kuu, à kè̃na gurɔ̃ kuu.

⁶ Pɔ̃wɛɛgurɔ̃ kuu, à ɔ̃kpazina gurɔ̃ kuu,
pɔ̃kũna gurɔ̃ kuu, à gbarɛna gurɔ̃ kuu.

⁷ Pɔ̃gaakɛgurɔ̃ kuu, à nabigurɔ̃ kuu,
lékũna gurɔ̃ kuu, yā'ona gurɔ̃ kuu.

⁸ Yenzi gurɔ̃ kuu, zangu gurɔ̃ kuu,
zĩkagurɔ̃ kuu, kaena aafia gurɔ̃ kuu.

⁹ Bɔ̃ à̃ren zĩkeri è e nawēa kè à kè̃a?

¹⁰ Ma zĩi kè Ludaa dà gbēnteenɔ̃nɛ aɔ̃ kee è.

¹¹ Ludaa tò pɔ̃ píngi maa a gurɔ̃ɔ̃a. A kuuna gurɔ̃ píngi laasuu dà gbēntee sw̃ɛn dɔ, baa kɔ̃n beeeo eé f̃ɔ̃ à yā kè Luda e kee zaa anduna daena ai à m̃denaa gbá d̃ɔ̃o.

¹² Má d̃ɔ̃ kè pɔ̃kee maa kɔ̃n gbēnteeo dɛ kuuna pɔ̃nnaa guu kɔ̃n maakenao à w̃ɛndi lénlaro.

¹³ Tó gbē e pɔ̃ blee èè í mii èè a zĩ píngi sáabu kpaa, Luda bé à à gbà.

¹⁴ Má d̃ɔ̃ kè yā kè Luda è kee ég̃ɔ̃ kuu gurɔ̃ píngime. Weé f̃ɔ̃ wà pɔ̃ke kaaranlo, weé f̃ɔ̃ wà pɔ̃ke lagonlo. Ludaa kè le, le wàg̃ɔ̃ a ṽia ṽi yānzime.

¹⁵ Pɔ̃ kè kuu tia g̃iake à kuu zaa zi kò. Pɔ̃ kè eég̃ɔ̃ kuu zia kuu yā kò. Luda è yā kè wà kè yāano gbè sísi.

¹⁶ Ma yā è anduna guu dɔ,
guu kè dɛ yāzɛdee g̃ɔ̃ kún,

yāzɛsaidee bé à kú gwe,
guu kè dɛ yā maaa gɔ́ kún sɔ́,
yā zaaa bé à kú gwe.

¹⁷ Ma bè ma swê guu,
Luda é yākpæ kɛ kɔ́n gbɛ maaano
kɔ́n gbɛ zaaano ń píngi,
zaake yākená píngi kɔ́n a gurɔ́ome,
bɔ́kɔ́tɛ píngi kɔ́n a kɛgurɔ́o.

¹⁸ Ma bè ma swê guu dɔ́, gbɛnteeɔ́ sɔ́, Luda é ń yā wée wɛ́nɛ le aɔ́ dɔ́ ń zĩndaa
kè wà dɛ lán nɔ́bɔ́no bame.

¹⁹ Baa zaa zi gbɛnteeɔ́ kɔ́n nɔ́bɔ́no, góro dɔ́nkɔ́ bé èe ń bikúu. Lán nɔ́bɔ́ è ga
nà len gbɛntee è ga le se, aɔ́ wesabona dɔ́nkɔ́mɛ. Gbɛntee dɛ nɔ́bɔ́laro, zaake à
píngi pame.

²⁰ Aɔ́ píngi é gá gu dɔ́nkɔ́mmɛ, zaake aɔ́ píngi bɔ́ búsuti guumɛ, aɔ́ píngi é ɛara à
gɔ́ búsuti umɛ.

²¹ Tó gbɛntee ninii è tá musu, nɔ́bɔ́ pɔ́ sɔ́ è tá gĩzĩmɛ, dé bé à dɔ́?

²² À yā bé à tò má è yākee maa kɔ́n gbɛnteeo dɛ à a zĩ sáabu kpálaro, zaake à
bakan gwe. Dé bé eé tò à dɔ́ yā kè eé kɛ à gbɛraa?

4

Kuuna kɔ́o

¹ Ben ma gbāaa kè wée mɔ́o gbɛnɔ́ne anduna guu yā gwà dɔ́ píngi. Ma gbɛ kè
wée wɛ́e tǎarúmáno wɛ́e'í è, aɔ́ lǎakarikpærí víro. Aɔ́ lǎakarikpærí víro, zaake aɔ́
wɛ́etǎmmari pínɔ́ bé wà gbāaa ví.

² Ben ma bè, gbɛ kè aɔ́ gànɔ́ sáabu ví dɛ gbɛ kè aɔ́ kuunɔ́la,

³ mɔ́de gbɛ kè wée i kòro bensɔ́ èe wɛ́e si à zaaa kè wè kɛ anduna guuleroo
sǎarúma ń píngi.

⁴ Má è kè pɔ́ kè tò gbɛ è zĩ kɛ à mè kpáa, le àgɔ́ dɛ a gbɛdaaala yānzimɛ. Beee
né yā pāame dɔ́, pɛna gukoriaamɛ.

⁵ Yɔ́nkɔ́ è ɔ́ kpá a kùla ai à yāyā.

⁶ Kuuna kɔ́n pɔ́ ɔ́kú doo lǎakario kpaena
maa dɛ kuuna kɔ́n pɔ́ ɔ́kú plaaao kɔ́n
ísimmagaakpanao kɔ́n pɛna gukoriaola.

⁷ Ben ma ɛara ma yā pā pānde è anduna guu dɔ́.

⁸ Gbɛke bé à kuu à né víro, à víi ke dǎaro víro. À ísimma è yāaro, baa kɔ́n
beeeo à auziki è mǎaro. Dé yānzin èe zĩ kɛɛzi? Bóyánzi à nnamana tɛ à
zĩndanɛzi? Beee né yā pāame dɔ́, yábɔ́kɔ́tɛ pásĩmɛ.

⁹ Plaaa dɛ doola,
zaake aɔ́ zĩkená àrɛ égɔ́ maa.

¹⁰ Tó gbɛ mèn doo lɛɛ, à gbɛndoo é à sé.
Wáiyoo gbɛ mèn do!

Tó à lɛɛ, éégɔ́ sɛri víro.

¹¹ Tó gɔ́on plaaa daena gu dɔ́nkɔ́n,
aɔ́é kɔ́ puusu ma.

Dian gbɛ mèn doo é kɛ nà à bɔ́ ãan?

¹² Wè gbāa mɔ́ gbɛ mèn doone,
gɔ́on plaaano sɔ́ aɔ́è zɛ wà gĩmɛ.

Bà né aagɔ̀ è kɛ kpaaro.

¹³ Gɔ̀kparɛ ɛ̀ndɔ̀de takaasidee maa de kína zikúna yɔ̀nkɔ̀ɔ̀ kè è lédamma ma dɔ̀roola,

¹⁴ baa tó gɔ̀kparɛ pì bò kpésiaa guu, ben à gò kí ù, ke tó wà à ì bùsu pìn takaasidee ù.

¹⁵ Má è anduna tè kína gɛ̀ɛbleri gɔ̀kparɛ pìzime.

¹⁶ Guro beeeà à gbɛ̀nɔ̀ pari lé vîro, à de í dɔ̀n'aɛdee ù. Mòde gbɛ̀ kè aɔ̀ mò zāanɔ̀ e à sáabu kpáro. Beee né yā pāame dɔ̀, pena gukoriaɛ.

5

Légbèna Ludanɛ laasuu sai

¹ Tó n gaa Luda ua guu, ñgɔ̀ kú kɔ̀n làakario. Ñ sɔ̀zi ñ à yā maa maa de yɔ̀nkɔ̀ɔ̀n sa'ona gweela, zaake aɔ̀ yā dɔ̀n'asai bé è tó aɔ̀ yā zaaa kɛ.

² N lé tóngɔ̀ wáaro, ñton wā ñ yā o Ludanero. Lán à kú musu í kú tɔ̀tɛ nà, ñton yā o pariɔ̀.

³ Lán yābɔ̀kɛtɛ parii è mó kɔ̀n nana'onao nà, len yā pari bɔ̀ena è mó kɔ̀n yɔ̀nkɔ̀yáo lɛ.

⁴ Tó n lù sè Ludanɛ, ñton à papana guro gágaro. Ñ à papa, zaake yɔ̀nkɔ̀ɔ̀n yā è kánerɔ̀.

⁵ Lùsena Ludanɛ sai maa de n lù sɛ̀nɛ papana saila.

⁶ Ñton tó n lé n da yānlo. Ñton o sa'orinɛ n bè n sá lùsena yānlo. Í yezi Luda pɔ̀ fɛ̀nzi n yā pì yānzi à zī kè nɛɛ kɛɛ kaaten yɔ̀?

⁷ Nana pari ona kɔ̀n yā pari bɔ̀enao è mó kɔ̀n yā pāaomɛ. Beee yānzi ñgɔ̀ Luda vīa vī.

Auziki né yā pāame

⁸ Tó í è wée gbāa mɔ̀ takaasideenɔ̀nɛ gukea, wée giíñnɛ kɔ̀n yāzɛdeeo wée yā gɔ̀gɔ̀ñnɛ a zéaro, ñton tó yā pì bɔ̀ n saero, zaake bùsu pì gbāadeenɔ̀ e wée dɔ̀kɔ̀nɛ, ben aɔ̀ gbɛ̀nsinɔ̀ e wée dɔ̀kɔ̀nɛ dɔ̀.

⁹ Aɔ̀ píngi è bùsu pì baka bleɛ, zaake kína bé à buraano vī.

¹⁰ Gbɛ̀ kè ye ɔ̀zi è kɛ̀sāa, gbɛ̀ kè ye auzikizi àrɛ è móaro. Beee né yā pāame dɔ̀.

¹¹ Tó auziki e kaara, à blérinɔ̀ ègɔ̀ kaaramɛ.

Bɔ̀ àrɛn à vī a diinɛ?

A wée biia baasiro.

¹² Zígbaakeri è i nnaa o, baa tó à pɔ̀ blè féte ke bíta.

Auzikidee sɔ̀ pɔ̀ parii è tó à ii oro.

¹³ Ma nɔ̀sɛyakayá pásí è anduna guu, gbɛ̀ke zé tàta a ɔ̀daale à a zīnda kari kè,

¹⁴ ben à bɔ̀kɛtɛ zaaa kèò, à auziki kàate píngi.

Kè à négɔ̀gbɛ̀ ì, à póke vī kè à tónero.

¹⁵ Gbɛ̀ntee è bɔ̀ a da gbɛ̀ɛn búume.

Lán à mò nà len è liara à tá lɛ dɔ̀, è a zī àrɛ ke e à sé à na a ɔ̀zī à táoro.

¹⁶ Yā kèkii né nòseyakayā pāsīme dɔ.

Lán gbē mò nà lén è liara à tá lɛ dɔ.

À ísimma gà à kpà à pè gukoria pà,
bó bé à gǫnɛ?

¹⁷ Beee gbɛra à a gurɔ dɛ gusiaan

kɔn nòseyakana bítao

kɔn gyāao kɔn pɔfɛo.

¹⁸ Ben má è à maa kɔn gbɛnteeo à pɔ ble à í mí à zīi kè à kè kɔn nawɛao anduna
guu sáabu kpá a wɛndi zaka kè Luda à gbà lén, zaake à bakan gwe.

¹⁹ Beee gbɛra tó Luda gbē kà ɔɔdaaa kɔn auzikio, ben à à gbà zé à aufāni keo,
à zɛ kɔn a bakao à a zī sáabu kpá. Luda bé à à gbà.

²⁰ Ègɔ laasuu lɛɛ a wɛndi zakaa pari dɔro, zaake Luda bé à yā màa kɔn pɔnnaao.

6

¹ Ma nòseyakayā è anduna guu dɔ kè ɔ tɔ gbɛnteeɔa.

² Luda gbē kà ɔɔdaaa à à gbà auziki kɔn bèeo, à pɔ kè dɛ àgɔ à nii dɛɛ píngi ví,
ben Ludaa e à gba zé à aufāni kèoro, gbē pānde bé à gɔ ví. Beee né yā pāame,
nòseyakayā pāsīme dɔ.

³ Tó gbē né i mèn basɔro, ben à zi kù kótokoto, baa kɔn à gikenaɔ, tó èe
pɔnnaa keoro, tó à gà, tó à vīina kpedanaro, ma bè né kè wà i gè ũu sàò dɛàla.

⁴ Zaake né pì mò pāme, ben à tà gusiaan, à tɔ gɔ gusiaan.

⁵ Baa kè èe ɔfāntɛ ero bensɔ à yāke dɔro, à mè kpaena dɛ auzikidee pila.

⁶ À dɛ gbē kè kuu wè bɔro plaa pɔnnakesaila. Aɔè gá gu dɔnkɔ ní pínginloo?

⁷ Gbɛntee ísimma kè à gà èe kpaa,

lɛ à pɔ e à da lén yānzime,

mɔde à gbɛɛ è káro.

⁸ Bón ɔndɔdee dɛo yɔnkɔlaa?

Bó àren yākɛna a zéa è i takaasideenɛ?

⁹ Pɔnnakɛna kɔn pɔ kè ní vīio

maa dɛ à pānde nidɛnala.

Beee né yā pāame dɔ, pɛna gukoriaɛ.

¹⁰ Pɔ kè kè yā tɔ ví kò,

pɔ kè gbɛntee dɛ à ũ sɔ, wà dɔ kò.

Gbɛntee é fɔ à leokpakɔa kɛ

kɔn gbē kè à gbāaa dɛalaaoro.

¹¹ Yábɛna parii è yā yaka.

Bó àren beee ví gbɛnɛ?

¹² Dé bé à dɔ pɔ kè maa kɔn gbɛnteeo à wɛndi kori zaka kè è gɛtɛ lán ɔra bà
guu? Dé bé eé fɔ à yā kè eé kɛ à kpɛɛ anduna guu onɛ?

7

ɔndɔdannɛna

¹ Tɔ nnaa maa dɛ nɔsi gū nna bèedeela,
gagurɔ maa dɛ igurɔla.

² Gɛna ua kè wèe gè ɔɔ dɔɔn maa

dɛ gɛna ua kè wèe zībaa kɛɛnla,

zaake baade píngi yāanan gwe,
à maa gbē kè aṣo kuuno yā pì da.

³ Sósobikena maa de yáadónala,
pṣiakena gberan nṣe è wee.

⁴ Ɔndṣdee làakari ègṣ kú ua kè wèe ɔɔ dɔɔn-a,
yṣnkɔɔ làakari ègṣ kú ua kè wèe pɔnnaa kɛɛn-a.

⁵ À maa n ɔndṣdee kpákɛnzina da
de n swā kpá yṣnkɔɔ gṣ n tṣ kpaala,

⁶ zaake yṣnkɔɔnɔ yáadɔɔ de
lán kyàkpa lí tépútána kī guu bàme.
Bee nē yā páame dɔ.

⁷ Gbāa mɔna gbɛnɔne è tó ɔndṣdee yṣnko kūme,
ɔɔnkpɛɛgbaa è gbē yakame.

⁸ Yā mīdena maa de à daɛnala,
mɛna maa de n zīnda sɛna lezīla.

⁹ Nton tó n pɔ fɛ kpaaro,
zaake yṣnkɔɔ bé ègṣ pɔfɛ vī.

¹⁰ Nton be b́yānzín yāgurɔ maa de tia pólaro,
zaake yālana beee taka nē ɔndṣyānlo.

¹¹ Ɔndṣo nē pɔ maame lán túbi bà,
à àre vī gbē kè aṣo ɔfántɛ eenɔne.

¹² Ɔndṣo nē utekiime,
lán ɔɔ de utekii ũ nà,
mɔde dṣna àren yè:

Ɔndṣo è gbē kè aṣo vīno wèndi dákpa.

¹³ N laasuu lé Luda yākenanɔa.

Dé bé eé fɔ à pɔ kè à kè kotina dɔdɔɔ?

¹⁴ Tó gurɔ nnaa mɔmma, n pɔnnaa kɛo.

Tó gurɔ zaaame sṣ, n laasuu lé.
Luda bé à à píngi kè,
le gbēke tóngṣ à ziaa dṣro yānzi.

¹⁵ Ma wèndi kori kè guu

ma yā kènɔ è píngi.

Ma gbē maaa è,

à gà a maakena guu,

ma gbē zaaa è,

èe gí kɛɛ a yāzaakena guu.

¹⁶ Nton tó n maakena ɔ gēro,

n̄ton tó n ɔndṣo ɔ gēro.

À kè dia nē n zīnda kaatɛ?

¹⁷ N zaaa tón ɔ gēro,

n̄tongṣ yṣnkɔɔ ũro.

À kè dia nē ga n gurɔ āa?

¹⁸ À maa n̄gṣ yā mèn plaaa pìnɔ kūname,

n̄ton ɔ kpáziro,

zaake gbē kè Luda vīa vī

è à plaaa pìnɔ zé e píngime.

¹⁹ Ɔndṣo è tó ɔndṣdee gbāaa gṣ de

wéte gbáade gɔɔn kurinɔla.

²⁰ Gbɛ maaa kɛ ègɔ yá maaa kɛɛ
kɛ è durun kɛroo kú anduna guuro.

²¹ Nton swá kpá yá kɛ gbɛnɔɔ e oozi píngiro,
lɛ nton ma n zíkɛri e n sɔsɔɔro.

²² Zaake n dɔ n zĩndane,
kɛ mpi se n gbɛnɔ sɔsɔ pari.

²³ Ma yá beeenɔ gwà kɔn ɔndɔɔo píngi,
ma zɛo kɛ mà ɔndɔ kú,
ben à zã kũmao.

²⁴ Baa tó ɔndɔɔ fɛ àgɔ dia, à kúkii zã,
à asii bíta maamaa,
dé bé eé fɛ à boá?

²⁵ Ma ɔndɔ kɔn yá píngio mì tàasi kɛ,
má gwàgwa lɛ mà e mà dɔ,
lɛ mà yázaakɛna dɔ yɔnkɔkɛɛ ũ,
lɛ mà yɔnkɔkɛɛ dɔ mĩsaikɛɛ ũ.

²⁶ Nɔgbɛ kɛ dɛ takutɛɛ ũ,
à swɛ né gbàngidime,
à ɔɔnɔ né m̀̀kyakoomɛ,
à yá è ma pɔɔ yaka dɛ gaala.
Gbɛ kɛ à yá kà Ludane è pitin,
mɔde nɔgbɛ pi è durunkɛri kũmɛ.

²⁷ Ma laasuude ma bè,
n yá kɛ ma boá gwa.

Kɛ mɛɛ yá gwaa zéazɛa
lɛ mà e mà à mì dɔ,
²⁸ gurɔɔ kɛ mɛɛ wɛtɛɛ esai,

ma gɔgbɛ maaa è mèn do
gɔɔn waa sɔɔroonɔ té,
mɔde baa nɔgbɛ maa mèn do
mɛɛ e n tɛro.

²⁹ Yá kɛ ma boan yè.
Luda gbɛnteenɔ kɛ nɔsɛpuradeenɔ ũmɛ,
ben aɔ gɛ mɔnafiki zén.

8

¹ Dé bé à dɛ lán ɔndɔdee bà?

Dé bé à yáɔ bɔkɔtena dɔɔ?
ɔndɔɔ è gbɛntee uu werenɛ,
è à wɛɛ pásĩ lɛ wɛɛ maaa ũ.

² Ǹ̀ mì sie kína yáɛ,
zaake n lù sɛnɛ kɔn Luda tɔomɛ.

³ Nton wá n gu à aɛzĩro,
nton zɛ yá kɛ è kɛnɛ zaaa kpɛɛro,
zaake yá kɛ kɛnɛ nnaan è kɛ píngi.

⁴ Zaake kína yá bé à zé vĩ,
dé bé eé fɛ à bene: Bón néɛ kɛɛ gwee?

⁵ Gbɛ kɛ mì siɛnɛ é gɛ yánlo,
gbɛ kɛ ɔndɔɔ é à gurɔ kɔn à kɛnao dɔ.

⁶ Yā pínɡi a guro kǒn a kenao vīme,
baa tó yā'amma e tǎo gbēa maamaa.

⁷ Zaake gbēkee ziaa dōro,
dé bé eé fǐ à yā kè eé mǎo onε?

⁸ Gbēkee a wèndi kǔna gbāaa vīro,
lεme se gbēke é fǐ à a gagurǎo sǎo aεro.
Wè e wà bǒ sozan zǐ guuro,
lεme dǎo yā zaaa è a kèrino gbarero.

⁹ Kè ma yā kè wèe kεε anduna guu laasuu lè pínɡi, má è gbēntee è gbāaa blemma à ĩa kpánzi.

¹⁰ Ben ma zaakeri kè wèe ní vīno è. Gbēno bǒ Luda ua guu aǎ mǒ ní tǒ nnaa sí wéte kè aǎ ní yā zaaa kèn guu. Beee né yā pāame dǎo.

¹¹ Tó wèe ĩa da dàkera kpakpaaro, à yā è tǒ gbēno zεo ní swèn wà à zaaa kεme se.

¹² Baa tó durunkeri dà kè gèn baaagǎ, ben à gǐ kè, má dǎ kè gbē kè aǎo Luda vīa vī bensǎ aǎo mǐ sǐεεnεnǎo sǎo dεàla.

¹³ Yā é bǎ zaakerinǎo nnaro kè aǎo Luda vīa vīro yānzi, aǎ gurǎo é gǐ kεro lán ɔra bàme.

¹⁴ Yā pǎ pāndee kuu èe kεε anduna guu. Yā è gbē maaa le lándǎ zaakerin à ũu bà, yā è zaakeri le lándǎ gbē maaan à ũu bà. Ma bè beee né yā pāame dǎo.

¹⁵ Mèè pǎnnakεna sǎabu kpá, zaake à maa kǒn gbēnteeo anduna guu à pǎ ble à í mǐ à pǎnnaa kε, pǎnnaa pǐ é dǎne aε à zǐkεna guu lán Luda à gbà à wèndi lén nà anduna guu.

¹⁶ Ma mè kpá ɔndǎkǔnaa, ben bǎkǎte kè wèe kεε anduna guu kè ii è na ní wéenlo fáanté kǒn gwǎavǐo, ma à laasuu lè

¹⁷ má è Ludaa tǒ gbēke é fǐ à yā kè èe kεε anduna guu dōro. Baa tó gbē kpáε kèzi maamaa, eé à mǐ dōro. Baa tó ɔndǎdee bè à dǎ, eé fǐ à bǎaro.

9

Yā dǎnkǎ bé èe baade pínɡi dǎa

¹ Ma beeenǎo laasuu lè pínɡi, ben ma zεo kè gbē maaanǎo kǒn ɔndǎrino kǒn ní yǎkenanǎo kú Luda ɔzǐme. Gbēke ègǎ dǎ tǒ yenzi ke zangu e a dǎaro.

² Yā dǎnkǎ bé èe baade pínɡi dǎa, yǎpuradeenǎo kǒn nǎseǎsǎideenǎo, gbē maaanǎo kǒn gbē zaaanǎo, gbǎsǎsaideenǎo kǒn gbǎsǎideenǎo, ludagbǎgbǎarinǎo kǒn ludagbǎgbǎarisainǎo. Lán à dε kǒn gbē maaanǎo nà, lén à dε lε kǒn durunkerinǎo. Lán à dε nà kǒn gbē kè aǎè la daanǎo, lén à dε lε kǒn gbē kè aǎè la daroonǎo.

³ Yā kè è kε anduna guu pínɡi nǎseyakayāme, kè yā dǎnkǎ bé è gbē pínɡi le. Yā zaaa kǎ gbēnteenǎo swèn, yǎnkǎyā bé è dǎnne aε, à gbεra aǎè tá gèwāan.

⁴ Gurǎo kè gbē kú wèndio ègǎ tǎmaa vī. Gbēε kè bēε see sǎo dε músu gèla.

⁵ Gbē bēenǎo dǎ kè aǎè ga, gènǎo sǎo pǎke dōro. Aǎ láada ke vī dǎro, aǎ yā é dǎ gbēken dǎro.

⁶ Aǎ yena gbēzi kǒn ní zana gbēn-o kǒn ní nǎseǎgǎaanǎo gè zélan gwe. Aǎ bà ègǎ kú kǒn yā kè è kε anduna guuo ziki dǎro.

⁷ Nǎ gǎ nǎ pǎ ble kǒn pǎnnaa, nǎ nǎ geepiwēε mǐ kǒn yǎadǎnao, zaake Luda nǎ yǎkεna pínǎo sǎabu kpá kǎ.

⁸ Ngǎ uta puraa dana guro pínɡi. Ntongǎ kuu nǎsǐ dǎkǎna nǎ mǐa sairo.

⁹ Ñ pɔnnaa kɛ kɔn n naɔ yenzideeo n wɛndi kori kɛ Ludaa kpamma anduna guu lɛn, zaake n bakan gwe gurɔɔ kɛ n ísimma gà néɛ kpaa anduna guu.

¹⁰ Zii kɛ n ɔ ná a kɛnaa, ñ kɛ n gbãa lɛn, zaake zii ke yãgɔgɔna ke dɔna ke ɔndɔɔ kú gɛwãan kɛ néɛ taanlo.

¹¹ Má è anduna guu dɔ kɛ
bàkpakɔsɔblena è kɛ bà nna yãnlo,
zìblena è kɛ gbãa yãnlo,
pɔble'ena è kɛ ɔndɔ yãnlo,
auziki'ena è kɛ wéɛzɛ yãnlo,
nna kɔn gbɛnɔ è kɛ kyódɔna yãnlo,
zaake gurɔ zaa kɔn kisiao è ñ lé ñ píngi,
¹² gbɛkee gurɔɔ kɛ yã zaaa é a lee dɔro.
Lán kpò kɛ sì táaru guu bà,
lán baa kɛ bà kú bà,
lɛn guu è dɔ gbɛnɛ zaazaa à à kú kùsu lɛ.

ɔndɔɔ dɛ gbãaala

¹³ Ma ɔndɔ ke taka è anduna guu, à yã ma kú gbãa.

¹⁴ Lakutu kee kuu yã, à gbɛnɔɔ pariɔ, ben kína gbãadee mò à lɛɛa à liga à bīizi.

¹⁵ Gɔgbɛ takaaside ɔndɔde kee kú lakutu pì guu, à lakutu mì sì kɔn a ɔndɔɔ, ben takaasidee pì yã e dɔ gbɛkenlo.

¹⁶ Ben ma bè ɔndɔɔ dɛ gbãaala, mode wè kya ká takaaside ɔndɔn, wè à yã daro.

¹⁷ ɔndɔdee yã yīyīi kɛ wà swã kpāzi
maa dɛ yɔnkɔnɔ kɛ patammanala.

¹⁸ ɔndɔɔ maa dɛ gɔkɛbɔnɔla,
mode durunkeri mɛn doo è yã maa bíta yakame.

10

Yɔnkɔkɛ kari

¹ Lán ifi gɛnɔ è tó tuaekeri nɔsi gūu zaa kú ná,
lɛn yɔnkɔkɛ féte è gbɛ kɛ ɔndɔɔ vī kɔn bèɛo tó yaka lɛ.

² ɔndɔdee laasuu è tá ɔplazi,
yɔnkɔɔ pɔ è tá ɔɛzi.

³ Baa tó yɔnkɔɔ e táa oo zén,
à ɔndɔɔ ègɔ kɛsáname,
è tó baade píngi a misaikɛ dɔ.

⁴ Tó gbãadee pɔ fɛnzi,
ñton gu n tilaro.

Kuuna n làakaria è lá ká taari bíta.

⁵ Ma nɔseyakayá ke è anduna guu,
à dɛ gbãade sásana yãa ùmɛ.

⁶ Wè yɔnkɔnɔ ká gwena maaan pari,
auzikideenɔ sɔ ègɔ kú gwena kɛsánan.

⁷ Ma zɔnɔ è di sɔa,
wɛɛnɛnɔ sɔɔ e táa oo kɛsɛ lán zɔnɔ bà.

⁸ Gbɛ kɛ èe wèe yɔɔ é zu à guu,
gbɛ kɛ èe bīi gboroo, mlɛ è à só.

⁹ Gbɛ kɛ èe gbè wii, gbè é à kɛnna,

gbē kē èe yàka paraa, yàka é à kari kē.

¹⁰ Tó kpása lé nnaro,

ben wée à lé kékero,

sé n̄ gāsāwa b̄b̄ozi k̄n gbāaa,

m̄de ɔ̄nd̄ɔ̄ è tó wà à zé em̄.

¹¹ Tó ml̄ē b̄n'aa kē a k̄k̄'orin̄ è à sò,
à àre vī à guu d̄ro.

¹² ɔ̄nd̄ɔ̄dee légb̄ nna,

m̄de ȳnk̄ɔ̄ lé è à kaat̄em̄.

¹³ È na yā'onaa ȳnk̄ɔ̄ȳnk̄ɔ̄,

è à m̄i d̄e k̄n m̄isaiyā zaaao,

¹⁴ zaake ȳnk̄ɔ̄ è yā b̄em̄.

Lán gb̄ēke yā kē eé m̄ó d̄ro nà,

dé b̄e eé f̄ɔ̄ à yā kē eé kē à kp̄e on̄?

¹⁵ Ȳnk̄ɔ̄ zīi è à kpasam̄,

ai se è zé d̄ɔ̄ gana w̄et̄e guuro.

¹⁶ Wāiyoo b̄usu kē à k̄ina d̄e ḡōkpar̄ ũ,

à iban̄ èḡɔ̄ p̄ó gb̄ē zaa gud̄nao.

¹⁷ Minnadeen b̄usu kē à k̄ina d̄e k̄in̄ ũ,

à iban̄ è p̄ó ble à gur̄ɔ̄a gb̄āakaarana yānzi,

èe kē w̄ed̄ena yānzin̄lo.

¹⁸ Tó gb̄ē m̄ea vī,

à kp̄é lík̄k̄ūn̄ èḡɔ̄ zunname,

tó èe gwaa w̄é̄o,

à kp̄é é í b̄o.

¹⁹ W̄è p̄óble b̄íta kē p̄nnak̄ena yānzime,

w̄em̄ina è m̄ó k̄n yāad̄ɔ̄o,

m̄de ɔ̄ b̄e è m̄ó k̄n à p̄ingio.

²⁰ N̄ton k̄ina s̄ɔ̄s̄ro, baa n n̄s̄e guu,

n̄ton auzikide káro, baa n kp̄é guu,

zaake b̄aa é yā p̄i s̄é̄ à gá oñ̄em̄.

11

¹ N̄ gba da p̄óbleeo gb̄ēn̄n̄e,

zīkea né e d̄o.

² N̄ kpaat̄et̄e ḡɔ̄n sw̄eplaaan̄n̄e ke s̄oraaḡɔ̄,

zaake n̄ m̄ónzi kē eé b̄usu lee d̄ro.

³ Tó ludam̄e sia k̄ū k̄n ío,

è ma t̄ɔ̄t̄ea lou ũm̄e,

tó lí l̄ē ɔ̄f̄ant̄ēb̄e kpa ke ɔ̄f̄ant̄ēḡēkp̄en kpa,

guu kē à l̄ēn, gwen èḡɔ̄ dāēn.

⁴ Gb̄ē kē à w̄é̄ d̄o ãazi è p̄ó t̄ro,

gb̄ē kē èe ludam̄e siaa gwaa è p̄ó k̄ēro.

⁵ Lán n̄ w̄ēndib̄ok̄ii d̄ro nà

ke né kasana a da gb̄ē̄n̄,

né f̄ɔ̄ n̄ Luda P̄ópingik̄eri zīi d̄ro.

⁶ N̄ p̄ó t̄s̄ k̄nḡɔ̄,

n̄ton m̄ea kē uusīero,

zaake n̄ d̄ɔ̄ tó à kp̄aree b̄e eé aubarika k̄ero.

K̄ēkin̄ yoo ke k̄ēk̄āan̄ yoo,

ke aṣégṣ maa ń pínɡin yoo, ń dōro.

⁷ Gupura nna,

wéésina ɔfántɛlɛ è kárinɛ.

⁸ Baa tó gbɛ wèndi gbàa fɛ àgṣ dia,

à pɔnnaa kɛn pínɡi.

Baa kɔn beeeo à laasuu lé gusia gurɔɔa,

zaake aṣégṣ parimɛ.

Yá kè èe mɔɔ pínɡi pámɛ.

Lédana gɔkpareɔna

⁹ Gɔkpare, ń pɔnnaa kɛ n ɔwazikɛgurɔ,

ń tó n pɔɔ kɛ nna n gɔkparekɛgurɔɔa.

Ñ yá kè n pɔɔ gbà kɛ

ń té pó kè kènnɛɛzi,

mɔde à pínɡi guu ńgṣ dṣ

kè Luda é yákpae kɛnyo.

¹⁰ Ñton tó n pɔɔ yakaro,

ń n mè'ɔammanɔ gonla,

zaake gɔkparekɛ kɔn mikā siaao è gē zélame.

12

¹ Ñ tó n Kèri yá gṣ dɔngu n gɔkparekɛgurɔ

ai gurɔ zaaa gá ká,

ai wè kè né be néɛ à nnaa ma dɔrooaa.

² Ñ tó à yá gṣ dɔngu

ai ɔfántɛ kɔn gupuraaoo gṣ lago,

ai mɔvura kɔn sɔsɔnɛnɔ gṣ sia kũ,

ai loumana gbera guweresai gṣ gá su.

³ Gurɔ beeeo n ɔɔɔ égṣ lugaluga,

n gbáno é koko,

n pɔsobɔɔ é kámma bo kè aɔɔ pari dɔro yánzi,

n gugwabɔɔ é guu e ń windo guu dáadāa.

⁴ Ñ lé égṣ nakɔana gāale,

wísilɔgbɛ kũ é buse kúnne.

Bāano wiii é n vu iin,

nɔkpareno lè é kenne buse.

⁵ Né vía kɛ gulezĩne kɔn lili'ona zé guuo,

n mikā é pura kũ lán desu vú bà.

Né n zĩnda gáɛ lán kwa táa'ona bà,

póke é n mè fɛɛ dɔro,

zaake gbɛntee è gá a gákiiame,

ben ɔɔdɔrinɔ égṣ lili oo gāale.

⁶ Ñ tó n Kèri yá gṣ dɔngu

ai n kondogi bà gṣ gá kē,

ai n vura taa gṣ gá kpaato kũ,

ai n í loo gṣ gá wíwi,

ai n lògɔ googa gṣ gá wí,

⁷ ai n bùsuti gṣ ɛara à gá gē tɔɔten,

guu kè à bòn,

ai n ninii gō gá tá
 Luda kè kpàmmaa kiia.
⁸ Ma laasuude ma bè:
 Yā pā búgubugu,
 à píngi pāme.

Ya pì mīdena

⁹ Beee gbɛra lán laasuudee pì ɔndɔ ná, à dɔna dàdàríne. À laasuu lè à kpáɛ kè yāzi, ben à yáasino kè pari.

¹⁰ À kpáɛ kè yā maaazi, ben à yā pino kè a zéa, bensɔ yāpurame.

¹¹ ɔndɔdee yāno de
 lán gò kè wè pókádeenɔ zɔo bàme,
 aɔ yā'onano de
 lán kuusa kè wà pà gínginno bà.
 Sádari mèn doo bé à yā pino dà.

¹² Ma né, n̄ làakari ke, n̄ton yáke kaaranlo. Wè takadano kē paripari, à lé vīro. Kyókɛna bíta sɔ è mè kpasame.

¹³ Wà à píngi mà, à mīdenan yè:

N̄ vīa ke Ludane,
 ngɔ à yādienano kūna,
 zaake baade píngi yān gwe.

¹⁴ Luda é yákpáɛ ke wa yā píngi musu,
 kɔn yā kè utenaɔ píngi,
 baa à maaa ke à zaaa.

DANIELI

Danieli gɔna Babilɔnu kina iba ũ

¹ Yudanɔ kɪ Yoyakimu kɪblena wɛ aagɔdee guu, Babilɔnu kɪ Nɛbukaneza mɔ à Yerusalemu kagura kɛ.

² Ben Dii kɪ Yoyakimu nàne à ɔzɪ kɔn Luda kpɛ pɔkenɔ, ben à tào Babilɔnia bɔsun à kàe a tãakpe auzikikaekiin.

³ Ben kina pɪ bè a begwari Asapenazane à mɔ kɔn Isaraili gɔkpare kɛ aɔɔ kuu kɪ ke gbãade borii ũnuɔ,

⁴ gɔ maa seesai kɛ aɔ ɔndɔɔ kà wà yã píngi dada wàgɔ wɛɛzɛɛ vĩino, gbɛ kɛ aɔɛ yã dɔrɔ dɔ kpakpaa bensɔ aɔ goni kà wà zɪi ke kibeeno. Gwari pɪ bé eé Babilɔnia yã dadañne kɔn à kyóo.

⁵ Kina diɛ kɛ wà pɔblee kɛ eè ble lán guu e dɔɔ nà lííne kɔn wɛɛ kɛ eè miiio, wà yã dadañne ai wɛ aagɔ, beee gbera aɔɛ zɪi keare.

⁶ Yuda kenɔ kú n té, Danieli kɔn Ananiao kɔn Misailio kɔn Azariao.

⁷ Gwari pɪ n tɔ lííne. À tɔ kpà Danieline Betesaza, Anania sɔ Sadaraka, Misaili sɔ Mesaki, Azaria sɔ Abedinego.

⁸ Danieli zɛo a swɛn kɛ é kina pɔ ble kesɔ à à wɛɛ mi à gbãsi léro, ben à zé wɛte begwari pia le à pɔblee pɪ tó gwe.

⁹ Ludaa tò begwari pɪ gbɛke kɛ Danieline à à wɛnda gwà,

¹⁰ mɔde à bène: Má a dii kina vĩa vĩ, zaake àpi bé à a pɔble kɔn íminao diɛ. Tó à n e psiaa guu de n sáa daanla sɔ né? Né tó yã pɪ wí ma musu kina aɛ.

¹¹ Gwari pɪ dákpari diɛ à làakari gɔ kú Danielia kɔn Ananiao kɔn Misailio kɔn Azariaoa, ben Danieli bène:

¹² N wamɔwa n zɔblerino yɔ n gwa ai guro kuri. Nɛɛgae dò lá atɛɛ kpáawa kɔn io ado

¹³ n wa lékɔzi kɔn gɔkpare kɛ aɔɛ pɔble dɔnkɔ ble kɔn kinaonɔ, né gbasà n kewe lán n yezi nà.

¹⁴ À wɛñne yã beeezi, ben à kɛñne le ai guro kuri.

¹⁵ Kɛ guro kuri pɪ pàpa, à n gwá, ben à è aɔ aafia vĩ aɔ mɛkpana de gɔkpare kpaa kɛ aɔɛ pɔble dɔnkɔ ble kɔn kinaonla.

¹⁶ Ben aɔ dákpari pɪ e kina pɔble kɔn à wɛɛo kpárima dɔro, séde dò lá paa.

¹⁷ Luda gɔkpare gɔn siigɔ pino gbà dɔna kɔn wɛɛzɛɛo. Aɔ takada yási dɔ, ben aɔ laasuu vĩ n píngi. Danieli sɔ wɛɛgupu'ena kɔn nana bokɔtenao dɔ.

¹⁸ Kɛ wɛ aagɔ kɛ kɪ Nebukaneza diɛ wà yã dada gɔkpare pinone lé kà, ben begwari pɪ gaañyo à kiia.

¹⁹ Kɛ kina faadi bɔñyo, ben à è kɛ aɔ gbɛ kee sɛnkpe kɔn Danielioro kɔn Ananiao kɔn Misailio kɔn Azariao, ben aɔ gɔ à ibano ũ.

²⁰ Kina n lála ɔndɔ kɔn dɔnao yã musu píngi, ben à è aɔ de mäsokerino kɔn wɛɛzɛri kɛ aɔ kú a bɔsu guunla píngi leo kuri.

²¹ Danieli kú gwe ai Sirusu kɪblena wɛ káaku guu.

2

Nebukaneza nana'ona anduna kpatanɔ yã musu

¹ Nebukaneza kɪblena wɛ plaadee guu à nanaano ò. Nanaa pɪ yã à kù gbãa, eé fɔ à ii òro.

² Ben à bè wà màsokerinɔ kɔn asidɔrinɔ kɔn ɛzɛdeenɔ kɔn sɔsɔneyɔdɔrinɔ sɔsi le aɔ nanaa pì bɔkɔtare. Kè aɔ mò à aɛ,

³ à bènnɛ: Ma nanaa ò, nanaa pì ma kù gbàa. Má yezi mà nanaa pì asii dɔ.

⁴ Ben aɔ bènnɛ kɔn Siria yáo: Wà n dɔ aafiao, Zaaki! Ñ nanaa pì yá o wamɔwa n zɔblerinɔnɛ, wé à bɔkɔtennɛ.

⁵ Kína bènnɛ: Yá kè ma zɛo mà kɛareen yè. Tó ée nanaa pì kɔn à bɔkɔtenao omero, weé a zɔzɔkɔrɛ wà a uano kɛ tuburaa ũ.

⁶ Tó a nanaa pì kɔn à bɔkɔtenao tɔkèmmɛ sɔ, mé a kpe da maamaa, é gbaano e a asaia ũ. À nanaa pì ome sa kɔn à bɔkɔtenao.

⁷ Aɔ ɛara wà bènnɛ dɔ: Kí, ñ nanaa pì o wamɔwa n zɔblerinɔnɛ, wé à bɔkɔtennɛ.

⁸ Ben kína bènnɛ: Má dɔ sànsàn kè ée yá gágaame, kè á yá kè ma zɛo mà kɛaree dɔ yánzi.

⁹ Tó ée nanaa pì omero, yá mèn doo bé à gɔare. A lé kpàkɔsɔ à egɛ tòmɛ kɔn yálekpeome ai yá gɔ gá liɛ. À nanaa pì ome, mégɔ dɔ kè é fɔ à à bɔkɔtɛ.

¹⁰ Ben aɔ bènnɛ: Kí, gbèkee kú anduna guu kè éé fɔ à yá kè néé gbekaa kèkii bɔkɔtennero. Kína kee kuu kè à yá beee taka gbeka màsokerinɔ kɔn asidɔrinɔ kɔn sɔsɔneyɔdɔrinɔaro, baa tó kɔ isɔ gbàadeemɛ.

¹¹ Kí, yá kè néé gbekaa pì zɔ'ũ. Gbèke é fɔ à onnero, sé Luda, bensɔ à bɛ kú gu dɔnkɔ kɔn wamɔwa gbènteenoro.

¹² Yá beee tò kína pɛtɛ kè à pɔ fɛ maamaa, à bè wà Babilonu ɔndɔrinɔ dɛdɛ ñ píngi.

¹³ Kè wà ɔndɔrinɔ dɛdɛna yá kpàakpa kè, ben wèe Danieli kɔn a gbèno wɛtɛ wà ñ dɛdɛ.

¹⁴ Kè kína dogarinɔ gbènsi Ariokí gàa Babilonu ɔndɔrinɔ dɛdɛ, ben Danieli yázedee ònɛ kɔn asànsio

¹⁵ à à là à bè: Bóyánzi kína yá pásí pì diɛzi? Ben Ariokí yá pì tɔkè Danieline.

¹⁶ Ben Danieli gàa à wéé kè kinaa à sɔ kɔn gurɔɔo aɛ fɛtɛ gbasa à nanaa pì bɔkɔtenɛ.

¹⁷ Ben à tà bɛ à yá pì tɔkè à gbènnɛ Anania kɔn Misailio kɔn Azariao.

¹⁸ À bènnɛ aɔ wéé kɛ Luda Musudea à wènda dɔnnɛ nanaa pì asii yá musu, le wàton ñ dɛdɛ kɔn Babilonu ɔndɔri kpaaanoro yánzi.

¹⁹ Gwáavĩn Danieli wéegupu è, Luda Musude nanaa pì asii ònɛ, ben Danieli à sáabu kpà à bè:

²⁰ Wàgɔ Luda sáabu kpaa gurɔ píngi, àmbe à ɔndɔ kɔn gbàaao vĩ.

²¹ È gurɔ kɔn à zakao liɛ,
è kɔnanɔ kpá kpatan è ñ bon,
è ɔndɔ da ɔndɔdeenɔnɛ,
è dɔna kpá wéézérinɔa.

²² È asii yáno kɔn yá kè aɔɔ utenanɔ odoánnɛ,
à gusia yáno dɔ, zaake àmbe è guu pu.

²³ Ma n sáabu kè ma dezino Luda,
ma n tɔ kpà,
zaake n ɔndɔ kɔn gbàaao kàarame.
N yá kè wá gbèkammaa tɔkèmmɛ,
n nanaa kè kína ò ɔdoawe.

Danieli nana bɔkɔtena kɔnane

²⁴ Ben Danieli gàa Ariṓki kè kína à diè à Babilṓnu ɔ̀ndṓrino dɛdɛɛ kiia à bènɛ: Nton Babilṓnu ɔ̀ndṓrino dɛdɛro. N gámao kína kiia lɛ mà à nanaa bɔ̀kṓtɛnɛ.

²⁵ Gwe gṓo Ariṓki Danieli sɛ à gáao kína kiia à bènɛ: Ma gbɛ kè eé fṓ à n nanaa bɔ̀kṓtɛnnɛ è Yuda zṓzṓno té.

²⁶ Kína Danieli kè wè benɛ dṓ Betesaza là à bè: Né fṓ n nanaa kè má ò bɔ̀kṓtɛmɛ n à yáasi tṓkɛmɛṓ?

²⁷ Danieli wèlala à bè: ɔ̀ndṓri ke asidṓri ke mäsokeri ke sṓsṓneyädṓri ke é fṓ à asiiyā kè n gbèka pì onnero.

²⁸ Mɔ̀de Luda kú musu, àmbɛ è asiiyā oñnɛ. Kí Nɛbukaneza, Luda yā kè eé mṓ ke ziaa ɔ̀dṓannɛmɛ. Nanaa kè n ò n gádoa kṓn wéegupu kè n èon yè.

²⁹ Kí, gurṓ kè n daena n gádoa n laasuu tà yā kè eé mṓ kɛɛa. Luda bé è asiiyā ɔ̀dṓañnɛ, ben à tò n yā kè eé mṓ kɛɛ dṓ.

³⁰ Mapi sṓ, èɛ kɛ ma ɔ̀ndṓo bé à dɛ danṓ pṓla gbasaa Luda asiiyā pì òmɛro. À òmɛ lɛ n è n à bɔ̀kṓtɛ mame nḡṓ laasuu kè kú n nṓsɛ guu dṓ.

³¹ Kí, n guu gwà ben n pṓkɛ taka è n aɛ lán gbɛntɛe bà. À bíta èɛ té kɛɛ bɛnsṓ à naasi vī.

³² Pṓ taka pì mī né vuramɛ atɛɛ, à kùsɛ kṓn à gàsáno né kondogi, à gbɛɛ kṓn à gisinṓ né mṓgotɛmɛ,

³³ à gbáno né mṓsimɛ, à gbálanṓ né mṓsi kṓn guòmɛ.

³⁴ Gurṓ kè néɛ gwa, gbɛsi ke gbòro, èɛ kɛ gbɛkɛ bé à ɔ̀kɛaro, ben à mò à sì pṓ taka pì gbála kè dɛ mṓsi kṓn guò ũunṓa, à n wíwi.

³⁵ Gṓoḡṓo mṓsi kṓn guò kṓn mṓgotɛo kṓn kondogio kṓn vurao wíwi, ben à ḡṓ lán èsɛ mīsiaa kè kú pṓwɛgbɛkīia bà. À ḡɛtɛ kṓn ĩao, wèɛ à gbɛ e dṓro, ben gbɛsi kè sì pṓ taka pì gṓ kpīi gbɛntɛ ũ à anduna pà píngi.

³⁶ Nanaa pìn gwe. Kí, wé à bɔ̀kṓtɛnnɛ sa.

³⁷ Kí, mbe kīnanṓ kína ũ. Luda Musude n kpa kpatan kṓn ikoo kṓn gbāaa kṓn gakuio.

³⁸ À gbɛntɛenṓ kṓn nṓbṓsɛtɛnṓ kṓn bāanṓ nānnɛ n ɔ̀zī. Guu kè aṓo kún píngi nḡṓ dɛ n kína ũmɛ. Mbe mī kè dɛ vura pì ũ.

³⁹ Kpata pāndɛ é bṓ n kpɛɛ, eé ká n kpata ũro. Bɛɛ gbɛra à aagṓdɛɛ é bṓ à da andunala píngi. Bɛɛn mṓgotɛ pì ũ.

⁴⁰ Kpata siigṓdɛɛ é mṓ, eéḡṓ gbāa lán mṓsi bà, zaakɛ mṓsi è pṓ píngi wíwi à n tī bɔ̀mɛ. Lán mṓsi è pṓ wíwi nà, lɛn eé kpata káakupṓno mī dɛ à n kɛ dúgudugu lɛ.

⁴¹ Lán n à gbálanṓ kṓn gbánɛnṓ è nà, à gukenṓ dɛ gu kpatana ũ bɛnsṓ à gukenṓ dɛ mṓsi ũ, lɛn kpata pì éḡṓ kɛkɛkṓana lɛ, mɔ̀dɛ mṓsi gbāaa éḡṓ kú à guumɛ, zaakɛ n è mṓsi kakṓana kṓn guò.

⁴² Lán gbánɛ pì gukenṓ dɛ mṓsi ũ nà bɛnsṓ à gukenṓ dɛ gu ũ, lɛn kpata pì kpadoo éḡṓ gbāa vī lɛ, à kpadoo éḡṓ busana.

⁴³ Lán n mṓsi è kakṓana kṓn gu kpatanao nà, lɛn gbɛntɛɛ boriino éḡṓ kú gwe kakṓana lɛ, mɔ̀dɛ aṓɛ kṓ síro lán n è mṓsi è kṓ sí kṓn guòro nà.

⁴⁴ Kína pīno gurṓ Luda Musude è kpata kè è yāaroo fɛɛ. Kpata pì mīdɛna vīro, eé ḡṓ bori pāndɛno pṓ ũ zikiro. Kpata pì è kpata káakupṓ pīno kɛ dúgudugu à n mī dɛ, àpī bé ééḡṓ kuu gurṓ píngi.

⁴⁵ Lán n è nà gbɛsi ke gbòro kpīiia, èɛ kɛ gbɛkɛ bé à ɔ̀kɛaro, ben à gāa à mṓsi kṓn mṓgotɛo kṓn guò kṓn kondogio kṓn vurao wíwi, kí, Luda Bítadɛ yā kè eé mṓ ke ziaa ɔ̀dṓannɛmɛ. Nanaa pì né yāpuraamɛ, à bɔ̀kṓtɛna náanɛ vī.

⁴⁶ Ben kí Nebukaneza dàe a puua Danieli aε à bèe line, ben à bè wà saa oa wà tuaetiti kpatane.

⁴⁷ À bè Danieline: A Luda né tãano Ludame, kınano diime yãpura. Àmbe è asiiyã bõnne gupuraaa, zaake n fĩ n bõwe kõn asii pìo.

⁴⁸ Ben kına Danieli gbà gbàaa à à gbà póno à gè òla, à à kpà kpatan àgõ wéé téare Babilõnu bùsuzi, à à dié Babilõnu òndõrino píngi gbẽnsi ù.

⁴⁹ Danieli wéé kè kına, ben à Sadaraka kõn Mesakio kõn Abedinegoo dié Babilõnu bùsu gbàadeenõ ù. Danieli sõ kú kibeme.

3

Gõn aagõ zuna mòdate guu

¹ Kí Nebukaneza tãa pì kõn vuraò lán gbẽntee bà. À lezĩ kà gàsásuu baaagõ, à yàasa sõ gàsásuu swéedomε. Ben à pèe Dura guzuren Babilõnu bùsun.

² Ben à lékpásà kè a bùsu gbẽnsinõne lε aõ kõ kakõa, kınano, lédammarino, zìkpε gbẽnsino, gbàadeenõ, ɔɔ'uterino, yákpakerino, yágõgõrino kõn a bùsu kpatablerino n píngi, aõ mó pò kè à pì à pèe pì kya kε.

³ Ben bùsu gbẽnsi pino kõ kàkõa pò taka pì kyakenazi aõ zèzε à aε.

⁴ Ben kpàakakeri bè pariinõne gbàngbàn: Bùsu píngi gbẽno kõn bori píngio, à yá kè wà diaree ma.

⁵ Tó a kuru'ò mà kõn kureo kõn googeo kõn kúuo kõn mɔrɔo kõn kòkòpɔno píngi, à kúe à ònzi kε pò taka kè kí Nebukaneza pì kõn vuraò à pèe pine.

⁶ Gbẽ kè gi kúe à ònzi kenεzi, weé adee zu mòdate pásĩ guu gõmε.

⁷ Beee yánzi tó gbẽno kòkòpɔno pino ó mà, bùsu píngi gbẽno kε bori píngin yoo, aõè kúe wà ònzi kε vura pò taka pine.

⁸ Gurɔ beeean sɔsɔneyádõri kenɔ mò wà Yuda kenɔ káara kè

⁹ aõ bè kí Nebukanezanε: Wà n dõ aafiao Zaaki!

¹⁰ Kí, n yá dié n bè, tó gbẽno kòkòpɔno ó mà, aõ kúe wà ònzi kε pò taka kè n pì kõn vuraò pine.

¹¹ N bè gbẽ kè èe kúe à ònzi kenεro, weé adee zu mòdate pásĩ guume.

¹² Tò, Yuda kenɔ kuu, n n dié Babilõnu bùsu gbàadeenõ ù. Aõ tòn Sadaraka, Mesaki kõn Abedinegoo. Kí, gbẽ pino è n yá maro aõè n tãano gbàgbáro, bensõ aõè ònzi kε vura pò taka kè n pèe pinero.

¹³ Ben Nebukaneza fε maamaa à bè wà móare kõn Sadarakao kõn Mesakio kõn Abedinegoo. Ben wà mò wà gbẽ pino kpàa.

¹⁴ Nebukaneza n lá à bè: Sadaraka, Mesaki kõn Abedinegoo, ée gii ma tãano gbàgbázi yápuran yó? Ée gii ònzi kε vura pò taka kè má pèenεzin yó?

¹⁵ Tó a soru kè à kúe à ònzi kε pò taka kè má pì pine gurɔ kè a póno ó mà, eé kε maa, mode tó ée ònzi kenεro, weé a zu mòdate pásĩ guu gõmε. Tãa kperee bè eé fĩ à a bɔ ma ɔzĩ?

¹⁶ Aõ bè: Kí, à zé vĩ wà wa zĩnda bɔro.

¹⁷ Kí, tó wà wa zu mòdate guu, wa Dii kè weé zò òzɔi é fĩ à wa bɔn à wa sí n ɔzĩ.

¹⁸ Baa tó èe kε sɔro, ngõ dõ kè wé n tãano gbàgbáro. Wé ònzi kε vura pò taka kè n pèenεro.

¹⁹ Ben Nebukaneza pò fε pásĩpásĩ à uu sisińzi. À bè wà mòdate kaara de yá pòla leo swéεplaa.

²⁰ Ben à ò a zìkpε gõsagbàa kenõne aõ Sadaraka kõn Mesakio kõn Abedinegoo yi yi wà n zu mòdate pásĩ pì guu.

²¹ Ben gōsa pīno n yīyī kōn n pōkāsāa kē aō danano, utano kōn sòkotonō kōn lawanino pīngi, ben aō n sē wā n zu mòdate pāsī pī guu.

²² Lán kína yā diē pāsīpāsī nà bensō mòdate pī wā maamaa, ben té puusu gōsagbāaa kē aō n zún pīno lè à n dēdē.

²³ Gōn aagō pīno sō aō gāa wā sì mòdate gbāaa pī guu yiyina.

²⁴ Ben kí Nebukaneza kē giri à fēē à zè, ben à a ibano là à bē: Gōn aagōn wā zù tén yiyinaroo? Aō wèala wā bē: Lēmē kí!

²⁵ Ben à bē: À gwa! Gōn siigōn má è. Aō porona aōe taa oo té pī guu bensō è pōke worōmaro. Aō gōn siigōdee bōkōba Luda Né keo.

²⁶ Ben à sō mòdate pī lézi à bē: Sadaraka, Mesaki kōn Abēdinegoo, Luda Musude zōblerino, à bōe. Ben aō bōe té pīn.

²⁷ Būsu gbēnsino kōn lédammarino kōn zīkpē gbēnsino kōn gbāadeeno kōn kīnānō kākōānzi aō è té pī e fī à pōke worōmaro. Baa aō mikā e té kūrō, aō utano e yakaro, wē tēsukpē gūu māma sero.

²⁸ Ben Nebukaneza bē: Wā Sadaraka kōn Mesakio kōn Abēdinegoo Luda sáabu kpá! À a malaika zī à a zōbleri kē aō à náane vīno mī sì. Aō gī yā kē má diē kēzi aō n zīnda kpā gaaa, lē wāton kúe wā dōnzi kē dii pāndenōnero yānzi, sē n Dii.

²⁹ Bēee yānzi yā kē má diēn yē. Tó gbēke Sadaraka kōn Mesakio kōn Abēdinegoo Luda tō zaaa sì, būsū pīngi gbē ke bori kpāreen yoo, wē à zōzōkōrē wā à ua kē tuburaa ūmē. Zaake dii pānde é fī à gbē mī sí lero.

³⁰ Ben kína Sadaraka kōn Mesakio kōn Abēdinegoo gwena kàarañe Babilōnu būsun.

4

Nebukaneza nana'ona lí yā musu

¹ Kí Nebukaneza bē èe yā kē oo gbē pīngine, būsū gbē pīngi kōn borii kē kú anduna guu pīngio à bē: Àgō kuu kōn aafiao maamaa!

² Má è à kē maa mà dabuyā kōn yābōnsae kē Luda Musude kēmēeno oare.

³ À dabuyānō bíta fá! À yābōnsaēnō pāsī. À kpata yāana vīro, à kīblena égō kuu gurō pīngime.

⁴ Mamōma Nebukaneza má kú nnamana guu ma bē, ma làakari kpáena,

⁵ ben ma nanaa ò ai vīa ma kú. Kē má daēna ma gádo musu yā kē má è kōn laasuu kē má lèo tò swē kēmagu.

⁶ Má diē kē wā mōmē kōn Babilōnu òndōrino n pīngi aō nanaa pī bōkōteme.

⁷ Kē asidōrino kōn dabudabukerino kōn sōsōneyādōrino kōn māsokerino mò, ben ma nanaa pī yā òñe, aōe fī wā à bōkōtemero.

⁸ Zāazāan Danieli kē wā ma taa tō kpāne, kē wē bene Betesaza mò ma kiia, ben ma nanaa pī òne. À Luda kē kú adona Ninii vī.

⁹ Ma bē: Betesaza, òndōrino gbēnsi, má dō kē n Luda kē kú adona Ninii vī, asiyyā ègō zī'ūnnero. Yā kē má è nanaa guun yē. N à bōkōteme.

¹⁰ Pō kē má è ma laasuu guu gurō kē má daēna ma gádo musun yē. Mēe guu gwaa ben ma lí è zēna tōtē gura súusu, à lezī maamaa.

¹¹ Lí pī bíta kù à gbā ai à mīsōntē gāa à zō ludambēea. Wē lí pī e zaa anduna lē zekiina pīngi.

¹² À lánō maa, à né i bíta, à pōblee mò gbē pīngia. Nōbōsēteno ora è à gbáru, bāano è mó wā zōzō à gāno. Pō wēndide pīngi è pōblee ea.

13 Mée pɔ̀ pí ee wéegupu guu gurɔ̀ kè má daena ma gádoa, ben ma malaika è bɔ̀na ludambe.

14 À lé zù gbāngbān à bè: À lí pí zɔ̀ à né à à gānɔ̀ kēē. À à lánɔ̀ woro à à bēenɔ̀ faākɔ̀. À tó nòbɔ̀nɔ̀ bàà lé wà kēā. À tó bāanɔ̀ bɔ̀e à lánɔ̀ guu.

15 Mɔ̀de à lí pí kusu kɔ̀n à kāsāanɔ̀ tó tɔ̀tɔ̀te guu à mɔ̀si gada kpáne kɔ̀n m̀gotē pɔ̀o sē guu gwe. Kpíi é kpáàla, eégɔ̀ kú sēn gwe kɔ̀n nòbɔ̀nɔ̀.

16 À mì é likɔ̀, à laasuu é gɔ̀ lán nòbɔ̀nɔ̀ pɔ̀ bà ai wē swēplaa.

17 Malaikanɔ̀ bé wà yā kè Ludaa diē pí ò, à iba pìnɔ̀ bé wà yā kè Luda zèo kpàakpa kè, le gbē kè aɔ̀ kuunɔ̀ e wà dɔ̀ kè Luda Musude bé à iko vī gbēntee kpatanɔ̀. È gbē kpá kpatan lán à yezi nà, baa gbē kè kēsāna.

18 Mamɔ̀ma kí Nebukanɛza, nanaa kè má òn gwe. Betesaza, n à bɔ̀kɔ̀teme sa, zaake ma kpata òndɔ̀ri kee e fɔ̀ à bɔ̀kɔ̀temero. Mɔ̀de né fɔ̀, zaake n Luda kè kú adona Ninii vī.

Danieli nana bɔ̀kɔ̀tena kínane

19 Ben Danieli kè wē benɛ dɔ̀ Betesaza bídi kè yā pía. Laasuu kè èe lē tó swē kēn. Ben kína bè: Betesaza, òton tó nanaa pí kɔ̀n à bɔ̀kɔ̀tenao n vīa kũro. Ben Betesaza bènɛ: Ma dii, Luda tó nanaa pí gɔ̀ de n zangurinɔ̀ yā ũ. Luda tó à bɔ̀kɔ̀tena gɔ̀ de n ibēenɔ̀ yā ũ.

20 Lí kè n é bíta bensɔ̀ à gbāa ai à m̀sɔ̀ntē zɔ̀ ludambeɛa, ben wē e zaa anduna lé zekiinɔ̀ píngi.

21 À lánɔ̀ maa, à né í bíta, à pɔ̀blee m̀ò gbē píngia. Nòbɔ̀sētenɔ̀ kú à gbáru, bāanɔ̀ è mɔ̀ zɔ̀zɔ̀ à gānɔ̀.

22 Kí, m̀be lí pí ũ. N iko bíta bensɔ̀ n gbāa vī. N bitakē gbā à zɔ̀ ludambeɛa, n kpata ɔ̀ tà ai anduna léa.

23 Kí, n malaika ke è bɔ̀na ludambe à bè: À lí pí zɔ̀ à kē pɔ̀pɔ̀, mɔ̀de à à kusu kɔ̀n à kāsāanɔ̀ tó tɔ̀ten. À mɔ̀si gada kpáne kɔ̀n m̀gotēo sē guu gwe. Kpíi é kpáàla, eégɔ̀ kú kɔ̀n nòbɔ̀sētenɔ̀ ai wē swēplaa.

24 Kí, à bɔ̀kɔ̀tenan yē. Yā kè Luda Musude diē ma dii kína yā musun yē.

25 Weé pémma wà n bɔ̀ gbēnteenɔ̀ té, négɔ̀ kú kɔ̀n nòbɔ̀sētenɔ̀ négɔ̀ sē soo lán zù bà. Kpíi é n gbē, négɔ̀ kuu le wē swēplaa ai n gá dɔ̀ kè Luda Musude bé à iko vī gbēntee kpatanɔ̀, è gbē kpá kpatan lán à yezi nà.

26 Lán à bè wà likusu kɔ̀n à kāsāanɔ̀ tó nà, beee bè tó n Luda dɔ̀ ikodee ũ, eé eara à n kpá kpatan.

27 Beee yānzi kí, n ma lédamma kè ma. N kē n durunnɔ̀ òng yā kēe a zéa. N n yā zaakena tó òng gbēkēe kēe takaasideenɔ̀ne, ke n nmanana égɔ̀ gaa gwēe.

28 Yā pìnɔ̀ kí Nebukanɛza lè píngi.

29 Mɔ̀ kuri awēplaaa gbera kína e táa oo a bē kpé bíta musu Babilɔ̀nu.

30 Ben à bè: Babilɔ̀nu bíta kè má kàe ma kiblekii ũun yèroo? Má kàe kɔ̀n ma iko gbāaao ma kike gakui yānzime.

31 Ai kína gɔ̀ yā pí o à yāa, kòto ke bɔ̀ ludambe à bè: Kí Nebukanɛza, yā kè wà ò n yā musun yē: Wà n bɔ̀ kpatan sa.

32 Weé pémma wà n bɔ̀ gbēnteenɔ̀ té, négɔ̀ kú kɔ̀n nòbɔ̀sētenɔ̀ négɔ̀ sē soo lán zù bà. Néng kuu le wē swēplaa ai n gá dɔ̀ kè Luda Musude bé à iko vī gbēntee kpatanɔ̀, è gbē kpá kpatan lán à yezi nà.

³³ Gwe gɔɔ yā kè wà ò Nebukaneza musu kè. Wà pèa wà à bò gbēnteenɔ té, à sè sò lán zù bà, kpíi à yàku. À mikā gbà lán kúu ká bà, à ɔnkɔkɔ bɔbɔ sɔɔɔɔɔɔ lán bā ɔnkɔkɔ bà.

³⁴ Kè wē swēplaaa pì pàpa, mamoma Nebukaneza ma wēe sè ma musu gwà, ben ma su ma làakaria. Ben ma Luda Musude sáabu kpà ma Gurɔpingide tó kpà ma bēe liné. Zaake à kíkēe yāana vīro, à kpata ègɔ kuu gurɔ píngi.

³⁵ Gbē kè aɔɔ kú anduna guuno n píngi dene póke ūro. È kè lán à yezi nà kɔn gbāadee kè aɔɔ kú musunɔ kɔn gbēntee kè aɔɔ kú tɔɔtenɔ. Gbēke è fɔ à kpànero, gbēke è fɔ à bene bɔn èe kēero.

³⁶ Gurɔɔ kè ma su ma làakaria, ben ma ɛara ma su ma kíkēgakuin kɔn bèeɔ kɔn bitakeeɔ. Ma ibano kɔn ma bùsu gbāadeenɔ ma gbeka, aɔ ma ka kpatan, ben ma iko de káakupola.

³⁷ Mamoma Nebukaneza mēe musu Kína sáabu kpaa sa mēe bèe liine mēe à tó kpaa, zaake à yákenanɔɔ maa píngi, ègɔ yā kēe a zéa. Eé fɔ à gbē kè è a zīnda sé lezī busa.

5

Yā kēna gùà

¹ Kí Belisaza a bùsu gbāadeenɔ sisi zībaa pɔbleea gɔɔn wàa sɔɔro, ben èe wēe miñyo.

² Kè à pɔɔ kè í pia nna, à bè wà mó kɔn vura ímibonɔ kɔn kondogi ímibo kè a dezi Nebukaneza sēe Luda kpén Yerusalemunɔ le à í mio, àpì kɔn a bùsu gbāadeenɔ kɔn a nɔɔnɔ kɔn a nɔ yìgisainɔ.

³ Ben wà mò kɔn togoo píno, aɔɔe í miio.

⁴ Kè aɔɔe wēe mii, aɔɔe tãa kè wà n kè kɔn vuraɔ kɔn kondogio kɔn mògotēo kɔn mɔsio kɔn lío kɔn gbēo sáabu kpaa.

⁵ Gwe gɔɔ gbēntee ɔɔ bò fitia'izi, èe ɔgbē kēe kibe gù kè lɔlɔnaa. Kína ɔɔ pì è, èe pó kēe,

⁶ ben à laasuu tò swē kēn. À uu yàkɔte à gbāaa bùsa, ben à gbánɔɔ e lugalugaa.

⁷ À wii gbāaa lè à bè, wà mó kɔn asidɔrino kɔn sɔsɔneyádɔrino kɔn màsokerino. Ben à bè Babilonu òndɔri pìnoɔne: Gbē kè ɔgbē kèki kyó kè ben à à bɔkɔteme, mé gumusu tēa kɔn vura kàmbēeɔ dane, eé gɔ ma bùsu gbāadeenɔ gbē aagɔdee ũ.

⁸ Kè kína òndɔri pìno gè n píngi, ben aɔ gbēkee e fɔ à ɔgbē pì kyó kè à à bɔkɔtenero.

⁹ Swē ɛara à kè kí Belisazan maamaa, à ɛara à uu yàkɔte, ben à bùsu gbēnsino gɔ bídi guu.

¹⁰ Kè kí naɔ kína kɔn bùsu gbēnsino zɔka mà, à gēnzi pɔblekiia à bè: Wà n dɔ kɔn aafiao Zaaki! Nton tó n laasuu n nòɔe yakaro, nton tó n uu gɔ sisinaro.

¹¹ Gbēkee kú n bùsun kè, à Luda kè kú adona Ninii vī. N dezi Nebukaneza gurɔ wà è à làakari vī kɔn wēezēeɔ kɔn òndɔɔo lán Luda bà. N dezi à diè wēezérino kɔn asidɔrino kɔn sɔsɔneyádɔrino kɔn màsokerino gbēnsi ũ.

¹² À òndɔ kɔn à dɔnao pásì, è yā píngi ma. È nanaano bɔkɔte è yā zī'ũuno yáasi tɔkè kɔn yàlekɔzinano. À tón Danieli. Kína tó kpàne dɔ Betesaza. N à sisi se, eé yā pì bɔkɔtenne.

¹³ Kè wà mò kɔn Danielio kína pì kiia, ben kína bène: Mbe zìzo kè wè be Danieli kè ma dezi bòo Yudano bùsun ũɔ?

14 Má mà wà bè ní Luda Ninii ví, ní làakari ví kǝn wééẓéé kǝn ɔ́ndɔ́ wééɓnao.

15 Wà mòmé kǝn ɔ́ndɔ́rino kǝn yá'asidɔ́rino tia, le aɔ ɔgbɛ kè kyó ke aɔ à bókɔ́teme, mɔ́de aɔ́e fíro.

16 Má mà wà bè nèè fí n yǎnɔ́ bókɔ́te nèè fí n yǎlekɔ́zinano tǝkè. Tó n fí n ɔgbɛ kè kyó kè n à bókɔ́teme, mé gumusu tɛa kǝn vura kǎmbééo danne, né gɔ́ ma búsu gbáadeenɔ́ gbɛ aagɔ́dee ũ.

17 Ben Danieli bèné: N n gbaanɔ́ kú n asaiapɔ́ pì kpá gbɛ pǎndea. Mɔ́de baa kǝn beéeo mé ɔgbɛ pì kyó kenne kí, mé sɔ́ bókɔ́tenne.

18 Kí, Luda Musude bé à kíkɛ kǝn bítakeeo kǝn gakuio kǝn bèeo kpà n dezi Nebukanezaa.

19 Lán à à sè lezì nà, gbɛ píngi à vía ví, aɔ́è mì siene, bori píngi ke yá'ona bori píngin yoo. Gbɛ kè à yezi à à de, è à demɛ. Gbɛ kè à yezi à à ɓɔ́, è à ɓɔ́me. Gbɛ kè à yezi à gwená kaaranɛ, è à kaara. Gbɛ kè à yezi à à busa, è à busame.

20 Mɔ́de kè à à zǐnda sè lezì à swá gbáa kú bensɔ́ à zaza kú, ben Luda à bò kpatan à à gakui kò è.

21 Wà pèa wà à bò gbɛnteenɔ́ té, à laasuu gò lán nòɓnɔ́ pɔ́ bà. À kú kǝn sakenɔ́ à sè sò lán zù bà. Kpíi à yàku, ben à dǝ́ sa kè Luda Musude bé à iko ví gbɛntee kpatanɔ́, è gbɛ kè à yezi kpá kpatan.

22 Mpi sɔ́ Belisaza, à dion n ũ. Baa kè ní yá pino dɔ́ píngi, née n zǐnda busaro.

23 N dɔ́kè Dii Musudeo ní tò wà mò kǝn à kpé togoonɔ́, ben mpi kǝn n búsu gbɛnsino kǝn n ɔ́nɔ́nɔ́ kǝn n nɔ́ yǐgisainɔ́ wéé mío, ben n tǎa kè wà kè kǝn vurao kǝn kondogio kǝn mògotéoo kǝn mòsio kǝn lío kǝn gbèoo sáabu kpà, pɔ́ kè aɔ́e guu ero aɔ́e yá maro bensɔ́ aɔ́o dǝ́na víroonɔ́. N wèndi kǝn n ziaao kú Luda ɔ́zíme, ben née bèe línero.

24 Beee yǎnzín à tò ɔ́ pì mò à ɔgbɛ pì kèzi.

25 Yá kè ɔ́ pì kèn yè: Mene, mene, tekeli, paasi.

26 Yá pino bókɔ́tenan yè: Mene bè, Luda n kǐlegurɔ́ nàro à à lé zè.

27 Tekeli bè, wà n tiisi lé gwá kilooa wà è née kiloo séro.

28 Paasi bè, wà n kpata kpàatete Midíánɔ́ kǝn Pesianonɛ.

29 Belisaza yá ò à ibanɔ́ne, ben aɔ́ gumusu tɛa kǝn vura kǎmbééo dà Danieline wà kpàakpa kè wà bè, búsu gbáadeenɔ́ gbɛ aagɔ́deen à ũ.

30 Gwǎaví dǝ́nkɔ́ pì guun wà Babilonia kí Belisaza dè.

31 Midíá borií kè wè bene Dariusu bé à vèè à gèé ũ a wè baaagɔ́ awééplaadee guu.

6

Danieli zuna músuno wèen

1 À kà Dariusune à búsu gbáadeenɔ́ dié gɔ́ɔ́n baswéedo, ben à ní díedie à búsun píngi.

2 À gɔ́ɔ́n aagɔ́ dié ní gbɛnsino ũ. Danieli né gɔ́ɔ́n aagɔ́ pino dokeme. Búsu gbáadeenɔ́ è ní yǎnɔ́ tǝkè gbɛ pinoɔ́ne, le wàton ásarú ke kǐnanero yǎnzi.

3 Danieli ɔ́ndɔ́ wééɓna de gbɛnsinola kǝn búsu gbáadeenɔ́ ní píngi, ben kǐna zèo à à dié à búsu gbɛnsi ũ.

4 Ben gbɛnsino kǝn búsu gbáadeenɔ́ e zé weteé wà yáke ea kpata kè à blè yá musu, mɔ́de à taari víro, aɔ́e yáke earo, zaake à náane ví a yákɛna guu píngi. È pǎ kpá yákeziro è sásá yákearo.

5 Ben aɔ́ bè: Wé yákee e Danieliaro, tó èe ke à Luda doka musu baasiro.

⁶ Ben gběnsino kǝn gbāadeenɔ mǝ pɛkɔrɛ aɔ gaa wà kína lè wà bè: Kí Dariusu, wà n dɔ kǝn aafiao!

⁷ Wamɔwa gběnsino kǝn kɪnanɔ kǝn zɪkpɛ gběnsino kǝn gbāadeenɔ kǝn lɛdammarino kǝn n ɪbanɔ n pɪngi, wa lɛ kpàkɔsɔ wà è à maa n yā kè diɛ ngɔ zɪi kɛɛa. Guro baaakuri daguran tó gbɛ wɛɛ kè dii kea ke gběnten yoo, tó èe kɛ mpi baasiro, wà adee sɛ wà zu mǝsunɔ wɛɛn.

⁸ Kí, n yā pì diɛ sa n ɔ da takada kɛn, lɛ gbɛke tón yā pì liero yānzi. Eégɔ de Midiánɔ kǝn Pesianɔ doka kè wɛé fɛ wà gbororo ɔ.

⁹ Ben kí Dariusu yā pì diɛ à a ɔɔ dà takadan.

¹⁰ Kè Danieli mà wà yā pì diɛ, à tà bɛ. À kpé kè kú musu windonɔ aɛ dɔ Yerusalemua wɛwɛna. Ben à kùɛ à adua kè à Luda sáabu kpà, lán è kɛ nà lán guu e dɔɔ nà gɛn aagɔgɔ.

¹¹ Ben gbɛ pɪnɔ mǝ pɛkɔrɛ aɔ gaa wà à è èe adua kɛɛ èe dɔnɛ wɛɛ kɛɛ Luda.

¹² Ben aɔ gaa wà kína lè yā kè à diɛ pì musu wà bè: N yā diɛ n bè ai guro baaakuri dagura gbɛ kè wɛɛ kè dii kea ke gběnten yoo, tó èe kɛ mpi baasiro, wɛé adee sɛ wà zu mǝsunɔ wɛɛ guumɛ. Ben kína bè: Yā pì seka vɪro, à gɔ Midiánɔ kǝn Pesianɔ doka kè wɛé fɛ wà gbororo ɔmɛ.

¹³ Ben aɔ bène: Yudanɔ bǝsu zɪzɔ Danieli è n yā daro ke yā kè n diɛ pì. Eégɔ adua kɛɛ lán guu e dɔɔ nà gɛn aagɔgɔmɛ.

¹⁴ Kè kína yā pì mà, à kɛnɛ zaa maamaa. À zɛɔ à Danieli mǝ sí, ben èe à bɔna zé wɛɛ ai ɔfántɛ gaa à gɛɔ kpɛn.

¹⁵ Ben gbɛ pɪnɔ ɛara wà pɛkɔrɛ wà gaa wà kína lè wà bè: Kí, n Midiánɔ kǝn Pesianɔ doka dɔ, wà bè yā kè kína diɛ kǝn yā kè à gizio liena vɪro.

¹⁶ Ben kína bè wà mɔ kǝn Danielio wà à zu mǝsunɔ wɛɛn. Kína bè Danieline: N Luda kè nɛgɔ dɔnzi kɛnɛ guro pɪngi n bɔ!

¹⁷ Kè wà à zù wɛɛ pì guu, wà gbɛ sɛ wà tàta wɛɛ pì léa, ben kína sɛeda kɛa kǝn a tǎngao kǝn a bǝsu gbāadeenɔ tǎnganɔ, lɛ gbɛke tón yáke liɛ Danieli musuro yānzi.

¹⁸ Ben kína tà bɛ à gɪ pɔ ble gwāavɪ beeeazi, bensɔ èe a nɔgbɛ ke yā gbekaro. Èe fɛ à ii ɔro.

¹⁹ Kè guu dɔ, guwɛɛ e kɛɛ, ben kína pì fɛɛ à gaa mǝsunɔ wɛɛ pì kiia kpakpaa.

²⁰ Kè à sɔ wɛɛ pɪzi, à lɛ zù Danielizi kǝn pɔsiaaɔ à bè: Danieli, Danieli, Luda Wɛndide zɔbleri! N Luda kè nɛgɔ dɔnzi kɛnɛ guro pɪngi fɛ à n bɔ mǝsunɔ lɛzɪɔ?

²¹ Danieli wɛàla à bè: Luda n dɔ aafiao Zaaki!

²² Ma Luda a malaika zɪ, à mò à mǝsunɔ lɛ nàkɔa, aɔɔɛ ma kɛnnaro, zaake ma dɛnɛ taarisaidee ɔ. Kí, mɛɛ taari ke kɛnnɛ zikiro.

²³ Kína pɔɔ kè nna maamaa, ben à bè wà Danieli gá wà à bɔ wɛɛ pì guu. Kè wà à bɔ, wɛɛ e à kɛnna gukearo kè à Luda náanɛ kɛna yānzi.

²⁴ Ben kína bè wà mɔ kǝn gbɛ kè aɔ yā dɪ Danieliano, ben wà n zúzu wɛɛ pì guu se kǝn n nɛnɔ kǝn n naɔnɔ. Ai aɔgɔ gá tɔɔtɛ le, mǝsunɔ n dà aɔ n kùkù aɔ n wánɔ wɪwi pɪngi.

²⁵ Kí Dariusu takada kè gbɛ kè aɔ kú a bǝsu guunɔnɛ n pɪngi kǝn bori sǎnda pɪngio à bè: Àgɔ kú aafiao maamaa!

²⁶ Ma yā kè diɛ ma bǝsu gbɛ pɪngine, kè aɔgɔ Danieli Luda vɪa vɪ aɔ dɔnzi kɛnɛ. Zaake Luda Wɛndide kè kuu guro pɪngin à ɔ. À kpata yāana vɪro, ègɔ kí bleɛ guro pɪngimɛ.

²⁷ È gbě̀ mì sí è ń bọ̀. È dabuyānọ̀ kōn yābọnsaenọ̀ kẹ̀ musu kōn tọ̀tọ̀. Àmbe à Danieli bọ̀ m̀́sunọ̀ lẹ́zị́.

²⁸ Danieli gbàaa è Dariusu kibleguro kōn Pesia bori Sirusu kibleguro.

7

Danieli wéegupu'ena pọ́ bẹ́e mèn siigwọ̀nọ̀ yá musu

¹ Babilonu kí Belisaza kiblena wẹ́ káaku guu Danieli wéegupu è, à yáke è a laasuu guu guro kẹ̀ à daena a gádoa, ben à wéegupu pì yá kẹ̀ takadan à à yá m̀́nọ̀ ò.

² Danieli bè: Mée guu gwaa wéegupu'ena guu gwáaví, ben ma ludambe ía mèn siigwọ̀ è, aṣọ́e kakaa ísia bíta.

³ Ben pọ́ bẹ́e bíta mèn siigwọ̀nọ̀ bọ̀ ísiaan, aṣ́ borii bọ̀ doodo.

⁴ À káakudee bọ̀ lán m̀́su kẹ̀ à kúu dẹ̀benọ̀ víi bà. Kẹ̀ mée gwaa, wà à dẹ̀be wòwoa, ben wà à sẹ̀ wà zẹ̀ à gbá plaaa lán gbě́ntee bà, ben wà gbě́ntee swẹ̀ dànẹ̀.

⁵ Ben ma pọ́ bẹ́e plaadee è, à bọ̀ lán kpera bà. À gẹ̀kẹ̀sekẹ̀na, gbàntẹ̀wa mèn aagwọ̀ kpna à lẹ́zị́. Ben wà bẹ̀nẹ̀ à fẹ́ à ǹ́bọ̀ só maamaa.

⁶ Beee gbera ma guu gwá, ben ma pọ́ bẹ́e pándẹ̀ è, à bọ̀ lán gbẹ̀ka bà. À dẹ̀be ví a kpẹ́a lán baa bà mèn siigwọ̀ bẹ́nsọ̀ à mì ví mèn siigwọ̀. Wà à kpà kpatan.

⁷ Beee gbera kẹ̀ mée guu gwaa wéegupu pì guu gwáaví lẹ̀, ma pọ́ bẹ́e siigwọ̀de è, è tó vía gbẹ̀ kú ai swẹ̀ kẹ̀n. À gbàaa sáa víro. À swaa né m̀́simẹ̀ bẹ́nsọ̀ à bíta, è pọ̀ sóo, à wíwí, è kẹ̀sẹ̀ pépẹ̀pẹ̀ à kpaaa kẹ̀ g̃sà. À bọ̀ ado kōn pọ́ bẹ́e kẹ̀ aṣ́ d̃nẹ̀ aenọ̀. À koba mèn kuri.

⁸ Kẹ̀ mée laasuu lẹ́ à koba pìnọ̀ yá musu, ben ma koba pándẹ̀ è, à néngọ̀ èe bọ̀ ń té, ben koba káaku mèn aagwọ̀nọ̀ wòwo aṣ́ guu b̃nẹ̀. Má è koba néngọ̀ pì wée ví lán gbě́ntee pọ́ bà. À lé ví dọ̀ kẹ̀ èg̃wọ̀ wada yá oo.

⁹ Kẹ̀ mée gwaa, má è wà kiblekitanọ̀ kàc, ben Tontoride mò à ṽẽẽa. À pókàs̃aano dẹ̀ pú fénfen lán buu bà, à mìkà dẹ̀ lán sáká bà. À kiblekita dẹ̀ ténenẹ̀ ũ, à górogbanọ̀ ví aṣ́ọ́e té bọ̀.

¹⁰ Té bọ̀ à g̃ízí èe bàa lẹ́ à ãe lán swaa bà. G̃wọ̀n b̃wọ̀ leo b̃wọ̀ e íba bleenẹ̀, gbẹ̀ kẹ̀ aṣ́ zena à aenọ̀ kà g̃wọ̀n miliṣ́ bas̃wọ̀ro. Yákp̃aek̃erino ṽẽẽ, ben wà takadanọ̀ wèw̃ẽ.

¹¹ Ben má kpé mée tàasi kẹ́e wada yá kẹ̀ koba pì e oo yánzi, ben má kpé mée gwaa ai wà g̃aa wà pọ́ bẹ́e pì dẹ̀ wà à g̃e dúgu z̃s̃ wà sẹ̀ wà zù tén.

¹² Wà pọ́ bẹ́e pándenọ̀ bọ̀ kpatan, m̃ode wà ń tó w̃endio ai guro plaa.

¹³ Kẹ̀ mée guu gwaa gwáaví wéegupu pì guu lẹ̀, ben ma pọ́ è lán gbě́ntee né bà, èe m̃wọ̀ ludambe luguun. Kẹ̀ à kà, ben wà à kpan'ãe kẹ̀ wà g̃aao Tontoride kíia.

¹⁴ À à kpà kpatan à iko kpàa kōn gakuio, ben baade p̃ingi d̃onzi k̃eñe, b̃usu p̃ingi gb̃ẽ kōn bori s̃anda p̃ingio. À iko èg̃wọ̀ kuu guro p̃ingi à yāana víro, à kpata è mì d̃e zikiro.

Wéegupu b̃ok̃t̃ena

¹⁵ Mam̃ma Danieli ma p̃wọ̀ yàka. Yá kẹ̀ mée ee ma laasuu guu tò swẹ̀ k̃emagu.

¹⁶ Ma s̃s̃ gb̃ẽ kẹ̀ aṣ́ zena gweenọ̀ dokezi ma yá p̃inọ̀ yāpurãa gb̃ekaa p̃ingi. Ben à yá òm̃e à yá p̃inọ̀ b̃ok̃t̃em̃e.

¹⁷ Pọ́ bẹ́e bíta mèn siigwọ̀ pìnọ̀ né kpata mèn siigwọ̀ kẹ̀ aṣ́ b̃o anduna guuñom̃e.

¹⁸ Mɔde Luda Musude gbẽno bé wé kpata sí wà ble aǎgẽ vĩ guro píngi, kpata pì égõ yãana vĩro.

¹⁹ Beee gbera má yezi mà yāpuraa dō pō bēē siigōde yā musu. À taka bō ado kōn pō bēē kpaaanōme, è tō vīa gbē kū de à kpaaanōla. À swaa né mōsime, à onkōkō né mōgotēmē, è pō sō à wīwī è kēsē pēpēē à kpaaa kē gōā.

²⁰ Má yezi mà koba mèn kuri kè aṵ kú à miàno yáasi dṵ dṵ kṵn koba kè bṵ ben koba mèn aagṵṵ wòwo wà guu tòṅo. Koba pì wéé vī kṵn léo, è wada yā o, à zéna gbāa dṛ à kpaaanla.

²¹ Kè má kpé mée gwaa, koba pì e zì kaa kōn Luda gběno èe n fuu.

²² Ben Tontoride pì mò à yǎ nnaa kpà a gbě pìnɔa, zaake kpata gōna Luda Musude gbēnɔ pó ũ gurɔa bé à kà.

²³ Wà bèmε lán kè bà. Pó bεε mèn siig5dee pì né kpata siig5dee kè éé bɔ anduna guumε. À taka bɔ ado kɔn kpata kpaaano, éé da andunala píngi à kèse péepeεa à wíwi.

²⁴ Koba mèn kuri pìno né kpata pì kína g̃ɔn kuri kè aǎé kí bleenome. Kína kè bɔ adona k̃n à káakupono é fɛé n̄ gbera eé kí g̃ɔn aag̃ɔno bɔ kpatan.

²⁵ Eé Luda Musude tó zaaa sí eé gbãa mó à gbẽnɔne eé wete à zĩbaa gurɔɔnɔ kɔn doka kè Ludaa diɛnɔ liɛ. Wà Luda gbẽnɔ nàne à ɔzĩ wèe aagɔ kɔn a kusuo.

²⁶ Mòde yákpáekérinó é v̄ēe āñ à b̄o kpatan, aṣé kpatá pì m̄i de m̄íom̄íó ai gur̄o p̄íngi

27 gbasà wà anduna kpata píngi kíkè kǎn ikoo kǎn bítakεεo kpá Luda Musude gběna. À kpata pì né kpata kè eé yáarome, kpatablerino é dónzi kenε aǎé mǐ sienε nǐ píngi.

²⁸Yǎ pì lén gwe. Mámǎma Dánieli, ma laasuunǎo tò vĩa ma kǔ maamaa, ma uu liè, ben má yǎ pì kǔna ma swèn.

8

Sākaro swèkena kōn blèkofīo

¹ Belisaza kíblena wè aagõdee guu mamoma Danieli ma wéegupu è à kè má è káaku baasi.

² Mée guu gwaa má wéegupu'ena pì guu, ben má è má kú kíbe Susa wétεdaan Elamu búsun. Má kú swaa kè wè be Ulai saε.

³ Ma wée sè ma guu gwà, ben ma sākaro è zena swaa pì léa. À koba vī mèn plaa. Aṣo gbàa, mṓde à doo gbàa de à doola, à kè gbàa pì bò zāame.

⁴ Ma sàkaro pì gwà, èe sɔ́ dadaa ʃántɛgɛ̀kpɛn kpa kɔ́n gu'igbároo kpaaɔ kɔ́n sɔ́omɛtɛ kpaaɔ, èe koba máɛmaɛɛ. Nòbò kee e ʃɔ́ à zè à gínɛro, gbɛ́kee e ʃɔ́ à bò à gbáaa ɔ́zĩro. Ègɔ́ a zĩnda pɔ́yezi kɛɛmɛ, ben à a zĩnda sè lezĩ.

⁵ Mée laasuu læe yā pia, ben ma blèkofii è bɔna ɔfántɛgɛkpen kpa, à bà andunala píngi à gbá e péé tɔtɔero. À koba bíta ví a wéegbātán.

⁶ À gàa sǎkaro kè zena swa léa pì kiia, ben à kúu òa kǒn pǎfě pǎsĩo.

⁷ Kè má è à sùzi kǒn pɔfɛo lɛ, à à gbɛgbɛ ai à à koba mèn plaaa pìnɔ è'è, ben sàkaro pì e fɔ à pèaro. Blèkofii à nè à kɛsɛ pèɛpɛa, gbɛkee e fɔ à à bò à ɔzĩro.

⁸ Ben blèkofi a zĩnda dì, mɔde kè à pɛ maamaa, à koba bíta pì è, ben koba pãndenɔ bɔe wà kpà mèn siigɔ à gɛe ũ, aɔ lé dɔdɔ anduna gooda siigɔɔɔa.

⁹ Koba pìno doke gbàdã néngo bò, ben à bíta kù maamaa. À gàa sòomete kpa kòn ɔfántɛbɔɛ kpaa kòn bùsu maaa kpaa.

¹⁰ À bíta kù ai à gàa pé ludambe zìkpɛɛnɔa, ben à sɔsɔnɛ kenɔ wòrò à n kweɛ tɔtɔtɛ à kɛsɛ pɛɛpɛɛm̃ma.

¹¹ À a zĩnda sɛ à kɛ sáa kɔn zìkpɛɛ pĩnɔ Kínao. À saa kɛ wègɔ ooa lán guu e dɔɔ nà mì dɛ à à kúkii kɛ bezĩ ũ.

¹² Wà zìkari pĩnɔ nàne à ɔzĩ kɔn saa kɛ wègɔ oo lán guu e dɔɔ nàò bɔnkpɛɛyá kɛ wà kɛ yānzi, ben à yāpura a pãe tɔtɔtɛ. Yá kɛ à kɛ píngi bò maa.

¹³ Ben má mà malaika e yā oo, ben malaika pānde à là à bè: Wéegupu'ena yā pì é gá kɛ ai bɔrɛmɛ? Saa kɛ wègɔ oo lán guu e dɔɔ nà yā pì kɔn bɔnkpɛɛyá kɛ è guu yaka pìo kɔn Luda kpé kpańmanaɔ kɔn kɛsɛpɛɛpɛɛna zìkpɛɛ pĩnɔao.

¹⁴ Ben à bèmɛ: Éégɔ gaa ai guro wàa kuri awɛɛdo kpé basɔɔro sa'ona kɔngɔ kɔn uusieo gbera, Luda kpé é gbasa à bɔ maa.

Wéegupu bɔkɔtɛna

¹⁵ Guroɔ kɛ mamɔma Danieli mée wéegupu pì ee lɛ, mée zé wetɛɛ mà à yási dɔ, ben ma pɔke è zena ma aɛ à bò lán gɔgbɛ bà.

¹⁶ Ben ma gbɛntee kòto mà bɔna Ulaizi à lɛ zù à bè: Gablieli, n wéegupu kɛ gbɛ pì è bɔkɔtɛnɛ.

¹⁷ À sòmazi ma zekiia. Kɛ èe mɔɔ, vĩa ma kù, ben ma daɛ ma puua. À bèmɛ: Gbɛntee né, ngɔ dɔ kɛ wéegupu kɛ n è dɛ andunayāaguro yā ũmɛ.

¹⁸ Guroɔ kɛ èe yā oomɛ, ii ma kù gbāa, má daɛna ma puua. Ben à ɔ nàma à ma fɛɛ à ma zɛ.

¹⁹ À bè: Mée yā kɛ eé mó Luda pɔfɛpitammaguro zia kpɛɛ zĩ oonnemɛ, zaake andunayāaguro yāme.

²⁰ Sàkaro kobamɛmplaadee kɛ n è pì dɛ Midiānɔ kɔn Pɛsia kínanɔ ũmɛ.

²¹ Blèkofi sɔ né Girisi kpatamɛ. Koba bíta kɛ dɔ à wéegbātān dɛ à kína káaku ũ.

²² Koba mèn siigɔɔ kɛ aɔ bɔɛ koba kɛ è gɛɛ ũu pì né kpata mèn siigɔɔ kɛ aɔɛ bɔɛ à borii guunomɛ, mɔde aɔ gbāaa é ká lán à bàro.

²³ Aɔ kíblena guro zāa zĩ, tó aɔ taarikena lé kà, kína uu fɛkpana mɔnafikide kàsara é fɛɛ.

²⁴ À gbāaa é kaara, èe kɛ kɔn à zĩnda gbāaaonlo. À pɔkaatena é swè kɛngu. Yā kɛ eé kɛ píngi égɔ papanamɛ, eé gɔsagbāaaon kɔn Luda gbɛnɔ dúgu zɔ.

²⁵ À ɔndɔɔ guu à mɔnafiki égɔ papanamɛ, eégɔ daa a ka. Tó gbɛnɔ yáke dɔnaro, ben eé n dúgu zɔ paripari eé fɛɛ kɔn kínanɔ Kínao. Weé à kaatɛ, mɔde gbɛntee ɔnlo.

²⁶ Sa kɔngɔ kɔn sa uusieo oguro wéegupu kɛ n è né yāpuraamɛ. N yā pì ká takadan, zaake eé kɛ zia kpɛɛ zĩmɛ.

²⁷ Mamɔma Danieli ma gbāaa yāa, ben ma gyāa kɛ guro plaa. Kɛ ma fɛɛ, ma eara ma zĩ kɛ kínane. Ma bídi kɛ wéegupu kɛ má è pì yāa, mée à bɔkɔtɛna dɔro.

9

Danieli aduakena

¹ Asueru né Dariusu, Midiā bori kíblena Babilɔnia bɔsun wè káaku guu,

² mamɔma Danieli ma yā kɛ Dii ò annabi Yeremayanɛ è takadan à bè, Yerusalemu é gɔ bezĩ ũ wè baaagɔ akurime.

³ Ben ma aɛ dɔ Dii Ludaa ma kúɛ kɛnɛ ma wée kèa kɔn léyinao kɔn túbuo kuna ma mìa kɔn pɔsia utanɔ dana.

⁴ Ma adua kɛ Dii ma Ludaa, ma a gbɛnɔ durunno ònɛ ma bè:

N yā nna Dii Luda. Ń bíta bensɔ́ ń naasi vī. Neègɔ́ n bà kuuna kɔ́n gbē kè aɔ́ yenzi aɔ́e n yā maanɔ́ kúna náane guu.

⁵ Wa durun kè wa yā zaa kè. Wa taari kènne wa kpɛɛ linne. Wa bɔ́ yā kè n diɛ kɔ́n n dokanɔ́ kpɛɛ.

⁶ N zɔ́bleri annabinɔ́ yā ò wa ḱinanɔ́ne kɔ́n wa kpatablerinɔ́ kɔ́n wa dezinɔ́ kɔ́n wa b́usu gbēnɔ́ ń píngi kɔ́n n t́o, ben wée ń yā maro.

⁷ Dii, ń maa. Wapinɔ́ sɔ́ wa gɔ́ kɔ́n wíó gbáa, wamɔ́wa Yerusalemudeenɔ́ kɔ́n Yudanɔ́ píngi kɔ́n Isaraili kè aɔ́ kú ḱiinɔ́ kɔ́n Isaraili kè aɔ́ kú zà b́usu kè n ń f́aakɔ́an aɔ́ b́ona n kpɛɛ yānzinɔ́ ń píngi.

⁸ Dii, wí wa kú durun kè wá kènne yānzi, wapinɔ́ kɔ́n wa ḱinanɔ́ kɔ́n wa kpatablerinɔ́ kɔ́n wa dezinɔ́.

⁹ Dii wa Luda, baa kè wa sásá n yāa, ń wēnda vī kɔ́n sùuo.

¹⁰ Dii wa Luda, wée m̀ siennero wée té doka kè ń dà n zɔ́bleri annabinɔ́ne aɔ́ òweenɔ́ziro.

¹¹ Isarailinɔ́ pà n dokane ń píngi aɔ́ gí n yā mazi. Ben n láari kèwa kè wa durun kènne yānzi, lán ń ò n zɔ́bleri Musa doka takadan nà.

¹² N yā kè n bè eé wa lee kèwe kɔ́n wa gbēnsinɔ́. N ḿonzi kpàwazi, wée yā kè Yerusalemu lè taka e anduna guu zikiro.

¹³ Wa Luda, yā pì wa le lán à yā kú Musa doka takadan nà, m̀de wée n kii wetero, wée kpɛɛ lɪ wa durunɔ́ne wa làakari d̀ n yāpuraaro.

¹⁴ Dii wa Luda, née gí ke kɔ́n ḿonzi kpanawazioro, zaake n yā ègɔ́ nna n yākena guu píngi, ben wée n yā maro.

¹⁵ Dii wa Luda, n bɔ́ kɔ́n wa gbē kè aɔ́ de n gbē ũunɔ́ zaa Igipiti kɔ́n n gásá gbáaao, n t́ b̀ lán à kuu ai kɔ́n a gbáao nà. Wa durun kè wa taari kènne.

¹⁶ Dii, lán n yākenanɔ́ maa píngi nà, n n pɔ́fɛ kɔ́n n pɛt́eo kè n wéte Yerusalemua kɔ́n n kpíiio sa, zaake Yerusalemu kɔ́n wamɔ́wa kè wá de n gbē ũunɔ́ gɔ́ fabona pɔ́ ũ gbē kè aɔ́ ligawaziinɔ́ne ń píngi wa durunɔ́ kɔ́n wa dezinɔ́ yāzaakenao yānzi.

¹⁷ Wa Luda, n mamɔ́ma n zɔ́bleri wéekɛɛ kè mée keemma sí sa kɔ́n ma wēnda wíiio. Dii, n ae dɔ́ n kúkii kè gbòroa n t́ yānzi.

¹⁸ Luda, n swá kpá n ma yā ma. Ń wée sé n wéte kè n t́ kúa bezí gwa. Èe ke wa maakena yānzín wée wée keemmaziro, n wēnda bíta yānzime.

¹⁹ Dii, n ma yā ma! Dii, n sùu ke! Dii, n swá kpá ma yāzi n ke kpakpaa! Ma Luda, nton gí kero n t́ yānzi, zaake n t́ kú wéte pia kɔ́n n gbēnɔ́me.

Azuma baaagɔ́ akuri yā

²⁰ Gurɔ́ kè mée yā oo le, mée adua kee mée ma durunɔ́ yā oo kɔ́n ma gbē Isarailinɔ́ durunɔ́, mée wée kee Dii ma Ludaa à kpíi yā musu,

²¹ kè mée adua kee le, Gablieli, gbē kè má è wéegupu'ena guu yāa pì v́la à m̀ ma kii sa uusie oguro.

²² À yā òme à bè: Danieli, ma bɔ́ ma ḿonzi le mà n wée kēnneme, n d́ona e à kaara.

²³ Kè n na aduakɛnaa, Luda n wéekɛɛ sì, ben ma m̀ mà onne, zaake à gbē yenzideen n ũ. Ń làakari dɔ́ yā kèa n laasuu lé wéegupu kè née eea.

²⁴ Luda azuma baaagɔ́ akuri diɛ n gbēnɔ́ne kɔ́n n wéte pìo, le à taarinɔ́ m̀ de à durunɔ́ v́i à yā zaaanɔ́ ḱawa, eé bɔ́ kɔ́n b́ona maa kè eé yāarooo, wéegupu'ena kɔ́n annabikee kenao lé é ká, wée Ludakukii kya ke.

²⁵ N laasuu lé yā kèa ǹgɔ́ dɔ́ kè naana zaa gurɔ́ kè wá diɛ kè Yerusalemu é ɛara à su a gwena ziia ai à gáa pé Mesaya ḿogurɔ́a eégɔ́ de azuma sweeplaa

kɔn azuma baaagɔ awɛɛplaaɔ ũmɛ. Weé ɛara wà káe weé à gáalenɔ kekɛ kɔn zédaano, mɔde nawɛa éǵɔ kuu gurɔɔ pia.

²⁶ Azuma baaagɔ awɛɛplaaa pì gbera weé Mesaya pì de, gbêke é zɛoro. Kína kè èe mɔɔ zìkpɛnɔ é wété pì kaate kɔn Luda kpéo. À midena é su lán í gublana bà. Ai à lé gɔ gá ká zìkana kɔn kaatenao éǵɔ kuu lán Ludaa diɛ nà.

²⁷ Kína pì é ledole kɛ kɔn gbɛnɔɔ pari ai azuma do. Azuma doo pì dagura eé sa'ona kɔn gbadanao mɛ de à tɛpɔ guyakari pée gwe ai kaatena kè Ludaa diɛ guyakari pìnɛ gá à leo.

10

Gakuidee bɔ à mɔna Danielizi

¹ Pesianɔ kí Sirusu kɔblena wɛ aagɔdee guu wà yā biia Danieli kè wè benɛ do Betesazane. Yā pì né yāpuraame, bensɔ zì gbāa yāme. À yā pì mà wéegupu'ena guume, ben wà à bɔkɔtɛne.

² Gurɔ beee mamoma Danieli, mée pɔsɔiaa kɛɛ azuma aagɔɔ dagura.

³ Mée pɔ nnaa blero, nɔbɔ ke wée e gɛ ma lénlo. Mée nɔsi kemaro ai azuma aagɔɔ pì gaa à pàpao.

⁴ Mɔ káaku gurɔ baro awɛɛsiigɔdee zì má zena swa bíta kè wè sísi Tigiri saɛ.

⁵ Ma wée sɛ ma guu gwà, ben ma gbêke è à táaru bisa dana, vura maa asaa dɔna à pii.

⁶ À mè bò lán gbɛ bèɛdee bà, à uu de lán loupina bà. À wée de lán sɛtɛ bà, à ɔɔɔ kɔn à gbánɔɔ e té kɛɛ lán mɔgotɛ lɔlɔna bà. À kòto de lán gbɛ parii kɔi bà.

⁷ Mamoma Danieli mámbe ma wéegupu pì è mado. Gbɛ kè aɔ kúmaonɔɔ e ero, mɔde swè kɛngu, ben aɔ bàà lè wà gaa wà ùtɛ.

⁸ Mámbe ma gɔ mado, mée wéegupu bíta pì ee. Ma gbāaa yāa, ma uu liɛ, ma gɔ gbāaa sai.

⁹ Ma à kòto mà, ben gurɔɔ kè mée maa, ii ma kú gbāa, ma daɛ ma puua.

¹⁰ Ben wà nàma wà ma sɛ wà ma kue ma kosooa kɔn ma ɔɔɔ, mée lugalugaa.

¹¹ Ben wà bèmɛ: Luda gbɛ yenzide Danieli, n lākari ɔɔ yā kè mée oonnɛa. N fɛɛ n zɛ, zaake wà ma zimmame. Kè à òmɛ lɛ, ma fɛɛ ma zɛ, mée lugalugaa.

¹² Ben à ɛara à bèmɛ: Danieli, nton tó vīa n kúro, zaake zaa gurɔ káaku kè n n nɔsɛ kpà yā wàaripanaa bensɔ n n zīnda bùsa Ludane, à yā sinyo. N yā pì yānzin ma mɔzi.

¹³ Pesia bùsu taa kí ma dādā gurɔ baro awɛɛdo, ben malaika kɔn do Mikaeli bè à mɔ à ma ian kà.

¹⁴ Ma mɔ lɛ mà yā kè eé n gbɛnɔ le gurɔ zāa zì bɔkɔtɛnne, zaake wéegupu kè nɛɛ ee kuu zia yā ũmɛ.

¹⁵ Gurɔɔ kè èe yā pì oomɛ, ma a mɛ pɛɛ, má yītɛna kítikiti.

¹⁶ Gbɛ kè bò lán gbɛntee bà pì ɔ kè ma léa, ben ma lé wè ma yā ò. Ben ma bè gbɛ kè zena ma aɛnɛ: Dii, ma wāwāa mà pɔ kè mée ee yānzì, ma gɔ gbāaa sai.

¹⁷ Dii, mamoma n zɔbleri mé ke diamɛ mà yā onyo? Má gbāa vī dɔro, wesabona kɛmao zì'ũ.

¹⁸ Gbɛ kè bò lán gbɛntee bà pì ɛara à ɔ kèma à ma gba gbāaa

¹⁹ à bè: Luda gbɛ yenzide, nton tó vīa n kúro. Ngɔ kú kɔn aafiao! N tó n lākari gɔ kpaɛna! N swè gɔ gbāa! Kè à yā òmɛ, ben ma gbāa è ma bè: Dii, n yā omɛ sa, zaake n ma gba gbāaa.

²⁰ Ben à bè: Ní yá kè tò ma mɔ n kiia dɔ́? Mé ɛara mà gá zì ká kɔn Pɛsia taa pìo tia. Tó ma ta, Giriki taa é mó.

²¹ Mòde mé yá kè kú Yápura Takadan onne gĩa. Gbɛkee e ze à ma ìan káro, séde a malaika Mikaeli baasiro.

11

¹ Midia bori Dariusu kíblena wè káaku guu, ma ze ma gi kɔn Mikaelio ma à dàkpa.

Sɔɔmetɛ kína kɔn gu'igbáro kínao

² Yápuraan mée onne. Kína pāndenɔ é fɛɛ gɔɔn aagɔ aɔ kí ble Pɛsia bɔsun. Aɔ siigɔdee té n kpeɛ, eégɔ auziki ví maamaa deńla. Eé gbāaa e a auziki pì yānzi eé tó gbɛ píngi fɛɛ Girisi bɔsuzi.

³ Kína gbāadee é fɛɛ à kí ble bɔsunɔa pari, eégɔ keɛ lán à yezi nà.

⁴ À fɛɛna gbera à kpata é gboro à ke leo siigɔ, anduna gooda siigɔɔnɔ baade kɔn a pɔo. Ee ke à boriinɔ bé wé kpata pìno blero, gbɛ pāndenɔ bé wé ble, à kpata pìno gbāaa é ká à káakupɔ ɔro.

⁵ Sɔɔmetɛ kpa kína égbɛ gbāa ví, mɔde à zìkpɛɛnɔ gbɛnsi ke égbɛ gbāa ví deàla. Eé kí ble à kpata égbɛ bíta.

⁶ Gurɔ plaaa gbera aɔé ledole ke. Sɔɔmetɛ kpa kína é a nénɔkpare kpāsá gu'igbáro kínaa ledolekɛna kɔo sèda ũ, mɔde nɔgbɛ pì égbɛ iko ví gwero, kína pì kɔn à néo é gi kero. Weé nɔgbɛ pì kɔn gbɛ kè aɔ mɔonɔ kɔn à deo kɔn à ìankario kpáńma gurɔ beee.

⁷ Nɔgbɛ pì danɛ ke bé eé kí ble à de gɛɛ ũ. Eé lée gu'igbároo kpa kína zìkpɛɛnɔa eé gɛ à zeki gbāaan. Eé zì káńyo à gbāa mɔńne.

⁸ Eé n taaɔ kɔn n díi kè aɔ kāsano sée wà táo Igipiti kɔn n pɔ bèɛdee kè wà kè kɔn vurao kɔn kondogionɔ. Eé gu'igbároo kpa kína tón gĩa gurɔ plaa.

⁹ Gu'igbáro kpa kína pì é mó à lée sɔɔmetɛ kpa kína pì bɔsua se, mɔde eé ɛara à tá a bɔsun.

¹⁰ À néno é zì soru ke aɔ zìkpɛɛnɔ kakɔa paripari. Aɔé da zén aɔ dagula lán swapana bà. Aɔé zì ká ai aɔ gá káo à zeki gbāaan.

¹¹ Sɔɔmetɛ kpa kína é fɛ eé gá zì ká kɔn gu'igbároo kpa kínao kɔn zìkpɛɛ kè à kàkɔa paripariinɔ eé zì blérńma.

¹² Tó à zìkpɛɛ pìno sèè à tàńyo, eé a zĩnda sé lezĩ. Eé n dede gɔɔn bɔro kuri, mɔde eé e à zì blérńma gurɔ píngiro.

¹³ Gu'igbáro kpa kína é ɛara à zìkpɛɛnɔ kakɔa paripari de à káakupɔla. Tó à gurɔ kà, eé mó kɔn a zìkpɛ parii pìno, baade kɔn a gɔkɛbɔnɔ.

¹⁴ Gurɔ beee gbɛ paridee é fɛɛ sɔɔmetɛ kpa kínazi. N bori gɔ pásinɔ é fɛezi wéegupu kè n é yápapana yānzi, mɔde aɔé mĩnnaa kero.

¹⁵ Gu'igbáro kpa kína é mó à wéte bĩide kagura ke eé sí. Sɔɔmetɛ kpa zìkpɛɛnɔ gbāaa é fɔ à kpáńnero, baa aɔ zìkpɛ maaanɔ. Aɔ gbāaa é fɔro.

¹⁶ Kína kè mò à lèa é ke lán à yezi nà, gbɛke é fɔ à kpáńero. Eé ze bɔsu maaan eégɔ à kaatena zé ví.

¹⁷ Eé zeo à mó kɔn a bɔsu ikoo píngi, mɔde eé ledole ke kɔn sɔɔmetɛ kpa kínao. Eé a nénɔkpare kpāsaa le à e à à kpata yaka yānzi. Yā pì é zé kero, eégɔ àre ke vĩnero.

¹⁸ Eé gbasà à aɛ dɔ ísɔaa saɛ bɔsunɔa eé sí pari, ben zìkpɛɛnɔ gbɛnsi ke é à wada mì de eé tó à wada wí à musu.

19 Eé ɛara à ɛe dɔ a bɛ bɛsɔ zeki gbāaana sa, mɔde eé gɛn sí à lɛɛ, weé à e dɔro.

20 À gɛɛ é bɛ'ɔsiri gbāamɔnnɛri gbareɲma le à a kíkɛgakui kaara yānzi, mɔde guro plaa gɛra eé game, ɛe kɛ pɔfɛ ke zɪ yānzinlo.

21 À gɛɛ ɛgɔ de gbɛ gina kɛ wɛɛ à kpá kpatanloo ũ. Guro kɛ gbɛno yáke danaro, eé mɔ à lɛnnaa kásaɲne à kpata sínma.

22 Eé zɪkpɛɛno wíwi a ɛe dúgudugu, eé n kaate kɔn kína kɛ à lɛdole kɛoo.

23 Lɛdolekɛnao gɛra eé bɔ à kpɛɛ, à gbāaa é kaara, baa tó à gbɛnoo pari.

24 Eé gɛ bɛsɔ auzikidee kɛ à gbɛno yáke danaroonzi, eé yá kɛ a deno ke a dezino e fɔ wà kɛroo kɛ. Eé n pɔno sɛɛ eé n pókadeeno nakɔa eé n auziki pɔno kpaatete a lbanɔne. Eé à zaaa kpakɔsɔ zeki gbāaanozi, mɔde eé guro plaaa kɛro.

25 Eé swɛɛ diɛ à tɛ ká a zɪndan. Eé gɛ soomɛte kpa kɪnazi kɔn zɪkpɛɛno paripari. Soomɛte kpa kína pì é zɪ káo kɔn a zɪkpɛ parii kɛ aɔ gbāaa kɛ bítano, mɔde eé n fɔro, zaake weé lɛ kpakɔsɔzime.

26 Gbɛ kɛ aɛɛ pɔ bleono é zɪbɔnkɛɛ kɛne. Weé pɛ à zɪkpɛɛno wà n paridee dede.

27 Kí gɔno plaaa pɔno é vɛɛ teebu dɔnkɔzi kɔn nɔsɛzaaa aɔ ɛgɛ tokɔne. Eé zɛ kɛro, zaake yá é mɔ de à guroame.

28 Gu'igbáro kpa kína é da a bɛsɔ zɛn kɔn auziki bítano, mɔde eé yá zaaa kpakɔsɔ gbɛ kɛ Luda bà kúnyonzi. Eé yá lúɲne gbasa à tá a bɛsun.

29 Tó à guro kà, eé ɛara à gɛ soomɛte kpa bɛsuzi, mɔde kɛkii ɛgɔ de lán à káakupɔ báro.

30 Ɔfántɛgɛkpendeeno é gɪne kɔn góro'iteno. Eé na a sàsaa, eé ɛara à gá pɔfɛ pita gbɛ kɛ Luda bà kúnyona. Eé zɛ kɔn gbɛ kɛ aɔ Luda bà kuunaɲyo yá gbòrono.

31 À zɪkpɛɛno é Luda kpé gbási lɛ aɛɛ saa kɛ wɛgɔ oo lán guu e dɔo nà mɔ de aɛɛ tɛpɔ guyakari pɛɛn.

32 Eé gbɛ kɛ aɔ Luda bà kuunaɲyo yá gbòrono mɔ lɛ kɔn mɔnafikio, mɔde gbɛ kɛ aɔ n Luda dɔno é zɛ gbāa aɔ gɪne.

33 Aɔ gbɛ kɛ aɔ ɔndɔo vɪno é yá da gbɛnoɛ pari, mɔde guro plaa dagura weé n gbɛkeno kwé kɔn fɛɛdaa weé n gbɛkeno kpáta weé n gbɛkeno ká kpésiaan weé n pɔno sínma.

34 Tó aɔ lɛɛ lɛ, weé n ɪan ká fɛte, mɔnafikideeno é naɲma pari.

35 Ɔndɔri pì kɛn é kpágula, lɛ Luda e à n baasa à n gbási woromɲma, lɛ aɔ nɔsɛ e à pura kú ai guro lɛ gá ká, zaake guro pì é ká lán Ludaa diɛ nàme.

Kína kɛ eé a zɪnda sé lezɪ

36 Kína ke bé eé kɛ lán à yezi nà eé a zɪnda sé lezɪ, eé bítakɛ dɔ a zɪdanɛ de tãano pɪngi eé dɔkena yá o Luda kɛ deɲlaa musu. À yá ɛgɔ gaame ai Luda pɔfɛpitamaguro gá papao, zaake Luda é yá kɛ à zɛo kɛme.

37 Kína pì é a dezino tãano yá daro ke tãa kɛ nɔgbɛno ɛgɔ yezi. Eé tãa ke yá daro eé bítakɛ dɔ a zɪdanɛ deɲla pɪngi.

38 Eé zeki gbāaano tãa kpe da a dii ũ aɔ gɛɛ ũ. Eé dii kɛ a dezino dɔroo pì kpe da kɔn vurao kɔn kondogio kɔn gbɛ bɛɛdeeo kɔn pɔ auzikideeno.

39 Eé yá lú zeki gbāa gbɛntɛnoɛ bori zɪtɔno tãa pì gázi. Eé gbɛ kɛ aɔ à dɔno kpe da maamaa. Eé tó aɔ kí ble gbɛnoa pari, eé bɛsɔ kpaatɛtɛɲne n asaia ũ.

⁴⁰ Tó à guro lé kà, sɔɔmetɛ kpa kína é léɛa zìo, ben gu'igbároo kpa kína é fɛɛzi lán zàgà'íà bà kɔn sɔgoronɔ kɔn sɔdeenɔ kɔn góro'itɛnɔ paripari. Eé gɛ̀ b̀̀sunɔzi pari à dagula.

⁴¹ Eé gɛ̀ b̀̀su maaazi dɔ. B̀̀su paridee é léɛ, mɔde ɛdɔmunɔ kɔn Mɔabunɔ kɔn Amɔninɔ gbɛnsinɔ é bɔ.

⁴² À iko é b̀̀su pariinɔ le, Igipiti é bɔro.

⁴³ Eé gbàaa ble Igipiti auziki kè utenanɔa, vura kɔn kondogio kɔn pɔ̀ b̀̀deenɔ pínɡi. Libianɔ kɔn Etioƿianɔ é m̀̀ siene.

⁴⁴ Baaru kè eé bɔ ɔfántɛbɔɛ kpa kɔn gu'igbároo kpaaó é tó swè kɛn, eé da zén kɔn pɔfɛ́ bítao gbɛ parideenɔ kaatena kɔn ǹ̀ m̀̀idenao yánzi.

⁴⁵ Eé a kíkɛ bisakutaa dɔ ísia kɔn Luda kpíi maaao dagura. Gwen eé gan, gbɛ́kɛ é à ían káro.

12

Gurɔ zaa zĩ

¹ Gurɔ beeeə Mikaeli, malaika ìsi kè è ze kɔn n gbɛnɔ é fɛɛ. Gurɔ beeeə nawēa égɔ́ bíta. Zaa boriinɔ naana gurɔ ai gurɔ beeeə à taka e kɛ zikiro. Gurɔ beeeə n gbɛ́ kè aɔ́ tó kú Luda takada guunɔ é bɔ.

² Gbɛ́ parii kè aɔ́ɛ ii oo tɔɔtɛ guunɔ é vu. Aɔ́ gbɛ́kenɔ égɔ́ wèndi kú eé yáaroo vĩ, aɔ́ gbɛ́kenɔ sɔ́ lalandi kɔn wĩ yāanasaio.

³ Gbɛ́ kè aɔ́ ɔ́ndɔ́ vīnɔ égɔ́ té kɛ lán musu pónɔ bà. Gbɛ́ kè aɔ́ tó parii bɔ maaa pínɔ égɔ́ té kɛ lán sɔsɔnɛnɔ bà.

⁴ Mpi sɔ́ Danieli, n̄ yā pínɔ ká takadan n̄ koko n̄ à lé nakōa ai gurɔ́ pì lé gá ká. Gbɛ́ parideenɔ égɔ́ gaa weégɔ́ suu le wà dōna kaara.

⁵ Mamɔma Danieli ma guu gwà, ben ma gɔ́n plaaanɔ è, gbɛ́ doo zena swaa baa kè kpa, gbɛ́ doo baa k̄aa kpa.

⁶ Aɔ́ gbɛ́ m̀̀n doo bè gbɛ́ kè táaru bisa dana à zena swa'ilaane: Yābɔnsae pínɔ é m̀̀ dɛ bɔrɛmɛ?

⁷ Gbɛ́ kè táaru bisa dana à zena swa'ílaa pì a ɔ́plaa kɔn a ɔ́zɛɛo sè musu, ben má mà à bè kɔn Gurɔ́pingide tóo: Wè aagɔ́ kɔn a kusuomɛ. Tó wà Luda gbɛ́nɔ gbàaa f̄́ wà yāa, yā pínɔ gbasa wà m̀̀ dɛ pínɡi.

⁸ Má mà, mɔde m̄́ɛ à bɔk̄tɛna d̄́ro, ben ma à là ma bè: Dii, yā pì gbè é bɔ diamɛ?

⁹ A wèmalà à bè: Danieli, n̄ gá! Yā pínɔ m̀̀ égɔ́ utename, weégɔ́ pó kúɛa ai gurɔ́ lé gá ká.

¹⁰ Zĩ beeeə gbɛ́nɔ gbásĩ é k̄m̄ma pari, aɔ́ n̄sɛ é pura kú lán wà n̄ baasa bà, mɔde gbɛ́ zaaanɔ é kɛkɛ wàgɔ́ zaa. Gbɛ́ zaa ke é yā pì d̄́ro d̄́ro, mɔde gbɛ́ kè aɔ́ ɔ́ndɔ́ vīnɔ bé wé ma.

¹¹ Tó wà saa kè wè o lán guu e dɔɔ nà m̀̀ dɛ wà t̄́pɔ guyakari p̄́ɛn, gurɔ́ wàa swɛɛdo kpé basiigɔ́ akuri bé éégɔ́ kuu.

¹² Aubarikadeen gbɛ́ kè eé gurɔ́ wàa swɛɛdo kpé baswɛɛplaa sɔ́rosai dā à ká ũ.

¹³ Mpi sɔ́, n̄ gá ai n gurɔ́ léa. Né anduna tó gbasa n̄ fɛɛ n̄ n baka le gurɔ́ zāa zĩ.

YUNUSA

Yunusa bàalena Diine

¹ Dii yā ò Amitai né Yunusanε à bè:

² Ñ fεε ñ gá wéteda bíta kè wè be Nineva guu ñ kpákēnzí, zaake aō zaakena ma kii lè.

³ Ben Yunusa bàa lè Diine à mì pè Tasisia. Kè à kà Yopa, à góro'ite è gwe kè èe gaa Tasisi. Kè à fīa bō, à gēn kōn gbē kè aōe gaa gweeno, èe bàa lε Diine.

⁴ Dii īa gbāaa gbàre ísiaala, ben zàga'īa pāsī fēe ísiaala ai góro'ite yezi à para.

⁵ Vīa góro gbēno kù, baade e wii pεe a tāazi, ben aō góro pì asoono bōe aōe kaa ín lε góro e à futa kù. Yunusa sō pita à gē à dàe góro gīzī, ben i bíta à sè.

⁶ Górodee gāa à à lè à bè: Bó iin nēe oo lε? Ñ fεε ñ wii pé n tāazi, wègō dōro tó ée wa wéε gwa à wa bō.

⁷ Ben aō bèkōne: À mó wà kàbankpe ke lε wà dō gbē kè gēwazi kōn kisia kèo. Kè aō kàbankpe kè, ben à Yunusa kù.

⁸ Aō à là wà bè: Ñ owe gbē kè ñ dε à ũ, mmōn kè n gēwazi kōn kisia kè takao. Zī kpāreen nēε kεε? N bō māmε? Būsu kpāree gbēn n ũu? Bori kpāreen n ũu?

⁹ À wēnīa à bè: Eberun ma ũ. Dii Luda Musude kè ísia kōn tōtεo kēn mēε dōnzi kēne.

¹⁰ Ben vīa gbē pīno kù, swē kēngu, aō bène: Bóyānzī ñ kè lezi? Gbē pīno dō kè èe bàa lε Diineme, kè à órīne lε yānzī.

¹¹ Í kpé e góro zuzuu, ben aō à là wà bè: Dian wé kenne nà lε ísiaa busawee?

¹² À bènne: À ma sé à ma zu ísiaan lε í busaare, zaake má dō kè māmbe ma gēazi kōn zàga'īa gbāaa kèo.

¹³ Aō nà górolīnaa lε wà e wà bikù, mōde aōe fīro, zaake í kpé e ñ zuzuumε.

¹⁴ Ben aō wii pè Diizi wà bè: N yā nna Dii! Ñton wa kaate gbē kè wēndibōna yānzīro. Dii, ñton wa diε taarideeno ũ à dēna yā musuro, zaake n n poyezi dàweme.

¹⁵ Ben aō Yunusa sè wà zù ísiaan, ben í pì zuzuna kpàε.

¹⁶ Dii yā pì tò vīa gbē pīno kù maamaa, ben aō saa òa aō lù sēne.

¹⁷ Ben Dii tò kpò gbēntē bō à Yunusa mò, ben à kè kpò pì gbēen fāantē aagō gwāavī aagō.

2

Yunusa aduakena kpò gbēen

¹ Zaa kpò pì gbēen Yunusa wéε kè Dii a Ludaa à bè:

² Ma lé zù Diizi ma kagurakena guu,
ben à wēmala.

Zaa gēwāa lōn ma wii pè,
ben à ma yā mà.

³ N ma zu ísia lōn
ai zaa à guragura,
ísō didima kōn à kakanao,
n ísōkana fūta taa ò ma mīla.

⁴ Ma bè n pema bōna n kiia,
mōde mé εara mà wéε si

n kpé kè kú adonale.

⁵ Í ma kū ma waale,

í ló ma mɔ,

burugu fīkā ma mizi.

⁶ Ma kpae ai kpiiino kāsāazi,

tɔɔte zé kè wēna vīroo tātamale.

Ben n ma bɔ gèwāan,

n ma mi sɪ Dii ma Luda.

⁷ Kè má yezi mà anduna tó,

Dii, n yā dɔmagu,

ben ma wée kemma,

à n kii le ai n kpé kè kú adonan.

⁸ Gbē kè aɔ pɔ gina yā kūnanɔ kè Luda aubarikaa,

⁹ mapi sɔ, mé saa omma kɔn sáabukenaɔ,

mé lù kè má sennne fīa bo.

Dii bé è n mi sí.

¹⁰ Kè Dii yā dà kpò pìne, ben à Yunusa pìsi ísīaa lézi.

3

Yunusa gana Nineva

¹ Dii yā ò Yunusanɛ à gènn plaade dɔ à bè:

² N fɛɛ n gá wétɛda bíta kè wè be Nineva guu n yā kè má ònnne kpàakpa keíne gwe.

³ Ben Yunusa fɛɛ à gàa Nineva lán Dii òne nà. Nineva sɔ wéte bítame maamaa. Tá kè weé o wà wéte pì paa wà bɔo kà gurɔ aagɔ tá ũ.

⁴ À gè wétɛdaa pì guu à táa ò gurɔ do, ben à nà kpàakpakɛnaa à bè: Gurɔ baplaaa bé à gɔ kè weé Nineva kaate.

⁵ Nínɛvadeenɔ Luda yā sɪ, ben aɔ léyi kpàakpa kè aɔ pɔsia utano kùníla, né fète kɔn gbɛnsio.

⁶ Kè à baaru Nineva kína kii lè, à fɛɛ a kiblekita a a gumusu bɔ à zù à uta kāsāa dà à lutɛ dàala nɔseliɛna sɛda ũ.

⁷ À bè wà kpàakpa kɛ a wétɛn lán kè bà: Lán kína kɔn a ibano diɛ nà n yè. Gbɛnteɛnɔ kɔn pókadeenɔ píngi, pɔblee tón gē n lénlo, aɔton í miro.

⁸ Gbɛntee kɔn pókadeenɔ uta kāsāa dada n píngi, aɔgɔ wii pɛɛ Ludazi wàgɔ zeala. Baade bɔ a zé zaaan à ɔ bɔ yā pásin.

⁹ Dé bé à dɔ tó eé wa wɛnda gwa à nɔsɛ liɛ, à fɛna pásí yāa à wa bɔ kaatenan?

¹⁰ Kè Luda n yākɛna è kè aɔ bɔ n zé zaaan, à n wɛnda gwà, èe tó mɔnzi kè à diɛ à kpánzi n le dɔro.

4

Dii yā dadana Yunusanɛ kè à gbɛnɔ wɛnda gwa

¹ Yā pì kè Yunusanɛ zaa ai, ben à pɔ fɛ.

² À wée kè Diia à bè: N yā nna Dii! Mée yā beee o zaa ma bɔsunloo? Beee yānzin ma bàa sɪ méɛ taa Tasisizi! Zaa kè má dɔ kɛ n sùu kɔn wɛndaɔo vī. N pɔɔ è fɛ kpakpaaro, n gbɛkɛ bíta vī, neɛ yā da n nɔsenlo.

³ Tia sa Dii, n ma sé, zaa kɛ ma ga wée sɪ de ma kuunala.

⁴ Dii bène: À maa n pɔ fɛɔ?

⁵ Yunusa b̀ò wétɛdaa pì guu à g̀àa à v̀ɛɛ ɔ́fántɛ́bɔɛ kpa. À kutaa d̀ò gwe à kú à guu, èe yá k̀è eé wétɛdaa pì lee d́́a.

⁶ Ben Dii tò zágá f̀ɛɛ à ɔ́ra kpà Yunusala lɛ à nawēa e à lago. Zágá pì yá tò Yunusa pɔɔ k̀è nna maamaa.

⁷ K̀è guu d̀ò, ben Ludaa tò k̀òkɔ̀ m̀ò à zágá pì z̀ò, ben à kori kù à g̀à.

⁸ K̀è ɔ́fántɛ́ f̀ɛɛ à gb́aa kù, Luda b̀ò k̀ɔ́n ɪ́a ẃaaao ɔ́fántɛ́bɔɛ kpa, ben ɔ́fántɛ́ e à lɛɛ a m̀ia. K̀è à ỳɛɛ v̄́ d̀ɔ́ro, ben à ga ni d̀è à b̀è: Ma ga ẃɛɛ s̀ì dɛ ma kuunala.

⁹ Ben Luda b̀ɛnɛ: À maa n pɔ́ f̀ɛ zágá beee yá musuɔ́? Ben à b̀è: À maa, à kà mà pɔ́ f̀ɛ ai mà ga.

¹⁰ Ben Dii b̀ɛnɛ: Zágá k̀è ńɛɛ à z̄́i k̀ero, m̀be ǹ tò à gb̀aro, ben à k̀ɛnnɛ ẃɛnda. À f̀ɛɛ gẃaav̄́ dooa, ben à g̀à gẃaav̄́ do.

¹¹ Mapi s̄́, à maa wétɛda b́íta Nínɛva kɛmɛ ẃɛndaroo? Ās̄ ńɛ k̀è ās̄ ɔ́plaa d̄́k̄z̄i k̀ɔ́n ɔ́zɛɛoroonɔ́ parii dɛ b̀ɔ́rɔ baswɛɛdoola bens̄ ās̄ pókádeenɔ́ kp̀ɛɛɛ.

ZAKARI

8

Dii légbēna Isarailin yā musu

¹ Dii Ẹ̀kpẹ́de yā sùma à bè:

² Mamoma Dii Ẹ̀kpẹ́de ma bè,
mée nòsẹ̀gṣaano kpaa Zayon yā musu maamaa,
èe ma nòsẹ̀ kpataa pásípásí.

³ Mamoma Dii ma bè,
mé ẹ́ara mà su Zayon,
mé wée Yerusalemu.

Weé be Yerusalemuné Wéte Yápurade,
weé be mamoma Dii Ẹ̀kpẹ́de kpíiine Luda Kpíi.

⁴ Mamoma Dii Ẹ̀kpẹ́de ma bè,
gṣ gběnsin kṣn nṣ gběnsin
é ẹ́ara wà káe Yerusalemu gáalenṣa,
baade kṣn a gṣo kṣna
kè aṣ zi kṣ yānzi.

⁵ Gṣkparenṣ kṣn nṣkparenṣ
é wéte pí gáalenṣ pa dṣ,
aṣégṣ kṣkṣ oo à zédaano guu.

⁶ Mamoma Dii Ẹ̀kpẹ́de ma bè,
Yā pí é bṣ borii kè gbē kpaaa kè aṣ gṣṣnṣ sae gurṣ beee, a,
mṣde eé bṣ ma saero.
Mamoma Dii Ẹ̀kpẹ́de mámbe má ò.

⁷ Mamoma Dii Ẹ̀kpẹ́de ma bè,
mé ma gbēṣ bṣe ɔ́fántéṣṣe kpa bṣunṣn
kṣn ɔ́fántégékpṣen kpa bṣunṣo,

⁸ mé suíyo aṣgṣ kṣ Yerusalemu,
aṣé gṣ ma gbēṣ ù,
mégṣ deíne Luda náanedeé ù a zéa.

⁹ Mamoma Dii Ẹ̀kpẹ́de ma bè, amṣano kè ée yā kèkii maano annabinṣ lézí
zaa gurṣṣ kè wà ma kpé ée dàe ai gbáa, à aía ke kpé pí bonazi.

¹⁰ Ai gurṣṣ pí gáa à kàò gběnteeno kṣn pókadeeno è asaiapṣ e zí guuro. Gbē
kè èe gaa kṣn gbē kè èe suuo aafia víro nṣ ibeeno yānzi, zaake má tò wà íbete kpà
kṣo kṣ tēe.

¹¹ Mṣde mé yā ke borii kè gbē kpaaa kè aṣ gṣṣnṣ tía lán yāa bàro. Mamoma
Dii Ẹ̀kpẹ́de mámbe má ò.

¹² Ludambéé é mṣdo kpá, bléwéé égṣ aafia, geepi línṣ é né i, tṣote é pṣblee ke.
Mé pṣ pínṣ kpá borii kè gbē kpaaa kè aṣ gṣṣnṣa gbāa ù.

¹³ A Yudanṣ kṣn Isarailinṣ, lán a gṣ gbē kè boriinṣ è nṣ ká kṣn a tṣonṣ ù nà, len
mé a mì sí mà tó wà aubarika daṅgu kṣn a tṣo le dṣ. Àton tó vía a kṣro. À aía
ke.

¹⁴ Mamoma Dii Ẹ̀kpẹ́de ma bè, lán ma zṣo ma mṣnzi kpàazi gurṣṣ kè a dezínṣ
ma pṣṣ fēme nà, ben mée a wēnda gwaro,

¹⁵ Len ma zeo le do mà à maaa ke Yerusalemudeenɔne kɔn Yudanɔ n pɔngi gurɔ kɛnɔa. Mamɔma Dii Zikpede mámbe má ò. Àton tó vĩa a kũro.

¹⁶ Yã kè égae kɛɛn yè. A baade gae yãpuraa o a gbɛdaaane. Àgae yã gɔgɔ a zéa nnanna a yãkpaɛkekiinɔn.

¹⁷ A gbɛke tón a gbɛdaaa kpákpa a zaaaoro. Eggetona kɔn ma tóo tón kearero, zaake ma za yã pɔnɔn pɔngi. Mamɔma Dii Zikpede mámbe má ò.

¹⁸ Dii Zikpede yã àara sùma à bè:

¹⁹ Mamɔma Dii Zikpede ma bè, lé kè eègɔ yii mɔ siigɔdee guu kɔn mɔ sɔɔrodeeo kɔn mɔ swɛɛplaadeeo kɔn mɔ kurideeo é gɔ a Yudanɔne zĩbaa maaa kè é pɔnnaa kɛn kɔn yáadɔnao ũ. Beee yãnzɪ à wete àgɔ kuu kɔn yãpuraa kɔn aafiao.

²⁰ Mamɔma Dii Zikpede ma bè, boriinɔ kɔn wétedeeno é mɔ pari ai tia.

²¹ Wée gá okɔne wéte kɔn wéteo wà be: Wà gá Dii kii wete wà Dii Zikpede pì wée wete. Mapi mé gá se.

²² Boriinɔ kɔn bùsu gbàade gbɛnɔ é mɔ ma kii wete pari Yerusalemu le wà ma wée ke.

²³ Mamɔma Dii Zikpede ma bè, zĩ pɔn gɔɔn kuri kè aɔ bò bori kɔn boriio guuno e Yuda mèn do kũ a uta léa wà bene, wé gányome, zaake wá mà kè Ludaa kúao.

9

Yã vɛɛna Isarailinɔ ibɛɛnɔa

¹ Dii é yã da Adaraka bùsula, eé tó yã vɛɛ Damasikua, zaake gbɛntee wée kú Diia kɔn Isaraili boriinɔ n pɔngi.

² Yã pì é vɛɛ Amataa dɔme kɔn Tayao kɔn Sidɔ, baa kè ɔndɔrinɔme maamaa.

³ Tayadeeno bii gbáaa bò wà liga n wétezi, aɔ kondogi kàkɔañzi lán bùsu'aatè bà, aɔ vura nànakɔañzi lán zé guu bùsuti bà.

⁴ N̄ gwa! Dii é n pɔnɔ sɪ́nma, eé zé kè aɔ vĩ ísiaala mì de. Té bé eé n wéte pì ble.

⁵ Asakɛɔnideeno é e, vĩa é n kũ. Gazadeeno é petee bo kɔn wáwáao kɔn Ekɛɔnideeno do, zaake támaa é n nème. Gazadeeno é kora n kínazi, Asakɛɔni é gɔ bɛzĩ ũ.

⁶ Bori pāndenɔ é Asadɔdi sí, Dii é Filisitininɔ wada mì de.

⁷ Eé nɔbɔ kòtokpasai bɔ n lézĩ, eé tɛpɔ bɔ n lén.

Aɔ gbɛ kè gɔnɔ é gɔ wa Luda pɔ ũme, aɔé gɔ lán Yudanɔ bori gáli ke bà, Ekɛɔnudeeno é gɔ à gbɛnɔ ũ lán Yebusinɔ kè nà.

⁸ Dii é a bùsu kɔn a gbɛnɔ dákpa

zìkari kè aṣṣe mɔɔ léérímanɔ yānzi.
Gbāamɔnnérinɔ é gbāaa bléríma dɔro,
zaake éǵṵ wée téńzime sa.

Zayɔn Kína mɔna

⁹ A Zayɔndeeno à pɔnnaa ke maamaa,
a Yerusalemudeeno à áyuwi ke.

À gwa, a kína e mɔɔwa,
è yā ke a zéa bensɔ zìblerime.

À nṣe yīi bensɔ à di zaaki kpɛɛ,
à di zaakine bɔrɔ kpɛɛ.

¹⁰ Eé sṣgoronɔ bɔe Èflaimu bùsun,
eé tó zìkasɔnɔ ǵṵ kú Yerusalemu dɔro,
weé zìkasanɔ é'ε.

Eé aafia kpàakpa ke bori píngine,
eé kí ble zaa ísia léa kè kɔn à léa káao,
zaa Yuflatizi ai anduna léa.

¹¹ Amɔa kè á de zìzɔnɔ ũ sṣ,
mé a bɔe wée ísai pìn
ma bà kuunaa aru yānzi.

¹² Zìzɔ tāmaadeeno, à su a wéte bīideen,
baa gbāa méε ooare, mé sɔkpaare leo plaa.

¹³ Yudanɔn ma sá kè mèε gá ũ,
Èflaimunɔn ma kà kè mèε kpààla ũ.
Mé Zayɔndee pínɔ gbare Girikinɔa,
aṣé ǵṵme lán ǵṵsagbāaa fēdaa bà.

¹⁴ Zaa musu Dii é bɔ à mɔ a gbē pínɔa,
à kà é ǵēte lán loupina bà.
Dii Luda é kákaki pé,
eé mɔ zaa sɔɔmete kpa zàga'íā guu.

¹⁵ Dii Zìkpède é ɔ liga a gbēnɔzi,
aṣé n̄ ibeenɔ ke ǵyáigyai kɔn gbēmbagbenɔ.
Aṣé n̄ aru m̄i wà pata lán wēm̄iri bà,
aṣé ke zímzim lán taa kè wè aru fáo sa'okiia bà.

¹⁶ Dii n̄ Luda é n̄ m̄i sí zī p̄ia a kpàsa sáano ũ,
aṣéǵṵ té kee à bùsun lán kífura gbè bēedeeno bà.

¹⁷ Aṣ maakee é gbē wée ble fá!
Pówεε é tó ǵṵkpareno fēena ǵṵ nna,
geepiwēε é tó nɔkpareno mè kpá.

10

Dii ɔligana Yudanɔzi

¹ À lou gbeka Diia laudεdegurɔ,
zaake Dii bé é tó lou sisi,
è tó lou mañne,
è tó bura pónɔ ke baadenε.

² Tāano è yā ǵè o,
màsokerinɔ è yā egεε e.
Wéegupu'erinɔ yā né mɔnafikiyāme,

aḡ gbēno nḡse kpaennena né yā pāame.
Bee yānzin gbēno likḡana lán sāano bà,
aḡ kú nawēan kè aḡ dāri vīro yānzi.

³ Ma pḡḡ fēna aḡ dārinḡzi,
mé wēe tā n̄ don'aadee pinḡa.

Mamḡma Dii Žl̄kp̄ede
mé ḡ liga Yudanḡzi ma kpāsa pónḡ ũ,
mé n̄ kē lán sḡ kè kái nna žl̄lan bà.

⁴ Eḡaegbe é bo n̄ té,
kuta líp̄e kōn žl̄kasao é bo gwe,
kpatablerinḡ é bo gwe n̄ píngi.

⁵ Aḡégḡ de gḡsagbāaano ũ,
aḡé kēse pép̄e n̄ ibeeno žl̄kazeḡḡn botonga ũ.
Lán má kún̄yo nà, aḡé žl̄ ká wà sḡdeeno fu.

⁶ Mé Yudanḡ gba gbāaa,
mé Yusufu boriino mì sí,
mé suḡyo n̄ gwena žiin, kè má n̄ wēnda vī yānzi.
Aḡégḡ de lán méé n̄ žl̄nna yāroo bà,
zaake māmbe Dii n̄ Luda ũ, mé yā wēnla.

⁷ Eflaimuno éḡḡ gḡsagbāaano ũ,
aḡ pḡḡ éḡḡ nna lán wēe n̄ kū bà.

Aḡ nēno é e wà pḡnnaa kē,
aḡ pḡḡ é kē nna Diia.

⁸ Mé swee péñzi mà n̄ kakḡa,
mé n̄ bo, aḡé pari kū lán yāa bà.

⁹ Baa tó ma n̄ fāakḡa boriino té,
ma yā éḡḡ dḡngu zaa bḡsu žāazāno.
Aḡpinḡ kōn n̄ nēno éḡḡ kuu aḡ su.

¹⁰ Mé n̄ bḡe Igipiti bḡsun mà suḡyo,
mé n̄ kakḡa Asiria bḡsun
mà suḡyo Giliada bḡsun kōn Lebano.
Guu é mḡrḡmaro.

¹¹ Aḡé bikū Igipiti ísiaaa,
aḡé à í kokonano fu,
Nili í lōno é baba.
Asirianḡ wada é kpāe,
Igitino iko é yāa.

¹² Mamḡma Dii Žl̄kp̄ede ma bè,
ma gbēno é gbāa e ma guu aḡḡ tēmazi.

11

¹ Lebano bḡsu, n̄ zé wē
l̄e n̄ sida lino té kū.

² Pini lino, à sḡsobi ḡḡ dḡ,
zaake sida lino l̄e, gakuidee pinḡ yāka.
Basā bḡsu gbī lino, à sḡsobi ḡḡ dḡ,
zaake líkp̄e sisina pī kwē.

³ Sādārinḡ sḡsobi ḡḡ dḡ,
zaake aḡ sādāki maaano yāka.

Músunɔ wiii dɔ,
zaake Yoda dàko kàate.

Sadari maa kɔn sadari bèesaideeo

⁴ Dii ma Luda bè màgɔ sãa kè de wà ní kòto kpáno dákpa,

⁵ zaake aɔ lùrino è ní kòto kpámɛ, wé wée táarɔmaro. Aɔ yàrinɔ sɔ è be wa sáabu kè Diine, zaake wa ɔɔdaa lè wá kù. Aɔ dàri pínɔ è ní wènda gwaro.

⁶ Dii bè é anduna gbɛno wènda gwa dɔro, é tó aɔ lée kɔ ɔzĩ kɔ ní kínano ɔzĩ dɔ. Aɔ é anduna dúgu zɔ bensɔ é gbɛke bɔ ní ɔzĩro.

⁷ Ben ma sãa kè de wà ní kòto kpáno dákpa, atɛnsa kè wée wée táarɔmaro. Ben ma gò sè mèn plaa ma tó kpánnɛ. À doo tɔn Gbɛkɛ, à doo sɔ Lɛdole, ben mée sãa pínɔ dákpaao.

⁸ Mɔ doo guu ma sãdãri gɔɔn aagɔ mɔno kàate. Ma sãanɔ ye ma kãziro, ben ma fũma.

⁹ Ma bè sãanɔnɛ mé ní dákpa dɔro, à kè aɔɔe gaano ga, à kè aɔɔe kaatenɔ kaate, kpaaa kè gɔno kɔ sɔ.

¹⁰ Ben ma a gò kè ma tó kpàne Gbɛkɛ sè má è ma a bà kuuna kɔn bori pínɡio gbɔro.

¹¹ Bàkuunaɔyɔ pì gboroguro pìn sãa kè wée wée táarɔmaro kè aɔɔe ma gwaano dɔ sa kè yá pì bɔ Dii kiiame.

¹² Ma bè sãanɔnɛ tó à kènnɛ, aɔ ma asaia kpáma. Tó len sɔro, aɔgɔ ní pɔ kũna. Ben aɔ fĩa bòmɛ kondogi ɔ mèn baaakuri.

¹³ Dii bèmɛ mà a luna ɔ kè aɔ tɔkè pì zu oroborine, kè èe ɔ bɔ de beelaroo pì, ben ma kondogi ɔ mèn baaakuri pínɔ sè má zù oroborine Dii ua guu.

¹⁴ Ben ma a gò plaadee kè ma tó kpàne Lɛdole sè má è ma gbɛkɛ kè Yudanɔ kɔn Isarailinɔ vĩ kɔo gbɔro.

¹⁵ Ben Dii bèmɛ mà sãdãri bèesaidee dada sa,

¹⁶ zaake é sãdãri diɛ ní bùsun kè éégɔ làakarɔ dɔ sãa kè aɔɔe kaatenɔaro, eé à kè fãakɔaano wetero, eé èzè kè à kè kènnanɔnɛro, eé à kè gbãaano gwaro. Eé sã mèkpanano kèsɛsɔ woto à ní sɔ.

¹⁷ Waiyoo sãdãri bèesaidee kè è pã kpá sãanɔzi!

Weé à lé fèɛdaao a gãsãa kɔn a wée ɔplaa,

à gãsã pì é gazi, à wée pì é nan kpáturugu.

12

Dii Yerusalemu bɔna bori pínɡi ɔzĩ

¹ Yá kè Dii ɔ Isarailinɔ musun yè. Dii kè musu kpàe à tɔɔtɛ kàe bensɔ è nini í kása gbɛntee guu bè:

² À gwa! Mé Yerusalemu kè lán togoo kè à í é borii kè aɔo ligazinɔ tàtaa pã bà. Aɔ é Yerusalemu kagura kè kɔn Yudanɔ bùsuo pínɡi.

³ Zĩ pĩa tó anduna boriinɔ pínɡi à kagura kè lɛ, mé Yerusalemu kè bori pínɡine gbɛsi kè sí séroo ú. Gbɛ kè èe weteɛ à sé pínɡi é à zĩnda kènnɛ.

⁴ Zĩ pĩa mé tó gídí gɛ sɔnɔn pínɡi, mé bann zĩ ní dírinda. Mamɔma Dii mámbe má ò. Ma wée éégɔ wèna Yudanɔ yã musu, mé boriinɔ sɔno vĩa kũnnɛ.

⁵ Yudanɔ kínano é be ní swèn, Yerusalemudeenɔ gbãa, kè Dii Zìkpeden ní Luda ú yãnzì.

⁶ Zĩ pia mé tó Yudanɔ kɪnanɔ gɔ lán tɛyɔ kɛ kú yàka gbáru bà, lán sɛtɛ kɛ sɔtɔ sɛ bakaanɔ guu bà. Aɔ́é gbɛ kɛ aɔ́o ligańzino sàsá ɔplazi kɔn ɔzezio, Yerusalemu égɔ kaena a gbɛn.

⁷ Mamɔma Dii mé Yuda wétɛnɔ bɔ káaku, lɛ Dauda boriinɔ gakui kɔn Yerusalemudeenɔ pɔo tɔngɔ de Yuda kpaaanɔ pɔlaro.

⁸ Zĩ pia mamɔma Dii mé ɔ kú Yerusalemudeenɔla. Zĩ pia aɔ gbáasaideenɔ é gbáa e lán Dauda bà, Dauda boriinɔ sɔ́ é gbáa e lán Luda bà, lán Dii Malaika kɛ dɔ́nne aɛ bà.

⁹ Zĩ pia mé ze kɔn borii kɛ aɔ mò lɛɛ Yerusalemuanɔ kaatenao ń píngi.

Yudanɔ aɛdɔna Dii

¹⁰ Mé ma Ninii pisi Dauda boriinɔla kɔn Yerusalemudeenɔ ń píngi, lɛ aɔ ma sùu dɔ́ aɔ adua kɛ, aɔ mamɔma kɛ aɔ ma zɔ́ gwa. Aɔ́é sósobi ɔ́ dɔ́ à yá musu lán wè dɔ́ né mèn doo gana yá musu nà. Aɔ́é pɔsɪaa kɛnɛ lán wè kɛ daudu gana yá musu nà.

¹¹ Zĩ pia Yerusalemudeenɔ sósobi ɔ́dɔna égɔ de lán sósobi ɔ́ kɛ wà dɔ́ Adadarimɔ Mɛgido gusararaan bà.

¹² Bùsu pì gbɛnɔ é sósobi ɔ́ dɔ́ fáandi kɔn fáandio, Dauda boriinɔ ńtɛɛ, aɔ nɔgbɛnɔ ńtɛɛ, Natá boriinɔ ńtɛɛ, aɔ nɔgbɛnɔ ńtɛɛ,

¹³ Levinɔ ńtɛɛ, aɔ nɔgbɛnɔ ńtɛɛ, Simɛl boriinɔ ńtɛɛ, aɔ nɔgbɛnɔ ńtɛɛ,

¹⁴ kɔn bori kpaaanɔ ńtɛɛtɛɛ, aɔ nɔgbɛnɔ ńtɛɛtɛɛ dɔ́.

13

¹ Zĩ pia íbókii é wɛ Dauda boriinɔnɛ kɔn Yerusalemudeenɔ durunkɛnnɛna kɔn gbásibɔnnɛnao yánzi.

² Zĩ pia mé táanɔ tó mɛ de ń búsun, aɔ yá égɔ dɔ́ gbɛken dɔ́ro. Mamɔma Dii Zìkpɛde mámbe má ò. Mé annabi egɛɛnɔ mɛ de ń búsun kɔn wegúnna kɛ aɔ́ɔe ń gba lénɔ.

³ Tó gbɛ kpé e annabikɛyá oo, à de kɔn à da'inao é benɛ à gàn gwe, zaake à egɛɛ tó kɔn ma tóomɛ. Tó ée annabikɛyá oo, à de kɔn à da pínɔ bé wé à zɔ́ wà de.

⁴ Zĩ pia annabi sánda píngi é wí de kɔn yá kɛ èe ee onao. Aɔ́é annabi póká uta da aɔ gbɛnɔ sàsá dɔ́ro.

⁵ Eé be annabin a ùro, búbarin a ù, ée buraa kɛɛ zaa a òwazikɛgurɔmɛ.

⁶ Tó wà à là: Bɔ́ bɔ́gbɛ bé kú n ɔɔɔɔa sɔ́ɔ? Eé be: É'e! Ma kɛnna ma gbɛnɔ bɛmɛ.

⁷ Mamɔma Dii Zìkpɛde ma bè:

Fɛɛda, ń fɛɛ ma sádárizi, gɔ́ kɛ de ma gbɛndoo ùu pì.

Ñ ma sádári pì lé, sáanɔ é fáakɔ́a, mé ɔ́ tɔ́ aɔ́ gbɛ kpɛɛdeenɔa.

⁸ Weé bùsu gbɛnɔ leo plaaa lé wà ń dɛdɛ, mɔ́de leo doo é gɔ́ à guu.

Mamɔma Dii mámbe má ò.

⁹ Mé leo doo pì baasa kɔn tɛo lán kondogi baasana bà.

Mé ń maaa yɔ́ mà gwa lán wè vura maaa yɔ́ wà gwa nà.

Aɔ́é ma sísi, mé wɛńla.

Mé be ma gbɛnɔn ń ù, aɔ́é be Diin ń Luda ù.

14

Zì zaade kɔn Dii sunao

¹ À gwa, Dii gurɔ e mɔ, weé a pɔnɔ síawa wà kpaatetɛkɔnɛ a wáa.

² Dii é bori píngi kakɔa Yerusalemuzi, le aɔ zì káa aɔ wéte pì sí. Aɔé kpénɔ kpoke, aɔé kusi nɔgbɛnɔ. Weé tá kɔn wéte pì deenɔ kpadoo zìzɔn ũ, mɔde weé n kpadoo kè aɔ gɔnɔ bɔe wéte pì guuro.

³ Dii é mɔ zì ká kɔn borii pìno lán è ke nà yá zìkagurɔ

⁴ Zì pìà Dii é gbá pée Kùkpe sɛsɛ mɛsɔntɛa Yerusalemu ɔfántɛbɔe kpa. Sɛsɛ pì é parakɔre plaa naana zaa ɔfántɛbɔe kpa ai ɔfántɛgɛkpen kpa, à guzurɛ égɔ bíta maamaa. Sɛsɛ pì kpadoo é tá gu'igbároo kpa, à kpadoo sɔ sɔɔmetɛ kpa.

⁵ É bàà lé à tá sɛsɛ pìno guzurɛn, zaake guzurɛ pì é gá pé Azɛliamɛ. É bàà lé lán a dezɛnɔ bàà lè tɔtɛ lugaluganane Yudanɔ kí Uzia gurɔ nà, Dii ma Luda é mɔ kɔn a gbɛ kè aɔ kú adonano lɛdo.

⁶ Zì pìà gupuraa égɔ kuuro, pógupurinɔ é guu pu dɔro.

⁷ Zì pì é bɔ adona, fáantɛ ke gwáavĩ égɔ kuuro. Dii bé à gurɔ pì dɔ. Tó uusie kɛ, guu é pu.

⁸ Zì pìà í wɛndide é bɔ Yerusalemu à bàà lé, à kpadoo é tá ɔfántɛbɔe kpa ai sɛbɛ wisideen, à kpadoo é tá ɔfántɛgɛkpen kpa ai ísiaan kwɛ kɔn buusieo píngi.

⁹ Dii bé égɔ de anduna píngi Kína ũ. Zì pìà àmbɛ égɔ Dii ũ ado, à tɔ bé égɔ kuu ado.

¹⁰ Bùsu pì píngi é gɔ gusararaa ũ naana zaa Geba ai Rimɔ kè kú Yerusalemu sɔɔmetɛ kpa. Mɔde Yerusalemu égɔ kaena a gbɛn musumususu naana zaa Bɛyāmi bílɛa ai Bílɛ Káaku kɔn Gooda Bílɛo, naana zaa Ananeli bíi lezĩzi ai kí geepi'ifɛkĩa.

¹¹ Weégɔ kú à guumɛ, weé kaate ziki dɔro. Yerusalemu égɔ aafia.

¹² Gagyāa kè Dii é ká borii kè aɔ lɛɛ Yerusalemuanonn yè. Aɔ mè égɔ vāa zena, aɔ wée é vā a tóon, aɔ néné é vā n lén.

¹³ Zì pìà Dii é tó gídi gɛ́ngu maamaa, aɔé kɔ kùkù kɔ ɔa wà lɛɛkɔa.

¹⁴ Yudanɔ é zì ká Yerusalemu n píngi aɔé zì ble borii kè aɔ liganzinɔ, aɔé n auziki nakɔa, vura kɔn kondogio kɔn pókásāano kè bíta.

¹⁵ Gagyāa pì é ká sɔnɔn se kɔn bāagāsɔnɔ kɔn lakuminɔ kɔn zaakinɔ kɔn pókadee kè kú gbɛ pìno bùrannɔ píngi.

¹⁶ Borii kè aɔ mò wà lɛɛ Yerusalemua pìno, aɔ gbɛ kè aɔ gɔnɔ égɔ gaa gwe wè kɔn wèo le wà dɔnzi ke kí Dii Zìkpɛdene aɔ Kutadɔna zĩbaa ke.

¹⁷ Tó aduna bori kee e gá Yerusalemu dɔnzi ke kí Dii Zìkpɛdenɛro, lou é mańɛo.

¹⁸ Tó Igipitinɔ e gá zĩbaa pì kero, lou é mańɛro bensɔ Dii é gagyāa kè è ká borii kè aɔé gá zĩbaa pì keroonon káńgume.

¹⁹ Wée kè èé tá Igipitinɔa kɔn borii kè èe gá zĩbaa pì keroonon gwe.

²⁰ Zì pìà weé kè sɔ angotanɔa wà be: Dii pɔ. Dii kpé dàgano égɔ sɛnkpe kɔn sa'oki taanome.

²¹ Oroo kè kú Yerusalemu kɔn Yudanɔ bùsuono égɔ Dii Zìkpɛde pɔ ũ píngi. Gbɛ kè aɔé mɔ saa oono é sé wà nɔbɔ fufu keo. Zì pìà latari égɔ kú Dii Zìkpɛde ua dɔro.

MALAKI

Sa'onayā

¹ Yā kè Dii ò Isarailinɔŋ Malaki gāzīn yè.

² Mamɔma Dii ma bè má yeazi, ben a bè ma yeazi diamɛ? Mamɔma Dii ma bè Isau né Yakubu vīinloo? Baa kōn beeeo Yakubun má yezi

³ ma gi Isauzi, ben ma à gusīsīdee lì gugbagaaga ũ, ma à būsū kè gbáa gbēngboonɔ kúkii ũ.

⁴ Edomu gbē pīnɔ bè wà ní wétɛnɔ dúgu zò, weé ɛara wà ní bezīnɔ fɛɛ. Ben mamɔma Dii Žikpɛde ma bè: Tó wà kèkɛ wà kàɛ, mé gboro, weé beñne Būsū Zaa gbēnɔ, gbē kè Dii pētɛ kènzi ai guro pīnginɔ!

⁵ É wée si yā pīlɛ à be Dii bíta ai Isarailinɔ būsū baa kāa kpa.

⁶ Né è a de kpe da bensò zòbleri è a dii kpe da. Kè má de a De ũ, ée ma kpe daaʔ? Kè má de a Dii ũ, á ma vīa vīs? Mamɔma Dii Žikpɛde mámbe mée a laa. A sa'orinɔ ámbɛ ée kya kaamagu. Eè be: Dian wa kya kàngu nà?

⁷ Kè a kya kà ma teebun yānzime. Eè mó ma gbāgbākīia kōn póbile gbāsīo. Eè be: Dian wa n gbāgbākīi gbāsī lè?

⁸ Kè a mɔ saa oma kōn pókāde vīanɔ, yā zaaan gweroo? Kè a saa òma kōn pɔ ɛɛnɔ kōn à gyāreenɔ, yā zaaan gweroo? Á gá kpá būsū gbēnsia à gwa, tó a yā é káne à a sáabu kpá. Mamɔma Dii Žikpɛde mámbe mée a laa.

⁹ Á agbaa kpámɛ mà a wēnda gwa. Mòde tó pɔ beee takanɔ kú a zī, mé sís? Mamɔma Dii Žikpɛde mámbe mée a laa.

¹⁰ Wà be a gbēke gāa à ma ua zé tàta yā, le wàton gē wà té pekōre ma gbāgbākīia pāro. Bee sǎo. Mamɔma Dii Žikpɛde mámbe má ò. A yā e kɛɛme nnaro, mé a gba síro.

¹¹ Zaa ɔfántɛbɛ kpa ai à gēkīia ma tó égō bíta boriinɔ té. Weé tuaetiti kpátame weé mómɛ kōn gba gbāsīsainɔ gu pīngia, zaake ma tó égō bíta boriinɔ té. Mamɔma Dii Žikpɛde mámbe má ò.

¹² Mòde apinɔ eè dɔkɛ kōn ma tóo eè be ma teebu gbāsī vī, ben eè saa oa kōn pókāde ginanɔ.

¹³ Mamɔma Dii Žikpɛde ma bè: Eè be a kpasao kōn yā pìo, ben eè lɛzukīi kea. Tó a mɔ ma gbāgbā kōn pɔ kòkūnanɔ kōn pɔ ɛɛnɔ kōn pɔ gyāreenɔ, mé beeeo sís? Mamɔma Dii mámbe mée a laa.

¹⁴ Mɔnafikidee kè pɔ kyà vī a kpāsan kè à lɛ gbème, ben à gāa à ma gbāgbā kōn pɔ seedeeo à gē ũ, ma láari kè adeea. Zaake mámbe Kína bíta ũ, ma tó è boriinɔ naasi kū. Mamɔma Dii Žikpɛde mámbe má ò.

2

¹ Mamɔma Dii Žikpɛde ma bè: A sa'orinɔ a yān yè sa.

² Tó ée ma yā maro, tó ée da a swèn à ma tó bɔro, mé láari kɛawa le àton gō aubarika vīro. Má bɔagu se kò, zaake ée da a swèn a ma tó bɔro.

³ À ma! Mé kpākɛ a boriinɔzi a yānzi, mé zībaa sa'oponɔ gbò lólɔ a uua, weé a sɛɛ wà a kwé.

⁴ Egō dō sa kè ma yā beee diɛare le ma bà kuuna kōn Levi boriinɔ gō kuu. Mamɔma Dii Žikpɛde mámbe má ò.

⁵ Ma bà kuunańyo pì guu ma wèndi kǝn aafiao kpámma le aǝǝ ma vĩa kǝe, ben aǝ ma vĩa kǝ, ma tǝ naasi nĩ kũ.

⁶ Yádannena yápuraa da nĩ lén, wèe eǝyǝ ma nĩ lénlo. Aǝ táa òmao kǝn lǝdoleo kǝn nǝse puraa, aǝ gbǝnǝ bǝ à zaaa guu pari.

⁷ À maa sa'ori gǝ dǝna vĩ le gbǝnǝ e wà yádannena ma à lǝzĩ, zaake àmbe mamǝma Dii Žikpede žĩri ũ.

⁸ Amǝ a sǝ a kǝ zǝa, a yádannenano tǝ gbǝnǝ fũ pari, a ma bà kuuna kǝn Levi boriino gbǝro. Mamǝma Dii Žikpede mámbe má ò.

⁹ Ben má tǝ wà kya kǝagu ma a kǝsǝ gbǝ píngi kiia, kǝ ée tǝ ma tuubaziro bensǝ eè gbǝnǝ tǝ bo doka musu.

Gina nǝzi ya

¹⁰ À de wa píngi De mǝn dome? À de Luda dǝnkǝ bé à wa kǝe? Bǝ bé à tǝ wee yǝfǝe kekǝn? Wa Luda bà kuuna kǝn wa dezinǝ yǝ gbǝro.

¹¹ Yudanǝ yǝfǝe kǝ aǝ yǝ zaaa kǝ Isarailino bũsun kǝn Yerusalemuo, zaake aǝ nǝ táagbǝgbǝrino sǝ wà Dii kpǝ kǝ à yezi gbǝsĩ lǝo.

¹² Gbǝ kǝ yǝ beee taka kǝ, Dii à kǝ Yakubu boriino, baa tǝ déme, baa tǝ à mǝ kǝn gbaano Dii Žikpedene.

¹³ Ya plaadee kǝ eè kǝen yǝ. Eǝǝ ǝ ǝ ǝǝ àǝǝ wii pǝe, a wǝe'i eǝǝ kú Dii gbǝgbǝkiia, kǝ ée wǝe sǝ à gbaa kǝ a mǝone gwa gbaa à siro yǝnzi.

¹⁴ Eè be: Bǝ bé à mǝ kǝn yǝ kǝo? Kǝ Dii bé sǝedadee ũ a dagura kǝn n gǝkpǝrekeguro nǝkpammao yǝnzime. Zaake n nǝkpamma pìn n gbǝndoo kǝ a kǝ yǝ má ũ, ben n yǝfǝe kǝne.

¹⁵ À de Dii a kǝ mǝ dǝnkǝ ũ le a mǝ kǝn a lǝo gǝ dǝnkǝ yǝnzime? Bǝn Ludaa e pǝea a mǝdǝnkǝkǝe pì musuu? Le a nǝnǝ e wà à yǝ ma yǝnzime. Beee yǝnzi àǝ a žinda kũna dǝ le àton yǝfǝe kǝ a nǝkpammanero.

¹⁶ Mamǝma Dii Isarailino Luda ma bè, ma za yìidenan yǝn kǝn nǝ kpǝbǝnao. Mamǝma Dii Žikpede mámbe má ò. Àǝ a žinda kũna dǝ, àton yǝfǝe kǝnero.

¹⁷ À tǝ Dii kpǝsa kǝn a yǝ'ona. Eè be: Wa yǝ kpǝree bé à à kpǝsa? Kǝ eè be zaakerino maa Diine, ben aǝ yǝ è kǝne yǝnzi. Eè be dǝ Luda kǝ è yǝkpǝe kǝ kǝn gbǝnǝ a zǝa pì kú mǝme?

3

Dii yǝkpǝekeguro žĩ

¹ Mamǝma Dii Žikpede ma bè: À ma! Mé ma žĩri gbarǝ à dǝme aǝ à zǝ kekǝme. Dii kǝ eè à kii wǝe é gǝ a kpén kǝndo. À ma, ma bà kuunaa Malaika kǝ a pǝo dǝa pì e mǝo!

² Mǝde dé bé ée à mǝguro fǝo? Tǝ à bǝ gupuraaa, dé bé ée fǝ à zǝe? Zaake eǝǝ de lán mǝbaasari tǝ bǝme, lán pǝpipiri mǝsǝo gbǝaa bà.

³ Eè wǝe à gbǝnǝ baasa à nĩ gbǝsĩ bǝ. Eè gbǝsĩ bǝ Levi boriino lán wè kǝ vura kǝn kondogione nǝ, gbǝnǝ é gbaa wà mǝ Diine kǝn gbaano a zǝa.

⁴ Ži pǝa Yerusalemudeeno kǝn Yudanǝ nĩ píngi gbaa é kǝ Diine lán yǝa bà, lán à žii bà.

⁵ Mamǝma Dii Žikpede ma bè: Mé mǝazi yǝkpǝekekiia mǝǝ wǝa mǝ gbǝ kǝ aǝ ma vĩa vǝroo bǝbǝ nĩ dàn: Pǝdammarino kǝn zinakerino kǝn gbǝ kǝ aǝ la da eǝyǝ musuno kǝn gbǝ kǝ aǝ gbǝaa mǝ nĩ žĩkerino kǝn gyaano kǝn toneno kǝn bǝamǝno.

Kpáí'ona Luda

⁶ Mamoma Dii meè liero. Beee yānzin a Yakubu boriinɔ ée kaatero.

⁷ Mamoma Dii Žikpede ma bè: Zaa a dezino gurɔɔ a pā ma yāne á téziro. À aɛ dɔma, mé aɛ dɔawa. Èè be, dian wé aɛ dɔmmaa?

⁸ Gbēntee è kpāi o Ludaas? Mɔde ée kpāi ooma. Èè be, bó musun ée kpāi ooma? A pɔ kuride kɔn a gbaanɔ yā musume.

⁹ A bori píngi gɔ láari pɔ ũ kè ée kpāi ooma yānzi.

¹⁰ À mɔ kɔn pɔ kurideeo píngi à ká ma auzikikaekiin, le pɔblee gɔ kú ma kpén. Mamoma Dii Žikpede mámbe má ò. À ma lé beee musu à gwa, tó méé musu zé wé ma aubarika pisiare a kora à kákiiziro.

¹¹ Mamoma Dii Žikpede ma bè: Mé kpá a bura pɔ yàkarinɔne le aɔton a pɔno kaatero. A geepi lino né é wororo.

¹² Bori píngi é be aubarikadeenɔn a ũ, zaake a bùsu égɔ nna. Mamoma Dii Žikpede mámbe má ò.

¹³ Mamoma Dii ma bè: A yā pásí ò ma musu. Èè be, bó yān wá ò n musuu?

¹⁴ A bè zòblena Ludaɛ né yā pāame. Kè wa zīi kè Dii Žikpede yāa bensɔ wa pɔsia utano dà à yānzi, bó àren wá è?

¹⁵ Tia la eè be wadadeenɔn aubarikadeenɔ ũ. Ée daa zaakerinɔ bé wèe kāsāa pɛɛɛ, gbē kè è be Luda pita wá ɔsi ká sɔ, yāke è à lero.

¹⁶ Ben gbē kè aɔ Dii vīa vīinɔ yā ò kɔ, ben à swā kpà n yāzi à mà. Ben wá gbē kè aɔ Dii vīa vīi kè aɔè laasuu léanɔ tɔ kè dɔngu takadan à aɛ.

¹⁷ Mamoma Dii Žikpede ma bè gurɔɔ kè ma bɔ kɔn yāo, aɔégɔ de ma pɔ ũ ma auziki ũ. Mé sùu keŋyɔ lán gbē è sùu ke kɔn a né kè èe zīi keɛneɔ nà.

¹⁸ É gbē maaanɔ kɔn gbē zaaanɔ dɔkɔzi sa, gbē kè aɔɛ dɔɔ Ludazinɔ kɔn gbē kè aɔɛ dɔɔziroonɔ.

4

Dii mógurɔ

¹ Mamoma Dii Žikpede ma bè: À ma! Gurɔɔ pì e mɔɔ, eégɔ wāa lán mɔdate bà, bensɔ wadadeenɔ kɔn zaakerinɔ égɔ de lán sè kori bà. Gurɔɔ pì é n kpata n píngi, aɔ kāsāa ke aɔ ɔne é gɔro.

² Amɔa kè á ma vīa vīinɔ sɔ, a mīsina ɔfánté é bɔ, aafia égɔ kú à gupuraazi. É bɔe àgɔ vīvīi lán zùne kè wá n gbáenɔ bà.

³ Mamoma Dii Žikpede ma bè: Gurɔɔ kè ma bɔ kɔn yāo, é kiti pá gbē zaaanɔ, aɔégɔ de lán túbu bà a gbá gīzī.

⁴ À tó doka kè má kpà ma zòbleri Musaa zaa Orɛbu gɔ dɔagu, yā kè má diɛ Isarailinɔne kɔn yā kè má dànnɛo.

⁵ À ma! Mé annabi Ilia zīawa ai ma mógurɔ bíta naasidee gɔ gá ká.

⁶ Èé tó denɔ pɔɔ gɔ kú n nɛnɔa bensɔ nɛnɔ pɔɔ égɔ kú n denɔa. Tó lenlo, mé mɔ mà ɔ pāe a bùsua mà lé keare.

MATIU

Baaru nnaa kè Matiu kè

Yesu Kirisi ina 1:1-2:23
 Yaaya Batisikèri waazikèna 3:1-3:12
 Yesu batisikèna 3:13-4:11
 Yesu yadannena Galili 4:12-18:35
 Zaa Galili ai Yerusalemu 19:1-20:34
 Yesu kuuna Yerusalemu 21:1-26:13
 Yesu gana kòn a fènao 26:14-28:20

Yesu Kirisi bori bɔzia

(Luk 3:23-38)

- ¹ Ibraĩ kòn Daudao bori Yesu Kirisi bɔzian yè:
- ² Ibraĩ Isaaku ì,
 Isaaku Yakubu ì,
 Yakubu Yuda ì kòn a vlinɔ kòn a dāaronɔ,
³ Yuda Pɛɛzi kòn Zɛrao ì kòn a nɔ Tamao,
 Pɛɛzi Ezerɔnu ì,
 Ezerɔnu Ramu ì,
⁴ Ramu Aminadabu ì,
 Aminadabu Nasɔ ì,
 Nasɔ Salamo ì,
⁵ Salamo Bɔaza ì kòn a nɔ Rahabuo.
 Bɔaza Ɔbedi ì kòn a nɔ Rutuo,
 Ɔbedi Yɛɛɛ ì,
⁶ ben Yɛɛɛ kí Dauda ì.
- Ben Dauda Sulemanu ì kòn Uria naɔo,
⁷ Sulemanu Reoboamu ì,
 Reoboamu Abia ì,
 Abia Asa ì,
⁸ Asa Yosafata ì,
 Yosafata Yehoramu ì,
 Yehoramu Uzia ì,
⁹ Uzia Yotamu ì,
 Yotamu Aaza ì,
 Aaza Eɛkaya ì,
¹⁰ Eɛkaya Manase ì,
 Manase Amɔ ì,
 Amɔ Yosia ì,
¹¹ Yosia Yoyakini ì kòn a dāaronɔ gurɔɔ kè wà gbɛnɔ kùkù wà tànyo Babilɔnu.
- ¹² Tana kòn gbɛnɔ Babilɔnu gbɛran Yoyakini Sealatieli ì,
 Sealatieli Zɛrubabeli ì,
¹³ Zɛrubabeli Abiudu ì,
 Abiudu Eliakimu ì,
 Eliakimu Azɔ ì,
¹⁴ Azɔ Zadɔki ì,
 Zadɔki Akimu ì,
 Akimu Eliudu ì,
¹⁵ Eliudu Elɛaza ì,

Eleaza Matā ì,
 Matā Yakubu ì,
¹⁶ Yakubu Mariama zā Yusufu ì,
 ben Mariama Yesu kè wè benē Mesaya ì.

¹⁷ Zaa Ibraī gurɔɔɔɔ ai à gaa pé Daudaa, de kɔn a néo kuu gēro dosaimē.
 Zaa Dauda gurɔɔɔɔ ai gurɔɔ kè wà tà kɔn gbēɔɔ Babilonu, de kɔn a néo kuu
 gēro dosaimē. Zaa tana kɔn gbēɔɔ Babilonu ai à gaa pé Mesayaa, de kɔn a néo
 kuu gēro dosaimē.

Yesu Kirisi ina
(Luk 2:1-7)

¹⁸ Dian wà Yesu Kirisi ì nànn yè: À da Mariama kuu Yusufu nɔkpamma ũmē.
 Ai àgō gá zā kē, à nò sɔ kɔn Luda Nini gbāaa.

¹⁹ À gōkpamma Yusufu pì né gbē maaamē, à yezi à wí daaro, ben à zèò kè é
 bɔ à yān asii guu.

²⁰ Gurɔɔ kè èe laasuu lēē yā pia, Dii malaika bɔ à mɔzi nanaa guu à bènē:
 Dauda bori Yusufu, ñton bídi kē n nɔkpamma Mariama sēna yā musuro, zaake
 nò kè à sina bɔ Luda Nini kiiamē.

²¹ Eé né ì gōgbē ũ, né tó kpānē Yesu, zaake eé a gbēnɔ bɔ ní durunnɔ guu.

²² Beee kè píngi, lē yā kè Dii ò annabi gāzī kē, à bè:

²³ Nɔkpārē lēzii bé eé nò sí

à né ì gōgbē ũ,

weé tó kpānē Imanueli.

Tó pì bè, Luda kúwao.

²⁴ Kè Yusufu vù, à kè lán Dii malaika diēnē nà, à a nɔɔ pì sè.

²⁵ Mòde èe à dō nɔgbē ũro ai à gaa à nēgōgbē pì ì. Ben à tó kpānē Yesu.

2

Sɔsɔneyādōrino mɔna Yesu gwa

¹ Wà Yesu ì Betelēmu Yudea būsun kí Herɔdu gurɔ. Ben sɔsɔneyādōrino bɔ
 ɔfāntēbɔe kpa, aɔ mɔ Yerusalemu,

² aɔ gbēnɔ là wà bè: Né kè wà ì Yudanɔ kína ũu kú máa? Wa à sɔsɔnē è
 ɔfāntēbɔe kpa, ben wa mɔ kúenē.

³ Kè kí Herɔdu yā pì mà, à bídi kè kɔn Yerusalemudeenɔ ní píngi.

⁴ À Yuda sa'orikino kɔn ludayādannerino kákɔa ní píngi, ben à ní lá guu kè
 weé Mesaya in.

⁵ Aɔ wèlà wà bè: Betelēmumē zaa Yudea būsun. Zaake lán annabi kè nànn yè:

⁶ Betelēmu kè kú Yudanɔ būsun,

ní kēsāna Yuda wétēnɔziro fá.

Zaake n guun kína é bɔn,

kè eé dɔ ma gbē Isarailinɔnē aē.

⁷ Ben Herɔdu sɔsɔneyādōrino sìsi asii guu, à sɔsɔnē pì bɔgurɔ sánsān gbèkarĩma.

⁸ Ben à ní gbārē Betelēmu à bè: À gá à né pì baaru gbekagbeka kɔn làakario. Tó
 a à è, à mɔ à omē, mapi se, mé gá kúenē.

⁹ Kè aɔ kína yā mà, ben aɔ dà zén. Ben sɔsɔnē kè aɔ è ɔfāntēbɔe kpa yāa pì
 dɔñnē aē dɔ ai à gaa à zè né pì kúkiila.

¹⁰ Kè aɔ sɔsɔnē pì è, aɔ pɔɔ kè nna maamaa.

¹¹ Aṣ gè kpén, aṣ né pì è kǝn a da Mariamao, ben aṣ kùe wà dǝnzi kène. Ben aṣ n̄ auziki àkpatinṵ wèwè, aṣ à gbà vura kǝn tuaetitia kǝn lí'ṵ gũ nnannaao.

¹² Luda a ònnè nanaa guu kè aṣton bɔe Herṵdu kiiaro, ben aṣ tà n̄ b̀sun kǝn zé pãndeo.

Gana kǝn Yesuo Igipiti

¹³ Aṣ tana gbera Dii malaika b̀ à mò Yusufuzi nanaa guu à bè: N̄ fèe n̄ né pì sé kǝn a dao, n̄ bàà lé n̄ gáño Igipiti, négṵ kú gwe ai mà mó mà yā onne d̀, zaake Herṵdu é né pì wete à demè.

¹⁴ Ben Yusufu fèe gwāavī, à né pì sé kǝn a dao, à gàño Igipiti.

¹⁵ À kú gwe ai Herṵdu gàa à gào. Beee kè, le yā kè Dii ò annabi gāzī ke yānzime, à bè:
Ma a né gbèe Igipiti.

Négṵgbēno dèdèna

¹⁶ Kè Herṵdu é sɔsɔneyádōrinṵ òndṵ kèazi, ben à pṵ fè maamaa. À sɔsɔne b̀gurṵṵ taka dṵ yā kè à gbèka sɔsɔneyádōri p̄nṵa yānzi, ben à gbēno zì aṣ négṵgbē kè aṣ kà wè plaa ke kè aṣ kèsāzinṵ dèdè Betelēmu kǝn a buraano p̄ngi.

¹⁷ Yā kè annabi Yeremaya ò kè sa, à bè:

¹⁸ Wà wii gbāaa mà Rama,
wèe ṵṵ dṵṵ, wèe wii p̄e.
Raseli e a n̄nṵ ṵṵ dṵṵ,
à gì agbaa mazi, zaake aṵṵ kuu d̄ro.

Suna Igipitia

¹⁹ Kè Herṵdu gà, ben Dii malaika b̀ à mò Yusufuzi Igipiti nanaa guu

²⁰ à bè: N̄ fèe n̄ né pì sé kǝn a dao, n̄ tányo Isarailinṵ b̀sun, zaake gbē kè aṵṵe wete wà né pì wēndi b̀ṵṵṵ gaga.

²¹ Ben à fèe à né pì sé kǝn a dao, à tányo Isarailinṵ b̀sun.

²² Kè à mà Akelau bé èe kí blee Yudea a de Herṵdu gēe ũ, gwe vēena vīa à kù. Luda yā òne nanaa guu, ben à tà Galili b̀sun,

²³ à gàa à vēe wéte kè wè be Nazareti. Len yā kè annabinṵṵ ò pàpa le, kè aṣ bè: Weé à s̄s̄i Nazareti gbē.

3

Yaaya Batisikeri waazikena (Maa 1:1-8, Luk 3:1-18, Yoh 1:19-28)

¹ Beee gbera Yaaya Batisikeri mò Yudea gbáan, èe waazi kee

² à bè: À n̄ṣe liè, kpata kè b̀ Luda kiia kà k̄i.

³ À yān annabi Isaya ò yā à bè:

À baarukpari kòto ma dṵ gbáan,
èe bee à zé k̄k̄ Diine,
à zé wéwēno porone s̄usu.

⁴ Yaaya ègṵ p̄kāsāa kè wà tà kǝn lakumi k̄ao dana, è báa asaa dṵ a pii. Sutē kǝn z'ion à p̄blee ũ.

⁵ Wègṵ bɔe Yerusalemu kǝn Yudea b̀su gu p̄ngio kǝn Yoda d̄rṵzio wàgṵ mṵṵ à kiia.

⁶ Aṣè n̄ durunnṵ ò gupuraa, ben è n̄ batisi ke Yodan.

⁷ Kè Yaaya è Farisinɔ kɔn Sadusinɔ e mɔɔ a kiia pari aɔ batisi kɛ, ben à bènnɛ: Gbɛntee pitigoonɔ! Dé bé à lé dàawa à bàa sí pɔfɛ kè Luda é pitaɔmmane?

⁸ À nɔseliɛna yā kɛ, weégɔ dɔ kè a liɛ.

⁹ Kè Ibraĩ dɛ a dezi ũ, àtongɔ daa kè beee bé eé a bɔro. Mée ooare, Luda é fɔ à gbè kènɔ kɛ Ibraĩ boriinɔ ũ.

¹⁰ Kpása diɛna línɔzi kò. Luda é lí kè è né maaa iroo zɔ à zu té guu.

¹¹ Mée a batisi kɛ a nɔseliɛna sèeda ũmɛ, mɔde gbèke é mɔ ma gbɛra à gbāaa demala, mée ká mà à kyatee sɛɛnɛro. Àmbe eé a batisi kɛ kɔn Luda Ninio kɔn téo.

¹² À gbaka kũna a ɔzĩ ésegbɛkiia. Tó à fã, eé a pɔwɛ ká a dɔn, eé à sàko ká té kè è garoo guu.

Yesu batisikɛna

(Maa 1:9-11, Luk 3:21-22)

¹³ Ben Yesu bɔ Galili bɔsun à mò Yaaya kiia Yodazi lɛ à a batisi kɛ.

¹⁴ Yaaya yezi à gí à bè: Mamɔma kè má dɛ ñ ma batisi kɛn n mɔ ma kiiaɔ?

¹⁵ Ben Yesu wèla à bè: Àgɔ dɛ lɛ gĩa, zaake à kɔ sɔwao lɛ yā píngi kɛna a zéa yānzi. Ben à wèzi.

¹⁶ Kè Yesu batisi kè, à bikũ gɔɔ. Zĩ beee ludambɛ wèkɔa, ben à è Luda Nini è e suu lán pɔtɛ ba à zɔawa.

¹⁷ Ben wà kòto mà bɔna ludambɛ à bè: Ma né mèn do léle yenzideen yè, kè ma pɔɔ nnaa maamaa.

4

Yesu yɔagwana

(Maa 1:12-13, Luk 4:1-13)

¹ Ben Luda Nini gàa kɔn Yesuo gbáan, lɛ Ibilisi à yɔ à gwa.

² Yesu lé yì fãantɛ kɔn gwãavɔ ai gurɔ baplaa. Kè nɔaa è à dɛɛ,

³ ben gbèkɛkɛri pì sɔzi à bè: Tó Luda Nén n ũ, ñ bè gbè kènɔ li buredi ũ.

⁴ Yesu wèla à bè: À kú Luda yān wà bè:

Pɔbleen gbɛntee ègɔ kúo adoro,

sé yā kè Ludaa e oo píngi.

⁵ Ben Ibilisi à sè à gāao Luda wéte, à à zè Luda kpé mɔsɔntɛa,

⁶ à bè: Tó Luda Nén n ũ, ñ kɔpá n zĩndazi, zaake wà kè Luda yān wà bè:

Eé n yā o a malaikanɔnɛ,

aɔé n sé ñ ɔzĩ lɛ ñton gɛn sí gbɛaro yānzi.

⁷ Yesu wèla à bè: Wà kè dɔ wà bè:

Ñton Dii n Luda lé ñ gwaro.

⁸ Ben Ibilisi à sè à gāao dɔ kpíi lezĩ maamaa musu, à anduna kpatanɔ òɔbanɛ píngi kɔn ñ auzikinɔ

⁹ à bè: Mé n gba beeenɔ píngi, tó n kuɛ n dɔnzi kɛmɛ.

¹⁰ Ben Yesu bènɛ: Ñ gumala Setán! Zaake wà kè Luda yān wà bè,

ñ dɔnzi kɛ Dii n Ludanɛ

ngɔ dɔɔzi ado.

¹¹ Ben Ibilisi à tò gwe sa, ben malaikanɔ mò wà dɔàlɛ.

Yesu nana a zĩa zaa Galili

(Maa 1:14-15, Luk 4:14-15)

¹² Kè Yesu mà wà Yaaya kũ wà dà kpésiaan, ben à tà Galili.

¹³ Èe vɛɛ Nazareti dɔro, à gàa à vɛɛ sɛbɛ saɛ Kapɛnamu, Zɛbuluni boriino kɔn Nafatali boriino bɔsun,

¹⁴ Iɛ yá kɛ annabi Isaya ò kɛ yānzi à bè:

¹⁵ Zɛbuluni boriino kɔn Nafatali boriino bɔsu, zaa ísɪaa kpa ai Yoda baa kaa kpa, Galili bɔsu kɛ bori pāndɛno kún pì,

¹⁶ aɔ gbɛ kɛ aɔ kú gusɪaa guuno gupura ísɪ è, guu dò bɔsu kɛ kú gaa lézì pì deenɔnɛ sa.

¹⁷ Zaa gurɔ beeean Yesu ná waazikenaa à bè: À nòsɛ líɛ, kpata kɛ bò Luda kiia kà kú.

Yesu ìba káakuno sisina

(Maa 1:16-20, Luk 5:1-11)

¹⁸ Kɛ Yesu e dɔ Galili sɛbɛzi, à gɔɔn plaaano è, vìi kɔn dāaroo, Simɔ kɛ wè be Pita kɔn a dāaro Anduruo. Aɔsɛ táaru kpaa sɛbɛ pì guu, zaake sɔɔkɔnɔmɛ.

¹⁹ Ben Yesu bèɛnɛ: À mó à tɛmazi, mé a kɛ gbɛwɛɛrino ù.

²⁰ Zaa gwe gɔɔ aɔ n táaruno tòn aɔ bò wà tɛzi.

²¹ Kɛ à gàa aɛ, à gɔɔn plaa pāndɛno è, vìi kɔn dāaroo dɔ, Zebedi né Yemisi kɔn a dāaro Yohanao. Aɔ kú goro'ite guu kɔn n de Zebedi pio, aɔsɛ n táaruno kɛkɛɛ. Yesu n sísɪ,

²² ben aɔ n de tò goro guu gwe gɔɔ, aɔ bò wà tɛzi.

Yesu yádannɛna Galili

(Luk 6:17-19)

²³ Yesu ègɔ lili oo Galili bɔsun, è yá daɛnɛ n aduakekpɛno guu, è kpata kɛ bò Luda kiia baaru kpá, è gbɛno kɛkɔa kɔn gyá bori sánda píngio.

²⁴ À tɔ dà Siria bɔsula píngi, ben wègɔ mɔɔnɛ kɔn gbɛ kɛ aɔsɛ gyá bori píngi kɔn wáwáao kɛɛno kɔn zindeeno kɔn gasindadeeno kɔn ɛɛno, ben è n kɛkɔa.

²⁵ Wà bò Galili kɔn Wɛtɛmɛnkuri bɔsuo kɔn Yerusalemuo kɔn Yudeao kɔn Yoda baa kaa kpaa paripari wà tɛzi.

5

Aubarikadeenɔn Yesu ìbanɔ ù

(Luk 6:20-23)

¹ Kɛ Yesu parii pino è, à dɪdɪ sɪsɪa. Kɛ à vɛɛ, à ìbanɔ mò à kiia,

² ben à ná yádannɛna à bè:

³ Aubarikadeenɔn gbɛ kɛ aɔ n kɛsána dɔɔno ù, zaake kpata kɛ bò Luda kiia de n pɔ ù.

⁴ Aubarikadeenɔn pɔsiadeeno ù, zaake Luda é n làakari kpáɛnɛ.

⁵ Aubarikadeenɔn gbɛ kɛ aɔ n zɪnda bɔsano ù, zaake aɔmbe wéegɔ anduna ví.

⁶ Aubarikadeenɔn yāzede niderino ù, zaake aɔmbe aɔé ká.

⁷ Aubarikadeenɔn wɛndadɔnnɛrino ù, zaake Luda é n wɛnda dɔ.

⁸ Aubarikadeenɔn nòsɛpuradeeno ù, zaake aɔmbe aɔé wéɛ sɪ Ludalɛ.

⁹ Aubarikadeenɔn ìbɛtɛmidɛrino ù, zaake wéɛ n sísɪ Luda nɛno.

¹⁰ Aubarikadeenɔn gbɛ kɛ wè ía daɛnɛma yāmaakɛna yānzino ù,

zaake kpata kè bò Luda kiia de n pò ũ.

¹¹ Aubarikadeenon a ũ,
tò wà a s̄s̄s̄, tò wà ãa dàawa,
tò wà yā zaa p̄ngi ãiawa ma yānzi.

¹² À p̄onnaa kè à yāa d̄o, zaake a láada bíta ludambe. Len wà ãa dà annabi kè ās̄o kú a ãan̄a le.

Yesu iban̄on wisi ũ k̄on gupuraa
(Maa 9:50, Luk 14:34-35)

¹³ Ámbe wisi ũ andunan̄e. Tó wisi i nnaa tà, dian weé kè nà à ḡo wisi ũ d̄o? À àre kee v̄i d̄oro, séde wà kw̄ée gb̄en̄o táa oa.

¹⁴ Ámbe gupuraa ũ andunan̄e. W̄éte kè wà k̄a s̄s̄i musu è f̄i àḡo utenaro.

¹⁵ W̄e fitia na wà gbaka kúearo. W̄e di dabu musume, le à guu pu gb̄e kè ās̄o kú uan̄on̄e.

¹⁶ À guu pu gb̄en̄on̄e le, le ās̄ a maakenan̄o e wà a De kè kú musu tó kpá.

Musa doka bok̄stena

¹⁷ Àtonḡo daa ma m̄o Musa doka k̄on annabin̄o yān̄o gboronlo. M̄éé m̄o gbororo, ma m̄o le mà papame.

¹⁸ Yāpuraan m̄éé ooare, ludambe k̄on t̄ōtēo é ḡéte, m̄ode doka p̄i w̄ēz̄a f̄éte ke a p̄o kete ke é ḡētero, yā p̄ngi é k̄e.

¹⁹ Beee yānzi tò gb̄e ḡi yā k̄e wà ãi p̄in̄o dokezi, baa à k̄e k̄ēsānān̄zi, tò è da gb̄en̄on̄e ās̄ k̄e le, adee éḡo k̄ēsānān̄zi kpata kè bò Luda kiia gb̄en̄o t̄ém̄e. Tó gb̄e k̄ūna, tò è ãān̄e le s̄s̄, adee éḡo bíta kpata kè bò Luda kiia gb̄en̄o t̄é.

²⁰ M̄éé ooare, tò a yāmaak̄ena de ludayādannerin̄o k̄on Farisin̄o p̄olaro, é ḡē kpata kè bò Luda kiia guuro.

P̄j̄f̄ena

²¹ Á mà wà bè yādeen̄on̄e, ās̄ton gb̄e ãero. Gb̄e kè gb̄e d̄e, weé yākp̄ae k̄eo.

²² Mapi s̄s̄, m̄éé ooare, gb̄e kè p̄o f̄ē a gb̄ēdaaazi k̄a wà yākp̄ae k̄eo. Gb̄e kè a gb̄ēdaaa s̄s̄s̄ k̄a wà gáo gb̄āadeen̄o kiia. Gb̄e kè bè a gb̄ēdaaane m̄isaide s̄s̄ k̄a à ḡē t̄én̄.

²³ Tó n m̄o ñ Luda gba p̄o a gb̄āgb̄akiia, tò n d̄on̄ gwe k̄e n gb̄ēdaaa n yā k̄ūna,

²⁴ ñ n gba tò sa'okii āe gwe, ñ ḡa ñ agbaa kpá adeene ḡia, gbasa ñ m̄o ñ saa o sa.

²⁵ Tó n ib̄ēe e gaanyo yākp̄aek̄ek̄iia, ñ k̄e kpakpaa ñ k̄eo nna zaa z̄én̄, le àton n kpá yākp̄aek̄eriaro yānzi. Tó n̄ēe k̄e lero, yākp̄aek̄eri p̄i è n kpá dogaria, dogari è n da kp̄esiaan̄.

²⁶ Yāpuraan m̄éé oonne, né b̄o gwero ai ñ ḡa f̄ia boo p̄ngi. Baa k̄ōb̄o é ḡo t̄én̄ziro.

Z̄in̄ak̄ena

²⁷ Á mà wà bè, àton zina k̄ero.

²⁸ Mapi s̄s̄, m̄éé ooare, tò gb̄e n̄ogb̄e gwà k̄on laasuu p̄āndeo, adee zina k̄èon gwe k̄ò.

²⁹ Tó n w̄é̄e ōplaa è tò ñ fu, ñ b̄o ñ z̄inna. N korana n m̄ègu kezi maa de wà n m̄è p̄ngi zu t̄én̄la.

³⁰ Tó n ōplaa è tò ñ fu, ñ z̄s̄ ñ z̄inna. N korana n m̄ègu kezi maa de n m̄è p̄ngi tana t̄én̄la.

Ȳigid̄ena

(Mat 19:9, Maa 10:11-12, Luk 16:18)

³¹ Wà bè d̄o, tò gb̄e e ḡii a nāz̄i, à ȳigid̄ela kpáa.

³² Mapi sɔ, mée ooare, gbɛ kɛ̀ gɪ̀ a naʒi, tó èe kɛ̀ à gɔ̃pɔsɛɛ kɛ̀nlo, à zã pì bé è tó à gɔ̃ zinakeri ũ. Gbɛ̀ kɛ̀ nɔɔ kɛ̀ wà gɪ̀zi sɛ̀ sɔ zina kɛ̀n gwe.

Ladana

³³ Á mà wà bè yádeenɔnɛ dɔ, aɔ̃ yá kɛ̀ aɔ̃ sɪ̀ kɔ̃n Diio papa, aɔ̃ton fuaro.

³⁴ Mapi sɔ, mée ooare, àton la da sero. Àton yá sí kɔ̃n ludambeero, zaake Luda kiblekitamɛ,

³⁵ ke anduna, zaake Luda tintimɛ, ke Yerusalem, zaake Kína isi wétemɛ.

³⁶ Nton yá sí kɔ̃n n mioro, zaake né fɔ̃ ñ n mikā mɛ̀n doo pura kũ ke ñ à sia kũro.

³⁷ Ágae be ee ke auo. Yá kɛ̀ dɛ beelaa bɔ̀ à zaaa guumɛ.

Gɛ̀ɛbona

(Luk 6:29-30)

³⁸ Á mà wà bè, wà wée fɪ̀a bo kɔ̃n wéeo, swaa kɔ̃n swaa.

³⁹ Mapi sɔ, mée ooare, àton gɛ̀ɛ bo gbɛ̀ kɛ̀ zaaa kɛ̀areearo. Tó gbɛ̀ n swān kɛ̀ n gasu ɔplaaa, ñ à doo dɔnɛ dɔ.

⁴⁰ Tó gbɛ̀ yezi à n dansiki yákpae kenyo, ñ n utadaa tónɛ dɔ.

⁴¹ Tó gbɛ̀ gā namma ñ aso séare kiloo do, ñ gáonɛ kiloo plaa.

⁴² Tó gbɛ̀ pɔ́ wée kɛ̀mma, ñ kpáa. Nton gbɛ̀ kɛ̀ yezi à pɔ́ sɛ̀kamma tɛ̀ro.

Yena ibɛɛzi

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Á mà wà bè, àgɔ̃ ye a gbɛ̀daaazi, à za a ibɛɛn.

⁴⁴ Mapi sɔ, mée ooare, àgɔ̃ ye a ibɛɛnɔzi, à adua kɛ̀ gbɛ̀ kɛ̀ aɔ̃ wée táawaanɔnɛ,

⁴⁵ lɛ̀ à gɔ̃ a De kɛ̀ kú musu nɛ́nɔ ũ yápura. Zaake è ɔfántɛ̀ bɔ́ gbɛ̀ zaaanɔnɛ kɔ̃n gbɛ̀ maaanɔ́ ń píngi, è lou ma taarisaideenɔnɛ kɔ̃n taarideenɔ́ ń píngi.

⁴⁶ Tó gbɛ̀ kɛ̀ aɔ̃ yeaziinɔ́n á yeñzi, è láada ke e Luda kiiaɔ́? Baa be'ɔ̃sirinɔ́ è ke leroo?

⁴⁷ Tó a gbɛ̀nɔ́n eè ì kpákpárɪ́ma ñtɛ̀, bɔ́ á dɛo gbɛ̀ pándenɔ́laa? Baa kifinɔ́ è ke leroo?

⁴⁸ Beee yānzi àgɔ̃ kuu papana, lán a De kɛ̀ kú musu kuu papana nà.

6

Gbadana

¹ Á làakari kɛ̀ a dɔnzi yáken a gupuraaazi. Àton kɛ̀ gbɛ̀ntee wée yānziro. Tó ée kɛ̀ lɛ̀, è láada e a De kɛ̀ kú musu kiiaɔ́.

² Tó nɛ́ɛ gba daa takaasideenɔnɛ, ñton a kpáakpa kɛ̀ lán mɔ́nafikideenɔ́ bàro. Aɔ̃ è kɛ̀ aduakɛ̀kpɛ̀nɔ́ guu kɔ̃n gáalenɔ́, lɛ̀ gbɛ̀nɔ́ ń tɔ́ nnaa sí yānzimɛ. Yápuraan mée ooare, aɔ̃ ñ láada èn gwe kò!

³ Mpi, tó nɛ́ɛ gba daa takaasideenɔnɛ, ñton tó n ɔzɛɛ dɔ́ lán n ɔplaa e kɛ̀ nàro.

⁴ Ñ tó n gbadana kɛ̀ asiiyā ũ, n De kɛ̀ asiiyā dɔ́ è à fɪ̀a bonne.

Aduakɛ̀na

(Luk 11:2-4)

⁵ Tó ée adua kɛ̀, àton gɔ̃ dɛ̀ lán mɔ́nafikideenɔ́ bàro. Aɔ̃gɔ̃ yezi wà adua kɛ̀ zena aduakɛ̀kpɛ̀n kɔ̃n zɛ́ɛnkpakɔ́anɔ́, lɛ̀ gbɛ̀nɔ́ ń e yānzi. Yápuraan mée ooare, aɔ̃ ñ láada èn gwe kò!

⁶ Mpi, tó nɛ́ɛ adua kɛ̀, ñ gɛ̀ n kpé guu, ñ gbà tata, ñ wée kɛ̀ n De kɛ̀ kú gwe asii guua, n De kɛ̀ asiiyā dɔ́ è sínɔ́.

⁷ Tó ée adua kɛ̀, àton yá bɔɛ pari lán kifinɔ́ bàro. Aɔ̃gɔ̃ daa ń yābɔɛna parii guun Luda è sínɔ́.

⁸ Àtongɔ de lán ní bàro, zaake a De pɔ kɛ á à nii vĩ dɔ ai àgɔ gá gbekaa.

⁹ Àgae adua kɛ lán kɛ bà:

Wa De kɛ kú musu,
 ñ tó wàgɔ dɔ kɛ n tɔ adona.

¹⁰ Ñ tó kpata kɛ bò n kiia bɔ gupuraa,
 wà n pɔyezi kɛ anduna guu,
 lán wɛ kɛ zaa musu nà.

¹¹ Ñ wa gba ú kɛ wɛ ble gbàa.

¹² Ñ wa taarinɔ kɛwe,
 lán weɛ kɛ gbɛ kɛ aɔ taari kɛweenɔ nà.

¹³ Ñton tó wà fu yɔagwanaaro,
 ñ wa sí à zaaaa.

¹⁴ Tó a gbɛnɔ taari kɛnɛ, a De kɛ kú musu é a pɔ kɛare se.

¹⁵ Tó ée gbɛnɔ taarinɔ kɛnɛ sɔro, a De é a taarinɔ kɛarero.

Léyina

¹⁶ Tó á léyina sɔ, àton uu sisi lán mɔnafikideenɔ bàro. Aɔ è ní uu yákɔtɛ lɛ gbɛnɔ
 gɔ dɔ kɛ aɔ léyina yánzi. Yápuraa mɛe ooare, aɔ ní láada èn gwe kò!

¹⁷ Mpi, tó ní léyina, ñ uu pípi, ñ nɔsi māmamma,

¹⁸ Lɛ gbɛnɔ tón dɔ ní léyinaro, sé n De kɛ kú asii guu baasiro. N De kɛ asiiyá
 dɔ é à fía bonnɛ.

Auzikiyá

(Luk 11:33-36, 12:33-34, 16:13)

¹⁹ Àton auziki kakɔaazi anduna guu kɛro, gura kɛ kòkɔnɔ è pɔ yakan, pɔnɔ è
 kɔtɛ kpán bensɔ kpáinɔ è gu fɔ aɔ pɔnɔ sɛen.

²⁰ À a auziki kakɔa ludambe, gura kɛ kòkɔnɔ è pɔ yakanlo, pɔnɔ è kɔtɛ kpánlo
 bensɔ kpáinɔ è gu fɔ aɔ pɔnɔ sɛenlo.

²¹ Zaake guu kɛ n auziki kún, gwen n làakari ègɔ kún se.

²² Wɛen mɛ fitia ú. Tó n wɛe aafia, n mɛ píngi ègɔ gupuraa ú.

²³ Tó n wɛe gbàaro sɔ, n mɛ píngi ègɔ gusiaa ú. Tó gupuraa kɛ ní kúna de
 gusiaa ú, gusiaa pì bíta.

²⁴ Gbɛke è fɔ à dɔ dii mɛn plaaazi, zaake eé za gbɛ doon àgɔ ye gbɛ doozi,
 kesɔ eé na gbɛ dooa à kya ká gbɛ doon. É fɔ àgɔ dɔ Ludazi kɔn dɔo ledoro.

Ludanaanɛkena

(Luk 12:22-31)

²⁵ Beee yánzi mɛe ooare, àton a wɛndi kàhàn kɛ à be bɔn wɛ ble ke bɔn wɛ
 miro. Àton mɛ kàhàn kɛ à be bɔn wɛ daro. Wɛndi de pɔbleelaroo? Mɛ de
 pɔkásáalaroo?

²⁶ À gwa báanɔa. Aɔ è pɔ tɔro, aɔ è pɔ kɛro, aɔ è pɔ ká dɔ guuro, mɔde a De kɛ
 kú musu è pɔblee kpámma. Á bèe vĩ maamaa de báanɔlaroo?

²⁷ A té, dé bé eé fɔ à a wɛndi gbàa kaara, baa guru do, a kàhànkena guuu?

²⁸ Býánzin eè pɔkásá kàhàn kezi? À lá vúdeenɔ gwa sɛn lán aɔ de nà. Aɔ è
 zĩ kero, aɔ è buu tãro,

²⁹ mɔde mɛe ooare, baa Sulemanu kɔn a auzikio, èe uta da à maaa kà aɔ ke
 ɔro.

³⁰ Sɛla kɛ kuu gbàa eé té kú ziaa, lán Luda è pɔ nazi lɛ nà, amɔa lu-
 danaanɛkɛsánadeenɔ, wɛe a pɔ o dɔɔ?

³¹ Beee yānzi àton pòke kàhān ke à be bòn wé ble ke bòn wé mi ke bòn wé dāro.

³² Kifiñon pɔ pɛnɔ pɛngi yã è dɔñne aɛ. Zaake a De kɛ kú musu dɔ kɛ pɔ pɛnɔ kɔ sɔao.

³³à tó kpata kè bò à kiia kōn à yāzεdeeo dɔare aε gĩa, eé pò pìnɔ kaaraare dɔ pínɡi.

³⁴ Beee yānzi àton ziaa kàhǎn kero, zaake ziaa a zīnda yǎ dǒ. Guro píngi yǎ'ǎmma mà.

7

Kō taari'ena

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Àton gbẽ taari ero, Luda é a taari e sero.

²Zaake lán nèè gbě taari e nà, len Luda é n taari e ɛ. Zaka kè ní eè yǝónnen eé yǝonne.

³ Bóyānzi nées sèburu kè da n gbědaaa wéen eezi, bensõ nées líkusú kè da n wéen yā daaroo?

⁴ Kè líkusu da n wéén, à kè dia né be n gbēdaaanε à tó n sēburu kè da à wéén bɔnε?

⁵ Mɔnafikide! N̄ likusu kɛ da n wɛɛn bɔ ɡĩa, nɛ ɡbasa n̄ guu e wásawasa, lɛ n̄ e n̄ sɛburu kɛ da n ɡbɛdaaaa wɛɛn bɔnɛ.

⁶ Àton Luda pọ́ kpá gbě́nḡaro
lẹ aṣton sọkpa wà a kari kero yānzi.

Àton a gbè bèdeen_o zu alēden_onero
le aĩton taa o'oar_o yānzi.

Wέεκενα

(Luk 11:9-13)

⁷À wěs κε, Luda é kpáawa. À wεsε, é e. À gbà lé, Luda é wěare.

⁸ Zaake gbẽ kẹ wée kèn wè kpáa, gbẽ kẹ wètẹ sǝ è e. Gbẽ kẹ gbà lèn weé wẽne.

⁹ A té, dé bé eé gbè kpá a nées, tó à burɛdi wées kèa?

¹⁰ Τό à kpò wée kèa sɔ̃. eé mlɛ́ sɛ́ à kpáaó?

11 Baa kōn a zaakeeo, á pó maa kpána a nénɔa dɔ̃. Weé a De kè kú musu pó maa kpána gbē kè aɔ wée kèanɔa pó o dɔɔ?

¹²À kɛ gbɛ̃nɔnɛ lán á yezi aɔ̃ kɛare nà. Musa doka kɔ̃n annabinɔ̃ yã̃nɔ̃ mìn gwe.

Zéle kraatoo

(Luk 13:24)

¹³À gẽ zéle kpaatoo guu. Zé kè à lé yàasa ben à mèporokii vī è gányo kaatena guumε. Bèen gbẽ paridee e sεε.

¹⁴ Zé kè è gányo wèndi guu lé kpaato à nakōana, bensō gbē kè aō è wà sɛɛnɔɔ pariɔ.

Gbẽ dõna a vãkɛnaa

(Luk 6:43-44, 13:25-27)

¹⁵ À làakari ke annabi egeenɔzi. Aãè mó a kiia sã báao dana, mode lewan nɔaderinɔn ní ũ.

¹⁶ É n dǎ́ n yáke_{naa}. Wè geepi bo lè líaro. Wè kǎkǎa e baban_ε láaro.

¹⁷ Lí maaa è né nnaa i, lí zaaa è né gina i.

¹⁸ Lí maaa è fĩ à né gina ìro, lí zaaa è fĩ à né nnaa ìro.

¹⁹ Wè lí kè è né maaa iroo zɔ wà zu té guume.

²⁰ Leme é ñ dɔ ñ yàkenaa le.

²¹ Èe ke gbē kè ègɔ ma sisii Dii, Dii, bé eé gē kpata kè bò Luda kiia guuro, sé gbē kè è ma De kè kú musu poyezi kē.

²² Yàkpaekégurɔ zī gbē parideenɔ é bemɛ: Dii, Dii, wa Luda yā òñne kɔn n tɔo né! Wa zīnnɔ gòmma kɔn n tɔo né! Wa dabuyānɔ kè pari kɔn n tɔo né!

²³ Mé beñne wásawasa: Má a dɔ zikiro. À gumala zaakerinɔ!

Kpɛbori gɔɔn plaaanɔ

(Luk 6:47-49)

²⁴ Beee yānzi gbē kè à ma yā kènɔ mà, ben à zīi kèa de lán gbē làakaridee kè à a kpé bò gbèa bàme.

²⁵ Kè lou mà, í dàgula, ãa kàka à sù kpé pia, ben èe léero, kè wà à èe dàe gbèa yānzi.

²⁶ Gbē kè ma yā kènɔ mà, ben èe zīi kearoo de lán m̀saidee kè à a kpé bò b̀su'aatèa bàme.

²⁷ Kè lou mà, í dàgula, ãa kàka à sù kpé pia, ben à gbòro à lèe bitimm.

Yesu iko

²⁸ Kè Yesu yā beeenɔ ò à yàa, à yádannena b̀ parii sae,

²⁹ zaake èe yā dañne lán ludayádannerinɔ bàro, à dàñne ikoomɛ.

8

Kusu kəkɔana

(Maa 1:40-45, Luk 5:12-16)

¹ Kè Yesu pita s̀s̀s̀a, parii tézi.

² Ben kusu ke mò à kùe à ae à bè: Dii, tó ñ yezi, né fɔ ñ ma kəkɔa wásawasa.

³ Yesu ɔ b̀ à kèa à bè: Má yezi. Ñ gɔ wásawasa. Zaa gwe gɔɔ à kusu yàa.

⁴ Ben Yesu bène: Ñton o gbēke maro. Ñ gá ñ n zīnda ɔɔa sa'orine, ñ sa'opɔ kè Musa diè kpá n kəkɔana sèda ũ gbēnɔne.

Sozanɔ gbēnsi zikeri kəkɔana

(Luk 7:1-10)

⁵ Kè Yesu e gēe Kapenamu, ben Romu sozanɔ gbēnsi mò à kiia, a wée kèa

⁶ à bè: Dii, ma zikeri daena be, à kɔɔ kù, mè e ɔɔa maamaa.

⁷ Ben Yesu bène: Mé gá mà à kəkɔa.

⁸ Ben gbēnsi pì bène: Dii, mée ká ñ gá ma bero. Ñ yā ò dé, ma zikeri é kəkɔa.

⁹ Zaake mapi se, wà iko vīmame, ben má iko vī sozanɔa. Mèè o aɔ gbē doone à gá, è sɔ gá. Mèè o à pāndene à m̀, è sɔ m̀. Mèè o ma zikerine à kè ke, è sɔ ke.

¹⁰ Kè Yesu yā pì mà, à b̀ à sae, ben à bè gbē kè aɔo tézinɔne: Yāpuraan mée ooare, mée e gbēke ma náane kè le Isarailinɔ téro.

¹¹ Mée ooare, gbēnɔ é b̀ ɔfántɛbɔe kpa kɔn ɔfántɛgēkpen kpaaɔ paripari aɔé m̀ p̀ ble kɔn Ibraiɔ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo kpata kè b̀ Luda kiia guu.

¹² Gbē kè aɔo de yā wàgɔ kú kpata pì guunɔ sɔ, weé ñ zu bàazi gusiaa guume. Gwen aɔé ɔɔ don wà ɔ di ñ musu.

¹³ Ben Yesu bè sozanɔ gbēnsi pìne: Ñ tá be. À kenne lán n ma náane kè nà. Ben à zikeri pì gbàa kù gurɔɔ m̀a gɔɔ.

Gyareeno kəkɔana paripari

(Maa 1:29-34, Luk 4:38-41)

¹⁴ Yesu gaa Pita be, ben à è à naɔ daa daena, èe m̀wāaa kēe.

¹⁵ Kè à ɔ̀ kè à ɔ̀ɔa, ben à mè yīi kù, ben à fɛɛ à póblee kènɛ.

¹⁶ Kè uusie kè, ben wà mɔ̀nɛ kɔ̀n zīndeɛnɔ̀ paripari, ben à zīn pīnɔ̀ gòrɔ̀mma kɔ̀n yā'onoa, à gyāreenɔ̀ kèkɔ̀a ní píngi.

¹⁷ Lɛn yā kè annabi Isaya ò pàpa lɛ à bè:

À wa gbāasaikɛɛ sɛ,

à wa gyāanɔ̀ kèwa.

Gbɛ̀ kè aɔ̀ɔ yezi wà tɛ̀ Yesuzinɔ̀

(Luk 9:57-62)

¹⁸ Kè Yesu è parii kàkɔ̀aazi, ben à bè a ibanɔ̀nɛ: Wà bikū sɛ̀bɛ baa.

¹⁹ Ben ludayādanneri ke mò à bè Yesunɛ: Danneri, guu kè nɛɛ gaan píngi mégɔ̀ ténzi.

²⁰ Yesu bènɛ: Gbɛ̀ngboonɔ̀ ní tò vī, bāanɔ̀n ní sà vī, Gbɛ̀ntee Né sɔ̀ ãmpakii vīro.

²¹ Ben ìba pānde bènɛ: Dii, ñ tò ai ma de kpá guuzi gĩa.

²² Ben Yesu bènɛ: Ñ tɛ̀mazi. Ñ tò gènnɔ̀ ní gènnɔ̀ vīi.

Yesu zàgà'ia zɛna

(Maa 4:35-41, Luk 8:22-25)

²³ Yesu gɛ̀ góro'ite guu, ben à ìbanɔ̀ tɛ̀zi aɔ̀ dà zén.

²⁴ Kāndo zàgà'ia gbāaa kàka sɛ̀bɛla, í e vīvīi èe kakaa ní góron. Yesu e ii oo,

²⁵ ben à ìbanɔ̀ sɔ̀zi, aɔ̀ à vù wà bè: Dii, ñ wa mì sí, wée kaatɛɛmɛ.

²⁶ Ben à bènnɛ: Ludanaanekɛ̀sánadeennɔ̀! À kè dia á vīa vī lɛɛ? Ben à fɛɛ à gí ãnɛ kɔ̀n ío, ben guu yī kítikiti.

²⁷ Yā pì bò gbɛ̀ pīnɔ̀ saɛ aɔ̀ bè: Gbɛ̀ kparee taka boriin yɛ? Baa ãa kɔ̀n ío è à yā mamɛ.

Zīnnɔ̀ gɛ̀na alɛ̀dennɔ̀ guu

(Maa 5:1-20, Luk 8:26-39)

²⁸ Kè Yesu bikū baa kaa kpa Gadara bùsun, zīnde gɔ̀ɔn plaa kenɔ̀ bò mī-rakpetɛa, aɔ̀ mò wà dààlɛ. Aɔ̀ pāsī maamaa, gbɛ̀kɛ è fɔ̀ à bɔ̀ɛ gwero.

²⁹ Aɔ̀ wii lɛ̀ wà bè: Bón wá vī kɔ̀ ɔ̀zīi, Luda Né? N mɔ̀ wée tāwa kè ai à gurɔ̀ɔ gɔ̀ kán yó?

³⁰ Alɛ̀dɛ kpàsa bíta kúnyo kāaa, aɔ̀ɔɛ pɔ̀ blee.

³¹ Ben zīn pīnɔ̀ agbaa kpà Yesunɛ wà bè: Tó n pèwa, ñ wa gbarɛ alɛ̀dɛ kpàsa kèkɔ̀a guu.

³² Ben Yesu bènnɛ: À gá. Ben aɔ̀ gòrɔ̀mma aɔ̀ gɛ̀ alɛ̀dennɔ̀ guu. Ben alɛ̀dɛ kpàsa pì wì bào píngi, aɔ̀ sòro sī̀sīgɛɛzi, aɔ̀ sì sɛ̀bɛn, ben aɔ̀ gàgà í guu gwe.

³³ Ben alɛ̀dɛdārinnɔ̀ bàalɛ̀ wà gɛ̀ wɛ̀tɛ guu, aɔ̀ yā pīnɔ̀ tɔ̀kɛ̀nnɛ kɔ̀n yā kè zīndeennɔ̀ lèo píngi.

³⁴ Ben wɛ̀tɛdeennɔ̀ bɔ̀ɛ wà gàa da Yesulɛ̀ ní píngi. Kè aɔ̀ à è, aɔ̀ agbaa kpànnɛ kè à bɔ̀nnɛ ní bùsun.

9

Gbɛ̀ kaɛna kèkɔ̀ana

(Maa 2:1-12, Luk 5:17-26)

¹ Yesu gɛ̀ góro guu, à èara à sɛ̀bɛ bikū à kà a bɛ wɛ̀tɛ.

² Ben gbɛ̀kenɔ̀ mɔ̀nɛ gbɛ̀ kaɛnao daɛna gyāresebɔ̀n. Kè Yesu è aɔ̀ɔ a náanɛ vī, ben à bè gbɛ̀ kaɛna pīnɛ: Ma gbɛ̀, ñ n làakari kpáɛ! N durunnɔ̀ kèmmɛ.

³ Ludayādanneri kenɔ̀ kú gwe, ben aɔ̀ ò ní nɔ̀sɛ guu wà bè: Gbɛ̀ beee e dɔ̀kɛɛ Ludaomɛ.

⁴ Yesu n laasuu dɔ, ben à n lá à bè: Bóyānzi ée laasuu zaa lea a nɔse guuzi?

⁵ Tó ma bè, à durunno kɛa ke tó ma bè, à fɛɛ à táa o, à kperee bé à aagaa?

⁶ Má ò le le àgɔ dɔ kɛ Gbɛntee Né durunkɛnnɛna iko ví tɔɔte kɛmɛ. Ben à bè gbɛ kaɛna pine: N fɛɛ n n daɛbɔ sé n tá be.

⁷ Ben à fɛɛ à tà be.

⁸ Kɛ parii è le, vía n kú, aɔ Luda kɛ iko beee taka kpà gbɛnteenɔa tó bò.

Matu sisina

(Maa 2:13-17, Luk 5:27-32)

⁹ Yesu bɔ gwe, èe gɛtɛɛ, ben à gbɛ kɛ wè be Matiu è wɛɛna a be'ɔɔsikpɛn. À bènɛ: N mɔ n tɛmazi. Ben à fɛɛ à tɛzi.

¹⁰ Kɛ Yesu e pɔ bleɛ à be, be'ɔɔsirino kɔn durunkɛrino kú gwe pari, aɔɛ pɔ bleɛo kɔn à ibano lɛdo.

¹¹ Kɛ Farisinɔ è le, ben aɔ à ibano là wà bè: Bóyānzi a dii e pɔ bleɛ kɔn be'ɔɔsirino kɔn durunkɛrinozi?

¹² Kɛ Yesu yà pì mà à bè: Gbɛ kɛ aafia víi bà kú kɔn likita yāoro, sé gyāree.

¹³ À gá à laasuu lé yà kɛ kɛna Luda yān beee mizi wà bè: Kɔ wɛndagwanan má yezi, èe ke sa'onanlo. Mɛɛ mɔ gbɛ maaano sísiro, sé durunkɛrino.

Léyina

(Maa 2:18-22, Luk 5:33-39)

¹⁴ Ben Yaaya Batisikeri ibano mò aɔ Yesu là wà bè: À kɛ dia wapino kɔn Farisinɔ weɛ lé yi, ben n ibano è yi seroo?

¹⁵ Ben Yesu yā lɛkɔziñne à bè: Nɔseri gbɛno é pɔsiaa ke gurɔ kɛ à kúnyo nɔse guun yɔ? Auo, mɔde à gurɔ é mɔ kɛ weɛ nɔseri pì bɔ n tɛ, gbasa aɔé lé yi sa.

¹⁶ Gbɛke è uta zii nambata na kɔn pɔle dufuoro, zaake uta dufu é sɔkɔzi à kɛkɔre, à zii fɔna é kaara.

¹⁷ Wè geepiwè dufu ká tūu zii guuro. Tó wà kɛ le, tūu é pūtame, wɛɛ pì é kwéɛ, tūu é yaka. Auo, wè geepiwè dufu ká tūu dufu guume, aɔégɔ maa n píngi.

Nénɔkpɛɛ fɛɛ à bɔna gaan kɔn nɔgbɛ kɛ ɔ kɛ Yesu utaa

(Maa 5:21-43, Luk 8:40-56)

¹⁸ Gurɔ kɛ Yesu e yā beeenɔ oonɛ, gbāade ke mò à kùɛ à aɛ à bè: Ma nénɔgbɛ gà tia. N mɔ n ɔ kea, eégɔ kú wɛndio.

¹⁹ Ben Yesu fɛɛ à tɛzi kɔn a ibano.

²⁰ Nɔgbɛ kee kú gwe, aru è bɔɛa à kà wè kuri awɛɛplaa. À mò à ɔ kɛ Yesu uta léa à kpɛɛ kpa.

²¹ Zaake à bè: Baa tó ma ɔ kɛ à utaa dé, mé kɛkɔa.

²² Yesu liɛ à à è, ben à bè: N n làakari kpáɛ, nɔgbɛ! Ma náane kɛ n kɛ bé à n kɛkɔa. Gwe gɔɔ nɔgbɛ pì kɛkɔa.

²³ Kɛ Yesu kà gbāadeɛ pì be, à è wè kure pɛɛ, parii kɛi dɔ.

²⁴ Ben Yesu bè: À a zɛnda gá. Né pì e garo, èe ii oome. Ben aɔɛ à lalandi kɛɛ.

²⁵ Kɛ wà pè gbɛnɔa aɔ bɔɛ bàazi, ben Yesu gɛ kpén, à né pì kú a ɔɔa, ben à fɛɛ.

²⁶ Ben yà pì baaru dà bùsu pila píngi.

Vlano kɛkɔana

²⁷ Kɛ Yesu bɔ gwe, vlano plaaano tɛzi kɔn wiiio wèe bee: N wa wɛnda gwa, Dauda Borì!

²⁸ Kɛ Yesu kà be, vía pino sɔzi, ben à n lá à bè: Á ma náane ví kɛ mé fɔ mà yā pì keareɔ? Aɔ wèala wà bè: Lɛmɛ, Dii.

²⁹ Ben à ɔ kɛ n wéɛa à bè: Àgɔ deare lán a ma náane kɛ nà.

³⁰ Ben aɔ wée guu è. Yesu kpàkēñzi à bè: Àton o gbēke maro.

³¹ Baa kōn beeeo aɔ gà wà à baaru fàakɔa bùsu pìn píngi.

Nénaenade kēkɔana

³² Gurɔɔ kē vɔanɔ e bɔɛɛ, wà mò Yesune kōn zīnde kē à néne naenao.

³³ Kē Yesu zīn pì gòà, ben à yà ò. Yà pì bò parii sae aɔ bè: Wée yà beee taka e Isarailino bùsun yáro.

³⁴ Ben Farisino bè: È zīn gorúma kōn zīnno kína gbāaaome.

Yesu gbēno wēndadɔna

³⁵ Yesu gà wétenɔa kōn lakutuno píngi, à yà dànnɛ ní aduakekpɛno guu, à kpata kē bò Luda kiia baaru nnaa kpáñne, à gyāreeno kēkɔa ní píngi kōn gbāasaideeno ní píngi.

³⁶ Kē à parii è, ben aɔ kēne wēnda, zaake aɔɔ kú bídín aɔ líkɔa lán sáa kē aɔɔ dàri vīroono bà.

³⁷ Ben Yesu bè à ibanone: Pókekɛna bíta, mɔde zīkerinoɔ pari-ro.

³⁸ À wée ke Buradeea le à zīkerino gbare aɔ a pó kekɛ.

10

Yesu zìri gɔɔn kuri awɛɛplaaano diena

(Maa 3:13-19, Luk 6:12-16)

¹ Yesu a íba gɔɔn kuri awɛɛplaaano sisi, ben à ní gba iko aɔ zīnno gorúma, aɔ gyāreeno kēkɔa kōn gbāasaideeno ní píngi.

² Zìri gɔɔn kuri awɛɛplaa pino tónon yè: Gbē káaku Simo kē wè bene Pita kōn à dāaro Anduruo, Zebedi né Yemisi kōn à dāaro Yohanao,

³ Filipi, Batɔlɔmiu, Tomasi, be'ɔsiri Matiu, Alafeu né Yemisi, Tadeu,

⁴ Simo Aíade kōn Yudasi Isikarioti kē bò à kpɛɛo.

Yesu zìrinɔ zīna

(Maa 6:7-13, Luk 9:1-6)

⁵ Kē Yesu e gɔɔn kuri awɛɛplaaa pino zīi, à bèñne: Àton gá bori pādeno kiiaro. Àton gē Samaria wéteno guuro.

⁶ À gá Isaraili kē aɔ sàsá lán sáa bànɔ kiia.

⁷ À gá àgɔ waazi kɛɛ àgɔ gaa à be: Kpata kē bò Luda kiia kà kīi!

⁸ À gyāreeno kēkɔa, à gèno fɛɛ bɔna gaan, à kusuno kēkɔa wásawasa, à zīnno gorúma. Lán á è pókekpasai nà, à keñne pókesisai.

⁹ Àton ɔɔ da a bòkɔnlo.

¹⁰ Àton bòkɔlogomma séro ke uta plaadee ke kyatee ke gò, zaake zīkeri kɔ sio à a pòblee e.

¹¹ Wéte kē é kán píngi ke lakutu, à gbē maaa wete à pitaa, àgɔ kú gwe ai à gá gēo zéla.

¹² Tó a gē ua guu, à ì nnaa kpáñma.

¹³ Tó uadeeno kɔ sio, a ì nnaa é gññɛ. Tó aɔɔe kɔ sio sɔro, a ì nnaa é ɛara à sokpaawa.

¹⁴ Guu kē wèe a sín ke wèe swá kpá a yáziro, à bɔ ua ke lakutu pìn à lutɛ gogo a gbánɔa.

¹⁵ Yápuraan mée ooare, yákpækɛgurɔɔ zī wéetámma kē Sɔɔmu kōn Gɔmɔradeeno é ee égɔ sàɔ de wéte pì deeno póla.

*Yà kè eé Yesu ìbàṅ le onnèna
(Maa 13:9-13, Luk 21:12-17)*

16 Mée a zī lán sáanṅ bà lewanṅo tème. Àgṣ lākari vī lán mlènṅ bà, àgṣ de yākerisaideenṅ ũ lán pṣṣenṅ bà.

17 À lākari ke gbēnteenṅzi, zaake aṣé a kùkù wà a na yākpaeṅerinṅne n zī, aṣé a gbēgbē n aduakeṅpenṅ guu.

18 Weé gáao bṣu gbēnsinṅ kṣn kīnanṅ kiia ma yānzi. Égṣ deñne ma sēedadeenṅ ũ kṣn bori pāndenṅ.

19 Tó wà a kpámma, àton yā kè é o ke yā kè é līmma damu kero. Zī beee Luda bé é yā kè é oo da a lén.

20 Èe ke ámbé é yā oro, a De Nini bé eé yā da a lén.

21 Vī kṣn dāaronṅ é kṣ kpámma wà de. Denṅ é bṅ n nénṅ kpée. Nénṅ é bṅ n denṅ kṣn n danṅ kpée wà n de.

22 Gbē píngi é zaagu ma yānzi, mṁde gbē kè zena gbāa ai à guro léa é mīsina e.

23 Tó wèe wée tāaawa wéte ken, à bàa lé à tá à pānden. Yāpuraan mée ooare, é gá Isarailinṅ bṣu wéténṅ guu à yāa píngiro, Gbēntee Né é gīake à mó.

24 Ìba ègṣ de a dannerilaro. Zīri ègṣ de a diilaro.

25 Tó ìba a yādanneri gwena lè ke tó zīri a dii gwena lè, beee mò le. Tó wà tṣ kpà ua bēdeenṅ Belezebubu, tó kè à zaaa de beelaan weé kpà à bēdeenṅne.

*Zena kṣn Yesuo gbēnṅ ae
(Luk 12:2-9)*

26 Àton vīa keñnero. Pókee kuu utena kè é bṅ gupuraaaro. Asiiyā kee kuu kè weé gí dṣiṣiro.

27 À yā kè mée ooare gusiaan o gupuraa. À yā kè eé maa kpàikpàì kpàakpa ke gāale.

28 Gbē kè aṣé mēbaa kaate, mṁde aṣé fṣ wà ninii dèroonṅ, àton vīa keñnero. À vīa ke Ludanṅ kè eé fṣ à nini kṣn mēo kaate té guu píngi.

29 Wè sātè mēn plaaa yā kṅbṅ donloo? Mṁde aṣ ke é lée tṅṅte a De yādṣna sairo.

30 Baa a mīkānṅ, à à lé dṣ.

31 Beee yānzi àton vīa kero. A bēe de sātè pariinṅla.

32 Gbē kè zèmao gbēnṅ ae, mé zeo ma De kè kú musu ae.

33 Gbē kè lé sèmazi gbēnṅ ae sṣ, mé lé sézi ma De kè kú musu ae.

*Kèkèṣana Yesu yānzi
(Luk 12:51-53, 14:26-27)*

34 Àtongṣ daa ma mṁ le gbēnṅ gṣ nna kṣo anduna guunlo. Mée mó le gbēnṅ gṣ nna kṣo yānzínlo, sé fēena kṣzi.

35 Ma mṁme, le gṣgbē bṅ a de kpée, nṅgbē bṅ a da kpée, nṅzāree bṅ a zā da kpée.

36 Gbē bēdeenṅ é gṣ à ìbēenṅ ũ.

37 Gbē kè ye a de ke a dazi demalaa e ká àgṣ de ma ìba ũro. Gbē kè ye a négṣgbē ke a nṅgbēzi demalaa e ká àgṣ de ma ìba ũro.

38 Gbē kè èe a líkpangbāroo sé àgṣ téomaziro, adee e ká àgṣ de ma ìba ũro.

39 Gbē kè à a wēndi kūna, adee é korazi. Gbē kè gí a wēndizi ma yānzi sṣ, adee égṣ wēndi vī.

Láada ena yá
(Maa 9:41)

⁴⁰ Gbê kè à a si ma sìme. Gbê kè ma si s̄, adee gbê kè ma z̄i sìme.

⁴¹ Gbê kè annabi sì a annabike yānzi é annabi láada e. Gbê kè gbê maaa sì a maake yānzi é gbê maaa láada e.

⁴² Baa í yīn, gbê kè né kèkiin̄ doke gbà ma ìbakε yānzi, yāpuraan méε ooare, adee é kora a láadaziro.

11

Yaaya Batisikeri z̄irin̄
(Luk 7:18-35)

¹ Kè Yesu yā beeen̄ dà a ìba ḡōn̄ kuri awεplaaan̄ne à yāa, à b̄ò gwe, à gāa waazi kε n̄ wétēn̄ guu, èe yā daańne.

² Zaa kpésiaan Yaaya Kirisi yākenan̄ mà, ben à a ìba ken̄ z̄i

³ ās à la, àmbe gbê kè eé mó ús, ke wàḡō wéε d̄ōō gbê pāndezime?

⁴ Ben Yesu wēńla à bè: À gá yā kè ée maa ée ee gbā Yaayan̄ à be,

⁵ v̄lan̄ō e guu ee, ε̄en̄ō e t̄aa oo, kusun̄ō e k̄εk̄sa, swādoon̄ō e yā maa, ḡēn̄ō e f̄εεε, takaasideen̄ō e baaru nna waazi maa.

⁶ Aubarikadeen gbê kè è fu ma yāaroo ũ.

⁷ Kè Yaaya z̄irin̄ t̄a, Yesu Yaaya yā ò pariine à bè: Bón a gaa gwa gbáan? Kàba kè ìa e nīgāan ȳs?

⁸ Bón a gaa gwa saa? Gbê kè pókāsā z̄āε danan̄ ȳs? Pókāsāmaadarin̄ èḡō kú k̄ibeme.

⁹ Bón a gaa gwa saa? Annabin̄ ȳs? Lεmε! Méε ooare, à dε annabila se.

¹⁰ Zaake Yaayan̄ wà à yā kè Luda yān̄ wà bè: Mé ma z̄iri gbarε n̄ ā lε à zé kεkenne.

¹¹ Yāpuraan méε ooare, n̄gbê né'ina guu gbēkee e b̄ō à kà Yaaya Batisikeri ũro. Baa k̄ōn̄ beeeo gbê kè dε gbê kpεεdee ũ kpata kè b̄ò Luda kiia guu d̄εla.

¹² Zaa gur̄ōō kè Yaaya Batisikeri nà waazikēnaa ai m̄ōna gbāa, wēε k̄ōdεε k̄εε wā ḡē kpata pin, ben k̄ūgbāadeen̄ō e ḡēen̄.

¹³ Musa k̄ōn̄ annabin̄ píngi ḡīake wà à yā ò ai à gāa pé Yaayaa.

¹⁴ Tó é f̄ō à sí, Yaaya p̄i bé à Ìlia kè wà bè eé mó ũ.

¹⁵ Gbê kè swā v̄i à ma.

¹⁶ Bón mé t̄ōōrigbēn̄ō l̄ék̄ōzio? Āōō dε lán̄ né kè āōō kú yāra guu āōō lε zuuk̄ōzin̄ b̄a

¹⁷ wēε bee:

Wa kure p̄ēare, ée ō wāro,

wa wēnda l̄ē siare, ée s̄osobi kero.

¹⁸ Zaake Yaaya m̄ō, èe burēdi s̄oro, èe w̄ε miro, ben wà bè z̄indeeme.

¹⁹ Kè Gbēntee Né m̄ō, è p̄ō ble, è í mi, ben wà bè: Guturu w̄ēmirime, be'ōōsirin̄ō k̄ōn̄ durunkerin̄ō gbēn̄name! M̄ōde wē ōnd̄ō d̄ō a yākenaname.

Yesu z̄ōkakana wéte ken̄ deen̄zi
(Luk 10:13-15)

²⁰ Ben Yesu f̄εε à z̄ōka kà wéte kè à a dabuyā paridee k̄ēnn̄ō gbēn̄zi, kè āōōe n̄ n̄ōse liero yānzi à bè:

²¹ Wāiyoo K̄oraz̄ideen̄ō! Wāiyoo Betesaidadeen̄ō! Tó ma dabuyā kè má kè a t̄ēn̄ō kè Taya k̄ōn̄ Sid̄ō yā, lε wéte p̄i deen̄ō pókāsāan̄ō dàdańla, āō v̄ēε tubura à ḡi kè n̄ōseliēna sēda ũ.

²² Mée ooare, yâkpaεεgurɔɔ zĩ a wéetâmma éǵɔ de Tayadeenɔ kɔn Sidɔdeenɔ pɔla.

²³ A Kapenamudeenɔ sɔ é gbá à zɔ Ludaan yó? Weé ɔ sɔazi ai gèwāan. Zaake tó wà dabuyá kè má kèareenɔ kè Sɔɔmu yá, le à kuu ai kɔn a gbàao.

²⁴ Mée ooare, yâkpaεεgurɔɔ zĩ a wéetâmma éǵɔ de Sɔɔmudeenɔ pɔla.

Kámmabona Yesu kiia

(Luk 10:21-22)

²⁵ Zi beea Yesu bè: Baa, musu kɔn tɔtɔo Dii, ma n sáabu kè, kè n yá beeenɔ ùte yádɔrinɔne kɔn ɔndɔrinɔ, n bo kyóɔrisainɔne.

²⁶ Leme, Baa, zaake n pɔyeziname.

²⁷ Ma De pɔ píngi nàme ma ɔzĩ. Gbēkee Luda Né dɔro, tó èe ke De Luda baasiro. Gbēkee De Luda dɔro, tó èe ke à Né kɔn gbē kè Né pì yezi à à ɔɔaɔnɔnɔ baasiro.

²⁸ A mɔ ma kiia amɔa kè á aso sɛna a kpasanɔ píngi, mé a gba zé à kámma bo.

²⁹ À ma gbóngo sé à yá dada ma kiia, a làakari é kpác, zaake má buse bensɔ ma nɔse yĩ.

³⁰ Ma gbóngo sɛna zĩ'ũro, ma asoo tisiro.

12

Kámmabogurɔ yá

(Maa 2:23-3:6, Luk 6:1-11)

¹ Gurɔ beea Yesu e paa buraanla kámmabogurɔɔ zĩ. Nɔaa e à ibanɔ deε, ben aɔ pɔwεε wòro, aɔɔe soo.

² Kè Farisinɔɔ è le, ben aɔ bène: Ñ n ibanɔ gwa, aɔɔe yá kè wè ke kámmabogurɔɔ zĩroo keε.

³ Ben Yesu bèrne: Ée kyó ke á è lán Dauda kè nà kɔn a gbēnɔ gurɔɔ kè nɔaa e n deεroo?

⁴ A gè Luda ua guu, àpì kɔn a gbēnɔ buredi kè wà kàε Ludane sò, buredi kè aɔɔ à sona zé vīro, sé sa'orinɔ.

⁵ Kè sa'ori kè aɔɔ kú Luda ua guu kámmabogurɔɔ zĩnɔ è gurɔɔ pì yá daro, bensɔ èe keñne taari ũro, ée à kyó ke á è Luda yānloo?

⁶ Mée ooare: Pɔ kè à bíta de Luda ualaa kú kè.

⁷ Tó á yá kèkii mù dɔ, kè kɔwēndagwanan má yezi, èe ke sa'onanlo, le ée taarisaideenɔ taari ero.

⁸ Zaake Gbēntee Né bé à iko vī kámmabogurɔɔa.

⁹ Kè Yesu bɔ gwe, ben à gè n aduakekpɛn.

¹⁰ Gɔgbē keε kú gwe, à ɔ doo fɛfɛna. Gbēkenɔ e zé wεtεε wà yá di Yesua, ben aɔ à là wà bè: Gbēkékɔana kámmabogurɔɔ zĩ zé vīs?

¹¹ Ben à wēnla à bè: Tó a gbēkee sáa vī à zù wēen kámmabogurɔɔ zĩ, à gí gá à bɔzi?

¹² Gbēntee de sála zà. Beeε yānzi maakεna kámmabogurɔɔ zĩ zé vī.

¹³ Ben Yesu bè gɔgbē pìne: Ñ n ɔ pì poro. Kè à pòro, ben à kè a gbēn wásawasa lán à doo bà.

¹⁴ Ben Farisinɔ bɔε wà gaa wà yá gɔgɔ dian aɔé ke nà wà Yesu de.

Zíkɛri kè Ludaa sè

¹⁵ Yesu dɔ, ben à gù gwe. Parii bɔ wà tɛzi, ben à gyáree kè aɔɔ kú n ténɔ kèkɔa n píngi,

¹⁶ à gínne aɔ o gbē kè á de à ũ.

¹⁷ Len Luda yá kè annabi Isaya ò kè le, à bè:

¹⁸ Ma zīkeri kè má sèn yè,
ma yenzidee kè à yā è kámaguu.
Mé ma Ninii di à musu,
eé yāzede da boriinɔnɛ.

¹⁹ Eé leokpakɔa kero, eé patammaro,
gbēke é à zɔka ma dɔ gaalero.

²⁰ Eé kàba kè kpá zén éro,
eé fitia wée'ibakena dero,
ai à tó yāzede zī ble.

²¹ Bori píngi támaa égɔ dɔa.

Zin gona gbēɔa

(Maa 3:20-30, Luk 11:14-23)

²² Ben wà mò Yesunɛ kɔn zīnde vīa kè à néne naenao. Yesu à kèkɔa, èe yā oo
sa, èe guu ee.

²³ Ben yā pì bò gbēɔ sae ní píngi wà bè: Dauda borii pìn yèroo?

²⁴ Kè Farisinɔɔ mà, ben aɔ bè: Gbē kèkii é fɔ à zīn gorúmaro sé kɔn zīnno kí
Belezebubu gbāaa.

²⁵ Yesu ní laasuu dɔ, ben à bè: Kpata kè à gbēɔ ibete kpà kɔo é kaate. Wéte
ke ua kè à gbēɔ ibete kpà kɔo é gɔ bezī ũme.

²⁶ Tó Setán e a zīnda goo gbēɔa, à ibete kpà a zīndaon gwe. À kpata é gí ke
diane?

²⁷ Tó Belezebubu gbāaan meègɔ zīnno gooorúma sɔ, a gbēɔ è ní go kɔn dé
gbāaaome? Len a zīnda gbēɔ a ege bò le.

²⁸ Tó Luda Nini gbāaan méé zīn gooorúma, àgɔ dɔ kè kí kè Ludaa kà mò à a len
gwe.

²⁹ Dian gbē é ke nà à gē gɔsagbāaa kpén à à pónɔ sée? Séto à à yì gīa, gbasa à
à kpé kpoke.

³⁰ Gbē kè de ma gbē ũroo né ma ibeeme. Gbē kè èe pɔ kaakɔamaoro e
faakɔame.

³¹ Beee yānzi méé ooare, Luda é gbēɔ durunno kéñne kɔn a tɔ zaaa kè aɔè
sísino píngi, mɔde eé gbē kè à à Ninii tɔ zaaa si kéro.

³² Tó gbē Gbēntee Né tɔ zaaa sì, Luda é kéne, mɔde tó gbē Luda Nini tɔ zaaa
sì, eé adee kè anduna tiaa kèkii guuro ke à kè èe mɔɔ.

Gbē dɔna a yakɛnaa

(Luk 6:43-45)

³³ Tó lí maa, à né égɔ maame. Tó lí zaa sɔ, à né égɔ zaame. Zaake líbɛn wè lí
dɔa.

³⁴ Gbēntee pitigoonɔ! Kè á zaa, à kè dia é fɔ à yā maaa oo? Zaake yā kè swè
pàn lé è o.

³⁵ Gbē maaa è à maaa bɔ à maaa kè kaena a guume. Gbē zaaa sɔ è à zaaa bɔ
à zaaa kè kaena a guume.

³⁶ Méé ooare, yākpákegurɔɔ zī gbēɔ é ní faasaiyā kè aɔɔ ò tɔkè Ludane píngi.

³⁷ Zaake yā kè ní ò bé eé yā nnaa kpámma kesɔ à yā danla.

Sèdagbekana Yesua

(Maa 8:11-12, Luk 11:29-32)

³⁸ Ben ludayādannérino kɔn Farisi kenɔ bè Yesunɛ: Dannéri, wá yezi ò
sèeda ke ke wà e.

³⁹ Ben Yesu wèñla à bè: Tɔɔrigbē zaa ludanaanekerisaideeno bé wè sèeda
gbekama, mɔde mé sèeda ke kéñnero, sé annabi Yunusa pɔ.

⁴⁰ Lán Yunusa kè kpò ìsì gbèguu nà fāantē kōn gwāavīo ai gurō aagō, lēn Gbēntee Né é kè lē tōtēn fāantē aagō gwāavī aagō.

⁴¹ Yākpaekegurō zī Nīnevadeenō é fē wà yā da tōrigbēnola, zaake kè aō Yunusa waazi mà, aō ñ nōsè lē, ben gbē kè bīta dē Yunusalaa kú kè.

⁴² Yākpaekegurō zī sōomete kpa nōgbē kīna é fē à yā da tōrigbēnola, zaake à bō zaa anduna léa à mō Sulemanu òndōyā ma, ben gbē kè dē Sulemanulaa kú kè sa.

Zīn ɛarana a bɛ ziia

(Luk 11:24-26)

⁴³ Tó wà zīn gò gbēa, ègō likōaa zōo gukorin àgō vēekii wētē. Tó èe ero,

⁴⁴ ben è be: Mé liara mà tá ma bē zīame. Tó à kà gwe, è e à da pā, à waana wāsawasa zéazea.

⁴⁵ Ben è gá à zīn kè aō pāsī dealaano sēe mēn swēplaa à suño aōē gē wà vēn. Lēmē adee gwena zāa zaaa ègō dē à kākupōla. Góro dōnkō pì bé eē tōrigbē zaaano bikū sō.

Yesu danenō

(Maa 3:31-35, Luk 8:19-21)

⁴⁶ Kè Yesu e yā oo gbēnōnē, ben à da kōn à dāaronō kà, aō zē bàazi, aō yezi wà yā oo.

⁴⁷ Ben wà bènē: N da kōn n dāaronō zē bàazi, aō yezi wà yā onyo.

⁴⁸ Ben à wèlā à bè: Dén ma da ūu? Dén ma dāaronō ūu?

⁴⁹ Ben à ò dō a ibanō à bè: Ma da kōn ma dāaronōn yē.

⁵⁰ Zaake gbē kè è ma De kè kú musu pōyezi kēen ma dāaro kōn ma dāreo kōn ma dao ū.

13

Yālekōzina kōn pōwēfario

(Maa 4:1-20, Luk 8:4-15)

¹ Gurō dōnkō pì zī Yesu bō bē à gāa à vèe sèbē léa.

² Wà pāzi paripari, ben à gē à vèe góro'itēn, gbēnō gō zēna sīsīla ñ píngi.

³ Ben à yā lēkōzīnē pari à bè: Búbari ke bé à bō à gāa pōwēe fā.

⁴ Lán èe fāa nà, ben à kēnō lēe zé guu, bāano mō wà blē.

⁵ À kēnō lēe gbē sàra musu, gura kè bùsu vī bítaro, ben aō bōe gōō, kè bùsu bíta gwero yānzī.

⁶ Kè ofantē fēe, ben aō té kù wà gāga kè aō kāsāa vīro yānzī.

⁷ À kēnō lēe lēnō guu, ben lē fēe à nākōrēmā.

⁸ À kēnō sō lēe tōtē maaa guu, aō fēe wà né ì, à kēnō wée basōōōro, à kēnō baaagōō, à kēnō baaakurikuri.

⁹ Gbē kè swā vī à ma.

¹⁰ Ben Yesu ibanō sōzi, aō à là wà bè: Bōyānzī nēe yā oōñnē kōn yālekōzinaozi?

¹¹ Ben à wèñlā à bè: Luda a gba zé à kpata kè bō à kiia asiinō dō, mōde èe ñ gba zéro.

¹² Zaake gbē kè pō vīn, Luda é kaaranē ai àgō dizī. Gbē kè pōke vīroo sō, baa à néngō kè à vī Luda é sía.

¹³ Bēee yānzīn mēe yā oōñnē kōn yālekōzinaozi, lē aō guu gwa pōke'ena sai, aō swā kpā yāmasai, à dōrō dōna sai.

¹⁴ Luda yā kè annabi Isaya ò kēmāma à bè:

Aōégō swā kpaa yākemana sai,

aōégō guu gwaa pōke'ena sai.

¹⁵ Aɔɔ nɔ̃sɛ vīro lɛ aɔton ɔ̃ndɔ̃ kũro yānzi,
aɔ swā gbāa lɛ aɔton yā maro yānzi,
aɔ wée kpakɔ̃rɛna lɛ aɔton guu ero yānzi,
zaake aɔ̃ yezi wā aɛ dɔma mà n̄ gba aafiaro.

¹⁶ Aubarikadeenɔ̃ a ũ kɛ a wée e guu ee, bensɔ̃ a swā e yā maa.

¹⁷ Yāpuraan mée ooare, annabinɔ̃ kɔ̃n gbɛ maaano kuu yā pari, aɔ̃ yezi wā pɔ̃ kɛ ée eenɔ̃ e, aɔ̃e ero, aɔ̃ yezi wā yā kɛ ée maano ma, aɔ̃e maro.

¹⁸ À pówɛɛfari yā m̄ dɔ̃ sa.

¹⁹ Tó gbɛ kpata kɛ bɔ̃ Luda kiia yā mà ben èe dɔ̃ro, Setān è mɔ̃ à pɔ̃ kɛ wā tɔ̃ à swɛ guu p̄i síame. Pówɛɛ kɛ lɛɛ zé guu m̄n gwe.

²⁰ Pówɛɛ kɛ lɛɛ gbɛ sàraa sɔ̃, beene gbɛ kɛ yā mà à s̄i gɔ̃ɔ̃ kɔ̃n pɔ̃nnao ũ.

²¹ Zaake à kāsāa vīro, è kɛ gurɔ̃ plaaro. Tó yā'amma à lè ke tó wā wée tāa yā p̄i yānzi, è fumɛ gɔ̃ɔ̃.

²² Pówɛɛ kɛ lɛɛ lɛnɔ̃ guu dɛ lán gbɛ kɛ yā mà a s̄i bà, mɔ̃de anduna yā kàhankena kɔ̃n yena auzikizio è nakɔ̃rɛa, ben è gɔ̃ àrɛ sai.

²³ Pówɛɛ kɛ lɛɛ tɔ̃tɛ maaa guu dɛ lán gbɛ kɛ yā p̄i mà à à dɔ̃rɔ̃ dɔ̃ bà. È ke kaarana pɔ̃ ũ, aɔ̃ kenɔ̃ basɔ̃ɔ̃ro, kenɔ̃ baaagɔ̃gɔ̃, kenɔ̃ baaakurikuri.

Yalekɔ̃zina kɔ̃n sɛ̃fɔ̃ɔ̃ɔ̃

²⁴ Yesu yā pānde lèkɔ̃ziɛ̃nɛ à bè: Lán kpata kɛ bɔ̃ Luda kiia dɛ nān yè: Gbɛke ése maaa tɔ̃ a bura.

²⁵ Gurɔ̃ kɛ wée ii oo, ben à ibɛɛ mɔ̃ à fɔ̃ wée fà ése p̄in, ben à gɛ̃ zéla.

²⁶ Kɛ ése nɔ̃ s̄i èe piaa, ben fɔ̃ɔ̃ p̄i bɔ̃ gupuraa.

²⁷ Ben buradee z̄ikerinɔ̃ mɔ̃ wā bènɛ: Dii, pówɛɛ maaan n̄ t̄i n̄ buranloo? Fɔ̃ɔ̃ gàa bɔ̃ māmɛ?

²⁸ Ben à bènɛ: Ibɛɛ bé à beee kɛ. Ben z̄ikerinɔ̃ bènɛ: N̄ yezi wā gá wurɛwuren yó?

²⁹ Ben à bè: Auo! Tó ée wurɛwurɛɛ, é wurɛ kɔ̃n éseome.

³⁰ À tó aɔ̃ fɛɛ ledɔ̃ ai pókɛgurɔ̃. Mé o pókɛrinɔ̃nɛ aɔ̃ fɔ̃ɔ̃ p̄i kɛ g̃iā, aɔ̃ à bakaa yi tɛ pɔ̃ ũ, gbasā wā ése kɛ wā ká ma d̄n.

Yalekɔ̃zina kɔ̃n musadi wéeo

(Maa 4:30-32, Luk 13:18-19)

³¹ Yesu yā pānde lèkɔ̃ziɛ̃nɛ à bè: Kpata kɛ bɔ̃ Luda kiia dɛ lán musadi wée kɛ gbɛ s̄i à tɔ̃ a buraa bàme.

³² À wée kete dɛ pówɛɛnɔ̃la p̄ingi, mɔ̃de tó à fɛɛ, è kɛ bíta dɛ dò pónɔ̃la p̄ingi. È lí kɛ ai bāano è mɔ̃ wā z̄ɔ̃z̄ɔ̃ à gānɔ̃a.

Yalekɔ̃zina kɔ̃n buredisɛɛ'ézɛo

(Luk 13:20-21)

³³ Yesu yā pānde lèkɔ̃ziɛ̃nɛ à bè: Kpata kɛ bɔ̃ Luda kiia dɛ lán buredisɛɛ'ézɛ kɛ nɔ̃gbɛ s̄i à kà flawa zaka lé aagɔ̃ guu à yàkɔ̃tɛ p̄ingi bà.

Pɔ̃ kɛ tò Yesu yā lèkɔ̃ziɛ̃nɛ

(Maa 4:33-34)

³⁴ Yesu yā beenõ o gbɛnɔ̃nɛ kɔ̃n yālekɔ̃zinao. Èe yāke oñnɛ yālekɔ̃zina sairo,

³⁵ lɛ yā kɛ annabi ò kɛ yānzi, zaake à bè:

Mé lé wɛ̃ mà yālekɔ̃zina oñnɛ,

mé yā kɛ utena zaa andunakaɛgurɔ̃ oñnɛ.

Sɛ̃fɔ̃ yā bɔ̃kɔ̃tɛna

³⁶ Ben Yesu gbě̀nɔ̀ tò gwe à tà bɛ. À ìbanɔ̀ sòzi aɔ̀ bɛ: N̄ bura fɔ̀ yā bɔ̀kɔ̀tɛ kewe.

³⁷ Ben à bè̀nne: Pówɛɛmaatɔ̀ri né Gbɛ́ntee Némɛ.

³⁸ Bura né andunamɛ. Pówɛɛ maa né kpata kɛ̀ bɔ̀ Luda kiia gbě̀nɔ̀mɛ. Fɔ̀ né Setán gbě̀nɔ̀mɛ.

³⁹ Ibɛ́ kɛ̀ n̄ tɔ̀ né Ibilisimɛ. Pókɛkɛna né andunayāagurɔ̀mɛ. Pókɛrinɔ̀ né malaikanɔ̀mɛ.

⁴⁰ Lán wè fɔ̀ kɛ̀ wà ká tén nà, lɛn eé kɛ̀ lɛ andunayāagurɔ̀.

⁴¹ Gbɛ́ntee Né é a malaikanɔ̀ gbare aɔ̀ gbɛ́kɛkɛrinɔ̀ kɔ̀n zaakerinɔ̀ bɔɛ a kpata gbě̀nɔ̀ té n̄ píngi,

⁴² aɔ̀ n̄ ká té pāsī guu. Gwen aɔ́é ɔ̀ ɔ̀n wà ɔ̀ di n̄ musu.

⁴³ Ben gbɛ́ maaanɔ̀ égɔ̀ té kɛ́ lán ɔ̀fántɛ̀ bà kpata kɛ̀ bɔ̀ n̄ De kiia guu. Gbɛ́ kɛ̀ swà ví à ma.

Yalɛ́kɔ̀zina kɔ̀n auzikio

⁴⁴ Kpata kɛ̀ bɔ̀ Luda kiia de lán auziki kɛ̀ utena tɔ̀tɛ guu bàme. Kɛ̀ gbɛ́kɛ̀ bɔ̀a, à kɛ́kɛ̀ à ùtɛ, ben pɔ̀nnaa guun à tà à pɔ̀ kɛ̀ à vínɔ̀ yā píngi, ben à tɔ̀tɛ pí lù.

Yalɛ́kɔ̀zina kɔ̀n gbɛ́ bèɛ́deeo

⁴⁵ Lán kpata kɛ̀ bɔ̀ Luda kiia de nán yè dɔ. Laatari bé èe òso maaanɔ̀ wetɛɛ.

⁴⁶ Kɛ̀ à òso ɔ̀ɔ̀dee é, ben à tà à pɔ̀ kɛ̀ à vínɔ̀ yā píngi, ben à òso pí lùo.

Yalɛ́kɔ̀zina kɔ̀n táaru

⁴⁷ Lán kpata kɛ̀ bɔ̀ Luda kiia de nán yè dɔ. Wà táaru kpà sɛ́ben, à kpò bori sánda píngi kù.

⁴⁸ Kɛ̀ à pà, wà gàɛ wà bikùo baa, ben wà vɛ́ɛ wà à maaanɔ̀ plɛ́plɛ wà ká gbín, wà à zaaanɔ̀ kwèɛ.

⁴⁹ Lɛn eégɔ̀ de lɛ andunayāagurɔ̀. Malaikanɔ̀ é mó gbɛ́ zaaanɔ̀ sɛ́ɛ wà n̄ bɔ̀ gbɛ́ maaanɔ̀ té,

⁵⁰ aɔ́é n̄ ká té pāsī guu. Gwen aɔ́é ɔ̀ ɔ̀n wà ɔ̀ di n̄ musu.

⁵¹ Ben Yesu n̄ lá à bè: A yā beeenɔ̀ mì dɔ̀ sa píngiɔ̀? Aɔ̀ wè̀la wà bè: Ee!

⁵² Ben à bè̀nne: Tó yádanneri kpata kɛ̀ bɔ̀ Luda kiia yā dàda, eégɔ̀ de lán bè́dee kɛ̀ è pɔ̀ dufu kɔ̀n à ziiɔ̀ bɔ̀ a làasi guu bàme.

Nazarɛ́tideenɔ̀ gina Yesuzi

(Maa 6:1-6, Luk 4:16-30)

⁵³ Kɛ̀ Yesu yā beeenɔ̀ lɛ́kɔ̀ziínɛ à yàa, à bɔ̀ gwe,

⁵⁴ à gàa a bɛ wéte, ben èe yā daaínɛ n̄ aduakɛkɛpen. À yā bɔ̀ n̄ saɛ aɔ̀ bè: Mákpan gɛ́gbɛ̀ pì ɔ̀ndɔ̀ kɔ̀n dabuyā beeenɔ̀ èn?

⁵⁵ Lí'ari nén yèroo? À da tón Mariamaroo? À dāaronɔ̀n Yemisi kɔ̀n Yusufuo kɔ̀n Simɔ̀ kɔ̀n Yudao ūroo?

⁵⁶ À dārenɔ̀ kúwao kèroo? À yā beeenɔ̀ è mame píngii?

⁵⁷ Ben aɔ̀ gizi. Yesu bè̀nne: Annabi égɔ̀ bèɛ́ sairo, sé à bɛ wéte kɔ̀n à uao.

⁵⁸ Èe dabuyā kɛ̀ gwe pariɔ̀, kɛ̀ aɔ̀ɔ̀ è náane kero yānzì.

14

Yaaya Batisikɛ́ri gana

(Maa 6:14-29, Luk 9:7-9)

¹ Gurɔ̀ m̀bà b̀usu pì kí Hɛ̀rɔ̀du Yesu baaru mà.

² Ben à bè a ìbanɔ̀nɛ: Gbɛ́ pì né Yaaya Batisikɛ́rimɛ. À fɛ́ɛ bɔ̀na gaan, beee yānzín à gbāaa è èe dabuyānɔ̀ kɛ́zi.

³ Zaake Herɔdu Yaaya kù yá, à mò kàa, à à dà kpésiaan a v̄li Filipi naɔ Herɔdia yānzi.

⁴ Zaake Yaaya ègɔ beɛnɛ: N Herɔdia kúna nɔɔ ũ zé v̄ro.

⁵ Herɔdu yezi à à dɛ, mɔde èe v̄ia kɛɛ gbɛnɔnɛ, zaake aɔ à annabikɛɛ s̄i.

⁶ Herɔdu igurɔ l̄aa kɔkɔ z̄i Herɔdia nɛnɔkparɛ ɔ w̄a gbɛ kɛ aɔ mò gweenɔnɛ, ben à kɛ Herɔdunɛ nna maamaa.

⁷ Ben à lé gbɛ à bè: M̄a la dà kɛ mé n gba pɔ kɛ n à w̄ɛɛ kɛma píngi.

⁸ Ben à da yá kàkanɛ à be: N̄ ma gba Yaaya Batisikeri mì dana pɛrɛnti guu kɛ tia.

⁹ Ben kína pɔɔ yàka, mɔde kɛ à la dà nibɔnɔ w̄aa yānz̄in à bè w̄a kp̄aazi.

¹⁰ Ben à gbɛ z̄i w̄a Yaaya mì z̄ɔ kpésiaan.

¹¹ Kɛ w̄a mò kɔn à m̄io dana pɛrɛnti guu, w̄a kp̄a né p̄ia, ben à ḡaao a danɛ.

¹² Ben Yaaya ibanɔ mò w̄a à gɛ sɛ w̄a v̄li, ben aɔ ḡaa w̄a ò Yesunɛ.

Yesu p̄oblekpana ḡɔgbɛ ḡɔɔn b̄ɔɔ s̄ɔɔroonɔa

(Maa 6:30-44, Luk 9:10-17, Yoh 6:1-15)

¹³ Kɛ Yesu yá p̄i mà, ben a gɛ góro'ite guu, èe gaa gusae le àgɔ kú ado. Kɛ gbɛnɔnɔ mà, aɔ b̄ò w̄ɛte kɔn w̄ɛteo pari w̄a p̄ɛzi kɛsɛ.

¹⁴ Kɛ Yesu b̄ò góro guu, à gbɛnɔ è paripari, ben aɔ kɛnɛ w̄ɛnda, ben à gȳaree kɛ aɔ kú n̄ tɛnɔ k̄ɛk̄ɔa.

¹⁵ Kɛ uusie kɛ, à ibanɔ s̄ɔzi aɔ bè: Gura k̄ɛk̄ii né s̄ɛte p̄òɔtume, bens̄ɔ guu e sii. N̄ gbɛnɔ gbare aɔ tá lakutunɔ guu, aɔ p̄oble wete w̄a lú.

¹⁶ Ben Yesu w̄ɛn̄la à bè: Èe kɛ tiasi aɔ táro. À p̄ɔ kp̄ám̄ma aɔ ble.

¹⁷ Ben aɔ bènɛ: Bureɔdi m̄ɛn s̄ɔɔro kɔn kp̄ò m̄ɛn plaaan w̄a v̄i kɛ.

¹⁸ Yesu bèn̄nɛ: À m̄óme kɛ.

¹⁹ À ò gbɛ pinɔnɛ aɔ v̄ɛ s̄ɛa, ben à bureɔdi m̄ɛn s̄ɔɔro kɔn kp̄ò m̄ɛn plaaa p̄inɔ s̄ɛ, à a w̄ɛɛ s̄ɛ musu, à aubarika dàn. Ben à bureɔdi p̄i lilik̄ɔɛ à kp̄a à ibanɔa, aɔ kp̄aatete gbɛnɔnɛ.

²⁰ Aɔ p̄ɔ blɛ w̄a k̄a n̄ píngi. Ben w̄a à kp̄aaa kɛ ḡɔnɔ s̄ɛɛ gb̄ii kuri aw̄ɛɛplaaa p̄a.

²¹ Ḡɔgbɛ kɛ aɔ p̄ɔ blɛnɔ k̄a ḡɔnɔ b̄ɔɔ s̄ɔɔro taka, nɔgbɛnɔ kɔn n̄ɛnɔ baasi.

Yesu táa'ona s̄ɛbelaa

(Maa 6:45-52, Yoh 6:16-21)

²² Yesu ḡa n̄a à ibanɔa ḡɔɔ aɔ ḡɛ góro'itɛn, aɔ d̄onɛ aɛ gana s̄ɛbɛ baa k̄aa kpa ai àgɔ parii gbare.

²³ Aɔ gbarena gbera, à didi s̄l̄s̄i musu à adua kɛ ado. Guu e sii, à kú gwe ado.

²⁴ Góro'ite p̄i k̄a z̄a kɔn í l̄éao, ben í e gó p̄i ȳip̄aȳip̄aa kɛ z̄aga'ia k̄akañzi yānzi.

²⁵ Gudɔnao Yesu ḡaa n̄ kiia, èe táa oo íla.

²⁶ Kɛ aɔ à è èe táa oo íla, ben sw̄ɛ k̄ɛn̄gu aɔ bè: Ḡɛw̄aaadeeme! Aɔ wii l̄ɛ kɔn v̄iao,

²⁷ ben Yesu bèn̄nɛ ḡɔɔ: À a làakari kp̄áɛ, m̄ámbee! Àton tó v̄ia a k̄uro.

²⁸ Ben Pita bènɛ: Dii, tó m̄beee, n̄ tó mà táa o íla mà m̄ó n̄ kiia.

²⁹ Ben Yesu bè: N̄ m̄ó! Ben Pita b̄ò góro guu, èe táa oo íla èe gaa à kiia.

³⁰ Kɛ à è ía e kakaa, ben v̄ia à k̄ù. Èe vl̄ɛɛɛ, ben à wii p̄ɛ à bè: Dii, n̄ ma mì sí.

³¹ Gwe ḡɔɔ Yesu ɔ b̄ò à à k̄ù, ben à bènɛ: Ludanaanek̄ɛs̄anade! B̄óyānzi n̄ seka k̄ɛzi?

³² Kɛ aɔ ḡɛ góro guu, ía z̄ɛ.

³³ Ben gbɛ kɛ aɔ kú góro guunɔ d̄onzi kɛnɛ aɔ bè: Luda N̄ɛme n̄ ũ ȳapura.

*Yesu gyāreenɔ kēkōna zaa Genesareti
(Maa 6:53-56)*

³⁴ Kē aɔ hikù baa, aɔ kà Genesareti bùsun.

³⁵ Gwedeeno Yesu dō, ben aɔ à baaru dàgula bùsu pìn píngi, ben wà mōne gyāreenɔ n píngi.

³⁶ Wà wée kēa le wà ɔ ke baa à uta léa. Ben gbē kē aɔ ɔ kēano kēkōa n píngi.

15

*Fεεakaarayā
(Maa 7:1-13)*

¹ Farisi kenɔ kōn lodayādanneri kenɔ bɔ Yerusalemu aɔ mɔ Yesu kiia, ben aɔ à là wà bè:

² Bóyānzi n ibano ègɔ wa dezino fεεakaarayā kūnarozi? Aɔ è ɔ pípi gbasa wà pɔ blero.

³ Ben Yesu wēnla à bè: Bóyānzin eè gí Luda yādienanɔzi àgɔ a fεεakaarayā kūna?

⁴ Zaake Luda bè, à bèe lí a de kōn a daone. À bè dɔ, gbē kē à a de ke a da kpe bɔ, wà adee dε.

⁵ Apinɔ sɔ eè be, tó gbē bè a de ke a dane, pɔ kē á ví à n kpe dao gɔ Luda pɔ u,

⁶ àsun a de kpe daoro. Lemε eè Luda yā ke famma le, le àgɔ a fεεakaarayā kūna yānzi.

⁷ A mɔnafikideeno! Isaya annabikeyā ò a yā musu wásawasa à bè:

⁸ Bori beee è bèe limε kōn léomε,

aɔ swē kúmaro.

⁹ Aɔ ègɔ donzi keene pāme, gbēntee yāzēkparen aɔ daíne.

*Ya kē è tó wàgɔ gbāsī
(Maa 7:14-23)*

¹⁰ Ben Yesu parii sisiazi à bè: À swā kpá à yā ma.

¹¹ Èe ke pɔ kē è gē lén bé è tó gbē gɔ gbāsīro. Yā kē è bɔ lén bé è tó gbē gɔ gbāsī.

¹² Ben a ibano sɔzi aɔ bè: N dɔ kē Farisinɔ yā pì mà à n zɔ n swēnloo?

¹³ Yesu wēnla à bè: Pɔ kē ma De kē kú musu e tɔro wée wureme.

¹⁴ A n tó gwe. Vla don'aēdeenomε! Tó vla gò kūna vlane, aɔ plaa n píngi é si wεemme.

¹⁵ Pita bène: N yā pì bokɔtewe.

¹⁶ Ben Yesu bè: A laasuu kpé yī seɔ?

¹⁷ Á dɔ kē pɔ kē gē lén è tá gbēen gbasa à bɔ mēnloo?

¹⁸ Yā kē è bɔ lén sɔ è bɔ swē guume. Àmbe è tó gbē gɔ gbāsī.

¹⁹ Zaake zaa swē guun laasuu zaaa è bɔn: Gbēdena, zinakena, pāpākēna, kpāi'ona, εgetona kōn gbēsɔsɔnao.

²⁰ Yā beeno bé è tó gbē gɔ gbāsī, pɔblena ɔpipisai è tó gbē gɔ gbāsīro.

*Nɔgbē zītɔ wékena
(Maa 7:24-30)*

²¹ Ben Yesu bɔ gwe, à gāa Taya kōn Sidɔo bùsun.

²² Kanaa nɔgbē kee kú bùsu pìn, à mɔ à wii pèzi à bè: Dii, Dauda Bori, n ma wēnda gwa. Zīn e wée tāa ma nénokparea maamaa.

²³ Ben Yesu e wealoro. À ibano sɔzi, aɔ wée kēa wà bè: N pé nɔgbē pia, zaake ègɔ téwazi kōn wiiome.

²⁴ Yesu wènlá à bè: Isarailinɔ sāsāna lán sāano bàme. Aɔ kiian Luda ma zīn ado.

²⁵ Ben nɔgbɛ̀ pì mò à kùene à bè: Dii, ñ ma ñanka.

²⁶ Yesu bène: À maa wà nénɔ pòblee sé wà zu gbɛ́enɔnero.

²⁷ Ben nɔgbɛ̀ pì bè: Yapurame Dii! Mɔde baa gbɛ́enɔ è pòble buru kè lɛɛ ñ dii teebu gĩzĩnɔ sɛ́sɛ.

²⁸ Ben Yesu wèlala à bè: Nɔgbɛ̀, ñ ma náane ví bíta. À kenne lán ñ yezi nà. Ben à nénɔkpare pì aafia è zĩ pìà gɔɔ.

Yesu gyareenɔ kɛ́kɔana pari

²⁹ Yesu bɔ gwe à gàa èe dɔɔ Galili sɛ̀bezi, ben à bikù à vɛ́e sɛ́sɛ.

³⁰ Wà mɔne kɔn ɛrenɔ kɔn vɛ́anɔ kɔn gbɛ́ kɔ̀kɔ́nɔnɔ kɔn swádoonɔ kɔn gyare pāndenɔ paripari. Wà ñ káe à ae, ben à ñ kɛ́kɔa.

³¹ Kè gbɛ́nɔ è swádoonɔ e yā oo, gbɛ́ kɔ̀kɔ́nɔnɔ e gɔɔ wásawasa, ɛrenɔ e táa oo, vɛ́anɔ e guu ee, yā pì bò ñ sae, ben aɔ Isarailinɔ Luda sáabu kpà.

Yesu pòblekpana gɔ́n bɔrɔ siigɔ́nɔa (Maa 8:1-10)

³² Yesu a ibanɔ sɛ́sɛzi à bène: Gbɛ́ kènɔ kème wènda, zaake aɔ gĩake wà kúmao guro aagɔ, ben aɔ pòke ví wà blero. Má yezi mà ñ gbare kɔn nɔaaoro, le guu tón límma zénlo yānzi.

³³ Ben a ibanɔ à là wà bè: Mákpán wé pòblee en sɛ́te pòrɔtu kè, à parii kè taka kaa?

³⁴ Ben Yesu ñ lá à bè: Bureɔdi mèn ũgbán á víi? Aɔ bè: Mèn swɛɛplaame kɔn kpɔ kete kenɔ.

³⁵ Ben à bè parii vɛ́e tɔte.

³⁶ Ben à bureɔdi mèn swɛɛplaaa pìnɔ sè kɔn kpònɔ, à sáabu kè, ben à lìlìkɔre à kpà a ibanɔa, aɔ kpà gbɛ́nɔa.

³⁷ Baade píngi pò blè wà kà. Wà à kpaaa kè gònɔ sɛ́e ai gbíi swɛɛplaaa pà.

³⁸ Gɔgbɛ́ kè aɔ pò blènɔ kà gɔ́n bɔrɔ siigɔ́, nɔgbɛ́nɔ kɔn nénɔ baasi.

³⁹ Kè Yesu gbɛ́nɔ gbàre, ben à gè góro'ite guu, à gàa Magadā būsun.

16

Farisinɔ mɔnafiki

(Maa 8:11-21, Luk 12:54-56)

¹ Farisinɔ kɔn Sadusinɔ mò Yesu kiia le aɔ à yɔ wà gwa, ben aɔ à gbèka à sèeda ke kɛ́nne kɔn Luda gbáaao wà e.

² Ben Yesu wènlá à bè: Tó ɔfántɛ̀ gè kpén eè be, ludambeɛ é kɛ́kɔa, zaake à tɛ́a kù.

³ Tó kɔngɔme eè be, lou é ma gbàa, zaake ludambeɛ de tɛ́ gègɛ́. Á ludambe wéé dɔ́kɔ́zi, mɔde ée fɔ à gurɔ kèkii sèeda dɔro.

⁴ Tɔ́rígɛ́ zaa ludanaane kerisaideenɔ bé wè sèeda gbekama, mɔde mé sèeda ke kɛ́nnero, sé Yunusa pò. Ben à ñ tó gwe à tà.

⁵ Kè à ibanɔ bikù baa gwe, bureɔdi kūsāe yā sǎngu.

⁶ Ben Yesu bène: Ágɔ a zĩnda kùna dɔ! Á làakari ke Farisinɔ kɔn Sadusinɔ bureɔdisɛ́'ɛ́zɛ́zi.

⁷ Ben aɔ beekɔne: Kè wéé bureɔdi séro yānzín à ò lezi.

⁸ Yesu dɔ́rɛ́mma, ben à ñ lá à bè: Ludanaane kɛ́sánadeenɔ, bóyānzín ée beekɔne kè á bureɔdi víro yānzimezi?

⁹ Ai tia ée dōroo? Buređi mēn sɔɔroo kē má kpá gɔɔn bɔɔ sɔɔroonɔa yá e dɔaguroo? Á sɛɛ gbíi ũgbame?

¹⁰ Buređi mēn swɛɛplaa kē má kpá gɔɔn bɔɔ siigɔɔnɔa sɔ, á sɛɛ gbíi ũgbame?

¹¹ Bóyánzin ée dɔ kē buređi yān mée oarerorozí? Á làakari kē Farisinɔ kōn Sadusinɔ buredisese'ēzēzi!

¹² Ben aɔ dɔ sa ée kē buredisese'ēzē yān èe oońne wà làakari kezíro, Farisinɔ kōn Sadusinɔ yádannename.

Yesu mesayake ona

(Maa 8:27-30, Luk 9:18-21)

¹³ Kē Yesu ká Sizarea Filipi busun, ben à a ibanɔ là à bè: Dén gbēno è be Gbēntee Né de à ũu?

¹⁴ Aɔ wèala wà bè: Gbēkenɔ è be Yaaya Batisikerime, gbēkenɔ è be Ilia, gbēkenɔ è be dɔ Yeremaya ke annabi yāanɔ doken n ũ.

¹⁵ Ben à ní lá à bè: Apinɔ sɔ, dén èe be má de à ũu?

¹⁶ Simɔ Pita wèala à bè: Mesayan n ũ, Luda Wëndide Né.

¹⁷ Ben Yesu bène: Aubarikadeeme n ũ, Yunusa né Simɔ! Zaa ke kē gbēntee bé à yá beee dānnɛro, ma De kē kú musume.

¹⁸ Mée oonne: Pitame n ũ, gbēsi pín mé ma sɔsi káɛa. Gèwāa gbāa é zì blearo.

¹⁹ Mé kpata kē bɔ Luda kīia mōnenɔ kpámma. Pó kē ní yì tɔtɔe yina musu. Pó kē ní pòto tɔtɔe potona musu.

²⁰ Ben Yesu a ibanɔ swá sùkáríne le aɔton o gbēkenɔ kē Mesayan a ũro.

Yesu a ga kōn a fɛnao yá'ona

(Maa 8:31-9:1, Luk 9:22-27)

²¹ Zaa gurɔ beean Yesu e a Yerusalemu gana yá bɔkɔtɛe a ibanɔne à bè, séde à wéetámma e maamaa gbēnsinɔ kōn sa'orikinɔ kōn ludayādannerinɔ zɔí, wéé a de, à gurɔ aagɔdee zì é fɛɛ.

²² Ben Pita gāao kpado, èe giine à bè: Kai Dii! Bee é n lero!

²³ Ben Yesu liɛ à bè Pitane: N gume gwe Setán! N yezi n zé zɔmeme. N laasuu né Luda pónlo, gbēntee póme.

²⁴ Ben Yesu bè a ibanɔne: Tó gbē yezi à ke ma lba ũ, séde à gí a zīnda wëndizi, à a líkpangbāroo sé à téomazi.

²⁵ Gbē kē yezi àgɔ a wëndi kūna é korazi. Gbē kē gí a wëndizi ma yānzi sɔ, adee bé éégɔ wëndi vī.

²⁶ Tó gbē gò anduna vī píngi, tó à kòra a wëndizi, bó àren ée ee? Bón gbē é e à a wëndi lendee kpáo?

²⁷ Zaa ke Gbēntee Né é liara à su a De gakui guu kōn a malaikanɔ, gbasa à fīa bo baadene a yākenaa.

²⁸ Yápuraan mée ooare, gbēkenɔ kú gura kē aɔé garo ai aɔ Gbēntee Né e, èe suu kīna ũ.

17

Yesu lina

(Maa 9:2-13, Luk 9:28-36)

¹ Gurɔ swɛɛdoo gbera Yesu Pita kōn Yemisio kōn à dāaro Yohanao sɛɛ à gāányo kpíi lezīa ntɛɛ.

² Ben à lì ní wáa. A uu e té kee lán ɔfántɛ bà, à pókásāano gɔ́ pú fénfen lán loupina bà.

³ Ben Musa kōn Iliao bɔ wà mōńzi, aɔɔe yá oo kōn Yesuo.

⁴ Ben Pita bè Yesune: Dii, à maa kè wá kú kè. Tó n' yezi, mé kutaa dɔ mèn aagɔ, n' pɔ mèn do, Musa pɔ mèn do, Ilia pɔ mèn do.

⁵ Gurɔɔ kè èe yá oo, ludambɛ lugu tékɛna dàńla, ben aɔ kòto mà à guu à bè: Àmbe ma Né mèn do léle yenzidee ũ, à yá è kámagu. À à yá ma.

⁶ Kè à iba pìnɔ kòto pì mà, vĩa n' kũ maamaa, aɔ dàe n' puua.

⁷ Ben Yesu sɔńzi, à ɔ kèńma à bè: À fɛɛ, àton vĩa kero.

⁸ Kè aɔ wée sè musu, aɔɔe gbɛke ero, sé Yesu ado.

⁹ Kè aɔɔe pitaa kpíii pía, Yesu dieńne à bè: Àton wéegupu kè á è yá o gbɛke maro ai Gbɛntee Né fɛɛ bɔna gaan.

¹⁰ Ben à ibanɔ à là wà bè: Bóyánzin ludayádannerinɔ è be Ilia bé eé mó káakuzi?

¹¹ Ben à wèńla à bè: Ilia é mó yāpurame, eé yā píngi kɛkɛ a gbèn.

¹² Mɔde méé ooare, Ilia mò kò, ben aɔɔe à dɔro, ben aɔ n' poyezi kènɛ. Len aɔé wée tã Gbɛntee Néa lɛ dɔ.

¹³ Ben à ibanɔɔ dɔ kè Yaaya Batisikerin à téa.

Négbɛ zĩnde kèkɔana

(Maa 9:14-29, Luk 9:37-42)

¹⁴ Kè aɔ kà parii guu, gbɛke ke mò à kùe Yesune

¹⁵ à bè: Dii, n' ma né wènda gwa, zaake gasindadeeme. È nawɛa ke maamaa, ègɔ léɛɛ tén ke ín baabɔɔ.

¹⁶ Ma mɔo n' ibanɔne, aɔɔe fɔ wà à kèkɔaro.

¹⁷ Ben Yesu bè: Tɔɔrigbɛ yakana ludanaanekeɛrisaideenɔ! Mégɔ kúaa ai bɔɔɛme? Mégɔ menaaao ai bɔɔɛme? À mómɛ né pìo kè.

¹⁸ Yesu gĩ zĩn pìne, ben à gò né pía, à kèkɔa gwe gɔɔ.

¹⁹ Beee gbera Yesu ibanɔ sɔzi n'tɛɛ, aɔ à là wà bè: À kè dia wée fɔ wa pé zĩn pía à bɔroo?

²⁰ À wèńla à bè: Kè á Luda náane vĩ bítarɔ yānzime. Yāpuraan méé ooare: Tó á Luda náane vĩ féte lán efɔ wée bà, é o kpíii kèkiine à gu kè à gá káa, eé ke lɛ. Yáke é a furo.

²¹ Zĩn kè taka è sí bɔro, sé kɔn aduakenao kɔn léyinao.

Yesu ɛara à a ga kɔn a fɛnao yá'ona

(Maa 9:30-32, Luk 9:43-45)

²² Gurɔɔ kè à kú kɔn à ibanɔ ledɔ Galili, à bèńne: Weé Gbɛntee Né nańne n' ɔzĩ,

²³ weé à de, à gurɔ aagɔdee zĩ eé fɛɛ. Ben aɔ nòse yàka maamaa.

Luda ua ɔɔ fiabona

²⁴ Kè aɔ kà Kapenamu, Luda ua ɔɔsirinɔ mò wà Pita là wà bè: A danneri è Luda ua ɔɔ kpároo?

²⁵ Pita wèńla à bè: È kpá. Kè Pita e gɛɛ be, Yesu gĩake à bène gɔɔ: Simɔ, dénon anduna kè kínanɔ è be'ɔɔ ke yàra'ɔɔ síńmaa? Aɔ nénon yóo ke gbɛ pāndenɔme? N' yá pì è diaa?

²⁶ Pita bè: Gbɛ pāndenɔme. Yesu bène: Tó lɛme, aɔ néno bà kuuro.

²⁷ Mɔde lɛ wa yá tón sɔńmaro yānzĩ, n' gá n' daburu da sɛbe guu. Kpò káaku kè né kũ, n' à lé wɛ, né ɔɔ e à guu. N' bee sé n' kpáńma, mapi kɔn mpio pɔ ũ.

18

Tɛna Yesuzi lán né bà

(Maa 9:33-37, Luk 9:46-48)

¹ Zĩ beee Yesu ibano mò aĩ à là wà bè: Dé bé à deńla kpata kè bò Luda kiia gbẽno tée?

² Ben Yesu né fète ke sisi à à zè í aezĩ

³ à bè: Yápuraan mée ooare, tó ée nòse lie a gō lán né fète bàro, é gē kpata kè bò Luda kiia guuro.

⁴ Gbē kè à a zĩnda bùsa à gō lán né fète kèkii bà, àmbe deńla kpata kè bò Luda kiia gbẽno tē.

⁵ Gbē kè né beee taka sì ma ibakee yānzi, mámbe à ma sì.

Yā kè è tó wà sāsā

(Maa 9:42-48, Luk 17:1-2)

⁶ Tó gbē tó né kè ma náane vīi kèkiino doke sāsā, eégō sǎo adeene wà wísilgbē gbẽntē dō à waale wà à zu sèbē lòn.

⁷ Wāiyoo anduna, kè yā kè è tó wà sāsā kú à guu yānzi. Séde yā kè è tó wà sāsā gō kuu, mōde wāiyoo gbē kè sāsāna yā pì bò à kiia.

⁸ Tó n ɔ ke n gbá bé è tó n sāsā, n zō n zĩnna. À sǎonne n gē wèndi guu kōn ɔ kusuo ke ɛre ũ de n gō ɔ mèn plaaa ke gbá mèn plaaa vīla wà n zu té kè è garoo guu.

⁹ Tó n wée bé è tó n sāsā, n bō n zĩnna. À sǎonne n gē wèndi guu kōn wée dooo de n gō wée mèn plaaa vīla wà n zu té guu gèwāan.

Yalékzina kōn sǎ sāsānao

(Luk 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ À làakari ke dokena kōn né kènɔ dokezi, zaake mée ooare, aō malaikanɔ kú musu, aō kú kō wéen kōn ma De kè kú gwéee baabɔe.

¹² Ée daa diamē? Tó gbē sǎa vī mèn basɔro, tó à doo sāsā, ée à mèn basɔro dosai tó sǎsǎgēzi gwe, à gá à à sǎa kè sāsā pì weteroo?

¹³ Yápuraan mée ooare, tó à bōa, à pɔɔ égō nnaa de à mèn basɔro dosai kè aɔɔe sāsároonla.

¹⁴ Len a De kè kú musu yezi né kènɔ doke sāsā soro le.

Sùukena kō

¹⁵ Tó n gbēdaaa taari kè, n gá n à le ndo, n yā pì bōne gupuraa. Tó à n yā mà, n n gbē pì mìle blè.

¹⁶ Tó èe n yā ma soro, n gbē mèn doo ke gōɔn plaa sé n namma, le à yā pì sí sèedade gōɔn plaa ke aagōɔ musu.

¹⁷ Tó à gí n yā mazi, n yā pì o sɔsi gbẽnɔne. Tó à gí à sɔsi gbē pìnɔ yā mazi dɔ, n à dié kifii ke gbē zĩtō ũ.

¹⁸ Yápuraan mée ooare, pó kè á yì tɔɔte yina musu, pó kè á pòto tɔɔte potona musu.

¹⁹ Mée ooare dɔ, tó a gōɔn plaaano lé kè do tɔɔte kè, yā kè a à wée kè ma De kè kú musua pिंगi, ée keare.

²⁰ Zaake guu kè gōɔn plaa ke gōɔn aagōɔnɔ kàkɔan kōn ma tso, má kú n té.

²¹ Beee gbera Pita mò à Yesu là à bè: Dii, gèn ũgban mà sùu ke kōn ma gbē kè egō taari keemeeo? Gèn swēepiaan yó?

²² Yesu wèla à bè: Mée oonne, èe ke gèn swēepiaanlo, gèn swēepiaa leo baaagō akurime.

²³ Beee yānzi kpata kè bò Luda kiia de lán kè bà. Kína ke bé à yezi à a ɔ yā gōgō kōn a ibano.

²⁴ Kè à nà ɔ pì yāa, ben wà mōne kōn gbē kè à à fīa sena miliō wàa kurio.

²⁵ Kè à ɔɔ vī à fīa pì boro, ben à dii bè wà à yá kǝn à naʂo kǝn à nénɔ kǝn pǝ kè à vīnɔ pínɡi gbasá wà à kē.

²⁶ Ben ìba pì dàe a dii aezī, à agbaa kpàne à bè: Ñ mena kema, mé n fīa bonne pínɡi.

²⁷ Ben à dii à wēnda gwà à à gbàre, à fīa pì tòne.

²⁸ Kè ìba pì bǝ dé, à dàkǝre kǝn a ìba daa kè à fīa dǝa kondogi ɔɔ mèn basɔɔroo. Ben à à kǝ, èe ɔ tǝɔ a kǝtoa à bè: Ñ ma fīa bome.

²⁹ À ìba daaa pì dàe à aezī, à agbaa kpàne à bè: Ñ mename, mé n fīa bonne.

³⁰ Mǝde èe wero. À tò wà à dà kpésiaan ai à à fīa bone.

³¹ Kè à ìba kpaaanɔ è le, aʂ nǝse yàka maamaa, ben aʂ gǝa wà yá kè kè pì tǝkè n diine pínɡi.

³² Ben dii pì à sisì à bè: Ìba pásì! Ma n fīa tònnɔ pínɡi, kè n agbaa kpàne yǎnzi.

³³ Lán ma sùu kènɔ nà, le n sùu kè kǝn n gbēdaaa le se.

³⁴ À dii pì pǝ fē, à tò wà à dà kpésiaan, wǝgǝ wéé táaa ai à gǝ à fīa pì boo pínɡi.

³⁵ Ben Yesu èara à bè: Tó a baade è sùu kè kǝn a gbēdaaa kǝn nǝse doro, len ma De kè kú musu é keare le se.

19

Gina nɔɔzi yá (Maa 10:1-12)

¹ Kè Yesu yá beeenɔ ò à yǎa, à bǝ Galilì à gǝa Yudea bùsu kpado Yoda baa kǝa kpa.

² Parii tézi, ben à n gyǎreenɔ kèkǝaǎne gwe.

³ Farisi kenɔ mò wà à yǝ wà gwa, ben aʂ à là wà bè: Gǝgbē zé vī à gǝ a naʂzi yǎ pínɡi yǎnzin yǝ?

⁴ À wénla à bè: Kè Luda n kè gǝgbē kǝn nǝgbēo ũ zaa kǝaku, èe à kyó kè á màroo?

⁵ Luda bè, beee yǎnzin gǝgbē é a de kǝn a dao tó, aʂé nakǝa kǝn a naʂo, aʂ gǝɔn plaaa é gǝ mè doo ũ.

⁶ Aʂ kuu plaa doro, sé do. Beee yǎnzi gbē kè Luda n nákǝanɔ, gbēntee tón n kèkǝaro.

⁷ Ben Farisinɔ à là wà bè: Bóyǎnzi Musa diè gǝgbē yǝgidetakada kpá a naʂa à à gbarɔzi?

⁸ Yesu wénla à bè: A swǎgbǝa yǎnzin Musa a gba zé à a nɔɔnɔ gbarɔzi, mǝde à de le zaa kǝakuro.

⁹ Mée ooare, gbē kè gǝ a naʂzi, tó èe kè à gǝpǝse kènlo, tó à nǝ pǎnde sè, adee zina kèn gwe.

¹⁰ Ben à ìbanɔ bène: Tó len gǝgbē yǎ de le kǝn a naʂo, à maa wà nǝ séro.

¹¹ Ben Yesu bèné: Èe kè gǝgbē pínɡi bé eé yǎ pì fǝro, sé gbē kè Luda n gbá à zénɔ.

¹² Zaake gbēkenɔ è nǝ séro, kè wà n í le yǎnzi, gbēkenɔ ègǝ kuu le kè wà n fēe kè yǎnzi, gbēkenɔ n zǝnda kù le kpata kè bǝ Luda kiia yǎnzi. Gbē kè eé yǎ pì fǝ à fǝ.

Aubarikadana nénɔn (Maa 10:13-16, Luk 18:15-17)

¹³ Wée mó Yesune kǝn nénɔ le à ɔ kǝmǝa à adua kǝné, ben à ìbanɔ gǝné.

¹⁴ Ben Yesu bè: À tó nénɔ mó ma kiia. Àton gǝnéro, zaake aʂ takanɔ pón kpata kè bǝ Luda kiia ũ.

15 Kè à ɔ kèkɛ́má, ben à bò gwe.

Auzikidee

(Maa 10:17-31, Luk 18:18-30)

16 Ben gɔ́gbɛ́ ke mò Yesu kiia, à à là à bè: Dannɛri, bó maaan mé ke mà wèndi kè è yáaroo ee?

17 À wèlà à bè: À kè dia nées ma laa maakɛna yázi? Luda ado bé à maa. Tó ní yezi n gɛ́ wèndi pì guu, ngɔ́ à yádiɛnanɔ́ kúna.

18 Ben à à là à bè: À kpareemɛ? Ben Yesu bè: Nton gbɛ́ dero, nton zina kero, nton kpáí oro, nton yá dí n gbɛ́daaaaro,

19 ngae bèe lí n de kɔ́n n daone, ngɔ́ ye n gbɛ́daaazi lán n zína wèndi bà.

20 Gɔ́kparɛ pì bène: Má yá beeenɔ́ kúna píngi. À kparee bé à gòmɛ dɔɔ?

21 Yesu bène: Tó ní yezi ngɔ́ papana, n gá n n pónɔ́ yá píngi, n à ɔ kpá takaasideenɔ́, n mɔ́ n tɛ́mazi, négɔ́ auziki ví ludambe.

22 Kè gɔ́kparɛ pì yá pì mà, à tà pɔ́siaao, kè à auzikínɔ́ ví bíta yánzi.

23 Ben Yesu bè à ibanɔ́ne: Yápuraan mée ooare, à zĩ'ũ auzikideenɛ à gɛ́ kpata kè bò Luda kiia guu.

24 Mée ooare dɔ, lakumi gɛ́na pɔ́ɔyĩn aaga dɛ auzikide gɛ́na kpata kè bò Luda kiia guula.

25 Kè à ibanɔ́ yá pì mà, ben à bò n sae maamaa aɔ́ bè: Tó lemɛ, dé bé eé fɔ́ à m̀sina ee?

26 Ben Yesu ní gwá tĩi, à bè́nne: Gbɛ́ntee é fɔ́ro. Luda kiia baabɔ́ píngi è sí ke.

27 Ben Pita wèlà à bè: Wa baabɔ́ píngi tò wa tenzi. Bó bé eé gɔ́we saa?

28 Yesu bè́nne: Yápuraan mée ooare: Tó Gbɛ́ntee Né vɛ́e a kiblekita gakuideea anduna dufu guu, amɔ́a kè á tɛ́maziinɔ́ é vɛ́e kiblekita mèn kuri awɛɛplaaanɔ́, àgɔ́ yá gɔ́gɔ́ Isaraili bori mèn kuri awɛɛplaaanɔ́ne.

29 Gbɛ́ kè à a bɛɛ ke a vɛ́inɔ́ tò ke a dāaronɔ́ ke a de ke a da ke a nɛ́nɔ́ ke a buraanɔ́ ma yánzi, adee é ɛara à beee taka e lɛo basɔ́ro, bensɔ́ eé wèndi kè è yáaroo e.

30 Mòde gbɛ́ káakunɔ́ égɔ́ kpɛɛdeenɔ́ ũ pari, kpɛɛdeenɔ́ égɔ́ gbɛ́ káakunɔ́ ũ pari.

20

Yálekɔ́zina kɔ́n ayakerinɔ́

1 Lán kpata kè bò Luda kiia dɛ nà n yè: Uabede ke bé à bò kɔ́ngɔ́ idɛ'idɛ, à gàa ayakerinɔ́ wete aɔ́ zĩ keare a bura.

2 Aɔ́ yá kɔ́ sè à fía bońne kondogi ɔ́ mèn doodo. Ben à n gbáe a bura.

3 À bò dɔ mò kèndo, ben à gbɛ́ pāndenɔ́ lè yàra guu kaena pā.

4 À bè́nne: Apinɔ́ sɔ́, à gá à zĩ ke ma bura, mé fía boare a zéa.

5 Ben aɔ́ gàa. À ɛara à bò dɔ ɔ́fántɛ́ m̀dangura, ben à ɛara à bò ɔ́fántɛ́ ɔ́ra pitanao, à ò gbɛ́ pāndenɔ́ne lɛ dɔ.

6 Kè à bò uusiɛ, à gbɛ́ pāndenɔ́ lè kaena, ben à n lá à bè: Bóyānzi á kaena kè pā zaa kɔ́ngɔɔ?

7 Aɔ́ wèlà wà bè: Kè wèe zĩ dawero yānzime. À bè́nne: À gá à zĩ ke ma bura se.

8 ɔ́fántɛ́ gɛ́na kpénɔ́n buradee pì bè a ayakerinɔ́ gbɛ́nsine: N̄ ayakerinɔ́ sísi n̄ fía bońne. N̄ naa gbɛ́ kpɛɛdeenɔ́a ai à gá m̀i dɛo gbɛ́ káakunɔ́a.

9 Ben uusiɛdeenɔ́ mò, aɔ́ kondogi ɔ́ è mèn doodo.

¹⁰ Kè gbɛ́ káakunɔ̀ m̀, aɔ́ɔe daa ní ɔ́ ɛ́gɔ́ de gbɛ́ kpɛɛdeenɔ́ pólame, ben kondogi ɔ́ m̀n doon aɔ́ ɛ́ ní píngi.

¹¹ Kè aɔ́ ní ɔ́ si, ben aɔ́ léfɔ́tɔ́ kà bɛdee pìzi

¹² wà bè: Awa doon gbɛ́ zàadeenɔ́ zĩ kè, ben n ní kè sɛ̀nkpe kɔ̀n wamɔ́wa kè wa zĩ bíta kè ɔ́fántɛ gbáaa guuɔ́?

¹³ Ben à wè ní gbɛ́ doo pìla à bè: Ma gbɛ́, méɛ n blero. Wa kɔ́ yá mà kondogi ɔ́ m̀n doo musunloo?

¹⁴ N n pɔ́ sí n tá. Má yezi mà kpá gbɛ́ zàadee kèkiia lán n pɔ́ bàme.

¹⁵ Má zé ví mà kè kɔ̀n ma ɔ́ɔ lán má yezi nàroo? Née wée bɔ́bɔ́zi kè má gbɛ́kɛe ví yáanzin yó?

¹⁶ Len kpɛɛdeenɔ́ ɛ́gɔ́ gbɛ́ káakunɔ́ ù le, gbɛ́ káakunɔ́ ɛ́gɔ́ kpɛɛdeenɔ́ ù.

Yesu ɛara à a ga kɔ̀n a fɛnao yá'ona

(Maa 10:32-34, Luk 18:31-34)

¹⁷ Gurɔ́ kè Yesu e gaa Yerusalemu, à a ìba gɔ́ɔn kuri awɛɛplaaanɔ́ sɛ̀e ñdona, à yá ɔ́nne zén à bè:

¹⁸ Wée gaa Yerusalemume. Gwen weé Gbɛ́ntee Né kpá sa'orikinɔ́a kɔ̀n ludayáðannerinɔ́, aɛ́ yá daàla à ga,

¹⁹ aɛ́ a kpá bori pànde gbɛ́nɔ́a. Aɛ́ à fabo, aɛ́ à gbɛ́ flàò, aɛ́ à pá lía wà à de, à guro aagɔ́dee zĩ eé fɛɛ.

Yemisi kɔ̀n Yohanao wéekena

(Maa 10:35-45)

²⁰ Ben Zebedi néɔ́ da m̀ Yesu kiia kɔ̀n a néɔ́. À yezi à wée kea, ben à kùene.

²¹ Ben à à là à bè: Bón ní yezi? À wèàla à bè: Ǹ tó ma né gɔ́ɔn plaaan kèno vɛ́nyo n kpatan, gbɛ́ doo n ɔ́plaaazi, gbɛ́ doo ɔ́zɛɛzi.

²² Ben Yesu bè né pínɔ́ne: Á yá kè ée à wée keemaa dɔ́ro. Togo'i kè mé mi, é fɔ́ à mí? Aɔ́ wèàla wà bè: Wé fɔ́.

²³ Yesu bèɛne: Togo'i kè mé mii, é mi fá, m̀de vɛ́na ma ɔ́plaaazi ke ma ɔ́zɛɛzi né ma yánlo. Gbɛ́ kè ma Dee kèkènnɛnɔ́ pómɛ.

²⁴ Kè à ìba gɔ́ɔn kuri kpaaanɔ́ yá pì mà, aɔ́ pɔ́ fɛ́ vɛ́l kɔ̀n dàaroo pìzi.

²⁵ Ben Yesu ní kákɔ́a à bèɛne: Á dɔ́ kè bori pànde kínanɔ́ è gbáaa ble ní gbɛ́nɔ́a, gbáadeenɔ́ sɔ́ è iko m̀rɛne,

²⁶ m̀de à de le a kiilaro. A té gbɛ́ kè yezi à gɔ́ gbɛ́nsi ù, sé adee kè a zĩri ù.

²⁷ Lemɛ dɔ́ gbɛ́ kè yezi à gɔ́ gbɛ́ káaku ù, sé adee kè a zò ù.

²⁸ Zaake Gbɛ́ntee Né e mó le wà zĩ kɛ́nɛro, à mò le à zĩ kènnɛme, à a zĩnda wèndi kpá le à gbɛ́n bo pari yánzi.

Vla baakerinɔ́ kèkšana

(Maa 10:46-52, Luk 18:35-43)

²⁹ Gurɔ́ kè aɔ́ɔe bɔ́ Yeriko, parii té Yesuzi.

³⁰ Vla gɔ́ɔn plaaanɔ́ vɛ́na zé léa, aɔ́ mà Yesu bé èe gɛ́tɛɛ, ben aɔ́ɔe lé gbáaa zuu wà bè: Dii, Dauda Bori, n wa wènda gwa!

³¹ Wà gínne wà bè aɔ́ yíte, ben aɔ́ lé gbáa zuna kàara wèe bee: Dii, Dauda Bori, n wa wènda gwa!

³² Ben Yesu zè à ní sísi, à ní lá à bè: Bón á yezi mà kɛaree?

³³ Aɔ́ wèàla wà bè: Dii, wá yezi wa wée guu emɛ.

³⁴ Yesu ní wènda gwà, à ɔ́ kè ní wéa. Gwe gɔ́ɔ aɔ́ wée guu è, ben aɔ́ tèzi.

21

Gbaakekpana Yesuzi Yerusalemu

(Maa 11:1-11, Luk 19:28-40, Yoh 12:12-19)

¹ Kè a5 kà kīi kōn Yerusalemuo, a5 kà Betefage lakutu kè kú Kùkpe sīsigeēzi, ben Yesu a iba zī g5on plaa,

² à bèñne: À gá lakutu kè káe a ae kèkàa guu. Tó a gē g5o, é zaaki e kōn a néo bàdona gwe. À poro à suome.

³ Tó wà a la wà bè, à kè diaa, à be Dii bé à yezi, eé eara à suo tia.

⁴ À kè lē lē yā kè annabi ò kē yānzime à bè:

⁵ À o Zayondeenone

a5 kīna bé èe m5o n̄ kiia.

A buse à di zaakine b5o kpē.

⁶ Iba pīno gāa wà kè lán Yesu òñne nà.

⁷ A5 sù zaaki pīo kōn a néo, a5 n̄ utano kpàērīma, ben Yesu dia.

⁸ Gbēn5o e n̄ utano kpāe zén paripari, gbēken5o e lá z5o, a5oe kpāe zén d5o.

⁹ Gbē kè a5o té aezīn5o kōn gbē kè a5o té kpēn5o e wīi lēe wēe bee:

N̄ gbāaa kē, Dauda Bori!

Aubarikadeen gbē kè èe m5o kōn Dii t5o ũ!

Wà gbāake kpāzi ai ludambe.

¹⁰ Kè Yesu gē Yerusalemu, wēte lògo, gbē píngi e bee: Dén gbē beee ũu?

¹¹ Parii bè: Annabi Yesume. À b5 Nazareti, Galili b5sun.

Yesu kuuna Luda ua

(Maa 11:15-19, Luk 19:45-48, Yoh 2:13-22)

¹² Yesu gē Luda ua guu, à pē laayarino kōn laalurin5a à n̄ b5e n̄ píngi. A 55lendekeerin5o teebun5o kōn p5tēyarino kitano y5pa à kwēñne.

¹³ À bèñne: Wà kè Luda yān, ma kpé ég5 de aduakekpe ũ, ben á kè gbēblerino tò ũ.

¹⁴ V̄lano kōn eren5o mò à kiia Luda ua guu gwe, ben à n̄ kēk5a.

¹⁵ Kè sa'orikin5o kōn ludayādannerin5o yāb5nsae kè èe kēen5o è, bens5o a5o mà nēn5o e wiili d55a Luda ua guu a5oe bee, n̄ gbāaa kē, Dauda bori, ben a5 p5 fē.

¹⁶ A5 bène: N̄ mà lán a5oe oo n̄s? Yesu wēñla à bè: Leme! Kè Ludaà dà né fēten5one kōn nēkpāntēn5o a5 a sáabu kpá, ée à kyó kē à mārro?

¹⁷ Ben à b5 wēte pīn à n̄ tón, à gāa à ì Betani.

Kaka lí kana

(Maa 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Kè guu d5 kōng5 idē idē, à liara e suu wēten, ben n5aa e à dē.

¹⁹ À kākā lí è zé léa, ben à s5zi èe p5ke earo, sé à lán5o. Ben à bè lí pīne: Né né i ziki d5ro. Gwe g5o lí pī kori kù à gāga.

²⁰ Kè à iban5o è, ben à b5 n̄ sae a5 bè: À kè dia kākā lí pī kori kù lē g5o?

²¹ Yesu wēñla à bè: Yāpuraan mēe ooare, tó á Luda náane vī seka sai, èe kē kākā lí pī yān é kē adoro. Tó á ò kpīii kēne à fēe à a zīnda sé à zu sēben, eé kē lē.

²² Tó á Luda náane vī, yā kè a à wēe kēa aduakēna guu píngi, é e.

Yesu gbekana a ikozi

(Maa 11:27-33, Luk 20:1-8)

²³ Yesu gē Luda ua guu, èe yā daañne. Ben sa'orikin5o kōn gbēnsin5o mò wà à là wà bè: Iko kpāreen nēe yā kēn5o kēe? Dé bé à n̄ gba iko pī?

²⁴ Ben Yesu wènlà à bè: Mapi sɔ̃, yā mèn doon mé gbekaawa. Tó á òmɛ, mé iko kè mée yā kènɔ̃ kɛɛo oare.

²⁵ Dé ikon Yaaya gbɛ̃nɔ̃ batisi kèò? À bò Luda kiian yɔ̃ɔ̃, ke gbɛ̃ntee kiiame? Ben aɔ̃ yā gògɔ̃ wà bè: Tó wa bè Luda kiiame, eé wa la, bóyānzin wée Yaaya yā sírozi.

²⁶ Tó wa bè gbɛ̃ntee kiiame sɔ̃, wá gbɛ̃nɔ̃ vīa vī, zaake gbɛ̃ píngi Yaaya annabikɛ̃ sɪ.

²⁷ Ben aɔ̃ wè Yesula wà bè: Wá dɔ̃ro. Ben Yesu bè́nɛ: Ëndɛ̃ mapi se, mé iko kè mée yā kènɔ̃ kɛɛo oarero.

Négbɛ̃ gɔ̃n plaaanɔ̃

²⁸ Ben Yesu bè: Gbɛ̃ke négbɛ̃nɔ̃ vī gɔ̃n plaa. Ben à bè Worunɛ: Ñ gá à zīi ke bura gbáa.

²⁹ Woru bè: Mé gáro. Ben à a nòsɛ liɛ zāa à gāa.

³⁰ Maree pì gāa à bè Sabine le dɔ̃. Sabi bè: Tò. Ben èe gáro.

³¹ Á èe diaa? Gɔ̃n plaa pìnɔ̃ guu, aɔ̃ dé bé à a de pɔ̃yezi kè? Aɔ̃ bè: Worunɛ. Ben Yesu bè́nɛ: Yápuraan mée ooare, be'ɔ̃sirino kɔ̃n kaaruanɔ̃ é gē kpata kè bò Luda kiia guu à á.

³² Zaake Yaaya mɔ̃, à zé súusu òdɔ̃aare, ée à yā síro. Be'ɔ̃sirino kɔ̃n kaaruanɔ̃ bé wà à yā sì. Baa kɔ̃n beee enao ée a nòsɛ liɛ zāa a à yā síro.

Geepi líkpɛ ayakerinɔ̃

(Maa 12:1-12, Luk 20:9-19)

³³ À yā pānde ma dɔ̃. Burade ke bé à kuu, à geepi líkpɛ bà à kara lìgazi, à wèe yà à guu geepi'ifɛ̃kii ũ à búdākpagba dɔ̃. Ben à bú pì nà ayakerinɔ̃nɛ ñ ɔ̃zī, ben à fɛ̃e táo.

³⁴ Kè geepizɔ̃gurɔ̃ kà, ben à a zìrinɔ̃ zī ayakeri pìnɔ̃a, le aɔ̃ a geepi beɛ sí.

³⁵ Ben ayakeri pìnɔ̃ à zìrinɔ̃ kùkù, aɔ̃ ñ gbɛ̃ doo gbɛ̃, aɔ̃ ñ gbɛ̃ doo dè, aɔ̃ ñ gbɛ̃ doo pàpa gbɛ̃o wà à dè.

³⁶ Ben à èara à zìri pāndenɔ̃ zìrɔ̃ma, aɔ̃ parii de gbɛ̃ káakunɔ̃la, ben aɔ̃ kè́nɛ le dɔ̃.

³⁷ Zāan à a né zìrɔ̃ma à bè: Aɔ̃é ma né yā da.

³⁸ Kè ayakeri pìnɔ̃ né pì è, aɔ̃ bèkɔ̃nɛ: Túbilerin yè. À tó wà à dɛ, à túbi é gɔ̃ wa pɔ̃ ũ.

³⁹ Ben aɔ̃ à kù wà bòo buraa guu, aɔ̃ à dè.

⁴⁰ Tò! Tó buradee pì sù, bɔ̃n eé ke ayakeri pìnɔ̃nɛ?

⁴¹ Aɔ̃ wèàla wà bè: Eé gbɛ̃ pāsī pìnɔ̃ dɛdɛ pāsīpāsī, eé buraa pì na ayakeri pānde kè aɔ̃é à baka kpáa à gurɔ̃anɔ̃nɛ ñ ɔ̃zī.

⁴² Ben Yesu bè́nɛ: Ée Luda yā kè kyó keroo?

Gbè kè kpéborinɔ̃ pā kpàzi

bé à gò kpé gooda gbè mīdee ũ.

Dii bé à beee kè

ben à kèwe yābɔ̃nsaɛ ũ.

⁴³⁻⁴⁴ Bee yānzɪ mée ooare: Luda é a bɔ̃ kpata kè bò a kiia guu, eé gbɛ̃ kè aɔ̃é à baka kpáanɔ̃ kán.

⁴⁵ Kè sa'orikinɔ̃ kɔ̃n Farisinɔ̃ Yesu yálekɔ̃zina pìnɔ̃ mà, aɔ̃ dɔ̃ kè ñ yān èe oo.

⁴⁶ Ben aɔ̃ zé wète wà à kù, mɔ̃de aɔ̃ vīa kè pariine, kè wà à diɛ annabi ũ yānzɪ.

22

*Nɔsɛ pɔnnakɛna**(Luk 14:15-24)*¹ Yesu ɛara à yā lɛkɔziɲɛ à bè:² Lán kpata kɛ bɔ Luda kiia de nán yɛ dɔ. Kína ke bé èe nɔsɛ pɔnnaa kɛɛ a nɛɲɛ,³ ben à a zɪrino zɪ aɔ o gbɛ kɛ à n sísí aɔ mɔ pɔ bleenɔne aɔ mɔ, mode aɔ yezi wà mɔro.⁴ Ben à ɛara à zɪri pāndenɔ zɪ à bèɲɛ: À gá à o gbɛ kɛ ma n sísínɔne ma sorumi mà, ma zùswareenɔ kɔn pɔkāde mɛkpananɔ dè má kèkɛ kò. Aɔ mɔ nɔsɛpɔblekiia.⁵ Ben aɔɛ làakari dɔ yā pìaro, aɔ baade gāa a bɔkɔtɛ kɛ. Gbɛkenɔ gāa n bura, gbɛkenɔ gāa laa tá.⁶ Gbɛ kpaaanɔ zɪri pìnɔ kùkù, aɔ wí dàmmá, aɔ n dɛdɛ.⁷ Ben kína pì pɔ fɛ à a sozanɔ gbàre, aɔ gāa wà gbɛderi pìnɔ dɛdɛ, ben aɔ tɛ sɛ n wɛtɛa.⁸ Ben kína pì bè a zɪrinɔne: Nɔsɛpɔblee mà, mode gbɛ kɛ ma n sísínɔ e kɔ síoro.⁹ A gá zɛ́nkpakɔ́anɔ guu, à gbɛ kɛ á è píngi sísí nɔsɛpɔbleea.¹⁰ Ben zɪri pìnɔ fɛɛ wà gāa zénɔ guu, aɔ gbɛ kɛ aɔ n éno kàkɔa, gbɛ zaaanɔ kɔn gbɛ maaanɔ n píngi. Len nɔsɛ pɔnnakerino guu pà lɛ.¹¹ Kè kína pì gɛ à pɔnnakeri pìnɔ gwa, à gɔgbɛ ke è gwe, à nɔsɛ pɔnna uta danaro,¹² ben à bène: Ma gbɛ, à kè dia n gɛ kè nɔsɛ pɔnna uta dasaii? Ben à yītɛna kitikiti.¹³ Ben kína bè a dogarinɔne: À à ɔɔnɔ yi kɔn à gbánɔ, à à zu bàazi gusiaan. Gwen wéé ɔɔ dɔn wà ɔ di n musu.¹⁴ Zaaɛ gbɛ kɛ Luda n sísínɔ pari, mode gbɛ kɛ à n sɛnɔ pari.*Bɛ'ɔɔkpána Sizaaya**(Maa 12:13-17, Luk 20:20-26)*¹⁵ Beeɛ gbɛran Farisinɔ bɔ wà gāa wà yā gɔgɔ lán aɔɛ kɛ nà aɔ Yesu kú a yā'ona guu.¹⁶ Ben aɔ n ibanɔ zɪla kɔn Herɔdu gbɛnɔ aɔ bè: Dannɛri, wá dɔ kè gbɛ yāpuradeen n ũ. Nɛɛ Luda zé daɲɛ súsusu, nɛɛ gbɛ wɛɛ gwaro, nɛɛ gbɛ gwena gwaro.¹⁷ Lán n è nà n owe. À zé vī wà bɛ'ɔɔ kpá Sizaá, ke à zé vīro?¹⁸ Yesu n nɔsɛ zaaa dɔ́mmá, ben à bè: Mɔnafikideenɔ! Bóyānzín ée ma yɔɔ ée gwaazi?¹⁹ À ɔɔ kè wè bɛ'ɔɔ kpáo ɔɔame. Ben aɔ ɔɔ pì doo kpàa.²⁰ Ben à n lá à bè: Dé mī wēzān yè kɔn à tɔo?²¹ Aɔ wèala wà bè: Siza pómɛ. Ben à bèɲɛ: ɛndɛ à pɔ kè de Siza pɔ ũ kpá Sizaá, é pɔ kè de Luda pɔ ũ kpá Ludaá.²² Kè aɔ yā pì mà, à bɔ n saɛ, ben aɔ tà wà à tò gwe.*Gɛnɔ fɛɛna ya**(Maa 12:18-27, Luk 20:27-40)*²³ Gurɔ dɔ́nkɔ pì zɪ Sadusi kè aɔɛ be gɛnɔ è fɛɛroonɔ mɔ Yesu kiia, ben aɔ à gbɛka wà bè:

²⁴ Danneri, Musa òwe tó gōgbē gā nē'isai, à dāaro a vīi gyaanɔ sɛ, lɛ à nē borii dato a vīine.

²⁵ Tò. Dedōnkōdeenɔ kú wa té yā gōɔn swɛɛplaa. Woru nɔɔ sɛ, ben à gā à nɔɔ pì tò nē'isai, ben gyaanɔ gō Sabine.

²⁶ À kè Sabine lɛ dɔ kōn Bibo ai à gāa pé n swɛɛplaadeea.

²⁷ Aɔ píngi gberan nɔɔ pì gā sɛ.

²⁸ Tò! Gèno fɛɛgurɔ zī aɔ gōɔn swɛɛplaa pìno té, dé bé eégō nɔɔ pì vīi? Zaake n píngi aɔ à dō nɔɔ ũ.

²⁹ Ben Yesu wèñla à bè: A sāsá a Luda takada kōn à gbāaao dōsai yānzi.

³⁰ Tó gèno fɛɛ, aɛé nɔɔ séro, aɛé zā kero, weégō kuu lán malaikanɔ kuu nà ludambeme.

³¹ Gèno fɛena yā musu ée yā kè Ludaa òare kyó keroo? À bè,

³² ambe Ibrai kōn Isaakuo kōn Yakubuo Luda ũ. Luda è kɛ gèno Luda ũro, gbɛ bɛɛno Ludame.

³³ Kè gbɛno yā pì mà, à yādannena bò n sɛɛ.

Dokaya kè deñlaa

(Maa 12:28-34, Luk 10:25-28)

³⁴ Kè Farisinɔ mà Yesu Sadusinɔ fù, aɔ kàkōa.

³⁵ Ben aɔ dokadōrinɔ doke à yō à gwa, à à là à bè:

³⁶ Danneri, dokayā kparee bé à dɛ a kpaaanɔlaa?

³⁷ Yesu wèlà à bè: Ngō ye Dii n Ludazi kōn nòseɔ do kōn n niniio píngi kōn n laasuo píngi.

³⁸ Dokayā kè à bèɛ vī dɛ a kpaaanɔlaan gwe.

³⁹ À plaadee kè bōkōbaon yè: Ngō ye n gbɛdaaazi lán n zīnda wèndi bà.

⁴⁰ Musa doka píngi kōn annabinɔ yāo logona dokayā mèn plaa kènoame.

Mesaya bori ya

(Maa 12:35-37, Luk 20:41-44)

⁴¹ Lán Farisinɔ kakōana nà, Yesu n lá à bè:

⁴² Á è dia Mesaya yā musuu? Dé boriin à ũu? Aɔ wèlà wà bè: Dauda boriime.

⁴³ Ben Yesu bèñne: À kè dia Luda Nini dīdi Daudaa, ben Dauda Mesaya sisi Dīi? À bè,

⁴⁴ Dii bè ma diine à vɛɛ a ɔplaazi

ai àgō à ibɛɛno káɛne a gbá gīzī.

⁴⁵ Kè Dauda bène Dii, à kè dia eégō dɛ à borii ũ dɔɔ?

⁴⁶ Gbɛkee e fō à wèlaro. Zaa gurɔ beea gbɛkee e gā à yāke laa dɔro.

23

Ludayādannerinɔ kōn Farisinɔ mōnafiki

(Maa 12:38-39, Luk 11:43, 46, 20:45-46)

¹ Beee gbera Yesu yā ò gbɛnɔne kōn a ibano

² à bè: Ludayādannerinɔ kōn Farisinɔ bé wà gō Musa gɛɛ ũ.

³ Beee yānzi à yā kè aɛé oareno kɛ píngi àgō kūna. Mòde àton n yākɛna kero, zaake aɛé yā kè aɛé oo kero.

⁴ Aɛé aso tiisi yi yi wà di gbɛnɔne n gàn bensō baa ɔnetee do aɛégō yezi wà kázíro.

⁵ Aɛé n yā píngi kɛ lɛ gbɛno n e yānzime. Len aɛé Luda yā ɛzɛba gbɛntɛ da lɛ, aɛé bàkɔ gbáa da n pókāsāanozi.

⁶ Aṣègṣ yezi wavēē ponna poble vēeki maaanɔn kɔn aduakεkpe vēeki maaanɔ.

⁷ Aṣègṣ yezi wàgṣ ì kpákpaam̃ma yàranɔa, wàgṣ ñ sísi Rabi.

⁸ Àton tó wà a sísi Rabi, zaake a píngi vlinɔ kɔn dāaronɔme a ũ, a Danneri mēn dome.

⁹ Àton gbēke sísi a de tɔtε kèro, zaake a De mēn dome, àmbe à kú musu.

¹⁰ Àton tó wà a sísi aadero, zaake a Aεdee mēn dome, àmbe Mesaya ũ.

¹¹ A zirin gbēnsi ũ a té.

¹² Gbē kè è a zīnda kaara, Luda é à busa. Gbē kè è a zīnda busa, Luda é à kaara.

Yesu kpákēna ludaɔdannerinɔ kɔn Farisinɔzi

(Luk 11:39-42, 44, 52)

¹³ Waiyoo a yādanñerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Eè kpata kè bò Luda kiia zé tata gbēnɔne. Eè gē à guuro, bensɔ eè wezi gbē kè aṣo yezi wà gē à guunɔ gēn sero.

¹⁴ Waiyoo a yādanñerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Eè adua gbāa ke le gbēnɔ a e yānzì, ben eè gyaanɔnɔ kpé sím̃ma. Beee yānzì a wéetām̃ma égṣ pásì de gbē píngi póla.

¹⁵ Waiyoo a yādanñerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Eè lili o tɔtε kɔn ísiaa ìba mēn do ena yānzì. Tó a à è s̃s, eè à ke té pò ũ deala leo plaa.

¹⁶ Waiyoo a ṽla dɔn'aεdeenɔ! Eè be, tó wà si kɔn Luda kpéo, à yāke ṽiro, m̃ode tó wà si kɔn Luda kpé vurao, beee bé à yā ṽi.

¹⁷ Ṽla misaideenɔ! À kparee bé à bítaa? Vuran yó, ke Luda kpé kè è tó vura gṣ à pò ũu?

¹⁸ Eè be dɔ, tó wà si kɔn sa'okiio, a yāke ṽiro, m̃ode tó wà si kɔn sa'obɔ kè kú gweeo, beee bé à yā ṽi.

¹⁹ Ṽlanɔ! À kparee bé à bítaa? Sa'obɔn yó, ke sa'okii kè è tó sa'obɔ gṣ Luda pò ũu?

²⁰ Gbē kè yā si kɔn sa'okiio si kɔn pò kè kú gweenɔ píngime dɔ.

²¹ Gbē kè yā si kɔn Luda kpéo si kɔn Luda kè kú à guuome dɔ.

²² Gbē kè yā si kɔn ludambεeo si kɔn Luda kiblekitao kɔn Luda kè vēēnaaome.

²³ Waiyoo a yādanñerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Eè tofeenɔ tɔtεdo kɔn kpee'āao kɔn dā láo kuridee kpá Ludaa, ben eè dokayā tiisinɔ tón, yāzede kɔn sūuo kɔn náanɔ. Yā beeenɔ bé à de àgṣ kúna à kpaaa tona sai.

²⁴ Ṽla dɔn'aεdeenɔ! Eè m̃osɔ né bɔ a íminan, ben eè lakumi m̃s.

²⁵ Waiyoo a yādanñerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Eè gbāsì bɔ togoonɔ kpee kɔn taanɔ, m̃ode wākū kɔn zīndakūnad̃saio bé à a ñsε pà.

²⁶ N Farisi ṽla! N gbāsì bɔ togo guune gĩa, à kpee é gṣ gbāsì sai.

²⁷ Waiyoo a yādanñerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Á de lán mira kè wà aali puraa lēanɔ bàme. Aṣ kpee maa wéene, m̃ode gèwano kɔn gbāsì píngio bé à ñ guu pà.

²⁸ Leme apinɔ se dɔ, a kuuna maa gbēnɔ wéene, m̃ode mɔnafiki kɔn yā zaaao bé à a guu pà.

²⁹ Waiyoo a yādanñerinɔ kɔn Farisinɔ! Mɔnafikideenɔ! Eè pò bo annabinɔ miranɔa, eè zā ble Luda gbēnɔ póa

³⁰ eè be: Tó wà kuu yā wa dezínɔ gurɔ, wa bà égṣ kúnyo annabinɔ dēdena guuro.

³¹ Leme á si kè gbē kè aṣ annabinɔ dēdenɔ boriinɔn a ũ.

32 À aĩa ke, à a dezinɔ kándagbe ba à à m̀i de sa!

33 Mlènɔ! Gbẽntee pitigooɔ! É ke dia à bɔ té yá kè danaalaa guuu?

34 Beee yānzi mé annabinɔ kɔn ɔndɔrinɔ kɔn yādannerinɔ zīawa. É n̄ gbẽkenɔ dede, é n̄ gbẽkenɔ pá lía, é n̄ gbẽkenɔ gbẽ fláo a aduakekpɛnɔ guu, é pémma wéte kɔn wéteo.

35 Leme Luda gbẽ kè wà n̄ dedenɔ yá é wí a musu le, sena zaa gbẽ maa Abila denaa ai à gaa pé Berekia né Zakari kè a à dè Luda kpé kɔn sa'okiio daguraa.

36 Yápuraan méε ooare, yá beeenɔ pínɡi é wí tɔrighɛnɔ musume.

Yerusalemu ya (Luk 13:34-35)

37 Yerusalemudeenɔ, Yerusalemudeenɔ! Eè annabinɔ dede, eè gbẽ kè Luda n̄ zīawaanɔ papa gbèò à n̄ dede. Mɛégɔ yezi mà a kakɔamazi gɛn baaagɔ, lán koo è a dɛbe kú a nénola nà, mɔde ée weziro.

38 Luda é a kpé tóare bezī ũme sa.

39 Mɛε ooare, é ma e dɔro ai à be, aubarikadeen gbẽ kè èe mɔɔ kɔn Dii tóo ũ.

24

Yerusalemu yakana kɔn andunayāagurɔ sèedanɔ (Maa 13:1-20, Luk 21:5-24)

1 Yesu bɔ Luda ua guu èe taa, ben à ìbanɔ sɔzi wà lézukii kènɛ à kpénɔa.

2 Ben Yesu bènéne: A beee è pínɡiɔ? Yápuraan méε ooare, weé gbẽ ke tó dikɔaro, weé gboro pínɡime.

3 Gurɔ kè Yesu véena Kùkpe s̄s̄igeezi, à ìbanɔ mò à kiia gusae, aɔ à là wà bè: N̄ owe, bɔren yá kènɔ é kee? Bó bé eégɔ de n suna kɔn andunayāagurɔɔ sèeda ũu?

4 Yesu wénla à bè: À làakari ke, àton tó wà a sāsáro.

5 Zaa ke weé mó pari ma tɔo, aɔégɔ bee Mesayan n̄ ũ, aɔé gbẽnɔ sāsá pari.

6 É z̄lɔ baaru ma kɔn à wàpeo. Àton bídi kero. Sé beeenɔ ke, mɔde gurɔ yāana kpé.

7 Bori kɔn boriio é fɛekɔzi, leme dɔ bùsu kɔn bùsuo. Nɔa kɔn tɔɔte nigānigānao éégɔ kú gukenɔn.

8 Yá beeenɔ pínɡi nòwāwā naana ũ.

9 Beee gbɛra weé a kùkù wà a kpámma, wà wée tāawa wà a de, bori pínɡi é zaagu ma yānzi.

10 Gbẽnɔ é fuma pari, aɔé bɔ kɔ kpɛε, aɔé zakɔn.

11 Annabi egɛenɔ é mó pari wà gbẽnɔ sāsá pari,

12 yá zaa é kɔ, gbẽ parideenɔ yenzi é busa.

13 Gbẽ kè zena gbāa ai à gurɔ léa bé ée m̄sina e.

14 Weé kpata kè bɔ Luda kiia pì baaru kpá anduna baama pínɡia sèeda ũ bori pínɡine, gbasa pɔ pínɡi é m̀i de.

15 Tó a t̄e guyakari kè annabi Danieli à yá ò è Luda ua, kyókeri gɔ d̄s,

16 gbẽ kè aɔ kú Yudeanɔ bàa sí wà m̀i pé kp̄iinɔa.

17 Gbẽ kè kú a kpé musu tón pita à ḡé kpé guu à póke sé à bɔoro.

18 Gbẽ kè kú buraa tón liara be à a uta séro.

19 Waiyoo n̄sindadeenɔ kɔn nédandeenɔ gurɔ beee.

20 À adua ke le bàasina pì tón ke buusie ke kámmabogurɔ zīro.

21 Zaa ke gurɔ pì wéetamma éégɔ bíta. Zaa gurɔ kè Luda anduna kè ai gbāa, à taka e kero, bensɔ ée kè zikiro.

²² Tó Luda a e gurɔɔ pɛnɔ lagoro, lɛ gbɛkɛ é bɔro. Mɔde eé gurɔɔ pɛnɔ lago a gbɛ kɛ à n sɛnɔ yǎnzime.

Gbɛntee Né suna

(Maa 13:21-37, Luk 17:20-37, 21:25-33)

²³ Gurɔ beee tó gbɛkɛ bèare, à Mɛsaya gwa kɛ kesɔ à Mɛsaya gwa kǎa, àton síro.

²⁴ Zaake Mɛsaya egɛɛnɔ kɔn annabi egɛɛnɔ é mó wà sèeda bítanɔ kɔn dabuyǎnɔ kɛ, lɛ wà baa gbɛ kɛ Luda n sɛnɔ sásáo, tó eé sí kɛ.

²⁵ À ma, ma gĩake má òare zaa káaku kò.

²⁶ Tó wà bèare à gwa, à kú sɛn, àton gáro. Ke tó wà bèare à gwa, à kú kpétu, àton síro.

²⁷ Zaake lán lou è pí à ludambɛɛ pura kú zaa ɔfántɛbɔɛ kpa ai à gɛkpen kpa nà, lɛn Gbɛntee Né suna éǵɔ de lɛ.

²⁸ Guu kɛ gɛ kún, gwen yeberekunɔ é kɔ kakɔan.

²⁹ Gurɔ pɛnɔ wɛɛtǎmma gbɛra gɔɔ ɔfántɛ é sia kú, mɔvura é í kɛro, sɔsɔnɛnɔ é woro ludambɛ, gbǎaa kɛ aɔɔ kú musunɔ é nigǎ.

³⁰ Gbɛntee Né sèeda é gbasa à bɔ ludambɛ, borii kɛ aɔɔ kú anduna guunɔ é n zĩnda gbɛgbɛ n píngi, aɛé Gbɛntee Né suna e ludambɛ luguun kɔn gbǎaa kɔn gakui bítao.

³¹ Eé a malaikanɔ zĩ kɔn kákákí'ɔ gbǎaa, aɛé a gbɛ kɛ à n sɛnɔ kakɔa anduna gooda siigɔɔa zaa ludambɛ lé gura kɛ kɔn à lé kǎao.

³² À yǎ dada káká lía. Tó à gǎnɔ í kpàkpa, èe lá bɔro paa, á dɔ guwǎagurɔɔ kà kǎi.

³³ Lemɛ sɔ, tó a yǎ pɛnɔ è píngi lɛ, àǵɔ dɔ kɛ à suna kà kǎi, à kú kpɛɛɛa.

³⁴ Yǎpuraan mɛɛ ooare, gurɔɔ kɛ gbɛnɔ é gɛtɛro ai yǎ pɛnɔ gá keo píngi.

³⁵ Musu kɔn tɔtɛo é gɛtɛ, mɔde ma yǎnɔ gɛtɛna víro.

³⁶ Gbɛkee à gurɔɔ kɛ à gurɔ zaka dɔro, baa malaika kɛ aɔɔ kú musunɔ ke Luda Né, sé De Luda.

³⁷ Lán à de nà Nuu gurɔ, lɛn eéǵɔ de lɛ se Gbɛntee Né sugurɔ.

³⁸ Gurɔɔ kɛ í e da andunalaro, wɛɛ pɔ blee wɛɛ í mii, wɛɛ nɔɔ sɛɛ wɛɛ zǎ kɛɛ ai Nuu gǎa à gɛ góro'ite guu.

³⁹ Aɔɛ dɔro, ben í mò à n sɛɛ n píngi. Lɛn eéǵɔ de lɛ se Gbɛntee Né sugurɔ.

⁴⁰ Gbɛ gɔɔn plaaanɔ éǵɔ kú bura, wɛé gbɛ doo sé wà gbɛ doo tón.

⁴¹ Nɔgbɛ gɔɔn plaaanɔ éǵɔ pɔ lɔlɔ gbɛn, wɛé gbɛ doo sé wà gbɛ doo tón.

⁴² Beee yǎnzi a wɛé gɔ dɔ, zaake á dɔ gurɔɔ kɛ a Dii é suro.

⁴³ Àǵɔ kèkii dɔ. Tó bèdee gurɔ zaka kɛ kpái é móa dɔ yǎ, lɛ a wɛé gɔ dɔ, eé tó à a kpé fɔro.

⁴⁴ Beee yǎnzi apinɔ sɔ, àǵɔ kú soruo, zaake Gbɛntee Né é su gurɔ zaka kɛ a wɛé dɔzirooamɛ.

Zĩkeri náanɛde làakaridee

(Luk 12:41-48)

⁴⁵ Dɛn zĩkeri náanɛde làakaridee kɛ à dii a zĩkerinɔ nàne a ɔzĩ lɛ à pɔblee kpámma à gurɔɔa ũu?

⁴⁶ Aubarikadeen zĩkeri kɛ à dii à lè èe kɛɛ lɛ a sugurɔɔa ũ.

⁴⁷ Yǎpuraan mɛɛ ooare, eé a auziki píngi nanɛ a ɔzĩmɛ.

⁴⁸ Mɔde tó zĩkeri pì pásĩ, ben à bè a nɔsɛ guu a dii e gĩ kɛɛ,

⁴⁹ ben à nà a zĩkeri daanɔ gbɛgbɛnaa, èe pɔ blee èe í mii kɔn wɛɛderinɔ,

⁵⁰ à dii é su gurɔɔ kɛ a wɛé dɔzirooamɛ, gurɔ zaka kɛ à dɔrooa,

⁵¹ Eé à z̄z̄z̄k̄r̄e, à à baka da k̄n m̄nafikideen̄. Gwen weé ɔ̄ d̄n wà ɔ̄ d̄i n̄ musu.

25

Nɔkparɛ ḡɔn kurin̄

¹ Guro beee kpata k̄ b̄ Luda kiia é̄ḡ d̄e lán nɔkparɛ ḡɔn kuri k̄ ā n̄ fitian̄ s̄ wà b̄o, āɔe gaa da nɔseri l̄e b̄am̄e.

² Ā ḡɔn s̄ɔɔroon̄ né m̄saideen̄m̄e. Ā ḡɔn s̄ɔɔroon̄ s̄ɔ l̄àakarideen̄m̄e.

³ À m̄saideen̄ n̄ fitian̄ s̄ n̄s̄i k̄s̄āe sai,

⁴ à l̄àakarideen̄ s̄ n̄ fitian̄ s̄ k̄n n̄s̄i k̄s̄āe o.

⁵ Nɔseri e m̄ kpaaro, ben i n̄ l̄é n̄ p̄ngi, āɔe ī o o.

⁶ Lez̄ando wà wii l̄e: Nɔseri e m̄ɔ! À f̄e à ḡa dāle.

⁷ Ben nɔkparɛ p̄n̄ vù n̄ p̄ngi, ā n̄ fitian̄ k̄k̄e.

⁸ Ben m̄saideen̄ b̄ l̄àakarideen̄n̄: À wa gba n̄s̄i fétero! Wa fitia e gaa né!

⁹ Ben l̄àakaridee p̄n̄ w̄n̄la wà b̄e: Eé m̄wa k̄n apin̄ p̄ngiro. À ḡa à a p̄o l̄ú à ȳarin̄ kiia.

¹⁰ K̄ ā ḡa l̄ú, ben nɔseri k̄a. Gb̄e k̄ ā soru k̄n̄ ḡe n̄ɔse guu, ben wà gb̄a t̄ata.

¹¹ Z̄aaz̄a nɔkparɛ kpaa p̄n̄ s̄, āɔe l̄é zuu: Dii, Dii! N̄ z̄e w̄w̄e!

¹² Ben à w̄n̄la à b̄e: Ȳapuraan m̄e ooare, má a d̄oro.

¹³ Beee ȳanzi a w̄e ḡo d̄o, zaake á à guro ke à guro zaka d̄oro.

ɔ̄dak̄ena z̄irin̄e

(Luk 19:11-27)

¹⁴ Kpata k̄ b̄ Luda kiia d̄e lán gb̄e k̄ èe gaa w̄t̄ea bà, ben à a z̄ikerin̄ s̄isi, à auziki n̄n̄ne n̄ ɔ̄z̄i.

¹⁵ À ɔ̄daa k̄ ā gb̄e doon̄e zika s̄ɔro, gb̄e plaadee zika plaa, gb̄e aaḡodee zika do, ā baade gb̄a l̄én, ben à ḡa w̄t̄ea.

¹⁶ Zikas̄odee ḡa à laa t̄a k̄n ɔ̄ p̄io ḡɔ, ben à àre è zika s̄ɔro.

¹⁷ Zikaplaadee k̄ l̄e d̄o, ben à àre è zika plaa.

¹⁸ Zikadodee s̄ ḡa à w̄e ȳ, ben à a dii ɔ̄ p̄i ùt̄en.

¹⁹ Guro plaa ḡbera z̄ikeri p̄n̄ dii s̄, ben èe a ɔ̄ ȳa ḡḡɔn̄yo.

²⁰ Zikas̄odee m̄ k̄n zika s̄ɔro p̄ande k̄ à èo à b̄e: Dii, n̄ zika s̄ɔroo k̄ n̄ kp̄amaa gwa, à àre k̄arame zika s̄ɔro d̄o.

²¹ Ben à dii bène: N̄ k̄ z̄ikeri maa náan̄e! Lán n̄ náan̄e v̄i k̄n à féteo nà, mé à b̄ita nan̄ne n̄ ɔ̄z̄i sa. N̄ ḡe ma p̄nnak̄ena guu.

²² Zikaplaadee m̄ d̄o à b̄e: Dii, n̄ zika plaa k̄ n̄ kp̄amaa gwa, à àre k̄arame zika plaa d̄o.

²³ Ben à dii bène: N̄ k̄ z̄ikeri maa náan̄e! Lán n̄ náan̄e v̄i k̄n à féteo nà, mé à b̄ita nan̄ne n̄ ɔ̄z̄i sa. N̄ ḡe ma p̄nnak̄ena guu.

²⁴ Ben zikadodee m̄ sa à b̄e: Dii, má d̄o k̄ n̄ ȳan̄ɔ z̄i'ũ. Neè p̄o k̄ guu k̄ née t̄n̄lo. Neè p̄o kak̄a guu k̄ née gb̄n̄lo.

²⁵ Ben v̄ia ma k̄ũ, ma gaa ma n̄ ɔ̄ ùt̄e w̄en̄. N̄ p̄e k̄e.

²⁶ Ben à dii bène: Z̄ikeri zaa m̄ade! N̄ d̄o k̄ m̄e p̄o k̄ guu k̄ m̄e t̄n̄lo, m̄e p̄o kak̄a guu k̄ m̄e gb̄n̄loo?

²⁷ À maa ȳa n̄ ɔ̄daa k̄e gb̄eken̄, l̄e t̄o ma su, mà a p̄o s̄i k̄n à àreo.

²⁸ À zika doo p̄i s̄ia à kp̄a zikas̄odee.

²⁹ Zaake gbẽ kè pọ vĩn Luda é kaaranε ai à dizi. Gbẽ kè vĩroo sǝ, baa kè à vĩ Luda é síamε.

³⁰ Zĩkeri pãa kèkii sũ, à à zu bàazi gusiaan. Gwen weé ɔ́ ɔ́n wà ɔ́ di n musu.

Ziakpɛɛ zĩ yãkraɛkɛna

³¹Tó Gbēntee Né mò a gakui guu kōn a malaikanó ń píngi, eé v̄ē a kíblekita gakuideea.

³² Anduna boriino é kakõa à ae ń píngi, eé ń kēkõa, lán pódãri è sãano kēkõa kōn blèno nà.

³³ Eé sãano kpá a ɔplaazi, blèno ɔzɛzi.

³⁴ Beee gbɛra Kína pì é be gbê kè aɔ́ kú a ɔ́plaazinɔ́nɛ: Amɔ́a kè ma De aubarika dàaguunɔ́, à mɔ́ à kpata kè à à soru kèare zaa andunakaɛgurɔ́ ble.

³⁵ Zaake kè noaa e ma dee, a póblee kpàma. Kè ímii e ma dee, a í kpàma. Kè má kuu nibo ũ. a ma si.

³⁶ Kè má kú búu, a asii tàme. Kè méε gyãa kεε, a ma gwa. Kè wà ma da kpésiaan, a mɔ wéε kpàemazi.

³⁷ Gbɛ maaanɔ é bene: Dii, bɔɛn wá è nɔaa e n dɛɛ wa pɔblee kpàmma ke ímii e n dɛɛ wa í kpàmmaa?

³⁸ Boreɛn wa n e nibo ũ wa n si, ke n kú búu wa asii tãnnεε?

³⁹ Bɔrɛn wa n e nɛ́e gyãa kɛɛ, ke wà n da kpésiaaŋ wa gaa wée kpàenzii?

⁴⁰ Kína pì é weńla à be: Yápuraan méé ooare, yǎ kè á kè gbě kēsānanε ma gbě kèno té, mámbe á kème.

⁴¹ Beee gbera eé be gbē kè aǎo kú a ɔɛɛzinɔnɛ: À gumε gwe amɔa kè Luda lé kèareenɔ! À tá té kè eé garoo kè Ludaa kèkε Ibilisine kǒn a ìbanɔ guu.

⁴² Zaake noaa e ma deε, ée póblee kpámaro. Ímii e ma deε, ée í kpámaro.

⁴³ Má de nibo ũ, ée ma síro. Má kú búu, ée asii táméro. Mée gyáa kee ke wà ma da kpésiaan, ée mó à wée kpámaziro.

⁴⁴ A5é gbasà wà à la wà be: Dii, bɔɛn wa n e kɔn nɔaaɔ ke ímiiɔ ke nibɔ ũ ke bɔu ke gyãree ke pisina ũ, ben wée n ñan károo?

⁴⁵ Kína é wenla à be: Yápuraan mée ooare, lán ée ke gbě kè kēsānanε gbě kènò téro nà, mámbe ée kemero.

⁴⁶ Gbē beeenɔ é tá wéetāmma kè è yāaroo guumɛ, gbē maaanɔ sō wèndi kè è yāaroo guu.

26

Lékpakõsõna Yesuzi

(Maa 14:1-2, Luk 22:1-2, Yoh 11:45-53)

¹ Kè Yesu yā beeenɔ ò píngí à yàa, ben à bè a ìbanɔnɛ:

² Á dǝ kè Banla zĩbaa gò guro plaa. weé Gbẽntee Né kpámma wà à pá lía.

³ Beee gbɛra sa'orikiɔ kɔn Yuda gbɛnsino kàkɔa sa'oriki isi kɛ wɛ be Kayafa bɛ.

⁴Aõ yã gõgõ ɔ̃ndɔ̃ɔ lán aɔ́é Yesu kũ wà à dɛ nà

⁵ wà bè: Wàton kɛ zĩbaa zĩro, ɛ gbẽno tón zɔka káro yãnzɪ.

Nósi gū nna kuna Yesu mìa

(Maa 14:3-9, Yoh 12:1-8)

⁶⁻⁷ Kè Yesu kú Betani, Simo Kusu be, èe pò blee γεκεσεκενα, ben nɔgbɛ ke sɔzi, à gbaaa néngo kè nɔsi gū nna ɔɔdee kú à guu kūna, ben à kù Yesu mià.

⁸ Kè à ìbáṅṅò è lẹ, ben aṣ pṛṛ fẹẹ wà bẹ: Bón pọ laalaakẹna kẹ ọu?

⁹ Le wà nòsi pì yà yã kǒn ɔ́ bítao wà kpà takaasideenɔ́.

¹⁰ Yesu dǝ́m̃ma, ben à bè́r̃ñe: Bóyānz̃i ée ǝa daa nɔgbē pl̃az̃i? À z̃i maaa k̃em̃em̃e.

¹¹ Takaasideenɔ éǵɔ kúao gurɔ p̃íngi, mapi s̃s̃ méǵɔ kúao gurɔ p̃íngi.

¹² Kè à ñs̃i p̃i kù ma m̃èa, à k̃è l̃e l̃e à ma g̃è k̃em̃e.

¹³ Yāpuraan m̃éè ooare, guu k̃è w̃èe ma baaru nna waazi k̃een anduna guu p̃íngi, weéǵɔ yā k̃è nɔgbē p̃i k̃è oo à d̃ngu yānz̃i.

Yudasi b̃na Yesu kp̃e

(Maa 14:10-11, Luk 22:3-6)

¹⁴ Beee g̃bera g̃ɔn kuri aw̃eplaaanɔ doke k̃è w̃èe beñe Yudasi Isikariot̃i g̃aa sa'orik̃inɔ kiia

¹⁵ à bè: Tó ma Yesu kp̃àawa, b̃ñ á yezi à kp̃ámaa? Ben ãs̃ kondogi ɔ m̃en baaakuri ñaro w̃a kp̃aa.

¹⁶ Zaa gurɔ beeean ée z̃é w̃et̃e à Yesu kp̃ám̃ma.

Banla p̃óble k̃ek̃ena

(Maa 14:12-21, Luk 22:7-14, Yoh 13:21-38)

¹⁷ Bur̃edi Sése'ēz̃esai z̃ibaa gurɔ k̃áakudee z̃i Yesu ibanɔ m̃ò w̃à à là w̃à bè: Mán ñ yezi w̃à g̃á k̃ek̃enne ñ Banla p̃ó blen?

¹⁸ À w̃eñla à bè: À g̃á w̃et̃en g̃ɔgb̃eke kiia à beñe, Danñeri bè a gurɔ k̃a k̃i. À ben é Banla p̃ó blen k̃on a ibanɔ.

¹⁹ Yesu ibanɔ k̃è lán à d̃ar̃ne ña, ãs̃ Banla p̃óbleỹa k̃èke.

²⁰ K̃è uus̃ie k̃è, Yesu g̃eek̃es̃ek̃ena teebuzi k̃on a g̃ɔn kuri aw̃eplaa p̃inɔ.

²¹ Gurɔ k̃è ãɔe p̃ó blee à bè: Yāpuraan m̃éè ooare, a g̃b̃e m̃en doo é ma kp̃ám̃ma.

²² Ãs̃ ñòse yàka maamaa, ben ãɔe à laa doodo: Asa m̃ámbeeroo, Dii?

²³ Yesu w̃eñla à bè: Gb̃e k̃è w̃é ɔ kaak̃sa taa guu l̃edoo bé eé ma kp̃ám̃ma.

²⁴ Gb̃ent̃ee Né é kp̃á guuzi lán à k̃ena à yā musu ña, m̃ode w̃aiyoo gb̃e k̃è eé Gb̃ent̃ee Né kp̃ám̃ma p̃i. Eé k̃e s̃ão adeeñe tó w̃èe à i yāro.

²⁵ Ben Yudasi k̃è eé à kp̃ám̃ma p̃i bè: Asa m̃ámbeeroo, Rabi? Yesu bèñe: M̃be ñ o gwe.

Dii p̃óblee

(Maa 14:22-26, Luk 22:14-20, 1Kɔ 11:23-25)

²⁶ K̃è ãɔe p̃ó blee, Yesu bur̃edi s̃è à aubarika d̃an, ben à l̃ik̃ore à kp̃a a ibanɔ a bè: À sí à só, ma m̃en ỹe.

²⁷ Ben à togoos̃è à aubarika d̃an, à kp̃ám̃ma à bè: À mi a p̃íngi.

²⁸ Ma arun ỹe, Luda bà kuuna k̃on gb̃e pariinɔ aru ũ, k̃è eé b̃ɔema ãs̃ durunk̃enñena yānz̃i.

²⁹ M̃éè ooare, zaa gb̃aa mé geepi'i k̃è mi d̃oro ai kpata k̃è b̃ò ma De kiia g̃á b̃oo gupuraaa, gbasa m̃à à dufu m̃iao sa.

³⁰ K̃è ãs̃ l̃è s̃i, ben ãs̃ b̃òe w̃à g̃aa Kùk̃pe s̃is̃ig̃eezi.

Yesu g̃l̃ake à d̃s̃ yā k̃è Pita é k̃e

(Maa 14:27-31, Luk 22:31-34, Yoh 13:36-38)

³¹ Ben Yesu bè́ñe: A p̃íngi é fuma gw̃aaṽia, zaake w̃à k̃è Luda yān w̃à bè: Mé s̃ad̃ari l̃é, s̃aanɔ é f̃aak̃sa.

³² M̃ode ma f̃ena g̃bera mé d̃oare ãe gana Galili.

³³ Ben Pita bèñe: Baa tó ãs̃ f̃umma ñ p̃íngi, mé f̃umma zik̃iro.

³⁴ Ben Yesu bèñe: Yāpuraan m̃éè ooñne, gw̃aaṽia ai koo g̃s̃ g̃á l̃é zu, né l̃é s̃émazi g̃en aag̃s̃.

³⁵ Pita bèné: Baa tó mé gà mà ganyo, mé lé sénzi zikiro. Ben à ìbanò ò le se n píní.

*Yesu aduakéna za Getesemani
(Maa 14:32-42, Luk 22:39-46)*

³⁶ Ben Yesu kón a ìbanò kà guu kè wè be Getesemani, ben à bèné: À vèe kè ai mà gá adua kè káaa.

³⁷ À Pita kón Zebedi né gṵṵn plaaano sè à gàányo. À pṵṵ sia kù à nṵseyṵṵ sì.

³⁸ Ben à bèné: Ma pṵṵ sia kù maamaa ai gaa lézī. À zè kè à itē kemao.

³⁹ Kè à gaa aè féte, ben à kùe tṵṵte à adua kè à bè: Baa, tó eé sí kè, n tò togo'i kè gētemala. Mṵde èe kè lán má yezi nánlo, séde lán n yezi nà.

⁴⁰ Ben a liara à sù à a ìbanò lè, aṵṵe ii oo. Ben à bè Pitane: Len yó? Ée fṵ a itē kemao baa awa doroo?

⁴¹ À itē kè agṵ adua kèe, le àton fu yṵagwanaaro yānzi. Ninii yezi, mṵde mè busè.

⁴² À kēm̐ma à gēn plaade, à adua kè à bè: Baa, tó togoo kè é gētemala a í mi sairo, n tò n pṵyezi kè.

⁴³ Kè à liara à sù à n lé, aṵṵe ii oo dṵ, zaake aṵṵe imioo dèdèe.

⁴⁴ Ben à n tón dṵ, à gaa à wéé kè à gēn aagṵde, à yā dṵnkṵ pì ò dṵ.

⁴⁵ Ben à liara à sù a ìbanò kiia à bèné: Ée ii oo, ée kámma boo ai tian yó? À gwa! Gurṵṵ kà kī. Wà Gbēntee Né kpà durunkerinṵ.

⁴⁶ À fèe wà tá. Gbē kè ma nañne n ṵzī e mṵṵ.

Yesu kūna

(Maa 14:43-50, Luk 22:47-53, Yoh 18:3-12)

⁴⁷ Kè à kpé èe yā pì oo, ben Yudasì, à ìba gṵṵn kuri awèeplaaano doke mò kón pariio, aṵṵ fēdaano kūna kón gòn, aṵ bṵ sa'orikino kón Yuda gbēnsino kiia.

⁴⁸ Bonkpèedee pì sṵ sēda òñne à bè: Gbē kè mé lé péa, àmbe gwe. À à kù.

⁴⁹ Ben à m̐ pè Yesua gṵṵ à bè: Fṵṵ, Rabi! Ben à lé péa.

⁵⁰ Yesu bèné: Ma gbē, n n kena kè! Ben wà mò wà ṵ pèe Yesua wà à kù.

⁵¹ Ben Yesu gbēnṵ doke a fēdaa wòto, à sa'oriki ìsì zīri lèò à à swā gò.

⁵² Ben Yesu bèné: N n fēdaa sṵṵ a kpéen. Zaake gbē kè zè kón fēdaao, fēdaa bé eé à dè.

⁵³ Tó má yezi ma De malaika zìkpèenṵ gbareme gṵṵ dè gāli kuri awèeplaaanola, ì dṵ mé fua mà a wéé kèan yó?

⁵⁴ Tó má kè le sṵ, dian yā kè wà kè Luda yān wà bè eé kè lèe é kèe?

⁵⁵ Ben Yesu bè pariine: Kpāi wéedewen ma ũ kè a mṵ à ma kù kón fēdaano kón gònṵṵ? Mègṵ vèe Luda ua lán guu e dṵṵ nà mègṵ yā daaare, ée ma kùro.

⁵⁶ Mṵde yā pì kè píní, le yā kè annabinṵ kè Luda yān kè yānzi. Ben à ìbanò bàà lè n píní aṵ à tòn.

Yuda gbāadeenṵ yākpækèna kón Yesuo

(Maa 14:53-65, Luk 22:54-55, 63-71, Yoh 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Gbē kè aṵ Yesu kùnṵ gāao sa'oriki ìsì Kayafa bē. Ludayādannèrinṵ kón gbēnsino kakṵana gwe.

⁵⁸ Pita té à kpèe káaa ai sa'oriki ìsì pì bē. À gè ua guu, à vèe kón dogarinṵ le à yā pì midèna e.

⁵⁹ Sa'orikino kón Yuda yākpækèrinṵ n píní e sēda wetèe Yesuzi wà à dè.

⁶⁰ Baa kè gbēnṵ mò wà egèyā didia pari, èe kero. Zāazāa gṵṵn plaa kenṵ mò

⁶¹ aṵ bè: Gbē pì bè é fṵ à Luda kpé wí à èara à bo gurṵ aagṵṵ dagura sé!

⁶² Ben sa'oriki ìsi fɛɛ à zè à bè Yesune: N' yāke vī n' weñlaroo? Yā kè wèè didiimmaa kè dɛ diaa?

⁶³ Yesu yīte kpɛ, ben sa'oriki ìsi pì bène: Ma nanne Luda Wɛ̀ndidezi, n' owe tó Luda Né Mesayan n' ũ.

⁶⁴ Yesu wèàla à bè: Len n' ò lɛ. Mapi sɔ, mée ooare, zaa gbàa é Gbɛ́ntee Né e vɛ́na Gbàapingide ɔplaazi, bensɔ é à suna e ludambe luguun.

⁶⁵ Ben sa'oriki ìsi pì a utano gá à kè à bè: A dɔkè Ludao! À kè dia wée sèedade pānde kenɔ wetɛɛ dɔee? Á mà lán à dɔkè Ludao nà.

⁶⁶ Yā kpareen a zɛo tiaa? Ben aɔ wèàla wà bè: À taari kà wà à dɛ.

⁶⁷ Ben wà lóu sù à uua, wà à lèlɛ ɔkũo. Gbɛ́kenɔ à swān kèkɛ

⁶⁸ aɔ bè: Mesaya, n' annabikeyá o n' gbɛ́ kè n' lɛɛ owe.

Pita lésena Yesuzi

(Maa 14:66-72, Luk 22:56-62, Yoh 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita vɛ́ena ua, ben zɔnɔkpare ke mò à bène: Mpi sɔ neɛgɔ kú lɛdo kɔn Galili gbɛ́ Yesu piome.

⁷⁰ Ben à lɛ sɛ́ n' pínɡi wáa à bè: Mée yā kè née oo dɔrɔ dɔro.

⁷¹ Ben à fɛɛ à gɛ́ gánun. Nɔgbɛ́ pānde à è, ben à bè gbɛ́ kè aɔ kú gweenɔne: Gbɛ́ kèkii lɛdo kɔn Yesu Nazaretiome.

⁷² Pita àara à lɛ sɛ́ à la dà à bè: Má gbɛ́ pì dɔro.

⁷³ Kè à kè saa fète, gbɛ́ kè aɔ zena gweenɔ sɔ Pitazi aɔ bè: Yāpurame, aɔ gbɛ́ doon n' ũ, zaake wá n' dɔ n' yá'onaame.

⁷⁴ Ben à fɛɛ à a zinda kà à la dà à bè: Má gbɛ́ pì dɔro. Zaa gwe gɔn koo lɛ zù.

⁷⁵ Ben yā kè Yesu ò dɔ Pitan kè à bè, ai koo gɔ gá lɛ zu, eé lɛ séazi gɛ́n aagɔ. Ben Pita bò bàazi à pɔsia ɔɔ dɔ.

27

Yudasi gana

(Zīr 1:18-19)

¹ Kè guu dɔ kɔngɔ ide'ide sa'orikino kɔn Yuda gbɛ́nsino n' pínɡi yā gɔgɔ Yesuzi lɛ wà à dɛ.

² Aɔ à yì, ben aɔ gāa wà à nà bùsu gbɛ́nsi Pilatine a ɔɔlɛ.

³ Kè Yudasi kè bò à kpɛɛ è yā dàala, à gɔ́ tómadɔyāa guu, ben à gāa kondogi ɔɔ mɛ́n baaakuri pì sɔkpa sa'orikino kɔn gbɛ́nsino

⁴ à bène: Ma durun kè, ma taarisaidée kpà gaazi. Ben aɔ bène: Wa bà ũgbaa? N' yān gwe.

⁵ Ben Yudasi ɔɔ pì zù Luda kpén, ben à tà à gāa à a zinda lògo.

⁶ Ben sa'orikino ɔɔ pì sɛɛ aɔ bè: ɔɔ pì kana Luda kpɛ́ ɔɔdakii guu zé vīro, zaake gbɛ́dɛ'ɔɔme.

⁷ Kè aɔ yā gɔgɔ, ben aɔ orobori gùtɔkii lù kɔn ɔɔ pìo nibɔnɔ vīkii ũ.

⁸ Beee yānzi ai kɔn a gbàao wè be tɔtɛ pìne Tɔtɛ Arudeezi.

⁹ Ben yā kè annabi Yerɛmaya ò kè à bè: Wà kondogi ɔɔ mɛ́n baaakuri pì sɛɛ, ɔɔ kè Isarailino zèo wà kpà à yā musu pì,

¹⁰ ben wà orobori gùtɔkii lùo lán Dii dieme nà.

Pilati yakpaɛkɛna kɔn Yesuo

(Maa 15:2-5, Luk 23:3-5, Yoh 18:33-38)

¹¹ Yesu zena bùsu gbɛ́nsi aɛzì. Ben gbɛ́nsi pì à là à bè: Mbe Yudano kina ũɔ? Yesu wèàla à bè: Len n' ò lɛ.

¹² Gurɔ kè sa'orikino kɔn gbɛ́nsino e yā didiia, èe yāke weñlaro.

¹³ Ben Pilati bèñe: Néé yá parii kè wèe didiimmaa maroo?

¹⁴ Mòde Yesu e yáke o yá pínò doke musuro, ben yá pì bò bùsu gbēnsi pì sae maamaa.

Yadana Yesula

(Maa 15:6-15, Luk 23:13-25, Yoh 18:39-19:16)

¹⁵ Banla zĩbaa zĩ píngi bùsu gbēnsi pì è pisinanò doke kè gbēnò yezi gbareñne.

¹⁶ Gurò m̀ba s̄s̄ p̄sina t̄dee kú gwe wè be Baraba.

¹⁷ Kè parii kàk̄s̄a, ben Pilati n̄ lá à bè: Dén á yezi mà gbarearee? Baraban yó, ke Yesu kè wè be Mesaya?

¹⁸ Zaake à d̄s̄ kè n̄s̄eḡaano v̄ina k̄n̄ Yesuo yānz̄in wà à kp̄awazi.

¹⁹ Gurò kè Pilati v̄ena a tintia, à nās̄ gbē z̄la à bè: N̄ton yáke kè gbē maa p̄n̄ero, zaake nanaa kè má ò à yá musu ḡia gw̄aav̄īa d̄ama maamaa.

²⁰ Sa'orikino k̄n̄ gbēnsino n̄ak̄r̄e gbēn̄o ās̄ Baraba gbeka, ās̄ be wà Yesu d̄e.

²¹ Ben bùsu gbēnsi pì n̄ lá à bè: Ḡs̄on plaaa p̄n̄o guu, dén á yezi mà gbarearee? Ben ās̄ bè, Barabame.

²² Ben Pilati n̄ lá à bè: Bón mé kè k̄n̄ Yesu kè wè be Mesayao? Baade píngi bè: N̄ à pá lía.

²³ Ben à n̄ lá à bè: Bó d̄an̄ à kè? Ben ās̄ wii lè wà k̄aara wà bè: N̄ à pá lía.

²⁴ Kè Pilati è é f̄s̄ à yáke k̄ero, z̄oka e kaara, ben à í t̄ò, à a ɔ̀ p̄ip̄i gbēn̄o w̄aa à bè: Ma ɔ̀ b̄s̄e gbē p̄i gana yān. A yāme.

²⁵ Ben gbē p̄n̄o bè: À d̄ena yā wí wa musu k̄n̄ wa n̄én̄o.

²⁶ Ben à Baraba gb̄areñne, à bè wà Yesu gbē f̄l̄ao wà à pá lía.

Sozan̄ Yesu fabona

(Maa 15:16-20, Yoh 19:2-3)

²⁷ Ben Pilati sozan̄o ḡè Yesuo bùsu gbēnsi pì be, ben ās̄ n̄ ḡáli kàk̄s̄a n̄ píngi ās̄ l̄igazi.

²⁸ Ās̄ à p̄ón̄o b̄s̄ea ās̄ gumusu t̄ēaa d̄an̄e,

²⁹ ben ās̄ lè f̄ura t̄a ās̄ k̄un̄e, ās̄ k̄aba n̄an̄e a ɔ̀plaa gò ù. Ben ās̄e kúekueene, ās̄e à faboo wèe bee: F̄ō, Yudano k̄ina!

³⁰ Ās̄ lóu s̄ua, ās̄ k̄aba p̄i s̄e ās̄ à l̄eo a m̄ia.

³¹ Kè ās̄ à fabò wà ȳaa, ben ās̄ gumusu p̄i gòàla ās̄ à z̄inda p̄ók̄as̄aano d̄an̄e, ben ās̄e gaa à pá lía.

Yesu pana lía

(Maa 15:21-32, Luk 23:26-43, Yoh 19:17-27)

³² Kè ās̄ b̄s̄e ās̄e gaa, ās̄ d̄ak̄r̄e k̄n̄ Sireni gbē kè wè be Sim̄o, ben ās̄ ḡa n̄a à Yesu líkpangb̄aroo s̄e.

³³ Ben ās̄ k̄a guu kè wè be Ḡoḡota kè bè m̄iwatorokii.

³⁴ Ben ās̄ geepiw̄e kè wà ȳak̄t̄e k̄n̄ ēz̄eo d̄on̄e à m̄i. Kè à í kè, ben à ḡi m̄izi.

³⁵ Kè ās̄ à pá lía, ben ās̄ k̄abank̄e kè wà à p̄ók̄as̄aano kp̄at̄et̄ek̄on̄e.

³⁶ Ben ās̄ v̄ēe ās̄e à d̄ak̄paa gwe.

³⁷ Wà yā kè wà d̄ia kè wà n̄a à m̄ila wà bè:

Yudano k̄ina Yesun ȳe.

³⁸ Ben wà kp̄ai w̄ēdew̄en̄o pá lía à sae ḡs̄on plaa, gbē doo à ɔ̀plaaazi, gbē doo à ɔ̀z̄ez̄i.

³⁹ Gbē kè ās̄e ḡēe z̄éla gween̄o e n̄ m̄i k̄e deḡūdeḡū, ās̄e à s̄s̄s̄o

⁴⁰ wà bè: M̄m̄on̄ kè n̄ bè né Luda kp̄é wí n̄ ɛara n̄ bo gur̄o aaḡo daguran gweroo? Tó m̄be Luda Né ù, n̄ n̄ z̄inda m̄i sí n̄ pita lía.

- 41 Leme dɔ sa'orikino kɔn ludayadannerino kɔn gbɛnsino e a faboo le wà bè:
 42 À gbɛ pāndenɔ mi sì, mɔde eé fɔ à a zīnda mi síro. Isarailino kīnanloo? À pita lía tia, wé à náane ke.
 43 À Luda náane ví. Tó Luda a yezi, ɛndɛ à à bɔ sa, zaake à bè ambe Luda Né ũ.
 44 Baa kpai kè wà n pá lía ledoonɔ e à sɔsɔ le dɔ.

Yesu gana

(Maa 15:33-41, Luk 23:44-49, Yoh 19:28-30)

- 45 Kè ɔfántɛ kà mīdangura, ben gusiaa dà būsɔ pila píngi ai fáantɛ mò aagɔ.
 46 Fáantɛ mò aagɔn Yesu wii lè gbāngbān à bè: Eloi, Eloi, lema sabatani! Beee bè, ma Luda, ma Luda, à kè dia n ma ton?
 47 Kè gbɛ kè aɔɔ zɛna gwe kenɔ yá pì mà, ben aɔ bè: Daaa e Ilia sísi.
 48 Zaa gwe gɔɔ aɔ gbɛ doo bàà lè à gāa à sabo sè à dà geepiwɛ kpákpá guu, à fīfī kapaa, ben à dɔ Yesunɛ à mi.
 49 Ben gbɛ kpaaanɔ bè: À zɛ gīa wà gwa tó Ilia é mó à à mi sí.
 50 Yesu ɛara à wii gbāaa le dɔ, ben à a wèndi gbàɛ.
 51 Ben Luda kpé lábure kèkɔɛ plaa bɔna musu suna gīzī. Tɔɔte nīgānigā, gbènɔ pàrapara,
 52 miranɔ wèwɛ, ben Luda gbènɔ fɛɛ bɔna gaan pari.
 53 Yesu fɛɛ bɔna gaan gbera aɔ bɔɛ miran, aɔ gɛ Luda wétɛn, gbènɔ n é pari.
 54 Kè sozanɔ gbɛnsi kɔn a gbɛ kè aɔɛ Yesu dákpaanɔ tɔɔte nīgānigāna pì e kɔn yá kè aɔɔ kènɔ píngi, vía n kú maamaa aɔ bè: Yápurame Luda Nén gbɛ kè ũ.
 55 Nɔgbènɔ kú gwe pari, aɔɛ guu gwaa káaa. Aɔɔ té Yesuzi bɔna Galilime, aɔɛgɔ pɔblee kɛɛɛ.
 56 N tén Mariama Magadaleni kún kɔn Mariamao Yemisi kɔn Yusufuo da kɔn Zebedi nénɔ dao.

Yesu vīna

(Maa 15:42-47, Luk 23:50-56, Yoh 19:38-42)

- 57 Kè uusie kè, Arimatea gbɛ ɔɔdee kè wè benɛ Yusufu mò. Yesu ibame dɔ.
 58 À gāa à Yesu gɛ gbɛka Pilatia, ben Pilati bè wà kpáa.
 59 Kè Yusufu gɛ pì sè, a táaru bisa dufu fīfīa,
 60 à à dà a zīnda gbɛwɛɛ kè wà sò mira ũu guu. Ben à gbɛ bíta gbegere pà à tà wɛɛ pìlɛ à tà.
 61 Mariama Magadaleni kɔn Mariama pānde pìo vɛɛna gwe, aɔɔ aɛdɔna miraa.
 62 Kè gurɔɔ liɛ, kámmabogurɔɔ zī kà, ben sa'orikino kɔn Farisino gāa Pilati kiia ledɔ
 63 aɔ bè: Yá kè gbɛkɛkeri pì ò a bɛɛ zī dɔwagu à bè, gurɔ aagɔɔ gbera é fɛɛ.
 64 N tó wàgɔ mira pì dákpaai à gurɔ aagɔɔdee zī. Tó lenlo, à ibanɔ é mó wà à gɛ sɛ kpai, aɛɛ o gbɛnɔnɛ à fɛɛ bɔna gaan. ɛgɛ zāa beee égɔ dɛ à káakupɔla.
 65 Ben Pilati bèɛnɛ: À sozanɔ sí à gá à mira pì dákpa lán é fɔ ná.
 66 Ben aɔ gāa wà sèda kè mira lɛ gbèa, aɔ sozanɔ tò gwe aɔgɔ dákpaai.

28

Yesu fɛɛ à bɔna gaan

(Maa 16:1-11, Luk 24:1-12, Yoh 20:1-10)

- 1 Kámmabogurɔɔ gbera Azumanɛngo zī kɔngɔ idɛ'idɛ Mariama Magadaleni kɔn Mariama pānde pìo bò wà gāa mira gwa.

² Ben tɔɔtɛ nìgānigā gbāngbān, zaake Dii malaika ke bò musu, à mò à gbè pì gbegere pà à gùo mira léame, ben à vɛɛa.

³ À uu de lán loupina bà, à uta de pú fénfen lán buu bà.

⁴ Vīa gudākparinɔ kù, aɔɔe lugalugaa, ben aɔ gò sàii.

⁵ Ben malaika pì bè nɔgbɛ pìnɔnɛ: Àton tó vīa a kũro. Má dɔ kè Yesu kè wà pà lán ée wetɛɛ.

⁶ À kú kèro, à fɛɛ lán à ò nà. À mó à guu kè wà à dàen gwa,

⁷ É gá à o à ìbanɔnɛ kpakpaa à fɛɛ bɔna gaan. Eé dɔ́nɛ aɛ gana Galili. Gwen é à en. Má òaren gwe.

⁸ Ben aɔ bò miran kpakpaa kɔn vīao, mɔde aɔ pɔɔ nna bíta. Aɔ bàa lè aɔɔe gaa à baaru kpá à ìbanɔnɛ.

⁹ Ben Yesu dànlɛ gɔɔ, à ì kpàmmá. Kè aɔ sɔzi, aɔ dɔnzi kènɛ, ben aɔ ɔ kè a kèsekpeɛa.

¹⁰ Ben Yesu bènnɛ: Àton tó vīa a kũro. À gá à o ma gbɛnɔnɛ aɔ gá Galili. Gwen aɔé ma en.

Soza gudākparinɔ yagbannɛna

¹¹ Kè nɔgbɛnɔ tà, ben soza gudākpari kenɔ gè wéte guu, aɔ yā kè kènɔ ò sa'orikinɔnɛ píngi.

¹² Ben sa'oriki pìnɔ gbɛnsinɔ sisi, aɔ yā gògò, ben aɔ ɔ bíta kpà soza pìnɔa gusae

¹³ aɔ bè: À be à ìbanɔ bé wà mò gwāavī, aɔ à gè sè kpāi gurɔɔ kè ée ii oo.

¹⁴ Tó bùsu gbɛnsi yā pì mà, wé agbaa kpánɛ, é bɔ yāketen.

¹⁵ Sozanɔ ɔ pì sì, ben aɔ kè lán wà dànnɛ nà. Ben yā pì gò Yudanɔnɛ baaru ũ ai kɔn a gbàao.

Yesu zĩ nana a ìbanɔnɛ nĩ ɔzĩ

(Maa 16:14-18, Luk 24:36-49, Yoh 20:19-23, Zĩr 1:6-8)

¹⁶ Yesu ìba gɔɔn kuri awɛɛdoonɔ gaa Galili kpíii kè à à kii gògònnɛ yāa musu.

¹⁷ Kè aɔ à è, aɔ dɔnzi kènɛ, mɔde aɔ gbɛkenɔ e seka kɛɛ.

¹⁸ Ben Yesu sònni à bènnɛ: Luda musu kɔn tɔɔtɛo iko píngi kpàma.

¹⁹ Beee yānzi à gá à bori píngi ke ma ìbanɔ ũ, à nĩ batisi ke kɔn De Luda tóo kɔn à Né tóo kɔn à Ninii tóo,

²⁰ à yā kè má dìcareenɔ dànnɛ aɔgò kũna píngi. À ma, mégò kúao gurɔ píngi ai anduna gá yāao.

MAAKU Baaru nnaa kè Maaku kè

Yesu batisikena 1:1-1:13
 Yesu yadannena Galili 1:14-9:50
 Zaa Galili ai Yerusalemu 10:1-10:52
 Yesu kuuna Yerusalemu 11:1-14:9
 Yesu gana kōn à fɛɛnao 14:10-16:20

*Yaaya Batisikeri waazikena
 (Mat 3:1-12, Luk 3:1-18, Yoh 1:19-28)*

¹ Luda Né Yesu Kirisi baarun yè.

² À nàa lán à kú annabi Isaya takada guu nà, à bè:

Mé ma zìri gbare n à

à zé kekenne.

³ À kpàakpakeri kòto ma dɔ gbáan à bè:

À zé keke Diine,

à zé wéwɛnɔ poronɛ súusu.

⁴ Len Yaaya Batisikeri kú gbáan le, èe waazi kee, à ò gbɛnɔne aɔ nɔsɛ lie aɔ batisi ke, Luda é n durun kɛ́nne.

⁵ Yudea búsudeenɔ kōn Yerusalemudeenɔ gàa à kiia n píngi, aɔ n durunnɔ ò gupuraaa, ben à n batisi kè Yodazi.

⁶ Yaaya ègɔ uta kè wà tã kōn lakumi káo dana, à báa asaa dɔ a pii. Sutɛ kōn zɔ'ion à pɔblee ũ.

⁷ À waazi kè à bè: Gbɛke é mó ma gbɛra à gbáaa demala. Mée ká mà kúe mà à kyatee bɔbɔnɛro.

⁸ Mée à batisi ke kōn íome, gbɛ pí sɔ eé a batisi ke kōn Luda Ninio.

*Yesu batisikena
 (Mat 3:13-17, Luk 3:21-22)*

⁹ Gurɔ beee a Yesu bɔ Nazareti, Galili búsun, à mò, ben Yaaya à batisi kè Yodazi.

¹⁰ Kè Yesu bikù gɔɔ, à è ludambɛɛ e wɛɛkɔa, Luda Ninii e suuawa lán pɔtɛɛ bà.

¹¹ Ben à kòto mà bɔna ludambɛ à bè: Mbe ma né mèn do léle yenzidee ũ, kè ma pɔɔ nnamma.

*Yesu yɔagwana
 (Mat 4:1-11, Luk 4:1-13)*

¹² Ben Luda Nini à gbare gbáan gɔɔ,

¹³ ben à kú gwe kōn nɔbɔsɛtenɔ ai gurɔ baplaa, Setán e à yɔɔ à gwa. Ben malaikanɔ mò wà dɔale.

*Yesu iba káakunɔ sisina
 (Mat 4:12-22, Luk 4:14-15, 5:1-11)*

¹⁴ Yaaya kúna gberan Yesu tà Galili, èe baaru nnaa kè bɔ Luda kiia kpaa

¹⁵ à bè: À gurɔɔ kà, kpata kè bɔ Luda kiia kà kii. À nɔsɛ lie à baaru nnaa pí sí.

¹⁶ Kè Yesu e dɔɔ Galili sɛbezi, à Simɔ kōn a dǎaro Anduruo è, aɔɛ táaru kpaa sɛbe pìn, zaake sɔɔkɔnɔme.

¹⁷ Ben Yesu bènnɛ: À mó à tɛmazi, mé a ke gbɛwɛterinɔ ũ.

¹⁸ Zaa gwe gɔɔ aɔ n táarunɔ tòn aɔ bɔ wà tɛzi.

¹⁹ Kè à gàa aε fète, à Zebedi né Yemisi è kōn a dāaro Yohanao. Aō kú goro'ite guu, aōe n táaruno kεkεε.

²⁰ À n sísí gō, ben aō n de Zebedi kōn ayazīkerino tò goro guu gwe aō bō wà tēzi.

Yesu zīnde kēkōana Kapenamu

(Luk 4:31-37)

²¹ Aō gàa Kapenamu. Kè kāmmbogurō kà, Yesu gàa aduakekpen, èe yā daañe.

²² A yādannena bō n saε, zaake è dañne ikoomε, èe kε lán ludayādannerinō pō bānlo.

²³ Zi beeeε gōgbē zīnde kee kú aduakekpen gwe. À wii lè à bè:

²⁴ Bōn wá vī kō zīi, Yesu Nazareti? N mō n wa kaaten yó? Má dō gbē kè n de a ũ, mbe Luda gbē kè kú adona ũ.

²⁵ Ben Yesu gi zīn pīne à bè: N yīte! N go gbē pīa.

²⁶ Ben zīn pī à nīgānigā à wii gbāaa lè, ben à gōa.

²⁷ Bīdi gbēno kù n pīngi, aōe kō lalaa: Bō taka bori yān gwee? Yādannena dufun yó? È yā dañne ikoo fá! Baa kōn zīnno, tó à yā óñne, aōe à yā mame.

²⁸ Ben kāndo à tō dà Galili būsula pīngi.

Yesu gyāreeno kēkōana pari

(Mat 8:14-17, Luk 4:38-41)

²⁹ Kè Yesu bō aduakekpen, ben à tà Simō kōn Anduruo be gō kōn Yemisio kōn Yohanao.

³⁰ Simō naō daa daεna, èe mēwāaa kεε, ben wà à yā ò Yesunε gō.

³¹ À gàa à kiia à à kù a oja à à fεε. Ben à mè yīi kù ai à pōblee kēñne.

³² Kè uusie kè, ofāntē e gēε kpén, wà mōne kōn gyāreeno kōn zīndeeno n pīngi.

³³ Wētēdeeno kākōa à kpé kpεεlea n pīngi.

³⁴ À gbēno kēkōa pari kōn gyā bori sānda pīngio, à zīnno gō gbēnoa paripari. È zīnno gba zé aō yā oro, zaake aō dō gbē kè à de a ũ.

Yesu waazikena zaa Galili

(Luk 4:42-44)

³⁵ Kōngō idε'idε Yesu fεε à bō à gàa sēn gusae, èe adua kεε gwe.

³⁶ Ben Simō kōn a gbēno pēzi.

³⁷ Kè aō bōa, aō bène: Baade pīngi e n gbekaa.

³⁸ Ben à bēñne: Wà gá gu pāndea lakutu kè kú wa saeno guu, mé waazi ke gwe dō, zaake beee yānzín ma mōzi.

³⁹ Leme ègō lili oo Galili būsun le, ègō waazi kεε aō aduakekpeno guu, ègō zīnno gogoomma.

Kusu kēkōana

(Mat 8:1-4, Luk 5:12-16)

⁴⁰ Ben kusu ke mō à kiia à kùε à wēε kēa à bè: Tó n yezi, né fō n ma kēkōa wásawasa.

⁴¹ A kè Yesunε wēnda, ben à o bō à kēa à bè: Má yezi, n gō wásawasa.

⁴² Zaa gwe gō à kusu yāa à kēkōa wásawasa.

⁴³ Ben Yesu à gbàre gō à gīne à bè:

⁴⁴ Nton o gbēke maro. N gá n n zīnda odo sa'orine n sa'opo kè Musa diε kpá n kēkōana sēeda ũ gbēnoε.

45 Kè à bò, à gàa èe yá pì o'ooñne. Yá pì dàgula, ben Yesu è fɔ à gē wétén gupuraaa dɔro. Ègɔ kú sèn gusaeme, ben wègɔ ɔɔɔ baama píngi wàgɔ mɔɔ à kiia.

2

Gbē kaena kēkšana

(Mat 9:1-8, Luk 5:17-26)

- 1 Gurɔ plaaa gbera Yesu liara à tà Kapenam. Kè wà mà à kú be,
- 2 ben wà pàzi paripari, gēkii kuu dɔro baa kpēlea, èe Luda yá ooñne.
- 3 Ben wà mōne gbē kaena, gɔɔn siigɔɔ bé wà à sena.
- 4 Kè aɔwe e wà sɔo Yesuziropari yānzi, ben aɔ diokpé musu, aɔ kpé fɔ guu kè Yesu kún. Kè aɔ fɔ, ben aɔ gyāree pì pita kɔn à daebɔ.
- 5 Kè Yesu è aɔ a náane vī, a bè gbē kaena pīne: Ma gbē, n durunno kemma.
- 6 Ludayādanneri kenɔ vēena gwe aɔwe oo n nɔse guu:
- 7 Bóyānzi gbē kè e oo lēzi? Èe dokē Ludaomee! Dé bé eé fɔ à durunno kēñne, tó èe kē Luda ado baasiroo?
- 8 Gwe gɔo Yesu dɔ a nɔse guu laasuu kè aɔwe lē, ben à n lá à bè: Bóyānzi ée laasuu beee taka lē a nɔse guuzi?
- 9 Tó ma bè gbē kaena pīne à durunno kēa, ke tó ma bè à fē à a daebɔ sé à táa o, à kpāree bé à aagaa?
- 10 Má ò lē àgɔ dɔ kè Gbēntee Né durunkennena iko vī tɔɔte kè. Ben à bè gbē kaena pīne:
- 11 Ma bènnē n fē n n daebɔ sé n tá be.
- 12 Ben à fē gɔɔ à a daebɔ pì sè à bɔo gbēno wáa n píngi. Yá pì bɔ n sae, ben aɔ Luda tó bɔ wà bè: Wée yá kè taka e yāro.

Levi sisina

(Mat 9:9-13, Luk 5:27-32)

- 13 Yesu liara à bɔ à gàa sēbe léa. Wèe mɔɔ à kiia paripari, ben èe yá daañne.
- 14 Gurɔ kè èe gētē, ben à Alafeu né Levi è vēena a be'ɔɔsikpen. À bènnē: N mó n tēhazi. Ben à fē à tēzi.
- 15 Zīkea kè Yesu e pɔ blea à be, be'ɔɔsirino kɔn durunkerinɔ e pɔ bleo pari kɔn à ibano lɔdo. Zaake gbē beee takanɔ tēzi pari.
- 16 Farisi kè aɔe Luda yá dañnenɔ kú gwe. Kè aɔ è Yesu e pɔ blea lɔdo kɔn be'ɔɔsirino kɔn durunkerinɔ, ben aɔ à ibano là wà bè: Bóyānzin èe pɔ blea lɔdo kɔn be'ɔɔsirino kɔn durunkerinɔzi?
- 17 Kè Yesu yá pì mà, à bènnē: Gbē kè aafia vī bà kú likita yāoro, sé gyāree. Mée mɔ gbē maaano sisiro, sé durunkerinɔ.

Léyina

(Mat 9:14-17, Luk 5:33-39)

- 18 Yaaya Batisikeri ibano kɔn Farisinɔ e lé yii, ben wà mò wà Yesu là wà bè: Yaaya ibano kɔn Farisi ibano è lé yi, ben n ibano è yi sero né?
- 19 Ben Yesu bèñne: Nɔseri gbēno é lé yi gurɔ kè à kúnyo nɔse guun yɔ? Gurɔ kè nɔseri kúnyo, aɔé lé yiro.
- 20 À gurɔ é mɔ kè wé nɔseri bɔ n té, gbasa aɔé lé yi sa.
- 21 Gbēke é uta zii nambata na kɔn pɔle dufuoro. Tó wà kè lē, uta dufu é sɔkɔzi à kēkɔre, à zii fɔna é kaara.
- 22 Wè geepiwē dufu ká tūu zii guuro. Tó wà kè lē, wēe pì è tūu pūtā, wē kɔn tūuo é yaka n píngi. Auo, wè geepiwē dufu ká tūu dufu guume.

Kámmabogurɔ yā

(Mat 12:1-21, Luk 6:1-11)

²³ Kámmabogurɔ zíkɛa Yesu e pāa buraaɔla. Lán èe gaa ná à ìbaɔ pówɛ wòro, aɔɔe soo.

²⁴ Ben Farisinɔ bèɛ: Ñ gwa! Bóyānzin aɔɔe yā kè wè ke kámmabogurɔ zĩroo kɛzi?

²⁵ Ben Yesu wèríla à bè: Ée à kyó ke ziki á è lán Dauda kè gurɔ kè àpi kɔn a gbɛɔ e takaasi kɛ, kè ɔaa e ń ðɛroo?

²⁶ Sa'oriki Abiata gurɔa à gè Luda ua guu, à bureɔdi kè wà kàe Ludaɛ sò, kè gbɛkeɛ à sona zé víro, sé sa'orinɔ, ben à kpà a gbɛɔa.

²⁷ Yesu àara à bèíne ɔ: Luda kámmabogurɔ ðie gbɛntee aafia yānzime. Èe ke kámmabogurɔ yānzin à gbɛntee kèziro.

²⁸ Beee yānzi Gbɛntee Né iko vī kámmabogurɔa se.

3

¹ Yesu àara à gāa aduakɛkpen. Gɔgbɛ kee kú gwe à ɔ doo fɛfɛna.

² Gbɛkenɔ e Yesu tàasi kɛ, tó eé à kèkɔa kámmabogurɔ zĩ, le wà yā e wà dia.

³ Ben Yesu bè gbɛ kè à ɔ fɛfɛna pìne: Ñ fɛe n zɛ za guu.

⁴ Ben à ń lá à bè: Kámmabogurɔ zĩ à zé ví wà à maaa kɛn yó, ke à zaaa? Wà gbɛ mì sín yó, ke wà ðɛɛ? Ben aɔɔe yáke oro.

⁵ Yesu ń gwá pɔfɛo à ligazi, zaake à ɔɔ yàka ń swāgbāa yānzi. Ben à bè gɔgbɛ pìne: Ñ n ɔɔ pì poro. Kè à pòro, ben à ɔɔ pì kè a gbɛn.

⁶ Ben Farisinɔ bɔe wà gāa wà yā gɔgɔ kɔn kí Hɛrɔdu gbɛnɔ gɔɔ, dian aɔé ke ná wà Yesu ðe.

Pari kɔkakɔaa sɛbe léa

⁷ Yesu kɔn a ibano ń zĩnda gáíne gwe, aɔ gāa sɛbe léa. Ben parii bò Galili wà tɛzi.

⁸ Gbɛkenɔ bò Yudea ɔ kɔn Yerusalemuo kɔn Ɛɔmunɔ búsuo kɔn Yoda baa kāa kpaaɔ kɔn Tayao kɔn Sidɔo wà mò à kiia paripari, kè aɔ yā kè èe kɛɛnɔ baaru mà yānzi.

⁹ Parii yānzi Yesu ò a ibanɔne aɔ góro'ite soru keare, le wàton nakɔrearo yānzi.

¹⁰ Zaake Yesu gbɛnɔ kèkɔa pari, ben gyáreenɔ e nakɔreɛa pari le wà ɔ kea.

¹¹ Zindeen sɔ, tó aɔ à wɛé è, aɔé mɔ wà ðaɛ à aɛɛe, aɔè wii lé wà be: Mbe Luda Né ũ.

¹² Ben Yesu è gííne aɔ o gbɛ kè á ðe à ũ.

Yesu zĩri gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ ðiena

(Mat 10:1-4, Luk 6:12-16)

¹³ Kè Yesu ðiɔ kpiiia, à gbɛ kè à yezinɔ sisiazi, ben aɔ mò à kiia.

¹⁴ Ben à gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ ðie aɔgɔ kúao, le àgɔ ń zĩ waazi ke,

¹⁵ aɔgɔ iko vī aɔ zĩnnɔ goríma. À tó kpàíne zĩrinɔ.

¹⁶ Aɔ tón yè: Simɔ kè à tó kpàne Pita.

¹⁷ Zebedi né Yemisi kɔn a dáaro Yohanao. À tó kpàíne Bɔanɛge. Tó pì bè lapatammariɔ.

¹⁸ Beee gbera Anduru, Filipi, Batɔlɔmiu, Matiu, Tomasi, Alafeu né Yemisi, Tadeu, Simɔ Aíade

¹⁹ kɔn Yudasi Isikarioti kè bò à kpɛɛo.

Zĩngona gbɛnɔa

(Mat 12:22-32, Luk 11:14-23, 12:10)

20 Kè Yesu tà bɛ, ben gbɛɔ ɛara wà kàkɔa dɔ pari, ben Yesu kɔn a ibanɔɔ e zé e wà pɔ blè sero.

21 Kè à bedeenɔ yá pì mà, aɔ dà zén wà à gbɛsɛ, zaakɛ aɔɔe bee Ìa kàame.

22 Ludayādanneri kè aɔ bɔ Yerusalemu wà mɔnɔ bè: À Belezzebubú vī, zīnno kína pì gbáaan è zīn goomáa.

23 Ben Yesu n̄ sisiazi à yálekɔzina ónnɛ à bè: Setán é fɔ à a zīnda gomáaɔ?

24 Tó kpata gbɛɔ íbete kpà kɔo, kpata pì é gí kɛɔ?

25 Tó uadeenɔ íbete kpà kɔo, ua pì é gí kɛɔ?

26 Tó Setán íbete kpà kɔn a zīnda gbɛɔ aɔ kèkɔa, eé gí kero, eé m̀i demɛ.

27 Gbɛke é fɔ à gɛ gɔsagbāaa kpén à à pónɔ séero, séto à à yì gīa, gbasa à à kpé kpokɛ.

28 Yápuraan mée ooare, Luda é gbɛɔ durunno kɛ́nnɛ kɔn a tó zaaa kè aɔɛ sísino píngi,

29 mɔde tó gbɛ Luda Nini tó zaaa sisi, eé kɛ́nɛro, zaakɛ adee durun kè è sí kɛ́nnɛroo kɛmɛ.

30 Yesu ò lɛ kè aɔ bè à zīn vī yānzime.

Yesu danɛɔ

(Mat 12:46-50, Luk 8:19-21)

31 Kè à da kɔn à dāaronɔ kà, aɔ zè bàazi, ben aɔ gbɛ zì wà à sísi.

32 Gbɛɔ vɛɛna wà ligazi pari, ben wà bènɛ: Ñ gwa! N da kɔn n dāaronɔ ze bàazi aɔɔe n gbekaa.

33 Ben à wɛ́nla à bè: Dén ma da kɔn ma dāaronɔ ũu?

34 Ben à gbɛ kè aɔ vɛɛzino gwà à bè: Ma da kɔn ma dāaronɔn yè.

35 Gbɛ kè è Luda pɔyezi kɛɛn ma dāaro kɔn ma dāreo kɔn ma dao ũ.

4

Yálekɔzina kɔn pɔwɛfario

(Mat 13:1-23, Luk 8:4-15)

1 Yesu ɛara èe yá daánnɛ sɛbɛ saɛ. Wà pàzi paripari, ben à gè à vɛɛ góro'iten Ìla, gbɛɔ gɔ kaena sílì baa sɛbɛ léa n̄ píngi.

2 Á yá daánnɛ kɔn yálekɔzinanɔ pari. Lán èe daánnɛ nà à bè:

3 À swá kpá! Búbari ke bé à kuu à bɔ à gaa pɔwɛɛ fá.

4 Lán èe fáa nà, ben à kenɔ lèe zé guu, báano m̀ò wà blè.

5 À kenɔ lèe gbè sàra musu, gura kè bùsu vī bítarɔ, ben aɔ bɔɛ gɔɔ, kè bùsu bíta gwero yānzi.

6 Kè ɔfántɛ fɛɛ, ben aɔ té kù wà gága, kè aɔ kásāa vīro yānzi.

7 À kenɔ lèe lèno guu, ben lè fɛɛ à nàkɔrɛ́má aɔɔe né iro.

8 À kenɔ sɔ lèe tɔtɛ maaa guu. Aɔ bɔɛ wà fɛɛ aɔ né Ì, à kenɔ kaarana kè baaakurikuri, kenɔ baaagɔgɔ, kenɔ basɔɔɔro.

9 Ben Yesu bè: Gbɛ kè swá vī à ma.

10 Kè Yesu guánnɛ gwe à kú ado, ben à gɔɔn kuri awɛɛplaaano kɔn gbɛ kè aɔ kúzino m̀ò wà yá píno m̀i gbèkaa.

11 Ben à bènnɛ: Luda kpata kè bɔ à kiia asii kpàawa ágɔ dɔ, mɔde mɛɛ yá píngi o gbɛ kpaaanɔnɛ kɔn yálekɔzinanɔmɛ,

12 lɛ aɔgɔ guu gwaa póke'ena sai, aɔgɔ swá kpakpaa à d̀ro d̀na sai, lɛ aɔton aɛ d̀o Luda, à n̄ durunno kɛ́nnɛro yānzi.

13 Ben Yesu ní lá à bè: Á yā pì dōroo? É kẹ dia à yālekōzina ke dō?

14 À ma! Búbari pì Luda yān è fāa.

15 Gbēkeno de lán zé guu pówẹe bà, guu kẹ wà Luda yā fān. Tó aṣo mà, ben Setān è mó à Luda yā kẹ wà fā ní tẹ pì símma gṣo.

16 Gbēkeno de lán pówẹe kẹ lẹe gbè sàra musu bà. Tó aṣ Luda yā mà, aṣè sí gṣo kṣn pṣnnao.

17 Zaake aṣo kāsāa víro, aṣè kẹ gurṣo plaaro. Tó yāṣamma ní lé ke tó wà wée tām̃ma yā pì yānzi, aṣè fume gṣo.

18 Gbēkeno de lán pówẹe kẹ lẹe lèno guu bà. Aṣ Luda yā mà,

19 mode anduna yā kàhankena kṣn yena auzikizio kṣn pṣ kpaaano nidenaò è nakṣrēm̃ma, ben yā pì è gṣ àrè sai.

20 Gbēkeno de lán pówẹe kẹ lẹe tṣṣe maaaano bà. Aṣè Luda yā ma wà sí, ben aṣè kẹ kaarana pṣ ũ, aṣ kenṣ baaakurikuri, kenṣ baaagṣṣ, kenṣ basṣṣṣo.

Yālekōzina kṣn fitia

(Luk 8:16-18)

21 Yesu bēnne: Wè fitia na wà gbaka kúea ke wà diẹ gádo gbáruṣ? Dabu musun wè dinloo?

22 Asiiyá kee kuu kẹ weé gí bṣaziro. Pókee kuu utena kẹ eé bṣ gupuraaro.

23 Gbē kẹ swá vī à ma.

24 À bēnne dṣ: À làakari kẹ yā kẹ ée maaa. Zaka kẹ eè yṣoñnen Luda é yṣoare eé ɛara à kaaraare dṣ.

25 Gbē kẹ pṣ vīin Luda é kaarane. Gbē kẹ póke víroo sṣ, baa à néngo kẹ à vīi Luda é sía.

Yālekōzina kṣn pówẹebṣenao

26 À bè dṣ: Kpata kẹ bṣ Luda kiia de lán pówẹe kẹ gbē fā buraa bà.

27 Gwāavī kṣn fāantēo baa tó èe ii oo ke à bēe, pówẹe pì è bṣre à isi kṣ, gbē pì èṣ dṣ lán è ke nàro.

28 Tṣṣe bé è pówẹe i a zīnda. È kà pá gīa, gbasa à nò sí, à gberan è pia.

29 Tó à mà, ben wè kē kontoo, zaake à kēkēgurṣo bé à kà.

Yālekōzina kṣn musadi wéeo

(Mat 13:31-32, 34, Luk 13:18-19)

30 À bè dṣ: Bón kpata kẹ bṣ Luda kiia bṣkṣbao? Bón wé e wà lékṣzio?

31 À de lán musadi wée bà, kẹ à wée kete de pówẹe kẹ wè tṣnṣla píngi,

32 mode tó wà tṣ, è bṣe à kẹ bíta de dò pṣnṣla píngi. È gā gègeteno kẹ ai bāano è mó wà zṣzṣ à lá ɔran.

33 Yesu Luda yā oñne pari kṣn yālekōzina beee takano aṣ mana lén.

34 Èe yāke oñne yālekōzina sairo. Tó à kú kṣn à ibano ntēe, ben è yā píngi bṣkṣtēnne.

Yesu zàgaṣia zena

(Mat 8:23-27, Luk 8:22-25)

35 Kẹ uusiẹ e kẹe, à bè à ibanone: Wà bikṣ baa kāa kpa.

36 Zaake Yesu kú goro guu, ben aṣ gēo lēdo aṣ dà zén lẹ wà parii tò gwe. Goro pāndeno gāaṣyo.

37 Ben zàgaṣia gbāaa fēe. Í e goro yīpayīpaa èe kaa à guu ai à yezi à pa.

38 Yesu kú goro kpēe kpa, èe ii oo à mì di mibṣkṣa. Ben à ibano à vù aṣ bènne: Danneri! Kẹ wée kaate, nēe bídi keroo?

- 39 Ben à fɛɛ à gɪ ɪanɛ à bè ɪnc: Ñ yĩtɛ! Ñ zɛ tɛɛɛ! Ben ɪa kpàɛ, guu yĩ kítikiti.
 40 Ben à ń lá à bè: À kè dia á seka vĩ lɛɛ? Ase á ma náanɛ vĩro ai tiaʒ?
 41 Ben aʒ gɔ́ bídi guu, aʒɔe kɔ́ lalaa wà bè: Dén gbɛ́ kè ɔ́ee? Baa ɪa kɔ́n ɪo è à yã mame.

5

Zɪnnɔ gbarɛna alɛɛnɔ *(Mat 8:28-34, Luk 8:26-39)*

- 1 Aʒ kà Gadara bùsun sɛ̀bɛ baa kãa kpa.
 2 Kè Yesu bò góro guu gɔ́ɔ, zĩnde ke bò mirakpɛtɛa à mò à dààlɛ.
 3 Ègɔ́ kú gbɛ̀wɛɛ kè dɛ mira ɔ́unɔ guu. Baa mɔ́kyakoo è fɔ́ à à yì dɔ́ro.
 4 Zaakɛ wè à yì kɔ́n mɔ́kyakooomɛ wè à da lín baabɔɛ, mɔ́de è mò pìnɔ kɛ́kɛ è lí pìnɔ gborogboro. Gbɛ́ke è à gbãaa fɔ́ro.
 5 Gwãavĩ kɔ́n faantɛo pínɡi ègɔ́ táa oo mirakpɛtɛa kɔ́n sɪ́sɪ́gɛɛzɪnɔ, ègɔ́ wii lɛɛ ègɔ́ à zĩnda lilii gbèò.
 6 Kè à Yesu è kãa, ben à bàa lè à mò à kùɛ à ɛɛ.
 7-8 Kè Yesu bè zĩn pì goa, ben à wii gbãaa lè à bè: Yesu, Luda Musude Nɛ́, bɔ́n wá vĩ kɔ́ ɔ́zĩ? Ma nanne Ludazi ñton wɛ́ɛ tãmaro.
 9 Ben Yesu à là à bè: N tón diaa? Ben à wèàla à bè: Ma tón Pari, zaakɛ wá pari.
 10 Ben aʒ agbaa kpà Yesune maamaa wà bè àton pémma bùsu pì guuro.
 11 Alɛɛ kpàsa bíta kú gwe, aʒɔe pɔ́ blee sɪ́sɪ́gɛɛzi.
 12 Ben zĩn pìnɔ wɛ́ɛ kè Yesua wà bè: Ñ wa gbarɛ alɛɛnɔ té wà gɛ́ ń guu.
 13 Yesu ń gbá zé, ben zĩn pìnɔ gòà wà gɛ́ alɛɛ pìnɔ guu. Ben alɛɛ kpàsa kè kà bɔ́ɔ plaa taka pìnɔ wì bàò aʒ sòro sɪ́sɪ́gɛɛzi aʒ sì sɛ̀ben, ben aʒ gàga gwe.
 14 Ben alɛɛdárɪnɔ bàa lè wà gàa yã pì tɔ́kɛ́nɛ wɛ́tɛ guu kɔ́n buraanɔ. Ben gbɛ́nɔ bɔ́ɛ wà gàa yã kè kè pì gwa.
 15 Kè aʒ mò Yesu kiia, aʒ gɔ́gbɛ́ kè zĩn kú à guu pari yãa pì è vɛ́ɛna gwe, à uta dana à bann pì wèrea, ben vĩa ń kú.
 16 Gbɛ́ kè aʒ yã pì è wɛ́ɛonɔ yã kè zĩndee pì lè tɔ́kɛ́nɛ kɔ́n alɛɛnɔ yãò.
 17 Ben aʒ agbaa kpà Yesune kè à bɔ́nɛ ń bùsun.
 18 Kè Yesu e gɛ́ɛ góro'ite guu, gɔ́gbɛ́ kè zĩnnɔ vĩ yãa pì wɛ́ɛ kèa lɛ à táo.
 19 Yesu e wero à bènɛ: Ñ tá n bɛ n gbɛ́nɔ kiia, ń yã kè Dii kɛ́nnɛ ɔ́nɛ pínɡi, dia à n wɛ́nda bò nà.
 20 Ben gɔ́gbɛ́ pì tà, èe yã kè Yesu kènɛ kpàakpa kɛɛ Wétɛmenkuri bùsun, ben yã pì bò gbɛ́ pínɡi sac.

Yairu né fɛɛna kɔ́n nɔ́gbɛ́ kè ɔ́ kè Yesu utaaɔ *(Mat 9:18-26, Luk 8:40-56)*

- 21 Yesu liara à bikú sɛ̀bɛ baa kãa kpa kɔ́n góroo, ben parii kàkɔ́zai sɛ̀bɛ léa.
 22 Aduakɛkpɛ gbɛ́nsi kè wè benɛ Yairu mò gwe. Kè à Yesu è, à dàɛ a puua à gbá sac,
 23 ben à kúɛ kènɛ maamaa à bè: Ma nénɔgbɛ́ kú gaa lɛ́zĩ. Ñ mɔ́ ñ ɔ́ kɛa, lɛ à gbãa kú àgɔ́ kú wèndio.
 24 Ben Yesu dào zén. Parii tɛ́zi aʒɔe nakɔ́rɛɛa.
 25 Nɔ́gbɛ́ kee kú gwe aru è bɔ́ɛa à kà wè kúri awɛɛplaa.
 26 Èzɛ́deenɔ à kè takaasidee ũ maamaa, à a ɔ́ blè pínɡi. Èe aafia ero, è kɛ́kɛ àgɔ́ kaaramɛ.

- ²⁷ Kè à Yesu baaru mà, ben à sò Yesuzi parii guu kpɛɛ kpa. Ben à ɔ kè à utaa,
²⁸ zaake à bè: Baa tó ma ɔ kè à utaa dé, mé kɛkɛa.
²⁹ Ben à arubɔɛna pì zè gɔɔ. À dɔ a mè guu kè à kɛkɛa kɔn a gyāa pìo.
³⁰ Zaa gwe gɔɔ Yesu dɔ a mè guu kè gbāa ke bɔagu, ben à liɛ parii guu à bè:
 Dé bé à ɔ kè ma utaa?
³¹ Ben à ibanɔ bène: N é lán gbɛnɔ e nakɔɛemma nà, ben n bè dé bé à ɔ
 kɛmmaɔ?
³² Ben Yesu gbɛnɔ gwà à ligazi lɛ à gbɛ kè yā pì kè e.
³³ Vīa nɔgbɛ pì kù èe lugalugaa, zaake à dɔ yā kè à à lè a mè guu, ben à mò à
 dàe a puua à gbá sae à à yāpura a ònɛ pìngi.
³⁴ Ben Yesu bène: Nɔgbɛ, ma náane kè n kè bé à n kɛkɛa. N tá be aafia, n gyāa
 pì kɛmman gwe.
³⁵ Kè Yesu kpɛ èe yā oo, wà bɔ aduakɛkpɛ gbɛnsi pì be wà mò wà bène: N né
 pì kè sai, nton ìa da danneria dɔro.
³⁶ Yesu e swā kpá n yānzìro, ben à bè gbɛnsi pìne: Nton tó swè kɛnguro, n
 ma náane kè dé.
³⁷ Èe we gbɛke gá zɛarero, sé Pita kɔn Yemisio kɔn Yemisi dāaro Yohanao.
³⁸ Kè aɔ kà gbɛnsi pì be, Yesu è wèe ɔ ɔ wèe wii gbāaa lɛ wèe kpāngeda
 kɛɛ maamaa.
³⁹ Kè à gɛ kpén, à n lā à bè: Bóyānzì ée kpāngeda kɛɛ ée ɔ ɔ wèe? Né pì e garo,
 èe ii oome.
⁴⁰ Kè aɔɛ à lalandi kɛɛ, ben à pènmā aɔ bɔe bàazi n pìngi. Sé né pì de kɔn à
 dao kɔn à iba kè aɔ kúonɔ, aɔmbe à n sé à gɛnyo guu kè né pì kún.
⁴¹ Ben à né pì kù a ɔɔa à bène: Talita kum! Yā pì bè, nénɔkpɛɛ, n fɛɛ.
⁴² Zaa gwe gɔɔ né pì fɛɛ à taa ò. Né pì sɔ kà wèe kuri awɛɛplaa. Yā pì bɔ n sae
 maamaa.
⁴³ Ben Yesu gínne pátipati aɔton o gbɛke maro. Ben à bè wà pɔblee kpāa à
 ble.

6

Nazarɛtideenɔ gina Yesuzi *(Mat 13:53-58, Luk 4:16-30)*

- ¹ Yesu bɔ gwe à gāa a be wéte, à ibanɔ tɛzi.
² Kè kámmabogurɔ kà, ben èe yā daárnɛ aduakɛkpɛn. Ben parii kè aɔ à yā
 mànɔ bɔdì kè wà bè: Mákpān gɔgbɛ pì yā kɛnɔ èn? ʒndɔ kpɛreen wà kpāa, ben
 èe dabuyā kè takanɔ kɛɛ?
³ Àmbe lí'ari úroo? Mariama nénloo? Yemisi kɔn Yusufuo kɔn Yudaɔ kɔn
 Simɔnɔ vlin gweroo? A dàrenɔ bé wà kúwao kèroo? Ben aɔ gizi.
⁴ Ben Yesu bène: Annabi ègɔ bèe sairo, sé à be wéte kɔn à danenɔ kiiao kɔn
 à uao baasiro.
⁵ Yesu e fɔ à dabuyā ke kè gwero, sé gyāree kè à ɔ kènmā à n kɛkɛa kɛnɔ
 baasiro.
⁶ Kè aɔɛ à náane kero, aɔ yā bɔ à sae maamaa.

Yesu zìrinɔ zīna *(Mat 10:5-15, Luk 9:1-6)*

- Ben à gāa lakutu kɔn lakutuo, èe yā daárnɛ.
⁷ Ben à a iba gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ sɛsiazì, ben à n zī gɔɔn plaplāa, à n gbá
 iko aɔ zīnnɔ gorīmā.
⁸ À bènnɛ: Aton pɔke sé à gáoro, kūsāe ke bɔkɔlogomma ke ɔɔ, sé gò.

9 À kyatee kpá, mɔde àton uta da mèn plaaro.

10 Ua kè a pitan, àgɔ kú gwe ai à gá bɔo wéte pì guu.

11 Guu kè wée a sín ke wée swá kpá a yáziro, tó ée taa, à lutɛ gogo a gbánɔa n tona kɔn Ludao sèda ũ.

12 Ben aɔ dà zén. Aɔ nòseliɛna waazi kè gbɛnɔne

13 aɔ zínno gómma pari, aɔ nòsi màma gyáreenɔa pari aɔ n kékɔa.

Yaaya Batisikɛri gana

(Mat 14:1-12, Luk 9:7-9)

14 Kí Herɔdu yá pínɔ mà, zaake Yesu tó kà gu pínɡia. Gbɛkenɔ e bee Yaaya Batisikɛri bé à fɛɛ bɔna gaan, beee yánzin à gbáaa è èe dabuyáno kɛɛzi.

15 Gbɛkenɔ bè Iliame, gbɛkenɔ bè annabimɛ lán annabi yáano doke bà.

16 Kè Herɔdu mà à bè: Yaaya kè ma à mì zò bé à fɛɛ bɔna gaan.

17-18 Zaake Herɔdu dɔnkɔ pì bé à a vɛli Filipi naɔ Herɔdia sia à sè. Kè Yaaya ègɔ oonɛ à vɛli nɔ sinaa maaro, ben Herɔdu tò wà Yaaya kú wà mò kàa wà à dà kpésiaan.

19 Herɔdia sɔo Yaaya pɛtɛ kúna à yezi à à dɛ, mɔde èe zé ero,

20 zaake Herɔdu dɔ kè Yaaya né Luda gbɛ súusumɛ, ben è vɛia kɛnɛ è tò wà Ìa daaro. Tó à gàa à à yá ma, laasuu è gɛmmɛ. Baa kɔn beeeo ègɔ ye à fàadibonazi.

21 Herɔdia zé è Herɔdu iguro làa kɔkɔ zɪ. Herɔdu gbáadeenɔ kɔn soza gbɛnsino kɔn Galili gbɛ gírimadeenɔ kàkɔa pòblekiia.

22 Ben Herɔdia nénɔkparɛ gè à ɔ wà. À kè Herɔdunɛ nna kɔn a nibɔno n pínɡi, ben kína bè né pínɛ: Pó kè n yezi n à wée kema, mé n gba.

23 Ben à èara à bènɛ: Ma la dànɛ pó kè n à wée kèma pínɡi, mé n gbame, baa ma kpata kpaate.

24 Ben nénɔkparɛ pì bò à gàa à a da gbèka à bè: Bón mé wée kɛa? Ben à da bènɛ, Yaaya Batisikɛri mì.

25 Gwe gɔo à liara à sù kpakpaa à gàa à ò kínanɛ: Má yezi n ma gba Yaaya Batisikɛri mì dana perenti guu kè tia.

26 Ben kína pɔo yàka maamaa, mɔde kè à la dà nibɔno wáa yánzin èe fɔ à gí dɔro.

27 Ben kína pì a dogari ke zì gɔo, à bènɛ à gá à à mì zò à móo. Ben à gàa à à mì zò kpésiaan

28 à dà perenti guu à mò à kpà né pìà, ben à kpà a daa.

29 Kè Yaaya ibano yá pì mà, ben aɔ mò wà à gè sè wà vɛli.

Pòblekpana gɔon bɔo sɔo roonɔa

(Mat 14:13-21, Luk 9:10-17, Yoh 6:1-15)

30 Yesu zìri pínɔ sù à kiia, ben aɔ yá kè aɔ kènɔ kɔn yá kè aɔ dànnɛno ònɛ pínɡi.

31 Wée gaa wée suu, ben Yesu kɔn a zìrinɔo e zé e aɔ pó blè sero parii yánzi. Ben à bènnɛ: À mó wà gá gusae watɛɛ wà kámma bo fɛtɛ.

32 Ben aɔ dà zén góro'itɛ guu aɔo gaa gusae òtɛɛ.

33 Kè gbɛnɔ n gana è, aɔ n dɔ, ben aɔ bò wéte kɔn wéteo pari wà bàa lè kèsɛ wà kà gwe n á.

34 Kè Yesu bò góro guu, à gbɛnɔ è paripari, ben aɔ kènɛ wènda, zaake aɔ de lán sáa kè aɔ dàri vɛroonɔ bàme. Ben èe yá daánnɛ maamaa.

35 Kè ɔfántɛ bùsa, ben à ibano sɔzi aɔ bè: Gura kèkii né sètɛ pòrɔtumɛ, bensɔ guu e sii.

³⁶ Ñ gbẽno gbare a5 tá bura k5n lakutu k5 kú kĩno, a5 p5 wete wà lú wà ble.

³⁷ Ben Yesu w5nla à bè: À p5 kpámma a5 ble. Ben a5 bène: Ñ yezi wà gá buredi lú kondogi 5 wà do wà kpámma a5 blen y5?

³⁸ Ben Yesu n lā à bè: Buredi mèn ugban á vñi? À gá gwa. K5 a5 kà, a5 bè: Buredi kuu mèn s5oro k5n kp5o mèn plaa.

³⁹ Ben à bèñne: À gbẽno v5ev5e s5la b5roa gáliagalia.

⁴⁰ Ben a5 v5ev5e gáli k5n gálio, gáli ken5 g55n bas5oro, gáli ken5 g55n baplaa akuri.

⁴¹ Ben Yesu buredi mèn s5oro k5n kp5o mèn plaaa p5o s5 à w5e s5 musu à aubarika dân. Ben à buredi pì lilik5re à kpà a iban5a, a55 kpàatete gbẽno5e. Ben à kp5 mèn plaaa p5n5 kpàateteñne n p5ngi.

⁴² A5 p5 bl5 wà kà n p5ngi.

⁴³ Ben wà buredi kpaa k5n kp5 kpaaa k5 g55n s5e gbii kuri aw5eplaaa pà.

⁴⁴ G5gb5 k5 a5 p5 bl5n5 kà g55n b5ro s5oro.

Yesu táa'ona sèbela

(Mat 14:22-33, Yoh 6:16-21)

⁴⁵ Yesu gā nà a iban5a g55 a5 g5 g5ro'iten, le a5 d5ne ae gana Betesaida ai àg5 parii gbare.

⁴⁶ K5 à lé zàmma, ben à didi kp5ii musu à gaa adua k5e.

⁴⁷ K5 uusie k5 g5ro'ite kú sèbe dagura, Yesu s55 kú í baa ado.

⁴⁸ Ben à è g5rofina e ã daamma, k5 ã gbāaa e kakaanzì yānzi. Gud5nao à gaa n kiia èe táa oo ìla, ben à k5 dian á yezi à g5ñlaa bà.

⁴⁹ K5 a5 à è èe táa oo ìla, a55e daa g5wāadeeme, ben a5 wii lè.

⁵⁰ Zaake a5 à è n p5ngi, ben sw5 k5ñgu. Ben Yesu yā bèñne g55: À a làakari kpāe, māmbee! Àton tó vīa a kūro.

⁵¹ K5 à g5 g5ro guu, ben ã zè, ben yā pì b5 n sae maamaa,

⁵² zaake a5 w5e e k5 buredi yāaro k5 laasuu k5sāmma yānzi.

Yesu gyāreen5 k5k5ana zaa Genesareti

(Mat 14:34-36)

⁵³ K5 a5 bik5 baa, a5 kà Genesareti, ben a5 n g5ro bà d5 gwe.

⁵⁴ K5 a5 b5e g5ro guu, wà Yesu d5 g55,

⁵⁵ ben a5 bàa lè wà gaa b5su pì lakutu p5ngia, wà gyāreen5 s5e k5n n daeb5n5, guu k5 wà m à kún p5ngi w5g5 m5ñyo à kiia.

⁵⁶ Guu k5 à gāan p5ngi, lakutun5 ke w5t5n5 ke buraan5, w5g5 m55n5e gyāreen5 ai wà n kāe yāran5a, ben w5 w5e kea le wà 5 ke baa à uta léa. Ben gb5 k5 a5 5 k5an5 k5k5a n p5ngi.

7

F55akaarayā

(Mat 15:1-9)

¹ Faris5n5 k5n ludayādann5ri k5 a5 b5 Yerusalemu ken5 m5 Yesu kiia,

² ben a55 è à iba ken5 e p5 blee 5pipisai.

³ Zaake Faris5n5 k5n Yudan5 n p5ngi n dez5n5 f55akaarayā kūname, a55 p5 ble 5pipi a z5a sairo.

⁴ Tó a5 b5 yāra wà sù, a55 p5 ble zú'sairo. A55 f55akaarayā pānden5 kūna pari. L5m5 a55 togoon5 k5n loon5 k5n butan5 p5pi le.

⁵ Ben Farisinɔ kɔn ludayadanneri pɛnɔ Yesu là wà bè: Bóyǎnzi n ìbano ègɔ wa dezinɔ fɛɛakaarayá kúnaziroo? Aɔè pɔ ble ɔpipisai.

⁶ Yesu wɛ́nla à bè: A mɔnafikideenɔ, Isaya annabikɛyá ò a mɔnafikideenɔ yá musu wásawasa lán à kɛ Luda yǎn ná à bè:

Bori beee è bèɛ limɛ kɔn léomɛ,

aɔ swɛ kúmaro.

⁷ Aɔègɔ dɔnzi kɛmɛ pámɛ,
gbɛntee yáɛkparɛn aɔè daɛnɛ.

⁸ A pǎ kpà Luda yádannɛnazi, ben á gbɛntee fɛɛakaarayá kúna.

⁹ Ben à bènnɛ dɔ: A pǎ Luda yǎnɛ lɛ à e àgɔ a fɛɛakaarayá kúna maan yɔ?

¹⁰ Musa bè, àgae bèɛ lí a de kɔn a daonɛ. À bè dɔ, gbɛ kɛ à a de ke a da kpɛ bò, wà adee dɛ.

¹¹ Apinɔ sɔ, eè be tó gbɛ bè a de ke a danɛ, pɔ kɛ á ví à n kpe dao né Kɔbanimɛ,

¹² à zé ví à a de kɔn a dao kpɛ dao dɔro. Kɔbanin pɔ kɛ wɛ kpá Ludaa ũ.

¹³ Lemɛ eè Luda yá kɛ famma a fɛɛakaarayá kɛ eè daɛnɛ yǎnzi. Yá beee takanɔn eè kɛ pari.

Yá kɛ è tó wàgɔ gbǎsĩ

(Mat 15:10-20)

¹⁴ Ben Yesu èara à parii sisiazi à bè: À swá kpá à ma yá ma a píngi.

¹⁵ Pókee kuu kɛ è gɛ gbɛ guu kɛ è à kɛ gbǎsĩro. Pɔ kɛ è bɔ gbɛ guu bé è tó àgɔ gbǎsĩ.

¹⁶ Gbɛ kɛ swá ví à ma.

¹⁷ Kɛ à parii tò gwe à tà bɛ, ben à ìbano à gbèka yá pì mizi.

¹⁸ À bènnɛ: A laasuu kpɛ yĩ seɔ? Kɛ pókee kuu kɛ è gɛ gbɛ guu à tó àgɔ gbǎsĩro, á dɔroo?

¹⁹ Pɔ pì è gɛ a swɛ guuro, sé à gbɛɛn, gbasa à bɔ mèn. Len Yesu pɔble píngi kɛ blena pɔ ũ lɛ tɛ sai.

²⁰ Ben à bè: Yá kɛ è bɔ gbɛ guu bé è tó àgɔ gbǎsĩ.

²¹ Zaakɛ zaa gbɛntee swɛ guun laasuu zaaa è bɔn: Pǎpákɛna, kpáí'ona, gbɛdɛna, zinakɛna,

²² wákũ, nòsɛzaaa, mɔnafiki, wísaiyá, sánkara, gbɛsɔsɔna, wada kɔn mǐsaiyão.

²³ Yá zaaa pɛnɔ è bɔ swɛ guu píngi, àmbɛ è tó gbɛ gɔ gbǎsĩ.

Nɔgbɛ zĩtɔ Yesu náanɛkɛna

(Mat 15:21-28)

²⁴ Yesu bɔ gwe à gàa Taya bùsun, ben à pita ua kea. À yezi wà a dɔro, mɔde è e à a zĩnda ùtɛro.

²⁵ Nɔgbɛ kɛ à nɛnɔkparɛ zĩn vĩi Yesu baaru mà, ben à mò à dàɛ à aɛ gɔɔ.

²⁶ Nɔgbɛ pì sɔ Giriki gbɛmɛ wà à ì Siria Fenisia bùsun. À wɛɛ kɛ Yesua lɛ à zĩn goare a nɛá.

²⁷ Ben Yesu bènnɛ: Ñ tó wà pɔblee kpá nɛnɔa gĩa, zaakɛ à maa wà nɛnɔ pɔblee sé wà zu gbɛɛnɛro.

²⁸ Ben nɔgbɛ pì wèàla à bè: Dii, baa gbɛɛ kɛ aɔè daɛnɛzinɔ è nɛnɔ pɔble buru sɛsɛ.

²⁹ Yesu bènnɛ: Kɛ n yáwenlana maa yǎnzi, ñ tá, n né zĩn gòà.

³⁰ Kɛ à kà bɛ, à a né è daɛna pèa, zĩn pì gòà.

Swado kɛkɛana

³¹ Ben Yesu fɛɛ Taya bɔsun à gàa Sidɔ, ben à bɛ kɔn Wétɛmɛnkuri bɔsuo ai à gàa à kà Galili sɛbɛzi.

³² Ben wà mɔnɛ kɔn swádo bebekario, wà wɛɛ kɛa lɛ à ɔ kɛa.

³³ Yesu bɔ parii guu kɔn swádoɔ pìo à a ɔntɛɛ pɛpɛ à swán. Kɛ à lóu sù, ben à ɔ kɛ à nɛnɛa.

³⁴ A wɛɛ sɛ musu à wesaa kàkɔa à bɔ, ben à bènɛ: Efata. Yá pì bè n wɛ.

³⁵ Zaa gwe gɔɔ gɔgbɛ pì swá wɛ à nɛnɛ gùɛ, ben à yá ò wásawasa.

³⁶ Yesu bèrɛnɛ aɔton o gbɛke maro, mɔde dian èe giínɛ nà, lɛmɛ aɔɔɛ à kpàakpa kɛɛnɛ lɛ.

³⁷ Yá pì bɔ n sɛɛ maamaa à gɛ onala, ben aɔ bè: À yá píngi kɛna ègɔ maame. È tó baa swádoonɔ yá ma, ben è tó bebekarinɔ yá o.

8

Pɔblekana gɔɔn bɔɔ siigɔɔnɔa

(Mat 15:32-39)

¹ Gurɔ mɔnɔ guu ɔ gbɛnɔ pàzi pari. Aɔ pɔbleɛ vī wà blero, ben Yesu à ibanɔ sɔsiazì à bèrɛnɛ:

² Gbɛ kɛnɔ kɛmɛ wɛnda, zaake aɔ gĩake wà kúmao gurɔ aagɔ, ben aɔ pɔke vī wà blero.

³ Tó ma n gbáɛ aɔ tá bɛ kɔn nɔaao, guu é lírɛma zé guu, zaake n gbɛkenɔ bɔkii zà.

⁴ Ben à ibanɔ à là wà bè: Mákpan wé pɔbleɛ en sɛtɛ pɔrɔtu kɛ kɛ éé gbɛ pɔnɔ káa?

⁵ Ben Yesu n lá à bè: Bureɔdi mɛn ũgban á vīi? Aɔ bè: Mɛn swɛɛplaame.

⁶ Ben à bè parii wɛɛ tɔɔtɛ. Ben à bureɔdi mɛn swɛɛplaaa pɔnɔ sɛ à sáabu kɛ, ben à lílɔkɔrɛ à kpà à ibansa aɔ kpaatɛtɛ pariinɛ, ben aɔ kpàatɛtɛnɛ.

⁷ Aɔ kpò nɛngonɔ vī fɛtɛ ɔ. Kɛ à aubarika dàn, à bèrɛnɛ aɔ ɛara wà beee kpaatɛtɛnɛ ɔ.

⁸ Ben aɔ blɛ wà kà, ben wà à kpaaa kɛ gɔnɔ sɛɛ gbíi swɛɛplaa.

⁹ Gbɛ pɔnɔ kà bɔɔ siigɔ. Kɛ Yesu n gbáɛ,

¹⁰ ben à gɛ góro'itɛ guu kɔn à ibanɔ, aɔ gàa Dalamanuta bɔsun.

Farisinɔ mɔnafiki

(Mat 16:1-12)

¹¹ Ben Farisinɔ mɔ aɔɔ lɛokpakɔa kɛɔ aɔɔ lí pɛɛɛa, aɔɔ wɛtɛ à sɛɛda kɛ kɛnɛ kɔn Luda gbáaao.

¹² Ben à wesaa kàkɔa à bɔ à bè: Bóyánzi tɔorigbɛnɔ è sɛɛda gbekamazi? Yápuraan mɛɛ ooare, mé sɛɛda kɛ kɛnɛro.

¹³ Ben à n tó gwe à ɛara à gɛ góro'itɛ guu à tà baa káa kpa.

¹⁴ À ibanɔ sán aɔ bureɔdi kúsɛ sɛ. Bureɔdi mɛn doo bé à gɔnɛ góro guu.

¹⁵ Ben Yesu lɛ dàrɛma à bè: Ágɔ à zɛnda kúna dɔ. À làakari kɛ Farisinɔ kɔn Hɛrɔdu gbɛnɔ bureɔdisɛɛ'ɛzɛzi.

¹⁶ Ben aɔɔ beekɔnɛ: Kɛ wá bureɔdi víro yánzin à ò lɛzi.

¹⁷ Yesu dɔrɛma, ben à n lá à bè: Bóyánzi ée bee kɛ á bureɔdi víro yánzimezi? Aí tia a wɛɛ kɛ à dɔroo? Á laasuu víroo?

¹⁸ A wɛɛ vī à guu eoroo? A swá vī à yá maoroo? Yáke è ɔaguroo?

¹⁹ Kɛ ma bureɔdi mɛn sɔɔroo lílɔkɔrɛ má kpà gɔnɔ bɔɔ sɔɔroonɔa, a à kpaaa sɛɛ gbíi ũgbame? Aɔ wɛála wà bè: Mɛn kuri awɛɛplaame.

²⁰ Ben à èara à ní lá à bè: Kè ma bure^{di} mèn swè^εplaa lili^kõrè má kpà g^õon b^õro siig^õon^õ, a à kusu sèè gbⁱin ùgbame? A⁵ wèàla wà bè: Mèn swè^εplaa.

²¹ Ben à bè^ñne: Ai tia a d^õroo?

Betesdaia v^lao wée^wèna

²² Kè a⁵ kà Betesdaia, ben wà m^õne v^lao wà wée^ε kèa à ò kèa.

²³ Ben à v^lao pⁱ k^u a ò^õ a b^õo wée^ε kpèè. À lóu sù à wée^ε a ò kèa, ben à à là à bè: Néè guu eé⁵?

²⁴ Ben g^õgbè pⁱ a wée^ε sè musu à bè: Mée gbè^ño ee lán lín^õ bà a^õo taa oo.

²⁵ Ben Yesu èara à ò kè à wée^ε d^õ. Kè g^õgbè pⁱ a wée^ε kè biibii, ben à wée^ε wè èè p^õ píngi ee sa wásawasa.

²⁶ Ben Yesu à gbà^re à tá bè à bè: N^õton b^õo lakutu guuro.

Yesu mesayake ona

(Mat 16:13-20, Luk 9:18-21)

²⁷ Kè Yesu e gaa k^õn a ìbano Sizarea Filipi lakutun^õ guu, ben à a ìbano là zé guu à bè: Dén gbè^ño è be má dè à ùu?

²⁸ A⁵ wèàla wà bè: Gbè^ño è be Yaaya Batisikerime, gbè^ño è be Ilia, gbè^ño è be d^õ annabi yā^ño doken n ù.

²⁹ Ben à ní lá à bè: Apin^õ s^õ, dén eè be má dè à ùu? Pita wèàla à bè: Mesayan n ù.

³⁰ Ben Yesu ní swā sùkā^ñne lè a^õton yā pⁱ o gbè^ño maro.

Yesu a ga k^õn a fè^ñao yā'ona

(Mat 16:21-28, Luk 9:22-27)

³¹ Ben à nà yādannènaa à bè: Séde Gbè^ñtee Né wé^εtāmma e maamaa, gbè^ñsin^õ k^õn sa'orik^õ k^õn ludayādannèrin^õ é gízi, wée^ε à dè, à guro aag^õdee zī eé fèè.

³² À yā pⁱ ò^ñne wásawasa, ben Pita gā^õo kpado, èè gi^ñè.

³³ Kè Yesu liè à a ìbano gwā, ben à pàta Pitaa à bè: N^õ gume gwe Setān! N laasuu né Luda p^õnlo, gbè^ñtee p^õme.

³⁴ Beee gbera Yesu parii sisiazⁱ k^õn a ìbano à bè^ñne: Tó gbè^ñ yezi à kè ma ìba ù, séde à gí a zī^ñda wè^ñdizi à a líkpansé à téomazi.

³⁵ Gbè^ñ kè yezi àg^õ a wè^ñdi k^una é korazi. Gbè^ñ kè gí a wè^ñdizi ma yā^ñzi k^õn ma baaru yā^õ s^õ, adee é^gō wè^ñdi vī.

³⁶ Tó gbè^ñ g^õ anduna vī píngi, tó à kò^ra a wè^ñdizi, bó à^ren à vīi?

³⁷ Bón gbè^ñtee é e à a wè^ñdi lendee kpáo?

³⁸ Tó gbè^ñ mapi k^õn ma yā^ño wí dè t^õrigbè durunde ludanaanekèrisaideen^õ té, Gbè^ñtee Né é adee wí dè guro^õ kè eé su a De gakui guu k^õn à malaikan^õ.

9

¹ Ben à bè^ñne: Yāpuraan mée ooare, gbè^ño kú gura kè a^õé garo ai a^õ kí kè Ludaa kà e, èè suu k^õn gbā^ñao.

Yesu lina

(Mat 17:1-13, Luk 9:28-36)

² Guro swè^εdoo gbera Yesu Pita k^õn Yemisio k^õn Yohanao sè à dì^ñyo kpⁱi lezīa n^ñtè. Ben à lì ní wāa,

³ à p^õkāsā^ño e té kèè pú fénfen. Gbè^ñee kú anduna guu kè eé f^õ à a pura kú lero.

⁴ Ben Ilia k^õn Musao b^õo wà m^õñzi, a^õo yā oo k^õn Yesuo.

⁵ Ben Pita bè Yesunε: Danneri, à maa kè wá kú kè. Wà kutaa dɔ mèn aagɔ, n pɔ mèn do, Musa pɔ mèn do, Ilia pɔ mèn do.

⁶ À dɔ yá kè ée ooro, zaake vĩa n̄ kũ maamaa.

⁷ Ludambe luguu pita à dānla, ben aɔ koto mà à guu à bè: Àmbe ma Né mèn do léle yenzidee ũ. À à yá ma.

⁸ Kāndo kè aɔ guu gwāgwa, aɔe gbēke e dɔro, sé Yesu ado.

⁹ Kè aɔe pitaa kpīī pia, ben Yesu bèñne aɔton yá kè aɔ è pì o gbēke maro ai Gbēntee Né fεε bɔna gaan.

¹⁰ Aɔ yá pì kũna, mɔde aɔe kɔ lalaa wèe bee: Fεε bɔna gaan yá beee de diamε?

¹¹ Ben aɔ à là wà bè: Bóyānzin ludayādannerinɔ è be Ilia bé éé mó káakuzi?

¹² À wèñla à bè: Ilia é mó káaku yāpuramε, éé yá píngi kεkε à gbèn, mɔde à kè dia wà kè Luda yān wà bè, Gbēntee Né é wéētāmma e maamaa ai wà gízi?

¹³ Mɔde méε ooare Ilia mò kò, ben aɔ n̄ pɔyezi kènε, lán wà à yá ò Luda yān nà.

Négɔgbē zīnde kēkšana

(Mat 17:14-21, Luk 9:37-42)

¹⁴ Kè aɔ sù n̄ gbē kpaaanɔ kiia, aɔ è parii liganzi, ben ludayādannerinɔ e leokpakɔa kεñyo.

¹⁵ Kè parii Yesu è, à yá bò n̄ saε, ben aɔ bàà lè wà gàà wà ì kpàa gɔɔ n̄ píngi.

¹⁶ Ben à a ibanɔ là à bè: Bó leokpakɔan ée kεñyo leeε?

¹⁷ Ben gɔgbē ke wèàla zà guu à bè: Danneri, ma mɔnne ma néome, zīn bé à à néne nàe.

¹⁸ Tó à didia, è à pāε tɔɔte, ègɔ lófuta bɔεε, ègɔ swaa soo, è gbāgbā sòrɔrɔ. Ma bè n̄ ibanɔne aɔ pé zīn pia à bɔ, ben aɔ fùà.

¹⁹ Ben Yesu bèñne: Tɔɔrigbē ludanaanekerisaideeno! Mégɔ kúao ai bɔremε? Mégɔ menaaao ai bɔremε? À mómε né pìo kè.

²⁰ Kè wà mòone, kè zīn pì Yesu è gɔɔ, ben à né pì nìgānigā à à pāε tɔɔte. Ben è gbegere paa èe lófuta bɔεε.

²¹ Yesu né pì de là à bè: Zaa bɔremε à kúo leeε? À wèàla à bè: Zaa à né fète zīme.

²² Ègɔ à zuu té kɔn ío guu baabɔε, ègɔ yezi à à de. Tó né fɔ n̄ póke kε, n̄ wa wēnda gwa n̄ wa faaba kε.

²³ Yesu bène: N bè, tó mé fɔɔ? Baabɔ píngi è sí kε gbē kè ma náane vīne.

²⁴ Ben né pì de wii lè gɔɔ à bè: Má n̄ náane vī. N̄ n̄ náane kè èe kēsāama kaaramε.

²⁵ Kè Yesu è zà e nakɔrεr̄ma, à gí zīn pìnε à bè: Zīn swādo kpadugu, má ònne n̄ go né pia. Nton gē à guu dɔro.

²⁶ Ben zīn pì wii lè à à nìgā pāsīpāsī, ben à gòà. Né pì gɔ daena lán gè bà ai paridee bè à gāme.

²⁷ Ben Yesu à kù a ɔɔa, à à fεε à zè.

²⁸ Kè Yesu gè ua guu, ben à ibanɔ à gbèka gusaε wà bè: À kè dia wée fɔ wà pé zīn pia à bɔroo?

²⁹ Ben à wèñla à bè: Kè taka è sí bɔro, sé kɔn aduakεnao.

Yesu εara à a ga kɔn a fεεnao yá'ona

(Mat 17:22-23, Luk 43-45)

³⁰ Kè aɔ bò gwe, ben aɔ pà Galiline. Yesu yezi wàgɔ à kúkii dɔro,

³¹ zaake èe yā daa a ìbanɔneme. À bènnε: Weé Gbēntee Né na gbēnɔnε ní ɔzĩ wà à dε, à gurɔ aagɔdee zĩ éé fεε.

³² Aɔɔe à yā pì dɔrɔ dɔro, ben vĩa n̄ kũ aɔ yā pì gbekaa.

*Tena Yesuzi lán né fété bà
(Mat 18:1-5, Luk 9:46-48)*

³³ Ben aɔ kà Kapenamu. Gurɔ kè à kú be, à a ìbanɔ là à bè: Bɔ lεokpakɔan ée kεε zé guuu?

³⁴ Ben aɔ yĩtena, zaake aɔɔe lεokpakɔa kεε zé guu denlaa yā musume.

³⁵ Ben à vée à gɔɔn kuri awεεplaa pìnɔ sisiazĩ à bè: Tó gbē yezi à ke gbē káaku ũ, adee gɔ kpεεdee ũ, à gɔ baade pínɡine zĩri ũ.

³⁶ À né fété sè à à zè n̄ aεzĩ, ben à à sè à à kpà a kùla à bènnε:

³⁷ Gbē kè né kènɔ doke sì ma ibakeε yānzĩ, mámbe à ma si. Gbē kè ma si sɔ, mámbe à ma si madoro, gbē kè ma zĩin á sì.

*Gbē kè èe ìbete kpáwaoroo né wa baakpεεme
(Luk 9:49-50)*

³⁸ Ben Yohana bènnε: Danneri, wa gbēke è, èe zĩnnɔ goom̄ma kɔn n̄ tɔo, ben wa gine, zaake wa gbēnlo.

³⁹ Ben Yesu bè: Àton gínεro, zaake gbēke é fɔ à dabuyā ke kɔn ma tɔo à εara à ma tɔ zaaa sí dɔro.

⁴⁰ Gbē kè èe ìbete kpáwaoroo né wa gbēme.

⁴¹ Yápuraan mée ooare, gbē kè à a gba ímina kè á kuu Kirisi pɔ ũ yānzĩ, adee é kora a láadaziro.

⁴² Tó gbē tò né kè ma náane vĩ kèkiinɔ doke sàsá, eégɔ sàò adeenε wà wísilɔgbε gbēnté dɔ à waale wà à zu sèbe guu.

⁴³⁻⁴⁴ Tó n̄ ɔɔ bé è tó n̄ fu, n̄ zɔ n̄ zĩnna. À sànnε n̄ gē wèndi kè è yáaroo guu kɔn ɔ kusuo de n̄ gɔ kɔn ɔ mèn plaaola n̄ gē té kè è garoo guu gēwāan.

⁴⁵⁻⁴⁶ Tó n̄ gbá bé è tó n̄ fu, n̄ zɔ n̄ zĩnna. À sànnε n̄ gē wèndi kè è yáaroo guu εre ũ de n̄ gɔ kɔn gbá mèn plaaola wà n̄ zu tén.

⁴⁷ Tó n̄ wée bé è tó n̄ fu, n̄ bɔ. À sànnε n̄ gē kpata kè bɔ Luda kiia guu kɔn wée dooo de n̄ gɔ kɔn wée mèn plaaola wà n̄ zu tén,

⁴⁸ gura kè aɔ kòkɔbii è yáaro, té pì è garo.

⁴⁹ Té é mè ɔ baade pínɡia lán wè pɔ kεke kɔn wisio nà.

⁵⁰ Wisi né pɔ maaame, mɔde tó à nnaa tà, dian weé ke nà à gɔ wisi ũ dɔɔ? À tó wisi gɔ kú a guu, égɔ nna kɔo.

10

*Gina nɔɔzi yā
(Mat 19:1-12)*

¹ Ben Yesu bɔ gwe à gàa Yudea b̄sun ai Yoda baa k̄aa kpa. Parii εara wà kàkɔzai gwe, ben à yā dànnε lán è ke nà.

² Farisi kenɔ mò wà à yɔ wà gwa, ben aɔ à là wà bè: Gɔgbē zé vĩ à gí a naɔziɔ?

³ À wènlà à bè: Musa dàare diaa?

⁴ Aɔ bè: Musa gɔgbē gbà zé à yìgidetakada kè à a naɔ gbareo.

⁵ Ben Yesu bènnε: A swāgbāa yānzĩn Musa doka beee dàarezi.

⁶ Zaa káaku kè Luda anduna kè, à gɔgbē kè kɔn nɔgbēome.

⁷ Beee yānzĩ gɔgbē é a de kɔn a dao tó, aɔé nakɔa kɔn a naɔo,

⁸ aɔ gɔɔn plaaá é gɔ mè doo ũ. Aɔɔ kuu plaa dɔro, sé do.

⁹ Beee yānzi gbē kē Luda n nakṣano, gbētee tón n kēkṣaro.

¹⁰ Kē Yesu tà bē, à ìbano à là yā pì mizi.

¹¹ Ben à bēnne: Gbē kē gī a naṣzi à nṓ pānde sè, adee zina kē a nṓ káakune.

¹² Nṓgbē kē gī a zāzi à gṓ pānde sè sṓ, à zina kèn gwe.

Yesu aubarikadana nénṓn

(Mat 19:13-15, Luk 18:15-17)

¹³ Wée mṓṓ Yesune kṓn nénṓ lē à ṓ kēm̄ma, ben à ìbano gínne.

¹⁴ Kē Yesu è lē, à pṓ fē à bēnne: À tó nénṓ mṓ ma kiia, àton gínnero, zaake aṓ takano pón kpata kē bṓ Luda kiia ũ.

¹⁵ Yápuraan mée ooare, gbē kē èe kpata kē bṓ Luda kiia sí lán né fēte bàroo é gēnlo.

¹⁶ Ben à nénṓ sè à n kpákpa a kùla, à ṓ kēkēm̄ma à aubarika dàngu.

Auzikidee

(Mat 19:16-30, Luk 18:18-30)

¹⁷ Kē Yesu dà zén èe gaa, ben gṓgbē ke bàà lè à mò à kùe à aē à à là à bē: Danneri maa, dian mé kē nà mà wèndi kē è yāaroo ee?

¹⁸ Ben Yesu bène: À kē dia n bè má maaa? Gbēkee maaro, sé Luda ado.

¹⁹ N̄ dokano dṑ: N̄ton gbē dero, n̄ton zina kero, n̄ton kpāi oro, n̄ton yā di n gbēdaaaaro, n̄ton gbē blero, n̄gae bēe lí n de kṓn n daone.

²⁰ Ben à bè: Danneri, zaa ma néngo zī má yā beeno kūna píngi.

²¹ Ben Yesu à gwà yenzi wéeo à bène: Yā mèn doo bé à gōnne. N̄ gá n pṓ kē n̄ v̄iṓn yā píngi n̄ à ṓ kpá takaasideeno, n̄ mṓ n̄ témazi, négṓ auziki v̄i ludambe.

²² Ben gṓgbē pì uu sisi yā pì yānzi, à tà pṓsiao kē à auzikino v̄i bíta yānzi.

²³ Ben Yesu a ìbano gwàgwa à bènne: À zī'ũ maamaa auzikideene à gē kpata kē bṓ Luda kiia guu.

²⁴ À yā pì bṓ à ìbano sae, ben Yesu èara à bènne: Gbēno, à zī'ũ gbēne maamaa à gē kpata kē bṓ Luda kiia guu!

²⁵ Lakumi gēna pṓrṓyín aaga de auzikide gēna kpata kē bṓ Luda kiia guula.

²⁶ Ben yā pì bṓ à ìbano sae maamaa, aṓ bèkōne: Tó lēme, dé bé eé fṑ à m̄sina ee?

²⁷ Yesu n̄ gwá à bè: Gbēntee é f̄ro, sé Luda. Luda kiia baabo píngi è sí kē.

²⁸ Ben Pita bène: Wa baabo píngi tò wa tenzi.

²⁹ Yesu bè: Yápuraan mée ooare, gbē kē à a bēe tò ke a v̄iṓn ke a dāaronṓ ke a da ke a de ke a nénṓ ke a buraa mā yānzi kṓn ma baarukpannena yāo,

³⁰ adee é èara à beeno kṓn v̄iṓn kṓn dāaronṓ kṓn danṓ kṓn nénṓ kṓn buraaṓ e leo basṓro anduna kē guu, m̄ode kṓn wētām̄maome, eé wèndi kē è yāaroo e anduna kē èe mṓṓ guu.

³¹ Gbē káakuno égṓ kpēdeeno ũ pari, kpēdeeno égṓ gbē káakuno ũ.

Yesu èara à a ga kṓn a fēnao yá'ona

(Mat 20:17-19, Luk 18:31-34)

³² Aṓ èara wà dà zén aṓe gaa Yerusalemu. Yesu dṓ a ìbanoṓne aē, ben yā pì bṓ n̄ sae, v̄ia gbē kē aṓo té à kpēno kù. Ben Yesu a gṓṓn kuri awēplaaano sēe n̄dona, à èara à yā kē weé kēaree ónne dṓ

³³ à bè: À ma! Wée gaa Yerusalemume. Weé Gbēntee Né kpá sa'orikino kṓn ludayādannerino, aṓé yā daàla à ga, aṓé à kpá bori pāndenṓa.

³⁴ Aṓé à fabo aṓé lóu sua aṓé à gbē flào aṓé à de, à guro aagṓdee zī eé fēe.

*Yemisi kɔn Yohanao wéekena
(Mat 20:20-28)*

³⁵ Ben Zebedi nɛnɔ Yemisi kɔn Yohanao sɔ Yesuzi aɔ bène: Danneri, wá yezi n̄ yá kè wée wée kɛɛmmaa kɛwe.

³⁶ Ben à n̄ lá à bè: Bón n̄ yezi mà kɛaree?

³⁷ Aɔ wèàla wà bè: N̄ tó wà wéen̄yo n̄ kpata guu, gbɛ doo n̄ ɔplaazi gbɛ doo ɔzɛzi.

³⁸ Yesu bènn̄e: Á yá kè ée à wée kɛɛmmaa d̄ro. Togo'i kè mé mi, é f̄ à miɔ? Wéstamma kè mé gɛn é f̄ à gɛ à guuɔ?

³⁹ Aɔ wèàla wà bè: Wé f̄. Ben Yesu bènn̄e: Togo'i kè mé mii é mi, wéstamma kè mé gɛn é gɛn,

⁴⁰ mode wéena ma ɔplaazi ke ma ɔzɛzi né ma yānlo. Gbɛ kè Ludaa kèkenn̄e ɔmɛ.

⁴¹ Kè à ìba gɔɔn kuri kpaaan̄o yá pì mà, aɔ p̄ f̄ Yemisi kɔn Yohanaozi.

⁴² Ben Yesu n̄ kákɔa à bènn̄e: Á d̄ kè gbɛ kè wèe n̄ gwaa bori pānde kɔnan̄o un̄o è gbāaa ble n̄ gbēn̄a, gbāadeen̄o s̄ è iko m̄nn̄e,

⁴³ mode à d̄e l̄e a kiiaro. A té gbɛ kè yezi à ḡ gbēnsi ũ, sé adee k̄e a z̄lri ũ.

⁴⁴ Lem̄e d̄o gbɛ kè yezi à ḡ gbɛ káaku ũ, sé adee k̄e a p̄ngi z̄ò ũ.

⁴⁵ Zaa k̄e Gbēntee Né e m̄o l̄e wà z̄i k̄enero, à mò l̄e à z̄i k̄enn̄e, à a z̄inda wēndi kpá l̄e à gbēn̄o bo pari yānzi.

*Batimeu wéewēna
(Mat 20:29-34, Luk 18:35-43)*

⁴⁶ Aɔ à Yeriko. Kè Yesu e b̄o gwe kɔn a ìban̄o kɔn parii, v̄la Timeu né Batimeu wéena zé léa, èe baa k̄e.

⁴⁷ Kè à mà wà bè Yesu Nazareti bé èe ḡtɛɛ, ben à nà l̄e gbāa zunaa à bè: Yesu, Dauda Bori, n̄ ma wēnda gwa!

⁴⁸ Ben parii e giin̄e wèe bee à ȳtɛ. Ben à l̄e gbāa zuna kàara èe bee: Dauda Bori, n̄ ma wēnda gwa.

⁴⁹ Yesu zè à bè: Á à s̄isi. Ben wà v̄la pì s̄isi wà bène: N̄ n̄ làakari kpáe n̄ f̄ɛ. Èe n̄ s̄isii.

⁵⁰ Ben v̄la pì a uta b̄ò à v̄ à f̄ɛ à mò Yesu kiia.

⁵¹ Ben Yesu à là à bè: Bón n̄ yezi mà kenn̄e? V̄la pì wèàla à bè: Rabi, má yezi ma wée guu em̄e.

⁵² Ben Yesu bène: N̄ gá, ma náan̄e kè n̄ kè bé à n̄ k̄k̄ɔa. Zaa gwe ḡɔ à wée guu è, ben à dào z̄én.

11

*Gbaak̄epana Yesuzi Yerusalemu
(Mat 21:1-11, Luk 19:28-40, Yoh 12:12-19)*

¹ Kè aɔ kà k̄ii kɔn Yerusalemuo, aɔ kà Betefage kɔn Betani kè kú Kùkpe s̄is̄iḡɛz̄io, ben Yesu a ìban̄o z̄i ḡɔn plaa

² à bènn̄e: À gá lakutu kè káe a aɛ k̄k̄aa guu. Tó a ḡɛ ḡɔ, é zaakin̄e b̄or̄o e bàd̄na gwe, gb̄ek̄ee e dia zikiro. À poro à suo.

³ Tó wà a la wà bè, b̄ón ée k̄ɛ gwe, à be Dii bé à yezi, eé ɛara à suo tia.

⁴ Ben aɔ ḡaa aɔ zaaki è bà d̄na kp̄ɛl̄ɛa bàazi. Kè aɔɔe poroo,

⁵ ben gb̄ɛ kè aɔɔ z̄e gween̄o n̄ lá wà bè: Bón ée k̄ɛ zaaki p̄io kè ée poroo?

⁶ Aɔ w̄n̄la lán Yesu ónn̄e nà, ben wà n̄ tó aɔ táo.

⁷ Aɔ s̄u zaaki p̄io Yesun̄e, aɔ n̄ utan̄o kp̄aɛa, ben Yesu dia.

⁸ Gbēnɔɔ e ń utanɔ kpaeɛ zé guu pari, gbēkenɔ e lánɔ zɔɔ sèn aɔɔe kpaeɛ dɔ.

⁹ Gbē kè aɔɔ té aezĩnɔ kɔn gbē kè aɔɔ té kpɛenɔɔ e wii lɛɛ wèe bee:

Ŋ gbāaa kɛ!

Aubarikadeen gbē kè èe mɔɔ kɔn Dii tɔo ũ.

¹⁰ Luda aubarka da wa dezi Dauda kpata kè èe bɔɔ gupuraaan.

Wà gbāake kpázi ai ludambɛ.

¹¹ Kè Yesu kà Yerusalemu, à gè Luda ua, ben à baabɔ píngi gwà à lìgazi. Kè ɔfántè e gèe kpén yānzi, ben à bɔ à gāa Betani kɔn a ìba gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ.

Kaká lí kana kɔn Yesu kuuna Luda uao

(Mat 21:12-22, Luk 19:45-48, Yoh 2:13-22)

¹² Kè guu dɔ, aɔ bɔ Betani, ben nɔaa e Yesu dɛɛ.

¹³ À kākā lí è kāaa à lá kù. Ben à gāa gwa ke tó à bɛɛ vī. Kè à kà gwe, èe póke ero, sé à lánɔ, zaake kākā magurɔɔ e ká kòro.

¹⁴ Ben à bè lí pínɛ: Gbēke é n bɛɛ ble ziki dɔro. À ìbanɔ yā pì mà.

¹⁵ Kè aɔ kà Yerusalemu, Yesu gè Luda ua guu, ben à pè laayarinda kɔn laalurinɔ à ń bɔɛ. À ɔlendererinɔ teebunɔ kɔn pɔtɛɛyarinɔ kitanɔ yīpa à kwɛ́nɛ.

¹⁶ Èe we gbēke a asoo sè à gètɛo Luda ua guuro.

¹⁷ Ben à yā dà gbēnɔɛ à bè: Wà kè Luda yān wà bè: Ma kpé égɔ dɛ aduakekpɛ ũ bori pínginɛ, ben á kè gbēblerinɔ tò ũ.

¹⁸ Sa'orikinɔ kɔn ludayādannerinɔ yā pì mà, ben aɔɔe zé wetɛɛ wà à dɛ. Aɔɔe vīa kɛɛnɛ, zaake à yādannena bɔ baade píngi saɛ.

¹⁹ Kè uusie kè, ben Yesu kɔn a ìbanɔ bɔɛ wétɛ pì guu.

²⁰ Kè guu dɔ, aɔɔe gètɛɛ, ben aɔ kākā lí pì è à gāa kɔn a kāsāao.

²¹ Ben à yā dɔ Pitán, ben à bè Yesunɛ: Rabi, ń kākā lí kè ń kà gwa, à kori kù.

²² Yesu wènlá à bè: Àgɔ Luda náanɛ vī.

²³ Yápuraan mée ooare, tó gbē ò kpíii kènɛ à fɛɛ à a zĩnda sé à zu sèben, tó èe seka kè a nɔsɛ guuro, tó à náanɛ vī kè yā kè à ò pì é kɛ, eé kɛnɛmɛ.

²⁴ Beee yānzì mée ooare, tó ée adua kɛɛ, yā kè a à wée kè píngi, à diɛ à gĩake á è kò, é sɔ e.

²⁵ Tó a fɛɛ ée adua kɛɛ, tó á nɔsɛ zaaa vī gbēkeo, à kènɛ, lɛ a De kè kú musu a durunɔ kɛare dɔ.

²⁶ Tó ée gbēnɔ kè sɔro, a De kè kú musu é a taarinɔ kɛare sero.

Yesu gbekana a lukozi

(Mat 21:23-27, Luk 20:1-8)

²⁷ Ben aɔ kà Yerusalemu. Lán Yesu e lili oo Luda ua guu nà, sa'orikinɔ kɔn ludayādannerinɔ kɔn gbēnsinɔ mɔ

²⁸ wà à là wà bè: Iko kpáreen néɛ yā kènɔ kɛɛo? Dé bé à n gba yā pì kɛna iko?

²⁹ Ben Yesu wènlá à bè: Yā mèn doon mé gbekaawa. À wemala, mé iko kè mée yā kènɔ kɛɛo oare.

³⁰ À omɛ. Yaaya gbēnɔ batisikɛna bɔ Luda kiian yó, ke gbēntee kiiamɛ?

³¹ Ben aɔ yā gɔgɔ wà bè: Tó wa bè Luda kiiamɛ, eé wa la bɔyānzín wée Yaaya yā sírozi.

³² Tó wa bè gbēntee kiiamɛ sɔ, tò! Aɔ gbēnɔ vīa vī, zaake gbē píngi Yaaya annabikɛ sɔ.

³³ Ben aɔ wè Yesula wà bè: Wá dɔro. Ben Yesu bènnɛ: Èndɛ mapi se, mé iko kè mée yā kènɔ kɛɛo oarero.

12

*Geepi líkpɛ ayakɛrinɔ**(Mat 21:33-46, Luk 20:9-19)*

¹ Ben Yesu fɛɛ ɛɛ yálɛkɔziɲɛ à bè: Gbɛke bé à geepi líkpɛ bà à kara ligazi, à wɛɛ yɔ geepi ifɛkii ũ à búdákpagba dà, ben à bú pì nà ayakɛrinɔnɛ ní zɔɪ, ben à fɛɛ táo.

² Kɛ geepizɔguroɔ kà, ben à a zɪri zɪ ayakɛri pìnɔa, lɛ à a geepi beɛ pì sí.

³ Ben ayakɛri pìnɔ à kù wà à gbɛ, aɔ à gbàɛ ɔkori.

⁴ Ben à ɛara à zɪri pànde zɪ dɔ. Ben aɔ gbɛ beee lɛ a mìa aɔ wí dàa.

⁵ A ɛara à gbɛ pànde zɪ dɔ, ben aɔ gbɛ beee dɛ. Lɛn à gbɛ pàndenɔ zɪ lɛ pari, wà ní gbɛkenɔ gbɛ wà ní gbɛkenɔ dɛ.

⁶ À nɛgɔgbɛ mèn do yenzidee bé à gɔnɛ sa, ben à à zɪ zāa à bè: Aɔɛ ma né yā da.

⁷ Ben ayakɛri pìnɔ bèkɔnɛ: Túbiblerin yɛ. À tó wà à dɛ, à túbí é gɔ wa pɔ ũ.

⁸ Ben aɔ à kù aɔ à dɛ, ben aɔ à gɛ sɛ wà bɔo buraa guu.

⁹ Tɔ! Bɔn buradee pì é kɛɛ? Eé mɔ à ayakɛri pìnɔ dɛdɛ à buraa pì na gbɛ pàndenɔnɛ ní zɔɪ.

¹⁰ Ée Luda yā kɛ kyó keroo?

Gbɛ kɛ kpɛborinɔ pā kpāzi

bé à gɔ kpɛ gooda gbɛ mĩdɛɛ ũ.

¹¹ Dii bé à beee kɛ,

ben à kɛwe yābɔnsaɛ ũ.

¹² Ben aɔ zé wɛtɛ wà à kù, zaake aɔ dɔ kɛ ní yānzin à yálɛkɔzina pì òzi, mɔdɛ aɔ vīa kɛ pariinɛ, ben aɔ à tò gwe aɔ tà.

*Be'ɔkpāna Sizaa yā**(Mat 22:15-22, Luk 20:20-26)*

¹³ Ben wà Farisi kenɔ kɔn Herɔdu gbɛnɔ zɪ Yesu kiia ɔndɔɔ, lɛ wà à kù a yā'ona guu.

¹⁴ Kɛ aɔ kà, ben aɔ bènɛ: Danneri, wá dɔ kɛ gbɛ yāpuradeen n ũ. Nɛɛ gbɛ wɛɛ gwaro, nɛɛ gbɛ gwena gwaro, nɛɛ Luda zé daɲɛ súusu. À zé vī wà be'ɔ kpá Sizaaɔ, kɛ à zé vīro? Wà kpāan yó, kɛ wàton kpāaro?

¹⁵ Yesu ní mɔnafikikɛ dɔmɛma, ben à bènɛ: Bóyānzin ée ma yɔo ée gwaazi? À mɔ ɔɔ pì dooo mà gwa.

¹⁶ Kɛ aɔ kpāa, ben à bènɛ: Dé mĩ wɛzān yɛ kɔn à tɔo? Aɔ wèlā wà bè: Siza pómɛ.

¹⁷ Ben Yesu bènɛ: À pɔ kɛ dɛ Siza pɔ ũ kpá Sizaa, à pɔ kɛ dɛ Luda pɔ ũ kpá Ludaa. À yā bɔ ní saɛ.

*Gɛnɔ fɛɛna yā**(Mat 22:23-33, Luk 20:27-40)*

¹⁸ Ben Sadusi kɛ aɔɛ be gɛnɔ ɛ fɛɛroonɔ mɔ Yesu kiia, aɔ à gbɛka wà bè:

¹⁹ Danneri, Musa òwe a takada guu à bè, tó gbɛ gà à a naɔ tòn né'isai, à dāaro gyaanɔɔ pì sɛ, lɛ à né borii dato a vline.

²⁰ Tɔ! Dɛdɔnkɔdeenɔ kuu gɔɔn swɛɛplaa. Woru nɔɔ sɛ, ben à gà né'isai.

²¹ Ben Sabi nɔɔ pì sɛ dɔ, ben à gà à nɔɔ pì tò né'isai. Ben Bɔo kɛ lɛ dɔ

²² ai à gà pé ní swɛɛpladee. Aɔ píngi gà né'isai. Aɔ píngi gberan nɔɔ pì gà se.

²³ Gèno fεεgurɔɔ zĩ aɔ dé bé eégɔ nɔɔ pì vīi? Zaake aɔ gɔɔn swεεplaaá nĩ pĩngi aɔ à dɔ nɔɔ ũme.

²⁴ Ben Yesu wèníla à bè: A Luda yá kɔn a gbáaaɔ dɔsai yānzin a sāsāziroo?

²⁵ Tó gèno fεε, aɔé nɔɔ séro, aɔé zā kero, weégɔ kuu lán malaikanɔɔ kuu ná ludambeme.

²⁶ Gèno fεena yá musu, ée Musa takada kyó keroo? Gura kè à gyanto yá òn Luda bène ambe Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda ũ.

²⁷ Luda è ke gèno Luda ũro, gbε bèeno Ludame. A sāsā à kè bíta.

Dokaya kè deńlaa

(Mat 22:34-40, Luk 10:25-28)

²⁸ Ludayādanneri kee kú gwe, à leokpakɔa kè aɔɔe keε mà. Kè à è Yesu yá wèníla maamaa, ben à sɔzi à à là à bè: Dokayá kparee bé à de à kpaaanla pĩngi?

²⁹ Yesu wèàla à bè: Yá kè deńlaan yè: Isarailino à swá kpá. Dii wa Ludan Dii ũ aɔɔ.

³⁰ Ngɔ ye Dii n Ludazi kɔn nòseo do kɔn n niniiio pĩngi kɔn n laasuuo pĩngi n gbáa lén.

³¹ À plaadeen yè: Ngɔ ye n gbēdaaazi lán n zĩnda wèndi bà. Dokayá kee de beeenlaro.

³² Ben ludayādanneri pì bène: Yá maame, danneri. N yāpuraa ò, n bè Luda mèn dome, à pāndee kuuro, sé àpi.

³³ Yena Ludazi kɔn nòseo do kɔn n laasuuo pĩngi n gbáa lén kɔn yena n gbēdaaazi lán n zĩnda wèndi bàò de sa'opo kè wè ká tén à té kula kɔn sa'ona bori sánda pĩngio.

³⁴ Kè Yesu è à yá wèala kɔn làakario, à bène: Gēna kpata kè bò Luda kiia guu zānyoro. Zaa guro beeeə gbēkee e gā à yáke laa dɔro.

Mesaya bori yá

(Mat 22:41-46, Luk 20:41-44)

³⁵ Yesu àara èe yá daańne Luda ua guu, ben à gbēno là à bè: À kè dia ludayādannerino è be Dauda boriin Mesaya ũu?

³⁶ Kè Luda Nini didi Dadaa, à bè:

Dii bè ma diine à vεε a ɔplaazi

ai àgɔ à ibεeno káene a gbá gĩzĩ.

³⁷ Kè Dauda bène Dii, à kè dia eégɔ de à borii ũ dɔɔ?

Ludayādannerino kɔn Farisino mɔnafiki

(Mat 23:1-36, Luk 20:45-47)

Ben parii e à yá maa pɔnnaao.

³⁸ À yādannena guu à bè: À làakari ke ludayādannerinozi. Aɔégɔ ye tetenazi kɔn uta isino dana, le wàgɔ ì kpákpaarĩma yàranɔa.

³⁹ Aɔégɔ wetee wà vεε aduakεkpe vεeki maaano guu kɔn zĩbaa vεeki maaano.

⁴⁰ Aɔé adua gbáa ke le gbēno nĩ e yānzĩ, ben aɔé gyaanɔnɔ kpé síĩmma. Aɔ wéetamma égɔ pásipási de gbε pĩngi póla.

Gyaanɔ takaasidee gbaa

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Ben Yesu vεε Luda ua guu ɔɔdakii aε, èe gbēno gwaa lán aɔɔe ɔɔ daan ná. ɔɔde sàno e ɔɔ bíta daan.

⁴² Ben gyaanɔ takaasidee mò à kɔɔo plaaa dàn, èe ká sue doro.

⁴³ Ben Yesu a ìbano kàkṣa à bènnè: Yāpuraan mée ooare, gyaano takaasidee kè ɔɔ dà ɔɔdakii guu de gbē pínɡila.

⁴⁴ Zaake aɔ ɔɔ sà guun aɔ bòn wà kàn ń pínɡi. Nɔgbē kè sɔ, à takaasikεε guun pó kè à vī à pó bleon à dàn pínɡi.

13

Yerusalemu yakana kɔn andunaydaguro sèedano
(Mat 24:1-22, Luk 21:5-24)

¹ Kè Yesu e bɔɔ Luda ua guu, à ìbano doke bènnè: Danneri, n gwa lán wà kpé maaa kè takano bò nà kɔn gbè maaa kè takano.

² Ben Yesu bènnè: N kpé isi kèn è pínɡiɔ? Gbè kee kú guu kè kè weé tó dikɔaro, weé gboro pínɡimε.

³ Yesu vèena Kùkpe sɔsɔgεezi aɔɔkɔana kɔn Luda uao, ben Pita kɔn Yemisio kɔn Yohanao kɔn Anduruo à gbèka gusaε wà bè:

⁴ N owe, bɔren yā kèn è kεε? Bó bé eégɔ de à pínɡi kεguro sèeda ũu?

⁵ Ben Yesu bènnè: À làakari kε, àton tó wà a sàsaro.

⁶ Weé mɔ pari ma tɔ, aɔégɔ bee Mɛsayan n ũ aɔé gbèn sàsā pari.

⁷ Tó a zɔn baaru mà kɔn à wàpeo, àton bídi kero. Sé beeenɔ kε, mɔde anduna yāana kpé.

⁸ Bori kɔn boriio é fεekɔzi, lεmε dɔ bùsu kɔn bùsuo. Tɔɔtε nigānigāna éɡɔ kú gukenɔn kɔn nɔaao. Yā beeenɔ nòwāwā naana ũ.

⁹ À làakari kε. Weé a kùkū wà a na yākpækεrinɔnε ń ɔɔɔ, weé a gbēgbē aduakεpεnɔ guu. Weé a zε bùsu gbēnsinɔ kɔn kɔnan aε ma yānzi, lε àɡɔ deñne ma sèedadeenɔ ũ.

¹⁰ Sé wà ma baaru nna waazi kε bori pínɡi ma ġā.

¹¹ Tó wà ġāaao yākpækεkiiia, àton ġāake à yā kè é o damu kero. Yā kè Ludaa dàare a lén gurɔɔ mɔn à o, zaake ámbé é yā oro, Luda Ninime.

¹² Vii kɔn dāaronɔ é kɔ kpárima wà de. Denɔ é bɔ ń nénɔ kpεε. Nénɔ é bɔ ń denɔ kɔn ń danɔ kpεε wà n de.

¹³ Gbē pínɡi é zaagu ma yānzi, mɔde gbē kè zena gbāa ai à gurɔ léa é mɔsina e.

¹⁴ Tó a tē guyakari é guu kè de àɡɔ kúnlo, kyókeri ɡɔ dɔ, gbē kè aɔɔ kú Yudeano bàa sí wà mù pé kpiinɔa.

¹⁵ Gbē kè kú a kpé musu tón pita à ġε kpé guu à póke sé à bɔoro.

¹⁶ Gbē kè kú buraa tón liara be à a uta séro.

¹⁷ Waiyoo nòsindadeenɔ kɔn nédandeenɔ gurɔ beee.

¹⁸ À adua kε lε yā pì tón kε buusie gurɔro,

¹⁹ zaake wétāmma éɡɔ kuu gurɔɔ pínɔa. Zaa gurɔɔ kè Luda anduna kè ai gbāa à taka e kero, eé sɔ kε zikiro.

²⁰ Tó Dii e gurɔɔ pínɔ lagoro, lε gbēke é bɔro. Mɔde à gurɔɔ pínɔ làgo a gbē kè à n sénɔ yānzime.

Gbēntee Né suna

(Mat 24:23-44, Luk 21:25-38)

²¹ Gurɔ beee tó gbēke bèare, à Mɛsaya gwa kè kesɔ à Mɛsaya gwa káaa, àton síro.

²² Zaake Mɛsaya εgεenɔ kɔn annabi εgεenɔ é mɔ wà sèedano kɔn dabud-abuyānɔ kε, lε wà gbē kè Luda ń sénɔ sàsāo, tó eé sí kε.

²³ À làakari kε. Ma ġāke ma yā pínɡi òare zaa káaku kò.

- 24 Gurɔɔ pɪnɔ wɛ́ɛtámma gɛra ɔ́fántɛ é sia kú, mɔvura é í kɛro,
 25 sɔ́sɔ́nɛnɔ é woro ludambɛ, gbáaa kɛ aɔ́ kú musunɔ é nigá,
 26 gɛ́baa wà Gbɛ́ntee Né suna e ludambɛ luguun kɔ́n gbáa bítao kɔ́n gakuio.
 27 Eé a malaikanɔ zĩ, lɛ aɔ́ gbɛ́ kɛ à n sɛ́nɔ kakɔ́a anduna gooda siigɔ́a, zaa
 anduna léa ai ludambɛ léa.
 28 A yá dada káká lía. Tó à gǎnɔ í kpákpa èe lá bɔ́rɔ paa, á dɔ́ kɛ guwáagurɔɔ
 kà kĩi.
 29 Leme sɔ́, tó á è yá pɪnɔ e kɛɛ lɛ, àgɔ́ dɔ́ kɛ à suna kà kĩi, à kú kpɛ́lɛa.
 30 Yápuraaan méɛ ooare gurɔɔ kɛ gbɛ́nɔ é gɛ́tero ai yá pɪnɔ gá kɛo píngi.
 31 Musu kɔ́n tɔ́tɔ́o é gɛ́te, mɔ́de ma yánnɔ gɛ́tena víro.
 32 Gbɛ́kee à gurɔɔ kɛ à gurɔ́ zaka dɔ́ro, baa malaika kɛ aɔ́ kú musunɔ ke
 Luda Né, sé De Luda.
 33 À làakari kɛ, a wɛ́ɛ gɔ́ dɔ́, zaake á dɔ́ gurɔɔ kɛ eé suro.
 34 À dɛ lán gbɛ́ kɛ èe gaa wɛ́tea bà. À a bɛɛ tò a zĩkɛrɪnɔnɛ baade kɔ́n a zĩio,
 ben à bè a gudákparɪnɛ a wɛ́ɛ gɔ́ dɔ́.
 35 Apɪnɔ sɔ́, á dɔ́ gurɔɔ kɛ bɛ́dee é suro, uusien yoo, lezándon yoo, kolezuon
 yoo, kɛ gudɔ́nao. Beee yáanzi a wɛ́ɛ gɔ́ dɔ́,
 36 lɛ àton su kándo à a lɛ, ée ii ooro yáanzi.
 37 Yá kɛ méɛ ooare méɛ oo baade píngɛmɛ, a wɛ́ɛ gɔ́ dɔ́.

14

Lékpakɔ́sɔ́na Yesuzi

(Mat 26:1-5, Luk 22:1-2, Yoh 11:45-53)

- 1 Banla zĩbaa kɔ́n Burédi Sése'ɛ́zɛ́sai zĩbaao gɔ́ gurɔ́ plaa, ben sa'orikɪnɔ kɔ́n
 ludayádannerɪnɔ e zé wetɛɛ ɔ́ndɔ́o wà Yesu kú wà dɛ.
 2 Zaake aɔ́ bè: Wàton kɛ zĩbaa zĩro, lɛ gbɛ́nɔ tón zɔ́ka káro yáanzi.

Nósi gũ nna kuna Yesu mìa

(Mat 26:6-13, Yoh 12:1-8)

- 3 Gurɔɔ kɛ Yesu kú Betani, Simɔ kusu bɛ, èe pɔ́ blee gɛ́kɛsɛkɛna, ben nɔgbɛ́
 ke sɔ́zi à gbáaa néngo kɛ nósi gũ nna bori maa ɔ́dee kú à guu kũna. Ben à
 gbáaa pɪ waa è, à nósi pɪ kú Yesu mìa.
 4 Gbɛ́kɛnɔ kú gwe, aɔ́ pɔɔ fɛɛ wà bè: Bón nósi pɪ laalaakɛna ũu?
 5 Weé fɛ wà yá dɛ kondogi wàa do kpé basɔ́roola wà à ɔ́ kpá takaasideenɔa.
 Ben aɔ́ lɛfɔ́tɔɔ kà nɔgbɛ́ pɪzi.
 6 Ben Yesu bè: À à tó gwe. Bóyáanzin ée ía daaazi? À zĩ maaa kɛmɛmɛ.
 7 Takaasideenɔ égɔ́ kúao gurɔ́ píngi, gurɔɔ kɛ á yezi, é fɛ à kɛ́nɛ. Mapi sɔ́ mégɔ́
 kúao gurɔ́ píngiro.
 8 À kɛ a gbáa lémmɛ, à gĩake à nósi kú ma mèa lɛ à ma gè kɛomɛ.
 9 Yápuraaan méɛ ooare, guu kɛ wèe ma baaru nna waazi kɛen anduna guu
 píngi, weéɔ́ yá kɛ nɔgbɛ́ pɪ kɛ oo à dɔ́ngu yáanzi.

Yudasi bɔ́na Yesu kpɛɛ

(Mat 26:14-16, Luk 22:3-6)

- 10 Beee gɛra gɔ́ɔn kuri awɛ́ɛplaaanɔ doke kɛ wè benɛ Yudasi Isikariɔti gàa
 sa'orikɪnɔ kɪia, lɛ à Yesu kpárimma.
 11 Kɛ aɔ́ à yá mà, ben aɔ́ pɔɔ kɛ nna, ben aɔ́ lɛ gbɛ́nɛ kɛ weé ɔ́ kpáa. Ben èe zé
 wetɛɛ à Yesu kpárimma.

Banla pɔ́ble kɛkɛna

(Mat 26:17-25, Luk 22:7-14, 21-23, Yoh 13:21-30)

¹² Buređi Sésé'ézēsai zĩbaa gurɔ káakudee zĩ kè wè Banla sãne bɔrɔ kòto kpá, Yesu ibanɔ à là wà bène: Mán n̄ yezi wà gá kɛkenne n̄ Banla pɔ blen?

¹³ Yesu gɔɔn plaaa zĩ a ibanɔ té à bèñne: À gá wéte guu. Gɔgbē ke é daale à í sena kɔn looo. À tɛzi.

¹⁴ ai ua kè eé gɛn. A o ua pì bɛdeen, danneri bè mán a pitakii kún, guu kè é Banla pɔ blen kɔn a ibanɔ?

¹⁵ Eé kpé musu bíta kè wà kèke ɔɔaare. À pɔbleyá kɛkewe gwe.

¹⁶ Yesu iba pínɔ dà zén, aɔ gɔ wéte pì guu, ben aɔ è lán à óñne nà. Ben aɔ Banla pɔbleyá kèke gwe.

¹⁷ Kè uusie kè, ben Yesu gaa gwe kɔn a gɔɔn kuri awɛɛplaaa pínɔ.

¹⁸ Kè aɔ vɛɛ wèe pɔ blee, ben à bè: Yápuraan méɛ ooare, a gbē mèn doo kè wéé pɔ blee lɛdoo é ma kpámma.

¹⁹ Aɔ nòse yàka, ben aɔ è à laa doodo: Asa mámbeeroo?

²⁰ Ben à bèñne: A gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ doke kè wéé pɔ blee taa guu lɛdomɛ.

²¹ Gbēntee Né é kpá guuzi lán à kɛna a yá musu nà, mɔde wáiyoo gbē kè eé bɔ Gbēntee Né kpɛɛ pì. Eé ke sáɔ adeene tó wèe à i yáro.

Dii pɔblee

(Mat 26:26-30, Luk 22:14-20, 1Kɔ 11:23-25)

²² Kè aɔse pɔ blee, Yesu buređi sè à aubarika dàn, ben à likɔre à kpá a ibanɔa à bè: À sí, ma mèn ye.

²³ Ben à togoo sè à aubarika dàn à kpámma, ben aɔ mì n̄ pínɡi.

²⁴ Ben à bèñne: Ma arun yè, Luda bà kuuna kɔn gbē pariinɔ aru ũ, kè eé bɔɛmaa.

²⁵ Yápuraan méɛ ooare, mé geepi'i mi gĩa dɔro ai kpata kè bɔ Luda kiia gá bɔo gupuraa, gbasà mà à dufu mi sa.

²⁶ Kè aɔ lè sì, ben aɔ bɔe wà gaa Kùkpe s̄s̄igɛzi.

Yesu gĩake à d̄s̄ yá kè Pita é kè

(Mat 26:31-35, Luk 22:31-34, Yoh 13:36-38)

²⁷ Ben Yesu bèñne: A pínɡi é fuma, zaake wà kè Luda yán wà bè: Mé sádari lé, sáanɔ é fāakɔa.

²⁸ Mɔde ma fɛena gbera mé ɔare aɛ gana Galili.

²⁹ Ben Pita bène: Baa tó aɔ fù n̄ pínɡi, mé furo.

³⁰ Ben Yesu bène: Yápuraan méɛ oonne, gwáavĩa ai koo gɔ gá lé zu gɛn plaa, nɛ lé sémazi gɛn aagɔ.

³¹ Ben Pita bè mámmam: Baa tó mé gà mà ganyo, mé lé sénzi zikiro. Ben aɔ o lɛ se n̄ pínɡi.

Yesu aduakena zaa Getesemani

(Mat 26:36-46, Luk 22:39-46)

³² Aɔ kà guu kè wè be Getesemani, ben Yesu bè a ibanɔne: À vɛɛ kè ai mà gá adua kè.

³³ A Pita kɔn Yemisio kɔn Yohanao sè à gàaño. Sósobi à kù à nòseyɔgɔ sì.

³⁴ Ben à bèñne: Ma pɔɔ sia kù maamaa ai gaa lézi. À ze kè à itɛ kè.

³⁵ Kè à gaa aɛ fète, ben à kùe tɔɔte à adua kè tó eé sí kè, gurɔ zaka pì gɛteala.

³⁶ À bè: Baa, ma De, baabɔ pínɡi é sí kenne. N̄ togo'i kè síma, mɔde èe ke yá kè má yezinlo, sé kè n̄ yezi.

³⁷ Ben à liara à sù à a ibanɔ lè, aɔse ii oo. Ben à bè Pitane: Simɔ, néé ii oon yó? Néé f̄n n̄ itɛ kè baa awa doroo?

38 À itē kē àgō adua kē le àton fu yāgwanaaro yānzi. Ninii yezi, mōde mē buse.

39 À liara à gāa adua kē, ben à yā dōnkō pì ò dō.

40 Kē à liara à sù à nī lé, aōe ii oo, zaake aōe imioo dedee. Aō dō dian weé yā one nāro.

41 À suna gēn aagōdeeo à bèñne: Ée ii oo, ée kámma boo ai tian yó? À mò le. Gurō kà sa. À gwa, wà Gbēntee Né kpà durunkerinō.

42 À fēe wà gá. Gbē kē ma kpañma pì e mō fā.

Yesu kūna

(Mat 26:47-56, Luk 22:47-53, Yoh 18:3-12)

43 Kē à kpé ée yā pì oo, ben Yudasi à gōn kuri awēplaaanō doke mò kōn parii, aō fēdaanō kūkūna kōn gōnō. Aō bō sa'orikino kōn ludayādannerinō kōn gbēnsino kiia.

44 Bōnkpeede pì sō sēda òñne à bè: Gbē kē mé lé péa, àmbe gwe. À à kū gbāa à táo.

45 Ben à mī pē Yesua gō à bèñne: Rabi! Ben à lé péa.

46 Ben wà o pēe Yesua wà à kū gīgin.

47 Ben gbē kē aō zena gweenō doke a fēdaa wōto à sa'oriki isi zīri ke lēo à à swā gō.

48 Ben Yesu bèñne: Kpāi wēedewen ma ũ, kē a mō à ma kū kōn fēdaanō kōn gōnōó?

49 Mēgō kúao Luda ua lán guu e dō nà, mēgō yā daaare, ée ma kūro. Mōde sé yā kē wà kē Luda yān papa.

50 Ben à ibanō bàa lē nī pīngi aō à tòn.

51 Gōkpare kee tézi à pōke danaro, táaru bisan à kùala. Kē wà à kù,

52 ben à bō nī ozi à a bisa tōñne gwe à bàa si à tà būu.

Yuda gbaadeenō yákpakēna kōn Yesuo

(Mat 26:57-68, Luk 22:54-55, 63-71, Yoh 18:13-14, 19-24)

53 Ben aō gāa Yesuo sa'oriki isi bē. Sa'orikino kōn gbēnsino kōn ludayādannerinō kākōa gwe nī pīngi.

54 Pita té à kpēe káaa ai à gāa à gē sa'oriki isi bē ua guu. À vēe gwe, ée té kpákpaa kōn dogarino lēdo.

55 Sa'orikino kōn Yuda yákpakerino nī pīngi e sēda wetee Yesuzi wà à dē, ben aōe ero.

56 Wà egeyā didia pari, mōde aō yákee e kō séro.

57 Ben gbēkenō fēe wà egeyā didia wà bè:

58 Wà mà à bè é Luda kpé kē gbēntee bō wí é à pānde bo gurō aagō dagura kē gbēntee e boro.

59 Baa kōn beeeo aō yā e kō séro.

60 Ben sa'oriki isi fēe à zē nī ae à Yesu gbēka: Nī yāke vī ñ wenlaroo? Yā kē wēe didiimmaa kē dē diaa?

61 Yesu yīte kpē ée yāke weàlaro, ben sa'oriki isi pì èara à à gbēka: Mbe Mēsaya, Luda Aubarikade Né ũó?

62 Ben Yesu bè: Mámbe à ũ. É Gbēntee Né e vēena Gbāapingide oplaazi, bensō é à suna e ludambē luguun.

63 Ben sa'oriki isi pì a utano gā à kē à bè: À kē dia wēe sēdade pānde keno wetee dbee?

⁶⁴ Á mà lán à dɔkè Ludao nà. Yá kpareen a zεo tiaa? Ben aɔ yá dààla ń píngi aɔ bè wà à dε.

⁶⁵ Ben gbēkenɔ fεε wà lóu sùu. Ben wà pɔ yìnε à uua, wèε à lélεε ɔkúo wèε beenε: Ñ annabikεyá o ñ gbē kè n lεε o. Ben dogarinɔ à kù aɔ à swān kèkε.

Pita lésena Yesuzi

(Mat 26:69-75, Luk 22:56-62, Yoh 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Pita kú ua guu gĩzĩ, ben sa'oriki lsi zònɔkparenɔ doke mò gwe.

⁶⁷ Kè à Pita è èε té kpákpa, ben à wéε pèa à bènε: Mpi sɔ nεègɔ kú lεdo kɔn Yesu Nazaretione.

⁶⁸ Ben à lé sè à bè: Má à dɔro, mée yá kè née oo dɔro dɔro. Ben à fεε à gè gānun.

⁶⁹ Kè zònɔkpare pì à è gwe dɔ, ben à ò gbē kè aɔ zena gweenɔnε à bè: Aɔ gbē mēn doon yè.

⁷⁰ Ben Pita lé sè dɔ. Kè à kè saa féte, gbē kè aɔ zena gweenɔ bè Pitane: Yápurame aɔ gbē doon n ù, zaake Galili gbēn n ù.

⁷¹ Ben à fεε à e a zĩnda kà à la dà à bè: Má gbē kè ée à yá oo pì dɔro.

⁷² Zaa gwe gɔɔn koo lé gēn plaadee zù, ben yá kè Yesu ò dɔ Pitane, kè à bè, ai koo gɔ gá lé zu gēn plaa, eé lé séazi gēn aagɔ. Ben à nà ɔɔdɔnaa.

15

Pilati yakpakεna kɔn Yesuo

(Mat 27:1-2, Luk 23:1-5, Yoh 18:28-38)

¹ Kè guu dɔ gɔɔ sa'orikinɔ kɔn gbēnsinɔ kɔn lodayādannerinɔ kɔn gbāadeenɔ ń píngi yá gɔgɔ, ben aɔ Yesu yì aɔ gāa wà à nà Pilatinε a ɔzĩ.

² Ben Pilati à là à bè: Mbe Yudanɔ kína úɔ? Yesu wèàla à bè: Lεn ń ò lε.

³ Sa'orikinɔ e yá didiia,

⁴ ben Pilati à là dɔ: Né yáke oroo? Yá kè wèε didiimmaa ma fá!

⁵ Mɔde Yesu e yáke wéñlaro, ben yá pì bò Pilati saε.

Yadana Yesula

(Mat 27:15-26, Luk 23:13-25, Yoh 18:39-19:16)

⁶ Banla zĩbaa zĩ wè pisinanɔ doke kè gbēnɔ à wéε kè gbareñne.

⁷ Gurɔɔ m̀a sɔ gbēkee kú kpésiaan wè be Baraba. Á kú kɔn gbē gaabudee kè aɔ gbē dənɔ.

⁸ Ben parii sɔ Pilatizi aɔ wéε kèa à kε lán è kéñne nà.

⁹ Ben Pilati ń lá à bè: Á yezi mà Yudanɔ kína gbarεaren yɔ?

¹⁰ Zaake à dɔ kè n̄segɔaanɔ kè sa'orikinɔ vĩ kɔn Yesuo yānzin wà à kpàawazi.

¹¹ Ben sa'orikinɔ gbēnɔ làakari fεε, lε aɔ o Pilatinε à Baraba gbarεñne.

¹² Ben Pilati ń lá à bè: Bón á yezi mà kε kɔn gbē kè eé be Yudanɔ kínao tiaa?

¹³ Ben aɔ wii lè wà bè: Ñ à pá lía!

¹⁴ Ben Pilati bèñnε: Á kè diaa? Bó dàn à kè? Ben aɔ wii lè wà kàara wà bè: Ñ à pá lía!

¹⁵ Pilati yezi à gbēnɔ pɔnnaa wete, ben à Baraba gbareñne. Á Yesu kpà sozanɔa aɔ à gbē fláo aɔ à pá lía.

Yesu fabona

(Mat 27:27-31, Yoh 19:2-3)

¹⁶ Ben soza pìnɔ gāao bùsu gbēnsi pì bε, ben aɔ ń gāli kàkɔa píngi.

¹⁷ Aɔ gumusu tēaa dànε, ben aɔ lè fūra tã aɔ kùnε.

¹⁸ Ben aɔε i kpaaa wà bè: Fɔɔ Yudanɔ kína!

¹⁹ Aɔɔe à lɛɛ gòo a mià aɔɔe lóu suua, aɔɔe kuɛɛ ní kosooa wée mǐ síɛɛɛ.

²⁰ Kè aɔ à fabò wà yàa, ben aɔ gumusu tɛaa pǐ gòàla aɔ à zĩnda pókásãa dǎnɛ. Ben aɔ bòo wée gaa à pá lía.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Luk 23:26-43, Yoh 19:17-27)

²¹ Kè aɔɔe gaa, Sireni gbɛ kè wè bene Simɔ bò lakutu kea èe suu wéte guu, ben aɔ gǎ nàa à Yesu líkpansé. Àmbe Alesanda kǎn Rufuo de ũ.

²² Ben aɔ gǎa Yesuo guu kè wè be Gɔgɔta kè bè mǐwatorokii.

²³ Ben aɔ geepiwɛɛ kè wà yǎkɔte kǎn ɛzɛo dɔnɛ, mɔde èe miro.

²⁴ Kè aɔ à pá lía, ben aɔ à pókásãaɔ kpàatete wà kàɛ, ben aɔ kábankpe kè lán aɔ haade é sé nà.

²⁵ Aɔ à pá lía mò kèndomɛ.

²⁶ Wà yǎ kè wà dia kè wà nà lía à mǐla wà bè:

Yudanɔ kína.

²⁷ Wà kpáí wéɛdewenɔ pá lía à saɛ gwe dɔ gɔɔn plaa, gbɛ doo à ɔplaaɔi, gbɛ doo à ɔzɛɛzĩ.

²⁸ Len yǎ kè wà kè Luda yǎn pàpa lɛ kè wà bè: Wà à kàkɔa kǎn dàkɛrinɔ.

²⁹ Gbɛ kè aɔɔe gɛɛ zéla gweenɔɔ e ní mǐ kɛɛ degũdegũ, aɔɔe à sɔsɔɔ wà bè: Ɛhɛ! Mmɔn kè n bè né Luda kpé wí n ɛara n bo gurɔ aagɔɔ daguran gweroo?

³⁰ N n zĩnda mǐ sí n pita lía!

³¹ Lɛmɛ dɔ sa'orikino kǎn ludayádannɛrinɔɔ e à faboo lɛ wà bè: À gbɛ pǎndenɔ mǐ sì, mɔde eé fɔ à a zĩnda mǐ síro.

³² Tó Mesaya, Isarailino kína pita lía tia wà e, wé à náanɛ kɛ. Ben gbɛ kè wà ní pá lía lɛdooɔɔ e à sɔsɔɔ dɔ.

Yesu gana

(Mat 27:45-46, Luk 23:44-49, Yoh 19:28-30)

³³ Kè ɔfántɛ kà midangura, ben gusiaa dà bǔsu pǐla píngi ai fáantɛ mò aagɔ.

³⁴ Fáantɛ mò aagɔn Yesu wii lè gbǎngbǎn à bè: Eloi, Eloi, lɛma sabatani! Beeɛ bè: Ma Luda, ma Luda, à kè dia n ma ton?

³⁵ Kè gbɛ kè aɔɔ zena gwe kenɔ yǎ pǐ mà, ben aɔ bè: À ma, èe Ilia sísíi.

³⁶ Ben gbɛke bàa lè à gǎa à sabo sè à dà geepiwɛ kpàkpǎ guu, à ɔfĩfĩ kapaa, ben à dɔ Yesunɛ à mǐ. Ben à bè: À ze gǐa wà gwa tó Ilia é mó à à pita.

³⁷ Yesu wii gbáaa lè à wèndi tà.

³⁸ Ben Luda kpé lábure kèkɔrɛ plaa bɔna musu suna gĩzĩ.

³⁹ Kè sozanɔ gbɛnsi kè ze Yesu aɛ gwee è lán à gǎ nà, ben à bè: Yǎpurame Luda Nén gbɛ kè ũ.

⁴⁰ Nɔgbɛ kenɔ kú gwe dɔ aɔɔe guu gwaa káaa. N tén Mariama Magadaleni kún kǎn Mariamao Yemisi Néngo kǎn Yusufuo da kǎn Salomɛo.

⁴¹ Gurɔɔ kè Yesu kú Galili, aɔmbe aɔɔgɔ tɛzi wǎgɔ à ɔan ká. Nɔgbɛ pǎndenɔ kú gwe dɔ pari kè aɔ gǎao Yerusalemu lɛdo.

Yesu vĩina

(Mat 27:57-61, Luk 23:50-56, Yoh 19:38-42)

⁴² Azuma zĩ uusiɛ. Kè wée kámmabogurɔ soru kɛɛ,

⁴³ Yusufu Arimatea gbɛ mò. Gbɛ tɔdeemɛ Yuda gbáadeenɔ té. Àmɔ sɔɔ e kpata kè bò Luda kiia dǎa. À kùgbáaa kè à gǎa Pilati kiia à Yesu gè gbèkaa.

⁴⁴ Kè Pilati mà Yesu gǐake à gǎ kò, à bò à saɛ. Ben à sozanɔ gbɛnsi sìsì à à là tò Yesu gǎ kò.

45 Kè Pilati gbēnsi yā pì mà, ben à Yusufu gbà zé à gè pì sé.

46 Ben Yusufu gàa à táaru bisa lù, ben à gàa à à gè pìta lía à bisa pì fífiá. À à dà gbèwée kè wà sò mira ùu guu, ben à gbè gbèntè gbgere pà à tàta wée pìlè.

47 Mariama Magadaleni kōn Mariama Yusufu dao è gura kè wà Yesu gè pì dàen.

16

Yesu fēna gaan

(Mat 28:1-8, Luk 24:1-12, Yoh 20:1-10)

1 Kámmabogurɔ yāanao uusie Mariama Magadaleni kōn Mariama Yemisi dao kōn Salomɛo nōsi gū nnaa lù, lɛ wà gá wà kú Yesu mēa.

2 Azumanengo zī kōngɔ idɛ'idɛ aɔ bò wée gaa mira pì kiia.

3 Aɔ kɔ là zén wà bè: Dé bé eé gbè mò gbgere pà à guowe mira léa sɔɔ?

4 Zaake gbè pì bíta maamaa. Kè aɔ wée sè wà gwà, ben aɔ è wà gbè pì gbgere pà wà guo mira pì léa.

5 Kè aɔ gè mirawée pì guu, ben aɔ gɔkparɛ ke è vɛɛna ɔplazi à utagyaba puraa dana. Ben aɔ kè gíri.

6 À bèné: Àton kè gíriro, Yesu Nazaretí kè wà pà lían ée weteeroo? À fɛɛ, à kú kéro. À guu kè wà à dàen gwa,

7 É gá à o à ibanone kōn Pitao kè èe dɔɔhne aɛ gana Galili. Gwen aɔ é à en lán à óné nà.

8 Aɔɔe lugalugaa yā pì bò n sáɛ, ben aɔ bò miran aɔ bàa lè. Aɔɔe yáke o gbekenɛro kè vía n kú yānzi.

Yesu bɔ à mɔna a ibanɔzi

(Mat 28:9-20, Luk 24:13-49, Yoh 20:11-23, Zír 1:6-8)

9 Kè Yesu fɛɛ Azumanengo zī kōngɔ idɛ'idɛ, à a zīnda òɔɔa Mariama Magadalénine káaku. Nɔgbè pì guun Yesu pè zīn mèn swɛɛplaaana.

10 Ben nɔgbè pì gàa à ò gbè kè aɔ kúo yāanone. Aɔ nòsɛ yakana wée ɔɔ dɔɔ.

11 Kè aɔ mà kè Yesu kú wèndio ai nɔgbè pì à è wéɛo, aɔɔe síro.

12 Beee gbera gurɔ kè n gɔɔn plaaanɔɔ té zé guu aɔɔe gaa wéte guu, à bò à mɔnzi lán gbè pānde bà.

13 Kè aɔ liara wà sù, aɔ ò gbè kpaaanone, mɔde aɔɔe n yā síro.

14 Zāazāa à bò à mò a íba gɔɔn kuri awɛɛdoonzi kè aɔɔe pɔ bleɛ. Ben à kpàkɛnzi n swāgbāa yānzi, zaake aɔɔe à náane kero bensɔ aɔɔe gbè kè aɔ à è kè à fɛɛnɔ yā síro.

15 Ben à bèné: À gá anduna gu pínɡia à ma baaru nnaa kpá gbēnɔne n pínɡi.

16 Gbè kè si ben à batisi kè bé eé mīsina e. Gbè kè èe sí síro, yā é vɛɛ adeea.

17 Gbè kè aɔ baaru pì sínɔ yākenanɔn yè: Aɔégae zīnɔ gorúma kōn ma tɔo, aɔégae yáke borii o.

18 Aɔ é mlè sé kōn ɔɔo. Baa tó aɔ sɛwɛɛ m̀, póke é n lero. Aɔégae ɔ ke gyāreenɔa aɔ gbāa kú.

Tana Yesuo ludambɛ

(Luk 24:50-53, Zír 1:9-11)

19 Kè Dii Yesu yā óné à yāa, ben Luda à sè à tàò musu, ben à vɛɛ Luda ɔplaazi.

20 Ben à íba pínɔ gaa wà waazi kè gu pínɡia. Dii zī kènyo à a yā kāsáa pè kōn dabuyá kè tézínɔ.

LUKU

Baaru nnaa kè Luku kè

Yesu Kirisi ina 1:5-2:52

Yaaya Batisikeri waazikena 3:1-3:20

Yesu batisikena 3:21-4:13

Yesu yādannena Galili 4:14-9:50

Zaa Galili ai Yerusalemu 9:51-19:27

Yesu kuuna Yerusalemu 19:28-22:46

Yesu gana kōn à fēnao 22:47-24:53

¹ Gbē paridee ɔ kpà, le wà yā kè kè wa té tōkē takada guu zéazea,

² lán gbē kè aō de yā pì sèedadeenō ũ kōn a baarukparinɔ ɔwe nà zaa káaku.

³ Tia sa mapi sō, lán ma wée tē yā pinzi nà doodo zaa a daena, má è à maa mà kēne zéazea, ma gbē bēde Tiofilu,

⁴ le ñ yā kè wà dāne sānsān dō.

Malaika gīake à Yaaya Batisikeri ina yā ò

⁵ Yudea būsū kí Herodu guro sa'ori kee kuu, à tón Zakari. À kú Abia sa'orino gáli guume. À naō tón Elizabeti, Aruna boriime dō.

⁶ Aō plaaa í píngi maa Ludane. Aōgō kuu taari sai, aō Dii doka kōn yā kè à dieno kūna.

⁷ Mōde aō né vīro, zaake Elizabeti né pāame, ben aō gōn plaaa í píngi zi kù.

⁸ Gurɔ kè sa'ona kà í gália, Zakari bé èe sa'ona Ludaa zī kee.

⁹ Lán sa'ori pinɔ è ke nà, aō kàbankpe kè, ben kàbankpe Zakari kù, le à gá tuaetiti kpata Dii kpén.

¹⁰ Tuaetitikpataguro parii kākōa kpēlea píngi aōe adua kee.

¹¹ Ben Dii malaika bō à mōzi à zè tuaetitikpataki ɔplazi.

¹² Kè Zakari à è, à kè gīri, vīa à kù.

¹³ Ben malaika pì bēne: Ñton tó vīa n kūro Zakari. Luda n wékee sì, n naō Elizabeti é né í gōgbē ũ, né tó kpāne Yaaya.

¹⁴ N pōó é ke nna, né yāa dō, gbēno é pōnnaa ke à ina yā musu pari,

¹⁵ zaake eégō de Diine gbēnsi ũme. Eé wēe ke í gbāa ke miro, Luda Nini égō kúa zaa à da gbēeme.

¹⁶ Eé tó Isarailino ae dō Dii í Ludaa pari,

¹⁷ eé dō Diine ae kōn Luda Nini gbāaa kè Ilia vī yāao. Eé tó deno lé ke do kōn í nēno, eé tó swāyāmarisaideeno gbē maaano ɔndō sé. Eé tó gbēno gō kú soru guu Diine.

¹⁸ Ben Zakari bè malaika pinē: Mé yā pì sānsān dō diame? Zaake mare zikūnan ma ũ, ben ma naō zi kù dō.

¹⁹ Ben malaika pì wēala à bè: Mámbe Gablieli ũ, meégō zena Luda aezi. Àmbe à ma zī mà yā pì onne mà baaru nnaa pì kpāne.

²⁰ Ñ ma, n nēne é nae, né fī ñ yā oro ai yā pì gá keo, kè nēe ma yā kè eé ke a guroa síro yānzì.

²¹ Gurɔ mōa sō wēe Zakari dāa. À gikena Luda kpén bō í sae.

²² Kè à bō, èe fī à yā ɔnyoro, ben wà dō kè à wēegupu è Luda kpémme. Lán à nēne nàe nà, ben èe yā ooñne kōn ɔo.

²³ Kè Zakari sa'oguro pàpa, ben à tà bē.

24 Beee gbera à naʒ Elizabethi nò sì, ben à a zĩnda ùtɛ ai mɔ sɔɔro à bè:

25 Dii yá kè kèmɛ, à ma wēnda gwà, à ma bɔ wín.

Malaika gĩake à Yesu ina ya ò

26 À mɔ swɛɛdodee guu Luda malaika Gablieli zĩ Galili lakutu kè wè be Nazareti guu.

27 À gàa nɔkparɛ lezii kè à tɔn Mariama kiia. À gɔkpamma vĩ Dauda borii ù. À tɔn Yusufu.

28 Kè malaika pì gè à kiia, à bènɛ: Fɔɔ aubarikade! Dii kúnyo.

29 Mariama bídi kè maamaa yá pìà, à laasuu lè à bè: Ì beee mì dɛ diamɛ?

30 Ben malaika pì bènɛ:

Mariama, ñton tó vĩa n kúro,
zaakɛ Luda gbɛkɛɛ kènnɛmɛ.

31 Ñ ma! Né nò sí ñ né i gɔgbɛ ù,
né tɔ kpánɛ Yesu.

32 Eégɔ dɛ gbɛnsi ù,
weé à sísi Luda Musude Né.

Dii Luda é à kpá
à dezi Dauda kpatan,

33 eégɔ kí blee Yakubu boriinɔnɛ guro píngi,
à kíblena égɔ yāana vĩro.

34 Ben Mariama bè malaika pìnɛ: Kè má gɔgbɛ dɔ zikiro, beee é sí kɛ diamɛ?

35 Malaika wèlà à bè:
Luda Nini é summa,
Luda Musude gbāaa é danla.

Beee yānzi né kè né ii pì kuuna égɔ adona,
weé à sísi Luda Né.

36 N danɛ Elizabethi négɔgbɛ nòsina se a zikũ guu. Nɔgbɛ kè wà diɛ pāaa ùu pì kú
kɔn nò mɔ swɛɛdoo tia.

37 Zaakɛ Luda kiian baabɔ píngi é sí kɛn.

38 Ben Mariama bè: Dii zòblerin ma ù. À kɛmɛ lán rí ò nà. Ben malaika pì tà à
à tòn.

Mariama gana Elizabethi gwa

39 Gurɔɔ mɔa Mariama fɛɛ à gàa lakutu kè kú Yudea bùsu gusĩsĩdeen gɔɔ.

40 À gàa Zakari bɛ, ben à i kpà Elizabethia.

41 Kè Elizabethi Mariama i pì mà, à né vĩ à gbɛɛ guu, ben Luda Nini sù
Elizabethia,

42 à wii gbāaa lè à bè: Aubarikadeen n ù dɛ nɔgbɛ píngila. Aubarikadeen né
kè kú n gbɛɛn ù dɔ.

43 Bón ma ù kè ma Dii da mò ma gwaa?

44 Gurɔɔ kè ma n i mà dé, né kè kú ma gbɛɛn vĩ kɔn pɔnnaao.

45 Aubarikadeen n ù, mmɔn kè n yá kè Dii ònnɛ sì, kè eé kɛ.

Mariama Dii tɔ sɛna lezĩ

46 Ben Mariama bè:

Méɛ Dii tɔ sɛɛ lezĩ ma swè guu,

47 ma pɔɔ e kɛɛ nna Luda ma Mísiria,

48 zaakɛ à ma yá dà,
mamɔma à zòbleri kè méɛ ká póke lézĩroo.

Zaa tia ai guro píngi weé bemɛ aubarikadeemɛ,

49 zaake Luda gbāade yā bíta kème.

À tó kú adona.

50 È wēnda dō gbē kè aṣè a vīa keenone
ai nī borīia.

51 À a gāsā pòro à a gbāaa òdọ́aíne,
à ìadàrinò fāakṣa kṣn nī laasuunò.

52 À gbāadeenò bò kpatan,
à talakanò sè lezī.

53 À pò maaanò kpà nọaderinò aṣ kà,
mòde à ọ́deenò gbàre ọ́kòrì.

54 À a zòbleri Isarailinò ìan ká,
aṣ yā e sánlò.

55 À wēnda dō Ibraíne kṣn a borii pìno
lán à ò wa dezinone nà.

56 Mariama vèe kṣn Elizabetio lán mọ́ aagṣò bà, ben à tà be.

Yaaya Batisikèri ina

57 Elizabeti né'ìgurò kà, ben à né ì gṣgbē ũ.

58 Kè à fáandideenò kṣn à danenò mà lán Dii wēnda dṣne nà, aṣ ponnaa kèò.

59 À gurò soraagṣdee zī aṣ mọ́ bāngu ke né pìne, le wà à de Zakari tó kpáne,

60 ben à da bē: Auo! Weé à sísí Yaayame.

61 Aṣ bènè: Gbēkee kú n danenò té kè à tó beee vīro.

62 Ben aṣ yā ò à denè kṣn ọ́ọ, le wà dṣ dian à yezi wà tó kpáne nà.

63 Zakari walaa gbèka, ben à kèa: À tón Yaaya. Yà pì bò nī sae nī píngi.

64 Gwe gṣò à nénè gùe, à lé bò èe yā ọ́ọ èe Luda sáabu kpaa.

65 Ben vīa nī fáandideenò kù nī píngi, ben Yudea bùsù gusísíde gbēnò e yā pì
tṣkèe nī píngi.

66 Ben gbē kè aṣ yā pì mànò kùna nī nṣe guu wà bē: Bón né pì éṣ de a ũ ziaa?
Zaake Dii ọ́ọ ligazime.

Zakari annabikéyá'ona

67 Luda Nini sù à de Zakaria, ben à annabikéyá ò à bē:

68 Wà Dii Isarailinò Luda sáabu kpá!

À mọ́ à a gbēnò bò.

69 À Mísiri gbāadee bòwe
a zòbleri Dauda bori té,

70 lán à ò a annabinò gāzī nà zaa gikena.

71 Aṣ bē eé wa sí wa ibeenò,
eé wa bọ́ gbē kè aṣ zāwaguu pìno ọ́zī.

72 Leme à wa dezinò wēnda gwà le,
à bà kuunaíyo yā e sánlò.

73 À la dà wa dezi Ibraíne

74 à bē é wa bọ́ wa ibeenò ọ́zī,
é wa gba zé wà dọ́azi vīa sai,

75 le wa kuuna gṣne adona gbē maaanò ũ
ai wa wēndi lén.

76 Mpi sṣ ma né,
weé n sísí Luda Musude annabi,
zaake mbe né dọ́ Diine ae n zé kekenè.

77 Né tó à gbēnò dṣ lán eé nī mī sí nà,

lán eé n durunno kɛ́nne ná.

⁷⁸ Zaake wa Ludaa sùu vī,
bɔ́na musu eé mɔ́ wa gwa lán gudɔ́na bà,
⁷⁹ lɛ à guu pu gbɛ̀ kɛ̀ aɔ́ kú gusíaa guunɔ́ne
kɔ́n gbɛ̀ kɛ̀ aɔ́ kú gaa lɛ́zɔ́,
lɛ à wa gbá da aafia zén.

⁸⁰ Né pì bíta kù à gɔ́ kágbáadee ù. A kú gbáan ai gurɔ́ kɛ̀ à bò Isarailinɔ́ne
gupuraa.

2

Yesu Kirisi ina

(Mat 1:18-25)

¹ Gurɔ́ mɔ́a Siza Ogɔ́sutu bò kɔ́n yáo à bè wà a bùsu gbɛ́nɔ́ naro ń píngi.

² Narona káaku kɛ̀ wà kɛ́n gwe gurɔ́ kɛ̀ Kiriniu de Siria bùsu gbɛ́nsi ù.

³ Baade píngi gàa a be wéte lɛ̀ wà à tɔ́ da takadan.

⁴ Yusufu sɔ́ bò Nazareti, Galili bùsun à gàa Dauda be lakutu Betelemu, Yudea
bùsun, kɛ̀ à de Dauda borii ù yānzi.

⁵ À gaa lɛ̀ wà à tɔ́ da takadan gwe kɔ́n a nɔ́kɔ́pamma Mariama kɛ̀ nòsinao,

⁶ ben gurɔ́ kɛ̀ aɔ́ kú gwe, à né'igurɔ́ kà,

⁷ ben à a né daudu ì. À bisa fífià à à dàe pókádeenɔ́ pókblebɔ́n, kɛ̀ aɔ́e guu e
nibɔ́nɔ́ pitakiiaro yānzi.

⁸ Sádárinɔ́ kú bùsu dɔ́nkɔ́ pì guu, aɔ́e ii sɛ́te aɔ́e n sáano dákɔ́paa gwáaví.

⁹ Ben Dii malaika bò à mɔ́nzi, Dii gakui guu pù à lìgánzi, ben vía ń kú
maamaa.

¹⁰ Malaika pì bè́nne: Àton tó vía a kúro, zaake ma mɔ́ mà baaru nnaa
kpáareme, gbɛ́ píngi pɔ́ é ke nna maamaa.

¹¹ Wà Misiri iare Dauda wéten gwáaví, àmbe Mesaya ù Dii ù.

¹² Sèeda kɛ̀ eé tó à à dɔ́n yè: E nékpántɛ e daena pókádeenɔ́ pókblebɔ́n, bisa
fífià.

¹³ Kando ludambe žlkɛ́enɔ́ kú kɔ́n malaika pio ledɔ́ paripari, aɔ́e Luda
sáabu kpaa wà bè:

¹⁴ Wà Luda tɔ́ bɔ́ zaa musu,
gbɛ̀ kɛ̀ aɔ́ yá kɛ́ne nnaano aafia e tɔ́ɔ́ea.

¹⁵ Kɛ̀ malaika pino guńla aɔ́ tà ludambe, ben sádárinɔ́ bèkɔ́ne: Wà gá
Betelemu, lɛ̀ wà yá kɛ̀ kɛ̀ pì e, yá kɛ̀ Dii tò wá dɔ́.

¹⁶ Ben aɔ́ fɛ́e wà gaa kpakpaa aɔ́ bò Mariama kɔ́n Yusufuoa kɔ́n nékpántɛ pio
daena pókádeenɔ́ pókblebɔ́n.

¹⁷ Kɛ̀ aɔ́ à è, aɔ́ yá kɛ̀ wà óńne né pì musu ò.

¹⁸ Ben yá kɛ̀ sádárinɔ́ ò pì bò gbɛ̀ kɛ̀ aɔ́ mánɔ́ sae ń píngi.

¹⁹ Mariama yá pì kúna a nòse guu píngi èe laasuu lɛ́ea.

²⁰ Sádárinɔ́ líara wà tà, aɔ́e Luda tɔ́ sɛ́ lezɪ aɔ́e à sáabu kpaa yá kɛ̀ aɔ́ mà
ben aɔ́ è yānzi, zaake à kɛ̀ lán wà óńne ná.

Tɔ́kpana Yesune

²¹ À guro sɔ́raagɔ́dee zɪ né bāngukɛgurɔ́ kà, ben wà tɔ́ kpàne Yesu, tɔ́ kɛ̀
malaika ò zaale wée à nò síroo.

Yesu ɔ́ɔ́ana Diine

²² Kɛ̀ aɔ́ gbásibɔ́gurɔ́ kà, aɔ́ à sè wà gaa à ɔ́ɔ́a Diine Yerusalemu lán Musa
doka ò ná.

²³ Zaake à kú Dii doka takadan wà bè, wà daudunɔ kpá Diia.

²⁴ Aɔ sa'opo kè wà diɛ Dii doka takadan kpà, wà bè pɔtɛɛ mèn plaa ke lukulukunɛ bɔrɔ mèn plaa.

²⁵ Gbēkee kú Yerusalemu à tɔn Simɛɔ. Gbē maaame, à Luda vīa vī à wéɛ dɔ Isarailinɔ mɛsinazi. Luda Ninii kúa,

²⁶ ben à bène eé ga Dii gbē kè wè be Mesaya ena sairo.

²⁷ Luda Nini dònɛ aɛ, ben à gè Luda ua guu. Kè Mariama kɔn Yusufuo mò kɔn n̄ né Yesuo yā kè wà diɛ doka takadan kɛna yānzi,

²⁸ ben Simɛɔ à s̄i a ɔzī à Luda sáabu kpà à bè:

²⁹ N̄ mamɔma n zɔbleri gbarɛ aafia guu sa

lán n̄ òmɛ nà Dii,

³⁰ zaake ma wéɛ s̄i M̄siri kè n̄ diɛɛ,

³¹ kè n̄ à yā kèkɛ bori píngi wáa.

³² Eégɔ dɛ gupuraa ũ lɛ à guu pu bori pāndenɔne

à n gbē Isarailinɔ tɔ s̄ɛ lezī.

³³ Yā kè à ò né p̄i musu b̄ò à de kɔn à dao saɛ.

³⁴⁻³⁵ Simɛɔ sa maaa òn̄ne, ben à bè né p̄i da Mariamane:

Àmbe eégɔ dɛ s̄ɛda kè Isarailinɔ é ḡizi ũ,

pɔs̄iaa é n swè z̄ɔ lán f̄ɛdaa bà.

Isaraili kenɔ é kaate aɔ kenɔ é m̄sina e à ḡazī,

aɔ n̄sɛ guu yā é b̄o gupuraa.

³⁶ N̄gbē annabi kee kú gwe à tɔn Ana, Fanueli né, Asa boriime. N̄gbē p̄i zi kú kótokoto. À zā kè kɔn à ḡɔkammao wè sw̄ɛɛplaa,

³⁷ ben à ḡɔ gyaanɔ ũ ai wè basiiḡ aw̄ɛɛsiiḡɔ. È b̄o Luda uaro, ègɔ d̄ɔɔ Ludazi f̄aantɛ kɔn ḡw̄aav̄io kɔn l̄éyinao kɔn aduakɛnao.

³⁸ Zī beea ḡɔ à s̄ònz̄i, à Luda sáabu kpà, è né p̄i yā oo gbē kè aɔ wéɛ dɔ Yerusalemu b̄onazinɔne n̄ píngi.

Liara tana Nazareti

³⁹ Kè Yusufu kɔn Mariamao kè lán à kú Dii doka takadan nà píngi wà yāa, aɔ liara wà tà n̄ be wéte Nazareti, Galili b̄usun.

⁴⁰ Né p̄i f̄ɛ à gb̄aa kú. ɔnd̄ɔ m̄à, ègɔ kú kɔn Luda aubarikao.

Yesu gana Luda ua a néngo zī

⁴¹ Wè kɔn wèo Yesu de kɔn à dao é gá Banla zībaa ke Yerusalemume.

⁴² Kè Yesu kà wè kuri aw̄ɛɛplaa, aɔ liara wà ḡaa zībaa ke lán aɔɛ ke nà.

⁴³ Kè zībaa yāa, aɔɛ taa, ben aɔ né Yesu ḡɔ Yerusalemu, aɔ à yā d̄ɔro.

⁴⁴ Aɔɛ daa à kú n̄ gb̄enɔ téme. Kè aɔ táa ò gurɔ do, ben aɔɛ à wetɛɛ n̄ danɛnɔ kɔn n̄ gbē d̄ɔnanɔ té.

⁴⁵ Kè aɔɛ à ero, aɔ liara wà ḡaa à wetɛ Yerusalemu.

⁴⁶ À gurɔ aaḡɔdee zī aɔ à è Luda ua guu v̄ɛna yādannerinɔ té, è sw̄a kpaa n̄ yāzi, èe yā lalaam̄ma.

⁴⁷ À yā d̄ɔna kɔn à yāwenlanao b̄o gbē kè aɔɛ à yā maanɔ saɛ n̄ píngi.

⁴⁸ Kè à de kɔn à dao à è, à b̄o n̄ saɛ, ben à da bène: B̄óyanzi n̄ k̄ewe lezi? N de kɔn mapio bídi kè n wetena yānzi.

⁴⁹ À wèníla à bè: À kè dia ée ma wetɛɛ? Á d̄ɔ kè à k̄s̄io m̄à à De b̄ok̄ɛ k̄enloo?

⁵⁰ M̄ode aɔɛ yā kè à òn̄ne p̄i d̄òro d̄ɔro.

⁵¹ Yesu liara à tànyo Nazareti à n̄ yā m̄à. À da yā p̄inɔ k̄una a n̄sɛ guu píngi.

52 Yesu bíta kù, à ɔ̀ndɔ̀ kàara à nna kɔ̀n Ludao kɔ̀n gbɛ́nteenɔ̀.

3

Yaaya Batisikɛri waazikɛna

(Mat 3:1-12, Maa 1:1-8, Yoh 1:19-28)

1 Siza Tiberia kɛ́blena wɛ̀ gɛ́rodee guu Pɔ́ntiu Pilatin Yudea bùsu gbɛ́nsi ù, Herɔ́du e kɛ́ blee Galili, à vɛ́i Filipi e kɛ́ blee Iturea bùsun kɔ̀n Tarakɔ̀niti bùsuo, Lisania sɔ̀ e kɛ́ blee Abilɛ́nɛ̀ bùsun.

2 Anasa kɔ̀n Kayafaon sa'orikinɔ̀ ù. Gurɔ̀ m̀a Luda yá ò Zakari né Yaayane gbáan.

3 Ben à fɛ́e èe ligaa Yoda baa káa kpa kɔ̀n baa kè kpaaosi píngi, èe waazi kɛ́ gbɛ́nɔ̀nɛ̀. À ò́nnɛ̀ aɔ́ ǹ ǹsɛ̀ lie aɔ́ batisi kɛ́, Luda é ǹ durunnɔ̀ kɛ́nnɛ̀.

4 Lán à kú annabi Isaya takada guu nà à bè:

À baarukpari kòto ma dɔ́ gbáan,

èe bee à zé kɛ́kɛ́ Diine,

à zé wéwɛ́nɔ̀ poronɛ̀ súusu.

5 Guzure píngi é tata,

kpíiinnɔ̀ kɔ̀n sɛ́sɛ́nɔ̀ é dae píngi.

Zé kotinanɔ̀ é poro súusu,

zé wokúwokúnnɔ̀ é kpakɔ́sɔ̀,

6 gbɛ́ sánda píngi é e lán Luda é ǹ mì sí nà.

7 Gbɛ́nɔ̀ ègɔ́ m̀ẁ à kɛ́ia pari aɔ́ batisi kɛ́, ben è bénnɛ̀: Gbɛ́ntee pitigoonɔ̀! Dé bé à lé dàawa à bàa sí pɔ́fɛ́ kè Luda é pitaámmanɛ̀?

8 À ǹsɛ́liena yá kɛ́, weégɔ́ dɔ́ kè a lie. Kè Ibrai de a dezi ù, àtongɔ́ daa kè beee bé eé a bɔ́ro. Mée ooare, Luda é fɔ́ à gbɛ́ kènnɔ̀ kɛ́ Ibrai boriinnɔ̀ ù.

9 Kpása diena línzi kò. Luda é lí kè è né maaa iroo zɔ́ à zu té guu.

10 Gbɛ́nɔ̀ à là wà bè: Tó lɛ́mɛ́, wé kɛ́ diame?

11 À wèńla à bè: Gbɛ́ kè uta vɛ́ mèn plaaà à à doo kpá gbɛ́ kè vɛ́rooa. Gbɛ́ kè pɔ́blee vɛ́ à kɛ́ lɛ́ dɔ́.

12 Be'ɔ́sɛ́rinɔ̀ m̀ò batisi kɛ́, ben aɔ́ à là wà bè: Dannɛ́ri, wé kɛ́ diame?

13 À wèńla à bè: Àton be'ɔ́ sɛ́m̀ma de lán wà diɛ nàlaro.

14 Sozanɔ̀ à là: Wapinnɔ̀ sɔ́, wé kɛ́ diame? À bénnɛ̀: Àton gbáaa m̀ò gbɛ́nɔ̀nɛ̀ à ǹ blero. À zɛ́ kɔ̀n fɛ́a kè wè boareeo.

15 Gbɛ́nɔ̀ támaa e kaara. Baade píngi e laasuu lɛ́ a ǹsɛ́ guu Yaaya yáa, tó àmbe Mesaya ù.

16 Yaaya bénnɛ̀ ǹ píngi: Mèè a batisi kɛ́ kɔ̀n íomɛ́, m̀ode gbɛ́kɛ́ é m̀ó à gbáaa demala, mée ká mà à kyatee bɔ́bɔ́nɛ́ro. Àmbe eé a batisi kɛ́ kɔ̀n Luda Ninio kɔ̀n téo.

17 À gbaka kúna kè eé pɔ́ fáo. Eé pówɛ́ ká a dɔ́nn, eé à sàko ká té kè è garoo guu.

18 Yaaya baaru nna kpannɛ́na guu à nàkɔ́rɛ́nn̄ma kɔ̀n yá pãndenɔ̀ pari.

19 Ben à kpákè kɛ́ Herɔ́duzi a vɛ́i naɔ́ Herɔ́dia yá musu kɔ̀n yá zaa pãnde kè à kènnɔ̀ píngi,

20 ben Herɔ́du àara à yá zaaa kè dɔ́, à Yaaya dà kpésiaan.

Yesu batisikɛna

(Mat 3:13-17, Maa 1:9-11)

21 Kè Yaaya e gbɛ́nɔ̀ batisi kɛ́ ǹ píngi, à Yesu batisi kè se. Gurɔ̀ kè Yesu e adua kɛ́, ludambɛ́ wɛ́kɔ́a,

²² ben Luda Nini sùà, à dε lán pōtēε bà. Ben à kòto mà bɔna ludambε à bè:
 Mbe ma Né mèn do léle yenzidee ũ, kè ma pɔɔ nnamma maamaa.

Yesu bori bɔzia
(Mat 1:1-17)

²³ Gurɔɔ kè Yesu nà a zīia, à kà wè baaakuri taka. Wèe daa Yusufu né'iname.

Yusufu sɔ Eli néme,

²⁴ Eli sɔ Matata néme,

Matata sɔ Levi néme,

Levi sɔ Meleki néme,

Meleki sɔ Yanai néme,

²⁵ Yanai sɔ Yusufu néme,

Yusufu sɔ Matatia néme,

Matatia sɔ Amosi néme,

Amosi sɔ Naumu néme,

Naumu sɔ Eseli néme,

Eseli sɔ Nagai néme,

²⁶ Nagai sɔ Maata néme,

Maata sɔ Matatia néme,

Matatia sɔ Semei néme,

Semei sɔ Yoseki néme,

Yoseki sɔ Yoda néme,

Yoda sɔ Yoanana néme,

²⁷ Yoanana sɔ Resa néme,

Resa sɔ Zerubabeli néme,

Zerubabeli sɔ Sealatieli néme,

Sealatieli sɔ Neri néme,

Neri sɔ Meleki néme,

²⁸ Meleki sɔ Adi néme,

Adi sɔ Kosamu néme,

Kosamu sɔ Elemadamu néme,

Elemadamu sɔ Eε néme,

Eε sɔ Yɔsua néme,

²⁹ Yɔsua sɔ Elieza néme,

Elieza sɔ Yorimu néme,

Yorimu sɔ Matata néme,

Matata sɔ Levi néme,

Levi sɔ Simeɔ néme,

³⁰ Simeɔ sɔ Yuda néme,

Yuda sɔ Yusufu néme,

Yusufu sɔ Yonamu néme,

Yonamu sɔ Eliakimu néme,

Eliakimu sɔ Melea néme,

³¹ Melea sɔ Mena néme,

Mena sɔ Matata néme,

Matata sɔ Natā néme,

Natā sɔ Dauda néme,

Dauda sɔ Yese néme,

³² Yese sɔ Ɔbedi néme,

Ɔbedi sɔ Bɔaza néme,

Bɔaza sɔ Salamo néme,

Salamo sɔ Nasɔ néme,

Nasɔ sɔ Aminadabu néme,

³³ Aminadabu sɔ Ramu néme,

Ramu sɔ Ezerɔnu néme,

Ezeronu sɔ̃ Pɛɛzi néme,
 Pɛɛzi sɔ̃ Yuda néme,
 Yuda sɔ̃ Yakubu néme,
³⁴ Yakubu sɔ̃ Isaaku néme,
 Isaaku sɔ̃ Ibraĩ néme,
 Ibraĩ sɔ̃ Tera néme,
 Tera sɔ̃ Nao néme,
 Nao sɔ̃ Serugu néme,
³⁵ Serugu sɔ̃ Rɛu néme,
 Rɛu sɔ̃ Pelegi néme,
 Pelegi sɔ̃ Eberu néme,
 Eberu sɔ̃ Sela néme,
 Sela sɔ̃ Kaina néme,
³⁶ Kaina sɔ̃ Apasada néme,
 Apasada sɔ̃ Sɛmu néme,
 Sɛmu sɔ̃ Nuu néme,
 Nuu sɔ̃ Lamɛki néme,
 Lamɛki sɔ̃ Metusela néme,
³⁷ Metusela sɔ̃ Enɔku néme,
 Enɔku sɔ̃ Yarɛdi néme,
 Yarɛdi sɔ̃ Malalɛli néme,
 Malalɛli sɔ̃ Kenana néme,
 Kenana sɔ̃ Enɔsu néme,
³⁸ Enɔsu sɔ̃ Seti néme,
 Seti sɔ̃ Adamu néme,
 Adamu sɔ̃ Luda néme.

4

Yesu yɔ̃agwana

(Mat 4:1-11, Maa 1:12-13)

- ¹ Yesu bɔ̃ Yoda ɛe suu pana kɔ̃n Luda Ninio, ben Ninii pì gàao gbáan.
- ² Ibilisi à yɔ̃ à gwà gwe ai guro baplaa. Guro m̀̀a ɛe pòke blero. Kè guro baplaa pì pàpa, nɔaa e à dɛɛ.
- ³ Ben Ibilisi bène: Tó Luda Nén n ù, ò be gbè kè li buredi ù.
- ⁴ Yesu wèàla à bè: À kú Luda yán wà bè: Pɔ̃bleen gbèntee ègɔ̃ kúo adoro.
- ⁵ Ben Ibilisi gàao gu lezín, ben à anduna kpatano ɔ̃dɔane píngi a zeki gbèn gɔ̃o
- ⁶ à bè: Mé n gba beeenɔ̃ iko píngi kɔ̃n a gakuio, zaake à kú ma ɔ̃zíme, gbè kè má yezin mé kpáa.
- ⁷ Tó n donzi kème, eé gɔ̃ n pò ù píngime.
- ⁸ Yesu wèàla à bè: Wà kè wà bè, ò donzi ke Dii n Ludaɛ ògɔ̃ dɔ̃zi ado.
- ⁹ Ben Ibilisi gàao Yerusalemu à à zè Luda kpé mìsɔ̃ntɛa à bè: Tó Luda Nén n ù, ò kpá n zĩndazi kè,
- ¹⁰ zaake wà kè Luda yán wà bè:
 Éé n yá o a malaikanɔ̃ne aɔ̃ n dákpa.
- ¹¹ Aɔ̃é n sé í ɔ̃zĩ lɛ òton gènn sí gbèaro yánzi.
- ¹² Yesu wèàla à bè: Wà bè òton Dii n Luda lé ò gwaro.
- ¹³ Kè Ibilisi Yesu yɔ̃ à gwà kɔ̃n yá píngio à yàa, ben à à tòn ai zĩkea dɔ̃.

Yesu nana a zĩia Galili

(Mat 4:12-17, Maa 1:14-15)

- ¹⁴ Yesu liara à tà Galili kɔ̃n Luda Nini gbáaao, ben à tó dà bùsu pìla píngi.

15 È yā daññe n̄ aduakekpen̄ guu, baade pínɡi è à sáabu kpá.

*Nazaretideen̄ gina Yesuzi
(Mat 13:53-58, Maa 6:1-6)*

16 Ben à gāa Nazareti, guu kè à né blèn. Kámmabogur̄ zī à gāa aduakekpen̄ lán è ke nà. Á fēe à zè le à kyó ke,

17 ben wà annabi Isaya takada kpàa. Kè à pòro, à bò guu kè wà yā kèkii kēn-a wà bè:

18 Dii Ninii kúma,
à ma diē mà baaru nnaa kpá takaasideen̄ne,
à ma zī mà gōn̄zindane kpàakpa ke
gbē kè aō n̄ zīnda vīroon̄ne,
mà wēewēna kpàakpa ke vīan̄ne,
mà gbē kè aō yinan̄ poro,
19 mà Dii gbēkekennegur̄ kpàakpa ke.

20 Ben à takada pì kòko à kpá d̄nleria à v̄e. Gbē kè aō kú kpé guun̄ wēe fīa n̄ pínɡi.

21 Ben à nà yā'onnenaa à bè: Luda yā kè pàpa gbāa lán ée maa nà.

22 Yā maaa kè da à lén bò n̄ sae n̄ pínɡi, aōe à tó nnaa sii wà bè: Yusufu nén yèroo?

23 Ben à bèñne: Má d̄s s̄ans̄an̄ kè é yāasi kè zume. Tó m̄be likita ũ, n̄ n̄ zīnda kēk̄s̄a. É beme mà yā kè á mà má kè zaa Kapenamu ke ma be wēte guu kè d̄o.

24 Yāpuraan̄ mēe ooare, annabi èḡ b̄e vī a be wēte guuro.

25 Mēe ooare yāpura, kè ludambe zé tàta Ilia gur̄, gyaan̄n̄ pari. Lou e maro ai wē aaḡ k̄n̄ m̄ swēed̄oo, ben dekaa b̄ita kà Isarailin̄ b̄usun̄ pínɡi,

26 m̄ode Luda e Ilia zī n̄ gbēkearo, sé gyaan̄n̄ kè kú Zarefa, Sid̄s̄ sae.

27 Annabi Elisa gur̄ s̄, Isarailin̄ b̄usun̄ kusun̄n̄ dimme, m̄ode èe n̄ gbēke kēk̄s̄aro, sé Siria b̄usu gbē Naama.

28 Kè gbē kè aō kú aduakekpe guun̄ yā pì mà, aō fē maamaa n̄ pínɡi.

29 Ben aō b̄o k̄n̄ Yesuo wēte kpe aō gāao s̄is̄i kè n̄ wēte káea ḡoroa, le wà ɔ s̄zi à lée à s̄in̄ yānzi.

30 Ben à b̄o n̄ té à tà.

*Yesu zīnde kēk̄s̄ana Kapenamu
(Maa 1:21-28)*

31 Yesu tà Kapenamu, Galili b̄usun̄, ben èe yā daaññe kámmabogur̄ zī.

32 À yādann̄ena b̄o n̄ sae, zaake à yā iko vī.

33 Ḡogbē zīnde kee kú aduakekpen̄ gwe, ben à wii gbāaa lè à bè:

34 Á'a! Bón wá vī k̄o z̄zi, Yesu Nazareti? N̄ m̄o n̄ wa kaaten yó? Má d̄s gbē kè n̄ de a ũ, m̄be Luda gbē kè kú adona ũ.

35 Ben Yesu ḡi z̄n̄ p̄ine à bè: N̄ yīte! N̄ go ḡogbē p̄ia. Ben z̄n̄ p̄i ḡogbē p̄i p̄aē gb̄ēn̄ té à ḡoà, èe à kēnnaro.

36 Gb̄ēn̄ b̄idi kè n̄ pínɡi, aōe k̄o lalaa: Bó taka bori yān̄ gwee? È yā da z̄inn̄ne k̄on̄ iko gbāaa, ben aōe gor̄ma.

37 Ben à t̄s̄ dà b̄usu p̄ila pínɡi.

*Gyāreen̄ kēk̄s̄ana pari
(Mat 8:14-17, Maa 1:29-34)*

38 Kè à b̄o aduakekpen̄, ben à tà Simo be. Simo naō daa e m̄ewāaa kee maamaa, ben wà à yā òne.

³⁹ Yesu zààla à gí mēwāaa pīne, ben à mē yīi kù. Zaa gwe gǝ à fēē à póblee kēñe.

⁴⁰ Kē ɔfántē gē kpén, gbē kē aǝ gyāree vīno mǝnyo Yesu kiia, ben à ɔ kēkē n baadea à n kēkǝa kǝn n gyā bori sǝnda pīngio.

⁴¹ Zīnnǝ sǝ ɛ bǝǝ gbēno guu kǝn wīiio pari wà bè: Mbe Luda Né ũ. Mǝde è gírine aǝ yā o, kē aǝ à dǝ Mesaya ũ yānzi.

Yesu waazikēna Galili

(Maa 1:35-39)

⁴² Gukēkǝana Yesu bǝ wété guu à gǝa gusae, ben gbēno ɛ à wete. Kē aǝ bǝa, aǝ yezi à n tǝro.

⁴³ Ben à bēne: Sé mà kpata kē bǝ Luda kiia baaru kpá wété kpaaanǝne dǝ, zaake beee yānzin Luda ma zīzi.

⁴⁴ Ben à gǝa èe waazi kē Yudea bǝsu aduakekpēno guu.

5

Yesu iba kǝakunǝ sisina

(Mat 4:18-22, Maa 1:16-20)

¹ Zīkea Yesu zena Genesareti sēbe baa, ben gbēno kǝkǝazi pari lē wà Luda yā ma yānzi, aǝ nakǝre.aa.

² Ben à gǝro'ite è kaena baa mēn plaa, ɔǝroko bǝen aǝ ɛ n táarunǝ pipii.

³ Ben à gē gǝro pīno doke guu kē de Simǝ pǝ ũ, à wée kēa à gǝro pī yīpa fété à gēo ín. Ben à vée gǝro pī guu à yā dǝ gbēno.aa.

⁴ Kē à yā ò à yǝa, ben à bè Simǝne: Nǝ gǝ kǝn gǝroo í lǝn, à táaru zu, é kpǝ kù.

⁵ Simǝ wēàla à bè: Danneri, wa zīi kē ai guu gǝa dǝo wée pǝke kǝro, mǝde lán n ò nǝ, mé zu.

⁶ Kē aǝ kē lē, aǝ kpǝ kǝkǝa gídigidi ai aǝ táarunǝ yezi à kē.

⁷ Ben aǝ ɔ kē yǝku n gǝrode daanǝne aǝ mǝ wà n ían kǝ. Kē aǝ mǝ, aǝ kpǝ kǝ gǝro mēn plaa pīno guu à pǝ ai aǝ yezi wà vlē.

⁸ Kē Simǝ Pita è lē, à kùe Yesu gbǝ sae à bè: Nǝ gu ma sae Dii, zaake durunkerin ma ũ.

⁹ Simǝ bídi kē kǝn gbē kē aǝ kú lēdoonǝ n pīngi kpǝ parii kē aǝ kù pī yānzi.

¹⁰ Lemē dǝ Yemisi kǝn Yohanao, Zebedi né kē aǝ de kǝ gbē ũ kǝn Simǝ bídi kē se. Ben Yesu bè Simǝne: Nǝton tǝ vīa n kǝro. Zaa gbǝa gbēnteen négǝ wē.

¹¹ Kē aǝ kǝ kǝn n gǝroo baa, ben aǝ pǝ pīngi tǝn wà tēzi.

Kusu kēkǝana

(Mat 8:1-4, Maa 1:40-45)

¹² Zīkea Yesu kú wété ke guu, ben gǝgbē kē kusu dààlaa mǝ. Kē à Yesu è, à dàc a puua à wée kēa à bè: Dii, tǝ n yezi, né fǝ n ma kēkǝa wǝsawasa.

¹³ Ben Yesu ɔ bǝ à kēa à bè: Má yezi, n gǝ wǝsawasa. Zaa gwe gǝ ɔ kusu yǝa.

¹⁴ Ben Yesu bēne: Nǝton o gbēke maro. Nǝ gǝ n n zīnda dǝa sa'orine n sa'opo kē Musa dīe kpǝ n kēkǝana sēeda ũ gbēno.aa.

¹⁵ Yesu baaru dàgula de yǝala. Gbēno è kǝkǝa pari wà à yā ma, lē à n kēkǝa kǝn n gyāanǝ dǝ.

¹⁶ Ben Yesu è bǝ n tē à gǝ adua kē gusae.

Gbē kaena kēkǝana

(Mat 9:1-8, Maa 2:1-12)

¹⁷ Zíkea Yesu e yá daańne. Farisi kenɔ kɔn ludayādannɛri kenɔ vɛɛna gwe. Aɔ bɔ Galili kɔn Yudea wɛtɛnɔ guu pínɡi kɔn Yerusalemuo. Luda gbāaa kúo, ben ɛe gyāreenɔ kɛkɛsa.

¹⁸ Ben gbɛkenɔ m̀b̀, aɔɔ gbɛ kaena sɛna kɔn daɛbɔo, aɔɔe zé wɛtɛɛ wà gɛo wà à diɛ Yesu aɛ.

¹⁹ Kɛ aɔɔe gɛkii ero parii yānzi, ben aɔ d̀id̩io kpé musu, aɔ kpé f̩̩, ben aɔ à pita kɔn à daɛbɔo zà guu Yesu aɛ.

²⁰ Kɛ Yesu ɛ aɔɔ a náane v̩̩, à bè: Ma gbɛ, n durunnɔ kɛmma.

²¹ Ludayādannɛrinɔ kɔn Farisi p̩̩nɔɔ ò n̩ n̩sɛ guu: Dén gbɛ kɛ ɛe d̩kɛɛ Ludao kɛ ũ sɛɛ? Dé bé eé f̩̩ à durun kɛńne, tó ɛe kɛ Luda ado baasiroo?

²² Yesu n̩ laasuu d̩̩, ben à n̩ lá à bè: B́yānzi ɛe laasuu beee taka lɛɛ a n̩sɛ guuzi?

²³ Tó ma bè à durunnɔ kɛa, ke tó ma bè à fɛɛ à táa o, à kparee bé à aagaa?

²⁴ M̀a ò lɛ lɛ ag̩̩ d̩̩ kɛ Gb̩ntee Né durunkɛnnena iko v̩̩ tɔɔtɛ kɛmɛ. Ben à bè gbɛ kaena p̩̩ne: Ma bènnɛ, n̩ fɛɛ n̩ n̩ daɛbɔ sɛ n̩ tá bɛ.

²⁵ Gwe g̩̩ɔ à fɛɛ à zè n̩ wáa, à a daɛbɔ p̩̩ sɛ à tà bɛ, ɛe Luda sáabu kpaa.

²⁶ Baade pínɡi lɛ àɛ, ben aɔ Luda tó b̀. V̩̩a guu aɔ bè: Wa dabuyá ɛ gbāa.

Levi sisia

(Mat 9:9-13, Maa 2:13-17)

²⁷ Beee gbera Yesu b̀, ben à bɛ'ɔɔsiri kɛ wè benɛ Levi ɛ vɛɛna a bɛ'ɔɔsikpɛn. À bènnɛ: N̩ m̀ó n̩ tɛmazi.

²⁸ Ben à fɛɛ à p̩̩ pínɡi tòn à tɛzi.

²⁹ Ben à p̩̩ble bíta kɛ a bɛ à Yesu sisia, bɛ'ɔɔsirinɔ kɔn gbɛ pāndenɔ e p̩̩bleńyɔ pari.

³⁰ Ben Farisinɔ kɔn n̩ ludayādannɛrinɔ yáketɛ kà a ìbanɔzi wà bè: B́yānzi ɛe p̩̩blee ɛe í mii kɔn bɛ'ɔɔsirinɔ kɔn durunkɛrinɔzi?

³¹ Ben Yesu wɛńla à bè: Gbɛ kɛ aafia v̩̩ b̀ kú likita yáoro, sé gyāree.

³² M̩ɛ m̀ó gbɛ maaanɔ s̩̩s̩̩ aɔ n̩ n̩sɛ liero, sé durunkɛrinɔ.

Léyina yá

(Mat 9:14-17, Maa 2:18-22)

³³ Ben wà bènnɛ: Yaaya ìbanɔ ɛg̩̩ lɛ yii aɔɛg̩̩ adua kɛɛ baabɔɛ. Lɛmɛ kɔn Farisi ìbanɔ d̩̩, m̩d̩e n̩ gb̩nɔ ɛg̩̩ p̩̩blee aɔɛg̩̩ í miime.

³⁴ Ben Yesu wɛńla à bè: É f̩̩ à be n̩sɛri gb̩nɔ lɛ y̩̩ gurɔɔ kɛ à kún̩yóó?

³⁵ À gurɔɔ ɛ m̀ó kɛ wɛé n̩sɛri p̩̩ b̩̩ n̩ tɛ, gbasaa aɔɛ lɛ y̩̩ sa.

³⁶ Yesu yá l̩k̩zińne d̩̩ à bè: Gb̩kɛ ɛ uta dufu li wà di a ziilaro. Tó wà kɛ lɛ, uta dufu ɛ yakame, à zii ɛ k̩̩ s̩̩ kɔn uta dufu nambata p̩̩oro.

³⁷ Wè geepiwɛ dufu ká tùu zii guuro. Tó wà kɛ lɛ, wè dufu p̩̩ ɛ tùu p̩̩támɛ, ɛe kwɛɛ, tùu ɛ yaka.

³⁸ Auo, wè geepiwɛ dufu ká tùu dufu guumɛ.

³⁹ Gbɛ kɛ k̩̩ d̩̩ kɔn wɛ zi minao ɛ à dufu sáabu kpáro, ɛ be à zii bé à nna.

6

Kámmabogurɔ yá

(Mat 12:1-14, Maa 2:23-3:6)

¹ Kámmabogurɔ zíkea Yesu e p̩̩a buraanɔla, ben à ìbanɔ p̩̩wɛɛ wòro aɔ suguu p̩̩ n̩ ɔn, aɔɔe soo.

² Ben Farisi kenɔ bènnɛ: Bóyānzin ée yā kè de wè ke kámmabogurɔɔ zĩroo kɛɛzi?

³ Yesu wɛ̀nla à bè: Ée à kyó ke á è lán Dauda kɔn a gbɛ̀nɔ kè nà gurɔɔ kè nɔaa e n̄ dɛɛroo?

⁴ À gɛ̀ Luda ua guu à burɛdi kè wà kàe Ludanɛ sè à sò, à kpà a gbɛ̀nɔ, burɛdi kè gbɛ̀keɛ à sona zé vĩro, sé sa'orinɔ.

⁵ Ben Yesu bènnɛ: Gbɛ̀ntee Né bé à iko vĩ kámmabogurɔɔ.

⁶ Kámmabogurɔ pānde zĩ dɔ Yesu gɛ̀ aduakɛkpɛn èe yā daańne. Gɔgbɛ̀ kee kú gwe à ɔplaa fɛ̀fɛna.

⁷ Ludayādannerinɔ kɔn Farisinɔɔ e Yesu tàasi kɛɛ, tó eé à kɛ̀kɔa kámmabogurɔɔ zĩ, le wà yā e wà dia.

⁸ À n̄ laasuu dɔ, ben à bè gbɛ̀ kè à ɔ fɛ̀fɛna pìne: N̄ fɛɛ n̄ zɛ zà guu. Kè à fɛɛ à zè gwe,

⁹ ben Yesu bènnɛ: Méɛ a laame. À zé vĩ wà yā maaa ke kámmabogurɔɔ zĩ, ke à zaaa? Wà gbɛ̀ m̄ sín yó, ke wà demɛ?

¹⁰ Yesu n̄ gwá à lìgāzi n̄ píngi, ben à bè gɔgbɛ̀ pìne: N̄ n̄ ɔ pì poro. Kè à pòro, ben à ɔ kè a gbɛ̀n.

¹¹ Farisinɔ pɔ fɛ̀ maamaa, ben aɔ lé kpàkɔs̄ Yesuzi, dian aɔé kenɛ nà.

*Zĩri gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ diena
(Mat 10:1-4, Maa 3:13-19)*

¹² Gurɔ beea Yesu bò à gàa adua ke s̄is̄gɛɛzi, ben à wée kè Ludaa gwāavĩ ai guu gàa dɔ.

¹³ Kè guu dɔ, ben à a ibanɔ s̄is̄iaz̄i, à gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ bò n̄ té, à n̄ díe z̄irinɔ ũ.

¹⁴ Gbɛ̀ pìnɔ tón yè: Simɔ kè à tó kpàne Pita, à dāaro Anduru, Yemisi, Yohana, Filipi, Batɔbm̄iu,

¹⁵ Matiu, Tomasi, Alafeu né Yemisi, Simɔ kè wè bene Aĩade,

¹⁶ Yemisi né Yudasi kɔn Yudasi Isikarioti kè gɔ̀ bɔnkpɛɛdee ũuo.

*Yesu yadannɛna Galili
(Mat 4:23-25)*

¹⁷ Yesu pitańyo à zè gusararaaa, guu kè à iba kpaaanɔ kɔn pariio kún. Aɔ bò Yerusalemu kɔn Yudea b̄usuo píngi kɔn ís̄ialea wéte kè kú Taya kɔn Sid̄o saenɔ.

¹⁸ Aɔ mò à yā ma, le à n̄ kɛ̀kɔa kɔn n̄ gyāanɔ dɔ. Gbɛ̀ kè z̄in e ĩa daańmanɔ kèkɔa dɔ.

¹⁹ Baade píngi e wetɛɛ à ɔ kea, zaake gbāaa e bɔɔ à guu, èe gbɛ̀ píngi kɛ̀kɔame.

*Aubarikadeenɔn Yesu ibanɔ ũ
(Mat 5:1-12)*

²⁰ Ben à wée sè à a ibanɔ gwà à bè: Aubarikadeenɔn amɔa takaasideenɔ ũ, zaake kpata kè b̄ò Luda kiia de a pó ũ.

²¹ Aubarikadeenɔn amɔa kè nɔaa e a dɛɛ tiaanɔ ũ, zaake é k̄a.

Aubarikadeenɔn amɔa kè ée ɔɔ dɔɔ tiaanɔ ũ, zaake é yāa dɔ.

²² Aubarikadeenɔn a ũ, tó wà zàagu, tó wà gl̄azi, tó wà a s̄s̄s̄, tó wà a tó zaaa s̄i Gbɛ̀ntee Né yānzi.

²³ Gurɔ kɛ yā beeenɔ a le, à pɔnnaa kɛ à vīvī kɔn pɔnnaaɔ, zaake a láada bíta ludambɛ. Lɛn aɔ dezínɔ kɛ annabinɔnɛ lɛ.

²⁴ Wáiyoo amɔa ɔdeenɔ,
a gĩake a a mɛ nnaa mà kò.

²⁵ Wáiyoo amɔa kɛ á kána tiaano,
nɔaa é a dɛ.

Wáiyoo amɔa kɛ ée yáa dɔɔ tiaano,
é sósobi kɛ à ɔɔ dɔ.

²⁶ Wáiyoo apínɔ, tó baade píngi e a tó nnaa sii,
zaake lɛn aɔ dezínɔ kɛ annabi egɛdeenɔnɛ lɛ.

Yena ibɛɛzi

(Mat 5:38-48)

²⁷ Mée oo amɔa kɛ ée ma yā maanɔnɛ, àgɔ ye a ibɛɛnɔzi à à maaa kɛ gbɛ kɛ aɔ zàaguunɔnɛ.

²⁸ À sa maaa o gbɛ kɛ aɔɛ sa zaaa oareenɔnɛ. À adua kɛ gbɛ kɛ aɔɛ ìa daawaanɔnɛ.

²⁹ Tó gbɛ n swān kɛ n gasu dooa, ò à doo dɔnɛ dɔ. Tó gbɛ n utadaa sìmma, òton gínɛ kɔn n dansikioro.

³⁰ Tó gbɛ pɔ wée kèmma, ò kpáa. Tó gbɛ n pɔ sìmma, òton gbekaaro.

³¹ À kɛ gbɛnɔnɛ lán á yezi aɔ kɛare nà.

³² Tó gbɛ kɛ aɔɔ yeaziinɔn á yeñzi, bó sáabun á vīi? Baa durunkerinɔ ègɔ ye gbɛ kɛ aɔɔ yeñzinɔzi se.

³³ Tó gbɛ kɛ aɔɛ à maaa kɛareenɔn eè à maaa kɛñnɛ, bó sáabun á vīi? Baa durunkerinɔ è kɛ lɛ se.

³⁴ Tó gbɛ kɛ a wée dɔzi à pɔ emmanɔn eè pɔ sɛkǎñnɛ, bó sáabun á vīi? Zaake durunkerinɔ è pɔ sɛkǎkɔnɛ, lɛ aɔ e wà à gɛɛ sí yānzime.

³⁵ Àgɔ ye a ibɛɛnɔzi à à maaa kɛñnɛ. À pɔ sɛkǎñnɛ wéedɔzisai, é láada bíta e, ègɔ dɛ Luda Musude néno ũ, zaake è à maaa kɛ guturunɔnɛ kɔn gbɛ zaaano.

³⁶ Àgɔ wēnda vī lán a De wēnda vī nà.

Kɔ taari'ena

(Mat 7:1-6)

³⁷ Àton gbɛ taari ero, Luda é a taari e sero. Àton yā wée gbɛaro, Luda é yā wéɛawaro. À sùu kɛ kɔn gbɛnɔ, Luda é sùu kɛao.

³⁸ À gbɛ gba pɔ, Luda é a gba se. Éé zaka maaa kɛ à gbɛgbɛ à wè à pà yélele káare a utalen. Zaake zaka kɛ eè yóónnɛn Luda é yóonnɛ se.

³⁹ Ben à yā lèkɔziñnɛ à bè: Vīa é fɔ à gò kú vīanɛ? Aɔ plaa í píngi é si wèenloo?

⁴⁰ Iba ègɔ dɛ a dannerilaro, mɔde gbɛ kɛ yā dàda à bɛzi dɛ lán a danneri bàme.

⁴¹ Bóyānzi née sèburu kɛ da n gbɛdaaa wéen eezi, bensɔ née lí kɛ da n wéen yā daaroo?

⁴² Mmɔn kɛ née líkusɔ kɛ da n wéen eero, né kɛ dia ò be n gbɛdaaaanɛ, à tó ò sèburu kɛ da à wéen bɔnɛ? Mɔnafikide! Ò líkusɔ kɛ da n wéen bɔ gĩa, né gbasa ò guu e wásawasa, lɛ ò è ò sèburu kɛ kú n gbɛdaa wéen bɔnɛ.

Gbɛ dɔna a yákenaa

(Mat 7:16-20, 12:33-36)

⁴³ Lí maaa è né zaaa iro, lí zaaa è né maaa iro.

⁴⁴ Wè lí píngi dɔ a néame. Wè kákáa bo lè líaro, wè geepi e gyantoaro.

⁴⁵ Gbɛ maaa è à maaa bɔ à maaa kɛ kaɛna a guumɛ. Gbɛ zaaa sɔ è à zaaa bɔ à zaaa kɛ kaɛna a guumɛ. Zaakɛ yá kɛ swɛ̀ pàn lé è o.

Kpɛbori gɔ̃n plaaanɔ
(Mat 7:24-27)

⁴⁶ Bóyānzin eɛgɔ̃ ma sísii Dii, Diizi, ben eè yá kɛ má ò kɛroo?

⁴⁷ Gbɛ kɛ mɔ̃ ma kiia, à ma yá mà ben à zīi kɛa, mé ɔ̃ɔaare lán adee de nà.

⁴⁸ À de lán ɛbori kɛ wɛɛ yɔ̃ zāazā à ɛɛ kpàɛ gbɛa bàme. Kɛ swaa pà, í dàgula à kà kpɛ pizi, èe nigāro kɛ wà bò maa yānzi.

⁴⁹ Gbɛ kɛ à ma yá mà ben èe zīi kɛaroo de lán ɛbori kɛ ɛɛ kpàɛ tɔ̃tɔla pà wɛɛyɔ̃sai bàme. Kɛ swa'í kazi, ben à kwɛ bitim gɔ̃ɔ. Kpɛ pì yakana kɛ bíta.

7

Sozanɔ gbɛnsi zīkeri kɛkɔana
(Mat 8:5-13)

¹ Kɛ Yesu yá beeenɔ ò gbɛnɔnɛ píngi à yáa, ben à gàa Kapɛnamu.

² Romu sozanɔ gbɛnsi kee kú gwe, à zīkeri vī kɛ à bèɛ vīnɛ maamaa, ben èe gyāa kɛɛ ai à kà gana.

³ Kɛ gbɛnsi pì Yesu baaru mà, à Yuda gbɛnsinɔ zīa wà wɛɛ kɛa à mɔ̃ à a zīkeri pì mī sí.

⁴ Kɛ aɔ̃ kà Yesu kiia, aɔ̃ wɛɛ kɛa gbāngbān wà bè: Gbɛ pì kɔ̃ sio ò à ïan ká.

⁵ À ye wa boriizi, àmbe à aduakɛkpɛ dɔ̃we.

⁶ Ben Yesu gaaŋyo. Kɛ à kà kīi kɔ̃n à bèɛo, ben gbɛnsi pì a gbɛnnanɔ zī wà yá kɛkīi onɛ: Dii, ñton ïa da n zīndaaro, mɛɛ ká ñ gɛ ma bero.

⁷ Beee yānzin má diɛ kɛ mɛɛ ká mà mɔ̃ n kiia ma zīndaro. Ñ yá o, ma zīkeri é kɛkɔa.

⁸ Zaakɛ mapi se wà iko vīmame, má iko vī sozanɔa. Mɛɛ o aɔ̃ gbɛ doonɛ à gá, è sɔ̃ gá. Mɛɛ o à pāndɛnɛ à mɔ̃, è sɔ̃ mɔ̃. Mɛɛ o ma zīkerinɛ à kɛ kɛ, è sɔ̃ kɛ.

⁹ Kɛ Yesu yá pì mà, à bɔ̃ à sac. Ben à liɛ à bè gbɛ kɛ aɔ̃ téazinɔnɛ: Mɛɛ ooare, mɛɛ e gbɛke ma náanɛ kɛ le Isarailinɔ téro.

¹⁰ Kɛ zīri pìnɔ liara wà sù, aɔ̃ è zīkeri pì kɛkɔa.

Gyaanɔ né mèn do léle fɛna gaan

¹¹ Beee gbera Yesu gaa wɛtɛ kɛ wè be Naini guu. À ibanɔ kɔ̃n gbɛ pāndɛnɔ gāao paripari.

¹² Kɛ à kà kīi kɔ̃n wɛtɛ pì bīlɛo, à è wà gɛ sɛna wɛɛ bɔ̃ɔ. Gyaanɔ né mèn do lélemɛ. Wɛtɛpideenɔ kú kɔ̃n nɔgbɛ pìo pari.

¹³ Kɛ Dii à è, ben à kɛnɛ wɛnda à bènɛ: Ñton ɔ̃ ɔ̃ ɔ̃.

¹⁴ Ben à sɔ̃ gɛ pizi à ɔ̃ kɛ à àkpatia. Kɛ gbɛ kɛ aɔ̃ sɛnanɔ zè, ben à bè: Gɔ̃kparɛ, má ònnɛ ñ fɛɛ!

¹⁵ Ben gɛ pì fɛɛ à vɛɛ à nà ya'ona. Ben Yesu à kpà à daa.

¹⁶ Vīa gbɛnɔ kù í píngi, aɔ̃ Luda sáabu kpà wà bè: Wa annabi ïsi è wa té. Aɔ̃ bè ɔ̃: Luda mɔ̃ a gbɛnɔ gwa.

¹⁷ Ben Yesu baaru dà Yudea būsula kɔ̃n būsula kɛ ligazinɔ píngi.

Yaaya Batisikeri zīrinɔ
(Mat 11:2-19)

¹⁸ Yaaya ibanɔ yá pìnɔ tɔ̃kɛnɛ píngi. Ben Yaaya í gɔ̃n plaaanɔ sìsi

¹⁹ à ñ zī Diia aɔ̃ à la, àmbe gbɛ kɛ eé mɔ̃ ú, ke wàgɔ̃ wɛɛ ɔ̃ɔ gbɛ pāndezime?

²⁰ Kè gbê pìno kà Yesu kiia, aɔ bène: Yaaya Batisikeri bé à wa zĩ wà n la, mbe gbê kè eé mó ús, ke wàgɔ wée doo gbê pãndezime?

²¹ Zaa gwe gɔo Yesu gbẽno kèkɔa pari kɔn n gyãano kɔn n wãwãano kɔn n zĩno. À tò vɔano guu è pari do.

²² Ben à bè Yaaya zĩrinone: Á gá à yá kè á è bensɔ á màn gbãne. À one vɔano e guu ee, ɛɛno e táa oo, kusuno e kèkɔa, swádoono e yá maa, gèno e fɛɛ, takaasideeno e baaru nna waazi maa.

²³ Aubarikadeen gbê kè è fu ma yáaroo ù.

²⁴ Kè Yaaya zĩrinò tà, Yesu Yaaya yá ò pariine à bè: Bón a gaa gwa gbáan? Kàba kè Ìa e nigãan yó?

²⁵ Bón a gaa gwa saa? Gbê kè pókásá zãe danan yó? Nnamari kè aɔè pókásá maaa daano ègɔ kú kibeme.

²⁶ Bón a gaa gwa saa? Annabin yó? Leme! Mée ooare à de annabila se.

²⁷ Zaake Yaayan wà à yá kè Luda yãn wà bè:

Mé ma zĩri gbare n ã

à zé kɛkɛne.

²⁸ Mée ooare, nɔgbê né'ina guu gbêkee e ká Yaaya ũro. Baa kɔn beeeo gbê kè de gbê kpɛɛdee ù kpata kè bɔ Luda kiia guu deàla.

²⁹ Kè baade píngi à yá mà, ai kɔn be'ɔsirino sé, aɔ yá nnaa kpà Ludaa, zaake Yaaya n batisi kè.

³⁰ Farisino kɔn lodayádannerino sɔ gí yá kè Ludaa diè à kɛ'nezi, ben aɔwe we Yaaya n batisi kèro.

³¹ Ben Yesu bè: Bón mé tɔɔrigbẽno lékɔzio? Bón aɔ bókɔbao?

³² Aɔ de lán né kè aɔ kú yàra guu, aɔwe lé zuukɔzino bà wèe bee:

Wa kure pèare, ée ɔ wãro.

Wa wènda lè siare, ée ɔ doɔro.

³³ Zaake Yaaya Batisikeri mò, èe buredi sóro, èe wée miro, ben a bè zĩndeeme.

³⁴ Gbẽntee Né mò, è pó ble è í mi, ben a bè: Guturu wẽmirime, be'ɔsirino kɔn durunkerinò gbẽnname.

³⁵ Mòde wè òndɔ dɔ a yãkenaame.

Nósi gũnnade kuna Yesu gbáa

³⁶ Farisi ke Yesu sisi à mó à pó bleao. Yesu gaa à be, ben èe pó bleee gɛkɛsekɛna.

³⁷ Nɔgbê dɔzaade kee kú wéte pì guu. Kè à mà Yesu e pó bleee Farisi pì be, ben à mò gwe gbaaa néngoo kè nɔsi gũ nnaao kú à guu.

³⁸ A zè à kpɛɛ à gbá sae, èe ɔ doo. À wé'e i e tɔ à kèskpɛɛa, ben èe gogoo kɔn a mikáo, à lé pèpe à gbáa, ben à nɔsi gũ nnaa pì kua.

³⁹ Kè Farisi kè à à sisi pì è le, ben à ò a swèn: Tó gbê pì né annabime, le à nɔgbê kè èe ɔ kɛa kè taka dɔ, kè dɔzaadeeme.

⁴⁰ Ben Yesu bè Farisi pine: Simo, má yáke ví mà onne. Simo bè: N ò, Danneri.

⁴¹ Yesu bè: ɔɔdakeri ke bé à kuu, gɔn plaaano à fia kũna, gbê doo kondogi ɔ mèn wàa plaa kpé basɔro, gbê doo sɔ mèn baplaa akuri.

⁴² Kè aɔ póke ví wà fia booro, ben à n kè aɔ plaa n píngi. Aɔ té, dé bé eégɔ yezi de à daalaa?

⁴³ Simo wèàla à bè: Mée daa gbê kè wà à kè kɔn ɔ bítaome. Yesu bène: N we maa.

⁴⁴ Ben Yesu aɛ dò nɔgbê pì, à bè Simo: N nɔgbê pì ès? Kè ma gẽ n be, néé í kpáma ma gbá pìpiro, nɔgbê pì sɔ ma gbá pìpi kɔn a wé'e io à gògò kɔn a mikáo.

⁴⁵ Née lé pémaro, nɔgbɛ̀ pì sɔ́, zaa gurɔ̀ kè ma gē kè, èe kámma bo kɔ́n lépɛna ma gbáaoro.

⁴⁶ Née nɔ́sì kɛ ma m̀iaro, nɔgbɛ̀ pì sɔ́ nɔ́sì gūnnadee kù ma gbánɔ́a.

⁴⁷ Beee yānzi méε oonne, à yemazi maamaa kè à durun bíta kèa yānzime. Gbɛ̀ kè wà à kè kɔ́n à néngoo sɔ́, yenzi néngon ègɔ́ vī.

⁴⁸ Ben à bè nɔgbɛ̀ pìne: N durunno kèmma.

⁴⁹ Ben gbɛ̀ kè aɔ́εe pɔ́ blee lɛdoono bèkɔ́ne: Dén gbɛ̀ pì ũ, kè èe durunno kèέnne?

⁵⁰ Ben Yesu bè nɔgbɛ̀ pìne: Ma náane kè n kè bé à n m̀i s̀i. N tá be aafia.

8

Nɔgbɛ̀ kè aɔ́εgɔ́ té Yesuzinɔ

¹ Beee gbera Yesu l̀iga wéte kɔ́n wéteo, lakutu kɔ́n lakutuo, èe waaazi kεε èe kpata kè b̀ò Luda kiia baaru nnaa kpaaíne. À z̀iri gɔ́on kuri awεεplaaano g̀aao

² kɔ́n nɔgbɛ̀ kè à z̀inno b̀ò n guu à n kèkɔ́a kɔ́n n gyāano. Mariama kè wè bene d̀o Mariama Magadalenì kè Yesu z̀in mèn swεεplaaano b̀òε à guu kú n té

³ kɔ́n Herɔ́du begwari Kuza naɔ́ Yoanao kɔ́n Suzanao kɔ́n nɔgbɛ̀ pādeno pari. Aɔ́εgɔ́ Yesu kɔ́n a z̀irino gwaa kɔ́n pɔ́ kè aɔ́o vīio.

Yalɛkɔ́zina kɔ́n pɔ́wεεfario

(Mat 13:1-23, Maa 4:1-20)

⁴ Wà b̀ò wéte kɔ́n wéteo wà kàkɔ́a Yesuzi, ben à yā l̀ɛkɔ́ziíne à bè:

⁵ B̀ubari ke bé à b̀ò à g̀aao pɔ́wεε f̃a. Lán èe f̃aa nà, à keno l̀ɛε zé guu wà t́aa òa, ben b́aano m̀ò wà blè.

⁶ À keno l̀ɛε gbɛ̀ sàra musu. Kè aɔ́ b̀òε, ben aɔ́ g̀aga, kè aɔ́εe m̀odo ero yānzi.

⁷ À keno l̀ɛε l̀eno guu, ben l̀ɛ f̃έnyo l̀edo à nàkɔ́rɛ́m̃ma.

⁸ À keno sɔ́ l̀ɛε tɔ́te maaa guu, ben aɔ́ b̀òε wà né i l̀eo basɔ́ro. Kè à ò l̀ε, à p̀ùt̃a à bè: Gbɛ̀ kè swá vī à ma.

⁹ À ibano à là yā pì b̀okɔ́tenazi.

¹⁰ Ben à bè: Luda à gba zé à kpata kè b̀ò à kiia asiino d̃s, m̀ode meε o gbɛ̀ kpaaano kɔ́n yalɛkɔ́zinaome, l̀ε aɔ́ guu gwa p̀oke'ena sai, aɔ́ yā ma à d̀oro d̃na sai.

¹¹ Yā pì b̀okɔ́tenan yè: Pɔ́wεε pì né Luda yāme.

¹² Zé guu p̀ono de lán gbɛ̀ kè aɔ́ε Luda yā maano bà, ben Ibilisi è m̀ò à yā pì b̀ò n swé guu, l̀ε aɔ́ton Luda náane kɛ à n m̀i s̀iro yānzi.

¹³ Gbɛ̀ sàra musu p̀ono de lán gbɛ̀ kè aɔ́ε Luda yā ma wà sí kɔ́n p̀onnaano bà, m̀ode aɔ́ kásaa vīro. Aɔ́ε Luda náane kɛ gurɔ́ plaa, m̀ode tó wà n yó wà gwà, aɔ́ε fume.

¹⁴ Pɔ́wεε kè l̀ɛε l̀eno guunoo de lán gbɛ̀ kè aɔ́ε Luda yā maano bà, m̀ode anduna kàhankena kɔ́n auziki yāo kɔ́n p̀onnakenao è nakɔ́rɛ́m̃ma, aɔ́ε f̃s wà né i à m̀aro.

¹⁵ Tɔ́te maaa p̀ono de lán gbɛ̀ kè aɔ́ε Luda yā ma kɔ́n ǹòsepuraao aɔ́ε sí kɔ́n ǹòsemaano bà, ben aɔ́ε m̃ena f̃s ai aɔ́ k̃eo kaarana pɔ́ ũ.

Yalɛkɔ́zina kɔ́n fitiao

(Maa 4:21-25)

¹⁶ Wè fitia na wà taa kúεa ke wà diε daεbo gbáruo. Wè di dabu musume, l̀ε gbɛ̀ kè aɔ́ε g̃εno gupuraa e yānzi.

¹⁷ P̀okee kú utena kè weé gí b̀oo gupuraaziro. Asiiyá kee kuu kè weé ma wà gí o gupuraaziro.

¹⁸ Beee yānzi à yā ma kōn làakario. Gbē kè pò vīn Luda é kaaranɛ. Gbē kè pòke vīroo sɔ, baa pò kè èe daa á vīi Luda é sía.

Yesu danɛnɔ

(Mat 12:46-50, Maa 3:31-35)

¹⁹ Yesu da kōn à dāaronɔ mò à kiia, ben aɔɔe e wà sɔziro parii yānzi.

²⁰ Ben wà bène: N da kōn n dāaronɔ kú bàazi, aɔɔ ye n kɔ'enazi.

²¹ Ben à wèila à bè: Gbē kè aɔɔe Luda yā ma aɔ zīi keanon ma da kōn ma dāaronɔ ũ.

Yesu zàga'ia zɛna

(Mat 8:23-27, Maa 4:35-41)

²² Zīkea Yesu gè góro'ite guu kōn a ibanɔ, ben à bèinne: Wà bikū sèbe baa. Ben aɔ dà zén.

²³ Gurɔɔ kè aɔɔe gaa, ii Yesu lè. Ben zàga'ia fɛɛ sèbela, í e kaa góro guu, aɔɔ kú kari lézī.

²⁴ Ben à ibanɔ sɔzi aɔ à vù wà bè: Dannɛri! Dannɛri! Wée kaatɛɛ! Ben à fɛɛ à gí ìane kōn í kè èe n góro yīpayīpaa, ben à zè, guu kè kítikiti.

²⁵ Ben à bèinne: Á ma náane vīroo? Ben yā pì bò n saɛ, vīa n kú, ben aɔ bèkōne: Dén gbē kè ũ sɛɛ? Baa ía kōn ío, è yā dieinne, ben aɔɔ à yā mame.

Īade kēkōana

(Mat 8:28-34, Maa 5:1-20)

²⁶ Ben aɔ kà Gadara bùsun sèbe baa Galili bùsu ɔfāntɛbɔɔe kpa.

²⁷ Kè Yesu bikū í baa, à dàkɔre kōn wéte gōgbē kè zīn vīio. À gurɔplaa kè èe pókásāa naawaro. Ègɔ kú bɛro, sé mirakpetɛa.

²⁸⁻²⁹ Wè à yi kōn mòkyakoonɔ wè à da lín à kūna yānzi, mode è mòkyakoo pìno kēkēmɛ, zīn pì è à sɔ sɛn. Kè à Yesu è, ben à wii lè à mò à kùè à aezī, ben à pùtā à bè: Yesu, Luda Musude Né, bɔn wá vī kɔ ɔzīi? N yā nna! Nton wée tāmáro. À ò lè kè Yesu bè zīn pásī pì bɔ à guu yānzime.

³⁰ Ben Yesu à là à bè: N tón diaa? Ben à wèlà à bè: Ma tón Pari. Zaake zīnnɔ kú à guu parime.

³¹ Ben zīn pìno agbaa kpà Yesune maamaa wà bè àton n gbare aɔ si gèwāa wèè zòoto guuro.

³² Alɛɛ kpàsa bíta kú gwe, aɔɔe pò blee sīsīgɛɛzi. Ben zīn pìno wée kè Yesua à n gba zé aɔ gē n guu. Yesu n gbá zé,

³³ ben zīnnɔ gò gbē pia wà gè alɛɛ pìno guu. Ben alɛɛ kpàsa pì wì bàò aɔ sòro sīsīgɛɛzi wà sɔ sèben wà gaga gwe.

³⁴ Kè aɔ alɛɛdārinɔ è lɛ, aɔ bàà lè wà gaa wà yā pì tōkérine wéte guu kōn buraanɔ.

³⁵ Ben wà bɔɛ lɛ wà yā kè kè pì gwa. Kè aɔ mò Yesu kiia, aɔ gbē kè zīnnɔ gòà pì è vēna Yesu gbá saɛ pókásāao dana, à kú à làakaria. Ben vīa n kú.

³⁶ Kè gbē kè aɔ yā pì è wénnɔ òinne dian wà zīndee pì kēkōa nà,

³⁷ ben Gadara bùsu gbēnɔ píngi wée kè Yesua à bɔ n bùsun, zaake vīa n kú maamaa. Ben à gè góro'ite guu èe taa.

³⁸ Gbē kè zīnnɔ gòà pì agbaa kpàne lɛ à táo, mode Yesu gine à bè:

³⁹ N̄ ɛara n̄ tà n bɛ n̄ yā kè Ludaa kènnɛ òinne píngi. Ben à tà à yā kè Yesu kèaree kpàakpa kè wéte pì guu píngi.

Yairu né fɛna gaan kɔn nɔgbɛ kɛ ɔ kɛ Yesu utaaɔ

(Mat 9:18-26, Maa 5:21-43)

⁴⁰ Kɛ Yesu ɛara à sù, ben gbɛnɔ gbãakɛ kpàzi, zaakɛ baade píngi e à dāamɛ.

⁴¹ Ben gɔgbɛ kɛ dɛ aduakɛkpɛ gbɛnsi ũu kɛ wɛ bene Yairu mò à dàɛ a puua Yesu gbá saɛ, à kúɛ kɛnɛ lɛ à gá a bɛ,

⁴² kɛ à né mɛn dɔ léle e gaa yānzi. Nénɔgbɛ pì kà wɛ kùri awɛɛplaa. Kɛ Yesu e gaa, ben parii e nakɔrɛɛa.

⁴³ Nɔgbɛ kee kú gwe, aru è bɔɛa à kà wɛ kùri awɛɛplaa. Pó kɛ à vī píngi à dɛ ɛzɛdeenɔ kiia, mɔde gbɛkeɛ e fɔ à à kɛkɔaro.

⁴⁴ Kɛ à sɔ Yesuzi kpɛɛ kpa, ben à ɔ kɛ à uta léa. Zaa gwe gɔɔ à arubɔɛna zɛ.

⁴⁵ Ben Yesu bè: Dé bé à ɔ kɛmaa? Ben baade píngi bè á à yā dɔro. Ben Pita bè: Danneri, gbɛnɔɔ liganzi aɔɔe nakɔrɛɛmma.

⁴⁶ Ben Yesu bè: Gbɛke ɔ kɛma, zaakɛ má dɔ kɛ gbãaa bɔ ma mɛ guu.

⁴⁷ Kɛ nɔgbɛ pì è wà a yā dɔ, ben à mò èe lugalugaa à dàɛ a puua à gbá saɛ, ben à yā kɛ tò à ɔ kɛa ò baade píngi wáa kɔn dian à aafia è nàò gɔɔ.

⁴⁸ Yesu bènɛ: Nɔgbɛ, ma náanɛ kɛ n kɛ bé à n kɛkɔa. N tá bɛ aafia.

⁴⁹ Kɛ Yesu kpɛ èe yā oo, wà bɔ aduakɛkpɛ gbɛnsi pì bɛ, wà mò wà bènɛ: N né pì kɛ sai, ñton ña da danneria dɔro.

⁵⁰ Yesu yā pì mà, ben à bè Yairunɛ: Ñton tó swɛ kɛnguro. Ñ ma náanɛ kɛ dé, eé kɛkɔa.

⁵¹ Kɛ à kà à bɛ, èe we gbɛke gɛaoro, sé Pita kɔn Yohanao kɔn Yemisio kɔn né pì de kɔn à dao.

⁵² Gbɛ kɛ aɔɔ kú gweenɔɔ e ɔɔ dɔɔ n píngi aɔɔe kpāngeda kɛɛ. Ben Yesu bè: Àton ɔɔ dɔro. Èe garo èe ii oomɛ.

⁵³ Ben aɔ à lalandi kɛ, zaakɛ aɔ dɔ kɛ né pì gà kò.

⁵⁴ Yesu à kù a ɔɔa, ben à pùtā à bè: Nénɔkpɛ, n fɛɛ!

⁵⁵ Ben à wɛndi sù, à fɛɛ gɔɔ. Yesu bè wà pɔblee kpáa.

⁵⁶ Yā pì bɔ né pì de kɔn à dao saɛ, ben Yesu bènɛ aɔton yā kɛ kɛ pì o gbɛke maro.

9

Yesu zìrinɔ zīna

(Mat 10:5-15, Maa 6:7-13)

¹ Yesu a ìba gɔnɔ kùri awɛɛplaaano sisiazi, ben à n gbá gbãa kɔn ikoo aɔ zīn bori píngi gomɛma, aɔ gyāano kɛrɛma.

² Ben à n zī aɔ kpata kɛ bɔ Luda kiia yā waazi kɛ, aɔ gyāreenɔ kɛkɔa.

³ À bènɛ: Àton póke sé à gáoro, gò ke bɔkologomma ke kūsáɛ ke ɔ ke uta mɛn plaa.

⁴ Ua kɛ à pitan, àgɔ kú gwe ai à gá bɔo wɛtɛ pì guu.

⁵ Wɛtɛ kɛ wɛɛ a sínlo, à bɔn à lutɛ gogo a gbánɔa n tona kɔn Ludao sèeda ũ.

⁶ Ben aɔ dà zén, aɔ lìga wɛtɛ kɔn wɛtɛo, aɔ baaru nnaa kpàínɛ, aɔ gyāano kɛrɛma baama píngi.

Hɛrɔdu bídikena

(Mat 14:1-12, Maa 6:14-29)

⁷ Kɛ kí Hɛrɔdu yā beeenɔ mà píngi, ben à bídi kɛ, zaakɛ gbɛkenɔ e be Yaaya Batisikɛri bé à fɛɛ bɔna gaan.

⁸ Gbɛkenɔ bè Ilia bé à bɔ à mòńzi, gbɛkenɔ bè dɔ annabi yāano doke bé à fɛɛ.

⁹ Hεrɔdu bè: Ma Yaaya mì z̄s̄. Dén gb̄ k̄ ma à baaru mà pì ù s̄εε? Ben è wete à w̄εε siale.

Yesu p̄blekpana ḡsgb̄ ḡɔn b̄ɔɔ s̄ɔɔroonɔa
(Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Yoh 6:1-14)

¹⁰ K̄ z̄lri p̄nɔ s̄u, ben ā yā k̄ āɔ k̄nɔ gb̄a Yesun̄. Ben à n̄ sé n̄t̄ε à ḡaafiyo w̄ε k̄ w̄ε be Betesaida.

¹¹ K̄ parii d̄s̄, ben wā p̄εzi. À gb̄aake kp̄anzi, à kpata k̄ b̄ɔ Luda kiia yā òn̄ne, ben à gb̄ k̄ āɔ yezi wā n̄ k̄k̄ɔan̄ k̄k̄s̄a.

¹² K̄ f̄ant̄ε b̄usa, z̄lri ḡɔn kuri aw̄εplaaan̄ s̄zi ā bène: N̄ gb̄n̄o gbare ā ḡa pitaki k̄n p̄bleeo wete lakutu k̄n buraa k̄ k̄ k̄in̄o guu, zaake s̄t̄ε p̄ɔɔtun wā k̄n k̄.

¹³ A bènn̄e: Apin̄o à p̄ kp̄ámma ā ble. Ben ā bè: Bureɔi m̄n s̄ɔɔro k̄n kp̄o m̄n plaaan̄ wā v̄i. Séde wā ḡa p̄blee lú gb̄ k̄n̄on̄e n̄ p̄ingi.

¹⁴ Ḡsgb̄n̄o k̄u gwe ḡɔn b̄ɔɔ s̄ɔɔroo taka. Ben à bè a iban̄on̄e: À tó ā v̄εv̄εe ḡali k̄n ḡalio ḡɔn baplaa akurikuri.

¹⁵ Ben āɔ k̄ l̄e, ā n̄ v̄εv̄εe n̄ p̄ingi.

¹⁶ Ben à bureɔi m̄n s̄ɔɔro k̄n kp̄o m̄n plaaa p̄n̄o s̄ε à a w̄ε s̄ε musu à aubarika d̄an. Ben à lilik̄ɔre à kp̄a a iban̄o, āɔ kp̄aatete gb̄n̄on̄e.

¹⁷ Ā p̄ bl̄e wā k̄ n̄ p̄ingi, ben wā à kpaaa k̄ ḡn̄o s̄ε gb̄i kuri aw̄εplaaa p̄a.

Yesu m̄sayake ona
(Mat 16:13-19, Maa 8:27-29)

¹⁸ Z̄ikea k̄ Yesu e adua k̄ε ado, à iban̄o mò wā à l̄e, ben à n̄ lá à bè: Dén gb̄n̄o è be má d̄ε à ùu?

¹⁹ Ā w̄èl̄a wā bè: Gb̄eken̄o è be Yaaya Batisikerime, gb̄eken̄o è be Ilia, gb̄eken̄o è be d̄o annabi yāan̄o doke bé à f̄ε.

²⁰ Ben à n̄ lá à bè: Apin̄o s̄s̄, dén ē be má d̄ε à ùu? Pita w̄èl̄a à bè: Luda gb̄ Mesayan n̄ ù.

Yesu a ga k̄n a f̄εnao yā'ona
(Mat 16:21-28, Maa 8:31-9:1)

²¹ Ben à gīnn̄e āst̄on yā p̄i o gb̄ke maro.

²² Ben à bè d̄o: Séde Gb̄ntee Né w̄εt̄amma e maamaa, gb̄ns̄in̄o k̄n sa'orikino k̄n ludayadannerino é ḡizi, w̄é à d̄ε, à gur̄o aaḡodee z̄i ē f̄ε.

²³ Ben à bènn̄e n̄ p̄ingi: Tó gb̄ yezi à k̄ε ma ib̄a ù, séde à ḡi a z̄inda w̄ëndizi, àḡo a líkpangb̄aroo s̄ε l̄an̄ guu e d̄o n̄ àḡs̄ téomazi.

²⁴ Gb̄ k̄ yezi àḡs̄ a w̄ëndi k̄na é korazi. Gb̄ k̄ ḡi a w̄ëndizi ma yānzi s̄s̄, adee éḡs̄ w̄ëndi v̄i.

²⁵ Tó gb̄ ḡs̄ anduna v̄i p̄ingi, tó à a z̄inda kp̄a à ḡε ù à k̄ɔra a w̄ëndizi, b̄ó àren à v̄i?

²⁶ Tó gb̄ mapi k̄n ma yāo w̄i d̄ε, Gb̄ntee Né é adee w̄i d̄ε gur̄o k̄ ē su a gakūi guu k̄n a De gakūio k̄n a malaikan̄o gakūio.

²⁷ Yāpuraan̄ m̄εe ooare, gb̄eken̄o k̄u gura k̄ ās̄ε garo ai ā k̄i k̄ Luda k̄a e.

Yesu lina
(Mat 17:1-8, Maa 9:2-8)

²⁸ Yā p̄i ona gb̄era à k̄a azuma do taka, ben à Pita k̄n Yohanao k̄n Yemisio s̄ε à d̄in̄yo kp̄iia l̄e à adua k̄ε.

²⁹ K̄ ēe adua k̄ε, à uu l̄e à p̄k̄as̄aan̄o k̄ε p̄ú f̄énfen.

³⁰ K̄ando ḡɔn plaaan̄o k̄uo, Musa k̄n Iliao, āɔe yā k̄n Yesuo.

³¹ Aʒ bò wà mòńzi gakui guu, aʒe anduna kè éé tó zaa Yerusalemu yá ooo.

³² Ii Pita kɔn a gbɛnɔ sè. Kè aʒ vù, aʒ Yesu gakui è kɔn gɔn plaaa kè aʒ zɛna à saɛnɔ.

³³ Kè gɔn plaaa pìnɔ e kɛɛ Yesua, Pita bène: Dii, à maa kè wá kú kè. Wà kutaa do mèn aagɔ, n pó mèn do, Musa pó mèn do, Iliá pó mèn do. À dɔ yá kè ée ooro.

³⁴ Kè èe oo lɛ, ludambɛ luguu pita à dàńla. Kè aʒ kú à guu, vĩa n kú,

³⁵ ben aʒ kòto mà à guu à bè: Ma Né kè ma à sèn yè. À à yá ma.

³⁶ Kòto pì mana gbɛra aʒ è Yesu gɔ gwe ado. Aʒ n lɛ kù aʒe yá kè aʒ è o gbɛke ma gurɔ mɔaro.

Néggbɛ zĩnde kɛkɛana

(Mat 17:14-18, Maa 9:14-27)

³⁷ Kè guu dɔ, aʒ pita kpìi pì musu, ben gbɛnɔ mò da Yesulɛ pari.

³⁸ Zà guu gɔgbɛ ke pùtá à bè: Danneri, n yá nna! N ma né gwa, zaake né mèn doo kè má vĩn gwe.

³⁹ Zĩn è fɛɛa, ben è wii lɛ kándo. È à pãe àgɔ petee boo àgɔ lóu futa bɔɛɛ, è ĩa daa è goa kpakpaaro.

⁴⁰ Ma wéɛ kè n ibanɔa aʒ pé zĩn pía à bɔ, ben aʒ fúa.

⁴¹ Yesu bè: Tɔɔrigbɛ yakana ludanaanekeɛrisaideeno! Mégɔ kúao ai bɔɛme? Mégɔ menaaao ai bɔɛme? N mɔ kɔn n né pìo kè.

⁴² Ai né pì gɔ gá sɔzi, ben zĩn pì à pãe, èe petee boo. Ben Yesu gĩ zĩn pìne à né pì kèkɔa, ben à à kpà à dea.

⁴³ Luda gbãa bíta yá pì bò n sae n píngi.

Yesu ɛara à a ga yá'ona

(Mat 17:22-23, Maa 9:30-32)

Gbɛnɔ lɛ àe Yesu yákenaa píngi, ben à bè à ibanɔne:

⁴⁴ Àgɔ yá kèkii kúna a nɔɛ guu. Weé Gbɛntee Né na gbɛnɔne n ɔzi tia.

⁴⁵ Aʒe yá pì dɔrɔ dɔro, à mì utenaĩne, aʒ fúa, ben vĩa n kú aʒ yá pì gbekaa.

Dɛnlaa yá

(Mat 18:1-5, Maa 9:33-37)

⁴⁶ Ben aʒ fɛɛ kɔn lɛokpakɔao dɛnlaa yá musu.

⁴⁷ Yesu laasuu kè kú n nɔɛ guu dɔ, ben à né féte sè à à zè a sae,

⁴⁸ à bèĩne: Gbɛ kè né kè taka si ma ibakee yānzi, mámbe à ma si. Gbɛ kè ma si sɔ, adee gbɛ kè ma zii sime. Gbɛ kè a zĩnda diɛ kɛsana a té bé à gbɛnsi ũ.

Gbɛ kè èe ibete kpáaaroo a baakpɛme

(Maa 9:38-40)

⁴⁹ Ben Yohana bè: Dii, wa gbɛke è, èe zĩnɔa goorĩma kɔn n tɔo, ben wa gine zaake wa gbɛnlo.

⁵⁰ Ben Yesu bè: Àton gínɛro, zaake gbɛ kè èe ibete kpáaaroo né a baakpɛme.

Samaria bùsu lakutu gina Yesuzi

⁵¹ Kè Yesu tana ludambɛ gurɔ kà kii, à mì pè Yerusalemua.

⁵² Ben à gbɛnɔ gbàɛ aʒ dàɛre aɛ, ben aʒ gáa wà gɛ Samaria bùsu lakutu ke guu lɛ wà soru kɛne.

⁵³ Ben lakutu pì deenɔ gĩ à sızı kè à mì pè Yerusalemua yānzi.

⁵⁴ Kè à iba kenɔ Yemisi kɔn Yohanao è lɛ, aʒ bè: Dii, n yezi wà be té bɔ ludambɛ à mó à n kaaten yɔ?

⁵⁵ Ben Yesu liɛ à kpàkɛ́nzi.

⁵⁶ Ben aɔɔe gaa lakutu pãndea.

*Tɛna Yesuzi
(Mat 8:19-22)*

⁵⁷ Kɛ aɔɔ tɛ zɛ́n, gɔgbɛ́ ke mò à bè Yesunɛ: Guu kɛ nɛ́e gaan píngi, mégɔ́ ténzi.

⁵⁸ Yesu bènɛ: Gbɛ́ngboonɔ́n n tó ví, bãanɔ́n n sá ví, Gbɛ́ntee Né sɔ́ ìampakii víro.

⁵⁹ Yesu bè gbɛ́ pãndenɛ: Ñ mɔ́ n tɛ́mazi. Ben gbɛ́ pì bè: Dii, n tó ai ma de kpá guuzi gĩa.

⁶⁰ Yesu bènɛ: Ñ tó gɛ̀nɔ́ n gɛ̀nɔ́ víi. Mpi sɔ́, n gá kpata kɛ̀ bò Luda kiia yá waazi ke.

⁶¹ Gbɛ́ pãnde bè dɔ: Mégɔ́ ténzi Dii, mɔde n tó mà gá lé za ma bèdeenɔ́a gĩa.

⁶² Yesu bènɛ: Gbɛ́ kɛ swaaro na a ɔ́zĩ, tó èe kpɛ́e gwaa, adee e kɔ́ sí kɔ́n kpata kɛ̀ bò Luda kiiaoro.

10

*Gɔ́n baaagɔ́ akuri awɛɛplaaɔ́ zĩna
(Mat 11:20-27, 13:16-17)*

¹ Beee gbera Dii gɔ́n baaagɔ́ akuri awɛɛplaa pãndenɔ́ dɛ, ben à n zĩ gɔ́n plaplaa aɔ́ dɔare aɛ wɛ́te kɔ́n guu kɛ́ á yezi à gánnɔ́o píngi.

² À bènnɛ: Pɔ́kɛ́kɛ́na bíta, mɔde à zĩkerinɔ́o pari-ro. Á wɛ́e ke Buradeea, le à zĩkerinɔ́o gbare aɔ́ a pɔ́ kɛ́ke.

³ À da zɛ́n. Mɛ́e a zĩ lán sãne bɔ́rɔ́nɔ́o bà lɛwannɔ́o tɛ́mɛ!

⁴ Aton ɔ́ɔɔo séro ke bɔ́kɔ́logomma ke kyateenɔ́. Aton ze zɛ́n à ì kpá gbɛ́kearo.

⁵ Ua kɛ́ a gɛ́n píngi à be gĩa Luda ua pì gba aafia.

⁶ Tó aafiaadee kú gwe, a ì aafiaadee é gɔ́nɛ. Tó à kú gwe sɔ́ro, eé liara à suawame.

⁷ Agɔ́ kú ua pì guu, à pɔ́ kɛ́ wà kpàawaa mi à ble, zaake zĩkeri kà à a asaia e. Àtongɔ́ pitakii lendee kpákpaaro.

⁸ Wɛ́te kɛ́ a gɛ́n ben wà a si, à pɔ́ kɛ́ wà m̀ooree ble.

⁹ À wɛ́te pì gyáreenɔ́ kɛ́kɔ́a, à o gbɛ́nɔ́nɛ kpata kɛ̀ bò Luda kiia kànyo kĩi.

¹⁰ Tó a gɛ́ wɛ́te guu, tó wèe a si sɔ́ro, à bɔ́e gáale à be:

¹¹ Baa a wɛ́te lutɛ́ kɛ́ kpà wa gbála, wa gògo a tona kɔ́n Ludao sèeda ũ. Agɔ́ dɔ́ sãnsãn kɛ́ kpata kɛ̀ bò Luda kiia kà kĩi.

¹² Mɛ́e ooare, yákpakɛ́guroɔ́ zĩ wɛ́etãmma kɛ́ Sɔ́dɔ́mudeenɔ́ é ee égɔ́ sàò de wɛ́te pì deenɔ́ pɔ́la.

¹³ Wáiyoo Kɔ́razideenɔ́! Wáiyoo Bɛ́tsaidadeenɔ́! Tó ma dabuyá kɛ́ má kɛ́ a ténɔ́ kɛ́ Taya kɔ́n Sidɔ́o yá, le wɛ́te pì deenɔ́ pɔ́kásãnɔ́ dàdãńla, aɔ́ vɛ́e tubura à gĩ kɛ́ nòseliɛna sèeda ũ.

¹⁴ Yákpakɛ́guroɔ́ zĩ a wɛ́etãmma égɔ́ de Tayadeenɔ́ kɔ́n Sidɔ́deenɔ́ pɔ́la.

¹⁵ A Kapenamudeenɔ́ sɔ́ é gbá à zɔ́ Ludaan yɔ́? Weé ɔ́ sɔ́azi ai gɛ́wãan.

¹⁶ Ben Yesu bè a ìbanɔ́nɛ: Gbɛ́ kɛ́ à a yá mà ma yá màme. Gbɛ́ kɛ́ gĩazi gĩmazime. Gbɛ́ kɛ́ gĩmazi sɔ́, adee gĩ gbɛ́ kɛ́ ma zĩizime.

¹⁷ Gɔ́n baaagɔ́ akuri awɛɛplaa pìnɔ́ gàa, ben aɔ́ liara wà sù kɔ́n pɔ́nnaao aɔ́ bè: Dii, baa zĩnnɔ́ m̀i siɛwe n tó yãnzĩ.

¹⁸ Yesu bènnɛ: Ma Setã́n è à lèe bɔ́na ludambɛ lán loupina bà.

¹⁹ Ma a gba zé à táa o mlɛ́nɔ́ kɔ́n swínɔ́ kɔ́n a ibɛɛ gbãa pínginɔ́a, póke é a kɛ́nnaro.

²⁰ Baa kɔn beeeo àton pɔnnaa ke kɔn mì kè zĩnno è siareeoro. À pɔnnaa ke kè a tɔ kú takadan ludambɛ yānzi.

²¹ Zĩ beee a Luda Nini Yesu pɔɔ kè nna maamaa à bè: Baa, musu kɔn tɔtɔeo Dii, ma n sáabu kè, kè n yā beeenɔ ùte yādōrinɔne kɔn ɔndōrinɔ n bɔo kyódōrisainɔne. Leme, Baa, zaake n pɔyezinaɔe.

²² Ma De pɔ píngi nàme ma zĩ. Gbēkee Luda Né dōro, tó èe ke De Luda baasiro. Gbēkee De Luda dōro, tó èe ke à Né kɔn gbē kè Né pì yezi à ɔɔsaɔnɔnɔ baasiro.

²³ Ben Yesu aɛ dɔ à ibanɔa ñtɛɛ, à bèñne: Aubarikadeenɔn a ũ pɔ kè ée ee wéeo yānzi.

²⁴ Mée ooare, annabinɔ kɔn kɔnanɔ kuu yā pari aɔ yezi wà pɔ kè ée eenɔ e, aɔɔe ero, aɔ yezi wà yā kè ée maanɔ ma, aɔɔe maro.

Samaria bɔsu gbē maaa

²⁵ Dokadōri ke fɛɛ lɛ à Yesu yɔ à gwa à bè: Dannɛri, dian mé ke nà mà wèndi kè è yāaroo ee?

²⁶ Yesu bène: Dian wà kè doka takadan nà? N kyó kè ñ dōrɔ dō diame?

²⁷ Gbē pì wèlala à bè: Ñgɔ ye Dii n Ludazi kɔn nòseo do kɔn n niniio píngi kɔn n laasuuo píngi n gbāa lén, beee gbera ñgɔ ye n gbēdaaazi lán n zĩnda wèndi bà.

²⁸ Yesu bène: N we maa. Ñgae ke lɛ, négɔ kuu.

²⁹ Gbē pì yezi à yā nnaa kpá a zĩndaa, ben à Yesu là à bè: Dén ma gbēdaaa ũu?

³⁰ Ben Yesu bène: Gbēke bé à bɔ Yerusalemu èe gaa Yɛriko, ben kpāi kàsarano zé zĩne. Aɔ à pókāsāano sia aɔ à gbē búgubugu ai à kà gana. Ben aɔ à tòn aɔ gè zéla.

³¹ A mò à lè sa'ori ke zé dōnkɔ pì sè. Kè à à è, ben à pàne à gète.

³² Leme dɔ kè Levi bori ke kà guu pìn à à è, ben à pàne à gète.

³³ Mòde Samaria bɔsu gbēkee té zé pìn. Kè à mò à à è, ben à kène wènda.

³⁴ À sɔzi à ēzē māmā guu kè kènnanɔa kɔn nòsio kɔn geepiwéeo, à pɔ yiyia. Ben à à sè à dì a zaaki kpɛɛ à gāao nibɔnɔ pitakiia, gura kè à à gwàn.

³⁵ Kè guu dɔ, ben à kondogi ɔɔ bɔ mèn plaa à kpá pitakidee pìà à bè: Ñ à gwame. Tó n ɔɔ blè de kèlala à musu, mé fía bonne, tó ma su.

³⁶ Tò! Gɔn aagɔɔ pìnɔ té dén née daa gbē kè kpāino lèea pì gbēdaaa ũu?

³⁷ Dokadōri pì wèlala à bè: Gbē kè à à wènda dōme. Ben Yesu bène: Ñ gá ñ ke lɛ se.

Yesu kuuna Maata kɔn Mariamao be

³⁸ Gurɔ kè Yesu kɔn a ibanɔo té zén, aɔ kà wéte guu, ben nɔgbē kè wè bene Maata Yesu si a be.

³⁹ À dāaro vī wè à sísi Mariama, à vèe Dii gbá sae èe à yā maa.

⁴⁰ Kĩ zĩ kè Maataa bíta, ben à mò Yesu kiia à bè: Dii, kè ma dāaro ma to zĩila mado, èe kenne yāke ũroo? Ñ one à ma ñan ká.

⁴¹ Ben Dii wèlala à bè: Maata, Maata, née damu kee bíta, née ña daa n zĩndaa kɔn yānɔo pari.

⁴² Yā mèn doo bé à zé vī. Mariama baka maaa sè, wéé síaro.

11

Aduakɛna

(Mat 6:9-13, 7:7-11)

¹ Zīkea Yesu e adua kee gukea. Kè à yàa, à ìba ke bèné: Dii, ò aduakéna dadawe lán Yaaya dà a ìbané nà.

² Ben à bèné: Tó ée adua kee, àgae be:

Baa, ò tó wàgō dō kè n tó adona.

Ò tó kpata kè bō n kiia bō gupuraaa.

³ Ò wa gba pō kè wé ble lán guu e dō nà.

⁴ Ò wa durunno kēwe,

zaake weé kē gbē kè aō taari kēweené ò píngi.

Òton tó wà fu yāgwanaaro.

⁵ Ben à bèné: Wà be a gbēke bé à gbēna vī, ben à gā à kiia lezāndo à bèné:

Ma mō n kiia mé, ò buredi sēkāmé mēn aagō.

⁶ Nibō pitama tiame, má pōke vī mà kpáaro.

⁷ Ben à gbēna pì wèlā zaa kpé guu à bè: Òton ìa damaro, ma zé tàta kò. Ma gē kpén kōn ma nēno, mé fō mà fēe mà pōke kpámmaro.

⁸ Mēe ooare, baa tó èe fēe à kpàa gbēnnake yānzīro, ée fēe à pō kè à yezi kpáa, kè à zēzi dāndān yānzi.

⁹ Mapi sō mēe ooare, à wēe ke, Luda é kpáawa. À wete, é e. À gbà lé, Luda é wēare.

¹⁰ Zaake gbē kè wēe kēn wé kpáa, gbē kè wete sō é e, gbē kè gbà lēn, weé wēne.

¹¹ Amāa kè á nēno vī, tó a né kpò wēe kēawa, a dé bé ée mlē sé à kpáa?

¹² Ke tó à né konēgbēe wēe kēawa, a dé bé ée swī sé à kpáa?

¹³ Baa kōn a zaakee, á pō maa kpāna a nēno dō. Weé a De kè kú musu Nini kpāna gbē kè aō wēe kēano pō o dō?

Zīngona gbēna

(Mat 12:22-30, 43-45, Maa 3:20-27)

¹⁴ Yesu e zīn swādo kpadugu goo gbēa. Kè zīn pì gōa, swādo pì nà yā'ona, ben yā pì bō parii sac.

¹⁵ Ben aō gbēkenō bè: È zīn gorūma kōn zīnno kí Belezēbubu gbāaaome.

¹⁶ Ben gbē pāndenō à yò wà gwà, aō à gbēka à sēda ke kēné kōn Luda gbāaa.

¹⁷ Kè Yesu ò laasuu dō, ben à bèné: Kpata kè à gbēno ìbete kpà kō é kaate. Ua kè à gbēno ìbete kpà kō é gō bezi ūme.

¹⁸ Tó Setān ìbete kpà kōn a gbēno, à kpata é gí ke? Má ò le kè ée bee mēe zīn gorūma kōn Belezēbubu gbāaa yānzime.

¹⁹ Tó Belezēbubu gbāaan mēe zīnno goomūma, a gbēno è gorūma kōn dé gbāaaome? Leme a zīnda gbēno a ege bō le.

²⁰ Tó ma zīngomma né Luda ogbeme, agō dō kè kí kè Ludaa kà mò à a len gwe.

²¹ Tó gōsagbāaa gōkebōno kūna èe a ua dākpāao, à auzikino ègō aafiamé.

²² Mōde tó gbē kè à gbāaa deala a mò à gēzi à gbāaa mōné, ée à gōkebō kè à náané kenano sēe ée à auziki kpaateteine.

²³ Gbē kè kúmaoroo bō ma kpēme. Gbē kè è pō kakōamaoroo è fāakōame.

²⁴ Tó wà zīn gō gbēa, ègō likōaa zōo gukorin agō vēekii wete. Tó èe ero, ben è be: Mé liara mà tá ma be ziiame.

²⁵ Tó à kà gwe, è e à waana wāsawasa zéazea,

²⁶ ben è gā zīn kè aō pāsī dealaano sēe mēn sweeplaa à suñyo, aōé gē wà wēn. Leme adee gwena zāa zaa ègō de à kākupola.

Aubarika ya

²⁷ Kè Yesu e oo lɛ, nɔgbɛ ke putà zà guu à bè: Aubarikadeen nɔgbɛ kè n i à yɔ kpàmmaa ũ.

²⁸ Ben Yesu bè: Auo! Aubarikadeen nɔgbɛ kè aɔ Luda yā mà aɔ kūnan ũ.

Sèeda gbekana Yesua

(Mat 12:38-42)

²⁹ Kè parii e kaara, ben Yesu bè: Tɔɔrigbɛnɔɔ zaa. Aɔ sèeda gbekama, mode mé sèeda ke kɛ́nɛro, sé Yona pɔ.

³⁰ Lán Yunusa de sèeda ũ Ninɛvadeen nɛ nà, lɛn Gbɛntee Né éǵɔ de sèeda ũ tɔɔrigbɛnɛ lɛ.

³¹ Yàkpaɛɛguroo zĩ sɔɔmetɛ kpa nɔgbɛ kina é fɛɛ à yā da tɔɔrigbɛnɔla, zaake à bɔ zaa anduna léa à mò Sulemanu ɔndɔyā ma, ben gbɛ kè de Sulemanulaa kú kè sa.

³² Yàkpaɛɛguroo zĩ Ninɛvadeen é fɛɛ wà yā da tɔɔrigbɛnɔla, zaake kè Ninɛvadeen Yunusa waazi mà, aɔ n nɔsɛ lie, ben gbɛ kè bíta de Yunusalaa kú kè sa.

Wéén mè fitia ũ

(Mat 5:15, 6:22-23)

³³ Wè fitia na wà diɛ gukpadozi ke wà gbaka kúɛaro. Wè di dabu musumɛ, lɛ gbɛ kè aɔɔɛ gɛɛnɔ gupuraa e yānzɪ.

³⁴ N wéén n mè fitia ũ. Tó n wéɛ aafia, n mè píngi éǵɔ gupuraa ũ. Tó n wéɛ gbáaro sɔ, n mè píngi éǵɔ gusiaa ũ.

³⁵ Beee yānzɪ n láakarɪ kɛ lɛ gupuraa kè néɛ daa n vĩ tóngɔ de gusiaa ũro.

³⁶ Tó n mè píngi gupuraa vĩ à kee kú gusiaa guuro, éǵɔ guu puu wásawasa lán fitia'i dɔmmaa bàɛ.

Yesu lodayadannɛrinɔ kɔn Farisinɔ bɔbɔna nɔ dān

(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40, Luk 20:45-47)

³⁷ Kè Dii yā ò à yāa, ben Farisi ke à sisi à mó à gá pɔ bleao, ben à gɛ à vɛɛ.

³⁸ Kè Farisi pi è èɛ ɔ da ín gbasà wà pɔ blero, à bɔ à saɛ.

³⁹ Ben Dii bèɛ: A Farisinɔ èè gbāsɪ bɔ togoonɔ kpɛɛ kɔn taanɔ, mode wákú kɔn yā zaaao bé à a nɔsɛ pà.

⁴⁰ Yɔnkɔɔnɔ! Luda kè pɔ kpɛɛ kè bé à à guu kè seroo?

⁴¹ À pɔ kè kú a taanɔ guu dā wɛndadeenɛ, a taa pínɔ é gɔare gbāsɪ sai.

⁴² Wáiyoo a Farisinɔ! Èè tofeenɔ tɔtɛdo kɔn kpèe'āao kɔn dò pónɔ píngi kuridee kpá Ludaa, ben èè pā kpá yāzɛde kɔn yena Ludazio. Yā beeenɔ bé à de àǵɔ kūna pākpana à kpaaanzɪ sai.

⁴³ Wáiyoo a Farisinɔ! Èèǵɔ yezi à vɛɛ aduakɛkpɛ vɛɛki maaanɔ, èèǵɔ yezi wàǵɔ i kpákpaawa yàranɔa.

⁴⁴ Wáiyoo amɔanɔ! Á de lán mira kè wèǵɔ táa ooa a yādɔna sai bàɛ.

⁴⁵ Ben dokadɔri ke bèɛ: Danneri, tó n ò lɛ, néɛ wa sɔsɔmɛ se.

⁴⁶ Yesu bè: Wáiyoo a dokadɔrinɔ sɔ! Èè gbɛnɔ da asosɛna zĩ'ũun, ben èè ɔ dańma kɔn à senaoro, baa ɔnetee. Wáiyoo amɔanɔ!

⁴⁷ Èè pɔ bo annabi kè a dezínɔ n dɛdɛnɔ miranɔa dɔngu yānzɪ.

⁴⁸ Lɛmɛ á si kè a zɛ kɔn a dezínɔ yákenanɔmɛ. Aɔ annabinɔ dɛdɛ, ben èè pɔ bo n miranɔa.

⁴⁹ Beee yānzɪ Luda wéɛzɛɛ guu à bè, é annabinɔ kɔn zĩrinɔ zĩawa. É n gbɛkenɔ dɛdɛ, é wéɛ tá n gbɛkenɔa.

⁵⁰ Leme annabi kè wà ñ dɛdɛ zaa anduna daɛguro ai gbàano yā wí t̃sorigbēno musu lɛ,

⁵¹ sɛna zaa Abila dɛnaa ai à gaa pé Zakari kè wà à dɛ sa'oki k̃n Luda kpéo daguraa. Èè, mée ooare, yā beeno píngi é wí t̃sorigbēno musumɛ.

⁵² Wáiyoo a dokad̃orino! A d̃na gbà m̃nɛ w̃to. Èe gē à guuro, ben a kpa gbē kè ão yezi wà gē à guunɛ.

⁵³ Kè Yesu b̃o gwe, luda yadannerino k̃n Farisino nàk̃rɛa gbāngbān, ão yā lalaaa pari,

⁵⁴ ão à kpákpa lɛ wà à k̃u yā kè èe oo guu.

12

Làakarikana Farisino m̃nafikizi (Mat 10:26-27)

¹ Guro beea gbēno kàk̃ɔazi, wà ñ lé d̃ro, ai ão kè s̃e p̃e p̃e k̃ɔa, ben à yā ò a ibanɔnɛ g̃ia à bè: À làakari k̃e Farisino buredisese'ēzēzi. Àmbe ñ m̃nafiki ũ.

² Pókee kuu ut̃ena kè é b̃o gupuraaaro. Asiiyā kee kuu kè weé gí d̃ziro.

³ Leme d̃o yā kè á ò gusiaan weé ma gupuraa, asiiyā kè á ò k̃s swān kp̃etu weé à kp̃akpa k̃e g̃aalɛ.

Zena k̃n Yesuo gbēno aɛ (Mat 10:19-20, 28-33, 12:32)

⁴ Ma gbēnno, mée ooare, gbē kè ãé mèbaa kaate à gbera ãé f̃s wà yake keare d̃roono, àton ṽia k̃e ñero.

⁵ Mé gbē kè d̃e à ṽia k̃e ñe oare. À ṽia k̃e Ludane kè gbāa ṽi à a zu té guu mèkaatena gbera. Èè, mée ooare, à ṽia k̃e ñe.

⁶ Wè s̃at̃e m̃en s̃oro yā k̃o plaaroo? M̃de ãs ke yā è s̃a Ludanlo.

⁷ Baa a mik̃no, à à lé d̃s. Àton ṽia k̃ero, a bè d̃e s̃at̃e pariinla.

⁸ Mée ooare, gbē kè z̃ema gbēno aɛ, Gb̃ntee Né é z̃eo Luda malaikano aɛ.

⁹ Gbē kè lé s̃emazi gbēno aɛ s̃s, mé lé s̃ézi Luda malaikano aɛ.

¹⁰ Tó gbē Gb̃ntee Né zaa b̃o, Luda é k̃nɛ. M̃de tó gbē Luda Nini t̃s zaaa sì, eé k̃ñero.

¹¹ Tó w̃e gaaao yákpak̃ek̃iia aduak̃ek̃en ke k̃inano k̃n gbāadeeno aɛ, àton a z̃inda b̃na ke yā kè é ò damu k̃ero,

¹² zaake Luda Nini bé eé yā kè d̃e à oo daare z̃i beea.

Ỹnko ɔ̃dee (Mat 6:19-34)

¹³ Zà guu gb̃ke bè Yesunɛ: Danneri, ñ o ma ṽine à ma baka kp̃ama wa túbi guu.

¹⁴ Ben à w̃èl̃a à bè: Ma gb̃e, dé bé à ma diɛ a yákpak̃eri ke a yāg̃g̃ori uu?

¹⁵ Ben à bè gb̃nɛ: Àg̃s a z̃inda k̃una d̃s. À làakari ke p̃o píngi aīap̃s̃ikenazi, zaake auziki né gb̃ntee w̃endinlo, baa tó à f̃s àg̃s dik̃s dia.

¹⁶ Ben à yā l̃k̃z̃i ñe à bè: ɔ̃dee bé à kuu à buraa bl̃e k̃nɛ maamaa,

¹⁷ ben à laasuu l̃e à bè: B̃n mé k̃e? Má bl̃w̃ek̃ak̃ii ṽiro.

¹⁸ Ben à bè: P̃o kè mé k̃en ỹe: Mé ma p̃okaekiino gboro, mé à b̃it̃ano bo, mé ma bl̃w̃e kán píngi k̃n ma auzikino.

¹⁹ Mé be ma z̃indane: Gb̃e, ñ g̃iake ñ p̃o maaa ṽi b̃ita kè eé k̃anyo w̃e ũgbangba? Ñ k̃amma bo ñ p̃o bl̃e ñ í mi ñ p̃onnaa ke.

²⁰ Ben Luda bènɛ: Ỹnko, gw̃aṽia mé ñ w̃endi gbekamma. Soru kè ñ kè é g̃s dé p̃o ũm̃e?

21 Leme gbē kè auziki t̀̀k̀s̀azi, m̀̀de à de ɔɔdee ũ Luda kiiraro yā de le.

Ludanaanekena

(Mat 6:19-21, 25-34)

22 Ben à bè a ibanɔne: Beee yānzi mée ooare, àton a wèndi kàhàn ke à be bòn wé blero, àton a mè kàhàn ke à be bòn wé daro.

23 Wèndi de p̀̀bleela. Mè de p̀̀k̀asāala.

24 À gbāa k̀̀nk̀ananɔ gwa. Aṣè p̀̀ t̀̀ro aṣè p̀̀ k̀̀ro, aṣo d̃ ke gbàso ṽro, baa k̃n beeeo Luda è ñ gwa. Á bèe ṽi maamaa de b̃aanla fá!

25 A té, dé bé eé f̃ à a wèndi gbāa kaara, baa gurɔ do, a k̀̀h̀h̀nk̀ena guuu?

26 Tó é yā néngo kè f̃ro, b̀̀yānzi ée yā kpaaanɔ k̀̀h̀h̀nk̀ena k̃ezi?

27 À lá vúdeenɔ gwa s̃n lán aṣo de nà. Aṣè z̃i k̃ro aṣè buu t̃aro, m̀̀de mée ooare baa Sulemanu k̃n a auzikio, èe uta da à maaa kà aṣ ke ũro.

28 S̃la kè kuu gbāa eé té k̃ zia, lán Luda è p̀̀ nazi le nà, amɔa ludanaanek̃s̃anadeenɔ, weé a p̀̀ o d̃ɔ?

29 Àton tó p̀̀ kè é ble ke p̀̀ kè é mi yā d̃are ãro. Àton à damu k̃ro.

30 P̀̀ p̀̀n p̀̀ngi yā è d̃o anduna kè kifiinɔne ã, a De s̃ɔ d̃ kè p̀̀ p̀̀n k̃ s̃iao.

31 À tó kpata kè b̃ à kiia yā d̃are ã, eé p̀̀ p̀̀n kaaraare.

32 Ma kp̃asa néngo gb̃enɔ, àton ṽia k̃ro, zaake a De p̃yezime à a kp̃a kpata p̃n.

33 À p̀̀ kè á ṽinɔ yā à takaasideenɔ gba à ɔ. À ɔɔso kè è zi k̃uroo z̃, ludambe auziki kè è ỹaro k̃k̃i ũ, kè kp̃ai è s̃ziro, k̃k̃o s̃ è à yakaro.

34 Zaake guu kè a auziki k̃n, gwen a làakari é̃g̃ k̃n se.

Zik̃eri náanede làakaridee

(Mat 24:45-51)

35 À̃g̃ k̃u soru guu, à tó a fitia g̃o nana.

36 À̃g̃ de lán gb̃e kè aṣo ñ dii suna d̃a à su k̃n ñse p̃nnakenao bà, le gurɔ kè à m̃ à gb̃a lè, weé zé w̃ne g̃o.

37 Aubarikadeenɔ z̃ik̃eri kè ñ dii é ñ le b̃e a sugurɔa p̀̀n ũ. Ỹapuraan mée ooare, dii p̃i é a p̀̀n keke à yi, eé ñ ṽe, eé p̀̀blee kak̃ãñe.

38 Baa tó à m̃ lez̃ando ke k̃ng̃o id̃e'id̃e, tó à ñ lé le, aubarikadeenɔ ñ ũ.

39 À̃g̃ yā k̃ek̃i d̃. Tó bedee gurɔ zaka kè kp̃ai é m̃a d̃ yā, le eé tó à a kp̃e f̃ro.

40 Ap̃inɔ s̃, à̃g̃ k̃u soruo, zaake Gb̃entee Né é su gurɔ zaka kè a w̃e d̃zirooame.

41 Pita bè: Dii, wa yānz̃in ñ yā p̃i l̃k̃s̃iz̃i, ke baade p̃ngi yānz̃ime?

42 Dii bè: Dén begwari náanede làakaridee kè à dii è a z̃ik̃erinɔ nañ a ɔz̃i le à p̀̀blee kp̃ám̃ma à gurɔa ũu?

43 Aubarikadeen z̃ik̃eri kè à dii à lè èe k̃e le a sugurɔa ũ.

44 Ỹapuraan mée ooare, eé a auziki p̃ngi nañ a ɔz̃ime.

45 M̀̀de tó z̃ik̃eri p̃i bè a ñse guu a dii suna e gi k̃e s̃, ben à nà a z̃ik̃eri daanɔ gb̃gb̃ēnaa, g̃gb̃ēnɔ k̃n ñgb̃ēnɔ, èe s̃ankara p̀̀ blee èe w̃d̃e k̃e,

46 à dii é su gurɔ kè à w̃e d̃zirooame, gurɔ zaka kè à d̃s̃rooa, eé à z̃s̃z̃k̃s̃re à à baka da k̃n kifiinɔ.

47 Z̃ik̃eri kè à a dii p̃yezi d̃, ben èe soru ke à à p̃yeziyā k̃ro, weé à gb̃e búgubugu.

⁴⁸ Zíkèrì kè à a dii poyezi dōro, ben à yā kè dè wà à gbēzi kè sō, weé à gbē fétémé. Gbē kè Luda à gbà bítan Luda é wetea bíta. Gbē kè Luda pò nàné a zī bítan, éé gbekaa dēñla.

Kèkèkšana Yesu yānzi
(Mat 10:34-36)

⁴⁹ Tén ma mọ na andunaa, mée gizi té pì gō kúu se tiaro.

⁵⁰ Má wétámma vī kè mé gēn, má kú laasuu bíta guu ai à gá yāao.

⁵¹ Ée daa ma mọ le gbēnō gō nna kōo anduna guun yó? Auo! Mée ooare, kèkèkšana yānzín ma mọzi.

⁵² Zaa tia ua kè gōn soroonō kún, aḡé kō kpaatete. Gōn aagōnō é bọ gōn plaaanō kpée, gōn plaaanō é bọ gōn aagōnō kpée.

⁵³ De é bọ a négōgbē kpée, négōgbē é bọ a de kpée. Da é bọ a nēnōgbē kpée, nēnōgbē é bọ a da kpée. Zā da é bọ nōzāree kpée, nōzāree é bọ a zā da kpée.

Gurō kèki yáasi dōna
(Mat 16:2-3)

⁵⁴ Yesu bè pariine: Tó á é lou e sisii ɔfántēgēkpen kpa, é be gōo lou é ma, ben é ke le.

⁵⁵ Tó á é ña e bọo sọomete kpa, é be guu é wā, bensō é wā.

⁵⁶ Mōnafikideenō! Á tɔtɔe kōn ludambēeo wée dōkōzi, ben á gurō kèki yáasi dō sōro né?

Gaafaa wetea
(Mat 5:25-26)

⁵⁷ Bōyānzín à yākena a zéa dō a zīndaaroo?

⁵⁸ Tó n ibee e gaanyo yākpakekiiia, ñ aña ke le à gaafaa kenne zaa zén, le àton n gáe à gányo yākpakeri kiiaro yānzi. Tó nēe ke lero, yākpakeri pì é n kpá dogaria, dogari é n da kpésiaan.

⁵⁹ Mée oonne, né bọ gwero ai ñ gá fīa boo píngi. Baa kobo é gō ténziro.

13

Nseliēna ke gaa

¹ Gurō beeeaa gbēkenō mọ wà Galili gbē kè Pilati ní dède à ní aru yākōte kōn ní sa'obō aruonō yā ò Yesune.

² Ben Yesu bēñne: Kè Galili gbē pínō gaa dè le, ée daa aō durun dè Galili gbē kpaaanō pólán yó?

³ Auo! Mée ooare, tó ée nòse liero, a píngi é ga lán ní bàme.

⁴ Gōn baro plaasai kè Siloamu kpédidikšana gbòro à símma aō gáganō sō, ée daa aō taari dè gbē kpaaa kè aō kú Yerusalemunō pólán yó?

⁵ Auo! Mée ooare, tó ée nòse liero, a píngi é ga lán ní bàme.

⁶ Ben à yā kèkii lèkōziñne à bè: Gbēke bé à kākā lí bà a swadako guu, ben à gāa a bēe wete èe ero.

⁷ Ben à bè a zīkerine: Ñ gwa, à wē aagōdeen yè, kè ma mọ bēe wete kākā lí pìà mée ero. Ñ zō, wé tó à guu sí pān yó?

⁸ Ben zíkèrì pì bēne: Baa, ñ tó ai zii dō. Mé guu bi mà ligazi mà taaki káne.

⁹ Éé gí né i ziiro. Tó èe né iro sa, èndē ñ zō ñ né.

Nōgbē kōkuna kèkšana

¹⁰ Kámmabogurō zī Yesu e yā daañne aduakēkpen.

11 Nɔgbɛ kee kú gwe, zín à kǎ kǎ à kà wɛ baro plaasai. Ègɔ kokoname è fɔ à a zĩnda poro baa fɛtero.

12 Kɛ Yesu à è, ben à à sisi à bè: Nɔgbɛ, n kǎkɛ gòmma.

13 Ben à ɔ kɛa. Zaa gwe gɔɔ à pòro, ben à Luda sáabu kpà.

14 Ben aduakekpɛ gbɛnsi pɔ fɛ kɛ Yesu à kɛkɛa kámmabogurɔɔ zĩ yānzi, ben à fɛɛ à bè gbɛnɔnɛ: Gurɔ swɛɛdoo bé à kuu kɛ wɛ zĩ kɛn. Ágae mó wà a kɛkɛa gurɔ beeenɔa, mɔde kámmabogurɔɔ zĩ baasi.

15 Ben Dii wɛàla à bè: Mɔnafikideenɔ! Kámmabogurɔɔ zĩ a baade è a zù ke zaaki poro a bàðkiià à gá í kpáaroo?

16 Ibraĩ bori nɔgbɛ kèkii sɔ, Setān à yì wɛ baro plaasaimɛ. À bà pì poronaa kámmabogurɔɔ zĩ zé vīroo?

17 Kɛ à ò le, ben wí à ibɛɛnɔ kǎ n píngi, mɔde gbɛnɔ pɔɔ kɛ nna dabuyá kɛ èè kɛɛnɔa píngi.

Yalekɔzina kɔn musadi wɛɛo

(Mat 13:31-32, Maa 4:30-32)

18 Ben Yesu bè: Bón kpata kɛ bɔ Luda kiia bɔkɔbao? Bón mé lékɔzio?

19 À dɛ lán musadi wɛɛ kɛ gbɛ sɛ à tò a kara guu bà. Kɛ à bɔɛ, à kɛ lí ũ, ben bāanɔ mò wà zǔzǔ à gānɔa.

Yalekɔzina kɔn buredisɛsɛ'ɛzɛo

(Mat 13:33)

20 Ben à bè dɔ: Bón mé kpata kɛ bɔ Luda kiia lékɔzio?

21 À dɛ lán buredisɛsɛ'ɛzɛ kɛ nɔgbɛ sɛ à kà flawa zaka lé aagɔɔ guu à yàkɔtɛ píngi bà.

Zɛle kpaatoo

(Mat 7:13-14, 21-23)

22 Gurɔ kɛ Yesu e gaa Yerusalemu, èè gɛɛ wɛtɛnɔ kɔn lakutunɔla èè yā daañɛ,

23 ben gbɛke à là wà bè: Baa, gbɛ kɛ aɛé mɛsina e ziaa zĩnɔɔ pariroo? Ben Yesu bè gbɛnɔnɛ:

24 À aĩa kɛ à gɛ zɛle kpaatoo guu. Mɛɛ ooare, gbɛ parideenɔ é wɛtɛ wà gɛn, mɔde aɛé fɔro.

25 Tó bɛdɛɛ fɛɛ à zé tàta, tó a gɔ bàazi, ben ée gbà lɛɛ ée bee: Baa, n zé wɛwe, ée beare á a dɔ gukearo.

26 Bɛɛ gbera tó a bènɛ à pɔ blɛao, à í miao, à yā dànnɛ a bɛ gāalɛ,

27 ée beare á a dɔ gukearo. À guala a zaakerinɔ a píngi.

28 Tó a Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo kɔn annabinɔ é píngi kpata kɛ bɔ Luda kiia guu, ben wà a zu bàazi, gwen é ɔ dɔn à ɔ di a musu.

29 Gbɛnɔ è bɔ ɔfántɛbɔɛ kpa kɔn ɔfántɛgɛkpen kpaaɔ kɔn gu'igbároo kpaaɔ kɔn sɔɔmɛtɛ kpaaɔ, aɛé mó pɔ ble kpata kɛ bɔ Luda kiia guu.

30 Lɛn kpɛɛdeenɔ égɔ gbɛ káakunɔ ũ lɛ, gbɛ káakunɔ égɔ kpɛɛdeenɔ ũ.

Yerusalemu yā

(Mat 23:37-39)

31 Gurɔ beeeaa gɔɔ Farisi kenɔ mò Yesu kiia aɛ bènɛ: Ñ fɛɛ gura kɛ, zaake Herɔdu yezi à n demɛ.

32 Ben à bènɛ: Á gá o flɛngo pínɛ, mɛɛ zĩnnɔ goorímma mɛɛ gyáreenɔ kɛkɛa gbàa kɔn ziaao, à gurɔ aagɔdɛɛ zĩ sɔ mé ma zĩ papa.

³³ Baa kɔn beeeo sɛto mà gá aɛ gbàa kɔn ziaao kɔn ziaando, zaake èè kɔ sío annabi ga gukearo, sé Yerusalemu.

³⁴ Yerusalemudeenɔ, Yerusalemudeenɔ! Èè annabinɔ dɛdɛ, èè gbɛ kɛ Luda n zɪawaanɔ pàpa gbɛo à n dɛdɛ. Mɛɛgɔ yezi mà a kakɔamazi gɛn baaagɔ, lán koo è dɛbɛ kú a nɛnɔla nà, mɔde èè weziro.

³⁵ Luda é a kpé toare bezĩ ùmɛ sa. Mɛɛ ooare, é ma e dɔro ai à be, aubarikadeen gbɛ kɛ èè mɔɔ Dii tɔo ù.

14

Yesu kuuna Farisi ke be

¹ Kámmabogurɔɔ zíkɛa Yesu gàa pɔ ble Farisinɔ gbɛnsi ke be, ben gbɛ kɛ aɔɔ kú gweenɔɔ e à kpákpa.

² Kakagyákɛri kee kú Yesu aɛ gwe.

³ Ben Yesu dokadɔrinɔ kɔn Farisinɔ là à bè: Wè gbɛ kɛkɔa kámmabogurɔɔ zĩɔ ke wè kɛkɔaro?

⁴ Ben aɔ gɔ yĩtɛna kítikiti. Ben Yesu gyáree pì kú à à kɛkɔa à à gbàre.

⁵ Ben à n lá à bè: Tó a gbɛkee né ke zù vĩ à zù lɔgɔn kámmabogurɔɔ zĩ, eé à bɔ gɔɔroo?

⁶ Aɔɔe fɔ wà wèàlaro.

⁷ Yesu é dian gbɛ kɛ wà n sísinnɔ e vɛeki maaa kúu nà, ben à yá lèkɔzínɛ à bè:

⁸ Tó wà n sisi nɔɔe pɔbleea, nton vɛe vɛeki maaa guuro. Tó wà gbɛ kɛ bèe vĩ denlaa sisi né!

⁹ Tó a sísiri mò à bènnɛ: N fɛɛ n vɛeki kpá gbɛ pía, né fɛɛ n gá vɛe kpɛɛ kpa kɔn wíomɛ.

¹⁰ Tó wà n sisi, nɔgae vɛe kpɛɛ kpa, lɛ tó n sísiri mò, eé benne: Ma gbɛnna, n fɛɛ n mɔ aɛ kɛ. Beee é n ke bèe vĩ gbɛ kɛ á kú lɛdoonɔ aɛ.

¹¹ Gbɛ kɛ è a zĩnda sé lezĩn Luda é à busa. Gbɛ kɛ è a zĩnda busa sɔ, Luda é à sé lezĩ.

¹² Ben Yesu bè a sísiri pínɛ: Tó nɛɛ gbɛnɔ sísii pɔble fáantɛ blenaa ke uusie pɔ, nton n gbɛnnanɔ sísii ke n vĩlinɔ kɔn n dɔaronɔ ke n danɛnɔ ke n ɔɔde daanɔ. Tó n kɛ lɛ, aɔɔɛ ɛara wà n sísime se aɔ fĩa bonnɛ.

¹³ Tó nɛɛ gbɛnɔ sísii pɔbleea, n takaasideenɔ sísii kɔn gbɛ kɔɔkúnanɔ kɔn ɛrɛnɔ kɔn vianɔ,

¹⁴ né gɔ aubarikadee ù, zaake aɔ pɔke vĩ wà fĩa boonnɛro. Luda bé eé fĩa bonnɛ gbɛ maaanɔ fɛɛgurɔɔ zĩ.

Yalɛkɔzina kɔn pɔble bútao

(Mat 22:1-10)

¹⁵ Kɛ gbɛ kɛ aɔɔ kú lɛdoonɔ doke yá pì mà, ben à bè Yesune: Aubarikadeen gbɛ kɛ eé pɔ ble kɔn kpata kɛ bɔ Luda kiia gbɛnɔ ù.

¹⁶ Yesu bènnɛ: Gbɛke bé à yezi à pɔblee ke, ben à gbɛnɔ sísii paripari.

¹⁷ Pɔblegurɔɔ zĩ à a zĩkɛri zĩ à o gbɛ kɛ à n sísinnɛ aɔ mó, wà pɔ píngi soru kɛ wà yáa sa.

¹⁸ Ben aɔ baade e wetɛɛ wà n kɛ. Gbɛ káaku bènnɛ: Ma bú lù, mé gá gwa. N yá nna, n ma kɛ.

¹⁹ Gbɛ pándɛ bè: Ma zù zĩkɛbɔnɔ lù mèn kuri, mé gá n gwa. N yá nna, n ma kɛ.

²⁰ Gbɛ pándɛ bè: Ma nɔɔ sè dufumɛ. Beee yánzi mé e mà móro.

²¹ Ben zĩkeri pì liara à tà à n légbè ò a diine. Ben bēdee pì pò fě à bè a zĩkerine: N̄ gá wéte guu kpakpaa gāalen̄ kōn zédaan̄, n̄ takaasideen̄ kōn gbē kōkūnan̄ kōn v̄lan̄ kōn eren̄ kakōa n̄ suño kè.

²² Beee gbera zĩkeri pì mò à bène: Dii, ma yā kè n̄ ò kè, mōde vēeki kpé kuu.

²³ Ben dii pì bè zĩkeri pine: N̄ gá zén̄ guu kōn zé wéwēn̄ píngi, n̄ gā na gbēna aō gē le ma ua pa.

²⁴ Mée ooare, gbē kè ma n̄ s̄isi p̄in̄ ke é lé z̄s̄ ma póblee piaro.

Gōna Yesu iba ũ

(Mat 10:37-38)

²⁵ Wà té zén̄ kōn Yesuo paripari, ben à liara à bène:

²⁶ Tó gbē mò ma kiia, ben à ye a dezi demala ke a da ke a naō ke a n̄n̄o ke a v̄l̄n̄o ke a dāaron̄ ke api z̄inda, eé f̄s̄ à k̄e ma iba ũro.

²⁷ Gbē kè èe a líkpangbāroo sé àgō t̄omaziro, adee é f̄s̄ à k̄e ma iba ũro.

²⁸ Tó a gbēkee yezi à kp̄édidikōana bo, eé vēe ḡia à à ɔɔ d̄ɔd̄ɔ à gwa, tó eé f̄s̄ à z̄i p̄i k̄eroo?

²⁹ Tó èe k̄e l̄ero, ben à ēē kp̄aē, tó èe f̄s̄ à à yāaro, gbē kè èe píngi é à lalandi k̄e

³⁰ wà be: Gbē k̄ek̄ii n̄a kp̄ēbonaa à f̄ua à à m̄i d̄e.

³¹ Ke tó k̄ina yezi à gá z̄i k̄á kōn k̄ina p̄and̄eo, eé vēe ḡia à a laasuu lé à gwa, tó a soza ḡali kurin̄ é f̄s̄ wà k̄u kp̄a soza ḡali baroo k̄e aōe suun̄aroo?

³² Tó à èe f̄ro, eé z̄ir̄in̄ z̄i le aō ledolek̄ena zé wet̄ea zaale èe k̄á k̄īro.

³³ L̄eme d̄o, tó a gbēkee e ɔɔ kp̄a p̄ó k̄e à v̄īn̄zi píngi, eé f̄s̄ à k̄e ma iba ũro.

³⁴ Wisi né p̄o n̄naame, mōde tó à í n̄naa tà, dian weé k̄e n̄a à ḡs̄ n̄na d̄o?

³⁵ À maa t̄ōte kes̄ z̄uḡb̄kaēkiin̄ero, w̄e kw̄ēeme. Gbē kè sw̄a v̄i à ma.

15

P̄s̄ k̄e s̄asan̄

(Mat 18:12-14)

¹ Be ɔɔsir̄in̄ kōn durunk̄erin̄ ɔɔ e s̄o Yesuzi le wà à yā ma n̄ píngi.

² Ben Farisin̄ kōn ludayādanner̄in̄ ɔɔ e yāket̄e kaazi aō bè: Gbē k̄ek̄ii è durunk̄erin̄ sí è se p̄o bl̄eño l̄edo.

³ Ben Yesu yā k̄ek̄ii l̄ek̄zīn̄e à bè:

⁴ Wà be a gbēkee s̄aa v̄i m̄en bas̄ōro, ben à doo s̄ās̄a, è à bas̄ōro dosai tó s̄en̄ à p̄ēe s̄aa k̄e s̄ās̄a p̄izi ai à gá eroo?

⁵ Tó à b̄a, è à sé à da a ḡan̄ kōn p̄onnao

⁶ à táo be à a gbēnnan̄ kōn a fáandideen̄ s̄isi à bēine: À p̄onnaa k̄emao. Ma a s̄aa k̄e s̄ās̄a è.

⁷ L̄eme d̄o m̄ēe ooare, weé p̄onnaa k̄e ludambe durunk̄eri m̄en doo k̄e n̄s̄e l̄ie yā musu d̄e gbē maa ḡōn bas̄ōro dosai k̄e aō n̄seliena n̄i v̄īroon̄la.

⁸ N̄ogbē k̄e kondogi ɔɔ v̄i m̄en kuri s̄o né? Tó à m̄en doo s̄ās̄a, è fitia na à kp̄e waa à wet̄e busebuse ai à gá eroo?

⁹ Tó à b̄a, è a gbēnnan̄ kōn a fáandideen̄ s̄isi à bēine: À p̄onnaa k̄emao. Ma kondogi ɔɔ k̄e s̄ās̄a p̄i è.

¹⁰ L̄eme d̄o m̄ēe ooare, Luda malaikan̄ è p̄onnaa k̄e durunk̄eri m̄en doo k̄e n̄s̄e l̄ie yā musu.

Néḡgbē k̄e s̄asa

¹¹ Yesu bè d̄o: Gbēke bé à kuu à néḡgbēn̄o v̄i ḡōn plaa.

¹² Ben Sabi bè a dene: Baa, n̄ ma asaia kè méḡṣṣ vī túbí guu kpáma. Ben de pì a auziki kpàateteñe.

¹³ Èe ke guro plaaro, ben Sabi a póno nàkōa píngi à tà bùsu pānden zāazā. Gwen à a auziki kàaten pāpākena guu.

¹⁴ Kè à pò kè à vīn̄o dè píngi, ben dekaa gbāaa kà bùsu pìn, ben à ḡṣṣ takaasio.

¹⁵ À gāa à nà bùsu pì gbēkezi ayazīkeri ũ, ben gbē pì à gbàre a bura à póblee kpá alēden̄o.

¹⁶ Èḡṣṣ yezi à pò tēe kè alēden̄o e blee ble à kã, mōde wè pòke kpáaro.

¹⁷ Kè à lākari sù à bè: Ma de ayazīkerin̄o póblee vī diñzi, ben mēe gaa kōn n̄aa kè.

¹⁸ Mé fēe mà tá ma de kiia, mé bene: Baa, ma durun kè Ludan̄e kōn mpio se,

¹⁹ mēe kō sío wà ma sīsì n̄ né ũ d̄oro. N̄ ma diē n̄ ayazīkerin̄o doke ũ.

²⁰ Ben à fēe èe taa a de kiia. Kè à té kāaa èe suu, à de pì à è, ben à kēne wēnda. À bàa sī à gāa à kùsia, à lé pēa.

²¹ Ben né pì bène: Baa, ma durun kè Ludan̄e kōn mpio, mēe kō sío wà ma sīsì n̄ né ũ d̄oro.

²² Ben de pì bè a zīkerin̄o: À gá kpakpaa, à utada maaa kè de à kpaaan̄ola sé à mō à dan̄e, à tanga dan̄e à kyatee kpāne.

²³ À zùswarene b̄oro mèkpana kũ à de, wà só pōnnakena guu,

²⁴ zaake ma né pì gā à fēeme. À sāsāme, ben ma à è. Ben aō nà pōnnakēnaa.

²⁵ Woru sō kpé bura. Kè èe suu à kà kī kōn b̄eo, ben à bata ó mà d̄o kōn kōkō kīo.

²⁶ Ben à zīkerin̄o doke sīsì à à là bón wèe kee.

²⁷ Ben à wēala à bè: N̄ dāaro bé à sù, ben n̄ de zùswarene b̄oro mèkpana dè, kè à à è aafia yānzi.

²⁸ Ben Woru pò fē, à gī ḡē ua guuzi. Kè à de b̄o à agbaa kpāne,

²⁹ ben Woru bè a dene: É'e, à kà wè ũgbangba kè mēe zīi keenne, mēe gín yāzi zikiro, ben baa blèkoffi gina nēe kpáma mà pōnnaa keo kōn ma gbēnnan̄oro.

³⁰ Kè n̄ né kè à n̄ auziki kàate kaaruan̄o pì sù, n̄ zùswarene b̄oro mèkpana dēne.

³¹ Ben à de bène: Ma né, n̄ kúmao guro píngi. Pó kè má vī píngi n̄ póm̄e.

³² À kō sío wà pò ble kōn pōnnaome, zaake n̄ dāaro pì gā à fēeme. À sāsāme, ben wà à è.

16

Auziki náanesai

¹ Yesu bè a iban̄o: Ɔode ke bé à kuu à begwari diē a zīkerin̄o. Ben wà mò wà kōm̄o kēne wà bè, èe à auziki kaatee.

² Ben à à sīsì à bène: Yā kè má mà n̄ musu de diame? N̄ yā kè nēe kee n̄ begwana guu tōkēme. Né f̄ṣṣ ḡḡ de ma begwari ũ d̄oro.

³ Ben begwari pì ò a swē guu: Ma dii e ma b̄o zīi guu, mé ke diame? Àe kè mé f̄ṣṣ mà sē waro, ben baakēna dem̄e wíyā ũ.

⁴ Má d̄ṣṣ yā kè mé ke le gbēn̄o ma diē n̄ be, tó à ma b̄o zīn̄.

⁵ Ben à a dii fiadeen̄o sīsì doodo à gbē káaku là à bè: N̄ ma dii fīa kūna ũgbame?

⁶ À bè: N̄sì gaawa lé bas̄oro. Ben begwari pì bène: N̄ fīa takadan̄ yē. N̄ v̄ēe n̄ kē baplaa akuri kpakpaa.

⁷ Ben à bè gbě pāndenɛ: Mpi sɔ̃, n fīa ũgbame? Ben à bè: Ése sàki basɔ̃ɔro. Ben begwari pì bèɛ: N fīa takadan yè, ò kě basiigɔ̃.

⁸ Ben dii pì begwari náanesaidee pì sáabu kpà wéezɛ kě à kě yá musu. Zaake anduna kěki gběno wée zēna de gupuradeenɔ̃la ñ kɔ̃ tɛe yákana guu.

⁹ Mapi sɔ̃, mée ooare à gběnnanɔ̃ wete kɔ̃n ɔ̃ náanesaio, le gurɔ̃ kě à yáaawa, Luda é a die beɛ kě è yáaroonɔ̃ guu.

¹⁰ Gbě kě náane vī kɔ̃n à fétéo égɔ̃ náane vī kɔ̃n à bítaome se. Gbě kě náane vī kɔ̃n à fétéoroó égɔ̃ náane vī kɔ̃n à bítao sero.

¹¹ Tó ée kě á náane vī kɔ̃n ɔ̃ náanesaioro, Luda é a náane kě kɔ̃n à yāpuradeeoɔ̃?

¹² Tó ée kě á náane vī kɔ̃n gbě pānde pónɔ̃ro, Luda é a zīnda pó kpáawaɔ̃?

¹³ Zíkəri è fɔ̃ à dɔ̃ dii mèn plaaaziro, zaake eé za gbě doon ágɔ̃ ye gbě doozi, kesɔ̃ eé na gbě dooa à kya ká gbě doon. É fɔ̃ ágɔ̃ dɔ̃ Ludazi kɔ̃n ɔ̃ɔ̃ ledoro.

¹⁴ Farisinɔ̃ ye ɔ̃zi. Kě aɔ̃ yá pì mà píngi, ben aɔ̃e lézúkii kɛɛ Yesua.

¹⁵ Yesu bèrɛ: Èè yá nnaa kpá a zīndaa gběnteenɔ̃ kiiame, mɔ̃de Ludaa a swè dɔ̃. Yá kě bíta gběnteenɔ̃nen Luda è kya kán.

Ɔ̃de kɔ̃n Lazaru

(Mat 5:31-32, 11:12-13, Maa 10:11-12)

¹⁶ Musa doka kɔ̃n annabinɔ̃ takadanɔ̃ kuu ai Yaaya gurɔ̃ɔa. Zaa gurɔ̃ beean wée kpata kě bɔ̃ Luda kii baaru kpaa, ben gbě píngi e weteɛ à gēn kɔ̃n gbāaa.

¹⁷ Ludambe kɔ̃n ɔ̃ɔ̃teó gētena aaga de doka pì wēzā fété gogonala.

¹⁸ Gbě kě gí a naɔ̃zi à nɔ̃ pānde sè, adee zina kème. Gbě kě nɔ̃ kě wà gízi sè sɔ̃ zina kèn gwe.

¹⁹ Gōgbě ɔ̃de kee kuu è pókásá maa ɔ̃deenɔ̃ da, égɔ̃ pɔ̃nnaa kɛɛ nnamana guu gurɔ̃ píngi.

²⁰ Baakeri kě wè bene Lazaru égɔ̃ daena à be gānu, bònɔ̃ dɔ̃dɔ̃ à mèa.

²¹ Ègɔ̃ póblee kě è léɛ ɔ̃dee pì teebu gīzi blena ni deɛ. Gbēenɔ̃ bé wégɔ̃ à bɔ̃ pínɔ̃ sāsáa.

²² Baakeri pì gà, ben malaikanɔ̃ à sè wà tàò Ibraĩ kuu. Ɔ̃dee pì gà se, ben wà à vīi.

²³ Kuuna wéetámma guu gèwāan, kě à wée sè musu, ben à Ibraĩ è káaa, Lazaru kú à saɛ.

²⁴ Ben à lé zìzi à bè: Baa Ibraĩ, ñ ma wēnda gwa, ñ Lazaru zī à a ɔ̃netee zɔ̃ ía, à mɔ̃ à tɔ̃me ma néne, zaake mée wāwāa maa tévura kékii guume.

²⁵ Ben Ibraĩ bè: Ma né, ñ tó nnamana kě liganzi n wèndigurɔ̃ yá dɔ̃ngu kɔ̃n takaasi bíta kě Lazaru kèò. À làakari kpaɛna gura kě sa, ben ñ kú wāwāa guu.

²⁶ Beee gbera wée zòoto kú wa dagura. Tó gbě yezi à bɔ̃ kě à gá a kii, eé fīro, gběke è fɔ̃ à bɔ̃ gwe à mɔ̃ wa kii sīro.

²⁷ Ben ɔ̃dee pì bè: N yá nna Baa, tó lɛme, ñ à zī ma de be,

²⁸ zaake má dāaronɔ̃ vī gɔ̃ɔ̃n ɔ̃ɔ̃ro. À gá lé daríma, le aɔ̃ton mɔ̃ gu wāwādee kě guuro.

²⁹ Ben Ibraĩ bè: Aɔ̃ Musa kɔ̃n annabinɔ̃ takadanɔ̃ vī, aɔ̃ ñ yá ma.

³⁰ Ben ɔ̃dee pì bè: Auo, Baa Ibraĩ! Tó gběke bɔ̃ gaan à gāa ñ kii, aɔ̃é ñ nòse liɛ.

³¹ Ben Ibraĩ bèɛ: Tó aɔ̃e Musa kɔ̃n annabinɔ̃ yá maro, baa tó gběke bɔ̃ gaan, aɔ̃é à yá sīro.

17

Yesu yakeno

(Mat 18:6-7, 21-22, Maa 9:42)

¹ Yesu bè a ibanone: Yā kè è tó gbēno fuu egō sairo, mōde wāiyoo gbē kè è bō à kiia.

² Eégō sǎo adeene wà wísilogbē gbèntē dō a waale wà à zu sèbē guu dē à tó né kēkiino doke fula.

³ Agō kú kōn lāakario. Tó n gbēndoo durun kè, n gá n à le. Tó à a nòsè liè, n kēne.

⁴ Tó à durun kēnnē gurō do gēn swēēplaa, ben à èara à bēnnē gēn swēēplaa a nòsè liè, n kēne.

⁵ Dii zīrinō bēne: Ñ wa ludanaanekēna kaarawe.

⁶ Dii bè: Tó á Luda náane ví fété lán efō wée bà, é o síí lí kēkiine à a zīnda wo à gá pé sèbē guu, eé a yā ma.

⁷ Tó a gbēkee zō ví èe sè waa ke èe sāano dāa, tó à sù buraa, à dii é bene à mó à pó ble gōon yó?

⁸ Auo, eé bene à póblee keare, à a uta liè à móare póbleeo kōn íminao, àpi é gbasa à pó ble à í mi.

⁹ Wè zō sáabu kpá kè à yā kè wà dànē kè yānzín yó?

¹⁰ Lemē apino sō, tó a yā kè Luda dāaree kè píngi, à be: Zònon wa ũ, wa zīin wá kè.

Kusu gōon kurino kēkōana

¹¹ Kè Yesu e gaa Yerusalemu, èe ligaa Samaria būsú lézekiizi kōn Galilio.

¹² Kè èe gēe lakutu ken, ben gōgbē kusu gōon kurino dààle. Aō zē káaa,

¹³ aō lé zuzi wà bè: Dii Yesu, n wa wēnda gwa.

¹⁴ Kè à n é, ben à bēnnē: À gá à a zīnda dōba sa'orinone. Kè aōe gaa, ben aō kēkōa.

¹⁵ Kè aō gbē doo è a kēkōa, ben à liara à sù, èe Luda sáabu kpaa kōn koto gbāaa.

¹⁶ À dàe a puua Yesu aè à ì kpāa. Gbē pì né Samaria gbēmē.

¹⁷ Ben Yesu bè: Gōon kurino bé wà kēkōaroo? Gōon kēndoonō kú māmē?

¹⁸ Aō gbēkee e liara à mò Luda sáabu kpáro, sé gbē zītō kēs?

¹⁹ Ben Yesu bēne: Ñ fēe n tá, ma náane kè n kè bé à n kēkōa.

Gbēntee Né suna

(Mat 24:23-28, 37-41)

²⁰ Farisino Yesu là kpata kè bō Luda kiia bōna gupuraaazi, ben à wēnla à bè: Kpata kè bō Luda kiia è bō gupuraa wà e kōn wéero.

²¹ Wée be à kú kè ke à kú káaro. Kpata kè bō Luda kiia pì kú a té kēmē.

²² Ben à bè a ibanone: À gurō e mō kè é Gbēntee Né sugurō pìnō doke ena nì dē, é ero.

²³ Wée beare à kú káa ke à kú kè, mōde àton gáro, àton téńziro.

²⁴ Lán loupina é guu pu ludambe lé gura kè kōn à lé káao nà, len eégō dē le Gbēntee Né sugurōa.

²⁵ Séto à wéetámma è maamaa gĩa, tōorigbēno é gízi.

²⁶ Lán à dē nà Nuu gurō, len eégō dē le se Gbēntee Né sugurō.

²⁷ Gbēno e pó blee wée í mii, wée nō sē wée zā kēe ai Nuu gaa à gē goro'ite guu, ben í dà andunala, wà gaga píngi.

²⁸ Leme do Lutu guro, wèe pó blee wèe í mii, wèe pó luu wèe pó yaa, wèe pó tɔ wèe kpé boboo.

²⁹ Guro kè Lutu bɔ ɔɔɔmu, té kɔn ɔfántɛgbɔo kwè bɔna ludambe, ben wà gaga píngi.

³⁰ Len eégɔ de le guro kè Gbɛntee Né é bɔ gupuraa.

³¹ Guro beee gbè kè kú a kpé musu tón pita à gè kpé guu à pónɔ sée à bɔoro. Leme do gbè kè kpé buraa tón liara à pɔ sé bero.

³² À tó Lutu naɔ yá dɔagu.

³³ Gbè kè yezi àgɔ a wèndi kúna é korazi. Gbè kè gí a wèndizi sɔ, adee égɔ wèndi vɛ.

³⁴ Mée ooare, gwáaví beee gɔn plaaano égɔ daena kɔ sae, weé gbè doo sé wà gbè doo tón.

³⁵ Nɔgbè gɔn plaaano égɔ pɔ lɔɔ gu dɔnkɔn, weé gbè doo sé wà gbè doo tó.

³⁶ Gɔgbè gɔn plaaano égɔ kú bura, Luda é gbè doo sé, eé gbè doo tó.

³⁷ Ben aɔ à là wà bè: Dii, má kpaa? À wènía à bè: Guu kè gè kún, gwen yeberekuno é kɔ kakɔan.

18

Gyaano kè zè yákpækɛrila

¹ Yesu yá lèkɔziíne le à ɔɔɔaíne aɔgɔ adua kee kɔsɔkɔsɔ aɔton kpasaro.

² À bè: Yákpækɛri ke bé à kú wéte kea, à Luda vía víro é gbèke yá daro.

³ Gyaano kee kú wéte pí guu, égɔ mɔɔ à kiia gèn baaagɔ è be: N zɛmao ma ibeé yá musu.

⁴ Èe wero ai guro plaa. Beee gbɛra à bè a zĩndane: Baa tó má Luda vía víro, bensɔ mèè gbèke yá daro,

⁵ lán gyaano pí e ía daama nà, mé zɛo. Tó mée ke lero, à zɛmalana yáana sai é ma á'áme.

⁶ Ben Dii bè: À yákpækɛri zaaa yá'ona ma.

⁷ Luda é zɛ kɔn gbè kè à n sɛ aɔɔe wii lɛa faántɛ kɔn gwáavĩnɔoro? Eé ke kɔkɔkɔ kɔn wènlanaon yɔ?

⁸ Mée ooare, eé zɛnyome gɔɔ. Baa kɔn beeeo tó Gbɛntee Né sù, eé a náanɛkeri e anduna guuɔ?

Farisi kɔn be'ɔsiri

⁹ Ben à ɛara à yá kèkii lèkɔzi gbè kè aɔè n zĩnda diɛ maa aɔ kya kágunɔnɛ.

¹⁰ Gɔn plaa keno bé wà gaa adua ke Luda ua guu, gbè doo né Farisime, gbè doo sɔ be'ɔsiri.

¹¹ Farisi pí zena èe adua kee. À bè a swè guu: Luda, ma n sáabu kè kè má de lán gbè kpaaano bàro, dibidibikerino, náanɛsaideeno, zinakerino ke lán be'ɔsiri kè bà.

¹² Mèègɔ lé yii guro plaplaa azuma kɔn azumao. Pó kè má è píngi mèè à kuridee bɔnnɛ.

¹³ Be'ɔsiri pí sɔɔ zɛ káaa, èe fɔ à wée sè à musu gwà sero. À kpāngeda kè à bè: Luda, n sùu kɛmao, durunkerin ma ũ.

¹⁴ Mée ooare, gɔgbè pí tà a be Luda yásiona guume, èe ke Farisi pínlo. Zaake gbè kè è a zĩnda sé lezĩ Luda é à busa. Gbè kè è a zĩnda busa sɔ Luda é à sé lezĩ.

Aubarikadana nɛnɔn

(Mat 19:13-15, Maa 10:13-16)

¹⁵ Wée mɔɔ Yesune kɔn n né féteno le à ɔ kɛńma. Kè à ibanɔɔ è le, ben aɔ gĩńne.

¹⁶ Ben Yesu néno sìsi à bè: À tó néno mó ma kiia, àton gínnéro, zaake aʒ takano pón kpata kè bò Luda kiia ũ.

¹⁷ Yápuraan mée ooare, gbê kè eé kpata kè bò Luda kiia sí lán né fète bàroo é gënlo.

Auzikidee

(Mat 19:16-30, Maa 10:17-31)

¹⁸ Gbāade ke mò à Yesu là à bè: Danneri maa, dian mé ke mà wèndi kè è yāaroo ee?

¹⁹ Yesu bène: À kè dia n bè má maaa? Gbêkee maaro, sé Luda ado.

²⁰ Ñ dokaño dō: Ñton zina kero, ñton gbê dero, ñton kpāi oro, ñton yā di n gbēdaaaaro, ñgae bèe lí n de kōn n daone.

²¹ Ben à bène: Zaa ma néngo zīn má yā beeenō kūna pīngi.

²² Kè Yesu yā pì mà, à bène: Yā mèn doo bé à gōnnē. Ñ pō kè í vīino yā pīngi ñ à ɔ kpá takaasideenɔ, négō auziki vī ludambe. Beee gbera ñ mó ñ tēmazi.

²³ Kè à yā pì mà, à nòse yāka, zaake auzikibitadeeme.

²⁴ Kè Yesu à gwà, ben à bè: À zī ũ maamaa auzikideene à gē kpata kè bò Luda kiia guu.

²⁵ Lakumi gēna pɔɔyīn aaga de auzikide gēna kpata kè bò Luda kiia guula.

²⁶ Ben gbê kè aʒ yā pì màno bè: Dé bé eé fō à mīsina ee?

²⁷ Yesu wènlà à bè: Yā kè gbēntee fūa à ke, Luda kiia è sí ke.

²⁸ Ben Pita bè: Wa baabo pīngi tò wa tenzi.

²⁹ Ben Yesu bènnē: Yápuraan mée ooare, gbê kè à a bee tò ke a naʒ ke a vīino ke a dāaronɔ ke a de ke a da ke a néno kpata kè bò Luda kiia yānzì,

³⁰ adee é sara à beee taka e de yāala paripari anduna kè guu, eé wèndi kè è yāaroo e anduna kè èe mɔɔ guu.

Yesu sara à a ga kōn a fēnao yā'ona

(Mat 20:17-19, Maa 10:32-34)

³¹ Yesu a gōn kuri awēplaaano kākāaazi, ben à bènnē: Wée gaa Yerusalemu. Gwen yā kè annabinɔ kè Luda yān Gbēntee Né musu é papan pīngi sa.

³² Weé à kpá bori pānde gbēnɔ, aʒé à fabo, aʒé à sōsō, aʒé lóu sua, aʒé à gbê flào, aʒé à de,

³³ à guro aagōdee zī eé fēe.

³⁴ Mòde à ìba pìnɔ e à ke mì dōro, zaake yā pì mì utenañne, aʒo dō yā kè èe ooro.

Vīa baakeri kēkōana

(Mat 20:29-34, Maa 10:46-52)

³⁵ Kè Yesu kà kī kōn Yērikoo, vīa kee vēna zé léa, èe baa kee.

³⁶ Kè à mà gbēnɔ e gēteε pari, ben à í lá à bè, bón wèe kee.

³⁷ Ben wà bène, Yesu Nazareti bé èe gēteε gwe.

³⁸ Ben à lé zūzì à bè: Yesu, Dauda bori, ñ ma wēnda gwa.

³⁹ Gbê kè aʒo té aezīno gīne wà bè à yīte, ben à lé gbāa zuna kàara èe bee: Dauda bori, ñ ma wēnda gwa.

⁴⁰ Yesu zè à bè wà móo. Kè à mò, ben Yesu à là à bè:

⁴¹ Bón í yezi mà kennē? A wèlā à bè: Dii, má yezi ma wée guu emē.

⁴² Ben Yesu bène: Ñ guu e. Ma náane kè í kè bé à n kēkōa.

⁴³ Zaa gwe gɔɔ à wée guu è, ben à tɛzi, èe Luda sáabu kpaa. Kè baade píngi è lɛ, ben wà Luda tó bò.

19

Zakeusi

¹ Kè Yesu kà Yeriko, èe gētee à guu.

² Gbēkee kú gwe à tón Zakeusi. Bɛ'ɔsirinɔ gběnsime, bensɔ auzikideeme.

³ Èe wete à e gbē kè Yesu de a ũ, mode gbē gbotoome, èe fɔ à à èro parii yānzi.

⁴ Ben à bàa lè à gaa aɛ à dì síí líá lɛ à Yesu e, zaake eé bɔe gwe kpame.

⁵ Kè Yesu kà gwe, ben à wée sè musu à bène: Zakeusi, n pita kpakpaa. Séde mà pita n bɛ gbàa.

⁶ Ben Zakeusi pita kpakpaa à à sì kɔn pɔnnao.

⁷ Kè gbēnɔ è lɛ, ben aɔɔe wisɔ kaa wà bè: À gaa pita durunkeri bɛ.

⁸ Ben Zakeusi fɛɛ à zè à bè Diine: Dii, mé ma auziki kpadoo kpaate takaasideenɔne. Tó ma gbēke takii kè sɔ, mé eara mà à gɛɛ kpáa leo siigɔme.

⁹ Ben Yesu bène: Ua kè deenɔ mĩsina è gbàa. Zaake gbē kèkii se né Ibraĩ boriime.

¹⁰ Gbēntee Né mò lɛ à gbē kè sàsá wete à à mì síme.

Ɔɔɔakɛna zĩkerinɔne

(Mat 25:14-30)

¹¹ Gurɔ kè wée à yā pì maa, ben à èara à yā kàarañne ɔɔ. Lán à kà kīi kɔn Yerusalemuo nà, wée daa kpata kè bò Luda kiia é bɔ gupuraa gɔɔme, ben à yā lèkɔziñne

¹² à bè: Kína bori ke bé èe gaa bùsu zàazán lɛ wà à kpá kpatan, eé liara à su.

¹³ Ben à a zĩkerinɔ sìsì gɔɔn kuri, à kondogì ɔɔ kpá n baadea mèn basɔɔɔro, à bène: Àgɔ laa taao ai màgɔ gá su.

¹⁴ À bùsudeenɔ sɔ zàn, ben aɔ zĩrinɔ zĩ à kpɛɛ aɔ bè: Wé we gbē pì kí blewero.

¹⁵ Kè wà à kpá kpatan à sù, à bè wà zĩkeri kè a ɔɔ kpámma pìnɔ sìsì, lɛ à e à dɔ lán aɔ àre è nà.

¹⁶ Gbē káaku mò à bè: Dii, n ɔɔ pì àre kàarame leo kuri.

¹⁷ Ben à bène: N kè, zĩkeri maa. Lán n náane vĩ kɔn à féteo nà, négɔ iko vĩ wéte mèn kurinɔa.

¹⁸ Gbē plaadee mò à bè: Dii, n ɔɔ pì àre kè leo ɔɔro.

¹⁹ Ben à bène: Mmɔn sɔ, négɔ iko vĩ wéte mèn ɔɔroonɔa.

²⁰ Ben gbē pànde mò à bè: Dii, n ɔɔe kè. Má ùte kokona bisa kàsáa guu.

²¹ Má n vĩa vĩ, zaake n yānɔ zĩ'ũ. Nèè pò kè nɛɛ diro sé, nèè pò kè nɛɛ tɔro kè.

²² Ben à bène: Zĩkeri zaa, n lé bé à n kari kè. N dɔ kè ma yānɔ zĩ'ũ, mèè pò kè mèè diro sé, mèè pò kè mèè tɔro kè.

²³ Kè n dɔ lɛ, bɔyānzin nɛɛ ɔɔdaa keonɛ, lɛ tó ma su, mà a pò sí kɔn à àreoro?

²⁴ Ben à bè gbē kè aɔ kú gweenɔne: À à ɔɔ pì síá à kpá gbē kè àre è leo kuria.

²⁵ Ben wà bène: Dii, à àre leo kuri kúna kò.

²⁶ Ben à wɛnla à bè: Mɛɛ oare, gbē kè pò vĩin Luda é kaaranɛ. Gbē kè vĩroo sɔ, baa kè à vĩi Luda é síame.

²⁷ Ma ibɛɛ kè aɔ yezì mà kí bleñnɛroonɔ sɔ, à mónyo kè à n dede ma aɛ.

Gbaakɛkpaa Yesuzi Yerusalemu

(Mat 21:1-11, Maa 11:1-11, Yoh 12:12-19)

²⁸ Kè Yesu yā pì ò à yāa, ben à dà zén, èe gaa Yerusalemu.

²⁹ Kè à kà kī kōn Betefageo kōn Betanio sī sī kè wè be Kùkpɛ ɛɛzi, ben à a ɪba zì ɔ̃n plaa

³⁰ à bènnɛ: À gá lakutu kè kú a aɛ kèkãa guu. Tó a ɛɛ, é zaakinɛ bɔ̃rɔ e bàdɔna gwe, gbɛkee e dia zikiro. À poro à suo.

³¹ Tó wà a la wà be, à kè dia ée poroo, à be Dii bé à yezi.

³² Ben z̃lɪrɪnɔ gaa, aɔ̃ è lán à ònnɛ nà.

³³ Kè aɔ̃e zaaki pì poroo, ben à diinɔ n lã wà bè: À kè dia ée zaaki pì poroo?

³⁴ Aɔ̃ wèñla wà bè: Dii bé à yezi.

³⁵ Ben aɔ̃ sù zaaki pìo Yesunɛ, aɔ̃ n utanɔ kpàɛa, ben aɔ̃ Yesu dia.

³⁶ Lán èe gaa nà, gbɛnɔ e n utanɔ kpaɛɛ zén.

³⁷ Kè à kà kī kōn guu kè zé pì mī pè Kùkpɛ sī sī guzuraɔ, ben pɔ̃nnaa guu à ɪba kè aɔ̃ tɛzɪnɔ n pīngi nà Luda sáabukpanaa kōn kòto gbáaao dabuyã kè aɔ̃ ènɔ musu pīngi

³⁸ wà bè:

Aubarikadeen kína kè èe mɔ̃ Dii tó ù.

Aafia kú ludambɛ, gakui kú musu.

³⁹ Farisi kè aɔ̃ kú zà guu kenɔ bènnɛ: Dannɛri, n kpākɛ n ɪbanɔzi.

⁴⁰ Ben à wèñla à bè: Méɛ ooare, tó aɔ̃ ỹlɛ, gbɛnɔ bé weé wii pì lé.

Yesu ɔ̃dɔna Yerusalemudeennɛ

⁴¹ Kè à s̃ Yerusalemuzi, à gwà, ben à ɔ̃ d̃ à musu

⁴² à bè: Tó n yã kè ée mónnɛ kōn aafiao d̃ gbàa yã dé, lɛ à kɛ nna. Mɔ̃de tia sa à ɔ̃tenannɛmɛ.

⁴³ A gurɔ̃ é m̃ kè n ɪbɛnɔ é gbà lez̃ɪnɔ d̃ wà liganzi wà n kagura kɛ

⁴⁴ aɔ̃é n gboro aɔ̃é n gbɛnɔ d̃gu z̃. Baa gbɛ ke aɔ̃é tó didik̃saro, kè nɛɛ gurɔ̃ kè Luda wéɛ kpàenzii d̃ro yãnzì.

Yesu kuuna Luda ua

(Mat 21:12-17, Maa 11:15-19, Yoh 2:13-22)

⁴⁵ Kè Yesu gè Luda ua guu, ben à pè laayarinɔa.

⁴⁶ À bènnɛ: Wà kè Luda yãn wà bè: Ma kpé éɔ̃ dɛ aduakekpɛ ùmɛ, ben á kè gbɛblerinɔ tò ù.

⁴⁷ Lán guu e d̃w nà Yesu èɔ̃ yã daaínnɛ Luda ua guu. Ben sa'orikinɔ kōn ludayádannerinɔ kōn gbɛnsinɔ e zé wɛtɛɛ wà à dɛ,

⁴⁸ mɔ̃de aɔ̃e à kɛna zé ero, kè baade pīngi swã kpá wèè à yã maa yãnzì.

20

Yesu gbekana a ikozi

(Mat 21:23-27, Maa 11:27-33)

¹ Zíkɛa Yesu e yã daa gbɛnnɛ Luda ua guu, èe baaru nnaa kpaarinnɛ, ben sa'orikinɔ kōn ludayádannerinɔ kōn gbɛnsinɔ m̃

² wà bènnɛ: Ñ owe, iko kpareen nɛɛ yã kènɔ kɛɛo? Dé bé à n gba iko pì?

³ Ben à wèñla à bè: Mapi se mé yã gbekaawa. À omɛ,

⁴ Yaaya gbɛnɔ batisikena b̃ Luda kīan ỹɔ̃, ke gbɛntee kīiamɛ?

⁵ Ben aɔ̃ yã g̃g̃g̃ wà bè: Tó wa bè Luda kīiamɛ, éé wa la, b̃yãnz̃in wéɛ Yaaya yã s̃irozi?

⁶ Tó wa bè gbɛntee kīiamɛ s̃, gbɛ pīngi é wa pápa gbèò aɔ̃ wa dɛdɛ, zaakɛ aɔ̃ Yaaya annabikɛɛ s̃i.

⁷ Ben aɔ̃ wèñla wà bè: Wá d̃ tó mán à b̃nlo.

⁸ Ben Yesu bènnɛ: Ɛndɛ mapi se mé iko kɛ méɛ yá kɛnɔ kɛɛo oarero.

Geepi líkpe ayakerinɔ

(Mat 21:33-46, Maa 12:1-12)

⁹ Ben Yesu yá kɛkii lɛkɔziɲɛ à bè: Gbɛke bé à geepi líkpe bà, ben à nà ayakerinɔnɛ n ɔzɪ à fɛɛ táo à gurɔplaa kɛ gwe.

¹⁰ Kɛ geepizɔgurɔ kà, ben à a zɪri zɪ ayakeri pɪnɔ, lɛ aɔ a geepi bɛɛ pɪ kpáa, ben ayakeri pɪnɔ à gbɛ, aɔ à gbàɛ ɔkɔri.

¹¹ Ben à ɛara à zɪri pànde zɪ dɔ, ben aɔ à gbɛ aɔ wí dàa aɔ à gbàɛ ɔkɔri.

¹² Ben à ɛara à gbɛ aagɔdee zɪ dɔ, ben aɔ à kɛnna aɔ pɛa.

¹³ Ben buradee pɪ bè: Mé kɛ diame saa? Mé ma négɔgbɛ mɛn do yenzidee zɪrɲma. Ke aɔɛ à yá da gwɛɛ?

¹⁴ Kɛ ayakeri pɪnɔ à ɛ, aɔ bèkɔnɛ: Túbiblerin yɛ, wà à dɛ, à túbi é gɔ wa pɔ ũ.

¹⁵ Ben aɔ bɔo buraa guu, aɔ à dɛ.

Tò! Bón buradee pɪ é kɛɲyo?

¹⁶ Éé mɔ à ayakeri pɪnɔ dɛdɛ à buraa pɪ na gbɛ pàndenɔnɛ n ɔzɪ. Kɛ gbɛnɔ yá pɪ mà aɔ bè: Wàton ero!

¹⁷ Ben Yesu n gwa tɪii à bè: Yá kɛ wà kɛ Luda yán kɛkii dɛ diame?

Gbɛ kɛ kpɛborinɔ pà kpàzi

bé à gɔ kpɛ gooda gbɛ mɛdee ũ.

¹⁸ Gbɛ kɛ lɛɛ gbɛ pɪa é wíwime, tó à lɛɛ à sɪ gbɛa sɔ, éé à ú lómɛ.

Bɛ'ɔkpána Sizaa yá

(Mat 22:15-22, Maa 12:13-17)

¹⁹ Ludayádannerinɔ kɔn sa'orikinɔ dɔ kɛ n yánzin à yálekɔzina pɪ òzi, ben aɔ zé wɛtɛ wà à kɔ gɔɔ, mɔdɛ aɔ vía kɛ gbɛnɔnɛ.

²⁰ Aɔɔɛ à kpákpa, ben aɔ zāmbadee kɛ aɔɔɛ n zɪnda diɛ gbɛ maaa ũunɔ zɪa, lɛ wà e wà à kɔ a yá'ona guu, wà à kpá n bùsu gbāadeea à gbāaa mɔnɛ.

²¹ Ben zāmbadee pɪnɔ à là wà bè: Danneri, wá dɔ kɛ nɛɛ yá o n yá daɲnɛ a zɛa. Nɛɛ gbɛ wɛɛ gwaro, nɛɛ Luda zé daɲnɛ kɔn yápuraaɔ.

²² À zé ví wà bɛ'ɔ kpá Sizaaɔ ke wàton kpáaro?

²³ Yesu n mɔnafikikɛ dɔrɲma, ben à bènnɛ:

²⁴ À ɔɔ pɪ doo ɔɔamɛ mà gwa. Dé mɪ wɛzán yɛ kɔn à tɔo? Aɔ wɛà la wà bè: Siza pómɛ.

²⁵ Ben à bènnɛ: Tò, à pɔ kɛ dɛ Siza pɔ ũ kpá Sizaa, à pɔ kɛ dɛ Luda pɔ ũ kpá Ludaa.

²⁶ Ben aɔ fùu wà à kɔ a yá'ona guu gbɛnɔ wáa. À yāwenlana bɔ n saɛ, ben aɔ n lé yɛtɛ.

Gɛnɔ fɛna yá

(Mat 22:23-33, Maa 12:18-27)

²⁷ Ben Sadusi kɛ aɔɛ be gɛnɔ è fɛeroonɔ mò Yesu kiia, aɔ à gbɛka

²⁸ wà bè: Danneri, Musa òwɛ a takada guu à bè: Tó gbɛ gà à a naɔ tò né'isai, à dàaro gyaanɔ pɪ sɛ, lɛ à né borii dato a vɛɲɛ.

²⁹ Lɛmɛ dedɪnkɔdeenɔ kuu gɔɔn swɛɛplaa. Woru nɔɔ sɛ, ben à gà né'isai.

³⁰ Ben Sabi nɔɔ pɪ sɛ dɔ.

³¹ Sabi gbera Bɔ sɛ dɔ. Aɔɔ kɛ lɛ n gɔɔn swɛɛplaa n píngi, aɔ gàga né'isai.

³² Aɔ píngi gberan nɔɔ pɪ gà se.

³³ Tò! Gènn fεεgurɔɔ zĩ aɔ dé bé eégɔ ɔɔɔ pì vīi? Zaake aɔ gɔɔn swεεplaa n pĩngi aɔ à dɔ ɔɔ ɔmε.

³⁴ Ben Yesu wɛnla à bè: Anduna kɛ gbɛnɔ è ɔɔɔ sɛ aɛ zā kε,

³⁵ mɔde gbɛ kɛ Ludaa diε kɛ aɔ kɔ sio wà bɔ gaan aɔ anduna dufu leenɔ é ɔɔ sɛro, aɛ zā kero.

³⁶ Weégɔ kuu lán malaikanɔ kuu nàme, weé ga dɔro. Weégɔ dε Luda nɛnɔ ɔmε, gaafeenɔ ũ.

³⁷ Baa Musa à gɛnɔ fεena yā pitiainε gura kɛ à gyanto yā òn à bè, Diin Ibraĩ kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda ũ.

³⁸ Dii è kε gɛnɔ Luda ũro, gbɛ bɛenɔ Ludame, zaake gbɛ pĩngi bɛε Ludanε.

³⁹ Ben luyadanneri kenɔ fεε wà yā ò wà bè: Danneri, n yā maaa ò.

⁴⁰ Ben aɔεe gà wà yāke làa dɔro.

Mesaya bori yā

(Mat 22:41-46, Maa 12:35-37)

⁴¹ Yesu n lá à bè: À kɛ dia wè be Dauda boriin Mesaya ũu?

⁴² Zaake Dauda bè Saamu takada guu:

Dii bè ma diine à vεε a ɔplaazi

⁴³ ai àgɔ à ibεenɔ kεnε tinti ũ.

⁴⁴ Kɛ Dauda bène Dii, à kɛ dia eégɔ dε à borii ũ dɔɔ?

Ludayadannerinɔ kɔn Farisinɔ mɔnafiki

(Mat 23:1-36, Maa 12:38-40)

⁴⁵ Kɛ baade pĩngi e à yā maa, ben à bè à ibanɔnε:

⁴⁶ À làakari kε luyadannerinɔzi. Aɔègɔ yezi wàgɔ tɛtɛnazi kɔn uta gbàanɔ dana, lε wàgɔ i kpaaɔmma yàranɔ. Aɔègɔ yezi wà vεε aduakεkpε vεεki maaanɔn kɔn pɔnna pɔble vεεki maaanɔn.

⁴⁷ Aɔè adua gbàa kε lε gbɛnɔ n e yānzi, ben aɔè gyaanɔn kpé símma. Aɔ wéetamma égɔ pásĩ dε gbɛ pĩngi pɔla.

21

Gyaanɔ takaaside ɔɔdana

(Maa 12:41-44)

¹ Kɛ Yesu wéε sɛ musu, ben à è ɔɔdeenɔ e n gbaanɔ daa ɔɔdakii guu.

² Ben à gyaanɔ takaaside kε è gwe, à kɔɔɔ plaaa dàn.

³ Ben à bè: Yāpuraan mée ooare, gyaanɔ takaasidee pì ɔɔ dàn dε gbɛ pĩngila.

⁴ Zaake aɔ ɔɔ sà guun aɔ bɔn wà kàn n pĩngi. Nɔgbɛ pì sɔ, à takaasikεε guu pɔ kɛ à vī à pɔ bleon à dàn pĩngi.

Yerusalemu kaatena kɔn andunayagurɔ sèedanɔ

(Mat 24:1-21, Maa 13:1-19)

⁵ Gbɛkenɔ e Luda ua yā oo, aɔ bè wà à kpɛnɔ kèkε maa kɔn gbɛ maaanɔ kɔn pɔ kɛ wà Luda gbànɔ, ben Yesu bè:

⁶ Gurɔkε é su kɛ pɔ kɛ á è kɛnɔ, baa gbɛ kε weé tó dikɔaro, weé gboro pĩngime.

⁷ Ben aɔ à là wà bè: Danneri, bɔren yā kɛnɔ é kεε? Bó bé eégɔ dε à kεgurɔ sèeda ũu?

⁸ Ben à wɛnla à bè: À làakari kε, àton tó wà a sàsāro, zaake weé mó pari kɔn ma tóo, aɔégɔ bee Mesayan n ũ, gurɔɔ pì sɔ kà kīi. Àton tɛnziro.

⁹ Tó a zĩnɔ baaru mà kε tó á mà wà fεekɔzi yānɔ, àton tó vīa a kūro. Sé beeenɔ kε káaku gĩa, mɔde anduna é yāa gɔɔro.

¹⁰ Ben à bènne: Bori kɔn boriio é fεekɔzi, lεme dɔ būsuo kɔn būsuo.

¹¹ Tɔɔte nigānigāna pāsīno kōn nɔaao kōn gagyāano éǵɔ kú gukenɔa. Àisi zaa vīa yāno é bɔ ludambɛ.

¹² Lɛ yā pīnɔɔ kpé à su pīngi weé a kúkū wà wée tāawa. Weé a na aduakekpɛdeenɔne n̄ ɔɔɪ, weé a ká kpésiaan, weé gáao kīnano kōn būsū gbēnsino aɛ ma tó yānzi,

¹³ éǵɔ deñne ma sèedadeeno ũ.

¹⁴ À a làakari kpáɛ, àton yā kè é o damu ke káakuro,

¹⁵ zaake mámbe mé yā daare a lén, mé a gba ɔndɔɔ, lɛ a ibɛɛ ke tón gí à yāzi ke à a ege boro.

¹⁶ Baa a de kōn a dao kōn a vīino kōn a dāaronɔ kōn a danɛno kōn a gbēnnano é a kpárimma, wà a gbēkeno de.

¹⁷ Baade pīngi é zaagu ma yānzi,

¹⁸ mɔde baa a mikā wén doo é zīnnaro.

¹⁹ Zena gbāaa guu é wèndi e.

²⁰ Tó á é zìkpɛeno liga Yerusalemuzi, àǵɔ dɔ kè à kaatena zà dɔro.

²¹ Gbɛ kè aɔɔ kú Yudeano bàa sí wà mì pé kpiinɔa, gbɛ kè aɔɔ kú Yerusalemuno fāakɔa. Lakutudeeno tón gɛ à guuro.

²² Zaake gurɔɔ pì né wétāmmagurɔɔmɛ, lɛ yā kè wà kè Luda yān papa pīngi yānzi.

²³ Wāiyoo nòsindadeeno kōn nédandeenɔ gurɔ beeeɛ, zaake būsū pì nawēa éǵɔ bíta, Luda pɔfɛ é pita gbɛ pīnɔa.

²⁴ Weé n̄ gbēkeno dede fɛɛdaao, weé n̄ gbēkeno kúkū wà tányo būsū pīngi guu zìzɔno ũ, bori pāndenɔ é kiti pá Yerusalemua ai aɔ gurɔɔ papa.

Gbēntee Né suna

(Mat 24:29-35, Maa 13:24-31)

²⁵ Sèedano éǵɔ kú ɔfántɛa kōn mɔvurao kōn sɔsɔnenɔ, bori pīngi éǵɔ kú pɔsiaa guu tɔɔte. Aɔéǵɔ kú bídí guu ísia kīi kōn à zuzunao yānzi.

²⁶ Vīakena yā kè èe mɔɔ andunaa yānzi gídí é tó gbēno gbāsí lé, zaake pɔ kè kú ludambɛeno é sāsá n̄ kúkīia,

²⁷ weé gbasa wà Gbēntee Né suna e ludambɛ luguun kōn gbāaao kōn gakui bítao.

²⁸ Tó yā beeenɔ nà kenaa, à fɛɛ à zɛ à a mì sé musu, zaake a mīsina bé à kà kīi.

²⁹ Yesu yā lèkɔziñne à bè: À kākā lí gwa kōn lí kpaaano.

³⁰ Tó á é aɔ lá bɔro pà, eè dɔ a zīnda kè guwāagurɔɔ kà kīi.

³¹ Lemɛ sɔ, tó á é yā pīnɔɔ e keɛ lɛ, àǵɔ dɔ kè kīna kè bɔ Luda kīia suna kà kīi.

³² Yāpuraan mɛɛ ooare, gurɔɔ kè gbēno é gētero ai yā pīnɔ gá keo pīngi.

³³ Musu kōn tɔɔte é gēte, mɔde ma yānɔ gētena vīro.

³⁴ À làakari ke. Àton tó mīsaiyā kōn wēdekɛnao kōn wèndi kàhānkenao a làakari síawaro, lɛ à sugurɔɔ tón a kú kándo lán takuteɛ bàro yānzi.

³⁵ Zaake eé kúe gbɛ kè aɔɔ kú tɔɔtenɔa baama pīngi.

³⁶ À itɛ ke, àǵɔ adua keɛ baabɔre, lɛ à fɔ à piti yā kè èe mɔɔa pīngi à zɛ Gbēntee Né aɛ.

³⁷ Lán guu e dɔɔ nà Yesu éǵɔ yā daaíne Luda ua. Tó uusie kè, è bɔ à gá i Kùkpɛ s̄s̄igɛɛzi.

³⁸ Kɔngɔ ide'iden baade pīngi é fɛɛ à gá à yā ma Luda ua guu.

22

Lékpakōsōna Yesuzi

(Mat 26:1-5, Maa 14:1-2, Yoh 11:45-53)

¹ Buređi Sésé'ézēsai zībaa kè wè be Banlaa kà kīi.

² Sa'orikinō kōn luda yādannerinō e zé wētē wà Yesu dē, zaake aōe vīa kēe gbēnōe.

Yudasi bōna Yesu kpēe

(Mat 26:14-16, Maa 14:10-11)

³ Ben Setān gē Yudasi kè wè benē Isikarioti guu, gōon kuri awēplaaano dokemē.

⁴ Ben Yudasi gāa à lé kpākōsō kōn sa'orikinō kōn Luda ua dākpāri gbēnsinō dian é kē nà à Yesu kpámma.

⁵ Aō pōō kè nna, ben aō lēdole kè wà oō kpāa.

⁶ À zēo, ben ēe zé wētē à Yesu kpámma parii mīkpēe.

Banla póbble kekēna

(Mat 26:17-25, Maa 14:12-21, Yoh 13:21-30)

⁷ Buređi Sésé'ézēsai zībaa gurōō kà, gurōō kè wè Banla sāne bōrō kòto kpá.

⁸ Ben Yesu Pita kōn Yohanao zī à bè: À gá Banla póbbleyā kekēwe.

⁹ Ben aō à là wà bè: Ní yezi wà kekē māmē?

¹⁰ Ben à wēnla à bè: Tó a gaa wētē guu, gōgbē ke é daale à í sēna looo. À tézi ai ua kè eé gēn.

¹¹ À o ua pī bēdeene, Danneri bè mán pitakii kún, guu kè é Banla pō blen kōn a ibanō?

¹² Eé kpé musu bíta kè wà kēke odoare. À póbbleyā kekē gwe.

¹³ Kè aō gāa, aō è lán Yesu ónne nà, ben aō Banla póbbleyā kēke gwe.

Dii pōblee

(Mat 26:26-30, Maa 14:22-26, 1Kō 11:23-25)

¹⁴ Kè à gurōō kà, Yesu mò à vēe gwe kōn a zīrinō lēdo.

¹⁵ Ben à bènnē: Banla pōblee kè blenāao nii e ma dēe maamaa ai màgō gá nawēa kē,

¹⁶ zaake mēe ooare, mé ble dōro ai kpata kè bō Luda kiia gá bōo gupuraa, gbasa zībaa yāpura gá mó.

¹⁷ Kè à togoo sè, à Luda sáabu kpà, ben à bè: À sí à dōdōkōne,

¹⁸ zaake mēe ooare, mé geepi'i mi dōro ai kpata kè bō Luda kiia gá bōo gupuraa.

¹⁹ Kè à buređi sè, ben à aubarika dàn à likōre à kpámma à bè: Ma mè kè má kpà a yānzin yè, àgaegō beee kēe ma yā dōnaagu yānzi.

²⁰ Kè aō pō blē wà yāa, à togoo pī sè lē dō à bè: Ma aru kè eé bōeareen yè, Luda bà kuuna kōn gbēnō dufu aru ũ.

²¹ Ma bōnkpeēdee oō kúmao taaguu,

²² zaake Gbēntee Né é kpá guuzi lán Ludaa diēne nāmē. Wāiyoo gbē kè eé à kpámma pī.

²³ Ben aō nà kō lalanaa wà bè: Wa dé bé eé yā beee kēe?

Dēnla ya

²⁴ Ben lēokpakōa fēe ní té, kè aō yezi wà dō ní gbē kè dē a daala.

²⁵ Ben Yesu bènnē: Bori pānde kīnanō è gbāaa ble ní gbēnō, gbāadeenō sō è ní zīnda sísi yāmaakerinō.

26 Mòde àton kɛ lero. Séde gbɛ̀ kɛ̀ bíta a té gɔ̀ de lán gbɛ̀ kɛ̀ kɛ́sáazii bà. Séde a dɔ́n'aedee gɔ̀ de lán gbɛ̀ kɛ̀ èe Zii kɛ́earee bà.

27 Póbleri kɔ́n zírìo, aɔ́ dé bé à bítaa? Póblerinloo? Mapi sɔ́ má kú a té lán zírì bàme.

28 Gbɛ̀ kɛ̀ zèmao ma nawɛ́akɛna guunɔ́n a ũ.

29 Lán ma De ma kpa kpatan ná, lɛn mé a kpá kpatan lɛ se,

30 é pɔ́ blemao ma kpatan, é vɛ́e kiblekitan àgɔ́ yá gɔ́gɔ́ kɔ́n Isaraili bori mèn kuri awɛ́eplaaanɔ́nɛ.

Yesu gíake à dɔ́ yá kɛ́ Pita é kɛ́

(Mat 26:31-35, Maa 14:27-31, Yoh 13:36-38)

31 Simɔ́, Simɔ́, ñ ma. Setán zé wɛ́tɛ à a fáfá lán wè pɔ́wɛ́e fáfá ná.

32 Ben ma adua kɛ́nnɛ lɛ ma náanɛ kɛ̀ ñ vîi tón kɛ́sámmaro. Tó n liara n suma, ñ n gbɛ́nɔ́ gba gbáaa.

33 Pita bène: Dii, má sì wà ma da kpésiaan mà ganyo.

34 Yesu bè: Pita, mée oonɛ, ai koo gɔ́ gá lé zu gbàa, né lé sémazi gènn aagɔ́.

35 Ben à ñ lá à bè: Kè ma a zĩ ɔ́ɔɔ kɔ́n bòkɔlogommao kɔ́n kyateenɔ́ sai, pòke kɛ́sáawaɔ́? Ben aɔ́ bè: Auo.

36 Ben à bènnɛ: Tia sa gbɛ̀ kɛ̀ ɔ́ɔɔ vîi, à sé. Lɛmɛ dɔ́ kɔ́n bòkɔlogommao. Gbɛ̀ kɛ̀ fɛ́daa vîi sɔ́ro, à a uta yá à lú.

37 Mée ooare, séto yá kè wà kè Luda yán ma musu papa kè wà bè: Wà à diɛ dɔ́nkɔ́ kɔ́n taarikerinɔ́. Yá kè wà kè ma musu pì bé èe kɛ́e sa.

38 Aɔ́ bè: Dii, fɛ́da mèn plaan yè. Ben à bènnɛ: Beee mɔ́.

Yesu aduakɛna za Kùkpe sɛ́sɛ́gɛzi

(Mat 26:36-46, Maa 14:32-42)

39 Yesu bò à gàa Kùkpe sɛ́sɛ́gɛzi lán è kɛ̀ ná. À ibanɔ́ tɛ́zi.

40 Kè à kà guu kè èe gaan, à bènnɛ: À adua kɛ̀ lɛ àton fu yɔ́agwanaaro.

41 Ben à kèmmá à kà lán wè gbɛ̀ zu à lɛ́e zaka bà. Ben à kùè à adua kè

42 à bè: Baa, tó ñ yezi, ñ togo'í kè síma, mɔ́de èe kɛ̀ ma pɔ́yeziyánlo, séde n pɔ́.

43 Ben malaika bò ludambe à mɔ́zi à à gbà gbáaa.

44 Kuuna wɛ́etámma guu èe adua kɛ́e kɔ́n aĩao. Ben à ísimma e tɔ́o tɔ́otɛa lán arutɔ́na bà.

45 Kè à adua kè, à fɛ́e à liara à sù à a ibanɔ́ lè, aɔ́de ii oo kɔ́n pɔ́siaao.

46 Ben à bènnɛ: À kè dia ée ii oo? À fɛ́e à adua kɛ̀ lɛ àton fu yɔ́agwanaaro.

Yesu kúna

(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Yoh 18:3-11)

47 Kè à kpé èe yá oo, ben wà kà paripari. Gbɛ̀ kɛ̀ wè benɛ Yudasi, à iba gɔ́on kuri awɛ́eplaaanɔ́ doke bé à dɔ́nnɛ aɛ. Kè à sɔ́zi lɛ à lɛ́ pɛ́a,

48 ben Yesu bène: Yudasi, lɛ́penaan né Gbɛ́ntee Né kpáorímaɔ́?

49 Kè gbɛ̀ kè aɔ́o kú kɔ́n Yesuonɔ́ yá kè èe mɔ́o è aɔ́ bè: Dii, wà ñ lɛ́lɛ kɔ́n fɛ́daaon yɔ́?

50 Ben aɔ́ gbɛ̀ doo sa'oriki ísi zírì lè à à swá ɔ́plakpapɔ́ gò.

51 Ben Yesu bè: À beee tó. Kè à ɔ́ kè à swáa, ben à kè a gbèn.

52 Ben à bè sa'orikinɔ́ kɔ́n Luda ua dákparinɔ́ kɔ́n gbɛ́nsi kè aɔ́ mɔ́zinɔ́nɛ: A mɔ́mazi kɔ́n fɛ́daaonɔ́ kɔ́n gònɔ́ lán kpáí wɛ́edewɛn ma ũu bàɔ́?

53 Lán guu e dɔ́o ná mɛ́egɔ́ kúao Luda ua, ben ée ɔ́ kemaro. Mɔ́de gurɔ́o kè de a pɔ́ ùmɛ, gusia kíblena gurɔ́omɛ.

*Pita lésena Yesuzi**(Mat 26:57-58, 69-75, Maa 14:53-54, 66-72, Yoh 18:12-18, 25-27)*⁵⁴ Kè aṣ Yesu kú wà sùo, aṣ gāao sa'oriki isi bẹ. Pita té n kpe káa.⁵⁵ Kè wà té lè ua gura, wà kàe wà ligazi, ben Pita mò à sòto n té.⁵⁶ Zìnkpare ke à è, ben à wée pèa à bẹ: Gbè kèkii kúo sò nẹ.⁵⁷ Ben à lè sèzi à bẹ: Nògbè, má à dōro.⁵⁸ Kè à kè saa fète gbè pànde à è, ben à bẹ: Mpi se, aṣ gbè doon n ù. Ben Pita bè gōgbè pìne: Mámbeero!⁵⁹ Kè guro zaka gète lán awa doo bà, gbè pànde nàkōrea à bẹ: Yápura gbè kèkii kúome, zaake Galili gbème.⁶⁰ Ben Pita bè: Má dṣ yá kè n téaro. Zaa gwe gṣo kè èe yá oo, ben koo lè zù.⁶¹ Dii liè à wée pè Pitaa, ben yá kè à ò dō Pitan kè à bẹ, ai koo gṣ gá lè zu gbàa, eé lè séazi gènn aagṣ.⁶² Ben Pita bò bàazi à pṣia sṣo dṣ.*Yesu fabona**(Mat 26:67-68, Maa 14:65)*⁶³ Gbè kè aṣoe Yesu dákpaano à fabò aṣ à gbè.⁶⁴ Aṣ pṣ yìne a uua, ben aṣoe à lalaa wà bẹ: N annabikéyá o, dé bé à n lèe?⁶⁵ Dòkeona guu aṣ yá pari pàndenò òne dṣ.*Yuda gbènsinṣo yákpækèna kṣn Yesuo**(Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Yoh 18:19-24)*⁶⁶ Kè guu dṣ, Yuda gbènsinṣo kṣ kàkṣa, sa'orikinṣo kṣn ludayádannèrinṣo n pínṣi, ben aṣ Yesu sè wà gāao n yákpækèkiia.⁶⁷ Ben aṣ à là wà bẹ: Mesayan n úṣ? N owe. À wèníla à bẹ: Tó má òare, é síro.⁶⁸ Tó ma yáke làawa sṣ, é wero.⁶⁹ Zaa tia la Gbèntee Né éḡ vèena Luda Gbáade oplaazi.⁷⁰ Ben baade pínṣi bè: Ase Luda Nén n úṣ? Ben à wèníla à bẹ: Lán á ò nà, mámbe à ù.⁷¹ Ben aṣ bè: Wa bà ùgba kṣn sèedadeeo dṣo? Wá mà à lèzī kò.**23***Pilati yákpækèna kṣn Yesuo**(Mat 27:1-2, 11-14, Maa 15:1-5, Yoh 18:28-38)*¹ Ben aṣ fèe n pínṣi aṣ gāao Pilati kiia.² Aṣoe yá diia wà bẹ: Wa gbè kè è èe gudee kee wa bùsun, è gínne wà be'ṣṣ kpá Sizaa, ben à a zīnda diè Mesaya ù, kí ù.³ Ben Pilati à là à bẹ: Mbe Yudanṣo kína úṣ? À wèlà à bẹ: Len n ò le.⁴ Ben Pilati bè sa'orikinṣo kṣn parii kè aṣo kú gweenṣe: Mée taari e gōgbè piaro.⁵ Ben aṣ nàkōrea wà bẹ: Èḡ té kaa gbènnṣo a yádannèna guu Yudea bùsun pínṣi. À nàa Galilime ai à gāa à kàò kè sa.⁶ Kè Pilati mà le, ben à gbèka tó Galili gbènn à ù.⁷ Kè à dṣ kè à bò Hèrṣdu bùsumme, ben Hèrṣdu pì sṣo kú Yerusalemu zī beee, ben à à gbàre à kiia.⁸ Kè Hèrṣdu Yesu è, ben à pṣṣ kè nna maamaa. À à baaru mà, ben à yezi n wée sikṣle zaa gikèna. À wée dṣzi à Yesu dabuyákèna e.⁹ À yānṣo làlāa pari, ben Yesu e à ke wèlaro.

¹⁰ Sa'orikinɔ kɔn ludayadannerinɔ zena gwe aɔɔe yā didiia pāsīpāsī.

¹¹ Herɔdu kɔn a sozanɔ kya kà Yesun aɔ à fabò aɔ uta wéedee dāne, ben à èara à à gbàre Pilati kiia.

¹² Zī beeean Herɔdu kɔn Pilatio gò kò gbē ũ, zaake aɔ ibete kpà kōome yā.

Yadana Yesula

(Mat 27:15-26, Maa 15:6-15, Yoh 18:39-19:16)

¹³ Pilati sa'orikinɔ kɔn gbāadeenɔ kɔn gbē kpaaano kākōa

¹⁴ à bèñne: A mómè kɔn gōgbē kè a bè guderimeo. Ma à lala a wāa yā kè à didiano musu, mée e à taari ke kèro.

¹⁵ Len Herɔdu e ero le se, zaake à èara à à gbàrewame. À gwa, èe yāke ke kè à kà wà à dero.

¹⁶⁻¹⁷ Mé tó wà mè ɔa, gbasà mà à gbarè.

¹⁸ Ben aɔ wii lè ñ píngi lèdo wà bè: Ñ gōgbē pì de! Ñ Baraba gbarèwe!

¹⁹ Baraba pì sɔ wà à dà kpésiaan yā bɔna gbāadeenɔ kpée kɔn gbēdenao yānzime.

²⁰ Pilati yezi à Yesu gbarè, ben à gbēno làakari gāe à sùoawa.

²¹ Ben aɔ èara wà wii lè wà bè: Ñ à pá lía! Ñ à pá lía!

²² À gènn aagōdeeo Pilati bèñne: Bó dàn à kè? Mée taari kè kà wà à dèe earo. Mé tó wà mè ɔa, gbasà mà à gbarè.

²³ Ben aɔ zèzi aɔɔe gbekaaa kɔn wii gbāaaò à à pá lía. Ben aɔ zokakana tò aɔ yā blè.

²⁴ Ben Pilati diè kè wà ke lán aɔ gbèkaawa nà.

²⁵ Gōgbē kè wà dà kpésiaan bɔna gbāadeenɔ kpée kɔn gbēdenao yānzì kè aɔ gbèka pìn à gbàréñne, ben à Yesu kpà gaazi lán aɔ yezi nà.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Yoh 19:17-27)

²⁶ Kè wèe gaao, ben Sirèni gbē Simɔ e suu kɔn buraaò, ben wà à kù wà líkpangbároò dìne àgò téo Yesuzi.

²⁷ Parii bɔ wà tézi kɔn nɔgbē kè aɔɔe ɔɔ dɔɔ aɔɔe sósobi kéeneno.

²⁸ Yesu liè à aè dòm̃ma à bè: Yerusalemu nɔgbēno, àton ɔɔ dɔ ma yānzìro. À ɔɔ dɔ a zīnda yānzì kɔn a nénɔ.

²⁹ Zaake à gurɔɔ e mɔɔ kè weé be: Aubarikadeenɔn páaa kè aɔɔe né iro, né e yɔ mím̃maroonɔ ũ.

³⁰ Gurɔ beeeà weé be

kpiinɔ lée à sim̃ma,

s̃s̃s̃inɔ lée à dañla.

³¹ Kè wèe yā kè taka kee kɔn lí búsuò, lí kori pò égò de diame?

³² Wèe gaa kɔn dāpāsīkeri gɔɔn plaa kenɔ dɔ, le wà ñ dèdè kɔn Yesuo lèdo.

³³ Kè aɔ kà guu kè wè be Miwatorokiia, ben aɔ à pá lía gwe kɔn dāpāsīkeri pìnɔ, gbē doo à ɔplaazi, gbē doo à ɔzèezi.

³⁴ Ben Yesu bè: Baa, ñ ñ kè, zaake aɔ dɔ pò kè wèe kéero. Ben aɔ kàbankpe kè wà à pókāsāano kpàatetèkōne.

³⁵ Gbēno zena gwe wà wée kà wèe à gwaa, ben Yuda gbāadeenɔ e lèzúkii kéèa wà bè: A gbē pāndenɔ m̃i sì. Tó Mesaya kè Ludaa dièn à ũ, à a zīnda m̃i sime!

³⁶ Sozanɔ e à faboo dɔ. Ben aɔ s̃s̃zi aɔ geepiwè kpàkpà d̃ñe

³⁷ aɔ bè: Tó Yudanɔ ḱinan n ũ, ñ n zīnda m̃i sí.

³⁸ Sèeda kee na à m̃ila wà kèa:

Yudano kɪnan yɛ!

³⁹ Dàkɛrɪ kɛ aɔɔ logona lɪa pɪnɔ doke dɔkɛna yã ònɛ à bè: Mɛsayan n ũroo? Ñ n zɪnda mì sí kɔn wapɪnɔ ledɔ.

⁴⁰ Ben à gbɛndoo kpákɛzi à bè: Née vɪa kɛɛ Ludanɛroo? Yã dɔnkɔ bé à vɛɛwa.

⁴¹ Wapɪnɔ, wa pɔ kú a zéame. Pɔ kɛ wá tɔ bé à bɔɛwe, mɔde gɔgbɛ kɛ daa e yã zaa kɛ kɛro.

⁴² Ben à bè: Yesu, tó n mɔ kpata ble, ñ dɔ ma yān.

⁴³ Ben à wɛàla à bè: Yápuraan mée oonnɛ, gbãa nɛgɔ kúmao auzenna.

Yesu gana

(Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Yoh 19:28-30)

⁴⁴ Kɛ ɔfántɛ kà midangura, ben gusɪaa dà bùsu pɪla píngi ai fáantɛ mò aagɔ.

⁴⁵ Luda kpé lábure kɛkɔrɛ plaa.

⁴⁶ Yesu wii gbãaa lɛ à bè: Baa, ma a wɛndi nànnɛ n ɔzɪ. Kɛ à ò lɛ, ben à wɛndi tà.

⁴⁷ Kɛ sozanɔ gbɛnsɪ yã kɛ kɛ pì è, à Luda sáabu kpà à bè: Yápuramɛ gbɛ maaan à ũ.

⁴⁸ Parii kɛ aɔ kàkɔa wà mò guu gwaanɔ, kɛ aɔ yã kɛ kɛnɔ è, aɔ liara wà tà aɔɛ kpàngeda kɛɛ.

⁴⁹ Yesu gbɛ dɔnanɔ kɔn nɔgbɛ kɛ aɔɔ tézi bɔna Galilɪnɔ píngi zɛna kãaa aɔɛ guu gwaa.

Yesu vɪna

(Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Yoh 19:38-42)

⁵⁰ Gɔgbɛ kee kuu à tɔn Yusufu. Yuda gbãadeenɔ dokemɛ. Gbɛ maaamɛ, bensɔ à bèɛ vɪ.

⁵¹ È lɛ da yã kɛ à gbɛnɔ zɛ kɔn a kɛnao pɪnlo. Yuda lakutu Arimatea gbɛmɛ, à wɛɛ dɔ kpata kɛ bɔ Luda kiiazi.

⁵² À gàa Pilati kiia à Yesu gɛ gbèkaa.

⁵³ Ben à gɛ pì pita à táaru bisa fɪfɪa à dà gbɛwɛɛ kɛ wà sò mira ũu guu, wɛɛ gbɛke dan zikɪro.

⁵⁴ Gurɔɔ pì né Azuma zɪmɛ, kámmabogurɔɔ e kaa.

⁵⁵ Nɔgbɛ kɛ aɔɔ té Yesuzi bɔna Galilɪnɔ té Yusufu pì kpɛɛ, aɔ mirawɛɛ pì è dian à Yesu gɛ dàɛ à guu nà.

⁵⁶ Ben aɔ tà wà gàa nɔsí gū nna kɔn ɛzɛ kɛ è tó gɛ vāroo soru kɛ. Kámmabogurɔɔ zɪ aɔ kámma bɔ lán Ludaa diɛ nà.

24

Yesu fɛɛ bɔna gaan

(Mat 28:1-10, Maa 16:1-8, Yoh 20:1-10)

¹ Azumanɛngɔ zɪ kɔngɔ idɛ'idɛ nɔgbɛ pɪnɔ bɔ wà gàa mira pì kiia kɔn nɔsí gū nnaa kɛ aɔ à soru kɛo.

² Aɔɔ lɛ wà gbɛ gò mira léa.

³ Kɛ aɔ gɛ, aɔɛ Dii Yesu gɛ ero.

⁴ Aɔɔ kú bídi guu, ben gɔgbɛ gɔɔn plaa kɛnɔ bɔ wà mɔnɔzi kɔn pókásãa kɛ èɛ té kɛɛnɔ dana.

⁵ Vɪa ñ kú aɔ ñ mì nàɛ, ben gɔgbɛ pɪnɔ bènnɛ: À kɛ dia ée gbɛ bɛɛ wɛɛɛ gɛnɔ tɛɛ?

⁶ À kú kɛro, à fɛɛ. À tó yã kɛ à òare gurɔɔ kɛ à kú Galilɪ dɔagu

⁷ à bè, séde wà Gbɛntee Né kpá durunkɛrɪnɔ aɔ à pá lɪa, à gurɔ aagɔdee zɪ éé fɛɛ.

⁸ Ben à yā pì dǎngu.

⁹ Bɔna mira kiia, aɔ gaa wà yā pì baaru kpà zǐri gɔɔn kuri awɛɛdoonɔnɛ kɔn gbɛ kpaaanɔ.

¹⁰ Mariama Magadaleni kɔn Yoanao kɔn Yemisi da Mariamao kɔn nɔgbɛ kpaaa kɛ aɔ kúnɔnɔ bé wà yā pì ò zǐri pìnɔnɛ.

¹¹ Ben nɔgbɛ pìnɔ yā pì kɛ́nne lán fàadi yā bà, aɔɛ síro.

¹² Ben Pita fɛɛ à bàa sì à gaa mira pì kiia. Kɛ à wɛɛ kpàɛ mira pìn, èe pòke ero, sé táaru bisanɔ, ben à liara à tà laasuu guu, yā pì à kǔ gbāa.

*Zaa Emausi zén
(Maa 16:12-13)*

¹³ Gurɔ dɔnkɔ pì zǐ Yesu ìba gɔɔn plaa kenɔ e gaa lakutu kɛ wè be Emausi. À zà kɔn Yerusalemuo lán kiloo kuri awɛɛdoo bà.

¹⁴ Aɔɛ yā kɛ kɛ pínɡi fàadi bookɔnɛ,

¹⁵ ben gurɔ kɛ aɔɛ à fàadi boo aɔɛ à laasuu lɛɛ, Yesu ní lé zén, ben aɔɛ táa oo lɛdo.

¹⁶ Ben ní wɛɛ sìsi aɔɛ à dɔro.

¹⁷ Ben à ní lá à bè: Bó yān á té ée oo kɔo? Ben aɔ zè uuo sisina.

¹⁸ Aɔ gbɛ doo kɛ wè benɛ Keleopa wèala à bè: Mmɔn nibɔn n ũ ndo Yerusalemu gwɛɛ, kɛ néɛ yā kɛ kɛ gurɔplaa kɛa dɔroo?

¹⁹ Ben à ní lá à bè: Yā kpareme? Aɔ wèala wà bè: Yesu Nazareti yāme. Annabi isime. Baade pínɡi dɔ kɛ à yākena kɔn à yā'onaò bɔ Luda kiia me.

²⁰ Ben sa'orikino kɔn wa gbāadeenɔ daa kpàríma, lɛ wà yā daàla yānzi, ben wà à pà lía wà à dɛ.

²¹ Wapino sɔ, daan wée daa éé Isarailino mì sí. Beee gbɛra yā pì kɛna gurɔ aagɔdeen gbāa.

²² Ben yā kɛ wa nɔgbɛ kenɔ ò bɔ wa saɛ. Kɛ aɔ gaa à mira kiia kɔngɔa ide'ide,

²³ aɔɛ à gè ero. Aɔ sù aɔ bè malaikano bɔ wà mɔ́nzi aɔ bè́nne à kú wèndio.

²⁴ Ben wa gbɛkenɔ gaa wà mira pì gwà, aɔ è lán nɔgbɛ pìnɔɔ ò́nne nà, à kú gwero.

²⁵ Ben Yesu bè́nne: Laasuusaideenɔ, èe yā kɛ annabinɔɔ ò sí kpakpaaro.

²⁶ Ludaa e die Mesaya wéetamma e lán kɛ bà gbasa à gɛ a gakui guuroo?

²⁷ Naana zaa Musa takadaa ai à gaa pé annabinɔ pɔ́a pínɡi, Yesu yā kɛ kɛna Luda yān a musu bɔ́kɔ́tɛ́nne pínɡi.

²⁸ Kɛ aɔ kà kǐi kɔn lakutu kɛ aɔɛ gaan-o, Yesu kɛ lán é gɛ zélaa bà.

²⁹ Ben aɔ à kùkù aɔ bè: Ñ gɔ́wao kɛ. Uusie kɛ, guu e mɔɔ si. Ben à gè ua guu à gɔ́nyo.

³⁰ Gurɔ kɛ èe pò bleenyo, ben à burɛdi sè à aubarika dàn, ben à likɔ́rɛ à kpàríma.

³¹ Ben aɔ wɛɛ kɛ aɔ à dɔ sa, ben aɔ à wɛtɛ wà kòrazi.

³² Ben aɔ bèkɔnɛ: Kɛ èe yā oowe zén èe Luda yā bɔ́kɔ́tɛ́we, wa nòse guu e puuroo?

³³ Ben aɔ fɛɛ gwe gɔɔ aɔ liara wà gaa Yerusalemu. Aɔ à zǐri gɔɔn kuri awɛɛdoonɔ è kakɔana gwe kɔn gbɛ kɛ aɔ nàrímanɔ

³⁴ aɔɛ bee: Dii fɛɛ yápurame, à bɔ à mò Simɔzi.

³⁵ Ben gɔɔn plaaa pìnɔ zé guu yā tɔ́kɛ́nne kɔn dian aɔ à dɔ nà burɛdi likɔ́rena guuo.

Yesu bɔ à mɔ́na à ìbanɔzi

(Mat 28:16-20, Maa 16:14-18, Yoh 20:19-23, Zǐr 1:6-8)

³⁶ Kè aɔɔe yā pì oo lɛ, kǎndo aɔ à è zɛna ní tɛ, ben à bèɛnɛ: Àgɔ kú aafiao!

³⁷ Ben swɛ kɛ́ngu aɔ kè gírì, aɔɔe daa gɛwǎadeen wà è.

³⁸ Ben à bèɛnɛ: À kè dia a nɔsɛ fɛɛɛ? À kè dia á kú kɔn nɔsɛplaaao?

³⁹ À ma ɔɔnɔ kɔn ma gbáno gwa, kè mǎmbee! À ɔ kɛma à gwa. Gɛwǎadee ègɔ mè kɔn wáo ví lán á è má ví nǎro.

⁴⁰ Kè à ò lɛ, ben à a ɔɔnɔ kɔn a gbáno òɔaɛnɛ.

⁴¹ Pɔnnaa guu aɔɔe à yā síro, kè à bò ní saɛ yǎnzi. Ben à ní lá à bè: Póble kee kuuɔ?

⁴² Ben aɔ kpò kpátea kɔɔ kpàa,

⁴³ ben à sì à sò ní wáa.

⁴⁴ Ben à bèɛnɛ: Yā kè má òare gurɔ kè má kúao bé à kè. Ma bè séde yā kè wà ò ma musu Musa doka takadan kɔn annabinɔ takadao kɔn Saamu takadao papa píngi.

⁴⁵ Ben à ní nɔsɛ wɛ́nɛ lɛ aɔ yā kè kú takada píno guu dɔro dɔ.

⁴⁶ À bèɛnɛ: Wà kè Luda yǎn wà bè Mɛsaya é wɛɛtǎmma e, à gurɔ aagɔdee zǐ eé fɛɛ bɔna gaan,

⁴⁷ wɛé waazi kɛ bori píngine kɔn à tóo naana zaa Yerusalemu, lɛ aɔ nɔsɛ liɛ aɔ durunno kɛ́nma.

⁴⁸ Ámbe yā pì sèedadeenɔ ũ.

⁴⁹ Mapi sɔ, mé gbaa kè ma De à lé gbè kpásáare. Àgɔ kú wɛɛte guu kè ai gbáaa bɔ ludambɛ à daala.

Yesu tana ludambɛ

(Maa 16:19-20, Zír 1:9-11)

⁵⁰ Kè Yesu bònɔyo wɛɛte kpɛɛ ai Betani saɛ, ben à a ɔɔnɔ sè lezǐ à aubarika dàngu.

⁵¹ Kè èe aubarika daańgu lɛ, ben à kɛ́nma, Luda à sè à tàò a kiia.

⁵² Ben aɔ dɔnzi kɛnɛ aɔ liara wà tà Yerusalemu kɔn pɔnna bítao.

⁵³ Aɔègɔ kú Luda ua guu gurɔ píngi aɔgɔ Luda sáabu kpaa.

YOHANA

Baaru nnaa kè Yohana kè

Yaaya Batisikèri kɔn Yesu ìba káakunɔ 1:1-1:51

Yesu yádannena 2:1-12:50

Yesu kuuna Yerusalemu 13:1-17:26

Yesu gana kɔn à fɛɛnao 18:1-20:31

Yesu bɔ à mɔna a ibanɔzi 21:1-21:35

Yesu Kirisi mɔna anduna guu

- ¹ Zaa káaku Yá kuu, Yá pì kú kɔn Ludao, Yá pìn Luda ũ.
- ² À kú kɔn Ludao zaa káaku.
- ³ Luda pɔ́ píngi kè à gázĩme, pókee kuu kè à kè à sairo.
- ⁴ À guun wèndi kún, ben wèndi pì de gupuraa ũ gbɛ̀nɔne.
- ⁵ Gupuraa pì è pu gusiaan, ben gusiaa pì é e à daàlaro.
- ⁶ Luda gbɛ̀ke zì à tɔn Yaaya.
- ⁷ À mò gupuraa pì sèedadee ũme, à gupuraa pì yá ò gbɛ̀nɔne, le baade píngi à náane kè à gázĩ.
- ⁸ Àmbe gupuraa pì ũro, à mò gupuraa pì sèedadee ũme.
- ⁹ Gupura yápuradee kè è guu pu baade píngine bé èe mɔɔ anduna guu.
- ¹⁰ Yá pì kú anduna guu. Baa kè Luda anduna kè à gázĩ, anduna e à dšro.
- ¹¹ À mò a be, ben à gbɛ̀nɔ e à síro.
- ¹² Gbɛ̀ kè aš zèò wà à náane kèno sš, à n gbá zé aš gš Luda nénɔ ũ.
- ¹³ Aš ina pì e bɔ gbɛ̀ke aru guuro, èe bɔ mɛfɛena ke gšgbɛ poyezi kiiaro, Luda bé à n í.
- ¹⁴ Yá pì kè gbɛ̀ntee ũ, à gurɔplaa kèwao, ben wa à gakuì, De Luda Né mèn do léle gakuime, à gbɛ̀ke kɔn yápuraa papana.
- ¹⁵ Yaaya à sèeda kè à pùtá à bè: Gbɛ̀ kè ma à yá òn yè, ma bè gbɛ̀ kè èe mɔɔ ma gberaa demala kè à kuu ma à yānzi.
- ¹⁶ À gbɛ̀ke papana guu à gbɛ̀kɛ kè wa baadene, ben wa aubarika è didikša.
- ¹⁷ Luda a doka kpāwa Musa gázĩ, à gbɛ̀ke kɔn yápuraa kèwe Yesu Kirisi gázĩme.
- ¹⁸ Gbɛ̀kee e wée si Ludale zikiro. Luda Né mèn do léle kè kú a De kuu pì bé à tò wà à dš.

Yaaya Batisikèri sèedakena Yesu yā musu (Mat 3:1-12, Maa 1:1-8, Luk 3:1-18)

- ¹⁹ Yuda gbāadee kè aš kú Yerusalemunɔ sa'ori kenɔ kɔn Levi bori kenɔ zì Yaayaa, ben aš à là wà bè: Dén n ũu? Yá kè à ónnen yè.
- ²⁰ À órine wásawasa, èe yāke uteńnero à bè: Mesayan ma ũro.
- ²¹ Ben aš à là wà bè: Dén n ũ sɛɛ? Iliamen úš? À wéńla à bè: Auo! Ben aš èara wà à là dɔ: Annabi isin n úš? À wéńla à bè: Auo!
- ²² Ben aš bène dɔ: Dén n ũ sɔɔ? N owe le wà gá wà o gbɛ̀ kè aš wa zĩnɔne. Dian nɛe oo nà zĩnda yā musuu?
- ²³ Ben à bè lán annabi Isaya ò nà:
Gbɛ̀ kè a kòto dɔ gbáann ma ũ,
kè èe bee wà zé poro Diine.
- ²⁴ Gbɛ̀ kè wà n zĩ pínɔ sš bɔ Farisinɔ kiiame.

²⁵ Ben aɔ à là wà bè: Zaake Mesayan n ũro ke Ilia ke annabi isi, bɔyānzi né gbēno batisi kɛɛzi?

²⁶ Yaaya wēila à bè: Mɛè gbēno batisi kɛ kɔn ío, mɔde gbēkee kú a té á à dɔro.

²⁷ Àmbe é mɔ ma gbɛra, mɛɛ ká mà à kyatee bɔbɔnɛro.

²⁸ Yá pino kɛ Betani kɛ kú Yoda baame, guu kɛ Yaaya e gbēno batisi kɛɛn.

Sane Bɔro kɛ Ludaa kpà

²⁹ Kɛ guu dɔ, Yaaya Yesu è èe mɔɔ a kiia, ben à bè: Sane Bɔro kɛ Ludaa kpà à anduna durun goon yè.

³⁰ Gbɛ pi yān má ò yā ma bè, gbɛ kɛ èe mɔɔ ma gbɛraa demala, kɛ à kuu ma ā yānzi.

³¹ Má à dɔ yāro, mɔde ma mɔ, mɛɛ gbēno batisi kɛɛ lɛ Isarailino à dɔ yānzime.

³² Yaaya à sèeda kɛ à bè: Má è Luda Nini bɔ ludambe lán pɔtɛɛ bà à mò à zɔa.

³³ Mɛɛ à dɔ yāro. Kɛ Luda ma zɪ gbēno batisi kɛ, à bèmɛ gbɛ kɛ má è a Ninii mò à pita, àmbe eé gbēno batisi kɛ kɔn Ninii pìo.

³⁴ Ma beee è, ma sɔ sèeda kɛ kɛ àmbe Luda Né ũ.

Yesu ìba káakunɔ

³⁵ Kɛ guu dɔ, Yaaya èara à kú gwe dɔ kɔn a ìba gɔɔn plaaano.

³⁶ Kɛ à Yesu è èe gɛtɛɛ, à bè: Sane Bɔro kɛ Ludaa kpàn gwe!

³⁷ Kɛ ìba gɔɔn plaa pino yā pi mà, aɔ bɔ wà tɛ Yesuzi.

³⁸ Yesu liè à è aɔ tɛazi, ben à n lá à bè: Bón á yezi? Aɔ bène: N beɛ kú mame Rabi? Tɔ pi bè Danneri.

³⁹ À wēila à bè: À mɔ à gwa. Ben aɔ gàa wà guu kɛ à kún è, ben aɔ gɔo zĩ beee. Uusie mò siigʼ taka.

⁴⁰ Gɔɔn plaa kɛ aɔ Yaaya yā mà aɔ bɔ wà tɛ Yesuzi pino, aɔ gbɛ doo né Simo Pita dāaro Andurume.

⁴¹ À gàa à a vɪ Simo lè gĩa, ben à bène: Wa Mesaya è. Tɔ pìn wè be dɔ Kirisi.

⁴² Ben à gāao Yesu kiia. Yesu à gwà tɪii à bè: Yohana né Simo n ũ. Wé benne Pitame sa. Tɔ pi bè gbè.

⁴³ Kɛ guu dɔ, Yesu yezi à tá Galili bɔsun, ben à dà Filipilɛ à bène: N tɛmazi.

⁴⁴ Filipi pi né Anduru kɔn Pitao be wɛtɛ Betesaida gbɛmɛ.

⁴⁵ Ben Filipi gàa à Natanaeli lè à bè: Gbɛ kɛ Musa a yā ò a doka guu, bensɔ annabino a yā ò dɔ, wa à è. Yusufu né Yesume. Nazareti gbɛmɛ.

⁴⁶ Natanaeli bène: Gbɛ maa é bɔ Nazaretisʼ? Filipi bène: N mɔ n gwa.

⁴⁷ Kɛ Yesu Natanaeli è èe mɔɔ a kiia, à yā ò à bè: Isaraili yāpuradeen yè, à nɔsɛ mɔnafiki vɪro.

⁴⁸ Ben Natanaeli bène: N ma dɔ mame? Ben Yesu wèàla à bè: Ai Filipi gɔ gá n sisi, ma n e kāká lí gbáru.

⁴⁹ Ben Natanaeli bène: Rabi, Luda Nén n ũ, Isarailino Kínan n ũ.

⁵⁰ Yesu bène: Kɛ má ònne ma n e kāká lí gbáru bé à tò n ma náane kɛʼ? Né yā bíta e de kèla.

⁵¹ À èara à bène dɔ: Yāpuraan mɛɛ ooare, é ludambɛɛ e wɛkšana, Luda malaikano égɔ didii Gbɛntee Néa aɔgɔ pitaaa.

2

Nɔsena zaa Kana

¹ À guro aagɔdee zĩ wèe nɔɔ sɛɛ zaa Kana, Galili bɔsun. Yesu da kú gwe,

² ben wà Yesu kɔn a ìbano sisi nɔsɛ kiia dɔ.

³ Kɛ geepiwɛɛ kɛsá, Yesu da bène: Aɔ wɛɛ vɪ dɔro né.

4 Ben Yesu wèàla à bè: À kè dia n ma le beeeoe? À gurɔɔ e káme kòro.

5 Ben à da bè zikerinɔnɛ: Lán eé oare nà, à kɛ lɛ.

6 Gbè orozānɔ kú gwe mèn swɛɛdo Yudanɔ gbāsibɔ'ikabɔnɔ ũ. À kenɔ è í sí lita basigɔmɛ, à kenɔ sɔ baswɛɛdo.

7 Ben Yesu bè zikerinɔnɛ: À í káka orozā kènɔn à pa. Ben aɔ í kàkan à pà yélele.

8 Ben à bènɛ: À tɔ à gáo kɔkɔ'orino gběnsine sa. Ben aɔ tɔ wà gàaone.

9 Kè gběnsi pì í liena wɛɛ ũu pì dà, èe dɔ guu kè à bònlo, mode zíkɛri kè aɔ í pì tònɔ dɔ. Ben gběnsi pì nɔzā sisi

10 à bènɛ: Wɛ nnaan wè kpámma gĩa. Gurɔɔ kè í n kú, ben wè mó kɔn geɓuo sa. Mpi sɔ, n wɛ nnaa tò zāa.

11 Yesu dabuyákɛna káakupɔn gwe, kè à kè zaa Kana, Galili búsun. À tɔ bɔ, ben à ìbanɔ à náanɛ kè.

12 Beee gɛɛra Yesu gàa Kapɛnamu kɔn a dao kɔn a dāaronɔ kɔn a ìbanɔɔ, mode aɔɛ gurɔplaa kɛ gwero.

Yesu kuuna Luda ua

(Mat 21:12-13, Maa 11:15-17, Luk 19:45-46)

13 Kè Yudanɔ Banla zĩbaa kà kii, ben Yesu gaa Yerusalemu.

14 À è wèe zùnɔ kɔn sãanɔ kɔn lukulukunɔ yaa Luda ua guu, ɔɔlendeɛkɛrinɔɔ vɛna gwe.

15 Ben à bàflā tã à pɛmɛma aɔ bɔɛ kɔn sãanɔ kɔn zùnɔ pĩngi. À ɔɔlendeɛkɛri pĩnɔ ɔɔ fãakɔa, à n teebunɔ yĩpa à kwěĩnɛ.

16 Ben à bè lukulukuyari pĩnɔnɛ: À pɔ pĩnɔ sée à bɔɔ pĩngi. Àton ma De ua kɛ yàra ũro.

17 Ben yã kè kēna Luda yān kèkii dɔ à ìbanɔn kè à bè: N ua yã ma kú gbāa maamaa.

18 Ben Yuda gbāadeenɔ à là wà bè: Dabuyā kpāreen né kewe lɛ wà dɔ kè n yã beee kɛna iko vĩ?

19 Yesu wèníla à bè: À Luda kpé kè wí, mé ɛara mà kpé pì fɛɛ gurɔ aagɔɔ dagura.

20 Ben gbāadee pĩnɔ bènɛ: Wè baplaa awɛswɛɛdon wà kpé pì bɔ, ben mmɔn né fɛɛ gurɔ aagɔɔ guuɔ?

21 Mode Luda kpé kè à téa pì, à mè yān èe oo.

22 Kè Yesu fɛɛ bɔna gaan, yã kè à ò pì dɔ à ìbanɔn, ben aɔ yã kè kēna Luda yān sì kɔn yã kè Yesu ò pìo.

Yesu baade pĩngi nòsɛ dɔ

23 Kè Yesu kú Yerusalemu Banla zĩbaa zĩ wà à náanɛ kè pari, kè wà dabuyā kè à kènɔ è yānzi.

24 Yesu e n náanɛ kɛro, zaake à baade pĩngi nòsɛ dɔ.

25 Èe kɛ sɛto gbēke gbē yā ònɛro, zaake à yã kè kú baade nòsɛ guu dɔ.

3

Yesu kɔn Nikodemuo

1 Farisi kee kuu kè wè benɛ Nikodemu. Yuda gbāadeenɔ dokemɛ.

2 À mò Yesu kiia gwāavĩ à bènɛ: Rabi, wà dɔ kè mbe danneri kè bɔ Luda kiia ũ, zaake gbēke é fɔ à dabuyā kè nɛɛ kɛɛnɔ kɛro, sé Ludaa kúo.

3 Ben Yesu bènɛ: Yāpuraan mée oonne, tó èe kɛ wà gbē kèkɛ wà à ì dɔ baasiro, eé fɔ āgɔ kpata kè bɔ Luda kiia dɔro.

⁴ Ben Nikodemu Yesu là à bè: Weé gbɛ kɛ zi kù i diame? Eé ɛara à gɛ a da gbɛɛn lɛ wà kɛkɛ wà à i dɔn yó?

⁵ Ben Yesu wɛ̀àla à bè: Yápuraan mée oonne, tó èe kɛ wà gbɛ i kɔn ío kɔn Luda Ninio baasiro, eé fɔ à gɛ kpata kɛ bɔ Luda kiia guuro.

⁶ Gbɛntee né'ina né mɛ yāme, Luda Nini né'ina né nini yāme.

⁷ Nton tó yā kɛ má ònnɛ bɔ n saero, séto wà kɛkɛ wà a i dɔ.

⁸ Ía è káka guu kɛ à yezin. Nɛ̀ à kɛ́ ma, n dɔ guu kɛ à bɔn ke guu kɛ èe gaanlo. Len ègɔ dɛ lɛ kɔn gbɛ kɛ Luda Nini à ío.

⁹ Ben Nikodemu à là à bè: Yā beee é sí kɛ sɔ́?

¹⁰ Yesu wɛ̀àla à bè: N Isarailinɔ yādanneri ina ben n beee dɔroo?

¹¹ Yápuraan mée oonne, yā kɛ wá dɔn wée oo. Yā kɛ wá è sèedan wée kpaa, ben ée gi wa yā sɔzi.

¹² Lán ma anduna yā òare nà, ben a gi sɔzi, tó ma ludambɛ yā òare, é sɔ́?

¹³ Gbɛkee e gá ludambɛ zikiro, sé Gbɛntee Né kɛ bɔ gwee baasiro.

¹⁴ Lán Musa mlɛ̀ sɛ̀ à dɔ musu gbáan nà, len weé Gbɛntee Né sɛ̀ wà dɔ musu lɛ,

¹⁵ lɛ gbɛ kɛ èe à náane kɛɛ gɔ wɛ̀ndi kɛ è yāaroo vɛ́.

¹⁶ Zaake Ludaa ye andunazi à kɛ́ bíta, ben à a Né mèn do léle kpà, lɛ gbɛ kɛ èe à náane kɛɛ tón garo, sé àgɔ wɛ̀ndi kɛ è yāaroo vɛ́.

¹⁷ Ludaa e a Né zɛ́ anduna guu lɛ à yā vɛɛ andunaa yānzinlo, lɛ anduna mɛsina e à gázi yānzime.

¹⁸ Yā é vɛɛ à náanekeriaro. Yā gɛ́ake à vɛɛ à náanekerisaia kò, kɛ èe Luda Né mèn do léle pɛ́ náane kero yānzi.

¹⁹ Pó kɛ tó yā vɛɛ gbɛnɔan yè: Gupuraa mò anduna guu, mɔde gbɛnɔ ye gusiaazi dɛ gupuraa pɛ́la, kɛ aɔ yākenanɔ zaa yānzi.

²⁰ Zaake zaakeri píngi è za gupuraamme, è mó gupuraa kiiaro, lɛ à yākenanɔ tón bɔ gupuraaaro yānzi.

²¹ Gbɛ kɛ è zɛ́i kɛ yápuraaa, àmbɛ è mó gupura kiia, lɛ wàgɔ dɔ kɛ kuuna Luda guun à yā píng kèn.

Yaaya Batisikeri sèedakɛna Yesu yā musu

²² Beee gbɛra Yesu gàa Yudea busun kɔn a íbanɔ. À gurɔplaa kɛ́nyo gwe, èe gbɛnɔ batisi kɛɛ.

²³ Yaaya e gbɛnɔ batisi kɛɛ se zaa Aino, Salimu saɛ, zaake í di gwe. Wègɔ mɔɔ à kiia, ben è n batisi kɛ.

²⁴ Zaake wèe Yaaya da kpésiaan kòro.

²⁵ Gurɔ beee Yaaya íba kenɔ nà lɛokpakɔakɛnaa kɔn Yuda gbāade keo gbásibɔna yā musu.

²⁶ Ben aɔ sɔ́ Yaayazi wà bè: Rabi, gbɛ kɛ kúnyo yā Yoda baa káa kpa, kɛ n à yā òwee bè èe gbɛnɔ batisi kɛɛ tia, baade píngi e gaa à kiia.

²⁷ Yaaya bènnɛ: Gbɛke è fɔ à póke e à síro, tó èe kɛ Luda à gbà baasiro.

²⁸ Ámbɛ ma sèedadeenɔ ũ kɛ ma bè mámbe Mesaya ũro. Ma bè Luda ma zɛ́ mà dɔne aɛme.

²⁹ Nɔsɛri bé à nɔɔ vɛ́. Nɔsɛri gbɛ́nna sɔ́ ègɔ zɛ̀ à saɛ è swá kpá à yāzi, nɔsɛri kòto è à pɔɔ kɛ nna. Len sɔ́ ma pɔnnaa kɛ́ bíta lɛ.

³⁰ Séde àpɛ gɔ́ kaara mapi sɔ́ màgɔ lagoo.

Gbɛ kɛ bɔ musu

31 Gbē kè bò musu de baade pínghila. Gbē kè bò tɔɔtɛ né anduna gbēmɛ, anduna yān é o. Gbē kè bò ludambɛ sɔɔ de baade pínghila,
 32 ègɔ pɔ kè à è kɔn yā kè à mào sèeda kɛɛ, ben gbēkee e à yā siiro.
 33 Gbē kè à à yā sì zɛo kè Luda né yāpuradeemɛ.
 34 Gbē kè Luda à zɪ pì è Luda yā o, zaake Luda a Ninii kpàa papanamɛ.
 35 De Ludaa ye a Nézi, ben à pɔ pínghi nàne a ɔzɪ.
 36 Gbē kè èe Né pì náane kɛɛ wèndi kè è yāaroo ví. Gbē kè èe gii à yā mazi é wèndi pì ero, Luda pɔfɛ kpé kúame.

4

Yesu kɔn Samaria nɔgbɛo

1 Farisinɔɔ mà kè Yesu e gbɛnɔ batisi kɛɛ èe ìbanɔ ee de Yaayala.
 2 Èe kɛ Yesu bé è n̄ batisi kɛ a zɪndaro, à ìbanɔ bé wè kɛ.
 3 Kè Yesu yā pì mà, à fɛɛ Yudea à èara èe taa Galili.
 4 Kè èe gaa sɔ, à kù à bɔɛ Samaria bùsun.
 5 Ben à kà Samaria wétɛ kè wè be Sika. À zà kɔn tɔɔtɛ kè Yakubu kpà a né Yusufuaoro.
 6 Yakubu lɔgɔ kú gwe. Yesu táa ò à kpàsa, ben a vɛɛ lɔgɔ pì saɛ. Ɔfántɛ kà m̀idangura.
 7 Samaria nɔgbɛ ke mò í tɔ, ben Yesu bène: N̄ ma gba í mà mì.
 8 À ìbanɔ sɔ gaa pɔblee lú wétɛ guu.
 9 Ben nɔgbɛ pì bène: Yudan n̄ ù, Samaria nɔgbɛn ma ù, ben n̄ɛé ímina wée keemaa? Zaake Yudanɔ kɔn Samariadeenɔ yā è kɔ séro.
 10 Ben Yesu bène: Tó n̄ gbaa kè Luda è dañne dɔ kɔn gbɛ kè èe í wée keemmaa, le m̀be né wée kea à n̄ gba í wèndidee.
 11 Nɔgbɛ pì bène: Baa, n̄ googa víro. Lɔgɔ kè sɔ wèe zà. Né í wèndidee pì e m̀ámɛ?
 12 N̄ de wa dezi káaku Yakubula gwɛɛ? Àmbe à lɔgɔ pì tòwe. Àpì à í mì kɔn a n̄énɔ kɔn a pɔkádeenɔ.
 13 Ben Yesu bène: Gbē kè í kè mì, ímii é èara à à demɛ dɔ.
 14 Gbē kè eé í kè mé kpáa mi sɔ, ímii é à de ziki dɔro. Zaake í kè mé kpáa é gɔ à n̄sɛ guu ìbɔki í kè eé bɔɛne wèndi kè eé yāaroo ùmɛ.
 15 Ben nɔgbɛ pì bène: Baa, n̄ ma gba í pì, le ímii tón ma de mà m̀o í tɔ kè dɔro.
 16 Yesu bène: N̄ gá n̄ zà sísi à m̀o lɛdo.
 17 Nɔgbɛ pì wèàla à bè: Má gɔɔ víro. Ben Yesu bène: Kè n̄ bè, n̄ gɔɔ víro, n̄ yā ò a zéame.
 18 N̄ zà kè gènn sɔɔro, ben gɔgbɛ kè n̄ kúo tiaa né n̄ zānlo. N̄ yāpura a ò.
 19 Ben nɔgbɛ pì bène: Baa, má dɔ sa kè annabin n̄ ù.
 20 Wa dezinɔ dɔnzi kè Ludane kp̄iii kè musu, apinɔ sɔ eè be Yerusalemu bé guu kè wà dɔnzi kenne ù.
 21 Yesu bène: Nɔgbɛ, n̄ ma yā sí. Gurɔkee e suu kè é dɔnzi kɛ De Ludane kp̄iii kè musu ke Yerusalemu dɔro.
 22 Apinɔ, eè dɔnzi kɛ Ludane, m̀ode á à dɔro, wapinɔ sɔ, wèè dɔnzi kene, bensɔ wà à dɔ, zaake m̀isina é bɔ wa Yudanɔ kiiame.
 23 Gurɔɔ e suu à kà kò, kè dɔnziri yāpuradeenɔ é dɔnzi kɛ De Ludane kɔn yāpura a kɔn à Ninii gbāaa. Gbē beee takanɔn De Luda e wɛtɛ aɔ dɔnzi kɛare.

²⁴ Luda né niniime, séde gbě kè aṣè dɔnzi kɛnɛnɔ dɔnzi kɛnɛ kɔn yāpuraao kɔn à Ninii gbāaa.

²⁵ Ben nɔgbě pì bènɛ: Má dɔ kè Mesaya kè wè benɛ Kirisi é mó. Tó à mò, eé yā pínɡi bɔkɔtewe.

²⁶ Ben Yesu bènɛ: Mamɔma kè mée yā oonnɛɛ, mámbe à ũ.

²⁷ Gurɔ beeeaa Yesu ibanɔ sù, aṣ à lè èe yā oo kɔn nɔgbě. À bò ní saɛ, mɔde aṣ gběkee e à la bɔn à yeziro ke bɔyānzi èe yā oo kɔn nɔgbě pìoziro.

²⁸ Ben nɔgbě pì a loo tò gwe, à gè wéte guu à bè gbènɔnɛ:

²⁹ À mó à gɔgbě ke gwa. À yā kè má kènɔ òmɛ pínɡi. Ke Mesaya pìmɛ gwɛɛ?

³⁰ Ben aṣ bɔe wéte guu, aṣɔe gaa Yesu kiia.

³¹ Gurɔ beeeaa sɔ Yesu ibanɔ bènɛ: Rabi, né pɔ bleroo?

³² Ben à bènnɛ: Má pɔble ke vī kè á dɔro.

³³ Ben à ibanɔ kɔ lala wà bè: Gběke mònɛ pɔbleon yɔ?

³⁴ Ben Yesu bènnɛ: Ma pɔbleen gbě kè ma zīi pɔyezikenà ũ ai mà zīi kè à dāmɛ mī dɛ.

³⁵ Apinɔ eè be mɔ siigɔ bé à gɔ kè pɔkɛgurɔ é ká. Mée ooare, à wée sé à buraanɔ gwa, zaake pɔnɔ mà aṣ kà kɛna.

³⁶ Pɔkɛri e a asaia ee kò, èe gbènɔ kaakɔa wèndi kè è yāaro pɔ ũ, lɛ pɔtɔri kɔn pɔkɛrio pɔnnaa ke ledɔ.

³⁷ Zaake yā kèkii né yāpuraame: Gběke bé è pɔ tɔ, gběke kɛ.

³⁸ Ma a zī pɔ kè gura kè ée zīi kɛnlo. Gbě pāndenɔ bé wà zīi kè gwe, ben ée n zīi àrɛ blee.

³⁹ Samaria gbě kè aṣ kú wéte pì guunɔ Yesu náanɛ kè pari yā kè nɔgbě pì ònnɛ yānzi, kè à bè à yā kè á kènɔ òare pínɡi.

⁴⁰ Beee yānzi kè aṣ kà Yesu kiia, aṣ wée kèa à gɔnyo, ben à kènyo gurɔ plaa.

⁴¹ Kè Yesu yā ònnɛ, gbě pāndenɔ a náanɛ kè paripari.

⁴² Ben aṣ bè nɔgbě pìne: Èe ke yā kè ní òwe yānzin wa à náanɛ kèzi adoro. Wa à yā mà wa zīndame, ben wá dɔ sa kè anduna Mísirin à ũ yāpura.

Gbaadee né kɛkɔana

⁴³ Kè à gurɔplaa kènyo, à gberan à tà Galili,

⁴⁴ zaake à bè annabi ègɔ bèe vī a zīnda būsunlo.

⁴⁵ Kè à kà Galili, Galilideenɔ gbāake kpàzi, zaake aṣ gaa wà Banla zībaa kè Yerusalemumɛ, ben aṣ yā kè à kè zībaa pì zīnɔ è pínɡi.

⁴⁶ Ben Yesu èara à gaa Kana, gura kè à í lɛn geepiwée ũ. Bùsu gbāade kee kú gwe, à nɛgɔgbě e gyāa kɛɛ zaa Kapɛnamu.

⁴⁷ Kè à mà Yesu bɔ Yudea à sù Galili, ben à gaa à kiia à wée kèa à gá a né kɛkɔa, zaake à kú gaa lézī.

⁴⁸ Ben Yesu bènɛ: Tó èe ke a dabuyānɔ kɔn yābɔnsaenɔ è baasiro, é ma náanɛ kero.

⁴⁹ Ben gbāadee pì bènɛ: Baa, n mó lɛ ma né kpé à ga.

⁵⁰ Yesu bènɛ: N tá bɛ. N né é garo. Gɔgbě pì yā kè Yesu ònɛ sɔ, ben à dà zén.

⁵¹ Kè à té zén, à dàkɔre kɔn à zīrinɔ, ben aṣ bènɛ à né kuu.

⁵² Ben à ní lá à bè: Gurɔ zaka kparee takan à kè sàɔ? Ben aṣ bènɛ: Gĩa fāantɛ mò do zakan mɛwāaa pì kɛa.

⁵³ Ben de pì dɔ kè gurɔ zaka kè Yesu òare kè a né é garoon gwe. Ben aṣ à náanɛ kè, àpì kɔn a bèdeenɔ ní pínɡi.

⁵⁴ Sèeda plaadee kè Yesu kè bɔna Yudea suna Galilin gwe.

5

Gyare kēkšana dada'okiia

¹ Beee gbera Yudanɔ zĩbaa ke kà, ben Yesu ɛara à gàa Yerusalemu.

² Dada'okii kú gwe Sà Gēkii sae kè wè be Betesda kɔn Eberu yáo. Dada'okii pì kámmabokii ví leo sooro,

³ gyáreeno ɛgɔ daenan paripari, vɔlanɔ kɔn ɛrenɔ kɔn gbē kè aɔ mèguu fɛfɛnanɔ.

⁴⁻⁵ Gɔgbē kee kú gwe ɛe gyāa kee à kà wè baplaa plaasai.

⁶ Kè Yesu à ɛ daena gwe, à dò kè ɛe gyāa kee a gí kè maamaa, ben à bène: Ní yezi ngɔ aafiaɔ?

⁷ Ben gyáree pì wèlà à bè: Maree, má gbēke ví à ma da í guu gurɔɔ kè à dègero. Tó mée gaa gēn, gbē pānde ɛ gīake à gē ma āme.

⁸ Yesu bène: Ní fɛɛ n zɛ, n n pè sé n táa o.

⁹ Gwe gɔɔ gɔgbē pì aafia ɛ. À a pè sé à táa ò. Gurɔɔ pì né kámmabogurɔɔ zĩme,

¹⁰ ben Yuda gbāadeenɔ bè gɔgbē kè kēkša pìne: Kámmabogurɔɔ zĩn gbāa. À zé ví ngɔ n pè senaro.

¹¹ À wèníla à bè: Gbē kè ma gba aafia bé à òme mà a pè sé mà táa o.

¹² Ben aɔ à là wà bè: Dé bé à bène n n pè sé n táa oo?

¹³ Gbē kè kēkša pì dɔ tó dénlo, zaake Yesu gēte parii kè aɔ kú gweeno téme.

¹⁴ Beee gbera Yesu à ɛ Luda ua guu, ben à bène: Ní ma, n aafia ɛ. Nton durun ke doro, le yā kè zaa de beelaa tón n le doro yānzì.

¹⁵ Ben gɔgbē pì gāa à ò Yuda gbāadeenɔne kè Yesu bé à tò a aafia ɛ.

¹⁶ Ben gbāadee pìno wée tǎ Yesua, kè ɛ yā beee takanɔ ke kámmabogurɔɔ zĩ yānzì.

¹⁷ Ben Yesu wèníla à bè: Ma De ɛgɔ zĩ kee kámmabosaimɛ, len mée kee le se.

¹⁸ Yā beee yānzì gbāadee pìno e Yesu wetee wà à dɛzi de káakula. Ẹe ke kè ɛ kámmabogurɔɔ zĩ yā daro ado yānzìnlo, kè ɛ be Ludan a De ũ, ɛe a zĩnda kee sɛnkpe kɔn Ludao yānzime.

Luda Né iko

¹⁹ Yesu ɛara à wèníla à bè: Yápuraan mée ooare, Luda Né ɛ fɔ à yāke ke kɔn a zĩnda gbāaaoro, sé yā kè à ɛ a Dee e kee baasiro, zaake yā kè à De ɛ ke píngi, àmbe à Né pì ɛ ke se.

²⁰ Zaake De Luda ye a Nézi, ɛ yā kè ɛ ke píngi ɔɔɔane. Eé yā kè bíta de beelaa ɔɔɔane, eé bɔ a sae.

²¹ Lán De Luda ɛ gèno vu à wèndi kpárima nà, len à Né ɛ wèndi kpá gbē kè à yezinɔ le.

²² De Luda ɛ yákpae ke kɔn gbēkeoro, à yákpaekena gbāa píngi kpà a Néa,

²³ le baade píngi bèe li a Néne, lán aɔè li De Ludane nà. Gbē kè ɛe bèe li Luda Nénero, adee e bèe lii à De kè à à zĩnero.

²⁴ Yápuraan mée ooare, gbē kè ɛe ma yā maa, bensɔ ɛe gbē kè ma zĩ náane kee, adee wèndi kè ɛ yáaroo ví. Yā ɛ vɛɛaro, adee bɔ gaan à gè wèndi guume.

²⁵ Yápuraan mée ooare, gurɔkee e suu à kà kò, kè gèno ɛ Luda Né kòto ma, aɔ gbē kè aɔ mǎno ɛ fɛɛ.

²⁶ Lán De Luda wèndikpammana gbāa ví nà, len à wèndikpammana gbāaa kpà a Néa le dɔ.

²⁷ À yákpaekena gbāaa kpàa dɔ, kè à de Gbèntee Né ũ yānzì.

²⁸ Àton tó beee bɔ a saero, zaake gurɔkee e suu kɛ kɛ aɔ kú mira guuno é à kòto ma

²⁹ wà bɔe ní píngi. Maakerino é fɛe wà gɛ wèndi guu, zaakerino sɔ yáwɛmmanna guu.

³⁰ Mɛɛ fɔ má yáke kɛ kɔn ma zɛnda gbáaaro. Mɛɛ yákpae kɛ lán à òmɛ nàme, mɛɛ yákpae kɛ a zɛa, zaake mɛɛ ma zɛnda pɔyezi wɛtɛro, sé gbɛ kɛ ma zɛi pì pɔ.

Yesu iko sèedadeeno

³¹ Tó má dɛ ma zɛnda sèedadee ũ, lɛ ma yá náane víro.

³² Sèedade pándɛe kuu kɛ è ma yá o, má dɔ kɛ ma yá kɛ è oo náane ví.

³³ Baa apino, a gbɛnɔ zɛ Yaayaa, ben à yápuraà òare.

³⁴ Mɛɛ mè kpá gbɛntee sèedadekɛnaaro, mɛɛ beee ooare lɛ à e à bɔ zia yánzime.

³⁵ Yaaya dɛ lán fitia kɛ nana èe guu puu bà, ben a wɛ à pɔnnaa kɛ à gupuraazi gurɔ plaa.

³⁶ Yá kɛ De Ludaa dàme mà kɛenɔ, kɛ mɛɛ kɛɛ pɛnɔ dɛare sèeda ũ, kɛ De Luda bé à ma zɛ. Ma sèeda pì dɛ Yaaya pɔla.

³⁷ Ma De kɛ ma zɛi ma yá ò dɔ. Èe à kòto ma zikiro, ée wɛɛ siàlɛro,

³⁸ à yá e vɛɛkii e a swɛ guuro, kɛ ée gbɛ kɛ à zɛ náane kɛro yánzi.

³⁹ Èe Luda yá tàasi kɛ, zaake èègɔ daa gwen é wèndi kɛ è yáaroo en. Ma yán takada pì e oo sɔ,

⁴⁰ mɔde ée gii mó ma kiiazɛ lɛ à wèndi pì e.

⁴¹ Mɛɛ sáabu wɛtɛe gbɛntee kiaro,

⁴² mɔde má a dɔ, má dɔ kɛ á ye Ludaziro.

⁴³ Ma mɔ kɔn ma De tɔo, ben ée ma síro. Tó gbɛ pándɛ mò kɔn a zɛnda tɔo, é à sí.

⁴⁴ Lán èe sáabu wɛtɛkɔa nà, mɔde èe sáabu wɛtɛ Luda mèn do lélea lɛro, é kɛ dia à ma yá síi?

⁴⁵ Àtongɔ daa mámbe mé gá kɔn a yáo ma De kiaro, Musa kɛ a wɛɛ dɔzi bé ée gá a yáo.

⁴⁶ Tó a Musa yá sì, lɛ a ma yá sì se, zaake ma yán à kɛ Luda yán.

⁴⁷ Kɛ ée yá kɛ à kɛ Luda yánnɔ síro, é kɛ dia à ma yá síi?

6

Pɔblekpana gɔgbɛ gɔn bɔrɔ sɔɔroonɔa (Mat 14:13-21, Maa 6:30-44, Luk 9:10-17)

¹ Beee gbɛra Yesu bikɔ Galili sɛbɛ kɛ wè be dɔ Tiberia baa.

² Gbɛnɔ gɔ tɛzi paripari, kɛ aɔ à dabuyánɔ è dian èe gyàreenɔ kɛkɔana yánzi.

³ Ben Yesu didi à vɛɛ sɛsɛa kɔn a ibanɔ.

⁴ Yudanɔ Banla zɛbaa kà kɛi.

⁵ Kɛ Yesu wɛɛ sɛ musu, à è gbɛnɔ e mɔɔ a kiia paripari, ben à Filipi là à bè: Mákpán wé pɔblee lún lɛ gbɛnɔ blee?

⁶ À beee ò lɛ à Filipi yɔ à gwa yánzime, zaake à dɔ lán é kɛ nà.

⁷ Ben Filipi wɛàla à bè: Kondogi mèn wàa do buredi, baa tó wà lìli baadene fɛtɛfete, ée mɔmmaro.

⁸ À ibanɔ doke Anduru, Simo Pita dāaro bène:

⁹ Négɔgbɛ kee kú kɛ, à buredi aaga ví mèn sɔɔro kɔn kpò néngonɔ mèn plaa. Bɔn beee é kɛ parii kɛnɔnɛ?

¹⁰ Yesu bè: À gběno vẹevẹe. Sẹ di guu pìn, ben aɔ vẹevẹe. Gōgběno kà gōon boro soro taka.

¹¹ Yesu buredi pino sẹ à aubarika dàn, ben à kpàatete gbẹ kẹ aɔ vẹena pino ne lán aɔ yezi ná. Len à kpò kpàmma le do.

¹² Kẹ aɔ ká ń píngi, à bè à ibanone: À à kpaaa kẹ gò sée píngi, le à ke tón ke páro.

¹³ Ben aɔ buredi mèn soro kẹ wà sò pì kpaaa kẹ gōn sẹe gbíi kuri awẹeplaa pa.

¹⁴ Kẹ wà dabuyá kẹ Yesu kẹ pì è wà bè: Gbẹ pì né annabi kẹ èe mo anduna guume yapura.

¹⁵ Yesu dɔ kẹ wà yezi wà mó wà a kú wà a ká kí ù kōn gbāaome, ben à guíne gwe à ẹara à didi sísí musu ado.

Yesu táa'ona sèbela

(Mat 14:22-33, Maa 6:45-52)

¹⁶ Kẹ uusie kẹ, à ibano gaa sèbe baa.

¹⁷ Ben aɔ gẹ goro'ite guu, aɔe bikúu sèbe pì baa káa Kapenamu kpa. Guu gíake à si Yesu e ká ń kii koro.

¹⁸ Zaga'ia gbāaa kàka, ben í e fẹe.

¹⁹ Kẹ à ibano goro lí wà kà kiloo soro ke swedo taka, ben aɔ Yesu è èe táa oo íla, èe sɔ ń gorozi, ben vía ń kú.

²⁰ Ben à bèinne: Mámbee! Àton tó vía a kuro.

²¹ Aɔ wẹzi à gẹ goro guu, ben goro pì kà guu kẹ aɔe gaan gɔo.

Gbẹno Yesu wetena

²² Kẹ guu dɔ parii kpé zena sèbe baa káa. Aɔ dɔ kẹ goro'ite kú gwe yá mèn dome, Yesu sɔ èe gẹ goro pì guu kōn a ibanoro, aɔ tà ntẹeme.

²³ Zaazaa goro'ite pādeno bò Tiberia, aɔ mò guu kẹ kii kōn guu kẹ wà buredi sòn-o, kẹ Dii sáabu kpà.

²⁴ Kẹ parii pì è àpì ke à ibano kú gwe doro, aɔ gẹ goro pino guu aɔ gaa à wete Kapenamu.

Yesu bé póblee kẹ è ń ká wèndia ù

²⁵ Kẹ aɔ à è sèbe baa gwe, aɔ bène: Rabi, n ka kẹ boremẹ?

²⁶ Yesu bèinne: Yapuraan mée ooare, ée ma wetee buredi kẹ á sò a ká yānzime, èe ke dabuyá kẹ á ẹno yānzinlo.

²⁷ Àton zii ke póblee kẹ è yā yānziro, sé póblee kẹ è ń ká wèndi kẹ è yāarooa. Gbēntee Né bé eé a gba póblee pì, zaake àpín De Luda a sèeda kẹa.

²⁸ Ben aɔ à là wà bè: Dian wé ke nà wà yá kẹ Ludaa yezi wà kee kee?

²⁹ Yesu wènía à bè: Yá kẹ Ludaa yezi à keen yè: À gbẹ kẹ à à zì náane ke.

³⁰ Aɔ bène: Dabuyá kpāreen né kewe, le wà e wà n náane kee? Yá kpāreen né kee?

³¹ Wa dezin mana blẹ gbāan lán wà kẹ Luda yān nà wà bè: A póblee kẹ bò musu kpàmma aɔ blẹ.

³² Ben Yesu bèinne: Yapuraan mée ooare, èe ke Musa bé à póblee kẹ bò musu kpāawaro. Ma De bé è poble yāpuradee kẹ bò musu kpāawa.

³³ Póblee kẹ Ludaa kpà pín gbẹ kẹ bò musu è wèndi kpá andunaa ù.

³⁴ Aɔ bène: Mare, ngó poble beee taka kpaawa guró píngi.

³⁵ Ben Yesu bèinne: Mámbe póblee kẹ è ń ká wèndia ù. Naa è gbẹ kẹ mò ma kiia dero, ímii è ma náanekerí de zikiro.

³⁶ Baa kōn beeeo lán má ọare nà, baa kẹ a ma e, ée ma náane kero.

³⁷ Gbɛ̀ kɛ̀ ma Dee kpàmaa é mɔ́ ma kiiia, mé pé gbɛ̀ kɛ̀ mɔ́ ma kiiiaa zikiro.

³⁸ Èe kɛ̀ ma zĩnda pɔ́yezi yānzin ma bɔ́ musu ma mɔ́ziro, sé gbɛ̀ kɛ̀ ma zĩ pɔ́.

³⁹ Pɔ́ kɛ̀ gbɛ̀ kɛ̀ ma zĩ pì yezin yè: Màton tó gbɛ̀ kɛ̀ à kpàmaano ke sāsáro. À yezi mà n fɛɛ ziaa zĩ.

⁴⁰ Zaa kɛ̀ pɔ́ kɛ̀ ma Dee yezin yè: Gbɛ̀ kɛ̀ wɛɛ̀ pè à Néa bensɔ́ èè à náane kɛɛ̀ gɔ́ wɛ̀ndi kɛ̀ è yāaroo vī, mé à fɛɛ ziaa zĩ.

⁴¹ Ben Yuda gbàadeeno zɔ́ka kàzi, kɛ̀ à bè ambe pɔ́blee kɛ̀ bɔ́ musu ũ yānzi.

⁴² Aɔ̀ bè: Gbɛ̀ pì né Yesu Yusufu nénloo? Wá à de kɔ́n à dao dɔ́ né! Ben èe bee a bɔ́ musume.

⁴³ Yesu bènnɛ: Àton zɔ́ka káro.

⁴⁴ Gbɛ̀ke é fɔ́ à mɔ́ ma kiiaro, tó èe kɛ̀ ma De kɛ̀ ma zĩ à sisi baasiro, mé à fɛɛ ziaa zĩ.

⁴⁵ A kɛ̀na annabino takada guu wà bè: Luda bé eé yā da baadenɛ. Gbɛ̀ kɛ̀ De Luda yā mà bensɔ́ à à yā dà, àmbe é mɔ́ ma kiiia.

⁴⁶ Èe kɛ̀ gbɛ̀ke De Luda è kɔ́n wɛɛ̀onlo. Gbɛ̀ kɛ̀ bɔ́ à kiiia bé à à è ado.

⁴⁷ Yāpuraan mɛɛ̀ ooare, ma náanɛkɛ̀ri wɛ̀ndi kɛ̀ è yāaroo vī.

⁴⁸ Mámbe pɔ́blee kɛ̀ è n ká wɛ̀ndia ũ.

⁴⁹ A dezino mana blè gbáan, baa kɔ́n beeeo aɔ́ gàga.

⁵⁰ Pɔ́blee kɛ̀ è bɔ́ musu sɔ́, tó gbɛ̀ blè, eé garo.

⁵¹ Mámbe pɔ́ble wɛ̀ndidee kɛ̀ bɔ́ musu pì ũ. Tó gbɛ̀ à kɛ̀ blè, eégɔ́ kuu guro píngi. Pɔ́blee kɛ̀ mé kpármman ma mɛ̀baasi ũ, le anduna gɔ́ wɛ̀ndi vī yānzi.

⁵² Ben gbàadee pìno e leokpakɔ́a kɛɛ̀ kɔ́o wà bè: Gbɛ̀ pì é fɔ́ à a mɛ̀baasi kpáwa wà sɔ́n yó?

⁵³ Ben Yesu bènnɛ: Yāpuraan mɛɛ̀ ooare, tó ée Gbɛ̀ntee Né mɛ̀baasi sɔ́ a à aru mĩro, égɔ́ wɛ̀ndi vĩro.

⁵⁴ Gbɛ̀ kɛ̀ è ma mɛ̀baasi sɔ́ à ma aru mii wɛ̀ndi kɛ̀ è yāaroo vī. Mámbe mé à fɛɛ ziaa zĩ.

⁵⁵ Zaa kɛ̀ ma mɛ̀baasi né pɔ́ble yāpuraame, ma aru né ímina yāpuraame.

⁵⁶ Gbɛ̀ kɛ̀ è ma mɛ̀baasi sɔ́ à ma aru mii kú ma guu, má sɔ́ kú à guu.

⁵⁷ Lán De Luda Wɛ̀ndide ma zĩ bensɔ́ má kuu à yānzi nà, len gbɛ̀ kɛ̀ è ma mɛ̀baasi sɔ́ égɔ́ kuu ma yānzi le.

⁵⁸ Pɔ́blee kɛ̀ bɔ́ musun gwe. À de lán pɔ́blee kɛ̀ a dezino blè aɔ́ gà bàro. Pɔ́ble beee blèri égɔ́ kuu guro sànda píngime.

⁵⁹ Yesu yā beeenɔ́ ò guro kɛ̀ èe yā daánnɛ Kapɛnamu aduakɛkpɛmmɛ.

Yesu iba keno bɔrukpekenena

⁶⁰ Kɛ̀ à ibanɔ́ yā pì mà, aɔ́ paridee bè: Yā gbàaame, dé bé eé beee fɔ́o?

⁶¹ Yesu dɔ́ a swɛ̀ guu kɛ̀ à ibanɔ́ e zɔ́ka kaa yā pì musu, ben à bènnɛ: Yā pì e a fuuɔ́?

⁶² Tó á è Gbɛ̀ntee Né fɛɛ̀ èe taa guu kɛ̀ à kún yā sɔ́ né?

⁶³ Luda Nini bé è wɛ̀ndi kpármma, mɛ̀baasi né pɔ́kenlo. Yā kɛ̀ má òareenɔ́n Luda Nini kɛ̀ è n ká wɛ̀ndia yā ũ.

⁶⁴ Mɔ́de a gbɛ̀kenɔ́ e ma náanɛ kɛ̀ro. Zaa kɛ̀ Yesu gbɛ̀ kɛ̀ aɔ́o a náanɛ kɛ̀roonɔ́ dɔ́ zaa káaku kɔ́n gbɛ̀ kɛ̀ eé a kpármmao.

⁶⁵ Ben à bè dɔ́: Beee yānzin má òarezi, gbɛ̀ke é fɔ́ à mɔ́ ma kiiaro, séto De Luda à gbà zé.

⁶⁶ Zaa guro beee à iba keno bɔ́ru kpɛɛ̀ paripari, aɔ́o tézi dɔ́ro.

⁶⁷ Ben Yesu a iba gɔ́on kuri awɛɛ̀plaaano là à bè: Á yezi à tá sen yó?

68 Simo Pita wèàla à bè: Dii, dé kiian wé gán? N' wèndi kè è yāaro yā vī.

69 Wa n náanɛ kè, wá dǝ kɛ Luda gbɛ kè à kú adonan n ũ.

70 Yesu bèɛnɛ: A gɔɔn kuri awɛɛplaaa kènɔn má sèroo? Baa kɔn beeeo a gbɛ doo né ibilisimɛ.

71 Yudasí, Simo Isikarioti nén à téa. Àpin gɔɔn kuri awɛɛplaaa pìnɔ doke kè eé à kpámma ũ.

7

Yesu kɔn a dāaronɔ

1 Beee gbɛra Yesu gāa Galili wéte kɔn wéteo, zaake à yezi à lili o Yudearo, kè Yuda gbāadeenɔɔ e à wetɛɛ wà à de yānzi.

2 Yudanɔ Kutadɔna zībaa kà kīi,

3 ben à dāaronɔ bènɛ: N' fɛɛ gura kè n' gá Yudea, lɛ n' ìba kè aɔɔ kú gweenɔ yā kè nɛɛ kɛɛnɔ e se.

4 Tó gbɛ yezi à tó bɔ, è a yānɔ kɛ utenaro. Lán nɛɛ yā kènɔ taka kɛɛ nà, n' n' zīnda ɔɔba andunane.

5 Baa à dāaro pìnɔ aɔɔe à náanɛ kero.

6 Ben Yesu bèɛnɛ: À gurɔɔ e káme kòro. Amɔanɔ sɔ à zé vī gurɔ sānda píngi.

7 Anduna é we à zaaguro, mɔde à zāmagu kè mɛɛ be à yākena zaa yānzi.

8 À gá zībaakekiia, mɛɛ gaaro, zaake à gurɔɔ e káme kòro.

9 Kè à yā pì ò, ben à gò Galili.

Yesu gana Kutadɔna zībaakekiia

10 Kè à dāaro pìnɔ gāa zībaakekiia, gbasaa àton gá. Èe gá gbɛnɔ wáaro, à gāa asii guume.

11 Yuda gbāadeenɔɔ e à wetɛɛ zībaakekiia aɔ bè: Àpi kú máa?

12 Parii guu wèe yābuu tāa maamaa à musu. Gbɛkenɔ bè: Gbɛ maaame. Gbɛkenɔ bè: Auo, èe gbɛnɔ sāsāame.

13 Gbɛkee e a yā o gupuraaaro, kè wèe vīa kɛɛ gbāadee pìnɔnɛ yānzi.

14 Kè zībaa kà a dagura, Yesu gāa Luda ua guu, èe yā daaɛnɛ.

15 À yā bɔ gbāadee pìnɔ sae wà bè: Gbɛ kè èe kyó keroo bé à takada dǝ lɛs?

16 Ben Yesu bèɛnɛ: Yā kè mɛɛ daɛnɛ né ma zīnda yānlo, gbɛ kè ma zīi yāme.

17 Gbɛ kè yezi à zɛ kɔn Luda pɔyezikenao égo dǝ tó ma yádannena de Luda pó ũ, kesɔ ma zīnda yān mɛɛ oo.

18 Gbɛ kè è a zīnda yā oo e wetɛɛ à tó bɔmɛ. Gbɛ kè è wete à gbɛ kè a zīi tó bɔɔ náanɛ vī, mɔnafiki kú à guuro.

19 Musa e doka daareroo? A gbɛke yā pì kúna sɔro. Bóyānzin ée wetɛɛ à ma dɛzi?

20 Ben gbɛnɔ bènɛ: N' zīn vīme. Dé bé èe wetɛɛ à n dɛɛ?

21 Yesu bèɛnɛ: Dabuyā mèn don má kè, ben à bò a píngi sae.

22 Musa bāngukɛna yā dàare, ben eè bāngu kɛ kámmabogurɔɔ zī. Ase èe kɛ Musa kiian à nāanlo, à bò a dɛzi káakunɔ kiame.

23 Lán wè bāngu kɛ nɛnɛ kámmabogurɔɔ zī nà lɛ wàton bɔ Musa doka kpɛero yānzi, à kè dia a pɔɔ fɛnamazi, kè ma gbɛ gbà aafia wásawasa kámmabogurɔɔ zīi?

24 Àton yā gwa lán a wéɛ e ee nàro. À yā gwa a zéa.

Yesun Mesaya ũs?

25 Ben Yerusalemudeenɔ bè: Gbɛ pì né gbɛ kè wèe à wetɛɛ wà à dɛɛnloo?

²⁶ À gwa, èe yā oo gupuraa, ben gbēkee e yā liaro. Gbāadeenɔ̀ à dɔ̀ Mesaya ũ yāpuraan yó?

²⁷ Wà dɔ̀ guu kè gbē kèkii bòn. Tó Mesaya mò, weégɔ̀ dɔ̀ guu kè à bònlo.

²⁸ Beee yānzi gurɔ̀ kè Yesu e yā daañne Luda ua guu, à pùtā à bè: Á ma dɔ̀ bensɔ̀ á dɔ̀ guu kè ma bòn. Ase mée mó kɔ̀n ma zīndaoro. Gbē kè ma zī né yāpuraadeeme, ben á à dɔ̀ro.

²⁹ Má à dɔ̀, zaake ma bɔ̀ à kiiame, àmbe à ma zī.

³⁰ Ben aɔ̀e à wetee wà à kù, mɔ̀de gbēkee e ɔ̀ naaro, zaake à gurɔ̀ e papa kòro.

³¹ Zà guu wà Yesu náane kè pari wà bè: Tó Mesaya mò, eé dabuyā ke pari de kè gbē kèkii kèlan yó?

Dogarino zīna aɔ̀ Yesu kù

³² Kè Farisinɔ̀ mà wée yābuu taa zà guu à yā musu, ben sa'orikinɔ̀ kɔ̀n Farisi pìnɔ̀ dogarinɔ̀ zī wà à kù.

³³ Ben Yesu bè: Ma kuunaao gò fète, gbasa mà tá gbē kè ma zī kiia.

³⁴ É ma wetee à koramazi, zaake é fɔ̀ à gá guu kè má kúnlo.

³⁵ Ben gbāadee pìnɔ̀ e kɔ̀ lalaa: Mán à yezi à gán kè wé korazi? À yezi à gá wa gbē kè aɔ̀ fàakɔ̀a Giriki būsuno guu kiia le à yā da Giriki pìnɔ̀nen yó?

³⁶ Yā kè à ò pì mì de diame? Kè à bè wé a wetee wà koraazi bensɔ̀ guu kè á kún wé fɔ̀ wà gá gwero né.

Í kè è n ká wèndia

³⁷ Zībaa gurɔ̀ zāa bíta zī Yesu fɛe à pùtā à bè: Gbē kè ímii e à dee à mó ma kiia à í mii,

³⁸ gbē kè èe ma náane kee sɔ̀, í kè è n ká wèndia égɔ̀ bàa lee zaa à nòse guu lán wà kè Luda yān nà.

³⁹ À yā kè ò Luda Nini kè gbē kè aɔ̀e a náane keeno é sí yā musume. Aɔ̀ Luda Nini pì vī gīaro, kè Yesu e gīake à tɔ̀ bɔ̀ kòro yānzi.

Gbēno kèkèkɔ̀ana Yesu yānzi

⁴⁰ Kè gbēno yā pì mà, gbēkenɔ̀ bè: Gbē kèkii né annabi pìme yāpura.

⁴¹ Gbēkenɔ̀ bè: Gbē kèkii né Mesayame. Mɔ̀de gbēkenɔ̀ bè: Mesaya é bɔ̀ Galili sɔ̀sɔ̀?

⁴² Wà kè Luda yān wà bè, Mesaya né Dauda boriime, eé bɔ̀ Dauda be wéte Betelemume.

⁴³ Ben gbēno kèkèkɔ̀a Yesu yānzi.

⁴⁴ Aɔ̀ gbēkenɔ̀ yezi wà à kù, mɔ̀de gbēkee e ɔ̀ naaro.

Yuda gbāadeenɔ̀ è Yesu náane kero

⁴⁵ Ben dogarinɔ̀ èara wà tà sa'orikinɔ̀a kɔ̀n Farisinɔ̀. Ben aɔ̀ n lá wà bè: Bóyānzi ée à kù a suozíroo?

⁴⁶ Dogari pìnɔ̀ wènila wà bè: Gbēkee e yā o lán gbē kèkii bà zikiro.

⁴⁷ Ben Farisinɔ̀ bèinne: À a likɔ̀a sen yó?

⁴⁸ Gbāadee ke Farisi ke à náane kèn yó?

⁴⁹ Pari beee Luda yā dɔ̀ro, Luda lé kènneme.

⁵⁰ Nikodemu kè gaa Yesu kiia yāa né gbāadee pìnɔ̀ dokeme. À bèinne:

⁵¹ Wa doka guu wà bè, wàton yā da gbēla a yā mana sairo ke yā kè à kè dɔ̀na sairo.

⁵² Aɔ̀ bène: Galili gbēn n ũ seɔ̀? N tāsasi ke n gwa, né e kè annabi ke è bɔ̀ Galiliro.

53 Ben baade tà a bε.

8

Nɔgbε kε wà kù zinakεna guu

1 Yesu gàa Kùkpε sɛsɛgɛzi.

2 Kε guu dɔ gɔɔ, à èara à gàa Luda ua guu. Baade píngi mò à kiia, ben à wée èe yá daañε.

3 Ben ludayádannerino kɔn Farisino mò à kiia kɔn nɔgbε kε wà kù zinakεna guu, aɔ à zε zà guu

4 aɔ bè Yesune: Danneri, wà nɔgbε kε kù kɔn gɔpɔsεεo wée dewε.

5 Wa doka guu Musa diε wà nɔgbε kε taka pápa gbεo wà à demε. Ní è dia sɔɔ?

6 Aɔ beee ò lε aɔ à yɔ wà gwa wà e wà yá daàla yānzimε. Ben Yesu nàε èe ɔgbε kεε tɔtεa.

7 Kε aɔ kpé wée à lalaa, ben à a mì sè lezĩ à bènnε: A gbε kε èe durun ke zikiroo à pá gbεo káaku.

8 Ben à èara à nàε èe ɔgbε kεε tɔtεa dɔ.

9 Kε aɔ mà lε, ben aɔ fàakɔa doodo sεna zaa gbēnsinɔa. Ben aɔ Yesu tò ado kɔn nɔgbε pìo.

10 Ben à èara à a mì sè lezĩ à bènnε: Nɔgbε, aɔ tà máme? Wée yá danla dɔroo?

11 Nɔgbε pì wèàla à bè: Baa, aɔ gbēkee kù kε dɔro. Ben Yesu bènnε: Mapi se, mé yá danlaro. N gá. Zaa gbāa ñton durun ke dɔro.

Yesun gupuraa ũ andunane

12 Ben Yesu yá ò gbēnɔnε dɔ à bè: Mámbe gupuraa ũ andunane, gbε kε tɛmazii éǵ kù gusiaan dɔro, gupuraa kε è n ká wèndian adee éǵ vĩ.

13 Ben Farisino bènnε: Ní dε n zĩnda sèedadee ũ, n yá náane vĩro.

14 Ben Yesu wèñla à bè: Baa tó mée ma zĩnda yá oo, ma yá náane vĩ, zaake má dɔ guu kε ma bɔn kɔn guu kε mée taan-o. Amɔanɔ sɔ, á guu kε ma bɔn kɔn guu kε mée taan-o dɔro.

15 Éε ma taari ee gbēnteekeεmmε. Mée gbēke taari e sɔro.

16 Tó ma gbε taari è sɔ, taari'ena pì éǵ náane vĩ, zaake má kù madoro, ma De kε ma zĩ kúmao.

17 Á kù a doka takadan wà bè, sèedade gɔɔn plaaanɔ yá bé à náane vĩ.

18 Mámbe ma zĩnda sèedadee ũ. Ma De kε ma zĩ né ma sèedadeemε dɔ.

19 Ben aɔ à là wà bè: N dee kù máme? Yesu wèñla à bè: Á ma dɔro, bensɔ á ma De dɔro. Tó a ma dɔ, lε a ma De dɔ.

20 Yesu yá beee ò ɔɔsikɛia, gurɔɔ kε èe yá daañε Luda ua guumε. Wée à kúro, zaake à gurɔɔ e papa kɔro.

É fɔ à gá guu kε mée taanlo

21 Ben Yesu bènnε dɔ: Mée taa, é ma wete, mɔde é ga a durun guumε. É fɔ à gá guu kε mée taanlo.

22 Ben gbāadee pìno bè: À bè wé fɔ wà gá guu kε ée taanlo. Éé a zĩnda den yɔ?

23 Ben Yesu bènnε: Tɔtε kε gbēnɔn a ũ, musu gbēn ma ũ. Anduna kèki gbēnɔn a ũ, anduna kèki gbēn ma ũro.

24 Beee yānzin ma bèare é ga a durun guumε. Tó éé sí kε mámbe gbε kε má dε à ũu ũro, é ga a durun guumε.

²⁵ Ben aɔ à là wà bè: Déme n ũu? Yesu wèníla à bè: Gbē kè má òare zaa káakun ma ũ.

²⁶ Má yā vī pari mà o a musu mà yā daoala. Gbē kè ma zīi né yāpuradeeme, yā kè má mà à kiian meè o andunanē.

²⁷ Aɔe dɔ kè De Luda n téaro,

²⁸ ben Yesu bèíne: Tó a Gbēntee Né sè á dɔ musu, é gbasa à dɔ kè mámbe gbē kè má de à ũu ũ. Meè yāke ke kɔn ma zīndaoro, yā kè ma Dee dàmeeen meè o.

²⁹ Gbē kè ma zīi kúmao, èe ma tó madoro, zaake meègɔ yā kè è káne kee guro píngi.

³⁰ Guro kè Yesu e yā pínɔ oo, wà à náane kè pari.

Wēeneno kɔn zɔnɔ

³¹ Ben Yesu bè Yuda gbāadee kè aɔ à yā sínɔne: Tó á ma yā kúna, égɔ de ma íbanɔ ũ yāpura.

³² Égɔ yāpuraa dɔ, yāpuraa pì é tó à gɔ a zīnda vī.

³³ Ben aɔ bène: Ibraī boriin wa ũ, wée zò ble gbēkenē zikiro. Ben née bee wé gɔ wa zīnda vīɔ?

³⁴ Yesu wèníla à bè: Yāpuraan mée ooare, gbē kè è durun kee né durun zòmē.

³⁵ Zò kuu ua gbē ũ guro píngi, ua nén ua gbē ũ guro píngi.

³⁶ Tó Luda Né á bo zòbleen, é gɔ a zīnda vī yāpura.

³⁷ Má dɔ kè Ibraī boriin a ũ, mɔde ée ma wetee à ma de kè ma yā kú a nòse guuro yānzì.

³⁸ Yā kè má è ma De kiian mée oo, yā kè á mà a de kiian ée kee.

³⁹ Ben aɔ bène: Ibraīn wa de ũ. Ben Yesu bèíne: Tó Ibraī nénɔn a ũ, le a Ibraī dà sèe.

⁴⁰ Tia sa ée ma wetee à ma de, mamɔma kè ma yāpuraa kè má mà Luda kiia òaree. Ibraī e yā beee taka kero.

⁴¹ Ée a de yākena keeme. Ben aɔ bène: Gitasɔtɔnenɔn wa ũro. De mèn doon wá vī, àmbe Luda ũ.

⁴² Yesu bèíne: Tó a den Luda ũ, le á yemazi, zaake Luda kiian ma bɔn ma mɔ. Mée mó kɔn ma zīndaoro, àmbe à ma zī.

⁴³ À kè dia ée ma yā dɔro dɔroo? Kè eè fɔ à ma yā dɔro dɔro yānzime.

⁴⁴ A de Ibilisi pón a ũ, à pɔyezín á yezi à ke. Gbēderín à ũ zaa káaku, è ze kɔn yāpuraaoro, kè yāpuraa kú à nòse guuro yānzì. Tó à egeè tò, à zīnda dàn gwe, zaake egedeén à ũ, ege mímē.

⁴⁵ Mapi sɔ, meè yāpuraa o. Beee yānzì eè ma yā síro.

⁴⁶ A té, dé bé eè be ma durun kè? Kè yāpuraan mée oo, à kè dia ée ma yā siiroo?

⁴⁷ Gbē kè de Luda pɔ ũu è yā kè Ludaa e oo mame. Á de Luda pɔ ũro, beee yānzín eè ma yā maziro.

Yesu dena Ibraīla

⁴⁸ Ben gbāadee pínɔ bène: Samaria gbēn n ũ! N zín vīme! Ke yāpuraanlo?

⁴⁹ Ben Yesu bè: Má zín vīro. Meè bèe li ma Denē, mɔde eè ma kpē bɔ.

⁵⁰ Meè wete mà a zīnda tɔ boro, gbēke bé è weteme, àmbe yāgɔgɔri ũ.

⁵¹ Yāpuraan mée ooare, gbē kè è dɔ ma yāzi é ga zikiro.

⁵² Ben gbāadee pínɔ bène: Wá dɔ sa kè n zín vī. Ibraī gà kɔn annabínɔ píngi, ben née bee gbē kè è dɔ n yāzi é ga zikiroɔ?

⁵³ N de wa dezi Ibraī kè gálan yɔ? Annabínɔ gàga dɔ. Dén née n zīnda diē à ũu?

⁵⁴ Ben Yesu bè: Tó mée ma zĩnda tó bɔɔmɛ, beee bèe vĩro. Ma De kè ée bee à de a Luda ũ, àmbe è ma tó bɔ.

⁵⁵ Á à d̄sro, m̄de má à d̄s. Tó ma bè má à d̄sro, mégō de egēdee ũ lán a bàme. Má à d̄s, ben má à yā kūna.

⁵⁶ A dezi káaku Ibraĩ pɔnnaa kè ma gurɔ ena yā musu. À è, ben à pɔɔ kè nna.

⁵⁷ Ben gbāadee pìnò bène: Née ká wèe baplaa akuri k̄ro, ben n Ibraĩ ès?

⁵⁸ Yesu bène: Yāpuraan mée ooare, le wèe Ibraĩ i k̄ro, má kuu.

⁵⁹ Ben aō gbè s̄e le wà à pápao. Ben a a zĩnda ùte à b̄ò Luda ua guu.

9

Gōgbē kè wà ì vĩa ũ kēk̄sana

¹ Kè Yesu e lili oo, à gōgbē kè wà ì vĩa ũu è.

² Ben à ibanɔ à là wà bè: Rabi, dé durun yānzín wà gbē pì ì vĩa ũzi? À zĩnda pó yānzín yóɔ, ke à de k̄n à dao p̄mɛ?

³ Yesu wēnla à bè: Èe kè àpì ke à de k̄n à dao durun yānzínlo. Le wà Luda yākena ea yānzimɛ.

⁴ Séde wà gbē kè ma zĩ zĩ ke zaa gupura w̄eēzĩ. Gusiaa e suu kè gbēke é zĩ ke e à kè d̄ro.

⁵ Gurɔ kè má kú anduna guu, má de gupuraa ũ andunane.

⁶ Kè à ò le, à lóu sù t̄ɔte, ben à yà à m̄ama à w̄eēnɔa.

⁷ À bène: Ñ gá ñ uu pípì Siloamu í guu. Tó pì bè, í gbarena. Ben à gàa à uu pìpì, ben à sù w̄eēo wēna.

⁸ À fáandideen k̄n gbē kè aō à d̄s baakeri ũunɔ bè: Gbē kè ègō baa k̄eē v̄eēna pìn gweroo?

⁹ Gbēkenɔ bè: Àpime. Gbēkenɔ bè: Auo, adee b̄òk̄sbaomɛ. Gōgbē pì bè: Mámbee!

¹⁰ Ben aō à là wà bè: À kè dia n w̄eē w̄e?

¹¹ À wēnla à bè: Gbē kè wè benɛ Yesu bé à b̄usu yà à m̄ama ma w̄eēa, à bè mà gá uu pípì Siloamu í guu. Kè ma gaa ma uu pìpì, ben ma guu è.

¹² Ben aō à là wà bè: Àpì kú m̄ame? À bè: Má d̄sro.

Farisinɔ yálalana gbē kè de vĩa ũ yāaa

¹³ Ben aō gàa Farisinɔ kiia k̄n gbē kè de vĩa ũ yāa pìo.

¹⁴ Bens̄ kámmabogurɔ zĩn Yesu b̄usu yà à à w̄eē w̄eēnɛ.

¹⁵ Ben Farisinɔ à là d̄s: Dian í kè nà n guu è? À wēnla à bè: À b̄ɔt̄onga mà ma w̄eēame. Kè má pìpì, ben ma guu è.

¹⁶ Ben Farisi kenɔ bè: Gbē pì e b̄ò Luda kiianlo, zaake è kámmabogurɔ zĩ yā daro. Aō gbēkenɔ bè: Durunkeri é f̄s à dabuyā beeenɔ taka k̄eó? Ben aō k̄eēk̄s̄a.

¹⁷ Ben aō à là d̄s: Mm̄on s̄s, gbē kè à n w̄eē w̄eēnnɛ, née à yā daa diamɛ? À bè: Annabime.

¹⁸ Baa k̄n beeeo gbāadeenɔ e sí kè v̄lan à ũ gbas̄a à w̄eē w̄eēro, ben aō gàa wà à de k̄n à dao s̄isi.

¹⁹ Aō í lá wà bè: A n̄n ȳeó? A à ì vĩa ũn yó? À kè dia èe guu ee saa?

²⁰ Ben à de k̄n à dao wēnla wà bè: Wá d̄s kè wa n̄mɛ. Wa à ì vĩa ũmɛ.

²¹ M̄de lán à kè nà èe guu ee sa, ke gbē kè à à w̄eē w̄eēnɛ, wá d̄sro. À à la gwe. Gbē ònd̄sname, éé f̄s à a zĩnda yā o.

²² À de kɔ̃n à dao ò lɛ, kɛ aɔ̃ɛ vɪa kɛ gbãadeenɔ̃nɛ yãnzime. Zaake aɔ̃ zèò kɛ gbɛ kɛ bè Yesu né Mesayame, wà aduakekpɛ zé zɔ̃nɛ.

²³ Beee yãnzin à de kɔ̃n à dao bè, gbɛ ɔ̃ndɔ̃name, aɔ̃ à lazi.

²⁴ Gbɛ kɛ de vɪa ũ yãa pì sisina gɛn plaadee guun aɔ̃ bènɛ: Ñ yãpuraa o Luda yãnzɪ. Wá dɔ̃ kɛ gɔ̃gbɛ pì né durunkɛrimɛ.

²⁵ Ben à bè: Tó durunkɛrimɛ, má dɔ̃ro. Yã mɛn don má dɔ̃. Vɪan ma ũ yã, ben mɛɛ guu ee sa.

²⁶ Ben aɔ̃ à là wà bè: Bón à kɛnnɛ? Dian à kɛ nà à n wɛɛ wɛnnɛ?

²⁷ A wɛnɪla à bè: Má òare kò, ée swá kpáro. Bóyãnzin á yezi à mazi dɔ̃ɔ̃? Á yezi à gɔ̃ à ibanɔ̃ ũ sen yɔ̃?

²⁸ Ben aɔ̃ zɔ̃ka dɔ̃a wà bè: Mbe nɪ de à iba ũ gwe! Wamɔ̃wa sɔ̃ Musa ibanɔ̃n wa ũ.

²⁹ Wá dɔ̃ kɛ Luda yã ò Musao. Àmɔ̃ sɔ̃, wá dɔ̃ guu kɛ à bɔ̃nlo.

³⁰ Ben gɔ̃gbɛ pì bènnɛ: Á yãbɔ̃nsae ma gwe! Á ma wɛɛ wɛmɛ, ben á dɔ̃ guu kɛ à bɔ̃nlo?

³¹ Wá dɔ̃ kɛ Luda è swá kpá durunkɛrinɔ̃ yãziro, mɔ̃de è swá kpá a yãmari kɛ aɔ̃ è a pɔ̃yezi kɛnɔ̃ yãzi.

³² Zaa lán Luda anduna kàe nà, wɛɛ ma gbɛke gbɛ kɛ wà à i vɪa ũu wɛɛ wɛnɛ zikiro.

³³ Tó èe kɛ gbɛ pì bɔ̃ Luda kiiaro, éé fɔ̃ à pòke kɛro.

³⁴ Ben aɔ̃ bènɛ: Wà n i durun guu mɔ̃mɔ̃mɛ, ben nɛɛ yã daaweɔ̃? Ben aɔ̃ pɛa.

Ludad̃sai né vɪakunamɛ

³⁵ Yesu mà kɛ wà pɛa. Kɛ à à è, à à là à bè: Nɛɛ Gbɛntee Né náane kɛɛ?

³⁶ Gɔ̃gbɛ pì wɛàla à bè: Mare, dén à ũ lɛ mà e mà à náane kɛɛ?

³⁷ Yesu bènɛ: N à è, àmbe e yã oonyo.

³⁸ Ben gɔ̃gbɛ pì bènɛ: Dii, mɛɛ n náane kɛɛ. Ben à dɔ̃nzi kɛnɛ.

³⁹ Ben Yesu bè: Gbɛnɔ̃ kɛkɛkɔ̃ana yãnzin ma mɔ̃zi anduna guu kɛ, lɛ wɛɛsiadeenɔ̃ wɛɛ kɛ, wɛɛkɛrinɔ̃ gɔ̃ wɛɛsiadeenɔ̃ ũ.

⁴⁰ Farisi kenɔ̃ kú gwe. Kɛ aɔ̃ yá pì mà, aɔ̃ bènɛ: Wapinɔ̃, vɪanɔ̃n wa ũ seɔ̃?

⁴¹ Ben Yesu bènnɛ: Tó vɪanɔ̃n a ũ, lɛ á durun vɪro. Mɔ̃de kɛ ée bee a wɛɛ kɛna yãnzɪ, a durun kpé kúame.

10

Yalɛkɔ̃zina kɔ̃n sadario

¹ Yãpuraan mɛɛ ooare, gbɛ kɛ è gɛ sã karalenlo, mɔ̃de è vɪ karala gu pãnden, adee né kpáime, kpáí wɛɛdewemɛ.

² Gbɛ kɛ è gɛ karalɛn sɔ̃, adeen sãdãri ũ.

³ Kara dákpari è zé wɛ adeenɛ, sãano sɔ̃ à kòto dɔ̃. È a sãano sísi aɔ̃ baade tɔ̃a à bɔ̃ɛnyo.

⁴ Tó à bɔ̃ɛnyo, è dɔ̃nɛ aɛ aɔ̃ɛgɔ̃ tézi kɛ aɔ̃ à kòto dɔ̃ yãnzɪ.

⁵ Aɔ̃ è we wà té gbɛ pãndeziro. Aɔ̃ è bàa lɛnɛ kɛ aɔ̃ gbɛ pãnde kòto dɔ̃ro yãnzɪ.

⁶ Yesu yá pì lèkɔ̃ziɪnɛ, ben aɔ̃ɛ dɔ̃ tó bó yãn èe ooɪnɛro.

Yesu né sadari maaame

⁷ Beee yãnzɪ Yesu èara à bènnɛ: Yãpuraan mɛɛ ooare, mámbe karalɛ ũ sãanɔ̃nɛ.

⁸ Gbɛ kɛ aɔ̃ dɔ̃mɛ aɛnɔ̃ né kpáinɔ̃mɛ, kpáí wɛɛdewɛnɔ̃mɛ nɪ píngi, ben sãanɔ̃ e nɪ yã maro.

⁹ Mámbe karale ũ. Gbē kè gè ma guu é aafia e. Eégō gēē àgō ɓɔɔ eé póblekii e.
¹⁰ Kpáí'ona yānzin kpáí è mǒzi è pǒ de è pǒ kaate. Ma mǒmē, le gbēno gō wēndi vī aǒgō vī papana.

¹¹ Mámbe sādāri maaa ũ. Sādāri maaa è gí a wēndizi a sāano yānzi.
¹² Ayazíkēri né sādāri maaanlo. Kè sāano de à pǒ ũro yānzi, tó à è lewan e mǒɔ, è sāano tón à baa léme, ben lewan è sí sāano té à n fāakɔa.

¹³ Gbē pì bà ègō kú kǒn sāanooro, kè à de ayazíkēri ũ yānzi.
¹⁴ Mámbe sādāri maaa ũ. Má a sāano dō, ma sāano sǒo ma dō,
¹⁵ lán De Ludaa ma dō bensǒ má à dō nà. Mēē gii ma wēndizi aǒ yānzi.
¹⁶ Má sǎ pādeno vī kè aǒ kú kara kè guuro. Sé mà suńyo se. Aǒé ma kòto ma, kpása è gō mēn do kǒn dārio mēn do. De Ludaa yemazi

¹⁷ kè mēē gii ma wēndizi yānzi, le mà ɛara mà sí dɔ.
¹⁸ Gbēke é ma wēndi símaro, mé gízi kǒn ma zīndaome. Má à gizina zé vī, má à sina zé vī dɔ. Yǎ kè ma Dee diēmēen gwe.

¹⁹ Yǎ pì yānzi Yuda gbāadeeno kèkékɔa dɔ.
²⁰ Aǒ té gbē paridee bè: À zīn vīme, à mì liē. Bóyānzin ée swǎ kpaa à yāzizi?
²¹ Aǒ gbēkeno bè: Zīnde yǎ'onan gwero. Zīn è fǒ à vīa wēé wés?

Yesu a ludakē onnena

²² Luda kpé kyakena zībaa kà zaa Yerusalemu. Buusie guume,
²³ ben Yesu e lili oo Luda ua guu, zaa guu kè wè be Sulemanu gbaadaan.
²⁴ Ben Yuda gbāadeeno ligazi, aǒ à là wà bè: Né wa tó logona ai ɓɔrēme? Tó Mesayan n ũ, n owe wāsawasa.

²⁵ Ben Yesu wēńla à bè: Má òare, ée síro. Yǎ kè mēē kēē kǒn ma De tóo pìnɔn à sēda ũ.

²⁶ Amɔano sǒ ée síro, kè á de ma sāano ũro yānzime.
²⁷ Ma sāano è ma kòto ma. Má n dō, ben aǒgō tēmazi.
²⁸ Mēē wēndi kè è yāaro kpámma, aǒé ga zikiro. Gbēke é fǒ à n ɓɔ ma ɔzīro.
²⁹ Ma De kè à n kpámaa de baade pínɡila. Gbēke é fǒ à n ɓɔ à ɔzīro.
³⁰ Mapi kǒn ma Deo wá dǒnkǒme.

³¹ Gbāadee pínɔ gbē sēsē dɔ le wà à pápao wà à de.
³² Ben Yesu bèńne: Ma yǎ maaa kè ma Dee dàmeeno kēare pari. Yǎ maa kparee yānzin á yezi à ma pápa gbèozí?

³³ Ben gbāadee pínɔ wēńla wà bè: Wá yezi wà n pápa gbèò yǎ maaa kè n kè yānzino. Kè n dǒkè kǒn Ludao yānzime. Gbēnteen n ũ, ben n n zīnda diē Luda ũ.

³⁴ Ben Yesu wēńla à bè: Ludaa ò a doka takadan à bè Ludano n ũ.
³⁵ Luda e gbē kè èe yǎ ooríne pínɔ sísi ludaanoro? A yǎ gogona vī sǒro.
³⁶ Mamoma kè ma De ma diē adona à ma zī anduna guu sǒ, kè ma bè Luda Nén ma ũ, bóyānzi a bè ma dǒkè kǒn Ludaozi?

³⁷ Tó mēē ma De kēna kēero, àton ma yǎ síro.
³⁸ Tó mēē kēē sǒ, baa tó ée ma yǎ síro, à ma náane ke ma yǎkenano yānzi, le àgō dǒ sǎnsǎn kè De Ludaa kú ma guu, ben má kú à guu sǒ.

³⁹ Ben aǒ ɛara wēé zé wētēē wà à kǔ, ben à pitińgu.
⁴⁰ Ben à ɛara à gaa Yoda baa káa kpa, guu kè Yaaya gbēno batisi kēn káaku.
 À gurɔplaa kè gwe,

⁴¹ ben wà mò à kiia paripari wà bè: Baa kè Yaaya e dabuyǎ ke kero, yǎ kè à ò gbē kèkiimusu pínɡi né yǎpuraame.

⁴² Ben wà à náane kè gwe pari.

11

Lazaru gana

¹ Gbē kè wè benɛ Lazaru e gyāa kɛɛ zaa Betani wéte kè Mariama kɔn a vɛi Maatao kún.

² Mariaman nɔgbē kè nɔsi gúnnadee kù Dii gbáa à gògò kɔn a mikáo ũ.

³ Ben Lazaru dāre pínò lékpāsá kè Yesunɛ wà bè: Dii, n gbɛnnaa e gyāa kɛɛ.

⁴ Kè Yesu yā pì mà à bè: Gyāa pì é m̀ de gaaoro. Lɛ wà Luda gakui e yānzime, lɛ Luda Né sɔ́ tó bɔ́ à musu.

⁵ Yesu ye Maata kɔn à dāaroozi kɔn Lazaru.

⁶ Kè à mà Lazaru e gyāa kɛɛ, ben à gɔ́ guu kè à kún gĩa gurɔ́ plaa.

⁷ Beee gbɛran à bè a ibanɔnɛ: Wà ɛara wà gá Yudea.

⁸ Ben à ibanɔ bènɛ: Rabi, gbāadeenɔ yezi wà n pápa gbèò èè gí kero, ben n yezi wà ɛara wà gá gwe dɔ́?

⁹ Yesu bè: Fāantɛ doo né awa kuri awɛɛplaanloo? Gbē kè èè táa oo fāantɛ è gɛ̀n síro, kè èè guu ee anduna kèkii gupuraazi yānzi.

¹⁰ Tó èè lili oo gwāāvī, è gɛ̀n sí kè à gupuraa pì vīro yānzi.

¹¹ Yā pì ona gbɛran Yesu bènnɛ: Wà gbɛnna Lazaru ii òmɛ. Mé ga mà à vu.

¹² Ben à ibanɔ bènɛ: Dii, tó èè ii oomɛ, eé aafia e.

¹³ Lazaru ga yān Yesu e ooríne, ben aɔ́e daa i'ona ye yāpura.

¹⁴ Ben Yesu ooríne wásawasa sa à bè: Lazaru gámɛ.

¹⁵ Ma pɔ́ɔ kè nna kè má kú gwero, lɛ à e à ma náanɛ kɛ yānzi. Wà gá à kiia.

¹⁶ Ben Tomasi kè wè benɛ Sika bè a gbɛnɔnɛ: Wà gá kɔn Diio wà ga wa píngi.

Yesun gbē ké è gɛ̀nɔ vu à wɛ̀ndi kpámma ũ

¹⁷ Kè Yesu kà gwe, à mò à lè wà Lazaru vɛi à gĩakɛ à kè gurɔ́ siigɔ́ kò.

¹⁸ Betani kú kii kɔn Yerusalemuo lán kiloo aagɔ́ bà.

¹⁹ Yuda gbāadeenɔ bɔ́ zaa gwe pari aɔ́ mò Maata kɔn Mariamao kiia, lɛ wà sùu kpánne aɔ́ dágɔ́ ga yā musu.

²⁰ Kè Maata mà Yesu e mɔ́ɔ, à bɔ́ à gàa daàlɛ, mode Mariama zè bɛ.

²¹ Ben Maata bè Yesunɛ: Dii, tó n kú kèmmɛ yā, lɛ ma dágɔ́ e garo.

²² Baa tia má dɔ́ kè yā kè n gbèka Ludaa, eé kenne.

²³ Yesu bènɛ: N dágɔ́ é fɛɛ.

²⁴ Maata bènɛ: Má dɔ́ kè eé fɛɛ zĩ kè gɛ̀nɔ é fɛɛ ziaa zĩ.

²⁵ Yesu bènɛ: Mámbe gbē kè è gɛ̀nɔ fɛɛ à wɛ̀ndi kpámma ũ. Baa tó ma náanɛkeri gá, eégɔ́ kpɛɛ kuu.

²⁶ Gbē kè kuu, ben èè ma náanɛ kɛɛ é ga zikiro. N beee síɔ́?

²⁷ Maata bènɛ: Eè, Dii, má sì kè Mesayan n ũ, Luda Né kè wà bè eé mó anduna guu.

Yesu wée'i kàn

²⁸ Kè Maata ò lɛ, ben à gàa à a dāaro Mariama sisi, ben à ònɛ asii guu à bè: Danneri mò èè n gbekaa.

²⁹ Kè Mariama yā pì mà, à fɛɛ kpakpaa èè gaa à lɛ.

³⁰ Yesu e gĩakɛ à gɛ́ wéte guu kòro, à kpé kú guu kè Maata dàalen.

³¹ Gbāadee pínɔ́ kú kpɛ́n kɔn Mariamao, aɔ́e sùu kpaanɛ. Kè aɔ́ è à fɛɛ kpakpaa à bɔ́, aɔ́ bɔ́ wà tɛzi, zaakɛ wèè daa èè gaa ɔ́ dɔ́ miraamɛ.

³² Kè Mariama kà guu kè Yesu kún, kè à à è, à kùè à gbá sae à bènɛ: Dii, tó n kú kèmmɛ yā, lɛ ma dágɔ́ e garo.

33 Yesu è èe ɔɔ ɔɔɔ, ben gbãadee kè aɔ kúo pínɔɔ e ɔɔ ɔɔɔ ɔɔ. Ben à nòseyɔɔɔ sɔ à pɔɔ yàka.

34 Ben à bè: A à vɛi máme? Aɔ wèàla wà bè: Maree, n mɔ n gwa.

35 Yesu wée'i kàn.

36 Ben gbãadee pínɔ bè: À gwa lán à yezi nà.

37 Ben aɔ gbèkenɔ bè: Àmò kè vɛa wée wée, eé fɔ à gɛ Lazarune àton garoo?

Lazaru fɛna

38 Kè Yesu e gaa mira pì kiia, ben à nòseyɔɔɔ sɔ ɔɔ. Mira pì né gbèwɛɛme, gbè gbèntɛ tataàle.

39 Yesu bè: À gbè pì go à léa. Ben gbè kè gà pì dāre Maata bène: Dii, èe gũu sɔɔ, zaake à kè gurɔ siigɔn yè.

40 Yesu bène: Mée onne kè tó n ma náane kè, né Luda gakui eroo?

41 Kè wà gbè pì gò, ben Yesu wée sè musu à bè: Baa, ma n sáabu kè kè n ma yã mà.

42 Má dɔ kè nègɔ ma yã maa gurɔ píngi, mɔde má ò lɛ parii kè aɔ kú kèno yānzime, lɛ aɔ e wà sí kè mbe n ma zĩ.

43 Kè à ò lɛ, ben à pùtá kɔn kòto gbāaaò à bè: Lazaru, n bɔ.

44 Ben gbè kè gà pì bò, pólɛ fifi à mèa, bisa yina à mìa. Yesu bèné: À pɔ poroa à à gbare.

Lèkpakɔsɔna Yesuzi

(Mat 26:1-5, Maa 14:1-2, Luk 22:1-2)

45 Yuda gbãadee kè aɔ mò Mariama kiia pínɔ, kè aɔ yã kè Yesu kè pì è, aɔ a náane kè pari.

46 Mɔde aɔ gbèkenɔ gàa Farisinɔ kiia, aɔ yã kè Yesu kè tɔkèné.

47 Ben sa'orikino kɔn Farisi pínɔ gbãadeenɔ sìsi kakɔanaa wà bè: Gbè pì e dabuyá kee pari, wée kee diamé?

48 Tó wá tò èe kee lɛ, baade é à náane ke, Romudeenɔ é mɔ wà wa Luda kpé kɔn wa boriio kaate píngi.

49 Ben Kayafa aɔ gbè mèn doo kè de sa'oriki isi ù wè beeeà bèné: Á yake dɔro.

50 Á dɔ kè gbè mèn do gana wa píngi gèe ùu maa de wa bori kaatenalaroo?

51 Èe yã pì o a zĩnda pɔyezioro. Kè à de sa'oriki isi ù wè beeeà yānzin à annabikeyá ò kè Yesu é ga Yudanɔ gèe ù.

52 Èe ke Yudanɔ ntɛenlo, ai kɔn Luda né kè aɔ fāakɔananɔ ɔɔ, lɛ à n ke mè dɔnkɔ ù.

53 Zaa zĩ beeean gbãadee pínɔ zè kɔn Yesu denao.

54 Beee yānzi Yesu e bɔ gupuraaa n té dɔro. Ben à gàa lakutu kè kú gbáa sae kè wè be Eflaimu. À gurɔplaa kè gwe kɔn a ibano.

55 Yudanɔ Banla zĩbaa kà kīi. Wà bɔ lakutunɔ guu paripari, wà gàa Yerusalemu gbāsibɔna yānzi ai zĩbaa pì gɔ ká.

56 Aɔɔe Yesu wɛɛɛ, aɔɔ zɛna Luda ua guu, aɔɔe kɔ lalaa wèe bee: Ée daa diamé? Ée we à mɔ zĩbaa kè kéɔ?

57 Sa'orikino kɔn Farisinɔɔ diɛ kè tó gbèke Yesu kúkii dɔ, à oñne lɛ aɔ e wà à kú.

12

Nósi gū nna kuna Yesu gbáa
(Mat 26:6-13, Maa 14:3-9)

¹ Banla zĩbaa g̃s̃ guro swɛɛdo, ben Yesu m̀ Betani, Lazaru k̀ è à f̃ɛɛ b̃na gaan b̃e w̃ɛɛ.

² Wà p̃b̃lee k̀ Yesuñ gwe. Maata bé èe p̃b̃lee kpaatet̃ɛɛ, Lazaru s̃s̃ó kú p̃b̃leriñ t̃é k̃ñ Yesuo.

³ Ben Mariama ñsi bori maa ɔ̃dee s̃è à m̀ò, à kù Yesu gbáa, ben à à gbá gògò k̃ñ a mik̃ão. Ñsi gūu dàgula kpé p̃i guu.

⁴ Yesu ibañ doke Yudas̃i Isikariot̃i k̀ èé Yesu kpám̃ma bè:

⁵ Ñsi k̀ è ɔ̃ kà kondogi w̃aa do kpé bas̃ɔ̃ro. B̃ỹanz̃i w̃èe yá wà à ɔ̃ kpà takaasideeñ ɔ̃ziroo?

⁶ Èe beee o takaasideeñ w̃endagwana ỹanz̃inlo, k̀ è d̃e kp̃ai ũ ỹanz̃ime. Àmbe èg̃s̃ ɔ̃s̃o k̃na àg̃s̃ ɔ̃ kok̃ɛɛ.

⁷ Ben Yesu bè: Ñ ñgb̃ɛ daa tó. À beee d̃ie ai ma g̃è kegur̃ɔ̃ame.

⁸ Takaasideeñ èg̃s̃ kúao guro p̃ingi, mapi s̃s̃ még̃s̃ kúao guro p̃ingiro.

L̃ɛkpak̃s̃s̃na Lazaruzi

⁹ Yuda gb̃aadeeñ m̃à k̀ Yesu kú Betani, ben ãs̃ g̃aa gwe paripari. Èe k̃e Yesu ỹanz̃in ãs̃ g̃aazi adoro, l̃e d̃o ãs̃ Lazaru k̀ Yesu à f̃ɛɛ b̃na gaan e ỹanz̃ime.

¹⁰ Ben sa'orikiñ z̃èò wà Lazaru d̃e se d̃o,

¹¹ zaake beee ỹanz̃in gb̃aadeeñ e k̃ɛm̃ma pari, ãɔ̃e Yesu náañe k̃ɛzi.

Gbaak̃kpana Yesuzi zaa Yerusalemu
(Mat 21:1-11, Maa 11:1-11, Luk 19:28-40)

¹² K̀e guu d̃b̃, parii k̀ è ãs̃ m̀ zĩbaa k̃e Yerusalemuñ m̃à k̀ Yesu e m̃ɔ̃,

¹³ ben ãs̃ kpakpa láñ z̃z̃z̃ ãs̃ g̃aa daàl̃eo. Ãɔ̃e wii l̃e w̃èe bee:

Ñ gb̃aaa k̃e!

Aubarikadeeñ gb̃ɛ k̀ èe m̃ɔ̃ Dii t̃óo ũ!

Aubarikadeeñ Isarailiñ Kina ũ!

¹⁴ Yesu zaaki è à d̃ia láñ à k̃ena Luda ỹañ nà wà bè:

¹⁵ Zaỹondeeñ, àton ṽia k̃ero.

A kina e m̃ɔ̃ à di zaakiñe b̃òr̃o kp̃ɛɛ.

¹⁶ À ibañ e ỹa p̃i m̃i d̃s̃ g̃ĩaro. Yesu f̃ɛɛ à tana gakui guu gberan ãs̃ d̃s̃ sa k̀ è wà ỹa p̃i k̀ è musume, ben ãs̃ piño bé wà à p̃ingi k̃eñe.

¹⁷ K̀e Yesu Lazaru sisi à à f̃ɛɛ b̃na miran, gb̃ɛ k̀ è ãs̃ kúoñ à baaru kpàkpaiñe.

¹⁸ Beee ỹanz̃in parii g̃aa wà dààl̃ezi, zaake ãs̃ m̃à k̀ è dabuỹa p̃i k̀ è.

¹⁹ Ben Farisiñ b̃èk̃oñ: Á ès̃? Wé f̃s̃ wà p̃oke woaro. À gwa láñ anduna b̃ò à t̃ézi nà.

²⁰ Girikiñ kú gb̃ɛ k̀ è ãs̃ m̀ d̃onzi k̃e zĩbaak̃kiañ t̃é,

²¹ ben ãs̃ g̃aa Filipi k̀ è b̃ò Betesda, Galili b̃usuñ kiia, ãs̃ w̃éè k̃èa wà bè: Maree, wá ye Yesu k̃'enazi.

²² Filipi g̃aa à ò Anduruñ, ben ãs̃ g̃aa wà ò Yesuñ l̃edo.

Yesu a ga ya'ona

²³ Yesu b̃ènñe: Gb̃èntee Né t̃ób̃gur̃ɔ̃ kà.

²⁴ Ỹapuraañ m̃éè ooare, tó p̃ów̃é e g̃ɛ b̃usu guu à f̃m̃ba b̃òr̃o, èg̃s̃ kuu adome. Tó à f̃m̃ba b̃ò s̃s̃, è né i maamaa.

²⁵ Gb̃ɛ k̀ è ye a w̃èndizi é korazi. Gb̃ɛ k̀ è g̃i a w̃èndizi anduna k̃èkiiñ s̃s̃, adee èg̃s̃ k̃na ai guro p̃ingi.

²⁶ Tó gbě yezi à zīi keme, àgō témazi. Ma zīkeri égō kú guu kè má kún. Tó gbě e zīi keme, ma De é a kpe da.

²⁷ Tia sa ma pɔɔ yàka. Bón mé oo? Mé be, Baa, ñ ma bɔ yā kè èe mɔɔmaan yó? Auo! Ma mɔ yā kè èe mɔɔmaa pì yānzime.

²⁸ Baa, ñ tó bɔ. Ben kòto bò ludambe à bè: Ma tó bò kò, bensɔ mé eara mà bɔ dɔ.

²⁹ Kè gbě kè aɔɔ kú gweenɔ mà, aɔ bè: Lou bé à pùtā. Gbēkenɔ bè: Malaika bé à yā òne.

³⁰ Ben Yesu bèñne: Èe ke ma yānzin kòto pì bòziro, a yānzime.

³¹ Yā é vëe anduna kèkiia sa. Weé anduna kèki kína bɔ kpatan sa.

³² Mapi sɔ, tó wà ma se wà ma dɔ musu, mé bori sànda píngi gáe aɔ su ma kiia.

³³ Kè Yesu ò le, à gaa kè eé gaa takan à téa.

³⁴ Ben gbēnɔ bène: Wá mà à kú doka takadan wà bè Mesaya égō kuu guro píngime, ben n bè weé Gbēntee Né sé wà dɔ musu sɔ né? Dén Gbēntee Né pì ùu?

³⁵ Yesu wèníla à bè: Gupura kuunaa gō féteme. Gurɔ kè gupuraa pì kúao, àgō táa oon, le guu tón sia kúawaro yānzì. Gbē kè èe táa oo gusiaan dɔ guu kè èe gaanlo.

³⁶ Gurɔ kè á gupuraa pì ví, à gupuraa pì náane ke, le à gō gupuradeenɔ ũ.

Kè Yesu ò le, ben à gàa à ùteñne.

Gbēnɔ e Yesu náane kero

³⁷ Baa kón dabuyā parii kè à kè ñ wáano, aɔe à náane kero,

³⁸ le yā kè annabi Isaya ò e à papa yānzì kè à bè:

Dii, gbēkee e baaru kè wá kpá síro.

Wà n gbāaa è wèe dɔro.

³⁹ Aɔe we wà à náane kèro, zaake Isaya bè dɔ:

⁴⁰ Luda ñ wée vĩa kùñne

le aɔton guu ero.

À ñ kù keñne gbāa

le aɔton yā ma aɔ ae dɔa à ñ kèkɔaro.

⁴¹ Isaya beee ò kè à Yesu gakui è yānzime, ben à à yā ò.

⁴² Baa kón beeeo gbāadee pìno Yesu náane kè pari. Farisino yānzin aɔégō yezi wà dóm̃maro, le wàton aduakekpɛ zé zóñnero yānzì.

⁴³ Zaake aɔo yezi gbēnteenɔ ñ sáabu kpá de Luda ñ sáabu kpála.

⁴⁴ Ben Yesu pùtā à bè: Gbē kè èe ma náane kee, èe ke mapin èe náane kee adoro, èe gbē kè ma zī náane keme se dɔ.

⁴⁵ Gbē kè èe ma ee e gbē kè ma zī eeme se.

⁴⁶ Ma mɔ anduna guu gupuraa ũme, le gbē kè èe ma náane kee tón gō gusiaan dɔro.

⁴⁷ Gbē kè ma yā mà ben à kúnaro, èe ke mámbe mé yā vëeero, zaake mée mɔ yā vëe andunaanlo, ma mɔ anduna mì síme.

⁴⁸ Gbē kè gimazi ben èe ma yā síro, yákpækɛna e à dāa. Yā kè má òne pì bé eé vëea ziaa zī.

⁴⁹ Zaake mée yáke o kón ma zīndaoro. Yā kè má ò kón yā kè má dàñneɔ, ma De kè ma zī bé à dieme.

⁵⁰ Má dɔ kè yā kè à dieme né wèndi kè è yáaro yāme. Beee yānzì yā kè mée oo, mée oo lán ma Dee dāme nāme.

13

Yesu a ibano gbá pipina

¹ Lɛ Banla zĩbaa kpɛ à ká, Yesu dɔ̀ kɛ a bɔna anduna kɛkii guu tana a De kiia gurɔ̀ kà. Lán à ye a gbɛnɔzi anduna guu nà, à yeŋzi ai a wɛ̀ndi lɛmmɛ.

² Kɛ aɔɔe uusie pɔ blee, Ibilisi gĩake à yá dà Simɔ Isikarioti né Yudasi swɛ̀n kò, lɛ à Yesu kpárima.

³ Yesu dɔ̀ kɛ a De pɔ píngi nàare a ɔ̀zĩ. À dɔ̀ kɛ a bɔ Luda kiiaɛ, bensɔ́ é ɛara à tá à kiiaɛ.

⁴ Gurɔ̀ kɛ aɔɔe pɔ blee, Yesu fɛɛ à a uta bɔ̀ à kàɛ, ben à tawɛi sɛ̀ à dɔ̀ a pii.

⁵ Beee gbɛra à í kà taa guu, ben à nà a ibano gbá pipinaa, èe gogoo kɔ̀n tawɛi kɛ̀ à dɔ̀ a pii.

⁶ Kɛ̀ à kà Simɔ Pita kiia, Pita bèɛ: Dii, m̀be né ma gbá pípiɛɔ́?

⁷ Yesu wɛ̀àla à bè: Ní yá kɛ̀ mɛɛ kɛɛ dɔ̀ gĩaro, m̀de né yáa n̄ dɔ̀.

⁸ Pita bèɛ: Né ma gbá pípiɛro fá! Yesu bèɛ: Tó mɛɛ n gbá pípiro, n bà kúmao dɔ̀ro.

⁹ Simɔ Pita bèɛ: Dii, èe kɛ ma gbáɛ adoro, ma ɔ̀ kɔ̀n ma m̀iome dɔ̀.

¹⁰ Yesu bèɛ: Gbɛ̀ kɛ̀ zú ò bà kú kɔ̀n a m̀gu ke pipinaoro, séde à gbá, zaake à zɛnaɛ. Á gbásiro, m̀de èe kɛ a pínginlo.

¹¹ Á gbɛ̀ kɛ̀ eé a kpárima dɔ̀. Beee yáɛzin à bè aɔ̀ gbásiɛai ní píngiro.

¹² Kɛ̀ à ní gbá pípiɛne à yáa, à a uta sɛ̀ à dà, ben à ɛara a gbɛ̀n. Á bèɛne: Á yá kɛ̀ má kɛaree dɔ̀ɔ́?

¹³ Èe ma sísi Danneri kesɔ́ Dii. Ée oo a zéame, zaake má de à ùmɛ.

¹⁴ Lán mamoma kɛ̀ má de a dii kɔ̀n a dannerio ùu a gbá pípiare nà, àgae kɔ̀ gbá pípii lɛ se.

¹⁵ Ma à taka kɛare. Ágae kɛ lán má kɛare nà.

¹⁶ Yápuraan mɛɛ ooare, zɔ̀bleri ègɔ́ de a diilaro, zĩri ègɔ́ de gbɛ̀ kɛ̀ à à zĩlaro.

¹⁷ Lán a yá beee dɔ̀ nà, aubarikadeenɔ̀n a ù tó ée kɛɛ lɛ.

¹⁸ Èe kɛ a píngi yáɛn mɛɛ ooro. Má gbɛ̀ kɛ̀ ma ní sɛnɔ́ dɔ̀. Séde yá kɛ̀ kɛna Luda yáɛn kɛ̀ papa kɛ̀ wà bè: Gbɛ̀ kɛ̀ wɛ̀e ɔ̀ kakɔ́a ta dɔ̀nkɔ́ guu bé à bɔ̀ ma kpɛɛ.

¹⁹ Mɛɛ ooare tia lɛ à kpɛ̀ à mɔ́, lɛ tó à m̀ò, é sí kɛ̀ mámbe à ù.

²⁰ Yápuraan mɛɛ ooare, gbɛ̀ kɛ̀ ma zĩri sì ma sìmɛ. Gbɛ̀ kɛ̀ ma sì sɔ́, adee gbɛ̀ kɛ̀ ma zĩ sìmɛ.

Yesu gĩake à dɔ̀ yá kɛ̀ Yudasi é kɛ

(Mat 26:20-25, Maa 14:17-21, Luk 22:21-23)

²¹ Kɛ̀ Yesu ò lɛ, à n̄ɔ̀seyɔ̀gɔ̀ sì, ben à òɛne wásawasa à bè: Yápuraan mɛɛ ooare, a gbɛ̀ m̀en doo bé eé ma kpárima.

²² Ben à ibano kɔ̀ gwàgwa kɔ̀ wɛ̀ɛzĩ aɔ́ bídi kɛ̀ gbɛ̀ kɛ̀ à téa.

²³ Iba doo kɛ̀ Yesu yezi geɛkeɛkɛna à saɛ.

²⁴ Ben Simɔ Pita lɛzúkii kɛ̀nɛ à Yesu la tó dén à téa.

²⁵ Ben iba pì nà Yesuzi à à là à bè: Dii, démɛɛ?

²⁶ Yesu wɛ̀àla à bè: Mé loma zɔ́ dòà mà kpá adeea. Ben à loma zɔ́ dòà à kpá Simɔ Isikarioti né Yudasia.

²⁷ Kɛ̀ Yudasi loma pì sì, Setán gɛ̀n gɔ̀ɔ̀. Ben Yesu bèɛ: Yá kɛ̀ né kɛ̀ n̄ kɛ̀ kpakpa.

²⁸ Gbɛ̀ kɛ̀ aɔɔe pɔ bleenɔ́ kee e dɔ̀ tó bóyáɛzi Yesu ònɛ leziro.

²⁹ Kɛ̀ Yudasi bé ègɔ́ ɔ̀ɔ̀ kúna, ben gbɛ̀kenɔ́ e daa Yesu bèɛ à gá zĩbaa pɔ̀ kɛ̀ aɔ̀ yezinɔ́ lúme ke à gá p̀ke kpá takaasideenɔ́a.

30 Kè Yudasi lɔma pì sì, à bò gɔɔ. Gwãavĩme sɔ.

*Yesu gĩake à dɔ ya kè Pita é kɛ
(Mat 26:31-35, Maa 14:27-21, Luk 22:31-34)*

31 Kè Yudasi bò, ben Yesu bè: Tia sa Gbèntee Né é tɔ bɔ, Luda sɔ é tɔ bɔ à yã musu.

32 Tó Luda tɔ bò à musu sɔ, Luda é à tɔ bɔ à kiia, bensɔ eé bɔ gɔɔme.

33 Ma nénɔ, ma kuunaao gɔ fétème. É ma wete, mɔde méé ooare tia lán má ò gbãadeenɔnè nà, é fɔ à gá guu kè méé taanlo.

34 Méé yã dufu diɛare, àgae yekɔzi. Lán má yeazi nà, apinɔ sɔ àgae yekɔzi le dɔ.

35 Tó á yekɔzi, baade píngi é a dɔ ma ìbanɔ ù.

36 Simɔ Pita à là à bè: Dii, née taa máme? Yesu wèàla à bè: Guu kè méé taan, né fɔ ò tɛmazi giaro, mɔde né yã ò mɔ.

37 Pita bène: Dii, bóyãnzì mé fɔ mà ténzi tiaroo? Mé gí ma wèndizi n yãnzì.

38 Yesu bè: Né gí n wèndizi ma yãnzì sɔsɔ? Yápuraan méé oonne, ai koo gɔ gá lé zu, né lé sémazi gènn aagɔ.

14

Yesun ludambɛ zé ù

1 Àton tó a nɔsɛ yakaro. À Luda náane kɛ, à ma náane kɛ dɔ.

2 Ma De be kpénenɔ kuu pari, tó à de lero, le má òare. Méé gaa guu kekɛare.

3 Lán méé gaa guu kekɛare nà, mé ɛara mà mɔ mà a sɛɛ mà táao ma kiia, le apinɔ se àgɔ kú guu kè má kún.

4 Á guu kè méé taan zé dɔ.

5 Ben Tomasi bène: Dii, wá dɔ guu kè née taanlo. Wé fɔ wà à zé dɔ diame?

6 Yesu wèàla à bè: Mámbe zé ù, mámbe yápuraa kɔn wèndio ù. Gbɛke è e à gá ma De kiia ma gbákúna sairo.

7 Tó á ma dɔ, le á ma De dɔ. Zaa tia a à dɔ, bensɔ a à è.

8 Ben Filipi bène: Dii, ò n De ɔɔawe. Bee é mɔwa.

9 Yesu bène: Filipi, má kúao zaa gikɛna, ben ò ma dɔroo? Gbɛ kè ma ee ma De ème. Bóyãnzìn née bee mà a De ɔɔaarezi?

10 Kè má kú ma De guu, bensɔ ma Dee kú ma guu, née síroo? Yã kè méé ooare méé oo kɔn ma zĩndaoro. Ma De kè kú ma guu bé è a yákenanɔ kɛ.

11 Kè ma bè má kú ma De guu, ma De sɔ kú ma guu, à ma yã sí. Tó len sɔro, à sí dabuyákɛna pìnɔ yãnzì.

12 Yápuraan méé ooare, gbɛ kè èe ma náane kɛɛ é yã kè meɛ kɛ pìnɔ kɛ. Baa kè à de beeenɔlaa se, kè méé taa ma De kiia yãnzì.

13 Pó sãnda píngi kè é wée kɛ kɔn ma tɔn mé kɛ le ma De tɔ bɔ ma musu yãnzì.

14 Pó kè é à wée kɛma kɔn ma tó píngi, mé kɛ.

Yesu légbɛna a Nini ya musu

15 Tó á yemazi, égɔ yã kè má dienɔ kúna.

16 Mé wée kɛ ma Dea, eé a gba Zɛnyode pãnde kè eégɔ kúao guro píngi

17 Nini Yápurademe. Anduna gbɛnɔ é fɔ wà à síro, zaake aɔɔe a eero, bensɔ aɔɔ à dɔro. Mɔde á à dɔ, zaake à kúao, bensɔ eégɔ kú a guu.

18 Mé a tó adoro, mé ɛara mà mɔ a kiia.

19 À gɔ fète kè anduna é ma e dɔro, mɔde é ma e. Kè má kuu yãnzì, égɔ kuu se.

20 Zĩ pian égɔ dɔ kè má kú ma De guu, á kú ma guu, bensɔ má kú a guu.

²¹ Gbɛ̀ kɛ̀ ma yādiɛnanɔ̀ dà bensɔ̀ à kūna, adee bé à yemazi. Ma De éǵɔ̀ ye gbɛ̀ kɛ̀ yemaziizi, mapi sɔ̀ méǵɔ̀ yezi mé ma zīnda ɔ̀ɔ̀anɛ̀.

²² Ben Yudasì à là, èe kɛ̀ Yudasì Isikariotinlo, à bè: Dii, à kɛ̀ dia né n zīnda ɔ̀ɔ̀awɛ̀, ben anduna sɔ̀ eé n eroo?

²³ Ben Yesu wɛ̀àlà à bè: Tó gbɛ̀ yemazi, eéǵɔ̀ ma yā kūna. Ma De éǵɔ̀ yezi, wé mɔ̀ à kiia wà wɛ̀ɛ̀ lɛ̀do.

²⁴ Gbɛ̀ kɛ̀ yemaziroo ma yā kūnaro. Yā kɛ̀ ée maa pì e bɔ̀ ma kiiaro, à bɔ̀ ma De kɛ̀ ma zīi kiiaɛ̀.

²⁵ Ma yā pì òare gurɔ̀ kɛ̀ má kpé kúao.

²⁶ Ma De é a Ninii zī kɔ̀n ma tɔ̀o Zɛnyodee ũ. Àmbe eé yā píngi dadaare, eé tó yā kɛ̀ má òaree ɔ̀bagu píngi.

²⁷ Mée a too kɔ̀n aafiao, ma zīnda aafian mée a gbaa. Mée a gbaa lán anduna é n gba nàro. Àton tó a nòsɛ yakaro, àton tó vīaa a kũro.

²⁸ Á mà má òare mée taa mé sara mà mɔ̀ a kiia. Tó á yemazime, lɛ̀ a pɔ̀ɔ̀ nna kɛ̀ mée taa ma De kiia yānzi, zaake ma Dee demala.

²⁹ Má òare tia lɛ̀ à kpé à kɛ̀, lɛ̀ tó à kɛ̀, é ma náanɛ̀ kɛ̀.

³⁰ Mé e mà yā oao à gí kɛ̀ ɔ̀ro, zaake anduna kèki kína e mɔ̀ɔ̀. À gbāa vī ma musuro,

³¹ mɔ̀de lán ma Dee dàme nán mée kɛ̀ɛ̀, lɛ̀ anduna e à dɔ̀ kɛ̀ má yezi. À fɛ̀ɛ̀ wà gu gura kɛ̀.

15

Yesun geepi lí yāpuraa ũ

¹ Mámbe geepi lí yāpuraa ũ, ma Den geepi lí búdee ũ.

² È lígá kɛ̀ péma né'ina sai píngi zɔ̀, bensɔ̀ è à né'iri píngi ɔ̀nɛ̀ kɛ̀ɛ̀ lɛ̀ à né'ina kaara yānzi.

³ Apinɔ̀ sɔ̀ á zēname yā kɛ̀ má òare yānzi.

⁴ Àǵɔ̀ kú ma guu lán má kú a guu nà. Lígá é fɔ̀ à né kpá a zīndaoro, séde àǵɔ̀ kú lídaaa. Lɛ̀mɛ apinɔ̀ é fɔ̀ à né kpáro, séto àǵɔ̀ kú ma guu baasiro.

⁵ Mámbe geepi lídaa ũ, ámbɛ à gānɔ̀ ũ. Gbɛ̀ kɛ̀ kú ma guu, bensɔ̀ má kú à guu, ámbɛ é né kpá maamaa, zaake é fɔ̀ à póke kɛ̀ ma sairo.

⁶ Tó gbɛ̀ kú ma guuro, wéé à zīnna, lán wè lígá zɔ̀ wà zīnna à kori kũ wà sɛ́ɛ̀ wà ká tén à té kũ nà.

⁷ Tó á kú ma guu, bensɔ̀ ma yā kú a guu, à pɔ̀ sānda píngi kɛ̀ á yezi wéɛ̀ kɛ̀, é e.

⁸ Tó a né kpá maamaa, gbɛ̀nɔ̀ éǵɔ̀ dɔ̀ kɛ̀ ma ibanɔ̀n a ũ yāpura, ma De tɔ̀ é bɔ̀.

⁹ Má yeazi lán ma Dee yemazi nà. Àǵɔ̀ kú ma yenzi guu.

¹⁰ Tó á yā kɛ̀ má diɛnɔ̀ kūna, éǵɔ̀ kú ma yenzi guu, lán má yā kɛ̀ ma Dee diɛnɔ̀ kūna nà, bensɔ̀ má kú a yenzi guu.

¹¹ Ma yā pinɔ̀ òare, lɛ̀ pɔ̀nnaa kɛ̀ má vīi gɔ̀ kú a guu yānzime, a pɔ̀nnaa éǵɔ̀ papana.

¹² Yā kɛ̀ má diɛareen yè: Àǵɔ̀ yekɔ̀zi lán má yeazi nà.

¹³ Tó gbɛ̀ gí a wɛ̀ndizi a gbɛ̀nnanɔ̀ yānzi, gbɛ̀kee yenzi vī dɛ beelaro.

¹⁴ Tó ée yā kɛ̀ má diɛaree kɛ̀ɛ̀, ma gbɛ̀nnanɔ̀n a ũ.

¹⁵ Mée a sisi zɔ̀bɛlɛrɛnɔ̀ ɔ̀ro, zaake zɔ̀bɛlɛrɛ éǵɔ̀ a dii bɔ̀kɔ̀tɛ ɔ̀ro. Ma a sisi ma gbɛ̀nnanɔ̀mɛ, zaake yā kɛ̀ má mà ma De kiian má òare píngi.

¹⁶ Ámbɛ a ma sero, mámbe ma a sɛ̀, ben ma a zī à gá né ká, nékana kɛ̀ eé yāaroo, gbasà De Luda a gba pɔ̀ sānda píngi kɛ̀ a wéɛ̀ kɛ̀a kɔ̀n ma tóo.

¹⁷ Yá kè má diareen yè: Àgõ yekõzi.

Anduna zana Yesun kòn a ìbano

¹⁸ Tó anduna zàagu, àgõ dõ kè à zàmagu a ã.

¹⁹ Tó anduna gbènnon a ù, le anduna yeazi. Lán ma a se ma a bo anduna guu nà, á de à gbèno ùro. Bee yānzin anduna zàaguzi.

²⁰ À tó yá kè má òaree gõ dōagu. Zòbleri ègõ de a diilaro. Lán aõ wée tãma nà, len aõ tãawa le. Tó aõ ma yá kũname, aõégõ a yá kũna se dō.

²¹ Aõé yá beeenõ keare píngi ma tó yānzi, zaake aõ gbè kè ma zĩ dōro.

²² Tó mée mó ma yá òñne yáro, le aõ taari vīro. Mòde tia la aõ taari agbaa vīro.

²³ Gbè kè zàmaguu zà ma Demme se.

²⁴ Tó mée yá kè wèe ke yāroo ke aõ téro, le aõ taari vīro. Mòde tia la aõ yá kè má kènò è, ben aõ zàmagu kòn ma Deo wa píngi,

²⁵ le yá kè kú aõ doka guu papa, kè wà bè aõ zàmagu pãme.

²⁶ Tó Zenyodee kè mé à gbarɛawaa bō ma De kiia à mò, Nini Yāpurade kè è bō à kiia pì, eé ma sèeda ke.

²⁷ Apino sō é ma sèeda ke, kè á kúmao zaa káaku yānzi.

16

¹ Ma yá kènò òare le àton furo yānzime.

² Weé aduakekpe zé zōare. À gurɔ e suu se kè gbè kè eé a de égõ daa Luda zĩin ée kee.

³ Aõé yá pìnò keare, kè aõ ma De kòn mapio dōro yānzi.

⁴ Ma yá kènò òare le tó à gurɔ kà, égõ dõ kè má òare kò.

Luda Nini zĩ

Mée yá kènò oare zaa káakuro, kè má kúao yānzi.

⁵ Mée taa gbè kè ma zĩ kiia sa, mòde a gbèkee e ma la guu kè mée taanlo.

⁶ A nòse yàka sa kè ma yá kènò òare yānzi.

⁷ Yāpuraan mée oare, ma tana é òare keare, zaake tó mée táro, Zenyodee pì é mó à kiia. Tó ma ta, mé à zĩawa.

⁸ Tó à sù, eé tó anduna a yá zé dõ durun kòn maakenao kòn yāvɛemmanao musu.

⁹ Aõé à yá zé dõ durun yá musu, kè aõe ma náane kero yānzi.

¹⁰ Aõé à yá zé dõ maakena yá musu, kè mée taa ma De kiia, é ma e dōro.

¹¹ Aõé à yá zé dõ yāvɛemmana musu, kè yá vèe anduna kèki kínaa yānzi.

¹² Má yá ví dō pari mà oare, mòde é yá pìnò fĩ gĩaro.

¹³ Tó Nini Yāpurade sù, eé òare ae yāpura píngi guu. Eé yá o a zĩnda dōnaoro, yá kè à màn eégae o, eé yá kè èe suuno baaru kpáare.

¹⁴ Eé ma tó bō, zaake eé ma yānò sée à tōkèare.

¹⁵ Pó kè ma Dee vī píngi né ma pómé. Bee yānzin ma bè eé ma yānò sée à tōkèarezi.

Psia liena pōnnaa u

¹⁶ À gõ féte kè é ma e dōro, à gõ féte kè é ma e dō.

¹⁷ Ben à ìba kenò bèkōne: Bó yān èe oowe gwee? À bè à gõ féte kè wé a e dōro, à gõ féte kè wé a e dō. À bè dō, ée taa a De kiia me.

¹⁸ Ben aõ bè: À gõ féte kè à ò pì de diamé? Wée yá kè èe oo pì dōro dōro.

¹⁹ Yesu dǝ kǝ aɔ yezi wà a la, ben à bènnɛ: Kǝ ma bè à gǝ fǝtǝ kǝ é ma e dɔro, bensɔ à gǝ fǝtǝ kǝ é ma e dɔ, beeen ée kɔ lalaaɔɔ?

²⁰ Yǎpuraan mée ooare, é ɔɔ dɔ à sósobi kɛ, mɔde anduna é pɔnnaa kɛ. Égɔ kú pɔsɔiaa guu, mɔde a pɔsɔiaa pì é liɛ pɔnnaa ù.

²¹ Tó nɔgbǝ yezi à né i, à pɔɔ è yaka kǝ à wǎwǎkɛgurɔɔ kà yǎnzi. Tó à né i sɔ, wǎwǎa kǝ à kǝ pì é dɔn dɔro. À pɔɔ è kɛ nna, kǝ à né dufu i anduna guu yǎnzi.

²² Len apinɔ sɔ a nɔsɛ yakana lɛ gǝ. Mé ɛara mà a e dɔ, a pɔɔ é kɛ nna, gbǝke sɔ é fɔ à a pɔnnaa pì síawaro.

²³ Zi pìan é yǎke lama dɔro. Yǎpuraan mée ooare, ma De é pɔ sǎnda píngi kǝ é wée kea kɔn ma tɔo kpáawa.

²⁴ Ai tia ée pɔke wée kɛ kɔn ma tɔoro. À wée kɛ, é e lɛ a pɔnnaa gɔ papana.

Yesu zì blè andunaa

²⁵ Ma yǎ pinɔ lèkɔziareme. À gurɔɔ e suu kǝ mé yǎ oare kɔn yǎlekɔzinao dɔro, mé ma De yǎ oare wǎsawasa.

²⁶ Zi pìan é wée kɛ kɔn ma tɔo. Mée oare kǝ mǎmbe mé wée keare ma Dearo,

²⁷ zaake ma De a zǐndane yeazi kǝ á yemazi yǎnzi, bensɔ a ma bɔna à kiia sɔ.

²⁸ Ma bɔ ma De kiia ma mɔ anduna guu. Tia sa mée anduna too mée taa à kiia.

²⁹ Ben à ibanɔ bènnɛ: Tò, née yǎ oo kɔn yǎlekɔzinao dɔro, née oo wǎsawasame sa.

³⁰ Wǎ dɔ sa kǝ ní yǎ píngi dɔ, èe kɛ séto wǎ yǎke gbekammáro. Bee yǎnzin wa n bɔna Luda kiia sɔzi.

³¹ Ben Yesu bènnɛ: Ée ma náane kee saɔ?

³² A gurɔɔ e suu à kǝ kɔ, kǝ é fǎakɔa, a baade é tá a bɛ à ma tó mado. Baa kɔn beeeo má kuu madoro, zaake ma Dee kúmao.

³³ Ma yǎ kǝnɔ òare, lɛ a làakari gɔ kpaena kuuna ma guu. É wéetǎmma e anduna guu, mɔde à nɔsɛ kpǎe, ma gǝake ma zì blè andunaa.

17

Yesu aduakena a ibanɔne

¹ Yesu yǎ pì ona gbera à wée sɛ musu à bè: Baa, à gurɔɔ kà. N n Né tɔ bɔ, lɛ n Né n tɔ bɔ.

² N tò má iko vǐ gbǝ sǎnda píngi musu, lɛ mà wèndi kǝ è yǎaro kpá gbǝ kǝ n kpámaano.

³ Mmɔn Luda mèn do léle yǎpurade kɔn mapi Yesu Kirisi kǝ ní zɔo dɔnan wèndi kǝ è yǎaroo pì ù.

⁴ Ma n tɔ bɔ tɔɔtea. Zǐi kǝ ní dàme mà kɛ má kǝ ma yǎa.

⁵ Baa, n gakuì kpáma n kiia tia sa, lán ní kpáma nà n kiia zaale anduna kaenaro.

⁶ Gbǝ kǝ n ní sé andunan n ní kpámaano má tò aɔo n dɔ. N pónɔme, ben n ní kpáma. Aɔo n yǎ kúna,

⁷ aɔo dɔ sa kǝ yǎ kǝ ní dàme píngi bɔ n kiiame.

⁸ Ma yǎ kǝ ní dàme dànnɛ. Aɔo sɔ, ben aɔo dɔ kǝ ma bɔ n kiiame yǎpura. Aɔo sɔ sɔ kǝ mbe n ma zǐ.

⁹ Mée wée keeínnɛ, èe kɛ andunagbènnɔn mée keeínnɛro, séde gbǝ kǝ n ní kpámaa pinɔ, zaake n pónɔme.

¹⁰ Ma gbèno né n gbènnɔme ní píngi, n pónɔ né ma pónɔme píngi. Mée tɔ bɔo ní gǎzǐ.

¹¹ Mée suu n kiia, mégɔ́ kú anduna guu dɔ́ro, mɔ́de aɔ́pino égɔ́ kú anduna guu. Ma Baa Kuadonade, ñgɔ́ n kúna kɔ́n n tɔ́ kè n kpàma gbàaa, le aɔ́gɔ́ kuu mè dɔ́nkɔ́ lán wa bà.

¹² Gurɔ́ kè má kúnyo, má n kúna kɔ́n tɔ́ kè n kpàmaa pì gbàaa. Ma n dákpa, ben aɔ́ gbèkee e sàsáro, séde gbè kè m̀ pè kaatenaa le n yá e à papa yánzi.

¹³ Tia sa mée suu n kiia. Ma yá kènɔ́ ò anduna guu, le aɔ́gɔ́ pɔ́nnaa kè má vīi vī àgɔ́ papana n guu.

¹⁴ Ma n yá dànnɛ, ben anduna zàngu, kè anduna gbènɔ́mɛ n ùro yánzi, lán mapi má de anduna gbè ùro nà.

¹⁵ Mée wée kɛmma, èe kɛ le n n bɔ́ anduna guunlo, mɔ́de le n n dákpa zaaa yānzimɛ.

¹⁶ Anduna gbènɔ́mɛ n ùro, lán mapi má de anduna gbè ùro nà.

¹⁷ N tó aɔ́ kuuna gɔ́ adona kɔ́n yápura gbàaa. N yān yápura pì ù.

¹⁸ Lán n ma zī anduna guu nà, lɛn mapi sɔ́ ma n zī anduna guu le.

¹⁹ Mée ma zīnda kpaamma aɔ́ yānzi, le aɔ́gɔ́ kuu n gbènɔ́ ù yápura.

²⁰ Èe kɛ mée wée kɛnnɛ ndonlo, kɔ́n gbè kè aɔ́e ma náane kɛ n yá yānzinɔ́mɛ dɔ́,

²¹ le aɔ́ píngi gɔ́ kuu mè dɔ́nkɔ́ ù. Baa, lán n kú ma guu nà bensɔ́ má kú n guu, aɔ́pino sɔ́ gɔ́ kú wa guu le, le anduna e à sí kè m̀be n ma zī.

²² Gakuì kè n kpàmaan má kpàmma, le aɔ́gɔ́ kuu mè dɔ́nkɔ́ lán wa bà.

²³ Má kú n guu, bensɔ́ n kú ma guu, le aɔ́gɔ́ kuu mè dɔ́nkɔ́ ù māmam, le anduna gɔ́ dɔ́ kè m̀be n ma zī, bensɔ́ n yenzi lán n yemazi nà.

²⁴ Baa, gbè kè n kpàmaano, má yezi aɔ́gɔ́ kú guu kè má kún, le aɔ́ wée si ma gakuile, gakuì kè n kpàma kè n yemazi zaale anduna kaenaroo.

²⁵ Baa Maa, anduna n dɔ́ro, mɔ́de má n dɔ́, ben gbè kènɔ́ dɔ́ kè m̀be n ma zī.

²⁶ Má tò aɔ́ n dɔ́, mégae tó aɔ́gɔ́ n dɔ́, le yenzi kè n vīmao gɔ́ kú n guu, le mapi sɔ́ màgɔ́ kú n guu.

18

Yesu kūna

(Mat 26:47-56, Maa 14:43-50, Luk 22:47-53)

¹ Yesu yá pì ona gbera à bɔ́ kɔ́n a ibano, ben aɔ́ bikù Kidironu baa káa kpa. Swadako kú gwe, ben à gɛn kɔ́n a ibano.

² Yudasi bɔ́nkpeɛdee sɔ́ guu pì dɔ́, zaake Yesu kɔ́n a ibano ègɔ́ kaakɔ́a gwe baabɔ́e.

³ Ben Yudasi gáa gwe kɔ́n soza gáli dooo kɔ́n dogari kè sa'orikino kɔ́n Farisino n zīno. Aɔ́ fitiano kūna kɔ́n sɛteno kɔ́n gɔ́kebɔ́no.

⁴ Yesu yá kè eé a lee dɔ́ píngi, ben à bɔ́ à dànnɛ à n lá à bè: Dén ée wetɛɛ?

⁵ Aɔ́ wèàla wà bè: Yesu Nazaretimɛ. À bènnɛ: Mámbe à ù. Yudasi bɔ́nkpeɛdee pì kúnyo.

⁶ Kè Yesu bènnɛ, mámbe à ù, ben aɔ́ tatakpɛ kè, aɔ́ bɔ́ wà lèe.

⁷ Yesu n lá dɔ́: Dén ée wetɛɛ? Ben aɔ́ bè: Yesu Nazaretimɛ.

⁸ Yesu wènlà dɔ́ à bè: Má òare kè mámbe à ù. Tó mámbe ée ma wetɛɛ, à tó gbè kènɔ́ tá.

⁹ A ò le le yá kè à ò yáa e à papa yānzimɛ, kè à bè: Gbè kè n n kpàmaano, aɔ́ gbèkee e sàsáro.

¹⁰ Simo Pita fɛɛdaa logona, ben à wòto à sa'oriki isi zīri lèo à à swà ɔ́plaa gò. Zīri pì tɔ́n Malaku.

¹¹ Ben Yesu bè Pitane: Ñ n fɛɛdaa sɔto a kpɛn. Mé togo'i kè ma Dee dieme í miroo?

¹² Ben sozano kɔn n gbɛnsio kɔn Yuda dogarinɔ Yesu kù aɔ à yì.

¹³ Ben aɔ gàao Anasa kiia gĩa. Anasa né Kayafa kè de sa'oriki isi ũ wè beee a anzureme.

¹⁴ Kayafa bé à lé dà Yuda gbãadeenɔa yã à bè: À maa gbɛ mèn doo ga baade pिंगी gɛɛ ũme.

Pita lésena Yesuzi

(Mat 26:69-70, Maa 14:66-68, Luk 22:55-57)

¹⁵ Simɔ Pita kɔn iba pãndeo té Yesu kpɛɛ. Sa'oriki isi iba pãnde pì dɔ, ben iba pì té Yesuzi à gɛ sa'oriki isi pì be ua,

¹⁶ mɔde Pita gɔ zɛ kpɛɛɛa gãare. Ben iba kè sa'oriki isi dɔɔ pì gaa à yã ò nɔgbɛ kè èe zé pì dákpaane, ben à tò Pita gɛ.

¹⁷ Ben nɔgbɛ zédákpari pì Pita là à bè: Gɔgbɛ pì ibano dokeme n ũroo? Pita wèàla à bè: Mámbeero!

¹⁸ Zirinɔ kɔn dogarinɔ e té kè aɔò lè kpákpa kè Ìa kuu yãnzì. Pita kúnyo gwe, èe té kpákpa se.

Sa'oriki yalalana Yesua

(Mat 26:59-66, Maa 14:55-64, Luk 22:66-71)

¹⁹ Ben sa'oriki isi e Yesu lalaa à ibano yãzi kɔn à yãdannenaɔ.

²⁰ Yesu wèàla à bè: Ma yã ò baade pिंगीne gupuraaa. Ma yã dàdañne aduakɛkpɛno guu kɔn Luda uao, guu kè Yudanɔ è kɔ kakɔan n pिंगí. Mée yãke o asii guuro.

²¹ Bóyãnzì néɛ ma lalaazi? Ñ ma yãmarinɔ la, aɔ yã kè má òñne dɔ.

²² Kè Yesu yã ò le, dogari kè aɔò kú gweenɔ doke à swãn kè à bè: Wè yã we sa'oriki isila lero.

²³ Yesu wèàla à bè: Tó yã zaaan má ò, n o wà ma. Tó yãpuraan má ò sɔ, bóyãnzìn n ma lèzi?

²⁴ Ben Anasa Yesu gbàre sa'oriki isi Kayafa kiia yina.

Pita ɛara à lésena Yesuzi dɔ

(Mat 26:71-75, Maa 14:69-72, Luk 22:58-62)

²⁵ Pita kpé zɛ gwe èe té kpákpa. Ben wà à là wà bè: À ibano doken n ũroo? Pita lé sè à bè: Mámbeero!

²⁶ Sa'oriki isi zirinɔ doke né gbɛ kè Pita à à swã gò daneme, ben à bè: Mée a e lèdo swadako guuroo?

²⁷ Ben Pita lé sè dɔ. Zaa gwe gɔɔ koo lé zù.

Pilati yákpakɛna kɔn Yesuo

(Mat 27:1-2, 11-14, Maa 15:1-5, Luk 23:1-5)

²⁸ Gukɛkɛnaɔ ben Yuda gbãadeenɔ bò kɔn Yesuo Kayafa be, aɔ gàao bùsu gbɛnsi be. Aɔɔe gɛ à bero, le aɔtongɔ gbãsiro yãnzì, zaake aɔ yezi wà Banla zĩbaa keme.

²⁹ Bee yãnzì Pilati bò à mò n kiia à bè: Bó yãn a be gbɛ kè kè?

³⁰ Aɔ wèàla wà bè: Tó zaakerinlo, le wée mó wà à kpámmaro.

³¹ Ben Pilati beñne: À à sé à gá yákpae keo a zĩnda dokaa. Ben gbãadee pìnɔ bène: Wá gbɛdena zé vĩro.

³² Bee kè le yã kè Yesu ò e à papa yãnzime, kè à a ga yã taka ò.

³³ Ben Pilati ɛara à gɛ ua. À Yesu sisi, ben à à là à bè: Mbe Yudanɔ kína ũɔ?

³⁴ Yesu wèàla à bè: Néɛ oo le kɔn n zĩndaon yó, ke wà ma yã òñneme?

³⁵ Pilati bè: Yudan ma ús? N boriino kɔn n sa'orikino bé wà n kpama. Bón n kè?

³⁶ Yesu bè: Ma kpata né anduna kèki pónlo. Tó ma kpata né anduna kèki pómé, le ma ibano zì kà le wàton ma kpá Yuda gbáadeenaro. Ma kpata né anduna kèki pónlo.

³⁷ Ben Pilati bè: Ase kíname n úu? Yesu wèàla à bè: N ò a zéa kè kínan ma ú. Wà ma i, ben ma mɔ anduna guu yápura sèedadee ú. Gbè kè de yápura pò úu è ma yá ma.

³⁸ Pilati bè: Bón yápuraa úu?

Yadana Yesula

(Mat 27:15-31, Maa 15:6-20, Luk 23:13-25)

Kè à ò le, à èara à bò à gàa Yuda gbáadeeno kiia à bènné: Mée taari ke e gbè kèaro.

³⁹ Á fɛɛakaarayá ví kè mée pisinano doke gbareare Banla zĩbaa zĩ. Á yezi mà Yudan kína gbarearen yó?

⁴⁰ Ben aɔ wii lè dɔ wà bè: Àmbeero, Barabame! Baraba pi sɔ né kpai wéedeweme.

19

¹ Ben Pilati bè, wà Yesu kú wà à gbè fláo.

² Ben sozano lè fúra tá aɔ kúnɛ aɔ gumusu téaa dàne.

³ Aɔɔe sɔɔzi doodo aɔɔe bee: Fɔɔ, Yudan kína! Ben aɔɔe à swán kekɛɛ.

⁴ Pilati èara à bò dɔ, ben à bè gbɛnné: À gwa, mée bɔɔoare bàazi kè, le à e à dɔ kè mée yáke earo.

⁵ Yesu bɔ bàazi, à lè fúra pi kuna à gumusu wéedee pi dana. Ben Pilati bènné: Gɔgbè pìn yè!

⁶ Kè sa'orikino kɔn dogarino à è, aɔ wii lè wà bè: N à pá lía! N à pá lía! Ben Pilati bènné: À à kú à pá lía a zĩnda, zaake mée taari ke earo.

⁷ Yuda gbáadee pínɔ wèàla wà bè: Wá doka ví, bensɔ doka pi bè séde à ga, kè à a zĩnda diɛ Luda Né ú yánzi.

⁸ Kè Pilati yá pi mà, ben vía kèkè à à kú.

⁹ À èara à gè kɔn Yesuo ua dɔ, ben à à là à bè: N bɔ mámɛ? Yesu e weàlaro,

¹⁰ ben Pilati bènné: Né yá o maoroo? N dɔ kè má n gbarena iko ví, bensɔ má n pana lía iko víroo?

¹¹ Yesu wèàla à bè: N iko ke ví ma musuro, sé kè Ludaa kpámmaa. Bee yánzi gbè kè ma kpammaa durun bé à bita.

¹² Zaa gurɔ beee Pilati e zé wetɛ à à gbare, mɔde Yuda gbáadeeno wii lè wà bè: Tó n gbè pi gbàɛ, Siza gbɛnnamɛ n úro. Gbè kè à a zĩnda diɛ kína ú íbete kpà kɔn Sizaomɛ.

¹³ Kè Pilati yá beee mà, à bè wà bɔ kɔn Yesuo bàazi. Ben à vèe a tintia guu kè wè be gbè gusararaan, kɔn Eberu yáo sɔ, Gabata.

¹⁴ Banla zĩbaa sorukegurɔ zĩmɛ, ɔfántɛ kà mɔdangura. Ben Pilati bè Yuda gbáadee pínɔ: A kínan yè.

¹⁵ Ben aɔɔe wii lɛɛ wèe bee: N à dɛ. N à dɛ. N à pá lía. Pilati bènné: Mé a kína pá lía? Sa'orikino bè: Siza baasiro, wá kína ke víro.

¹⁶ Ben Pilati Yesu kpámma aɔ à pá lía.

Yesu pana lía

(Mat 27:32-44, Maa 15:21-32, Luk 23:26-43)

Ben aõ à sè wà tàò.

¹⁷ Yesu bõ wéte guu à a zĩnda líkpangbāroo sēna, à gāa guu kè wè be Mìwatorokiia, kǝn Eberu yāo sǝ Gǝgǝta.

¹⁸ Gwen wà à pà lía kǝn gǝn plaa pānden, gbē doo à ɔplaaɔi gbē doo à ɔzɛɛzi, ben Yesu kú n dagura.

¹⁹ Pilati takada kè à nà Yesu líkpangbāroo pì. Yā kè à kè pìn yè:

Yesu Nazaretì, Yudan kina.

²⁰ Yudan takada kè à kè pì kyó kè pari, zaake guu kè wà Yesu pà lían pì zǝ kǝn wéteoro. Wà lá pì kè kǝn Eberu yāo kǝn Romudeen yāo kǝn Giriiki yāome.

²¹ Ben Yuda sa'orikin bē Pilatine: Nton kē n be Yudan kinaro, mǝde n kē kē àmbe à bē Yudan kinan a ũ.

²² Pilati bē: Yā kè má kēn má kē.

²³ Kè sozan Yesu pà lía wà yāa, ben aõ à pókāsāano sēe wà kpàatete leo siigǝ baade mīa. Aõ à utagyaba kè wà tǝ nabina sai zaa musu ai gĩzǝ sè dǝ,

²⁴ ben aõ bēkǝne: Wǝton uta pì kēkēkǝrero. Wà kǝbankpe ke le wǝgǝ dǝ gbē kè eé gǝne. Aõ kè le, le yā kè wà kē Luda yān e à papame, kè wà bē:

Aõ ma pókāsāano kpàatetekǝne,

aõ kǝbankpe kè ma uta yānzǝ.

Bee yānzǝn sozan kè lezi.

²⁵ Yesu da kǝn à da dǝaroo kǝn Kolopa naǝ Mariamao kǝn Mariama Maga-dalenio kú lí kè wà Yesu pǝa sae.

²⁶ Kè Yesu a da kǝn a ìba kè à yezio è zena kǝ sae, à bē a dane: Nǝgbē, n nēn yè!

²⁷ Ben à bē ìba pīne: N dan yè! Zaa zǝ beean ìba pì à sè à tǝo a bē.

Yesu gana

(Mat 27:45-56, Maa 15:33-41, Luk 23:44-49)

²⁸ Beee gbēra Yesu dǝ kè à pīngǝ pǝpa. Le yā kè kēna Luda yān e à papa ben à bē: Ímii e ma dēe.

²⁹ Loo kú gwe, geepiwē kpǝkpǝ kǝn pana. Ben wà sabo kpǝe wēe pì guu wà pè sēlia wà dǝ Yesune a léa.

³⁰ Kè à wēe pì mǝ à bē: Yā yāa. Ben à a mǝ pēe à a wēndi gbàre.

Yesu zǝna kǝn sǝrio

³¹ Kǝmmabogurǝ sorukegurǝ zĩme. Yuda gbǝadeenǝ yezǝ gēnǝ gǝ lía ai kǝmmabogurǝ zĩro, zaake kǝmmabogurǝ zĩ pì né gurǝ ìsime. Ben aõ gāa wà wēe kè Pilatia wà n gbǝ é'e wà n pita.

³² Ben sozanǝ gāa wà gbē kǝaku kè wà pà lía ledo kǝn Yesuo gbǝ é'e kǝn à plaade pǝo dǝ.

³³ Kè aõ kǝ Yesu kiia, aõ è à gĩake à gà kǝ, ben aõe à gbǝ é'ero.

³⁴ Ben sozanǝ doke Yesu zǝ kǝn sǝrio a gbǝntēa. Gwe gǝo aru kǝn ío bēe.

³⁵ Gbē kè yǝ pì è wéeo bē à ò. À sēedakena yǝpura a vī, à dǝ kè yǝpuraan ée oo, le apinǝ sǝ à e à Yesu náane ke.

³⁶ Yā beeenǝ kè le yā kè kēna Luda yān kēkii papame, wà bē: Weé à wǝ ke éro.

³⁷ À kēna Luda yān dǝ wà bē: Aóé gbē kè wà à zǝ gwa.

Yesu vīina

(Mat 27:57-61, Maa 15:42-47, Luk 23:50-56)

³⁸ Beee gbēra Yusufu Arimatea gāa à wēe kè Pilatia, le à a gba zé à Yesu gè pita. Yesu ìbame asii guu, kè èe vīa kee Yuda gbǝadeenǝne yānzǝ. Pilati wēne, ben à gāa à à gè sè à tǝo.

³⁹ Nikodemu kè gàa Yesu kiia gwāavī gàa se kōn lí'wɔ yākōtēna kōn ēzē kè è tó gè vārooo à kà kiloo baaakuri taka.

⁴⁰ Ben a5 Yesu gè sè a5 táaru bisanɔ fīfīa kōn ēzē pìo, lán Yudanɔ è gè kpe da nà n fēakaarayā guu.

⁴¹ Kara kú guu kè wà Yesu pà lía pìn. Gbèwēē kè wà sò mira ũ dufu kú kara pì guu, wèe gbēke dan zikiro.

⁴² Gwen a5 Yesu dàen, kè à zānyoro, kè dɔ Yudanɔ kámmabogurɔ e kaa yānzi.

20

Yesu fēē à bɔna gaan

(Mat 28:1-8, Maa 16:1-8, Luk 24:1-12)

¹ Azumanengo zī kōngɔ idē-idē Mariama Magadaleni bò à gàa mira kiia, ben à lè gbè gona mira léa.

² Ben à bàà lè à gàa Simɔ Pita kiia kōn ìba pānde kè Yesu yezi pìo à bènnē: Wà Dii bò miran, wá d5 guu kè wà à dànlɔ.

³ Ben Pita kōn ìba pānde pìo fēē wà gàa mira kiia.

⁴ A5 g5ɔn plaa n pīngi e bàà lēē lēdo, ben ìba pānde pì bà nna dē Pitala, à kà mira kiia káaku.

⁵ Kè à wēē kpāen, ben à táaru bisanɔ è kaena, mode èe gē à guuro.

⁶ Kè Simɔ Pita kà à gbēra, ben à gè miran. À táaru bisa pì è kaena

⁷ kōn bisa kè wà fīfī à mīao. Bisa pì pekōrena kōn pólē pīnɔoro, à kokona diena adomē.

⁸ Ben ìba kè kà mira kiia káaku pì gè se. À è, ben à sì.

⁹ Ai tia a5ɔe yā kè kēna Luda yān dōrɔ dōro kè wà bè, eé fēē bɔna gaan.

¹⁰ Ben ìba g5ɔn plaa pīnɔ èara wà tà bē.

Yesu bɔ à mɔna Mariama Magalēnizi

(Mat 28:9-10, Maa 16:9-11)

¹¹ Mariama zēna mirawēē léa, èe ɔɔ dɔɔ. Lán èe ɔɔ dɔɔ nà lē, ben à wēē kpāc mirawēēn.

¹² Ben à malaika g5ɔn plaaanɔ è vēēna guu kè wà Yesu gè dàen yāa. À doo kú mizi kpa, à doo s5 gbá kpa. A5ɔ uta puraa dana.

¹³ Ben a5 à là wà bè: Nɔgbē, bó bé à n le nēē ɔɔ dɔɔ? À wēnla à bè: Wà ma Dii sè wà tàomē, má d5 guu kè wà à dàenlɔ.

¹⁴ Kè à ò lē, ben à līē à Yesu è zēna, mode èe d5 kè Yesunlɔ.

¹⁵ Yesu à là à bè: Nɔgbē, b5yānzīn nēē ɔɔ dɔɔzi? Dén nēē wetēē? Mariama e daa karadeemē, ben à bènē: Maree, tó mbe n à sē n bɔɔ, n omē guu kè n à dàen lē mà gá mà à sē.

¹⁶ Yesu bènē: Mariama! Ben à aē dāa à bènē kōn Eberu yāo: Rabi! T5 pì bè Dannēri.

¹⁷ Yesu bènē: Nton ɔ kemaro, mēē tá ma De kiia kōro. N gá n o ma gbēnɔnē mēē taa ma De kōn n Deo kiia, ma Luda kōn n Luda kiia.

¹⁸ Ben Mariama Magadalēni gāa à à baaru kpà à ìbanɔnē à bè: Ma Dii è. Ben à yā kè à ònē t5kēnnē.

Yesu bɔ à mɔna a ìbanɔzi

(Mat 28:16-20, Maa 16:14-18, Luk 24:36-49)

¹⁹ Azumanengo beēea uusie à ìbanɔ kakōana kpén, a5 gbà tàtānlē a5 mōnē kà, kē a5ɔe vīa kēē Yuda gbāadeenɔnē yānzi. Ben Yesu mò à zē n tē à bènnē: Ag5 kú aafiao!

²⁰ Kè à ò lẹ, ben à a ɔɔɔ ɔɔɔaíne kɔn a gbàntɛo. Kè iba pìno Dii è, aɔ ɔɔɔ kè nna maamaa.

²¹ Yesu ɛara à bèíne: Àgɔ kuu aafiao! Lán ma De ma zĩ nà, len mée a zĩ lẹ.

²² Kè à ò lẹ, ben à ɪa vùmma kɔn léo à bè: À Luda Nini sí.

²³ Gbɛ kè a n kɛ kɔn n durunno, à kɛ́mman gwe. Gbɛ kè ée n kɛ́nero sɔ, eé kɛ́mmaro.

Yesu kɔn Tomasio

²⁴ Gurɔ kè Yesu mò, Tomasi, à iba gɔɔn kuri awɛɛplaaano doke kè wè bene Sika kúnyoro.

²⁵ Ben à iba kpaaano bène: Wa Dii è. Ben à bèíne: Tó mée kuusa gbè e a ɔɔɔ guu ma ɔnetee pènlo, bensɔ mée ɔ zɔ à gbàntɛaro, mé síro.

²⁶ À gurɔ lãa à ibanɔ kú kpén dɔ, Tomasi kúnyo sa. Aɔ gbà tãtaíle aɔ m̀nè kà, ben Yesu mò à zè n tɛ à bè: Àgɔ kuu aafiao!

²⁷ Ben à bè Tomasine: N n ɔnetee pé ma ɔ guu kè n gwa, n n ɔ zɔ ma gbàntɛa. Nton seka ke dɔro. N ma náane ke.

²⁸ Tomasi wèlã à bè: Ma Dii, ma Luda.

²⁹ Yesu bène: Kè n ma e yãnzin n ma náane kèzi. Aubarikadeenɔn gbɛ kè aɔ ma náane kè ma ena sainɔ ũ.

³⁰ Yesu dabuyã pãndenɔ kè pari a ibanɔ wée wãa kè wèe kè takada kè guuro.

³¹ M̀de wà yã kèn kè, lẹ à e à Yesu sí Luda Né Mesaya ũ à wèndi e à náanekena guu yãnzime.

21

Yesu a zĩnda ɔɔɔa a ibanɔne sèbe léa

¹ Beee ghera Yesu ɛara à a zĩnda ɔɔɔa a ibanɔne dɔ Tiberia sèbe léa. Lán kè bàn à a zĩnda ɔɔɔaíne.

² Simɔ Pita kú ledɔ kɔn Tomasi kè wè bene Sikao kɔn Natanaeli kè b̀ Kana, Galili b̀suo kɔn Zebedi nénɔ kɔn Yesu iba gɔɔn plaa pãndenɔ.

³ Simɔ Pita bèíne: Mée gaa kpò wɛ. Ben aɔ bène: Wapinɔ se wé gányo. Ben aɔ gaa wà gè goro'ite guu, m̀de aɔɛ p̀ke kú gwãaví beeearo.

⁴ Kè guu e m̀ dɔ, Yesu zena baa, m̀de a ɪbanɔ e dɔ kè àmbeeero.

⁵ Ben à lé zùnzí à bè: Gbɛnɔ, ée p̀ke e á kùroo? Aɔ bè: Auo!

⁶ Ben à bèíne: À kãmbɛ táaru zu goro ɔplazi é p̀ kú. Kè aɔ zù, aɔ kpò kú paripari aɔ f̀a wà sé.

⁷ Ben iba kè Yesu yezi p̀ bè Simɔ Pitane: Diime. Pita uta danaro. Kè à mà wà bè Diime, ben à a uta sè à dà à kùsi ía.

⁸ ɪba kpaaano e kãmbɛ táaru gáɛ pana kɔn kpò aɔɛ suuo kɔn góroo, zaake aɔ zà kɔn baaro, à de mita basɔro takalaro.

⁹ Kè aɔ bikú baa, aɔ buredi è kaena gwe kɔn kpò kpákpatɛana.

¹⁰ Yesu bèíne: À m̀ kɔn kpò kè á kú tiaao kenɔ.

¹¹ Ben Simɔ Pita gè goro guu à kãmbɛ táaru gáɛ à bikú baa. À pana kɔn kpò gbèntɛnɔ m̀n baswɛplaa akuri awɛ'e aagɔ. Baa kè à pari lẹ, táaru p̀ e k̀ro.

¹² Yesu bèíne: À m̀ à p̀ ble. À iba kee e f̀ à lé b̀ à à là dén à ũro, zaake aɔ dɔ kè Diime.

¹³ Yesu gaa à buredi sè à kpàńma. Len à kè lẹ kɔn kpò dɔ.

¹⁴ Yesu a zĩnda ɔɔɔana a ibanɔne gènn aagɔdeen gwe à f̀ena bona gaan ghera.

Yesu kɔn Pitao

¹⁵ Kè aṣ pò blè wà yàa, Yesu Simṵ Pita là à bè: Yohana né Simṵ, ní yemazi de gbē kèncṵaṣ? À wèàla à bè: Eè Dii, ní dṣ kè má yenzi. Yesu bènc: Ñ pòblee kpá ma sánc bòrṵncṵa.

¹⁶ À gènc plaade Yesu àra à à là dṵ à bè: Yohana né Simṵ, ní yemaziṣ? À wèàla à bè: Eè Dii, ní dṣ kè má yenzi. Yesu bènc: Ñ ma sáanc dāmc.

¹⁷ À à là à gènc aagṵde à bè: Yohana né Simṵ, ní yemaziṣ? Kè Yesu Pita là à gènc aagṵde tó à yeazi, à pṵ yàka, ben à bènc: Dii, ní yā píngi dṣ. Ñ dṣ kè má yenzi. Yesu bènc: Ñ pòblee kpá ma sáancṵa.

¹⁸ Yápuraan méc oonnc, kè ní de gṵkpare ũ, ncè pò da n zīnda ñ gá guu kè ní yezin, mṵde tó n zī kù, né n cṵnc poro, gbē pānde é dannc à gányo guu kè ní yeziroon.

¹⁹ Kè Yesu ò lc, Pita gaa kè eé Luda tó bṵnc à téa. Bccc gbera Yesu bènc: Ñ témazi.

Yesu kṵn ìba kè Yesu yezio

²⁰ Pita liè à ìba kè Yesu yezi pì è téñzi. Gbē pì bé à nà Diizi gurṵc kè aṣc pò blee, à à là gbē kè eé à kpámmazi.

²¹ Kè Pita à è, à bè Yesunc: Dii, gbē kè sṵ né?

²² Yesu bènc: Tó má yezi àgṵ kú wèndio ai màgṵ gá su, à yā n e mámc? Ñgṵ témazi dé.

²³ Ben yā pì dàgula Yesudeenc tē kè ìba pì é garo. Mṵde Yesu e onc kè eé gí gazinlo. À bè, tó á yezi àgṵ kuu ai àgṵ gá su, à yā à e mámc?

²⁴ Ìba pì bé à yā kènc sèeda kè. Àmbe à takada kè kè, ben wá dṣ kè à sèedakena náanc vī.

Midenā

²⁵ Yesu yā pāndenc kè paripari dṵ. Tó wà kè takada guu doodo píngi, méc daa anduna a zīdanc é fṣ à takada kè wà kè pìnc síro.

ZĪRINŌ YĀKENANŌ

Yesu tana ludambɛ 1:1-1:26

Luda Nini pitana 2:1-2:47

YudanŌ Yesu yā sīna 3:1-12:25

Pɔlu wétɛgana káakudee 13:1-14:28

Pɔlu wétɛgana gèn plaadee 15:1-18:22

Pɔlu wétɛgana gèn aagɔdee 18:23-21:16

Pɔlu gana Romu 21:17-28:31

Légbēna Luda Nini ya musu

¹ Tiofilu, má ònnɛ ma takada káaku guu lán Yesu kè nà kɔn yā kè à dànnɛnɔ píngi zaa à naana guro

² ai guro kè à yā diɛ a zīrinŋɛ kɔn Luda Nini gbāaa, ben Luda à sè à tào a kiia.

³ Zaake à gana gbera à a zīnda òɔaɲɛ à sèeda yānŋ kèɲɛ pari kè tò aɔ dɔ seka sai kè à bɛɛ. À a zīnda òɔaɲɛ ai guro baplaa à kpata kè bò Luda kiia yā òɲɛ.

⁴ Kè aɔ kakɔana, ben à bèɲɛ: Àton bɔ Yerusalemuro. Àgɔ lé kè ma Dee gbɛare dāa, lán ma à yā òare nà.

⁵ Zaake Yaaya gbēnŋ batisi kè í guumɛ, mɔde guro plaa kèa mé a batisi kɛ Luda Nini guu.

Tana Yesuo ludambɛ

(Maa 16:19-20, Luk 24:50-53)

⁶ Kè aɔ kakɔana lɛ, ben aɔ à là wà bè: Dii, guro kè guun né Isarailinŋ kpata sukpaɲɛ?

⁷ À wèɲla à bè: Á zé ví àgɔ guro kesɔ guro zaka kè ma Dee diɛ kɔn a zīnda ikoo dɔro.

⁸ Tó Luda Nini pitaawa, é gbāaa e àgɔ dɛ ma sèedadeenŋ ũ Yerusalemu kɔn Yudea bùsu gu píngio kɔn Samaria bùsuo ai à gá pé anduna léa.

⁹ Yā bee ona gbera Luda à sè í wáa ai à gāa à sāsá í wɛɛn à gè ludambɛ luguun.

¹⁰ À tana guu lán aɔ wɛɛ pé ludambɛɛa nà, ben gɔɔn plaa kenŋ bò wà zè í sae aɔ pókásá puraano dana.

¹¹ Aɔ bɛ: Galili bùsudeenŋ, à kè dia á zɛna ée ludambɛɛ gwaa? Yesu kè Luda à bò a té à tào a kiia pì, eé ɛara à mó lán á è èe taa gwe nà.

Yudasi gɛɛkana

¹² Ben aɔ pita Kùkpɛ sīsīa aɔ sù Yerusalemu. Sīsī pì zà kɔn Yerusalemu à kà lán kiloo do taka bà.

¹³ Kè aɔ kà, ben aɔ didi kpé musu, guu kè aɔgɔ kún. Pita kú gwe kɔn Yohanao kɔn Yemisio kɔn Anduruo kɔn Filipio kɔn Tomasio kɔn Batɔlɔmɪuo kɔn Matiuo kɔn Alafeu né Yemisio kɔn Simŋ Āɪadeeo kɔn Yemisi né Yudasio.

¹⁴ Aɔ píngi í zīnda kpà aduakɛnaa ledɔ kɔn Mariama Yesu dao kɔn Yesu dāaronŋ kɔn nɔgbɛ kpaaano.

¹⁵ Guro beeeɛ Pita fɛɛ à zè Yesu ìba kè aɔ kà gɔɔn baswɛɛdo takano té à bè:

¹⁶ Ma gbēnŋ, yā kè Dauda ò kɔn Luda Nini gbāaa Yudasi kè dɔ gbɛ kè aɔ Yesu kùnnɛ aɛ yā musu, tiasimɛ Luda yā pì papa.

17 Wa gbēndoomε yā à baka kú wa zīi kèkii guu.

18 À tɔɔtε lù kɔn ɔɔ kè à è a zaakεna guuo. Gwen à bàkē à lèen, à gbεεε pùtā à nɔaεnɔ bɛε píngi.

19 Yerusalemudeenɔ píngi yā pì mà, ben aɔ tɔ kpà guu pìne Akeledama kɔn n bori yāo. Tɔ pì bē gbēdεri tɔɔtε.

20 Wà à yā ò Saamu takada guu wà bè:

À bεε gɔ bεzī ũmε,

gbēke tóngɔ kuu lε à vεε à guu dɔro.

Wà bè dɔ:

Gbē pānde gɔ à gεε ũ.

21-22 Bee yānzi gbē kè aɔgɔ téwazi gurɔɔ kè wá lɛdo kɔn Dii Yesuo zaα Yaaya gbēnɔ batisikegurɔ ai gurɔɔ kè Luda à bɔ wa ténɔ, wà n gbēn doo bɔ àgɔ dε à fεεna gaan sēedadeε ũwao.

23 Ben wà gɔn plaaanɔ bɔ, Yusufu kè wè benε Basaba wè benε dɔ Yusutu kɔn Matiao.

24 Ben aɔ adua kè wà bè: Dii, n baade píngi nòse dɔ. Gɔn plaaa kènɔ té n gbē kè n bɔ ɔɔawε,

25 lε à bà gɔ kú wamɔwa zīrino zīi kèkii guu yānzi, zīi kè Yudasi bòn à gaa guu kè kɔ sio guu.

26 Ben aɔ kàbankpε kè gɔn plaaa pìnɔ yā musu. Ben kàbankpε Matia kù, ben aɔ à dà zīri gɔn kuri awεedoonɔ té.

2

Luda Nini pitana

1 Kè Pentikɔs zībaa gurɔɔ kà, aɔ kú gu dɔnkɔa n píngi.

2 Kāndo aɔ kīi mà bɔna ludambe lán zàga'īa gbāaa bà, ben kpé kè aɔ vεεn wà.

3 Aɔ pɔ è lán ténεnεnɔ bà à fāakɔa à zɔ n baadea.

4 Ben Luda Nini pitarūma n píngi, ben aɔ nà yākebori'onaa lán Ninii pì n gbá lé nà.

5 Yuda kenɔ kú Yerusalemu gwe, ludayādari kè aɔ bɔ anduna bùsu píngi guunɔ ũ.

6 Kè aɔ n zɔka pì mà, aɔ kàkɔānzi paripari, ben aɔ bídi kè, kè aɔ mà wèε n baade píngi bori yā oo.

7 Yā pì n kú gbāa à bɔ n saε aɔ bè: Yā'ori pìnɔ né Galilideenɔmε n píngiroo?

8 À kè dia wá mà aɔɔε wa baade bùsu yā oo?

9 Paatianɔ kɔn Midianɔ kɔn Elamunɔ wa ũ kɔn gbē kè aɔ kú Mesopotamiano kɔn Yudeao kɔn Kapadosiao kɔn Pontuo kɔn Asiao

10 kɔn Firigiao kɔn Pamfiliao kɔn Igitipio kɔn Libia bùsu kè kú Sireni saεo kɔn gbē kè aɔ bɔ Romunɔ.

11 Yudanɔ kɔn gbē kè aɔ n dɔnzi zé sènɔn wa ũ kɔn Keretino kɔn Larubunɔ, ben wée maa aɔɔε Luda yābɔnsaε kenanɔ oo kɔn wa baade boriyānɔ.

12 Yā pì n kú gbāa aɔ bídi kè, aɔɔε kɔ lalaa wée bee: Yā kpape takan gwee?

13 Gbēkenɔ sɔɔ e n lalandi kεε wà bè: Aɔ í sè wà kāmε.

Pita waazikεna

14 Ben Pita fεε à zé kɔn a gbē kpaa gɔn kuri awεedoonɔ, à yā ò gbāngbān à bè: Amɔa Yudanɔ kɔn gbē kè á kú Yerusalemunɔ píngi, à swá kpá à tó mà yā pì oare.

15 Í e gbē pìnɔ kũ lán ée daa nàro, zaake kɔngɔ mò kēndon tia.

16 Yā kē annabi Yoeli òn yè:

17 Luda bè:

Ziaa zĩ mé ma Ninii pisi gbē pínɡia,
a néɡɔgbēnɔ kɔn a nénɔgbēnɔ é annabikeyá o,
a ɡɔkparenɔ é wéegupu e,
a mare isinɔ é nanaa o.

18 Guro beeenɔa

mé ma Ninii pisi ma zòblerinɔa
ɡɔgbēnɔ kɔn nɔgbēnɔ n pínɡi
aɔé annabikeyá o.

19 Mé sèedanɔ ke musu,
mé yābɔnsaenɔ ke anduna guu,
aru kɔn téo kɔn tésukpe siaao éɡɔ kuu.

20 Ɔfántē é sia kũ,

mɔvura é tā lán aru bà
ai Dii sugurɔ isi gakuidee ɡɔ ɡá ká,

21 gbē sánda pínɡi kē aɔé Dii sísinɔ é bɔ.

22 Isarailinɔ, à yā kē ma. Lán á dɔ a zĩndane nà, Luda Yesu Nazarɛti òdbaare a
gbē ũ kɔn dabuyánɔ kɔn yābɔnsaenɔ kɔn sèeda kē à kē à ɡāzĩ a ténɔ.

23 Luda zèo a pɔyezi kɔn a dɔnao guu wà à kpàawa, ben á tò bori pāndenɔ à pà
lía wà à dè.

24 Ben Luda ga bà pòtoa à à fɛɛ, zaake à zé kuu kē ga é fɔ àɡɔ à kũnaro.

25 Zaake Dauda à yā ò à bè:

Méegɔ Dii ee ma wéen guro pínɡi,
lán à kú ma ɔplaaɔi nà
póke é ma degero.

26 Bee yānzin ma pɔɔ èɡɔ nnazi,
ma nòseguu pù.

Má tāmāa ví kē ma mè éɡɔ kuu,

27 zaake né ma tó mira guuro,
né we man gbē kē kú adona yai kũro.

28 N ma da wēndi zéa,
ma pɔnnāa éɡɔ pana n kiia.

29 Ma gbēnɔ, mè fɔ mà wa dezi káaku Dauda yā oare wásawasa. À gà wà à vɛi à
mira kú wéte kēn ai kɔn a gbàao.

30 À annabikee guu à dɔ kē Luda lù sèare à bè, é a boriinɔ doke ká à kpatan.

31 Dauda ɡĩake à Mesaya fɛena gaan è, ben à à yā ò à bè: Luda é à tó mira guuro,
eé we à mè yai kũro.

32 Yesu pìn Luda à fɛɛ gaan. À sèedadeenɔn wa ũ wa pínɡi.

33 Vɛena Luda ɔplaaɔi à à Ninii kē à à lé gbèwee sì a Dea. Yā kē ée ee bensɔ ée
maa tiaa de Luda Nini kē à pìsiwāa ũme.

34 Zaake ée ke Dauda bé à fɛɛ à ɡāa ludambɛro, à bè:

Dii ò ma diine à vɛɛ a ɔplaaɔi

35 ai àɡɔ à ibenɔ kene a tinti ũ.

36 Isarailinɔ, àɡɔ dɔ sánsán kē Yesu kē a à pà lían Ludaa diɛ Dii ũ, Mesaya ũ dɔ.

37 Kē aɔ yā pì mà, à n swè zĩ, ben aɔ Pita kɔn zĩri kpāaanɔ là wà bè: Gbēnɔ,
wé ke diame?

³⁸ Ben Pita bènnɛ: A baade nɔ̃sɛ liɛ à batisi kɛ kɔ̃n Yesu Kirisi tɔɔ, a durunno é kɛawa é Luda Nini sí gbɔa ũ.

³⁹ Zaake lé kɛ Ludaa gbɛ pì de a pɔ ũmɛ kɔ̃n a nɛno kɔ̃n gbɛ kɛ aɔɔ kú zɔno, gbɛ kɛ Dii wa Luda é n̄ sísí pínɔ n̄ pínɡi.

⁴⁰ À yá pāndenɔ ónnɛ pari à nàkɔrɛm̄ma à bè: À a zīnda bɔ tɔɔrigbɛ zaa kɛno tɛ.

⁴¹ Ben gbɛ kɛ aɔ à yá pì sɔno batisi kɛ. Zī beeean wà kàara n̄ tɛ gɔ̃no bɔɔ aagɔ.

⁴² Aɔ làakari dɔ zīrinɔ yādannɛnaa kɔ̃n kɔ̃gbɛkɛnao kɔ̃n Dii pɔblɛnao kɔ̃n aduakɛnao.

Yesudeenɔ kuuna kɔɔ

⁴³ Zīri pínɔ e sèeda kɔ̃n yābɔnsaɛno kɛɛ, ben vīa baade pínɡi kú.

⁴⁴ Dii náanɛkerinɔ pínɡi gáli dɔ̃nkɔmɛ. Pɔ kɛ aɔ vīno gɔ aɔ pínɡi pɔ ũ.

⁴⁵ Tó aɔ n̄ pɔ kɛ aɔ vīno yà, aɔɛ à ɔ kpaatɛtɛkɔ̃nɛ lán baade bɔkɔtɛ de nà.

⁴⁶ Lán guu e dɔɔ nà aɔɛgɔ kɔ̃ kaakɔ̃a Luda ua, aɔɛgɔ pɔ blee kɔ̃ bɛ kɔ̃n pɔnnaaɔ kɔ̃n n̄sɛo do.

⁴⁷ Aɔɛgɔ Luda tɔ̃ kpaa, bensɔ̃ aɔɛgɔ nna kɔ̃n baade pínɡio. Dii ègɔ gbɛ kɛ ée n̄ m̄ siino kaara n̄ tɛ lán guu e dɔɔ nà.

3

Gɔgbɛ ɛrɛ kɛkɔ̃ana

¹ Zīkea Pita kɔ̃n Yohanao gàa Luda ua fāantɛ m̄ aagɔ̃ aduakeguro.

² Gɔgbɛ kee kú gwe wà à l̄ ɛrɛ ũmɛ. Lán guu e dɔɔ nà wè à sɛ wà m̄ wà à die Luda ua gānu kɛ wè be Gānu Maaa guu. Gwen ègɔ̃ baa kɛɛ gbɛ kɛ aɔɔe gɛɛ ua pì unɔa.

³ Kɛ à Pita kɔ̃n Yohanao è, aɔɔe mɔɔ gɛ Luda ua, ben à baa kɛr̄ma.

⁴ Aɔ wɛɛ pɛa, ben Pita bènnɛ: N̄ wa gwa kɛ.

⁵ Ben à wɛɛ pɛr̄ma èe n̄ gba dāa.

⁶ Ben Pita bènnɛ: Má ɔ vīro, mɔde pɔ kɛ má vīin mɛ n̄ gba. Kɔ̃n Yesu Kirisi Nazaret̄i tɔɔ n̄ fɛɛ n̄ taa o.

⁷ Ben Pita à kú a ɔplaa à à fɛɛ à zè. Gwe gɔ̃ à gbálanɔ kɔ̃n à kɛɛwaazīno gbāa kú.

⁸ À v̄ à zè, ben à nà taa'ona. À gɛ̃nyo Luda ua, èe taa oo èe vīvī èe Luda sáabu kpaa.

⁹ Baade pínɡi à è èe taa oo èe Luda sáabu kpaa,

¹⁰ ben aɔ à d̄ baakeri kɛ ègɔ̃ vɛɛ Luda ua Gānu Maaan ũ, ben yá kɛ à à lè n̄ kú gbāa à b̄ n̄ saɛ.

Pita waazikɛna Luda ua

¹¹ Lán à na Pita kɔ̃n Yohanao nà guu kɛ wè be Sulemanu gbàdaan, ben baade pínɡi e gɛɛ n̄ kiia, zaake yá pì b̄ n̄ saemɛ.

¹² Kɛ Pita gbɛno è, à bènnɛ: Isarailino, b́yānz̄in yá pì b̄ a saɛzi? B́yānz̄in a wɛɛ f̄f̄iwa lezi? Ée daa wa zīnda gbāaa kesɔ̃ wa ludayādana bé à tò gbɛ kɛ taa ò gwɛɛ?

¹³ Wa dezi káakuno Ibraī kɔ̃n Isaakuo kɔ̃n Yakubuo Luda gwena kpà a zīkeri Yesua. Apino s̄ a à kpà gbāadeenɔ a b̄ à kpɛɛ Pilati kɛ kɔ̃n à gbarenao aɛ.

¹⁴ A b̄ Luda gbɛ maaa kɛ à kú adona pì kpɛɛ, ben a wɛɛ kɛ Pilatia à gbɛderi gbareare.

¹⁵ A Wɛ̄ndikpammari dɛ, ben Luda à fɛɛ bɔna gaan. À sèedadeenɔn wa ũ.

¹⁶ Yesunaanekeṇa bé à tò gōgbē kē á à dō ée à gwaa kē kēkōa Yesu tó gbāa yānzi. Yesunaanekeṇa bé à à gbà aafia a pīngi wáa.

¹⁷ Tia ma gbēno, má dō kē apino kōn a gbāadeeno yā kē á kē né wéesia yāme.

¹⁸ Luda dō annabinone ae, ben aō gīake wà ò n pīngi kē Mesaya é wéetamma e, bensō à kē le.

¹⁹ Bee yānzi à nōse lie à ae dō Ludaa, a durunno é kēawa, le à móare nōsekpāenao

²⁰ à Yesu kē à gīake à à diēare Mesaya ūu pì zīawa.

²¹ Séde agō kú musu gīa ai gurōo kē Luda é pō pīngi keke à ke dufu, lán à dà a annabinone nà aō ò zaa káaku.

²² Musa bē, Dii a Luda é a gbēke sé annabi ū lán a bà. À yā kē eé oaree ma pīngi.

²³ Gbē kē èe annabi pì yā ma sōro, Luda é adee bō a té à à de.

²⁴ Annabi kē aō Luda yā òno pīngi naana Samuelia gurōo kēki baaru kpà.

²⁵ Yā kē annabi pino ò kōn Luda bà kē kú kōn a dezi káakunoo gō a pō ū, lán à ò Ibraīne nà à bē é aubarika da anduna bori pīngin à borii gāzī.

²⁶ Kē Luda a zīkeri pì diē, à à zīawa káaku, le à aubarika daagu, à a baade kpeē li a yāzaakenanone.

4

Yakpaekēna kōn Pitao kōn Yohanao

¹ Kē Pita kōn Yohanao é yā oo gbēnone, sa'orino kōn Luda kpé dogari gbēnsio kōn Sadiuso gēñzi.

² Aō pō fē, kē aōe yā daa gbēnone yānzi, aōe gēno fēena Yesu guu kpàakpa kē.

³ Ben aō n kū aō n dá kpésiaan ai guu dō, zaake guu gīake à sì kò.

⁴ Mōde gbē pari kē aō n yā mào Yesu náane kē ai aō gōgbēno pari kù à kà gōon bōro sōoro taka.

⁵ Kē guu dō, Yuda gbāadeeno kōn gbēnsino kōn lodayādannerino kākōa Yerusalemu.

⁶ Sa'oriki Anasa kú gwe kōn Kayafao kōn Yohanao kōn Alesandao kōn gbē kē aō de sa'oriki pì dane ūuno n pīngi.

⁷ Wà mò kōn Pitao kōn Yohanao gbāadee pino ae, ben wà n lá wà bē: Bó gbāaa ke dé tōn a beee kēo?

⁸ Ben Luda Nini sù Pitaa à bēñne: Gbāadeeno kōn gbēnsino,

⁹ lán ée wa lalaa gbàa nà yā maaa kē wá kē ereñe yānzi, dian wá kē à kēkōa nà,

¹⁰ amōano kōn Isarailino pīngi agō dō kē gbē kē zēna a ae kē aafia è kōn Yesu Kirisi Nazareti kē a à pà lía Luda à fēe bōna gaan tōme.

¹¹ Leme gbē kē amōa kpéborino a pā kpāzi bé à gō kpé gooda gbē mīdee ū.

¹² Gbē pānde kee kuu kē eé gbē mī síro, zaake anduna guu pīngi Ludaa e gbēke diē gbēnteenone à n mī síro, séde api.

¹³ Kē aō Pita kōn Yohanao kùgbāake è, bensō aō dō kē talaka wéesiadeenome n ū, à bō n sae, ben aō dō sa kē aō gīake wà kú kōn Yesuome yā.

¹⁴ Lán aō gbē kē kēkōana pì è ze n n sae, aōe fī wà yāke ò dōro.

¹⁵ Aō bēñne aō bōe, ben aō lé kpākōsō

¹⁶ wà bē: Wé ke dia kōn gbē pino? Zaake Yerusalemudeeno dō pīngi kē aō dabuyā bíta kē, wé fī wà gi beeziro.

17 Le yā pì tón dagula de kèlaro, wà kpàkēnzi pāsīpāsī ašton yā o gbēkene kōn tó pì doro.

18 Ben aš n̄ sīsī aš yā diēnne kē ašton yā o kesō aš yā dañne kōn Yesu tóro pátipati.

19 Ben Pita kōn Yohanao wēnla wà bè: À gwa a zīdane. A yān wé maó, ke Luda pò? À kperee bé à maa Ludane?

20 Zaake wé fī wà gí wà yā kē wá mà bensō wá è oziro.

21 Gbāadee pīn̄ òara wà vīa dādañzi, ben aš n̄ gbāe. Ašoe wéetāmmana zé ero, zaake baade pīngi e Luda sáabu kpaa yā kē kē pì yānzi.

22 Gbē kē aš kēkōana dabuyā beee kēne pì zii de wē haplaala.

Yesudeeno kùgbāa wékena

23 Kē wà n̄ gbāe, ben aš tà n̄ gbēno kiia, ašo òñne lán sa'orikino kōn gbēnsin̄o òñne nà.

24 Kē ašo mà, aš wii pè Ludazi lédole wà bè: Dii, n̄be n musu kē kōn tótoe kōn ísiao kōn pò kē kú n̄ guuno pīngi.

25 N̄ dà n zīkeri wa dezi Daudane kōn n Ninii gbāaa, ben à bè: Bóyānzin boriin̄o e zoka kaazi?

À kē dia wēe lé pāa kpaakōsō?

26 Anduna kīnan̄o e zī soru kēe, kpatablerin̄o e kaakōa Diizi kōn Kí kē à kào.

27 Yapuraame, Herodu kōn Pōntiu Pilatio kō kākōa wéte kē guu kōn Isarailino kōn bori pānden̄o n zīkeri kē kú adona Yesu kē n̄ kà kī úu pizi.

28 Ašo kē lán n̄ giake n̄ zeo nà n̄ gbāaa kōn n̄ poyezinao guu.

29 Tia sa Dii, n̄ yā pāsī kē ašo ò ma gwe. Wamowa n̄ zōblerino, n̄ wa gba lé wà n̄ yā o kōn kùgbāaa maamaa.

30 N̄ o dawa le wà gbēno kēkōa wà dabuyān̄o kōn yābōnsaen̄o ke kōn n̄ zīkeri kē kú adona Yesu tó.

31 Kē aš adua kē wà yāa, guu kē ašo kōkakōan̄o nīgā, Luda Nini sūmma n̄ pīngi, ben aš gāa wēe Luda yā oñne kōn kùgbāaa.

Yesudeeno n̄sēd̄n̄kōkena kōo

32 Yesu náanekerino laasuu d̄n̄kō vī kōn lédoleo. Aš gbēke è be a pò kē á vīno né a póm̄e adoro. Aš pò pīngi né aš pīngi póm̄e.

33 Luda zīrin̄o e Dii Yesu fēena gaan yā oo gbēn̄one kōn gbāa bítao. Aš Luda gbēke bíta è n̄ pīngi.

34 Pókee e kēsā n̄ gbēkearo, zaake gbē kē aš bú ke kpé vīno è yā wà m̄ó kōn a o.

35 wà kpá zīrin̄o, le aš kpá baadea lán à à bōkōte de nà.

36 Levi bori Yusufu kē bō Sipiru b̄usun kú n̄ té. Luda zīrin̄o tó kpàn̄e Banaba. Tó pì bè Làakarikpaeri.

37 À bú kē à vī yā, ben à mò à a o kpá zīrin̄o.

5

Anania kōn Safirao

1 Gōgbē kē wē bene Anania kuu d̄o kōn a naš Safirao. A tótoe yā,

2 à à o kōkē kōn a naš d̄nao, ben à gāa à à kpaa kpá zīrin̄o.

³ Ben Pita bène: Anania, b́yánzin ní tò Setán dónne ae le see? N n tɔ́te ɔ́ kokè, ben n ege tò Luda Ninine.

⁴ Gurɔ́ kè née tɔ́te pì yáro, n pónloo? Kè ní yà s̄s, lán ní yezi nà, né ke k̄n à ɔ́ɔroo? À kè dia n yà beee kena laasuu dānguu? Èe ke gbēnteen n ege tōnero, Ludan ní tōne.

⁵ Kè Anania yā pì mà, à lèe à gà. Ben vīa gbē kè ās yā pì màno kù maamaa.

⁶ Gōkpareno gē ās bisa dààla, ben ās à sè wà gàa wà à vīi.

⁷ Kè à kà lán awa aagɔ́ bà, yāke mana sai à nās mò à gē.

⁸ Ben Pita à là à bè: N̄ ome, a tɔ́te pì yà lán kè bàn yó? À wèlà à bè: Eè, leme.

⁹ Ben Pita bène: B́yánzin a Luda Nini lè á gwàzi? Gbē kè ās n zā vīino kú kp̄ele, ās̄e n s̄e wà bonyo se.

¹⁰ Gwe gɔ́ à lèe à ae, à gà. Kè gōkpareno gē, ās̄o è à gà, ben ās̄o à sè wà gàa wà à vīi a zā sae.

¹¹ Ben vīa s̄osi gbēno kù maamaa ní p̄ingi k̄n gbē kè ās̄o yā pì màno ní p̄ingi.

Dabuyāno k̄n yāb̄onsaeno

¹² Luda z̄irino e dabuyā k̄n yāb̄onsaeno kee pari gbēno té. Yesudeeno è kōkak̄saa ke ledole Sulemanu gbàdaan.

¹³ Gbē pādeno è we wà nārm̄aro, m̄ode baade p̄ingi è ní t̄s̄ nnaa sí,

¹⁴ m̄ode gbē parii kè ās̄o Dii Yesu náane keeno, gōgbēno k̄n nōgbēno ní p̄ingi, ās̄eḡo kaara ní té.

¹⁵ Ben wà gyāreeno s̄e k̄n daeb̄ono k̄n gyāreseb̄ono wà ní k̄ae z̄én, le tó Pita e ḡet̄e, à ninii e à da ní gbēkenola yānzi.

¹⁶ Parii b̄o w̄ete kè kú Yerusalemu saenon wà mò k̄n gyāreeno k̄n gbē kè z̄inno e ĩa daarm̄ano, ben ās̄o k̄ek̄sa ní p̄ingi.

W̄etamma m̄ona z̄irinoe

¹⁷ Ben sa'oriki k̄n Sadusi ḡali gbē kè ās̄o de à gbē ūuno f̄e wà n̄oseḡaano kp̄anyo.

¹⁸ Ās̄ z̄irino kùkū ās̄ ní k̄a kp̄esiaa,

¹⁹ ben Dii malaika mò à kp̄e pì z̄é w̄ēn̄e gwāāvī à ní b̄ōe à bè:

²⁰ À ḡa aḡo kú Luda ua, à w̄endi dufu pì yā o baade p̄ingine.

²¹ Z̄irino yā pì mà, ben ās̄o ḡaa Luda ua k̄onḡo id̄e id̄e ās̄o yā daāne.

Kè sa'oriki k̄n a gbēno f̄e, ās̄o Isaraili gbāadeeno k̄n ní gb̄ensino k̄ak̄sa, ben ās̄o dogarino z̄l̄ ās̄o ḡa z̄irino b̄o kp̄esiaa ās̄o m̄ónyo.

²² Kè dogari p̄ino k̄a gwe, ās̄o ní e kp̄enlo. Ben ās̄o ɛara wà tà wà bè̄n̄e:

²³ Kè wa ka kp̄e pì kiia, wà è gb̄ano tatana ḡingin a d̄akparino kú kp̄ele, m̄ode kè wà w̄e, w̄ee gb̄eke enlo.

²⁴ Kè Luda ua d̄akparino gb̄ensi k̄n sa'orikino yā pì mà, ās̄o bídi kè lán yā pì de nà.

²⁵ Ben gb̄eke mò à bè̄n̄e: À ma! Gbē kè ās̄o ní k̄a kp̄esiaa guuno kú Luda ua ās̄o yā daāne.

²⁶ Ben Luda ua d̄akparino k̄n ní gb̄ensio ḡaa wà ní kùkū wà s̄ũnyo yāket̄e sai, zaake ās̄o vīa kee gb̄eno, le ās̄on ní pápa gb̄oro yānzi.

²⁷ Kè ās̄o s̄ũnyo, ās̄o ní z̄é gb̄adeeno ae, ben sa'oriki ní l̄ala yāzi à bè:

²⁸ Wa giare p̄atipati à yā dān̄e k̄n t̄o p̄io, ben á tò yā pì kp̄e e daa Yerusalemula p̄ingi, bens̄o á yezi à gbē pì ga yā diwās̄?

²⁹ Ben Pita kōn zīri kpaaanŋ wēnla wà bè: Luda yā bé à kō sio wà ma de gbēntee pōla.

³⁰ Wa dezinŋ Luda bé à Yesu kē a à lògo lía á dè pì fēe.

³¹ Luda à sè à vēe a ɔplaazi Kíne Mísiri ũ, le à Isarailinŋ gba zé aŋ nòse lie, à n durunno kēñne.

³² Yā pinŋ sēedadeenŋ wa ũ, wapinŋ kōn Luda Nini kē Luda è kpá gbē kē aŋ a yā maanŋao.

³³ Kē aŋ yā pì mà, aŋ pɔ fē maamaa, ben aŋ yezi wà n dēde.

³⁴ Farisi kē wē benē Gamalieli kú n té. Ludayādannerime, baade píngi è à tō nnaa sí. À fēe à zè à bè wà bɔ kōn gbē pinŋo gĩa.

³⁵ Ben à bēñne: Isarailinŋ, à làakari kē yā kē á yezi à kē gbē pinŋnea.

³⁶ À gurɔ e gi kero kē Tuda fēe èe a zīnda diēe a ka. Wà tēzi lán gōŋn wàa plaaà bà. Kē wà à dè, ben à ibanŋ fàakōa, ben yā yàa.

³⁷ À gbera Galili gbē Yudasì fēe gbēnarogurɔ à gbēno gàe à nàawa pari. À gà se, ben à ibanŋ fàakōa n píngi.

³⁸ Mēe ooare tia, àton gbē pinŋ yā daro, à n tó. Tó aŋ pɔyezi kōn n yákenanŋ bɔ gbēntee kiiame, eé mī dē.

³⁹ Tó à bɔ Luda kiiame sɔ, é fɔ à kpáñnero. À làakari kē zìkana kōn Ludaenzi.

⁴⁰ Aŋ à yā mà, ben aŋ zīrinŋ sisi aŋ n gbē. Aŋ gíñne aŋ yā o kōn Yesu tóo, ben wà n gbáe.

⁴¹ Zīrinŋ bɔ gbāadeenŋ kiiia kōn pōnnaao, zaake aŋ è wà kà kē wà wí darŋma Yesu tó yānzì.

⁴² Lán guu e dɔɔ nà aŋegŋ yā daañne Luda ua guu kōn n bēenŋo, aŋegŋ Yesu baaru nnaa kpaañne kámmabosai, aŋ è be àmbe Mesaya ũ.

6

Dɔnleri gōŋn swēeplaaanŋ diena

¹ Gurɔ beee kē Yesu ibanŋ e kaara, aŋ Girikiyāmarinŋ e yáketē kaa aŋ Eberuyāmarinŋzi wà bè, tó wēe pōblee kpaatete lán guu e dɔɔ nà, wē pà kpá n gyaanŋzime.

² Ben zīri gōŋn kuri awēeplaaanŋ Yesudeenŋ sisi n píngi wà bè: À zé vī wà pà kpá Luda yāzi wà làakari dɔ pōble kpaatetenaaro.

³ À gōgbēno bɔ a té gōŋn swēeplaa, gbē maaa kē ŋndɔ pèkōrēmŋma kōn Luda Ninionŋ, le wà n diē zīi pì gbēnsinŋ ũ,

⁴ wē làakari dɔ aduakēnaa kōn Luda yā'onnenao.

⁵ Yā pì kēñne n píngi, ben aŋ Sitivī kē Luda Nini pèkōrēa kōn ludanaanēkenao sè kōn Filipio kōn Porokoruo kōn Nikanŋo kōn Timŋo kōn Pamenao kōn Antioŋu gbē Nikola kē Yudanŋ dɔnzize sè yāao.

⁶ Wà gāañyo zīrinŋ kiiia, ben aŋ adua kēñne aŋ ɔ kēmŋma.

⁷ Luda yā e daagula, Yesu ibanŋ e kaara Yerusalemu maamaa, ben sa'orino Yesu yā sì paripari.

Sitivī kùna

⁸ Luda aubarika kōn gbāaao pèkōrē Sitivīa, ben èe dabuyā kōn yābōnsaenŋ kēe gbēno té.

⁹ Aduakekpē kee kuu kē wē be wēenēno aduakekpē. Aŋ gbēkenŋ bɔ Sirēni kōn Alesandariaŋ kōn Silisia būsuo kōn Asia būsuo. Ben aŋ íbete kpà kōn Sitivīo aŋ leokpakōa kēo.

¹⁰ Mōde ašoe à fšro šndšō kē Luda Nini à gbà yānzi.

¹¹ Aš té kà gbēnōn, ben gbē pīnō bē: Wà mà à bō Musa kōn Ludaō yā kpē.

¹² Aš Yudaōn kōn n gbēnsīnō kōn luda yādannerīnō lāakari fē, ben aš gāa wà Sitivī kù, aš gāao n gbāadeenō kiia.

¹³ Ben aš mō kōn sēedade egēnō aš bē: Gbē kē bē ègš Luda kpē kōn à dokao zaa boo yāana sai.

¹⁴ Zaaē wà mà à bē Yesu Nazareti é kpē pī kaate à wa fēakaarayā kē Musa dāwee līe sé.

¹⁵ Ben gbāadee kē ašō vēēna gweenō wēē pē Sitivīa n pīngi, ašō è à uu dē lán malaika uu bà.

7

Sitivīyā'ona gbāadeenōne

¹ Ben sa'oriki Sitivī là à bē: N yā pīnō ò yāpuraan yó?

² Ben à bē: Ma gbēnō kōn ma denō, à ma! Luda Gakuide bō à mō wa dezi káaku Ibraīzi gurō kē à kú Mesopotamia būsūn, zaale à kpē à gā vēē Arana.

³ À bēne: N bō n būsūn n danēnō té n tá būsū kē mē dōanneen.

⁴ Ben à bō Kaladia būsū pī guu à gāa à vēē Arana. A de gaa gbera Luda sūo būsū kē á kún tiaa kē pīn.

⁵ Luda a būsū pī tōte ke kpáa baa kēse doro, mōde à à lé gbēne à bē eé gš à pš ū kōn à boriīnō. Gurō beēea sš Ibraī né vīro.

⁶ Luda bēne lán kē bà: N boriīnō é nībō ble būsū pānden. Gwen ašé zō blen, wēē wēē tānma ai wē wāa plaa.

⁷ Luda bē é ĩa da borii kē ašé zō bleñnenōa, Ibraī borii pīnō é bōē wà mó wà dōnzi keare gura kē pīn.

⁸ Ben Luda bāngukena yā dà Ibraīne a bà kuunao sēeda ū. Kē à Isaaku ĩ, à bāngu kēne à gurō sōraagšdee zī. Len Isaaku kē Yakubunē le dō, ben Yakubu kē wa dezi káaku gšōn kuri awēēplaaanōne le se dō.

⁹ Ben wa dezi káaku pīnō nōsegšaanō kpà kōn n gbēndo Yusufuo, aš à yà wà tào Igipiti. Luda kúo

¹⁰ à à bō à nawēa pīngi guu. Luda Yusufu pī gbà šndšō à tò à nna kōn Igipiti kí Fili'aunao, ben à à dīe Igipiti būsū gbēnsī ū kōn a bē uao.

¹¹ Ben dekaa kà Igipiti kōn Kanaa būsuo pīngi. Nawēa kē bīta, wa dezi pīnō e pške e wà blēro.

¹² Kē Yakubu mà pówēē kú Igipiti, à wa dezi pīnō zī gwe. Aš gana káakudeen gwe.

¹³ À gēn plaadeen Yusufu a zīnda dōda a vīlīnōne, ben Fili'auna Yusufu danēnō dš.

¹⁴ Ben Yusufu gbē zī a de Yakubua à mó kōn a danēnō n pīngi. Aš pīngi gšōn baaagš akuri ašōrome.

¹⁵ Ben Yakubu gāa Igipiti. Gwen à gān kōn wa dezi pīnō n pīngi.

¹⁶ Wà sū kōn n gēnōo Šekemu, ben wà n vīi gbēwēē kē Ibraī lū mira ū guu Amō nēnōa à fīa bōñne kōn kondogio.

¹⁷ Kē lé kē Luda gbē Ibraīne gurō kē kī à papa, wa borii pari kù à kàara Igipiti maamaa.

¹⁸ Ben kí dufu kē Yusufu dšroo kpata blē Igipiti.

¹⁹ À pāšī kōn wa boriīo à wēē tā wa dezīnōa, à tò aš n nēnō kwē aš gāga.

²⁰ Gurō beēean wà Musa ĩ à àisi maa. Wà à gwà a de bē mō aagšmē.

21 Kè wà à zīnna, ben Fili'auna nénɔgbē à sè à à gwà a zīnda né ũ.

22 Wà Igipitinŏ ɔndɔɔ dà Musanɛ píngi, à gɔ gbēnsi ũ yá'ona guu kɔn yākenao.

23 Kè à kà wè baplaa, à dà a nɔsɛ guu à gá a Isaraili daanŏ gwa.

24 Kè à è Igipiti gbē è ĩa daa a gbē mèn dooa, ben à yá si kɔn a gbēo à gēɛ bòa à à dè.

25 Kè Luda yezí à a gbēnŏ mì sí à gāzī, èe daa aɔɔ dɔmɛ, mɔde aɔɔ dɔro.

26 Kè guu dɔ, Isaraili gɔn plaaanŏ e swèe kɛɛ, ben a mò à n yókɔa à agbaa kpánnɛ à bè: Ma gbēnŏ, à kè dia ée ĩa daakɔa kɔ tɛɛɛ?

27 Ben gbē kè èe ĩa daa a gbēndooa ɔ yīpa Musazí à bè: Dé bé à n kɛ kí yāgɔgɔri ũwee?

28 N yezí n ma de lán n Igipiti gbē dè nà gīan y'ɔ?

29 Kè Musa yá pì mà, à bàa lè à tà Midia būsun. Gwen à négɔgbēnŏ ñn gɔon plaa.

30 Wè baplaaa gberan malaika bò à mòzi gbáan Sinai kpíii saɛ gyanto té guu.

31 Kè Musa dabuyá beee è, à bò à saɛ. Kè à sɔzi à gwa, à Dii koto mà à bè:

32 Mámbe n dezinŏ Ibrai kɔn Isaakuo kɔn Yakubuo Luda ũ. Vīa Musa kù èe lugalugaa, èe fɔ à wée sè à gwàro.

33 Ben Dii bènɛ: N n kyatee bɔbɔ, zaake guu kè n zen kú adoname.

34 Ma wétámma kè wèe mɔɔ ma gbē kè aɔɔ kú Igipitinŏnɛ è sánsán ma n ñbona mà, ben ma mɔ mà n mì sí. Mé n zī Igipiti sa.

35 Musa kè aɔ gínɛ yá wà bè, dé bé à à kè kí yāgɔgɔri ũñnɛ pìn Luda yá ònɛ malaika kè bò à mòzi gyanto guu gāzī, à à zī kína kè éé n gbare ũ.

36 Àmbe à bɔñyo à yábɔnsaenŏ kɔn dabuyánŏ kè Igipiti kɔn Isia Tēaaŏ kɔn gbáa guuo wè baplaa.

37 Musa pì bé à bè Isarailinŏnɛ, Luda é n gbēke sé annabi ũ lán a bà.

38 Musa pì kú kɔn gbē kè aɔ kakɔana pìnŏ gbáan, à kú gwe kɔn wa dezinŏ kɔn malaika kè yá ònɛ Sinai kpíii musuo. Àmbe à yá wèndideenŏ sì à kpáwa.

39 Wa dezinŏ e à yá maro, ben aɔ gizi aɔ laasuu èara à tà Igipiti.

40 Aɔ bè Arunane: N taa kenŏ kewe aɔ dɔwe aɛ, zaake Musa kè wa bɔɛ Igipiti, wá dɔ yá kè à à lèro.

41 Gurŏ beeean aɔ taa pì lán zùswarene bɔrŏ bà, ben aɔ saa òa aɔ zībaa kè pó kè aɔɔ kè n zīdane pì yá musu.

42 Ben Luda kpɛɛ línne à tò aɔ dɔnzi kè ludambe pónŏnɛ lán wà kè annabinŏ takada guu nà wà bè:

Isarailinŏ, èe kɛ mámbe a saa òma gbáan wè baplaaro.

43 Taa Mɔleki bisa kutaan á sɛna kɔn sɔsɔnɛ taa Refá kè a zɛo takao.

Dii kè á pì a dɔnzi kèñnenŏ yānzin mé tó wà táao Babilonŏ kaa kpa.

44 Wa dezinŏ Luda bà kuunañyo kutaa vī gbáan. Luda à taka òdɔa Musanɛ, ben wà kè lán Luda ònɛ nà.

45 Kutaa pì gɔ Yɔsuane kɔn wa dezinŏ, ben aɔ mò wà bori pānde kè Luda pèñmáñnenŏ bùsu síñma. Kutaa pì kú gwe ai Dauda gurŏ.

46 Dauda pì nna kɔn Ludao, ben à wée kèa lɛ à e à kpé bo Yakubu Ludaɛ.

47 Sulemanu bé à kpé pì bònɛ.

48 Mɔde Luda Musude ègɔ kú kpé kè gbēnteenŏ bò guuro, lán annabi ò nà:

49 Dii bè:

Musu né ma kíblekitame,

tōte né ma tintime.
Kpé kparee takan é bomee?
Mákpán ma pitakii kún?

⁵⁰ Mámbe ma pó píngi kèroo?

⁵¹ Ludaýádarisainon a ū! A nòse wēnaro! A swā gbāame! Eègō gii Luda Ninizi, eègō kee lán a dezinò bà.

⁵² Annabi kpareen a dezinò gi wée táazi? A5 gbē kē a5 gīake wà Gbē Maa mōna yā ò pìno dēde. Adeē pìn a bō à kpēe a à dē sa.

⁵³ A doka kē malaikanò sùo sì, mōde ée zīi kē à yāaro.

Sitivī papana gbēo

⁵⁴ Kē a5 yā pì mà a5 pō fēzi, a5 swaa sòzi.

⁵⁵ Ben Luda Nini di Sitivīa à wée pē ludambēea, ben à Luda gakui è kōn Yesuo zēna à ɔplaazi.

⁵⁶ Ben à bè: À ma! Ma ludambēe è wēna, Gbēntee Né zēna Luda ɔplaazi.

⁵⁷ Ben a5 ɔ tātā n swāle a5 wii gbāaa lē, ben a5 kūsia ledole.

⁵⁸ A5 à gāe wà bōo wéte kpēe, ben a5 ɔe à pāpaa gbēo lē wà à dē. A5 n uta isino bō wà kae ɔwazi kē wē benē Solu sae.

⁵⁹ Kē a5 ɔe Sitivī pāpaa gbēo lē, à adua kē à bè: Dii Yesu, n ma ninii sí.

⁶⁰ Ben à kùe à wii gbāaa lē à bè: Dii, nton n durun kèkii daro. Yā beee ona gberan à gā.

8

¹ Solu kú gbē kē a5 Sitivī dēno kpēe.

Solu wéetamma mōna Yesudeenone

Zī beeean wà nà wéetāna sōsi gbē kē a5 kú Yerusalemunōa maamaa. Zīrino baasi, a5 fāakōa n píngi Yudea kōn Samaria būsuno guu.

² Ludaýadari kenò Sitivī vīi a5 à gē ɔ bō kōn wii gbāaa.

³ Ben Solu aīa kē kōn sōsi gbēno kaatenao. Ègō gēe ua kōn uao àgō gōgbēno kōn nōgbēno kúkūu àgō n gāe à gā à n ká kpésiaan.

Baarunnakpana Samaria būsun

⁴ Gbē kē a5 fāakōaano gāa wà Yesu baaru kpà gu sānda píngin.

⁵ Filipi gāa Samaria būsū wéte ken, ben à Mesaya waazi kēñne.

⁶ Kē gbēno Filipi yā mà, bensō a5 dabuyā kē à kēno è, a5 làakari dō yā kē èe ooa kōn nōseo do.

⁷ Zaake gbē kē a5 zīnno gòrīma kōn wii gbāaaonōo pari, bensō gbē kōkūnāno kōn ereno kēkōa pari.

⁸ Ben wà pōnnāa kē maamaa wéte pì guu.

⁹ Gōgbē kee kú gwe zaa zi wē benē Simo. Ègō dabuyā kee à bō Samariadeeno sae, ben à a zīnda diē gbē bèedee ū.

¹⁰ Né fēte gbēnsi píngi è làakari dō à yāa a5 be: Gbē pì né gbē kē wē benē Luda Gbāabitadeeme.

¹¹ Dabuyā kē ègō kee n té zaa gikēna n kū gbāa.

¹² Mōde kē a5 kpata kē bō Luda kiia baaru kē Filipi kpāñne kōn Yesu Kiriisí tōo mà, a5 sī, ben a5 batisi kē gōgbēno kōn nōgbēno n píngi.

¹³ Baa Simo yā pì sī à batisi kē, ben à nà Filipia. Kē à dabuyā kōn gbāa yā bīta kē Filipi e keeno è, yā pìno bō à sae.

14 Kē zīrinƆ mà zaa Yerusalemu SamariadeenƆ Luda yā sì, aš Pita kōn Yohanao zīrīma.

15 Kē aš kà gwe, aš adua kēnne lē aš Luda Nini e yānzi.

16 Wà ní batisi kē yā kōn Dii Yesu tso, mōde Luda Nini e di aš gbēkearo.

17 Kē aš Ɔ kērīma, ben aš Luda Nini ē sa.

18 Kē Simo ē aš Luda Nini ē kōn zīrinƆ ɔnammanao, ben à mōrīne ɔɔ

19 à bè: À ma gba gbāaa pì se, lē gbē kē ma Ɔ kēà ē Luda Nini e.

20 Ben Pita bène: N ɔ kaatenyo, zaake nēe daa né ludangbaa lú kōn ɔɔme.

21 N ɔ kú zī pì guuro, n baka kú à guuro, zaake n nòse maa Ludanero.

22 N kpē li n yā zaaa pìne n adua kē Diia, ke eé sùu kēnyo kōn n laasuu beee takao gwē?

23 Zaake má ē kē sēwēē kāsāa kú n guu, durun bà kànne.

24 Ben Simo bè: À adua kēme Diia lē yā kē á ò ke tón ma lero yānzi.

25 Kē Pita kōn Yohanao Dii sēda kē aš à yā dānne, ben aš èara ašɔe taa Yerusalemu, ašɔe baaru nnaa kpaa Samaria lakutunƆ guu pari.

Filipi kōn Etiopia gbāade keo

26 Dii malaika yā ò Filipine à bè: N fēē n gá ɔɔmete kpa. N zé kē bō Yerusalemu à gāa Gaza sé, zé kē bōē gbāan.

27 Ben à dà zén. Etiopia gbēkee té zé pìn. Etiopia bùsu kína kē de nɔgbē uu kē wē benē Kandase begwarime, à auziki dākparinƆ gbēnsime. À mò à dɔnzi kē Yerusalemu,

28 ben à liara èe taa vēena a sōgoro guu, èe annabi Isaya takada kyó kēē.

29 Ben Luda Nini bè Filipine: N gá n sō sōgoro kēkāazi.

30 Ben Filipi bàà lē à gāa. À mà èe annabi Isaya takada kyó kēē, ben à à là à bè: N kyó kē nēē kēē bokōte dō?

31 À wèàla à bè: Tó gbēkee e à bokōtemero, mé fō mà à dōro dō? Ben à Filipi sìsì à gē à vēē à sae.

32 Yā kē èe à kyó kēē pìn yē:

Lán sāa kē wēē gaa à kōto kpá bà,

lán sāne bōro kē wēē à kà kēē bà,

à yīte kpē èe lē wēkōaro.

33 Wà wí dàa,

wēē yākpae kēo a zéaro.

Dé bé eé fō à à gurƆ gbēnƆ yā oo?

Zaake wà à wēndi bō anduna guu.

34 Ben gōgbē pì bè Filipine: N ome, dé musun annabi yā beee ò sō? À zīndan yó ke gbē pāndeme?

35 Naana Luda yā pia Filipi Yesu baaru nnaa kpāne.

36 Kē ašɔe gaa ae, aš kà í kiia, ben gōgbē pì bè: N í gwa kē. Bó bé eé kpāme mà batisi kē?

37 Ben Filipi bène: Tó n yā pì sì kōn nòse do, né fō. À wèàla à bè: Má sì kē Yesu Kirisi né Luda Nēme.

38 Ben à bè wà góro ze. Ben aš plaa ní píngi aš pita wà gē ín. Ben à à batisi kē.

39 Kē aš bikù baa, ben Dii Nini Filipi kpà guuzi, gōgbē pì e à e dōro, ben pōnnaa guu à gē zéla.

40 Filipi a zīnda ē ze Azotu, ben à gāa à Yesu baaru nnaa kpà wéte kōn wéte ai à gāa à kào Sizarea.

9

Yesu bō à mōna Soluzi
(Zīr 22:6-16, 26:12-18)

¹ Guro beee sō Solu e pō bō a yīn, èe yā pāsī oo Dii lbanō dedēna yā musu. À gāa sa'oriki kiia,

² à gbèkaa à takada kē Damasiku aduakekpēdeenōne à kpáawa, le tó à zé pì deenō è gwe, gōgbēnō kōn nōgbēnō ñ pīngi, eé ñ kùkù à suñyo Yerusalemu.

³ Kè à dà zén, èe gaa à kà kī kōn Damasikuo, ben kāndo gupuraa bō ludambe à damala.

⁴ À bō à lèe, ben à kòto mà à bène: Solu, Solu, bō bé à tò nēe wēe tāamaa?

⁵ Ben à bè: Dén n ūu, Dii? Ben à wèala à bè: Mámbe Yesu kè nēe wēe tāaa ū.

⁶ Ñ fēe ñ gē wéte guu, weé onne yā kè né ke.

⁷ Gbē kè aōe gaa lēdoonō gō sàii. Aō kòto pì mà, mōde aōe gbēke ero.

⁸ Kè Solu fēe, à a wēe wē, ben èe guu ero. Ben wà à kù a oōa wà gāao Damasiku.

⁹ À kè guro aagō gu'ena sai, èe pō blero èe í miro.

¹⁰ Yesude kee kù Damasiku kè wè bene Anania. Dii yā òne wēegupu'ena guu à bè: Anania. Ben à wèala à bè: Mac kē, Dii.

¹¹ Ben Dii bène: Ñ fēe ñ dà zé kè wè be Súusun ai Yudasi be ua ñ Taasu gbē kè wè bene Solu gbeka. Èe adua kee gwe.

¹² Wēegupu'ena guu à n e, n mō n o kēa le à guu e.

¹³ Ben Anania bène: Dii, má mà wà gbē pì yā ò pari, lán à yā zaaa kè n gbē kè aō kù Yerusalemunōne nà.

¹⁴ Sa'orikinō à gbà zé à gbē kè aōe n sisii gura kēnō kùkù. Beee yānzin à mōzi.

¹⁵ Ben Dii bène: Ñ gá, zaake ma gbē pì sè à gá ma tó bō bori pāndenōne kōn ñ kīnanō kōn Isarailinōme.

¹⁶ Lán eé wētāmma e ma tó yānzì nà mé oōane.

¹⁷ Ben Anania bō à gāa à gē ua pìn, à o kè Solua à bè: Solu ma gbē, Dii Yesu kè bō à mōnzi zén guro kè nēe mōo kē, àmbe à ma zī le ñ guu e Luda Nini summa yānzì.

¹⁸ Gwe gōo pō bōe à wēen lán kpòtēe bà aō lèe, ben à guu è. Ben à fēe à batìsi kè.

¹⁹ Kè à pō blè, à gbāaa è.

Solu waazikēna zaa Damasiku

Solu guroplaa kè kōn Damasiku Yesudeeno,

²⁰ ben à nà Yesu yā waazikenaa gōo Yudanō aduakekpēno guu, à bè Yesu né Luda Nème.

²¹ Yā pì bō gbē kè aō mào sae aō bè: Gbē beee bé èe gbē pì sisirino ásarū ke Yerusalemuroo? Àmbe èe mó kè à ñ kùkù à tányo sa'orikinō kiiaroo?

²² Solu sō gbāaa ègō kaara, ben à yā Yuda kè aō kù Damasikunō fū à òdōaíne kè Yesu né Mesayame.

²³ Guro plaa gbera Yudanō lé kpàkōsōzi aō à de,

²⁴ ben à ñ lékpakōsōnaazii pì mà. Aōe wéte bīlēnō dākpaa fāantē kōn gwāāvīo le wà à de yānzì.

²⁵ Gwāāvīn Solu gbēnō à dà gbīn wà à gbàre kōn bào bàazi bōna bīi musu.

Solu waazikēna zaa Yerusalemu

²⁶ Kè à kà Yerusalemu, à wète à na Yesudeenɔ, ben aɔ vīa kènɛ ní píngi, aɔɔe à Yesudeke wée síro.

²⁷ Ben Banaba à sè à gāao zĭrinɔ kiia, à gbāñne lán Solu Dii è zén nà kǝn yā kè Dii òneɔ kǝn lán à Yesu yā ò gupuraa nà zaa Damasikuo.

²⁸ Ben Solu gè ní té à ligāño Yerusalemu à yā ò gbēnɔne kǝn Dii tso gupuraan.

²⁹ Kè à yā ò Yuda Girikiyāmarinɔne à leokpakɔa kēñyo, ben aɔɔe weteɛ wà à dɛ.

³⁰ Kè à gbēnɔ dɔ, aɔ gāa wà zènɛ Sizarea, ben à tà Taasu.

³¹ Beee gbɛra sɔsi kè kú Yudea kǝn Galilio kǝn Samaria būsuo kuu aafia píngi. Aɔɔe gbāa kúu wée gaa aɛ vīakena Diine guu, aɔɔe kaara kè Luda Nini ní làakari kpàɛñne yānzi.

Ainea kēkɔana

³² Pita è lili o wéte kǝn wéteɔ píngi, ben à gāa Luda gbē kè aɔɔ kú Lidano gwa.

³³ À gōgbē kè wè bene Ainea è gwe, à kǝɔ kú kaena wée sɔraagɔ.

³⁴ Ben Pita bène: Ainea, Yesu Kirisi n kēkɔa. N fɛɛ n n pè koko. Ben à fɛɛ gɔɔ.

³⁵ Lidadeeno kǝn Sarɔnudeeno à è, ben aɔ lɛ wà aɛ dɔ Diia.

Tabita fɛena gaan

³⁶ Nɔgbē Yesude kee kú Yɔpa à tǝn Tabita, kǝn Giriki yāo sɔ Dɔkasi. Tɔ pi bè zɔ. Yā maa kena pèkɔɛa, bensɔ à takaasideeno wēnda dɔ.

³⁷ Gurɔ beeean à gyāa kè à gā. Kè wà à zú ò, wà à sè wà dàɛ kpé musu guu.

³⁸ Yɔpa sɔɔ zà kǝn Lidaoro. Kè Yesudeenoɔ mà Pita kú gwe, aɔ n gɔɔn plaaano zla aɔ wée kèa wà bè: N mó wa kiia kpakpaa.

³⁹ Ben Pita fɛɛ à gāaño. Kè à kà, wà didio kpé pi musu. Ben gyaanɔnɔ sɔzi ní píngi kǝn sɔ dɔɔɔ, aɔ uta kǝn pókásaa kè Tabita kè gurɔ kè à kpé kúnyonɔ òdɔanɛ.

⁴⁰ Pita pèmma à ní bɔɛ bàazi. À kùè à adua kè, ben à aɛ dɔ gè pia à bè: Tabita, n fɛɛ. Kè à wée wè, à Pita è, ben à fɛɛ à vèe.

⁴¹ Pita à kú a ɔɔa à à fɛɛ à à zè. Ben à Luda gbē pìnɔ sìsi kǝn gyaanɔnɔ, ben à à kpàmma bɛɛ.

⁴² Yā pi dà Yɔpala píngi, ben wà Dii náane kè gwe pari.

⁴³ Pita gurɔplaa kè gwe zaa Simɔ Āa bɛ.

10

Pita kǝn Kɔneliu

¹ Gbēkee kú Sizarea à tǝn Kɔneliu. Àmbe soza gáli kè wè be Itali gáli gbēnsi ũ.

² Gbē pi né ludayadarime, ègɔ Luda vīa vī, àpi kǝn a bedeenɔ ní píngi. È gba da maamaa, bensɔ ègɔ adua kɛɛ gèn baaagɔ.

³ Zĭkea fāantē mò aagɔ à Luda malaika è tētētē wéegupu guu, à gè a be à bène: Kɔneliu.

⁴ Ben Kɔneliu wée blii kǝn vīao, ben à bè: Bómɛɛ, Dii? À wèàla à bè: N aduakena kǝn n gbadana gbēnɔneɔ kà Luda kiia, ben à sì.

⁵ N gbēnɔ zĭ Yɔpa sa, lɛ aɔ Simɔ kè wè bene Pita sìsi.

⁶ À pita gbē kè wè bene Simɔ Āa bɛ. À bɛɛ kú ísia léa.

⁷ Kè malaika pi tà, Kɔneliu a zĭkeri gɔɔn plaa kenɔ sìsi kǝn soza ludayadari kè nazio.

⁸ Kè à yā pi tǝkēñne píngi, ben à ní zĭ Yɔpa.

⁹ Kè guu dō, ben aō dà zén aō kà kīi kōn wéte pìo. Gurō beee kè ɔfántē kà mīdangura, Pita dī kpé musu lè à adua kè.

¹⁰ Nōaa e a dē à yezi à pó ble, ben gurō kè wèe póblee kē à wégupu è.

¹¹ À ludambe è wēkōana, pókee e pītaa lán bisa bíta bà. Bà dōdōna a gētē mēn siigōnōa pīngi, èe suu gīzī.

¹² Pó bori pīngi kú à guu, nòbōnō kōn pótāa'onkuseano kōn bāano.

¹³ Ben wà bène: Pita, n fē è n dē n sō.

¹⁴ Ben Pita bè: Agya Dii. Mée tē pō ke pō gbāsī ble zikīro.

¹⁵ Ben à kōto pì mà à gēn plaadeeo dō wà bè: Pó kè Luda bè à zēna, nton à tē boro.

¹⁶ À kè lè gēn aagō, ben kāndo wà pō pì gā wà tào ludambe.

¹⁷ Pita e bīdī kē wégupu kè à è pīa, ben Kōneliū zīri kè aō Simō bēe gbèkano kà gōō, aōō zēna gānulea.

¹⁸ Aō lē zù wà gbēka tó gwen Simō kè wè benē Pita pītan.

¹⁹ Ai tia Pita e laasuu lē wégupu kè à èa, ben Luda Nini bène: Gōōn aagōnōō e n gbekaa.

²⁰ N pita n gányo seka sai, zaake māmbe ma n zīmma.

²¹ Ben Pita pita à gāa gbē pīnō kiia à bè: Māmbe gbē kè ée gbekaa ũ. Bóyānzin a mō kēzi?

²² Aō bè: Sozano gbēnsi Kōneliū bé à wa zī. Gbē maaame, à Luda vīa vī. Yudanō pīngi è à tó nnaa sí. Luda malaika bène à n sīsī n mō a bē lē à n yā ma.

²³ Ben Pita gēnyo ua à n yāari kè.

Kè guu dō, à fē à dānyo zén. Yōpa Yesude kenō gāao lēdo.

²⁴ À gurō aagōdeen aō kà Sizarea. Kōneliū a danēnō kōn a gbēnna fēfēnō kākōa èe n dāa.

²⁵ Kè Pita gē ua, ben Kōneliū gāa à dààlè à kùè à aezī.

²⁶ Ben Pita à fē è à bè: N fē è n zē. Gbēnteen ma ũ se.

²⁷ Èe yā oōo ai aō gāa wà gēo kpén, ben à gbēnō lè kakōana gwe paripari.

²⁸ À bène: Á dō kè Yudanō zé vī aō yākōte kōn bori pāndeō ai aō gē n uaro. Mōde Ludaa dōdame mātōn gbēke gbāsī gwa ke mà à tē boro.

²⁹ Beee yānzi kè wà ma sisi, ma mō seka sai. Má yezi mà yā kè a ma sisia ma sa.

³⁰ Ben Kōneliū bè: À gurō siigōdeen yè, kè mēe adua kē ma bē ɔfántē mō aagō mōndaa'i. Ben kāndo ma gbēke è zēna ma aē à pókāsāa kè èe té kēe dana

³¹ à bè: Kōneliū, Luda n aduakēna sì, n gbādana kàne.

³² N gbēnō zī Yōpa Simō kè wè benē Pita sīsī. À pita Simō Āa bē zaa ísia léa.

³³ Ben ma gbēnō zīmma gōō. Lán n mō nà à kè maa. Tia sa wa pīngi wá kú kè Luda dōna guu, lē wà yā kè Dii ònne n owee ma yānzi.

Pita yā'ona

³⁴ Pita nà yā'ona à bè: Má sì yāpura sa kè Luda è gbēke wēe gwaro.

³⁵ Bori sānda pīngi té gbē kè èe vīa kēene, bensō è yā maaa kēe, adee yā bé è káne.

³⁶ N lēkpāsā kè Ludaa kè Isarailinōne dō, à kēnaao nna Yesu Kirisi gāzī baaru nnaa kpārine. Àmbe bori sānda pīngi Dii ũ.

³⁷ Á yā kè kè Yudea gu sānda pīngi dō, lán à nàa nà zaa Galili Yaaya waazikēna batisikēna yā musu gbera.

38 Á d5 lán Luda a Ninii pisi Yesu Nazaretia nà, ben à kú kǝn gbāaaò à gàa wéte kǝn wéteò, à yā maaa kǝrine à gbē kē Ibilisi n gāsā fīnne n kpεεnò kēk5a, zaake Luda kúo.

39 Wámbe yā kē kē Yudea bǝsun kǝn Yerusalemuo píngi sēedadeenò ũ. Wà à lògo lía wà à dē,

40 ben Luda à fεε bǝna gaan à guro aag5dee zī à tò à a zīnda òdɔawe.

41 Èe kē gbē sánda píngi bé à à èro, sé wamɔwa kē Luda gīake à wa se à sēedadee ũunò. À fεena gaan gbɛra wa pǝ blē wa í mío.

42 Ben à diewe wà waazi kē gbēnɔn wà oíne kē ambe gbē kē Luda diē gbē bēεnò kǝn gèwāadeenò píngi yākpækéri ũ.

43 Annabino píngi à yā ò a5 bè gbē kē a5 à náane kēnò durunnò é kēnma à t5 gāzī.

Luda Nini pitana bori pandenɔa

44 Gurɔ kē Pita kpé èe yā pì oíne, Luda Nini pita gbē kē a5ɔe yā pì maanɔa n píngi.

45 Yā pì bǝ Yuda Yesudee kē a5 mò kǝn Pitaonɔ sae, kē baa bori pāndenɔn Luda a Ninii pisiŋma gbaa ũ yānzi.

46 Zaake a5ò mà a5ɔe yāke borii oo a5ɔe Luda yābɔnsae kenano oo. Ben Pita bè:

47 Gbē pino Luda Nini è lán wa bà. Dé bé é f5 à gíinne n batisikεnazi?

48 Ben à bè wà batisi kēine kǝn Yesu Kirisi t5o. Ben a5 wée kēa à guroplaa kēnyo.

11

Pita bori pandenɔ ya gbana Yuda Yesudeenɔn

1 Zīrinò kǝn Yesudee kē a5ò kú Yudeanɔò mà lán bori pāndenɔ Luda yā sì nà se.

2 Kē Pita sù Yerusalemu, gbē kē a5 zē kǝn bāngukεyāonɔ à taari è

3 a5 bè: N gē gefɔdeeno bε n pǝ blēnyo.

4 Ben Pita fεε èe yā pì bɔk5tεεine zéazea à bè:

5 Má kú Yɔpame, mée adua kεε, ben ma wéegupu è. Ma pǝke è lán bisa bíta bà, bà dɔdɔnà à gētēε mēn siig5ɔnɔa, à bǝ ludambe èe pitaa ma kiia.

6 Ma wée pēa tíii, ma nǝbɔnɔ è à guu, sēteponɔ kǝn pǝtaa'onkuseano kǝn bāano.

7 Ben ma kòto mà wà bème: Pita, n fεε n dε n sǝ.

8 Ben ma bè, agya Dii, tē pǝ kesǝ pǝ gbāsī kee e gē ma lén zikiro.

9 Kòto pì bǝna ludambe gēn plaadee bè dɔ, pǝ kē Luda kēke à gǝ wásawasa, màton à tē boro.

10 À kē lε gēn aag5, ben wà èara wà gà píngi wà tào ludambe.

11 Gurɔ beee zakan g5ɔn aag5 kē wà n zīma bǝna Sizareano mò ua kē má kún.

12 Ben Luda Nini bème mà gányo seka sai. Wa gbē g5ɔn swεedoo kēkiino gāmao lɛdo se, ben wa gē gbē kē gbē pino zīmaa bε.

13 Ben à òwe lán a malaika è nà, à bǝ à mǝazi a kpén à òare à gbē zī Yɔpa à ma sísi,

14 lε mà yā kē eé a mì sí oare, api kǝn a bēdeenò n píngi.

15 Kē ma na yā'ona, Luda Nini pitaŋma lán à pitawa káaku nà.

16 Ben yā kē Dii ò kē dǝmagu kē à bè, Yaaya gbēnɔ batisi kē kǝn ío, api sǝ é wa batisi kē kǝn Luda Ninio.

¹⁷ Kè Luda gba dñkō kèññe kñn wamowa kè wa Dii Yesu Kirisi náane kèno, déñ ma ũ mà fō mà gí Ludañe?

¹⁸ Kè aō yā pì mà, aōwe yake o doro, ben aō Luda tó bō wà bè: Wá è Luda èara à bori pādeno gbà zé dō aō nōse liè aō wèndi kè è yāaroo e.

Antiokudeen zena kñn Yesuo

¹⁹ Wétāmmana kè fēe Sitivī gaa gbera bé à tò gbēno fāakōa wà tà Fenisia būsun kñn Sipiru būsuo kñn Antiokuo, aōwe Luda yā oo Yudanone ntēe.

²⁰ Mōde aō gbē kenō né Sipiru būsuo kñn Sireni būsuo gbēnone, ben aō gāa Antioku aōwe yā oo bori pādenone se dō, aōwe Dii Yesu baaru nnaa kpaañne.

²¹ Dii e ɔ daam̃ma, ben gbēno yā pì si pari aō aē dō Diia.

²² Ben yā pì baaru kà Yerusalemu sɔsi gbēno kiia, ben aō Banaba zì Antioku.

²³ Kè à kà gwe, à è lán Luda aubarika kèññe nà, ben à pɔɔ kè nna. À lé dàmm̃a ñ píngi aō zé kñn Diio kñn nōseo do.

²⁴ Banaba né gbē maaame, Luda Nini kñn ludanaanekenaō pèkōrea, ben wà kàara Dii gbēno guu pari.

²⁵ Ben Banaba gāa Taasu lè à Solu wete.

²⁶ Kè à à è, ben à sùo Antioku. Aōēgō kaakōa kñn sɔsi gbēno paripari aōgō yā daañne ai wè do papana. Antioku gwen wà Yesu ibaño s̃isin Yesudeeño ũ káaku.

²⁷ Gur̃o beeean annabiño bō Yerusalemu aō m̃b̃ Antioku.

²⁸ Aō gbē kè wè beñe Agabu fēe à zè à gīake à dekaa bíta kè eé ká anduna guu píngi yā óñne kñn Luda Nini gbāaao. Kalaudiu kíblena gur̃on dekaa pì kà.

²⁹ Ben Yesudeeño zèo wà ñ gbē kè aō kú Yudeano kámasa kè lán baade gbāaa kà nà wà kpāsáñne.

³⁰ Ben aō kè lè aō Banaba kñn Soluo zìo aō kpá ñ gbēnsiño.

12

Yemisi dena kñn Pita dana kpésiaan-o

¹ Gur̃o beeean kí Her̃odu ɔ pēe Yesude keño pásipāsī.

² À Yohana ṽli Yemisi dè kñn fēdaao.

³ Kè à è yā beee kè Yudanone nna, ben à èara à Pita kù dō. À beee kè Bur̃edi Sése'ēzēsai zībaa zīme.

⁴ Kè à Pita kù, à à dà kpésiaan à à nà sozanone ñ ɔzī aō à dākpa. Soza p̃ino gāl̃i doo né g̃ɔɔn siisiigōme leo siigō. À diè à yākpae k̃eo gbēno wáa Banla zībaa gbera.

⁵ Ben wà Pita kùna kpésiaan, mōde sɔsi gbēno e adua kēene zena sai.

Pita b̃ona kpésiaan

⁶ Zī kè tó guu dō kè Her̃odu é b̃o, zī beee gwāaṽin Pita e ii oo soza g̃ɔɔn plaaano dagura yina kñn m̃òkyakoo m̃en plaa, bens̃o g̃ɔɔn plaaano kú kp̃eela aōwe kpé pì dākpa.

⁷ Kando g̃ɔɔ Dii malaika gē gwe, ben kpé pì pù. À Pita lè a gbant̃ēa à à vù à bè: Ñ fēe kpakpaa. Ben m̃òkyakoo p̃ino b̃b̃e à ɔɔa.

⁸ Ben malaika pì bène: Ñ n uta da ñ n kyatee kpá. Pita kè lè, ben malaika pì bè: Ñ n uta kak̃a ñ kù ñ t̃emazi.

⁹ Ben Pita b̃ò à t̃ezi. Èe yā kè malaika e kēene d̃o yāpuraā ũro, èe daa nanaan ée oo.

¹⁰ Aʒ gɛtɛ gudākpari káakula kɔn à plaadeeo, ben aʒ kà bīlɛa. Bīlɛ pì gbà né mòmɛ, ben à wɛ́nɛ kɔn à zīndao. Aʒ bɔɛ aʒɔɛ gɛɛ wɛ́tɛn, ben gwe gɔɔ malaika pì Pita tò zédaa guu.

¹¹ Kɛ Pita wɛɛ kɛ́kɔ́a à bè: Má dɔ́ sánsán sa kɛ́ Dii a malaika zì, lɛ à ma bɔ́ Hɛrɔdu ɔ́zì kɔn yá kɛ́ Yudanɔ́ wɛɛ ɔ́zì wà kɛmɛɛɔ́ pínɡi.

¹² Kɛ à làakari sù, à gàa Yohana kɛ wɛ benɛ dɔ́ Maaku da Mariama bɛ. Wà kakšana gwe pari wɛɛ adua kɛɛ.

¹³ Kɛ à gánu gbà lɛ, ben nɔgbɛ zīkɛrì kɛ wɛ benɛ Roda gàa gwa.

¹⁴ Kɛ à Pita kòto dɔ́, pɔnnaa guu èɛ zé wɛro, à bàa lɛ à èara à gàa à bènnɛ Pita zɛ kpɛɛɛa.

¹⁵ Wà bènnɛ: Īa e kaamman yó? Ben à zèo kɛ yápuramɛ. Ben wà bè: À malaikamɛ.

¹⁶ Pita kpɛ èɛ gbà lɛɛ. Kɛ aʒ wɛ, aʒ à è, ben yá pì bò n sàɛ.

¹⁷ Ben à ɔ́ kɛ́nɛ yáku aʒ yītɛ, ben à tɔ́kɛ́nɛ lán Dii a bɔ́ kpɛ́siaan nà. Ben à bè: À gá à o Yemisínɛ kɔn wa gbɛ kpaanaɔ. Ben à bɔ́ à gàa gu pàndea dɔ́.

¹⁸ Kɛ guu dɔ́, zɔka gbáaa gɛ́ sozanɔ́ dagura aʒɔɛ kɔ́ lalaa: Bó bé à Pita lɛ?

¹⁹ Hɛrɔdu bè wà à wɛtɛ. Kɛ wɛɛ à ero, ben à yá lala gudākpari pìnɔa, ben à bè wà n dɛdɛ.

Hɛrɔdu gana

Beeɛ gɛra Hɛrɔdu bɔ́ Yudea à gàa à gurɔplaa kɛ Sizarea.

²⁰ À pɔ́ fɛ́ Tayadeenɔ́ kɔn Sidɔ́deenɔ́zi maamaa, ben gbɛ beeenɔ́ lɛdolɛ kɛ aʒ mɔ́ à gwa lɛdo. Aʒ gàa kína pì bɛgwari Blasatu kiia. Kɛ Blasatu n yáze è, aʒ gàa lɛdolɛ kɛ kɔn Hɛrɔduo, zaakɛ aʒ bùsu pɔ́blee è bɔ́ à bùsumɛ.

²¹ Kɛ gurɔɔ kɛ wà diɛ kà, Hɛrɔdu a kíbɛ'utano dà à gàa à vɛɛ a tintia, ben à yá ɔ́ gbɛ́nɔɛ.

²² Gbɛnɔ́ wii lɛ wà bè: Luda ke bé èɛ yá oo, èɛ kɛ gbɛnteenlo.

²³ Gwe gɔɔ Dii malaika à lɛ à à nè, kɛ èɛ bítakɛɛ dɔ́ Ludanero yánzi, ben à mè kòkò kà à gà.

²⁴ Luda yá gɔ́ dagula èɛ kaara.

²⁵ Banaba kɔn Soluo sɔ́, kɛ aʒ n kámasa yá kɛkɛ wà yáa, aʒ bɔ́ Yerusalemu aʒ Yohana kɛ wɛ benɛ Maaku sɛ wà tàò.

13

Banaba kɔn Soluo zīna

¹ Annabino kɔn yádannerinɔɔ kú Antiokku sɔsi gbɛnɔ́ tɛ, aʒ tón Banaba kɔn Simeɔ́ kɛ wɛ benɛ Báasiaao kɔn Sireni bùsu gbɛ Lusiuo kɔn Manɛ kɛ né blɛ kɔn kí Hɛrɔduo lɛdoɔo kɔn Soluo.

² Gurɔɔ kɛ aʒɔɛ ɔ́nzi kɛɛ Diine kɔn léyinao, Luda Nini bè: À Banaba kɔn Soluo diɛ nɔ́dona zīi kɛ ma n sɛa yánzi.

³ Kɛ aʒ lɛ yì aʒ adua kɛ, ben aʒ ɔ́ didiríma aʒ n gbáɛ, aʒ dà zén.

Kuuna Sipiru bùsun

⁴ Kɛ Luda Nini Banaba kɔn Soluo zì lɛ, aʒ gàa Selusia. Zaa gwe aʒ gɛ́ góro'iten aʒ gàa Sipiru bùsun.

⁵ Kɛ aʒ kà Salami, aʒ Luda yá waazi kɛ́ Yudanɔ́ aduakɛkpɛnɔ́ guu. Yohana Maaku kúnyo ɔ́nleri ũ.

⁶ Aʒ bɔɛ luan pìn ai Pafɔ́, ben aʒ kpàkɔ́a kɔn Yuda dabukeri kɛ dɛ annabi egɛɛ ũuo gwe. À tón Yesunɛ.

⁷ Egō kú kōn būsū pì gbēnsi Segiu Pōluo. Gbēnsi pì né ʔndōrime, ben à Banaba kōn Soluo sisi kè à yezi à Luda yā ma yānzì.

⁸ Dabukeri pì tōn Elima kōn Giriki yāo. À ìbete kpānyo, èe weteè à gbēnsi pì swā gbāgbā le àton Yesu náane kero yānzì.

⁹ Ben Solu kè wè be dō Pōlu, Luda Nini dīa, ben a wée pè Elimaa à bè:

¹⁰ Ibilisi nēno doken n ū! Maa pīngi kpaaside! Gbēntee kè yā zaa pīngi pèkōrea! Wēezēri pāsī! Né Dii zé sūsusu liena kpeegānda tóroo?

¹¹ Tia sa Dii é ɔ kúemma le n vīa kū. Né gurōplaa kè ɔfāntē'esai. Gwe gōo Elima wée gō dāadāa, gusiaa kùea. Ben èe ɔ māemaèe à gbē wete à a ɔ kū.

¹² Kè gbēnsi pì yā kè kè pì è, à Dii náane kè, zaake Dii yā kè Pōlu dāne à kū gbāa.

Kuuna Antioku kè kú Pisidia būsun

¹³ Ben Pōlu gē gōro'iten kōn a gbēno aō bō Pafō wā gāa Pega, Pamfilia būsun. Gwen Yohana Maaku n tōn à èara à tà Yerusalemu.

¹⁴ Bona Pega aō gāa Antioku kè kú Pisidia būsun. Kámmabogurōo zī aō gāa wā vēe aduakekpen.

¹⁵ Doka kōn annabinō takadano kyókēna gbera aduakekpe gbēnsinō gbē zī à bēñne: Gbēno, tó á kaarana yāke vī à o gbēnoñe, à o.

¹⁶ Ben Pōlu fēe à ɔ zūñne à bè: Isarailinō kōn bori pānde dōnzirinō, à ma yā ma.

¹⁷ Isarailinō Luda wa dezinō sè, ben à n borii kàara kè aō kú Igipiti būsun. Ben à bōnyo gwe kōn a gbāa bítāo.

¹⁸ À n gwa gbāan lán wèe baplaaa bà.

¹⁹ À gbāaa blè Kanaa būsū bori mēn swēeplaaanōa, ben à n būsū pì kpāmāma.

²⁰ À pīngi kà wèe wāa plaa kpé baplaa akuri taka. Beee gbera à yāgōgōrinō diēñne ai à gāa pé annabi Samuelia.

²¹ Kè aō kina gbēka, ben Luda Kisi né Solu, Bēyāmi borii diēñne. À kpata blè wèe baplaa,

²² ben Luda à bō kpatan à Dauda kà à gēe ū. Luda Dauda yā ò à bè á è Yesē né Dauda pōo kēare, eé a pōyezi pīngi yā keme.

²³ À borii guu à Yesu bōn Isarailinōñe Mīsiri ū lán à à lé gbè nà.

²⁴ Ai Yesu pì gō gá mó Yaaya gīake à waazi kè Isarailinōñe n pīngi, à òñne aō n nōsè lie aō batisi ke.

²⁵ Kè Yaaya zī kà yāana à bè: Dén ée daa má de a ūu? Gbē kè á wée dōzin ma ūro. À ma! Adeē e mōo ma gbera, mēe ká mà à kyatee bōbōnēro.

²⁶ Ma gbēno, Ibraī boriinō kōn bori pānde dōnzirinō, wapinōn Luda mīsina yā kēkii kpāsāwe.

²⁷ Yerusalemudeenō kōn n gbāadeenōo e Yesu dōro, aōe annabinō takada kè wēgō à kyó kee kámmabogurōo zī pīngi zé dōro, ben aō tō annabi pīnō yā pāpa aō yā vēea.

²⁸ Aōe yāke ea kè à kà wà à dero, ben aō wée kè Pilatia wà à de.

²⁹ Kè aō yā kè wà kè à yā musu kè pīngi, wà à pita lía wà à dàe miraween.

³⁰ Mōde Luda à fēe bona gaan.

³¹ Gurō pariinō guu à bō à mò gbē kè aō bō Galili aō gāao Yerusalemunōzi. Aōmbe à sēedadeenō ū gbēnoñe.

³² Wapinō sō, wa mō à baaru nnaa kpāare. Lán Luda lé gbē wa dezinōne nà

33 à kè wamɔwa kè wá de aɔ borii ũunɔne, à Yesu fɛe lán wà ò Saamu plaadee guu ná. Luda bè:

Ma nén n ũ,

gbàan ma n i.

34 Èe yai kũro, mode Luda à fɛe bɔna gaan lán Ludaa ò ná yā à bè:

Mé kúadona aubarika keare yápura

lán má ò Daudane ná.

35 Ben wà ò gukea dɔ wà bè:

Né we n gbɛ kè kú adona yai kũro.

36 Dauda sɔ Luda pɔyezi kè a gurɔa, à gà wà à mira kpàkɔzi kɔn à dezinɔ pɔo, ben à yai kũ.

37 Gbɛ kè Luda à fɛe bɔna gaan pì e yai kũro.

38 Ma gbɛnɔ, àgɔ dɔ kè durunɔ kɛnnɛna waazi kè wée kearee bɔ Yesu gāzime.

39 Musa doka è fɔ à tò yā bɔnyo nnaro, mode Luda è tò yā bɔ kɔn gbɛ kè aɔe Yesu náane keenɔ nna à píngi guu.

40 À làakari ke, le yā kè annabinɔ ò tón a lero

41 aɔ bè:

À ma, a faborinɔ,

à ke gírì à kaate,

zaake mé yáke ke a gurɔa.

Baa tó wà òare, é sɔro.

42 Kè Pɔlu kɔn Banabao e bɔee aduakekpɛn, wà kùeíne aɔ ɛara wà mó yā pì oíne kámmaboguro làa dɔ.

43 Kè wée faakɔa, Yudanɔ kɔn gbɛ kè aɔè donzi keńyonyo bɔ wà tɛ Pɔlu kɔn Banabaozi pari. Aɔ yā óíne aɔ lé dàńma, le aɔgɔ gaa ae kɔn gbɛke kè Ludaa kèńneɔ.

44 Kámmaboguro làa wétedeenɔ kàkɔa ní píngi wà mò Dii yā ma.

45 Kè Yudanɔ parii è le, aɔ nòsegɔaano kpà maamaa, ben aɔe Pɔlu yā ege boo wée à sɔsɔ.

46 Ben Pɔlu kɔn Banabao yā óíne kɔn kùgbāaa wà bè: Ámbe à kɔ sio wà Luda yā oare gĩa káaku. Zaake a gizi ée daa ée ká à wèndi kè è yáaroo ero, wé ɛara wà ae dɔ bori pāndenɔ sa.

47 Zaake Dii yā kè diewe à bè:

Ma n dié gupuraa ũ bori pāndenɔne,

le ñ gá kɔn mɛsina yáo ai tɔte lé zekia.

48 Kè bori pāndenɔ yā pì mà, aɔ pɔɔ kè nna aɔ bèe lì Dii yāne, ben gbɛ kè Luda ñ dié wèndi kè è yáaro pɔ ũuno Yesu náane kè.

49 Ben Dii yā dà bɔsu pila píngi.

50 Yudanɔ sɔ bori pānde nɔgbɛ donziri bèedeenozi kɔn wéte gbāadeeno, ben aɔ wée tá Pɔlu kɔn Banabaoa aɔ pèńma ñ bɔsun.

51 Aɔ lutɛ gogo ñ gbánɔa aɔ tona kɔn Ludao sèeda ũ, ben aɔ gāa Ikɔniu.

52 Yesudeeno sɔ, Luda Nini pèkɔreńma kɔn pɔnnaao.

14

Kuuna Ikɔniu

¹ Aɔ kè Ikɔniu lán aɔ kɔ dɔo ná, aɔ gè Yudanɔ aduakekpɛn aɔ yā ò ai Yudanɔ kɔn bori pāndenɔ Dii náane kè paripari.

² Ben Yuda kè aṣ gi yā pi sızino bori pāndenȠ swā gbāgbā YesudeenȠ aṣ ibete kpānyo.

³ Baa kōn beeeo Pōlu kōn Banabao gurȠplaa kè gwe aṣ Dii yā ò kōn kùgbāaa, ben Dii n gbā zé aṣ sèedano kōn dabuyāno kè, kè yāpuraa kpā a gbēkēyā kè aṣoe ooa.

⁴ Ben wētedeenȠ kēkēkōa, gbēkenȠ zè kōn Yudano, gbēkenȠ sō kōn zīrinȠ.

⁵ Ben Yudano kōn bori pāndenȠ kōn n gbāadeenȠ zèò wà wēe tārūma wà n pāpa gbèò.

⁶ Kè Pōlu kōn Banabao n yā dō, ben aṣ bàa sì wà tà Likaonia bùsu wētenȠ guu, Lisitira kōn Debio kōn n lakutuno.

⁷ Ben aṣo kpé wèe baaru nnaa pi kpaañne gwe.

Kuuna Lisitira

⁸ Gōgbē kee kú Lisitira à gbánȠ fēfēna. Zaa lán wà à ì nà ereme, èe táa o zikiro.

⁹ Èe swā kpaa Pōlu yāzi, ben Pōlu wēe pèa tíii, à è à ludanaanekena kà à à kēkōa,

¹⁰ ben à bène kōn kòto gbāaa: N fēe n ze n gbāa. Ben à vī à zè à nà táa'ona.

¹¹ Kè gbēnȠ è lán Pōlu kè nà, ben aṣ wiili kākūn kōn Likaonia yāo wà bè: Tāano li gbēnteenȠ ũ aṣ pītawa.

¹² Aṣ tó kpà Banabane Zusu, Pōlu sō Emesi kè àmbe è dōñne ae kōn yā'ona yānzi.

¹³ Zusu pi kpé kú wéte kpe, ben à gbāgbāri mò kōn zùswaree kè wà lávu zāblebȠ kēñnenȠ wéte bīilea. À yezi gbēnȠ saa oo zīrinȠ.

¹⁴ Kè Banaba kōn Pōluo yā pi mà, aṣ n utanȠ gà wà kēkē, ben aṣ sì gbēnȠ té kōn wiili

¹⁵ wà bè: GbēnȠ, bōyānzi ée kee lezi? GbēnteenȠ wa ũ se lán a bà. Baaru nnaan wēe kpaaare, le à kpe li pō gina kēnȠ à ae dō Luda Wēndidea. Àmbe à musu kè kōn tōtēo kōn ísiao kōn pō kè kú à guuno píngi.

¹⁶ À bori píngi tò yā aṣ n zīnda zé sè.

¹⁷ Baa kōn beeeo à a zīnda òdāare maakena guu. È tó lou maare le à pō kē a gurȠa. È a gba pōble bíta le agō kú pōnnaa guu.

¹⁸ Baa kōn yābee'ona, ɔsi kōn ɔsiio aṣ gbasa wà gi gbēnȠ wà saa omma.

¹⁹ Ben Yudano bō Antioku kōn Ikoniuo aṣ mò wà gbēnȠ swā gbāgbā. Ben aṣ Pōlu pāpa gbèò aṣ à gāe wà bōò wéte kpe, aṣoe daa à gāme.

²⁰ Kè YesudeenȠ kākōazi, ben à fēe à gē wéte guu. Kè guu dō, àpi kōn Banabao gāa Debi.

ZīrinȠ tana Antioku

²¹ Kè aṣ baaru nnaa kpāñne wéte pi guu, aṣ gbēnȠ è pari. Ben aṣ èara wà gāa Lisitira kōn Ikoniuo kōn Antiokuo,

²² aṣoe YesudeenȠ gbaa gbāaa, aṣoe lé daarūma aṣ ze gbāa Yesu náanekena guu wà bè: Séde wà nawēa ke maamaa gĩa, gbasa wà gē kpata kè bō Luda kiia guu.

²³ Aṣ gbēnsino diēñne ɔsi kōn ɔsio, ben aṣ adua kēñne kōn léyinao aṣ n ná Dii kè aṣ à náane kè ɔzi.

²⁴ Kè aṣ bōe Pisidia bùsu kpa, ben aṣ kà Pamfilia bùsun.

²⁵ Aṣ Luda yā ò Pega, ben aṣ gāa Atalia.

²⁶ Gwen aṣ gē goro'iten, aṣ tà Antioku, guu kè wà n ná Ludane a ɔzi yā, le à gbēkēe kēñne zīi kè aṣo kè wà yāa tia yā musu.

²⁷ Kè aṣ kà, aṣ sṣisi gbēnṣ kàkṣa aṣ yā kè Ludaa kèñne gbàñne píngi, lán à bori pāndenṣ gbà zé aṣ a náane kè nà.

²⁸ Ben aṣ gurṣplaa kèñyo gwe.

15

Yagṣgṣna Yerusalemu

¹ Gbēkenṣ bṣ Yudea aṣ mò Antiṣku, ben aṣ yā dà Yesudeenṣnè wà bè: Tó ée bāngu kè lán Musa diè nàro, é mṣina ero.

² Pṣlu kṣn Banabao zṣka kàñzi aṣ leokpakṣa kèñyo maamaa yā pì musu. Ben Yesudeenṣ zṣo Pṣlu kṣn Banabao kṣn n gbēkenṣ gá Yerusalemu lè aṣ yā pì gṣgṣ kṣn zṣrinṣ kṣn gbēnsinṣ.

³ Aṣ gāa wà zèñne, ben aṣ bṣe Fenisia kṣn Samario bṣu kpaaṣ. Aṣ bori pāndenṣ nṣseliena yā tṣkè n gbēnṣnè gwe, ben aṣ pṣṣ kè nna maamaa.

⁴ Kè aṣ kà Yerusalemu, sṣisi gbēnṣ kṣn zṣrinṣ kṣn gbēnsinṣ gbāake kpàñzi, ben aṣ yā kè Ludaa kèñne píngi baaru kpàñne.

⁵ Ben Farisi Yesudee kenṣ fèe wà bè: Séde bori pāndenṣ bāngu kè, wà oñne aṣgṣ Musa doka kṣna.

⁶ Ben zṣrinṣ kṣn gbēnsinṣ kṣ kàkṣa aṣṣe yā pì gwaa.

⁷ Kè yagṣgṣna gbāa kṣ, Pita fèe à bèñne: Ma gbēnṣ, á dṣ kè Luda ma diè a té à gí kè, lè bori pāndenṣ Yesu baaru nnaa ma ma lén aṣ à náane kè.

⁸ Luda baade píngi nṣse dṣ, ben à n gbá a Ninii n sina sèeda ũ lán à wa gba nà.

⁹ Ludaa e n diè doodo kṣn wapinṣro. À n nṣse pìpiñne kè aṣ Yesu náane kè yāñzi.

¹⁰ Býāñzi ée Luda lèe ée gwaa tiazí? Asoo kè wa dezinṣ fṣa wà sé kṣn wapinṣ, àmbe á yezi à diñneṣ?

¹¹ Lèñlo! Wá sṣi kè wé mṣina e Dii Yesu gbēke yāñzi lán aṣpinṣ bà se.

¹² Gbēnṣ kè kítikiti n píngi, ben aṣ swá kpà Banaba kṣn Pṣluozi, aṣṣe sèedanṣ kṣn dabuyá kè Ludaa kè n gāzṣ bori pāndenṣ ténṣ oñne.

¹³ Kè aṣ yā ò wà yāa, Yemisi fèe à yā ò à bè: Ma gbēnṣ, à ma yā ma.

¹⁴ Simṣ ò lán Luda wée pà bori pāndenṣla káaku nà à gbēnṣ sè n té a pṣ ũ.

¹⁵ Annabinṣ yāñ kṣ sè kṣn beeeo, zaake aṣ bè:

¹⁶ Beee gbera mé eara mà mṣ mà Dauda bezṣ bo,

mé à guforonṣ kèkè mà tata mà à fèe,

¹⁷ Lè gbēntee kpaaanṣ ma kii wete,

bori pānde gbē kè ma tṣ kúmma pinṣ n píngi.

Dii kè èe yā pì kèe bé à ò,

¹⁸ àmbe à tò wà yā pì dṣ zaa káaku.

¹⁹ Beee yāñzi má è à maa wà yā kè zṣ'ũu diè bori pānde kè aṣṣe aè dṣṣ Ludaanṣnèro.

²⁰ Wà takada kèñne aṣ mṣ kè taa pṣbleea kṣn pāpākenao kṣn nṣṣo kòtokpasaio kṣn aruo.

²¹ Zaake à gí kè kè wègṣ Musa takada kyó kèe aduakekpèṣn guu kámmabogurṣṣ zṣ píngi wègṣ à doka waazi kèe wéte kṣn wéteo.

Gbēnṣ zṣna bori pānde Yesudeenṣ

²² Ben zṣrinṣ kṣn gbēnsinṣ kṣn sṣisi gbēnṣ píngi zṣo wà gbēnṣ bṣ n té wà n zṣ Antiṣku kṣn Pṣluo kṣn Banabao. Ben aṣ n aṣde kenṣ bṣ, Yudasi kè wè bene Basaba kṣn Silasio.

²³ Wà ní zī láo, yā kè wà kè à guun yè:

Wamowa zīrinō kōn gbēnsinō wa ì kpà amōa wa gbē kè aō de bori pānde
uunōa zaa Antioku kōn Siria būsuo kōn Silisia būsuo.

²⁴ Wà mà wa gbēkenō gāa a kiia wa lé sae, aō a nōse yàkaare aō a da bídín ní
yá'ona guu.

²⁵ Ben wa lēdole kè wa zēo kè wà gbēno bō wà ní zīawa kōn wa gbē
yenzideenō Banaba kōn Pōluo

²⁶ kè aō gí ní wēndizi wa Dii Yesu Kirisi tóbōna yānzí.

²⁷ Beee yānzí wée Yudasi kōn Silasio zīiawa, lē aō yā kè wá kè lán oare kōn
léo.

²⁸ Zaake Luda Nini kōn wapinō wa zēo wàton aso ke diarero, séde pó kè zé
vīi kēkiino.

²⁹ À mì kē nòbō kè wà saa òo táaaa kōn aruo kōn nòbō kòtokpasaio kōn
pāpākenao. À maa à mì kē beeenōa. Wà kē e aafia!

³⁰ Ben wà ní gbāe aō gāa Antioku. Aō sōsi gbēno kākōa ní píngí, ben aō lá pí
kpàríma.

³¹ Kè aō à kyó kè, ben aō pōo kè nna maamaa kōn nōseyīikūyā pìo.

³² Yudasi kōn Silasio né annabinōme, ben aō lè dà ní gbē pìnōa maamaa aō ní
gbá gbāaa.

³³ Kè aō gurōplaa kè gwe, Yesudeenō lé zàríma, ben aō tà ní zīrinō kiia aafia.

³⁴⁻³⁵ Pōlu kōn Banabao gō Antioku. Kōn gbē pari pāndenō aō Dii yā dàríne, aō
baaru nnaa kpàríne.

Pōlu kōn Banabao kēkōana

³⁶ Gurō plaa gbera Pōlu bè Banabane: Wà εara wà gá wa gbēno gwa wéte
kè wa Dii yā waazi kēn yāano guu, wàgō dō lán aōo kuu nà.

³⁷ Banaba yezi à Yohana Maaku sé à gáńyo,

³⁸ ben Pōlu e daa à maa aō gbē kè kēríma Pamfilia à gí téńzi ní zīi guu sé dōro.

³⁹ Kè aōe kō yā maro, ben aō kēkōa. Banaba Maaku sè aō gē góro'iten aō gāa
Sipiru.

⁴⁰ Ben Pōlu Silasi sè. Yesudeenō ní ná Diine a oʒí lē à gbēkēε kēríne, ben aō dà
zén,

⁴¹ aō bōε Siria kōn Silisiao aō sōsi gbēno gbà gbāaa.

16

Pōlu wétegana kōn Timōtio kōn Silasio

¹ Pōlu kà Dēbi kōn Lisitirao. Gwen Yesude kee kún à tón Timōti. À da né Yuda
Yesudeeme, à de sō né Girikime.

² À tó nna Yesudee kè aō kú Lisitira kōn Ikōniuonō kiia.

³ Pōlu yezi à gāao, ben a bāngu kēne Yuda kè aō kú wéte pìnō guunō yānzí,
zaake aō píngí dō kè à de né Girikime.

⁴ Wéte kè aō gāan píngí, aō yā kè zīrinō kōn gbēnsinō dīe Yerusalemu ò sōsi
gbēnōne aōgō kūna.

⁵ Ben aōe gbāa kūu ní ludanaanekēna guu aōe pari kūu lán guu e dōo nà.

Pōlu wégupu'ena Toroasi

⁶ Luda Nini gínne aō gá Luda yā o Asia būsun, ben aō bōε Firigia kōn Galatia
būsunō.

⁷ Kè aō kà Misia būsun lén, aō yōa wà gē Bitinia būsun, ben Yesu Ninii e
weńnero.

⁸ Kè aʒ gē Misia būsula, ben aʒ kà Toroasi.

⁹ Gwāāvī Pōlu Masedonia būsū gbēke è zēala wēegupu'ena guu, èe agbaa kpaane à bè: N bikū n mós wa kiia Masedonia n dōwale.

¹⁰ Kè à wēegupu è le, ben wa Masedonia soru kè gōō, zaake wá dōs sa kè Luda bé èe wa sísi wá gá baaru nnaa kpáñne.

Lidia Yesu zé sena

¹¹ Ben wa gē goro'iten Toroasi wa mì pè Samotarasia. Kè guu dō wa ka Neapōli.

¹² Bona gwe wa gaa Filipi. Àmbe Masedonia būsū kpadoo pì wétedaa ū kè Romudeenō vī. Ben wa gurōplaa kè wéte pì guu.

¹³ Kámmabogurōō zī wa bō wéte kpee, wa gaa swaa sae, guu kè wá mà aduakekii kún. Ben wa vée wa yá ò nōgbē kè aʒ kakōana gweenōne.

¹⁴ Nōgbē kee kú gwe wè bene Lidia. Tiatira gbēme, bisa wée tēa búgu yàrime, bensō Luda dōnzirime. Èe yá kè Pōlu e oo maa, ben Dii a swē wēne à yá pì sì.

¹⁵ À batisi kè kōn a bēdeenō, ben à wée kēwa à bè: Tó a ma Dii náanekēna sì, à mós à pita ma bē. Ben wa à yāze è.

Pōlu kōn Silasio dana kpésiaan Filipi

¹⁶ Zīkea kè wée gaa aduakekiia, wa dakōre kōn zōnōgbē kè mlè táa vīio. À diinō è ò e maamaa à ziaýá'onnena musu.

¹⁷ Ben à bō à téwazi, wapinō kōn Pōluo, èe wii lee à bè: Gbē kēnō né Luda Musude zōblerinōme, aʒoe mīsina zé kpàakpa keēare.

¹⁸ Ègō kee le lán guu e dōō nà, ben yá pì Pōlu à'á. À lie à bè zīn pìne: Má ònne kōn Yesu Kirisi tōō n goa. Ben à gòà gōō.

¹⁹ Kè à diinō dō n àre'ena à yá musu támaa yàa, ben aʒ Pōlu kōn Silasio kù aʒ n gáe wá gāaño gbáadeenō kiia yàra guu.

²⁰ Aʒ gāaño yákpakerinō kiia aʒ bè: Gbē kēnō né Yudanōme, aʒoe wa wéte yakaawe.

²¹ Fēēakaarayā kè wa Romudeenō doka gí wá sí ke wá keēn aʒoe daañne.

²² Parii fēēñzi, ben yákpakeri pìno bè wá n pōnō pitiríma wá n lélé gòo.

²³ Kè wá gbēna maaa kēñne, ben wá n dá kpésiaan wá bè kpé pì dákparine à n dákpa maamaa.

²⁴ Kè wá òne le, ben à n dá kpétu à n gbàno dà lín gíngin.

²⁵ Lezāndo Pōlu kōn Silasio e adua kee aʒoe lè sii Ludane, gbē kpaaanō e swá kpaa n yāzi.

²⁶ Kando tōote nìgānigā kōn gbāaao ai kpé pì gūnō dège. Gwe gōō à gbàno wēwē píngi, ben pisinanō mōkyakoonō bēññma píngi.

²⁷ Kè kpé dákpari pì vù, à gbàno è wēwēna píngi, ben à a fēēdaa wòto à yezi à a zīnda de, zaake èe daa pisinanō bàà sìme.

²⁸ Ben Pōlu pūtā kōn kòto gbāaao à bè: Nton n zīnda kari kero. Wá kú kè wa píngi.

²⁹ Kpé dákpari pì bè wá mós fitiao, ben à sì n té kōn bào à kùe Pōlu kōn Silasio ae èe lugalugaa.

³⁰ À bōñyo bàazi, ben à bè: Mareenō, dian mé ke mà mīsina ee?

³¹ Aʒ bène: N Dii Yesu náane ke, né mīsina e, mpi kōn n bēdeenō a píngi.

³² Ben aʒ Dii yá òne kōn a bēdeenō n píngi.

³³ Lezāndo beeean kpé dākpari pì ní sé à gāa à ní bònò pìpìnnē, ben à batìsi kè gṵṵ kōn a gbēnō ní pínɡi.

³⁴ Ben à gēnyo a bē à póblee kēnnē. Àpì kōn a bēdeenṵ pṵṵ kē nna maamaa kē aṣ Luda náanē kē yānzì.

³⁵ Kè guu dṵ, yākpækèrinṵ dogarinṵ zì aṣ gá onē à gbē pìnṵ gbare.

³⁶ Ben kpé dākpari pì bē Pòlunē: Yākpækèrinṵ gbēnṵ zìma lē mà a gbare. À bṵē à tá aafia.

³⁷ Ben Pòlu bē dogari pìnṵnē: Aṣ wa gbē gbēnṵ wáa yākpækènwao sai aṣ wa da kpésiaan, wamṵwa kē Romudeenṵn wa ù. Tia sa aṣṵ yezi wà wa bṵē asii guuṣ? O'o! Auo! Séde aṣ mṵ wà wa bṵē ní zīnda.

³⁸ Dogari pìnṵ yā pì gbà yākpækèrinṵnē. Kē aṣṵ mà Romudeenṵn ní ù, ben vīa ní kù.

³⁹ Ben aṣ mṵ wà agbaa kpànnē wà ní bṵē kpésiaan, ben wà wéē kēnnma aṣ bṵnnē ní wéte guu.

⁴⁰ Kē aṣ bṵē kpésiaan, aṣ gāa Lidia bē. Aṣ Yesudeenṵ lē gwe, ben aṣ ní nṣē yīi kùnnē aṣ gē zéla.

17

Pòlu kuuna Tesalonika

¹ Aṣ bṵē kōn Amfipolìo kōn Apòlṵniao, ben aṣ kà Tesalonika, guu kē Yudanṵ aduakèkpe kùn.

² Ben Pòlu gē aduakèkpen lán à kṵ dṵo nà, à waazi kēnnē yā kē kēna Luda yān musu kámmabogurṵ gēn aagṵ.

³ Èē bṵkṵtēnnē lán à kṵ sio Mesaya wéetāmma e nà à fēē bṵna gaan à bē: Yesu kē mēē à yā ooaree bē à Mesaya pì ù.

⁴ Aṣ gbēkenṵ yā pì zé è, ben aṣ nà Pòlu kōn Silasioa. Lēn Giriki dṵnzirinṵ nànnma lē pari se aì kōn nṵgbē tṵdeenṵ pari dṵ.

⁵ Ben Yudanṵ nṵsēgṵaano kpànyo, aṣ lilipāpā'orinṵ kàkṵa aṣ pari kù, ben aṣ wéte lògo. Aṣ gāa wà līga Yasṵ bēēzì, aṣṵe Pòlu kōn Silasio wēte lē wà ní kù wà bṵnyo gupuraa.

⁶ Kē wēē ní ero, aṣ Yasṵ kōn Yesude pāndenṵ gāē wà bṵnyo wéte gbāadeenṵ kiia, aṣṵe wīi lēē wēē bee: Gbē pìnṵ né anduna guderinnē. Aṣ mṵ kē,

⁷ ben Yasṵ ní díe a bē. Gbē pìnṵṵ e pāa Siza dokanē ní pínɡi, aṣē be kína pāndee kuu wē bēē Yesu.

⁸ Yā pì zṵ gbēnṵ pṵṵa kōn wéte gbāadeenṵ.

⁹ Ben aṣ ṵṵ sì Yasṵa kōn a gbē kpaaano aṣ ní gbāē.

Pòlu kuuna Berea

¹⁰ Gwāāvì beee a gṵṵ Yesudeenṵ Pòlu kōn Silasio gbàre Berea. Kē aṣ kà gwe, ben aṣ gē Yudanṵ aduakèkpen.

¹¹ Gbē beeenṵ nṵsē maaa dē Tesalonikadeenṵla aṣ Luda yā sì ṵplaplaa. Lán guu e dṵṵ nà aṣēgṵ Luda yā gwagwaa lē wà dṵ tó Pòlu yā pìnṵ yāpuraa vī.

¹² Aṣ gbēnṵ Dii náanē kē pari kōn Giriki nṵgbē bēdeenṵ kōn Giriki gṵgbēnṵ pari dṵ.

¹³ Kē Tesalonika Yudanṵ mà Pòlu e Luda yā waazi kēē Berea dṵ, ben aṣ mṵ gwe aṣ yāketē dà gbēnṵ té aṣ ní pṵṵ fēē.

¹⁴ Ben Yesudeenṵ Pòlu gbàre gṵṵ ísiaa kpa, mṵde Silasi kōn Timṵtio gṵ gwe.

¹⁵ Gbē kè aṣ gàa zε Pɔlunenɔ gàao Ateni, ben aṣ èara wà tà Silasi kɔn Timotio kiia kɔn Pɔlu légbεo, à bè aṣ mó wà a le kpakpaa.

Pɔlu kuuna Ateni

¹⁶ Kè Pɔlu e n̄ dāa Ateni, à n̄sε yàka kè à è taa di wéte pì guu yānzi.

¹⁷ Ben à waazi kè Yudanɔne kɔn bori pānde dɔnzirinɔ aduakekpen kɔn gbē kè ègɔ n̄ lee yàra guunɔ lán guu e dɔɔ nà.

¹⁸ Pɔlu e yā lεεkɔzi kɔn yāwaaripari kè wè n̄ s̄isi Epikurenɔ kɔn Sotoikinɔ. Ben aṣ gbēkenɔ bè: Bó yān titimako kè e bɔεε? Gbēkenɔ bè: Wée daa taa dufunɔ yā kpāakpan èe kεε. Aṣò ò lε kè èe Yesu yā kɔn à fεεna gaan-o baaru nnaa kpaafne yānzime.

¹⁹ Ben aṣ Pɔlu sè wà gāao gbēnsinɔ kiia Areopagu aṣ bè: Né yā dufu kè n̄εè dañne oweroo?

²⁰ Wa yābɔnsae mà n̄ lézī, wā yezi wà à bɔkɔte d̄s.

²¹ Atenideenɔ p̄ngi kɔn nibɔ kè aṣò kú gweenɔ aṣégɔ ye yā pāndeziro, séde yā dufu mana kɔn à wāaripanao.

²² Ben Pɔlu fεε à zε Areopagudee p̄nɔ té à bè: Atenideenɔ, má è á m̄siεna t̄aanɔne aia vī maamaa yā p̄ngi guu.

²³ Kè m̄εε lili oo a wéte guu, m̄εε pó kè eè d̄onzi k̄εn̄nenɔ t̄aasi kεε, ben ma sa'oki ke è, wà pó k̄εa wà bè: Luda kè wā d̄sro pó. Luda kè á à d̄sroo ée d̄onzi kεene, à baarun m̄εε kpaaare.

²⁴ Luda anduna kè kɔn pó kè kú à guunɔ p̄ngi. Àmbe musu kɔn tɔɔte Dii ũ, ègɔ kú kpé kè gbēnteenɔ b̄on̄enɔ guuro.

²⁵ À bà kú kɔn gbēntee ɔdamma keoro. Àmbe è wèndi kɔn wesabonao kpá baade p̄ngia kɔn pó p̄ngio.

²⁶ À bori p̄ngi b̄ò gbē m̄en do k̄iame, ben aṣò kú anduna gooda siigɔ p̄ngia. A ḡiake à gurɔɔ diεdiε bori p̄ngine kɔn guu kè aṣégɔ kún léo.

²⁷ À n̄ k̄ε lε aṣgɔ à wetεε aṣ ɔ m̄aεmaε ai aṣ gá b̄oa. Baa kɔn beeeo à z̄a kɔn wa gbēkeoro.

²⁸ Zaake àmbe è tó wàgɔ wèndi vī wà wa m̄ε sé wàgɔ kuu. Lán a kεε kenɔ ò nà: À boriinɔn wa ũ se.

²⁹ Lán Luda boriinɔn wa ũ nà, wàtongɔ daa Ludaa de lán taa bàro kè gbēntee kè kɔn vuraɔ ke kondogi ke gbè kè à à ɔz̄i k̄εa a laasuaa.

³⁰ Luda mikpεε zù wa w̄εesiagurɔ yāne, m̄ode èe yā diεε gbēnɔa gu s̄anda p̄ngia tia lε aṣ n̄sε l̄ie.

³¹ Zaake à gurɔɔ diε kè gbē kè à à s̄ε yākpae ke kɔn andunao a z̄εa. À gbē kè à à s̄ε p̄i fεε b̄ona gaan s̄eēda ũ baade p̄ngine.

³² Kè aṣ fεε b̄ona gaan yā p̄i mà, aṣ gbēkenɔ à fabò, m̄ode aṣ gbēkenɔ bè: Wé n̄ yā p̄i ma z̄ikea d̄o.

³³ Ben Pɔlu b̄ò n̄ kiia.

³⁴ Gbēkenɔ n̄aa, ben aṣ Yesu náane kè. Areopagu gbē kè wè benε Dionisiu kú n̄ té kɔn n̄gbē kè wè benε Damario kɔn gbēkenɔ d̄o.

18

Pɔlu gurɔplaakena Kɔrinti

¹ Beeε gb̄era Pɔlu b̄ò Ateni à ḡaa Kɔrinti.

² À kp̄ak̄sa kɔn Yuda keo gwe, Pɔntu b̄usu gbē kè wè benε Akila kɔn a naṣ Pirisilao. Aṣ sù kɔn Itali b̄usuo dufume, kè Siza Kalaudiu diε Yudanɔne aṣ b̄oε Romu yānzi. Pɔlu ḡaa n̄ kiia,

³ ben à pìtām̃ma, èe zīi kēēñyo kē zīdōnkōkerinōn n̄ ũ yānzi. Zaake bisaku-takerinōn n̄ ũ n̄ pīngi.

⁴ Kámabogurō zī pīngi è waazi ke aduakekpen èe weteē Yudanō kōn Girikinō a yāze e.

⁵ Kē Silasi kōn Timōtio bō Masedonia būsun aō sū, Pōlu zē kōn waazikenao èe oō Yudanōne wāsawasa kē Yesun Mesaya ũ.

⁶ Kē Yudanō ibete kpāo aō à sōsō, ben à a pōkāsāano kpōkēñla à bè: Yā kē á kē wí a musu, ma yān dōro. Zaa tia mé gā bōri pāndenō kiame.

⁷ Kē à bō gwe, à gāa à pita bori pānde dōnziri kē wē bene Titiu Yusutu be aduakekpe pì sae.

⁸ Aduakekpe gbēnsi Kirisipu Dii náane kē kōn a bedeenō n̄ pīngi. Kōrintidee kē aō Pōlu yā mānō Yesu náane kē pari, ben aō batisi kē.

⁹ Gwāāvī kea Dii ò Pōlune wēegupu'ena guu à bè: N̄ton tó vīa n kūro, n̄ton kām̃ma bo kōn yā'onnenaoro,

¹⁰ zaake gbēnō kú ma pō ũ pari wēte kē guu. Má kúnyo, gbēke é n kū à ãa dammaro.

¹¹ Ben Pōlu wē do kōn mō swēedooo kē gwe ègō Luda yā daa gbēnōne.

¹² Gurō kē Romu gbē Galio de Girisi būsū gbēnsi ũ, Yudanō ledole kē, aō fēe Pōluzi, aō gāao yākpaekekiia

¹³ aō bè: Àmbe e té kaa gbēnōn aōgō dōnziyā kē pā wa dokane kūna.

¹⁴ Kē Pōlu yezi à yā o, ben Galio bè Yudanōne: Yudanō, tó dà ke taari bíta keme yā, à kō sio m̃a menaao.

¹⁵ Lán ée yākete kaa gbēnō tó yā musu n̄ kōn a zīnda dokao, beee gō a yā ũm̃e. Ma gi yā beee taka kēkenazi.

¹⁶ Ben à pēm̃ma à n̄ bōe yākpaekekp̃en.

¹⁷ Ben parii aduakekpe gbēnsi Sōsōtene kù aō à gbēgbē yākpaekekp̃e kp̃eēla. Mōde èe ke Galione yāke ũro.

Pōlu tana Antioku

¹⁸ Pōlu gurōplaa kē Kōrinti dō, ben à lé zà Yesudeenōa à gē goro'iten èe taa Siria būsū. Pirisila kōn Akilao gāao. À m̃i bō Kenkerēa lu kē à sē Ludane yānzi.

¹⁹ Kē aō kà Efesu, Pōlu Pirisila kōn Akilao tò gwe. A gāa aduakekpen aō yā lēkōzi kōn Yudanō,

²⁰ ben aō wēe kēa à gurōplaa kēñyo. Ben à gi,

²¹ mōde kē èe lé zaar̃ma à bè: Tó Ludaa wē, mé ēara m̃a mó a gwa. Ben à gē goro'iten zaa Efesu.

²² Kē à kà Sizarea, à gāa à i kp̃a sōsi gbēnōa zaa Yerusalemu, ben à tà Antioku.

²³ Kē à gurōplaa kē gwe à ēara à dà zēn à gāa wēte kōn wēteo Galatia būsū kōn Firigia būsuo à Yesudeenō gbà gbāaa n̄ pīngi.

Apolo waazikena Efesu

²⁴ Yuda kee kuu à tōn Apolo, Alesandaria gbēm̃e. À lé nna, bensō à Luda yā dō maamaa.

²⁵ Wā Dii zé yā dàñe, ben Yesu yādanñena à swē blē. È dañ̃ne a zéa, mōde Yaaya batisik̃ena yān à dō. À m̃o Efesu,

²⁶ ben à n̄ yā'onaa aduakekpen kōn kùgbāaao. Kē Pirisila kōn Akilao à yā m̃a, ben aō à sīsī aō Luda zé yā bōkōtene s̃ans̃añ.

²⁷ Kè Apolo yezi à gá Girisi bùsun, Yesudeeno à gbà swè, ben ã takada kè Yesudee kè ãw kú gweenõne le ãw à kú ɔplaplaa. Kè à kà gwe, à ɔ dà gbē kè ãw Yesu náane kè Luda gbēkēe gāzĩna maamaa.

²⁸ Zaãkē à yā Yudanõ fù parii guu mámmam, à ɔdããne Luda yā guu kè Yesun Mesaya ũ.

19

Pɔlu kuuna Efesu

¹ Gurɔ̃ kè Apolo kú Korinti, Pɔlu gē Asia bùsu gura. Kè à kà Efesu, à Yesude kenõ lè gwe,

² ben à n̄ lá à bè: Kè a Dii náane kè, a à Ninii és? Ben ã wèàla wà bè: Auo, wée à Nini kuuna yā ma sero.

³ Ben à n̄ lá à bè: Batisi kpareen á kè? Ãw wèàla wà bè: Yaaya pómē.

⁴ Ben Pɔlu bèñne: Yaaya gbēnõ batisi kè ãw n̄seliena sèeda ũmē. À ɔ gbēnõne ãw gbē kè eé mó a kpẽe náane kē. Yesun à téa gwe.

⁵ Kè ãw yā pì mà, ãw batisi kè k̄n Dii Yesu t̄so.

⁶ Kè Pɔlu ɔ kèr̄ma, Luda Nini ñr̄ma, ben ã yāke borii ɔ ãw annabikēyā ɔ.

⁷ Gbē p̄inõ n̄ p̄ingi kà lán ḡɔn kuri awēplaaa bà.

⁸ Pɔlu èḡõ gaa aduakekpen ai m̄o aaḡõ. À yā òñne k̄n kùgbāaao, èe yā gágaañyo le ãw a yāze e kpata kè b̄o Luda k̄iaa musu.

⁹ M̄ode ãw gbēkenõ swāgbāaa kè ãw̄e Luda yā s̄iro, ben ãw zé p̄i zaa b̄o parii guu. Ben Pɔlu gbē kè ãw Yesu náane k̄enõ s̄ēe ãw b̄o n̄ té. Ben èḡõ yā gágaañyo Tiranu kyókpen lán guu e d̄ɔo n̄a.

¹⁰ À kè le ai w̄e plaa, ben Asia bùsudeenõ Dii yā mà Yudanõ k̄n Girikinõ n̄ p̄ingi.

Seva n̄ēnõ

¹¹ Luda Pɔlu gbà zé à dabuyā b̄onsaenõ kè.

¹² Len baa t̄o wà ísimmagogobonõ ke f̄uranõ kè Pɔlu mèa wà gaa wà kè gyāreenõa, ãw̄e k̄ék̄ōame ãw z̄innõ è goñma.

¹³ Yuda z̄ingommari kè ãw̄eḡõ lili oo kenõ w̄ete wà z̄in go k̄n Dii Yesu t̄so ãw bè: Wà òare k̄n Yesu kè Pɔlu è à yā waazi kē t̄so, à goñma.

¹⁴ Yudanõ sa'oriki kè w̄e bene Seva n̄eḡogbē ḡɔn swēplaaanõ bé w̄e kē le.

¹⁵ Ben z̄in bèñne: Má Yesu d̄s, bens̄õ ma Pɔlu baaru mà. Apinõ s̄s, dén a ũu?

¹⁶ Ben z̄indee p̄i k̄us̄r̄ma à gbāaa m̄òñne, à n̄ né n̄ p̄ingi à n̄ k̄enna, ben ãw bàa lè wà b̄ōe ua p̄i guu b̄u.

¹⁷ Kè Efesudeenõ yā p̄i mà Yudanõ k̄n Girikinõ n̄ p̄ingi, v̄ia n̄ k̄u, ben wà Dii Yesu t̄s s̄ē lez̄i.

¹⁸ Ben gbē kè ãw Yesu náane k̄enõ m̄o ãw̄e n̄ yākenanõ oo gupuraaa pari.

¹⁹ P̄ɔdamari kenõ n̄ takadanõ n̄ak̄a ãw m̄o wà kà t̄en parii wáa. Kè wà takada p̄inõ ɔ d̄ɔd̄o, wà è à kà kondogi ɔ m̄en b̄orõ baplaa akuri.

²⁰ Len Dii yā e daagula le èe gbāa k̄u.

Yakete f̄ena Efesu

²¹ Yā beenõ k̄ena gbera Pɔlu z̄ēõ a n̄òse guu kè eé b̄ōe k̄n Masedonia bùsuo k̄n Girisi bùsuo à gá Yerusalemu à bè t̄o a gaa gwe, séde mà gá Romu.

²² Ben à a d̄onl̄eri ḡɔn plaa kenõ z̄l Masedonia, Tim̄oti k̄n Erasatuo. Àm̄o s̄s ḡē Asia bùsun ḡia.

²³ Gurɔ̃ beean yāketē f̄ee maamaa Dii zé yā musu.

²⁴ Kondogipiri kee kuu à tón Demeteriu, è Atēmi tāakpe taka pi kōn kondogio. À piri daano è àre bíta e zī pía.

²⁵ Ben à n kákōa kōn n gbēdaaa kē aōè zī beee taka keeno à bēnne: Gbēno, á dō kē ɔzī kēn wa blekii ũ.

²⁶ Èe ee bensō ée maa lán Pōlu e kee nà, kē à bè taa kē wà n pínō né diinonlo. À gbēno mī liē pari, aō à yāze è. Èe ke Efesudeeno kēn adoro ai kōn Asia būsū gu parideeome.

²⁷ Yā kē é fō à mōnzi iwe fá. Èe ke wa ɔzī leena adonlo, à yā é tó taa nōgbē bíta Atēmi kpé ke pā, taa kē Asia būsudeeno kōn anduna gbēno pínɡi è donzi kēne pi gakui kō é.

²⁸ Kē aō yā pi mà, aō pō fē, ben aō nà wiilēnaa wà bè: Efesudeeno Atēmi bíta.

²⁹ Wété lògo, gbēno bàà lē aōe sii kōkakōakekiin, ben wà Masedonia būsū gōon plaa Gayusi kōn Arisitaku kē aōè gá wēten kōn Pōluono kù wà gàányo gwe.

³⁰ Pōlu yezi à gē zà pi guu, ben Yesudeeno e wenero.

³¹ Asia būsū gbēnsi kēno né à gbēnnanome, ben aō gbēno zīa wà lē dàa àton gē zànlo.

³² Kakōana yàka, gbēno e wii lēe aōe kō yā maaro, zaake aō paridee dō tó bōyānzin wà kākōaziro.

³³ Yudan ɔ sō Alesandazi à yā o, ben zà guu gbēkeno e lé dōaa. Ben Alesanda ɔ gbākeñne lē aō yīte, à yezi à Yudanò bà bō yān gbēno wāa.

³⁴ Kē wà à dō Yuda ũ, ben aō pínɡi wiii sikōn lán awa plaaa bà aō bè: Efesudeeno Atēmi bíta.

³⁵ Ben wété gbēnsi n zōka zè à bè: Efesudeeno, baade pínɡi dō kē á de taa bíta Atēmi kpé dākpārī ũ kōn à lakpasagbeo.

³⁶ Lán gbēke é fō à bō beee kpēero nà, à a zīnda kù tēee. Àton yāke ke kōn nōse wāoro.

³⁷ A mō kōn gbē kēno gura kē, aōe ɔ ke wa tāakpe pōkearo aōe wa taa tó zaaa síro.

³⁸ Beee yānzi, tó Demeteriu kōn a piri daano yā vī kōn gbēkeo, yākpakegurō kuu kōn yākekerino. Aō gá kō káara ke gwe.

³⁹ Tó á yā pānde vī dō, weé gōgōare kakōana kē gbāadeeno sīsī guu.

⁴⁰ Zaake weé fō wà wa taari e zōka kē wà kà gbāa kēkii yānzi. Wé yāzēdee e wà o zōka pi musuro, zaake à gbáze vīro.

⁴¹ Yābee'ona gberan à gbēno gbàre.

20

Pōlu gana Masedonia būsūn kōn Girisio

¹ Kē zōka yāa, Pōlu Yesudeeno kākōa à n gbá swè à lé zāmma, ben à gàa Masedonia.

² Kē èe gēte būsū beela, à gbēno gbà swè kōn yāno pari ai à gàa à kào Girisio,

³ ben à mō aagō kē gwe. Kē èe gaa gē góro'iten lē à tá Siria būsūn, à mà Yudanò lé kpākōsāzi, ben à zèo à eara à tá kōn Masedonia kpaa.

⁴ Gbē kē aō gāa zeneno tón yē: Berea gbē Piru né Sopata kōn Tesalonika gbē Arisitaku kōn Sekunduo kōn Debi gbē Gayusio kōn Timotio kōn Asia būsū gbē Tikiku kōn Torofimuo.

⁵ Gbē beeno dōwe ae wà gàa, aōe wa dàa Toroasi.

⁶ Wapino sō Burēdi Sése'ēzēsai zībaa gbera wa gē góro'iten Filipi, ben gurō sōoro gbera wa n lé Toroasi. Gwen wa azuma doo dēn.

Yutiku leena bona windon

⁷ Azumanengo zī wa kō kākōa, le wà buredi só ledō. Pōlu e waazi keēñne. Kē à yezi à tá tó guu dō, ben à dà yāla ai lezāndo.

⁸ Fitia parii kú kpé musu guu kē wá kōkakōan.

⁹ Gōkpare kee vēena windo guu kē wē benē Yutiku, èe igoba paa. Kē Pōlu waazikena kē gbāa, ii à lè, ben à bō zaa kpé musu pì leo aagōde windo guu à lèe, ben wà à sē gē ũ.

¹⁰ Ben Pōlu pita à kùsia, ben à à sē à kpà a kùla à bè: Àton tó swē kēaguro, à kú wëndio.

¹¹ Kē à èara à didi musu, à buredi lilikōre a sò, ben à yā ò maamaa ai guu dō, ben à dà zén.

¹² Ben wà tà kōn gōkpare pìo bēe, gbēno nōse yīi kù maamaa.

Zaa Toroasi ai Miletu

¹³ Wapino sō wa gaa wa gē goro'iten, wa dō Pōlune aē wa ta Aso, wéte kē wé à sén. Len à zèò le, zaake à yezi à gá gwe kēseme.

¹⁴ Kē à wa le Aso, ben wa à sē wa gaa Mitileni.

¹⁵ Kē guu dō, wa bō gwe kōn goro'iteo wa gaa Kio. Gu sia dōnao wa gaa Samo, ben à guro aagōdee zīn wa ka Miletu.

¹⁶ Pōlu zèò yā à dō Efesuzi le guro tón gēa Asia būsuno yānzi, zaake èe wāa le à e à ká Yerusalemu ai Pentikōsi zībaa gō káme, tó eé sí kē.

Pōlu lézana Efesu gbēnsinōa

¹⁷ Pōlu gbēno zī sōsi gbēnsinōa Efesu à bè aō mō Miletu.

¹⁸ Kē aō kà, ben à bēñne: Á dō lán mēe kē nà guro kē má kúao zaa zī kē ma gbá pēe Asia būsun kē.

¹⁹ Ma zīi kē Diine zīndabusana guu kōn wée'io. Ma nawēa kē Yudano lēkpakōsōnamazi yānzi.

²⁰ Mēe kaarana yāke utearero, ma waazi kēare má dàare gupuraaa kōn a bēeno.

²¹ Ma lé dà Yudanōa kōn Girikino n pīngi aō aē dō Ludaa aō wa Dii Yesu náane kē.

²² Tia sa mēe gaa Yerusalemu lán Luda Nini ma dan nà, yā kē eé ma le gwe má dōro.

²³ Wéte kōn wéteo Luda Ninii e oome kpésia kōn wéstāmmaano e ma dāa.

²⁴ Mōde ma wëndi bèe vīme dōro, séde mà yā kē mēe pēea le mà zīi kē Dii Yesu dàmeē ke mà à mì dē. Àmbe Luda gbēke baarunnakpana gbēnoñe ũ.

²⁵ Amōa kē ma lili ò a té ma kpata kē bō Luda kiia waazi kēareno, má dō tia sa kē wé wēe sikōle dōro.

²⁶ Beeē yānzi má òare gbāa, tó a gbēke sāsā, ma yān beee ũ dōro.

²⁷ Ma Luda poyezi pīngi òare, mēe à ke utearero.

²⁸ À làakari dō a zīndaa kōn sāa kē Luda Nini a diē n gbēnsi ũuno n pīngi. À Luda sōsi gbē kē à n lú kōn a zīnda aruo pīnō gwa.

²⁹ Má dō kē ma tana gbera lewan pásī kē aō sāano wēnda vīroono é si a té.

³⁰ Baa a gbēkeno é fēe wà yālekpeē dañne, le wà gbēno gá wà nañma.

³¹ Beeē yānzi āgō kú a làakaria. Lán ma lé dà a baadea kōn wée'io nà fāantē kōn gwāavio wē aagō dagura kámmabosai, à tó à yā gō dagu.

³² Tia sa mēe a naa Ludane a zōi kōn à gbēke yā kē eé fō à gbāaa kaaraareeo, à a gba zé le a baka gō kú kōn à gbēno n pīngi.

³³ Mēe gbēke o ke à pókāsā ke ni dēro.

³⁴ Á dō a zīndane kē ma zīi kē kōn ma zīnda ɔɔome, ben ma pō kē wá à nii vī kōn ma gbēnɔ è.

³⁵ Má òdɔaare à píngi guu à zīi kē lán kē bà à gbāasaideeno ĩan ká. Yā kē Dii Yesu ò gō dɔagu kē à bè gbadana pɔnnaa vī de gbasinala.

³⁶ Yābee'ona gbera à kùe a kosooa kōn n baade píngio à adua kē.

³⁷ Aō wée'i kàn n píngi aō mlēmle Pɔlua aō lē pēpēa.

³⁸ Yā kē tò aō pɔɔ sia kù bíta bé à de kē à bè n wée é sikōle dɔroo ũ. Ben aō zēne ai goro'ite kiia.

21

Pɔlu tana Yerusalemu

¹ Wa kēnařma gbera wa gē goro'iten wa da zén wa mī pē Kosua. Gu làa dɔnao wa ka Rode, ben bɔna gwe wa gaa Patara.

² Gwen wa goro'ite kē èe gaa Fenisia būsun è, ben wa gēn wa da zén.

³ Kē wa Sipiru è káaa, wa pāne ɔzēzi wée gaa Siria būsun, ben wa ka Taya, guu kē wá goro'ite asoo bēn.

⁴ Wa Yesudeeno wēte, ben wa azuma doo kēnyo. Aō gbēkeno ò Pɔlune kōn Luda Nini gbāaa kē àton gá Yerusalemuro.

⁵ Mòde kē wa gurɔ beeno lé pà, wa fēe wée taa. Aō gāa zewe n píngi kōn n ɔɔɔnɔ kōn n nēnɔ wēte kpēe ai ísia léa. Ben wa kue wa kosooa wa adua kē.

⁶ Kē wa lé zākōa, wa gē goro'iten. Aōmɔnnɔ sō èara n bē.

⁷ Bɔna Taya wa èara wa da zén ai wa ka Tɔləmai. Wa ì kpà Yesudeenoa wa kēnyo gurɔ do.

⁸ Kē guu dō, wa fēe wa gaa Sizarea. Wa gaa wa pita baarunnakpari Filipi bē. Gōɔn swēeplaaa kē wá n sé yāano dokemē.

⁹ À nēnɔgbē annabino vī gōɔn siigō aōe zā kē kòro.

¹⁰ Wa gurɔplaakena gwee guu annabi kē wē benē Agabu bō Yudea būsun à mō.

¹¹ Kē à mò wa kiia, à Pɔlu utaba sē à a zīnda gbáno kōn a ɔɔɔnɔ yìo à bè: Lán Luda Ninii ò nán yē: Gbē kē bà kē vīi, len Yudanɔ é à yì Yerusalemu aō à kpá bori pāndenɔa lē.

¹² Kē wa yā pì mà, wapino kōn wēte pì deeno wa agbaa kpà Pɔlune àton gá Yerusalemuro.

¹³ Ben à bè: Bóyānzi ée ɔɔ dɔɔ ée ma nōse yakaamezi? Àtongō yina ũ sero. Baa tó mé ga Yerusalemu Dii Yesu tó yānzi, ma sorumi mà.

¹⁴ Kē wēe fō wá mile blèro, wa kámma bō wa bè: Dii pɔyezi kē.

¹⁵ Beee gbera wa soru kē, ben wa gaa Yerusalemu.

¹⁶ Yesudee kē aō kú Sizarea kenɔ gāa wá pitawao Sipiru gbē Nasō bē. Yesudeen à ũ zaa zi.

Pɔlu gana Yemisi gwa

¹⁷ Kē wa ka Yerusalemu, Yesudeeno wa si kōn pɔnnaao.

¹⁸ Kē guu dō, Pɔlu gāawao Yemisi bē. Gbēnsino kakōana gwe n píngi.

¹⁹ Pɔlu ì kpàřma, ben à yā kē Ludaa kē a zīi gāzī bori pāndenɔ té tōkēřne māmam zéazea.

²⁰ Kē aō yā pì mà, aō Luda sáabu kpà. Ben aō bène: N yā pì gwa, wa gbē. Yudanɔ Yesu náane kē bɔɔ ugbangba, ben aō píngi aīa vī Musa doka musu.

²¹ Aō mà kē nēe yā daa Yuda kē aō kú bori pāndenɔ ténɔne aō kpēe li Musa dokane, aōton bāngu kē n nēnɔnero aōtongō n fēakaarayāno kúnaro.

22 Wé kē diaa? Zaake ašé gí n mōna mazirow.

23 N kē lán wé onne nà. Wa té gōon siigō kenō lù sè Ludane.

24 N n sè à gá gbāsī bō a zīndan, n n fīa bō lē aš e wà mī bō, baade píngi gō dō kē yā kē ašō mà n musu né yāpuranlo. Ašé e kē mpi sō n té Musa dokazi.

25 Bori pānde Yesudeeno sō, wa takada kē wá ónne wa zēo aš mī kē nōbō kē wà saa óo tāaa kōn aruo kōn nōbō kōtokpasaio kōn pāpākenao.

26 Ben Pōlu gbē pīnō sè à tārīyo. Kē guu dō, aš gbāsī bō n zīndan, ben à gē Luda ua lē à gbāsībōguro lē diē kōn saa kē weé o n baadenao.

Pōlu kūna Luda ua

27 Kē gbāsībōna guro swēplaa beee kà yāana, Asia būsū Yuda kenō Pōlu è Luda ua. Aš té kà pariin, ben aš à kù.

28 Ašōe wii lēē wà bè: Isarailinō, à wa faaba kē. Gbē kēkii bé ègō yā daa baade píngine gu píngia, kē bō wa gbēnō yā kpēē kōn wa dokao kōn gura kēo. Beee gbera à dōkē Luda uao dō à gēn kōn Girikinō.

29 Ašō ò lē kē aš Efesu gbē Torofimu è kōn Pōluo wéte guu yā yānzime, ben ašōe daa Pōlu gēo Luda uame.

30 Wéte lògo, gbēnō wī kōn bào zaa gu píngia aš mō wà Pōlu kù Luda ua aš à gāe wà bōo. Gwe gōo wà Luda ua pī gbānō tāta.

31 Kē ašō yezi wà à de, yā pī baaru Romu sozanō gbēnsi kii lē, à mà Yerusalemu lògo.

32 Gwe gōo à soza bàdeenō sè kōn à bàsaideenō, ben aš gēnla kōn bào. Kē gbēnō sozanō gbēnsi pī è kōn sozanō lēdo, aš Pōlu gbēna tò.

33 Ben gbēnsi pī sō Pōluzi à à kù à bè wà à yi kōn mōkyakoonō mēn plaa. À n lā à bè: Dén gbē pī ūu? Bó yān à kē?

34 Ben zà guu gbēnō e wii lēē ašōe yā dōnkō ooro. Kē zōka e tó gbēnsi pī fī à yā pī sānsān maro, à bè wà gáo sozanō be.

35 Kē wà kào didikiia, sozanō bé wà à sè gbēnō nanakōana yānzi.

36 Zaake baade píngi tézi kōn wiiio ašōe bee: À à de.

Pōlu gina kōn a zīndao

37 Kē wà yezi wà gē kōn Pōluo sozanō be, ben à gbēnsi pī lā à bè: Né we mà yā ónnē? Ben à à lā à bè: Nēē Giriki yā maš?

38 Igipiti gbē kē fē gbāadeenōzi zīna à gāa gbāan kōn būsuderī gōon bōro siigōonon n ūroo?

39 Pōlu wēla à bè: Yudan ma ū. Wà ma i Taasu, Silisia būsūmmē. Wéte tsaideenlo. Ma wēē kēmma n ma gba zé mà yā o gbēnōne.

40 À à gbà zé, ben Pōlu zè didikiia à o kē gbēnōne yāku. Kē aš yīte kítikiti, à yā ónne kōn Eberu yāo à bè:

22

1 Ma gbēnō kōn ma mareenō, à swā kpá à ma yāze ma tia.

2 Kē ašō mà èe yā ooñne kōn Eberu yāo, aš zè kítikiti. Ben Pōlu bè:

3 Yudan ma ū, wà ma i Taasu, Silisia būsūmmē, ben ma né blē wéte guu kē. Gamalieli kijan ma doka kē wa dezino kūna dàdan a zēa. Má aīa ví Ludane lán á kuu nà gbāa a píngi.

4 Ma wēē tà dōnzize pī sērino aī aš gbēkenō gāga, ma gōgbē kōn nōgbēnō kùkù ma n ká kpēsiaan.

⁵ Sa'oriki kōn gbēnsinɔɔ de ma sēedadeenɔ ũ ń píngi. Ma takada kè aɔɔ kè Damasiku Yudanɔne sì ń ɔzī, mée gaa gwe mà gbē pìnɔ kúkū mà suíyo Yerusalemu wà wée tām̃ma.

Pɔlu a Yesu zé sena tɔkēnnena
(Zīr 9:1-19, 26:12-18)

⁶ Kè má té zén, ma ka kīi kōn Damasikuo ɔfántē kà midangura, ben kāndo gupura bíta b̃ ludambe à dāmala.

⁷ Ma bɔ ma lée tɔɔte, ben ma koto mà wà bème: Solu, Solu, à kè dia née wée tām̃ma?

⁸ Ben ma bè: Dén n ũu, Dii? Ben à bème: Mámbe Yesu Nazareti kè née wée tām̃ma ũ.

⁹ Gbē kè aɔɔ kúmaonɔ gupuraa pì è, m̃de aɔɔ gbē kè èe yā oomao koto maro.

¹⁰ Ben ma à là: Bón mé kée, Dii? Ben à bème mà fée mà gē Damasiku. Gwen weé yā kè à dieme mà kée om̃e píngi.

¹¹ Gupuraa pì í gbāaa tò ma wée e guu e dɔro, ben ma gbēnɔ ma kū ma ɔɔa aɔ gēmao Damasiku.

¹² Dɔnziri kee kú gwe kè wè bene Anania. È m̃i sie Luda dokane, bens̃o Damasiku Yudanɔ píngi è à t̃o nnaa sí.

¹³ À m̃o ma kiia à zè ma sae, ben à bème: Solu ma gbē, ñ ɛara ñ guu e. Gwe gɔɔ ma wée wè, ben ma à è.

¹⁴ À bè wa dezinɔ Luda bé à ma se le mà wée si Gbē Maale mà yā ma à lén mà à p̃yezi d̃s.

¹⁵ À bè m̃eg̃ɔ de à sēedadee ũ m̃ag̃ɔ yā kè má è kōn yā kè má m̃ao oo baade píngine.

¹⁶ Ben à bè bón mée dāa dɔɔ, mà fée mà batisi ke ma durunnɔ é kēma kōn à s̃isinao.

Pɔlu zīna bori pāndenɔ kiia

¹⁷ Kè ma ɛara Yerusalemu, mée adua kée Luda ua, ben ma wée gupu è.

¹⁸ Ma Dii è, à om̃e mà ke kpakpaa mà bɔ Yerusalemu, zaake gbēnɔ è yā kè mée oo a musu s̃ro.

¹⁹ Ben ma bè Diine, aɔɔ d̃s s̃ans̃an kè m̃eèg̃ɔ g̃ee aduakekp̃e kōn aduakekp̃en-o le m̃ag̃ɔ à náanekerino kaa kp̃esiaan w̃ag̃ɔ ñ gbēe.

²⁰ Kè wée à sēedade Sitiví deɛ s̃s, mapi má kú gwe ma ze kōn à d̃erino, má ñ utano kūnañne.

²¹ Ben Dii bème mà gá, é ma zī ai bori pāndenɔ kiia z̃aaz̃a.

Pɔlu né Romu gbēme

²² Aɔ swā kp̃a à yāzi ai à g̃aa à kà bori pāndenɔ yā p̃ia, ben aɔ nà wiia wà bè: À à de! Gbē kè taka kuuna zé ṽro!

²³ Aɔɔe wii lée aɔɔe ñ utano gb̃ak̃ee aɔɔe b̃usuti f̃aa musu.

²⁴ Ben Romu sozanɔ gbēnsi bè wà gē kōn Pɔluo ñ be, wà à gbē kōn fl̃ao ai à ỹapuraa o wà e wà yā kè wée wiia d̃ɔɔa à ỹanzi ma.

²⁵ Kè wée Pɔlu ɔɔnɔ poroo le wà à ỹi, à bè soza b̃adee kè kú gweene: A à zé ṽi à Romu gbē gbē ỹakpaekesaiɔ?

²⁶ Kè soza p̃i yā p̃i mà, à g̃aa à bè ñ gbēnsine: Bón né k̃ee? Gbē p̃i né Romu gbēme.

²⁷ Ben gbēnsi p̃i m̃o à Pɔlu là à bè: Ñ om̃e, Romu gbēn ñ ɔs̃? À w̃eàla à bè: Eè.

²⁸ Ben gbēnsi p̃i bène: Ma ɔɔ bíta kp̃ame, ben ma g̃s Romu gbē ũ. Ben Pɔlu bène: Mapi s̃s wà ma i à ũme.

²⁹ Ben gbē kē aȡo yezi wà yā lalaa yāanȠ bȡoru kpēē gȡo. Kē gbēnsi pì dȡ kē Pȡlu né Romu gbēmē, vīa à kù kē à tò wà mò kàa yānzi.

Yuda gbāadeenȠ yakpaēkena kȡn Pȡluo

³⁰ À guu dȡ kē gbēnsi pì yezi à yā kē YudanȠ mòo sānsān ma, à mò pȡroa, ben à sa'orikinȠ kȡn Yuda gbāadeenȠ kākȡa à mò kȡn Pȡluo nī aē.

23

¹ Pȡlu wēē pē gbāadeenȠa à bè: Ma gbēnȠ, yākee e ma swē vī Luda aēro ai kȡn a gbāao.

² Ben sa'oriki Anania ò a dogarinȡnē aȡ à lé a léa.

³ Ben Pȡlu bènē: Luda n lé se, gbēntee kākā bē. Nī vēena nēē yākpae kēēmao doka musu, ben mpi sȡ n bȡ à kpēē, n bè wà ma lé.

⁴ Ben dogari pinȡ bè: Mbe nēē Luda sa'oriki sȡsȡo lēȡ?

⁵ Pȡlu bè: GbēnȠ, má dȡ sa'orikinlo, zaake wà kē Luda yān wà bè wàton wa bȡsu gbāadee tȡ zaaa síro.

⁶ Pȡlu dȡ kē gbāadee pinȡ gbēkenȠ né Sadusinȡmē, aȡ gbēkenȠ sȡ FarisinȠ, ben à ònē gbāngbān: Ma gbēnȠ, Farisin ma ũ, FarisinȠ nēn ma ũ. GēnȠ fēena tāmaa kē má vī yānzin ēē yākpae kēēmaozī.

⁷ Kē à yā pì ò, FarisinȠ kȡn SadusinȠ fēē kȡo kȡn lēokpakȡao, ben kakȡana kpāatē lēo plaa.

⁸ SadusinȠ è be gēnȠ è fēero, bensȡ malaikanȠ kȡn niniinȡ kuuro. FarisinȠ sȡ zē kȡn yā pinȡo pīngi.

⁹ Zȡka gbāaa gē nī té, ben Farisi kē aȡē doka daŋnē kenȠ fēē kȡn lēokpakȡa gbāaa aȡ bè: Wēē yā zaa ke e gbē kēaro. Tȡ ninii ke malaika bé à yā ònē sȡ né?

¹⁰ Kē lēokpakȡa gbāa kù, sozanȠ gbēnsi e vīa kēē lē gbēnȠ tȡn Pȡlu ke gyāgyairo yānzi, ben à ò a sozanȡnē aȡ pita wà gē nī té aȡ à kù wà gáo nī bē.

¹¹ Zī beēea gwāāvī Dii bȡ à mò Pȡluzi à bè: Nī làakari kpāē! Lán n ma yā ò Yerusalemu kē nà, séde n o Romu dȡ.

Lēkpakȡsȡna Pȡluzi

¹² Kē guu dȡ, Yuda kenȠ kākȡa asii guu aȡ la dà wà bè wēē pȡ blero wēē í miro ai wà gá Pȡlu dēo.

¹³ Lēkpakȡsȡri pinȡo dē gȡȡn baplaaala.

¹⁴ Aȡ gāa sa'orikinȠ kȡn gbēnsinȠ kiia aȡ bènnē: Wá sì kȡn Ludao wa bè tò wēē Pȡlu dēro, tò wa pȡ blē, Luda láari kewa.

¹⁵ ApinȠ kȡn gbāadeenȠ a pīngi à gá à o sozanȠ gbēnsinē à móare kȡn Pȡluo lán wà be á yezi à à yānȠ tāsī ke tia dē à káakupȡlaa bà. WapinȠ sȡ wégȡ kù soru guu wà à dē zén ai āgȡ gá ká kē.

¹⁶ Kē Pȡlu dāre négȡgbē nī yā kē aȡo gȡgȡ pì mà, ben à gāa à gē sozanȠ bē à ò Pȡlunē.

¹⁷ Ben Pȡlu soza bàdee sìsi à bènē: Nī gá kȡn gȡkparē kēo a gbēnsi kiia, zaake à yezi à baaru ke kpānē.

¹⁸ Ben à à sē à gāao nī gbēnsi kiia à bè: Pȡlu kē wà à dà kpén ma sìsi à kùēmē mà mó n kiia kȡn gȡkparē kēo. À yāke vī à yezi à onnē.

¹⁹ Ben gbēnsi pì gȡkparē pì kù a ȡȡa à gāao gusae nī gȡȡn plaa, ben à à là à bè: Bȡ yān nī vī n omēē?

²⁰ Ben à bè: Yudanō bé wà lé kpàkōsō, aō yezi wà kúenne ñ mō kōn Pōluo ñ gbáadeenōne zia, lán wà be aō yezi wà à yā gwa tia de à káakuplāa bà.

²¹ Nton weñnero, zaake aō gbēnō e à dāa zén wà de gōon baplaaala. Aō la dà wà bè weé pō blero weé í miro ai wà gá à deo. Aō sorumi mà kō, n yān aō swā dōzi.

²² Gbēnsi pì bè gōkpare pìne: Nton tó gbēke dō kē ñ òmero. Ben à à gbàre.

Pōlu gbarēna Sizarea

²³ Ben à soza bàde gōon plaaanō sisi à bèñne: À o soza fēedade gōon wàa doonōne aō soru ke wà gá Sizarea uusie úbleguro kōn sōde gōon baaagō akurino kōn sáride gōon wàa doonō.

²⁴ À sō yā keke Pōlunē à díā le wà gáo bùsu gbēnsi Felisi kiia aafia.

²⁵ Ben à takada kēne à bè:

²⁶ Bùsu gbēnsi Felisi, mamōma Kalaudio Lisia ma takada kē kēñne ma ñ kpamma.

²⁷ Yudanō bé wà gbē kēkii kù aō yezi wà à de. Kē ma à dō Romu gbē ũ, ben ma gaa kōn sozanō ma à sirīma.

²⁸ Kē má yezi mà à taari kē aō èa ma, ma à sè ma gaao aō yākpækērino kiia.

²⁹ Gwen má dōn kē taari kē aō èa né ñ doka yāme, èe yā kē kà wà à de ke wà à da kpésiaan kero.

³⁰ Kē wà lé kpàkōsōzi, wà à kpāi kēme, ben ma à gbàemma gōo má ò yādeenōne aō gá kōn à yāo ñ kiia gwe.

³¹ Ben sozanō kē lán wà òñne nà aō Pōlu sè wà gāao Antipatari gwāavī.

³² Kē guu dō, soza kē aōe táa oo kēse pīnō Pōlu nà sōdeenōne ñ ɔzī aō dōo ae, ben aō èara wà tà ñ be.

³³ Kē sōdeenō kà Sizarea, aō takada pì kpà bùsu gbēnsi pìā, ben aō Pōlu nāne à ɔzī.

³⁴ Bùsu gbēnsi pì takada pì kyó kē, ben à Pōlu là bùsu kē à bōn. À mà kē Silisia bùsun à bōn,

³⁵ ben à bène: Tó gbē kē aō yā vīnyonō mò, mé ma lán aōé o nà. Ben à bè wàgō à dākpaa Herōdu pìtakiaa.

24

Yudanō Pōlu káarakpana

¹ Gurō sōoro gbera sa'oriki Anania mò Sizarea kōn gbēnsi kenō kōn dokadōri kē wè bene Tetuluo. Aō mò Pōlu káara kpá bùsu gbēnsi kiia.

² Kē wà Pōlu sisi, Tetulu fēe èe yā daaàla à bè: Felisi, kōn n aubarikao wa bùsu kaena aafia. N zia laasuulena bé à wa bùsu ke maa.

³ Wè n tō nnaa sí wàgō n sáabu kpaa gu pīngia gurō pīngi.

⁴ Kē má yezi mà n yā gágaro, mé wée kemma ñ sùu kewao ñ wa yā néngo kēkii ma.

⁵ Wá è kē gbē pì né guderime. È yáketē da Yudanō té anduna guu pīngi, à de dōnzize egēe kē wè ñ sisi Nazaretideenō dñ'aēdee ũ.

⁶ Baa se à yezi à Luda ua gbāsī lé, ben wa à kù.

⁷⁻⁸ Tó n à lāla n zīnda, né taari kē wá èa yāpuraa dō.

⁹ Ben Yudanō yā'í kàara wà bè len yā pīnō de le.

Pōlu gina kōn a zīndao Felisi ae

¹⁰ Ben būsū gbēnsi pì mì kè degū Pōlunē lē à yā o. Ben Pōlu bè: Lán má n dō yākpækɛri ũ būsū kè guu à wè gi kè nà, beee yānzi mée ma mibōna yā oo ma laakariazi.

¹¹ Tó n gbēka, weé onne kè ma gana Yerusalemu mà dōnzi kēē dē guro kuri awēēplaalaro.

¹² Wèe ma e mée lēokpakōa kēē kōn gbēkeo Luda uaro. Wèe ma e mée yākete daa aduakēkpēno guu kē wéte guuro.

¹³ Gbē pīno é fō wà taari kè aō ēmaa sēedadee ennero.

¹⁴ Má sī kè zé kè aōe sīsii dōnzizē ēgēē pì guun mée dō wa dezino Ludazi. Má yā kè wà kè Musa doka guu kōn annabino takadano náanekena píngi.

¹⁵ Ma wée dō Ludazi lán aōpino bà kè gbē maaano kōn gbē zaaano é fēē bōna gaan n píngi.

¹⁶ Beee yānzi mēēgō ma zīnda totoo guro píngi lē ma swē tóngō vīi Luda aē ke gbēntee aēro.

¹⁷ Ma wēkena kōn ma būsuo gbēra ma ɛara ma su ma ɔ dàrɪma ma saa o

¹⁸ Luda ua. Kè mée saa oo ma gbāsibōna gbēra, ben wà ma le gwe. Mée gbēno kákāro, yākete kuuro.

¹⁹ Asia būsū Yuda kenon yādeen ũ. Séde aō mó wà yā bō kō lén n kiia.

²⁰ Tó lenlo, n tó gbē kè aō kú kēno dà kè aō ēma guro kè aō yākpae kēmao o.

²¹ Sé yā mēn doo kè má ónne kōn kōto gbāaao, gēn fēena yā musun aōe yākpae kēmaozī.

²² Felisi Yesu zé bōkōtē dō, ben à lá kà Yudano yāla à bè: Tó sozano gbēnsi Lisia mō, mé a yā mī deare.

²³ À ò soza bàdeene àgō Pōlu dākpaa, mōde à à gba zé à ĩam pá, à tó à gbēno à ĩan ká.

Pōlu kuuna kpésiaan Sizarea

²⁴ Guro plaaa gbēra Felisi mō kōn a Yuda naō kè wè benē Durusilao. À Pōlu sīsī, ben à Kirisi Yesu náanekena yā maa.

²⁵ Pōlu e yā oo maakēna musu kōn zīndakūnadōo kōn yākpækēna kè èe mōo, ben vīa Felisi kù à bè: N fēē n tá gīa. Guro kè ma ɔ lè mé ɛara mà n sīsī.

²⁶ À wée dō Pōluzi kè eē ɔdōnkpēēgbaa daareme, ben ègō à sisii gēn baaagō à mó fāadi boao.

²⁷ Kè à kè wè plaa, Pōsiu Fesutu vēē Felisi gēē ũ. Kè Felisi yezi àgō nna kōn Yudano yānzi, ben à Pōlu tò da kpésiaan.

25

Pōlu zè kōn gana Siza kiiao

¹ Fesutu vēēna kpatan guro aagō gbēra à fēē Sizarea à gāa Yerusalemu.

² Gwen sa'orikino kōn Yuda gbāadeeno mō à kiia aō fēē kōn Pōlu yāo. Aō wēē kēa

³ à sūu kē à tó Pōlu mō Yerusalemu. Zaake aō zēo wà takutēē kpákpane zén wà à demē.

⁴ Ben Fesutu bèñne: Pōlu kú kpésiaan Sizarea, mapi sō mé tá gwe tia.

⁵ A gbāade keno mó wà gámao. Tó à yā zaaa kēme, é o.

⁶ Fesutu kēnyo lán guro sōraagō ke guro kuri taka bà, ben à ɛara à tà Sizarea. Kè guu dō, à vēē a tintia à bè wà mó kōn Pōluo.

⁷ Kè wà mòo, Yuda kè aǝ bò YerusalemunƆ ligazi, ben aǝ yǎ bíta kè wèe fǝ wà à sèedadee èroonƆ dia paripari.

⁸ Pɔlu yǎ sínla à bè: Mée taari ke YudanƆ doka ke Luda uanero, ke Siza.

⁹ Fesutu e wetee àǝ nna kǝn YudanƆ, ben à Pɔlu là à bè: Né we ñ gá Yerusalemu le mà yǎkpae kenyo gwe yǎ kènƆ musu?

¹⁰ Pɔlu bè: Siza doka kè kǝ sǝ wà yǎkpae keomee aezĩn má zen kè. Mée taari ke Yuda kenero lán mpi ñ dǝ sǎnsǎn nà.

¹¹ Tó ma taari kè à kà wà ma dee kè, mée gízi mà garo. Mòde lán mée yǎ kè gbē kènƆ e oo ma musu ke ke nàro, gbēke zé vǝ à ma kpám̃maro. Gana Siza kiian ma zeo.

¹² Kè Fesutu lé kpàkǝsǝ kǝn a gbēnƆ à bè: Kè Sizan n zeo, à kiian né gán.

Gana kǝn Pɔluo kí Agaripa kǝn Benisio ae

¹³ GurƆ plaa gbera kí Agaripa kǝn Benisio mò Sizarea le wà ì kpá Fesutua.

¹⁴ Kè aǝe gurɔplaa kee gwe yǎnzi, Fesutu bò kǝn Pɔlu yǎo kina pine à bè: Gǝgbē kee kú kè kè Felisi à tò da kpésiaan.

¹⁵ Kè ma gaa Yerusalemu, sa'orikínƆ kǝn Yuda gbēnsinƆ mòm̃e kǝn à yǎo wà bè mà sùu ke mà yǎ daàla.

¹⁶ Ma bènñe tó gbē kè wà mò kǝn à yǎo e zé e à kǝ e kǝn gbē kè aǝ yǎ vǝ ledoonƆ à yǎ sínlaro, wa RomudeenƆ wée à kpám̃maro.

¹⁷ Kè wa su kè ledò, mée yǎ gágaro. Kè guu dǝ gǝ, ben ma vée ma tintia ma bè wà móm̃e kǝn adeeo.

¹⁸ Gbē kè aǝ taari èa pinƆ yǎ ò, aǝe yǎ zaaa kè mée kpákpaa o à musuro.

¹⁹ Aǝ yǎkete vǝo ñ dǝnzize yǎ musu kǝn gǝgbē kè wè bene Yesu yǎo. À gà, ben Pɔlu zè kǝn à kuuna wèndio yǎo.

²⁰ Ma bídi kè yǎ pǝ zé dǝnaa, ben ma à là tò à yezi à gá Yerusalemu wà yǎ pǝ gǝgǝne gwe.

²¹ Ben Pɔlu bè Romu kǝn a zeo wǎgǝ a kǝna. Ben ma bè wǎgǝ à dǎkpaa ai màgǝ gá à gbare Sizaa.

²² Ben Agaripa bè Fesutuñe: Má yezi mà gbē pǝ yǎ ma ma zĩnda. Ben Fesutu bè: Né yǎ ma à lén zia.

²³ Kè guu dǝ Agaripa kǝn Benisio mò kǝn gakui bítao, ben aǝ gè kǝkakǝakekpen kǝn sozanƆ gbēnsinƆ kǝn wéte gbē bèedeenñ. Kè Fesutu yǎ ò, wà mò kǝn Pɔluo.

²⁴ Ben Fesutu bè: Kí Agaripa kǝn amƆa kè á kúwao kènƆ píngi, a gbē kèkii ès? Yuda kè aǝ kú YerusalemunƆ kǝn gura kènƆ ñ píngi gbē pǝ yǎ sè wà mòoma, aǝe wii lèma aǝ bè à maa àǝ kuu doro.

²⁵ Mapi sǝ, mée e à yáke kè kè kà wà à dero, ben lán à zè kǝn Sizao nà, ma zeo mà à gbarea.

²⁶ Mée yǎ pǝ gbá dǝ gbasà mà takada kè kǝnañ e yǎ musuro. Beee yǎnzi ma mƆo a ae, atĩnsa mpi kí Agaripa, le yǎlalanaa gbera mà yǎ e mà kè.

²⁷ Zaa ke pisina gbarem̃mana taari kè wà èa sǎnsǎn ona sai zé vǝ ma kiiaro.

26

Pɔlu a zĩnda yǎ bǝkǝtena kí Agaripa ae

¹ Ben Agaripa bè Pɔluñe: Ñ zé vǝ ñ n yǎ o. Ben Pɔlu Ɔ sè à a zĩnda yǎ bǝkǝte à bè:

² Kí Agaripa, má è ma mĩnnaa kè, kè má è mée ma zĩnda yǎ bǝkǝte n ae gbàa taari kè YudanƆ dima píngi yǎ musu.

³ Atēnsa kē n̄ Yudanŋ fēakaarayā dō pīngi kōn n̄ yāketenŋ. Beee yānzi ma wēē kēm̄ma n̄ ma yā kē mame.

⁴ Yudanŋ ma kuuna dō n̄ pīngi zaa ma né fēte zī naana zaa ma būsun ai Yerusalemu.

⁵ Aō ma dō à gī kē. Tó aō yezi, aō f̄ wà o kē má kú wa dōnzirinŋ gālī kē gbāa kōn Luda yāo kē wē be Farisinŋ té.

⁶ Tia sa wēē yākpae kēmao kē ma wēē dō lé kē Ludaa gbē wa dezinŋezi yānzi.

⁷ Wa bori mēn kuri awēplaaanŋ ègō dō Ludazi fāantē kōn gwāāvīo wēēdōna lēgbēna dōnkō pīzi. Kí, támaa pī yānzin Yudanŋ fēmazizi.

⁸ Bōyānzin Luda gēnŋ fēena kēare yā zēsaidee ūzi sēē?

⁹ Mapi sō yā, ma zēo kē yā kē eē bō Yesu Nazaretī kpeē pīngin mēgō kē.

¹⁰ Lēn má kē le Yerusalemu. Sa'orikinŋ ma gba zé, ben ma Luda gbēnŋ kà kpēsiaan pari. Tó wēē n̄ dedēē sō, ma lé ègō kú à guume.

¹¹ Mēgō gaa aduakekpe kōn aduakekpeo gēn baaagō mēgō wēē tāar̄ma mà gā nar̄ma le aō lé sé Yesuzi. Ma pō fēnañzi, ben mēē gā ĩa dar̄ma wēte swabaaanŋa.

Pōlu a Yesu zé sēna yā'ona

(Zīr 9:1-19, 22:6-16)

¹² Beee yānzi mēē gaa Damasiku kōn iko kē sa'orikinŋ ma gbarēoozi.

¹³ Kí, kē má té zén kōn ōfāntēo di mīdangura, ma gupuraa ē à bō ludambē à dāmala kōn ma gbēnŋ, à pāsī de ōfāntēla.

¹⁴ Wa lē tōte wa pīngi, ben ma kōto mà wà bēmē kōn Eberu yāo: Solu, Solu, à kē dia nēē wēē tāamaa? Lēzōna kōn gbáo kyatee sai ē ĩa daamma fā!

¹⁵ Ma bē: Dén n̄ ūu, Dii? Ben Dii bē: Mámbe Yesu kē nēē wēē tāaa ū.

¹⁶ N̄ fēē n̄ zē. Ma bō ma mōnzi le mà n̄ sé ma zikeri ūmē, ñgō de yā kē n̄ ē kōn yā kē mē ōbannēēo sēedadee ū.

¹⁷ Mé n̄ mī sí Yudanŋ ōzī kōn bori pāndenŋ. Mé n̄ zīir̄ma

¹⁸ le n̄ n̄ wēē kēñne, aō kpeē li gusiaane wà aē dō gupuraa, aō bō Setān gbāaan wà gē Luda pōn, le aō durunnŋ e à kēm̄ma, aō baka gō kú kōn Luda gbēnŋ ma nāanēkēna yānzi.

Pōlu zīkēna Yesune

¹⁹ Kí Agaripa, àmbē à tò mēē gī ludambē gbē kē bō à mōmazi yāziro.

²⁰ Ma waazi kē Damasiku gīa kōn Yerusalemuo, ben má kē Yudea būsū gu pīngia kōn bori pāndenŋ kīiao. Má òñne aō nōsē līe wà aē dō Ludaa, aō yā kē eē tó wà dō kē aō nōsē līe kē.

²¹ Beee yānzin Yudanŋ ma kū Luda uazi, aō yezi wà ma de.

²² Luda dōnlēn má kuuo ai kōn a gbāao, ben má zēna à sēedadee ū né fēte kōn gbēnsinŋne n̄ pīngi. Mēē yā pānde oro, sé yā kē annabinŋ kōn Musao ò à kpeē baasiro.

²³ Aō bē Mesaya é mē'ōamma e, àmbē eē fēē bōna gaan káaku à gupura yā o Yudanŋne kōn bori pāndenŋ.

²⁴ Kē Pōlu e a zīnda yā bōkōtē le, Fesutu wiīi dōa à bē: ĩa kāmman yō Pōlu? N̄ dōna bīta bē ēe n̄ mī līe.

²⁵ Ben Pōlu bē: ĩa e kámaro, gbē bēēde Fesutu. Yāzēdeen mēē oo, bensō yāpuraame.

²⁶ Kí, lán n̄ yā beeenŋ dō nà mé f̄ mà yā onne súusu vīa sai. Má dō kē à kee e kē n̄ mī kpēero, zaake yā pī né gusae yānlo.

²⁷ Kí Agaripa, n̄ yā kē annabinŋ ò sí? Má dō kē n̄ sí.

²⁸ Ben Agaripa bè Pɔlune: Gurɔ zaka néngo kè guu néε daa né fɔ̀ n̄ ma liε mà gɔ̀ Yesudee ũn yó?

²⁹ Pɔlu bè: Baa tia ke gikena má yezi, tó Ludaa wè. Èε ke ndonlo, kɔ̀n gbē kè aɔ̀ε ma yā maa gbãanɔ̀ n̄ pingi, aɔ̀ gɔ̀ lán má de nà m̄kyakoo k̄enɔ̀ baasi.

³⁰ Ben kína pì kɔ̀n bùsu gb̄nsio kɔ̀n Benisio f̄εε kɔ̀n gbē kè aɔ̀ kakɔ̀ana gweenɔ̀.

³¹ Kè aɔ̀ b̄ε, aɔ̀ε o'ookōne: Gbē pì e yā kè kà wà à de ke wà à da kp̄esiaan kero.

³² Ben Agaripa bè Fesutune: Tó gbē pì e zε kɔ̀n gana Siza kiiao yāro, le wé fɔ̀ wà à gbare.

27

Gana kɔ̀n Pɔluo Romu goro'ite guu

¹ Kè wà zèo wà da Itali zén, ben wà Pɔlu kɔ̀n pisina kpaa kenɔ̀ nà soza bàdee kè wè benε Yuliune a ɔ̀ɔ̀i. À de soza gáli kè wè be Siza sozanɔ̀ dɔ̀n'aεdeenɔ̀ doke ũ.

² Wa gē goro'ite kè b̄ɔ̀ Adaramitiumu guu, èε b̄ɔ̀εε kɔ̀n Asia bùsu w̄étéenɔ̀, ben wa da zén. Masedonia bùsu gbē Arisitaku Tesalonika kúwao.

³ Kè guu d̄ɔ̀ wa ka Sid̄. Yuliu Pɔlu kúna kɔ̀n n̄s̄eo do, ben à à gbà zé à gá a gb̄enɔ̀ gwa le aɔ̀ d̄onle kene.

⁴ Kè wa b̄ɔ̀ gwe, wa ka í dagura. Kè ĩa e daawale yānzi, ben wa d̄ɔ̀ Sipiru bùsuzi kp̄εε kpa.

⁵ Tāa'ona ísiaa dagura wa d̄ɔ̀ Silisia kɔ̀n Pamfilia bùsunɔ̀ɔ̀i, ben wa ka Mira, Lisia bùsun.

⁶ Gwen soza bàdee pì Alesandaria goro'ite kè èε gaa Itali èn, ben à wa kan.

⁷ Gurɔ kenɔ̀ guu wa tá bùsa. ɔ̀si kɔ̀n ɔ̀siion wa ka Sinidu léa. Kè ĩa e wewe wà gá súusuro, wa p̄āne wa b̄ɔ̀ Kereti bùsu kp̄εε kpa Salam̄ne saε.

⁸ ɔ̀si kɔ̀n ɔ̀siio wée d̄ɔ̀ Keretizi, ben wa ka guu kè wè be Górod̄ki Maaan. À k̄i k̄i kɔ̀n w̄éte kè wè be Laseao.

⁹ Lán wa ḡi kè zén nà, wa gana aε ḡɔ̀ kari ũ, zaake Yudanɔ̀ léyigurɔ̀ ḡε k̄ɔ̀. Bee yānzi Pɔlu lé d̄ar̄ma

¹⁰ à bè: Gb̄enɔ̀, má è tá k̄ek̄i é mó kɔ̀n ásar̄u bítao kɔ̀n m̄on̄zio. Èε ke goro pì kɔ̀n à asoonɔ̀ adonlo, kɔ̀n wapin̄me se.

¹¹ M̄ode soza bàde goro'firi kɔ̀n goro'deeo yā sì de Pɔlu yāla.

¹² Gu pì maa wà goro d̄on wà buus̄ie ble gwero, ben gbē paridee z̄ε kɔ̀n dana zén-o. Aɔ̀ yezi wà ká Fenisi, w̄éte kè kú Kereti ɔ̀f̄ant̄ēḡek̄pen kpa, tó eé sí ke wà buus̄ie ble gwe.

Zàga'ĭa f̄εna ísiaala

¹³ Kè ĩa buse f̄εε s̄ɔ̀m̄ete kpa, aɔ̀ε daa aɔ́é f̄ɔ̀ wà n̄ p̄oyezi keme. Ben aɔ̀ n̄ goro p̄oro wà dà zén aɔ̀ε d̄ɔ̀ Keretizi k̄iik̄i.

¹⁴ Èε ḡi kero zàga'ĭa gb̄āaa kè wè be ĩa p̄ās̄i b̄ɔ̀ Kereti kp̄iīi kpa.

¹⁵ À goro liε, wée f̄ɔ̀ wà m̄i d̄ɔ̀a d̄oro, ben wa ḡɔ̀ tézi.

¹⁶ Kè à wa kpa luan néngo kè wè be Kodazi, à k̄ewa s̄āo f̄éte. ɔ̀si kɔ̀n ɔ̀siion wa wa ḡor̄one m̄isib̄o è wá k̄u gwe.

¹⁷ Kè aɔ̀ s̄ε wà ḡεo goro ĩsi guu, ben aɔ̀ k̄εke aɔ̀ bà kà goro ĩsi p̄ine. Kè aɔ̀ε v̄īa k̄εε Libia bùsu ísararaa ḡēnane yānzi, ben aɔ̀ goro kúra p̄ēε ĩn aɔ̀ ḡɔ̀ té ĩzi.

¹⁸ Kè guu d̄ɔ̀, lán zàga'ĭa ḡi e wa goro ȳip̄aȳip̄aa gb̄āngb̄ān nà, ben aɔ̀ nà asoonɔ̀ zuzunaa í guu.

¹⁹ À guro aagōdee zī aš n goro zīkebɔnɔ bɔe aš kwɛe n zīnda.

²⁰ À kà guro ūgbangba ɔfāntē kōn sɔsɔnɛnɔ e boro, ɪa pāsī pī kōn lou e kpāero. Mīsina tāmaa kē wā vī yāa yāawa pīngi.

²¹ Wa guroplaa kē wée e wa pō blèro, ben Pɔlu fɛe à bènnɛ: Gbɛnɔ, tó a ma yā māmɛ yā, lɛ wée fɛe Kereti, mōnzi kōn ásaruo kē borii gbasa à wa lero.

²² Aī tia mée lé daawa à à làakari kpāe! A gbēke é garo, séde goro pī yaka.

²³ Gīa gwāavī Luda kē má de à pō ū mée dɔzi malaika bō à mòmazi

²⁴ à bè: Nton vīa kero, Pɔlu. Séde n Siza ae le. Luda gbē kē aš kúnyo goro guunɔ bōnnɛ aafia n pīngi.

²⁵ Beee yānzi gbɛnɔ, à à làakari kpāe! Má Luda náane vī kē eé ke lán à òmɛ nà.

²⁶ Séde wā ká luan ke ísararaan.

²⁷ À guro gēro dosaidee zī gwāavī ɪa pāsī pī e wa gáee Adariatiki ɪa aī tia. Ben lezāndo goro gbɛnɔ e daa wa ka kīi kōn í baaomɛ.

²⁸ Ben aš bà ɪlogwabɔ gbàre ɪn, aš è gāsāsuu basiigō. Kē à kē saa fète aš gbàre dɔ, aš è à zā kà gāsāsuu baaagō.

²⁹ Ašɔe kpāna gbèlāa vīa kɛe, ben aš kúra mèn siigō gbàre goro pòro kpɛe, ben ašɔe adua kɛe lɛ guu dōmɛma.

³⁰ Goro gbɛnɔ e zé wɛtɛe aš bɔe goro guu aš bàà lé, ben ašɔe goro mīsibo pī pitaa aš dà ɪla, ašɔe kɛe lán wā be wā yezi wā kúrānɔ gbare goro ae bà.

³¹ Ben Pɔlu bè soza bàdeene kōn à bàsaideenɔ: Tó gbē beeenɔ e gō goro guuro, é fɔ à boro.

³² Ben sozanɔ goro mīsibo bànɔ zōzō aš tò à lèe ɪn.

³³ Kē guu yezi à dɔ, Pɔlu agbaa kpāine n pīngi aš pō ble à bè: À guro gēro dosain gbāa a gō logona pōblee sai.

³⁴ Mée agbaa kpāaare à pō ble, lɛ à gbāaa e à bɔ aafia. Baa a mīkā mèn do eé léero.

³⁵ Pɔlu yābee'ona gbera à bureɔi sè à Luda sáabu kpà baade pīngi wāa, ben à lī èe soo.

³⁶ Aš baade pīngi làakari kpāe, ben aš pō blè sa.

³⁷ Wamɔwa kē wā kú goro guunɔ wa pīngi wa ka gōon wāa do kpé baaagō akuri awɛeswɛedo.

³⁸ Kē aš pō blè wā kà, aš pówɛe bɔe wā kà ɪn, lɛ goro e à futa kū yānzi.

Góro'ite yakana

³⁹ Kē guu dɔ, aš sīsīaa è ašɔe dōro. Kē aš ígukoto è kōn būsú'āatēo sarara, ben aš zèo wā gā kōn goroó ígeezī, tó weé fɔ.

⁴⁰ Aš kúrānɔ pòro aš dà í guu, ben aš górolibɔnɔ bà pòro gōɔ. Aš goro ae bisa pòro ɪane, ben aš mī pè ígeɛ pla.

⁴¹ Ben aš sì būsú'āatēn dōna sai, ben goro zè gwe. Būsú'āatē pī goro ae kù gínɛn èe fɔ à nigāro, ben ísókana kē e kaka kōn gbāaa e goro pòro kpɛe yakaa.

⁴² Sozanɔ zèo wā pisinanɔ dɛde, lɛ aš gbēke tón í kpá wā pītíniguro yānzi.

⁴³ Mɔde soza bàdee yezi à Pɔlu mī sí, ben à gínne aš n poyezi kɛ. À bè íkparino dōnne ae aš kusi ɪa aš bikū,

⁴⁴ gbē kpāaanɔ gō té n kpɛe lī lèetɛgeenɔ ke goro kasonɔ musu. Len baade pīngi í baa lè aafia lɛ.

28

Pɔlu kuuna Malata luan

¹ Kē wa í baa lè aafia, wā mà luan pī tón Malata.

² Bēdeenŋ wa si kŋn yenzio maamaa. Aŋ gbāake kpàwazi, aŋ té sà lèwe, zaake lou nà manaa, ben ĩa bōē.

³ Pōlu yāka kete kākōa à mò èe kaa tén, pitigoo kú à guu. Kè té puusu à pà, à bō à Pōlu sò a ɔɔa.

⁴ Kē bēdeenŋ mlē pì è dō à ɔɔa, aŋ bēkōne: Gbē beee né gbēderime yāpura. Baa kē à bikū ĩla aafia, yāpura e wene àgō kuuro.

⁵ Mōde Pōlu mlē pì gbāke à dà tén, èe pōke kenēro.

⁶ Gbēnŋ wēe dōzi kē à ɔɔ é ká à lēe à ga gwe gōome. Kē à gī kē, aŋ è pōkee e à lero, ben aŋ lé ĩe aŋ bē, gbē pì né taa ĩsi kemē.

⁷ Guu pì saen luan gbēnsi kē wē benē Publiu bēe kún. À wa diē guro aagō à nibōkeē kēwe kŋn yenzio.

⁸ Publiu dee daena kŋn mēwāao èe bāndubāndu keē. Ben Pōlu gē à kiia à adua kēne, à ɔ kēa à à kēkōa.

⁹ Kē à kē ĩe, luan pì gyāre kpaaanŋ mò à kiia, ben aŋ kēkōa se.

¹⁰ Aŋ wa kpe dà maamaa. Kē wēe taa, aŋ kūsāe kēwe dō.

Pōlu kana Romu

¹¹ Wa kuuna luan pì guu mō aagōŋ gbēra wa gē goro'ite kē buusie blē gween wa da zén. Goro pì bō Alesandaria wā sika tāanŋ sēeda kēa.

¹² Kē wa ka Sirakusi, wa guro aagōŋ kē gwe.

¹³ Bona gwe wa dō ĩgezi ai wa gaa káo Regiumu. Kē guu dō ĩa bō sōomete kpa, à guro plaadeen wa ka Puteoli.

¹⁴ Wēte pì guun wa Yesudeenŋ lēn. Aŋ bē wā sūu ke wā azuma doo kēnyo. Wā kē ĩe, ben wa da Romu zén.

¹⁵ Romu Yesudeenŋ wa baaru mà, ben aŋ mò dawale. Gbēkenŋ wa le Apiu Yāran, gbēkenŋ sō guu kē wē be Pitakimen'aagōn. Kē Pōlu n é, à Luda sáabu kpà à à lākari kpāe.

Pōlu waazikena Romu

¹⁶ Kē wa ka Romu, wā Pōlu gbà zé àgō kuu adona kŋn soza kē eégō à dākpaaŋ.

¹⁷ Guro aagōŋ gbēra Pōlu Yuda gbēnsinŋ sìsi. Kē aŋ kākōa, à bēnéne: Ma gbēnŋ, mēe zā Yudanŋne yākearo. Mēe bō wa dezinŋ fēakaarayāke kpēero, ben wā ma kú Yerusalemu wā ma kpa Romudeenŋa.

¹⁸ Aŋ ma lala yāzi aŋwe yāke e ma musu kē kà wā ma dero, ben aŋ yezi wā ma gbare.

¹⁹ Ben Yudanŋ bō ma kpēe. Tiasi ma ze kŋn gana Siza kiiao, èe ke má yā vī kŋn ma būsū gbēnŋonlo.

²⁰ Bēee yānzī ma a gbeka, ĩe wā kō e mà yā oao, zaake gbē kē Isarailinŋ wēe dōzi yānzīn wā mò kē kāmazi.

²¹ Ben aŋ bēne: Wēe takada ke e à bō Yudea būsūn n yā musuro. Wa gbēke sō e bō gwe à sūwe kŋn n baaru zaaaro.

²² Wā è à maa wā yā kē n vī ma n lēzī, zaake wā mà kē wē dōnzize pì zaa bo gu pīngiame.

²³ Aŋ guroŋ diēkōne kŋn Pōluo, ben aŋ mò à kiia ua kē à pītan paripari. À yezi aŋ a yāze dō Yesu yā musu, ben à nà Musa dokaa kŋn annabinŋ yānŋ, à kpata kē bō Luda kiia yā ōnne à bōkōteŋne zaa kōngŋ ai uusie.

²⁴ Gbēkenŋ yā kē èe oonŋ zé é, mōde gbēkenŋ gīzi.

²⁵ Kē aŋwe kēēkōa kŋn leokpakōao, Pōlu yā mēn doo kàaraŋne à bē: Yā kē Luda Ninii dà annabi Isayane à ō a dezinŋne né yāpuraame, kē à bē:

²⁶ N gā nŋ o gbē mōnŋne,

ašégõ swā kpaa yākemana sai,
ašégõ guu gwaa yāke'ena sai.

²⁷ Ašõ nòse vīro le wàton òndõ kũro yānzi,
aš swā gbāa le ašton yā maro yānzi,
aš wéε kpakõrena le ašton guu ero yānzi,
zaake ašõ yezi wà ae dõma mà n gba aafiaro.

²⁸⁻²⁹ Beee yānzi, àgõ dõ kè Luda gbẽõ zĩ kõn mĩsina yāo bori pāndenõa. Ašmbe weé sí.

³⁰ Polu kè kpé kè èe à fĩa boo guu wè plaa mām̃mam. Ègõ gbẽ kè ašè mó fāadi boonõ kũu ɔplaplaa n pĩngi.

³¹ À kpata kè bõ Luda kiia yā waazi kèĩne à Dii Yesu Kirisi yā dàĩne kõn làakario kpaena, gbẽkee e kpánero.

ROMUDEENƆ

Baade píngi né durunkɛrimɛ 1:1-3:20

Lán Luda è tó yā bɔ́nyo nna ná 3:21-4:25

Kuuna gbɛ dufunɔ ũ Kirisi guu 5:1-8:39

Yā kɛ Ludaa e wɛtɛɛ Isarailinɔ musu 9:1-11:36

Yesudeenɔ yákená 12:1-15:13

Pɔlu ikpammana 15:14-16:27

Pɔlu ikpana Romudeenɔ

¹ Mamɔma Pɔlu, Kirisi Yesu zɔ́bleri, Luda ma sisi à ma diɛ a z̄lri ũ, baaru nnaa

² kɛ à gĩake à à lé gbɛ a annabinɔnɛ aɔ kɛ à yān kpàri ũ.

³⁻⁴ À Né Yesu Kirisi wa Dii yān baaru nnaa pì ũ. À gbɛnteekeɛ guu à bò Dauda borii guumɛ. À ludaninikɛ guu à fɛena gaan ɔ́ɔawe kɔn gbáaao kɛ Luda Nén à ũ.

⁵ Kirisi ma gba zé màgɔ de a z̄lri ũ bori píngine, le aɔ e wà à náane ke aɔ gɔ à yāmarinɔ ũ le à tɔ bɔ.

⁶ Á kú gbɛ kɛ Yesu Kirisi n̄ sisi à n̄ sɛnɔ té se.

⁷ Ma takada kèkii kɛare, a Romudee kɛ Ludaa yeazi à a sisi a gɔ à gbɛnɔ ũ píngi. Luda wa De kɔn Dii Yesu Kirisio gbɛkeɛ keare à a gba aafia.

⁸ Káaku gĩa ma Luda sáabu kɛ Yesu Kirisi gázĩ a píngi yā musu, kɛ a ludanaanekɛna dà andunala píngi yānzi.

⁹ Tó mɛɛ adua keɛ gurɔ píngi, a yā è sāmaguro. Ludan ma sèedadee ũ. Àpin mɛɛ dɔɔzi kɔn n̄sɛo do mɛɛ à Né yā baaru kpaa.

¹⁰ Mɛ̀gɔ wɛɛ kea à zé kekeɛ lán à yezi nà, le mà e mà mɔ a gwa sa.

¹¹ Ma wɛ́sialɛna nii e ma dɛɛ maamaa, le mà e mà Luda Nini gba ke daagu a kásápeɛna yānzi,

¹² le a ludanaanekɛna kɔn ma pɔo e à wa baade gba swè.

¹³ Ma gbɛnɔ, má yezi àgɔ dɔ kɛ mɛ̀gɔ gurɔ diɛ gɛn baaagɔ mà mɔ a gwa, le mà a z̄lri gbɛ e a té lán má è bori pāndenɔ té nà, mɔde ai tia mɛɛ zé ero.

¹⁴ Girikiyāmarinɔ kɔn Girikiyāmarisaideenɔ n̄ píngi, d̄r̄inɔ kɔn d̄r̄isaideenɔ n̄ píngi, n̄ yā gɔ ma yā ũ.

¹⁵ Beeɛ yānzi ma mè wà mà baaru nnaa pì kpá a Romudeenɔnɛ se.

¹⁶ Mɛ̀ wí de kɔn baaru nnaa pì yāoro, àmbɛ gbáaa kɛ Luda è gbɛ kɛ aɔɔe à náane keɛnɔ m̄i s̄io ũ, at̄ɛnsa Yudanɔ, n̄ gbera bori pāndenɔ.

¹⁷ Baaru nnaa pì è owe lán Luda è tó yā bɔ́nyo nna ná. À de ludanaanekɛna yā ũ adomɛ, lán wà kɛ Luda yān nà wà bè: Gbɛ kɛ Ludaa tò yā b̄o nna à náane kɛ èe keɛ yānzi égɔ kuu.

Gbɛnteenɔ né taarideenɔmɛ Luda kiia

¹⁸ Zaa musu Luda è a pɔfɛ pita gbɛntee kɛ n̄ zaakɛna è zé z̄ɔ yāpuraanɛnɔa n̄ pāk pazina kɔn n̄ zaakenao yānzi.

¹⁹ Yā kɛ weé f̄ɔ wà d̄ɔ Luda yā musu utenañnero, Luda bé à yā pì b̄ɔñne gupuraa.

²⁰ Zaa gurɔ kɛ à anduna kàɛ, à gbáaa kɛ è yāaro kɔn à ludakeɛ kɛ wɛ e kɔn wɛ́ɛoro b̄o gupuraa à z̄l̄inɔ guu wásawasa. Beeɛ yānzi gbɛnteenɔ agbaakpana v̄iro.

²¹ Aṣo Luda dō, mọde aṣe bẹe línẹ a zéa wà à sáabu kpáro. Ní laasuuno kẹ pà, ben aṣ gò gusiaan ní mìsai yānzì.

²² Aõ ñ zĩnda dìe ãndõrĩno ũ, ben aõ gũ mĩsaideeno ũ.

²³ Aõe donzi ke gběntee kè aõe gaano kɔn bāano kɔn nòbɔno kɔn pɔtaa'onkuseano takane Luda kè è garoo gēe ũ.

²⁴ Àmbe à tò Luda n kpá gbāsīkenazi, le aĩ wísaiyā ke kǝo, lán aǝè à nì de n nǝse guu nà.

²⁵ Añ Luda yápuradee lendee kpà kōn εγεεο. Añē dōnzi kε Luda pókenanōne wà dōñzi Luda kè pò píngi kè gēē ũ. Aubarikadeen à ũ guro píngi! Aami.

²⁶ Beee yānzi Luda n kpá wísaiyā nidēnaa. Baa n nɔgbēno yā kè wè kɛ lēndee kpà kōn yā kè wè kɛrooo.

²⁷ Leme se gōgbēno yā kè wè ke kōn nōgbēno tò, aṣè lugakōzi. Gōgbē kōn gōgbēo è wisaia ke kōo aṣè à gbè e n zīndaa n sāsāna lén.

²⁸ Zaake aɔɔe we wà zè kɔ̃n Luda dɔ̃naoro, ben à ní laasuu kè lekpeɛ, ɛ aɔ ya kè dɛ wà kɛroonɔ kɛ.

²⁹ Yá zaa píngi pèkòremma: Nòse pásì, wéekaka, kena kòo ìi, nòse gòaaano, gbèdèna, swèe, gbèblena kòn m̀nafikikènao. Kòm̀tòdeeǹn ń ù,

³⁰ gbēyakarino, Luda ibεεno, gbē takiikεrinɔ, yòkòdeeno, ñadārinɔ, zaa laa-suulεrinɔ, de kōn dao vāmarisaideeno,

³¹ mǐsaideenɔ, náanɛsaideenɔ, gbɛ̃yākɛrisaideenɔ, sósobisaideenɔ.

³² Aṣṣ dṣ kè Luda a diè kè yā beee taka kèrinṣ kà wà n dèdè, mṣde aṣè zè kṣn à kṣnanṣ adoro, aṣè té kà à kèrinṣmmṣ dṣ.

2

Luda é γᾱκραε κε α zέα

¹ Beee yānzi mm̄n kè nèè gbē pānde taari ee, n̄ agbaa vī n̄ kpáro. Tó n gbē pānde taari è, n n zīnda dà yāmm̄, zaake n gbētaari'eri nèè kè lè se dō.

² Wá dǎ kè Luda yǎkpækɛna kǒn yǎ beee taka kèrinɔ kuu a zéamɛ.

³Mmɔn kɛ nɛɛ yɔ beɛɛ taka kɛrinɔ taari e, ben nɛɛ kɛ lɛ se, nɛɛ daa nɛ bɔ Luda yɔkpɛkɛnan yɔ?

⁴ Ke née dɔkɛɛ kɔ̃n Luda nnakennena bitao kɔ̃n à menao kɔ̃n à sùuome? Ní dɔ̃ kè Ludaa e à nnaa kɛɛnne lɛ n̄ n nòsɛ liɛ yǎnzinloo?

⁵ N swāgbāaa kè, née nòse liero, née pɔfɛ kaakōanzi ai Luda pɔfɛpitammaguroo zī, tó Luda yākpaekena kōn gbēno a zéa bò gupuraa.

⁶ Eé fĩa bo baadenε a yãkenaa.

⁷ Gbẽ kẹ aṣṣe gakui kṣn bẹe kṣn mènvaṣaio weteε bensṵ aṣṣe à maaa keε kṣn mēnaonṵ é wēndi kẹ è vāaroo e.

⁸ Gbê kè n zĩnda poyeziyã e dɔɔ́nɛ æ aɔ gĩ yãpuraazi aɔɔ té à zaaazĩnɔ sɔ, Luda é pɔfẽ kɔn pẽtẽo pitańma.

⁹ Wétāmma kōn wāwāao é zaakeri píngi le, atēnsa Yudanɔ, n gbera bori pāndenɔ.

¹⁰ Luda é maakeri píngi gba gakui kǒn bèe kǒn aafiao, atēnsa Yudanɔ, n gbera bori pǎndenɔ.

¹¹ Zaake Luda è gbẽke wée gwaro.

¹² Gbẽ kè durun kè Musa doka dōsai é kaatε lε doka pì sai. Gbẽ kè durun kè nana doka pì ɔʒĩ sō, Luda é yākpaε kεo doka pì musumε.

¹³ Èe kẹ gbě kẹ èè doka maa kɔn swǎo bé à maa Luda kiiaro. Gbẹ kẹ èè zĩ kẹkẹa bé eé bọ maa.

14 Tó borií kè aʒ Musa doka d̄sroonɔ yā kè kō sio kè kōn n̄ zĩndao, aʒ doka vī n̄ zĩndaame.

15 Aʒe ɔɔɔawe kè yā kè kú doka pì guu kú n̄ n̄semme. Aʒ laasuu e yāpura kpaaa d̄, zaake aʒ laasuu mèn doró, à kenɔ è n̄ da yān, à kenɔ è n̄ b̄on.

16 Leme yākpaeɛgurɔ zĩ Luda é yākpae ke kōn gb̄nteenɔ yā kè utena aʒ n̄sen musu Kirisi Yesu gāzĩ, lán baaru nnaa kè mée kpaa ò nà.

Yudan̄ né dokadarisaideen̄me

17 N Yuda ina, n ze kōn n Yudakeeo, n̄ Musa doka náane vī, née yòk̄ kee Ludaɔ.

18 N̄ Luda poyezi d̄ kōn yā kè zé v̄io, kè wà doka pì dàdanne yānzi.

19 Née daa n̄ de v̄ianɔ wéede u, gb̄e kè aʒ kú gusiaa guunɔ fitia ũ,

20 wéesiadeenɔ yádanneri ũ, gb̄e dufunɔ aufaa ũ. Née daa Luda dokan d̄na kōn yāpuraao mi ũ.

21 Mm̄on kè neè yā da gb̄e pānden̄ne, b̄oyānzi neè da n zĩdaneziroo? N b̄e wāton kpāi oro, mpi neè o s̄s̄?

22 Neè be wāton zina kero, neè zina ke s̄s̄? Neè kya ká tāan̄on, neè n̄ kp̄e p̄onɔ kpāi o s̄s̄?

23 Neè yòk̄ ke Luda doka musu, ben n doka pì danasai è Luda tó yaka.

24 Zaake a yānzin bori pānden̄o eḡo Luda tó zaaa siizi lán wà kè à yān nà.

25 Tó n̄ Luda doka kūna, ben bāngukena àre v̄inne. Tó née à yā da s̄s̄ro, n̄ sáa kōn gef̄oodeen̄me.

26 Tó gef̄oodee Luda dokano kūna, Luda é gef̄oodee pì gwa sáa kōn gb̄e kè bāngu k̄eroo?

27 Baa tó n̄ doka takada pì kūna bens̄ n bāngu kè, tó née doka pì daro, bāngukerisaidee kè kūna é tó yā danla.

28 Kuuna Yuda ũ yāpuraa né m̄ebaayānlo, leme bāngukena yāpuraa né m̄ebaayānlo se.

29 Kuuna Yuda ũ yāpuraa né n̄sguueyāme, leme d̄ bāngukena yāpuraa né n̄seguuyāme se. Luda Nini zĩime, èe ke doka takada yānlo. Luda bé è gb̄e beee taka sáabu kpá, èe ke gb̄nteenlo.

3

1 Kaarana kpareen Yudakee v̄ii? Àre kpareen bāngukena v̄ii?

2 À kaarana vī bíta yā píngi guu. Káaku gĩa Luda a yā n̄anne n̄ z̄ĩme.

3 Kè aʒ gb̄ekenɔ náane v̄iro, b̄on beee v̄ii? Aʒ kuuna náane sai é Luda náane gboroʒ?

4 Auo! Lenlo! À tó Luda ḡo yāpuraa vī, baa kè gb̄e píngi né eḡedeeme, lán wà kè Luda yān nà wà b̄e:

Tó n yā ò, n yā eḡo zé v̄i,

tó n yākpae k̄en̄yo, n yā é ble.

5 Tó wa zaake è Luda maak̄e b̄o gupuraaa, b̄o yān wé oo? Wé be Ludaa maaro kè è p̄of̄e pitawa yānzin yó? Mée oo lán gb̄ntee ona bàme.

6 Auo! Lenlo! Tó Luda yāze v̄iro, à kè dia eé f̄i à yākpae ke kōn andunao?

7 Gb̄eke é be, tó a eḡedek̄e e Luda náane kaara bens̄ èe à t̄ b̄o, b̄oyānzin eé yā daala lán durunk̄eri bàzi?

8 Tó n̄ ò le née bee wà yā zaaa ke, yā maaa é b̄on. Gb̄ekenɔ ma tó zaaa si wà b̄e len meè o le. Luda yādanlana k̄o sīnyo.

Gbēkee maaro

⁹ Tò! Wa Yudanɔ wá sàɔn yó? Lenlo fá! Zaake ma Yudanɔ kɔn bori pàndenɔ bɔbɔ nɔ dān nɔ pínɡi kɔ, aɔ pínɡi né durun zòɔnɔmɛ.

¹⁰ Wà kè Luda yān wà bè:

Gbēkee maaro, baa mèn do.

¹¹ Lāakaride kee kuuro, Luda kii weteri kee kuuro.

¹² Aɔ sàɔsā nɔ pínɡi aɔ gɔ̀ dòrɔ sai, yāmaakeri kee kuuro, baa mèn do.

¹³ Aɔ kòto dɛ lán mira wēna bàme,

aɔ è lénnaa kásafine,

aɔ légbɛ né pitigoo sewɛɛmɛ,

¹⁴ yā ɩi kɔn gbēkanao nɔ lé pà.

¹⁵ Aɔ wāa kɔn gbēdenao,

¹⁶ aɔ è kisia kɔn pɔsɔiao kpánzi,

¹⁷ aɔ aafia zé dɔro,

¹⁸ aɔ wée ègɔ Luda wí vɔro.

¹⁹ Wá dɔ kè Luda doka pínɡi dɛ gbē kè aɔ na doka pì zɔ́ɩnɔ pɔ ùmɛ, lɛ gbē pínɡi lé gɔ̀ nakɔana, anduna gbē pínɡi gɔ̀ taaridee ù Luda kiia.

²⁰ Zaake gbēke é bɔ maa Luda kiia doka pì kùna yānzɔro. Luda doka bé è tò wà durun dɔ.

Dian Luda è tò yā bɔ́nyo nna nà

²¹ Dian Luda è tò yā bɔ́nyo nna nà bɔ gupuraa sa, lán à yā kēna Musa doka kɔn annabinɔ takadanɔ guu nà. Èe kɛ à doka kùna yānlo.

²² Luda è tò yā bɔ́nyo nna Yesu Kirisi náanɛkɛna yānzime. Gbē kè èe à náane kɛɛ pínɡi pómɛ. Gbēkee bɔna adoro,

²³ zaake baade pínɡi durun kè, aɔ kèsā Luda gakuizi.

²⁴ Luda è tò yā bɔ́nyo nna gbaa ù a gbēke yānzɔ Kirisi Yesu kè à nɔ bó gāzɩ.

²⁵ Àpin Ludaa kpà durun agbaakpabɔ ù gbē kè aɔɛ à aru náane kɛɛnɔnɛ, lɛ à ɔɔɔa baade pínɡine kè èe yā kɛ a zéame. À mɛna yā, èe durun ziinɔ yā daro,

²⁶ ben à ɔɔɔafine tia kè èe yā kɛ a zéa. Dian Luda è yā kɛ a zéa nànwɛ, bensɔ è tò yā bɔ kɔn Yesu náanɛkɛrinɔ nna.

²⁷ Gbēntɛnɔ é fɔ̀ wà ɩa dā dɔɔ? Beee é sí kɛro. Bóyānzii? Zaake à dɛ zíkɛna dokaa yā ùro, ludanaanɛkɛna yāme.

²⁸ Zaake má è yā è bɔ gbēo nna Yesu náanɛkɛna yānzime, zíkɛna dokaa baasi.

²⁹ Luda né Yudanɔ Ludame nɩtɛɛ? Bori pàndenɔ Ludan seroo? Èè, bori pàndenɔ Ludame dɔ.

³⁰ Zaake Luda mèn domɛ. Éé tò yā bɔ kɔn gbē kè bāngu kèo nna a náane kè èe kɛ yānzime, bensɔ éé tò yā bɔ kɔn gɛɔɔdeeo nna a náane dɔnkɔ pì musu.

³¹ Wée doka daa pókɛ ùro ludanaanɛkɛna yānzɩn yó? Lenlo, wée gbāaa kpaaame.

4*Yā bɔna Ibraĩo nna ludanaanɛkɛna yānzɩ*

¹ Wa Yudanɔ, wé be diame wa dezi káaku Ibraĩ yā musuu?

² Tò Ludaa tò yā bɔo nna yā kè à kè yānzɩ, lɛ à ɩadāyā è, mɔde èe fɔ̀ à dà Luda aɛzɩro.

³ Dian wà ò nà Luda yān? Wà bè Ibraĩ Luda náane kè, ben Ludaa tò yā bɔo nna a náane kè à kè yānzɩ.

⁴ Fīabona zīkerine né gbēkēkennenanlo, à asaiapome.

⁵ Baa tò gbē e yake kero, tò èe Luda kè è tò yā bō kōn taarideenƆ nna náane kee, Luda é tò yā bōo nna a náane kè èe kee yānzi.

⁶ Dauda gbē kè Ludaa tò yā bōo nna yakekesai aubarika'ena yā ò à bè:

⁷ AubarikadeenƆn gbē kè Luda pò kù n taarinola à n durunno kēmmanƆ ũ.

⁸ Aubarikadeen gbē kè Dii é à durun yā daroo ũ.

⁹ Aubarika beee né gbē kè bāngu kè pome adoƆ, ke gefoode pome do? Wà bè Ludaa tò yā bō kōn Ibraĩo nna, kè à à náane kè yānzi.

¹⁰ Ibraĩ de diame gurƆ kè Ludaa tò yā bōo nnaa? À bāngukenaƆ ke gefoodeeme? Èe bāngu kero, gefoodeeme.

¹¹ Ben à bāngu kè sēda ũ kè Ludaa tò yā bōo nna à gefoodekēgurƆ yānzi. Len à de gefoodee kè Ludaa tò yā bōnyo nnaano dezi ũ le n píngi n ludanaaneƆena yānzi.

¹² À de gbē kè aƆ bāngu kēnƆ dezi ũme do. Èe ke aƆ bāngukena yānzino, kè aƆo té wa dezi Ibraĩ kēegbezi yānzime kè à Luda náane kè a gefoodekēgurƆ.

Dian Ibraĩ Luda náane kè nà

¹³ Luda lé gbē Ibraĩne kōn à boriino à bè anduna é gƆ n pò ũ. Èe ke à doka kūna yānzino, kè Ludaa tò yā bōo nna a náane kè à kè yānzime.

¹⁴ Tò gbē kè aƆo doka kūnana bé weé kí ble, èndē ludanaaneƆena àre vīro bensƆ Luda légbēna kè famma,

¹⁵ zaake doka è mó kōn Luda pofeome. Guu kè doka kúnlo, taari egƆ kuuro.

¹⁶ Beee yānzi pò kè Luda a lé gbē ena né à náaneƆena yāme, le agƆ de à gbēke yā ũ. Légbēna pì sƆ né Ibraĩ bori pino pome n píngi, èe ke gbē kè aƆ Musa doka kūna ntēenonlo, kōn gbē kè aƆo Luda náane kee lán Ibraĩ bānƆome do. Ibraĩ né wa píngi dezime.

¹⁷ À de wa dezi ũ Luda kiia, lán wà kè Luda yān nà. Luda bè a à diē bori pariino dezi ũ. Ibraĩ Luda kè è wēndi kpá gēnƆa à tò pò kè kuu yāroono gƆ kuu náane kè.

¹⁸ À Luda náane kè à wée dò pò kè gbēke wée doziroozii, ben à gƆ bori pariino dezi ũ lán Ludaa òne nà à bè, leme à boriino egƆ de le.

¹⁹ Ibraĩ kà lán wē basoro taka bà. Baa tò à laasuu le a gōgbēkeboosaia kōn Sara né'isƆ tatanao, à ludanaaneƆena e busaro.

²⁰ Èe seka ke lé kè Ludaa gbēnearo, èe gí Luda náane keziro, ben à gbāa è a ludanaaneƆenaa à Luda tƆ bō,

²¹ zaake à dƆ kè à yā fēna vīro, Luda é fƆ à lé kè à gbē pì ke.

²² Beee yānzin Ludaa tò yā bōo nnazi.

²³ Wēe yā bōnao nnaa pì kē à mēn doo yānziro,

²⁴ wà kè wamowa kè Luda é tò yā bōwao nnaano yānzime do, wamowa kè wēe Luda kè à wa Dii Yesu fēe bōna gaan náane keenƆ.

²⁵ Luda à kpāmma le à e à wa taarino kēwe yānzime, ben à à fēe wēndio le yā e à bōwao nna yānzi.

5

Kena nna kōn Ludao

¹ Lán Ludaa tò yā bōwao nna nà à náane kè wée kee yānzi, wá nnao sa wa Dii Yesu Kirisi gāzī.

² À nánækèna guu wa zé è à gāzī wa gē Luda gbēkē kè wá kúo pì guu, ben wée pónnaa kēē kōn Luda gakui kè wá wée dōzio.

³ Èe kē beee adoro, wée pónnaa kēē kōn wa nawēakenao dō, zaake wá dō kè nawēa è mó kōn menao,

⁴ mena è mó kōn dà maaao, dà maaa è mó kōn tãmaao,

⁵ tãmaa sō è wa nēro, zaake Luda a yenzi dà wa nōsen a Ninii kè à wa gbaa gāzī.

⁶ Wa gbāasai guu Kirisi gà wamōwa zaakerino gēē ũ gurō kè Ludaa dīea.

⁷ Gana gbē maaa gēē ũu aagaro. Ke gbēke é we à ga gbē maaa gēē ũ gwēē,

⁸ ben Ludaa òdōawe dian á yewazi nà, zaake wa durundekēē guun Kirisi gà wa gēē ũ.

⁹ Lán yā bōwao nna nà sa à aru yānzi, wa wa sina Luda pōfēa à gāzī yā o dō?

¹⁰ Yā wá ũi kōn Ludaomē, ben wa kēo nna à Né gana yānzi. Lán wa kē Ludao nna nà sa, wa wa mīsina à kuuna wēndio yānzi yā o dō?

¹¹ Èe kē kēkiimē adoro, wée pónnaa kēē kōn Ludao dō wa Dii Yesu Kirisi kè tò wa kēo nnaa gāzī.

Kirisi yalekōzina kōn Adamuo

¹² Gbē mēn doo yānzin durun gē anduna guu, ben durun gaa ì. Lēmē dō gaa kú baade pīngia, kè baade pīngi durun kè yānzi.

¹³ Durun kú anduna guu lē Musa doka kpé à mó. Gurō kè doka kuuro, Ludaa e durun yā daro,

¹⁴ mōde sena zaa Adamua ai à gāa pé Musaa ga kí blē baade pīngia, baa gbē kē aōe durun kē lán Adamu sāsāna bāroonō. Adamu né gbē kē eé mó takamē.

¹⁵ Mōde ludangbaa é sí lékōzi kōn Adamu taarioro, zaake lán gbēno gà nà pari Adamu ado sāsāna yānzi, Luda gbēkē kōn à gbao kè kà gbēno pari Yesu Kirisi ado gbēke yānzi de beeela.

¹⁶ Ludangbaa é sí lékōzi kōn gbē mēn do durun pīoro. Taari mēn doo pì bé à mò kōn yākpækēnao, ben yā vēē gbēntēnao. Taarino mò kōn ludangbaao, ben yā bō kōn gbēno nna.

¹⁷ Lán Adamu ado taari bé à tò gaa mò à kí blē nà, Yesu Kirisi ado yā kè à mōo bíta de beeela. Beee yānzi gbē kè Luda gbēkē kē kēne, kè à tò yā bōnyo nna gbaa ũuno é kí ble wēndi kè è yāaroo guu.

¹⁸ Beee yānzi lán taari mēn doo pì tò yā vēē bori pīngia nà, lēmē dō maakēna mēn doo pì è tò bori pīngi bō maa lē aō wēndi kè è yāaroo e.

¹⁹ Lán gbē mēn do swāgbāaa bé à tò gbēno gō durundeenō ũ parii nà, lēmē dō gbē mēn do yāmana é tò gbēno bō maa pari lē.

²⁰ Doka mò lē taari e àgō kaara yānzime, mōde kè durun kàara, Luda gbēkē kē kàara de beeela.

²¹ Lán durun kīblena mò kōn gaa nà, lēn dō Luda gbēkē kīblena è tò wà bō maa lē, wà wēndi kè è yāaroo e wa Dii Yesu Kirisi gāzī.

6

Kuuna Kirisi guu

¹ Wé be diame? Wé gí wàgō durun kēē lē Luda gbēkē e àgō kaaran yó?

² Auo! Lenlo! Wamōwa kè wá de gēno ũ durun yā musu, à kè dia wégō kpēē wàgō durun kēē dō?

³ Wamōwa kè wa batisi kè Kirisi Yesu pō ũuno, á dō kè wá kúo à gaa guuroo?

⁴ Wa gao batisikena guu, wà wa vïio le wàgõ kú kǝn wëndi dufuo, lán Kirisi fɛɛ gaan kǝn a De gbãa gakuio à kuu nà.

⁵ Lán wa gǝo mè dǝnkõ ù à gaa guu nà, len wé gǝo le à fɛɛna guu se.

⁶ Wá dǝ kè wa dà zii gào lía, le wa mè durundee kaate wàton zò ble durunne dɔro,

⁷ zaake gbè kè gà bò durun yámme.

⁸ Lán wa ga kǝn Kirisio nà, wá à náane vī kè wégõ kuuo dɔ.

⁹ Wá dǝ lán Kirisi fɛɛ gaan nà, eé ga dɔro, gaa gbãa vĩa dɔro.

¹⁰ Zaake gana kè à gà, à gà durun yā musu gèn dome, kuuna kè à kuu tia sǝ, à kuu Luda pǝ ùme.

¹¹ Len apinǝ se, à a zĩnda die gènǝ ù durun yā musu le, égõ kuu Luda pǝ ù Kirisi Yesu guu.

¹² Beee yānzi àton tó durun kí ble a mè kè eé gaaa a dà zaaa dɔare ae dɔro.

¹³ Àton a mègu ke kpá durun-a yāzaakebɔ ɔro. À a zĩnda kpá Ludaa gbè kè aǝ fɛɛ gaan wà kuunǝ ù, à a mèguunǝ kpáa yāmaakebɔnǝ ù.

¹⁴ Àton tó durun gǝ gbãa vĩawa dɔro, zaake á na doka ɔzĩro, sé Luda gbèkɛɛ.

Maakena zǝnǝ

¹⁵ Dian gwee? Lán wá kú doka ɔzĩ dɔro nà, sé Luda gbèkɛɛ ɔzĩ, wégõ kpɛɛ wàgõ durun kɛɛn yǝ? Auo! Lenlo!

¹⁶ Á dǝ kè tó a a zĩnda kpá gbɛa ée mì siɛɛɛ, á de adee zò ùnloo? Tó durunn a a zĩnda kpáa, é game. Tó a mì siɛ Ludane sǝ, é bɔ maa.

¹⁷ Wa sáabu kè kǝn Ludao, zaake durun zǝnǝn a ù yā, ben a mì siɛ yā kè wà dàare zéazeane kǝn nǝseo do.

¹⁸ A bɔ durun yān a gǝ maakena zǝnǝ ù.

¹⁹ Mée yā pì oo lán gbɛntee yā'ona bà a gbãasai yānzime. Lán a a mèguunǝ kpá yā pāpākena kǝn yā zaaao zǝnǝ ù a yā zaaa kè nà, len tia dɔ à a mèguunǝ kpá maakena zǝnǝ ù le a kuuna gǝ adona.

²⁰ Kè á de durun zǝnǝ ù yā, a bà kú kǝn maakenaoro.

²¹ Àre kpareen á è yā kè á kè yā kè à kàare wiyā ù tiaanǝ musuu? Yā pìnǝ mĩdena né gaame.

²² Tia sa lán a bɔ durun yān nà ée dɔɔ Ludazi, a àren kuuna adona ù, à mĩdena sǝ né wëndi kè è yāaroomɛ.

²³ Durun asaia né gaame, mɔde gbaa kè Ludaa dàwe wa Dii Kirisi Yesu guun wëndi kè è yāaroo ù.

7

Wá kú Musa doka ɔzĩ dɔro

¹ Ma gbɛnǝ, mée yā ooare lán gbè kè aǝ Musa doka dǝnǝn bà. Á dǝ kè doka iko vī gbɛa gurɔɔ kè à kú wëndionloo?

² Len doka pì nɔzāree yì a zāa le gurɔɔ kè à kú wëndio. Tó à zā gà, ben doka pì è à gbare.

³ Gurɔɔ kè à zā kuu, tó à gǝ gǝ pānde pǝ ù, weé bene zinakerime. Tó à zā game sǝ, doka pì à gbàren gwe. Tó à gǝ gǝ pānde pǝ ù sa, beee né zina yāme dɔro.

⁴ Len apinǝ se ma gbɛnǝ, a ga doka musu Kirisi mè gāzĩ, ben a gǝ gbè kè fɛɛ bɔna gaan pì pǝ ù, le wà e wà kaarana e Luda pǝ ù.

⁵ Kè wa dà dǝwe ae yā, doka bé à tò durun nii wa de wa mè guu, ben wa kaarana è ga pǝ ù.

⁶Tia sɔ wa ga pɔ kɛ wa kɔ zɔ ũu pɔ yā musu, wa bɔ dokan, ben wée dɔɔ Ludazi à Ninii zé dufu guu, èe kɛ doka takada zé ziinlo.

Doka kɔn durun-o

⁷Wé be diame? Luda doka né durunn yɔ? Lenlo fá! Doka pɔ bé à tò ma durun dɔ. Tó doka e be wàton pɔ ni deroro, le má dɔ dian pónidena ègɔ de nàro.

⁸Durun zekii è Luda yádiena pɔ gāzɪ, ben à tò pɔ píngi nii ma de. Zaake kè má doka dɔro, durun demɛ yáke ũro.

⁹Má kuu yā doka sai, mɔde kè ma yádiena pɔ mà, durun vù iin,

¹⁰ben ma ga. Yádiena kè de à wèndi kpámaa pɔ mòmɛ kɔn gaao.

¹¹Durun zekii è yádiena pɔ gāzɪ, ben à kèkɛ à ma de yā pɔ gāzɪ.

¹²Lemɛ doka pɔ kuuna adona, bensɔ Luda yádiena pɔ kuuna adona, à zé vɪ bensɔ à maa.

¹³Yā maaa bé à tò ma gaɔ? Lenlo fá! Le durun e à bɔ gupuraaa, à gaa imɛ yā maaa gāzɪ, le wà durun dɔ durun ũ yádiena pɔ gāzɪ.

Zikana kɔn durun-o

¹⁴Wá dɔ kè doka pɔ bɔ Luda kiiame. Mapi sɔ, dàdeen ma ũ, má na durun ɔzɪ.

¹⁵Meègɔ yā kè mée kɛɛ gbá dɔro, zaake mée yā kè má yezi mà kɛɛ kero, yā kè má yezi mà keroon mée kɛ.

¹⁶Tó yā kè má kè e kɔ sé kɔn ma pɔyeziyāoro, ma we kè doka pɔ maa.

¹⁷Èe kɛ mámbe mée kɛero, durun kè kú ma guumɛ.

¹⁸Má dɔ kè yā maaa kú ma guuro, ma dà maaro. Meègɔ yezi mà yā maaa kɛ, mɔde mée fɔ mà kero.

¹⁹Yā maaa kè má yezi mà kɛ, mée kero. Yā zaaa kè má yeziroon mée kɛ.

²⁰Tó yā kè má yeziroon mée kɛɛ, èe kɛ mámbe mée kɛero, durun kè kú ma guumɛ.

²¹Má è tò má yezi mà à maaa kɛ, à zaaa bé è dɔmɛ aɛ.

²²Luda doka bé è kɛmɛ nna ma swè guu,

²³mɔde má è iko pāndee kú ma mɛ guu, ègɔ zɪ kaa kɔn iko kè kú ma laasuu guuo, ben má na durun iko kè kú ma mɛ guu pɔ ɔzɪ.

²⁴Mamɔma wèndade ina, dé bé eé ma sí ma mɛ kè ma kpa gaazi kè ɔzɪ?

²⁵Ma sáabu kè kɔn Ludao! Kɔn wa Dii Yesu Kirisi gbāaa. Len má de zɔ ũ Luda dokanɛ ma laasuu guu le, bensɔ má de zɔ ũ durun ikonɛ ma dà guu.

8

Zɪblena kɔn Luda Nini gbāaa

¹Yā è vɛɛ gbɛ kè aɔ kú Kirisi Yesu guunɔa dɔro,

²zaake kuuna Kirisi Yesu guu Luda Nini kè è wèndi kpámma gbāaa ma bɔ durun kɔn gaao ikon.

³Yā kè Musa doka e fɔ à kèro gbèntee gbāasaikɛ yānzɪ, Ludaa kè. À a zɪnda Né zɪ gbèntee ũ lán wamɔwa durundeeno bà durun kènnena yānzɪ, ben à wɪ dà durun-a à Né mɛ pɔ gāzɪ,

⁴Le yā kè doka e wɛtɛɛ yāpuraa kɛwa, wamɔwa kè wa dà è dɔwe aɛ dɔro, sé Luda Nini.

⁵Gbɛ kè aɔ dà è dɔñne aɛno è làakari dɔ í dà yāa, gbɛ kè Luda Nini è dɔñne aɛno è làakari dɔ Luda Nini yāa.

⁶Dà dɔnnena aɛ né gaame. Luda Nini dɔnnena aɛ né wèndi kɔn aafiaome.

⁷ Dà dɔnnɛna aɛ né ɪbetekpana kɔn Ludaomɛ. Adeɛ è mɪ sɪɛ Luda dokanɛro, eé fɔ sero.

⁸ Gbɛ kɛ aɔ dà è dɔɪnɛ aɛnɔ yā è ká Ludanɛro.

⁹ Apinɔ sɔ, a dà è dɔare aɛro, sé Luda Nini, tó à kú a guu yápara. Tó gbɛ Kirisi Ninii vɪ sɔro, à dɛ Kirisi pɔ ũro.

¹⁰ Tó Kirisi kú a guu, baa tó a mè gà durun yānzi, Luda Ninii dɛare wɛndi ũmɛ, kɛ Ludaa tò yā bɔao nna yānzi.

¹¹ Tó Luda kɛ Yesu fɛɛ gaan Ninii kú a guu, Luda kɛ Kirisi pɪ fɛɛ gaan é wɛndi kpá a mè kɛ gà pɪa à Ninii kɛ kú a guu gāzɪ.

¹² Beeɛ yānzi ma gbɛnɔ, tɛna wa dàzi né tiasinlo, pɔyezime.

¹³ Tó á tɛ a dàzi, é game. Tó a a yāzaakenanɔ mɪ dɛ kɔn Luda Nini gbāaa sɔ, égɔ kuu.

¹⁴ Gbɛ kɛ Luda Nini è dɔɪnɛ aɛnɔ bé wà Luda nɛnɔ ũ.

¹⁵ Zaake ninii kɛ è tó wà zò ble kɔn vɪaon á ɛro, Luda Nini kɛ tò a gɔ Luda nɛnɔ ũun á vɪ, ben weè wii lé Ludaa kɔn à gbāaa wà be: Baa, wa De.

¹⁶ Ninii pɪ è o wa niniiɛ kɛ Luda nɛnɔn wa ũ.

¹⁷ Lán à nɛnɔn wa ũ nà, à túbiblerinɔn wa ũ. Luda túbiblerinɔn wa ũ, wé ble lɛdo kɔn Kirisiomɛ. Tó wa nawɛa kɛo, wégɔ kúo à gakui guu.

Wéɛɔna Luda gakuizi

¹⁸ Má è wé fɔ wà gurɔ kɛkii nawɛa lékɔzi kɔn gakui kɛ Luda é bɔowe gupuraaaro.

¹⁹ Luda pɔkenanɔ pɪngi wéɛ dɔ à nɛnɔ bɔna gupuraaazi yāana sai.

²⁰ Zaake Ludaa tò a pɔkenanɔ gɛ pāpākeɛ guu pɪngi. Èɛ kɛ aɔ pɔyezínlo, Luda bé à kɛ lɛ, lɛ nɪ wéɛɔzina guu

²¹ anduna bɔ yakana kɛ èɛ zò bleenɛ guu, gbasa àgɔ a zɪnda vɪ Luda nɛnɔ gakui guu.

²² Wá dɔ kɛ Luda pɔkenanɔ pɪngi e mboo kɔn wāwāao lán nɛ'i pɔ bà ai tia.

²³ Èɛ kɛ beemɛ adoro, wamɔwa kɛ wá Luda Nini vɪ kpégaau ũunɔ, wé mboo kpāi se ai Luda gɔ gà wa mè lɛ à wa sɪ a nɛnɔ ũ.

²⁴ Luda wa mɪ sɪ lɛ wà wéɛ dɔ beeezi. Pɔ kɛ wà è kɔn wéɛo né wéɛɔzina yān dɔro. Dé bé è wéɛ dɔ pɔ kɛ à gɪake à èzi?

²⁵ Tó wa wéɛ dɔ pɔ kɛ wéɛ eroozɪ sɔ, weégɔ dāa kɔn menaomɛ.

²⁶ Lemɛ sɔ Luda Nini è dɔwale wa gbāasai guu, zaake wá aduakɛna dɔ a zɛaro, ben Luda Nini è kúɛ kɛwe Ludanɛ kɔn mbona kɛ à yā gɛ onalaa.

²⁷ Luda è nɔsɛ guu e bensɔ à a Ninii laasuu dɔ, zaake Luda Nini è kúɛ kɛ Luda gbɛnɔnɛ lán Ludaa yezi nāmɛ.

²⁸ Wá dɔ kɛ yā pɪngi è bɔ maa gbɛ kɛ aɔ ye Ludazinɔnɛ, gbɛ kɛ à nɪ sɪsɪ à nɪ sé lán èɛ wɛtɛɛ nānɔ.

²⁹ Zaake Ludaa diɛ zaa káaku kɛ gbɛ kɛ à gɪake à nɪ dɔnɔ bɔkɔba kɔn a Néo, lɛ àgɔ dɛ daudu ũ dāaro pariinɔ tɛ.

³⁰ Gbɛ kɛ à nɪ díɛ zaa káaku pɪnɔn à nɪ sɪsɪ, ben à tò yā bɔ kɔn gbɛ kɛ à nɪ sɪsɪ pɪnɔ nna, ben à tò gbɛ kɛ yā bɔnyo nnaa pɪnɔ gɔ gakui vɪ.

Yenzi kɛ Ludaa vɪwao Kirisi Yesu guu

³¹ Wé o diamɛ yā beenɔ musuu? Lán Luda zɛwao nà, dé bé eé fɔ à kpáweɛ?

³² Lán èɛ gɪ kɔn a zɪnda Néoro nà à à kpà wa pɪngi yānzi, eé gɪ pɔ pɪngi naawe gbāa ũ sɔziɔ?

³³ Dé bé eé gbɛ kɛ Luda nɪ sɛnɔ káara kɛɛ? Luda bé è tò yā bɔnyo nna.

³⁴ Dé bé eé yā dawalaa? Kirisi Yesu gà, kè de beeelaa à èara à fɛɛ à kú Luda ɔplaazi, èe kúe keɛnɛwe.

³⁵ Bó bé eé wa kɛ Kirisi yenzia? Nawɛa ke ïadamma ke wɛɛtamma ke nɔaa ke takaasi ke kari ke fɛɛdaa, aɔ ke é fɔ́?

³⁶ À kɛna Luda yān wà bè:

N yānzi wá kú gaa lɛ́zĩzi zaa kɔngɔ ai uusie,
wè wa diɛ lán sáa kè weé n kòto kpánò bà.

³⁷ Yā beeenɔ guu píngi wá de zìblerila gbɛ kè yewazi gāzĩ.

³⁸ Zaake má dɔ sànsān kè gaa ke wèndi ke malaikanɔ ke zĩnnɔ ke tia yā ke zia yā ke gbāadeenɔ

³⁹ ke musu pónɔ ke tɔɔtɛ pónɔ ke Luda pókɛna pāndenɔ, aɔ ke é fɔ́ à wa kɛ yenzi kè Ludaa víwaoaro wa Dii Kirisi Yesu guu.

9

Luda Isarailinɔ sɛna a gbɛnɔ ũ

¹ Mée yāpuraa oo Kirisi guumɛ, mée egɛɛ toro. Ma laasuu è wezi kɔn Luda Ninio se.

² Ma pɔsiaa kè bíta, ma nòsɛ ègɔ yakana gurɔ píngi.

³ Mé fɔ́ mà wée ke Ludaa à ma kɛ Kirisia, à láari kɛma ma Isaraili daanɔ gɛɛ ũ.

⁴ Aɔmɔnnɔn Luda n sɛ a nénɔ ũ, à a gakui ɔɔaánnɛ, à bà kúnyo, à a doka kpámma, à donzikɛna dànnɛ, à lé gbɛ́nnɛ.

⁵ Aɔɔ de Luda gbɛ káakunɔ boriinɔ ũ, bensɔ aɔ borii guun Kirisi kè de gbɛ píngilaa bòn gbɛntee ũ. Àmbe Luda kè de wàgɔ à sáabu kpaa gurɔ píngi ũ. Aami.

⁶ Èe ke yā kè Ludaa ò lɛɛ pānlo, zaake Isaraili gbɛ píngin Isaraili yāpuraa ũro.

⁷ Èe ke Ibraĩ boriinɔ píngi bé Ibraĩ pì nénɔ ũ Luda kiiaro, zaake Ludaa bè Ibraĩnɛ, Isaaku boriinɔn weégae beĩnnɛ à boriinɔ ũ.

⁸ Lɛmɛ èe ke né kè à n í pɔyezionɔn Luda nénɔ ũro, né kè à n í Luda légbɛna musunɔn borii pínɔ ũ.

⁹ Zaake Luda lé gbɛ à bè: Mé ɛara mà mɔ́ zii mɔndaa'i, Sara é né i gɔgbɛ ũ.

¹⁰⁻¹² Èe ke beee adoro. Luda è gbɛnɔ sɛ lán èe wɛtɛɛ nàmmɛ, èe ke aɔ yākɛna yānzinlo, kè à n sísí yānzime. Lɛmɛ kè Rebeka sikanɔ nò sɛ kɔn wa dezi Isaakuo, ai àgɔ gá n í, ai aɔgɔ gá à maaa ke à zaaa ke, Luda bè Rebekane, à kè bò káaku ègɔ né ũ gbɛ zaane.

¹³ Lán wà kè Luda yān nà wà bè:

Má ye Yakubuzi,
Isau sɔ́, ma gizi.

¹⁴ Wé be diamɛ? Yā zaaa kú Luda kiiari yɔ́? Lɛnlo fál

¹⁵ Zaake à bè Musane,
gbɛ kè á yezi à sùu keon é keo,
bensɔ gbɛ kè á yezi à wènda dɔnnɛ é dɔnnɛ.

¹⁶ Beeɛ yānzi Luda gbɛnɔ sɛna e bɔ gbɛnteenɔ pɔyezi gāzĩro ke aɔ aĩakɛnan, à bò Luda sùu guumɛ.

¹⁷ Zaake Ludaa ò Fili'aunanɛ a yān à bè: Ma n ka kpatan lɛ mà a gbāaa ɔɔa gbɛnɔnɛ n musumɛ, wà ma tɔ́ kpá anduna guu píngi.

¹⁸ Lɛmɛ gbɛ kè à yezi à sùu keon é keo lɛ, bensɔ gbɛ kè à yezi à à swá gbāgbān è gbāgbā.

Luda pɔfɛ kɔn à sùu

¹⁹ A gbēke é ma la, b́yānzi Luda a gbēno taari eezi dɔɔ? Dé bé eé f̃s à gí Luda p̃yezizi?

²⁰ N gbēntee ina, dén n ũ gbas a n̄ yā sí Ludalaa? Oroo é a b̀òri la à be: B́yānzi n ma bo lán k̀è bàzì?

²¹ Orobóri zé ṽi à oro swāde k̃n à swāsaio bo k̃n gũ d̃nk̃s k̀è à tòtooro?

²² Tó Luda yezi à a p̃f̃e ɔd̃aíne le aɔ a gbāaa d̃s, ben à m̃ena bíta k̀è k̃n gbē k̀è aɔ de à p̃f̃e p̃itaíma à n̄ kaaten̄ s̃s né!

²³ Tó à beee p̃i k̀è, le wam̄wa k̀è à s̃u k̀ewaon̄ a gakui bíta d̃s s̃s né, wam̄wa k̀è à g̃iake à wa keke le wà g̃e a gakui p̃i guun̄!

²⁴ Gbē k̀è Luda n̄ sísi à n̄ sé p̃in̄n wa ũ. Èe ke Yudan̄me n̄t̃ero, k̃n bori pānden̄ome se.

²⁵ Lán Luda b̀e annabi Osea takadan nà Borii k̀è aɔ de ma gbēno ũroon̄n mé beíne ma gbēno. Borii k̀è má yeńziroon̄n m̃éḡs yeńzi.

²⁶ Gura k̀è Luda b̀éíne aɔ de a gbēno ũro, gwen weé n̄ sísi Luda W̃endide p̃i n̄en̄.

²⁷ Isaya wii l̃e Isarailin̄ yā musu à b̀e: Baa tó Isarailin̄ pari lán ísiale b̃usu'aat̃e bà, aɔ kpaaa k̀è ḡs bé eé b̄.

²⁸ Zaake Dii é yā k̀è à ò ke anduna guu, bens̄s eé à m̃i de z̃ena saime.

²⁹ Lán Isaya g̃iake à b̀e nà:

Tó Dii Z̃ik̃pedee e wa bori ken̄ tó yāro, le wa ḡs lán S̄ɔɔmudeen̄ bà, le wa ke lán Ḡom̄radeen̄ bà.

Isarailin̄ gina Kirisi baaruzi

³⁰ Wé be diam̄ saa? Bori pānden̄ e wet̃e Luda tó yā b̄ńyo nnaro, ben à tò à b̄ńyo nna. À tò yā b̄ńyo nna a náane k̀è aɔ k̀è yānzi.

³¹ Isarailin̄ s̄ɔ e wet̃e Luda tó yā b̄ńyo nna doka musu, ben èe b̄ńyo nnaro.

³² B́yānzii? K̀è aɔ yezi Luda tó yā b̄ńyo nna n̄ yākenaa yānzime, èe ke à náanekena yānzinlo. Aɔ ḡen sì gbē k̀è è n̄ p̃áea

³³ lán wà k̀è Luda yān nà:

N̄ gwa, m̃ee gbē k̀è è tó wà ḡen sí dĩe Zaȳn, gb̃esi k̀è è tó wà fuu.

Wí é gbē k̀è à à náane k̀è k̃uro.

10

¹ Ma gbēno, yā k̀è má yezi ma sw̃e guu m̃ee a w̃ee kee Ludaan Isarailin̄ m̃isina ũ.

² Mé f̃s mà n̄ s̃eeda ke k̀è aɔ aĩ ṽi k̃n Luda yāo, m̄de aɔ w̃ee k̃enaro.

³ Zaake aɔ d̃s dian Luda è tó yā b̄ńyo nna n̄aro, ben aɔḡs wet̃e yā b̄ńyo nna k̃n n̄ z̃inda gbāaa. Dian Luda è tó yā b̄ńyo nna nà, aɔe síro.

⁴ Zaake Kirisi Musa doka lé p̃apa, le yā b̄ k̃n gbē s̃anda p̃ingi k̀è à à náane k̀e nname.

M̃isina né gbē p̃ingi p̃ome

⁵ Dian doka è tò yā bōnyo nna nān Musa ò a takadan à bè, gbē kè yā pì kè bé è wèndi e à guu.

⁶ Dian ludanaanekeṇa è tò yā bōnyo nna nā kēna à yān à bè:

Nton o n nōsen n be,

dé bé eé gā ludambē à Kirisi pitaro,

⁷ ke dé bé eé gā gèwāan à Kirisi bō gaanlo.

⁸ Yā kè à òn yè:

Yā pì kúnyo kīi,

à kú n lén kōn n nòse.

Ludanaanekeṇa yā kè weè à waazi keṇ yā pì ù.

⁹ Tó n ò kōn léo gupuraa kè Yesun Dii ù bensō n sī n swèn kè Luda à bō gaan, eé n mī sí.

¹⁰ Zaake yā pì sina n swèn bé è tò yā bōnyo nna bensō yā pì ona kōn n léo bé è n mī sí.

¹¹ À kēna Luda yān wà bè, wí é gbē kè è à náane keṇ kū zikiro.

¹² Yudanō kōn bori pāndenō e bō doodo kōoro, zaake aṣ pīngi Dii dōnkōme, è kaarana kè gbē kè aṣ è sīsīnōne n pīngi.

¹³ Zaake Dii sīsīrīnō é bō n pīngi.

¹⁴ Dian gbēnō é à sīsī à náanekeṇa saii? Dian aṣ è à náane ke à yāmana saii? Dian aṣ è à yā ma waazikeri saii?

¹⁵ Tó wèè waazikerīnō zīrīmaro, dian aṣ è waazi keṇ nà? À kēna Luda yān wà bè: Baarunnakparīnō mōna è keṇ nna fá!

¹⁶ Mōde èe ke baade pīngi bé à baaru nnaa pì sīro. Ben Isaya bè: Dii, dé bé à wa yā sī?

¹⁷ Leme ludanaanekeṇa è bō à yāmana kiiame, yā pì sō né Kirisi yāme.

¹⁸ Ma bè yó! Aṣōe manloo? Aṣō mà.

Aṣ kòto dà andunala pīngi,

aṣ yā'ona gāa ai tōtē lézekiia.

¹⁹ Ma bè yó! Isarailīnō e dōro? Káaku gīa Musa bè:

Mé tò aṣ nòsegāaano kpá kōn borii kè aṣō de ma gbē ūroonō,

mé tò aṣ pō fē gbēntee wēesiadeenō yā musu.

²⁰ Ben Isaya Luda yā ò kōn kù gbāaaò à bè:

Gbē kè aṣōe ma kii weteroonō bé wà ma e,

ma a zīnda dōja gbē kè aṣōe ma gbekaroonōne.

²¹ Isarailīnō yā musu à bè:

Zaa kōngō ai uusiē ma ò dō

bori swāgbāadee kè aṣ fēmaonōne.

11

Ludaa e Isarailīnō zīnnaro

¹ Ma bè yó! Luda a zīnda gbēnō zīnnan yó? Lenlo fá! Mapi, Isarailīn ma ù. Ibraī boriīn ma ù Beyāmi borii guu.

² Ludaa e a gbē kè à gīake à n dōnō zīnnaro. Á Ilia yā kè kēna Luda yān kèkii dōroo? Kè à gāa kōn Isarailīnō yāo Luda kiia, à bè:

³ Dii, aṣ n annabīnō dēde aṣ n gbāgbākiīnō gbōro. Mámbe ma gō mado, ben aṣōe ma wēe.

⁴ Luda bè Ilīane diame? À bè, á gbē kè aṣōe kúe Baalīnēroonō kūna a pō ù gōn bōrō swēplaa.

⁵ Leme dō aṣ gbē kpāaa kè Luda n sē a gbēkeṇ guunō kpé kuu ai gbāa.

⁶ Lán à ń sẹ a gbēkẹ guu nà, èe kẹ a5 yàkẹna yānzinlo. Tó lenlo, ẽndẽ Luda gbēkẹ ẹg5 gbēkẹ ũro.

⁷ Dian gwee? IsarailinƆ e yā kẹ wẹe wetee ero, mọde a5 gbē kẹ Luda ń sẹnƆ ẹ. A5 gbē kẹ a5 g5nƆ nòse tàta,

⁸ lán à kẹna Luda yān nà wà bè:

Luda iwesaa kpánzi,

ben a5 wée e guu ero,

a5 swā e yā maro ai k5n a gbāao.

⁹ Dauda bè d5:

A5 zĩbaakẹna g5ńne takutee ũ à ń kũ,

à g5ńne gẽnsikii ũ le à yā lúńne.

¹⁰ A5 wée sisi le a5ton guu ero,

a5 wó g5 kokona guro pĩngi.

¹¹ Ma bè y5! Kẹ IsarailinƆ gẽn si, a5 lẹe mámmann y5? Lenlo fá! A5 taarinƆ yānzin Luda bori pāndenƆ mi sisi, le IsarailinƆ nòseg5aano kpányo yāzi.

¹² Lán a5 taarinƆ bé à tò anduna kaarana è nà, bens5 a5 funa bé à tò bori pāndenƆ kaarana è, wée ń lé papana yā o d5?

Bori pāndenƆ mìsina

¹³ Mée yā oo a bori pāndenƆ sa. Lán má de zĩri ũ bori pāndenƆ kiia nà, mē ĩa dā ma zĩrike yā musu,

¹⁴ le mà a zĩnda boriinƆ nòse fẹe a5 nòseg5aano kpá mà ń gbēkenƆ mì sí.

¹⁵ Zaake Luda gina IsarailinƆzi bé à tò anduna kẹo nna, tó à ẹara à ń sí d5, beee ẹg5 de diamē? Beee ẹg5 de wẽndi ũ gẽnne.

¹⁶ Tó wà p5 dufu dāe, à kpaaa g5 aubarika p5 ũmē. Tó lí kāsāa de Luda p5 ũ, à gānƆ de à p5 ũmē se.

¹⁷ Luda kù lí yāpura gā kenƆ z5z5, ben à mmƆn kẹ ń de kùtē lí ũu pè à gbèn, le ńg5 kuu k5n kù lí maaa kāsā gbāao.

¹⁸ Nton kya ká kù lí yāpura gā kẹ à z5z5nlo. N kẹ dia nēe ĩa dāa? N kuu lí kāsāa yānzime, èe kẹ lí kāsāa bé à kuu n yānziro.

¹⁹ Né be, à lĩgā pìnƆ z5z5 le à n pè ń gbèn yānzime.

²⁰ Lemē, mọde à ń z5z5 kẹ a5e a náane kero yāzi. MmƆn s5, n zekii è kẹ nēe Luda náane kẹe yāzi. Nton wada kero. N laakari kẹ!

²¹ Lán Luda a e gí kù lí yāpura gān z5z5ziro nà, eé gí n z5zi sero.

²² N gwa lán Luda a maa nà bens5 à pási. À pási k5n gbē kẹ a5 fũanƆ, ben à maanne, tó n ze k5n à maakenao. Tó lenlo, eé n z5mē se.

²³ Tó IsarailinƆ ń ludanaanekesai tò, eé ẹara à ń pè ń gbēmme, zaake à ń pena ń gbèn gbāa vi.

²⁴ Tó Luda n z5 kùtē lía à n pè kù lí yāpuraa lán wè kero nà, kù lí gā yāpuraano ẹara à pena ń zĩnda lía zé vī de beelaroo?

IsarailinƆ mìsina zaa

²⁵ Ma gbènƆ, má yezi àg5 asiyyā kẹkii d5, le a wée tóng5 sia à a zĩnda diē ĩadārinƆ ũro yāzi. Isaraili kpaaano swāgbāa kù gĩa ai bori pāndenƆ gēna kpata kẹ b5 Luda kiia guu le g5 ká.

²⁶ Beee gbera Luda é IsarailinƆ mì sí ń pĩngi lán à kẹna Luda yān nà kẹ wà bè:

Misiri é b5 Zayon,

eé Yakubu boriinɔ kɛ ludadɔsaia.

²⁷ Ma bà kuunaŋyo yān gwe

guro kɛ mé n durunnɔ kɛŋne.

²⁸ Baaru nnaa pì yā musu aɔ de Luda ibeenɔ ũ a yānzi. Luda gbēnɔ sena yā musu aɔ de Luda yenzideenɔ ũ aɔ dezinɔ yānzi.

²⁹ Zaake ludangbaanɔ kɔn gbē kɛ à n sísí à n sɛnɔ è sí liero.

³⁰ A bori pāndenɔ ée Luda yā ma yāro. Tia sa Luda sùu kɛao kɛ Isarailinɔ e à yā maro yānzi.

³¹ Len Isarailinɔ gí Luda yā mazi le tia, le Luda e à sùu kɛao, gbasà à sùu kɛŋyo.

³² Luda yāmasai kpà gbē sānda pīngizi, le à e à sùu kɛŋyo n pīngi yānzime.

Luda sáabukpana

³³ Luda ɔndɔ kɔn a dɔnao bítakee kà zà fá.

Gbēke é fɔ à bɔ yā kɛ à zèo asiiaro,

weé fɔ wà à dɔrɔ dɔro.

³⁴ Dé bé à Dii nɔsɛ dɔɔ?

Dé bé à yā dāne à lédammari ũu?

³⁵ Dé fīa bé à dɔ Ludaa kɛ eé bone?

³⁶ Pɔ pīngi bɔ à kiame,

aɔ kuu kɔn à gbāaa,

bensɔ aɔ kuu à pɔ ũ.

Wàgɔ à tɔ bɔ guro pīngi. Aami.

12

Zikena Ludane

¹ Beee yānzi ma gbēnɔ, lán Luda wa wēnda dɔ le nà, ma wée kèawa à a zīnda kpāa sa'opɔ bēe seesai kɛ è káne ũ. Àmbe a dɔnzikena a zéa ũ.

² Àton té anduna tiaa kɛ tuubaziro. À tɔ Luda a dà liɛ, a làakari e à gɔ dufu, le à e à pɔyezi dɔ, yā kɛ maa, ben à nna, ben à papana.

³ Gbaa kɛ Ludaa dāme yānzin mée oo a pīnginezi, àton a zīnda maa bo de a maa lélaro. A baade a zīnda die a yāpura lén lán Luda à gbà zé à a náane ke nà.

⁴ Gbēntee mè mēn doo guunɔ vī pari, aɔ baade kɔn a zīiome.

⁵ Leme, baa kɔn wa parikɛo, wa mè dɔnkɔ Kirisi guume, mègu daanɔn wa ũ.

⁶ Wa gbaa bɔ doodo kɔne lán Ludaa dàwe nà a gbēkɛ guu. Tó annabikeya'ona gbaan n vī, n ke n ludanaanekena lén.

⁷ Tó zīrikɛme, n ke. Tó yādannename, n daŋne.

⁸ Tó lédammaname, n daŋma. Tó gbadaname, n da aaga. Tó dɔn'aedekɛme, n ke kɔn aiaa. Tó wēndadɔnnename, n dɔŋne kɔn pɔnnaa.

⁹ À kɔ sio yenzi gɔ mɔnafiki sai. À kpɛ li à zaaane, à ze kɔn à maaao.

¹⁰ Àgɔ nna kɔo kɔ gbēnɔ ũ. Àgɔ wāa kɔn bɛelikɔnenao.

¹¹ Àgɔ aia vī meɔ sai, a mè gɔ wāa Dii zī guu.

¹² À pɔnnaa ke yā kɛ a wée dɔzi yā musu. À mēna fɔ nawɛakɛna guu. À mè kpà aduakɛnaa.

¹³ À dɔnle ke Luda gbē kɛ pɔ e kɛsāammanɔne. Àgae nibɔ ke.

¹⁴ À sa maaa o a wétāmmaninɔne. À sa maaa oŋne, àton n káro.

¹⁵ À pɔnnaa ke kɔn pɔnnakerinɔ. À ɔ dɔ kɔn ɔdɔrinɔ.

¹⁶ Àgɔ́ kú kɔ́o nna. Àton a zĩnda sé lezĩro. À gbɛ́nna kpá kɔ́n takaasideenɔ́. Àton a zĩnda diɛ yádɔ́rinɔ́ ũro.

¹⁷ Àton yá zaaa fĩa bo kɔ́n à zaaaoro. Àgae yá kè maa baade píngine ke.

¹⁸ Tó eé sí ke, tó á à zé vĩ, àgɔ́ nna kɔ́n gbɛ́ sãnda píngio.

¹⁹ Ma gbɛ́ yenzideenɔ́, àton gɛ́e bo gbɛ́aro, à à tó kɔ́n Ludao. À kɛ́na Luda yān wà bè:

Dii bè, ambe é gɛ́e bońma,

ambe é fĩa bońma.

²⁰ Tó nɔ́aa e n ibɛɛ dɛɛ, n pɔ́blee kpáa. Tó ímiime sɔ́, n à gba í. Tó n kè le, n ée à ɔ́ kaane a lémme.

²¹ Nton tó yá zaaa zĩ blemmaro. N zĩ blea kɔ́n à maaao.

13

Misina búsu gbāadeenɔ́e

¹ Baade píngi mĩ siɛ búsu gbāadeenɔ́e, zaake iko kee kuu Luda lé saero. Luda bé à gbāadee kè aɔ́ kuunɔ́ diɛ n píngi.

² Beee yānzi gbɛ́ kè bɔ́ gbāade yā kpɛɛ, adee bɔ́ Luda yādiɛna kpɛɛme. Gbɛ́ kè bɔ́ n kpɛɛn n zĩnda dà yāmmɛ.

³ Èe ke maakɛrinɔ́ bé wè vĩa ke kpatablerinɔ́nɛro, sé zaakerinɔ́. Tó n yezi gbāadeenɔ́ vĩa dadanziro, n yā maaa ke, eé n sáabu kpá.

⁴ Gbāadee né Luda zĩkerime n aafia yānzi. Tó n yā zaaa kè sɔ́, n vĩa kɛne, zaake à fɛdaa logona pānlo. Luda zĩkerime, è gɛ́e bone zaakeria.

⁵ Beee yānzi à maa à mĩ siɛńne. Èe ke wéetamma yānzi adonlo, a laasuu yānzime dɔ́.

⁶ Beee yānzin eè be'ɔ́ kpázi dɔ́, zaake gbāadeenɔ́ né Luda zĩkerinɔ́me, aɔ́e zĩi pĩ kɛɛnɛme.

⁷ À baade fĩa bońne píngi. À be'ɔ́ kpá à siria, à a laaano takada sí dɔ́. À mĩ siɛ gbɛ́ kè dɛ à mĩ sienɛnɛ. À gbɛ́ kè dɛ à à yā da yā da.

Gurɔ́ kà kĩ, wàgɔ́ yekɔ́zi

⁸ Àton gbɛ́ke fĩa séro, sé yekɔ́zina fĩa baasiro. Gbɛ́ kè ye a gbɛ́daaazi, Luda doka pɛ́kɔ́ɛame.

⁹ Wà bè nton zina kero, nton gbɛ́ dero, nton kpáí oro, nton gbɛ́ pɔ́ ni dero. Yā pĩnɔ́ kɔ́n yādiɛna pānde kè aɔ́ kuunɔ́ píngi kú yā kèkĩi guume wà bè: Ngɔ́ ye n gbɛ́daaazi lán n zĩnda wèndi bà.

¹⁰ Yenzi è tó gbɛ́ yā zaaa kè a gbɛ́daaanero. Yenzin Luda doka papana ũ.

¹¹ À ke le, zaake á gurɔ́ kè wá kúa kè dɔ́. A vuna iin gurɔ́ kà, zaake wa misina kĩi tia dɛ gurɔ́ kè wa Yesu náane kèla.

¹² Guu si à kà zà, gudɔ́na kà kĩi. Wà mĩ kè gusia yānɔ́a wà gupura gɔ́kɛbɔ́nɔ́ sɛɛ.

¹³ Wàgɔ́ kú wa dɔ́roa faantɛ gbɛ́nɔ́ ũ faasai kɔ́kɔ́ kɔ́n wɛdenao sai, pāpākɛna kɔ́n wísaiyāo sai, leokpakɔ́a kɔ́n zanguo sai.

¹⁴ À Dii Yesu Kirisi zékpae sé. Àton tó a dà zii dɔ́are ae à à nidɛna kero.

14

Kɔ́ taari'ena

¹ À gbɛ́ kè buse ludanaanekɛna guu diɛ yākete sai.

² Gbēkeno ludanaanekena è pòke tè boro, ben gbē kè aš ludanaanekena busanano è nòbo sóro.

³ Gbē kè è pò píngi ble tón kya ká gbē kè è pò píngi bleroonlo, bensō gbē kè è pò píngi bleroo tón gbē kè è pò píngi blee taari ero, zaake Luda à sìme.

⁴ Dén n ũ kè nées danō zíkēri taari ee? Tó à fĩ ke à fũan yoo, à Dii yān gwe. Eé fĩ, zaake Dii gbāaa è tó à fĩ.

⁵ Gbēkeno sì kè guro kenō nna de à kenōla, gbē pādeno sì kè guro píngi sáame. Baade laasuu gō dōnkō kōn yā kè à zèoo.

⁶ Gbē kè è guroo boō è bo Dii yānzime. Gbē kè è pò píngi blee è ble kōn Dii gbāaaome à Luda sáabu kpá. Gbē kè è pò tē è tē Dii yānzime à Luda sáabu kpá.

⁷ Gbēke ègō kuu a zīnda yānziro, gbēke è ga a zīnda yānziro.

⁸ Tó wá kuu, wá kuu Dii pò ũme, tó wa ga, wa ga Dii pò ũme. Wá kuun yoo, wa gan yoo, wá de Dii pò ũme.

⁹ Zaake Kirisi gā à fēē, le āgō de gēwāadeeno kōn gbē bēēno Dii ũme.

¹⁰ Kè nées n gbēndoo taari ee sō nē? Mmōn sō, à kè dia nées kya kaa n gbēndoon sō? Luda ègō vēena a tintia, wa píngi wé bo wā zē à aē,

¹¹ lán à kēna Luda yān nà Dii bē:

Kōn ma kuunao, baade píngi é kúeme,

gbē sānda píngi é ma ludakēē dō.

¹² Len baade é a zīnda yā tōkē Ludanē le.

Àton yā kè eé tó a gbēndoo fuu kero

¹³ Beee yānzi wāton kō taari e dōro. Kè de à kō taari e, à zēo kè é yā kè eé tó a gbēndoo fuu kero.

¹⁴ Dii Yesu guu má dō sāsān kè pòble ke ègō gbāsī a zīndaro. Mōde tó gbē diē kè pò gbāsī, ben ègō gbāsīne.

¹⁵ Tó n n gbēndoo nōse yākanē pò kè n blē yānzi, n yenzi vīnero. Póblee kè n blē yānzi nton gbē kè Kirisi gā à yānzi kaatero.

¹⁶ Àton tó wā kya káare pò kè á è à maanlo,

¹⁷ zaake kpata kè bō Luda kiia né póblena kōn íminao yānlo. Yākena a zēa kōn aafiao kōn pōnnaa kè Luda Nini è iñneo yāme.

¹⁸ Gbē kè èe dōo Kirisizi lán beee bà yā è ká Ludanē, bensō gbēntee è à sáabu kpá.

¹⁹ Beee yānzi wāgae kō aafia wete wāgō kō sēē lezī.

²⁰ Nton Luda zīi yaka póblee yānziro. Pòble píngi maame, mōde pò kè eé tó n gbēndoo fuu blena maaro.

²¹ Nòbōsonan yoo, wēminan yoo, yā kè eé tó n gbēndoo fu píngi, à maa n tēme.

²² Pò kè n náane kè, n tó à gōnne kōn Ludao. Aubarikadeen gbē kè èe a zīnda taari e kōn pò kè à zèoroo ũ.

²³ Tó gbē e seka kēē póblee kè èe bleea sō, à a zīnda dà yāmmē, kè èe kō sé kōn à ludanaanekenaoro yānzi. Yā kè èe kō sé kōn gbē ludanaanekenaoroo né durumme.

15

Wāgō yekōzi wēēdōna Ludazi guu

¹ Wamōwa kè wā gbāa ludanaanekena guuno, séde wā gbē kè aš gbāaroono sé lezī aš gbāasaikēē guu. Wātongae wa pōyezi kero.

² Wa baade gae yā kè eé kɛ a gbɛdaaane nnaa kɛ à bɔna maaa yānzi kɔn à kāsapeenaɔ.

³ Zaaɛ Kirisi e a zĩnda pɔyezi kero. À kɛna Luda yān wà bè, gbɛnɔ dɔkɛna Ludao gbɛnɛ.

⁴ Yā kè wà kè yā pĩngi, wà kè lɛdanawaa yānzime. Luda yā pì è wa gba mɛna, è wa gba swè lɛ wàgɔ tãmaa vĩ.

⁵ Luda kè è ñ gba mɛna à ñ gba swè tó àgɔ nɔsɛdɔnkɔ vĩ kɔo lán Kirisi Yesu pɔ bā,

⁶ lɛ à Luda wa Dii Yesu Kirisi De tó bɔ kɔn nɔsɛ dɔnkɔo kɔn lɛdoleo.

⁷ À kɔ sí lán Kirisi a si nà Luda tɔbɔna yānzi.

⁸ Mɛɛ ooare, Kirisi gɔ zĩri ũ Yudanɔnɛ, lɛ à lɛ kè Ludaa gbɛ aɔ dezinɔnɛ papa, aɔgɔ dɔ kè Luda náane vĩ,

⁹ lɛ bori pāndenɔ Luda tó bɔ à sùu yānzi lán à kɛna Luda yān nà wà bè: Beee yānzi mɛ n sáabu kpá boriino té, mɛ n tó kpá.

¹⁰ Wà bè dɔ: Boriino, à pɔnnaa kɛ kɔn Luda gbɛnɔ.

¹¹ Wà bè dɔ: Amɔa bori pĩngi à Dii tó kpá, amɔa bùsu pĩngi gbɛnɔ à à táaki lɛ.

¹² Isaya bè dɔ: Yɛsɛ kāsāa é pito pá, eé fɛɛ à kɔ ble bori pāndenɔnɛ, aɔégɔ wée dɔɔzi.

¹³ Luda kè gbɛ pĩngi wée dɔzi tó pɔnnaa pɛkɔrɛawa kɔn aafiao a náane kè ée kɛɛ yānzi, lɛ a wéedɔzina kaara kɔn à Ninii gbāaaɔ.

Pɔlu zĩkɛna Ludanɛ

¹⁴ Ma gbɛnɔ, má dɔ sãnsãn kè maakɛɛ pɛkɔrɛawa, á yā pĩngi dɔ wásawasa, é fɔ à lɛ dakɔa.

¹⁵ Ma takada kè kɛna guu ma yākenɔ kè kɔn kùgbāaaɔ diɛna, lɛ àgɔ dɔagu yānzi, zaake Luda ma gba zé

¹⁶ ma gɔ Kirisi Yesu zĩkɛri ũ bori pāndenɔnɛ. Mɛɛ baaru nnaa kè bɔ Luda kiia kpaañɛ, lɛ aɔ kuuna gɔ adona Luda Nini gāzĩ, aɔ gɔ Ludanɛ sa'obɔ kè è kɛnɛ ũ.

¹⁷ Kuuna Kirisi Yesu guu mɛɛ ãa dāa zĩ kè mɛɛ kɛɛ Ludanɛ yā musu.

¹⁸ Zaaɛ má yāke ona vĩro, tó è kɛ yā kè Kirisi kè ma kiia baasiro. À tò bori pāndenɔ Luda yā mà ma yā'ona kɔn ma yākenao gāzĩ

¹⁹ kɔn sèedanɔ kɔn dabudabuyānɔ gbāaaɔ kɔn Luda Nini gbāaaɔ. Bɔna Yerusalemu ma liga wéte kɔn wéteɔ ai Ilirikumu bùsun, ma Kirisi baaru kpàakpa kè papana.

²⁰ Mɛɛgɔ yezi mà baaru nnaa pì kpá guu kè wèe Kirisi yā man zikiro, lɛ màton bú ba gbɛ pānde pɔ gbɛnlo yānzi.

²¹ Lán à kɛna Luda yān nà wà bè: Gbɛ kè wèe à yā oñɛ yāroonɔ wée é kɛ, gbɛ kè aɔɔe à baaru ma yāroonɔ é dɔrɔ dɔ.

²² Yā kè ègɔ kpaa ma mɔna a kiiane gɛn baaagɔn gwe.

²³ À kà wèe ùgbangba kè mɛɛgɔ yezi mà mó a gwa. Tia sa lán yākee e gɔmɛ bùsu kèkiino guu dɔro nà,

²⁴ má támaa vī wà wée sikōle sa ma gana Sapaini būsun guu. Tó ma gurɔplaa kɛao kɔn pɔnnaao, é zé keme gana gwe.

²⁵ Tia la mée gaa kɔn dɔnleɔ Luda gbɛnɔne Yerusalemɔ,

²⁶ zaake gbɛ kè aɔɔ kú Masedonia kɔn Girisino zèò wà Luda gbɛ takaasidee kè aɔɔ kú Yerusalemɔnò kámasa kɛ.

²⁷ Aɔ zèò, mɔde tiasime, zaake lán Yudanɔ Luda auziki li bori pāndenɔzi nà, à maa bori pāndenɔ n̄ anduna auziki li Yudanɔzi se.

²⁸ Tó ma gbaa pì nānne n̄ ɔzī ma yāa, ma gana Sapaini guu mé bɔɛ a kiia.

²⁹ Má dɔ kè tó mé mɔ a kiia, mé mɔare Kirisi aubarikao papaname.

³⁰ Ma gbɛnɔ, ma naare wa Dii Yesu Kirisizi kɔn yenzi kè Luda Nini è kpámmao, à fɛɛ à zɛ à Luda wée kɛmao,

³¹ le à ma bɔ Yudea Yesusaideenɔ ɔzī, le zīi kè mé kɛ Yerusalemɔ Luda gbɛnɔ té kɛñne nna,

³² gbasaa mà a le kɔn pɔnnaao, tó Ludaa wè, mé mɔ kámma bo a kiia.

³³ Luda Aafiade gɔ kúao a píngi. Aami!

16

Ikpammana

¹ Mée wa dāre Febe, Kenkɛɛa sɔsi dɔnlɛri naaare a ɔzī.

² À à sí Dii guu, lán à maa Luda gbɛnɔ kɛ kɔo nà. À dɔàlɛ kɔn pɔ kè à yezi a kiiao píngi, zaake à dɔ gbɛnɔlɛ pari kɔn mapio se.

³ À à kpá Pisisila kɔn Akilaoa. Ma zíkɛri daanɔmɛ Kirisi Yesu zīi guu.

⁴ Aɔ sì wà n̄ zīnda da kari guu ma yānzi. Èe kɛ mámbe madoro, bori pānde sɔsinɔ gbɛnɔɔ e n̄ sáabu kpaa píngi dɔ.

⁵ À à kpá sɔsi gbɛ kè aɔɔgɔ kɔ kaakɔa aɔ bɛɛ guunɔa.

À à kpá ma gbɛ yenzide Epenetua, àmɔ kè à Kirisi náane kè Asia būsun káaku.

⁶ À à kpá Mariamaa, àmɔ kè zīi kɛare maamaa.

⁷ À à kpá Andarɔnikua kɔn Yuniao. Ma bori daa kè wà wa da kpésiaan ledoonɔmɛ. Aɔ tɔ bɔ Luda zīrinɔ té bensɔ aɔɔ kú Kirisi guu ma ā.

⁸ À à kpá Ampliatu kè de ma gbɛ yenzidee ũ Dii guua.

⁹ À à kpá Ubanu kè de wa zíkɛri daa ũ Kirisi zīi guua kɔn ma gbɛ yenzide Satakio.

¹⁰ À à kpá Apele kè à zena gbāa Kirisi guua.

À à kpá Arisitɔbulu bɛdeenɔa.

¹¹ À à kpá ma Yuda daa Herɔdīsa.

À à kpá Nasisu bɛdee kè aɔɔ kú Dii guunɔa.

¹² À à kpá Tirifenaa kɔn Tirifosao. Nɔgbɛ pino è zīi kɛ Diine maamaa.

À à kpá Pesia. Nɔgbɛ yenzidee pì zīi kè Diine maamaa.

¹³ À à kpá Rufu kè bɔ adɔ Dii zīi guua kɔn à da kè mée gwaa ma da ũuo.

¹⁴ À à kpá Asinkiritua kɔn Flegɔ kɔn Emesio kɔn Patarobao kɔn Emasio kɔn n̄ Yesude daa kè aɔɔ kú ledoonɔ n̄ píngi.

¹⁵ À à kpá Filɔɔgua kɔn Yuliao kɔn Nerɛuo kɔn à dāreo kɔn Olimpao kɔn Luda gbɛ kè aɔɔ kú ledoonɔ n̄ píngi.

¹⁶ À à kpákɔa kɔn Luda gbɛnɔ lépemmaanao. Kirisi sɔsinɔ à kpàawa n̄ píngi.

Lézamma

¹⁷ Ma gbēnɔ, mée ooare à làakari ke gbē kè aɔ bò yā kè á dàda kpɛɛnɔzi. Aɔè gbēnɔ kēkɔa wà gbēnɔ sāsā. À kēnma,

¹⁸ zaake gbē beee takanɔ è dɔ wa Dii Kirisiziro, sé n gbɛɛ yā. Aɔè taari-saideenɔ sāsā kɔn lénnaao kɔn yádɔɔ.

¹⁹ Baade pínɡi a m̀siɛna Diine baaru mà. Mée pɔnnaa kɛɛ a yā musu. Má yezi àgɔ à maa ɔndɔɔ vī àgɔ taarisaideenɔ ũ à zaaa musu.

²⁰ Luda Aafiade é Setán dúgu zɔ a gbá gĩĩ tia. Wa Dii Yesu gbēkɛɛ kɛare.

²¹ Ma zĩkeri daa Timɔti kɔn ma bori daanɔ Lusiu kɔn Yasɔo kɔn Sosipatao ì kpàawa.

²² Mamɔma Tetiu kè ma takada kè kè ì kpàawa Dii guu.

²³⁻²⁴ Ma bɛdee Gayusi kè sɔsi gbēnɔ è kakɔa à bɛɛ ì kpàawa. Wéte ɔɔ'uteri Erasatu ì kpàawa kɔn wa gbēndo Kaatuo.

Luda tɔbɔna

²⁵ Tia sa Luda é fɔ à a gba gbāa kɔn Yesu Kirisi baaru nnaa kè mée kpaaɔ, lán asiiyā kè utena zaa tontori kè wà biameɛɔ dɛ nà.

²⁶ Luda kè ègɔ kuu gurɔ pínɡi diɛ wà yā kè kēna annabinɔ takadanɔ guu pì bɔ gupuraa sa, lɛ bori pínɡi e à dɔ aɔ Luda náane kɛ aɔ gɔ à yāmarinɔ ũ.

²⁷ Wà Luda mèn do ɔndɔde tɔ bɔ Yesu Kirisi gāzĩ ai gurɔ pínɡi! Aami.

KƆRINTIDEENƆ TAKADA KAAKU

Korinti sɔsi gbɛnɔ kɔkɛkɛkɔana 1:1-4:21

Korinti sɔsi gbɛnɔ durunkena 5:1-7:40

Wagɔ kú kɔn láakario gɔna nɛ zĩndanɛ yá musu 8:1-11:1

Dɔnzikena 11:2-14:40

Gɛnɔ fɛɛna 15:1-15:58

Pɔlu ikpammana 16:1-16:24

Pɔlu ikpana Korintideenɔa

¹ Mamɔma Pɔlu kɛ Luda ma sisi à ma sɛ lán à yezi nà, ma gɔ Kirisi Yesu zĩri ũ. Mapi kɔn wa gbɛndo Sɔsɔtenɛo,

² wámbe wa takada kɛ kɛ sɔsi kɛ kú Korintine. Luda a sisi a gbɛnɔ ũ, a kuuna adona Kirisi Yesu guu lɛdo kɔn gbɛ kɛ aɔɛgɔ wa Dii Yesu Kirisi pì sisi gu pɔngianɔo, mɔwa kɛ wa Dii dɔnkɔnɔ.

³ Luda wa De kɔn Dii Yesu Kirisio gbɛkɛɛ kɛare, à a gba aafia.

⁴ Mɛɛgɔ Luda sáabu kɛ guro sánda pɔngi a yá musu gbɛkɛɛ kɛ à kɛare a kuuna Kirisi Yesu guu yáanzi.

⁵ Kuuna à guu pɔ pɔngi kàaraare, yá'ona pɔngi kɔn dɔna pɔngio,

⁶ zaake wa Kirisi yá'onaaree kásáa pɛɛ a guu,

⁷ ben Luda Nini gba kee e kɛsáawaro, guro kɛ a wɛɛ dɔ wa Dii Yesu Kirisi a zĩnda dɔbanazi.

⁸ Wa Dii Yesu Kirisi é tó à zɛ gbáa ai guro lɛ ká, lɛ agɔ kuu taari sai à mɔguro.

⁹ Luda náane vĩ. Àmbe à a sisi, a gɔ kɔ gbɛ ũ kɔn à Né Yesu Kirisi wa Diiio.

Korinti sɔsi gbɛnɔ kɛkɛkɔana

¹⁰ Ma gbɛnɔ, ma naare wa Dii Yesu Kirisizi, agɔ lɛdole vĩ kɔo a pɔngi, lɛ kɛkɛkɔana e à yáa a té, à kɔ kú kɔn laasuu dɔnkɔo kɔn nɔsɛo do.

¹¹ Má mà Koloe bedeenɔ lɛzĩ kɛ yáketɛ kú a té.

¹² Lán má mà nán yɛ: A gbɛkenɔ bè, wà zɛ kɔn Pɔluo. Gbɛkenɔ bè, wà zɛ kɔn Apoloo. Gbɛkenɔ bè, wà zɛ kɔn Pitao. Gbɛkenɔ bè dɔ, wà zɛ kɔn Kirisio.

¹³ Kirisi kɛkɛkɔanan yó? Wà Pɔlu pà lía a yáanzin yó? A batisi kɛ kɔn Pɔlu tɔon yó?

¹⁴ Ma Luda sáabu kɛ, kɛ mɛɛ a gbɛke batisi kɛro, séde Kirisipu kɔn Gayusio baasiro.

¹⁵ Lán à dɛ nà lɛ gbɛke é e à be a batisi kɛ, a gɔ ma iba ũro.

¹⁶ Eɛ, ma Setefana bedeenɔ batisi kɛ dɔ. Bɛɛ baasiro, tó ma gbɛ pànde batisi kɛ, mɛɛ dɔn dɔro.

¹⁷ Kirisi e ma zĩ gbɛ batisikɛna yáanziro, séde à baaru nna kpana. Èɛ kɛ kɔn yádɔonlo, lɛ à gana lía tón kɛ páro yáanzime.

Kirisi né Luda ɔndɔ kɔn à gbáaome

¹⁸ Kirisi gana lía né mɛsaiyámɛ gbɛ kɛ aɔɔɛ sásáanɔnɛ. Wamɔwa kɛ Ludaa e wa mɛ sínɔ sɔ, à dɛwe à gbáaa ũ.

¹⁹ À kɛna Luda yán wà bè:

Mɛ ɔndɔrinɔ ɔndɔ mɛ dɛ,
mɛ wɛɛzɛrinɔ wɛɛzɛ kɛ pà.

²⁰ ɔndɔri kú mámɛ? Takadadɔri kú mámɛ? Anduna tiaa kɛki yápingidɔri kú mámɛ? Ludaa e anduna ɔndɔ die mɛsaiyá ũroo?

²¹ Luda òndõ guu, èe tò anduna gbẽno a dõ kòn nĩ zĩnda òndõoro. À kènè à gbẽ kè aõo a náane kẹno mì sí waazi kè wà diẹ misaiyā ũu pì gāzĩ.

²² Yudanõ ye dabudabuzi, Girikinõ è òndõ wete.

²³ Wamõwa sõ, Kirisi gana lía kpàakpaan wée kẹ, ben è tò Yudanõ kpagula, bori pāndenõ è be misaiyāme,

²⁴ mọde gbẽ kè Luda nĩ sísí à nĩ sėnõ, Yudanõ kòn Girikinõ nĩ pĩngi, Kirisi deñne Luda gbāaa kòn à òndõ ũ.

²⁵ Luda misaiyā pì de gbẽntee òndõola. Luda gbāasaikẹ pì de gbẽntee gbāaala.

²⁶ Ma gbẽno, à gwa dian á de nà gurõ kè Luda a sisi. Danõ kiia a paridee òndõro, a paridee gbāadee ũro, a paridee kine ũro.

²⁷ Luda gbẽ kè aõo de anduna misaidee ũunõ sè, le à wí dao òndõrinõ. À gbẽ kè aõo de anduna gbāasaidee ũunõ sè, le à wí da gbāadeenõ.

²⁸ À gbẽ kè anduna nĩ díe kpẹdeeno ũ, kè wè kyakaŋgu bensõ aõ yā ègõ kuuroonõ sè, le à gbẽ kè aõ yā ègõ kuunõ ke kpẹdeeno ũ,

²⁹ le gbẽke tón e à ĩa dā Luda aro.

³⁰ Apinõ sõ, Ludaà tò á kú Kirisi Yesu guu, ben à gò wa òndõ ũ. Kuuna Kirisi pì guu Ludaà tò yā bõwao nna, wa kuuna adona, bensõ à wa mì sí.

³¹ Bee yānzi lán à kēna Luda yān nà, tò gbẽ yezi à ĩa dā, à dā Dii yā musu.

2

Kirisi kòn a gana lía yāo

¹ Ma gbẽno, kè ma mọ a kiia, ma mọ Luda yā kpàakpaa keareme, èe ke ma mọ òndõ gbāaa ke lénnaa kearenlo.

² Ma zeo kè mé yāke oarero, séde Yesu Kirisi yā baasiro, atēnsa à gana lía yā.

³ Ma mōna a kiia guu ma mọ kòn kùvĩio kòn vĩa kòn lugaluganao.

⁴ Ma waazikena guu mée yā o kòn lénnaao ke òndõoro. Má ò kòn Luda Nini gbāaa dōanaome,

⁵ le a ludanaanekena tón bõ gbẽntee òndõ guuro, sé Luda gbāaa guu.

Òndõ kè Luda Nini è dañne

⁶ Baa kòn beeeo weè òndõyā o gbẽ kàsaanõ. Èe ke anduna tiaa kèki òndõ ke à gbāadee kè aõ gbāaa e yāaanõ pónlo.

⁷ Luda òndõn wée oo, à poyezi kè utena yāa pì. À gĩake à diẹ wa gakui ena yānzi zaale èe anduna káero.

⁸ Anduna tiaa kèki gbāadee ke òndõ pì dõro. Tó aõ dõme yā, le aõo Dii gakuide pá líaro.

⁹ Lán à kēna Luda yān nà wà bè:

Pó kè wée e ero bensõ swā e maro,

à laasuu e gē gbẽke swè guuro,

àmbe Luda à soru kè gbẽ kè aõ yezinõ.

¹⁰ Ludaà dōawe kòn a Nini gbāaao, zaake à Ninii pì yā pĩngi tàasikena, baa kòn Luda asii bítanõ.

¹¹ Gbẽkee a daa nòse guu yā dõro, tò èe ke à ninii kè kú à guu baasiro. Leme dõ gbẽkee Luda nòse guu yā dõro, tò èe ke Luda pì Ninii baasiro.

¹² Anduna kè niniin wá èro, Ninii kè bõ Luda kiian wá è, le wà gbāa kè Ludaà dàwee dõ.

¹³ Yā kè wée oon gwe, èe ke yā kè gbẽntee òndõ è dañnenlo, yā kè Luda Nini è dañneme. Len weè Luda Nini yā bókõte gbẽ kè aõ Luda Nini vīnõ le.

¹⁴ Anduna gbē è Luda Nini yān sɔro, zaake à danɛ misaiyā ũmɛ. Eé fɔ à à mi dɔ sero, zaake Luda Nini pì gbāaan wè à yā zé dɔ.

¹⁵ Gbē kè Luda Nini è dɔnɛ aɛzì è yā pìngi zé dɔ, gbēke sɔ zé vī à à zaa boro.

¹⁶ À kēna Luda yān wà bè: Dé bé à Dii nòsɛ dɔ gbasa à lé daa? Mòde wapino wá Kirisi nòsɛ vī.

3

Zikena Ludanɛ

¹ Ma gbēnɔ, mée fɔ mà yā òare lán mɛè o gbē kè Luda Ninii dɔnɛ aɛnɔnɛ bàro, ben mà òare lán anduna gbēnɔ bà, zaake nékpāntēnɔn a ũ Kirisi guu.

² Zwiin má kpàawa, èe kɛ pɔ lɔmadeenlo, zaake ée ká kòro. Baa ai tia ée káro,

³ zaake dàdeenɔn a ũ ai tia. Lán á zakɔn nà, bensɔ á yàkete vī, dàdeenɔn a ũroo? A dà bé à dɔare aɛ.

⁴ Kè a gbēke bè a zɛ kɔn Pɔluo, ben gbē pānde bè a zɛ kɔn Apoloo, á kú kɔn a dàon gweroo?

⁵ Dén Apoloo ũu? Dén Pɔlu ũu? Zikerinɔn wa ũ, ben a Kirisi náanɛ kè wa gāzì. Wa baade e zìi kè Dii dānɛ kɛmɛ.

⁶ Ma pɔ tɔ, Apolo í kànɛ, ben Ludaa tò à gbà.

⁷ Lɛmɛ pɔtɔri kɔn íkario dɛ pòke ũro, sé Luda kè è tò à gbà.

⁸ Pɔtɔri kɔn íkario sáamɛ. Aɔ baade é à àrɛ e a zì lémɛ.

⁹ Luda zikéri daanɔn wa ũ. Luda búgben a ũ, Luda kpén a ũ.

¹⁰ Gbaa kè Ludaa dàme bè à tò ma èe kpàɛ lán èbori gonidee bà, ben gbē pānde mò èe kpé pì boo. Baade làakari kè a kpébonaa,

¹¹ zaake gbēke é fɔ à èe ke kpàɛ dɔro, sé èe kè kpaɛna Yesu Kirisi ũu baasiro.

¹² Tó gbē kpé pì dɔ kɔn vurao ke kondogi ke gbē bèɛdee ke tò à dɔ kɔn lío ke lá ke sɛ,

¹³ baade zì yāpura é bɔ gupuraa. Weé e yākpakɛgurɔ zì, zaake gu é dɔ kɔn téomɛ, weé baade zì taka gwa té pì guu.

¹⁴ Tó gbē zìi kè à kè bɔ tén aafia, adee é àrɛ e.

¹⁵ Tó gbē zì té kù, eé mɔnzi e, adee é bɔ kɔri lán wè bɔ tén nà.

¹⁶ Á dɔ kè Luda kpén a ũ, Luda Ninii kú a guuroo?

¹⁷ Tó gbē Luda kpé pì yàka, Luda é adee kaate, zaake kpé pì kuuna adonamɛ, bensɔ ámbɛ kpé pì ũ.

¹⁸ Gbēke tón a zīnda sāsáro. Tó a gbēkee e a zīnda dieɛ anduna kèki ɔndɔri ũ, à gɔnɛ misaidee ũ lɛ à e à ɔndɔ kù.

¹⁹ Zaake anduna kèki ɔndɔ dɛ Ludanɛ misaiyā ũmɛ. À kēna Luda yān wà bè: È ɔndɔrino kù í wéɛzɛɛ guu.

²⁰ À kēna dɔ: Dii dɔ kè ɔndɔrino laasuu pā.

²¹ Bee yānzi a gbēke tón ía dā gbēntee yā musuro. Pɔ pìngi né a pómɛ:

²² Pɔlu, Apolo, Pita, anduna, wèndi, gaa, tia pónɔ, zia pónɔn yoo, à pìngi né a pómɛ.

²³ Apino sɔ, Kirisi pón a ũ, Kirisi sɔ né Luda pómɛ.

4

Kirisi zìrinɔ

¹ Bee yānzi à wa gwa Kirisi zikérino ũ, Luda asiyyā gwàrino ũ.

² À kɔsìo gwàrino gɔ náanɛ vī.

³ Tó apinɔ ke gbẽntee yākpækɛrinɔ ma taari è, yā pāame ma kiia. Mɛè ma zīnda maakee ke zaakee ero.

⁴ Yākee e ma kù vīro, mɔde bee é ma bɔro, Diin ma yākpækɛri ũ.

⁵ Bee yānzi àton gīake à gbẽke taari e Dii mógurɔɔ āro. Àmbe eé guu pu pɔ kè utena gusiaan-a à nɔse yā bɔ gupuraa. Zī beeean baade é ma, dīan Luda é a sáabu kpá nà.

⁶ Yā kè má òaree kènɔ, má ò mapi kɔn Apoloo yā musume, le àgɔ yā kèkii dɔ: Wàton vī Luda yālaro. A gbẽke tón ïa dà, à ze kɔn gbẽ dooo, à bɔ gbẽ doo kpɛero.

⁷ Bó ñ deonílaa? Ní pɔke vī n zīdane, kè wèe n gbaroɔ? Wà n gba, ben nées ïa dāa lán wèe n gbaroo bàs?

⁸ A kán gwe kòs? A ke ɔdeeenɔ ũn gwe kòs? Ée kí blee wa sain gweɔ? Má yezi àgɔ kí blee, wàgɔ lɛdo.

⁹ Zaake má è wamɔwa Luda zīrinɔ, Luda wa diɛ zāa lán gbẽ kè wè ñ de pari wáanɔ bàme. Gu sànda píngi gbẽnɔ wée fīwa, malaikanɔ kɔn gbẽnteenɔ ñ píngi.

¹⁰ Wa gɔ m̀saideenɔ ũ Kirisi yānzi, ben kuuna Kirisi pì guu á de ɔndɔrinɔ ũroo? Wá busana ben á gbāa vīroo? Wá kpɛbɔna ben á kpɛdanaroo?

¹¹ Ai tia nɔaa kɔn ímiio e wa deɛ, wá té bũu, wa gɔ pógbɛnanɔ ũ, besaideenɔ ũ.

¹² Weè zī gbāaa ke ai wá kpasa. Tó wá wa ka, weè sa maaa oñneme. Tó wá ïa dāwa, weè mɛna fɔ.

¹³ Tó wá wa sɔsɔ, weè agbaa kpánneme. Ai tia wèe wa diɛ anduna bɔto pónɔ ũ, baade píngi b́sa ũ.

¹⁴ Mée yā kèkii oare wídanaawaa yānzinlo. Mée a gbaa làakari ma né yenzideenɔ ũme.

¹⁵ Baa tó Kirisi guu a gwàrinɔ kà gɔn ũgbangba, a de'ina pari-ro. Mámbe ma a i kɔn Kirisi Yesu baarunnakpanaareeo, ben á kú à guu.

¹⁶ Bee yānzi mée agbaa kpaaare, àgɔ té ma zékpazí.

¹⁷ Bee yānzín ma a né yenzide Timɔti zīawazi. Àpì né náanedeeme Dii guu, àmbe eé ma kuuna Kirisi guu yākɛna dɔagu. Yā kè mɛè dañne sɔsinɔ guun gwe.

¹⁸ A gbẽkenɔ è ïa dāa, lán mé mɔ a gwaroo bà.

¹⁹ Tó Dii wè, mé mɔ a gwa tia, mé ïadāri pínɔ gbāa lé e, èe ke aɔ yā'ona adonlo.

²⁰ Zaake kpata kè bɔ Luda kiia né yā'ona yānlo, gbāaame.

²¹ Á yezi diame? Mà mɔazi kɔn gòn yó, ke mà mɔ kɔn yenzio kɔn nòseyiome?

5

Papákɛna sɔsi gbẽnɔ té

¹ Má mà pāpákɛna gè a té, yā kè à taka kú baa kifiinɔ té sero. Wà bè, a gbẽnɔ doke a de nɔɔ sɔ.

² Ben ée ïa dāaɔ? À kɔsio a nɔse yakame, à gbẽ kè yā pì kè bɔ a té.

³ Baa tó má kúaoro, ma ninii kúao, ben ma yākpae kè kɔn gbẽ kè yā pì kèo gɔɔ lán wà be má kú gwee bà.

⁴ Tó a kɔ kákɔa, tó wa Dii Yesu gbāa kúao, tó ma ninii kúao, à gbẽ pì kpá Setān-a kɔn wa Dii Yesu tóo, le à dà kaate, à ninii è à bɔ aafia Dii mógurɔɔ zī.

⁶ A ïadāna maaro. Á dɔ kè buredi ēzē fété è flawadɛna bíta sésɛroo?

⁷ À buredi ēzē zi kwée, é gɔ flawa dufu ũ a sésɛ'ēzē sai, lán à kɔsio àgɔ de nà, zaake Kirisi gá wa Banla sāne b̀ro ũme.

⁸ Bee yānzi wàgɔ̄ kuu bureɗi sésɛ'ézɛsai zĩbaakerino ũ yāpuraa guu kɔ̄n nɔ̄sɛ puraaɔ. Wàtongɔ̄ kuu bureɗi sésɛ'ézɛ zi zĩbaakerino ũ mɔ̄nafiki kɔ̄n zaakenao guuro.

⁹ Takada kè má kèare guu ma bè, àton kakɔ̄a kɔ̄n pāpākerinoɔro.

¹⁰ Èe kɛ anduna kè pāpākerino ke wākūdeenɔ̄ kɔ̄n gbēblerino ke tāagbāgbārinɔ̄nlo, zaake tó gbē beenɔ̄mɛ, séde é bɔ̄ anduna guu.

¹¹ Auo, má òare gbē kè wà bè wa gbēme, bensɔ̄ à de pāpākeri ke wākūdee ke tāagbāgbāri ke gbēyakari ke wēderi ke gbēbleri ũ, àton kakɔ̄aoro, àton ɔ̄ kakɔ̄a sero.

¹² Ma bà ũgba kɔ̄n yāgɔ̄gɔ̄na kɔ̄n Yesusaideenɔ̄? A zĩnda gbēno bé à kɔ̄sio à yā gɔ̄gɔ̄nyoroo?

¹³ Luda bé eé yākpae kɛ kɔ̄n Yesusaideenɔ̄. À gbē zaaa pì bɔ̄ a té.

6

Yakpaɛkena kɔ̄o

¹ Tó a gbēke yā vī kɔ̄n a Yesude daaao, bóyānzi è gá yākpae kɛ kɔ̄n adeeo Luda gbēno kiiaziroo, sé ludad̄risainɔ̄ kiia?

² Á dɔ̄ kè Luda gbēno bé weé yākpae kɛ kɔ̄n andunaoroo? Lán ámbɛ é yākpae kɛ kɔ̄n andunao nà, ée ká à yāketenɔ̄ gɔ̄gɔ̄roo?

³ Á dɔ̄ kè wámbe wé yākpae kɛ kɔ̄n malaikanɔ̄oroo? Weé anduna kèki pó o dɔ̄?

⁴ Tó á yā beee taka gɔ̄gɔ̄na vī, é gbē kè aɔ̄ de sɔ̄si gbēnoɔne póke ũroonɔ̄ sé yāgɔ̄gɔ̄rino ũs?

⁵ Ma beee ò lɛ mà wí daawa yānzime. Á gbēke vī a té kè à ɔ̄ndɔ̄ kà à a gbēno yā gɔ̄gɔ̄nɛroo?

⁶ Séto a gbē doo a gbēdaaa sísi yākpaea Yesusaideenɔ̄ kiia?

⁷ Lán á yā vī kɔ̄n kɔ̄o nà, a sāsá yāa kò mámmam. Bóyānzín é we wà a takii keroo? Bóyānzín é tó wà a bleroo?

⁸ Apino eé gbē takii kɛ, eé gbē ble, baa a kɔ̄ tɛɛ.

⁹ Á dɔ̄ kè gbē zaaanɔ̄ é gē kpata kè bɔ̄ Luda kiia guuroo? Àton a zĩnda sāsáro, pāpākerino ke tāagbāgbārinɔ̄ ke zinakerino ke gɔ̄gbē kaaruano ke gbē kè aɔ̄ de kɔ̄n n̄ gɔ̄gbē daaano

¹⁰ ke kpáino ke wākūdeenɔ̄ ke wēderino ke gbēyakarinɔ̄ ke gbēblerino, aɔ̄ gbēke é gē kpata kè bɔ̄ Luda kiia guuro.

¹¹ A gbēkenɔ̄ de lɛmɛ yā, ben a zú ò, a gɔ̄ Luda pó ũ, Ludaa tò yā b̀ao nna kɔ̄n Dii Yesu Kirisi tɔ̄o kɔ̄n wa Luda Nini gbáaao.

Wà papakena tó

¹² Èe be, á yā píngi kɛna zé vīme. M̀de yākenɔ̄ àre vīro. Èe be, á yā píngi kɛna zé vīme. M̀de àton tó yāke bà káare a yīnlo.

¹³ Èe be dɔ̄, p̀blee né ǹsɛ p̀mɛ, bensɔ̄ ǹsɛ né p̀ble p̀mɛ. Baa kɔ̄n beeeo Luda é n̄ píngi kaate. M̀né pāpākeɔ̄nlo, Dii p̀mɛ, bensɔ̄ Dii bé m̀e pì gwàri ũ.

¹⁴ Luda wa Dii b̀o gaan, bensɔ̄ eé wa b̀o gaan kɔ̄n a gbáaao.

¹⁵ Á dɔ̄ kè a m̀e bé Kirisi m̀eguunɔ̄ ũroo? Weé Kirisi m̀egu sé wà kɛ kaarua m̀egu ũn ý? Wàton ero!

¹⁶ Á dɔ̄ kè gbē kè kàkɔ̄a kɔ̄n kaaruao k̀eo m̀e d̄nkn̄loo? À k̀ena Luda yān wà bè, aɔ̄ gɔ̄n plaaa é gɔ̄ m̀e doo ũ.

¹⁷ Gbē kè kàkɔ̄a kɔ̄n Diio k̀eo m̀en do Ninii guu.

¹⁸ À kɛ pāpākɛnaa. Durun pānde kɛ gbɛ è kɛ pínɡi bà kú à m̀ero. Pāpākɛrɛ sɔ̃ è durun kɛ a m̀enemɛ.

¹⁹ A dɔ̃ kɛ a m̀è bé Ninii kɛ Luda a gba, kɛ kú a guu kpé ũroo? Ámbe á a zĩnda vĩro,

²⁰ Luda a lu, à fĩa bò. Bee yānzi à Luda tɔ̃ bɔ̃ kɔ̃n a m̀ero.

7

Nɔ̃sɛna

¹ Takada kɛ á kɛ yā musu, à maamɛ gɔ̃gbɛ gɔ̃ kuu nɔ̃gbɛ sai.

² Mɔ̃de kɛ pāpākɛna dāgula yānzi, gɔ̃gbɛ pínɡi gɔ̃ a zĩnda nɔ̃ vĩ, nɔ̃gbɛ pínɡi gɔ̃ a zĩnda gɔ̃ vĩ.

³ Gɔ̃gbɛ gae pɔ̃ kɛ kɔ̃sio kɛ a naɔ̃nɛ. Nɔ̃gbɛ gae kɛ a zānɛ lɛ se dɔ̃.

⁴ Nɔ̃gbɛ m̀e kuu a zĩnda pɔ̃ ũro, sé à zā pɔ̃ ũ. Lɛmɛ dɔ̃ gɔ̃gbɛ m̀e kuu a zĩnda pɔ̃ ũro, sé à naɔ̃ pɔ̃ ũ.

⁵ Àton gíkɔ̃nɛro, séde á mākɔ̃nɛ, lɛ à làakari dɔ̃ aduakɛnaa gĩa, gbasaa à a kɛna kɛ, lɛ Setān tón òndɔ̃ kɛare, à fu mɛnaaro yānzi.

⁶ Lén má dàawa, èe kɛ tiasinlo.

⁷ Má yezi baade pínɡi gɔ̃ dɛ lán ma bà, mɔ̃de baade kɔ̃n a gbaa kɛ Ludaa dānɛomɛ, gbɛ kɛ kɔ̃n a pɔ̃o, gbɛ kèkāa kɔ̃n a pɔ̃o.

⁸ Mée yā kèkii oo pɔ̃sɛnɔ̃nɛ kɔ̃n gyaanɔ̃nɔ̃. À maa aɔ̃gɔ̃ kuu nido lán ma bà, ⁹ mɔ̃de tó aɔ̃é fɔ̃ wà n zĩnda kũro, aɔ̃ nɔ̃ sé, aɔ̃ zā kɛ, zaake kɔ̃sɛna maa dɛ lugana kɔ̃zila.

¹⁰ Mée yā diɛ nɔ̃deenɔ̃nɛ kɔ̃n gɔ̃deenɔ̃, èe kɛ mapinlo, Diime. Nɔ̃gbɛ tón gí a zāziro,

¹¹ gɔ̃gbɛ tón pé a naɔ̃aro. Tó nɔ̃gbɛ gà à gí a zāzi, à gɔ̃ pɔ̃sɛ kesɔ̃ à ɛara a zāzi.

¹² Mée oo gbɛ kpaaanɔ̃nɛ, èe kɛ Dii bé à òro. Tó a gbɛkee nɔ̃ Yesusaidee vĩ, ben nɔ̃ pì yezi àgɔ̃ kúo lɛdo, àton péaro.

¹³ Lɛmɛ dɔ̃ tó nɔ̃gbɛ gɔ̃ Yesusaidee vĩ, ben gɔ̃ pì yezi àgɔ̃ kúo lɛdo, àton gízìro.

¹⁴ Zaake Luda è gɔ̃ Yesusaidee sí a naɔ̃ yānzi, bensɔ̃ è nɔ̃ Yesusaidee sí a zā yānzi. Tó lenlo, aɔ̃ nénɔ̃ égɔ̃ gbāsime. Mɔ̃de tia aɔ̃ kuuna adona.

¹⁵ Tó Yesusaidee pì gizi, à gizi. Yā beee taka guu aɔ̃ kuuna kɔ̃n kɔ̃o né tiasinlo. Luda a sisi, à a se àgɔ̃ kuu aafiamɛ.

¹⁶ Nɔ̃gbɛ, ke né n zā m̀i sí, n dɔ̃sɔ̃? Gɔ̃gbɛ, ke né n naɔ̃ m̀i sí, n dɔ̃sɔ̃?

À zɛ kɔ̃n a gwenao

¹⁷ Baade zɛ kɔ̃n a gwena kɛ Luda à diɛn-o gurɔ̃ kɛ Dii à sisi. Lɛn m̀e dañnɛ lɛ sɔ̃sinɔ̃ guu pínɡi.

¹⁸ Luda gbɛ sisi bāngukɛnan yoo, àton wetɛ à kɛ gɛfɔ̃odee ũro. Luda gbɛ sisi gɛfɔ̃odeen yoo, àton bāngu kɛro.

¹⁹ Bāngukɛna yāke vĩro, bensɔ̃ gɛfɔ̃ yāke vĩro, sé àgɔ̃ yā kɛ Ludaa diɛnɔ̃ kũna.

²⁰ Lán baade kuu nà gurɔ̃ kɛ Luda à sisi, à zɛo lɛ.

²¹ Luda n sisi zò ùun yoo? Nton bídi kɛro. Mɔ̃de tó n ga n gɔ̃na wɛɛnɛ ũ zé è, n bɔ̃ zɔ̃bleen.

²² Zò kɛ Dii à sisi gɔ̃ wɛɛnɛ ũ Dii pì guumɛ. Lɛmɛ dɔ̃ wɛɛnɛ kɛ Dii à sisi gɔ̃ zò ũ Kirisi guu.

²³ Luda a lu, à fĩa bò. Àton gɔ̃ gbɛntee zò ũro.

²⁴ Ma gbɛnɔ̃, lán baade kuu nà gurɔ̃ kɛ Luda à sisi, à zɛ kɔ̃n Ludao lɛ.

Pɔ̃sɛnɔ̃ kɔ̃n gyaanɔ̃nɔ̃

²⁵ Pɔsɛɛnɔ yā musu mée yāke ma Dii kiiaro, mɔde lán má náanɛ vī Dii sùu guu ná, lán ma laasuu de nán mé oare.

²⁶ Nawēa kè kuu tia bé à tò, mée daa à maa kè gbē ze kɔn a kuunao.

²⁷ Tó n nɔɔ vī, nton be né à gbarɛro. Tó n vī sɔro, nton wete n sɛro.

²⁸ Tó n sɛ sɔ, nɛɛ durun kɛro. Tó nɔkparɛ zā kè sɔ, èe durun kɛro. Gbē beeenɔ é yā e andunan, ben má yezi beee taka a lero.

²⁹ Ma gbɛnɔ, yā kè mée oon yè: Gurɔɔ e gɔ zāro. Zaa tia nɔdeenɔ gɔ lán gbē kè vīroonɔ bà.

³⁰ Ɔɔɔrɔnɔ gɔ lán gbē kè aɔɔe ɔɔ ɔɔroonɔ bà. Pɔnnadeenɔ gɔ lán gbē kè aɔ pɔɔ nnaroonɔ bà. Pɔlurɔnɔ gɔ lán gbē kè aɔ pɔke vīroonɔ bà.

³¹ Andunablerɔnɔ gɔ lán gbē kè aɔɔe bleeroonɔ bà, zaake lán anduna kè kuu ná tiaa e gɛtɛɛɛ.

³² Má yezi àgɔ kuu kàhán saime. Pɔsɛɛ è làakari ɔɔ Dii yānɔa, yā kè kè Diinen è kɛ.

³³ Nɔdee è làakari ɔɔ anduna yānɔa, yā kè kè a naɔnen è kɛ,

³⁴ à laasuu ègɔ kpàatɛna. Nɔgbɛ pɔsɛɛ ke nɔkparɛ è làakari ɔɔ Dii yānɔa, è a mè kɔn a niniio kpáa. Nɔzāree sɔ è làakari ɔɔ anduna yānɔa, yā kè kè a zānen è kɛ.

³⁵ Èe kɛ mée gata kpaaarenlo. Ma beee ò a aafia yānzime, le à yā kɛ a zéa, à a zīnda kpá Diia gu pānde gwana sai.

³⁶ Tó gbɛ nɔkɔpamma vī, tó à ségurɔɔ e gɛɛ, ben à kɛnɛ wíyā ũ, tó à à kàka lán kè bà, à à sé lán à kɛnɛ ná, èe kɛ durun ũro. Aɔ kɔ sé.

³⁷ Mɔde tó à yā pì bɔ a nɔsemme, ben tiasi e à kákaro, ben à a zīnda kúna dɔ, tó à dà a swɛn kè é a nɔkparɛ pì sɛro, à kè maame.

³⁸ Lemɛ gbɛ kè a pɔ sɛ kè maa, mɔde gbɛ kè èe a pɔ séroo kè maa de beela.

³⁹ Nɔgbɛ né a zā pɔme gurɔɔ kè à zā kú kɔn wɛndio. Tó à zā gà à anduna tò, à zé vī à zā kè kɔn gɔɔ kè à yezio, mɔde gɔɔ pì gɔ kuu Dii pɔ ũ.

⁴⁰ Baa kɔn beeeo tó à gɔ pɔsɛ, mée daa à pɔɔ égɔ nna de tó à zā kèla. Mée daa mapi, má Luda Nini vī se.

8

Sa'opɔblee

¹ Sa'opɔble yā musu, wá dɔ kè wa pínɡi wa dɔna vī. Dɔna sɔɔ ỳkɔ vī, yenzi bé à kaarana vī.

² Tó gbɛ e daa à yā dɔ, èe dɔ dian à kɔ sio à dɔ ná gīaro.

³ Tó gbɛ ye Ludazi, Luda a dɔ.

⁴ Tɔ, sa'opɔblena yā musu wá dɔ kè taa né pókeme anduna guuro, zaake Luda mɛn do kuunan wá dɔ.

⁵ Baa tó pɔ kè wɛ beíne tãanɔɔ kú musu kɔn tɔtɔɔ, ben danɔ kiia tãanɔɔ dimme, diinɔɔ dimme,

⁶ wa kiia Luda mɛn dome, àmbɛ wa De ũ, kè pɔ pínɡi bɔ à kiia bensɔ wá kuu à yānzi. Dii mɛn dome ɔɔ, àmbɛ Yesu Kirisi ũ, kè pɔ pínɡi kè, bensɔ wá kuu à gāzi.

⁷ Mɔde baade pínɡi dɔ lero. Gbɛkenɔ kɔ dɔ kɔn taa yāo ai tia, ben aɔè pɔ kè wɛɛ blee diɛ sa'opɔblee ũ, aɔ yāke dɔkɔziro, ben aɔ laasuu kú zéa ɔro.

⁸ Pɔblee bé éé wa na Ludaaro. Tó wée blero, kɛsānanlo. Tó wá blè, kaarananlo.

⁹ À làakari kɛ a kuuna wɛɛnɛnɔ ũuzi, le àton kɛ gɛnsikii ũ gbɛ kè ludaanekɛna kɛsānmanɔnɛro.

¹⁰ Mmɔn kɛ́ ń dɔ́na ví, tó gbɛ́ kɛ́ yáke dɔ́kɔ́ziroo n e, nɛ́e pɔ́ blee tǎa kuu, eé à gba swè à sa'opɔ́ ble seroo?

¹¹ Tó ń kɛ́ le, n dɔ́na n gbɛ́daaaa kɛ́ ludanaanekɛna kɛ́sǎna kɛ́ Kirisi gǎ à yǎnzi kàatɛn gwe.

¹² Tó a durun kɛ́ a Yesude daanɔ́nɛ a gbɛ́ kɛ́ yáke dɔ́kɔ́ziroo kari kɛ́n gwe, bensɔ́ Kirisin a durun kɛ́nɛ.

¹³ Beee yǎnzi tó ma nɔ́bɔ́sona bé eé tó ma Yesude daa fu, mé só ziki dɔ́ro, le ma Yesude daaa tón furo yǎnzi.

9

Ẓĩrinɔ́ ń ẓĩnda busana Kirisi baaru nna yǎnzi

¹ Má a ẓĩnda ỵĩnloo? Ẓĩrin ma ũroo? Mée wée si wa Dii Yesuleroo? Ámbe á de ma ẓĩi gbè ũ Dii guu fá?

² Baa tó má de ẓĩri ũ gbɛ́ pǎndenɔ́nɛro, má deare à ũ fá. Kuuna Dii guu ma ẓĩrikɛɛ sɛedan a ũ.

³ Yá kɛ́ mɛ́e o ma zaaborinɔ́nɛn yè:

⁴ Má pɔ́blena kɔ́n íminao zé ví ma ẓĩi guuroo?

⁵ Má à zé ví màgɔ́ té kɔ́n nɔ́ Yesudeeo guu kɛ́ mée gaan lán ẓĩri kpaaanɔ́ kɔ́n Dii dǎaronɔ́ kɔ́n Pitao bàroo?

⁶ Mamoma kɔ́n Banabao wa gɔ́ɔn plaa, wámbe wá zé ví wà wa ɔ́ẓĩi tónloo?

⁷ Dé bé è soza ble a ẓĩnda bɔ́kɔ́ ɔ́ɔo? Dé bé è lí ba, ben è à beɛ bleroo? Dé bé ègɔ́ zù dǎa, ben è à zwii mĩroo?

⁸ Baa kɛ́ gbɛ́ntee yákenanɔ́n má lèkɔ́zioare, à kú Musa doka guu leroo?

⁹ À kɛ́na Musa doka takadan wà bè, àton lésɔ́ da zùne gurɔ́ kɛ́ èe pɔ́wɛɛ gbɛ́ero. Zùn Luda è làakari dǎa?

¹⁰ Wa yǎnzi à yǎ pì ɔ́ziroo? Eè, wa yǎnzín wà yǎ pì kɛ́zi, le búbari gae sè wa kɔ́n tǎmaao, pɔ́wɛɛgbɛ́ri gae pɔ́ gbɛ́ kɔ́n tǎmaao, eé a baka e à guu.

¹¹ Tó wa Luda yǎ ṭǎ a té, ben wa wa baka èawa, yáken yó?

¹² Tó danɔ́ zé beee ṿĩawa, wé wa pɔ́ o dɔ́ɔ? Wée sée zé beee guuro, wa yǎ píngi f̣ĩ, le wàton zé ẓĩ Kirisi baaru nnaanero yǎnzi.

¹³ Á ḍĩ kɛ́ Luda ua ẓĩkerinɔ́ è Luda ua pɔ́ bleroo? Luda gbǎgbákii sa'orinɔ́ è ń baka le gbǎgbákii pì guuroo?

¹⁴ Len Dii diɛ a baarunnakparinɔ́ gɔ́ pɔ́ blee baaru pì kpána yǎ musu le.

¹⁵ Baa kɔ́n beeeo mée zé pìnɔ́ ke séro, bensɔ́ mée beee oo le wà kɛ́mɛ yǎnzínlo. Gaa maame de beela. Gbɛ́ke é e à kpá ma ìadána kɛ́nɛro.

¹⁶ Kirisi baarunnakpana deɛmɛ ìadána yǎ ũro, tiasi bé à ɔ́ ṭǎma. Wǎiyoo mapi, tó mée baaru nnaa pì kpaaro.

¹⁷ Tó mée ẓĩi pì kɛ́ kɔ́n ma ẓĩnda pɔ́yeziomɛ, ma wée dɔ́ asaiazimɛ. Lán Luda bé à nàme ma ɔ́ẓĩ nà, à kɔ́ ṣiò mà kɛ́mɛ.

¹⁸ Bóme ma asaia ũu? Tó ma baaru nnaa pì kpà ɔ́sǎsǎna sai, tó mée iko kɛ́ má ví baaru nnaa pì kpána guu kɛ́ṃmaro, ma asaian gwe.

¹⁹ Baa kɛ́ gbɛ́kee ma ṿĩro, ma a ẓĩnda diɛ ẓĩ ũ gbɛ́ píngine, le mà gbɛ́nɔ́ e pari yǎnzi.

²⁰ Kɛ́ má kú kɔ́n Yudanɔ́, ma gɔ́ lán ń bà, le aɔ́ ma yǎze e yǎnzi. Kɛ́ má kú kɔ́n Musa dokadarinɔ́, ma gɔ́ à dàri ũ, baa kɛ́ à iko ṿĩmaro, le à dàrinɔ́ ma yǎze e yǎnzimɛ.

²¹ Kɛ́ má kú kɔ́n doka pì dàrisaideenɔ́, ma gɔ́ lán ń bà, le aɔ́ ma yǎze e yǎnzi. Èe ke ma bɔ́ Luda doka ẓénnlo, Kirisi bé à iko ṿĩma.

²² Kè má kú kǝn gbě busanano, ma busa, le aǝ ma yǎze e yǎnzi. Mèè gǝ pǝ píngi ũ gbě píngine, baa dia, le mà e mà n gběkeno mì sí.

²³ Yǎ kè mèè ke píngi, mèè ke Kirisi baaru nna yǎnzime, le mà a baka e à aubarika guu.

²⁴ Bàkpakǝsǝna guu, gbě píngi bé è bàa lé, mode á dǝ kè gbě mèn doo bé è bleroo? À bàa lé le se, à e à ble.

²⁵ Kǝkǝ'ori píngi è a zǝnda tòto ke, è a zǝnda foru ke yǎ píngi musu. È ke le fùra kè è yaka ena yǎnzi. Wamǝwa sǝ, à kè è yakaro yǎnzime.

²⁶ Beee yǎnzi bà kè mée lee, má dǝ pǝ kè mée peeǝ, èe ke mée ǝsi kaa gukorianlo.

²⁷ Auo, mèè ìa da ma mèa, mèè ma mè takii ke, le ma waazikena danǝne gbera, màton bǝ pǝro yǎnzi.

10

Làakarikena taagbagbanazi

¹ Ma gběno, má yezi wa dezinǝ yǎ kèkii ǝagu. Aǝ tè téluguuzi n píngi, aǝ tǝa ò wǎ bǝ Isia Tǝaan n píngi.

² Luda n batisi kè téluguu pǝ guu kǝn ísiao pǝo n píngi Musa ìbano ũ.

³ Aǝ Luda pǝble dǝnkǝ blè n píngi,

⁴ aǝ Luda í dǝnkǝ mì n píngi, zaake aǝ Luda kpǝii kè kúnyo í mì. Kpǝii pǝ sǝ bé Kirisi ũ.

⁵ Baa kǝn beeeo aǝ paridee yǎ e kǎ Ludanero, ben aǝ gè gǝ kpǎe gbáan.

⁶ Yǎ pǝ ðewe sèeda ũ, le wǝton yǎ zaaa ni ðe, lán aǝ à ni ðe nǎro.

⁷ Àtongǝ ðe taagbagbǎrinǝ ũ lán aǝ gběkeno bàro. À kèna Luda yǎn wǎ bè: Gběno vǝe wèe pǝ blee, wèe í mii, ben aǝ fǝe wèe pǝpǝa kǝe.

⁸ Wǝtongǝ ðe pǝpǝkerinǝ ũ lán aǝ gběkeno bàro. Aǝ pǝpǝa kè, ben aǝ gǝga guro dǝnkǝ zǝ gǝon bǝro baro awǝe'aagǝ.

⁹ Wǝton Dii yǝ wǎ gwa lán aǝ gběkeno bàro. Aǝ à yǝ wǎ gwǎ, ben mlǝno n sǝso aǝ gǝga.

¹⁰ Àton wisǝo kǎ lán aǝ gběkeno bàro. Aǝ wisǝo kǎ, ben ga malaika n ðéde.

¹¹ Yǎ pǝ n lé sèeda ũ wamǝwa kè wǎ kú guro zǝannǝne, ben wǎ kè takadan le wǎ wa gbao làakari yǎnzi.

¹² Gbě kè èe daa á zena gbǝa, à làakari ke leenazi.

¹³ Yǝagwana kee e a lero, séde kè è baade píngi lee baasiro. Luda náane vǝ, eé tò wǎ a yǝ wǎ gwa ðe a gbǝa lélaro. Yǝagwana guu eé a gba zé à mǝna fǝ à bǝn.

¹⁴ Beee yǎnzi ma gbě yenzideeno, à mì kǝ taagbagbǎana.

¹⁵ Mée yǎ ooare làakarideeno ũ. À yǎ kè mée ooaree laasuu lé a zǝnda à gwa.

¹⁶ Togo aubarikadee kè weè sǝabu kpǝo, tò wǎ mì, wa bà kú Kirisi aruoroo? Buredi kè weè lìlikǝre, tò wǎ sǝ, wa bà kú Kirisi mèoroo?

¹⁷ Zaake buredi kǝo dome, baa kǝn wa parikǝe wa mè dǝnkǝme, wa baade a baka vǝ kǝo dǝnkǝ pǝ guume.

¹⁸ À gwa Isarailina. Gbě kè sa'opǝ blè bà kú kǝn Luda gbǝgbǝkǝiiroro?

¹⁹ Ma bè diamǝ? Mée bee tǝa sa'opǝblee né pǝken yǝ? Ke aǝ tǝaan né pǝkǝme?

²⁰ Lenlo, ma bè pǝ kè wǎ saa òo, wǎ ò tǝaame, èe ke Ludaanlo. Má yezi a bà gǝ kú kǝn tǝaoro.

²¹ É fǝ à Dii togo í mì kǝn tǝa pǝoro. É fǝ à Dii pǝ ble kǝn tǝa pǝoro.

²² Ke wá yezi wà Dii nòsgɔ̃aano fɛɛmɛ? Wa gbãaa kà à ùn yó?

²³ Èè be, yā pínɡi zé vī. Lɛmɛ, mɔde yā pínɡi àrɛ vīro. Èè be, yā pínɡi zé vī. Lɛmɛ, mɔde yā pínɡi kaarana vīro.

²⁴ Gbɛkɛ zīnda yā tón dɔnɛ aɛro, sé à gbɛdaaa yā.

²⁵ À nòbɔ kɛ wɛɛ yaa yàran só yáke gbekana sai a laasuu yānzi,

²⁶ zaake tɔɔtɛ kɔn pɔ kɛ kúnno pínɡi né Dii pómɛ.

²⁷ Tó Yesusaidee a sisi póbleea, tó à kɛare, tó a gaa, à pɔ kɛ wà kpàawaa ble yáke gbekana sai a laasuu yānzi.

²⁸ Tó wà gà wà bèare sa'opobleemɛ, àton blero laasuu yānzi kɔn gbɛ kɛ àrɛ yānzio.

²⁹ Mɛɛ beee oo adee laasuu yānzimɛ, èe kɛ a pónlo.

Gbɛ pānde laasuu yānzín mɛgɔ ma zīnda vīziro?

³⁰ Tó ma pɔ blɛ kɔn sáabukɛnao, báyānzín wɛ ma zaa bo pɔ kɛ ma sáabu kèzi pì yā musuu?

³¹ Yā kɛ èe kɛɛ pínɡi, èe pɔ bleen yoo, èe í miin yoo, àgɔ à pínɡi kɛɛ Luda tóbɔna yānzi.

³² Àton tó Yudanɔ ke Girikinɔ ke Luda sɔsi gbɛnɔ fu a yākɛna yānzio.

³³ Len mɛɛ kɛ lɛ. Yā pínɡi guu mɛɛ aīa kɛ, lɛ ma yā ká baade pínɡinɛmɛ. Mɛɛ ma zīnda pɔnnaa wɛtero, sé parii pɔ, lɛ aɔ e wà bɔ yānzi.

11

¹ Àgɔ ma yākɛna dadaa, lán mɛɛ Kirisi pɔ dada nà.

Nɔgbɛnɔ pɔkuna í mìa yā

² Ma a sáabu kpà kɛ ma yā ègɔ dɔɔagu yā pínɡi guu, bensɔ á kɛatokɔnɛpɔ kɛ má dàareenɔ kùna.

³ Má yezi àgɔ dɔ kɛ Kirisi bé gɔgbɛ pínɡi m̀i ù, gɔgbɛ bé nɔgbɛ m̀i ù, bensɔ Luda bé Kirisi m̀i ù.

⁴ Gɔgbɛ kɛ èe adua kɛɛ ke èe annabikeyā oo kɔn pɔo kuna a mìa e a m̀i kpɛ bɔɔmɛ.

⁵ Nɔgbɛ kɛ èe adua kɛɛ ke èe annabikeyā oo m̀igbā e a m̀i kpɛ bɔɔmɛ, à dɛ lán à m̀i potoopo bàme.

⁶ Tó nɔgbɛ e pɔ kú a m̀iaro, à a m̀ikā kɛɛ. Zaake m̀ikākɛɛna ke m̀ibona dɛ nɔgbɛnɛ wíyā ù, à pɔ kú a m̀ia.

⁷ Èe kɔ sío gɔgbɛ pɔ kú a m̀iaro, kɛ à dɛ Luda taka kɔn à gakuio ù yānzi. Nɔgbɛ sɔ bé gɔgbɛ gakuí ù.

⁸ Zaake Luda e gɔgbɛ bɔ nɔgbɛ guuro, nɔgbɛn à bɔ gɔgbɛ guu.

⁹ Èe gɔgbɛ kɛ nɔgbɛ yānzio, nɔgbɛn à kɛ gɔgbɛ yānzi.

¹⁰ Beee yānzi kɔn malaikanɔ yāo dɔ, séde nɔgbɛ gae pɔ kú a m̀ia a zā iko sèeda ù.

¹¹ Dii guu nɔgbɛ kuu a zīndanɛ gɔgbɛ sairo, gɔgbɛ sɔ kuu a zīndanɛ nɔgbɛ sairo.

¹² Zaake lán nɔgbɛ bɔ gɔgbɛ guu nà, len dɔ gɔgbɛ è bɔ nɔgbɛ guu lɛ, bensɔ pɔ pínɡi è bɔ Luda kɛiamɛ.

¹³ À yā pì laasuu lɛ à gwa. Nɔgbɛ aduakɛna m̀igbā maaɔ?

¹⁴ Á dɔ a zīndanɛ kɛ m̀ikā gbāa dɛ gɔgbɛnɛ wíyā úroo?

¹⁵ Mɔde tó nɔgbɛ vī, à dɛnɛ gakuí úmɛ, zaake Luda nɔgbɛ gbā m̀ikā à kúalame.

¹⁶ Tó gbɛke yezi à lɛokpakɔa kɛ, àgɔ dɔ kɛ wapinɔ kɔn Luda sɔsinɔ, wá yā pānde kúnaro, sé beee.

*Dii póblee**(Mat 26:26-29, Maa 14:22-25, Luk 22:14-20)*

¹⁷ Yá kè má yezi mà daare tiaa guu, mé a sáabu kpáro, zaake a kakšana è zaa iare de à maaala.

¹⁸ Káaku gĩa má mà, tó a kō kākša, èè bō kō kpée gáli kōn gáliomε. Ma yā pì sì kpado.

¹⁹ Séde kēkēkšana gō kú a té, le wà yāpuradeenō dō a té.

²⁰ Tó a kō kākša, èe ke Dii póbleen èè blero,

²¹ zaake a baade è wā a póbleezimε. Nōaa è gbēkenō de, wēε è gbēkenō de.

²² Á bee vī à pō ble, à í minloo? Ke èè kya ká Luda sōsin à wí da pōsaideenōmε? Mé oare diame? Mé a sáabu kpán yó? Kàì! Mé a sáabu kpá yā beee musuro.

²³ Yá kè má sì Dii kiia, má dàareen yē: Zì kè wà Dii Yesu kpàrĩma, à gwáavĩ pia à buredi sè,

²⁴ ben à aubarika dàn à lìlikōrε, ben à bè, a mè kè à kpà a yānzin yē, àgaegō beee keε a yā dōnaagu yānzi.

²⁵ Lεmε dō kè aō pō blē wà yāa, à togoō sè à bè, Luda bà kuuna kōn gbēnō dufu a aru gāzĩn yē. Tó ée mii, àgaegō mii à yā dōnaagu yānzi.

²⁶ Zaake tó a buredi pì sò, tó a í pì mì, ée Dii gaa baaru kpaa ai àgō gá mómε.

²⁷ Beee yānzi tó gbē buredi pì sò, tó à Dii í pì mì, buredi kōn í pìo yādasai, à taari kè Diine à mè kōn à aruo yā musumε.

²⁸ Baade a zĩnda yā gwa, gbasà à buredi pì só, à í pì mì,

²⁹ zaake tó gbē sò, tó à mì Dii mè gbádōsai, à yā dà a zĩndalame.

³⁰ Beee yānzi gyāreenō kōn aafiasaideenō pari a tézi, bensō gbē kè aō kè sainō kēsānaro.

³¹ Tó wé wa zĩnda yā gwa, Dii é wa taari ero.

³² Tó à wa taari è, èe wa totoomε, le yā tón wēewa kōn andunaoro yānzi.

³³ Beee yānzi ma gbēnō, tó a kō kākša, ée Dii pō blee, àgae kō dà.

³⁴ Tó nōaa e gbē deε, à pō ble a be, le a kakšana tón yā iarero yānzi. Mé yā kè gōnō bōkōtεare, tó ma mō.

12*Luda Nini gbaano*

¹ Ma gbēnō, Luda Nini gbaano yā musu, má yezi àgō dōna sairo.

² Á dō kè gurōō kè á de kifiinō ũ, taa kè aōē yā oroonō bé wègō a gáεε, wàgō dōare aε.

³ Beee yānzi má yezi àgō dō kè Luda Nini è di gbēa à Yesu láari kero, bensō gbēke é fō à be Yesun Dii ũro, séto Luda Nini dōne aε.

⁴ Gba borii pari, mōde Luda Nini mèn doo pime.

⁵ Zì borii pari, mōde Dii mèn doo pime.

⁶ Gbāa sēedanō borii pari, mōde Luda mèn doo pime, àmbe è à píngi ke baadenε.

⁷ Luda Nini è didi baadea gbē píngi kaarana yānzime.

⁸ Luda Nini è gbēke gba zé à ōndō yā o, ben Nini mèn doo pì è gbē pānde gba zé à dōna yā o.

⁹ Nini mèn doo pì è gbē pānde gba ludanaanεkena zé, gbē pānde sō gbēkēkšana zé.

¹⁰ È gbē gba dabuyákεna zé, gbē pānde sō annabikεyā'ona zé. È gbē gba zé à niniinō dōkōzi. È gbē gba zé à yāke borii o, è gbē gba yāke borii pì bōkōtεna zé.

11 Nini dɔnkɔ mèn doo pì bé è à pínɡi kɛ, è gbaa pì da baadene lán à yezi nà.

Mè kɔn a guuno

12 Mè mèn do guuno pari. Baa kɔn à parikɛo, mè mèn doome pínɡi. Len wa kuuna Kirisi guu de le se.

13 Wapino pínɡi, Yudanɔ ke bori pàndenɔ, zònɔ ke wɛɛnenɔ, Luda wa kɛ mè dɔnkɔ ũ kɔn a Nini mèn doo pì gbàaaome, à wa gba a Nini mèn doo pì, ben wá mì wa pínɡi.

14 Mèguuno pari, èe kɛ mèn donlo.

15 Tó gbá bè, lán ɔn a ũro nà, á de mè pɔ ũro, beee yánzi eégɔ de mè pɔ ũroziɔ?

16 Tó swá bè, lán wɛɛn a ũro nà, á de mè pɔ ũro, beee yánzi eégɔ de mè pɔ ũroziɔ?

17 Tó mè bũnu de wɛɛ ũ, bɔn weé yá mao? Tó mè bũnu de swá ũ, bɔn weé pɔ guu mao?

18 Lán à de nà, Luda mèguuno pèpèkɔre aɔ pínɡi, lán à yezi nà.

19 Tó aɔ pínɡi de mègu bori dɔnkɔ ũ, mè éɡɔ kú máme?

20 Tia la mèguuno pari, mè mèn dome.

21 Wɛɛ é fɔ à be ɔnɛ a bà kúororo. Leme do mì é fɔ à be gbáne a bà kúororo.

22 Mèguu kè wèe daa à kəsána, mè é fɔ à kɛ à sairo.

23 Mèguu kè wèe daa à gakui víro, wè à kpe da de mègu kpaaanɔla. À guu kè wèe à ena diɛ wíyá ũ, wè pɔ nazi de mègu kpaaanɔla,

24 mɔde à kè maaa bà kú kɔn beeeoro. Kè Luda mè kàkɔa, à gakui kàara pɔ kè gakui e kəsáammanɔne de mègu kpaaanɔla.

25 Le mè tóngɔ kpaatetenaro, à guuno kɔ yá dɔ.

26 Tó mèguuno dokee e nawɛa kɛɛ, à mègu kpaaanɔ pínɡi è keome. Tó wà mègunɔ doke kpe dà, à mègu kpaaanɔ pínɡi è pɔnnaa keome.

27 Ámbe Kirisi mè ũ, bensɔ a baade de mè pì guu ũ.

28 Káaku gĩa Luda zիրinɔ diɛ sɔsi guu, à plaadee annabinɔ, à aagɔde yádannerinɔ, beee gbera dabudabukerinɔ, beee gbera gbɛ kè à n gbá gbɛkɛkɔana zénɔ kɔn donlerinɔ kɔn yágɔgɔrinɔ kɔn gbɛ kè aɔɛ yáke borii oonɔ.

29 Zիրinɔn n ũ n pínɡiɔ? Annabinɔn n ũ n pínɡiɔ? Yádannerinɔn n ũ n pínɡiɔ? Dabudabukerinɔn n ũ n pínɡiɔ?

30 Luda gbɛkɛkɔana gba dàrne n pínɡin yɔ? Aɔɛ yáke borii o n pínɡin yɔ? Aɔɛ yáke borii bɔkɔte n pínɡin yɔ?

31 Á wɛɛ pé gbaa kè deńlaanɔa.

Tia sa mé zé kè maa deńlaa ɔɔaare.

13

Yenzi

1 Tó ma yáke borii ò, gbɛntee ke malaika pɔ, tó má yenzi víro, ma kɔi kè lán mɔlena ke sɛgɛpana bàme.

2 Tó ma annabikɛyá ona gbaa è, tó ma yá pínɡi asii mà, bensɔ má dɔna pínɡi vɔ, tó ma ludanaanekena kà mà kpíii sɔki kpá, tó má yenzi víro, pɔken ma ũro.

3 Tó ma pɔ kè má vɔino kpàate takaasideenɔne pínɡi, tó má tò wà té sɔma, tó má yenzi víro, à àre vɔmɛro.

4 Yenzi mena vɔ, à gbɛkɛɛ vɔ. Yenzi è nɔsɛgɔaano kpáńyoro, è a zɔnda sé lezɔro, è ɔa dáro.

5 È wɔ dáńmaro, è a zɔnda maaa wɛtero, è fɛńzi kpaaro, è yá da a nɔse guuro.

⁶ È yáa dɔ à zaaaro, è pɔnnaa ke kɔn yápuraaomɛ.

⁷ Yenzi è yá píngi fɛ, è yá píngi náane ke, ègɔ yá píngi támaa ví, è mena kɔn yá píngio.

⁸ Yenzi yáana víro. Mɔde tó annabikɛyá'oname eé yáa, tó sɔ yákebori'oname à lé é ze, tó dɔname, eé gɛ zéla.

⁹ Zaake wa dɔna kɔn wa annabikɛyá'onao e paparo.

¹⁰ Tó yá papana gurɔ mɔ, à kè è paparoo é gɛ zéla.

¹¹ Kè má dɛ né fète ũ, meè né fète yá o, meè né fète laasuu lé, meè yá gwa lán né fète bà. Kè ma ke gbɛ ɔndɔna ũ, ma ɔ kpà néfetekeɛyázi.

¹² Tia la wée guu ee dígi guu dāadāa, zī beee sɔ wé wée sikɔle. Tia la ma dɔna e paparo, zī beee sɔ mé yá dɔ wásawasa lán Ludaa ma dɔ ná.

¹³ Tia sa yá mèn aagɔ kènɔ bé wà gò: Ludanaanekena kɔn támaao kɔn yenzio, mɔde yenzi bé à deñla.

14

Yakebori'ona kɔn annabikɛyá'onao

¹ À tó yenzi dɔare aɛ, à wée pé Luda Nini gbaanɔ, atɛnsa annabikɛyá'ona.

² Gbɛ kè è yáke borii oo e yá oo gbɛnɔnlo, sé Luda, zaake gbɛkee e maaro, è asiyyá oo kɔn Luda Nini gbāaaomɛ.

³ Gbɛ kè è annabikɛyá oo e yá oo gbɛnɔomɛ, è n gbaa gbāaa, è lé daamɛmame, è n lāakari kpáaenɛmɛ.

⁴ Gbɛ kè è yáke borii oo e a zīnda kaaramɛ, gbɛ kè è annabikɛyá oo e sɔsi gbɛnɔ kaaramɛ.

⁵ Má yezi à yáke borii o a píngi, mɔde má yezi à annabikɛyá o dɛ beeela. Annabikɛyá'ori dɛ yákebori'orila, séto wée bɔkɔtɛ le sɔsi gbɛnɔ e wà kaara.

⁶ Ma gbɛnɔ, tó ma mɔazi, ben ma yáke borii ɔao, bɔ àren à víaree? Séde ma yá'ona gɔ dɛ yáwɛwɛna ũ ke dɔna ke annabikɛyá'ona ke yádannɛna.

⁷ Len à dɛ le kɔn pɔ'ɔborino dɔ. Kure ke mɔɔ, tó è ɔ bɔ súusuro, weé fɛ wà dɔ dian è oo nàɔ?

⁸ Tó kuu ɔ e bɔ súusuro, sozano é zī soru kero.

⁹ Lɛmɛ apino se, tó è yáke borii oo, ben wée maaro, dian weé yá kè èe oo gbáze dɔ ná? A yá é gɛ íamɛ.

¹⁰ Yānɔ borii pari anduna guu, aɔ kee bɔkɔtenasai sɔro.

¹¹ Tó wée borii kè meè à yá maroo oo, mégɔ dɛ à òrine gbɛ zītɔ ũmɛ, bensɔ ègɔ demɛ gbɛ zītɔ ũ se.

¹² Lɛmɛ apino sɔ, lán á aīa ví kɔn Luda Nini gbaanɔ ná, à aīa ke àgɔ gáo aɛ le sɔsi gbɛnɔ e wà kāsāa péɛ.

¹³ Beee yānzi yákebori'ori wée ke, le à e à yá kè èe oo bɔkɔtɛ.

¹⁴ Tó ma adua kè kɔn yákebori'onao, ma ninii bé à kè, ma laasuu e dɔmɛ aɛro.

¹⁵ Tò, yá pì dɛ diame? Mé adua ke kɔn ninii, mé ke kɔn lāakario dɔ. Mé lè sí kɔn ninii, mé sí kɔn lāakario dɔ.

¹⁶ Tó n Luda tɔ nnaa sì kɔn ninii, dian gbɛ dufu kè kú gwee é be, aami, sáabu kè n kpà yá musuu? Zaake èe yá kè n ò dɔro dɔro.

¹⁷ Baa tó n sáabu kpà a zéa, è n Yesude daa gbāaa kaararo.

¹⁸ Ma Luda sáabu kè, kè meè yáke borii o dɛala a píngi,

¹⁹ mɔde kakɔana guu tó ma yá mèn sɔɔroo ò kɔn lāakario, ma yá dàoíne, à maame dɛ mà yá mèn ũgbangba o kɔn yákebori'onaola.

²⁰ Ma gb̃enɔ, a laasuu tɔngɔ de lán nɛnɔ pɔ bàro. Àgɔ de lán nɛ fétenɔ bà yázaakena musu, mɔde a laasuu gɔ de gb̃e ɔndɔnanɔ pɔ ũ.

²¹ À k̃ena Luda yán wà bè:

Mé boriyá pānde o gb̃e k̃ekiinɔne gb̃e z̃itɔnɔ lén, baa k̃ɔn beeeo aɛ swá kpá ma yáziro.

²² Beee yānzi yákebori'ona de s̃eeda ũ Yesudeenɔnɛro, sé Yesusaideenɔ. Len dɔ annabikeyá'ona e ke Yesusaideenɔ póke ũro, sé Yesudeenɔ.

²³ Tó s̃osi gb̃enɔ k̃ɔ k̃ákɔa ní píngi, ben aɔɔe yáke borii oo ní píngi, tó gb̃e dufunɔ ke Yesusaideenɔ m̃ò gwe, aɛ be ía k̃ámmanloo?

²⁴ Tó baade píngi e annabikeyá oo s̃ɔ, ben Yesusaidee ke gb̃e dufu m̃ò gwe, eé ní píngi yáze d̃ɔ à a taari e,

²⁵ asiiyá k̃e kú à ñɔsen é b̃ɔ gupuraa, eé dae a puua à mì sie Ludane, gbasa à be, Ludaa kú a té yāpura.

Dɔnzikena zékpaɛ

²⁶ Wé be diamɛ ma gb̃enɔ? Tó a k̃ɔ k̃ákɔa, a baade gaegɔ lè ṽi ke yádannena ke yáwɛɛw̃ena ke yákebori'ona ke yáke borii pì b̃ók̃ɔtɛna. À à píngi ke, le gb̃enɔ e wà k̃ásaa péɛ.

²⁷ Tó w̃e yáke borii oo, g̃ɔn plaa ke aagɔ, àton de beelaro. Aɔ k̃ɔ gba zé, gb̃e m̃en doo b̃ók̃ɔtɛ.

²⁸ Tó à b̃ók̃ɔteri kuuro, à lé nak̃ɔa kak̃ɔana guu, à a pɔ o ado k̃ɔn Ludao.

²⁹ Annabikeyá'orinɔ g̃ɔn plaa ke aag̃ɔnɔ yá o, gb̃e kpaaano laasuu lé aɔ yāa.

³⁰ Tó Luda yá s̃u gb̃e k̃e ṽɛɛnaa, gb̃e k̃e èe yá oo ỹitɛ.

³¹ A píngi é f̃ɔ à annabikeyá o doodo, à yá dadak̃ɔne a píngi, à k̃ɔ sé lez̃i.

³² Sé annabikeyá'orinɔ g̃ɔ ní lé k̃ūna d̃ɔ,

³³ zaake Ludaa ye yá yāaaziro, sé à zédee.

Lán w̃e ke s̃osinɔ guu nà píngi,

³⁴ nɔgb̃enɔ lé g̃ɔ ỹitɛna kak̃ɔana guu, zaake aɔ yá'ona zé ṽiɔ. Aɔ mì sie, lán wà ò Musa doka guu nà.

³⁵ Tó aɔ yezi wà yáke d̃ɔ, aɔ ní z̃á gbekazi b̃e, zaake nɔgb̃e yá'ona kak̃ɔana guu ñe wiyāɛ.

³⁶ A k̃iian Luda yá b̃òn ỹɔ? Ke a m̃en do yānzin à m̃z̃i?

³⁷ Tó gb̃e e daa annabikeyá'orin à ũ ke gb̃e k̃e Luda Ninii d̃ɔne aɛ, àg̃ɔ d̃ɔ k̃e yá k̃e má k̃èaree pì né Dii yādienamɛ.

³⁸ Tó gb̃e pā kpàzi, w̃eé pā kpàzi se.

³⁹ Beee yānzi ma gb̃enɔ, à w̃eé pé annabikeyá'onaa, m̃ode àton gí yákebori'onaziro.

⁴⁰ À yá píngi ke a zékpaɛa s̃usu.

15

Kirisi f̃ɛna gaan

¹ Ma gb̃enɔ, baaru nnaa k̃e má kpàare, k̃e á s̃i a z̃eɔn, má yezi mà ɛara mà d̃agu.

² Baaru nnaa pì bé eé a mì sí, tó á waazi k̃e má k̃èaree pì k̃ūna. Tó lenlo, a Yesunaanek̃ena k̃e pāɛ.

³ Yá k̃e deŋlaa k̃e má sì, má dàareen ỹe: Kirisi gà wa durun yānzi, lán à k̃ēna Luda yān nà.

⁴ Wà à ṽi, ben à f̃ɛ à gurɔ aag̃ɔdee z̃i, lán à k̃ēna Luda yān nà.

⁵ À a zĩnda òdɔa Pitane, ben à a zĩnda òdɔa a ìba g̃ɔn kuri awɛɛplaaanɔnɛ dɔ.

⁶ Beee gbera à a zĩnda òdɔa wa gbɛnɔnɛ kɛ aɔ kɔ kàkɔa gu dɔnkɔn, aɔ de g̃ɔn waa plaa kpɛ basɔɔroola. Aɔ paridee kuu ai tia, mɔde aɔ gbɛkenɔ anduna tò.

⁷ Beee gbera à a zĩnda òdɔa Yemisine, ben à a zĩnda òdɔa zĩrinɔnɛ n̄ pĩngi.

⁸ Aɔ pĩngi gbera à bò à mòmazi, ben ma gɔ lán né kpàalaa'ii bà.

⁹ Zaaɛ Luda zĩrinɔ té mámbe kpɛɛ, méɛ ká wà bemɛ zĩriro, zaaɛ ma ìa dà Luda sɔsia.

¹⁰ Gbaa kɛ Ludaa dàme yānzi má de gbɛ kɛ má de à ũu ũzi, bensɔ gbaa kɛ à dàmeɛ pì ginaro, zaaɛ ma ɔsi kà deŋla n̄ pĩngi. Mámbe má kɛro, gbaa kɛ Ludaa dàmeɛ bé à tò má kɛ.

¹¹ Tò, à bò ma kiian yoo ke aɔ kiia, yā kɛ wée à waazi kɛɛ á sìn gwe.

Gèno fɛna gaan

¹² Zaaɛ wée Kirisi fɛna gaan waazi kɛɛ, à kɛ dia a gbɛkenɔ è be gèno é fɛero?

¹³ Tó gèno é fɛero, èndɛ Kirisi e fɛero.

¹⁴ Tó Kirisi e fɛero sɔ, èndɛ wa waazikena kɛ pā, bensɔ a Kirisi náanekɛna kɛ pā,

¹⁵ wa gɔ Luda sèeda egɛdeenɔ ũ, kɛ wá bè à Kirisi fɛɛ yānzi. Zaaɛ tò gèno è fɛero, èndɛ Ludaa è à fɛero.

¹⁶ Tó Luda è gèno fɛero, èndɛ Kirisi e fɛero.

¹⁷ Tó Kirisi e fɛero, a Kirisi náanekɛna kɛ pā, ben á kú a durun guu ai tia,

¹⁸ gbɛ kɛ aɔ anduna tò Kirisi guuno sɔ sàsā.

¹⁹ Tó wa kuuna wèndio kɛ yānzin wa wée dɔ Kirisizi ado, le wèndadeenɔn wa ũ de baade pĩngila.

²⁰ Yápura guu Kirisi fɛɛ bɔna gaan, àmbɛ gàafɛ káaku ũ gbɛ kɛ aɔ dàɛ wà ii ɔno té.

²¹ Lán gaa bò gbɛntee gāzĩ nà, len gèno fɛna bò gbɛntee gāzĩ lɛ.

²² Kuuna Adamu borii ũu tò gaa dà baade pĩngila. Lɛmɛ dɔ gbɛ kɛ aɔ kú Kirisi guuno é wèndi e n̄ pĩngi.

²³ Baade kɔn a gurɔɔmɛ. Kirisi bé gàafɛ káaku ũ, à gbera à gbɛno é fɛɛ à mógurɔ.

²⁴ Gbasa gurɔ lé ká, Kirisi é kíkɛɛ mì de pĩngi kɔn ikonɔ kɔn gbàaano, eé a kpata tò De Ludanɛ.

²⁵ Séde Kirisi gɔ kí bleɛ ai Luda gɔ à ibɛeno kɛ à tinti ũ.

²⁶ Ibɛɛ kɛ eé à mì de zāan gaa ũ,

²⁷ zaaɛ Luda pó pĩngi nà Kirisine a ɔzĩ. Kɛ à bè, pó pĩngi kú à ɔzĩ, wá dɔ kɛ Luda kɛ pó pĩngi nàne a ɔzĩ pì baasime.

²⁸ Tó à pó pĩngi nàne a ɔzĩ, àpin à Né kɛ à pó pĩngi nàne a ɔzĩ pì è mì siene, Luda pì égɔ de à pĩngi ũ pó pĩngine.

²⁹ Gbɛ kɛ aɔɛ batisi kɛ gèno gɛɛ ũ sɔ né? Tó gèno è fɛɛ yāpuraro, bóyānzi wè batisi kɛ aɔ gɛɛ ũzi?

³⁰ Wapino sɔ, bóyānzi weégɔ wa zĩnda da kari guu gurɔ pĩngizi?

³¹ Kɔn ìa kɛ meè dá a yā musu kuuna Kirisi Yesu wa Dii guuo, meégɔ kú gaa lézime lán guu e dɔo nà.

³² Tó ma zĩnda yānzin ma ɔsi kàzi kɔn nòbo pásĩno zaa Efesu, bó àren à vĩmɛɛ? Tó gèno é fɛero, wà pó ble, wà í mì, zaaɛ wé ga ziamɛ.

33 Àton tó wà a sāsāro, gbēnna zaaa è dà maaa yakamε.

34 À su a làakaria súusu, àton durun kε dōro, zaake a gbēkeno Luda dōro. Ma beee ò lε à a wíyā dō yānzimε.

Gàafεenō mè

35 Gbēkeno é be, gènō é fεε diame? Mè kparee takan aḡégō vīi?

36 Yōnkōyāme! Weè pō tō à bōε fīmbabōna sairo.

37 Tó wà pō tō, gbadon yoo ke pówεε pānde, è bōε pówεε pì ūro.

38 Luda è tó à bōε lán à diε nāmε, baade kōn a boriio.

39 Pō wëndideenō pīngi mè dōnkōro. Gbēntee pō ado, nòbōno pō ado, bāano pō ado, kpōno pō ado.

40 Ludambε pónōo kuu, anduna pónōo kuu. Ludambε pónōo gakui ado, anduna pónōo gakui ado.

41 Ōfāntε gakui ado, mōvura pō ado, sōsōnenō pō ado. Baa sōsōnε pīnōo gakui bōkōo doodo.

42 Len eégō dε lε gènō fεεgurōo zī. Wè gè vīi à vā, eé fεε vāna sai.

43 Wè gè vīi bēε sai, mōde eé fεε kōn gakuio. Wè gè vīi gbāaa sai, mōde eé fεε kōn gbāaa.

44 Wè gè vīi anduna mè ū, mōde eé fεε wëndi kè è yāaro mè ū. Lán anduna kè mè kuu nà, lemε wëndi kè è yāaro mè kuu lε dō.

45 À kēna Luda yān wà bè, gbē káaku Adamu gō gbē bēε ū, mōde Adamu zāa gō nini wëndikpammari ū.

46 Èε kε wëndi kè è yāaro mè bé è dō aεro, anduna mè bé è dō aε, à gbera sa wëndi kè è yāaro mè.

47 Gbēntee káaku bō būsuti guumε, à plaadee bō ludambεmε.

48 Gbē kè aḡō dε tōtε pō ūunōo bōkōba kōn gbē kè bō tōten-o. Gbē kè aḡō dε ludambε pō ūunōo bōkōba kōn gbē kè bō ludambεεo.

49 Lán wá dε gbē kè bō tōten taka ū nà, len wégō dε gbē kè bō ludambεε taka ū lε se.

50 Yā kè má òn yè ma gbēno. Tó kpata kè bō Luda kiia bō gupuraa, wé e wà ble kōn wa mēoro. Wé e wāgō kú gu kè è vāroo guu kōn wa mè kè è vāaoro.

51 À ma, mé asiiyā oare. Wé ga wa pīngiro, mōde wé li wa pīngi

52 kāndo lán wéε'ibakena bà kākāki zāade pégurōo zī. Zaake kākāki é ó bō, gēno é fεε yaikūsai, wapīno sō wé li.

53 Séde wa mè kè è vāa gē à kè è vāroo guu. Séde wa mè kè è gaa kè gē à kè è garoo guu.

54 Tó wa mè kè è vāa gē à kè è vāroo guu, bensō wa mè kè è gaa gē à kè è garoo guu, ben yā kè kēna Luda yān kè é papa wà bè:

Wà zī blē gaaa, à mì dē.

55 Ga, n zīblena tón diaa?

Ga, n sεwεε kú māmε?

56 Durun bé ga sεwεε ū, durun gbāaa sō è bō doka guumε.

57 Wà Luda sáabu kε, kè è tó wà zī ble wa Dii Yesu Kirisi gāzī.

58 Beee yānzi ma gbē yenzideenō, à zε gbāa gíngin bōru kpεε sai. À wéε tā Dii zīizi gurō pīngi, zaake á dō kè zīi kè éε kεε Diine páro.

¹ Luda gbɛ̃nɔ kámasakɛna yá musu, lán má ò Galatia bùsu sɔsinɔnɛ nà, à kɛ lɛ se.

² Azumanɛngo kɔ̃n Azumanɛngoo a baade gae ɔ̃ kɛ à è a gbáa lén bɔ adona, àgɔ̃ kaakɔ̃a, lɛ àton kámasa pì wɛtɛ gurɔ̃ kɛ ma mɔro yá̃nzi.

³ Tó ma mɔ, mé gbɛ̃ kɛ a n̄ díe aɔ̃ gá̃nɔ zĩ Yerusalemu kɔ̃n takadao kɔ̃n kámasa kɛ á kàkɔ̃aa pìo.

⁴ Tó à kɔ̃ sio mà gá̃mɛ sɔ̃, aɔ̃é gá zɛmɛ.

Yá kɛ Pɔlu kpákpa à kɛ̃nɔ

⁵ Tó ma bɔɛ kɔ̃n Masedonia bùsuo, mé mɔ a kiia, zaakɛ mé pã Masedo-nialamɛ.

⁶ Mɛɛ kpákpa mà gurɔ̃plaa kɛao. Baa buusie se mégɔ̃ yezi mà bleao, é gá zɛmɛ guu kɛ mé gán.

⁷ Tia la má yezi mà gɛ̃ala bàrararo, mɛɛ kpákpa mà gurɔ̃plaa kɛao, tó Dii wè.

⁸ Mé gɔ̃ Efesu ai Pɛntikɔ̃si zĩbaa zĩmɛ,

⁹ zaakɛ Luda zé bɔ̃mɛ maamaa mà zĩ maaa kɛ, bɛnsɔ̃ ibɛ̃nɔ̃ pari.

¹⁰ Tó Timɔ̃ti gá à mò, àton yá kɛnɛ búgubugu à vĩa kɛarero, zaakɛ èè zĩ kɛ̃ Diinɛ lán ma bà̃mɛ.

¹¹ A gbɛ̃kɛ tón kya kánlɔ. À kúsáɛ kɛnɛ, lɛ à è a ká ma kiia aafia, zaakɛ mapi kɔ̃n ma gbɛ̃nɔ wa wéɛ dɔ̃zi.

¹² Wa gbɛ̃ndo Apolo sɔ̃, mɛɛgɔ̃ nakɔ̃rɛɛa gɛ̃n baaagɔ̃ à mɔ à a gwa kɔ̃n wa gbɛ̃ kpaaanɔ. À ye mɔnazi gĩaro. Tó à zé è, eé mɔ.

Lɛdamma zaa

¹³ Àgɔ̃ kú a làakaria, àgɔ̃ zena Yesunaanekɛna guu. Àgɔ̃ wórɔ̃ngɔ̃ vĩ, àgɔ̃ gbáa.

¹⁴ À yá píngi kɛ kɔ̃n yenzio.

¹⁵ Á Setɛfana bɛdeenɔ dɔ̃, kɛ aɔ̃mbe Yesude káakunɔ ũ Girisi bùsun, ben aɔ̃ n̄ zĩnda kpà wàgɔ̃ dɔ̃ Luda gbɛ̃nɔ lɛ. Ma gbɛ̃nɔ, ma wéɛ kèawa,

¹⁶ à m̄i sie gbɛ̃ beee takanɔnɛ kɔ̃n gbɛ̃ kɛ aɔ̃e aĩa kɛ̃ lɛdo zĩ d̄ɔ̃nkɔ̃ pì guunɔ n̄ píngi.

¹⁷ Ma pɔ̃ɔ̃ kɛ nna Setɛfana kɔ̃n Fɔ̃tunatuo kɔ̃n Akaikuo mɔnaa, zaakɛ aɔ̃ ḡmɛ a ḡɛ̃e ũmɛ.

¹⁸ Aɔ̃ɔ̃ tò ma làakari kpàɛ kɔ̃n a pɔ̃o. À bèɛ lí gbɛ̃ beee takanɔnɛ.

¹⁹ Asia bùsu sɔ̃sinɔ̃ ì kpàawa. Akila kɔ̃n Pirisilao kɔ̃n sɔ̃si gbɛ̃ kɛ aɔ̃é kɔ̃ kakɔ̃a n̄ bɛ̃nɔ̃ ì kpàawa maamaa Dii guu.

²⁰ Wa gbɛ̃ kɛ wá lɛdoonɔ ì kpàawa a píngi. À ì kpákɔ̃a kɔ̃n Luda gbɛ̃nɔ lɛpɛmmanao.

²¹ Mamɔ̃ma Pɔlu, ma ɔ̃gbɛn yè. Ma ì kpàawa.

²² Tó gbɛ̃kɛe ye Diiziro, Luda láari kɛa. Wa Dii e mɔ̃ɔ̃.

²³ Dii Yesu gbɛ̃kɛ̃ kɛare.

²⁴ Má yeazi a píngi kuuna Kirisi Yesu guu.

KƆRINTIDEENƆ TAKADA PLAADƆ

Pɔlu kɔn Kɔrinti sɔsi gbɛnɔ 1:1-7:16

Yudea Yesudeenɔ kámasakɛna 8:1-9:15

Pɔlu gina kɔn a zɛndao 10:1-13:14

Làakarikpaɛna

¹ Mamoma Pɔlu, Kirisi Yesu zɛri Luda pɔyezi guu kɔn wa gbɛ Timotio, wámbe wa takada kɛ kɛ sɔsi kɛ kú Kɔrintinɛ kɔn Luda gbɛ kɛ aɔ kú Girisi bɔsunno ñ píngi.

² Luda wa De kɔn Dii Yesu Kirisio gbɛkɛ kɛare, à a gba aafia.

³ Wà Luda wa Dii Yesu Kirisi De sáabu kpá, De Luda wɛndadɔnnɛri nɔsekpaɛri pì.

⁴ È wa làakari kpáɛwe wa wahaa píngi guu, le wà e wà gbɛ kɛ aɔ kú baa wahaa kparee taka guuno làakari kpáɛnɛ se kɔn làakarikpaɛbo kɛ Luda wa làakari kpáɛoweeo.

⁵ Lán nawɛa kɛ Kirisi kɛ è liwazi nà, leme dɔ wa làakari è kpáɛ maamaa Kirisi yánzi.

⁶ Tó wée nawɛa kɛ, a làakari kpaɛna kɔn a mɛsinao yánzime. Tó Luda wa làakari kpáɛ, a làakari kpaɛna yánzime, le à e à nawɛa dɔnkɔ kɛ wée kɛ fɔ.

⁷ Wá támaa ví a yá musu seka sai, zaake wá dɔ lán a bà kúwao nawɛakɛna guu nà, len a bà kú kɔn wa làakari kpaɛnao le dɔ.

⁸ Wa gbɛnɔ, wá yezi àgɔ dɔ lán wà wée táwa Asia bɔsun nà. Wà mè òwa maamaa dɛ wa gbáa léla, baa wa wèndi wá wée dɔzi sero.

⁹ Yá dàwala, wée daa wa game. Beee wa le, le wàton ze kɔn wa zɛnda gbáaaro, séde kɔn Luda kɛ è gɛnɔ fɛɛ gbáaao.

¹⁰ À wa bɔ kari bíta guu, bensɔ éé wa bɔn. Àpin wá wée dɔzi à wa bɔn dɔ

¹¹ adua kɛ ée kɛwee gázi. Leme gbɛnɔ é sáabu kɛnɛ pari wa yá musu gbɛkɛ kɛ à kɛwe yánzi gbɛ pariino aduakɛna sàabu.

Pɔlu tá gborona

¹² Yá kɛ weé à ña dāan yè: Wa laasuu e oowe kɛ kɔn Luda gbáaao wá kú kɔn nɔɛpuraao mɔnafiki sai anduna guu, atɛnsa a kiia. Anduna ɔndɔɔn wá kúoro, séde Luda gbɛkɛ.

¹³ Weé lá ke kɛarerɔ, séde kɛ é à kyó kɛ à dɔɔ baasiro.

¹⁴ Lán á wa dɔ nà fɛte tia, má yezi à wa dɔ sánsán, le à ña dá wa yá musu Dii Yesu móguɔ zì, lán wé dá a yá musu nà.

¹⁵⁻¹⁶ Bee náanekɛna guu má diɛ yá kɛ tó mée gaa Masedonia, mà bɔɛ a kiia mà a gwa káaku, mà ɛara mà su kɔn a kiio, le à aubarika e gɛnɔ plaa, gbasa à dɔnle kɛmɛ ma Yudea gana guu.

¹⁷ Kɛ ma tá beee diɛ, ma yá fɛ kɛn yó? Tó má diɛ mà yá kɛ, anduna yá è dɔmɛ aɛ mà be, leme, leme ke auo, auon yó?

¹⁸ Lán Luda náanɛ ví nà, yá kɛ wá òare né leme, èe ke auonlo.

¹⁹ Luda Né Yesu Kirisi kɛ mapi kɔn Silasio kɔn Timotio wa à yá waazi kɛare né gbɛ kɛ è be leme, èe ke auonlo, àmbe Luda eè ù.

²⁰ Zaake lé kɛ Luda gbɛ píngi yápuraa è kɛ à guumɛ. Beee yánzi kɔn Yesu Kirisi tɔon wè be, aami, Luda tɔbɔna yánzi.

²¹ Luda bé à wa kásaa pɛ Kirisi guu kɔn apino, à wa diɛ a pó ù,

²² à a sèeda kèwa, à a Ninii dà wa swèn pò kè wé e kpégaa u.

²³ Luda ma nòse dō, àmbe ma sèedadee u. Kè má yezi mà a bɔbɔ a dànlo yānzín mée gá Kɔrintizi dɔro.

²⁴ Èe kè wée gbāa mɔare a ludanaanekena musunlo, zaake a kāsāa pèe kò, wée zīi kɛeao a pɔnnaa yānzime.

2

¹ Ben ma zɛo kè mé mɔ a kiia kɔn nɔseyakanao dɔro.

² Tó má tò a nòse yàka, dé bé eé ma pɔɔ kɛ nnaa, tó èe kɛ amɔa kè ma a nòse yàkaareno baasiroo?

³ Ma takada kèare lɛ, lɛ tó ma mɔ a gwa, amɔa kè á de à ma pɔɔ kɛ nnaano tón ma nòse yakaro yānzime. Má dō sāsān kè ma pɔnnaa né a píngi pɔnnaame.

⁴ Ma takada pí kèare nawēa guu kɔn pɔsia bítao kɔn wée'io plèple, èe kɛ lɛ a pɔɔ yaka yānzino, lɛ àgɔ dō lán má yezi nà yānzime.

Sùukena kɔn taarideeo

⁵ Tò, tó gbèke nɔseyakana yā kè, èe kɛ ma nòsen à yàkaro, a píngi pón à yàka, ke a gbèkeno, lɛ màton o à gē olaro.

⁶ Īaa kè a paridee dà adee pìà m̀a.

⁷ Beee yānzi à sùu kɛo tia, à à làakari kpáene, lɛ à pɔsia bíta tón à kaatero yānzi.

⁸ Beee yānzi ma agbaa kpàare, à ɔɔane tètèntè kè á yezi.

⁹ Àmbe à tò ma takada kèkāa kèare, ma lí pèeoawa, lɛ mà e mà dō tó a yā kè mà òare kùna píngi.

¹⁰ Tó a gbè kè kɔn à taario, mèe adee kè se. Zaake tó ma gbè yā kène, tó yákee gaa gɔ kuu, mèe kɛ a yānzi Kirisi aezī,

¹¹ lɛ Setān tón ɔndɔɔ daewazirow yānzi, zaake wá à mɔnafikino dō.

Luda zikerino

¹² Kè ma ka Toroasi lɛ mà Kirisi baaru nnaa kpá, Dii zé bòmɛ,

¹³ mɔde ma làakari kpaenaro, kè mée ma gbèndo Titu ero yānzi. Ben ma lé zàmma gwe, ma da Masedonia zén.

¹⁴ Ma sáabu kè Ludane, zaake ègɔ dɔɔwe aɛ guru píngi, weegɔ zìblerino u Kirisi guu, weè à dɔna gūu dagula gu sānda píngia.

¹⁵ Zaake wá de tuaetiti gūnnadee kè Kirisi kpàta Ludane u gbè kè èe ní mì siino tē kɔn gbè kè aɔɔe kaateno.

¹⁶ Wá de gè gūu u gbèkenone, ben è gaa ínne. Wá de wèndi gūu u gbè kpaaanone, ben è wèndi ínne. Wa dé bé à kà à zī beee kɛe?

¹⁷ Wá de lán gbè kè aɔègɔ laa taa kɔn Luda yāono bàro. Kirisi guu weè yā o kɔn nɔsepuraao kɔn Luda dɔnao à zìrinu u.

3

¹ Wa ɛara wée wa zīnda sáabu kpaan yó? Wa bà kú kɔn sèeda takada kè wà kèaree ke kè á kènnɛo lán gbèkeno bàn yó?

² Àmbe wa takada pí u kè kēna wa swēa. Baade píngi é fɔ à dō à à kyó kɛ.

³ Èe ɔɔɔa gupuraa kè ámbe takada kè Kirisi kè à nàwe wa ɔzī u. Èe takada pí kè kɔn āntu'ioro, à kè kɔn Luda Wèndide Niniiome. Èe kè gbè walaaaro, à kè a swēame.

⁴ Yā kè wá à náane vīn gwe Luda aezī Kirisi gāzī.

⁵ Èe ke wa ka wa zĩndane wà be, yā pì bò wa kiianlo, Luda wa gbāaa ũ.

⁶ Àmbe à wa kaa, ben wá de à bà kuuna kɔn gbẽnɔ dufu zĩkerinɔ ũ. Èe ke doka kè kēnanlo, Luda Nini yāme. Zaake doka è gaa ínne, Nini pì sɔ, è wèndi ínne.

⁷ Kè Luda doka kè gbè walaaa, à gakuì bò Musa uua. Baa kè à tékena e gĩ kero, Isarailinɔ e fĩ wà gwàro. Tó zé kè è gaa ínne pì bò kɔn gakuì beee takao, ⁸ weé Nini pì zé gakuì yā o dɔɔ?

⁹ Tó zé kè è yā dañlaa gakuì vĩ, èndè zé kè è tó yā bɔnyo nnaa gakuì deàla zà.

¹⁰ Pɔ kè gakuì vĩ yāa gakuì vĩ dɔro, gakuì kè deàlaa pì yānzi.

¹¹ Tó pɔ kè èe gĩ keroo bò kɔn gakuìo, pɔ kè ègɔ kuu gakuì deàla zà.

¹² Zaake wá tãmaa beee taka vĩ, weé yā o kɔn kùgbāaa, ¹³ èe ke lán Musa bàro, kè à sáta kù a uua le Isarailinɔ tón à uu tékena kè è gĩ keroo yāana ero yānzi.

¹⁴ Mɔde aɔ swā gbāa, zaake ai gbāa tó aɔɔe Luda bà kuunaño takada kyó kee, sáta dɔnkɔ pì ègɔ da ní laasuulame. È goro, séto gbè kú Kirisi guu baasiro.

¹⁵ Ai gbāa tó aɔɔe Musa takada kyó kee, sáta pì ègɔ da ní laasuulame.

¹⁶ Mɔde tó gbè ae dò Diia, sáta pì è goa.

¹⁷ Dii pín Luda Nini ũ, bensɔ guu kè Dii Nini pì kún, è tó wà gɔ ní zĩndane.

¹⁸ Wamɔwa kè pɔ gò wa uuanɔ, wée Dii gakuì ɔdɔaíne lán dígi bà, weégɔ líi lán à bà gakuì gɔ kaa gakuila. Dii kè de Luda Nini ũu pì kenan gwe.

4

Luda zĩrinɔ zĩ

¹ Bee yānzi lán Luda zĩ beee dàwe a sùu guu nà, weé kpasaoro.

² Wa ɔ kpà asii wísaiyānzi, weé yā ke kɔn mɔnafikiro, bensɔ weé Luda yā líe kpɛgāndaro. Weé yāpuraa oñne súusu, le wà wa zĩnda ɔdɔa baade pínge Luda aezi.

³ Tó baaru nnaa kè wée kpaa utename, gbè kè aɔɔe kaateenɔn à utenaíne.

⁴ Zaake anduna kèkii dii Yesusaideenɔ wée vĩa kùñne, le aɔton baaru nnaa sí, Kirisi kè de Luda taka ũu gakuì guu puñnero yānzime.

⁵ Wa zĩnda kpàakpan wée kero, Yesu Kirisi diikee kpàakpan wée kee, bensɔ wée zĩi keeare à yānzi.

⁶ Luda bè, guu pu gusiaan, ben à guu pù wa swèn le dɔ. Gupuraa pì de à gakuì kè èe té kee Kirisi uua dɔna ũ.

⁷ Wá auziki beee vĩ wa mè kè de lán gù oroo bànɔ guu, le wà e wà dɔ kè gbāa bíta pì bò Luda kiame, èe ke wa kiianlo.

⁸ Wègɔ ía daawa kpa sãnda pínge, baa kɔn beeeo weé furo. Wè bídi ke, mɔde wa tãmaa è yāaro.

⁹ Wè wée táwa, mɔde Luda è wa tónlo. Wè wa pãe, mɔde weé garo.

¹⁰ Gurɔ pínge wá kú Yesu gaa taka bori lézi, le à kuuna e à ɔdɔa wa mèa yānzi.

¹¹ Zaake wamɔwa kè wá bèenɔ weégɔ kú gaa lézi Yesu yānzi, le à kuuna e à ɔdɔa wa mè kè eé gaaa.

¹² Len gaa pì e zĩi kee wa guu le, bensɔ wèndi e zĩi kee a guu.

¹³ À kēna Luda yān wà bè: Má Luda náane vĩ, ben ma yā ò. Wapinɔ sɔ wa Luda náane dɔnkɔ pì kè, ben wée yā oo à yānzi.

¹⁴ Zaake wá dɔ kè lán Luda Dii Yesu fèe gaan nà, eé wa fèe gaan se, eé wa káe a aezi ledɔ kɔn apino.

¹⁵ Yā kènɔ pínɡi e wa lee a yānzi, le Luda gbēke kè èè lɪi gbēnɔzi pari e à sáabukpana kaara à tóbɔna yānzi.

Wéedɔna mè dufuzi

¹⁶ Beee yānzi weè kpasaro. Baa tó wa mèbaa e kaateɛ, wa ninii ègɔ dufu kúu lán guu e dɔɔ ná.

¹⁷ Wa wéetamma néngo kè eé gēte kèkii e gakui bíta kè è yāaroo iiwe, kè èè sí lèkšziro.

¹⁸ Wa wée pé pɔ kè wè wée siàlɛaro, sé pɔ kè wè wée siàlɛroo. Zaake pɔ kè wè wée siàlɛ né gurɔplaapɔmɛ. Pɔ kè wè wée siàlɛroo sɔ, ègɔ kuu gurɔ pínɡi.

5

¹ Wá dɔ kè tó wa sò kè wá kún kpé ũ anduna kè guu yàka, Luda é kpé kè wée dɔ kɔn ɔoro kpáwa a be ai gurɔ pínɡi.

² Tia sɔ weè mbo sò pɔ guu, wá yezi wá ludambɛ pɔ pɔ da,

³ zaake tó wa bɔ sɔn, wégɔ kuu mè sairo.

⁴ Gurɔ kè wá kú sò kèkii guu, weè mbo lán wá aso sɛna bà. Èe kɛ wá yezi wá bɔ à guunlo, wá yezi wá ludambɛ pɔ damɛ, le wèndi wa sò kè eé gaa pɔ mɔ.

⁵ Beee yānzin Luda wa soru kɛzi, ben à a Ninii kpàwa pɔ kè wé e kpégauu ũ.

⁶ Beee yānzi wa kù ègɔ gbāa. Wá dɔ kè gurɔ kè wá kú mè kèkii guu, wá kú Dii kiíaro.

⁷ Zaake ludanaanekeɛnan wá kúo, èe kɛ wéesinaàlɛ yānlo.

⁸ Wa swè ègɔ kpaɛna. Bɔna sò pɔn gana Dii kiian wá yezi.

⁹ Kuuna mè guun yoo, bɔna à guun yoo, weègɔ weteɛ wa yá káɛ.

¹⁰ Zaake Kirisi ègɔ vɛna a tintia, wa pínɡi wé bɔ wá zɛ à aɛ, eé fɪa bo wa baadenɛ à kuuna mè guu yákenaa, à maa ke à zaaa.

Gbēnteeno kena nna kɔn Ludao zĩ

¹¹ Lán wée vɪa kɛ Diine le ná, weè wete gbēnɔ yá pɔ zé e. Ludaa wa dɔ sánsán, bensɔ wá yezi à wa dɔ a swèn le dɔ.

¹² Wée wa zɪnda sáabu kpaa a kiia dɔnlo, wée a gbaa zé à ɪa dá wa yá musumɛ, le à e à yá we gbē kè è ɪa dá kɔn mèbaayáo, èe kɛ swè yānloola.

¹³ Tó ée daa wa mɪ lɛ, Luda yānzimɛ. Tó wá kú wa dɔrɔa, a yānzimɛ.

¹⁴ Zaake Kirisi yenzi bé èe té kaawagu. Wá è tó gbē mèn doo gà gbē pínɡi yānzi, aɔ gà n pínɡin gwe.

¹⁵ À gà gbē pínɡi yānzi, le gbē kè aɔ gɔnɔ tóngɔ kuu n zɪnda pɔ ũ dɔro, sé gbē kè gà n yānzi à vù pɔ ũ.

¹⁶ Beee yānzi weè gbēke gwa lán anduna gbēnɔ è gwa ná tia dɔro. Baa kè wá Kirisi dɔ lán anduna gbēnɔ à dɔ ná yá, wá à dɔ le tia dɔro.

¹⁷ Zaake tó gbē kú Kirisi guu, à gò gbē dufu ũ. À kuuna zii gètɛ, kuuna dufu bé à gɔnɛ.

¹⁸ Beee bɔ Luda kiiaɛ pínɡi. À wa keao nna Kirisi gāzɪ, ben à gbēnɔ kɛnaao nna zĩ dàwe.

¹⁹ Kirisi guu Luda anduna kè a zɪndao nna gbēnɔ taarinɔ yá dana sai, ben à gbēnɔ kɛnaao nnaa pɔ yá náwe wa ɔzɪ.

²⁰ Beee yānzi Kirisi gɛɛnɔn wa ũ. Ludaa e gbēnɔ sisii wa gāzɪ. Wa agbaa kpàare Kirisi gbèn, à kɛ nna kɔn Ludao.

²¹ Ludaa tò durunsaidée gò durun agbaakpabɔ ũ wa yānzi, le kuuna à guu Luda tó yá bɔwao nna.

6

¹ Zaake Luda zĩkeri daanɔn wa ũ, wa agbaa kpàare, àton Luda gbẽkɛɛ sí à à kɛ páro.

² Luda bè:

Ma yā mām̃ma a gurɔɔa,
ma dɔnlɛ m̃sina gurɔ.

Gurɔɔ kà sa, gbàan m̃sina gurɔɔ pì ũ.

³ Weè yā kè eé tó gbẽ fuu kero, lɛ wàton wa zĩi taari ero yānzì.

⁴ Weè wa zĩnda ɔɔɔa gbẽnɔnɛ zé sãnda píngi guu kè Luda zĩkerinɔn wa ũ. Weè mɛna f̃s maamaa k̃n ìadammao k̃n nawẽao k̃n wéetámmanao.

⁵ Wà wa gbẽ, wà wa ka kpésiaan, wà fɛwazi. Wa zĩ gbàaa kè, wée e wà ii òro, nɔaa wa dɛ.

⁶ Wà ɔɔaɲnɛ k̃n ñsɛ puraa k̃n d̃nao k̃n sùuo k̃n maakenao k̃n Luda Ninio k̃n yenzi m̃nafiki saio

⁷ k̃n yāpura'ona k̃n Luda gbāaa. Wá yāmaakebɔnɔ k̃na wa ɔplan k̃n wa ɔzɛɛo.

⁸ Wè wa kpe da, wè wa kpe bɔ. Wè wa tó zaaa sí, wè wa tó nnaa sí. Yāpuraadeenɔ wa ũ, ben wè wa diɛ m̃nafikideenɔ ũ.

⁹ Tódeenɔn wa ũ, ben wè wa diɛ lán gbẽ kè wà ñ d̃roonɔ bà. Wá b̃ɛ fá, ben wè wa diɛ g̃enɔ ũ. Wè wa diɛ p̃ogb̃enano ũ, m̃ɔde wè wa d̃ero.

¹⁰ Wa pɔɔ èg̃ɔ nname, ben wèg̃ɔ wa diɛ p̃ɔsiadeenɔ ũ. Weè gb̃enɔ kɛ auzikideenɔ ũ pari, ben wèg̃ɔ wa diɛ takaasideenɔ ũ. Wá p̃ó píngi ṽi, ben wèg̃ɔ wa diɛ p̃ɔsaideenɔ ũ.

¹¹ K̃orintideenɔ, wa yā òare súusu, wa wa ñsɛ w̃ɛare.

¹² Wée wa ñsɛguuyā utearero, m̃ɔde a a p̃ó ùtewe.

¹³ Ma yā òare lán ma ñenɔ bà. Lán wa wa ñsɛ w̃ɛare nà, à a ñsɛ w̃ɛwe lɛ se.

Àton kɛ s̃ɛnkpe k̃n Yesusaideenɔro

¹⁴ Àton kɛ s̃ɛnkpe k̃n Yesusaideenɔro. Yā maaa bàa ũgba k̃n à zaaa? Bón gupura k̃n gusiaao ṽi k̃n k̃sɔ?

¹⁵ Kirisi yā é k̃sɛ k̃n Setán p̃ó diamɛ? Dian Yesudee bà èg̃ɔ kú k̃n Yesusaideeo?

¹⁶ Luda kpé è k̃sɛ k̃n t̃aanɔɔ? Zaake Luda W̃ɛndide kpén wa ũ, lán à ò nà:

Még̃ɔ kúnyo, még̃ɔ té ñ té,

még̃ɔ dɛ ñ Luda ũ,

ãɔég̃ɔ dɛ ma gb̃enɔ ũ.

¹⁷ Beee yānzì Dii bè:

À k̃ɛm̃ma, àg̃ɔ kú adona,

àton ɔ kɛ p̃ó gbās̃iara,

mé a sí,

¹⁸ még̃ɔ dɛnɛ De ũ,

èg̃ɔ dɛ ma nég̃ɔgb̃enɔ ũ k̃n ma ñenɔgb̃enɔ.

Dii Gbāapingide bé à ò.

7

¹ Ma gbẽ yenzideenɔ, lán Luda lé gb̃ɛwe lɛ nà, wà mì k̃ɛ yā kè è mè k̃n niniio gbās̃i léa mām̃mam, wà wa kuuna adona lé papa ṽiakɛna Ludanɛ guu.

Pɔlu pɔɔ kè K̃orintideenɔa nna

² À tò wa yā gō kú a swèn. Wée taari kɛ gbēkenɛro, wée gbēke sāsáro, wée gbēke takii kero.

³ Mée beee o mà yā daoalanlo. Má ò yā kè a yā kú wa swèn wà ga ledò ke wàgō kuu ledome.

⁴ Má a náanekena maamaa, mée lé gbē a yā musu maamaa. Wa nawēakena guu píngi ma làakari kpaena métémeté, ma pɔɔ kè nna à gè òla.

⁵ Baa kè wa ka Masedonia bùsun, wa mè kpaenaro. Nawēa ligawazi kpa sànda píngia, wà fɛwazi kɔn swèeo, vĩa gèwagu.

⁶ Ben Luda kè è yēsaideeno sé lezì wa se lezì Titu mɔna guu.

⁷ Èe kɛ à mɔnan adoro, kè a à sè lezì yānzime dɔ. À bèwe ée ma bege kɛɛ, á kú tómádɔyāa guu, ma yā a kúna gbāa sa, ben ma pɔnnaa kàara.

⁸ Baa kè takada kè má kèaree a nòse yàka, mée ma nòse liero. Kè má è takada pì a nòse yàka guro plaa, lɛ ma nòse liè yā,

⁹ mɔde ma pɔɔ kè nna sa. Èe kɛ kè ma a pɔɔ yàkaare yānzinlo, kè a pɔsiaa tò a nòse liè yānzime. A nòseyakana pì bò Luda kiame. Beee yānzi wée ásarú kɛarero.

¹⁰ Pɔsiaa kè bò Luda kiia, è tò gbē nòse liè à mìsina e, eé tómádɔyāa kero. Anduna pɔsiaa bé è gaa iñne.

¹¹ À gwa pó kè pɔsiaa kè bò Luda kiia pì ìare. A mè wà sa, a gi kɔn a zĩndao, a làakari fɛɛ, vĩa a kú, a bege kè, a wée tã, a n swā gà. Yā pì guu píngi a a zĩnda bɔɔa kè á taari vī yā pì guuro.

¹² Baa kè ma takada pì kèare, èe kɛ gbē kè taari kè ke gbē kè wà taari kène yānzinlo, má kè Luda dɔna guume, lɛ a yewazina e à bɔare gupuraa.

¹³ Beee yānzi wa làakari kpaena. Wa làakari kpaena pì gbɛra, wa pɔnnaa kàara maamaa Titu pɔnna yā musu, kè a píngi á tò à ninii sù yānzi.

¹⁴ Ma lé gbēne kɔn a yāo yā, ée tò wí ma kúro. Lán wa yāpuraa òare yā píngi guu nà, len wa légbɛna Titune kè yāpuraa ũ lɛ.

¹⁵ Lán a bɛɛ line nà, a à kpe dà, bensɔ a à yā mà a píngi, tò à dò a yā pìn, à yenaazii è kaaramɛ.

¹⁶ Ma pɔɔ ègō nna, kè má a náanekena yā píngi guu yānzi.

8

Kɔkamasakena

¹ Wa gbēno, wá yezi àgō gbēkɛɛ kè Luda kè Masedonia bùsu sɔsinɔne dɔ.

² Aɔ yāgwana kɔn wɛtãmma pásio guu, aɔ pɔɔ kè nna maamaa, ben baa kɔn n takaaaside búgubugukɛɛo aɔ gba dà à gè òla.

³ Má òare aɔ gba dà kɔn nòseɔ do n gbāa lén, à de n gbāaala se.

⁴ Aɔ wée kèwa n zĩnda kúe kɔn kúeo, wà n gba zé n ɔɔ e àgō kú Luda gbēno kámasakena guu.

⁵ Aɔ kè de pɔ kè wa wée dɔzila, aɔ n zĩnda kpà Diia gĩa kɔn wapino dɔ Luda poyezi guu.

⁶ Beee yānzi wa wée kè Titua à gá kámasa yā kè à nàa a té mì de.

⁷ Zaake á gbāa yā píngi guu, ludanaanekena kɔn yā'onao kɔn dɔnao kɔn yā píngi aĩao kɔn yenzi kè á víwao, àgō gbāa kámasa pì kena guu dɔ.

⁸ Èe kɛ mée yā diɛarenlo, aĩa kè gbē pāndenɔ kèn mée ooare, lɛ mà a yenzi yāpuraa dɔ.

⁹ Á wa Dii Yesu Kirisi gbēkē dō. Pódee ina gò pòsaidee ũ a yānzi, ben à pòsaidekē guu à a kē pòdeenō ũ.

¹⁰ Lán má è nà yā pì musun yē: À kō sio amōa kē a ze kōn yā pìo zaa muyā bensō ēe kēnō,

¹¹ à yā pì mī dē sa. Zaake a sorumi mà kōn à kēnao, à kē a gbāa lén.

¹² Tó gbē gba dà kōn nòseō do pò kē à vī lén, ēe kē kōn pò kē à vīrooonlo, beee bé è ká.

¹³ Èe kē mēe asoo lagoo gbē pāndenōnē, mēe diiarenlo, le à kē sēnkpe.

¹⁴ Tia lán kē bà zaake pò diazi, à kpá gbē kē pò è kēsámmanōa, le zīkea tó pò díñzi, bensō pò kēsāawa, aōé kpáawa. Lán beee bà égō sēnkpe.

¹⁵ Lán à kēna Luda yān nà wà bè:

Gbē kē sēe bíta pò e diziro,

gbē kē sēe fēte pò e kēsáro.

Titun yā

¹⁶ Ma sáabu kē kōn Ludao, kē à tò a yā kú Titu swēn lán à kú ma swēn nà se.

¹⁷ À wa yā mà, à mè wà à mó a gwa, lán à pōo yezi nà.

¹⁸ Wa gbē doo kē à tó dàgula sōsino té nī pínghi baarunnakpana musun wá dànē.

¹⁹ Beee gbera dō sōsino à dà à gáwao kámasa zīi kē wée kēe kē. Wée zīi pì kēe Dii tóbōna yānzime kōn aīa kē wá vīio.

²⁰ Wá yezi gbēke wa taari e lán wée kēe nà kōn gba bíta kē na wa zīi yāoro.

²¹ Èe kē yā kē maa Diinen wée pēea adoro, yā kē maa gbēnteenōnemē se.

²² Wa wa gbēndo pānde dànnē dō. Wa à làakari gwà à gēn lé vīro, wá è à aīa vī yā pínghi guu, bensō à aīa èara à kàara tia, kē à a náanekēna yānzi.

²³ Titu daa sō, ma zīkeri daa kē wee à maaa wete lēdoon à ũ. Wa gbē kpaaano sō, sōsino zīrinōmē, aōmbe Kirisi tóbōrinō ũ.

²⁴ Beee yānzi à dōbānnē kē à yēnzi, le sōsi pì gbēnō dō kē lé kē wée gbēe a yā musu né yāpuraame.

9

¹ Èe kō sio mà takada kēare Luda gbēnō kō kámasa kena pì yā musuro,

² zaake má dō kē à nōse maaa dà, ben ma lé gbē Masedonia gbēnōnē ma bè, Girisi gbēnō sorumi mà zaa muyā. A aīakēna pì nī gbē parideenō mè fēe.

³ Ben ma wa gbē pīnō zīawa, le ágō kú soru guu lán ma ò nà, le lé kē wá gbē yā pì musu tón kē páro.

⁴ Tó Masedonia gbēkenō tēmazi, tó aō mò wà è kē a sorumi e maro, wí é wa kú, kē wa a náanekēna yānzi. Wee a pò o dōó?

⁵ Beee yānzi má diē kē à maa mà o gbē pīnōnē aō dōmē aē, aō gbāa kē a gīake a à lé gbē yā kēke káaku, le a sorumi ma, ágō dē nōsedo gbāa ũ, ēe kē gba tiasinlo.

Gbadana kōn nòseō do

⁶ Ágō yā kēkii dō:

Tó nī tō fēte, né kē fēte,

tó nī tō bíta, né kē bíta.

⁷ Baade kpá lán à dà a swē guu nà uusisina sai tiasi sai. Luda a ye gbē kē è gba dà kōn pōnnaozi.

⁸ Luda é fō à tó aubarika pínghi gō diazi, le guro pínghi pò pínghi móawa yā pínghi guu ai à gō diazi à yā maa pínghi kēo.

⁹ Lán à kēna Luda yān nà wà bè:

È gba da takaasideenɔnɛ maamaa,
à yámaakena yáana vīro.

¹⁰ Lán Luda è pɔborii kpá pótɔria nà kɔn pɔ kè wè bleeo, eé pɔborii kpáawa, à kaaraare, le a maakena ɔgbɛ e à ɔ tá.

¹¹ Eé a ke pɔdeenɔ ũ yā píngi guu, le àgɔ gba daa bítabita guro píngi, gbɛnɔ Luda sáabu kpá gbaa kè á dànnɛ wa gāzī yānzī.

¹² Zaake Luda gbɛnɔ pókēsamma bókɔten kámasa zīi pì e kee adoro, eé tó Luda sáabukpana dagula maamaame do.

¹³ Gbɛnɔ é Luda tɔ bɔ, zaake kámasa kè á kè pì é ɔɔɔańnɛ, kè a mī sīe Kirisi baaru nnaa kè a zeone, bensɔ a gbɛkeɛ kèńnɛ kɔn gbɛ píngio kɔn nɔseo do.

¹⁴ A sé adua keare kɔn a yáo dana n swɛn Luda gbɛkeɛ kè pisiawa yānzī.

¹⁵ Á Luda sáabu kpá à gbaa kè gè onala yānzī.

10

Pɔlu gina kɔn a zīndao a zīya musu

¹ Mamɔma Pɔlu, ma agbaa kpàare kɔn Kirisi nɔseyīio kɔn à busekeeo, mamɔma kè wè be, tó má kúao má buse, tó má kúaooro sɔ, meègɔ pásī.

² Ma wée kèawa, tó ma mɔ, àton tó mágɔ pásīaoro, zaake mé fɔ mágɔ pásī kɔn gbɛ kè aɔɛ be anduna yā bé èe dɔɔwe aenɔ.

³ Wá kú anduna guume, mɔde weè zì ká lán anduna gbɛnɔ bàro.

⁴ Wa gɔkebo nɛ anduna pónlo, Luda gɔkebo gbāaa kè weè zeki gbāaano gboroonɔme. Weè ege leokpakɔano gboroo

⁵ Kɔn wada yā kè è gínne wà Luda dɔɔo píngi. Weè laasuu píngi mīle ble, le aɔ mī sīe Kirisine.

⁶ Tó a mī siwee mámmam, wa yāa kè wà wée tá swāyāmarisaideenɔ.

⁷ Eé yā gwa musume. Tó gbɛ a zīnda náanekena kè Kirisi pón a ũ, adee gɔ don kè Kirisi pón wa ũ lán à bà se.

⁸ Baa tó ma lé gbɛ à kè bíta iko kè Dii kpàwa yā musu, wí é ma kúro, zaake a kásápeena yānzime, èe ke a leena yānzínlo.

⁹ Àton ke lándɔ má yezi mà vīa dadaazi kɔn ma takadakēnao bàro.

¹⁰ Wè be ma takadanɔ bɛɛ vī, bensɔ aɔ gbāa, mɔde tó wà wée sìmale, è n kú gbāaro, ma yā è ká pòke lɛzīro.

¹¹ Gbɛ kè aɔɛ oo leenɔ gɔ dɔ kè lán wa yānɔ de nà takadanɔ guu tó wá kúaooro, len wè ke le, tó wa kɔ è.

¹² Dén kèwe wà wa zīnda ke sɛnkpe kesɔ wà wa zīnda lɛkɔzi kɔn gbɛ kè aɔɛ n zīnda sáabu kpaanɔ. Tó aɔ n zīnda kpàkɔs kɔo kesɔ aɔ n zīnda lɛkɔzi kɔo, aɔègɔ ɔndɔro.

¹³ Wamɔwa sɔ, wé lé gbɛ à gè olaro. Wé lé gbɛ ikokekii kè Ludaa diewe lémmɛ, kè à kà a kiia se.

¹⁴ Lán wa ka a kiia nà, wée vīi wa ikokeki lɛlaro, zaake wa mɔ kɔn Kirisi baaru nnao ai a kiia káaku.

¹⁵ Weè lé gbɛ à gè ɔla wà gbɛ pāndenɔ zī ká wa pɔlaro. Zaake a ludaanekena e kaara, wá yezi zīi kè wée kee a té ɔ tá maamaa ai à ká ikokekii kè Ludaa diewe lén,

¹⁶ Le wà gá wà baaru nnaa pì kpá bùsu kè kú a aenɔ guu, légbɛna kɔn gbɛ pāndenɔ kándagbebanao sai.

¹⁷ Tó gbɛ yezi à lé gbɛ, à gbɛ Dii yā musu.

¹⁸ Èe ke gbɛ kè è a zīnda sáabu kpá bé à maaro, sé gbɛ kè Dii è à sáabu kpá.

11

Pɔlu kɔn ziri egeeno

¹ À menamao kɔn ma yɔnkɔkeɔ fɛte. Mɔde ɛe menaa kò.

² Lán Luda ɛ nɔsegɔaano kpá nà, len mée kpaa le se a yá musu. Ma a kpa gɔ mèn dooa, àmbe Kirisi ũ, le mà a kpásáa nɔkpare lezi ũ.

³ Lán mlɛ ɔndɔɔ kɛ Awauzi nà à à sàsá, vía e ma kũu kɛ eé a laasuu likɔaare le se, le à a nana Kirisia gbáŕi sai kɔn nɔseɔ do tó.

⁴ Tó gbɛke mò à Yesu yá kɛ bò ado kɔn wa pɔo waazi kɛare, eè wezi aaga. Eè ninii kɛ bò ado kɔn kɛ á sio sí, eè baaru nnaa kɛ bò ado kɔn kɛ á mào ma.

⁵ Mée daa má kɛsána ziri kɛ a n díe bíta mɔnɔzi yáke guuro.

⁶ Baa tó ma lé nnaro, má dóna ví. Wá ɔɔaare a píngi tɛtɛntɛ yá píngi guu.

⁷ Kɛ ma baaru nnaa kɛ bò Luda kiia waazi kɛare pɔsinaawaa sai, ben ma a zinda búsa a kaarana yánzi, ma taari kèn yó?

⁸ Ma sɔsi pàndenɔ takii kɛ, ma a asaia émɛma, le mà e mà zii keo a té yánzi.

⁹ Gurɔɔ kɛ má kúaa, tó pɔ e kɛsáama, mɛɛ ía da gbɛkearo. Wa gbɛ kɛ aɔ bò Masedonia búsunno mòmɛ kɔn pɔ kɛ èe kɛsáamaao. Mée we mà ke a gbɛkene asoo ũro, bensɔ mé we mà ke a gbɛkene asoo ũro.

¹⁰ Kɔn Kirisi yápura a kɛ kú ma guuo, gbɛke é kpámɛ mà lé pì gbɛ Girisi búsunlo.

¹¹ Bóyánzin má ò lezi? Luda a dɔ kɛ má yeazi.

¹² Yá kɛ mée kee, mégɔ keemɛ, le mà gbɛ kɛ aɔɔe n zii leekɔzi kɔn wa pɔono kásáa kɛɛ kɔn n légbɛnana.

¹³ Gbɛ beee takano né ziri egeenome! Zikeri mɔnafikideenome! Aɔɛ li Kirisi zirinɔ ũ.

¹⁴ Yábɔnsaenlo. Baa Setán pì è li gupura malaika ũ se.

¹⁵ Zaake leme, tó à zikerinɔ li yá maaa zikerinɔ ũ, yábɔnsaenlo. Zaaazá aɔé n yákɛna gbè e.

Pɔlu nawɛakɛna a zirikɛ guu

¹⁶ Ma ɛara mée oo dɔ, gbɛke tón ma gwa yɔnkɔɔ ũro. Tó len sɔro, àgɔ ma diɛɛ lán yɔnkɔɔ bà, le mà e mà lé gbɛ fɛte.

¹⁷ Yá kɛ mée oo, Dii bé à ma danlo. Lé kɛ mée gbɛɛ ma zinda náanɛkɛna guu, mée gbɛɛ misaikɛ guume.

¹⁸ Zaake gbɛnɔɔ e lé gbɛɛ n zinda yá musu pari, mapi se mé gbɛ.

¹⁹ Zaake a ɔndɔrinɔ eè mena fɔ kɔn misaideeno kɔn pɔnnaao.

²⁰ Tó wèe a kee zɔnɔ ũ, tó wèe a aru mii, tó wèe a takii kee, tó wèe denlaa ɔɔaare, tó wèe a swán kee, eè mena fɔ.

²¹ Yápuramɛ, wá buse kɔn yá beeno kenao! Bee kɛmɛ wíyá ũ! Mɔde pɔ kɛ gbɛ náanɛkɛna, èe à lé gbɛɛ, má à náanɛkɛna se. Mée beee oo yɔnkɔkeɛ guume.

²² Eberunɔn n ũs? Àmbe ma ũ se. Isarailinɔn n ũs? Àmbe ma ũ se. Ibrai boriinɔn n ũs? Àmbe ma ũ se.

²³ Kirisi zikerinɔn n ũs? Má à zikeri ũ deŋla. Mée oo lán íadee bàme. Ma zii kɛ deŋla, wá ma da kpésiaan deŋla, má a gbɛna gɛn lé dɔro, ma kuuna gaa lézi gɛn lé víro.

²⁴ Yudanɔ ma gbɛ kɔn fláo lé baplaa mèn dosai ai gɛn sɔɔro.

²⁵ Wá ma lele kɔn gòo gɛn aagɔ. Wá ma papa kɔn gbèo gɛn do. Góro'ite lé kùemao gɛn aagɔ, ma ke guro do ísía guu fáantɛ kɔn gwáavíro.

²⁶ Ma wétegana paridee guu mēēgō kú kari guu: Swa kari, kpāi wēdewēno kari, Yudanō kari, bori pāndenō kari, wéte guu kari, sēte kari, ísia kari, Yesude egēno kari.

²⁷ Ma zī gbāaa kē kōn wāwāao, ma itē kē à gēn lé vīro, nōaa ma de, ímii ma de, mēēgō kuu pōblee sai gēn baaagō, má té būu ía guu.

²⁸ À kpaaanō ona baasi sōsinō píngi laasuu ē ía dama lán guu e dōo ná.

²⁹ Dé bé eé busa, mà gí busazii? Dén weé kē zéa à gí ōmazii?

³⁰ Tó à kō sio mà lé gbē, mé gbē ma gbāasaikēē musumē.

³¹ Luda wa Dii Yesu Kirisi Dee dō kē mēē egēē tooro. Wāgō à sáabu kpaa gurō píngi!

³² Gurō kē má kú Damasiku, ben kí Areta asakpaa bè wà wéte pì bīilēno dākpa, lē wà e wà ma kú yānzi,

³³ ben wà ma bō windo guu, wà ma pita kōn bào gbii guu bīi kpēē, ben ma bàa sì.

12

Pōlu wēgupu'ena

¹ À kù tiasi mà lé gbē. Baa kē à àre vīro, mé lé pá wēgupu'enanōa kōn yā kē Dii òdāamēēno sa.

² Má gbēke dō Kirisi guu, wà à sè wà gāao ai ludambe aagōdeen, à wē gēro dosain yē. À gāa kōn mēon yō, mē sain yō, má dōro, sé Luda.

³ Má dō kē wà adee pì sè wà gāao ai auzennammē. À gāa kōn mēon yō, mē sain yō, Luda bé à dō.

⁴ À yā kē è sí oroo mà, kē gbēntee é fō à tōkēroo.

⁵ Mé lé gbē adee yā musu, mé gbē ma zīnda yā musuro, sé ma gbāasaikēē yā.

⁶ Baa tó mé lé gbē, èe kē má yōnkōnlo, zaake yāpuraan mé o. Mōde mé lé gbēro, lē gbēke tón ma diē de pō kē à ēma ke yā kē à mà ma lēnlaro.

⁷ Lē mātōn ía dá yā bíta kē Ludaa òdāamēēno musuro yānzi, à pō sōto ma mē guu Setān zīri ū, àgō wēē tāama, lē mātōn ía dāro yānzi.

⁸ Ma wēē kē Diia gēn aagō yā pì musu, lē à pō pì bō ma mēn,

⁹ ben à bèmē, a gbēkēē kē eē kemēē mōma. Gbāasaikēē guun a gbāa papana ē bōn. Bēee yānzi mé lé gbē kōn pōnnaao ma gbāasaikēē musu, lē Kirisi gbāaa gō kú ma guu.

¹⁰ Àmbe à tò mēē pōnnaa kē kōn gbāasaikēēo kōn wídammao kōn nawēao kōn íadammao kōn wētāmmao Kirisi yānzi, zaake gurō kē ma gbāaa kēsāman mēēgō gbāa.

Korintideeno ya Pōlu kūna gbāa

¹¹ Ma yōnkōyā kē, ámbē a ma dan. Ámbē à de yā à ma sáabu kpá. Baa tó má kuu pōke ūro, má kēsāna zīri kē à ní diē bíta mōnōzi yāke guuro.

¹² Ma a zīrikēē òdāare kōn menao maamaa sēedakenanō kōn yābōnsaēno kōn dabuyāno guu.

¹³ Bó bé à a kēsā sōsi kpaaanōa? Ke kē mēē gō a gbēkenē asoo ūro yānzime? À sùu kemao kōn taari beeo!

¹⁴ Tia sa ma soru kē mà mó a kiia à gēn aagōdeeo, mé sō gō a gbēkenē asoo ūro. Ámbē mēē a wēteē, èe kē a pōnōn mēē wēteēro. Zaake denō bé wē auziki diē ní nēnōnē, èe kē nēnō bé wē diēnēro.

¹⁵ Mě f̄ m̄ p̄ k̄ m̄ má v̄i d̄eare p̄ngi, mà a z̄inda kp̄áawa k̄n p̄onnaao. Tó ma yeazina e kaara, a yemazina é lagon yó?

¹⁶ Baa k̄ a wezi k̄ m̄ée ḡoare asoo ūro, gb̄en̄o è be w̄éez̄erin ma ū, ma p̄o siawa k̄n ōnd̄o.

¹⁷ Ma a ble gb̄e k̄ ma n̄ z̄iawaan̄o ke ḡāz̄i?

¹⁸ Ma k̄úe k̄ Titun̄e à ḡá a kiia, ben ma wa gb̄endoo d̄an̄e. Titu a blen yó? Wa n̄s̄e d̄onk̄onloo? Wa tuuba d̄onk̄onloo?

¹⁹ Ee daa yā w̄ée b̄okii wet̄een yó? Lenlo! W̄ée yā oo k̄n Luda d̄ōnao kuuna Kirisi guume. Ma gb̄e yenzideen̄o, ma beee òare p̄ngi a k̄ās̄apeena yānzime.

²⁰ V̄ia e ma k̄ūu k̄é tó ma m̄o a kiia, mé a le lán má yezi n̄aro, bens̄o é ma e lán ée kp̄ákp̄aa n̄aro. M̄ée v̄ia k̄e sw̄èene k̄n n̄s̄eḡaanan̄o k̄n p̄f̄eo k̄n aia p̄ās̄io k̄n k̄oyakanao k̄n k̄openao k̄n ñad̄anao k̄n z̄okakanao.

²¹ V̄ia e ma k̄ūu k̄é tó ma eara ma m̄o a kiia, ma Luda é tó w̄i ma k̄ū a aez̄i. Gb̄e k̄é ās̄ durun k̄é yā, ās̄ gb̄ās̄i k̄é, ās̄ p̄áp̄aa k̄é, ās̄ w̄isaiyā k̄en̄o, tó ās̄e n̄s̄e lie w̄a m̄i k̄é yā p̄in̄aro, mé p̄osiaa k̄eñyo.

13

Lédammaa zaa

¹ A ḡen̄ aaḡdeen ȳe k̄é mé m̄o a gwa. W̄é yā p̄ngi yāpuraa ma s̄èedade ḡōn plaaa ke ḡōn aaḡō l̄éz̄i.

² Ma ḡiake ma lé dà gb̄e k̄é ās̄ durun k̄en̄o yā k̄n gb̄e kp̄aaan̄o d̄o ma m̄ona a kiia ḡen̄ plaadeeo, tia ma eara m̄ée lé daan̄ma d̄o baa k̄é má k̄úaoro, tó ma eara ma m̄o d̄o, mé n̄ gb̄eke tóro yoo.

³ Ee s̄eeda wet̄ee k̄é Kirisi e yā oo ma ḡāz̄in yó? Tò! Èe k̄e Kirisi gb̄āaa sainlo, à gb̄aa a té.

⁴ Baa k̄é à ḡá l̄ia gb̄āasaik̄e guu, à kuu tia k̄n Luda gb̄āaaome. L̄eme kuuna à guu w̄á k̄ú k̄n gb̄āasaik̄e le se, m̄ode w̄éḡo k̄úo a té k̄n Luda gb̄āaa.

⁵ À a z̄inda tàasi k̄é à gwa, tó á k̄ú Yesu Kirisi náan̄ek̄ena guu. À k̄e k̄é à a z̄inda gwa. Á d̄s̄ k̄é Kirisi k̄ú a guuroo? Tó lenlo, a funame.

⁶ Má d̄s̄ k̄é e k̄é w̄ée furo.

⁷ W̄ée w̄ée k̄e Luda, le àton à zaa ke k̄ero. Èe k̄e le gb̄en̄o wa z̄i s̄áabu kp̄á yānzinlo, le à à maa ke yānzime, baa tó w̄é wa gwaa gb̄e funan̄o ū.

⁸ W̄é f̄ w̄a b̄o yāpuraa kp̄eero, sé w̄a z̄éo.

⁹ Tó w̄á gb̄aa v̄iro bens̄o á gb̄aa, wa p̄o èḡo nname. Weè adua keare, le à keke à b̄o maa.

¹⁰ Ma yā beeen̄o k̄eare k̄é má k̄úaoro, le tó ma m̄o, m̄aton keare p̄ās̄i k̄n iko k̄é Dii kp̄amaaoro. À kp̄ama a k̄ās̄apeena yānzime, èe k̄e a l̄ena yānzinlo.

¹¹ Tò, ma gb̄en̄o, à p̄onnaa k̄e. À yā keke à b̄o maa. À ma l̄edamma ma. À l̄édole k̄e àḡo nna k̄o, Luda yenzide aafiadee ḡo k̄úao.

¹² À ì kp̄ák̄a k̄n Luda gb̄en̄o l̄ép̄emmanao. Luda gb̄en̄o ì kp̄áawa n̄ p̄ngi.

¹³ Dii Yesu Kirisi gb̄ek̄e keare, Luda ḡo yeazi, k̄ogb̄ek̄e ḡo k̄ú a té k̄n Luda Ninio a p̄ngi.

GALATIANS

Baaru nna pāndee kuuro

¹⁻² Mamoma Pɔlu Luda z̄iri kɔn ma Yesude daa kɛ wá lɛdoonɔ pínɡi, wámbe wa takada kɛ kɛ sɔsi kɛ kú Galatia b̄usu guunɔ deenɔnɛ. Ma z̄irikee e bɔ gb̄enɔ kiia ke gb̄entee gāz̄iro, Yesu Kirisi kɔn De Luda kɛ à à fɛe bɔna gaan-o bé à ma z̄i.

³ Wa De Luda kɔn Dii Yesu Kirisio gb̄eke keare, à a gba aafia.

⁴ Kirisi gí a w̄endizi wa De Luda pɔyezia, à wa durun k̄ewe, lɛ à wa bɔ anduna tia zaaa k̄ekiin.

⁵ Luda bé à gakui v̄i gurɔ pínɡi! Aami.

⁶ Kɛ ée kpɛe lii Luda kɛ à a sisi a gb̄eke guune kpakpaa lɛ, à ae dɔ zé pāndea, yā pì bò ma sae maamaa.

⁷ Baaru nna pānde kee kuuro. Gb̄e kɛ aɔɔ yezi wà Kirisi baaru pì lienɔ e a liikɔame.

⁸ Baa tó wapinɔ ke malaika kɛ bɔ ludambe baaru nnaa kɛ èe kɔ sé kɔn kɛ wá òareero waazi k̄eare, Luda láari k̄ea.

⁹ Wá òare yā bensɔ m̄ee ooare dɔ, tó gb̄eke baaru nnaa kɛ èe kɔ sé kɔn kɛ á m̄oro waazi k̄eare, Luda láari k̄ea.

¹⁰ M̄ee sáabu wetee gb̄enteean yó, ke Luda? M̄ee wetee ma yā ká gb̄enteean yó? Tó gb̄enteean má yezi à kánne ai tia, èndɛ Kirisi z̄ɔblerin ma ūro.

Yesu Pɔlu sɛna a z̄iri ũ

¹¹ Ma gb̄enɔ, má yezi à dɔ kɛ baaru nnaa kɛ m̄e kpáaree e bɔ gb̄entee kiiaro.

¹² M̄ee ma gb̄entee kiiaro, gb̄eke bé à dāmɛro, Yesu Kirisi bé à bɔ à m̄om̄e.

¹³ Á mà lán má kuu ná yā Yudanɔ dɔnzizen. Ma w̄ee t̄a Luda sɔsi gb̄enɔa pásip̄as̄i, má w̄ete mà n̄ kaate.

¹⁴ Ma Yudanɔ dɔnzize pì yā k̄u ɔplaplaa de ma sáanɔla pari, ma aĩa deĩla wa dezínɔ fɛɛakaarayā pì guu.

¹⁵ M̄ode Luda ma diɛ a pɔ ũ zaa ma da gb̄een. Kɛ ma sisina a gb̄eke guu gurɔ k̄ame,

¹⁶ ben à a Nɛ gb̄arema, lɛ mà à baaru nnaa kpá bori pāndenɔnɛ. M̄ee gá dada gb̄eke gāz̄iro,

¹⁷ m̄ee gá Yerusalemu gb̄e kɛ aɔɔ kuu z̄irínɔ ũ ma āanɔ kiiaro, ma gaa Larubunɔ b̄usun ḡɔm̄e, ben ma ɛara ma su Damasiku.

¹⁸ W̄e aaḡɔ gberan ma gaa Yerusalemu, lɛ wà kɔ dɔ kɔn Pitao, ben ma keo gurɔ ḡero.

¹⁹ M̄ee z̄iri pānde ero, sé Dii dāaro Yemisi.

²⁰ Yā kɛ má k̄earee pì, má sì kɔn Ludao kɛ ɛgeen má tòro.

²¹ Beee gberan ma gaa Siria b̄usun kɔn Silisia b̄usuo.

²² Gurɔ beee Kirisi sɔsi gb̄e kɛ aɔɔ kú Yudeanɔ e w̄ee simalero,

²³ m̄ode aɔɔ mà wà b̄e, gb̄e kɛ èe w̄ee t̄aam̄ma yā bé èe dɔnzize kɛ à w̄ete à kaate pì waazi kɛ tia sa,

²⁴ ben aɔ Luda tó bò ma yā musu.

2

Pɔlu k̄yamana kɔn z̄iri kpaaanɔ

¹ Wê gëro dosai gbëra ma εara ma gaa Yerusalemu kōn Banabao. Ma Titu sê, à gāawao se.

² Ma gaa gwe, kè Luda bé à bô à mòmazi à bè mà gá yānzime. Ben ma baaru nnaa kè mée kpá bori pāndenone bôkōte gbê kè aōo de gbēnsi ūnunone ntē, le zīi kè má kè kōn kè mée kεεo tón kε pāro.

³ Titu kè wá lëdo, baa kōn a Girikikεeo, aōo gā naa à bāngu kero.

⁴ Yā pì fēe Yesude egεe kè aō gēwazi kpáino musume. Aō gēwazi le wà wa wēnekena Kirisi Yesu guu asii gwa aō wa da zōblenamme,

⁵ ben weè we wà mì siénnero baa fété, le à e àgō baaru nnaa pì yāpura kūna yānzi.

⁶ Gbê kè wèe n gwaab gbēnsi ūnunone e yāke kaaramero. Lán aōo de nà e kεme yāke ūro, zaake Luda è gbêke wée gwaro.

⁷ Aōo è Luda baaru nna kpana bori pāndenone nàme ma ozi, lán à à kpana Yudanone nà Pitane a ozi nà.

⁸ Zaake lán Luda zīi kè Pita gāzī nà a zīrike yā musu Yudanō té, len à zīi kè ma gāzī bori pāndenō té le.

⁹ Yemisi kōn Pitao kōn Yohana kè wèe n gwaa Luda sōsi wesagba ūnunone gbaa kè Ludaa dāmee dō, ben aō o kpāwa, wamōwa kōn Banabao kōgbêkεε sèeda ū. Aōo si wà gá bori pāndenō kiia, aōmōnno sō Yudanō kiia.

¹⁰ Yā kè aō yezin yè, n takaasideeno yā gō dōwagu. Gurō beee sō wa mè wā kōn à kenao kò.

Yesu náanekena bé è wa mì sí

¹¹ Kè Pita mò Antioku, ma ginε tētētē, kè à zā yāa yānzi.

¹² Zaake ai Yemisi zīrinō gō gá ká, è pō ble kōn bori pāndenome. Kè aō kà, ben à bōru kpεε à kēmuma, kè èe vīa kεε Yuda kè aō zè kōn bāngukena yāonone yānzi.

¹³ Yuda kpaaano nāa mōnafikikena pì guu. Baa Banaba se aō à gā wà nāmuma.

¹⁴ Kè má è aō baaru nna yāpura kūna a zéaro, má o Pitane aō píngi wáa: N Yuda ina n kuu lán bori pānde bà, èe kε lán Yuda bānlo. À kè dia neè gā na bori pāndenō, le aōgō Yudanō yā kūna?

¹⁵ Yudanōn wa ū ina guu, bori pānde durunkerinōn wa ūro.

¹⁶ Mōde wá dō kè gbêke è bō maa doka pì kena yānziro, séde Yesu Kirisi náanekena ado. Baa wapino, wa Kirisi Yesu náane kè, le wà e wà bō maa wa Kirisi náanekena pì yānzime, èe kε doka pì kena yānzino, zaake gbêke è bō maa dokakūna yānziro.

¹⁷ Gurōo kè wée wεtεε wà bō maa Kirisi guu, tó wá è durunkerinōn wa ū se, beee bè Kirisi e durun gbaa zén yó? Auo!

¹⁸ Tó ma εara mée doka kè má gbōro kεkεε, doka pì taarideen ma ū gwe.

¹⁹ Zaake ma gō gè ū doka pì musu, ben ma kpεε line, le mágō kuu Luda pō ū yānzi. Ma ga lía kōn Kirisio.

²⁰ Mámbe má kuu dōro, Kirisi bé à kú ma guu. Tia sa ma gbēnteekeε guu má kú Luda Né kè yemazi à gi a wēndizi ma yānzi náanekena guume.

²¹ Mée Luda gbêkεε da pāro. Tó gbê è bō maa doka pì yānzime, èndē Kirisi gā pāme.

3

Musa doka kōn ludanaanekena

¹ A Galatia misaideeno! Wà pò dàawan yó? Wa Yesu Kirisi gana líá òdòaaare à è sànsàn.

² Má yezi mà yā mèn doo gbekaawa. A Luda Nini è dokakūna yānzín yó, ke yā kè á mà pì náanekena yānzime?

³ À kè dia a gò misaideeno ù lán kè bà? A naa kōn Luda Nini gbāaaao, ben ée mì dēe kōn a zīnda gbāaaos?

⁴ A nawēa bita kè pān yó? Auo, èe ke pāro.

⁵ Luda a Ninii kpāawa, à dabuyāno kè a té a dokakūna yānzín yó, ke yā kè á mà pì náanekena yānzime?

⁶ À gwa Ibraīa. À Luda náane kè, ben Ludaa tò yā bòo nna a náane kè à kè yānzí.

⁷ Agò dō kè gbē kè aṣo Luda náane keeno bé Ibraī boriino ù.

⁸ Luda yā takada gīake à à baaru kpà Ibraīne à bè, Luda é aubarika da bori píngin à gāzī, zaake Luda yā takada pì gīake à dō kè Luda é tò yā bō nna kōn bori pāndenō a náane kè aṣo ke yānzí.

⁹ Len Luda é aubarika da gbē kè aṣo à náane keeno le, lán à kè a náanekeri Ibraīne nà.

¹⁰ Gbē kè zè kōn dokakūnao gò láari pò úme, zaake à kēna Luda yān wà bè, gbē kè yā kè aṣo kú doka takada guuno kūna píngi a zéaroo né láari póme.

¹¹ Wá dō sànsàn kè Luda é tò yā bōnyo nna dokakūna yānzíro, zaake wà bè, gbē kè Ludaa tò yā bòo nna a náane kè èe kee yānzí bé eégò kuu.

¹² Doka e kō e kōn ludanaanekenaoro, zaake wà bè, gbē kè yā pì kè, adee é wèndi e à guu.

¹³ Kirisi gò láari pò ú wa gēe ù, à wa bō doka láari guu, zaake à kēna Luda yān wà bè, gbē kè wà lōgo líá né láari póme.

¹⁴ Beee kè le le aubarika kè Ludaa dà Ibraīn e à gò bori pāndenone Kirisi Yesu gāzime, le wà Ninii kè Luda à lé gbē e à náanekena yānzí.

Musa doka kōn Luda légbēnao

¹⁵ Ma gbēno, gbēntee yākena takan mée ooare. Tó gbē légbē diē, bensō à sēedadeeno vī, weé fō wà gbororo, weé fō wà yāke kaaranlo.

¹⁶ Len Luda lé gbē Ibraīne le kōn à boriio. Luda yā takada e be kōn à boriino lán gbē pariino à tēfima bāro, à bè kōn à boriio. Gbē mèn don à téa, àmbe Kirisi ù.

¹⁷ Yā kè má yezi mà oon yè: Luda gīake à lé gbēne yā à bè a bà égò kúo. Wè wàa plaa kōn mèn baaakurio gheran doka mò. Doka pì é fō à légbēna pì gbororo, eé fō à à ke pāro.

¹⁸ Tó wè Luda aubarika e dokakūna guu, èndē èe bō à légbēna guu doro. Mòde Luda gbēke kè Ibraīne, kè à à lé gbēne yānzime.

¹⁹ Bóyānzí à doka diēzi dō? À doka kàara ai Ibraī bori kè Luda lé gbē à yā musu gò mōme, le gbēno e wà dō kè wà de taarideeno ù Luda kiia yānzí. Luda a doka pì kpà malaikanōa, aṣ nà yākekerine a ozi, à diē gbēno.

²⁰ Luda légbēna sō, à yāme ado, à bà kú kōn yākekerioro.

²¹ Tò, doka pì bō Luda légbēna kpēen yó? Lenlo! Tó doka kè è wèndi kpárima kuu yā, le wa bō maa doka pì yānzí.

²² À kēna Luda yān wà bè, durun gbē sànda píngi kà kpén, le aubarika kè Luda à lé gbē pì e à gò Yesu Kirisi náanekerinō pò ù à náane kè aṣo kee pì yānzí.

²³ Zaale Yesunaanekena e móro, doka wa ka kpén, à wa kūna pisinano ū ai Yesunaanekena kè èe moɔ gàa à bòo gupuraa.

²⁴ Len doka pì de wa gwàri ū le yā ai Kirisi gō mó, le yā bɔwao nna à náanekena yānzi.

²⁵ Lán Yesunaanekena sù nà sa, wa bɔ wa gwàri yān.

²⁶ Kuuna Kirisi Yesu guu á de Luda néno ū a píngi à náane kè ée kee yānzi,

²⁷ zaake amɔa kè a batasi kè Kirisi pò ūuno, a Kirisi dà sɛɛ.

²⁸ Yudanɔ kɔn bori pādeno, zɔno kɔn wēeneno, gōgbēno kɔn nɔgbēnoɔ doodona kōnero, zaake a píngi pò dōnkɔn a ū kuuna Kirisi Yesu guu.

²⁹ Tó á de Kirisi pò ū, á de Ibraī boriino ūme, bensɔ á de aubarika kè Luda à lé gbēne blérino ū.

4

¹ Mée ooare, gurɔ kè túbibleri de né ū, baa tó à de auzikinɔ de à pò ū píngi, à de zòlaro.

² È mì sie gwàrinone kɔn gbēnsino ai gurɔ kè à dee diɛa.

³ Len wapino se, gurɔ kè wée kàsa kūro, wee zò ble anduna pò kè wè mì siɛ́nenone.

⁴ Kè gurɔ kè Ludaa diɛ kà, à a Né zì, wà à ì gbēntee ina ū Musa doka guu,

⁵ le à wamɔwa kè wée zò blee Musa dokaneno bo, wà gō à néno ū.

⁶ Luda a Né Ninii dà wa swè guu, kè wá de à néno ū yānzi. Ninii pì è wii lé à be: Baa, ma De!

⁷ Beee yānzi zòn n ū dɔro, nén n ū. Lán Luda nén n ū nà, à n ke a túbibleri ūme.

Pɔlu bídiken Galatian yāa

⁸ Gurɔ kè á Luda dɔro, èe dɔ pò kè de Luda ūroonɔzi.

⁹ Lán á Luda dɔ nà tia sa, atēnsa kè Ludaa a dɔ, bóyānzi a ɛara ée ae dɔ pò gina futa gbāasai pìnoɔzi dɔɔ? Bóyānzina a ɛara á yezi à dɔ́nzi dɔzi?

¹⁰ Èe gurɔ kenɔ kɔn mɔ kenɔ kɔn zībaa kenɔ kɔn wè kenɔ tɛ bo.

¹¹ Vīa ma kū a yā musu. Ase zī pāan má kè a tés?

¹² Ma gbēno, ma wée kèawa, à gō lán ma bà, zaake ma gō lán a bà. Èe taari keme yāro.

¹³ Á dɔ kè gyākena guun ma baaru nnaa kpàare káaku.

¹⁴ Baa kè ma gyākena kèare yōagwana ū, ée kya kámaguro, ée lóu sumaro, a ma si lán Luda malaika kesɔ Kirisi Yesu bàme.

¹⁵ Aubarika kè ée keeme yāa kè diaa? Mé fɔ mà o a yā musu mà be, tó ée sí ke yā, le a a wée bɔbɔ á kpàma.

¹⁶ Kè ma yāpuraa òare yānzina ma gō a zanguri ūzi saó?

¹⁷ Gbē mɔno mè wà kɔn a yāo, mɔde à maa yānzino. Aɔo yezi à kēwame, le à naríma.

¹⁸ Mèwāna kɔn gbē yāo à maa yānzi bé à nna. Ma mè wà kɔn a yāo gurɔ píngime, èe ke gurɔ kè má kúao adonlo.

¹⁹ Ma né yenzideeno, mée a ina wāwāa kee dɔ ai Kirisi gō sò ke a guu.

²⁰ Má yezi màgɔ kúao tia, le mà a yā'ona liɛ, zaake ma bídi kè a yāame.

Agyara kɔn Sarao

²¹ À omɛ, amɔa kè á yezi doka gō iko vīawaano, ée yā kè à kēna Musa doka takada guu maroo?

²² Wà bè Ibrai nɛgɔgbɛnɔ i gɔɔn plaa. À à doo i kɔn zòomɛ, ben à à doo i kɔn wɛɛnɛ.

²³ Zò pì né i gbɛnteeke guumɛ, ben wɛɛnɛ a pɔ i Luda légbɛna yǎnzi.

²⁴ Nɔgbɛ pɛnɔ yá dɛwe yáasi taka ũ, Luda bà kuunaŋyɔ yá lɛo plaa ũ. À doo bɔ Sinai kpɛi kiiame, è zòkɛe inɛ. Àmbe Agyara ũ.

²⁵ À dɛ Sinai kpɛii kè kú Larubunɔ bɔsun yáasi taka ũ. Yerusalemu tiaa dɛ à ũ dɔ, zaake è zò blee kɔn a gbɛnɔ n pɛngimɛ.

²⁶ Yerusalemu kè kú musun wɛɛnɛ ũ. Àmbe wa da ũ.

²⁷ Zaake à kɛna Luda yǎn wà bè:

N pɔnnaa kɛ, n pǎaa kè nɛɛ né iro!

N guda kɛ, mmɔn kè nɛɛ nòwǎwǎa kɛro!

Zaake mmɔn kè n zǎ pǎ kpànzi,
n né parii dɛ nɔgbɛ kè a zǎ aɛ dɔa pɔla.

²⁸ Amɔanɔ sɔ ma gbɛnɔ, Luda légbɛna nɛnɔn a ũ lán Isaaku bà.

²⁹ Né kè wà i gbɛnteeke guu ɪa dà né kè wà i kɔn Luda Nini gbǎaaɔa. Lɛn à dɛ lɛ kɔn à tiaaɔ.

³⁰ À kɛna Luda yǎn diame? Wà bè: N pɛ zò pɛa kɔn a nɛo, zaake zò né é túbɛ ble kɔn wɛɛnɛ nɛoro.

³¹ Beee yǎnzi ma gbɛnɔ, zò nɛnɔn wa ũro, wɛɛnɛ nɛnɔn wa ũ.

5

Gɔna wɛɛnɛnɔ ũ Kirisi guu

¹ Gɔna wɛɛnɛnɔ ũ yǎnzɛn Kirisi wa bozi. À zɛo gíngin, àton tó wà ɛara wà bà káare a yín zɔnɔ ũ dɔro.

² Mamɔma Pɔlu mɛɛ ooare, tó á tò wà bǎngu kɛare, Kirisi é kaarana kɛarero.

³ Ma ɛara má ò, ma kaaraare, gbɛ kè tò wà bǎngu kɛare, sɛto à mì siɛ Musa dokanɛ pɛngi.

⁴ Amɔa kè ée wɛtɛɛ à bɔ maa doka guunɔ, a a zɛnda kè Kirisia, a kɛ Luda gbɛkɛɛa.

⁵ Yesu náanɛkɛna guu wá bɔna maaa támaa ví, wa wɛɛ dɔzi kɔn à Ninii gbǎaaɔ.

⁶ Kirisi Yesu guu bǎngukɛna ke bǎngukɛnasai yáke víro, séde Yesu náanɛkɛna kè è yenzi inɛ.

⁷ Ée gaa aɛ yǎ maamaa. Dé bé à tɛna yǎpuraazi zé zòaree?

⁸ Yá kè à à zé è e bɔ Luda kè à a sisi à a sɛɛ kiiaro.

⁹ Burɛdi ézɛ nɛngɔ è flawadɛna sɛsɛ pɛngi.

¹⁰ Má a náanɛ ví Dii guu, kè é nòsɛ pǎnde daro. Gbɛ kè èe a liikɔa sɔ é a zǐ gbè e, baa démɛ.

¹¹ Mapi sɔ ma gbɛnɔ, tó bǎngukɛna waazin mɛɛ kɛɛ ai gbǎa, bɔyǎnzɛn wèe wɛɛ táamazi dɔɔ? Tó lɛmɛ, lɛ Kirisi gana lía yá é ɔ gbɛkɛaro.

¹² Gbɛ kè aɔɛe a liikɔa kɔn bǎngukɛyáonɔ gá wà n zɛnda fɛɛ kɛ se.

¹³ Amɔanɔ sɔ ma gbɛnɔ, Luda a sisi à gɔ wɛɛnɛnɔ ũmɛ, mɔde àton tó a gɔna wɛɛnɛnɔ ũu pì gɔare pɔyezɛkɛna zé ũro. Ágɔ mì siekɔnɛ kɔn yenziɔ,

¹⁴ zaake yǎ mèn doo kèkiin Musa doka pɛngi mì ũ: Ngɔ ye n gbɛdaaazi lán n zɛnda wɛndi bà.

¹⁵ Tó ée swaa tɛtɛkɔa ée kɔ sósoo, à làakari kɛ kɔkaatenazi.

Luda Nini dɔnnɛna aɛ

¹⁶ Mée ooare, à tó Luda Ninii dɔare ae, a gbēnteekeɔyezi é mì dɛ.

¹⁷ A gbēnteekeɔyezi é kɔ sé kɔn Luda Nini pɔoro, bensɔ Luda Nini pɔyezi é kɔ sé kɔn a gbēnteekeɔoro. Aɔ è gikɔzime, beee yānzi eè fɔ à yā kè á yezi kero.

¹⁸ Tó Luda Ninii e dɔare ae, doka iko víawaro.

¹⁹ Wá wa gbēnteekeɔano dɔ sãnsã: Pápákɛna, gbásíkɛna, wísaiyá,

²⁰ táagbágbána, ézèdeké, zangu, swée, nɔsegɔaano, nɔsewáaa, denlawetɛna, kékékɔana, kɔkpaatɛtɛna,

²¹ kɛna kɔo ñi, wɛdena, kɔkɔpápá'ona kɔn yā beee takano. Ma à lé dàawa lán má dàawa nà yā, yā beee taka kèrino é kpata kè bɔ Luda kiia blero.

²² Luda Nini sɔ è yenzi iñe kɔn pɔnnaao kɔn aafiao kɔn menao kɔn gbēkeɔo kɔn maakenao kɔn náaneo

²³ kɔn busekeɔo kɔn zindakūnadɔo. Doka ke é gí yā beeenɔ takaziro.

²⁴ Gbē kè aɔo dɛ Kirisi Yesu pɔ ũuno ñ gbēnteekeɔa pà lía kɔn a pónidenano kɔn a pɔyezino ledɔ.

²⁵ Lán wá kú Luda Nini gází nà, wà à dɔro sé.

²⁶ Wàtongɔ wada víro, wàton kɔ dɔkɔaro, wàton nɔsegɔaano kpá kɔoro.

6

ɔdana kɔa

¹ Ma gbēno, tó a gbēke gà à sàsá à durun kè, amɔa kè Luda Ninii e dɔare aeno à gɔgɔo busebuse, à làakari ke le wàton a yɔ wà gwa sero.

² Àgae kɔ aso sé. Ée Kirisi doka papaan gwe.

³ Tó gbēke e a zĩnda gwaa pɔke ũ, bensɔ à kuu pɔke ũro, èe a zĩnda sãsãame.

⁴ Baade a yákɛna tàasi ke, gbasá à ña dā. Àton a yā lekɔzi kɔn gbē pānde pɔoro,

⁵ zaake baade é a zĩnda aso sème.

⁶ Gbē kè wée Luda yā daane, à a auziki li a dannerine.

⁷ Àton a zĩnda kekero, Ludaa e sí faboro. Pɔ kè gbē tɔn é kè.

⁸ Tó gbē tɔ a gbēnteekeɔdaa, eé kaatɛna ine. Tó gbē tɔ Luda Nini dɔnɛna ae guu sɔ, eé wèndi kè è yāaroo ine.

⁹ Wàton kpasa kɔn maakenaoro, zaake tó wée kámma booro, wé àre e a gurɔa.

¹⁰ Beee yānzi tó wa zé è, wàgae à maaa ke baade píngine, atēnsa wa Yesu náanekeri daano.

Lézamma

¹¹ A wɛzā gbèregbere kè má kè kɔn ma zĩnda ɔo gwa sa.

¹² Gbē kè aɔo yā kɛe gbēno wée yānzino bé wée gā naaawa kɔn bāngukɛyāo, le wàton wée tāmɛma zena kɔn Kirisi gana lía yāoro yānzi.

¹³ Baa bāngukeri pino see doka kūnaro. Aɔo yezi à bāngu ke, le wà e wà ña dā a sèeda pì yā musu yānzime.

¹⁴ Mé ña dā pɔke yā musuro, séde wa Dii Yesu Kirisi gana lía yā baasiro, zaake beee yānzi anduna gɔmɛ gè ũzi bensɔ ma gɔ gè ũ andunane.

¹⁵ Bāngukɛna ke bāngukɛnasai yāke víro, séde gɔna gbē dufu ũu.

¹⁶ Luda gbēke ke gbē kè aɔ yā pì kūnanone, à ñ gba aafia. Aɔmbe Isaraili yāpuraano ũ.

¹⁷ Zaa gbāa gbēke tón wée tāma dɔro. Ìaa kè wà dàma Yesu yānzi bògbè kpé kú ma mēa.

¹⁸ Ma gbēno, wa Dii Yesu Kirisi gbēke keare! Aami.

EFESUDEENƆ

Gbêkɛɛ kɛ Ludaa kɛwɛ Kirisi guu

¹ Mamɔma Pɔlu, Kirisi Yesu zɔri Luda pɔyezina guu, mámbe ma takada kɛ kɛ Luda gbɛ kɛ aɔwɛ Kirisi Yesu náanɛ kɛɛ zaa Efesunɔnɛ.

² Wa De Luda kɔn Dii Yesu Kirisi gbêkɛɛ kɛare, à a gba aafia.

³ Wà Luda wa Dii Yesu Kirisi De sáabu kpá! Wa kuuna Kirisi guu Luda a Ninii aubarika píngi dàwagu zaa musu.

⁴ À wa sɛ a guu anduna kaɛna á, lɛ wa kuuna gɔ dɛnɛ adona see sai. Yenzi guu

⁵ à gĩakɛ à wa diɛ a nɛnɔ ũ Yesu Kirisi gāzĩ lán è wɛtɛɛ a pɔyezi guu nà,

⁶ lɛ à tɔ bɔ a gbêkɛ gakuidee kɛ à kɛwɛ a Né yenzidee guu yānzi.

⁷ À guu à wa bo kɔn a aruo. À wa taarinɔ kɛwɛ a gbêkɛ bíta

⁸ kɛ à kɛwɛ à gɛɔla yānzi. Ōndɔ píngi kɔn wɛɛzɛ píngio guu

⁹ à tò wa a pɔyezi asii dɔ lán à zɛò à kɛ Kirisi gāzĩ nà.

¹⁰ Tó à pɔyezi pì kɛgurɔɔ kà, eé pɔ píngi kakɔa Kirisi n̄ Mideenɛ, pɔ kɛ kú musu kɔn tɔɔtɔ píngi.

¹¹ Luda kɛ è yā píngi kɛ lán à zɛò a pɔyezi guu nà gĩakɛ à wa diɛ lán è wɛtɛɛ nà, à wa sɛ a pɔ ũ Kirisi guu,

¹² lɛ wamɔwa kɛ wa wɛɛ dɔ Kirisizi zaa káakunɔ wàgɔ dɛ à tɔ gakuide bòrinɔ ũ.

¹³ Apinɔ sɔ, a yāpura yā mà, a baaru nnaa kɛ à a mì sɔ pì sɔ. À guu Luda a zĩnda sèeda kɛawa à Ninii kɛ à à lɛ gbɛ ũ.

¹⁴ Àmbe túbi kɛ wé e kpégaau ũ aĩ Luda gɔ gá a gbɛnɔ bo, lɛ aɔ à tɔ gakuidee bɔ yānzi.

Pɔlu aduakɛna Efesudeenɔnɛ

¹⁵ Beee yānzi zaa gurɔɔ kɛ ma a Dii Yesu náanɛkɛna mà kɔn yenzi kɛ á vĩ kɔn Luda gbɛnɔ n̄ píngi,

¹⁶ mɛɛ kámma bo kɔn Luda sáabukpanao a yā musuro. A yā ègɔ dɔmagu ma aduakɛna guu.

¹⁷ Mɛɛ wɛɛ kɛ kɛ De gakuide, wa Dii Yesu Kirisi Luda à a gba ōndɔ à a wɛɛ kɛare kɔn a Ninii gbāaao, lɛ à e à dɔ wásawasa.

¹⁸ Mɛɛ wɛɛ kɛa à a nɔsɛ wɛare, lɛ à e à támara kɛ à a sisia dɔ, à túbi gakuidee auziki kɛ à diɛ a gbɛnɔnɛ

¹⁹ kɔn a gbāa bíta bɔnsaɛ kɛ è zĩ kɛɛ wamɔwa kɛ wɛɛ à náanɛ kɛenɔ guuo. Gbāa bíta pì zĩ kɛ Kirisi guu

²⁰ gurɔɔ kɛ Luda à fɛɛ gaan à à vɛɛ a ɔplaaɔi zaa musu.

²¹ Gwen Kirisi dɛn kpatablerinɔ kɔn ikodeenɔ kɔn gbāadeenɔ kɔn diinɔla n̄ píngi kɔn tɔ kɛ wè mì siɛnnɛnɔ píngi. Èe kɛ anduna tiaa kɛkii adonlo, kɔn à kɛ eé mɔmɛ dɔ.

²² Ludaa tò à iko vĩ pɔ píngia, ben à à diɛ baabɔ píngi mĩdee ũ sɔsine.

²³ Sɔsi pìn Kirisi mè ũ, à dɛ Kirisi kɛ è pɔ píngi papa gu píngia papana ũ.

1 Á de yā gèno ũ Ludane a taarinŋ kōn a durunno yānzi.

2 Á té anduna kèki tuubazi, a mì siè ãa gbāadeenŋ kīnane, Setān kè kpé dōna ludayāmarisaideenŋne aè pì.

3 Wa pīngi wá de lán n̄ bà yā se. Weè pò kè wa mè yezi kōn yā kè wa pōo gbào kè. Wa ina guu wá de gbē kè Luda é pōfē pitañmanŋ ũ lán danŋ bà,

4 mōde Luda sùu bíta, à yenzi wīwe maamaa.

5 Gurŋ kè wá de gèno ũ wa taarinŋ yānzi, à wa fēē kōn Kirisio lèdo. À a mì si a gbēkēē guu.

6 Kirisí Yesu guu à wa se à wa vēēo zaa musu,

7 lè à e à a gbēkē bíta bōnsaē dōbañne anduna kè eé mó guu yānzi yā maaa kè à kēwe kuuna Kirisí Yesu guu musu.

8 Luda a mì si a gbēkēē guu Yesu náane kè á kè yānzi. Beee e bō a kiianlo, Luda bé à a gba.

9 A misina e bō a yākena gāzīnlo, lè gbēke tón ãa dāoro yānzi.

10 Luda ōghen wa ũ. Kirisí Yesu guu à wa kè lè wāgō kú kōn yā maaa kè à gīake à diēwee kenao.

Gōna mè dōnkō ũ Kirisí guu

11 Amōa kè á de bori pāndenŋ ũ ina guu, à laasuu lè a kuuna zīia. Bāngudeenŋ è beare gefōdeenŋ, mōde aō bāngukena de gbēntee ōgbē ūme.

12 Gurŋ beeeá a kuu Kirisí sai, á de gbē zītōnŋ ũ Isarailinŋne. A baka kú Luda bà kuunañyo kōn à lēgbēñnenao guuro. Á kú anduna guu tāmāa sai ludadōsai.

13 Kirisí Yesu guu tia, amōa kè á zā kōn Ludao yāanŋ a sōzi kīi kōn Kirisí aru gbāaaŋ.

14 Ámbe wa kuuna kōo nnaa ũ, à tò Yudanŋ kōn bori pāndenŋ gō mè dōnkō ũ. À mè guu à íbete kè da n̄ dagura bīi ũu gbōro,

15 à Musa doka kpà guuzi kōn à yādienanŋ, lè à tó aō plaa n̄ pīngi gāao gbē dufu mēn doo ũ. Lēn à n̄ kè kōo nna lè.

16 Á íbete yāa, à n̄ plaa n̄ pīngi kè nna kōn Ludao mè dōnkō pì guu a gana lía yānzi.

17 À mō à kena nna kōn Ludao baaru kpà amōa kè á zā kōn Ludaonŋne kōn gbē kè aōo kīionŋ dō.

18 Kirisí yānzi wa pīngi wá zé vī wà sō De Ludazi kōn à Nini dōnkō gbāaaŋ.

19 Beee yānzi á de gbē zītōnŋ ke bōamōnŋ ũ dōro, a gō bedeenŋ ũ kōn Luda gbēnŋ, à uadeenŋ.

20 Ámbe kpé kè Ludaa bō ēē kè zīrinŋ kōn annabinŋ dāēa ũ, bensō Kirisí Yesun à ēdaēgbē ũ.

21 Á guun kpé pò pīngi è kō kūn, ègō gbāa Luda kpé ũ Dii guu.

22 Á guu apinŋ se, á de kpé pì bobōnŋ ũ, ámbe Luda Nini kúkii ũ.

3

Pōlu zīkena bori pāndenŋ té

1 Beee bé à tò mamōma Pōlu má de pisina ũ Kirisí Yesunē a bori pāndenŋ yānzi.

2 Ée ma lán Luda a gbēkēkēnnena zīi dàme mà kè a téroo?

3 Luda a asiiyā dōame, má kēare fété kò.

4 Tó a à kyó kè, é fō à dō lán ma wēē kè nà Kirisí asiiyā musu.

⁵ Luda e yā pì o gbēkene yāro, ben tia sa à òdɔa a z̄l̄rino k̄n a annabin̄ne k̄n a Ninii gbāaa.

⁶ Yā k̄e utena yāa p̄n̄ yè: Kirisi Yesu guu baaru nna mana yānzi bori pānden̄ ḡō Luda túbiblerino ũ l̄do k̄n Yudan̄, aṣ̄ ḡñ̄yo m̄d̄ñk̄s̄deen̄ ũ. Aṣ̄ baka kú lé k̄e Ludaa gb̄e guu.

⁷ Ma ḡō baaru nnaa pì kp̄ari ũ gbaa k̄e Ludaa d̄ame yānzi k̄n à gbāaa k̄e èe z̄i k̄e ma guu.

⁸ Mam̄ma k̄e má k̄ēsāna Luda gb̄en̄ té, Luda gbaa pì d̄ame, ben m̄e Kirisi auziki yāanasai baaru kpaa bori pānden̄,

⁹ m̄e asiiyā k̄e Ludaa e w̄et̄e gb̄e s̄anda p̄ngine b̄oñ̄ne gupuraa. Asiiyā pì utena Luda k̄e p̄o p̄ngi k̄e kiia zaa káaku,

¹⁰ ben tia sa à tò kpatablerino k̄n ikodee k̄e aṣ̄o kú musuno a ònd̄o bori pariino d̄ō s̄osi ḡāz̄i.

¹¹ Luda p̄oyezi k̄e kuu zaa guro p̄ngi pì lé p̄apa Kirisi Yesu wa Dii ḡāz̄i.

¹² À guu wá zé v̄i wà s̄ō Ludazi k̄n sw̄eò kp̄aena à náan̄kena yānzi.

¹³ Beee yānzi ma w̄e k̄eawa àton tó a n̄se yaka naw̄e k̄e m̄e k̄e a musu yānz̄iro. A b̄na maaa yānz̄ime.

Kirisi yenzi

¹⁴ Beee yānzi m̄e kúe De Ludan̄.

¹⁵ À kiian à bedee k̄e aṣ̄o kú musu k̄n t̄oṣ̄eono ní t̄o èn̄ ní p̄ngi.

¹⁶ M̄e w̄e k̄e a à gba gbāaa a n̄se guu k̄n a Ninii gbāaa a auziki gakuide l̄n̄,

¹⁷ le Kirisi v̄e a sw̄en̄ a náan̄ k̄e ée k̄e yānzi, a k̄as̄ap̄ena ḡō gbāa yenzi guu,

¹⁸ le à e à à yenzi yāasa k̄n à gbāao k̄n à lez̄io k̄n à l̄o gbáze d̄ō k̄n Luda gb̄en̄ p̄ngi,

¹⁹ le à e à à yenzi k̄e w̄e f̄ō wà à lé d̄ō p̄ngiroo d̄ō, Luda papana p̄ngi pek̄ōreawa.

²⁰ Luda b̄ita! Eé f̄ō à k̄ewe d̄e l̄an̄ w̄e à w̄e k̄e w̄e à laasuu lé n̄ala maamaa k̄n gbāaa k̄e èe z̄i k̄e wa guu.

²¹ W̄aḡō à t̄o b̄o s̄osi k̄n Kirisi Yesuo guu ai wa boriia guro s̄anda p̄ngi! Aami.

4

M̄d̄ñk̄s̄ena

¹ Mam̄ma k̄e má d̄e pisina ũ Diine, ma w̄e k̄eawa a kuuna ḡō d̄e l̄an̄ Luda a sisi aḡō d̄e n̄a.

² À k̄ō f̄ō aḡō yek̄ōzi z̄indabusana guu k̄n n̄seȳio k̄n menao.

³ À w̄e t̄a aḡō l̄édo k̄e b̄o Luda Nini kiia v̄i bà k̄e è a d̄ok̄ō ũ.

⁴ M̄e m̄en̄ dome, bens̄o Ninii pì m̄en̄ dome. Len̄ t̄amaa k̄e Luda a sisia m̄en̄ do le se.

⁵ Dii m̄en̄ do bens̄o d̄nzize m̄en̄ do k̄n batisi m̄en̄ dooo.

⁶ Luda m̄en̄ dome wa p̄ngi De ũ. Àmbe à iko v̄i wa baadea, èḡō z̄i k̄e wa baade p̄ngi guu, à kú k̄n wa baade p̄ngio.

⁷ Kirisi gb̄ek̄e k̄e wa baaden̄, l̄an̄ à gba d̄awe n̄a l̄en̄.

⁸ Beee yānzi à k̄ena Luda yān̄ wà bè:

K̄e à f̄e à t̄a musu, à d̄ō z̄l̄z̄on̄ne āe,
à gba dà gb̄en̄ne.

⁹ À f̄e à tana musu beee d̄e diame? Beee bè à p̄ita ai t̄oṣ̄e ḡz̄i ḡiā.

- 10 Gbē kè pita pime gbē kè fēe à tà ludambe musumusu ũ, le à gu sãnda píngi pa.
 11 Àmbe à gbēkeno gbà zé aḡḡ de zĩrinŋ ũ, gbēkeno annabinŋ, gbēkeno baarun-nakparinŋ, gbēkeno pasitŋ ke yádannerinŋ,
 12 le Luda gbēnŋ ḡ kú à zĩ soru guu, le Kirisi mē gbāa kú,
 13 ai wa píngi wāḡ ḡá ká Luda Né náane dŋnkŋ kenaa à dŋna dŋnkŋ guu, le wā ḡḡ gbē papanano ũ Kirisi kè pŋ píngi pèkŋrea bíta lén.
 14 Tó leme wéḡḡ de né fēte kè wē ŋndŋ kŋn mŋnafikio keñzi wà ní sāsānŋ ũ dŋro, kè yā dufu dannena è ní sé lán ĩa ke ísŋ bà.
 15 Auo, wé yāpuraa o kŋn yenzio wā gbā yā píngi musu Kirisi kè de à mì ũu guu.
 16 À guun mēgu píngi è kŋ kŋn aḡ nakŋa kŋn tĩnŋ gbāaaŋ, ben mēguunŋ è zĩ ke a zéa, mē èḡḡ gbāa àḡḡ kaara kŋn yenzio.

Kuuna zi kŋn kuuna dufu

- 17 Beee yānzin mēe yā ooare kŋn Dii tŋo, mēe a gbāao làakari. Àtongŋ kuu lán kifii kè aḡ nŋsefutakee dŋrine aenŋ bàro.
 18 Aḡ laasuu ní kè yŋnkŋ, aḡḡ zā kŋn wēndi kè Luda è kpámmao, kè aḡ wēe sia, bensŋ aḡ swā gbāaa yānzí.
 19 Aḡḡ nŋse vĩro, aḡ ní zĩnda kpà wísaiyāa, aḡḡ dà zaa bori píngi kena nii vĩ.
 20 Amŋano sŋ, ée Kirisi yā dada lero.
 21 A à yā mà, ben Yesu guu a yāpuraa kè à vĩ dàda.
 22 Wā òare à ɔ kpá a dà zii kè dŋare aezi, kè yàka a pŋnidena zaaano yānzí.
 23 Wā òare à a nŋse lie a laasuu ḡḡ dufu,
 24 é dà dufu kè Ludaa kè lán a pŋ bà sé, a kuuna éḡḡ adona kuuna yāpuradee ũ yāzedekena guu.
 25 Beee yānzí à ɔ kpá mŋnafiki yāzi, a baade gae yāpuraa o a gbēdaaane, zaake mēdŋnkŋdeenŋn wa ũ.
 26 Tó a pŋ fē, àton durun kero. Àton tŋ ofántē ḡḡ kpén àḡḡ kpēe pŋfēnaro,
 27 le àton Ibilisi gba zéro yānzí.
 28 Gbē kè è kpái o yā kpái tŋ. À wēe tá à zĩ maaa ke kŋn a ɔɔo, le à pŋ e à takaasideenŋ gba.
 29 Àton tŋ yā zaa ke bŋ a lénlo, séde à zédee kè eé gbē kaara, à ke àre ũ gbē kè aḡḡe maanŋe.
 30 Àton Luda Nini kè kú adona da pŋsiaanlo. À de sēeda kè Ludaa kèawa ai a bogurzĩ ũ.
 31 Àton ke ĩi kŋn gbēkeoro. À pŋfē tŋ kŋn pētēo kŋn patana gbāaaŋ kŋn gbēsŋsŋnao kŋn pásí bori sãnda píngio.
 32 Àḡḡ gbēkeē vĩ kŋo. Àḡḡ kŋ wēnda vĩ. À sùu ke kŋo lán Luda sùu kèao nà Kirisi guu.

5

Kuuna gupuraan

- 1 Lán á de Luda né yenzideenŋ ũ nà, à à zékpae sé.
 2 Lán Kirisi yewazi nà à ḡi a wēndizi wa yānzí sa'obo kè à ḡŋ nna Ludane ũ, à tŋ yekŋzina dŋare ae le se.
 3 Lán á de Luda gbēnŋ ũ nà, èe kŋ sío wā pāpākēna ke dà zaa bori píngi ke wākū yā ma a té sero.
 4 Wísaiyá'ona kŋn yā dŋrŋsai onao kŋn fàadi zaa bonao e kŋ síaoro dŋ, sé sáabukpana yā.

⁵ Àgō dō sānsān kē pāpākēri ke dāzaade ke wākūde ke é kpata kē bō Luda kiia ble lēdo kōn Kirisioro. Pó kē gbē è à wākū kēē gō à dii ūmē.

⁶ Àton tó gbēke a sāsā kōn yā pā korioro. Yā beee takano bé eé tó Luda pōfē pita a yāmarisaideenōa.

⁷ Àton tó a bà gō kúnýoro.

⁸ Á kú gusiaan yā, tia sa Dii guu á kú gupuraa. Àgō kuu gupura gbēno ū,

⁹ zaake gupuraa è maa bori sānda píngi ínne kōn yāzēdeeo kōn yāpuraao.

¹⁰ À yā kē è ká Diine dada.

¹¹ A bà tóngō kú kōn gusia yākena kē à kaarana víroooro. À yā beeenō bōbō gupuraa.

¹² Baa yā kē gbē pino è kē asii guu ona né wíyāmē.

¹³ Tó wà bō kōn yāo gupuraa, wē à sānsān dō,

¹⁴ zaake gupuraa è tó wà pó píngi e. Beee yānzi wē be:

I'ori ñ vu ñ fēē bōna gēno té,

Kirisi é guu punnē.

¹⁵ Àgō a taa'ona dō maamaa. Àtongō de yōnkōōno ūro, sé ōndōrino.

¹⁶ Àgae yā kē Luda à zé bōaree kē, zaake gurō kēkiinōo zaa.

¹⁷ Beee yānzi àtongō mīsaideenō ūro, àgō dō lán Dii poyezi de nà.

¹⁸ Àtongō kú kōn wēdenaoro, è pāpāa zímame, mōde à tó Luda Nini gō zīi ke a guu papana,

¹⁹ gbasā à fāadi bo kōo kōn saamuō kōn Luda tókpanao kōn lē kē Luda Nini è daareeo. À lē sí à Dii tó kpá a swē guu,

²⁰ àgō De Luda sáabu kēē gurō píngi yā píngi guu kōn wa Dii Yesu Kirisi tóo.

²¹ À mī siekōnē Kirisi vīa kē à vī yānzi.

Gōgbē kuuna kōn a naō

²² A nōgbēno, a baade gae mī sie a zāne lán Diin ée kēēne bà.

²³ Zaake gōgbēn nōgbē mī ū, lán Kirisi de sōsi kē de à mè ūu mī ū nà kōn à Misirio.

²⁴ Lán sōsi è mī sie Kirisine nà, lēme se nōgbēno gae mī sie í zānōne lē yā píngi guu.

²⁵ A gōgbēno sō, a baade gō ye a naōzi lán Kirisi ye sōsizi nà, à gī a wēndizi à yānzi.

²⁶ À à gbāsī bōn kōn ío a yā gāzī lē àgō de a pó ū,

²⁷ lē à à kpan'ae kē kōn gakuio pōgbē sai yitookūna sai see sai gbāsī sai taari sai.

²⁸ Lēn à kō sō gōgbē píngi gō ye a naōzi lē lán a zīnda mè bà. Gbē kē ye a naōzi ye a zīndazime.

²⁹ Gbēke è gī a zīnda mèziro. È pōblee kpāa è làakari dōa lán Kirisi è kē sōsine nà,

³⁰ kē wá de à mèguuno ū yānzi.

³¹ Beee yānzi gōgbē è a de kōn a dao tó, aē nakōa kōn a naō, aō gōōn plaaa è gō mè doo ū.

³² Asii bíta kú yā pì guu, má è à de lē Kirisi dagura kōn a sōsio.

³³ Baa kōn beeo à de a yā ū se dō. A baade gō ye a naōzi lán a zīnda bà. Nōgbē sō a zā yā da.

6

Nénɔ yá

¹ A nénɔ, Dii guu àgae a de kɔn a dao yá ma, zaake beee bé à maa.

²⁻³ À bèe lí a de kɔn a daone, le àgɔ aafia à gí ke anduna guu. Yá kè Ludaa diè káaku kɔn légbènaon gwe.

⁴ A denɔ sɔ, àton a nénɔ nòse yakaro. À n̄ toto à lé dańma Yesude négwana ũ.

Zɔnɔ yá

⁵ A zɔnɔ, àgae a anduna kè diinɔ yá ma kɔn nòseo do kɔn v̄iao kɔn luganao, lán Kirisin ée keene bà.

⁶ Àton z̄ii keńne n̄ wée yánziro. Àgae Luda poyezi ke kɔn yápuraaò kè ámbè Kirisi zɔnɔ ũ yánzi.

⁷ Àgae z̄ii ke kɔn ańao lán Diin ée keene bà, èe ke gbènteenlo.

⁸ Àgɔ d̄s kè Dii é baade maakena f̄ia bone, zò kes̄ w̄ene.

⁹ A diinɔ sɔ, àgae keńne le se. À yá pás̄i ońnena tó. Àgɔ d̄s kè āspino kɔn apino píngi, a Dii kú musu, è yá ke gb̄eke wée yánziro.

Ḡs̄kebo kè Ludaa kpàawaano

¹⁰ Yá kè ḡon yè: Àgɔ gb̄aa Dii guu kɔn à iko gb̄aa bítao.

¹¹ À ḡs̄kebo kè Ludaa kpàawaano da píngi, le à e à ze ḡingin à Ibilisi ɔnd̄s̄o f̄s̄.

¹² Zaake èe ke gbènteenon wée ɔsi kaańyoro, séde nini zaaa kè ās̄o kú musuno. Ās̄o de anduna k̄ek̄ii gusia kiblerino ũ kɔn n̄ m̄ideeno kɔn n̄ ikodeeno.

¹³ Beee yánzi à ḡs̄kebo p̄ino s̄ée à da píngi, le à f̄s̄ à ze à ḡí guro zaa z̄i, gbasa à ḡs̄ zena ḡingin à píngi kena gbera.

¹⁴ Àgɔ zena gb̄aa, à yápuraa do a pii asaa ũ, à yāzedee da mò uta ũ.

¹⁵ À kena nna kɔn Ludao baaru nnaa kpá kyatee ũ, le àgɔ kú kɔn soruo.

¹⁶ Àgɔ ludanaanekena k̄una sengbango ũ guro píngi, le à f̄s̄ à Set̄an kà tédeenɔ de píngi.

¹⁷ À m̄isina sé à kú mòfura ũ, àgɔ Luda yá kè de à Ninii f̄ēdaa ũ k̄una.

¹⁸ Àgaegɔ adua kee guro píngi, àgɔ Luda donle gbekaa yá píngi guu kɔn à Ninii donne'aeo. Àgae it̄e ke kɔn m̄ena bítao, àgɔ adua kee Luda gb̄enone n̄ píngi.

¹⁹ À adua kem̄e do, le tó m̄ée yá oo, Luda ma gba lé mà a baaru nnaa asii ońne v̄ia sai.

²⁰ Baaru nnaa p̄i yánzi má de Luda w̄ēdee kè wà dà kp̄esiaan ũ. Àgɔ adua keeme, le mà baaru nnaa kpá v̄ia sai lán à k̄s̄ s̄io mà kpá nà.

Lézammana

²¹ Wa gb̄endo yenzide Tikiku, Dii z̄ikeri náan̄dee é ma baaru kp̄áare píngi, le à e àgɔ ma kuuna d̄s̄ kɔn p̄ó kè m̄ée keeo.

²² Ma à z̄lawa, le à wa kuuna oareme, a nòse e à ȳi k̄ū.

²³ Wa gb̄eno, De Luda kɔn Dii Yesu Kirisio a gba aafia, à a yek̄zina kaaraare kɔn a ludanaanekena.

²⁴ Luda gb̄eke ke gb̄e kè ās̄o ye wa Dii Yesu Kirisizi yāana sain̄ne n̄ píngi.

FILIPIDEENŊ

Pɔlu aduakɛna Filipideenɛ

¹ Mamɔma Pɔlu kɔn Timotio Kirisi Yesu zɔbberinɔ wámbe wa takada kɛ kɛ Luda gbɛ kɛ aɔ kú Filipinɔne kuuna Kirisi Yesu guu kɔn n gbɛnsinɔ kɔn n donlerinɔ.

² Luda wa De kɔn Dii Yesu Kirisio gbɛkɛ keare, à a gba aafia.

³ Gurɔ kɛ a yá dɔmagu píngi, mɛɛgɔ ma Luda sáabu kpaame.

⁴ Ma aduakɛna guu píngi mɛɛgɔ adua kɛɛare a píngi kɔn pɔnnaao,

⁵ kɛ a ɔ kàkɔmao baaru nna kpana guu zaa gurɔ kɛ á mà ai kɔn a gbàao yānzi.

⁶ Má dɔ sànsàn, lán Luda zĩ maaa dàe a té nà, eégɔ kɛ ai à gá mì dɛo Kirisi Yesu mógurɔzĩ.

⁷ Á maa kɛ má a yá kúna a píngi lɛ, zaake a yá kú ma swɛn. Má da kpɛsiaann yoo, má zɛ kɔn baaru nnaa pìo a yápura ona yānzin yoo, a píngi á baka vĩ zé kɛ Luda ma gbaa guu.

⁸ Ludaa dɔ kɛ mɛɛ a beɛɛ kɛ a píngi kɔn Kirisi Yesu yenzi borii.

⁹ Mɛɛ adua kɛɛare, lɛ a yenzi gɔ kaara àgɔ gaa dɔna guu kɔn wɛkɛnao súusu,

¹⁰ lɛ à yá kɛ kɔ sio à kɛ dɔ, àgɔ kuu nɔsepuradeenɔ ũ taari sai Kirisi mógurɔzĩ.

¹¹ Àgɔ pana kɔn yá maaa kɛ è bɔ Yesu Kirisi kiianɔ, lɛ wà Luda tó bɔ wà à sáabu kpá.

Kirisin Pɔlu wɛndi u

¹² Ma gbɛnɔ, má yezi àgɔ dɔ kɛ yá kɛ ma le té kà baaru nna gana aemɛɛ,

¹³ ben soza kibe dogarinɔ píngi kɔn gbɛ kpaaanɔ dɔ kɛ Kirisi yānzin wà ma dà kpɛsiaanzi.

¹⁴ Ma dana kpɛsiaan yānzi wa gbɛ parideenɔ Dii náane kɛ dɛ yāala, ben aɔ kùgbāaa kàara, aɔɛ Luda yá oo gbɛnɔne vĩa sai.

¹⁵ Yāpuramɛ, aɔ gbɛkenɔ è Kirisi yá waazi kɛ denlana yānzi kɔn nɔsegāanɔ, gbɛkenɔ sɔ kɔn nɔsɛ maaao.

¹⁶ Gbɛ kèkiinɔ è kɛ kɔn yenziomɛ, zaake aɔ dɔ kɛ má zena kɔn Yesu baarunnakpanao yānzin má yina kèzi.

¹⁷ Nɔsegāanɔdee pìnɔ sɔ è Kirisi yá waazi kɛ denla'ɔɔannɛna yānzimɛ, èe kɛ kɔn nɔsɛ puraonlo. Aɔɛ daa wɛɛ ma kuuna kpɛsiaan nawɛa kaaramɛ.

¹⁸ Yāken yɔ? Mɔnafiki guun yoo, yāpuraa guun yoo, à píngi dé, wɛɛ Kirisi yá waazi kɛɛmɛ. Ma pɔɔ nna kɔn beeeo, bensɔ eé ɛara à kɛ nna dɔ,

¹⁹ zaake má dɔ kɛ adua kɛ èe kɛɛmɛ kɔn Yesu Kirisi Ninii donlɛo é tó mà bɔ.

²⁰ Ma wɛɛ dɔzi, bensɔ má à náane vĩa maamaa, kɛ wí é ma kú yáke guuro. Tia sa lán a zii bà kɔn kùgbāaa mé Kirisi tó bɔ ma mè guu, má kuun yoo kesɔ ma gan yoo.

²¹ Zaake Kirisi yānzin má kuuzi, gaa demɛ àrɛ ũ.

²² Tó ma kuuna wɛndio demɛ zĩ àrɛdɛ ũ, má dɔ à kɛ mé séro,

²³ ma laasuu kpaatenamɛ. Má yezi mà tá, lɛ màgɔ kú kɔn Kirisio. Gwee maamɛ dɛ gura kèla zà.

²⁴ Mɔdɛ à maa màgɔ kú wɛndio a yānzi.

²⁵ Beee yá fɛɛna vĩro. Má dɔ kɛ mé gɔ kɛ màgɔ kúao a píngi, lɛ à e à gá aɛ kɔn pɔnnaao ludanaanekɛna guu.

²⁶ Len gurɔ kɛ mɛ ɛara mà mɔ a gwa lɛ, é zé e à ãa dǎ Kirisi Yesu guu maamaa ma yǎnzi.

²⁷ À píngi dé, tó ma mɔ a gwa ke mɛé mɔro yoo, à tó a kuuna kɔ sɛ kɔn Kirisi baaru nnao, lɛ tó mɛé a baaru maa, mà ma kɛ á zena gíngin kɔn lédoleo, ée ɔsi kaa kɔn nɔse do baaru nnaa pì zé yǎnzi.

²⁸ Àton tó a ibeɛnɔ yáke vǎa a kũro. Beee éǵɔ deíne sèeda ũ kɛ aɔ mǐ pɛ kaatenaa, amɔanɔ sɔ é bɔ maa. Luda kenan gwe.

²⁹ Zaake Luda a gba zé à nawɛa ke Kirisine, èe ke à náanekena adonlo.

³⁰ Ɔsii kɛ á è mɛé kaa yǎ, bensɔ á mà mɛé kaa ai tia, apinɔ á kú ɔsi dɔnkɔ pì guume.

2

Zĩndabusana

¹ Tó a kuuna Kirisi guu lédamma vǐ, tó à yenzi e té kaaagu, tó á lédole vǐ kɔn à Ninio, tó á kɔ wɛnda vǐ kɔn sũuo,

² à laasuu dɔnkɔ ke, àǵɔ yenzi dɔnkɔ vǐ lédɔnkɔdeeno ũ, pɔyeziyádɔnkɔdeeno ũ, lɛ ma pɔnnaa gɔ papana.

³ Àton yáke ke denlana ke yɔkɔkena yǎnziro. Zĩndabusana guu à a gbɛdaaa diɛ bɛé vǐ de a zĩndala.

⁴ Gbɛke tón laasuu lé a zĩnda mèn do yǎaro, à gbɛ pǎndenɔ pɔ lé do.

⁵ Àǵɔ nɔse kɛ Kirisi Yesu vǐi vǐ se.

⁶ À ludake guu èe a zĩnda kena sɛnkpe kɔn Ludao yǎ daro,

⁷ ben à a zĩnda gwena tòn, à zĩrike sɛ,
à gɔ gbɛntee ũ, à gbɛnteeke sɛ.

⁸ À a zĩnda bùsa,
à mǐ sɛ ai à gàà à gào,
ai líkpangbāroo gaaa.

⁹ Beee yǎnzi Luda à sɛ lezĩ,
à tɔ kɛ de tɔ píngilaa kpàne,

¹⁰ lɛ tó wà Yesu tɔ sǐ,
gbɛ sǎnda píngi é kúene
ludambe kɔn tɔtɔe kɔn tɔtɔe gĩzĩo,

¹¹ gbɛ sǎnda píngi é o a léo
kɛ Yesu Kirisi bé Dii ũ
De Luda tɔbɔna yǎnzi.

À guu puíne anduna guu

¹² Beee yǎnzi ma gbɛ yenzideeno, lán eè ma yǎ ma gurɔ kɛ má kúao nà, atɛnsa kɛ má kúao tia dɔro, àǵɔ a bɔna maa lé paazi kɔn vǐao kɔn luganao.

¹³ Zaake Luda bé èe zĩi ke a guu, lɛ àǵɔ ye à pɔyezi gbasà a ke.

¹⁴ À yǎ píngi ke wisɔ kɔn leokpaakɔao sai,

¹⁵ lɛ àǵɔ taari sai, gbásĩ sai, Luda né seesaideeno ũ tɔɔrighɛ sāsāna nɔsepásideeno té, kɛ ée guu puíne anduna guu lán sɔsɔnenɔ bà,

¹⁶ àǵɔ wɛndi yǎ kũna, lɛ mà e mà ãa dǎao Kirisi mɔgurɔzĩ yǎnzi. Tó ée ke lɛ, lɛ mɛé bà pǎ léro bensɔ mɛé zĩ pǎa kero.

¹⁷ Baa tó ma aru é kwɛɛ a ludanaanekena sa'o'i ũ, ma pɔ àǵɔ nna, mɛé pɔnnaa keɛao a píngi.

¹⁸ Apinɔ sɔ, à pɔnnaa ke lɛ, wà ke lɛdo.

Timoti kɔn Epafarɔdituo

¹⁹ Kɔn Dii Yesu aubarikao mé Timoti zɪawa tia, le mà e mà a baaru ma, ma làakari kpáɛ.

²⁰ Má gbêke ví kè à ye a yāzi kɔn yāpuraao lán à bàro.

²¹ Baade píngi zɪnda yā bé è dɔnɛ aɛ, èe ke Yesu Kirisi yānlo.

²² Á dɔ lán Timoti aɪa kè nà, à baaru nna zɪi kèmao lán né kɔn a deo bà.

²³ Tó má a zena dɔ súusu, má yezi mà à zɪawa gɔɔ.

²⁴ Má Dii náane ví kè mé mó tia ma zɪnda.

²⁵ Ma gbɛ Epafarɔditu, ma zɪkɛri daa, ma kɔdekɛri daa kè a à zɪ à dɔmale kɔn pɔ kè mée à nɪ deɛnɔ, má è à maa mà à gbareawame.

²⁶ Èe a beɛe keɛ a píngi, bensɔ à nɔse yàka, kè a à gyàkena baaru mà yānzi.

²⁷ À gyāa kè yāpura ai à kà gana, ben Luda à wēnda gwà. Èe ke àpi adonlo, kɔn mapiomɛ se, le ma pɔsiaa tɔn kaararo yānzi.

²⁸ Beee yānzin mée wāa mà à gbareawazi, le a wée sikɔle, a pɔɔ ke nna, ma làakari kpáɛ.

²⁹ À gbāake kpázi Dii guu kɔn pɔnna bítao. À bèe lí gbɛ beee takanɛ.

³⁰ À gɔ fète kè eé ga Kirisi zɪ yānzi. À a zɪnda kpà gaaa, le à e à dɔnlɛ kè é fɔ à kɛmɛroo kɛmɛ yānzi.

3

Kirisi dɔna

¹ Ma gbɛnɔ, yā kè gɔn yè: À pɔnnaa ke Dii guu. Mé gí yā kè má òare yāa gbè sisiziro. Àmbe aafia ũare.

² À làakari ke lewan mɔnɔzi, zaakɛri kè aɔè nɛ ke gyáigyai pìnɔ!

³ Wamɔwa kè weè dɔnzi ke Ludanɛ kɔn à Ninii gbāaao, weè ìa dā Kirisi Yesu guu, weè náane kpá wa zɪnda yāaro wámbe bāngude yāpuraanɔ ũ.

⁴ Mapi, má zé ví mà náane kpá ma zɪnda. Tó gbɛ e daa á a zɪnda náanekena, ma pɔ deàla.

⁵ Ma bāngu kè ma gurɔ sɔraagɔdee zɪ. Isarailin ma ũ ina guu, Beyāmi borii, Eberu bori yāpura. Musa doka musu má kú Farisinɔ gālɪ guu.

⁶ Ma aɪa kè, ma wée tà sɔsi gbɛnɔ. Yākena a zéa Musa doka guu, gbɛkee e fɔ à ma taari èro.

⁷ Mɔde yā kè má kúna àre ũ yāa pìnɔ gòme àre sai tia Kirisi yānzi.

⁸ À kè deɪlaa ma yā píngi dɛ àre sai ma Dii Kirisi Yesu dɔna kè de à píngila yānzi. Kirisi pì yānzin ma ɔ gbàre yā píngizi bùsa ũzi, le màgɔ à ví,

⁹ màgɔ kú à guu kɔn yā kè è tó wà ke nna kɔn Ludao a náanekena yānzio. Luda è tó yā bɔnyo nna dokakúna yānzinlo, è tó yā bɔnyo nna Kirisi náanekena yānzimɛ.

¹⁰ Yā kè má yezi bé à de mà Kirisi dɔ kɔn gbāaa kè à fèeo bɔna gaan-o, le ma bà gɔ kú à nawɛakena guu, mà gɔ lán à bà à gaa guu

¹¹ gbasa mà gɔ gàafeɛ ũ.

Pɔ kè nées pɛɛa lena

¹² Èe ke má lè pínginlo bensɔ má papana gɪaro. Mée pɛɛamɛ, le mà yā kè Kirisi Yesu ma se a pɔ ũ yānzi sí ma pɔ ũ.

¹³ Ma gbɛnɔ, mée sé kè má lè má kú kòro. Yā mèn doon mée keɛ, mɛn nɔnɔ pɔ kè kú ma aɛzi, pɔ kè kú ma kpɛɛ laasuulena sai.

¹⁴ Mée pɛɛ pɔ kɛ ma wée dɔzia, lɛ mà àrɛ kɛ Luda wa sisia gana musu e Kirisi Yesu gāzī.

¹⁵ Wamɔwa gbɛ papanano, wàgɔ laasuu beee vī. Tó á laasuu pānde vī, Luda é a wée kɛare yā beee musu.

¹⁶ À pínɡi dé, guu kɛ wa kan kɛ, wà gá aɛ zé dɔnkɔ pì guu.

¹⁷ Ma gbɛno, à ma zékpaɛ sé, lán wa à taka kɛare nà, a wée gɔ té gbɛ kɛ aɔ kuuna kɔ sionzi.

¹⁸ Mɛgɔ ooare yā gɛn baaagɔ, bensɔ ma ɛara mée ooare tia dɔ kɔn wée'io, gbɛno kuu pari kɛ aɔ yákɛna n kɛ Kirisi gana lía ibɛno ũ.

¹⁹ Aɔ mī pɛ kaatenaa. Aɔ gbɛɛn n dī ũ, wiyān n íadābɔ ũ, anduna yān aɔ laasuu ègɔ kúa.

²⁰ Wapino sɔ, ludambɛ gbɛno wa ũ, wa wée dɔ Mísiri kɛ éé bɔ gweezi, àmbɛ Dii Yesu Kirisi ũ.

²¹ Éé wa mè gbáasaino lí lán a mè gakuidee bà kɔn a gbāaa kɛ éé fɔ à tó pɔ pínɡi mī siareeo.

4

Lédammana

¹ Beee yānzi ma gbɛ yenzidee kɛ mée a bɛgɛ kɛno, amɔa kɛ á dɛ ma íadābɔ kɛ mɛ pɔnnaa kɛo ũno, àgɔ zɛna gíngin Dii guu lɛ, ma gbɛno.

² Ma agbaa kpà Yuodianɛ kɔn Sintisio aɔgɔ lédole vī Dii guu.

³ Mmɔn sɔ ma gbɛndo náanede, ma wée kɛmma, n dɔ nɔgbɛ pínɔlɛ, zaake aɔ ɔsi kámao baaru nna kpana guu kɔn Kelementio kɔn ma zíkɛri daano. Aɔ tó kú wɛndi takadan.

⁴ Àgɔ pɔnnaa kɛ Dii guu gurɔ pínɡi. Má òare dɔ, à pɔnnaa kɛ.

⁵ À a zīnda busa baade pínɡine. Dii mɔna kà kīi.

⁶ Àton yáke kàhān kero. Yā pínɡi guu à adua kɛ à yā gbeka Ludaa kɔn sáabukɛnao, à a yā'ɔammanɔ onɛ,

⁷ éé a nɔsɛ kɔn a làakario kpáɛare Kirisi Yesu guu. Nòsekpaɛna pì bíta, à dɛ gbɛntee dɔnala.

⁸ Ma gbɛno, yā kɛ gɔaren yè: Yā kɛ yāpura vī bensɔ à bèe vī, yā kɛ zé vī bensɔ à gbāsī vīro, yā kɛ nna bensɔ à aubarika vī, yā kɛ maa bensɔ wè à sáabu kpá, àgae laasuu lɛ yā beeno musu.

⁹ Yā kɛ má dàare à sì, yā kɛ á mà ma lézī bensɔ á èma, à yā beeno kɛ, Luda Aafiade ègɔ kúa.

Pɔlu Filipideeno sáabukpana

¹⁰ Ma pɔɔ nna bíta Dii guu, zaake a laasuu ɛara à sù ma yāa sa. A bà kúmao zaa zi, mɔde zén ée ero.

¹¹ Mée o lɛ kɛ mée takaasi kɛ yānzino, zaake má dà ma zīndane màgɔ sáabu vī gwena pínɡi guu.

¹² Má takaasikɛna dɔ bensɔ má nnamana dɔ. Gurɔ pínɡi gu pínɡia kána ke nɔaa, pódinzi ke pókɛsammāna yáke vīme dɔro.

¹³ Mé pɔ pínɡi fɔ Kirisi kɛ è ma gba gbāaa yānzi.

¹⁴ Baa kɔn beeeo kɛ a bà kú kɔn ma takaasikɛnao, a yā maa kɛ.

¹⁵ Filipideeno, á dɔ a zīndane, ma baaru nna kpanaare káaku guu, kɛ ma bɔ Masedonia búsun, ɔsi kee kuu kɛ dāma kɔn ɔ bɔkɔtɛoro, sé apino.

¹⁶ Baa gurɔ kɛ má kú Tesalonika, a pɔ kɛ mée à ni dɛno kpàsāme dɛ gɛn doola.

¹⁷ Èe ke gbaan mée wetεεro, a àre kaarana Luda kiian mée wetεε.

¹⁸ Ma pó kè á kpàsámεε è, à pàpa ai à dìzi. Epafarɔditu a gbaanɔ kpàma, pó mòmá sa. À de sa'obɔ kè à gũ nna Ludanε bensɔ è káne à sí ũ.

¹⁹ Ma Luda é pó kè á à nii vīinɔ kpáawa Kirisi Yesu guu à auziki gakuide lén.

²⁰ Wàgɔ wa Luda wa De tó bɔɔ gurɔ píngi! Aami.

Lézammana

²¹ Á ì kpá Luda gběɔa ní píngi kuuna Kirisi Yesu guu. Ma gbě kè wá kú ledoonɔ ì kpáawa.

²² Luda gběɔ ì kpáawa ní píngi, atēnsa gbě kè aɔɔ kú Siza bεεnɔ.

²³ Dii Yesu Kirisi gběkeε keare a niniin.

KOLOSEDEENŊ

Sáabukpana kɔn aduakɛnao

¹ Mamɔma Pɔlu, Kirisi Yesu zɛri Luda pɔyezi guu kɔn wa gbɛ Timotio, wámbe wa takada kɛ kɛ

² wa gbɛ náanɛdee kɛ aɔ kú adona Kirisi guu zaa Kolɔsenɔnɛ. Luda wa De gbɛkɛ kɛare, à a gba aafia.

³ Gurɔ píngi tó wée adua kɛare, weègɔ Luda wa Dii Yesu Kirisi De sáabu kpaame,

⁴ zaake wa a Kirisi Yesu náanɛkɛna baaru mà kɔn yenzi kɛ á vɛ wa gbɛnɔnɛo n píngi,

⁵ kɛ a wée dɔ pɔ kɛ dienaare ludambɛzi yánzi. A yápara yá mà zaa zi baaru nnaa kɛ wá kpàaree guu.

⁶ Baaru nnaa pì e né ii èe daagula anduna guu píngi, lán à kɛ a té nà zaa gurɔ kɛ á mà, ben a Luda gbɛkɛ sánsán dɔ.

⁷ Wa gbɛ yenzide wa zíkɛri daa Epafara bé à yá pì dàare wa gɛɛ ũ. Kirisi zíkɛri náanɛdeeme,

⁸ àmbe à yenzi kɛ Luda Nini a kaa òwe.

⁹ Beee yánzi zaa gurɔ kɛ wa a baaru mà, weègɔ wée kɛare Ludaa yána sai, le à tó à a pɔyezi dɔ wásawasa, à Ninii a gba ɔndɔ kɔn wéɛzɛo píngi,

¹⁰ le àgɔ kuu lán Dii yezi nà, a yá píngi káɛ, le a yá maa píngi kɛna gɔ daagula, a Luda dɔna gɔ kaara,

¹¹ le àgɔ gbáa yá píngi guu à gbáa gakuide lén, le à pɔ píngi fɔ kɔn menao kɔn pɔnnao,

¹² le àgɔ De Luda sáabu kpaa, zaake à wa ka baka kɛ à diɛ a gbɛnɔnɛ gupuraan-a.

¹³ À wa bɔ gusia ikon, à wa kpa a Né mèn do yenzide kpatan.

¹⁴ À gázɛn wa gɔ wɛɛnɛnɔ ũ, wa durun kɛwa.

Kirisi de pɔ píngila

¹⁵ Kirisi né Luda kɛ wè e kɔn wéɛoro takame, àmbe daudu ũ Luda pókɛnɔnɔ té píngi.

¹⁶ Luda pɔ kɛ kú musu kɔn tɔtɔ kɛ píngi à gázɛ, pɔ kɛ wè eenɔ kɔn pɔ kɛ wè eroonɔ, kpatablerinɔn yoo ke diinɔ ke gbáadeenɔ ke ikodeenɔ.

Pɔ píngi bɔ à kiiame, bensɔ aɔ kuu à pɔ ũ.

¹⁷ À kuu pɔ píngi á, pɔ píngi kuu à gázɛme.

¹⁸ Àmbe sɔsi kɛ de à mè ũu mì ũ.

Àmbe naana ũ, gáafee káaku ũ, le à gɔ pɔ píngi mèdeɛ ũ.

¹⁹ Zaake à kà Ludane a kíke píngi pékɔrea.

²⁰ À tò pɔ píngi kɛao nna à gázɛ, pɔ kɛ kú tɔtɔ ke musunɔn yoo. À aru kɛ kwèe lía bé à mò kɔn kɛna nnaa pìo.

²¹ A kɛ Ludaa yá. À ibɛɛnɔn a ũ a laasuu kɔn a zaakenanɔ yánzi,

²² ben Luda a tɔ a keao nna Kirisi gana a gbɛnteeke me guu yānzi sa, le a a kpan'ae ke gbāsī sai, see sai, taari sai,

²³ tó á zena gbāa a ludanaanekena guu degena sai gíngin, tó ée kē tāmaa kē á vī baaru nnaa kē á mà guuaro. Wà baaru nnaa pì kpà gbē kē Luda kē tɔɔte kɛnɔne pínɡi kē mamoma Pɔlu, ma gɔ à kpàri ũ.

Pɔlu sɔsi zīkena

²⁴ Tia sa mée pɔnnaa kee kɔn nawēa kē mée kee a yānzio. Nawēa kē Kirisi kē sɔsi kē de à mè ũ yānzi, mée pɔ kē gɔ papaa ma mè guu.

²⁵ Luda zīi dàme, ben ma gɔ sɔsi dɔnleri ũ. À ma zī mà a yā oare papana.

²⁶ Asiiyā kē utena gbɛnɔne zaa káaku zaale Luda e anduna káeroo bé à bɔ Luda gbɛnɔne gupuraa sa.

²⁷ Luda a yezi aɔ dɔ lán asiiyā pì gakuí bíta nà bori pāndenɔ kiia. Asii pìn yè: Kirisi kú a guu, ben a wée dɔ gakuizi.

²⁸ À waazin weè ke gbē pínɡine, weè lé daoríma, weè yā dao baade pínɡine kɔn ɔndɔ pínɡio, le wà gá kɔn baadeo papana Luda aezī Kirisi guu.

²⁹ Beee yānzi mée zīi kee, mée aīa kee kɔn à gbāaa kē èe zīi kee ma guuo gbāngbān.

2

¹ Má yezi àgɔ aīa bíta kē mée keearee dɔ, apinɔ kɔn Laodiseadeenɔ kɔn gbē kē wée wée sikɔleroonɔ pínɡi,

² le aɔ swè e à kpáe, aɔ ledole ke kɔn yenzio, le aɔ wée kē wásawasa, aɔgɔ Luda asiiyā kē de Kirisi pì ũu dɔ.

³ À kiian ɔndɔ kɔn dɔnao auziki pínɡi uten.

⁴ Mée beee ooare, le gbēke tón a sāsā kɔn lénna leokpakɔaoro yānzi.

⁵ Baa tó má kúaro, ma ninii kúao, má è ée yā kee a zéa, bensɔ a Kirisi náanekena gbāa, ben ma pɔɔ kē nna.

Pɔ pínɡi papammana Kirisi guu

⁶ Lán a Kirisi Yesu si a Dii ũ nà, àgɔ kú à guu le,

⁷ a kāsāa gɔ pɛna à guu. À kaara à guu, àgɔ gbāa à náanekena guu lán wà dàare nà. Àgɔ kú kɔn sáabukpanao maamaa.

⁸ À láakari ke le gbēke tón dɔna gbāaa kásaare à a sāsā kɔn gbɛntee ɔndɔ pà korioro. Yā beeno è bɔ fɛakaarayānɔ kɔn anduna yākenanɔ kiame, èe ke Kirisi kiianlo.

⁹ Zaa ke Luda kíke pínɡi pèkɔre Kirisia a gbɛnteeke me guu.

¹⁰ Kuuna gbē kē de gbāa pínɡi kɔn iko pínɡio mĩdee ũu pì guu, à pínɡi pèkɔreawa.

¹¹ À guun a bāngu kɛn à bɔ a dà ziin ũ. Èe ke bāngu kē gbɛntee è keñnenlo, bāngu kē Kirisi è keñneme.

¹² Zaa ke batisikena guu wà a vīio, ben a fɛeo, kē a gbāaa kē Luda à fɛeo bɔna gan náane kē yānzi.

¹³ Á de gɛnɔ ũ yā Luda kiia a taarinɔ kɔn a dà ziinɔ yānzi, ben Luda a gba wɛndi dufu ledɔ kɔn Kirisio, à sùu kèwao kɔn wa taarinɔ pínɡi.

¹⁴ Luda wa taari takada kē wa da yān gògo, à sè à pà lía.

¹⁵ Kirisi gana lía gbāaa si diinɔ kɔn gbāadeenɔ, à bɔnyo gupuraa à ní kpe bɔ, à ní kpan'ae kē zīzɔn ũ.

¹⁶ Beee yānzi àton tó gbēke a taari e póblena ke ímina ke zĩbaa ke mo dufu bɔna ke kámmabogurɔzĩ yā musuro.

¹⁷ Yā beeenɔ pĩngi né yā kè wà bè eé mó takame, yā pìnɔ yāpuraan Kirisi ũ.

¹⁸ Àton tó gbē kè è a zĩnda busa ege pɔ ũ kè è donzi ke malaikanɔne a sāsà à a kē pɔ kè a wée péaaaro. Wéegupu'ena yā bé ègɔ gbāa gbē beee takane, ben è a zĩnda sé lezĩ pā a gbēntekeda laasuunɔ yānzi.

¹⁹ À pena Kirisi kè de mì uaro. Kirisi guun mēgu pĩngi è kɔ kũn, aɔ nakɔa kɔn tĩnɔ gbāaa, mē pĩ ègɔ gbāa lán Luda yezĩ à gbā nà.

²⁰ Zaake a ga kɔn Kirisio anduna yākenanɔ musu, bɔyānzin eè nĩ yādiennenanɔ ma lán anduna gbēnɔ bàzi?

²¹ Wè be, ñton kèkii na n ɔzĩro, ñton kèkii dāro, ñton ɔ ke kèaro.

²² Pɔ beeenɔ pĩngi è yāa kɔn nĩ aufanikenao. Gbēntee yādannenan beeenɔ ũ.

²³ Yā beeenɔ de lán ɔndɔ yā bàme, zaake aɔ è donzi yā tiasi dañne kɔn zĩndabusanao kɔn ñadana nĩ zĩnda mēao. Baa kɔn beeeo è kpá wa dānɔnero.

3

Kuuna wēndi dufu guu

¹ Lán a fēe kɔn Kirisio nà, à tó ludambe yā dɔare ae, zaake gwen Kirisi vēen Luda ɔplaazi.

² À tó a laasuu gɔ kú ludambe yānɔ, àtongɔ kú anduna pɔaro.

³ Zaake a ga, a wēndi utena kɔn Kirisio Luda guu.

⁴ Lán Kirisi de a wēndi ũ nà, tó à bɔ gupuraa, apinɔ se è bɔo kɔn gakuio sa.

⁵ Beee yānzi à anduna yā kè aɔ kú a nɔse guunɔ de: Pápákana, wiyā, mēfēna, yā zaa nidena kɔn wákũo. Pɔ kè gbē è à wákũ kee gòne à dii ùme.

⁶ Yā beeenɔ yānzin Luda é pɔfē pita a yamarisaideenɔ.

⁷ Apinɔ se, á kú yā pìnɔ guu yā, aɔ dɔare ae.

⁸ À ɔ kpá yā kè takanɔzi sa: Pɔfēna, zɔkakana, nɔse pásĩ, gbēsɔsɔna kɔn yāpápá'ona.

⁹ Àtongae ege tokɔnero, zaake a a dà zii kɔn à yākenanɔ gòala,

¹⁰ a à dufu sè kè à kèke èe dufu kũu dɔna guu le à gɔ lán a Kèri pɔ bà.

¹¹ Gwe Yudanɔ kɔn bori pāndenɔ dɔnkɔme kɔn bāngudeenɔ kɔn gefɔdeenɔ kɔn sètē gbēnɔ kɔn wéesiadeenɔ kɔn zònɔ kɔn wēenɔ. Kirisin nĩ pĩngi ũ, à kú nĩ guu nĩ pĩngi.

¹² Beee yānzi, lán Luda a se a gbē yenzideenɔ ũ nà, dà kè aɔ de à daalaanɔn yē: Wēndaa, gbēke, zĩndabusana, buseke kɔn menao.

¹³ À kɔ fɔ. Tó yake gà à a ka kɔo, à sùu ke kɔo. Lán Dii sùu kèao nà, à ke kɔo le se.

¹⁴ À pĩngi musu à yenzi kè è yā pìnɔ kakɔa wásawasa daala.

¹⁵ À tó aafia kè bɔ Kirisi kiia kí ble a swè guu, zaake kuuna kɔo aafian Luda a sisi mèdɔnkɔdeenɔ ũzi. Āgɔ Luda sáabu kpaa.

¹⁶ À tó Kirisi yā vēekii e a nɔsen maamaa. À yā dakɔne, à lé dakɔa kɔn ɔndɔ pĩngi. Sáabukpana guu à lè sí Luda a swè guu kɔn saamuo kɔn tókpanao kɔn donzi lènɔ.

¹⁷ Pɔ kè ée kee ke kè ée oo pĩngi, à ke kɔn Dii Yesu tóo, à De Luda sáabu kpá à gāzĩ.

Luda gbēnɔ kuuna kɔo

18 A nɔgbɛnɔ, a baade gae mi sie a zāne. Len à kɔ sio à ke Dii guu le.

19 Gɔgbɛnɔ, a baade gaegɔ ye a naɔzi. Atongɔ pāsĩnyoro.

20 Nénɔ, à a de kɔn a dao yā ma yā pínɡi guu, zaake beee bé é ká Diine.

21 Denɔ, àton a nénɔ nòse fée à n pɔɔ yakaro.

22 Zònɔ sɔ à a anduna diinɔ yā ma yā pínɡi guu. Àton zĩi keĩne n wée yānziro. À zĩi keĩne kɔn nòse do, zaake Dii vĩakerinɔn a ũ.

23 Yā kè ée kee pínɡi, àgae ke kɔn yāpuraao, lándɔ Diin ée keene bà, èe ke gbēteenlo.

24 Àgɔ dɔ kè é Dii láada e a baka ũ. Dii Kirisin ée dɔɔzi.

25 Zaakeri é a zaaa gbè e. Luda è gbēke wée gwaro.

4

1 A diinɔ, à a zònɔ gwa a zéa súusu. Àgɔ dɔ kè apinɔ se á Dii vĩ musu.

2 À a zĩnda kpá aduakɛnaa kɔn itēkenao kɔn sáabukpanao.

3 À wée kewe Ludaa dɔ, à zé bɔwe wà à yā waazi ke, wà Kirisin asiiyā oĩne. Beee yānzin wà ma da kpésiaanzi.

4 À wée kemɛ mà yā pì o wásawasa, lán à kɔ sio mà o nà.

5 Àgɔ a zĩnda kũna dɔ Yesusaideenɔ té kɔn ɔndɔɔ. Àgae yā kè Luda à zé bɔaree ke a gurɔɔ.

6 À tó a légbɛ gɔ nna àgɔ kaarana vĩ, le àgɔ dɔ lán é yā lí baadea nà.

Léammana

7 Wa gbē yenzide Tikiku é ma baaru kpáare pínɡi. Àmbe zĩkeri náanɛdee ũ, wa zɔbleri daame Dii zĩi guu.

8 Beee yānzin mée à zĩiawa, le à wa kuuna oare, à làakari e à kpáe.

9 A gbēndɔ Ɔnesimu, wa gbē yenzide náanɛdee e mɔɔɔ. Aɔé pɔ kè wá kú à guu gura kè oare pínɡi.

10 Arisitaku kè wá kú ledɔ kpésiaan i kpàawa kɔn Banaba dāaro Maakuo. Wà Maaku yā òare kò. Tó à mò a kiia, à gbāake kpázi.

11 Yesu kè wè benɛ Yusutu i kpàawa dɔ. Yuda kè wée kpata kè bɔ Luda kiia zĩi kee ledoonɔ lén gwe. Ma làakari kpaenaĩyo.

12 A gbēndɔ Epafara, Kirisin Yesu zɔbleri i kpàawa. Ègɔ aĩa kee kɔn aduakɛnaareo gurɔ pínɡi, le à e à kàsara kú àgɔ papana Luda poyezi guu.

13 Mé fɔ mà à sèeda ke kè èe zĩi keeare maamaa, amɔano kɔn Laodiseadeenɔ kɔn Ierapolideenɔ.

14 Wa likita yenzide Luku kɔn Demasio i kpàawa.

15 À i kpá wa gbē kè aɔ kú Laodiseanɔa kɔn Nimfao kɔn sɔsi gbē kè aɔ kò kakɔa à bɛenɔ.

16 Tó a takada kè kyó kè, à kpá Laodisea sɔsi gbēnɔa aɔ à kyó ke, gbasa à n pɔ kyó ke se.

17 À o Akipune, à làakari dɔ Dii zĩi kè wà dànɛa, à à mi dɛ.

18 Mamoma Polu mámbe ma yā kè kè kɔn ma zĩnda ɔɔɔ, ma i kpàawa. À tó ma kuuna kpésiaan yā gɔ dɔagu. Luda gbēkee keare.

TESALONIKADEENƆ TAKADA KAAKU

TesalonikadeenƆ zé'ɔdɔannena

¹ Mamɔma Pɔlu kɔn Silasio kɔn Timotio, wámbe wa takada kèkii kè Tesalonika ɔsi gbɛ kè aɔ kú De Luda kɔn Dii Yesu Kirisio guunɔnɛ. Luda gbɛkɛ kɛare, à a gba aafia.

² Wa aduakɛna guu a yá ègɔ dɔwagu gurɔ píngi, weègɔ Luda sáabu kpaa a píngi yá musu.

³ Lán èe zii kɛɛ a ludanaanekɛnaa nà, èe aia kɛɛ yenzi guu, bensɔ èe mɛna kɛɛ wéedɔna wa Dii Yesu Kirisizi yānzi, yá pínɔ ègɔ dɔwagu Luda wa De aezí.

⁴ Wa gbɛ Luda yenzideenɔ, wá dɔ kè Luda a sɛ,

⁵ zaakɛ kè wa baaru nnaa kpàare, wée mó kɔn yá'onaɔ adoro, wa mɔ kɔn Luda Nini gbāaaome, yá pì wa kúna gbāa maamaa. Á dɔ lán wá kú a té nà a aafia yānzi,

⁶ ben a gɔ wapínɔ kɔn Diio dàdarínɔ ũ. Nawēa bíta guu a yá pì sɔ kɔn pɔnnaa kè Luda Nini dàaguuo,

⁷ ben a zé ɔdɔa Yesudee kè aɔ kú Masedonia bùsu guunɔnɛ kɔn Girisí bùsuo píngi.

⁸ Dii yá bɔ a kiia, èe zɛ Masedonia kɔn Girisio adoro, a Yesu náanekɛna yá dàgula píngi, à baarukpana ví dɔro.

⁹ Wée oo lán wa zé è a kiia nà, lán a kpɛɛ lì tãanɔnɛ, a aɛ dɔ Ludaa nà, ben ée dɔɔ Luda Wëndide yāpuradeezi,

¹⁰ ée à Né Yesu kè à à fɛɛ bɔna gaan dāa ai à bɔ ludambe, à mó wa sí pɔfɛ kè Luda é bɔbɔmmaa.

2

Pɔlu zikɛna Tesalonika

¹ Ma gbɛnɔ, á dɔ a zīndanɛ, kè wa zé ena a kiia e kɛ pāro.

² Á dɔ lán wá wée tãwa nà, wa nawēa kè káaku zaa Filipi, ben Luda wa gba kùgbāaa, wa à baaru nnaa kpàare ɔsi kɔn ɔsiio.

³ Wa nakɔrenaaawaa dɛ egɛ zé yá ũro. Wée kɛɛ laasuu zaa ke a takiikɛna yānzínlo.

⁴ Lán Luda wa ka a baaru nna kpanaa nà, lɛn weè kpánne lɛ, èe kɛ gbɛntee poyezin wée wetɛro, sé Luda wa laasuu tãasikɛri pɔ.

⁵ Á dɔ kè wée yá nnannaa o gbɛkenɛro, bensɔ wée yáke kɛ kɔn mɔnafikio wákú yānzíro. Ludan wa sèedadee ũ.

⁶ Wée sáabu wetɛ gbɛntee kiiaro, apínɔ ke gbɛ pāndenɔ.

⁷ Baa kè wá à zé ví wá gɔare asoo ũ wa Kirisí zīrike yānzi, wá kèao busebuse, lán nɔgbɛ nédandee è làakari dɔ a néa nà.

⁸ Kè wá yeazi maamaa yānzi, wée zɛo wá baaru nnaa kè bɔ Luda kiia kpàare adoro, kɔn wa zīnda kpanaawaaome dɔ, zaakɛ a gɔ wa gbɛ yenzideenɔ ũ.

⁹ Ma gbɛnɔ, à tó wa zikɛna kɔn nawēao yá dɔagu. Gurɔ kè wée baaru nnaa kè bɔ Luda kiia pì kpàare, weègɔ zii kɛɛ fáantɛ kɔn gwāavio, lɛ wàton gɔ a gbɛkenɛ asoo ũro yānzi.

¹⁰ Ámbe wa sèedadeenɔ ũ, kɔn Ludao dɔ, kè wá kú amɔa kè a Yesu náanɛ kènn té a zéa nɔsepuradeenɔ ũ taari sai.

¹¹ Á dɔ̃ kɛ̀ wá yá kɛ̀ a baadenɛ lán de è kɛ̀ a nɛ́nɔ́nɛ̀ nà.

¹² Wa lé dàawa, wa a nɔ̃sɛ̀ kpàɛ̀are, wa nakɔ̃ɛ̀awa, lɛ̀ a kuuna kɛ̀ sɛ̀nkpe kɔ̃n gbɛ̀ kɛ̀ Luda ní ká kpata gakuidee kɛ̀ bɔ̀ à kiianɔ̃nɔ̃.

¹³ Kɛ̀ a Luda yá kɛ̀ wá òaree pì mà, ée diɛ̀ gbɛ̀ntee pɔ̀ úro, á sì lán à de nà, Luda yá yápuraa ù. Àmbe e zĩi kɛ̀ amɔ̃a kɛ̀ ée à náane kɛ̀enɔ̃ guu. Bee yānzi dɔ̃ weègɔ̃ Luda sáabu kpaa yāana sai.

¹⁴ Wa gbɛ̀nɔ̃, a yá kɛ̀ sɛ̀nkpe kɔ̃n Luda gbɛ̀ kɛ̀ aɔ̃ kú Kirisi Yesu guu zaa Yudeanɔ̃, zaake a bɔ̃sudeenɔ̃ wée tǎawa se lán Yudanɔ̃ tǎm̃ma nà.

¹⁵ Yudanɔ̃ Dii Yesu dɛ̀ kɔ̃n annabinɔ̃ dɔ̃, bensɔ̃ aɔ̃ pèwa. Aɔ̃ yá è ká Ludanero, aɔ̃ íbete kpà kɔ̃n gbɛ̀ sǎnda pínɡio.

¹⁶ Aɔ̃ è kpáwe wá yá kɛ̀ Luda è gbɛ̀ m̃ sío o bori pǎndenɔ̃nɛ̀. Len durun kɛ̀ aɔ̃egɔ̃ kɛ̀ guro pínɡi egɔ̃ diiàlɛ̀ lɛ̀. Luda pɔ̃fɛ̀ pítam̃ma sa.

Timɔ̃ti zĩna Tesalonika

¹⁷ Wa gbɛ̀nɔ̃, kɛ̀ wa kɛ̀kɔ̃a guro plaa, wée bé èe kɔ̃ ero, mɔ̃de wa laasuu kúawa. Wa a begɛ̀ kɛ̀ maamaa, wa m̃è wá wá wée sikɔ̃lɛ̀.

¹⁸ Wá yezi wá mɔ̃ a gwa dɔ̃. Mamɔ̃ma Polu ma mɔ̃na zé wètɛ̀ à de gènn do ke gènn plaaala, ben Setǎn kpàwe.

¹⁹ Tó wa Dii Yesu m̃, dé bé eégɔ̃ de wa tǎmaa kɔ̃n wa pɔ̃nnaao kɔ̃n wa gǎsazubɔ̃ ù à aɛ̀ a baasii?

²⁰ Zaake ámbe wa gakui kɔ̃n wa pɔ̃nnaao ù.

3

¹ Kɛ̀ wée fɔ̃ wá m̃ena dɔ̃ro, wa zɛ̀o wá gɔ̃ Atení wa tɛ̀ɛ̀,

² wa wa gbɛ̀ndo Timɔ̃ti, Luda zĩkɛ̀ri daa Kirisi baarunnakpana guu zǎawa, lɛ̀ à a gba gbǎaa, à a nɔ̃sɛ̀ kpàɛ̀are a ludanaanekɛ̀na guu,

³ lɛ̀ a gbɛ̀ke làakari tón fɛ̀e wéetǎmmaa pì yānziro. Á dɔ̃ a zĩndane kɛ̀ Luda beee taka diɛ̀we.

⁴ Gurɔ̃ kɛ̀ wá kú a kiia, wa gĩake wá òare kɛ̀ weé wée tǎwa, ben à kɛ̀ lɛ̀ lán á dɔ̃ nà.

⁵ Bee yānzi kɛ̀ mé fɔ̃ mà m̃ena dɔ̃ro, ma à zĩ à a ludanaanekɛ̀na gwa. Ke Ibilisi a lɛ̀ à a gwa, wa zĩi kɛ̀ pǎn yoo, wá dɔ̃ro.

⁶ Kɛ̀ Timɔ̃ti sù sa, à a ludanaanekɛ̀na kɔ̃n a yenzio baaru kpàwe. À bè wa yá egɔ̃ dɔ̃agu kɔ̃n laasuu maaao, bensɔ̃ ée wa begɛ̀ kɛ̀ lán wée a begɛ̀ kɛ̀ nà.

⁷ Ma gbɛ̀nɔ̃, a ludanaanekɛ̀na yá bé à tò wa làakari kpaɛ̀na a yá musu wa wéetǎmmaa kɔ̃n wa nawēao guu pínɡi.

⁸ Zaake á zena gínɡin Dii guu, tia wa òampà sa.

⁹ Wé fɔ̃ wá Luda sáabu kpá a yá musu. Wa wa Luda sáabu kpà maamaa kɔ̃n pɔ̃nna bíta kɛ̀ weé kɛ̀ à aɛ̀ a yānzio.

¹⁰ Gwǎavĩ kɔ̃n fǎantɛ̀o weègɔ̃ wée kɛ̀ maamaa, lɛ̀ wá e wá wée sikɔ̃lɛ̀, wá pɔ̀ kɛ̀ kɛ̀sá a ludanaanekɛ̀na guu papaare.

¹¹ Luda wa De kɔ̃n wa Dii Yesuo zé bɔ̃we wá mɔ̃ wá a gwa.

¹² Dii yenzi kɛ̀ á vĩ kɔ̃n kɔ̃n baade pínɡio kaaraare, à dadaala lán yenzi kɛ̀ wá vĩao bà,

¹³ à a swè gba gbǎaa lɛ̀ àgɔ̃ kuu gbǎsĩ sai taarisaideenɔ̃ ù Luda wa De aɛ̀ wa Dii Yesu kɔ̃n a gbɛ̀nɔ̃ pínɡi m̃ogurɔ̃ zĩ.

4

Kuuna lán Ludaa yezi nà

¹ Yá kè gòn yè, ma gbɛnɔ, á mà wa lén lán à maa a kuuna ká Ludanɛ nà. Á kuuna dɛ lɛ kò, mɔdɛ wée wée kɛɛawa, wée agbaa kpaaare wa Dii Yesu guu, àgɔ kuu lɛ àgɔ gaao.

² Á yá kè wá dàare kɔn Dii Yesu tóo dɔ.

³ Ludaa yezi a kuuna gɔ adona, à mì kɛ pàpàkenaa.

⁴ A baade gɔ a zĩnda kũna dɔ kɔn bɛɛo gbãĩ sai,

⁵ èe kɛ kɔn dà zaa nidɛnao lán kifii kè aɔɔ Luda dɔroonɔ bànlo.

⁶ Yá pì musu gbɛke tón a gbɛdaaa takii kɛ ke à taari kɛnɛro, zaake Dii é wée tã yá beee taka kèrinɔa lán wa gĩake wá òare nà, wa a swã gào.

⁷ Ludaa e wa sísí wàgɔ kú kɔn gbãsiro, séde wa kuuna gɔ adona.

⁸ Bee yãnzí gbɛ kè gí yádannɛna kèzi, èe kɛ gbɛntɛn à gízíro, Luda kè è a Ninií kè kú adona dawaguun à gízi.

⁹ Wé e wá yekɔzina yá oarero, zaake a zĩdanɛ Luda yekɔzina dàare.

¹⁰ Á kuuna dɛ lɛ kò, á ye wa gbɛ kè aɔɔ kú Masedonia bùsu guunɔzi nĩ pínɡi. Ma gbɛnɔ, wa lé dàawa, àgɔ kɛɛ lɛ àgɔ gaao,

¹¹ à zé wɛtɛ àgɔ kuu yákete sai, à a zĩnda yá kè à a zĩnda zĩi kɛ, lán wá diɛare nà,

¹² lɛ a kuuna e à ká bàazideenɔnɛ, lɛ àton fu a zĩndaa à da gbɛkeziro.

Dii mɔna

¹³ Ma gbɛnɔ, wá yezi àgɔ yápura a dɔ gbɛ kè aɔ anduna tòno yá musu, lɛ a pɔɔ tóngɔ sia lán gbɛ kè aɔɔ támaa víroonɔ bàro yãnzí.

¹⁴ Zaake wá sì kè Yesu gà à fɛɛ, lɛn dɔ Luda é tó gbɛ kè aɔ anduna tò Yesu guunɔ ɛara wá mɔo lɛdo.

¹⁵ Yá kè wée ooaree kèki né Dii yádannenamɛ. Wamɔwa gbɛ kpaa a kè wégɔ kuu ai Dii mógurɔɔ zĩnɔ, wé dɔ gbɛ kè aɔ anduna tò pínɔnɛ aɛro.

¹⁶ Dii bé eé bɔ ludambɛ, à pita kɔn yádiennɛnao kɔn malaika gbɛnsi kòtoo kɔn Luda kákáki ɔo, gbɛ kè aɔ gà Kirisi guunɔ é fɛɛ bɔna gaan káaku,

¹⁷ beee gbera wamɔwa gbɛ kpaa a kè wá kuunɔ, wée wa sééńyo lɛdo ai ludambɛ luguun wá da Diilɛ ía guu, gbas a wàgɔ kúo ari gurɔ pínɡi.

¹⁸ Bee yãnzí à kɔ làakari kpáɛ kɔn yá pìo.

5

¹ Ma gbɛnɔ, yá pì kena ke à kɛgurɔɔ onaare zé víro,

² zaake á dɔ sãnsãn lán kpáí é mɔ gwãávĩ nà. Lɛn eégɔ dɛ lɛ Dii mógurɔɔ zĩ.

³ Tó gbɛnɔ e bee, wá aafia, wá kú wa làakaria, kaatena é mórĩma kãndo lán né'iwãwãa é mɔ nòsindadeea nà, aɛé bɔro.

⁴ Apinɔ sɔ wa gbɛnɔ, á kú gusiaanlo, gurɔɔ pì é suawa lán kpáí bàro,

⁵ zaake gupura gbɛnɔn a ù, fãantɛ gbɛnɔn a ù a pínɡi. Gwãávĩ ke gusia gbɛnɔn wa ùro.

⁶ Beee yãnzí wàton ii o lán danɔ bàro. Wà itɛ kɛ wàgɔ kú wa làakaria.

⁷ I'orinɔ é ii o gwãávĩ, wɛderinɔ sɔ é wɛdɛɛ kɛ gwãávĩ.

⁸ Wapinɔ sɔ, zaake fãantɛ gbɛnɔn wa ù, wàgɔ kú kɔn làakario, wá ludaanɛkena kɔn yenzio da mɔ uta ù, wá misina támaa kú mɔfura ù.

⁹ Zaake Ludaa e wa diɛ à pɔfɛ pitawaro. À wa diɛ à wa mì sí wa Dii Yesu Kirisi gázĩmɛ.

¹⁰ Àmbɛ à gá wa yãnzí lɛ wàgɔ kúo, tó wá bɛɛ ke wa anduna tòno yoo.

¹¹ Beee yānzi à lé dakɔ̃a, à kɔ̃ gba gbāaa, lán ée kɛɛ nà.

Pɔlu yadiena Tesalonikadeenɔne

¹² Ma gbɛ̃nɔ, wa wée kàawa, à bèɛ lí gbɛ̃ kè aɔ̃è zīi kɛ a ténɔne, kè aɔ̃ iko vīawa Dii guu, aɔ̃ɔe a daa zéanɔ.

¹³ À ní gakui dɔ̃ñne maamaa yenzi guu zīi kè aɔ̃ɔe kɛɛ yānzi. Àgɔ̃ nna kɔ̃o.

¹⁴ Ma gbɛ̃nɔ, wa lé dàawa, à faasaideenɔ da zéa, à gbɛ̃ yīino gba swè, à làakari dɔ̃ gbāasaideenɔa, à mena kɔ̃n baade píngio.

¹⁵ À làakari kɛ, a gbɛ̃ke tón à zaaa fīa bo kɔ̃n à zaaaoro. À zé wete àgɔ̃ à maaa kɛekɔ̃ne kɔ̃n gbɛ̃ píngio guro píngi.

¹⁶ Àgɔ̃ kú pɔ̃nnaa guu guro píngi.

¹⁷ Àgɔ̃ adua kɛɛ yāana sai.

¹⁸ Àgɔ̃ Luda sáabu kpaa yā píngi musu. Beee bé à dɛare à pɔ̃yezi ũ Kirisi Yesu guu.

¹⁹ Àton Luda Nini té kè è kángu dɛdɛro,

²⁰ àton kya ká annabikɛyānlo.

²¹ À yā píngi tàasi kɛ, àgɔ̃ à maaa kūna,

²² à mì kɛ zaakɛna bori píngia.

²³ Luda Aafiade tó a kuuna gɔ̃ kú adona yā sānda píngi guu, à a nini kɔ̃n a wèndio kɔ̃n a mèò dākpaare aafia taari sai ai wa Dii Yesu Kirisi móguroɔ̃ zī.

²⁴ Luda kè à a sisi à a sɛ náane vī, eé yā pì kɛare.

²⁵ Ma gbɛ̃nɔ, à adua kɛwe.

²⁶ À i kpá wa gbɛ̃nɔa ní píngi kɔ̃n Luda gbɛ̃nɔ lépɛmmanao.

²⁷ Ma naare Diizi, à takada kè kyó kɛ wa gbɛ̃nɔne ní píngi.

²⁸ Wa Dii Yesu Kirisi gbɛ̃kɛɛ kɛare.

TESALONIKADEENŌ TAKADA PLAADĒE

Yakpaekena Kirisi mógurɔɔ zĩ

¹ Mamoma Polu kɔn Silasio kɔn Timotio, wámbe wa takada kèkii kè Tesalonika sɔsi gbê kè aɔ kú Luda wa De kɔn Dii Yesu Kirisio guunɔne.

² De Luda kɔn Dii Yesu Kirisio gbêkɛ kɛare, à a gba aafia.

³ Wa gbɛnɔ, à kɔ sio wàgɔ Luda sáabu kpaa a yá musu gurɔ pínɡi, lán à maa ná, zaake a ludanaanekena e gaa aɛ maamaa, bensɔ yenzi kè a baade ví kɔ e kaara.

⁴ Beee yánzi weé lé gbê a yá musu Luda sɔsi kɔn sɔsio guu, lán ée wéetamma kɔn nawêa pínɡio fɔɔ ná kɔn menao kɔn ludanaanekena.

⁵ Beee ðɔa kè Luda é yá gɔgɔ kɔn gbɛnɔ a zéame. Beee yánzi a ka à gɛ kpata kè bɔ Luda kiia guu kè ée nawêa kɛɛ à yánzi.

⁶ Luda é yá kɛ a zéame. Eé wéé tá gbê kè aɔwe wéé táaawaanaɔ,

⁷ eé amɔa kè wéé wéé táaawaanaɔ gba ãmpakii kɔn wapinɔ, tó Dii Yesu bɔ ludambe kɔn a malaika gbáaanaɔ

⁸ kɔn tévurao. Eé wéé tá ludadɔrisai kè aɔwe wa Dii Yesu baaru nnaa síroona.

⁹ Kaatena yáana sain Luda é wéé táonma. Weé n kpake Dii aezĩ kɔn à gbáa gakuideo.

¹⁰ Tó à mò gurɔɔ pì zĩ, eé tɔ bɔ a gbɛnɔ yá musu, gbasá à náanekeri pínɔ é à maa bɔ n pínɡi. Égɔ kú n té, zaake a yá kè wá òaree sì.

¹¹ Beee yánzin weégɔ adua kɛare kɔsɔkɔsɔzi, lɛ wa Luda tó a kuuna ká gwena kè à a sisia, à yá maaa kè a zɛ kɔn à kenaona kɔn zĩ kè ée kɛ à náanekena guunɔ pínɡi papaare kɔn a gbáaana.

¹² Dii Yesu é tɔ bɔ a musu, apinɔ sɔ é tɔ bɔ à musu wa Luda kɔn Dii Yesu Kirisi pio gbêkɛ yánzi.

2

Ludayadarisai

¹ Wa gbɛnɔ, Yesu Kirisi mɔna kɔn wa kakɔanao lɛ wà daàlɛ yá musu, wa wéé kèawa,

² àton tó a làakari fɛɛ aagarɔ. Tó annabi yá ke waazi ke takada kè wà bè à bɔ wa kiia bè, Dii mógurɔɔ kà kò, àton bídi kɛro.

³ Àton tó gbêkɛ a sàsá kɔn yá beee takaoro, zaake gurɔ beee é móro, séto gbɛnɔ bɔna Luda kpɛ gurɔ kà gĩa kɔn ludayadarisai kè mì pè kaatezɛa bɔna gupuraaao.

⁴ Eé gí pɔ kè wè n die dii ùunɔzi kɔn pɔ kè wè ðonzi kɛnnɛnɔ pínɡi, eé a zĩnda sé lezĩ ðɛnla, eé gá à vɛɛ Luda kpén, à a zĩnda die Luda ũ se.

⁵ Gurɔ kè má kúao ma yá pì òare. Ée ðonloo?

⁶ Á dɔ pɔ kè èè à dàdàa, lɛ àton bɔ a gurɔ ároʃ?

⁷ Zaake ludayadasai e ɔ taa asii guu kò. Eé bɔro, séto gbê kè èè kpaanɛ gù zén baasiro,

⁸ ludayadarisai pì é gbasá à bɔ sa. Dii Yesu é à ðɛ kɔn a lé'iao, à à kaate kɔn a mɔna gakuio.

⁹ Ludayadarisai pì é mó kɔn Setán gbáaao à dabuyána kɔn yábɔnsaenɔ kɛ kɔn sèda ege bori pínɡio.

¹⁰ Eé mɔnafiki bori píngi kɛ gbɛ̀ kɛ̀ aɔ̀ mì pè kaatezeanɔ̀nɛ̀, kɛ̀ aɔ̀ gĩ yāpuraa kɛ̀ eé ní mì sızı yānzı.

¹¹ Beee yānzı Luda é likɔ́a pásı́ zı́mma le aɔ̀ eggé náane kɛ̀.

¹² Yá é gbasa à vɛ́e gbɛ̀ kɛ̀ aɔ́ɔe yāpura síroo kɛ̀ aɔ́ɔe pɔ́nnaa kɛ̀ kɔ́n à zaaaonɔ́a ní píngi.

Luda a se le à a mì sí

¹³ Wa gbɛ̀ Dii yenzideenɔ́, à maa wàgɔ́ Luda sáabu kpaa gurɔ́ píngi a yā musu, zaake Luda a se zaa káaku, le à bɔ́ kɔ́n à Ninii kɛ̀ tò wa gɔ́ a pɔ́ ɔ́ gbáaao a yāpura sina yānzı.

¹⁴ Luda a sisi à a se baaru nnaa kɛ̀ wá kpàare yānzı, le a baka gɔ́ kú wa Dii Yesu Kirisi gakui guu.

¹⁵ Beee yānzı wa gbɛ́nɔ́, à ze gbáa, àgɔ́ yá kɛ̀ wá dàare kɔ́n léo ke takada guu kúna.

¹⁶ Wa Dii Yesu Kirisi kɔ́n Luda wa Deo yewazi, à gbɛ́kɛɛ guu à wa làakari kpàewe ai gurɔ́ píngi, à támaa maaa dàwagu.

¹⁷ À a làakari kpàeare, à a gba gbáaa yāmaakɛna kɔ́n yāmaa'onao guu píngi.

3

À adua kewe

¹ Yá kɛ̀ gɔ́n yè, wa gbɛ́nɔ́, à adua kewe, le Dii yá e à dagula kpakpaa, àgɔ́ bèe vı́nɛ̀ lán à vı́ a kiiia ná.

² À adua kewe, le à wa bɔ́ gbɛ̀ zaa mısaideenɔ́ ɔ́zı́, zaake èe kɛ̀ gbɛ̀ sánda píngi bé à Luda yá síro.

³ Dii náane vı́, eé a gba gbáaa, eé a sí à zaaaa.

⁴ Wa a náane kɛ̀ Dii guu kɛ̀ ée yá kɛ̀ wá òareenɔ́ kɛɛ, bensɔ́ égɔ́ kɛɛ.

⁵ Dii tó à Luda yenzi kɔ́n Kirisi menao gbáze dɔ́ a swènn.

Wàton meà kero

⁶ Wa gbɛ́nɔ́, wa naare Dii Yesu Kirisizi, à kɛ̀ wa gbɛ̀ kɛ̀ aɔ́ɔ meà vı́inɔ́a, kɛ̀ aɔ́ɔ zı́i kɛ̀ kɔ́n yá kɛ̀ wá dànnɛoroonɔ́.

⁷ Á dɔ́ a zı́ndanɛ̀, kɛ̀ à maa àgɔ́ té wa zékpaezi, zaake wée meà kɛ̀ gurɔ́ kɛ̀ wá kú a téro.

⁸ Wée gbɛ́ke pɔ́blee sí wá blè fiabona sairo, wa zı́i kɛ̀ gwáavı́ kɔ́n fáantɛ́o, wa nawéa kɛ̀ ai í siwa, le wàton gɔ́ a gbɛ́kenɛ asoo ı́ro yānzı.

⁹ Wá à zé vı́ à dɔ́wale, mɔ́de wá kɛ̀ le, le à wa zékpae sé yānzime.

¹⁰ Gurɔ́ kɛ̀ wá kúao, wá dié kɛ̀ gbɛ̀ kɛ̀ ye zı́kenazı́roo é pɔ́ blero.

¹¹ Wá mà kɛ̀ a gbɛ́kenɔ́ meà vı́, aɔ́ɔe pɔ́ke kobiɔ́, sé gudɛɛ.

¹² Wá dié gbɛ̀ beee takanɔ́nɛ̀, wa nańne Dii Yesu Kirisizi, aɔ́ vɛ́eki kú wá zı́i kɛ̀ wá ní zı́nda gwao.

¹³ Apı́nɔ́ sɔ́ wa gbɛ́nɔ́, àton kpasa kɔ́n yāmaakɛnaoro.

¹⁴ Tó gbɛ́kee e yá kɛ̀ wá òare takada kɛ̀ guu daro, à à yá bɔ́ à dié. Àton kakɔ́a kɔ́n adeeoro, le wı́ e à à kú yānzı.

¹⁵ Mɔ́de àton íbetɛ kpáoro, à lé daa a gbɛ́ndoo ı́.

¹⁶ Dii Aafiade a gba aafia gurɔ́ píngi yá píngi guu. Dii gɔ́ kúao a píngi.

¹⁷ Mamoma Polu mámbe ma ikpammana kékı́i kɛ̀ kɔ́n ma zı́nda ɔ́o. Beeen ma takada píngi sèeda ı́, len meé kɛ̀ le.

¹⁸ Wa Dii Yesu Kirisi gbɛ́kɛɛ keare a píngi.

TIMŌTI TAKADA KAAKU

Yadannerinɔ gbana làakari

¹ Mamoma Polu, Kirisi Yesu z̄ri, lán Luda wa Mísiri kɔn Kirisi Yesu kè wa wée dɔzio dieme nà,

² ma takada kè kènnɛ Timŋti, ma né'inaa Yesu zé guu. De Luda kɔn wa Dii Kirisi Yesuo gbēkɛ kenne kɔn sùuo, à n gba aafia.

³ Lán ma nakɔremma nà gurɔ kè mée gaa Masedonia b̄usun, n̄ gɔ Efesu, n̄ o gbēkenɔnɛ āton yā kè è kɔ sé kɔn Luda yāoroɔ dañne d̄oro.

⁴ Āton làakari dɔ gara kɔn dezinɔ tɔ kɔwena kè lé v̄iroooa d̄oro. Beee è mó kɔn leokpak̄aomɛ. È tó Luda z̄i kè è bɔ à náanekena guu gá aéro.

⁵ Ma yā pì diɛ le āgɔ yenzi v̄i yānzime, yenzi kè è bɔ n̄ɔsepura kɔn laasuu kena d̄nkɔ kɔn ludanaanekena monafiki saio guu.

⁶ Gbēkenɔ pà yā p̄inɔnɛ, ā gè yāpāpā'onan.

⁷ Āɔ yezi wāgɔ de Musa doka yādann̄inɔ ũ, m̄de ā yā kè āɔe oo gbāze d̄oro ke yā kè ā z̄eanɔ.

⁸ Wá d̄ kè doka pì maa, tó gbē e z̄i kɛa a z̄éa,

⁹ zaake wá d̄ kè Ludaa e doka diɛ gbē maaanɔ yānz̄iro, séde dokadari-saideenɔnɛ kɔn swāgbāadeenɔ kɔn ludawēkerisainɔ kɔn durunk̄erinɔ kɔn ludādr̄isainɔ kɔn d̄nz̄ikerisaideenɔ kɔn de kɔn dao d̄erinɔ kɔn gbēderinɔ

¹⁰ kɔn zinakerinɔ kɔn pāpābēkerinɔ kɔn gbēserikpāinɔ kɔn eḡdeeenɔ kɔn yādm̄marinɔ kɔn gbē kè āɔe bɔ yādann̄ena z̄edee kp̄eenɔ n̄ p̄ingi.

¹¹ Yāz̄edee pì kɔ sè kɔn baaru nnaa gakuidee kè Luda aubarikadee à kpana n̄amɛ ma ɔz̄io.

Lán Luda gbēkɛ kè Polunɛ nà

¹² Ma Kirisi Yesu wa Dii kè ma gba gbāaa sáabu kè, zaake à ma náanɛ kè, à ma se m̄ z̄i keare.

¹³ Ma à tó zaa s̄i yā, ma wée t̄à à gbēnɔa, ma gbāaa m̄ñ̄nɛ. Baa kɔn beeeo à s̄u k̄emao, zaake m̄ kè w̄eesiake kɔn à náanekenas̄aio guumɛ.

¹⁴ Ben wa Dii gbēkɛ b̄ita k̄emɛ, à t̄o ma a náanɛ kè, ben m̄ yenzi kè de wa p̄o ũ kuuna Kirisi Yesu guu v̄i.

¹⁵ Yā k̄ek̄ii né yāpuraame, à k̄o s̄io w̄à s̄i ɔplaplaa. Kirisi Yesu m̄ anduna guu durunk̄erinɔ m̄s̄ina yānz̄i. Mapi, ma durun b̄é à de danɔ p̄ola,

¹⁶ ben Luda ma w̄enda gw̄à, le m̄ena b̄ita kè Kirisi Yesu kè kɔn mamoma durunk̄eri k̄asarao bɔ gupuraa, le àḡɔ de s̄eɔda ũ gbē kè āɔe à náanɛ k̄e, ā w̄endi kè è yāaroɔ eenɔnɛ.

¹⁷ Luda m̄en do léle, gurɔ p̄ingi Kína kè è garo bens̄o w̄é à e w̄éoroɔ ḡo b̄èe v̄i kɔn gakuio gurɔ p̄ingi, aami.

¹⁸ Ma né Timŋti, lán w̄à ḡlake w̄à annabikeȳà o n yā musu nà, m̄e yā pì daanne, le n̄ḡo k̄una, n̄ z̄i m̄aa k̄áo

¹⁹ ludanaanekena guu kɔn n̄ɔsekpaenao. Gbēkenɔ yā p̄inɔ kp̄a swākoto, ben ā ludanaanekena è lé k̄úe.

²⁰ Im̄en̄u kɔn Alesandao k̄ú n̄ té. Ma n̄ kp̄a Set̄ān-a, le āḡɔ d̄ kè w̄é d̄oke kɔn Ludaoro.

2

Dɔnzikena

¹ Káaku gĩa ma lé dàmma, à adua ke baade píngine, à zé gbekaíne, à kúe ke Ludane ní yānzi kōn sáabukpanao.

² À adua ke kīnanone kōn gbāadeeno ní píngi, le wà e wàgō kuu aafia yáketete sai ludayādarino ũ, wa kuuna gō bēe vī.

³ Beee bé à maa, è ká Luda wa Mísirine

⁴ kè à yezi baade píngi misina e, aōgō yāpuraa dō.

⁵ Zaake Luda mēn dome, bensō yákekeri kuu mēn do Luda kōn gbēnteenō dagura, àmbe gbēntee Kirisi Yesu ũ.

⁶ À a zīnda kpà à baade píngi bō, ben wà à sēda kè a gurɔa.

⁷ Beee yānzin Luda ma dié à kpàakpakeri kōn à zīrio ũzi, le mà à dōnzi zé yāpuradee da bori pāndenone. Yāpuraan mēe oo, èe ke egeenlo.

⁸ Má yezi gōgbēno adua ke gu sānda píngi, aō ɔ sé musu gbāsī sai, pōfē kōn leokpakōao sai.

⁹ Má yezi dō nōgbēno ní zīnda keke a zéa yōkōkena sai, zīdamōnnena baasi. Èe ke kōn mì yōkōde tānao ke vura kōn ɔso nōmaablebōno ke bisa ɔdeenōonlo.

¹⁰ Aō ní zīnda keke kōn maakenao, lán à kō sio nōgbē dōnzirino ke nà.

¹¹ Nōgbēno yā dada wàgō yītēna, aō mì sie yā píngi guu.

¹² Mēe wezi nōgbēno yā dada gōgbēnone ke aōgō iko vīrīmaro, séde aōgō yītēna kítikiti.

¹³ Zaake Adamun Ludaa kè káaku, à gbera Awau.

¹⁴ Èe ke Adamun wà sāsāro, nōgbēn wà sāsā à gō taaride ũ.

¹⁵ Mōde tó à mēna fī kōn ludanaanekenao kōn yenzio kōn kúadonao zīdamōnnena baasi, eé né í aafia.

3

Sosi gbēnsino

¹ Yā kèkii né yāpuraame: Tó gbē yezi à ke gbēnsi ũ, èe zī maaa nii dēe.

² Gbēnsi gō kuu taari sai, nōmēndodee ũ, làakaridee ũ. Àgō a zīnda kūna dō gbē dōrōdee ũ, nibofiri ũ, gbē kè eé fī à yā dāíne ũ.

³ Àtongō de wēderi ke gbē pásī ũro. Àgō de nōsēdodee yáketesaidee ũ. ɔ tón dōnē aéro.

⁴ Àgō a ua kūna dō, à nēno gae mì siene, aōgae à ɔdōkii gwa.

⁵ Zaake tó gbē a ua kūna dōro, eé ke dia à fī à Luda sosi gbēno gwaa?

⁶ Àtongō de Yesude dufu ũro, le àton ía dā, à a zīnda da yān lán Ibilisi bàro yānzi.

⁷ Àgō tó nnaa vī Yesusaideeno kiia dō, le wàton à tó zaaa sí, à gē Ibilisi takutēenlo yānzi.

Sosi dōnlerino

⁸ Leme dō dōnlerino gō de gbē bēedeeno ũ. Aōtongō de léplaadeeno ũro. Wē yā tón dōíne aéro. Aōtongō de ɔzaaweterino ũro.

⁹ Aōgō Yesu yā asiino kūna kōn nōsepuraao.

¹⁰ Wà ní yā gwa gĩa, tó wēe yáke erīmaro, gbasa wà ní dié dōnlerino ũ.

¹¹ Leme do ní nɔɔnɔ gɔ de nɔgbɛ bɛɛdeeno ũ, làakarideeno ũ, aɔgɔ náane ví yá píngi guu. Aɔtongɔ de kɔmɔtɔdeeno ũro.

¹² Donleri gɔ de nɔmɛndodee ũ, àgɔ a ua kɔn a nɛnɔ kúna dɔ.

¹³ Gbɛ kè aɔ ní zĩi kè a zéanɔ gwena égɔ maaa, ní làakari égɔ kpaena ní Kirisi Yesu náanekena guu maamaa.

Wa donzize asii bíta

¹⁴ Baa kè mée yá kɛnɔ oonne, má diɛ mé mó n gwa saa.

¹⁵ Tó ma mɔna gá à gí kè, má yezi ñgɔ dɔ lán à kɔ sio wàgɔ kuu Luda uadeeno ũ ná. Wámbe Luda Wèndide sɔsi gbɛnɔ ũ, yápurapɛkii ũ kɔn à gbáa'ekiio.

¹⁶ Wa donzize asii kè bò gupuraa bíta yápurame:

À bò à mò gbɛntee ũ,

Luda Nini yápuraa kpàa,

malaikanɔ à è.

Wà à yá waazi kè boriinɔ té,

wà à náane kè anduna guu,

Luda à sè à tàò gakui guu.

4

Tèya

¹ Luda Ninii ò wásawasa kè gurɔ zāanɔ gbɛkenɔ é pà kpá Yesu zézi, aɔ té yá kè zĩnɔ è egɛdeeno dà à onanzi, aɔ ní sàsá.

² Mɔnafikidee pínnɔ à maaa dɔkɔzi kɔn à zaaaoro, aɔ nòsɛ gana lán wà be gɛ wāaan wà kɛò bà.

³ Aɔè gbɛnɔ dádá nɔsenazi kɔn zākenao, bensɔ aɔè póbɛ tèbona dà gbɛnɔnɛ, póbɛ kè Ludaa kè a náanekeri kè aɔ yápuraa dɔnɔ yānzi, kè de aɔ ble kɔn sáabukpanao.

⁴ Pó kè Ludaa kè píngi maame. Wàton à ke tè boro, wà ble kɔn sáabukpanao,

⁵ zaake Luda yá kɔn wà aduakenaò gbāsĩ bòn.

Kirisi Yesu zĩkɛri maaa

⁶ Tó n yá pínnɔ dà n gbɛnɔnɛ, nɛgɔ de Kirisi Yesu zĩkɛri maaa ũ kè wà gwà kɔn wà donzize yānɔ kɔn yādanne maaa kè ní tézio.

⁷ Ñ mĩ kè fɛɛakaara gara kè è kɔ sé kɔn Luda yāorooa. Ñ n zĩnda tòto kɛ, lɛ ñgɔ de ludayādari ũ.

⁸ Mɛtotona àrɛ ví féte, mɔde dena ludayādari ũu àrɛ ví yá píngi guu, zaake beee è mó kɔn wèndio gbāa kɔn ziaao.

⁹ Yá kèkii né yápurame, à kà wà sí ɔplaplaa.

¹⁰ Weè zĩi kɛ, weè ɔsi ká à musu, zaake wà wée do Luda Wèndidezi. Àmbe gbɛ sànda píngi Misiri ũ, atɛnsa à náanekerinɔ.

¹¹ Ñ yá pínnɔ dieñne ñ dadañne.

¹² Ñton tó wà dɔkenyo kè ní de gɔkpare ũ yānzio. Ñ tó n kuuna zé ɔdɔa Yesudeenɔnɛ yá'ona guu kɔn yākenao kɔn yenzio kɔn ludanaanekenaò kɔn kuuna gbāsĩ saio.

¹³ Ai màgɔ mó, ñ aĩa kɛ ñ Luda yá kyó kɛ gbɛnɔnɛ, ñ dañne ñ lé daoríma.

¹⁴ Gbaa kè Ludaa dànne gurɔ kè wà annabikɛ kè n yá musu, bensɔ gbɛnsinɔ ɔ didimma, ñton pà kpáziro.

¹⁵ Ñ làakari do yá pínnɔ ñ mè kpáa, lɛ baade píngi n gana aɛ e.

¹⁶ Ñ n zĩnda yā kŋn n yādannenao tāsasi ke. Ngŋ gaa ae kŋn yā pĩno. Tó n kè le, né n zĩnda mi sí kŋn gbē kè aŋe swā kpaa n yāzinome.

5

Gyaanɔɔ kŋn dŋn'adeenɔ yā

¹ Nton kpākē mare isiziro. Ñ lé daa lán n de bà. Ñ lé da gŋkparenɔa lán n vŋi kŋn n dāaronɔ bà.

² Ñ lé da nɔgbē isia lán n da bà, ñ lé da nɔ gbāaaa lán n dāre bà kŋn nòse puraaɔ.

³ Ñ dɔ gyaanɔɔ kè aŋ gbēke vīroonɔ le.

⁴ Tó gyaanɔɔ nénɔ ke dionɔ vī, aŋ n danenɔ gwana dada gĩa n dɔnzikena guu, aŋ fīa bo n denɔne kŋn n danɔ, zaake beee è ká Ludanɛ.

⁵ Gyaanɔɔ kè gbēke vīro wēe dɔ Ludazi, àgŋ adua kēe àgŋ dɔnlɛ gbekaaa gwāavī kŋn faantēo.

⁶ Gyaanɔɔ kè à zĩnda pɔyezi è dɔne ae né gème, baa tó à bēe.

⁷ Ñ yā pĩno dañne le gbēke tón n taari ero.

⁸ Tó gbē e a danenɔ gwaaro, atēnsa à uadeenɔ, à bɔ Luda yā kpɛeme, Yesusaidee dēala.

⁹ Nɔgbē kè de wà da gyaanɔɔ tén yè: Nɔgbē kè kà wē baaagŋ, bensɔ à zā kè gèn do,

¹⁰ wà à dɔ maakɛri ũ, nɛgwari maaa ũ, nibɔfŋri Luda gbēno gbá pìpiri ũ, takaasidee dɔnlɛri ũ, nɔgbē kè mè kpà yāmaakena pĩngia ũ.

¹¹ Nton gyaanɔ nɔ gbāaanɔ danlo, zaake tó aŋ gŋ nidena fēe, aŋ nana Kirisia é busame, aŋgŋ yezi wà zā ke,

¹² aŋ n zĩnda da yān, kè aŋ lé kè aŋ gbēne yā gbòro yānzi.

¹³ Beee gbera aŋe mēa dada, aŋgŋ dɔdɔ ualezi. Èe ke mēadeenɔn n ũ adoro, aŋe gŋ gbēperi guderinɔ ũme dɔ, aŋe yā kè de wà oroo o.

¹⁴ Beee yānzi má yezi gyaanɔ nɔ gbāaanɔ zā ke, aŋ né i, aŋ làakari dɔ bēea, le wàton wa ibeenɔ gba zé aŋ wa tó zaaa síro yānzi.

¹⁵ Aŋ gbēkenɔ bɔ wà tē Setānzi kò.

¹⁶ Tó Yesude nɔgbē ke gyaanɔɔ vī a bē, àgae dŋlɛ. Àton tó aŋ gŋ sɔsi gbēnɔne asoo ũro, le aŋ e wà dɔ gyaanɔɔ kè aŋ gbēke vīroonɔ lé yānzi.

¹⁷ Gbēnsi kè è dŋlɛne ae a zéa kà wà fīa bone leo plaa, atēnsa gbē kè waazikena kŋn yādannenao aia vīi.

¹⁸ Luda yā bè: Àton lésɔ da zù kè èe pɔ gbēenɛro. À bè dɔ: Zikɛri kà à a asaia e.

¹⁹ Nton gbē kè mò kŋn gbēnsi káarao yā síro, séto sèedadeenɔ kà gŋon plaa ke aagŋ baasiro.

²⁰ Ñ kpākē gbē kè aŋ durun kènzi baade pĩngi wáa, le vīa e à gbē kpaaanɔ kŋ.

²¹ Ma nanne Luda kŋn Kirisi Yesuozi kŋn malaika kè à n sɛnɔ, ngŋ yā pĩno kŋna, nton gbēke bà bɔro. Nton yāke ke gbēkenɛ úblembe yānzirɔ.

²² Nton wà n ɔ dɔ gbēa n à da Luda zīnlo. Nton tó n ɔ gŋ kú gbēke durun guuro. Ngŋ n zĩnda kŋna gbāsī sai.

²³ Nton í pāa mi atēero. Ngae geepiwe gá fété n nòse yānzi kŋn n gyākɛna gèn baaagŋɔ.

²⁴ Gbēkenɔ durun è bɔ gupuraa ai wàgŋ gá à yā gŋgŋnyo, gbēkenɔ sŋ n pɔ è bɔ kpakpaaro.

²⁵ Leme do yāmaakena è bo gupuraa, baa à kè wèe ero eé e à gō utenaro.

6

¹ Gbē kè aō de zò ũuno ñ diino diē gbē bèedeeno ũ aō mì sieñne à píngi guu, le waton Luda tó kōn yā kè wéē dañneo zaa boro yāñzi.

² Gbē kè aō diino de Yesudee ũuno tón dokēnyo kè aō de kō gbēno ũ yāñziro. Aō zīi keñne maamaa, zaake gbē kè aōe ñ zī àre bleeno né Yesudeeno me, aō gbē yenzideeno me. Ñ yā pino dañne, ñ lé daoríma.

Yena ɔzi

³ Tó gbēkee e yā pānde daañne, bensō èe ze kōn wa Dii Yesu Kirisi yāzedeo kōn wa zé yādannenaoro,

⁴ wadadeeme, à yāke dōro, leokpakōa kori kōn yāgwana yāanasaio à kù gyāa ũ. Yā beeno è tó gbēno wéē dokōne, aō swéē ke, aō kō sōsō, aō laasuu zaaa lekōzi,

⁵ aōgō ñi kōo. Gbē pino laasuu kotina, yāpura ñ kē, aōgō daa dōnzize né ɔwetezene.

⁶ Dōnzikena àre bíta yāpura, tó gbē zè kōn pó kè à vīio.

⁷ Zaake wéē mó kōn pōkeo anduna guu kēro, wé sō tá kōn pōkeoro.

⁸ Tó wá poble kōn pōkasāano vī, beee mò.

⁹ Gbē kè aō yezi wà gō auzikidee ũuno è ñ zīnda da yāgwana takuteen. Pōnidena misai kari è gēngu à ñ kpá mōnzi kōn kaatenaozi.

¹⁰ Yena ɔzi bé à de yā zaa píngi kāsāa ũ. Gbēkeno à kōdeē kè ai wà kè wa dōnzizea aō wāwā bíta kpá ñ zīndazi.

Ñ ɔsi maaa ká

¹¹ Zaake Luda gbēn n ũ, ñ bàa sí yā pino, ñ tó yā maaa gaegō dōonne ae kōn yākena a zéao kōn ludanaanekenao kōn yenzio kōn menao kōn busekeeo.

¹² Ñ wa dōnzize ɔsi maaa ká, ñ wēndi kè è yāaro sí, zaake beeen Luda n sisia gurɔ kè ñ lé maaa gbēne parii wāa.

¹³ Ma nanne Luda kè è wēndi kpá pó píngiazi kōn Kirisi Yesu kè yā maaa ò Pōntiu Pilatino,

¹⁴ ñgō yā kè wà dienne kūna gbāsī sai taari sai ai wa Dii Yesu Kirisi mógurɔ zī.

¹⁵ Gbāade mēn do Aubarikade, kīnno Kína, diino Dii bé eé Kirisi pì bo gupuraa a gurɔa.

¹⁶ À mēn doo bé è garo, ègō kú gupuraa kè wè fō wà sōziroo guu. Gbēkee e wéē siàlero, wéē fō sero. Àmbe à gakui kōn gbāaao vī gurɔ píngi, aami.

¹⁷ Ñ o anduna tiaa kēkii auzikideeno, aōton ña dāro. Aōton gbāa e ɔda náanesaiaro, aō gbāa e Luda kè è pó píngi kpáwa bíta wà pōnnaa keoa.

¹⁸ Ñ oñne aō à maaa ke, aō nnaa keñne, aō ɔ poroñne, aōgō gbēkee vī.

¹⁹ Lán beee bà aōé kūsāe maaa di ñ zīndane auzenna pó ũ, aōé wēndi kè de wēndi ũ yāpura e.

²⁰ Timoti, ñ yā kè Ludaa nanne n ɔzī kù gbāa. Ñ mì kē ludadōsai yā pāpā'ona kōn yālekpē'ona kè wè be dōnao.

²¹ Gbēkeno zèo, ben aō pà wa dōnzizene.

Luda gbēkeē keare.

TIMŌTI TAKADA PLAADÉE

Pɔlu tékana Timŏtin

¹ Mamɔma Pɔlu, Kirisi Yesu zĩri Luda pɔyezi guu wɛndi kɛ à à lé gbɛ Kirisi Yesu guu yá musu,

² mámbe ma takada kɛ kɛnnɛ, ma né yenzide Timŏti. De Luda kɔn wa Dii Kirisi Yesuo gbɛkɛɛ kɛnnɛ kɔn sũuo, à n gba aafia.

³ Ma sáabu kɛ ma dezinɔ Ludanɛ kɛ mɛɛ dɔzi kɔn nɔsɛ puraaɔ, zaake n yá ègɔ dɔɔmagu yáana sai ma aduakɛna gwáavĩ kɔn fáantɛɔ guu.

⁴ Tó wée'i kɛ bɔmma yá dɔmagu, mɛɛ n beɛ kɛmɛ, mɛɛgɔ yezi wá wée sikɔle, le ma pɔnnaa kɛ bíta.

⁵ N Ludanaanekɛna kɔn nɔsɛɔ do yá dɔmagu. N dazi Loisi kɔn n da Yunisio Luda náanɛ kɛ le se, bensɔ má dɔ sánsán kɛ nɛɛ kɛ le se.

⁶ Beee yánzi mɛɛ dɔɔngu, ñ té ká gbaa kɛ Ludaa dànnɛɛn gurɔɔ kɛ ma ɔ dimma,

⁷ zaake Ninii kɛ è wa gba gbáa kɔn yenzio kɔn zĩndakũnadɔɔɔn Ludaa kpáwa, èe kɛ nini víapɔnlo.

⁸ Beee yánzi ñton wí de kɔn wa Dii yá onnɛnaoro. Ñton wí de ma yáoro, mamɔma kɛ wá ma da kpésiaan Kirisi yánzi. Ñ nawɛa kɛ wɛ kɛ à baaru nna kpana yánzi kɛmao kɔn Luda gbáaaɔ.

⁹ Àmbe à wa mì sɪ, à wa sisi wa gɔ a pɔ ũ. Èe kɛ yá kɛ wá kɛ yáanzinlo, à zĩnda pɔyezi yáanzime kɔn gbɛkɛɛ kɛ à kɛweeo zaale gurɔɔ e naaro.

¹⁰ Gbɛkɛɛ pì bò gupuraa wa Misiri Kirisi Yesu pì mɔna guu sa. À ga gbáaa káate, à wɛndi kɔn kuuna gurɔ píngio bɔwe gupuraa a baaru nnaa kɛ wɛ kpá guu.

¹¹ Luda ma diɛ a zĩri ũ, le mà baaru pì kpàakpa kɛ mà à yá daíne.

¹² Beee yáanzin mɛɛ nawɛa kɛ kɛɛzi, mɔde wí è ma kũro, zaake má gbɛ kɛ ma à náanɛ kɛ dɔ, bensɔ má dɔ sánsán kɛ eé fɔ à yá kɛ à nàme ma ɔzĩ dákpa ai a mɔgurɔɔ zĩ.

¹³ Ngɔ yá kɛ ñ mà ma lézĩ ai a lòn pì kũna yázededannɛna zékpae ũ kɔn ludanaanekɛnao kɔn yenzi kɛ wá ví Kirisi Yesu guu.

¹⁴ Ñ yá maaa kɛ Ludaa nànnɛ n ɔzĩ kũ gbáa kɔn à Ninii kɛ kú wa guu gbáaaɔ.

¹⁵ Ñ dɔ kɛ Asia bũsudeɛɔ ma zĩna ñ píngi. Figelu kɔn Emɔgenɛɔ kú ñ té.

¹⁶ Dii wɛnda dɔ Ɔnesifru bɛdeenɔne! Zaake à mò à ma nɔsɛ kpàemɛ à gɛn lé víro, èe wí de kɔn ma dana kpésiaan yáoro.

¹⁷ Kɛ à mò Romu gɔɔ, à ma wete ai à gáa à bɔma.

¹⁸ Dii wɛnda dɔne yákpakɛgurɔɔ zĩ. Ñ dɔnle bíta kɛ à kɛmɛ zaa Efesu yá dɔ sánsán.

2

Kirisi Yesu zĩkari maaa

¹ Mpi sɔ ma né, ngɔ gbáa kɔn gbɛkɛɛ kɛ Ludaa víwao Kirisi Yesu guuo.

² Yá kɛ ñ mà má ò parii wáa, ñ na gbɛ náanɛdeenɔne ñ ɔzĩ, kɛ aɔé fɔ wá dada gbɛ pàndɛnɔne.

³ Ñ nawɛa fɔwao Kirisi Yesu zĩkari maaa ũ.

⁴ Anduna yá bɔkɔte è dɔ zĩkari kɛ kú zĩlanne aɛro, le à yá ká à diine yánzi.

⁵ Bákpaɔsɔri sɔ, tó èe bàa lé a zéaro, eé zĩblena fura ero.

⁶ À kō sio búbari kè zī gbāaa kè a baka sé káaku.

⁷ Ñ laasuu lé yā kè má ò pínzì, zaake Dii é n gba ɔ̀ndɔ̀ à pínɡi guu.

⁸ Ñ dɔ̀n kè Yesu Kirisi né Dauda boriime, bensɔ̀ à fɛɛ bɔ̀na gaan. Baaru nnaa kè meɛ kpán gwe.

⁹ Beee yānzin méɛ nawēa kɛɛzi. Wà mò kàma lán dàkɛri bà, mɔ̀de Luda yā e sí mò káaro.

¹⁰ Beee yānzi meɛ yā pínɡi fɔ̀ gbɛ kè Luda n sɛnɔ̀ yānzi, lɛ aɔ̀pino se Luda n mì sí, aɔ̀ gakuì kè è yáaroo e kuuna Kirisi Yesu guu.

¹¹ Yā kèkii né yāpuraame:

Tó wa gao, wégɔ̀ kúo.

¹² Tó wa mɛna fɔ̀, wé kí bleo.

Tó wa lé sɛ̀zi, eé sɛ̀wazi se.

¹³ Tó wá náane víro, à kpé náane ví, zaake eé we à lé sé a zĩndaziro.

Dii zĩkɛri maa kɔ̀n leokpakɔ̀aoro

¹⁴ Ñ yā pínɔ̀ dɔ̀ n gbɛ̀nɔ̀n, n naíne Ludazi aɔ̀ton leokpakɔ̀a kè yānɔ̀ musuro. À àre víro, è gbɛ̀ kè aɔ̀ɔ̀e maano yakame.

¹⁵ Ñ aĩa kè lɛ Luda n sáabu kpá, zĩkɛri kè è yā yāpuraa wɛ̀kɔ̀aíne súusu ù, kè wí è à kú à zĩ yā musuro.

¹⁶ Ñ pā yābɔ̀ena pāa kè è kō sé kɔ̀n Luda yāoroone. È gbɛ̀nɔ̀ ludayādasai kaaraíne,

¹⁷ ben yā kè aɔ̀ɛ daíne è daíla lán fɔ̀ bà. Imɛneu kɔ̀n Filetuo kú n té.

¹⁸ Aɔ̀ kè yāpuraaa, aɔ̀ɛ be wà fɛɛ bɔ̀na gaan kò, aɔ̀ɛ gbɛ̀kenɔ̀ ludanaanekena yakaíne.

¹⁹ Baa kɔ̀n beeeo ɛɛ kè Luda a dàɛ zena gbāa, wà yā kèkii kɛa: Dii gbɛ̀ kè aɔ̀ɔ̀ de a pɔ̀ ùunɔ̀ dɔ̀. Gbɛ̀ kè è Dii sísi mì kè yā zaaaa.

²⁰ Ua daa ègɔ̀ pɔ̀nɔ̀ ví pari. Wà à kenɔ̀ kè kɔ̀n vurao kɔ̀n kondogio yātiisikebɔ̀ ù, bensɔ̀ wà à kenɔ̀ kè kɔ̀n lío kɔ̀n guò yānɛngokɛbɔ̀ ù.

²¹ Tó gbɛ̀ ɔ̀ bɔ̀ɛ yā bèesaidee guu, eé gɔ̀ yātiisikebɔ̀ ù, eégɔ̀ aufani ví Diine, eégɔ̀ kú adona maakena pínɡi soru guu.

²² Ñ bàa sí gɔ̀kpare pɔ̀nidenanɔ̀ne, n tó maakena kɔ̀n ludanaanekenao kɔ̀n yenzio kɔ̀n kuuna kɔ̀o nnao dɔ̀nne aɛ lɛdo kɔ̀n gbɛ̀ kè aɔ̀ɛ Dii sísi kɔ̀n nɔ̀se puraaɔ̀.

²³ Ñ ɔ̀ bɔ̀ɛ mìsai leokpakɔ̀a kè dɔ̀na ke víroon. N dɔ̀ kè è swèe da.

²⁴ À maa Dii zòbleri gɔ̀ swèe víro. À nɔ̀se gɔ̀ do kɔ̀n baade pínɡio, yādanneri maaa kè è gbɛ̀ fɔ̀ ù,

²⁵ à gbɛ̀ kè aɔ̀ɛ à yā síroonɔ̀ gba làakari busebuse. Wégɔ̀ dɔ̀ro ke Luda è fɔ̀ à n gba zé aɔ̀ nɔ̀se lie wà yāpura sí,

²⁶ aɔ̀ bɔ̀ Ibilisi kè à n kú à n dá a pɔ̀yezi guu bàn, n làakari suríma.

3

Gbɛ̀nteenɔ̀ yákena guru zāanɔ̀

¹ Ngɔ̀ dɔ̀ kè guru zāanɔ̀ égɔ̀ pásí.

² Gbɛ̀nɔ̀ zĩnda yā è dɔ̀íne aɛ, ɔ̀ è n swè ble. Aɔ̀égɔ̀ de wadadeenɔ̀ ù, ìadārinɔ̀, gbɛ̀sɔ̀rinɔ̀, de kɔ̀n dao yamarisaideenɔ̀, guturuno, ludayādarisainɔ̀,

³ nɔ̀sesaideenɔ̀, agbaawerisaideenɔ̀, gbɛ̀yakarinɔ̀, faasaideenɔ̀, aĩapásideenɔ̀, yā maa ibɛnɔ̀,

⁴ bɔnkpɛɛdeenɔ, laasusaideenɔ, yɔ̃kɔdeenɔ. Aɔ́égɔ̃ ye pɔnnakɛnazi dɛ Luda yála.

⁵ Aɔ́ɛ dɔnzi kɛ, mɔde aɔ̃ ye à gbáaaziro. Ñ kɛ gbɛ beee takanɔa.

⁶ Aɔ́ gbɛkenɔ è gɛ nɔgbɛ kɛ aɔ́ɛ mì gbákennɛroonɔzi, aɔ́ ñ fu kɔ́n léo. Durun sò kɛ nɔgbɛ pínɔn, dà zaaá bé à gɔ́́nɛ,

⁷ aɔ́égɔ̃ yá dadaa gurɔ́ pínɡi, mɔde aɔ́ɛ fu yáputa kúnaa.

⁸ Lán Yanɛ kɔ́n Yamberesio bò Musa kpɛɛ ná, len gbɛ pínɔ è bɔ yáputaa kpɛɛ le. Aɔ́ laasuu lekpeɛmɛ, wa dɔnzizɛ guu pɔ́ ginzinanɔmɛ.

⁹ Aɔ́ɔ gana aɛ ví dɔro, zaake baade pínɡi ñ mùsaikɛɛ dɔ́, lán wà Yanɛ kɔ́n Yamberesio pɔ́ dɔ́ ná.

Luda yá àrɛ

¹⁰ Mpi sɔ́, ñ tɛmazi. Ñ ma kuuna dɔ́ kɔ́n ma yádannɛnao kɔ́n yá kɛ mɛɛ pɛɛao kɔ́n ma ludanaanɛkenao kɔ́n ma mɛnakɛɛo kɔ́n ma yenzio kɔ́n ma zɛna gbáaao

¹¹ kɔ́n wɛɛ kɛ wà tãmaao kɔ́n nawɛa kɛ má kɛo. Ñ yá kɛ ma le Antioku kɔ́n Ikɔ́niu kɔ́n Lisitirao dɔ́ kɔ́n wɛɛtãmmaa bíta kɛ má fɔ́o. Mɔde Dii ma bɔ à pínɡi guu.

¹² Gbɛ kɛ aɔ́ɔ yezi wàgɔ́ kuu ludayádarinɔ ù Kirisi Yesu guunɔ é wɛɛtãmma e.

¹³ Gbɛ zaaanɔ kɔ́n mɔnafikideenɔ zaake égɔ́ kaaramɛ. Aɔ́ɛ gbɛnɔ sásá, aɔ́pínɔ égɔ́ sásana.

¹⁴ Mpi sɔ́, ñ zɛ kɔ́n yá kɛ ñ dàda ñ sì yáputaa úuo. Ñ gbɛ kɛ aɔ́ɔ dàdannɛɛnɔ dɔ́,

¹⁵ zaake ñ Luda yá dɔ́ zaa n nɛngɔ zí. Eé fɔ́ à n gba ɔ́ndɔ́ à n ká Kirisi Yesu náanɛkena kɛ è ñ mù sia.

¹⁶ Yá kɛ kú Luda yán bò Luda kiia pínɡimɛ. À àrɛ ví, zaake è yáputaa darɛnɛ, è ñ egɛɛ kárinɛ ñ ɔ́zi, è ñ gba làakari, è lé darɛma yákena a zɛa guu,

¹⁷ le Luda gbɛ sorumi ma yámaakɛna pínɡi zɛ guu.

4

¹ Ma nannɛ Ludazi kɔ́n Kirisi Yesu kɛ eé ɛara à mó à kpata ble à yákpɛ kɛ kɔ́n gbɛ bɛɛnɔ kɔ́n gɛwáadeenɔ,

² ñ Luda yá waazi kɛ. Tó à zɛ kɛ kesɔ́ è zɛ kɛro, ñgɔ́ kúo. Ñ yá diɛ́nɛ, ñ kpákɛ́nzi, ñ lé darɛma, ñ yá darɛnɛ kɔ́n mɛna bítao.

³ Zaake gurɔ́kɛ è mó kɛ gbɛnɔ é we wà swá kpá yázɛdedannɛnaziro. Aɔ́ɛ yádannɛrinɔ kakɔ́arɛzi ñ zinda pɔyeziame, le aɔ́ yá kɛ kárinɛ darɛnɛ.

⁴ Aɔ́ɛ ñ mìkpɛɛ zu yáputaane wà aɛ dɔ́ garanɔa.

⁵ Mpi sɔ́, ñgɔ́ làakari ví yá pínɡi musu. Ñ nawɛa fɔ́, ñ baarunnakpari kɛna kɛ, ñ n zí lé papa.

Pɔlu kuuna gaa lézɛ zaa Romu

⁶ Ma gurɔ́ɔ pàpa kò, wɛɛ ma aru kwɛɛ sa'o'i ù tia.

⁷ Ma ɔ́si maaa kà, ma bàà lè ma bɔɛzi. Má Yesu yá kúna ma à lé pàpa.

⁸ Kuuna maa fura diɛna, èe ma dāa sa. Dii yákpɛɛkeri maaa bé eé kúme yákpɛɛkɛgurɔ́ɔ zí. Èe kɛ māmbee madoro, kɔ́n gbɛ kɛ aɔ́ɔ ye à mɔnazinɔ ñ pínɡimɛ.

⁹ Ñ zɛ wɛɛ ñ mó ma kiia kpakpaa.

¹⁰ Demasi ma ton à tà Tesalonika, kɛ à ye andunazi yánzi. Kɛɛsɛni tà Galatia bùsun, bɛnsɔ́ Titu tà Dalamatia bùsun.

¹¹ Luku bé à gòmao ado. Ñ Maaku sé à mó lɛdo, zaake è dɔmale zĩ guu maamaa.

¹² Ma Tikiku gbàre Efesu.

¹³ Tó néε mɔɔ, ñ ma utagyaba kè má tò Kaapu be zaa Toroasi sé ñ móme kɔn ma takadano, atɛnsa à kè wà kè kɔn báaono.

¹⁴ Alɛsanda sia yã zaaa kème maamaa. Dii é yã kè à kè pì fĩa bone.

¹⁵ Ñ làakari kezi, zaake à bò wa yã kpɛɛ pāsīpāsī.

¹⁶ Yákpækɛnamao káakupo guu gbɛkee e zemaoro, aɔ ma ton ní píngi. Luda tón ñ yã pì daro.

¹⁷ Dii zèmao à ma gba gbāaa, ben ma zé è ma waazi kè ma à lé pàpa, bori pādeno mà ní píngi. À ma bɔ músu lézĩ.

¹⁸ Dii é ma bɔ yã zaaa guu píngi, eé ma mì sí ai mà gá káo à kpatan musu. Àmbe à gakui vī guro píngi, aami.

Lézammana

¹⁹ Ñ ì kpá Pirisila kɔn Akilaoa kɔn Onɛsiforu bɛdeenɔ.

²⁰ Erasatu gò Kɔrinti. Ma Torofimu tò kɔn gyāao Miletu.

²¹ Ñ zé wetɛ ñ mó ai buusiε gɔ ká. Yubulu kɔn Pudɛnio kɔn Linuo kɔn Kalaudioa kɔn wa gbɛno píngi ì kpàmma.

²² Dii gɔ kúnyo. À gbɛkɛɛ kɛare.

TITU

Titu zĩkena Kereti bũsun

¹ Mamoma Pɔlu, Luda zɔɔbleri, Yesu Kirisi zĩrin ma ũ. À ma zĩ mà gbẽ kẹ Luda nĩ sɛno kaara a náanenkenan mà tó aĩ à dɔnzize yápuraa dĩ,

² ƛe aĩ wée gĩ dɔ wèndi kẹ è yáaroozi, kẹ Luda à ƛe gbẽ zaale anduna e káero. Èe egge to sɔro.

³ Ben yá pĩ bò gupuraa a gurɔɔa waazi kẹ Luda wa Mísiri dàmɛ ma kee guu lán à diɛ nà.

⁴ Mámbe ma takada kẹ kenne Titu, ma né yápuraa Yesu zé kẹ wá kún ledoo guu. De Luda kɔn Kirisi Yesu wa Mísiri gbẽkee kenne, à n gba aafia.

⁵ Ma n to Kereti, ƛe n yá kẹ gĩ gweeno gĩgĩ, n gbɛnsino diɛ wéte kɔn wéte lán má ònne nà.

⁶ À maa gbɛnsi gĩ kuu taari sai nɔmɛndodee ũ. À neno gĩ de ludanaanekerino ũ, wátongĩ nĩ dĩ né zàzari swágbáadeeno ũro.

⁷ Zaake gbɛnsi né Luda zĩ gwàrimɛ, àtongĩ de taaridee ke wadadee ke pɔfɛri ke wɛɛderi ke gbẽ pásĩ ke ɔɔzaawɛteri ũro.

⁸ Sé àgĩ de nibɔfɛri ũ, làakaridee kẹ zè kɔn maakenao ũ, gbẽ súusu kẹ kú adona bensĩ à a zĩnda kúna dɔ ũ,

⁹ gbẽ kẹ zè gbángbàn kɔn yá náanɛdee kẹ wè dańneo ũ, ƛe à e à ƛe da gbẽ pándenɔa kɔn yázededannena pio, à gbẽ kẹ bò à yá kpɛeno egge káinne nĩ ɔzĩ.

¹⁰ Zaake swáyamarisaidee kẹ aĩ gbɛno likɔa kɔn nĩ yá'onaonɔo pari, atɛnsa gbẽ kẹ aĩ zè kɔn bángukɛna yáonɔ.

¹¹ Aĩ è ua lezii yaka. À maa wà ƛéso dańne. Aĩ yá kẹ de wà dańneroo dańne ɔɔ zaa ena yánzi.

¹² Kereti bũsu annabi ke bè, Keretino né egedeenoɔmɛ, nòbɔ pásĩnoɔmɛ, ye'uzi meadeenoɔmɛ.

¹³ Yá pĩ né yápuraaɔmɛ. Beee yánzi nĩ kpákɛnzi maamaa, ƛe aĩgĩ dɔnzize kúna gbáa.

¹⁴ Aĩton làakari dɔ Yudanɔ garaaro ke gbẽ kẹ aĩ kẹ yápuraaa yáɛienanɔ.

¹⁵ Póke egĩ gbásĩ gbásisaideenonero, bensĩ póke egĩ gbásĩsai ludayádarisai gbásideenonero, kẹ aĩ laasuu kɔn nĩ nòso zaa yánzi.

¹⁶ Aĩ è be wà Luda dĩ, ben aĩ yákena è nĩ egge bo. Begizinɔmɛ, aĩ yá maro, aĩ è fĩ wà yá maa ke kero.

2

Yadannena zédee

¹ Mmɔn sɔ, n yá kẹ è kɔ sé kɔn yázededannenaɔ dańne.

² Nĩ da mare isinoɔne aĩgĩ nĩ zĩnda kúna dĩ gbẽ bèedeeno ũ làakarideeno ũ. Aĩgĩ dɔnzize kúna gbáa kɔn yenzio kɔn menao.

³ Nĩ da nɔgbɛnsinoɔne dɔ aĩ kuuna gĩ de dɔnziri maaano kuuna ũ. Aĩtongĩ de guderĩ ke wé zɔn ũro. Aĩ yá maaa dańne,

⁴ ƛe aĩ ƛe da nɔzàreenɔa aĩ baade gĩ ye a zāzi kɔn a neno,

⁵ aĩgĩ de làakarideeno ũ gbásĩ sai, aĩ làakari dɔ nĩ ua zĩia, aĩ baade mì sie a zāne ƛe waton Luda yá zaa boro yánzi.

⁶ Nĩ ƛe da gĩkpárenɔa dɔ aĩgĩ làakari vĩ.

⁷ Ñ yāmaakena zé ɔɔaɲne à píngi guu. N yādannenena gō bèe vī à kō sé kōn n yākenao

⁸ kōn yāzede kē weé fɔ wà à ege borooo, le wí gbē kē aō bō n kpēenō kù, aōton yā zaaa e wà o wa yā musuro yānzì.

⁹ Ñ lé dà zòɔa aō mì sié ñ diinone yā píngi guu, aō yā kē eé káɲne ké. Aōton yā síɲlaro.

¹⁰ Aōton kpāi orúmaro. Aō tó wàgō ñ dō gbē náanedeeno ù maamaa, le Luda wa Misiri yā kē weé daɲne wée bō yā píngi guu.

¹¹ Zaa ké Luda gbēké kē mò kōn mĩsinao baade píngine bō gupuraa.

¹² Gbēké pí e daawe wà kpē li yā kē èe kō sé kōn Luda yāoroone kōn anduna pónidenano, le wàgō wa zĩnda kũna dō gbē maaano ù, ludayádarino ù anduna tiaa kékii guu,

¹³ wa wée gō dō gurɔ aubarikadee kē wée dāazi. Àmbe wa Luda bíta wa Misiri Yesu Kirisi mógurɔ gakuidee ù.

¹⁴ À a zĩnda kpà wa yānzì, à wa bō zaa píngi guu, à wa gbāsĩ gògo, le wà gō a zĩnda gbē kē aō maakena aĩa vĩno ù.

¹⁵ Ñ yā pìn daɲne ñ lé daorũma. Ñ kpákēnzì kōn iko kē ñ vĩio píngi. Ñton tó gbēke kya kánguro.

3

Wà làakari dɔ maakenaa

¹ Ñ dɔ n gbēnon aō mì sié gbāadeenone kōn ikodeeno, aō ñ yā ma, aōgō kù kōn maakena píngi soruo.

² Aōton gbēke tó zaaa síro. Aōgō de nòsedode yáketesaideeno ù kē aō busana baade píngine.

³ Zaa ké wapino se, wá faa vī yāro, ludayádarisainon wa ù. Wa sāsá, wá de pɔnnakena kōn dà zaa píngio zòno ù. Weégō kù kōn nòse zaaao kōn nòsegāano. Wá de begizino ù, wa zakōn.

⁴ Baa kōn beeo kē Luda wa Misiri gbēké kōn à yenzio bō gupuraa,

⁵ ben à wa mì sì. Èe ké wa maakena yānzino, kē à wēnda dōwe yānzime. À wa zú ò à wa i dufu, à tò wa gō gbē dufuno ù kōn a Ninii

⁶ kē à pĩsiwa gbāao Yesu Kirisi wa Misiri gāzĩ.

⁷ Bee yānzì yā bōwao nna à gbēke yānzì, wa gō túbiblerino ù, wá wée dɔ auzennazì.

⁸ Yā pì né yāpurame.

Má yezi ñ gá na yā pino onaa maamaa, le ludanaanekerino e wà mè kpá maakenaa. Bee maa, à kaarana vī gbēnone.

⁹ Ñ bàà lé mĩsai yāgaganane kōn dezino tó kōwenao kōn swèeo kōn leokpakōakena Musa doka yā musuo, zaa ké yā pāano, aō kaarana vĩro.

¹⁰ Ñ kpákē gbē kē è tó wà kēkōazi baa gēn plaa, gbasa ñ péa.

¹¹ Ngō dō kē gbē beee taka sāsá. Durunkerime, à a zĩnda bōbo.

Lé zammana

¹² Tó ma Atema ke Tikiku zĩmma, ñ zé wete ñ mó ñ ma le Nikɔpoli, zaa ké ma zeo mà buusie de gwe.

¹³ Ñ aĩa ké ñ kūsáe ké bùsu dokadōri Zenasine kōn Apoloo le póke tón kēsámmaro ñ tá guu.

¹⁴ À maa wa gbẽno maakena dada aĩ ní zĩnda kpáa, aĩ yá kè kǝ sìono bǝkǝtɛ lɛ wàtonǝ kuu páro.

¹⁵ Gbẽ kè wá kú lɛdoonǝ ì kpàmma ní píngi. N̄ ì kpá gbẽ kè aĩo yewazi Yesu zé guunǝa. Luda gbẽkɛɛ kɛare a píngi.

FILIMÓ

Pɔlu Filimó sáabukpana

¹ Mamoma Pɔlu kɛ wà ma da kpésiaan Kirisi Yesu yānzi kɔn wa Yesude daa Timotio, wámbe wa takada kèkii kènnɛ, wa zíkɛri daa yenzide Filimó

² kɔn sɔsi gbɛ kɛ aɛ kɔ kakɔa n bɛɛnɔ kɔn wa nɔgbɛ yenzide Afiao kɔn wa zíkari daa Akipuo.

³ Luda wa De kɔn Dii Yesu Kirisio gbɛkɛɛ kɛnnɛ, à n gba aafia.

⁴ N yā ègɔ dɔmagu gurɔ pínɡi ma aduakɛna guu, mɛègɔ ma Luda sáabu kpaa,

⁵ zaakɛ ma Dii Yesu náanɛ kɛ nɛɛ kɛɛ baaru mà kɔn yenzi kɛ n vī kɔn Luda gbɛnɔ n pínɡi.

⁶ Mɛègɔ wɛɛ kɛɛ, lɛ wa kuuna kɔo Yesu zén tó n wɛɛ kɛ à maaa kɛ wá vī kuuna Kirisi guu pínɡi musu.

⁷ Ma gbɛ, n yena Luda gbɛnɔzi ma pɔɔ kɛ nna maamaa, à ma làakari kpàɛmɛ, zaakɛ n nī làakari kpàɛíne.

Pɔlu agbaakpana Filimónɛ Onesimu yā musu

⁸ Beeɛ yānzi, baa kɛ ma zé kà Kirisi guu mà yā kɛ maa n kɛɛ diennɛ,

⁹ baa kɔn beeeo ma agbaa kpànnɛ kɔn yenzio. Mamoma Pɔlu, mare isi ina kɔn ma kuuna kpésiaan tia Kirisi Yesu yānzio,

¹⁰ ma agbaa kpànnɛ Onesimu yā musu kɛ à gɔ ma né ũ Yesu zé guu kpésiaan kɛ yānzi.

¹¹ À aufāni vīnnɛ yāro, mɔde tia à aufāni vī mapi kɔn mpionɛ.

¹² Ma à gbàɛmma, àmbɛ ma swè ũ.

¹³ Ma kuuna kpésiaan baaru nna kpana yānzi, má yezi àgɔ kú ma saɛ, lɛ àgɔ dɔɔmale n gɛɛ ũ,

¹⁴ mɔde má yezi mà yāke kɛ n lé saero, lɛ nton yā maaa kɛmɛ tiasioro, séde kɔn pɔyezinao.

¹⁵ Eégɔ Onesimu kɛmma yā gurɔ plaa lɛ à ɛara à summa àgɔ kúnyo gurɔ pínɡi yānzime.

¹⁶ À kuu lán zò bà dɔro, zaakɛ à dɛ zòla, à dɛ n gbɛ yenzidee ũ kuuna Kirisi guu. Ma gbɛ yenzideemɛ. Wɛɛ mmɔn kɛ à dɛ n zò ũ, bensɔ à gɔ n gbɛ ũ Dii guu pɔ o dɔs?

¹⁷ Beeɛ yānzi tó n ma diɛ n gbɛndoo ũ, n gbāakɛ kpázi lán né kpámazi nà.

¹⁸ Tó à zànnɛ yākea ke tó à n fīa kūna, beee gɔ ma yā ũ.

¹⁹ Ma Pɔlu mámbe ma yā kèkii kɛ kɔn ma zīnda ɔɔo, mé n fīa bonnɛ. Kɛ nī ma fīa kūna n zīnda wèndi ũ, mé lé páaro.

²⁰ Tɔ, ma gbɛ, kuuna Dii guu n à maaa kɛmɛ, n ma làakari kpàɛmɛ wa kuuna Kirisi guu yānzi.

²¹ Ma takada kɛ kènnɛ, kɛ má dɔ kɛ né ma yā ma, bensɔ né kɛ dɛ yā kɛ má ònnɛla.

²² Beeɛ gbera n pitakii kɛkɛmɛ dɔ, zaakɛ má wɛɛ dɔzi Luda é ma bɔare wéekɛ kɛ ée kɛɛa yānzi.

Lézammana

²³ Epafara kɛ wá kú lɛdo kpésiaan Kirisi Yesu yānzi i kpàmma

²⁴ kɔn ma zíkɛri daano Maaku kɔn Arisitakuo kɔn Demasio kɔn Lukuo.

²⁵ Dii Yesu Kirisi gbẽkεε kεare.

EBERUNO

Kirisi de malaikanola 1:1-2:18

Kirisi de Musala 3:1-4:13

Kirisi de Aruna bori sa'orinola 4:14-7:28

Kirisi sa'orikere deñla 8:1-10:39

Wà Luda náane ke 11:1-12:25

Lédammanna 13:1-13:25

Luda Né de malaikanola

¹ Luda yá ò wa dezinone yá káaku annabinò gāzī gēn baaagō zénon pari,

² mōde à yá òwe a Né gāzī guro zāa kēnon sa. Né pì gāzīn Luda anduna kè, à diè kè àmbe eégō pò sānda píngi vī.

³ Àmbe Luda gakui tékena ũ, à de à kuuna sānsān ũ. Àmbe à pò sānda píngi kūna kōn a yá'ona gbāaao. Gbēno durunkēnnēna gbera à vèe musu Luda bíta oplaazi.

⁴ Lán tó kè à blè pì de malaikanò pòla nà, len à bíta deñla le.

⁵ Luda yá kèkii ò malaika kene yáó?

Ma Nén n ũ, gbāan ma n i,
Kesō:

Mégō denē De ũ,
eégō de ma Né ũ.

⁶ Kè Ludaa tò a daudu mò anduna guu à bè:
A malaikanò donzi kene í píngi.

⁷ Malaikanò yá musu à bè:

Eè a zīrinò li ía ũ,
a zīkerinò sōo tévura ũ.

⁸ A Né yá musu sō à bè:

Luda, négō vēēna kiblekitaa ai guro píngime,
nēégō n kíkēgo kūna yāzēdee ũ.

⁹ N ye maakenazi, n za zaakenan.

Beeē yānzi Luda, n Luda, n ka kpatan,
à pōnnāa pīsīmā de n gbēnola.

¹⁰ Wà bè dō:

Dii, n anduna kāsāa pēē zaa káaku,
musu né n ožīime.

¹¹ Aō píngi é gēte, mōde négō kuu.

Aōé zi kū lán pókāsāa bà,

¹² né í koko lán uta bà,

né í liē lán pókāsāa bà.

Mpi sō, n kuuna ègō dōnkō,
n guroo yāana vīro.

¹³ À yá kèkii ò malaika kene yáó?

N vēe ma oplaazi
ai mágō n ibēeno kenne n tinti ũ.

¹⁴ Malaikanò né nini zīkerinome í píngi. Luda è í zī le aō dō gbē kè aōé mīsina enoleme.

2

Misina bíta

¹ Beee yānzi wà yāpuraa kè wá mà kú ɔplaplaa gínginzi, lɛ wàton kē zéaro yānzi.

² Zaake yā kè Ludaa diɛ malaikanɔ gāzī né tiasime, ben wà fía bò gbē kè aɔ gí mazi aɔ mikpɛɛ zùnenɔne a zéa,

³ tó wée misina bíta pì yā da sɔro, wé ɔɔ? Misina yā pì bò Dii kiame, ben gbē kè aɔ màno yāpuraa kpaa.

⁴ Luda ɛara à yāpuraa kpà yā pía kɔn sèedano kɔn yābɔnsaenɔ kɔn dabuyā pari kenano kɔn a Ninii gbaa kè à kpàatɛtɛnɛno a poyezia.

Yesu gɔna gbɛntee ũ lán wa bà

⁵ Èe kɛ malaikanɔn Luda anduna ziaa kè wée à yā oo nànnɛ n ɔzĩro.

⁶ À kú Luda yān gukea wà bè:

Bón gbɛntee ũ kè à yā ègɔ dɔnguu?

Bón à ũ kè nɛè làakari dɔa?

⁷ N à kè kèsána malaikanɔzi fété,
n à kpà kín kɔn gakuio kɔn bèɛo,

⁸ n tò pɔ sánda píngi mì siɛnɛ.

Kè Ludaa tò pɔ sánda píngi mì siɛnɛ, èe à ke tó mìsiɛnanɛ sairo. Tia la, wée e kè pɔ sánda píngi mì siɛnɛ gĩaro,

⁹ mode wá è kè Yesun wà téa. Luda à kèsá malaikanɔzi ai gurɔ plaa, lɛ Luda gbēkɛ guu à ga gbē píngi gēɛ ũ, ben à à kpà kpatan kɔn gakuio kɔn bèɛo ga nawēa kè à kè yānzi.

¹⁰ Lán pɔ sánda píngi bò Luda kiia nà, bensɔ pɔ sánda píngi dɛ à pɔ ũ, kè à yezi à gē kɔn gbēno pari a gakui guu a nénɔ ũ, à kɔ sio à gbē kè mìsina zé bònɛnɛ kè papana nawēakɛna guu.

¹¹ Gbē kè aɔ gɔ Luda gbēno ũ kɔn gbē kè è n kɛ Luda gbēno ũuo, n píngi de dɔnkɔmɛ. Beee yānzi n sisina a gbēno ũu è à wí kũro.

¹² À bè:

Mé n tɔ bɔ ma gbēno té,
mé n sáabu kpà kakɔana guu.

¹³ À bè dɔ:

Mé à náanɛ kɛ.

À bè dɔ:

Máe kè kɔn né kè Ludaa kpàmaano.

¹⁴ Zaake né pínɔ né gbɛnteenɔmɛ, àpì se gɔ gbɛntee ũ lán n bà, lɛ à ga à Ibilisi kè è mɔ gaao kaate,

¹⁵ à gbē kè aɔɛ vĩa kɛɛ gaanɛ wée zò bleɛ ai n wèndi lénno bo.

¹⁶ Yāpuraa guu malaikanɔn èe ɔ daaɔmmaro, Ibraĩ boriinɔmɛ.

¹⁷ À kɔ sio à gɔ lán a dāaronɔ bà yā sánda píngi guu, lɛ à gɔ Sa'oriki sùude náanɛdee ũ Luda zĩi guu, gbēno durun agbaakpabɔ ũ dɔ.

¹⁸ Zaake à nawēa kè à yɔagwana fĩ, eé fĩ à gbē kè wée n lɛɛ wà n gwaano faaba kɛ.

3

Yesu dɛ Musala

¹ Beee yānzi ma gbēno, amɔa kè Luda a sisi a mɔ a kiiano, à laasuu lé Yesu kè Luda à zĩ Sa'oriki kè wa zɛo ũua.

² Náanedeeme Luda kè à à diene lán Musa de nà Luda ua guu.

³ Lán uakaeri bē ēgō de uala nà, len Yesu gakui bíta de Musa póla le.

⁴ Ua sánda píngi a kaeri ví, bensō pó sánda píngi Kaerin Luda ũ.

⁵ Luda ua zíkəri náanedeem Luda ũ, yá kè Luda é oo sèedadeeme.

⁶ Kirisi sō bedee pì nème. Luda a ua nàne à oẓí. Wámbe ua pì ũ, tó wá kpé wée támaa kè wá ví lé gbē kōn swèò kpáena.

Luda gbēno kámmabokii

⁷ Beee yānzi lán Luda Ninii ò nà:

Tó a Luda kòto mà gbáa,

⁸ àton swāgbāaa ke lán a dezinò kè nàro,

kè aō ma le wà ma gwa gurɔ kè aō bò ma kpée gbáan.

⁹ Baa kè aō ma yákenanò è wè baplaa,

aō ma le wà ma gwa gwe, aō ma gbáa lé gwà.

¹⁰ Ben ma pò fē gbē pínòzi,

ma bè gbē sāsānanon ní ũ,

aōe ma zénò dōro.

¹¹ Ben ma la dà ma pofē guu ma bè,

aōé gē ma kámmabokiinlo fá.

¹² Ma gbēno, à làakari ke a gbēke tóngō swè zaa ludanaanekesai ví ai à gá kēo Luda Wèndidearo.

¹³ Guu kè è dō kè eè be Gbāame píngi, àgō lé daakōa, le durun tón a gbēke sāsā à swāgbāa kuro yānzi.

¹⁴ Kirisi gbēno wa ũ, tó wá náane kè wá ví zaa káaku kúna gbāngbān ai à léa.

¹⁵ Lán wà ò nà:

Tó a à kòto mà gbáa,

àton swāgbāaa ke lán a dezinò kè nà

gurɔ kè aō bò ma kpéero.

¹⁶ Dénon gbē kè aō Luda kòto mà aō bò à kpéno ũ, tó èe ke gbē kè Musa ní bósé Igipitino baasiroo?

¹⁷ Dénon Luda pò fēnzi ai wè baplaa, tó èe ke gbē kè aō durun kè, aō gè gò kaena gbáa guuno baasiroo?

¹⁸ Dénon à la dàine kè aōé gē a kámmabokiinlo, tó èe ke gbē kè aō gí à yá mazino baasiroo?

¹⁹ Wá è kè aōe e wà gēno aō ludanaanekesai yānzi.

4

¹ Zaake gēna kámmabokiin kè Luda à lé gbē kpé kuu, wà làakari ke, le wa gbēke tón koraziro.

² Zaake wa baaru nnaa mà lán ní bàme, mode yá kè aō mà pì àre víñnero, kè aōe ma kōn ludanaanekenaoro yānzi.

³ Wamowa kè wa yá pì sínò, weé gē kámmabokii pìn. Aōpino sō Luda bè:

Ma la dà kōn pofēo ma bè,

aōé gē ma kámmabokiinlo.

À yá beee ò, baa kè à a zīi mì dè zaa andunakaegurɔ,

⁴ zaake wà gurɔ swēplaade yá ò Luda yān gukea wà bè, gurɔ swēplaadee zī Luda kámma bò kōn zīi kè à kēno píngi.

⁵ Wá mà tia à bè, aōé gē a kámmabokiinlo.

⁶ Zaake gbē kè aṣ baaru nnaa pì mà zaa káakunṣo e gēnlo, kè aṣo síro yānzi, ben à gēna gò gbē pāndenṣe.

⁷ Ben Luda èara à guro ke diè dṣ wè be Gbàa, beee gbera à gí kè ben à Dauda gbà lé, à ò lán wà ò nà tia:

Tó a à kòto mà gbàa,
àton swāgbāaa kero.

⁸ Tó Yṣua gēnyo kámmabokii pìn yā, le Luda e guro pānde yā o zāaro.

⁹ Àmbe à tò kámmabokii gò Luda gbēṣo pò ũ.

¹⁰ Zaake gbē kè gē Luda kámmabokiin kámma bò kṣn a zīiome, lán Luda kámma bò kṣn a zīio nà.

¹¹ Tó lemē, wà wée tā wà gē kámmabokii pìn, le wa gbēke tón gí Luda yā mazi, à fu lán n̄ bāro yānzi.

¹² Luda yā bēe bensṣ à gbāa, à lé nna dē fēda kpa plaplaaala. È n̄ zṣ à gē n̄sē guu ai niniin, è gē mēpēkōrēkiin ai wá ufun, è laasuu kṣn n̄sē yāo gwagwa.

¹³ Luda pókēna kee utenanero, à ke kpāne guuzi. Luda kè wé wa yāṣo sēc wà sinne è pò sánda píngi e ai a biia.

Yesu dē sa'orikinla

¹⁴ Zaake wá sa'oriki isi kè ludambēe wēkṣa ai Luda kiia vī Luda Né Yesu ũ, wāgṣ zé kè wá sè yā kūna gīngin.

¹⁵ Zaake wá sa'oriki vī kè eé fṣ à wa wēnda dṣ wa gbāasaikēe guu. Wà à yò wà gwà lán wa bà yā píngi guu, èe durun kero.

¹⁶ Beee yānzi wà sṣ Luda Gbēkēkenneri kiblekitazi kṣn swēo kpaena, le à wa wée gwa à gbēkēe kewe à guroṣa.

5

¹ Wè sa'oriki píngi sé gbēṣo téme, wè à diè n̄ wéedee ũ Luda kiia, àgṣ gba kpáa, àgṣ à gbāgbāanne n̄ durunṣo yānzi.

² Eé fṣ à kē kṣn gbē kè aṣ sāsā aṣ dṣnasaike guunṣo busebuse, zaake àpì kú kṣn gbāasaikēeome se.

³ Beee yānzi séde à saa o a zīnda durun yā musu, lán è o gbē kpaaano pò musu nà se dṣ.

⁴ Gbēke è a zīnda ká kpata pinlo. Luda bé è à kán, lán à Aruna kàn nà.

⁵ Len se Kirisi e a zīnda ká sa'oriki kpatanlo, Luda bé à à kàn à bè:
Ma Nén n ũ,
gbāan ma n i.

⁶ À bè Luda yān gukea dṣ:

Négṣ dē sa'ori ũ ai guro píngi Mēlekizēdeki zékpaēa.

⁷ Guroṣ kè Yesu kú anduna guu à adua kè kṣn wii gbāaao kṣn wée'io, à kúe kè Luda kè eé fṣ à a sí gaaane, ben Luda à yā mà, kè è à yā da yānzi.

⁸ Baa kṣn à Ludanēkeo, à m̄sina Ludanē dàda a nawēakēna guu.

⁹⁻¹⁰ Kè maaā pēkōrēa à yāa, Luda à kà sa'oriki ũ Mēlekizēdeki zékpaēa, ben à gò m̄sina kè è yāaroo bokii ũ gbē kè aṣ è à yā maanṣe n̄ píngi.

Làakarikēna funazi

¹¹ Yā beee musu wá yā vī pari wà oare, m̄de à bokṣtēna zī'ūme, zaake eé yā dṣro dṣ kpaaro.

¹² Amɔa kɛ a gɪ ken lán kɛ bà, à maa àgɔ dɛ yádannɛrinɔ ùmɛ, mɔdɛ ai tia á kpɛ dɛ wà ɛara wà Luda yá kɛ wɛ dada gbɛ dufunɔnɛ dadaare dɔ. Yɔ'i bɛ à kɔ sɪao, ɛɛ ká à ú blero.

¹³ Zaaɛ yɔmiri píngi né nɛmɛ, ɛɛ ká à ɔzɛ dɔkɔzi kɔn ɔplaaoro.

¹⁴ Ú sɔ né gbɛ kàsara kɛ aɔ kɔ dɔɔno pómɛ. Aɔ à maa kɔn à zaaao dɔkɔzina dàda.

6

¹ Beɛe yánzi wà Kirisi yádannɛna káakupɔnɔ kpá kpɛɛ, wà gá aɛ ai wà gɔ gbɛ papanano ù. Ẹɛ kɛ wɛ ɛara wàgɔ yátákpaɛna kɛnɔ gbɛ sɪsɪ dɔnlo: Kpɛɛlina yá gɛnɔnɛ, ludanaanɛkɛna,

² batisi yádadana, ɔnammana, gɛnɔ fɛɛna kɛ zia yákpakɛna.

³ Tó Ludaa wɛ, wɛ yá beɛenɔ kpá kpado wà gá aɛ.

⁴ Zaaɛ tó gbɛ wɛɛ kɛ, à ludangbaa è, à baka kú Luda Nini guumɛ,

⁵ tó à Luda yá kɔn anduna kɛ ɛɛ mɔɔ gbáaao dà à gwà, à à nnaa dɔ

⁶ gbasa à fù, zɛ kuu kɛ à ɛara à nɔsɛ lɛ dɔro, zaaɛ ɛɛ Luda Né paa lía dɔmɛ, ɛɛ wí daaa gupuraaamɛ.

⁷ Tó lou e maa tɔtɛa gɛn baaagɔ ɛɛ mɔdɔ ee, ben à pɔ kɛ àrɛ vī búbarinɔnɛ bɔɛ, Luda è aubarika dan.

⁸ Tó à lɛ kɔn lɛkarao bɔɛ sɔ, à ginamɛ, à zà kɔn lɛkɛnaoro. Ẹɛ mɪ dɛ kɔn téomɛ.

⁹ Apinɔ sɔ ma gbɛ yenzideenɔ, baa kɛ wá ò lɛ, wa làakari kpaɛna a yá musu kɛ á kú kɔn yá maa kɛ bɔ mɪsɪna zɛ guunɔ.

¹⁰ Luda è yá kɛ a zɛá, a yákenano kɔn yenzi kɛ á vīoo é sánlo, zaaɛ a dɔnlɛ kɛ à gbɛnɔnɛ, bensɔ á kpɛ ɛɛ kɛɛ.

¹¹ Wá yezi a baade gɔ aīa vī lɛ ai à lɛa, lɛ àton seka kɛ pɔ kɛ a wɛɛ dɔzi yá musuro.

¹² Àton mɛa kero. À gbɛ kɛ aɔɔɛ Luda náanɛ kɛɛ kɔn menao aɔɔɛ pɔ kɛ Luda à lɛ gbɛ eenɔ zɛkpae sé.

Lɛ kɛ Ludaa gbɛ seka vīro

¹³ Gurɔ kɛ Ludaa e lɛ gbɛɛ Ibraīnɛ, kɛ gbɛkɛɛ kuu dɛàla à síoro, beɛe yánzin à sɪ kɔn a kuunaozi

¹⁴ à bɛnɛ, é aubarika dan yáputa à tó à borii kaaranɛ.

¹⁵ Ibraī mɛna fɔ, ben à pɔ kɛ Luda à lɛ gbɛnɛ è.

¹⁶ Wɛ yá sɪ kɔn gbɛ kɛ dɛnla tɔomɛ. Ladana bɛ è tó wà yá yáputaa dɔ, bensɔ è lɛokpakɔa kɛkɔanɛ.

¹⁷ Ludaa yezi à ɔɔba gbɛ kɛ à lɛgbɛna é gɔ n pɔ ùunɔnɛ wásawasa kɛ à lɛ liena vīro, ben à sɪ kɔn a kuunao.

¹⁸ Lɛmɛ yá mɛn plaa kuu kɛ liena vīro, Luda é fɔ à ɛgɛɛ to à musuro. Yá pinɔɔ e wamɔwa kɛ wa nazinɔ gbaa swɛ maamaa, lɛ wà tãmaa kɛ wa wɛɛ dɔzi da seka sai.

¹⁹ Wá tãmaa beɛe vī wa wɛndibadɔɔ ù. À náanɛ vī, bensɔ à gbáa, è gɛwao lábure kpɛɛ ai Luda kúkiia,

²⁰ guu kɛ Yesu gīake à gɛnwe à gɔ sa'oriki ù ai gurɔ píngi Mɛlekizɛdeki zɛkpaea.

7

¹ Melekizede kin Salemu kina ũ yā, Luda Musude sa'orime. Gurɔ kè Ibraĩ zĩ blè kinaɔa èe suu, ben Melekizede ki gaa à dààlè, à sa maaa ònè,

² ben Ibraĩ auziki kè èe suuo pĩngi kuridee kpàa. Melekizede ki tó kè bè yāzede kí. Beee gbera Salemu kina beee bè, aafia kí.

³ À de kɔn dao kɔn dezinɔ vĩro, à wèndi naana ke mĩdena vĩro. À bò lán Luda Né bàme, sa'orin à ũ ai gurɔ pĩngi.

⁴ À gwa lán à bíta de nà. Wa dezi tontori Ibraĩ auziki kè à sèe zĩlan kuridee kpàa.

⁵ Musa doka diè Levi borii kè aɔ de sa'ori ũunɔnè, aɔ pɔ kuridee sí n Isaraili daanɔa, baa kɔn n Ibraĩ borikèe.

⁶ Melekizede ki né Levi boriinlo. Baa kɔn beeeo à Ibraĩ pɔnɔ kuridee sì, à sa maaa ò Ibraĩ kè Luda lé gbènenè.

⁷ Seka sai gbè kè sa maaa ò gbènè bíta de gbè kè à sa maaa ònèla.

⁸ Sa'ori kè aɔè pɔ kuridee sí pɔnɔ né gbè kè aɔè gaanɔmè. Melekizede ki sɔ, gbè kè wà bè ègɔ kuu ai gurɔ pĩngin à ũ.

⁹⁻¹⁰ Gurɔ kè Melekizede ki gaa à dà Ibraĩlè, wèe Levi i kòro, à kú a dezi de Ibraĩ plèmmè. Beee yānzi weé fɔ wà be sé, gurɔ kè Ibraĩ pɔ kuridee pì kpà, Levi borii kè wè pɔ kuridee kpámmánò bé wà kpà.

Yesu de lán Melekizede ki bà

¹¹ Levi bori sa'ori pɔnɔn doka kè Musa kpà Isarailinɔa kāsāa ũ. Tó aɔè fɔ wà tó gbènɔ gɔ papana, weégɔ sa'ori pānde nii vĩ lán Melekizede ki bà dɔro, sé Aruna bori sa'ori zékpae.

¹² Tó sa'orinɔ liè, séde doka liè.

¹³ Gbè kè wà yā beeenɔ ò à musu né Isaraili borii kè à gbèkee e sa'ona zĩ ke zikiroomè.

¹⁴ Zaake wá dɔ sànsán kè wa Dii bò Yuda borii guumè. Wèe ma kè Musa sa'ona yā ò borii pì musuro.

¹⁵ Yā kè yā pì wée bòn yè: Sa'ori pānde bò lán Melekizede ki bà.

¹⁶ À gɔna sa'ori ũu né doka ke borike yānlo. À wèndi kè è yāaro gbāaa yānzime.

¹⁷ Zaake wà bè:

Négɔ de sa'ori ũ ai gurɔ pĩngi Melekizede ki zékpae.

¹⁸ Wà doka kè kuu yāa pì kpà kpado, kè à gbāaro, bensɔ à kuu pòke ũro.

¹⁹ Zaake doka pì e tó gbèke gɔ papanaro. Ben tāmaa kè sàò zé bòwe, kè wa sɔo Ludazi.

²⁰ Beee gbera Luda e beee ke ladana sairo. Gbè kpaaanɔ gɔ sa'orinɔ ũ ladana saime,

²¹ mɔde Yesu gɔ sa'ori ũ kɔn ladanao, kè Luda bènè:

Dii la dà eé lé sɔkparɔ,

à bè eégɔ de sa'ori ũ ai gurɔ pĩngi.

²² Ladana pì yānzi Yesun kpégaaudee ũ kè tò Luda bà kuunańyo dufu de a zĩila.

²³ Beee gbera sa'orinɔ pari yā, zaake gaa è tó aɔgɔ kú n zĩ guu gurɔ pĩngiro.

²⁴ Mɔde kè Yesu kuu ai gurɔ pĩngi yānzi, à sa'orikèe gēeblena vĩro.

²⁵ Beee yānzi eé fɔ à gbè kè aɔè sɔ Ludazi à gāzĩnɔ mĩ sí māmamm, zaake à kuu ai gurɔ pĩngime, ègɔ kúe kēfĩne Ludane.

²⁶ Sa'oriki beee taka bé à kɔ siwao. À kuuna adona. À yā zaa ke gbāsĩ vĩro. Luda à kèkɔa kɔn durunkerinɔ, à à sè à tào musu ai a kiia.

²⁷ À bà kú kǝn sa'ona lán guu e dɔɔ náo lán sa'oriki kpaaano bàro. Gbē pínɔ è saa o n zĩnda durunno yānzi kǝn n gbēno póno dɔ. Àpi sɔɔ ò gènn domɛ, kè à a zĩnda kpà.

²⁸ Musa doka è gbēno ká sa'orikinɔ ũ aɔ gbāasaikɛ guumɛ, mode kè Ludaa la dà doka pì diena gbera, ben à a Né kè gò papana ai guro pínɡi kàn.

8

Yesun wa Sa'oriki ũ

¹ Yā kè wée oo mìn yè: Wá sa'oriki beee taka vĩ vēena kiblekitaa musu Luda Bitadee ɔplaazi.

² È zĩ kɛ Ludakukii, bisakuta yāpuraa kè Dii dòn, èe kɛ pɔ kè gbēnteenɔ dònlo.

³ Zaake gbadana kǝn sa'onao yānzin wè sa'oriki pínɡi kázi, à maa àpi gɔ pɔ vĩ à kpá se.

⁴ Tó à kú anduna guu, eégɔ de sa'ori ũro, zaake sa'ori kè aɔè gbaano kpá lán doka diɛ nánɔ kuu kò.

⁵ Zĩ kè aɔɔe kɛ né pɔ kè kú musu takamɛ, à niniimɛ. Bee yānzi kè Musa yezi à bisakutaa dɔ, Luda bène à làakari kɛ à pɔ kè a à taka òɔbanɛ kpĩii musu kè lán à de nà pínɡi.

⁶ Yesu bé Luda bà kuunawao yākekɛri ũ. Zaake Luda bà kuunawao pì de à bà kuunaño ziila, zĩ kè wà dàne de sa'oriki pínɔ póla. Luda bà kuunawao pì légbēna de à ziila dɔ.

⁷ Tó Luda bà kuunaño zii pì papaname yā, le à plaadee zé vĩro.

⁸ Kè Dii Isarailinɔ taari è à bè:
À guro e mo kè mé ma bà kuuna
kǝn Isarailinɔ kǝn Yudanɔ dufu kɛ.

⁹ Eégɔ de lán ma bà kuuna kǝn n dezinɔ
guro kè ma n kú n ɔɔa
ma n bóɛ Igipiti bàro.

Zaake aɔɔe zɛ kǝn ma bà kuunañooro,
ben ma n tón.

¹⁰ Ma bà kuuna kǝn Isarailinɔ guro beeenɔ gbera yān yè:
Mé ma dokayānɔ dañne n nòɛ guu,

mé kè n swèa.
Méɔ de n Luda ũ,
aɔégɔ de ma gbēno ũ.

¹¹ Aɔ gbēke é yā dada a daanero,
aɔ gbēke é ma dōna da a gbēnero,
zaake aɔ pínɡi éɔ ma dōme,
né fète gbēnsi n pínɡi.

¹² Mé sùu kɛño kǝn n taarinɔ,
mé n durunno yā da doro.

¹³ Kè Luda bà kuunaño dufu pì yā ò, à à káakupɔ zi bò. Pɔ kè zi kú à bùsa, à kpana guuzi zàro.

9

Luda bà kuunaño zi sa'ona

¹ Luda bà kuunaño káaku dɔnzi zékpæno vĩ kǝn Ludakukii kè kú tɔɔtɛo.

² Fitia kōn teebu kè wè buredi káea Ludanɛo kú gānu kè wè be guu kè kú adonan.

³ Kpéne kè wè be Ludakukii pì kú lábure plaadee kpɛɛ.

⁴ À guun tuaetiti kpatakii kè wà pì kōn vurao kún kōn Luda bà kuunaño àkpati kè vura kúea mámmam-o. Vura loo kè mana kú à guu kú àkpati pì guu kōn Aruna gò kè lá bòro kùo kōn Luda yádiena gbè walaano.

⁵ Àkpati pì musu kerubu gakuideenɔ kú durunkɛnnekiila. Pó pìno bokótɛna doodo gurɔɔn yèro.

⁶ Lán aɔ kaena le, sa'orino ègɔ gɛɛ gānun gèn baaagɔ aɔ n sa'ona zī ke.

⁷ Sa'oriki bé è gɛ kpétu gèn do wè doo guu, bensɔ è gɛ aru sairo. È aru pì fāfā a zīnda durun yānzi kōn a gbɛno pó kè aɔ kè dōnasaikɛɛ guuo.

⁸ Luda Ninii e ɔɔɔawe, gurɔ kè kpé káaku pì kuu, Ludakuki zé wɛnaro.

⁹ Bee e yā lɛkɔziwe kōn tia yāo à bè, pó kè dɔnziri è Luda gbaano kōn sa'opo kè è kpáano è fɔ à à kù ke gbāa mámmamlo.

¹⁰ Yā diena pìno né mèbaayāme. Póble kōn íminao kōn gbāsibona bori sānda píngio yāme. Wà dié ai zé dufu gurɔɔn gɔ káme.

Luda bà kuunaño dufu sa'ona

¹¹ Ben Kirisi mò yā maaa kè kà tiaa sa'oriki ũ. À gè bisakutaa kè bíta bensɔ à papana de à káakupɔlaa guu, kè gbɛntee bé à dɔro, anduna kèki pón sɔro.

¹² Èe gɛ Ludakukiin kōn blè ke zù aruoro, à gè kōn a zīnda aruo gèn dome, à gbɛno bɔo ai gurɔ píngi.

¹³ Zaake wè blè aru kōn zùsware aruo kōn zùnunu kè wà kpàta túbuo fāfā gbè kè aɔ gbāsina wà gbāsī bɔoŋgu,

¹⁴ weé Kirisi pó o dɔɔ? À a zīnda kpà Luda see sai kōn Ninii kè ègɔ kuu ai gurɔ píngi gbāaao. À aru è wa swè pípiwe bona kekekɛna gè pìno guu, le wà zī ke Luda Wëndidenɛ.

¹⁵ Beee yānzi Kirisi bé Luda bà kuunaño dufu yākekeri ũ, le gbè kè Luda n sísino auzenna kè à à lé gbè e yānzi. À gà le à n bo, à taari kè aɔ kè Luda bà kuunaño zi yā musuno kɛñne.

¹⁶ Tó wà yezi wà zī ke gbè légbɛdienaa, sé wàgɔ dɔ sánsán kè adee gà,

¹⁷ zaake gaa gberan légbɛ ègɔ gbāaa vī. Tó légbɛdieri kpé bɛɛ, légbɛ ègɔ gbāaro.

¹⁸ Beee yānzin wèe Luda bà kuunaño káakupɔ pì kya ke aru sairo.

¹⁹ Kè Musa doka yádienano ò baade píngi wáa, à sákā tɛa zónzon kōn sɛsɔvláo sè à zò zùswarene bòro kōn blèkoffi aru kè wà yàkɔte kōn íoa, à fāfā Musa dokaa kōn gbɛno dɔ n píngi

²⁰ à bè, Luda bà kuunaño arun gwe, kè à diɛare à kúna.

²¹ Len Musa aru fāfā bisakutaaa kōn sa'ona zikebɔno dɔ píngi.

²² Doka guu aru bé è gbāsī bɔ pó paride píngin. Arukwɛna sai durunno kɛnnena kuuro.

Kirisi a zīnda kpà sa'opo ũ durun mɛna yānzi

²³ Zaake à kɔ sio wà gbāsī bɔ pó kè kú ludambɛɛ taka pìnon lán beee bà, sa'opo kè de beelaa kɔ si kōn ludambɛ pó pìno.

²⁴ Zaake Kirisi e gɛ Ludakukii taka kè gbɛntee dònlo, à gè à yāpuradeen ludambɛɛ, guu kè à kún tia wa Zenyodee ũ Luda aɛzī.

²⁵ Sa'oriki è gē Ludakukiin kōn pókāde aruo wē kōn wēo, mōde Kirisi e gē le à a zīnda kpá gēn baaagō yānzīro.

²⁶ Tó èe kē lero, le èe nawēa kēē gēn baaagō zaa andunakaegurō. Yāpura guu à mò gēn domē gurō kē anduna kà a kákīia sa, à a zīnda kpà sa'opō ũ, le à durun mī dē.

²⁷ Ludaa diē gbēnteenē à ga gēn do, gbasa à yākpae kēo,

²⁸ Ien Kirisi a zīnda kpà gēn do le, à gbē pariinō durun dī a mīa. Eé εara à mó à gēn plaadeeo, èe kē durun yānzīn dōro, le à gbē kē aō wēε dōzīnō mī sí yānzime.

10

¹ Musa doka né yā maaa kē èe mōo takame, èe kē yā pīnlo. Beee yānzi sa dōnkō pī ona gēn baaagō wē kōn wēo è fō à gbē kē aōε sōo Ludazīnō kē papana zīkiro.

² Tó saa pī ona gbāsī bō dōnzirinōn gēn do ai gurō pīngime yā, le aō kù kē gbāa, wā à ona tō.

³ Yāpura guu sa'ona pī bé è gbēnō durun yā dōngu wē kōn wēo.

⁴ Zaa kē zūsware kōn blēkofīo aru è fō à durun kēmīma zīkiro.

⁵ Beee yānzi kē Kirisi e mōo anduna guu, à bē Ludanē:

N ye sa'opō kē gbaazīro,
ben n gbēntee mē kēmē.

⁶ Sa'pō kē wē ká tén à té kū
kōn sa'opō kē wē o durun yā musuo
è kēnnēro.

⁷ Ben ma bē: Maè kē!
Lán wā kē takadan ma yā musu nà,
ma mō n poyezi kēmē, Luda.

⁸ Káaku gīa à bē, sa'ona kōn gbaao kōn saa kē wē ká tén à té kūo kōn saa kē wē o durun yā musuo è ká Ludanero, à yezīro, baa kē doka bé à diē.

⁹ Ben à bē, áε kē, a mō à poyezi kēmē. À à káakupō kpà kpadozi à plaade diēna yānzi.

¹⁰ Luda poyezi pī kēna guu Yesu Kirisi a zīnda kpà sa'opō ũ gēn do, à tò wá kú adona Luda gbēnō ũ.

¹¹ Gurō pīngi sa'orīnō ègō kú n zī guume, aōgō sa dōnkō kē è fō à durun kēīnē zīkiroo oo gēn baaagō.

¹² Kirisi sō saa ò durun yānzi gēn domē ai gurō pīngi, ben à gāa à vēε Luda oplaazi.

¹³ Zaa gurō beeean à kú gwe, èe dāa Luda a ibēεnō kēare a tinti ũ.

¹⁴ Zaa kē sa'ona gēn doo pī guu, à tò gbē kē à gbāsī bōngunō gō papana ai gurō pīngi.

¹⁵ Luda Nini εara èe yā pī oowe dō à bē:

¹⁶ Ma bà kuunaíyo gurō beeenō gbera yān yē:
Mé ma dokayānō daíne n nōε guu,
mé kē n swēa.

¹⁷ Gbasa à bē:

Mé n durun kōn n taarinō yā da dōro.

¹⁸ Lán à n durun kēīnē nà, sa'ona n yānzi zé vī dōro.

Wà sō Ludazi

¹⁹ Beee yānzi ma gbēno, kōn Yesu aru gbāaao wá gēna Ludakukiin zé vī kōn swēo kpaena,

²⁰ zaake à wèndi zé dufu bòwe a mè gāzī à gèwao lábure kpée.

²¹ Lán wá sa'ori isi vī nà Luda uakūri ũ,

²² wá sō Ludazi kōn nòso do kōn à náanekena seka saio kōn swē kè wá pìpi wá taari laasuu bò à guuo kōn mè kè wá à zú ò kōn í wásawasao.

²³ Wàgō tāmāa kè wa zēo kūna gíngin, zaake Luda à lé gbē, bensō à náane vī.

²⁴ Wá làakari dokōa, wá té ká kōn yenzi kōn maakenao yā musu.

²⁵ Wàton pá kpá wa kakōanazi lán gbēkeno è ke nàro. Wá lé dakōa, atēnsa lán á è Dii sugurō e kaa kīi nà.

²⁶ Tó wa yāpuraā mā wá dō, tó wá kpé wée durun kee gīanzi, sa'ona kè eé durun kēwa kuu doro.

²⁷ Pó kè gōwee bé à de wàgō wée dō yākpaezi ũ kōn swēkēnguo kōn té gbāaa kè eé Luda ibēno kaato.

²⁸ Wè gbē kè gī Musa doka dazi de à wée gwana sai gōon plaa ke aagō sēedakena musu.

²⁹ Tó gbē kēse pēe Luda Néa, ben à kya kà Luda bà kuunaño aru kè à gbāsī bōagun, ben à Nini Gbēkenneri sōsō, àgō dō kè à wētāmāa égō bíta de beeela maamaa.

³⁰ Zaake wá yā kèkīi òri dō à bè, ámbé é gēe bońmā, ámbé é fīa bońne. Wá bè dō, Dii é yākpae ke kōn a gbēno.

³¹ Yā pāsīme, tó n lē n da Luda Wèndide ɔzī.

³² À laasuu lé a kuuna yāaa. A wēekēna gbera a nawēa fī a ɔsi bíta kana guu.

³³ Zīkeno wè a sōsō, wè wée tāawa parii guu. Zīkeno eè ze kōn gbē kè wée wée tāarūma lán beee bāno.

³⁴ A pisanano wēnda dō. Kè wá a póno siawa, a wezi kōn ponnaao, zaake á dō kè a auziki maaa kè eégō kuu ai gurō píngi vī.

³⁵ Beee yānzi àton tó a wórongo kè àre vīare bíta kēawaro.

³⁶ Séde àgō mena vī, le à pó kè Luda à lé gbē e à poyezi kēna gbera.

³⁷ Zaake à gō féteme, eé gī kero,

kè gbē kè èe mō é pita.

³⁸ Gbē maaa égō kuu ma náane kè èe kee yānzi,

mōde tó à sōkpa kpée, ma pō égō nnaro.

³⁹ Gbē kè ašē bōru kpée aš n zīnda kaatenon wa ũro. Gbē kè aš Luda náane kè aš mīsina enon wa ũ.

11

Gbē káakuno ludanaanekena

¹ Ludanaanekenan tāmāadōnaa seka sai ũ, yā kè wè wée siàlero sina yāpuraā ũ.

² Gbē káakuno ludanaanekena bé à tò Luda n sáabu kpà.

³ Wa ludanaanekena bé à tò wá dō kè à yā'ona bé à anduna kàc. Pó kè wè wée siàleeron à pó kè wè wée siàle kèo.

⁴ Abila ludanaanekena bé à tò à sa'ona Ludaa maaa dè Kaini pōla. À ludanaanekena yānzin Luda à sáabu kpàzi, à à diè gbē maaa ũ, ben à à gbāa sì. Baa kè à gà, wá kpé wée à yā maa Luda náane kè à kè pì yānzi.

⁵ Enokú ludanaanekena bé à tò Luda à sè, le àton garo yānzi. Wèe à e doro, kè Luda à sè bōna anduna guu yānzi. Ai Luda gō gá à sé, à à sáabu kpà, à bè à yā kàare.

⁶ Gbēke yā è ká Ludane à náanekena sairo. Séde gbē kè èe sōzi sí kè à kuu bensō è fīa bo a kii weterinone.

⁷ Kè Luda lé dà Nuua yā kè wèe e yāroo musu, ben à Luda náane kè, à à yā mà, à goro'ite kè, à a uadeenò mì sio. À ludanaanekena bé à tò yā vèe andunaa, bensō Ludaa tò yā bōn nna a náane kè à kè pì yānzi.

⁸ Kè Luda Ibraī sìsi le à gá bùsu kè é kpáa àgō vīi guu, ben Ibraī Luda náane kè, à Luda yā pì mà. À bō be, baa kè à guu kè èe gaan pì dōro.

⁹ À Luda náane kè, ben à bee pèe bisakutaa ũ bùsu kè Luda à lé gbène pì guu nibō ũ. Leme dō Isaaku kōn Yakubuo, zaake Luda légbēna pì gō n pō ũme.

¹⁰ Zaake wéte kè Ludaa kàe à bō à kāsapeenan Ibraī wée dōzi.

¹¹ Sara ludanaanekena bé à tò à zé è à nò sì, baa kè pāaame, bensō à zi kù, zaake à dō kè Luda kè lé gbēare náane vī.

¹² Baa kè à zi kù, gōgbē mēn doo pì borii kè pari lán sōsōnenò ke ísiale bùsu'aatē bà, wée fō wà à lé dōro.

¹³ Gbē pino gāga n pīngi n ludanaanekena guu, pō kè à à lé gbēnnēnō ena sai. Aō è káaa wā gbāake kpāzi. Aō bè, nibō kōn bōamōnōn n ũ anduna guu kè.

¹⁴ Gbē kè aōe o lēnō e o dōawē kè wèe n zīnda bùsu nii deeme.

¹⁵ Tò bùsu kè aō bōn bēgen aōe kēe yā, le aō zé è aō èara wā tà gwe.

¹⁶ Mōde bùsu kè maa de beeelaan aōe à nii deē, àmbē ludambē pō ũ. Beee yānzi tò wà Luda sìsi n Luda ũ, è kene wíyā ũro, zaake à wētedaa kàe n pō ũ.

¹⁷⁻¹⁸ Kè Luda Ibraī yō à gwà, ben Ibraī Luda náane kè, à Isaaku kpà sa'opō ũ. Luda lé gbène yā à bè, Isaaku boriinōn weégae bene a boriinō ũ. Baa kōn beeeo à zē kōn a né mēn doo pì kpanao.

¹⁹ À sì kè Luda gbāaa è fō à gēnō fēe bōna gaan, ben à de lándō wà be à èara à Isaaku è bōna gaan bà.

²⁰ Isaaku Luda náane kè, ben à sa'ole kè Yakubu kōn Isauone.

²¹ Kè Yakubu kú gaa lézī, ben à Luda náane kè, à sa'ole kè Yusufu nēnōne, ben à gbāa è a gòà à dōnzi kè.

²² Kè Yusufu kà gana, ben à Luda náane kè, à Isarailino bōna Igitipi yā o kōn lán aōe ke kōn à gēwao nà.

²³ Musa de kōn à dao Luda náane kè, ben aō à ùte ai mō aagō à ina gbēra, kè aō è à àisi maa yānzi. Aōe vīa ke doka kè Fili'auna diēnēro.

²⁴ Kè Musa bíta kù, ben à Luda náane kè, à gizi wà à sísi Fili'auna nēnōgbē né ũ.

²⁵ À sì wà wée tāawa kōn Luda gbēnō de kuuna kōn pōnnaao durun guu guro plaaala.

²⁶ À diē kè wí kè wè damma Kirisi yānzi de Igitipi auzikila, zaake ziaa zī láadan à wēe kúa.

²⁷ À ludanaanekena bé à tò à bō Igitipi, èe vīa ke Fili'auna pōfēnēro, à zē gīngin lándō à Luda kè wè e kōn wéeroo è bà.

²⁸ À ludanaanekena bé à tò à Banla zībaa diē kōn aru māmāna kpēele gūao, le malaika gbēdederi tón o ke n daudunōaro yānzi.

²⁹ Isarailino Luda náane kè, aō bikù Isia Tēaaa lán tōote kori bà. Kè Igitipino yāa le, ben í dàila.

³⁰ Isarailino Luda náane kè, a5 táa ò wà lîga Yerikozi ai guro swεεplaa, ben à bîi kwè.

³¹ Kaarua Rahabu Luda náane kè, à gu'asiigwarino diε à n gwá maamaa, ben èe kaate kôn ludayādarisainoro.

³² Mé be dia dɔɔ? Mé zé e mà Gidion yā oro ke Baraki ke Samusī ke Yefeta ke Dauda ke Samuēli ke annabino.

³³ A5 Luda náane kè, ben a5 zî blè kīnanɔa, a5 yā gōgō gbēnɔne a zéa, a5 lé kè Ludaa gbēñne gbè è, a5 mūsuno lé nàkɔa,

³⁴ a5 té pásī dè, a5 bò fēdaa lézī, a5 gbāaa è n gbāasaikeε guu, a5 pásī kù zî guu, a5 pè bori pānde zīkpεnɔa,

³⁵ a5 nɔgbēno né gēno fēε bɔna gaan a5ɔ kpām̐ma. Wà mè ò n gbēkenɔa, ben a5 gizi wà n gbare, le wà fεε bɔna gaan wà bɔ maa yānzi.

³⁶ Wà n gbēkenɔ fabò, wà n gbē kōn flāo. Wà mò kà n gbēkenɔa, wà n ká kpésiaan.

³⁷ Wà n pápa gbèò wà n déde, wà n zōkōre plaa kōn sagasigio, wà n déde kōn fēdaao. A5 táa ò sã báa kōn blè báao dana. A5 gō kori, wà wéε tām̐ma, wà ĩa dām̐ma.

³⁸ Anduna kuuna e kō sín̐yoro. A5 likōaa zō sēn kōn kpīii musuno, a5ɔ kú gbèwεenɔ kōn kokotēwεenɔ guu.

³⁹ Baa kè Luda gbē pino sáabu kpà n píngi a náane kè a5ɔ kè yānzi, a5ɔe pò kè à à lé gbēñne ero,

⁴⁰ Luda gīake à diε, wà gwena maaa e de n pól̐aa, le a5tongō papana wa sairo.

12

Luda a gbēno totona

¹ Beee yānzi wapino se, lán sēedadeenɔ diwazi nà le, wà ɔ kpá pò kè è kpáweenzi kōn durun kè è wa kakūn aagao píngi, wà bàkpakōsōna kè Ludaa diεwe lé kōn menao.

² Wà wéε pé Yesua kè bò kōn wa ludanaanekena zéo bensɔ à zé pì kè papana. À gana lía f̐, èe à wíyá daro pōnnaa kè dianane ena yānzi, ben à gàa à v̐εε Luda kiblekita ɔplazi.

³ À laasuu lé à yāa, lán à mena f̐ kōn durunkeri kè a5 íbete beee taka kpàonɔ, le àton kpasa a ká garo yānzi.

⁴ Zaake a ɔsikana kōn durun-o guu, ée ze a gi ai a gaa a gaoro.

⁵ N̐seyīikūyā kè wà òare lán n̐nɔ bà sàagun yó? Wà bè: Ma né, tó Dii e n totoo, ñton diε pāro.

Tó à kpākēnzi, ñton tó n ká garo.

⁶ Zaake gbē kè Dii yezin è toto, è wéε tá gbē kè à sì a né ũua.

⁷ À wéetām̐ma diε totona ũ. Luda bé èe beee keare, kè à n̐nɔn a ũ yānzi. Né kee kuu kè à de gí à à totozís?

⁸ Tó èe a toto lán a né kpaaano bàro, ēndē à n̐nɔn a ũro, gitasɔtonenɔn a ũ.

⁹ Wá denɔ vī anduna kè a5 wa toto, ben wa n̐ yā mà. Lán à de le nà, wà m̐ sie wa ninii Denε de beelewa wàgō kuu.

¹⁰ Wa denɔ wa toto guroplaaɔ ũ a5 ɔndō lén. Luda è wa toto wa kaarana yānzime, le wa kuuna e āgō adona lán à bà.

¹¹ Totonaa kee pōnnaa vī a guraɔro, sé pōsiaa, m̐de gbē kè totona pì n̐ kēkenɔ è à gbè e zāa bɔna maa kōn aafiao ũ.

¹² Beee yānzi à a ɔ kè aɔ gɔ dɔazino kɔn a gbá kè aɔ gɔ teeno gba gbāaa,

¹³ à zé sé súusu, le amɔa kè ée tɔtɛno tón kɔ kuro, aɔ gɔ kɔn aafiao.

¹⁴ À wɛtɛ àgɔ nna kɔn baade pínio, a kuuna gɔ adona, zaake tó gbɛ kuuna adonaro, éé Dii ero.

¹⁵ À làakari ke, a gbɛke tón kora Luda gbɛkekennenzi à gɔ fíndio'a ũ a té, à ïa da gbɛno pari à n̄ yakaro.

¹⁶ A gbɛke tóngɔ de pāpakeri ke ludyādarisai ũ lán Isau bàro. À a daudukeze yà pɔ gɛn do blena yānzi.

¹⁷ Á dɔ kè à sa'ole wɛtɛ a dea zāa, ben Luda gine. Baa kè à wɛtɛ kɔn wɛé'io, èe zé e à yā kè à kè liero.

Luda bà kuunaŋyo zi kɔn à dufuo

¹⁸ Èe ke Sinai kp̄iii kè weé fɔ wà ɔ kean a sɔziro, kè èe té kuu à gusiaa vī kɔn gu b̄ugubuguo kɔn zàg'iao

¹⁹ kɔn kákaki'oo kɔn Luda kòto gbāaa. Kè Isarailino kòto pì mà, aɔ agbaa kp̄ane wà bè àton yāke oñne doro,

²⁰ zaake aɛé yā kè à diéñne kèkii firo à bè: Baa pókadee bé à nà kp̄iii pì, wà pápa gbèò wà de.

²¹ Luda pitana pì né vīa yāme maamaa ai Musa bè, vīa a kũ, ée lugalugaa.

²² Mɔde a sɔ Zayon kp̄iizi kɔn Luda Wèndide wɛtɛ Yerusalemu kè kú musuo kɔn à malaika pariparii kè aɔ kakāana gweeno

²³ kɔn daudu kè aɔ tó kēna gweeno kakānao kɔn Luda kè de gbɛ sānda pínio yākpakeri ũuo kɔn gèwāa gbɛ maa kè aɔ gɔ papanano

²⁴ kɔn Yesu kè de Luda bà kuunaŋyo dufu yākekəri ũuo kɔn à aru fāfāna kè èe yā maa oo de Abila pólao.

²⁵ À làakari ke àton gí yā'ori pì yā maziro. Lán gbɛ kè aɔ gí Luda lédamma mazi tɔtɛ kèno e boro nà, wapino se, lán Ludaa e lé daawa zaa musu, tó wa kp̄ee line, weé wa pɔ o dɔɔ?

²⁶ À kòto tɔtɛ lugaluga yā, ben à lé gbɛ à bè, é guu lugaluga gɛn do dɔ, èe ke tɔtɛ adonlo, kɔn musuome sa.

²⁷ Kè à bè, gɛn do dɔ, beee e beewe Luda pókena kè éé lugalugaa pino é gɛ zélame, le pɔ kè è lugaroono e àgɔ kuu.

²⁸ Beee yānzi lán wée kpata kè è nigāroo blee nà, wà Luda sáabu kpá, wàgɔ donzi keene lán à yezi nà, wàgɔ m̄i siene viakenane guu.

²⁹ Zaake wa Luda né té kè è kūr̄mame.

13

Lédamma

¹ À wée tā àgɔ gbɛke vī kɔ.

² À làakari dɔ nibɔyaarikenaa, zaake len gbɛkeno malaikano yàari kè dōna sai le.

³ À tó gbɛ kè wà n̄ ká kpésiaa guuno yā dɔagu lán á kúryo kpésiaan bà, kɔn gbɛ kè wée wée tāar̄mano, lán ámbé wée wée tāaawa bà.

⁴ Baade gae nɔsena da yā bèedee ũ. Aɔton n̄ daekii gbāsī kpáro, zaake Luda é yākpae kè kɔn zinakerino kɔn pāpakerino.

⁵ Yena ɔzi tón dɔare aéro. À ze kɔn pɔ kè á vīio, zaake Luda bè:

Mé n tónlo,
mé pā kpanzi zikiro.

⁶ Beee yānzi weè kùgbāaa kẹ wà be:

Diin ma dɔnlɛri ũ,

vīa é ma kũro.

Bón gbēntee é f̃ à kem̃e?

Sa yāpura ona

⁷ À tó a dɔn'aedee kẹ ã Luda yā òareenɔ yā dɔagu. À n̄ kuuna tàasi kẹ ai à léa à Luda náañ kẹ lán n̄ bà.

⁸ Yesu Kirisi d̃n̄k̃ g̃iā k̃n̄ gb̃āao ai gurɔ p̄ngi.

⁹ Àton tó wà a sāsā k̃n̄ yā nibɔ pari dann̄nan̄oro. À maa wa swègbāaa e Luda gb̃ēk̃e guu, èe kẹ sa'op̄ble yā kẹ è àr̃e ke kẹ gb̃ē kẹ ã z̄eɔn̄n̄eronlo.

¹⁰ Bisakuta sa'orin̄o zé vī wà sa'okii kẹ wá vī p̄b̄lee blero.

¹¹ Sa'oriki é g̃e Ludakukiin k̃n̄ tubɔ aruo durunn̄o k̄nn̄ena yānzi, ben wè à g̃e kpata bùra kp̄e.

¹² Beee yānzi Yesu gā wéte kp̄e se, à gb̃āsī b̄ò gb̃ēn̄n̄ k̃n̄ a z̄inda aruo.

¹³ Wà b̄ò wà gā à kiia bùra kp̄e, wī wa k̄o se.

¹⁴ Zaake wá wéte kẹ eég̃ kuu vī k̄ero, wéte kẹ èe m̄oɔn wa wée d̄zi.

¹⁵ Beee yānzi wàg̃ Luda sáabu kpá yāana sai Yesu gāzī wa sa'ona ũ. Gbaa kẹ à sisirin̄o è m̄on gwe.

¹⁶ À làakari d̄o maak̄ena k̃n̄ k̄gb̃ēk̄enaoo. Sa beee taka ona bé è ká Ludan̄e.

¹⁷ À a dɔn'aedeen̄o yā ma à m̄i sié̄n̄e, l̄e ã e wà z̄i k̄e k̃n̄ p̄on̄naao, zaake ão d̄e gb̃ē k̄e ãé n̄ z̄i yā t̄k̄e Ludan̄en̄o ũ. Tó ão z̄i k̄e k̃n̄ l̄esuuo, eé àr̃e k̄earero.

Lézammana

¹⁸ À adua k̄ewe. Yākee e wa swè v̄iro, weég̃ yezi wàg̃ kú wa d̄or̄a yā p̄ngi guu.

¹⁹ Má wée k̄eawa à adua kem̄e, at̄ensa mà e mà m̄ó a kiia kpakpaa.

²⁰ Luda Aafiade kẹ wa Dii Yesu f̄e b̄ona gaan sād̄ariki ũ a bà kuunawao gurɔ p̄ngi aru gāzī,

²¹ à a k̄e k̃n̄ maa p̄ngio, l̄e à à p̄yezi k̄e à yā k̄e k̄an̄e k̄e wa guu Yesu Kirisi gāzī. Àmbe à gakui vī gurɔ p̄ngi, aami.

²² Ma gb̃ēn̄o, ma wée k̄eawa àg̃ l̄édamma yā p̄i k̄una k̃n̄ m̄enao, zaake takada k̄e má k̄ēaree b̄itaro.

²³ Ag̃ d̄ò k̄e wà wa gb̃ēndo Tim̄oti gb̄are. Tó à kà k̄e tia, wé m̄ó a gwa led̄o.

²⁴ À i kpá a dɔn'aedeen̄o n̄ p̄ngi k̃n̄ Luda gb̃ēn̄o p̄ngi. Itali b̄usudeen̄o i kp̄awa.

²⁵ Luda gb̃ēk̃e k̄eare a p̄ngi.

YEMISI

Yāgwana

¹ Yemisi, Luda kōn Dii Yesu Kirisio zòbleri bé à ì kpà Isaraili bori kuri awēplaaà kè aṣo fāakānanā.

² Ma gbēn, nawēa borii pari. À pò kè eé a lee diē pōnna yā ũ,

³ zaakē á dō kè a ludanaanēkēna yāgwana é mēna iare.

⁴ À tó mēna papaawa, lē àgō dē gbē kāsaranō ũ wāsawasa yāke kēsānaawaa sai.

⁵ Tó ɔndō e kēsāa a gbēkea, à wēē kē Ludaa, eé à gba, zaakē è baade píngi gba pò nṣeo do taari'ena sai.

⁶ Tó à wēē kēa sō, à à náanē kē seka sai, zaakē sekadee dē lán ko vlāa bàme. Guu kē Ìa kàkan, gwen è gbēn.

⁷ Gbē beee taka tóngō daa é pò e Diiaro,

⁸ zaakē à nṣe kuu plaplaame, ben ègō seka kēē yā kè èē kēē guu píngi.

⁹ Takaasidee kè kú wa té pōnnaa kē, kè Luda à bṣa yānzi, zaakē auzikideeno é gē zēla

¹⁰ Auzikidee pōnnaa kē, kè Luda à bṣa yānzi, zaakē auzikideeno é gē zēla lán lávu kwēna bàme.

¹¹ Ɔfántē è fēē kōn à puusu gbāaa, à lá è kori kú à vú è kwé à maakē è yāa. Lēn auzikidee é kpá guuzi a bōkōtenanō guu lē.

¹² Aubarikadeen gbē kè è yāgwana fī ũ, zaakē à bōna maaa gberan Luda é auzenna kè à à lé gbē gbē kè aṣo yeazinōne kēne yàari ũ.

¹³ Tó yāgwana gbē lē, àton be Ludanlo, zaakē wēē fī wà Luda yō wà gwa kōn à zaaaro, bensō àpì è gbēke yō à gwa kōn à zaaaaro.

¹⁴ Baade yāgwana è bō à pónidēna kiiame, ben è à wēē ble à à gāc.

¹⁵ Ben pónidēna pì è nò sí à né i durun ũ. Tó durun bíta kù sō, è gaa ime.

¹⁶ Ma gbē yenzideeno, àton a zīnda sāsāro.

¹⁷ Gba maa wāsawasa píngi è bō musu De Luda pò gupurinō Kèri kiiame. È liero, à gupura'i è lagoro.

¹⁸ À poyezi guu à wa i kōn a yā yāpuradeeo, lē wà e wàgō aē à pōkēnanō té.

Yamana kōn à kēnao

¹⁹ Ma gbē yenzideeno, à yā kè ma. Àgae yā ma kpakpaa a píngi, mōde àton yā o kpakpaaro, àtongae pō fē kpakpaaro.

²⁰ Zaakē gbēntee pōfē è mó kōn yā maaa kè Ludaa yezioro.

²¹ Bee yānzi à ɔ kpá dà zaaa kōn yā pásī kè dàgulaanōzi píngi. À yā kè wà tō a swēn, kè eé fī à à mī sí sí kōn zīndabusanao.

²² Àton a zīnda sāsāro, àton yā pì ma kōn swāo pāro, à zīi kēa.

²³ Zaakē gbē kè è yā ma, ben è zīi kēoroo dē lán gbē kè èē a zīnda gwaa dígi guu bàme.

²⁴ À zīnda gwana gbera, tó à gē zēla, lán à dē nà è sán gōmē.

²⁵ Gbē kè wēē té Luda doka papanazi kè è tó wà gō wēenō ũ, ben ègō gaao aē, è ma à sánlo, è zīi kēame, Luda é aubarika da adeen à yākenan.

²⁶ Tó gbē a zīnda diē dōnziri ũ, ben è a lé fīro, èē a zīnda kēkēemē, èē dōnzi kēē pāmē.

27 Dɔnzikɛna wásawasa kɛ taari ví De Ludanɛroon yɛ: Wà tonɛnɔ kɔn gyaanɔnɔ gwa aɔ wɛndakɛɛ guu, wàgɔ wa zɛnda kúna dɔ gbási sai anduna yá musu.

2

Gbɛ wɛɛ gwana

1 Ma gbɛnɔ, amɔa kɛ ée wa Dii Gakuide Yesu Kirisi náanɛ kɛɛnɔ, àton gbɛ wɛɛ gwaro.

2 Tó gbɛ gɛ a kakɔana guu vura tanga kɔn pókásá tékenao dana, tó takaasidee kɛ bisa kásá gbási dana gɛ se,

3 tó a wɛɛ té gbɛ kɛ pókásá tékena danazi, tó a bènɛ à mɔ à vɛɛ gumaaan, tó a bè takaasideenɛ à gá à zɛ káa, kesɔ à mɔ à vɛɛ a gbá sae,

4 ée kɔ tɛ boome, ée yá gwaa mɔnafikion gweroo?

5 À ma, ma gbɛ yenzideenɔ. Luda gbɛ kɛ aɔɔ dɛ gbāasaideenɔ ũ anduna gbɛnɔnɛ sɛ aɔgɔ gbāa à náanɛkena guu, lɛ wà kpata kɛ à à lɛ gbɛ gbɛ kɛ aɔɔ yezinɔnɛ ble.

6 Apinɔ sɔ, ée gbāasaidee pinɔ kpɛ bɔɔ. Auzikideenɔ bé wɛ gbāaa bleawaroo? Aɔmbe aɔɛ à gáɛ wà gáao yákpakɛkiiaroo?

7 Aɔmbe aɔɛ tó nnaa kɛ kúawaa yakaroo?

8 Luda doka mɛdee bè àgɔ ye a gbɛdaaazi lán a zɛnda wɛndi bà. Tó á yá pì kúna yápura, ée yá kɛɛ a zéame.

9 Tó ée kɔ wɛɛ gwaa sɔ, ée durun kɛɛmɛ. Doka pì vɛɛawa a gɔ taarideenɔ ũn gwe.

10 Zaakɛ tó gbɛ doka kúna píngi, tó à fù mèn dooa, à gɔ taaridee ũ à píngi guumɛ.

11 Luda bè àton zina kɛro. À bè dɔ àton gbɛ dɛro. Baa tó nɛɛ zina kɛro, tó n gbɛ dɛ, n gɔ dokadarisaidee ũmɛ.

12 Amɔa kɛ Luda é yá gɔgɔao doka kɛ é tó wà gɔ wɛɛnɛnɔ ũu musu, àgae yá o àgae yá kɛ lán à kɔ siao ná.

13 Luda é yákpakɛ kɛ kɔn sùusaideenɔ sùu sai, mɔde yá é bɔ kɔn sùudeeo nna.

Ludanaanɛkena kɔn maakenao

14 Ma gbɛnɔ, tó gbɛ bè ée Luda náanɛ kɛɛ, tó è póke kɛro, bó yán gwee? Ludanaanɛkena beee taka é fɔ à à mɛ sɔɔ?

15 Tó a gbɛ mèn do, gɔgbɛ ke nɔgbɛ e pókásáa kɔn póbleeo takaasi kɛɛ,

16 tó a gbɛke bènɛ: Luda n gba aafia! Nton tó ïa n dɛro! N̄ pɔ ble n̄ ká! Tó èè wɛndibadɔɔ kpáaro, bón beee ũu?

17 Lɛmɛ se ludanaanɛkena ado pókekɛsai né yá gɛmɛ.

18 Tó gbɛ n bè, nɛɛ Luda náanɛ kɛɛ, bensɔ mɛɛ yá kɛɛ, mé benne, n̄ n ludanaanɛkena pókekɛsai ɔɔame, mé ma ludanaanɛkena ɔɔanne ma yákena guu.

19 N̄ si kɛ Luda mèn dome. À maa. Baa táanɔ se, aɔɔ dɔ lɛ, ben aɔègɔ lugalugaa.

20 Misaide! Pó kɛ tó ludanaanɛkena pókekɛsai pā, n̄ yezi mà kánne n ɔzĩs?

21 Kɛ wa dezi káaku Ibrai a né Isaaku kpà sa'opɔ ũ, yá e bɔɔ nna à yákena yānziroo?

22 N̄ ès? À ludanaanɛkena kɔn à yákenao kpákɔzime. À yákena bé à à ludanaanɛkena bèzi.

²³ Ben Luda yā kèkii pàpa kè à bè, Ibraī Luda náane kè, ben Ludaà tò yā bòo nna a náane kè à kè yānzì. Ben wà tó kpàne Luda gbēnna.

²⁴ Á ès? Yàkena bé è tó yā bɔ gbēo nna, èe ke ludanaanekena adonlo.

²⁵ Leme dɔ kaarua Rahabu kè nna kɔn Ludao a yàkena yānzì, gurɔ kè à gu'asiigwarinɔ diè à ñ gbare zé kpāi guu.

²⁶ Lán mè ninisai de gè ù nà, len ludanaanekena pòkekesai de gè ù le se.

3

Léŋna

¹ Ma gbēnɔ, àton ke yādannerinɔ ù pariɔ, zaake á dɔ kè Luda é wée piti wa yādannerinɔ yàkpaekɛgurɔ zĩ de gbē kpaaanla.

² Wa píngi weégɔ zaa yāa baabɔremɛ. Tó gbē lé è à ásarɔ kɛro, taarisaideemɛ, eé fɔ à a mè píngi gbāaa fɔ.

³ Weè aizi ká sɔne, le à wa yā ma yānzime, ben weè à mile ble.

⁴ Kesɔ à goro'ite gwa ísiaala. Baa kɔn à bítakɛo kɔn zàgà'ia gbāaa kè è vuao, à fíbo néngomɛ. Àmbe è à mile ble, ben à fíri è a poyezi dane.

⁵ Leme sɔ, néne né mègu néngomɛ, ben è ía dā kɔn yā bítáo.

À gwa lán té néngo è sè bíta kpáta nà.

⁶ Néne de lán té bàme, àmbe anduna zaaa ù wa mè guu. È tó gbāsĩ gɔ kpá wa mèa píngi. Gèwáate bé è nakɔre nénea, ben néne è té kpá wa anduna kuunan.

⁷ Gbēntee nòbɔsɛtenɔ tòto kè píngi kɔn báano kɔn pótáa'onkuseano kɔn kpòno, à kpé èe kɛe ai tia,

⁸ mɔde gbēke è fɔ à a néne tòto kɛro. Àmbe pɔ zaaa kè è ze tɛɛroo ù. À pana sɛwɛtɛo.

⁹ Néne weè Dii wa De sáabu kpáo, ben weè ɛara wà gbēntee kè à kè lán a bà káo dɔ.

¹⁰ Lé dɔnkɔ pín sáabukpana kɔn gbēkanano è bɔn. Ma gbēnɔ, àtongɔ de lɛro.

¹¹ Íbókii è í nna kɔn í kyákýáo bɔ wèe dɔnkɔ guuɔ?

¹² Ma gbēnɔ, káká lí è né í kù ús? Geepi lí è né í kákáa ús? Leme dɔ íboki í sùksukudee è í nnaa boro.

Ɔndɔ kè è bɔ musu

¹³ A té, dén yádɔri ɔndɔdee úu? À ɔɔaíne a kuuna maaa guu kɔn a yàkenano kɔn zĩndabusana kè è bɔ ɔndɔ guuo.

¹⁴ Tó á nòsegɔaano pásĩ kɔn denlawetenaɔ vĩ a swè guu sɔ, àton ía dāro, àton gí yápuraaziro.

¹⁵ Ɔndɔ beee taka è bɔ musuro, anduna pómɛ, a dà pómɛ, Ibilisi pómɛ.

¹⁶ Zaake guu kè nòsegɔaano kɔn denlawetenaɔ kún, gwen kɔyāmasai kɔn yā zaa píngio ègɔ kún.

¹⁷ Tó gbē ɔndɔ kè è bɔ musu vĩ, káaku ègɔ gbāsĩ víro, à gbera ègɔ yáketé víro, è a zĩnda busáíne, è gbē yā ma, à sùu papana kɔn maakenao. È gbē tè boro, bensɔ ègɔ mɔnafiki víro.

¹⁸ Íbetemideri è kena kɔo nnaa tɔ, ben è yā maaa kē.

4

Gbēnnakpana kɔn andunao

¹ Bó bé è swèe kɔn leokpakɔao da a tée? Aɔè bɔ a poyezi kè aɔɔe kɔdɛe kɛe a mèguuno kiianloo?

² Eègō ye pōzi, mōde eè ero, ben eè gbē dē. Eè pō ni dē, ben eè pō kē ée pēea lero. Ben eè leokpakōa kē, eè swēe kē. Á vīro, kē eè wēe kē Ludaaro yānzime.

³ Tó à wēe kē, eè ero, kē eè wēe kē nōse maaaro yānzime, zaake eègō yezi à a bōkōte kē a pōnidēnānō guume.

⁴ Náanesaideenō, á dō kē gbēnnakpana kōn andunao né íbetekpana kōn Ludaonloo? Gbē kē yezi à kē anduna gbē ūu gō Luda íbēe ūme.

⁵ Kē wà kē Luda yān wà bè, Ninii kē Ludaa dà wa guu nōsegāaano vī, ée daa yā pāameō?

⁶ Mōde gbēkēe kē Ludaa vīwao dē beeela, zaake wà kē Luda yān wà bè: Luda è íbete kpá kōn íadārino, mōde à gbēkēe vī kōn zīndabusarino.

⁷ Beee yānzi à mì sie Ludanē. Á gí íbilisine, eé bàa siare.

⁸ Á sō Ludazi, eé sōazi. Durunkerinō, à ɔ bō durunn. Nōseplaadeenō, à a swē pípi.

⁹ Á ɔ dō kōn pōsiaao kōn wēndaaao. Á a yáadōna lie ɔdōna ū, à a pōnnaa lie nōseyakana ū.

¹⁰ Á a zīnda busa Dii aezī, eé a sé lezī.

¹¹ Ma gbēnō, àton kō tō zaaa síro. Gbē kē à a Yesude daa tō zaaa sì ke à à zaa bò, à Luda doka sēeda zaaa kē à à zaa bò. Tó n Luda doka zaa bò sō, à mārīn n ūro, à zaaborin n ū.

¹² Ludan dokadiēri ū kōn yākpækērio. Àmbe à gbē mīsina kōn à kaatenao gbāa vī. Mpi sō, dēn n ū, kē neē n gbēdaaa zaa boo?

Luda bà bōna

¹³ Á yā ma sa, amōa kē eè be, gbāa ke zia é gá mēewi, é vēe gwe wē do, é laa tá à àre e.

¹⁴ Á yā kē eé a le ziaa dō? Á dō lán a wēndi dē nà? Á dē lán sukāa bàme. Tó à kpà fēte, ben è gē zēla gō.

¹⁵ Yā kē dē à oon yē: Tó Dii wē, ben wá aafia, wé kē lán kē bà ke lán kē bà.

¹⁶ Tia sō ée ía dāa, a Luda bà bō. Íadāna beee taka borii maaro.

¹⁷ Gbē kē maakēna dō ben èe kēroo durun kē.

5

Kpakēna auzikideenōzi

¹ Amōa auzikideenō, à yā ma sa. Á ɔ dō à wii lé mōnzi kē eé a le yānzi.

² A auzikino yāka, kōkōnō a pōkāsāano blē.

³ Á ɔ kōtē kpà, ben à kōtēkpana pì é a da yān, eé a mè piti lán té bà. A auziki zi dì guro zāanōa.

⁴ Á ma! A kpasekēri kē aō a bura pōnō kēareenō blē, ben ɔ pì yā Luda kii lē. Pōkēri pīnō wiipēna gē Dii Zīkpēde swān.

⁵ A a mè nnaa mà tōte kē a pōyeziyākēna guu. A mè kpà kaatēguro pō ū.

⁶ Á yā dà gbē maaanōla a n dēde, aōe giarero.

Mēna

⁷ Beee yānzi ma gbēnō, àgō mēnaa ai Dii móguro zī. Á gwa lán búbari è a burapō bēede kēguro dà nà. È mēna fī zaa pōtōtōguro ai kwēe.

⁸ Apīnō sō, à mēna fī à ze gbāa, zaake Dii móguro kà kīi.

⁹ Ma gbēnō, àton yākete kákōziro, le Luda tón yākpae kēaoro yānzi. Yākpækēri pì zēna kpēle fá!

¹⁰ Ma gbēnɔ, annabi kè aɔ yā ò yā kɔn Dii tɔnɔ, à mēna kè aɔ kè nawēakena guu zékpaé sé.

¹¹ Weè be aɔ aubarika vī, kè aɔ mēna fɔ yānzime. A Ayuba mēnakena baaru mà, á mà lán Dii kēne nà zāa, zaake wēnda kɔn sùuo papana Diia.

¹² Atēnsa ma gbēnɔ, àton la daro. Àton be á sì kɔn ludambεεo kè tɔtεo kesɔ pɔ pāndeoro. À tó a eè gɔ eè. À tó a auo gɔ auo, le yā tón vēawaro yānzi.

Aduakena ludanaanekena guu

¹³ A gbēkee e nawēa kεεɔ? À adua ke. A gbēke pɔɔ nnaɔ? À Luda sáabu kpá.

¹⁴ A gbēkee e gyāa kεεɔ? Adeε sɔsi gbēnsinɔ sísi aɔ adua kēne aɔ nɔsi kúa kɔn Dii tɔo.

¹⁵ Adua kè wà kè ludanaanekena guu é gyāree pì kékɔa. Dii é à gba aafia. Tó à durun kè yā sɔ, eé kēne.

¹⁶ Beee yānzi à a durunnɔ okɔne à adua kekɔne, le à aafia e. Gbē maaa aduakena gbāa, è zīi ke maamaa.

¹⁷ Ilia né gbēnteeme lán wa bà. À adua kè maamaa, le lou tón maro, ben lou e tɔ tɔtεaro ai wè aagɔ kɔn mɔ swεεdooo.

¹⁸ À èara à adua kè dɔ, ben lou'i bɔ maamaa, tɔtεe pɔblee kè.

¹⁹ Ma gbēnɔ, tó a gbē mēn doo kè yāpura zéa, ben a gbēke èara à à dà zéa,

²⁰ àgɔ dɔ kè gbē kè tò durunkeri pì bɔ sāsāzen à èara à sù, à à sì gaaame, bensɔ à lá kù durunnɔla pari.

PITA TAKADA KAAKU

Tāmaa kè è ní nēroo

¹ Mamoma Pita, Yesu Kirisi zìri bé à takada kè kè Luda gbē kè aṣṣ de nibonṣ ṽ anduna kè guu, kè aṣṣ fāakṣana bṣu kēkiinṣ guunṣne: Pōntu, Galatia, Kapadosia, Asia kṣn Bitiniaṣ.

² De Luda gīake à a dṣ, ben à a se, a gṣ à pṣ ṽ kṣn à Ninii gbāaaṣ, lē à mī siē Yesu Kirisīnē, à aru a gbāsī gogo. Luda gbēke kṣn aafiao kaaraare.

³ Wà Luda wa Dii Yesu Kirisi De sáabu kpá! À sùu bíta guu à wa i dufu kṣn Yesu Kirisi fēena gaan gbāaaṣ, ben wá tāmaa kè è ní nēroo vī,

⁴ zaake túbī kè diēnaare ludambēē pī è yakaro, è gbāsī kpáro, à maaa è yāaro.

⁵ Luda sorumi mà, lē à a mī sí a náanē kè éē kēē yānzi, ben èē a dākpaa kṣn a gbāaaṣ ai à gá bṣ mīsina pīo gupuraaṣ gurṣ zāanṣa.

⁶ Éē pṣnnaa kēē kṣn yā pīo, baa kè é nawēa kē gīa fēte yṣagwana bori sānda píngi yānzi.

⁷ Lán wē vura maaa dṣ té guu nà, len yṣagwana pīnṣṣ e a ludanaanēkena yṣṣ à gwa lē, zaake a ludanaanēkena pī bēē vī de vura kè à gakuī è yāala maamaa. Tó a bṣ maa, Luda é a sáabu kpá Yesu Kirisi sugurṣṣ zī, eé a kpe da kṣn gakuio.

⁸ Baa kè éē à ero, á yezi. Baa kè éē wēē siālē zikīro, éē à náanē kēē, ben éē pṣnna bíta kè gē onalaa kēē,

⁹ kè éē a ludanaanēkena gbē ee a mīsina ṽ yānzi.

¹⁰ Annabinṣ gīake wà gbēkēē kè Luda é keao yā ò, aṣ mīsina pī yā gwà, aṣ à tāsī kē.

¹¹ Kirisi Ninii kè kú ní guu gīake à nawēa kè Kirisi pī é kēē ònnē kṣn gakuī kè eé è a gberaaṣ, ben aṣṣ wēte wà yā pī zé dṣ kṣn à gurṣṣṣ.

¹² Ben Ludaa tò aṣ dṣ kè yā kè aṣṣe oo pī de ní gurṣ pṣ ūro, a pómē. Tia sa baarunnakparinṣ yā pī òare kṣn Luda Nini kè Luda pī zī bṣna ludambēē gbāaaṣ. Baa malaikanṣṣ e ṣsi kaa yā pī dṣnazi.

Kuuna adona

¹³ Beeē yānzi à a laasuu vu iin, àgṣ a zīnda kūna dṣ, a wēē gṣ dṣ gbēkēē kè Luda é kēare Yesu Kirisi sugurṣṣ zīzi seka sai.

¹⁴ Lán á de Luda né kè aṣṣe à yā maanṣ ṽ nà, àton tó dà zaaa kè á vī yā a wēsiagurṣṣ ḁare aēro.

¹⁵ Ludaa kú adonamē. Lán à a sisi à a se nà, àgṣ kú adona a yākenā píngi guu.

¹⁶ Zaake wà kè Luda yān wà bè:

Àgṣ kú adona,

zaake má kú adonamē.

¹⁷ Zaake Luda è yākpae kē kṣn baadeo a yākenaa ní wēē gwana sai, tó éē à sisi De, à vīa kēē a nibōkēē guu kē.

¹⁸ Á dṣ lán Luda a bṣ kuuna kori kè de a fēēakaarayā ūu guu nà. Ludaa e a bo kṣn pṣ kè à gakuī è yāaoro lán vura kē kondogi bà,

¹⁹ à a bo kṣn Kirisi aru gakuideeomē, kè de lán sānē bṣrṣ kè bṣgbē vīro à gbāsī vīroo bà.

²⁰ Luda gīake à à diē zaake èē anduna káēro, ben à bṣoare gupuraaṣ gurṣ zāa kēnṣ zī.

²¹ Beee yānzin ée Luda náane keezi. Luda à bò gaan à gakui kpàa, le à e à a náane ke, a wée gɔ dɔzi.

²² Lán misina yápuraane a gbāsī gògo nà, ben á gbēkeē vī kōo mɔnafiki sai, àgɔ yekōzi kōn n̄sɛo do.

²³ Luda a i dufu kōn a yā wëndidee kē ègɔ kuu gbāaa. Yā pì de p̄borii kē è gaa ūro, p̄borii kē è garoomē.

²⁴ Baade pīngi de lán sē bāmē, aɔ gakui de lán sēvu bāmē pīngi.

Sē è gaga, à vù è kwé,

²⁵ m̄de Dii yā ègɔ kuu gurɔ sānda pīngi. Yā pì bé à de baaru nnaa kē wà kpāaree ū.

2

Gbè wëndidee

¹ Beee yānzi à yā zaa pīngi tó kōn egetona pīngio kōn mɔnafikio kōn n̄sɛgɔaanɔ kōn kōyakanao.

² Lán nékpāntēn̄ ègɔ yō'ī nī deē nà, àgɔ Luda yā kē de lán zwi'ipu wásawasa bà nī deē le se, le à e à bíta kū a m̄sina zé guu,

³ tja sa kē á d̄kē Dii maa.

⁴ Á s̄zi, àmbe gbè wëndidee kē wà ḡzi ū, m̄de Luda à sē bēdeē ū.

⁵ Apinɔ s̄, àmbe gbè wëndidee kē Ludaa e a kpé ē booono ū. Àmbe à gbāgbārino ū, eē saa kē è kán̄ o kōn à Ninii gbāaa Yesu Kirisi gāzī.

⁶ Zaake wà kē Luda yān wà bè:

N̄ gwa, m̄e gbè diē Zayon,

ēdaēgbē bēdeē kē má sē ū.

Wí é gbē kē èe à náane keē k̄uro.

⁷ À de gbè bēdeē ū am̄a kē ée à náane keēn̄o, m̄de à de le gbē kē aɔe à náane keēroon̄ero.

Gbè kē kpéborino pā kpāzi

bé à ḡ kpé gooda gbè m̄idee ū.

⁸ Leme d̄o à d̄e:

Gbè kē wē ḡn̄ s̄ia ū,

gb̄si kē wē kpāàla wà lé ū.

Aɔ ḡn̄ s̄ia, kē aɔe Luda yā daro yānzi. Len Ludaa diēn̄e le.

⁹ Àmbe borii kē Luda n̄ s̄en̄o ū, k̄inan̄o kōn sa'orino ū, à gbē kē aɔ kú adonano ū, le àgae Luda kē à a sisi a b̄o gusiaan, à ḡeao a gupura b̄onsae guu s̄ábu kpá.

¹⁰ Á de Luda gb̄n̄o ū yāro,

m̄de tia a ḡ n̄ ū.

Ludaa e s̄u k̄eao yāro,

m̄de tia à k̄eao.

Kuuna ludanaank̄erisain̄o té

¹¹ Ma gbē yenzideen̄o, lán á de nib̄o kōn b̄am̄n̄o ū nà anduna kē guu, m̄e le daaawamē, à m̄i kē a dà zaa kē aɔē z̄l k̄aāon̄a.

¹² Àgɔ kuu gbē bēdeēn̄o ū kifiñ̄o té. Leme baa tó aɔ a diē zaakerino ū, tó aɔ yā maa kē ée keēn̄o, aɔé Luda s̄ábu kpá gurɔ kē ée m̄óñ̄i.

¹³ À m̄i siē ikodee kē gb̄ntee diēn̄o n̄ pīngi Dii yānzi, k̄ina kē gb̄a vī d̄eñ̄laan yoo,

¹⁴ ke gbāadee kè à diè à wée tā zaakerinɔ à maakerinɔ sáabu kpá.

¹⁵ Luda poyezin yè: A yāmaakena sáabu é yōnkò wéesiadeenò lé yīteíne.

¹⁶ Àgō wēeneno ũ, mōde àton tó a gōna wēeneno ũu gōare zaakena zé ũro. Àgō kuu Luda zòblerino ũ.

¹⁷ À bèè lí gbě píngine. Àgō ye a Yesude daanɔzi. À vīa ke Ludane. À bèè lí kīnane.

¹⁸ Zikerino, à mì sie a diinone, à bítakee dōíne yā píngi guu. Èe ke dii maa nòsedodeenone íntēnlo, mōde kōn n gbe pásīnɔome se.

¹⁹ Tó wà wée tǎawa pǎ, tó a mēna fī Luda yānzi, bee sáabu vīare.

²⁰ Tó wà a gbě a taari yānzi, tó a mēna fī, bee tó nnaa vī máa? Mōde tó a nawēa kè yā maaa kè á kè yānzi, tó a mēna fī, Luda é a sáabu kpá.

²¹ Beee yānzin Luda a sisi à a sezi. Kirisi nawēa kēare, à zé òdɔaare, le àgō té à kēsɛgbēzi yānzi.

²² Èe durun kero,
wèe ma à egɛe tòro.

²³ Kè wà à sōsō, èe yā sínlaro. Kè à nawēa kè, èe yā pásī ke oínero, à zè kōn Luda yākpækɛrī maaaoome.

²⁴ Àmbe à wa durunno dì a mīa à gào lía, le wa bà tóngō kú kōn durunno dɔro, wàgō kú maakena guu. À flǎgbeno bé wà wa gba aafia.

²⁵ Zaake a sāsá lán sǎano bà yá, ben a ae dò a Dàri kōn a Dákparioa tia sa.

3

Kuuna kōo

¹ Nɔgbēno sō, à a zīnda kpá a zānɔa. Tó aō gbēkeno e Luda yā daaro, a kuuna é n líe. Baa tó ée yáke oínero,

² aōé e kè á kuu gbāsī sai, bensō a a zīnda kpámma.

³ Àton tó a nomaakee gō mèbaa pó ũro, mītana ke nomaablebɔno ke pókásádanan yoo.

⁴ Mōde àgō dɛ a nòse guu yā kè è yāaroo ũ, nòseyīi kōn zīndabusanao. Beee bé à bèè vī Ludane.

⁵ Zaake len nɔgbē dɔnziri kè aō wée dɔ Ludazi yāano n zīnda kèke le, aō n zīnda kpà n zānɔa.

⁶ Len Sara dɛ le, è Ibrai yā ma, è à sisi Baa. Tó ée yā maaa kee, tó ée pó kè wè vīa kene yā daaro, a Sara dà sèn gwe.

⁷ Gōgbēno sō, àgō kúnyo nɔgbēke dōnaíne guu, àgae yā maríma, le pòke tón kpáare a aduakena guuro, zaake á dɛ wèndi ghablerino ũ ledome.

⁸ Beee gbera àgō ledole vī kōo a píngi. Àgō kō wēnda dō, àgō yekōzi, àgō gbēke vī kōo, à busakōne.

⁹ Àtongae à zaaa fīa bo kōn à zaaaoro. Àtongae gbě kè à a sōsō sōsōro. À sa maaa one, zaake Luda a sisi, le à aubarika daagu yānzime.

¹⁰ Gbě kè yezi a wèndi gō maa,
bensō à yezi a kuuna gō nna,
à a lé kú kōn yāzaa'onaò,
àton tó egɛe bɔ a lénlo.

¹¹ Adee kpɛe li à zaaane, à à maaa ke,
à aafia zé wete, àgō tézi.

¹² Zaake Dii ègō gbě maaano tàasi ke,

è swā kpá n̄ aduakenan̄zi,
m̄ode è m̄ikp̄ee zu zaakerin̄ne.

Nawēakena maakena yānzi

¹³ Tó á aīa vī k̄n maakenao, dé bé eé wée tāawaa?

¹⁴ Baa tó a nawēa k̄e maakena yānzi, á aubarika vī. Àtongae vīa k̄e aō wētāmmananero, àton tó a swē degero.

¹⁵ À Kirisi d̄o Dii ũ a swē guu. Àḡo kú soru guu gur̄o píngi, l̄e à e à yā we gbē k̄e èe a laa yā k̄e á wée d̄ozi mizila.

¹⁶ Àgae oñne busebuse k̄n b̄elinnenao. À oñne k̄n n̄sepuraa d̄o, l̄e wí gbē k̄e aōe a s̄s̄o a yāmaakena Yesu z̄n yānzino k̄u.

¹⁷ Nawēakena Luda p̄yezi guu yāmaakena yānzi maa de nawēakena yāzaakena yānzila.

¹⁸ Kirisi ḡa ḡen do durunk̄ennena yānzi. Taarisaidee ḡa wam̄owa taarideen̄o yānzi, l̄e à e à ḡawao Luda kiia. W̄a à d̄e m̄ebaa guu, ben Luda à v̄u ninik̄ee guu.

¹⁹ À ninik̄ee p̄i guu à ḡaa à waazi k̄e ḡewāadee k̄e w̄a n̄ k̄a kp̄esiaann̄ne.

²⁰ Aō b̄o Luda yā kp̄eme yā, gur̄o k̄e à m̄ena ai Nuu ḡaa à ḡoro'ite k̄e à yāao. Gbē k̄e aō b̄o ín aafia ḡoro p̄i ḡaz̄in̄o pari-ro, ḡōn s̄oraaḡm̄e.

²¹ Í p̄i bé à de a batisikena k̄e è a m̄i sí tiaa taka ũ. Batisikena p̄i né m̄e gb̄as̄igogona yānlo, légb̄ena Ludane k̄n n̄sepuraaome. È n̄ m̄i sí, k̄e Yesu Kirisi b̄o gaan yānzi.

²² À gb̄aa bl̄e malaikan̄o k̄n tāan̄o k̄n n̄ gb̄aadeen̄o k̄n n̄ ikodeen̄o, ben à tà ludambe, à kú Luda oplaazi.

4

B̄ona kuuna ziin

¹ Lán Kirisi nawēa k̄e a m̄ebaan n̄a, apino se à n̄se beee bori sé, zaake gbē k̄e nawēa k̄e a m̄ebaan, adee m̄i k̄e durun-ame.

² Gur̄o k̄e ḡōare a kuuna guu, a dà zaaa tóngae d̄bare ae d̄oro, sé Luda p̄yezi.

³ A kuuna kifino yākena guu yāa mò l̄e. Yā á kú w̄isaiyākena guu k̄n m̄ebaayā nidenao k̄n w̄edekenao k̄n p̄āp̄a k̄ōk̄ō k̄n w̄emik̄ōk̄ b̄ēo k̄n tāagb̄āgb̄ana k̄e Luda z̄an-o.

⁴ K̄e èe kak̄año aō p̄āp̄a b̄ita p̄i k̄ena guu d̄oro, è k̄eñne yāb̄onsae ũ, ben aōe a t̄o zaaa sí.

⁵ Aōé n̄ yākenano t̄ōk̄e Ludane, k̄e à yākp̄aekena k̄n gbē b̄ēno k̄n ḡewāadeen̄o sorumi m̄a.

⁶ W̄a baaru nnaa kp̄a baa ḡewāadee p̄in̄ne se, l̄e aō e w̄aḡo kú ninik̄ee guu lán Luda bà, baa k̄e yā vēñm̄a m̄ebaa guu lán gbē píngi bà.

Ludayadarin

⁷ P̄o píngi yāana k̄a k̄i. Beee yānzi àḡo kuu làakarideen̄o ũ, àḡo a z̄inda k̄ūna d̄o, l̄e àḡo adua k̄ee yānzi.

⁸ Yā k̄e de à píngilaan yē: Àḡo yek̄ōzi k̄n n̄s̄eo do, zaake yenzi è p̄o kúe durunn̄o pari.

⁹ À k̄o yàari k̄e yāketekana sai.

¹⁰ Lán Luda gba dà a baaden̄e n̄a, à d̄ok̄ōle ludangba bori doodo z̄ik̄eri maaano ũ.

¹¹ Gbē kè de waazikɛri ũ, à Luda yā oñɛ. Gbē kè de dɔnlɛri ũ, à dɔñle kɔn gbāaa kè Luda à gbào, le à Luda tó kpá yā píngi guu Yesu Kirisi gāzĩ. Àmbe à gakuĩ vĩ kɔn gbāaa guro píngi! Aami.

Nawēakena tena Yesuzi yānzi

¹² Ma gbē yenzideenɔ, àton tó yāgwana pásĩ kè èe a lee bɔ a sae lán yā dufu bé à a lee bàro.

¹³ Lán a bà kú Kirisi nawēakena guu nà, à pɔnnaa keo, le à e àgɔ pɔnna bíta vĩ guro kè Kirisi pì é bɔ gupuraa kɔn gakuio.

¹⁴ Tó wà a sɔsɔ Kirisi tó kè kúawa yānzi, á aubarika vĩ, zaake Luda Nini Gakuidee kúawa.

¹⁵ A gbēke tón nawēa ke gbēdena ke kpá'ona ke zaakena ke gude yānzirɔ.

¹⁶ Tó a nawēa kè a Yesudeke yānzi, àton keare wíyā ũro. À Luda sáabu kpá ke Yesu tó kúawa yānzi.

¹⁷ Zaake wétāmmaguro kà, Luda gbēnɔn à nàañyo. Lán wámbe à nàawao káaku nà, eé mì de kɔn gbē kè aɔ gĩ Luda baaru nnaa mazinɔ diamɛ?

¹⁸ Zaake gbē maaanɔ mĩsina kè zĩ'ũ,

yā é bɔ kɔn ludayādarisainɔ kɔn durunkerinɔ diamɛ?

¹⁹ Beee yānzi gbē kè aɔɔe nawēa kee Luda poyezi guuno nĩ zĩnda na nĩ Kɛri náanedeene a ɔzĩ, aɔɔ kpé gɔ yā maaa kee.

5

Luda sa kpàsa gwana

¹ Mée lé daa a gbēnsinɔa sa. Gbēnsin ma ũ se. Má de nawēa kè Kirisi kè sèedadee ũ, bensɔ ma bà kú kɔn gakuĩ kè eé bɔ gupuraa se.

² Àgɔ de kpàsa kè Ludaa kàaree dàrinɔ ũ. À ɔ ligazi kɔn poyezinao, èe ke tiasinlo, lán Ludaa yezi nà. Èe ke ɔwetena yānzinlo. À ke kɔn nɔsɛo do.

³ Àtongae gbāaa ble gbē kè wà nĩ náare a ɔzĩ pɔnɔaro. À tó a kuuna gɔ a sãa pɔnɔ daa zéa,

⁴ é kífura kè à gakuĩ è yáaroo e guro kè Sádárikĩ é mɔ.

⁵ A gɔkparɛnɔ sɔ, à a zĩnda kpá gbēnsinɔa. A píngi à a zĩnda busakɔne, zaake: Luda è íbete kpá kɔn ñadarinɔ, mɔde à gbēkee vĩ kɔn zĩndabusarinɔ.

⁶ Beee yānzi à a zĩnda busa Luda gbāadeene, eé a sé lezĩ guro kè à diɛa.

⁷ À a yá'ammanɔ tóné píngi, zaake è làakari dɔawa.

⁸ A wée gɔ dɔ, àgɔ kú a làakaria. A íbɛe íbilisi de lán músu ɔɔdri bàme. Èe kpáe keeazi, èe gbē wetɛɛ à kú.

⁹ À gíne, à ze gbāa ludanaanekena guu, zaake á dɔ kè a Yesude daa kè aɔ kú anduna guuno nĩ píngi e nawēa dɔnkɔ pì keeme se.

¹⁰ Luda Aubarikapingide a sisi a gakuĩ kè è yáarooa Kirisi guu. Tó a nawēa kè fète, eé a bɔ maa, eé a ze gíngin, eé a gba gbāaa, eé a kāsāa péɛ.

¹¹ Àmbe à gbāa vĩ ai guro píngi! Aami.

Lézammana

¹² Wa gbēndo Silasi bé à lá néngo kè kèmeare. À kuume gbē náanedeɛ ũ. Ma lé dàawa, má de à sèedadee ũ kè yā kè má ò de Luda gbēke yāpuraa ũ. À zeo gíngin.

¹³ Babilɔnu gbē kè Luda nĩ sé lán a bàno ì kpàawa. Ma né Maaku ì kpàawa dɔ.

¹⁴À ì kpákṣa kṣn lépekṣanao yenzi guu. Luda amṣa kè á kú Kirisi guunṣ gba aafia a píngi.

PITA TAKADA PLAADDEE

Yāpurakpana sisina kè Luda wa sisia

¹ Ma Simo Pita, Yesu Kirisi zòbleri, à zìri, mámbe ma takada kè kè gbē kè wa Luda wa Mìsiri Yesu Kirisi nì gbá zé aṣ náanè kè lán wa bà a maakεε gāzĩnɔnε.

² Gbēkε kōn aafiao gō papanaawa Luda kōn wa Dii Yesuo dōna guu.

³ Luda wa sε wàgō kú a gakuì kōn a maakεεo guumε, à tò wá a dō, ben à ludakεgbāaa wa gba pó kè kō sio wàgō vīi, lε wa kuuna e à kε sēnkpe kōn à yāo.

⁴ Len à yā bíta bèēdee kè à à lε gbēweeno kèwe lε, lε à yānzi wà bō anduna dà zaaa kè è nì yaka guu wà Luda kuuna taka sé.

⁵ Yā beee yānzi à aīa kε maamaa, à Luda náanè kε maakεna guu, à yā maaa kε dōna guu,

⁶ àgō dōna vī a zīnda kūna guu, àgō a zīnda kūna dō mena guu, àgō mena vī nana Ludazi guu,

⁷ àgō nana Ludazi kōgbēkεε guu, àgō gbēkεε vī kōo yenzi guu.

⁸ Zaa kε tó á yā beeenō kūna, ben aṣoe kaara, égō kuu pā kaarana sairo wa Dii Yesu Kirisi dōna guu.

⁹ Gbē kè yā beeenō kūna sōro, à a wée kpàkōrε, à gō vīa ūmε. À sànn kè Luda durun kè à kè yāannō kèare.

¹⁰ Beee yānzi ma gbēno, à aīa kε à yāpura kpá sisina kè Luda a sisi à a sēεa. Tó ée yā beeenō kεε, é fu zikiro.

¹¹ Len weé gbāake kpáazi maamaa lε, égō kú kōn wa Dii wa Mìsiri Yesu Kirisio à kpata kè è yāaroo guu.

¹² Beee yānzi, baa kè á yā beeenō dō, bensō a kāsāpεena yāpuraa kè á kūna guu, mégō yā pīnō dɔagumε.

¹³ Gurɔɔ kè má kpé kú ma sò guu, mée daa à maa màgō té kaaagu yā pīnō dɔaguna yānzi.

¹⁴ Má dō kè ma bōna ma sòn gurɔɔ é ká tia, lán wa Dii Yesu Kirisi gīake à òmε nà.

¹⁵ Mé aīa kε, lε yā pīnō e àgō dɔagu gurɔ pīngi ma gaa gbεra.

Kirisi gakuì sèedadeens

¹⁶ Kè wa wa Dii Yesu Kirisi suna kōn gbāaaò òare, wée té gara kè wà dà kōn ɔndɔɔziro. Wa wée sì à bítakεεlεmε,

¹⁷ gurɔɔ kè De Luda bèe līnε à à tó bō. À Luda bíta gakuide kòto mà à bè a Né mēn do léle yenzideen à ū, à yā è káare.

¹⁸ Wa kòto kè bō ludambεε pī mà gurɔɔ kè wá kúo kpīii kè à kú adona musu.

¹⁹ Beee òdɔawe kè yā kè annabinɔɔ ò né yāpuramε. À maa à làakari dɔ yā pīa fitia kè èe gu bũgubugu puu ū ai gudɔnao sɔsɔnε gō gá fεε a swēn, lε guu dɔawa.

²⁰ À kè deñlaa sa àgō dō kè gbēkε è fō à yā kè annabi kè Luda yān bókōtε a zīndaro.

²¹ Annabinɔ yāke è bō gbēntee pɔyezi guuro, aṣ Luda yā ò lán à Ninii dōñne aε nàme.

¹ Annabi egɛɛnɔ bɔ yā Isarailanɔ té. Len egɛyādannerinɔ é bɔ a té le se. Aṣé egɛɛ kè è tó wà kaate ká Luda yādannen, aṣé sé Dii kè n bózi, aṣé n zīnda kaate kándo.

² Weé téñzi pari aṣ wísai yākɛna guu, weé yāpura zé zaa bo aṣ yāñzi.

³ Aṣ wākūkɛna guu aṣé a ble kōn egɛɛ kè aṣé bleao. Yākpae v̄ɛm̄ma à gí kè, ii è na n̄ Kaateri wéenlo.

⁴ Zaake Ludaa e malaika kè aṣ durun kèno tóro, à n̄ ká kokotēwɛɛ siaa kè kú gīzīgizī guu, āgō n̄ kūna ai yākpaeɛgurɔ zī.

⁵ Èe anduna zi kōn a yādarisaidee kè aṣ kú à guunɔ tóro, à tò í dàńla. M̄de à Nuu kè è maakena waazi kɛɛ bɔ kōn ḡɔɔn swɛɛplaa pāndenɔ.

⁶ À yā dà Sɔɔmu kōn Gɔmɔraola à n̄ káate aṣ ḡɔ túbu ũ, à n̄ kè le yā kè eé ludayādarisainɔ lee sēeda ũ.

⁷ M̄de à Lutu bɔ, gb̄ɛ maaa kè à n̄sɛ yāka dokadarisaidee pīnɔ wísaiyākɛna yāñzi.

⁸ Gb̄ɛ maaa pì kú n̄ té, yā zaaa kè èe ee bens̄ èe maa lán guu e dɔɔ nà ʒa kè à n̄sɛ maa yāñzi.

⁹ Tó lem̄, le Dii gb̄ɛ kè naaziinɔ bɔna ȳagwana guu zé d̄s, bens̄ à gb̄ɛ zaaa kūna d̄s le à w̄ɛɛ t̄aa yākpaeɛgurɔ zī.

¹⁰ À pásīn sa gb̄ɛ kè aṣé kya ká dokannɔ ũ, aṣ m̄è dà zaaanɔ bé è d̄r̄n̄ɛ ae gb̄asikɛna guu.

Egɛyādanneri pīnɔ né kùgb̄aade wadadeenɔm̄. Dɔkɛna kōn malaika gakuideenɔ è n̄ v̄ia k̄uro.

¹¹ Malaika kè aṣ gb̄aa kōn n̄ ikoo de egɛyādanneri pīnɔlaanɔ è we wà n̄ tó zaaa sí aṣ yā dīm̄ma Dii aɛro.

¹² Gb̄ɛ pīnɔ è yā kè aṣ à gb̄á d̄sroo zaa bom̄. Gb̄ɛntee báa bé à dańla, aṣ laasuu v̄iro. Wà n̄ í, le wà n̄ kúkū wà n̄ dede yānzim̄. Aṣé kaate lán n̄bɔnɔ bà,

¹³ weé à zaaa kè aṣ kè fīa bońne. D̄azaakɛna f̄aant̄ è k̄eńne nna. Gurɔ kè aṣe p̄ó bleao, aṣe p̄onnaa kɛ kōn n̄ p̄onidenanɔ. Aṣ kuuna a té né seem̄ kōn gb̄as̄io.

¹⁴ Zinakɛna kú n̄ w̄ɛa, durunkɛna è m̄óńmaro. Aṣe m̄onafiki kɛ gb̄ɛ kè Luda yā e k̄as̄aa p̄ɛ n̄ guuroonɔn̄. Wākū n̄ sw̄è bl̄è. Luda lé k̄eńnem̄.

¹⁵ Aṣ s̄as̄a, aṣ kè zé súusua, aṣ zé d̄onk̄ s̄è kōn B̄ɛo né Balamu kè ye ɔ zaaaz̄io.

¹⁶ Zaaki p̄olegboo'ina yā òn̄e lán gb̄ɛntee bà, à kp̄ak̄ezi à zaakɛna yā musu, à ḡin̄e kōn à m̄isaiyākɛnao.

¹⁷ Gb̄ɛ beenɔ de lán bia kè aṣ í bàbano bàme, lán lousisina kè ḡè z̄éla kōn ĩao bà. Gusia n̄iginigin Ludaa dīeńne yàari ũ.

¹⁸ Aṣe ĩa kori b̄ita d̄ā, aṣe ɔnd̄ɔ kɛ gb̄ɛ kè aṣ b̄ò s̄as̄az̄en dufunɔn̄e kōn d̄azaaȳao kōn w̄isaiȳao.

¹⁹ Yā kè è n̄ yaka z̄on̄on̄ n̄ ũ, ben aṣe ḡɔna w̄ɛɛn̄en̄ ũ lé gb̄eńne. Zaake baade p̄ingi né yā kè à à sw̄è bl̄è z̄om̄.

²⁰ Tó aṣ b̄ò anduna yāgb̄asikɛnan wa Dii wa Misiri Yesu Kirisi d̄ona ḡaz̄i, ben aṣ tò yā p̄i ɛara à n̄ kagura kè, à n̄ sw̄è bl̄è, aṣ kuuna z̄aa zaa de à k̄aakup̄ola.

²¹ Tó aṣe yāpura zé d̄s yāro, le beee maańne de kè aṣ d̄s gbasa wà kp̄ɛ l̄i Luda yā kè wà dàńnenela.

²² Yáasi kè wà kè k̄enɔ p̄apa n̄ musu yāpura: Gb̄ɛ è ɛara a pisizi. Lem̄ d̄o: Al̄ede kè wà à zú ò è ɛara à m̄áem̄ae b̄ot̄ongamme.

3

Dii mógurɔɔ zĩ

¹ Ma gbɛ yenzideenɔ, lá plaadee kɛ má kɛareen yɛ. Lá mɛn plaaa pínɔ guu píngi ma yá dɔagu, lɛ à vu iin kɔn laasuu maaaoɛ.

² Má yezi yá kɛ Luda annabinɔɔ ò yáanɔ dɔagu kɔn yá kɛ wa Dii wa Mìsiri diɛ a zĩrinɔnɛ aɔɔ òareeo.

³ Àgɔ dɔ zaa káaku kɛ gurɔ zāanɔa zĩndapɔyezikerinɔ é mó wà a lalandi kɛ

⁴ wà be: Èe a mɔna lé gbɛroo? À kú máa? Wa denɔ gà, mode pɔ píngi kú a gbɛn zaa lán Luda anduna kàe nàɛ.

⁵ Kɛ Luda yá ò yá à musu kɔn andunao kɛ, aɔ yá pì kpà swákoto. À tɔɔtɛ bɔ in, à à kɛ í pì gāzĩ,

⁶ í pì bé à dà anduna káakupɔla, à à kàatɛ.

⁷ Luda yá'ona dɔnkɔ pì bé à tò musu kɔn anduna tiaa kɛo diɛna tɛ pɔ ũ ai gurɔ kɛ eé yakpae kɛ kɔn a yádarisaideenɔ, à n kaatɛ.

⁸ Ma gbɛ yenzideenɔ, àton tó yá kɛ sāaguro: Gurɔ doo dɛ Diinɛ lán wɛ wàa sɔɔroo bàɛ, wɛ wàa sɔɔro sɔɔ dɛnɛ lán gurɔ doo bàɛ.

⁹ Dii mɛkpete vĩ kɔn yá kɛ à à lé gbɛ kɛnao lán gbɛkenɔ e daa nàro, èe mɛna kɛeaooɛ. À yezi gbɛke kaatero, à yezi gbɛ sãnda píngi nòsɛ liɛɛɛ.

¹⁰ Dii mógurɔɔ zĩ égɔ dɛ lán kpai mɔna bàɛ. Zĩ beeeaa musu é gɛ zɛla bioo, à pónɔ é tɛ kú wà pia, tɔɔtɛ kɔn pɔ kɛ kú à guunɔ égɔ kuu dɔro.

¹¹ Zaake pɔ píngi é kaatɛ lɛ, gbɛ kparee boriin égɔ dɛ à ũu? À tó a kuuna gɔ adona ludayádarinɔ ũ

¹² wɛɛdɔna à mógurɔɔzi, à aĩa kɛ gurɔ pì ká kpakpaa. Zĩ pia musu é kaatɛ kɔn tɛo, à puusu wáaa é à pónɔ yó.

¹³ Wapinɔ sɔ, wa wɛɛ dɔ ludambɛ dufu kɔn tɔɔtɛ dufuozi kɛ Luda à lé gbɛwee. Gwen maakena égɔ kún.

¹⁴ Beee yānzi ma gbɛ yenzideenɔ, a wɛɛdɔna gurɔ pizi guu à aĩa kɛ àgɔ kuu see sai taari sai, àgɔ nna kɔn Ludao.

¹⁵ À wa Dii mɛnakɛna diɛ mɛsina ũ, lán wa gbɛ yenzide Pɔlu takada kɛare nà kɔn ɔndɔɔ kɛ Luda à gbào.

¹⁶ Yá pínɔn Pɔlu ò takada kɛ à kɛnɔ guu píngi. À lá pì gukenɔ dɔrɔ dɔna zĩ'ũ. Wɛɛsiadeenɔ kɔn gbɛ kɛ aɔ zɛna gbāaroonɔ è yá pínɔ liɛ kpɛgānda, lán aɔɛ kɛ nà kɔn Luda yá takada kpaaanɔ. Lɛn aɔɛ n zĩnda da kaatenan lɛ.

¹⁷ Apinɔ sɔ ma gbɛ yenzideenɔ, lán á yá pì dɔ nà kò, à làakari kɛ, lɛ dokadarisaideenɔ tón a sāsā kɔn n ɛgɛɛoro. Aton bɔ a zɛna gbāaan à léero.

¹⁸ Àgɔ gbāa wa Dii wa Mìsiri Yesu Kiri kɛ gbɛkɛ kɔn à dɔnao guu. Àmbe à gakui vĩ zaa tia ai gurɔ píngi! Aami.

YOHANA TAKADA KAAKU

Yā wëndidee

¹ Yā kè kuu zaa káaku, kè wa à yā mà, ben wa à è kōn wéεo, wa à gwà, wa ɔ kèa, Yā wëndidee pì baarun wée kpaaare.

² Wëndidee pì bò gupuraa, wa à è, wámbe à sèedadeeno ù. Wëndidee pì kú De Luda kiiame yā, ben à bò à mōwazi. À baarun wée kpaaare.

³ Yā kè wá mà bensɔ wá èn wée ooare, le apino se à è àgɔ kúwao kɔ gbēno ù, zaake wá kuu kɔ gbēno ù kōn De Ludaome kōn à Né Yesu Kirisi pio.

⁴ Wée yā kēno ooare le wa pōnnaa e àgɔ papana.

Luda né gupuraame

⁵ Baaru kè wá mà à kiia, wée kpaaareen yè: Luda né gupuraame, gusiaa kú à kiiaro, baa fète.

⁶ Tó wa bè wá kúo kɔ gbēno ù, ben wá kú gusiaan, εγεεn wée too, wée zii ke yāpuraaro.

⁷ Tó wá kú gupuraan, lán Luda kú gupuraan nà, èndē wá kuu kɔ gbēno ù, à Né Yesu aru è wa durun píngi kēwa.

⁸ Tó wa bè wá durun víro, wée wa zinda kekεεme, yāpuraa kúwaro.

⁹ Tó wa wa durunno ò Ludaε, à náane ví è yā ke a zéa, eé wa durun pino kēwa, eé yā zaa píngi worowa.

¹⁰ Tó wa bè wée durun kero, wa Luda diε εgedeεe úme, à yā kú wa swè guuro.

2

¹ Ma né yenzideeno, mée yā beee ooare, le àton durun kero yānzime. Mòde tó a gbēke durun kè, wá zenyodeε ví De Luda kiia, àmbe taarisaide Yesu Kirisi ù.

² Àmbe wa durunno agbaakpabo ù. Èε ke wa durunnōn adoro, kōn anduna píngi gbēno pómoε.

³ Tó wá yā kè à dieno kūna, beee òdɔawe yāpura kè wá à dɔ.

⁴ Tó gbē bè á à dɔ, ben à à yā kè à dieno kūnaro, εgedeεe, yāpuraa kú à swè guuro.

⁵ Gbē kè à à yā kūna sɔ, Luda yenzi papana à guu yāpura. Pó kè eé tó wá dɔ kè wá kú à guun yè:

⁶ Gbē kè bè á kú à guu, séde àgɔ kuu lán Kirisi kuu nà yā.

Yā dufu diena

⁷ Ma gbē yenzideeno, èε ke yā dufun mée ooarero, yā zii kè wá diεare zaa káakume. Yā zii pìn yā kè á mà ù.

⁸ Baa kōn beeeo yā kè mée ooareε dufume dɔ, wè à yāpuraa e à kiia kōn a kiiaro, zaake gusiaa e gēteε, ben gupura yāpura e puu sa.

⁹ Gbē kè bè á kú gupuraan, ben à za a gbēdaaan, adee kú gusiaa guume ai tia.

¹⁰ Gbē kè ye a gbēdaaazi kú gupuraan, à yāke è tó gbēke furo.

¹¹ Gbē kè za a gbēdaaan kú gusiaan, à té gusiaan, à dɔ guu kè èε gaanlo, kè gusiaa à vɔ kú yānzi.

¹² Ma né yenzideeno, mée beee ooare kè a durunno kēwa à tó gāzī yānzime.

¹³ Mareenɔ, mée beee ooare
kè á gbě kè kuu zaa káaku dɔ yānzime.
Gɔkparɛnɔ, mée beee ooare
kè a zì blè Setān-a yānzime.
Ma né yenzideenɔ, má òare
kè á De Luda dɔ yānzime.

¹⁴ Mareenɔ, má òare
kè á gbě kè kuu zaa káaku dɔ yānzime.
Gɔkparɛnɔ, má òare
kè á gbāa vī, Luda yā kú a swè guu,
bensɔ a zì blè Setān-a yānzime.

¹⁵ Àtongɔ ye andunaziro ke pɔ kè kú à guunɔ. Tó gbě ye andunazi, à ye De Ludaziro.

¹⁶ Zaake yā kè kú anduna guu píngi, mè pónidená kɔn sánkaraweeo kɔn auziki ñadānao e bɔ De Luda kiiaro, à bɔ anduna kiiame.

¹⁷ Anduna e gēte kɔn a pónidená, mɔde ludapoyezikeri égɔ kuu guro píngime.

Kirisi ibe

¹⁸ Ma né yenzideenɔ, guro zāan wá kún kè. Lán á mà kè Kirisi ibe e mɔɔ ná, à ibeɔnɔ giáke wá kè pari. Beee òɔɔawe kè wá kú guro zāanɔa.

¹⁹ Gbě pínɔ bɔ wa kiiame, mɔde wa gběɔnlo. Tó wa gběɔnme yā, le aɔ kúwao. Aɔ bɔ, le wá dɔ kè aɔ gběkee kuu wa gbě úro yānzime.

²⁰ Apínɔ sɔ, Luda a Ninii diare, ben á yāpuraá dɔ a píngi.

²¹ Ma beee òare, kè á yāpura dɔ yānzime, èe ke kè á dɔro yānzínlo. Á dɔ kè ege ke è bɔ yāpuraá guuro.

²² Dén egedee úu? Gbě kè gi Yesu mesayakeezime. Gbě beeen Kirisi ibe ú, à gi De Ludazi kɔn à Néome.

²³ Gbě kè gi Luda Nézi De Luda víro. Gbě kè zè kɔn Luda Néó bé à De Luda ví.

²⁴ À tó yā kè á mà zaa káaku gɔ kú a swè guu. Tó yā kè á mà zaa káaku pí kú a swè guu, apínɔ sɔ, égɔ kú Luda Né guu kɔn à Deo.

²⁵ Pɔ kè Kirisi à lé gběween wèndi kè è yāaroo ú.

²⁶ Ma yā beee òare gbě kè aɔɔe a sāsāanɔ yā musu.

²⁷ Amɔanɔ sɔ, Ninii kè á è Kirisia kú a guu. A bà kú kɔn gběke yādadanaareero, zaake à Ninii e yā píngi dadaaare, à yāpuraá vī, ege kú à guuro. Lán èe dadaaare ná, àgɔ kú Kirisi guu le.

²⁸ Tia sa ma né yenzideenɔ, àgɔ kú à guu, le guro kè à bɔ gupuraaa, wa swè gɔ diena, wí tón wa kú à suguro.

²⁹ Zaake á dɔ kè Ludaa maa, àgɔ dɔ kè yāmaakeri píngi né à néme.

3

Luda nén

¹ À gwa lán De Ludaa yewazi à kè bíta ná ai è wa sisi a nénɔ. Wá sɔɔ de à ú! Anduna wa dɔro, kè èe à dɔro yānzí.

² Ma gbě yenzideenɔ, Luda nénɔn wa ú tia, dian wégɔ de ná e bɔ gupuraaa kɔro. Wá dɔ kè guro kè eé bɔ gupuraaa, wégɔ de lán à bà, zaake wé wé siále wá e lán à de ná.

³ Gbě kè wé dɔzi le è a swè pípi, lán Kirisi swè pípiná ná.

⁴ Gbē kè durun kè bò doka kpεεme, zaake durunkena né bɔna doka kpεεme.

⁵ Á dɔ kè Kirisi mò durunkennena yānzime, durun sɔɔ kú à swè guuro.

⁶ Gbē kè kú à guu ègɔ kpεε gɔ durun keero. Durunkeri kee e à ero, èe à dɔro.

⁷ Ma nɛnɔ, àton tó gbēke a sāsaro, yāmaakeri bé à maa, lán Kirisi maa nà.

⁸ Gbē kè è durun kee né Ibilisi pɔme, zaake Ibilisi durun kè zaa káakume. Ibilisi yānɔ kaatena yānzin Luda Né mòzi.

⁹ Gbē kè Luda a i ègɔ kpεε gɔ durun keero, zaake Luda borii bé à kú à guu. Eé fɔ agɔ kpεε gɔ durun keero, kè Luda à i yānzi.

¹⁰ Dian wá Luda nɛnɔ dɔkɔzi kɔn Ibilisi nɛnɔn yè: Gbē kè è yā maaa kero ke gbē kè ye a gbēdaaziroo né Luda nɛnlo.

Yekɔzina

¹¹ Yā kè á mà zaa káakun yè: Wàgɔ yekɔzi.

¹² Àtongɔ de lán Kaini bàro. À kuu Setān pɔ ũme, ben à a dāaro dè. Bóyānzin à à dèzi? Kè à yākena zaa, bensɔ à dāaro pɔ maa yānzime.

¹³ Ma gbēnɔ, tó anduna zāagu, àton tó à bɔ a saero.

¹⁴ Wá dɔ kè wa bɔ gaan wa gɛ wɛndi guu, kè wá ye wa Yesude daanɔzi yānzi. Gbē kè ye gbēziroo né gɛme ai tia.

¹⁵ Gbē kè zà a gbēdaaan né gbēderime. Á dɔ kè gbēderi ke ègɔ wɛndi kè è yāaroo ví a guuro.

¹⁶ Yā kè wá yenzi pì dāan yè: Kirisi a zīnda kpà wa yānzi. Wapinɔ sɔ, séde wá wa zīnda kpà wa Yesude daanɔa.

¹⁷ Tó gbē anduna pɔ ví, ben à è a Yesude daa kú pɔnidena guu, tó èe à wɛnda dɔro, Luda yenzi kú à swè guu?

¹⁸ Ma né yenzideenɔ, wàtongɔ yekɔzi kɔn léoro. Wàgɔ yekɔzi yāpura guu kɔn wa yākenao.

¹⁹ Beee bɔɔawe kè yāpura gbēnɔn wa ũ, gbaso wa swè e àgɔ diena Luda ae.

²⁰ Tó wá laasuu e wa kù víi sɔ, wá dɔ kè Luda bíta de wa laasuula, à yā píngi dɔ.

²¹ Ma gbē yenzideenɔ, tó wá laasuu e wa kù víro, wa swè ègɔ diena Luda ae,

²² kè wá yā kè à dienɔ kúna, ben wée yā kè è káne kee yānzi, wé pɔ kè wá gbékaa e.

²³ Yā kè à diween yè: Wà à Né Yesu Kirisi náane ke, wégɔ yekɔzi lán à diwe nà.

²⁴ Gbē kè yā kè à dienɔ kúna kú à guu, Luda pì kú adee guu se. Wá dɔ kè à kú wa guu à Ninii kè à kpàwa yānzi.

4

Niniinɔ dɔkɔzina

¹ Ma gbē yenzideenɔ, àton nini píngi náane kero. À niniinɔ tàasi ke à gwa, tó aɔ bɔ Luda kiiame, zaake annabi egeenɔ pari kù anduna guu.

² Yā kè eé tó à Luda Nini dɔn yè: Ninii kè bè Yesu Kirisi mò gbēntee ũu bɔ Luda kiiame.

³ Ninii kè Yesu dɔ leroo e bɔ Luda kiiaro. Kirisi ibee kè á mà èe mɔn gwe. À sɔɔ kú anduna guu kò.

⁴ Ma né yenzideenɔ, Luda gbēnɔn a ũ, a zì blè annabi egee pìnɔa, zaake gbē kè kú a guu bíta de gbē kè kú anduna guula.

⁵ Anduna gbēnɔn í ũ. Beee yānzin aɔè yā o anduna zékpaε guuzi, ben anduna gbēnɔ è í yā ma.

⁶ Luda gbɛ̃nɔn wa ũ. Gbɛ̃ kɛ Luda dɔɔ ɛ wa yā ma, gbɛ̃ kɛ kú Luda pɔ ũroo ɛ wa yā maro. Àmbe à tò wá Nini Yāpurade dɔkɔzi kɔn nini ɛgɛdeeo.

Ludan yenzi ũ

⁷ Ma gbɛ̃ yenzideenɔ, wàgɔ yekɔzi, zaake yenzi ɛ bɔ Luda kiiame. Gbɛ̃ kɛ yenzi vī né Luda néme, à Luda dɔ.

⁸ Gbɛ̃ kɛ yenzi vīroo Luda dɔro, zaake Ludan yenzi ũ.

⁹ Dian Luda a yenzi òɔawe gupuraa nàn yè: À a Né mèn do léle zì anduna guu, ɛ wà wèndi e kɔn à gbāaa.

¹⁰ Yenzi pìn yè: Èe kɛ wámbe wá ye Ludaziro, Luda bé à yewazi, ben à a Né zì wa durunnɔ agbaakpapɔ ũ.

¹¹ Ma gbɛ̃ yenzideenɔ, lán Luda yewazi ɛ nà, séde wàgɔ yekɔzi.

¹² Gbɛ̃kee e wée si Ludale zikiro, Mɔde tò wá yekɔzi, Luda kú wa guu, ben à yenzi pì papana wa guu.

¹³ Wá dɔ kɛ wá kú à guu bensɔ à kú wa guu, kɛ à a Ninii kpàwa yānzi.

¹⁴ Wá è, ben à sèedadeenɔn wa ũ, kɛ De Luda a Né zì anduna Misiri ũ.

¹⁵ Gbɛ̃ kɛ ò gupuraan kɛ Yesu né Luda Néme, Luda kú à guu, bensɔ à kú Luda guu.

¹⁶ Wá Luda yenawazii dɔ, ben wá à náane vī.

Ludan yenzi ũ. Gbɛ̃ kɛ ègɔ yenzi vī kú Luda guu, ben Luda kú à guu.

¹⁷ Pɔ kɛ tò yenzi pì papana wa guun yè: Wa swè ègɔ diena yākpakegurɔ zì. Zaake lán Kirisi de nà, wapinɔ se, ɛn wá de ɛ anduna kɛ guu.

¹⁸ Yenzi pì ègɔ vīa vīro. Yenzi wásawasa ɛ pé vīaa, zaake vīa né wéetamma yāme. Viadee yenzi ègɔ wásawasaro.

¹⁹ Wapinɔ, wá yenzi vī, kɛ Luda gīake à yewazi yānzime.

²⁰ Tò gbɛ̃ bè á ye Ludazi, ben à zà a Yesude daaan, ɛgɛdeeme. Zaake gbɛ̃ kɛ ye a Yesude daaa kɛ èe eeziro, eé fɔ àgɔ ye Luda kɛ èe à eroozí?

²¹ Yā kɛ à diɛween yè: Gbɛ̃ kɛ ye Ludazi, séde àgɔ ye a Yesude daaazi.

5

Luda Né náanekena

¹ Gbɛ̃ kɛ è Yesu náane kɛ Mesaya ũ, Luda bé à adee ì. Gbɛ̃ kɛ ye dezi ye à nézime se.

² Tò wá ye Ludazi, ben wá yā kɛ à diɛnɔ kúna, beee bé à òɔawe kɛ wá ye Luda nénɔzi.

³ Zaake yena Ludazi bé à de yā kɛ à diɛnɔ kúna ũ. Yā kɛ à diɛ pìnɔ kuu asoo ũ sɔro.

⁴ Zaake gbɛ̃ kɛ Luda ì è zì ble andunaame. Wa ludanaanekena bé è tò wà zì ble andunaa.

⁵ Dé bé è zì ble andunaa? Sé gbɛ̃ kɛ si kɛ Yesu né Luda Néme.

Yesu Kirisi sèedadeenɔ

⁶ Yesu Kirisi pìn gbɛ̃ kɛ mò à batisi kɛ à a aru kwèe ũ. Èe kɛ batisime adoro, à batisi kɛ à a aru kwèe se. Luda Ninin à sèedadee ũ, zaake àmbe yāpuradee ũ.

⁷ Sèedadeenɔ kuu mèn aagɔme.

⁸ Luda Nini kɔn í pio kɔn aru pio. Pɔ mèn aagɔ pìnɔ píngi dɔnkɔme.

⁹ Lán weè gbɛ̃ntee sèedadekena sí nà, Luda sèedadekena de beela, zaake Luda yā pì ò a Né yā musu.

¹⁰ Gbɛ̃ kɛ è Luda Né náane kɛ sèda pì vī a swè guu. Gbɛ̃ kɛ èe Luda yā síroo Luda pì diɛ ɛgɛdee ũme, zaake èe yā kɛ Luda ò a Né musu síro.

¹¹ Yá kè à òn yè: Luda wa gba wèndi kè è yáaroo, wèndi pì sɔ́ kú à Né kiiame.

¹² Gbɛ́ kè Luda Né vīi wèndi kè è yáaroo vī. Gbɛ́ kè Né pì vīroo wèndi pì vīro.

Wèndi kè è yáaroo

¹³ Mée yá beeenɔ́ ooare, amɔ́a kè ée Luda Né náanɛ kɛɛnɔ́, le àgɔ́ dɔ́ kè á wèndi kè è yáaroo vī.

¹⁴ Pɔ́ kè tò wa swè ègɔ́ diena Luda aɛn yè: Tó wa pɔ́ wée kèa lán à pɔ́ yezi nà, è síwe.

¹⁵ Lán wá dɔ́ kè è wa wéekeɛ ma nà, wá dɔ́ kè pɔ́ kè wa wée kèa pì wa gĩake wá è kò.

¹⁶ Tó gbɛ́ a Yesude daaa è, èe durun kè è n kaateroo kɛɛ, à wée kɛ le Luda à gba wèndi. Durun kè è n kaateroon má téa. Durun kè è n kaate kuu, èe kɛ beeen ma bè à wée kɛ à musuro.

¹⁷ Yázaakena píngi né durumme, mɔ́de durun kè è n kaateroo kuu.

¹⁸ Wá dɔ́ kè gbɛ́ kè Ludaa ì ègɔ́ kpɛɛ gɔ́ durun kɛero, zaake Luda Né è à dákpa, Setán è fɔ́ à ɔ́ kɛaro.

¹⁹ Wá dɔ́ kè Luda gbɛ́nɔ́n wa ù, baa kè anduna píngi kú Setán ɔ́zĩme.

²⁰ Wá dɔ́ kè Luda Né mɔ́, ben à wa wée kè, le wá e wá Yápuradee dɔ́. Wá kú Yápuradee pì guu kɔ́n à Né Yesu Kirisio. Àmbe Luda yápuradee pì ù. Àmbe wèndi kè è yáaroo ù.

²¹ Ma né yenzideenɔ́, à làakari kɛ tãanɔ́zi.

YOHANA TAKADA PLAADDEE

Yapura kɔn yenzio

¹⁻² Mamɔma gbɛnsi, mámbe ma takada kɛ kɛ nɔgbɛ kɛ Ludaa sɛnɛ kɔn a nɛnɔ. Má yeazi yapuraa guu, yapuraa kɛ kú wa guu, bensɔ eégɔ kúwao gurɔ píngi yánsi. Mámbe madoro, kɔn gbɛ kɛ aɔ yapuraa pì dɔnɔmɛ n̄ píngi.

³ De Ludaa kɔn a Né Yesu Kirisio gbɛkɛ kɛare kɔn sùuo, aɔ a tó aafiao yapura kɔn yenzio guu.

⁴ Kɛ má è a né kenɔ kú yapuraa guu lán De Ludaa diɛwe nà, ma pɔɔ kɛ nna maamaa.

⁵ Tia sa nɔgbɛ, mée wée kɛemma. Èe kɛ dokayá dufun mée oonnero, yá kɛ wá ví zaa káakumɛ. Wàgɔ yekɔzi.

⁶ Yenzin yè: Wàgɔ dokayá kɛ Ludaa diɛnɔ kúna. Yá kɛ Ludaa diɛ pìn yè: Wàgɔ kú yenzi guu lán á mà zaa káaku nà.

⁷ Gbɛkɛkerinɔ dàgula anduna guu pari, aɔè be Yesu Kirisi e mó gbɛntee úro. Gbɛ beee takanɔ né gbɛkɛkerinɔmɛ, Kirisi ibɛenɔmɛ.

⁸ À làakari kɛ, àton tó zĩ kɛ á kɛ kɛ páro. À tó à a láada e papana.

⁹ Gbɛ kɛ ví Kirisi yádannɛlaa Ludaa dɔro. Gbɛ kɛ zè kɔn yá pìo De Ludaa ví kɔn à Néó n̄ píngi.

¹⁰ Tó gbɛ mò yá dadaare, tó à yá beee kúnaro, àton à síro. Àton gbáake kpá adeezi sero.

¹¹ Zaake gbɛ kɛ gbáake kpàzi bà kú kɔn à zaakenanɔmɛ.

Lézammana

¹² Má yá ví pari mà oare, mode má yezi mà kɛare takada guuro. Má támaa ví mà mó wée kpáezi, wá yá o kɔo wédewe, lɛ wá pɔnnaa e ágɔ papana.

¹³ N víi kɛ Ludaa sè nɛnɔ ì kpàawa.

YOHANA TAKADA AAGɔDEE

Luda zikɛrinɔ sina

¹ Mamɔma gbɛnsi, mɔmbe ma takada kɛ kɛ ma gbɛ yenzide Gayusinɛ. Mɔ yenzi yɔpuraa guu.

² Ma gbɛ yenzide, mɛɛgɔ adua kɛnnɛ, lɛ nɛgɔ aafia, yɔ pɛngi e à bɔnyo nna lán n kuuna maa ná.

³ Kɛ wa gbɛnɔ mɔ, aɔ ɔmɛ lán n yɔpura kúna ná, bensɔ n kú à guu, ma pɔɔ kɛ nna maamaa.

⁴ Gurɔ kɛ má mà kɛ ma nɛnɔ kú yɔpuraa guu pɛngi, pɔnna kee demɛ beelaro.

⁵ Ma gbɛ yenzide, n náanɛ vɛ zɛi kɛ nɛ kɛ wa gbɛnɔnɛ guu, atɛnsa nibɔnɔ.

⁶ Aɔ n yenzi yɔ ɔ wa sɔsi gbɛnɔnɛ. N kúsɛ kɛnɛ, lán à maa wà kɛ Luda zɛi guu ná.

⁷ Zaakɛ aɔ dà zɛn kɔn Kirisi tɔo, aɔɛ dɔnlɛ e Yesusaideenɔ kiiaro.

⁸ À kɔ sɔo wàgɔ gbɛ beee takanɔ yàari kɛɛ, lɛ wàgɔ dɛ aɔ zikɛri daanɔ ũ yɔpura baarukpana guu.

⁹ Ma takada kɛ kɛ n sɔsi gbɛnɔnɛ, mɔde Diotɛrɛfɛ denlawɛtɛri ye wa yɔziro.

¹⁰ Beee yanzi tó ma mɔ, mɛ bɔ kɔn yɔ kɛ è kɛnɔ kɔn yɔ zaaa kɛ è diwaanɔ. Yɔ pi è kánɛ pɔke ũro, è wa gbɛnɔ síro, baa se è gɛ gbɛ kɛ aɔ yezi wà n sínɔnɛ, è sɔsi zɛ zɛnɛ.

¹¹ Ma gbɛ yenzide, nton yɔ zaaa dadaro, sé yɔ maaa. Gbɛ kɛ è yɔ maaa kɛn Luda pɔ ũ, gbɛ kɛ è yɔ zaaa kɛ Luda dɔro.

¹² Baade pɛngi è Demɛtɛriu tɔ nnaa sí. Baa yɔpura a zɛndandaa è à sáabu kpá se. Wapinɔ weɛ à sáabu kpá dɔ, ben n dɔ kɛ wa sɛɛdadeke náanɛ vɛ.

Lɛzamma

¹³ Má yɔ vɛ pari mà onnɛ, mɔde má yezi mà kɛnnɛ takada guuro.

¹⁴ Má támaa vɛ wà wɛɛ sikɔlɛ tia, wà yɔ o kɔo wɛɛdewɛ.

¹⁵ Luda n tó aafiao. N gbɛnnanɔ i kpàmma. N i kpá wa gbɛnnanɔa doodo.

YUDA

Egeyadannerinɔ

¹ Ma Yuda, Yesu Kirisi zòbleri, Yemisi dāaro, bé à takada kè kè De Luda gbē yenzidee kè à n̄ sisi, à n̄ kúna kuuna Yesu Kirisi guunɔne.

² Luda sùu kɔn aafiao kɔn yenzio kaaraare.

³ Ma gbē yenzideenɔ, má yezi mà takada kēare yā wa píngi m̄sina yā musu, ben má è à k̄s̄ sio kè tiasim̄ mà kēare, mà lé daoawa à gí kɔn a zīndao Yesu yā kè Ludaa nāare a ɔzī gèn do ai gurɔ píngi musu.

⁴ Zaake ludayādarisainɔ gē wa té kpāi, aṣèg̃s̄ wa Luda gbēk̄ee ee n̄ w̄isaiyāk̄ena zé ūm̄e, aṣè lé sé wa Dii m̄en do Yesu Kirisizi. W̄é kè Luda é tām̄ma kú Luda yān zaa gik̄ena.

⁵ Kè Dii Isarailinɔ b̄ Igipiti, à gberan à gbē kè aṣ̄oe a náane k̄eroonɔ dèd̄e. Má yezi mà yā p̄i d̄agu, baa kè á d̄s̄ k̄.

⁶ Malaika kè aṣ̄oe z̄e kɔn n̄ gwenaoro, ben aṣ̄ p̄a kp̄a n̄ kúkiiz̄inɔ s̄s̄, Luda n̄ ká gusiaan yiyina kɔn m̄òkyakoo kè d̄m̄ma gurɔ píngio ai a yākp̄aek̄egurɔ b̄ita z̄i.

⁷ L̄em̄e d̄s̄ D̄s̄d̄m̄u kɔn Ḡom̄rao kɔn w̄éte kè aṣ̄o l̄igañzi gb̄enɔ yā beee taka kè le se, aṣ̄ n̄ z̄inda kp̄a p̄ap̄ak̄enaa kɔn yād̄or̄saikenao. Aṣ̄ kaat̄ena né w̄éetām̄ma k̄on té kè è garoo s̄eedam̄e.

⁸ Ludayādarisai nana'ori p̄inɔ è k̄e le se d̄s̄. Aṣ̄ è n̄ z̄inda da yāgb̄as̄ikenan, aṣ̄e gí dokazi, aṣ̄e d̄ok̄e kɔn malaika gakuideenɔ.

⁹ Baa malaikanɔ k̄ina Mikaeli, gurɔ kè èe l̄eokpak̄s̄a k̄ee kɔn Ibilisio Musa gē yā musu, èe we à à s̄s̄s̄ à yā d̄aàlaro, m̄ode à bène, ma n̄ to Diine.

¹⁰ Gbē p̄inɔ s̄s̄ è yā kè aṣ̄o à gb̄a d̄s̄roo zaa bo. ɔnd̄s̄o kè w̄a n̄ ion aṣ̄o v̄i laasuu sai lán n̄b̄onɔ bà, ben è ḡeñyo kaatenan.

¹¹ W̄aiyoo gbē p̄inɔ, aṣ̄ Kaini zé s̄e. Aṣ̄ s̄às̄a lán Balamu bà ɔ yānzi. Aṣ̄ b̄o Luda kp̄ee lán Kora bà, ben aṣ̄ yāka lán à bà.

¹² Aṣ̄ de seedeeno ū a k̄sḡb̄ek̄e p̄oblekiia. Aṣ̄e p̄o bleao, w̄i è n̄ k̄uro. Aṣ̄ z̄inda gb̄ee yān aṣ̄o d̄s̄. Aṣ̄ de lán lousisina kè è ḡēte kɔn īao mana sai bà. Aṣ̄ ḡa ḡèn plaa lán lí né'isai kè biè bà.

¹³ Aṣ̄o de lán is̄op̄eēna p̄as̄i bà, aṣ̄e futa zaaa b̄o aṣ̄ w̄isaiyākenanɔ ū. Aṣ̄o de lán s̄s̄s̄ne lili'orinɔ bà, gusia n̄iginigin Ludaa dīn̄ne yāari ū gurɔ píngi.

¹⁴ En̄oku kè de Adamu nasio dío ūu ḡiake à n̄ yā ò à bè, á è Dii e m̄ɔɔ kɔn a gbē kè aṣ̄ parii lé v̄iroonɔ

¹⁵ le à yākp̄a k̄e k̄on baade píngio, à yā da a yādarisai durunk̄erinɔla n̄ píngi, yā kè aṣ̄o kè a yādasaike guu yānzi kɔn a t̄s̄ zaaa kè aṣ̄o s̄inɔ píngi.

¹⁶ Gbē p̄inɔ né yāketedeenōm̄e, yāke è k̄ánguro. Aṣ̄ p̄onid̄ena bé è d̄n̄ne āe, aṣ̄ è n̄ z̄inda s̄aabu kp̄a b̄ita, aṣ̄e l̄énnaa k̄asa gb̄en̄ne àr̄e'ena yānzi.

K̄s̄ gbana gbāaa

¹⁷ Apinɔ s̄s̄ ma gbē yenzideenɔ, à tó yā kè wa Dii Yesu Kirisi z̄ir̄inɔ ḡiake w̄a òaree d̄agu.

¹⁸ Aṣ̄ bèare, gurɔ z̄aana gbē kè aṣ̄ p̄o nid̄ena ludayādasai è d̄n̄ne āenɔ é a lalandi k̄e.

¹⁹ Gbē p̄inɔ è tó à k̄ek̄ame, aṣ̄ z̄inda p̄oyezi bé è d̄n̄ne āe, aṣ̄o Luda Nini v̄iro.

²⁰ Apinɔ ma gbē yenzideenɔ, à k̄s̄ gba gbāaa a d̄onzīe guu, àḡs̄ adua k̄ee kɔn à Ninii gbāaa.

²¹ Àgɔ̃ zɛna Luda yenzi guu, àgɔ̃ wéɛ dɔɔ wa Dii Yesu Kirisi sùu kè eé wa ká wèndi kè è yāaroozi.

²² À wènda dɔ̃ gbɛ̃ kè aɔɔ kuu sekasekanɔ̃nɛ.

²³ À gbɛ̃kenɔ̃ sí téa à n̄ m̄ sí. À wènda dɔ̃ gbɛ̃ pāndenɔ̃nɛ kɔ̃n làakario, baa aɔ̃ pókásáa kè gbāsī kpà aɔ̃ zaakena guunɔ̃n, à zan.

Sáabukpana

²⁴⁻²⁵ Luda mèn do wa Misiri é fɔ̃ à a dákpa lɛ àton furo. Eé a kpan'ae kɛ a gakui guu see sai kɔ̃n pɔ̃nnaao kɔ̃n wa Dii Yesu Kirisi gbāaaao. Àmbe à gakui vī kɔ̃n bítakeɛo kɔ̃n gbāaaao kɔ̃n ikoo zaalɛ gurɔ̃ɔ̃ e naaro kɔ̃n à tiaao ai gurɔ̃ pínɡi. Aami.

ZIA YĀ BIIANA YOHANANE

Kirisi ena wéegupu guu 1:1-1:20

Lákēna sɔsi mèn swéplaaanɔne 2:1-3:22

Takada kokona kɔn à kǎe'ɔ mèn swéplaaanɔ gogonao 4:1-8:1

Kákákí mèn swéplaaanɔ pɛna 8:2-11:19

Kwǎ ɛsi kɔn nɔbɔ pǎsɪ mèn plaaanɔ 12:1-14:20

Luda pɔfɛ zubɔ mèn swéplaaanɔ ɛna andunaa 15:1-19:5

Kirisi suna à kí ble andunaa 19:6-20:15

Musu dufu kɔn tɔɔte dufuo 21:1-22:21

Takada kè bɔkii

¹ Luda yǎ kè èe mɔɔ kɛɛ dà Yesu Kirisinɛ, ɛ à biia a zɔ̀blerinɔne, ben à a malaika zɪ mamɔma Yohana a zɔ̀bleria, à tò ma yǎ pì dǎ.

² Luda yǎ kè Yesu Kirisi à sèeda kèn má è, ben mée oo.

³ Aubarikadeen gbɛ kè zia yǎ kèkí kyó kè ũ kɔn gbɛ kè aɔ à yǎ mà aɔ kúnanɔ, zaake à gurɔɔ kà kii.

⁴ Ma Yohana mámbe ma takada kèkii kè sɔsi mèn swéplaaa kè aɔ kú Asia bɔsu guunɔne. Luda kè kuu yǎ, à kuu ai tia, bensɔ èe suu kɔn à Nini mèn swéplaaa kè aɔ kú à kíta aenɔ

⁵ kɔn Yesu Kirisi kè de sèeda yǎpuradee ũuo gbɛkɛɛ kɛare, aɔ a gba aafia. Yesu pìn gǎafɛ káaku ũ, àmbe anduna kínanɔ gbáadee ũ. À yewazi à wa bɔ wa durunnon kɔn à aru gbáaao

⁶ à wa ka kpatan Luda a De gbǎgbǎrinɔ ũ. Àmbe à gakui kɔn gbáaao vɪ gurɔ́píngi! Aami.

⁷ À gwa, èe mɔɔ ludambe luguun. Baade píngi é wée siàɛ, baa gbɛ kè aɔ à zɔ̀nɔ, anduna bori píngi é sósobi ɔɔ dɔ à yǎ musu. Leme! Aami.

⁸ Dii Luda bè: Mámbe Alafa kɔn Omɛgao ũ, Gbáapingide kè má kuu yǎ, má kuu ai tia, bensɔ mée suu.

Yesu Kirisi bɔ à mɔna Yohanazi

⁹ Ma Yohana a gbɛndoo kuuna Yesu guu kɔ gbɛnɔn wá ũ nawɛa guu, kíblena guu, mɛnakena guu. Má kú yǎ ɛsia luan kè wè be Patamɔ Luda yǎ kè Yesu à sèeda kè ona yǎnzi.

¹⁰ Dii gurɔɔ zɪ Luda Nini sùma, ben ma kòto gbáaao mà ma kpɛɛ lán kákákí'ɔ bà

¹¹ à bè: Ñ pɔ kè n é kè takada guu ñ kpǎsǎ sɔsi mèn swéplaaa kè aɔ kú wéte kènɔ guunɔne: Efesu, Simina, Pegamumu, Tiatira, Saadi, Filadelfia kɔn Laodiseao.

¹² Ben ma ɛɛ mà gbɛ kè èe yǎ oomao pì e. Kè ma ɛɛ ɛ, ma vura dabu è mèn swéplaa.

¹³ Ma gbɛkɛ è dabu pìnɔ té lán gbɛntee né bà. À utagyaba dana, èe gáɛzi, vura asaa dɔ à kùsea.

¹⁴ À miká de pú fénfen lán sáká ke buu bà, à wée de lán ténɛne bà.

¹⁵ À gbá e té kɛɛ lán mɔgotɛ kè wèe baasaa tévura guu bà. À kòto de lán ɛsókana kii bà.

¹⁶ À sɔsɔnenɔ kúna a ɔplan mèn swéplaa, fɛɛda ɛ nna kɔplaplaaaa e bɔɔ à lén. À uu e té kɛɛ lán ɔfántɛ gbáaao bà.

¹⁷ Kè ma à è, ma lɛɛ à gbá sae ma gɔ sàii. Ben à a ɔplaa nàma à bè: Nton tó vĩa n kũro. Mámbe Aede kɔn Zāadeeo ũ,

¹⁸ gbɛ kè ègɔ kuu ũ. Ma ga, má kuu, bensɔ mégɔ kuu ai guro píngi. Má ga kɔn gèwáao m̀nenɔ kũna.

¹⁹ N pɔ kè n è kɛ, pɔ kè kuuno kɔn pɔ kè eé mó à kpɛɛnɔ píngi.

²⁰ Sɔsɔnɛ m̀n swɛɛplaaa kè n è ma ɔplaan pìnɔ kɔn vura dabu m̀n swɛɛplaaa pìnɔ asiin yè: Sɔsɔnɛ m̀n swɛɛplaaa pìnɔ né sɔsi m̀n swɛɛplaaa pìnɔmɛ. Zĩrinɔmɛ, dabu m̀n swɛɛplaaa pìnɔ né sɔsi m̀n swɛɛplaaa pìnɔmɛ.

2

Efesudeenɔ ya

¹ N kè Efesu sɔsi zĩrinɛ: Mamɔma kè má sɔsɔnɛ m̀n swɛɛplaaa kũna ma ɔplaan, kè mée táa oo vura dabu m̀n swɛɛplaaa tɛ, mámbe ma yá kèkii ò.

² Má n yákenanɔ dɔ kɔn zii kè néɛ kɛɛo kɔn n menakenao. Nèɛ we n gbɛ zaaanɔ diero. Gbɛ kè aɛè n zĩnda diɛ Luda zĩrinɔ ũ, bensɔ aɔ de à ũro, n n yɔ n gwà n è egɛdeenɔ n ũ.

³ N mena fɔ, n nawɛa kè ma tó yānzi, néɛ kpasaro.

⁴ Mɔde má yá vĩnyo. Yenzi kè n vĩmɛ káaku bùsa.

⁵ N tó n kuuna zi zaale néɛ busaro yá dɔngu. N nòsɛ liɛ ngɔ yá kè nɛɛ kɛ yáanɔ kɛɛ. Tó néɛ kɛ lero, mé mɔnzi mà n dabu sɔki kpá.

⁶ Baa kɔn beeeo n yá kèkii vĩ, n za Nikolaitānɔ yákenan lán ma zàn nà.

⁷ Gbɛ kè swá vĩ à yá kè Luda Ninii e oo sɔsinɔnɛ ma: Mé gbɛ kè zĩ blè gba zé à lí wèndidee kè kú Luda swadako guu bɛɛ ble.

Siminadeenɔ ya

⁸ N kè Simina sɔsi zĩrinɛ: Mamɔma kè má de Aede kɔn Zāadeeo ũ kè ma ga ma ɛara ma fɛɛ, mámbe ma yá kèkii ò.

⁹ Má wɛtāmɛ kè wèɛ mɔɔnnɛɛ dɔ kɔn n takaasikɛɛo. Baa kɔn beeeo auzikideen n ũ. Gbɛ kè aɛè be Yudanɔn n ũ bensɔ aɔ de à ũroonɔ, kè aɔ aduakɛkpɛ de Setān pɔ ũ, má dɔ dian aɛè yá dimma nà.

¹⁰ Nton vĩa kɛ nawɛa kè né kɛɛnɛro. N ma, Ibilisi é a gbɛkenɔ ká kpésiaan, lɛ à a yɔ à gwa, eé wée tāawa ai guro kuri. Ngɔ náanɛ vĩ ai n gá gao, mé auzenna kɛnnɛ yáari ũ.

¹¹ Gbɛ kè swá vĩ à yá kè Luda Ninii e oo sɔsinɔnɛ ma: Ga plaade é ĩa da gbɛ kè zĩ blɛaro.

Pegamumudeenɔ ya

¹² N kè Pegamumu sɔsi zĩrinɛ: Mamɔma kè má fɛɛda lé nna kɛplaplaaa vĩ, mámbe ma yá kèkii ò.

¹³ Má n kúkii dɔ, guu kè Setān kiblekita kúmme. N ma yá kũna, néɛ lé sémaziro, baa guro kè wà ma sèeda yāpurade Antipa dè n wɛtɛn, guu kè Setān kún pì.

¹⁴ Mɔde má yá vĩnyo fète. N gbɛnɔ vĩ gwe kè aɔ Balamu yá kũna. Balamu pì bé à dà Balakine à Isarailinɔ gāɛ à n dá táa pɔbleen kɔn pāpākenao.

¹⁵ Lemɛ dɔ n gbɛnɔ vĩ gwe, aɔ Nikolaitānɔ yá kũna.

¹⁶ Beeɛ yānzi n nòsɛ liɛ. Tó néɛ kɛ lero, mé mɔnzi tia mà zĩ kányo kɔn fɛɛdaa kè kú ma lén-o.

¹⁷ Gbē kè swā vī à yā kè Luda Ninii e oo s̄sin̄ne ma. Mé gbē kè z̄l blè gba mana kè utena, mé à gba gbè puraa kè wà tó dufu kèa d̄o. Gbēke tó pì d̄oro, séde gbē kè má kp̄aa pì.

Tiatiradeen̄ yā

¹⁸ Ñ kē Tiatira s̄osi z̄irine: Ma Luda Né kè ma wée de lán ténene bà bens̄o ma gbá de lán m̄ogotē bà, mámbe ma yā k̄ekii ò.

¹⁹ Má n yākenan̄ d̄o, n yenzi, n ludanaan̄kena, n z̄ikena k̄on n menakenao. Má d̄o d̄o kè yā kè n̄ee k̄ee z̄āa maa de à k̄akup̄ola.

²⁰ M̄ode má yā v̄inyo. N n̄gbē Yez̄ebeli kè à a z̄inda dīe annabi ūu gbà zé. Èe ma z̄b̄blerin̄o s̄āsāa èe daān̄e āo p̄ap̄aa k̄e āo t̄aa p̄o ble.

²¹ Má à gbà zé à n̄s̄e lie, m̄ode à yezi à a n̄s̄e lie à p̄ap̄akena t̄oro.

²² Ñ ma, mé kp̄azi mé tó gbē kè āo p̄ap̄aa k̄eono nawēa b̄ita e, tó āo n̄s̄e lie wà à yā t̄oro.

²³ Mé à iban̄o dede gagyāao, s̄osin̄o p̄ingi é d̄o k̄e mámbe mē gbēno laasuu k̄on ñ swēo t̄aasi k̄e, mé f̄ia bo a baaden̄e a yākenaa.

²⁴ A Tiatira gbē kp̄aaa kè á yā p̄i k̄unaro bens̄o á yā kè wè be Set̄an asii b̄ita d̄oroon̄o, mé aso p̄ānde diarero.

²⁵ À o didi yā kè á k̄unaa ai m̄aḡo gá su.

²⁶ Gbē kè z̄l blè bens̄o à yā kè má yezin̄o k̄ūna ai a léa, mé à gba zé à iko v̄i boriin̄o.

²⁷ Éé kí b̄ler̄ma k̄on m̄o ḡo à ñ w̄iwi lán wè ḡu oroo w̄iwi nà, lán ma De ma gba zé nà.

²⁸ Mé à gba gud̄ona s̄os̄one d̄o.

²⁹ Gbē kè swā vī à yā kè Luda Ninii e oo s̄sin̄ne ma.

3

Saadideen̄ yā

¹ Ñ kē Saadi s̄osi z̄irine: Mam̄ma kè má Luda Nini m̄en swēplaaan̄o k̄ūna k̄on s̄os̄one m̄en swēplaaan̄o, mámbe ma yā k̄ekii ò. Má n yākenan̄o d̄o. Kuuna b̄eé tó bé à d̄omma, m̄ode ḡen n ū.

² Ñ it̄e k̄e ñ gbē kè āo ḡon̄nēno gba gbāaa ai āḡo gá ga, zaake má è n yākee b̄eezina ma Ludanero.

³ B̄ee yānzi yā kè ñ mà ben ñ si ñ tó āḡo d̄ongu, ñḡo k̄ūna ñ n̄s̄e lie. Tó n̄ee it̄e k̄ero, mé m̄onzi lán kp̄ai bà, n̄ḡo guro zaka kè mé m̄o d̄oro.

⁴ Baa k̄on beeeo ñ gbēno v̄i Saadi gwe féte kè āo ñ p̄ókāsāan̄o gb̄ās̄i kp̄áro. Wé t̄aa o led̄o k̄on p̄o puraa dana, zaake āo kà à l̄ez̄i.

⁵ Len gbē kè z̄l blè eḡo p̄ókāsā puraa dana le. Mé à tó dede w̄endi takadan zik̄iro. Mé z̄eo ma De k̄on a malaikan̄o āe.

⁶ Gbē kè swā vī à yā kè Luda Ninii e oo s̄sin̄ne ma.

Filadelefiadeen̄ yā

⁷ Ñ kē Filadelefi s̄osi z̄irine: Mam̄ma kè má kú madona yāpuradee ū, kè má Dauda m̄one k̄ūna, kè mē zé w̄e gbēke è f̄i à tataro, kè mē zé tata gbēke è f̄i à w̄ero, mámbe ma yā k̄ekii ò.

⁸ Má n yākenan̄o d̄o. Ñ ma, ma zé w̄enne n āe, gbēke é f̄i à tataro. Baa kè n gbāa b̄itaro, ñ ma yā k̄ūna n̄ee lé s̄emaziro.

⁹ Set̄an aduak̄ek̄pe gbē kè āo ñ z̄inda dīe Yudan̄o ū bens̄o āo de à ūroon̄o, mé tó eḡedee p̄ino m̄o wà k̄ūenne, āo d̄o kè má yenzi.

¹⁰ Zaake ní yǎ kè má dienne kūna n fɔ̃ n mɛna, mé n bɔ̃ nawɛa kè èe mɔ̃ anduna pínɡia guu le à gbɛ̃ kè aɔ̃ kú tɔ̃tɛa nɔ̃ lé à n̄ gwa.

¹¹ Mé mɔ̃ tia. Ngɔ̃ pɔ̃ kè n̄ vī kūna gbāa, le gbɛ̃ke tón n láada símmaro yānzi.

¹² Mé gbɛ̃ kè zì blè kɛ ma Luda kpé wesagba ũ. Eé bɔ̃ zikiro. Mé ma Luda tɔ̃ kɛa kɔ̃n ma Luda wéte Yerusalemu dufu kè eé pita bɔ̃na à kiia zaa musu tɔ̃ kɔ̃n ma tɔ̃ dufuo.

¹³ Gbɛ̃ kè swá vī à yǎ kè Luda Ninii e oo sɔ̃sinɔ̃ne ma.

Laodiseadeenɔ̃ yǎ

¹⁴ N̄ kɛ̃ Laodisea sɔ̃si zìrine: Mamɔ̃ma Aami, sèeda náanede yǎpuraa kè má de pɔ̃ kè Ludaa kɛ̃nɔ̃ mĩdee ũ, mámbe ma yǎ kèkii ò.

¹⁵ Má n yákenanɔ̃ dɔ̃. N̄ yĩro bensɔ̃ n̄ wáaro. Má yezi ngɔ̃ yī kesɔ̃ wāa.

¹⁶ Lán n̄ lógolɔ̃ nà, n̄ wáaro, bensɔ̃ n̄ yĩro, mé n̄ pisime.

¹⁷ Nɛ̃ be ɔ̃de auzikidee kè pókɛ nii víroon n ũ. N̄ dɔ̃ kè gbɛ̃ pǎ būu baakeri wɛ̃ndade takaaside vīan n ũro.

¹⁸ Mɛ̃é lé daamma n̄ vura baasana lú ma kiia, le n̄ kɛ̃ ɔ̃dee ũ. N̄ pókásá puraa lú n̄ da, le n̄ n̄ būukɛ̃ ute n̄ bɔ̃ wín. N̄ wéé ēzē lú n̄ ká n̄ wéen le n̄ guu e.

¹⁹ Mɛ̃é kpáké gbɛ̃ kè má yeñzinzi mà n̄ tɔ̃to kɛ. Beee yānzi, n̄ aīa kɛ̃ n̄ n̄sɛ̃ lie.

²⁰ À gwa, má zena kpɛ̃le mɛ̃é gbá le. Tó gbɛ̃ ma kòto mà, ben à zé wɛ̃mɛ, mé gɛ̃ mà pɔ̃ bleo eé blemao.

²¹ Mé gbɛ̃ kè zì blè gba zé à vɛ̃mao ma kitaa, lán mapi ma zì blè ma vɛ̃e kɔ̃n ma Deo a kitaa nà.

²² Gbɛ̃ kè swá vī à yǎ kè Luda Ninii e oo sɔ̃sinɔ̃ne ma.

4

Dɔ̃nzikɛna Ludanɛ zaa musu

¹ Beee gbɛ̃ra ma zé è wɛ̃na ludambɛ. Ben ma kòto kè má mà káaku lán kákaki'ɔ̃ bà mà dɔ̃ à bè: N̄ mɔ̃ kè, mé yǎ kè eé mɔ̃ beee gbɛ̃raa ɔ̃ɔ̃anne.

² Gwe gɔ̃ɔ̃ Luda Nini mɔ̃ma, ben ma kiblekita è ludambɛ gwe, gbɛ̃kee vɛ̃ea.

³ Gbɛ̃ kè vɛ̃ena pì e té kɛ̃ lán gbɛ̃ bèɛdee kè wè be dayamɔ̃ bà kesɔ̃ kaanelia. Ludambɛfɛ̃daa liga kíta pizi, à í de lán lá'í taka bà lán emɛradi bà.

⁴ Kiblekita mèn baro awɛ̃siigɔ̃ɔ̃ɔ̃ ligazi, gbɛ̃nsi gɔ̃ɔ̃n baro awɛ̃siigɔ̃ɔ̃ɔ̃ vɛ̃vɛ̃ena báa pínɔ̃a. Aɔ̃ pɔ̃ puraa dadana, aɔ̃ vura fura kukuna.

⁵ Lou e pii èe bɔ̃ɔ̃ kíta pì kiia, èe pútāa èe vīi. Fitia nana kíta pì aɛ mèn swɛ̃plaa, aɔ̃mbe Luda Nini mèn swɛ̃plaaanɔ̃ ũ.

⁶ Dígi kú kíta pì aɛ lán ísīaa bà, èe té kɛ̃ lán gbèdigi bà.

⁷ Pɔ̃ bɛ̃e mèn siigɔ̃ɔ̃ɔ̃n liga kíta pizi kíkíi. Wéé fifiríma kpɛ̃e kɔ̃n aɛo.

⁸ Pɔ̃ bɛ̃e pínɔ̃ káakupɔ̃ de lán músu bà, à plaadee de lán zùswaree bà, à aagɔ̃dee uu de lán gbɛ̃ntee uu bà, à siigɔ̃dee de lán kúu kè èe vīaa bà.

⁹ Pɔ̃ bɛ̃e mèn siigɔ̃ pínɔ̃ baade dɛ̃be vī mèn swɛ̃dodo. Wéé fifi n̄ dɛ̃be pínɔ̃ à guu kɔ̃n à kpɛ̃eo. Fáantɛ̃ kɔ̃n gwáavio aɔ̃ègɔ̃ bee yāana sai:

Kúadona, kúadona, kúadona,

Dii Luda Gbáapingide.

N̄ kuu yǎ, n̄ kuu tia, bensɔ̃ néé suu.

¹⁰ Gurɔ̃ kè pɔ̃ bɛ̃e mèn siigɔ̃ pínɔ̃ gbɛ̃ kè vɛ̃ena kitaa kè ègɔ̃ kuu gurɔ̃ pínɡi pì tɔ̃ kpà, aɔ̃ bèe línɛ aɔ̃ à sáabu kpà,

¹¹ gbɛ̃nsi gɔ̃ɔ̃n baro awɛ̃siigɔ̃ pínɔ̃ è daɛdaɛ à aɛ wà dɔ̃nzi kɛne, aɔ̃é n̄ fura gogo wà káe kíta pì aɛ aɔ̃ be:

¹¹ Dii wa Luda, n ka wà n tó kpá,
wà bèe kǝn gbáaa dǝnnɛ,
zaake n pó píngi kè,
aǝ kena kǝn n kuunao né n pɔyezinaɛ.

5

Sǝne Bǝrɔ kǝn takada kokonao

¹ Ben ma takada kokona è na gbē kè vɛena kítaa pì ɔplaan, wà yā kèa aɛ kǝn kpɛɛo píngi, wà à lé kùkù kǝn kǝe'ɔ lɛo swɛɛplaaao.

² Ben ma malaika gbáadee è, èe kpàakpa kɛɛ kǝn kòto gbáaaao à bè: Dé bé à kà à kǝe'ɔ kènɔ gogo à takada kè poroo?

³ Mòde gbēkee kú ludambɛ ke tɔtɛa ke tɔtɛ gĩzĩ kè eé fɛ à takada pì poro à gwaro.

⁴ Ma ɔɔ dǝ maamaa, zaake wèe gbēke e kè kà à takada pì poro à gwaro.

⁵ Ben gbɛnsi pìno doke bème: Nton ɔɔ dǝro. N gwa, Yuda bori Músu kè de Dauda kpata kè pìto pà Kína ũu zĩ blè. Àmbe eé fɛ à kǝe'ɔ mèn swɛɛplaa pìno gogo à takada pì poro.

⁶ Ben ma Sǝne Bǝrɔ è zena kíta pì sae kīkī pó bɛɛ mèn siigɔ pìno kǝn gbɛnsi pìno té. À de lán wà à kòto kpà bà. À koba vī mèn swɛɛplaa kǝn wéɛo mèn swɛɛplaa. Luda Nini mèn swɛɛplaa kè à n zĩ anduna gu píngianɔon gwe.

⁷ À gàa à takada pì sǝ gbē kè vɛena kítaa pì ɔzĩ.

⁸ Kè à takada pì sǝ, ben pó bɛɛ mèn siigɔ pìno kǝn gbɛnsi gɔɔn baro awɛɛsiigɔ pìno kùekue Sǝne Bǝrɔ pì aɛ. Aǝ baade mɔɔ kúna kǝn vura zubo kè tuaetiti kán à pào. Tuaetiti pì né Luda gbɛnɔ aduakɛnanɔɛ.

⁹ Aǝ lè dufu sǝ wèe bee:

N ka n takada pì sǝ n kǝe'ɔ pìno gogo,
zaake wà n de,
n gbɛnɔ bò Ludanɛ kǝn n aruo
bori píngi guu, boriyǎ píngi guu,
gbē píngi guu, búsù píngi guu.

¹⁰ N n kpá kpatan,
aǝ gǝ wa Luda gbǎgbárinɔ ũ,
aǝgǝ kǝ blee tɔtɛa.

¹¹ Ben ma malaikanɔ è ligana kíta pìzi kǝn pó bɛɛ pìno kǝn gbɛnsi pìno paripari, aǝ parii kà bɔɔ ũgbangba, weé fɛ wà n lé dǝro. Ma n kī mǝ,

¹² aǝ bè kǝn kòto gbáaaao:
Sǝne Bǝrɔ kè wà dè kà
wà iko dǝne kǝn auzikio
kǝn ɔndɔɔ kǝn gbáaaao kǝn bèɛo,
wà à sáabu kpá, wà à tó kpá.

¹³ Ben pó kè Ludaa kè musu kǝn tɔtɛo kǝn tɔtɛ gĩzĩ kǝn ísía guuo píngi, pó kè kú baama pínginɔ, má mǝ aǝ bè:

Wǎgǝ bèe kǝn gbáaaao dǝ
gbē kè vɛena kítaane
kǝn Sǝne Bǝrɔ,
wégǝ n sáabu kpaa,
wǎgǝ n tó kpaa gurɔ píngi.

¹⁴ Pó bɛɛ mèn siigɔ pìno bè, aami. Ben gbɛnsi pìno dàɛdaɛ wà dɔnzi kènɛ.

6

Kǎe'ogogona

¹ Má è Sǎne Bòrɔ kǎe'ɔ mèn swɛɛplaaa pìnɔ káakupɔ gò. Ben má mà pɔ bɛɛ mèn siigɔ pìnɔ doke yǎ ò lán lapatana bà à bè: Ñ mól!

² Ben ma sɔ puraa è, gbɛ kè dia sá kúna. Wà kífura kùne, ben à bɔ zɔbleri ũ, lè à gá zɔ ble.

³ Kè Sǎne Bòrɔ kǎe'ɔ plaadee gò, má mà pɔ bɛɛ plaadee bè: Ñ mól!

⁴ Sɔ pǎnde bɔ dɔ, à de tɛɛ zónzon. Wà gbɛ kè dia gbà zé à aafia sí andunaa, lè gbɛnɔ kɔ dede. Wà fɛɛda isi kpàa.

⁵ Kè Sǎne Bòrɔ kǎe'ɔ aagɔdee gò, má mà pɔ bɛɛ aagɔdee bè: Ñ mól! Ben ma sɔ siaa è, gbɛ kè dia zaka kúna.

⁶ Ma kǐi mà lán gbɛntee kòto bà, à bɔ pɔ bɛɛ mèn siigɔ pìnɔ té à bè: Ése zaka lé don gurɔ do zɔ ɔ ũ. Gbado zaka lé aagɔn gurɔ do zɔ ɔ ũ. Ñton tò kù línɔ kɔn geepi línɔ yakaro.

⁷ Kè Sǎne Bòrɔ kǎe'ɔ siigɔdee gò, ma pɔ bɛɛ siigɔdee kòto mà à bè: Ñ mól!

⁸ Ben ma sɔ pufau è, gbɛ kè dia tɔn Gaa, Gèwǎa tézi. Wà ñ gbá zé aɔgɔ iko ví anduna gbɛnɔ lɛo siigɔdeea, aɔ ñ dede kɔn zɔ kɔn dekaaɔ kɔn gagyǎaɔ kɔn nɔbɔ pǎsɔnɔ.

⁹ Kè Sǎne Bòrɔ kǎe'ɔ sɔɔrodee gò, ma gbɛ kè wà ñ dede Luda yǎ ona kɔn Yesu sèedakeɲaɔ yǎnzi gèwǎadeenɔ è tuaetitikipatakii gǐzi.

¹⁰ Aɔ wii gbǎaa lè wà bè: Dii kè kú adona yǎpurade, bɔren né yǎkpae ke kɔn gbɛ kè aɔ kú tɔtɛanɔ ñ wa dena gɛɛ boŋmaɔ?

¹¹ Ben wà utagyaba puraa dǎda ñ baadene, wà bèñne aɔ mɛna fète ai ñ Yesu zɔbleri daaa kè weé ñ dede lán ñ bàn lè gá káo.

¹² Kè Sǎne Bòrɔ kǎe'ɔ swɛɛdodee gò, má è tɔtɛ nìgǎnigǎ pǎsǐpǎsǐ, ɔfǎntɛ sia kù nìginigi lán bisa kè wà dà òsin bà, mɔvura tɛa kù lán aru bà mámmam.

¹³ Sɔsɔnenɔ bɔ ludambɛ aɔ kwè tɔtɛ lán zàga'ia è libe isi woro nà.

¹⁴ Ludambɛ kèkɔa à kòkokoko lán pè bà. Kpiiino kɔn ísia luanno sɔki kpà píngi.

¹⁵ Anduna kínanɔ kɔn kpatablerinɔ kɔn soza gbɛnsinɔ kɔn auzikideenɔ kɔn gbáadeenɔ kɔn gbɛ píngio zɔnɔ ke wɛɛnenɔ ùtɛ gbèwɛɛnenɔ kɔn gbèkotoonɔ.

¹⁶ Aɔ wiii gò dɔ:

Kpiiino kɔn gbɛnɔ à dawala,
à wa ute gbɛ kè wɛɛna kítaane,
à wa sí Sǎne Bòrɔ pɔfɛa.

¹⁷ Zaake aɔ pɔfɛpítammagurɔ isi kà. Dé bé eé fɔ à bɔn?

7

Sèedakeɲa Luda zɔblerinɔ

¹ Beee gbera ma malaika gɔɔn siigɔnɔ è zɛzɛ anduna gooda siigɔnɔa, aɔ baade a gooda ía kúna, lè ía tɔn vu tɔtɛ ke ísiaa ke lí kearo yǎnzi.

² Ben ma malaika pǎnde è, à bɔ à fɛɛ ɔfǎntɛbɔɛ kpa, à Luda Wèndide sèedakeɲo kúna. À lé gbǎaa zù malaika gɔɔn siigɔ kè wà ñ gbá zé aɔ tɔtɛ kɔn ísiaaɔ yaka pìnɔzi

³ à bè: Àton tɔtɛ ke ísiaa ke línɔ yakaro ai wà sèeda ke wa Luda zɔblerinɔ mǐ'ænɔa.

⁴ Ben wà gbē kè wà sèeda pì kènm̐mano lé òme, aḡ gḡon bḡo baswēplaa awēsiigḡme. Aḡ bḡ Isaraili bori píngi guu:

⁵ Yuda boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,
Rubeni boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,
Gada boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,

⁶ Asa boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,
Nafatali boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,
Manase boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,

⁷ Simeḡ boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,
Levi boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,
Isaka boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,

⁸ Zebuluni boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,
Yusufu boriino gḡon bḡo kuri awēplaa,
Beyāmi boriino gḡon bḡo kuri awēplaa.

Bori píngi kakāna ludambē

⁹ Beee gbēra ma gbēno è paripari, weé fḡ wà n lé dḡro. Aḡ bḡ bùsu píngi guu, bori píngi guu, gbē píngi guu, boriyā píngi guu. Aḡ zezena kiblekita kḡn Sāne Bḡo aē. Aḡ utagyaba puraa dadana, kpakpa lánḡo nana n̐ zḡi.

¹⁰ Aḡe wii gbāaa lē wēe bee:

Misina è bḡ wa Luda kè vēna kḡta
kḡn Sāne Bḡo kḡame.

¹¹ Malaikanḡo zezena wà liga kḡta kḡn gbēnsino kḡn pḡ bēe mēn siigḡonzi n̐ píngi, ben aḡ kùekue kḡta pì aē wà dḡnzi kè Ludane

¹² wà bē:

Aami! Wa Luda bé à tḡ vī kḡn gakuio
kḡn ḡndḡo kḡn saabuo kḡn bēo
kḡn ikoo kḡn gbāao guro píngi. Aami!

¹³ Ben gbēnsi pḡo doke ma la à bē: Dénḡn gyabapuradari kēno ūu? Aḡ bḡ māmē?

¹⁴ Ma bēne: Baa, mbe n̐ dḡ. Ben à bēme: Gbē kè aḡ bḡ wéetamma bíta guunḡme. Aḡ n̐ utagyaba pḡo pipi Sāne Bḡo aru guu à pura kḡ.

¹⁵ Beee yāzin aḡ kḡ Luda kḡta aēzīzi,
aḡe dḡozi a kpén fāantē kḡn gwāāvīo.
Gbē kè vēna kḡta pì é a kuta kúnla.

¹⁶ Nḡaa ke ímii é n̐ de zikiro,
ḡfāntē é n̐ léro, guu é wām̐maro,

¹⁷ zaake Sāne Bḡo kè kḡ kḡta pì gura súusu é ke n̐ Dàri ū,
eé dḡnne aē ai í wēndide bḡkḡia,
Luda é gbasa à n̐ wēé'i gogoñne píngi.

8

Kāe'ḡ swēplaade gona

¹ Kè Sāne Bḡo kāe'ḡ swēplaadee gò, ludambēe kè kítikiti lán minti baaakuri taka bā.

² Ben ma malaika gḡon swēplaa kè aḡēgḡ zezena Luda aēno è, wà kākāki kpām̐ma mēn swēplaa.

³ Ben malaika pānde mò à zè tuaetitikpatakii kè wà pì kǒn vurao sae, à tésibò kè wà pì kǒn vurao kúna. Wà tuaetiti kpàa bítabita, le à kakṣa kǒn Luda gbēno píngi aduakenanò à kpata, ben à kpàta kíblekita ae tuaetitikpatakii pía.

⁴ Ben tuaetiti tésukpe kǒn Luda gbēno aduakenanò fēe malaika zǎi Luda ae.

⁵ Ben malaika pì tésibò sè, à té sio tuaetitikpatakii à pà, ben à zù tɔɔte. Lou e vīi, èe putāa èe pii, ben tɔɔte nīgānīgā.

Kakaki mèn swēplaaanɔ pɛna

⁶ Malaika gǔon swēplaa kè aṣo kākāki mèn swēplaa kúna pìno à pɛna soru kè.

⁷ À kākadee a kākāki pè, ben wà loughɛ kǒn téo kakṣana kǒn aruo kù tɔɔtea. Tɔɔte leo aagṣdee té kù, línɔ leo aagṣdee té kù, sè ísi té kù mímio.

⁸ Malaika plaadee a kākāki pè, ben pɔ tédée bò à sì ísiaan lán kpíi bíta bà. Ísia leo aagṣdee lì aru ũ,

⁹ ben ísia pɔ bēenɔ leo aagṣdee gāga, góro'itɛnɔ leo aagṣdee yāka.

¹⁰ Malaika aagṣdee a kākāki pè, ben sɔsɔne bíta kè èe té kúu lán sètɛ bà bò ludambɛ à lèè à dà swaanɔ kǒn biano leo aagṣdeela.

¹¹ Sɔsɔne pì tón sɛwɛɛ. Í leo aagṣdee lì sɛwɛɛ ũ, ben gbɛ kè aṣo í pì mìnɔ gāga pari à kyākya yānzi.

¹² Malaika siigṣdee a kākāki pè, ben wà ɔfántɛ leo aagṣdee lè kǒn mɔvura leo aagṣdeeo kǒn sɔsɔnenɔ leo aagṣdeeo, le aṣo leo aagṣde sia kù yānzi. Ben fāantɛ leo aagṣdee gò gupuraa sai, len à dɛ le gwāaví dɔ.

¹³ Ben ma kúu è èe víaa musumusú. Má mà à wii gbāaa lè à bè: Wāiyoo, wāiyoo, wāiyoo gbɛ kè aṣo kù tɔɔtenɔ malaika gǔon aagṣo kè aṣo gò pìno kākāki'ò kè eé bɔ yānzi.

9

¹ Malaika sɔɔrodee a kākāki pè, ben ma sɔsɔne è à bò ludambɛ à lèè tɔɔte. Ben wà gèwāa wèè zòoto m̀nɛ kpàa,

² ben sɔsɔne pì Gèwāa wèè zòoto pì zé wè. Tésukpe bòn lán mòdate bíta tésukpe bà, ben gèwāa wèè pì tésukpe ɔfántɛ sia kù, guu kè sí niginigi.

³ Sutɛnɔ b̀nɛ tésukpe pì guu aṣo dà tɔɔtela. Wà n gbá gbāaa lán anduna swínɔ gbāaa bà.

⁴ Wà b̀nɛnɛ aṣton ía da s̀ɛaro ke lá ke lí ke, séde gbɛ kè aṣo Luda sèeda ví n m̀'azaronɔ.

⁵ Wèè n gba zé aṣo gbēno dɛdɛro, m̀dɛ aṣé wāwā kpánzi ai m̀ɔ sɔɔromɛ. Aṣo wāwā dɛ lán swí gbēpana wāwā bàme.

⁶ Gurɔ beenɔa gbēno é gaa wɛtɛ, aṣé ero. Ga nii é n dɛ, m̀dɛ gaa é bàa lénɛ.

⁷ Sutɛ pìno dɛ lán s̀ɛ kè n sorumi mà kǒn zlonɔ bà. Aṣo p̀ɔke kukuna lán vura fura bà, aṣo uu dɛ lán gbɛntee uu bà.

⁸ Aṣo mikā ví gbāagbāa lán nɔgbɛ mikā bà, aṣo swaanɔ ví lán músú swaa bà.

⁹ Aṣo kùsɛ dɛ lándɔ aṣo mò uta dadana bà, aṣo d̀bɛ kīi dɔ lán goro parii kè s̀nɔɔ e gáɛɛ zì guu kīi bà.

¹⁰ Aṣo vlāa ví kǒn kào lán swí pɔ bà. Aṣo gbāaa kù n vlāa pìnoa, le aṣo ía dao gbēnɔa ai m̀ɔ sɔɔro.

¹¹ Gèwāa wèè zòoto malaika pìn n kína ũ. Kǒn Eberu yāo à tón Abadɔ. Kǒn Giriki yāo s̀ɔ Apolīs.

¹² Wāiyoo kākupɔ gètɛ, mèn plaaanɔ e m̀ɔ à kpɛɛ dɔ.

¹³ Malaika swɛɛdodee a kākāki pè. Ma kòto mà à bò Luda aɛ tuaetitikpatakii kè wà pì kǒn vurao koba siigɔɔnɔ kpa.

¹⁴ À bè malaika swɛɛdodee kè kākāki kūnanɛ: Ñ malaika gɔɔn siigɔɔ kè aɔɔ yiyina swadaa kè wè be Yuflati saɛnɔ poro.

¹⁵ Ben à malaika gɔɔn siigɔɔ kè wà n̄ soru kè wè beee a mɔ beee a guro beee a guro zaka beee yānzinɔ pòro, lɛ aɔ gbēnteenɔ lɛo aagɔdee dɛdɛ yānzɪ.

¹⁶ Wà soza sɔdeenɔ pari lɛ òmɛ, aɔɔ gɔɔn miliɔ wàa domɛ.

¹⁷ Wɛgupu'ena pì guu lán ma sɔ pínɔ kǒn n̄ dirinɔ è n̄an yè: Aɔɔ mò utano dadana tɛɛ lán tɛ bà, búgu lán bulu bà, kpà'ikpa'i lán ɔfántɛgbɔ bà. Sɔ pínɔ m̄ dɛ lán m̄usu m̄ bà. Tɛ kǒn tɛsukpɛo kǒn ɔfántɛgbɔ è bɔɔ n̄ lén.

¹⁸ Kisia mèn aagɔɔ kènɔ, tɛ kǒn tɛsukpɛo kǒn ɔfántɛgbɔ kè èe bɔɔ n̄ lɛ guuo bé à gbēnteenɔ lɛo aagɔdee dɛdɛ.

¹⁹ Zaake sɔ pínɔ gbāaa kú n̄ lɛ guu kǒn n̄ vlāao dɔ. Aɔ vlāa dɛ lán mlɛ bà, aɔ m̄ v̄i kè aɔɛ ïa dao gbēnɔa.

²⁰ Gbɛ kpaa kè aɔɛ gaga kisia pínɔ musuroonɔ e n̄sɛ lɛ wà pó kè aɔɔ kè yāa tòro. Aɔɔ kpɛ wèe kuuɛ t̄aanɔnɛ kǒn pó kè aɔɔ kè kǒn vurao kǒn kondogio kǒn m̄ogotɛo kǒn gbɛo kǒn lío. Pó pínɔ è guu ero, aɔɛ yā maro, aɔɛ t̄aa o s̄s̄ro.

²¹ Aɔɛ n̄sɛ lɛ wà n̄ gbɛɛna tòro ke aɔ pódamm̄ana ke aɔ p̄ap̄akɛna ke aɔ kpai'ona.

10

Malaika kǒn takada porona néngoo

¹ Ben ma malaika gbāade pānde è, à bò ludambɛ èe pitaa. Ludambɛ luguu ligazi, ludambɛfɛɛdaa kú à m̄la. À uu dɛ lán ɔfántɛ bà, à gbánɔɔ dɛ lán tɛnɛnɛ bà.

² À takada néngoo kè porona kūna. À a gbá ɔplaa zè ísɪaaa, à a gbá ɔzɛɛ zè tɔɔtɛa.

³ À wii gbāaa lɛ lán m̄usu pūtāna bà. Kè à wii lɛ, lapatana mèn swɛɛplaaano yā ò.

⁴ Kè lapatana mèn swɛɛplaa pínɔ yā ò lɛ, má yezi mà kè takada guu, ben ma kòto mà, à bò ludambɛ à bè: Ngɔ yā kè lapatana mèn swɛɛplaa pínɔ ò kūna asii guu, n̄ton k̄ero.

⁵ Malaika kè má è zena ísia kǒn tɔɔtɛoa pì a ɔplaa sè à dò musu,

⁶ ben à si kǒn Luda kè kuu guro pínɔ kè musu kǒn tɔɔtɛo kǒn ísiaa kè kǒn pó kè kú n̄ guunɔ pínɔ à bè: Eé ḡi kè d̄oro.

⁷ Malaika swɛɛplaade kākāki péguroo z̄i, tó èe m̄ɔɔ pé, Luda p̄yezi kè utena é kɛ, lán à à baaru kpà a zòbleri annabinɔnɛ nà.

⁸ Ben ma kòto kè má mà à bò ludambɛ pì mà dɔ à bè: Ñ gá n̄ takada kè porona à na malaika kè zena ísia kǒn tɔɔtɛoa ɔz̄i sí.

⁹ Ben ma gaa malaika pì kiia ma bènɛ à takada néngoo pì kpáma, ben à bèmɛ: Ñ sí n̄ só. Eégɔ nna n̄ lén lán z̄ó bà, m̄ɔdɛ eé ḡi n̄ s̄ɔɔɔzi.

¹⁰ Ben ma takada néngoo pì si malaika pì ɔz̄i má sò. À kè nna ma lén lán z̄ó bà. Kè má mò, à ḡi ma s̄ɔɔɔzi.

¹¹ Ben wà bèmɛ mà annabikeyā o dɔ maamaa boriino kǒn bùsunɔ kǒn boriyānɔ kǒn k̄inanɔ yā musu.

11

Sɛɛdade gɔɔn plaaano

¹ Ben wà kàba kpàma pɔ́yɔ́bɔ́ ũ wà bèmɛ: Ñ fɛɛ ñ Luda kpé yɔ́ kɔ́n à gbàgbàkiio, ñ dɔ́nziri kè aɔ́ kú gweenɔ́ naro.

² Ñ à ua tó, ñton yɔ́ro, zaake wà kpà boriinɔ́amɛ. Aɔ́é kèɛ péepeɛ Luda wétɛdaa ai mo baplaa awɛɛplaa.

³ Mé ma sèedade gɔ́ɔn plaaano gba zé aɔ́ annabikɛyá o gurɔ́ wàa swɛɛdo kɔ́n baaagɔ́ɔn pì guu pɔ́sia utanɔ́ dadana.

⁴ Gbɛ pìnɔ́n kù lí mèn plaa kɔ́n dabu mèn plaa kè zɛna anduna Dii aɛnɔ́ ũ.

⁵ Tó gbɛ e wɛtɛɛ à Ìa darɔ́ma, té é bɔ́ ñ lén à ñ ibɛɛ pìnɔ́ kpáta. Lɛn gbɛ kè èe wɛtɛɛ à Ìa darɔ́ma é ga lɛ.

⁶ Aɔ́ ludambe zé tatana gbàa ví, lɛ lou tón ma gurɔ́ kè aɔ́e annabikɛyá ooro yānzi. Aɔ́ í liena aru ũ gbàa ví dɔ́. Aɔ́é kisia bori sànda pínɡi kpá andunazi gurɔ́ kè aɔ́ yezia.

⁷ Tó aɔ́ ñ sèedadekena yāa, nòbɔ́ pásí kè è bɔ́ gèwāa wɛɛ zòoto guu é zì káńyo à zì blérɔ́ma à ñ dedɛ.

⁸ Aɔ́ gènɔ́ éɡɔ́ kaena wétɛdaa kè wà ñ Dii pà lía zédaa guu. Yáasi guu wè wétɛdaa pì sísi Sɔ́ɔ́mu ke Igipiti.

⁹ Gbɛ pínɡi kɔ́n bori pínɡio kɔ́n boriyá pínɡio kɔ́n bùsu pínɡi gbɛnɔ́ é ñ gènɔ́ gwagwa ai gurɔ́ aagɔ́ kɔ́n a kusuo, aɔ́é wè wà ñ víro.

¹⁰ Gbɛ kè aɔ́ kú tɔ́tɛano é pɔ́nnaa ke aɔ́é zìbaa ke aɔ́é gba dakɔ́nɛ, kè annabi gɔ́ɔn plaa kè wāwāa kpánzi pìnɔ́ gàga yānzi.

¹¹ Gurɔ́ aagɔ́ kɔ́n a kusuo pì gɛra Luda tò wesa wèndidee gèńgu, ben aɔ́ fɛɛ wà zè. Vía gbɛ kè aɔ́ ñ éno kú maamaa.

¹² Ben annabi pìnɔ́ kòto gbàaa mà à bɔ́ ludambe à bèńne: À fɛɛ à mɔ́ kè. Gurɔ́ kè aɔ́ ibɛɛnɔ́ wéé fírɔ́ma, ben aɔ́ fɛɛ wà tà musu ludambe luguu guu.

¹³ Zì beee a tɔ́tɛ nìgānigā pásípāsī, wétɛdaa pì leo kuridee gbòro, ben gɔ́ɔn bɔ́ro swɛɛplaaano gàga tɔ́tɛnigānigāna pì guu. Vía gbɛ kpaaano kú, ben aɔ́ bèɛ lì Luda Musudene.

¹⁴ Wāiyoo plaadee gètɛ, à aagɔ́dee e kaa sa.

Kakaki swɛɛplaade pɛna

¹⁵ Malaika swɛɛplaadee a kākāki pè. Kòto gbàaano bɔ́ ludambe wà bè:

Anduna kpata gò wa Dii pɔ́ ũ

kɔ́n kína kè à kào,

eéɡɔ́ kí blee gurɔ́ pínɡi.

¹⁶ Gbɛnsi gɔ́ɔn baro awɛɛsiigɔ́ kè aɔ́ vɛɛvɛɛna ñ kítaa Luda aɛ pìnɔ́ kùekue aɔ́ dɔ́nzi kène

¹⁷ wà bè:

Dii Luda Gbāapingide

kè ñ kuu yā bensɔ́ ñ kuu ai tia,

wa n sáabu kè,

zaake n bɔ́ kɔ́n n gbàa bítaomɛ,

gbasa n na kíblɛna.

¹⁸ Boriinɔ́ pɔ́ fɛ,

ben n pɔ́fɛ pitaɔ́ma.

N yākpaɛkena kɔ́n gèwāadeenɔ́ gurɔ́ kà.

Né fía bɔ́ n zòbleri annabinɔ́nɛ

kɔ́n n gbɛ kè aɔ́e vía kɛɛnnɛnɔ́,

né fète gbɛnsi,

né andunadérinɔ́ dedɛ.

¹⁹ Ben wà Luda kpé kè kú musu wè, ben wà Luda bà kuunaño àkpati è à guu. Lou e pii, èè vīi, èè pūtāa. Tɔtɛ nigānigā, loughɛ pāsī kwè.

12

Nɔgbɛ kɔn kwā isio

¹ Ben ma wée sī sèeda bíta bɔnsaɛɛ ludambɛ. Nɔgbɛ kee ɔfāntɛ yina bisa ũ, mɔvura kú à gbá gīzī, à sɔsɔnɛ mèn kuri awɛɛplaaano kuna kífura ũ.

² À nòsina, ben nòwāwāa fɛɛa, èè nɛ'iwāwā wii lɛɛ.

³ Ben ma wée sī pɔ pāndelɛ ludambɛ sèeda ũ. Kwā isī tɛa zónzon kú gwe, à mī mèn swɛɛplaa, à koba mèn kuri. À kífura mèn swɛɛplaaano kukuna.

⁴ À sɔsɔnɛno leo aagɔdee wòro ludambɛ kɔn a vlāao à kwɛɛ tɔtɛ, ben à mò à zè nɔgbɛ kè yezi à nɛ ii pī aɛ, lɛ à e à nɛ kè eé ii pī só yānzī.

⁵ Ben nɔgbɛ pī nɛgɔgbɛ kè eé kī ble bori pīngia kɔn mò gòo ì. Ben wà nɛ pī sè wà tào Luda kɔn a kītao kīia.

⁶ Nɔgbɛ pī bāa lè à tà sɛn, guu kè Ludaa kèkɛnɛ, lɛ wà à gwa guro wāa swɛɛdo kɔn baaagɔɔ guu.

⁷ Ben zī fɛɛ ludambɛ, Mikaeli kɔn a malaikano zī kà kɔn kwā pìo, kwā kɔn a ìbano zī kànyo.

⁸ Ben aɔ gbāaa kèsā, aɔɔe vɛɛkii e ludambɛ dɔro.

⁹ Wà pè kwā isī pīa wà à bò. Àmbe mlè zii kè wè be Ibilisi ke Setān, anduna pīngi sāsāri ũ. Wà à bò wà zù tɔtɛ kɔn a ìbano lèdo.

¹⁰ Ben ma kòto gbāaa mà ludambɛ à bè:

Wa Luda zī blè sa,
à gbāa kɔn à kpatao bò gupuraaa,
à iko kpà kī kè à kàa.

Zaake wà pè yādimmaria wà à bò.

Àmbe ègɔ wa gbɛno yakaa wa Ludanɛ fāantɛ kɔn gwāāvīo.

¹¹ Wa gbɛno zī blèa kɔn Sānɛ Bòro aru gbāaa

kɔn í sèedadekeyāo.

Aɔ gī nī wèndizi ai aɔ gàa gào.

¹² Beee yānzī amɔa kè á kú ludambɛɛno à pɔnnaa kɛ.

Wāiyoo tɔtɛ kɔn ísiaao,
zaake Ibilisi pītaawa kɔn pɔfɛ bítaome,

kè à dɔ kè guro kè gɔare kpáaro yānzī.

¹³ Kè kwā è wà à zu tɔtɛa, ben à pɛɛ nɔgbɛ kè à nɛgɔgbɛ ì pīzi.

¹⁴ Ben wà kúu bíta dɛbɛ mèn plaa kpà nɔgbɛ pīa, lɛ à vīa à kɛ zà kɔn mlè pìo, à tá guu kè wà kèkɛnɛ sɛn, lɛ wà à gwa gwe wè aagɔ kɔn a kusuo.

¹⁵ Mlè pī í pīsi nɔgbɛ pī kpɛɛ lán swaa bà, lɛ ísɔ e à à sɛ,

¹⁶ ben tɔtɛ nɔgbɛ pī mī sī, à a lɛ wè à í kè bò kwā lén pī mī.

¹⁷ Ben kwā pī fɛɛ nɔgbɛ pīzi, à gàa zī ká kɔn à borii kè aɔ gɔno, gbɛ kè aɔ Luda yā kè Yesu à sèeda kè kúnano.

¹⁸ Kwā pī zena ísia léa.

13

Nɔbɔ pasī mèn plaaano

¹ Ben ma nòbò pāsī ē èe bɔɔ ísíaa pì guu, à mì mèn swɛɛplaa à koba mèn kuri. Koba mèn kuri pìnɔ kífura kukuna. Dɔkena kɔn Ludao tó kēna à mì pìnɔa.

² Nòbò pāsī kè má ē pì bò lán gbèka bà, à ɔɔ pāsī maamaa. À lé de lán músu lé bà. Kwā a gbāaa kpāa kɔn a kiblekitao kɔn a iko bítao.

³ À mì pìnɔ doke de lán wà à kari kè ai à kà gana bà, ben à bò pì yāa. À yā bò anduna gbē pínɡi sae, ben aɔ tɛzi.

⁴ Ben aɔ dɔnzi kè kwā pìne, kè à a iko kpà nòbò pāsī pì yānzi. Aɔ dɔnzi kè nòbò pāsī pìne dɔ aɔ bè: Dé bé à kà nòbò pāsī pì uu? Dé bé eé fɔ à zǐ káo?

⁵ Wà wada yá'ona lé kpà nòbò pāsī pì yā à Luda tó zaaa sío, ben wà à gbà zé à iko kè ai mɔ baplaa awɛɛplaa.

⁶ Ben à nà dɔkenaa kɔn Ludao à à tó zaaa sì kɔn à kúkii kɔn gbē kè aɔ kú gweenɔ.

⁷ Wà à gbà zé à zǐ ká kɔn Luda gbēnɔ à zǐ blemma. Wà à gbà zé dɔ agɔ iko ví bori pínɡia kɔn gbē pínɡio kɔn boriyā pínɡio kɔn bùsu pínɡio.

⁸ Gbē kè aɔ kú tɔɔtenɔ é dɔnzi kè nòbò pāsī pìne ní pínɡi, gbē kè aɔ tó kú wèndi takadanloonɔ. Takada pì né Sāne Bòrɔ kè wà de le Ludaa kpé à anduna káe pómɛ.

⁹ Gbē kè swā ví à ma.

¹⁰ Gbē kè Ludaa diɛ wà à kú zǐzɔ uu weé à kúmɛ. Gbē kè Ludaa diɛ wà à de fɛɛdaao fɛɛdaan weé à deo. Bee e oo Luda gbēnɔne aɔgɔ mɛna ví, aɔgɔ náane ví.

¹¹ Ben ma nòbò pāsī pānde ē èe bɔɔ tɔɔten. À koba ví mèn plaa lán sāne bòrɔ pɔ bà, mɔde à yá ò lán kwā bàme.

¹² À nòbò pāsī káakupɔ pì iko pínɡi kè à wáa. À tò tɔɔte kɔn gbē kè aɔ kúnno dɔnzi kè nòbò pāsī káakupɔ kè wà à kari kè ai à kà gana à bò yāa pìne.

¹³ À dabuyā bítao kè, baa se à tò té bò ludambe à lèe tɔɔtea gbēnɔ wáa.

¹⁴ À gbē kè aɔ kú tɔɔteano sàsá kɔn dabuyā kè wà à gbà zé à kè nòbò pāsī káaku pì wáano. À bènéne aɔ nòbò pāsī kè wà à kari kè kɔn fɛɛdaao, ben à kpé bɛɛ taka kè.

¹⁵ Wà à gbà zé à wèndi kpà nòbò pāsī taka pì yā, ben nòbò pāsī taka pì yá ò à tò wà gbē kè aɔ gí dɔnzi kɛnezino dède.

¹⁶ À tò wà sèeda kè ní baade pínɡi ɔplaa ke ní mì'ae, né fète gbēnsi, auzikideeno kɔn takaasideeno, zɔnɔ kɔn wɛɛnɛno.

¹⁷ Gbē kè nòbò pāsī pì tó sèeda víro kesɔ à tó lamba, adee é fɔ à pɔ yá kesɔ à lúro.

¹⁸ ɔndɔyān yè. Gbē kè wéɛzɛɛ ví, à nòbò pāsī pì lamba dɔdɔ, zaake gbēntee tó lambame. À lamba né wáa aagɔ kɔn baaagɔ awɛɛswɛɛdomɛ. (666)

14

Sāne Bòrɔ kɔn gbē kè à ní bóno

¹ Ben ma Sāne Bòrɔ pì ē zena Zayɔn kpíiia. Gɔɔn bɔrɔ wáa swɛɛplaa awɛɛaagɔ kúo. À tó kɔn à De tóo kēna ní mì'aenɔa.

² Ma kǐi mà à bò ludambe lán ísókana kǐi bà, lán lapatana gbāaa bà. Kǐi kè mà mà pì de lán mɔrɔlerino mɔrɔ'ò bà.

³ Gɔɔn bɔrɔ wáa swɛɛplaa awɛɛsiigɔ pìnɔɔ e lè dufu sii kíta kɔn pɔ bɛɛ mèn siigɔnɔ kɔn gbēnsino ae. Gbēkee e fɔ à lè pì dàdaro, sé gbē kè wà ní bó anduna guu pìnɔ.

⁴ Aṣmbe gbē kè aṣṣe gbāsī kè kōn nḡbēnḡroonḡ ũ, kè aṣṣ kuu lezi. Aṣḡḡ tē Sāne Bòrḡzi guu kè è gán píngi. Wà ní bó gbē káakunḡ ũ Ludane kōn Sāne Bòrḡpiò.

⁵ Wèe ma ziki kè aṣ eḡe tòro, aṣṣ taari vīro.

Yakpaekēguro baarukpana

⁶ Ben ma malaika pānde è èe vīaa musumusu. À baaru nnaa kè kuu guro píngi kūna lè à kpá gbē kè aṣṣ kú tṡotenḡne, bṡsu píngi, bori píngi, boriyá píngi kōn gbē píngi.

⁷ À ò gbāngbān à bè: À vīa kē Ludane à bèe līne, zaake à yākpækēna kōn gbēnḡo guroḡ kà. À dḡnzi kē Luda kè musu kōn tṡoteo kōn ísiaao kōn bianḡ kēne.

⁸ Malaika plaadee té à kpēe à bè: Babilḡnu gbòro! Wétēda bíta pì gbòro! À tò bori píngi à pāpākēna wēe kè è mó Luda pḡfēo mì.

⁹ Malaika aagṡdee té n kpēe, à ò gbāngbān à bè: Tó gbē dḡnzi kè nḡbḡ pāsī pīne kōn à takao à à sēeda sī a mì'aea kesṡ a ḡḡ,

¹⁰ àmbe eé Luda pētē wēe kè wà kà à pḡfē togoon atēe mì, eé wāwāa ma té kōn ḡfāntēgbṡo guu zaa Luda malaikanḡ kōn Sāne Bòrḡo aezī.

¹¹ Aṣ wētāmma tésukpe ēḡḡ dḡ guro píngi. Gbē kè aṣ dḡnzi kè nḡbḡ pāsī pīne kōn à takao aṣ à tṡ sēeda kēnḡ ìampāna vīro fāantē kōn gwāavīo.

¹² Beee e oo Luda gbēnḡne aḡḡ mēna vī, gbē kè aṣ yā kè à dīenḡ kūna aṣṣe Yesu náane kēenḡ.

¹³ Ben ma kōto mà à bḡ ludambe à bè: N̄ kèkii kē. Aubarikadenḡn gbē kè aṣé ga Dii guu zaa tiaaḡ ũ. Luda Nini bè: Leme! Aṣé kām̄ma bo kōn ní zīio, zaake aṣ maakena gbē ténzi.

Tṡote pónḡ kēkēna

¹⁴ Ben ma ludambe lugu puraa è, pṡkee vēea lán gbēntee bà. À vura fūra kuna, à konto lénna kūna.

¹⁵ Ben malaika pānde bḡ Luda kpén à lé gbāaa zù gbē kè vēena ludambe luguuazi à bè: N̄ konto ká pṡzi n̄ kē, zaake tṡote pónḡ mà, à kà kēna.

¹⁶ Ben gbē kè vēena ludambe luguua a konto màe tṡote à tṡote pónḡ kèkē.

¹⁷ Malaika pānde bḡ musu Luda kpén, à konto lénna kūna dḡ.

¹⁸ Ben malaika pānde kè té iko vīi bḡ sa'okiia. À lé gbāaa zù gbē kè konto lé nna kūna pizi à bè: N̄ n konto lénnaa ká geepi kò kè aṣṣ kú tṡoteanḡzi n̄ zṡzṡ, zaake à bēe mà.

¹⁹ Ben malaika pì a konto màe tṡote à geepi kōnḡ zṡzṡ à kà geepi'ifēki bíta kè dē Luda pḡfēpitabḡ ũu guu.

²⁰ Wà kēse pēepēe geepi kò pīnḡa wéte kpēe, ben aru bḡe geepi'ifēkii guu à dàgula ai kiloo wàa dḡ kpé basḡro, à lezī kà sṡ aizi lén.

15

Kisia zaade mēn swēplaaanḡ kpánzina

¹ Ben ma sēeda pānde è ludambe, à bíta à bḡ ma sae. Malaika ḡḡon swēplaaanḡ kisia zāade mēn swēplaaanḡ kūna. Beeen Luda è a pḡfēpitammana mì deo.

² Ben ma pṡke è lán sēbe bà, à dē lán dígi bà kakṡana kōn tēo. Ma gbē kè aṣ zī blè nḡbḡ pāsī pīa kōn à takao kōn à tṡ lambaanḡ è zēna sēbe kè dē lán dígi bà pì sae, aṣ mḡrḡ kè Ludaa kpām̄manḡ kūkūna.

³ Aṣṣe Luda zḡbleri Musa lè sii kōn Sāne Bòrḡ lèo wà bè:

Dii Luda Gbāapingide,
n yākenanɔ́ bíta, aɔ́ bò wa saɛ.

Bori píngi Kína,
nɛɛ yā kɛ a zéa kɔ́n yāpuraao.

⁴ Dii, dé bé à n vīa vīroo?

Dé bé eé gí n tó kpázii?

Zaake n mèn do, ríbe ní kú adona.

Bori píngi é mó dɔ́nzi kenne,

zaake n maakenanɔ́ bò gupuraa.

⁵ Beee gbɛra ma Luda kpé è wēna musu, àmbɛ bisakutaa kè à doka kún ũ.

⁶ Ben malaika gɔ́ɔn swɛɛplaaa kè aɔ́ kisia mèn swɛɛplaa kúnanɔ́ bɔ̀ɛ kpé pì guu. Aɔ́ táaru bisa pura fénfen kè èɛ té kɛ kùríla, vura asaa dɔ́dɔ́ ní kùsɛa.

⁷ Ben pɔ́ bɛɛ mèn siigɔ́ɔnɔ́ doke vura zubo kpà malaika gɔ́ɔn swɛɛplaaa pìno baadea, Luda kè ègɔ́ kuu gurɔ́ píngi pɔ́fɛ kán à pà.

⁸ Luda gakui kɔ́n a gbāaao tésukpɛ kpé pì pà. Gbɛke é fɔ́ à gɛnlo ai malaika gɔ́ɔn swɛɛplaaa kisia mèn swɛɛplaaa pìno gaa à mì dɛo.

16

Luda pɔ́fɛ pitana andunazi

¹ Ben ma kòto gbāaa mà bɔ́na Luda kpén, à bè malaika gɔ́ɔn swɛɛplaaa pìnoɔ́: À gá à Luda pɔ́fɛ kè kú zubo mèn swɛɛplaaa pìno guu ɛɛ andunaa.

² À káakudee gaa à a zubo ɛɛ andunaa. Ben bɔ́gĩi zaa pásĩno bò gbɛ kè aɔ́ nòbɔ́ pásĩ sɛeda vī, kè aɔ́ dɔ́nzi kè à takananɔ́a.

³ À plaadee a zubo ɛɛ ísiaaa. Ben ísia'i gɔ́ lán gè aru bà, pɔ́ bɛɛ kè aɔ́ kú à guuno gaga píngi.

⁴ À aagɔ́dee a zubo ɛɛ swaano kɔ́n bianɔ́a, ben í pìno lì aru ũ.

⁵ Ben má mà malaika kè í iko vīi bè:

Kuadonade, mmɔ́n kè ní kuu yāa,

bensɔ́ ní kuu kɔ́n a tiaao,

n yákpae kèńyo a zéame.

⁶ Aɔ́ n gbɛnɔ́ kɔ́n n annabinɔ́ aru kwɛɛ,

ben n aru kpàríma aɔ́ mì.

À kɔ́ sínɔ́ le.

⁷ Ben ma kòto mà bɔ́na sa'okiia à bè:

Leme, Dii Luda Gbāapingide,

n yákpae kèńyo a zéame,

bensɔ́ ní yāpura vī.

⁸ À siigɔ́dee a zubo ɛɛ ɔ́fántɛa, à tò à té gbɛnteenɔ́ kpàta.

⁹ À puusu gbāaa ní pá, ben aɔ́ Luda kè kisia beeenɔ́ iko vī tó zaaa sì. Aɔ́ɛ nɛsɛ lie wà bèɛ línero.

¹⁰ À sɔ́ɔrodee a zubo ɛɛ nòbɔ́ pásĩ kiblekitaa, ben gusíaa dà à kpatala. Gbɛnɔ́ ɛ ní lé yáakɔ́tɛ wāwāa guu,

¹¹ ben aɔ́ Luda Musude tó zaaa sì aɔ́ wāwā kɔ́n ní bɔ́gĩio yānzi. Aɔ́ɛ nɛsɛ lie wà kpɛɛ lì ní yākenanɔ́nero.

¹² À swɛɛdodee a zubo ɛɛ swadaa kè wè be Yuflatia, ben swaa pí í bàba, ben zé bò ɔ́fántɛbɛ kpa kɔ́nanɛ.

¹³ Ben ma zĩnnɔ́ è mèn aagɔ́ lán blòno bà aɔ́ɛ bɔ́o kwā kɔ́n nòbɔ́ pásĩo kɔ́n annabi ɛgɛo lén.

¹⁴ Zīn dabuyākerinɔmɛ. Aɔɔe gaa anduna pínɡi kínano kiia, le wà ní kakɔa aɔ zì ká Luda Gbāapingide guro bíta zī yānzi.

¹⁵ À ma! Mé mó lán kpāi bàme. Aubarikadeen gbɛ kè a wée gɔ ɔɔ ũ, à a pɔkāsāanɔ dana, le àton bɔ būu wà à būukɛɛ ero yānzi.

¹⁶ Ben zīn pínɔ kína pínɔ kákɔa guu kè wè be kɔn Eberu yáo Amagedɔ.

¹⁷ À swɛɛplaaɔe a zubo ɛɛ ĩaa. Ben kòto gbāaa bò kíta kiia Luda kpén à bè: À kèn gwe.

¹⁸ Lou e pii, èe vīi èe pūtāa. Tɔɔɛ nīgānigā pāsīpāsī. Zaa lán wà gbēntee kàc tɔɔɛ nà, à taka borii e kɛ zikiro, à pāsī kè bíta.

¹⁹ Wétɛda tódee kpàatekɔrɛ leo aagɔ, ben bori pínɡi wétɛdaano gbòro. Wétɛda tóde Babilɔnu yā dɔ Ludan, ben à a pɔfɛ pāsī wɛ togoo kpàa à mì.

²⁰ Ísia luanno gè zéla pínɡi, wée wée si kpíiɔɔle dɔro.

²¹ Loughɛ bítano bò ludambe, aɔ kà kiloo baplaa. Aɔ sìsi gbēnteenɔ, ben aɔ Luda tɔ zaaa sì loughɛ kisiadee pì yānzi, zaake kisia pì pāsī maamaa.

17

Kaarua kè di nòbɔ pāsīa

¹ Malaika gɔɔn swɛɛplaaa kè aɔ zubo mèn swɛɛplaa kúna pínɔ doke bème: N mó mà yā kè eé wí kaarua tódee kè vɛɛna swaa pariinɔa ɔɔanne.

² Anduna kínano pāpāa kèo, anduna gbɛnɔ à pāpākɛna wɛɛ mì wà kà.

³ Luda Nini mɔnɔnama guu malaika pì gàamao gbáan. Ben ma nɔgbɛ ke è dina nòbɔ pāsī tɛaaa. Dɔkɛna kɔn Ludao tónɔ fifia, à mì mèn swɛɛplaa, à koba mèn kuri.

⁴ Nɔgbɛ pì bisa gaarura'ide kɔn à wée tɛadeeo yina, à zāblebɔ kè wà pì kɔn vuraonɔ dana kɔn gbè bèɛdeenɔ kɔn ɔsonɔ. À vura togo kúna, tɛ pónɔ kɔn à pāpākɛna gbāsīnɔ kán à pà.

⁵ Wà tɔ asiidee kè à mì'aea wà bè:

Wétɛda tóde Babilɔnu,
kaaruanɔ kɔn anduna tɛ pónɔ da.

⁶ Má è nɔgbɛ pì Luda gbɛ kè wà ní déde Yesu sèedakɛna yānzínɔ aru mì à kà èe à dɛɛ.

Kè ma à è, à yā bò ma sae maamaa.

⁷ Ben malaika pì ma la à bè: Bóyānzín à yā bò n saezi? Mé nɔgbɛ pì asii onne kɔn nòbɔ pāsī kè à à sɛna asiio, kè à mì mèn swɛɛplaa à koba mèn kuri pì.

⁸ Nòbɔ pāsī kè ní è pì kuu yā, ben à kuu tia dɔro, bensɔ ée bɔ gèwāa wɛɛ zòoto guu à mì pé kaatenaa. Gbɛ kè aɔ kú tɔɔɛa, kè aɔ tɔ kú wèndi takadan zaa anduna dagurɔaroonɔ, tó aɔ nòbɔ pāsī kè kuu yā, ben à kuu tia dɔro, mɔde eé ɛara à mó pì è, à yā é bɔ n sae.

⁹ Laasuudee kè ɔndɔ vī yān yè. Mì mèn swɛɛplaaa pínɔ né sìsī mèn swɛɛplaaa kè nɔgbɛ pì vɛɛnaanɔmɛ. Kí gɔɔn swɛɛplaaanɔmɛ dɔ.

¹⁰ Aɔ gɔɔn ɔɔɔroo lɛɛ, gbɛ doo kuu, gbɛ doo kpé. Tó à mò, eé gí kɛro.

¹¹ Nòbɔ pāsī kè kuu yā, ben à kuu tia dɔroo pì né kína sɔraagɔdeemɛ. Gɔɔn swɛɛplaaa pínɔ dokeme dɔ. Èe mì pɛɛ kaatenaa.

¹² Koba mèn kuri kè ní è pínɔ né kí gɔɔn kuri kè aɔɔe kpata ble kòroonɔmɛ. Mɔde aɔé kí ble guro zaka fète guu kɔn nòbɔ pāsīo ledɔ.

¹³ Aɔ gɔɔn kuri pínɔ lé dɔnkɔmɛ. Aɔé ní gbāa kɔn ní ikoo kpá nòbɔ pāsī pì.

¹⁴ Aṣé zì ká kṣn Sāne Bòrɔ, mɔde eé zì bleńma, zaake diinɔ Diime, kɨnanɔ Kɨname. À gbě nánadee kè à ń sísí à ń sénɔ kúo.

¹⁵ Ben malaika pì bème: Swaa kè ń è kaarua vɛenarɨmanɔ né gběnɔ kṣn pariinɔ kṣn boriinɔ kṣn boriyānɔme.

¹⁶ Nòbɔ pásí kṣn koba mèn kuri kè ń è pìnɔ é za kaarua pìn. Aṣé à kaate aṣ à tó búu. Aṣé à só aṣé té sṣa.

¹⁷ Zaake Luda a pɔyezi dàńne ń swèn aṣ lɛdole keme. Aṣé ń kpata kpá nòbɔ pásí pía ai Luda yă gá papao.

¹⁸ Nɔgbě kè ń è pì né wétɛda tódee kè iko vī anduna kɨnanɔame.

18

Babilɔnu lɛna

¹ Beee gbɛra ma malaika pānde è bɔna ludambɛ. À iko bíta vī, à gakui anduna pù.

² À wii gbāaa lè à bè:

Babilɔnu lɛɛ, wétɛda tódee pì lɛɛ.

À gṣ zínɔ kúkii ũ, taa bori píngi tò ũ,

bāa kè wè ń tɛ bo wà zańgunɔ bɛɛ ũ.

³ Zaake bori píngi à pāpākena wɛɛ

kè è mós Luda pɔfɛo mì.

Anduna kɨnanɔ pāpāa kèo,

ben anduna laatarinɔ kè auzikideenɔ ũ

à nnamana bíta guu.

⁴ Ben ma kòto pānde mà bɔna ludambɛ à bè:

À bɔɛ à guu ma gběnɔ,

lɛ a ɔ tóngṣ kú à durunɔ guu

yă kè weé mónenɔ tón a lero yānzi.

⁵ Zaake à durunɔ gbà à zṣ ludambɛɛa,

ben à dàkenanɔ dṣ Ludan.

⁶ À fīa bone yă kè à kēńɛa,

à kene à yākenaa leo plaa.

À pɔfɛ wɛ káne a togoon

dɛ pó kè à kàńnela leo plaa.

⁷ À wāwā kṣn wēndaaɔ kpāzi,

lán à tó kè nnamana guu lén nà.

Zaake è be a swɛ guu,

kɨnan a ũ vɛɛna a kítaa,

gyaanɔ takaasideen a ũro,

é sósobi kɛ zikiro.

⁸ Beee yānzi kisia kèkiinɔ é à le gurɔ dozi,

gagyă kṣn wēndaaɔ kṣn nɔaao.

Tɛ bé eé à kpáta,

zaake Dii Luda à yākpackeri gbāa.

⁹ Anduna kína kè aṣ pāpāa kèo aṣ nnaa màonɔ, tó aṣ à tɛkūna luguu è, aṣé ɔɔ dṣ aṣé kpāngɛda kɛ.

¹⁰ Aṣé zɛ kaa vīa guu wāwāa kè wà kpāzi yānzi aṣ be:

Wāiyoo, wāiyoo, wétɛda bíta!

Wétɛda ikode Babilɔnu!

Yă mò à vɛɛmma gurɔ do gṣṣ?

¹¹ Anduna laatarinɔ é ɔɔ dɔ se, aʔé sósobi kenɛ, kè gbêke é n laa kèkiinɔ lúríma dɔro yānzi:

¹² Vura, kondogi, gbè bèdeenɔ, òsonɔ, bisa ɔɔdeenɔ, bisa tēa kōn à gaarura'ideenɔ, siliki, lí maa bori pínɡinɔ, pɔ kè wè ke kōn wesaswaaonɔ kōn lí bèdeenɔ kōn m̀ogotēnɔ kōn m̀osinɔ kōn gbè puraano pínɡi,

¹³ lítēe gũ nnannaanɔ, dɔ pónɔ, tuaetitinɔ, lí'ɔ gũ nnannaanɔ, geepiwēe, nósi, flawa, pɔwēenɔ, zùnɔ, sáanɔ, sɔnɔ kōn n góronɔ, zònɔ kōn gbēntee wēndinɔ.

¹⁴ Weé benɛ: Pɔ maaa kè nē à nì dēenɔ yāamma pínɡi. N nnamana kōn n gakuio pítinɡu pínɡi, né e ziki dɔro.

¹⁵ Laatari kè aʔ kè auzikideenɔ ũ wétēdaa pì gāzínɔ é ze káa vía guu wāwāa kè wà kpàzi yānzi. Aʔé ɔɔ dɔ wà sósobi ke

¹⁶ aʔ be:

Wáiyoo, wáiyoo wétēda tóde!

À táaru bisa yì yā

kōn bisa gaarura'ideeo kōn à wēe tēadeeo.

À zāblebɔ kè wà pì kōn vuraonɔ dà yā

kōn gbè bèdeenɔ kōn òsonɔ.

¹⁷ À auziki pínɡi kàate gurɔ do gɔɔ.

Góro'ite diinɔ kōn táa'orinɔ kōn góro gbēnɔ kōn gbē kè aʔé zīi ke ísiaalaanɔ é ze zāazā n pínɡi.

¹⁸ Tó aʔ wétēdaa pì tēkūna luguu è, aʔé wii lé wà be: Wétēda kee kuu yā kè à bíta kà wétēdaa kèkii ũro.

¹⁹ Aʔé ɔɔ dɔ aʔé kpāngeda ke, aʔé sósobi ke aʔé wii lé wà be:

Wáiyoo, wáiyoo wétēda tóde!

Gbē kè aʔ góro'ite ví ísiaalaanɔ pínɡi

kè auzikideenɔ ũ wétēdaa pì auziki kè dìn sàabu,

ben à gò bezì ũ gurɔ do gɔɔ.

²⁰ À pónnaa ke à yā musu ludambedeenɔ kōn Luda gbēnɔ kōn à zìrinɔ kōn à annabinɔ, zaake Luda bé à gēe bōaare.

²¹ Ben malaika gbāadee gbè kè kà wísilɔgbē gbēntē ũu sè à zù ísiaa guu à bè: Lēn weé wétēda tóde Babilonu zun lē kōn gbāaaɔ, weé wétēdaa pì e ziki dɔro.

²² Weé mɔɔ ke gāg'a

ke kure ke kākákí'ɔ ma n guu ziki dɔro.

Weé ɔzikeri ke e n guu ziki dɔro.

Weé wísilɔgbē kīi ma n guu ziki dɔro.

²³ Weé fitia gupuraa e n guu ziki dɔro.

Weé nɔsekīi ma n guu ziki dɔro.

N laatarinɔ né anduna gbēnsinɔmē yā,

n pɔ dà bori pínɡia n n m̀i lē.

²⁴ Wà annabinɔ kōn Luda gbēnɔ aru è à guu kōn gbē kè wà n dēde anduna guunɔ n pínɡi.

19

Pōnnakēna ludambē

¹ Beee gbera ma kòto gbāaa mà ludambē lán parii yā'ona bà à bè: Aleluya!

Wa Luda bé à zì blè!

Àmbe gakui kǒn gbāaa vī ado,
 2 zaake è yákpae ke a zéa kǒn yāpuraaoṃe.

À yákpae kè kǒn kaarua tódee
 kè anduna yàka kǒn a pāpakenao.

À a zòblerinò dèdèna gēe bòa.

3 Aṣ bē dō:

Aleluya!

À tésukpe égō dō gurō pínigime.

4 Gbēnsi gōṃṃ baro awēsiigōṃṃ kǒn pò bēe mēn siigōṃṃ dàedae wà dōnzi kè
 Luda kè wēēna a kītaane aṣ bē:

Aami! Aleluya!

Sāne Bòrò nṣeṣṣe

5 Ben ma kòto mà bōna kīta pì kīia à bē:

À wa Luda tó kpá amōa à zòblerinò a pínigì,
 amōa kè á à vīa vīino né fēte gbēnsi.

6 Ben ma kòto mà lán pari yá'ona bà, lán ísōkana kīi bà, lán lapatana gbāaa bà
 à bē:

Aleluya!

Dii wa Luda Gbāapingide nà kīblenaa.

7 Wà pōnnaa ke wà yáa dō wà à tó kpá,

zaake Sāne Bòrò nṣeṣṣe gurō kà,

à nō sorumi mà.

8 Wà táaru bisa pura fénfen kè èe té kee kpàa à yi.

Táaru bisa pì né Luda gbēnō yāmaaakenanōṃe.

9 Malaika bēme: Ñ kē. Aubarikadeenōn gbē kè wà ñ sísi Sāne Bòrò pì
 nṣeṣṣeṣṣeṣṣe u. À bēme dō: Luda yā yāpuraan gwe.

10 Ma dae à aēzì le mà dōnzi kēne, ben à bēme: Ñ beee tó. Ñ dōnzi ke Ludane.
 N zòbleri daan ma ù kǒn n gbē kè aṣ yá kè Yesu à sēeda kè kūnanō. Zaake yā kè
 Yesu à sēeda kēn annabikēyá'ona mì ù.

Kirisi mōna dina sō puraaa

11 Ben ma ludambēe è wēkōana, ben sō puraa bō, gbē kè dia tón Náanede
 Yāpurade. È yákpae keñyo, è zì kányo a zéa.

12 À wēe de lán tévura bà, à kífura kukuna pari. Tó ke kēna à mì'aea, gbēke tó
 pì yáasi dōro, séde àpi.

13 À uta kè wà dà aru guu dana. À tón Luda Yā.

14 Ludambē zìkpēenō tēzi, aṣo didi sō puraanōa kǒn táaru bisa pura fénfen-o
 dadana.

15 Fēeda lé nnaa e bōo à lén, le à boriino léo. Eé kí blēm̃ma kǒn mò gòo eé kēsē
 péē geepi bēenōa geepi'ifēkii guu, àmbe Luda Gbāapingide pōfē pāsì ù.

16 Wà tó kèkii kè à utaa kǒn à gbádaao:

Kínano Kína, diino Dii.

17 Ben ma malaika è à zena fāntēn. À lé gbāaa zù bāa kè aṣe vīaa
 musumusunōzi pínigì à bē: À mó à kakōa à pòble bíta kè Ludaa kēaree ble,

18 le à e à kīnanō gè sò kǒn soza gbēnsinō kǒn gbāadeenō kǒn sōnō kǒn ñ dīrinō
 kǒn gbē pínigio, wēēnenō kǒn zōnō, né fēte gbēnsi.

¹⁹ Ben ma nòbɔ pāsī è kɔn anduna kɔnan kɔn ń zìkpɛɛnɔ, aɔ kɔ kàkɔa wà zì ká kɔn gbɛ kè di sɔa pìo kɔn à zìkpɛɛnɔ.

²⁰ Wà nòbɔ pāsī pì kù lɛdo kɔn annabi egɛɛ kè dabuyáɔn kè à aɛo. Dabuyá pìnɔn à gbɛ kè aɔ nòbɔ pāsī sèeda vī aɔ dɔnzi kè à takanɛnɔ sàsáo. Wà ń zú té sɛbɛ kè è kù kɔn ɔfántɛgbɔo guu bɛɛ aɔ plaa ń píngi.

²¹ Gbɛ kè di sɔa gbɛ kpaaanɔ dèdɛ kɔn fɛɛdaa kè bɔ à lé guuo, ben báanɔ ń gènɔ blè aɔ kà píngi.

20

Kirisi kíblena anduna guu wɛ wàa sɔɔro

¹ Ben ma malaika è bɔna ludambe à gɛwáa wɛɛ zòoto m̀nɛ kúna kɔn m̀kyako gbɛreo.

² Á kwá kè dɛ mlɛ zii ũu kè wɛ be Ibilisi ke Setán kù, ben à mò kàa ai wɛ wàa sɔɔro.

³ Malaika pì à zù gɛwáa wɛɛ zòoto pì guu, à gbà tàtaàlɛ à kwado sikɔrɛa, lɛ àton boriinɔ sàsáro ai wɛ wàa sɔɔroo pì gá papao. Beee gbera weé à gbarɛ fɛte.

⁴ Ben ma kitanɔ è kɔn gbɛ kè aɔ vɛɛnaaɔ. Wà ń gbá zé aɔ yákpae ke kɔn gbɛnɔ. Ma gbɛ kè wà ń mù zò Luda yá kè Yesu a sèeda kè ona yānzinɔ è. Aɔɔe dɔnzi ke nòbɔ pāsī ke à takanɛro. Aɔɔe à sèeda ke ń m̀'ae ke ń ɔɔaro. Aɔ fɛɛ bɔna gaan aɔ kí blè kɔn Kirisio wɛ wàa sɔɔro.

⁵ Gènɔ fɛɛna káakupɔn gwe. Gè kpaaanɔ e fɛɛro ai wɛ wàa sɔɔroo pì gàa à pàpao.

⁶ Aubarikadeenɔn gbɛ kè aɔ baka kú gènɔ fɛɛna káakupɔ guunɔ ũ, aɔ kú adona. Ga plaade iko vīrm̃maro. Aɔégɔ dɛ Luda kɔn Kirisio gbàgbārino ũmɛ, aɔégɔ kí bleo ai wɛ wàa sɔɔro.

Setán zuna tén

⁷ Tó wɛ wàa sɔɔroo pì pàpa, weé Setán bɔ wà à gbarɛ.

⁸ Eé gá borii kè aɔ kú anduna gooda siigɔɔanɔ sása, Gɔgu kɔn Magɔguo, eé ń kakɔa lɛ aɔ zì ká. Aɔɔ pari lán ísiale bùsu'áatɛ bà.

⁹ Aɔ dà andunala aɔ lìga Luda gbɛnɔ bùrazi kɔn wɛtɛdaa kè Ludaa yezio, m̀ode té bɔ ludambe à ń kpáta.

¹⁰ Wà Ibilisi kè ń sàsá sè wà zù té sɛbɛ kè è kù kɔn ɔfántɛgbɔo guu, guu kè wà nòbɔ pāsī kɔn annabi egɛɛo zùn. Aɔégɔ wáwáa kɛɛ fáantɛ kɔn gwáavio guro píngi.

Yákpae zàade kɛna

¹¹ Ben ma kíblekita pura bíta è kɔn gbɛ kè vɛɛao. Tɔɔte kɔn musuo gusii lè à aɛ, guu kúrine dɔro.

¹² Ben ma gɛwáadeenɔ è, né fɛte gbɛnsi, aɔ zena kita pì aɛ. Wà takadanɔ wɛwɛ, ben wà takada pānde wɛ dɔ wɛndi takada ũ. Wà yákpae kè kɔn gɛwáadeenɔ aɔ yákenaa lán à kɛna takada pìnɔ guu nà.

¹³ Ísía gɛwáadee kè aɔ kú a guunɔ kpà. Ga kɔn gɛwáao gɛwáadee kè aɔ kú ń guunɔ kpà se. Ben wà yákpae kè kɔn baadeo a yákenaa.

¹⁴ Wà ga kɔn gɛwáao zù té sɛbɛ guu. Té sɛbɛ pì né ga plaadeemɛ.

¹⁵ Gbɛ kè wɛɛ ń tɔ e wɛndi takada guuroonɔn wà ń zú té sɛbɛ pì guu.

21

Tɔɔte dufu kɔn musu dufuo

¹ Ben ma tɔɔte dufu kɔn musu dufuo è, zaake tɔɔte káakupɔ kɔn musu káakupɔ gète, bensɔ ísɪaa kuu dɔro.

² Ben ma Luda wétɛda Yerusalemu dufu è bɔna musu Luda kiia èe pitaa. Wà kèkè lán nɔgbè kè à zàkɛna sorumi mà bà.

³ Ben ma kòto gbàaa mà bɔna kiblekita kiia à bè: Luda vèe kɔn gbènteenɔ sa, eégɔ kúnyo, aégɔ de à gbèno ũ. Luda pì égɔ kúnyo a zĩnda n Luda ũ.

⁴ Eé n wée'i gogońne píngi. Gaa égɔ kuu dɔro ke sósobi ke ɔɔɔna ke wāwāa, zaake yā ziino gète.

⁵ Ben gbè kè vèena kítaa bè: N ma! Mée pɔ píngi kɛe dufu. Ben à bème: N kè, zaake yā kènɔ náane vī, bensɔ yāpuraame.

⁶ Ben à bème: À kèn gwe. Mámbe Alafa kɔn Omegao ũ, Naana kɔn Midenao. Gbè kè imii e à deɛ, mé à gba bia í wèndidee.

⁷ Gbè kè zĩ blè bé eégɔ pɔ kènɔ vī píngi. Mégɔ de à Luda ũ, eégɔ de ma né ũ.

⁸ Mode vīadeenɔ kɔn náanesaideenɔ kɔn zaakerinɔ kɔn gbèderinɔ kɔn zinakerinɔ kɔn ɛzadeenɔ kɔn tāagbāgbārinɔ kɔn mɔnafikideenɔ píngi, aɔ baka égɔ de té sèbè kè è kú kɔn ɔfántēgbɔ ũme. Ga plaadeen gwe.

Yerusalemu dufu

⁹ Malaika gɔɔn swɛɛplaa kè aɔ zubo mèn swɛɛplaa kūna, kisɪa zāade mèn swɛɛplaa kán à pà pínɔ doke mɔ à bème: N mɔ mà Sāne Bɔro nɔ dufu ɔɔanne.

¹⁰ Luda Nini mɔnama guu malaika pì ma se à gāmao kpíi bíta lezĩ. À Luda wétɛda Yerusalemu ɔɔame bɔna musu Luda kiia, èe pitaa.

¹¹ Èe té kɛe kɔn Luda gakuio èe pii lán gbè bèedee bà, lán dayamɔ bà.

¹² À bīi bíta lezĩ vī. À gānu mèn kuri awɛɛplaame, malaika gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ zezenan. Isaraili bori mèn kuri awɛɛplaaanɔ tɔ kēna gānu pínɔa.

¹³ Gānu mèn aagɔ kú ɔfántēbɔe kpa, mèn aagɔ kú gu'igbāroo kpa, mèn aagɔ kú sɔɔmetɛ kpa, mèn aagɔ kú ɔfántēgēkpen kpa.

¹⁴ Wà bīi pì ɛɛ dàe gbè mèn kuri awɛɛplaaanɔa. Sāne Bɔro zĩri gɔɔn kuri awɛɛplaaanɔ tɔ kēna gbè pínɔa.

¹⁵ Malaika kè èe yā oome pýýbɔ kè wà pì kɔn vurao kūna, le à wétɛdaa pì yɔ kɔn à gānunɔ kɔn à bīio.

¹⁶ Wétɛdaa pì gooda siigɔme, à gbàa kɔn à yàasao sáame. Ben à wétɛdaa pì yɔ kɔn pýýbɔ pìo. À gbàa né kiloo wàa kuri awɛɛplaame. À gbàa kɔn à yàasao kɔn à lezĩo píngi sáame.

¹⁷ À à bīi yɔ dɔ, à lezĩ gāsásuu baswɛɛplaa awɛɛsiigɔ. Malaika pì yɔ gbèntee gāsásuu gbàa lémme.

¹⁸ Wà bīi pì kè kɔn dayamɔ. Wétɛdaa pì né vurame atɛe wásawasa lán dígi bà.

¹⁹ Wà gbè kè wà wétɛdaa pì bīi dàea kèkè kɔn gbè bèede bori sānda píngio.

Wà gbè káakupɔ kèkè kɔn dayamɔ,

à plaadee kɔn safiao,

à aagɔdee kɔn agatao,

à siigɔdee kɔn emɛradio,

²⁰ à sɔɔrodee kɔn onisio,

à swɛɛdodee kɔn kaaneliao,
 à swɛɛplaadee kɔn kisolitio,
 à sɔraagɔdee kɔn bɛrilio,
 à kɛndodee kɔn topazao,
 à kuridee kɔn kisopazao,
 à kuri awɛɛdodee kɔn yasintio,
 à kuri awɛɛplaadee kɔn amɛtisio.

²¹ Gǎnu mèn kuri awɛɛplaa pìno né ɔso mèn kuri awɛɛplaaanɔmɛ. Wà ní píngi kɛ kɔn ɔsoo mèn doodo. Wétɛdaa pì zéda né vuramɛ atɛɛ, wɛ guu en lán dígi bà.

²² Mɛɛ Luda kpé e wétɛdaa pì guuro, zaake Dii Luda Gbáapingide kɔn Sǎnɛ Bòrɔon kpé pì ũ.

²³ Wétɛdaa pì bà kú kɔn ɔfántɛ ke mɔvura gupunaoro. Luda gakui bé é wétɛdaa pì pu, bensɔ Sǎnɛ Bòrɔ de à fitia ũ.

²⁴ Boriino é táa o à gupuraazi, anduna kɔnɔ é gɛn kɔn ní auzikino.

²⁵ À gǎnuno éǵɔ tatana faantɛ zikiro, gwáaví éǵɔ kú gwe sɔro.

²⁶ Weé gɛn kɔn boriino auzikino kɔn ní pɔ ɔɔdeenɔ.

²⁷ Mɔde pɔ gbási ke é gɛnlo ke wíyǎkɛri ke mɔnafikidee, séde gbɛ kɛ Sǎnɛ Bòrɔ ní tó kɛ wèndi takada guuno.

22

¹ Ben malaika pì swa'i wèndidee kɛ ée bɔɔ Luda kɔn Sǎnɛ Bòrɔo kita kiia ɔɔamɛ, ée té kɛɛ lán gbèdigi bà.

² Èe bàa lɛɛ wétɛda zédaa gura súusu. Lí wèndide kú à baa kǎa kpa kɔn à baa kɛ kpaa, è né i wè do gɛn kuri awɛɛplaa, mɔ kɔn mɔɔo gɛn doodo. Lí pì lánɔ né boriino aafia'ekiime.

³ Pɔ kɛ Luda lɛ kɛnɛ ke éǵɔ kuu dɔro. Luda kɔn Sǎnɛ Bòrɔo kita éǵɔ kú wétɛdaa pì guu, à zɔblerino sɔ é dɔzi.

⁴ Aɔé à e wéedewe, bensɔ à tɔ éǵɔ kú ní mǐ'aea.

⁵ Gwáaví éǵɔ kuu dɔro, gbɛke bà éǵɔ kú kɔn fitia ke ɔfántɛ gupuraao, kɛ Dii Luda é guu puñne yǎnzi. Aɔéǵɔ kí blee ai guro píngi.

⁶ Ben à bèmɛ: Yǎ beeenɔ náanɛ ví bensɔ yǎpuraamɛ. Dii Luda kɛ è dɔ annabinɔnɛ aɛ bé à a malaika zǎ, lɛ à zɔblerino yǎ kɛ éé mó tiaa dɔ.

Yesu é mó tia

⁷ N gwa, mé mó tia. Aubarikadeen gbɛ kɛ takada kɛ annabikɛyǎnɔ kúna ũ.

⁸ Ma Yohana mámbe ma yǎ beeenɔ mà má è. Kɛ má mà bensɔ má è, ma kue malaika kɛ yǎ pìno ɔɔamɛ aɛzǐ mà dɔnzi kɛnɛ.

⁹ Ben à bèmɛ: N beee tó. N dɔnzi ke Ludanɛ. N zɔbleri daan ma ũ kɔn n annabi gbɛdaaano kɔn gbɛ kɛ aɔɔ takada kɛ yǎnɔ kúnaɔ.

¹⁰ Ben à bèmɛ: Nton pɔ kúɛ takada kɛ annabikɛyǎnɔaro, zaake à guro kà kǐi.

¹¹ Gbɛ zaaa aǎa kɛ àǵɔ à zaaa kɛɛ. Gbásídee aǎa kɛ àǵɔ gbási. Gbɛ maaa aǎa kɛ àǵɔ à maaa kɛɛ. Gbɛ kɛ kú adona aǎa kɛ àǵɔ kú adona.

¹² N gwa, mé mó tia, méǵɔ láada kúna, lɛ mà fía boo baadenɛ a yǎkɛnaa.

¹³ Alafa kɔn Omegaon ma ũ, Aɛde kɔn Zǎadeeo, Naana kɔn Mídenao.

¹⁴ Aubarikadeen gbɛ kɛ aɔ ní utagyaba pìpino ũ. Aɔéǵɔ zé ví aɔ gɛ wétɛdaa pì gǎnuno guu, aɔ lí wèndide bɛɛ ble.

¹⁵ Mɔde lɛwannɔ éǵɔ kú gwero, ézɛdeenɔ kɔn pǎpǎkɛrino kɔn gbɛderino kɔn táagbǎgbǎrino kɔn gbɛ kɛ aɔɔ ye mɔnafiki yǎkɛnazino.

¹⁶ Ma Yesu ma a malaika zì àgɔ̃ ɔ̃are yā pìnɔ̃ sèedadee ũ sɔ̃sinɔ̃ne. Mámbe Dauda borii ũ, à kpata kè pìto pà kína ũ, gudɔ̃na sɔ̃sɔ̃ne i nnaa ũ.

¹⁷ Luda Nini kɔ̃n Sāne Bɔ̃rɔ̃ nɔ̃ dufuo è be, ñ mó. Gbē kè yā pì mà sɔ̃, à be, ñ mó. Gbē kè ímii e à ɔ̃e, à mó. Gbē kè ye í wèndideezi, à si gbaa ũ.

¹⁸ Mée bee gbē kè aɔ̃ takada kè annabikɛyā mǎnɔ̃ne n̄ píngi, tó gbē yáke kàara à guu, Luda é kisia kè à yā kú takada kè guunɔ̃ kaara adeene.

¹⁹ Tó gbē yáke bò takada kè guu sɔ̃, Luda é adee baka bɔ̃ a wétɛdaan kɔ̃n lí wèndidee kè à yā kú takada kè guuo.

²⁰ Gbē kè ɔ̃ yā pìnɔ̃ sèedadee ũu bè: Yāpurame, mé mó tia.

Aami! Dii Yesu, ñ mó!

²¹ Dii Yesu gɔ̃ gbēkɛɛ vī kɔ̃n a gbēnɔ̃ n̄ píngi. Aami!